

Bundel – PS-vergadering van 29 juni 2026

Agenda bijlagen

Agenda PS 29-06-2026 –gewijzigd–
Besluitenlijst PS 29-06-2026 –concept–
Besluitenlijst PS 29-06-2026 –vastgesteld en getekend–
Notulen PS 29-06-2026 –concept–
Notulen PS 29-06-2026 –vastgesteld en getekend–
Overzicht spreektijden PS 29-06-2026
Plattegrond PS

- 1 Opening en mededelingen.
- 1.a In memoriam oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.
- 2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
M67-2026 AANGENOMEN PvdD SP Volt JA21 motie Tata Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten
M68-2026 AANGENOMEN GroenLinks-Volt-PvdA-BBB-PvdD motie Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden
- 3 Actualiteiten.
(indien aan de orde)
- 4 Vaststelling notulen en besluitenlijst.
Besluitenlijst PS 01-06-2026 –concept–
Notulen PS 01-06-2026 –concept–
- 5 Vaststelling voortgangslijst van moties.
Memo lijst moties PS 29-06-2026
Memo lijst moties PS 29-06-2026 –getekend–
Lijst moties PS 29-06-2026
- 6 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk:
- 6.a Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland.
Voordracht 41-2026
Voordracht 41-2026 Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland
Voordracht 41-2026 wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland– getekend PS-besluit

- 6.b Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland.
Voordracht 42-2026
Voordracht 42-2026 Benoemen lid werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland
Voordracht 42-2026 Benoemen lid werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland- getekend PS-besluit
- 6.c Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving.
Voordracht 43-2026
Voordracht 43-2026 Benoemen plv. voorzitter commissie Leefomgeving
Voordracht 43-2026 Benoemen plv. voorzitter commissie Leefomgeving- getekend PS-besluit
- 6.d Kadernota 2027, voorlopige jaarrekening 2025 en zienswijze ontwerpbegroting 2027
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies
Voordracht 30-2026
Brief aan PS over zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies
Voordracht 30-2026 Zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies
Voordracht 30-2026 Zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies- getekend PS-besluit
Voorlopige Jaarrekening HWL 2025
Kadernota2027
Ontwerpbegroting 2027
Advies cie Landelijk Gebied Zienswijze Ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies
- 6.e Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033.
Voordracht 32-2026
Brief aan PS over tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033
Voordracht 32-2026 Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033
Voordracht 32-2026 Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033- getekend PS-besluit
Brief aan PS over Informatie studieprojecten iMPI en financiering
Advies cie Ruimte Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033
- 6.f Zienswijze begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst IJmond.
Voordracht 36-2026
Brief aan PS over Begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst (OD) IJmond
Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van de OD IJmond
Voordracht 36-2026 Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de ODIJ- getekend PS-besluit
Ontwerpbegroting 2027 OD IJmond
Gewaarmekte Jaarstukken OD IJmond 2025
Kadernota 2027 OD IJmond
memo actuele ontwikkelingen Omgevingsdiensten 2026
Advies cie Leefomgeving 15-6-2026 bij voordrachten OD NZKG - OD IJmond - OD HNH

- 6.g Zienswijze begroting 2027 en Jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.
Voordracht 35-2026
Brief aan PS over zienswijze Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 en de resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst NHN
Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst (OD) NHN
Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NHN- getekend PS-besluit
Gewaarmerkte jaarstukken OD NHN 2025
OD NHN concept Begroting 2027
AB Besluit resultaatbest 2025 na 17 april 2026
Dashboard 2025
Notitie actuele ontwikkelingen Omgevingsdiensten Noord-Holland mei 2026
Advies cie Leefomgeving 15-6-2026 bij voordrachten OD NZKG – OD IJmond – OD HNH
- 6.h Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
Voordracht 34-2026
Brief aan PS over Begroting 2027, begrotingswijziging 2026 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst NZKG
Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NZKG
Voordracht 34-2026 Zienswijze op begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NZKG- getekend PS-besluit

OD NZKG 1ste begrotingswijziging 2026
OD NZKG Meerjarenbegroting 2027-2030
OD NZKG Jaarrekening 2025
OD NZKG Kaderbrief 2027-2030
memo actuele ontwikkelingen Omgevingsdiensten 2026
Advies cie Leefomgeving 15-6-2026 bij voordrachten OD NZKG – OD IJmond – OD HNH
- 6.i Zienswijze conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze.
Voordracht 39-2026
Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze
Aanbiedingsbrief Randstedelijke Rekenkamer conceptbegroting 2027 voor zienswijze
Voordracht 39-2026 Zienswijze Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer
Voordracht 39-2026 Zienswijze Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer- getekend PS-besluit
Brief Randstedelijke Rekenkamer beantwoording vragen commissie Bestuur NH over conceptbegroting RRR 2027
Advies cie Bestuur 18-6 Zienswijze wijziging Gemeensch Regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.
- 6.j Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.
Voordracht 33-2026
Brief aan PS over zienwijze Provinciale Staten op de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Piassenschap Loosdrecht e.o

Voordracht 33-2026 Wijziging Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.
Voordracht 33-2026 Wijziging Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. – getekend PS-besluit

Aanbiedingsbrief wijzigingen GR Plassenschap_Geredigeerd
Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap maart 2026
Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap maart 2026 (gemarkeerde wijzigingen)
Advies cie Bestuur 18-6 Zienswijze wijziging Gemeensch Regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.

6.k Vaststellen Vergaderschema PS en commissies 2027.

Voordracht 45-2026

(Dit punt is in de vergadering als hamerstuk vastgesteld bij agendapunt 15.)

Voordracht 45-2026 vaststellen Vergaderschema PS en Statencommissies 2027

Voordracht 45-2026 Vergaderschema PS en Statencommissies 2027- getekend PS-besluit

Vergaderschema PS en commissies 2027

Behandeldata P en C-cyclus 2027

7 Jaarstukken 2025.

Voordracht 37-2026

Brief aan PS over Jaarstukken 2025

Voordracht 37-2026 GEAMENDEERD Jaarstukken 2025

Voordracht 37-2026 GEAMENDEERD Jaarstukken 2025- getekend PS-besluit

Jaarstukken 2025

Brief aan PS over Bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2025 Publiek Belang Accountants

Verslag van bevindingen 2025 Publiek Belang accountants

Advies cie Bestuur Voordracht Jaarstukken 2025

Advies cie Landelijk Gebied jaarstukken

Advies cie Ruimte jaarstukken 2025

Advies cie Leefomgeving Jaarstukken 2025

Beantwoorde vraag cie Bestuur – Jaarstukken 2025

A13-2026 AANGENOMEN CU-CDA-D66-JA21 amendement Zuivere algemene reserve

M73-2026 AANGENOMEN PvdD-GL motie Inzichtelijker maken beleidsdoelstellingen

A12-2026 INGETROKKEN CU-CDA-D66-JA21 amendement Zuivere algemene reserve

M69-2026 INGETROKKEN 2026 D66-CDA-CU-JA21 motie Sturen op onderbesteding; voorspelbaar begroten realistisch ramen

M70-2026 INGETROKKEN PvdD-GroenLinks motie Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen

M71-2026 INGETROKKEN 50PLUS motie Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves

M72-2026 INGETROKKEN 50PLUS motie Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in jaarstukken 2025

M74-2026 VERWORPEN 50PLUS motie Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

8 Kaderbrief 2027.

Voordracht 31-2026

Brief aan PS over Kaderbrief 2027

Voordracht 31-2026 Kaderbrief 2027

Voordracht 31-2026 Kaderbrief 2027- getekend PS-besluit

Kaderbrief 2027

Advies c/a Bestuur 15-6 Voordracht Kaderbrief 2027

M75-2026 AANGENOMEN D66-CDA-PvdA-GL-BBB-50PLUS motie Wonen boven winkels

M77-2026 AANGENOMEN VVD-BBB-CDA-D66-JA21-PVV motie Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland

M79-2026 AANGENOMEN BBB-JA21-VVD-CDA motie Regio certificering

M80-2026 AANGENOMEN CDA-BBB-D66 motie Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken

M81-2026 AANGENOMEN CDA-D66-VVD-BBB-PvdA-GL-Volt motie Ontzorging verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed

M83-2026 AANGENOMEN GL-D66-Volt-PvdA-CDA-SP-PvdD motie Stimulans geothermie gebouwde omgeving

M86-2026 AANGENOMEN 50PLUS-SP-PvdD motie Ketikoti van vlagmoment naar blijvende aandacht

M87-2026 AANGENOMEN PvdA-GL-SP-CDA-CU-D66 motie Arbeidsmigranten in Noord-Holland

M88-2026 AANGENOMEN CU-GL-PvdA motie Realisatie natuurtoiletten

M89-2026 AANGENOMEN CU-Volt-PvdD-D66-GL motie Verwerken resultaten Clean Energyhubs

M93-2026 AANGENOMEN PvdD-D66-GL-PvdA-CU-Volt-CDA motie Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren

A14-2026 VERWORPEN CU-Volt-D66 amendement Klimaatmaatregelen in Kaderbrief

M76-2026 INGETROKKEN D66-CDA-GL-Volt-BBB motie Zet Noord-Holland op de cultuurkaart

M78-2026 VERWORPEN Volt-PvdD-CU-D66 motie Slim omgaan met geld voor circulaire economie

M82-2026 VERWORPEN FVD motie Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander

M84-2026 VERWORPEN 50PLUS motie Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028

M85-2026 INGETROKKEN 50PLUS motie Borgingsmoment PS bij overschrijding financiële signaalwaarden

M90-2026 VERWORPEN PvdD motie Agroforestry als schakel voor landelijke opgaven

M91-2026 VERWORPEN PvdD-D66-Volt motie Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden

M92-2026 VERWORPEN PvdD motie Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra

9 Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen.

Voordracht 38-2026

Brief aan PS over Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Voordracht 38-2026 Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen 2026

Voordracht 38-2026 Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen 2026- getekend PS-besluit

Bijlage Voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen 2026

Advies c/a Bestuur 18-6 Zienswijze financiële stukken Recreatieschappen

Beantwoording vragen c/a Bestuur 18-06-2026 financiële stukken recreatieschappen

A15-2026 VERWORPEN PvdD amendement Economische grenzen gelijk stellen aan ecologische grenzen

9.a Recreatieschap Spaarnwoude: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

Oplegbrief bij jaarlijkse financiële stukken Spaarnwoude (SPW)_Geredigeerd

1. Jaarstukken Spaarnwoude 2025

2. Infographic jaarrekening SPW

3. Begrotingswijziging 2026

4. Programmabegroting 2027

5a. Verordening financieel beheer SPW 2026

5b. Verordening financieel beheer SPW COMPARE VERSIE

9.b Alkmaar en Uitgeestermeer: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

Brief reactie zienswijzen Kadernota 2027 en verzoek zienswijze financiële documenten_Geredigeerd

Jaarstukken 2025 Recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer (RAUM) 15-04-2026

RAUM Infographic jaarrekening

Begrotingswijziging 2026 RAUM DB 23-03-2026

Programmabegroting 2027 RAUM DB 23-03-2026

Brief verzoek zienswijze Verordening financieel beheer-RAUM_Geredigeerd

Verordening financieel beheer RAUM COMPARE VERSIE

Verordening financieel beheer RAUM 2026

9.c Twiske-Waterland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

1. Aanbiedingsbrief financiële stukken Recreatieschap Twiske-Waterland_Geredigeerd

2. Infographic bij jaarstukken

3. Jaarstukken 2025

4. Begrotingswijziging 2026

5. Programmabegroting 2027

6. Verordening financieel beheer Twiske-Waterland met wijzigingen 2026

7. Verordening financieel beheer was-wordt overzicht

9.d Groengebied Amstelland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

1. Aanbiedingsbrief zienswijze financiële jaarstukken Groengebied Amstelland_Geredigeerd

2. infographic bij jaarstukken

3. Jaarstukken 2025

4. Begrotingswijziging 2026

5. Programmabegroting 2027

6. Verordening financieel beheer Groengebied Amstelland met wijzigingen 2026

7. Verordening financieel beheer Groengebied Amstelland was-wordt versie

9.e Plassenschap Loosdrecht: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

Aanbiedingsbrief Ontwerp Jaarverslag en Jaarrekening 2025 en Ontwerp Begroting 2027 Plassenschap Loosdracht_Geredigeerd

Aanbiedingsbrief 1e begrotingswijziging 2026_Geredigeerd
Jaarrekening 2025 – concept – 04-03-2026
1e begrotingswijziging 2026 – 02-04-2026
Ontwerpbegroting 2027– 02-04-2026

- 10 Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen.
Voordracht 40-2026
Begeleidende brief rapport Water gewogen NH
Rapport Water gewogen NH
Voordracht 40-2026 Rekenkamerrapport Water gewogen
Voordracht 40-2026 Rekenkamerrapport Water gewogen– getekend PS-besluit
Advies cie Landelijk Gebied over Rekenkamerrapport Water gewogen
- 10.a (punt 14) Advies GS op moties Vreemd aan de Orde van de Dag.
- 11 Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie.
Nummer 44-2026
Reactie GS van 28-5-2026 op 1e versie Initiatiefvoorstel PvdA Huisvesting arbeidsmigranten provincie NH
Initiatiefvoorstel GEAMENDEERD Arbeidsmigratie Noord-Holland PvdA GroenLinks SP CU CDA Volt D66
Voordracht 44-2026 GEAMENDEERD Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland
Voordracht 44-2026 GEAMENDEERD Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland– getekend PS-besluit
Advies cie Ruimte 08-06-2026 initiatiefvoorstel PvdA arbeidsmigratie
A16-2026 AANGENOMEN PvdA amendement correctie op initiatiefvoorstel arbeidsmigratie PvdA
- 12 Vragenuur.
Mondelinge vragen Woningbouwplannen in Amsterdamse haven
- 13 2-minutendebat.
(er is geen debat aangevraagd)
- 14 (dit agendapunt is na punt 10 behandeld)
- 15 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.
(Tevens vaststelling van hamerstuk 6k.)
- 16 Sluiting.

Agenda PS-vergadering -gewijzigd-

Datum	29 juni 2026 (<i>uitloopdatum 2 juli 2026</i>)
Tijd	Aanvang 10:00 uur in de Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Griffier	R.J.C. van der Laan
Toelichting	Uitloop van deze vergadering is op donderdagavond 2 juli a.s. Indien de agenda op 29 juni niet afgerond kan worden, schuiven er punten door naar de uitloopvergadering. Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

Gewijzigde agenda met extra hamerstuk 6k Vergaderschema PS en commissies 2027.

- 1 **Opening en mededelingen.**
- 1a **In memoriam oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.**
- 2 **Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
- 3 **Actualiteiten.**
(indien aan de orde)
- 4 **Vaststelling notulen en besluitenlijst.**
- 5 **Vaststelling voortgangslijst van moties.**
- 6 **Voorlopig aangemerkt als hamerstuk:**
- 6a **Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland.**
Voordracht 41-2026
- 6b **Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland.**
Voordracht 42-2026
- 6c **Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving.**
Voordracht 43-2026
- 6d **Kadernota 2027, ontwerpbegroting 2027 en voorlopige jaarrekening 2025
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies**
Voordracht 30-2026
- 6e **Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)
2026-2033.**
Voordracht 32-2026
- 6f **Begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst IJmond.**
Voordracht 36-2026

- 6g Begroting 2027 en Jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.**
Voordracht 35-2026
- 6h Begroting 2027, begrotingswijziging 2026 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.**
Voordracht 34-2026
- 6i Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze.**
Voordracht 39-2026
- 6j Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.**
Voordracht 33-2026
- 6k Vaststellen vergaderschema PS en commissies 2027.**
Voordracht 45-2026
- 7 Jaarstukken 2025.**
Voordracht 37-2026
- 8 Kaderbrief 2027.**
Voordracht 31-2026
- 9 Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen.**
Voordracht 38-2026
- 9a Recreatieschap Spaarnwoude: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**
- 9 Alkmaar en Uitgeestermeer: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**
- 9c Twiske: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**
- 9d Groengebied Amstelland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**
- 9e Plassenschap Loosdrecht: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**
- 10 Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen.**
Voordracht 40-2026
- 11 Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie.**
Nummer 44-2026
- 12 Vragenuur.**
- 13 2-minutendebat.**
(er is geen debat aangevraagd)
- 14 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
(indien aan de orde)
- 15 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**
- 16 Sluiting.**

Besluitenlijst PS -concept-

Datum vergadering : 29 juni 2026
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier : dhr. R.J.C. van der Laan

1. Opening en mededelingen.

Afwezig zijn dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD).
Later arriveren Statenlid Bulucu (GroenLinks), Statenlid De Graaf (GroenLinks), mw. Ten Ham (PvdA), dhr. Mantel (JA21), dhr. Stulemeijer (VVD), Statenlid De Weerdt (fractie De Weerdt), Statenlid Van Wijnen (GroenLinks), dhr. De Wit (VVD) en gedeputeerden Gielen en Beemsterboer.
Mw. Bouhlel (SP) is afwezig tussen 15.00 en 19.00 uur.

1a. In memoriam: oud-Statenlid.

PS staat stil bij het overlijden van oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Met betrekking tot de benoemingen bij Hamerstukken punt 6b en 6c, stemt PS bij acclamatie. Besluitvorming volgt bij Hamerstukken.
- Er is geen actualiteit en geen 2-minutendebat aangevraagd.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door mw. Alberts (SP) inzake "Woningbouwplannen in Amsterdamse haven".
- Er zijn 2 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - **M67-2026** door fracties PvdD, SP, Volt en JA21 inzake "Tata Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten";
 - **M68-2026** door fracties GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en PvdD inzake "Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden".

De stemming over deze moties wordt vermeld bij punt 15.
De agenda wordt vastgesteld.

3. Actualiteiten.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 1 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5. Voortgangslijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

6. Hamerstukken.

6a. Voordracht 41-2026 “Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland” is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

ARTIKEL I

De Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 3, eerste lid, wordt ‘vier leden’ vervangen door ‘vijf leden’.

B

In artikel 8, eerste lid, wordt ‘artikel 10, tweede lid, onder e of f, van de Wet openbaarheid van bestuur’ vervangen door ‘artikel 5.1, tweede lid, onder e of f, van de Wet open overheid’.

C

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt ‘artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur’ vervangen door ‘artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid’;
2. In het derde lid wordt ‘artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur’ vervangen door ‘artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid’.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 29 juni 2026.

6b. Voordracht 42-2026 “Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland”.

Provinciale Staten besluiten:

het Statenlid de heer N.A.L. Roosendaal te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

6c. Voordracht 43-2026 “benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving”.

Provinciale Staten besluiten:

voor de resterende Statenperiode 2023-2027 het Statenlid mevrouw G.W. de Boer te benoemen als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving.

6d. Voordracht 30-2026 “Kadernota 2027, voorlopige jaarrekening 2025 en zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies”.

Provinciale Staten besluiten:

1. kennis te nemen van de Kadernota 2027 en de Jaarrekening 2025 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies;
2. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

6e. Voordracht 32-2026 “Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033”.

Provinciale Staten besluiten:

de volgende kredieten beschikbaar te stellen, die ten laste komen van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:

a. alg-50 Toegankelijkheid Openbaar Vervoer	€ 6.800.000
b. N247-27 Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam	€ 600.000
<i>een bedrag van € 250.000 komt ten laste van de stelpost</i>	

6f. Voordracht 36-2026 “Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond”.

Provinciale Staten besluiten:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst IJmond naar voren te brengen.

6g. Voordracht 35-2026 “Zienswijze PS op de conceptbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord”.

Provinciale Staten besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op de resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Maar wel aan te geven dat:
 Provinciale Staten het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van de onttrekking uit de algemene reserve onderschrijft. De greep uit de algemene reserve om het tekort op de gemeentelijke milieutaken te dekken achten wij onverstandig en risicovol voor de omgevingsdienst en de gemeenten en raden wij dan ook af.
2. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2027 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

6h. Voordracht 34-2026 “Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied”.

Provinciale Staten besluiten:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar voren te brengen.

6i. Voordracht 39-2026 “Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027”.

Provinciale Staten besluiten:

Geen zienswijze in te dienen over de conceptbegroting 2027 van de Randstedelijke Rekenkamer.

6j. Voordracht 33-2026 “Zienswijze wijziging Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.”.

Provinciale Staten besluiten:

geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

6k. Voordracht 45-2026 “Vergaderschema PS en commissies 2027”.

Provinciale Staten besluiten:

1. het bijgevoegde vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies voor 2027 vast te stellen;
2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen de Planning en Control-kalender te baseren op het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies.

7. Jaarstukken 2025.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 37-2026 “Jaarstukken 2025” is unaniem geamendeerd vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A13-2026):

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen.
2. Het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
3. De volgende met een totaal saldo van € 0,13 miljoen op te heffen ten gunste van de algemene reserve:
 - a. Reserve Duurzame elektriciteit (Programma 2), saldo ultimo 2025 nihil.
 - b. Reserve Klimaatadaptatie (Programma 3), saldo ultimo 2025 € 134.000.
 - c. Reserve subsidies Meekoppelkansen (Programma 3), saldo ultimo 2025 nihil.
 - d. Reserve Herstructurering bedrijventerrein (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - e. Reserve Subsidie Kwaliteit cultuur en voorzieningen (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - f. Reserve kapitaallasten investeringen Havencomplexen (Programma 7), saldo ultimo 2025 nihil.

4. Het formeel instellen van de Reserve subsidie Regionale economie met een saldo van € 1,55 miljoen.
5. Decharge en afsluiten van een aantal investeringsprojecten.

Er zijn 2 amendementen ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **A13-2026 door fracties ChristenUnie, CDA, D66 en JA21 inzake “Zuivere algemene reserve” is unaniem aangenomen.**

Het aangenomen amendement is verwerkt in het besluit van PS.

Er zijn 6 moties ingediend, waarvan er 4 zijn ingetrokken, 1 is verworpen en 1 is aangenomen:

- **M73-2026 door fracties PvdD en GroenLinks inzake “Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen” is aangenomen.**

Voor 50 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;
 - dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus.
- **M74-2026 door fractie 50PLUS inzake “Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken” is verworpen.** Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, JA21, PVV, FvD en 50PLUS.

8. Kaderbrief 2027.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 31-2026 “Kaderbrief 2027” is vastgesteld.

Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en PVV.

Provinciale Staten besluiten:

1. in te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2027;
 2. in te stemmen met het geactualiseerde financieel kader voor de meerjarenraming 2027-2030;
 3. de Kaderbrief 2027 vast te stellen.
- Stemverklaring fractie FvD: stemt voor voordracht 31; is het op een aantal fundamentele onderwerpen niet eens met de richting van deze kaderbrief, maar vindt wel dat er een realistisch financieel beleid wordt gevoerd met meer aandacht voor de uitvoerbaarheid, het versterken van het eigen vermogen en een grotere focus op de provinciale kerntaak mobiliteit.
 - Stemverklaring fractie SP: stemt voor voordracht 31; geeft aan dat er wel een aantal moties voor nodig was om het nog mooier te maken.
 - Stemverklaring fractie PvdD: stemt tegen voordracht 31; vindt dat de provincie grote ambities uitspreekt, maar dat de provincie de stappen weigert te zetten die daarvoor nodig zijn; geeft aan dat de voorstellen van de fractie om Noord-Holland groener, gezonder en toekomstbestendig te maken terzijde worden geschoven zelfs als die binnen het beleid van de coalitie passen.

Er is 1 amendementen ingediend en verworpen:

- **A14-2026** door fracties ChristenUnie, Volt en D66 inzake “Klimaatmaatregelen in Kaderbrief” is verworpen. Voor 10 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.

Er zijn 19 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken, 6 zijn verworpen en 11 zijn aangenomen:

- **M75-2026 door fracties D66, CDA, PvdA, GroenLinks, BBB en 50PLUS inzake “Wonen boven winkels” is unaniem aangenomen.**

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen;
- hiervoor gedurende drie jaar € 200.000 per jaar (€ 600.000 totaal) beschikbaar te stellen, te dekken uit de onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, dan wel uit een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling;
- het programma in ieder geval te richten op:
 - het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van woningen boven winkels;
 - het ondersteunen van gemeenten bij de transformatie van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en vitale winkelgebieden;
 - het behouden en versterken van vitale winkelgebieden, waarbij ruimte blijft voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid van dorps- en stadscentra;
 - het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken en businesscases;
 - het verzamelen en actief delen van kennis en praktijkervaring van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn;
 - het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren, woningcorporaties bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen en ontwikkelaars;
- Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde doelstellingen en de wijze waarop de middelen worden ingezet.

- **M77-2026 door fracties VVD, BBB, CDA, D66, JA21 en PVV inzake “Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland” is aangenomen.**

Voor 48 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en SP.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- een compacte AI- en data-gedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland;

- de uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden;
 - bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan beschikbare datasets, analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, cybersecurity, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden, uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's;
 - Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie;
 - hiervoor de komende vier jaren jaarlijks €175.000 in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.
- **M79-2026 door fracties BBB, JA21, VVD en CDA inzake “Regio certificering” is aangenomen.**
 Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, SP en Volt.

Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
 om voor de verdere verduurzaming van de bollensector, voor de regiocertificering vier jaar lang een bedrag van € 200 000 euro beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves.
- **M80-2026 door fracties CDA, BBB en D66 inzake “Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken” is aangenomen.**
 Voor 44 en tegen 9 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV, FvD en SP.

Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

 - in gesprek te gaan met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden;
 - in gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen;
 - de provinciale bijdrage voor beide doeleinden weer beschikbaar kan worden gesteld voor een periode van vier jaar;
 - hiervoor bij de begroting 2027 € 400.000,- te reserveren voor de duur van 4 jaar (€ 100.000, - per jaar).
- **M81-2026 door fracties CDA, D66, VVD, BBB, PvdA, GroenLinks en Volt inzake “Ontzorging verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed” is aangenomen.**
 Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

 - in de begroting 2027 € 900.000,- te reserveren voor het continueren van het provinciale ‘Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed’ voor de duur van 3 jaar (€ 300.000, - per jaar);
 - de provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA;
 - de verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma;

- te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie vergelijkbaar met de eerdere subsidie ‘verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland’ van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is.
- **M83-2026 door fracties GroenLinks, D66, Volt, PvdA, CDA, SP en PvdD inzake “Stimulans geothermie gebouwde omgeving” is aangenomen.**
Voor 46 tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- in te zetten op de stimulans van gebruik van geothermie als warmtebron in de gebouwde omgeving;
 - een regeling van €600.000 uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen;
 - te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkeling het best kan bevorderen;
 - waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker;
 - dit bedrag van €600.000 op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve.
- **M86-2026 door fracties 50PLUS, SP en PvdD inzake “Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht” is aangenomen.**
Voor 30 tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, JA21, PVV en FvD.

Dictum:

PS spreekt uit dat:

- het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vлагаandacht te besteden aan Keti Koti;
- in het najaar 2026 in gesprek te gaan met het presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.
- PS geïnformeerd wordt vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Keti Koti 2027 gereed is.

- Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 86; vindt dat er voldoende verbinding gezocht wordt met Keti Koti met het hijsen van de vlag en de dialoogtafels.

- **M87-2026 door fracties PvdA, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66 inzake “Arbeidsmigranten in Noord-Holland” is aangenomen.**
Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten, ter bevordering van:
 - het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingprogramma’s en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken;

- initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op de huisvesting van arbeidsmigranten;
 - afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4-2026;
 - aandacht voor arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen;
- voor de benodigde provinciale inzet 175.000,- per jaar te reserveren voor een looptijd van vier jaar;
- dit bedrag op te nemen in de begroting 2026 en te dekken uit de algemene reserve;
- jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren.
- **M88-2026 door fracties ChristenUnie, GroenLinks en PvdA inzake “Realisatie natuurtoiletten” is aangenomen.**

Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

 - de realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren;
 - daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling (bijv. voor maximaal 10 toiletten) waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en eerste paar jaar onderhoud van natuurtoiletten;
 - hiervoor 50.000 euro op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve;
 - indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en TBO's (terrein behorende organisaties);
 - deze regeling onder de aandacht te brengen van TBO's en gemeenten.
- **M89-2026 door fracties ChristenUnie, Volt, PvdD, D66 en GroenLinks inzake “Verwerken resultaten Clean Energy Hubs” is aangenomen.**

Voor 44 en tegen 9 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV, FvD en 50PLUS.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

 - uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk;
 - de financiële consequenties in beeld te brengen.
- **M93-2026 door fracties PvdD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Volt en CDA inzake “Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren” is aangenomen.**

Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

 - om het windenergiebeleid op bedrijventerreinen samen met gemeentes verder uit te werken, volgens de RES systematiek;
 - in beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren;
 - op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt;
 - PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen vóór de behandeling van de begroting 2027.

- Stemverklaring fractie BBB: stemt voor motie 93; geeft aan dat deze opgewekte stroom door de bedrijven zelf op hun terreinen gebruikt zou kunnen worden, waardoor netcongestie verminderd kan worden of tegengegaan.
- **A14-2026** door fracties ChristenUnie, Volt en D66 inzake “Klimaatmaatregelen in Kaderbrief” is verworpen. Voor 10 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M78-2026** door fracties Volt, PvdD, ChristenUnie en D66 inzake “Slim omgaan met geld voor circulaire economie” is verworpen. Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M82-2026** door fractie FVD inzake “Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander” is verworpen. Voor 1 en tegen 52 stemmen. Voor stemt de fractie FvD.
 - Stemverklaring fractie JA21: stemt tegen motie 82; vindt het financieel niet verantwoord, maar geeft aan zich altijd wel te kunnen vinden in het verlagen van de opcenten.
- **M84-2026** door fractie 50PLUS inzake “Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028” is verworpen. Voor 6 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, FvD en 50PLUS.
- **M90-2026** door fractie PvdD inzake “Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven” is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, 50PLUS, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M91-2026** door fracties PvdD, D66 en Volt inzake “Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden” is verworpen. Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M92-2026** door fractie PvdD inzake “Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra” is verworpen. Voor 9 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, JA21, SP en ChristenUnie.

9. Zienswijze financiële stukken recreatieschappen.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 38-2026 “Zienswijze financiële stukken recreatieschappen” is vastgesteld.

Voor 48 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en 50PLUS.

Provinciale Staten besluiten:

Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o

- Wij dienen geen zienswijze in op de concept jaarrekening 2025 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo.
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en concept begroting 2027.

Voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

- Wij dienen geen zienswijze in op de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo.
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en conceptbegroting 2027. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren.
- Wij dienen geen zienswijze in op uw voorstel tot aanpassing van de Verordening Financieel Beheer.
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.
 - Stemverklaring fractie PvdD: stemt tegen voordracht 38; is het wel eens met vier van de vijf zienswijzen, maar stemt vanwege het festival in Het Twiske tegen.
 - Stemverklaring fractie SP: stemt tegen voordracht 38 en sluit zich aan bij fractie PvdD.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A15-2026** door fractie PvdD inzake “Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen” is verworpen. Voor 5 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

10. Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 40-2026 “Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen” is vastgesteld.

Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten:

GS het volgende op te dragen:

uitvoering te geven aan de vijf aanbevelingen en Provinciale Staten hierover te informeren via de lopende trajecten rondom de Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma.

Er zijn geen moties/amendementen ingediend.

11. Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Initiatiefvoorstel 44-2026 “Arbeidsmigratie” is vastgesteld.

Voor 40 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A16-2026):

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

Besluit 1:

Artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

het eerste lid komt te luiden:

lid 1: Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een bedrijventerrein mogelijk maken indien:

1. de logiesactiviteiten zien op kort verblijf;
2. op de locatie kan worden voorzien in een aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat, mede gelet op de situering van de logiesactiviteiten op het bedrijventerrein en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen in de nabije omgeving;
3. omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd;
4. de logiesactiviteit worden toegestaan voor een periode van maximaal 10 jaar;

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, die komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 2

De toelichting op artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerreinen wordt na de zin: *‘Die compensatie wordt dan gezocht in de al schaarse beschikbare open ruimte waarmee feitelijk alleen verplaatsing van functies in de hand wordt gewerkt.’* de volgende passage ingevoegd:

Lid 3

De SNF-normen zien onder meer op het woon- en leefklimaat van de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit het provinciale belang wordt gestreefd naar een gelijkwaardig beschermingsniveau voor alle ingezetenen in Noord-Holland. Met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, heeft de provincie gekozen om hierover een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen waardoor rekening moet worden gehouden met de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten. Het is aan de gemeenten om hier specifiek invulling aan te geven en te motiveren dat er sprake is van een minimaal beschermingsniveau als bedoeld in de SNF-normering. Er is bewust niet gekozen om op te nemen dat de huisvesting slechts is toegestaan als een SNF-certificaat aanwezig is op de locatie. Dat zou betekenen dat eventuele beslissingen over het wel of niet intrekken van het certificaat de publiekrechtelijke consequentie zouden hebben dat de huisvestingslocatie in strijd is met het omgevingsplan. Dat is vanuit het oogpunt van rechtszekerheid onwenselijk.

De onderdelen van de SNF-norm die raken aan veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving en aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid.

Deze moeten worden behandeld in de omgevingsplannen en vergunningen:

- Onderdeel 2 Ruimte, daglicht, verwarming: m² gebruiksoppervlakte per persoon, m² slaapkamer, max. één persoon per slaapkamer (tegen overbewoning).
- Onderdeel 5 Voorzieningen: o.a. keuken/kookgelegenheid op locatie; zonder deze voorzieningen is de locatie ongeschikt.
- Onderdeel 8 Onderhoud & beheer: onderhouds-/beheerplan met periodieke (jaarlijkse) controles en snelle reparaties.
- Onderdeel 10 Informatie & overige eisen: zichtbare infokaart (maximale capaciteit, noodnummers, huisregels, ontruimingsplan).

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten heeft een aantal aanbevelingen gedaan over de kwaliteit, waarbij de ambitie hoger ligt dan de normen van SNF voorschrijven. In lijn met die aanbevelingen wordt nadrukkelijk de voorkeur uitgesproken voor één persoon per slaapkamer. In deze Omgevingsverordening wordt voorzien in de mogelijkheid dat op termijn de huidige SNF-normen wijzigen. Indien daar sprake van is, dan zal de gemeente rekening moeten houden met ten minste het beschermingsniveau van deze nieuwe normen.

In de instructieregel voor het gemeentelijk omgevingsplan waarin de normenset van de SNF als richtlijn voor de gemeenten voor de huisvesting van internationale werknemers wordt toegevoegd is de constructie “rekening houden met” gebruikt. Dit is een begrip dat onder de Omgevingswet wordt gebruikt in de instructieregels van de provincies en het Rijk. Het stuurt voor dit onderwerp inhoudelijk de belangenafweging die de gemeente moet maken bij het opstellen van een omgevingsplan.

Het gebruik van de constructie “rekening houden met” brengt de zwaarwegende positie van een belang bij de integrale belangenafweging tot uitdrukking, zonder echter dwingend te sturen op de uitkomst daarvan. Afwijken van de instructieregel door de gemeente kan daarmee, maar is alleen toegestaan als het bestuursorgaan (het college van B&W of de gemeenteraad) daar goede redenen voor heeft. Het bestuursorgaan moet dit dan wel goed motiveren.

Ten aanzien van de toepassing van de huisvestingsnormen die in de SNF-norm zijn opgenomen betekent dit dat indien de gemeente goede redenen heeft om in plaats van de SNF-norm de AKF-norm toe te passen, de gemeente dit mag doen, mits zij in de besluitvorming rond dat omgevingsplan motiveert waarom de AKF-norm in de voorliggende situatie beter geschikt is dan de SNF-norm.

Besluit 3

Artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.42, eerste lid, sub i, komt als volgt te luiden:

i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft.

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, en komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 4

De toelichting op artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.42 Agrarische bedrijven wordt na de zin: 'Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër.' De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 5

Artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.47, eerste lid, sub h, komt als volgt te luiden:

h. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig glastuinbouwbedrijf betreft.

De huidige tekst van artikel 6.47 wordt vernummerd tot eerste lid en na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, dat komt te luiden:

3. rekening wordt gehouden met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan;

Besluit 6

De toelichting op artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied wordt na de zin: 'Het huisvesten van werknemers wordt ook mogelijk gemaakt als vorm van niet-agrarische activiteiten (onderdeel h).'

De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 7

Besluit in de Omgevingsverordening op te nemen dat een omgevingsplan dat nieuwe bedrijfsmatige activiteiten toelaat die naar verwachting leiden tot een aanzienlijke toename van de werkgelegenheid, inzichtelijk maakt wat de extra huisvestingsbehoefte van de werknemer is en op welke wijze in deze behoefte zal worden voorzien.

Besluit 8

Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.

Er is 1 amendement ingediend en aan aangenomen:

- **A16-2026 door fractie PvdA inzake "Correctie op initiatiefvoorstel arbeidsmigratie" is unaniem aangenomen.**

Het aangenomen amendement is verwerkt in het besluit van PS.

12. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door mw. De Boer (PvdA) inzake “Woningbouwplannen in Amsterdamse haven” zijn door gedeputeerde Rommel beantwoord.

13. Twee-minutendebat.

Er is geen 2-minutendebat aangevraagd.

14. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 2 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

15. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot de punten 7 t/m 11 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Stemming moties Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er zijn 2 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn aangenomen:

- **M67-2026 door fracties PvdD, SP, Volt en JA21 inzake “Tata Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten” is aangenomen.**

Voor 31 en tegen 22 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, PVV, CDA en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

de uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren.

- Stemverklaring fractie VVD: stemt tegen motie 67; vindt dat deze te vroegtijdig komt en de omgevingsdienst eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om de uitvoering op orde te krijgen voordat de Staten bijsturen.
- Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 67; sluit zich aan bij fractie VVD en heeft vertrouwen in de inzet en professionaliteit van de omgevingsdienst en het RIVM.
- Stemverklaring fractie CDA: stemt tegen motie 67 en sluit zich aan bij fractie VVD.

- **M68-2026 door fracties GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en PvdD inzake “Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden” is aangenomen.**

Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Dictum:

PS vraagt Gedeputeerde Staten:

om in navolging van de Provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de Provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden.

16. Sluiting.

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 29 juni 2026.

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Besluitenlijst PS

Datum vergadering : 29 juni 2026
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier : dhr. R.J.C. van der Laan

1. Opening en mededelingen.

Afwezig zijn dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD).
Later arriveren Statenlid Bulucu (GroenLinks), Statenlid De Graaf (GroenLinks), mw. Ten Ham (PvdA), dhr. Mantel (JA21), dhr. Stulemeijer (VVD), Statenlid De Weerdt (fractie De Weerdt), Statenlid Van Wijnen (GroenLinks), dhr. De Wit (VVD) en gedeputeerden Gielen en Beemsterboer.
Mw. Bouhlef (SP) is afwezig tussen 15.00 en 19.00 uur.

1a. In memoriam: oud-Statenlid.

PS staat stil bij het overlijden van oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Met betrekking tot de benoemingen bij Hamerstukken punt 6b en 6c, stemt PS bij acclamatie. Besluitvorming volgt bij Hamerstukken.
- Er is geen actualiteit en geen 2-minutendebat aangevraagd.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door mw. Alberts (SP) inzake "Woningbouwplannen in Amsterdamse haven".
- Er zijn 2 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - **M67-2026** door fracties PvdD, SP, Volt en JA21 inzake "Tata Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten";
 - **M68-2026** door fracties GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en PvdD inzake "Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden".

De stemming over deze moties wordt vermeld bij punt 15.
De agenda wordt vastgesteld.

3. Actualiteiten.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 1 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5. Voortgangslijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

6. Hamerstukken.

6a. Voordracht 41-2026 “Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland” is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

ARTIKEL I

De Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 3, eerste lid, wordt ‘vier leden’ vervangen door ‘vijf leden’.

B

In artikel 8, eerste lid, wordt ‘artikel 10, tweede lid, onder e of f, van de Wet openbaarheid van bestuur’ vervangen door ‘artikel 5.1, tweede lid, onder e of f, van de Wet open overheid’.

C

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt ‘artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur’ vervangen door ‘artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid’;
2. In het derde lid wordt ‘artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur’ vervangen door ‘artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid’.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 29 juni 2026.

6b. Voordracht 42-2026 “Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland”.

Provinciale Staten besluiten:

het Statenlid de heer N.A.L. Roosendaal te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

6c. Voordracht 43-2026 “benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving”.

Provinciale Staten besluiten:

voor de resterende Statenperiode 2023-2027 het Statenlid mevrouw G.W. de Boer te benoemen als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving.

6d. Voordracht 30-2026 “Kadernota 2027, voorlopige jaarrekening 2025 en zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies”.

Provinciale Staten besluiten:

1. kennis te nemen van de Kadernota 2027 en de Jaarrekening 2025 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies;
2. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

6e. Voordracht 32-2026 “Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033”.

Provinciale Staten besluiten:

de volgende kredieten beschikbaar te stellen, die ten laste komen van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:

a. alg-50 Toegankelijkheid Openbaar Vervoer	€ 6.800.000
b. N247-27 Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam	€ 600.000
<i>een bedrag van € 250.000 komt ten laste van de stelpost</i>	

6f. Voordracht 36-2026 “Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond”.

Provinciale Staten besluiten:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst IJmond naar voren te brengen.

6g. Voordracht 35-2026 “Zienswijze PS op de conceptbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord”.

Provinciale Staten besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op de resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Maar wel aan te geven dat:

Provinciale Staten het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van de onttrekking uit de algemene reserve onderschrijft. De greep uit de algemene reserve om het tekort op de gemeentelijke milieutaken te dekken achten wij onverstandig en risicovol voor de omgevingsdienst en de gemeenten en raden wij dan ook af.
2. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2027 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

6h. Voordracht 34-2026 “Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied”.

Provinciale Staten besluiten:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar voren te brengen.

6i. Voordracht 39-2026 “Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027”.

Provinciale Staten besluiten:

Geen zienswijze in te dienen over de conceptbegroting 2027 van de Randstedelijke Rekenkamer.

6j. Voordracht 33-2026 “Zienswijze wijziging Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.”.

Provinciale Staten besluiten:

geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

6k. Voordracht 45-2026 “Vergaderschema PS en commissies 2027”.

Provinciale Staten besluiten:

1. het bijgevoegde vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies voor 2027 vast te stellen;
2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen de Planning en Control-kalender te baseren op het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies.

7. Jaarstukken 2025.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 37-2026 “Jaarstukken 2025” is unaniem geamendeerd vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A13-2026):

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen.
2. Het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
3. De volgende met een totaal saldo van € 0,13 miljoen op te heffen ten gunste van de algemene reserve:
 - a. Reserve Duurzame elektriciteit (Programma 2), saldo ultimo 2025 nihil.
 - b. Reserve Klimaatadaptatie (Programma 3), saldo ultimo 2025 € 134.000.
 - c. Reserve subsidies Meekoppelkansen (Programma 3), saldo ultimo 2025 nihil.
 - d. Reserve Herstructurering bedrijventerrein (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - e. Reserve Subsidie Kwaliteit cultuur en voorzieningen (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - f. Reserve kapitaallasten investeringen Havencomplexen (Programma 7), saldo ultimo 2025 nihil.

4. Het formeel instellen van de Reserve subsidie Regionale economie met een saldo van € 1,55 miljoen.
5. Decharge en afsluiten van een aantal investeringsprojecten.

Er zijn 2 amendementen ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **A13-2026 door fracties ChristenUnie, CDA, D66 en JA21 inzake "Zuivere algemene reserve" is unaniem aangenomen.**

Het aangenomen amendement is verwerkt in het besluit van PS.

Er zijn 6 moties ingediend, waarvan er 4 zijn ingetrokken, 1 is verworpen en 1 is aangenomen:

- **M73-2026 door fracties PvdD en GroenLinks inzake "Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen" is aangenomen.**

Voor 50 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;
- dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus.
- **M74-2026 door fractie 50PLUS inzake "Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken" is verworpen.** Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, JA21, PVV, FvD en 50PLUS.

8. Kaderbrief 2027.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 31-2026 "Kaderbrief 2027" is vastgesteld.

Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en PVV.

Provinciale Staten besluiten:

1. in te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2027;
2. in te stemmen met het geactualiseerde financieel kader voor de meerjarenraming 2027-2030;
3. de Kaderbrief 2027 vast te stellen.
 - Stemverklaring fractie FvD: stemt voor voordracht 31; is het op een aantal fundamentele onderwerpen niet eens met de richting van deze kaderbrief, maar vindt wel dat er een realistisch financieel beleid wordt gevoerd met meer aandacht voor de uitvoerbaarheid, het versterken van het eigen vermogen en een grotere focus op de provinciale kerntaak mobiliteit.
 - Stemverklaring fractie SP: stemt voor voordracht 31; geeft aan dat er wel een aantal moties voor nodig was om het nog mooier te maken.
 - Stemverklaring fractie PvdD: stemt tegen voordracht 31; vindt dat de provincie grote ambities uitspreekt, maar dat de provincie de stappen weigert te zetten die daarvoor nodig zijn; geeft aan dat de voorstellen van de fractie om Noord-Holland groener, gezonder en toekomstbestendig te maken terzijde worden geschoven zelfs als die binnen het beleid van de coalitie passen.

Er is 1 amendementen ingediend en verworpen:

- **A14-2026** door fracties ChristenUnie, Volt en D66 inzake “Klimaatmaatregelen in Kaderbrief” is verworpen. Voor 10 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.

Er zijn 19 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken, 6 zijn verworpen en 11 zijn aangenomen:

- **M75-2026 door fracties D66, CDA, PvdA, GroenLinks, BBB en 50PLUS inzake “Wonen boven winkels” is unaniem aangenomen.**

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen;
 - hiervoor gedurende drie jaar € 200.000 per jaar (€ 600.000 totaal) beschikbaar te stellen, te dekken uit de onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, dan wel uit een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling;
 - het programma in ieder geval te richten op:
 - het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van woningen boven winkels;
 - het ondersteunen van gemeenten bij de transformatie van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en vitale winkelgebieden;
 - het behouden en versterken van vitale winkelgebieden, waarbij ruimte blijft voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid van dorps- en stadscentra;
 - het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken en businesscases;
 - het verzamelen en actief delen van kennis en praktijkervaring van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn;
 - het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren, woningcorporaties bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen en ontwikkelaars;
 - Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde doelstellingen en de wijze waarop de middelen worden ingezet.
- **M77-2026 door fracties VVD, BBB, CDA, D66, JA21 en PVV inzake “Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland” is aangenomen.**
Voor 48 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en SP.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- een compacte AI- en data-gedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland;

- de uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden;
 - bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan beschikbare datasets, analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, cybersecurity, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden, uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's;
 - Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie;
 - hiervoor de komende vier jaren jaarlijks €175.000 in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.
- **M79-2026 door fracties BBB, JA21 ,VVD en CDA inzake “Regio certificering” is aangenomen.**
Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, SP en Volt.
Dictum:
PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
om voor de verdere verduurzaming van de bollensector, voor de regiocertificering vier jaar lang een bedrag van € 200 000 euro beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves.
 - **M80-2026 door fracties CDA, BBB en D66 inzake “Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken” is aangenomen.**
Voor 44 en tegen 9 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV, FvD en SP.
Dictum:
PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
 - in gesprek te gaan met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden;
 - in gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen;
 - de provinciale bijdrage voor beide doeleinden weer beschikbaar kan worden gesteld voor een periode van vier jaar;
 - hiervoor bij de begroting 2027 € 400.000,- te reserveren voor de duur van 4 jaar (€ 100.000, - per jaar.
 - **M81-2026 door fracties CDA, D66, VVD, BBB, PvdA, GroenLinks en Volt inzake “Ontzorging verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed” is aangenomen.**
Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.
Dictum:
PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
 - in de begroting 2027 € 900.000,- te reserveren voor het continueren van het provinciale ‘Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed’ voor de duur van 3 jaar(€ 300.000, - per jaar);
 - de provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA;
 - de verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma;

- te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie vergelijkbaar met de eerdere subsidie 'verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland' van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is.

- **M83-2026 door fracties GroenLinks, D66, Volt, PvdA, CDA, SP en PvdD inzake “Stimulans geothermie gebouwde omgeving” is aangenomen.**

Voor 46 tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- in te zetten op de stimulans van gebruik van geothermie als warmtebron in de gebouwde omgeving;
- een regeling van €600.000 uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen;
- te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkeling het best kan bevorderen;
- waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker;
- dit bedrag van €600.000 op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve.

- **M86-2026 door fracties 50PLUS, SP en PvdD inzake “Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht” is aangenomen.**

Voor 30 tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, JA21, PVV en FvD.

Dictum:

PS spreekt uit dat:

- het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlagaandacht te besteden aan Keti Koti;
- in het najaar 2026 in gesprek te gaan met het presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.
- PS geïnformeerd wordt vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Keti Koti 2027 gereed is.

- Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 86; vindt dat er voldoende verbinding gezocht wordt met Keti Koti met het hijsen van de vlag en de dialoogtafels.

- **M87-2026 door fracties PvdA, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66 inzake “Arbeidsmigranten in Noord-Holland” is aangenomen.**

Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten, ter bevordering van:
 - het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingprogramma's en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken;

- initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op de huisvesting van arbeidsmigranten;
 - afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4-2026;
 - aandacht voor arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen;
 - voor de benodigde provinciale inzet 175.000,- per jaar te reserveren voor een looptijd van vier jaar;
 - dit bedrag op te nemen in de begroting 2026 en te dekken uit de algemene reserve;
 - jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren.
- **M88-2026 door fracties ChristenUnie, GroenLinks en PvdA inzake “Realisatie natuurtoiletten” is aangenomen.**
 Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
- de realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren;
 - daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling (bijv. voor maximaal 10 toiletten) waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en eerste paar jaar onderhoud van natuurtoiletten;
 - hiervoor 50.000 euro op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve;
 - indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en TBO's (terrein beherende organisaties);
 - deze regeling onder de aandacht te brengen van TBO's en gemeenten.
- **M89-2026 door fracties ChristenUnie, Volt, PvdD, D66 en GroenLinks inzake “Verwerken resultaten Clean Energy Hubs” is aangenomen.**
 Voor 44 en tegen 9 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV, FvD en 50PLUS.
Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
- uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk;
 - de financiële consequenties in beeld te brengen.
- **M93-2026 door fracties PvdD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Volt en CDA inzake “Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren” is aangenomen.**
 Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
- om het windenergiebeleid op bedrijventerreinen samen met gemeentes verder uit te werken, volgens de RES systematiek;
 - in beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren;
 - op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt;
 - PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen vóór de behandeling van de begroting 2027.

- Stemverklaring fractie BBB: stemt voor motie 93; geeft aan dat deze opgewekte stroom door de bedrijven zelf op hun terreinen gebruikt zou kunnen worden, waardoor netcongestie verminderd kan worden of tegengegaan.
- **A14-2026** door fracties ChristenUnie, Volt en D66 inzake “Klimaatmaatregelen in Kaderbrief” is verworpen. Voor 10 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M78-2026** door fracties Volt, PvdD, ChristenUnie en D66 inzake “Slim omgaan met geld voor circulaire economie” is verworpen. Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M82-2026** door fractie FVD inzake “Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander” is verworpen. Voor 1 en tegen 52 stemmen. Voor stemt de fractie FvD.
 - Stemverklaring fractie JA21: stemt tegen motie 82; vindt het financieel niet verantwoord, maar geeft aan zich altijd wel te kunnen vinden in het verlagen van de opcenten.
- **M84-2026** door fractie 50PLUS inzake “Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028” is verworpen. Voor 6 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, FvD en 50PLUS.
- **M90-2026** door fractie PvdD inzake “Agroforestry als schakel voor landelijke opgaven” is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, 50PLUS, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M91-2026** door fracties PvdD, D66 en Volt inzake “Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden” is verworpen. Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.
- **M92-2026** door fractie PvdD inzake “Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra” is verworpen. Voor 9 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, JA21, SP en ChristenUnie.

9. Zienswijze financiële stukken recreatieschappen.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Delsing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 38-2026 “Zienswijze financiële stukken recreatieschappen” is vastgesteld.

Voor 48 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en 50PLUS.

Provinciale Staten besluiten:

Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o

- Wij dienen geen zienswijze in op de concept jaarrekening 2025 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo.
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en concept begroting 2027.

Voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

- Wij dienen geen zienswijze in op de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo.
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en conceptbegroting 2027. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren.
- Wij dienen geen zienswijze in op uw voorstel tot aanpassing van de Verordening Financieel Beheer.
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.
 - Stemverklaring fractie PvdD: stemt tegen voordracht 38; is het wel eens met vier van de vijf zienswijzen, maar stemt vanwege het festival in Het Twiske tegen.
 - Stemverklaring fractie SP: stemt tegen voordracht 38 en sluit zich aan bij fractie PvdD.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A15-2026** door fractie PvdD inzake "Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen" is verworpen. Voor 5 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

10. Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Voordracht 40-2026 "Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen" is vastgesteld.

Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten:

GS het volgende op te dragen:

uitvoering te geven aan de vijf aanbevelingen en Provinciale Staten hierover te informeren via de lopende trajecten rondom de Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma.

Er zijn geen moties/amendementen ingediend.

11. Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

Initiatiefvoorstel 44-2026 "Arbeidsmigratie" is vastgesteld.

Voor 40 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A16-2026):

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

Besluit 1:

Artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

het eerste lid komt te luiden:

lid 1: Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een bedrijventerrein mogelijk maken indien:

1. de logiesactiviteiten zien op kort verblijf;
2. op de locatie kan worden voorzien in een aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat, mede gelet op de situering van de logiesactiviteiten op het bedrijventerrein en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen in de nabije omgeving;
3. omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd;
4. de logiesactiviteit worden toegestaan voor een periode van maximaal 10 jaar;

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, die komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 2

De toelichting op artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerreinen wordt na de zin: *'Die compensatie wordt dan gezocht in de al schaarse beschikbare open ruimte waarmee feitelijk alleen verplaatsing van functies in de hand wordt gewerkt.'* de volgende passage ingevoegd:

Lid 3

De SNF-normen zien onder meer op het woon- en leefklimaat van de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit het provinciale belang wordt gestreefd naar een gelijkwaardig beschermingsniveau voor alle ingezetenen in Noord-Holland. Met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, heeft de provincie gekozen om hierover een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen waardoor rekening moet worden gehouden met de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten. Het is aan de gemeenten om hier specifiek invulling aan te geven en te motiveren dat er sprake is van een minimaal beschermingsniveau als bedoeld in de SNF-normering. Er is bewust niet gekozen om op te nemen dat de huisvesting slechts is toegestaan als een SNF-certificaat aanwezig is op de locatie. Dat zou betekenen dat eventuele beslissingen over het wel of niet intrekken van het certificaat de publiekrechtelijke consequentie zouden hebben dat de huisvestingslocatie in strijd is met het omgevingsplan. Dat is vanuit het oogpunt van rechtszekerheid onwenselijk.

De onderdelen van de SNF-norm die raken aan veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving en aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid.

Deze moeten worden behandeld in de omgevingsplannen en vergunningen:

- Onderdeel 2 Ruimte, daglicht, verwarming: m² gebruiksoppervlakte per persoon, m² slaapkamer, max. één persoon per slaapkamer (tegen overbewing).
- Onderdeel 5 Voorzieningen: o.a. keuken/kookgelegenheid op locatie; zonder deze voorzieningen is de locatie ongeschikt.
- Onderdeel 8 Onderhoud & beheer: onderhouds-/beheerplan met periodieke (jaarlijkse) controles en snelle reparaties.
- Onderdeel 10 Informatie & overige eisen: zichtbare infokaart (maximale capaciteit, noodnummers, huisregels, ontruimingsplan).

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten heeft een aantal aanbevelingen gedaan over de kwaliteit, waarbij de ambitie hoger ligt dan de normen van SNF voorschrijven. In lijn met die aanbevelingen wordt nadrukkelijk de voorkeur uitgesproken voor één persoon per slaapkamer. In deze Omgevingsverordening wordt voorzien in de mogelijkheid dat op termijn de huidige SNF-normen wijzigen. Indien daar sprake van is, dan zal de gemeente rekening moeten houden met ten minste het beschermingsniveau van deze nieuwe normen.

In de instructieregel voor het gemeentelijk omgevingsplan waarin de normenset van de SNF als richtlijn voor de gemeenten voor de huisvesting van internationale werknemers wordt toegevoegd is de constructie "rekening houden met" gebruikt. Dit is een begrip dat onder de Omgevingswet wordt gebruikt in de instructieregels van de provincies en het Rijk. Het stuurt voor dit onderwerp inhoudelijk de belangenafweging die de gemeente moet maken bij het opstellen van een omgevingsplan.

Het gebruik van de constructie "rekening houden met" brengt de zwaarwegende positie van een belang bij de integrale belangenafweging tot uitdrukking, zonder echter dwingend te sturen op de uitkomst daarvan. Afwijken van de instructieregel door de gemeente kan daarmee, maar is alleen toegestaan als het bestuursorgaan (het college van B&W of de gemeenteraad) daar goede redenen voor heeft. Het bestuursorgaan moet dit dan wel goed motiveren.

Ten aanzien van de toepassing van de huisvestingsnormen die in de SNF-norm zijn opgenomen betekent dit dat indien de gemeente goede redenen heeft om in plaats van de SNF-norm de AKF-norm toe te passen, de gemeente dit mag doen, mits zij in de besluitvorming rond dat omgevingsplan motiveert waarom de AKF-norm in de voorliggende situatie beter geschikt is dan de SNF-norm.

Besluit 3

Artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.42, eerste lid, sub i, komt als volgt te luiden:

i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft.

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, en komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 4

De toelichting op artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.42 Agrarische bedrijven wordt na de zin: 'Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër.' De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 5

Artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.47, eerste lid, sub h, komt als volgt te luiden:

h. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig glastuinbouwbedrijf betreft.

De huidige tekst van artikel 6.47 wordt vernummerd tot eerste lid en na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, dat komt te luiden:

3. rekening wordt gehouden met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan;

Besluit 6

De toelichting op artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied wordt na de zin: 'Het huisvesten van werknemers wordt ook mogelijk gemaakt als vorm van niet-agrarische activiteiten (onderdeel h).' De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 7

Besluit in de Omgevingsverordening op te nemen dat een omgevingsplan dat nieuwe bedrijfsmatige activiteiten toelaat die naar verwachting leiden tot een aanzienlijke toename van de werkgelegenheid, inzichtelijk maakt wat de extra huisvestingsbehoefte van de werknemer is en op welke wijze in deze behoefte zal worden voorzien.

Besluit 8

Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.

Er is 1 amendement ingediend en aan aangenomen:

- **A16-2026 door fractie PvdA inzake "Correctie op initiatiefvoorstel arbeidsmigratie" is unaniem aangenomen.**
Het aangenomen amendement is verwerkt in het besluit van PS.

12. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door mw. De Boer (PvdA) inzake "Woningbouwplannen in Amsterdamse haven" zijn door gedeputeerde Rommel beantwoord.

13. Twee-minutendebat.

Er is geen 2-minutendebat aangevraagd.

14. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 2 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

15. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Dessing (FvD) en mw. Haas (PvdD) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot de punten 7 t/m 11 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Stemming moties Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er zijn 2 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn aangenomen:

- **M67-2026 door fracties PvdD, SP, Volt en JA21 inzake "Tata Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten" is aangenomen.**

Voor 31 en tegen 22 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, BBB, PVV, CDA en FvD.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

de uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren.

- Stemverklaring fractie VVD: stemt tegen motie 67; vindt dat deze te vroegtijdig komt en de omgevingsdienst eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om de uitvoering op orde te krijgen voordat de Staten bijsturen.
 - Stemverklaring fractie BBB: stemt tegen motie 67; sluit zich aan bij fractie VVD en heeft vertrouwen in de inzet en professionaliteit van de omgevingsdienst en het RIVM.
 - Stemverklaring fractie CDA: stemt tegen motie 67 en sluit zich aan bij fractie VVD.
- **M68-2026 door fracties GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en PvdD inzake "Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden" is aangenomen.**

Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Dictum:

PS vraagt Gedeputeerde Staten:

om in navolging van de Provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de Provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden.

16. Sluiting.

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 29 juni 2026.

Vastgesteld op 7 september 2026 te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen -concept-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	29 juni 2026
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. R. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5 mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid B. Bulucu (GL),
dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Boer (VVD), mw.
G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhrel-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr.
R.J. Dekker (FvD), mevrouw R.M. Engels (CDA), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), Statenlid P.P.W. de Graaf
(GL), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. M.N. Hanou (PvdD), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen
(CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik
(D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid
10 P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R.
Nijkamp (50PLUS), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD),
dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga
(BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van
Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck
(PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T.
15 Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Fractie De Weerd), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P.
de Wit (VVD).

Afwezig: dhr. J. Dessing (FvD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD).

Agenda	Paginanummer:
1 Opening en mededelingen.	(3)
1.a In memoriam oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.	(3)
2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(4)
3 Actualiteiten.	(6)
4 Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(7)
5 Vaststelling voortganglijst van moties.	(7)
6 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(7)
6.a Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 41-2026).	(7)
6.b Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 42-2026).	(7)
6.c Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving VD 43-2026).	(7)
6.d Kadernota 2027, ontwerpbegroting 2027 en voorlopige jaarrekening 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD 30-2026).	(7)
6.e Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI) 2026-2033 (VD 32-2026)	(7)
6.f Begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst IJmond (VD 36-2026).	(7)
6.g Begroting 2027 en Jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD 35-2026).	(7)
6.h Begroting 2027, begrotingswijziging 2026 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (VD 34-2026).	(7)
6.i Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze (VD 39-2026).	(7)
6.j Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD 33-2026).	(7)
7 Jaarstukken 2025 (VD 37-2026).	(8)
8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026).	(34)

Pagina 2

9	Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026).	(91)
9.a	Recreatieschap Spaarnwoude: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.b	Alkmaar en Uitgeestermeer: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.c	Twiske: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.d	Groengebied Amstelland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.e	Plassenschap Loosdrecht: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
10	Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).	(97)
14	Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(100/115)
12	Vragenuur.	(114)
13	2-minutendebat.	(115)
15	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(115)
6.k	Vaststellen vergaderschema PS en commissies 2027 (VD 45-2026).	(115)
16	Sluiting.	(123)

Opening om 10.09 uur.

5 **1 Opening en mededelingen.**

De **VOORZITTER**: Geachte aanwezigen, ik open de vergadering op 29 juni 2026 van de Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland. Welkom uiteraard, een hartelijk welkom, aan onze Statenleden en de leden van Gedeputeerde Staten en belangstellenden, mensen die online meekijken, onze ambtenaren die ons altijd trouw – rechts van mij, links van u – ondersteunen. Natuurlijk de mensen aanwezig op de publieke tribune. Uiteraard, niet te vergeten, onze griffie, die weer al het werk hebben verricht om vandaag deze mooie vergadering te kunnen gaan houden.

15 Er zijn een aantal berichten van verhindering. Het zal u opvallen dat twee gedeputeerden er niet zijn. Dat heeft als oorzaak dat mevrouw Gielen vooral nu bezig is bij het gemaal waar de minister aanwezig is – niet onbelangrijk – in IJmuiden. Ja, helaas natuurlijk vandaag gepland, maar wel heel belangrijk dat zij daar is, omdat de lobby, met name ook de vervanging van het gemaal, hoog op de agenda staat en onze droge voeten daar, denk ik, voor de toekomst van afhankelijk zijn.

20 De tweede, de heer Beemsterboer, en ook onze landbouwminister Van Essen, is op werkbezoek in met name de Westzanerpolder. Zoals u zult begrijpen, ook na alle communicatie de afgelopen weken en de stikstofbrief, is het heel belangrijk om ook daar op het hoogste niveau van onze provincie acte de présence te geven. Uiteraard zullen zij allebei later aansluiten.

25 Mevrouw Bouhrel gaat ons verlaten tussen 15.00 en 19.00 uur. Een aantal Statenleden zullen later aanschuiven. Dat is de heer De Wit van de VVD, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, Statenlid De Graaf van GroenLinks, mevrouw Ten Ham van de PvdA en de heer Mantel van JA21. Dus als het goed is, zijn we in ieder geval vanavond helemaal compleet.

30 U heeft, als het goed is, bij de koffietafel mooie chocoladehapjes gezien. Dat is omdat ons Statenlid Jeroen Boer jarig is vandaag. Gefeliciteerd.

35 *[Applaus]*

De **VOORZITTER**: Hij kan niet garanderen dat ze er om 15.00 uur nog steeds uitzien zoals ze eruitzien, want ze zijn van chocolade gemaakt. Dus u moet op tijd een hapje nemen, denk ik. [...] Nou, dat weet ik niet hoe verhit de temperatuur zal oplopen in deze Staten vandaag, maar de chocolaatjes zullen ongetwijfeld gaan smelten.

40 Nee, Statenlid De Weerdt is ook afwezig zo te zien en de heer Dessing is er nog niet. [...] Afwezig. Oké, die is afwezig. De hele dag? [...] De hele dag.

45 **1.a In memoriam oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.**

De **VOORZITTER**: Goed. Dan wil ik u verzoeken om even te gaan staan en wil ik een in memoriam uitspreken in het verband met overlijden van de heer Jan Achterstraat.

50 Op 17 juni bereikte ons het bericht dat oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat is overleden.

55 Hij werd in 1970 namens de ARP toen, de Antirevolutionaire Partij, lid van Provinciale Staten van Noord-Holland. In 1980 fuseerde deze partij met de Katholieke Volkspartij, de KVP, en de Christelijke Historische Unie, de CHU, en gingen ze dus verder onder de naam Christendemocratisch Appèl. Het nu bekende CDA. Hij werd Statenlid en in juni 1978 ook lid van het college van Gedeputeerde Staten met de portefeuilles Volkshuisvesting, Natuur, Recreatie, Economische Zaken en Provinciale Bedrijven. Maar ook toen waren er best wel wat politieke strubbelingen. Al na drie maanden stapte hij uit het college en nam hij weer zitting in de bankjes van Provinciale Staten. Maar elf jaar later, in 1987, wisselde hij wederom van plek en werd hij voor de tweede keer gedeputeerde. Dit keer verantwoordelijk voor de portefeuilles Ruimtelijke Ordening, Waterstaat en Wegen, Zeehavens, Waterschappen, Land- en Tuinbouw en Ruilverkaveling, maar ook de Onteigeningswet en Grondbeleid. Een klein jaar na de verkiezingen van 1998 trad Jan Achterstraat terug als gedeputeerde. Hij was ruim 67 jaar en ging genieten van zijn vrije tijd.

65 Van de provincie nam hij nog zeker geen afscheid. Tot de verkiezingen van 1999 bleef hij lid van Provinciale Staten. Het was dan ook logisch dat hij bij zijn afscheid als gedeputeerde voor al zijn

70 werkzaamheden de zilveren penning van de provincie Noord-Holland ontving, en ook kreeg Jan
Achterstraat bij die gelegenheid, als blijk van waardering voor zijn grote verdiensten, een
koninklijke onderscheiding en kreeg hij de versierselen opgespeld die horen bij Officier in de
Orde van Oranje-Nassau.

75 Na een lang en rijk gevuld politiek leven overleed Jan Achterstraat op ruim 97-jarige leeftijd.

Namens u dank ik Jan Achterstraat voor wat hij voor de provincie Noord-Holland heeft betekend.
Ik wens zijn kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe.

80 Ik wil u vragen om één minuut stilte in acht te nemen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

85 De **VOORZITTER**: Dank u wel. We zijn aangekomen bij agendapunt 2, de regeling van de
werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Mocht het tot een hoofdelijke stemming
komen, dan gaan we kijken bij welk Statenlid wij beginnen. Dat is nummer veertig. Mevrouw
Ouderkerken van de VVD. We beginnen bij u mocht het tot een hoofdelijke stemming komen.

90 Dan gaan we naar de vaststelling van de agenda. Op de agenda zijn voordrachten 42-2026,
Benoeming lid Werkgeverscommissie Statengriffie, en 43-2026, Benoemen plaatsvervangend
voorzitter van de Commissie Leefomgeving als hamerstukken 6.b en 6.c geagendeerd. Het
Presidium heeft daarmee ingestemd. Ik neem aan dat u hiermee akkoord gaat? Ja. Dan vindt
besluitvorming plaats bij de hamerstukken.

95 Er is geen actualiteiten aangekondigd, ook geen tweeminutendebat.

Er zijn wel mondelinge vragen ingediend door mevrouw De Boer van de PvdA inzake
woningbouwplannen in de Amsterdamse haven. Die komen bij het vragenuur aan de orde.

100 Dan de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie Partij voor de Dieren en de SP hebben
een motie Vreemd, Althans, die gaan zij indienen. Met als titel 'Tata Steel uitstoot chroom-6
frequent en onafhankelijk meten. De indiener is mevrouw Vonck. Ik stel u nu in de gelegenheid
om deze motie nader toe te lichten.

105 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering heeft onze fractie,
net als overigens een aantal andere fracties, haar zorgen uitgesproken over de uitstoot van
chroom-6 bij de direct Sheet Plant van Tata Steel. Het is verontrustend dat deze verhoogde
emissie dankzij een nieuw protocol aan het licht kwam en niet het gevolg was van een nieuw
productieproces. Tata was wel zo netjes het te melden bij de omgevingsdienst, maar het is
110 onduidelijk hoe lang dit al aan de gang was. Er is ook nog een productielijn waarbij chroom-6
standaard wordt toegepast. De bloedwaardes van medewerkers worden met grote regelmaat
gecontroleerd en dan ook op chroom-6. Het lijkt er dus op dat Tata wel degelijk met dit risico
rekening hield. Maar is het niet raar dat de normale gang van zaken lijkt dat werknemers bij hun
werk blootgesteld worden aan kankerverwekkende stoffen? En het fnuikende is dat mensen die
115 frequent of langdurig met deze zeer zorgwekkende stof werken en hiermee in aanraking komen,
pas op de lange duur ziek worden. Tata betaalt zijn mensen goed, horen we doorgaans. Dus
misschien bagatelliseren werknemers het risico enigszins bagatelliseren. Maar gezondheid kun je
niet afkopen. Anders dan werknemers, kiezen omwonenden niet voor dit risico. Ook voor hen is
het essentieel dat zij tijdig weten als er een verhoogde uitstoot is van chroom-6.

120 We kregen geen bevredigend antwoord op onze vraag waarom dit door de OD niet eerder is
geconstateerd. Ja, Tata is zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van gegevens. Maar opnieuw
blijkt dat we niet blind kunnen varen op de meetgegevens van Tata. Daarom deze motie: 'Tata
Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten', samen met SP, Volt en JA21, met als
dictum: "Verzoeken Gedeputeerde Staten de uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te
125 meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren, en gaan over tot de orde van de dag."

Chroom-6 is giftig en kankerverwekkend. Er is geen waarde waar beneden geen
gezondheidseffecten optreden. Iedere vorm van blootstelling hieraan is onwenselijk. Dank u.

130 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 67-29 juni 2026**
Tata Steel Uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 135
- *Bij Tata Steel een sterk verhoogde uitstoot van chroom-6 is vastgesteld, tot circa dertig keer de norm;*
 - *Deze overschrijding aan het licht kwam door een nieuw meetprotocol en niet door een gewijzigde productiewijze;*
 - *Onduidelijk is hoelang de verhoogde uitstoot al plaatsvindt en in welke mate omwonenden en werknemers in die tijd zijn blootgesteld aan chroom-6;*
 - *De Omgevingsdienst de betreffende installatie (Direct Sheet Plant) heeft stilgelegd;*
 - *De GGD Kennemerland in haar advies van april 2026 stelt dat de uitstoot zo snel en zo veel mogelijk omlaag moet.*
- 140

Overwegende dat:

- 145
- *Deze uitstoot mogelijk al langer aan de hand is, maar eerder noch door Tata noch door de OD is vastgesteld;*
 - *Chroom-6 een zeer zorgwekkende stof (ZZS) is die een ernstig risico vormt voor de gezondheid van werknemers en omwonenden;*
 - *Voor ZZS een wettelijke minimalisatieverplichting geldt, gericht op het voorkomen dan wel tot een minimum beperken van de uitstoot;*
 - *De ernst van blootstelling aan chroom-6 eerder duidelijk is geworden bij de affaire rond NedTrain, met blijvende gezondheidsschade tot gevolg.*
- 150

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 155
- *De uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Heidi Bouhlef-Lascaris (SP), Julia Schneemann (Volt) en Kelly Uiterwijk (JA21).

160 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag zal worden ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA en de BBB. Het gaat om 'Pleiten in IPO voor de opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden'. De indiener is Statenlid Bwefar.

165

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. In de provincie Overijssel is besloten om in het IPO te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden. Nu hebben zij daar hulp bij nodig, want dat kunnen zij niet alleen. Daarom willen wij GS verzoeken om ook namens GS Noord-Holland te pleiten voor opname van NGT in het Europees Handvest.

170

175 Waarom is dit belangrijk? Dat is omdat het de talen die zijn opgenomen in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden bevordert. Nederlandse Gebarentaal is nog niet voldoende aanwezig is in onze samenleving. Door dit te bevorderen, geven we grote kansen op volledige participatie van mensen die doof of slechthorend zijn in de samenleving.

Ik vergeet mijn motie te pakken. Kan iemand mijn iPad aangeven? Sorry.

180

De **VOORZITTER**: Als u het dictum nog even voorleest, zijn wij tevreden.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Die weet ik niet uit mijn hoofd. Excuus. Ik zal hem even openen.

185 Wij dienen hem in namens onszelf, GroenLinks, Volt, PvdA, BBB, Partij voor de Dieren. Het dictum luidt: "Vragen het college van Gedeputeerde Staten om, in navolging van de provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleiten voor

opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden en gaan over tot de orde van de dag”.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 68-29 juni 2026
Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *Gedeputeerde Staten van Overijssel voornemens zijn om bij het Interprovinciaal Overleg [IPO] te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal [NGT] in het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden;*
- *De Wet erkenning NGT zoveel mogelijk recht geeft op vertaling van communicatie in NGT in crisissituaties;*
- *Artikel 3 Wet erkenning NGT dat de bevordering van NGT in Nederland moet garanderen, nog niet in werking is getreden;*
- *Dit betekent dat de bevordering van NGT nog niet is vastgelegd in de Nederlandse wet;*
- *Artikel 4 Wet erkenning NGT stelt dat gesproken berichtgeving in tijden van crisis- en noodsituaties zoveel mogelijk onverwijld wordt omgezet in NGT;*
- *Er al jaren een tekort is aan tolken NGT;*
- *De opname van NGT in genoemd Europees Handvest past in de inclusieve aanpak van de Provincie Noord-Holland op het gebied van NGT.*

Overwegende dat:

- *Het opnemen van NGT in het Europees Handvest internationale borging van de Nederlandse Gebarentaal geeft en bevordering hiervan vraagt en daarmee ook de kans vergroot op voldoende NGT-tolken in geval van crisis- en noodsituaties;*
- *Het opnemen van NGT in het Europees Handvest internationale borging van de Nederlandse Gebarentaal geeft en bevordering hiervan vraagt en daarmee de kans vergroot op NGT-tolkdiensten bij overheidscommunicatie, inspraakmomenten en in participatieprocessen;*
- *De toegang tot en participatie van doven en slechthorenden in onder andere de politiek hierdoor sterk verbeterd kan worden;*
- *Ook de European of the Deaf (EUD) in onder andere hun preliminary report van 12 september 2024 pleit voor opname van gebarentalen in het Handvest¹;*
- *Meerdere stemmen dan alleen Overijssel, ook in het IPO meer gewicht in de schaal leggen;*
- *De steun van Noord-Holland die als eerste provincie NGT opneemt in onder andere haar communicatiestrategie, hierbij niet kan ontbreken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in navolging van de Provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de Provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleitten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ruchama Bwefar (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt), Marloes ten Ham (PvdA), Michel Becker (BBB) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. U zult aan het eind van de vergadering appreciatie krijgen vanuit het college op deze moties. En uiteraard, aan het einde van de dag zal erover gestemd worden.

Zijn er nog andere fracties die een motie Vreemd aan de Orde van de Dag willen indienen? Zo niet, dan is de agenda vastgesteld.

De agenda is aldus vastgesteld.

3 Actualiteiten.

De **VOORZITTER**: Er zijn bij agendapunt drie geen actualiteiten ingediend.

4 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

250 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4, de vaststelling van de notulen en de
besluitenlijst van de vergadering van 1 juni 2026. Door de griffie zijn geen opmerkingen
ontvangen. Verlangt iemand het woord over de notulen of de besluitenlijst? Zo nee, dan zijn ze
ongewijzigd vastgesteld. Dank. Dank ook aan de griffie.

255 *De notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 1 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.*

5 Vaststelling voortgangslijst van moties.

260 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 5, de voortgangslijst van de moties. Er zijn door
de griffie ook geen opmerkingen over de lijst moties en afdoeningsvoorstellen ontvangen.
Verlangt iemand over de lijst moties het woord? Dan stel ik voor ook deze lijst vast te stellen.

*De memo lijst moties Provinciale Staten en de lijst moties Provinciale Staten van 29 juni 2026 zijn
ongewijzigd vastgesteld.*

265 **6 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.**

**6.a Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 41-
2026).**

6.b Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 42-2026).

270 **6.c Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving VD 43-2026).**

**6.d Kadernota 2027, ontwerpbegroting 2027 en voorlopige jaarrekening 2025
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD 30-2026).**

**6.e Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI)
2026-2033 (VD 32-2026)**

275 **6.f Begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst IJmond (VD 36-2026).**

**6.g Begroting 2027 en Jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD
35-2026).**

**6.h Begroting 2027, begrotingswijziging 2026 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst
Noordzeekanaalgebied VD 34-2026).**

280 **6.i Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze (VD 39-2026).**

**6.j Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.
(VD 33-2026).**

285 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de hamerstukken, agendapunt 6. Het Presidium adviseert in
te stemmen met de hierna te noemen voordrachten. Ik zal het agendanummer en
voordrachtnummer en de titel van de hamerstukken aan u voorlezen.

290 Agendapunt 6.a, dat is de Wijziging Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-
Holland, voordracht 41-2026. Agendapunt 6.b, Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie
Noord-Holland, voordracht 42-2026. Agendapunt 6.c, het benoemen van de plaatsvervangend
voorzitter commissie Leefomgeving, voordracht 43-2026. 6.d, Kadernota 2027,
ontwerpbegroting 2027 en de voorlopige jaarrekening 2025 van het Gemeenschappelijk Orgaan
Hollandse Waterlinie, voordracht 30-2026. Agendapunt 6.e, de tussentijdse kredietaanvraag
integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) 2026 tot 2033, voordracht 32-2026.
295 Agendapunt 6.f, de Begroting 2027 en de Jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond,
voordracht 36-2026. Dan gaan we naar agendapunt 6.g, de Begroting 2027 en de Jaarstukken
2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, voordracht 35-2026. Agendapunt 6.h, de
Begroting 2027, de Begrotingswijziging 2026 en de Jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst
Noordzeekanaalgebied, voordracht 34-2026. Agendapunt 6.i, de Conceptbegroting 2027
Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze, voordracht 39-2026. En agendapunt 6.j, de
300 zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht, voordracht 33-2026.

Wenst iemand aantekening of stemverklaring af te leggen? Zo niet, dan zijn de besluiten
behorende bij de hamerstukken vastgesteld.

305 *De onder 6.a tot en met 6.j genoemde hamerstukken zijn bij besluit vastgesteld.*

7 Jaarstukken 2025 (VD 37-2026).

310 De **VOORZITTER**: We gaan met elkaar terugkijken naar het jaar 2025 bij agendapunt 7. Dat zijn de Jaarstukken 2025, voordracht 37-2026. Zoals u weet, leggen Gedeputeerde Staten in deze jaarstukken verantwoording aan u af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2025.

315 Ze zijn in alle commissies besproken. Een aantal kernpunten zijn aan bod gekomen. Meerdere fracties hebben gewezen op structurele onderbesteding en vragen ook om betere sturing op planning en uitvoering, waaronder in het NNN, zodat doelen daadwerkelijk worden gehaald. Een aantal fracties vraagt ook aandacht voor prudent financieel beleid en voorzichtigheid, gezien toekomstige onzekerheden en investeringsopgaven. Er is ook gevraagd naar een update over de voortgang van de woningbouwdoelen 2030. Er zijn vragen over inzet en bescherming van dwangsommen, inclusief risico's en juridische beperkingen. Er zijn vragen gesteld over de vertraging rond de Energiehaven IJmond en gebrek aan voortgang op windenergie.

320 Er zijn een aantal toezeggingen gedaan door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten beziet in hoeverre het mogelijk is om Provinciale Staten tussentijds te informeren over onder andere onderbesteding en sturingsinformatie. Zij komen schriftelijk terug op de post over de wijzigingen in het programma Landelijk Gebied. Die is substantieel hoger dan de vergelijkbare posten in andere programma's. En zij komen met een schriftelijk antwoord op de bestemmingsreserve Klimaatadaptatie.

330 Een aantal sprekers hebben zich gemeld om in te spreken op dit stuk. Dat zijn de heer Mülder van D66, de heer Heijnen van het CDA, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid, mevrouw Uiterwijk van JA21, mevrouw Poot van de VVD, mevrouw Vonck van de Partij voor de Dieren, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, Statenlid Korzelius van GroenLinks, de heer Valk van de BBB en de heer Dekker van Forum voor Democratie. Dan geef ik in de eerste termijn als eerste het woord aan de heer Mülder van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten

340 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, dat ik mag aftrappen. Voorzitter, laat ik beginnen met een compliment. De jaarstukken zijn absoluut de beste van deze periode. De accountant is positief over de kwaliteit van de financiële organisatie en de manier waarop de provincie haar financiële huishouding op orde heeft. Ook aan alle medewerkers die hieraan hebben meegewerkt, wil D66 waardering uitspreken.

345 Juist omdat de basis nu op orde is, moeten we ook eerlijk zijn over wat beter kan. Dat is een terugkerend punt. Nee, het is niet faunaschade. Ook dit jaar sluiten wij af met een fors positief rekeningresultaat. Dat klinkt natuurlijk prettig, maar een belangrijk deel daarvan wordt veroorzaakt doordat geplande uitgaven niet of later worden gedaan. Dat is inmiddels geen incident meer, maar een daadwerkelijk patroon. Voor D66 is dat geen boekhoudkundige discussie, want achter onderbestedingen zitten woningen die later worden gebouwd, natuurprojecten die vertraging oplopen, infrastructurele investeringen die later worden uitgevoerd. Uiteindelijk gaat het dus niet om euro's op de bankrekening, maar om resultaten voor de inwoners.

355 Ook de geloofwaardigheid van de provincie is hiermee in het geding. Het college doet beloftes die ze niet nakomt. Natuurlijk begrijpen wij dat er externe factoren zijn zoals personeelskosten, stikstof, netcongestie en complexe procedures die de uitvoering zeer ingewikkeld maken. Dat is nou eenmaal de realiteit. Maar juist daarom moeten we realistischer begroten en beter sturen. Niet om minder ambitieus te zijn, maar om juist eerlijker te zijn over wat we daadwerkelijk kunnen realiseren en beloven.

360 Tijdens de eerdere commissies hebben wij hierover een goed gesprek kunnen voeren. Het college gaf toen aan inzicht te willen geven in de oorzaken van die onderbesteding, en hier gericht op te willen gaan sturen. Na de laatste commissie van deze maand ontvingen wij hierover nog een brief. Eerlijk gezegd viel ons dat wat tegen. De boodschap was vooral dat men ermee bezig was, een toezegging die eerder was gedaan. Dat is goed om te horen, maar het gaf ook nog weinig

zicht op concrete uitwerking van hoe we bezig zijn met die onderbestedingen. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat het lijkt alsof het geen prioriteit heeft van dit college.

Daarom hadden wij een motie opgesteld. Niet om het college extra werk te bezorgen, maar juist om eerder gedane toezeggingen te ondersteunen, te concretiseren en een volgende stap te kunnen zetten. Tot mijn grote verbazing kregen wij vervolgens te horen dat deze motie niet uitvoerbaar zou zijn, omdat we te laat zouden zijn voor de begroting en eerdere toezeggingen nog eerst moesten worden uitgewerkt. Dat is jammer.

Voorzitter, ik begrijp dat eerlijk gezegd niet. Als het college zelf aangeeft hiermee bezig te zijn, waarom zou deze motie, die vraagt om uitwerking en zo spoedig mogelijk aan Provinciale Staten voor te leggen, niet uitvoerbaar zijn? Juist daarom willen we toch deze motie indienen. Daarom dien ik dus samen met het CDA, de ChristenUnie en JA21 de volgende motie in: 'Sturen op onderbesteding naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen'. "Verzoeken het college een onderbestedingsrichtlijn op te stellen voor investeringsuitgaven en exploitatie-uitgaven, waarin per type uitgave een bandbreedte of norm wordt geformuleerd voor extra afwijkingen. Te onderzoeken of en hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbestedingen, bijvoorbeeld door het hanteren van realistische percentages bij investeringen. En drie, de uitkomsten hiervan uiterlijk bij de begroting van 2027 te betrekken of eerder, indien mogelijk, en de Staten hierover te informeren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 69-29 juni 2026

Sturen op onderbesteding: naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *Uit de Jaarrekening 2025 blijkt dat de provincie een voordelig rekeningresultaat van €84,3 miljoen heeft gerealiseerd, mede door onderschrijdingen op de uitvoering van de begroting;*
- *Er in 2025 sprake was van onderbesteding door o.a. vertragingen in uitvoering, capaciteitstekorten en externe factoren;*
- *Bij investeringen een realisatie van circa 80% van het geraamde niveau gebruikelijk is;*
- *Het college heeft toegezegd meer inzicht te geven in de oorzaken van onderbesteding en deze gerichter te volgen.*

Overwegende dat:

- *Structurele onderbesteding leidt tot minder voorspelbare begrotingen en verminderde sturingskracht voor Provinciale Staten;*
- *Het onderscheid tussen oorzaken essentieel is voor beter financieel beleid;*
- *Volledige realisatie van budgetten niet realistisch is, maar structurele afwijkingen wel beter kunnen worden geadresseerd;*
- *Het expliciet hanteren van realistische uitvoeringspercentages kan bijdragen aan een eerlijker en beter onderbouwde begroting;*
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten eerder en beter kunnen sturen op afwijkingen tijdens het begrotingsjaar.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een onderbestedingsrichtlijn op te stellen voor:*
 - *investeringsuitgaven;*
 - *exploitatie-uitgaven;**waarin per type uitgaven een bandbreedte of norm wordt geformuleerd voor acceptabele afwijkingen;*
- *Te onderzoeken of en hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbesteding, bijvoorbeeld door:*
 - *het hanteren van een realisatiepercentage bij investeringen;*
- *De uitkomsten hiervan uiterlijk te betrekken bij de Begroting 2027 (of eerder indien mogelijk) en de Staten hierover te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

425 *Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Yvonne Buit (ChristenUnie) en Ivo Mantel (JA21)*

430 De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, we hopen met deze motie een stok achter de deur te hebben, waarin het college zich committeert aan een percentage voor onderbesteding, zodat wij niet bergen gaan beloven die we niet waar kunnen maken. Een financieel gezonde provincie is belangrijk, maar uiteindelijk is niet de hoogte van het rekeningresultaat de maatstaf voor succes. Succes is dat de plannen die wij hier vaststellen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Deze motie helpt ons als Staten om daar beter op te kunnen sturen. Dank u wel.

435 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Eén motie ingediend. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

440 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik sluit mij aan bij de complimenten die de heer Mülder gaf. De jaarstukken zien er goed uit. De financiële en inhoudelijke verantwoording is technisch op orde en wordt goed gepresenteerd. De CDA-fractie prijst ook de soepele totstandkoming van het rapport van bevindingen van de accountant. De financiële afdeling en concern control hebben hun zaakjes op orde, en dat verdient
445 complimenten. Ook de treasuryfunctie is inmiddels goed ingericht, al blijft de verbinding met de rest van de organisatie een aandachtspunt.

In de commissie heb ik wel mijn zorgen uitgesproken over het toch wat zwalkende financiële beleid. Bij de Kaderbrief 2026 vorig jaar werden enkele pijnlijke bezuinigingen doorgevoerd,
450 onder andere op toerisme. Ook was de verhoging van de opcenten nodig; anders zouden we langjarig niet uitkomen. Nu blijkt echter dat we in 2025 een voordelig resultaat hebben van 84 miljoen en, zonder de reservemutaties, een stijging van het vermogen van 36 miljoen. Nu is het CDA natuurlijk voor prudent beleid, maar dit doet wel afvragen waarom dan enkele pijnlijke bezuinigingen zijn doorgevoerd en die opcenten vorig jaar per se moesten worden verhoogd,
455 terwijl dat geld dus blijkbaar niet direct nodig was. Het lijkt een langspeelplaat, maar de structurele, forse onderbesteding is daarmee heel erg zorgelijk en leidt dus ook tot onduidelijk en onvoorspelbaar financieel beleid. De motie van D66 op dit punt hebben we dan ook mede ingediend.

460 Maar niet alleen aan de uitgavenkant, ook aan de inkomstenkant is er onvoorspelbaarheid. Die extra inkomsten dienen soms even geparkeerd te worden. Dat moet wel op een juiste en zuivere manier gebeuren. Het amendement dat de ChristenUnie later deze vergadering zal indienen, dienen wij op dat punt dan ook mede in. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

465 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ja, vandaag vieren we dus eigenlijk een beetje de hoogmis van de financiële cyclus bij de provincie, met de behandeling van de jaarrekening en
470 later ook de kaderbrief. Dan moet ik inderdaad beginnen met een dankwoord aan GS, de ambtelijke organisatie en de accountant voor de voortreffelijke voorbereiding.

Voorzitter, in de commissie Bestuur hebben we al uitgebreid gediscussieerd over de jaarrekening en deze bewijst de stelling van de PvdA-fractie, namelijk: prudent begroten is mooi, maar je kunt overdrijven. Deze coalitie is medio 2023 begonnen met een aantal mooie ambities: huizen,
475 energietransitie, natuur, klimaatbestendige landbouw en bereikbaarheid. De coalitie sprak uit deze ambities met realisme en optimisme te bekijken. Daarbij paste een financieel kader, pagina veertig van het coalitieakkoord, waarbij het begrotingssaldo jaarlijks op nul zou uitkomen.

480 Voorzitter, deze coalitie heeft nu drie jaarrekeningen afgeleverd. Jaar één: 44 miljoen overgehouden. Jaar twee: 106 miljoen. Jaar drie: 84 miljoen. Totaal: 234 miljoen. Bijna een kwart miljard hebben we in onze zak gehouden. Mooi, zou je zeggen, want dan zijn we financieel gezond. Maar hoe zit het eigenlijk met onze maatschappelijke gezondheid? Ik kijk daarom vaak naar die Brede Basismonitor en dat stelt me niet gerust. Sommige vakjes staan er op knalrood,

485 zoals beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, biodiversiteit, verkeersveiligheid, en
misschien nog actueler te noemen: hittestress. Voorzitter, dat zou tot actie moeten manen. We
gaan het straks over de kaderbrief hebben. Maar termen als terughoudende begrotingslijn,
490 risico's beheersen, weerstandsvermogen versterken en geen nieuwe ambities toevoegen: wij
hadden ons kunnen voorstellen dat je, naast die op zich terechte opmerkingen, een aantal
urgente opgaven had uitgelicht.

Voorzitter, de PvdA-fractie kan instemmen met de jaarrekening, maar zal de komende tijd ook
blijven strijden voor een actieve en sterke provincie die opkomt voor de belangen van Noord-
Hollanders. Om nog een mooie zin uit de kaderbrief van GS te citeren: "Uiteindelijk gaat het niet
495 om papieren plannen, maar om wat inwoners ervan merken". Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

500 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst de complimenten aan de
ambtelijke organisatie. Ook wij zien een forse verbetering in de wijze waarop de jaarstukken
gepresenteerd worden. Ook de accountant is blij met de gemaakte stappen. Dus dat gaat
allemaal de goede kant op. Daar willen we toch wel even de complimenten voor geven.

505 Ja, dan de jaarstukken zelf. 84 miljoen positief, waarvan 36 miljoen positief vóór onttrekking uit
de reserves, is toch een heel ander beeld dan dat we bij de begroting eigenlijk met elkaar hebben
vastgesteld, want toen was de begroting slechts 14 miljoen positief na onttrekking uit de
reserves en zelfs 99 miljoen negatief vóór onttrekking uit reserves. Dus wat dat betreft zien we
eigenlijk toch wel weer dat de jaarstukken fors afwijken van de oorspronkelijke begroting. Dat zit
510 natuurlijk deels in hogere inkomsten. Er zit ook een heel stuk in die onderbesteding van 6
procent, die we ook dit jaar weer gehaald hebben. Daarbij lezen we ook dat investeringen en
projecten achterblijven en vertraagd raken. Daar zijn natuurlijk allerlei factoren voor, maar we
zien inderdaad dat we daar nog moeilijk grip op krijgen. Dat is toch wel jammer, want zo'n
begroting maak je toch met het idee dat je bepaalde ambities gaat waarmaken. Met name op de
515 tastbare onderwerpen zoals infrastructuur en natuur zien we dat de lasten flink achterblijven. Met
name bij mobiliteit en infrastructuur baart het ons wel zorgen. Ook als we kijken naar de staat
van sommige bruggen en wegen, dan denken we: daar moet toch wel flink vaart gemaakt
worden.

520 Voorzitter, verder zien we eigenlijk vooral een provincie die ook een beetje aan het leren
budgetteren is. We hebben jarenlang de Nuon-gelden gehad. Die zijn erdoorheen gejaagd. Die
pot is opgeteerd. Dus we moeten het nu doen met de middelen die we binnenkrijgen. Dat lukt
mede dankzij de onderbestedingen wel steeds beter. Dus, ja, wat dat betreft zien we daar wel
een ontwikkeling in de afgelopen jaren.

525 Voorzitter, zoals ik net al zei: helaas lukken bepaalde dingen niet. Ja, wat lukt dan wel? En word
je daar ook altijd even blij van? Nou, dat zijn dan de zaken waar wij natuurlijk wel even een paar
kanttekeningen bij willen plaatsen. Als je bijvoorbeeld kijkt dat er 775.000 euro naar
Cultuureducatie met Kwaliteit is gegaan van Plein C, wat toch geen kerntaak van de provincie is,
dachten wij zo. Dat bijvoorbeeld een Fieldlab Bol is ontwikkeld, een kwartiermaker mest, geld
530 voor klimaatslim boeren en we hebben zelfs een masterclass Ommetjes georganiseerd in het
Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Nou, dan denk ik: we hebben vorig jaar een rapport van
Berenschot gehad, 'Op weg naar een nieuwe balans'. Daar hebben we gezien waar we die
ombuigingen kunnen realiseren. Dan vraag ik me af: is de provincie nou de plek om een
masterclass ommetjes te organiseren? Of moeten we dat gewoon niet doen? Dus daar kom ik
535 straks nog even op terug bij de kaderbrief, want die is natuurlijk heel beleidsarm ingestoken,
maar ik zie kansen zat om daar toch nog wat beleidskeuzes te maken.

540 Dan, voorzitter, nog even een aantal zaken in de jaarstukken zelf. Eigenlijk baren met name de
standaardkosten voor natuurbeheer ons zorgen, want het IPO heeft die kosten geëvalueerd en die
beheerkosten worden hoger en we zetten ons in voor financiering vanuit het Rijk. Nou ja, daar
kunnen we ons ook heel hard voor inzetten altijd, maar we weten ook dat het Rijk niet altijd even
toeschietelijk is. Dus ja, dat is wel een punt van zorg en mogelijk ook weer een lastenverhoging
voor de provincies de komende jaren. Dus we horen graag van de gedeputeerde wat er buiten

545 IPO-verband wordt gedaan om deze kosten toch bij het Rijk neer te gaan leggen, want helaas zien we dat dat niet altijd even snel gaat.

Ja, dan, voorzitter, de onderbesteding. Ja, dat was uiteindelijk wel een beetje de redding van de kengetallen. Maar toch vinden wij het belangrijk dat we hierop gaan sturen, want dat ambitieniveau, dat stel je met elkaar vast. Dat moet je dan ook willen halen. Daarom dienen wij
550 ook de motie van D66, zoals zojuist aangekondigd, mede in.

Ook de motie van de ChristenUnie over het zuiver houden van de algemene reserve. Het is erg belangrijk dat we weten wat we in kas hebben en dat onze kengetallen ook kloppen. Die dienen we ook mede in.

555 Ja, voorzitter, al met al zullen wij instemmen met de jaarstukken, want buiten een aantal dingen waar we kritisch over zijn, zijn er het afgelopen jaar ook gewoon heel veel goede dingen gedaan voor de provincie. De presentatie is goed, de financiële verantwoording is goed. Dus uiteraard onze steun voor deze jaarstukken. Dank u wel.

560 En ik zie een interruptie.

De **VOORZITTER**: Ja, een interruptie van Statenlid Korzelius.

565 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Een vraag aan u via de voorzitter. U zegt dat cultuur geen kerntaak is. U wijst naar Plein C bijvoorbeeld. Waarom vindt u dat geen kerntaak van de provincie?

570 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Het gaat hier om Cultuureducatie met Kwaliteit; dat was even het specifieke aspect waar ik het over had. Wij vinden dit echt een taak die in het onderwijs zelf ligt en die ook bij gemeenten ligt. Wij vinden dit specifieke onderdeel geen kerntaak van de provincie. Dat vinden wij bijvoorbeeld wel van het onderhoud van wegen, natuur en een stukje economie; dat zijn allemaal kerntaken. Bij cultuur vinden wij dit toch echt wel een keuze. Volgens mij heeft Berenschot ook aangetoond in dat rapport vorig jaar dat er een
575 sturingsmogelijkheid op zit. Dus het is echt een keuze van PS of we dit met elkaar willen of niet.

580 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat er ten aanzien van cultuureducatie als fractie van GroenLinks nog verschillen zijn met van JA21. Dat is volstrekt helder. Maar u heeft ook kunnen lezen in het rapport van Berenschot dat de provincie Noord-Holland een van de provincies is die heel weinig uitgeeft aan cultuur.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, ik raad aan dat we dat zo houden.

585 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ook op dat punt, voorzitter, verschillen wij met JA21 duidelijk van mening. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Uiterwijk, gaat u verder.

590 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was aan het einde van mijn betoog gekomen. En inderdaad, een meningsverschil met GroenLinks. Je verwacht het niet. Maar dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Poot van de VVD.

595 Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik zal alvast een spoileralert afgeven: ook ik zal de onderwerpen behandelen die ook door de andere leden al behandeld zijn als het gaat over rekeningresultaat en onderbesteding.

600 Maar, voorzitter, laat ik beginnen. De jaarrekening is altijd een mooi moment om terug te kijken naar wat er bereikt is. De kaderbrief start met – het had natuurlijk net zo goed de jaarrekening kunnen zijn – dat het college zegt: we zijn trots op wat er allemaal bereikt is. In de commissie zei

ik ook al dat wij dat delen. Kijk naar infrastructuur, woningbouw, kijk naar de samenwerking met de gemeenten, daar is echt veel bereikt.

605 Laten we eerlijk zijn: ook op financiën is veel bereikt. Ik hoorde dat mijn collega's ook al zeggen, en helemaal terecht. De stukken zijn overzichtelijker geworden. Het rekeningproces, het opstellen van de jaarrekening, dat loopt goed. Daar zijn complimenten vanuit de accountant voor gegeven. Dat is ook wel eens anders geweest. Wat dat betreft, vanuit de VVD-fractie ook complimenten. Ik zou bijna zeggen: hierbij de complimenten aan het college en aan de
610 ambtenaren voor dit proces.

Dan gaan we naar de inhoud. Zoals veel van mijn collega's ook al zeiden, valt daar natuurlijk het enorme positieve rekeningresultaat van 84 miljoen op. Natuurlijk, de inkomsten fluctueren behoorlijk door het jaar heen. Met geleend geld voor investeringen maakt dat de
615 voorspelbaarheid van de begroting en van de financiële situatie een stuk lastiger. De hogere inkomsten zijn een gevolg van de hogere uitkeringen door het Rijk. Natuurlijk is het altijd fijn als je meer inkomsten krijgt dan begroot. Maar tegelijkertijd, ja, u weet natuurlijk ook: dat is natuurlijk ook niet goed, want misschien hadden we ook andere dingen kunnen doen.

620 Daarover hebben wij direct een vraag. Ongeveer een week geleden kregen wij het bericht dat het nieuwe verdeelmodel is vastgesteld voor de provincies, en dus ook voor de provincie Noord-Holland. Wij zijn benieuwd of er al enige helderheid is over wat dat nu gaat betekenen voor de provincie Noord-Holland en wat dat gaat betekenen voor onze begroting. Deze vraag is aan de gedeputeerde. En tegelijkertijd ook de vraag erbij of zij kan aangeven hoe zij ons, PS, hierin gaat
625 meenemen. Goed, dat was de inkomstenkant.

Dan kijken we naar de uitgavenkant. Die is natuurlijk ook een stuk lager dan begroot en dat vinden wij zorgelijk, met name om twee redenen. Kijk, ten eerste die investeringen, de aankondiging van investeringen, ja, dat doe je natuurlijk niet voor niets. Dat doe je omdat dat
630 nodig is, omdat er onderhoud nodig is of omdat er infrastructuur nodig is voor nieuwe woonwijken, zodat er daarna ook geen achterstallig onderhoud ontstaat. Ja, en het antwoord op mijn technische vragen was: er zal geen achterstallig onderhoud ontstaan. Tegelijkertijd wil ik hier daar toch nog een keertje voor waarschuwen. Ik wil niet alleen maar waarschuwen voor achterstallig onderhoud. Het gaat natuurlijk ook over: wat spreek je nou af met die Noord-
635 Hollander? Dus wat voor verwachtingen leg je nou neer? En betekent dat nou ook dat als we een aantal investeringen niet doen, je vervolgens ook die verwachtingen niet waarmaakt?

Ten tweede leiden die uitgestelde investeringen natuurlijk tot een slechtere voorspelbaarheid van de leningenportefeuille. Nou, daar hebben we het ook allemaal uitgebreid over gehad. Ook tot de
640 slechte voorspelbaarheid van de kengetallen en met name de schuldquote. Juist die is zo belangrijk als het gaat om leningen die we als provincie kunnen afsluiten voor die investeringen. We hebben het er ook over gehad in de commissie. Dat zien we ook dit jaar. De voorspelling was in de begroting dat we met een leningenportefeuille van 425 miljoen zouden eindigen. Nou, dat is natuurlijk best veel. Dat is uiteindelijk niet gebeurd. Het is uiteindelijk 180 miljoen geworden.
645 Wederom, het is natuurlijk niet erg dat je minder geld leent. Tegelijkertijd maakt het de voorspelbaarheid niet goed. Daarom blijft ook mijn pleidooi, en het pleidooi van mijn fractie, om echt strak te sturen op die onderbestedingen. Dat is een oproep aan het college. Maar het is ook eigenlijk een oproep aan de gehele organisatie, zodat het niet alleen maar voor de organisatie, maar ook voor ons als PS voorspelbaarder wordt.

650

De **VOORZITTER**: Sorry. De heer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wacht netjes af. [niet verstaanbaar] verhaal. Dat vind ik leuk, want u bent toch volgens mij de financiële houtdegen, ook zelfs binnen uw partij, die al heel stevig zit
655 op de financiën. Maar nu heb ik wel een beetje het idee: ja, u heeft ook wel een tekst die ik vaker heb gehoord: stuur op die onderbesteding. Maar hoe vindt u dat we moeten gaan sturen? Want we hebben er nu in drie jaar tijd nog niet op kunnen sturen. Ik heb in ieder geval nu een voorstel ingediend om daar iets mee te gaan doen. Kunt u dat onderschrijven of heeft u een ander leuk idee?

660

Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel en dank u natuurlijk voor deze complimenten. Die neem ik dan ook altijd graag in ontvangst en mijn fractie waarschijnlijk ook. Nee, kijk, dat zien wij natuurlijk ook. Zoals u ook, in de commissie Bestuur praten we hier ook steeds over. Ik moet u ook echt wel zeggen dat ik zie dat de gedeputeerde daaraan werkt. Ik zie ook dat de
665 gedeputeerde daar resultaten in boekt. Ze zijn nog niet voldoende. Dat vinden we, denk ik, allemaal. Maar als we – het is een beetje technisch – kijken naar hoeveel procent van de uitgaven nu is gerealiseerd ten opzichte van de begroting, zien we dat steeds met 2 procent stijgen. Niet genoeg. Ik weet zeker dat de gedeputeerde dat ook zal zeggen. Niet genoeg, maar het stijgt wel. Dan uw voorstel. Ik moet u zeggen: ik hoorde u daarover spreken en ik ben direct even in overleg
670 gegaan, want ik ken het voorstel nog niet. Dus ik zeg u toe: daar gaan we naar kijken. Ik zeg u echter ook toe: als het een motie is waarvan eerder is gezegd ‘dat doen we al’, ja, dan weet ik niet of ik zo geneigd ben om het te steunen.

De heer **MÜLDER** (D66): Nee, dat snap ik. Dat staat er niet. De vraag is alleen: wat is voor de VVD een percentage waarvan u zegt: onderbesteding mag, als het dit percentage is? Wat is uw
675 streefgetal?

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, u gaat mij nu uitdagen om daar een getal aan te geven. Dat doe ik niet. Ik haal even de discussie terug die we ook in de commissie hadden. Daar werd ik bevraagd door
680 de heer Kes van de SP en die zei: vindt de VVD het dan acceptabel als er op een gegeven moment ook een overbesteding zou zijn? En toen heb ik gezegd: nou, als we zover zijn dat het inderdaad soms een overbesteding en soms een onderbesteding is, ja, dan kunnen wij daarmee leven.

De **VOORZITTER**: Meneer Mulder? Geen vraag meer. Gaat u verder, mevrouw Poot.

Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel. Ik ging door met dat de gedeputeerde in de commissie Bestuur heeft gezegd te bezien hoe zij PS eerder kan meenemen in de mogelijke
685 onderbestedingen. Dus daar ga ik nog even op verder. Mijn vraag aan de gedeputeerde is eigenlijk of zij daar nu al een beeld van heeft hoe zij ons daarin kan meenemen. Volgens mij is dat ook toegezegd door de gedeputeerde, maar dan stel ik de vraag alsnog nog maar een keertje: waar zit het hem nou in? Zit het hem in vertraagde vergunningen? Zit het hem in het feit dat er geen arbeidscapaciteit is? Zit het hem in het feit dat er geen ambtelijke capaciteit is? Waar zit die onderbesteding nou? Zodat we elkaar daar scherp op kunnen houden en ook als PS een
690 beter oordeel daarover kunnen vormen.

Voorzitter, dan als laatste. Verder ziet de jaarrekening er wat ons betreft goed uit en gaan wij ermee akkoord.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Vonck van de Partij voor de
700 Dieren.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. Allereerst dank voor de jaarstukken en het verrichte werk. Voor mij is dit de eerste kennismaking hiermee. Dus ik ben blij te horen dat ze er zo op
705 vooruit zijn gegaan. Toch hebben we nog wel een bedenking en een voorstel.

De jaarrekening is een verantwoording aan het einde van het jaar over de realisatie van doelen en besteding van middelen. Wat zegt nu de accountant? “De jaarstukken geven in beperkte mate
inzicht in de doeltreffendheid van de provinciale subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen.” Dat herkent onze fractie. Ik licht even een casus uit.

Zo staat er, kort samengevat: de uitvoering van de Bossenstrategie is afgewogen met andere opgaven. Maar er wordt niet gezegd met welke andere opgaven en wat daar het resultaat van
710 was.

Het tempo is aangepast; betekent dat versneld of vertraagd?

En, de focus ligt op het realiseren van 103 hectare bos als compensatie van bos dat is gekapt in Natura 2000-gebieden. Oké, maar op welke termijn en hoeveel hectare wordt in 2027
720 gerealiseerd? Dat wordt niet gezegd.

Weer andere doelen van de Bossenstrategie, zoals de aanleg van nieuw bos en het revitaliseren van bestaand bos, worden zelfs niet genoemd.

Wat wij nodig hebben bij de jaarrekening is een reflectie van GS, liefst bij elk programma, op enerzijds welke doelen zijn behaald. Die successen kunnen we vieren. Anderzijds welke doelen niet zijn behaald, met daarbij een toelichting waarom dat niet is gelukt. Ook hoe GS van plan zijn daarmee verder te gaan. Dat sluit, denk ik, aan bij wat de VVD zojuist ook vroeg. Laat ons dat weten. Dat is sowieso geruststellender voor ons dan om alleen maar te constateren dat er alweer onderbesteding is. Dat geeft ons ook de mogelijkheid – daar gaat het om – om samen met GS te bepalen wat er nodig is om de volgende stappen te kunnen maken.

Het moet gezegd: GS erkennen deels dat deze lacune in de verantwoording er is. Zij zien de aanbeveling van de accountant dan ook als een waardevolle aansporing om in het vast te stellen beleid meer aandacht te besteden aan de concrete effecten en resultaten die ze willen bereiken. Dat is mooi, want op basis daarvan kun je de vertaling maken naar concrete en meetbare effecten in de jaarstukken.

Tegelijkertijd begrijpen we van GS dat de organisatie welwillend is, maar hier de komende jaren nog niet aan toe is. Daarom dienen wij vandaag een motie in, samen met GroenLinks, om GS te helpen dit proces richting en een tijdspad mee te geven. Met als dictum: “Verzoeken GS om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken, en PS hierover uiterlijk in het tweede kwartaal van 2027 te informeren en mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus, en gaan over tot de orde van de dag.”

Motie 70-29 juni 2026 Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:*

- *Er al jaren sprake is van een onderbesteding;*
- *Er per programma nauwelijks meetbare resultaten zijn beschreven;*
- *De accountant aangeeft dat ‘De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid in de subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen’.*

Overwegende dat:

- *Bij het bespreken van de jaarstukken in meerdere commissies ter sprake is gekomen dat niet inzichtelijk is in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn behaald;*
- *Door een reflectie op ambities, geleverde prestaties en niet behaalde doelen PS beter in staat zal zijn om GS te controleren en indien nodig bij te sturen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;*
- *En PS hierover uiterlijk in het tweede kwartaal 2027 te informeren en mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren) en Peter Korzelius (GroenLinks).

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dit is een voorstel voor het sturen op besteding in brede zin. Statenleden hebben een zo systematisch mogelijk inzicht nodig in de mate waarin alle uitgaven van de provincie bijdragen aan de realisatie van provinciale doelstellingen. Alleen dan kunnen wij onze kaderstellende en controlerende taak naar behoren uitvoeren. Nu ik dit zo zeg: dat geldt natuurlijk ook voor GS. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

780

Dan gaan we naar mevrouw Schneemann van Volt.

785

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Overall vinden we dat de financiële positie van de provincie een stuk is verbeterd ten opzichte van de laatste jaren. Dat verdient een compliment.

790

Wel vinden we, net als sprekers voor mij, dat er nog te veel onderbesteding is en dat doelen dus niet behaald worden. Dat is zonde, want omdat we zo precair moeten begroten, komen we niet toe aan de grote opgaven van deze provincie, zoals wonen en natuur. We zouden het dan ook goed vinden om te verkennen hoe we wendbaarder kunnen zijn als provincie en bijvoorbeeld bij financiële meevallers in de circulaire snel te kunnen bepalen welke projecten we in gang zetten.

795

Ik wil het ook nog wel even kort hebben over faunaschade, want het is duidelijk voor ons dat er snel echte maatregelen moeten komen om de kosten te beperken. Daarbij moet zoveel mogelijk worden samengewerkt met andere provincies. Duidelijk is dat alleen beheer niet meer voldoende is, maar dat er ook serieus gekeken moet worden naar bijvoorbeeld het aanpassen van de regelingen en het inzetten op minder schade van diverse gewassen. Dank u wel.

800

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

805

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Voorzitter, in de jaarstukken staat allemaal mooi beschreven wat de provincie allemaal gedaan heeft en bereikt heeft afgelopen jaar. Er zijn ontzettend veel goede dingen gedaan, zoals het realiseren van woningen, er is geïnvesteerd in het openbaar vervoer en het Natuurnetwerk Nederland is versterkt.

810

Er zijn echter ook zaken doorgeschoven om verschillende redenen. Toch is de ChristenUnie redelijk positief over de jaarstukken. We zien dat GS werken aan het verbeteren van het financieel beleid. Hierbij hoort ook dat we grip krijgen op de onderbesteding. GS werken hieraan, maar om nog een stap te zetten, dienen wij dus ook graag, samen met D66 en anderen, de motie over het sturen op onderbesteding mede in.

815

We vinden het ook van belang dat de financiën overzichtelijk en duidelijk controleerbaar zijn. Het budgetrecht is een van de belangrijkste taken van PS en dan moeten de financiën wel goed controleerbaar zijn voor PS. Daarom zijn we geen voorstander van de lijn om zo veel mogelijk, al dan niet geoormerkt, te storten in de algemene reserve. Los van de invloed die dit heeft op onze kengetallen – het vertroebelt immers het weerstandsvermogen door middelen geoormerkt in de algemene reserve te stoppen – zorgt het er ook voor dat het voor PS minder goed controleerbaar is. Daarom dienen we samen met het CDA, D66 en JA21 het volgende amendement in: “Besluiten om besluitpunt 2, lid 1, luidend: 2,2 miljoen extra uitkering decembercirculaire 2025 geoormerkt te storten in de algemene reserve, te wijzigen in: 1.a, een bestemmingsreserve geoormerkte voorschotten in te stellen; 1.b, 2,2 miljoen extra uitkering decembercirculaire 2025 te storten in de bestemmingsreserve geoormerkte voorschotten, en gaan over tot de orde van de dag.” Dat was het.

825

Amendement 12-29 juni 2026
Zuivere algemene reserve

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constateernde dat:

830

- *De provincie Noord-Holland van het Rijk middelen krijgt die variëren in hoogte;*
- *De stand van de algemene reserve invloed heeft op het weerstandsvermogen van de provincie;*
- *De algemene reserve gebruikt wordt als buffer om financiële tegenvallers op te vangen en enkel hoort te bestaan uit middelen zonder bestemming.*

835

Overwegende dat:

- *Bij de jaarstukken het voorstel wordt gedaan om de 2,2 miljoen euro “extra” uitkering decembercirculaire geoormerkt in de algemene reserve te storten;*

- Voor uitvoering van het budgetrecht Provinciale Staten baat hebben bij een zuiver beeld van de kengetallen en het weerstandsvermogen.

840 Besluit:

Besluitpunt 2 lid 1

luidend

I. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decemercirculaire 2025 geormerkt te storten in de algemene reserve

845

Te wijzigen in

I.a. een bestemmingsreserve geormerkte voorschotten in te stellen

I.b. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decemercirculaire 2025 te storten de bestemmingsreserve geormerkt voorschotten.

850

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66) en Kelly Uiterwijk (JA21).

855

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één amendement ingediend en dat maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan mevrouw Bezaan van de PVV.

860

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het woord. Dank ook aan alle medewerkers die werkzaamheden voor deze jaarstukken hebben verricht.

865

De jaarstukken 2025 laten, dat is vandaag al eerder gezegd, een voordelig resultaat zien van, ja, volgens ons was het 84,3 miljoen. Ik hoorde anderen zeggen: 84 miljoen. Het is maar hoe je ernaar kijkt. De algemene reserve groeit en de provincie staat er op papier financieel gezond voor. Maar wie verder kijkt, ziet bewegingen die toch in de verkeerde richting gaan. De schuldquote is bijvoorbeeld gestegen naar 68 procent, de solvabiliteitsratio daalt. En als je de trend over vier jaar bekijkt, 69, 61, 60, 58 procent, jaar na jaar. Daarmee neemt ook de rentekwetbaarheid toe. Dat zijn geen incidentele uitschieters; dat is een structurele trend die we zien sinds het einde van de zogenaamde Nuon-luxejaren.

870

875

Dan de reserves. De reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur daalt fors, terwijl de reserve groen sterk toeneemt. Misschien volgt dit uit eerdergemaakte afspraken, maar ook die afspraken zijn ooit een keuze geweest – en keuzes kunnen worden herzien. We horen graag van het college hoe het uitlegt dat er minder geld gereserveerd staat voor de infrastructuur die achterloopt en meer voor het groenbeleid dat wij al jaren – en niet alleen wij, maar ook anderen – ter discussie stellen.

880

Dan de investeringen: wegen, bruggen, sluizen, viaducten, opnieuw achter op schema. Dat patroon was bij de laatste begrotingswijziging al zichtbaar. Het college wist het en heeft niet bijgestuurd. De vraag die wij stellen: wanneer is het genoeg? Wanneer gaat het college het gesprek aan over wat we met de beschikbare middelen wel kunnen waarmaken? En wanneer mogen Provinciale Staten de uitvoering van de doorgeschoven projecten alsnog verwachten?

885

Dan iets wat ons opviel in het rekeningresultaat: een opbrengst van 9,5 miljoen euro aan opgelegde dwangsommen. Kan het college toelichten welke dossiers hieraan ten grondslag liggen? En is het een incidentele opbrengst of een trend die we vaker kunnen verwachten?

890

Tot slot, voorzitter. Na vaststelling van vandaag groeit de algemene reserve naar 237 miljoen euro. Dat klinkt solide, maar gegeven de stijgende schulden, de toenemende rentekwetbaarheid en de structurele investeringsachterstanden is het de vraag of we die reserve niet harder nodig gaan hebben dan we nu denken. Voorzitter, ik dank u voor uw tijd.

895

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ook 50PLUS heeft kennisgenomen van de Jaarstukken 2025. We zien dat er hard gewerkt is en daarvoor complimenten aan de gedeputeerden en natuurlijk ook aan de ambtenaren die daar heel druk mee bezig waren.

Ik wil wel twee punten uitlichten waar het beter kan. Eerst het procedurele punt. Bij de laatste begrotingswijziging 2025 is 1,55 miljoen gestort in de nieuwe bestemmingsreserve, de reserve subsidies regionale economie, zonder voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten. Dat besluit is ons nu achteraf gevraagd. Dat is de omgekeerde volgorde. PS stellen kaders vooraf vast, niet achteraf. In de commissievergadering heb ik dat aangegeven. De gedeputeerde gaf aan dat het inderdaad niet had moeten gebeuren. Daarom, omdat we het niet vergeten, zowel GS als PS, dienen wij een motie in met de titel 'Vooraf instemmingsrecht PS bij het instellen van bestemmingsreserves', met als dictum "GS te verzoeken in het vervolg uitsluitend een bestemmingsreserve in te stellen na een voorafgaand instellingsbesluit van PS; bij iedere begrotingswijziging waarbij een nieuwe reserve wordt voorgesteld, het instellingsbesluit expliciet als afzonderlijk beslispunt aan PS voor te leggen voordat de eerste storting plaatsvindt; en afsluitend, derde gedachtestreepje, te bezien of de Financiële Verordening Noord-Holland op dit punt aangescherpt moet worden en PS te informeren bij de eerstvolgende herziening van de verordening."

Motie 71-29 juni 2026

Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *De provincie bij de Laatste Begrotingswijziging 2025 (LBW 2025) €1,55 miljoen heeft gestort in de Reserve Subsidies Regionale Economie (programma 6);*
- *Dit is geschied zonder voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten;*
- *GS nu bij de behandeling van de jaarstukken 2025 – dus achteraf – PS verzoeken dit instellingsbesluit alsnog formeel te nemen;*
- *De Financiële Verordening Noord-Holland vereist dat PS een besluit nemen over het instellen van bestemmingsreserves.*

Overwegende dat:

- *Het instellen van een reserve een kaderstellend besluit is dat behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;*
- *Het achteraf formaliseren van een reeds gevulde reserve de kaderstellende en controlerende rol van PS uitholt;*
- *Het voorkomen van dergelijke procedurele omissies bijdraagt aan ordelijk en transparant financieel bestuur.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het vervolg uitsluitend een bestemmingsreserve in te stellen na een voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten;*
- *Bij iedere begrotingswijziging waarbij een nieuwe reserve wordt voorgesteld, het instellingsbesluit expliciet als afzonderlijk beslispunt aan PS voor te leggen vóór de eerste storting plaatsvindt;*
- *Te bezien of de Financiële Verordening Noord-Holland op dit punt aanscherping behoeft en PS daarover te informeren bij de eerstvolgende herziening van de verordening.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan de informatiewaarde van de jaarstukken. De provincie geeft jaarlijks meer dan 200 miljoen uit aan subsidies en bijdragen aan derden. De accountant constateert dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van die subsidies. GS zeggen dit deels te herkennen en het te gaan verkennen, maar zonder termijn en zonder concrete aanpak. Dat is onvoldoende. PS kunnen hun controlerende rol niet waarmaken zonder die informatie. Daarom dienen we ook een motie in met de titel Structurele analyse onderbesteding per programma en die bij de Begroting 2027 aan ons voor te leggen. Het dictum kan ik opnoemen, voorzitter. Is dat de bedoeling? Want het zijn vier

955 gedachtestreepjes. [...] Goed, dan ga ik daar- Het dictum. "GS te verzoeken bij de Jaarstukken
2026 voor het eerst een overzicht op te nemen van de doelbereiking per subsidie categorie met
een omvang van meer dan één miljoen, waarin per regeling wordt aangegeven wat het beoogde
doel was, welke prestaties zijn geleverd en in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect is
960 bereikt of meetbaar is. Tweede gedachtestreepje: bij de aanbidding van de Jaarstukken 2026 aan
PS te rapporteren welke verbeteringen zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de
doeltreffendheid van subsidies ten opzichte van de Jaarstukken 2025; en in de Kaderbrief 2028
een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van een doeltreffendheidsrapportage
in de planning-en-control cyclus. Als laatste- Nee, dat was het laatste gedachtestreepje.
965 Voorzitter, we zien dat beide moties moeten bijdragen aan een beter en transparanter financieel
bestuur. We hopen op brede steun. Dank u wel.

Motie 72-29 juni 2026

Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

970 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *de provincie Noord-Holland jaarlijks meer dan €200 miljoen verstrekt aan*
- *subsidies en bijdragen aan derden;*
- *De accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert*
975 *dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van provinciale*
subsidieregelingen en verstrekte bijdragen;
- *De accountant adviseert meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn*
bereikt, zodat de informatiewaarde van de jaarstukken toeneemt;
- *Gedeputeerde Staten in hun bestuurlijke reactie aangeven dit "deels te herkennen" en te*
980 *zullen "verkennen" hoe hierover meer systematisch inzicht kan worden gegeven, zonder*
daarbij een concrete termijn of aanpak te benoemen.

Overwegende dat:

- *Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol hebben bij de inzet van*
publieke middelen, waaronder de vaststelling en evaluatie van subsidieregelingen;
- 985 • *PS die controlerende rol alleen effectief kunnen vervullen als de jaarstukken inzicht*
bieden in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten de beoogde provinciale
doelstellingen hebben bereikt;
- *Het ontbreken van dit inzicht PS structureel beperkt in hun vermogen om te sturen op de*
effectiviteit van meer dan €200 miljoen aan jaarlijkse subsidie uitgaven;
- 990 • *Een verkenning zonder termijn en zonder concrete uitkomstverplichting onvoldoende*
waarborg biedt dat dit inzicht daadwerkelijk tot stand komt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de jaarstukken 2026 voor het eerst een overzicht op te nemen van de doelbereiking*
per subsidie categorie met een omvang van meer dan €1 miljoen, waarin per regeling
995 *wordt aangegeven: (a) wat het beoogde doel was, (b) welke prestaties zijn geleverd en (c)*
in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect is bereikt of meetbaar is;
- *Bij de aanbidding van de jaarstukken 2026 aan PS te rapporteren welke verbeteringen*
zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de doeltreffendheid van subsidies ten
opzichte van de jaarstukken 2025;
- 1000 • *In de Kaderbrief 2028 een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van*
doeltreffendheidsrapportage in de planning- en control-cyclus.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

1005 De **VOORZITTER**: U heeft twee moties ingediend die onderdeel uitmaken van deze
beraadslagingen.

Dan geef ik nu het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

1010 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. We zijn natuurlijk in de commissie,
zowel in de Rekeningencommissie als in de commissie Bestuur, uitvoerig ingegaan op een aantal
zaken uit de jaarrekening. Ik zal het dan ook kort houden. Maar het is wel nodig, denk ik, ook in

1015 de Statenvergadering, zeker als er een besluit genomen moet worden, om daar het nodige over te zeggen.

1020 Voorzitter, ik begin met aansluiten bij de complimenten. Anders dan in voorgaande jaren is het proces van de totstandkoming van de jaarstukken toch aanzienlijk verbeterd. Zeker als je dat vergelijkt met voorgaande jaren. De complimenten dus aan de verantwoordelijk gedeputeerde, maar met name ook aan de organisatie.

1025 Voorzitter, de onderbesteding is al uitvoerig aan de orde gekomen. Ik ben het eens met de meeste sprekers die daar iets over gezegd hebben. Het lijkt toch een soort hardnekkig monster te zijn dat maar niet te temmen lijkt. Aan de andere kant moet ik constateren dat en in de organisatie, maar ook bij de gedeputeerde, het kwartje wél is gevallen. Er moet wat gebeuren aan die onderbesteding. We zijn dan in dat verband ook blij met de toezegging van de gedeputeerde dat we tussentijds worden geïnformeerd over de stand van zaken en daar waar er onderbesteding is.

1030 Ik moet wel één nuancering maken, voorzitter. Dat is niet ter verdediging van het feit dat er onderbesteding is. Maar als je kijkt naar andere provincies – ik heb een aantal bekeken – die worstelen met hetzelfde probleem. Ook vele gemeenten hebben hetzelfde vraagstuk dat de rekening toch substantieel afwijkt van de begroting. Dat heeft alles te maken met het feit dat je als overheid ambities wil formuleren. Die zet je ook in de begroting en dat doe je altijd ongeveer
1035 haast een jaar vooraf. Dan blijkt het allemaal niet te kloppen. Dus die nuancering wil ik wel een beetje maken. Ik bedoel: de provincie Noord-Holland is niet de enige provincie waar sprake is van onderbesteding. Dat is wat ik zei. Dat geldt voor veel gemeenten en zeker ook voor veel provincies.

1040 Voorzitter, als je kijkt naar de uitkomst van de jaarrekening, moeten we constateren dat er een positief saldo is van 84,3 miljoen. In werkelijkheid is dat natuurlijk maar 36 miljoen. Niettemin een resultaat dat inderdaad substantieel afwijkt van de begroting.

1045 Voorzitter, een belangrijke opmerking. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS maakte die opmerking ook al. De accountant zegt dat in de jaarstukken maar in beperkte mate inzicht gegeven wordt in de doeltreffendheid van de subsidieregeling en de verstrekte bijdrage. De reactie van GS is dat zij dat doen bij meer dan 120.000 euro. Daar wordt expliciet aandacht aan besteed. Maar in de reactie van GS hebben ze toch wel een prachtige formulering. Ik zal hem even citeren: “Wij
1050 verkennen in de komende periode hoe wij binnen de bestaande kaders en met behoud van uitvoerbaarheid inzicht kunnen geven in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen.” Einde citaat. Voorzitter, een prachtige en wellicht ook hoopvolle formulering. Maar wat kunnen we nu concreet verwachten van de gedeputeerde? Graag een antwoord van haar.

1055 Ten slotte, voorzitter. Dan sluit ik me aan bij mevrouw Henrice Vonck van de Partij voor de Dieren waar het gaat om het volgende. Er is een duidelijke behoefte bij PS om inzichtelijk te maken of en in welke mate de beleidsdoelstellingen in de verschillende programma's worden gehaald, hoe die vertaald kunnen worden naar concrete resultaten en, wat ook belangrijk is, hoe die zichtbaar gemaakt kunnen worden in de jaarstukken. Daarom, voorzitter, hebben wij de motie van de Partij
1060 voor de Dieren van harte ondersteund. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Valk van BBB.

1065 De heer **VALK** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Namens BBB kan ik kort zijn. We zullen de voorliggende voordracht steunen. De jaarstukken zijn in de commissie Bestuur en de Rekeningencommissie met de accountant al uitgebreid besproken, en daarom wil ik me vandaag beperken tot enkele hoofdpunten.

1070 Allereerst een compliment aan gedeputeerde Rommel en haar ambtelijke organisatie voor het degelijk opstellen van de stukken. Het is goed te zien dat de accountant ook positief is over de kwaliteit van de verantwoording. De interne beheersing en de verbeteringen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd, stemmen ons zeer positief.

- 1075 Daarnaast is BBB tevreden over de onderbesteding die opnieuw is afgenomen. Er is al veel over gezegd, maar hij is wel afgenomen. Hij was eerst 90 procent, 92 procent, nu 94 procent. Daar zijn wij best tevreden over. Maar natuurlijk heeft het onze aandacht en moeten we daar wel op blijven sturen. Dat laat wel zien dat de uitvoeringskracht van de provincie verder verbeterd is.
- 1080 Voorzitter, de meerjarenraming laat zien dat op de lange termijn de financiële uitdagingen best groot zijn. Nu is het wel zo dat zo'n meerjarenraming een doorkijk is op basis van het huidige beleid. BBB heeft er alle vertrouwen in dat de provincie, dus PS en Gedeputeerde Staten, zoals we dat afgelopen jaar ook hebben gedaan, tijdig zullen bijsturen waar dat nodig is. Dus met alle vertrouwen stemmen wij in met de jaarstukken.
- 1085 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dekker, Forum voor Democratie.
- De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Als je zo laat in de rij bent, heb je over dit soort dingen weinig nieuws te melden. Maar niettemin. Ik zeg ook: de prachtige Jaarstukken 2025 laten zien dat de provincie financieel gezond is. Er is een positief resultaat van ruim 84 miljoen en de reserves zijn verder versterkt. Dat is op zichzelf goed nieuws. Maar een financieel overschot is niet automatisch een teken van goed bestuur.
- 1090 Een belangrijk deel van het resultaat is namelijk het gevolg van onderbesteding en uitgestelde uitvoering. Geld dat bedoeld was om maatschappelijke opgaven op te pakken, is simpelweg niet uitgegeven. Dat zien we onder andere bij het onderhoud van onze infrastructuur. Wegen, bruggen en andere provinciale assets vragen om tijdig onderhoud. Achterstallig onderhoud wordt uiteindelijk duurder en leidt tot meer overlast voor inwoners en ondernemers. Juist bereikbaarheid is een kerntaak van de provincie. Daar moet de prioriteit liggen.
- 1095 Ook het natuurbeleid blijft wat ons betreft een punt van zorg. Nog altijd wordt veel beleid gestuurd vanuit Europese richtlijnen en een ambitie voor zogenaamde wensnatuur. Dat legt grote beperkingen op aan economische ontwikkeling en zet met name onze agrarische sector onnodig onder druk. De balans tussen natuur, economie en voedselproductie is zoek, naar onze mening.
- 1100 Dat neemt niet weg dat de jaarstukken zelf een getrouw beeld geven van de financiële positie van de provincie. De accountant heeft de cijfers goedgekeurd en we hebben geen aanleiding om aan de juistheid van de verantwoording te twijfelen. Om die reden zullen wij vóór de vaststelling van de jaarstukken stemmen. Dat is nadrukkelijk geen instemming met alle gemaakte politieke keuzes, maar wel met de correcte financiële verantwoording die vandaag voorligt. Dank u wel.
- 1105 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even naar het college of er behoefte is aan- Ja? Wij schorsen voor tien minuten. Dan overleggen GS even en komen daarna terug met een reactie van GS. Ik schors de vergadering tot 11.25 uur.
- 1110 *Schorsing van 11.13 uur tot 11.33 uur.*
- 1115 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Het duurde ietsje langer, maar we moesten heel even de moties allemaal op een rij krijgen. Als het goed is, is dat nu gelukt.
- 1120 Dan geef ik voor de beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Rommel.
- Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
- Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, wat mooi, al die complimenten. Dank daarvoor namens de organisatie. Er is de laatste jaren, samen met u, hard aan gewerkt om juist de jaarstukken inzichtelijker te krijgen. We zijn er nog niet, maar we zijn wel al een heel eind.
- 1125 Dan is het wel jammer als het CDA zegt 'zwalkend beleid'. Dat herken ik niet. We hebben landelijk natuurlijk echt wel heel wat tegenslagen gehad. Ik moet ook zeggen, als je kijkt naar wat we hebben gedaan met het Provinciefonds – want u stelde ook de vraag: hoe het zit met dat we moesten bezuinigen en ineens ook weer niet – ja, ik heb zelf nog wel eens gedacht: we waren eensgezinder toen we moesten bezuinigen dan op het moment dat we het geld weer tot ons kregen. Maar ik ben wel blij dat het gebeurd is. Om even in herinnering te brengen: we hadden bij de kadernota heel wat bezuinigingen die we moesten doen, ook om voor groen geld vrij te
- 1130

1135 maken. Daar hebben we best heel pittige, zware gesprekken over gehad. Straks komen we bij de kadernota daar misschien nog op. Maar om dat aan te geven, als je kijkt dat daarna het Provinciefonds dat er eruit kwamen. Gewoon na zeven jaar onderhandelen kwamen we op een tussenstap, en dat heeft al veel van ons gecorrigeerd.

1140 De **VOORZITTER**: De heer Heijnen. Interruptie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Als de gedeputeerde erover begint, lokt ze natuurlijk een kleine interruptie uit. U was natuurlijk ook lijsttrekker voor de VVD voordat u gedeputeerde werd. Hoe beoordeelt u dan dat u vorig jaar de opcenten hebt verhoogd, bij onze inwoners ongeveer vier miljoen euro extra hebt opgehaald en vervolgens blijkt dat er ruim tachtig miljoen over is? Ik vind dat eigenlijk niet zo goed. Ik ben benieuwd hoe u daarnaar kijkt.

1150 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kan het zien zoals we dat vanuit het college hebben gedaan. Op het moment dat wij het coalitieprogramma vaststelden, hebben we gezegd: we blijven de laagste met onze opcenten. We kwamen voor enorme uitdagingen te staan. We hadden ook niet kunnen voorzien dat het kabinet zoveel keren zou struikelen en dat daar dus ook al die miljarden – ik breng het nog maar een keer in herinnering – dat voor het Transitiefonds Klimaat 45 miljoen en voor de transitie in het kader van de agrarische sector 35 miljard in een keer wegviel. Wij hadden gedacht dat die gelden zouden komen en dat er dus tekorten kwamen, dat hadden wij niet kunnen voorzien. Wat ik wel voorzie, is dat wij genoeg middelen hebben vrijgemaakt voor onze mobiliteit, voor onze economie. Want daar moet het ook allemaal weer uit betaald worden. Ook natuurlijk voor de woningbouw, die wij enorm aan het versterken zijn en waarbij we gemeenten helpen. Dat zijn allemaal punten. Daarnaast natuurlijk om groen te ondersteunen, om die vergunningverlening weer mogelijk te maken. Energie en netcongestie. Ik vind dat wij goede besluiten hebben genomen. Daarnaast heb ik mij als gedeputeerde Financiën ook ontzettend hard gemaakt om een goede verdeling van het Provinciefonds voor ons te krijgen. Dat is, dat werd ook al gememoreerd door de VVD, dit jaar ook gelukt, dat we daar na zeven jaar onderhandelen eindelijk duidelijkheid over hebben. Daar sta ik voor en daar staat dit college voor.

1165 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, u reflecteert nu op de verhoging van de opcenten aan het begin van deze collegeperiode. Daarvoor hebben wij ook steun verleend, want ik ben het met u eens dat er grote uitdagingen waren en dat de provincie daarvoor stond. Er is echter vorig jaar rond deze tijd ook nog besloten de opcenten met één punt te verhogen, omdat we anders financieel-technisch niet zouden uitkomen. Daar vroeg ik u naar. Daardoor is boven op die eerdere verhoging nog een keer een korte kleine verhoging geweest waarmee zo'n ruim vier miljoen is opgehaald. Die blijkt nu achteraf helemaal niet nodig geweest. Hoe kijkt u daarnaar?

1175 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik refereerde ook aan vorig jaar. Eigenlijk dacht ik daar nog meer aan, omdat we toen ook voor de situatie kwamen te staan dat we tekortkwamen voor groen, dat de vergunningverlening niet los kon komen en dat we ook juist de gelden voor mobiliteit wilden zekerstellen. Daaraan refereerde ik. Laat ik het zo zeggen: als je zo kijkt, hebben we die gelden wel degelijk nodig. Want u weet zelf ook, waar we vorig jaar voor kwamen te staan is dat wij moesten gaan lenen, omdat het geld gewoon op was. Dat betekent ook dat wij voor de toekomst de middelen nodig hebben om onze financiële positie beter te maken voor als wij ook geld gaan lenen. Dat was nieuw op onze agenda vorig jaar.

1185 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voor de laatste keer, voorzitter. Vorig jaar is besloten de inkomsten te verhogen en onze inwoners zwaarder te belasten voor geld dat we al in 2025 nodig zouden hebben. Dat bleek niet het geval. Er zijn ruime middelen over. In de toekomst kunnen natuurlijk altijd de opcenten nog worden verhoogd. Ik wil van u weten: hoe beoordeelt u nu dat u voor het afgelopen jaar toch extra belasting bent gaan heffen op de inwoner, terwijl we uiteindelijk heel veel geld overhouden?

1190 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik begrijp bijna dat u met een motie komt om de opcenten te verlagen. Maar goed. Wat ik wil zeggen en wat ik ook zei, is dat ik wel degelijk zie dat we dit geld nodig hebben. En dat is ook nu al, want dat weet u zelf ook nog wel, over die tweehonderd miljoen voor groen. Wij hebben dat geld nodig omdat het geld niet meer van het Rijk kwam. Dat noem ik ook het zwalkende beleid wat u zegt dat de provincie dat heeft. Dat zie je ook bij het Rijk gebeuren.

1195 Die zestig miljard, verdeeld over twaalf provincies, zijn we wel misgelopen. Dat was in de eerste periode. Maar vorig jaar hebben we gezien dat we voor groen meer middelen nodig hebben. En als u kijkt naar het programma Natuurnetwerk, dan ziet u daarin dat er nog meer middelen nodig zijn. Dus ik vind dat u een goed besluit hebt genomen om de opcenten in beide jaren te verhogen.

1200 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dan nog maar om daarin ook mee te geven over de onderbestedingen, zoals GroenLinks ook al zei: het gaat ook om hoe we onze ambities formuleren. Dat klopt ook. Ook uw Staten hebben hoge ambities. We programmeren veel. Als we 1205 onderbesteding willen voorkomen, zullen we minder moeten programmeren. Maar dan zult u zich daar natuurlijk ook aan moeten committeren. Wat ik ook bij de onderbesteding heb aangegeven – dat was tijdens de commissiebehandeling – dat bij de Jaarrekening 2026 – want we hebben echt wel even een jaar nodig om met de organisatie de gesprekken aan te gaan om te kijken waar zij onderbestedingen verwachten. Ik heb u ook toegezegd dat ik daar bij de 1210 Jaarrekening 2026 bijvoorbeeld zal aangeven: ligt het aan capaciteit, vergunningverlening, inflatie of het ontbreken van grondstoffen? Ja, honderd procent uitvoering is niet realistisch. D66 vroeg al: wat is dan wel realistisch? Geef daar maar eens een percentage aan. Die negentig procent vind ik dat we dat echt wel heel goed doen. Er zit altijd ook nog wel een verrassing in, dat je aan het einde van het jaar geld krijgt. Maar daar gaan we ook in meenemen. Dat heb ik ook 1215 toegezegd.

Dan met betrekking tot JA21. U vroeg naar de concrete stappen die we zetten voor de beheerkosten van natuur. Daarover wordt in de IPO Taskforce over gesproken. Dat er voldoende 1220 beheergeld nodig is, wordt ook erkend en onderkend door het Rijk. Dus daar gaan we ervan uit dat dat geld er gaat komen. Daarover zijn we ook in overleg. Voor het huidige NNN is er voldoende geld beschikbaar, maar voor de toekomst moeten we daar nog een stap meer in zetten.

Dan kom ik aan het verdeelmodel. Ik had het al even eerder genoemd. Het verdeelmodel, daar 1225 zijn we vorige week net uitgekomen. Wat dat betekent voor ons als Noord-Holland: vorig jaar hebben we al best een behoorlijke stap gemaakt. Dus we hebben daar middelen bij gekregen. Ik kan u van alles vertellen over hoe het werkt, maar dat is heel technisch. Ik was juist ook van plan om u mee te nemen in een technische briefing om uit te leggen hoe het dan nu werkt. Wij zullen er naar verwachting dit jaar ongeveer 800.000 euro op achteruitgaan. Dat komt ook doordat wij 1230 meer elektrische auto's hebben. Daar zitten allemaal technische dingen aan en daar neem ik u later graag in mee. Maar dit is de verwachting die er is. Nogmaals, ik ben al heel blij dat we er met onze provincies uitgekomen zijn. Ik denk dat het een goed beeld geeft naar Financiën in Den Haag, ook omdat wij daar vragen om de koek te vergroten, omdat wij wel meer taken krijgen en minder middelen. Dat is de volgende stap waar ik op uit ben als gedeputeerde Financiën. 1235

De vraag van de PVV over de 9,5 miljoen aan dwangsommen: dwangsommen zijn nooit structureel. Het grootste gedeelte komt bijvoorbeeld bij Tata vandaan. Dus het is niet dat we daar 1240 structureel op kunnen rekenen. Het is ook niet iets waar je trots op moet zijn dat je het binnenhaalt. Dat betekent gewoon dat je een dwangsom moet uitvoeren omdat iets niet is gedaan. Dus ik heb liever dat het wel goed gaat dan dat we het binnenhalen.

Dan ga ik naar de moties en het amendement, want dan heb ik alle vragen beantwoord. De rest doet mijn collega.

1245 Even zien. Motie M69 van D66, CDA, ChristenUnie en JA21 over sturen op onderbesteding. Ik moet hem er even bij pakken. Deze ga ik ontraden. Uw eerste dictum van de onderbestedingsrichtlijn- Richtlijnen hebben we al voor het toelichten van de onderbesteding. Een norm vooraf over wat maximaal acceptabele bandbreedtes zijn, is onverstandig, omdat er dan geen rekening wordt gehouden met onvoorziene factoren. Dan ad twee, te onderzoeken of en 1250 hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbesteding. Dit is reeds gangbaar beleid. Nummer drie, de uitkomsten hiervan uiterlijk te betrekken bij- Ook dat is niet realistisch. Kijk, het deugdelijk verklaren van verschillen en bijstellingen – heb ik net ook al gezegd bij de onderbestedingen, met de toezegging die ik heb

1255 gedaan- dat gebeurt al en kan gewoon niet bij deze begroting. Daar verklaren wij geen verschillen.

1260 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik ben nog steeds een beetje verbaasd, want ik probeer het misschien heel simpel uit te leggen. Wat vindt u op dit moment realistisch wat u gaat halen? En ik snap dat daar allemaal factoren voor zijn. Maar ik wil eigenlijk weten wanneer- Want we hebben het heel vaak over die onderbesteding. Iedereen zegt: goh, dat willen we niet. Maar wanneer moet ik gaan gillen? Dat is even de vraag die ik in een motie aan u vraag: kunt u een percentage noemen? Dat doen ze bijvoorbeeld ook in een andere provincie. Volgens mij heeft Zuid-Holland nu tien procent gezegd. Dat mag wat mij betreft hoger zijn als u zegt: nou ja, ik vind dat het twintig procent kan zijn. Maar wanneer moet ik gaan gillen? Wanneer kan ik u afrekenen? En dat hoeft, volgens mij, 1265 geen ambtelijke capaciteit te kosten. Het is gewoon puur en alleen: wanneer vindt u het niet meer acceptabel en moet ik met mijn vuist op tafel slaan: hé, het is te veel? En dan heeft u alsnog de mogelijkheid om uit te leggen wat de factoren zijn om daar dit keer van af te wijken. Maar het is gewoon even de vraag: welk percentage? Wanneer gaan we een steviger gesprek voeren?

1270 Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, zoals ik al zei: ik denk dat negentig procent, of wat je hoger haalt, heel mooi is. Dat doen we ook. Daarbij vind ik het belangrijker – en wat we dus ook gaan doen bij de volgende jaarrekening – om uit te leggen waarom iets gebeurt. Dan hoeft u niet te gaan slaan en zo. U kunt daar dan ook op sturen. Dat is wat ik belangrijk vind: dat u in de loop van het jaar ook ziet waarom dingen gebeuren. En soms noemen we iets onderbesteding waarvan 1275 je van tevoren weet, omdat je in november geld krijgt, dat je dat natuurlijk dat jaar niet gaat uitgeven. Dus ook bij de nieuwe P&C-cyclus zullen we het daar met elkaar over kunnen hebben hoe we dat ook benoemen. En nogmaals, minder programmeren is prima, maar u hebt ook ambities. En dat betekent ook dat u zich daaraan moet committeren.

1280 De heer **MÜLDER** (D66): Mijnheer de voorzitter, ik maak iets bijzonders mee. Ik heb wel eens vrij snel een soort toezegging gekregen, maar nu heb ik zelfs meteen uitvoering gekregen van mijn motie, want volgens mij zegt u net zelf negentig procent. Ik pin mijzelf vast op negentig procent. En als het minder wordt dan negentig procent, dan moeten we een steviger gesprek voeren. Dan is de motie dus uitvoerbaar, want u hebt haar net eigenlijk al uitgevoerd. Kunt u gewoon zeggen: 1285 ik ga dit doen, het hoeft niet in stemming te worden gebracht en ik ga uit van negentig procent, en ik ga ook verwerken in de begroting: dat dat mijn streefgetal is.

1290 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb meerdere punten genoemd waarom de motie niet uitvoerbaar is en waarom ik die ontraad. Wat ik aangeef, is dat u mij vraagt wat ik realistisch vind. Nou, ik zeg: negentig procent vind ik echt heel goed. Maar dat vergt ook iets van u als Staten als u ambities wilt hebben.

1295 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dat is inderdaad precies wat de motie is. We spreken hier af dat u negentig procent gaat doen. Ik vind het jammer dat die dan niet uitvoerbaar is, want u voert haar nu net zelf uit. Dus ik hoop dat u in tweede termijn misschien toch bedenkt: eigenlijk kunnen we die negentig procent wel opschrijven en dan verklaart u het als het minder is geworden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Rommel, gaat u verder.

1300 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Motie M70 gaat over het inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen. Op zich denk ik dat dit een heel goede is om mee te nemen bij de P&C-cyclus. Dat is de motie van de Partij voor de Dieren en GroenLinks. Daar praten we toch al over, om dan ook te kijken hoe we dit voor u beter kunnen weergeven. Of dat nu in een toelichting in de jaarstukken moet of iets anders, maar het lijkt me goed om dat in de P&C-cyclus mee te 1305 nemen. U vraagt ook om uiterlijk in het tweede kwartaal te rapporteren. Dat zou een goed streven kunnen zijn, maar ik zou me daar liever niet helemaal op vastpinnen, omdat die P&C-cyclus natuurlijk met de Staten wordt besproken en het zit ook net in de verkiezingen. Ik weet dus niet hoe snel we die P&C-cyclus dan besproken en gewijzigd kunnen hebben. Dus als ik dat zo mag lezen, dat het tweede kwartaal niet vast is, dan zou ik deze aan de Staten kunnen laten. 1310

Dan kunnen we door naar motie M71. Die gaat over vooraf instemmen door PS bij het instellen van bestemmingsreserves. Deze is overbodig, omdat in onze Financiële Verordening de regels

over het instellingsbesluit al zijn opgenomen. Bij de besluitstukken van PS wordt ook een extra toets ingebouwd om omissies of onvolkomenheden te voorkomen. Dus deze wordt ontraden.

1315

De **VOORZITTER**: Dat was motie M71. Ja. Mevrouw Van der Helm, interruptie.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Het is al opgenomen. In het dictum vraag ik om aanscherping. Natuurlijk, ik snap: waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. U geeft aan dat het in de verordening staat. Ik vraag om een aanscherping bij de herziening. Vraag ik te veel?

1320

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, volgens de regels zijn de voorstellen gedaan, ook bij de laatste begrotingswijziging. Dat was ook voorgesteld. Daar wijst u steeds naar, maar dat was geen fout. Dat was daar ook ingebracht. En volgens de Financiële Verordening zijn de regels er al waar u om vraagt. Dus ja, u vraagt eigenlijk iets wat er al is. Dus daarmee is deze gewoon overbodig.

1325

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik ga erop kauwen. Dank u wel voor de beantwoording.

1330

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan gaan we naar motie M72, 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken'. Deze is van 50PLUS. Deze is eigenlijk niet uitvoerbaar, want bij de jaarstukken wordt voor het eerst een overzicht opgenomen over de doelbereiking per subsidie categorie met een omvang van meer dan één miljoen. Daar kijken we ook wat het beoogde doel is. Maar wat meer is waar die ontraden wordt, is dat er al een heel proces is ingericht voor de subsidies en hun doeltreffendheid. Er komt al een evaluatie op. Begin 2025 hebt u dat Evaluatiekader Subsidie al geactualiseerd. Dus deze ontraad ik daarom.

1335

1340

Dan kom ik bij het amendement over de algemene reserve, 'Zuivere algemene reserve' van ChristenUnie en CDA, amendement A12. Deze ga ik ontraden, omdat de norm voor de reserve al meer dan vijf miljoen is. Wat hierbij aan de orde is, heb ik u ook verteld: het gaat over de decentralisatie-uitkering. Dat is een uitkering die je overal aan mag besteden. Maar er wordt wel gezegd: hier kunt u het ook aan besteden. Vaak hebben wij dat al verwerkt in onze stukken en in ons beleid. Dus hebben we het geld al uitgegeven. En dan zou je het overal aan kunnen besteden. Wat ik wil voorkomen, is dat we weer een reserve krijgen. We willen een reserve voor één doel. Dat hebt u ook vastgesteld. Nu krijg je dan een potje- En dan zie ik, uit mijn tijd - ik weet niet of u dat nog hebt meegekregen - toen ik voor de eerste keer Statenlid was, toen hadden we GIA, GIBA, FINA. Dat waren allemaal potjes met allemaal doelen erin en dan kon je het overal aan uitgeven. Dat zou ik nou juist willen voorkomen. Dus deze motie ontraad ik.

1345

1350

De **VOORZITTER**: Interruptie mevrouw Buit.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Ik snap uw punt wel. Alleen, dan moeten we het ook niet geoormerkt in de algemene reserve stoppen, omdat als je het oormerkt, dan is het niet in de algemene reserve. Dus als u er dan van maakt: we storten het gewoon in de algemene reserve, want we kunnen het aan alles uitgeven. Prima. Maar het gaat meer om het principe dat we niet dingen geoormerkt in de algemene reserve moeten stoppen, omdat we anders een bestemmingsreserve ervoor moeten opstellen.

1355

1360

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als u dat op die manier aangeeft, dan denk ik dat u daar inderdaad gelijk in hebt en dat we het dus in de algemene reserve stoppen en niet geoormerkt.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, begrijp ik het dan goed dat u het oormerk dan nu van die gelden afhaalt?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, ik denk dat ik het dan niet goed heb gezegd. Als u zegt dat oormerken- Die decentralisatie-uitkering kun je overal aan uitgegeven. Waar in het amendement

1370

om werd gevraagd, is om het dan in een bestemmingsreserve te stoppen. Dus we halen het geoormerkte geld er niet uit. Dat gaat in die algemene reserve.

1375 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Volgens mij zijn er twee smaken: of je zet het in de algemene reserve en het is vrij besteedbaar, niet geoormerkt, of je oormerkt het geld en dan hoort het in een bestemmingsreserve. Dus welke van de twee wordt het?

1380 Gedeputeerde **ROMMEL**: Je stopt het niet in een bestemmingsreserve. Dus het komt in de algemene reserve.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Maar, voorzitter, dan kunnen wij het dus overal aan besteden waar we aan willen en is het geld niet langer geoormerkt.

1385 Gedeputeerde **ROMMEL**: Het zit beschermd in de algemene reserve.

1390 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, dat is geen optie. Dat hebben we volgens mij net met elkaar besproken. Dus om deze verwarring hier op te lossen, lijkt het me verstandig om het geld geoormerkt in een bestemmingsreserve te zetten of het vrij te laten vallen in de algemene reserve en dan valt het oormerk eraf.

1395 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan kom ik daar even in mijn tweede termijn op terug, want ik denk dat er nu verwarring ontstaat. Maar om het in een bestemmingsreserve te stoppen, daarvan heb ik net gezegd dat ik dat ontraad, omdat het minder dan vijf miljoen is en omdat het dan overal aan besteed kan worden.

1400 De **VOORZITTER**: Statenlid Korzeliuss, de toezegging is om in tweede termijn in ieder geval even nadere uitleg te geven. Dus wellicht is dat een optie. Anders praten we wellicht langs elkaar heen. Ik heb het vermoeden dat we straks wat meer duidelijkheid kunnen geven.

In de eerste termijn namens het college gedeputeerde Olthof.

1405 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in het kader van de onderbesteding zijn ook door de PVV opmerkingen gemaakt over infrastructuur. Het lijkt me toch goed om daar nog even wat over te zeggen, ook in het kader van de jaarrekening. We zien in Nederland natuurlijk een brede opgave als het gaat over beheer en onderhoud en de achterstanden die er inmiddels zijn ontstaan, en het tekort aan financiële middelen. Dat vraagt ook van de provincie Noord-Holland, samen met het Rijk en samen met de gemeenten, om toch goed met elkaar af te stemmen hoe we dat beheer en onderhoud op een goede manier kunnen doen. Dat betekent ook
1410 dat we last hebben van de planning van het Rijk. Waar je een heel strakke planning hebt met onzekerheden betekent dat ook dat we soms ook moeten schuiven met onze planning. Dat kan een effect hebben op de uiteindelijke realisatie: dat we misschien een paar maanden moeten uitstellen, waardoor het in het volgende jaar valt. Maar ik wil ook aangeven dat de provincie Noord-Holland het financieel gezien, met onze stelsels en kapitaallasten als het gaat over beheer en onderhoud, goed heeft geregeld. Daar ziet u geen grote twijfel in, want dat zijn in principe de
1415 kapitaallasten. Dat zijn relatief kleine bedragen; dat zijn geen grote investeringsbedragen. Dus als provincie herken ik niet dat er enorme bedragen vrijvallen. Onderbesteding zit in beheer en onderhoud. Het kan soms zijn dat we het net over een jaar heen moeten tillen, dat er uitstel is door tegenvallers bij de werken. Maar daar zitten geen grote onderbestedingen in. En tot nu toe hebben wij als provincie Noord-Holland het goed onder controle. Maar nogmaals, ook wij hebben uiteindelijk natuurlijk last van de grote beheer- en onderhoudsopgave en de vervangingsopgave. Dat is duidelijk.

1425 Ik wil nog een ander punt noemen, waar ook opmerkingen over werden gemaakt in een ander kader over samenwerken. Als provincie Noord-Holland hebben we als eerste en enige provincie het initiatief genomen om Samen Slimmer Renoveren en Vervangen op te zetten. Dat wordt inmiddels ook door de minister veelvuldig genoemd in allerlei bijdragen van hem als een mooi voorbeeld van hoe we als provincie, Rijk en gemeenten samenwerken om die grote opgaven samen op te pakken en niet los van elkaar eigen initiatieven te ontplooiën. Dus we proberen juist
1430 samen met alle gemeenten in Noord-Holland en samen met Rijkswaterstaat de grote opgave die

er is samen op te pakken. Dus ja, we moeten alert zijn. En ja, we hebben het als provincie goed onder controle. En ja, we zijn uiteindelijk goed op weg om het samen op te pakken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was gedeputeerde Olthof namens GS in de eerste termijn.

1435

Gaan we naar de tweede termijn. De heer Mülder, D66.

Tweede termijn Provinciale Staten

1440

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat eigenlijk bijna alle moties op dit punt worden ontraden, terwijl ik denk: het is niet heel moeilijk. Mocht met deze motie niet worden ingestemd, in ieder geval die we zelf hebben ingediend op het gebied van het percentage, dan heb ik in ieder geval gehoord dat er negentig procent wordt aangehouden. Dan zal ik vanaf dat moment inderdaad, als we daaronder komen, vragen om meer uitleg. Jammer dat dit niet wordt omarmd, omdat ik denk dat wij hier als Staten en GS samen mee aan de slag kunnen. Daarbij wil ik ook nog even zeggen: ik snap de terughoudendheid niet echt. Ik zou u nog willen helpen door te zeggen: volgens mij kunt u iets opschrijven waar u misschien niet eens zelf verantwoording over hoeft af te leggen. Het gaat namelijk om de begroting van 2027 waar ik het voor vraag. En volgens mij is er dan mogelijk alweer een nieuwe coalitie. Dus u kunt van alles roepen en u hoeft er niet eens zelf verantwoordelijkheid over af te leggen. Dus pak die kans, zou ik zeggen.

1445

1450

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA. De heer Wallaart, PvdA. Mevrouw Uiterwijk, JA21.

1455

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik zie vandaag eigenlijk heel constructieve Provinciale Staten, die op een aantal punten een gedeelde zorg willen oplossen. Die zit dan met name op de onderbesteding. Elke keer zegt ook het college: we willen daar een oplossing voor zoeken, we moeten dat beter doen. Er zijn ook stappen gemaakt in de afgelopen jaren. Maar we merken ook bij veel partijen in PS dat daar wat meer naar sturing wordt gezocht. Elke keer dat er dan vanuit PS een voorstel wordt gedaan om dat beter te kunnen vatten, ontraadt het college dat. Dus ik denk: we gaan dat maar even omdraaien. PS willen het, het college wil het, iedereen wil het, maar het gebeurt niet. Dus misschien hebben GS dan toch een oplossing voor de manier waarop zij dat zouden willen vormgeven. Dan giet ik dat in een motie. Ik ben helemaal de beroerdste niet. En dan kunnen we misschien met elkaar toch nog tot een heel constructief einde aan deze bespreking van de jaarstukken komen. Dank u wel, voorzitter.

1460

1465

De **VOORZITTER**: Altijd constructief.

Mevrouw Poot, VVD.

1470

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, dank u wel. Nou, daar kijken we natuurlijk altijd erg naar uit, naar zo'n motie.

1475

Nu laat ik me toch verleiden om over de percentages te gaan spreken, want ik moet u heel eerlijk zeggen dat een percentage van tien procent, waar net over gesproken werd door de gedeputeerde- U moet zich wel realiseren dat een percentage van tien procent onderbesteding gaat over honderd miljoen. Dat is meer dan de huidige onderbesteding. Laat ik u zeggen dat dit voor de VVD toch wel iets is waarover zij graag een keer in gesprek zouden gaan, omdat wij tien procent gewoon te veel vinden. Wij denken dus ook dat het goed is om hier gewoon over te blijven spreken.

1480

1485

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, ik heb goed nieuws voor u: dat gesprek is al begonnen. Dat is namelijk hier. En nog beter: u mag er zelfs over stemmen. Dus ik wil graag weten wat uw percentage is. Ik heb nog beter nieuws voor u: u kent de gedeputeerde. Die is namelijk van uw partij. Dat is uw afgevaardigde. En u hebt misschien zelfs invloed op dat cijfer. Jammer dat u zelfs daarvoor nog geen contact hebt gehad.

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, dat ben ik eigenlijk wel met u eens. Maar wat mijn voorstel zou zijn, en ik hoop dat u dat aanpakt- Want ik hoor u en ik denk ook dat we hier echt een keer over moeten spreken in de commissie. Waarom zeg ik dat ook? Omdat ik echt vind dat door nu een percentage

1490 vast te gaan stellen- En u ziet direct wat er gebeurt namelijk. Door nu een percentage vast te gaan stellen, laten wij ons als PS een beetje in slaap laten sussen. Dat is nu net niet wat ik wil. En ik denk zomaar dat dat ook niet is wat u wilt.

1495 De heer **MÜLDER** (D66): Maar dat gesprek kunnen we zeker gaan voeren. Dat kunnen we in de commissie doen. U kunt ook nog voor deze motie stemmen, want dan hebben we in de volgende commissie het gesprek over wat iedereen een goed percentage vindt. Dan kan dat worden meegenomen in de begroting van 2027. En het gesprek dat we hierover hebben in de commissie kan gewoon door GS worden meegenomen.

1500 Mevrouw **POOT** (VVD): U hoort mij niet. Ik zeg dat het onverstandig is om een percentage vast te stellen. Ik zeg dat het belangrijk is dat wij hier als PS altijd op moeten blijven sturen. Dat we ons dus niet, al is het twintig procent, tien procent of vijf procent, in slaap moeten laten sussen. Wij zijn degenen als PS die de verantwoordelijkheid hebben om te controleren. Dan moet je juist geen percentage vaststellen op onderbestedingen waarbij we dan tegen elkaar zeggen: nu is het
1505 zo weinig, nu is het tien procent, nu hoeven we het er niet meer over te hebben. Dat is niet verstandig.

De heer **MÜLDER** (D66): Meneer de voorzitter, dan ga ik toch even zeggen: ja, wij sturen er al een tijdje op. Ja, dit is een punt waar we het al vaker over hebben gehad. Dus u doet nu net alsof we
1510 dit gesprek voor het eerst gaan voeren. Dan wil ik toch even zeggen dat ik de keren dat we erover hebben gesproken eigenlijk vrij gratis vond en dat ik het ook wel raar vind dat Marianne Thatcher hier niet zelf met een voorstel komt over wat we hier wel kunnen doen met die onderbesteding. U zegt eigenlijk alleen hetzelfde als wat u alle andere jaren hebt gezegd: er is onderbesteding, dat vinden wij niet goed. Ik wil dat meer handen en voeten geven door
1515 inderdaad te kijken naar een percentage. Maar als u een ander voorstel hebt, ben ik daar ook heel blij mee. U hebt zelf geen enkel ander voorstel, behalve dat we het er in de commissie nog een keer over gaan hebben. Maar ik heb het er al zo vaak met u over gehad. En we zijn het al eens. Geef het dan handen en voeten.

1520 Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, nee, ik dacht u een handreiking te doen door te zeggen: we gaan het er nog over hebben. En ik constateer helaas dat u zich in slaap laat sussen. Ik constateer dat wij als VVD zeggen: goh – en weder, ik haal maar even het interruptiedebat met de heer Kes in de commissie aan – wij willen naar dat evenwicht toe. Dus als er onderbesteding is, maar soms ook overbesteding, dan gaan wij daarmee akkoord. Ik constateer helaas dat u zich in slaap laat
1525 sussen en dat vind ik jammer.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik laat mij in ieder geval niet in slaap sussen door de vage termen die u gebruikt. De balans. Wederom: wat is die balans? Noem percentages. Maar u doet het niet. Dus u noemt alleen maar balans en onderbesteding vinden we stom. Maar ik wil gewoon weten: wat is
1530 die balans voor u? Plak daar een cijfer op. Dat is niet moeilijk.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Poot, gaat u verder.

1535 Mevrouw **POOT** (VVD): Nee, maar goed, volgens mij wordt het een herhaling van zetten, want ik heb u de balans uitgelegd. Ik heb u ook precies verteld waar die balans ligt. En ik heb u ook gezegd dat ik het onverstandig vind om een percentage te noemen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

1540 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Even een korte reactie. Dank voor de reactie van de gedeputeerde op onze motie nummer M70, 'Inzichtelijker maken van de beleidsdoelen'. We hebben inmiddels een nieuwe versie ingediend en de tweede bullet van het dictum aangepast. Dat leest nu: "Dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus". Dat betekent dat de verwijzing naar het tweede kwartaal is weggehaald, alhoewel we natuurlijk hopen dat we zo
1545 spoedig mogelijk de plannen mogen horen. Dank u.

Motie 70 'Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

1550 **Motie 73-29 juni 2026**
Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateernde dat:

- 1555
- *Er al jaren sprake is van een onderbesteding;*
 - *Er per programma nauwelijks meetbare resultaten zijn beschreven;*
 - *De accountant aangeeft dat 'De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid in de subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen'.*
- 1560

Overwegende dat:

- *Bij het bespreken van de jaarstukken in meerdere commissies ter sprake is gekomen dat niet inzichtelijk is in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn behaald;*
 - *Door een reflectie op ambities, geleverde prestaties en niet behaalde doelen PS beter in staat zal zijn om GS te controleren en indien nodig bij te sturen.*
- 1565

Gehoord de discussie,

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;*
 - *Dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus.*
- 1570

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren) en Peter Korzelius (GroenLinks).

1575 De **VOORZITTER**: Even luisterend. U hebt dus motie M70 aangepast?

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dat klopt.

1580 De **VOORZITTER**: Daarmee is die ingetrokken. En er wordt dus een nieuwe motie ingediend met het dictum dat u zojuist hebt uitgesproken.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja.

1585 De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann? Mevrouw Buit, ChristenUnie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank aan GS voor de reactie op het amendement. In de technische briefing over de kengetallen en het weerstandsvermogen werd expliciet door uw ambtenaren aangegeven dat het onverstandig is om geld geormerkt in de algemene reserve te stoppen. Als u nu zegt 'deze middelen zijn vrij besteedbaar, dus we stoppen ze in de algemene reserve', prima, maar dan haalt u het oormerk eraf. Als u dat kunt toezeggen, dan is mijn amendement niet meer nodig. Dan trek ik die in. Maar het gaat dus om het principe dat we geen geormerkte middelen in de algemene reserve stoppen. Dus ik ben benieuwd naar uw reactie.

1590

1595 De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan, PVV. Nee. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, dank aan de gedeputeerden voor de beantwoording van de vragen en het ingaan op de moties. Ik kon het niet helemaal volgen, maar wil niet ingewikkeld doen over de motie 'Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves'. Ik ben het er nog niet mee eens, ondanks dat we een verordening hebben, dat er inderdaad verscherpt toezicht op komt, zodat zaken beter gaan. Maar ik zal deze motie intrekken.

1600

1605 *Motie 71 'Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan de motie 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken'. Ik snap dat het eerste gedachtestreepje, over het bij de Jaarstukken 2026 aanreiken van een overzicht over bedragen, met het einde van dit jaar wat moeilijk is, omdat het in de organisatie waarschijnlijk al is uitgezet. Dus ik zal dat gedachtestreepje laten vallen. Maar ik blijf erbij dat bij de aanbidding van de jaarstukken toch informatievoorziening over doeltreffendheid moet komen. Ik zal het stukje 'ten opzichte van de Jaarstukken 2025' eruit laten. Dus die houd ik aan met enige verandering.

En over de algemene reserve van de ChristenUnie, ja, daar zijn we natuurlijk allemaal benieuwd naar hoe daar straks op wordt geantwoord. Want de onderbesteding blijft echt een verhaal dat ons zorgen baart. Dat geldt ook bij de moties van D66 en de Partij voor de Dieren. Dat zijn de moties over onderbesteding waarbij wij toch van de gedeputeerden een beter antwoord willen.

Motie 72 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 74-29 juni 2026

Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerende dat:

- De provincie Noord-Holland jaarlijks meer dan €200 miljoen verstrekt aan subsidies en bijdragen aan derden;*
- De accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van provinciale subsidieregelingen en verstrekte bijdragen;*
- De accountant adviseert meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, zodat de informatiewaarde van de jaarstukken toeneemt;*
- Gedeputeerde Staten in hun bestuurlijke reactie aangeven dit "deels te herkennen" en te zullen "verkennen" hoe hierover meer systematisch inzicht kan worden gegeven, zonder daarbij een concrete termijn of aanpak te benoemen.*

Overwegende dat:

- Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol hebben bij de inzet van publieke middelen, waaronder de vaststelling en evaluatie van subsidieregelingen;*
- PS die controlerende rol alleen effectief kunnen vervullen als de jaarstukken inzicht bieden in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten de beoogde provinciale doelstellingen hebben bereikt;*
- Het ontbreken van dit inzicht PS structureel beperkt in hun vermogen om te sturen op de effectiviteit van meer dan €200 miljoen aan jaarlijkse subsidie-uitgaven;*
- Een verkenning zonder termijn en zonder concrete uitkomstverplichting onvoldoende waarborg biedt dat dit inzicht daadwerkelijk tot stand komt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij de aanbidding van de Jaarstukken 2027 aan PS te rapporteren welke verbeteringen zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de doeltreffendheid van subsidies;*
- In de Kaderbrief 2028 een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van doeltreffendheidsrapportage in de planning- en control cyclus,*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van der Helm. Dat betekent dat u motie M71 hebt ingetrokken. Ook motie M72 hebt u ingetrokken, en u dient een nieuwe motie in waarin alleen gedachtestreepjes twee en drie overeind blijven.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dat klopt, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dat wordt dan een nieuwe motie waarvan u het dictum reeds hebt voorgelezen. Is dat voor alle Statenleden helder? Ja? Oké. Dus M72 is hiermee ingetrokken en dat wordt dan een nieuwe motie met het dictum, gedachtestreepjes twee en drie, zoals dat in motie M72 staat.

Statenlid Korzelius, GroenLinks.

1670 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik heb nog geen antwoord gehad van de gedeputeerde als het gaat om wat we nu kunnen verwachten op het punt van inzicht in de doeltreffendheid van de subsidies. Wat dat betreft hoop ik in tweede instantie een helderder antwoord te krijgen.

1675 We zijn blij met de positieve houding van GS waar het gaat om de gewijzigde motie M72. Die wordt zo meteen ingediend. Waarvoor dank.

1680 Dan even de kwestie van de zuivere algemene reserve. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: als wij bedragen, in dit geval de decentralisatie-uitkering, oormerken in de algemene reserve, telt dat geoormerkte deel dan wel of niet mee bij de beoordeling of de algemene reserve op niveau is? Dat is, denk ik, een heel essentiële vraag. Want als die niet meetelt, dan is het amendement helemaal overbodig. Maar goed, daarover graag duidelijkheid.

1685 Wat betreft de motie over de onderbesteding van D66 ben ik het eigenlijk geheel eens met mevrouw Poot. Ik denk niet dat het verstandig is om daar een percentage te noemen. Nogmaals, de aandacht voor onderbesteding moet gefocust en geïntensiveerd worden. Maar om daar nou een percentage aan te hangen, gaat de fractie van GroenLinks te ver.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk. De heer Heijnen van het CDA heeft een interruptie.

1690 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, de heer Mulder deed het bij de VVD. Dan ga ik het even bij GroenLinks doen. Zo verdelen wij het werk even. Nee, maar ik vraag mij wel af op welke manier u dan die aandacht wilt intensiveren. Want dit is natuurlijk iets wat wij – en ik zit bijna elf jaar in de Staten — al elf jaar roepen. Ieder jaar willen we intensiveren, meer aandacht. En toch lukt het

1695 blijkaar niet. Dus welke suggesties hebt u dan om als PS daar meer grip op te krijgen?

1700 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ik denk dat de aandacht waar het gaat om onderbesteding in deze Staten meer dan voldoende is. Ik denk ook dat waar het gaat om de focus van de organisatie en ook van de gedeputeerde om daar wat aan te doen, voldoende is om de onderbesteding te beperken. Als we nu kijken: de realisatie was al gestegen van 92 procent naar 94 procent. Dus ik denk dat we op de goede weg zijn. Maar om daar nou een percentage bij te noemen, weet ik niet of dat meerwaarde oplevert.

1705 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik begrijp dit niet, want u zegt: ik wil meer aandacht. Maar als ik daarop doorvraag, zegt u: eigenlijk gaat alles wel goed. Of vat ik uw woorden dan verkeerd samen?

1710 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Nee, ik zeg niet dat het goed gaat. Ik constateer alleen dat er een stijgende lijn is. Ik denk dat door voldoende aandacht te blijven besteden aan het vraagstuk van de onderbesteding, dit voldoende is om de aandacht van de organisatie en van de gedeputeerde daarop te focussen. Nogmaals: ik zie de meerwaarde van een percentage niet.

1715 De heer **MÜLDER** (D66): Snap ik het goed? Die zin is wel belangrijk. U zegt net zelf: eigenlijk vind ik de aandacht die we er nu aan besteden, dus dat we met z'n allen zeggen 'onderbesteding, woehoe, dat is veel', voldoende wat we doen. Maar het grappige is dat we recentelijk nog een brief hebben gekregen, en ook in de bijdrage van de gedeputeerde werd net gezegd dat zij vond dat er meer aandacht voor moet komen en dat het probleem er wel degelijk is. Welk licht zit er dan nu tussen uw mening en die van GS?

1720 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, als wij kiezen voor een percentage – en u noemt het percentage van negentig procent van de uitgaven, dan zeg ik: dat is een lager percentage dan datgene wat we nu bereikt hebben. Dus wat is dan de meerwaarde van die negentig procent?

1725 De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dat is een percentage dat GS hebben genoemd. Ik heb alleen gevraagd om een percentage te noemen. Als u het niet eens bent met dat percentage, snap ik dat. Ik weet ook niet of ik het daarmee eens ben. Maar de vraag is: doen we een percentage? Blijkbaar hebben we daar discussie over. Wat vinden we wel en niet toelaatbaar op het gebied van onderbesteding? Mijn vraag ging over dat u zei: nee, ja, de manier waarop we nu met z'n allen zeggen 'poeh, onderbesteding, dat is veel', dat vind ik niet voldoende. Ik vind dat we daar wat harder op mogen zijn. U zegt net: nee, dat is voor mij ruim voldoende. En dan zeg ik: goh, dat vinden GS volgens mij ook niet.

1735 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik heb in eerste termijn ook enige nuancering aangebracht als het gaat om die onderbesteding. Alle overheden hebben daarmee te maken. Provincies, maar ook gemeenten. Dus ik denk dat we moeten leven met een zekere mate van onderbesteding. Om daar nou een percentage aan te hangen: nogmaals, ik herhaal wat ik gezegd heb, daar zie ik beleidsmatig niet de meerwaarde van.

1740 De heer **MÜLDER** (D66): Ik wil alleen nog als laatste punt meegeven dat volgens mij de Rijksoverheid wel gewoon percentages noemt voor in ieder geval grote investeringen, zoals wij die ook doen op het gebied van infrastructuur. Dar noemen ze wel percentages. Waarom zouden wij dat niet kunnen?

1745 De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Het was geen vraag.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ik was aan het eind van mijn betoog. Dank u wel.

1750 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk van BBB? Nee. De heer Dekker van Forum voor Democratie.

1755 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, ik wil misschien kijken of we twee punten met elkaar kunnen verbinden. Aan de ene kant hebben we vorig jaar nog, of korter geleden, een verhoging van de opcenten gehad die nu eigenlijk overbodig lijkt te zijn geweest. Aan de andere kant hebben we te maken met een onderbesteding die chronisch is. Een idee zou kunnen zijn om de onderbesteding voor een deel, of misschien wel geheel, te gebruiken voor het verlagen van de opcenten. Dat geeft in ieder geval een incentive aan PS en aan GS met name om die onderbesteding zo laag mogelijk te houden. Ik hoor graag van GS wat zij van dat gedachtegoed vinden. Dank u wel.

1760 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de tweede termijn vanuit de Staten. Ik ga even tien minuten schorsen, want ik denk dat het, met name over de vragen over de bestemmingsreserve, goed is om dat ook technisch goed uit te spreken. Dat komt dan heel mooi uit, want dat betekent dat we nog net voor 12.30 uur de tweede termijn hopelijk kunnen afronden. Daarmee start ook de lunch voor u om 12.30 uur. Dus ik schors nu even tien minuutjes. Maar wilt u wel op tijd terug zijn, zodat we dan op tijd kunnen beginnen? Tien minuten schorsing.

Schorsing van 12.18 uur tot 12.32 uur.

1770 De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel voor een reactie in tweede termijn namens Gedeputeerde Staten.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

1775 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, ik wilde dat graag even in tweede termijn doen, omdat wij als GS de jaarstukken niet zo kunnen aanpassen. Dus we moesten even kijken hoe dat technisch gaat. Als je kijkt naar de geoormerkte gelden, dan is het zo dat het inderdaad gewoon in de algemene reserve kan, niet geoormerkt. Maar dan hebt u daar of een amendement voor nodig, of ik kan toezeggen dat wij dat vanaf de volgende jaren zullen doen. Daarom moest ik even vragen hoe we dat het beste konden doen.

1780 Met betrekking tot de motie van D66 wilde ik toch nog wel even aangeven dat ik mij goed kan aansluiten bij wat mevrouw Poot van de VVD zei. Kijk, we zijn bezig met die P&C-cyclus en het lijkt mij verstandig om daarbij te kijken of u daar een percentage aan wilt hangen, of dat u

genoegen neemt met hoe wij die onderbestedingen verklaren, zodat u heel goed inzichtelijk hebt- Het liefst zou ik me daarop richten, om inzichtelijk te krijgen waarom die bestedingen daar
1785 zijn. En dat u dan zegt: ja, maar dit vind ik gewoon niet akkoord, of: dit begrijpen we. Dan hebben we daar het gesprek over. We zijn ermee bezig in de Rekeningencommissie. Dus misschien is dat een goede plek om daar het gesprek over te voeren. Dank u, voorzitter.

1790 GroenLinks. Sorry. U had nog een vraag over de subsidies. Ik had in de doelstellingen al aangegeven hoe we dat konden doen. Daarnaast zei u ook: ik sluit me aan bij de motie. Dus ik dacht dat dat geen echte vraag was.

Ik heb bij 50PLUS al aangegeven dat u het kader voor die evaluatie hebt vastgesteld, wanneer u dat gaat doen. Ik zou dus inderdaad bij de doelstellingen in die P&C-cyclus meenemen hoe we
1795 dat voor de subsidies, als dat nodig is, inzichtelijk kunnen maken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee komen we aan het einde van de beraadslagingen over de Jaarstukken 2025. En het verbaast me niet dat mevrouw Buit nog heel even het woord wil voeren, maar waarschijnlijk- U mag op uw stoel blijven zitten. Ik ga vragen: zijn er nog wijzigingen op
1800 moties en amendementen? En ik vermoed zomaar dat u die hebt. Dat mag u vanaf uw stoel doen.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Makkelijk. Ja, ik zou mijn amendement graag willen aanpassen, namelijk door het besluit te wijzigen. Het amendement gaat nu over heel besluitpunt twee, luidend: "punt 1, 2,2 miljoen extra uitkering decembercirculaire 2025 geormerkt te storten in
1805 de algemene reserve; punt 2, het resterende voordelige jaarrekeningresultaat van 82,1 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Te wijzigen in: het voordelige jaarrekeningresultaat van 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve." Dan is het geormerkte eruit. En dan kunnen we door.

1810 *Amendement 12 'Zuivere algemene reserve' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Amendement 13-29 juni 2026
Zuivere algemene reserve

1815 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland van het Rijk middelen krijgt die variëren in hoogte;*
- *De stand van de algemene reserve invloed heeft op het weerstandsvermogen van de*
1820 *provincie;*
- *De algemene reserve gebruikt wordt als buffer om financiële tegenvallers op te vangen en enkel hoort te bestaan uit middelen zonder bestemming.*

Overwegende dat:

- *Bij de jaarstukken het voorstel wordt gedaan om de 2,2 miljoen euro "extra" uitkering decembercirculaire geormerkt in de algemene reserve te storten;*
- *Voor uitvoering van het budgetrecht Provinciale Staten baat hebben bij een zuiver beeld van de kengetallen en het weerstandsvermogen.*

Besluit:

Besluitpunt 2

luidend

1830 *I. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decembecirculaire 2025 geormerkt te storten in de algemene reserve*

II. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 82,1 miljoen toe te voegen aan de Algemene reserve;

1835 *Te wijzigen in*

het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. En gaan over tot de orde van de dag.

1840 *Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66) en Kelly Uiterwijk (JA21).*

De **VOORZITTER**: Excuses, maar dat betekent feitelijk dat amendement nummer A12 is ingetrokken. Met het dictum dat u net hebt uitgesproken, is een nieuw amendement ingediend en dat maakt dan onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dat kunt u terugvinden in iBabs onder de stukken bij agendapunt 7.

Zijn er nog anderen die wijzigingen willen aanbrengen? Zo niet, dan sluit ik nu de beraadslagingen over agendapunt 7, de Jaarstukken 2025.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Ik schors tot 13.30 uur en dan kunt u gaan lunchen.

Schorsing van 12.36 uur tot 13.37 uur.

8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026).

De **VOORZITTER**: Statenleden, ter voorkoming van een after lunchdip gaan wij nu beginnen. Aan de orde is voordracht 31-2026. Dat is de Kaderbrief 2027. Je kunt de kaderbrief zien als het startpunt van onze jaarlijkse begrotingscyclus. Het college schetst daarin relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet ook voorstellen voor de kaders waaraan de begroting zal moeten voldoen. Nadat u de kaderbrief hebt vastgesteld, wordt deze dus ook door het college uitgewerkt in de begroting voor het jaar 2027.

In de commissie Bestuur is de kaderbrief op 15 juni besproken. Er zijn een aantal kernpunten aan de orde gekomen. Ik herhaal ze even kort. Sommige fracties vinden de ramingen wat somber. Andere benadrukken onzekerheden en toekomstige risico's. Er is aangegeven dat het financieel beeld voor de korte termijn goed is, maar dat dit op langere termijn verslechtert, terwijl grote investeringen, onder andere in infrastructuur, aan de orde zijn. Er was ook discussie over onderbesteding, uitvoeringskracht en de noodzaak om beter te plannen en realistischer te begroten. Sommige fracties wensen meer sturing op de inhoudelijke doelen en de effecten van beleid, niet alleen op cijfers en kaders. Er is brede aandacht voor reserves en financiële kengetallen, zoals de schuldquote, het weerstandsvermogen en het wegen daarvan in politieke keuzes.

Wij hanteren de gebruikelijke sprekersvolgorde voor alle fracties. Die gaat op volgorde van grootte, met de eerste twee fracties van de oppositie, gevolgd door één fractie van de coalitie. Ik heb net even overlegd met de fractie van de Partij voor de Dieren, omdat mevrouw Haas de voorbereiding heeft gedaan, maar zij staat ergens vast en komt zo binnen, om Partij voor de Dieren even op te schuiven. Wij beginnen dan met D66, met de heer Mülder. Daarna mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Terwal van de VVD. Dan krijgen we mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw De Sain van BBB, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Van der Waart van GroenLinks, de heer Dekker van Forum voor Democratie, mevrouw Alberts van de SP, de heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Buit van de ChristenUnie, en uiteraard hebben we dan Statenlid De Weerdt, hij is ook binnen. En we houden dan natuurlijk mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren nog over. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Mülder van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Nu een keer aan de andere kant.

Voorzitter, voor ons ligt waarschijnlijk de laatste kaderbrief van deze bestuursperiode. Laat ik wederom maar beginnen met een compliment, want wat D66 betreft is dit de meest verzorgde kaderbrief van deze coalitieperiode. Hij is overzichtelijk, financieel degelijk en straalt rust uit. Dat is prettig om te lezen.

Tegelijkertijd vinden we dat er een kans is blijven liggen. Juist in de laatste kaderbrief van een college verwacht je niet alleen een financieel verhaal, maar ook inhoudelijk een terugblik. Een reflectie op de ambities waarmee deze coalitie drie jaar geleden is begonnen. Het coalitieakkoord is misschien nooit formeel in deze Staten vastgesteld, maar is wel daadwerkelijk de politieke

- leidraad geweest van deze coalitie. Het was mooi geweest als deze kaderbrief had laten zien: welke doelen hebben we gehaald? Waar liggen we op koers? Waar willen we in het laatste jaar extra stappen zetten? En welke middelen hebben we daarvoor nodig? Hoe staat het met de
- 1905 woningbouw, met het vitale platteland, met onze economie, met toerisme en met grote infrastructuurprojecten? Omdat wij die reflectie nog in zekere mate misten, hebben wij als D66 het coalitieakkoord er nog eens bij gepakt. Niet om een nieuwe koers te bedenken, maar juist om te kijken waar een aantal ambities van deze coalitie nog een laatste impuls nodig hebben en waar wij als D66 ook achter staan.
- 1910 Ik wil daarbij ook de coalitiepartijen bedanken voor de prettige gesprekken die we hierover hebben kunnen voeren. We hebben geprobeerd voorstellen te maken die niet naast het coalitieakkoord staan, maar juist helpen om deze doelen te bereiken.
- 1915 Ik begin bij wonen. Voor D66 is het altijd belangrijk geweest om slim gebruik te maken van de ruimte die we al hebben. Iedere leegstaande vierkante meter die we kunnen benutten voor wonen, hoeven we niet elders in onze provincie te zoeken. Het programma Wonen boven Winkels was een prachtig voorbeeld daarvan in de vorige periode. Niet alleen omdat het woningen toevoegt, maar ook omdat het winkelgebieden vitaler maakt, leegstand tegengaat en het mkb
- 1920 verder ondersteunt. Juist zulke projecten laten zien dat je meerdere maatschappelijke opgaven tegelijkertijd kunt aanpakken. Daarom vonden wij het jammer dat deze aanpak was verdwenen. En daarom vinden wij het tijd om daar opnieuw werk van te maken. Voorzitter, daarom dien ik de volgende motie in. Dat doe ik samen met VVD, CDA en nog een aantal andere partijen. Ik weet ze niet meer uit mijn hoofd. Ik had ze niet meer in mijn bijdrage gezet. Sorry. Maar andere mensen:
- 1925 enorm bedankt. "Bij de programmabegroting 2027 de aanpak Beter Benutten uit te werken en daarin een meerjarige inzet op wonen boven en wonen voor winkels op te nemen. Hiervoor gedurende drie jaar 200.000 euro per jaar, 600.000 euro totaal, beschikbaar te stellen. Te dekken uit onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel innovatie en vernieuwing, dan wel een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling.
- 1930 Het programma in ieder geval te richten op het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van wonen boven winkels; het ondersteunen van gemeenten bij transformatie in aanloopstraten en structurele leegstand van winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en vitale winkelgebieden; het behouden en versterken van vitale winkelgebieden waarbij ruimte blijft voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid in
- 1935 dorpscentra; het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoek en businesscases; het verzamelen en actief delen van kennis en praktijkervaringen van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn gegaan; het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren en woningcorporaties. Bij de programmabegroting 2027 de aanpak Beter Benutten uit te werken en daarin meerjarige inzet op
- 1940 wonen boven en voor wonen op te nemen bij de ontwikkelaar; Provinciale Staten bij de programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde doelstellingen en de wijze waarop deze middelen worden ingezet – sorry, het is een beetje een lang dictum, merk ik – maar we gaan over tot de orde van de dag."
- 1945 **Motie 75-29 juni 2026**
Wonen boven winkels
- Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:
- 1950
- Noord-Holland voor een grote woningbouwopgave staat en de provincie inzet op
 - versnelling van de woningbouw;
 - Een aantal Noord-Hollandse winkelgebieden kampt met winkelleegstand en in de toekomst meer winkelleegstand wordt verwacht, waardoor de leefbaarheid, economische vitaliteit en aantrekkelijkheid van dorps- en stadscentra onder druk staan;
- 1955
- Boven winkels nog veel vierkante meters leegstaan of onderbenut worden, terwijl deze ruimte kansen biedt voor het realiseren van extra woningen;
 - In verschillende gemeenten ook aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed kansen bieden voor transformatie naar wonen, waardoor winkelvoorzieningen kunnen worden geconcentreerd in compacte en toekomstbestendige centra;

- 1960
- De provincie Noord-Holland in het verleden met succes het programma Wonen voor Winkels heeft uitgevoerd;
 - Verschillende gemeenten de afgelopen jaren actief ervaring hebben opgedaan met de transformatie van winkelgebieden, het realiseren van woningen boven winkels en het versterken van hun centrumgebieden;
- 1965
- Binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, sprake is van onderbesteding.
- Overwegende dat:
- Het beter benutten van bestaande gebouwen en leegstaand vastgoed een duurzame en ruimte-efficiënte manier is om extra woningen toe te voegen;
- 1970
- Het realiseren van woningen boven winkels én het transformeren van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed kan bijdragen aan zowel de woningbouwopgave als aan sterke, aantrekkelijke en toekomstbestendige winkelgebieden;
 - Een vitaal centrum vraagt om maatwerk, waarbij ruimte blijft voor detailhandel, horeca, maatschappelijke voorzieningen en andere functies die bijdragen aan de leefbaarheid van dorpen en steden;
- 1975
- Veel gemeenten behoefte hebben aan ondersteuning bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken, businesscases en kennisdeling om dergelijke projecten sneller van de grond te krijgen;
- 1980
- De provincie een belangrijke rol kan spelen door kennis en praktijkervaring van gemeenten te bundelen, succesvolle voorbeelden te delen en ondersteuning aan te laten sluiten op de behoeften van gemeenten;
 - Een vervolg op het programma Wonen voor en boven Winkels bijdraagt aan zowel de versnelling van de woningbouw als het versterken van vitale winkelgebieden;
 - De Kaderbrief het aangewezen moment is om richting te geven aan de uitwerking van de Programmabegroting 2027.
- 1985
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- Bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen;
 - Hiervoor gedurende drie jaar € 200.000 per jaar (€ 600.000 totaal) beschikbaar te stellen, te dekken uit de onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, dan wel uit een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling;
 - Het programma in ieder geval te richten op:
 - het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van woningen boven winkels;
 - het ondersteunen van gemeenten bij de transformatie van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en vitale winkelgebieden;
 - het behouden en versterken van vitale winkelgebieden, waarbij ruimte blijft voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid van dorps- en stadscentra;
 - het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken en businesscases;
 - het verzamelen en actief delen van kennis en praktijkervaring van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn;
 - het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren, woningcorporaties bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen en ontwikkelaars;
- 1990
- 1995
- 2000
- 2005
- 2010
- Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde doelstellingen en de wijze waarop de middelen worden ingezet.

En gaan over tot de orde van de dag.

2015 Ondertekening: *Sijmen Mulder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Tim Wagelaar (PvdA), Nicole van der Waart (GroenLinks), Ingrid de Sain (BBB) en Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).*

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, een tweede onderwerp waaraan wij onze steun geven, is de verduurzaming van sportverenigingen, die later zal worden ingediend door mijn collega, de heer

2020 Heijnen van het CDA. Sport is misschien niet de eerste verantwoordelijkheid waar je aan denkt bij de provincie, maar de verduurzaming daadwerkelijk wel. Vorige periode hadden we een van de meest succesvolle programma's lopen op dit gebied. Veel verenigingen hebben te maken met hoge energielasten. Door de onrust in het Midden-Oosten zullen deze lasten ook komend jaar waarschijnlijk enorm oplopen. Door te investeren in verduurzaming helpen we verenigingen hun kosten te verlagen, maken we sport betaalbaar en dragen we tegelijkertijd bij aan provinciale klimaatdoelen. Dat is precies het soort slimme investering waar D66 graag achter staat.

2030 Voorzitter, hetzelfde geldt voor toerisme. Wat ons betreft is daar deze bestuursperiode een verkeerde afslag genomen. Bij de bezuinigingen is de provinciale regierol op toerisme grotendeels verdwenen. Dat vonden wij destijds al erg onverstandig. Het is al regelmatig teruggekomen. Juist nu zien we hoeveel kansen er nog liggen. Niet om meer toerisme naar bijvoorbeeld Amsterdam te trekken, maar juist om bezoekers beter over onze prachtige provincie te spreiden. Noord-Holland is zoveel meer dan Amsterdam alleen: van de Westfriese Omringdijk tot de kust, van de historische steden en al het UNESCO-werelderfgoed dat onze provincie te bieden heeft. Van de Kop van Noord-Holland tot het Gooi: we hebben ontzettend veel te bieden.

2035 Als we internationale bezoekers ook enthousiast kunnen maken voor de rest van onze provincie – als ze dat al niet zijn – profiteren ondernemers, recreatie, horeca en cultuur daar enorm van. Daarom zijn wij ook met veel plezier mede-indiener van de motie die ook de heer Heijnen daarover straks zal indienen.

2040 Voorzitter, cultuur is niet alleen iets waar we als mensen trots op zijn. Het is ook een economische motor en een visitekaartje van onze provincie. Daarom vinden wij van D66 dat we moeten kijken naar de meerwaarde en waar onze taak ligt als provincie. Mijn D66-fractiegenoot Nina Sophie (Vroom) heeft dit onderwerp al flink aangehaald met een goede discussienota en een motie. In deze kadernota willen we samen met CDA, Volt, BBB en GroenLinks – ja, dit keer wist ik

2045 het uit mijn hoofd – extra aandacht vragen voor het verder in kaart brengen van cultuur in alle gebieden van Noord-Holland, zodat ook kleine gemeenten inzicht kunnen krijgen in waar ze goed op scoren, maar ook op welke vlakken van cultuur nog aandacht nodig is. We dienen daarom de volgende motie in: “Voor het einde van Q3 2026 de verkenning af te ronden en de verschillende opties voor deelname aan Cultureel Nederland in Kaart met bijbehorende kosten inzichtelijk te maken. Daarbij niet alleen de ontwikkeling van het instrument Cultureel Nederland in Kaart mee te nemen, maar ook te kijken wat nodig is om gemeenten met weinig ambtelijke capaciteit op cultuur te ondersteunen bij het interpreteren en toepassen van de data op de kaart. Ook te overwegen of daarbij structurele middelen beschikbaar moeten worden gesteld, en gaan over tot de orde van de dag.”

2055 **Motie 76-29 juni 2026**
Zet Noord-Holland op de cultuurkaart

2060 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *Cultuur van en voor iedereen is, ongeacht waar je woont of hoeveel ambtelijke capaciteit de gemeente waar je woont heeft;*
- *Het Fonds voor Cultuurparticipatie en de Raad van Twaalf een meerjarige samenwerking zijn gestart voor de ontwikkeling van een landelijk dashboard Cultureel Nederland in Kaart dat naar verwachting in 2027 online gaat;*
- *Dit dashboard voor het eerst een overzicht biedt van culturele voorzieningen en cultuurdeelname op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau;*
- *GS in de afdoening van motie 52-2025 aangegeven heeft een financieel en inhoudelijk partnerschap rondom Cultureel Nederland in Kaart in 2026 te willen verkennen, zonder hierbij een concrete tijdlijn of financiële onderbouwing te geven;*
- *GS stellen dat de kosten binnen bestaande middelen kunnen worden gefinancierd, terwijl de kosten voor technische ontwikkeling, dataverzameling en beheer nog vrijwel onbekend zijn;*
- *De Kaderbrief 2027 ruimte laat middelen anders te besteden dan de voorgestelde storting in de algemene reserve.*

2075 *Overwegende dat:*

- *Het dashboard een kans biedt om zowel het provinciale als gemeentelijke cultuurbeleid te versterken, maar alleen als hierbij actieve ondersteuning wordt geboden en up to date wordt gehouden;*
- 2080 • *Juist kleinere en middelgrote gemeenten, de meeste behoefte hebben aan ondersteuning bij het vertalen van data naar beleid;*
- *Ervaringen in Zuid-Holland en Gelderland ons leren dat de beschikbaarheid van data niet vanzelf leidt tot beter beleid en juist kleinere gemeenten hebben aan ondersteuning bij het interpreteren en toepassen van data.*

2085 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Voor het einde van Q3 2026 de verkenning af te ronden en de verschillende opties voor deelname aan Cultureel Nederland in Kaart met bijbehorende kosten inzichtelijk te maken;*
- 2090 • *Daarbij niet alleen de ontwikkeling van het instrument Cultureel Nederland in Kaart mee te nemen, maar ook te kijken wat nodig is om gemeenten met weinig ambtelijke capaciteit op cultuur te ondersteunen bij het interpreteren en toe passen van de data op de kaart;*
- *Ook te overwegen of daarbij structurele middelen beschikbaar moeten worden gesteld. En gaan over tot de orde van de dag.*

2095

Ondertekening: Sijmen Mulder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Paul Laport (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt) en Ingrid de Sain (BBB).

2100 De heer **MÜLDER** (D66): Tot slot nog een onderwerp dat misschien zelfs de grootste verandering geeft sinds het opstellen van deze kaderbrief. Den Haag heeft namelijk een nieuwe koers ingezet om Nederland van het stikstofsot te krijgen. Voor D66 is dat een belangrijke ontwikkeling, omdat natuurherstel en vergunningverlening weer met elkaar in balans moeten worden gebracht. Dat is essentieel voor woningbouw, energietransitie, infrastructuur, al onze ondernemers, maar ook voor onze boeren. Wij hopen dan ook dat Noord-Holland niet gaat afwachten, maar zich nu al voorbereidt op de nieuwe mogelijkheden die dit beleid biedt. Zodat, zodra die ruimte er is of wij die creëren, projecten die jarenlang hebben stilgelegen direct kunnen worden versneld.

2105 Daarnaast zijn er nog een aantal andere moties, die bijvoorbeeld door GroenLinks en ChristenUnie zijn ingediend, die we ook op het gebied van duurzaamheid mede willen indienen. En de PvdA wil ik complimenteren met de motie over arbeidsmigranten, waar we ook graag aan meedoen. Want uiteindelijk is dat waar deze kaderbrief over zou moeten gaan: niet alleen netjes afronden waar we drie jaar geleden ooit aan zijn begonnen, maar er ook voor zorgen dat de provincie klaarstaat voor de volgende stap. De moties die vandaag voorliggen, proberen daar op een constructieve manier aan bij te dragen. Ik wil u danken.

2115 De **VOORZITTER**: Dank. U heeft twee moties ingediend en die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Wij verwelkomen natuurlijk ook- Welkom.

2120 Dan gaan we gauw verder met mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. De kaderbrief is ook in de commissie al uitgebreid besproken. Zoals door mijn collega aangehaald inderdaad een heldere, duidelijke kaderbrief, waarvoor complimenten. Wat dat betreft kun je echt zien dat onze financiële stukken

2125 de afgelopen jaren sterk verbeterd zijn qua consistentie en informatieniveau.

Dan de inhoud van de kaderbrief. De financiële positie is weliswaar gunstiger, onder andere door herstel van de weeffout. We zijn trouwens blij om te zien dat die weeffout hersteld is in het Provinciefonds. Dit heeft ons de afgelopen jaren nogal wat geld gekost namelijk. Tegelijkertijd

2130 zien we wel de kengetallen verslechteren, waarbij met name de netto-schuldquote en de kapitaallastendruk in 2035 risicovol worden. We zien eigenlijk een heel verstandige keuze dit keer en daar zijn we blij mee. Er wordt gezegd: het verwachte rekeningresultaat van 2027 wordt beperkt ingezet ter dekking van nieuwe incidentele beleidswijzigingen, maar de overige resultaten voegen we meerjarig toe aan het eigen vermogen, zodat we kunnen sparen voor toekomstige investeringen. Dat vinden we een heel goede, solide financiële keuze die gemaakt

2135

wordt, waarbij we niet weglopen voor de problemen die de komende jaren gaan komen, maar waarbij we op dit moment zeggen: we gaan echt sturen om dat te kunnen beperken. We zorgen dat we de investeringen die broodnodig zijn, bijvoorbeeld voor mobiliteit en infrastructuur, ook in de toekomst kunnen dekken. Als je de cijfers goed bekijkt, ziet je eigenlijk dat de meerjarige
2140 resultaten nog steeds enkel positief zijn na onttrekking uit de reserves. Dus in feite, door die positieve resultaten toe te voegen, dempen we de oplopende tekorten die ook zorgen voor de verslechtering van de kengetallen. Dat vinden wij dus een financieel goed verantwoorde keuze.

2145 Wat we in deze stukken zien, is een terughoudende begrotingslijn waarbij geen nieuwe ambities worden toegevoegd. Dat vinden wij financieel inderdaad verstandig. We denken dat het college daarmee ook een goede stap zet. Tegelijkertijd zien we ook dat er vanuit PS een aantal partijen zijn die moties indienen om wel beleid toe te voegen. Ik denk dat het goed is dat die keuze nu bij PS wordt gelegd en dat daar voorstellen voor worden gedaan. Een aantal daarvan, zoals wonen boven winkels en het slim verbinden van economische ecosystemen, zullen we mede indienen.
2150 Een aantal andere zullen we ook steunen.

Dan nog even twee inhoudelijke punten uit de kaderbrief. Allereerst de houtduivenschade die wij niet meer vergoeden. Faunaschade is natuurlijk al jaren een groot probleem. Het is logisch dat we nu zeggen: we stoppen met het vergoeden van houtduivenschade. Waar wij ons wel een beetje
2155 zorgen over maken, is of dit juridisch houdbaar is. Op het moment dat dit niet juridisch houdbaar blijkt te zijn, zorgt dat ook gelijk voor een miljoenenstrop in de kaderbrief voor de komende jaren en in de meerjarenramingen. Dus daar wil ik eigenlijk wel een reflectie van het college op. Hoe groot wordt die kans ingeschat? En houden we er rekening mee dat dit nogal eens een negatief financieel effect kan hebben?

2160 Verder hebben we gelezen dat voor het NNN – dat is natuurlijk onze grote hobby – de volledige afronding de komende jaren nog zo'n 500 tot 550 miljoen benodigd is. En dat is dan voor de jaren na 2027. Er wordt besluitvorming per jaar voorzien. Met andere woorden: dit is ook nog niet opgenomen in de kaderbrief. Dus ook als daar middelen voor nodig zijn en het Rijk daar niet
2165 volledig mee over de brug komt, kan dat de komende jaren nog zorgen voor een aardige financiële strop. Ook daar de vraag: waarom staat dat niet in de kaderbrief? Want u zegt: we stellen het besluit eigenlijk uit naar de jaren na 2027. En wat kunnen de gevolgen daarvan zijn?

2170 Samenvattend, voorzitter. Wij vinden deze kaderbrief financieel heel erg verstandig en we zien inderdaad een kaderbrief waar geen nieuwe ambities in zitten, maar waarin gekozen wordt voor financiële robuustheid. Dat moedigen we aan. Maar we kunnen ons ook voorstellen dat dit college eigenlijk een beetje vroeg uitcheckt, maar dat er na maart een nieuw college zit met nieuwe ambities dat ook nieuw beleid wil gaan doen. Dan is het wel vervelend als je inderdaad een kaderbrief beleidsarm moet houden vanwege de financiële positie. Wij willen toch vooral
2175 oproepen om het Berenschotrapport, dat vorig jaar is opgesteld, op weg naar een nieuwe balans, erbij te pakken. Daar zat ongeveer 44 miljoen structureel in waarop gestuurd kan worden. De wenselijkheid daarvan zal per partij verschillen, maar er zitten wel mogelijkheden in om gelden anders in te zetten en nieuw beleid toe te voegen. Ik denk dat het heel belangrijk is om, als we naar de toekomst, naar PS en naar het nieuwe college kijken, de financiële robuustheid te behouden. Zorg er dus voor dat de kaderbrief eruitziet zoals deze nu voorligt. Maar creëer voor
2180 jezelf de ruimte voor nieuwe ambities door te kijken waar verschuivingen mogelijk zijn.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal, VVD. Interruptie.

2185 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, ik was al een beetje bang dat dit een debat zonder interrupties zou worden, want ik ben het gewoon met heel veel dingen eens die de heer Mülder zei, maar ook met wat mevrouw Uiterwijk zegt. Ik gun mevrouw Uiterwijk toch even haar reclameblokje. Wat zijn nou ombuigingen volgens het Berenschotrapport, waarin wij inderdaad ook heel veel goede aanknopingspunten zien, en waarvan JA21 zegt: die mogen de komende periode wel gerealiseerd
2190 worden?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dat is natuurlijk heel aardig van de VVD, dat we die kans nog even krijgen. voorzitter, we zijn er vorig jaar, denk ik, ook vrij uitgebreid op ingegaan. Wat wij daarbij hebben gezien, is dat er echt forse ombuigingen mogelijk zijn. Wij zien dat op taken waar
2195 de provincie geen kerntaken heeft. Dus wij zien dat voor een groot deel op zaken als, eerder

genoemd, een stukje cultuur, maar ook, ja, de vieringen en- Ik zie daar een hand de lucht in gaan? Maar dat- Ik denk, ik krijg een interruptie vanaf een stoel. Ik denk, dat is nieuw, dat is leuk. Nee. Gaan we niet doen vandaag. Maar inderdaad, ook op een stukje natuur vragen wij ons wel eens af of alles nodig is, of dat we daar wat ombuigingen kunnen realiseren.

2200

De **VOORZITTER**: Niet vanaf de stoel, maar wel vanaf de interruptiemicrofoon. De heer Wagelaar.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan misschien ook een suggestie voor mevrouw Uiterwijk.

2205

Berenschot noemde ook nadrukkelijk dat een stuk waar de provincie de meeste beleidsvrijheid heeft het economisch domein is. Alle dingen die de provincie doet is economie. Betekent dat ook dat u daarin dan terughoudend wilt zijn in nieuwe investeringen als het gaat om economie?

2210

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Het enige wat ik vorig jaar in kaart heb gebracht, zijn alle mogelijkheden waarop sturing mogelijk is. Daar zat ook een stukje economie in. Dat zit in die 44 miljoen. Ik heb toen puur in beeld gebracht: we hebben deze programma's; Berenschot geeft aan dat het voor een bepaald percentage stuurbaar is, dat dit geen vaste kerntaak is. Dat houdt in principe in dat wij beleidsvrijheid hebben om daarin te sturen. Kijk, als u aan JA21 vraagt: gaat JA21 de keuze maken om te sturen op economie? Dan zult u begripen dat het antwoord 'nee' is. Maar de boodschap die ik hier vandaag heb proberen mee te geven, ook richting de volgende Provinciale Staten en het volgende college, is dat we ons heel erg bewust moeten zijn van de sturingsmogelijkheden die wij binnen onze begroting hebben. We moeten ons niet laten afschrikken door de gedachte: het is óf financiële robuustheid óf nieuw beleid. Er kan wel degelijk nieuw beleid binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd worden.

2215

2220

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Maar mag ik dan in ieder geval op basis van dit antwoord van JA21 concluderen dat JA21 erkent dat dit altijd politieke keuzes zijn en dat je die dus niet kan wegzetten met een verwijzing naar Berenschot of kerntaken, omdat dat uiteindelijk politieke vragen zijn waar al deze partijen anders over zullen denken?

2225

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, u mag concluderen wat u wilt natuurlijk. Dat is uw goed recht. Maar ik denk dat de boodschap die ik vandaag geef wel een andere is. Je hebt natuurlijk gewoon wettelijk verplichte taken, zogenaamde kerntaken, en daarop is beperkte beleidsvrijheid. Daar kun je niet op sturen. Die kosten moeten hoe dan ook worden gemaakt. Wat ik wel meegeef, is dat er op heel veel vlakken, in bijna alle programma's, variërend in percentage sturingsruimte is. Dat is eigenlijk heel simpel de boodschap die ik geef. Het is een politieke keuze voor een nieuw college. Pak die ruimte. Ik denk dat het belangrijk is dat we een financieel robuust stuk hebben. Dat houdt in dat je inderdaad niet heel veel nieuwe ambities kunt toevoegen of extra geld kunt uitgeven, maar je kunt wel beleid wijzigen.

2230

2235

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, ik ben het eigenlijk heel erg eens met JA21, maar ik wil wel even een kleine winstwaarschuwing geven. Ik legde toevallig laatst twee rapporten naast elkaar die allebei van Berenschot kwamen. Het ene is volgens mij uitgevoerd voor cultuur en het andere is het rapport dat wij als PS hebben laten uitvoeren. Als je die naast elkaar legt, staat er bij het ene: je hebt geen wettelijke taak, en bij het andere: je hebt wel een wettelijke taak. Die komen van hetzelfde bureau. Dus ik denk dat zelfs bij dat bureau al politieke vragen liggen.

2240

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik weet niet of dit het beste reclamepraatje is voor Berenschot, eerlijk gezegd. Maar je mag toch hopen dat er een bepaalde consistentie binnen hun afdelingen is. Nou moet ik eerlijk zeggen dat ik het rapport over cultuur niet helemaal tot op de komma gelezen heb. Dat zal u misschien ook niet verbazen. Ik houd vooral even vast aan het financiële stuk dat wij als Provinciale Staten met een werkgroep hebben laten maken. Uiteindelijk is alles een politieke keuze. Alleen heeft u geen politieke keuze over zaken die wettelijke taken zijn. En dat is ook weer een politieke keuze, maar die wordt dan weer in Den Haag gemaakt.

2245

2250

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan toch nog even. Dan erkent u natuurlijk ook dat het afmaken van het Natuurnetwerk Nederland echt zo'n wettelijke taak is die we vanuit Den Haag hebben gekregen met de decentralisaties, toch?

2255 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Nou ja, voorzitter, wij denken dat het NNN, zoals dat op dit moment is uitgevoerd, waarbij wij ook, terwijl landelijk de gelden werden ingetrokken, daar toch een
doorgang in hebben gevonden, financieel niet altijd even verantwoord is. Het is heel leuk als er
wettelijke taken worden opgelegd, maar die moeten wel betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Volgens
2260 mij is onze lijn daarin ook altijd heel consistent geweest. Voorlopig is er nog 500 tot 550 miljoen
benodigd, las ik zojuist. Als we die zelf moeten gaan betalen, dan kunt u die kengetallen wel
vergeten de komende jaren, want in de kaderbrief staan ze nog niet. Dus ik mag toch ook hopen
dat u het met mij eens bent dat we in eerste instantie het geld moeten hebben voordat wij
ambities kunnen gaan uitvoeren? Ja, dit was hem. Ja, ik denk, misschien ontstaat er nog een
nieuw treintje. Ik sta hier prima.

2265 De **VOORZITTER**: Ik moet zeggen: u stond bijna te huppelen. Ik denk: we gaan nog even door.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ik denk, we gaan nog even door. Nee, maar voorzitter, afrondend. Ja,
eigenlijk een financieel robuuste kaderbrief. Verstandig. Nieuw college, zou ik zeggen: als je
nieuw beleid wilt, doe dat binnen de gelden die we hebben. Ga dus een beetje schuiven, niet
2270 extra uitgeven. Daar maakt u JA21 best heel blij mee. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD, de beurt is aan u.

2275 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter. Schoonheid in eenvoud. En dan heb ik het niet over
mezelf, maar over de kaderbrief. Met slechts 23 pagina's een overzichtelijk en begrijpelijk
document waarvan de eenvoudige boodschap luidt dat er geen nieuwe ambities worden
toegevoegd, maar scherp gekozen wordt binnen bestaand beleid en de focus komt te liggen op
het afronden van projecten. Een lijn die mijn fractie volledig kan volgen. Inwoners zitten niet te
2280 wachten op hoogdravende ambities, maar op plannen die ten uitvoer worden gebracht. Huizen
die worden gebouwd, wegen die worden aangelegd en hoogspanningslijnen die worden
uitgerold. Het doet ons dan ook deugd dat in de laatste commissie Ruimte de Staten hun steun
hebben uitgesproken voor de bouw van elfhonderd tot vijftienhonderd woningen in Schagen-Oost
en circa honderd woningen in Uitgeest. Waar de VVD nog blijer mee is, is dat er na lang
2285 aandringen nu eindelijk in de bijlage bij de kaderbrief een duidelijke tijdslijn en bijbehorende
financiering ligt van een aantal belangrijke infrastructurele projecten die de bereikbaarheid van
onze provincie moeten verbeteren. Hiermee wordt nu, naast de woningbouwparagraaf in het
coalitieakkoord, ook uitvoering gegeven aan de infrastructuurparagraaf. Zo wordt er flink
geïnvesteerd in de Ravelijnbrug bij Den Helder en in de herinrichting van de N203 tussen
2290 Uitgeest en Limmen en bij Krommenie. Ook wordt de spoorbrug, ook wel de Bodsbrug genoemd,
die al vaker hier in de Staten is besproken, in de N242 vervangen en wordt krediet aangevraagd
voor de onderdoorgang bij Broek in Waterland. Naast de aanvullende subsidie van 3,6 miljoen
euro voor de belangrijke afslag A9 bij Heiloo tellen al deze investeringen op tot een mooie 905
miljoen euro. Als je de bijdrage van derden erbij rekent, kom je ongeveer op 1,3 miljard uit. De
2295 Noord-Hollandse automobilist krijgt dus waar voor zijn geld, of beter gezegd: voor zijn opcenten.
De VVD-fractie zal er scherp op zijn dat de in de brief genoemde besluitmomenten en
kredietaanvragen ook opgevolgd worden door de gedeputeerde en zijn ambtelijke organisatie. Ik
meen een heel klein instemmend knikje te zien. [...]

2300 Een belangrijke voorwaarde daarbij is dat positieve begrotingsaldi, zoals deze kaderbrief ook
meermaals terecht vaststelt, niet direct worden ingezet voor extra uitgaven, maar voor het
reserveren voor deze toekomstige infrastructurele investeringen. Voorzitter, nog los van de
noodzakelijke investering in de toekomst nopen ook – en mevrouw Uiterwijk had het er al over –
de oplopende netto-schuldquote en de toenemende kapitaallasten als percentage van de
2305 inkomsten tot zuinigheid. De VVD heeft daarom ook in het debat in de commissie Bestuur
aangegeven – en mevrouw Poot gaf het ook al aan – dat wij wensen vanuit de Staten – en de
moties kwamen al voorbij en zullen ook nog voorbij komen – scherp zullen beoordelen en alleen
zullen honoreren wanneer het incidentele uitgaven betreft in plaats van structurele uitgaven. Dat
zou ook passen binnen de ambities van het coalitieakkoord. En ook – dat vertelde ik al aan het
begin van mijn bijdrage – echt een zichtbaar positief effect moeten hebben voor de inwoners en
2310 ondernemers van Noord-Holland.

Ik zal namens mijn fractie een appreciatie geven over de ingediende moties in de tweede termijn,
om ook even het oordeel van GS te horen.

2315 Zelf heeft de VVD slechts één motie. Naast zuinig zijn in het uitgeven van geld zijn we dat ook met het indienen van moties. Die motie betreft ons verdienvermogen van de toekomst. Noord-Holland is economisch sterk, maar economische kracht is geen natuurverschijnsel. Als wij blijven doen wat wij deden, krijgen wij wat wij hadden. En wat wij hadden is in deze nieuwe tijd onvoldoende. Daarom kiest de VVD bij deze laatste kaderbrief voor een eerste aanzet tot
 2320 economische vernieuwing. Want de provincie die economisch sterk blijft, kan ook ruimtelijk, sociaal en ecologisch verantwoordelijkheid blijven nemen. Kijk ik even op de linkerflank. We zien dat Noord-Holland beschikt over een sterke concentratie van internationale bedrijven, innovatieve startups, kennisinstellingen, digitale infrastructuur en AI-capaciteit, met bijzondere relevantie voor strategische domeinen zoals IT, life sciences, energietransitie en circulaire grondstoffen.
 2325 Maar deze economische kracht is tegelijkertijd kwetsbaar. Dit komt omdat veel kennis, data, capaciteit en netwerken versnipperd zijn georganiseerd en niet altijd op het juiste moment met elkaar worden verbonden. Daardoor is het lastig om van baanbrekend onderzoek tot succesvol bedrijf door te groeien en blijft ook opschaling van bedrijven achter. Bedrijven die willen groeien of opschalen weten niet altijd waar zij de kennis, het talent, het kapitaal, de infrastructuur of samenwerkingspartners kunnen vinden die passen bij hun context of vraag. Daarom dient de VVD de volgende motie in, met als dictum: "Verzoeken Gedeputeerde Staten een compacte AI- en datagedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland. De uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande – er waren al wat vragen toen ik deze motie aankondigde van: we gaan toch niet weer
 2335 een heel nieuw gremium optuigen? Nee, vandaar ook bestaande – publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de Metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden. Bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan beschikbare datasets, analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, security, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden – het is een lijstje – uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's. Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie. En tot slot, voorzitter: hiervoor de komende vier jaar jaarlijks 175.000 euro in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve." Deze motie is medeondertekend door BBB, CDA, D66, PVV en JA21, waarvoor dank. Dat komt ook tegemoet aan de al eerder geuite bezorgdheid van de heer Wagelaar of er wel voldoende mede-indieners zijn. Ik had mezelf de opdracht gesteld om tot zes te komen. Ik tel tot zes. Dus hopelijk zijn uw zorgen daarmee ook verdwenen. Het was even een onderonsje tussen ons.

2350

Motie 77-29 juni 2026

Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

2355

Consterende dat:

- *Noord-Holland beschikt over een sterke concentratie van internationale bedrijven, innovatieve startups, kennisinstellingen, digitale infrastructuur en AI-capaciteit met bijzondere relevantie voor strategische domeinen zoals IT, life sciences, energietransitie en circulaire grondstoffen;*
- 2360 • *Deze economische kracht tegelijkertijd kwetsbaar is, omdat veel kennis, data, capaciteit en netwerken versnipperd zijn georganiseerd en niet altijd op het juiste moment met elkaar worden verbonden, waardoor het lastig is om van baanbrekend onderzoek, bijvoorbeeld op het gebied van deeptech, tot succesvol bedrijf door te groeien en opschaling van bedrijven achterblijft;*
- 2365 • *Bedrijven die willen groeien of opschalen niet altijd weten waar zij de kennis, talent, kapitaal, infrastructuur of samenwerkingspartners kunnen vinden die passen bij hun context of vraag;*
- *Geopolitieke spanningen, strategische afhankelijkheden, technologische concurrentie en druk op energie- en grondstofsyste men vragen om scherper inzicht in waardeketens, economische kansen en kwetsbaarheden.*

2370

Overwegende dat:

- Een regionale, dynamische en data- en AI-gedreven benadering kan helpen om beter zicht te krijgen op aanwezige kennis, onderzoek en bedrijvigheid, ontbrekende opschalingspotentieel, strategische afhankelijkheden en toekomstige knelpunten;
- Economische data, analyses en inzichten over strategische afhankelijkheden ook gevoelig en veranderlijk kunnen zijn, juist omdat de internationale context snel kan veranderen en partners van vandaag niet vanzelfsprekend ook de partners van morgen zijn;
- Informatie die rechtstreeks binnen de overheid wordt opgebouwd of beheerd onder openbaarheidsregimes kan vallen, waardoor zorgvuldig moet worden afgewogen welke informatie openbaar, beperkt deelbaar of strategisch vertrouwelijk moet blijven;
- Het daarom wenselijk is om een ontwikkelomgeving niet als provinciaal datasysteem of AI-tool in te richten, maar te beleggen in een compacte publiek-private samenwerkingsvorm met heldere afspraken over governance, datadeling, vertrouwelijkheid, veiligheid en publieke waarden;
- Noord-Holland en de metropoolregio Amsterdam beschikken over bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuren die bij uitstek geschikt zijn om bedrijven, verbindingen, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke partners rond deze ontwikkelomgeving te verbinden;
- Deze aanpak geen nieuwe bestuurslaag of omvangrijk programma hoeft te zijn, maar juist compact, praktisch en aanvullend op bestaande economische programma's en publiek-private structuren kan worden ingericht;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een compacte AI- en datagedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland;
- De uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden;
- Bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, beschikbare datasets, cybersecurity, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden, uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's;
- Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie;
- Hiervoor de komende vier jaren jaarlijks €175.000 in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Ingrid de Sain (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66), Ilse Bezaan (PVV) en Kelly Uiterwijk (JA21).

De **VOORZITTER**: De heer Wagelaar, interruptie.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Toch even de vraag. Ik was aan het begin van het betoog van de heer Terwal wel een beetje verbaasd toen hij met de twee woorden 'schoonheid' en 'eenvoud' kwam. Niet omdat ik hem die niet toedicht, maar omdat ik de VVD altijd ken van twee andere woorden, namelijk 'eigen verantwoordelijkheid'. Waarom zou je niet kunnen zeggen dat dit een eigen verantwoordelijkheid is van ondernemers om zoiets op te zetten, als zij er zoveel baat bij hebben? Waarom ziet u hier nu precies een kerntaak, of in ieder geval een belangrijke taak, voor de provincie?

De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. Het zal u niet verbazen dat deze VVD'er, en overigens ook de VVD'ers uit mijn fractie, vaak met ondernemers spreken. Een aantal zijn zelf ondernemer. Dus wij weten heel goed wat er leeft bij ondernemers in Noord-Holland. Zij geven heel duidelijk aan: we hebben behoefte om eens een keer alle informatie bij elkaar te brengen. Je ziet nu heel vaak dat als je een opgave in de provincie hebt, bijvoorbeeld de verduurzaming van de haven of hoe je infrastructuur op de meest kosteneffectieve wijze kunt aanleggen, altijd de usual suspects worden uitgenodigd, in een cooker pressure worden gestopt en dan tot een oplossing moeten komen. Terwijl er zoveel meer kennis, data en onderzoek buiten Noord-Holland ligt, misschien

zelfs buiten Nederland. Daar is een ontwikkelplatform voor nodig. Dat wordt ook aangegeven. Zij geven ook aan: als de provincie een bijdrage levert, zien wij dat als vliegwieleffect, zodat misschien ook sommige gemeenten en andere economische actoren instappen. En ze hebben ook gezegd: als bedrijfsleven zullen wij er dan ook instappen. Dus ik zie dit als een eerste
2435 aanmoediging om dit verder te brengen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik had nog drie woorden, voorzitter, en dat was: dank u wel.

2440 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Terwal. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Bezaan van de PVV. En ik vergeet te melden dat er één motie door u is ingediend. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2445 Mevrouw Bezaan. Sorry.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, wederom dank voor het woord. Dank ook aan het college en de betrokken ambtenaren voor deze compactere en daardoor overzichtelijke kaderbrief.

2450 Voorzitter, zinloze en exorbitante uitgaven zijn ons al jaren een doorn in het oog, want uiteindelijk mogen onze inwoners daarvoor opdraaien. De Kaderbrief 2027 maakt duidelijk welke richting het college op wil. Die richting stelt ons nou niet echt gerust. De schuldquote stijgt. De kapitaallastendruk passeert in 2029 de grenswaarde van tien procent. Alle positieve begrotingssaldi gaan naar reserves, want het college weet dat de grote rekening nog moet
2455 komen. Dat is tenminste eerlijk. Het college schrijft het ook zelf: de financiële positie beweegt vanaf 2031 richting risicovol. Dat is hun eigen kwalificatie. Het roept de vraag op: voor welke ambities leent de provincie straks geld?

2460 Voorzitter, de aansluiting A9 Heiloo wordt duurder. De totale projectkosten stijgen naar 75 miljoen. Het provinciale aandeel loopt op van 16,3 miljoen naar bijna 20 miljoen: 3,6 miljoen meer dan PS hebben goedgekeurd. Tegelijkertijd kondigt het college aan dat de onderhoudscontracten voor wegen, bruggen en kunstwerken aflopen, maar de financiële consequenties zijn nog onbekend. PS worden pas begin 2027 geïnformeerd. Ondertussen signaleren marktpartijen al prijsstijgingen door geopolitieke spanningen. We weten dus dat het
2465 duurder wordt, maar nog niet hoeveel.

Voorzitter, op pagina vijftien staat vermeld dat voor de volledige realisatie van het Natuurnetwerk Nederland nog 500 tot 550 miljoen aanvullend nodig is, bovenop de 200 miljoen eigen geld die al is vrijgemaakt. In totaal richting driekwart miljard euro aan wat men natuur noemt, maar wat in
2470 de praktijk neerkomt op het beheertuinieren van hectares die nergens ongerept zijn. En wanneer komt die rekening naar PS? Niet nu. Het college verwacht pas bij de Kaderbrief 2028 een besluit nodig te hebben. Na de volgende Statenverkiezingen dus. Die rekening legt dit college graag bij het volgende college neer.

2475 Maar er is meer, voorzitter. De grootste budgettaire bijstelling in de hele kaderbrief is faunaschade: structureel 8,4 miljoen euro per jaar extra door meer aanvragen, hogere gewasprijzen en hogere taxatiekosten. Onze boeren lijden schade door ganzen en ander wild. De provincie betaalt daar steeds meer voor. Tegelijkertijd worden diezelfde boeren door het stikstofbeleid in een houdgreep gehouden. Dat is de werkelijkheid achter deze kaderbrief.

2480 De Programmatische Aanpak Natuurherstel en Stikstofreductie is in ontwikkeling. Geen financieel effect, aldus de kaderbrief. Maar het ligt voor de hand dat dit financiële consequenties gaat hebben. Die zijn in deze kaderbrief nog niet zichtbaar. Intussen worden boeren in Noord-Holland al jaren in onzekerheid gehouden door beleid dat gebaseerd is op een falend model.

2485 Dan het Energiebesparingsakkoord: 1,1 miljoen per jaar de komende twee jaar voor meer handhaving bij bedrijven. Beleid dat energie kunstmatig duur maakt, leidt tot vluchtgedrag van inwoners én industrie. De overheid geeft steeds meer uit aan sprookjes en degenen die het moeten financieren, nemen de benen.

2490

Voorzitter, deze kaderbrief laat een provincie zien die weet dat het financieel de verkeerde kant op gaat, en toch doorgaat.

De **VOORZITTER**: Interruptie. De heer Terwal.

2495

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik sla nog even aan op dat Energiebesparingsakkoord. Is mevrouw Bezaan van de PVV het niet met mij eens dat juist zo'n Energiebesparingsakkoord kan leiden tot energiebesparing, wat ook gewoon goed is voor de netcongestie, waar vervolgens weer andere bedrijven, die bijvoorbeeld een zwaardere netaansluiting nodig hebben of überhaupt nieuwe bedrijven, ook van profiteren?

2500

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank voor deze vraag. Ik kan uw redenering op zich wel volgen, alleen kijk ik iets verder. Weet u, als je naar het grote geheel kijkt, zie je signalen dat mensen Nederland gaan verlaten om dit soort dingen. De kosten voor bedrijven worden te hoog. Als die bedrijven degenen zijn die alles moeten ophoesten, of niet alles maar een deel daarvan, en die gaan ontbreken, dan hebben we natuurlijk een probleem. Heb ik uw vraag zo voldoende beantwoord?

2505

De heer **TERWAL** (VVD): Ik deel met mevrouw Bezaan volledig de analyse dat het investeringsklimaat in Nederland, en daarmee ook in Noord-Holland, beter zou kunnen. En dat er inderdaad bedrijven zijn die overwegen om Nederland te verlaten. Maar bent u het dan niet met mij eens dat een van die redenen om Nederland te verlaten onder meer de netcongestie is, zeker voor energie-intensieve bedrijven? We hebben ook aangegeven netcongestie op een aantal manieren te kunnen oplossen: onder andere door te besparen, het net slimmer te benutten en gewoon bij te bouwen. Maar die eerste stap zal toch gezet moeten worden. Dat we in ieder geval beginnen met besparen, want bijbouwen duurt nog wel even een tijdje.

2510

2515

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Maar er is volgens mij toch een verschil tussen besparen en mensen weggagen? Of zie ik dat verkeerd?

2520

De **VOORZITTER**: Meneer Terwal, ziet mevrouw Bezaan dat verkeerd?

De heer **TERWAL** (VVD): Het kan samengaan. Als ik te veel bespaar in mijn relatie door mijn man niet meer mee te nemen naar etentjes, dan denk ik dat hij inderdaad het huis verlaat. Dus soms heb je inderdaad wat smeergeld nodig, zeg maar. Nee, maar wat ik bedoel: we delen volgens mij de analyse dat de netcongestie aangepakt moet worden. En volgens mij delen we ook de analyse dat je heel snel extra hoogspanningsstations en hoogspanningslijnen moet uitrollen. Ik had het er al over in mijn bijdrage. Maar zolang dat niet kan, zul je toch nu ook moeten inzetten op energiebesparing, zodat er in ieder geval al iets van ruimte op het net komt om onder andere die bedrijven die mogelijk dreigen te vertrekken te behouden voor Nederland en ook voor Noord-Holland.

2525

2530

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Nou ja, ik denk dat wij daarover van mening verschillen. En gelukkig mag dat in dit land.

2535

Voorzitter, deze kaderbrief laat een provincie zien die weet dat het financieel de verkeerde kant op gaat en toch doorgaat. Doorgaat met NNN, doorgaat met stikstofbeleid dat boeren schaadt, en doorgaat met uitgaven waarvan de rekening bewust wordt doorgeschoven. Ondertussen stijgt de schuldquote, loopt de kapitaallastendruk op en schrijft het college zelf dat de financiële positie richting risicovol beweegt. De PVV kan hiermee niet instemmen en wij zullen ook tegen deze voordracht stemmen. Voorzitter, ik dank u voor uw tijd.

2540

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Veel groetjes aan de achterban. Dat is het gevoel dat ik krijg tijdens dit debat, want na jaren bezuinigen staat de provincie er momenteel financieel een stuk beter voor. Maar in plaats van dat geld uit te geven aan goed doordachte doelen die binnen hun visie passen, mag elke coalitiepartij de groetjes doen aan haar eigen achterban. Dat betekent niet dat we het met alles oneens zijn, maar we hadden eerlijk gezegd wel wat meer verwacht. Nu er eindelijk wat incidenteel geld beschikbaar is, hadden we gehoopt

2545

2550 dat het ook gebruikt zou worden om de provincie structureel te verbeteren. Het gaat helaas vooral weer veel naar tijdelijke projecten zonder samenhang.

Het is voor ons een zorg dat we weer onverstandig omgaan met het geld dat we hebben. Want als we ons zakgeld nu weer te snel uitgeven in de snoepwinkel, zitten we de volgende keer weer met
2555 hetzelfde probleem: dat er geen geld is voor de langetermijnprojecten die onze provincie toekomstbestendig maken.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal.

2560 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik snap de verwarring. Dat ik voor het eerst een pak aan heb, betekent niet dat ik meteen een VVD'er ben geworden. Dus 'de heer Wagelaar' zou ik toch waarderen. Die overstap ga ik nog niet maken. Sorry. Wat wilde ik zeggen?

De **VOORZITTER**: Maar waar het hart van vol is, meneer Wagelaar, stroomt de mond van over.
2565 Maar ik begrijp dat de heer Terwal al een partner heeft. Dus ik geef u toch maar het woord. De heer Wagelaar.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik begreep ook wel dat er ruimte zat. Maar goed, nu ga ik toch proberen de interruptie alsnog te maken. U wekte net de suggestie dat het onverstandig zou zijn
2570 op de lange termijn om nu alleen maar incidentele of kortetermijnbedragen uit te geven. Maar is het niet juist heel verstandig om dat nu te doen, nu die ruimte er even is, zodat je juist op de lange termijn, als er misschien in de volgende periode weer een nieuwe coalitie aantreedt, de financiële ruimte hebt om echt voorstellen te maken met een nieuw akkoord die op de lange termijn effect hebben?

2575 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dus u bedoelt: het geld dat er nu even is meteen uitgeven, zodat we dat op de lange termijn niet meer kunnen? Of begrijp ik het verkeerd?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik bedoel dat je nu verantwoorde kleine bedragen incidenteel uitgeeft, zodat je op de lange termijn in de aankomende jaren niet je begroting helemaal vastzet
2580 en de netto-schuldquote verhoogt door structurele uitgaven te doen. Dat is toch verstandig beleid op de lange termijn?

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dat ben ik helemaal met de heer Wagelaar eens, en dat is ook precies wat ik bedoel. Maar het was fijn geweest als die incidentele middelen waren gebruikt om
2585 de provincie structureel te verbeteren. Nu gaat het naar allemaal losse projectjes. Ik had toch wat meer verwacht. Ik had wat meer visie verwacht, maar dat is misschien ijdele hoop gebleken.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Maar ziet mevrouw Schneemann niet dat hier nu toch een pakket aan moties ligt dat, denk ik, alle kanten van de Staten goed bedient en vaak meerjarig wordt ingezet,
2590 zodat je niet eenmaal een klap maakt, maar er op lange termijn aan werkt? Ziet mevrouw Schneemann dat niet zo? En anders zou ik heel benieuwd zijn hoe ze zo meteen in haar betoog die moties inhoudelijk gaat waarderen.

2595 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik mis vooral wat samenhang. Dat zit bijvoorbeeld in regiocertificering aan de ene kant en geothermie aan de andere kant. Dat zijn allebei best goede doelen. Maar ik denk dat het nuttiger was geweest als er wat meer naar koppelkansen gekeken was.

2600 Dan kom ik ook bij de dingen waarvan we inderdaad vonden dat er-

De **VOORZITTER**: Ik wist het. De heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Op het risico af dat de voorzitter mij 'de heer Wagelaar' zou noemen,
2605 maar dan zou ik zeggen: ik heb geen oorbel. Nee, maar ik zit daar toch even op te kauwen. Allereerst: visie heeft deze coalitie. Dat noemen we een coalitieakkoord. Daar staan heel mooie langetermijndoelstellingen in. En ik ben het met u eens – ik zou u bijna een lidmaatschapskaart van de VVD aanbieden – want u zegt: ja, ik wil inderdaad zuinig zijn op het geld en ik wil het

vooral besteden aan toekomstige investeringen. Dat is ook mijn betoog. Maar er is wel iets ruimte voor incidentele uitgaven. Dan wil ik u toch uitdagen: wat zijn nu incidentele uitgaven, neergelegd in moties die u hoort en straks zult horen, waarvan u zegt: dat zie ik niet bijdragen aan de langetermijndoelen? Want ik hoor ze namelijk wel. Zowel regiocertificering als geothermie draagt bij aan langetermijndoelstellingen die ook binnen de ambities van onze visie – lees: het coalitieakkoord – passen.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou, ik vind dat ze erg beperkt bijdragen aan de langetermijndoelstellingen, eerlijk gezegd. Geothermie wat meer dan de ander, regiocertificering bijvoorbeeld. Maar wat ik dus vooral benadrukte: de koppelkansen missen. En ja, u kunt het coalitieakkoord een visie noemen. We noemen het Verbindend Vooruit. Ik denk dat u vooral verbindend bent gebleven de afgelopen 3,5 jaar, maar er zijn toch heel veel doelstellingen niet behaald. Daar heb ik toch wel een beetje een visie gemist.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik dacht dat het een beetje een debat in goede harmonie zou worden. Maar mevrouw Schneemann van Volt, nee, we hebben niet alle doelen kunnen bereiken. Als u in een coalitie komt, zal dat denk ik ook niet lukken. Dat is nou eenmaal de weerbarstigheid van te weinig mankracht, stikstof en misschien te weinig financiële middelen. Maar u moet het toch met mij eens zijn dat we echt nog wel wat hebben bereikt op woningbouw, op infrastructuur en op het in ieder geval geven van de eerste aanzet tot het tegengaan van netcongestie. Dan wil ik u in ieder geval één reactie ontlokken. Het is niet eens mijn eigen motie, maar bijvoorbeeld de motie over regiocertificering. Bent u het niet met mij eens dat deze motie ertoe strekt om uiteindelijk de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen terug te proberen te brengen, juist met zo'n innovatieve subsidie? Een punt dat u vaak hebt aangehaald.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, er zijn zeker doelen behaald. U kent mij als constructieve partij. Ik ben de laatste die dat zal ontkennen. Tegelijkertijd mag het ook wel wat ambitieuzer. En ik mag volgens mij ook kritiek hebben op het feit dat er nu een beetje geld is dat we vrij incidenteel gaan inzetten om iedereen een beetje blij te proberen houden. Over de regiocertificering: het helpt natuurlijk zeker. Maar er zijn ook heel veel andere doelen die waarschijnlijk veel nuttiger hadden kunnen zijn. Een heel landelijk gebied-programma, waarin we de afgelopen jaren niets of heel weinig hebben kunnen investeren, waardoor we nu heel erg achterlopen. En nu zijn we natuurlijk blij dat er ook een stikstofpot is. Maar goed, ik kwam bijna bij mijn positieve punten, Dus misschien moet ik daarmee verder gaan.

De **VOORZITTER**: Die horen we graag.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, want wat Volt betreft zijn er ook een aantal dingen waaraan het goed is om dit geld wel uit te geven. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met het klimaat, want daarin is de afgelopen jaren volgens Volt te weinig geïnvesteerd. We zijn dus blij met de motie over geothermie, die we dan ook mee tekenen. Ook het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed is typisch zo'n project waarvan we ons kunnen voorstellen dat dit een investering is die veel gaat opleveren op de lange termijn. Maar opnieuw: we missen de samenhang tussen de maatregelen.

We zijn in de kaderbrief tevreden met het extra geld dat wordt vrijgemaakt voor de economie, en met name voor de circulaire economie. Want we hebben hier nog wel een wereld te winnen. De afgelopen jaren zijn er veel goede stappen gezet richting meer recycling en de Circulaire Bouwdeal. Maar circulaire economie draait om meer dan alleen recycling. Daarom vinden we het belangrijk om alvast stappen te zetten naar een stap hoger op de R-ladder en dienen we samen met PvdD, CU en D66 een motie in met het dictum: "vragen GS om bij de uitwerking van de intensivering voor de circulaire economie de hogere treden van de R-ladder, waar haalbaar en doelmatig, nadrukkelijk te betrekken bij de afweging van de inzet van de middelen, als aanvulling op de huidige doelstellingen rondom recycling; PS uiterlijk bij de Begroting 2027 of de eerstvolgende voortgangsrapportage te informeren welke concrete activiteiten met deze intensivering worden uitgevoerd en op welke wijze deze bijdragen aan de hogere treden van de R-ladder."

Motie 78-29 juni 2026
Slim omgaan met geld voor circulaire economie

2670 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerend dat:

- Er de afgelopen jaren veel is bereikt rondom circulaire economie rond het thema 'recycling'
- Provinciale Staten in de Kaderbrief 2027 € 300.000 structureel beschikbaar stellen voor de stimulering van economisch beleid, waaronder de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028;
- Gedeputeerde Staten hebben aangegeven deze middelen in te zetten waar zij de meeste toegevoegde waarde hebben voor de economische kerntaak van de provincie en de ingezette koers.

2680 Overwegende dat:

- De grootste maatschappelijke en economische winst binnen de circulaire economie wordt behaald door grondstoffengebruik te voorkomen en producten en materialen zo lang mogelijk hoogwaardig in gebruik te houden;
- De hogere treden van de R-ladder, zoals Refuse, Reduce, Reuse en Repair, hier in de regel meer aan bijdragen dan laagwaardig hergebruik of recycling;
- Provinciale Staten gebaat zijn bij inzicht in de wijze waarop deze extra middelen bijdragen aan een hoogwaardige circulaire economie.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij de uitwerking van de intensivering voor de circulaire economie de hogere treden van de R-ladder, waar haalbaar en doelmatig, nadrukkelijk te betrekken bij de afweging van de inzet van de middelen, als aanvulling op de huidige doelstellingen rondom recycling;
- Provinciale Staten uiterlijk bij de Begroting 2027 of de eerstvolgende voortgangsrapportage te informeren:
 - Welke concrete activiteiten met deze intensivering worden uitgevoerd;
 - Op welke wijze deze bijdragen aan de hogere treden van de R-ladder.

2695 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren), Yvonne Buit (ChristenUnie) en Laurien Berkvens (D66).

2700

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ook tekenen we de motie van D66 over cultuur mee, want cultuur is ook zo'n thema dat wat ons betreft wel wat meer structurele aandacht mag krijgen.

2705 Tot slot zijn we ook blij met het extra geld voor digitalisering. We zien uit naar de plannen daarvoor, die we na de zomer gaan bespreken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één motie ingediend die onderdeel uitmaakt van onze beraadslagingen.

2710 Ik geef het woord aan mevrouw De Sain van BBB.

2715 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Voorzitter, de afgelopen drie jaar is er hard gewerkt om de financiën van de provincie op orde te krijgen. Het is goed om in deze kaderbrief te zien dat dat gelukt is. De BBB-fractie wil graag het vertrouwen uitspreken in de ambtenaren en de organisatie. We geven ook een compliment aan de ambtenaren en gedeputeerde Rommel voor al het werk dat hiervoor is verzet. GS hebben naar onze mening terecht gekozen voor een beleidsarme begrotingslijn. Afmaken waar we mee bezig zijn en sparen voor de toekomst leidt tot betrouwbaar financieel beleid op de lange termijn. We constateren dat er bewust wordt gespaard voor grote investeringen, zoals de onderdoorgang Broek in Waterland en de aansluiting bij Heiloo. Dat stemt onze fractie gerust. Onderbesteding daarbij is natuurlijk al jaren een probleem. Geld dat op de plank blijft liggen, bereikt de inwoners niet. Het is daarom belangrijk om de plannen realistischer te maken en beter aan te laten sluiten op wat uitgevoerd kan worden.

2725 Voorzitter, de financiële kengetallen laten zien dat de provincie er op dit moment gezond voor staat. Natuurlijk vragen de oplopende schuldquote en de kapitaallasten op langere termijn aandacht. Juist daarom vindt BBB het verstandig dat een deel van het begrotingsresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Daarmee versterken we onze financiële positie, bouwen we

aan weerstandsvermogen en voorkomen we dat toekomstige investeringen volledig met vreemd vermogen moeten worden gefinancierd.

2730

Mobiliteit blijft onze aandacht houden, omdat dit in het landelijk gebied niet vanzelfsprekend is. Voor veel inwoners van het landelijk gebied is de auto onmisbaar, terwijl de capaciteit op het wegennet onder druk staat en files en vertragingen toenemen. Daarmee vragen we ook aandacht voor vervoer over water. De binnenvaart kan helpen om de problemen deels weg te nemen. Een belangrijke schakel die we niet mogen vergeten.

2735

Woningbouw. Tijdens onze periode hier in de Staten zijn er een aantal mooie resultaten bereikt. De leefbaarheid in kleinere kernen kan worden verbeterd met uitbreiding, zoals Maatwerk Wonen en het straatje erbij. Dat is mooi, maar we zijn er nog niet. Daarom is BBB blij dat de provincie gemeenten gaat helpen om meer woningen te realiseren met het projectmanagementbureau. Want iedere doelgroep verdient immers een huis.

2740

Ook wij hebben nog wel wat zorgen, voorzitter. Om te beginnen de bestrijding van invasieve exoten, waaronder de reuzenberenklauw en het jakobskruid. Wij constateren dat daar betrekkelijk weinig aandacht voor is. Wij hebben via ons eigen socialmediakanaal meer bekendheid gegeven aan het Servicepunt van Noord-Holland. Deze wordt nu gelukkig beter gevonden en de meldingen worden beter doorgegeven.

2745

Voor de Amerikaanse rivierkreeft werkt het servicepunt helaas niet, en daarom nogmaals de oproep om bij de minister aan te dringen op goede, werkbare regels om die te bestrijden. Als we daar nu extra middelen voor kunnen inzetten, bespaart dat kosten in de toekomst.

2750

Faunaschade is hier al vaak de revue gepasseerd. Het is mooi dat er een begin is gemaakt met de aanpak van de schade die door ganzen wordt veroorzaakt. Onze fractie is benieuwd wat komend najaar en komende winter wordt gedaan om schade, ook veroorzaakt door andere groepen dieren, verder te kunnen voorkomen. Een groot probleem daarbij is de houtduivenpopulatie, die jonge aanplant van onder andere bloemkool en broccoli beschadigt of zelfs helemaal opeet. Dit is niet alleen een financieel probleem, dit is ook voedselverspilling. Voorzitter, ik weet dat GS hier erg hard aan werken, maar wat gaan we optimaliseren zodat de schade nog verder geminimaliseerd kan worden? BBB denkt dat dit nog beter kan.

2755

Monumenten wil onze fractie graag behouden. Na de bezuinigingen van vorig jaar komen er gelukkig nu weer middelen vrij voor onderhoud van onze monumenten. Zo behouden we de mooie Noord-Hollandse geschiedenis voor toekomstige generaties. Dat stemt ons gelukkig.

2765

De stikstofaanpak van het Rijk. Ja, wie heeft het niet gehoord de laatste dagen? Het vraagt erg veel van onze agrariërs. BBB roept GS op om naast deze ondernemers te gaan staan, het uitvoerbaar te houden en te zorgen dat de middelen vanuit het Rijk naar de Noord-Hollandse boeren komen. Daarvoor zijn wel vergunningen nodig. BBB vraagt het college zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over het bieden van de vergunningen.

2770

De emoties in de sector lopen hoog op. Deze onzekere tijden maken het niet makkelijk. Daarom een oproep. Je hoort het aan mijn stem: de emotie zit diep en heel hoog. En ik hoop ook dat jullie een reikende hand naar de sector willen zijn voor een praatje, een hand of een schouder. Daar zal heel veel begrip voor zijn.

2775

Maar we gaan positief eindigen. Bloemen houden van mensen. Dat is de keerzijde van de medaille. Een welbekende spreuk die de meesten van ons wel herkennen. Dit wil de BBB-fractie graag zo houden. Een bloemetje op tafel maakt mensen immers blij. De bedrijven in de sierteelt maken grote stappen om gewasbeschermingsmiddelen te reduceren. Maar het heeft ook tijd nodig. In de sierteeltsector is al heel veel bereikt. We noemen hier de regiocertificering: het gebruik van mechanische in plaats van chemische bestrijdingsmiddelen en de innovatie om te komen tot gebruik van nog veel minder middelen. Ter ondersteuning van die ondernemers in de sector wil onze fractie de volgende motie indienen, samen met JA21, CDA en VVD. Het dictum luidt: "Verzoeken het college van GS om voor de verdere verduurzaming van de sector voor de komende vier jaar een bedrag van 200.000 euro beschikbaar te stellen en dit te dekken uit de algemene reserve, en gaan over tot de orde van de dag." Dank u wel, voorzitter.

2780

2785

Motie 79-29 juni 2026

2790 Regiocertificering

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *De bollensector een innovatieve koploper is die onlosmakelijk bij onze provincie hoort;*
- 2795 • *De provincie Noord-Holland momenteel steun verleent aan het initiatief 'Regiocertificering' in de Duin- en Bollenstreek;*
- *Er inmiddels 43 kwekers (goed voor 55% van het sierteeltareaal in de streek) actief samenwerken aan minder middelengebruik, schoner water en sterkere bodems;*
- 2800 • *Het doel van de Regiocertificering is om in 2027 te groeien naar een grotere deelname van sierteeltareaal binnen de Regiocertificering.*

Overwegende dat:

- *De bollenteelt is onlosmakelijk verbonden met de identiteit, cultuur en economie van Noord-Holland. De sector is niet alleen waardevol cultureel erfgoed, maar toont zich met*
- 2805 *initiatieven zoals Regiocertificering ook een innovatieve koploper op het gebied van verduurzaming.*
- *Het van cruciaal belang is dat provinciale steun zo breed en effectief mogelijk wordt ingezet om de ambitieuze doelen voor een gezonde bodem en schoon water te behalen;*
- *De reductie van gewasbeschermingsmiddelen aanzienlijk versneld kan worden door de inzet van innovatieve machines;*
- 2810 • *De aanschafprijs van hightech apparatuur voor individuele kwekers een grote financiële barrière vormt;*
- *De provincie Noord-Holland de transitie actief moet aanjagen door specifiek te sturen op de combinatie van certificering, middelenreductie en moderne robotisering;*
- 2815 • *De provincie door verschillende provinciale subsidiemechanismen en -stromen slim samen te trekken, kan zorgen dat er gerichte, substantiële steun vrijkomt voor de aanschaf en inzet van technische innovaties.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *om, voor de verdere verduurzaming van de bollensector, voor de regiocertificering vier jaar lang een bedrag van € 200.000 beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves.*

2820

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ingrid de Sain (BBB), Kelly Uiterwijk (JA21), Klaas-Jeroen Terwal (VVD) en Dennis Heijnen (CDA).

2825

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw De Sain. U heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik geef nu het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

2830

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Het CDA waarschuwde twee jaar geleden al dat de risicovolle signaalwaarden, met name de netto-schuldquote, te snel dichterbij zouden komen. We zijn blij dat deze harde realiteit nu ook bij het college lijkt te zijn aangekomen. Het heeft geleid tot een prudente en voorzichtige kaderbrief en het CDA vindt het verstandig de hand op de knip te houden. Wij steunen daarom in principe de inzet om de positieve begrotingssaldi te reserveren voor toekomstige investeringen, met name op de vitale en cruciale infrastructuur – zoals door veel partijen al genoemd.

2835

Maar dat gezegd hebbende, lijkt het volledig stoppen met investeren in de samenleving wel heel erg rigoureuus. Het CDA ziet daarom ruimte voor beperkte aanvullende investeringen en is blij en dankbaar dat we hierover goed contact met de coalitiepartijen hebben gehad om daar constructief over te overleggen. Een van die investeringen die wij voor ons zien, is het deels terugdraaien van de eerdere bezuinigingen op toerisme. Het CDA vindt toerismespreiding over de provincie een kerntaak en wil dat de provincie zich daar hard voor blijft maken. Daarnaast ziet het CDA dat de provincie kan bijdragen aan de kwaliteit en veiligheid van verblijfsrecreatie. We hebben daarom samen met BBB en D66 de volgende motie: “Verzoeken GS in gesprek te gaan

2840

2845

met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden; in gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen; de provinciale bijdrage voor beide beleidsdoelen weer beschikbaar te stellen voor een periode van vier jaar; hiervoor bij de begroting 2027 400.000 euro te reserveren voor de duur van vier jaar, tussen haakjes: 100.000 euro per jaar, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 80-29 juni 2026

Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- Er vanaf de begroting 2026 € 200.000 is bezuinigd op toerisme, erfgoed en waterrecreatie;*
- De provinciale regierol in het Noord-Hollands toerismebeleid hierdoor is verzwakt, met name in het noordelijk deel van de provincie;*
- De provincie zich vorig jaar heeft teruggetrokken uit de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie die sinds 2022 ondernemers en gemeenten adviseert over hoe vakantieparken toekomstbestendiger kunnen worden gemaakt en criminaliteit kan worden bestreden.*
- Het terugtrekken van de provincie in beide gevallen in meer of mindere mate heeft geleid tot een kettingreactie in de regio.*
- De Kaderbrief 2027 ruimte laat ruimte middelen anders te besteden dan de storting in de algemene reserves.*

Overwegende dat:

- Een betere spreiding van toeristen kan bijdragen aan het ontlasten van toeristische hotspots en kwetsbare natuur;*
- En tegelijkertijd kan toerisme minder bekende en minder kapitaalkrachtige regio's in Noord-Holland economisch versterken;*
- De toerismesector en gemeenten hebben aangegeven grote behoefte hebben aan de provincie als regisseur om toerisme te spreiden en balans te houden tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en duurzaamheid;*
- De toerismesector en gemeenten daarnaast hebben aangegeven provinciale betrokkenheid bij de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie op prijs te stellen, juist vanuit de provinciale regierol;*
- Hernieuwde provinciale deelname voor een relatief beperkte bijdrage het mogelijk maakt de taskforce weer volledig te laten opereren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In gesprek te gaan met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden;*
- In gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen;*
- De provinciale bijdrage voor beide doeleinden weer beschikbaar kan worden gesteld voor een periode van vier jaar;*
- Hiervoor bij de begroting 2027 € 400.000, - te reserveren voor de duur van 4 jaar (€ 100.000, - per jaar);*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Ingrid de Sain (BBB) en Sijmen Mulder (D66).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, naast het op orde brengen van de kerntaak op toerisme is het voor het CDA belangrijk dat de provincie de zeer succesvolle inzet van de afgelopen jaren in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed voortzet. Tijdens de COVID-periode is de provincie daarmee begonnen en inmiddels zijn veel buurthuizen, sportlocaties en andere gebouwen met maatschappelijke doelen via verschillende programma's en subsidies verduurzaamd. Dat is goed voor het milieu, maar vooral voor de kwaliteit van deze gebouwen en voor de energierekening van de verenigingen die deze locaties gebruiken. Bovenal versterkt het de mogelijkheid van ontmoeten en samenleven en ondersteunt het vrijwilligers. Het huidige Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed van de provincie Noord-

Holland loopt tot 1 oktober dit jaar. In dit laatste programma zaten sportlocaties niet. Eerder heeft de provincie dat wel gedaan. Inmiddels is er ook een succesvolle landelijke regeling opgesteld: DUMAVA. Daarbij speelt de provincie ook een rol door partijen naar de landelijke subsidieregeling te verwijzen. Deze regeling is breed: buurthuizen, culturele instellingen en sportlocaties. Voorzitter, de provincie moet haar succesvolle taak niet stoppen en juist nu haar netwerk inzetten om optimaal gebruik te maken van de eigen en landelijke middelen om nog meer maatschappelijk Noord-Hollands vastgoed te verduurzamen. Daarom hebben wij samen met D66, Partij van de Arbeid, GroenLinks, VVD, BBB en Volt de volgende motie: "Wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten in de begroting 2027 900.000 euro te reserveren voor het continueren van het provinciale Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed voor de duur van drie jaar, met 300.000 euro per jaar; de provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA; de verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma; te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie, vergelijkbaar met de subsidie Verduurzaming Sportaccommodaties Noord-Holland, van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 81-29 juni 2026

Voortzetten en verbreden 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- Het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' van de provincie Noord-Holland zeer succesvol is;
- De provincie helpt met een kosteloze energiescan voor maatschappelijk vastgoed zoals dorpshuizen, culturele instellingen, buurthuizen, wijkcentra en gemeenschapscentra;
- Na de energiescan bij verschillende instanties, waaronder de provincie Noord-Holland, subsidie kan worden aangevraagd voor de verduurzaming;
- Subsidies die vanuit dit programma worden uitgegeven vaak binnen korte tijd hun plafond hebben bereikt;
- Het programma tot 1 oktober 2026 loopt. Nazorg is voor lopende projecten beschikbaar tot mei 2027.
- Sportverenigingen niet vallen onder het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' van de provincie;
- De Kaderbrief 2027 ruimte laat middelen anders te besteden dan de storting in de algemene reserves.

Overwegende dat:

- De provincie hoge ambities heeft voor het verduurzamen en ontzorgen van maatschappelijk vastgoed en zo een belangrijke bijdrage levert aan de klimaatdoelen;
- Dorpshuizen, buurthuizen, wijkcentra, gemeenschapscentra en sportverenigingen nog steeds worstelen met hoge (energie)kosten en lage reserves;
- De Rijksoverheid de centrale regeling DUMAVA (subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed) heeft ingesteld;
- Sinds 2025 ook sportverenigingen gebruik kunnen maken van de regeling DUMAVA.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In de begroting 2027 € 900.000, - te reserveren voor het continueren van het provinciale 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' voor de duur van 3 jaar (€ 300.000, - per jaar);
- De provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA;
- De verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma;
- Te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie vergelijkbaar met de eerdere subsidie 'verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland' van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66), Tim Wagelaar (PvdA), Nicole van der Waart (GroenLinks), Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Ingrid de Sain (BBB) en Julia Schneemann (Volt).

2965

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ook zijn wij samen met D66 initiatiefnemer van de motie voor een actieve deelname van Noord-Holland aan het project Cultureel Nederland in Kaart. In afdoening van de eerdere motie werd gemeld dat GS hiernaar kijken en mogelijk middelen kunnen vinden in de bestaande begroting. Dat is natuurlijk positief, maar wij willen ook dat het gebeurt. Daarmee

2970

willen we niet alleen deelname aan de kaart, maar ook ondersteuning voor vooral kleine gemeenten in hoe zij deze kaart kunnen gebruiken. Hier zijn mogelijk wel enkele aanvullende middelen van enkele tienduizenden euro's mee gemoeid. Voorzitter, ik weet dat vele partijen en mensen hier al hard aan werken, en ik hoop dat die motie dan ook als een steun in de rug wordt ervaren om dit voor elkaar te krijgen.

2975

Voorzitter, dan over stikstof. Het is genoemd. Afgelopen vrijdag is het kabinet met de langverwachte stikstofbrief gekomen. Een doorbraak, wat ons betreft, voor boeren, bouw en natuur. Maatregelen die Noord-Holland eindelijk vooruit gaan helpen. Van alle sectoren wordt wat gevraagd. Maar wij realiseren ons ook dat dit niet voor iedereen makkelijk wordt en dat keuzes forse gevolgen kunnen hebben. Dat is nodig om Nederland van het stikstofsot af te krijgen, maar kan individueel wel degelijk pijn doen. Noord-Holland heeft daar direct belang bij, als provincie met een mooie en sterke agrarische sector, waardevolle natuur en een grote woningbouwbehoefte. Mijn vraag aan GS is of de provincie Noord-Holland klaarstaat om direct aan de slag te gaan met de uitvoering van dit akkoord. En wat hebben GS daarvoor van PS nodig?

2980

2985

Tot slot, voorzitter, meld ik u dat wij met veel plezier een best wel fors aantal moties mede indienen. Dat is soms het voordeel van een middenpartij zijn. Je kunt naar links kijken, je kunt naar rechts kijken, en daar zitten soms gewoon hele goede ideeën bij. En wat goed is, steunen wij. En wat niet goed is, niet. Dat is de consequentie daarvan. Zo ondersteunen wij, of dienen wij mede in: de motie van de Partij van de Arbeid voor de coördinerende rol bij het huisvesten van arbeidsmigranten; de motie van de Partij voor de Dieren voor windenergie op bedrijventerreinen; de motie van BBB voor verdere verduurzaming van de bollensector; de motie van D66 voor wonen boven winkels; de motie van GroenLinks voor de stimulans geothermie; en die van de VVD over het slim verbinden van economische ecosystemen. En daarmee is het geld op en sparen wij voor de cruciale infrastructuur. Ik dank u, voorzitter.

2990

2995

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Dekker van Forum voor Democratie.

3000

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Graag beginnen wij deze keer met een motie. Dat doen we omdat wij de bespreking van de Kaderbrief 2027 willen aangrijpen om de lessen uit de Jaarstukken 2025 doorvertaald te zien naar de begroting van 2027. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat hogere opcenten en structurele onderbestedingen niet uit te leggen zijn aan onze bewoners. De motie heeft als titel: 'Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander'. Het dictum luidt als volgt: "Verzoeken GS bij de Begroting 2027 een voorstel uit te werken om vijftig procent van de daadwerkelijke onderbestedingen uit de Jaarstukken 2025 terug te geven aan de inwoners van Noord-Holland via een verlaging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, en daarbij inzichtelijk te maken welk percentage verlaging van de opcenten hiervoor mogelijk is en wat de financiële gevolgen zijn voor de meerjarenbegroting."

3005

3010

Motie 82-29 juni 2026
Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

3015

- *De Jaarstukken 2025 een positief resultaat laten zien van €84,3 miljoen;*
- *Een belangrijk deel van dit overschot het gevolg is van onderbestedingen en uitgestelde uitvoering van provinciaal beleid;*
- *De provincie tegelijkertijd de opcenten op de motorrijtuigenbelasting heeft verhoogd;*
- *Inwoners daardoor meer belasting betalen, terwijl een aanzienlijk deel van de begrote middelen niet is besteed.*

3020

Overwegende dat:

- *Belastinggeld in de eerste plaats toebehoort aan de inwoners van Noord-Holland;*

- *Structurele onderbesteding erop wijst dat de provincie meer belasting int dan nodig is voor de uitvoering van haar taken;*
- *De provincie eerst haar kerntaken goed moet uitvoeren, zoals onderhoud van wegen, bruggen en bereikbaarheid;*
- *Wanneer geld niet nodig blijkt voor de uitvoering van beleid, het redelijk is dit (deels) terug te geven aan de inwoners die het hebben opgebracht.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *bij de Begroting 2027 een voorstel uit te werken om 50% van de daadwerkelijke onderbestedingen uit de Jaarstukken 2025 terug te geven aan de inwoners van Noord-Holland via een verlaging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting;*
- *2. daarbij inzichtelijk te maken welk percentage verlaging van de opcenten hierdoor mogelijk is en wat de financiële gevolgen zijn voor de meerjarenbegroting.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ralf Dekker (Forum voor Democratie).

De heer **DEKKER** (FvD): Dan meer specifiek over de Kaderbrief 2027. Deze laat zien dat het college een aantal lessen uit de jaarstukken lijkt te hebben meegenomen.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Uiterwijk. Ik neem aan over hetgeen u al eerder heeft gezegd. Mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Klopt, voorzitter, ik was een beetje traag. Kijk, wij zijn natuurlijk altijd voor lagere opcenten, dat moge duidelijk zijn. Maar tegelijkertijd zien we ook dat de provincie financieel wel in zwaar weer zit, zeker als je kijkt naar de meerjarige kengetallen. Heeft u ook de effecten van deze teruggave voor de kengetallen paraat?

De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter, die heb ik niet paraat. Maar het gaat mij ook om het principe. Ik vind dat het niet zo kan zijn dat we de opcenten verhogen om vervolgens in de realisatie meer over te houden dan we aan opcenten hebben verhoogd. Dat is gewoon niet uit te leggen. Dan krijg je weliswaar een beetje wiebelbeleid, dat is waar. Je moet ook uitkijken dat je je wapent tegen de langzaam verslechterende financiële situatie in de basis van de provincie. Dat is allemaal waar. Maar ik vind dat we niet zomaar kunnen spelen met het geld van onze inwoners hier en dat kunnen toevoegen aan de begroting en denken: nou, dat hebben we alvast in de knip; gelukkig viel het deze keer mee, maar we gaan maar door. Dus het is voor mij ook een principekwestie. Dat zouden we op zijn minst moeten bekijken.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik ben het politiek helemaal met u eens met wat u stelt. Waar ik wel een beetje mee zit, is dat een van de redenen waarom we er niet nog slechter voor staan juist die onderbestedingen zijn. Die hebben nog een dempend effect gehad op het verslechteren van het financiële klimaat. Dus ja, is het ook financieel verantwoord? Dat is, denk ik, de vraag die op tafel ligt.

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, ik denk dat wanneer wij onszelf dit als, laat ik zeggen, drukmiddel opleggen, we ook voor het eerst werkelijk in het bestuur van de provincie een incentive hebben om scherp te budgetteren en te vermijden dat we enorme onderbestedingen hebben, hetzij door de ambities aan te passen, hetzij door beter te budgetteren.

Ik ga verder met mijn betoog. Wij zien een realistischer begrotingsbeleid in de kaderbrief. Meevallers worden niet direct uitgegeven, maar gebruikt om het eigen vermogen te versterken en de oplopende schuldpositie op te vangen. Ook zien we meer aandacht voor de uitvoerbaarheid van beleid in plaats van steeds nieuwe ambities. Daarnaast waarderen wij dat de provincie opnieuw nadruk legt op mobiliteit en onderhoud van infrastructuur, want bereikbaarheid is een kerntaak van de provincie. Dat daar meer aandacht voor komt, is een ontwikkeling die wij graag stimuleren.

Dat betekent niet dat we het eens zijn met alles wat in deze kaderbrief wordt voorgesteld. Integendeel. Met name op het terrein van natuur- en klimaatbeleid blijft de provincie vasthouden aan ambitieuze doelstellingen die voortkomen uit Europese regelgeving. Wat FvD betreft legt de

3085 provincie daarmee nog altijd onnodig zware beperkingen op aan onze economie, onze woningbouw en vooral de agrarische sector. Hier zouden wij fundamenteel andere keuzes maken.

3090 Maar toch vinden wij dat positieve ontwikkelingen ook erkenning verdienen. Een realistischer financieel beleid, meer aandacht voor uitvoerbaarheid, het versterken van het eigen vermogen en een grotere focus op de provinciale kerntaak mobiliteit zijn stappen in de goede richting. Die koers willen wij aanmoedigen. Ik ben vandaag in mijn eentje en ik kan mij dus wat meer vrijheden permitteren, zal ik maar zeggen. Daarom overweeg ik, ondanks onze wel degelijk fundamentele bezwaren tegen delen van dit beleid, om vóór deze kaderbrief te stemmen. Dat zou een eerste keer zijn. Dat is wat ons betreft geen blanco cheque, maar een beloning voor de goede trends die zichtbaar zijn en een aanmoediging om die lijn verder door te zetten. Dank u wel.

3095 De **VOORZITTER**: Nou meneer Dekker, ik denk dat voor menigeen de dag niet meer stuk kan. U heeft één motie ingediend en die maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen.

3100 Dan geef ik het woord aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, zo zie je maar weer, hè?

3105 Voorzitter, dank u wel voor het woord. Dank aan GS voor een heldere kaderbrief. Vorig jaar juni bespraken we de kaderbrief voor 2026 in een heel andere sfeer dan nu. Toen leek het nodig om én de uitgaven te beperken én de inkomsten te verhogen. En zoals u weet, kozen we toen voor een samenhangend pakket van maatregelen. Nu is de financiële positie van de provincie een stuk beter dan vorig jaar, door de verhoging van de uitkering uit het Provinciefonds en de hogere opbrengsten. GS stellen voor om de extra ruimte voor een deel in te vullen met extra uitgaven.

3110 Een aantal mooie voorstellen ligt voor, waarbij GroenLinks in ieder geval de specifieke waardering wil uitspreken voor de extra inzet voor het Waddenfonds en voor het Energiebesparingsakkoord, waar ik zo nog op terugkom. Na deze voorstellen in de voordracht resteert nog een flink surplus. Het voorstel van GS is om dit geheel toe te voegen aan de algemene reserve, om daarmee de netto-schuldquote te beperken. Ook GroenLinks staat voor een solide financieel beleid, juist gericht op de toekomst.

3115

3120 Maar naar de mening van onze fractie blijft er nog best ruimte over voor extra uitgaven in de komende vier jaar, zonder in financiële problemen te komen. Dat die ruimte er is, wordt ook bevestigd in de scenario's die onder andere door Statenlid Korzelius zijn gevraagd en die zijn besproken in de commissie Bestuur. Als er bijvoorbeeld vijf of acht miljoen extra uitgegeven wordt, lijkt dat volgens die scenario's goed te kunnen. Daarom, voorzitter, maar vooral omdat we het belangrijk vinden om onze provincie weer een beetje mooier en eerlijker te maken, dienen wij een aantal belangrijke moties mede in die bijdragen aan een eerlijker Noord-Holland en toegankelijke voorzieningen in de provincie. Daarbij gaat het om de cultuurkaart die door D66 is ingediend; wonen boven winkels, ook van D66; huisvesting arbeidsmigranten, die zo nog zal komen, door de PvdA; en natuurtoiletten van de ChristenUnie.

3125

3130 Voorzitter, u weet: GroenLinks zoekt de verbinding om de grote opgaven op te pakken. U weet ook: GroenLinks is samen met de PvdA verenigd in PRO. Twee weken geleden hebben we dat mogen vieren bij ons landelijk oprichtingscongres van Progressief Nederland. Hoewel we in uw Staten als zelfstandige GroenLinks-fractie opereren, zoeken wij zeker ook hier die verbinding, die brede samenwerking, om ons provinciale steentje bij te dragen aan een leefbaar klimaat en aan die toekomst. Want het klimaat vraagt echt nog om extra maatregelen. De hitte van de afgelopen week is onlosmakelijk verbonden met klimaatverandering. Code rood. Dat geldt ook voor ons klimaat. Daarom zal GroenLinks zich hiervoor altijd blijven inzetten.

3135

3140 In de voortgangsrapportage Klimaat werd opnieuw geconstateerd dat er echt meer moet gebeuren. Juist daarom zijn we zo blij met de extra financiën voor energiebesparing. Daar begint het. Dit is nodig voor het klimaat, maar ook voor de netcongestie. Vanwege die code rood voor het klimaat staat onze naam natuurlijk ook onder de motie van de ChristenUnie over Clean Energy Hubs; en onder de motie van de Partij voor de Dieren om verdere stappen te zetten naar

wind op bedrijventerreinen, waar juist ook ondernemers om vragen; en onder de motie die het CDA indient voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

3145 Zelf hebben wij een motie voor u om initiatieven te helpen met de warmtetransitie. Want verduurzaming gaat om besparing, om minder en anders consumeren, om circulariteit, en om
3150 schone en hernieuwbare bronnen. Daarin moeten we ook naar warmte kijken, zonder fossiele bronnen, en ook naar manieren die ons elektriciteitsnet niet overbelasten. Daarom zetten we in op geothermie als warmtebron. Een bewezen techniek. We helpen als provincie bijvoorbeeld al de
3155 tuinbouwsector en we zien dat hier flinke klimaatwinst wordt geboekt. Maar ook voor kleinverbruikers, woningen, voorzieningen en bedrijfjes liggen hier belangrijke kansen. We zien hierin dan ook een belangrijke rol voor de provincie. We dienen samen met PvdA, D66, CDA, SP en Partij voor de Dieren – dat zijn er zeven, zeg ik dan tegen de VVD – een motie in met als dictum: “Verzoeken GS in te zetten op het stimuleren van gebruik van geothermie als warmtebron in de gebouwde omgeving; een regeling van 600.000 euro uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen; te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkelingen het best kan bevorderen, waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker; en dit bedrag van zes ton op te nemen in de begroting van 2027 en te dekken uit de algemene reserve, en gaan over tot de orde van de dag.” Dank u wel, voorzitter.

3160

Motie 83-29 juni 2026
Stimulans geothermie gebouwde omgeving

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

3165

Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan de klimaatdoelen van Parijs*
- *Deze doelen in de voortgangsrapportage Klimaat (2026) nog niet in zicht zijn, zoals blijkt uit o.a. de voortgangsrapportage klimaat 2025;*
- *Er goede resultaten zijn met benutting van aardwarmte /geothermie in bijvoorbeeld de glastuinbouwsector en dit door de provincie voor deze ondernemers wordt ondersteunt*
- *Inzet van rest- en aardwarmte bijdraagt aan de klimaatdoelen;*
- *En tegelijkertijd de belasting van het elektriciteitssysteem (netcongestie) niet verergert.*

3170

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland ziet aardwarmte als stabiele, duurzame warmtebron die kan bijdragen aan een aanzienlijk deel van de warmtevraag;*
- *Er in 2026 meer inzicht is verkregen en bijvoorbeeld gemeenten, buurtinitiatieven en energiecoöperaties de ambitie hebben om aardwarmte te benutten, bijvoorbeeld bij de warmtenetten;*
- *Hiervoor inmiddels een goed beeld is van de mogelijkheden;*
- *Ook kleinverbruikers zich – al dan niet via de gemeenten en/of samen met grootverbruikers – verenigen om in te zetten op geothermie*
- *Bij een duurzaam warmte net voor circa 50% van de gebouwen al tot de laagste nationale kosten leidt;*
- *De provincie zich inzet voor financiering van onderzoek naar geothermie vanuit de lopende begroting (met 100.000,-), maar verdere financiering nodig is voor een bredere uitrol, aanvullend of vooruitlopend op de landelijke WIS-subsidie;*

3180

3185

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In te zetten op de stimulans van gebruik van geothermie als warmtebron in de gebouwde omgeving;*
- *Een regeling van €600.000 uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen;*
- *Te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkeling het best kan bevorderen;*
- *Waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker;*
- *Dit bedrag van €600.000 op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve.*

3190

3195

En gaan over tot de orde van de dag.

3200 *Ondertekening: Nicole van der Waart (GroenLinks), Emre Kanik (D66), Julia Schneemann (Volt), Chris Vonk (PvdA), Dennis Heijnen (CDA), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3205 Dan ga ik naar mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb hier een apparaatje meegenomen dat voor heel veel van u, als u van klussen houdt, wel bekend is. Dit is namelijk een meetlat. [...] Nee, een duimstok kan ook nog anders scharnieren. Maar dit is gewoon een meter, en die is gestandaardiseerd. Die kun je voor een heleboel dingen gebruiken: om ergens langs te leggen om te kijken of de afmeting klopt. Nou hebben wij als SP ook een meetlat en die heet ons beginselprogramma Heel de mens. Daarin zitten drie kernwaarden. Die kernwaarden zijn: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Mijn droom is nog steeds dat die meetlat van de SP voor iedereen zal gaan gelden.

3215 Als je nu goed kijkt naar wat er allemaal gebeurt in ons land, misschien ook wel in de hele wereld, dan zie je dat er heel veel nadruk wordt gelegd op economie. En economie heeft een keerzijde. Die is namelijk schadelijk voor mens, milieu en natuur. Dat kun je ontkennen, daar kun je heel moeilijk over doen, maar het is wel zo. Dat betekent dus dat je heel goed moet nadenken over, welk besluit je ook neemt: gaat dit een keerzijde hebben? Dus: schade voor mens, milieu of natuur? Nou, ik vind dat nog steeds veel te weinig. Stemmen wij nou nooit hier? Of stemmen we altijd tegen? Nou, dat is niet zo, want we hebben natuurlijk die meetlat. Op het moment dat er voorstellen komen die juist de goede kant opgaan, waarvan je zegt 'nou, dat is een stapje in de richting van menselijke waardigheid of solidariteit of noem maar op', dan stemmen wij mee.

3225 We hebben dus ook al vooraf steun gegeven aan verschillende moties. U hebt onze naam voorbij horen komen bij degenen die de moties ook letterlijk al opnoemden. Dat doen wij. Er komen straks nog meer moties voorbij. Daar doen we van harte aan mee. Sommige zijn we zelfs mede-indiener. Het zijn natuurlijk kleine stapjes, maar elk stapje in de goede richting is er één.

3230 En dan komen we nu aan de antwoorden op de interrupties. Goed. Dank u.

De heer **TERWAL** (VVD): Nou, misschien sta ik er al wel tussen. Ik weet niet wat voor voorspellend inzicht u hebt. Ik sloeg even aan op het verhaal dat de economie, even het containerbegrip zoals u dat bezigt, schadelijk zou zijn voor mens en milieu. Maar ondertussen zegt u dat een van uw waarden een menswaardig bestaan is. Bent u het nu met mij eens, mevrouw Alberts van de SP, dat juist die economie voor heel veel banen zorgt en dat een mens die een baan heeft ook in een menswaardig bestaan kan voorzien?

3240 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dit vraagt wel een iets genuanceerder antwoord, want de economie die banen schept, heeft er nu voor gezorgd dat wij bijna één miljoen arbeidsmigranten hebben geïmporteerd om dat werk te doen. Je kunt je afvragen in hoeverre dat nou meewerkt aan het menselijker maken. Nee, arbeidsmigranten hebben geen menselijke arbeidsomstandigheden. Of dat beter is voor het milieu: er wordt nog regelmatig gewerkt met allerlei bestrijdingsmiddelen. U begrijpt dat het aspect waar ik over struikel, is dat de economie een drijfveer heeft, namelijk winstmaximalisatie. En winstmaximalisatie is de dood in de pot.

3250 De heer **TERWAL** (VVD): Nou voorzitter, ik ga hier met mevrouw Alberts geen hele economische verhandeling bezigen, maar ik ben in ieder geval blij om te horen dat er een nuancering was. En over arbeidsmigranten zijn wij het als VVD ook eens dat die arbeidsomstandigheden beter kunnen. Dat is ook een van de redenen dat wij onder andere de motie van de PvdA zullen steunen.

3255 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, ik had het dus over kleine stapjes die de goede kant opgaan. Ik wil er grotere van maken natuurlijk, dat kunt u zich voorstellen, maar ik ben daarin een realist wat dat betreft. Dan denk ik: zevenmijlslaarzen zijn alleen maar in het sprookje van

3260 Klein Duimpje. Grote stappen, gauw thuis. Dus ik ga mee met dat soort zaken. Ik vind het jammer dat er niet nog meer interrupties zijn, maar dit terzijde. Ik hoor regelmatig: nee, het kan niet, want daar hebben we het geld niet voor. Nee, dat kan niet, want het is niet onze kerntaak. Nee, dat kan niet, want het is juridisch. Nee, dat kan niet. 'Nee' is redelijk dominant als wij met goede voorstellen komen die er juist op gericht zijn op die meetlat, die niet een meter is, maar over die drie kernwaarden gaat. Nou ja, dat. En dus heb ik verder geen uitgebreide bijdrage. Ik had hier nog graag een tijdje gestaan.

3270 De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, ik had u dolgraag geïnterrupteerd, maar ik denk eerlijk gezegd dat het niet wordt gewaardeerd door de Staten als ik dat ga doen. Maar dank voor uw bijdrage.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Misschien bij de borrel? Komt goed.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

3275 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, 50PLUS ziet dat Gedeputeerde Staten een aantal financiële risico's helder benoemen in de Kaderbrief 2027. Dat waarderen wij. De financiële positie van de provincie is verbeterd. In de commissie Bestuur is goed met elkaar van gedachten gewisseld over deze kaderbrief. Er zijn verstandige dingen gezegd en ook vandaag merken we dat ieder dat vanuit zijn eigen politieke invalshoek doet.

3280 Het zal u niet verwonderen dat wij van 50PLUS vooral wijzen op de generatie die toch wel moeite heeft om in onze samenleving een beetje menswaardig oud te worden. Ik kom daar later op terug in mijn moties. Wij hebben op drie punten een motie ingediend en we hebben een motie van D66 mede ingediend. Ik begin met het laatste.

3285 Voor 50-plussers is wonen erg belangrijk. Wij vragen aandacht voor die generatie: als zij kunnen doorstromen naar een woning die betaalbaar en kleiner is, komt daardoor de hele keten van woningen, of wonen, vrij voor andere generaties. Want we zijn er niet alleen voor de generatie die ouder wordt. Als je weet dat een aantal winkelgebieden in onze provincie kampt met leegstand en die trend zich doorzet, dan moet de provincie de desbetreffende gemeenten ondersteunen om de leegstand om te buigen naar bijvoorbeeld woningen. Ik geloof dat de heer Sijmen Mulder van D66 – dank je, het is zeer warm, excuus – dat een beetje heeft aangegeven over de aanpak Beter Benutten. Dat verdient onze steun. We dienen die motie dus ook graag mede in.

3295 Dan de structurele onderbesteding. De accountant constateert het al jaren. Het is ook al voorbijgekomen bij de Jaarstukken 2025. GS erkennen in de kaderbrief dat de trend nog niet gekeerd is. Een begroting die structureel te optimistisch is geraamd, leidt tot hogere rentelasten en een onbetrouwbaar financieel beeld. Dat klinkt een beetje pessimistisch – nadat ik net heb gezegd dat het helder verwoord was – maar dat krijg je: dan kun je het beter lezen. Wij vragen daarom meer. We dienen een motie in: 'Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028' met als dictum – en dan moet ik het allemaal lezen van de voorzitter: "GS te verzoeken bij de aanbidding van de Begroting 2028 een bijlage op te nemen met per programma een analyse van de structurele onderbesteding over de jaren 2023-2025, de achterliggende oorzaken daarvan en de concrete maatregelen die GS treffen om de uitvoeringskracht en realisatiegraad te verbeteren." Dan lijken het wel oude cijfers, maar volgens mij is dit het enige werkbare. 2026 komt te vroeg. "Daarbij expliciet in te gaan op de vraag of de gehanteerde ramingen realistisch zijn, gezien de beschikbare ambtelijke - en uitvoeringscapaciteit, en deze analyse te betrekken bij de verdere doorontwikkeling van de planning- en control cyclus." En dat laatste stukje moet u maar lezen.

3310

Motie 84-29 juni 2026

Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028

3315 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- De accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat onderbesteding op programma's een jaarlijks terugkerend patroon is: 90% realisatie in 2023, 92% in 2024, 94% in 2025;
- GS in de Kaderbrief 2027 zelf aangeven dat 'de structurele trend nog niet is gekeerd' en de renteraming al corrigeert met 90% investeringsrealisatie;
- Zowel het ministerie van BZK als de accountant GS oproepen om de begroting beter te baseren op wat de provincie daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren;
- De Kaderbrief 2027 geen programmaspecifieke analyse bevat van de oorzaken van structurele onderbesteding, noch concrete maatregelen om de uitvoeringskracht per programma te verbeteren.

Overwegende dat:

- Een begroting die structureel te optimistisch is geraamd leidt tot overfinanciering, hogere rentelasten en een minder betrouwbaar financieel beeld voor Provinciale Staten;
- PS hun controlerende rol effectiever kunnen uitoefenen als zij per programma inzicht hebben in de oorzaken van onderbesteding en de maatregelen om die te verminderen;
- Het principe van realistisch ramen — budget opnemen wanneer er een concreet uitvoeringsplan ligt — een heldere norm biedt die consistent toegepast dient te worden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij de aanbieding van de Begroting 2028 een bijlage op te nemen met per programma een analyse van de structurele onderbesteding over de jaren 2023–2025, de achterliggende oorzaken daarvan, en de concrete maatregelen die GS treft om de uitvoeringskracht en realisatiegraad te verbeteren;
- Daarbij expliciet in te gaan op de vraag of de gehanteerde ramingen realistisch zijn gegeven de beschikbare ambtelijke en uitvoeringscapaciteit;
- Deze analyse te betrekken bij de verdere doorontwikkeling van de planning- en control cyclus, in lijn met de aanbeveling van de accountant en de toezichtbrief van het ministerie van BZK.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Een ander punt betreft de financiële signaalwaarden. De kaderbrief laat zien dat de netto-schuldquote de alertgrens van 150 procent de komende jaren zal overschrijden en dat de kapitaallastendruk in 2029 boven die tien procent uitkomt. GS monitoren dit intern, maar zonder gekoppeld PS-besluitmoment. Dat vind ik een lastige. De kaderstellende rol van PS vereist dat we niet alleen worden geïnformeerd, maar ook formeel aan zet komen als financiële grenzen worden overschreden. Daarvoor dienen we een motie in 'Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding van financiële signaalwaarden'. En dan komt het dictum: "GS te verzoeken bij iedere begrotingswijziging of kaderbrief, waarbij een financieel kengetal een signaalwaarde overschrijdt of dreigt te overschrijden, PS een expliciet kaderstellend besluitmoment aan te bieden. De laatste regel moet u maar opzoeken. "Hiertoe bij de Begroting 2027 een voorstel te doen voor een procedure die de koppeling tussen de overschrijding van signaalwaarden en os-besluitvorming formeel borgt. En als laatste, bij de aanbieding van de Kaderbrief 2028 te rapporteren hoe deze procedure is geïmplementeerd en of de netto-schuldquote en kapitaallasten zich ontwikkelen naar aanleiding van de Kaderbrief 2027."

Motie 85-29 juni 2026

Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding financiële signaalwaarden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- De Kaderbrief 2027 laat zien dat de netto schuldquote (NSQ) de komende jaren de alertgrens van 150% zal overschrijden, en dat de kapitaallastendruk in 2029 boven de 10%-alertgrens uitkomt;
- GS in de Kaderbrief aangeven dat de financiële kengetallen op langere termijn verslechteren en mogelijk in de categorie 'risicovol' terechtkomen;
- De provincie daartoe signaalwaarden heeft geïntroduceerd als sturingsinstrument voor de financiële positie;

- 3375 • *De Kaderbrief geen expliciet besluitmoment voor Provinciale Staten bevat op het moment dat een signaalwaarde wordt overschreden, maar GS dit intern monitort via de planning- en control cyclus.*
- Overwegende dat:*
- 3380 • *De kaderstellende rol van Provinciale Staten vereist dat PS niet alleen wordt geïnformeerd over financiële ontwikkelingen, maar ook formeel aan zet komt op het moment dat financiële grenzen worden overschreden;*
- *Monitoring door GS zonder gekoppeld PS-besluitmoment onvoldoende waarborg biedt voor tijdige bijsturing door de volksvertegenwoordiging;*
- 3385 • *De overschrijding van signaalwaarden een wezenlijk ander financieel regime impliceert dat een expliciete politieke afweging door PS vereist.*
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- 3390 • *Bij iedere begrotingswijziging of kaderbrief waarbij een financieel kengetal een signaalwaarde overschrijdt of dreigt te overschrijden, PS een expliciet kaderstellend besluitmoment aan te bieden – niet alleen een informatiebrief – zodat PS kan besluiten over de inzet van bijsturingsmaatregelen;*
- *Hiertoe bij de Begroting 2027 een voorstel te doen voor een procedure die de koppeling tussen overschrijding van signaalwaarden en PS-besluitvorming formeel borgt;*
- *Bij de aanbidding van de Kaderbrief 2028 te rapporteren hoe deze procedure is geïmplementeerd en of de NSQ en kapitaallastendruk zich ontwikkelen conform de verwachting in de Kaderbrief 2027.*
- 3395 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

- 3400 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan mijn laatste punt in mijn betoog. Dat gaat over een groep inwoners die graag stilstaat bij Ketu Koti en verheugd is dat zij het niet alleen mogen vieren, maar dat de provincie hierover het vlagprotocol heeft aangepast. Een kleine blik terug in de tijd. De provincie bood in 2022 excuses aan voor het slavernijverleden bij monde van de commissaris. Een mooi en historisch moment. Ik was nog geen lid van deze Staten, maar wel
- 3405 een zeer trotse inwoner van de provincie. Er is daarna veel gebeurd: dialoogtafels, de provincie sponsort allerlei projecten. Die ga ik allemaal niet opnoemen. Maar als ik zeg: Spiegelboom Huis van Hilde, dat is in diverse gemeenten bij ons. Daarom sloten de vlagmomenten die begin juni in het Presidium zijn genomen zo mooi aan bij deze reeks activiteiten. Jaarlijks voert de provincie officiële vlagmomenten uit bij het provinciehuis in Haarlem om stil te staan bij ons
- 3410 slavernijverleden. Alleen dit jaar, het eerste jaar, beperkt de herdenking zich tot een besloten vlagmoment van een kwartier. U hoort allemaal dat ik dat geen recht vind doen aan die excuses en aan al die andere activiteiten. Wij dienen daarom hierover een motie in, samen met de SP en de Partij voor de Dieren, met als titel 'Ketu Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht' – bijvoorbeeld via een werkgroep uit de Staten. Het Presidium gaat zich daarover buigen als u
- 3415 akkoord gaat met deze motie, om toch een gedenkwaardige en waardige manier te vinden om Ketu Koti te herdenken.

Motie 86-29 juni 2026

Ketu Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht

- 3420 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constateernde dat:

- 3425 • *Het Presidium begin juni 2026 in meerderheid heeft ingestemd met aanpassing van het provinciale vlagprotocol en Gedeputeerde Staten dit, in overleg met het Presidium, hebben doorgevoerd, zodat bij het provinciehuis op 30 juni de vlag halfstok hangt en op 1 juli (Ketu Koti) in top;*
- *Provinciale Staten hierover als geheel nog geen formeel besluit hebben genomen;*
- *De invulling dit jaar beperkt is gebleven tot het hijsen van de vlag op 1 juli van 09.00 tot 09.15 uur, in bijzijn van enkel medewerkers van het provinciehuis en leden van*
- 3430 *Provinciale Staten,*
- *Andere overheden, waaronder de gemeente Amsterdam en de provincies Zeeland, Drenthe en Groningen, hier aanzienlijk ruimer en zichtbaarder invulling aan geven.*

Overwegende dat:

- 3435
- *Het herdenken van het slavernijverleden en het vieren van de afschaffing daarvan betekenis hebben voor veel inwoners van Noord-Holland en bijdragen aan bewustwording, wederzijds begrip en dialoog;*
 - *Een besloten vlagmoment van een kwartier geen recht doet aan die betekenis, noch aan de excuses die de provincie op 1 juli 2022 bij monde van de Commissaris van de Koning heeft aangeboden;*
- 3440
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten zich uitspreken over het jaarlijks vlagmoment;*
 - *Bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten de continuïteit, het draagvlak en een zorgvuldige jaarlijkse invulling kan borgen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3445
- *Het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Ketí Kotí;*
 - *In het najaar 2026 in gesprek te gaan met het presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.*
 - *PS te informeren vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Ketí Kotí 2027 gereed is*

3450 *Spreeken uit dat:*

- *Het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Ketí Kotí;*
 - *In het najaar 2026 in gesprek te gaan met het Presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.*
- 3455
- *PS geïnformeerd worden vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Ketí Kotí 2027 gereed is.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3460 *Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).*

3465 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, 50PLUS wil een provincie die haar eigen financiële kaders serieus neemt, haar rol als volksvertegenwoordiger niet laat uithollen en haar woorden omzet in daden. We hopen op steun voor onze moties. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Drie moties heeft u ingediend en alle drie de moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. O, mevrouw Van der Helm, u mag nog even terugkomen. De heer Heijnen, interruptie.

3470 De heer **HEIJNEN** (CDA): Nog even over het vorige punt. Ik dacht: ik ga uw mooie betoog over Ketí Kotí niet onderbreken. Het gaat over de kengetallen. Ik zou u toch eens willen uitnodigen om bij de Rekeningencommissie aan te sluiten, want daar wordt een zeer intensief gesprek gevoerd over een nieuwe nota Kengetallen die eraan komt, waar naar ik meen precies gebeurt wat u in uw motie vraagt. Dus ik sta hier maar even als voorzitter van de Rekeningencommissie en ik zou

3475 zeggen: van harte welkom.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Mag u daarop reageren, voorzitter?

3480 De **VOORZITTER**: Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik volg het. Ik ben er niet altijd bij en ik volg dat ook. Ik geloof dat daar eind van het jaar een onderzoek uit voortkomt. Daar verwijst u naar. Ik zal het in beraad nemen.

3485 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Wagelaar van Partij van de Arbeid.

3490 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, we staan hier vandaag toch een beetje op een gek moment. Over twee dagen wordt namelijk formeel de landelijke PvdA opgeheven en gefuseerd met GroenLinks in PRO. Uiteraard zijn we daar heel enthousiast over, maar je wordt in zo'n week toch ook een beetje nostalgisch. Daarom zou ik vandaag toch graag willen beginnen met een citaat van een voormalige partijleider en grote progressieve denker, namelijk Joop den Uyl. Hij zei

3495 ooit, vijftig jaar geleden, zo mooi dat het grootste risico met dit land niet is dat er in kapitalistische richting wordt gestuurd of in conservatieve richting, maar dat er in het geheel niet gestuurd wordt.

3500 Voorzitter, die woorden vinden wij vijftig jaar na dato nog heel actueel. Want we zien, dat zeggen wij consequent, dat het aan allerlei kanten piept en kraakt in onze provincie. We komen woningen tekort. De vervoersarmoede neemt toe. Industrie maakt mensen ziek. De natuur staat onder druk. Wij denken dat al die problemen één ding gemeen hebben: de overheid heeft te lang vertrouwd op de vrije markt, of erop vertrouwd dat het zich vanzelf wel zou oplossen, en heeft daardoor te weinig gestuurd. Ik hoop dat u daarmee al doorhebt dat ik niet de heer Terwal ben. Want wij geloven echt dat het belangrijk is dat de overheid een stap naar voren zet en kijkt hoe zij het verschil kan maken voor haar inwoners. Wij vinden ook dat dat de leidende vraag zou moeten zijn voor wat wij hier in het middenbestuur doen. Niet: wat zien wij in een rapport staan als kerntaken? Maar: waar kunnen we gemeenten ondersteunen? Waar kunnen we zorgen dat we echt een stap naar voren zetten om de inwoners te geven waar zij recht op hebben, zodat we Noord-Holland een stapje eerlijker maken?

3510 We zijn heel blij met hoe we dat de afgelopen drie jaar hebben gedaan in ons Verbindend Vooruit-cluppie, zal ik het maar noemen. Maar we zijn ook heel blij dat deze kaderbrief nog financiële ruimte biedt om daar in het laatste jaar nog een stapje extra in te zetten. De heer Wallaart heeft dat ook duidelijk aangegeven in de commissie, maar wij zien echt dat je de komende jaren elk jaar weer geld overhoudt, waarbij de ramingen er nog van uitgaan dat we het
3515 hele bedrag uitgeven zoals in de begroting en de kaderbrief staat, terwijl we in de praktijk weten dat er natuurlijk altijd onderbesteding is en dat daarom ook de financiële kengetallen, zoals de netto-schuldquote, een stuk minder hard oplopen dan weergegeven in de grafieken.

3520 Wij denken dus echt dat deze kaderbrief een mooie kans biedt om een paar dingen te doen waarmee we echt nog wat verschil kunnen maken. Dat zou ook mijn antwoord zijn op Volt: de samenhang tussen die voorstellen is dat we echt gekeken hebben waar je met een relatief klein incidenteel bedrag toch echt iets kunt bijdragen aan de situatie in Noord-Holland. Daarbij willen wij specifiek aandacht vragen voor drie thema's.

3525 Allereerst is dat de positie van arbeidsmigranten in deze provincie. Mijn collega's Oulad Hadj en Karar vragen hier al langer aandacht voor via een discussienota en ook een initiatiefvoorstel dat straks op de agenda staat om de omgevingsverordening te wijzigen. Omdat we echt zien dat deze mensen een heel belangrijke bijdrage leveren aan onze economie. Maar nog veel belangrijker: het zijn gewoon mensen, het zijn inwoners van Noord-Holland en daarom hebben
3530 zij ook gewoon recht op goede, menswaardige huisvesting, om het zo mooi in de woorden van mevrouw Alberts uit te drukken. Helaas zien we nog te vaak dat dat onder druk staat en dat dit er ook vaak toe leidt dat arbeidsmigranten bijvoorbeeld dakloos worden nadat ze hun werk verliezen. In het algemeen is er gewoon veel meer sturing nodig om ervoor te zorgen dat huisvesting op orde komt. Gedeputeerde Beemsterboer refereerde er ook al aan in de commissie
3535 dat hij in zijn tijd als wethouder in de gemeente Schagen heeft ervaren hoe waardevol het was dat de provincie daar echt een coördinerende rol pakte, door met een aantal ambtenaren samen met gemeenten te werken aan goede huisvesting voor al die arbeidsmigranten. Het lijkt ons heel mooi als wij die taak weer kunnen oppakken. Daarom komen wij met een motie, samen met GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66, met het volgende dictum: "Verzoeken Gedeputeerde
3540 Staten weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten ter bevordering van het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingsprogramma's en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken; initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op huisvesting van arbeidsmigranten; afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4 2026; aandacht voor
3545 arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden, zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen; dit bedrag op te nemen in de Begroting 2027 en dat te dekken uit de algemene reserve; en jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren." U hoort dat misschien ook nog wel in samenhang met de moties van vandaag: de dicta zijn allemaal vrij lang, maar we denken dat dit
3550 allemaal belangrijke punten zijn om mee aan de slag te gaan.

Arbeidsmigranten in Noord-Holland

3555 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerend dat:

- Ieder mens recht heeft op een dak boven het hoofd;
- 60% van alle dakloze mensen arbeidsmigrant is;
- Arbeidsmigranten menswaardige omstandigheden verdienen;
- 3560 • Dakloosheid de leefbaarheid en veiligheid van buurten onder druk kan zetten;
- Er een groot tekort is aan huisvesting voor arbeidsmigranten;
- Gemeenten vaak een gebrek aan capaciteit en kennis hebben met betrekking tot het thema arbeidsmigranten;
- 3565 • Deze problematiek gemeentegrenzen overstijgt en een provinciale regierol daarom van toegevoegde waarde is.

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Holland in het verleden al heeft samengewerkt met gemeenten op het gebied van huisvesting voor arbeidsmigranten;
- 3570 • Provincie Limburg inzet op betere samenwerking, registratie en zicht op verblijfplaatsen van arbeidsmigranten, zodat gemeenten gericht kunnen toezien en handhaven op onveilige of illegale huisvesting;
- Provincie Limburg een plan van aanpak heeft opgesteld voor de begeleiding en opvang van dakloze arbeidsmigranten;
- 3575 • Uitzendbureaus een grote rol kunnen spelen in het voorkomen van dakloosheid onder arbeidsmigranten;
- Een meer eenduidig beleid binnen gemeenten kan helpen om arbeidsmigranten te huisvesten.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3580 • Weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten, ter bevordering van
 - Het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingprogramma's en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken;
 - 3585 ○ Initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op de huisvesting van arbeidsmigranten;
 - Afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4-2026;
 - Aandacht voor arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen.
- 3590 • Voor de benodigde provinciale inzet 175.000, - per jaar te reserveren voor een looptijd van vier jaar;
- Dit bedrag op te nemen in de begroting 2026 en te dekken uit de algemene reserve.
- Jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

3595

Ondertekening: Tim Wagelaar en Amar Karar (PvdA), Paul de Graaf (GroenLinks), Remine Alberts-Oosterbaan (SP), Dennis Heijnen (CDA), Yvonne Buit (ChristenUnie) en Laurien Berkvens (D66).

- 3600 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan een tweede punt waarvoor we aandacht vragen is de toenemende vervoersarmoede in Noord-Holland. Want we zien nog te vaak dat voor veel inwoners de grootte van de portemonnee uitmaakt in hoeverre je mee kunt doen aan het maatschappelijk leven, omdat je je simpelweg geen buskaartje kunt veroorloven om naar familie, vrienden of wat je ook maar wilt gaan doen in de rest van Noord-Holland te gaan. Aangezien het openbaar vervoer – volgens mij is iedereen het daarover eens – echt een kerntaak is van de provincie en we
- 3605 echt denken dat je hier een verschil kunt maken, hopen we dat we hiermee aan de slag kunnen. We vinden dat ook niet meer dan logisch, omdat we in november 2024 hier in de Staten het tarievenkader hebben vastgesteld. Bijna unaniem. Alleen de SP stemde toen tegen omdat er ook een lichte verhoging van de tarieven in zat. Onderdeel van dat kader was ook nadrukkelijk dat er gewerkt zou worden aan een ov-product voor minima, waarmee zij gratis openbaar vervoer
- 3610 zouden kunnen gebruiken, of in ieder geval voor een beperkt bedrag. Het is ondertussen alweer bijna twee jaar geleden dat we dat tarievenkader aannamen. Dat was voor ons echt een

belangrijke reden om daarmee in te stemmen. Dus hierbij de dringende oproep aan de gedeputeerde om met een toezegging te komen wanneer we hier concrete resultaten kunnen verwachten, omdat we echt hopen dat we hiermee in het aankomende jaar van deze periode nog slagen kunnen maken.

De heer **TERWAL** (VVD): Deze had de heer Wagelaar waarschijnlijk wel zien aankomen. Eigenlijk drie heel kleine, korte vragen. 1, is de heer Wagelaar het met de VVD-fractie eens dat er ook minima in landelijk gebied wonen waar het ov helemaal niet rijdt? 2, is de heer Wagelaar het met ons eens dat ook deze mensen geholpen moeten worden? Die hebben ook last van vervoersarmoede en hebben alleen maar een auto. En 3, is de heer Wagelaar het dan ook met de VVD eens dat je dus ook iets aan de opcenten moet doen, namelijk die verlagen, om ook deze minima tegemoet te komen die alleen een auto hebben en geen openbaar vervoer?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou ja, allereerst zijn we het er uiteraard mee eens dat er iets moet gebeuren voor de auto. Daarom stemmen we ook altijd in met de voorstellen in het iMPI en hopen we ook echt dat we de komende jaren kunnen werken aan de bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland en het landelijk gebied. Ik ben het er niet mee eens dat dat per definitie betekent dat je de opcenten moet verlagen. Volgens mij kunnen we ook prima aan een vorm van herverdeling doen door daar belasting te innen en die op andere punten te gebruiken. Dat zal voor een deel gaan naar de auto, naar de wegen, maar voor een deel vinden wij ook naar het openbaar vervoer voor minima. En het is misschien wel aardig erop te wijzen dat de hoogte van de opcenten natuurlijk ook gekoppeld is aan het gewicht van auto's. Dus daar zit ook weer een stukje mooie nivellering in: hoe zwaarder en groter de bak, hoe meer je betaalt. Daar kunnen we uiteraard ook goed voor zijn.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een iets andere vraag aan de heer Wagelaar. Namelijk of wanneer meer mensen in staat worden gesteld om deel te nemen aan het openbaar vervoer, dat het volledige openbaar vervoer ten goede komt, omdat we nog steeds werken met vraagsturing in plaats van zogeheten aanbodsturing. U begrijpt: wij kijken op een andere economische manier naar het openbaar vervoer. Vindt u dat?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Daar kan ik de SP uiteraard direct gelijk in geven. Ik denk ook dat het heel mooi is als je op deze manier openbaar vervoer toch meer een soort recht van de inwoner maakt. Door te zorgen dat alle groepen meedoen, zal dat uiteraard ook leiden tot meer gebruik. En daardoor kun je ook beter buslijnen in stand houden die heel belangrijk zijn voor het landelijk gebied. Daarmee hoop ik alvast tegemoet te komen aan de interruptie van de opvolger.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nee, want ik ben van het autorijden. En ik hoorde u net iets zeggen in de geest van een mooie grote auto. Maar die mooie grote auto's zijn tegenwoordig vaak elektrisch en heel erg zwaar. Vindt u dan dat die korting moeten krijgen op de opcenten of de wegenbelasting?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dat is een goede vraag: vind ik dat elektrische auto's korting moeten krijgen op de wegenbelasting? Ik denk in principe dat het goed is om op allerlei manieren elektrisch rijden te stimuleren. Ik vraag me af of een apart tarief in de opcenten daarbij weer gaat helpen, of dat je het dan onnodig complex maakt. Maar het was misschien ook meer bedoeld als geintje, hoor, dat we op die manier aan nivelleren doen vanwege de opcenten.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel. Een heel sympathiek voorstel. Ik heb u net horen zeggen dat we allemaal incidentele bestedingen doen om structurele verbeteringen door te voeren. Hoe gaat dit op de lange termijn geborgd worden zonder dekking?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, daar ging ik ook naartoe. Onze oproep aan de gedeputeerde is ook echt om dit in samenspraak met gemeenten te doen. Die hebben natuurlijk ook een uitgebreid bedrag voor het sociaal domein, misschien vaak vele malen groter dan wij in totaal als provincie aan begroting hebben. We kunnen ons dus ook best voorstellen dat je als provincie uiteindelijk zorgt dat je het mogelijk maakt, waarna je als gemeente vervolgens datzelfde product kunt afnemen. Al zouden wij er natuurlijk ook groot voorstander van zijn als mevrouw

3670 Schneemann bij de begroting met een amendement komt om dit meerjarig structureel te bekostigen.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik hoor dat de bal vooral verlegd wordt en dat we ons verliezen in hoop. Dank u wel.

3675 De **VOORZITTER**: Meneer Wagelaar, gaat u verder.

3680 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, de bal wordt op de korte termijn concreet verlegd naar de gedeputeerde, van wie ik hoop dat hij zo meteen in de eerste termijn met een duidelijk verhaal komt over hoe hij opvolging geeft aan dit tarievenkader. Mocht dat niet zo zijn, dan overwegen we om daar misschien nog met een motie te komen. De heer Heinen. Ja, voorzitter, dank. U verwijst naar uw gedeputeerde en u heeft volgens mij, als , of een amendement.

3685 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. U verwijst naar uw gedeputeerde. U heeft, volgens mij, als ik juist ben geïnformeerd, met GS de afspraak dat zij dan binnen hun eigen begroting in de basis aan de slag gaan, voordat zij gaan kijken of er elders ook geld vandaan te halen valt. U zegt: ik wil het voor een groep gratis aanbieden. Dat klinkt op zichzelf nuttig en sympathiek. Maar dat betekent dus dat het ergens vandaan moet komen. Als dat binnen de eigen begroting is, bent u dan ook bereid buslijnen op te heffen om ze voor anderen gratis te maken?

3690 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, dat is een goede vraag. Ik denk dat dat in eerste instantie helemaal niet aan de orde zal zijn, omdat je, denk ik, best van gemeenten een significante bijdrage kunt vragen om dit mogelijk te maken. Daarbij denk ik dat er ook best wel ruimte zit. Het Programma Openbaar Vervoer had het afgelopen jaar een onderbesteding van bijvoorbeeld
3695 zeven miljoen euro. Als je daarmee aan de slag zou gaan, zou je best een eind op weg zijn. Ik denk niet dat we nou direct moeten doen alsof gratis openbaar vervoer voor de één weer ten koste gaat van de bereikbaarheid van de ander. Volgens mij is dit gewoon een belangrijke taak, waar we bereid moeten zijn geld in te steken. En die groepen tegenover elkaar zetten, helpt daarbij niet, denk ik.

3700 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik vind uw optimisme mooi, maar ik vrees dat gemeenten, die bijna allemaal een tekort op het sociaal domein laten zien, niet opeens met de portemonnee staan te rammelen. Dus ik vraag u toch om uw vraag aan GS goed te formuleren: waar moet dat geld vandaan komen? Want ik denk dat we dan tot een echte discussie kunnen komen.

3705 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, ik neem aan dat Gedeputeerde Staten hierover ook hebben nagedacht. Het was natuurlijk, ik zei het al, twee jaar geleden onderdeel van dat tarievenkader. Dat hebben we toen bijna Statenbreed vastgesteld. Dus ik zou bijna zeggen: in dat opzicht snap ik alle interrupties ook niet, want volgens mij hebben bijna alle partijen daar toen vóórgestemd.
3710 Maar ik ben wel benieuwd om van het college te horen hoe dit zit met financiering en of er een extra bedrag bij moet. Op basis daarvan kunnen we dit debat in de tweede termijn goed verder voeren.

3715 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Helemaal goed. Dan was dat dus het tweede belangrijke punt voor ons: gratis openbaar vervoer voor minimum inkomens, minima.

3720 Tot slot, voorzitter, nog een onderwerp waarmee we ook echt het verschil kunnen maken: de verduurzaming van sportverenigingen en maatschappelijk vastgoed. We hebben in het verleden gezien dat je daar als provincie met relatief kleine bedragen echt een grote bijdrage kunt leveren, doordat je verenigingen helpt in hun voortbestaan, maar ook een bijdrage levert aan de klimaatcrisis die we zo nodig moeten bestrijden. Dus wij denken: als er meer aandacht komt voor deze drie onderwerpen die ik net heb aangedragen, maken we meneer Den Uyl trots doordat we
3725 echt weer eens gaan sturen als provincie. En dat zou toch wel heel erg mooi zijn in deze historische week. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Buit van de ChristenUnie.

3730 En u heeft één motie ingediend. Daar stond u daarop te wachten waarschijnlijk. En die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3735 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, de kaderbrief schetst de financiële ontwikkelingen die passen bij de fase waarin we ons nu bevinden, namelijk het laatste jaar van deze coalitie. De financiële situatie is gunstiger, er wordt in een paar zaken geïnvesteerd en voor de rest is de coalitie redelijk terughoudend. Gelukkig was er toch wel wat onderhandelingsruimte, waar we blij mee zijn. We willen graag drie punten uit de kaderbrief uitlichten.

3740 Allereerst vinden we het belangrijk dat we goed voor de natuur in Noord-Holland zorgen. Daarom vinden we het goed dat er in de kaderbrief aandacht is voor de realisatie van het NNN. Echter, we vinden het ook belangrijk dat natuur toegankelijk is voor iedereen. We willen graag pleiten voor iets meer ambitie, heel specifiek over het stimuleren van natuurtoiletten. In de PS-vergadering van 30 maart hebben we hier al een motie over ingediend en vervolgens aangehouden, omdat we het resultaat bij de jaarrekening wilden afwachten. Gezien het positieve resultaat lijkt het ons

3745 mooi om dit nu te realiseren. Daarom dienen we samen met GroenLinks en PvdA een motie in om deze natuurtoiletten daadwerkelijk te realiseren met het volgende dictum: "De realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren. Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling, bijvoorbeeld voor maximaal tien toiletten, waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en de eerste paar

3750 jaar onderhoud van natuurtoiletten. Hiervoor 50.000 euro op te nemen in de Begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve. Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL Fonds en tbo's en deze regeling onder de aandacht te brengen van tbo's en gemeenten."

3755 **Motie 88-29 juni 2026**
Realisatie Natuurtoiletten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

- 3760
- *Het belangrijk is dat recreatie- en natuurgebieden voor iedereen toegankelijk zijn;*
 - *Het op dit moment niet vanzelfsprekend is omdat bezoekers op veel plekken niet makkelijk naar een toilet kunnen;*
 - *Dit met name de Noord-Hollandse inwoners hindert die maag-lever-darm patiënt zijn;*
 - *Het ontbreken van toegankelijke toiletten is voor hen een hindernis om van de natuur te*

3765 *genieten;*

 - *De provincie Utrecht een subsidieregeling voor natuurtoiletten kent waarmee 60% van de kosten voor plaatsing en de eerste 5 jaar beheer worden gedekt.*

Overwegende dat:

- 3770
- *Er een oplossing is, namelijk de plaatsing van een zogenaamd 'natuurtoilet', een toiletvoorziening die niet afhankelijk is van water, stroom of riolering;*
 - *De plaatsing van zulke toiletten nabij natuur- of recreatiegebieden waar geen andere toiletvoorzieningen zijn de toegankelijkheid van natuur kan vergroten;*
 - *Veel gemeenten en TBO geen mogelijkheden zien om natuurtoiletten te plaatsen vanwege de kosten voor installatie en beheer.*

3775 *Voorts overwegende dat:*

- *Er geen budget beschikbaar is in de natuurportefeuille;*
- *Een tijdelijke subsidieregeling gefinancierd kan worden uit incidentele meevallers;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3780
- *De realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren;*
 - *Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling (bijv. voor maximaal 10 toiletten) waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en eerste paar jaar onderhoud van natuurtoiletten;*
 - *Hiervoor 50.000 euro op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve;*
- 3785
- *Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en tbo's;*

- Deze regeling onder de aandacht te brengen van tbo's en gemeenten.
En gaan over tot de orde van de dag.

3790

Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Ruchama Bwefar (GroenLinks) en Marloes ten Ham (PvdA).

3795

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Als tweede vinden we het erg belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen en specifiek in te zetten op energiebesparing. Daarom vinden we het goed dat GS in de kaderbrief middelen hebben gereserveerd voor het Energiebesparingsakkoord. Echter, we misten de klimaatmaatregelen uit de voortgangsrapportage Klimaat, die uitgevoerd worden vanuit de lopende begroting, in de kaderbrief. Het lijkt ons goed om ze toe te voegen onder beleidsontwikkeling, zonder financiële gevolgen, om zo een duidelijk overzicht te creëren en grip te houden. Daarom dienen we samen met Volt en D66 het volgende amendement in: "Om aan hoofdstuk 3.5 toe te voegen: 3.5.6 Implementeren bijsturingsmaatregelen Voortgangsrapportage Klimaat 2026. De provincie werkt aan een meerjarige klimaatbeleidscyclus waarin plannen, uitvoering, monitoring en besluitvorming beter op elkaar aansluiten. De Voortgangsrapportage Klimaat laat de voortgang zien op de provinciale klimaatdoelen: een reductie van broeikasgasuitstoot van 55 procent in 2030 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale provincie in 2050. De provincie gaat in de jaren 2026 en verder de volgende maatregelen uitvoeren die bijdragen aan het behalen van de doelen en die worden gedekt uit de lopende begroting. Gaat u ervoor zitten, want er komt een hele opsomming: Energieplanologie; gemeentelijke en provinciale participatie in verkenning zoekgebied voor nieuwe elektriciteitsinfrastructuur; Loket Zon op Dak; Agri-PV stimuleren; zonnebuffers; subsidie Solar Carports; verruimen regels voor repowering van bestaande windturbines; extra zoekgebieden windenergie; inzetten provinciale instrumenten ten behoeve van windenergie; geothermie; isolatie, warmtenet en individuele oplossingen; regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit; uitwerking van de maatregelenpakketten: deelmobiliteit, MaaS en hubs; verduurzaming logistiek; werkgerelateerde personenmobiliteit; ondersteuning van gemeenten voor duurzame aanleg en beheer van infrastructuur ten behoeve van mobiliteit; algemene duurzaamheid bij subsidieregelingen, ook mobiliteitssubsidies; Clean Energy Hubs; energieconsultant verduurzaming glastuinbouw; onderzoek naar effecten van lopend beleid en verkenning van behoefte aan aanvullende maatregelen; hergebruik nutriënten uit rioolwater; koolstofvastlegging in minerale landbouwbodems; pilot koolstofvastlegging op veen, en gaan over tot de orde van de dag.

3800

3805

3810

3815

3820

Amendement 14-29 juni 2026 Klimaatmaatregelen in Kaderbrief

3825

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

•
Overwegende dat:

3830

- In de Voortgangsrapportage Klimaat meerdere maatregelen genoemd zijn die gefinancierd worden uit de lopende begroting;
- De Kaderbrief zowel de financiële als beleidsmatige kaders voor de begroting 2027 schetst en de gevolgen voor de begroting van 2026.
- De voornemens om de maatregelen uit de Voortgangsrapportage Klimaat uit te voeren in de Kaderbrief ontbreken.

3835

Besluit:
aan hoofdstuk 3.5 de volgende tekst toe te voegen:

3840

3.5.6 Implementeren bijsturingsmaatregelen Voortgangsrapportage Klimaat 2026

De provincie werkt aan een meerjarig klimaatbeleidscyclus waarin plannen, uitvoering, monitoring en besluitvorming beter op elkaar aansluiten. De voortgangsrapportage klimaat laat de voortgang zien op de provinciale klimaatdoelen: een reductie van de broeikasgasuitstoot van 55% in 2030 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale provincie in 2050. De provincie gaat in de jaren 2026 en verder de volgende maatregelen, die bijdragen aan het behalen van de doelen en die worden gedekt uit de lopende begroting, uitvoeren:

3845

- *Energieplanologie*
- *Gemeentelijke en provinciale participatie in verkenning zoekgebied voor nieuwe elektriciteitsinfrastructuur*
- 3850 • *Loket zon op dak*
- *Agri-PV stimuleren*
- *Zonnebuffers*
- *Subsidie solar carports*
- *Verruimen regels voor repowering van bestaande windturbines*
- 3855 • *Extra zoekgebieden windenergie*
- *Inzetten provinciale instrumenten t.b.v. windenergie*
- *Geothermie*
- *Isolatie, warmtenetten en individuele oplossingen*
- *Regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit*
- 3860 • *Uitwerking van de maatregelenpakketten: deelmobiliteit, MaaS en hubs*
- *Verduurzaming Logistiek*
- *Werkgerelateerde personenmobiliteit*
- *Ondersteuning gemeentes voor duurzaam aanleg en beheer van de infrastructuur t.b.v. mobiliteit*
- 3865 • *Algemene duurzaamheid bij subsidieregelingen (ook mobiliteit subsidies)*
- *Clean energyhubs*
- *Energieconsultant verduurzaming glastuinbouw*
- *Onderzoek effecten lopend beleid en verkenning behoefte aanvullende maatregelen*
- *Hergebruik nutriënten uit rioolwater*
- 3870 • *Koolstofvastlegging in minerale landbouwbodems*
- *Pilot koolstofvastlegging op veen*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 3875 *Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Emre Kanik (D66).*

3880 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Verder vinden we het ook goed dat GS werk maken van de Clean Energy Hubs. U hoorde ze net al voorbij komen. We begrijpen dat GS eerst wachten op de resultaten van de openstelling van het Rijk. Maar we vinden het ook belangrijk dat, mocht er geld nodig zijn in 2027 om dit te realiseren, we dat ook doen. Daarom dienen we samen met Volt, Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks de volgende motie in, met het dictum: "Uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk en de financiële consequenties in beeld te brengen."

3885 **Motie 89-29 juni 2026**
Verwerken resultaten Clean Energy Hubs

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 3890 • *De provincie Noord-Holland streeft naar een dekkend netwerk en voldoende aanbod van alternatieve duurzame brandstoffen voor de (groeierende) vraag vanuit wegtransport en binnenvaart;*
- 3895 • *Hiervoor wordt een provinciale subsidieregeling opengesteld voor exploitanten van een CEH of een gemeente voor onderzoek naar of werkzaamheden voor het realiseren van een Clean Energy Hub.*

Overwegende dat:

- 3900 • *De specifieke uitkering (SPUK-regeling) van het Rijk pas 1 mei bekend is gemaakt;*
- *GS momenteel bezig is met de uitwerking van de eigen subsidieregeling en de komende maanden wil benutten om lessen te leren;*
- *GS in 2027 willen bepalen of er een aanvullende subsidieregeling nodig is en zo ja op welke wijze deze in te vullen;*
- *Er middelen gereserveerd zijn op de lopende begroting 2026, maar er momenteel geen geld gereserveerd is op de begroting 2027 voor meerjarige uitvoering van de subsidie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3905
- *Uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk;*
 - *De financiële consequenties in beeld te brengen.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

3910 *Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt), Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66) en Nicole van der Waart (GroenLinks).*

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Als laatste willen we het graag hebben over mobiliteit.

3915 De **VOORZITTER**: Een moment. Er is een interruptie van mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, we hadden een vraag over de motie over de Clean Energy Hubs. Want u geeft eigenlijk aan: die SPUK-regels, die maatregelen zijn er nu en dat willen we graag in kaart brengen. Maar pleit u nu voor deze subsidies waar het Rijk op inzet, of ook voor provinciaal geld toevoegen? Dat vind ik een beetje onduidelijk in uw motie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Nou, de motie roept eigenlijk op om die resultaten terug te koppelen. En mocht er dan extra geld nodig zijn, dan kunnen GS dat beoordelen en aan ons terugkoppelen, zodat PS daarover kunnen besluiten.

3925 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Als laatste willen we het graag hebben over mobiliteit. Zoals u wellicht weet, vindt de ChristenUnie het belangrijk om een goed systeem van openbaar vervoer te realiseren. Ook de fiets is een van onze favoriete vervoersopties. We maken ons dan ook zorgen om de realisatie van de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Het geld is geen probleem, gaven GS eerder al aan. Maar hoe gaan GS ervoor zorgen dat het geld dat beschikbaar is, ook tot de gewenste resultaten gaat leiden? Dat horen we graag in de beantwoording van GS. Dank u wel.

3935 De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft drie moties ingediend en die maken alle drie onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer De Weerd van fractie De Weerd.

3940 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Om te beginnen: keurige brief, een duidelijke richting van het college. Ondanks de beschikbare middelen houden GS de hand op de knip. Geen ambities toevoegen. Deze richting is al zo duidelijk dat veel fracties met voorstellen komen om toch een andere richting in te slaan. En hoewel ik vooral een VVD-signatuur in de kaderbrief lees, zie ik zelfs een voorstel van de VVD om een ambitie toe te voegen. Daarin vind ik de VVD ook, namelijk dat we de financiële ruimte moeten pakken om te investeren.

Ik wil eigenlijk overgaan tot een aantal appreciaties van moties, maar ik hoorde meerdere fracties, en de heer Wagelaar in het bijzonder, toch een stukje visie neerzetten. Dus ja, dat wil ik ook eens proberen. Kijk, ik vind het belangrijk dat Noord-Holland een gezonde provincie is waar mensen, of ze nou hier vandaan komen, hier wonen of hier verblijven, de kans hebben om zichzelf te ontplooien. Dat is positieve vrijheid, en dat is iets anders dan negatieve vrijheid, waarbij het voornamelijk gaat over het ontbreken van dwang door andere mensen. In het kort: het verschil tussen een huis kunnen kopen en een huis mogen kopen. Primair vind ik dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij het individu ligt. Daarom ben ik wel liberaal. Maar in een rijke en drukke samenleving als Nederland, en Noord-Holland in het bijzonder, zie ik ook een rol weggelegd voor het collectief om bij te dragen aan die positieve vrijheid. Het collectief is georganiseerd in de politiek, waar wij hier samen zitten. Het is aan de politiek om juist die lastige afwegingen te maken ten gunste van het collectief, waarbij de kosten misschien wel bij het individu liggen. Al met al zie ik mezelf dan ook als liberaal, progressief-liberaal, ecologisch-liberaal of sociaal-liberaal. Tot slot zie ik ook een rol voor de politiek om mee te bewegen met ontwikkelingen in de samenleving. Denk aan de AI-revolutie of juist het voorbereiden op en omgaan met geopolitieke spanningen en de effecten daarvan.

3965 Goed, daarop alvast een paar reflecties op moties. Allereerst ben ik wel fan van motie M75 van D66, Wonen boven winkels. Succesvol beleid voortzetten. Ik ben ook fan van de motie van de VVD, motie M77, Slim verbinden van economische ecosystemen. Zinvol om daar als provincie ook een coördinerende rol in te pakken en te kijken of we daaraan kunnen bijdragen. Ik ben ook fan van motie M81 van het CDA voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Tot slot ben ik fan van motie M83 van GroenLinks voor geothermie. En ik kijk vooral uit naar de beantwoording van GS over motie M82 van de FvD. Ik ben erg nieuwsgierig. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Vonck van Partij voor de Dieren.

3975 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Voorzitter, allereerst dank voor het uitstel. Helaas: dit is de bijdrage van ons Statenlid Ilona Haas, maar zij moest om medische redenen weer terugkeren naar huis. Dus ik zal haar bijdrage aan u voorlezen.

3980 De Partij voor de Dieren leest in de kaderbrief ambities op het gebied van natuur, klimaat en landbouwtransitie, maar ziet tegelijkertijd dat het nog te vaak blijft bij algemene voornemens zonder scherpe keuzes en concrete instrumenten. Juist nu is het moment om richting te geven en door te pakken. We willen daarom vier punten expliciet onder de aandacht brengen die wij in deze kaderbrief onvoldoende terugzien, maar die essentieel zijn voor het realiseren van provinciale doelen.

3985 Ten eerste agroforestry. Dit wordt door de provincie zelf erkend als een veelbelovende landbouwvorm die bijdraagt aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, waterkwaliteit en voedselzekerheid. Toch zien wij dat de provincie dit momenteel vooral overlaat aan het initiatief van individuele boeren, zonder actieve ondersteuning en met onduidelijke doelen. Dat is een gemiste kans. Agroforestry kan juist een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van de Bossenstrategie – die ook nog onvoldoende van de grond komt – het sluit aan bij de positieve evaluatie van de Voedselvisie en helpt bij het behalen van de doelen binnen het Programma Landelijk Gebied. Daarom missen wij in deze kaderbrief een uitvoeringsprogramma. O, ja, door de warmte schiet helaas het padje even verder. Daarom missen wij in deze kaderbrief een uitvoeringsprogramma Agroforestry met heldere doelstellingen. Concrete instrumenten in zo'n uitvoeringsprogramma kunnen zijn: subsidieregelingen voor aanleg en begeleiding, ondersteuning bij vergunningverlening en de opbouw van een provinciaal netwerk. Andere provincies laten zien dat dit wel kan, en het past binnen bestaand beleid en bestaande doelstellingen voor het landelijk gebied. Als we dus serieus werk willen maken van de landbouwtransitie, dan moet agroforestry uit de sfeer van pilots worden gehaald en onderdeel worden van structureel beleid. Daarom onze motie 'Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven', met als dictum: "Verzoeken het college een uitvoeringsprogramma met heldere doelen voor agroforestry op te stellen; dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting van 2027, met als dekking de algemene reserve; en deze uiterlijk in het eerste kwartaal 2027 te delen met PS, en gaan over tot de orde van de dag."

4005
Motie 90-29 juni 2026
Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven

4010 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *De landbouwvorm agroforestry onderdeel is van zowel de Bossenstrategie, de Voedselvisie als het Programma Landelijk Gebied;*
- *In het PLG (pagina 26) agroforestry aan de keuze van agrariërs wordt overgelaten en de doorontwikkeling niet verder wordt ondersteund vanuit de provincie Noord-Holland;*
- 4015 • *Er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve.*

Overwegende dat:

- *De uitkomsten van de Evaluatie voedselvisie helder waren: agroforestry heeft toekomst in Noord-Holland;*
- 4020 • *De uitvoering van de Bossenstrategie nog te weinig van de grond komt, terwijl er koppelkansen liggen met de voedselvisie en klimaatadaptatie in het stimuleren van agroforestry;*

- 4025 • De provincie kan helpen agroforestry stappen verder te brengen, bijvoorbeeld met het opzetten van een netwerk, wegnemen van belemmeringen bij vergunningverlening, een subsidieregeling (ontwerp, beplanting en begeleiding in de eerste fase), een verankering in de Omgevingsverordening en versterking van de positie in de markt, zoals in Noord-Brabant al succesvol wordt uitgevoerd;
- 4030 • Deze vorm van landbouw ook past in de visie op kringlooplandbouw van deze coalitie en nieuw en kansrijk ondernemerschap biedt;
- Agroforestry duidelijk helpt in het halen van de PLG-doelen en het vergroten van voedselzekerheid;
- Deze ten goede komt van meerdere provinciale doelen, zoals verbeteren waterkwaliteit, uitvoering transitiepad biologische landbouw, herstel van natuur, bossenstrategie en klimaataanpak.
- 4035 Verzoeken Gedeputeerde Staten:
 - Een Uitvoeringsprogramma met heldere doelen voor agroforestry op te stellen;
 - Dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;
 - En deze uiterlijk in het eerste kwartaal 2027 te delen met PS.
- 4040 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

- 4045 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor uw inbreng. Maar hoe verklaart u het dan dat u nu agroforestry wilt stimuleren, terwijl er ook al best bij veel projecten de stekker uit is getrokken omdat het financieel niet uit kan? Ik snap dat het uw woordvoering niet is, maar toch heb ik deze vraag.
- 4050 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. Wat wij voorstellen, is een verkenning om te kijken waar de mogelijkheden liggen en op basis daarvan een uitvoeringsprogramma. Volgens mij is dat nog nooit gebeurd en ligt dat er niet. Als reden werd ook het ontbreken van ambtelijke capaciteit gegeven. Nou, daar bieden wij een uitweg voor, omdat wij dat willen neerleggen bij een extern bureau en aan hen willen vragen wat daar de mogelijkheden voor zijn.
- 4055 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Een korte aanvullende vraag: waarom zou je dan iets willen verkennen waarvan in de praktijk al een aantal keren is gebleken dat het eigenlijk niet werkt?
- 4060 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dat is een goede vraag. U overvraagt mij ook een beetje, want u zegt terecht: ik ben niet de woordvoerder op dit gebied. Maar wat ik wel heb meegekregen, is dat het best ook wel kan liggen aan het ontbreken van politieke wil. En wij dachten: als dat nou zo is en er komt een verkenning waarin blijkt dat het best mogelijk is, en die verkenning kost eigenlijk helemaal niet zoveel. Wie weet dat we dan een stapje dichterbij elkaar komen.
- 4065 Een tweede punt van aandacht is de biologische landbouw. Laten we van stagnatie naar omschakeling gaan. De provincie spreekt ambities uit, maar ook hier blijven we al jaren steken rond vijf procent biologisch areaal, terwijl vijftien procent in 2030 door de provincie als doel wordt genoemd. Maar dat wordt tot nu toe ook aan eigen initiatief van boeren overgelaten. En dat terwijl recent onderzoek laat zien dat een aanzienlijk deel van de boeren, zeventien procent, wil omschakelen, mits de juiste randvoorwaarden aanwezig zijn, met eerlijke prijzen en
- 4070 ondersteuning. Ook ontbreekt in deze kaderbrief: een duidelijke strategie om dat omschakelpotentieel te benutten. Laten we inzichtelijk maken welke belemmeringen er zijn voor boeren die wel willen omschakelen, maar dit toch niet doen. En neem als provincie een actieve rol in begeleiding en stimulans.
- 4075 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, dank u wel. Een verhelderende vraag aan u. Ook deze motie snap ik vanuit uw perspectief. Maar hoe verklaart u het dan dat een grote supermarktketen onlangs is gestopt met biologische melk omdat er te weinig afname was?
- 4080 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nou ja, biologische landbouw gaat verder dan alleen melk. Dus ik zou dat niet als pars pro toto nemen. Tegelijkertijd heb ik ook een artikel gelezen dat met name door de discussie over toename van gifstoffen, zoals die bijvoorbeeld bij Albert Heijn in kruiden

worden aangetroffen, heel veel mensen juist nu naar Ekoplaza gaan om daar hun boodschappen te doen.

4085 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Eén correctie: u bedoelt gewasbeschermingsmiddelen zeker?

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Wat zei ik? Sorry. Ja. Ja, die neem ik voor u terug. Sorry.

4090 Ja. Oké, dus dit ontbreekt ook in de kaderbrief, terwijl juist deze omschakeling bijdraagt aan meerdere doelen: betere waterkwaliteit, minder stikstofdruk, natuurherstel en klimaatdoelen.

Voorzitter, het is niet alleen tijd om doelen te noemen, maar ook om te investeren in de voorwaarden om die doelen te halen. Daarom onze motie 'Verken omschakelpotentieel biologische landbouw', samen met Volt en D66, met als dictum: "Verzoeken het college in beeld te brengen onder welke voorwaarden agrarische ondernemers in Noord-Holland kunnen en willen omschakelen naar biologische landbouw; inzichtelijk te maken op welke manier de provincie Noord-Holland daar een actieve rol bij kan hebben; dit eveneens extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de Begroting 2027, met als dekking de algemene reserve; en de resultaten hiervan in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 91-29 juni 2026

Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden

4105 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*

Constaterende dat:

- *In de provinciale Klimaat en Energieverkenning (pKEV) een landelijke doelstelling van 15% van het landbouwareaal onder biologisch beheer in 2030 is opgenomen om aan te voldoen;*
- 4110 • *In de presentatie bij het symposium Omgevingsvisie (22 januari jl.) een doelstelling van 15% biologisch beheer van het landbouwareaal is genoemd;*
- *Een recent onderzoek in opdracht van Natuur & Milieu¹ laat zien dat 1 op de 6 Nederlandse melkveehouders overweegt binnen vijf jaar om te schakelen naar biologisch, als daarvoor de juiste randvoorwaarden worden geregeld, zoals ondersteuning en een*
- 4115 • *goede prijs;*
- *Er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve.*

Overwegende dat:

- *Noord-Holland al jaren blijft steken rond de 5% landbouwareaal biologisch;*
- 4120 • *De provincie Utrecht in haar PLG het doel van 15% landbouwareaal biologisch in 2030 stelt en daarvoor keuzes maakt;*
- *Het bespoedigen van de biologische landbouw een grote bijdrage levert aan het behalen van de eigen PLG-doelen, zoals waterkwaliteit, herstel natuur, verminderen stikstofuitstoot en klimaat;*
- 4125 • *De omschakeling naar biologisch geheel of gedeeltelijk kan worden gefinancierd uit vermeden kosten die voortkomen uit de reguliere landbouw;*
- *Deze ten goede komt van meerdere provinciale doelen, zoals verbeteren bodem- en waterkwaliteit, herstel van natuur en klimaataanpak.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 4130 • *In beeld te brengen onder welke voorwaarden agrarische ondernemers in Noord-Holland kunnen en willen omschakelen naar biologische landbouw;*
- *Inzichtelijk te maken op welke manier de Provincie Noord-Holland daar een actieve rol bij kan hebben;*
- *Dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting 2027*
- 4135 • *met als dekking de algemene reserve;*
- *En de resultaten hiervan in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

4140 *Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt) en Sijmen Mulder (D66).*

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ten derde de wildopvangcentra. Dat zijn op dit moment cruciale schakels zonder structurele basis. Een gezonde natuur betekent ook zorg voor dieren die in de knel komen, vaak door menselijk handelen. Wildopvangcentra vervullen een onmiskenbaar maatschappelijke functie en we zijn hiervoor met z'n allen verantwoordelijk. Maar de realiteit is dat deze organisaties structureel ondergefinancierd zijn, afhankelijk zijn van vrijwilligers en incidentele middelen, en geen duidelijke plek hebben in het beleid. En dit terwijl hun werk toeneemt, mede als gevolg van ruimtelijke druk, verslechtering van leefgebieden en waterkwaliteit, en toenemende infrastructuur. De Raad voor Dierenaangelegenheden adviseert niet voor niets om te komen tot structurele financiering en samenwerking. Wat is er nodig? Inzet op een provinciedekkend netwerk van wildopvangcentra, afspraken tussen provincie, gemeenten en waterschappen, en een verkenning van een duurzame gezamenlijke financiering, zodat professionalisering en efficiëntie mogelijk worden. Daarom onze motie 'Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra', met als dictum: "Verzoeken het college een overkoepelende samenwerking voor de wildopvangcentra in Noord-Holland op te zetten; daarbij afspraken te proberen te maken tussen gemeenten, waterschappen en provincie; in overleg met de wildopvangcentra voor een duurzame gemeenschappelijke financiering; dit extern uit te besteden en hiervoor 50.000 euro te reserveren in de begroting van 2027, met als dekking de algemene reserve; en deze mogelijke samenwerking in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 92-29 juni 2026

Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *Mede door provinciaal beleid in de vorm van o.a. ruimtelijke ordening en infrastructurele projecten, het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren daarom steeds vaker in nood komen;*
- *Wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;*
- *Deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en belangrijke maatschappelijke diensten leveren;*
- *Er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve.*

Overwegende dat:

- *De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) adviseert om samen met de sector en andere overheden in te zetten op de zorg voor continuïteit en afspraken over structurele financiering voor wildopvangcentra;*
- *Wettelijke taakstellingen niet duidelijk zijn, maar de wildopvangcentra, de vrijwilligers en de in het wild levende dieren daar niet de dupe van mogen zijn;*
- *In 2022 al de motie van de PvdD is aangenomen met het verzoek aan GS om overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is voor een gewaarborgde dekking en gezonde bedrijfsvoering van wildopvangcentra;*
- *Deze motie in lijn is met voornoemde motie die nog steeds niet is afgedaan.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een overkoepelende samenwerking voor de wildopvangcentra in Noord-Holland op te zetten;*
- *Daarbij afspraken proberen te maken tussen gemeenten, waterschap en provincie in overleg met de wildopvangcentra voor een duurzame gezamenlijke financiering;*
- *Dit extern uit te besteden en hiervoor 50.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;*
- *En deze mogelijke samenwerking in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS.*

4200 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

4205 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ons laatste en vierde punt. We willen het ook nog even hebben over het weer, want het was warm vorige week. Veel te warm. De temperatuur in ons land, maar eigenlijk in heel Europa, bereikte recordhoogtes voor mens, dier en natuur. Die zijn niet gezond en ook niet houdbaar. De noodzaak van het reduceren van het broeikasgas CO₂ wordt steeds urgenter aan den lijve gevoeld. Met de huidige pKEV-maatregelen gaan we de benodigde CO₂-reductie in 2030 niet halen. Maar er is een lichtpuntje. Zo tonen enkele bedrijven op bedrijventerreinen concrete interesse, lezen wij in de Voortgangsrapportage Klimaat, als zoekgebied voor windenergie. Een verdere verkenning van deze industriële locaties past bij de wens van de provincie om te werken aan forse opschaling van hernieuwbare energiebronnen, zoals zon en wind. Het past bij de opdracht van meervoudig ruimtegebruik en de wens voor initiatieven met draagvlak van onderaf. En wat is mooier dan een oplossing waarbij bedrijventerreinen zelf kunnen bijdragen aan de oplossing van netcongestie door lokale opwek en gebruik? Daarom dienen we samen met D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, ChristenUnie, Volt en CDA de motie 'Wind op bedrijventerreinen' in.

4220 De **VOORZITTER**: Voordat u verdergaat, misschien eerst even de interruptie van mevrouw De Sain, want dat doet ze over hetgeen u al eerder heeft verteld.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): De windmolens op bedrijventerreinen: hoe ziet u de oplossing om daar netcongestie mee tegen te gaan?

4225 Mevrouw **VONCK** (PvdD): De oplossing is dat dit lokale opwek en gebruik is. Dus de bedrijventerreinen kunnen dat onderling regelen, net zoals op enkele bedrijventerreinen. Ik geloof dat er nu twee bedrijventerreinen in Nederland zijn die op die manier functioneren. Dat kan dus een grote oplossing betekenen voor de netcongestie. Ja?

4230 Dus ik ga verder met het dictum: "Verzoeken het college om windenergie op bedrijventerreinen samen met gemeenten verder uit te werken volgens de RES-systematiek; in beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren; op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt; en PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen voor de behandeling van de Begroting 2027, en gaan over tot de orde van de dag."

4235

Motie 93-29 juni 2026

Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

4240 *Constaterende dat:*

- *"Het RES doel van 6,3 TWh in 2030 onder druk staat; zonder versnelling, met name bij windenergie, hoogstens driekwart van het doel wordt gehaald." (Voortgangsrapportage Klimaat 2026 p.19);*
- 4245 • *"De provincie werkt aan een forse opschaling van hernieuwbare energiebronnen als zon en wind, in balans met beschikbare ruimte, natuur en netcapaciteit [...] en een escalatieproces ontwikkelt om impasses te doorbreken" (ibid. p.18);*
- 4250 • *"De Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan bevat met 18 theoretische zoekgebieden voor wind, die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen. De provincie kan ze borgen in de omgevingsverordening. Dit vraagt echter om een zorgvuldige afweging, omdat het aandragen van zoekgebieden in het RES-proces primair bij gemeenten ligt en borging door de provincie zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze."*
- 4255 • *"Tegelijkertijd enkele bedrijven op bedrijventerreinen concrete interesse tonen als extra zoekgebied voor windenergie; industriële locaties met specifieke knelpunten kunnen daarmee alsnog kansrijk zijn voor nadere uitwerking." (ibid. p.22);*
- *De gedeputeerde in de vergadering van de Commissie Bestuur van 15 juni jongstleden desgevraagd aangaf dat hier nog geen programma op zit.*

Overwegende dat:

- 4260 • Met deze aanpak wordt ingezet op een efficiënter gebruik van ruimte / meervoudig ruimtegebruik en een versnelling van de energietransitie in samenwerking met en op verzoek van het bedrijfsleven;
- De extra CO₂-reductie een bijdrage levert aan de provinciale klimaatdoelstellingen;
- Dit een kans is om lokale opwek en gebruik van duurzame energie te versnellen;
- Deze aanpak kan worden gekoppeld aan oplossingen voor netcongestie;
- 4265 • Bedrijventerreinen zelf aangaven bij te willen dragen aan de netcongestie door lokale opwek en gebruik (d.d. 10 april 2026 tijdens werkbezoek van de commissie Leefomgeving aan bedrijventerrein WFO).

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 4270 • Om het windenergiebeleid op bedrijventerreinen samen met gemeentes verder uit te werken, volgens de RES systematiek;
- In beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren;
- Op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt;
- 4275 • PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen vóór de behandeling van de Begroting 2027.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66), Nicole van der Waart (GroenLinks), Tim Wagelaar (PvdA), Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Ruth Engels (CDA).

4285 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Tot slot tekenen wij vier moties mee. We zijn allereerst blij met de aanpassingen in de motie van 50PLUS over Ketikoti. We hebben altijd al samen gestreden voor dit onderwerp en daarom is het voor ons vanzelfsprekend deze motie mee te ondertekenen. Dan tekenen we ook mee de motie van GroenLinks, Stimulans geothermie; de motie van de ChristenUnie, Clean Energy Hubs; en de motie van Volt over circulaire economie. Dat hebt u al eerder kunnen horen.

4290 Voorzitter, de rode lijn in onze bijdrage is helder. De kaderbrief bevat ambities en benoemt hier en daar een goede richting, maar mist onzes inziens op cruciale onderdelen de sturing, concretisering en investeringsbereidheid die nodig zijn om die ambities waar te maken. Daarom twijfelen we ook nog enigszins of wij hier onze goedkeuring aan kunnen verlenen. De Partij voor de Dieren roept het college op om de eigen ambities serieus te nemen en daar werk van te maken. Een stapje vooruit te zetten, zoals de Partij van de Arbeid – nu nog – zegt. Daartoe stellen

4295 wij deze vier concrete stappen voor als samenhangende bouwstenen voor een toekomstbestendig Noord-Holland. Bovendien is er nu financiële ruimte. Onze moties vragen een relatief klein incidenteel bedrag. ‘Peanuts’ zou ik bijna zeggen, vergeleken met wat andere moties vereisen. En ze kunnen buiten de ambtelijke capaciteit om worden gerealiseerd. Dank u.

4300 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit was de eerste termijn van Provinciale Staten. Ik stel voor dat wij even een wat langere schorsing nemen, zodat alle partijen ook nog goed naar de moties kunnen kijken en gebruik kunnen maken van de gelegenheid om daar zo nodig intern of extern overleg over te hebben. Dat biedt ook de gelegenheid aan Gedeputeerde Staten om in hun eerste termijn een goede reactie te geven op alle moties. Ik stel voor dat wij om 16.00 uur verdergaan. Dus ik

4305 schors de vergadering tot 16.00 uur.

Schorsing van 15.41 uur tot 16.07 uur.

4310 De **VOORZITTER**: Beste Statenleden, wij heropenen de vergadering. Excuses, het is 16.05 uur. We zijn aangekomen bij de reactie in eerste termijn vanuit Gedeputeerde Staten. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

4315 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Eerst in zijn algemeenheid-

De **VOORZITTER**: Wilt u daar alstublieft wat rustiger aan doen? De vergadering is alweer geopend. Dank u wel.

4320 Gedeputeerde **ROMMEL**: In zijn algemeenheid maak ik graag een opmerking. We hebben het
natuurlijk constant over onderbestedingen. Ik denk dat het goed is om toch te benadrukken dat
een deel van de onderbestedingen ook komt door tekorten aan capaciteit. Iedere keer wanneer
we, hoe goed ook bedoeld en hoe goed ook gedaan, komen met nieuw beleid, heeft dat ook
invloed op de capaciteit. Ook als we taken overnemen van gemeenten, ook als we taken
4325 uitbesteden, betekent dat nog steeds dat het ambtelijke capaciteit van ons kost. Dat kan ertoe
leiden dat je daardoor op andere dossiers minder capaciteit hebt en dat daardoor onderbesteding
kan ontstaan. Ik wil dat toch nog maar eens benadrukken, want ik maak me daar de laatste tijd
best zorgen over. U ziet het zelf ook: er zijn gewoon tekorten aan personeel. Ook als je zaken
wilt uitbesteden, is in de buitenwereld niet altijd de capaciteit aanwezig die wij vragen. Dat
4330 gezegd hebbende, hoop ik dat u daar toch rekening mee zult houden. Gelet op het feit dat die
onderbesteding natuurlijk ook zo hoog op de agenda staat en wij daar straks ook met
onderbouwing voor komen, kunt u dan ook beter zien hoezeer die capaciteit onder druk staat.

Voor JA21. Ik heb één vraag gezien voor mevrouw Gielen en die ging over de afronding van het
NNN. Dat is natuurlijk ook wel voor mij een vraag, hoor. Het is voor ons hele college. Maar het
4335 een vraag die ik overneem, ook omdat u zegt: waarom staat die 500 tot 550 miljoen niet in de
kaderbrief? In de realisatiestrategie hebben we gezien dat dat tekort pas rond 2030 in de reserve
Groen aan de orde komt. Dus in 2029 zullen wij ook zien in hoeverre het Rijk met geld komt, als
je kijkt naar de voorstellen die gedaan moeten worden om het natuurherstel te borgen. Maar die
discussie komt dus pas in 2029 aan de orde en daarom hebben wij dit ook niet in deze
4340 kaderbrief meegenomen. U hebt het al wel gezien in het programma voor de natuur.

Dan kom ik bij de moties. Even opzoeken. Ik begin met motie M77 van VVD, BBB, CDA, D66 en
JA21 over het slim verbinden van economische ecosystemen. Die kunnen wij aan de Staten laten.

4345 Dan motie M78 van Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en D66: 'Slim omgaan met geld voor
circulaire economie'. Daarvan kan ik zeggen: ik zie hoezeer dit aan het hart ligt, zeker bij Volt,
als het gaat over die circulaire economie. Het geld dat in de kaderbrief staat, is voor het totale
economische beleid. Het is goed dat u aandacht vraagt voor de R-ladder, maar ik denk dat dit het
moment is om bij de uitvoeringsagenda, waarover we later nog zullen spreken, te kijken hoeveel
4350 er dan naar deze andere programma's op de ladder gaat. U heeft er ook aandacht voor gevraagd
in Brussel. Hoe het geld besteed wordt voor de stimulering van het economische beleid worden
nog plannen voor gemaakt. We moeten dus echt kijken waar we de middelen, die gewoon
beperkt zijn, gaan inzetten. De circulaire economie heeft onze aandacht, maar ik zou dat eerder
koppelen aan onze uitvoeringsagenda en ook in lijn met het toekomstbeeld van de economie.
4355 Daarmee willen we deze motie ontraden.

Dan hebben we motie M80, 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken',
CDA, BBB en D66. Die laten wij aan de Staten.

4360 Dan motie M82 van Forum. U zegt: geef de helft van de onderbestedingen terug. Ik weet hoe u
altijd denkt en meedenkt over financiën, ook gelet op uw financiële achtergrond. Ik denk dat het
ook wel duidelijk mag zijn, en ook de bijdrage van JA21 gaf dat heel helder aan, dat wij ons geld
gewoon goed moeten besparen voor de toekomst. Tariefaanpassingen hebben echt een
structureel effect, maar hebben ook effecten op ons Provinciefonds. Daarmee ontraden wij deze
4365 motie.

Dan motie M84 van 50PLUS: 'Structurele analyse onderbesteding per programma bij de Begroting
2028'. We hebben het vandaag al vaker gehad over de wijze waarop wij met die onderbesteding
zullen omgaan en hoe wij u daarover in de komende tijd zullen informeren. Daarmee zou ik deze
4370 motie willen ontraden, omdat- Laat het even aan ons te laten hoe wij die onderbesteding gaan
verankeren en aan u zullen laten zien.

Dan hebben we motie M85 over een borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding van
financiële waarden. We hebben het over kengetallen. Ik zou deze ontraden, omdat wij nog bezig
4375 zijn met de behandeling van de Nota Kengetallen. Het werd ook al door het CDA gezegd: laten
we dat meenemen bij de Rekeningencommissie, waar wij uitvoeriger kunnen bespreken hoe u
met die kengetallen wilt omgaan. Dat zie ik daarvoor ook als de plek. Nu is het te vroeg.

Dat waren mijn moties, voorzitter.

4380

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Beemsterboer voor zijn reactie in eerste termijn namens GS.

4385

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Voordat ik de moties langsloop die in mijn portefeuille zijn ingediend, wil ik eerst een aantal algemene vragen beantwoorden. Zowel D66 als het CDA, maar ook anderen, vroegen naar de uitvoering van de vrijdag verschenen stikstofbrief en hoe we daarop al inspelen. De provincie Noord-Holland is natuurlijk met de aanpak rond beoogde stikstofreductie en geborgd natuurherstel al een tijd bezig om juist te inventariseren en afspraken te maken met de agrarische sector en met natuurpartijen, om ervoor te zorgen dat we er klaar voor zijn. We zijn daarover ook in goed overleg met het Rijk. Het Rijk vraagt van ons ook een aantal zaken, zoals het aantonen van additionaliteit, zodat vergunningverlening weer mogelijk is, en het gesprek over de zoneringen. Dat zullen wij zeker ook doen.

4390

4395

Een aantal partijen vroeg naar de faunaschade. De ganzenaanpak waarmee we nu bezig zijn, loopt op zich goed. Ik heb de cijfers daarvan ook eerder met de commissie gedeeld. Voor de winterrust loopt, of eigenlijk is dat net afgerond, een onderzoek door Pels Rijcken naar wat de mogelijkheden daarvoor zijn. Daarover wordt u zo snel mogelijk geïnformeerd, maar of dat nog voor het zomerreces kan, weet ik niet.

4400

Verder hebben we ten aanzien van de houtduiven onder andere met LTO een goede samenwerking, waarbij zij de akkerbouwsector koppelen aan de jagerij om ervoor te zorgen dat de uitvoering van het houtduivenplan gecoördineerd verloopt. Daar zijn inmiddels goede ervaringen mee. Ten aanzien van de financiële vraag op dat onderwerp, die onder andere JA21 stelde: ja, dat is een financieel risico. Het kan zijn dat als wij beleid vaststellen waarvan wij zeggen dat het verstandig is en dat we het zouden moeten doen, en het is ook eerlijk beleid naar de sector, dit wordt aangevochten. Het zou kunnen dat het onderuitgaat. Maar wij gaan er nog steeds van uit dat we goed beleid hebben vastgesteld waar we achter staan. Dus het risico is niet nul, maar laag genoeg voor ons om te verwachten dat ons beleid gewoon standhoudt.

4405

4410

Dan met betrekking tot de moties. Motie M75, met betrekking tot wonen boven winkels en het combineren daarvan in het programma Beter Benutten. Daarbij zou ik enige clementie willen vragen qua tijd en uitvoering, omdat we het goed willen kunnen invoeren in het programma Beter Benutten. Dat loopt bijvoorbeeld ergens tot eind van dit jaar. Als ik daar instemmend geknik op zie van de indiener, dan zullen we het in die lijn uitvoeren en kunnen we de motie aan de Staten laten.

4415

4420

Dan motie M79. Die betreft de verduurzaming en verdere verduurzaming van de bollensector. Die laten we ook aan de Staten. We zijn er positief over. De sector wil verdere stappen zetten om te blijven verduurzamen en nog minder gewasbeschermingsmiddelen in te zetten. Dat omarmen we.

4425

Motie M87 over de huisvesting van arbeidsmigranten laten we ook aan de Staten. Er werd al even aan gerefereerd dat ik vanuit een andere rol ooit goede ervaringen had met een provincie die hier toch wel een stevig geluid richting gemeenten liet horen. Dus het is goed om hier weer wat meer rol te kunnen nemen. Wel vraagt dat inzet die we elders vandaan moeten halen. Dus ik vraag u ook om dat mee te nemen in de afweging. Dat geldt trouwens voor alle moties. Nieuwe collega's aannemen kost ook gewoon tijd van mensen die druk zijn met andere zaken rondom de woningbouw. Dat gezegd hebbende laten we de motie wel aan de Staten.

4430

Ten aanzien van het verzoek om afstemming met de uitzendbranche wil ik nog even aangeven dat die uitzendbranche heel divers is in dit geval. We kunnen dus met partijen in de uitzendbranche het gesprek voeren en u daarover terugkoppelen. De hele uitzendbranche, of een vertegenwoordiger van de hele uitzendbranche, is niet te spreken. Die kanttekening nog even.

4435

Dan met betrekking tot agroforestry, motie M90. Die zouden we willen ontraden, omdat die naar ons inzicht overbodig is. We hebben al een aantal pilots gedaan en als weidevogelprovincie is het

toch best lastig om te vinden. In het PLG staat wat we binnen de Bossenstrategie al doen voor agroforestry. Naar ons inzicht is dat voldoende.

4440

Dan met betrekking tot motie M91, over de verkenning van het omschakelpotentieel voor biologische landbouw. Die zouden we ook willen ontraden. We zien daar geen capaciteit voor om nu extra onderzoek uit te zetten. Via onze Voedselvisie jagen we deze markt bijvoorbeeld al aan. In het aanjagen van de markt zien we meer versnelling dan in het aanjagen van de productie.

4445

Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof.

4450

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Eerst een paar algemene opmerkingen naar aanleiding van de inbreng.

4455

De VVD sprak over de brieven die we bij de kaderbrief hebben gevoegd over de infraprojecten. Hier zijn we uiteraard al jaren mee bezig, maar ik begrijp echt wel de behoefte vanuit de Staten om meer duidelijkheid te krijgen over waar we nu staan. Daarom hebben we die duidelijkheid ook gegeven. We hebben in ieder geval een termijnagenda erbij gegeven: wanneer willen we wat met u bespreken? Daar ben ik blij mee. U hebt ook al de eerste invulling daarvan gekregen, want de quickscan zit inmiddels bij uw stukken. Daar kunt u dus kennis van nemen. Ik stel voor dat we dat daar uitgebreid met elkaar gaan bespreken.

4460

Dan de ChristenUnie over de fiets en het realiseren van de Agenda Actieve Mobiliteit. Ja, een terecht punt. Ik denk dat dit ook wel een punt raakt waarbij de financiële middelen uiteindelijk niet zozeer het probleem zijn. De regeling op zich is goed, maar we zien in de uitvoeringskracht bij gemeenten best een uitdaging. 'Dit is Fiets' is juist met name een samenwerking, een subsidieregeling, die samen met gemeenten wordt opgesteld en de projecten die we willen oppakken worden ook samen met gemeenten uitgewerkt. Maar dan zijn we ook wel afhankelijk van de ambtelijke capaciteit van gemeenten en het doorzetten. Daarover zijn we met gemeenten in gesprek, maar het blijft wel een punt van aandacht. Ik heb er nog steeds alle vertrouwen in dat we hiermee doorgaan en uiteindelijk ook kunnen doorpakken. We moeten kijken hoe we die ambtelijke capaciteit zo slim mogelijk kunnen inzetten. Wellicht zou het project Samen Slimmer Renoveren ook voor de fiets kunnen werken, door kennis en capaciteit meer met elkaar te bundelen. Daarover zijn we in gesprek.

4465

4470

4475

Dan een ander gevoelig punt van de PvdA: vervoersarmoede, oftewel gratis reizen of in ieder geval een speciaal tarief voor minima. We hebben inderdaad het tarievenkader voor het ov vastgesteld. Dat was vooruitlopend op het landelijke tarievenkader, dat per 1 januari ingaat, het wordt aangepast, waarin ook wat wijzigingen zitten. Daar hebben we ook aangegeven een aantal specifieke tarieven te willen voorstellen, en een daarvan is een tarief voor minima. En dat we dat, de reacties van de Staten in ogenschouw nemend, met de gemeenten gaan bespreken. We hebben best lang discussie gehad met de vervoerder, in dit geval Transdev, over een speciaal tarief voor minima. Dat is best een pittige discussie geweest, kan ik u zeggen. Maar inmiddels hebben wij een voorstel ontvangen van Transdev. Nu gaat het erom: wat zijn de scenario's die we met de gemeenten kunnen bespreken? Het uitgangspunt is dat wij na het reces met de gemeenten in gesprek gaan en het scenario gaan voorleggen. Daarbij geven we heel duidelijk aan dat armoedebeloid echt een verantwoordelijkheid van de gemeenten is. Wij zijn verantwoordelijk voor het openbaar vervoer en de gemeenten mogen van ons verwachten dat we met een goed tarief voor minima komen. We zijn nu aan het broeden op wat voor product dit zou kunnen zijn en op de verdeling van de kosten. Want uiteindelijk geldt ook voor minima: gratis bestaat niet. Dus de vraag is welke bijdrage je van minima kunt vragen die ook acceptabel is, en wat de bijdrage van de gemeenten zou kunnen zijn. U hoorde wel dat het op dit moment niet het uitgangspunt is dat de provincie daaraan een bijdrage levert. Maar wij komen, en dat kan ik u toezeggen, na de zomervakantie met de scenario's. Met het scenario dat we met de gemeenten willen bespreken, komen we ook bij u terug om dat met u te delen en te bespreken.

4480

4485

4490

4495

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Veel dank voor die toezegging. Dat is heel fijn. Kunt u "na het reces" nog iets concreter maken? Is dat echt september, oktober, of wanneer verwacht u dat precies te hebben?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, ik verwacht dat dat september of oktober wordt, omdat het landelijke tarievenkader uiteindelijk in januari 2027 ingaat. Je zou eigenlijk in ieder geval de gemeenten geïnformeerd willen hebben voordat het ingaat, en de gemeenten ook de kans willen geven om eraan mee te doen. Ik wil er wel nadrukkelijk bij aangeven dat het aan de gemeenten is, want zonder de gemeenten kunnen we het sowieso niet uitvoeren. Wij kunnen een mooi product neerleggen, maar het is wel aan de gemeenten die er uiteindelijk voor moeten zorgen dat alle informatie klopt en of de gemeente er aan mee wil doen. Dus met andere woorden: wij kunnen de regeling aanbieden. Die kunnen we voor een deel ook administreren en uitvoeren. Maar het is wel aan de gemeenten om uiteindelijk 'ja' te zeggen. Dat kan dus betekenen dat de ene gemeente wel meedoet en de andere gemeente niet. Dat is wel heel nadrukkelijk de consequentie. Maar nogmaals: in september of oktober krijgt u van ons een voorstel dat we met de gemeenten gaan bespreken.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik neem aan dat u in de bespreking met die gemeenten ook meeneemt hoe het voorbeeld in Zuid-Holland werkt en dat daar gemeenten zijn die gewoon hebben meegedaan. Trouwens, allemaal. En dat dat dus goed werkt. Met andere woorden: kijk naar Zuid-Holland, draag dat aan bij de gemeenten hier en probeer ze daarmee te overtuigen dat het ook inderdaad werkt.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, het is niet alleen Zuid-Holland. Ook Utrecht heeft een speciaal product en Limburg heeft ook een product. Het zijn allemaal verschillende producten waar op een andere manier naar is gekeken. Dus ja, we zullen ook de landelijke voorbeelden met de gemeenten bespreken. Sterker nog, ik heb recentelijk in het PVB ook melding gemaakt dat we in het najaar met een voorstel gaan komen.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. De gedeputeerde kent de opvatting van de VVD-fractie, overigens ook van andere fracties in de Staten, dat wij geen voorstander zijn van gratis ov voor minima. Maar ik had een vraag over uw opmerking dat u zei: uitgangspunt is dat de provincie niet mee gaat betalen. Kunt u mij een scenario schetsen waarin dat uitgangspunt verlaten wordt en de provincie wel gaat meebetalen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Als de Staten in meerderheid besluiten om toch een bijdrage te leveren.

De heer **TERWAL** (VVD): Dat is een helder antwoord. Maar dat betekent dus ook dat in dit antwoord besloten ligt dat GS niet zelf met een voorstel zullen komen om tot een financiële bijdrage vanuit de provincie te komen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat heeft u goed gehoord.

Voorzitter, dat zijn in ieder geval de reacties op een aantal punten die genoemd zijn. Als daar geen vragen over zijn, ga ik ervan uit dat die helder zijn.

Dan even naar de moties. Motie M76, de cultuurkaart, ingediend door een aantal partijen. Ik wil die op dit moment ontraden. Niet omdat ik het er niet mee eens ben, want we zijn bezig om het in kaart te brengen. We zijn ook bezig met de cultuurkaart zoals die wordt voorgesteld. Dus ja, we moeten het in beeld brengen. Alleen, we hebben ook ervaringen met een cultuurkaart vanuit de MRA. Het is heel mooi als je iets in beeld brengt, maar dat kan alleen werken op het moment dat je het structureel bijhoudt. Dat vraagt dus ook capaciteit en een systeem dat dit ook toelaat. Want eenmaal in beeld brengen- Het verandert jaarlijks. Je moet dus zorgen dat er continuïteit in zit. Dat ga ik niet voor dit jaar, met name Q3, halen. Dat zal op zijn vroegst het eerste kwartaal van 2027 worden. Dan hebben we een beeld van: gaat dit voor ons werken of niet, en kunnen we die continuïteit ook waarborgen? Ik ben dus op zich positief over het product. Alleen of het werkt, zijn we aan het uitzoeken. U noemt nog een ander punt: de capaciteit bij gemeenten. Terecht punt. Een terecht zorg ook. Maar dat is ook onze zorg. Wij hebben ook maar beperkte capaciteit en die moeten we heel zorgvuldig inzetten. We zijn met de gemeenten bezig om cultuur op de kaart te zetten. Om dat via de cultuurkaart ook in beeld te brengen, daar willen we best op inzetten, maar dat moeten we samen doen. Maar heel eerlijk: deze motie kan ik niet uitvoeren en dat ga ik dit jaar niet meer redden. Dat zal op zijn vroegst in Q1 2027 worden. Dus nogmaals: positief, maar ik ontraad haar nu. Eigenlijk stel ik voor: houd haar nog even aan totdat we met een voorstel komen.

4560 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik verbaas me wel een beetje over uw reactie, want eigenlijk zeggen we in deze motie: dit is gewoon een ontzettend mooi middel waarmee we, met de juiste continuïteit en ook met de juiste ondersteuning aan kleine gemeenten, veel beter zicht krijgen op wat er nodig is op cultuur. Dus ik snap niet zo goed waarom deze motie nu wordt gezien als iets wat daar in de weg zou zitten, anders dan dat het juist een steun in de rug zou zijn om dit te gaan uitvoeren.

4565 Gedeputeerde **OLTHOF**: U noemt precies de twee kritische punten: met een goede continuïteit en met de juiste ondersteuning. Die ondersteuning is met beperkte capaciteit best lastig. Daar moeten we op dit moment ook met elkaar invulling aan geven. En over de continuïteit zijn we ook in gesprek om te kijken wat dat betekent. Met andere woorden: u noemt precies de kritische
4570 punten waarom ik op dit moment niet kan garanderen dat ik in Q3 of Q4 met een voorstel kan komen. En ik weet ook niet of het een positief voorstel gaat worden, want het kan best zijn dat de cultuurkaart zoals die nu wordt aangeboden niet het juiste product is en dat we met een ander voorstel de vraag veel beter kunnen beantwoorden. Uiteindelijk is het niet zozeer de vraag om dit product, maar wilt u eigenlijk dat via een dashboard cultuur goed in beeld is. Wij hebben zelf een
4575 aantal onderzoeken gedaan. Geef ons nou even de tijd om dat goed uit te zoeken. Maar nogmaals: dat vraagt capaciteit en continuïteit met name ook. Die moeten we wel kunnen waarmaken. Want een mooi product lanceren is één, maar het product in de toekomst adequaat houden vraagt iets anders.

4580 De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar u zou ook kunnen redeneren: als de Staten in meerderheid voor deze motie stemmen, dan zeggen zij dus: maak die capaciteit en het budget daarvoor vrij. Daarmee is het gewoon een opdracht aan GS om op die twee kritische punten, die we terecht allebei identificeren, iets te organiseren.

4585 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, meneer Heijnen, ik ken u goed inmiddels. Als de Staten van mening zijn dat daar geld voor beschikbaar moet worden gemaakt en een opdracht moet worden. Maar ik reageer nu op een motie die voorligt. Ik reageer nu op dit beslispunt. Nogmaals, volgens mij zijn we het niet oneens, maar ik vraag alleen: geef me even de tijd om dit goed uit te werken. Of dat dan de cultuurkaart wordt zoals u haar noemt, of dat het een ander product gaat worden, dat wil
4590 ik de komende maanden benutten om met een goed voorstel te komen. Dus nogmaals, ik ben er niet tegen. Alleen ga ik het niet redden in Q3 of Q4. Dat wordt op zijn vroegst Q1 2027. Dan kunt u ook van mij verwachten dat er een gedegen onderbouwing komt.

4595 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan motie M81, Verduurzaming vastgoed. U hebt zelf volgens mij de argumenten aangegeven waarom de vorige regeling een groot succes was. Dat de regeling is gestopt omdat de middelen goed benut waren. De voortzetting van die regeling voor drie jaar – ik ben in ieder geval blij dat die drie jaar erin zit – dat willen we aan de Staten laten.

4600 Motie M83 over geothermie laten we ook aan de Staten.

Dan motie M86, Ketu Koti. Die is inmiddels aangepast. Ik denk dat u niemand hoeft te overtuigen van het belang van Ketu Koti. Ik denk dat dit college, en onze voorzitter voorop, dit een heel
4605 belangrijk onderwerp vindt. Dus het eerste punt van de motie had u kunnen weglaten, maar ik begrijp dat het erin staat, want het is een vanzelfsprekendheid dat we daarmee doorgaan. Ik lees ook punt drie met name ook dat dat een vervolg kan zijn op punt twee. Want we gaan het eerst, denk ik, in het Presidium bespreken en afhankelijk daarvan komt er een voorstel. Daarmee corrigeer ik enigszins de motie zoals die hier staat. Maar nogmaals, we kunnen de motie aan de
4610 Staten laten. Daarbij wil ik ook nog wel aandacht vragen voor wat u terecht hebt genoemd in uw betoog: deze provincie doet al heel veel op het gebied van het herdenken van Ketu Koti. Maar nogmaals, gelet op de motie en het dictum kunnen we haar gewoon aan de Staten laten.

4615 Dan nog naar motie M88, de natuurtoiletten. Ik denk dat een belangrijk punt – dat wil ik toch wel benadrukken – een natuurtoilet is één, 50.000 euro is een bedrag, maar het gaat volgens mij vooral om het woord “bijdrage aan”. Niet zozeer dat wij als provincie dit zelf oppakken, maar dat we uiteindelijk met de organisaties een bijdrage kunnen leveren aan het opzetten van. Dat is voor

ons wel heel belangrijk. Om het zelf te realiseren en te continueren is natuurlijk onmogelijk, maar het woord "bijdrage aan" maakt, denk ik, precies het verschil.

4620

Dan motie M89, de Clean Energy Hubs. Die laat ik aan de Staten. Na het reces krijgt u een terugkoppeling van de SPUK-regeling en dan kunt u daar zelf in ieder geval ook een oordeel over vellen.

4625

Dan motie M93, Wind op bedrijventerreinen. Daar kunnen we positief over zijn. Ik wil er wel één kanttekening bij maken en dat is het tijdpad. Uiteindelijk is dit onderdeel van de RES. Op het moment dat we dit naar voren halen, gaat dat ten koste van capaciteit op andere RES-dossiers. Met andere woorden: of we de termijn halen zoals die hier genoemd is, daar wil ik wel een kanttekening bij maken. Houd er dus rekening mee dat het na de begroting gaat worden.

4630

Nogmaals, we willen haar aan de Staten laten, maar wel met deze winstwaarschuwing over de termijn.

4635

Dan hebben we nog het laatste: amendement A14 over klimaatmaatregelen. Dat willen we ontraden. Alhoewel natuurlijk al die punten die genoemd zijn op zich niet nieuw zijn – het is een opsomming van – maar het zijn ook punten die allemaal al in de transitiepaden staan. Met andere woorden: ze zijn al vastgelegd in de transitiepaden. Om ze nu nog eens expliciet in de kaderbrief op te nemen, maakt dit uiteindelijk een veel zwaarder onderwerp, terwijl ze op dit moment al genoemd zijn. Dus we voeren het uit via de transitiepaden. Voor de kaderbrief: ontraden.

4640

De **VOORZITTER**: Mevrouw Buit, u heeft nog een interruptie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, want dan snap ik niet zo goed waarom er in de kaderbrief wel een hoofdstuk is gewijd aan lopende projecten. Het NNN doen we ook, maar toch staat het erin. Dus ik snap dan niet waarom dit er dan niet in staat.

4645

Gedeputeerde **OLTHOF**: Misschien gaat het er vooral om dat op het detailniveau waarop u nu een opsomming geeft van volgens mij 20, 25 punten en vraagt om dat allemaal nog eens te specificeren. Voor het NNN worden ook niet alle gebieden en alle stukjes gespecificeerd. Daar gaan we door met het NNN. Net zo goed als we doorgaan met de klimaatmaatregelen die in de brief genoemd worden. Daarom verdient het ook een hoofdstuk. Het zit hem dus vooral, denk ik, in het detailniveau waarop u nu vraagt om dit allemaal op te nemen, terwijl de klimaatmaatregelen niet ter discussie staan en ook zijn opgenomen in de transitiepaden. Dat geldt ook voor het NNN: de uitwerking zit ook op een ander dossier.

4650

Voorzitter, dat waren volgens mij alle punten.

4655

De **VOORZITTER**: Ik dank GS voor hun bijdrage in eerste termijn.

De heer Mülder, tweede termijn.

4660

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Sorry, ik was niet aan het opletten. Kan gebeuren. Ik wil in ieder geval de gedeputeerden danken voor de vele positieve reacties op verschillende moties. Dat hebben we ook wel eens anders hier meegemaakt. We hebben wel eens meegemaakt dat hier van tevoren werd gezegd dat we überhaupt geen moties mochten indienen. Dan vind ik dit toch veel leuker.

4665

Waar ik nog even specifiek op wil ingaan, is wonen boven winkels. Daar was een kleine technische aanpassing. Volgens mij zijn we daar al knikkend uit gekomen.

4670

Een ander punt is de cultuurmotie. Op zich snap ik u. Natuurlijk had ik liever gehad dat u had gezegd: o, wat fijn, dat ben ik al van plan – of iets in die richting – dus ik laat haar aan de Staten. Maar ik ga even in overleg, want ik heb nog niet met de heer Heijnen gesproken of we haar mogelijk kunnen aanhouden, omdat ik u ook wel begrijp dat ik zeg- Ik heb ook een brief van u gezien die volgens mij nog veel meer omvat. Volgens mij ligt die ook voor in de volgende commissie. Zeg ik dat goed? Ja, sorry, het moet allemaal via u, maar ik doe het even zo. Dan wil ik met mijn mede-indieners kijken of daar een mouw aan te passen is.

4675

4680 Het laatste wat ik nog wilde zeggen, is dat ik het enigszins apart vond, ondanks dat het een oude motie is over het openbaar vervoer voor minima. Ik vind dat op zich een sympathiek onderwerp, hoewel ik me afvraag in hoeverre dat goed en effectief is. Maar ik vind het toch ook enigszins lelijk om eigenlijk te zeggen: we hebben een heel mooi motie eigenlijk voor de bühne ingericht, terwijl de gemeenten lekker zelf moeten gaan betalen. Dat vind ik wat jammer. Ik denk dat dat een soort van jammer is.

4685 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, dat moet ik dan toch even verduidelijken. Het ging hier niet om een motie, het ging hier om een tarievenkader, een goed doordacht voorstel van het college dat we hier bijna Statenbreed hebben vastgesteld en waar blijkbaar al twee jaar heel serieus uitvoering aan wordt gegeven door het college, samen met de vervoerders. Dus ik zou toch hopen dat u dat een beetje kunt rechtzetten.

4690 De heer **MÜLDER** (D66): Nee, sorry, het tarievenkader snap ik, en ik vind het heel goed dat het er is. Ik had alleen in uw bijdrage een beetje het idee dat u het aankaartte als: we moeten werk maken van gratis openbaar vervoer voor minima. Dan denk ik: ja, dat kunt u zeggen, maar wij kunnen dat uiteindelijk alsnog- Althans, GS zijn niet bereid daarvoor te betalen. Dus hoe gaan we daarmee om? Voor de rest, goed dat aan die tarievenkaart wordt gewerkt.

De **VOORZITTER**: De laatste spreker was de heer Mülder. Ik geef nu het woord aan de heer Wagelaar.

4700 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, dan snap ik uw opmerking toch niet helemaal. Volgens mij hebben we net gehoord dat het college hier heel serieus mee bezig is met gemeenten, om te kijken hoe zij dit mogelijk kunnen maken en dat gemeenten dit kunnen aanbieden. Misschien kan dat ook op een manier die niet direct een financiële bijdrage vraagt. Dus kunt u de suggestie dat dit iets voor de bühne zou zijn misschien toch nog even corrigeren?

4705 De heer **MÜLDER** (D66): Het uiteindelijke resultaat zou mij kunnen overtuigen dat het niet voor de bühne is, maar ik vind het wat gek dat het een soort van onze ambitie is. Ik heb ook heel veel ambities die ik graag hier zou willen voorleggen, waarvan ik hoop dat GS bij gemeenten langsgaan om te vragen of zij ervoor willen betalen, omdat wij er geen geld voor hebben. Maar ik hoop inderdaad dat er iets uitkomt waarmee u mij kunt overtuigen dat het niet voor de bühne is.

4715 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan toch nog even, als het college dit besluit vastlegt in een voordracht die breed door de Staten wordt gedeeld, is het toch niet gek om te vragen of daar opvolging aan wordt gegeven?

De heer **MÜLDER** (D66): Daarop gaf ik u al gelijk.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

4720 De heer **MÜLDER** (D66): Ik houd het hierbij, mijnheer de commissaris. Voorzitter, in dit geval.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk.

4725 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Als het college financieel verstandig doet, moet je er ook altijd voor waken dat PS dat ook een beetje overnemen. Enerzijds begrijp ik heel goed dat er best wat ambities zijn die we willen toevoegen, ook gezien de onderbestedingen die we de afgelopen jaren hebben gehad. We zullen ook zeker niet overal tegen zijn en zeker een aantal moties die hier vandaag zijn ingediend ook steunen. Ik snap dat u allemaal heel benieuwd bent welke dat dan zijn, want als JA21 een motie steunt, dan is de kans dat die wordt aangenomen over het algemeen historisch gezien altijd net even iets kleiner. Dus ja, dat is meestal geen goed teken. Maar goed, dat zult u straks merken bij de stemming, want het heeft niet zoveel zin om twintig moties langs te gaan. Wij hebben wel steeds de keuze gemaakt: is het financieel verantwoord om een motie te steunen? We zullen alleen de moties steunen waarvan we en het doel heel goed vinden en waarvan we de financiële consequenties niet te groot achten

4735 voor onze financiële positie.

4740 Dan was er nog één motie waar ik even specifiek op wilde ingaan, want die triggerde mij wel een beetje. Dat is de motie van Forum voor Democratie: geef de helft van de onderbestedingen terug. Voorzitter, wat ik daar nou zo leuk aan vind, is dat die ons eigenlijk een beetje in een spagaat
4745 brengt. Je staat hier als politicus in de eerste plaats. Politiek gezien ben ik het er helemaal mee eens dat als wij inderdaad minder geld uitgeven, dat zou moeten doorstromen via een verlaging van de opcenten. Tegelijkertijd sta je hier ook een beetje als hoeder van de financiën. En wat laat je dan zwaarder wegen? Ik merk dat ik daar soms wel in doorsla, dat ik denk: als die financiën maar op orde zijn, dat moet dan de hoofdprioriteit zijn. Ik merk dat ik dat nu ook een beetje heb.
4750 Ik heb die motie gelezen en u geeft aan: er is toch 84 miljoen positief resultaat. Dan denk ik: eigenlijk was dat vóór onttrekking uit de reserves € 36 miljoen. Dus we moeten wel even de cijfers goed hebben. Vervolgens zegt u: we moeten de kerntaken goed uitvoeren, waaronder infrastructuur. Daar ben ik het helemaal honderd procent mee eens. Maar als geld niet nodig blijkt te zijn, moeten we het ook teruggeven. Daar ben ik het ook helemaal mee eens. Maar
4755 vervolgens denk ik: de reden dat we die overschotten nu juist in de algemene reserve storten, is omdat we de komende jaren moeten kunnen waarborgen dat we die grote uitgaven voor infrastructurale projecten kunnen borgen. Dan zou het hypocriet zijn als wij deze motie zouden steunen, omdat die de financiële positie geen goed doet. Dus ja, dit was wel even een spagaat die ik toch wilde toelichten vanaf deze kant. En verder hoort u straks bij de stemming hoe het balletje gevallen is. Voor uw historische kans op slagen hoop ik dat wij niet meestemmen met u.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD.

4760 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u, voorzitter. Ik keek net even op mijn weerappje. Het is 22 graden buiten, dus ik heb het op 5 december niet eerder zo warm gehad. We vieren toch een beetje Sinterklaas. Maar ik vind het wel een leuke Sinterklaas. Iedereen in de woonkamer is vrolijk en het zijn ook leuke cadeautjes. Ook omdat er een leuk cadeautje van de VVD bij zit, overigens wel mede ingediend door heel veel partijen. Laat ik niet alle moties langslopen, maar bij een
4765 aantal moties wil ik even stilstaan. Dat zijn dus ook de moties waarvan wij als VVD of mede-indiener zijn of waarvoor we vóór zullen stemmen.

4770 Dat is onder andere de motie 'Wonen boven winkels'. Ja, de een zal het een druppel op een gloeiende plaat noemen, maar aan de andere kant zitten wij er wel zo in: alle kleine beetje helpen. Dus zeker steun voor deze motie.

Dan de motie over geothermie. Wij zien ook in dat dit mogelijk een beproefd concept kan zijn voor het tegengaan, of deels tegengaan, van netcongestie. Dus dat is ook iets waaraan wij onze steun verlenen.

4775 De motie over arbeidsmigranten. Ook wij vinden dat de arbeidsomstandigheden beter moeten. Daar wil ik wel een opmerking bij plaatsen. Ja, er zijn dakloze arbeidsmigranten. Dat is verschrikkelijk. En dan durven wij als VVD ook wel het standpunt te huldigen dat werkgevers stevig moeten worden toegesproken, en misschien wel meer dan dat. Want uiteindelijk zijn in onze visie arbeidsmigranten aan het werk, of ze zijn niet dakloos maar hebben gewoon een dak
4780 daar waar zij wonen. Dat kan Polen zijn, dat kan Tsjechië zijn, en werkgevers moeten dan voor een ordentelijke terugreis zorgen. Dus het is eigenlijk een gotspe dat deze motie nodig is. Om toch, in ieder geval, deze uitwassen enigszins te bestrijden, steunen wij deze motie graag.

4785 Dan toch nog even de motie van Forum voor Democratie. Daar werden wij natuurlijk ook toe uitgedaagd. Ik voeg eigenlijk heel weinig toe aan de woorden van mevrouw Uiterwijk. Ja, de spagaat, ik zie hem ook. Ik ben alleen niet zo lenig, dus ik kan hem hier niet maken, maar verbaal kan ik hem volledig steunen. Want inderdaad, ik voel met u mee, meneer Dekker, maar uiteindelijk zullen we het surplus dat we nu hebben voor de lange termijn moeten gebruiken, omdat we met de netto-schuldquote en ook met de kapitaallasten toch richting risicovol gaan.
4790 Een fijne boodschap is het niet, maar het is wel realiteit. Uiteraard zullen we altijd graag in gezamenlijkheid met Forum aandachtig kijken naar het Berenschotrapport en dat ook als opmaat naar de volgende coalitieonderhandelingen meenemen. Want wij denken nog steeds, en dat waren we altijd al van mening, dat de broekriem nog een gaatje strakker kan worden aangehaald.

4795 Dan tot slot de motie over de regiocertificering. Die hebben we mede ingediend, ook omdat wij daar een aantal innovatieve zaken in zien staan, wat ook kan leiden tot het gebruik van minder

bestrijdingsmiddelen. Dat is volgens mij wat wij Statenbreed willen, en daarom ook steun voor die motie.

4800 Nou, laat ik hem toch nog even doen, aangezien ik niet altijd evenveel aandacht besteed aan de ChristenUnie en ze niet tekort wil doen. Ook de natuurtoiletten steunen wij. Ja, uiteindelijk moet je een keer je behoefte doen en dat zal ook wel eens in de natuur moeten. En aangezien wij veelvuldig in deze Statenzaal hebben gehoord dat hondenpoep zeer schadelijk is voor de natuur, zal mensenpoep dat ook zijn. Dus dan kun je maar beter een toilet inrichten, zodat mensen ook
4805 hun bijdrage kunnen leveren aan het tegengaan van de stikstofuitstoot. Voorzitter, laat ik met deze boodschap besluiten.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Bezaan van de PVV. Nee? Mevrouw Schneemann van Volt. Mevrouw De Sain van BBB?

4810 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Voorzitter, het is natuurlijk ontzettend mooi te zien dat als je in gesprek gaat in de regio met wat burgemeesters en wethouders, je die informatie hier mee terug naar de Staten kunt nemen en dat daar een motie uit voortvloeit die wij dan ook nog mede mogen indienen: 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken'. Ik vind dat echt het
4815ultieme voorbeeld van volksvertegenwoordiger zijn: dat je je regio ingaat, iets mee terug kunt nemen en daarmee de collega's in de regio kunt helpen. Dus we zijn ook heel blij dat we die motie mede mochten indienen. Een heel mooie motie.

Het CDA benoemde net in hun eerste termijn blij te zijn met dit stikstofbeleid. Wij, BBB, maken
4820ons grote zorgen over de agrarische gezinnen en dit stikstofbeleid. Boeren moeten generiek veel stikstof reduceren, maar krijgen geen vergunningen om dat te kunnen doen. Ze krijgen een norm opgelegd van maximaal 2,6 koeien per hectare, maar er is geen duidelijkheid of die bedrijven nog kunnen bestaan als ze koeien moeten wegdoen. In de zonering wordt nog veel meer gevraagd, maar een goede onderbouwing voor de grote zonering is er niet. En wij? Wij hebben
4825zorgen, maar zien ook kansen in de vragen die de kaderbrief bij de provincie legt. Daarom willen wij graag aan het CDA vragen om met ons aan tafel te zitten om bij de uitwerking van de plannen echt te kijken hoe we die vergunningverlening kunnen lostrekken. En die vergunningverlening lostrekken is één, maar dat moet dan ook gebeuren zonder het onmogelijke van de boeren te vragen. Ik kan me niet voorstellen dat het CDA daar negatief tegenover staat.

4830 Verder, over de arbeidsmigranten is natuurlijk ook al wel wat gezegd.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, naast een uitnodiging, volgens mij, vinden BBB en CDA elkaar in een zeer warm hart voor de agrarische sector. En trots – en dat heb ik ook in mijn bijdrage
4835gezegd – op de prachtige agrarische sector met zeer veel melkveehouderijen die we in Noord-Holland hebben. Waar ik blij mee ben, is dat er nu schot in de zaak zit. Ik denk dat de onzekerheid, ook voor agrarische bedrijven, van de afgelopen jaren en het niet legaliseren van de PAS-melders bijvoorbeeld ook niets heeft opgeleverd. Dat het pijn gaat doen: ja. Dat we de gesprekken moeten voeren over hoe we die pijn zo veel mogelijk kunnen matigen en hoe we
4840zoveel mogelijk van onze mooie boerderijen in Noord-Holland kunnen behouden, ook in die zonering, daarover ga ik graag met u het gesprek aan. Maar ik hoop wel dat ik dan ook BBB aan onze zijde vind in het besef dat er ook maatregelen genomen moeten worden om die vergunningverlening weer op gang te krijgen.

4845 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij met deze handreiking van het CDA en ik denk dat wij elkaar deels wel kunnen vinden hierin. Maar die vergunningverlening lostrekken is echt super-, super-, superbelangrijk. Niet alleen voor de agrariërs, maar ook voor de bouw, de industrie en economische doeleinden hier in onze mooie provincie. Daarnaast is het wel zo dat de handelingen die wij moeten doen om die vergunningverlening weer los te krijgen, wel
4850proportioneel moeten zijn. Wij gaan met elkaar om tafel zitten en kijken hoe we er verder uit komen dan.

Voorzitter, ik ga verder met mijn tweede termijn. Bij de arbeidsmigranten was ik gebleven. Wij snappen het punt van de Partij van de Arbeid en willen hier ook geen misstanden over hebben.
4855Maar we willen wel benoemen dat arbeidsmigranten al wel een huis hebben; dat staat alleen niet in Nederland. Daar heb ik met uw collega al vaker het woord over mogen wisselen. Het is goed

4860 dat jullie dit hier benoemd hebben. Ik wil wel graag nog even de bevestiging horen dat het AKF-keurmerk volwaardig naast het SNF-keurmerk blijft bestaan, omdat dat voor de agrarische sector gewoon heel belangrijk is. We zijn ook heel blij dat er verder geen uitvalbedden in staan. Dat stemt onze fractie gerust.

4865 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Misschien dan even ter verduidelijking: dat zijn uitstekende vragen die u straks aan mijn collega Karar kunt stellen. Deze motie gaat niet over die keurmerken in de Omgevingsverordening. Dit gaat echt over de coördinerende rol. Misschien even voor de duidelijkheid bij deze motie.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Helemaal goed. Ik krijg zo meteen het antwoord.

4870 Gratis ov voor minima: BBB ziet liever ov, zeker in het landelijk gebied, zodat de inwoners van het landelijk gebied ook een keuze krijgen hoe zij willen reizen: met de auto of met het ov.

‘Wonen boven winkels’ is een heel goed initiatief en dat zullen wij steunen.

4875 Geothermie werkt zeker bij de tuinbouwkassen gewoon heel goed. Kleine projecten zijn wij gunstig gestemd. Dat in de motie staat dat het niet kostenverhogend mag zijn voor de eindgebruiker, stemt ons blij.

4880 En wat betreft de motie ‘Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland’: wij kijken uit naar de mogelijke digitale Gouden Gids en hopen dat we elkaar op die digitale lijn heel snel kunnen vinden voor een goede uitvoering van al het economische werk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen, CDA.

4885 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik wil mijn tweede termijn beginnen met een spreuk: “Heb je honing gevonden, eet er niet meer van dan je nodig hebt, anders word je misselijk en spuug je het weer uit.” U kunt zelf ook googelen waar dat staat, maar het is in een boek dat toch zeer veel inspiratie voor mijn partij oplevert. Ik denk dat dat waardevol is, want ik denk dat we vandaag naar een grote pot geld, honing, hebben staan kijken
4890 waar wellicht meer projecten uit hadden kunnen plaatsvinden, en dat we ons met elkaar hebben gematigd om te doen wat nodig is voor de samenleving en tegelijkertijd ook de financiën op orde te houden. Dus ik vond dat mooi, voorzitter. En zo hebt u onbedoeld toch allemaal uw inspiratie uit een mooi boek gehaald.

4895 Dan nog twee dingen. Ik ben heel blij dat de motie Maatschappelijk vastgoed, zoals ik van de heer Wagelaar begrijp, postuum nog op goedkeuring van de heer Den Uyl kan rekenen.

De motie over Ketikoti zullen wij steunen, hoewel wij niet per se iets zien in een werkgroep daarover. Maar dat we daarbij stilstaan met elkaar is belangrijk.

4900 Tot slot, voorzitter, de motie Cultuurkaart. Ik worstel een beetje met de reactie van de gedeputeerde, juist omdat we die motie hadden bedoeld als een steun in de rug voor het beleid, om juist in die provinciale en verbindende rol van de provincie te kijken waar nog gaten zitten en waar we gemeenten kunnen assisteren om daar goed zicht op te krijgen. Vaak hebben
4905 gemeenten ook beperkte ambtelijke capaciteit om die rol te kunnen pakken. Dan is het natuurlijk lastig als een motie die bedoeld is als steun voor het beleid, wordt ontraden. Tegelijkertijd hebben we de gedeputeerde ook goed gehoord. Dus wellicht, als hij daar nog wat aardige woorden aan kan wijden, dan kunnen wij de motie wellicht ook aanhouden – nadat we hebben overlegd met de andere partijen. Ik dank u wel.

4910 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dekker van Forum? Nee. De heer Van der Waart. Sorry, Statenlid Van der Waard. Ik wilde ‘De Weerdt’ zeggen, maar-

4915 Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, dank u wel. Ik zal niet het hele lijstje langslopen. Wij hebben in onze eerste bijdrage, onze eerste termijn, al aangegeven waar we wel vóór zijn. Ik wil nog wel benoemen dat het amendement dat door de ChristenUnie is ingediend toch wel interessant is. In die zin, we hebben het over het klimaat, code rood voor het klimaat. Het lijstje

dat daarin wordt opgesomd, wat we natuurlijk hebben besproken bij de behandeling van de Voortgangsrapportage Klimaat: het is ook wel weer heel mooi om die opsomming te zien. Inderdaad overbodig, want we hebben het er vaker over gehad, maar het doet wel goed om dat
4920 weer terug te zien. Dat wilde ik nog even gezegd hebben.

Verder blijven we natuurlijk met z'n allen hard werken aan onze idealen en onze visie die we hier in de Staten hebben. Daar hoort volgens mij ook bij dat we stappen zetten richting een schoner milieu. Wij zullen ook de motie die BBB indient, steunen. Die zien we als een mooi eerste stapje
4925 als het gaat om minder gewasbeschermingsmiddelen. Zoals u weet zijn we daar ook druk mee bezig, met een discussienota, et cetera. Wat ons betreft krijgt dat ook nog een vervolg. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u, voorzitter. Even terugkomend op het openbaar vervoer. Het zou mij een heel lief ding waard zijn als wij openbaar vervoer kunnen aanbieden via een publiek aangestuurd bedrijf met zo laag mogelijke tarieven. Dat is een droom, maar die mag
4930 je natuurlijk altijd hebben en mee doorgaan om te kijken of je die kunt bereiken. Wij vinden dat publieke diensten in publieke handen moeten zijn. Nu horen wij de gedeputeerde zeggen dat hij een stapje zet in de richting van betaalbaar openbaar vervoer. Dat is er alweer eentje, en daar ben ik blij mee. Maar het neemt niet weg dat we eigenlijk het liefst nog veel meer zouden willen dan alleen maar dat. Op naar de volgende periode, zou ik bijna zeggen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter. Ook ik ga niet alle moties langs. Ik vind het fijn dat ik ook aan de hand van vragen en moties van andere collega's wat meer antwoorden heb gekregen van gedeputeerden op de kaderbrief.

Ik wil wel zeggen, en dat heb ik uitgesproken in eerste termijn, dat het als het gaat om woningbouw boven leegstaand vastgoed – van D66 – mooi is dat die motie eigenlijk overeind blijft, hoop ik, en niet aangehouden gaat worden.

Dan de motie van het CDA over het verbreden van het ontzorgingsprogramma verduurzaming. Daar gaan we voorstemmen.

Dan onze motie over het borgingsmoment bij overschrijding van financiële signaalwaarden. Als de voorzitter van de Rekeningencommissie je ergens op wijst, wat wij als kleine fractie niet altijd
4955 in de smiezen hebben, namelijk dat op 28 mei in de Rekeningcommissie een en ander is gepresenteerd – dat heb ik even opgezocht – dan ga ik die motie intrekken. Motie M85. Dan wil ik best even hoe of wat afwachten.

Motie 85 'Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding financiële signaalwaarden' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan motie M80 van het CDA, 'Provinciale regierol bij toerismespreiding'. Daar willen we – ik weet dat dat het stokpaardje is van het CDA – best nog over nadenken. Ik denk dat we misschien ook, om een signaal af te geven, mee gaan
4965 instemmen.

Dan de motie 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland'. Daarover zijn wij in de commissie positief geweest. Dus daar gaan we voorstemmen.

En dan komen we nog bij twee moties van onszelf. Dat is natuurlijk de structurele analyse onderbesteding. Ik heb de gedeputeerde goed gehoord. Zij zegt eigenlijk: laat het maar aan ons over, dan komt het goed. Die hou ik wel overeind.

En als laatste de motie Ketu Koti. Die heb ik enigszins aangepast om tegemoet te komen aan alle partijen hier in de Staten. We gaan elkaar hierover hopelijk spreken in het Presidium. En ja, ik hoop dat die het haalt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Wagelaar, Partij van de Arbeid.

4980 Motie M85 is dus ingetrokken.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, allereerst dan toch nog even over het openbaar vervoer voor minima. We zijn heel blij met de toezegging van de gedeputeerde dat hij na de zomer met meer informatie komt en hierover in gesprek gaat met gemeenten. We zouden daarbij de
4985 klemmende oproep willen doen om dat gesprek met die gemeenten natuurlijk zo aantrekkelijk mogelijk te maken en te proberen zoveel mogelijk gemeenten ertoe te bewegen dat zij dit product daadwerkelijk willen gaan aanbieden. Die hoop spreken we bij deze uit. Daar gaan we het na de zomer verder over hebben.

4990 Dan nog een aantal moties. Allereerst zijn er een aantal moties waarvan we gewoon heel blij zijn dat we die waarschijnlijk mooi kunnen aannemen in de Staten. Dan denk ik aan die motie over geothermie, over de Clean Energy Hubs, over natuurtoiletten en over wonen boven winkels. Dat zijn volgens mij allemaal mooie voorstellen waarmee we gewoon een stapje vooruit kunnen zetten als provincie en Noord-Holland daarmee weer een stukje mooier kunnen maken met het
4995 geld dat we nu over hebben.

Dan nog een paar andere moties. Specifiek die over regiocertificering van BBB. De fractievoorzitter van BBB hield natuurlijk een mooi, indrukwekkend verhaal over de toekomst van de landbouw. Die hand pakken we graag aan en we hopen dat we met deze motie inderdaad
5000 gezamenlijk kunnen werken aan een sector met minder gewasbeschermingsmiddelen en daarmee ook aan de toekomstbestendigheid van die sector.

Dan nog een motie van de burens, van de VVD, over de economie. Ik had daar wat kritische vragen over: in hoeverre is dit niet de eigen verantwoordelijkheid van ondernemers? Maar op zich heeft de fractievoorzitter daar ook een goed verhaal over gehouden. We zien dit toch ook wel als een
5005 mooie erkenning van de VVD dat de provincie niet alleen maar strak op de kerntaken hoeft te zitten, maar soms ook best een stapje naar voren kan doen wanneer dat simpelweg meerwaarde heeft.

5010 De **VOORZITTER**: Dat was bij wijze van spreken, meneer Terwal. Maar toch een interruptie.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik schaar dit onder uitlokking. Er is ooit volgens mij een rapport geschreven, volgens mij het rapport Lodders, vanuit de landelijke overheid, en daarin zijn toen alle kerntaken beschreven. Een van die kerntaken is regionale economie en daar past deze motie
5015 onder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, en dan is natuurlijk de vraag hoe je invulling geeft aan die kerntaak. Wij denken dat dit best ambitieus is daarin. Maar goed, als PvdA zijn we ook ambitieus en daarom kunnen we deze motie van harte steunen.
5020

Dan nog afsluitend met de motie van 50PLUS over Ketu Koti. We zijn heel blij dat er nu een motie ligt met een iets aangepast dictum waarvan we denken dat het goed werkbaar is, maar tegelijkertijd ook recht doet aan de waarde van Ketu Koti en de gevoeligheid van het onderwerp. Dus we hopen dat we die mooi kunnen aannemen in de Staten. Wij zullen in ieder geval
5025 voorstemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Buit van de ChristenUnie.

5030 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, mag ik een punt van orde maken?

De **VOORZITTER**: Ja.

5035 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Er was een aanpassing in de motie Ketu Koti. Mag ik die nog even toelichten, voor mevrouw Buit, voorzitter?

De **VOORZITTER**: U heeft toch die-

5040 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, die zit er al in, maar bij “Verzoeken Gedeputeerde Staten” moet staan: “Spreken uit dat”. Dat wil ik voor de volledigheid even vermelden. En het derde dictum: “PS geïnformeerd wordt”.

5045 De **VOORZITTER**: Straks, als ik het debat ga afsluiten, geef ik u nog de kans om moties eventueel aan te passen of te veranderen. Dus ik denk dat het verstandig is om dat op dat moment te doen, zodat we precies weten welke moties straks in stemming worden gebracht. Ik kom straks nog even bij u terug, mevrouw Van der Helm.

Mevrouw Buit.

5050 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Mooi om te zien dat er toch best wat moties zijn ingediend en dat we samen toch beter zijn dan alleen. Dus we dienen graag met een aantal partijen moties mede in. Mooie ideeën waarmee de provincie verder komt. Dus daar zijn we blij mee.

5055 Ook dank voor de beantwoording van GS. Het is enigszins fijn dat GS onze zorgen over de realisatie van de Actieagenda Actieve Mobiliteit erkennen. We zijn ook erg benieuwd naar de uitkomst van deze gesprekken. Ik hoop dat de gedeputeerde kan toezeggen dat hij ons op de hoogte houdt en bij PS terugkomt als duidelijk is wat nodig is om het probleem van die capaciteit op te lossen.

5060 Wat betreft het amendement worstel ik nog wat. Ik snap aan de ene kant dat in hoofdstuk 3.5 de hoofddoelen wat meer benoemd worden en niet zozeer de specifieke maatregelen, maar toch mis ik dan de klimaatdoelen met de beleidsontwikkelingen zonder financiële gevolgen. Die staan nog steeds niet in dat hoofdstuk. Gezien het belang van het onderwerp blijf ik dat gek vinden en denk ik dat ik het amendement alsnog ga indienen.

5065

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid De Weerd, Fractie De Weerd.

5070 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Ja, een mooi debat. Het is inderdaad een grote honingpot. Maar al met al denk ik dat er een aantal zaken zijn die goed aansluiten bij mijn persoonlijke visie, maar ook bij de visie van veel verschillende partijen. Ik ben blij dat er veel steun lijkt te zijn voor moties over wonen boven winkels, het slim verbinden van economische zaken rondom AI, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, geothermie, arbeidsmigranten in Noord-Holland en ook de natuurtoiletten.

5075 Nog een puntje over motie M91, over het omschakelpotentieel naar biologische landbouw. Ik begreep dat het doel is om vijftien procent areaal in 2030 te behalen en dat het provinciale areaal in Noord-Holland blijft steken op vijf procent. GS kiezen ervoor om de markt aan te jagen. Ik vraag me oprecht af of we daarmee het doel gaan halen. Maar goed, ik wil het debat niet overdoen. Ik begrijp dat hierover al uitvoerig debat is geweest in de commissie. Maar ik begrijp ook dat de politieke wil vóór deze motie ontbreekt.

5080

5085 Tot slot: een leuke, inzichtgevende spreuk van het CDA. 84 miljoen aan positief resultaat. Ik zie in deze motielijst al behoorlijk wat investeringen, maar geen investeringen die de financiële positie naar mijn mening significant gaan veranderen. Dus al met al denk ik dat er genoeg honing in de pot blijft. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

5090 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. Ik was net eigenlijk mijn bijdrage in tweede termijn nog aan het schrijven. Dus dit is misschien een kleine improvisatie.

Mijn slotwoord is misschien toch een kleine verzuchting van lichte teleurstelling. Wat mij opvalt, is dat onze moties die toch al in lijn lagen met wat GS van plan waren, worden omarmd. Daar zijn

5095 we natuurlijk heel erg blij mee. Dat lijkt geen twijfel. Maar juist die moties waarbij we GS vragen een stapje vooruit te doen, en die vallen op het gebied van het landelijk gebied, worden ontraden. Terwijl we juist ons best hebben gedaan om GS in het dictum van de moties tegemoet te komen door heel weinig geld te vragen en er ook voor te zorgen dat die moties geen beroep doen op ambtelijke capaciteit. Want daarop wordt het nu, als ik het goed begrepen heb,
5100 afgewezen. Wij zeggen expliciet: besteed dat uit aan een extern bureau. Dus eigenlijk is de enige handeling die wij van de ambtenaren vragen het vinden van een passend extern bureau. Dat wilde ik toch nog even mededelen. Wellicht is hier nog een verschuiving van mening mogelijk.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, ik snap op zich natuurlijk de verzuchting van mevrouw Vonck, maar is het niet zo dat we nu best een aantal mooie moties in de Staten hebben die denk ik zeker de klimaat- en groene kant goed bedienen? Verduurzaming maatschappelijk vastgoed, geothermie, wat hebben we nog meer, natuurtoiletten. En dat het beter is om dat soort dingen net wat meer in te zetten dan dat je er nog allemaal dingen bij doet waarvoor je net niet de capaciteit hebt en die je misschien net niet rond krijgt?

5110 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nou nee, want dat probeer ik nou juist uit te leggen. We hoeven hier geen capaciteit op te zetten als we het gewoon extern uitbesteden, bijvoorbeeld in de maand december. Dan kan dat extern in het eerste of tweede kwartaal worden uitgezocht. Het doet helemaal geen beroep op capaciteit. En zoals ik eerder al zei: qua budgettering is het peanuts,
5115 want we praten over 25.000 of 50.000 euro. En het zijn ook mooie moties.

De **VOORZITTER**: De heer Wagelaar. Ze zijn allemaal mooi. Alle moties zijn mooi.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Zo is het.

5120 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Zeker, dat zal ik niet ontkennen. Ik denk dat het college over het punt van de capaciteit nog wel iets gaat zeggen. Maar bent u toch niet blij dat, nou, ik denk toch in totaal wel 2 miljoen aan moties voor groene onderwerpen het gaat halen? Dat is toch best een mooi resultaat om zo mee in te gaan bij deze kaderbrief. Ziet u dat niet zo?

5125 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nou, daar hoort u van mij ook geen negatieve reactie op. Blij zou ik pas worden als onze moties ook worden meegenomen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Dank u wel.

5130 Volgens mij was er voor de heer Olthof nog iets over cultuur, een nadere duiding. Verder heb ik eigenlijk geen vragen gehoord.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

5135 Gedeputeerde **OLTHOF**: Excuses, voorzitter. Volgens mij zijn er drie puntjes waarop ik even moet reageren. Dat was de vraag van de ChristenUnie. Ja, uiteraard zullen we u ook via de commissie op de hoogte houden van de voortgang bij de Agenda Actieve Mobiliteit. Dat kan ik u toezeggen.

Dan nog even over het ov, betaalbaar ov. Belangrijk is dat het ov voor iedereen betaalbaar is. Laten we dat als uitgangspunt nemen. En dat het gebruik van het ov weer toeneemt. Wat wel zo is, is dat dit uiteindelijk gewoon een afspraak is uit het tarievenkader, dat we dit zouden uitwerken en ook aan de gemeenten zouden voorleggen. Volgens mij doen we dus wat we u hebben beloofd. Het zou vervelend zijn geweest als we dat niet hadden gedaan en u had gezegd: u bent uw afspraken niet nagekomen. Met andere woorden: we geven invulling aan hetgeen we
5145 met elkaar hebben afgesproken en dat zullen we ook met de gemeenten bespreken.

Dan de cultuurkaart. Ik worstel daarmee, want nogmaals, volgens mij verschillen we helemaal niet van mening. Wij hebben juist ook met de regio's, met de Kop van Noord-Holland voorop, goede gesprekken met de vier gemeenten en met de ambtelijke organisatie om te kijken hoe we uiteindelijk ook ambtelijk beter met elkaar kunnen samenwerken. Ook voor Noord-Holland hebben we de culturele organisaties en voorzieningen eigenlijk al in beeld gebracht. Die hebben we zelf al in beeld gebracht. Dat bespreken we ook met de gemeenten. Wat u nu vraagt, is om een dashboard in te richten waar dat ook op lange termijn gewaarborgd en dat het ook actueel

blijft. Daarvan zeggen we, met ervaring uit het verleden, waar zoiets uiteindelijk een stille dood is gestorven: laten we even goed kijken hoe hieraan invulling wordt gegeven. Daarbij zijn we ook afhankelijk van andere partijen. Het enige wat ik u toezeg, is: ik kom er bij u op terug. Alleen ga ik dat gewoon in Q3 niet redden, en in Q4 waarschijnlijk ook niet. Met andere woorden: het zit vooral in de tijd. Dat wordt op zijn vroegst Q1 van 2027. Volgens mij verschillen we op inhoud niet van mening. Ja, we moeten zorgen dat culturele voorzieningen goed in beeld zijn, maar ook goed in beeld blijven. En niet voor één keer een belofte invullen en vervolgens over twee of drie jaar denken: hé, het is allemaal achterhaald.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn volgens mij alle moties besproken en alle vragen beantwoord. Ik kom als eerste zo even terug bij mevrouw Van der Helm van 50PLUS, want zoals u weet: als we de beraadslagingen echt hebben afgesloten, kunnen er ook geen wijzigingen meer op moties of amendementen worden ingediend. Mevrouw Van der Helm, als ik het goed heb begrepen, kan ik u helpen door bij het dictum waar staat “Verzoeken Gedeputeerde Staten” dat te veranderen in “Spreken uit dat”. Klopt dat?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dat klopt. En bij het laatste gedachtestreepje, of punt – wat je wil – staat een beetje een kromme zin. “PS te informeren” moet zijn: “PS geïnformeerd worden voor”.

De **VOORZITTER**: Met uw welnemen passen we dat aan in deze bestaande motie. Anders moet er weer een nieuwe motie worden ingediend en moet deze worden ingetrokken. Overigens gaan we daar met het nieuwe systeem ook anders kijken, denk ik, want dat gaat een stuk vergemakkelijken. Maar bent u ermee akkoord dat we dat zo aanpassen? Dus het is niet zozeer aan GS, maar we spreken uit dat we dat als PS samen in het Presidium gaan bespreken. Dank u wel.

Motie 86-29 juni 2026

Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *Het Presidium begin juni 2026 in meerderheid heeft ingestemd met aanpassing van het provinciale vlagprotocol en Gedeputeerde Staten dit, in overleg met het Presidium, hebben doorgevoerd, zodat bij het provinciehuis op 30 juni de vlag halfstok hangt en op 1 juli (Keti Koti) in top;*
- *Provinciale Staten hierover als geheel nog geen formeel besluit hebben genomen;*
- *De invulling dit jaar beperkt is gebleven tot het hijsen van de vlag op 1 juli van 09.00 tot 09.15 uur, in bijzijn van enkel medewerkers van het provinciehuis en leden van Provinciale Staten,*
- *Andere overheden, waaronder de gemeente Amsterdam en de provincies Zeeland, Drenthe en Groningen, hier aanzienlijk ruimer en zichtbaarder invulling aan geven.*

Overwegende dat:

- *Het herdenken van het slavernijverleden en het vieren van de afschaffing daarvan betekenis hebben voor veel inwoners van Noord-Holland en bijdragen aan bewustwording, wederzijds begrip en dialoog;*
- *Een besloten vlagmoment van een kwartier geen recht doet aan die betekenis, noch aan de excuses die de provincie op 1 juli 2022 bij monde van de Commissaris van de Koning heeft aangeboden;*
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten zich uitspreken over het jaarlijks vlagmoment;*
- *Bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten de continuïteit, het draagvlak en een zorgvuldige jaarlijkse invulling kan borgen.*

Spreken uit dat:

- *Het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Keti Koti;*
- *In het najaar 2026 in gesprek te gaan met het Presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.*
- *PS geïnformeerd worden vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Keti Koti 2027 gereed is.*

En gaan over tot de orde van de dag.

5215 *Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Ik kijk of er nog andere fracties zijn die ingediende moties willen wijzigen, veranderen of intrekken. Intrekken mag altijd. Amendementen? Nee? Dan sluit ik hierbij de
5220 beraadslagingen over dit agendapunt. Dat was agendapunt 8. Dan gaan we uiteraard door met de stemming aan het eind van de vergadering. Ik hoop dat dat vanavond nog kan.

De discussie wordt gesloten.

5225 De **VOORZITTER**: Daarom gaan wij, met uw welnemen, door met agendapunt 9. U bent het er allemaal mee eens.

Agendapunt 9: de Zienswijze financiële-

5230 Meneer Heijnen, u heeft een vraag?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nou, ik had eigenlijk- Ik zit te seinen met Statenlid Van der Waart. Wij proberen contact te zoeken met de heer Mülder, die eigenlijk even de motie Cultuurkaart moet intrekken. Dus ja, dat waren we aan het doen.

5235 De heer **MÜLDER** (D66): Dan wil ik zeggen dat hij zich erg druk maakt over iets wat volgens mij net werd gezegd: dat hij op elk moment kan worden ingetrokken en ik toch het altijd leuk vind om GS daar op dat moment net zozeer als ik te laten zweten, want ik zit nog steeds extreem in de zon.

5240 De **VOORZITTER**: Ja, u zit vol in de spotlight, moet ik zeggen. Dat vindt u toch fijn?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dat vind ik inderdaad fijn, maar soms is het warm, vooral op dagen als vandaag.

5245 Maar nee, we kunnen de motie zeker op elk moment terugtrekken. Ik denk dat we tijdens het diner daar heel makkelijk uit kunnen komen.

De **VOORZITTER**: Ja, straks bij de stemming kunt u dat alsnog doen.

5250 **9 Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026).**

9.a Recreatieschap Spaarnwoude: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

9.b Alkmaar en Uitgeestermeer: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

9.c Twiske: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

5255 **9.d Groengebied Amstelland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**

9.e Plassenschap Loosdrecht: financiële stukken voor zienswijzen 2026.

De **VOORZITTER**: We gaan nu naar agendapunt 9. Dat is de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen, voordracht 38-2026. Zoals u weet nemen we als provincie Noord-Holland deel
5260 aan de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht. Dit zijn gemeenschappelijke regelingen. De financiële stukken worden aan raden en Staten voor zienswijze voorgelegd.

5265 U hebt dit ook besproken op 18 juni jongstleden in de commissie Bestuur. Een aantal punten heeft u daar al geconstateerd: overwegend stabiele financiële posities met vaak positieve resultaten. Er zijn wel zorgen over de structurele houdbaarheid. Er is gesproken over structureel te lage ramingen en onderbesteding, waardoor de reserves toenemen. Gedeputeerde Staten hebben aangegeven dat overtollige reserves moeten kunnen terugvloeien naar de deelnemers. Er is ook zorg over toenemende recreatiedruk door de woningbouw, groei van de bevolking en over
5270 het belang van keuzes rond gebruik, spreiding en financiering.

- 5275 U hebt besproken dat er bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer zorgen zijn over de financiële positie en de risico's, ondanks een incidentele bijdrage. Er zijn vragen over de onzekerheden die samenhangen met het besluit tot opheffing, zoals de financiële gevolgen, risico's voor de provincie, de borging van natuur en het toekomstperspectief van het gebied.
- Bij Recreatieschap Spaarnwoude hebt u gesproken over de positieve cijfers, maar er is wel twijfel over de werkelijke financiële situatie, omdat er signalen zouden zijn uit de praktijk en media.
- 5280 Bij Recreatieschap Twiske-Waterland was er aandacht voor de governance en de financiële weerbaarheid richting de toekomst. Er waren verschillende visies over de impact van festivals op de natuur en Natura 2000.
- 5285 Bij Plassenschap Loosdrecht is geconstateerd dat lasten structureel lager zijn dan begroot. Ook hebben Gedeputeerde Staten toegezegd schriftelijk terug te komen op het ecologisch beheerplan van Spaarnwoude.
- 5290 Een aantal sprekers heeft zich gemeld voor dit agendapunt. Dat zijn de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren, Statenlid Korzelius van GroenLinks en de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid. Klopt dat? Ja. Dan geef ik nu het woord aan de heer Nijkamp van 50PLUS.
- Eerste termijn Provinciale Staten*
- 5295 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank u, voorzitter. We hebben vastgesteld dat de provincie in 2027 bijna negen miljoen euro aan vijf recreatieschappen betaalt. Dat vinden we een behoorlijk substantieel bedrag. 50PLUS vindt het belangrijk dat die middelen doelmatig worden ingezet en dat de schappen financieel gezond blijven.
- 5300 Over het algemene beeld: de Jaarrekening 2025 laat bij de meeste schappen een beter resultaat zien dan begroot. Dat is positief. Maar we zien ook structurele kwetsbaarheden die aandacht vragen.
- 5305 Dan ga ik het hebben over Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, RAUM. Daar is volgens ons de situatie het meest zorgelijk. GS stellen voor akkoord te gaan met een incidentele bijdrage van ruim 341.000 euro voor 2027, omdat het schap anders al vroeg in 2027 in financiële problemen komt. Dat is een financiële bijdrage, maar een inhoudelijke invulling zit daar niet bij – om zichtbaar te maken welke verbetering daadwerkelijk nodig is en wat er van RAUM wordt verwacht. Tegelijkertijd wordt erkend dat de financiële positie ook met deze bijdrage kwetsbaar blijft en vanaf 2031 zelfs problematisch wordt. In eerste instantie had ik de vraag of GS kunnen toelichten hoe zij dat project richting de opheffing bewaken. Maar verderop in de stukken lezen we dat opheffing van het recreatieschap in 2026 plaatsvindt en dat wordt toegewerkt naar afronding van een procesplan, dat dit jaar nog aan de participanten, inclusief Staten, zal worden aangeboden. Is al bekend wanneer dit plan wordt aangeboden?
- 5315 Bij Twiske-Waterland lopen governance-discussies en worden bezuinigingsscenario's verder uitgewerkt. Dat stemt ook tot voorzichtigheid. We zien wel dat de opbrengsten zijn gestegen door meer recreantenbezoek. Dat is goed nieuws. Maar hoe beoordelen GS de financiële weerbaarheid van Het Twiske richting 2027 en verder, zeker nu de governance nog niet is afgerond?
- 5320 Dan over Spaarnwoude in het kort. Vorige week werden we via de media niet blij gemaakt. Er werd kenbaar gemaakt dat het schap in financiële problemen verkeert en dat diverse gemeenten eromheen niet meer borg willen staan voor eventuele verdere financiering. Toen hebben in de vergadering, in de commissie, GS daarop een eerste reactie gegeven: dat er contact is geweest met de genoemde gemeenten en dat die hebben gezegd zich niet te herkennen in de media-artikelen. Graag zien wij daarover nog een schriftelijke bevestiging van GS en de gemeenten waarom ze zich daar niet in herkennen. Want de mediapublicatie die wij hebben gezien, gaf toch een heel ander verhaal dan 'het niet herkennen in'.
- 5325

- 5330 Ten aanzien van de Verordening Financieel Beheer stellen GS voor geen zienswijze in te dienen. We willen wel benadrukken dat het opnemen van begrotingsrechtmatigheid als expliciet kader een verbetering is die PS eerder hebben bepleit.
- 5335 Tot slot, GS vragen de schappen nadrukkelijk kritisch te zijn bij uitgaven en geen beroep te doen op incidentele bijdragen. 50PLUS onderschrijft die oproep, maar vraagt GS hoe zij dat in de praktijk afdwingen bij schappen waar de financiële marges structureel krap zijn. Maak, is het voorstel van onze kant, afspraken over kwartaalrapportages, zodat GS en PS duidelijker en eerder geïnformeerd kunnen worden over de financiën. Dank u wel, voorzitter.
- 5340 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.
- Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. De natuur staat onder druk. Soorten verdwijnen en kwetsbare natuurgebieden hebben het steeds zwaarder door stikstof, droogte, klimaatverandering en toenemende recreatiedruk. Toch lijkt in de stukken van de recreatieschappen de nadruk vooral te liggen op meer gebruik, meer bezoekers en meer inkomsten. Sterker nog, in zowel de Jaarstukken 2025 als de Programmabegroting 2027 benoemt het bestuur van Twiske-Waterland de mogelijkheid om te onderzoeken hoe zij een ontheffing kunnen krijgen voor gebieden met een NNN-status. Zij kiezen hiervoor omdat zij dit zien als belemmerende wet- en regelgeving. Dit staat hun verdienmodel in de weg. Dat is voor de Partij voor de Dieren onacceptabel. We begrijpen dat de recreatieschappen inkomsten nodig hebben. Tegelijkertijd mag dit nooit ten koste gaan van natuur, en zeker niet wanneer het een N2000- of NNN-gebied betreft. Wij willen dan ook dat naast de financiële ruimte ook ecologische ruimte wordt toegevoegd aan de randvoorwaarden. Keuzes die een recreatieschap maakt, moeten niet alleen passen binnen de begroting, maar ook binnen datgene wat het betreffende recreatieschap ecologisch kan dragen. Daarom dienen wij het amendement 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen' in. "Besluiten in het bovengenoemde ontwerpbesluit de laatste bullet van het besluitonderdeel voor Recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland, luidend: "Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te blijven, zijn, bij de uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen zullen recreatieschappen keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijke ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke en ecologische ruimte van uw recreatieschap vallen." Echt een mond vol dit. "Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting, maar vertrouwen erop dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te doen op incidentele bijdragen van deelnemers." Te wijzigen in: "Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen zullen recreatieschappen keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en waar mogelijk, noodzakelijk, de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke en ecologische ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes worden gemaakt die passen binnen de begroting en de ecologische grenzen van een recreatieschap. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten, om zo ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van deelnemers, en gaan over tot de orde van de dag."
- 5375 **Amendement 15-29 juni 2026**
Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen
- 5380 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Besluit:
In het ontwerpbesluit de laatste bullet van het besluitonderdeel 'voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland' luidend:
- 5385 *"Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel en mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op*

5390 *dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers."*

wijzigen in:

5395 *"Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke en ecologische ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting en de ecologische grenzen van een recreatieschap. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers."*

5400

5405 *Toelichting*
De voorgestelde zienswijze van Gedeputeerde Staten legt sterk de nadruk op financiële discipline en het kritisch kijken naar uitgaven. Gezien de mate waarin natuur, biodiversiteit en de dieren onder druk staan (in vooral Natura2000 gebieden), wil Partij voor de Dieren dat er kritisch wordt gekeken naar activiteiten vanuit het ecologische perspectief, om te voorkomen dat natuur, biodiversiteit en dieren niet nog meer worden beschadigd. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de analyse

5410 *van OD NHN dat er geen specifiek broedseizoen is en dit afhankelijk is van de soort, locatie en weersomstandigheden.*

Recreatieschappen hebben niet alleen een recreatieve taak. Zij hebben ook de verantwoordelijkheid om natuur, landschap en milieu te behouden en waar mogelijk te versterken. Natuur is geen verdienmodel. Natuurbehoud is een overheidstaak in het algemeen belang.

5415

En gaan over tot de orde van de dag.

5420 *Ondertekening: Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).*

Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Dan heb ik tot slot nog een vraag aan de gedeputeerde. Eerder is aan onze gewaardeerde ex-collega Jaap Hollebeek toegezegd kritisch te kijken naar het gebruik van klepelmaaien bij Recreatieschap Spaarnwoude, vanwege de schade die dit veroorzaakt aan insecten en biodiversiteit. Kan de gedeputeerde aangeven wat nu de stand van zaken is naar aanleiding van deze toezegging? Dank u wel.

5425

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

5430 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Kijk, het belang van recreatie kan niet worden onderschat. Het vergroot het draagvlak voor natuur en landschap. Maar bovenal schept het mogelijkheden voor ontspanning en draagt het bij aan beweging en dus ook aan gezondheid. Zeker in een provincie waar de bevolking toch verder gaat groeien, zijn recreatie en de uitbreiding daarvan ontzettend belangrijk. De recreatieschappen vervullen daarbij een essentiële rol. Maar het gaat niet goed met de recreatieschappen. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft besloten de gemeenschappelijke regeling op te heffen, met name om financiële redenen. Dat geldt eigenlijk ook voor de andere schappen. Hoewel dat heel erg verschilt, is er in ieder geval toch een behoorlijk financieel probleem.

5435

5440 Voorzitter, er ligt al enige tijd een concept-initiatiefvoorstel van D66 en GroenLinks over de recreatieschappen onder de titel 'Groen voor iedereen'. De essentie van het voorstel is om GS te vragen een integraal voorstel te maken voor een toekomstbestendige, bestuurlijke en financiële inrichting van de recreatieschappen en dus ook van de recreatie in Noord-Holland. Dat

5445 *initiatiefvoorstel, voorzitter, is nog niet aan de Staten aangeboden, in overleg met de gedeputeerde, omdat zij druk bezig is met de governance van de recreatieschappen. Daar staat het nodige over in de voordracht, voorzitter, maar dat maakt ons niet echt gelukkig. GS willen in plaats van de huidige zware gemeenschappelijke regelingen een lichtere vorm, in de vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dat is naar de mening van GroenLinks in ieder geval slechts één*

5450 van de mogelijke vormen, maar misschien ook wel de minst wenselijke. Wat wij zouden willen, is een overzicht van de mogelijke vormen waarin recreatieschappen, ook in relatie tot de provincie, getransformeerd kunnen worden. Daarover willen we een discussie hebben in Provinciale Staten, in de commissie, en dan de lijn uitzetten voor de toekomst, waar we heen willen, juist ook in de relatie tussen de provincie en de recreatieschappen. Uitgangspunt zou wat ons betreft moeten
5455 zijn om de bestuurlijke drukte, en daarmee ook de daaraan verbonden kosten, te beperken. Ik heb in de commissie Bestuur, de laatste commissie, van 18 juni gevraagd wat GS nu in de resterende termijn van deze Staten nog willen bereiken met betrekking tot governance. Ik heb daar wel een schriftelijk antwoord op gekregen, maar eigenlijk alleen een verhaal over wat er tot nu toe gedaan is. Vandaar dat ik toch eigenlijk een vraag heb aan de gedeputeerde. Ik herhaal
5460 dus de vraag uit de commissie Bestuur: wat wilt u bereiken op het gebied van de governance van de recreatieschappen in de nog resterende Statenperiode? En bent u bereid ook de discussie met de Staten aan te gaan over de toekomst van de relatie van de recreatieschappen met de provincie Noord-Holland? Dank u wel, voorzitter.

5465 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik wilde het woord geven aan de heer Wallaart, maar die is er niet. Dat gaat dus niet door. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel om in eerste termijn te reageren namens GS.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

5470 Gedeputeerde **ROMMEL**: Excuus, voorzitter. Ik heb nog niet alle antwoorden, maar ik ga vast wel beginnen.

5475 Veel vragen zijn natuurlijk gesteld over RAUM en hoe het daarmee gaat. Daarover kan ik zeggen dat ik vorig jaar dacht dat er aardig schot in zat, omdat ik een voorstel had gedaan hoe we tot die opheffing konden komen, met borging van de natuur- en recreatiewaarden. Er is heel veel over en weer geweest en we hebben als provincie daar best wel de kar getrokken. Ik zag namelijk ook dat het bureau dat we destijds hadden ingehuurd antwoord had gegeven op vragen die we niet hadden gesteld. Dus hebben we daar als provincie vol op ingezet. Ik wilde het eigenlijk voor deze zomer kunnen afronden. Alleen bij de gemeenten is wat vertraging ontstaan. Daar ben ik niet blij mee. Ik denk ook, ik zie een heel mooie oplossing om de natuur en de recreatie te waarborgen.
5480 Straks, na de zomer, kom ik ook bij u terug met een voorstel over hoe we daarmee omgaan.

5485 Dan de governance van de andere recreatieschappen. U weet ook dat wij bij de recreatieschappen een minderheidsbelang hebben. Dus wij kunnen niet zoveel eisen. Dat weet u zelf ook nog wel, denk ik, gelet op de financiën destijds, dat ons een indexatie is opgedrongen die, zoals u vorig jaar hebt gezien, eigenlijk toch wel financiële druk heeft gebracht op ons provinciebudget. Want dat scheelt zo acht miljoen als je het doortrekt naar de komende jaren.

5490 Over de governance zijn we nu wel redelijk uit. Het bestuursbureau wordt dan opgeheven. Verder hebben we een situatie ontwikkeld waarin we de financiën goed in de gaten kunnen blijven houden. Maar de manier waarop u nu zegt 'kunt u met een voorstel komen over hoe we verder kunnen met die recreatieschappen en een toekomstbeeld schetsen' dat vind ik een heel lastige. Als je kijkt naar de recreatieschappen: ik hoop dat het bij het RAUM gaat lukken zoals ik het voor ogen heb, dat dus partijen die meer geschikt zijn om natuur en recreatie te borgen, dat over
5495 zullen nemen. Als je kijkt naar de andere schappen: wij hebben een minderheidsbelang. Het enige wat wij kunnen doen, is wat u zegt meenemen en ook aangeven. We kunnen zienswijzen indienen, maar dat wil niet zeggen dat die altijd worden overgenomen. Het enige wat je dan kunt doen, is zeggen: we stappen eruit of we gaan kijken of we draagvlak kunnen krijgen om het anders te gaan doen. Dat laatste heb ik de afgelopen periode gedaan. We hebben diverse
5500 gesprekken gehad. Dat heeft er alleen maar toe geleid dat er een andere governance is en dat ik wel het idee heb gekregen dat ze wat meer rekening houden met de positie van de provincie. Maar dat is wat we kunnen doen.

5505 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ja, ik begrijp de gedeputeerde goed. Het is natuurlijk best een ingewikkelde discussie, gelet op het minderheidsbelang. Maar wat ik nou zo graag zou willen, is dat we als provincie zelfstandig zouden kunnen bepalen wat we met die recreatieschappen willen. Wat is de verhouding van de provincie tot de recreatieschappen? Laten we het zoals het is? Moet het een gemeenschappelijke regeling worden? Moet het een BVO

5510 worden? Moet het een aparte stichting worden waarbij we alleen een subsidierelatie hebben en niet meer bestuurlijk betrokken zijn? Kortom, die discussie wil ik hebben.

5515 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik begrijp wat u zegt en die discussie hebben wij gehad. Maar binnen het schap kunnen wij niet bepalen welke vorm het krijgt. Wij kunnen alleen zeggen: nou, we hebben gekeken of het bijvoorbeeld een BVO kan worden, maar daarin zijn we overruled, want dat willen zij niet. De schappen hebben dus zelf gezegd wat voor vorm van governance zij willen. Dan heb je als provincie niets te vertellen.

5520 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ja, maar ik kan me voorstellen dat u zegt: we zijn ook afhankelijk van wat de gemeenten willen. Maar aan de andere kant hebben wij nog niet een blauwdruk als provincie vastgesteld van wat wij willen met die recreatieschappen, nog los van wat gemeenten willen. Ik wil gewoon een duidelijke lijn voor de toekomst hebben: hoe gaan wij om met recreatie? Welke rol vervullen wij als provincie bij die recreatieschappen? Want het laat onverlet dat recreatieschappen heel belangrijk zijn, omdat recreatie heel belangrijk is. Maar een heldere lijn van bestuurlijk willen wij die kant op, ontbreekt.

5525 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, als u zegt dat u vanuit de Staten breed graag onze positie bij de schappen wilt heroverwegen en wilt weten wat de mogelijkheden zijn, dan wil ik daar best een voorstel voor doen. Maar dat betekent wel dat wij als provincie twee keuzes hebben: je blijft zitten waar je bent of je gaat eruit. Dan kun dus kijken, als u dat bedoelt, wat kun je dan als je
5530 zegt dat we uit die recreatieschappen stappen, wat dan onze mogelijkheden zijn voor hoe je dan wel met de recreatieschappen om wilt gaan. Als u dat wilt, dan ben ik graag bereid daar een voorstel voor te doen.

5535 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Dan dank ik de gedeputeerde voor deze toezegging.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan gaan we dat doen.

5540 Even kijken. 50PLUS vroeg ook: hoe bewaakt u dit project? Ik kan u wel zeggen dat we even tot een soort impasse zijn gekomen en dat wij daar vrijdag ook weer overleg over hebben. Want hier moet wel gewoon een keer een oplossing uitkomen. De oplossing kan ik bieden, maar we moeten er wel met elkaar en met de gemeenten uitkomen. Na de zomer kom ik ook bij u terug met wat ik daarin voorstel.

5545 Dan Twiske-Waterland. Daar gaat het op zich goed. Het heeft een goede financiële weerbaarheid.

5550 Dan het artikel over Recreatieschap Spaarnwoude. U zegt: graag een schriftelijke bevestiging. Maar wij herkennen ons niet in het stuk. Echt ook de gemeenten herkennen zich niet in het stuk. Dan zegt u: kan dat in een schriftelijke bevestiging komen? Ja, maar voor wat? Er staan gewoon zaken in die niet goed zijn. De journalist heeft ons ook niet gevraagd: hoe kijkt u hiernaar? Ik weet nog dat er een gat in de weg was. Dat was al gemeld en zou al gerepareerd worden. Dan wordt gezegd: kijk eens hoe slecht het ervoor staat. Er was een paaltje omvergereden; dat was al bekend en moest gerepareerd worden. Het staat er net in alsof het recreatieschap niet goed voor het gebied zorgt. Ik vind dat ook best een moeilijk artikel voor de mensen die daar werken van
5555 Recreatie Noord-Holland. Want het is echt niet zo. Er wordt gewoon goed voor gezorgd. Dus ja, ik neem eerder afstand van het artikel dan dat ik nog ga onderbouwen van het hoe en wat. Ik hoop dat u dat ook onderschrijft en dat voldoende vindt.

5560 Dan, ja, waar ik even naar keek, met het klepelen. Wat u gevraagd had, of eigenlijk had de heer Hollebeek gevraagd: kunt u dat aan de orde stellen? Dat hebben we ook gedaan. Ik blijf dat ook wel doen. We delen natuurlijk het belang van biodiversiteit. Al moet ik heel eerlijk zeggen dat ik in mijn familie zelfs hele discussies heb over of klepelen wel of niet goed is voor de biodiversiteit. Daar zal ik u niet mee vermoeien, maar daar denken ze bij ons in de familie anders over. We hebben dit wel onder de aandacht gebracht, ook bij het recreatieschap. Dat zal ik bij het
5565 bestuurlijk overleg nog een keer doen. Maar ja, u hebt ook gezegd dat het niet tot extra kosten mag leiden. We hebben al wel wat extra stappen gedaan, als je denkt bijvoorbeeld aan natuurvriendelijke oevers en ecologische bermen. Dus we hebben daar oog voor.

5570 Dan heb ik nog het amendement. Ik heb hem niet voor me, dus ik weet ook niet welk nummer het is. Dank u wel. Amendement A15, over economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen. Laat ik het zo zeggen: wat hierin staat, moet ook al, omdat je je moet houden aan de Natura 2000-regelgeving en het beheer dat daarin zit. Ik wil dit amendement ontraden. Ik vroeg me alleen wel af – daar heb ik nog geen antwoord op gekregen – of een amendement hier wel mogelijk is. Maar ik ontraad het. Ik weet niet precies of het mogelijk is, want het is wel of niet
5575 een zienswijze indienen. Ik weet niet precies waar dit dan- O, ik zie net dat het wel kan. Ja, oké, dan zie ik het. U refereert aan het besluit van de voordracht, lees ik net. Maar ik ontraad het omdat we daar al aandacht voor vragen. Het loopt ook via het Natura 2000-plan. Het gaat juist om het recreatieschap waarin je wilt recreëren en waar je ook goed voor de natuur wilt zorgen, en dat het ook goed onderhouden wordt. Dus ik ontraad dit amendement omdat het eigenlijk
5580 overbodig is.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Nee? Dan sluit ik de beraadslagingen over dit agendapunt. Zijn er nog mensen die iets willen aanpassen aan een motie of iets dergelijks? Zo niet, dan zijn nu de beraadslagingen gesloten. De stemming vindt
5585 later op de agenda plaats.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Het is nu 17.40 uur. Het diner staat klaar vanaf 18.00 uur. Zullen we doorgaan? Ja. Dan gaan we vrolijk door met agendapunt 10. U hebt er zin in vandaag.
5590

10 Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).

De **VOORZITTER**: Agendapunt 10 is voordracht 40-2026, de Randstedelijke Rekenkamer, het
5595 rapport Water gewogen. De Rekenkamer heeft onderzocht hoe de provincie Noord-Holland waterbelangen weegt in de ruimtelijke ordening. Het rapport concludeert dat de provincie waterbelangen actief in beeld brengt en samenwerking stimuleert, maar dat verdere keuzes nodig zijn bij de afweging van ruimtelijke belangen. De Rekenkamer heeft een aantal aanbevelingen gedaan aan de provincie. Dat is ook besproken in de commissie Landelijk Gebied
5600 van 8 juni.

Een aantal kernpunten is aan bod gekomen: de provinciale rol als gebiedsregisseur en de samenwerking met gemeenten, waterschappen en andere gebiedspartners, maar ook het maken van explicietere keuzes bij wateropgaven, waaronder de uitwerking van het principe water en
5605 bodem sturend, beleidsopties voor Provinciale Staten en maatschappelijke kosten-batenafweging.

Ik heb een aantal partijen die zich hebben aangemeld om te spreken. Dat zijn mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren, de heer Van Tiggelen van de PVV, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Bakker van de VVD, mevrouw Jansen van D66 en Statenlid De Weerdt van fractie De Weerdt. Ja, mevrouw Jansen? Nee, u hoeft niet. Mag altijd. Dan beginnen we met mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.
5610

Eerste termijn Provinciale Staten

5615 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Voorzitter, de afgelopen dagen hebben we ervaren hoe belangrijk het is zorgvuldig om te gaan met water en onze natuur. Water is namelijk geen sluitpost in de ruimtelijke ordening. Het is een van de belangrijkste randvoorwaarden voor een gezonde, veilige en leefbare provincie. Dat is precies de boodschap van de Randstedelijke Rekenkamer. Daarom zijn wij ook blij met de voordracht die nu voorligt en kijken we uit naar het Regionaal Water- en
5620 Bodemprogramma, waarin deze aanbevelingen verder zullen worden uitgewerkt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen van de PVV.

5625 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Helaas hebben we ook bij dit belangrijke onderwerp te maken met beleid met misvattingen als basis. In het rapport wordt melding gemaakt van urgentie als gevolg van weersextremen. Zoals al eerder aangegeven is van een toename van weersextremen geen sprake in de waarnemingen. We zijn zelfs zo behulpzaam

geweest om aan te geven in welk hoofdstuk en op welke pagina het IPCC in zijn laatste rapport daar melding van maakt.

5630

Extremen zijn er altijd al geweest. In het jaar 1022 vielen de rivieren droog in Duitsland. In 1159 en 1171 waren er droogte en hitte in Italië en Duitsland. Als mensen een compleet lijstje willen, kan ik de Leeuwarder Courant van 28 juli 1846 aanbevelen. Daar staat een hele waslijst van weersextremen qua hitte.

5635

Aan de andere kant is het natuurlijk ook wel eens zo dat we een overvloed krijgen aan hemelwater. Als je langs de Rijn rijdt, zoals ondergetekende wel eens heeft gedaan, dan zie je daar allerlei dorpjes met oude gebouwen. Op die gebouwen staan soms allemaal streepjes met jaartallen ernaast om aan te geven hoe hoog het water toentertijd stond. Niets bijzonders aan de hand.

5640

Afgelopen week is het vanwege een zogenaamde klassieke omegablokkade best warm geweest. Klimaat is het gemiddelde weer over een periode van dertig jaar of langer. In onze beleving duurde de afgelopen week een stuk korter dan dertig jaar. Maar goed, dat is onze persoonlijke beleving. Daarover kunnen we natuurlijk van mening verschillen.

5645

Waterkwaliteit wordt heel anders beoordeeld dan voorheen. Criteria nemen niet alleen toe – we meten meer dan voorheen – maar ook de grenswaarden die we toepassen worden steeds strenger. Daarmee kun je natuurlijk je eigen crisis creëren. Er worden sterk verschillende normen toegepast. Een voorbeeld: het riviertje de Dinkel voldoet aan de norm in Duitsland. Dan stroomt die Nederland binnen en dan voldoet het opeens niet meer aan de norm. Even later stroomt het riviertje weer naar Duitsland en is het water opeens weer schoon. Dat is toch wel heel bijzonder. Kijk, of het water is schoon of het is niet schoon, maar allebei tegelijk vinden we een beetje vreemd. Net zo bizar is bijvoorbeeld de staat van de heidevelden. Eén meter over de grens met Duitsland zijn ze in goede staat, maar binnen dit land opeens niet. Dat is wel heel vreemd om vast te stellen.

5650

5655

In deze provincie maken we, in tegenstelling tot vele anderen, geen gebruik van grondwater voor onze drinkwatervoorziening. Dat is prettig. Het komt uit het IJsselmeer en de Lek en wordt eerst voorgefilterd. Daarna gaat het naar een infiltratiegebied. Normaal gesproken moet je filters van tijd tot tijd vervangen. Alleen bij infiltratiegebieden hoeft dat niet, hebben we ons laten uitleggen tijdens een werkbezoek. Dat is wel een prettig voordeel dat we hier in deze provincie hebben.

5660

Datacenters gebruiken niet alleen veel stroom, maar ook enorme hoeveelheden drinkwater. In combinatie met bevolkingstoename – er zitten ook mensen bij die ook wel eens wat drinken – zorgt dat natuurlijk voor een toenemende vraag. Wij brengen onszelf hier kunstmatig in de problemen. Wij zouden liever zien dat we problemen oplossen in plaats van ze te veroorzaken of gewoon te verzinnen, zoals bijvoorbeeld een stikstofcrisis. Dank u wel, voorzitter.

5665

5670

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. In tegenstelling tot mijn voorganger heb ik afgelopen weekend wel ervaren hoe weersextremen kunnen toenemen. Daarom wil ik graag waardering uitspreken voor dit rapport. Het is goed dat we dit hebben. Er zitten concrete aanbevelingen in en een groot deel daarvan is al overgenomen door het college. Als PS kunnen we dit volgens mij blijven gebruiken. Dat komt vast van pas tijdens de behandeling van het Regionaal Waterprogramma in het najaar. Dank u wel.

5675

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

5680

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank, voorzitter. Waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit zijn erg belangrijk. Daarom vinden we het positief dat we als provincie op de goede weg zijn en dat er stappen worden ondernomen. In de commissie hebben we een oproep gedaan om het manifest en position paper over drinkwaterbesparing van het initiatief Bouwtafel Waterzuinige Wijken te ondertekenen. Inmiddels is dit door onder andere de provincie Noord-Holland ondertekend. Daarom vraag ik GS wat zij het komende jaar gaan doen om drinkwater te besparen.

5685

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

5690

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter. 50PLUS heeft ook dit rapport met interesse gelezen en steunt natuurlijk de vijf aanbevelingen. De Rekenkamer laat zien dat Noord-Holland waterbelangen serieus neemt, maar dat er nog wat stappen te zetten zijn in het in kaart brengen van de daadwerkelijke keuzes die inwoners raken, vooral kwetsbare inwoners die

5695

bijvoorbeeld hittegevoelig of overstromingsgevoelig zijn. Vult u het maar zelf in.
Wij hadden in de commissie moeite met een aanbeveling waarbij de Rekenkamer aan GS vraagt om technisch neutrale beleidsopties voor te leggen. GS nam 2.c niet over. We hebben daar in de commissie over gesproken, maar ik geloof dat er genoeg tijd en een andere gelegenheid is om dit met GS verder uit te werken. Dus we zullen voorstemmen.

5700

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Bakker van de VVD. Nee. Dan heb ik nog Statenlid De Weerdt.

5705

Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): De water- en drinkwaterproblemen nemen toe. In alle eerlijkheid hield ik ook mijn hart vast toen ik dat rapport opende, maar dat bleek eigenlijk allemaal wel mee te vallen. Ik zie dat GS al ontzettend hard werken om deze problemen op te lossen of het hoofd te bieden. Ik zie ook dat GS zo goed als alle aanbevelingen overnemen.

5710

Een klein leerpunt: de provincie is nog onvoldoende in staat om in de gebieden tijdig belangenafwegingen te maken, terwijl Provinciale Staten volgens mij vaker naar heldere doelen en keuzes vragen. Daarom kijk ik ook uit naar het debat in het najaar over de Omgevingsvisie en over het Regionaal Water- en Bodemprogramma: welke keuzes moeten worden gemaakt en wat is er juist nodig om die keuzes voor te leggen? Al met al: zet hem op, GS, met het uitvoeren van de

5715

aanbevelingen.
De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar Gedeputeerde Staten om te antwoorden en dat gaat in de persoon van gedeputeerde Gielen.

5720

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank u wel en dank ook voor uw reacties. Mooi om te horen dat dit rapport breed wordt gedragen. Dat hebben we in de commissie natuurlijk ook met elkaar besproken. Dus dat is heel fijn.

5725

Misschien ook goed, want een aantal van u verwees naar het RWBP dat eraan komt, het nieuwe Regionaal Water- en Bodemprogramma, om dit moment als communicatiemoment te gebruiken en u te attenderen op het werkbezoek rondom het RWBP dat gepland staat op 31 augustus. U kunt zich daar allen nog voor aanmelden. Ik hoop dat u dat doet, want het is een ontzettend belangrijk stuk dat we later dit jaar nog met elkaar gaan bespreken.

5730

Er was één vraag van de ChristenUnie rondom drinkwater. Het is misschien goed om te zeggen dat het IPO inderdaad het manifest heeft ondersteund. Dat is volgens mij mooi. We hebben het er in de commissie ook over gehad. We hebben de afgelopen tijd een aantal dingen gedaan rondom drinkwaterbesparing. Daar zijn we ook mee bezig. Via PWN is er onder andere communicatie over drinkwaterbesparing. Er zijn waterprofielen opgesteld voor bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Na de zomer komen we ook nog met een brief over aanvullende acties op dit thema. Een van de onderwerpen waarbij we bijvoorbeeld betrokken zijn als het gaat om kennisdeling en kennisuitwisseling, is de ontwikkeling van een waterzuinige wijk hier in Haarlem. Dus op dat gebied zijn we ook betrokken. Er gebeurt best een heleboel en we komen daar ook

5735

5740

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een interruptie, mevrouw Alberts, SP.

5745

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Volgens onze informatie was u vandaag bezig met het spui- en gemaalcomplex bij IJmuiden. In de commissie heb ik daar

aandacht voor gevraagd en ook gevraagd: wilt u ons updaten? Kunt u daar iets meer over vertellen?

5750 Gedeputeerde **GIELEN**: Voorzitter, mevrouw Alberts is goed op de hoogte. Dank ook voor uw
coulance dat ik even afwezig kon zijn bij deze vergadering om inderdaad een bezoek te brengen
aan het gemaal in IJmuiden met onze minister van Infrastructuur en Waterstaat. Niet alleen de
minister was aanwezig, maar ook een heleboel van onze partners vanuit het Deltaprogramma
Centraal Holland, vanuit Rijkswaterstaat en wethouders uit de buurt. We hebben daar een goed
5755 gesprek met elkaar gevoerd over het belang van het gemaal en eigenlijk ook over het belang van
die hele wateroverlastopgave die we hebben. Ik vond het een positief gesprek. Ik kijk er positief
op terug. Ik heb het gevoel dat de urgentie breed gedeeld is. Dus ik kijk met vertrouwen naar
besluitvorming over het vervolg.

5760 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de reactie van GS in eerste termijn. Is er behoefte aan een
tweede termijn? Nee? Dan gaan we ook de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Er zijn
geen moties ingediend, dus wat dat betreft valt er ook niet zoveel aan te passen. Wilt u dat nog
doen? Wilt u nog een motie indienen? Ook niet. Geen behoefte aan. Dan zijn de beraadslagingen
gesloten.

5765 *De discussie wordt gesloten.*

5770 De **VOORZITTER**: Het is 17.50 uur. Dat betekent dat wij vanaf 18.00 uur kunnen gaan dineren. Ik
stel voor om 19.00 uur verder te gaan. Dan hebben wij nog het initiatiefvoorstel van de Partij van
de Arbeid over arbeidsmigratie en daarna natuurlijk nog het vragenuur, de moties Vreemd en de
stemmingen. Ik zie een ordevoorstel.

5775 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Zou het mogelijk zijn om het advies op de moties Vreemd nu nog
voor het eten te doen, zodat de fracties dat kunnen meenemen bij de beraadslagingen tijdens de
dinerpauze?

De **VOORZITTER**: Het is een ordevoorstel. Vindt u dat dit in stemming gebracht moet worden of
kunnen we hiermee akkoord gaan? Ja, dat dacht ik al. Goed, dan gaan we dat nu doen.

14 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag (indien aan de orde).

5780 De **VOORZITTER**: Dat zijn twee moties. Even centraal nog, alstublieft. De eerste motie Vreemd
die is ingediend betreft Tata Steel: uitstoot van chroom-6. Ik neem aan, gedeputeerde Olthof, dat
u in staat bent daar een advies over te geven. Ja. Dan nodig ik u daartoe nu uit.

5785 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan er vrij kort over zijn. Volgens mij
onderschrijven we allemaal het belang van goed meten, en met name juist als het gaat over zeer
zorgwekkende stoffen als chroom-6. Dus we laten deze motie aan de Staten.

5790 De **VOORZITTER**: Als u mij toestaat, doe ik het even vanaf deze plek. Dat is de motie ingediend
door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren. Die gaat over het pleiten in het IPO
voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en
talen van minderheden. Ik heb hier even advies over ingewonnen. Dat zal ik ook doen via het IPO,
omdat het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden van de Raad van
Europa in principe bedoeld is voor gesproken talen van traditionele minderheden. Gebarentalen
5795 vallen daar doorgaans niet onder. Het handvest is geschreven met het idee van regionale of
minderheidstalen die geografisch of cultureel gebonden zijn. Gebarentalen zijn dat minder en
worden daarom vaak buiten de scope geplaatst. Daar staat tegenover dat erkenning van
gebarentaal wel mogelijk is in veel landen, zoals in Nederland. Nederlandse Gebarentaal wordt
nationaal erkend en ook beschermd via wetten of beleid zoals wij dat hier hebben gemaakt. Als
5800 deze motie wordt aangenomen, zal ik in ieder geval het advies ter harte nemen om door het IPO,
in samenspraak met de collega-provincies, te laten uitzoeken of het mogelijk is om Nederlandse
Gebarentaal ook te laten opnemen in het Europees Handvest. Het is dus niet juridisch
vanzelfsprekend, maar uiteraard gaan we kijken of het mogelijk is door aanpassing of

5805 bijvoorbeeld herinterpretatie van het handvest om dat opgenomen te krijgen. Dus ik laat deze uiteraard aan de Staten.

Dat gezegd hebbende schors ik nu de vergadering tot 19.00 uur en ik wens u een zeer genoeglijke maaltijd.

5810 *Schorsing van 17.55 uur tot 19.05 uur.*

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Dan heropen ik de vergadering van Provinciale Staten. Als het goed is, heeft u allemaal lekker gegeten en gedineerd. Het is nu 19.05 uur. Wij hervatten de vergadering.

5815

11 Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie (IV 44-2026).

5820 De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij agendapunt 11. Dat is het initiatiefvoorstel van de PvdA over arbeidsmigratie, dat is ingediend door de heer Karar van de fractie PvdA, mede namens de fracties GroenLinks, SP, ChristenUnie en CDA. Het is een initiatiefvoorstel dat naar aanleiding van de bespreking in de commissie Ruimte op 18 juni is gewijzigd. In het initiatiefvoorstel zijn twee voorstellen opgenomen om de bestaanszekerheid van arbeidsmigranten beter te borgen. Deze voorstellen betreffen wijzigingen van de Omgevingsverordening van Noord-Holland.

5825 Er is een aantal punten aan de orde gekomen tijdens de bespreking in de commissie Ruimte. Er is brede erkenning van het probleem, maar er wordt verschillend over de aanpak gedacht. Er is gesproken over de rol van de provincie en over steun voor betere kwaliteit en inzicht, met ruimte voor maatwerk.

5830 Gedeputeerde Staten hebben daarbij een toezegging gedaan om een benen-op-tafeloverleg, beter bekend als een BOT-overleg, te houden om het probleem verder te analyseren en ook te bepalen welke maatregelen nodig zijn en welke rol de provincie moet nemen.

5835 Ik nodig de heer Karar uit om het initiatiefvoorstel toe te lichten in eerste termijn en daarna rechts naast mij plaats te nemen. Het woord is aan de heer Karar. Daarna zal ik toelichten welke sprekers zich hebben gemeld om aan de bespreking van het initiatiefvoorstel deel te nemen.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank voor het woord, voorzitter, en ook dank aan alle mede-indieners, waaronder GroenLinks, SP, ChristenUnie, CDA, Volt en D66.

5840

5845 Er zijn altijd duizend redenen om iets niet te doen, maar het gaat om die ene reden om het wel te doen. Ik werk voor het Rode Kruis, samen met organisaties die altijd doordrongen zijn van die ene reden en die zich met ziel en zaligheid inzetten voor mensen die het minder hebben. Een paar weken geleden was ik bij een voedseluitgiftemoment. De mensen die daar werkten, vertelden dat er steeds meer mensen, steeds meer arbeidsmigranten, naar dat moment toekwamen. Een andere organisatie vertelde iets vergelijkbaars. Mensen worden hierheen gehaald: arbeidsmigranten. Soms verliezen zij hun baan en hun bed, belanden dan op straat en worden dakloos. En wanneer je door het Oosterpark loopt, zie en voel je dat deze mensen nog niet als volwaardig onderdeel van onze maatschappij worden gezien of behandeld. En dat is het
5850 crue, want dat zijn ze wel. Ze zijn onderdeel van onze economie. En dat zal zo blijven, want een deel van onze Noord-Hollandse economie draait op de arbeid van arbeidsmigranten. Ze zijn wel onderdeel van onze economie, maar nog niet van onze samenleving. Er zijn bedrijven die de vruchten plukken van hun arbeid, maar wegmaken wanneer het gaat over de verantwoordelijkheid voor hun huisvesting. Dat soort problemen stapelen zich op en uiteindelijk moeten wij als
5855 samenleving dan de rekening betalen. En begrijp me goed: ik weet dat het op heel veel plekken goed gaat. Er zijn goede werkgevers die hun huisvesting op een ordelijke manier regelen en goed voor hun werknemers zorgen. Dus dit voorstel is ook geen aanval op hen. Maar dit voorstel wil het systeem veranderen, zodat we die rotte appels gerichter en beter kunnen aanpakken.

5860 Tijdens de commissie hebben we geluisterd naar alle input. We hebben gekeken naar de reactie van GS en die gebruikt om ons voorstel aan te scherpen.

5865 De eerste wijziging heeft betrekking op de kwaliteitseisen voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarin refereren we nu naar verschillende normensets, zodat die werkbaar is voor alle sectoren. Het tweede voorstel roept GS op om ervoor te zorgen dat nieuwe bedrijvigheid niet zorgt voor nieuwe woonproblemen.

5870 Met deze twee voorstellen, samen met de motie die net bij de kaderbrief is ingediend, kiezen we wat voor provincie Noord-Holland is: een provincie die haar verantwoordelijkheid pakt en die gaat staan voor de menselijkheid van haar inwoners.

5875 Er zijn altijd duizend redenen om iets niet te doen. Het gaat om die ene reden om wel iets te doen. Daarom ben ik heel blij dat we vandaag in gezamenlijkheid deze stap naar voren zetten. Dank daarvoor.

Nog één kleine technische afronding: in het ontwerpbesluit staat nog een zin die afkomstig is uit mijn eerste versie. Die ga ik er straks uit amenderen. Dat kondig ik alvast aan voor het proces. Dat was het, voorzitter.

5880 De **VOORZITTER**: Nou, dat is wel heel bijzonder en aangekondigd. Gaat u zitten.

5885 Als sprekers hebben zich aangemeld: de heer Hanou van de Partij voor de Dieren, de heer De Moel van de PVV, de heer Nijkamp van 50PLUS, de heer Van Gilse van de VVD, de heer Heijnen van het CDA, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Berkvens van D66, mevrouw Buit van de ChristenUnie, Statenlid De Graaf van GroenLinks, mevrouw Alberts van de SP, de heer Hartog van JA21, Statenlid De Weerd van fractie De Weerd. Niemand vergeten? Ah, mevrouw De Sain van BBB. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Hanou van de Partij voor de Dieren.

5890 *Eerste termijn Provinciale Staten*

De heer **HANOU** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Zoals velen van jullie weten, kun je maar één keer in je leven ontmaagd worden. Je kunt dus ook maar één keer in je leven een maidenspeech houden. En dat ben ik eigenlijk een beetje vergeten toen ik in 2024 voor het eerst op dit spreekgestoelte stond. Dus toch een paar woorden in deze strekking aan mijn collega-Statensleden.

5895 Jullie verwelcoming bij mijn terugkeer was hartverwarmend. Het voelde als thuiskomen. De herinstallatie was ten tweede niet alleen plechtig, maar ook gewichtig. Ik vind het een zwaarwegende eer om Statenlid te zijn. Het komt ook het dichtst bij mijn jeugddroom: ooit eens burgemeester worden. Ik denk niet dat dat er nog in zit, maar het was een mooie droom. En ten derde: ik sta hier niet voor mezelf. Ik sta hier om een stem te geven aan alles dat geen stem heeft: dieren, natuur en milieu. Dat doe ik dan ook met een rechte rug, een uitgestoken hand en waar nodig met een lach.

5905 Dan nu het initiatiefvoorstel over arbeidsmigratie. De Partij voor de Dieren heeft een eenvoudige kernboodschap: betaal iedereen gewoon goed. En als een sector alleen kan bestaan dankzij laagbetaalde arbeid, dan moeten we ons serieus afvragen of daar wel plek voor is in onze economie. Want een aantal van de sectoren waar het hier over gaat – de logistiek, de bollenteelt en de vlees- en vee-industrie – bestaan bij de gratie van die laagbetaalde arbeid. En dat zijn nou niet bepaald de sectoren waarvan de Partij voor de Dieren vindt dat Noord-Holland daarop zou moeten draaien.

5915 In de commissie Ruimte hebben we al uitgebreid gesproken over dit voorstel. Eigenlijk is het enorm jammer dat dit voorstel nodig is, want ons standpunt is eigenlijk heel helder. Deze vijf voorstellen zijn het minimale en hadden allang moeten worden ingevoerd. Dus ja, steun voor deze voorzichtige stap in de goede richting.

5920 Voorzitter, willen we in Noord-Holland een economie die afhankelijk is van laagbetaalde arbeidskrachten? Nee, zegt de Partij voor de Dieren. Zorg voor een economie die niet leunt op goedkope arbeid. Betaal mensen goed en zorg voor volwaardige huisvesting. Gewoon in de Noord-Hollandse wijken en dorpen, in plaats van weggestopt in grootschalige complexen in het buitengebied. Laten we onze rug met z'n allen rechthouden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Moel van de PVV.

5925 De heer **DE MOEL** (PVV): Voorzitter, is huisvesting van arbeidsmigranten een provinciale taak? De PVV vindt van niet. Sterker nog, de provincie heeft zelf al ervaring opgedaan waaruit blijkt dat de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeenten ligt. De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat de provinciale inzet in de Kop van Noord-Holland eerder is afgebouwd, omdat gemeenten aangaven die rol zelf te kunnen vervullen. Achteraf blijkt die inschatting te optimistisch. Voor ons
5930 is dat geen argument om de provincie nu via instructieregels zelf aan het stuur te zetten. Integendeel, het is juist een reden om eerst met de gemeenten in gesprek te gaan. Waar lopen zij tegenaan? Hebben zij behoefte aan extra capaciteit, middelen of instrumenten? Pas als dat helder is, kun je beoordelen of aanvullend provinciaal optreden nodig is. Daarom de vraag aan de gedeputeerde: welke les trekt u uit de ervaring in de Kop van Noord-Holland? Is die les dat de
5935 provincie meer bevoegdheid naar zich toe moet trekken, of dat de gemeenten beter ondersteund moeten worden?

Voorzitter, dat brengt me bij het tweede punt. In het proces bij het voorstel staat met welke partijen is gesproken. Opvallend genoeg ontbreekt er één belangrijke gesprekspartner: de Noord-
5940 Hollandse gemeenten zelf. Sterker nog, voor een van de twee resterende voorstellen, over de huisvestingsbehoefte bij nieuwe bedrijvigheid, worden Gedeputeerde Staten juist opgedragen om dit samen met de gemeenten te verkennen. Dat moet dus nog gebeuren na vaststelling van dit ontwerpbesluit. Daarmee erkennen Gedeputeerde Staten feitelijk zelf dat die noodzakelijke consultatie nog niet heeft plaatsgevonden. Eerst besluiten en daarna pas overleggen vinden wij
5945 een verkeerde volgorde.

En dan de timing. De Wet versterking regie volkshuisvesting treedt naar verwachting dit jaar of begin volgend jaar in werking. De gedeputeerde heeft aangegeven dat dit onderwerp daarin wordt meegenomen via de volkshuisvestingsprogramma's. Waarom lopen we daar nu al op
5950 vooruit? Is het niet veel verstandiger eerst de nieuwe wettelijke kaders af te wachten en vervolgens samen met de gemeenten te beoordelen of aanvullende provinciale regels überhaupt nodig zijn?

Voorzitter, de PVV kiest voor een zorgvuldige volgorde: eerst het wettelijk kader, eerst het gesprek met de gemeenten en pas daarna beoordelen of provinciale instructieregels noodzakelijk zijn. Om die reden zullen wij tegen dit initiatiefvoorstel stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Nijkamp, 50PLUS.

5960 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. Complimenten aan de PvdA en de andere indieners van het initiatiefvoorstel over arbeidsmigranten. We spreken daarmee onze waardering uit. Onze fractie erkent het belang van arbeidsmigranten voor de economie, maar benadrukt dat goede huisvesting en deelname aan het sociaaleconomisch verkeer noodzakelijk moeten zijn. 50PLUS is van mening dat de verantwoordelijkheid van werkgevers centraal staat, maar mist een
5965 consequente doorvertaling daarvan in maatregelen. Een aantal keren hebben we al benoemd: neem met name de uitzendorganisaties, die vaak de eerste werkgevers zijn bij arbeidsmigranten, ook mee. In het amendement dat straks komt, zijn ABU en NBBU ook genoemd. Dus er is geluisterd. Dank daarvoor.

5970 Wij staan niet afwijzend tegenover kwaliteitsnormen voor huisvesting, maar we benadrukken wel dat provincie, gemeenten en bedrijven hier samen naar moeten kijken, naar uitvoering en handhaving. Misschien betekent dat inderdaad een stapje extra ten opzichte van de provincie Overijssel als gekozen beleidsvoorbeeld.

5975 Huisvesting moet breder in beeld worden gebracht dan alleen voor agrarische bedrijven en glastuinbouw, zodat een totaalbeeld ontstaat van alle sectoren waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn.

5980 Bij 50PLUS is er begrip voor de maatregel om kort verblijf terug te brengen van twaalf naar vier maanden, omdat arbeidsmigranten-

De **VOORZITTER**: Meneer Nijkamp, uw tijd zit erop. Wilt u afronden?

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dan ga ik afronden.

5985

Tot slot. Dakloosheid onder arbeidsmigranten – niet alleen – is zeer onwenselijk. Welke concrete rol kan de provincie richting gemeenten spelen om passende voorzieningen structureel te organiseren? Dat was het. Dank.

5990

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. En ook nogmaals dank aan de Partij van de Arbeid voor dit initiatiefvoorstel.

5995

Ik heb in de commissie Ruimte namens de VVD al aangegeven dat wij weliswaar de doelstelling onderschrijven, maar niet kiezen voor de voorgestelde aanpak. Dit heeft met name te maken met de rolneming van de provincie. De VVD vindt dat de provincie, naast een rol in ruimtelijke ordening, vooral een regierol heeft in de samenwerking met de gemeenten. De VVD is voorstander van deregulering en dus huiverig voor extra regelingen, zoals die in deze voordracht worden voorgesteld.

6000

De VVD vindt het logisch dat bouwregelgeving ook voor doelgroepen zo veel mogelijk landelijk plaatsvindt en dat VTH-taken bij de gemeenten liggen. De VVD vindt bestrijding van dakloosheid onder arbeidsmigranten belangrijk, net als bij economisch daklozen en vele andere aandachtsgroepen. Dit behoort voor de VVD vooral tot het sociaal domein van de gemeenten, waarbij de provincie voor regionale afstemming en uitwisseling van kennis en ervaring kan zorgen.

6005

Kortom, voorzitter, we onderschrijven dat zaken beter moeten en kunnen. Maar de VVD is niet voor extra regulering op provinciaal niveau. We zullen deze voordracht dus niet steunen. Wel geloven we in de regierol en de coördinerende functie die de provincie over de gemeenten heen kan vervullen, ook op dit onderwerp. Daarom zullen we wel de motie van de Partij van de Arbeid steunen, zoals die bij de kaderbrief hierover is ingediend.

6010

6015

Tot slot, voorzitter. Veel van de problemen zijn volgens de VVD het beste op te lossen door voldoende aanbod van woonruimte. Het is vooral de schaarste waar malafide aanbieders misbruik van maken. Laten we die schaarste dus zo snel mogelijk opheffen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen van het CDA.

6020

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, wij danken de Partij van de Arbeid voor het sterk gewijzigde voorstel voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Een voorstel waarin bijna al onze opmerkingen uit de commissie zijn meegenomen. Daarom zijn wij ook van harte mede-indiener geworden van dit voorstel.

6025

Arbeidsmigranten zijn, anders dan sommige partijen in dit huis vinden, volgens ons wel een belangrijk onderdeel van onze Noord-Hollandse economie. Juist in de sterke Noord-Hollandse economische sectoren als de logistiek, de landbouw en de dienstverlening werken veel arbeidsmigranten. De huisvesting daarvan gaat in veel gevallen goed. Mensen werken hier tijdelijk voor een relatief goed loon en vertrekken vervolgens weer huiswaarts om daar hun gezin of familie te onderhouden.

6030

In sommige gevallen gaat de huisvesting echter niet goed: niet voor arbeidsmigranten zelf, die in slechte omstandigheden wonen, en ook niet voor de omgeving die overlast ervaart. En ook niet alle arbeidsmigranten gaan terug na afloop van hun werkzaamheden. De overheid en het bedrijfsleven hebben hier een verantwoordelijkheid om deze problemen aan te pakken en de situatie te verbeteren. Juist de provincie kan daarin een belangrijke rol spelen, zoals we ook zien in andere provincies in Nederland en zoals de provincie Noord-Holland in het verleden heeft gedaan. Meerdere gemeenten vragen dat ook van ons. Het invoeren van minimumkwaliteitseisen, gedifferentieerd naar gebruik – dus andere eisen voor het agrarisch erf dan voor bedrijventerreinen – gaat hierbij helpen. Dat moeten we ook vastleggen in de verordening.

6035

6040

Daarnaast helpt inzicht in hoeveel nieuwe bedrijven huisvesting voor arbeidsmigranten nodig hebben bij het beter inpassen en voorbereiden daarvan.

6045 Beide maatregelen hebben dus onze steun, net zoals de eerder ingediende motie bij de kaderbrief. Dat maakt het pakket van maatregelen compleet en zet de provincie dan hopelijk ook in een betere positie om die coördinerende rol weer te kunnen pakken. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Schneemann van Volt.

6050 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Volt is mede indiener van dit initiatiefvoorstel. Niet omdat de provincie alles zelf moet oplossen, maar omdat we vinden dat de provincie wel degelijk een verantwoordelijkheid heeft bij vraagstukken die wonen, economie en ruimtelijke ordening raken. En dit voorstel vraagt eigenlijk twee heel redelijke dingen.

6055 Ten eerste dat arbeidsmigranten kunnen rekenen op fatsoenlijke huisvesting van voldoende kwaliteit. En ten tweede dat bij nieuwe bedrijvigheid wordt nagedacht over de extra huisvestingsvraag die daardoor ontstaat. Dat vinden we logisch. Als we ruimte maken voor economische ontwikkeling, dan moeten we ook kijken naar de gevolgen daarvan voor de
6060 woningmarkt. En als mensen hier werken en wonen, dan mogen we ook verwachten dat hun huisvesting aan de minimale standaard voldoet.

Volt ziet dit dan ook als een voorstel dat niet alleen gaat over arbeidsmigranten, maar juist over ruimtelijk beleid. En juist daarom past hier wat ons betreft een actievere rol van de provincie dan
6065 het nu is. Dus wij steunen dit voorstel van harte. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Berkvens van D66.

6070 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Dank, voorzitter. Ik kan het kort houden, want ik kan me aansluiten bij de inbreng van het CDA en Volt. Vaak gaat de huisvesting van arbeidsmigranten gelukkig wel goed, maar iedereen kent de schrijnende verhalen over dakloosheid en uitbuiting. De provincie kan een rol spelen om hierin verbetering te brengen.

6075 D66 dient het initiatiefvoorstel van de PvdA, met een duidelijk minimum aan kwaliteitseisen voor woningen voor arbeidsmigranten en het beter in kaart brengen van de behoefte aan huisvesting voor werknemers bij grote nieuwe bedrijvigheid, dan ook graag mede in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Buit, ChristenUnie.

6080 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat iedereen in Noord-Holland een waardig bestaan heeft. Eigenlijk is het gênant dat dit initiatiefvoorstel nodig is, maar de schrijnende situaties moeten we aanpakken. Daarom ook via deze weg nogmaals dank aan de PvdA voor het opstellen van dit initiatiefvoorstel.

6085 Als provincie hebben we de verantwoordelijkheid om te voorzien in passende huisvesting. Zo ook voor arbeidsmigranten, die onderdeel zijn van de Noord-Hollandse economie. Door minimale kwaliteitseisen voor huisvesting vast te stellen en de huisvestingsbehoeften van bedrijven beter in beeld te brengen, proberen we de genoemde uitbuiting en schrijnende situaties te voorkomen. Daarom dienen we het initiatiefvoorstel over arbeidsmigratie graag mede in. Dank.

6090 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Statenlid De Graaf van GroenLinks. En dat is uw maidenspeech vanavond. Het jasje gaat dicht. Ja.

6095 Statenlid **DE GRAAF** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voor mij is het vandaag wel echt de eerste keer. Als Statenlid bedoel ik dan. En ik grijp deze kans met beide handen aan. Het is een beetje spannend, maar hopelijk wordt het ook fijn.

6100 Wat ontzettend tof om hier te staan en u allen, u, de voorzitter, de leden van Provinciale Staten en iedereen die meekijkt en luistert, toe te mogen spreken. Ik wil u graag vertellen hoe dat zo is gekomen. Mijn naam is Paul de Graaf, ik ben 49 jaar en samen met mijn man Charley woon ik in

het prachtige Alkmaar. Samen met twee vriendinnen vormen wij een regenbooggezin met drie kinderen van dertien, veertien en zeventien jaar. Daar ga ik het verder niet over hebben. Sinds december ben ik de GroenLinks-fractie als commissielid komen versterken en vier weken geleden ben ik door die meneer daar in het midden geïnstalleerd als Statenlid. Dat vind ik bijzonder eervol.

Mijn weg hiernaartoe, naar dit spreekgestoelte, is vrij lang geweest. Het begon allemaal in Castricum, waar ik ben opgegroeid. Ik woonde daar vlak bij het spoor en was misschien wel daardoor al vroeg gefascineerd door treinen. Op school tekende ik sporen en wissels op kladblaadjes. Als tiener – ik had inmiddels ontdekt dat er spoorboekjes bestonden – begon ik zelf dienstregelingen in elkaar te sleutelen. Zo kwam ik bij reizigersvereniging Rover terecht. Daar ben ik decennialang actief voor geweest. Ik had zelfs wel in de ov-sector willen gaan werken. Ik ben ook aan een opleiding begonnen, maar het was op dat moment voor mij niet het goede moment. Dus besloot ik een heel ander praktisch en supergezellig beroep te kiezen, namelijk kapper. En dat ben ik nu nog steeds als zelfstandige.

In mijn tienertijd gebeurde er ook iets anders. Ik kwam erachter dat ik jongens leuker vond dan meisjes. 'Vind', moet ik zeggen. Met behulp van een paar vrienden vond ik de moed om een keer bij het COC in Alkmaar naar binnen te stappen. Lang verhaal kort: ook voor het COC werd ik actief en ik heb me twintig jaar lang ingezet als vrijwilliger. Na een onderbreking van een aantal jaar ben ik daar nu weer terug als bestuurslid.

Zowel COC als Rover hebben vaak met de politiek te maken. Dus was de volgende stap een logische. Ik zocht een politieke partij die bij mij paste, die ons stukje van de wereld duurzamer, groener en eerlijker wil maken – zie, ik klink toch gewoon als een GroenLinks'er – en die zich inzet voor beter ov en voor gelijke rechten voor LHBTQIA+'ers. Dat werd dus, u snapt het, GroenLinks. Ik werd lid en na een aantal jaren en enige aansporing van een klant van mij, een knipklant, werd ik ook actief. Op het moment dat de toenmalige gemeenten Alkmaar, Schermer en De Rijp met elkaar gingen fuseren, was dat voor mij een mooi moment om in te stappen. Ik heb het jarenlang enorm naar mijn zin gehad bij GroenLinks en later GroenLinks-PvdA in Alkmaar. Ik wil daarom ook vanaf deze plek graag Maaik Kardinaal bedanken en alle anderen die PRO Alkmaar nu zo'n toffe groep maken.

Maar er knaagde ondanks die fijne groep wel iets. Want als commissielid bij de gemeenteraad in Alkmaar heb je bijna niets te zeggen over ov. Het gaat af en toe over een halte of doorstroming, maar dat is het dan. Via Rover kreeg ik af en toe wel iets voor elkaar, maar dat was meer bijsturen dan echt aan de knoppen zitten. Dus ik heb de stoute schoenen aangetrokken en me voor de vorige Statenverkiezingen aangemeld als kandidaat. Het heeft even geduurd, maar hier ben ik dan. Om Noord-Holland duurzamer, groener en eerlijker, en wat het openbaar vervoer betreft ook bereikbaarder te maken. Ik heb zelf bewust geen rijbewijs, dus ik weet uit eigen ervaring dat het ov nog aanzienlijk beter kan. Daar heb ik vandaag zelf ook de vruchten van mogen plukken, want dat ging niet helemaal goed. Ik hoop daar dus nu vanuit de Staten een steentje aan te kunnen bijdragen.

En net zoals elke persoon die in Noord-Holland woont volgens ons recht heeft op goed openbaar vervoer, geldt dat ook voor fatsoenlijk kunnen wonen en leven. Voor veel arbeidsmigranten is het niet kunnen beschikken over goed openbaar vervoer namelijk niet het allergrootste probleem. Dat is hun huisvesting. Ik heb zelf ook ooit in een gebrekkig pand gewoond, inclusief lekkages en schimmelproblematiek, maar ik kon daar gelukkig weg. Veel arbeidsmigranten hebben die mogelijkheid niet. Daarom zijn we zo blij met het initiatief van onze PRO-vrienden van de Partij van de Arbeid voor het verbeteren van huisvesting van arbeidsmigranten, en dienen we de initiatiefnota, het ontwerpbesluit en eerder de motie bij de kaderbrief van harte mede in. Dank u wel. Tot zover.

[Tafelgeroeffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid De Graaf. Het was mooi om iets meer van u te horen.

Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Het was natuurlijk mijn partijgenoot Emile Roemer die na zijn Tweede Kamerfunctie een adviescommissie heeft
aangevoerd. Dat leverde het rapport op met de titel 'Geen tweederangsburgers'. En je ziet: tijd is
als het vasthouden van water. Je probeert het vast te houden, maar het glipt je door de vingers.
6165 Dat rapport komt uit 2020. Dat is al een aantal jaren geleden. En nog steeds moeten we van alles
bedenken om het goed te regelen.

De heer Karar zei in zijn inleiding: arbeidsmigranten zijn wel onderdeel van de economie, maar
geen onderdeel van de maatschappij. Dat is natuurlijk ook zo. In de commissie heb ik het nog
6170 iets scherper verwoord. U kent mij. Namelijk, het gaat om een keuze tussen het belang van
mensen – die menselijke waardigheid, weet u wel – of het belang van de economie. Daartussen
moet je schipperen.

Ik heb een aantal partijen hier al horen zeggen: daar is geen rol voor de provincie, want dat moet
je allemaal bij de werkgevers laten. Lieve mensen, juist omdat het bij de werkgevers is gelaten, is
6175 het zo'n puinhoop. Die gaan natuurlijk voor de laagste prijs. Dat kun je niet anders verwachten,
want zo zitten ze in elkaar. Dus is het goed dat je als overheid, in dit geval de provincie, een rol
neemt om inderdaad te reguleren. Dat doen we op dit moment voor de huisvesting. U hebt ook
gezien dat wij van harte mede-indiener zijn van dit voorstel. Heel goed juist.

In de commissie heb ik nog een aantal dingen genoemd waar we ook aandacht voor moeten
hebben. Namelijk, sommige sectoren waar arbeidsmigratie is, dat is helemaal niet meer tijdelijk;
dat is gewoon jaarrond. Dan kun je die mensen gewoon een vast contract geven. Het tijdelijke zit
er misschien in dat mensen na een jaar of drie, vier zeggen: ik vind het toch niet zo leuk om te
6185 doen, ik ga wat anders zoeken. Maar dat is een andere reden dan dat er sprake is van
seizoensarbeid. Dat is absoluut een verschil. Daar moeten we ook nog naar kijken. Dat komt vast
nog wel een keer.

Ik heb ook gezegd dat we heel goed moeten kijken naar hoe mensen in de basisregistratie
terechtkomen, omdat dat een gliproute is voor werkgevers om mensen rond te pompen, zoals
dat dan heet. Dat klinkt niet netjes, maar dat is de praktijk. Dan zet je ze gewoon drie bedrijven
verderop, waar ze bij wijze van spreken hetzelfde werk doen en misschien zelfs wel dezelfde
werkgever of hetzelfde uitzendbureau hebben. En daar gaan ze weer in de tijdelijkheid. Dat is
6190 ook niet goed. Maar dat doen we dan wel in het vervolg, lijkt mij heel goed. Een beetje intomen
van de uitbuiting- Nou, een beetje intomen. Intomen.

Ik vind dat ook nog in de herhaling mag komen: doe als de provincie Limburg, want die heeft al
veel naar zich toe getrokken, juist om het goed te regelen voor arbeidsmigranten. Het zou mooi
zijn als we dat hier ook gaan nadoen. En niet zoals de provincie Overijssel, die zegt: jullie mogen
6200 het nog even zelf uitzoeken.

Dus van harte steun aan het voorstel als het gaat om de huisvesting. Er ligt nog het een en ander
te wachten waar we mee verder zullen gaan, lijkt mij. Dank u.

6205 De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Hartog van JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Het is vandaag ook mijn eerste keer. Betekent dat dat ik nu ook niet
inteer op mijn spreektijd?

Voorzitter, we hebben de woorden van veel fracties gehoord. Iedereen heeft zo zijn eigen
opvattingen en ideeën. Iedereen worstelt met de achterliggende problematiek. Dat is in onze
fractie niet anders. Als ik collega Van Gilse hoor, dan denk ik: nou, man, zet er ook maar JA21 bij,
6210 want dat is in belangrijke mate ook zoals wij er als fractie tegenaan kijken.

Moet je de Omgevingsverordening optuigen met een aantal zaken die daar wellicht in kunnen,
maar waarvan je je moet afvragen: horen die daar nou in? Aan de andere kant heb je in de
maatschappij ook te maken met een bepaalde problematiek waarbij het goed is dat wij als
gekozen politici daar een oordeel over vellen. En dat we soms zeggen: misschien zijn we het niet
6215 helemaal eens met de manier waarop we iets moeten aanpakken of oplossen, maar wat is het
beste alternatief?

Wij staan dan ook in beginsel positief tegenover het voorstel dat door de PvdA, na alle op- en aanmerkingen, is ingediend. We kijken uiteraard nog wel uit naar de amendering van die ene zinsnede, want daar konden wij niet mee leven. Maar wat voor ons ook belangrijk is, voorzitter, is hoe GS hierin staan. Dat zullen wij bij onze uiteindelijke afweging en stemkeuze laten meewegen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan is het woord aan Statenlid De Weerd van Fractie De Weerd.

6230 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Ja, ik vind dat de overheid mensen moet beschermen tegen uitbuiting en misstanden. Dat geldt voor iedereen. Dus ook voor mensen die niet uit Noord-Holland komen, maar wel in Noord-Holland werken. En ja, ik vind het probleem van uitbuiting en dakloosheid van mensen die in Noord-Holland werken nijpend genoeg dat we hier nu iets aan moeten doen. Nijpend genoeg ook, dat ik het gerechtvaardigd vind om provinciale bevoegdheden in te zetten. En als ik het CDA mag geloven, vinden gemeenten het nog behulpzaam ook als de provincie een regierol pakt.

6240 De vraag zoals ik die lees vandaag is vrij simpel. Eigenlijk is die kort samen te vatten als: zien wij arbeidsmigranten vooral als mensen zoals jij en ik? Mensen met een leven, een gezin, dromen en waardigheid? Of accepteren we een systeem waarin mensen in de praktijk slechts als productiemiddelen worden behandeld en economische belangen voorrang krijgen? Ik kies voor het eerste.

6245 Dank aan de Partij van de Arbeid, die zo hard aan het project heeft getrokken. Wat mij betreft hadden we nog een stapje verder kunnen gaan. Maar dat is geen reden om dit niet te doen. Mijn steun hebben ze.

De **VOORZITTER**: Dank.

6250 En meneer Hartog, het was exact vandaag zes jaar geleden, hoorde ik net van de griffie, dat u uw maidenspeech hield bij de jaarstukken. Het is geen toeval vandaag.

Ik geef het woord aan mevrouw De Sain van BBB.

6255 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Het meeste is eigenlijk al over dit initiatiefvoorstel gezegd. We hebben er ook best veel telefonisch contact over gehad. Het is natuurlijk wel een belangrijk onderwerp voor ons hier in de provincie, want we hebben best veel harde werkers die betaald worden en meestal goede huisvesting hebben. Dat geldt voor de hele provincie, zowel in de Noordkop als aan de zuidkant van onze provincie.

6260 Ik had het eerder al over het SNF-keurmerk. Dat gaat iets verder dan het AKF-keurmerk. Wij hechten er waarde aan dat die volledig naast elkaar gebruikt kunnen worden.

6265 De heer Karar zei net al iets over de zinsnede over korte verblijven. Wij horen zo meteen dat die eruit gaat, want anders wijzigt de mogelijkheid voor huisvesting van arbeidsmigranten bij agrarische bedrijven en glastuinbouw. Dat zouden we natuurlijk niet willen.

6270 Verder een oproep aan GS om de kaders voor gemeenten om arbeidsmigranten te huisvesten duidelijker te maken. Duidelijke kaders, zodat ondernemers ook op eigen terrein beter en makkelijker kunnen bouwen.

Wij steunen verder dit initiatiefvoorstel voor meer duidelijkheid voor iedereen.

6275 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Als het goed is, zijn alle Statenleden die het woord hebben gevraagd aan de beurt geweest. Dan geef ik voor de beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Beemsterboer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

- 6280 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Een aantal punten waar wij in ieder geval uw aandacht voor willen vragen. We hebben in de commissievergadering afgesproken dat er nog een benen-op-tafeloverleg zal volgen over de-
- 6285 De **VOORZITTER**: Even. Als u iets wilt in deze vergadering, dan kunt u uw hand opsteken en een ordevoorstel doen. Maar we gaan nu verder in de eerste termijn met de heer Beemsterboer.
- 6290 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank. Voorzitter, in de commissievergadering is aangegeven dat er een BOT-overleg kan volgen, wordt gepland over dit onderwerp en de breedte van dit onderwerp. Door de initiatiefnemer zijn toen ook meerdere verzoeken gedaan en initiatieven aangekondigd. Dus dat is goed.
- Ik hebben natuurlijk de motie zojuist ook behandeld. Het is goed dat we dat met elkaar bespreken, denk ik.
- 6295 Ik wijs er ook op dat de provincie over het algemeen geen kwaliteitseisen stelt in haar ruimtelijk beleid. Dat doen we met deze wijziging alleen voor arbeidsmigranten. Voor arbeidsmigranten en andere groepen gaan we op dit moment uit van de kwaliteitseisen van het Besluit bouwwerken en leefomgeving, het Bbl, waaraan we alle ruimtelijke-orderingsverzoeken toetsen.
- 6300 In het initiatief dat nu voorligt, worden een aantal zaken toegevoegd: het SNF-keurmerk of het alternatieve AKF-keurmerk wordt daaraan toegevoegd. Of werd eraan toegevoegd. Maar daar ging net al even wat over heen en weer dat alleen tijdelijk verblijf wordt toegestaan bij glastuinbouwbedrijven en bij agrarische bedrijven. En er wordt nu toegevoegd dat nieuwe bedrijven in algemene zin, dus niet alleen voor arbeidsmigranten, bij nieuwe vestiging van
- 6305 nieuwe bedrijven – dat kan van alles zijn – moeten motiveren waar hun medewerkers gehuisvest worden en hoe zij hebben nagedacht over de huisvestbaarheid van medewerkers. Zowel het SNF-keurmerk als de huisvesting van medewerkers zijn geen heel grote wijzigingen.
- 6310 De zoektocht vanuit GS is nog wel even of de bedoeling is dat dit voorstel – want het is een wijziging van de Omgevingsverordening – nog ter inzage gelegd moet worden voor 1 januari 2027. Het is gebruikelijk dat zulke wijzigingen ter inzage worden gelegd. Het is niet helemaal duidelijk of dat binnen die termijn nog kan. Collega Rommel kan mogelijk iets zeggen over het proces. Dat zijn de praktische slagen om de arm die er bij zo'n proces komen kijken.
- 6315 Los daarvan is het denk ik heel goed dat de Partij van de Arbeid aandacht vraagt voor deze doelgroep en op zoek is naar mogelijkheden om deze doelgroep meer erkenning te geven of meer mogelijkheden te bieden in onze provincie. Dus complimenten voor het gegeven dat dit onderwerp wordt beetgepakt en dat het initiatiefvoorstel wordt ingediend.
- 6320 We zien een aantal praktische voetangels en klemmen. Maar zeker als er aandacht is voor die tekst rondom tijdelijk verblijf, wat wel een vrij grote wijziging van de Omgevingsverordening zou zijn en het proces ingewikkelder zou maken, zijn dit volgens mij dingen die in de basis kunnen en die vooral een politieke afweging vragen. Ik hoop dat daarbij rekening wordt gehouden met de kanttekeningen die wij als GS daarbij hebben gesteld.
- 6325 Ik denk dat het goed is als er nog gelegenheid is voor collega Rommel om iets over het proces van wijziging van de Omgevingsverordening te zeggen.
- De **VOORZITTER**: De heer Van Gilse heeft eerst een interruptie.
- 6330 De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter. Ik hoor van de gedeputeerde een aantal twijfelpunten over het voorstel dat voorligt. Dat zagen we ook in de stukken. U geeft aan dat er nog een BOT-overleg komt. Is uw advies eigenlijk: wacht daarop, want er zijn nog een aantal zaken waar we het met elkaar nog eens goed over moeten hebben?
- 6335 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, als ik heel eerlijk ben, vind ik dat ingewikkeld. Het gebeurt niet vaak dat er een partij komt met een initiatiefvoorstel. Dit is ook nog een initiatiefvoorstel voor een onderwerp waarvan het mooi is dat daar extra aandacht aan wordt gegeven. Om daar vanuit GS de vertraging te zoeken, vind ik ingewikkeld. Ook omdat dit geen heel grote

6340 wijzigingen zijn. Tegelijkertijd volgen we wel een heel ander proces dan we normaal doen. We zijn op dit moment dan toch de Omgevingsverordening aan het wijzigen. Hoe klein de wijzigingen ook zijn, het zijn wel wijzigingen van de Omgevingsverordening. Het is aan u of u zegt: ik wil daar een ander proces in volgen, of: dit is de route en u zorgt maar als GS voor dat het nog ter inzage gelegd kan worden. Ik vind dat wij best ver gaan als GS als we in die politieke discussie treden. Maar misschien kan collega Rommel over de praktische haalbaarheid van
6345 terinzagelegging iets aangeven, want zij heeft daar net informatie over ingewonnen.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat we gedeputeerde Rommel vragen om dat nader toe te lichten. U had nog een vraag aan de heer Beemsterboer? O, dan gaan we toch nog eerst terug naar de heer Beemsterboer. Zo ziet u maar, meneer Beemsterboer: als u de regie overneemt dan... Meneer De
6350 Moel, gaat uw gang.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, het is fijn als u uw vraag herhaalt. Ik ging ervan uit dat de vragen aan de initiatiefnemer werden gesteld.

6355 De **VOORZITTER**: Herhaalt u de vraag even, meneer De Moel.

De heer **DE MOEL** (PVV): Er staat duidelijk: de gedeputeerde. Dat bent u toch?

6360 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dat ben ik, ja.

De heer **DE MOEL** (PVV): Geintje. Welke les trekt u uit de ervaring in de Kop van Noord-Holland? Is die les dat de provincie meer bevoegdheid naar zich toe moet trekken? Of moeten gemeenten beter ondersteund worden?

6365 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, nu weet ik waarom ik daar niet direct op ben ingegaan. Dat heeft eigenlijk meer te maken met de motie die we zojuist behandeld hebben. Dat gaat echt over de rol die de provincie zou kunnen nemen in het zorgen dat er ook echt voldoende legale huisvesting is, in het aanjagen van huisvesting, ook voor arbeidsmigranten. In mijn periode als wethouder in de gemeente Schagen had ik een voorganger in deze rol, onder de naam
6370 gedeputeerde Loggen, achter me aan zitten als wethouder. Het was toch op een of andere manier een mooie rol die de provincie nam door met die gemeenten op die intensieve wijze het gesprek over huisvesting van arbeidsmigranten te voeren. Maar dat staat los van het voorstel dat we nu bespreken. Ik heb, volgens mij, in de commissievergadering – en daar wilde u naar terug, denk ik – mijn complimenten uitgesproken voor de rol die de provincie destijds nam om te zorgen voor
6375 voldoende legale huisvesting van arbeidsmigranten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Rommel.

6380 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Over het proces rond de wijziging van de Omgevingsverordening: daar hebben we over afgesproken hoe we dat doen. Je moet die ook altijd ter inzage leggen. Dat doen we per maart dat we een wijziging voorstellen, die wijzigingsrondes. Die periode is nu wel voorbij. Die hebben we gehad. Het is nu ter inzage gelegd tot 1 juli. Dus het ligt nu toch ter inzage. Dan gaat het hele proces door en komt het straks weer bij u terug voor het definitieve besluit.

6385 Wat ik wil aangeven: wij kunnen nu geen juridisch advies krijgen over de vraag of je zoiets één keer kunt doorkruisen. Maar ik hecht er, samen met mijn collega's, wel waarde aan dat er een zorgvuldig proces wordt doorlopen, omdat je ook een betrouwbare overheid wilt zijn, waarbij je precies kunt aangeven wanneer wat gebeurt. Anders krijgen we iedere keer wijzigingen
6390 tussendoor.

Dus ik wil vragen: er staat nu 1 januari 2027. Laat ons kijken wat kan en kijk of u het kunt veranderen in 'zo vroeg mogelijk', en wellicht dus per 1 januari 2028. Maar dat is wat ik wil zeggen over het proces dat doorlopen wordt.
6395

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was gedeputeerde Rommel. Dit was de reactie in eerste termijn vanuit het college. Dan gaan we naar de tweede termijn en geef ik als eerste het woord aan de indiener van het voorstel, de heer Karar.

6400 De heer **KARAR** (PvdA): Kunnen we even vijf minuten schorsen?

De **VOORZITTER**: U weet, dat ken ik altijd toe. Ik schors de vergadering vijf minuten.

De heer **KARAR** (PvdA): Dank u wel.

6405

Schorsing van 19.50 uur tot 20.04 uur.

6410 De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer plaats te nemen op hun zetels en ik heropen de vergadering. We zijn aanbeland bij het begin van de tweede termijn, agendapunt 11. Dat is het initiatiefvoorstel van de Partij van de Arbeid 'Arbeidsmigratie'. De indiener is de Partij van de Arbeid met de heer Karar. Hij neemt als eerste het woord in de tweede termijn.

Tweede termijn Provinciale Staten

6415 De heer **KARAR** (PvdA): Dank, voorzitter. Dank voor het woord. Ook dank voor alle woorden vanuit PS.

6420 Laat ik beginnen met – voordat we naar de technische wijzigingen gaan, et cetera: ik vind het eigenlijk heel fijn tot hoever dit proces is gegaan, samen met de Staten. Hoe we met elkaar in gesprek zijn gegaan tijdens de commissie, hoe we toch alle verschillende achterbannen en verschillende ervaringen rondom dit thema via het gezamenlijke gesprek zijn gekomen tot een voorstel waarin we recht doen aan al die verschillende mensen in onze provincie. Daar ben ik heel blij mee en best trots op. Dus daar wilde ik mee beginnen voordat ik inga op jullie afzonderlijke vragen en natuurlijk op de laatste notitie van GS.

6425 Om te beginnen, dank aan alle partijen voor hun ambitie en voor hun steun. Ik hoorde inderdaad nog bij de Partij voor de Dieren "het mag verder gaan". Maar goed, we vinden die ambitie heel mooi, maar we denken dat dit een mooi, gedragen voorstel is, waarin de Staten zich breed kunnen vinden. Dus houden we het daar nu gewoon graag bij, omdat het natuurlijk met veel zorg is samengesteld.

6430

6435 De PVV stelde een vraag over de gemeenten, over de effectiviteit en of dit wel de plek is. Het tweede voorstel is een directe aanbeveling uit het rapport Roemer. Daarin wordt ook concreet opgeroepen om deze zin toe te voegen aan de provinciale verordening. In andere provincies zijn deze regels bij de wijziging al in werking getreden. Deze gemeenten hebben er al ervaring mee, deze provincies hebben daar al ervaring mee. We roepen vaak: we hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden. Laten we dat dan ook alsjeblieft niet doen en elkaar die tijd besparen.

6440 De VVD maakte het punt over dat de schaarste in de woningmarkt natuurlijk een grote reden is voor de problematiek in het thema. Goed, daar hebben ze een punt. Tegelijkertijd hebben we van meerdere stakeholders gehoord dat dat niet de kern van het probleem is. De kern van het probleem is dat arbeidsmigranten, onterecht, te vaak, in sommige gevallen, op straat worden gezet. Daar zitten veel misstanden. Daar moeten we gericht op sturen. Daar moeten we gericht aanpak op vormgeven. Die algemene woningmarkt, dat is onderdeel daarvan, maar dat is niet het hoofdprobleem in dit dossier.

6445

6450 SP. Dank ook voor de motivatie, de steun. Ze pleitten voor extra maatregelen. Wederom dan hetzelfde: ik snap waar jullie vandaan komen. Tegelijkertijd is dit pakket dat we nu voorleggen in afstemming gemaakt met de hele Staten. Het kan rekenen op een brede meerderheid. Dus we zijn trots op dit resultaat. Dus daar hou ik het nu graag bij.

6450

6455 We hebben in principe ook nog twee kleine wijzigingen. Er werd al eerder over gesproken. GS noemde het een grootte wijziging. Dat betreft het kort verblijf toevoegen aan de artikelen met betrekking tot de agrarische sector en de glastuinbouw. Die zin is overgebleven uit onze eerste versie. Daar hadden we meer voorstellen op geschreven. Het is een puzzel, al die zinnen en zaken bij elkaar leggen. En deze zin hebben we helaas over het hoofd gezien. Dus dat was een

foutje. Dus die is bij deze ook teruggetrokken. Dus daardoor is die wijziging teruggetrokken en is het werkbaar voor iedereen.

6460 Tot slot. Er kwam vanuit GS een opmerking met betrekking tot het proces. We hebben er net even over gesproken. We snappen dat het proces belangrijk is, dat het vervelend zou zijn als er juridische bezwaren zijn, dat we tegen problemen oplopen. Tegelijkertijd merk ik ook bij mezelf enige allergie of enige irritatie dat dit punt nu op tafel komt. We zijn al best wel lang bezig met dit proces. De aanloop is best wel lang geweest. We zijn al veel met elkaar gesprekken geweest. Er is echt niet te weinig contact geweest tussen elkaar. En dat dat nu tijdens de behandeling in
6465 één keer op tafel wordt gelegd- Het was mooier of chiquer geweest als dat eerder was geweest. Maar goed, we willen natuurlijk kijken naar een mooie vorm en we willen ervoor zorgen dat het goed wordt uitgevoerd. Daar hecht ook de PvdA veel waarde aan.

6470 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): Is er uitleg gegeven waarom dit bezwaar nu pas op tafel is gelegd?

De heer **KARAR** (PvdA): Die vraag kunt u beter straks aan GS stellen.

6475 Maar goed, wij hechten ook veel waarde aan een goed proces. We hebben de argumenten van GS gehoord en snappen die ook. Dus daarin gaan we zeker mee, want we zijn ontvankelijk voor constructieve kritiek, zeggen we dan. Dus wat we nu zeggen is, wat we willen wijzigen met het amendement, dat we zeggen: we willen de wijziging in laten gaan per 1 januari 2027, tenzij er zwaarwegende – maar dan ook zwaarwegende – juridische bezwaren op tafel komen waarom dat onmogelijk is. Daar willen we dan over in gesprek gaan.

6480 De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, ik hoorde net de gedeputeerde zeggen dat het per 1 januari 2028 in zou kunnen gaan. Of heb ik hem of haar dan verkeerd begrepen? Want ik hoor nu zeggen: ingaan per 1 januari 2027. Maar volgens mij hebben we een jaar extra nodig.

6485 De heer **KARAR** (PvdA): Ik ga dit niet helemaal voor mijn rekening nemen, want deze vraag hoort natuurlijk eigenlijk bij GS. Maar als het op een goede manier kan gebeuren, dat alle processtappen goed gevolgd worden – en goed, die mogelijkheid bestaat nog zeker in onze optiek en hoe we dat gehoord hebben – dan is ons doel om dat op 1 januari 2027 in te voeren. Tenzij er dus, zoals GS net aangaf, zwaarwegende juridische bezwaren op tafel komen. Dus we
6490 doen wat juridisch en procesmatig haalbaar is. Zo snel mogelijk.

De heer **HARTOG** (JA21): Oké. En zo nodig past u het voorstel nog aan?

6495 De **VOORZITTER**: Even voor mijn duidelijkheid, want er gaan nu een aantal jaartallen- Ik weet niet of u allen nog weet welke jaartal nou precies het jaartal was. U vroeg 1 januari 2027.

De heer **KARAR** (PvdA): Ja.

6500 De **VOORZITTER**: Volgens mij zei het college dat het langer duurt. Dat zou dan 1 januari 2028 zijn. En u zei '2029' net. [...] 2027. Oké. Dan ligt het aan mijn gehoor. Ik probeer ook scherp te blijven. Gaat u verder, meneer Karar.

6505 De heer **KARAR** (PvdA): Ik vind het fijn dat de commissaris ook mij scherp houdt. Dat komt het alleen maar ten goede. Nee, ons voorstel is 1 januari 2027. Tenzij zwaarwegende juridische bezwaren op tafel komen, dan gaan we kijken naar andere data. Maar absoluut, de streefdatum is zoals we die hebben gesteld in het voorstel, maar we zijn natuurlijk ook ontvankelijk voor de opmerkingen van GS, die we zeker meenemen. Maar de streefdatum blijft komende januari.

6510 De **VOORZITTER**: Maar gaat u nu een amendement indienen?

De heer **KARAR** (PvdA): Ja.

De **VOORZITTER**: En dan zou het fijn zijn als u het dictum voorleest.

6515 De heer **KARAR** (PvdA): O, excuus. Ja, excuus.

De **VOORZITTER**: Want daar zat ik eigenlijk op- Ja, nou ja, ik houd u toch nog even scherp.

6520 De heer **KARAR** (PvdA): Het dictum luidt: "In het bovengenoemde ontwerpbesluit in besluit 3.4 "de logiesactiviteiten zien op kort verblijf" te laten vervallen. We zeggen dat in besluit 5.4 de logiesactiviteiten zien op kort verblijf te laten vervallen en toe te voegen in besluit 8, en dan de zin die er al staat is dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn." En die dienen we graag bij deze in.

6525 **Amendement 16-29 juni 2026**
'Correctie' op Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Besluit:

6530 *in bovengenoemde ontwerpbesluit*
in besluit 3, punt 4 "4. De logiesactiviteiten zien op kort verblijf, "..

te laten vervallen.

6535 *En*
In besluit 5
Punt "4. De logiesactiviteiten zien op kort verblijf, "..

te laten vervallen.

6540 *Toelichting: deze zinnen zijn per ongeluk blijven staan.*

En toe te voegen
In besluit 8

6545 *'Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.'*

En gaan over tot de orde van de dag.

6550 *Ondertekening: Amar Karar (PvdA).*

De **VOORZITTER**: Dat is het amendement dat u nu heeft ingediend. Dat maakt dan onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

6555 Ja, dan mag u formeel nog steeds naast mij zitten, als u dat wil, maar u mag ook teruggaan naar uw plaats. [...] Ja, dank.

6560 De heer Hanou, Partij voor de Dieren. Heeft u nog behoefte? De heer De Moel? De heer Nijkamp? Ook niet. De heer Van Gilse? Nee. De heer Heijnen? Is er überhaupt nog iemand die een tweede termijn wil?

Dan kijk ik even naar het college of daar nog behoefte is. Ja, meneer Beemsterboer.

Graag nog even centraal, alstublieft.

6565 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*

6570 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Er werd natuurlijk nog even gevraagd: waarom komt dit advies nu pas? Dat vinden wij ook vervelend. Het proces om te komen tot een initiatiefvoorstel, sowieso hebben dat natuurlijk niet heel vaak. Het was vanuit het perspectief van het college, vrij snel. We hebben juridisch advies ingewonnen, maar dat juridisch advies zag vooral op de inhoud. Dus op het proces van het vaststellen van de wijzigingen in de Omgevingsverordening. Daar hebben we onvoldoende bij stilgestaan. Daar hebben we net toch nog even advies over ingewonnen. Het advies was: ja, zorg nou in ieder geval dat het ter inzage heeft gelegen, zodat wij ons ook als overheid zuiver opstellen en iedereen de gelegenheid geven

6575 om daarop te reageren. Die gelegenheid lijkt er nog te zijn om ter inzage te leggen en dan 1 januari 2027 te halen. Maar daar willen we dus eerst ook even juridisch advies over inwinnen of dat allemaal nog op een nette manier kan verlopen. Mocht dat nou echt niet zo zijn, ja, dan gaat het niet meer om het nog mee te nemen in de besluitvorming die u eind van het jaar over de Omgevingsverordening heeft. En dat voornamelijk omdat de huidige wijzigingen van de
6580 Omgevingsverordening op dit moment al ter inzage liggen. Dus we moeten het toevoegen- Of, we moeten eigenlijk een separaat ter inzage-proces voeren voor deze wijzigingen. Daar zijn we helaas op een redelijk laat moment achter gekomen. Dank.

6585 De **VOORZITTER**: Dan zijn we denk ik aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt.

Ik kijk even of er nog behoefte is bij de heer Karar om het amendement alsnog te wijzigen, maar ik vermoed van niet. Dan sluiten we hierbij de beraadslaging over agendapunt 11. De stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de agenda.

6590 *De discussie wordt gesloten.*

12 Vragenuur.

6595 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 12. Dat is het vragenuur. En zoals u weet, er zijn geen interrupties toegestaan tijdens het vragenuur. Er kunnen ook geen moties worden ingediend. In eerste termijn krijgt PS drie minuten en GS drie minuten; en dan nog een tweede termijn van één minuut. Eventueel dan kunnen ook nog andere vragenstellers één minuut krijgen om in tweede termijn een vraag te stellen.

6600 *Mondelinge vragen inzake Woningbouwplannen in Amsterdamse haven, ingediend door PvdA*

6605 De **VOORZITTER**: Mevrouw De Boer van de PvdA heeft mondelinge vragen ingediend over de woningbouwplannen in de Amsterdamse haven. Ik geef haar nu de gelegenheid om die vragen te stellen. Het woord is aan mevrouw De Boer.

6610 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ja, Ik las op 8 juni jongstleden een kop in Het Parool: "Havenstad verder in de knel. Provincie en gemeenten liggen op ramkoers over woningbouwplannen in Amsterdamse haven". Daar had ik een paar vragen over. Daar heeft u ook kennis van kunnen nemen.

6615 De eerste vraag is: heeft u kennis kunnen nemen van het bericht in Het Parool? En de volgende vraag aan GS – ik kan ook even wachten, hoor, tot u klaar bent – is de berichtgeving juist? Wil de provincie inderdaad de woningbouw in het Westelijk Havengebied tegenhouden? En de derde vraag is: heeft de provincie hierover contact gehad met de gemeente? En zo ja, wat was het resultaat? Heeft u concrete afspraken gemaakt? Op die vragen zou ik graag een antwoord willen hebben.

6620 De **VOORZITTER**: Dank. Dan geef ik nu het woord aan de gedeputeerde Rommel voor de beantwoording van de vragen.

6625 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou, heb ik kennisgenomen van de berichtgeving? Ja, ik heb er kennis van genomen. Ik was zelf behoorlijk verrast, want ik had niet in de gaten dat wat daarin stond, dat dat aan de hand was. En dat is ook niet het geval. Wij hebben daarover contact gehad met de gemeente Amsterdam ook. Die hebben ook gezegd: wij herkennen ons daar niet in. Dus die hebben daar verder ook niks aan gedaan.

6630 Zijn er concrete afspraken gemaakt? Nou, wat op dit moment aan de hand is, is dat- Zoals u weet, we hebben bij de zienswijze vanuit het Rijk van diverse ministeries Industrie van Provinciaal Belang gevestigd op het Westelijk Havengebied, want daar is ruimte voor de zware industrie. Wij zijn daar nog steeds in overleg met Amsterdam en de diverse ministeries om te kijken van hoe en op welke manier de werf behouden kan blijven in de haven en er woningbouw toegestaan kan worden. En dat overleg, dat vindt nog steeds plaats. Dat er ruimte zou zijn voor het

6635 woonwerkgebied, dat staat ook in het ontwikkelperspectief. Dus daar is niets aan veranderd. Dus ik was eigenlijk heel verbaasd toen ik dat artikel zag. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik even naar mevrouw De Boer of u nog vervolgvragen heeft?

6640 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Vanaf hier?

De **VOORZITTER**: Nee, als u gewoon 'nee' zegt. Maar als u ze heeft, dan-

6645 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Nee, heb ik niet.

De **VOORZITTER**: Oké, dank u wel. Zijn er nog andere Statenleden die vragen hebben over dit punt? Mevrouw Alberts, SP.

6650 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toen het besluit kwam om Damen Shipyard op de plek te laten blijven waar het nu zit, is er al discussie geweest over het onmogelijk maken van woningbouw in dat gebied. Dan begrijp ik niet waarom de gedeputeerde verrast was door het krantenbericht dat die woningen niet gebouwd kunnen worden, want het is al veel eerder aan de orde geweest. Herkent u dat?

6655 De **VOORZITTER**: Mevrouw Rommel. Dit was dus een vraag en geen interruptie. Want even voor alle duidelijkheid: het is dus echt een aanvullende vraag. Ja, gaat uw gang.

6660 Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, dat is niet waar ik verrast door was. Ik was verrast door het artikel waarin staat dat wij op ramkoers zijn. Dat we bezig zijn om te kijken of daar woningbouw mogelijk is en op welke manieren. En dus ook, wat we al hebben gezegd, het behoud van de werf in de haven, daar zijn we al heel lang over in gesprek. Maar het artikel verraste mij dat we op ramkoers zijn. Daar ging het mij om. Want dat zijn we niet. We zijn in goed overleg met elkaar.

6665 De **VOORZITTER**: Dank. Dit was het vragenuur.

13 2-minutendebat.

De **VOORZITTER**: We hebben geen tweeminutendebat. Dat was agendapunt 13.

6670 **14 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag (indien aan de orde).**

De **VOORZITTER**: Dan, het advies over de moties Vreemd is al uitgebracht. Agendapunt 14.

6675 **15 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aan de stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

6680 **6.k Vaststellen vergaderschema PS en commissies 2027 (VD 45-2026).**

De **VOORZITTER**: Voordat ik daarmee ga beginnen, ten onrechte hebben wij bij de hamerstukken niet agendapunt 6.k meegenomen. Dat is de jaarplanner van uw Provinciale Staten voor het jaar 2027. Ik vraag, en ik kijk naar, de Staten of u alsnog daar als hamerstuk mee kunt instemmen? Dank u wel. Dan is die bij deze vastgesteld.

6685 *Het onder 6.k genoemde hamerstuk is bij besluit vastgesteld.*

Moties Vreemd aan de Orde van de Dag

6690 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu als eerste in stemming brengen de moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

Er zijn twee Statenleden afwezig. Dat betekent dat er dus 53 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Bent u er klaar voor? De laatste stemming voor de zomer.

6695

Als eerste gaan wij in stemming brengen, dat is motie Vreemd aan de Orde van de Dag, genummerd motie M68, ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren, 'pleiten in IPO voor de opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden'. Klopt dat? [...] O ja, er zit er nog eentje voor. Excuses. Ik neem mijn woorden terug. Ik ga het nog één keer proberen.

6700

Als eerste brengen wij in stemming de motie Vreemd aan de Orde van de Dag genummerd motie M67, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, Volt en JA21, met als motietitel 'Tata Steel uitstoot chroom-6'. Is er iemand die een stemverklaring wil? Ja, dat is de heer- Nu ben ik- Roosendaal. Sorry. Excuses, maar waarschijnlijk de vermoeidheid bij uw voorzitter.

6705

Meneer Roosendaal, u wil een stemverklaring? Meneer Roosendaal.

6710

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Wij zullen tegen de motie stemmen, omdat wij vinden dat deze te vroegtijdig komt en de omgevingsdienst eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om de uitvoering op orde te krijgen voordat wij bijsturen als Staten.

6715

De **VOORZITTER**: De heer Teeuwen, BBB.

De heer **TEEUWEN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij gaan mee met de VVD. We stemmen ook tegen deze motie en hebben vertrouwen in de inzet en professionaliteit van de omgevingsdienst en het RIVM, en zien daarom op dit moment geen noodzaak om mee te stemmen. Dank u.

6720

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wij gaan niet per se mee met de VVD, maar wij sluiten ons wel aan bij de stemverklaring van de heer Roosendaal en zullen tegenstemmen.

6725

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Iemand hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming van motie M67. Geachte Statenleden, de stemming is geopend voor motie M67. De stemming is gesloten.

6730

Motie 67 'Tata Steel Uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, Volt en JA21.
Motie 67 is met 31 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, PVV, CDA en Forum voor Democratie.

6735

De **VOORZITTER**: Nu komt hij wel: motie M68, motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren. En dat was 'Pleiten in IPO voor de opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest'. Iemand stemverklaring? Iemand aantekening, hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor motie M68. De stemming is gesloten. Graag een beetje centraal houden, dames en heren.

6740

Motie 68 'Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden', ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren.
Motie 68 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

6745

Jaarstukken 2025 (VD 37-2026)

6750

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot het stemmen over agendapunt 7. Dat is voordracht 37 over de jaarstukken 2025. We hadden een amendement nummer A12 en die is ingetrokken. Dan hebben wij een amendement nummer A13. Die gaan we als eerste in stemming brengen. Ingediend door de ChristenUnie, CDA, D66 en JA21. De titel is 'Zuivere algemene reserve'.

Iemand die een stemverklaring wil? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Nee. Dan open ik nu de stemming voor amendement nummer A13.

- 6755 Amendement 13 'Zuivere algemene reserve', ingediend door ChristenUnie, CDA, D66 en JA21. Amendement 13 is met algemene stemmen aangenomen.

- 6760 De **VOORZITTER**: Dan komen we aan de moties. De eerste motie die is ingediend bij dit agendapunt is motie M69, ingediend door D66, CDA, ChristenUnie en JA21. Motie is 'Sturen op onderbesteding naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen'. Iemand hoofdelijke stemming? Ja, dat is de heer Mülder.

- 6765 De heer **MÜLDER** (D66): Niet een hoofdelijke stemming, maar ik wil wel danken voor het, volgens mij, vurige debat dat we hier hebben gehad. Ook dank eigenlijk voor de toezegging van de gedeputeerde om met nieuwe informatie en met de Rekeningencommissie samen in gesprek te gaan over wat wij inderdaad een schappelijke onderbesteding vinden. Dat is voor ons op dit moment voldoende om hem aan te houden.

- 6770 *Motie 69 'Sturen op onderbesteding: naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Motie M69 is aangehouden.

- 6775 Motie M70 is ingetrokken. Motie M71 is ingetrokken. Motie M72 is ook ingetrokken.

- 6780 Dan kom ik bij motie M73, ingediend door de Partij voor de Dieren en GroenLinks, 'Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen'. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M73. De stemming is gesloten. Mag ik de VVD vragen om het even centraal te houden, alstublieft?
- Motie 73 'Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen', ingediend door Partij voor de Dieren en GroenLinks.
Motie 73 is met 50 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

- 6785 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M74, ingediend door 50PLUS, 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken'. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M74. De stemming is gesloten.

- 6790 Motie 74 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken', ingediend door 50PLUS.
Motie 74 is met 12 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.

- 6795 De **VOORZITTER**: Dan komen we nu aan de stemming over de Jaarstukken 2025. Dat is voordracht 37. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor voordracht 37, de Jaarstukken 2025. De stemming is gesloten.

- 6800 Voordracht Jaarstukken 2025 (VD 37-2026).
Voordracht 37-2026 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A13 aangebrachte wijzigingen, met algemene stemmen aangenomen.

Kaderbrief 2027 (VD 31-2026)

- 6805 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 8. Dat is voordracht 31 over de Kaderbrief 2027. Daar heb ik één amendement. Dat is amendement nummer A14, ingediend door de ChristenUnie, Volt en D66. 'Klimaatmaatregelen in Kaderbrief'. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor amendement A14. De stemming is gesloten.

- 6810 Amendement 14 'Klimaatmaatregelen in Kaderbrief', ingediend door ChristenUnie, Volt en D66.

Amendement 14 is met 10 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

6815 De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij de moties. De eerste motie die ik hier heb liggen, is motie M75, ingediend door D66, CDA, PvdA, GroenLinks, BBB en 50PLUS. Ik zie eigenlijk geen titel. Motie M75. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor motie M75.

6820 Motie 75 'Wonen boven winkels', ingediend door D66, CDA, PvdA, GroenLinks, BBB en 50PLUS. Motie 75 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Motie M76, ingediend door D66, CDA, GroenLinks, Volt en de BBB, 'Zet Noord-Holland op de cultuurkaart'. De heer Mülder.

6825 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, u had al een beetje een voorproefje gehad, want deze moet ik helaas intrekken. We hebben er wel vertrouwen in dat de commissie in de eerstvolgende commissie, waar het gaat over cultuur, bij de behandeling van de brief verder met de gedeputeerde in gesprek gaat. Volgens mij zijn de uitgangspunten hetzelfde. Dus we hopen dat die het verder redt zonder dat we hem in stemming hoeven te brengen.

6830 *Motie 76 'Zet Noord-Holland op de cultuurkaart' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

6835 De **VOORZITTER**: U bent toch niet onder druk gezet door de heer Heijnen?

De heer **MÜLDER** (D66): Nee, nee, nee, nee. Nee, nog beter: andersom bijna.

6840 De **VOORZITTER**: We hebben straks bij het drankje na afloop wel wat te bespreken met elkaar, denk ik.

Motie M76 is ingetrokken.

6845 Motie M77, ingediend door de VVD, BBB, CDA, D66, JA21 en Partij voor de Vrijheid, 'Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland. Motie M77. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor motie M77.

Eén iemand kan het knopje nog niet vinden. Nu wel. De stemming is gesloten.

6850 Motie 77 'Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland', ingediend door VVD, BBB, CDA, D66, PVV en JA21.

Motie 77 is met 48 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

6855 De **VOORZITTER**: Motie M78, ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en D66, 'Slim omgaan met geld voor circulaire economie'. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, open ik nu de stemming van motie M78. De stemming is gesloten.

6860 Motie 78 'Slim omgaan met geld voor circulaire economie', ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en D66.

Motie 78 is met 12 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

6865 De **VOORZITTER**: Motie M79, ingediend door de BBB. Dat ging over de verduurzaming van de bollensector en de regiocertificering. Motie M79. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, open ik nu de stemming voor motie M79. 53 stemmen uitgebracht.

Motie 79 'Regiocertificering', ingediend door BBB, JA21, VVD en CDA.

- 6870 Motie 79 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Volt.
- 6875 De **VOORZITTER**: Motie M80, ingediend door het CDA, BBB en D66, 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken'. Motie M80. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? *One hundred and eighty*, zo klinkt het bijna. Motie M80. Dan breng ik nu in stemming motie M80.
- 6880 Motie 80 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken', ingediend door CDA, BBB en D66. Motie 80 is met 44 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, Forum voor Democratie en SP.
- 6885 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M81, ingediend door het CDA, D66, VVD, BBB, PvdA, GroenLinks en Volt. Het gaat over 'Voortzetten en verbreden Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'. Iemand stemverklaring? Aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie M81. 53 stemmen uitgebracht.
- 6890 Motie 81 'Voortzetten en verbreden 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'', ingediend door CDA, D66, PvdA, GroenLinks, VVD, BBB en Volt. Motie 81 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- 6895 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M82, ingediend door Forum voor Democratie, 'geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander'. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw Uiterwijk.
- 6900 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, we stemmen tegen omdat we het financieel niet verantwoord vinden, maar op zich zijn we wel altijd voor het verlagen van de opcenten.
- 6905 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie M82. Met 52 stemmen tegen en één voor is deze motie verworpen. U mag zelf raden wie vóór heeft gestemd. Forum voor Democratie heeft voorgestemd. We zullen niks tegen de heer Dessing zeggen, maar motie M82 is verworpen.
- 6910 Motie 82 'Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander', ingediend door Forum voor Democratie. Motie 82 is met 1 stemmen voor en 52 stemmen tegen verworpen. Voor heeft gestemd: Forum voor Democratie.
- 6915 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij motie 83, ingediend door GroenLinks, D66, Volt, Partij van de Arbeid, CDA, SP, en de Partij voor de Dieren, Volgens mij. Motie 'Stimulans geothermie gebouwde omgeving'. Is er iemand die een stemverklaring wenst af te leggen? Aantekening, hoofdelijke stemming? Ik open de stemming voor motie M83.
- 6920 Motie 83 'Stimulans geothermie gebouwde omgeving', ingediend door GroenLinks, D66, Volt, PvdA, CDA, SP en Partij voor de Dieren. Motie 83 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.
- 6925 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M84, ingediend door 50PLUS. Gaat over de analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M84. Ja, de stemming is gesloten ondertussen.
- 6925 Motie 84 'Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028', ingediend door 50PLUS.

Motie 84 is met 6 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Forum voor Democratie en 50PLUS.

6930 De **VOORZITTER**: Motie M85 is ingetrokken. Er wordt nu in stemming gebracht motie M86, ingediend door 50PLUS, SP en Partij voor de Dieren, 'Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht'. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw De Sain.

6935 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij vinden dat er al voldoende verbinding gezocht wordt met Keti Koti, met het hijsen van de vlag en de dialoogtafels. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie M86. De stemming is gesloten.

6940 Motie 86 'Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht', ingediend door 50PLUS, SP en Partij voor de Dieren.
Motie 86 is met 30 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

6945 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M87, ingediend door de Partij van de Arbeid, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66, 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland'. Motie M87. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Nee. Motie M87 wordt nu in stemming gebracht.

6950 Motie 87 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland', ingediend door PvdA, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66.
Motie 87 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

6955 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M88, ingediend door de ChristenUnie, GroenLinks en de Partij van de Arbeid. Deze gaat over de realisatie van de natuurtoiletten. Motie M88. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan gaan we de stemming openen voor motie M88. De stemming is gesloten.

6960 Motie 88 'Realisatie Natuurtoiletten', ingediend door ChristenUnie, GroenLinks en PvdA.
Motie 88 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

6965 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M89, ingediend door de ChristenUnie, Volt, de Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks. Deze gaat over de resultaten Clean Energy Hubs. Motie M89. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan gaan we nu de stemming openen voor motie M89. De stemming is gesloten.

6970 Motie 89 'Verwerken resultaten Clean Energy Hubs', ingediend door ChristenUnie, Volt, Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks.
Motie 89 is met 44 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.

6975 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M90, ingediend door de Partij voor de Dieren. Deze gaat over 'Agroforestry als schakel voor landelijke opgaven'. Motie M90. Iemand stemverklaring? Aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, motie M90 wordt nu in stemming gebracht. De stemming is gesloten.

6980 Motie 90 'Agroforestry als schakel voor landelijke opgaven', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 90 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

- 6985 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M91, ingediend door Partij voor de Dieren, D66 en Volt. Het gaat over 'Verkenning, omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden'. Motie M91. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, motie M91 wordt nu in stemming gebracht. De stemming is gesloten.
- 6990 Motie 91 'Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en D66.
Motie 91 is met 12 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.
- 6995 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M92, ingediend door de Partij voor de Dieren. Dat gaat over 'Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra'. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Nee. Motie M92 gaat nu in stemming. 53 stemmen zijn uitgebracht.
- 7000 Motie 92 'Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 92 is met 9 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21 en ChristenUnie.
- 7005 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M93, ingediend door de Partij voor de Dieren, D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, ChristenUnie, Volt en CDA. En dat is 'Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren'. Motie M93. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw De Sain.
- 7010 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Deze opgewekte stroom zou door de bedrijven zelf op hun terreinen gebruikt kunnen worden, waardoor we netcongestie kunnen verminderen of tegen kunnen gaan. Daarom stemmen wij vóór.
- De **VOORZITTER**: Andere partijen nog. Fracties. Nee. De stemming is geopend voor motie M93. Dank u wel. 53 stemmen uitgebracht.
- 7015 Motie 93 'Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren', ingediend door pider, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Volt en CDA.
Motie 93 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.
- 7020 De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij de stemming over voordracht 31-2026, de kaderbrief zelf. Ik ga nu in stemming brengen voordracht 31-2026, de Kaderbrief 2027. Is er iemand die een stemverklaring wil? Ja, dat is de heer Dekker, Forum voor Democratie.
- 7025 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, dank u, voorzitter. Wij zijn het op een aantal fundamentele onderwerpen niet eens met de richting van deze kaderbrief, maar we vinden wel dat er een realistisch financieel beleid wordt gevoerd. Meer aandacht voor de uitvoerbaarheid, het versterken van het eigen vermogen en een grotere focus op de provinciale kerntaak mobiliteit. Dat vinden we een stap in de goede richting en we vinden de trend positief. Na lang delibereren heb ik besloten om dan toch maar vóór te stemmen. Dank u wel.
- 7030 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.
- 7035 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. De provincie spreekt grote ambities uit, maar weigert de stappen te zetten die daarvoor nodig zijn. Onze voorstellen om Noord-Holland groener, gezonder en toekomstbestendig te maken, worden keer op keer terzijde geschoven, zelfs als die binnen het beleid van de coalitie passen. De Partij voor de Dieren stemt daarom tegen de kaderbrief.
- De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP.
- 7040 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Er was een aantal moties voor nodig om het nog mooier te maken. Daarom zullen wij de kaderbrief steunen.

- 7045 De **VOORZITTER**: Andere partijen nog? Iemand aantekening of hoofdelijke stemming? Dan ga ik nu in stemming brengen voordracht 31-2026, Kaderbrief 2027. De stemming is geopend. De stemming is gesloten.
- 7050 Voordracht Kaderbrief 2027 (VD 31-2026).
Voordracht 31-2026 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en PVV.
Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026)
- 7055 De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot de stemming over agendapunt 9. Dat is voordracht 38-2026 over de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen. Daar hebben we één amendement bij. Dat is amendement nummer A15, ingediend door de Partij voor de Dieren, met als titel 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen'. Dus eerst gaan we nu stemmen over amendement nummer A15. Is er iemand die een stemverklaring wil? Aantekening, hoofdelijke stemming? Dan breng ik nu stemming amendement nummer M15. Wij brengen nu in stemming amendement nummer A15, behorende bij agendapunt 9, de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen.
- 7060 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ik heb al gestemd. Schrik niet, maar wij vinden het buitengewoon teleurstellend wat er rond Het Twiske-
- 7065 De **VOORZITTER**: Ja, één moment. De stemming is al geopend.
Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou, dan ben ik er klaar mee.
- 7070 De **VOORZITTER**: Ja, inderdaad. Nou, nog niet helemaal, want we moeten nog een aantal stemmingen doen. Maar u bent bijna klaar. Ik mis nog één stem. Ja, mag ik weer even? De stemming is gesloten.
- 7075 Amendement 15 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen', ingediend door Partij voor de Dieren.
Amendement 15 is met 5 stemmen voor en 48 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.
- 7080 De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij de stemming over voordracht 38-2026 zelf: de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen. Is er iemand die een stemverklaring wil? Ja, dat is mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.
- 7085 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Voor vier van de vijf zienswijzen zijn we het wel eens, maar vanwege het festival in Het Twiske zullen we tegenstemmen.
- 7090 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Ja, mevrouw Alberts, SP.
Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, in de herhaling, voorzitter. Dit wilde ik namelijk daarnet al zeggen en dat ga ik dus nu dan weer- Ik sluit me aan bij mijn voorgangster over het tegenstemmen bij Het Twiske.
- 7095 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 38-2026, Zienswijze financiële stukken recreatieschappen. De stemming is gesloten.
Voordracht Zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026).
Voordracht 38 is met 48 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en 50PLUS.
Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).
- 7100 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de stemming over agendapunt 10. Dat is voordracht 40-2026, het Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen. Er zijn geen moties of

amendementen ingediend. Dus we kunnen rechtstreeks overgaan tot de stemming. Is er iemand die stemverklaring wil of aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan breng ik nu in stemming voordracht 40-2026. De stemming is gesloten.

7105

Voordracht Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).
Voordracht 40 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

7110

Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie (Nummer 44-2026).

7115

De **VOORZITTER**: We gaan nu naar agendapunt 11 tot slot. Dat is de stemming over het initiatiefvoorstel nummer 44-2026 over arbeidsmigratie. Allereerst brengen we daarvoor in stemming amendement nummer A16, ingediend door de Partij van de Arbeid, 'Correctie op het ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland'. Is er iemand die een stemverklaring heeft? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor amendement nummer A16. De stemming is gesloten. Gefeliciteerd. Unaniem aangenomen, amendement A16.

7120

Amendement 16 "Correctie" op Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland', ingediend door PvdA.
Amendement 16 is met algemene stemmen aangenomen.

7125

De **VOORZITTER**: Dan brengen we nu in stemming agendapunt 11, het initiatiefvoorstel over arbeidsmigratie. Dat initiatiefvoorstel nummer 44-2026. Is er iemand die een stemverklaring wil? Aantekening, hoofdelijke stemming? Nog even erbij blijven allemaal. De stemming is nu geopend voor het initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie. De stemming is gesloten.

7130

Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie (nummer 44-2026).
Initiatiefvoorstel 44 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A16 aangebrachte wijzigingen, met 40 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV en Forum voor Democratie.

7135

16 Sluiting.

7140

De **VOORZITTER**: Dames en heren, beste Statenleden, ik vond het een mooie vergaderdag. Wat mij betreft zat alles erin. En daar bedoel ik mee te zeggen: we hebben hier en daar wat gelachen met elkaar, maar we hebben ook de emotie bij sommige Statenleden gevoeld. Ik ben er trots op dat u dat hier kunt en durft te doen.

7145

Ik ga u een ontzettend fijn reces toewensen. Ik zou zeggen *recharge the battery*. Dat mag ik van mijn dochter nooit zeggen. Maar ik denk dat het echt nodig is dat ook in de politiek mensen soms heel even de rust nemen om weer een beetje op te laden. Op 7 september zullen wij weer een volgend overleg hebben hier met elkaar. En nogmaals, heel fijne vakantie, mede namens het college. Ik wens ook onze ambtenaren exact hetzelfde toe. En natuurlijk de griffie. En wellicht een applaus op zijn plaats voor het vele werk wat zij weer hebben gedaan.

[Applaus]

7150

De **VOORZITTER**: Ik nodig u uit in de Johan Remkeszaal en dan kunnen we even kijken met de heer Mulder en de heer Heijnen wat daar nou precies is gebeurd.

Sluiting om 20.51 uur.

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	29 juni 2026
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	dhr. R. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid B. Bulucu (GL), dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Boer (VVD), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhlei-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. R.J. Dekker (FvD), mevrouw R.M. Engels (CDA), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), Statenlid P.P.W. de Graaf (GL), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. M.N. Hanou (PvdD), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R. Nijkamp (50PLUS), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD),
- 10 dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (VVD), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Fractie De Weerd), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).
- 15

Afwezig: dhr. J. Dessing (FvD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD).

Agenda	Paginanummer:
1 Opening en mededelingen.	(3)
1.a In memoriam oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.	(3)
2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(4)
3 Actualiteiten.	(6)
4 Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(7)
5 Vaststelling voortgangslijst van moties.	(7)
6 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(7)
6.a Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 41-2026).	
6.b Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 42-2026).	(7)
6.c Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving VD 43-2026).	(7)
6.d Kadernota 2027, ontwerpbegroting 2027 en voorlopige jaarrekening 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD 30-2026).	(7)
6.e Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033 (VD 32-2026)	(7)
6.f Begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst IJmond (VD 36-2026).	(7)
6.g Begroting 2027 en Jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD 35-2026).	(7)
6.h Begroting 2027, begrotingswijziging 2026 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (VD 34-2026).	(7)
6.i Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze (VD 39-2026).	(7)
6.j Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD 33-2026).	(7)
7 Jaarstukken 2025 (VD 37-2026).	(8)
8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026).	(34)

9	Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026).	(91)
9.a	Recreatieschap Spaarnwoude: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.b	Alkmaar en Uitgeestermeer: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.c	Twiske: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.d	Groengebied Amstelland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
9.e	Plassenschap Loosdrecht: financiële stukken voor zienswijzen 2026.	(91)
10	Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).	(97)
14	Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(100/115)
12	Vragenuur.	(114)
13	2-minutendebat.	(115)
15	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(115)
6.k	Vaststellen vergaderschema PS en commissies 2027 (VD 45-2026).	(115)
16	Sluiting.	(123)

Opening om 10.09 uur.

5 **1 Opening en mededelingen.**

De **VOORZITTER**: Geachte aanwezigen, ik open de vergadering op 29 juni 2026 van de Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland. Welkom uiteraard, een hartelijk welkom, aan onze Statenleden en de leden van Gedeputeerde Staten en belangstellenden, mensen die online meekijken, onze ambtenaren die ons altijd trouw – rechts van mij, links van u – ondersteunen. Natuurlijk de mensen aanwezig op de publieke tribune. Uiteraard, niet te vergeten, onze griffie, die weer al het werk hebben verricht om vandaag deze mooie vergadering te kunnen gaan houden.

15 Er zijn een aantal berichten van verhindering. Het zal u opvallen dat twee gedeputeerden er niet zijn. Dat heeft als oorzaak dat mevrouw Gielen vooral nu bezig is bij het gemaal waar de minister aanwezig is – niet onbelangrijk – in IJmuiden. Ja, helaas natuurlijk vandaag gepland, maar wel heel belangrijk dat zij daar is, omdat de lobby, met name ook de vervanging van het gemaal, hoog op de agenda staat en onze droge voeten daar, denk ik, voor de toekomst van afhankelijk zijn.

25 De tweede, de heer Beemsterboer, en ook onze landbouwminister Van Essen, is op werkbezoek in met name de Westzanerpolder. Zoals u zult begrijpen, ook na alle communicatie de afgelopen weken en de stikstofbrief, is het heel belangrijk om ook daar op het hoogste niveau van onze provincie acte de présence te geven. Uiteraard zullen zij allebei later aansluiten.

Mevrouw Bouhlef gaat ons verlaten tussen 15.00 en 19.00 uur. Een aantal Statenleden zullen later aanschuiven. Dat is de heer De Wit van de VVD, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, Statenlid De Graaf van GroenLinks, mevrouw Ten Ham van de PvdA en de heer Mantel van JA21. Dus als het goed is, zijn we in ieder geval vanavond helemaal compleet.

30 U heeft, als het goed is, bij de koffietafel mooie chocoladehapjes gezien. Dat is omdat ons Statenlid Jeroen Boer jarig is vandaag. Gefeliciteerd.

35 [Applaus]

De **VOORZITTER**: Hij kan niet garanderen dat ze er om 15.00 uur nog steeds uitzien zoals ze eruitzien, want ze zijn van chocolade gemaakt. Dus u moet op tijd een hapje nemen, denk ik. [...] Nou, dat weet ik niet hoe verhit de temperatuur zal oplopen in deze Staten vandaag, maar de chocolaatjes zullen ongetwijfeld gaan smelten.

40 Nee, Statenlid De Weerdt is ook afwezig zo te zien en de heer Dessing is er nog niet. [...] Afwezig. Oké, die is afwezig. De hele dag? [...] De hele dag.

45 **1.a In memoriam oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat.**

De **VOORZITTER**: Goed. Dan wil ik u verzoeken om even te gaan staan en wil ik een in memoriam uitspreken in het verband met overlijden van de heer Jan Achterstraat.

50 Op 17 juni bereikte ons het bericht dat oud-gedeputeerde en oud-Statenlid Jan Achterstraat is overleden.

55 Hij werd in 1970 namens de ARP toen, de Antirevolutionaire Partij, lid van Provinciale Staten van Noord-Holland. In 1980 fuseerde deze partij met de Katholieke Volkspartij, de KVP, en de Christelijke Historische Unie, de CHU, en gingen ze dus verder onder de naam Christendemocratisch Appèl. Het nu bekende CDA. Hij werd Statenlid en in juni 1978 ook lid van het college van Gedeputeerde Staten met de portefeuilles Volkshuisvesting, Natuur, Recreatie, Economische Zaken en Provinciale Bedrijven. Maar ook toen waren er best wel wat politieke strubbelingen. Al na drie maanden stapte hij uit het college en nam hij weer zitting in de bankjes van Provinciale Staten. Maar elf jaar later, in 1987, wisselde hij wederom van plek en werd hij voor de tweede keer gedeputeerde. Dit keer verantwoordelijk voor de portefeuilles Ruimtelijke Ordening, Waterstaat en Wegen, Zeehavens, Waterschappen, Land- en Tuinbouw en Ruilverkaveling, maar ook de Onteigeningswet en Grondbeleid. Een klein jaar na de verkiezingen van 1998 trad Jan Achterstraat terug als gedeputeerde. Hij was ruim 67 jaar en ging genieten van zijn vrije tijd.

65 Van de provincie nam hij nog zeker geen afscheid. Tot de verkiezingen van 1999 bleef hij lid van Provinciale Staten. Het was dan ook logisch dat hij bij zijn afscheid als gedeputeerde voor al zijn

70 werkzaamheden de zilveren penning van de provincie Noord-Holland ontving, en ook kreeg Jan
Achterstraat bij die gelegenheid, als blijk van waardering voor zijn grote verdiensten, een
koninklijke onderscheiding en kreeg hij de versierselen opgespeld die horen bij Officier in de
Orde van Oranje-Nassau.

75 Na een lang en rijk gevuld politiek leven overleed Jan Achterstraat op ruim 97-jarige leeftijd.

Namens u dank ik Jan Achterstraat voor wat hij voor de provincie Noord-Holland heeft betekend.
Ik wens zijn kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe.

80 Ik wil u vragen om één minuut stilte in acht te nemen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

85 De **VOORZITTER**: Dank u wel. We zijn aangekomen bij agendapunt 2, de regeling van de
werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Mocht het tot een hoofdelijke stemming
komen, dan gaan we kijken bij welk Statenlid wij beginnen. Dat is nummer veertig. Mevrouw
Ouderkerken van de VVD. We beginnen bij u mocht het tot een hoofdelijke stemming komen.

90 Dan gaan we naar de vaststelling van de agenda. Op de agenda zijn voordrachten 42-2026,
Benoeming lid Werkgeverscommissie Statengriffie, en 43-2026, Benoemen plaatsvervangend
voorzitter van de Commissie Leefomgeving als hamerstukken 6.b en 6.c geagendeerd. Het
Presidium heeft daarmee ingestemd. Ik neem aan dat u hiermee akkoord gaat? Ja. Dan vindt
besluitvorming plaats bij de hamerstukken.

95 Er is geen actualiteiten aangekondigd, ook geen tweeminutendebat.

Er zijn wel mondelinge vragen ingediend door mevrouw De Boer van de PvdA inzake
woningbouwplannen in de Amsterdamse haven. Die komen bij het vragenuur aan de orde.

100 Dan de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie Partij voor de Dieren en de SP hebben
een motie Vreemd, Althans, die gaan zij indienen. Met als titel 'Tata Steel uitstoot chroom-6
frequent en onafhankelijk meten. De indiener is mevrouw Vonck. Ik stel u nu in de gelegenheid
om deze motie nader toe te lichten.

105 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering heeft onze fractie,
net als overigens een aantal andere fracties, haar zorgen uitgesproken over de uitstoot van
chroom-6 bij de direct Sheet Plant van Tata Steel. Het is verontrustend dat deze verhoogde
emissie dankzij een nieuw protocol aan het licht kwam en niet het gevolg was van een nieuw
productieproces. Tata was wel zo netjes het te melden bij de omgevingsdienst, maar het is
110 onduidelijk hoe lang dit al aan de gang was. Er is ook nog een productielijn waarbij chroom-6
standaard wordt toegepast. De bloedwaardes van medewerkers worden met grote regelmaat
gecontroleerd en dan ook op chroom-6. Het lijkt er dus op dat Tata wel degelijk met dit risico
rekening hield. Maar is het niet raar dat de normale gang van zaken lijkt dat werknemers bij hun
werk blootgesteld worden aan kankerverwekkende stoffen? En het fnuikende is dat mensen die
frequent of langdurig met deze zeer zorgwekkende stof werken en hiermee in aanraking komen,
115 pas op de lange duur ziek worden. Tata betaalt zijn mensen goed, horen we doorgaans. Dus
misschien bagatelliseren werknemers het risico enigszins bagatelliseren. Maar gezondheid kun je
niet afkopen. Anders dan werknemers, kiezen omwonenden niet voor dit risico. Ook voor hen is
het essentieel dat zij tijdig weten als er een verhoogde uitstoot is van chroom-6.

120 We kregen geen bevredigend antwoord op onze vraag waarom dit door de OD niet eerder is
geconstateerd. Ja, Tata is zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van gegevens. Maar opnieuw
blijkt dat we niet blind kunnen varen op de meetgegevens van Tata. Daarom deze motie: 'Tata
Steel uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten', samen met SP, Volt en JA21, met als
dictum: "Verzoeken Gedeputeerde Staten de uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te
125 meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren, en gaan over tot de orde van de dag."

Chroom-6 is giftig en kankerverwekkend. Er is geen waarde waar beneden geen
gezondheidseffecten optreden. Iedere vorm van blootstelling hieraan is onwenselijk. Dank u.

130 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 67-29 juni 2026**
Tata Steel Uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerend dat:

- 135
- *Bij Tata Steel een sterk verhoogde uitstoot van chroom-6 is vastgesteld, tot circa dertig keer de norm;*
 - *Deze overschrijding aan het licht kwam door een nieuw meetprotocol en niet door een gewijzigde productiewijze;*
 - *Onduidelijk is hoelang de verhoogde uitstoot al plaatsvindt en in welke mate omwonenden en werknemers in die tijd zijn blootgesteld aan chroom-6;*
 - 140 • *De Omgevingsdienst de betreffende installatie (Direct Sheet Plant) heeft stilgelegd;*
 - *De GGD Kennemerland in haar advies van april 2026 stelt dat de uitstoot zo snel en zo veel mogelijk omlaag moet.*

Overwegende dat:

- 145
- *Deze uitstoot mogelijk al langer aan de hand is, maar eerder noch door Tata noch door de OD is vastgesteld;*
 - *Chroom-6 een zeer zorgwekkende stof (ZZS) is die een ernstig risico vormt voor de gezondheid van werknemers en omwonenden;*
 - *Voor ZZS een wettelijke minimalisatieverplichting geldt, gericht op het voorkomen dan wel tot een minimum beperken van de uitstoot;*
 - 150 • *De ernst van blootstelling aan chroom-6 eerder duidelijk is geworden bij de affaire rond NedTrain, met blijvende gezondheidsschade tot gevolg.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 155
- *De uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Heidi Bouhlef-Lascaris (SP), Julia Schneemann (Volt) en Kelly Uiterwijk (JA21).

160 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag zal worden ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA en de BBB. Het gaat om 'Pleiten in IPO voor de opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden'. De indiener is Statenlid Bwefar.

170 Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. In de provincie Overijssel is besloten om in het IPO te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden. Nu hebben zij daar hulp bij nodig, want dat kunnen zij niet alleen. Daarom willen wij GS verzoeken om ook namens GS Noord-Holland te pleiten voor opname van NGT in het Europees Handvest.

175 Waarom is dit belangrijk? Dat is omdat het de talen die zijn opgenomen in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden bevordert. Nederlandse Gebarentaal is nog niet voldoende aanwezig is in onze samenleving. Door dit te bevorderen, geven we grote kansen op volledige participatie van mensen die doof of slechthorend zijn in de samenleving.

180 Ik vergeet mijn motie te pakken. Kan iemand mijn iPad aangeven? Sorry.

De **VOORZITTER**: Als u het dictum nog even voorleest, zijn wij tevreden.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Die weet ik niet uit mijn hoofd. Excuus. Ik zal hem even openen.

185 Wij dienen hem in namens onszelf, GroenLinks, Volt, PvdA, BBB, Partij voor de Dieren. Het dictum luidt: "Vragen het college van Gedeputeerde Staten om, in navolging van de provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleiten voor

opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden en gaan over tot de orde van de dag".

190

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 68-29 juni 2026

Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden

195

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *Gedeputeerde Staten van Overijssel voornemens zijn om bij het Interprovinciaal Overleg [IPO] te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal [NGT] in het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden;*
- 200 • *De Wet erkenning NGT zoveel mogelijk recht geeft op vertaling van communicatie in NGT in crisissituaties;*
- *Artikel 3 Wet erkenning NGT dat de bevordering van NGT in Nederland moet garanderen, nog niet in werking is getreden;*
- *Dit betekent dat de bevordering van NGT nog niet is vastgelegd in de Nederlandse wet;*
- 205 • *Artikel 4 Wet erkenning NGT stelt dat gesproken berichtgeving in tijden van crisis- en noodsituaties zoveel mogelijk onverwijld wordt omgezet in NGT;*
- *Er al jaren een tekort is aan tolken NGT;*
- *De opname van NGT in genoemd Europees Handvest past in de inclusieve aanpak van de Provincie Noord-Holland op het gebied van NGT.*

210

Overwegende dat:

- *Het opnemen van NGT in het Europees Handvest internationale borging van de Nederlandse Gebarentaal geeft en bevordering hiervan vraagt en daarmee ook de kans vergroot op voldoende NGT-tolken in geval van crisis- en noodsituaties;*
- 215 • *Het opnemen van NGT in het Europees Handvest internationale borging van de Nederlandse Gebarentaal geeft en bevordering hiervan vraagt en daarmee de kans vergroot op NGT-tolkdiensten bij overheidscommunicatie, inspraakmomenten en in participatieprocessen;*
- *De toegang tot en participatie van doven en slechthorenden in onder andere de politiek hierdoor sterk verbeterd kan worden;*
- 220 • *Ook de European of the Deaf (EUD) in onder andere hun preliminary report van 12 september 2024 pleit voor opname van gebarentalen in het Handvest1;*
- *Meerdere stemmen dan alleen Overijssel, ook in het IPO meer gewicht in de schaal leggen;*
- *De steun van Noord-Holland die als eerste provincie NGT opneemt in onder andere haar communicatiestrategie, hierbij niet kan ontbreken.*

225

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in navolging van de Provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de Provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleitten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

230

Ondertekening: Ruchama Bwefar (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt), Marloes ten Ham (PvdA), Michel Becker (BBB) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

235

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. U zult aan het eind van de vergadering appreciatie krijgen vanuit het college op deze moties. En uiteraard, aan het einde van de dag zal erover gestemd worden.

Zijn er nog andere fracties die een motie Vreemd aan de Orde van de Dag willen indienen? Zo niet, dan is de agenda vastgesteld.

240

De agenda is aldus vastgesteld.

3 Actualiteiten.

245

De **VOORZITTER**: Er zijn bij agendapunt drie geen actualiteiten ingediend.

4 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

250 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4, de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 1 juni 2026. Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over de notulen of de besluitenlijst? Zo nee, dan zijn ze ongewijzigd vastgesteld. Dank. Dank ook aan de griffie.

255 *De notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 1 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.*

5 Vaststelling voortgangslijst van moties.

260 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 5, de voortgangslijst van de moties. Er zijn door de griffie ook geen opmerkingen over de lijst moties en afdoeningsvoorstellen ontvangen. Verlangt iemand over de lijst moties het woord? Dan stel ik voor ook deze lijst vast te stellen.

De memo lijst moties Provinciale Staten en de lijst moties Provinciale Staten van 29 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

265 **6 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.**

6.a Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 41-2026).

6.b Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD 42-2026).

270 **6.c Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving VD 43-2026).**

6.d Kadernota 2027, ontwerpbegroting 2027 en voorlopige jaarrekening 2025

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD 30-2026).

6.e Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033 (VD 32-2026)

275 **6.f Begroting 2027 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst IJmond (VD 36-2026).**

6.g Begroting 2027 en Jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (VD 35-2026).

6.h Begroting 2027, begrotingswijziging 2026 en jaarstukken 2025 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied VD 34-2026).

280 **6.i Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze (VD 39-2026).**

6.j Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD 33-2026).

285 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de hamerstukken, agendapunt 6. Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten. Ik zal het agendanummer en voordrachtnummer en de titel van de hamerstukken aan u voorlezen.

290 Agendapunt 6.a, dat is de Wijziging Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland, voordracht 41-2026. Agendapunt 6.b, Benoemen lid Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland, voordracht 42-2026. Agendapunt 6.c, het benoemen van de plaatsvervangend voorzitter commissie Leefomgeving, voordracht 43-2026. 6.d, Kadernota 2027, ontwerpbegroting 2027 en de voorlopige jaarrekening 2025 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie, voordracht 30-2026. Agendapunt 6.e.: de tussentijdse kredietaanvraag integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) 2026 tot 2033, voordracht 32-2026. Agendapunt 6.f, de Begroting 2027 en de Jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond, voordracht 36-2026. Dan gaan we naar agendapunt 6.g, de Begroting 2027 en de Jaarstukken 295 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, voordracht 35-2026. Agendapunt 6.h, de Begroting 2027, de Begrotingswijziging 2026 en de Jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, voordracht 34-2026. Agendapunt 6.i, de Conceptbegroting 2027 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze, voordracht 39-2026. En agendapunt 6.j, de 300 zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht, voordracht 33-2026.

Wenst iemand aantekening of stemverklaring af te leggen? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de hamerstukken vastgesteld.

305 *De onder 6.a tot en met 6.j genoemde hamerstukken zijn bij besluit vastgesteld.*

7 Jaarstukken 2025 (VD 37-2026).

310 De **VOORZITTER**: We gaan met elkaar terugkijken naar het jaar 2025 bij agendapunt 7. Dat zijn de Jaarstukken 2025, voordracht 37-2026. Zoals u weet, leggen Gedeputeerde Staten in deze jaarstukken verantwoording aan u af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2025.

315 Ze zijn in alle commissies besproken. Een aantal kernpunten zijn aan bod gekomen. Meerdere fracties hebben gewezen op structurele onderbesteding en vragen ook om betere sturing op planning en uitvoering, waaronder in het NNN, zodat doelen daadwerkelijk worden gehaald. Een aantal fracties vraagt ook aandacht voor prudent financieel beleid en voorzichtigheid, gezien toekomstige onzekerheden en investeringsopgaven. Er is ook gevraagd naar een update over de voortgang van de woningbouwdoelen 2030. Er zijn vragen over inzet en bescherming van
320 dwangsommen, inclusief risico's en juridische beperkingen. Er zijn vragen gesteld over de vertraging rond de Energiehaven IJmond en gebrek aan voortgang op windenergie.

Er zijn een aantal toezeggingen gedaan door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten beziet in hoeverre het mogelijk is om Provinciale Staten tussentijds te informeren over onder andere
325 onderbesteding en sturingsinformatie. Zij komen schriftelijk terug op de post over de wijzigingen in het programma Landelijk Gebied. Die is substantieel hoger dan de vergelijkbare posten in andere programma's. En zij komen met een schriftelijk antwoord op de bestemmingsreserve Klimaatadaptatie.

330 Een aantal sprekers hebben zich gemeld om in te spreken op dit stuk. Dat zijn de heer Mülder van D66, de heer Heijnen van het CDA, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid, mevrouw Uiterwijk van JA21, mevrouw Poot van de VVD, mevrouw Vonck van de Partij voor de Dieren, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, Statenlid Korzelijs van GroenLinks, de heer Valk van de BBB
335 en de heer Dekker van Forum voor Democratie. Dan geef ik in de eerste termijn als eerste het woord aan de heer Mülder van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten

340 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, dat ik mag aftrappen. Voorzitter, laat ik beginnen met een compliment. De jaarstukken zijn absoluut de beste van deze periode. De accountant is positief over de kwaliteit van de financiële organisatie en de manier waarop de provincie haar financiële huishouding op orde heeft. Ook aan alle medewerkers die hieraan hebben meegewerkt, wil D66 waardering uitspreken.

345 Juist omdat de basis nu op orde is, moeten we ook eerlijk zijn over wat beter kan. Dat is een terugkerend punt. Nee, het is niet faunaschade. Ook dit jaar sluiten wij af met een fors positief rekeningresultaat. Dat klinkt natuurlijk prettig, maar een belangrijk deel daarvan wordt veroorzaakt doordat geplande uitgaven niet of later worden gedaan. Dat is inmiddels geen
350 incident meer, maar een daadwerkelijk patroon. Voor D66 is dat geen boekhoudkundige discussie, want achter onderbestedingen zitten woningen die later worden gebouwd, natuurprojecten die vertraging oplopen, infrastructurele investeringen die later worden uitgevoerd. Uiteindelijk gaat het dus niet om euro's op de bankrekening, maar om resultaten voor de inwoners.

355 Ook de geloofwaardigheid van de provincie is hiermee in het geding. Het college doet beloftes die ze niet nakomt. Natuurlijk begrijpen wij dat er externe factoren zijn zoals personeelskosten, stikstof, netcongestie en complexe procedures die de uitvoering zeer ingewikkeld maken. Dat is nou eenmaal de realiteit. Maar juist daarom moeten we realistischer begroten en beter sturen. Niet om minder ambitieus te zijn, maar om juist eerlijker te zijn over wat we daadwerkelijk
360 kunnen realiseren en beloven.

Tijdens de eerdere commissies hebben wij hierover een goed gesprek kunnen voeren. Het college gaf toen aan inzicht te willen geven in de oorzaken van die onderbesteding, en hier gericht op te willen gaan sturen. Na de laatste commissie van deze maand ontvingen wij hierover nog een
365 brief. Eerlijk gezegd viel ons dat wat tegen. De boodschap was vooral dat men ermee bezig was, een toezegging die eerder was gedaan. Dat is goed om te horen, maar het gaf ook nog weinig

zicht op concrete uitwerking van hoe we bezig zijn met die onderbestedingen. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat het lijkt alsof het geen prioriteit heeft van dit college.

370 Daarom hadden wij een motie opgesteld. Niet om het college extra werk te bezorgen, maar juist om eerder gedane toezeggingen te ondersteunen, te concretiseren en een volgende stap te kunnen zetten. Tot mijn grote verbazing kregen wij vervolgens te horen dat deze motie niet uitvoerbaar zou zijn, omdat we te laat zouden zijn voor de begroting en eerdere toezeggingen nog eerst moesten worden uitgewerkt. Dat is jammer.

375 Voorzitter, ik begrijp dat eerlijk gezegd niet. Als het college zelf aangeeft hiermee bezig te zijn, waarom zou deze motie, die vraagt om uitwerking en zo spoedig mogelijk aan Provinciale Staten voor te leggen, niet uitvoerbaar zijn? Juist daarom willen we toch deze motie indienen. Daarom dien ik dus samen met het CDA, de ChristenUnie en JA21 de volgende motie in: 'Sturen op onderbesteding naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen'. "Verzoeken het college een onderbestedingsrichtlijn op te stellen voor investeringsuitgaven en exploitatie-uitgaven, waarin per type uitgave een bandbreedte of norm wordt geformuleerd voor extra afwijkingen. Te onderzoeken of en hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbestedingen, bijvoorbeeld door het hanteren van realistische percentages bij investeringen. En drie, de uitkomsten hiervan uiterlijk bij de begroting van 2027 te betrekken of eerder, indien mogelijk, en de Staten hierover te informeren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 69-29 juni 2026

390 **Sturen op onderbesteding: naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerende dat:

- 395 • *Uit de Jaarrekening 2025 blijkt dat de provincie een voordelig rekeningresultaat van €84,3miljoen heeft gerealiseerd, mede door onderschrijdingen op de uitvoering van de begroting;*
- *Er in 2025 sprake was van onderbesteding door o.a. vertragingen in uitvoering, capaciteitstekorten en externe factoren;*
- 400 • *Bij investeringen een realisatie van circa 80% van het geraamde niveau gebruikelijk is;*
- *Het college heeft toegezegd meer inzicht te geven in de oorzaken van onderbesteding en deze gerichter te volgen.*

Overwegende dat:

- *Structurele onderbesteding leidt tot minder voorspelbare begrotingen en verminderde sturingskracht voor Provinciale Staten;*
- 405 • *Het onderscheid tussen oorzaken essentieel is voor beter financieel beleid;*
- *Volledige realisatie van budgetten niet realistisch is, maar structurele afwijkingen wel beter kunnen worden geadresseerd;*
- *Het expliciet hanteren van realistische uitvoeringspercentages kan bijdragen aan een eerlijker en beter onderbouwde begroting;*
- 410 • *Het wenselijk is dat Provinciale Staten eerder en beter kunnen sturen op afwijkingen tijdens het begrotingsjaar.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een onderbestedingsrichtlijn op te stellen voor:*
 - 415 ○ *investeringsuitgaven;*
 - *exploitatie-uitgaven;**waarin per type uitgaven een bandbreedte of norm wordt geformuleerd voor acceptabele afwijkingen;*
- *Te onderzoeken of en hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbesteding, bijvoorbeeld door:*
 - 420 ○ *het hanteren van een realisatiepercentage bij investeringen;*
- *De uitkomsten hiervan uiterlijk te betrekken bij de Begroting 2027 (of eerder indien mogelijk) en de Staten hierover te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

425 *Ondertekening: Sijmen Mulder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Yvonne Buit (ChristenUnie) en Ivo Mantel (JA21)*

430 De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, we hopen met deze motie een stok achter de deur te hebben, waarin het college zich committeert aan een percentage voor onderbesteding, zodat wij niet bergen gaan beloven die we niet waar kunnen maken. Een financieel gezonde provincie is belangrijk, maar uiteindelijk is niet de hoogte van het rekeningresultaat de maatstaf voor succes. Succes is dat de plannen die wij hier vaststellen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Deze motie helpt ons als Staten om daar beter op te kunnen sturen. Dank u wel.

435 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Eén motie ingediend. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

440 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik sluit mij aan bij de complimenten die de heer Mulder gaf. De jaarstukken zien er goed uit. De financiële en inhoudelijke verantwoording is technisch op orde en wordt goed gepresenteerd. De CDA-fractie prijst ook de soepele totstandkoming van het rapport van bevindingen van de accountant. De financiële afdeling en concern control hebben hun zaakjes op orde, en dat verdient
445 complimenten. Ook de treasuryfunctie is inmiddels goed ingericht, al blijft de verbinding met de rest van de organisatie een aandachtspunt.

In de commissie heb ik wel mijn zorgen uitgesproken over het toch wat zwalkende financiële beleid. Bij de Kaderbrief 2026 vorig jaar werden enkele pijnlijke bezuinigingen doorgevoerd,
450 onder andere op toerisme. Ook was de verhoging van de opcenten nodig; anders zouden we langjarig niet uitkomen. Nu blijkt echter dat we in 2025 een voordelig resultaat hebben van 84 miljoen en, zonder de reservemutaties, een stijging van het vermogen van 36 miljoen. Nu is het CDA natuurlijk voor prudent beleid, maar dit doet wel afvragen waarom dan enkele pijnlijke bezuinigingen zijn doorgevoerd en die opcenten vorig jaar per se moesten worden verhoogd,
455 terwijl dat geld dus blijkbaar niet direct nodig was. Het lijkt een langspeelplaat, maar de structurele, forse onderbesteding is daarmee heel erg zorgelijk en leidt dus ook tot onduidelijk en onvoorspelbaar financieel beleid. De motie van D66 op dit punt hebben we dan ook mede ingediend.

460 Maar niet alleen aan de uitgavenkant, ook aan de inkomstenkant is er onvoorspelbaarheid. Die extra inkomsten dienen soms even geparkeerd te worden. Dat moet wel op een juiste en zuivere manier gebeuren. Het amendement dat de ChristenUnie later deze vergadering zal indienen, dienen wij op dat punt dan ook mede in. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

465 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ja, vandaag vieren we dus eigenlijk een beetje de hoogmis van de financiële cyclus bij de provincie, met de behandeling van de jaarrekening en
470 later ook de kaderbrief. Dan moet ik inderdaad beginnen met een dankwoord aan GS, de ambtelijke organisatie en de accountant voor de voortreffelijke voorbereiding.

Voorzitter, in de commissie Bestuur hebben we al uitgebreid gediscussieerd over de jaarrekening en deze bewijst de stelling van de PvdA-fractie, namelijk: prudent begroten is mooi, maar je kunt overdrijven. Deze coalitie is medio 2023 begonnen met een aantal mooie ambities: huizen, energietransitie, natuur, klimaatbestendige landbouw en bereikbaarheid. De coalitie sprak uit
475 deze ambities met realisme en optimisme te bekijken. Daarbij paste een financieel kader, pagina veertig van het coalitieakkoord, waarbij het begrotingssaldo jaarlijks op nul zou uitkomen.

480 Voorzitter, deze coalitie heeft nu drie jaarrekeningen afgeleverd. Jaar één: 44 miljoen overgehouden. Jaar twee: 106 miljoen. Jaar drie: 84 miljoen. Totaal: 234 miljoen. Bijna een kwart miljard hebben we in onze zak gehouden. Mooi, zou je zeggen, want dan zijn we financieel gezond. Maar hoe zit het eigenlijk met onze maatschappelijke gezondheid? Ik kijk daarom vaak naar die Brede Basismonitor en dat stelt me niet gerust. Sommige vakjes staan er op knalrood,

485 zoals beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, biodiversiteit, verkeersveiligheid, en
misschien nog actueler te noemen: hittestress. Voorzitter, dat zou tot actie moeten manen. We
gaan het straks over de kaderbrief hebben. Maar termen als terughoudende begrotingslijn,
490 risico's beheersen, weerstandsvermogen versterken en geen nieuwe ambities toevoegen: wij
hadden ons kunnen voorstellen dat je, naast die op zich terechte opmerkingen, een aantal
urgente opgaven had uitgelicht.

Voorzitter, de PvdA-fractie kan instemmen met de jaarrekening, maar zal de komende tijd ook
blijven strijden voor een actieve en sterke provincie die opkomt voor de belangen van Noord-
Hollanders. Om nog een mooie zin uit de kaderbrief van GS te citeren: "Uiteindelijk gaat het niet
495 om papieren plannen, maar om wat inwoners ervan merken". Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst de complimenten aan de
500 ambtelijke organisatie. Ook wij zien een forse verbetering in de wijze waarop de jaarstukken
gepresenteerd worden. Ook de accountant is blij met de gemaakte stappen. Dus dat gaat
allemaal de goede kant op. Daar willen we toch wel even de complimenten voor geven.

Ja, dan de jaarstukken zelf. 84 miljoen positief, waarvan 36 miljoen positief vóór onttrekking uit
505 de reserves, is toch een heel ander beeld dan dat we bij de begroting eigenlijk met elkaar hebben
vastgesteld, want toen was de begroting slechts 14 miljoen positief na onttrekking uit de
reserves en zelfs 99 miljoen negatief vóór onttrekking uit reserves. Dus wat dat betreft zien we
eigenlijk toch wel weer dat de jaarstukken fors afwijken van de oorspronkelijke begroting. Dat zit
natuurlijk deels in hogere inkomsten. Er zit ook een heel stuk in die onderbesteding van 6
510 procent, die we ook dit jaar weer gehaald hebben. Daarbij lezen we ook dat investeringen en
projecten achterblijven en vertraagd raken. Daar zijn natuurlijk allerlei factoren voor, maar we
zien inderdaad dat we daar nog moeilijk grip op krijgen. Dat is toch wel jammer, want zo'n
begroting maak je toch met het idee dat je bepaalde ambities gaat waarmaken. Met name op de
tastbare onderwerpen zoals infrastructuur en natuur zien we dat de lasten flink achterblijven. Met
515 name bij mobiliteit en infrastructuur baart het ons wel zorgen. Ook als we kijken naar de staat
van sommige bruggen en wegen, dan denken we: daar moet toch wel flink vaart gemaakt
worden.

Voorzitter, verder zien we eigenlijk vooral een provincie die ook een beetje aan het leren
520 budgetteren is. We hebben jarenlang de Nuon-gelden gehad. Die zijn erdoorheen gejaagd. Die
pot is opgeteerd. Dus we moeten het nu doen met de middelen die we binnenkrijgen. Dat lukt
mede dankzij de onderbestedingen wel steeds beter. Dus, ja, wat dat betreft zien we daar wel
een ontwikkeling in de afgelopen jaren.

Voorzitter, zoals ik net al zei: helaas lukken bepaalde dingen niet. Ja, wat lukt dan wel? En word
je daar ook altijd even blij van? Nou, dat zijn dan de zaken waar wij natuurlijk wel even een paar
kanttekeningen bij willen plaatsen. Als je bijvoorbeeld kijkt dat er 775.000 euro naar
Cultuureducatie met Kwaliteit is gegaan van Plein C, wat toch geen kerntaak van de provincie is,
dachten wij zo. Dat bijvoorbeeld een Fieldlab Bol is ontwikkeld, een kwartiermaker mest, geld
530 voor klimaatslim boeren en we hebben zelfs een masterclass Ommetjes georganiseerd in het
Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Nou, dan denk ik: we hebben vorig jaar een rapport van
Berenschot gehad, 'Op weg naar een nieuwe balans'. Daar hebben we gezien waar we die
ombuigingen kunnen realiseren. Dan vraag ik me af: is de provincie nou de plek om een
masterclass ommetjes te organiseren? Of moeten we dat gewoon niet doen? Dus daar kom ik
535 straks nog even op terug bij de kaderbrief, want die is natuurlijk heel beleidsarm ingestoken,
maar ik zie kansen zat om daar toch nog wat beleidskeuzes te maken.

Dan, voorzitter, nog even een aantal zaken in de jaarstukken zelf. Eigenlijk baren met name de
standaardkosten voor natuurbeheer ons zorgen, want het IPO heeft die kosten geëvalueerd en die
540 beheerkosten worden hoger en we zetten ons in voor financiering vanuit het Rijk. Nou ja, daar
kunnen we ons ook heel hard voor inzetten altijd, maar we weten ook dat het Rijk niet altijd even
toeschietelijk is. Dus ja, dat is wel een punt van zorg en mogelijk ook weer een lastenverhoging
voor de provincies de komende jaren. Dus we horen graag van de gedeputeerde wat er buiten

545 IPO-verband wordt gedaan om deze kosten toch bij het Rijk neer te gaan leggen, want helaas zien we dat dat niet altijd even snel gaat.

Ja, dan, voorzitter, de onderbesteding. Ja, dat was uiteindelijk wel een beetje de redding van de kengetallen. Maar toch vinden wij het belangrijk dat we hierop gaan sturen, want dat ambitieniveau, dat stel je met elkaar vast. Dat moet je dan ook willen halen. Daarom dienen wij
550 ook de motie van D66, zoals zojuist aangekondigd, mede in.

Ook de motie van de ChristenUnie over het zuiver houden van de algemene reserve. Het is erg belangrijk dat we weten wat we in kas hebben en dat onze kengetallen ook kloppen. Die dienen we ook mede in.
555

Ja, voorzitter, al met al zullen wij instemmen met de jaarstukken, want buiten een aantal dingen waar we kritisch over zijn, zijn er het afgelopen jaar ook gewoon heel veel goede dingen gedaan voor de provincie. De presentatie is goed, de financiële verantwoording is goed. Dus uiteraard onze steun voor deze jaarstukken. Dank u wel.
560

En ik zie een interruptie.

De **VOORZITTER**: Ja, een interruptie van Statenlid Korzelius.

565 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Een vraag aan u via de voorzitter. U zegt dat cultuur geen kerntaak is. U wijst naar Plein C bijvoorbeeld. Waarom vindt u dat geen kerntaak van de provincie?

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Het gaat hier om Cultuureducatie met Kwaliteit; dat was even het specifieke aspect waar ik het over had. Wij vinden dit echt een taak die in het onderwijs zelf ligt en die ook bij gemeenten ligt. Wij vinden dit specifieke onderdeel geen kerntaak van de provincie. Dat vinden wij bijvoorbeeld wel van het onderhoud van wegen, natuur en een stukje economie; dat zijn allemaal kerntaken. Bij cultuur vinden wij dit toch echt wel een keuze. Volgens mij heeft Berenschot ook aangetoond in dat rapport vorig jaar dat er een sturingsmogelijkheid op zit. Dus het is echt een keuze van PS of we dit met elkaar willen of niet.
570
575

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat er ten aanzien van cultuureducatie als fractie van GroenLinks nog verschillen zijn met van JA21. Dat is volstrekt helder. Maar u heeft ook kunnen lezen in het rapport van Berenschot dat de provincie Noord-Holland een van de provincies is die heel weinig uitgeeft aan cultuur.
580

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, ik raad aan dat we dat zo houden.

585 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ook op dat punt, voorzitter, verschillen wij met JA21 duidelijk van mening. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Uiterwijk, gaat u verder.

590 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was aan het einde van mijn betoog gekomen. En inderdaad, een meningsverschil met GroenLinks. Je verwacht het niet. Maar dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Poot van de VVD.

595 Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik zal alvast een spoileralert afgeven: ook ik zal de onderwerpen behandelen die ook door de andere leden al behandeld zijn als het gaat over rekeningresultaat en onderbesteding.

600 Maar, voorzitter, laat ik beginnen. De jaarrekening is altijd een mooi moment om terug te kijken naar wat er bereikt is. De kaderbrief start met – het had natuurlijk net zo goed de jaarrekening kunnen zijn – dat het college zegt: we zijn trots op wat er allemaal bereikt is. In de commissie zei

ik ook al dat wij dat delen. Kijk naar infrastructuur, woningbouw, kijk naar de samenwerking met de gemeenten, daar is echt veel bereikt.

605 Laten we eerlijk zijn: ook op financiën is veel bereikt. Ik hoorde dat mijn collega's ook al zeggen, en helemaal terecht. De stukken zijn overzichtelijker geworden. Het rekeningproces, het opstellen van de jaarrekening, dat loopt goed. Daar zijn complimenten vanuit de accountant voor gegeven. Dat is ook wel eens anders geweest. Wat dat betreft, vanuit de VVD-fractie ook complimenten. Ik zou bijna zeggen: hierbij de complimenten aan het college en aan de
610 ambtenaren voor dit proces.

Dan gaan we naar de inhoud. Zoals veel van mijn collega's ook al zeiden, valt daar natuurlijk het enorme positieve rekeningresultaat van 84 miljoen op. Natuurlijk, de inkomsten fluctueren behoorlijk door het jaar heen. Met geleend geld voor investeringen maakt dat de
615 voorspelbaarheid van de begroting en van de financiële situatie een stuk lastiger. De hogere inkomsten zijn een gevolg van de hogere uitkeringen door het Rijk. Natuurlijk is het altijd fijn als je meer inkomsten krijgt dan begroot. Maar tegelijkertijd, ja, u weet natuurlijk ook: dat is natuurlijk ook niet goed, want misschien hadden we ook andere dingen kunnen doen.

620 Daarover hebben wij direct een vraag. Ongeveer een week geleden kregen wij het bericht dat het nieuwe verdeelmodel is vastgesteld voor de provincies, en dus ook voor de provincie Noord-Holland. Wij zijn benieuwd of er al enige helderheid is over wat dat nu gaat betekenen voor de provincie Noord-Holland en wat dat gaat betekenen voor onze begroting. Deze vraag is aan de gedeputeerde. En tegelijkertijd ook de vraag erbij of zij kan aangeven hoe zij ons, PS, hierin gaat
625 meenemen. Goed, dat was de inkomstenkant.

Dan kijken we naar de uitgavenkant. Die is natuurlijk ook een stuk lager dan begroot en dat vinden wij zorgelijk, met name om twee redenen. Kijk, ten eerste die investeringen, de aankondiging van investeringen, ja, dat doe je natuurlijk niet voor niets. Dat doe je omdat dat
630 nodig is, omdat er onderhoud nodig is of omdat er infrastructuur nodig is voor nieuwe woonwijken, zodat er daarna ook geen achterstallig onderhoud ontstaat. Ja, en het antwoord op mijn technische vragen was: er zal geen achterstallig onderhoud ontstaan. Tegelijkertijd wil ik hier daar toch nog een keertje voor waarschuwen. Ik wil niet alleen maar waarschuwen voor achterstallig onderhoud. Het gaat natuurlijk ook over: wat spreek je nou af met die Noord-
635 Hollander? Dus wat voor verwachtingen leg je nou neer? En betekent dat nou ook dat als we een aantal investeringen niet doen, je vervolgens ook die verwachtingen niet waarmaakt?

Ten tweede leiden die uitgestelde investeringen natuurlijk tot een slechtere voorspelbaarheid van de leningenportefeuille. Nou, daar hebben we het ook allemaal uitgebreid over gehad. Ook tot de slechte voorspelbaarheid van de kengetallen en met name de schuldquote. Juist die is zo
640 belangrijk als het gaat om leningen die we als provincie kunnen afsluiten voor die investeringen. We hebben het er ook over gehad in de commissie. Dat zien we ook dit jaar. De voorspelling was in de begroting dat we met een leningenportefeuille van 425 miljoen zouden eindigen. Nou, dat is natuurlijk best veel. Dat is uiteindelijk niet gebeurd. Het is uiteindelijk 180 miljoen geworden.
645 Wederom, het is natuurlijk niet erg dat je minder geld leent. Tegelijkertijd maakt het de voorspelbaarheid niet goed. Daarom blijft ook mijn pleidooi, en het pleidooi van mijn fractie, om echt strak te sturen op die onderbestedingen. Dat is een oproep aan het college. Maar het is ook eigenlijk een oproep aan de gehele organisatie, zodat het niet alleen maar voor de organisatie, maar ook voor ons als PS voorspelbaarder wordt.

650 De **VOORZITTER**: Sorry. De heer Mulder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wacht netjes af. [niet verstaanbaar] verhaal. Dat vind ik leuk, want u bent toch volgens mij de financiële houtdegen, ook zelfs binnen uw partij, die al heel stevig zit
655 op de financiën. Maar nu heb ik wel een beetje het idee: ja, u heeft ook wel een tekst die ik vaker heb gehoord: stuur op die onderbesteding. Maar hoe vindt u dat we moeten gaan sturen? Want we hebben er nu in drie jaar tijd nog niet op kunnen sturen. Ik heb in ieder geval nu een voorstel ingediend om daar iets mee te gaan doen. Kunt u dat onderschrijven of heeft u een ander leuk idee?

660

Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel en dank u natuurlijk voor deze complimenten. Die neem ik dan ook altijd graag in ontvangst en mijn fractie waarschijnlijk ook. Nee, kijk, dat zien wij natuurlijk ook. Zoals u ook, in de commissie Bestuur praten we hier ook steeds over. Ik moet u ook echt wel zeggen dat ik zie dat de gedeputeerde daaraan werkt. Ik zie ook dat de
665 gedeputeerde daar resultaten in boekt. Ze zijn nog niet voldoende. Dat vinden we, denk ik, allemaal. Maar als we – het is een beetje technisch – kijken naar hoeveel procent van de uitgaven nu is gerealiseerd ten opzichte van de begroting, zien we dat steeds met 2 procent stijgen. Niet genoeg. Ik weet zeker dat de gedeputeerde dat ook zal zeggen. Niet genoeg, maar het stijgt wel. Dan uw voorstel. Ik moet u zeggen: ik hoorde u daarover spreken en ik ben direct even in overleg
670 gegaan, want ik ken het voorstel nog niet. Dus ik zeg u toe: daar gaan we naar kijken. Ik zeg u echter ook toe: als het een motie is waarvan eerder is gezegd 'dat doen we al', ja, dan weet ik niet of ik zo geneigd ben om het te steunen.

De heer **MÜLDER** (D66): Nee, dat snap ik. Dat staat er niet. De vraag is alleen: wat is voor de VVD een percentage waarvan u zegt: onderbesteding mag, als het dit percentage is? Wat is uw streefgetal?

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, u gaat mij nu uitdagen om daar een getal aan te geven. Dat doe ik niet. Ik haal even de discussie terug die we ook in de commissie hadden. Daar werd ik bevraagd door
680 de heer Kes van de SP en die zei: vindt de VVD het dan acceptabel als er op een gegeven moment ook een overbesteding zou zijn? En toen heb ik gezegd: nou, als we zover zijn dat het inderdaad soms een overbesteding en soms een onderbesteding is, ja, dan kunnen wij daarmee leven.

De **VOORZITTER**: Meneer Mulder? Geen vraag meer. Gaat u verder, mevrouw Poot.
685

Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel. Ik ging door met dat de gedeputeerde in de commissie Bestuur heeft gezegd te bezien hoe zij PS eerder kan meenemen in de mogelijke onderbestedingen. Dus daar ga ik nog even op verder. Mijn vraag aan de gedeputeerde is
690 eigenlijk of zij daar nu al een beeld van heeft hoe zij ons daarin kan meenemen. Volgens mij is dat ook toegezegd door de gedeputeerde, maar dan stel ik de vraag alsnog nog maar een keertje: waar zit het hem nou in? Zit het hem in vertraagde vergunningen? Zit het hem in het feit dat er geen arbeidscapaciteit is? Zit het hem in het feit dat er geen ambtelijke capaciteit is? Waar zit die onderbesteding nou? Zodat we elkaar daar scherp op kunnen houden en ook als PS een beter oordeel daarover kunnen vormen.

695 Voorzitter, dan als laatste. Verder ziet de jaarrekening er wat ons betreft goed uit en gaan wij ermee akkoord.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Vonck van de Partij voor de
700 Dieren.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. Allereerst dank voor de jaarstukken en het verrichte werk. Voor mij is dit de eerste kennismaking hiermee. Dus ik ben blij te horen dat ze er zo op
705 vooruit zijn gegaan. Toch hebben we nog wel een bedenking en een voorstel.

De jaarrekening is een verantwoording aan het einde van het jaar over de realisatie van doelen en besteding van middelen. Wat zegt nu de accountant? "De jaarstukken geven in beperkte mate
inzicht in de doeltreffendheid van de provinciale subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen." Dat herkent onze fractie. Ik licht even een casus uit.
710

Zo staat er, kort samengevat: de uitvoering van de Bossenstrategie is afgewogen met andere opgaven. Maar er wordt niet gezegd met welke andere opgaven en wat daar het resultaat van was.

715 Het tempo is aangepast; betekent dat versneld of vertraagd?

En, de focus ligt op het realiseren van 103 hectare bos als compensatie van bos dat is gekapt in Natura 2000-gebieden. Oké, maar op welke termijn en hoeveel hectare wordt in 2027
720 gerealiseerd? Dat wordt niet gezegd.

Weer andere doelen van de Bossenstrategie, zoals de aanleg van nieuw bos en het revitaliseren van bestaand bos, worden zelfs niet genoemd.

725 Wat wij nodig hebben bij de jaarrekening is een reflectie van GS, liefst bij elk programma, op enerzijds welke doelen zijn behaald. Die successen kunnen we vieren. Anderzijds welke doelen niet zijn behaald, met daarbij een toelichting waarom dat niet is gelukt. Ook hoe GS van plan zijn daarmee verder te gaan. Dat sluit, denk ik, aan bij wat de VVD zojuist ook vroeg. Laat ons dat weten. Dat is sowieso geruststellender voor ons dan om alleen maar te constateren dat er alweer onderbesteding is. Dat geeft ons ook de mogelijkheid – daar gaat het om – om samen met GS te bepalen wat er nodig is om de volgende stappen te kunnen maken.

735 Het moet gezegd: GS erkennen deels dat deze lacune in de verantwoording er is. Zij zien de aanbeveling van de accountant dan ook als een waardevolle aansporing om in het vast te stellen beleid meer aandacht te besteden aan de concrete effecten en resultaten die ze willen bereiken. Dat is mooi, want op basis daarvan kun je de vertaling maken naar concrete en meetbare effecten in de jaarstukken.

740 Tegelijkertijd begrijpen we van GS dat de organisatie welwillend is, maar hier de komende jaren nog niet aan toe is. Daarom dienen wij vandaag een motie in, samen met GroenLinks, om GS te helpen dit proces richting en een tijdspad mee te geven. Met als dictum: "Verzoeken GS om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken, en PS hierover uiterlijk in het tweede kwartaal van 2027 te informeren en mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus, en gaan over tot de orde van de dag."

745 **Motie 70-29 juni 2026**
Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen

750 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *Er al jaren sprake is van een onderbesteding;*
- *Er per programma nauwelijks meetbare resultaten zijn beschreven;*
- *De accountant aangeeft dat 'De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid in de subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen'.*

755 *Overwegende dat:*

- *Bij het bespreken van de jaarstukken in meerdere commissies ter sprake is gekomen dat niet inzichtelijk is in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn behaald;*
- *Door een reflectie op ambities, geleverde prestaties en niet behaalde doelen PS beter in staat zal zijn om GS te controleren en indien nodig bij te sturen.*

760 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;*
- *En PS hierover uiterlijk in het tweede kwartaal 2027 te informeren en mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus.*

En gaan over tot de orde van de dag.

770 *Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren) en Peter Korzelius (GroenLinks).*

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dit is een voorstel voor het sturen op besteding in brede zin. Statenleden hebben een zo systematisch mogelijk inzicht nodig in de mate waarin alle uitgaven van de provincie bijdragen aan de realisatie van provinciale doelstellingen. Alleen dan kunnen wij onze kaderstellende en controlerende taak naar behoren uitvoeren. Nu ik dit zo zeg: dat geldt natuurlijk ook voor GS. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

780

Dan gaan we naar mevrouw Schneemann van Volt.

785

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Overall vinden we dat de financiële positie van de provincie een stuk is verbeterd ten opzichte van de laatste jaren. Dat verdient een compliment.

790

Wel vinden we, net als sprekers voor mij, dat er nog te veel onderbesteding is en dat doelen dus niet behaald worden. Dat is zonde, want omdat we zo precair moeten begroten, komen we niet toe aan de grote opgaven van deze provincie, zoals wonen en natuur. We zouden het dan ook goed vinden om te verkennen hoe we wendbaarder kunnen zijn als provincie en bijvoorbeeld bij financiële meevallers in de circulaire snel te kunnen bepalen welke projecten we in gang zetten.

795

Ik wil het ook nog wel even kort hebben over faunaschade, want het is duidelijk voor ons dat er snel echte maatregelen moeten komen om de kosten te beperken. Daarbij moet zoveel mogelijk worden samengewerkt met andere provincies. Duidelijk is dat alleen beheer niet meer voldoende is, maar dat er ook serieus gekeken moet worden naar bijvoorbeeld het aanpassen van de regelingen en het inzetten op minder schade van diverse gewassen. Dank u wel.

800

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

805

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Voorzitter, in de jaarstukken staat allemaal mooi beschreven wat de provincie allemaal gedaan heeft en bereikt heeft afgelopen jaar. Er zijn ontzettend veel goede dingen gedaan, zoals het realiseren van woningen, er is geïnvesteerd in het openbaar vervoer en het Natuurnetwerk Nederland is versterkt.

810

Er zijn echter ook zaken doorgeschoven om verschillende redenen. Toch is de ChristenUnie redelijk positief over de jaarstukken. We zien dat GS werken aan het verbeteren van het financieel beleid. Hierbij hoort ook dat we grip krijgen op de onderbesteding. GS werken hieraan, maar om nog een stap te zetten, dienen wij dus ook graag, samen met D66 en anderen, de motie over het sturen op onderbesteding mede in.

815

We vinden het ook van belang dat de financiën overzichtelijk en duidelijk controleerbaar zijn. Het budgetrecht is een van de belangrijkste taken van PS en dan moeten de financiën wel goed controleerbaar zijn voor PS. Daarom zijn we geen voorstander van de lijn om zo veel mogelijk, al dan niet geoormerkt, te storten in de algemene reserve. Los van de invloed die dit heeft op onze kengetallen – het vertroebelt immers het weerstandsvermogen door middelen geoormerkt in de algemene reserve te stoppen – zorgt het er ook voor dat het voor PS minder goed controleerbaar is. Daarom dienen we samen met het CDA, D66 en JA21 het volgende amendement in: "Besluiten om besluitpunt 2, lid 1, luidend: 2,2 miljoen extra uitkering decembercirculaire 2025 geoormerkt te storten in de algemene reserve, te wijzigen in: 1.a, een bestemmingsreserve geoormerkte voorschotten in te stellen; 1.b, 2,2 miljoen extra uitkering decembercirculaire 2025 te storten in de bestemmingsreserve geoormerkte voorschotten, en gaan over tot de orde van de dag." Dat was het.

825

Amendement 12-29 juni 2026 Zuivere algemene reserve

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

830

- *De provincie Noord-Holland van het Rijk middelen krijgt die variëren in hoogte;*
- *De stand van de algemene reserve invloed heeft op het weerstandsvermogen van de provincie;*
- *De algemene reserve gebruikt wordt als buffer om financiële tegenvallers op te vangen en enkel hoort te bestaan uit middelen zonder bestemming.*

835

Overwegende dat:

- *Bij de jaarstukken het voorstel wordt gedaan om de 2,2 miljoen euro "extra" uitkering decembercirculaire geoormerkt in de algemene reserve te storten;*

- Voor uitvoering van het budgetrecht Provinciale Staten baat hebben bij een zuiver beeld van de kengetallen en het weerstandsvermogen.

840 Besluit:

Besluitpunt 2 lid 1

luidend

I. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decemercirculaire 2025 geormerkt te storten in de algemene reserve

845

Te wijzigen in

I.a. een bestemmingsreserve geormerkte voorschotten in te stellen

I.b. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decemercirculaire 2025 te storten de bestemmingsreserve geormerkt voorschotten.

850

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66) en Kelly Uiterwijk (JA21).

855

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één amendement ingediend en dat maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan mevrouw Bezaan van de PVV.

860

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het woord. Dank ook aan alle medewerkers die werkzaamheden voor deze jaarstukken hebben verricht.

865

De jaarstukken 2025 laten, dat is vandaag al eerder gezegd, een voordelig resultaat zien van, ja, volgens ons was het 84,3 miljoen. Ik hoorde anderen zeggen: 84 miljoen. Het is maar hoe je ernaar kijkt. De algemene reserve groeit en de provincie staat er op papier financieel gezond voor. Maar wie verder kijkt, ziet bewegingen die toch in de verkeerde richting gaan. De schuldquote is bijvoorbeeld gestegen naar 68 procent, de solvabiliteitsratio daalt. En als je de trend over vier jaar bekijkt, 69, 61, 60, 58 procent, jaar na jaar. Daarmee neemt ook de rentekwetbaarheid toe. Dat zijn geen incidentele uitschieters; dat is een structurele trend die we zien sinds het einde van de zogenaamde Nuon-luxejaren.

870

875

Dan de reserves. De reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur daalt fors, terwijl de reserve groen sterk toeneemt. Misschien volgt dit uit eerdergemaakte afspraken, maar ook die afspraken zijn ooit een keuze geweest – en keuzes kunnen worden herzien. We horen graag van het college hoe het uitlegt dat er minder geld gereserveerd staat voor de infrastructuur die achterloopt en meer voor het groenbeleid dat wij al jaren – en niet alleen wij, maar ook anderen – ter discussie stellen.

880

Dan de investeringen: wegen, bruggen, sluizen, viaducten, opnieuw achter op schema. Dat patroon was bij de laatste begrotingswijziging al zichtbaar. Het college wist het en heeft niet bijgestuurd. De vraag die wij stellen: wanneer is het genoeg? Wanneer gaat het college het gesprek aan over wat we met de beschikbare middelen wel kunnen waarmaken? En wanneer mogen Provinciale Staten de uitvoering van de doorgeschoven projecten alsnog verwachten?

885

Dan iets wat ons opviel in het rekeningresultaat: een opbrengst van 9,5 miljoen euro aan opgelegde dwangsommen. Kan het college toelichten welke dossiers hieraan ten grondslag liggen? En is het een incidentele opbrengst of een trend die we vaker kunnen verwachten?

890

Tot slot, voorzitter. Na vaststelling van vandaag groeit de algemene reserve naar 237 miljoen euro. Dat klinkt solide, maar gegeven de stijgende schulden, de toenemende rentekwetbaarheid en de structurele investeringsachterstanden is het de vraag of we die reserve niet harder nodig gaan hebben dan we nu denken. Voorzitter, ik dank u voor uw tijd.

895

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ook 50PLUS heeft kennisgenomen van de Jaarstukken 2025. We zien dat er hard gewerkt is en daarvoor complimenten aan de gedeputeerden en natuurlijk ook aan de ambtenaren die daar heel druk mee bezig waren.

900

Ik wil wel twee punten uitlichten waar het beter kan. Eerst het procedurele punt. Bij de laatste begrotingswijziging 2025 is 1,55 miljoen gestort in de nieuwe bestemmingsreserve, de reserve subsidies regionale economie, zonder voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten. Dat besluit is ons nu achteraf gevraagd. Dat is de omgekeerde volgorde. PS stellen kaders vooraf vast, niet achteraf. In de commissievergadering heb ik dat aangegeven. De gedeputeerde gaf aan dat het inderdaad niet had moeten gebeuren. Daarom, omdat we het niet vergeten, zowel GS als PS, dienen wij een motie in met de titel 'Vooraf instemmingsrecht PS bij het instellen van bestemmingsreserves', met als dictum "GS te verzoeken in het vervolg uitsluitend een bestemmingsreserve in te stellen na een voorafgaand instellingsbesluit van PS; bij iedere begrotingswijziging waarbij een nieuwe reserve wordt voorgesteld, het instellingsbesluit expliciet als afzonderlijk beslispuunt aan PS voor te leggen voordat de eerste storting plaatsvindt; en afsluitend, derde gedachtestreepje, te bezien of de Financiële Verordening Noord-Holland op dit puunt aangescherpt moet worden en PS te informeren bij de eerstvolgende herziening van de verordening."

915

Motie 71-29 juni 2026

Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

920

Constaterende dat:

- *De provincie bij de Laatste Begrotingswijziging 2025 (LBW 2025) €1,55 miljoen heeft gestort in de Reserve Subsidies Regionale Economie (programma 6);*
- *Dit is geschied zonder voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten;*
- *GS nu bij de behandeling van de jaarstukken 2025 – dus achteraf – PS verzoeken dit instellingsbesluit alsnog formeel te nemen;*
- *De Financiële Verordening Noord-Holland vereist dat PS een besluit nemen over het instellen van bestemmingsreserves.*

925

Overwegende dat:

- *Het instellen van een reserve een kaderstellend besluit is dat behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;*
- *Het achteraf formaliseren van een reeds gevulde reserve de kaderstellende en controlerende rol van PS uitholt;*
- *Het voorkomen van dergelijke procedurele omissies bijdraagt aan ordelijk en transparant financieel bestuur.*

930

935

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het vervolg uitsluitend een bestemmingsreserve in te stellen na een voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten;*
- *Bij iedere begrotingswijziging waarbij een nieuwe reserve wordt voorgesteld, het instellingsbesluit expliciet als afzonderlijk beslispuunt aan PS voor te leggen vóór de eerste storting plaatsvindt;*
- *Te bezien of de Financiële Verordening Noord-Holland op dit puunt aanscherping behoeft en PS daarover te informeren bij de eerstvolgende herziening van de verordening.*

940

En gaan over tot de orde van de dag.

945

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

950

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan de informatiewaarde van de jaarstukken. De provincie geeft jaarlijks meer dan 200 miljoen uit aan subsidies en bijdragen aan derden. De accountant constateert dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van die subsidies. GS zeggen dit deels te herkennen en het te gaan verkennen, maar zonder termijn en zonder concrete aanpak. Dat is onvoldoende. PS kunnen hun controlerende rol niet waarmaken zonder die informatie. Daarom dienen we ook een motie in met de titel Structurele analyse onderbesteding per programma en die bij de Begroting 2027 aan ons voor te leggen. Het dictum kan ik opnoemen, voorzitter. Is dat de bedoeling? Want het zijn vier

955 gedachtestreepjes. [...] Goed, dan ga ik daar- Het dictum. "GS te verzoeken bij de Jaarstukken
2026 voor het eerst een overzicht op te nemen van de doelbereiking per subsidiecategorie met
een omvang van meer dan één miljoen, waarin per regeling wordt aangegeven wat het beoogde
doel was, welke prestaties zijn geleverd en in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect is
960 bereikt of meetbaar is. Tweede gedachtestreepje: bij de aanbieding van de Jaarstukken 2026 aan
PS te rapporteren welke verbeteringen zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de
doeltreffendheid van subsidies ten opzichte van de Jaarstukken 2025; en in de Kaderbrief 2028
een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van een doeltreffendheidsrapportage
in de planning-en-control cyclus. Als laatste- Nee, dat was het laatste gedachtestreepje.
Voorzitter, we zien dat beide moties moeten bijdragen aan een beter en transparanter financieel
965 bestuur. We hopen op brede steun. Dank u wel.

Motie 72-29 juni 2026

Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

970 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *de provincie Noord-Holland jaarlijks meer dan €200 miljoen verstrekt aan*
- *subsidies en bijdragen aan derden;*
- 975 • *De accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert*
dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van provinciale
subsidieregelingen en verstrekte bijdragen;
- *De accountant adviseert meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn*
bereikt, zodat de informatiewaarde van de jaarstukken toeneemt;
- 980 • *Gedeputeerde Staten in hun bestuurlijke reactie aangeven dit "deels te herkennen" en te*
zullen "verkennen" hoe hierover meer systematisch inzicht kan worden gegeven, zonder
daarbij een concrete termijn of aanpak te benoemen.

Overwegende dat:

- *Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol hebben bij de inzet van*
publieke middelen, waaronder de vaststelling en evaluatie van subsidieregelingen;
- 985 • *PS die controlerende rol alleen effectief kunnen vervullen als de jaarstukken inzicht*
bieden in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten de beoogde provinciale
doelstellingen hebben bereikt;
- *Het ontbreken van dit inzicht PS structureel beperkt in hun vermogen om te sturen op de*
effectiviteit van meer dan €200 miljoen aan jaarlijkse subsidie uitgaven;
- 990 • *Een verkenning zonder termijn en zonder concrete uitkomstverplichting onvoldoende*
waarborg biedt dat dit inzicht daadwerkelijk tot stand komt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de jaarstukken 2026 voor het eerst een overzicht op te nemen van de doelbereiking*
per subsidiecategorie met een omvang van meer dan €1 miljoen, waarin per regeling
995 *wordt aangegeven: (a) wat het beoogde doel was, (b) welke prestaties zijn geleverd en (c)*
in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect is bereikt of meetbaar is;
- *Bij de aanbieding van de jaarstukken 2026 aan PS te rapporteren welke verbeteringen*
zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de doeltreffendheid van subsidies ten
opzichte van de jaarstukken 2025;
- 1000 • *In de Kaderbrief 2028 een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van*
doeltreffendheidsrapportage in de planning- en control-cyclus.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

1005

De **VOORZITTER**: U heeft twee moties ingediend die onderdeel uitmaken van deze
beraadslagingen.

Dan geef ik nu het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

1010

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. We zijn natuurlijk in de commissie,
zowel in de Rekeningencommissie als in de commissie Bestuur, uitvoerig ingegaan op een aantal
zaken uit de jaarrekening. Ik zal het dan ook kort houden. Maar het is wel nodig, denk ik, ook in

1015 de Statenvergadering, zeker als er een besluit genomen moet worden, om daar het nodige over te zeggen.

Voorzitter, ik begin met aansluiten bij de complimenten. Anders dan in voorgaande jaren is het proces van de totstandkoming van de jaarstukken toch aanzienlijk verbeterd. Zeker als je dat vergelijkt met voorgaande jaren. De complimenten dus aan de verantwoordelijk gedeputeerde, 1020 maar met name ook aan de organisatie.

Voorzitter, de onderbesteding is al uitvoerig aan de orde gekomen. Ik ben het eens met de meeste sprekers die daar iets over gezegd hebben. Het lijkt toch een soort hardnekkig monster te zijn dat maar niet te temmen lijkt. Aan de andere kant moet ik constateren dat en in de 1025 organisatie, maar ook bij de gedeputeerde, het kwartje wél is gevallen. Er moet wat gebeuren aan die onderbesteding. We zijn dan in dat verband ook blij met de toezegging van de gedeputeerde dat we tussentijds worden geïnformeerd over de stand van zaken en daar waar er onderbesteding is.

1030 Ik moet wel één nuancering maken, voorzitter. Dat is niet ter verdediging van het feit dat er onderbesteding is. Maar als je kijkt naar andere provincies – ik heb een aantal bekeken – die worstelen met hetzelfde probleem. Ook vele gemeenten hebben hetzelfde vraagstuk dat de rekening toch substantieel afwijkt van de begroting. Dat heeft alles te maken met het feit dat je als overheid ambities wil formuleren. Die zet je ook in de begroting en dat doe je altijd ongeveer 1035 haast een jaar vooraf. Dan blijkt het allemaal niet te kloppen. Dus die nuancering wil ik wel een beetje maken. Ik bedoel: de provincie Noord-Holland is niet de enige provincie waar sprake is van onderbesteding. Dat is wat ik zei. Dat geldt voor veel gemeenten en zeker ook voor veel provincies.

1040 Voorzitter, als je kijkt naar de uitkomst van de jaarrekening, moeten we constateren dat er een positief saldo is van 84,3 miljoen. In werkelijkheid is dat natuurlijk maar 36 miljoen. Niettemin een resultaat dat inderdaad substantieel afwijkt van de begroting.

Voorzitter, een belangrijke opmerking. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS maakte die opmerking 1045 ook al. De accountant zegt dat in de jaarstukken maar in beperkte mate inzicht gegeven wordt in de doeltreffendheid van de subsidieregeling en de verstrekte bijdrage. De reactie van GS is dat zij dat doen bij meer dan 120.000 euro. Daar wordt expliciet aandacht aan besteed. Maar in de reactie van GS hebben ze toch wel een prachtige formulering. Ik zal hem even citeren: "Wij verkennen in de komende periode hoe wij binnen de bestaande kaders en met behoud van 1050 uitvoerbaarheid inzicht kunnen geven in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen." Einde citaat. Voorzitter, een prachtige en wellicht ook hoopvolle formulering. Maar wat kunnen we nu concreet verwachten van de gedeputeerde? Graag een antwoord van haar.

1055 Ten slotte, voorzitter. Dan sluit ik me aan bij mevrouw Henrice Vonck van de Partij voor de Dieren waar het gaat om het volgende. Er is een duidelijke behoefte bij PS om inzichtelijk te maken of en in welke mate de beleidsdoelstellingen in de verschillende programma's worden gehaald, hoe die vertaald kunnen worden naar concrete resultaten en, wat ook belangrijk is, hoe die zichtbaar gemaakt kunnen worden in de jaarstukken. Daarom, voorzitter, hebben wij de motie van de Partij 1060 voor de Dieren van harte ondersteund. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Valk van BBB.

De heer **VALK** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Namens BBB kan ik kort zijn. We zullen de 1065 voorliggende voordracht steunen. De jaarstukken zijn in de commissie Bestuur en de Rekeningencommissie met de accountant al uitgebreid besproken, en daarom wil ik me vandaag beperken tot enkele hoofdpunten.

1070 Allereerst een compliment aan gedeputeerde Rommel en haar ambtelijke organisatie voor het degelijk opstellen van de stukken. Het is goed te zien dat de accountant ook positief is over de kwaliteit van de verantwoording. De interne beheersing en de verbeteringen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd, stemmen ons zeer positief.

- 1075 Daarnaast is BBB tevreden over de onderbesteding die opnieuw is afgenomen. Er is al veel over gezegd, maar hij is wel afgenomen. Hij was eerst 90 procent, 92 procent, nu 94 procent. Daar zijn wij best tevreden over. Maar natuurlijk heeft het onze aandacht en moeten we daar wel op blijven sturen. Dat laat wel zien dat de uitvoeringskracht van de provincie verder verbeterd is.
- 1080 Voorzitter, de meerjarenraming laat zien dat op de lange termijn de financiële uitdagingen best groot zijn. Nu is het wel zo dat zo'n meerjarenraming een doorkijk is op basis van het huidige beleid. BBB heeft er alle vertrouwen in dat de provincie, dus PS en Gedeputeerde Staten, zoals we dat afgelopen jaar ook hebben gedaan, tijdig zullen bijsturen waar dat nodig is. Dus met alle vertrouwen stemmen wij in met de jaarstukken.
- 1085 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dekker, Forum voor Democratie.
- 1090 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Als je zo laat in de rij bent, heb je over dit soort dingen weinig nieuws te melden. Maar niettemin. Ik zeg ook: de prachtige Jaarstukken 2025 laten zien dat de provincie financieel gezond is. Er is een positief resultaat van ruim 84 miljoen en de reserves zijn verder versterkt. Dat is op zichzelf goed nieuws. Maar een financieel overschot is niet automatisch een teken van goed bestuur.
- 1095 Een belangrijk deel van het resultaat is namelijk het gevolg van onderbesteding en uitgestelde uitvoering. Geld dat bedoeld was om maatschappelijke opgaven op te pakken, is simpelweg niet uitgegeven. Dat zien we onder andere bij het onderhoud van onze infrastructuur. Wegen, bruggen en andere provinciale assets vragen om tijdig onderhoud. Achterstallig onderhoud wordt uiteindelijk duurder en leidt tot meer overlast voor inwoners en ondernemers. Juist bereikbaarheid is een kerntaak van de provincie. Daar moet de prioriteit liggen.
- 1100 Ook het natuurbeleid blijft wat ons betreft een punt van zorg. Nog altijd wordt veel beleid gestuurd vanuit Europese richtlijnen en een ambitie voor zogenaamde wensnatuur. Dat legt grote beperkingen op aan economische ontwikkeling en zet met name onze agrarische sector onnodig onder druk. De balans tussen natuur, economie en voedselproductie is zoek, naar onze mening.
- 1105 Dat neemt niet weg dat de jaarstukken zelf een getrouw beeld geven van de financiële positie van de provincie. De accountant heeft de cijfers goedgekeurd en we hebben geen aanleiding om aan de juistheid van de verantwoording te twifelen. Om die reden zullen wij vóór de vaststelling van de jaarstukken stemmen. Dat is nadrukkelijk geen instemming met alle gemaakte politieke keuzes, maar wel met de correcte financiële verantwoording die vandaag voorligt. Dank u wel.
- 1110 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even naar het college of er behoefte is aan- Ja? Wij schorsen voor tien minuten. Dan overleggen GS even en komen daarna terug met een reactie van GS. Ik schors de vergadering tot 11.25 uur.
- 1115 *Schorsing van 11.13 uur tot 11.33 uur.*
- De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Het duurde ietsje langer, maar we moesten heel even de moties allemaal op een rij krijgen. Als het goed is, is dat nu gelukt.
- 1120 Dan geef ik voor de beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Rommel.
- Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
- 1125 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, wat mooi, al die complimenten. Dank daarvoor namens de organisatie. Er is de laatste jaren, samen met u, hard aan gewerkt om juist de jaarstukken inzichtelijker te krijgen. We zijn er nog niet, maar we zijn wel al een heel eind.
- 1130 Dan is het wel jammer als het CDA zegt 'zwalkend beleid'. Dat herken ik niet. We hebben landelijk natuurlijk echt wel heel wat tegenslagen gehad. Ik moet ook zeggen, als je kijkt naar wat we hebben gedaan met het Provinciefonds - want u stelde ook de vraag: hoe het zit met dat we moesten bezuinigen en ineens ook weer niet - ja, ik heb zelf nog wel eens gedacht: we waren eensgezinder toen we moesten bezuinigen dan op het moment dat we het geld weer tot ons kregen. Maar ik ben wel blij dat het gebeurd is. Om even in herinnering te brengen: we hadden bij de kadernota heel wat bezuinigingen die we moesten doen, ook om voor groen geld vrij te

1135 maken. Daar hebben we best heel pittige, zware gesprekken over gehad. Straks komen we bij de kadernota daar misschien nog op. Maar om dat aan te geven, als je kijkt dat daarna het Provinciefonds dat er eruit kwamen. Gewoon na zeven jaar onderhandelen kwamen we op een tussenstap, en dat heeft al veel van ons gecorrigeerd.

1140 De **VOORZITTER**: De heer Heijnen. Interruptie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Als de gedeputeerde erover begint, lokt ze natuurlijk een kleine interruptie uit. U was natuurlijk ook lijsttrekker voor de VVD voordat u gedeputeerde werd. Hoe beoordeelt u dan dat u vorig jaar de opcenten hebt verhoogd, bij onze inwoners ongeveer vier miljoen euro extra hebt opgehaald en vervolgens blijkt dat er ruim 1145 tachtig miljoen over is? Ik vind dat eigenlijk niet zo goed. Ik ben benieuwd hoe u daarnaar kijkt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kan het zien zoals we dat vanuit het college hebben gedaan. Op het moment dat wij het coalitieprogramma vaststelden, hebben we gezegd: we blijven de laagste met onze opcenten. We kwamen voor enorme uitdagingen te staan. We hadden ook niet kunnen 1150 voorzien dat het kabinet zoveel keren zou struikelen en dat daar dus ook al die miljarden – ik breng het nog maar een keer in herinnering – dat voor het Transitiefonds Klimaat 45 miljoen en voor de transitie in het kader van de agrarische sector 35 miljard in een keer wegviel. Wij hadden gedacht dat die gelden zouden komen en dat er dus tekorten kwamen, dat hadden wij niet kunnen voorzien. Wat ik wel voorzie, is dat wij genoeg middelen hebben vrijgemaakt voor onze 1155 mobiliteit, voor onze economie. Want daar moet het ook allemaal weer uit betaald worden. Ook natuurlijk voor de woningbouw, die wij enorm aan het versterken zijn en waarbij we gemeenten helpen. Dat zijn allemaal punten. Daarnaast natuurlijk om groen te ondersteunen, om die vergunningverlening weer mogelijk te maken. Energie en netcongestie. Ik vind dat wij goede besluiten hebben genomen. Daarnaast heb ik mij als gedeputeerde Financiën ook ontzettend 1160 hard gemaakt om een goede verdeling van het Provinciefonds voor ons te krijgen. Dat is, dat werd ook al gememoreerd door de VVD, dit jaar ook gelukt, dat we daar na zeven jaar onderhandelen eindelijk duidelijkheid over hebben. Daar sta ik voor en daar staat dit college voor.

1165 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, u reflecteert nu op de verhoging van de opcenten aan het begin van deze collegeperiode. Daarvoor hebben wij ook steun verleend, want ik ben het met u eens dat er grote uitdagingen waren en dat de provincie daarvoor stond. Er is echter vorig jaar rond deze tijd ook nog besloten de opcenten met één punt te verhogen, omdat we anders financieel-technisch niet zouden uitkomen. Daar vroeg ik u naar. Daardoor is boven op die eerdere verhoging nog een 1170 keer een korte kleine verhoging geweest waarmee zo'n ruim miljoen is opgehaald. Die blijkt nu achteraf helemaal niet nodig geweest. Hoe kijkt u daarnaar?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik refereerde ook aan vorig jaar. Eigenlijk dacht ik daar nog meer aan, omdat we toen ook voor de situatie kwamen te staan dat we tekortkwamen voor groen, dat de 1175 vergunningverlening niet los kon komen en dat we ook juist de gelden voor mobiliteit wilden zekerstellen. Daaraan refereerde ik. Laat ik het zo zeggen: als je zo kijkt, hebben we die gelden wel degelijk nodig. Want u weet zelf ook, waar we vorig jaar voor kwamen te staan is dat wij moesten gaan lenen, omdat het geld gewoon op was. Dat betekent ook dat wij voor de toekomst de middelen nodig hebben om onze financiële positie beter te maken voor als wij ook geld gaan 1180 lenen. Dat was nieuw op onze agenda vorig jaar.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voor de laatste keer, voorzitter. Vorig jaar is besloten de inkomsten te verhogen en onze inwoners zwaarder te belasten voor geld dat we al in 2025 nodig zouden hebben. Dat bleek niet het geval. Er zijn ruime middelen over. In de toekomst kunnen natuurlijk 1185 altijd de opcenten nog worden verhoogd. Ik wil van u weten: hoe beoordeelt u nu dat u voor het afgelopen jaar toch extra belasting bent gaan heffen op de inwoner, terwijl we uiteindelijk heel veel geld overhouden?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik begrijp bijna dat u met een motie komt om de opcenten te verlagen. 1190 Maar goed. Wat ik wil zeggen en wat ik ook zei, is dat ik wel degelijk zie dat we dit geld nodig hebben. En dat is ook nu al, want dat weet u zelf ook nog wel, over die tweehonderd miljoen voor groen. Wij hebben dat geld nodig omdat het geld niet meer van het Rijk kwam. Dat noem ik ook het zwalkende beleid wat u zegt dat de provincie dat heeft. Dat zie je ook bij het Rijk gebeuren.

- 1195 Die zestig miljard, verdeeld over twaalf provincies, zijn we wel misgelopen. Dat was in de eerste periode. Maar vorig jaar hebben we gezien dat we voor groen meer middelen nodig hebben. En als u kijkt naar het programma Natuurnetwerk, dan ziet u daarin dat er nog meer middelen nodig zijn. Dus ik vind dat u een goed besluit hebt genomen om de opcenten in beide jaren te verhogen.
- 1200 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Rommel.
- 1205 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dan nog maar om daarin ook mee te geven over de onderbestedingen, zoals GroenLinks ook al zei: het gaat ook om hoe we onze ambities formuleren. Dat klopt ook. Ook uw Staten hebben hoge ambities. We programmeren veel. Als we onderbesteding willen voorkomen, zullen we minder moeten programmeren. Maar dan zult u zich daar natuurlijk ook aan moeten committeren. Wat ik ook bij de onderbesteding heb aangegeven – dat was tijdens de commissiebehandeling – dat bij de Jaarrekening 2026 – want we hebben echt wel even een jaar nodig om met de organisatie de gesprekken aan te gaan om te kijken waar zij onderbestedingen verwachten. Ik heb u ook toegezegd dat ik daar bij de
- 1210 Jaarrekening 2026 bijvoorbeeld zal aangeven: ligt het aan capaciteit, vergunningverlening, inflatie of het ontbreken van grondstoffen? Ja, honderd procent uitvoering is niet realistisch. D66 vroeg al: wat is dan wel realistisch? Geef daar maar eens een percentage aan. Die negentig procent vind ik dat we dat echt wel heel goed doen. Er zit altijd ook nog wel een verrassing in, dat je aan het einde van het jaar geld krijgt. Maar daar gaan we ook in meenemen. Dat heb ik ook
- 1215 toegezegd.
- 1220 Dan met betrekking tot JA21. U vroeg naar de concrete stappen die we zetten voor de beheerkosten van natuur. Daarover wordt in de IPO Taskforce over gesproken. Dat er voldoende beheergeld nodig is, wordt ook erkend en onderkend door het Rijk. Dus daar gaan we ervan uit dat dat geld er gaat komen. Daarover zijn we ook in overleg. Voor het huidige NNN is er voldoende geld beschikbaar, maar voor de toekomst moeten we daar nog een stap meer in zetten.
- 1225 Dan kom ik aan het verdeelmodel. Ik had het al even eerder genoemd. Het verdeelmodel, daar zijn we vorige week net uitgekomen. Wat dat betekent voor ons als Noord-Holland: vorig jaar hebben we al best een behoorlijke stap gemaakt. Dus we hebben daar middelen bij gekregen. Ik kan u van alles vertellen over hoe het werkt, maar dat is heel technisch. Ik was juist ook van plan om u mee te nemen in een technische briefing om uit te leggen hoe het dan nu werkt. Wij zullen er naar verwachting dit jaar ongeveer 800.000 euro op achteruitgaan. Dat komt ook doordat wij
- 1230 meer elektrische auto's hebben. Daar zitten allemaal technische dingen aan en daar neem ik u later graag in mee. Maar dit is de verwachting die er is. Nogmaals, ik ben al heel blij dat we er met onze provincies uitgekomen zijn. Ik denk dat het een goed beeld geeft naar Financiën in Den Haag, ook omdat wij daar vragen om de koek te vergroten, omdat wij wel meer taken krijgen en minder middelen. Dat is de volgende stap waar ik op uit ben als gedeputeerde Financiën.
- 1235 De vraag van de PVV over de 9,5 miljoen aan dwangsommen: dwangsommen zijn nooit structureel. Het grootste gedeelte komt bijvoorbeeld bij Tata vandaan. Dus het is niet dat we daar structureel op kunnen rekenen. Het is ook niet iets waar je trots op moet zijn dat je het binnenhaalt. Dat betekent gewoon dat je een dwangsom moet uitvoeren omdat iets niet is
- 1240 gedaan. Dus ik heb liever dat het wel goed gaat dan dat we het binnenhalen.
- Dan ga ik naar de moties en het amendement, want dan heb ik alle vragen beantwoord. De rest doet mijn collega.
- 1245 Even zien. Motie M69 van D66, CDA, ChristenUnie en JA21 over sturen op onderbesteding. Ik moet hem er even bij pakken. Deze ga ik ontraden. Uw eerste dictum van de onderbestedingsrichtlijn- Richtlijnen hebben we al voor het toelichten van de onderbesteding. Een norm vooraf over wat maximaal acceptabele bandbreedtes zijn, is onverstandig, omdat er dan geen rekening wordt gehouden met onvoorziene factoren. Dan ad twee, te onderzoeken of en
- 1250 hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbesteding. Dit is reeds gangbaar beleid. Nummer drie, de uitkomsten hiervan uiterlijk te betrekken bij- Ook dat is niet realistisch. Kijk, het deugdelijk verklaren van verschillen en bijstellingen – heb ik net ook al gezegd bij de onderbestedingen, met de toezegging die ik heb

1255 gedaan- dat gebeurt al en kan gewoon niet bij deze begroting. Daar verklaren wij geen verschillen.

1260 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik ben nog steeds een beetje verbaasd, want ik probeer het misschien heel simpel uit te leggen. Wat vindt u op dit moment realistisch wat u gaat halen? En ik snap dat daar allemaal factoren voor zijn. Maar ik wil eigenlijk weten wanneer- Want we hebben het heel vaak over die onderbesteding. Iedereen zegt: goh, dat willen we niet. Maar wanneer moet ik gaan gillen? Dat is even de vraag die ik in een motie aan u vraag: kunt u een percentage noemen? Dat doen ze bijvoorbeeld ook in een andere provincie. Volgens mij heeft Zuid-Holland nu tien procent gezegd. Dat mag wat mij betreft hoger zijn als u zegt: nou ja, ik vind dat het twintig procent kan zijn. Maar wanneer moet ik gaan gillen? Wanneer kan ik u afrekenen? En dat hoeft, volgens mij, 1265 geen ambtelijke capaciteit te kosten. Het is gewoon puur en alleen: wanneer vindt u het niet meer acceptabel en moet ik met mijn vuist op tafel slaan: hé, het is te veel? En dan heeft u alsnog de mogelijkheid om uit te leggen wat de factoren zijn om daar dit keer van af te wijken. Maar het is gewoon even de vraag: welk percentage? Wanneer gaan we een steviger gesprek voeren?

1270 Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, zoals ik al zei: ik denk dat negentig procent, of wat je hoger haalt, heel mooi is. Dat doen we ook. Daarbij vind ik het belangrijker - en wat we dus ook gaan doen bij de volgende jaarrekening - om uit te leggen waarom iets gebeurt. Dan hoeft u niet te gaan slaan en zo. U kunt daar dan ook op sturen. Dat is wat ik belangrijk vind: dat u in de loop van het jaar ook ziet waarom dingen gebeuren. En soms noemen we iets onderbesteding waarvan 1275 je van tevoren weet, omdat je in november geld krijgt, dat je dat natuurlijk dat jaar niet gaat uitgeven. Dus ook bij de nieuwe P&C-cyclus zullen we het daar met elkaar over kunnen hebben hoe we dat ook benoemen. En nogmaals, minder programmeren is prima, maar u hebt ook ambities. En dat betekent ook dat u zich daaraan moet committeren.

1280 De heer **MÜLDER** (D66): Mijnheer de voorzitter, ik maak iets bijzonders mee. Ik heb wel eens vrij snel een soort toezegging gekregen, maar nu heb ik zelfs meteen uitvoering gekregen van mijn motie, want volgens mij zegt u net zelf negentig procent. Ik pin mijzelf vast op negentig procent. En als het minder wordt dan negentig procent, dan moeten we een steviger gesprek voeren. Dan is de motie dus uitvoerbaar, want u hebt haar net eigenlijk al uitgevoerd. Kunt u gewoon zeggen: 1285 ik ga dit doen, het hoeft niet in stemming te worden gebracht en ik ga uit van negentig procent, en ik ga ook verwerken in de begroting: dat dat mijn streefgetal is.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb meerdere punten genoemd waarom de motie niet uitvoerbaar is en waarom ik die ontraad. Wat ik aangeef, is dat u mij vraagt wat ik realistisch vind. Nou, ik zeg: 1290 negentig procent vind ik echt heel goed. Maar dat vergt ook iets van u als Staten als u ambities wilt hebben.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dat is inderdaad precies wat de motie is. We spreken hier af dat u negentig procent gaat doen. Ik vind het jammer dat die dan niet uitvoerbaar is, want u voert haar 1295 nu net zelf uit. Dus ik hoop dat u in tweede termijn misschien toch bedenkt: eigenlijk kunnen we die negentig procent wel opschrijven en dan verklaart u het als het minder is geworden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Rommel, gaat u verder.

1300 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Motie M70 gaat over het inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen. Op zich denk ik dat dit een heel goede is om mee te nemen bij de P&C-cyclus. Dat is de motie van de Partij voor de Dieren en GroenLinks. Daar praten we toch al over, om dan ook te kijken hoe we dit voor u beter kunnen weergeven. Of dat nu in een toelichting in de jaarstukken moet of iets anders, maar het lijkt me goed om dat in de P&C-cyclus mee te 1305 nemen. U vraagt ook om uiterlijk in het tweede kwartaal te rapporteren. Dat zou een goed streven kunnen zijn, maar ik zou me daar liever niet helemaal op vastpinnen, omdat die P&C-cyclus natuurlijk met de Staten wordt besproken en het zit ook net in de verkiezingen. Ik weet dus niet hoe snel we die P&C-cyclus dan besproken en gewijzigd kunnen hebben. Dus als ik dat zo mag lezen, dat het tweede kwartaal niet vast is, dan zou ik deze aan de Staten kunnen laten. 1310

Dan kunnen we door naar motie M71. Die gaat over vooraf instemmen door PS bij het instellen van bestemmingsreserves. Deze is overbodig, omdat in onze Financiële Verordening de regels

over het instellingsbesluit al zijn opgenomen. Bij de besluitstukken van PS wordt ook een extra toets ingebouwd om omissies of onvolkomenheden te voorkomen. Dus deze wordt ontraden.

1315

De **VOORZITTER**: Dat was motie M71. Ja. Mevrouw Van der Helm, interruptie.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Het is al opgenomen. In het dictum vraag ik om aanscherping. Natuurlijk, ik snap: waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. U geeft aan dat het in de verordening staat. Ik vraag om een aanscherping bij de herziening. Vraag ik te veel?

1320

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, volgens de regels zijn de voorstellen gedaan, ook bij de laatste begrotingswijziging. Dat was ook voorgesteld. Daar wijst u steeds naar, maar dat was geen fout. Dat was daar ook ingebracht. En volgens de Financiële Verordening zijn de regels er al waar u om vraagt. Dus ja, u vraagt eigenlijk iets wat er al is. Dus daarmee is deze gewoon overbodig.

1325

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik ga erop kauwen. Dank u wel voor de beantwoording.

1330

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan gaan we naar motie M72, 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken'. Deze is van 50PLUS. Deze is eigenlijk niet uitvoerbaar, want bij de jaarstukken wordt voor het eerst een overzicht opgenomen over de doelbereiking per subsidie categorie met een omvang van meer dan één miljoen. Daar kijken we ook wat het beoogde doel is. Maar wat meer is waar die ontraden wordt, is dat er al een heel proces is ingericht voor de subsidies en hun doeltreffendheid. Er komt al een evaluatie op. Begin 2025 hebt u dat Evaluatiekader Subsidie al geactualiseerd. Dus deze ontraad ik daarom.

1335

1340

Dan kom ik bij het amendement over de algemene reserve, 'Zuivere algemene reserve' van ChristenUnie en CDA, amendement A12. Deze ga ik ontraden, omdat de norm voor de reserve al meer dan vijf miljoen is. Wat hierbij aan de orde is, heb ik u ook verteld: het gaat over de decentralisatie-uitkering. Dat is een uitkering die je overal aan mag besteden. Maar er wordt wel gezegd: hier kunt u het ook aan besteden. Vaak hebben wij dat al verwerkt in onze stukken en in ons beleid. Dus hebben we het geld al uitgegeven. En dan zou je het overal aan kunnen besteden. Wat ik wil voorkomen, is dat we weer een reserve krijgen. We willen een reserve voor één doel. Dat hebt u ook vastgesteld. Nu krijg je dan een potje. En dan zie ik, uit mijn tijd - ik weet niet of u dat nog hebt meegekregen - toen ik voor de eerste keer Statenlid was, toen hadden we GIA, GIBA, FINA. Dat waren allemaal potjes met allemaal doelen erin en dan kon je het overal aan uitgeven. Dat zou ik nou juist willen voorkomen. Dus deze motie ontraad ik.

1345

1350

De **VOORZITTER**: Interruptie mevrouw Buit.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Ik snap uw punt wel. Alleen, dan moeten we het ook niet geoormerkt in de algemene reserve stoppen, omdat als je het oormerkt, dan is het niet in de algemene reserve. Dus als u er dan van maakt: we storten het gewoon in de algemene reserve, want we kunnen het aan alles uitgeven. Prima. Maar het gaat meer om het principe dat we niet dingen geoormerkt in de algemene reserve moeten stoppen, omdat we anders een bestemmingsreserve ervoor moeten opstellen.

1355

1360

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als u dat op die manier aangeeft, dan denk ik dat u daar inderdaad gelijk in hebt en dat we het dus in de algemene reserve stoppen en niet geoormerkt.

1365

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, begrijp ik het dan goed dat u het oormerk dan nu van die gelden afhaalt?

1370

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, ik denk dat ik het dan niet goed heb gezegd. Als u zegt dat oormerken- Die decentralisatie-uitkering kun je overal aan uitgegeven. Waar in het amendement

om werd gevraagd, is om het dan in een bestemmingsreserve te stoppen. Dus we halen het geoormerkte geld er niet uit. Dat gaat in die algemene reserve.

- 1375 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Volgens mij zijn er twee smaken: of je zet het in de algemene reserve en het is vrij besteedbaar, niet geoormerkt, of je oormerkt het geld en dan hoort het in een bestemmingsreserve. Dus welke van de twee wordt het?

- 1380 Gedeputeerde **ROMMEL**: Je stopt het niet in een bestemmingsreserve. Dus het komt in de algemene reserve.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Maar, voorzitter, dan kunnen wij het dus overal aan besteden waar we aan willen en is het geld niet langer geoormerkt.

- 1385 Gedeputeerde **ROMMEL**: Het zit beschermd in de algemene reserve.

- 1390 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, dat is geen optie. Dat hebben we volgens mij net met elkaar besproken. Dus om deze verwarring hier op te lossen, lijkt het me verstandig om het geld geoormerkt in een bestemmingsreserve te zetten of het vrij te laten vallen in de algemene reserve en dan valt het oormerk eraf.

- 1395 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan kom ik daar even in mijn tweede termijn op terug, want ik denk dat er nu verwarring ontstaat. Maar om het in een bestemmingsreserve te stoppen, daarvan heb ik net gezegd dat ik dat ontraad, omdat het minder dan vijf miljoen is en omdat het dan overal aan besteed kan worden.

- 1400 De **VOORZITTER**: Statenlid Korzelius, de toezegging is om in tweede termijn in ieder geval even nadere uitleg te geven. Dus wellicht is dat een optie. Anders praten we wellicht langs elkaar heen. Ik heb het vermoeden dat we straks wat meer duidelijkheid kunnen geven.

In de eerste termijn namens het college gedeputeerde Olthof.

- 1405 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in het kader van de onderbesteding zijn ook door de PVV opmerkingen gemaakt over infrastructuur. Het lijkt me toch goed om daar nog even wat over te zeggen, ook in het kader van de jaarrekening. We zien in Nederland natuurlijk een brede opgave als het gaat over beheer en onderhoud en de achterstanden die er inmiddels zijn ontstaan, en het tekort aan financiële middelen. Dat vraagt ook van de provincie Noord-Holland, samen met het Rijk en samen met de gemeenten, om toch goed met elkaar af te stemmen hoe we dat beheer en onderhoud op een goede manier kunnen doen. Dat betekent ook dat we last hebben van de planning van het Rijk. Waar je een heel strakke planning hebt met onzekerheden betekent dat ook dat we soms ook moeten schuiven met onze planning. Dat kan een effect hebben op de uiteindelijke realisatie: dat we misschien een paar maanden moeten uitstellen, waardoor het in het volgende jaar valt. Maar ik wil ook aangeven dat de provincie Noord-Holland het financieel gezien, met onze stelsels en kapitaallasten als het gaat over beheer en onderhoud, goed heeft geregeld. Daar ziet u geen grote twijfel in, want dat zijn in principe de kapitaallasten. Dat zijn relatief kleine bedragen; dat zijn geen grote investeringsbedragen. Dus als provincie herken ik niet dat er enorme bedragen vrijvallen. Onderbesteding zit in beheer en onderhoud. Het kan soms zijn dat we het net over een jaar heen moeten tillen, dat er uitstel is door tegenvallers bij de werken. Maar daar zitten geen grote onderbestedingen in. En tot nu toe hebben wij als provincie Noord-Holland het goed onder controle. Maar nogmaals, ook wij hebben uiteindelijk natuurlijk last van de grote beheer- en onderhoudsopgave en de vervangingsopgave. Dat is duidelijk.

- 1425 Ik wil nog een ander punt noemen, waar ook opmerkingen over werden gemaakt in een ander kader over samenwerken. Als provincie Noord-Holland hebben we als eerste en enige provincie het initiatief genomen om Samen Slimmer Renoveren en Vervangen op te zetten. Dat wordt inmiddels ook door de minister veelvuldig genoemd in allerlei bijdragen van hem als een mooi voorbeeld van hoe we als provincie, Rijk en gemeenten samenwerken om die grote opgaven samen op te pakken en niet los van elkaar eigen initiatieven te ontplooiën. Dus we proberen juist samen met alle gemeenten in Noord-Holland en samen met Rijkswaterstaat de grote opgave die
- 1430

er is samen op te pakken. Dus ja, we moeten alert zijn. En ja, we hebben het als provincie goed onder controle. En ja, we zijn uiteindelijk goed op weg om het samen op te pakken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was gedeputeerde Olthof namens GS in de eerste termijn.

1435

Gaan we naar de tweede termijn. De heer Mülder, D66.

Tweede termijn Provinciale Staten

1440

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat eigenlijk bijna alle moties op dit punt worden ontraden, terwijl ik denk: het is niet heel moeilijk. Mocht met deze motie niet worden ingestemd, in ieder geval die we zelf hebben ingediend op het gebied van het percentage, dan heb ik in ieder geval gehoord dat er negentig procent wordt aangehouden. Dan zal ik vanaf dat moment inderdaad, als we daaronder komen, vragen om meer uitleg. Jammer dat dit niet wordt omarmd, omdat ik denk dat wij hier als Staten en GS samen mee aan de slag kunnen. Daarbij wil ik ook nog even zeggen: ik snap de terughoudendheid niet echt. Ik zou u nog willen helpen door te zeggen: volgens mij kunt u iets opschrijven waar u misschien niet eens zelf verantwoording over hoeft af te leggen. Het gaat namelijk om de begroting van 2027 waar ik het voor vraag. En volgens mij is er dan mogelijk alweer een nieuwe coalitie. Dus u kunt van alles roepen en u hoeft er niet eens zelf verantwoordelijkheid over af te leggen. Dus pak die kans, zou ik zeggen.

1450

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA. De heer Wallaart, PvdA. Mevrouw Uiterwijk, JA21.

1455

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik zie vandaag eigenlijk heel constructieve Provinciale Staten, die op een aantal punten een gedeelde zorg willen oplossen. Die zit dan met name op de onderbesteding. Elke keer zegt ook het college: we willen daar een oplossing voor zoeken, we moeten dat beter doen. Er zijn ook stappen gemaakt in de afgelopen jaren. Maar we merken ook bij veel partijen in PS dat daar wat meer naar sturing wordt gezocht. Elke keer dat er dan vanuit PS een voorstel wordt gedaan om dat beter te kunnen vatten, ontraadt het college dat. Dus ik denk: we gaan dat maar even omdraaien. PS willen het, het college wil het, iedereen wil het, maar het gebeurt niet. Dus misschien hebben GS dan toch een oplossing voor de manier waarop zij dat zouden willen vormgeven. Dan giet ik dat in een motie. Ik ben helemaal de beroerdste niet. En dan kunnen we misschien met elkaar toch nog tot een heel constructief einde aan deze bespreking van de jaarstukken komen. Dank u wel, voorzitter.

1465

De **VOORZITTER**: Altijd constructief.

Mevrouw Poot, VVD.

1470

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, dank u wel. Nou, daar kijken we natuurlijk altijd erg naar uit, naar zo'n motie.

1475

Nu laat ik me toch verleiden om over de percentages te gaan spreken, want ik moet u heel eerlijk zeggen dat een percentage van tien procent, waar net over gesproken werd door de gedeputeerde- U moet zich wel realiseren dat een percentage van tien procent onderbesteding gaat over honderd miljoen. Dat is meer dan de huidige onderbesteding. Laat ik u zeggen dat dit voor de VVD toch wel iets is waarover zij graag een keer in gesprek zouden gaan, omdat wij tien procent gewoon te veel vinden. Wij denken dus ook dat het goed is om hier gewoon over te blijven spreken.

1480

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, ik heb goed nieuws voor u: dat gesprek is al begonnen. Dat is namelijk hier. En nog beter: u mag er zelfs over stemmen. Dus ik wil graag weten wat uw percentage is. Ik heb nog beter nieuws voor u: u kent de gedeputeerde. Die is namelijk van uw partij. Dat is uw afgevaardigde. En u hebt misschien zelfs invloed op dat cijfer. Jammer dat u zelfs daarvoor nog geen contact hebt gehad.

1485

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, dat ben ik eigenlijk wel met u eens. Maar wat mijn voorstel zou zijn, en ik hoop dat u dat aanpakt- Want ik hoor u en ik denk ook dat we hier echt een keer over moeten spreken in de commissie. Waarom zeg ik dat ook? Omdat ik echt vind dat door nu een percentage

1490 vast te gaan stellen- En u ziet direct wat er gebeurt namelijk. Door nu een percentage vast te gaan stellen, laten wij ons als PS een beetje in slaap laten sussen. Dat is nu net niet wat ik wil. En ik denk zomaar dat dat ook niet is wat u wilt.

1495 De heer **MÜLDER** (D66): Maar dat gesprek kunnen we zeker gaan voeren. Dat kunnen we in de commissie doen. U kunt ook nog voor deze motie stemmen, want dan hebben we in de volgende commissie het gesprek over wat iedereen een goed percentage vindt. Dan kan dat worden meegenomen in de begroting van 2027. En het gesprek dat we hierover hebben in de commissie kan gewoon door GS worden meegenomen.

1500 Mevrouw **POOT** (VVD): U hoort mij niet. Ik zeg dat het onverstandig is om een percentage vast te stellen. Ik zeg dat het belangrijk is dat wij hier als PS altijd op moeten blijven sturen. Dat we ons dus niet, al is het twintig procent, tien procent of vijf procent, in slaap moeten laten sussen. Wij zijn degenen als PS die de verantwoordelijkheid hebben om te controleren. Dan moet je juist geen percentage vaststellen op onderbestedingen waarbij we dan tegen elkaar zeggen: nu is het
1505 zo weinig, nu is het tien procent, nu hoeven we het er niet meer over te hebben. Dat is niet verstandig.

De heer **MÜLDER** (D66): Meneer de voorzitter, dan ga ik toch even zeggen: ja, wij sturen er al een tijdje op. Ja, dit is een punt waar we het al vaker over hebben gehad. Dus u doet nu net alsof we
1510 dit gesprek voor het eerst gaan voeren. Dan wil ik toch even zeggen dat ik de keren dat we erover hebben gesproken eigenlijk vrij gratis vond en dat ik het ook wel raar vind dat Marianne Thatcher hier niet zelf met een voorstel komt over wat we hier wel kunnen doen met die onderbesteding. U zegt eigenlijk alleen hetzelfde als wat u alle andere jaren hebt gezegd: er is onderbesteding, dat vinden wij niet goed. Ik wil dat meer handen en voeten geven door
1515 inderdaad te kijken naar een percentage. Maar als u een ander voorstel hebt, ben ik daar ook heel blij mee. U hebt zelf geen enkel ander voorstel, behalve dat we het er in de commissie nog een keer over gaan hebben. Maar ik heb het er al zo vaak met u over gehad. En we zijn het al eens. Geef het dan handen en voeten.

1520 Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, nee, ik dacht u een handreiking te doen door te zeggen: we gaan het er nog over hebben. En ik constateer helaas dat u zich in slaap laat sussen. Ik constateer dat wij als VVD zeggen: goh – en weder, ik haal maar even het interruptiedebat met de heer Kes in de commissie aan – wij willen naar dat evenwicht toe. Dus als er onderbesteding is, maar soms ook overbesteding, dan gaan wij daarmee akkoord. Ik constateer helaas dat u zich in slaap laat
1525 sussen en dat vind ik jammer.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik laat mij in ieder geval niet in slaap sussen door de vage termen die u gebruikt. De balans. Wederom: wat is die balans? Noem percentages. Maar u doet het niet. Dus u noemt alleen maar balans en onderbesteding vinden we stom. Maar ik wil gewoon weten: wat is
1530 die balans voor u? Plak daar een cijfer op. Dat is niet moeilijk.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Poot, gaat u verder.

1535 Mevrouw **POOT** (VVD): Nee, maar goed, volgens mij wordt het een herhaling van zetten, want ik heb u de balans uitgelegd. Ik heb u ook precies verteld waar die balans ligt. En ik heb u ook gezegd dat ik het onverstandig vind om een percentage te noemen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

1540 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Even een korte reactie. Dank voor de reactie van de gedeputeerde op onze motie nummer M70, 'Inzichtelijker maken van de beleidsdoelen'. We hebben inmiddels een nieuwe versie ingediend en de tweede bullet van het dictum aangepast. Dat leest nu: "Dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus". Dat betekent dat de verwijzing naar het tweede kwartaal is weggehaald, alhoewel we natuurlijk hopen dat we zo
1545 spoedig mogelijk de plannen mogen horen. Dank u.

Motie 70 'Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

1550 **Motie 73-29 juni 2026**
Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 1555
- *Er al jaren sprake is van een onderbesteding;*
 - *Er per programma nauwelijks meetbare resultaten zijn beschreven;*
 - *De accountant aangeeft dat 'De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid in de subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen'.*
- 1560

Overwegende dat:

- *Bij het bespreken van de jaarstukken in meerdere commissies ter sprake is gekomen dat niet inzichtelijk is in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn behaald;*
 - *Door een reflectie op ambities, geleverde prestaties en niet behaalde doelen PS beter in staat zal zijn om GS te controleren en indien nodig bij te sturen.*
- 1565

Gehoord de discussie,

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;*
 - *Dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus.*
- 1570

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren) en Peter Korzelijs (GroenLinks).

1575 De **VOORZITTER**: Even luisterend. U hebt dus motie M70 aangepast?

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dat klopt.

1580 De **VOORZITTER**: Daarmee is die ingetrokken. En er wordt dus een nieuwe motie ingediend met het dictum dat u zojuist hebt uitgesproken.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja.

1585 De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann? Mevrouw Buit, ChristenUnie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank aan GS voor de reactie op het amendement. In de technische briefing over de kengetallen en het weerstandsvermogen werd expliciet door uw ambtenaren aangegeven dat het onverstandig is om geld geormerkt in de algemene reserve te stoppen. Als u nu zegt 'deze middelen zijn vrij besteedbaar, dus we stoppen ze in de algemene reserve', prima, maar dan haalt u het oormerk eraf. Als u dat kunt toezeggen, dan is mijn amendement niet meer nodig. Dan trek ik die in. Maar het gaat dus om het principe dat we geen geormerkte middelen in de algemene reserve stoppen. Dus ik ben benieuwd naar uw reactie.

1590

1595 De **VOORZITTER**: Mevrouw Bezaan, PVV. Nee. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, dank aan de gedeputeerden voor de beantwoording van de vragen en het ingaan op de moties. Ik kon het niet helemaal volgen, maar wil niet ingewikkeld doen over de motie 'Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves'. Ik ben het er nog niet mee eens, ondanks dat we een verordening hebben, dat er inderdaad verscherpt toezicht op komt, zodat zaken beter gaan. Maar ik zal deze motie intrekken.

1600

1605 *Motie 71 'Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan de motie 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken'. Ik snap dat het eerste gedachtestreepje, over het bij de Jaarstukken 2026 aanreiken van een overzicht over bedragen, met het einde van dit jaar wat moeilijk is, omdat het in de organisatie waarschijnlijk al is uitgezet. Dus ik zal dat gedachtestreepje laten vallen. Maar ik blijf erbij dat bij de aanbidding van de jaarstukken toch informatievoorziening over doeltreffendheid moet komen. Ik zal het stukje 'ten opzichte van de Jaarstukken 2025' eruit laten. Dus die houd ik aan met enige verandering.

1615 En over de algemene reserve van de ChristenUnie, ja, daar zijn we natuurlijk allemaal benieuwd naar hoe daar straks op wordt geantwoord. Want de onderbesteding blijft echt een verhaal dat ons zorgen baart. Dat geldt ook bij de moties van D66 en de Partij voor de Dieren. Dat zijn de moties over onderbesteding waarbij wij toch van de gedeputeerden een beter antwoord willen.

1620 *Motie 72 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Motie 74-29 juni 2026

Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

1625 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:*

- *De provincie Noord-Holland jaarlijks meer dan €200 miljoen verstrekt aan subsidies en bijdragen aan derden;*
- 1630 • *De accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van provinciale subsidieregelingen en verstrekte bijdragen;*
- *De accountant adviseert meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, zodat de informatiewaarde van de jaarstukken toeneemt;*
- 1635 • *Gedeputeerde Staten in hun bestuurlijke reactie aangeven dit "deels te herkennen" en te zullen "verkennen" hoe hierover meer systematisch inzicht kan worden gegeven, zonder daarbij een concrete termijn of aanpak te benoemen.*

Overwegende dat:

- *Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol hebben bij de inzet van publieke middelen, waaronder de vaststelling en evaluatie van subsidieregelingen;*
- 1640 • *PS die controlerende rol alleen effectief kunnen vervullen als de jaarstukken inzicht bieden in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten de beoogde provinciale doelstellingen hebben bereikt;*
- *Het ontbreken van dit inzicht PS structureel beperkt in hun vermogen om te sturen op de effectiviteit van meer dan €200 miljoen aan jaarlijkse subsidie-uitgaven;*
- 1645 • *Een verkenning zonder termijn en zonder concrete uitkomstverplichting onvoldoende waarborg biedt dat dit inzicht daadwerkelijk tot stand komt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de aanbidding van de Jaarstukken 2027 aan PS te rapporteren welke verbeteringen zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de doeltreffendheid van subsidies;*
- 1650 • *In de Kaderbrief 2028 een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van doeltreffendheidsrapportage in de planning- en control cyclus,*

En gaan over tot de orde van de dag.

1655 *Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van der Helm. Dat betekent dat u motie M71 hebt ingetrokken. Ook motie M72 hebt u ingetrokken, en u dient een nieuwe motie in waarin alleen gedachtestreepjes twee en drie overeind blijven.

1660 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dat klopt, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dat wordt dan een nieuwe motie waarvan u het dictum reeds hebt voorgelezen. Is dat voor alle Statenleden helder? Ja? Oké. Dus M72 is hiermee ingetrokken en dat wordt dan een nieuwe motie met het dictum, gedachtestreepjes twee en drie, zoals dat in motie M72 staat.

1665

Statenlid Korzelius, GroenLinks.

1670 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik heb nog geen antwoord gehad van de gedeputeerde als het gaat om wat we nu kunnen verwachten op het punt van inzicht in de doeltreffendheid van de subsidies. Wat dat betreft hoop ik in tweede instantie een helderder antwoord te krijgen.

1675 We zijn blij met de positieve houding van GS waar het gaat om de gewijzigde motie M72. Die wordt zo meteen ingediend. Waarvoor dank.

1680 Dan even de kwestie van de zuivere algemene reserve. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: als wij bedragen, in dit geval de decentralisatie-uitkering, oormerken in de algemene reserve, telt dat geormerkte deel dan wel of niet mee bij de beoordeling of de algemene reserve op niveau is? Dat is, denk ik, een heel essentiële vraag. Want als die niet meetelt, dan is het amendement helemaal overbodig. Maar goed, daarover graag duidelijkheid.

1685 Wat betreft de motie over de onderbesteding van D66 ben ik het eigenlijk geheel eens met mevrouw Poot. Ik denk niet dat het verstandig is om daar een percentage te noemen. Nogmaals, de aandacht voor onderbesteding moet gefocust en geïntensiveerd worden. Maar om daar nou een percentage aan te hangen, gaat de fractie van GroenLinks te ver.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk. De heer Heijnen van het CDA heeft een interruptie.

1690 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, de heer Mülder deed het bij de VVD. Dan ga ik het even bij GroenLinks doen. Zo verdelen wij het werk even. Nee, maar ik vraag mij wel af op welke manier u dan die aandacht wilt intensiveren. Want dit is natuurlijk iets wat wij – en ik zit bijna elf jaar in de Staten – al elf jaar roepen. Ieder jaar willen we intensiveren, meer aandacht. En toch lukt het blijkbaar niet. Dus welke suggesties hebt u dan om als PS daar meer grip op te krijgen?

1695 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ik denk dat de aandacht waar het gaat om onderbesteding in deze Staten meer dan voldoende is. Ik denk ook dat waar het gaat om de focus van de organisatie en ook van de gedeputeerde om daar wat aan te doen, voldoende is om de onderbesteding te beperken. Als we nu kijken: de realisatie was al gestegen van 92 procent naar
1700 94 procent. Dus ik denk dat we op de goede weg zijn. Maar om daar nou een percentage bij te noemen, weet ik niet of dat meerwaarde oplevert.

1705 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik begrijp dit niet, want u zegt: ik wil meer aandacht. Maar als ik daarop doorvraag, zegt u: eigenlijk gaat alles wel goed. Of vat ik uw woorden dan verkeerd samen?

1710 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Nee, ik zeg niet dat het goed gaat. Ik constateer alleen dat er een stijgende lijn is. Ik denk dat door voldoende aandacht te blijven besteden aan het vraagstuk van de onderbesteding, dit voldoende is om de aandacht van de organisatie en van de gedeputeerde daarop te focussen. Nogmaals: ik zie de meerwaarde van een percentage niet.

1715 De heer **MÜLDER** (D66): Snap ik het goed? Die zin is wel belangrijk. U zegt net zelf: eigenlijk vind ik de aandacht die we er nu aan besteden, dus dat we met z'n allen zeggen 'onderbesteding, woehoe, dat is veel', voldoende wat we doen. Maar het grappige is dat we recentelijk nog een brief hebben gekregen, en ook in de bijdrage van de gedeputeerde werd net gezegd dat zij vond dat er meer aandacht voor moet komen en dat het probleem er wel degelijk is. Welk licht zit er dan nu tussen uw mening en die van GS?

1720 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, als wij kiezen voor een percentage – en u noemt het percentage van negentig procent van de uitgaven, dan zeg ik: dat is een lager percentage dan datgene wat we nu bereikt hebben. Dus wat is dan de meerwaarde van die negentig procent?

- 1725 De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dat is een percentage dat GS hebben genoemd. Ik heb alleen gevraagd om een percentage te noemen. Als u het niet eens bent met dat percentage, snap ik dat. Ik weet ook niet of ik het daarmee eens ben. Maar de vraag is: doen we een percentage? Blijkbaar hebben we daar discussie over. Wat vinden we wel en niet toelaatbaar op het gebied van onderbesteding? Mijn vraag ging over dat u zei: nee, ja, de manier waarop we nu met z'n allen zeggen 'poeh, onderbesteding, dat is veel', dat vind ik niet voldoende. Ik vind dat we daar wat harder op mogen zijn. U zegt net: nee, dat is voor mij ruim voldoende. En dan zeg ik: goh, dat vinden GS volgens mij ook niet.
- 1730

- 1735 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik heb in eerste termijn ook enige nuancering aangebracht als het gaat om die onderbesteding. Alle overheden hebben daarmee te maken. Provincies, maar ook gemeenten. Dus ik denk dat we moeten leven met een zekere mate van onderbesteding. Om daar nou een percentage aan te hangen: nogmaals, ik herhaal wat ik gezegd heb, daar zie ik beleidsmatig niet de meerwaarde van.

- 1740 De heer **MÜLDER** (D66): Ik wil alleen nog als laatste punt meegeven dat volgens mij de Rijksoverheid wel gewoon percentages noemt voor in ieder geval grote investeringen, zoals wij die ook doen op het gebied van infrastructuur. Dar noemen ze wel percentages. Waarom zouden wij dat niet kunnen?

- 1745 De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Het was geen vraag.

- 1750 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ik was aan het eind van mijn betoog. Dank u wel.

- 1755 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Valk van BBB? Nee. De heer Dekker van Forum voor Democratie.

- 1760 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, ik wil misschien kijken of we twee punten met elkaar kunnen verbinden. Aan de ene kant hebben we vorig jaar nog, of korter geleden, een verhoging van de opcenten gehad die nu eigenlijk overbodig lijkt te zijn geweest. Aan de andere kant hebben we te maken met een onderbesteding die chronisch is. Een idee zou kunnen zijn om de onderbesteding voor een deel, of misschien wel geheel, te gebruiken voor het verlagen van de opcenten. Dat geeft in ieder geval een incentive aan PS en aan GS met name om die onderbesteding zo laag mogelijk te houden. Ik hoor graag van GS wat zij van dat gedachtegoed vinden. Dank u wel.
- 1755

- 1760 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de tweede termijn vanuit de Staten. Ik ga even tien minuten schorsen, want ik denk dat het, met name over de vragen over de bestemmingsreserve, goed is om dat ook technisch goed uit te spreken. Dat komt dan heel mooi uit, want dat betekent dat we nog net voor 12.30 uur de tweede termijn hopelijk kunnen afronden. Daarmee start ook de lunch voor u om 12.30 uur. Dus ik schors nu even tien minuutjes. Maar wilt u wel op tijd terug zijn, zodat we dan op tijd kunnen beginnen? Tien minuten schorsing.
- 1765

Schorsing van 12.18 uur tot 12.32 uur.

- 1770 De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel voor een reactie in tweede termijn namens Gedeputeerde Staten.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

- 1775 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, ik wilde dat graag even in tweede termijn doen, omdat wij als GS de jaarstukken niet zo kunnen aanpassen. Dus we moesten even kijken hoe dat technisch gaat. Als je kijkt naar de geoormerkte gelden, dan is het zo dat het inderdaad gewoon in de algemene reserve kan, niet geoormerkt. Maar dan hebt u daar of een amendement voor nodig, of ik kan toezeggen dat wij dat vanaf de volgende jaren zullen doen. Daarom moest ik even vragen hoe we dat het beste konden doen.

- 1780 Met betrekking tot de motie van D66 wilde ik toch nog wel even aangeven dat ik mij goed kan aansluiten bij wat mevrouw Poot van de VVD zei. Kijk, we zijn bezig met die P&C-cyclus en het lijkt mij verstandig om daarbij te kijken of u daar een percentage aan wilt hangen, of dat u

1785 genoeg neemt met hoe wij die onderbestedingen verklaren, zodat u heel goed inzichtelijk hebt- Het liefst zou ik me daarop richten, om inzichtelijk te krijgen waarom die bestedingen daar zijn. En dat u dan zegt: ja, maar dit vind ik gewoon niet akkoord, of: dit begrijpen we. Dan hebben we daar het gesprek over. We zijn ermee bezig in de Rekeningencommissie. Dus misschien is dat een goede plek om daar het gesprek over te voeren. Dank u, voorzitter.

1790 GroenLinks. Sorry. U had nog een vraag over de subsidies. Ik had in de doelstellingen al aangegeven hoe we dat konden doen. Daarnaast zei u ook: ik sluit me aan bij de motie. Dus ik dacht dat dat geen echte vraag was.

1795 Ik heb bij 50PLUS al aangegeven dat u het kader voor die evaluatie hebt vastgesteld, wanneer u dat gaat doen. Ik zou dus inderdaad bij de doelstellingen in die P&C-cyclus meenemen hoe we dat voor de subsidies, als dat nodig is, inzichtelijk kunnen maken.

1800 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee komen we aan het einde van de beraadslagingen over de Jaarstukken 2025. En het verbaast me niet dat mevrouw Buit nog heel even het woord wil voeren, maar waarschijnlijk- U mag op uw stoel blijven zitten. Ik ga vragen: zijn er nog wijzigingen op moties en amendementen? En ik vermoed zomaar dat u die hebt. Dat mag u vanaf uw stoel doen.

1805 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Makkelijk. Ja, ik zou mijn amendement graag willen aanpassen, namelijk door het besluit te wijzigen. Het amendement gaat nu over heel besluitpunt twee, luidend: "punt 1, 2,2 miljoen extra uitkering decembercirculaire 2025 geoormerkt te storten in de algemene reserve; punt 2, het resterende voordelige jaarrekeningresultaat van 82,1 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Te wijzigen in: het voordelige jaarrekeningresultaat van 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve." Dan is het geoormerkte eruit. En dan kunnen we door.

1810 *Amendement 12 'Zuivere algemene reserve' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Amendement 13-29 juni 2026
Zuivere algemene reserve

1815 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland van het Rijk middelen krijgt die variëren in hoogte;*
- *De stand van de algemene reserve invloed heeft op het weerstandsvermogen van de provincie;*
- *De algemene reserve gebruikt wordt als buffer om financiële tegenvallers op te vangen en enkel hoort te bestaan uit middelen zonder bestemming.*

Overwegende dat:

- *Bij de jaarstukken het voorstel wordt gedaan om de 2,2 miljoen euro "extra" uitkering decembercirculaire geoormerkt in de algemene reserve te storten;*
- *Voor uitvoering van het budgetrecht Provinciale Staten baat hebben bij een zuiver beeld van de kengetallen en het weerstandsvermogen.*

Besluit:

1830 *Besluitpunt 2*
luidend

I. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decemercirculaire 2025 geoormerkt te storten in de algemene reserve

II. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 82,1 miljoen toe te voegen aan de Algemene reserve;

1835 *Te wijzigen in*
het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
En gaan over tot de orde van de dag.

1840 *Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66) en Kelly Uiterwijk (JA21).*

1845 De **VOORZITTER**: Excuses, maar dat betekent feitelijk dat amendement nummer A12 is ingetrokken. Met het dictum dat u net hebt uitgesproken, is een nieuw amendement ingediend en dat maakt dan onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dat kunt u terugvinden in iBabs onder de stukken bij agendapunt 7.

1850 Zijn er nog anderen die wijzigingen willen aanbrengen? Zo niet, dan sluit ik nu de beraadslagingen over agendapunt 7, de Jaarstukken 2025.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Ik schors tot 13.30 uur en dan kunt u gaan lunchen.

1855 *Schorsing van 12.36 uur tot 13.37 uur.*

8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026).

1860 De **VOORZITTER**: Statenleden, ter voorkoming van een after lunchdip gaan wij nu beginnen. Aan de orde is voordracht 31-2026. Dat is de Kaderbrief 2027. Je kunt de kaderbrief zien als het startpunt van onze jaarlijkse begrotingscyclus. Het college schetst daarin relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet ook voorstellen voor de kaders waaraan de begroting zal moeten voldoen. Nadat u de kaderbrief hebt vastgesteld, wordt deze dus ook door het college uitgewerkt in de begroting voor het jaar 2027.

1865 In de commissie Bestuur is de kaderbrief op 15 juni besproken. Er zijn een aantal kernpunten aan de orde gekomen. Ik herhaal ze even kort. Sommige fracties vinden de ramingen wat somber. Andere benadrukken onzekerheden en toekomstige risico's. Er is aangegeven dat het financieel beeld voor de korte termijn goed is, maar dat dit op langere termijn verslechtert, terwijl grote
1870 investeringen, onder andere in infrastructuur, aan de orde zijn. Er was ook discussie over onderbesteding, uitvoeringskracht en de noodzaak om beter te plannen en realistischer te begroten. Sommige fracties wensen meer sturing op de inhoudelijke doelen en de effecten van beleid, niet alleen op cijfers en kaders. Er is brede aandacht voor reserves en financiële
1875 kengetallen, zoals de schuldquote, het weerstandsvermogen en het wegen daarvan in politieke keuzes.

Wij hanteren de gebruikelijke sprekersvolgorde voor alle fracties. Die gaat op volgorde van grootte, met de eerste twee fracties van de oppositie, gevolgd door één fractie van de coalitie. Ik heb net even overlegd met de fractie van de Partij voor de Dieren, omdat mevrouw Haas de
1880 voorbereiding heeft gedaan, maar zij staat ergens vast en komt zo binnen, om Partij voor de Dieren even op te schuiven. Wij beginnen dan met D66, met de heer Mülder. Daarna mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Terwal van de VVD. Dan krijgen we mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw De Sain van BBB, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Van der Waart van GroenLinks, de heer Dekker van Forum voor Democratie, mevrouw
1885 Alberts van de SP, de heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Buit van de ChristenUnie, en uiteraard hebben we dan Statenlid De Weerd, hij is ook binnen. En we houden dan natuurlijk mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren nog over. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Mülder van D66.

1890 *Eerste termijn Provinciale Staten*

De heer **MÜLDER** (D66): Nu een keer aan de andere kant.

1895 Voorzitter, voor ons ligt waarschijnlijk de laatste kaderbrief van deze bestuursperiode. Laat ik wederom maar beginnen met een compliment, want wat D66 betreft is dit de meest verzorgde kaderbrief van deze coalitieperiode. Hij is overzichtelijk, financieel degelijk en straalt rust uit. Dat is prettig om te lezen.

1900 Tegelijkertijd vinden we dat er een kans is blijven liggen. Juist in de laatste kaderbrief van een college verwacht je niet alleen een financieel verhaal, maar ook inhoudelijk een terugblik. Een reflectie op de ambities waarmee deze coalitie drie jaar geleden is begonnen. Het coalitieakkoord is misschien nooit formeel in deze Staten vastgesteld, maar is wel daadwerkelijk de politieke

leidraad geweest van deze coalitie. Het was mooi geweest als deze kaderbrief had laten zien: welke doelen hebben we gehaald? Waar liggen we op koers? Waar willen we in het laatste jaar extra stappen zetten? En welke middelen hebben we daarvoor nodig? Hoe staat het met de
 1905 woningbouw, met het vitale platteland, met onze economie, met toerisme en met grote
 infrastructuurprojecten? Omdat wij die reflectie nog in zekere mate misten, hebben wij als D66
 het coalitieakkoord er nog eens bij gepakt. Niet om een nieuwe koers te bedenken, maar juist om
 te kijken waar een aantal ambities van deze coalitie nog een laatste impuls nodig hebben en waar
 wij als D66 ook achter staan.

1910 Ik wil daarbij ook de coalitiepartijen bedanken voor de prettige gesprekken die we hierover
 hebben kunnen voeren. We hebben geprobeerd voorstellen te maken die niet naast het
 coalitieakkoord staan, maar juist helpen om deze doelen te bereiken.

1915 Ik begin bij wonen. Voor D66 is het altijd belangrijk geweest om slim gebruik te maken van de
 ruimte die we al hebben. Iedere leegstaande vierkante meter die we kunnen benutten voor
 wonen, hoeven we niet elders in onze provincie te zoeken. Het programma Wonen boven Winkels
 was een prachtig voorbeeld daarvan in de vorige periode. Niet alleen omdat het woningen
 toevoegt, maar ook omdat het winkelgebieden vitaler maakt, leegstand tegengaat en het mkb
 1920 verder ondersteunt. Juist zulke projecten laten zien dat je meerdere maatschappelijke opgaven
 tegelijkertijd kunt aanpakken. Daarom vonden wij het jammer dat deze aanpak was verdwenen.
 En daarom vinden wij het tijd om daar opnieuw werk van te maken. Voorzitter, daarom dien ik de
 volgende motie in. Dat doe ik samen met VVD, CDA en nog een aantal andere partijen. Ik weet ze
 niet meer uit mijn hoofd. Ik had ze niet meer in mijn bijdrage gezet. Sorry. Maar andere mensen:
 1925 enorm bedankt. "Bij de programmabegroting 2027 de aanpak Beter Benutten uit te werken en
 daarin een meerjarige inzet op wonen boven en wonen voor winkels op te nemen. Hiervoor
 gedurende drie jaar 200.000 euro per jaar, 600.000 euro totaal, beschikbaar te stellen. Te
 dekken uit onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel innovatie en
 vernieuwing, dan wel een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling.
 1930 Het programma in ieder geval te richten op het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren
 van wonen boven winkels; het ondersteunen van gemeenten bij transformatie in aanloopstraten
 en structurele leegstand van winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en
 vitale winkelgebieden; het behouden en versterken van vitale winkelgebieden waarbij ruimte blijft
 voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid in
 1935 dorpscentra; het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming,
 haalbaarheidsonderzoek en businesscases; het verzamelen en actief delen van kennis en
 praktijkervaringen van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn gegaan; het stimuleren
 van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren en woningcorporaties. Bij de
 programmabegroting 2027 de aanpak Beter Benutten uit te werken en daarin meerjarige inzet op
 1940 wonen boven en voor wonen op te nemen bij de ontwikkelaar; Provinciale Staten bij de
 programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde
 doelstellingen en de wijze waarop deze middelen worden ingezet - sorry, het is een beetje een
 lang dictum, merk ik - maar we gaan over tot de orde van de dag."

1945 **Motie 75-29 juni 2026**
Wonen boven winkels

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

- 1950 • Noord-Holland voor een grote woningbouwopgave staat en de provincie inzet op
- versnelling van de woningbouw;
- Een aantal Noord-Hollandse winkelgebieden kampt met winkelleegstand en in de toekomst
 meer winkelleegstand wordt verwacht, waardoor de leefbaarheid, economische vitaliteit
 en aantrekkelijkheid van dorps- en stadscentra onder druk staan;
- 1955 • Boven winkels nog veel vierkante meters leegstaan of onderbenut worden, terwijl deze
 ruimte kansen biedt voor het realiseren van extra woningen;
- In verschillende gemeenten ook aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed
 kansen bieden voor transformatie naar wonen, waardoor winkelvoorzieningen kunnen
 worden geconcentreerd in compacte en toekomstbestendige centra;

- 1960 • De provincie Noord-Holland in het verleden met succes het programma Wonen voor Winkels heeft uitgevoerd;
- Verschillende gemeenten de afgelopen jaren actief ervaring hebben opgedaan met de transformatie van winkelgebieden, het realiseren van woningen boven winkels en het versterken van hun centrumgebieden;
- 1965 • Binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, sprake is van onderbesteding.

Overwegende dat:

- Het beter benutten van bestaande gebouwen en leegstaand vastgoed een duurzame en ruimte-efficiënte manier is om extra woningen toe te voegen;
- 1970 • Het realiseren van woningen boven winkels én het transformeren van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed kan bijdragen aan zowel de woningbouwopgave als aan sterke, aantrekkelijke en toekomstbestendige winkelgebieden;
- Een vitaal centrum vraagt om maatwerk, waarbij ruimte blijft voor detailhandel, horeca, maatschappelijke voorzieningen en andere functies die bijdragen aan de leefbaarheid van dorpen en steden;
- 1975 • Veel gemeenten behoefte hebben aan ondersteuning bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken, businesscases en kennisdeling om dergelijke projecten sneller van de grond te krijgen;
- De provincie een belangrijke rol kan spelen door kennis en praktijkervaring van gemeenten te bundelen, succesvolle voorbeelden te delen en ondersteuning aan te laten sluiten op de behoeften van gemeenten;
- 1980 • Een vervolg op het programma Wonen voor en boven Winkels bijdraagt aan zowel de versnelling van de woningbouw als het versterken van vitale winkelgebieden;
- De Kaderbrief het aangewezen moment is om richting te geven aan de uitwerking van de Programmabegroting 2027.
- 1985

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen;
- Hiervoor gedurende drie jaar € 200.000 per jaar (€ 600.000 totaal) beschikbaar te stellen, te dekken uit de onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, dan wel uit een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling;
- Het programma in ieder geval te richten op:
 - het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van woningen boven winkels;
 - het ondersteunen van gemeenten bij de transformatie van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en vitale winkelgebieden;
 - het behouden en versterken van vitale winkelgebieden, waarbij ruimte blijft voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid van dorps- en stadscentra;
 - het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken en businesscases;
 - het verzamelen en actief delen van kennis en praktijkervaring van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn;
 - het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren, woningcorporaties bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen en ontwikkelaars;
- Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde doelstellingen en de wijze waarop de middelen worden ingezet.
- 2010

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: *Sijmen Mulder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Tim Wagelaar (PvdA), Nicole van der Waart (GroenLinks), Ingrid de Sain (BBB) en Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).*

2015

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, een tweede onderwerp waaraan wij onze steun geven, is de verduurzaming van sportverenigingen, die later zal worden ingediend door mijn collega, de heer

2020 Heijnen van het CDA. Sport is misschien niet de eerste verantwoordelijkheid waar je aan denkt bij de provincie, maar de verduurzaming daadwerkelijk wel. Vorige periode hadden we een van de meest succesvolle programma's lopen op dit gebied. Veel verenigingen hebben te maken met hoge energielasten. Door de onrust in het Midden-Oosten zullen deze lasten ook komend jaar waarschijnlijk enorm oplopen. Door te investeren in verduurzaming helpen we verenigingen hun kosten te verlagen, maken we sport betaalbaar en dragen we tegelijkertijd bij aan provinciale klimaatdoelen. Dat is precies het soort slimme investering waar D66 graag achter staat.

2030 Voorzitter, hetzelfde geldt voor toerisme. Wat ons betreft is daar deze bestuursperiode een verkeerde afslag genomen. Bij de bezuinigingen is de provinciale regierol op toerisme grotendeels verdwenen. Dat vonden wij destijds al erg onverstandig. Het is al regelmatig teruggekomen. Juist nu zien we hoeveel kansen er nog liggen. Niet om meer toerisme naar bijvoorbeeld Amsterdam te trekken, maar juist om bezoekers beter over onze prachtige provincie te spreiden. Noord-Holland is zoveel meer dan Amsterdam alleen: van de Westfriese Omringdijk tot de kust, van de historische steden en al het UNESCO-werelderfgoed dat onze provincie te bieden heeft. Van de Kop van Noord-Holland tot het Gooi: we hebben ontzettend veel te bieden.

2035 Als we internationale bezoekers ook enthousiast kunnen maken voor de rest van onze provincie – als ze dat al niet zijn – profiteren ondernemers, recreatie, horeca en cultuur daar enorm van. Daarom zijn wij ook met veel plezier mede-indiener van de motie die ook de heer Heijnen daarover straks zal indienen.

2040 Voorzitter, cultuur is niet alleen iets waar we als mensen trots op zijn. Het is ook een economische motor en een visitekaartje van onze provincie. Daarom vinden wij van D66 dat we moeten kijken naar de meerwaarde en waar onze taak ligt als provincie. Mijn D66-fractiegenoot Nina Sophie (Vroom) heeft dit onderwerp al flink aangehaald met een goede discussienota en een motie. In deze kadernota willen we samen met CDA, Volt, BBB en GroenLinks – ja, dit keer wist ik

2045 het uit mijn hoofd – extra aandacht vragen voor het verder in kaart brengen van cultuur in alle gebieden van Noord-Holland, zodat ook kleine gemeenten inzicht kunnen krijgen in waar ze goed op scoren, maar ook op welke vlakken van cultuur nog aandacht nodig is. We dienen daarom de volgende motie in: "Voor het einde van Q3 2026 de verkenning af te ronden en de verschillende opties voor deelname aan Cultureel Nederland in Kaart met bijbehorende kosten inzichtelijk te maken. Daarbij niet alleen de ontwikkeling van het instrument Cultureel Nederland in Kaart mee te nemen, maar ook te kijken wat nodig is om gemeenten met weinig ambtelijke capaciteit op cultuur te ondersteunen bij het interpreteren en toepassen van de data op de kaart. Ook te overwegen of daarbij structurele middelen beschikbaar moeten worden gesteld, en gaan over tot de orde van de dag."

2055 **Motie 76-29 juni 2026**
Zet Noord-Holland op de cultuurkaart

2060 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constateernde dat:

- *Cultuur van en voor iedereen is, ongeacht waar je woont of hoeveel ambtelijke capaciteit de gemeente waar je woont heeft;*
- *Het Fonds voor Cultuurparticipatie en de Raad van Twaalf een meerjarige samenwerking zijn gestart voor de ontwikkeling van een landelijk dashboard Cultureel Nederland in Kaart dat naar verwachting in 2027 online gaat;*
- *Dit dashboard voor het eerst een overzicht biedt van culturele voorzieningen en cultuurdeelname op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau;*
- *GS in de afdoening van motie 52-2025 aangegeven heeft een financieel en inhoudelijk partnerschap rondom Cultureel Nederland in Kaart in 2026 te willen verkennen, zonder hierbij een concrete tijdlijn of financiële onderbouwing te geven;*
- *GS stellen dat de kosten binnen bestaande middelen kunnen worden gefinancierd, terwijl de kosten voor technische ontwikkeling, dataverzameling en beheer nog vrijwel onbekend zijn;*
- *De Kaderbrief 2027 ruimte laat middelen anders te besteden dan de voorgestelde storting in de algemene reserve.*

2075 *Overwegende dat:*

- Het dashboard een kans biedt om zowel het provinciale als gemeentelijke cultuurbeleid te versterken, maar alleen als hierbij actieve ondersteuning wordt geboden en up to date wordt gehouden;
- 2080 • Juist kleinere en middelgrote gemeenten, de meeste behoefte hebben aan ondersteuning bij het vertalen van data naar beleid;
- Ervaringen in Zuid-Holland en Gelderland ons leren dat de beschikbaarheid van data niet vanzelf leidt tot beter beleid en juist kleinere gemeenten hebben aan ondersteuning bij het interpreteren en toepassen van data.

2085 Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Voor het einde van Q3 2026 de verkenning af te ronden en de verschillende opties voor deelname aan Cultureel Nederland in Kaart met bijbehorende kosten inzichtelijk te maken;
 - 2090 • Daarbij niet alleen de ontwikkeling van het instrument Cultureel Nederland in Kaart mee te nemen, maar ook te kijken wat nodig is om gemeenten met weinig ambtelijke capaciteit op cultuur te ondersteunen bij het interpreteren en toe passen van de data op de kaart;
 - Ook te overwegen of daarbij structurele middelen beschikbaar moeten worden gesteld.
- En gaan over tot de orde van de dag.

2095

Ondertekening: *Sijmen Mulder (D66), Dennis Heijnen (CDA), Paul Laport (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt) en Ingrid de Sain (BBB).*

2100 De heer **MÜLDER** (D66): Tot slot nog een onderwerp dat misschien zelfs de grootste verandering geeft sinds het opstellen van deze kaderbrief. Den Haag heeft namelijk een nieuwe koers ingezet om Nederland van het stikstofslot te krijgen. Voor D66 is dat een belangrijke ontwikkeling, omdat natuurherstel en vergunningverlening weer met elkaar in balans moeten worden gebracht. Dat is essentieel voor woningbouw, energietransitie, infrastructuur, al onze ondernemers, maar ook voor onze boeren. Wij hopen dan ook dat Noord-Holland niet gaat afwachten, maar zich nu al voorbereidt op de nieuwe mogelijkheden die dit beleid biedt. Zodat, zodra die ruimte er is of wij die creëren, projecten die jarenlang hebben stilgelegen direct kunnen worden versneld.

2105 Daarnaast zijn er nog een aantal andere moties, die bijvoorbeeld door GroenLinks en ChristenUnie zijn ingediend, die we ook op het gebied van duurzaamheid mede willen indienen. En de PvdA wil ik complimenteren met de motie over arbeidsmigranten, waar we ook graag aan meedoen. Want uiteindelijk is dat waar deze kaderbrief over zou moeten gaan: niet alleen netjes afronden waar we drie jaar geleden ooit aan zijn begonnen, maar er ook voor zorgen dat de provincie klaarstaat voor de volgende stap. De moties die vandaag voorliggen, proberen daar op een constructieve manier aan bij te dragen. Ik wil u danken.

2115 De **VOORZITTER**: Dank. U heeft twee moties ingediend en die maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Wij verwelkomen natuurlijk ook- Welkom.

2120 Dan gaan we gauw verder met mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. De kaderbrief is ook in de commissie al uitgebreid besproken. Zoals door mijn collega aangehaald inderdaad een heldere, duidelijke kaderbrief, waarvoor complimenten. Wat dat betreft kun je echt zien dat onze financiële stukken de afgelopen jaren sterk verbeterd zijn qua consistentie en informatieniveau.

2125 Dan de inhoud van de kaderbrief. De financiële positie is weliswaar gunstiger, onder andere door herstel van de weeffout. We zijn trouwens blij om te zien dat die weeffout hersteld is in het Provinciefonds. Dit heeft ons de afgelopen jaren nogal wat geld gekost namelijk. Tegelijkertijd zien we wel de kengetallen verslechteren, waarbij met name de netto-schuldquote en de kapitaallastendruk in 2035 risicovol worden. We zien eigenlijk een heel verstandige keuze dit keer en daar zijn we blij mee. Er wordt gezegd: het verwachte rekeningresultaat van 2027 wordt beperkt ingezet ter dekking van nieuwe incidentele beleidswijzigingen, maar de overige resultaten voegen we meerjarig toe aan het eigen vermogen, zodat we kunnen sparen voor toekomstige investeringen. Dat vinden we een heel goede, solide financiële keuze die gemaakt

2135

- wordt, waarbij we niet weglomen voor de problemen die de komende jaren gaan komen, maar waarbij we op dit moment zeggen: we gaan echt sturen om dat te kunnen beperken. We zorgen dat we de investeringen die broodnodig zijn, bijvoorbeeld voor mobiliteit en infrastructuur, ook in de toekomst kunnen dekken. Als je de cijfers goed bekijkt, ziet je eigenlijk dat de meerjarige
- 2140 resultaten nog steeds enkel positief zijn na onttrekking uit de reserves. Dus in feite, door die positieve resultaten toe te voegen, dempen we de oplopende tekorten die ook zorgen voor de verslechtering van de kengetallen. Dat vinden wij dus een financieel goed verantwoorde keuze.
- 2145 Wat we in deze stukken zien, is een terughoudende begrotingslijn waarbij geen nieuwe ambities worden toegevoegd. Dat vinden wij financieel inderdaad verstandig. We denken dat het college daarmee ook een goede stap zet. Tegelijkertijd zien we ook dat er vanuit PS een aantal partijen zijn die moties indienen om wel beleid toe te voegen. Ik denk dat het goed is dat die keuze nu bij PS wordt gelegd en dat daar voorstellen voor worden gedaan. Een aantal daarvan, zoals wonen boven winkels en het slim verbinden van economische ecosystemen, zullen we mede indienen.
- 2150 Een aantal andere zullen we ook steunen.
- 2155 Dan nog even twee inhoudelijke punten uit de kaderbrief. Allereerst de houtduivenschade die wij niet meer vergoeden. Faunaschade is natuurlijk al jaren een groot probleem. Het is logisch dat we nu zeggen: we stoppen met het vergoeden van houtduivenschade. Waar wij ons wel een beetje zorgen over maken, is of dit juridisch houdbaar is. Op het moment dat dit niet juridisch houdbaar blijkt te zijn, zorgt dat ook gelijk voor een miljoenenstrop in de kaderbrief voor de komende jaren en in de meerjarenramingen. Dus daar wil ik eigenlijk wel een reflectie van het college op. Hoe groot wordt die kans ingeschat? En houden we er rekening mee dat dit nogal eens een negatief financieel effect kan hebben?
- 2160 Verder hebben we gelezen dat voor het NNN – dat is natuurlijk onze grote hobby – de volledige afronding de komende jaren nog zo'n 500 tot 550 miljoen benodigd is. En dat is dan voor de jaren na 2027. Er wordt besluitvorming per jaar voorzien. Met andere woorden: dit is ook nog niet opgenomen in de kaderbrief. Dus ook als daar middelen voor nodig zijn en het Rijk daar niet
- 2165 volledig mee over de brug komt, kan dat de komende jaren nog zorgen voor een aardige financiële strop. Ook daar de vraag: waarom staat dat niet in de kaderbrief? Want u zegt: we stellen het besluit eigenlijk uit naar de jaren na 2027. En wat kunnen de gevolgen daarvan zijn?
- 2170 Samenvattend, voorzitter. Wij vinden deze kaderbrief financieel heel erg verstandig en we zien inderdaad een kaderbrief waar geen nieuwe ambities in zitten, maar waarin gekozen wordt voor financiële robuustheid. Dat moedigen we aan. Maar we kunnen ons ook voorstellen dat dit college eigenlijk een beetje vroeg uitcheckt, maar dat er na maart een nieuw college zit met nieuwe ambities dat ook nieuw beleid wil gaan doen. Dan is het wel vervelend als je inderdaad een kaderbrief beleidsarm moet houden vanwege de financiële positie. Wij willen toch vooral oproepen om het Berenschotrapport, dat vorig jaar is opgesteld, op weg naar een nieuwe balans, erbij te pakken. Daar zat ongeveer 44 miljoen structureel in waarop gestuurd kan worden. De wenselijkheid daarvan zal per partij verschillen, maar er zitten wel mogelijkheden in om gelden anders in te zetten en nieuw beleid toe te voegen. Ik denk dat het heel belangrijk is om, als we naar de toekomst, naar PS en naar het nieuwe college kijken, de financiële robuustheid te behouden. Zorg er dus voor dat de kaderbrief eruitziet zoals deze nu voorligt. Maar creëer voor
- 2180 jezelf de ruimte voor nieuwe ambities door te kijken waar verschuivingen mogelijk zijn.
- De **VOORZITTER**: De heer Terwal, VVD. Interruptie.
- 2185 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, ik was al een beetje bang dat dit een debat zonder interrupties zou worden, want ik ben het gewoon met heel veel dingen eens die de heer Mulder zei, maar ook met wat mevrouw Uiterwijk zegt. Ik gun mevrouw Uiterwijk toch even haar reclameblokje. Wat zijn nou ombuigingen volgens het Berenschotrapport, waarin wij inderdaad ook heel veel goede aanknopingspunten zien, en waarvan JA21 zegt: die mogen de komende periode wel gerealiseerd worden?
- 2190 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dat is natuurlijk heel aardig van de VVD, dat we die kans nog even krijgen. voorzitter, we zijn er vorig jaar, denk ik, ook vrij uitgebreid op ingegaan. Wat wij daarbij hebben gezien, is dat er echt forse ombuigingen mogelijk zijn. Wij zien dat op taken waar de provincie geen kerntaken heeft. Dus wij zien dat voor een groot deel op zaken als, eerder
- 2195

genoemd, een stukje cultuur, maar ook, ja, de vieringen en- Ik zie daar een hand de lucht in gaan? Maar dat- Ik denk, ik krijg een interruptie vanaf een stoel. Ik denk, dat is nieuw, dat is leuk. Nee. Gaan we niet doen vandaag. Maar inderdaad, ook op een stukje natuur vragen wij ons wel eens af of alles nodig is, of dat we daar wat ombuigingen kunnen realiseren.

2200

De **VOORZITTER**: Niet vanaf de stoel, maar wel vanaf de interruptiemicrofoon. De heer Wagelaar.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan misschien ook een suggestie voor mevrouw Uiterwijk.

2205

Berenschot noemde ook nadrukkelijk dat een stuk waar de provincie de meeste beleidsvrijheid heeft het economisch domein is. Alle dingen die de provincie doet is economie. Betekent dat ook dat u daarin dan terughoudend wilt zijn in nieuwe investeringen als het gaat om economie?

2210

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Het enige wat ik vorig jaar in kaart heb gebracht, zijn alle mogelijkheden waarop sturing mogelijk is. Daar zat ook een stukje economie in. Dat zit in die 44 miljoen. Ik heb toen puur in beeld gebracht: we hebben deze programma's; Berenschot geeft aan dat het voor een bepaald percentage stuurbaar is, dat dit geen vaste kerntaak is. Dat houdt in principe in dat wij beleidsvrijheid hebben om daarin te sturen. Kijk, als u aan JA21 vraagt: gaat JA21 de keuze maken om te sturen op economie? Dan zult u begrijpen dat het antwoord 'nee' is. Maar de boodschap die ik hier vandaag heb proberen mee te geven, ook richting de volgende Provinciale Staten en het volgende college, is dat we ons heel erg bewust moeten zijn van de sturingsmogelijkheden die wij binnen onze begroting hebben. We moeten ons niet laten afschrikken door de gedachte: het is óf financiële robuustheid óf nieuw beleid. Er kan wel degelijk nieuw beleid binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd worden.

2215

2220

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Maar mag ik dan in ieder geval op basis van dit antwoord van JA21 concluderen dat JA21 erkent dat dit altijd politieke keuzes zijn en dat je die dus niet kan wegzetten met een verwijzing naar Berenschot of kerntaken, omdat dat uiteindelijk politieke vragen zijn waar al deze partijen anders over zullen denken?

2225

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, u mag concluderen wat u wilt natuurlijk. Dat is uw goed recht. Maar ik denk dat de boodschap die ik vandaag geef wel een andere is. Je hebt natuurlijk gewoon wettelijk verplichte taken, zogenaamde kerntaken, en daarop is beperkte beleidsvrijheid. Daar kun je niet op sturen. Die kosten moeten hoe dan ook worden gemaakt. Wat ik wel meegeef, is dat er op heel veel vlakken, in bijna alle programma's, variërend in percentage sturingsruimte is. Dat is eigenlijk heel simpel de boodschap die ik geef. Het is een politieke keuze voor een nieuw college. Pak die ruimte. Ik denk dat het belangrijk is dat we een financieel robuust stuk hebben. Dat houdt in dat je inderdaad niet heel veel nieuwe ambities kunt toevoegen of extra geld kunt uitgeven, maar je kunt wel beleid wijzigen.

2230

2235

De heer **MÜLDER** (D66): Voorzitter, ik ben het eigenlijk heel erg eens met JA21, maar ik wil wel even een kleine winstwaarschuwing geven. Ik legde toevallig laatst twee rapporten naast elkaar die allebei van Berenschot kwamen. Het ene is volgens mij uitgevoerd voor cultuur en het andere is het rapport dat wij als PS hebben laten uitvoeren. Als je die naast elkaar legt, staat er bij het ene: je hebt geen wettelijke taak, en bij het andere: je hebt wel een wettelijke taak. Die komen van hetzelfde bureau. Dus ik denk dat zelfs bij dat bureau al politieke vragen liggen.

2240

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik weet niet of dit het beste reclamepraatje is voor Berenschot, eerlijk gezegd. Maar je mag toch hopen dat er een bepaalde consistentie binnen hun afdelingen is. Nou moet ik eerlijk zeggen dat ik het rapport over cultuur niet helemaal tot op de komma gelezen heb. Dat zal u misschien ook niet verbazen. Ik houd vooral even vast aan het financiële stuk dat wij als Provinciale Staten met een werkgroep hebben laten maken. Uiteindelijk is alles een politieke keuze. Alleen heeft u geen politieke keuze over zaken die wettelijke taken zijn. En dat is ook weer een politieke keuze, maar die wordt dan weer in Den Haag gemaakt.

2245

2250

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan toch nog even. Dan erkent u natuurlijk ook dat het afmaken van het Natuurnetwerk Nederland echt zo'n wettelijke taak is die we vanuit Den Haag hebben gekregen met de decentralisaties, toch?

2255 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Nou ja, voorzitter, wij denken dat het NNN, zoals dat op dit moment is uitgevoerd, waarbij wij ook, terwijl landelijk de gelden werden ingetrokken, daar toch een doorgang in hebben gevonden, financieel niet altijd even verantwoord is. Het is heel leuk als er wettelijke taken worden opgelegd, maar die moeten wel betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Volgens mij is onze lijn daarin ook altijd heel consistent geweest. Voorlopig is er nog 500 tot 550 miljoen benodigd, las ik zojuist. Als we die zelf moeten gaan betalen, dan kunt u die kengetallen wel
2260 vergeten de komende jaren, want in de kaderbrief staan ze nog niet. Dus ik mag toch ook hopen dat u het met mij eens bent dat we in eerste instantie het geld moeten hebben voordat wij ambities kunnen gaan uitvoeren? Ja, dit was hem. Ja, ik denk, misschien ontstaat er nog een nieuw treintje. Ik sta hier prima.

2265 De **VOORZITTER**: Ik moet zeggen: u stond bijna te huppelen. Ik denk: we gaan nog even door.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ik denk, we gaan nog even door. Nee, maar voorzitter, afrondend. Ja, eigenlijk een financieel robuuste kaderbrief. Verstandig. Nieuw college, zou ik zeggen: als je nieuw beleid wilt, doe dat binnen de gelden die we hebben. Ga dus een beetje schuiven, niet
2270 extra uitgeven. Daar maakt u JA21 best heel blij mee. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD, de beurt is aan u.

2275 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter. Schoonheid in eenvoud. En dan heb ik het niet over mezelf, maar over de kaderbrief. Met slechts 23 pagina's een overzichtelijk en begrijpelijk document waarvan de eenvoudige boodschap luidt dat er geen nieuwe ambities worden toegevoegd, maar scherp gekozen wordt binnen bestaand beleid en de focus komt te liggen op het afronden van projecten. Een lijn die mijn fractie volledig kan volgen. Inwoners zitten niet te wachten op hoogdravende ambities, maar op plannen die ten uitvoer worden gebracht. Huizen
2280 die worden gebouwd, wegen die worden aangelegd en hoogspanningslijnen die worden uitgerold. Het doet ons dan ook deugd dat in de laatste commissie Ruimte de Staten hun steun hebben uitgesproken voor de bouw van elfhonderd tot vijftienhonderd woningen in Schagen-Oost en circa honderd woningen in Uitgeest. Waar de VVD nog blijer mee is, is dat er na lang aandringen nu eindelijk in de bijlage bij de kaderbrief een duidelijke tijdslijn en bijbehorende financiering ligt van een aantal belangrijke infrastructurele projecten die de bereikbaarheid van
2285 onze provincie moeten verbeteren. Hiermee wordt nu, naast de woningbouwparagraaf in het coalitieakkoord, ook uitvoering gegeven aan de infrastructuurparagraaf. Zo wordt er flink geïnvesteerd in de Ravelijnbrug bij Den Helder en in de herinrichting van de N203 tussen Uitgeest en Limmen en bij Krommenie. Ook wordt de spoorbrug, ook wel de Bodsbrug genoemd,
2290 die al vaker hier in de Staten is besproken, in de N242 vervangen en wordt krediet aangevraagd voor de onderdoorgang bij Broek in Waterland. Naast de aanvullende subsidie van 3,6 miljoen euro voor de belangrijke afslag A9 bij Heiloo tellen al deze investeringen op tot een mooie 905 miljoen euro. Als je de bijdrage van derden erbij rekent, kom je ongeveer op 1,3 miljard uit. De Noord-Hollandse automobilist krijgt dus waar voor zijn geld, of beter gezegd: voor zijn opcenten.
2295 De VVD-fractie zal er scherp op zijn dat de in de brief genoemde besluitmomenten en kredietaanvragen ook opgevolgd worden door de gedeputeerde en zijn ambtelijke organisatie. Ik meen een heel klein instemmend knikje te zien. [...]

2300 Een belangrijke voorwaarde daarbij is dat positieve begrotingssaldi, zoals deze kaderbrief ook meermaals terecht vaststelt, niet direct worden ingezet voor extra uitgaven, maar voor het reserveren voor deze toekomstige infrastructurele investeringen. Voorzitter, nog los van de noodzakelijke investering in de toekomst nopen ook – en mevrouw Uiterwijk had het er al over – de oplopende netto-schuldquote en de toenemende kapitaallasten als percentage van de inkomsten tot zuinigheid. De VVD heeft daarom ook in het debat in de commissie Bestuur
2305 aangegeven – en mevrouw Poot gaf het ook al aan – dat wij wensen vanuit de Staten – en de moties kwamen al voorbij en zullen ook nog voorbij komen – scherp zullen beoordelen en alleen zullen honoreren wanneer het incidentele uitgaven betreft in plaats van structurele uitgaven. Dat zou ook passen binnen de ambities van het coalitieakkoord. En ook – dat vertelde ik al aan het begin van mijn bijdrage – echt een zichtbaar positief effect moeten hebben voor de inwoners en ondernemers van Noord-Holland.

Ik zal namens mijn fractie een appreciatie geven over de ingediende moties in de tweede termijn, om ook even het oordeel van GS te horen.

2315 Zelf heeft de VVD slechts één motie. Naast zuinig zijn in het uitgeven van geld zijn we dat ook met het indienen van moties. Die motie betreft ons verdienvermogen van de toekomst. Noord-Holland is economisch sterk, maar economische kracht is geen natuurverschijnsel. Als wij blijven doen wat wij deden, krijgen wij wat wij hadden. En wat wij hadden is in deze nieuwe tijd onvoldoende. Daarom kiest de VVD bij deze laatste kaderbrief voor een eerste aanzet tot

2320 economische vernieuwing. Want de provincie die economisch sterk blijft, kan ook ruimtelijk, sociaal en ecologisch verantwoordelijkheid blijven nemen. Kijk ik even op de linkerflank. We zien dat Noord-Holland beschikt over een sterke concentratie van internationale bedrijven, innovatieve startups, kennisinstellingen, digitale infrastructuur en AI-capaciteit, met bijzondere relevantie voor strategische domeinen zoals IT, life sciences, energietransitie en circulaire grondstoffen.

2325 Maar deze economische kracht is tegelijkertijd kwetsbaar. Dit komt omdat veel kennis, data, capaciteit en netwerken versnipperd zijn georganiseerd en niet altijd op het juiste moment met elkaar worden verbonden. Daardoor is het lastig om van baanbrekend onderzoek tot succesvol bedrijf door te groeien en blijft ook opschaling van bedrijven achter. Bedrijven die willen groeien of opschalen weten niet altijd waar zij de kennis, het talent, het kapitaal, de infrastructuur of

2330 samenwerkingspartners kunnen vinden die passen bij hun context of vraag. Daarom dient de VVD de volgende motie in, met als dictum: "Verzoeken Gedeputeerde Staten een compacte AI- en datagedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland. De uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande – er waren al wat vragen toen ik deze motie aankondigde van: we gaan toch niet weer

2335 een heel nieuw gremium optuigen? Nee, vandaar ook bestaande – publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de Metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden. Bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan beschikbare datasets, analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, security, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden – het is een lijstje – uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's. Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie. En tot slot, voorzitter: hiervoor de komende vier jaar jaarlijks 175.000 euro

2345 in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve." Deze motie is medeondertekend door BBB, CDA, D66, PVV en JA21, waarvoor dank. Dat komt ook tegemoet aan de al eerder geuite bezorgdheid van de heer Wagelaar of er wel voldoende mede-indieners zijn. Ik had mezelf de opdracht gesteld om tot zes te komen. Ik tel tot zes. Dus hopelijk zijn uw zorgen daarmee ook verdwenen. Het was even een onderonsje tussen ons.

Motie 77-29 juni 2026

Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

2355 *Constaterende dat:*

- *Noord-Holland beschikt over een sterke concentratie van internationale bedrijven, innovatieve startups, kennisinstellingen, digitale infrastructuur en AI-capaciteit met bijzondere relevantie voor strategische domeinen zoals IT, life sciences, energietransitie en circulaire grondstoffen;*
- 2360 • *Deze economische kracht tegelijkertijd kwetsbaar is, omdat veel kennis, data, capaciteit en netwerken versnipperd zijn georganiseerd en niet altijd op het juiste moment met elkaar worden verbonden, waardoor het lastig is om van baanbrekend onderzoek, bijvoorbeeld op het gebied van deep tech, tot succesvol bedrijf door te groeien en opschaling van bedrijven achterblijft;*
- 2365 • *Bedrijven die willen groeien of opschalen niet altijd weten waar zij de kennis, talent, kapitaal, infrastructuur of samenwerkingspartners kunnen vinden die passen bij hun context of vraag;*
- *Geopolitieke spanningen, strategische afhankelijkheden, technologische concurrentie en druk op energie- en grondstofsyste men vragen om scherper inzicht in waardeketens, economische kansen en kwetsbaarheden.*

2370

Overwegende dat:

- Een regionale, dynamische en data- en AI-gedreven benadering kan helpen om beter zicht te krijgen op aanwezige kennis, onderzoek en bedrijvigheid, ontbrekende opschalingspotentieel, strategische afhankelijkheden en toekomstige knelpunten;
- 2375 • Economische data, analyses en inzichten over strategische afhankelijkheden ook gevoelig en veranderlijk kunnen zijn, juist omdat de internationale context snel kan veranderen en partners van vandaag niet vanzelfsprekend ook de partners van morgen zijn;
- 2380 • Informatie die rechtstreeks binnen de overheid wordt opgebouwd of beheerd onder openbaarheidsregimes kan vallen, waardoor zorgvuldig moet worden afgewogen welke informatie openbaar, beperkt deelbaar of strategisch vertrouwelijk moet blijven;
- Het daarom wenselijk is om een ontwikkelomgeving niet als provinciaal datasysteem of AI-tool in te richten, maar te beleggen in een compacte publiek-private samenwerkingsvorm met heldere afspraken over governance, datadeling, vertrouwelijkheid, veiligheid en publieke waarden;
- 2385 • Noord-Holland en de metropoolregio Amsterdam beschikken over bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuren die bij uitstek geschikt zijn om bedrijven, verbindingen, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke partners rond deze ontwikkelomgeving te verbinden;
- Deze aanpak geen nieuwe bestuurslaag of omvangrijk programma hoeft te zijn, maar juist compact, praktisch en aanvullend op bestaande economische programma's en publiek-private structuren kan worden ingericht;
- 2390

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een compacte AI- en datagedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland;
- 2395 • De uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden;
- 2400 • Bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, beschikbare datasets, cybersecurity, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden, uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's;
- Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie;
- 2405 • Hiervoor de komende vier jaren jaarlijks €175.000 in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve.

En gaan over tot de orde van de dag.

- 2410 *Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Ingrid de Sain (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66), Ilse Bezaan (PVV) en Kelly Uiterwijk (JA21).*

De **VOORZITTER**: De heer Wagelaar, interruptie.

- 2415 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Toch even de vraag. Ik was aan het begin van het betoog van de heer Terwal wel een beetje verbaasd toen hij met de twee woorden 'schoonheid' en 'eenvoud' kwam. Niet omdat ik hem die niet toedicht, maar omdat ik de VVD altijd ken van twee andere woorden, namelijk 'eigen verantwoordelijkheid'. Waarom zou je niet kunnen zeggen dat dit een eigen verantwoordelijkheid is van ondernemers om zo iets op te zetten, als zij er zoveel baat bij hebben? Waarom ziet u hier nu precies een kerntaak, of in ieder geval een belangrijke taak, voor de provincie?
- 2420

- 2425 De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. Het zal u niet verbazen dat deze VVD'er, en overigens ook de VVD'ers uit mijn fractie, vaak met ondernemers spreken. Een aantal zijn zelf ondernemer. Dus wij weten heel goed wat er leeft bij ondernemers in Noord-Holland. Zij geven heel duidelijk aan: we hebben behoefte om eens een keer alle informatie bij elkaar te brengen. Je ziet nu heel vaak dat als je een opgave in de provincie hebt, bijvoorbeeld de verduurzaming van de haven of hoe je infrastructuur op de meest kosteneffectieve wijze kunt aanleggen, altijd de usual suspects worden uitgenodigd, in een cooker pressure worden gestopt en dan tot een oplossing moeten komen. Terwijl er zoveel meer kennis, data en onderzoek buiten Noord-Holland ligt, misschien
- 2430

zelfs buiten Nederland. Daar is een ontwikkelplatform voor nodig. Dat wordt ook aangegeven. Zij geven ook aan: als de provincie een bijdrage levert, zien wij dat als vliegwieleffect, zodat misschien ook sommige gemeenten en andere economische actoren instappen. En ze hebben ook gezegd: als bedrijfsleven zullen wij er dan ook instappen. Dus ik zie dit als een eerste
2435 aanmoediging om dit verder te brengen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik had nog drie woorden, voorzitter, en dat was: dank u wel.

2440 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Terwal. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Bezaan van de PVV. En ik vergeet te melden dat er één motie door u is ingediend. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2445 Mevrouw Bezaan. Sorry.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, wederom dank voor het woord. Dank ook aan het college en de betrokken ambtenaren voor deze compactere en daardoor overzichtelijke kaderbrief.

2450 Voorzitter, zinloze en exorbitante uitgaven zijn ons al jaren een doorn in het oog, want uiteindelijk mogen onze inwoners daarvoor opdraaien. De Kaderbrief 2027 maakt duidelijk welke richting het college op wil. Die richting stelt ons nou niet echt gerust. De schuldquote stijgt. De kapitaallastendruk passeert in 2029 de grenswaarde van tien procent. Alle positieve begrotingssaldi gaan naar reserves, want het college weet dat de grote rekening nog moet
2455 komen. Dat is tenminste eerlijk. Het college schrijft het ook zelf: de financiële positie beweegt vanaf 2031 richting risicovol. Dat is hun eigen kwalificatie. Het roept de vraag op: voor welke ambities leent de provincie straks geld?

2460 Voorzitter, de aansluiting A9 Heiloo wordt duurder. De totale projectkosten stijgen naar 75 miljoen. Het provinciale aandeel loopt op van 16,3 miljoen naar bijna 20 miljoen: 3,6 miljoen meer dan PS hebben goedgekeurd. Tegelijkertijd kondigt het college aan dat de onderhoudscontracten voor wegen, bruggen en kunstwerken aflopen, maar de financiële consequenties zijn nog onbekend. PS worden pas begin 2027 geïnformeerd. Ondertussen signaleren marktpartijen al prijsstijgingen door geopolitieke spanningen. We weten dus dat het
2465 duurder wordt, maar nog niet hoeveel.

Voorzitter, op pagina vijftien staat vermeld dat voor de volledige realisatie van het Natuurnetwerk Nederland nog 500 tot 550 miljoen aanvullend nodig is, bovenop de 200 miljoen eigen geld die al is vrijgemaakt. In totaal richting driekwart miljard euro aan wat men natuur noemt, maar wat in de praktijk neerkomt op het beheertuinieren van hectares die nergens ongerept zijn. En wanneer komt die rekening naar PS? Niet nu. Het college verwacht pas bij de Kaderbrief 2028 een besluit nodig te hebben. Na de volgende Statenverkiezingen dus. Die rekening legt dit college graag bij het volgende college neer.

2475 Maar er is meer, voorzitter. De grootste budgettaire bijstelling in de hele kaderbrief is faunaschade: structureel 8,4 miljoen euro per jaar extra door meer aanvragen, hogere gewasprijzen en hogere taxatiekosten. Onze boeren lijden schade door ganzen en ander wild. De provincie betaalt daar steeds meer voor. Tegelijkertijd worden diezelfde boeren door het stikstofbeleid in een houdgreep gehouden. Dat is de werkelijkheid achter deze kaderbrief.

2480 De Programmatische Aanpak Natuurherstel en Stikstofreductie is in ontwikkeling. Geen financieel effect, aldus de kaderbrief. Maar het ligt voor de hand dat dit financiële consequenties gaat hebben. Die zijn in deze kaderbrief nog niet zichtbaar. Intussen worden boeren in Noord-Holland al jaren in onzekerheid gehouden door beleid dat gebaseerd is op een falend model.

2485 Dan het Energiebesparingsakkoord: 1,1 miljoen per jaar de komende twee jaar voor meer handhaving bij bedrijven. Beleid dat energie kunstmatig duur maakt, leidt tot vluchtgedrag van inwoners én industrie. De overheid geeft steeds meer uit aan sprookjes en degenen die het moeten financieren, nemen de benen.

2490

Voorzitter, deze kaderbrief laat een provincie zien die weet dat het financieel de verkeerde kant op gaat, en toch doorgaat.

De **VOORZITTER**: Interruptie. De heer Terwal.

2495

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik sla nog even aan op dat Energiebesparingsakkoord. Is mevrouw Bezaan van de PVV het niet met mij eens dat juist zo'n Energiebesparingsakkoord kan leiden tot energiebesparing, wat ook gewoon goed is voor de netcongestie, waar vervolgens weer andere bedrijven, die bijvoorbeeld een zwaardere netaansluiting nodig hebben of überhaupt nieuwe bedrijven, ook van profiteren?

2500

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank voor deze vraag. Ik kan uw redenering op zich wel volgen, alleen kijk ik iets verder. Weet u, als je naar het grote geheel kijkt, zie je signalen dat mensen Nederland gaan verlaten om dit soort dingen. De kosten voor bedrijven worden te hoog. Als die bedrijven degenen zijn die alles moeten ophoesten, of niet alles maar een deel daarvan, en die gaan ontbreken, dan hebben we natuurlijk een probleem. Heb ik uw vraag zo voldoende beantwoord?

2505

De heer **TERWAL** (VVD): Ik deel met mevrouw Bezaan volledig de analyse dat het investeringsklimaat in Nederland, en daarmee ook in Noord-Holland, beter zou kunnen. En dat er inderdaad bedrijven zijn die overwegen om Nederland te verlaten. Maar bent u het dan niet met mij eens dat een van die redenen om Nederland te verlaten onder meer de netcongestie is, zeker voor energie-intensieve bedrijven? We hebben ook aangegeven netcongestie op een aantal manieren te kunnen oplossen: onder andere door te besparen, het net slimmer te benutten en gewoon bij te bouwen. Maar die eerste stap zal toch gezet moeten worden. Dat we in ieder geval beginnen met besparen, want bijbouwen duurt nog wel even een tijdje.

2510

2515

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Maar er is volgens mij toch een verschil tussen besparen en mensen weggagen? Of zie ik dat verkeerd?

2520

De **VOORZITTER**: Meneer Terwal, ziet mevrouw Bezaan dat verkeerd?

De heer **TERWAL** (VVD): Het kan samengaan. Als ik te veel bespaar in mijn relatie door mijn man niet meer mee te nemen naar etentjes, dan denk ik dat hij inderdaad het huis verlaat. Dus soms heb je inderdaad wat smeergeld nodig, zeg maar. Nee, maar wat ik bedoel: we delen volgens mij de analyse dat de netcongestie aangepakt moet worden. En volgens mij delen we ook de analyse dat je heel snel extra hoogspanningsstations en hoogspanningslijnen moet uitrollen. Ik had het er al over in mijn bijdrage. Maar zolang dat niet kan, zul je toch nu ook moeten inzetten op energiebesparing, zodat er in ieder geval al iets van ruimte op het net komt om onder andere die bedrijven die mogelijk dreigen te vertrekken te behouden voor Nederland en ook voor Noord-Holland.

2525

2530

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Nou ja, ik denk dat wij daarover van mening verschillen. En gelukkig mag dat in dit land.

2535

Voorzitter, deze kaderbrief laat een provincie zien die weet dat het financieel de verkeerde kant op gaat en toch doorgaat. Doorgaat met NNN, doorgaat met stikstofbeleid dat boeren schaadt, en doorgaat met uitgaven waarvan de rekening bewust wordt doorgeschoven. Ondertussen stijgt de schuldquote, loopt de kapitaallastendruk op en schrijft het college zelf dat de financiële positie richting risicovol beweegt. De PVV kan hiermee niet instemmen en wij zullen ook tegen deze voordracht stemmen. Voorzitter, ik dank u voor uw tijd.

2540

De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Veel groetjes aan de achterban. Dat is het gevoel dat ik krijg tijdens dit debat, want na jaren bezuinigen staat de provincie er momenteel financieel een stuk beter voor. Maar in plaats van dat geld uit te geven aan goed doordachte doelen die binnen hun visie passen, mag elke coalitiepartij de groetjes doen aan haar eigen achterban. Dat betekent niet dat we het met alles oneens zijn, maar we hadden eerlijk gezegd wel wat meer verwacht. Nu er eindelijk wat incidenteel geld beschikbaar is, hadden we gehoopt

2545

2550 dat het ook gebruikt zou worden om de provincie structureel te verbeteren. Het gaat helaas vooral weer veel naar tijdelijke projecten zonder samenhang.

Het is voor ons een zorg dat we weer onverstandig omgaan met het geld dat we hebben. Want als we ons zakgeld nu weer te snel uitgeven in de snoepwinkel, zitten we de volgende keer weer met hetzelfde probleem: dat er geen geld is voor de langetermijnprojecten die onze provincie toekomstbestendig maken.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal.

2560 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik snap de verwarring. Dat ik voor het eerst een pak aan heb, betekent niet dat ik meteen een VVD'er ben geworden. Dus 'de heer Wagelaar' zou ik toch waarderen. Die overstap ga ik nog niet maken. Sorry. Wat wilde ik zeggen?

2565 De **VOORZITTER**: Maar waar het hart van vol is, meneer Wagelaar, stroomt de mond van over. Maar ik begrijp dat de heer Terwal al een partner heeft. Dus ik geef u toch maar het woord. De heer Wagelaar.

2570 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik begreep ook wel dat er ruimte zat. Maar goed, nu ga ik toch proberen de interruptie alsnog te maken. U wekte net de suggestie dat het onverstandig zou zijn op de lange termijn om nu alleen maar incidentele of kortetermijnbedragen uit te geven. Maar is het niet juist heel verstandig om dat nu te doen, nu die ruimte er even is, zodat je juist op de lange termijn, als er misschien in de volgende periode weer een nieuwe coalitie aantreedt, de financiële ruimte hebt om echt voorstellen te maken met een nieuw akkoord die op de lange termijn effect hebben?

2575 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dus u bedoelt: het geld dat er nu even is meteen uitgeven, zodat we dat op de lange termijn niet meer kunnen? Of begrijp ik het verkeerd?

2580 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ik bedoel dat je nu verantwoorde kleine bedragen incidenteel uitgeeft, zodat je op de lange termijn in de aankomende jaren niet je begroting helemaal vastzet en de netto-schuldquote verhoogt door structurele uitgaven te doen. Dat is toch verstandig beleid op de lange termijn?

2585 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dat ben ik helemaal met de heer Wagelaar eens, en dat is ook precies wat ik bedoel. Maar het was fijn geweest als die incidentele middelen waren gebruikt om de provincie structureel te verbeteren. Nu gaat het naar allemaal losse projectjes. Ik had toch wat meer verwacht. Ik had wat meer visie verwacht, maar dat is misschien ijdele hoop gebleken.

2590 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Maar ziet mevrouw Schneemann niet dat hier nu toch een pakket aan moties ligt dat, denk ik, alle kanten van de Staten goed bedient en vaak meerjarig wordt ingezet, zodat je niet eenmaal een klap maakt, maar er op lange termijn aan werkt? Ziet mevrouw Schneemann dat niet zo? En anders zou ik heel benieuwd zijn hoe ze zo meteen in haar betoog die moties inhoudelijk gaat waarderen.

2595 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik mis vooral wat samenhang. Dat zit bijvoorbeeld in regiocertificering aan de ene kant en geothermie aan de andere kant. Dat zijn allebei best goede doelen. Maar ik denk dat het nuttiger was geweest als er wat meer naar koppelkansen gekeken was.

2600 Dan kom ik ook bij de dingen waarvan we inderdaad vonden dat er-

De **VOORZITTER**: Ik wist het. De heer Terwal.

2605 De heer **TERWAL** (VVD): Op het risico af dat de voorzitter mij 'de heer Wagelaar' zou noemen, maar dan zou ik zeggen: ik heb geen oorbel. Nee, maar ik zit daar toch even op te kauwen. Allereerst: visie heeft deze coalitie. Dat noemen we een coalitieakkoord. Daar staan heel mooie langetermijndoelstellingen in. En ik ben het met u eens - ik zou u bijna een lidmaatschapskaart van de VVD aanbieden - want u zegt: ja, ik wil inderdaad zuinig zijn op het geld en ik wil het

2610 vooral besteden aan toekomstige investeringen. Dat is ook mijn betoog. Maar er is wel iets ruimte voor incidentele uitgaven. Dan wil ik u toch uitdagen: wat zijn nu incidentele uitgaven, neergelegd in moties die u hoort en straks zult horen, waarvan u zegt: dat zie ik niet bijdragen aan de langetermijndoelen? Want ik hoor ze namelijk wel. Zowel regiocertificering als geothermie draagt bij aan langetermijndoelstellingen die ook binnen de ambities van onze visie – lees: het coalitieakkoord – passen.

2615 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Nou, ik vind dat ze erg beperkt bijdragen aan de langetermijndoelstellingen, eerlijk gezegd. Geothermie wat meer dan de ander, regiocertificering bijvoorbeeld. Maar wat ik dus vooral benadrukte: de koppelkansen missen. En ja, u kunt het coalitieakkoord een visie noemen. We noemen het Verbindend Vooruit. Ik denk dat u vooral
2620 verbindend bent gebleven de afgelopen 3,5 jaar, maar er zijn toch heel veel doelstellingen niet behaald. Daar heb ik toch wel een beetje een visie gemist.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik dacht dat het een beetje een debat in goede harmonie zou worden. Maar mevrouw Schneemann van Volt, nee, we hebben niet alle doelen kunnen bereiken. Als u in
2625 een coalitie komt, zal dat denk ik ook niet lukken. Dat is nou eenmaal de weerbarstigheid van te weinig mankracht, stikstof en misschien te weinig financiële middelen. Maar u moet het toch met mij eens zijn dat we echt nog wel wat hebben bereikt op woningbouw, op infrastructuur en op het in ieder geval geven van de eerste aanzet tot het tegengaan van netcongestie. Dan wil ik u in ieder geval één reactie ontlokken. Het is niet eens mijn eigen motie, maar bijvoorbeeld de motie
2630 over regiocertificering. Bent u het niet met mij eens dat deze motie ertoe strekt om uiteindelijk de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen terug te proberen te brengen, juist met zo'n innovatieve subsidie? Een punt dat u vaak hebt aangehaald.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, er zijn zeker doelen behaald. U kent mij als constructieve partij. Ik ben de laatste die dat zal ontkennen. Tegelijkertijd mag het ook wel wat ambitieuzer. En ik mag volgens mij ook kritiek hebben op het feit dat er nu een beetje geld is dat we vrij
2635 incidenteel gaan inzetten om iedereen een beetje blij te proberen houden. Over de regiocertificering: het helpt natuurlijk zeker. Maar er zijn ook heel veel andere doelen die waarschijnlijk veel nuttiger hadden kunnen zijn. Een heel landelijk gebied-programma, waarin we de afgelopen jaren niets of heel weinig hebben kunnen investeren, waardoor we nu heel erg
2640 achterlopen. En nu zijn we natuurlijk blij dat er ook een stikstofpot is. Maar goed, ik kwam bijna bij mijn positieve punten. Dus misschien moet ik daarmee verder gaan.

De **VOORZITTER**: Die horen we graag.

2645 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, want wat Volt betreft zijn er ook een aantal dingen waaraan het goed is om dit geld wel uit te geven. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met het klimaat, want daarin is de afgelopen jaren volgens Volt te weinig geïnvesteerd. We zijn dus blij met de motie over geothermie, die we dan ook mee tekenen. Ook het verduurzamen van maatschappelijk
2650 vastgoed is typisch zo'n project waarvan we ons kunnen voorstellen dat dit een investering is die veel gaat opleveren op de lange termijn. Maar opnieuw: we missen de samenhang tussen de maatregelen.

We zijn in de kaderbrief tevreden met het extra geld dat wordt vrijgemaakt voor de economie, en met name voor de circulaire economie. Want we hebben hier nog wel een wereld te winnen. De
2655 afgelopen jaren zijn er veel goede stappen gezet richting meer recycling en de Circulaire Bouwdeal. Maar circulaire economie draait om meer dan alleen recycling. Daarom vinden we het belangrijk om alvast stappen te zetten naar een stap hoger op de R-ladder en dienen we samen met PvdD, CU en D66 een motie in met het dictum: "vragen GS om bij de uitwerking van de
2660 intensivering voor de circulaire economie de hogere treden van de R-ladder, waar haalbaar en doelmatig, nadrukkelijk te betrekken bij de afweging van de inzet van de middelen, als aanvulling op de huidige doelstellingen rondom recycling; PS uiterlijk bij de Begroting 2027 of de eerstvolgende voortgangsrapportage te informeren welke concrete activiteiten met deze
2665 intensivering worden uitgevoerd en op welke wijze deze bijdragen aan de hogere treden van de R-ladder."

Motie 78-29 juni 2026

Slim omgaan met geld voor circulaire economie

2670 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- Er de afgelopen jaren veel is bereikt rondom circulaire economie rond het thema 'recycling'
- 2675 • Provinciale Staten in de Kaderbrief 2027 € 300.000 structureel beschikbaar stellen voor de stimulering van economisch beleid, waaronder de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028;
- Gedeputeerde Staten hebben aangegeven deze middelen in te zetten waar zij de meeste toegevoegde waarde hebben voor de economische kerntaak van de provincie en de ingezette koers.

2680 Overwegende dat:

- De grootste maatschappelijke en economische winst binnen de circulaire economie wordt behaald door grondstoffengebruik te voorkomen en producten en materialen zo lang mogelijk hoogwaardig in gebruik te houden;
- 2685 • De hogere treden van de R-ladder, zoals Refuse, Reduce, Reuse en Repair, hier in de regel meer aan bijdragen dan laagwaardig hergebruik of recycling;
- Provinciale Staten gebaat zijn bij inzicht in de wijze waarop deze extra middelen bijdragen aan een hoogwaardige circulaire economie.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2690 • Bij de uitwerking van de intensivering voor de circulaire economie de hogere treden van de R-ladder, waar haalbaar en doelmatig, nadrukkelijk te betrekken bij de afweging van de inzet van de middelen, als aanvulling op de huidige doelstellingen rondom recycling;
- Provinciale Staten uiterlijk bij de Begroting 2027 of de eerstvolgende voortgangsrapportage te informeren:
 - Welke concrete activiteiten met deze intensivering worden uitgevoerd;
 - 2695 ◦ Op welke wijze deze bijdragen aan de hogere treden van de R-ladder.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt), Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren), Yvonne Buit (ChristenUnie) en Laurien Berkvens (D66).

2700

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ook tekenen we de motie van D66 over cultuur mee, want cultuur is ook zo'n thema dat wat ons betreft wel wat meer structurele aandacht mag krijgen.

2705 Tot slot zijn we ook blij met het extra geld voor digitalisering. We zien uit naar de plannen daarvoor, die we na de zomer gaan bespreken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één motie ingediend die onderdeel uitmaakt van onze beraadslagingen.

2710 Ik geef het woord aan mevrouw De Sain van BBB.

2715 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Voorzitter, de afgelopen drie jaar is er hard gewerkt om de financiën van de provincie op orde te krijgen. Het is goed om in deze kaderbrief te zien dat dat gelukt is. De BBB-fractie wil graag het vertrouwen uitspreken in de ambtenaren en de organisatie. We geven ook een compliment aan de ambtenaren en gedeputeerde Rommel voor al het werk dat hiervoor is verzet. GS hebben naar onze mening terecht gekozen voor een beleidsarme begrotingslijn. Afmaken waar we mee bezig zijn en sparen voor de toekomst leidt tot betrouwbaar financieel beleid op de lange termijn. We constateren dat er bewust wordt gespaard voor grote investeringen, zoals de onderdoorgang Broek in Waterland en de aansluiting bij Heiloo. Dat stemt 2720 onze fractie gerust. Onderbesteding daarbij is natuurlijk al jaren een probleem. Geld dat op de plank blijft liggen, bereikt de inwoners niet. Het is daarom belangrijk om de plannen realistischer te maken en beter aan te laten sluiten op wat uitgevoerd kan worden.

2725 Voorzitter, de financiële kengetallen laten zien dat de provincie er op dit moment gezond voor staat. Natuurlijk vragen de oplopende schuldquote en de kapitaallasten op langere termijn aandacht. Juist daarom vindt BBB het verstandig dat een deel van het begrotingsresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Daarmee versterken we onze financiële positie, bouwen we

- aan weerstandsvermogen en voorkomen we dat toekomstige investeringen volledig met vreemd vermogen moeten worden gefinancierd.
- 2730 Mobiliteit blijft onze aandacht houden, omdat dit in het landelijk gebied niet vanzelfsprekend is. Voor veel inwoners van het landelijk gebied is de auto onmisbaar, terwijl de capaciteit op het wegennet onder druk staat en files en vertragingen toenemen. Daarmee vragen we ook aandacht voor vervoer over water. De binnenvaart kan helpen om de problemen deels weg te nemen. Een belangrijke schakel die we niet mogen vergeten.
- 2735 Woningbouw. Tijdens onze periode hier in de Staten zijn er een aantal mooie resultaten bereikt. De leefbaarheid in kleinere kernen kan worden verbeterd met uitbreiding, zoals Maatwerk Wonen en het straatje erbij. Dat is mooi, maar we zijn er nog niet. Daarom is BBB blij dat de provincie gemeenten gaat helpen om meer woningen te realiseren met het projectmanagementbureau. Want iedere doelgroep verdient immers een huis.
- 2740 Ook wij hebben nog wel wat zorgen, voorzitter. Om te beginnen de bestrijding van invasieve exoten, waaronder de reuzenberenklauw en het jakobskruid. Wij constateren dat daar betrekkelijk weinig aandacht voor is. Wij hebben via ons eigen socialmediakanaal meer bekendheid gegeven aan het Servicepunt van Noord-Holland. Deze wordt nu gelukkig beter gevonden en de meldingen worden beter doorgegeven.
- 2745 Voor de Amerikaanse rivierkreeft werkt het servicepunt helaas niet, en daarom nogmaals de oproep om bij de minister aan te dringen op goede, werkbare regels om die te bestrijden. Als we daar nu extra middelen voor kunnen inzetten, bespaart dat kosten in de toekomst.
- 2750 Faunaschade is hier al vaak de revue gepasseerd. Het is mooi dat er een begin is gemaakt met de aanpak van de schade die door ganzen wordt veroorzaakt. Onze fractie is benieuwd wat komend najaar en komende winter wordt gedaan om schade, ook veroorzaakt door andere groepen dieren, verder te kunnen voorkomen. Een groot probleem daarbij is de houtduivenpopulatie, die jonge aanplant van onder andere bloemkool en broccoli beschadigt of zelfs helemaal opeet. Dit is niet alleen een financieel probleem, dit is ook voedselverspilling. Voorzitter, ik weet dat GS hier erg hard aan werken, maar wat gaan we optimaliseren zodat de schade nog verder geminimaliseerd kan worden? BBB denkt dat dit nog beter kan.
- 2755 Monumenten wil onze fractie graag behouden. Na de bezuinigingen van vorig jaar komen er gelukkig nu weer middelen vrij voor onderhoud van onze monumenten. Zo behouden we de mooie Noord-Hollandse geschiedenis voor toekomstige generaties. Dat stemt ons gelukkig.
- 2765 De stikstofaanpak van het Rijk. Ja, wie heeft het niet gehoord de laatste dagen? Het vraagt erg veel van onze agrariërs. BBB roept GS op om naast deze ondernemers te gaan staan, het uitvoerbaar te houden en te zorgen dat de middelen vanuit het Rijk naar de Noord-Hollandse boeren komen. Daarvoor zijn wel vergunningen nodig. BBB vraagt het college zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over het bieden van de vergunningen.
- 2770 De emoties in de sector lopen hoog op. Deze onzekere tijden maken het niet makkelijk. Daarom een oproep. Je hoort het aan mijn stem: de emotie zit diep en heel hoog. En ik hoop ook dat jullie een reikende hand naar de sector willen zijn voor een praatje, een hand of een schouder. Daar zal heel veel begrip voor zijn.
- 2775 Maar we gaan positief eindigen. Bloemen houden van mensen. Dat is de keerzijde van de medaille. Een welbekende spreuk die de meesten van ons wel herkennen. Dit wil de BBB-fractie graag zo houden. Een bloemetje op tafel maakt mensen immers blij. De bedrijven in de sierteelt maken grote stappen om gewasbeschermingsmiddelen te reduceren. Maar het heeft ook tijd nodig. In de sierteeltsector is al heel veel bereikt. We noemen hier de regiocertificering: het gebruik van mechanische in plaats van chemische bestrijdingsmiddelen en de innovatie om te komen tot gebruik van nog veel minder middelen. Ter ondersteuning van die ondernemers in de sector wil onze fractie de volgende motie indienen, samen met JA21, CDA en VVD. Het dictum luidt: "Verzoeken het college van GS om voor de verdere verduurzaming van de sector voor de komende vier jaar een bedrag van 200.000 euro beschikbaar te stellen en dit te dekken uit de algemene reserve, en gaan over tot de orde van de dag." Dank u wel, voorzitter.
- 2780
- 2785

Motie 79-29 juni 2026

2790 Regiocertificering

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerende dat:

- *De bollensector een innovatieve koploper is die onlosmakelijk bij onze provincie hoort;*
- 2795 • *De provincie Noord-Holland momenteel steun verleent aan het initiatief 'Regiocertificering' in de Duin- en Bollenstreek;*
- *Er inmiddels 43 kwekers (goed voor 55% van het sierteeltareaal in de streek) actief samenwerken aan minder middelengebruik, schoner water en sterkere bodems;*
- 2800 • *Het doel van de Regiocertificering is om in 2027 te groeien naar een grotere deelname van sierteeltareaal binnen de Regiocertificering.*

Overwegende dat:

- *De bollenteelt is onlosmakelijk verbonden met de identiteit, cultuur en economie van Noord-Holland. De sector is niet alleen waardevol cultureel erfgoed, maar toont zich met initiatieven zoals Regiocertificering ook een innovatieve koploper op het gebied van verduurzaming.*
- 2805 • *Het van cruciaal belang is dat provinciale steun zo breed en effectief mogelijk wordt ingezet om de ambitieuze doelen voor een gezonde bodem en schoon water te behalen;*
- *De reductie van gewasbeschermingsmiddelen aanzienlijk versneld kan worden door de inzet van innovatieve machines;*
- 2810 • *De aanschafprijs van hightech apparatuur voor individuele kwekers een grote financiële barrière vormt;*
- *De provincie Noord-Holland de transitie actief moet aanjagen door specifiek te sturen op de combinatie van certificering, middelenreductie en moderne robotisering;*
- 2815 • *De provincie door verschillende provinciale subsidiemechanismen en -stromen slim samen te trekken, kan zorgen dat er gerichte, substantiële steun vrijkomt voor de aanschaf en inzet van technische innovaties.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *om, voor de verdere verduurzaming van de bollensector, voor de regiocertificering vier jaar lang een bedrag van € 200.000 beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves.*

2820

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ingrid de Sain (BBB), Kelly Uiterwijk (JA21), Klaas-Jeroen Terwal (VVD) en Dennis Heijnen (CDA).

2825

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw De Sain. U heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik geef nu het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

2830

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Het CDA waarschuwde twee jaar geleden al dat de risicovolle signaalwaarden, met name de netto-schuldquote, te snel dichterbij zouden komen. We zijn blij dat deze harde realiteit nu ook bij het college lijkt te zijn aangekomen. Het heeft geleid tot een prudente en voorzichtige kaderbrief en het CDA vindt het verstandig de hand op de knip te houden. Wij steunen daarom in principe de inzet om de positieve begrotingssaldi te reserveren voor toekomstige investeringen, met name op de vitale en cruciale infrastructuur – zoals door veel partijen al genoemd.

2835

Maar dat gezegd hebbende, lijkt het volledig stoppen met investeren in de samenleving wel heel erg rigoureuus. Het CDA ziet daarom ruimte voor beperkte aanvullende investeringen en is blij en dankbaar dat we hierover goed contact met de coalitiepartijen hebben gehad om daar constructief over te overleggen. Een van die investeringen die wij voor ons zien, is het deels terugdraaien van de eerdere bezuinigingen op toerisme. Het CDA vindt toerismespreiding over de provincie een kerntaak en wil dat de provincie zich daar hard voor blijft maken. Daarnaast ziet het CDA dat de provincie kan bijdragen aan de kwaliteit en veiligheid van verblijfsrecreatie. We hebben daarom samen met BBB en D66 de volgende motie: "Verzoeken GS in gesprek te gaan

2840

2845

2850 met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden; in gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen; de provinciale bijdrage voor beide beleidsdoelen weer beschikbaar te stellen voor een periode van vier jaar; hiervoor bij de begroting 2027 400.000 euro te reserveren voor de duur van vier jaar, tussen haakjes: 100.000 euro per jaar, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 80-29 juni 2026

2855 **Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateernde dat:

- 2860 • *Er vanaf de begroting 2026 € 200.000 is bezuinigd op toerisme, erfgoed en waterrecreatie;*
- *De provinciale regierol in het Noord-Hollands toerismebeleid hierdoor is verzwakt, met name in het noordelijk deel van de provincie;*
- 2865 • *De provincie zich vorig jaar heeft teruggetrokken uit de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie die sinds 2022 ondernemers en gemeenten adviseert over hoe vakantieparken toekomstbestendiger kunnen worden gemaakt en criminaliteit kan worden bestreden.*
- *Het terugtrekken van de provincie in beide gevallen in meer of mindere mate heeft geleid tot een kettingreactie in de regio.*
- 2870 • *De Kaderbrief 2027 ruimte laat ruimte middelen anders te besteden dan de storting in de algemene reserves.*

Overwegende dat:

- *Een betere spreiding van toeristen kan bijdragen aan het ontlasten van toeristische hotspots en kwetsbare natuur;*
- 2875 • *En tegelijkertijd kan toerisme minder bekende en minder kapitaalkrachtige regio's in Noord-Holland economisch versterken;*
- *De toerismesector en gemeenten hebben aangegeven grote behoefte hebben aan de provincie als regisseur om toerisme te spreiden en balans te houden tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en duurzaamheid;*
- 2880 • *De toerismesector en gemeenten daarnaast hebben aangegeven provinciale betrokkenheid bij de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie op prijs te stellen, juist vanuit de provinciale regierol;*
- *Hernieuwde provinciale deelname voor een relatief beperkte bijdrage het mogelijk maakt de taskforce weer volledig te laten opereren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2885 • *In gesprek te gaan met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden;*
- *In gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen;*
- 2890 • *De provinciale bijdrage voor beide doeleinden weer beschikbaar kan worden gesteld voor een periode van vier jaar;*
- *Hiervoor bij de begroting 2027 € 400.000, - te reserveren voor de duur van 4 jaar (€ 100.000, - per jaar);*

En gaan over tot de orde van de dag.

2895 *Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Ingrid de Sain (BBB) en Sijmen Mulder (D66).*

2900 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, naast het op orde brengen van de kerntaak op toerisme is het voor het CDA belangrijk dat de provincie de zeer succesvolle inzet van de afgelopen jaren in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed voortzet. Tijdens de COVID-periode is de provincie daarmee begonnen en inmiddels zijn veel buurthuizen, sportlocaties en andere gebouwen met maatschappelijke doelen via verschillende programma's en subsidies verduurzaamd. Dat is goed voor het milieu, maar vooral voor de kwaliteit van deze gebouwen en voor de energierekening van de verenigingen die deze locaties gebruiken. Bovenal versterkt het de mogelijkheid van ontmoeten en samenleven en ondersteunt het vrijwilligers. Het huidige

2905 *Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed van de provincie Noord-*

- Holland loopt tot 1 oktober dit jaar. In dit laatste programma zaten sportlocaties niet. Eerder heeft de provincie dat wel gedaan. Inmiddels is er ook een succesvolle landelijke regeling opgesteld: DUMAVA. Daarbij speelt de provincie ook een rol door partijen naar de landelijke subsidieregeling te verwijzen. Deze regeling is breed: buurthuizen, culturele instellingen en sportlocaties. Voorzitter, de provincie moet haar succesvolle taak niet stoppen en juist nu haar netwerk inzetten om optimaal gebruik te maken van de eigen en landelijke middelen om nog meer maatschappelijk Noord-Hollands vastgoed te verduurzamen. Daarom hebben wij samen met D66, Partij van de Arbeid, GroenLinks, VVD, BBB en Volt de volgende motie: "Wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten in de begroting 2027 900.000 euro te reserveren voor het continueren van het provinciale Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed voor de duur van drie jaar, met 300.000 euro per jaar; de provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA; de verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma; te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie, vergelijkbaar met de subsidie Verduurzaming Sportaccommodaties Noord-Holland, van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 81-29 juni 2026

- Voortzetten en verbreden 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateernde dat:

- Het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' van de provincie Noord-Holland zeer succesvol is;
- De provincie helpt met een kosteloze energiescan voor maatschappelijk vastgoed zoals dorpshuizen, culturele instellingen, buurthuizen, wijkcentra en gemeenschapscentra;
- Na de energiescan bij verschillende instanties, waaronder de provincie Noord-Holland, subsidie kan worden aangevraagd voor de verduurzaming;
- Subsidies die vanuit dit programma worden uitgegeven vaak binnen korte tijd hun plafond hebben bereikt;
- Het programma tot 1 oktober 2026 loopt. Nazorg is voor lopende projecten beschikbaar tot mei 2027.
- Sportverenigingen niet vallen onder het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' van de provincie;
- De Kaderbrief 2027 ruimte laat middelen anders te besteden dan de storting in de algemene reserves.

Overwegende dat:

- De provincie hoge ambities heeft voor het verduurzamen en ontzorgen van maatschappelijk vastgoed en zo een belangrijke bijdrage levert aan de klimaatdoelen;
- Dorpshuizen, buurthuizen, wijkcentra, gemeenschapscentra en sportverenigingen nog steeds worstelen met hoge (energie)kosten en lage reserves;
- De Rijksoverheid de centrale regeling DUMAVA (subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed) heeft ingesteld;
- Sinds 2025 ook sportverenigingen gebruik kunnen maken van de regeling DUMAVA.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In de begroting 2027 € 900.000, - te reserveren voor het continueren van het provinciale 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' voor de duur van 3 jaar (€ 300.000, - per jaar);
- De provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA;
- De verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma;
- Te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie vergelijkbaar met de eerdere subsidie 'verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland' van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Sijmen Mulder (D66), Tim Wagelaar (PvdA), Nicole van der Waart (GroenLinks), Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Ingrid de Sain (BBB) en Julia Schneemann (Volt).

2965

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ook zijn wij samen met D66 initiatiefnemer van de motie voor een actieve deelname van Noord-Holland aan het project Cultureel Nederland in Kaart. In afdoening van de eerdere motie werd gemeld dat GS hiernaar kijken en mogelijk middelen kunnen vinden in de bestaande begroting. Dat is natuurlijk positief, maar wij willen ook dat het gebeurt. Daarmee willen we niet alleen deelname aan de kaart, maar ook ondersteuning voor vooral kleine gemeenten in hoe zij deze kaart kunnen gebruiken. Hier zijn mogelijk wel enkele aanvullende middelen van enkele tienduizenden euro's mee gemoeid. Voorzitter, ik weet dat vele partijen en mensen hier al hard aan werken, en ik hoop dat die motie dan ook als een steun in de rug wordt ervaren om dit voor elkaar te krijgen.

2970

2975

Voorzitter, dan over stikstof. Het is genoemd. Afgelopen vrijdag is het kabinet met de langverwachte stikstofbrief gekomen. Een doorbraak, wat ons betreft, voor boeren, bouw en natuur. Maatregelen die Noord-Holland eindelijk vooruit gaan helpen. Van alle sectoren wordt wat gevraagd. Maar wij realiseren ons ook dat dit niet voor iedereen makkelijk wordt en dat keuzes forse gevolgen kunnen hebben. Dat is nodig om Nederland van het stikstofslot af te krijgen, maar kan individueel wel degelijk pijn doen. Noord-Holland heeft daar direct belang bij, als provincie met een mooie en sterke agrarische sector, waardevolle natuur en een grote woningbouwbehoefte. Mijn vraag aan GS is of de provincie Noord-Holland klaarstaat om direct aan de slag te gaan met de uitvoering van dit akkoord. En wat hebben GS daarvoor van PS nodig?

2980

2985

Tot slot, voorzitter, meld ik u dat wij met veel plezier een best wel fors aantal moties mede indienen. Dat is soms het voordeel van een middenpartij zijn. Je kunt naar links kijken, je kunt naar rechts kijken, en daar zitten soms gewoon hele goede ideeën bij. En wat goed is, steunen wij. En wat niet goed is, niet. Dat is de consequentie daarvan. Zo ondersteunen wij, of dienen wij mede in: de motie van de Partij van de Arbeid voor de coördinerende rol bij het huisvesten van arbeidsmigranten; de motie van de Partij voor de Dieren voor windenergie op bedrijventerreinen; de motie van BBB voor verdere verduurzaming van de bollensector; de motie van D66 voor wonen boven winkels; de motie van GroenLinks voor de stimulans geothermie; en die van de VVD over het slim verbinden van economische ecosystemen. En daarmee is het geld op en sparen wij voor de cruciale infrastructuur. Ik dank u, voorzitter.

2990

2995

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Dekker van Forum voor Democratie.

3000

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Graag beginnen wij deze keer met een motie. Dat doen we omdat wij de bespreking van de Kaderbrief 2027 willen aangrijpen om de lessen uit de Jaarstukken 2025 doorvertaald te zien naar de begroting van 2027. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat hogere opcenten en structurele onderbestedingen niet uit te leggen zijn aan onze bewoners. De motie heeft als titel: 'Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander'. Het dictum luidt als volgt: "Verzoeken GS bij de Begroting 2027 een voorstel uit te werken om vijftig procent van de daadwerkelijke onderbestedingen uit de Jaarstukken 2025 terug te geven aan de inwoners van Noord-Holland via een verlaging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, en daarbij inzichtelijk te maken welk percentage verlaging van de opcenten hiervoor mogelijk is en wat de financiële gevolgen zijn voor de meerjarenbegroting."

3005

3010

Motie 82-29 juni 2026

Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

3015

- *De Jaarstukken 2025 een positief resultaat laten zien van €84,3 miljoen;*
- *Een belangrijk deel van dit overschot het gevolg is van onderbestedingen en uitgestelde uitvoering van provinciaal beleid;*
- *De provincie tegelijkertijd de opcenten op de motorrijtuigenbelasting heeft verhoogd;*
- *Inwoners daardoor meer belasting betalen, terwijl een aanzienlijk deel van de begrote middelen niet is besteed.*

3020

Overwegende dat:

- *Belastinggeld in de eerste plaats toebehoort aan de inwoners van Noord-Holland;*

- 3025 • *Structurele onderbesteding erop wijst dat de provincie meer belasting int dan nodig is voor de uitvoering van haar taken;*
- *De provincie eerst haar kerntaken goed moet uitvoeren, zoals onderhoud van wegen, bruggen en bereikbaarheid;*
- *Wanneer geld niet nodig blijkt voor de uitvoering van beleid, het redelijk is dit (deels) terug te geven aan de inwoners die het hebben opgebracht.*

3030 Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *bij de Begroting 2027 een voorstel uit te werken om 50% van de daadwerkelijke*
- *onderbestedingen uit de Jaarstukken 2025 terug te geven aan de inwoners van*
- *Noord-Holland via een verlaging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting;*
- 3035 • *2. daarbij inzichtelijk te maken welk percentage verlaging van de opcenten hierdoor*
- *mogelijk is en wat de financiële gevolgen zijn voor de meerjarenbegroting.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ralf Dekker (Forum voor Democratie).

3040 De heer **DEKKER** (FvD): Dan meer specifiek over de Kaderbrief 2027. Deze laat zien dat het college een aantal lessen uit de jaarstukken lijkt te hebben meegenomen.

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van mevrouw Uiterwijk. Ik neem aan over hetgeen u al eerder heeft gezegd. Mevrouw Uiterwijk.

3045 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Klopt, voorzitter, ik was een beetje traag. Kijk, wij zijn natuurlijk altijd voor lagere opcenten, dat moge duidelijk zijn. Maar tegelijkertijd zien we ook dat de provincie financieel wel in zwaar weer zit, zeker als je kijkt naar de meerjarige kengetallen. Heeft u ook de effecten van deze teruggave voor de kengetallen paraat?

3050 De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter, die heb ik niet paraat. Maar het gaat mij ook om het principe. Ik vind dat het niet zo kan zijn dat we de opcenten verhogen om vervolgens in de realisatie meer over te houden dan we aan opcenten hebben verhoogd. Dat is gewoon niet uit te leggen. Dan krijg je weliswaar een beetje wiebelbeleid, dat is waar. Je moet ook uitkijken dat je je wapent tegen de langzaam aan verslechterende financiële situatie in de basis van de provincie. Dat is allemaal waar. Maar ik vind dat we niet zomaar kunnen spelen met het geld van onze inwoners hier en dat kunnen toevoegen aan de begroting en denken: nou, dat hebben we alvast in de knip; gelukkig viel het deze keer mee, maar we gaan maar door. Dus het is voor mij ook een principekwestie. Dat zouden we op zijn minst moeten bekijken.

3060 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik ben het politiek helemaal met u eens met wat u stelt. Waar ik wel een beetje mee zit, is dat een van de redenen waarom we er niet nog slechter voor staan juist die onderbestedingen zijn. Die hebben nog een dempend effect gehad op het verslechteren van het financiële klimaat. Dus ja, is het ook financieel verantwoord? Dat is, denk ik, de vraag die op tafel ligt.

3070 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, ik denk dat wanneer wij onszelf dit als, laat ik zeggen, drukmiddel opleggen, we ook voor het eerst werkelijk in het bestuur van de provincie een incentive hebben om scherp te budgetteren en te vermijden dat we enorme onderbestedingen hebben, hetzij door de ambities aan te passen, hetzij door beter te budgetteren.

3075 Ik ga verder met mijn betoog. Wij zien een realistischer begrotingsbeleid in de kaderbrief. Meevallers worden niet direct uitgegeven, maar gebruikt om het eigen vermogen te versterken en de oplopende schuldpositie op te vangen. Ook zien we meer aandacht voor de uitvoerbaarheid van beleid in plaats van steeds nieuwe ambities. Daarnaast waarderen wij dat de provincie opnieuw nadruk legt op mobiliteit en onderhoud van infrastructuur, want bereikbaarheid is een kerntaak van de provincie. Dat daar meer aandacht voor komt, is een ontwikkeling die wij graag stimuleren.

3080 Dat betekent niet dat we het eens zijn met alles wat in deze kaderbrief wordt voorgesteld. Integendeel. Met name op het terrein van natuur- en klimaatbeleid blijft de provincie vasthouden aan ambitieuze doelstellingen die voortkomen uit Europese regelgeving. Wat FvD betreft legt de

3085 provincie daarmee nog altijd onnodig zware beperkingen op aan onze economie, onze woningbouw en vooral de agrarische sector. Hier zouden wij fundamenteel andere keuzes maken.

3090 Maar toch vinden wij dat positieve ontwikkelingen ook erkenning verdienen. Een realistischer financieel beleid, meer aandacht voor uitvoerbaarheid, het versterken van het eigen vermogen en een grotere focus op de provinciale kerntaak mobiliteit zijn stappen in de goede richting. Die koers willen wij aanmoedigen. Ik ben vandaag in mijn eentje en ik kan mij dus wat meer vrijheden permitteren, zal ik maar zeggen. Daarom overweeg ik, ondanks onze wel degelijk fundamentele bezwaren tegen delen van dit beleid, om vóór deze kaderbrief te stemmen. Dat zou een eerste keer zijn. Dat is wat ons betreft geen blanco cheque, maar een beloning voor de goede trends die zichtbaar zijn en een aanmoediging om die lijn verder door te zetten. Dank u wel.

3095 De **VOORZITTER**: Nou meneer Dekker, ik denk dat voor menig een de dag niet meer stuk kan. U heeft één motie ingediend en die maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen.

3100 Dan geef ik het woord aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, zo zie je maar weer, hè?

3105 Voorzitter, dank u wel voor het woord. Dank aan GS voor een heldere kaderbrief. Vorig jaar juni bespraken we de kaderbrief voor 2026 in een heel andere sfeer dan nu. Toen leek het nodig om én de uitgaven te beperken én de inkomsten te verhogen. En zoals u weet, kozen we toen voor een samenhangend pakket van maatregelen. Nu is de financiële positie van de provincie een stuk beter dan vorig jaar, door de verhoging van de uitkering uit het Provinciefonds en de hogere opbrengsten. GS stellen voor om de extra ruimte voor een deel in te vullen met extra uitgaven.

3110 Een aantal mooie voorstellen ligt voor, waarbij GroenLinks in ieder geval de specifieke waardering wil uitspreken voor de extra inzet voor het Waddenfonds en voor het Energiebesparingsakkoord, waar ik zo nog op terugkom. Na deze voorstellen in de voordracht resteert nog een flink surplus. Het voorstel van GS is om dit geheel toe te voegen aan de algemene reserve, om daarmee de netto-schuldquote te beperken. Ook GroenLinks staat voor een solide financieel beleid, juist gericht op de toekomst.

3115 Maar naar de mening van onze fractie blijft er nog best ruimte over voor extra uitgaven in de komende vier jaar, zonder in financiële problemen te komen. Dat die ruimte er is, wordt ook bevestigd in de scenario's die onder andere door Statenlid Korzelius zijn gevraagd en die zijn besproken in de commissie Bestuur. Als er bijvoorbeeld vijf of acht miljoen extra uitgegeven wordt, lijkt dat volgens die scenario's goed te kunnen. Daarom, voorzitter, maar vooral omdat we het belangrijk vinden om onze provincie weer een beetje mooier en eerlijker te maken, dienen wij een aantal belangrijke moties mede in die bijdragen aan een eerlijker Noord-Holland en toegankelijke voorzieningen in de provincie. Daarbij gaat het om de cultuurkaart die door D66 is ingediend; wonen boven winkels, ook van D66; huisvesting arbeidsmigranten, die zo nog zal komen, door de PvdA; en natuurtoiletten van de ChristenUnie.

3120 Voorzitter, u weet: GroenLinks zoekt de verbinding om de grote opgaven op te pakken. U weet ook: GroenLinks is samen met de PvdA verenigd in PRO. Twee weken geleden hebben we dat mogen vieren bij ons landelijk oprichtingscongres van Progressief Nederland. Hoewel we in uw Staten als zelfstandige GroenLinks-fractie opereren, zoeken wij zeker ook hier die verbinding, die brede samenwerking, om ons provinciale steentje bij te dragen aan een leefbaar klimaat en aan die toekomst. Want het klimaat vraagt echt nog om extra maatregelen. De hitte van de afgelopen week is onlosmakelijk verbonden met klimaatverandering. Code rood. Dat geldt ook voor ons klimaat. Daarom zal GroenLinks zich hiervoor altijd blijven inzetten.

3130 In de voortgangsrapportage Klimaat werd opnieuw geconstateerd dat er echt meer moet gebeuren. Juist daarom zijn we zo blij met de extra financiën voor energiebesparing. Daar begint het. Dit is nodig voor het klimaat, maar ook voor de netcongestie. Vanwege die code rood voor het klimaat staat onze naam natuurlijk ook onder de motie van de ChristenUnie over Clean Energy Hubs; en onder de motie van de Partij voor de Dieren om verdere stappen te zetten naar

wind op bedrijventerreinen, waar juist ook ondernemers om vragen; en onder de motie die het CDA indient voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

- 3145 Zelf hebben wij een motie voor u om initiatieven te helpen met de warmtetransitie. Want verduurzaming gaat om besparing, om minder en anders consumeren, om circulariteit, en om schone en hernieuwbare bronnen. Daarin moeten we ook naar warmte kijken, zonder fossiele bronnen, en ook naar manieren die ons elektriciteitsnet niet overbelasten. Daarom zetten we in op geothermie als warmtebron. Een bewezen techniek. We helpen als provincie bijvoorbeeld al de
- 3150 tuinbouwsector en we zien dat hier flinke klimaatwinst wordt geboekt. Maar ook voor kleinverbruikers, woningen, voorzieningen en bedrijfjes liggen hier belangrijke kansen. We zien hierin dan ook een belangrijke rol voor de provincie. We dienen samen met PvdA, D66, CDA, SP en Partij voor de Dieren – dat zijn er zeven, zeg ik dan tegen de VVD – een motie in met als dictum: "Verzoeken GS in te zetten op het stimuleren van gebruik van geothermie als warmtebron
- 3155 in de gebouwde omgeving; een regeling van 600.000 euro uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen; te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkelingen het best kan bevorderen, waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker; en dit bedrag van zes ton op te nemen in de begroting van 2027 en te dekken uit de algemene reserve, en gaan over tot de orde van de dag." Dank u wel, voorzitter.

3160

Motie 83-29 juni 2026

Stimulans geothermie gebouwde omgeving

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

3165

Constateernde dat:

- *De provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan de klimaatdoelen van Parijs*
- *Deze doelen in de voortgangsrapportage Klimaat (2026) nog niet in zicht zijn, zoals blijkt uit o.a. de voortgangsrapportage klimaat 2025;*
- *Er goede resultaten zijn met benutting van aardwarmte /geothermie in bijvoorbeeld de glastuinbouwsector en dit door de provincie voor deze ondernemers wordt ondersteunt*
- *Inzet van rest- en aardwarmte bijdraagt aan de klimaatdoelen;*
- *En tegelijkertijd de belasting van het elektriciteitssysteem (netcongestie) niet verergert.*

3170

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland ziet aardwarmte als stabiele, duurzame warmtebron die kan bijdragen aan een aanzienlijk deel van de warmtevraag;*
- *Er in 2026 meer inzicht is verkregen en bijvoorbeeld gemeenten, buurtinitiatieven en energiecoöperaties de ambitie hebben om aardwarmte te benutten, bijvoorbeeld bij de warmtenetten;*
- *Hiervoor inmiddels een goed beeld is van de mogelijkheden;*
- *Ook kleinverbruikers zich – al dan niet via de gemeenten en/of samen met grootverbruikers – verenigen om in te zetten op geothermie*
- *Bij een duurzaam warmte net voor circa 50% van de gebouwen al tot de laagste nationale kosten leidt;*
- *De provincie zich inzet voor financiering van onderzoek naar geothermie vanuit de lopende begroting (met 100.000, -), maar verdere financiering nodig is voor een bredere uitrol, aanvullend of vooruitlopend op de landelijke WIS-subsidie;*

3180

3185

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In te zetten op de stimulans van gebruik van geothermie als warmtebron in de gebouwde*
- *omgeving;*
- *Een regeling van €600.000 uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen;*
- *Te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkeling het best kan bevorderen;*
- *Waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker;*
- *Dit bedrag van €600.000 op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve.*

3190

3195

En gaan over tot de orde van de dag.

3200 *Ondertekening: Nicole van der Waart (GroenLinks), Emre Kanik (D66), Julia Schneemann (Vlt), Chris Vonk (PvdA), Dennis Heijnen (CDA), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3205 Dan ga ik naar mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb hier een apparaatje meegenomen dat voor heel veel van u, als u van klussen houdt, wel bekend is. Dit is namelijk een meetlat. [...] Nee, een duimstok kan ook nog anders scharnieren. Maar dit is gewoon een meter, en die is gestandaardiseerd. Die kun je voor een heleboel dingen gebruiken: om ergens langs te leggen om te kijken of de afmeting klopt. Nou hebben wij als SP ook een meetlat en die heet ons beginselprogramma Heel de mens. Daarin zitten drie kernwaarden. Die kernwaarden zijn: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Mijn droom is nog steeds dat die meetlat van de SP voor iedereen zal gaan gelden.

3215 Als je nu goed kijkt naar wat er allemaal gebeurt in ons land, misschien ook wel in de hele wereld, dan zie je dat er heel veel nadruk wordt gelegd op economie. En economie heeft een keerzijde. Die is namelijk schadelijk voor mens, milieu en natuur. Dat kun je ontkennen, daar kun je heel moeilijk over doen, maar het is wel zo. Dat betekent dus dat je heel goed moet nadenken over, welk besluit je ook neemt: gaat dit een keerzijde hebben? Dus: schade voor mens, milieu of natuur? Nou, ik vind dat nog steeds veel te weinig. Stemmen wij nou nooit hier? Of stemmen we altijd tegen? Nou, dat is niet zo, want we hebben natuurlijk die meetlat. Op het moment dat er voorstellen komen die juist de goede kant opgaan, waarvan je zegt 'nou, dat is een stapje in de richting van menselijke waardigheid of solidariteit of noem maar op', dan stemmen wij mee.

3225 We hebben dus ook al vooraf steun gegeven aan verschillende moties. U hebt onze naam voorbij horen komen bij degenen die de moties ook letterlijk al opnoemden. Dat doen wij. Er komen straks nog meer moties voorbij. Daar doen we van harte aan mee. Sommige zijn we zelfs mede-indiener. Het zijn natuurlijk kleine stapjes, maar elk stapje in de goede richting is er één.

3230 En dan komen we nu aan de antwoorden op de interrupties. Goed. Dank u.

3235 De heer **TERWAL** (VVD): Nou, misschien sta ik er al wel tussen. Ik weet niet wat voor voorspellend inzicht u hebt. Ik sloeg even aan op het verhaal dat de economie, even het containerbegrip zoals u dat bezigt, schadelijk zou zijn voor mens en milieu. Maar ondertussen zegt u dat een van uw waarden een menswaardig bestaan is. Bent u het nu met mij eens, mevrouw Alberts van de SP, dat juist die economie voor heel veel banen zorgt en dat een mens die een baan heeft ook in een menswaardig bestaan kan voorzien?

3240 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dit vraagt wel een iets genuanceerder antwoord, want de economie die banen schept, heeft er nu voor gezorgd dat wij bijna één miljoen arbeidsmigranten hebben geïmporteerd om dat werk te doen. Je kunt je afvragen in hoeverre dat nou meewerkt aan het menselijker maken. Nee, arbeidsmigranten hebben geen menselijke arbeidsomstandigheden. Of dat beter is voor het milieu: er wordt nog regelmatig gewerkt met allerlei bestrijdingsmiddelen. U begrijpt dat het aspect waar ik over struikel, is dat de economie een drijfveer heeft, namelijk winstmaximalisatie. En winstmaximalisatie is de dood in de pot.

3250 De heer **TERWAL** (VVD): Nou voorzitter, ik ga hier met mevrouw Alberts geen hele economische verhandeling bezigen, maar ik ben in ieder geval blij om te horen dat er een nuancering was. En over arbeidsmigranten zijn wij het als VVD ook eens dat die arbeidsomstandigheden beter kunnen. Dat is ook een van de redenen dat wij onder andere de motie van de PvdA zullen steunen.

3255 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, ik had het dus over kleine stapjes die de goede kant opgaan. Ik wil er grotere van maken natuurlijk, dat kunt u zich voorstellen, maar ik ben daarin een realist wat dat betreft. Dan denk ik: zevenmijlslarzen zijn alleen maar in het sprookje van

3260 Klein Duimpje. Grote stappen, gauw thuis. Dus ik ga mee met dat soort zaken. Ik vind het jammer dat er niet nog meer interrupties zijn, maar dit terzijde. Ik hoor regelmatig: nee, het kan niet, want daar hebben we het geld niet voor. Nee, dat kan niet, want het is niet onze kerntaak. Nee, dat kan niet, want het is juridisch. Nee, dat kan niet. 'Nee' is redelijk dominant als wij met goede voorstellen komen die er juist op gericht zijn op die meetlat, die niet een meter is, maar over die drie kernwaarden gaat. Nou ja, dat. En dus heb ik verder geen uitgebreide bijdrage. Ik had hier nog graag een tijdje gestaan.

3270 De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, ik had u dolgraag geïnterrupteerd, maar ik denk eerlijk gezegd dat het niet wordt gewaardeerd door de Staten als ik dat ga doen. Maar dank voor uw bijdrage.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Misschien bij de borrel? Komt goed.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

3275 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, 50PLUS ziet dat Gedeputeerde Staten een aantal financiële risico's helder benoemen in de Kaderbrief 2027. Dat waarderen wij. De financiële positie van de provincie is verbeterd. In de commissie Bestuur is goed met elkaar van gedachten gewisseld over deze kaderbrief. Er zijn verstandige dingen gezegd en ook vandaag merken we dat ieder dat vanuit zijn eigen politieke invalshoek doet.

3280 Het zal u niet verwonderen dat wij van 50PLUS vooral wijzen op de generatie die toch wel moeite heeft om in onze samenleving een beetje menswaardig oud te worden. Ik kom daar later op terug in mijn moties. Wij hebben op drie punten een motie ingediend en we hebben een motie van D66 mede ingediend. Ik begin met het laatste.

3285 Voor 50-plussers is wonen erg belangrijk. Wij vragen aandacht voor die generatie: als zij kunnen doorstromen naar een woning die betaalbaar en kleiner is, komt daardoor de hele keten van woningen, of wonen, vrij voor andere generaties. Want we zijn er niet alleen voor de generatie die ouder wordt. Als je weet dat een aantal winkelgebieden in onze provincie kampt met leegstand en die trend zich doorzet, dan moet de provincie de desbetreffende gemeenten ondersteunen om de leegstand om te buigen naar bijvoorbeeld woningen. Ik geloof dat de heer Sijmen Mulder van D66 – dank je, het is zeer warm, excuus – dat een beetje heeft aangegeven over de aanpak Beter Benutten. Dat verdient onze steun. We dienen die motie dus ook graag mede in.

3295 Dan de structurele onderbesteding. De accountant constateert het al jaren. Het is ook al voorbijgegaan bij de Jaarstukken 2025. GS erkennen in de kaderbrief dat de trend nog niet gekeerd is. Een begroting die structureel te optimistisch is geraamd, leidt tot hogere rentelasten en een onbetrouwbaar financieel beeld. Dat klinkt een beetje pessimistisch – nadat ik net heb gezegd dat het helder verwoord was – maar dat krijg je: dan kun je het beter lezen. Wij vragen daarom meer. We dienen een motie in: 'Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028' met als dictum – en dan moet ik het allemaal lezen van de voorzitter: "GS te onderzoeken bij de aanbidding van de Begroting 2028 een bijlage op te nemen met per programma een analyse van de structurele onderbesteding over de jaren 2023-2025, de achterliggende oorzaken daarvan en de concrete maatregelen die GS treffen om de uitvoeringskracht en realisatiegraad te verbeteren." Dan lijken het wel oude cijfers, maar volgens mij is dit het enige werkbare. 2026 komt te vroeg. "Daarbij expliciet in te gaan op de vraag of de gehanteerde ramingen realistisch zijn, gezien de beschikbare ambtelijke - en uitvoeringscapaciteit, en deze analyse te betrekken bij de verdere doorontwikkeling van de planning- en control cyclus." En dat laatste stukje moet u maar lezen.

3310 **Motie 84-29 juni 2026**
Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028

3315 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constateernde dat:

- De accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat onderbesteding op programma's een jaarlijks terugkerend patroon is: 90% realisatie in 2023, 92% in 2024, 94% in 2025;
- 3320 • GS in de Kaderbrief 2027 zelf aangeven dat 'de structurele trend nog niet is gekeerd' en de renteraming al corrigeert met 90% investeringsrealisatie;
- Zowel het ministerie van BZK als de accountant GS oproepen om de begroting beter te baseren op wat de provincie daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren;
- 3325 • De Kaderbrief 2027 geen programmaspecifieke analyse bevat van de oorzaken van structurele onderbesteding, noch concrete maatregelen om de uitvoeringskracht per programma te verbeteren.

Overwegende dat:

- Een begroting die structureel te optimistisch is geraamd leidt tot overfinanciering, hogere rentelasten en een minder betrouwbaar financieel beeld voor Provinciale Staten;
- 3330 • PS hun controlerende rol effectiever kunnen uitoefenen als zij per programma inzicht hebben in de oorzaken van onderbesteding en de maatregelen om die te verminderen;
- Het principe van realistisch ramen — budget opnemen wanneer er een concreet uitvoeringsplan ligt — een heldere norm biedt die consistent toegepast dient te worden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3335 • Bij de aanbidding van de Begroting 2028 een bijlage op te nemen met per programma een analyse van de structurele onderbesteding over de jaren 2023–2025, de achterliggende oorzaken daarvan, en de concrete maatregelen die GS treft om de uitvoeringskracht en realisatiegraad te verbeteren;
- Daarbij expliciet in te gaan op de vraag of de gehanteerde ramingen realistisch zijn
- 3340 gegeven de beschikbare ambtelijke en uitvoeringscapaciteit;
- Deze analyse te betrekken bij de verdere doorontwikkeling van de planning- en control cyclus, in lijn met de aanbeveling van de accountant en de toezichtbrief van het ministerie van BZK.

En gaan over tot de orde van de dag.

3345

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

- 3350 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Een ander punt betreft de financiële signaalwaarden. De kaderbrief laat zien dat de netto-schuldquote de alertgrens van 150 procent de komende jaren zal overschrijden en dat de kapitaallastendruk in 2029 boven die tien procent uitkomt. GS monitoren dit intern, maar zonder gekoppeld PS-besluitmoment. Dat vind ik een lastige. De kaderstellende rol van PS vereist dat we niet alleen worden geïnformeerd, maar ook formeel aan zet komen als financiële grenzen worden overschreden. Daarvoor dienen we een motie in 'Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding van financiële signaalwaarden'. En
- 3355 dan komt het dictum: "GS te verzoeken bij iedere begrotingswijziging of kaderbrief, waarbij een financieel kengetal een signaalwaarde overschrijdt of dreigt te overschrijden, PS een expliciet kaderstellend besluitmoment aan te bieden. De laatste regel moet u maar opzoeken. "Hiertoe bij de Begroting 2027 een voorstel te doen voor een procedure die de koppeling tussen de overschrijding van signaalwaarden en os-besluitvorming formeel borgt. En als laatste, bij de
- 3360 aanbidding van de Kaderbrief 2028 te rapporteren hoe deze procedure is geïmplementeerd en of de netto-schuldquote en kapitaallasten zich ontwikkelen naar aanleiding van de Kaderbrief 2027."

Motie 85-29 juni 2026

Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding financiële signaalwaarden

3365

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- De Kaderbrief 2027 laat zien dat de netto schuldquote (NSQ) de komende jaren de alertgrens van 150% zal overschrijden, en dat de kapitaallastendruk in 2029 boven de 10%-alertgrens uitkomt;
- 3370 • GS in de Kaderbrief aangeven dat de financiële kengetallen op langere termijn verslechteren en mogelijk in de categorie 'risicovol' terechtkomen;
- De provincie daartoe signaalwaarden heeft geïntroduceerd als sturingsinstrument voor de financiële positie;

- 3375 • De Kaderbrief geen expliciet besluitmoment voor Provinciale Staten bevat op het moment dat een signaalwaarde wordt overschreden, maar GS dit intern monitort via de planning- en control cyclus.

Overwegende dat:

- 3380 • De kaderstellende rol van Provinciale Staten vereist dat PS niet alleen wordt geïnformeerd over financiële ontwikkelingen, maar ook formeel aan zet komt op het moment dat financiële grenzen worden overschreden;
- Monitoring door GS zonder gekoppeld PS-besluitmoment onvoldoende waarborg biedt voor tijdige bijsturing door de volksvertegenwoordiging;
- 3385 • De overschrijding van signaalwaarden een wezenlijk ander financieel regime impliceert dat een expliciete politieke afweging door PS vereist.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij iedere begrotingswijziging of kaderbrief waarbij een financieel kengetal een signaalwaarde overschrijdt of dreigt te overschrijden, PS een expliciet kaderstellend besluitmoment aan te bieden – niet alleen een informatiebrief – zodat PS kan besluiten over de inzet van bijsturingsmaatregelen;
- 3390 • Hiertoe bij de Begroting 2027 een voorstel te doen voor een procedure die de koppeling tussen overschrijding van signaalwaarden en PS-besluitvorming formeel borgt;
- Bij de aanbidding van de Kaderbrief 2028 te rapporteren hoe deze procedure is geïmplementeerd en of de NSQ en kapitaallastendruk zich ontwikkelen conform de verwachting in de Kaderbrief 2027.
- 3395

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

- 3400 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan mijn laatste punt in mijn betoog. Dat gaat over een groep inwoners die graag stilstaat bij Ketu Koti en verheugd is dat zij het niet alleen mogen vieren, maar dat de provincie hierover het vlagprotocol heeft aangepast. Een kleine blik terug in de tijd. De provincie bood in 2022 excuses aan voor het slavernijverleden bij monde van de commissaris. Een mooi en historisch moment. Ik was nog geen lid van deze Staten, maar wel een zeer trotse inwoner van de provincie. Er is daarna veel gebeurd: dialoogtafels, de provincie sponsort allerlei projecten. Die ga ik allemaal niet opnoemen. Maar als ik zeg: Spiegelboom Huis van Hilde, dat is in diverse gemeenten bij ons. Daarom sloten de vlagmomenten die begin juni in het Presidium zijn genomen zo mooi aan bij deze reeks activiteiten. Jaarlijks voert de provincie officiële vlagmomenten uit bij het provinciehuis in Haarlem om stil te staan bij ons
- 3410 slavernijverleden. Alleen dit jaar, het eerste jaar, beperkt de herdenking zich tot een besloten vlagmoment van een kwartier. U hoort allemaal dat ik dat geen recht vind doen aan die excuses en aan al die andere activiteiten. Wij dienen daarom hierover een motie in, samen met de SP en de Partij voor de Dieren, met als titel 'Ketu Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht' – bijvoorbeeld via een werkgroep uit de Staten. Het Presidium gaat zich daarover buigen als u
- 3415 akkoord gaat met deze motie, om toch een gedenkwaardige en waardige manier te vinden om Ketu Koti te herdenken.

Motie 86-29 juni 2026

Ketu Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht

3420

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateernde dat:

- 3425 • Het Presidium begin juni 2026 in meerderheid heeft ingestemd met aanpassing van het provinciale vlagprotocol en Gedeputeerde Staten dit, in overleg met het Presidium, hebben doorgevoerd, zodat bij het provinciehuis op 30 juni de vlag halfstok hangt en op 1 juli (Ketu Koti) in top;
- Provinciale Staten hierover als geheel nog geen formeel besluit hebben genomen;
- De invulling dit jaar beperkt is gebleven tot het hijsen van de vlag op 1 juli van 09.00 tot 09.15 uur, in bijzijn van enkel medewerkers van het provinciehuis en leden van Provinciale Staten,
- 3430 • Andere overheden, waaronder de gemeente Amsterdam en de provincies Zeeland, Drenthe en Groningen, hier aanzienlijk ruimer en zichtbaarder invulling aan geven.

Overwegende dat:

- 3435 • *Het herdenken van het slavernijverleden en het vieren van de afschaffing daarvan betekenis hebben voor veel inwoners van Noord-Holland en bijdragen aan bewustwording, wederzijds begrip en dialoog;*
- *Een besloten vlagmoment van een kwartier geen recht doet aan die betekenis, noch aan de excuses die de provincie op 1 juli 2022 bij monde van de Commissaris van de Koning heeft aangeboden;*
- 3440 • *Het wenselijk is dat Provinciale Staten zich uitspreken over het jaarlijks vlagmoment;*
- *Bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten de continuïteit, het draagvlak en een zorgvuldige jaarlijkse invulling kan borgen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3445 • *Het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Ketu Koti;*
- *In het najaar 2026 in gesprek te gaan met het presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.*
- *PS te informeren vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Ketu Koti 2027 gereed is*

3450 *Spreken uit dat:*

- *Het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Ketu Koti;*
- *In het najaar 2026 in gesprek te gaan met het Presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.*
- 3455 • *PS geïnformeerd worden vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Ketu Koti 2027 gereed is.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3460 *Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).*

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, 50PLUS wil een provincie die haar eigen financiële kaders serieus neemt, haar rol als volksvertegenwoordiger niet laat uithollen en haar woorden omzet in daden. We hopen op steun voor onze moties. Dank u.

3465

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Drie moties heeft u ingediend en alle drie de moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. O, mevrouw Van der Helm, u mag nog even terugkomen. De heer Heijnen, interruptie.

3470

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nog even over het vorige punt. Ik dacht: ik ga uw mooie betoog over Ketu Koti niet onderbreken. Het gaat over de kengetallen. Ik zou u toch eens willen uitnodigen om bij de Rekeningencommissie aan te sluiten, want daar wordt een zeer intensief gesprek gevoerd over een nieuwe nota Kengetallen die eraan komt, waar naar ik meen precies gebeurt wat u in uw motie vraagt. Dus ik sta hier maar even als voorzitter van de Rekeningencommissie en ik zou zeggen: van harte welkom.

3475

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Mag u daarop reageren, voorzitter?

De **VOORZITTER**: Ja.

3480

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ik volg het. Ik ben er niet altijd bij en ik volg dat ook. Ik geloof dat daar eind van het jaar een onderzoek uit voortkomt. Daar verwijst u naar. Ik zal het in beraad nemen.

3485

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Wagelaar van Partij van de Arbeid.

3490

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, we staan hier vandaag toch een beetje op een gek moment. Over twee dagen wordt namelijk formeel de landelijke PvdA opgeheven en gefuseerd met GroenLinks in PRO. Uiteraard zijn we daar heel enthousiast over, maar je wordt in zo'n week toch ook een beetje nostalgisch. Daarom zou ik vandaag toch graag willen beginnen met een citaat van een voormalige partijleider en grote progressieve denker, namelijk Joop den Uyl. Hij zei

- 3495 ooit, vijftig jaar geleden, zo mooi dat het grootste risico met dit land niet is dat er in kapitalistische richting wordt gestuurd of in conservatieve richting, maar dat er in het geheel niet gestuurd wordt.
- 3500 Voorzitter, die woorden vinden wij vijftig jaar na dato nog heel actueel. Want we zien, dat zeggen wij consequent, dat het aan allerlei kanten piept en kraakt in onze provincie. We komen woningen tekort. De vervoersarmoede neemt toe. Industrie maakt mensen ziek. De natuur staat onder druk. Wij denken dat al die problemen één ding gemeen hebben: de overheid heeft te lang vertrouwd op de vrije markt, of erop vertrouwd dat het zich vanzelf wel zou oplossen, en heeft daardoor te weinig gestuurd. Ik hoop dat u daarmee al doorhebt dat ik niet de heer Terwal ben. Want wij geloven echt dat het belangrijk is dat de overheid een stap naar voren zet en kijkt hoe zij het verschil kan maken voor haar inwoners. Wij vinden ook dat dat de leidende vraag zou moeten zijn voor wat wij hier in het middenbestuur doen. Niet: wat zien wij in een rapport staan als kerntaken? Maar: waar kunnen we gemeenten ondersteunen? Waar kunnen we zorgen dat we echt een stap naar voren zetten om de inwoners te geven waar zij recht op hebben, zodat we Noord-Holland een stapje eerlijker maken?
- 3510 We zijn heel blij met hoe we dat de afgelopen drie jaar hebben gedaan in ons Verbindend Vooruit-cluppie, zal ik het maar noemen. Maar we zijn ook heel blij dat deze kaderbrief nog financiële ruimte biedt om daar in het laatste jaar nog een stapje extra in te zetten. De heer Wallaart heeft dat ook duidelijk aangegeven in de commissie, maar wij zien echt dat je de komende jaren elk jaar weer geld overhoudt, waarbij de ramingen er nog van uitgaan dat we het
- 3515 hele bedrag uitgeven zoals in de begroting en de kaderbrief staat, terwijl we in de praktijk weten dat er natuurlijk altijd onderbesteding is en dat daarom ook de financiële kengetallen, zoals de netto-schuldquote, een stuk minder hard oplopen dan weergegeven in de grafieken.
- 3520 Wij denken dus echt dat deze kaderbrief een mooie kans biedt om een paar dingen te doen waarmee we echt nog wat verschil kunnen maken. Dat zou ook mijn antwoord zijn op Volt: de samenhang tussen die voorstellen is dat we echt gekeken hebben waar je met een relatief klein incidenteel bedrag toch echt iets kunt bijdragen aan de situatie in Noord-Holland. Daarbij willen wij specifiek aandacht vragen voor drie thema's.
- 3525 Allereerst is dat de positie van arbeidsmigranten in deze provincie. Mijn collega's Oulad Hadj en Karar vragen hier al langer aandacht voor via een discussienota en ook een initiatiefvoorstel dat straks op de agenda staat om de omgevingsverordening te wijzigen. Omdat we echt zien dat deze mensen een heel belangrijke bijdrage leveren aan onze economie. Maar nog veel belangrijker: het zijn gewoon mensen, het zijn inwoners van Noord-Holland en daarom hebben
- 3530 zij ook gewoon recht op goede, menswaardige huisvesting, om het zo mooi in de woorden van mevrouw Alberts uit te drukken. Helaas zien we nog te vaak dat dat onder druk staat en dat dit er ook vaak toe leidt dat arbeidsmigranten bijvoorbeeld dakloos worden nadat ze hun werk verliezen. In het algemeen is er gewoon veel meer sturing nodig om ervoor te zorgen dat huisvesting op orde komt. Gedeputeerde Beemsterboer refereerde er ook al aan in de commissie
- 3535 dat hij in zijn tijd als wethouder in de gemeente Schagen heeft ervaren hoe waardevol het was dat de provincie daar echt een coördinerende rol pakte, door met een aantal ambtenaren samen met gemeenten te werken aan goede huisvesting voor al die arbeidsmigranten. Het lijkt ons heel mooi als wij die taak weer kunnen oppakken. Daarom komen wij met een motie, samen met GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66, met het volgende dictum: "Verzoeken Gedeputeerde
- 3540 Staten weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten ter bevordering van het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingsprogramma's en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken; initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op huisvesting van arbeidsmigranten; afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4 2026; aandacht voor arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden, zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen; dit bedrag op te nemen in de Begroting 2027 en dat te dekken uit de algemene reserve; en jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren." U hoort dat misschien ook nog wel in
- 3550 samenhang met de moties van vandaag: de dicta zijn allemaal vrij lang, maar we denken dat dit allemaal belangrijke punten zijn om mee aan de slag te gaan.

Arbeidsmigranten in Noord-Holland

3555 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

- Ieder mens recht heeft op een dak boven het hoofd;
- 60% van alle dakloze mensen arbeidsmigrant is;
- Arbeidsmigranten menswaardige omstandigheden verdienen;
- 3560 • Dakloosheid de leefbaarheid en veiligheid van buurten onder druk kan zetten;
- Er een groot tekort is aan huisvesting voor arbeidsmigranten;
- Gemeenten vaak een gebrek aan capaciteit en kennis hebben met betrekking tot het thema arbeidsmigranten;
- Deze problematiek gemeentegrenzen overstijgt en een provinciale regierol daarom van toegevoegde waarde is.

3565

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Holland in het verleden al heeft samengewerkt met gemeenten op het gebied van huisvesting voor arbeidsmigranten;
- Provincie Limburg inzet op betere samenwerking, registratie en zicht op verblijfplaatsen van arbeidsmigranten, zodat gemeenten gerichter kunnen toezien en handhaven op onveilige of illegale huisvesting;
- 3570 • Provincie Limburg een plan van aanpak heeft opgesteld voor de begeleiding en opvang van dakloze arbeidsmigranten;
- Uitzendbureaus een grote rol kunnen spelen in het voorkomen van dakloosheid onder arbeidsmigranten;
- 3575 • Een meer eenduidig beleid binnen gemeenten kan helpen om arbeidsmigranten te huisvesten.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten, ter bevordering van
 - Het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingprogramma's en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken;
 - Initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op de huisvesting van arbeidsmigranten;
 - Afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4-2026;
 - Aandacht voor arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen.

3580

3585

3590

- Voor de benodigde provinciale inzet 175.000, - per jaar te reserveren voor een looptijd van vier jaar;
- Dit bedrag op te nemen in de begroting 2026 en te dekken uit de algemene reserve.
- Jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

3595

Ondertekening: Tim Wagelaar en Amar Karar (PvdA), Paul de Graaf (GroenLinks), Remine Alberts-Oosterbaan (SP), Dennis Heijnen (CDA), Yvonne Buit (ChristenUnie) en Laurien Berkvens (D66).

3600

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan een tweede punt waarvoor we aandacht vragen is de toenemende vervoersarmoede in Noord-Holland. Want we zien nog te vaak dat voor veel inwoners de grootte van de portemonnee uitmaakt in hoeverre je mee kunt doen aan het maatschappelijk leven, omdat je je simpelweg geen buskaartje kunt veroorloven om naar familie, vrienden of wat je ook maar wilt gaan doen in de rest van Noord-Holland te gaan. Aangezien het openbaar vervoer – volgens mij is iedereen het daarover eens – echt een kerntaak is van de provincie en we echt denken dat je hier een verschil kunt maken, hopen we dat we hiermee aan de slag kunnen. We vinden dat ook niet meer dan logisch, omdat we in november 2024 hier in de Staten het tarievenkader hebben vastgesteld. Bijna unaniem. Alleen de SP stemde toen tegen omdat er ook een lichte verhoging van de tarieven in zat. Onderdeel van dat kader was ook nadrukkelijk dat er gewerkt zou worden aan een ov-product voor minima, waarmee zij gratis openbaar vervoer zouden kunnen gebruiken, of in ieder geval voor een beperkt bedrag. Het is ondertussen alweer bijna twee jaar geleden dat we dat tarievenkader aannamen. Dat was voor ons echt een

3605

3610

belangrijke reden om daarmee in te stemmen. Dus hierbij de dringende oproep aan de gedeputeerde om met een toezegging te komen wanneer we hier concrete resultaten kunnen verwachten, omdat we echt hopen dat we hiermee in het aankomende jaar van deze periode nog
3615 slagen kunnen maken.

De heer **TERWAL** (VVD): Deze had de heer Wagelaar waarschijnlijk wel zien aankomen. Eigenlijk drie heel kleine, korte vragen. 1, is de heer Wagelaar het met de VVD-fractie eens dat er ook minima in landelijk gebied wonen waar het ov helemaal niet rijdt? 2, is de heer Wagelaar het met
3620 ons eens dat ook deze mensen geholpen moeten worden? Die hebben ook last van vervoersarmoede en hebben alleen maar een auto. En 3, is de heer Wagelaar het dan ook met de VVD eens dat je dus ook iets aan de opcenten moet doen, namelijk die verlagen, om ook deze minima tegemoet te komen die alleen een auto hebben en geen openbaar vervoer?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou ja, allereerst zijn we het er uiteraard mee eens dat er iets moet gebeuren voor de auto. Daarom stemmen we ook altijd in met de voorstellen in het IMPI en hopen we ook echt dat we de komende jaren kunnen werken aan de bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland en het landelijk gebied. Ik ben het er niet mee eens dat dat per definitie betekent dat je de opcenten moet verlagen. Volgens mij kunnen we ook prima aan een vorm van
3630 herverdeling doen door daar belasting te innen en die op andere punten te gebruiken. Dat zal voor een deel gaan naar de auto, naar de wegen, maar voor een deel vinden wij ook naar het openbaar vervoer voor minima. En het is misschien wel aardig erop te wijzen dat de hoogte van de opcenten natuurlijk ook gekoppeld is aan het gewicht van auto's. Dus daar zit ook weer een stukje mooie nivellering in: hoe zwaarder en groter de bak, hoe meer je betaalt. Daar kunnen we
3635 uiteraard ook goed voor zijn.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een iets andere vraag aan de heer Wagelaar. Namelijk of wanneer meer mensen in staat worden gesteld om deel te nemen aan het openbaar vervoer, dat het volledige openbaar vervoer ten goede komt, omdat we
3640 nog steeds werken met vraagsturing in plaats van zogeheten aanbodsturing. U begrijpt: wij kijken op een andere economische manier naar het openbaar vervoer. Vindt u dat?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Daar kan ik de SP uiteraard direct gelijk in geven. Ik denk ook dat het heel mooi is als je op deze manier openbaar vervoer toch meer een soort recht van de inwoner maakt. Door te zorgen dat alle groepen meedoen, zal dat uiteraard ook leiden tot meer gebruik. En daardoor kun je ook beter buslijnen in stand houden die heel belangrijk zijn voor het landelijk gebied. Daarmee hoop ik alvast tegemoet te komen aan de interruptie van de opvolger.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Nee, want ik ben van het autorijden. En ik hoorde u net iets zeggen in de geest van een mooie grote auto. Maar die mooie grote auto's zijn tegenwoordig vaak elektrisch en heel erg zwaar. Vindt u dan dat die korting moeten krijgen op de opcenten of de
3650 wegenbelasting?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dat is een goede vraag: vind ik dat elektrische auto's korting moeten krijgen op de wegenbelasting? Ik denk in principe dat het goed is om op allerlei manieren elektrisch rijden te stimuleren. Ik vraag me af of een apart tarief in de opcenten daarbij weer gaat helpen, of dat je het dan onnodig complex maakt. Maar het was misschien ook meer bedoeld als
3655 geintje, hoor, dat we op die manier aan nivelleren doen vanwege de opcenten.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel. Een heel sympathiek voorstel. Ik heb u net horen zeggen dat we allemaal incidentele bestedingen doen om structurele verbeteringen door te voeren. Hoe gaat dit op de lange termijn geborgd worden zonder dekking?

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, daar ging ik ook naartoe. Onze oproep aan de gedeputeerde is ook echt om dit in samenspraak met gemeenten te doen. Die hebben natuurlijk ook een uitgebreid bedrag voor het sociaal domein, misschien vaak vele malen groter dan wij in totaal als provincie aan begroting hebben. We kunnen ons dus ook best voorstellen dat je als provincie uiteindelijk zorgt dat je het mogelijk maakt, waarna je als gemeente vervolgens datzelfde product kunt afnemen. Al zouden wij er natuurlijk ook groot voorstander van zijn als mevrouw
3665

3670 Schneemann bij de begroting met een amendement komt om dit meerjarig structureel te bekostigen.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, ik hoor dat de bal vooral verlegd wordt en dat we ons verliezen in hoop. Dank u wel.

3675 De **VOORZITTER**: Meneer Wagelaar, gaat u verder.

3680 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, de bal wordt op de korte termijn concreet verlegd naar de gedeputeerde, van wie ik hoop dat hij zo meteen in de eerste termijn met een duidelijk verhaal komt over hoe hij opvolging geeft aan dit tarievenkader. Mocht dat niet zo zijn, dan overwegen we om daar misschien nog met een motie te komen. De heer Heinen. Ja, voorzitter, dank. U verwijst naar uw gedeputeerde en u heeft volgens mij, als , of een amendement.

3685 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. U verwijst naar uw gedeputeerde. U heeft, volgens mij, als ik juist ben geïnformeerd, met GS de afspraak dat zij dan binnen hun eigen begroting in de basis aan de slag gaan, voordat zij gaan kijken of er elders ook geld vandaan te halen valt. U zegt: ik wil het voor een groep gratis aanbieden. Dat klinkt op zichzelf nuttig en sympathiek. Maar dat betekent dus dat het ergens vandaan moet komen. Als dat binnen de eigen begroting is, bent u dan ook bereid buslijnen op te heffen om ze voor anderen gratis te maken?

3690 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, dat is een goede vraag. Ik denk dat dat in eerste instantie helemaal niet aan de orde zal zijn, omdat je, denk ik, best van gemeenten een significante bijdrage kunt vragen om dit mogelijk te maken. Daarbij denk ik dat er ook best wel ruimte zit. Het Programma Openbaar Vervoer had het afgelopen jaar een onderbesteding van bijvoorbeeld zeven miljoen euro. Als je daarmee aan de slag zou gaan, zou je best een eind op weg zijn. Ik denk niet dat we nou direct moeten doen alsof gratis openbaar vervoer voor de één weer ten koste gaat van de bereikbaarheid van de ander. Volgens mij is dit gewoon een belangrijke taak, waar we bereid moeten zijn geld in te steken. En die groepen tegenover elkaar zetten, helpt daarbij niet, denk ik.

3700 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik vind uw optimisme mooi, maar ik vrees dat gemeenten, die bijna allemaal een tekort op het sociaal domein laten zien, niet opeens met de portemonnee staan te rammelen. Dus ik vraag u toch om uw vraag aan GS goed te formuleren: waar moet dat geld vandaan komen? Want ik denk dat we dan tot een echte discussie kunnen komen.

3705 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, ik neem aan dat Gedeputeerde Staten hierover ook hebben nagedacht. Het was natuurlijk, ik zei het al, twee jaar geleden onderdeel van dat tarievenkader. Dat hebben we toen bijna Statenbreed vastgesteld. Dus ik zou bijna zeggen: in dat opzicht snap ik alle interrupties ook niet, want volgens mij hebben bijna alle partijen daar toen vóórgestemd. Maar ik ben wel benieuwd om van het college te horen hoe dit zit met financiering en of er een extra bedrag bij moet. Op basis daarvan kunnen we dit debat in de tweede termijn goed verder voeren.

3710 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

3715 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Helemaal goed. Dan was dat dus het tweede belangrijke punt voor ons: gratis openbaar vervoer voor minimum inkomens, minima.

3720 Tot slot, voorzitter, nog een onderwerp waarmee we ook echt het verschil kunnen maken: de verduurzaming van sportverenigingen en maatschappelijk vastgoed. We hebben in het verleden gezien dat je daar als provincie met relatief kleine bedragen echt een grote bijdrage kunt leveren, doordat je verenigingen helpt in hun voortbestaan, maar ook een bijdrage levert aan de klimaatcrisis die we zo nodig moeten bestrijden. Dus wij denken: als er meer aandacht komt voor deze drie onderwerpen die ik net heb aangedragen, maken we meneer Den Uyl trots doordat we echt weer eens gaan sturen als provincie. En dat zou toch wel heel erg mooi zijn in deze historische week. Dank u wel.

3725 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Buit van de ChristenUnie.

3730 En u heeft één motie ingediend. Daar stond u daarop te wachten waarschijnlijk. En die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3735 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, de kaderbrief schetst de financiële ontwikkelingen die passen bij de fase waarin we ons nu bevinden, namelijk het laatste jaar van deze coalitie. De financiële situatie is gunstiger, er wordt in een paar zaken geïnvesteerd en voor de rest is de coalitie redelijk terughoudend. Gelukkig was er toch wel wat onderhandelingsruimte, waar we blij mee zijn. We willen graag drie punten uit de kaderbrief uitlichten.

3740 Allereerst vinden we het belangrijk dat we goed voor de natuur in Noord-Holland zorgen. Daarom vinden we het goed dat er in de kaderbrief aandacht is voor de realisatie van het NNN. Echter, we vinden het ook belangrijk dat natuur toegankelijk is voor iedereen. We willen graag pleiten voor iets meer ambitie, heel specifiek over het stimuleren van natuurtoiletten. In de PS-vergadering van 30 maart hebben we hier al een motie over ingediend en vervolgens aangehouden, omdat we het resultaat bij de jaarrekening wilden afwachten. Gezien het positieve resultaat lijkt het ons
3745 mooi om dit nu te realiseren. Daarom dienen we samen met GroenLinks en PvdA een motie in om deze natuurtoiletten daadwerkelijk te realiseren met het volgende dictum: "De realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren. Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling, bijvoorbeeld voor maximaal tien toiletten, waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en de eerste paar
3750 jaar onderhoud van natuurtoiletten. Hiervoor 50.000 euro op te nemen in de Begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve. Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL Fonds en tbo's en deze regeling onder de aandacht te brengen van tbo's en gemeenten."

3755 **Motie 88-29 juni 2026**
Realisatie Natuurtoiletten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 3760 • *Het belangrijk is dat recreatie- en natuurgebieden voor iedereen toegankelijk zijn;*
- *Het op dit moment niet vanzelfsprekend is omdat bezoekers op veel plekken niet makkelijk naar een toilet kunnen;*
- *Dit met name de Noord-Hollandse inwoners hindert die maag-lever-darm patiënt zijn;*
- 3765 • *Het ontbreken van toegankelijke toiletten is voor hen een hindernis om van de natuur te genieten;*
- *De provincie Utrecht een subsidieregeling voor natuurtoiletten kent waarmee 60% van de kosten voor plaatsing en de eerste 5 jaar beheer worden gedekt.*

Overwegende dat:

- 3770 • *Er een oplossing is, namelijk de plaatsing van een zogenaamd 'natuurtoilet', een toiletvoorziening die niet afhankelijk is van water, stroom of riolering;*
- *De plaatsing van zulke toiletten nabij natuur- of recreatiegebieden waar geen andere toiletvoorzieningen zijn de toegankelijkheid van natuur kan vergroten;*
- *Veel gemeenten en TBO geen mogelijkheden zien om natuurtoiletten te plaatsen vanwege de kosten voor installatie en beheer.*

3775 *Voorts overwegende dat:*

- *Er geen budget beschikbaar is in de natuurportefeuille;*
- *Een tijdelijke subsidieregeling gefinancierd kan worden uit incidentele meevallers;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3780 • *De realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren;*
- *Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling (bijv. voor maximaal 10 toiletten) waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en eerste paar jaar onderhoud van natuurtoiletten;*
- *Hiervoor 50.000 euro op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve;*
- 3785 • *Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en tbo's;*

- Deze regeling onder de aandacht te brengen van tbo's en gemeenten.
En gaan over tot de orde van de dag.

3790

Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Ruchama Bwefar (GroenLinks) en Marloes ten Ham (PvdA).

3795

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Als tweede vinden we het erg belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen en specifiek in te zetten op energiebesparing. Daarom vinden we het goed dat GS in de kaderbrief middelen hebben gereserveerd voor het Energiebesparingsakkoord. Echter, we misten de klimaatmaatregelen uit de voortgangsrapportage Klimaat, die uitgevoerd worden vanuit de lopende begroting, in de kaderbrief. Het lijkt ons goed om ze toe te voegen onder beleidsontwikkeling, zonder financiële gevolgen, om zo een duidelijk overzicht te creëren en grip te houden. Daarom dienen we samen met Volt en D66 het volgende amendement in: "Om aan hoofdstuk 3.5 toe te voegen: 3.5.6 Implementeren bijsturingsmaatregelen Voortgangsrapportage Klimaat 2026. De provincie werkt aan een meerjarige klimaatbeleidscyclus waarin plannen, uitvoering, monitoring en besluitvorming beter op elkaar aansluiten. De Voortgangsrapportage Klimaat laat de voortgang zien op de provinciale klimaatdoelen: een reductie van broeikasgasuitstoot van 55 procent in 2030 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale provincie in 2050. De provincie gaat in de jaren 2026 en verder de volgende maatregelen uitvoeren die bijdragen aan het behalen van de doelen en die worden gedekt uit de lopende begroting. Gaat u ervoor zitten, want er komt een hele opsomming: Energieplanologie; gemeentelijke en provinciale participatie in verkenning zoekgebied voor nieuwe elektriciteitsinfrastructuur; Loket Zon op Dak; Agri-PV stimuleren; zonnebuffers; subsidie Solar Carports; verruimen regels voor repowering van bestaande windturbines; extra zoekgebieden windenergie; inzetten provinciale instrumenten ten behoeve van windenergie; geothermie; isolatie, warmtenet en individuele oplossingen; regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit; uitwerking van de maatregelenpakketten: deelmobiliteit, MaaS en hubs; verduurzaming logistiek; werkgerelateerde personenmobiliteit; ondersteuning van gemeenten voor duurzame aanleg en beheer van infrastructuur ten behoeve van mobiliteit; algemene duurzaamheid bij subsidieregelingen, ook mobiliteitssubsidies; Clean Energy Hubs; energieconsultant verduurzaming glastuinbouw; onderzoek naar effecten van lopend beleid en verkenning van behoefte aan aanvullende maatregelen; hergebruik nutriënten uit rioolwater; koolstofvastlegging in minerale landbouwbodems; pilot koolstofvastlegging op veen, en gaan over tot de orde van de dag.

3800

3805

3810

3815

3820

Amendement 14-29 juni 2026 Klimaatmaatregelen in Kaderbrief

3825

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

Overwegende dat:

3830

- In de Voortgangsrapportage Klimaat meerdere maatregelen genoemd zijn die gefinancierd worden uit de lopende begroting;
- De Kaderbrief zowel de financiële als beleidsmatige kaders voor de begroting 2027 schetst en de gevolgen voor de begroting van 2026.
- De voornemens om de maatregelen uit de Voortgangsrapportage Klimaat uit te voeren in de Kaderbrief ontbreken.

3835

Besluit:
aan hoofdstuk 3.5 de volgende tekst toe te voegen:

3840

3.5.6 Implementeren bijsturingsmaatregelen Voortgangsrapportage Klimaat 2026

De provincie werkt aan een meerjarig klimaatbeleidscyclus waarin plannen, uitvoering, monitoring en besluitvorming beter op elkaar aansluiten. De voortgangsrapportage klimaat laat de voortgang zien op de provinciale klimaatdoelen: een reductie van de broeikasgasuitstoot van 55% in 2030 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale provincie in 2050. De provincie gaat in de jaren 2026 en verder de volgende maatregelen, die bijdragen aan het behalen van de doelen en die worden gedekt uit de lopende begroting, uitvoeren:

3845

- *Energieplanologie*
- *Gemeentelijke en provinciale participatie in verkenning zoekgebied voor nieuwe elektriciteitsinfrastructuur*
- 3850 • *Loket zon op dak*
- *Agri-PV stimuleren*
- *Zonnebuffers*
- *Subsidie solar carports*
- 3855 • *Verruimen regels voor repowering van bestaande windturbines*
- *Extra zoekgebieden windenergie*
- *Inzetten provinciale instrumenten t.b.v. windenergie*
- *Geothermie*
- *Isolatie, warmtenetten en individuele oplossingen*
- 3860 • *Regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit*
- *Uitwerking van de maatregelenpakketten: deelmobiliteit, MaaS en hubs*
- *Verduurzaming Logistiek*
- *Werkgerelateerde personenmobiliteit*
- *Ondersteuning gemeentes voor duurzaam aanleg en beheer van de infrastructuur t.b.v. mobiliteit*
- 3865 • *Algemene duurzaamheid bij subsidieregelingen (ook mobiliteit subsidies)*
- *Clean energyhubs*
- *Energieconsultant verduurzaming glastuinbouw*
- *Onderzoek effecten lopend beleid en verkenning behoefte aanvullende maatregelen*
- *Hergebruik nutriënten uit rioolwater*
- 3870 • *Koolstofvastlegging in minerale landbouwbodems*
- *Pilot koolstofvastlegging op veen*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 3875 *Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Emre Kanik (D66).*

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Verder vinden we het ook goed dat GS werk maken van de Clean Energy Hubs. U hoorde ze net al voorbij komen. We begrijpen dat GS eerst wachten op de resultaten van de openstelling van het Rijk. Maar we vinden het ook belangrijk dat, mocht er geld nodig zijn in 2027 om dit te realiseren, we dat ook doen. Daarom dienen we samen met Volt, Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks de volgende motie in, met het dictum: "Uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk en de financiële consequenties in beeld te brengen."

3885 **Motie 89-29 juni 2026**
Verwerken resultaten Clean Energy Hubs

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 3890 • *De provincie Noord-Holland streeft naar een dekkend netwerk en voldoende aanbod van alternatieve duurzame brandstoffen voor de (groeierende) vraag vanuit wegtransport en binnenvaart;*
- *Hiervoor wordt een provinciale subsidieregeling opengesteld voor exploitanten van een CEH of een gemeente voor onderzoek naar of werkzaamheden voor het realiseren van een Clean Energy Hub.*

Overwegende dat:

- *De specifieke uitkering (SPUK-regeling) van het Rijk pas 1 mei bekend is gemaakt;*
- *GS momenteel bezig is met de uitwerking van de eigen subsidieregeling en de komende maanden wil benutten om lessen te leren;*
- 3900 • *GS in 2027 willen bepalen of er een aanvullende subsidieregeling nodig is en zo ja op welke wijze deze in te vullen;*
- *Er middelen gereserveerd zijn op de lopende begroting 2026, maar er momenteel geen geld gereserveerd is op de begroting 2027 voor meerjarige uitvoering van de subsidie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3905
- *Uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk;*
 - *De financiële consequenties in beeld te brengen.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

3910 *Ondertekening: Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt), Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66) en Nicole van der Waart (GroenLinks).*

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Als laatste willen we het graag hebben over mobiliteit.

3915 De **VOORZITTER**: Een moment. Er is een interruptie van mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, we hadden een vraag over de motie over de Clean Energy Hubs. Want u geeft eigenlijk aan: die SPUK-regels, die maatregelen zijn er nu en dat willen we graag in kaart brengen. Maar pleit u nu voor deze subsidies waar het Rijk op inzet, of ook voor provinciaal geld toevoegen? Dat vind ik een beetje onduidelijk in uw motie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Nou, de motie roept eigenlijk op om die resultaten terug te koppelen. En mocht er dan extra geld nodig zijn, dan kunnen GS dat beoordelen en aan ons terugkoppelen, zodat PS daarover kunnen besluiten.

3925 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Als laatste willen we het graag hebben over mobiliteit. Zoals u wellicht weet, vindt de ChristenUnie het belangrijk om een goed systeem van openbaar vervoer te realiseren. Ook de fiets is een van onze favoriete vervoersopties. We maken ons dan ook zorgen om de realisatie van de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Het geld is geen probleem, gaven GS eerder al aan. Maar hoe gaan GS ervoor zorgen dat het geld dat beschikbaar is, ook tot de gewenste resultaten gaat leiden? Dat horen we graag in de beantwoording van GS. Dank u wel.

3935 De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft drie moties ingediend en die maken alle drie onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan de heer De Weerd van fractie De Weerd.

3940 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Om te beginnen: keurige brief, een duidelijke richting van het college. Ondanks de beschikbare middelen houden GS de hand op de knip. Geen ambities toevoegen. Deze richting is al zo duidelijk dat veel fracties met voorstellen komen om toch een andere richting in te slaan. En hoewel ik vooral een VVD-signatuur in de kaderbrief lees, zie ik zelfs een voorstel van de VVD om een ambitie toe te voegen. Daarin vind ik de VVD ook, namelijk dat we de financiële ruimte moeten pakken om te investeren.

3950 Ik wil eigenlijk overgaan tot een aantal appreciaties van moties, maar ik hoorde meerdere fracties, en de heer Wagelaar in het bijzonder, toch een stukje visie neerzetten. Dus ja, dat wil ik ook eens proberen. Kijk, ik vind het belangrijk dat Noord-Holland een gezonde provincie is waar mensen, of ze nou hier vandaan komen, hier wonen of hier verblijven, de kans hebben om zichzelf te ontplooien. Dat is positieve vrijheid, en dat is iets anders dan negatieve vrijheid, waarbij het voornamelijk gaat over het ontbreken van dwang door andere mensen. In het kort: het verschil tussen een huis kunnen kopen en een huis mogen kopen. Primair vind ik dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij het individu ligt. Daarom ben ik wel liberaal. Maar in een rijke en drukke samenleving als Nederland, en Noord-Holland in het bijzonder, zie ik ook een rol weggelegd voor het collectief om bij te dragen aan die positieve vrijheid. Het collectief is georganiseerd in de politiek, waar wij hier samen zitten. Het is aan de politiek om juist die lastige afwegingen te maken ten gunste van het collectief, waarbij de kosten misschien wel bij het individu liggen. Al met al zie ik mezelf dan ook als liberaal, progressief-liberaal, ecologisch-liberaal of sociaal-liberaal. Tot slot zie ik ook een rol voor de politiek om mee te bewegen met ontwikkelingen in de samenleving. Denk aan de AI-revolutie of juist het voorbereiden op en omgaan met geopolitieke spanningen en de effecten daarvan.

- 3965 Goed, daarop alvast een paar reflecties op moties. Allereerst ben ik wel fan van motie M75 van D66, Wonen boven winkels. Succesvol beleid voortzetten. Ik ben ook fan van de motie van de VVD, motie M77, Slim verbinden van economische ecosystemen. Zinvol om daar als provincie ook een coördinerende rol in te pakken en te kijken of we daaraan kunnen bijdragen. Ik ben ook fan van motie M81 van het CDA voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Tot slot ben ik fan van motie M83 van GroenLinks voor geothermie. En ik kijk vooral uit naar de beantwoording van GS over motie M82 van de FvD. Ik ben erg nieuwsgierig. Dank je wel.
- 3970

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Vonck van Partij voor de Dieren.

- 3975 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Voorzitter, allereerst dank voor het uitstel. Helaas: dit is de bijdrage van ons Statenlid Ilona Haas, maar zij moest om medische redenen weer terugkeren naar huis. Dus ik zal haar bijdrage aan u voorlezen.

- 3980 De Partij voor de Dieren leest in de kaderbrief ambities op het gebied van natuur, klimaat en landbouwtransitie, maar ziet tegelijkertijd dat het nog te vaak blijft bij algemene voornemens zonder scherpe keuzes en concrete instrumenten. Juist nu is het moment om richting te geven en door te pakken. We willen daarom vier punten expliciet onder de aandacht brengen die wij in deze kaderbrief onvoldoende terugzien, maar die essentieel zijn voor het realiseren van provinciale doelen.

- 3985 Ten eerste agroforestry. Dit wordt door de provincie zelf erkend als een veelbelovende landbouwworm die bijdraagt aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, waterkwaliteit en voedselzekerheid. Toch zien wij dat de provincie dit momenteel vooral overlaat aan het initiatief van individuele boeren, zonder actieve ondersteuning en met onduidelijke doelen. Dat is een gemiste kans. Agroforestry kan juist een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van de
- 3990 Bossenstrategie – die ook nog onvoldoende van de grond komt – het sluit aan bij de positieve evaluatie van de Voedselvisie en helpt bij het behalen van de doelen binnen het Programma Landelijk Gebied. Daarom missen wij in deze kaderbrief een uitvoeringsprogramma. O, ja, door de warmte schiet helaas het padje even verder. Daarom missen wij in deze kaderbrief een
- 3995 uitvoeringsprogramma Agroforestry met heldere doelstellingen. Concrete instrumenten in zo'n uitvoeringsprogramma kunnen zijn: subsidieregelingen voor aanleg en begeleiding, ondersteuning bij vergunningverlening en de opbouw van een provinciaal netwerk. Andere provincies laten zien dat dit wel kan, en het past binnen bestaand beleid en bestaande
- 4000 doelstellingen voor het landelijk gebied. Als we dus serieus werk willen maken van de landbouwtransitie, dan moet agroforestry uit de sfeer van pilots worden gehaald en onderdeel worden van structureel beleid. Daarom onze motie 'Agroforestry als scharnier voor landelijke
- 4005 opgaven', met als dictum: "Verzoeken het college een uitvoeringsprogramma met heldere doelen voor agroforestry op te stellen; dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting van 2027, met als dekking de algemene reserve; en deze uiterlijk in het eerste kwartaal 2027 te delen met PS, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 90-29 juni 2026

Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

- 4010 *Constaterende dat:*

- *De landbouwworm agroforestry onderdeel is van zowel de Bossenstrategie, de Voedselvisie als het Programma Landelijk Gebied;*
- *In het PLG (pagina 26) agroforestry aan de keuze van agrariërs wordt overgelaten en de doorontwikkeling niet verder wordt ondersteund vanuit de provincie Noord-Holland;*
- 4015 • *Er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve.*

Overwegende dat:

- *De uitkomsten van de Evaluatie voedselvisie helder waren: agroforestry heeft toekomst in Noord-Holland;*
- 4020 • *De uitvoering van de Bossenstrategie nog te weinig van de grond komt, terwijl er koppelkansen liggen met de voedselvisie en klimaatadaptatie in het stimuleren van agroforestry;*

- 4025 • De provincie kan helpen agroforestry stappen verder te brengen, bijvoorbeeld met het opzetten van een netwerk, wegnemen van belemmeringen bij vergunningverlening, een subsidieregeling (ontwerp, beplanting en begeleiding in de eerste fase), een verankering in de Omgevingsverordening en versterking van de positie in de markt, zoals in Noord-Brabant al succesvol wordt uitgevoerd;
- 4030 • Deze vorm van landbouw ook past in de visie op kringlooplandbouw van deze coalitie en nieuw en kansrijk ondernemerschap biedt;
- Agroforestry duidelijk helpt in het halen van de PLG-doelen en het vergroten van voedselzekerheid;
- Deze ten goede komt van meerdere provinciale doelen, zoals verbeteren waterkwaliteit, uitvoering transitiepad biologische landbouw, herstel van natuur, bossenstrategie en klimaataanpak.
- 4035 Verzoeken Gedeputeerde Staten:
 - Een Uitvoeringsprogramma met heldere doelen voor agroforestry op te stellen;
 - Dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;
 - En deze uiterlijk in het eerste kwartaal 2027 te delen met PS.
- 4040 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

4045 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor uw inbreng. Maar hoe verklaart u het dan dat u nu agroforestry wilt stimuleren, terwijl er ook al best bij veel projecten de stekker uit is getrokken omdat het financieel niet uit kan? Ik snap dat het uw woordvoering niet is, maar toch heb ik deze vraag.

4050 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. Wat wij voorstellen, is een verkenning om te kijken waar de mogelijkheden liggen en op basis daarvan een uitvoeringsprogramma. Volgens mij is dat nog nooit gebeurd en ligt dat er niet. Als reden werd ook het ontbreken van ambtelijke capaciteit gegeven. Nou, daar bieden wij een uitweg voor, omdat wij dat willen neerleggen bij een extern bureau en aan hen willen vragen wat daar de mogelijkheden voor zijn.

4055 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Een korte aanvullende vraag: waarom zou je dan iets willen verkennen waarvan in de praktijk al een aantal keren is gebleken dat het eigenlijk niet werkt?

4060 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dat is een goede vraag. U overvraagt mij ook een beetje, want u zegt terecht: ik ben niet de woordvoerder op dit gebied. Maar wat ik wel heb meegekregen, is dat het best ook wel kan liggen aan het ontbreken van politieke wil. En wij dachten: als dat nou zo is en er komt een verkenning waarin blijkt dat het best mogelijk is, en die verkenning kost eigenlijk helemaal niet zoveel. Wie weet dat we dan een stapje dichterbij elkaar komen.

4065 Een tweede punt van aandacht is de biologische landbouw. Laten we van stagnatie naar omschakeling gaan. De provincie spreekt ambities uit, maar ook hier blijven we al jaren steken rond vijf procent biologisch areaal, terwijl vijftien procent in 2030 door de provincie als doel wordt genoemd. Maar dat wordt tot nu toe ook aan eigen initiatief van boeren overgelaten. En dat terwijl recent onderzoek laat zien dat een aanzienlijk deel van de boeren, zeventien procent, wil omschakelen, mits de juiste randvoorwaarden aanwezig zijn, met eerlijke prijzen en

4070 ondersteuning. Ook ontbreekt in deze kaderbrief: een duidelijke strategie om dat omschakelpotentieel te benutten. Laten we inzichtelijk maken welke belemmeringen er zijn voor boeren die wel willen omschakelen, maar dit toch niet doen. En neem als provincie een actieve rol in begeleiding en stimulans.

4075 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ja, dank u wel. Een verhelderende vraag aan u. Ook deze motie snap ik vanuit uw perspectief. Maar hoe verklaart u het dan dat een grote supermarktketen onlangs is gestopt met biologische melk omdat er te weinig afname was?

4080 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nou ja, biologische landbouw gaat verder dan alleen melk. Dus ik zou dat niet als pars pro toto nemen. Tegelijkertijd heb ik ook een artikel gelezen dat met name door de discussie over toename van gifstoffen, zoals die bijvoorbeeld bij Albert Heijn in kruiden

worden aangetroffen, heel veel mensen juist nu naar Ekoplaza gaan om daar hun boodschappen te doen.

4085 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Eén correctie: u bedoelt gewasbeschermingsmiddelen zeker?

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Wat zei ik? Sorry. Ja. Ja, die neem ik voor u terug. Sorry.

4090 Ja. Oké, dus dit ontbreekt ook in de kaderbrief, terwijl juist deze omschakeling bijdraagt aan meerdere doelen: betere waterkwaliteit, minder stikstofdruk, natuurherstel en klimaatdoelen.

Voorzitter, het is niet alleen tijd om doelen te noemen, maar ook om te investeren in de voorwaarden om die doelen te halen. Daarom onze motie 'Verken omschakelpotentieel biologische landbouw', samen met Volt en D66, met als dictum: "Verzoeken het college in beeld te brengen onder welke voorwaarden agrarische ondernemers in Noord-Holland kunnen en willen omschakelen naar biologische landbouw; inzichtelijk te maken op welke manier de provincie Noord-Holland daar een actieve rol bij kan hebben; dit eveneens extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de Begroting 2027, met als dekking de algemene reserve; en de resultaten hiervan in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 91-29 juni 2026

Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden

4105 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*

Constateernde dat:

- *In de provinciale Klimaat en Energieverkenning (pKEV) een landelijke doelstelling van 15% van het landbouwareaal onder biologisch beheer in 2030 is opgenomen om aan te voldoen;*
- 4110 • *In de presentatie bij het symposium Omgevingsvisie (22 januari jl.) een doelstelling van 15% biologisch beheer van het landbouwareaal is genoemd;*
- *Een recent onderzoek in opdracht van Natuur & Milieu1 laat zien dat 1 op de 6 Nederlandse melkveehouders overweegt binnen vijf jaar om te schakelen naar biologisch, als daarvoor de juiste randvoorwaarden worden geregeld, zoals ondersteuning en een goede prijs;*
- 4115 • *Er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve.*

Overwegende dat:

- *Noord-Holland al jaren blijft steken rond de 5% landbouwareaal biologisch;*
- 4120 • *De provincie Utrecht in haar PLG het doel van 15% landbouwareaal biologisch in 2030 stelt en daarvoor keuzes maakt;*
- *Het bespoedigen van de biologische landbouw een grote bijdrage levert aan het behalen van de eigen PLG-doelen, zoals waterkwaliteit, herstel natuur, verminderen stikstofuitstoot en klimaat;*
- 4125 • *De omschakeling naar biologisch geheel of gedeeltelijk kan worden gefinancierd uit vermeden kosten die voortkomen uit de reguliere landbouw;*
- *Deze ten goede komt van meerdere provinciale doelen, zoals verbeteren bodem- en waterkwaliteit, herstel van natuur en klimaataanpak.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 4130 • *In beeld te brengen onder welke voorwaarden agrarische ondernemers in Noord-Holland kunnen en willen omschakelen naar biologische landbouw;*
- *Inzichtelijk te maken op welke manier de Provincie Noord-Holland daar een actieve rol bij kan hebben;*
- *Dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;*
- 4135 • *En de resultaten hiervan in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

4140 *Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt) en Sijmen Mulder (D66).*

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ten derde de wildopvangcentra. Dat zijn op dit moment cruciale schakels zonder structurele basis. Een gezonde natuur betekent ook zorg voor dieren die in de knel komen, vaak door menselijk handelen. Wildopvangcentra vervullen een onmiskenbaar maatschappelijke functie en we zijn hiervoor met z'n allen verantwoordelijk. Maar de realiteit is dat deze organisaties structureel ondergefinancierd zijn, afhankelijk zijn van vrijwilligers en incidentele middelen, en geen duidelijke plek hebben in het beleid. En dit terwijl hun werk toeneemt, mede als gevolg van ruimtelijke druk, verslechtering van leefgebieden en waterkwaliteit, en toenemende infrastructuur. De Raad voor Dierenaangelegenheden adviseert niet voor niets om te komen tot structurele financiering en samenwerking. Wat is er nodig? Inzet op een provinciedekkend netwerk van wildopvangcentra, afspraken tussen provincie, gemeenten en waterschappen, en een verkenning van een duurzame gezamenlijke financiering, zodat professionalisering en efficiëntie mogelijk worden. Daarom onze motie 'Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra', met als dictum: "Verzoeken het college een overkoepelende samenwerking voor de wildopvangcentra in Noord-Holland op te zetten; daarbij afspraken te proberen te maken tussen gemeenten, waterschappen en provincie; in overleg met de wildopvangcentra voor een duurzame gemeenschappelijke financiering; dit extern uit te besteden en hiervoor 50.000 euro te reserveren in de begroting van 2027, met als dekking de algemene reserve; en deze mogelijke samenwerking in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 92-29 juni 2026

Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra

4165 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*

Constateerende dat:

- *Mede door provinciaal beleid in de vorm van o.a. ruimtelijke ordening en infrastructurele projecten, het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren daarom steeds vaker in nood komen;*
- 4170 • *Wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;*
- *Deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en*
- 4175 • *belangrijke maatschappelijke diensten leveren;*
- *Er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve.*

Overwegende dat:

- *De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) adviseert om samen met de sector en andere overheden in te zetten op de zorg voor continuïteit en afspraken over structurele financiering voor wildopvangcentra;*
- *Wettelijke taakstellingen niet duidelijk zijn, maar de wildopvangcentra, de vrijwilligers en de in het wild levende dieren daar niet de dupe van mogen zijn;*
- 4185 • *In 2022 al de motie van de PvdD is aangenomen met het verzoek aan GS om overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is voor een gewaarborgde dekking en gezonde bedrijfsvoering van wildopvangcentra;*
- 4190 • *Deze motie in lijn is met voornoemde motie die nog steeds niet is afgedaan.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een overkoepelende samenwerking voor de wildopvangcentra in Noord-Holland op te zetten;*
- 4195 • *Daarbij afspraken proberen te maken tussen gemeenten, waterschap en provincie in overleg met de wildopvangcentra voor een duurzame gezamenlijke financiering;*
- *Dit extern uit te besteden en hiervoor 50.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;*
- *En deze mogelijke samenwerking in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS.*

4200 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

4205 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ons laatste en vierde punt. We willen het ook nog even hebben over het weer, want het was warm vorige week. Veel te warm. De temperatuur in ons land, maar eigenlijk in heel Europa, bereikte recordhoogtes voor mens, dier en natuur. Die zijn niet gezond en ook niet houdbaar. De noodzaak van het reduceren van het broeikasgas CO₂ wordt steeds urgenter aan den lijve gevoeld. Met de huidige pKEV-maatregelen gaan we de benodigde CO₂-reductie in 2030 niet halen. Maar er is een lichtpuntje. Zo tonen enkele bedrijven op bedrijventerreinen concrete interesse, lezen wij in de Voortgangsrapportage Klimaat, als zoekgebied voor windenergie. Een verdere verkenning van deze industriële locaties past bij de wens van de provincie om te werken aan forse opschaling van hernieuwbare energiebronnen, zoals zon en wind. Het past bij de opdracht van meervoudig ruimtegebruik en de wens voor initiatieven met draagvlak van onderaf. En wat is mooier dan een oplossing waarbij bedrijventerreinen zelf 4210 kunnen bijdragen aan de oplossing van netcongestie door lokale opwek en gebruik? Daarom dienen we samen met D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, ChristenUnie, Volt en CDA de motie 'Wind op bedrijventerreinen' in.

4220 De **VOORZITTER**: Voordat u verdergaat, misschien eerst even de interruptie van mevrouw De Sain, want dat doet ze over hetgeen u al eerder heeft verteld.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): De windmolens op bedrijventerreinen: hoe ziet u de oplossing om daar netcongestie mee tegen te gaan?

4225 Mevrouw **VONCK** (PvdD): De oplossing is dat dit lokale opwek en gebruik is. Dus de bedrijventerreinen kunnen dat onderling regelen, net zoals op enkele bedrijventerreinen. Ik geloof dat er nu twee bedrijventerreinen in Nederland zijn die op die manier functioneren. Dat kan dus een grote oplossing betekenen voor de netcongestie. Ja?

4230 Dus ik ga verder met het dictum: "Verzoeken het college om windenergie op bedrijventerreinen samen met gemeenten verder uit te werken volgens de RES-systematiek; in beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren; op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt; en PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen voor de behandeling van de Begroting 2027, en gaan over tot de orde van de dag."

4235

Motie 93-29 juni 2026

Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

4240 *Constateerende dat:*

- "Het RES doel van 6,3 TWh in 2030 onder druk staat; zonder versnelling, met name bij windenergie, hoogstens driekwart van het doel wordt gehaald." (Voortgangsrapportage Klimaat 2026 p.19);
- "De provincie werkt aan een forse opschaling van hernieuwbare energiebronnen als zon en wind, in balans met beschikbare ruimte, natuur en netcapaciteit [...] en een escalatieproces ontwikkelt om impasses te doorbreken" (ibid. p.18);
- "De Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan bevat met 18 theoretische zoekgebieden voor wind, die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen. De provincie kan ze borgen in de omgevingsverordening. Dit vraagt echter om een zorgvuldige afweging, omdat het aandragen van zoekgebieden in het RES-proces primair bij gemeenten ligt en borging door de provincie zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze."
- "Tegelijkertijd enkele bedrijven op bedrijventerreinen concrete interesse tonen als extra zoekgebied voor windenergie; industriële locaties met specifieke knelpunten kunnen daarmee alsnog kansrijk zijn voor nadere uitwerking." (ibid. p.22);
- De gedeputeerde in de vergadering van de Commissie Bestuur van 15 juni jongstleden desgevraagd aangaf dat hier nog geen programma op zit.

Overwegende dat:

- 4260 • Met deze aanpak wordt ingezet op een efficiënter gebruik van ruimte / meervoudig ruimtegebruik en een versnelling van de energietransitie in samenwerking met en op verzoek van het bedrijfsleven;
- De extra CO₂-reductie een bijdrage levert aan de provinciale klimaatdoelstellingen;
- Dit een kans is om lokale opwek en gebruik van duurzame energie te versnellen;
- Deze aanpak kan worden gekoppeld aan oplossingen voor netcongestie;
- 4265 • Bedrijventerreinen zelf aangaven bij te willen dragen aan de netcongestie door lokale opwek en gebruik (d.d. 10 april 2026 tijdens werkbezoek van de commissie Leefomgeving aan bedrijventerrein WFO).

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 4270 • Om het windenergiebeleid op bedrijventerreinen samen met gemeentes verder uit te werken, volgens de RES systematiek;
- In beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren;
- Op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt;
- 4275 • PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen vóór de behandeling van de Begroting 2027.

En gaan over tot de orde van de dag.

4280 *Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66), Nicole van der Waart (GroenLinks), Tim Wagelaar (PvdA), Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt) en Ruth Engels (CDA).*

4285 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Tot slot tekenen wij vier moties mee. We zijn allereerst blij met de aanpassingen in de motie van 50PLUS over Ketikoti. We hebben altijd al samen gestreden voor dit onderwerp en daarom is het voor ons vanzelfsprekend deze motie mee te ondertekenen. Dan tekenen we ook mee de motie van GroenLinks, Stimulans geothermie; de motie van de ChristenUnie, Clean Energy Hubs; en de motie van Volt over circulaire economie. Dat hebt u al eerder kunnen horen.

4290 Voorzitter, de rode lijn in onze bijdrage is helder. De kaderbrief bevat ambities en benoemt hier en daar een goede richting, maar mist onze inziens op cruciale onderdelen de sturing, concretisering en investeringsbereidheid die nodig zijn om die ambities waar te maken. Daarom twijfelen we ook nog enigszins of wij hier onze goedkeuring aan kunnen verlenen. De Partij voor de Dieren roept het college op om de eigen ambities serieus te nemen en daar werk van te maken. Een stapje vooruit te zetten, zoals de Partij van de Arbeid – nu nog – zegt. Daartoe stellen wij deze vier concrete stappen voor als samenhangende bouwstenen voor een toekomstbestendig Noord-Holland. Bovendien is er nu financiële ruimte. Onze moties vragen een relatief klein incidenteel bedrag. 'Peanuts' zou ik bijna zeggen, vergeleken met wat andere moties vereisen. En ze kunnen buiten de ambtelijke capaciteit om worden gerealiseerd. Dank u.

4300 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit was de eerste termijn van Provinciale Staten. Ik stel voor dat wij even een wat langere schorsing nemen, zodat alle partijen ook nog goed naar de moties kunnen kijken en gebruik kunnen maken van de gelegenheid om daar zo nodig intern of extern overleg over te hebben. Dat biedt ook de gelegenheid aan Gedeputeerde Staten om in hun eerste termijn een goede reactie te geven op alle moties. Ik stel voor dat wij om 16.00 uur verdergaan. Dus ik schors de vergadering tot 16.00 uur.

Schorsing van 15.41 uur tot 16.07 uur.

4310 De **VOORZITTER**: Beste Statenleden, wij heropenen de vergadering. Excuses, het is 16.05 uur. We zijn aangekomen bij de reactie in eerste termijn vanuit Gedeputeerde Staten. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

4315 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Eerst in zijn algemeenheid-

De **VOORZITTER**: Wilt u daar alstublieft wat rustiger aan doen? De vergadering is alweer geopend. Dank u wel.

4320 Gedeputeerde **ROMMEL**: In zijn algemeenheid maak ik graag een opmerking. We hebben het natuurlijk constant over onderbestedingen. Ik denk dat het goed is om toch te benadrukken dat een deel van de onderbestedingen ook komt door tekorten aan capaciteit. Iedere keer wanneer we, hoe goed ook bedoeld en hoe goed ook gedaan, komen met nieuw beleid, heeft dat ook invloed op de capaciteit. Ook als we taken overnemen van gemeenten, ook als we taken uitbesteden, betekent dat nog steeds dat het ambtelijke capaciteit van ons kost. Dat kan ertoe
4325 leiden dat je daardoor op andere dossiers minder capaciteit hebt en dat daardoor onderbesteding kan ontstaan. Ik wil dat toch nog maar eens benadrukken, want ik maak me daar de laatste tijd best zorgen over. U ziet het zelf ook: er zijn gewoon tekorten aan personeel. Ook als je zaken wilt uitbesteden, is in de buitenwereld niet altijd de capaciteit aanwezig die wij vragen. Dat gezegd hebbende, hoop ik dat u daar toch rekening mee zult houden. Gelet op het feit dat die
4330 onderbesteding natuurlijk ook zo hoog op de agenda staat en wij daar straks ook met onderbouwing voor komen, kunt u dan ook beter zien hoezeer die capaciteit onder druk staat.

Voor JA21. Ik heb één vraag gezien voor mevrouw Gielen en die ging over de afronding van het NNN. Dat is natuurlijk ook wel voor mij een vraag, hoor. Het is voor ons hele college. Maar het
4335 een vraag die ik overneem, ook omdat u zegt: waarom staat die 500 tot 550 miljoen niet in de kaderbrief? In de realisatiestrategie hebben we gezien dat dat tekort pas rond 2030 in de reserve Groen aan de orde komt. Dus in 2029 zullen wij ook zien in hoeverre het Rijk met geld komt, als je kijkt naar de voorstellen die gedaan moeten worden om het natuurherstel te borgen. Maar die discussie komt dus pas in 2029 aan de orde en daarom hebben wij dit ook niet in deze
4340 kaderbrief meegenomen. U hebt het al wel gezien in het programma voor de natuur.

Dan kom ik bij de moties. Even opzoeken. Ik begin met motie M77 van VVD, BBB, CDA, D66 en JA21 over het slim verbinden van economische ecosystemen. Die kunnen wij aan de Staten laten.

4345 Dan motie M78 van Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en D66: 'Slim omgaan met geld voor circulaire economie'. Daarvan kan ik zeggen: ik zie hoezeer dit aan het hart ligt, zeker bij Volt, als het gaat over die circulaire economie. Het geld dat in de kaderbrief staat, is voor het totale economische beleid. Het is goed dat u aandacht vraagt voor de R-ladder, maar ik denk dat dit het moment is om bij de uitvoeringsagenda, waarover we later nog zullen spreken, te kijken hoeveel
4350 er dan naar deze andere programma's op de ladder gaat. U heeft er ook aandacht voor gevraagd in Brussel. Hoe het geld besteed wordt voor de stimulering van het economische beleid worden nog plannen voor gemaakt. We moeten dus echt kijken waar we de middelen, die gewoon beperkt zijn, gaan inzetten. De circulaire economie heeft onze aandacht, maar ik zou dat eerder koppelen aan onze uitvoeringsagenda en ook in lijn met het toekomstbeeld van de economie.
4355 Daarmee willen we deze motie ontraden.

Dan hebben we motie M80, 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken', CDA, BBB en D66. Die laten wij aan de Staten.

4360 Dan motie M82 van Forum. U zegt: geef de helft van de onderbestedingen terug. Ik weet hoe u altijd denkt en meedenkt over financiën, ook gelet op uw financiële achtergrond. Ik denk dat het ook wel duidelijk mag zijn, en ook de bijdrage van JA21 gaf dat heel helder aan, dat wij ons geld gewoon goed moeten besparen voor de toekomst. Tariefaanpassingen hebben echt een structureel effect, maar hebben ook effecten op ons Provinciefonds. Daarmee ontraden wij deze
4365 motie.

Dan motie M84 van 50PLUS: 'Structurele analyse onderbesteding per programma bij de Begroting 2028'. We hebben het vandaag al vaker gehad over de wijze waarop wij met die onderbesteding zullen omgaan en hoe wij u daarover in de komende tijd zullen informeren. Daarmee zou ik deze
4370 motie willen ontraden, omdat- Laat het even aan ons te laten hoe wij die onderbesteding gaan verankeren en aan u zullen laten zien.

Dan hebben we motie M85 over een borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding van financiële waarden. We hebben het over kengetallen. Ik zou deze ontraden, omdat wij nog bezig
4375 zijn met de behandeling van de Nota Kengetallen. Het werd ook al door het CDA gezegd: laten we dat meenemen bij de Rekeningencommissie, waar wij uitvoeriger kunnen bespreken hoe u met die kengetallen wilt omgaan. Dat zie ik daarvoor ook als de plek. Nu is het te vroeg.

Dat waren mijn moties, voorzitter.

4380

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Beemsterboer voor zijn reactie in eerste termijn namens GS.

4385

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Voordat ik de moties langsloop die in mijn portefeuille zijn ingediend, wil ik eerst een aantal algemene vragen beantwoorden. Zowel D66 als het CDA, maar ook anderen, vroegen naar de uitvoering van de vrijdag verschenen stikstofbrief en hoe we daarop al inspelen. De provincie Noord-Holland is natuurlijk met de aanpak rond beoogde stikstofreductie en geborgd natuurherstel al een tijd bezig om juist te inventariseren en afspraken te maken met de agrarische sector en met natuurpartijen, om ervoor te zorgen dat we er klaar voor zijn. We zijn daarover ook in goed overleg met het Rijk. Het Rijk vraagt van ons ook een aantal zaken, zoals het aantonen van additionaliteit, zodat vergunningverlening weer mogelijk is, en het gesprek over de zoneringen. Dat zullen wij zeker ook doen.

4390

4395

Een aantal partijen vroeg naar de faunaschade. De ganzenaanpak waarmee we nu bezig zijn, loopt op zich goed. Ik heb de cijfers daarvan ook eerder met de commissie gedeeld. Voor de winterrust loopt, of eigenlijk is dat net afgerond, een onderzoek door Pels Rijcken naar wat de mogelijkheden daarvoor zijn. Daarover wordt u zo snel mogelijk geïnformeerd, maar of dat nog voor het zomerreces kan, weet ik niet.

4400

Verder hebben we ten aanzien van de houtduiven onder andere met LTO een goede samenwerking, waarbij zij de akkerbouwsector koppelen aan de jagerij om ervoor te zorgen dat de uitvoering van het houtduivenplan gecoördineerd verloopt. Daar zijn inmiddels goede ervaringen mee. Ten aanzien van de financiële vraag op dat onderwerp, die onder andere JA21 stelde: ja, dat is een financieel risico. Het kan zijn dat als wij beleid vaststellen waarvan wij zeggen dat het verstandig is en dat we het zouden moeten doen, en het is ook eerlijk beleid naar de sector, dit wordt aangevochten. Het zou kunnen dat het onderuitgaat. Maar wij gaan er nog steeds van uit dat we goed beleid hebben vastgesteld waar we achter staan. Dus het risico is niet nul, maar laag genoeg voor ons om te verwachten dat ons beleid gewoon standhoudt.

4405

4410

Dan met betrekking tot de moties. Motie M75, met betrekking tot wonen boven winkels en het combineren daarvan in het programma Beter Benutten. Daarbij zou ik enige clementie willen vragen qua tijd en uitvoering, omdat we het goed willen kunnen invoeren in het programma Beter Benutten. Dat loopt bijvoorbeeld ergens tot eind van dit jaar. Als ik daar instemmend geknik op zie van de indiener, dan zullen we het in die lijn uitvoeren en kunnen we de motie aan de Staten laten.

4415

Dan motie M79. Die betreft de verduurzaming en verdere verduurzaming van de bollensector. Die laten we ook aan de Staten. We zijn er positief over. De sector wil verdere stappen zetten om te blijven verduurzamen en nog minder gewasbeschermingsmiddelen in te zetten. Dat omarmen we.

4420

Motie M87 over de huisvesting van arbeidsmigranten laten we ook aan de Staten. Er werd al even aan gerefereerd dat ik vanuit een andere rol ooit goede ervaringen had met een provincie die hier toch wel een stevig geluid richting gemeenten liet horen. Dus het is goed om hier weer wat meer rol te kunnen nemen. Wel vraagt dat inzet die we elders vandaan moeten halen. Dus ik vraag u ook om dat mee te nemen in de afweging. Dat geldt trouwens voor alle moties. Nieuwe collega's aannemen kost ook gewoon tijd van mensen die druk zijn met andere zaken rondom de woningbouw. Dat gezegd hebbende laten we de motie wel aan de Staten.

4425

4430

Ten aanzien van het verzoek om afstemming met de uitzendbranche wil ik nog even aangeven dat die uitzendbranche heel divers is in dit geval. We kunnen dus met partijen in de uitzendbranche het gesprek voeren en u daarover terugkoppelen. De hele uitzendbranche, of een vertegenwoordiger van de hele uitzendbranche, is niet te spreken. Die kanttekening nog even.

4435

Dan met betrekking tot agroforestry, motie M90. Die zouden we willen ontraden, omdat die naar ons inzicht overbodig is. We hebben al een aantal pilots gedaan en als weidevogelprovincie is het

toch best lastig om te vinden. In het PLG staat wat we binnen de Bossenstrategie al doen voor agroforestry. Naar ons inzicht is dat voldoende.

4440

Dan met betrekking tot motie M91, over de verkenning van het omschakelpotentieel voor biologische landbouw. Die zouden we ook willen ontraden. We zien daar geen capaciteit voor om nu extra onderzoek uit te zetten. Via onze Voedselvisie jagen we deze markt bijvoorbeeld al aan. In het aanjagen van de markt zien we meer versnelling dan in het aanjagen van de productie.

4445

Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof.

4450

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Eerst een paar algemene opmerkingen naar aanleiding van de inbreng.

4455

De VVD sprak over de brieven die we bij de kaderbrief hebben gevoegd over de infraprojecten. Hier zijn we uiteraard al jaren mee bezig, maar ik begrijp echt wel de behoefte vanuit de Staten om meer duidelijkheid te krijgen over waar we nu staan. Daarom hebben we die duidelijkheid ook gegeven. We hebben in ieder geval een termijnagenda erbij gegeven: wanneer willen we wat met u bespreken? Daar ben ik blij mee. U hebt ook al de eerste invulling daarvan gekregen, want de quickscan zit inmiddels bij uw stukken. Daar kunt u dus kennis van nemen. Ik stel voor dat we dat daar uitgebreid met elkaar gaan bespreken.

4460

Dan de ChristenUnie over de fiets en het realiseren van de Agenda Actieve Mobiliteit. Ja, een terecht punt. Ik denk dat dit ook wel een punt raakt waarbij de financiële middelen uiteindelijk niet zozeer het probleem zijn. De regeling op zich is goed, maar we zien in de uitvoeringskracht bij gemeenten best een uitdaging. 'Dit is Fiets' is juist met name een samenwerking, een subsidieregeling, die samen met gemeenten wordt opgesteld en de projecten die we willen

4465

oppakken worden ook samen met gemeenten uitgewerkt. Maar dan zijn we ook wel afhankelijk van de ambtelijke capaciteit van gemeenten en het doorzetten. Daarover zijn we met gemeenten in gesprek, maar het blijft wel een punt van aandacht. Ik heb er nog steeds alle vertrouwen in dat we hiermee doorgaan en uiteindelijk ook kunnen doorpakken. We moeten kijken hoe we die ambtelijke capaciteit zo slim mogelijk kunnen inzetten. Wellicht zou het project Samen Slimmer Renoveren ook voor de fiets kunnen werken, door kennis en capaciteit meer met elkaar te bundelen. Daarover zijn we in gesprek.

4470

4475

Dan een ander gevoelig punt van de PvdA: vervoersarmoede, oftewel gratis reizen of in ieder geval een speciaal tarief voor minima. We hebben inderdaad het tarievenkader voor het ov vastgesteld. Dat was vooruitlopend op het landelijke tarievenkader, dat per 1 januari ingaat, het wordt aangepast, waarin ook wat wijzigingen zitten. Daar hebben we ook aangegeven een aantal specifieke tarieven te willen voorstellen, en een daarvan is een tarief voor minima. En dat we dat, de reacties van de Staten in ogenschouw nemend, met de gemeenten gaan bespreken. We hebben best lang discussie gehad met de vervoerder, in dit geval Transdev, over een speciaal tarief voor minima. Dat is best een pittige discussie geweest, kan ik u zeggen. Maar inmiddels hebben wij een voorstel ontvangen van Transdev. Nu gaat het erom: wat zijn de scenario's die we met de gemeenten kunnen bespreken? Het uitgangspunt is dat wij na het reces met de gemeenten in gesprek gaan en het scenario gaan voorleggen. Daarbij geven we heel duidelijk aan dat armoedebeleid echt een verantwoordelijkheid van de gemeenten is. Wij zijn verantwoordelijk voor het openbaar vervoer en de gemeenten mogen van ons verwachten dat we met een goed tarief voor minima komen. We zijn nu aan het broeden op wat voor product dit zou kunnen zijn en op de verdeling van de kosten. Want uiteindelijk geldt ook voor minima: gratis bestaat niet. Dus de vraag is welke bijdrage je van minima kunt vragen die ook acceptabel is, en wat de bijdrage van de gemeenten zou kunnen zijn. U hoorde wel dat het op dit moment niet het uitgangspunt is dat de provincie daaraan een bijdrage levert. Maar wij komen, en dat kan ik u toezeggen, na de zomervakantie met de scenario's. Met het scenario dat we met de gemeenten willen bespreken, komen we ook bij u terug om dat met u te delen en te bespreken.

4480

4485

4490

4495

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Veel dank voor die toezegging. Dat is heel fijn. Kunt u "na het reces" nog iets concreter maken? Is dat echt september, oktober, of wanneer verwacht u dat precies te hebben?

4500 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, ik verwacht dat dat september of oktober wordt, omdat het landelijke tarievenkader uiteindelijk in januari 2027 ingaat. Je zou eigenlijk in ieder geval de gemeenten geïnformeerd willen hebben voordat het ingaat, en de gemeenten ook de kans willen geven om eraan mee te doen. Ik wil er wel nadrukkelijk bij aangeven dat het aan de gemeenten is, want zonder de gemeenten kunnen we het sowieso niet uitvoeren. Wij kunnen een mooi product neerleggen, maar het is wel aan de gemeenten die er uiteindelijk voor moeten zorgen dat alle informatie klopt en of de gemeente er aan mee wil doen. Dus met andere woorden: wij kunnen 4505 de regeling aanbieden. Die kunnen we voor een deel ook administreren en uitvoeren. Maar het is wel aan de gemeenten om uiteindelijk 'ja' te zeggen. Dat kan dus betekenen dat de ene gemeente wel meedoet en de andere gemeente niet. Dat is wel heel nadrukkelijk de consequentie. Maar nogmaals: in september of oktober krijgt u van ons een voorstel dat we met de gemeenten gaan bespreken.

4510 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik neem aan dat u in de bespreking met die gemeenten ook meeneemt hoe het voorbeeld in Zuid-Holland werkt en dat daar gemeenten zijn die gewoon hebben meegedaan. Trouwens, allemaal. En dat dat dus goed werkt. Met andere woorden: kijk naar Zuid-Holland, draag dat aan bij de gemeenten hier en 4515 probeer ze daarmee te overtuigen dat het ook inderdaad werkt.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, het is niet alleen Zuid-Holland. Ook Utrecht heeft een speciaal product en Limburg heeft ook een product. Het zijn allemaal verschillende producten waar op een andere manier naar is gekeken. Dus ja, we zullen ook de landelijke voorbeelden met de 4520 gemeenten bespreken. Sterker nog, ik heb recentelijk in het PVB ook melding gemaakt dat we in het najaar met een voorstel gaan komen.

4525 De heer **TERWAL** (VVD): Dank, voorzitter. De gedeputeerde kent de opvatting van de VVD-fractie, overigens ook van andere fracties in de Staten, dat wij geen voorstander zijn van gratis ov voor minima. Maar ik had een vraag over uw opmerking dat u zei: uitgangspunt is dat de provincie niet mee gaat betalen. Kunt u mij een scenario schetsen waarin dat uitgangspunt verlaten wordt en de provincie wel gaat meebetalen?

4530 Gedeputeerde **OLTHOF**: Als de Staten in meerderheid besluiten om toch een bijdrage te leveren.

De heer **TERWAL** (VVD): Dat is een helder antwoord. Maar dat betekent dus ook dat in dit antwoord besloten ligt dat GS niet zelf met een voorstel zullen komen om tot een financiële bijdrage vanuit de provincie te komen.

4535 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat heeft u goed gehoord.

Voorzitter, dat zijn in ieder geval de reacties op een aantal punten die genoemd zijn. Als daar geen vragen over zijn, ga ik ervan uit dat die helder zijn.

4540 Dan even naar de moties. Motie M76, de cultuurkaart, ingediend door een aantal partijen. Ik wil die op dit moment ontraden. Niet omdat ik het er niet mee eens ben, want we zijn bezig om het in kaart te brengen. We zijn ook bezig met de cultuurkaart zoals die wordt voorgesteld. Dus ja, we moeten het in beeld brengen. Alleen, we hebben ook ervaringen met een cultuurkaart vanuit de MRA. Het is heel mooi als je iets in beeld brengt, maar dat kan alleen werken op het moment 4545 dat je het structureel bijhoudt. Dat vraagt dus ook capaciteit en een systeem dat dit ook toelaat. Want eenmaal in beeld brengen- Het verandert jaarlijks. Je moet dus zorgen dat er continuïteit in zit. Dat ga ik niet voor dit jaar, met name Q3, halen. Dat zal op zijn vroegst het eerste kwartaal van 2027 worden. Dan hebben we een beeld van: gaat dit voor ons werken of niet, en kunnen we die continuïteit ook waarborgen? Ik ben dus op zich positief over het product. Alleen of het 4550 werkt, zijn we aan het uitzoeken. U noemt nog een ander punt: de capaciteit bij gemeenten. Terecht punt. Een terecht zorg ook. Maar dat is ook onze zorg. Wij hebben ook maar beperkte capaciteit en die moeten we heel zorgvuldig inzetten. We zijn met de gemeenten bezig om cultuur op de kaart te zetten. Om dat via de cultuurkaart ook in beeld te brengen, daar willen we best op inzetten, maar dat moeten we samen doen. Maar heel eerlijk: deze motie kan ik niet 4555 uitvoeren en dat ga ik dit jaar niet meer redden. Dat zal op zijn vroegst in Q1 2027 worden. Dus nogmaals: positief, maar ik ontraad haar nu. Eigenlijk stel ik voor: houd haar nog even aan totdat we met een voorstel komen.

- 4560 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik verbaas me wel een beetje over uw reactie, want eigenlijk zeggen we in deze motie: dit is gewoon een ontzettend mooi middel waarmee we, met de juiste continuïteit en ook met de juiste ondersteuning aan kleine gemeenten, veel beter zicht krijgen op wat er nodig is op cultuur. Dus ik snap niet zo goed waarom deze motie nu wordt gezien als iets wat daar in de weg zou zitten, anders dan dat het juist een steun in de rug zou zijn om dit te gaan uitvoeren.
- 4565 Gedeputeerde **OLTHOF**: U noemt precies de twee kritische punten: met een goede continuïteit en met de juiste ondersteuning. Die ondersteuning is met beperkte capaciteit best lastig. Daar moeten we op dit moment ook met elkaar invulling aan geven. En over de continuïteit zijn we ook in gesprek om te kijken wat dat betekent. Met andere woorden: u noemt precies de kritische
- 4570 punten waarom ik op dit moment niet kan garanderen dat ik in Q3 of Q4 met een voorstel kan komen. En ik weet ook niet of het een positief voorstel gaat worden, want het kan best zijn dat de cultuurkaart zoals die nu wordt aangeboden niet het juiste product is en dat we met een ander voorstel de vraag veel beter kunnen beantwoorden. Uiteindelijk is het niet zozeer de vraag om dit product, maar wilt u eigenlijk dat via een dashboard cultuur goed in beeld is. Wij hebben zelf een
- 4575 aantal onderzoeken gedaan. Geef ons nou even de tijd om dat goed uit te zoeken. Maar nogmaals: dat vraagt capaciteit en continuïteit met name ook. Die moeten we wel kunnen waarmaken. Want een mooi product lanceren is één, maar het product in de toekomst adequaat houden vraagt iets anders.
- 4580 De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar u zou ook kunnen redeneren: als de Staten in meerderheid voor deze motie stemmen, dan zeggen zij dus: maak die capaciteit en het budget daarvoor vrij. Daarmee is het gewoon een opdracht aan GS om op die twee kritische punten, die we terecht allebei identificeren, iets te organiseren.
- 4585 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, meneer Heijnen, ik ken u goed inmiddels. Als de Staten van mening zijn dat daar geld voor beschikbaar moet worden gemaakt en een opdracht moet worden. Maar ik reageer nu op een motie die voorligt. Ik reageer nu op dit besispunt. Nogmaals, volgens mij zijn we het niet oneens, maar ik vraag alleen: geef me even de tijd om dit goed uit te werken. Of dat dan de cultuurkaart wordt zoals u haar noemt, of dat het een ander product gaat worden, dat wil
- 4590 ik de komende maanden benutten om met een goed voorstel te komen. Dus nogmaals, ik ben er niet tegen. Alleen ga ik het niet redden in Q3 of Q4. Dat wordt op zijn vroegst Q1 2027. Dan kunt u ook van mij verwachten dat er een gedegen onderbouwing komt.
- De **VOORZITTER**: Gaat u verder.
- 4595 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan motie M81, Verduurzaming vastgoed. U hebt zelf volgens mij de argumenten aangegeven waarom de vorige regeling een groot succes was. Dat de regeling is gestopt omdat de middelen goed benut waren. De voortzetting van die regeling voor drie jaar – ik ben in ieder geval blij dat die drie jaar erin zit – dat willen we aan de Staten laten.
- 4600 Motie M83 over geothermie laten we ook aan de Staten.
- 4605 Dan motie M86, Ketu Koti. Die is inmiddels aangepast. Ik denk dat u niemand hoeft te overtuigen van het belang van Ketu Koti. Ik denk dat dit college, en onze voorzitter voorop, dit een heel belangrijk onderwerp vindt. Dus het eerste punt van de motie had u kunnen weglaten, maar ik begrijp dat het erin staat, want het is een vanzelfsprekendheid dat we daarmee doorgaan. Ik lees ook punt drie met name ook dat dat een vervolg kan zijn op punt twee. Want we gaan het eerst, denk ik, in het Presidium bespreken en afhankelijk daarvan komt er een voorstel. Daarmee corrigeer ik enigszins de motie zoals die hier staat. Maar nogmaals, we kunnen de motie aan de
- 4610 Staten laten. Daarbij wil ik ook nog wel aandacht vragen voor wat u terecht hebt genoemd in uw betoog: deze provincie doet al heel veel op het gebied van het herdenken van Ketu Koti. Maar nogmaals, gelet op de motie en het dictum kunnen we haar gewoon aan de Staten laten.
- 4615 Dan nog naar motie M88, de natuurtoiletten. Ik denk dat een belangrijk punt – dat wil ik toch wel benadrukken – een natuurtoilet is één, 50.000 euro is een bedrag, maar het gaat volgens mij vooral om het woord “bijdrage aan”. Niet zozeer dat wij als provincie dit zelf oppakken, maar dat we uiteindelijk met de organisaties een bijdrage kunnen leveren aan het opzetten van. Dat is voor

ons wel heel belangrijk. Om het zelf te realiseren en te continueren is natuurlijk onmogelijk, maar het woord "bijdrage aan" maakt, denk ik, precies het verschil.

4620

Dan motie M89, de Clean Energy Hubs. Die laat ik aan de Staten. Na het reces krijgt u een terugkoppeling van de SPUK-regeling en dan kunt u daar zelf in ieder geval ook een oordeel over vellen.

4625

Dan motie M93, Wind op bedrijventerreinen. Daar kunnen we positief over zijn. Ik wil er wel één kanttekening bij maken en dat is het tijdpad. Uiteindelijk is dit onderdeel van de RES. Op het moment dat we dit naar voren halen, gaat dat ten koste van capaciteit op andere RES-dossiers. Met andere woorden: of we de termijn halen zoals die hier genoemd is, daar wil ik wel een kanttekening bij maken. Houd er dus rekening mee dat het na de begroting gaat worden.

4630

Nogmaals, we willen haar aan de Staten laten, maar wel met deze winstwaarschuwing over de termijn.

4635

Dan hebben we nog het laatste: amendement A14 over klimaatmaatregelen. Dat willen we ontraden. Alhoewel natuurlijk al die punten die genoemd zijn op zich niet nieuw zijn – het is een opsomming van – maar het zijn ook punten die allemaal al in de transitiepaden staan. Met andere woorden: ze zijn al vastgelegd in de transitiepaden. Om ze nu nog eens expliciet in de kaderbrief op te nemen, maakt dit uiteindelijk een veel zwaarder onderwerp, terwijl ze op dit moment al genoemd zijn. Dus we voeren het uit via de transitiepaden. Voor de kaderbrief: ontraden.

4640

De **VOORZITTER**: Mevrouw Buit, u heeft nog een interruptie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, want dan snap ik niet zo goed waarom er in de kaderbrief wel een hoofdstuk is gewijd aan lopende projecten. Het NNN doen we ook, maar toch staat het erin. Dus ik snap dan niet waarom dit er dan niet in staat.

4645

Gedeputeerde **OLTHOF**: Misschien gaat het er vooral om dat op het detailniveau waarop u nu een opsomming geeft van volgens mij 20, 25 punten en vraagt om dat allemaal nog eens te specificeren. Voor het NNN worden ook niet alle gebieden en alle stukjes gespecificeerd. Daar gaan we door met het NNN. Net zo goed als we doorgaan met de klimaatmaatregelen die in de brief genoemd worden. Daarom verdient het ook een hoofdstuk. Het zit hem dus vooral, denk ik, in het detailniveau waarop u nu vraagt om dit allemaal op te nemen, terwijl de klimaatmaatregelen niet ter discussie staan en ook zijn opgenomen in de transitiepaden. Dat geldt ook voor het NNN: de uitwerking zit ook op een ander dossier.

4650

4655

Voorzitter, dat waren volgens mij alle punten.

De **VOORZITTER**: Ik dank GS voor hun bijdrage in eerste termijn.

4660

De heer Mülder, tweede termijn.

Tweede termijn Provinciale Staten

4665

De heer **MÜLDER** (D66): Sorry, ik was niet aan het opletten. Kan gebeuren. Ik wil in ieder geval de gedeputeerden danken voor de vele positieve reacties op verschillende moties. Dat hebben we ook wel eens anders hier meegemaakt. We hebben wel eens meegemaakt dat hier van tevoren werd gezegd dat we überhaupt geen moties mochten indienen. Dan vind ik dit toch veel leuker.

Waar ik nog even specifiek op wil ingaan, is wonen boven winkels. Daar was een kleine technische aanpassing. Volgens mij zijn we daar al knikkend uit gekomen.

4670

Een ander punt is de cultuurmotie. Op zich snap ik u. Natuurlijk had ik liever gehad dat u had gezegd: o, wat fijn, dat ben ik al van plan – of iets in die richting – dus ik laat haar aan de Staten. Maar ik ga even in overleg, want ik heb nog niet met de heer Heijnen gesproken of we haar mogelijk kunnen aanhouden, omdat ik u ook wel begrijp dat ik zeg: Ik heb ook een brief van u gezien die volgens mij nog veel meer omvat. Volgens mij ligt die ook voor in de volgende commissie. Zeg ik dat goed? Ja, sorry, het moet allemaal via u, maar ik doe het even zo. Dan wil ik met mijn mede-indieners kijken of daar een mouw aan te passen is.

4675

4680 Het laatste wat ik nog wilde zeggen, is dat ik het enigszins apart vond, ondanks dat het een oude motie is over het openbaar vervoer voor minima. Ik vind dat op zich een sympathiek onderwerp, hoewel ik me afvraag in hoeverre dat goed en effectief is. Maar ik vind het toch ook enigszins lelijk om eigenlijk te zeggen: we hebben een heel mooi motie eigenlijk voor de bühne ingericht, terwijl de gemeenten lekker zelf moeten gaan betalen. Dat vind ik wat jammer. Ik denk dat dat een soort van jammer is.

4685 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Nou, dat moet ik dan toch even verduidelijken. Het ging hier niet om een motie, het ging hier om een tarievenkader, een goed doordacht voorstel van het college dat we hier bijna Statenbreed hebben vastgesteld en waar blijkbaar al twee jaar heel serieus uitvoering aan wordt gegeven door het college, samen met de vervoerders. Dus ik zou toch hopen dat u dat een beetje kunt rechtzetten.

4690 De heer **MÜLDER** (D66): Nee, sorry, het tarievenkader snap ik, en ik vind het heel goed dat het er is. Ik had alleen in uw bijdrage een beetje het idee dat u het aankaartte als: we moeten werk maken van gratis openbaar vervoer voor minima. Dan denk ik: ja, dat kunt u zeggen, maar wij kunnen dat uiteindelijk alsnog. Althans, GS zijn niet bereid daarvoor te betalen. Dus hoe gaan we daarmee om? Voor de rest, goed dat aan die tarievenkaart wordt gewerkt.

4695

De **VOORZITTER**: De laatste spreker was de heer Mulder. Ik geef nu het woord aan de heer Wagelaar.

4700 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, dan snap ik uw opmerking toch niet helemaal. Volgens mij hebben we net gehoord dat het college hier heel serieus mee bezig is met gemeenten, om te kijken hoe zij dit mogelijk kunnen maken en dat gemeenten dit kunnen aanbieden. Misschien kan dat ook op een manier die niet direct een financiële bijdrage vraagt. Dus kunt u de suggestie dat dit iets voor de bühne zou zijn misschien toch nog even corrigeren?

4705 De heer **MÜLDER** (D66): Het uiteindelijke resultaat zou mij kunnen overtuigen dat het niet voor de bühne is, maar ik vind het wat gek dat het een soort van onze ambitie is. Ik heb ook heel veel ambities die ik graag hier zou willen voorleggen, waarvan ik hoop dat GS bij gemeenten langsgaan om te vragen of zij ervoor willen betalen, omdat wij er geen geld voor hebben. Maar ik hoop inderdaad dat er iets uitkomt waarmee u mij kunt overtuigen dat het niet voor de bühne is.

4710

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan toch nog even, als het college dit besluit vastlegt in een voordracht die breed door de Staten wordt gedeeld, is het toch niet gek om te vragen of daar opvolging aan wordt gegeven?

4715 De heer **MÜLDER** (D66): Daarop gaf ik u al gelijk.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

4720 De heer **MÜLDER** (D66): Ik houd het hierbij, mijnheer de commissaris. Voorzitter, in dit geval.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk.

4725 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Als het college financieel verstandig doet, moet je er ook altijd voor waken dat PS dat ook een beetje overnemen. Enerzijds begrijp ik heel goed dat er best wat ambities zijn die we willen toevoegen, ook gezien de onderbestedingen die we de afgelopen jaren hebben gehad. We zullen ook zeker niet overal tegen zijn en zeker een aantal moties die hier vandaag zijn ingediend ook steunen. Ik snap dat u allemaal heel benieuwd bent welke dat dan zijn, want als JA21 een motie steunt, dan is de kans dat die wordt aangenomen over het algemeen historisch gezien altijd net even iets kleiner. Dus ja, dat is meestal geen goed teken. Maar goed, dat zult u straks merken bij de stemming, want het heeft niet zoveel zin om twintig moties langs te gaan. Wij hebben wel steeds de keuze gemaakt: is het financieel verantwoord om een motie te steunen? We zullen alleen de moties steunen waarvan we en het doel heel goed vinden en waarvan we de financiële consequenties niet te groot achten

4730

4735 voor onze financiële positie.

4740 Dan was er nog één motie waar ik even specifiek op wilde ingaan, want die triggerde mij wel een beetje. Dat is de motie van Forum voor Democratie: geef de helft van de onderbestedingen terug. Voorzitter, wat ik daar nou zo leuk aan vind, is dat die ons eigenlijk een beetje in een spagaat brengt. Je staat hier als politicus in de eerste plaats. Politiek gezien ben ik het er helemaal mee eens dat als wij inderdaad minder geld uitgeven, dat zou moeten doorstromen via een verlaging van de opcenten. Tegelijkertijd sta je hier ook een beetje als hoeder van de financiën. En wat laat je dan zwaarder wegen? Ik merk dat ik daar soms wel in doorsla, dat ik denk: als die financiën maar op orde zijn, dat moet dan de hoofdprioriteit zijn. Ik merk dat ik dat nu ook een beetje heb.

4745 Ik heb die motie gelezen en u geeft aan: er is toch 84 miljoen positief resultaat. Dan denk ik: eigenlijk was dat vóór onttrekking uit de reserves € 36 miljoen. Dus we moeten wel even de cijfers goed hebben. Vervolgens zegt u: we moeten de kerntaken goed uitvoeren, waaronder infrastructuur. Daar ben ik het helemaal honderd procent mee eens. Maar als geld niet nodig blijkt te zijn, moeten we het ook teruggeven. Daar ben ik het ook helemaal mee eens. Maar vervolgens denk ik: de reden dat we die overschotten nu juist in de algemene reserve storten, is omdat we de komende jaren moeten kunnen waarborgen dat we die grote uitgaven voor infrastructurele projecten kunnen borgen. Dan zou het hypocriet zijn als wij deze motie zouden steunen, omdat die de financiële positie geen goed doet. Dus ja, dit was wel even een spagaat die ik toch wilde toelichten vanaf deze kant. En verder hoort u straks bij de stemming hoe het balletje gevallen is. Voor uw historische kans op slagen hoop ik dat wij niet meestemmen met u.

4755

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD.

4760 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u, voorzitter. Ik keek net even op mijn weerappje. Het is 22 graden buiten, dus ik heb het op 5 december niet eerder zo warm gehad. We vieren toch een beetje Sinterklaas. Maar ik vind het wel een leuke Sinterklaas. Iedereen in de woonkamer is vrolijk en het zijn ook leuke cadeautjes. Ook omdat er een leuk cadeautje van de VVD bij zit, overigens wel mede ingediend door heel veel partijen. Laat ik niet alle moties langslopen, maar bij een aantal moties wil ik even stilstaan. Dat zijn dus ook de moties waarvan wij als VVD of mede-indiener zijn of waarvoor we vóór zullen stemmen.

4765

4770 Dat is onder andere de motie 'Wonen boven winkels'. Ja, de een zal het een druppel op een gloeiende plaat noemen, maar aan de andere kant zitten wij er wel zo in: alle kleine beetje helpen. Dus zeker steun voor deze motie.

4775 Dan de motie over geothermie. Wij zien ook in dat dit mogelijk een beproefd concept kan zijn voor het tegengaan, of deels tegengaan, van netcongestie. Dus dat is ook iets waaraan wij onze steun verlenen.

4780 De motie over arbeidsmigranten. Ook wij vinden dat de arbeidsomstandigheden beter moeten. Daar wil ik wel een opmerking bij plaatsen. Ja, er zijn dakloze arbeidsmigranten. Dat is verschrikkelijk. En dan durven wij als VVD ook wel het standpunt te huldigen dat werkgevers stevig moeten worden toegesproken, en misschien wel meer dan dat. Want uiteindelijk zijn in onze visie arbeidsmigranten aan het werk, of ze zijn niet dakloos maar hebben gewoon een dak daar waar zij wonen. Dat kan Polen zijn, dat kan Tsjechië zijn, en werkgevers moeten dan voor een ordentelijke terugreis zorgen. Dus het is eigenlijk een gotspe dat deze motie nodig is. Om toch, in ieder geval, deze uitwassen enigszins te bestrijden, steunen wij deze motie graag.

4785 Dan toch nog even de motie van Forum voor Democratie. Daar werden wij natuurlijk ook toe uitgedaagd. Ik voeg eigenlijk heel weinig toe aan de woorden van mevrouw Uiterwijk. Ja, de spagaat, ik zie hem ook. Ik ben alleen niet zo lenig, dus ik kan hem hier niet maken, maar verbaal kan ik hem volledig steunen. Want inderdaad, ik voel met u mee, meneer Dekker, maar uiteindelijk zullen we het surplus dat we nu hebben voor de lange termijn moeten gebruiken, omdat we met de netto-schuldquote en ook met de kapitaallasten toch richting risicovol gaan.

4790 Een fijne boodschap is het niet, maar het is wel realiteit. Uiteraard zullen we altijd graag in gezamenlijkheid met Forum aandachtig kijken naar het Berenschotrapport en dat ook als opmaat naar de volgende coalitieonderhandelingen meenemen. Want wij denken nog steeds, en dat waren we altijd al van mening, dat de broekriem nog een gaatje strakker kan worden aangehaald.

4795 Dan tot slot de motie over de regiocertificering. Die hebben we mede ingediend, ook omdat wij daar een aantal innovatieve zaken in zien staan, wat ook kan leiden tot het gebruik van minder

bestrijdingsmiddelen. Dat is volgens mij wat wij Statenbreed willen, en daarom ook steun voor die motie.

- 4800 Nou, laat ik hem toch nog even doen, aangezien ik niet altijd evenveel aandacht besteed aan de ChristenUnie en ze niet tekort wil doen. Ook de natuurtoiletten steunen wij. Ja, uiteindelijk moet je een keer je behoefte doen en dat zal ook wel eens in de natuur moeten. En aangezien wij veelvuldig in deze Statenzaal hebben gehoord dat hondenpoep zeer schadelijk is voor de natuur, zal mensenpoep dat ook zijn. Dus dan kun je maar beter een toilet inrichten, zodat mensen ook hun bijdrage kunnen leveren aan het tegengaan van de stikstofuitstoot. Voorzitter, laat ik met deze boodschap besluiten.
- 4805

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Bezaan van de PVV. Nee? Mevrouw Schneemann van Volt. Mevrouw De Sain van BBB?

- 4810 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Voorzitter, het is natuurlijk ontzettend mooi te zien dat als je in gesprek gaat in de regio met wat burgemeesters en wethouders, je die informatie hier mee terug naar de Staten kunt nemen en dat daar een motie uit voortvloeit die wij dan ook nog mede mogen indienen: 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken'. Ik vind dat echt het ultieme voorbeeld van volksvertegenwoordiger zijn: dat je je regio ingaat, iets mee terug kunt nemen en daarmee de collega's in de regio kunt helpen. Dus we zijn ook heel blij dat we die motie mede mochten indienen. Een heel mooie motie.
- 4815

- 4820 Het CDA benoemde net in hun eerste termijn blij te zijn met dit stikstofbeleid. Wij, BBB, maken ons grote zorgen over de agrarische gezinnen en dit stikstofbeleid. Boeren moeten generiek veel stikstof reduceren, maar krijgen geen vergunningen om dat te kunnen doen. Ze krijgen een norm opgelegd van maximaal 2,6 koeien per hectare, maar er is geen duidelijkheid of die bedrijven nog kunnen bestaan als ze koeien moeten wegdoen. In de zonering wordt nog veel meer gevraagd, maar een goede onderbouwing voor de grote zonering is er niet. En wij? Wij hebben 4825 zorgen, maar zien ook kansen in de vragen die de kaderbrief bij de provincie legt. Daarom willen wij graag aan het CDA vragen om met ons aan tafel te zitten om bij de uitwerking van de plannen echt te kijken hoe we die vergunningverlening kunnen lostrekken. En die vergunningverlening lostrekken is één, maar dat moet dan ook gebeuren zonder het onmogelijke van de boeren te vragen. Ik kan me niet voorstellen dat het CDA daar negatief tegenover staat.

- 4830 Verder, over de arbeidsmigranten is natuurlijk ook al wel wat gezegd.

- 4835 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, naast een uitnodiging, volgens mij, vinden BBB en CDA elkaar in een zeer warm hart voor de agrarische sector. En trots – en dat heb ik ook in mijn bijdrage gezegd – op de prachtige agrarische sector met zeer veel melkveehouderijen die we in Noord-Holland hebben. Waar ik blij mee ben, is dat er nu schot in de zaak zit. Ik denk dat de onzekerheid, ook voor agrarische bedrijven, van de afgelopen jaren en het niet legaliseren van de PAS-melders bijvoorbeeld ook niets heeft opgeleverd. Dat het pijn gaat doen: ja. Dat we de gesprekken moeten voeren over hoe we die pijn zo veel mogelijk kunnen matigen en hoe we 4840 zoveel mogelijk van onze mooie boerderijen in Noord-Holland kunnen behouden, ook in die zonering, daarover ga ik graag met u het gesprek aan. Maar ik hoop wel dat ik dan ook BBB aan onze zijde vind in het besef dat er ook maatregelen genomen moeten worden om die vergunningverlening weer op gang te krijgen.

- 4845 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij met deze handreiking van het CDA en ik denk dat wij elkaar deels wel kunnen vinden hierin. Maar die vergunningverlening lostrekken is echt super-, super-, superbelangrijk. Niet alleen voor de agrariërs, maar ook voor de bouw, de industrie en economische doeleinden hier in onze mooie provincie. Daarnaast is het wel zo dat de handelingen die wij moeten doen om die vergunningverlening weer los te krijgen, wel 4850 proportioneel moeten zijn. Wij gaan met elkaar om tafel zitten en kijken hoe we er verder uit komen dan.

- 4855 Voorzitter, ik ga verder met mijn tweede termijn. Bij de arbeidsmigranten was ik gebleven. Wij snappen het punt van de Partij van de Arbeid en willen hier ook geen misstanden over hebben. Maar we willen wel benoemen dat arbeidsmigranten al wel een huis hebben; dat staat alleen niet in Nederland. Daar heb ik met uw collega al vaker het woord over mogen wisselen. Het is goed

4860 dat jullie dit hier benoemd hebben. Ik wil wel graag nog even de bevestiging horen dat het AKF-keurmerk volwaardig naast het SNF-keurmerk blijft bestaan, omdat dat voor de agrarische sector gewoon heel belangrijk is. We zijn ook heel blij dat er verder geen uitvalbedden in staan. Dat stemt onze fractie gerust.

4865 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Misschien dan even ter verduidelijking: dat zijn uitstekende vragen die u straks aan mijn collega Karar kunt stellen. Deze motie gaat niet over die keurmerken in de Omgevingsverordening. Dit gaat echt over de coördinerende rol. Misschien even voor de duidelijkheid bij deze motie.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Helemaal goed. Ik krijg zo meteen het antwoord.

4870 Gratis ov voor minima: BBB ziet liever ov, zeker in het landelijk gebied, zodat de inwoners van het landelijk gebied ook een keuze krijgen hoe zij willen reizen: met de auto of met het ov.

'Wonen boven winkels' is een heel goed initiatief en dat zullen wij steunen.

4875 Geothermie werkt zeker bij de tuinbouwkassen gewoon heel goed. Kleine projecten zijn wij gunstig gestemd. Dat in de motie staat dat het niet kostenverhogend mag zijn voor de eindgebruiker, stemt ons blij.

4880 En wat betreft de motie 'Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland': wij kijken uit naar de mogelijke digitale Gouden Gids en hopen dat we elkaar op die digitale lijn heel snel kunnen vinden voor een goede uitvoering van al het economische werk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen, CDA.

4885 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik wil mijn tweede termijn beginnen met een spreuk: "Heb je honing gevonden, eet er niet meer van dan je nodig hebt, anders word je misselijk en spuug je het weer uit." U kunt zelf ook googelen waar dat staat, maar het is in een boek dat toch zeer veel inspiratie voor mijn partij oplevert. Ik denk dat dat waardevol is, want ik denk dat we vandaag naar een grote pot geld, honing, hebben staan kijken waar wellicht meer projecten uit hadden kunnen plaatsvinden, en dat we ons met elkaar hebben
4890 gematigd om te doen wat nodig is voor de samenleving en tegelijkertijd ook de financiën op orde te houden. Dus ik vond dat mooi, voorzitter. En zo hebt u onbedoeld toch allemaal uw inspiratie uit een mooi boek gehaald.

4895 Dan nog twee dingen. Ik ben heel blij dat de motie Maatschappelijk vastgoed, zoals ik van de heer Wagelaar begrijp, postuum nog op goedkeuring van de heer Den Uyl kan rekenen.

De motie over Keti Koti zullen wij steunen, hoewel wij niet per se iets zien in een werkgroep daarover. Maar dat we daarbij stilstaan met elkaar is belangrijk.

4900 Tot slot, voorzitter, de motie Cultuurkaart. Ik worstel een beetje met de reactie van de gedeputeerde, juist omdat we die motie hadden bedoeld als een steun in de rug voor het beleid, om juist in die provinciale en verbindende rol van de provincie te kijken waar nog gaten zitten en waar we gemeenten kunnen assisteren om daar goed zicht op te krijgen. Vaak hebben gemeenten ook beperkte ambtelijke capaciteit om die rol te kunnen pakken. Dan is het natuurlijk
4905 lastig als een motie die bedoeld is als steun voor het beleid, wordt ontraden. Tegelijkertijd hebben we de gedeputeerde ook goed gehoord. Dus wellicht, als hij daar nog wat aardige woorden aan kan wijden, dan kunnen wij de motie wellicht ook aanhouden – nadat we hebben overlegd met de andere partijen. Ik dank u wel.

4910 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dekker van Forum? Nee. De heer Van der Waart. Sorry, Statenlid Van der Waard. Ik wilde 'De Weerdt' zeggen, maar-

4915 Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Ja, dank u wel. Ik zal niet het hele lijstje langslopen. Wij hebben in onze eerste bijdrage, onze eerste termijn, al aangegeven waar we wel vóór zijn. Ik wil nog wel benoemen dat het amendement dat door de ChristenUnie is ingediend toch wel interessant is. In die zin, we hebben het over het klimaat, code rood voor het klimaat. Het lijstje

4920 dat daarin wordt opgesomd, wat we natuurlijk hebben besproken bij de behandeling van de Voortgangsrapportage Klimaat: het is ook wel weer heel mooi om die opsomming te zien. Inderdaad overbodig, want we hebben het er vaker over gehad, maar het doet wel goed om dat weer terug te zien. Dat wilde ik nog even gezegd hebben.

4925 Verder blijven we natuurlijk met z'n allen hard werken aan onze idealen en onze visie die we hier in de Staten hebben. Daar hoort volgens mij ook bij dat we stappen zetten richting een schoner milieu. Wij zullen ook de motie die BBB indient, steunen. Die zien we als een mooi eerste stapje als het gaat om minder gewasbeschermingsmiddelen. Zoals u weet zijn we daar ook druk mee bezig, met een discussienota, et cetera. Wat ons betreft krijgt dat ook nog een vervolg. Dank u wel.

4930 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts.

4935 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u, voorzitter. Even terugkomend op het openbaar vervoer. Het zou mij een heel lief ding waard zijn als wij openbaar vervoer kunnen aanbieden via een publiek aangestuurd bedrijf met zo laag mogelijke tarieven. Dat is een droom, maar die mag je natuurlijk altijd hebben en mee doorgaan om te kijken of je die kunt bereiken. Wij vinden dat publieke diensten in publieke handen moeten zijn. Nu horen wij de gedeputeerde zeggen dat hij een stapje zet in de richting van betaalbaar openbaar vervoer. Dat is er alweer eentje, en daar ben ik blij mee. Maar het neemt niet weg dat we eigenlijk het liefst nog veel meer zouden willen dan alleen maar dat. Op naar de volgende periode, zou ik bijna zeggen.

4940 De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

4945 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter. Ook ik ga niet alle moties langs. Ik vind het fijn dat ik ook aan de hand van vragen en moties van andere collega's wat meer antwoorden heb gekregen van gedeputeerden op de kaderbrief.

Ik wil wel zeggen, en dat heb ik uitgesproken in eerste termijn, dat het als het gaat om woningbouw boven leegstaand vastgoed – van D66 – mooi is dat die motie eigenlijk overeind blijft, hoop ik, en niet aangehouden gaat worden.

4950 Dan de motie van het CDA over het verbreden van het ontzorgingsprogramma verduurzaming. Daar gaan we voorstemmen.

4955 Dan onze motie over het borgingsmoment bij overschrijding van financiële signaalwaarden. Als de voorzitter van de Rekeningencommissie je ergens op wijst, wat wij als kleine fractie niet altijd in de smiezen hebben, namelijk dat op 28 mei in de Rekeningcommissie een en ander is gepresenteerd – dat heb ik even opgezocht – dan ga ik die motie intrekken. Motie M85. Dan wil ik best even hoe of wat afwachten.

4960 *Motie 85 'Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding financiële signaalwaarden' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

4965 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan motie M80 van het CDA, 'Provinciale regierol bij toerismespreiding'. Daar willen we – ik weet dat dat het stokpaardje is van het CDA – best nog over nadenken. Ik denk dat we misschien ook, om een signaal af te geven, mee gaan instemmen.

Dan de motie 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland'. Daarover zijn wij in de commissie positief geweest. Dus daar gaan we voorstemmen.

4970 En dan komen we nog bij twee moties van onszelf. Dat is natuurlijk de structurele analyse onderbesteding. Ik heb de gedeputeerde goed gehoord. Zij zegt eigenlijk: laat het maar aan ons over, dan komt het goed. Die hou ik wel overeind.

4975 En als laatste de motie Ketu Koti. Die heb ik enigszins aangepast om tegemoet te komen aan alle partijen hier in de Staten. We gaan elkaar hierover hopelijk spreken in het Presidium. En ja, ik hoop dat die het haalt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Wagelaar, Partij van de Arbeid.

4980 Motie M85 is dus ingetrokken.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, allereerst dan toch nog even over het openbaar vervoer voor minima. We zijn heel blij met de toezegging van de gedeputeerde dat hij na de zomer met meer informatie komt en hierover in gesprek gaat met gemeenten. We zouden daarbij de
4985 klemmende oproep willen doen om dat gesprek met die gemeenten natuurlijk zo aantrekkelijk mogelijk te maken en te proberen zoveel mogelijk gemeenten ertoe te bewegen dat zij dit product daadwerkelijk willen gaan aanbieden. Die hoop spreken we bij deze uit. Daar gaan we het na de zomer verder over hebben.

4990 Dan nog een aantal moties. Allereerst zijn er een aantal moties waarvan we gewoon heel blij zijn dat we die waarschijnlijk mooi kunnen aannemen in de Staten. Dan denk ik aan die motie over geothermie, over de Clean Energy Hubs, over natuurtoiletten en over wonen boven winkels. Dat zijn volgens mij allemaal mooie voorstellen waarmee we gewoon een stapje vooruit kunnen zetten als provincie en Noord-Holland daarmee weer een stukje mooier kunnen maken met het
4995 geld dat we nu over hebben.

Dan nog een paar andere moties. Specifiek die over regiocertificering van BBB. De fractievoorzitter van BBB hield natuurlijk een mooi, indrukwekkend verhaal over de toekomst van de landbouw. Die hand pakken we graag aan en we hopen dat we met deze motie inderdaad
5000 gezamenlijk kunnen werken aan een sector met minder gewasbeschermingsmiddelen en daarmee ook aan de toekomstbestendigheid van die sector.

Dan nog een motie van de buren, van de VVD, over de economie. Ik had daar wat kritische vragen over: in hoeverre is dit niet de eigen verantwoordelijkheid van ondernemers? Maar op zich heeft de fractievoorzitter daar ook een goed verhaal over gehouden. We zien dit toch ook wel als een
5005 mooie erkenning van de VVD dat de provincie niet alleen maar strak op de kerntaken hoeft te zitten, maar soms ook best een stapje naar voren kan doen wanneer dat simpelweg meerwaarde heeft.

5010 De **VOORZITTER**: Dat was bij wijze van spreken, meneer Terwal. Maar toch een interruptie.

De heer **TERWAL** (VVD): Ik schaar dit onder uitlokking. Er is ooit volgens mij een rapport geschreven, volgens mij het rapport Ladders, vanuit de landelijke overheid, en daarin zijn toen alle kerntaken beschreven. Een van die kerntaken is regionale economie en daar past deze motie
5015 onder.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, en dan is natuurlijk de vraag hoe je invulling geeft aan die kerntaak. Wij denken dat dit best ambitieus is daarin. Maar goed, als PvdA zijn we ook ambitieus en daarom kunnen we deze motie van harte steunen.
5020

Dan nog afsluitend met de motie van 50PLUS over Ketu Koti. We zijn heel blij dat er nu een motie ligt met een iets aangepast dictum waarvan we denken dat het goed werkbaar is, maar tegelijkertijd ook recht doet aan de waarde van Ketu Koti en de gevoeligheid van het onderwerp. Dus we hopen dat we die mooi kunnen aannemen in de Staten. Wij zullen in ieder geval
5025 voorstemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Buit van de ChristenUnie.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, mag ik een punt van orde maken?
5030

De **VOORZITTER**: Ja.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Er was een aanpassing in de motie Ketu Koti. Mag ik die nog even toelichten, voor mevrouw Buit, voorzitter?
5035

De **VOORZITTER**: U heeft toch die-

5040 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, die zit er al in, maar bij "Verzoeken Gedeputeerde Staten" moet staan: "Spreken uit dat". Dat wil ik voor de volledigheid even vermelden. En het derde dictum: "PS geïnformeerd wordt".

5045 De **VOORZITTER**: Straks, als ik het debat ga afsluiten, geef ik u nog de kans om moties eventueel aan te passen of te veranderen. Dus ik denk dat het verstandig is om dat op dat moment te doen, zodat we precies weten welke moties straks in stemming worden gebracht. Ik kom straks nog even bij u terug, mevrouw Van der Helm.

Mevrouw Buit.

5050 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Mooi om te zien dat er toch best wat moties zijn ingediend en dat we samen toch beter zijn dan alleen. Dus we dienen graag met een aantal partijen moties mede in. Mooie ideeën waarmee de provincie verder komt. Dus daar zijn we blij mee.

5055 Ook dank voor de beantwoording van GS. Het is enigszins fijn dat GS onze zorgen over de realisatie van de Actieagenda Actieve Mobiliteit erkennen. We zijn ook erg benieuwd naar de uitkomst van deze gesprekken. Ik hoop dat de gedeputeerde kan toezeggen dat hij ons op de hoogte houdt en bij PS terugkomt als duidelijk is wat nodig is om het probleem van die capaciteit op te lossen.

5060 Wat betreft het amendement worstel ik nog wat. Ik snap aan de ene kant dat in hoofdstuk 3.5 de hoofddoelen wat meer benoemd worden en niet zozeer de specifieke maatregelen, maar toch mis ik dan de klimaatdoelen met de beleidsontwikkelingen zonder financiële gevolgen. Die staan nog steeds niet in dat hoofdstuk. Gezien het belang van het onderwerp blijf ik dat gek vinden en denk ik dat ik het amendement alsnog ga indienen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid De Weerd, Fractie De Weerd.

5070 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Ja, een mooi debat. Het is inderdaad een grote honingpot. Maar al met al denk ik dat er een aantal zaken zijn die goed aansluiten bij mijn persoonlijke visie, maar ook bij de visie van veel verschillende partijen. Ik ben blij dat er veel steun lijkt te zijn voor moties over wonen boven winkels, het slim verbinden van economische zaken rondom AI, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, geothermie, arbeidsmigranten in Noord-Holland en ook de natuurtoiletten.

5075 Nog een puntje over motie M91, over het omschakelpotentieel naar biologische landbouw. Ik begreep dat het doel is om vijftien procent areaal in 2030 te behalen en dat het provinciale areaal in Noord-Holland blijft steken op vijf procent. GS kiezen ervoor om de markt aan te jagen. Ik vraag me oprecht af of we daarmee het doel gaan halen. Maar goed, ik wil het debat niet overdoen. Ik begrijp dat hierover al uitvoerig debat is geweest in de commissie. Maar ik begrijp ook dat de politieke wil vóór deze motie ontbreekt.

5085 Tot slot: een leuke, inzichtgevende spreuk van het CDA. 84 miljoen aan positief resultaat. Ik zie in deze motielijst al behoorlijk wat investeringen, maar geen investeringen die de financiële positie naar mijn mening significant gaan veranderen. Dus al met al denk ik dat er genoeg honing in de pot blijft. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

5090 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. Ik was net eigenlijk mijn bijdrage in tweede termijn nog aan het schrijven. Dus dit is misschien een kleine improvisatie.

Mijn slotwoord is misschien toch een kleine verzuchting van lichte teleurstelling. Wat mij opvalt, is dat onze moties die toch al in lijn lagen met wat GS van plan waren, worden omarmd. Daar zijn

5095 we natuurlijk heel erg blij mee. Dat lijkt geen twijfel. Maar juist die moties waarbij we GS vragen een stapje vooruit te doen, en die vallen op het gebied van het landelijk gebied, worden ontraden. Terwijl we juist ons best hebben gedaan om GS in het dictum van de moties tegemoet te komen door heel weinig geld te vragen en er ook voor te zorgen dat die moties geen beroep doen op ambtelijke capaciteit. Want daarop wordt het nu, als ik het goed begrepen heb,
5100 afgewezen. Wij zeggen expliciet: besteed dat uit aan een extern bureau. Dus eigenlijk is de enige handeling die wij van de ambtenaren vragen het vinden van een passend extern bureau. Dat wilde ik toch nog even mededelen. Wellicht is hier nog een verschuiving van mening mogelijk.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, ik snap op zich natuurlijk de verzuchting van mevrouw Vonck, maar is het niet zo dat we nu best een aantal mooie moties in de Staten hebben die denk ik zeker de klimaat- en groene kant goed bedienen? Verduurzaming maatschappelijk vastgoed, geothermie, wat hebben we nog meer, natuurtoiletten. En dat het beter is om dat soort dingen net wat meer in te zetten dan dat je er nog allemaal dingen bij doet waarvoor je net niet de capaciteit hebt en die je misschien net niet rond krijgt?

5110 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nou nee, want dat probeer ik nou juist uit te leggen. We hoeven hier geen capaciteit op te zetten als we het gewoon extern uitbesteden, bijvoorbeeld in de maand december. Dan kan dat extern in het eerste of tweede kwartaal worden uitgezocht. Het doet helemaal geen beroep op capaciteit. En zoals ik eerder al zei: qua budgettering is het peanuts, want we praten over 25.000 of 50.000 euro. En het zijn ook mooie moties.

De **VOORZITTER**: De heer Wagelaar. Ze zijn allemaal mooi. Alle moties zijn mooi.

5120 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Zo is het.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Zeker, dat zal ik niet ontkennen. Ik denk dat het college over het punt van de capaciteit nog wel iets gaat zeggen. Maar bent u toch niet blij dat, nou, ik denk toch in totaal wel 2 miljoen aan moties voor groene onderwerpen het gaat halen? Dat is toch best een mooi resultaat om zo mee in te gaan bij deze kaderbrief. Ziet u dat niet zo?

5125 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nou, daar hoort u van mij ook geen negatieve reactie op. Blij zou ik pas worden als onze moties ook worden meegenomen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Dank u wel.

5130 Volgens mij was er voor de heer Olthof nog iets over cultuur, een nadere duiding. Verder heb ik eigenlijk geen vragen gehoord.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

5135 Gedeputeerde **OLTHOF**: Excuses, voorzitter. Volgens mij zijn er drie puntjes waarop ik even moet reageren. Dat was de vraag van de ChristenUnie. Ja, uiteraard zullen we u ook via de commissie op de hoogte houden van de voortgang bij de Agenda Actieve Mobiliteit. Dat kan ik u toezeggen.

5140 Dan nog even over het ov, betaalbaar ov. Belangrijk is dat het ov voor iedereen betaalbaar is. Laten we dat als uitgangspunt nemen. En dat het gebruik van het ov weer toeneemt. Wat wel zo is, is dat dit uiteindelijk gewoon een afspraak is uit het tarievenkader, dat we dit zouden uitwerken en ook aan de gemeenten zouden voorleggen. Volgens mij doen we dus wat we u hebben beloofd. Het zou vervelend zijn geweest als we dat niet hadden gedaan en u had gezegd: u bent uw afspraken niet nagekomen. Met andere woorden: we geven invulling aan hetgeen we
5145 met elkaar hebben afgesproken en dat zullen we ook met de gemeenten bespreken.

5150 Dan de cultuurkaart. Ik worstel daarmee, want nogmaals, volgens mij verschillen we helemaal niet van mening. Wij hebben juist ook met de regio's, met de Kop van Noord-Holland voorop, goede gesprekken met de vier gemeenten en met de ambtelijke organisatie om te kijken hoe we uiteindelijk ook ambtelijk beter met elkaar kunnen samenwerken. Ook voor Noord-Holland hebben we de culturele organisaties en voorzieningen eigenlijk al in beeld gebracht. Die hebben we zelf al in beeld gebracht. Dat bespreken we ook met de gemeenten. Wat u nu vraagt, is om een dashboard in te richten waar dat ook op lange termijn gewaarborgd en dat het ook actueel

5155 blijft. Daarvan zeggen we, met ervaring uit het verleden, waar zo iets uiteindelijk een stille dood is gestorven: laten we even goed kijken hoe hieraan invulling wordt gegeven. Daarbij zijn we ook afhankelijk van andere partijen. Het enige wat ik u toezeg, is: ik kom er bij u op terug. Alleen ga ik dat gewoon in Q3 niet redden, en in Q4 waarschijnlijk ook niet. Met andere woorden: het zit vooral in de tijd. Dat wordt op zijn vroegst Q1 van 2027. Volgens mij verschillen we op inhoud niet van mening. Ja, we moeten zorgen dat culturele voorzieningen goed in beeld zijn, maar ook goed in beeld blijven. En niet voor één keer een belofte invullen en vervolgens over twee of drie jaar denken: hé, het is allemaal achterhaald.

5165 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn volgens mij alle moties besproken en alle vragen beantwoord. Ik kom als eerste zo even terug bij mevrouw Van der Helm van 50PLUS, want zoals u weet: als we de beraadslagingen echt hebben afgesloten, kunnen er ook geen wijzigingen meer op moties of amendementen worden ingediend. Mevrouw Van der Helm, als ik het goed heb begrepen, kan ik u helpen door bij het dictum waar staat "Verzoeken Gedeputeerde Staten" dat te veranderen in "Spreken uit dat". Klopt dat?

5170 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dat klopt. En bij het laatste gedachtestreepje, of punt – wat je wil – staat een beetje een kromme zin. "PS te informeren" moet zijn: "PS geïnformeerd worden voor".

5175 De **VOORZITTER**: Met uw welnemen passen we dat aan in deze bestaande motie. Anders moet er weer een nieuwe motie worden ingediend en moet deze worden ingetrokken. Overigens gaan we daar met het nieuwe systeem ook anders kijken, denk ik, want dat gaat een stuk vergemakkelijken. Maar bent u ermee akkoord dat we dat zo aanpassen? Dus het is niet zozeer aan GS, maar we spreken uit dat we dat als PS samen in het Presidium gaan bespreken. Dank u wel.

5180 **Motie 86-29 juni 2026**
Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

5185 *Constateernde dat:*

- *Het Presidium begin juni 2026 in meerderheid heeft ingestemd met aanpassing van het provinciale vlagprotocol en Gedeputeerde Staten dit, in overleg met het Presidium, hebben doorgevoerd, zodat bij het provinciehuis op 30 juni de vlag halfstok hangt en op 1 juli (Keti Koti) in top;*
- 5190 • *Provinciale Staten hierover als geheel nog geen formeel besluit hebben genomen;*
- *De invulling dit jaar beperkt is gebleven tot het hijsen van de vlag op 1 juli van 09.00 tot 09.15 uur, in bijzijn van enkel medewerkers van het provinciehuis en leden van Provinciale Staten,*
- 5195 • *Andere overheden, waaronder de gemeente Amsterdam en de provincies Zeeland, Drenthe en Groningen, hier aanzienlijk ruimer en zichtbaarder invulling aan geven.*

Overwegende dat:

- *Het herdenken van het slavernijverleden en het vieren van de afschaffing daarvan betekenis hebben voor veel inwoners van Noord-Holland en bijdragen aan bewustwording, wederzijds begrip en dialoog;*
- 5200 • *Een besloten vlagmoment van een kwartier geen recht doet aan die betekenis, noch aan de excuses die de provincie op 1 juli 2022 bij monde van de Commissaris van de Koning heeft aangeboden;*
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten zich uitspreken over het jaarlijks vlagmoment;*
- 5205 • *Bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten de continuïteit, het draagvlak en een zorgvuldige jaarlijkse invulling kan borgen.*

Spreken uit dat:

- *Het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Keti Koti;*
- 5210 • *In het najaar 2026 in gesprek te gaan met het Presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.*
- *PS geïnformeerd worden vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Keti Koti 2027 gereed is.*

En gaan over tot de orde van de dag.

5215 *Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Ik kijk of er nog andere fracties zijn die ingediende moties willen wijzigen, veranderen of intrekken. Intrekken mag altijd. Amendementen? Nee? Dan sluit ik hierbij de
5220 beraadslagingen over dit agendapunt. Dat was agendapunt 8. Dan gaan we uiteraard door met de stemming aan het eind van de vergadering. Ik hoop dat dat vanavond nog kan.

De discussie wordt gesloten.

5225 De **VOORZITTER**: Daarom gaan wij, met uw welnemen, door met agendapunt 9. U bent het er allemaal mee eens.

Agendapunt 9: de Zienswijze financiële-

5230 Meneer Heijnen, u heeft een vraag?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nou, ik had eigenlijk- Ik zit te seinen met Statenlid Van der Waart. Wij proberen contact te zoeken met de heer Mülder, die eigenlijk even de motie Cultuurkaart moet
5235 intrekken. Dus ja, dat waren we aan het doen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan wil ik zeggen dat hij zich erg druk maakt over iets wat volgens mij net werd gezegd: dat hij op elk moment kan worden ingetrokken en ik toch het altijd leuk vind om GS daar op dat moment net zozeer als ik te laten zweten, want ik zit nog steeds extreem in
5240 de zon.

De **VOORZITTER**: Ja, u zit vol in de spotlight, moet ik zeggen. Dat vindt u toch fijn?

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dat vind ik inderdaad fijn, maar soms is het warm, vooral op dagen als vandaag.
5245

Maar nee, we kunnen de motie zeker op elk moment terugtrekken. Ik denk dat we tijdens het diner daar heel makkelijk uit kunnen komen.

De **VOORZITTER**: Ja, straks bij de stemming kunt u dat alsnog doen.

5250 9 **Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026).**

9.a **Recreatieschap Spaarnwoude: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**

9.b **Alkmaar en Uitgeestermeer: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**

9.c **Twiske: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**

5255 9.d **Groengebied Amstelland: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**

9.e **Plassenschap Loosdrecht: financiële stukken voor zienswijzen 2026.**

De **VOORZITTER**: We gaan nu naar agendapunt 9. Dat is de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen, voordracht 38-2026. Zoals u weet nemen we als provincie Noord-Holland deel
5260 aan de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht. Dit zijn gemeenschappelijke regelingen. De financiële stukken worden aan raden en Staten voor zienswijze voorgelegd.

U hebt dit ook besproken op 18 juni jongstleden in de commissie Bestuur. Een aantal punten heeft u daar al geconstateerd: overwegend stabiele financiële posities met vaak positieve resultaten. Er zijn wel zorgen over de structurele houdbaarheid. Er is gesproken over structureel te lage ramingen en onderbesteding, waardoor de reserves toenemen. Gedeputeerde Staten hebben aangegeven dat overtollige reserves moeten kunnen terugvloeien naar de deelnemers. Er is ook zorg over toenemende recreatiedruk door de woningbouw, groei van de bevolking en over
5270 het belang van keuzes rond gebruik, spreiding en financiering.

- 5275 U hebt besproken dat er bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer zorgen zijn over de financiële positie en de risico's, ondanks een incidentele bijdrage. Er zijn vragen over de onzekerheden die samenhangen met het besluit tot opheffing, zoals de financiële gevolgen, risico's voor de provincie, de borging van natuur en het toekomstperspectief van het gebied.
- Bij Recreatieschap Spaarnwoude hebt u gesproken over de positieve cijfers, maar er is wel twijfel over de werkelijke financiële situatie, omdat er signalen zouden zijn uit de praktijk en media.
- 5280 Bij Recreatieschap Twiske-Waterland was er aandacht voor de governance en de financiële weerbaarheid richting de toekomst. Er waren verschillende visies over de impact van festivals op de natuur en Natura 2000.
- 5285 Bij Plassenschap Loosdrecht is geconstateerd dat lasten structureel lager zijn dan begroot. Ook hebben Gedeputeerde Staten toegezegd schriftelijk terug te komen op het ecologisch beheerplan van Spaarnwoude.
- 5290 Een aantal sprekers heeft zich gemeld voor dit agendapunt. Dat zijn de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren, Statenlid Korzelijs van GroenLinks en de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid. Klopt dat? Ja. Dan geef ik nu het woord aan de heer Nijkamp van 50PLUS.
- Eerste termijn Provinciale Staten*
- 5295 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank u, voorzitter. We hebben vastgesteld dat de provincie in 2027 bijna negen miljoen euro aan vijf recreatieschappen betaalt. Dat vinden we een behoorlijk substantieel bedrag. 50PLUS vindt het belangrijk dat die middelen doelmatig worden ingezet en dat de schappen financieel gezond blijven.
- 5300 Over het algemene beeld: de Jaarrekening 2025 laat bij de meeste schappen een beter resultaat zien dan begroot. Dat is positief. Maar we zien ook structurele kwetsbaarheden die aandacht vragen.
- 5305 Dan ga ik het hebben over Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, RAUM. Daar is volgens ons de situatie het meest zorgelijk. GS stellen voor akkoord te gaan met een incidentele bijdrage van ruim 341.000 euro voor 2027, omdat het schap anders al vroeg in 2027 in financiële problemen komt. Dat is een financiële bijdrage, maar een inhoudelijke invulling zit daar niet bij – om zichtbaar te maken welke verbetering daadwerkelijk nodig is en wat er van RAUM wordt verwacht. Tegelijkertijd wordt erkend dat de financiële positie ook met deze bijdrage kwetsbaar blijft en vanaf 2031 zelfs problematisch wordt. In eerste instantie had ik de vraag of GS kunnen toelichten hoe zij dat project richting de opheffing bewaken. Maar verderop in de stukken lezen we dat opheffing van het recreatieschap in 2026 plaatsvindt en dat wordt toegewerkt naar afronding van een procesplan, dat dit jaar nog aan de participanten, inclusief Staten, zal worden aangeboden. Is al bekend wanneer dit plan wordt aangeboden?
- 5315 Bij Twiske-Waterland lopen governance-discussies en worden bezuinigingsscenario's verder uitgewerkt. Dat stemt ook tot voorzichtigheid. We zien wel dat de opbrengsten zijn gestegen door meer recreantenbezoek. Dat is goed nieuws. Maar hoe beoordelen GS de financiële weerbaarheid van Het Twiske richting 2027 en verder, zeker nu de governance nog niet is afgerond?
- 5320 Dan over Spaarnwoude in het kort. Vorige week werden we via de media niet blij gemaakt. Er werd kenbaar gemaakt dat het schap in financiële problemen verkeert en dat diverse gemeenten eromheen niet meer borg willen staan voor eventuele verdere financiering. Toen hebben in de vergadering, in de commissie, GS daarop een eerste reactie gegeven: dat er contact is geweest met de genoemde gemeenten en dat die hebben gezegd zich niet te herkennen in de media-artikelen. Graag zien wij daarover nog een schriftelijke bevestiging van GS en de gemeenten waarom ze zich daar niet in herkennen. Want de mediapublicatie die wij hebben gezien, gaf toch een heel ander verhaal dan 'het niet herkennen in'.
- 5325

- 5330 Ten aanzien van de Verordening Financieel Beheer stellen GS voor geen zienswijze in te dienen. We willen wel benadrukken dat het opnemen van begrotingsrechtmatigheid als expliciet kader een verbetering is die PS eerder hebben bepleit.
- 5335 Tot slot, GS vragen de schappen nadrukkelijk kritisch te zijn bij uitgaven en geen beroep te doen op incidentele bijdragen. 50PLUS onderschrijft die oproep, maar vraagt GS hoe zij dat in de praktijk afdwingen bij schappen waar de financiële marges structureel krap zijn. Maak, is het voorstel van onze kant, afspraken over kwartaalrapportages, zodat GS en PS duidelijker en eerder geïnformeerd kunnen worden over de financiën. Dank u wel, voorzitter.
- 5340 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.
- 5345 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. De natuur staat onder druk. Soorten verdwijnen en kwetsbare natuurgebieden hebben het steeds zwaarder door stikstof, droogte, klimaatverandering en toenemende recreatiedruk. Toch lijkt in de stukken van de recreatieschappen de nadruk vooral te liggen op meer gebruik, meer bezoekers en meer inkomsten. Sterker nog, in zowel de Jaarstukken 2025 als de Programmabegroting 2027 benoemt het bestuur van Twiske-Waterland de mogelijkheid om te onderzoeken hoe zij een ontheffing kunnen krijgen voor gebieden met een NNN-status. Zij kiezen hiervoor omdat zij dit zien als belemmerende wet- en regelgeving. Dit staat hun verdienmodel in de weg. Dat is voor de
- 5350 Partij voor de Dieren onacceptabel. We begrijpen dat de recreatieschappen inkomsten nodig hebben. Tegelijkertijd mag dit nooit ten koste gaan van natuur, en zeker niet wanneer het een N2000- of NNN-gebied betreft. Wij willen dan ook dat naast de financiële ruimte ook ecologische ruimte wordt toegevoegd aan de randvoorwaarden. Keuzes die een recreatieschap maakt, moeten niet alleen passen binnen de begroting, maar ook binnen datgene wat het betreffende
- 5355 recreatieschap ecologisch kan dragen. Daarom dienen wij het amendement 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen' in. "Besluiten in het bovengenoemde ontwerpbesluit de laatste bullet van het besluitonderdeel voor Recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland, luidend: "Wij
- 5360 vragen u weer nadrukkelijk kritisch te blijven, zijn, bij de uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen zullen recreatieschappen keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijke ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke en ecologische ruimte van uw recreatieschap vallen." Echt een mond vol dit. "Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting, maar vertrouwen erop dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om
- 5365 zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te doen op incidentele bijdragen van deelnemers." Te wijzigen in: "Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen zullen recreatieschappen keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en waar mogelijk, noodzakelijk, de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke en
- 5370 ecologische ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes worden gemaakt die passen binnen de begroting en de ecologische grenzen van een recreatieschap. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten, om zo ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van deelnemers, en gaan over tot de orde van de dag."

5375

Amendement 15-29 juni 2026

Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

5380

Besluit:

In het ontwerpbesluit de laatste bullet van het besluitonderdeel 'voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland' luidend:

5385

"Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel en mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op

- 5390 *dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers."*
- wijzigen in:
- 5395 *"Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke en ecologische ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting en de ecologische grenzen van een recreatieschap. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers."*
- 5400
- 5405 *Toelichting*
De voorgestelde zienswijze van Gedeputeerde Staten legt sterk de nadruk op financiële discipline en het kritisch kijken naar uitgaven. Gezien de mate waarin natuur, biodiversiteit en de dieren onder druk staan (in vooral Natura2000 gebieden), wil Partij voor de Dieren dat er kritisch wordt gekeken naar activiteiten vanuit het ecologische perspectief, om te voorkomen dat natuur, biodiversiteit en dieren niet nog meer worden beschadigd. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de analyse van OD NHN dat er geen specifiek broedseizoen is en dit afhankelijk is van de soort, locatie en weersomstandigheden.
- 5410
- 5415 *Recreatieschappen hebben niet alleen een recreatieve taak. Zij hebben ook de verantwoordelijkheid om natuur, landschap en milieu te behouden en waar mogelijk te versterken. Natuur is geen verdienmodel. Natuurbehoud is een overheidstaak in het algemeen belang.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*
- 5420
- Ondertekening: Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).*
- 5425 *Mevrouw VAN AESCH (PvdD): Dan heb ik tot slot nog een vraag aan de gedeputeerde. Eerder is aan onze gewaardeerde ex-collega Jaap Hollebeek toegezegd kritisch te kijken naar het gebruik van klepelmaaien bij Recreatieschap Spaarnwoude, vanwege de schade die dit veroorzaakt aan insecten en biodiversiteit. Kan de gedeputeerde aangeven wat nu de stand van zaken is naar aanleiding van deze toezegging? Dank u wel.*
- 5430 *De VOORZITTER: Dank u wel. Het woord is aan Statenlid Korzelijs van GroenLinks.*
- 5435 *Statenlid KORZELIJS (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Kijk, het belang van recreatie kan niet worden onderschat. Het vergroot het draagvlak voor natuur en landschap. Maar bovenal schept het mogelijkheden voor ontspanning en draagt het bij aan beweging en dus ook aan gezondheid. Zeker in een provincie waar de bevolking toch verder gaat groeien, zijn recreatie en de uitbreiding daarvan ontzettend belangrijk. De recreatieschappen vervullen daarbij een essentiële rol. Maar het gaat niet goed met de recreatieschappen. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft besloten de gemeenschappelijke regeling op te heffen, met name om financiële redenen. Dat geldt eigenlijk ook voor de andere schappen. Hoewel dat heel erg verschilt, is er in ieder geval toch een behoorlijk financieel probleem.*
- 5440
- 5445 *Voorzitter, er ligt al enige tijd een concept-initiatiefvoorstel van D66 en GroenLinks over de recreatieschappen onder de titel 'Groen voor iedereen'. De essentie van het voorstel is om GS te vragen een integraal voorstel te maken voor een toekomstbestendige, bestuurlijke en financiële inrichting van de recreatieschappen en dus ook van de recreatie in Noord-Holland. Dat initiatiefvoorstel, voorzitter, is nog niet aan de Staten aangeboden, in overleg met de gedeputeerde, omdat zij druk bezig is met de governance van de recreatieschappen. Daar staat het nodige over in de voordracht, voorzitter, maar dat maakt ons niet echt gelukkig. GS willen in plaats van de huidige zware gemeenschappelijke regelingen een lichtere vorm, in de vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dat is naar de mening van GroenLinks in ieder geval slechts één*

5450 van de mogelijke vormen, maar misschien ook wel de minst wenselijke. Wat wij zouden willen, is een overzicht van de mogelijke vormen waarin recreatieschappen, ook in relatie tot de provincie, getransformeerd kunnen worden. Daarover willen we een discussie hebben in Provinciale Staten, in de commissie, en dan de lijn uitzetten voor de toekomst, waar we heen willen, juist ook in de relatie tussen de provincie en de recreatieschappen. Uitgangspunt zou wat ons betreft moeten
5455 zijn om de bestuurlijke drukte, en daarmee ook de daaraan verbonden kosten, te beperken. Ik heb in de commissie Bestuur, de laatste commissie, van 18 juni gevraagd wat GS nu in de resterende termijn van deze Staten nog willen bereiken met betrekking tot governance. Ik heb daar wel een schriftelijk antwoord op gekregen, maar eigenlijk alleen een verhaal over wat er tot nu toe gedaan is. Vandaar dat ik toch eigenlijk een vraag heb aan de gedeputeerde. Ik herhaal
5460 dus de vraag uit de commissie Bestuur: wat wilt u bereiken op het gebied van de governance van de recreatieschappen in de nog resterende Statenperiode? En bent u bereid ook de discussie met de Staten aan te gaan over de toekomst van de relatie van de recreatieschappen met de provincie Noord-Holland? Dank u wel, voorzitter.

5465 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik wilde het woord geven aan de heer Wallaart, maar die is er niet. Dat gaat dus niet door. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel om in eerste termijn te reageren namens GS.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

5470 Gedeputeerde **ROMMEL**: Excuus, voorzitter. Ik heb nog niet alle antwoorden, maar ik ga vast wel beginnen.

5475 Veel vragen zijn natuurlijk gesteld over RAUM en hoe het daarmee gaat. Daarover kan ik zeggen dat ik vorig jaar dacht dat er aardig schot in zat, omdat ik een voorstel had gedaan hoe we tot die opheffing konden komen, met borging van de natuur- en recreatiewaarden. Er is heel veel over en weer geweest en we hebben als provincie daar best wel de kar getrokken. Ik zag namelijk ook dat het bureau dat we destijds hadden ingehuurd antwoord had gegeven op vragen die we niet hadden gesteld. Dus hebben we daar als provincie vol op ingezet. Ik wilde het eigenlijk voor deze zomer kunnen afronden. Alleen bij de gemeenten is wat vertraging ontstaan. Daar ben ik niet blij
5480 mee. Ik denk ook, ik zie een heel mooie oplossing om de natuur en de recreatie te waarborgen. Straks, na de zomer, kom ik ook bij u terug met een voorstel over hoe we daarmee omgaan.

5485 Dan de governance van de andere recreatieschappen. U weet ook dat wij bij de recreatieschappen een minderheidsbelang hebben. Dus wij kunnen niet zoveel eisen. Dat weet u zelf ook nog wel, denk ik, gelet op de financiën destijds, dat ons een indexatie is opgedrongen die, zoals u vorig jaar hebt gezien, eigenlijk toch wel financiële druk heeft gebracht op ons provinciebudget. Want dat scheelt zo acht miljoen als je het doortrekt naar de komende jaren.

5490 Over de governance zijn we nu wel redelijk uit. Het bestuursbureau wordt dan opgeheven. Verder hebben we een situatie ontwikkeld waarin we de financiën goed in de gaten kunnen blijven houden. Maar de manier waarop u nu zegt 'kunt u met een voorstel komen over hoe we verder kunnen met die recreatieschappen en een toekomstbeeld schetsen' dat vind ik een heel lastige. Als je kijkt naar de recreatieschappen: ik hoop dat het bij het RAUM gaat lukken zoals ik het voor ogen heb, dat dus partijen die meer geschikt zijn om natuur en recreatie te borgen, dat over
5495 zullen nemen. Als je kijkt naar de andere schappen: wij hebben een minderheidsbelang. Het enige wat wij kunnen doen, is wat u zegt meenemen en ook aangeven. We kunnen zienswijzen indienen, maar dat wil niet zeggen dat die altijd worden overgenomen. Het enige wat je dan kunt doen, is zeggen: we stappen eruit of we gaan kijken of we draagvlak kunnen krijgen om het anders te gaan doen. Dat laatste heb ik de afgelopen periode gedaan. We hebben diverse
5500 gesprekken gehad. Dat heeft er alleen maar toe geleid dat er een andere governance is en dat ik wel het idee heb gekregen dat ze wat meer rekening houden met de positie van de provincie. Maar dat is wat we kunnen doen.

5505 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ja, ik begrijp de gedeputeerde goed. Het is natuurlijk best een ingewikkelde discussie, gelet op het minderheidsbelang. Maar wat ik nou zo graag zou willen, is dat we als provincie zelfstandig zouden kunnen bepalen wat we met die recreatieschappen willen. Wat is de verhouding van de provincie tot de recreatieschappen? Laten we het zoals het is? Moet het een gemeenschappelijke regeling worden? Moet het een BVO

5510 worden? Moet het een aparte stichting worden waarbij we alleen een subsidierelatie hebben en niet meer bestuurlijk betrokken zijn? Kortom, die discussie wil ik hebben.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik begrijp wat u zegt en die discussie hebben wij gehad. Maar binnen het schap kunnen wij niet bepalen welke vorm het krijgt. Wij kunnen alleen zeggen: nou, we hebben gekeken of het bijvoorbeeld een BVO kan worden, maar daarin zijn we overruled, want
5515 dat willen zij niet. De schappen hebben dus zelf gezegd wat voor vorm van governance zij willen. Dan heb je als provincie niets te vertellen.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ja, maar ik kan me voorstellen dat u zegt: we zijn ook afhankelijk van wat de gemeenten willen. Maar aan de andere kant hebben wij
5520 nog niet een blauwdruk als provincie vastgesteld van wat wij willen met die recreatieschappen, nog los van wat gemeenten willen. Ik wil gewoon een duidelijke lijn voor de toekomst hebben: hoe gaan wij om met recreatie? Welke rol vervullen wij als provincie bij die recreatieschappen? Want het laat onverlet dat recreatieschappen heel belangrijk zijn, omdat recreatie heel belangrijk is. Maar een heldere lijn van bestuurlijk willen wij die kant op, ontbreekt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, als u zegt dat u vanuit de Staten breed graag onze positie bij de schappen wilt heroverwegen en wilt weten wat de mogelijkheden zijn, dan wil ik daar best een
5530 voorstel voor doen. Maar dat betekent wel dat wij als provincie twee keuzes hebben: je blijft zitten waar je bent of je gaat eruit. Dan kun dus kijken, als u dat bedoelt, wat kun je dan als je zegt dat we uit die recreatieschappen stappen, wat dan onze mogelijkheden zijn voor hoe je dan wel met de recreatieschappen om wilt gaan. Als u dat wilt, dan ben ik graag bereid daar een voorstel voor te doen.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Dan dank ik de gedeputeerde voor
5535 deze toezegging.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan gaan we dat doen.

5540 Even kijken. 50PLUS vroeg ook: hoe bewaakt u dit project? Ik kan u wel zeggen dat we even tot een soort impasse zijn gekomen en dat wij daar vrijdag ook weer overleg over hebben. Want hier moet wel gewoon een keer een oplossing uitkomen. De oplossing kan ik bieden, maar we moeten er wel met elkaar en met de gemeenten uitkomen. Na de zomer kom ik ook bij u terug met wat ik daarin voorstel.

5545 Dan Twiske-Waterland. Daar gaat het op zich goed. Het heeft een goede financiële weerbaarheid.

Dan het artikel over Recreatieschap Spaarnwoude. U zegt: graag een schriftelijke bevestiging. Maar wij herkennen ons niet in het stuk. Echt ook de gemeenten herkennen zich niet in het stuk. Dan zegt u: kan dat in een schriftelijke bevestiging komen? Ja, maar voor wat? Er staan gewoon
5550 zaken in die niet goed zijn. De journalist heeft ons ook niet gevraagd: hoe kijkt u hiernaar? Ik weet nog dat er een gat in de weg was. Dat was al gemeld en zou al gerepareerd worden. Dan wordt gezegd: kijk eens hoe slecht het ervoor staat. Er was een paaltje omvergereden; dat was al bekend en moest gerepareerd worden. Het staat er net in alsof het recreatieschap niet goed voor het gebied zorgt. Ik vind dat ook best een moeilijk artikel voor de mensen die daar werken van Recreatie Noord-Holland. Want het is echt niet zo. Er wordt gewoon goed voor gezorgd. Dus ja, ik neem eerder afstand van het artikel dan dat ik nog ga onderbouwen van het hoe en wat. Ik hoop dat u dat ook onderschrijft en dat voldoende vindt.

5560 Dan, ja, waar ik even naar keek, met het klepelen. Wat u gevraagd had, of eigenlijk had de heer Hollebeek gevraagd: kunt u dat aan de orde stellen? Dat hebben we ook gedaan. Ik blijf dat ook wel doen. We delen natuurlijk het belang van biodiversiteit. Al moet ik heel eerlijk zeggen dat ik in mijn familie zelfs hele discussies heb over of klepelen wel of niet goed is voor de biodiversiteit. Daar zal ik u niet mee vermoeien, maar daar denken ze bij ons in de familie anders over. We hebben dit wel onder de aandacht gebracht, ook bij het recreatieschap. Dat zal ik bij het
5565 bestuurlijk overleg nog een keer doen. Maar ja, u hebt ook gezegd dat het niet tot extra kosten mag leiden. We hebben al wel wat extra stappen gedaan, als je denkt bijvoorbeeld aan natuurvriendelijke oevers en ecologische bermen. Dus we hebben daar oog voor.

5570 Dan heb ik nog het amendement. Ik heb hem niet voor me, dus ik weet ook niet welk nummer het is. Dank u wel. Amendement A15, over economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen. Laat ik het zo zeggen: wat hierin staat, moet ook al, omdat je je moet houden aan de Natura 2000-regelgeving en het beheer dat daarin zit. Ik wil dit amendement ontraden. Ik vroeg me alleen wel af – daar heb ik nog geen antwoord op gekregen – of een amendement hier wel mogelijk is. Maar ik ontraad het. Ik weet niet precies of het mogelijk is, want het is wel of niet
5575 een zienswijze indienen. Ik weet niet precies waar dit dan- O, ik zie net dat het wel kan. Ja, oké, dan zie ik het. U refereert aan het besluit van de voordracht, lees ik net. Maar ik ontraad het omdat we daar al aandacht voor vragen. Het loopt ook via het Natura 2000-plan. Het gaat juist om het recreatieschap waarin je wilt recreëren en waar je ook goed voor de natuur wilt zorgen, en dat het ook goed onderhouden wordt. Dus ik ontraad dit amendement omdat het eigenlijk
5580 overbodig is.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Nee? Dan sluit ik de beraadslagingen over dit agendapunt. Zijn er nog mensen die iets willen aanpassen aan een motie of iets dergelijks? Zo niet, dan zijn nu de beraadslagingen gesloten. De stemming vindt
5585 later op de agenda plaats.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Het is nu 17.40 uur. Het diner staat klaar vanaf 18.00 uur. Zullen we doorgaan? Ja. Dan gaan we vrolijk door met agendapunt 10. U hebt er zin in vandaag.
5590

10 Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).

De **VOORZITTER**: Agendapunt 10 is voordracht 40-2026, de Randstedelijke Rekenkamer, het
5595 rapport Water gewogen. De Rekenkamer heeft onderzocht hoe de provincie Noord-Holland waterbelangen weegt in de ruimtelijke ordening. Het rapport concludeert dat de provincie waterbelangen actief in beeld brengt en samenwerking stimuleert, maar dat verdere keuzes nodig zijn bij de afweging van ruimtelijke belangen. De Rekenkamer heeft een aantal aanbevelingen gedaan aan de provincie. Dat is ook besproken in de commissie Landelijk Gebied
5600 van 8 juni.

Een aantal kernpunten is aan bod gekomen: de provinciale rol als gebiedsregisseur en de samenwerking met gemeenten, waterschappen en andere gebiedspartners, maar ook het maken van explicietere keuzes bij wateropgaven, waaronder de uitwerking van het principe water en
5605 bodem sturend, beleidsopties voor Provinciale Staten en maatschappelijke kosten-batenafweging.

Ik heb een aantal partijen die zich hebben aangemeld om te spreken. Dat zijn mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren, de heer Van Tiggelen van de PVV, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Bakker
5610 van de VVD, mevrouw Jansen van D66 en Statenlid De Weerdt van fractie De Weerdt. Ja, mevrouw Jansen? Nee, u hoeft niet. Mag altijd. Dan beginnen we met mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.

Eerste termijn Provinciale Staten

5615 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Voorzitter, de afgelopen dagen hebben we ervaren hoe belangrijk het is zorgvuldig om te gaan met water en onze natuur. Water is namelijk geen sluitpost in de ruimtelijke ordening. Het is een van de belangrijkste randvoorwaarden voor een gezonde, veilige en leefbare provincie. Dat is precies de boodschap van de Randstedelijke Rekenkamer. Daarom zijn wij ook blij met de voordracht die nu voorligt en kijken we uit naar het Regionaal Water- en
5620 Bodemprogramma, waarin deze aanbevelingen verder zullen worden uitgewerkt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen van de PVV.

5625 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Helaas hebben we ook bij dit belangrijke onderwerp te maken met beleid met misvattingen als basis. In het rapport wordt melding gemaakt van urgentie als gevolg van weersextremen. Zoals al eerder aangegeven is van een toename van weersextremen geen sprake in de waarnemingen. We zijn zelfs zo behulpzaam

geweest om aan te geven in welk hoofdstuk en op welke pagina het IPCC in zijn laatste rapport daar melding van maakt.

5630

Extremen zijn er altijd al geweest. In het jaar 1022 vielen de rivieren droog in Duitsland. In 1159 en 1171 waren er droogte en hitte in Italië en Duitsland. Als mensen een compleet lijstje willen, kan ik de Leeuwarder Courant van 28 juli 1846 aanbevelen. Daar staat een hele waslijst van weersextremen qua hitte.

5635

Aan de andere kant is het natuurlijk ook wel eens zo dat we een overvloed krijgen aan hemelwater. Als je langs de Rijn rijdt, zoals ondergetekende wel eens heeft gedaan, dan zie je daar allerlei dorpjes met oude gebouwen. Op die gebouwen staan soms allemaal streepjes met jaartallen ernaast om aan te geven hoe hoog het water toentertijd stond. Niets bijzonders aan de hand.

5640

Afgelopen week is het vanwege een zogenaamde klassieke omegablokkade best warm geweest. Klimaat is het gemiddelde weer over een periode van dertig jaar of langer. In onze beleving duurde de afgelopen week een stuk korter dan dertig jaar. Maar goed, dat is onze persoonlijke beleving. Daarover kunnen we natuurlijk van mening verschillen.

5645

Waterkwaliteit wordt heel anders beoordeeld dan voorheen. Criteria nemen niet alleen toe – we meten meer dan voorheen – maar ook de grenswaarden die we toepassen worden steeds strenger. Daarmee kun je natuurlijk je eigen crisis creëren. Er worden sterk verschillende normen toegepast. Een voorbeeld: het riviertje de Dinkel voldoet aan de norm in Duitsland. Dan stroomt die Nederland binnen en dan voldoet het opeens niet meer aan de norm. Even later stroomt het riviertje weer naar Duitsland en is het water opeens weer schoon. Dat is toch wel heel bijzonder. Kijk, of het water is schoon of het is niet schoon, maar allebei tegelijk vinden we een beetje vreemd. Net zo bizar is bijvoorbeeld de staat van de heidevelden. Eén meter over de grens met Duitsland zijn ze in goede staat, maar binnen dit land opeens niet. Dat is wel heel vreemd om vast te stellen.

5650

5655

In deze provincie maken we, in tegenstelling tot vele anderen, geen gebruik van grondwater voor onze drinkwatervoorziening. Dat is prettig. Het komt uit het IJsselmeer en de Lek en wordt eerst voorgefilterd. Daarna gaat het naar een infiltratiegebied. Normaal gesproken moet je filters van tijd tot tijd vervangen. Alleen bij infiltratiegebieden hoeft dat niet, hebben we ons laten uitleggen tijdens een werkbezoek. Dat is wel een prettig voordeel dat we hier in deze provincie hebben.

5660

Datacenters gebruiken niet alleen veel stroom, maar ook enorme hoeveelheden drinkwater. In combinatie met bevolkingstoename – er zitten ook mensen bij die ook wel eens wat drinken – zorgt dat natuurlijk voor een toenemende vraag. Wij brengen onszelf hier kunstmatig in de problemen. Wij zouden liever zien dat we problemen oplossen in plaats van ze te veroorzaken of gewoon te verzinnen, zoals bijvoorbeeld een stikstofcrisis. Dank u wel, voorzitter.

5665

5670

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. In tegenstelling tot mijn voorganger heb ik afgelopen weekend wel ervaren hoe weersextremen kunnen toenemen. Daarom wil ik graag waardering uitspreken voor dit rapport. Het is goed dat we dit hebben. Er zitten concrete aanbevelingen in en een groot deel daarvan is al overgenomen door het college. Als PS kunnen we dit volgens mij blijven gebruiken. Dat komt vast van pas tijdens de behandeling van het Regionaal Waterprogramma in het najaar. Dank u wel.

5675

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

5680

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank, voorzitter. Waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit zijn erg belangrijk. Daarom vinden we het positief dat we als provincie op de goede weg zijn en dat er stappen worden ondernomen. In de commissie hebben we een oproep gedaan om het manifest en position paper over drinkwaterbesparing van het initiatief Bouwtafel Waterzuinige Wijken te ondertekenen. Inmiddels is dit door onder andere de provincie Noord-Holland ondertekend. Daarom vraag ik GS wat zij het komende jaar gaan doen om drinkwater te besparen.

5685

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

5690

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter. 50PLUS heeft ook dit rapport met interesse gelezen en steunt natuurlijk de vijf aanbevelingen. De Rekenkamer laat zien dat Noord-Holland waterbelangen serieus neemt, maar dat er nog wat stappen te zetten zijn in het in kaart brengen van de daadwerkelijke keuzes die inwoners raken, vooral kwetsbare inwoners die bijvoorbeeld hittegevoelig of overstromingsgevoelig zijn. Vult u het maar zelf in.

5695

Wij hadden in de commissie moeite met een aanbeveling waarbij de Rekenkamer aan GS vraagt om technisch neutrale beleidsopties voor te leggen. GS nam 2.c niet over. We hebben daar in de commissie over gesproken, maar ik geloof dat er genoeg tijd en een andere gelegenheid is om dit met GS verder uit te werken. Dus we zullen voorstemmen.

5700

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Bakker van de VVD. Nee. Dan heb ik nog Statenlid De Weerdt.

5705

Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): De water- en drinkwaterproblemen nemen toe. In alle eerlijkheid hield ik ook mijn hart vast toen ik dat rapport opende, maar dat bleek eigenlijk allemaal wel mee te vallen. Ik zie dat GS al ontzettend hard werken om deze problemen op te lossen of het hoofd te bieden. Ik zie ook dat GS zo goed als alle aanbevelingen overnemen.

5710

Een klein leerpunt: de provincie is nog onvoldoende in staat om in de gebieden tijdig belangenafwegingen te maken, terwijl Provinciale Staten volgens mij vaker naar heldere doelen en keuzes vragen. Daarom kijk ik ook uit naar het debat in het najaar over de Omgevingsvisie en over het Regionaal Water- en Bodemprogramma: welke keuzes moeten worden gemaakt en wat is er juist nodig om die keuzes voor te leggen? Al met al: zet hem op, GS, met het uitvoeren van de aanbevelingen.

5715

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar Gedeputeerde Staten om te antwoorden en dat gaat in de persoon van gedeputeerde Gielen.

5720

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank u wel en dank ook voor uw reacties. Mooi om te horen dat dit rapport breed wordt gedragen. Dat hebben we in de commissie natuurlijk ook met elkaar besproken. Dus dat is heel fijn.

5725

Misschien ook goed, want een aantal van u verwees naar het RWBP dat eraan komt, het nieuwe Regionaal Water- en Bodemprogramma, om dit moment als communicatiemoment te gebruiken en u te attenderen op het werkbezoek rondom het RWBP dat gepland staat op 31 augustus. U kunt zich daar allen nog voor aanmelden. Ik hoop dat u dat doet, want het is een ontzettend belangrijk stuk dat we later dit jaar nog met elkaar gaan bespreken.

5730

Er was één vraag van de ChristenUnie rondom drinkwater. Het is misschien goed om te zeggen dat het IPO inderdaad het manifest heeft ondersteund. Dat is volgens mij mooi. We hebben het er in de commissie ook over gehad. We hebben de afgelopen tijd een aantal dingen gedaan rondom drinkwaterbesparing. Daar zijn we ook mee bezig. Via PWN is er onder andere communicatie over drinkwaterbesparing. Er zijn waterprofielen opgesteld voor bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Na de zomer komen we ook nog met een brief over aanvullende acties op dit thema. Een van de onderwerpen waarbij we bijvoorbeeld betrokken zijn als het gaat om kennisdeling en kennisuitwisseling, is de ontwikkeling van een waterzuinige wijk hier in Haarlem. Dus op dat gebied zijn we ook betrokken. Er gebeurt best een heleboel en we komen daar ook nog met meer informatie over naar u toe.

5735

5740

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een interruptie, mevrouw Alberts, SP.

5745

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Volgens onze informatie was u vandaag bezig met het spui- enemaalcomplex bij IJmuiden. In de commissie heb ik daar

aandacht voor gevraagd en ook gevraagd: wilt u ons updaten? Kunt u daar iets meer over vertellen?

5750 Gedeputeerde **GIELEN**: Voorzitter, mevrouw Alberts is goed op de hoogte. Dank ook voor uw coulance dat ik even afwezig kon zijn bij deze vergadering om inderdaad een bezoek te brengen aan het gemaal in IJmuiden met onze minister van Infrastructuur en Waterstaat. Niet alleen de minister was aanwezig, maar ook een heleboel van onze partners vanuit het Deltaprogramma Centraal Holland, vanuit Rijkswaterstaat en wethouders uit de buurt. We hebben daar een goed gesprek met elkaar gevoerd over het belang van het gemaal en eigenlijk ook over het belang van
5755 die hele wateroverlastopgave die we hebben. Ik vond het een positief gesprek. Ik kijk er positief op terug. Ik heb het gevoel dat de urgentie breed gedeeld is. Dus ik kijk met vertrouwen naar besluitvorming over het vervolg.

5760 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de reactie van GS in eerste termijn. Is er behoefte aan een tweede termijn? Nee? Dan gaan we ook de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Er zijn geen moties ingediend, dus wat dat betreft valt er ook niet zoveel aan te passen. Wilt u dat nog doen? Wilt u nog een motie indienen? Ook niet. Geen behoefte aan. Dan zijn de beraadslagingen gesloten.

5765 *De discussie wordt gesloten.*

De **VOORZITTER**: Het is 17.50 uur. Dat betekent dat wij vanaf 18.00 uur kunnen gaan dineren. Ik stel voor om 19.00 uur verder te gaan. Dan hebben wij nog het initiatiefvoorstel van de Partij van de Arbeid over arbeidsmigratie en daarna natuurlijk nog het vragenuur, de moties Vreemd en de
5770 stemmingen. Ik zie een ordevoorstel.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Zou het mogelijk zijn om het advies op de moties Vreemd nu nog voor het eten te doen, zodat de fracties dat kunnen meenemen bij de beraadslagingen tijdens de
5775 dinerpauze?

De **VOORZITTER**: Het is een ordevoorstel. Vindt u dat dit in stemming gebracht moet worden of kunnen we hiermee akkoord gaan? Ja, dat dacht ik al. Goed, dan gaan we dat nu doen.

14 **Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag (indien aan de orde).**

5780 De **VOORZITTER**: Dat zijn twee moties. Even centraal nog, alstublieft. De eerste motie Vreemd die is ingediend betreft Tata Steel: uitstoot van chroom-6. Ik neem aan, gedeputeerde Olthof, dat u in staat bent daar een advies over te geven. Ja. Dan nodig ik u daartoe nu uit.

5785 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan er vrij kort over zijn. Volgens mij onderschrijven we allemaal het belang van goed meten, en met name juist als het gaat over zeer zorgwekkende stoffen als chroom-6. Dus we laten deze motie aan de Staten.

5790 De **VOORZITTER**: Als u mij toestaat, doe ik het even vanaf deze plek. Dat is de motie ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren. Die gaat over het pleiten in het IPO voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden. Ik heb hier even advies over ingewonnen. Dat zal ik ook doen via het IPO, omdat het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden van de Raad van Europa in principe bedoeld is voor gesproken talen van traditionele minderheden. Gebarentalen
5795 vallen daar doorgaans niet onder. Het handvest is geschreven met het idee van regionale of minderheidstalen die geografisch of cultureel gebonden zijn. Gebarentalen zijn dat minder en worden daarom vaak buiten de scope geplaatst. Daar staat tegenover dat erkenning van gebarentaal wel mogelijk is in veel landen, zoals in Nederland. Nederlandse Gebarentaal wordt nationaal erkend en ook beschermd via wetten of beleid zoals wij dat hier hebben gemaakt. Als
5800 deze motie wordt aangenomen, zal ik in ieder geval het advies ter harte nemen om door het IPO, in samenspraak met de collega-provincies, te laten uitzoeken of het mogelijk is om Nederlandse Gebarentaal ook te laten opnemen in het Europees Handvest. Het is dus niet juridisch vanzelfsprekend, maar uiteraard gaan we kijken of het mogelijk is door aanpassing of

5805 bijvoorbeeld herinterpretatie van het handvest om dat opgenomen te krijgen. Dus ik laat deze uiteraard aan de Staten.

Dat gezegd hebbende schors ik nu de vergadering tot 19.00 uur en ik wens u een zeer genoeglijke maaltijd.

5810 *Schorsing van 17.55 uur tot 19.05 uur.*

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Dan heropen ik de vergadering van Provinciale Staten. Als het goed is, heeft u allemaal lekker gegeten en gedineerd. Het is nu 19.05 uur. Wij hervatten de vergadering.

5815

11 Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie (IV 44-2026).

5820

De **VOORZITTER**: We zijn aanbeland bij agendapunt 11. Dat is het initiatiefvoorstel van de PvdA over arbeidsmigratie, dat is ingediend door de heer Karar van de fractie PvdA, mede namens de fracties GroenLinks, SP, ChristenUnie en CDA. Het is een initiatiefvoorstel dat naar aanleiding van de bespreking in de commissie Ruimte op 18 juni is gewijzigd. In het initiatiefvoorstel zijn twee voorstellen opgenomen om de bestaanszekerheid van arbeidsmigranten beter te borgen. Deze voorstellen betreffen wijzigingen van de Omgevingsverordening van Noord-Holland.

5825

Er is een aantal punten aan de orde gekomen tijdens de bespreking in de commissie Ruimte. Er is brede erkenning van het probleem, maar er wordt verschillend over de aanpak gedacht. Er is gesproken over de rol van de provincie en over steun voor betere kwaliteit en inzicht, met ruimte voor maatwerk.

5830

Gedeputeerde Staten hebben daarbij een toezegging gedaan om een benen-op-tafeloverleg, beter bekend als een BOT-overleg, te houden om het probleem verder te analyseren en ook te bepalen welke maatregelen nodig zijn en welke rol de provincie moet nemen.

5835

Ik nodig de heer Karar uit om het initiatiefvoorstel toe te lichten in eerste termijn en daarna rechts naast mij plaats te nemen. Het woord is aan de heer Karar. Daarna zal ik toelichten welke sprekers zich hebben gemeld om aan de bespreking van het initiatiefvoorstel deel te nemen.

5840

De heer **KARAR** (PvdA): Dank voor het woord, voorzitter, en ook dank aan alle mede-indieners, waaronder GroenLinks, SP, ChristenUnie, CDA, Volt en D66.

5845

Er zijn altijd duizend redenen om iets niet te doen, maar het gaat om die ene reden om het wel te doen. Ik werk voor het Rode Kruis, samen met organisaties die altijd doordrongen zijn van die ene reden en die zich met ziel en zaligheid inzetten voor mensen die het minder hebben. Een paar weken geleden was ik bij een voedseluitgiftemoment. De mensen die daar werkten, vertelden dat er steeds meer mensen, steeds meer arbeidsmigranten, naar dat moment toekwamen. Een andere organisatie vertelde iets vergelijkbaars. Mensen worden hierheen gehaald: arbeidsmigranten. Soms verliezen zij hun baan en hun bed, belanden dan op straat en worden dakloos. En wanneer je door het Oosterpark loopt, zie en voel je dat deze mensen nog niet als volwaardig onderdeel van onze maatschappij worden gezien of behandeld. En dat is het crue, want dat zijn ze wel. Ze zijn onderdeel van onze economie. En dat zal zo blijven, want een deel van onze Noord-Hollandse economie draait op de arbeid van arbeidsmigranten. Ze zijn wel onderdeel van onze economie, maar nog niet van onze samenleving. Er zijn bedrijven die de vruchten plukken van hun arbeid, maar wegstijgen wanneer het gaat over de verantwoordelijkheid voor hun huisvesting. Dat soort problemen stapelen zich op en uiteindelijk moeten wij als samenleving dan de rekening betalen. En begrijp me goed: ik weet dat het op heel veel plekken goed gaat. Er zijn goede werkgevers die hun huisvesting op een ordentelijke manier regelen en goed voor hun werknemers zorgen. Dus dit voorstel is ook geen aanval op hen. Maar dit voorstel wil het systeem veranderen, zodat we die rotte appels gerichter en beter kunnen aanpakken.

5860

Tijdens de commissie hebben we geluisterd naar alle input. We hebben gekeken naar de reactie van GS en die gebruikt om ons voorstel aan te scherpen.

5865 De eerste wijziging heeft betrekking op de kwaliteitseisen voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarin refereren we nu naar verschillende normensets, zodat die werkbaar is voor alle sectoren. Het tweede voorstel roept GS op om ervoor te zorgen dat nieuwe bedrijvigheid niet zorgt voor nieuwe woonproblemen.

5870 Met deze twee voorstellen, samen met de motie die net bij de kaderbrief is ingediend, kiezen we wat voor provincie Noord-Holland is: een provincie die haar verantwoordelijkheid pakt en die gaat staan voor de menselijkheid van haar inwoners.

5875 Er zijn altijd duizend redenen om iets niet te doen. Het gaat om die ene reden om wel iets te doen. Daarom ben ik heel blij dat we vandaag in gezamenlijkheid deze stap naar voren zetten. Dank daarvoor.

Nog één kleine technische afronding: in het ontwerpbesluit staat nog een zin die afkomstig is uit mijn eerste versie. Die ga ik er straks uit amenderen. Dat kondig ik alvast aan voor het proces. Dat was het, voorzitter.

5880 De **VOORZITTER**: Nou, dat is wel heel bijzonder en aangekondigd. Gaat u zitten.

5885 Als sprekers hebben zich aangemeld: de heer Hanou van de Partij voor de Dieren, de heer De Moel van de PVV, de heer Nijkamp van 50PLUS, de heer Van Gilse van de VVD, de heer Heijnen van het CDA, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Berkvens van D66, mevrouw Buit van de ChristenUnie, Statenlid De Graaf van GroenLinks, mevrouw Alberts van de SP, de heer Hartog van JA21, Statenlid De Weerdt van fractie De Weerdt. Niemand vergeten? Ah, mevrouw De Sain van BBB. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Hanou van de Partij voor de Dieren.

Eerste termijn Provinciale Staten

5890 De heer **HANOU** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Zoals velen van jullie weten, kun je maar één keer in je leven ontmaagd worden. Je kunt dus ook maar één keer in je leven een maidenspeech houden. En dat ben ik eigenlijk een beetje vergeten toen ik in 2024 voor het eerst op dit spreekgestoelte stond. Dus toch een paar woorden in deze strekking aan mijn collega-Statenleden.

5895 Jullie verwelcoming bij mijn terugkeer was hartverwarmend. Het voelde als thuiskomen. De herinstallatie was ten tweede niet alleen plechtig, maar ook gewichtig. Ik vind het een zwaarwegende eer om Statenlid te zijn. Het komt ook het dichtst bij mijn jeugddroom: ooit eens burgemeester worden. Ik denk niet dat dat er nog in zit, maar het was een mooie droom. En ten derde: ik sta hier niet voor mezelf. Ik sta hier om een stem te geven aan alles dat geen stem heeft: dieren, natuur en milieu. Dat doe ik dan ook met een rechte rug, een uitgestoken hand en waar nodig met een lach.

5900 Dan nu het initiatiefvoorstel over arbeidsmigratie. De Partij voor de Dieren heeft een eenvoudige kernboodschap: betaal iedereen gewoon goed. En als een sector alleen kan bestaan dankzij laagbetaalde arbeid, dan moeten we ons serieus afvragen of daar wel plek voor is in onze economie. Want een aantal van de sectoren waar het hier over gaat – de logistiek, de bollenteelt en de vlees- en vee-industrie – bestaan bij de gratie van die laagbetaalde arbeid. En dat zijn nou niet bepaald de sectoren waarvan de Partij voor de Dieren vindt dat Noord-Holland daarop zou moeten draaien.

5915 In de commissie Ruimte hebben we al uitgebreid gesproken over dit voorstel. Eigenlijk is het enorm jammer dat dit voorstel nodig is, want ons standpunt is eigenlijk heel helder. Deze vijf voorstellen zijn het minimale en hadden allang moeten worden ingevoerd. Dus ja, steun voor deze voorzichtige stap in de goede richting.

5920 Voorzitter, willen we in Noord-Holland een economie die afhankelijk is van laagbetaalde arbeidskrachten? Nee, zegt de Partij voor de Dieren. Zorg voor een economie die niet leunt op goedkope arbeid. Betaal mensen goed en zorg voor volwaardige huisvesting. Gewoon in de Noord-Hollandse wijken en dorpen, in plaats van weggestopt in grootschalige complexen in het buitengebied. Laten we onze rug met z'n allen rechthouden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Moel van de PVV.

5925 De heer **DE MOEL** (PVV): Voorzitter, is huisvesting van arbeidsmigranten een provinciale taak? De PVV vindt van niet. Sterker nog, de provincie heeft zelf al ervaring opgedaan waaruit blijkt dat de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeenten ligt. De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat de provinciale inzet in de Kop van Noord-Holland eerder is afgebouwd, omdat gemeenten aangaven die rol zelf te kunnen vervullen. Achteraf blijkt die inschatting te optimistisch. Voor ons
5930 is dat geen argument om de provincie nu via instructieregels zelf aan het stuur te zetten. Integendeel, het is juist een reden om eerst met de gemeenten in gesprek te gaan. Waar lopen zij tegenaan? Hebben zij behoefte aan extra capaciteit, middelen of instrumenten? Pas als dat helder is, kun je beoordelen of aanvullend provinciaal optreden nodig is. Daarom de vraag aan de gedeputeerde: welke les trekt u uit de ervaring in de Kop van Noord-Holland? Is die les dat de
5935 provincie meer bevoegdheid naar zich toe moet trekken, of dat de gemeenten beter ondersteund moeten worden?

Voorzitter, dat brengt me bij het tweede punt. In het proces bij het voorstel staat met welke partijen is gesproken. Opvallend genoeg ontbreekt er één belangrijke gesprekspartner: de Noord-Hollandse gemeenten zelf. Sterker nog, voor een van de twee resterende voorstellen, over de
5940 huisvestingsbehoefte bij nieuwe bedrijvigheid, worden Gedeputeerde Staten juist opgedragen om dit samen met de gemeenten te verkennen. Dat moet dus nog gebeuren na vaststelling van dit ontwerpbesluit. Daarmee erkennen Gedeputeerde Staten feitelijk zelf dat die noodzakelijke consultatie nog niet heeft plaatsgevonden. Eerst besluiten en daarna pas overleggen vinden wij
5945 een verkeerde volgorde.

En dan de timing. De Wet versterking regie volkshuisvesting treedt naar verwachting dit jaar of begin volgend jaar in werking. De gedeputeerde heeft aangegeven dat dit onderwerp daarin wordt meegenomen via de volkshuisvestingsprogramma's. Waarom lopen we daar nu al op
5950 vooruit? Is het niet veel verstandiger eerst de nieuwe wettelijke kaders af te wachten en vervolgens samen met de gemeenten te beoordelen of aanvullende provinciale regels überhaupt nodig zijn?

Voorzitter, de PVV kiest voor een zorgvuldige volgorde: eerst het wettelijk kader, eerst het gesprek met de gemeenten en pas daarna beoordelen of provinciale instructieregels noodzakelijk zijn. Om die reden zullen wij tegen dit initiatiefvoorstel stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Nijkamp, 50PLUS.

5960 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. Complimenten aan de PvdA en de andere indieners van het initiatiefvoorstel over arbeidsmigranten. We spreken daarmee onze waardering uit. Onze fractie erkent het belang van arbeidsmigranten voor de economie, maar benadrukt dat goede huisvesting en deelname aan het sociaaleconomisch verkeer noodzakelijk moeten zijn. 50PLUS is van mening dat de verantwoordelijkheid van werkgevers centraal staat, maar mist een
5965 consequente doorvertaling daarvan in maatregelen. Een aantal keren hebben we al benoemd: neem met name de uitzendorganisaties, die vaak de eerste werkgevers zijn bij arbeidsmigranten, ook mee. In het amendement dat straks komt, zijn ABU en NBBU ook genoemd. Dus er is geluisterd. Dank daarvoor.

5970 Wij staan niet afwijzend tegenover kwaliteitsnormen voor huisvesting, maar we benadrukken wel dat provincie, gemeenten en bedrijven hier samen naar moeten kijken, naar uitvoering en handhaving. Misschien betekent dat inderdaad een stapje extra ten opzichte van de provincie Overijssel als gekozen beleidsvoorbeeld.

5975 Huisvesting moet breder in beeld worden gebracht dan alleen voor agrarische bedrijven en glastuinbouw, zodat een totaalbeeld ontstaat van alle sectoren waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn.

5980 Bij 50PLUS is er begrip voor de maatregel om kort verblijf terug te brengen van twaalf naar vier maanden, omdat arbeidsmigranten-

De **VOORZITTER**: Meneer Nijkamp, uw tijd zit erop. Wilt u afronden?

5985 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dan ga ik afronden.

Tot slot. Dakloosheid onder arbeidsmigranten – niet alleen – is zeer onwenselijk. Welke concrete rol kan de provincie richting gemeenten spelen om passende voorzieningen structureel te organiseren? Dat was het. Dank.

5990 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. En ook nogmaals dank aan de Partij van de Arbeid voor dit initiatiefvoorstel.

5995 Ik heb in de commissie Ruimte namens de VVD al aangegeven dat wij weliswaar de doelstelling onderschrijven, maar niet kiezen voor de voorgestelde aanpak. Dit heeft met name te maken met de rolneming van de provincie. De VVD vindt dat de provincie, naast een rol in ruimtelijke ordening, vooral een regierol heeft in de samenwerking met de gemeenten. De VVD is voorstander van deregulering en dus huiverig voor extra regelingen, zoals die in deze voordracht worden voorgesteld.

6000 De VVD vindt het logisch dat bouwregelgeving ook voor doelgroepen zo veel mogelijk landelijk plaatsvindt en dat VTH-taken bij de gemeenten liggen. De VVD vindt bestrijding van dakloosheid onder arbeidsmigranten belangrijk, net als bij economisch daklozen en vele andere

6005 aandachtsgroepen. Dit behoort voor de VVD vooral tot het sociaal domein van de gemeenten, waarbij de provincie voor regionale afstemming en uitwisseling van kennis en ervaring kan zorgen.

6010 Kortom, voorzitter, we onderschrijven dat zaken beter moeten en kunnen. Maar de VVD is niet voor extra regulering op provinciaal niveau. We zullen deze voordracht dus niet steunen. Wel geloven we in de regierol en de coördinerende functie die de provincie over de gemeenten heen kan vervullen, ook op dit onderwerp. Daarom zullen we wel de motie van de Partij van de Arbeid steunen, zoals die bij de kaderbrief hierover is ingediend.

6015 Tot slot, voorzitter. Veel van de problemen zijn volgens de VVD het beste op te lossen door voldoende aanbod van woonruimte. Het is vooral de schaarste waar malafide aanbieders misbruik van maken. Laten we die schaarste dus zo snel mogelijk opheffen. Dank u wel.

6020 De **VOORZITTER**: De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, wij danken de Partij van de Arbeid voor het sterk gewijzigde voorstel voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Een voorstel waarin bijna al onze opmerkingen uit de commissie zijn meegenomen. Daarom zijn wij ook van harte mede-indiener geworden van dit voorstel.

6025 Arbeidsmigranten zijn, anders dan sommige partijen in dit huis vinden, volgens ons wel een belangrijk onderdeel van onze Noord-Hollandse economie. Juist in de sterke Noord-Hollandse economische sectoren als de logistiek, de landbouw en de dienstverlening werken veel arbeidsmigranten. De huisvesting daarvan gaat in veel gevallen goed. Mensen werken hier

6030 tijdelijk voor een relatief goed loon en vertrekken vervolgens weer huiswaarts om daar hun gezin of familie te onderhouden.

6035 In sommige gevallen gaat de huisvesting echter niet goed: niet voor arbeidsmigranten zelf, die in slechte omstandigheden wonen, en ook niet voor de omgeving die overlast ervaart. En ook niet alle arbeidsmigranten gaan terug na afloop van hun werkzaamheden. De overheid en het bedrijfsleven hebben hier een verantwoordelijkheid om deze problemen aan te pakken en de situatie te verbeteren. Juist de provincie kan daarin een belangrijke rol spelen, zoals we ook zien in andere provincies in Nederland en zoals de provincie Noord-Holland in het verleden heeft gedaan. Meerdere gemeenten vragen dat ook van ons. Het invoeren van minimumkwaliteitseisen, gedifferentieerd naar gebruik – dus andere eisen voor het agrarisch erf dan voor

6040 bedrijventerreinen – gaat hierbij helpen. Dat moeten we ook vastleggen in de verordening.

Daarnaast helpt inzicht in hoeveel nieuwe bedrijven huisvesting voor arbeidsmigranten nodig hebben bij het beter inpassen en voorbereiden daarvan.

6045 Beide maatregelen hebben dus onze steun, net zoals de eerder ingediende motie bij de kaderbrief. Dat maakt het pakket van maatregelen compleet en zet de provincie dan hopelijk ook in een betere positie om die coördinerende rol weer te kunnen pakken. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Schneemann van Volt.

6050 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Volt is mede indiener van dit initiatiefvoorstel. Niet omdat de provincie alles zelf moet oplossen, maar omdat we vinden dat de provincie wel degelijk een verantwoordelijkheid heeft bij vraagstukken die wonen, economie en ruimtelijke ordening raken. En dit voorstel vraagt eigenlijk twee heel redelijke dingen.

6055 Ten eerste dat arbeidsmigranten kunnen rekenen op fatsoenlijke huisvesting van voldoende kwaliteit. En ten tweede dat bij nieuwe bedrijvigheid wordt nagedacht over de extra huisvestingsvraag die daardoor ontstaat. Dat vinden we logisch. Als we ruimte maken voor economische ontwikkeling, dan moeten we ook kijken naar de gevolgen daarvan voor de woningmarkt. En als mensen hier werken en wonen, dan mogen we ook verwachten dat hun huisvesting aan de minimale standaard voldoet.

6060 Volt ziet dit dan ook als een voorstel dat niet alleen gaat over arbeidsmigranten, maar juist over ruimtelijk beleid. En juist daarom past hier wat ons betreft een actievere rol van de provincie dan het nu is. Dus wij steunen dit voorstel van harte. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Berkvens van D66.

6070 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank, voorzitter. Ik kan het kort houden, want ik kan me aansluiten bij de inbreng van het CDA en Volt. Vaak gaat de huisvesting van arbeidsmigranten gelukkig wel goed, maar iedereen kent de schrijnende verhalen over dakloosheid en uitbuiting. De provincie kan een rol spelen om hierin verbetering te brengen.

6075 D66 dient het initiatiefvoorstel van de PvdA, met een duidelijk minimum aan kwaliteitseisen voor woningen voor arbeidsmigranten en het beter in kaart brengen van de behoefte aan huisvesting voor werknemers bij grote nieuwe bedrijvigheid, dan ook graag mede in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Buit, ChristenUnie.

6080 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat iedereen in Noord-Holland een waardig bestaan heeft. Eigenlijk is het gênant dat dit initiatiefvoorstel nodig is, maar de schrijnende situaties moeten we aanpakken. Daarom ook via deze weg nogmaals dank aan de PvdA voor het opstellen van dit initiatiefvoorstel.

6085 Als provincie hebben we de verantwoordelijkheid om te voorzien in passende huisvesting. Zo ook voor arbeidsmigranten, die onderdeel zijn van de Noord-Hollandse economie. Door minimale kwaliteitseisen voor huisvesting vast te stellen en de huisvestingsbehoeften van bedrijven beter in beeld te brengen, proberen we de genoemde uitbuiting en schrijnende situaties te voorkomen. Daarom dienen we het initiatiefvoorstel over arbeidsmigratie graag mede in. Dank.

6090 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Statenlid De Graaf van GroenLinks. En dat is uw maidenspeech vanavond. Het jasje gaat dicht. Ja.

6095 Statenlid **DE GRAAF** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voor mij is het vandaag wel echt de eerste keer. Als Statenlid bedoel ik dan. En ik grijp deze kans met beide handen aan. Het is een beetje spannend, maar hopelijk wordt het ook fijn.

6100 Wat ontzettend tof om hier te staan en u allen, u, de voorzitter, de leden van Provinciale Staten en iedereen die meekijkt en luistert, toe te mogen spreken. Ik wil u graag vertellen hoe dat zo is gekomen. Mijn naam is Paul de Graaf, ik ben 49 jaar en samen met mijn man Charley woon ik in

het prachtige Alkmaar. Samen met twee vriendinnen vormen wij een regenbooggezin met drie kinderen van dertien, veertien en zeventien jaar. Daar ga ik het verder niet over hebben. Sinds december ben ik de GroenLinks-fractie als commissielid komen versterken en vier weken geleden ben ik door die meneer daar in het midden geïnstalleerd als Statenlid. Dat vind ik bijzonder eervol.

6105

Mijn weg hiernaartoe, naar dit spreekgestoelte, is vrij lang geweest. Het begon allemaal in Castricum, waar ik ben opgegroeid. Ik woonde daar vlak bij het spoor en was misschien wel daardoor al vroeg gefascineerd door treinen. Op school tekende ik sporen en wissels op kladblaadjes. Als tiener – ik had inmiddels ontdekt dat er spoorboekjes bestonden – begon ik zelf dienstregelingen in elkaar te sleutelen. Zo kwam ik bij reizigersvereniging Rover terecht. Daar ben ik decennialang actief voor geweest. Ik had zelfs wel in de ov-sector willen gaan werken. Ik ben ook aan een opleiding begonnen, maar het was op dat moment voor mij niet het goede moment. Dus besloot ik een heel ander praktisch en supergezellig beroep te kiezen, namelijk kapper. En dat ben ik nu nog steeds als zelfstandige.

6110

6115

In mijn tienertijd gebeurde er ook iets anders. Ik kwam erachter dat ik jongens leuker vond dan meisjes. 'Vind', moet ik zeggen. Met behulp van een paar vrienden vond ik de moed om een keer bij het COC in Alkmaar naar binnen te stappen. Lang verhaal kort: ook voor het COC werd ik actief en ik heb me twintig jaar lang ingezet als vrijwilliger. Na een onderbreking van een aantal jaar ben ik daar nu weer terug als bestuurslid.

6120

Zowel COC als Rover hebben vaak met de politiek te maken. Dus was de volgende stap een logische. Ik zocht een politieke partij die bij mij paste, die ons stukje van de wereld duurzamer, groener en eerlijker wil maken – zie, ik klink toch gewoon als een GroenLinks'er – en die zich inzet voor beter ov en voor gelijke rechten voor LHBTQIA+'ers. Dat werd dus, u snapt het, GroenLinks. Ik werd lid en na een aantal jaren en enige aansporing van een klant van mij, een knipklant, werd ik ook actief. Op het moment dat de toenmalige gemeenten Alkmaar, Schermer en De Rijp met elkaar gingen fuseren, was dat voor mij een mooi moment om in te stappen. Ik heb het jarenlang enorm naar mijn zin gehad bij GroenLinks en later GroenLinks-PvdA in Alkmaar. Ik wil daarom ook vanaf deze plek graag Maaïke Kardiinaal bedanken en alle anderen die PRO Alkmaar nu zo'n toffe groep maken.

6125

6130

Maar er knaagde ondanks die fijne groep wel iets. Want als commissielid bij de gemeenteraad in Alkmaar heb je bijna niets te zeggen over ov. Het gaat af en toe over een halte of doorstroming, maar dat is het dan. Via Rover kreeg ik af en toe wel iets voor elkaar, maar dat was meer bijsturen dan echt aan de knoppen zitten. Dus ik heb de stoute schoenen aangetrokken en me voor de vorige Statenverkiezingen aangemeld als kandidaat. Het heeft even geduurd, maar hier ben ik dan. Om Noord-Holland duurzamer, groener en eerlijker, en wat het openbaar vervoer betreft ook bereikbaarder te maken. Ik heb zelf bewust geen rijbewijs, dus ik weet uit eigen ervaring dat het ov nog aanzienlijk beter kan. Daar heb ik vandaag zelf ook de vruchten van mogen plukken, want dat ging niet helemaal goed. Ik hoop daar dus nu vanuit de Staten een steentje aan te kunnen bijdragen.

6135

6140

En net zoals elke persoon die in Noord-Holland woont volgens ons recht heeft op goed openbaar vervoer, geldt dat ook voor fatsoenlijk kunnen wonen en leven. Voor veel arbeidsmigranten is het niet kunnen beschikken over goed openbaar vervoer namelijk niet het allergrootste probleem. Dat is hun huisvesting. Ik heb zelf ook ooit in een gebrekkig pand gewoond, inclusief lekkages en schimmelproblematiek, maar ik kon daar gelukkig weg. Veel arbeidsmigranten hebben die mogelijkheid niet. Daarom zijn we zo blij met het initiatief van onze PRO-vrienden van de Partij van de Arbeid voor het verbeteren van huisvesting van arbeidsmigranten, en dienen we de initiatiefnota, het ontwerpbesluit en eerder de motie bij de kaderbrief van harte mede in. Dank u wel. Tot zover.

6145

6150

6155

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid De Graaf. Het was mooi om iets meer van u te horen.

Mevrouw Alberts van de SP.

6160

6165 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Het was natuurlijk mijn partijgenoot Emile Roemer die na zijn Tweede Kamerfunctie een adviescommissie heeft aangevoerd. Dat leverde het rapport op met de titel 'Geen tweederangsburgers'. En je ziet: tijd is als het vasthouden van water. Je probeert het vast te houden, maar het glipt je door de vingers. Dat rapport komt uit 2020. Dat is al een aantal jaren geleden. En nog steeds moeten we van alles bedenken om het goed te regelen.

6170 De heer Karar zei in zijn inleiding: arbeidsmigranten zijn wel onderdeel van de economie, maar geen onderdeel van de maatschappij. Dat is natuurlijk ook zo. In de commissie heb ik het nog iets scherper verwoord. U kent mij. Namelijk, het gaat om een keuze tussen het belang van mensen – die menselijke waardigheid, weet u wel – of het belang van de economie. Daartussen moet je schipperen.

6175 Ik heb een aantal partijen hier al horen zeggen: daar is geen rol voor de provincie, want dat moet je allemaal bij de werkgevers laten. Lieve mensen, juist omdat het bij de werkgevers is gelaten, is het zo'n puinhoop. Die gaan natuurlijk voor de laagste prijs. Dat kun je niet anders verwachten, want zo zitten ze in elkaar. Dus is het goed dat je als overheid, in dit geval de provincie, een rol neemt om inderdaad te reguleren. Dat doen we op dit moment voor de huisvesting. U hebt ook gezien dat wij van harte mede-indiener zijn van dit voorstel. Heel goed juist.

6180 In de commissie heb ik nog een aantal dingen genoemd waar we ook aandacht voor moeten hebben. Namelijk, sommige sectoren waar arbeidsmigratie is, dat is helemaal niet meer tijdelijk; dat is gewoon jaarrond. Dan kun je die mensen gewoon een vast contract geven. Het tijdelijke zit er misschien in dat mensen na een jaar of drie, vier zeggen: ik vind het toch niet zo leuk om te doen, ik ga wat anders zoeken. Maar dat is een andere reden dan dat er sprake is van seizoensarbeid. Dat is absoluut een verschil. Daar moeten we ook nog naar kijken. Dat komt vast nog wel een keer.

6190 Ik heb ook gezegd dat we heel goed moeten kijken naar hoe mensen in de basisregistratie terecht komen, omdat dat een gliproute is voor werkgevers om mensen rond te pompen, zoals dat dan heet. Dat klinkt niet netjes, maar dat is de praktijk. Dan zet je ze gewoon drie bedrijven verderop, waar ze bij wijze van spreken hetzelfde werk doen en misschien zelfs wel dezelfde werkgever of hetzelfde uitzendbureau hebben. En daar gaan ze weer in de tijdelijkheid. Dat is ook niet goed. Maar dat doen we dan wel in het vervolg, lijkt mij heel goed. Een beetje intomen van de uitbuiting- Nou, een beetje intomen. Intomen.

6200 Ik vind dat ook nog in de herhaling mag komen: doe als de provincie Limburg, want die heeft al veel naar zich toe getrokken, juist om het goed te regelen voor arbeidsmigranten. Het zou mooi zijn als we dat hier ook gaan nadoen. En niet zoals de provincie Overijssel, die zegt: jullie mogen het nog even zelf uitzoeken.

Dus van harte steun aan het voorstel als het gaat om de huisvesting. Er ligt nog het een en ander te wachten waar we mee verder zullen gaan, lijkt mij. Dank u.

6205 De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Hartog van JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Het is vandaag ook mijn eerste keer. Betekent dat dat ik nu ook niet inteer op mijn spreektijd?

6210 Voorzitter, we hebben de woorden van veel fracties gehoord. Iedereen heeft zo zijn eigen opvattingen en ideeën. Iedereen worstelt met de achterliggende problematiek. Dat is in onze fractie niet anders. Als ik collega Van Gilse hoor, dan denk ik: nou, man, zet er ook maar JA21 bij, want dat is in belangrijke mate ook zoals wij er als fractie tegenaan kijken.

6215 Moet je de Omgevingsverordening optuigen met een aantal zaken die daar wellicht in kunnen, maar waarvan je je moet afvragen: horen die daar nou in? Aan de andere kant heb je in de maatschappij ook te maken met een bepaalde problematiek waarbij het goed is dat wij als gekozen politici daar een oordeel over vellen. En dat we soms zeggen: misschien zijn we het niet helemaal eens met de manier waarop we iets moeten aanpakken of oplossen, maar wat is het beste alternatief?

6220

6225 Wij staan dan ook in beginsel positief tegenover het voorstel dat door de PvdA, na alle op- en aanmerkingen, is ingediend. We kijken uiteraard nog wel uit naar de amendering van die ene zinsnede, want daar konden wij niet mee leven. Maar wat voor ons ook belangrijk is, voorzitter, is hoe GS hierin staan. Dat zullen wij bij onze uiteindelijke afweging en stemkeuze laten meewegen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan is het woord aan Statenlid De Weerd van Fractie De Weerd.

6230 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Ja, ik vind dat de overheid mensen moet beschermen tegen uitbuiting en misstanden. Dat geldt voor iedereen. Dus ook voor mensen die niet uit Noord-Holland komen, maar wel in Noord-Holland werken. En ja, ik vind het probleem van uitbuiting en dakloosheid van mensen die in Noord-Holland werken nijpend genoeg dat we hier nu iets aan moeten doen. Nijpend genoeg ook, dat ik het gerechtvaardigd vind om provinciale bevoegdheden in te zetten. En als ik het CDA mag geloven, vinden gemeenten het nog behulpzaam ook als de provincie een regierol pakt.

6240 De vraag zoals ik die lees vandaag is vrij simpel. Eigenlijk is die kort samen te vatten als: zien wij arbeidsmigranten vooral als mensen zoals jij en ik? Mensen met een leven, een gezin, dromen en waardigheid? Of accepteren we een systeem waarin mensen in de praktijk slechts als productiemiddelen worden behandeld en economische belangen voorrang krijgen? Ik kies voor het eerste.

6245 Dank aan de Partij van de Arbeid, die zo hard aan het project heeft getrokken. Wat mij betreft hadden we nog een stapje verder kunnen gaan. Maar dat is geen reden om dit niet te doen. Mijn steun hebben ze.

De **VOORZITTER**: Dank.

6250 En meneer Hartog, het was exact vandaag zes jaar geleden, hoorde ik net van de griffie, dat u uw maidenspeech hield bij de jaarstukken. Het is geen toeval vandaag.

Ik geef het woord aan mevrouw De Sain van BBB.

6255 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Het meeste is eigenlijk al over dit initiatiefvoorstel gezegd. We hebben er ook best veel telefonisch contact over gehad. Het is natuurlijk wel een belangrijk onderwerp voor ons hier in de provincie, want we hebben best veel harde werkers die betaald worden en meestal goede huisvesting hebben. Dat geldt voor de hele provincie, zowel in de Noordkop als aan de zuidkant van onze provincie.

6260 Ik had het eerder al over het SNF-keurmerk. Dat gaat iets verder dan het AKF-keurmerk. Wij hechten er waarde aan dat die volledig naast elkaar gebruikt kunnen worden.

6265 De heer Karar zei net al iets over de zinsnede over korte verblijven. Wij horen zo meteen dat die eruit gaat, want anders wijzigt de mogelijkheid voor huisvesting van arbeidsmigranten bij agrarische bedrijven en glastuinbouw. Dat zouden we natuurlijk niet willen.

6270 Verder een oproep aan GS om de kaders voor gemeenten om arbeidsmigranten te huisvesten duidelijker te maken. Duidelijke kaders, zodat ondernemers ook op eigen terrein beter en makkelijker kunnen bouwen.

Wij steunen verder dit initiatiefvoorstel voor meer duidelijkheid voor iedereen.

6275 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Als het goed is, zijn alle Statenleden die het woord hebben gevraagd aan de beurt geweest. Dan geef ik voor de beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Beemsterboer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

- 6280 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Een aantal punten waar wij in ieder geval uw aandacht voor willen vragen. We hebben in de commissievergadering afgesproken dat er nog een benen-op-tafeloverleg zal volgen over de-
- 6285 De **VOORZITTER**: Even. Als u iets wilt in deze vergadering, dan kunt u uw hand opsteken en een ordevoorstel doen. Maar we gaan nu verder in de eerste termijn met de heer Beemsterboer.
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank. Voorzitter, in de commissievergadering is aangegeven dat er een BOT-overleg kan volgen, wordt gepland over dit onderwerp en de breedte van dit onderwerp. Door de initiatiefnemer zijn toen ook meerdere verzoeken gedaan en initiatieven aangekondigd. Dus dat is goed.
- 6290 We hebben natuurlijk de motie zojuist ook behandeld. Het is goed dat we dat met elkaar bespreken, denk ik.
- 6295 Ik wijs er ook op dat de provincie over het algemeen geen kwaliteitseisen stelt in haar ruimtelijk beleid. Dat doen we met deze wijziging alleen voor arbeidsmigranten. Voor arbeidsmigranten en andere groepen gaan we op dit moment uit van de kwaliteitseisen van het Besluit bouwwerken en leefomgeving, het Bbl, waaraan we alle ruimtelijke-orderingsverzoeken toetsen.
- 6300 In het initiatief dat nu voorligt, worden een aantal zaken toegevoegd: het SNF-keurmerk of het alternatieve AKF-keurmerk wordt daaraan toegevoegd. Of werd eraan toegevoegd. Maar daar ging net al even wat over heen en weer dat alleen tijdelijk verblijf wordt toegestaan bij glastuinbouwbedrijven en bij agrarische bedrijven. En er wordt nu toegevoegd dat nieuwe bedrijven in algemene zin, dus niet alleen voor arbeidsmigranten, bij nieuwe vestiging van nieuwe bedrijven – dat kan van alles zijn – moeten motiveren waar hun medewerkers gehuisvest worden en hoe zij hebben nagedacht over de huisvestbaarheid van medewerkers. Zowel het SNF-keurmerk als de huisvesting van medewerkers zijn geen heel grote wijzigingen.
- 6305 De zoektocht vanuit GS is nog wel even of de bedoeling is dat dit voorstel – want het is een wijziging van de Omgevingsverordening – nog ter inzage gelegd moet worden voor 1 januari 2027. Het is gebruikelijk dat zulke wijzigingen ter inzage worden gelegd. Het is niet helemaal duidelijk of dat binnen die termijn nog kan. Collega Rommel kan mogelijk iets zeggen over het proces. Dat zijn de praktische slagen om de arm die er bij zo'n proces komen kijken.
- 6310 Los daarvan is het denk ik heel goed dat de Partij van de Arbeid aandacht vraagt voor deze doelgroep en op zoek is naar mogelijkheden om deze doelgroep meer erkenning te geven of meer mogelijkheden te bieden in onze provincie. Dus complimenten voor het gegeven dat dit onderwerp wordt beetgepakt en dat het initiatiefvoorstel wordt ingediend.
- 6315 We zien een aantal praktische voetangels en klemmen. Maar zeker als er aandacht is voor die tekst rondom tijdelijk verblijf, wat wel een vrij grote wijziging van de Omgevingsverordening zou zijn en het proces ingewikkelder zou maken, zijn dit volgens mij dingen die in de basis kunnen en die vooral een politieke afweging vragen. Ik hoop dat daarbij rekening wordt gehouden met de kanttekeningen die wij als GS daarbij hebben gesteld.
- 6320 Ik denk dat het goed is als er nog gelegenheid is voor collega Rommel om iets over het proces van wijziging van de Omgevingsverordening te zeggen.
- 6325 De **VOORZITTER**: De heer Van Gilse heeft eerst een interruptie.
- 6330 De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter. Ik hoor van de gedeputeerde een aantal twijfelpunten over het voorstel dat voorligt. Dat zagen we ook in de stukken. U geeft aan dat er nog een BOT-overleg komt. Is uw advies eigenlijk: wacht daarop, want er zijn nog een aantal zaken waar we het met elkaar nog eens goed over moeten hebben?
- 6335 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, als ik heel eerlijk ben, vind ik dat ingewikkeld. Het gebeurt niet vaak dat er een partij komt met een initiatiefvoorstel. Dit is ook nog een initiatiefvoorstel voor een onderwerp waarvan het mooi is dat daar extra aandacht aan wordt gegeven. Om daar vanuit GS de vertraging te zoeken, vind ik ingewikkeld. Ook omdat dit geen heel grote

6340 wijzigingen zijn. Tegelijkertijd volgen we wel een heel ander proces dan we normaal doen. We zijn op dit moment dan toch de Omgevingsverordening aan het wijzigen. Hoe klein de wijzigingen ook zijn, het zijn wel wijzigingen van de Omgevingsverordening. Het is aan u of u zegt: ik wil daar een ander proces in volgen, of: dit is de route en u zorgt maar als GS voor dat het nog ter inzage gelegd kan worden. Ik vind dat wij best ver gaan als GS als we in die politieke discussie treden. Maar misschien kan collega Rommel over de praktische haalbaarheid van
6345 terinzagelegging iets aangeven, want zij heeft daar net informatie over ingewonnen.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat we gedeputeerde Rommel vragen om dat nader toe te lichten. U had nog een vraag aan de heer Beemsterboer? O, dan gaan we toch nog eerst terug naar de heer Beemsterboer. Zo ziet u maar, meneer Beemsterboer: als u de regie overneemt dan... Meneer De
6350 Moel, gaat uw gang.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, het is fijn als u uw vraag herhaalt. Ik ging ervan uit dat de vragen aan de initiatiefnemer werden gesteld.

6355 De **VOORZITTER**: Herhaalt u de vraag even, meneer De Moel.

De heer **DE MOEL** (PVV): Er staat duidelijk: de gedeputeerde. Dat bent u toch?

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dat ben ik, ja.
6360

De heer **DE MOEL** (PVV): Geintje. Welke les trekt u uit de ervaring in de Kop van Noord-Holland? Is die les dat de provincie meer bevoegdheid naar zich toe moet trekken? Of moeten gemeenten beter ondersteund worden?

6365 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, nu weet ik waarom ik daar niet direct op ben ingegaan. Dat heeft eigenlijk meer te maken met de motie die we zojuist behandeld hebben. Dat gaat echt over de rol die de provincie zou kunnen nemen in het zorgen dat er ook echt voldoende legale huisvesting is, in het aanjagen van huisvesting, ook voor arbeidsmigranten. In mijn periode als wethouder in de gemeente Schagen had ik een voorganger in deze rol, onder de naam
6370 gedeputeerde Loggen, achter me aan zitten als wethouder. Het was toch op een of andere manier een mooie rol die de provincie nam door met die gemeenten op die intensieve wijze het gesprek over huisvesting van arbeidsmigranten te voeren. Maar dat staat los van het voorstel dat we nu bespreken. Ik heb, volgens mij, in de commissievergadering – en daar wilde u naar terug, denk ik – mijn complimenten uitgesproken voor de rol die de provincie destijds nam om te zorgen voor
6375 voldoende legale huisvesting van arbeidsmigranten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Rommel.

6380 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Over het proces rond de wijziging van de Omgevingsverordening: daar hebben we over afgesproken hoe we dat doen. Je moet die ook altijd ter inzage leggen. Dat doen we per maart dat we een wijziging voorstellen, die wijzigingsrondes. Die periode is nu wel voorbij. Die hebben we gehad. Het is nu ter inzage gelegd tot 1 juli. Dus het ligt nu toch ter inzage. Dan gaat het hele proces door en komt het straks weer bij u terug voor het definitieve besluit.

6385 Wat ik wil aangeven: wij kunnen nu geen juridisch advies krijgen over de vraag of je zoiets één keer kunt doorkruisen. Maar ik hecht er, samen met mijn collega's, wel waarde aan dat er een zorgvuldig proces wordt doorlopen, omdat je ook een betrouwbare overheid wilt zijn, waarbij je precies kunt aangeven wanneer wat gebeurt. Anders krijgen we iedere keer wijzigingen
6390 tussendoor.

Dus ik wil vragen: er staat nu 1 januari 2027. Laat ons kijken wat kan en kijk of u het kunt veranderen in 'zo vroeg mogelijk', en wellicht dus per 1 januari 2028. Maar dat is wat ik wil zeggen over het proces dat doorlopen wordt.
6395

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was gedeputeerde Rommel. Dit was de reactie in eerste termijn vanuit het college. Dan gaan we naar de tweede termijn en geef ik als eerste het woord aan de indiener van het voorstel, de heer Karar.

6400 De heer **KARAR** (PvdA): Kunnen we even vijf minuten schorsen?

De **VOORZITTER**: U weet, dat ken ik altijd toe. Ik schors de vergadering vijf minuten.

6405 De heer **KARAR** (PvdA): Dank u wel.

Schorsing van 19.50 uur tot 20.04 uur.

6410 De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer plaats te nemen op hun zetels en ik heropen de vergadering. We zijn aanbeland bij het begin van de tweede termijn, agendapunt 11. Dat is het initiatiefvoorstel van de Partij van de Arbeid 'Arbeidsmigratie'. De indiener is de Partij van de Arbeid met de heer Karar. Hij neemt als eerste het woord in de tweede termijn.

Tweede termijn Provinciale Staten

6415 De heer **KARAR** (PvdA): Dank, voorzitter. Dank voor het woord. Ook dank voor alle woorden vanuit PS.

6420 Laat ik beginnen met – voordat we naar de technische wijzigingen gaan, et cetera: ik vind het eigenlijk heel fijn tot hoever dit proces is gegaan, samen met de Staten. Hoe we met elkaar in gesprek zijn gegaan tijdens de commissie, hoe we toch alle verschillende achterbannen en verschillende ervaringen rondom dit thema via het gezamenlijke gesprek zijn gekomen tot een voorstel waarin we recht doen aan al die verschillende mensen in onze provincie. Daar ben ik heel blij mee en best trots op. Dus daar wilde ik mee beginnen voordat ik inga op jullie afzonderlijke vragen en natuurlijk op de laatste notitie van GS.

6425 Om te beginnen, dank aan alle partijen voor hun ambitie en voor hun steun. Ik hoorde inderdaad nog bij de Partij voor de Dieren "het mag verder gaan". Maar goed, we vinden die ambitie heel mooi, maar we denken dat dit een mooi, gedragen voorstel is, waarin de Staten zich breed kunnen vinden. Dus houden we het daar nu gewoon graag bij, omdat het natuurlijk met veel zorg is samengesteld.

6430 De PVV stelde een vraag over de gemeenten, over de effectiviteit en of dit wel de plek is. Het tweede voorstel is een directe aanbeveling uit het rapport Roemer. Daarin wordt ook concreet opgeroepen om deze zin toe te voegen aan de provinciale verordening. In andere provincies zijn deze regels bij de wijziging al in werking getreden. Deze gemeenten hebben er al ervaring mee, deze provincies hebben daar al ervaring mee. We roepen vaak: we hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden. Laten we dat dan ook alsjeblieft niet doen en elkaar die tijd besparen.

6440 De VVD maakte het punt over dat de schaarste in de woningmarkt natuurlijk een grote reden is voor de problematiek in het thema. Goed, daar hebben ze een punt. Tegelijkertijd hebben we van meerdere stakeholders gehoord dat dat niet de kern van het probleem is. De kern van het probleem is dat arbeidsmigranten, onterecht, te vaak, in sommige gevallen, op straat worden gezet. Daar zitten veel misstanden. Daar moeten we gericht op sturen. Daar moeten we gericht aanpak op vormgeven. Die algemene woningmarkt, dat is onderdeel daarvan, maar dat is niet het hoofdprobleem in dit dossier.

6445 SP. Dank ook voor de motivatie, de steun. Ze pleitten voor extra maatregelen. Wederom dan hetzelfde: ik snap waar jullie vandaan komen. Tegelijkertijd is dit pakket dat we nu voorleggen in afstemming gemaakt met de hele Staten. Het kan rekenen op een brede meerderheid. Dus we zijn trots op dit resultaat. Dus daar hou ik het nu graag bij.

6450 We hebben in principe ook nog twee kleine wijzigingen. Er werd al eerder over gesproken. GS noemde het een grootte wijziging. Dat betreft het kort verblijf toevoegen aan de artikelen met betrekking tot de agrarische sector en de glastuinbouw. Die zin is overgebleven uit onze eerste versie. Daar hadden we meer voorstellen op geschreven. Het is een puzzel, al die zinnen en zaken bij elkaar leggen. En deze zin hebben we helaas over het hoofd gezien. Dus dat was een

foutje. Dus die is bij deze ook teruggetrokken. Dus daardoor is die wijziging teruggetrokken en is het werkbaar voor iedereen.

6460 Tot slot. Er kwam vanuit GS een opmerking met betrekking tot het proces. We hebben er net even over gesproken. We snappen dat het proces belangrijk is, dat het vervelend zou zijn als er juridische bezwaren zijn, dat we tegen problemen oplopen. Tegelijkertijd merk ik ook bij mezelf enige allergie of enige irritatie dat dit punt nu op tafel komt. We zijn al best wel lang bezig met dit proces. De aanloop is best wel lang geweest. We zijn al veel met elkaar gesprekken geweest. Er is echt niet te weinig contact geweest tussen elkaar. En dat dat nu tijdens de behandeling in 6465 één keer op tafel wordt gelegd- Het was mooier of chiquer geweest als dat eerder was geweest. Maar goed, we willen natuurlijk kijken naar een mooie vorm en we willen ervoor zorgen dat het goed wordt uitgevoerd. Daar hecht ook de PvdA veel waarde aan.

6470 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): Is er uitleg gegeven waarom dit bezwaar nu pas op tafel is gelegd?

De heer **KARAR** (PvdA): Die vraag kunt u beter straks aan GS stellen.

6475 Maar goed, wij hechten ook veel waarde aan een goed proces. We hebben de argumenten van GS gehoord en snappen die ook. Dus daarin gaan we zeker mee, want we zijn ontvankelijk voor constructieve kritiek, zeggen we dan. Dus wat we nu zeggen is, wat we willen wijzigen met het amendement, dat we zeggen: we willen de wijziging in laten gaan per 1 januari 2027, tenzij er zwaarwegende – maar dan ook zwaarwegende – juridische bezwaren op tafel komen waarom dat onmogelijk is. Daar willen we dan over in gesprek gaan.

6480 De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, ik hoorde net de gedeputeerde zeggen dat het per 1 januari 2028 in zou kunnen gaan. Of heb ik hem of haar dan verkeerd begrepen? Want ik hoor nu zeggen: ingaan per 1 januari 2027. Maar volgens mij hebben we een jaar extra nodig.

6485 De heer **KARAR** (PvdA): Ik ga dit niet helemaal voor mijn rekening nemen, want deze vraag hoort natuurlijk eigenlijk bij GS. Maar als het op een goede manier kan gebeuren, dat alle processtappen goed gevolgd worden – en goed, die mogelijkheid bestaat nog zeker in onze optiek en hoe we dat gehoord hebben – dan is ons doel om dat op 1 januari 2027 in te voeren. Tenzij er dus, zoals GS net aangaf, zwaarwegende juridische bezwaren op tafel komen. Dus we 6490 doen wat juridisch en procesmatig haalbaar is. Zo snel mogelijk.

De heer **HARTOG** (JA21): Oké. En zo nodig past u het voorstel nog aan?

6495 De **VOORZITTER**: Even voor mijn duidelijkheid, want er gaan nu een aantal jaartallen- Ik weet niet of u allen nog weet welke jaartal nou precies het jaartal was. U vroeg 1 januari 2027.

De heer **KARAR** (PvdA): Ja.

6500 De **VOORZITTER**: Volgens mij zei het college dat het langer duurt. Dat zou dan 1 januari 2028 zijn. En u zei '2029' net. [...] 2027. Oké. Dan ligt het aan mijn gehoor. Ik probeer ook scherp te blijven. Gaat u verder, meneer Karar.

6505 De heer **KARAR** (PvdA): Ik vind het fijn dat de commissaris ook mij scherp houdt. Dat komt het alleen maar ten goede. Nee, ons voorstel is 1 januari 2027. Tenzij zwaarwegende juridische bezwaren op tafel komen, dan gaan we kijken naar andere data. Maar absoluut, de streefdatum is zoals we die hebben gesteld in het voorstel, maar we zijn natuurlijk ook ontvankelijk voor de opmerkingen van GS, die we zeker meenemen. Maar de streefdatum blijft komende januari.

6510 De **VOORZITTER**: Maar gaat u nu een amendement indienen?

De heer **KARAR** (PvdA): Ja.

De **VOORZITTER**: En dan zou het fijn zijn als u het dictum voorleest.

6515 De heer **KARAR** (PvdA): O, excuus. Ja, excuus.

De **VOORZITTER**: Want daar zat ik eigenlijk op- Ja, nou ja, ik houd u toch nog even scherp.

6520 De heer **KARAR** (PvdA): Het dictum luidt: "In het bovengenoemde ontwerpbesluit in besluit 3.4 "de logiesactiviteiten zien op kort verblijf" te laten vervallen. We zeggen dat in besluit 5.4 de logiesactiviteiten zien op kort verblijf te laten vervallen en toe te voegen in besluit 8, en dan de zin die er al staat is dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn." En die dienen we graag bij deze in.

6525 **Amendement 16-29 juni 2026**
'Correctie' op Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Besluit:

6530 *in bovengenoemde ontwerpbesluit*
in besluit 3, punt 4 "4. De logiesactiviteiten zien op kort verblijf, "..
te laten vervallen.

6535 *En*
In besluit 5
Punt "4. De logiesactiviteiten zien op kort verblijf, "..

te laten vervallen.

6540 *Toelichting: deze zinnen zijn per ongeluk blijven staan.*

En toe te voegen
In besluit 8

6545 *'Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.'*

En gaan over tot de orde van de dag.

6550 *Ondertekening: Amar Karar (PvdA).*

De **VOORZITTER**: Dat is het amendement dat u nu heeft ingediend. Dat maakt dan onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

6555 Ja, dan mag u formeel nog steeds naast mij zitten, als u dat wil, maar u mag ook teruggaan naar uw plaats. [...] Ja, dank.

6560 De heer Hanou, Partij voor de Dieren. Heeft u nog behoefte? De heer De Moel? De heer Nijkamp? Ook niet. De heer Van Gilse? Nee. De heer Heijnen? Is er überhaupt nog iemand die een tweede termijn wil?

Dan kijk ik even naar het college of daar nog behoefte is. Ja, meneer Beemsterboer.

Graag nog even centraal, alstublieft.

6565 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*
Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Er werd natuurlijk nog even gevraagd: waarom komt dit advies nu pas? Dat vinden wij ook vervelend. Het proces om te komen tot een initiatiefvoorstel, sowieso hebben dat natuurlijk niet heel vaak. Het was vanuit het perspectief van het college, vrij snel. We hebben juridisch advies ingewonnen, maar dat juridisch advies zag vooral op de inhoud. Dus op het proces van het vaststellen van de wijzigingen in de Omgevingsverordening. Daar hebben we onvoldoende bij stilgestaan. Daar hebben we net toch nog even advies over ingewonnen. Het advies was: ja, zorg nou in ieder geval dat het ter inzage heeft gelegen, zodat wij ons ook als overheid zuiver opstellen en iedereen de gelegenheid geven

6570

6575 om daarop te reageren. Die gelegenheid lijkt er nog te zijn om ter inzage te leggen en dan 1 januari 2027 te halen. Maar daar willen we dus eerst ook even juridisch advies over inwinnen of dat allemaal nog op een nette manier kan verlopen. Mocht dat nou echt niet zo zijn, ja, dan gaat het niet meer om het nog mee te nemen in de besluitvorming die u eind van het jaar over de Omgevingsverordening heeft. En dat voornamelijk omdat de huidige wijzigingen van de
6580 Omgevingsverordening op dit moment al ter inzage liggen. Dus we moeten het toevoegen- Of, we moeten eigenlijk een separaat ter inzage-proces voeren voor deze wijzigingen. Daar zijn we helaas op een redelijk laat moment achter gekomen. Dank.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we denk ik aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit
6585 agendapunt.

Ik kijk even of er nog behoefte is bij de heer Karar om het amendement alsnog te wijzigen, maar ik vermoed van niet. Dan sluiten we hierbij de beraadslaging over agendapunt 11. De stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de agenda.

6590 *De discussie wordt gesloten.*

12 Vragenuur.

6595 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 12. Dat is het vragenuur. En zoals u weet, er zijn geen interrupties toegestaan tijdens het vragenuur. Er kunnen ook geen moties worden ingediend. In eerste termijn krijgt PS drie minuten en GS drie minuten; en dan nog een tweede termijn van één minuut. Eventueel dan kunnen ook nog andere vragenstellers één minuut krijgen om in tweede termijn een vraag te stellen.

6600 *Mondelinge vragen inzake Woningbouwplannen in Amsterdamse haven, ingediend door PvdA*

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Boer van de PvdA heeft mondelinge vragen ingediend over de woningbouwplannen in de Amsterdamse haven. Ik geef haar nu de gelegenheid om die vragen te stellen. Het woord is aan mevrouw De Boer.

6605 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ja, Ik las op 8 juni jongstleden een kop in Het Parool: "Havenstad verder in de knel. Provincie en gemeenten liggen op ramkoers over woningbouwplannen in Amsterdamse haven". Daar had ik een paar vragen over. Daar heeft u ook kennis van kunnen nemen.

De eerste vraag is: heeft u kennis kunnen nemen van het bericht in Het Parool? En de volgende vraag aan GS – ik kan ook even wachten, hoor, tot u klaar bent – is de berichtgeving juist? Wil de provincie inderdaad de woningbouw in het Westelijk Havengebied tegenhouden? En de derde
6615 vraag is: heeft de provincie hierover contact gehad met de gemeente? En zo ja, wat was het resultaat? Heeft u concrete afspraken gemaakt? Op die vragen zou ik graag een antwoord willen hebben.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan geef ik nu het woord aan de gedeputeerde Rommel voor de
6620 beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou, heb ik kennisgenomen van de berichtgeving? Ja, ik heb er kennis van genomen. Ik was zelf behoorlijk verrast, want ik had niet in de gaten dat wat daarin stond, dat dat aan de hand was. En dat is ook niet het geval. Wij hebben daarover
6625 contact gehad met de gemeente Amsterdam ook. Die hebben ook gezegd: wij herkennen ons daar niet in. Dus die hebben daar verder ook niks aan gedaan.

Zijn er concrete afspraken gemaakt? Nou, wat op dit moment aan de hand is, is dat- Zoals u weet, we hebben bij de zienswijze vanuit het Rijk van diverse ministeries Industrie van Provinciaal Belang gevestigd op het Westelijk Havengebied, want daar is ruimte voor de zware industrie. Wij zijn daar nog steeds in overleg met Amsterdam en de diverse ministeries om te kijken van hoe en op welke manier de werf behouden kan blijven in de haven en er woningbouw toegestaan kan worden. En dat overleg, dat vindt nog steeds plaats. Dat er ruimte zou zijn voor het

6635 woonwerkgebied, dat staat ook in het ontwikkelperspectief. Dus daar is niets aan veranderd. Dus ik was eigenlijk heel verbaasd toen ik dat artikel zag. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik even naar mevrouw De Boer of u nog vervolgvragen heeft?

6640 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Vanaf hier?

De **VOORZITTER**: Nee, als u gewoon 'nee' zegt. Maar als u ze heeft, dan-

6645 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Nee, heb ik niet.

De **VOORZITTER**: Oké, dank u wel. Zijn er nog andere Statenleden die vragen hebben over dit punt? Mevrouw Alberts, SP.

6650 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toen het besluit kwam om Damen Shipyard op de plek te laten blijven waar het nu zit, is er al discussie geweest over het onmogelijk maken van woningbouw in dat gebied. Dan begrijp ik niet waarom de gedeputeerde verrast was door het krantenbericht dat die woningen niet gebouwd kunnen worden, want het is al veel eerder aan de orde geweest. Herkent u dat?

6655 De **VOORZITTER**: Mevrouw Rommel. Dit was dus een vraag en geen interruptie. Want even voor alle duidelijkheid: het is dus echt een aanvullende vraag. Ja, gaat uw gang.

6660 Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, dat is niet waar ik verrast door was. Ik was verrast door het artikel waarin staat dat wij op ramkoers zijn. Dat we bezig zijn om te kijken of daar woningbouw mogelijk is en op welke manieren. En dus ook, wat we al hebben gezegd, het behoud van de werf in de haven, daar zijn we al heel lang over in gesprek. Maar het artikel verraste mij dat we op ramkoers zijn. Daar ging het mij om. Want dat zijn we niet. We zijn in goed overleg met elkaar.

6665 De **VOORZITTER**: Dank. Dit was het vragenuur.

13 2-minutendebat.

De **VOORZITTER**: We hebben geen tweeminutendebat. Dat was agendapunt 13.

6670 **14 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag (indien aan de orde).**

De **VOORZITTER**: Dan, het advies over de moties Vreemd is al uitgebracht. Agendapunt 14.

6675 **15 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aan de stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

6680 **6.k Vaststellen vergaderschema PS en commissies 2027 (VD 45-2026).**

De **VOORZITTER**: Voordat ik daarmee ga beginnen, ten onrechte hebben wij bij de hamerstukken niet agendapunt 6.k meegenomen. Dat is de jaarplanner van uw Provinciale Staten voor het jaar 2027. Ik vraag, en ik kijk naar, de Staten of u alsnog daar als hamerstuk mee kunt instemmen? Dank u wel. Dan is die bij deze vastgesteld.

6685 *Het onder 6.k genoemde hamerstuk is bij besluit vastgesteld.*

Moties Vreemd aan de Orde van de Dag

6690 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu als eerste in stemming brengen de moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

Er zijn twee Statenleden afwezig. Dat betekent dat er dus 53 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Bent u er klaar voor? De laatste stemming voor de zomer.

6695

Als eerste gaan wij in stemming brengen, dat is motie Vreemd aan de Orde van de Dag, genummerd motie M68, ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren, 'pleiten in IPO voor de opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden'. Klopt dat? [...] O ja, er zit er nog eentje voor. Excuses. Ik neem mijn woorden terug. Ik ga het nog één keer proberen.

6700

Als eerste brengen wij in stemming de motie Vreemd aan de Orde van de Dag genummerd motie M67, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, Volt en JA21, met als motietitel 'Tata Steel uitstoot chroom-6'. Is er iemand die een stemverklaring wil? Ja, dat is de heer- Nu ben ik- Roosendaal. Sorry. Excuses, maar waarschijnlijk de vermoeidheid bij uw voorzitter.

6705

Meneer Roosendaal, u wil een stemverklaring? Meneer Roosendaal.

6710

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Wij zullen tegen de motie stemmen, omdat wij vinden dat deze te vroegtijdig komt en de omgevingsdienst eerst in de gelegenheid moet worden gesteld om de uitvoering op orde te krijgen voordat wij bijsturen als Staten.

6715

De **VOORZITTER**: De heer Teeuwen, BBB.

De heer **TEEUWEN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij gaan mee met de VVD. We stemmen ook tegen deze motie en hebben vertrouwen in de inzet en professionaliteit van de omgevingsdienst en het RIVM, en zien daarom op dit moment geen noodzaak om mee te stemmen. Dank u.

6720

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wij gaan niet per se mee met de VVD, maar wij sluiten ons wel aan bij de stemverklaring van de heer Roosendaal en zullen tegenstemmen.

6725

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Iemand hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming van motie M67. Geachte Statenleden, de stemming is geopend voor motie M67. De stemming is gesloten.

6730

Motie 67 'Tata Steel Uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, Volt en JA21.
Motie 67 is met 31 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, PVV, CDA en Forum voor Democratie.

6735

De **VOORZITTER**: Nu komt hij wel: motie M68, motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren. En dat was 'Pleiten in IPO voor de opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest'. Iemand stemverklaring? Iemand aantekening, hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor motie M68. De stemming is gesloten. Graag een beetje centraal houden, dames en heren.

6740

Motie 68 'Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden', ingediend door GroenLinks, Volt, PvdA, BBB en Partij voor de Dieren.

Motie 68 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

6745

Jaarstukken 2025 (VD 37-2026)

6750

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot het stemmen over agendapunt 7. Dat is voordracht 37 over de jaarstukken 2025. We hadden een amendement nummer A12 en die is ingetrokken. Dan hebben wij een amendement nummer A13. Die gaan we als eerste in stemming brengen. Ingediend door de ChristenUnie, CDA, D66 en JA21. De titel is 'Zuivere algemene reserve'.

Iemand die een stemverklaring wil? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Nee. Dan open ik nu de stemming voor amendement nummer A13.

- 6755 Amendement 13 'Zuivere algemene reserve', ingediend door ChristenUnie, CDA, D66 en JA21. Amendement 13 is met algemene stemmen aangenomen.

- 6760 De **VOORZITTER**: Dan komen we aan de moties. De eerste motie die is ingediend bij dit agendapunt is motie M69, ingediend door D66, CDA, ChristenUnie en JA21. Motie is 'Sturen op onderbesteding naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen'. Iemand hoofdelijke stemming? Ja, dat is de heer Mulder.

- 6765 De heer **MÜLDER** (D66): Niet een hoofdelijke stemming, maar ik wil wel danken voor het, volgens mij, vorige debat dat we hier hebben gehad. Ook dank eigenlijk voor de toezegging van de gedeputeerde om met nieuwe informatie en met de Rekeningencommissie samen in gesprek te gaan over wat wij inderdaad een schappelijke onderbesteding vinden. Dat is voor ons op dit moment voldoende om hem aan te houden.

- 6770 *Motie 69 'Sturen op onderbesteding: naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Motie M69 is aangehouden.

- 6775 Motie M70 is ingetrokken. Motie M71 is ingetrokken. Motie M72 is ook ingetrokken.

- 6780 Dan kom ik bij motie M73, ingediend door de Partij voor de Dieren en GroenLinks, 'Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen'. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M73. De stemming is gesloten. Mag ik de VVD vragen om het even centraal te houden, alstublieft?

Motie 73 'Inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen', ingediend door Partij voor de Dieren en GroenLinks.

Motie 73 is met 50 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

- 6785 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M74, ingediend door 50PLUS, 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken'. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M74. De stemming is gesloten.

- 6790 Motie 74 'Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken', ingediend door 50PLUS.

Motie 74 is met 12 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.

- 6795 De **VOORZITTER**: Dan komen we nu aan de stemming over de Jaarstukken 2025. Dat is voordracht 37. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor voordracht 37, de Jaarstukken 2025. De stemming is gesloten.

Voordracht Jaarstukken 2025 (VD 37-2026).

- 6800 Voordracht 37-2026 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A13 aangebrachte wijzigingen, met algemene stemmen aangenomen.

Kaderbrief 2027 (VD 31-2026)

- 6805 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 8. Dat is voordracht 31 over de Kaderbrief 2027. Daar heb ik één amendement. Dat is amendement nummer A14, ingediend door de ChristenUnie, Volt en D66. 'Klimaatmaatregelen in Kaderbrief'. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor amendement A14. De stemming is gesloten.

- 6810 Amendement 14 'Klimaatmaatregelen in Kaderbrief', ingediend door ChristenUnie, Volt en D66.

Amendement 14 is met 10 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

6815 De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij de moties. De eerste motie die ik hier heb liggen, is motie M75, ingediend door D66, CDA, PvdA, GroenLinks, BBB en 50PLUS. Ik zie eigenlijk geen titel. Motie M75. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor motie M75.

6820 Motie 75 'Wonen boven winkels', ingediend door D66, CDA, PvdA, GroenLinks, BBB en 50PLUS. Motie 75 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Motie M76, ingediend door D66, CDA, GroenLinks, Volt en de BBB, 'Zet Noord-Holland op de cultuurkaart'. De heer Mülder.

6825 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, u had al een beetje een voorproefje gehad, want deze moet ik helaas intrekken. We hebben er wel vertrouwen in dat de commissie in de eerstvolgende commissie, waar het gaat over cultuur, bij de behandeling van de brief verder met de gedeputeerde in gesprek gaat. Volgens mij zijn de uitgangspunten hetzelfde. Dus we hopen dat die het verder redt zonder dat we hem in stemming hoeven te brengen.

6830 *Motie 76 'Zet Noord-Holland op de cultuurkaart' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

6835 De **VOORZITTER**: U bent toch niet onder druk gezet door de heer Heijnen?

De heer **MÜLDER** (D66): Nee, nee, nee, nee. Nee, nog beter: andersom bijna.

6840 De **VOORZITTER**: We hebben straks bij het drankje na afloop wel wat te bespreken met elkaar, denk ik.

Motie M76 is ingetrokken.

6845 Motie M77, ingediend door de VVD, BBB, CDA, D66, JA21 en Partij voor de Vrijheid, 'Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland. Motie M77. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor motie M77.

Eén iemand kan het knopje nog niet vinden. Nu wel. De stemming is gesloten.

6850 Motie 77 'Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland', ingediend door VVD, BBB, CDA, D66, PVV en JA21.
Motie 77 is met 48 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

6855 De **VOORZITTER**: Motie M78, ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en D66, 'Slim omgaan met geld voor circulaire economie'. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, open ik nu de stemming van motie M78. De stemming is gesloten.

6860 Motie 78 'Slim omgaan met geld voor circulaire economie', ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en D66.
Motie 78 is met 12 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

6865 De **VOORZITTER**: Motie M79, ingediend door de BBB. Dat ging over de verduurzaming van de bollensector en de regiocertificering. Motie M79. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, open ik nu de stemming voor motie M79. 53 stemmen uitgebracht.

Motie 79 'Regiocertificering', ingediend door BBB, JA21, VVD en CDA.

- 6870 Motie 79 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Volt.
- De **VOORZITTER**: Motie M80, ingediend door het CDA, BBB en D66, 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken'. Motie M80. Iemand stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? *One hundred and eighty*, zo klinkt het bijna. Motie M80. Dan breng ik nu in stemming motie M80.
- 6875
- Motie 80 'Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken', ingediend door CDA, BBB en D66.
- 6880 Motie 80 is met 44 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, Forum voor Democratie en SP.
- De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M81, ingediend door het CDA, D66, VVD, BBB, PvdA, GroenLinks en Volt. Het gaat over 'Voortzetten en verbreden Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'. Iemand stemverklaring? Aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie M81. 53 stemmen uitgebracht.
- 6885
- Motie 81 'Voortzetten en verbreden 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'', ingediend door CDA, D66, PvdA, GroenLinks, VVD, BBB en Volt.
- 6890 Motie 81 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M82, ingediend door Forum voor Democratie, 'geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander'. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw Uiterwijk.
- 6895
- Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, we stemmen tegen omdat we het financieel niet verantwoord vinden, maar op zich zijn we wel altijd voor het verlagen van de opcenten.
- 6900 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie M82. Met 52 stemmen tegen en één voor is deze motie verworpen. U mag zelf raden wie vóór heeft gestemd. Forum voor Democratie heeft voorgestemd. We zullen niks tegen de heer Dessing zeggen, maar motie M82 is verworpen.
- 6905 Motie 82 'Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander', ingediend door Forum voor Democratie.
- Motie 82 is met 1 stemmen voor en 52 stemmen tegen verworpen. Voor heeft gestemd: Forum voor Democratie.
- 6910 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij motie 83, ingediend door GroenLinks, D66, Volt, Partij van de Arbeid, CDA, SP, en de Partij voor de Dieren, Volgens mij. Motie 'Stimulans geothermie gebouwde omgeving'. Is er iemand die een stemverklaring wenst af te leggen? Aantekening, hoofdelijke stemming? Ik open de stemming voor motie M83.
- 6915 Motie 83 'Stimulans geothermie gebouwde omgeving', ingediend door GroenLinks, D66, Volt, PvdA, CDA, SP en Partij voor de Dieren.
- Motie 83 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.
- 6920 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M84, ingediend door 50PLUS. Gaat over de analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? De stemming is geopend voor motie M84. Ja, de stemming is gesloten ondertussen.
- 6925 Motie 84 'Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028', ingediend door 50PLUS.

Motie 84 is met 6 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Forum voor Democratie en 50PLUS.

- 6930 De **VOORZITTER**: Motie M85 is ingetrokken. Er wordt nu in stemming gebracht motie M86, ingediend door 50PLUS, SP en Partij voor de Dieren, 'Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht'. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw De Sain.

- 6935 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Wij vinden dat er al voldoende verbinding gezocht wordt met Keti Koti, met het hijsen van de vlag en de dialogotafels. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie M86. De stemming is gesloten.

- 6940 Motie 86 'Keti Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht', ingediend door 50PLUS, SP en Partij voor de Dieren.
Motie 86 is met 30 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

- 6945 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M87, ingediend door de Partij van de Arbeid, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66, 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland'. Motie M87. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Nee. Motie M87 wordt nu in stemming gebracht.

- 6950 Motie 87 'Arbeidsmigranten in Noord-Holland', ingediend door PvdA, GroenLinks, SP, CDA, ChristenUnie en D66.
Motie 87 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

- 6955 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M88, ingediend door de ChristenUnie, GroenLinks en de Partij van de Arbeid. Deze gaat over de realisatie van de natuurtoiletten. Motie M88. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan gaan we de stemming openen voor motie M88. De stemming is gesloten.

- 6960 Motie 88 'Realisatie Natuurtoiletten', ingediend door ChristenUnie, GroenLinks en PvdA.
Motie 88 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

- 6965 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M89, ingediend door de ChristenUnie, Volt, de Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks. Deze gaat over de resultaten Clean Energy Hubs. Motie M89. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan gaan we nu de stemming openen voor motie M89. De stemming is gesloten.

- 6970 Motie 89 'Verwerken resultaten Clean Energy Hubs', ingediend door ChristenUnie, Volt, Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks.
Motie 89 is met 44 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.

- 6975 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M90, ingediend door de Partij voor de Dieren. Deze gaat over 'Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven'. Motie M90. Iemand stemverklaring? Aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, motie M90 word nu in stemming gebracht. De stemming is gesloten.

- 6980 Motie 90 'Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 90 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

- 6985 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M91, ingediend door Partij voor de Dieren, D66 en Volt. Het gaat over 'Verkenning, omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden'. Motie M91. Iemand stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, motie M91 wordt nu in stemming gebracht. De stemming is gesloten.
- 6990 Motie 91 'Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en D66.
Motie 91 is met 12 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.
- 6995 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M92, ingediend door de Partij voor de Dieren. Dat gaat over 'Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra'. Iemand stemverklaring? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Nee. Motie M92 gaat nu in stemming. 53 stemmen zijn uitgebracht.
- 7000 Motie 92 'Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 92 is met 9 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21 en ChristenUnie.
- 7005 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie M93, ingediend door de Partij voor de Dieren, D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, ChristenUnie, Volt en CDA. En dat is 'Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren'. Motie M93. Iemand stemverklaring? Ja, mevrouw De Sain.
- 7010 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Deze opgewekte stroom zou door de bedrijven zelf op hun terreinen gebruikt kunnen worden, waardoor we netcongestie kunnen verminderen of tegen kunnen gaan. Daarom stemmen wij vóór.
- De **VOORZITTER**: Andere partijen nog. Fracties. Nee. De stemming is geopend voor motie M93. Dank u wel. 53 stemmen uitgebracht.
- 7015 Motie 93 'Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren', ingediend door pider, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Volt en CDA.
Motie 93 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.
- 7020 De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij de stemming over voordracht 31-2026, de kaderbrief zelf. Ik ga nu in stemming brengen voordracht 31-2026, de Kaderbrief 2027. Is er iemand die een stemverklaring wil? Ja, dat is de heer Dekker, Forum voor Democratie.
- 7025 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, dank u, voorzitter. Wij zijn het op een aantal fundamentele onderwerpen niet eens met de richting van deze kaderbrief, maar we vinden wel dat er een realistisch financieel beleid wordt gevoerd. Meer aandacht voor de uitvoerbaarheid, het versterken van het eigen vermogen en een grotere focus op de provinciale kerntaak mobiliteit. Dat vinden we een stap in de goede richting en we vinden de trend positief. Na lang delibereren heb ik besloten om dan toch maar vóór te stemmen. Dank u wel.
- 7030 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.
- 7035 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. De provincie spreekt grote ambities uit, maar weigert de stappen te zetten die daarvoor nodig zijn. Onze voorstellen om Noord-Holland groener, gezonder en toekomstbestendig te maken, worden keer op keer terzijde geschoven, zelfs als die binnen het beleid van de coalitie passen. De Partij voor de Dieren stemt daarom tegen de kaderbrief.
- De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP.
- 7040 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Er was een aantal moties voor nodig om het nog mooier te maken. Daarom zullen wij de kaderbrief steunen.

- 7045 De **VOORZITTER**: Andere partijen nog? Iemand aantekening of hoofdelijke stemming? Dan ga ik nu in stemming brengen voordracht 31-2026, Kaderbrief 2027. De stemming is geopend. De stemming is gesloten.
- Voordracht Kaderbrief 2027 (VD 31-2026).
Voordracht 31-2026 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en PVV.
- 7050 *Voordracht zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026)*
- 7055 De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot de stemming over agendapunt 9. Dat is voordracht 38-2026 over de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen. Daar hebben we één amendement bij. Dat is amendement nummer A15, ingediend door de Partij voor de Dieren, met als titel 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen'. Dus eerst gaan we nu stemmen over amendement nummer A15. Is er iemand die een stemverklaring wil? Aantekening, hoofdelijke stemming? Dan breng ik nu stemming amendement nummer M15. Wij brengen nu in stemming amendement nummer A15, behorende bij agendapunt 9, de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen.
- 7060
- Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ik heb al gestemd. Schrik niet, maar wij vinden het buitengewoon teleurstellend wat er rond Het Twiske-
- 7065 De **VOORZITTER**: Ja, één moment. De stemming is al geopend.
- Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou, dan ben ik er klaar mee.
- 7070 De **VOORZITTER**: Ja, inderdaad. Nou, nog niet helemaal, want we moeten nog een aantal stemmingen doen. Maar u bent bijna klaar. Ik mis nog één stem. Ja, mag ik weer even? De stemming is gesloten.
- Amendement 15 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen', ingediend door Partij voor de Dieren.
- 7075 Amendement 15 is met 5 stemmen voor en 48 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.
- De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij de stemming over voordracht 38-2026 zelf: de Zienswijze financiële stukken recreatieschappen. Is er iemand die een stemverklaring wil? Ja, dat is mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.
- 7080
- Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Voor vier van de vijf zienswijzen zijn we het wel eens, maar vanwege het festival in Het Twiske zullen we tegenstemmen.
- 7085 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Ja, mevrouw Alberts, SP.
- Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, in de herhaling, voorzitter. Dit wilde ik namelijk daarnet al zeggen en dat ga ik dus nu dan weer- Ik sluit me aan bij mijn voorgangster over het tegenstemmen bij Het Twiske.
- 7090
- De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 38-2026, Zienswijze financiële stukken recreatieschappen. De stemming is gesloten.
- Voordracht Zienswijze financiële stukken recreatieschappen (VD 38-2026).
Voordracht 38 is met 48 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en 50PLUS.
- 7095
- Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).*
- 7100 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de stemming over agendapunt 10. Dat is voordracht 40-2026, het Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen. Er zijn geen moties of

amendementen ingediend. Dus we kunnen rechtstreeks overgaan tot de stemming. Is er iemand die stemverklaring wil of aantekening, hoofdelijke stemming? Zo niet, dan breng ik nu in stemming voordracht 40-2026. De stemming is gesloten.

7105

Voordracht Rapport Randstedelijke Rekenkamer Water gewogen (VD 40-2026).
Voordracht 40 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

7110

Initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie (Nummer 44-2026).

7115

De **VOORZITTER**: We gaan nu naar agendapunt 11 tot slot. Dat is de stemming over het initiatiefvoorstel nummer 44-2026 over arbeidsmigratie. Allereerst brengen we daarvoor in stemming amendement nummer A16, ingediend door de Partij van de Arbeid, 'Correctie op het ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland'. Is er iemand die een stemverklaring heeft? Aantekening? Hoofdelijke stemming? Dan open ik nu de stemming voor amendement nummer A16. De stemming is gesloten. Gefeliciteerd. Unaniem aangenomen, amendement A16.

7120

Amendement 16 'Correctie' op Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland', ingediend door PvdA.
Amendement 16 is met algemene stemmen aangenomen.

7125

De **VOORZITTER**: Dan brengen we nu in stemming agendapunt 11, het initiatiefvoorstel over arbeidsmigratie. Dat initiatiefvoorstel nummer 44-2026. Is er iemand die een stemverklaring wil? Aantekening, hoofdelijke stemming? Nog even erbij blijven allemaal. De stemming is nu geopend voor het initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie. De stemming is gesloten.

7130

Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie (nummer 44-2026).
Initiatiefvoorstel 44 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A16 aangebrachte wijzigingen, met 40 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV en Forum voor Democratie.

7135

16 Sluiting.

7140

De **VOORZITTER**: Dames en heren, beste Statenleden, ik vond het een mooie vergaderdag. Wat mij betreft zat alles erin. En daar bedoel ik mee te zeggen: we hebben hier en daar wat gelachen met elkaar, maar we hebben ook de emotie bij sommige Statenleden gevoeld. Ik ben er trots op dat u dat hier kunt en durft te doen.

7145

Ik ga u een ontzettend fijn reces toewensen. Ik zou zeggen *recharge the battery*. Dat mag ik van mijn dochter nooit zeggen. Maar ik denk dat het echt nodig is dat ook in de politiek mensen soms heel even de rust nemen om weer een beetje op te laden. Op 7 september zullen wij weer een volgend overleg hebben hier met elkaar. En nogmaals, heel fijne vakantie, mede namens het college. Ik wens ook onze ambtenaren exact hetzelfde toe. En natuurlijk de griffie. En wellicht een applaus op zijn plaats voor het vele werk wat zij weer hebben gedaan.

[Applaus]

7150

De **VOORZITTER**: Ik nodig u uit in de Johan Remkeszaal en dan kunnen we even kijken met de heer Mulder en de heer Heijnen wat daar nou precies is gebeurd.

Sluiting om 20.51 uur.

Vastgesteld op 7 september 2026 te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 29 juni 2026.

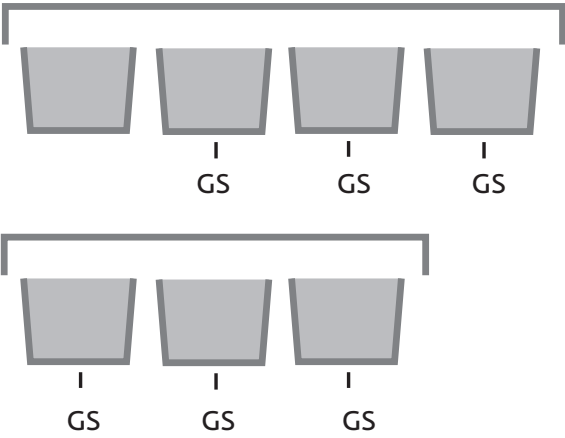
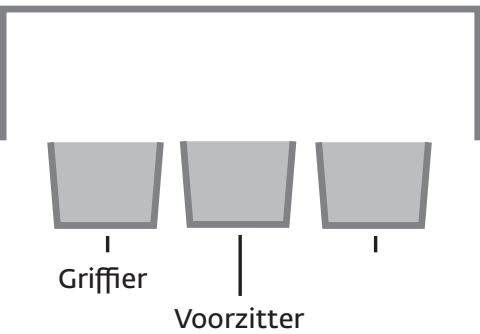
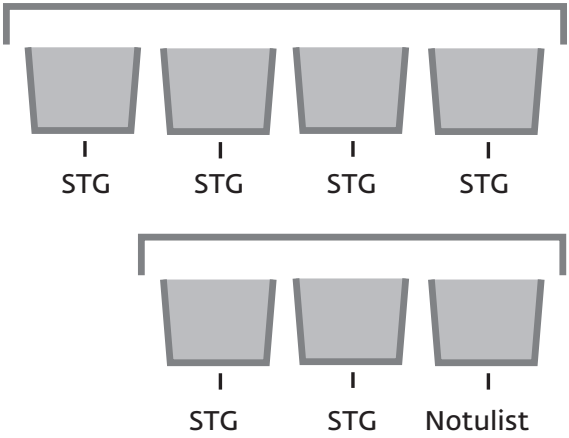
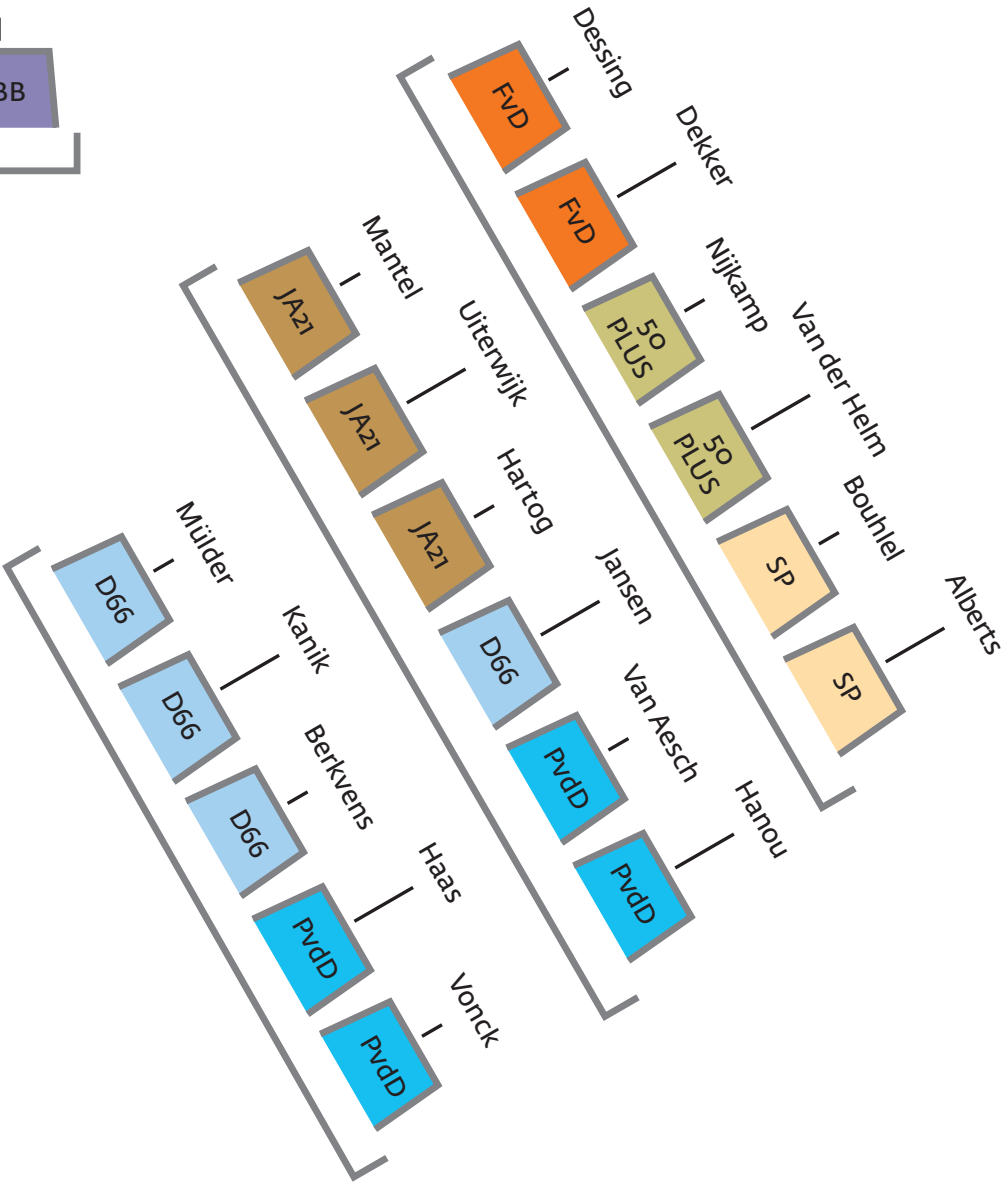
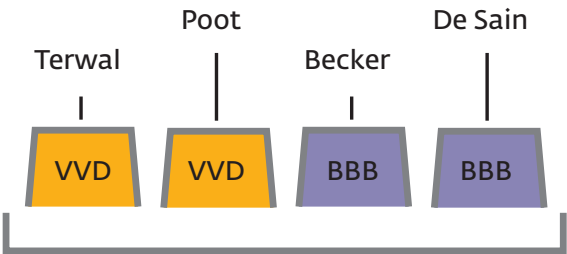
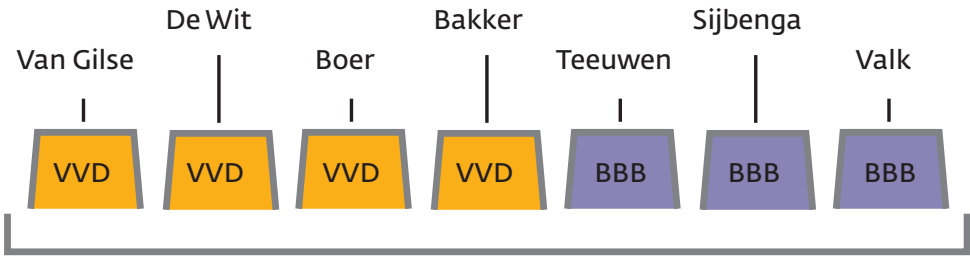
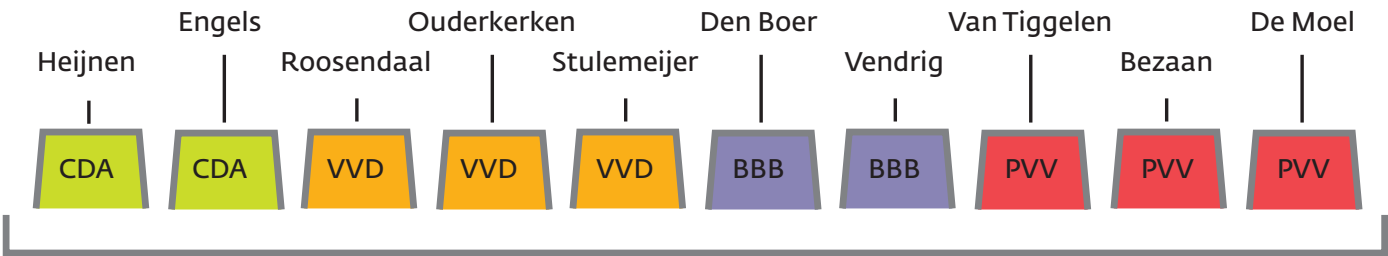
De spreektijdverdeling voor deze vergadering wordt gebaseerd op een vergaderduur van 8 uur. Houdt u rekening met doorvergaderen in de avond.

Indien de agenda op 29 juni niet afgerond kan worden, zullen er punten doorschuiven naar de uitloopvergadering van donderdagavond 2 juli 2026 a.s.

Spreektijden per fractie:

Fractie	Spreektijd PS
VVD	31 min.
BBB	27 min.
PvdA	27 min.
GroenLinks	27 min.
D66	21 min.
PvdD	21 min.
JA21	19 min.
PVV	19 min.
CDA	17 min.
FvD	17 min.
SP	17 min.
50PLUS	17 min.
Volt	15 min.
ChristenUnie	15 min.
Fractie De Weerdt	15 min.
Spreektijd GS	97 min

Vlekkenplan Vergaderzaal
PS Noord-Holland

Motie Tata Steel Uitstoot chroom-6 frequent en onafhankelijk meten

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van motie vreemd aan de orde van de dag,

constaterende dat:

- bij Tata Steel een sterk verhoogde uitstoot van chroom-6 is vastgesteld, tot circa dertig keer de norm;
- deze overschrijding aan het licht kwam door een nieuw meetprotocol en niet door een gewijzigde productiewijze;
- onduidelijk is hoelang de verhoogde uitstoot al plaatsvindt en in welke mate omwonenden en werknemers in die tijd zijn blootgesteld aan chroom-6;
- de Omgevingsdienst de betreffende installatie (Direct Sheet Plant) heeft stilgelegd;
- de GGD Kennemerland in haar advies van april 2026 stelt dat de uitstoot zo snel en zo veel mogelijk omlaag moet;

overwegende dat:

- deze uitstoot mogelijk al langer aan de hand is, maar eerder noch door Tata noch door de OD is vastgesteld;
- chroom-6 een zeer zorgwekkende stof (ZZS) is die een ernstig risico vormt voor de gezondheid van werknemers en omwonenden;
- voor ZZS een wettelijke minimalisatieverplichting geldt, gericht op het voorkomen dan wel tot een minimum beperken van de uitstoot;
- de ernst van blootstelling aan chroom-6 eerder duidelijk is geworden bij de affaire rond NedTrain, met blijvende gezondheidsschade tot gevolg;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- de uitstoot van chroom-6 frequent en onafhankelijk te meten en PS in de U&H-brief hierover te informeren

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Heidi Bouhlef-Lascaris
SP

Julia Schneemann
Volt

Kelly Uiterwijk
JA21

Motie: Pleiten in IPO voor opname Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen in Haarlem, op maandag 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 2a.

Constateernde dat:

- Gedeputeerde Staten van Overijssel voornemens is om bij het Interprovinciaal Overleg [IPO] te pleiten voor opname van Nederlandse Gebarentaal [NGT] in het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden;
- de Wet erkenning NGT zoveel mogelijk recht geeft op vertaling van communicatie in NGT in crises situaties;
- artikel 3 Wet erkenning NGT dat de bevordering van NGT in Nederland moet garanderen, nog niet in werking is getreden;
- dit betekent dat de bevordering van NGT nog niet is vastgelegd in de Nederlandse wet;
- artikel 4 Wet erkenning NGT stelt dat gesproken berichtgeving in tijden van crisis- en noodsituaties *zoveel mogelijk* onverwijld wordt omgezet in NGT;
- er al jaren een tekort is aan tolken NGT;
- de opname van NGT in genoemd Europees Handvest past in de inclusieve aanpak van de Provincie Noord-Holland op het gebied van NGT.

Overwegende dat:

- het opnemen van NGT in het Europees Handvest internationale borging van de Nederlandse Gebarentaal geeft en bevordering hiervan vraagt en daarmee ook de kans vergroot op voldoende NGT-tolken in geval van crisis- en noodsituaties;
- het opnemen van NGT in het Europees Handvest internationale borging van de Nederlandse Gebarentaal geeft en bevordering hiervan vraagt en daarmee de kans vergroot op NGT-tolkdiensten bij overheidscommunicatie, inspraakmomenten en in participatieprocessen;
- de toegang tot en participatie van doven en slechthorenden in onder andere de politiek hierdoor sterk verbeterd kan worden;
- ook de European of the Deaf (EUD) in onder andere hun preliminary report van 12 september 2024 pleit voor opname van gebarentalen in het Handvest¹;
- meerdere stemmen dan alleen Overijssel, ook in het IPO meer gewicht in de schaal leggen;
- de steun van Noord-Holland die als eerste provincie NGT opneemt in onder andere haar communicatiestrategie, hierbij niet kan ontbreken;

¹ Preliminary Report: "Sign languages in the European Charter of Regional or Minority Languages (ECRML)" <https://eud.eu/preliminary-report-sign-languages-in-the-european-charter-of-regional-or-minority-languages-ecrml/>

Vraagt het college van Gedeputeerde Staten:

- Om in navolging van de Provincie Overijssel en bij voorkeur samen met de Provincie Overijssel, in het Interprovinciaal Overleg te pleitten voor opname van Nederlandse Gebarentaal in het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden.

En gaat over tot de orde van de dag,

Ruchama Bwefar	Julia Schneemann	Marloes Ten Ham	Michel Becker
----------------	------------------	-----------------	---------------

GroenLinks	Volt	PvdA	BBB
------------	------	------	-----

Marieke van Aesch

Partij voor de Dieren

Besluitenlijst PS -concept-

Datum vergadering : 1 juni 2026
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Vicevoorzitter : dhr. B.G.P. de Wit
Griffier : dhr. R.J.C. van der Laan

1. Opening en mededelingen.

Vertrekkend Statenlid Freeman is afwezig. Dhr. Terwal (VVD) en Statenlid De Weerd (fractie De Weerd) arriveren later. Voorzitter dhr. Van Dijk verlaat de vergadering eerder.

1a. In memoriam: voormalig Statenleden.

PS staat stil bij het overlijden van voormalig Statenleden Hein Struben en Ellinoor Jorna.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Met betrekking tot de benoemingen lid Werkgeverscommissie en vicevoorzitter commissie Landelijk Gebied (Hamerstukken punt 7b en 7c) stemt PS bij acclamatie. Besluitvorming volgt bij Hamerstukken.
 - Over de benoeming vicevoorzitter Provinciale Staten (punt 7a) zal schriftelijk worden gestemd na agendapunt 7e.
 - Er is geen actualiteit aangevraagd.
 - PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van de drie aangevraagde 2-minutendebatten door fracties 50PLUS, D66 en JA21. De 2-minutendebatten wordt behandeld bij punt 12.
 - Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door mw. Bouhlel (SP) over camping Sandevoerde.
 - Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - **M55-2026** door fracties SP en PvdD inzake "Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal".
- De stemming over deze motie is uitgewerkt bij punt 14.

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Afscheid Statenleden.

Provinciale Staten hebben in de vergadering afscheid genomen van dhr. Hollebeek (PvdD). Statenlid Freeman is verhinderd.

3b. Beëdiging en installatie Statenlid.

Statenleden Freeman (GroenLinks) en Hollebeek (PvdD) hebben hun Statenlidmaatschap opgezegd. De heren De Graaf (GroenLinks) en Hanou (PvdD) zijn toegelaten tot Provinciale Staten en zijn beëdigd.

3c. Beëdiging en installatie duo-commissielid.

Dhr. Nijman (FvD) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van Provinciale Staten Noord-Holland en is beëdigd.

4. Actualiteiten.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

5. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 30 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6. Voortgangslijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

7. Hamerstukken.

7b. Voordracht 29-2026 Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied. is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

voor de resterende Statenperiode 2023-2027 te benoemen:

mevrouw Y.B. Buit als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied.

7c. Voordracht 28-2026 Benoemen lid Werkgeverscommissie is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

te benoemen het volgende Statenlid:

mevrouw Y.B. Buit, als lid van de werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

7d. Voordracht 23-2026 Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. Het Reglement Ribbius Peletier Penning in te trekken.

7e. Voordracht 25-2026 Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. het gewijzigde provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vast te stellen;
2. het besluit bekend te maken conform de voorgeschreven wettelijke vereisten.

7a. Benoeming vicevoorzitter Provinciale Staten

Voordracht 27-2026

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Er hebben zich twee leden kandidaat gesteld voor de functie van vicevoorzitter PS.

De uitslag van de schriftelijke stemming is:

- mw. Van der Helm (50PLUS) 31 stemmen voor.
- mw. Bezaan (PVV) 24 stemmen voor.

Provinciale Staten besluiten:

om mw. Van der Helm (50PLUS) te benoemen tot 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten.

8. Ontwerp-Participatieverordening.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Voordracht 24-2026 “Ontwerp-Participatieverordening” is unaniem geamendeerd vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A7-2026 en A8-2026):

1. de ontwerp-Participatieverordening vast te stellen; met dien verstande om:
 - o besluit artikel 13 lid 4.a. luidend “niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund” te wijzigen in:
“niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund”;
 - o de huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (inspraak): “Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.” te vervangen door:
“Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.”;
2. en deze vrij te geven voor terinzagelegging.

Er zijn 4 amendementen ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken, 1 is verworpen en 2 zijn aangenomen:

- **A7-2026** door fracties GroenLinks, PvdA en JA21 inzake “Participatieverordening 2026” is unaniem aangenomen en verwerkt in het besluit.
- **A8-2026** door fracties Volt en PvdD inzake “Inclusieve inspraak” is aangenomen en verwerkt in het besluit. Voor 53 en tegen 2 stemmen. Tegen stemt de fractie FvD.
- **A9-2026** door fractie FvD inzake “Een eerlijke drempel” is verworpen. Voor 5 en tegen 50 stemmen. Voor stemmen de fracties PVV en FvD.

9. Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Initiatiefvoorstel 22-2026 ingediend door fracties D66, GroenLinks, PvdA, Volt, PvdD, VVD en BBB “Laat de regenboog er zijn voor iedereen” is vastgesteld.

Voor 50 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten:

1. tot het verder ontwikkelen van regenboogbeleid in verbinding met belangenorganisaties met het doel meer regenbooggemeenten in Noord-Holland te krijgen en te zorgen voor kennisuitwisseling;
2. tot het organiseren van een structureel provinciaal regenboognetwerk (bijv. 3–4 keer per jaar) met gemeenten en maatschappelijke partners, naar voorbeeld van Drenthe en Gelderland;
3. bij subsidieverlening en herijking van het cultuur- en sportsubsidiebeleid expliciet voorwaarden op te nemen om aandacht te besteden aan inclusiviteit;
4. Gedeputeerde Staten op te dragen om in de onderhandelingen voor de eerstvolgende CAO in te zetten op meer inclusiviteit in de voorwaarden van de CAO provinciale sector;
5. Gedeputeerde Staten op te dragen in de bestaande samenwerking met bedrijfsleven en MBO, aandacht te besteden aan inclusie. Hierbij het Charter diversiteit en de ondersteuning vanuit de SER onder de aandacht brengen.

- Stemverklaring fractie SP: stemt voor initiatiefvoorstel 22; geeft in het kader van de inclusiviteit aan ook graag als mede-indiener van het voorstel had meegedaan, maar dat is net niet gelukt; steunt het wel en vind het een goed voorstel.

Er is 1 motie ingediend en aangenomen:

- **M56-2026 door fracties CDA, JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS inzake “Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk” is unaniem aangenomen.**

Dictum:

PS verzoekt GS:

bij de uitvoering van het Regenboog stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen.

- 10. Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds.**
Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Voordracht 26-2026 “Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds” is vastgesteld.

Voor 52 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV.

Provinciale Staten besluiten:

1. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A11-2026** door fractie PvdD inzake “Zienswijze Waddenfonds” is verworpen.
Voor 9 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS en Volt.

Er is 1 motie ingediend en ingetrokken.

11. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door mw. Bouhrel (SP) inzake “camping Sandevoerde” zijn door gedeputeerde Gielen beantwoord.

12. Twee-minutendebat.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Er zijn drie 2-minutendebatten aangevraagd en behandeld.

- 12a. door mw. Van der Helm (50PLUS) inzake “Voortgangsrapportage Klimaat 2026”;
- 12b. door mw. Berkvens (D66) inzake “Concept Ontwerp Omgevingsvisie”;
- 12c. door dhr. Mantel (JA21) inzake “Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen”.

12a. Twee-minutendebat “Voortgangsrapportage Klimaat 2026”.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken, 1 is verworpen en 2 zijn aangenomen:

- **M59-2026 door fracties VVD, D66, BBB en GroenLinks inzake ‘Oproep nationale crisis netcongestie’ is aangenomen.**

Voor 42 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV, FvD, SP en 50PLUS.

Dictum:

PS verzoekt het College:

- zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet;
- Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet;

- op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisisaanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Stemverklaring fractie SP: stemt tegen motie 59, omdat er met geen woord gerept wordt over de oorzaak van de netcongestie; geeft aan dat misschien juist die oorzaak wel de crisis is en de netcongestie juist niet.
- **M61-2026 door fracties D66, GroenLinks, Volt en PvdD inzake “Laat de molens weer draaien” is aangenomen.**
Voor 32 en tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, PVV, FvD en 6 leden van BBB.
Dhr. Becker (BBB) heeft per abuis voor gestemd en wordt geacht tegen motie 59 te stemmen.

Dictum:

PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

Bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen en daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten;

- Stemverklaring fractie CDA: stemt voor motie 61; ondersteunt deze motie van harte en zal GS een handje helpen om dit onder de aandacht te brengen bij hun eigen staatssecretaris.
- **M60-2026 door fracties PvdD, ChristenUnie, Volt, SP en D66 inzake “Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen” is verworpen.** Voor 13 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerdt.

12b. Twee-minutendebat “Concept Ontwerp Omgevingsvisie”.

Er zijn 2 moties ingediend en ingetrokken.

12c. Twee-minutendebat “Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen”.

Er zijn 3 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 2 zijn verworpen:

- **M64-2026 door fractie JA21 inzake “Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen” is verworpen.** Voor 8 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
- **M66-2026 door fractie JA21 inzake “Bereikbaarheid nood- en hulpdiensten Schoorlse Duinen” is verworpen.** Voor 5 en tegen 50 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21 en FvD.
- Stemverklaring fractie Volt: stemt tegen motie 66; is altijd voor bereikbaarheid van de nood- en hulpdiensten, maar vertrouwt ook genoeg op het antwoord van het college.

13. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de motie Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 is ingediend.

14. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

De stemmingen met betrekking tot de punten 8 t/m 10 en 12 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Stemming motie Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend en verworpen:

- **M55-2026** door fracties SP en PvdD inzake “Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal” is verworpen. Voor 13 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PVV, SP, 50PLUS, ChristenUnie en fractie De Weerdt.

15. Sluiting.

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 1 juni 2026.

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen – concept –

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	1 juni 2026
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. B.G.P. de Wit
Griffier	:	dhr. R. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5 mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid D. Balucu (GL),
dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Boer (VVD), mw.
G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhlef-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr.
R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mevrouw R.M. Engels (CDA), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD),
10 Statenlid P.P.W. de Graaf (GL), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. M.N.
Hanou (PvdD), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh
(50PLUS), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein
(ChristenUnie), Statenlid P.P. Korzelijs (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr.
D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R. Nijkamp (50PLUS), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD),
15 mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain
(BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G.
Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H.
Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van
der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Fractie De
Weerd), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig:

Agenda	Paginanummer:
1 Opening en mededelingen.	(3)
1.a In memoriam oud-Statenleden Ellinoor Jorna en Hein Struben.	(3)
2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(4)
3.a Afscheid Statenleden.	(6)
3.b Beëdiging en installatie Statenleden.	(8)
3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.	(9)
4 Actualiteiten.	(10)
5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(10)
6 Vaststelling voortgangslijst van moties.	(10)
7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(10)
7.b Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied (voordracht 29-2026).	(10)
7.c Benoemen lid Werkgeverscommissie (voordracht 28-2026).	(10)
7.d Intrekken Reglement Ribbings Peletier Penning (voordracht 23-2026).	(10)
7.e Herstellen Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissersbroek-Getsewoud (voordracht 25-2026).	(10)
7.f (Punt 7.a) Benoemen vicevoorzitter Provinciale Staten (voordracht 27-2026).	(11)
8 Ontwerp-Participatieverordening (voordracht 24-2026).	(12)
9 Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (ontwerpbesluit 22-2026).	(26)
10 Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (voordracht 26-2026).	(32)
11 Vragenuur.	(40)
12.a 2-minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026.	(41)
12.b 2-minutendebat Concept Ontwerp Omgevingsvisie.	(49)
12.c 2-minutendebat Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen.	(54)
13 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(61)

Pagina 2

14	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(62)
15	Sluiting.	(67)

Opening om 13.04 uur.

5 **1 Opening en mededelingen.**

Door een technische storing ontbreekt beeld en geluid bij dit agendapunt. De voorzitter heeft de vergadering geopend, iedereen welkom geheten en het volgende gemeld:

- 10 • Vertrekkend Statenlid Freeman is afwezig en kan ook niet bij zijn afscheid aanwezig zijn.
- Statenlid De Weerd van Fractie De Weerd en de heer Terwal van fractie VVD arriveren later. Verder zijn er geen afwezigen voor deze vergadering.
- De voorzitter zal de vergadering rond 17.30 uur verlaten vanwege verplichtingen elders. Vicevoorzitter de heer De Wit zal de vergadering dan overnemen.
- 15 • Tot slot heeft fractie 50PLUS aangegeven een eerder aangekondigde motie niet in te gaan dienen in deze vergadering naar aanleiding van de bespreking in het Presidium. De voorzitter heeft dit bevestigd.

1.a In memoriam oud-Statenleden Ellinoor Jorna en Hein Struben.

20 De **VOORZITTER**: Dan ga ik nu over tot agendapunt 1.a. Ik zal een in memoriam uitspreken voor de voormalige Statenleden Ellinoor Jorna Hein Struben. Ik wil u verzoeken te gaan staan.

Vandaag staan wij stil bij het overlijden van Ellinoor Jorna en Hein Struben, die beide lid waren van onze Staten.

25 Op 30 maart bereikte ons het droevige bericht dat oud-Statenlid Hein Struben na een kort ziekbed is overleden. Hein heeft zich jarenlang met grote toewijding ingezet voor de provincie Noord-Holland. Namens D66 was hij echt een betrokken lid van Provinciale Staten. Hein Struben startte in 2003 als duo-commissielid en van oktober 2006 tot maart 2007 was hij Statenlid. Na de Statenverkiezingen van 2007 keerde hij terug als duo-commissielid. Van maart 2011 tot en met

30 maart 2019 werd hij opnieuw lid van deze Provinciale Staten. In de laatste periode vervulde hij ook een belangrijke rol als voorzitter. Van 2011 tot 2015 leidde hij de Statencommissie Mobiliteit en Wonen. Dat deed hij met zichtbaar plezier en grote betrokkenheid. Het was daarom niet verrassend dat hij in de periode daarna opnieuw voorzitter werd, en ditmaal van de staatscommissie Mobiliteit en Financiën.

35 Als voorzitter gaf Hein altijd ruim baan aan het debat. Werden discussies in de commissie soms te stevig, dan was het voor hem geen probleem. Hij hield het hoofd koel. Hein Struben stond ook bekend om zijn zorgvuldige voorbereiding en betrokken manier van werken. Als commissievoorzitter kwam hij geregeld naar het fractiehuis of het provinciehuis om nog even

40 met collega's af te stemmen, of om samen met de commissiegriffier de voorzittersleidraad door te nemen. Die inzet, gecombineerd met zijn kennis en zijn rustige, verbindende houding, werd destijds door velen zeer gewaardeerd.

45 In maart 2019 nam Hein afscheid als lid van Provinciale Staten. Als blijk van waardering voor zijn inzet voor Noord-Holland ontving hij ook de bronzen penning van de provincie. Maar toch nam hij niet echt afscheid van de provincie, want samen met anderen zette hij zich in voor het oprichten van de Vereniging voor en van oud-Statenleden. Op 20 november 2019 werd deze vereniging opgericht. Natuurlijk, het kon niet anders, trad Hein toe tot het bestuur, en ditmaal als bevoegen secretaris.

50 Ook buiten de provincie bleef Hein politiek actief. Zo was hij raadslid in de gemeente Bloemendaal. De afscheidsvergadering van de gemeenteraad, die op 31 maart plaatsvond, mocht hij helaas niet meer meemaken. Hij overleed op 26 maart.

55 Mede namens u dank ik Hein Struben voor wat hij heeft gedaan voor de provincie Noord-Holland. Wij wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe.

Nogmaals, een bijzonder welkom aan de moeder, de zus en de partner en vrienden van Ellinoor die hier vandaag aanwezig zijn.

60 Op 8 mei overleed Ellinoor Jorna, veel te jong, aan de gevolgen van een zeldzame aandoening waarmee zij jarenlang heeft geworsteld. Het bericht van haar overlijden heeft ons allen diep geraakt. Ellinoor was van 29 maart 2023 tot februari van dit jaar Statenlid voor de Partij voor de Dieren in de Provinciale Staten van Noord-Holland. Daarvoor was zij al betrokken bij het fractiewerk.

65

Als Statenlid en ook daarbuiten liet zij zien hoe sterk haar overtuigingen waren en hoe groot haar betrokkenheid was bij de wereld om haar heen. Ellinoor wilde een stem geven aan hen die vaak niet gehoord worden. Ze kwam op voor mensen die het moeilijk hebben en voor de dieren en de natuur die niet voor zichzelf kunnen opkomen. Kwetsbare waarden vormden voor haar het uitgangspunt bij politieke keuzes.

In haar maidenspeech over circulaire economie sprak zij haar ambitie uit om de stem van jongeren en toekomstige generaties te vertegenwoordigen. Die ambitie droeg zij onder meer uit in haar betrokkenheid bij bijeenkomsten van Provinciale Staten met jongeren.

Binnen en buiten de Staten zette Ellinoor zich in voor een inclusieve samenleving. Vanuit haar eigen ervaringen pleitte zij voor meer acceptatie, veiligheid en begrip voor LHBTIQ+-personen. Ze geloofde in een provincie waar iedereen zichzelf kan zijn en zich veilig voelt. Met deze bevoegdheid verzette zij zich tegen kortetermijndenken en sprak zij zich uit voor een duurzame leefomgeving en het behoud van groene ruimte voor toekomstige generaties.

Ellinoor bracht overtuiging en zachtheid samen en wist daarmee anderen te raken en te inspireren. Wie haar ontmoette, zag gedrevenheid en warme betrokkenheid.

In de tussenkamer van de Lodewijk Napoleonzaal ligt een condoleanceboekje klaar voor woorden ter nagedachtenis aan Ellinoor. Maar natuurlijk gaan onze gedachten uit naar haar vader en moeder, haar partner en al haar dierbaren. Wij wensen hun veel steun toe in deze moeilijke tijd.

Ik zou u nu willen vragen om minuut stilte in acht te nemen voor Hein Struben en Ellinoor Jorna.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aangekomen bij agendapunt 2, de regeling van werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Nummer twintig. Statenlid Van der Waart. Mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan zullen we bij u beginnen.

Even kijken. We gaan naar het vaststellen van de agenda. Zoals net benoemd, zullen wij ook straks overgaan tot het benoemen van de nieuwe vicevoorzitter. Dit is dus bij de hamerstukken weggehaald. Er staan nog twee andere benoemingen als hamerstuk. Dat is agendapunt 7.b en 7.c. Dat gaat over de plaatsvervangend voorzitter van de commissie Landelijk Gebied en lid voor de Werkgeverscommissie. Het Presidium heeft vastgesteld om deze twee als hamerstuk vast te stellen. Ik neem aan dat u daarmee akkoord gaat.

Er zijn geen actualiteiten aangekondigd.

Er is een mondelinge vraag ingediend door de SP. Die gaat over Camping Sandevoerde. Die komt bij het vragenuur aan de orde.

Er zijn drie tweeminutendebatten aangevraagd door mevrouw Van der Helm over de Voortgangsrapportage klimaat 2026, door mevrouw Berkvens van D66 en mevrouw Schneemann van Volt inzake het Conceptontwerp Omgevingsvisie, en de heer Mantel van JA21 over het Ontwerp Natura 2000-beheerplan van de Schoorlse Duinen. Daar is positief over geadviseerd door het Presidium. Het is nu aan uw Staten om te beslissen tot het houden van deze tweeminutendebatten. Kunt u daarmee instemmen? Dan komen er de tweeminutendebatten aan de orde na het vragenuur bij agendapunt 12.

Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Dus die kunnen wij overslaan.

Dan zijn we aangekomen bij- [...] Wacht, sorry, er is er wel eentje. Ik laat mij even misleiden. Er is één motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Die is ingediend door de SP. Ja. 'Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske'. Ik stel nu mevrouw Bouhrel in de gelegenheid om deze motie nader toe te lichten. Excuses.

- 125 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Afgelopen Pinksterweekend vond opnieuw het festival Lentekabinet plaats. Niet op een bedrijventerrein, niet op een evenemententerrein, maar midden in Natura 2000-gebied Het Twiske – een gebied dat wij als provincie juist verplicht zijn te beschermen.
- 130 Sterker nog, op 7 maart 2023 heeft Provinciale Staten zelf het ontwerpbeheerplan vastgesteld. Daarin staat niet alleen dat verschillende beschermde soorten onder druk staan, maar ook dat de Natura 2000-doelen wettelijk bindend zijn.
- 135 Voor de SP wringt daar de schoen. We hebben in het ontwerpbeheersplan vastgesteld dat beschermde soorten zoals de roerdomp, de visdief, de watersnip, de bruine kiekendief onder druk staan. We hebben vastgesteld dat natuurherstel nodig is. We hebben vastgesteld dat leefgebieden versterkt moeten worden. Maar vervolgens wordt er wel toegestaan dat duizenden bezoekers, podia, lichtinstallaties, aggregaten en zware logistiek hun weg vinden naar hetzelfde gebied. Dat zijn twee boodschappen die moeilijk met elkaar te rijmen zijn.
- 140 Voorstanders wijzen stevast op onderzoeken waaruit zou blijken dat festivals mogelijk zijn. Maar wat wordt daarmee bedoeld? Dat soorten niet direct uitsterven? Dat er geen acute ramp plaatsvindt? De vraag is niet of een festival één weekend kan plaatsvinden zonder dat de soort onmiddellijk verdwijnt. De vraag is of deze activiteiten bijdragen aan de natuur doelen die wij
- 145 wettelijk verplicht zijn te halen. Op die vraag blijft het antwoord uit.
- Natuur gaat namelijk niet alleen over wat zichtbaar is boven de grond. Het gaat ook over rust, over bodemleven, over insecten, over samenhang van een ecosysteem. Over vogels die jongen grootbrengen zonder voortdurende verstoring. Over een bodem die niet jaar na jaar wordt belast
- 150 door grootschalige evenementen. Juist in het broedseizoen zouden we extra voorzichtig moeten zijn. Niet omdat iedere verstoring direct meetbaar is, maar omdat het onze plicht is om bij twijfel de natuur voorrang te geven.
- Laten we nou met z'n allen eens eerlijk zijn. Een festival is geen natuurbeheer. Een festival draagt niet bij aan de biodiversiteit. Een festival draagt niet bij aan natuurherstel. Een festival is een commerciële activiteit die ook op andere locaties georganiseerd kan worden. Waarom moet er per se in het Twiske een festival worden georganiseerd? Een Natura 2000-gebied waarvan we zelf vaststellen dat de natuurwaarden onder druk staan. Waarom laten we commerciële belangen
- 155 zwaarder wegen dan onze wettelijke verplichting om de natuur te beschermen?
- 160 Voordat ik het dictum van de motie voordraag, wil ik nog één keer de kernboodschap meegeven. Een Natura 2000-gebied is geen evenemententerrein met een paar beschermde vogels erbij. Het is een beschermd natuurgebied waar alle andere belangen ondergeschikt horen te zijn aan natuurbehoud. Als zelfs hier de natuur niet op één staat, waar dan nog wel?
- 165 De motie dienen we samen met Partij voor de Dieren in. Het dictum van de motie is: “We verzoeken gedeputeerde, 1, om bescherming van natuurwaarden zwaarder te laten wegen dan commerciële en recreatieve belangen. 2, het uitgangspunt te laten zijn dat festivals en grootschalige evenementen niet passen binnen de primaire beschermingsdoelen van Natura
- 170 2000-gebied Het Twiske. En te onderzoeken op welke wijze rust, natuurherstel en bescherming van kwetsbare habitats in Het Twiske verder kunnen worden versterkt en Provinciale Staten hierover voor het zomerreces van 2027 te informeren, en gaat over tot de orde van de dag”.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 55-1 juni 2026
Bescherming Natura 2000-gebied ‘Het Twiske’ centraal

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

- 180
- *Het Twiske onderdeel is van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske;*
 - *De provincie op grond van Europese natuurwetgeving een wettelijke zorg- en beschermingsplicht heeft voor Natura 2000-gebieden;*

- In het ontwerpbeheerplan 2023–2029 wordt vastgesteld dat verschillende beschermde vogelsoorten (bijvoorbeeld de roerdomp, visdief, watersnip en bruine kiekendief) en natuurwaarden in het gebied onder druk staan;
- Het ontwerpbeheerplan expliciet inzet op behoud en versterking van beschermde leefgebieden en soorten;
- Verstoring tijdens het “broedseizoen” (februari t/m juni) extra risico’s met zich meebrengt voor broedvogels, bodemleven en de ecologische draagkracht van het gebied;
- Grote evenementen en festivals leiden tot intensief gebruik van natuurgebieden, waaronder geluidsbelasting, lichtverstoring, bodemverdichting en verhoogde recreatiedruk.

Overwegende dat:

- Voor Natura 2000-gebieden geldt dat natuurbelangen altijd voorop moet komen te staan wanneer twijfel bestaat over mogelijke schade aan beschermde natuurwaarden;
- Bescherming van kwetsbare natuur is niet alleen voor zichtbare flora en fauna, maar ook van bodemkwaliteit, insectenleven en ecologische samenhang;
- De instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden niet vrijblijvend zijn;
- De provincie eindverantwoordelijk is voor het behalen van instandhoudingsdoelen binnen Natura 2000;
- Het moeilijk uitlegbaar is dat in een beschermd natuurgebied tijdens het broedseizoen grootschalige festivals plaatsvinden;
- Er in Noord-Holland voldoende alternatieve locaties bestaan voor grootschalige evenementen en festivals buiten kwetsbare natuurgebieden;
- Toenemende recreatieve en commerciële druk op natuurgebieden vraagt om terughoudendheid bij activiteiten die extra belasting veroorzaken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bescherming van natuurwaarden zwaarder te laten wegen dan commerciële en recreatieve belangen;
- Het uitgangspunt te laten zijn dat festivals en grootschalige evenementen niet passen binnen de primaire beschermingsdoelen van Natura 2000-gebied Het Twiske;
- Te onderzoeken op welke wijze rust, natuurherstel en bescherming van kwetsbare habitats in Het Twiske verder kunnen worden versterkt en Provinciale Staten hierover vóór het zomerreces van 2027 te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Heidi Bouhleb-Lascaris (SP) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ik wil nog wel benadrukken, de motie zegt niet dat cultuur en evenementen onbelangrijk zijn. Deze motie zegt dat er grenzen zijn aan wat een kwetsbaar natuurgebied-

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bouhleb, wilt u afronden?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): De laatste zin nog. ... kan dragen. Een Natura 2000-gebied is in de eerste plaats bedoelt voor natuur, ook al heet het in de volksmond een recreatiegebied. Het Twiske is een Natura 2000-gebied. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: In het vervolg wil ik u toch vragen om het iets korter te houden, want het is een motie Vreemd. Er is uiteindelijk ook geen debat over mogelijk. Dus aan het eind van de vergadering gaan we erover stemmen.

Zijn er nog andere partijen die een motie Vreemd willen indienen? Zo niet, dan gaan we verder met agendapunt 3.a.

De agenda is aldus vastgesteld.

3.a Afscheid Statenleden.

De **VOORZITTER**: Dat is het afscheid nemen van Statenleden. Ja, geachte Statenleden, vandaag nemen twee Statenleden afscheid. De heer Freeman kan daar helaas niet bij aanwezig zijn. We

gaan ook afscheid nemen van iemand die we ongetwijfeld heel erg gaan missen: Jaap Hollebeek. En Jaap, ik wil je verzoeken in het midden van de zaal te komen staan.

- 245 Ja, geachte Statenleden, leden van het college, geachte aanwezigen, We gaan vandaag afscheid nemen van iemand die zich in de afgelopen zeven jaar in deze Staten ontwikkelde van, zoals je het zelf omschreef, een politiek groentje tot een ervaren en gewaardeerd lid van deze Staten: Jaap Hollebeek.
- 250 Jaap, wat begon als jouw eerste stap in de politiek, groeide al snel uit tot een stevige en herkenbare aanwezigheid in deze zaal. Je bracht inhoud, rust en een duidelijke overtuiging mee. Jouw achtergrond als planoloog sloot natuurlijk goed aan bij de taken van de provincie. Maar ook jouw ervaring als onderwijzer kwamen zo nu en dan goed van pas. Want of het nu ging om een ingewikkeld dossier over ruimtelijke ordening, mobiliteit, financiën, je wist het helder te
- 255 verwoorden. Geen onnodige, ingewikkelde taal, maar duidelijke woorden.
- Jouw betrokkenheid bij natuur, landschap en dierenwelzijn was jouw kompas. Dat stond voorop. Je herinnerde ons steevast aan dat economische groei niet het enige antwoord is. Dat deed je niet met opgeheven vinger, maar wel met die bekende overtuiging, kennis en een zeer open houding.
- 260 Met die open houding, jouw vriendelijkheid, jouw rust, bewoog je soepel tussen coalitie en oppositie. Je legde verbindingen en je bleef in gesprek. Je maakte het debat ook niet harder dan dat het nodig was, maar wel beter. Je was verbindend van links tot rechts. Een bruggenbouwer en iemand met een gunfactor.
- 265 Die gunfactor kreeg je ook van coalitie en oppositie. Je werd dan ook de voorzitter van de Agendacommissie en eerste vicevoorzitter van Provinciale Staten. Voorzitter zijn ging je goed af. Rustig en met gevoel voor sfeer in de zaal. Als het nodig was, wist je ook wanneer je moest ingrijpen.
- 270 Wat jou ook typeert, is dat je het grote verhaal nooit los zag van de praktijk. Of het nu ging over het landschap van Noord-Holland, Het Twiske – het is net weer aan de orde gekomen – waar je graag wandelt of de toekomst van deze provincie, je hield het concreet, menselijk en dichtbij.
- Nu maak je de overstap naar jouw thuisbasis: Oostzaan. Van het provinciehuis naar het gemeentehuis, van Statenlid naar wethouder. Met portefeuilles die je, volgens mij, op het lijf zijn geschreven: ruimtelijke ordening en leefomgeving. Met de nieuwe rol die volgens mij ook jou past als een jas. Jouw constructieve en verbindende aanpak sluiten goed aan bij een bestuurslaag waar besluiten zo dichtbij mensen worden genomen.
- 275
- 280 Jaap, ontzettend veel dank voor jouw inzet, betrokkenheid, humor en jouw collegialiteit. Dank ook voor de manier waarop je bijdroeg aan het debat en de sfeer. Je laat hier een plek achter die niet zomaar op te vullen is. Maar gelukkig is afscheid niet definitief. Want zoals je het zelf zo mooi schreef: *we'll meet again, don't know where, don't know when*. In jouw geval vermoed ik ergens in Noord-Holland en waarschijnlijk in de buitenlucht.
- 285
- Jaap, heel veel dank voor alles wat je voor ons hebt gedaan de afgelopen jaren.
- U kunt zich allemaal nog wel het afscheid van Statenleden in de vorige periode herinneren, toen met name ook voor heel veel mensen eigenlijk zichtbaar werd, Jaap, hoe belangrijk je ook achter de schermen voor mensen bent geweest. Ik denk dat Oostzaan zich heel erg gelukkig kan prijzen, maar wij gaan jou ontzettend missen. Dank je wel.
- 290
- [Applaus]
- 295 De **VOORZITTER**: Jaap, wij gaan zo even schorsen, want er zijn nog een aantal andere plichten te vervullen, zoals ook het aanstellen en de beëdiging van nieuwe Statenleden en daarna nog een duo-commissielid. Dus tot die tijd vraag ik u even geduld te hebben en daarna schors ik voor het afscheid en felicitaties. Dank je wel.
- 300 Wil je nog wat zeggen, Jaap? [...] Ja. Hoeveel tijd heb je nodig? [...] Zullen we er een debat van maken? Het woord is aan Jaap Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter – zeg ik dan altijd normaliter. Ja, deze wil ik me toch niet laten ontnemen, ondanks dat ik weet dat het wellicht laat wordt vandaag.

Zoals jullie mij kennen, heb ik geen papiertje. Dat deed ik alleen als ik een hele stapel moties ging indienen bij een omgevingsverordening of bij een begroting. Voor de rest deed ik het meestal à naturel. Ik wil het niet te lang houden. Als het te lang duurt, dan heeft de voorzitter mijn permissie om mij te onderbreken.

Ik wil graag even teruggaan naar de eerste dag dat ik hier binnenkwam en als tweede Statenlid naar mevrouw Kuiper-Kuijpers, die als eerste binnenliep, bij Arthur op de kamer kwam. En Arthur zei: “Wat je ook doet, één ding moet je van me aannemen: blijf altijd jezelf”. Ik heb die boodschap geprobeerd om zoveel mogelijk ter harte te nemen. Ik ben Arthur daar nog steeds heel erg dankbaar voor, want dat is mijn kompas geweest in de tijd dat ik hier heb mogen zijn en heb mogen genieten van de aanwezigheid, van jullie collegialiteit, maar ook alles wat ik geleerd heb. Dus dat vind ik mooi.

Mezelf kunnen zijn, dat is inderdaad het kompas geweest. Ik wil daar niet te veel over zeggen, maar dat werd in sommige opzichten steeds makkelijker, ook in de rol als eerste vicevoorzitter en voorzitter van de Agendacommissie. Ook als een soort- Ja, ik voelde me soms ook een beetje een vadertje van de Staten. Maar ik vond het soms ook moeilijk, omdat ik merkte dat partijpolitiek in Den Haag steeds harder en ook wel steeds persoonlijker werd. Dat sloot niet helemaal aan bij de visie en de manier waarop ik, nou ja, wens te opereren als, nou ja, als volksvertegenwoordiger. Dus ik voelde me ook al eigenlijk meer een soort van bestuurder binnen de Staten, terwijl ik geen bestuurder was. Dat ik nu de kans heb gekregen om dit in mijn eigen woonplaats wel te doen, ja, dat sluit eigenlijk feilloos aan bij wie ik ben, wat ik wil, wat ik kan, maar vooral bij diegene die ik eigenlijk wil zijn. Dat is mezelf.

Dus ik zal verder geen namen noemen, behalve die van Arthur heb ik genoemd. Een illustere voorganger. En natuurlijk Ellinoor, die we niet mogen vergeten. Ellinoor ging een beetje door eenzelfde traject als ik. We hebben veel met elkaar gesproken daarover. Ik weet dat zij, nou ja, net zo trots is als ik op haar ben geweest.

Nou ja, verder wil ik jullie heel erg bedanken, en wie weet komen we elkaar nog eens een keer tegen. Ik wens jullie allemaal oprecht, vanuit het diepst van mijn hart, het aller, aller, allermooiste en het aller, allerbeste toe. Dank je wel.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Straks dus gelegenheid om afscheid te nemen van Jaap.

3.b Beëdiging en installatie Statenleden.

De **VOORZITTER**: Maar voor die tijd gaan we over tot de beëdiging en installatie van nieuwe Statenleden. Omdat de heer Freeman van GroenLinks, zoals eerder gezegd, ook zijn ontslag heeft ingediend, zijn er dus twee vacatures ontstaan. Het Centraal Stembureau heeft hiervoor de heer De Graaf van GroenLinks en de heer Hanou van de Partij voor de Dieren benoemd tot Statenlid. Overeenkomstig artikel 10 van ons Reglement van Orde is tot lid van de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd mevrouw Bakker van de VVD, de heer Dekker van Forum van Democratie en de heer Vendrig van de BBB. Om de bevindingen van deze commissie te presenteren, geef ik de voorzitter van de commissie, mevrouw Bakker, het woord.

Mevrouw **BAKKER** (VVD): Voorzitter, wij hebben onderzocht de geloofsbrieven en de stukken die daarbij horen van de persoon met de naam De Graaf en de heer Hanou. Uit de stukken van het Centraal Stembureau blijkt dat De Graaf, fractie GroenLinks, en de heer Hanou, fractie Partij voor de Dieren, zijn benoemd tot lid van Provinciale Staten van Noord-Holland. De Graaf is benoemd op 15 april 2026, de heer Hanou is benoemd op 22 mei 2026. De stukken zijn volgens ons compleet en voldoen aan de door de wet gestelde eisen. Wij stellen daarom voor om de benoemden De Graaf en de heer Hanou toe te laten tot Provinciale Staten.

De commissie heeft ook gekeken naar de nevenfuncties van de kandidaat. Die kunnen invloed hebben op het werk als Statenlid. Daarom blijft de combinatie van het Statenlidmaatschap met andere functies een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ga ervan uit dat u hiermee kunt instemmen.

Ik moet mezelf corrigeren. Het is de heer Hanou en niet Hanoe – als ik het goed heb.

Dan is in ieder geval unaniem door u besloten de heer De Graaf en de heer Hanou als lid van Provinciale Staten toe te laten en ontbind ik de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven. Ik dank natuurlijk de leden voor het door hen verrichte werk.

Dan is nu aan de orde de beëdiging van beide leden, de heer De Graaf en de heer Hanou. Hanou. Het is ongelooflijk. Ik weet dat ik in de vorige periode- Want de heer Hanou is voor de tweede keer eigenlijk terug. Maar ik zal u beloven dat ik in de toekomst zo min mogelijk deze fout blijf maken.

Desalniettemin mag ik de heer De Graaf en de heer Hanou verzoeken naar het midden van de zaal te komen.

Provinciale Staten hebben zojuist besloten u beide toe te laten als lid van Provinciale Staten. Ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de verklaring en belofte in mijn hand af te leggen. Ik verzoek u straks, als ik uw naam uitspreek, de woorden "Dat verklaar en belof ik" uit te spreken.

Ik wil iedereen verzoeken te gaan staan. Jullie zijn zo goed getraind, deze Staten, dat doet u al vanzelf.

Dan zal ik nu de formule van de verklaring en belofte gaan voorlezen. Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en belof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer De Graaf.

Statenlid **DE GRAAF** (GroenLinks): Dat verklaar en belof ik.

De **VOORZITTER**: De heer Hanou.

De heer **HANOU** (PvdD): Dat verklaar en belof ik.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Dan wens ik u beiden ontzettend veel succes en plezier met uw Statenlidmaatschap. Dan ga ik u alsnog persoonlijk feliciteren. Dan wil ik de Statenleden nog vragen even geduld te hebben en te wachten met felicitaties, omdat er ook nog een nieuw duo-commissielid wordt geïnstalleerd. Maar eerst zal ik natuurlijk van de gelegenheid gebruik maken om u beiden te feliciteren.

3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.

De **VOORZITTER**: Daar zijn we bij agendapunten 3.c. Dat is de beëdiging en installatie van een duo-commissielid. De fractie van Forum voor Democratie heeft de heer Nijman als duo-commissielid voorgedragen. Op grond van ons Reglement van Orde van Provinciale Staten en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is, in de vergadering in de handen van de voorzitter de eed of de verklaring en de belofte af te leggen. Ik verzoek de

heer Nijman om naar voren te komen en in het midden van de zaal te gaan staan. Uiteraard verzoek ik u allen te gaan staan.

Welkom, meneer Terwal.

Meneer Nijman, ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de eed en mijn handen af te leggen, en ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, onder het opsteken van uw voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken, de woorden "Zo waarlijk helpe mij God almachtig". Maar ik zal eerst de formule van de eed voorlezen. Ik zweer dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Nijman.

De heer **NIJMAN** (FvD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Ook u feliciteer ik natuurlijk van harte met uw aanstelling als duo-commissielid. Ik wens u ontzettend veel plezier in de Staten van Noord-Holland. Ook u ga ik als eerste persoonlijk feliciteren. Daarna zal ik schorsen, zodat er zowel afscheid van Jaap genomen kan worden, en de heer Hanou en de heer de Graaf welkom te heten in onze nieuwe Staten. Een beetje terug, hè. Ja.

[Applaus]

Schorsing van 13.39 uur tot 14.03 uur.

4 Actualiteiten.

De **VOORZITTER**: Geachte aanwezigen, we zijn aangekomen bij- Ik heropen de vergadering. Bij agendapunt 4, actualiteiten. Die zijn niet ingediend.

5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar agendapunt 5, de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 30 maart 2026. Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over deze notulen of de besluitenlijst nog het woord? Zo niet, dan zijn de notulen ongewijzigd vastgesteld.

De notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 30 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6 Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: We hebben de voortgangslijst van de moties. Ook daar zijn door de griffie geen opmerkingen over deze lijst moties en afdoeningsvoorstellen ontvangen. Verlangt iemand daarover het woord? Dan stel ik voor hem vast te stellen.

De memo lijst moties Provinciale Staten en de lijst moties Provinciale Staten van 1 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

7.b Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied (voordracht 29-2026).

7.c Benoemen lid Werkgeverscommissie (voordracht 28-2026).

7.d Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning (voordracht 23-2026).

7.e Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud (voordracht 25-2026).

480

De **VOORZITTER**: Zijn we bij de hamerstukken. Onthamerd is natuurlijk de schriftelijke stemming. Die gaan wij na dit agendapunt als agendapunt 7.f naar voren halen.

485

De overige hamerstukken waar het Presidium adviseert in te stemmen, is agendapunt 7.b, benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied, voordracht 29; voordracht 7.c, dat is agendapunt 7.c, benoemen lid Werkgeverscommissies, voordracht 28. Dan gaan we naar agendapunt 7.d, intrekken reglement Ribbius Peletier Penning, voordracht 23. En agendapunt 7.e, herstel Provinciaal Inpassingsplan, de PIP, van de HOV Lissebroek-Getsewoud, voordracht 25. Wenst iemand over agendapunt 7.b tot en met 7.e een aantekening of stemverklaring? Dan zijn de besluiten behorende bij de hamerstukken vastgesteld.

490

De onder 7.b tot en met 7.e genoemde hamerstukken zijn bij besluit vastgesteld.

495

7.f (Punt 7.a) Benoemen vicevoorzitter Provinciale Staten (voordracht 27-2026).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we over tot agendapunt 7.f, het benoemen van de vicevoorzitter van Provinciale Staten. Er zijn 55 Statenleden aanwezig die een stem kunnen uitbrengen. We gaan dat schriftelijk doen. Er zijn twee kandidaten die- [...] De heer Roosendaal is weg. Die was er toch wel, of niet? [...] Oké. Er zijn dus nu 54 Statenleden aanwezig, maar waarschijnlijk bij de stemming is hij- Is hij binnen?

500

Op de stembriefjes zult u de namen aantreffen die voor benoeming in aanmerking wensen te komen. Dat is van Statenlid Bezaan en Statenlid Van der Helm. Dan kunt u uw stem uitbrengen door het rondje bij de kandidaat in te kleuren. Uiteraard maximaal één rondje, want anders is uw stem ongeldig. Daarna vouwt u het dicht en zal het door de bodes worden opgehaald. Voordat dat allemaal gaat plaatsvinden, zal ik eerst conform ons Reglement van Orde een Stemcommissie in het leven roepen. Ik wil de heer Heijnen, Statenlid Korzelius, mevrouw Den Boer en mevrouw Schneemann verzoeken om zitting te nemen in de stemopnamecommissie. U gaat natuurlijk pas tellen als u zelf uw stem heeft uitgebracht. Dus, nogmaals, als u uw stem heeft uitgebracht. Er zullen twee namen op het briefje staan. Dan vouwt u het dicht en levert u dat in bij de bodes. Er zal na de stemming geschorst worden, zodat de Stemcommissie alle stemmen kan tellen.

505

510

Als er een volstreekte meerderheid is bij één van de twee kandidaten – in dit geval betekent dat 28 of meer stemmen – dan zal er geen tweede stemronde nodig zijn. Als dat niet het geval is, dan zal er een tweede ronde plaatsvinden. Dan zal ik wel na de tweede ronde, als er nog een derde ronde nodig is, vragen of beide kandidaten nog naar een derde ronde willen. Als dat zo is, zal er in de derde ronde plaatsvinden. Als er dan nog steeds geen volstreekte meerderheid is, ja, dan gaat het lot bepalen en dan zullen de twee kandidaten in een gevouwen briefje in een stembus gaan. Dan zal uw voorzitter een van de twee- Het lot laten bepalen. [...] Alleen als ze staken. Ja.

515

520

Dus wat mij betreft kunnen de stembriefjes worden uitgedeeld. Die worden nu uitgedeeld. U treft daar dus de namen op van de twee kandidaten: mevrouw Bezaan en mevrouw Van der Helm.

525

Hebben alle Statenleden een stembriefje?

Iedereen is voorzien van een stembriefje. Dan verzoek ik u nu om de naam van uw keuze aan te kruisen, in te vullen, in te kleuren, en dicht te vouwen. Dan zullen de briefjes zo worden opgehaald.

530

Als u uw briefje heeft ingeleverd, graag de heer Heijnen, Statenlid Korzelius, mevrouw Den Boer en mevrouw Schneemann naar de GS-zaal.

535

Dames en heren, nog even aandacht. Heeft iedereen zijn stembriefje ingeleverd? Dan schors ik nu kort – blijft u een beetje in de buurt – de vergadering zodat de Stemcommissie de stemmen kan gaan tellen.

Schorsing van 14.12 uur tot 14.18 uur.

540 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de voorzitter van de stemcommissie, de heer Korzelius.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Er zijn in totaal 55 stemmen uitgebracht, waarvan nul ongeldig. Op mevrouw Van der Helm zijn uitgebracht 31 stemmen vóór en op mevrouw Bezaan 24. En daarmee is mevrouw Van der Helm benoemd.

545 *[Tafelgeroffel]*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En daarmee, dames en heren, kunnen wij met één stemronde volstaan en feliciteren wij mevrouw Van der Helm met haar eerste vicevoorzitterschap van de Staten van Noord-Holland. En natuurlijk danken we ook mevrouw Bezaan voor het feit dat zij zich ook kandidaat heeft willen stellen voor deze functie. Dank u wel. En nogmaals gefeliciteerd met uw benoeming.

555 En daarmee wil ik ook de anderen feliciteren die via een hamerstuk zijn benoemd, want dat ging natuurlijk heel snel doorheen. Dus allen gefeliciteerd met uw nieuwe functie.

8 Ontwerp-Participatieverordening (voordracht 24-2026).

560 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 8. We gaan weer terug op de agenda. Dat is de Ontwerp-Participatieverordening, voordracht 24. Ik draag hierbij het voorzitterschap over aan de tweede vicevoorzitter, de heer De Wit.

Voorzitter: de heer De Wit

565 De **VOORZITTER**: Goed. Dan vervolgen wij de vergadering met agendapunt 8, zoals gezegd, de Ontwerp-Participatieverordening, voordracht 24. Op basis van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn Provinciale Staten gehouden om uiterlijk 1 januari 2027 de provinciale inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. Na vaststelling wordt deze Ontwerp-Participatieverordening zes weken ter inzage gelegd, zodat inwoners, organisaties en andere belanghebbenden het ontwerp kunnen bekijken en er eventueel zienswijzen op kunnen indienen. De Statengroep Inwonerparticipatie adviseert Provinciale Staten om de Ontwerp-Participatieverordening vast te stellen en vrij te geven voor ter inzagelegging.

575 Tijdens de bespreking in de commissie Bestuur van 11 mei jongstleden zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen. Er is brede steun voor het belang van participatie en de integratie van inspraak, participatie en burgerinitiatief in deze verordening. Er is een brede wens geuit om inwoners zo vroeg mogelijk in het beleidsproces te betrekken om draagvlak te vergroten. Er is kritiek op de drempel van vijfduizend handtekeningen voor het burgerinitiatief. Deze drempel wordt door meerdere fracties als hoog gezien – er is behoefte aan meer duidelijkheid over hoe participatie in de praktijk wordt vormgegeven – bijvoorbeeld het ontbreken van een participatieladder. De oproep is gedaan om praktijkervaring en evaluatie af te wachten om de werking van deze verordening te beoordelen.

585 Dan ga ik even kijken welke sprekers zich hebben aangemeld voor dit punt. Hebben we daar ergens een lijst van? Die ligt hier. Ik ga even de namen voor u opnoemen. Dan weet u wie u kunt verwachten in de arena. Statenlid Korzelius van GroenLinks, de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Bekker van de BBB, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren, mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw Engels van het CDA, de heer Mulder van D66, mevrouw Buit van de ChristenUnie, 590 mevrouw Uiterwijk van JA21 en mevrouw- Even kijken. Ik kan dit niet lezen. [...] Oulad Hady van Partij van de Arbeid en Statenlid De Weerdt. Dan begin ik bij de heer Korzelius van GroenLinks.

Eerste termijn Provinciale Staten

595 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. De geest van de Wet versterking burgerparticipatie op decentraal niveau is gericht op een vroegtijdige en ook gelijkwaardige betrokkenheid van inwoners bij het beleid van decentrale overheden. Het doel daarvan is dus de kloof tussen overheid en burger te dichten en de bewoners echt mee te laten praten en op een aantal punten ook zelf mee te laten beslissen over belangrijke zaken.

600 Het burgerinitiatief is daarbij een krachtige vorm van burgerparticipatie, waarbij de burger zelf een onderwerp op een politieke agenda kan zetten. Natuurlijk is het wenselijk dat een burgerinitiatief voldoende wordt ondersteund door inwoners van een provincie of gemeente, maar daar gaan overheden verschillend mee om. Zo is voor een voorstel voor een burgerinitiatief, om dat op de agenda van de gemeenteraad van Amsterdam te zetten, minimaal tweehonderd
605 handtekeningen nodig. De provincie Zuid-Holland verlangt duizend handtekeningen. Utrecht, Gelderland en Limburg vijftienhonderd. Bij Flevoland kan je zelfs volstaan met honderd handtekeningen. In het voorstel wat nu voor ons ligt, worden vijfduizend ondersteuners vereist. Dat vinden wij extreem veel in vergelijking met andere provincies. Naar de mening van de fracties van GroenLinks en de Partij van de Arbeid werpt dat een te hoge drempel op voor een
610 burgerinitiatief.

De vraag natuurlijk is of bij een lager aantal ondersteuners dan vijfduizend een lawine aan burgerinitiatieven te verwachten valt. Nou, voorzitter, dat valt nog wel mee. Zuid-Holland heeft er de afgelopen twaalf jaar drie gehad. Utrecht sinds 2004, twee. En Limburg en Gelderland konden
615 dat niet echt zeggen. Zover was het kennelijk weggezakt in de herinnering. Alleen Flevoland steekt er bovenuit met 25 burgerinitiatieven. Maar, ja, daar heb je dan ook maar honderd handtekeningen voor nodig.

Voorzitter, er is naar de mening van de fracties, onze fracties, geen enkel argument om de voorgestelde vijfduizend ondersteuners voor een burgerinitiatief te handhaven. Noord-Holland zou in vergelijking met andere provincies een hoge uitzondering blijven, en daarom dienen we een amendement in met het volgende dictum: "Besluit artikel 13, lid 4.a, luidend "niet door tenminste vijfduizend initiatiefgerechtigden wordt ondersteund" te wijzigen in "niet door tenminste vijftienhonderd initiatiefgerechtigden wordt ondersteund". Het amendement wordt
620 mede ingediend door de Partij van de Arbeid en JA21. Dank u wel, voorzitter.
625

Amendement 7-1 juni 2026
Participatieverordening Noord-Holland 2026

630 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Overwegende dat:

- *Burgerinitiatievenvoorstellen kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid van inwoners bij de provinciale politiek;*
- *Burgerinitiatiefvoorstellen voldoende draagvlak moeten hebben onder inwoners van de*
635 *provincie zodat het invoeren van een minimumgrens van ondersteuning wenselijk is;*
- *Voorgesteld wordt dat voor het indienen van een verzoek voor een burgerinitiatiefvoorstel tenminste 5000 initiatiefgerechtigden dit verzoek moeten ondersteunen;*
- *Voor het indienen van een verzoek voor een burgerinitiatiefvoorstel dit een te hoge drempel is en andere provincies veel lagere ondersteuning verlangen.*

640 *Besluit:*
Artikel 13 lid 4.a. luidend "niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund"

Te wijzigen in:

645 *"niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;"*
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Peter Korzelius (GroenLinks), Fatima Oulad Hadj (PvdA), Kelly Uiterwijk (JA21).

650 *Toelichting: de provincie Zuid-Holland verlangt 1.000 ondersteuning, de provincies Utrecht en Limburg 1.500 en de provincie Flevoland 100.*

De **VOORZITTER**: Ik dank u voor uw inbreng. Het amendement is uiteraard onderdeel van de beraadslagingen, waarbij ik de aanname doe dat u hem ook heeft gemaild. Maar u wordt gevraagd om even terug te keren naar het spreekgestoelte, want er is een vraag of interruptie. Bij
655 deze de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Dank ook, Statenlid Korzelius, voor de bijdrage van GroenLinks. Ik ga hier toch iets zeggen wat niet vaak voorkomt in deze Staten, maar onze fractie is het in dit opzicht zeer eens met de fractie van GroenLinks. Ja, dat is het vermelden waard. Dus ik denk, dat wilde ik toch even markeren. Maar ik heb wel een vraag, want ik vroeg me af of de fractie van GroenLinks, die terecht heeft nagedacht over het verlagen van die concrete, dus numerieke, drempel naar vijftienhonderd, ook heeft nagedacht over een percentueel getal? Je kunt een burgerinitiatief hebben wat de hele provincie bestrijkt, maar je kan ook iets hebben wat bijvoorbeeld een gemeente Oostzaan met maar elfduizend inwoners aangaat. Dus om een gewogen getal te hebben op basis van het percentage aantal kiesgerechtigden. Hoe denkt GroenLinks daarover?

De **VOORZITTER**: Bedankt voor uw vraag. Statenlid Korzelius, aan u het woord.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Dat zou ook een optie geweest kunnen zijn. Ik heb met name gekeken naar een aantal provincies: wat de provincies in zijn algemeenheid hanteren. Zuid-Holland- Je zou ook op duizend kunnen gaan zitten, want Zuid-Holland is zelfs een grotere provincie, heeft meer inwoners dan Noord-Holland. Maar ik heb toch gekozen voor de meerderheid van de provincies, voor die vijftienhonderd. Dat is de reden waarom ik het amendement geformuleerd heb, zoals ik het geformuleerd heb.

De **VOORZITTER**: Korte aanvullende vraag, de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat is niet helemaal een antwoord op mijn vraag over die percentages. Maar het feit dat er in Lelystad dus heel veel aanvragen zijn omdat daar het fysieke getal laag is, om te zorgen dat dus die drempel is- Dat kan dus gerelateerd worden aan misschien dat die gaat over de hele provincie Lelystad, en dan zijn die honderd handtekeningen natuurlijk veel makkelijker verzameld dan iets wat gaat over een veel kleiner gebied. Dus zou dat toch niet iets te maken kunnen hebben met dat percentage? Probeer ik nog één keer.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Maar de vergelijking percentage Flevoland en Zuid-Holland gaat niet op, want in Flevoland is het een veel lager percentage dan in de andere provincies. Dus vijftienhonderd leek ons een heel mooie middenweg.

De **VOORZITTER**: Dank daarvoor. Dan is het woord nu aan de heer Nijkamp van 50PLUS.

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. 50PLUS heeft kennisgenomen van de voorliggende ontwerp Participatieverordening – waarvoor onze dank. Kijkend en toetsend aan de 50PLUS-uitgangspunten zien wij terug dat artikel 3 sub d, afspiegeling, 3 sub e, besluitvorming, aansluiten bij de kernboodschap van 50PLUS: het volwaardig meedoen van ouderen en andere inwoners van Noord-Holland. Artikel 4 sub c en artikel 10 sub h, het beschermen van kwetsbare groepen: participatie wijkt als hun belang zwaarder weegt. Dat is voor ons als 50PLUS een belangrijke waarborg. Graag horen we de reactie van GS op bovenstaande punten.

Dan, maak de ter inzagelegging breed bekend. Dus naast de internetsite van de provincie, zorg dat de lokale pers dit publiceert in de wekelijkse uitgave. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan is het woord nu aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Volt is blij met deze participatieverordening. De werkgroep Participatie heeft hier hard aan gewerkt en we zijn dan ook blij met dit resultaat. Voor Volt was het vooral belangrijk dat er ruimte komt voor innovatieve manieren van participatie. Deze verordening geeft wat ons betreft die ruimte. Het is dan zowel aan ons, de politiek, als de inwoners van Noord-Holland, om daar optimaal gebruik van te maken.

We hebben wel een amendement en dat is eigenlijk meer een technische aanpassing. Namelijk, om het gebruik van Nederlandse Gebarentaal, een officiële taal in Nederland, toe te voegen aan deze verordening en te zorgen dat inwoners ook inspraak kunnen geven via deze taal. Dat hoeft

helemaal niet ingewikkeld te zijn. We kunnen daar gewoon heel pragmatisch mee omgaan. Het kan bijvoorbeeld dat inwoners een filmpje sturen in NGT en dat telt dan ook als inspraak. Het amendement heeft het volgende dictum: "De huidige tekst is in de toelichting op artikelen 6 tot 8: "Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen." Ons voorstel is om dat te vervangen door: "Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen." Dank u wel.

Amendement 8-1 juni 2026
Inclusieve Inspraak

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Consterende dat:

- De participatieverordening als doel heeft inwoners en belanghebbenden beter te betrekken bij provinciale besluitvorming;*
- Toegankelijke inspraakprocedures essentieel zijn om participatie voor alle inwoners daadwerkelijk mogelijk te maken;*
- In de huidige toelichting onvoldoende expliciet benoemd wordt dat inspraak ook via passende alternatieve communicatiemiddelen mogelijk moet zijn.*

Overwegende dat:

- Inclusieve participatie vraagt om toegankelijke communicatievormen voor mensen met een beperking;*
- Het VN-verdrag Handicap overheden oproept om passende maatregelen te nemen zodat mensen met een beperking gelijkwaardig kunnen deelnemen aan publieke processen;*
- Nederlandse Gebarentaal voor doven en slechthorenden een voorkeurs taal kan zijn;*
- Een minimale reactietermijn van zes weken inwoners, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden voldoende gelegenheid biedt om zorgvuldig te reageren.*

Van mening zijnde dat:

- Inspraakprocedures voor iedereen toegankelijk moeten zijn;*
- De provincie hierin een actieve en inclusieve rol dient te vervullen;*
- Het daarom wenselijk is expliciet vast te leggen dat belanghebbenden op verschillende passende wijze kunnen reageren.*

Besluit:

Derhalve de toelichting van het concept Participatieverordening Noord-Holland als volgt aan te passen:

De tekst:

De huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (Inspraak):

"Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen."

Te vervangen door

"Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen, en ik ga er ook van uit dat u hem gemaild heeft naar de griffie.

Dan is het woord aan de heer Becker van de BBB.

De heer **BECKER** (BBB): Ja, dank, voorzitter. BBB is – met dank aan de werkgroep die er veel tijd ingestoken heeft – zeer tevreden met de uitkomst en het brede voorstel hiervoor. Dus steun voor

het voorstel. Laten we inderdaad het traject niet langer rekken, maar onze inwoners hier snel bij betrekken. We gaan niet de hele commissie overnieuw doen, maar het amendement van GroenLinks spreekt ons wel aan inderdaad, om de norm van vijfduizend naar vijftienhonderd te verlagen. Om dan inderdaad ook vooral de dorpskernen en kleine kernen daar meer kans te geven. Dus dat zullen wij steunen. Op de rest van de amendementen zullen wij ons nog beraden. Dank.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. In het algemeen kan Forum voor Democratie instemmen met het uitgangspunt dat inwoners meer invloed moeten kunnen uitoefenen op provinciaal beleid via participatie, inspraak, het uitdaagrecht en het burgerinitiatief. Forum voor Democratie is immers als partij ook ontstaan uit een referendum. Dus wij zijn zeer voor participatie.

Maar tegelijkertijd blijft deze verordening toch wel vrij sterk top-downgericht, want Gedeputeerde Staten bepalen grotendeels of participatie plaatsvindt en op welke wijze. Dat vinden wij jammer. De uitzonderingsgronden voor het niet organiseren van participatie zijn tevens ook ruim geformuleerd, waardoor de participatie door Gedeputeerde Staten ook eenvoudig kan worden beperkt. Dat vinden wij ook een negatief punt van deze verordening.

Dan het burgerinitiatief. Ik heb het er net al even in het debat met GroenLinks over gehad. De eis van vijfduizend initiatiefgerechtigde ondersteuners vinden wij een veel te groot getal. Maar wij hebben een iets andere lijn dan GroenLinks. Wij vinden ook dat de drempel fysiek naar beneden moet. Maar we hebben ook gekeken – en daarover heb ik het net al even in het interruptiedebat gehad – naar het percentage stemgerechtigden. We hebben in Noord-Holland 2,1 miljoen stemgerechtigden. Dat is in totaal 0,24 procent van het totaal aantal kiesgerechtigden als je dat zou relateren aan die vijfduizend handtekeningen. Maar wat wij vinden, je hebt natuurlijk burgerinitiatieven die de hele provincie beslaan, wat iedereen aangaat. Dus dan is het heel makkelijk om een x-aantal ondersteuningsverklaringen te krijgen. Maar wat ik net als voorbeeld al aanhaalde, stel, er speelt iets in Oostzaan – maar elfduizend inwoners. Ja, dan kan zelfs die vijftienhonderd best een heel grote drempel zijn. Dus wij hebben een amendement waarin wij zowel het percentage kiesgerechtigden in mee willen nemen – dus die 0,24 procent – ten opzichte van die vijfduizend. Dus dat percentage is al hoog. Maar we willen wel meegeven dat er wat ons betreft inderdaad ook wel een ondergrens aan zit. Die ondergrens, die is wat ons betreft duizend handtekeningen. Dus ons amendement heeft het volgende dictum: “Besluiten dat in de betreffende passage van de Ontwerp-Participatieverordening het vereiste van, ik citeer, “het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door minimaal vijfduizend initiatiefgerechtigden” te vervangen door het volgende: “Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door ten minste 0,24 procent van de kiesgerechtigde inwoners, die aantoonbaar belang hebben bij het onderwerp van het burgerinitiatief, met inachtneming van een ondergrens van minimaal duizend handtekeningen. Daarbij te bepalen dat bij de indiening van een burgerinitiatief wordt gemotiveerd welke groep kiesgerechtigden als belanghebbende wordt aangemerkt, met toetsing door PS, en vast te leggen dat deze systematiek beoogt om de drempel voor burgerinitiatieven proportioneel, gebiedsgericht en evenwichtig toe te passen.” Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

Amendement 9-1 juni 2026 **Een eerlijke drempel**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *In de ontwerp-Participatieverordening voor het provinciale burgerinitiatief wordt uitgegaan van een vereiste van 5.000 handtekeningen;*
- *Noord-Holland circa 2,1 miljoen kiesgerechtigden telt, waardoor dit vereiste neerkomt op ongeveer 0,24% van het totaal aantal kiesgerechtigden;*

- Veel provinciale onderwerpen en beleidsbesluiten niet de gehele provincie bestrijken, maar betrekking hebben op afgebakende regio's, kernen of gebieden binnen Noord-Holland;
- Inwoners buiten zo'n gebied in de praktijk geen direct belang hebben bij een dergelijk initiatief;
- Het huidige generieke vereiste burgers die wél direct geraakt worden door provinciaal beleid onevenredig zwaar belast bij het agenderen van hun initiatief.

Overwegende dat:

- Het burgerinitiatief bedoeld is als instrument om inhoudelijke betrokkenheid van burgers bij besluitvorming te versterken, niet om deze te ontmoedigen;
- Een vaste, provinciedekkende drempel onvoldoende recht doet aan de regionale diversiteit en schaalverschillen binnen Noord-Holland.
- Een drempel die wordt gerelateerd aan het aantal kiesgerechtigde inwoners dat redelijkerwijs belang heeft bij het initiatief beter aansluit bij het karakter en de reikwijdte van het onderwerp;
- Het hanteren van een percentage in plaats van een absoluut aantal transparanter, eerlijker en beter uitlegbaar is;
- Dat daarbij een ondergrens van 1.000 handtekeningen gezien de grootte van de kleinere gemeenten in Noord-Holland redelijk lijkt.

Besluit:

- In de betreffende passage van de ontwerp-Participatieverordening het vereiste van "Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund worden door minimaal 5.000 initiatiefgerechtigden."

Te vervangen door:

"Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door ten minste 0,24% van de kiesgerechtigde inwoners die aantoonbaar belang hebben bij het onderwerp van het burgerinitiatief, met inachtneming van een ondergrens van minimaal 1.000 handtekeningen.";

- Te bepalen dat bij de indiening van een burgerinitiatief wordt gemotiveerd welke groep kiesgerechtigden als belanghebbend wordt aangemerkt, met toetsing door Provinciale Staten;
- Vast te leggen dat deze systematiek beoogt de drempel voor burgerinitiatieven proportioneel, gebiedsgericht en evenwichtig toe te passen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie).

De **VOORZITTER**: Ja, waarvoor dank. Dan maakt de motie ook onderdeel uit van de beraadslagingen, en doe ik ook de aanname dat u hem heeft ingediend via de mail bij de griffie. Waarvoor dank.

Overigens zag u mij er een aantal keer op wijzen dat sprekers ter linkerkant van mij mogen plaatsnemen. Dat doe ik bewust, zodat dat voor de kijkers duidelijk is dat leden van PS aan die kant spreken en leden van het college aan die kant spreken – voor de eenduidigheid van het beeld. Dus dan weet u ook waarom ik dat doe.

Dan gaan we door naar mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Voor de Partij voor de Dieren staat één ding centraal: zonder gezonde natuur is er geen gezonde leefomgeving. Onlangs verscheen het jaarlijkse statusrapport Nederlandse Biodiversiteit van Naturalis. Het gaat zeer slecht met onze natuur.

Voorzitter, de natuur is geen luxe. We hebben haar nodig om te leven. Bescherming van onze natuur en biodiversiteit is geen bijzaak, maar een randvoorwaarde voor ons bestaan. We hebben een grote verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat onze natuur niet nog verder achteruitgaat. Dieren zijn de stille slachtoffers van ons beleid. Daarom is het essentieel voor onze fractie dat participatie expliciet ruimte maakt voor hun belangen. Wij delen immers samen onze leefomgeving. Nog te vaak wordt achteraf geprobeerd om de schade te herstellen. Daar willen wij

als Partij voor de Dieren vanaf. De belangen van dieren en natuur moeten vooraf worden meegenomen en dit vraagt om een fundamenteel andere provinciale koers. Een koers waarbij ook de belangen van dieren en natuur expliciet zijn vastgelegd. Deze zien wij helaas onvoldoende terug in het huidige ontwerp. Maar de commissaris van de Koning heeft gezegd rekening te willen en kunnen houden met de belangen van dieren en natuur. Plannen worden ook beter als alle inwoners – dus ook onze niet-menselijke inwoners – en de natuur vanaf het begin kunnen meepraten. Door niet alleen te luisteren naar wie het hardst spreekt, maar ook naar de stille meerderheid in onze provincie. Zo doen we recht aan alles wat leeft en wat er nu op het spel staat.

Tot slot. Volt heeft een amendement ingediend om participatie voor iedere menselijke inwoner toegankelijk te maken. Deze steunen en ondertekenen wij van harte mee. Met de toezegging van de commissaris van de Koning in ons achterhoofd stemt onze fractie in met het ter inzage leggen van de Ontwerp-Participatieverordening. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. De volgende spreker is mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het woord. Vanaf deze plek allereerst de felicitaties aan mevrouw Van der Helm met de functie van vicevoorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland.

Dan ga ik nu verder met mijn bijdrage, als jullie het goed vinden. Dank aan de werkgroep voor alle inspanningen die geleverd zijn om deze Participatieverordening voor elkaar te boksen. Wij waarderen het dat de bestaande participatie-instrumenten – inspraak, het burgerinitiatief en het uitdaagrecht – in één verordening worden gebundeld. Dat schept overzicht.

Maar de kern van ons bezwaar is helder: deze verordening mist een participatieladder. Inwoners weten straks niet meer wanneer de provincie hen alleen informeert, wanneer zij mogen meedenken en wanneer zij daadwerkelijk invloed hebben. Die transparantie is de basis van iedere geloofwaardige participatieverordening. Die ontbreekt hier helaas volledig. Zelfs in de begripsbepalingen van de verordening is het begrip ‘participatieniveaus’ nergens gedefinieerd. Dat brengt ons bij een concrete vraag aan het college. De verordening kent uitzonderingen voor spoedsituaties, begrotingen en situaties met beperkte beleidsruimte. Wij vragen het college om aan de hand van voorbeelden uit het verleden te illustreren welke besluiten wél onder de verordening zouden zijn gevallen en welke niet. Ik begrijp dat dat niet stante pede beantwoord kan worden, maar ik hoop wel op korte termijn. Dat maakt voor inwoners en voor ons, de Staten, inzichtelijk wat de verordening in de praktijk werkelijk omvat.

Voorzitter, het ontbreken van een participatieladder is geen detail – het is het hart van de verordening. De PVV-fractie zal daarom samen met de fractie van JA21 een amendement indienen om deze ladder alsnog op te nemen. Inwoners en bestuur moeten kunnen zien op welk niveau participatie plaatsvindt. Het dictum hiervan luidt: “besluiten de als bijlage bij voordracht 24-2026 vastgestelde Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 te wijzigen als volgt: Artikel 1, de begripsbepalingen, wordt aangevuld met de volgende begripsomschrijving: Participatieladder: een instrument waarmee per beleid of beleidsproces het niveau van burgerbetrokkenheid wordt aangeduid, oplopend van informeren, raadplegen en adviseren tot coproduceren en meebeslissen. Na artikel 1 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende: artikel 1.a, Participatieniveau. Het bestuursorgaan duidt bij de voorbereiding van beleid aan welk niveau van de participatieladder van toepassing is. En lid 2 zal dan zijn: Het participatieniveau wordt tijdig kenbaar gemaakt aan de betrokken inwoners en opgenomen in de participatieaanpak.” Voorzitter, participatie serieus nemen betekent ook durven zeggen wanneer een verordening dat doel nog niet geheel waarmaakt. Ik dank u voor uw tijd.

Amendement 10-1 juni 2026 Opnemen participatieladder in ontwerp participatieverordening

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Besluit:

De als bijlage bij Voordracht 24-2026 vastgestelde Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 te wijzigen als volgt:

I. Artikel 1 (Begripsbepalingen) wordt aangevuld met de volgende begripsomschrijving:

participatieladder: een instrument waarmee per beleid of beleidsproces het niveau van burgerbetrokkenheid wordt aangeduid, oplopend van informeren, raadplegen en adviseren tot coproduceren en meebeslissen;

II. Na Artikel 1 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1a Participatieniveau

1. Het bestuursorgaan duidt bij de voorbereiding van beleid aan welk niveau van de participatieladder van toepassing is.

2. Het participatieniveau wordt tijdig kenbaar gemaakt aan de betrokken inwoners en opgenomen in de participatieaanpak.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilse Bezaan (PVV) en Kelly Uiterwijk (JA21).

Toelichting

De verordening biedt waardevolle instrumenten maar specificeert nergens op welk niveau de provincie inwoners bij welk type beleid betreft. Een participatieladder, met niveaus oplopend van informeren en raadplegen tot adviseren, coproduceren en meebeslissen, maakt dit inzichtelijk. Wijziging I verankert de definitie in de begripsbepalingen. Wijziging II verplicht het bestuursorgaan het gehanteerde niveau bij aanvang kenbaar te maken aan inwoners, zonder afbreuk te doen aan de beleidsvrijheid om per geval het passende niveau te kiezen.

Er zijn verschillende participatieladders in omloop. Dit amendement laat de keuze welke ladder wordt gehanteerd uitdrukkelijk aan het bestuursorgaan, in dit geval Gedeputeerde Staten. Zij bepalen welk model het beste aansluit bij de werkwijze van de provincie, zolang het gekozen model de niveaus van burgerbetrokkenheid helder en toetsbaar maakt.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan maakt ook dit amendement onderdeel uit van de beraadslagingen, en hoop ik dat u dat gemaild heeft naar de griffie. Dan gaat alles helemaal goed.

Dan ga ik door naar de volgende spreker en dat is mevrouw Engels van het CDA.

Mevrouw **ENGELS** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank aan GS voor het opstellen van deze Ontwerp-Participatieverordening. Het CDA is blij dat we met deze verordening participatie nog beter verankeren in onze provinciale werkwijze. Ook dank aan de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie om ons hierin te adviseren. Wij kunnen dat advies helemaal volgen en sluiten ons daar graag bij aan. Wij kunnen ons ook vinden in het amendement van GroenLinks om voor het burgerinitiatief vijftienhonderd ondersteuners te verzamelen en zullen daar ook voorstemmen.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Heel kort. Dank aan het college. Goede route, mooi document. Wij zijn erg blij.

De **VOORZITTER**: Verheugd nemen wij kennis van deze woorden. Dan geef ik het woord aan de volgende spreker en dat is mevrouw Buit van de ChristenUnie. Dat is tevens haar maidenspeech.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Geachte voorzitter, Statenleden, gedeputeerden, fractiemedewerkers en ambtenaren, leden van de griffie en alle andere aanwezigen, het is erg bijzonder om hier voor u te staan. Nu verwacht u misschien een heel verhaal over hoe ik nooit gedacht had de politiek in te gaan, of wat voor een tegengestelde carrière hieraan voorafging, en wat voor bijzondere wending eigenlijk deze stap is. Maar dan komt u bedrogen uit. Het is voor mij namelijk bijzonder, omdat het juist van kinds af aan al mijn droom is om de politiek in te gaan. Niet omdat ik uit een politiek nest kom waar dat eigenlijk gebruikelijk is, maar omdat van jongs af aan mijn ouders me hebben meegegeven dat als je iets wil veranderen, de politiek de plek is om dat te doen. Dus hier ben ik dan.

Maar als perfectionist met faalangst is het niet makkelijk om te dromen van actief zijn in de politiek. Regelmatig bekruipt mij de twijfel en onzekerheid. Ben ik wel goed genoeg? Wat als ik de complexe stukken niet begrijp? Wat als ik een verkeerde keuze maak? Moet ik niet standvastiger zijn in wat ik vind? Allemaal vragen die mij eigenlijk meer bezighouden dan ik zou willen. Of toch niet? Want is twijfelen en jezelf bevragen niet juist hetgeen waar we als politici mee bezig zouden moeten zijn? Ik zou niet een leven willen zonder twijfel. Want wie weet er nou echt wat de beste oplossing is voor netcongestie? Wie weet nou echt waar we goed aan doen? Wat achteraf gezien de beste keuze is? Ik wil juist dingen in twijfel trekken. Oprecht luisteren naar anderen om de best mogelijke keuze te maken, in plaats van doen alsof ik alle antwoorden heb en bij mijn standpunt blijven omdat het nou eenmaal mijn standpunt is. Debatten draaien voor mij dus om luisteren en bevragen en niet om simpelweg mijn vastgestelde standpunt te verkondigen.

Gelukkig twijfel ik niet aan alles. Ik ben opgegroeid in een gezin met vier oudere broers en leerde ook al snel dat ik gelukkig ben als de mensen om mij heen gelukkig zijn. Daarbij draait het dus niet om het geluk van het individu, maar juist van de gemeenschap als geheel. Daarnaast vormen de kernwaarden van het christelijk geloof mijn solide basis, waarvandaan ik probeer het goede te zoeken. Vanuit die christelijke sociale politiek wil ik me dus juist inzetten om ervoor te zorgen dat we als samenleving tot bloei kunnen komen. Luisteren naar anderen is een groot onderdeel van mij van wat politiek is. Participatie – hier komt de brug – hoort daar dus ook bij. Ook bij zo'n abstract niveau als de provincie.

Toen ik actief werd als commissielid sloot ik me dus ook gelijk aan bij de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie. Over het algemeen ben ik heel blij met de participatietrajecten die lopen binnen de provincie. De participatieverordening ligt hier ten grondslag aan. We kunnen ons vinden in de voorgestelde uitgangspunten van deze verordening, de uitzonderingen die gemaakt worden en het voorstel ook om na twee jaar te evalueren. Daarom steunen we de voorliggende participatieverordening. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng en maidenspeech uiteraard en de felicitatie daarvoor. Bij deze.

Daarmee gaan we door naar de volgende spreker, mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie bedanken voor al het extra werk wat ze gedaan hebben rond participatie. Dat mag zeker wel gewaardeerd worden, denk ik, voor alle Statenleden.

Het stuk wat voorligt, daar kunnen we ons in grote lijnen in vinden. Wel maken wij ons nog een klein beetje zorgen over bijvoorbeeld de passage over de spoedeisendheid, want dat geeft het college wel weer ruimte om participatie op sommige onderwerpen niet toe te passen. Daarin vrezen we toch een beetje dat we, net als met het referendum, zien dat participatie wat vaker wordt belemmerd dan nodig. Dus we hopen echt dat het college daar op terughoudende wijze mee omgaat.

Nou ja, dan inderdaad de zorg over het burgerinitiatief. Die is eigenlijk weggenomen door het amendement van GroenLinks. Door het aantal handtekeningen terug te brengen van vijfduizend naar vijftienhonderd denken wij dat er een heel goed toetsbaar criterium is ontstaan, waarbij het voor inwoners ook makkelijker wordt om een burgerinitiatief in te gaan dienen. Daarom zullen wij dit amendement ook mede indienen.

We steunen ook het amendement van de PVV over de participatieladder. Die dienen we ook mede in. Met participatie is eigenlijk één ding heel belangrijk. Dat zijn de duidelijke kaders vooraf. Je kan het eigenlijk niet fouter doen als overheid dan inwoners het idee geven dat ze heel erg mogen meepraten, terwijl het puntje bij paaltje niet zo is. Juist die participatieladder, die geeft vooraf heel helder weer: over dit project mag u meepraten, over dit project mag u meebeslissen. Dat voorkomt teleurstelling achteraf. Juist dat is de basis voor een participatie die goed landt bij inwoners. Want inwoners die willen niet altijd heel veel invloed hebben. Ze willen vooral weten,

1075 als ze ergens aan meedoen: wat kan wel, wat kan niet, waar ga ik wel over en waar ga ik niet over? En als je een ander verwachtingsmanagement hebt, dat je inwoners denken 'ik mag meebeslissen' en puntje bij paaltje mogen ze meepraten, dan raken ze teleurgesteld en dan doet het iets met het vertrouwen in de overheid. Dus JA21 zou het heel verstandig vinden als we deze participatieladder opnemen in deze verordening en ook duidelijk toepassen bij alle participatieprojecten. Dank u wel, voorzitter.

1080 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan ga ik naar de volgende spreker. Dat is mevrouw Oulad Hadj van de Partij van de Arbeid.

1085 Mevrouw **OULAD HADJ** (PvdA): Dank u, voorzitter. Als lid van de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie ben ik blij dat er nu eindelijk een participatieverordening voorligt. Deze verordening geeft inwoners meer mogelijkheden om betrokken te zijn bij het beleid van de provincie. Dat vinden wij als PvdA belangrijk.

1090 Voor ons gaat participatie niet alleen over regels op papier – het gaat om inwoners die daadwerkelijk de kans krijgen om mee te denken en invloed uit te oefenen op besluiten die hun leefomgeving raken. Daarom vinden wij het ook belangrijk dat we niet alleen de inwoners bereiken die de weg naar de overheid al weten te vinden – dat heb ik al benadrukt tijdens onze commissie Bestuur. De uitdaging zit juist in het betrekken van de inwoners die minder snel aan de participatietrajecten deelnemen. Ik hoor daarom ook graag hoe de gedeputeerde ervoor gaat zorgen dat de participatie ook in praktijk inclusief en toegankelijk wordt.

1095 Voorzitter, daarom dienen we ook samen met GroenLinks een amendement in om de drempel voor een burgerinitiatief te verlagen van vijfduizend naar vijftienhonderd handtekeningen. Wij vinden dat er een draagvlak moet zijn voor een initiatief, maar ook dat de inwoners een realistische mogelijkheid moeten hebben om een onderwerp op de agenda van Provinciale Staten te kunnen krijgen. Met dit amendement denken wij een betere balans te kunnen vinden tussen draagvlak en toegankelijkheid. Ik kan dat niet genoeg benadrukken.

1100 Daarom, voorzitter, we zien deze verordening als een goede stap vooruit en kijken uit naar een verdere uitwerking in de praktijk. Dank u wel.

1105 De **VOORZITTER**: Ook u dank voor uw inbreng. Dan sluit ik af met de laatste spreker in de eerste termijn, Statenlid De Weerdt van Fractie De Weerdt.

1110 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): Dank u wel, voorzitter. Participatie is voor mij meer dan een manier om beleid te verbeteren. Het gaat ook over de verhouding tussen het individu en het collectief, tussen de mens en de provincie. Belangrijk, die verhouding, want er lijkt een reflex te zitten in de overheid. Een reflex om ruimte die zij ziet vaak zelf snel op te vullen. Daarom ben ik bang dat het initiatief uit de samenleving verdwijnt. Het gevoel dat mensen zelf invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving, idem. Ik had gehoopt dat GS deze verordening zouden aangrijpen om de verhouding tussen mens en provincie opnieuw te doordenken. Dat is niet gebeurd. Dat vind ik jammer.

1120 Dan de verordening voorligt. Participatie, inspraak, uitdaagrecht, initiatiefrecht, in één verordening gebundeld. Duidelijk voor de lezer. Daar is bijna geen speld tussen te krijgen. Dank aan GS en de Statenwerkgroep om dit zo goed en helder op te schrijven. Wel heb ik, net als een paar andere fracties hier, zorgen over hoge drempels voor inwoners om mee te doen. Voor het uitdaagrecht is een uitgebreid projectplan nodig en voor een burgerinitiatief zijn vijfduizend handtekeningen nodig.

1125 Voorzitter, participatie lijkt dan soms wel op een hindernisbaan. Als inwoners eerst een beleidsplan moeten schrijven en ook nog eens een kleine volksbeweging moeten organiseren, vraag ik me af hoeveel mensen we echt uitnodigen om mee te doen. Dat maakt dat ik ook wel gecharmeerd bent van de motie van GroenLinks en Partij van de Arbeid om de drempel naar vijftienhonderd initiatiefgerechtigden te verlagen. Ik snap ook de beredenering van Forum voor het amendement. Ik hoor ook graag van Gedeputeerde Staten of dit uitvoerbaar is.

1130

Ik heb nog een vraag over het uitdaagrecht. Kunnen initiatiefnemers vooraf met de provincie in gesprek over hun idee? Dus niet pas als het voorstel af is, als het plan geschreven is, maar vooraf. Nou, dat hoor ik graag. Dank je wel.

1135 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dat brengt mij voor de beantwoording in de eerste termijn naar de commissaris, de heer Van Dijk, waarbij in ieder geval vier amendementen zijn ingediend, waar we uiteraard graag ook uw reflecties op horen, en een aantal vragen openstaan over vooral de uitvoering in de praktijk.

1140 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ik vroeg toch even of ik hier mag staan. [...] Dank u wel, meneer de voorzitter. Dank ook aan de participatiecommissie vanuit de Staten voor het werk wat de afgelopen tijd is gedaan. Ik denk dat het goed is dat we dat met elkaar hebben gedaan. Heel fijn om hier nu ook deze verordening met elkaar te bespreken.

1145 Laat ik beginnen bij GroenLinks. Statenlid Korzelius had natuurlijk een amendement ingediend over het burgerinitiatief en het aantal van vijfduizend naar vijftienhonderd. In eerste instantie hebben we natuurlijk gezegd: we nemen hem beleidsarm over, de Verordening Burgerinitiatief. Maar er zit ook wel een reden achter een drempel. Die drempel is natuurlijk dat een
1150 burgerinitiatief per definitie, in tegenstelling tot het uitdaagrecht waar je een taak eigenlijk van de provincie overneemt, echt de agenda overneemt van PS. Vandaar die drempel. Dat is verdedigbaar, omdat er natuurlijk ook heel veel andere manieren zijn voor inwoners. Bijvoorbeeld contact opnemen, inspreken, zienswijzen indienen, meedoen aan inwonersparticipatie en ook initiatieven aandragen.

1155 Overigens kan ik de vraag van Statenlid De Weerdts gelijk beantwoorden. Ja, deze verordening biedt juist de ruimte om het gesprek aan te gaan, het liefst ook van tevoren, met de provincie, want dat voorkomt ook vaak heel veel werk als bijvoorbeeld blijkt dat je de provincie wil uitdagen op iets waar de provincie helemaal niet verantwoordelijk voor is, of een taak die je überhaupt niet
1160 kunt overdragen. Ik noem maar wat: het bedienen van bruggen bij wijze van spreken, wat toch wel een specifieke- Of het zijn van wegingsinspecteur, wat je niet zomaar kunt overdragen. Dus wat dat betreft staat dat vast open. Het feit dat- Een interruptie.

1165 De **VOORZITTER**: Daar was een kort pauzemoment inderdaad. Een vraag van Statenlid De Weerdts of een opmerking. Bij deze.

Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdts): Waar kan een inwoner dan terecht met de plannen voor het uitdaagrecht?

1170 Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ja, dat ligt natuurlijk ook aan het onderwerp. Ik bedoel, ik neem aan dat over het algemeen via de website of wat dan ook inwoners ons weten te vinden en een vraag kunnen stellen. Waar dat precies is, nou, dat zoeken we even voor u uit. Maar in principe, deze verordening staat toe – het is geen postbus, deze verordening – maar die staat wel toe, juist omdat we hebben gezegd: wij juridiseren dat proces van het uitdaagrecht niet, maar we
1175 houden het heel erg open. Dus het staat inderdaad burgers vrij om vooraf te toetsen of dat mogelijk is.

1180 Het amendement laat ik aan de Staten, want ik zie ook, net als u, dat er in verschillende provincies op verschillende manieren naar gekeken wordt. Maar het is denk ik wel fijn en goed dat er een drempel is.

1185 Dan wil ik eigenlijk ook even gelijk het antwoord geven op het amendement van Forum voor Democratie, want dat lijkt heel erg op hetgeen ook Statenlid Korzelius heeft gezegd. Maar u legt dan wel een hele zware taak bij iemand die zo'n initiatief gaat indienen, want die moet dan ook maar kunnen inschatten en weten of er genoeg handtekeningen opgehaald zijn bij direct belanghebbenden, en wat dat dan is en hoe je daar discussie over zou kunnen voeren. Daar zou je ook politiek in deze zaal heel veel discussie over kunnen voeren. Ik zou dat amendement dus niet willen aanraden. Ik zou eerder zeggen 'verlaag die drempel naar vijftienhonderd' en dan is daar geen
1190 discussie over. Als er dan vijftienhonderd geldige handtekeningen zijn, dan is dat ook maar

duidelijk en dan hoeft daar niet nader onderzoek gedaan te worden of het ook daadwerkelijk belanghebbenden zijn. Dan is die norm ook heel erg duidelijk. Ik denk dat dat ook aan ons een taak is om, zeker in deze participatieverordening, duidelijke normen af te spreken en neer te leggen.

1195

De heer Nijkamp had vragen. Ja, natuurlijk, dit is ook inclusief. Dat geldt ook voor de oudere medemens, zal ik maar zeggen.

1200

Dan kom ik bij Volt terecht. U bent positief. U steunt volgens mij ook het amendement wat is ingediend. En ik moet eventjes, ik zit te schakelen tussen al mijn- Dat gaat over de gebarentaal. Daar was al wat over gezegd. Dat wordt ook vanuit GS positief geadviseerd.

1205

Dank voor de complimenten van BBB. De heer Dessing, heb ik het net over gehad. Belangrijk om denk ik duidelijkheid uit te stralen: wat moet je dan organiseren? En het niet onnodig complex maken.

1210

De toezeggingen, zoals mevrouw Van Aesch heeft gezegd over de dieren, dat wil ik hier best herhalen, want dat is ook zo. Natuurlijk, de organisaties die die belangen organiseren, kunnen ook participeren.

1215

Dan kom ik eigenlijk op het amendement van de PVV. Daar moest ik even nadenken, want dat lijkt eigenlijk een beetje een stap terug. Want een participatieladder, dat was wat we vroeger eigenlijk deden. Dat leek heel duidelijk, maar eigenlijk was het dat niet. Want wat wij doen, is meedenken, meepraten, meebeslissen. Dat is eigenlijk hetgeen wij in deze verordening voor hebben liggen. Ik moet hem er even bij pakken. Ik zie dat die tekst weggaat, maar ik kan het ook wel uit mijn hoofd doen. Wat er eigenlijk aan de hand is, is dat in deze verordening juist is aangegeven dat er bij ieder proces eerst een participatieplan wordt gemaakt. Zoals u weet, hebben we de uitgangspunten van de vorige periode meegenomen: wie, wat, waar, wanneer, waarom, waarvoor en hoe. Al dat soort vragen heeft u toen destijds als Staten met elkaar besloten. Dat betekent ook, dat is toen in meer dan honderd vragen vertaald. Dat betekent dat bij ieder proces en ook in iedere fase van een proces, juist wordt aangegeven met zo'n participatieplan waar op welke manier moet worden geparticipeerd. Bijvoorbeeld, bij de ladder is de eerste fase informeren. Maar informeren is geen participatie. Dat is gewoon het recht wat onze inwoners hebben. Sterker, het is een plicht van ons om te informeren. Dat betekent dat het misschien ook misleidend kan zijn als je teruggrijpt op de participatieladder – die natuurlijk heel sympathiek klinkt. Maar eigenlijk zijn we met deze verordening die fase voorbij en gaan we een slag dieper en kan, als het goed is, een door u vastgesteld plan worden geaccordeerd, waarin in feite staat wanneer, op welk moment, we waarover gaan participeren. Zoals JA21 eigenlijk zei, die spoedeisendheid: ja, dat klopt, die staat erin. Maar u bent altijd nog wel het controlerend gremium. Dat betekent, op het moment dat u vindt dat GS die bevoegdheid niet op de juiste merites gebruikt, dan bent u als eerste volgens mij om ons daarop te controleren. Maar het is denk ik ook bedoeld om aan te geven dat er soms situaties kunnen zijn waarbij er daadwerkelijk spoedeisende besluiten genomen moeten worden in deze provincie, en participatie dan niet mogelijk is. Een flauw voorbeeld, als er een dijk op doorbraak staat bij wijze van spreken, maar dan moet er in ieder geval een mogelijkheid zijn voor u om dat ex tunc, zoals dat zo mooi heet – dus na afloop – in ieder geval nog te toetsen en te controleren.

1235

Nou, Statenlid De Weerdt had een vraag over het uitdaagrecht.

1240

Dan kijk ik even naar de andere moties die nog ingediend zijn. Ik heb die vijftienhonderd net benoemd. De gebarentaal heb ik benoemd. Forum voor Democratie heb ik dus negatief op geadviseerd. En die participatieladder? Ja, naar mijn idee zit eigenlijk de participatieladder niet alleen impliciet, maar ook expliciet in deze verordening. Sterker nog, wij gaan een slag verder. We schrijven namelijk uit wanneer, op welk moment, met wie, waarover en hoe wordt geparticipeerd. Daarbij wil ik u meegeven dat er natuurlijk ook verschillende processen zijn die niet altijd met één ladder zijn te duiden, namelijk een begin-, midden- en eindproces waarbij oordeelsvorming en besluitvorming niet altijd dezelfde instrumenten nodig hebben. Maar ook daar – en daar ben ik blij mee – biedt deze verordening de ruimte om daar ook met u, maar ook met onze inwoners, over in gesprek te gaan. Dank u wel.

1250

De **VOORZITTER**: Dank aan de commissaris de heer Van Dijk voor de beantwoording en reactie. Ik kijk even de zaal rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat lijkt het geval. Dan ga ik gewoon even van voor naar achter weer de lijst door en geef ik het woord allereerst aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

1255

Tweede termijn Provinciale Staten

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Een paar punten. Dank ook voor de beantwoording van de kant van de commissaris. Hij laat ons amendement aan de Staten en ik hoop dat we voldoende meerderheid kunnen krijgen daarvoor.

1260

Dan, ja, ik heb nog even nagedacht over het amendement van Forum waar het gaat om het percentage. Dat klinkt heel sympathiek, denk ik, maar ik denk dat we een eindeloze discussie krijgen over: wie is nu belanghebbende? Dat is, denk ik, niet alleen een discussie binnen de organisatie, maar ook in de Staten. Dus wat dat betreft hechten wij aan die vijftienhonderd handtekeningen als concreet getal.

1265

Het amendement van Volt zullen wij steunen.

1270

En ten aanzien van de participatieladder sluit ik me aan bij de beantwoording van de commissaris. Bovendien is het zo dat een aantal participatietrajecten gewoon in de wet gegeven zijn. Zeker als het gaat om de Omgevingswet is dat een zaak die gewoon vastligt in de wet. Daar heb je geen participatieladder voor nodig. Dank u wel, voorzitter.

1275

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan kijk ik verder de zaal rond en is het woord aan de heer Nijkamp, als hij dat wil. Dat wil hij. Bij deze uitgenodigd.

1280

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Waarvoor dank. Dank voor de beantwoording op basis van de inbreng in de eerste termijn. Er zijn vier amendementen ingediend en wij als 50PLUS kunnen ons vinden in amendement A7 en A8 van GroenLinks, Partij van de Arbeid en Volt. En gehoord hebbende de beantwoording van de portefeuillehouder kunnen we niet vóór amendement A10 stemmen van de PVV, de participatieladder – met een heel duidelijke uitleg. Die is er al. Dus daar hoeven we niet een nieuw amendement, ik noem het maar even – mijn woorden – een nieuw circus voor op te tuigen. Dank voor de beantwoording.

1285

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ik kijk naar mevrouw Schneemann of zij het woord wenst te voeren. Dat is niet het geval. De heer Becker? Ook niet. De heer Dessing? Ook niet. Mevrouw Van Aesch? Nee. Mevrouw Bezaan? Nee. Mevrouw Engels? Nee. Zij is er niet eens. De heer Mülder. Ook vertrokken. Mevrouw Buit? Mevrouw Uiterwijk? Bij deze het woord aan u.

1290

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van de participatieladder hoor ik de commissaris net zeggen dat het eigenlijk al volledig geborgd zit in de participatieverordening. Echter, als ik dan kijk bij artikel 3, uitgangspunten participatie, dan staat er wel dat de provincie duidelijk, tijdig en volledig communiceert over het doel van de participatie en het participatieproces en zorgt voor terugkoppeling in elke fase. Maar daar staat niet expliciet benoemd dat ook, nou ja, wordt meegenomen op welk niveau participatie plaatsvindt. Dus misschien kan de commissaris daar wat meer invulling aan geven, over hoe het college dit uitgangspunt interpreteert. Want als je puur naar de tekst kijkt, dan staat het er formeel niet.

1295

1300

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord, als daar behoefte aan is, aan mevrouw Oulad Hady van de Partij van de Arbeid. Dat is niet het geval. En Statenlid De Weerdt. Het woord is aan u.

1305

Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): Ja, over het uitdaagrecht. Ik had gewoon de angst dat Gedeputeerde Staten met een grote rode pen aan een bureau zou zitten en dat zodra een projectplan ingediend zou worden, ze erop schrijven: goed of fout. Maar gelukkig zeggen GS net dat de inwoner tussentijds prima contact kan vinden met de provincie. Daarom heb ik geen bezwaar om het ontwerp ter consultatie te leggen. Ik hoop oprecht dat er een paar hoogleraren of paar experts van participatie goed input geven en ons verder helpen richting de vaststelling. Dank je wel.

1310

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan heb ik vanuit de tweede termijn van de Staten eigenlijk één specifieke vraag over artikel 3 aan de commissaris, de heer Van Dijk, gehoord. En daarom de vraag aan hem of hij in tweede termijn daarop wil reageren.

1315

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Kijk, in principe – en dat is ook in antwoord op de vraag van mevrouw Uiterwijk – is participatie natuurlijk maatwerk. Bij elk participatieproject hoort dan ook een stakeholdersanalyse. Vervolgens wordt er een participatieplan gemaakt. De uitgangspunten participatie zijn ook vastgelegd in deze
1320 verordening. Het gevolg is dat er goed nagedacht moet worden over de ruimte van invloed, en daarmee ook het participatieniveau. Dat sluit aan bij de ladder. En er moet ook duidelijk, tijdig en volledig worden geïnformeerd, zodat mensen ook in staat zijn om daaraan mee te doen. Lange tijd werd die participatieladder eigenlijk gebruikt om de verschillende niveaus van invloed te aan te geven. Daar leek het een beetje op, als je maar hoger op de ladder was, dat je dan meer
1325 invloed had. Nou, in de praktijk sluit dat dus eigenlijk helemaal niet meer aan met over hoe wij over participatie nadenken, omdat participatie veel breder is en in veel meer trajecten op dit moment wordt toegepast.

1330

Informeren, zoals ik u net al zei, ja, dat is ook een stap op die participatieladder. Maar dat is iets wat we sowieso moeten doen. Dat komt in elk project naar voren. Dus in het participatieplan dat hier voorligt, wat aan u wordt voorgelegd, wat u ook vaststelt, daar zult u dus bij ieder
1335 beleidsproces moeten kijken of we daadwerkelijk de invulling vanuit de verordening ook terug laten komen in het participatieplan. Nogmaals, dan zijn dus de vragen beantwoord: wie zijn de stakeholders, wie, wat, waar, wanneer? En dat kan dus soms ook betekenen dat je heel specifieke- De heer Dessing noemde net bijvoorbeeld, als je een klein gebied hebt, waarbij je zegt van, nou, dan kunnen we dus volstaan met niet de hele provincie te laten participeren, dan zetten we heel gericht instrumenten in, zodat we die kleine groep die het echt aangaat aan het woord laten of mee laten denken. En heel belangrijk is – en dat is denk ik ook wel een shift met de participatieladder – dat we het nu veel meer hebben over meedenken, meewerken en
1340 meebeslissen. Dat is eigenlijk de moderne manier van participatie. En de oude manier, de ladder, was op zichzelf best aardig, maar in zichzelf zegt dat nog helemaal niets als je een trede op de ladder benoemt. Het gaat natuurlijk uiteindelijk om het participatieplan. Dat is denk ik het accent wat nu vooral ligt ook in deze verordening dat we – en u zult er wel aan moeten wennen, dat is veel vaker dan in het verleden – vooruitlopend op een beleidsproces ook eerst met elkaar het
1345 participatieplan vaststellen. Dat participatieplan geldt dan niet alleen voor GS, maar ook voor uw rol. Want als u besluit voor een bepaald beleidsterrein om de inwoners mee te laten denken, dan zult u ook die gedachten van de inwoners een plek moeten geven op het moment dat u zelf gaat debatteren over het onderwerp.

1350

De **VOORZITTER**: Dat roept nog een vraag of opmerking op van de heer Dessing van Forum voor Democratie. Bij deze.

1355

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. En dank ook aan de commissaris over de heldere uitleg. Ik ga helemaal met hem mee dat, inderdaad, dat maatwerk leveren, dat dat heel
1360 belangrijk is, omdat mensen zich dan ook gehoord voelen. Maar dat was precies de reden waarom ik, als het gaat over het burgerinitiatief, daar dus die differentiatie in wilde aanbrengen. Of het nou een percentage is of een schaal, maar om daar in ieder geval te zorgen dat je toch een wat eerlijker verdeling krijgt in dat minimumaantal handtekeningen. Dus misschien dat de commissaris daar wellicht in een aangepaste vorm toch nog op zou kunnen reflecteren. Ik
1360 probeer het nog een keer.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Van Dijk voor een reactie.

1365

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Dank u wel, meneer de voorzitter. Ja, en toch legt u dan wel een heel zware verantwoordelijkheid bij degene die zo'n initiatief wil gaan indienen, want die zal dan moeten aantonen dat hij de juiste mensen heeft benaderd voor het juiste aantal handtekeningen. Het voordeel van het amendement, zoals het nu is aangenomen, is dat dit van vijfduizend – als het aangenomen wordt – naar vijftienhonderd gaat. Dat in feite vijftienhonderd geldige handtekeningen genoeg is. In uw voorstel zouden we discussie kunnen krijgen of degene

1370 die voor mij staat wel degene is- Heeft die de juiste doelgroep benaderd, de juiste stakeholders,
de juiste belanghebbenden? En dat vind ik, eerlijk gezegd, best wel een zware opgave. Dus ik
denk, ik meen, dat wat u bedoelt te zeggen heel erg goed is. Maar dat zou weleens kunnen
betekenen voor degene die wil participeren, dat die veel meer werk moet doen en een bijna
1375 onmogelijke bewijsplicht krijgt. Vandaar dat het eigenlijk veel objectiever is en een duidelijke
norm: vijftienhonderd geldige handtekeningen. Daarmee zult u in ieder geval het initiatief in
behandeling moeten nemen. En dat grijpt dan dus ook in op uw normale agenda. Het is dan een
punt wat natuurlijk niet op uw agenda staat – er wordt op ingegrepen.

1380 De **VOORZITTER**: Dan dank ik de commissaris voor zijn beantwoording in tweede termijn. Dan
kijk ik nog even rond in de zaal of er nog de behoefte is om amendementen aan te passen, of
eventueel nieuwe amendementen of moties in te dienen. Als dat niet zo is, dan gaan we de
beraadslagingen over dit onderwerp afronden, want dan kan dat ook niet meer. Dan gaan wij
door naar agendapunt 9 en vindt de stemming over dit onderwerp plaats aan het einde van de
vergadering.

1385 *De discussie wordt gesloten.*

9 Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (ontwerpbesluit 22-2026).

1390 De **VOORZITTER**: Agendapunt 9. Dat gaat over het initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn
voor iedereen. Aan de orde is dus dat initiatiefvoorstel. Dat initiatiefvoorstel is ingediend door de
heer Mülder van D66, mede namens de fracties van GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren,
VVD en BBB. Dit voorstel heeft als doel om het Provinciaal Regenboog Stembusakkoord van 2023
verder uit te voeren.

1395 Tijdens de bespreking in de commissie Bestuur van 18 mei jongstleden zijn de volgende
kernpunten aan bod gekomen, namelijk er is brede steun voor het initiatief en erkenning van het
belang van inclusie, veiligheid en gelijke rechten voor LHBTIQA+-personen. Benadrukt wordt dat
voortzetting en versterking van bestaand beleid nodig is omdat verworven rechten niet
1400 vanzelfsprekend zijn. Er is waardering voor de provinciale rol als verbinder en aanjager met
nadruk op samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties. Er is verzocht om
het beleid ook in de praktijk te laten landen bij verschillende doelgroepen, waaronder jongeren
en ouderen. Over de toepassing van voorwaarden, zoals inclusiviteit bij subsidieverlening, is
benadrukt dat er aandacht moet zijn voor duurzame organisatie-inzet en capaciteit, maar
1405 tegelijkertijd wordt gevraagd om voorzichtigheid, omdat verenigingen het aan moeten kunnen.

Gedeputeerde Staten hebben de volgende toezeggingen gedaan tijdens de behandeling in de
commissie. Dat betrof namelijk dat GS benadrukken dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn
voor lokaal inclusiebeleid. De provincie wil daarom een nieuwe bijeenkomst organiseren met
1410 gemeenten, om met hen in beeld te brengen waar behoefte aan bestaat en op welke wijze de
provincie daarop, passend bij haar rol, kan aansluiten. De aandacht voor de oude doelgroep in
het kader van wonen en zorg wordt meegenomen bij deze bijeenkomst. GS zullen de uitkomsten
en eventuele vervolgstappen naar aanleiding van het overleg met gemeenten per brief
terugkoppelen aan de commissie.

1415 Dan nodig ik allereerst de heer Mülder uit om het initiatiefvoorstel toe te lichten in eerste termijn.
Daarnaast mag hij naast mij plaatsnemen. Het woord is bij deze aan de heer Mülder.

Eerste termijn Provinciale Staten

1420 De heer **MÜLDER** (D66): Ik zat nog te bedenken dat de wijziging van spreekgestoelte- Dat
volgens mij bij initiatiefvoorstellen in andere gremia mag je dan weer aan die kant gaan staan,
toch? Maar laten we het voor het beeld makkelijk maken dat ik toch aan deze kant blijf staan.

1425 Meneer de voorzitter, dank u wel. Vandaag dien ik met trots dit initiatiefvoorstel in. Een voorstel
dat tot stand is gekomen dankzij het harde werk van mijn fractiegenoot Wesley van der Heijden,
samen met GroenLinks en PvdA. Omdat de regels van deze Staten niet toestaan dat een
commissielid zelf een initiatiefvoorstel indient, heb ik de eer om dit vandaag te mogen doen
namens hem – samen met GroenLinks en PvdA.

1430 Voor mij is dit voorstel ook persoonlijk belangrijk, want die inclusieve samenleving begint vooral bij de mensen waar deze samenleving al een stuk vanzelfsprekender voor is. In een bestuurslaag als de onze lijken dit soort onderwerpen soms ver weg te zijn. Toch hebben wij een verantwoordelijkheid. Niet alleen omdat wij een voorbeeldfunctie hebben richting gemeenten en inwoners, maar ook omdat we zelf een publieke organisaties zijn. Een organisatie die beter
1435 functioneert wanneer verschillende achtergronden, ervaringen en perspectieven vertegenwoordigd zijn. Diversiteit en inclusie is geen doel op zich, maar helpen ons bij het maken van betere besluiten in deze provincie voor de Noord-Hollanders. Daarom ben ik trots dat er vandaag een breed voorstel ligt, met ook brede steun. Ik ben er ook trots op dat wij, wanneer wij volgend jaar opnieuw worden uitgenodigd, hopelijk, voor een debat van het COC, kunnen
1440 laten zien dat onze handtekening onder het Regenboog Stembusakkoord niet slechts symbolisch was, maar daadwerkelijk heeft geleid tot concrete stappen in Noord-Holland. Want uiteindelijk gaat het erom dat iedereen in Noord-Holland zichzelf kan zijn. Niet alleen in woorden, maar ook in de praktijk. Ik dank u wel.

1445 De **VOORZITTER**: Dan mag u naast mij plaatsnemen, ter rechterzijde. Ja, dat is echt zo. Ik zou zeggen: geniet van dit bijzondere moment.

Dan lees ik even, voor de goede orde, de opstelling voor van het aantal sprekers dat zich gemeld heeft en geef ik daarna het woord aan Statenlid Bwefar, die zich inderdaad gemeld heeft als
1450 spreker. Daarnaast ook mevrouw Ten Ham, mevrouw Schneemann. Even kijken. Ik ga de volgorde af van sprekers. Het staat een beetje door elkaar. Mevrouw Van Aesch, de heer Becker, de heer Boer, de heer Nijkamp, mevrouw Bezaan, mevrouw Engels, mevrouw Buit en mevrouw Uiterwijk. Het woord is aan Statenlid Bwefar, GroenLinks.

1455 Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Wat een voorrecht om vandaag, samen met zeven partijen, dit initiatiefvoorstel 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen' te mogen indienen. Al helemaal op 1 juni, de eerste dag van Pride-maand. Het voorstel is uitgebreid besproken in de commissie Bestuur en daarom houd ik het hier wat korter. Ik wil beginnen met aangeven hoe fijn ik het vind dat wij als Provinciale Staten samen onze provincie inclusiever
1460 willen maken.

Ik ben gewoon zenuwachtig. Dat is helemaal niet nodig. Wat grappig. Ik merk dat ik- Sorry. Ik ben er gewoon.

1465 Ik vind het dus heel erg fijn dat wij samen, als Provinciale Staten, de provincie inclusiever, fijner en toegankelijker willen maken voor al onze inwoners, zodat iedereen in veiligheid kan zijn wie hij is. Belangrijk hierbij is om te zeggen dat wij gemeenten natuurlijk geen beleid kunnen opleggen.

1470 Maar wat wij wel kunnen doen, is actief het regenboognetwerk opzetten, al dan niet in samenwerking met Movisie of andere partijen. Zo kunnen wij als provincie de gemeenten handvatten aanreiken en hoeven zij zelf daar geen capaciteit voor vrij te maken.

Een ander belangrijk voordeel hiervan, vinden wij, als wij zelf het voortouw nemen, is dat op deze
1475 manier de provincie zelf ook expliciet aandacht kan besteden aan de kwetsbare groepen. Net als 50PLUS hebben wij daarbij in ons voorstel ook de ouderen genoemd. En expliciet de ouderen, want zo moeten zij soms, bijvoorbeeld in verzorgingstehuizen, terug in de kast omdat zij te maken krijgen met discriminatie. Maar naast de ouderen noemen wij ook expliciet de jongeren, de bi-plussers, transgenderpersonen, intersekse personen en mensen die te maken hebben met
1480 interseksuele discriminatie. Al deze groepen hebben het nodig dat er expliciet aandacht voor hen is. Als indienende partijen willen wij daarom een Noord-Hollandse aanpak met de provincie als touwtrekker. Dank u wel.

1485 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Ten Ham van Partij van de Arbeid.

Mevrouw **TEN HAM** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. We bespraken dit initiatiefvoorstel de dag na IDAHOBIT. Dat was op 17 mei. Waarom 17 mei, zul je je afvragen. Op die datum in 1990 haalde de Wereldgezondheidsorganisatie, de WHO, homoseksualiteit pas officieel van de lijst van

1490 gehanteerde ziektes. Tot die tijd stond homoseksualiteit namelijk nog genoteerd als psychische
aandoening. Dat was twee weken geleden. Vandaag is ook een bijzondere dag – er is al even aan
gerefereerd – omdat wereldwijd Pride Month van start is gegaan, waarin we vieren en herdenken.
Want zowel 17 mei als het Regenboog Stembusakkoord van het COC heeft laten zien dat we tot
1495 vandaag dan ook indienen met zoveel partijen, is hoopvol. De route hiernaar toe was ook
hoopvol.

We doen al heel veel mooie dingen. Er lopen al heel veel waardevolle initiatieven. Uit de
ondersteuning die we kregen, bleek ook dat er al heel veel kennis in huis is. Soms zichtbaar,
1500 maar ook heel vaak ongezien werk.

De zorgvuldigheid waarmee GS ook deze verantwoordelijkheid dragen, waardeer ik enorm. Ik ben
me ervan bewust dat het absoluut niet vanzelfsprekend is.

1505 Ik dank ook graag mijn mede-indieners, de allies, die soms naast ons komen staan of zitten.
Grote waardering voor. ‘Verenigd in verscheidenheid’, zo zou ik deze samenwerking willen
omschrijven. Het was heel leerzaam. En het resultaat mag er zijn. Ik dank vanzelfsprekend ook de
Partij voor de Dieren.

1510 Dan nu, voorzitter, ik hoop dat de kleine Wesley, Bwefar, Paul en Marloes in onze provincie ook
actief worden, maar niet meer dergelijke initiatieven hoeven in te dienen, doordat we hen
veiligheid, gewenste zichtbaarheid, liefde, identiteit en alle voorwaarden voor een gelijkwaardig
leven met grootse dromen samen hebben weten te borgen. Dank.

1515 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan is het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Een provincie waar iedereen zichzelf kan zijn,
dat klinkt vanzelfsprekend, maar dat is het helaas nog steeds niet. Al jaren laten onderzoeken
zien dat veel mensen uit de regenbooggemeenschap zich minder veilig voelen, vaker te maken
1520 krijgen met discriminatie en niet overal open durven of kunnen zijn over wie zij zijn. Dat raakt
aan iets fundamenteels: vrijheid en gelijke kansen voor iedereen. Juist daarom vindt Volt het
belangrijk dat de aandacht voor de regenbooggemeenschap niet afhankelijk is van politieke
keuzes, maar structureel wordt geborgd in beleid. Dit voorstel biedt daarvoor voor ons een
waardevol karakter. Het helpt gemeenten, maatschappelijke organisaties en de provincie om
1525 samen te werken aan veiligheid, zichtbaarheid en inclusie.

Voor Volt is dit geen symbolisch onderwerp. Het gaat over de vraag of iedereen in Noord-Holland
volwaardig kan meedoen. Daarom steunen wij deze inzet om de ambities uit het Regenboog
Stembusakkoord verder vorm te geven en zijn we blij met onze handtekening onder dit
1530 initiatiefvoorstel. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan is het woord aan mevrouw Van Aesch van Partij voor de
Dieren.

1535 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Voorzitter, seksuele diversiteit komt voor bij vijftienhonderd
soorten. Van spinnen tot vissen, en van vogels tot zoogdieren. De natuur is een waar feest van
diversiteit. Onze fractie is er dan ook trots op dat wij een regenboogprovincie zijn, en dat wij
deze diversiteit jaarlijks uitbundig vieren. Dit jaar zelfs met een Noord-Hollandse boot waar alle
provincies zijn uitgenodigd tijdens de World Pride 2026. We hopen uiteraard dat zij hier allen bij
1540 aanwezig zijn.

De Partij voor de Dieren waardeert de inzet van de provincie op inclusie en diens reactie op de
meeste voorstellen uit het initiatiefvoorstel ‘Laat de Regenboog er zijn voor iedereen’, die wij
medeondertekend hebben. Want voor onze fractie is het belangrijk dat LHBTIQA'ers veilig kunnen
1545 meedoen, volledig moeten kunnen meedoen en zichzelf kunnen zijn. Wij hopen dan ook dat de
provincie het voortouw blijft nemen en in de toekomst een extra stapje zet om onze mooie
regenboogprovincie nog inclusiever te maken.

- 1550 Dat zou een mooi vervolg zijn ter nagedachtenis aan onze collega en Statenlid Ellinoor Jorna die drie jaar geleden – mede met D66, Partij van de Arbeid en GroenLinks – de app-groep Rainbow Warriors opzette als startschot voor dit initiatiefvoorstel. Wij vinden het dan ook bijzonder dat we, op de dag waarop we haar herdenken, dit initiatief Initiatiefvoorstel waarschijnlijk aannemen. Dank u wel.
- 1555 De **VOORZITTER**: Dank voor uw woorden. De heer Becker van BBB, aan u het woord.
- 1560 De heer **BECKER** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Ja, het is eigenlijk te gek dat we het erover moeten hebben, want het zou eigenlijk vanzelfsprekend moeten zijn. Maar helaas leven we nog steeds in een periode dat dat nog niet vanzelfsprekend is. Daarom dank aan D66 voor het initiatief in dit voorstel, samen met anderen. En ziet ook BBB het initiatiefvoorstel binnen de bestaande beleidskaders als een waardevolle bijdrage aan het realiseren van een inclusieve provincie. Voor BBB is het wel belangrijk dat bij de punten vier en vijf van het besluit, juist om inclusiviteit te bevorderen, de kwaliteit van de persoon leidend is bij invulling van gevraagde functies.
- 1565 De motie – met dank aan initiatiefnemer CDA, met als dictum ‘bij de uitvoering van het Regenboog Stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen’ – dus niet extra lasten op te leggen – steunen wij en dienen wij mede in. Dus dank, voorzitter.
- 1570 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Boer van de VVD.
- 1575 De heer **BOER** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Afgelopen zaterdag was ik aanwezig bij de Gay Pride in Alkmaar. Ik was trots dat ik mee mocht varen op een boot daar. Niet alleen omdat ik zelf homoseksueel ben, maar juist omdat ik volksvertegenwoordiger ben en ik het belangrijk vind dat we zichtbaar zijn en dat we staan voor de rechten van onze gemeenschap. Ik vond het ook ontzettend mooi om te zien dat langs de kant ontzettend veel jonge gezinnen zaten, want het is belangrijk om bij de opvoeding al mee te geven dat iedereen gelijk is en dat je verliefd kan worden op wie je wil. Daarom brede steun voor dit initiatiefvoorstel, en dank uiteraard aan D66. Ook wij hebben de motie van het CDA mede-ingediend. Dus ook steun daarvoor.
- 1580 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan ga ik door naar de heer Nijkamp van 50PLUS.
- 1585 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. 50PLUS wil nogmaals de initiatiefnemers van het voorstel hartstikke dank zeggen voor hun inbreng.
- 1590 Wat is onze zienswijze in het kader van de voorliggende initiatiefnota? Onze fractie staat voor gelijkwaardige behandeling van alle inwoners van Noord-Holland, ongeacht achtergrond, seksuele genderidentiteit of leeftijd. In deze steunen wij de richting van dit voorstel. Discriminatie hoort gewoon niet thuis in deze provincie. Maar omdat net met de inbreng ook al aangegeven werd dat ook ouderen worden meegenomen in dit voorstel, is een bepaald stukje wat wij misten – de ouderen – net benoemd. Die worden meegenomen. Dus daar zijn we ook heel content mee.
- 1595 Wel blijven we nog wel met een vraag zitten of het college bij de uitvoering van deze initiatiefnota bereid is verbinding te leggen met het beleid van wonen met zorg en ouderenzorg, zodat dit voorstel niet alleen blijft bij subsidies en netwerken, maar de mensen bereikt waar je het werkelijk voor wilt gaan doen. We hadden gezegd: we willen een motie indienen. Die hebben we ook ingediend. Die willen we intrekken op basis van datgene wat net gezegd is, want dat verwoordt datgene wat wij in onze motie ook hadden neergezet. We zijn ook, nogmaals, bereid om de initiatiefnota te ondersteunen en te ondertekenen als 50PLUS. Dank u wel.
- 1600 De **VOORZITTER**: Dank. Ik begrijp uit uw woorden dat u eerder een aankondiging voor een motie heeft gedaan, en dat u die motie nu niet gaat indienen en dat daarmee de zaak af is.
- 1605 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Die is al ingediend, maar die is ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Hij is niet in dit debat ingediend. Volgens mij is die van tevoren aangekondigd, maar zal die niet worden ingebracht. Dank. Dank voor die verheldering.

1610 Dan gaan we door naar mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, ik zie af van spreektijd. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dat mag.

1615

Mevrouw Engels van het CDA.

Mevrouw **ENGELS** (CDA): Voorzitter, dank aan D66, GroenLinks en Partij van de Arbeid om met dit initiatiefvoorstel verder uitwerking te geven aan het Regenboog Stembusakkoord. Acceptatie, gelijke rechten en veiligheid willen we voor iedereen. Voor het CDA is het belangrijk dat iedereen kan zijn wie zij, hij of hun is. Tegelijkertijd zien we dat LHBTI+-personen steeds vaker te maken krijgen met uitsluiting en onveiligheid. De cijfers in dit initiatiefvoorstel bevestigen dat helaas opnieuw. Dat is onacceptabel. Wij vinden dat de politiek de verantwoordelijkheid heeft om daar iets aan te doen. Daarom heeft het CDA, ikzelf, in 2023 ook het Regenboog Stembusakkoord ondertekend.

We zijn natuurlijk ook de partij van de verenigingen. Juist daarom vinden we het goed dat dit initiatiefvoorstel nadrukkelijk aandacht heeft voor verenigingen. Verenigingen zijn de plekken waar ontmoeting centraal staat en waar iedereen welkom zou moeten kunnen zijn en zich ook veilig moet voelen. Helaas is dat nog niet altijd vanzelfsprekend. Inclusie binnen verenigingen verdient daarom ook blijvende aandacht. Volgens het CDA bevorderen we die inclusie binnen verenigingen het beste door samenwerking, bewustwording en ondersteuning. Daarom plaatsen wij wel een kanttekening bij het voorstel om inclusievoorwaarden te koppelen aan subsidieverlening. Wij willen voorkomen dat verenigingen worden geconfronteerd met extra regeldruk die het moeilijker maakt om aanspraak te maken op subsidies. Veel verenigingen draaien op de inzet van vrijwilligers die zich met hart en ziel inzetten voor hun club, vereniging of buurthuis. Tegelijkertijd hebben veel verenigingen beperkte financiële middelen en zijn zij, bijvoorbeeld voor de verduurzaming van hun accommodaties, afhankelijk van provinciale steun. Juist daarom moeten we zorgvuldig omgaan met nieuwe voorstellen en administratieve lasten. Wij hopen daarom dat de uitvoering van dit initiatiefvoorstel bijdraagt aan meer inclusie binnen verenigingen, zonder dat daarbij de administratieve druk op verenigingen wordt vergroot. Op dat punt dienen wij dan ook samen met JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS een motie in met het volgende dictum: "Bij de uitvoering van het Regenboog Stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen, en gaan over tot de orde van de dag".

1645

Motie 56-1 juni 2026

Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

1650 *Constateernde dat:*

- *Het initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord bevestigt hoe belangrijk het is om de acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBTIQ+ personen in Noord-Holland te bevorderen;*
- *Het initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord oproept tot meer aandacht voor inclusie bij verenigingen in Noord-Holland;*
- *Verenigingen een cruciale rol spelen als ontmoetingsplek waar iedereen zich welkom moet kunnen voelen;*
- *Verenigingen veelal draaien op vrijwilligers met beperkte budgetten en deels afhankelijk zijn van provinciale subsidies.*

1660 *Overwegende dat:*

- *Het belangrijk is dat verenigingen zich bewust zijn van inclusie en sociale veiligheid voor LHBTIQ+ personen;*
- *Draagvlak voor inclusie het best ontstaat door samenwerking, bewustwording en ondersteuning in plaats van extra administratieve verplichtingen;*

- 1665
- *Nieuwe voorwaarden in subsidietrajecten voor verenigingen zo laagdrempelig mogelijk moeten worden vormgegeven;*
 - *Een te zware administratieve last voor verenigingen een drempel kan vormen om aanspraak te maken op provinciale subsidies, zoals verduurzamingsubsidies.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1670
- *Bij de uitvoering van het Regenboog stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 1675
- Ondertekening: Ruth Engels (CDA), Kelly Uiterwijk (JA21), Jeroen Boer (VVD), Michel Becker (BBB), Sijmen Mulder (D66) en Rob Nijkamp (50PLUS).*

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan maak ik die motie onderdeel uit van de beraadslagingen en ga ik door naar mevrouw Buit van de ChristenUnie voor haar inbreng.

- 1680
- Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Ook dank voor het indienen van het initiatiefvoorstel. Voor de ChristenUnie – het zal u niet verbazen – is naastenliefde erg belangrijk, ook als die anders anders is dan jijzelf. Inclusie van mensen die anders zijn qua gender, achtergrond, geloof, et cetera, vinden we dan ook erg belangrijk. Daarom vinden we dat de provincie in haar taken rekening moet houden met inclusie en zelf ook een inclusieve organisatie moet zijn. We vinden
- 1685
- dat er wel goed gekeken moet worden naar waar dit past. Daarom steunen we ook het voorstel van het CDA, zodat er geen extra regeldruk komt, maar dat er toch gewerkt wordt aan inclusie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dat brengt mij tot mevrouw Uiterwijk van JA21.

- 1690
- Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Zo vaak zien we niet een initiatiefvoorstel in de Staten. Dat is ook veel werk. Dus aan de indieners: dank daarvoor. Ik vind het mooi om te zien hoe jullie dit uitgewerkt hebben.

- 1695
- Ik zit eigenlijk hetzelfde als de BBB erin: gelijkheid en acceptatie is voor ons zo vanzelfsprekend, die vrijheid is zo vanzelfsprekend, dat het niet meer nodig zou moeten zijn anno nu om dit soort voorstellen in te dienen. Alleen, ook wij kennen helaas de signalen waarin het in de praktijk nog anders is. Dus, ja, we worstelen er wel een beetje mee of nou inderdaad de provincie daar dan zo'n rol in moet spelen. Maar tegelijkertijd kunnen we niet ontkennen dat het helaas nog steeds
- 1700
- in sommige gevallen nodig is. Daarom zullen wij dit voorstel ook ondersteunen.

Wel delen we de zorgen die door een aantal partijen geuit zijn over de regeldruk voor verenigingen en evenementen. Wij vinden het inderdaad wel belangrijk dat het geen belemmering wordt voor verenigingen en voor evenementen bij het aanvragen van een subsidie. Dat het niet onnodig complex wordt. Daarom dienen we de motie van het CDA ook mede in, die dit volgens mij ook voldoende ondervangt. Dus met die motie steunen wij dit voorstel. Dank u wel.

- 1705
- De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan kijk ik naar de commissaris, de heer Van Dijk, voor eventuele reflecties. Ik heb één vraag gehoord, als het goed is, vanuit de fractie van 50PLUS. En
- 1710
- geef ik het woord aan u om daarop te reageren.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

- 1715
- Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ja, dank, meneer de voorzitter. Ik wil ook de initiatiefnemers ontzettend danken, maar ook voor de gesprekken die wij vooraf hebben gehad, voordat het voorstel werd ingediend, waarbij we met elkaar hebben gesproken over de noodzaak – helaas dat het nodig is – dat dergelijke initiatieven worden genomen. Maar ik moet u zeggen, er staat hier ook – en dan zet ik mijn pet op als voorzitter van deze Staten – ook wel een trotse voorzitter dat we dergelijke voorstellen hier met elkaar op deze manier kunnen bespreken.

- 1720
- Over de motie ten aanzien van de administratieve druk, ja, kan ik alleen maar instemmen. Ik weet dat ook mijn collega, gedeputeerde Olthof, in zijn diversiteits- en inclusiebeleid ten aanzien van verenigingen – Dat gaat nog veel verder. Het gaat ook over veiligheid in kledkamers en allerlei onderwerpen die daar een heel belangrijke rol bij spelen. Daar mogen regels of administratieve

1725 lastendruk niet bij in de weg staan. Dus het feit dat u dat bij deze motie nog een keer zal benadrukken, dat stemt mij eigenlijk ook wel heel erg positief.

1730 Volgens mij gaf Statenlid Bwefar heel goed ook het antwoord naar 50PLUS, waar geen motie is ingediend. Maar natuurlijk is dit een inclusief voorstel. Het zou juist heel fout zijn als we één specifieke doelgroep eruit halen, want daarmee maken we eigenlijk: ja, wat dan met die anderen?

1735 Dus ik ben eigenlijk heel blij dat we dit voorstel hebben. Dit grijpt ook aan en past ook eigenlijk heel erg goed in het beleid wat we binnen de provincie al een aantal jaren voeren. Dat is divers, dat is inclusief. Maar het is ook goed om elkaar daar continu scherp in te houden, want ook daarin zie je dat soms, onbedoeld, je toch nog wel eens misschien een misser maakt. Dan is het fijn dat we elkaar daarop wijzen. Dus ik ben blij met dit voorstel. Mede namens het college kunnen wij dit initiatiefvoorstel heel erg steunen – maar ik heb geen stemrecht.

1740 De **VOORZITTER**: Je kunt niet alles hebben in deze wereld. Dank voor die beantwoording. Dan kijk ik als eerste even aan de rechterzijde van mij voor een start van de tweede termijn. Het woord aan de heer Mülder voor aanvullende reflecties.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Ik heb geen aanvullende reflecties.

1745 De **VOORZITTER**: Dan ga ik door naar volgende op de lijst. Is er überhaupt behoefte aan een tweede termijn? Ja, dat is het geval. Heel kort? Nou, dat is een mooie belofte. Statenlid Bwefar van GroenLinks.

1750 Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil vooral iedereen heel erg bedanken dat iedereen zo meegaat met deze initiatiefnota. Dat is de samenwerking die we hebben gehad met elkaar, ook met GS, de voorbereiding met de organisatie en heel veel dank aan iedereen voor deze steun. Dit is echt een heel mooie dag en speciaal, nogmaals, op 1 juni. Dank jullie wel.

1755 De **VOORZITTER**: Dank daarvoor. Ik ga gewoon even het lijstje af. Ik kijk mevrouw Ten Ham aan van de Partij van de Arbeid voor het woord. Dat niet het geval. Mevrouw Schneemann? Niet. Mevrouw Van Aesch? Niet. De heer Becker? De heer Boer? De heer Nijkamp? Even kijken, hoor. Mevrouw Bezaan denk ik niet. Mevrouw Engels? Mevrouw Buit? En mevrouw Uiterwijk ook niet.

1760 Dan zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen. Dan dank ik de heer Mülder in het bijzonder, en natuurlijk ook de hele groep die aan dit initiatiefvoorstel heeft gewerkt om dit hier te bespreken. Dus dank daarvoor.

1765 De heer Mülder mag terug naar zijn plaats. Ik zal u snel gaan volgen overigens naar de mijne. De beraadslagingen over dit onderwerp zijn immers daarmee afgerond.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Daarmee kan de vergaderorde weer worden geleid door uw vaste voorzitter.

1770 *Voorzitter: commissaris van de Koning de heer Van Dijk*

De **VOORZITTER**: Ik dank de vicevoorzitter.

1775 Is er behoefte aan een kleine pauze? Ik stel voor dat we even vijftien minuten pauze nemen. Dus 15.55 uur terug in deze zaal.

Schorsing van 15.39 uur tot 15.58 uur.

1780 **10 Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (voordracht 26-2026).**

- De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken plaats te nemen in de bankjes, de stoelen. Dan heropen ik de Statenvergadering van 1 juni 2026. Aan de orde is agendapunt 10. Dat is de Ontwerpbegroting 2027 en de Jaarstukken van 2025 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds. Het Rijk heeft in 2012 het Waddenfonds gedecentraliseerd naar de drie Waddenprovincies Friesland, Groningen en Noord-Holland. Dat fonds is verantwoordelijk voor het verlenen van subsidies die passen binnen de hoofddoelen van natuur en duurzame economische ontwikkeling van dit fonds.
- 1785
- 1790 Er zijn tijdens de commissie Landelijk Gebied van 11 mei een aantal kernpunten aan bod gekomen. Meerdere fracties hebben aandacht gevraagd voor de balans tussen ecologie en economie binnen het Waddenfonds, en in hoeverre natuurherstel voldoende centraal staat binnen de huidige projectfinanciering. Door verschillende fracties is gewezen op het belang van structurele samenwerking tussen de drie Waddenprovincies en een langetermijnvisie op de toekomst van de Waddenzee.
- 1795
- Een aantal sprekers hebben zich gemeld. Dat is mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, mevrouw Sijbenga van de BBB, mevrouw Jansen van D66, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Roosendaal van de VVD. Wacht even. De heer Roosendaal van de- Er staat twee keer 'VVD'.
- 1800 Mevrouw Bakker of de heer Roosendaal? Meneer Roosendaal. Bijna was het gelukt. En de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid. Ben ik iemand vergeten of heeft iemand zich nog niet aangemeld? Nee. Dan geef ik als eerste het woord bij agendapunt 10 aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.
- 1805 Nee, bij deze voorzitter mag je ook rechts.
- Eerste termijn Provinciale Staten*
- Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Het Waddenfonds is onder andere bedoeld om de Waddenzee als UNESCO-werelderfgoed te herstellen en te versterken.
- 1810 [...] Ja, maar als jullie stil zijn, dan horen jullie mij ook beter.
- Maar deze jaarstukken laten een ongemakkelijk beeld zien. In 2025 ging slechts 34 procent van de subsidies naar ecologie, 66 naar economie. Dat wijkt, net als eerdere jaren, opnieuw fors af van de afgesproken vijftig/vijftig-verdeling. Als we kijken naar de inhoud, wordt het nog schever. Slechts 4,7 procent ging naar natuur, terwijl bijvoorbeeld recreatietoerisme en energieprojecten samen een groot deel opslokken van het deel dat bedoeld is voor natuur. Voorzitter, het grootste deel van het geld gaat dus niet naar natuurherstel, maar naar economische activiteiten. De impact op de natuur is daarmee veel te beperkt.
- 1815
- 1820 Dan even los van deze cijfers: de natuur van de Waddenzee is nog altijd in kritieke toestand. Natuurherstel is hard nodig. Neem dus uw verantwoordelijkheid, wil ik de fracties meegeven. Die gaat in dit geval verder dan onze provincie alleen, maar is als werelderfgoed universeel. De natuur trouwens ook.
- 1825 Het Waddenfonds stelt in hun eigen jaarverslag nota bene dat de balans over de totale looptijd wel wordt gehaald. Maar dat is niet controleerbaar en er zijn geen criteria opgesteld. Projecten worden namelijk toegerekend op basis van niet transparante en deels subjectieve criteria. Economische projecten met een groen randje kunnen zelfs als ecologisch worden meegeteld. De vijftig/vijftig-verdeling wordt dus een papieren werkelijkheid.
- 1830 Het probleem gaat verder dan alleen de verdeling. De jaarstukken laten zien dat het fonds niet kan aantonen wat het effect is op de natuur. Met andere woorden, we geven honderden miljoenen uit zonder te weten of de natuur er beter van wordt, maar eigenlijk ook zonder te weten wat de economische effecten werkelijk zijn. En dat terwijl de natuur nog altijd onder druk staat. En dat ook, terwijl we dit in 2018 ook al wisten op basis van een onderzoek van onze eigen rekenkamer. Projecten worden als ecologisch gepresenteerd, terwijl natuurherstel nauwelijks aantoonbaar is. Projecten die toerisme vergroten met mogelijk extra verstoring, kennisprojecten zonder directe natuurimpact, zonder opvolging, en initiatieven die zelfs meer druk op het gebied kunnen veroorzaken. Tegelijkertijd worden ook projecten gefinancierd die helemaal niets met natuurherstel te maken hebben. Of sterker nog, projecten die tot verslechtering van de
- 1835
- 1840

1845 natuurwaarden leiden. Miljoenen naar uitbreiding van de kokkelteelt, miljoenen naar twee bruggen in Dokkum voor de watersport, terwijl deze worden genoteerd als ecologische projecten. Slechts enkele voorbeelden. Kunnen GS dit ons uitleggen? Kunnen de Statenleden die ons vertegenwoordigen in het bestuur ons dat uitleggen?

1850 Een eerder aangenomen motie dat economische projecten alleen steun krijgen als ze aantoonbaar bijdragen aan natuurdoelen, zien we nergens terug in monitoring of evaluatie. Wij vinden dat zorgelijk, want beleid zonder toetsing is beleid zonder richting. Wij herinneren het Waddenfonds er graag aan wat die richting zou moeten zijn, en daarom dienen wij een amendement in. Wij vragen om een zienswijze op de Begroting 2027, met als doel om in de resterende looptijd alsnog bij te dragen aan de vijftig/vijftig-verdeling. Ik zal het amendement opnoemen: "Om het ontwerpbesluit 1, geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waterfonds, te wijzigen in "1, een zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds, inhoudende dat Provinciale Staten van Noord-Holland het Waddenfonds verzoeken om in de resterende looptijd van het fonds actief bij te dragen aan herstel van de vijftig/vijftig-verdeling tussen ecologie en economie bij toekenningen van gelden; en 2, voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren vast te stellen, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden; en 3, Provinciale Staten te informeren over de ingediende zienswijzen en de opvolging daarvan, inclusief de wijze waarop invulling wordt gegeven aan bovengenoemde punten." Einde van het dictum.

Amendement 11-1 juni 2026

1865 Zienswijze Waddenfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Besluit:

Bovengenoemd ontwerpbesluit:

- 1870 1. *Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.*

Te wijzigen in:

- 1875 1. *Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds, inhoudende dat Provinciale Staten van Noord-Holland het Waddenfonds verzoeken om in de resterende looptijd van het fonds actief bij te dragen aan herstel van de 50/50-verdeling tussen ecologie en economie bij toekenningen van gelden;*
- 1880 2. *Voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren vast te stellen, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden;*
3. *Provinciale Staten te informeren over de ingediende zienswijze en de opvolging daarvan, inclusief de wijze waarop invulling wordt gegeven aan bovengenoemde punten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

1885 *Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren)*

Toelichting

1890 *Vooropgesteld, het Waddenfonds (€ 800 mln) is in 2006 ingesteld door het Rijk om ecologische schade door gaswinning onder de Waddenzee te compenseren en om te investeren in natuurbehoud. Door een amendement in de Tweede Kamer is dit teruggebracht tot een 50-50-verdeling ecologie-economie. Waarbij de economische projecten 'de ecologie niet mogen schaden'.*

1895 *De Jaarstukken 2025 van het Waddenfonds laten zien dat van de in 2025 verleende subsidie 34% ging naar ecologie en 66% naar economie¹. Dit terwijl de afspraak een 50/50-verdeling is. Het Waddenfonds claimt weliswaar dat die balans 50-50 wordt gehaald, maar dit is op geen enkele manier is te controleren, omdat de toerekening naar projecten niet transparant is en ook de monitoring faalt. Dit wordt bevestigd door meerdere onderzoeken.*

1900 *Ook is op geen enkele wijze gemonitord hoe de aangenomen motie³ 'een impuls voor de Waddenzee' - waarin is opgeroepen om alleen nog gelden toe te kennen aan programma's en projecten met hoofddoel C (economie) wanneer deze óók een duidelijke bijdrage leveren aan het*

realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) - is uitgevoerd.

1905 *De Waddenzee is om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied en is daarom uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed. Tegelijkertijd verkeert de natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en is natuurherstel hard nodig.*

Ons voorstel om dit amendement uit te voeren is:

- 1910 a. *Om in de resterende looptijd van het Waddenfonds (1,5 jaar) prioriteit te geven aan projecten met hoofddoel A en B (natuur- en landschapswaarden en het verminderen van externe bedreigingen), en*
- b. *Om alleen nog middelen toe te kennen aan projecten met hoofddoel C (economie) indien deze aantoonbaar en meetbaar bijdragen aan natuurherstel, en deze bijdrage expliciet en*
- 1915 *onderbouwd is vastgelegd;*
- c. *Projecten zonder directe en aantoonbare bijdrage aan natuurherstel – waaronder in ieder geval toerisme-, cultuur-, leefbaarheids- en kennisprojecten zonder directe natuurimpact – niet langer worden meegeteld als ecologische bestedingen;*
- d. *Voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren*
- 1920 *worden vastgesteld, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden.*

Mevrouw HAAS (PvdD): We vragen dus voor volgend jaar transparantie in de toerekening van projecten, meetbare ecologische resultaten per project en een helder onderscheid tussen natuurherstel en andere doelen. En vooral een duidelijke prioriteit voor natuurherstel zonder de economische component daarin tekort te doen. Omdat de prioritering van natuurherstel, ook bij economische projecten, tot nu toe niet is gebeurd, niet duidelijk is of gefinancierde projecten impact hebben op de natuur en omdat er geen zichtbaar gehoor gegeven is aan het advies van onze Rekenkamer om de geadviseerde transparantie door te voeren, dienen wij ook nog een motie in met als dictum: “Wij verzoeken GS zich in te zetten voor een onafhankelijke

1925 *eindevaluatie van het Waddenfonds, en gaan over tot de orde van de dag.”*

1930

Motie 57-1 juni 2026
Evaluatie Waddenfonds

1935 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *Het Waddenfonds (€ 800 mln) in 2006 is ingesteld door het Rijk om ecologische schade door gaswinning onder de Waddenzee te compenseren en om te investeren in natuurbehoud;*
 - *Dit is teruggebracht tot een 50-50%-verdeling ecologie-economie, waarbij de economische projecten ‘de ecologie niet mogen schaden’.*
- 1940

Overwegende dat:

- *De Randstedelijke Rekenkamer in 2018 al concludeerde dat de monitoring en informatievoorziening tekortschiet (PS krijgen onvoldoende inzicht), er onvoldoende zicht is op effectiviteit (niet duidelijk is wat projecten opleveren) en er risico is op versnippering van middelen (veel losse projecten, weinig samenhang);*
 - *Dit wordt bevestigd door meerdere onderzoeken;*
 - *Het Waddenfonds weliswaar claimt dat die balans 50-50 wordt gehaald, maar dat dit op geen enkele manier is te controleren, omdat de toerekening naar projecten niet transparant is en ook de monitoring faalt;*
 - *Op geen enkele wijze is gemonitord hoe de aangenomen motie ‘een impuls voor de Waddenzee’ - waarin is opgeroepen om alleen nog gelden toe te kennen aan programma’s en projecten met hoofddoel C (economie) wanneer deze óók een duidelijke bijdrage leveren aan het realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) - is uitgevoerd;*
 - *De Waddenzee om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied is en daarom is uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed;*
 - *De natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en natuurherstel nodig is;*
- 1945
- 1950
- 1955
- 1960

- *Het van belang is om inzicht te hebben in de effectiviteit en doelmatigheid van het Waddenfonds, mede met het oog op de bruikbaarheid van deze inzichten bij de eventuele inrichting van een nieuw fonds.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1965
- *Zich in te zetten voor een onafhankelijke eindevaluatie van het Waddenfonds. En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

- 1970
- Mevrouw **HAAS** (PvdD): Effectiviteit en doelmatigheid van bestedingen van de afgelopen jaren lijken ons zeer gepast als er zoveel miljoenen gemeenschapsgeld aan gewijd zijn – zeker omdat een nieuw fonds of een voortzetting van het huidige Waddenfonds mogelijk aan de orde is. Voorzitter, de Waddenzee kan niet voor zichzelf opkomen. Daarom moeten wij dat hier in de Staten doen. Dank u wel.

- 1975
- De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het door u ingediende amendement en de motie maken onderdeel uit van onze beraadslagingen.

- Ik geef het woord aan mevrouw Sijbenga van de BBB.

- 1980
- Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Er is een goedgekeurde verklaring bij de jaarrekening, gegeven door de accountant, en in de Ontwerpbegroting 2027 heeft men zich gehouden aan het vastgestelde kader Waddengebied 2016-2026. Nu ligt de verlenging voor ons.

- 1985
- Wij willen ons vasthouden aan de afspraak vijftig procent natuur en vijftig procent voor de economie. Het is wel van belang om inzicht te krijgen in de effectiviteit en doelmatigheid van het Waddenfonds voor de eventuele inrichting van een nieuw fonds. Ziet de gedeputeerde nog mogelijkheden dat er dit jaar nog een uitvoeringskader wordt voorgelegd aan PS? Dank u.

- 1990
- De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Jansen van D66.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Voorzitter, dit was een debat met veel overeenstemming – en dat is niet altijd vanzelfsprekend, maar het laat zien dat we een gedeeld belang zien in een sterke toekomst voor het Waddengebied.

- 1995
- De Partij voor de Dieren plaatste kritische kanttekeningen bij de investeringen in recreatie en economie. Die zorg begrijpen wij. Maar tegelijkertijd zien wij als D66 juist de waarde van investeringen die mensen verbinden met het gebied. Want natuur beschermen doe je niet alleen met regels en beheerplannen. Je beschermt natuur ook door ervoor te zorgen dat mensen herkennen, beleven en waarderen. Wie dat ervaart, begrijpt beter waarom het zo bijzonder is. Daarom zien we ook kansen in ecotoerisme. Niet als doel op zich, maar als een manier om natuurbeleving en natuurbescherming met elkaar te verbinden. Dat is bovendien geen nieuw idee. Toerisme en aandacht voor natuurwaarden zijn vaak samen opgenomen en kunnen elkaar versterken.

- 2000
- 2005
- Voor D66 is het daarom logisch om niet alleen naar vandaag te kijken, maar ook vooruit. We vinden het de moeite waard om na te denken over hoe dit in de toekomst kan worden voortgezet, zodat betrokkenheid bij het Waddengebied en bescherming van de natuur hand in hand blijven gaan. We horen dan ook graag hoe de gedeputeerde naar de toekomst van het Waddengebied kijkt.

- 2010
- Ik zou graag nog tegen Partij van de Dieren willen zeggen, de voorbeelden die toevallig over Dokkum werden genoemd: die twee bruggen zijn mij zeer goed bekend. Ik kom er vandaan. En juist deze bruggen zorgen er nu voor dat er vanuit het Lauwersmeer doorstroom is voor de vissen om zo via Dokkum binnen te kunnen komen, want met de vorige bruggen kon dat helaas niet en was de weg afgesloten. Het is een mooi voorbeeld, denk ik, van ecotoerisme. Hoe juist sport, watersport, en de visstromen nu juist hand in hand samen kunnen gaan. Dank u wel.

- 2015

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

2020

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. De Waddenzee is geen gewoon natuurgebied. Het is ons grootste aaneengesloten natuurgebied en werelderfgoed. Om te beheren voor wie na ons komen. Voor onze fractie is dat de kern. Het Waddenfonds is een generatieproject. Wat wij hier de komende jaren besteden, bepaalt wat we doorgeven. Daarom

2025

kijken we scherp naar twee dingen.

Het eerste is de balans tussen ecologie en economie. Het fonds belooft een gelijke verdeling – dat is al eerder gezegd – vijftig/vijftig. Een mooie afspraak. Maar in deze begroting zien wij nergens of die balans werkelijk wordt gehaald. Twee derde van het jaarbudget gaat naar majeure projecten. In dat rijtje overheersen economie en energie. Wij willen geen belofte op papier – dat is ook al gezegd – maar cijfers die kloppen. Onze fractie vraagt de gedeputeerde om die verdeling voortaan cijfermatig zichtbaar te maken.

2030

2035

Het tweede is het moment dat eraan komt. In 2026 wordt het uitvoeringskader herijkt met het advies ‘Werk aan de Wadden in de hand’. Dat is het stuurmoment. Het fonds loopt af in 2030. Er staan nog tientallen miljoenen aan reserve klaar. Onze fractie wil dat natuurherstel in die herijking zwaarder gaat wegen en dat Provinciale Staten daar vroeg bij betrokken worden, en niet pas achteraf worden geïnformeerd. Geen symboolpolitiek, maar verantwoord rentmeesterschap – even geleend van onze collega's van het CDA – met controleerbare cijfers. Kan de gedeputeerde toezeggen de balans cijfermatig inzichtelijk te maken en Provinciale Staten actief bij de herijking te betrekken?

2040

2045

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde u zeggen dat de natuur zwaarder moet wegen. Blijft u dan wel bij die vijftig procent natuur en vijftig procent voor de economie?

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Ja, uiteraard, maar de balans is zoek. Dus vandaar dat ik het zo even scherp stel.

2050

Ik sluit af met het amendement van de Partij voor de Dieren. Nou, dat snijdt hout. Dit kan op onze steun rekenen. Over de motie moeten we nadenken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Roosendaal, VVD.

2055

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Als we de emoties van de feiten scheiden, kunnen we maar tot één conclusie komen: het amendement en de motie van de Partij voor de Dieren zijn volstrekt overbodig.

2060

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds levert momenteel exact volgens de wettelijke opdracht. De scheefgroei uit het verleden waarbij economie licht achterbleef bij ecologie – zie daarvoor bladzijde elf van het jaarverslag, waarin je kunt zien dat er meer is uitgegeven aan ecologie dan aan economie – wordt nu via een inhaalslag recht getrokken richting 2029. Met de terechte zorgen over de monitoring die tot uitdrukking kwamen in de rapporten uit 2018 en 2019 – het mag u verbazen – is iets mee gebeurd. De door de VVD gesteunde motie van de Partij voor de Dieren uit 2023 is door het bestuur van het fonds uiterst serieus genomen. De nieuwe monitoringssystematiek en de toetsing van de effecten door onafhankelijke experts garandeert dat economische innovatie hand in hand gaat met natuurversterking of vermindering van externe bedreigingen van het gebied. Precies zoals de motie bedoeld heeft. Het openbreken van de begroting via een amendement of het eisen van een nieuwe evaluatie via een motie is symboolpolitiek die achterloopt bij de actuele realiteit. Het algemeen bestuur, de onafhankelijke kwaliteitstoetsingscommissie en de accountants zitten boven op de cijfers en de effectiviteit. Extra politieke sloten op de deur beschadigen enkel het herstel van de vijftig/vijftig-balans. De VVD zal dan ook tegen beide voorstellen stemmen.

2065

2070

2075

De **VOORZITTER**: De heer Wallaart, Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, een heel korte bijdrage van onze kant. Ook een goede gelegenheid voor mij om mijn oude baas Jan Jaap de Graeff hier nog eens aan te roepen, want hij heeft een advies uitgebracht over hoe het verder moet met de Waddenzee. Hij kon altijd urenlang spreken over de bestuurlijke spaghetti en hoe dat opgelost moest worden. Ik zie dus de reactie

2080 op dat rapport met spanning tegemoet. Hoewel ik best wel een beetje meevoel met de Partij voor
de Dieren dat er reden is om een beetje met argusogen te kijken naar die cijfers, vind ik wel dat
alle discussies op zijn tijd moeten. Een goede discussie over 'hoe zorgen we voor de juiste
balans' en 'hoe zorgen we dat er ook echt een goede indicatoren worden gesteld om die goed in
de gaten te houden', die horen eigenlijk daarbij. Daarom zullen wij ook niet voor de moties
2085 stemmen, vermoed ik. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Van Wijnen, GroenLinks.

2090 Statenlid **VAN WIJNEN** (GroenLinks): Ja, ik wilde het ook kort houden. Ik denk, de Waddenzee is
een van onze meest iconische natuurgebieden van Nederland. Het zou ons alle zorgen moeten
baren. Het is ook een van de meest juridisch beschermde natuurgebieden van Nederland. Als de
natuur er dan toch achteruit kachelt, moet je je toch afvragen of je het wel goed met elkaar
georganiseerd hebt. Maar we vinden eigenlijk dat het Waddenfonds daar maar één elementje in
2095 is, en we hebben ook gezien dat het Waddenfonds de laatste jaren zichzelf ook verscherpt en
verbeterd heeft. Dus we zien op dit moment geen aanleiding. We vinden ook niet dat het het
enige sturingsinstrument is op de kwaliteit van de natuur en dat ook een balans fifty-fifty of
anderszins niet per se borgt dat die natuur daar verbetert. Dus we vinden op dit moment dat
geen aanleiding om die motie te steunen. Maar op de een of andere manier moet je toch met
2100 elkaar in overleg over hoe je de natuur daar verbetert.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Gielen voor een reactie
vanuit het college in eerste termijn.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2105 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank, voorzitter. En dank ook aan de Staten voor uw bijdragen. Fijn om
dat te horen, de verschillende geluiden. Ik denk ook fijn om van een aantal van u die reflectie
eigenlijk te horen op wat er ook de afgelopen jaren sinds de verschillende rapporten over het
Waddenfonds in 2018 gebeurd is. Want het klopt inderdaad dat er echt wel een boel veranderd is
in die tijd. Ik hoorde een aantal van u dat ook zeggen, waarvoor dank.

2110 Ik denk ook dat het goed is om even deze jaarstukken eigenlijk in de tijd te plaatsen, want veel
van de vragen die u stelt, hebben ook wel betrekking op het huidige uitvoeringskader van het
Waddenfonds. Dat is het kader wat we ook eens in de drie jaar hier in de Staten met elkaar
bespreken en waar we eigenlijk, nou ja, richting geven aan hoe we dat vormgeven, ook in de
2115 uitvoering.

Misschien is het ook goed om in dat kader te zeggen dat eind van dit jaar – BBB vroeg daar ook
specifiek naar – het voornemen is het nieuwe uitvoeringskader uw kant op te doen komen. Dus
wij komen daar ook later dit jaar over die uitvoering nog te spreken. Nou, dat wilde ik in ieder
2120 geval even duiden: over waar we dan staan in dit proces. Dus dat gaan we inderdaad nog
bespreken.

D66 vroeg naar 'hoe kunnen we dit ook in de toekomst op deze manier voortzetten', dan loopt
natuurlijk tegelijkertijd ook nog de discussie over: hoe gaan we om met dat Waddengebied, met
2125 elkaar, na 2030, na eigenlijk het afronden van dat Waddenfonds? Ik denk dat het heel mooi is dat
ook een flink aantal van u gerefereerd heeft aan het belang van het gebied, het belang van de
natuur in het Waddengebied, en dat het uitgangspunt van dit college in ieder geval ook is dat we
daar ook na die tijd met elkaar op een goede manier in blijven samenwerken als Rijk en als regio.

2130 Dan even over de cijfers. Ik hoorde een aantal keer de vijftig/vijftig-verdeling voorbijkomen. Ik
denk dat het goed is om te zeggen dat die vijftig/vijftig-verdeling is afgesproken over de
volledige looptijd van het Waddenfonds. Dus bij het afronden van het Waddenfonds moet
vijftig/vijftig op orde zijn. Nou, op dit moment stevent het Waddenfonds af op een goede
verdeling tussen die twee. In de jaarstukken voor dit jaar is die verdeling anders, maar voor het
2135 gehele plaatje zitten we op 49/51 – en vind ik dat dus goed in de buurt komen van de
vijftig/vijftig-verdeling. Daarmee wil ik dat ook gezegd hebben.

Dan wil ik graag reageren op in ieder geval de motie en het amendement. Ik heb daar nog geen
nummers van, waarvoor excuses. Maar de motie zou ik graag willen ontraden. [...] M157, hoor ik.

- 2140 Motie M157. Dat is eigenlijk omdat de motie overbodig is, want in de afspraak over het Waddenfonds staat al dat we een onafhankelijke eindevaluatie zullen gaan uitvoeren. Dus dat is al aan de gang. Daarmee is deze motie volgens mij niet nodig.
- 2145 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat er een verdeling van 49/51 procent is. Maar als we kijken naar de majeure projecten, gaat twee derde van het jaarbudget naar economie en energie. Dat vind ik niet de verdeling die u nu aangeeft. Dus ik ben benieuwd hoe u daaraan komt.
- 2150 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank aan mevrouw Van der Helm voor deze vraag, want volgens mij is het goed om dat te verduidelijken. De vijftig/vijftig-verdeling en de verdeling waar we nu staan van 49/51 geldt over de volledige looptijd van het Waddenfonds tot nu toe. Deze jaarstukken gaan over het afgelopen jaar. Daarin ziet u inderdaad een andere verdeling. Maar de volledige verdeling van de hele looptijd van het Waddenfonds is die vijftig/vijftig. Dat is wat we ook met elkaar hebben afgesproken – niet per jaar.
- 2155 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, maar, voorzitter, we praten toch over deze jaarstukken? En dat we ernaar toe gaan dat het inderdaad vijftig/vijftig wordt. Maar als je kijkt naar deze jaarstukken, dan heb je een verdeling die anders is. Daar refereer ik aan.
- 2160 Gedeputeerde **GIELEN**: Het klopt inderdaad, voorzitter, dat de verdeling in deze jaarstukken anders is, maar we hebben ook niet met elkaar afgesproken dat de verdeling vijftig/vijftig per jaar zou moeten zijn. We hebben met elkaar afgesproken in het Waddenfonds dat de verdeling vijftig/vijftig over de volledige looptijd van het Waddenfonds moet zijn.
- 2165 De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm.
- Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nee, dank u.
- Gedeputeerde **GIELEN**: Dank. Dan kom ik bij het amendement.
- 2170 De **VOORZITTER**: Maar eerst nog een interruptie van mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.
- Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel. Een vraag. In hoeverre worden er indicatoren toegepast waaruit blijkt dat iets wordt toegewezen aan natuurprojecten of ecologische projecten?
- 2175 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dat is fijn, dat mevrouw Haas dat ook vraagt, want dat wilde ik ook gaan toelichten in het kader van uw amendement. Er vindt binnen het Waddenfonds een evaluatie en monitoringssystematiek plaats, wat betekent dat ook die voortgang en die monitoring aan de hand van zowel *output* als *outcome* in beeld wordt gebracht. Daar wordt dus ook periodiek naar gekeken. Aan het eind van het Waddenfonds vindt dus ook die onafhankelijke evaluatie plaats, zoals u ook al heeft aangegeven in uw motie. De projecten die binnenkomen, worden getoetst aan de hand van het uitvoeringskader. Daar hebben we op dit moment het nu geldende uitvoeringskader voor. Richting het eind van het jaar komen we dus bij u met een ander, een nieuw uitvoeringskader. Daarbinnen worden ze getoetst aan de vier hoofddoelstellingen van het Waddenfonds. Dus of ze binnen die thema's passen. Waarvan twee thema's gaan over het natuurbelang en twee thema's meer over de duurzame ontwikkeling en het economisch belang. Dus daar toetst het Waddenfonds aan.
- 2180 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel voor het nemen van de spreektijd. Maar ik vroeg eigenlijk: wat zijn de indicatoren binnen die vier doelstellingen? Die kan ik nergens terugvinden. Als u die heeft, zouden we daar graag over geïnformeerd worden.
- 2185 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dan zou ik u graag willen verwijzen naar het uitvoeringskader zoals het nu geldt. Daarbinnen staan de hoofddoelstellingen en daarbinnen ook de thema's toegelicht. Dat is het kader waarop beoordeeld wordt.
- 2195 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Kunnen we dit dan verder gespecificeerd krijgen in het nieuwe herijkingsprogramma, uitvoeringsprogramma, wat gaat komen?

2200 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, we spreken op dit moment over de jaarstukken. Het nieuwe uitvoeringskader is iets wat we in december met elkaar kunnen bespreken. Volgens mij kunt u goed als Staten op dat moment aan de hand van het nieuwe uitvoeringskader met elkaar beoordelen of dat een uitvoeringskader is wat naar uw wens is.

2205 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dan kom ik bij het amendement. Amendement A11. Die zou ik ook willen ontraden. Zoals net gezegd, is de verdeling dus al vijftig/vijftig voor de langere looptijd van dit Waddenfonds. Dus daarmee is dat stuk van het amendement overbodig. Ja, we stellen dus
2210 de voortgang vast over het gehele programma, en projecten worden dus getoetst aan de hand van het uitvoeringskader. Wat denk ik ook interessant is, gezien de grote betrokkenheid bij dit thema, is dat het Waddenfonds heeft aangeboden om richting dat nieuwe uitvoeringskader ook een informatiesessie voor uw Staten te organiseren, om daar ook het dashboard van 'hoe gaat die beoordeling dan' en 'hoe ziet die werkwijze er dan uit' wat meer in detail toe te lichten. Ik denk
2215 dat dat wellicht ook helpend kan zijn. Maar dit amendement op dit moment wil ik dus ontraden.

Dat was het einde van deze beantwoording. Dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw
2220 Haas? Mevrouw Sijbenga van BBB, heeft u nog behoefte aan een tweede termijn? Nee. Mevrouw Jansen? Ook niet. Mevrouw Van der Helm? De heer Roosendaal? De heer Wallaart? Nee. Statenlid Van Wijnen? Ook niet. Nou, dan sluit ik hier bij de beraadslagingen af. Zoals u weet, kijk ik nog één keer of er behoefte is om moties of amendementen aan te passen, in te trekken, al dan niet in te dienen. Ik zie dat dat niet het geval is. Dan sluit ik nu de beraadslagingen over agendapunt
2225 10 af en stemming zal later plaatsvinden op de agenda.

De discussie wordt gesloten.

11 Vragenuur.

2230 De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij agendapunt 11, het vragenuur. Er zijn geen interrupties toegestaan. Er kunnen ook geen moties worden ingediend. De spreektijd is drie minuten voor PS en voor GS in eerste termijn; in tweede termijn nog één minuut voor PS en GS. En dan is er ook eventueel ruimte voor aanvullende vragenstellers in de tweede termijn. Maar als eerste ga ik
2235 mevrouw Bouhlef van de SP, die de mondelinge vragen ingediend heeft over Camping Sandevoerde, het woord geven. U heeft drie minuten.

Mondelinge vragen inzake Camping Sandevoerde, ingediend door SP.

2240 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel wederom, voorzitter. Een paar maanden geleden heb ik in de commissie al vragen gesteld rondom Camping Sandevoerde. We hebben toen ook een spreker gehad. Geert Sijsma kwam toen inspreken. Toen was het wachten of er nog een natuurvergunning wel of niet afgegeven zou worden. De vraag is: wat is nu de stand van zaken omtrent die natuurvergunning?

2245 De gedeputeerde heeft toen ook aangegeven na de commissie – wat ik begrepen heb van de spreker – dat er toch een afspraak zou komen. Mijn vraag is of die al geweest is, of die al gepland is. Zo nee, waarom niet? En zo ja, graag feedback daarover. Dank u wel.

2250 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ruim binnen de tijd.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Goed, hè. Ik kan het wel.

De **VOORZITTER**: Jazeker. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Gielen.

2255 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank, voorzitter. En dank voor de vragen ook. Wat is de stand van zaken rondom deze natuurvergunning? De OD heeft inderdaad aanvullende gegevens gevraagd aan de aanvragers van de omgevingsvergunning. De aangeleverde gegevens blijken nog niet

voldoende te zijn voor de beoordeling van de vergunningsaanvraag. Dus de procedure om tot die complete aanvraag te komen, loopt nog.

2260

Dan vraagt u: is er al een afspraak gemaakt met de inspreker? Nou, omdat de procedure om tot een aanvraag te komen nog loopt, is er nog geen afspraak gemaakt met de inspreker. Zoals ook bij uw vragen aangegeven in de commissie van zowel 2024 als 2026, is door de OD NHN, Noord-Holland Noord, aangegeven dat een gesprek met het bestuur van de camping zou plaatsvinden op het moment dat die aanvraag compleet is. Wat ik daar in de vorige commissie ook over heb aangegeven, is dat het belangrijk is dat dat dan dus wel gebeurt voor het ontwerpbesluit. Maar dat gesprek zal dus gevoerd worden door de omgevingsdienst op het moment dat de aanvraag compleet is. Dan voeren zij dat gesprek.

2265

2270

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk of er nog behoefte is aan de kant- Ja, u heeft in tweede termijn nog een minuutje. Ja, kom maar. U mag naar voren komen. Nee, u heeft recht op een tweede termijn van één minuut. Dan is er gelegenheid voor andere Statenleden om eventueel nog een vraag te stellen.

2275

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dank u wel. Ja, ik heb dan nog één aanvullende vraag. Weet gedeputeerde Gielen dan ook of het onderzoek, dat onafhankelijke onderzoek over de stikstofcijfers, et cetera, heeft plaatsgevonden? Of dat dan ook al meegenomen wordt.

2280

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik even rond of er nog andere Statenleden zijn. Ik zie geen handen. Dan vraag ik of in tweede termijn gedeputeerde Gielen wil antwoorden.

2285

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dat is ook gevraagd door de SP in de rondvraag van januari. Toen heb ik ook aangegeven dat in het nog te voeren gesprek tussen het bestuur en de omgevingsdienst dat rapport uiteraard kan worden ingebracht. Op dat moment kan die informatie ook meegenomen worden in de besluitvorming. Normaal gesproken is de ontwerpfase daar een logisch moment voor, maar gezien de gerechtelijke uitspraak is het verstandig om dat al eerder te laten beoordelen door de omgevingsdienst. Dus het stikstofrapport kan ingebracht worden door het bestuur in het gesprek – zoals ik ook in januari heb aangegeven.

2290

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee ronden we het vragenuur af en gaan we naar agendapunt 12.

12.a 2-minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026.

2295

De **VOORZITTER**: Er zijn drie tweeminutendebatten. Even de spelregels. Voor elk tweeminutendebat is maximaal twee minuten – dat klinkt heel logisch – van uw reguliere spreektijd- Ja, van uw reguliere spreektijd beschikbaar. Dus het gaat van uw spreektijd af. Gedeputeerde Staten hebben vijf minuten spreektijd per tweeminutendebat. Ook de spreektijd – let op – loopt door als u interrompeert. Dus dat gaat van uw twee minuten af. Bij de beantwoording van interrupties wordt wel de spreektijd even stilgezet. Dus dat is altijd een hele administratie voor deze kant van de tafel. Dat geldt ook natuurlijk bij het voorlezen van het dictum van een motie. Dan wordt de tijd ook stilgezet. Het bestaat slechts uit één termijn.

2300

2305

Nogmaals, er zijn drie tweeminutendebatten aangevraagd. Het eerste tweeminutendebat is agendapunt 12.a. Dat is inzake de Voortgangsrapportage Klimaat 2026. Deze is aangevraagd door mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

2310

De sprekers die zich hebben aangemeld, zijn volgens mijn lijstje, uiteraard, mevrouw Van der Helm als aanvrager. Dan de heer De Wit van de VVD, de heer Teeuwen van de BBB, mevrouw Vonck van Partij voor de Dieren, mevrouw Schneemann van Volt, Statenlid van der Waart van GroenLinks, de heer Kanik van D66, mevrouw Buit van de ChristenUnie, de heer Van Tiggelen van de PVV en de heer Vonk van de Partij van de Arbeid. Heb ik iemand gemist? Zo niet, dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS voor uw eerste bijdrage in het tweeminutendebat. En let op de spreektijd. De klok loopt mee.

2315

Eerste termijn Provinciale Staten

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. We hebben naar aanleiding van het debat in de commissie twee moties ingediend. We trekken de motie met betrekking tot klimaatrechtvaardigheid in beeld in. We hebben hem laten toetsen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat wij met een doelgroepenanalyse hier in het huis de ambtenaren met veel werk opzadelen, maar het wel iets om in het achterhoofd te houden.

De motie 'Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek', die dienen we wel in. Met het dictum: "In het escalatieproces voor duurzame opwek expliciet vast te leggen op welke wijze omwonenden betrokken worden bij de locatie, projectbesluit en verder". Ik kan alle gedachtestreepjes meenemen, maar ik denk de laatste "PS jaarlijks te informeren over de inzet van het escalatieproject en het resultaat hiervan op het gebied van draagvlak met ons te delen". Dank u wel.

Motie 58-1 juni 2026
Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

- De Voortgangsrapportage Klimaat 2026 benoemt dat de uitvoering van de RES stagneert door onder meer afnemend politiek en maatschappelijk draagvlak;
- De provincie heeft gewerkt aan een escalatieproces om partners aan hun bod te houden en de uitvoering te versnellen via de Regieroute RES Noord-Holland Noord, en daarbij waar nodig zelf projectbesluiten kan starten binnen de geldende zoekgebieden;
- De provincie bevoegd gezag is voor windturbineprojecten boven 15 MW en voor zonne-energieprojecten tussen 50 en 100 MW;
- De Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan met 18 theoretische zoekgebieden voor windenergie bevat die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen, en die de provincie volgens de rapportage zou kunnen borgen in de omgevingsverordening — wat zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze;
- In 2026 windturbineprojecten in procedure zijn, onder meer in Amsterdam en Haarlemmermeer,

Overwegende dat:

- Maatschappelijk draagvlak essentieel is voor het slagen en het duurzame karakter van energieprojecten op de langere termijn, en dat de rapportage zelf vroegtijdige gebiedsdialogen en zorgvuldige landschappelijke inpassing als randvoorwaarden voor draagvlak benoemt;
- Omwonenden, in het bijzonder ouderen met een sterke binding aan hun woonomgeving, een gerechtvaardigd belang hebben bij zorgvuldige participatie rond locatiekeuze, inrichting en repowering van windturbines en zonneparken;
- Een goed geborgde participatie van omwonenden de kans op een duurzaam draagvlak vergroot en daarmee de uitvoering van de energieopgave juist ondersteunt, zeker wanneer de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling;
- De Participatieverordening Noord-Holland 2026 participatie van inwoners als uitgangspunt neemt voor provinciaal beleid;
- Motivaction onderzoek (november 2025) toont aan de 'buurtvoordeel wind op land wel bespreekbaar maakt; financiële voordelen kunnen het draagvlak bij omwonenden bijna verdubbelen, mits het voordeel zichtbaar bij de buurt zelf terecht komt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In het escalatieproces voor duurzame opwek expliciet vast te leggen op welke wijze omwonenden — waaronder ouderen — worden betrokken bij locatiekeuze, projectbesluit en repowering;
- Bij elk besluit waarin de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling, een onderbouwing op te nemen van de wijze waarop het draagvlak van omwonenden is gepeild en gewogen;
- Daarbij aan te sluiten bij de uitgangspunten voor participatie van inwoners in het provinciale beleid;
- Dat bij voorkeur omwonenden de kans krijgen financieel mee te kunnen profiteren van het project

- 2375 • *Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de inzet van het escalatieproces en de resultaten op het gebied van draagvlak.*
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

2380

De **VOORZITTER**: Uw motie staat natuurlijk een iBabs. Die kan iedereen erop nalezen. En deze maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Als eerste in het tweeminutendebat, of als tweede, zal gaan reageren de heer De Wit van de VVD.

- 2385 De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, waarvoor dank. Ja, we praten over de klimaataanpak in dit tweeminutendebat en de voortgang daarvan. Wat de VVD betreft, is er één specifiek element waar het erg moeizaam gaat in Nederland als het gaat om klimaataanpak. Dat is de energietransitie. Het belang daarvan wil ik nogmaals onderstrepen. Niet alleen maar vanwege de klimaataanpak, maar juist ook vanwege bijvoorbeeld geopolitieke ontwikkelingen en de vraag van welke landen we nog afhankelijk willen zijn voor onze energievoorziening. Maar ook in het kader van de strategische autonomie en het concurrentievermogen van de economie in Europa. Ik verwijs daarvoor graag nogmaals naar het rapport van Mario Draghi van alweer bijna twee jaar geleden, waar ook heel duidelijk uit blijkt dat de energiekosten in Europa, en specifiek ook in Nederland, veel te hoog zijn dan in concurrerende economieën, en dat dat ons bedrijfsleven echt op achterstand zet. Dat leidt er niet alleen toe dat ondernemers misschien soms met de handen in het haar zitten, maar ook dat de werkgelegenheid onder druk staat. Dat is een zorg die de VVD-fractie – u weet dat van ons – al meermaals heeft uitgesproken hier in deze zaal, waar we graag vandaag kracht bij willen zetten met een statement vanuit Noord-Holland richting ook Den Haag, in lijn met wat daar twee weken geleden ook in andere regio's van Nederland is gebeurd.
- 2390 Namelijk een oproep vanuit de regio Eindhoven door het bedrijfsleven en overheden aldaar om een crisis uit te roepen. Iets wat de VVD overigens niet gewoon is om nou per se een crisis te willen uitroepen, maar in dit geval willen we het toch doen. Dat gaat namelijk om de nationale crisis netcongestie. Wij denken dat er ook in Noord-Holland heel veel kansen op dit moment verloren gaan, zowel voor verduurzaming, voor de concurrentiekracht van onze economie, maar voor ook de werkgelegenheid. Daarom willen wij een motie indienen met het volgende dictum: “Verzoeken het college zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet. Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet en op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners, zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisis aanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn, en gaan over tot de orde van de dag”. Waarvoor dank.
- 2395
- 2400
- 2405
- 2410

Motie 59-1 juni 2026

2415 Oproep nationale crisis netcongestie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerende dat:

- 2420 • *Ondernemersorganisaties, waaronder VNO-NCW Brabant Zeeland en VNO-NCW Midden, samen met regionale ondernemersverenigingen en de gemeente Eindhoven een brandbrief¹ naar het kabinet hebben gestuurd waarin zij oproepen om netcongestie per direct als nationale crisis te behandelen;*
- 2425 • *Zij aangeven dat bedrijven vastlopen doordat uitbreiding van het energienet niet mogelijk is, investeringen worden uitgesteld en verduurzaming stagneert;*
- 2430 • *Deze urgentie onderstreept wordt door recentelijke ontwikkelingen zoals het (gedeeltelijk) op slot gaan van het elektriciteitsnet in onder andere de provincie Utrecht;*
- 2430 • *Vergelijkbare problematiek van netcongestie ook in Noord-Holland acuut is, met oplopende wachtlijsten voor nieuwe of zwaardere aansluitingen en een elektriciteitsnet dat op meerdere plekken vol is.*

Overwegende dat:

- *Provinciale Staten van Noord-Holland in 2022 de klimaatcrisis hebben uitgeroepen, maar dat netcongestie ervoor zorgt dat maatregelen uit het klimaatbeleid te weinig van de grond komen;*

- 2435
- *Het uitroepen van netcongestie als nationale crisis in lijn is met eerdere oproepen van de Provinciale Staten van Noord-Holland om netcongestie voortvarend aan te pakken in het belang van economische ontwikkeling, verduurzaming en werkgelegenheid;*
 - *Netcongestie een directe rem zet op de energietransitie, de ontwikkeling van bedrijvigheid en de (brede) welvaart in Noord-Holland;*
 - *Een nationale crisisaanpak kan bijdragen aan versnelling, prioritering en betere samenwerking tussen overheden en het bedrijfsleven.*
- 2440

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet;*
 - *Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet;*
 - *Op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisisaanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn.*
- 2445

En gaan over tot de orde van de dag.

2450
Ondertekening: Bas de Wit (VVD), Emre Kanik (D66), Pieter Teeuwen (BBB) en Nicole van der Waart (GroenLinks).

2455 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Teeuwen van de BBB.

De heer **TEEUVEN** (BBB): Voorzitter, Statenleden, BBB dankt 50PLUS voor het agenderen. Wij erkennen dat de gevolgen van klimaatverandering vaak het hardst neerslaan bij mensen met de kleinste portemonnee. Maar u heeft zojuist die motie ingetrokken.

2460 Waar we naartoe willen, is dat wij wel direct invloed hebben op het op orde brengen van onze energievoorziening. Juist daar zien we een acute crisis: netcongestie. Die belemmert woningbouw, economische ontwikkeling en oplossingen voor het stikstofvraagstuk. Wat BBB betreft is de term 'crisis' dan ook volledig terecht. De urgentie hiervan wordt breed erkend, ook door gedeputeerde Gielen, getuige haar aanwezigheid op een netcongestie-werkbezoek. Daarom

2465 is BBB mede-indiener van de netcongestie-motie, die zojuist door de VVD is toegelicht.

Tijdens de commissiebehandeling klimaat en energie kwam ook de rolneming van collectieve warmte aan de orde. BBB plaatst vraagtekens bij de focus op warmtenetten voor particulieren. De financiële haalbaarheid daarvan staat onder druk, terwijl warmtenetten voor bijvoorbeeld

2470 glastuinbouw hun waarde in de praktijk al hebben bewezen. Restwarmte van datacenters biedt ook grote kansen. Energie die anders verloren gaat, kan opnieuw worden ingezet voor warmtevoorziening. Dubbel gebruik van energie: eerst in de vorm van elektra en vervolgens in een vorm van warmte. Dat is efficiënt, circulair en draagt bij aan de energiecongestie. Ik noemde al even de glastuinbouw. Die sector wordt vaak alleen gezien als energieverbruiker, terwijl ze

2475 juist een belangrijke bijdrage levert aan de stabiliteit van ons energiesysteem door flexibiliteit en voorzieningen. Dat verdient de juiste erkenning.

Voor BBB is de prioriteit helder: eerst de basis op orde. Zonder voldoende netcapaciteit blijven onze ambities op papier staan. Dank u wel.

2480

De **VOORZITTER**: Uw spreektijd zit erop. Net, net, net niet binnen de tijd.

Mevrouw Schneemann van Volt.

2485 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. Als we één ding kunnen concluderen, dan is het dat de klimaatdoelen van 2030 niet vanzelf binnen bereik komen. Het klimaatbeleid moet wat ons betreft een versnelling krijgen, want de afgelopen jaren is daar te weinig aan gedaan wat Volt betreft. Dus is het tijd voor actie. In dit debat zien we vaak de neiging om vooral te praten over waarom iets niet kan, waarom iets langer duurt of waarom we nog een keer iets moeten

2490 onderzoeken, terwijl we eigenlijk al wel de uitkomst daarvan weten. Voor Volt is dat een luxe die we ons niet meer kunnen permitteren. Daarom steunen we de voorstellen die helpen om de energietransitie daadwerkelijk vooruit te brengen. Want zolang windprojecten vastlopen door

onduidelijke regels, blijven we achter de feiten aanlopen. Dan hebben onze inwoners geen duidelijkheid, ontwikkelaars geen zekerheid en halen we onze doelen niet.

2495

Ook moeten we eerlijk zijn over de cijfers. Als het huidige maatregelenpakket onvoldoende is om de klimaatdoelen te behalen, dan moeten we bereid zijn om aanvullende maatregelen te verkennen. Niet omdat het politiek makkelijk is, maar omdat wegkijken het probleem niet oplost. Zeker inwoners moeten goed betrokken worden. Dat is vanzelfsprekend. Maar participatie mag geen synoniem worden voor dit uitstel. De klimaatcrisis wacht niet tot alle weerstand verdwenen is. Onze taak is om mensen serieus te nemen en tegelijkertijd verantwoordelijkheid te nemen voor de toekomst van Noord-Holland.

2500

Dus voor Volt is het duidelijk: minder vertragen, meer uitvoeren. We steunen dus de moties van D66 en PvdD die we mede indienen. Dank u wel.

2505

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. De provincie Noord-Holland stelt geen maatregelen voor waarmee het lukt de klimaatdoelen in 2030 te halen en geeft daarmee het doel van 55 procent CO₂-reductie feitelijk op. Maar het kan ook andersom zijn, zo dicht Micha Hamel. "Dat geldt voor zo veel van die verdomde dingen in het leven, dat het ook andersom kan zijn of had kunnen zijn." Want juist een aantal essentiële maatregelen ontbreekt in de rapportage waarmee we die doelen wel kunnen halen: een hoger waterpeil in de veenweide, krimp van het aantal dieren in de landbouw, een forse aanplant van bomen, biologische landbouw, een groter aandeel plantaardig dieet en een duurzaam vestigingsbeleid.

2510

2515

Dat, ondanks alle waarschuwingen – zoals recent nog van de Wereldgezondheidsorganisatie – klimaatverandering een catastrofale dreiging is voor de volksgezondheid, veiligheid en sociale stabiliteit. De coalitie stelt voor het rekeningresultaat van 2025 – zo'n slordige 84 miljoen – toe te voegen aan de algemene reserve om risico's te beheersen. "Het grootste risico", zo zegt De Nederlandsche Bank, "is dat van de klimaatschade." Die is enorm, in alle opzichten. De opwarming van de aarde raakt het financiële stelsel en de economie. Dus ook hier is het woord 'crisis' van toepassing en luiden wij de noodklok. "Hoe evident het is", zo dicht Micha verder, "dat we in de beste versie van de wereld zouden of hadden kunnen zitten gezien het feit dat iedereen weet wat daarvoor nodig is of was of zou zijn." Dat klopt. Iedereen weet wat daarvoor nodig is.

2520

2525

Daarom dienen wij vandaag deze motie in, samen met ChristenUnie, Volt, SP en D66, met als dictum: "Verzoeken GS een uitgebreide lijst te maken van maatregelen voor CO₂-reductie die ons ter beschikking staan en die niet zijn opgenomen in het voorgestelde maatregelenpakket bij de voortgangsrapportage van 2026. Dit uit te werken in een of meer maatregelenpakketten om de doelstellingen in 2030 wel te halen en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen." We moeten eraan werken als we geen tijd meer hebben om erover te praten. Dank u.

2530

2535

Motie 60-1 juni 2026
Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

2540

- *De Voortgangsrapportage Klimaat 2026 laat zien dat de doelstelling van 55% CO₂-eq-reductie in 2030 t.o.v. 1990 niet gehaald gaat worden;*
- *GS ook in haar brief aan PS schrijven dat de in het rapport opgenomen nieuwe maatregelen samen niet dekkend zijn om de restopgave per transitiepad in te vullen.*

Overwegende dat:

2545

- *Ee nog steeds afkoersen op een temperatuurstijging die ontwrichtend zal zijn voor het leven op aarde;*
- *Er veel klimaatmaatregelen zijn die we in Noord-Holland kunnen nemen;*
- *Verder doorschuiven van keuzes en maatregelen niet alleen leidt tot verdergaande klimaatrisico's, maar ook tot oplopende financiële risico's in verband met duurdere (herstel)maatregelen en stagnatie van de economie;*

2550

- *Verder doorschuiven van keuzes en maatregelen het halen van het doel van CO₂-vrij in 2050 verder bemoeilijkt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2555 • *Een uitgebreide lijst te maken van maatregelen voor CO₂-reductie die ons ter beschikking staan en die niet zijn opgenomen in het voorgestelde maatregelenpakket bij de voortgangsrapportage 2026;*
 - *Dit uit te werken in één of meerdere maatregelenpakketten om de doelstellingen in 2030 wél te halen;*
 - *En hiervoor een dekkingsvoorstel te doen.*
- 2560 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Emre Kanik (D66).

- 2565 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

- 2570 Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel. De provinciale klimaat- en energieverkenning, de PKEV, bespraken we een jaar geleden. Daarin stond destijds: “op deze voet gaan we onze doelen niet halen. Een nadere uitwerking van de keuzes is nodig”. GroenLinks stelde daarop met de Partij van de Arbeid, ChristenUnie en D66, een discussienota op om te benadrukken dat we door moeten. We spraken af dat er een duidelijk pakket aan maatregelen zou liggen voor alle transitiepaden in deze Voortgangsrapportage Klimaat, waar het vandaag over hebben. Gelukkig, in deze voortgangsrapportage zien we dat er inderdaad heel wat is bijgesteld op een aantal transitiepaden.
- 2575

- 2580 Maar is het genoeg? Nou, in ieder geval niet om onze doelen te behalen. Dat was toch wel de bedoeling. Dus dat maakt het best ingewikkeld. Die ingewikkeldheid is ook wel uitgedrukt in de bijgaande brief, waarbij de lastigheid, het behalen van onze CO₂-reductiedoelstellingen natuurlijk ook voor een deel is dat we vaak afhankelijk zijn van andere partijen en overheden of van omstandigheden. Zo is het ook goed om blijvende aandacht te hebben voor de netcongestie, die werkt als een enorme rem voor onder andere de verduurzaming. Daarom staat GroenLinks ook onder de motie die net door de VVD is ingebracht.
- 2585

- 2590 Daarbij merkt GroenLinks wel graag op dat de meest efficiënte wijze om minder CO₂ uit te stoten, natuurlijk is om minder te verbruiken. Daarom zijn we ook heel blij met het extra geld voor de handhaving en naleving van de energiebesparingsplicht, die is opgenomen hier in het voorstel en in de kaderbrief.

- Bij het transitiepad energie is GroenLinks ook mede-indiener van de motie van D66. Die zal zo komen. Dus daar ga ik verder niet op door. Maar wij kijken zeker ook uit naar de verdere stappen op alle transitiepaden. Dank u wel.

- 2595 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Kanik van D66.

- 2600 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, al drie jaar is Gedeputeerde Staten bezig met het vormgeven en uitvoeren van het klimaatbeleid van de provincie. Al drie jaar horen wij dat dit college zich onverminderd committeert aan de klimaatdoelstellingen van 2030. Al drie jaar komt dit college niet tot voldoende maatregelen om die doelstellingen ook daadwerkelijk te halen. Ook in deze voortgangsrapportage staan weer onvoldoende maatregelen. In de aankomende kadernota zien we er ook niet genoeg van terug. Voorzitter, ik kan niet anders dan concluderen dat in de zin “onverminderd committeren aan de klimaatdoelstellingen”, de nadruk van dit college niet op ‘committeren’ ligt, maar op ‘onverminderd’. Want, voorzitter, als het commitment aan deze doelen aan de start van deze coalitie al niet voldoende was en nu, drie jaar later, nog steeds niet, dan mag je het inderdaad ‘onverminderd’ noemen. Dat is ook de reden dat wij de motie ‘Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen’ van Partij voor de Dieren mede indienen.
- 2605

2610 Voorzitter, zoals ik in de commissie heb gezegd, D66 maakt zich grote zorgen over de staat van onze klimaat- en energie-infrastructuur. Destijds had ik drie onderwerpen uitgelicht, namelijk de industrie, landgebruik en landbouw, en energieopwek.

2615 Voorzitter, over de industrie wil ik het volgende zeggen. Wij zien ook dat de doelen voor 2030 voor hen onhaalbaar zijn als we aan overheidskant niet snel iets doen aan netcongestie. Daarom dienen wij de motie van de VVD om een nationale crisis netcongestie uit te roepen ook mede in.

2620 Op landbouw en landgebruik komen we later terug, want onze motie was technisch niet uitvoerbaar omdat het Rijk nodig is voor een systeemverandering. Er komt echter over niet al te lange tijd nieuw rijksbeleid aan, en dan zullen we deze discussie voortzetten.

2625 Voorzitter, dan tot slot wil ik nog een motie indienen over windenergie. Want onduidelijkheid over de regels om ze te mogen neerzetten zorgt voor stagnatie in nieuwe windenergieprojecten. En dat, terwijl we ze hard nodig hebben in de strijd tegen netcongestie en klimaatverandering. Daarom dient D66 de motie 'Laat de molens weer draaien' met GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren in met het volgende dictum: "Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen. En daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag". Tot zover, voorzitter.

2630 **Motie 61-1 juni 2026**
Laat de molens weer draaien

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 2635 • *De stagnatie in de uitrol van nieuwe windprojecten op land in Nederland primair wordt veroorzaakt door het ontbreken van duidelijke landelijke regels voor geluidsoverlast, slagschaduw en afstandsnormen, sinds de oude regels in 2021 door de rechter zijn vernietigd (NOS, RVO);*
- 2640 • *De politieke discussie over nieuwe normen al jaren voortsleept, terwijl windparkontwikkelaars 190 MW aan verouderde turbines moeten afbreken in de komende jaren, wat in 2026 kan leiden tot een netto afname van het windvermogen (RVO, mei 2026).*

Overwegende dat:

- 2645 • *De doelen van de Provinciale Klimaataanpak alleen haalbaar zijn als de uitrol van windenergie op land versneld wordt, maar dat de huidige onduidelijkheid investeringen en planvorming blokkeert;*
- *De afhankelijkheid van landelijke regels de provinciale handelingsspeelruimte beperkt, maar dat de provincie een eigen verantwoordelijkheid draagt voor het creëren van voorwaarden voor duurzame energieopwekking;*
- 2650 • *Snelle duidelijkheid van het Rijk essentieel is om de klimaatdoelen van 2030 te kunnen halen, en dat vertraging de betaalbaarheid en haalbaarheid van de energietransitie in gevaar brengt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2655 • *Bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen en daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2660 *Ondertekening: Emre Kanik (D66), Nicole van der Waart (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Ook uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2665 Dan ga ik naar mevrouw Buit van de ChristenUnie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, dank aan de partijen voor het aanvragen van dit tweeminutendebat. We vinden het als ChristenUnie erg belangrijk dat we er alles aan doen om de

2670 klimaatdoelen te halen. Daarom dienen we ook de motie van de Partij voor de Dieren om een maatregelenpakket te maken, die ervoor kunnen zorgen dat we deze doelen wél voor 2030 halen, ook mede in. Ook steunen we de motie van D66 over windenergie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen, PVV.

2675 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, er is geen sprake van effect van het gevoerde beleid. De titel van dit stuk is derhalve misleidend. Voortgang zit misschien in het middel, maar niet in het doel. Er is totaal geen sprake van meetbaar resultaat in de atmosfeer. Klimaatbeleid is niet gerechtvaardigd, aangezien de invloed van de mens te beperkt is om je druk over te maken. Volgens natuurkundige berekeningen in theorie maximaal 0,07 graden Celsius, wanneer de gehele mensheid per saldo geen CO2 meer zou uitstoten. Gaat niet gebeuren.

2680 Verduurzaming is een andere misleidende term. Windturbines en zonnepanelen gaan niet echt lang mee en zijn ook nauwelijks geschikt voor hergebruik. Niet duurzaam, maar alleen maar duur. Het huidige beleid is in de praktijk gericht op economische zelfdestructie middels kunstmatig hoge energieprijzen. Wij roepen partijen op om hun verantwoordelijkheid te nemen en zich te informeren voordat besluiten worden genomen, met verstrekkende gevolgen. Zoals

2685 eerder aangegeven helpen we daarbij graag. De moties kunnen we uiteraard niet steunen. Met zinloos en zelfs schadelijk beleid moeten we gewoon stoppen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Vonck, Partij van de Arbeid.

2690 De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. We bespreken vandaag de Voortgangsrapportage Klimaataanpak met de doelen van 2030. Een mooie opsomming van het college van wat we allemaal aan het doen zijn. Ook een actielijst eigenlijk van dingen die nog moeten gaan gebeuren. Helaas halen we daarmee niet helemaal de doelen die we voor ogen hebben. Daarom steunt de Partij van de Arbeid heel graag de motie van D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de

2695 Dieren 'Laat de molens weer draaien'. Een mooie aanmoediging om vooral meer regie te pakken en meer daadkracht te tonen op het gebied van windenergie.

Voor de Partij van de Arbeid valt de crisisbeleving met betrekking tot netcongestie best mee. We vinden het intussen best een sympathieke motie die hier voorligt. We vragen ons wel een beetje af hoe de VVD zover heeft kunnen komen om een kop op landelijk beleid te willen voorstellen.

2700 Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Vonck.

2705 Dan kijk ik naar gedeputeerde Gielen. Er zijn een aantal moties ingediend. Daar kunt u direct op reageren. Ja, er wordt aanstalten gemaakt. U krijgt vijf minuutjes.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2710 Statenlid **GIELEN** (GroenLinks): Voorzitter, dank. Ja, we hebben er natuurlijk in de commissie een uitgebreid debat over gevoerd. Dat is volgens mij ook mooi en goed ook dat u daar vandaag nog wat extra richting in mee wil geven. Ik denk dat het goed is om de moties langs te lopen.

Ik heb dan motie M58 van 50PLUS omtrent draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek. Deze motie zou ik willen ontraden. Wij delen volledig met 50PLUS het belang van participatie.

2715 Daar hebben we ook een aantal instrumenten voor. Nou, u heeft net de participatieverordening met elkaar besproken. Er moet daar nog over gestemd worden, maar op het moment dat dat wordt aangenomen, is dat een belangrijk kader voor ons als provincie. Binnen de Omgevingswet staan ook kaders voor participatie. Die gelden ook voor alle projecten. Niet voor niks zijn dat algemene kaders die dus toepasselijk zijn op alle projecten. De participatie vindt vervolgens dus

2720 ook plaats bij zo'n project. Dus u kunt er volledig van op aan dat vanuit projecten die voortkomen vanuit het RES-proces – waar die escalatieladder, om het zo te noemen, onderdeel van is – tot uitvoering of tot de realisatiefase komen, daar ook uiteraard participatie conform de geldende kaders vorm zal krijgen. Wij vinden het nu niet verstandig om los daarvan nog een extra participatiekader als het ware op te tuigen, want dat hebben we eigenlijk met elkaar al. Dus

2725 vandaar dat ik de motie zou willen ontraden.

2730 Dan hebben we motie M59 van de VVD over de crisis netcongestie. Ja, het is natuurlijk aan uw Staten of u iets wel of niet een crisis vindt. Dus ik neem aan dat u daar zelf ook een oordeel over velt. Ik denk dat het verstandig is, op het moment dat u besluit dat dit een crisis is, we daarbij ook de juiste Noord-Hollandse voorbeelden betrekken. Ik denk dat de urgentie bij het Rijk op dit dossier ook zeker wel aanwezig is, maar volgens mij is het mooi om daar wel de Noord-Hollandse context nog bij mee te kunnen geven. Ik denk dat het inderdaad dan vervolgens ook een gesprek binnen deze Staten zal vragen over: wat betekent dan zo'n crisis ook voor ons als Noord-Holland; en wat zullen wij daar dan ook met elkaar nog in moeten doen? Maar deze motie kan ik dus aan uw Staten laten.

2740 Dan kom ik bij motie M60 van de Partij voor de Dieren. Die zou ik willen ontraden. Dat komt eigenlijk van- U verzoekt een uitgebreide lijst te maken en dit uit te werken tot meerdere maatregelenpakketten of tot een maatregelenpakket. Ja, ik vind dat een wat lastige motie, omdat eigenlijk deze voortgangsrapportage ons maatregelenpakket, zoals wij dat als college zien op dit moment, is. We delen volledig met u dat er urgentie is op deze problematiek. Wij onderschrijven ook als college niet voor niks deze doelen. De klimaatdoelen zullen ook gehaald moeten worden. Maar ik denk dat we echt af moeten van de connotatie met elkaar dat dat volledig binnen de macht van de provincie ligt. Ook als wij als provincie- Nou ja, wij doen op dit moment eigenlijk als provincie wat we kunnen. De maatregelen die we hier voorstellen, passen binnen onze rol. Ik wil een beetje af van het idee dat er nog een hele lijst maatregelen zou zijn binnen de rol van de provincie en binnen de middelen van de provincie om die doelen ineens wel te gaan halen. Dat is echt afhankelijk van het beleid van gemeenten, van het beleid van het Rijk, van het beleid van partners, van wat de industrie zelf gaat doen. Al die factoren samen zullen ervoor moeten zorgen dat we met elkaar dat klimaatdoel halen. Deze voortgangsrapportage geeft eigenlijk aan van, hé, hier zien we als college dat we als Noord-Holland nog een stapje extra kunnen zetten. Dat doen we met dit pakket. Dus vandaar dat ik uw motie graag zou willen ontraden.

2755 Dan heb ik motie M61. Dan ga ik even naast mij kijken of we daar ook het nieuwe dictum inmiddels van hebben. Dat is het geval. Waarvoor dank. Ja, dat zie ik inderdaad. Deze motie kan ik aan uw Staten laten. Sterker nog, ik ben daar positief over. Want het is inderdaad fijn en belangrijk dat er snel nieuwe regels komen en duidelijkheid komt vanuit Den Haag. Bij de start van dit college was het idee al dat de regels snel duidelijkheid zouden geven. Dus het kan geen kwaad om daar nog verder op aan te dringen. We zullen daar ook over terugkoppelen. We zullen daar op aandringen in IPO-verband, want dat is ook de manier waarop we deze lobby op dit moment ook al voeren. Die duidelijkheid is belangrijk. Ik wil daar wel bij zeggen dat we in de tussentijd in Noord-Holland natuurlijk ook gewoon binnen de mogelijkheden die er zijn, aan de slag zijn. Maar het zou fijn zijn als het Rijk hier met beleid op komt. Dus daar kan ik positief over zijn, over motie M61. Tot zover, voorzitter.

2765 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ruim binnen de tijd. Dan gaan we dit tweeminutendebat, althans de beraadslagingen erover, afronden. Zoals u weet kunnen er na afronding geen nieuwe moties of aangepaste moties meer worden ingediend. Ik kijk nog even rond of daar behoefte aan is. Dat is niet het geval. Dan zijn de beraadslagingen over dit tweeminutendebat afgerond.

2770 *De discussie wordt gesloten.*

12.b 2-minutendebat Concept Ontwerp Omgevingsvisie.

2775 De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar agendapunt 12.b. Dan wil ik eigenlijk verzoeken aan de vicevoorzitter, de heer De Wit, om het van mij over te nemen, omdat ik over vijftien minuutjes zal moeten vertrekken voor een koninklijke verplichting en u dus alleen achterlaat. Zoals u weet, vanaf dat moment kunt u alleen nog links inspreken en rechts niet meer. Ik draag graag het voorzitterschap over aan de heer De Wit.

2780 *Voorzitter: de heer De Wit*

2785 De **VOORZITTER**: Goed, dan vervolgen wij deze vergadering met agendapunt 12.b. Dat is het aangevraagde tweeminutendebat door mevrouw Berkvens van de fractie D66, mede namens de fractie Volt, inzake het Concept-ontwerp Omgevingsvisie.

2790 De sprekers die zich voor dit punt hebben aangemeld, dat zijn de volgende collega's, namelijk mevrouw Berkvens en mevrouw Schneemann uiteraard, en daarnaast de heer Heijnen van het CDA, de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Haas van Partij voor de Dieren en de heer Van Gilse van de VVD, de heer Hartog van JA21 en mevrouw Den Boer van de BBB. En Statenlid Korzelijs, zie ik zojuist, van GroenLinks. Waarvan akte. Dan is het woord nu aan mevrouw Berkvens van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten

2795 Mevrouw **BERKVEN**S (D66): Veel dank, voorzitter. Ja, we hebben een heel goed debat gehad in de commissie over de concept omgevingsvisie. Van groot belang voor de toekomst van Noord-Holland. In dit najaar zal nog de definitieve versie onze kant op komen. Ten aanzien van prioritaire landbouwgronden waar u van weet en andere voorstellen, zullen wij even wachten op de definitieve versie hiervan. Ik wil wel graag nu met Volt en GroenLinks een motie indienen over
2800 een verkenning naar spuitvrije zones rondom drinkwaterwingebieden, zodat we hier geen tijd verliezen en uitkomsten snel kunnen worden meegenomen bij de ruimtelijke uitwerking. Want ik maak me grote zorgen over de toekomst van ons drinkwater. De motie heeft als dictum:
2805 "Verzoeken het college om een verkenning te doen naar spuitvrije zones bij drinkwaterwingebieden en waar nodig bij andere wateren waar de waterkwaliteit sterk onder druk staat, met inachtneming van de proportionaliteit en effectiviteit van de maatregel, en verzoekt het college om bepalende uitkomsten van de verkenning voor te bereiden om op te kunnen nemen in het regionale water- en bodemprogramma en indien nodig ruimte te reserveren in de Omgevingsvisie en in de Omgevingsverordening."

2810 **Motie 62-1 juni 2026**
Ruimte reserveren voor spuitvrije zones

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 2815
- *De drinkwatervoorziening van onze provincie in de toekomst onder druk staat en dat het daarom van groot belang is om drinkwaterwingebieden in te richten en goed te beschermen;*
 - *We niet op koers liggen om de KRW-doelen te halen en dat gewasbeschermingsmiddelen een van de veroorzakers zijn voor verslechterende waterkwaliteit.*

2820 *Overwegende dat:*

- *Om drinkwaterwingebieden te beschermen en de KRW-doelen binnen bereik te brengen, het onder meer van belang is om in het maatregelenpakket van het regionaal water en bodemprogramma spuitvrije zones in te stellen rondom drinkwaterwingebieden en rondom overige wateren waar de kwaliteit onder druk staat;*
 - *Dit consequenties zal hebben voor het gebruik van de grond rondom deze gebieden en er dus ook ruimte moet worden gereserveerd in de concept omgevingsvisie.*
- 2825

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de Concept Ontwerp Omgevingsvisie op te nemen dat er ruimte gereserveerd moet worden voor spuitvrije zones rondom drinkwaterwingebieden en indien nodig rondom andere wateren waar de kwaliteit onder druk staat.*
- 2830

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66), Julia Schneemann (Volt) en Peter Korzelijs (GroenLinks).

2835 Mevrouw **BERKVEN**S (D66): Dan nog een punt. We hebben het ook gehad over inzet op belangrijke economische clusters in onze provincie. Wat mij betreft hoort het cluster media en informatie daar ook bij, die vooral sterk is in het Gooi. Dit cluster is niet alleen van groot belang voor de regionale innovatie en werkgelegenheid, maar ook voor de informatievoorziening van heel Nederland. Volgens mij kon de gedeputeerde zich in het debat hier ook in vinden, maar het
2840 was niet heel expliciet. Dus daarom wil ik dit graag duidelijk krijgen met deze motie, met als dictum: "Verzoeken het college om in overleg met de regio en met relevante stakeholders het cluster media en informatie toe te voegen als belangrijk economisch cluster in de Omgevingsvisie". Dank u wel.

2845 **Motie 63-1 juni 2026**

Media en informatie als strategisch cluster Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerend dat:

- 2850
- *In de Concept Ontwerp Omgevingsvisie wordt ingezet op het verstrekken van strategische economische clusters met als insteek dat de ruimtelijke randvoorwaarden actief gecreëerd worden om bedrijven in deze clusters binnen Noord-Holland te faciliteren;*
 - *Bij het aanmerken van strategische clusters het van belang is of de economische activiteiten strategisch relevant zijn voor Nederland in Europa.*

2855 *Zijn van mening dat:*

- *De sector media en informatie een belangrijke strategisch systeemsector is die een grote rol speelt in de Nederlandse strategische onafhankelijkheid gezien de toenemende druk door buitenlandse beïnvloeding via desinformatie en nepnieuws.*

Overwegende dat:

- 2860
- *De sector media en informatie ook bijdraagt aan creativiteit, innovatie, welvaart en werkgelegenheid.*
 - *Media en informatie in het Gooi, inclusief het Mediapark in Hilversum, een belangrijk ruimtelijk cluster is waar creatie, technologie en productiecapaciteit zich op korte afstand van elkaar bevinden en elkaar versterken.*

2865 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Om, in overleg met de regio en met relevante stakeholders, het cluster media en informatie toe te voegen als strategisch economisch cluster in de in de Concept Ontwerp Omgevingsvisie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2870

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66).

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

2875 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. De Omgevingsvisie vraagt ons om keuzes te maken, want de ruimte is schaars en de ambities zijn hoog. Daarin moeten we eerlijk zijn in wat we belangrijk vinden. Daar hoort natuurlijk ook voedselzekerheid bij. Dus we gaan eind van het jaar zeker verder over praten over de prioritaire landbouwgronden.

2880 Maar een ander punt is natuurlijk ook het gezonde drinkwater, want, ja, dat hoort eigenlijk ook bij voedselzekerheid. Dat drinkwater moeten we gezond houden. Daarvoor is het belangrijk dat we onderzoeken hoe we dit zo kunnen houden en hoeveel ruimte dat eigenlijk vereist van ons. Dus daarom zijn we blij dat we met de motie van D66 mee kunnen tekenen. Dank u wel.

2885 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, dat we nu harde keuzes moeten maken in deze Omgevingsvisie, dat is al langer bekend. We weten dat we die inmiddels bekende 27 procent ruimte tekortkomen, en het is niet aannemelijk dat we die gronden er ook bij krijgen. Dus die keuzes zijn nodig om Noord-Holland vitaal en toekomstbestendig te houden. Daar ligt aan zich een mooie visie voor.

2890

Het CDA heeft in de commissie wel kritiek geuit op een aantal punten. Het loslaten van de mobiliteitseis bij woningbouw, de strenge randvoorwaarden die het moeilijk maken voor MKB en het gebrek aan ambitie om de woningbouwopgave evenredig te spreiden over de provincie zijn onder andere keuzes die wij onlogisch vinden. Wij zijn blij met de toezeggingen van GS in de commissie dat hiernaar gekeken wordt, en zien uit naar de versie die dan ook ter inzage gelegd wordt.

2895

2900 Voorzitter, wij steunen het uitgangspunt van GS om gebieden aan te wijzen waar landbouw prioriteit krijgt.

Wat betreft de motie voor de spuitvrije zones rondom drinkwatergebieden, zien wij uit naar het oordeel van GS. Tot zover. Dank u wel.

2905

De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan geef ik het woord aan de heer Nijkamp van 50PLUS.

2910

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. Ik hoor tot mijn verrassing dat ik iets ga zeggen, maar ik heb me niet aangemeld voor dit agendapunt. Dus ik laat het voorbijgaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan moeten wij dat missen. Dank daarvoor.

2915

Dan ga ik naar mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Ja, ik kan heel kort zijn. Als ik het goed begrepen heb, heeft de D66 de motie over die landbouw nog niet ingediend. Gaat u ook niet indienen? Dat lijkt me ook verstandig. De andere motie die is ingediend, steunen wij graag. Over de spuitvrije zones.

2920

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ja, dat is helder. Dan geef ik het woord aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

2925

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Dank. Ja, ik kan eigenlijk ook heel kort zijn. De motie over de spuitvrije zones zullen we steunen. Ja, dat.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Straks zijn de stemmingen niet eens meer nodig op deze manier. Ik geef het woord aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.

2930

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. We hebben inderdaad een mooi debat gehad in de commissie. We wachten met smart op reactie van GS over wat zij daarmee gaan doen. Daarom vinden we dit tweeminutendebat ook wat ongepast. We zullen wel de motie steunen, als die wordt ingebracht, over de spuitvrije zones. Verder wachten we nog even de reactie van GS af. Dank u wel.

2935

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan de heer Van Gilse van de VVD.

2940

De heer **VAN GILSE** (VVD): Dank u wel. Ook wij hebben wat moeite met het tweeminutendebat over dit onderwerp, want eind dit jaar komen we weer over dit onderwerp te spreken hier in de Staten, en dan kan het geamendeerd worden. Bovendien hebben we begin vorig jaar het proces rond de Omgevingsvisie vastgesteld en daarmee ingestemd. Ook – het werd al gezegd – wachten wij nog op de uitwerking door GS van wat er in de commissie naar voren is gebracht. We hebben voor vandaag dus ook geen moties voorbereid.

2945

Dat neemt niet weg dat de VVD zich wel zorgen maakt over bepaalde aspecten in de Omgevingsvisie, en dan met name de stapeling van randvoorwaarden voor het bedrijfsleven. We hebben deze zorgen in de commissie duidelijk geuit en rekenen erop dat Gedeputeerde Staten deze serieus nemen en verwerken in het concept. Bij onze contacten met ondernemersverenigingen horen we ook dat daar op dit onderwerp de nodige zienswijzen zullen worden ingediend. De VVD zal de verwerking hiervan nadrukkelijk meewegen in de steun voor de nieuwe Omgevingsvisie.

2950

2955

Voorzitter, dan een motie van D66 waar ik toch wat over wil zeggen, over media en creatieve industrie. Het dictum van de motie sluit volledig aan met wat ik in de commissie Ruimte daarover naar voren heb gebracht. De VVD vindt dat dit bedrijvencluster met internationale uitstraling een prominente plek verdient. Wij zijn benieuwd naar de vertaling ervan door GS in de Concept Omgevingsvisie. Wellicht dat de gedeputeerde het nu al kan aangeven. Mocht er vervolgens nog aanvulling nodig zijn in onze visie, dan zullen we graag aan het eind van het jaar een motie hierover mede indienen. Dank u wel.

2960

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ik geef het woord aan de heer Hartog van JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Wij hebben geen bijdrage, voorzitter.

- 2965 De **VOORZITTER**: Dat is duidelijk. Dan kijk ik naar mevrouw Den Boer van de BBB. Het woord is aan u.
- 2970 Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. In de commissie Ruimte van 11 mei hebben we met elkaar een mooi debat gevoerd over de Concept Omgevingsvisie. De vraag vanuit GS was om input over dit concept. Alle partijen waren aanwezig en hebben punten mee kunnen geven. De reacties vanuit GS waren zeer constructief en veel punten werden meegenomen in het gereed maken van de definitieve versie. BBB is heel tevreden met de beantwoording van GS. Dus kan zich ook aansluiten bij de VVD met, ja, dat wij ook eigenlijk dit debat niet echt heel erg nodig vonden en ook de moties niet nodig vinden.
- 2975 Daarnaast, ik had een heel stuk voorbereid over de voedselzekerheid, want daar kan D66 ons zeker op dezelfde plek vinden. Alleen, de motie die jullie hebben ingediend, wilden indienen, die ging ons wel een stukje te ver.
- 2980 Spuitvrije zones. Ja, er is naar BBB's weten gewoon wet- en regelgeving voor. Ik ben heel benieuwd hoe GS daarop reflecteren. Dank u wel.
- De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.
- 2985 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik heb lange tijd in de veronderstelling verkeerd dat je die twee minuten ook vol moet maken, maar dat hoeft gelukkig niet.
- 2990 Nee, ik ben het eens met D66 dat we een mooi debat hebben gehad. We waren ook beslist niet ontevreden over de Omgevingsvisie, het conceptontwerp daarvan. Er zitten een hele hoop punten in die goed aansluiten bij onze visie op de ruimtelijke ordening in de komende 24 jaar.
- 2995 Even wat de moties betreft. We zijn het eens dat inderdaad de media en informatiesector een strategisch-economische cluster is. We vragen ons alleen af: moeten we dit op dit moment al vastleggen of wachten we het ontwerp af en de inspraak? Maar goed, in ieder geval staan we er zeer sympathiek tegenover.
- 3000 Over de motie over de spuitvrije zones rondom drinkwatergebieden, die hebben we meeondertekend. Heel belangrijk. Dat is inderdaad, denk ik, een motie die heel urgent is en ook opgenomen moet worden in de Omgevingsvisie. Dank u wel, voorzitter.
- 3005 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel voor de beantwoording naar aanleiding van deze termijn van de Staten, waarbij in ieder geval twee moties zijn ingediend waar we graag een reactie op hebben en eventueel ook andere reflecties op het gezegde. Het woord is aan gedeputeerde Rommel.
- 3010 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ik behandel één motie en dat is over de media. De andere zal mevrouw Gielen doen.
- 3015 Er is al heel veel gezegd in de commissie. Daarbij heb ik ook aangegeven dat we het meeste meenemen in de conceptversie die ter inzage gelegd zal worden. Dus ik ga dat ook niet allemaal overdoen en herhalen.
- 3020 Over de motie die voorligt, over media en informatie, kan ik zeggen dat- Ik heb ook even het verslag erop nageslagen. Er stond ook "Naast de genoemde economische clusters zullen er nog wel meer zijn". Daar bedoelde ik die genoemd waren, wat de VVD genoemd heeft: media en informatie. Als de rest van het college het ook goed vindt, dan komt die ook in de volgende versie in ieder geval terecht. Dus daarmee is hij overbodig en zal ik hem ook ontraden.
- De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Berkvens.
- 3020 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Gaat dit van mijn tijd af? Is even de vraag.

De **VOORZITTER**: Ja, ik denk het wel.

3025 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Kan ik eruit opmaken dat dit inderdaad als belangrijk economisch cluster in het concept terecht komt, wat nu ter inzage wordt gelegd?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat klopt.

3030 De **VOORZITTER**: Mevrouw Berkvens, het woord is aan u.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als het college daarmee instemt. Maar daar doe ik mijn best voor.

3035 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Ik kijk even die kant op, maar ik denk dat ik daarmee de motie kan intrekken. Is het voldoende. Mocht het niet voldoende zijn, dan vindt u mij in november weer. Dank u wel.

Motie 63 'Media en informatie als strategisch cluster Noord-Holland' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3040 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan kijk ik naar gedeputeerde Gielen voor de reactie op de tweede ingediende motie.

3045 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dat is de motie over spuitvrije zones, ook van D66. Deze motie op dit moment zou ik willen zien als overbodig. De verkenning naar spuitvrije zones, die u eigenlijk voorstelt, die past heel goed binnen wat wij al aan het doen zijn naar aanleiding van de tussenevaluatie voor de Kaderrichtlijn Water en het onderzoek wat we daar voeren naar de proportionaliteit en effectiviteit naar maatregelen rondom gewasbeschermingsmiddelen bij grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000-gebieden, waarin we ook andere wateren
3050 zullen betrekken, mocht dat nodig zijn. Het hoort dus ook meer bij het Regionaal Water- en Bodemprogramma dan bij deze Omgevingsvisie. Op het moment dat uit dat onderzoek blijkt dat maatregelen, zoals een verbod of andere maatregelen, inderdaad proportioneel en effectief zijn, dan zullen we daarbij ook bij u terugkomen met beleidsvoorstellen. Dus daarmee geven wij al uitvoering aan wat u vraagt in de motie, en is de motie naar mijn oordeel overbodig.

3055 De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een interruptie bij mevrouw Berkvens van D66. Het woord is aan u.

Mevrouw **BERKVEN** (D66): Ja, want kan ik hieruit concluderen dat het dus ook wordt meegenomen straks in de Omgevingsvisie die bij ons voorligt aan het einde van het jaar?

3060 Gedeputeerde **GIELEN**: Nou, deze maatregelen horen zijn plek te vinden in het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Dat is een programma wat echt naar aanleiding van de Omgevingsvisie in de maak is. Maar op het moment dat we daar maatregelen voor zullen treffen, zullen we die treffen in het Regionaal Water- en Bodemprogramma, niet in de Omgevingsvisie. Dat is daar niet de plek voor. Maar die zullen dan landen in dat Regionaal Water- en Bodemprogramma.

3065

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een aanvullende vraag bij mevrouw Berkvens.

3070 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Want het heeft wel ook een ruimtelijk beslag. Dus ik begrijp nog even niet helemaal waarom het niet ook in de Omgevingsvisie moet landen.

3075 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, het programma waar ik aan refereer, is een programma onder de Omgevingsvisie. Daar kunnen we dus ook dit soort ruimtelijke maatregelen voorstellen. Op het moment dat uit dit onderzoek blijkt dat er inderdaad maatregelen nodig zijn, dan komen we bij u met beleidsvoorstellen daartoe om dat eventueel ook ruimtelijk in te passen binnen de verordening. Maar het is niet nodig om daar nu binnen de visie iets voor te wijzigen.

3080 De **VOORZITTER**: Dank voor die beantwoording vanuit het college. Daarmee ronden we ook de beraadslagingen over dit onderwerp af. Dat betekent ook dat er geen nieuwe of aangepaste moties ingediend kunnen worden. Ik kijk even de zaal rond, maar daar lijkt ook geen behoefte

aan te zijn. Dat betekent dat we dit onderwerp afronden en doorgaan naar het volgende tweeminutendebat.

De discussie wordt gesloten.

3085

12.c 2-minutendebat Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen.

3090 De **VOORZITTER**: Dat is het tweeminutendebat- Ik roep even op tot wat orde in de zaal en vooral vermindering van het geluid, waarvoor dank. Dan kunnen we verdergaan met agendapunt 12.c, het tweeminutendebat inzake het Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen. Dat is aangevraagd door de heer Mantel van JA21.

3095 Daar hebben we een aantal sprekers voor, naast de heer Mantel van JA21 zelf, namelijk Statenlid Bwefar van GroenLinks, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Jansen van D66, mevrouw Sijbenga van de BBB, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid en mevrouw Bakker van de VVD. Ik geef als eerste het woord aan de heer Mantel van JA21.

Eerste termijn Provinciale Staten

3100 De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het beheerplan Schoorlse Duinen is uitgebreid besproken in de commissie, waarvoor dank. De Schoorlse Duinen zijn voor heel veel mensen een plek om te ontspannen, te bewegen en te genieten van onze natuur. Voor fietsers, wandelaars, gezinnen, toeristen en hondenbezitters is dit een van de mooiste gebieden van Noord-Holland. En terecht. Het beheerplan voor de Schoorlse Duinen bevat ingrijpende
3105 maatregelen: boskap, grote ingrepen in het duin, fiets- en wandelpaden die mogelijk verdwijnen of verlegd worden en strengere regels voor gebruik van het gebied. Ook de zorgen van bijvoorbeeld de Fietsersbond, natuurliefhebbers en hondenbezitters zijn uitgebreid besproken. De fietsroutes die mogelijk onderstuiven en dreigen te verdwijnen, maar ook de bereikbaarheid van nood- en hulpdiensten over het verdwijnen van stukken bos die voor veel mensen ook
3110 waardevol zijn. Maar ook over regels die steeds verder gaan, zoals een brede aanlijnplicht voor honden, zonder dat duidelijk is wat dat concreet oplost.

Voorzitter, laat ik duidelijk zijn: JA21 is niet tegen natuurbeheer. Integendeel zelfs. Natuurdoelen nastreven in een natuurgebied is volstrekt valide. Maar onze fractie uit haar twijfels over de juiste
3115 balans. Om die balans te kunnen behouden tussen de beoogde natuurdoelen en het behouden van de vrijheid die mens en dier hebben om natuur te kunnen blijven beleven, dient onze fractie drie moties in.

3120 De eerste motie heeft als titel 'Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen', waarvan het dictum luidt: "Verzoeken Gedeputeerde Staten het behoud van bestaande recreatieve fiets en wandelverbindingen zoveel als mogelijk te waarborgen bij de verdere uitwerking van het beheerplan; geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande
3125 fietspaden, tenzij een volwaardig alternatief beschikbaar is; Provinciale Staten voor definitieve vaststelling van een beheerplan inzicht te geven in welke routes mogelijk geraakt worden, welke alternatieven er beschikbaar zijn en welke financiële middelen worden ingezet voor het behoud, onderhoud of eventueel verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheermaatregelen, en gaan over tot de orde van de dag".

Motie 64-1 juni 2026

3130 **Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen**

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:*

- 3135
- *Het ontwerpbeheerplan voorziet in maatregelen zoals grootschalige dynamisering, verstuivingen en aanpassing van padenstructuren;*
 - *In het beheerplan wordt erkend dat recreatief gebruik op bestaande paden grotendeels samen kan gaan met natuurdoelen;*

- De Fietzersbond in haar zienswijze aangeeft dat belangrijke fietsroutes, waaronder delen van de kustroute en regionale verbindingen, mogelijk worden bedreigd door verstuvings- en aanpassingen van infrastructuur;
- In de financiële paragraaf van het beheerplan geen expliciet budget is opgenomen voor onderhoud of behoud van recreatieve padenstructuren;
- Het college zelf heeft aangegeven dat kosten voor het verleggen van paden als gevolg van natuurbeheermaatregelen worden bekostigd vanuit middelen voor natuurbeheer.

Overwegende dat:

- De Schoorlse Duinen een belangrijk natuur- en recreatiegebied zijn voor inwoners, bezoekers en toeristen van Noord-Holland;
- Fietsen en wandelen bijdragen aan gezondheid, welzijn en recreatieve bereikbaarheid;
- Het verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheer impact heeft op bereikbaarheid, recreatief gebruik en publieke middelen;
- Draagvlak voor natuurbeheer onder druk kunnen komen te staan wanneer bestaande recreatieve routes verdwijnen en/of verslechteren.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Het behoud van bestaande recreatieve fiets- en wandelverbindingen zo veel als mogelijk te waarborgen bij de verdere uitwerking van het beheerplan;
- Geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande fietspaden, tenzij een volwaardig alternatief beschikbaar is;
- Provinciale Staten vóór definitieve vaststelling van het beheerplan inzicht te geven in:
 - Welke routes mogelijk geraakt worden;
 - Welke alternatieven er beschikbaar zijn;
 - Welke (financiële) middelen worden ingezet voor het behoud, onderhoud of eventueel verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheermaatregelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ivo Mantel (JA21).

De heer **MANTEL** (JA21): De tweede motie heeft als titel 'Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing', waarvan het dictum luidt: "Verzoeken Gedeputeerde Staten te onderzoeken of binnen ecologisch minder kwetsbare delen van de binnenduinstrand beperkte losloopzones voor honden behouden kunnen blijven; daarbij uit te gaan van een beperkte omvang van circa acht procent van het totale duingebied; en deze zones uitsluitend aan te wijzen op bestaande paden en in gebieden met een lage ecologische kwetsbaarheid en dicht bij de lintbebouwing en de bijbehorende functionele waarde voor de omwonenden met hond".

Motie 65-1 juni 2026

Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- In het ontwerpbeheerplan wordt voorgesteld de huidige seizoensgebonden aanlijnplicht voor honden uit te breiden naar een jaarronde aanlijnplicht;
- De Schoorlse Duinen worden gebruikt door recreanten, toeristen, omwonenden en hondenbezitters;
- Binnen het gebied sprake is van verschillen in ecologische kwetsbaarheid en recreatieve gebruiksdruk.

Overwegende dat:

- Bescherming van kwetsbare natuurwaarden uitgangspunt dient te zijn binnen Natura 2000-beheer;
- Draagvlak voor natuurbeheer wordt versterkt wanneer maatregelen proportioneel, uitlegbaar en gebiedsgericht zijn;
- Maatwerk en zonering kunnen bijdragen aan zowel natuurdoelen als recreatief medegebruik;
- Minder ingrijpende alternatieven onderdeel zouden kunnen zijn van een evenredige belangenafweging;

- Binnen delen van de binnenduinrand, H2 180 A Duinbossen, mogelijk ruimte bestaat voor beperkt losloopgebruik zonder significante aantasting van natuurwaarden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken of binnen ecologisch minder kwetsbare delen van de binnenduinrand beperkte losloopzones voor honden behouden kunnen blijven;
 - Daarbij uit te gaan van een beperkte omvang van circa 8% van het totale duingebied;
 - Deze zones uitsluitend aan te wijzen op bestaande paden en in gebieden met lage ecologische kwetsbaarheid en dicht bij de lintbebouwing en de bijbehorende functionele waarde voor de omwonenden met hond.
- En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ivo Mantel (JA21).

- De heer **MANTEL** (JA21): De derde motie heeft als titel 'Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen', waarvan het dictum luidt: "Verzoeken Gedeputeerde Staten bij het definitief vaststellen van het Natura 2000-beheerplan te waarborgen dat hulp- en nooddiensten het gebied onder alle omstandigheden adequaat kunnen blijven bereiken; voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen een toets uit te voeren op bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten, de gevolgen van calamiteitenbestrijding en uitvoerbaarheid binnen stikstof- en vergunningskaders; en Provinciale Staten hierover te informeren voor de definitieve vaststelling van het beheerplan".
- Dank u wel.

Motie 66-1 juni 2026

Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen

- Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
- Constaterende dat:

- Het ontwerpbeheerplan voorziet in maatregelen zoals grootschalige dynamisering, verstuivingen en aanpassing van padenstructuren;
- In het gebied sprake is van recreatief gebruik, natuurbrandrisico's en andere situaties waarin snelle inzet van hulp- en nooddiensten noodzakelijk kan zijn (zie bijlagen 1 & 2);
- Bestaande padenstructuren mede worden gebruikt voor bereikbaarheid door brandweer, ambulance, politie, terreinbeheerders en andere hulpdiensten;
- Het verleggen of opnieuw aanleggen van infrastructuur binnen Natura 2000-gebieden vergunningsplichtig kan zijn en gepaard kan gaan met aanvullende stikstofdepositie;
- Hierdoor het risico bestaat dat verdwenen of ondergestoven infrastructuur in de praktijk niet of slechts zeer moeizaam kan worden vervangen.

Overwegende dat:

- Bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten te allen tijde gegarandeerd moet blijven;
- Openbare veiligheid en calamiteitenbestrijding randvoorwaardelijk zijn bij de uitvoering van natuurbeheermaatregelen;
- Het onbedoeld verdwijnen van essentiële infrastructuur kan leiden tot risico's voor bezoekers, omwonenden én natuur;
- Het behalen van natuurdoelstellingen in gevaar kan komen als er niet adequaat kan worden gehandeld door nood- en hulpdiensten bij bijvoorbeeld natuurbranden;
- Voorafgaande zekerheid over bereikbaarheid en uitvoerbaarheid noodzakelijk is voordat bestaande infrastructuur wordt aangepast of opgeheven;
- Voorkomen moet worden dat natuurbeheermaatregelen leiden tot onomkeerbare situaties waarin noodzakelijke bereikbaarheid niet meer hersteld kan worden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij het definitief stellen van het Natura 2000-beheerplan te waarborgen dat hulp- en nooddiensten het gebied onder alle omstandigheden adequaat kunnen blijven bereiken;
- Voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen een toets uit te voeren op:
 - Bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten;
 - Gevolgen voor calamiteitenbestrijding;
 - Uitvoerbaarheid binnen stikstof- en vergunningskaders;
- Provinciale Staten hierover te informeren voor de definitieve vaststelling van het beheerplan.

En gaan over tot de orde van de dag.

3255

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan ga ik door naar de volgende spreker. Dat is Statenlid Bwefar van GroenLinks.

3260

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank, voorzitter. Net als de indieners van deze motie vinden wij het als GroenLinks natuurlijk heel belangrijk dat er een goede fietsbereikbaarheid is en recreatie in de natuur. Maar we hebben het over het beleid van PWN. Hun opdracht is niet zozeer recreatie en bereikbaarheid in stand te houden of te garanderen, maar om zorg te dragen voor ten eerste schoon en voldoende drinkwater en het zorgen voor sterke duinen voor onze zeewering en gezonde natuur. Recreatie is pas het derde aandachtspunt en moet worden ingepast waar dat mogelijk is. Het idee om het behoud van bestaande recreatieve fiets- en wandelverbindingen als expliciete randvoorwaarde op te nemen, dat gaat ons te ver. We zullen dat dan ook niet steunen.

3265

Van die andere twee moties wachten we graag af wat GS daarvan zegt.

3270

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een interruptie van de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, ik denk dat we twee dingen door elkaar halen. In eerste instantie heb ik een motie ingediend bij de aanvraag voor het tweeminutendebat. Die is zaterdag gewijzigd. Dus ik denk dat u de ongewijzigde versie nog voor u heeft.

3275

De **VOORZITTER**: Een reactie van Statenlid Bwefar.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Ik dacht dat ik het net had gelezen, maar ik zal hem nog een keer checken.

3280

De **VOORZITTER**: Mooi. Dan gaan we door naar mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

3285

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Laat ik helder zijn: de natuur in de Schoorlse Duinen gaat aantoonbaar achteruit. Daar zijn we het allemaal mee eens en over uit. Niets doen is geen optie. Herstel steunen we, maar over de uitvoering houden we natuurlijk vragen. De zienswijze van Fietsersbond Bergen hebben we ook met belangstelling gelezen. In de commissie hebben we daar inhoudelijk enigszins vragen over gesteld.

3290

Ik wil nog eens goed benadrukken dat het beheerplan zelf erkent dat de fietspaden vervallen of verplaatst kunnen worden, en dat er geen budget is om die paden vrij te houden van stuifzand. Dat is toch wel iets wat wij als 50PLUS, als we recreanten daar in het gebied willen hebben, eigenlijk een beetje zorgen baart. Er moet iets gebeuren, zodat het voor elke bezoeker daar, of het nou bezoekers met honden aangelijnd, paarden beperkt, dat dat toch onderhouden moet worden. Dus vragen we aan de gedeputeerde om toch de toegankelijkheid wat meer aandacht te geven. Bent u bereid om de hoofdpaden expliciet te borgen en de zienswijze van de gewone gebruiker toch ook wat meer aandacht te geven?

3295

Alle andere vragen zijn al voorbijgekomen. Dank u wel.

3300

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Jansen van D66.

3305

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik neem maar eens even de linkerflank van het spreekgestoelte op dit onderwerp. Voorzitter, D66 steunt de plannen voor het herstel van de Schoorlse Duinen. Dit is een van de meest bijzondere natuurgebieden van Noord-Holland, maar ook een gebied dat al langere tijd onder druk staat. Als we de natuurwaarden willen behouden voor de toekomst zijn herstelmaatregelen helaas toch noodzakelijk. In de discussie horen we zorgen over de gevolgen voor recreatief gebruik van het gebied. Die zorgen zijn zeker begrijpelijk. Maar voor D66 staat de vraag centraal wat de natuur nodig heeft in dit gebied om te kunnen herstellen. Uiteindelijk zijn de Schoorlse Duinen in de eerste plaats een natuurgebied. Dat brengt met zich mee dat natuurdoelen soms toch zwaarder moeten wegen dan bestaande gebruiksvormen. Juist door nu te investeren in herstel, zorgen we ervoor dat het gebied ook op de lange termijn aantrekkelijk en toegankelijk blijft. Zonder een gezonde natuur verliezen we immers datgene wat de Schoorlse Duinen zo ontzettend bijzonder maakt. D66 vindt het daarom

3310

3315 noodzakelijk dat we de herstelmaatregelen niet moeten beoordelen op de vraag of alles kan blijven zoals het is, maar op de vraag of ze bijdragen aan een veerkrachtig en toekomstbestendig natuurgebied. Voor ons is investeren in natuurherstel dan ook de weg vooruit voor een mooie toekomst voor de mooie Schoorlse Duinen. Dank u wel.

3320 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng ter linkerzijde.
Het woord is aan mevrouw Sijbenga van BBB.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Zal ik maar naar de rechterkant gaan? Om en om? Dank aan JA21 voor het agenderen van dit onderwerp.
3325 Voorzitter, het kernknelpunt in dit gebied is toch voornamelijk de stikstofdepositie. Hoe jammer is het dat dit landelijk probleem – het stikstofdossier – na de nu al bekende getroffen en zoals woningbouw, economie en landbouw, nu ook een probleem lijkt te worden voor recreanten en voor honden en hun bezitters.

3330 Voorzitter, 3 november jongstleden is er een amendement aangenomen in de Provinciale Staten dat recreatie daar waar mogelijk ook mogelijk moet blijven. In de commissie hebben we al gezegd: er moet wel een balans zijn tussen recreatie en natuur. Ziet de gedeputeerde mogelijkheden om de fietspaden mogelijk te houden voor de toekomst? En wat zou anders dan de eventuele compensatie kunnen zijn? En kunnen GS in dit gebied toch mogelijkheden vinden,
3335 of in het beheerplan, voor een losloopgebied of -gebieden in dit gebied? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

3340 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank, voorzitter. We vinden het belangrijk dat mensen kunnen recreëren en fietsen door de natuur, maar dat moet de natuur niet schaden. Dus daarom, als fiets- en wandelverbindingen omgelegd moeten worden, is dat volgens ons niet een probleem. GS hebben in de commissie toegezegd dat ze kijken naar alternatieve routes, en dat ze dat ook in overleg doen met partijen zoals de Fietsersbond. Dat is voor ons voldoende. Daarom zullen we de motie van JA21 niet steunen. Voor de andere moties wachten we even de beraadslagingen af.

3345 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. We steunen de uitspraken van de ChristenUnie en D66 van harte. We sluiten ons daarbij aan. Natuurherstel is voor ons natuurlijk ook erg belangrijk en
3350 volgens mij hebben we de toezegging op alternatieve routes al gekregen. We wachten graag nog even de reactie af van GS welke mogelijkheden ze daar inmiddels voor gevonden hebben.

Ook voor de andere moties wachten we de reactie van GS af, maar waarschijnlijk zullen we die niet steunen.
3355

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. JA21 heeft het over balans. Heel gek. Als we het hebben over meer balans, dan gaat het eigenlijk nooit om meer aandacht voor de natuur
3360 in het licht van toenemende recreatiedruk. Maar goed, politiek is dan ook het afwegen van vaak strijdige belangen. Hoewel iedereen het belang van goede fietspaden zal onderkennen, mijn fractie ook, gaat toch in de Schoorlse Duinen het belang van natuur en biodiversiteit voor.

3365 Dit plan, dynamisering, om te voorkomen dat het duingebied nog verder inkakt – letterlijk – dat is door veel wetenschappelijk onderzoek onderbouwd en hier vaak besproken. Het zal u ook niet verbazen dat de PvdA daar vierkant achter staat. Dat hebben we altijd uitgesproken.

3370 In de commissie heeft de gedeputeerde over de fietspaden gezegd dat de padenstructuur, de regionale padenstructuur, leidend is mochten er in de toekomst aanpassingen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld vanwege het onderstuiven van die fietsroutes. Kortgeleden heb ik er nog gefietst. Dus ik kan u vertellen dat het inderdaad gebeurt. We vinden dat een belangrijke toezegging van

GS. We zijn er daarom van overtuigd dat ook in de toekomst fietsers kunnen blijven genieten van dit prachtige natuurgebied. We zullen dus niet die motie steunen.

3375 Ook over de nood- en hulpdiensten heeft de gedeputeerde gezegd: ja, dat is voor ons ook een randvoorwaarde. Die motie vinden we dus overbodig.

3380 Tot slot de gebiedsspecifieke onderbouwing. Ja, dat klinkt natuurlijk belangrijk. Aan de andere kant, het is net alsof je naar de dokter gaat en die zegt 'je bent ziek, je hebt dit en dat en daarvoor hebben we een behandeling, namelijk zus en zo' en dat jij dan zegt 'ja, graag eerst een lichaamsspecifieke onderbouwing'. Dus dat je dan een beetje afgaat op wetenschappelijke literatuur vind ik helemaal niet gek. Bovendien, als JA21 dan pleit voor meer gebiedsspecifiek onderzoek naar de natuur, doe er dan ook graag een beetje budget bij. Dus een ongedekte motie. Wij zullen tegenstemmen. Dank u wel.

3385 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan is tot slot het woord aan mevrouw Bakker van de VVD.

3390 Mevrouw **BAKKER** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank aan JA21 voor het agenderen van dit onderwerp. In de commissie Landelijk Gebied heeft het al een uitgebreide discussie opgeleverd over het beheerplan Schoorlse Duinen.

3395 Op 3 november hebben Provinciale Staten, op initiatief van de VVD, het amendement aangenomen dat recreatie in de natuur daar waar mogelijk, mogelijk moet blijven. Toch bereiken signalen de VVD van onder andere de Fietzersbond en de ANWB dat het recreatieve netwerk bij toekomstige verstuivingen onder druk blijft staan. Kunnen Gedeputeerde Staten toezeggen dat bestaande fietsroutes ook in de toekomst behouden blijven, desnoods door verplaatsing binnen hetzelfde gebied, passend bij de natuurwaarden?

3400 Voorzitter, in de commissie bleek al dat het hondenbeleid veel mensen raakt. Waar eerst sprake was van beperkingen in delen van het gebied, namelijk delen van het binnenduin, het middenduin en het buitenduin, gaat het nu om het hele duingebied. De VVD vindt dat natuurbescherming en recreatie in balans moeten blijven. Zouden GS daarom in overleg willen treden met onder meer de gemeente Bergen, om in het beheerplan voldoende losloopruimte te behouden voor hondenbezitters? Ook voor de honden die in opleiding zijn. Dank u wel.

3410 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan heb ik in dit tweeminutendebat drie moties zien worden ingediend en daarnaast zijn een aantal zorgen geuit over toegankelijkheid van fietspaden en het hondenbeleid. Ik vraag graag aan gedeputeerde Gielen een reflectie en beantwoording daarop. Bij dezen. Het woord is aan u.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. U treft mij veel vandaag, merk ik.

3415 Dank voor de reacties en ingediende moties. Laat ik daarop reageren. Dan begin ik even bij motie M64 rondom het fiets- en wandelnetwerk.

3420 Misschien is het trouwens goed in algemeenheid om in eerste instantie te zeggen dat we natuurlijk in de commissie hier ook best een uitgebreid debat over hebben gehad, en daar ook veel gewisseld hebben over de verschillende soorten en de zorgen die er zijn. En ook richting het definitieve beheerplan daar van gedachten over gewisseld hebben. Dus ik zal het nu houden bij de moties.

3425 Motie M64 zou ik willen ontraden. Dat heeft eigenlijk een aantal redenen. Ten eerste is, als ik naar het eerste deel van uw dictum kijk, 'het zoveel als mogelijk waarborgen', 'recreatie zo veel als mogelijk waarborgen en mogelijk maken binnen Natura 2000-gebieden', dat is al onderdeel van ons beleid. Daar is een amendement over aangenomen in oktober. Dat heb ik in de commissie ook al met u gedeeld. Dat is eigenlijk een beetje een soort kompas geworden voor hoe we omgaan met recreatie binnen dat Natura 2000-gebied. Zoveel als mogelijk doen we dat, maar wel binnen de ecologische grenzen, want uiteindelijk is dat leidend.

3430

Als we dan ook kijken naar wat er hier verder vraagt, 'geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande fietspaden en voor definitieve vaststelling inzicht te geven in welke routes mogelijk geraakt worden', dan vind ik dat een lastige. Want dit Natura 2000-beheerplan is het ecologisch kader voor onze komende periode en daarin geven we eigenlijk op verschillende punten aan wat er ongeveer zou moeten gebeuren. Dus als u ook kijkt naar het ontwerp beheerplan, dan gaat het bijvoorbeeld over zoekgebieden voor kerven. Het is niet aannemelijk dat met de maatregelen die we in dit plan voorstellen, er grootschalige aanpassingen aan de bestaande fiets- en wandelpadenstructuur nodig is. Dus we gaan er niet van uit dat dat aan de orde zal zijn. Maar we kunnen het niet uitsluiten, want het zijn zoekgebieden. Het is ook natuur die zich ontwikkelt. Dat kunnen wij niet volledig sturen. Dat betekent dat ik deze motie op deze manier dus ook moet ontraden, omdat dat 'voor vaststelling inzichtelijk maken' eigenlijk niet aan de orde is. Veel van die maatregelen zijn uitwerking zo meteen van het beheerplan.

Als ik dan bij u tweede motie kom, motie M65, 'Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing', dan zou ik eigenlijk willen zeggen dat ik deze motie wat ontijdig vind. Dat heeft ermee te maken dat wij op dit moment in de beantwoording van de zienswijzen zitten. Wij werken toe vanuit dit ontwerp beheerplan naar een definitief beheerplan, waarbij we eventueel nog aanpassingen kunnen doen. Maar dat zullen we doen aan de hand ook van die Nota van Antwoord op de zienswijzen. We zijn op dit moment echt de zienswijzen nog grondig aan het bestuderen. Dus ik kan daar niet op vooruit gaan lopen of daar eventuele veranderingen echt aan de orde zouden zijn. Daarom vind ik deze motie ontijdig. Mocht u hem dus toch in willen dienen of aanhouden, dan zou ik hem willen ontraden.

Dan motie M66 over de hulpdiensten. Ik heb inderdaad al gezegd in de commissie dat het belang van de hulpdiensten ook wordt onderschreven door dit college. Maar deze motie zou ik ook willen ontraden, en dat heeft ermee te maken dat dat belang van de bereikbaarheid voor de hulpdiensten absoluut buiten kijf staat. Dat delen we ook met elkaar. Daar heeft u volgens mij ook geen motie voor nodig.

Maar wat u hier vraagt, te waarborgen dat de hulp- en nooddiensten onder alle omstandigheden adequaat het gebied kunnen bereiken, dat kunnen wij natuurlijk nooit garanderen. Het gaat om een gebied waarin de bereikbaarheid voor de hulpdiensten van groot belang is. Maar er kan van alles gebeuren in zo'n gebied wat die bereikbaarheid toch ingewikkeld maakt. Denk bijvoorbeeld aan een natuurbrand dwars over een pad heen. Dan zal er gezocht moeten worden naar alternatieve mogelijkheden. Maar ik kan niet garanderen, en dus niet waarborgen, dat dat onder alle omstandigheden zo zal blijven. Daarom zal ik deze motie ook ontraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan ronden we de beraadslagingen over dit onderwerp af. Ik proef ook geen behoefte om moties aan te passen of opnieuw in te dienen. Dus voel ik mij vrij om dit debat dan ook daarmee te sluiten en zullen wij stemmen over de moties aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dat brengt mij even op het spoorboekje van deze vergadering. We hebben nog een aantal elementen met elkaar te doorlopen. Allereerst zo het advies van het college van GS op de ingediende motie Vreemd aan de Orde van de Dag, en daarna ook de stemmingen. Waartussen ik ook een korte schorsing wil aanbieden aan de fracties, maar wel met nadruk op kort, omdat het diner ook voor ons bereid zal worden en we daar ook tijdig verwacht worden.

Voordat we naar dat deel van deze vergadering komen, wil ik eerst het college van GS de gelegenheid geven om bij hoge uitzondering een mededeling te doen in het kader van een uitspraak van een rechtbank eerder vandaag, om PS daar kort over te informeren. Daar wil ik nadrukkelijk vermelden: het gaat om informeren. Dat gaat dus vanuit één kant. Er is geen gelegenheid tot vragen of discussie vandaag in deze Statenvergadering. Het woord is aan gedeputeerde Gielen.

Gedeputeerde **GIELEN**: Dank, voorzitter. En ook dank voor de flexibiliteit om dit bij hoge uitzondering te doen. Maar ik vind het heel belangrijk om uw Staten te informeren over het feit dat er een uitspraak van de rechtbank is geweest in de zaak omtrent de vergunning voor de windturbines in de Noorder IJ-plas. Naar het oordeel van de rechtbank hebben Provinciale Staten

ten onrechte in hun afweging betrokken dat er natuurtoestemmingen zouden zijn vereist. Wij zullen deze uitspraak nu gaan bestuderen en komen daar op een later moment bij u op terug, zoals u wel zult begrijpen. Maar dan bent u bij deze wel geïnformeerd.

De **VOORZITTER**: Dank daarvoor, voor dit stukje informatievoorziening, dat ongetwijfeld op een later moment in deze Staten tot een vervolggесprek zal leiden.

13 Advies GS op motie(s) vreemd aan de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: Voor vandaag brengt dat ons bij agendapunt 13, het advies van GS op de motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Er is één motie Vreemd aan de Orde van de Dag vandaag ingediend. Namelijk door de fracties van SP en Partij voor de Dieren, te weten motie Vreemd 'Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal'. Ik denk dat ik wederom naar gedeputeerde Gielen mag kijken voor een reactie vanuit het college daarop. Bij deze aan u het woord.

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank. Ik zie dat mijn iPad een beetje bijzonder aan het doen is, maar ik denk dat het zo ook moet lukken. Ja, we hebben natuurlijk vaker met de SP gewisseld over dit onderwerp. Ik heb eerder hier ook al over gezegd dat in Het Twiske, net zoals in elk ander Natura 2000-gebied, geldt dat het natuurbelang voorop staat en dat recreatie zoveel als mogelijk, doch binnen die grenzen van ecologische waarde mogelijk is voordat er een economische activiteit in het gebied plaatsvindt. Er moet daar dus ook een vergunning voor worden aangevraagd. Dat wordt dan vervolgens ook getoetst door de omgevingsdienst of dat past binnen de grenzen en geen significante negatieve effecten heeft op het gebied. Als dat het geval is, wordt er een vergunning afgegeven. En zo niet, dan niet. Daarmee vind ik deze motie overbodig en zou ik hem dus ook willen ontraden.

De **VOORZITTER**: Dank voor dat advies. Dan kunnen fracties dat nog betrekken ter voorbereiding op de stemmingen. Dat is namelijk het volgende agendapunt, agendapunt 14. Maar voordat we daartoe komen, wil ik een kort kwartier schorsing toestaan aan de fracties om te overleggen, zodat we daarna snel de stemmingen kunnen afhandelen en naar het diner kunnen overgaan. Ik schors een kwartier.

Schorsing van 17.38 uur tot 17.58 uur.

De **VOORZITTER**: Ik wil de Statenleden vragen om hun plek weer in te nemen, zodat wij met de stemmingen kunnen aanvangen en daarna naar een niet-koud diner door kunnen gaan.

Wij wachten nog op één Statenlid en dan gaan we de stemmingen beginnen. We zouden met 55 moeten zijn vandaag. En dat is nu het geval. Welkom terug allemaal.

14 Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten

De **VOORZITTER**: We zijn ondertussen bij agendapunt 14, de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Wij starten de stemming bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Daar is er één van ingediend, namelijk motie M55, ingediend door de SP en de Partij voor de Dieren. Die heet Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal. De vraag is of er behoefte is aan een hoofdelijke stemming, aantekening of een stemverklaring. Als dat niet het geval is, dan breng ik motie M55 in stemming.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, één moment: ons scherm valt uit hier.

De **VOORZITTER**: Wij wachten nog op twee stemmen, waarbij ik- Nog één. En er was net een scherm uitgevallen. Mogelijk heeft dat invloed op de uitkomst.

Ja, kijk, daar is hij. De stemming is gesloten.

Moties Vreemd aan de Orde van de Dag

- 3550 Motie 55 'Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 55 is met 13 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, SP, 50PLUS, ChristenUnie en Fractie de Weerdt.
- 3555 *Ontwerp-Participatieverordening (voordracht 24-2026).*
- De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de amendementen behorende bij voordracht nummer acht over de Participatieverordening. Althans, het ontwerp daarvan. Wij brengen eerst het meest verstrekkende amendement in stemming. Dat is amendement nummer A9, ingediend door Forum voor Democratie: Een eerlijke drempel. En de vraag is of u daarbij hoofdelijke stemming, aantekening dan wel een stemverklaring wenst. Als dat niet het geval is, breng ik dit amendement graag in stemming. Amendement nummer A9. Ja. Ja, de stemming is gesloten.
- 3560
- Amendement 9 'Een eerlijke drempel', ingediend door Forum voor Democratie.
3565 Amendement 9 is met 5 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming amendement nummer A7, ingediend door GroenLinks en de Partij van de Arbeid. Die heet 'Participatieverordening Noord-Holland 2026'. De vraag: is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? En als dat niet zo is, breng ik amendement nummer A7 in stemming. De stemming is gesloten.
- 3570
- Amendement 7 'Participatieverordening Noord-Holland 2026', ingediend door GroenLinks, PvdA en JA21.
3575 Amendement 7 is met algemene stemmen aangenomen.
- De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming amendement nummer A8, ingediend door Volt en de Partij voor de Dieren. Het amendement heet 'Inclusieve inspraak'. De vraag is of er behoefte is aan een stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? Als dat niet het geval is, breng ik dit amendement bij deze in stemming. Dan is de stemming gesloten.
- 3580
- Amendement 8 'Inclusieve Inspraak', ingediend door Volt en Partij voor de Dieren.
Amendement 8 is met 53 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Forum voor Democratie.
3585
- De **VOORZITTER**: Dan kan ik u mededelen dat na overleg met de indieners amendement nummer A10 is ingetrokken. Dat was een amendement van de PVV en JA21. Die is ingetrokken.
- Amendement 10 'Opnemen participatieladder in ontwerp participatieverordening' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.
3590
- De **VOORZITTER**: Daarmee breng ik de voordracht zelf in stemming. Dat is voordracht nummer 8, de Ontwerp-Participatieverordening. Is daar behoefte aan een stemverklaring, hoofdelijke stemming of een aantekening? En als dat niet zo is, breng ik de voordracht in stemming.
3595
- Ik zie een hand ergens. O, sorry. Ik zei 'acht'. Ja, agendapunt 8. Het is voordracht 24. Ja. Correct. Voordracht 24, de Ontwerp-Participatieverordening. Uitermate scherp. Dan is deze voordracht, nadat de stemming gesloten is, unaniem aangenomen.
- 3600
- Voordracht Ontwerp-Participatieverordening (VD-24).
Voordracht 24-2026 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in de amendementen A7 en A8 aangebrachte wijzigingen, met algemene stemmen aangenomen.
- Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (voordracht 22-2026).
3605
- De **VOORZITTER**: Dan ga ik door naar motie nummer M56, behorende bij het agendapunt nummer 9 over 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen'. Die motie is ingediend door het CDA, JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS en heet 'Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk'. Is

- 3610 er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Zo niet, dan breng ik motie M56 nu in stemming. Ook deze stemming is gesloten.
- Motie 56 'Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk', ingediend door CDA, JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS.
- 3615 Motie 56 is met algemene stemmen aangenomen.
- De **VOORZITTER**: Dan ga ik door met de stemming over de voordracht. Nou ja, voordracht. Het initiatiefvoorstel. Nummer 22. 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen'. Wenst iemand daar een hoofdelijke stemming, aantekening, stemverklaring? Bij deze. Mevrouw Alberts van de SP.
- 3620 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Kijk, in het kader van de inclusiviteit had de SP ook graag als mede-indiener van het voorstel meegedaan. Dat is net niet gelukt. Maar we steunen het natuurlijk wel, want het is gewoon een goed voorstel. Maar het was niet zo inclusief. Sorry.
- 3625 De **VOORZITTER**: Dank voor deze toelichting – die uitlokt tot een nader gesprek rondom de borrel of het diner. Zijn er nog anderen die behoefte hebben aan een stemverklaring? Als dat niet zo is, dan breng ik nu het initiatiefvoorstel nummer 22 in stemming. Dan is de stemming gesloten.
- 3630 Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (VD-22). Voordracht 22-2026 is met 50 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- 3635 *Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (voordracht 26-2026).*
- De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming amendement nummer A11, behorende bij agendapunt 10, de Ontwerpbegroting 2027 en Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds. Is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring bij dit amendement nummer A11? Dat is niet het geval. Dan breng ik het in stemming. De stemming is gesloten.
- 3640 Amendement 11 'Zienswijze Waddenfonds', ingediend door Partij voor de Dieren. Amendement 11 is met 9 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS en Volt.
- 3645 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming motie M57, behorende bij ditzelfde agendapunt, ingediend door Partij voor de Dieren. Hetend motie 'Evaluatie Waddenfonds'. Is er behoefte aan- Ik zie een hand. Bij deze. Mevrouw Van Aesch.
- 3650 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u, voorzitter. Motie M57 trekken we terug.
- 3655 *Motie 57 'Evaluatie Waddenfonds' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- De **VOORZITTER**: Bij dezen is de motie teruggetrokken en breng ik ook niet in stemming.
- 3660 Dan zullen we wel nog stemmen over de voordracht, voordracht 26, inzake de Ontwerpbegroting 2027 en de Jaarstukken 2025 van de GR het Waddenfonds. Is er daar behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening, dan wel stemverklaring? Als dat niet zo is, breng ik de voordracht in stemming. Ja, dan is de stemming gesloten.
- 3665 Voordracht Ontwerpbegroting 2027 en Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (VD-26). Voordracht 26-2026 is met 52 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

De **VOORZITTER**: Dan herstellen we ook bij deze weer de orde in de vergaderzaal, waarvoor dank. En gaan we door naar de moties zoals ingediend bij de tweeminutendebatten die vandaag zijn gehouden.

2-minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026

De **VOORZITTER**: Dan begin ik met motie M58, ingediend door 50PLUS. De motie heet 'Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek'. De vraag is of er behoefte is aan hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat zie ik bij mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, wij zijn altijd voor participatie, maar we zijn bang dat dit wel veel uitstel en vertraging gaat opwekken.

De **VOORZITTER**: Dan zie ik mevrouw Van der Helm.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, we gaan deze motie aanhouden.

Motie 58 'Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Daarmee gaan we hem vandaag niet in stemming brengen en gaan wij door naar motie nummer M59, ingediend door de VVD, D66, BBB en GroenLinks. De motie heet 'Oproep nationale crisis netcongestie'. Is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat is niet het geval. Dat is wel het geval, zie ik, van mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Daarnet was ik te vroeg met mijn hand opsteken. Dus ik dacht: ik wacht nu eventjes. Wij gaan deze motie niet steunen, omdat er met geen woord gerept wordt over de oorzaak van de netcongestie. Misschien is juist die oorzaak wel de crisis – en de netcongestie juist niet. Dus wij steunen dit niet.

De **VOORZITTER**: Anderen voor een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik – met de rust in de zaal terug – motie M59 in stemming. De stemming is gesloten.

Motie 59 'Oproep nationale crisis netcongestie', ingediend door VVD, D66, BBB en GroenLinks. Motie 59 is met 42 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, Forum voor Democratie, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu motie M60 in stemming. Ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, Volt, SP en D66 inzake 'Maatregelenpakket om klimaatdoel 2030 te halen'. Is daar behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik de motie in stemming. Dan is de stemming gesloten.

Motie 60 'Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, Volt, SP en D66.

Motie 60 is met 13 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar motie M61, ingediend door D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren inzake-

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, wij hebben tegengestemd en u zegt dat we vóór hebben gestemd. Dus ik wil het nog even aangetekend hebben.

De **VOORZITTER**: Ik kan het niet meer op mijn scherm controleren, maar ik ga er uiteraard van uit dat u dat helemaal goed heeft gezien. Ik heb het kennelijk wel anders verwoord. Dus bij deze is dat gecorrigeerd voor het nageslacht.

Dan ga ik weer even terug naar motie M61. Die was dus ingediend door D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren. Die motie heet 'Laat de molens weer draaien'. De vraag is of er behoefte is aan een stemverklaring, hoofdelijke stemming of een aantekening? Ik zie een stemverklaring van mevrouw Engels van het CDA.

Mevrouw **ENGELS** (CDA): Wij ondersteunen deze motie van harte en we zullen GS een handje helpen om dit onder de aandacht te brengen bij onze eigen staatssecretaris, ook als de motie niet wordt aangenomen.

De **VOORZITTER**: Anderen voor een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik de motie in stemming. Dan is de stemming gesloten. De motie is aangenomen met 32 stemmen voor en 33 stemmen tegen. Er is kennelijk een fout gemaakt in de fractie van BBB. Dat zullen we corrigeren. In ieder geval is de motie aangenomen. Ik zie ook de heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): U versprak zich weer met voor en tegen.

De **VOORZITTER**: Het wordt tijd voor het diner, begrijp ik. Ik zal even aangeven hoe de uitslag van deze motie is. Er zijn namelijk 32 stemmen uitgebracht die voor hebben gestemd en 23 tegen. Daarvan is er één fout, namelijk in de fractie van de BBB. Desalniettemin is de motie aangenomen.

Motie 61 'Laat de molens weer draaien', ingediend door D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren.

Motie 61 is met 32 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

2-minutendebat Concept Ontwerp Omgevingsvisie

De **VOORZITTER**: Dan ga ik door naar motie M62, ingediend door D66 onder andere. Maar er gaat een hand omhoog. Bij deze het woord aan mevrouw Berkvens.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, voordat we gaan stemmen: ik trek hem in, want als de verkenning nu komt, kunnen we daarmee instemmen. En dan komen we later nog wel te spreken over hoe de resultaten worden geborgd. Dank u wel.

Motie 62 'Ruimte reserveren voor spuitvrije zones' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte.

Dan gaan we door naar motie nummer M63, ingediend door D66. Die was al ingetrokken. Ja. Dan kan hij er ook uit.

2-minutendebat Ontwerp Natura 2000-Beheerplan Schoorlse Duinen

De **VOORZITTER**: Dan komen we aan bij motie nummer M64, ingediend door JA21. Die heet 'Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in de Schoorlse Duinen'. De vraag is of er daar behoefte is aan een hoofdelijke stemming, een aantekening of een stemverklaring? Als dat niet het geval is, breng ik motie M64 in stemming. De stemming is gesloten.

Motie 64 'Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen', ingediend door JA21. Motie 64 is met 8 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan zie ik een hand van de heer Mantel van JA21, mogelijk over motie M65. Bij deze.

De heer **MANTEL** (JA21): Dat is correct, voorzitter. Ik wil motie M65 graag aanhouden.

Motie 65 'Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3790 De **VOORZITTER**: Dan gaan we daar niet over stemmen en dan gaan we door naar motie M66. Die motie is ingediend door JA21 en die heet 'Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen'. De vraag is of daar behoefte is aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Als dat niet het geval is, dan breng ik- Ja, het is wel het geval, zie ik. Mevrouw Schneemann van Volt.

3795 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, wij zijn natuurlijk altijd voor bereikbaarheid van de nood- en hulpdiensten, maar vertrouwen ook genoeg op het antwoord van het college en zullen dus tegenstemmen.

3800 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Als er geen andere stemverklaringen zijn, breng ik nu motie nummer M66 in stemming. Daarmee is de stemming gesloten.

3805 Motie 66 'Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen', ingediend door JA21. Motie 66 is met 5 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21 en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat we aan het eind zijn gekomen van deze gebundelde stemmingen.

3810 **15 Sluiting.**

De **VOORZITTER**: En daarmee ook aan het einde van deze vergadering. Maar niet voordat ik u allen heb gewezen op het feit dat wij een volgende Statenvergadering hebben op 29 juni. Die Statenvergadering start om 10.00 uur 's ochtends. Er is ook een uitloopvergadering, namelijk op 2 juli in de avond. Die vergadering start om 18.30 uur. Zorg dat u erbij bent.

3815 Het diner staat nu voor u klaar op de u bekende plek. Ik wil u vragen om uw kopjes en ander glaswerk, et cetera, mee te nemen en netjes op te ruimen. Goedenavond.

3820 *Sluiting om 18.16 uur.*

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

Statengriffier,

Aan

Provinciale Staten

Uw contactpersoon

mw V. Mulder

AD/STG

Bijlage: overzicht openstaande moties

Telefoonnummer 0235143001

statengriffie@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 29 juni 2026

19 juni 2026

Inleiding:

Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M41-2026	2-03-2026	Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN (BBB, VVD, PVV)	Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M11-2026	02-02-2026	Oplossing voor PAS- melders ligt in Den-Haag (JA21)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M113-2025	03-11-2025	Snel duidelijkheid over locatie 380 Kv- hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven (VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, VOLT, ChristenUnie, PvdD)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

M105-2025	03-11-2025	Versnelling van de realisatie van Toegankelijke OV-haltes (50PLUS)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M86-2025	29-09-2025	Wij eisen de nacht op (GroenLinks, PvdA, D66, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie, VVD, 50PLUS, SP)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M83-2025	07-07-2025	Klimaatadaptatie opnemen in verschillende portefeuilles (GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, Volt)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M82-2025	07-07-2025	Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie - Formuleren Tussendoelen (Volt)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M80-2025	07-07-2025	Monitoring voortgang klimaatadaptatie (GroenLinks, PvdA, Volt)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M58-2025	02-06-2025	Benut ganzenvlees in plaats van verspilling (VVD, CDA, JA21, BBB)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M31-2025	07-04-2025	Logische en coherente stiltegebieden (ChristenUnie, PvdD)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M165-2024	16-12-2024	Terugbrengen van de faunashade NU! (BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, 50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M107-2024	11-11-2024	Robuust meten en monitoren door omgevingsdienst. (PvdD, Volt, SP, JA21)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M92-2024	30-09-2024	Woonwensen van jonge Noord-Hollanders (Volt, D66, CDA, ChristenUnie)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

M75-2024	30-09-2024	Stortplaats Groenwoud (BBB, PVV, VVD, 50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M58-2024	08-07-2024	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed is en blijft belangrijk. (CDA, D66, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M47-2024	08-07-2024	Positieve houding naar motie Teunissen. (PvdD, JA21, ChristenUnie, SP, d66, 50plus, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M32-2024	13-05-2024	Eerdere sluiting kookgasfabriek 2 in maatwerkafpraak Tata Steel. (PvdD, JA21, ChristenUnie, D66)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M16-2024	04-03-2024	Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel. (GroenLinks, PvdA, VVD, PvdD, BBB, JA21, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit GS en vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M167-2023	06-11-2023	Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw. (Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M100-2023	10-07-2023	Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts (PvdD)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M79-2023	10-07-2023	IPO visie verslechteringsverbod. (D66, PvdD, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

M238-2022	21-11-2022	Regionale Veenweidestrategie (RVS) zo snel mogelijk concreet! (GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD, ChristenUnie)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M138-2022	04-7-2022	Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 29 juni 2026

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon

mw V. Mulder
AD/STG

Bijlage: overzicht openstaande moties

Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 29 juni 2026

19 juni 2026

Inleiding:

Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M41-2026	02-03-2026	Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN (BBB, VVD, PVV)	Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M11-2026	02-02-2026	Oplossing voor PAS- melders ligt in Den-Haag (JA21)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M113-2025	03-11-2025	Snel duidelijkheid over locatie 380 Kv- hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven (VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, VOLT, ChristenUnie, PvdD)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

M105-2025	03-11-2025	Versnelling van de realisatie van Toegankelijke OV-haltes (50PLUS)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M86-2025	29-09-2025	Wij eisen de nacht op (GroenLinks, PvdA, D66, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie, VVD, 50PLUS, SP)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M83-2025	07-07-2025	Klimaatadaptatie opnemen in verschillende portefeuilles (GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, Volt)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M82-2025	07-07-2025	Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie - Formuleren Tussendoelen (Volt)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M80-2025	07-07-2025	Monitoring voortgang klimaatadaptatie (GroenLinks, PvdA, Volt)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M58-2025	02-06-2025	Benut ganzenvlees in plaats van verspilling (VVD, CDA, JA21, BBB)	Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M31-2025	07-04-2025	Logische en coherente stiltegebieden (ChristenUnie, PvdD)	Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M165-2024	16-12-2024	Terugbrengen van de faunaschade NU! (BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, 50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M107-2024	11-11-2024	Robuust meten en monitoren door omgevingsdienst. (PvdD, Volt, SP, JA21)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M92-2024	30-09-2024	Woonwensen van jonge Noord-Hollanders (Volt, D66, CDA, ChristenUnie)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

M75-2024	30-09-2024	Stortplaats Groenwoud (BBB, PVV, VVD, 50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M58-2024	08-07-2024	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed is en blijft belangrijk. (CDA, D66, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M47-2024	08-07-2024	Positieve houding naar motie Teunissen. (PvdD, JA21, ChristenUnie, SP, d66, 50plus, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M32-2024	13-05-2024	Eerdere sluiting kookgasfabriek 2 in maatwerkafpraak Tata Steel. (PvdD, JA21, ChristenUnie, D66)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M16-2024	04-03-2024	Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel. (GroenLinks, PvdA, VVD, PvdD, BBB, JA21, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit GS en vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M167-2023	06-11-2023	Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw. (Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M100-2023	10-07-2023	Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts (PvdD)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M79-2023	10-07-2023	IPO visie verslechteringsverbod. (D66, PvdD, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

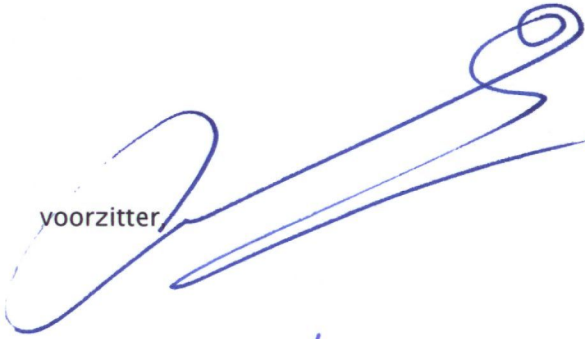
M238-2022	21-11-2022	Regionale Veenweidestrategie (RVS) zo snel mogelijk concreet! (GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD, ChristenUnie)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M138-2022	04-7-2022	Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 29 juni 2026

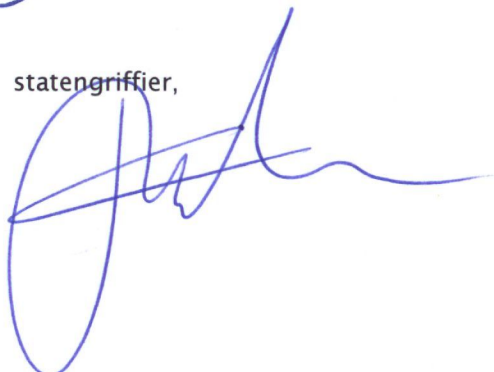
Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Lijst openstaande moties voor PS van 29 juni 2026

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, juni, september en december 2026. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd. Als er een actualisatie is gedaan, wordt dat genoteerd in de kolom "Voorstel voor PS/Presidium". De eerstvolgende actualisatie vanuit GS volgt met de PS-vergadering van 7 september 2026.

Overzicht met links naar alle openstaande moties. <i>Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.</i>			
Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M61-2026	01-06-2026	Laat de molens weer draaien (D66, GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren)	
M59-2026	01-06-2026	Oproep nationale crisis netcongestie (VVD, D66, BBB, GroenLinks)	
M56-2026	01-06-2026	Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk (CDA, JA21, VVD, BBB, D66, 50PLUS)	
M49-2026	30-03-2026	Gelijk speelveld industrie en gezondere leefomgeving (VVD, BBB)	
M48-2026	30-03-2026	Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening (D66, BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS, Partij van de Arbeid, Volt, SP)	
M42-2026	02-03-2026	Zet de lobbyagenda hoger op de circulaire ladder (PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD, Volt)	
M41-2026	02-03-2026	Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN (BBB, VVD, PVV)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M38-2026	02-03-2026	Veilige en Toegankelijke Kleedkamer (Noord-Holland) (PvdA, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie, CDA, Volt, VVD, D66, BBB)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M37-2026	02-03-2026	Verminderen regeldruk voor verenigingen (CDA, D66, PvdA, BBB, JA21, ChristenUnie)	
M33-2026	02-03-2026	Motie vreemd: Weerbaarheid havens in Noord-Holland (CDA, D66, VVD, JA21)	
M29-2026	02-02-2026	Gericht ganzenbeheer: herijking van de winterrust voor de grauwe gans op basis van pilotresultaten en dataverzameling (VVD, BBB, CDA, JA21, FvD)	
M26-2026	02-02-2026	Geen dieetbeleid en geen sturing op consumptiekeuzes (JA21)	
M11-2026	02-02-2026	Oplossing voor PAS-melders ligt in Den-Haag (JA21)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M10-2026	02-02-2026	KPI-systematiek blijft vrijwillig en niet normerend (JA21, CDA)	
M142-2025	08-12-2025	Drijvende Wetlands in Noord-Holland (Volt)	
M138-2025	08-12-2025	Monitoring digitale communicatie en kanalen (GroenLinks, Volt, PvdD, PvdA)	
M133-2025	08-12-2025	Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen (CDA, VVD, BBB, JA21)	
M126-2025	03-11-2025	Dierenwelzijn in Begroting (Partij voor de Dieren, GroenLinks)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties. <i>Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.</i>			
Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M118-2025	03-11-2025	Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland (PvdA, Volt, GroenLinks, BBB, VVD)	
M117-2025	03-11-2025	Grip op faunaschade (Volt, GroenLinks, SP, VVD, D66)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd
M114-2025	03-11-2025	Verklein achterstand CO2 reductie (Volt, ChristenUnie, PvdD)	
M113-2025	03-11-2025	Snel duidelijkheid over locatie 380 Kv-hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven (VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, VOLT, ChristenUnie, PvdD)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M109-2025	03-11-2025	Versnellen van vergunningverlening voor woningbouw (D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS)	
M105-2025	03-11-2025	Versnelling van de realisatie van Toegankelijke OV-haltes (50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M100-2025	29-09-2025	Demografische ontwikkeling bepalend voor ruimtegebruik (VVD, BBB, GroenLinks, CDA)	
M99-2025	29-09-2025	Europese toekomst in de omgevingsvisie (Volt)	
M98-2025	29-09-2025	Dieren in de omgevingsvisie (PvdD, PvdA, GroenLinks, D66)	
M96-2025	29-09-2025	Nieuwe grootschalige ontwikkelingen in drogere gebieden	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
		(PvdD, D66, GroenLinks, VVD, CDA, ChristenUnie, Volt, BBB)	
M94-2025	29-09-2025	Versterken natuurkwaliteit en biodiversiteit in de omgevingsvisie (D66, PvdD, GroenLinks, ChristenUnie, Volt, PvdA)	
M89-2025	29-09-2025	Deadline pilot PAS-melders Texel (PvdA, GroenLinks, D66, BBB, CDA)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd
M87-2025	29-09-2025	Vrouwenveiligheid in de openbare ruimte (D66, GroenLinks, PvdA, PvdD, CDA, ChristenUnie, JA21, Volt, 50PLUS, SP, FvD, VVD)	
M86-2025	29-09-2025	Wij eisen de nacht op (GroenLinks, PvdA, D66, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie, VVD, 50PLUS, SP)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M85-2025	07-07-2025	Onderzoek Vlotbrug Herijken (VVD, BBB, PvdA, CDA, 50PLUS, PVV, FvD, JA21, PvdD)	
M83-2025	07-07-2025	Klimaatadaptatie opnemen in verschillende portefeuilles (GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M82-2025	07-07-2025	Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie - Formuleren Tussendoelen (Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M80-2025	07-07-2025	Monitoring voortgang klimaatadaptatie (GroenLinks, PvdA, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M78-2025	07-07-2025	KRW doelen: Duurzaam verpachten van gronden (D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie)	
M77-2025	07-07-2025	Tussenevaluatie KRW - Integraal overzicht maatregelen (Volt)	
M75-2025	07-07-2025	Uitbreiding bollenareaal, alleen biologisch! (Partij voor de Dieren, PvdA, GroenLinks, SP, D66, ChristenUnie, Volt)	
M72-2025	30-06-2025	Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland (VVD, GroenLinks, D66, BBB, CDA, PvdA, Volt)	
M71-2025	30-06-2025	Positief rekeningresultaat inzetten voor beheersen schuldpositie Noord-Holland (CDA, D66, ChristenUnie)	
M58-2025	02-06-2025	Benut ganzenvlees in plaats van verspilling (VVD, CDA, JA21, BBB)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M52-2025	02-06-2025	Steunpunt Cultuur (D'66, CDA, PvdA, GroenLinks, PvdD, SP)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M49-2025	07-04-2025	Provincie Noord-Holland kan zo grote doelen niet halen! (D66, PvdA, GroenLinks, SP, PvdD, Volt, CU, 50PLUS, VVD)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd
M31-2025	07-04-2025	Logische en coherente stiltegebieden (ChristenUnie, PvdD)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M27-2025	10-03-2025	Actieplan Geluid 2025-2029. Effectief en Realistisch (VVD, BBB, JA21)	
M26-2025	10-03-2025	Meer beheer ten behoeve van ganzen- en faunaschade (VVD, BBB, PvdA, CDA, JA21, FvD, PVV)	
M166-2024	16-12-2024	Maximale inzet, eventueel met externen, om PAS-melders te legaliseren (CDA, BBB, VVD, 50PLUS, ChristenUnie, JA21)	
M165-2024	16-12-2024	Terugbrengen van de faunaschade NU! (BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, 50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M153-2024	16-12-2024	Waar mogelijk kernkwaliteiten compenseren (D66, PvdD, ChristenUnie)	
M152-2024	16-12-2024	Motivatie meer ruimte voor wonen, onder voorwaarden (GroenLinks, D66)	
M127-2024	11-11-2024	Weidevogels. (GroenLinks, PvdA, SP)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd

Overzicht met links naar alle openstaande moties. <i>Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.</i>			
Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M113-2024	11-11-2024	Provinciaal onderzoek naar binnenlandse dagtoeristen (CDA, BBB)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd
M108-2024	11-11-2024	Steun voor Wildopvang. (PvdD, SP, 50PLUS, GroenLinks, D66)	Er is in juni een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd
M107-2024	11-11-2024	Robuust meten en monitoren door omgevingsdienst. (PvdD, Volt, SP, JA21)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M105-2024	11-11-2024	Onderzoek naar voorkómen combinaties van bestrijdingsmiddelen. (PvdD, D66, ChristenUnie)	
M95-2024	30-09-2024	Bij de Noord-Hollandse Klimaataanpak Meetbare en concrete doelen in het vervolgproces. (D66, CDA, Volt)	
M93-2024	30-09-2024	Onderzoek waterberging (D66, GroenLinks)	
M92-2024	30-09-2024	Woonwensen van jonge Noord-Hollanders (Volt, D66, CDA, ChristenUnie)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M90-2024	30-09-2024	Verduurzaming bestaande woningvoorraad in volkshuisvestingsprogramma's. (GroenLinks, D66, PvdA, PvdD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M75-2024	30-09-2024	Stortplaats Groenwoud (BBB, PVV, VVD, 50PLUS)	Er is in juni een actualisatie vanuit commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M58-2024	08-07-2024	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed is en blijft belangrijk. (CDA, D66, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M47-2024	08-07-2024	Positieve houding naar motie Teunissen. (PvdD, JA21, ChristenUnie, SP, d66, 50plus, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: De commissie stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M32-2024	13-05-2024	Eerdere sluiting kookgasfabriek 2 in maatwerkafpraak Tata Steel. (PvdD, JA21, ChristenUnie, D66)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M17-2024	04-03-2024	Vastleggen sluiting kookgasfabriek 2 Tata Steel 2029. (BBB, VVD, GroenLinks, PvdA)	
M16-2024	04-03-2024	Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel. (GroenLinks, PvdA, VVD, PvdD, BBB, JA21, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit GS en vanuit Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 15 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties. <i>Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.</i>			
Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M9-2024	04-03-2024	Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden. (VVD, BBB)	
M202-2023	11-12-2023	Nieuw Noord-Hollands Volkslied. (CDA, GroenLinks, 50Plus, ChristenUnie)	
M167-2023	06-11-2023	Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw. (Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Ruimte bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Ruimte van 11 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M144-2023	06-11-2023	Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding. (PvdD, Volt, D66, GroenLinks)	
M100-2023	10-07-2023	Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts (PvdD)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M99-2023	10-07-2023	Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners. (PvdD)	
M79-2023	10-07-2023	IPO visie verslechteringsverbod. (D66, PvdD, Volt)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M42-2023	30-05-2023	Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen. (JA21, PvdD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie)	
M238-2022	21-11-2022	Regionale Veenweidestrategie (RVS) zo snel mogelijk concreet! (GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD, ChristenUnie)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M203-2022	14-11-2022	Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen.(PvdD, GroenLinks)	
M170-2022	19-09-2022	Haalbaarheid Planning Groen Staal. (VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21)	
M138-2022	04-7-2022	Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	Er is in juni een actualisatie vanuit Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel motie afdoen.
M61-2022	23-05-2022	Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen. (SP, D66, PvdD)	
M53-2022	23-05-2022	Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing. (PvdD, SP)	
M23-2022	07-03-2022	Zicht op verbetering leefomgeving. (D66, PvdA, GroenLinks, VVD)	
M148-2020	22-10-2020	Herooverweging Zijpe -en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 juni 2026

Onderwerp: Wijziging Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland

Bijlagen:

- Ontwerp wijzigingsbesluit Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland

1. Inleiding

Uw Staten hebben de werkgeverscommissie ingesteld en aan deze commissie de bevoegdheden voor het werkgeverschap van de ambtenaren op de statengriffie overgedragen.

De werkgeverscommissie heeft nagedacht over haar samenstelling en concludeert dat het aantal van vier leden, zoals de huidige verordening voorschrijft, te beperkt is. De werkgeverscommissie wil de Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland daarom updaten, waarbij het aantal leden wordt uitgebreid van vier naar vijf leden. Daarnaast worden enkele technische wijzigingen doorgevoerd om termen en verwijzingen te actualiseren.

De voorgestelde wijzigingen treden in werking na bekendmaking in het Provinciaal Blad en werken terug tot de datum van uw Statenvergadering.

2. Voorstel

Het Presidium adviseert Provinciale Staten om bijgaand ontwerpbesluit vast te stellen.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 41-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van het Presidium van 22 juni 2026;

Gelet op artikel 81 en 152 Provinciewet;

besluiten:

ARTIKEL I

De Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 3, eerste lid, wordt 'vier leden' vervangen door 'vijf leden'.

B

In artikel 8, eerste lid, wordt 'artikel 10, tweede lid, onder e of f, van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'artikel 5.1, tweede lid, onder e of f, van de Wet open overheid'.

C

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid';
2. In het derde lid wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid'.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 29 juni 2026.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 juni 2026

Onderwerp: Wijziging Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Ontwerp wijzigingsbesluit Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland

1. Inleiding

Uw Staten hebben de werkgeverscommissie ingesteld en aan deze commissie de bevoegdheden voor het werkgeverschap van de ambtenaren op de statengriffie overgedragen.

De werkgeverscommissie heeft nagedacht over haar samenstelling en concludeert dat het aantal van vier leden, zoals de huidige verordening voorschrijft, te beperkt is. De werkgeverscommissie wil de Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland daarom updaten, waarbij het aantal leden wordt uitgebreid van vier naar vijf leden. Daarnaast worden enkele technische wijzigingen doorgevoerd om termen en verwijzingen te actualiseren.

De voorgestelde wijzigingen treden in werking na bekendmaking in het Provinciaal Blad en werken terug tot de datum van uw Statenvergadering.

2. Voorstel

Het Presidium adviseert Provinciale Staten om bijgaand ontwerpbesluit vast te stellen.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Besluit

Nr. 41-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van het Presidium van 22 juni 2026;

Gelet op artikel 81 en 152 Provinciewet;

besluiten:

ARTIKEL I

De Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 3, eerste lid, wordt 'vier leden' vervangen door 'vijf leden'.

B

In artikel 8, eerste lid, wordt 'artikel 10, tweede lid, onder e of f, van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'artikel 5.1, tweede lid, onder e of f, van de Wet open overheid'.

C

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid';
2. In het derde lid wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'artikel 5.1 en 5.2 van de Wet open overheid'.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 29 juni 2026.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 juni 2026

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit.

1. Inleiding.

PS kennen, met toepassing van artikel 81 van de Provinciewet, een werkgeverscommissie. Hieraan ten grondslag ligt de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland. De werkgeverscommissie geeft invulling aan de werkgeversrol van uw Staten jegens de griffier en de overige functionarissen op de griffie.

Op dit moment bestaat de werkgeverscommissie uit Dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. H.S. Mulder (D66), mw. F. Oulad Hadj (PvdA) en mw. Y. Buit (ChristenUnie). Er is voorgesteld om de werkgeverscommissie uit te breiden van vier naar vijf leden. Er is een vacature voor een vijfde lid.

2. Toelichting.

Op grond van de artikelen 104 en 104e van de Provinciewet zijn uw Staten de werkgever van de Statengriffier en de overige functionarissen van de Statengriffie. Het werkgeverschap van uw Staten vertaalt zich in de bevoegdheid tot het vaststellen en wijzigen van rechtspositionele (uitvoerings)regelingen en in de bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten en overige besluiten. De bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten is gedelegeerd aan de werkgeverscommissie. Ten aanzien van bevoegdheden die voorbehouden blijven aan uw Staten functioneert de werkgeverscommissie als adviescommissie jegens uw Staten.

3. Voordracht.

Het presidium heeft op 22 juni 2026 gesproken over de invulling van de werkgeverscommissie en draagt de volgende kandidaat uit Provinciale Staten ter benoeming voor:
de heer N.A.L. Roosendaal

4. Financiering en communicatie.

Met de benoeming van vijf leden door uw Staten zijn geen kosten gemoeid.

5. Proces en procedure.

De benoeming van het lid geldt voor de Statenperiode 2023-2027.

6. Voorstel.

Het presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 42-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie;

gelezen de voordracht van het Presidium van 22 juni 2026;

gelet op de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland;

besluiten:

het Statenlid de heer N.A.L. Roosendaal te benoemen als lid van de werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 juni 2026

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit.

1. Inleiding.

PS kennen, met toepassing van artikel 81 van de Provinciewet, een werkgeverscommissie. Hieraan ten grondslag ligt de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland. De werkgeverscommissie geeft invulling aan de werkgeversrol van uw Staten jegens de griffier en de overige functionarissen op de griffie.

Op dit moment bestaat de werkgeverscommissie uit Dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. H.S. Mulder (D66), mw. F. Oulad Hadj (PvdA) en mw. Y. Buit (ChristenUnie). Er is voorgesteld om de werkgeverscommissie uit te breiden van vier naar vijf leden. Er is een vacature voor een vijfde lid.

2. Toelichting.

Op grond van de artikelen 104 en 104e van de Provinciewet zijn uw Staten de werkgever van de Statengriffier en de overige functionarissen van de Statengriffie. Het werkgeverschap van uw Staten vertaalt zich in de bevoegdheid tot het vaststellen en wijzigen van rechtspositionele (uitvoerings)regelingen en in de bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten en overige besluiten. De bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten is gedelegeerd aan de werkgeverscommissie. Ten aanzien van bevoegdheden die voorbehouden blijven aan uw Staten functioneert de werkgeverscommissie als adviescommissie jegens uw Staten.

3. Voordracht.

Het presidium heeft op 22 juni 2026 gesproken over de invulling van de werkgeverscommissie en draagt de volgende kandidaat uit Provinciale Staten ter benoeming voor:
de heer N.A.L. Roosendaal

4. Financiering en communicatie.

Met de benoeming van vijf leden door uw Staten zijn geen kosten gemoeid.

5. Proces en procedure.

De benoeming van het lid geldt voor de Statenperiode 2023-2027.

6. Voorstel.

Het presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Besluit

Nr. 42-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;**Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie;**

gelezen de voordracht van het Presidium van 22 juni 2026;

gelet op de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland;

besluiten:

het Statenlid de heer N.A.L. Roosendaal te benoemen als lid van de werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 juni 2026

Onderwerp: **benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving**

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen: ontwerpbesluit

1. Inleiding

Conform artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' worden de commissievoorzitters en hun plaatsvervangers op voorstel van het presidium door Provinciale Staten uit hun midden benoemd.

2. Toelichting

De commissievoorzitter is belast met het leiden van de vergadering, het handhaven van de orde, het opstellen van de concept-agenda voor de commissievergadering en het (doen) naleven van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' (artikel 62, lid 3).

Onder voorzitterschap van de 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten vormen de commissievoorzitters en plaatsvervangend commissievoorzitters tevens de Agendacommissie van PS.

3. Voordracht

Er is een vacature ontstaan voor het plaatsvervangend voorzitterschap van de Statencommissie Leefomgeving. Het Presidium heeft op 22 juni 2026 gesproken over de vacature en draagt het volgende lid ter benoeming voor: mevrouw G.W. de Boer

4. Proces en procedure

De zittingsperiode van een commissievoorzitter en zijn plaatsvervanger eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 43-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 22 juni 2026;

gelet op artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015,

besluiten:

voor de resterende Statenperiode 2023-2027 het Statenlid mevrouw G.W. de Boer te benoemen als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 22 juni 2026

Onderwerp: **benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving**

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen: ontwerpbesluit

1. Inleiding

Conform artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' worden de commissievoorzitters en hun plaatsvervangers op voorstel van het presidium door Provinciale Staten uit hun midden benoemd.

2. Toelichting

De commissievoorzitter is belast met het leiden van de vergadering, het handhaven van de orde, het opstellen van de concept-agenda voor de commissievergadering en het (doen) naleven van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' (artikel 62, lid 3).

Onder voorzitterschap van de 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten vormen de commissievoorzitters en plaatsvervangend commissievoorzitters tevens de Agendacommissie van PS.

3. Voordracht

Er is een vacature ontstaan voor het plaatsvervangend voorzitterschap van de Statencommissie Leefomgeving. Het Presidium heeft op 22 juni 2026 gesproken over de vacature en draagt het volgende lid ter benoeming voor: mevrouw G.W. de Boer

4. Proces en procedure

De zittingsperiode van een commissievoorzitter en zijn plaatsvervanger eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Besluit

Nr. 43-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 22 juni 2026;

gelet op artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015,

besluiten:

voor de resterende Statenperiode 2023-2027 het Statenlid mevrouw G.W. de Boer te benoemen als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Leefomgeving.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W. Sprengers

BEL/OMK

Telefoonnummer +31235145605

wim.sprengers@noord-holland.nl

1 | 1

Verzenddatum

**Betreft: zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk
Orgaan Hollandse Waterlinies**

13 MEI 2026

Kenmerk

OMK260512WS1

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit (met bijlagen) over de zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

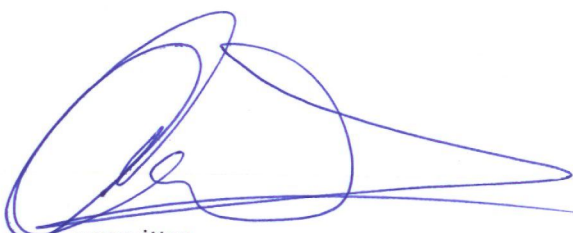
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

4 bijlage(n)

voorzitter
E.A.S. Rommel

1. Statenvoordracht en ontwerpbesluit;
2. Ontwerp begroting Hollandse Waterlinies 2027;
3. Kadernota Hollandse Waterlinies 2027;
4. Voorlopige jaarrekening Hollandse Waterlinies 2025.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Kenmerk: BEL/OMK

Bijlagen:

1. Ontwerpbegroting 2027
2. Kadernota 2027
3. Jaarrekening 2025

1. Inleiding

Sinds 2021 zijn de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie verenigd in UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De provincie Noord-Holland is deelnemer in het gemeenschappelijk orgaan (GO), dat verantwoordelijk is voor het behoud en de bescherming van dit bijzondere erfgoed. Daarnaast zijn provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant deelnemer.

Het GO Hollandse Waterlinies heeft op 21 april de Jaarrekening 2025 ter kennisgeving en de ontwerpbegroting 2027 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 15 van de gemeenschappelijke regeling GO Hollandse Waterlinies is Provinciale Staten (PS) bevoegd deze zienswijze in te dienen. Eventuele zienswijzen dienen voor 14 juli aan het GO te zijn verzonden.

2. Kadernota 2027 en Jaarrekening 2025

De kadernota 2027 bevat de financiële en beleidskaders voor de komende jaren. Deze kaders wijzigen niet veel. In 2028 zal gekeken worden of de bijdragen van de Provincies voldoende zijn om de kosten te dekken.

Het resultaat uit de jaarrekening 2025 valt in totaal € 126.221 hoger uit dan oorspronkelijk begroot. Dit komt mede door het vertrek van de bureaussecretaris en het doorschuiven van een aantal werkzaamheden naar 2026. Daarnaast is er sprake van onderbesteding omdat bepaalde producten door het sitebureau zelf zijn opgesteld in plaats van uit te besteden.

3. Ontwerpbegroting 2027

In 2027 zullen de basistaken worden voortgezet. Dit betreft het zorgdragen voor behoud van de uitzonderlijke universele waarde van het werelderfgoed, en het communiceren over de waarde van dit werelderfgoed. Bij de taken horen ook diverse rapportageverplichtingen richting UNESCO.

Het totaaloverzicht van de financiën van GO Hollandse Waterlinies is samengevat als volgt weer te geven:

De bijdragen en de kosten in 2027 zijn in evenwicht. Door het bestuur van het GO Hollandse Waterlinies is afgesproken dat vanuit de algemene reserve een aanvullende 'vergoeding provincie' wordt gedaan om de kosten te dekken, stand van de algemene reserve per 1-1-2027 is naar verwachting € 622.213. Voor 2027 is die vergoeding € 70.000. Hiermee komen de totale baten voor 2027 uit op € 1.070.000. De totale lasten zijn € 1.070.000. De verwachte stand van de reserve op 31-12-2026 zal € 516.46 zijn.

Om de kosten van het Gemeenschappelijk Orgaan te kunnen betalen, dragen de vier provincies jaarlijks bij elkaar € 1.000.000, - bij. Dit sluit aan bij de raming die werd genoemd in Statenvoordracht 25-2020 betreffende de beoogde oprichting van GO Hollandse Waterlinies en sluit tevens aan op de ervaring met de jarenlange voorafgaande samenwerking van de vier betrokken provincies.

In de Bijdrageverordening Hollandse Waterlinies 2022 (art. 3) is bepaald dat de hoogte van de bijdragen van de provincies wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar, waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies de onderstaande verdeling in acht wordt genomen:

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

De bijdrage van de provincie Noord-Brabant is lager, omdat slechts een klein deel van de Hollandse Waterlinies binnen deze provincie valt.

Aangezien in de ontwerpbegroting 2027 een totale jaarlijkse bijdrage van de provincies van € 1.000.000,- is opgenomen, dient de provincie Noord-Holland een jaarlijkse bijdrage van € 300.000,- te betalen.

4. Zienswijze

De ontwerpbegroting 2027 roept geen vragen op. Het advies luidt daarom om geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027.

5. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Niet van toepassing

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Niet van toepassing

4. Proces en procedure

Na ontvangst van de zienswijzen verstuurt het Gemeenschappelijk Orgaan de ontwerpbegroting ter goedkeuring aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 30-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 15 van de gemeenschappelijke regeling.

besluiten:

1. kennis te nemen van de Kadernota 2027 en de Jaarrekening 2025 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies;
2. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: zienswijze ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Kenmerk: BEL/OMK

Bijlagen:

1. Ontwerpbegroting 2027
2. Kadernota 2027
3. Jaarrekening 2025

1. Inleiding

Sinds 2021 zijn de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie verenigd in UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De provincie Noord-Holland is deelnemer in het gemeenschappelijk orgaan (GO), dat verantwoordelijk is voor het behoud en de bescherming van dit bijzondere erfgoed. Daarnaast zijn provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant deelnemer.

Het GO Hollandse Waterlinies heeft op 21 april de Jaarrekening 2025 ter kennisgeving en de ontwerpbegroting 2027 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 15 van de gemeenschappelijke regeling GO Hollandse Waterlinies is Provinciale Staten (PS) bevoegd deze zienswijze in te dienen. Eventuele zienswijzen dienen voor 14 juli aan het GO te zijn verzonden.

2. Kadernota 2027 en Jaarrekening 2025

De kadernota 2027 bevat de financiële en beleidskaders voor de komende jaren. Deze kaders wijzigen niet veel. In 2028 zal gekeken worden of de bijdragen van de Provincies voldoende zijn om de kosten te dekken.

Het resultaat uit de jaarrekening 2025 valt in totaal € 126.221 hoger uit dan oorspronkelijk begroot. Dit komt mede door het vertrek van de bureausecretaris en het doorschuiven van een aantal werkzaamheden naar 2026. Daarnaast is er sprake van onderbesteding omdat bepaalde producten door het sitebureau zelf zijn opgesteld in plaats van uit te besteden.

3. Ontwerpbegroting 2027

In 2027 zullen de basistaken worden voortgezet. Dit betreft het zorgdragen voor behoud van de uitzonderlijke universele waarde van het werelderfgoed, en het communiceren over de waarde van dit werelderfgoed. Bij de taken horen ook diverse rapportageverplichtingen richting UNESCO.

Het totaaloverzicht van de financiën van GO Hollandse Waterlinies is samengevat als volgt weer te geven:

De bijdragen en de kosten in 2027 zijn in evenwicht. Door het bestuur van het GO Hollandse Waterlinies is afgesproken dat vanuit de algemene reserve een aanvullende 'vergoeding provincie' wordt gedaan om de kosten te dekken, stand van de algemene reserve per 1-1-2027 is naar verwachting € 622.213. Voor 2027 is die vergoeding € 70.000. Hiermee komen de totale baten voor 2027 uit op € 1.070.000. De totale lasten zijn € 1.070.000. De verwachte stand van de reserve op 31-12-2026 zal € 516.46 zijn.

Om de kosten van het Gemeenschappelijk Orgaan te kunnen betalen, dragen de vier provincies jaarlijks bij elkaar € 1.000.000, - bij. Dit sluit aan bij de raming die werd genoemd in Statenvoordracht 25-2020 betreffende de beoogde oprichting van GO Hollandse Waterlinies en sluit tevens aan op de ervaring met de jarenlange voorafgaande samenwerking van de vier betrokken provincies.

In de Bijdrageverordening Hollandse Waterlinies 2022 (art. 3) is bepaald dat de hoogte van de bijdragen van de provincies wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar, waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies de onderstaande verdeling in acht wordt genomen:

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

De bijdrage van de provincie Noord-Brabant is lager, omdat slechts een klein deel van de Hollandse Waterlinies binnen deze provincie valt.

Aangezien in de ontwerpbegroting 2027 een totale jaarlijkse bijdrage van de provincies van € 1.000.000,- is opgenomen, dient de provincie Noord-Holland een jaarlijkse bijdrage van € 300.000,- te betalen.

4. Zienswijze

De ontwerpbegroting 2027 roept geen vragen op. Het advies luidt daarom om geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027.

5. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Niet van toepassing

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Niet van toepassing

4. Proces en procedure

Na ontvangst van de zienswijzen verstuurt het Gemeenschappelijk Orgaan de ontwerpbegroting ter goedkeuring aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 30-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 15 van de gemeenschappelijke regeling.

besluiten:

1. kennis te nemen van de Kadernota 2027 en de Jaarrekening 2025 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies;
2. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

**HOLLANDSE
WATERLINIES**

UNESCO WERELDERFGOED

Voorlopige Jaarrekening en jaarverslag 2025

Versie voor het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur
d.d. 16 april 2026

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van de provincies Utrecht, Gelderland, Noord-Holland en Noord-Brabant.

De jaarstukken 2025 samengevat	3
Besluitvorming over de jaarstukken 2025	5

Jaarverslag: de programmaverantwoording

We brengen in beeld wat HWL bereikt heeft en welke baten en kosten dit met zich meebracht.

Programma 1 - Beschermen & Uitdragen Hollandse Waterlinies	6
Programma 2 - Algemene baten en lasten	9

Programma

Jaarverslag: de paragrafen

In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de jaarstukken over de thema's die voor GO HWL relevant zijn.

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing	11
Paragraaf 2 - Bedrijfsvoering	14
Paragraaf 3 - Financiën	15

Paragrafen

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.

1. Overzicht van baten en lasten	17
2. Balans per 31 december 2025	18
3. Rechtmatigheidsverantwoording	19

Financiën

Bijlagen	
1. Controleverklaring	20

De jaarstukken 2025 samengevat

Samenvattende terugblik op 2025

Jaarverslag

Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijke orgaan Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (GO) opgericht. Het jaar 2025 is het derde volle jaar van dit orgaan.

Het beschermen en uitdragen van de 'unieke en onvervangbare universele waarde' van ons wereld-erfgoed zijn twee essentiële taken. Het sitebureau kent daarom twee werkgroepen: "Bescherming" en "Uitdragen". Het doel van de werkgroep bescherming is om van elkaar te leren en kennis te delen over voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen. De werkgroep met medewerkers van de provincies en sitebureau komt maandelijks bijeen om casussen en ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar te bespreken. Thema's die het afgelopen jaar aan bod kwamen, waren o.a. de vraagstukken op het gebied van de energietransitie

Het Kwaliteitsteam vergaderde in 2025 4 keer. Het Kwaliteitsteam besprak diverse casussen en bracht 2 adviezen uit aan het GO. Er is onder andere gesproken over zonne-energie op en rondom forten. De Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving mw. J. de Jonge is opgevolgd door dhr. N. van Dooren die daarmee de deelname van het College van Rijksadviseurs aan het Kwaliteitsteam continueert.

In 2025 is het GO met het Rijk gestart met het ontwikkelen van een Ruimtelijk Perspectief voor het gebied Hollandse Waterlinies. Deze gaat over het behoud van het werelderfgoed én de passende ontwikkelingen daarin. Een waarmee we keuzes kunnen verduidelijken en onderbouwen aan bestuurders en UNESCO/ ICOMOS. De linieprovincies en Rijk hebben deze samenwerking opgenomen in de Ruimtelijke arrangementen. Het Rijk heeft dit vermeld in de ontwerp-Nota Ruimte.

De afstemming en samenwerking tussen de provincies en sitebureau voor het uitdragen vindt plaats in werkgroep Uitdragen. De werkgroep Uitdragen komt maandelijks bijeen om af te stemmen over het uitdragen van het verhaal van de Hollandse Waterlinies. In 2025 is het project informatie borden afgerond. Ook zijn er op verschillende forten informatiepunten in de huisstijl van de Hollandse Waterlinies geopend. En op de website zijn in 2025 veel verdiepende verhalen toegevoegd. Stichting Forten Nederland (voorheen: Liniebreed Ondernemen) verzorgde onze publiekscommunicatie door het maken en verspreiden van brochures, routeboekjes en het Fort Magazine. Ook organiseert de stichting twee liniebrede evenementen in april en in september. Daarnaast is de stichting de linking-pin naar de vrijwilligers op de forten.

In 2025 organiseerden we de tweede werkconferentie Hollandse Waterlinies. Honderdvijftig professionals kwamen erop af. Deze bijeenkomst werd zeer gewaardeerd.

Kennisdelen is van belang om het verhaal van de Hollandse Waterlinies door te geven aan volgende generaties. Het Kenniscentrum Waterlinies (KCW) was tot eind 2024 verantwoordelijk voor het borgen en ontsluiten van deze kennis. In 2025 heeft het sitebureau een nieuwe kennispartner gevonden in St. Menno van Coehoorn. Met het Utrechts Archief en St. Menno van Coehoorn is alle fysieke en digitale kennis uitgezocht op de historische waarde en ondergebracht in de daartoe geëigende archieven.

Financieel verslag

In de GO-vergadering van 2 april 2025 stelde het bestuur de begroting 2025 bij van € 1,02 mln. naar € 1,09 mln. De jaarrekening valt 123 duizend euro lager uit nl. € 0,96 mln. Voor het Sitebureau is de onderbesteding van 43 duizend euro te verklaren door het tussentijdse vertrek van een medewerker en de deeltijd-uitleen van een ander. Een andere grote onderbesteding van 107 duizend euro is te vinden bij Bescherming. Enerzijds is dit ontstaan door producten niet uit te besteden maar zelf ter hand te nemen. Anderzijds gaat het om producten waarvoor de voorbereiding van de uitvoering meer tijd vroeg, en waarvan de uitvoering in 2026 gaat plaatsvinden. Een overbesteding van 19 duizend bij Communicatie komt door de onvoorziene doorbelasting van de BTW op de subsidie aan Fort NL. Een deel van deze k€ 40 is binnen deze begrotingspost opgevangen door bepaalde werkzaamheden niet uit te voeren.

Kerncijfers 2025

Baten en lasten (in €)	Begroot 2025	Realisatie 2025
<i>Opbrengsten</i>		
Bijdragen provincies	1.087.000	1.083.000
<i>Kosten</i>		
Sitebureau	502.500	459.483
UNESCO	7.500	0
Siteholderschap	5.000	18.270
Accountant	20.000	25.000
Communicatie	310.000	329.490
Kennis & educatie	37.500	21.086
Bescherming	145.000	37.580
Netwerken	60.000	65.870
<i>Totaal lasten</i>	<i>1.087.500</i>	<i>956.779</i>
Saldo van baten en lasten	- € 500	€ 126.221

Besluitvorming over de Jaarstukken 2025

Febr./maart 2025 Ambtelijke voorbereiding

16 april 2025

Behandeling concept jaarstukken door het GO

10 juli 2025

Vaststelling jaarstukken door het GO

BEVINDING:

Het Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grenzen.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 126.221 positief.

Het overschot is in de balans opgenomen onder het eigen vermogen als 'Nog te bestemmen resultaat'.

Voorstel met betrekking tot de vaststelling en resultaatbestemming

Het Bestuur van het gemeenschappelijke orgaan Hollandse Waterlinies tot vaststelling van de jaarstukken 2025,

BESLUIT:

1. De programmarekening 2025 vast te stellen conform voorliggend ontwerp.
2. Het positieve saldo over 2025 ter grootte van € 126.221 zoals opgenomen in deze jaarrekening in de balans op het eigen vermogen bij te tellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Bestuur van het GO HWL op 10 juli 2026.

De secretaris,

De voorzitter,

PM

Peter Drenth

Algemene toelichting bij het programma

Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht door de provincies Utrecht, Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland.

In het samenwerkingsverband met de vier provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven door het goede beheer en passende bescherming. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten. Ook zorgt de Siteholder dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen zodanig dat het voor iedereen duidelijk is waarom de Hollandse Waterlinies uniek en onvervangbaar Werelderfgoed is.

De Siteholder coördineert en faciliteert niet alleen de samenwerking van de provincies aan de uitvoering en bescherming. Ook vertegenwoordigt het GO de vier provincies in de contacten met het Rijk, UNESCO en de Stichting Werelderfgoed. Vanuit deze verantwoordelijkheid draagt het GO zorg voor de periodieke rapportages aan UNESCO en beantwoording van vragen van deze organisatie.

Kenmerkend aan het GO is dat zij geen rechtspersoon is en daarom niet zelfstandig kan deelnemen aan het (privaatrechtelijk) rechtsverkeer. Dat betekent dat het GO 'gehost' moet worden door één van de voornoemde deelnemers ten behoeve van contracten, personeel en uitgaven. In dit geval vervult de provincie Utrecht de functie van host, ook wel centrumprovincie genoemd en vertegenwoordigt de provincie Utrecht het GO in het maatschappelijk verkeer. Het GO maakt gebruik van de rechtspersoonlijkheid van de provincie Utrecht, voor zover nodig voor de uitvoering van de door het GO genomen besluiten in het (privaatrechtelijke) rechtsverkeer.

Doordat het GO geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan zij ook geen eigen personeel hebben. De ambtelijke organisatie van het GO is als gevolg daarvan bij de provincie Utrecht belegd. De provincie Utrecht regelt, op voorstel van het GO, voorwaarden voor de inzet van het personeel, voor welke taken en tegen welke kosten dit gedaan kan worden. De afspraken omtrent de ondersteuning door de centrumprovincie Utrecht zijn verankerd in een dienstverleningsovereenkomst, het 'besluit ambtelijke ondersteuning' en 'het besluit ambtelijke gremia'.

De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor ambtelijke ondersteuning van het GO siteholderschap Hollandse Waterlinies. Daarvoor is het sitebureau opgericht dat het GO ondersteunt bij alle werkzaamheden die op het GO afkomen. De taken van het GO en sitebureau zijn volgens de GR Hollandse Waterlinies:

- a. afstemming en communicatie;
- b. het stimuleren en controleren van de bescherming;
- c. het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
- d. de verantwoording naar het Rijk;
- e. het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;
- f. het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen;
- g. het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën;
- h. het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;
- i. het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
- j. draagvlak, kennisverspreiding en promotie;
- k. zijn eerste aanspreekpunt.

Bescherming

Een belangrijke voorwaarde om UNESCO Werelderfgoed te zijn is dat het erfgoed goed beschermd is. De Hollandse Waterlinies zijn momenteel goed beschermd door Nederlandse wet- en regelgeving, onder meer via de Omgevingswet, die via het Bkl zijn doorvertaald naar de provinciale Omgevingsverordeningen. Veel objecten in de Hollandse Waterlinies zijn beschermd als rijksmonument (met name in de Nieuwe Hollandse Waterlinie) of provinciaal monument (gedeelte Stelling van Amsterdam).

Om het werelderfgoed goed en overal op gelijke wijze te kunnen beschermen is het ruimtelijk beleid tussen de vier provincies geharmoniseerd. De huidige bescherming van de Hollandse Waterlinies is geregeld in de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Dat werkt door in via het provinciale naar het gemeentelijke planologische beleid.

Voor deelgebieden zijn gebiedsanalyses opgesteld. Daaruit volgt specifiek wat in die gebieden op lokale schaal de specifieke kernkwaliteiten zijn en waarmee je rekening moet houden bij ontwikkelingen.

De provincies bespreken ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar in de werkgroep bescherming, gefaciliteerd door het sitebureau. De thema's die het afgelopen jaar in concrete situaties vaak aan bod kwamen, zijn energievraagstukken (zowel transport als opwekking) en woningbouw. Daarnaast heeft de werkgroep bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed aandacht gevraagd voor de verschillen in kwaliteit van door adviesbureaus uitgebrachte Heritage Impact Assessments (HIA). Dit is zorgelijk aangezien een HIA grote betekenis kan hebben in ruimtelijke procedures.

Tijdens de bijeenkomst van het UNESCO-werelderfgoedcomité in 2023 in Riyad heeft het comité een besluit genomen met daarin een aantal vragen over het beheer van de Hollandse Waterlinies. Onder regie en met steun van OCW heeft in 2024 de siteholder antwoorden geformuleerd. Deze zijn door het Ministerie van OCW ingediend bij UNESCO. In 2025 heeft UNESCO deze beantwoording behandeld en een beperkt aantal nieuwe vragen gesteld. Deze moeten in 2026 beantwoord zijn en deze zijn momenteel uitgezet binnen de provincies.

In 2025 zijn GO en Rijk gestart met het ontwikkelen van een Ruimtelijk Perspectief voor het gebied Hollandse Waterlinies. Deze gaat over het behoud van het werelderfgoed én de passende ontwikkelingen daarin. Een waarmee we keuzes kunnen verduidelijken en onderbouwen aan bestuurders en UNESCO/ ICOMOS. De provincies en Rijk hebben deze samenwerking opgenomen in de Ruimtelijke arrangementen. Het Rijk heeft deze vermeld in de ontwerp-Nota Ruimte.

Bij complexe en mogelijk ingrijpende ruimtelijke opgaven brengt het Kwaliteitsteam Hollandse Waterlinies gevraagd en ongevraagd advies uit. In dit team zitten vijf onafhankelijke deskundigen op het gebied van bouwkunde, gebiedsontwikkeling, ruimtelijke ordening en landschapsarchitectuur. De Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving mw. J. de Jonge is opgevolgd door dhr. N. van Dooren die daarmee de deelname van het College van Rijksadviseurs aan het Kwaliteitsteam continueert.

Het Kwaliteitsteam heeft 4 keer vergaderd. Daarin hebben zij diverse casussen behandeld. Er is onder andere gesproken over zonne-energie op en rondom forten. Ook heeft het team 2 adviezen aan het GO uitgebracht, onder meer over.

Uitdragen

De historische en mondiaal unieke waarde en de betekenis van de Hollandse Waterlinies wordt gepresenteerd aan een groot publiek door middel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Doel is om steeds meer mensen uit binnen- en buitenland te verleiden om dit unieke gebied te bezoeken en het voormalige Nederlandse militaire water-verdedigingssysteem te leren kennen. Dit doen de provincies onder coördinatie van het sitebureau door met een aantal partijen samen te werken aan de publiekscommunicatie en marketing.

Voor ons netwerk hebben wij in 2025 voor de tweede maal een werkconferentie georganiseerd. Het centrale thema was de bescherming en het beheer van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Zo'n 150 professionals uit het netwerk deden er aan mee. Deze bijeenkomst werd zeer goed gewaardeerd. Uniek was het slaan van de herdenkingsmunt voor ons werelderfgoed als onderdeel van de reeks werelderfgoed-herdenkingsmunten die de Nederlandse Munt uitbrengt.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor is een lespakket ontwikkeld en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven. Hoe vaker het verhaal van de Hollandse Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal leren kennen en herkennen.

Het prachtige landschap en de vele forten van de Hollandse Waterlinies zijn te voet, per fiets of per boot het beste te ervaren. In de afgelopen jaren zijn er verschillende fiets en wandelroutes ontwikkeld. Ook op de forten komen steeds meer activiteiten voor een breed publiek. Om dit allemaal onder de aandacht te brengen wordt er samengewerkt met een aantal partijen.

Een belangrijke partner in deze publiekscommunicatie is de Stichting Forten Nederland. Zij heeft een sterke community van forteigenaren, exploitanten en ondernemers in de Hollandse Waterlinies opgebouwd. Alle activiteiten op de forten worden gebundeld op de website www.forten.nl en staan ook op de publiekswbsites www.hollandsewaterlinies.nl. In samenwerking met de community organiseert de stichting een aantal keer per jaar waterlinie brede evenementen die landelijk gepromoot worden. Daarnaast ontwikkelt de stichting eenduidige communicatiemiddelen zoals folders, magazines en mediacampagnes.

Naast de publiekscommunicatie, organiseert de stichting in opdracht van het GO activiteiten voor de vele vrijwilligers van de forten en gebieden. In 2025 hebben alle vrijwilligers een Waterlinie-herdenkingsmunt ontvangen incl de uitnodiging voor een vrijwilligersmanifestatie bij de opening van het Lustrumjaar op 16 april 2026.

De afstemming en samenwerking tussen de provincies en sitebureau voor het uitdragen vindt plaats in werkgroep Uitdragen.

Doorlopend zetten we ons in voor:

- Verbetering van de website door het ontwikkelen van verhaal lijnen
- Promotie via onze sociale media kanalen
- Verbeteren van de zichtbaarheid van de Hollandse Waterlinies op de locaties door het ontwikkelen van promotie materialen.

Kennisdelen is van belang om het verhaal van de Hollandse Waterlinies te behouden en door te geven aan de volgende generatie. Het Kenniscentrum Waterlinies (KCW) was tot eind 2024 verantwoordelijk voor het borgen en ontsluiten van deze kennis. In 2025 heeft het sitebureau een nieuwe kennispartner gevonden in St. Menno van Coehoorn. Met het Utrechts Archief en St. Menno van Coehoorn is alle fysieke en digitale kennis uitgezocht op de historische waarde en ondergebracht in de daartoe geëigende archieven.

Financiën

Tabel met overzicht jaarlijkse bijdragen provincies conform besluit bijdrageverordening:

Overzicht bijdragen Provincies	Bedrag	Percentage
Utrecht	€ 300.000	30%
Noord-Holland	€ 300.000	30%
Gelderland	€ 300.000	30%
Noord-Brabant	€ 100.000	10%
Totaal	€ 1.000.000	100%

Voor de bekostiging van het programma ontvangt het gemeenschappelijk orgaan jaarlijks een bijdrage van de provincies. Het saldo wordt aangehouden en geadmistreerd in de administratie van de centrumprovincie Utrecht. Het GO loopt geen renterisico over dit saldo en ontvangt ook geen rente.

Alle kosten die door het GO worden gemaakt zijn directe kosten en worden niet geactiveerd. Er zijn derhalve geen afschrijvingen. De wettelijke voorschriften (BBV) omtrent het opnemen van deze afschrijvingslasten zijn hier dus niet van toepassing.

Programma 2 – Algemene baten en lasten

Financiële uitgangspunten

De gehanteerde uitgangspunten voor de begroting zijn hierna samengevat.

- Het totale budget bedraagt jaarlijks € 1.000.000 en is vastgesteld in het besluit bijdrageverordening.
- Het saldo na kosten wordt aangehouden op een rekening bij de centrum provincie Utrecht.
- De kosten worden in de meerjarenbegroting doorgerekend een jaarlijks vastgestelde indexering van 5%. In de praktijk kan hiervan worden afgeweken.
- Er is voor het aangehouden saldo geen rentekosten/vergoeding overeengekomen.
- Gestreefd wordt om tekorten in de exploitatie te voorkomen.
- De liquiditeitspositie moet het GO in alle jaren in staat stellen om aan de betalingsverplichtingen te voldoen.

Producten

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden/producten:

- Exploitatie (inclusief overhead)
- Treasury
- Onvoorziene uitgaven
- Vennootschapsbelasting

Exploitatie

Programma 2 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2025	Rekening 2025	Afwijking
Lasten	1.088	957	131
Subtotaal	1.088	957	131
Provinciale bijdragen	1.087	1.083	4
Saldo van lasten en bijdragen	-1	126	126
Gerealiseerd resultaat	-1	126	126

Overhead

De kosten van overhead moeten volgens wettelijk voorschrift (BBV) afzonderlijk worden verantwoord. De overhead wordt niet meer toegerekend aan en opgenomen bij de verschillende programma's in de begroting. Overhead heeft betrekking op ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan een externe klant of het externe product. De algemene definitie luidt als volgt: *overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*. Het GO heeft een beperkt takenpakket en houdt zich alleen bezig met beschermen en uitdragen. De baten en lasten worden in de begroting binnen één programma verantwoord. Alle kosten, met inbegrip van de lasten die een algemeen karakter hebben, zijn direct dienstbaar aan het beschermen en uitdragen. Alle lasten worden daarom opgenomen binnen het programma 'Beschermen & Uitdragen HWL'.

Incidentele baten en lasten

In de realisatie zijn er geen incidentele lasten buiten de begroting geweest. In 2025 was wel sprake van een eenmalige incidentele baat à € 83.000. Dit is een bijdrage van het Ministerie van OCW aan het GO voor de ontwikkeling van het Ruimtelijk perspectief Hollandse Waterlinies. Dit bedrag heeft het ministerie in 2024 middels een decentrale uitkering overgemaakt naar het Provinciefonds van de provincie Utrecht, zijnde de centrumprovincie van het GO. De provincie Utrecht heeft dit bedrag in 2025 opgeteld bij haar reguliere jaarlijkse bijdrage. Daarom is haar bijdrage aan de begroting 2025 € 383.000.

Treasury

In het BBV worden alle rentelasten en rentebaten begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. Het GO houdt enkel een saldo aan waarover geen rente wordt gerekend waardoor dit taakveld ook geen renteschema is opgenomen.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting is geen bedrag opgenomen voor onvoorziene uitgaven.

Vennootschapsbelasting

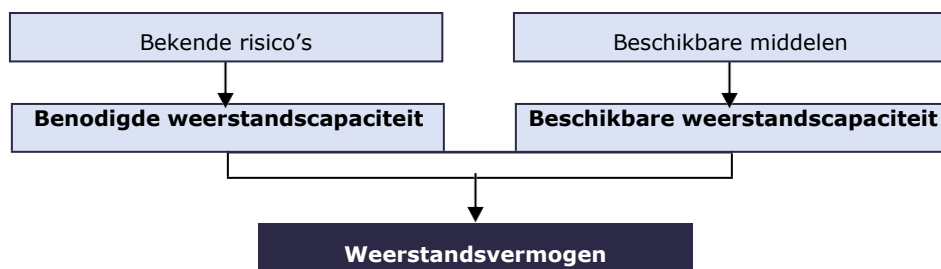
Vanaf de oprichting (24 maart 2022) is het gemeenschappelijk Orgaan niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het gemeenschappelijk orgaan heeft zelf namelijk geen rechtspersoonlijkheid.

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die niet via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de HWL kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

HWL is een gemeenschappelijk orgaan die taken uitvoert in opdracht van 4 provincies. Het weerstandsvermogen van de HWL wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke provincies. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de HWL financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de HWL verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en tekorten.

Weerstandsvermogen

De 4 provincies die deelnemen in de HWL zijn voor hun aandeel aansprakelijk als er tekorten zouden ontstaan of dat de HWL niet in staat is om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Het provinciaal aandeel wordt bepaald op basis van de jaarlijkse bijdrage per provincie als percentage van de totale bijdrage van de vier provincies.

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomanagement

Met de ramingen zoals opgenomen in de Kadernota 2026 is zichtbaar gemaakt dat de HWL door de indexatie van kosten de komende 4 jaren meer lasten heeft dan opbrengsten. In overleg met de toezichthouder is ervoor gekozen om vanaf 2025 en voor 4 jaar een deel van het saldo algemene reserve in te zetten voor dit tekort. Deze staat in de balanspost op pag. 19 vermeld als "Vergoeding provincies". Uiterlijk in 2028 zal er een besluit moeten worden genomen om de bijdrage van de Provincies aan te passen aan de begrote lasten. Het is niet te verwachten dat de deelnemende provincies voor de begrotingsjaren 2027-2030 financiële nadelen zullen ondervinden.

Daarbij zijn er maatregelen genomen in de werkprocessen en in de Gemeenschappelijke regeling en onderliggende besluiten waarmee financiële risico's worden beheerst en gemanaged. De Kadernota 2027 gaat hier nader op in.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een uniforme set financiële kengetallen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kader stellende rol van het bestuur. Hierna nemen wij de kengetallen op, die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

HWL heeft geen leningen verstrekt aan derden. De uitkomst van de gecorrigeerde netto schuldquote is daardoor gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal tussen de 25 en 40% als een gezonde positie gezien. Het gemeenschappelijk orgaan heeft geen eigen bankrekening. Omdat de feitelijke betalingen via Provincie Utrecht verlopen, is sprake van een rekening-courantverhouding met Provincie Utrecht. Buiten deze rekening-courantpositie is geen overige activa aanwezig, waardoor een solvabiliteitsratio geen aanvullende informatie verstrekt.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een ruimte van meer dan 1% geeft voldoende ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Tabel met kengetallen	Raming 2025	Realisatie 2025
Netto schuldquote	NVT	NVT
Solvabiliteitsratio	NVT	NVT
Structurele exploitatieruimte	2,3%	11,7%

Toelichting bij de tabel met kengetallen:

Het begrote structurele resultaat van 2025 was € 24.500. De gerealiseerde structurele exploitatieruimte is in 2025 positief en is als volgt opgebouwd: een structureel resultaat van € 126.221 (11,7%) ten opzichte van een totaalbedrag van € 1.083.000 aan gerealiseerde baten. Kengetallen zijn momentopnamen en de uitkomsten moeten in het perspectief van de specifieke bedrijfsactiviteiten en de bedrijfseigen vermogens- en financieringsverhoudingen beschouwd en beoordeeld worden.

Paragraaf 2 - Bedrijfsvoering

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2025

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, leiding/aansturing, een goede communicatie, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een efficiënte inrichting van de organisatie en een gezonde samenwerkingscultuur, samen met provincies en andere partners cruciaal om de doelstellingen te bereiken en onze dienst adequaat te kunnen uitvoeren.

Onze organisatie zal zich inspannen om een de Hollandse Waterlinies zo breed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het Gemeenschappelijk orgaan is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering en heeft hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

Inrichting van de organisatie

Het sitebureau van de HWL is gericht op de samenwerking van de vier siteholder-provincies om de werelderfgoedsite HWL zo goed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het sitebureau bestaat uit de volgende begrote personele bezetting in 2025:

1 hoofd sitebureau	0,6 fte
1 bureausecretaris	0,3 fte
1 programmaondersteuner	0,7 fte
1 projectcoördinator Uitdragen	0,7 fte
1 projectmedewerkers Uitdragen	0,7 fte
1 projectcoördinator Bescherming	0,4 fte
1 projectleider Bescherming	0,4 fte

De realisatie van de personele bezetting wijkt in 2025 0,5 fte af van de beoogde bezetting. Belangrijke oorzaak is het vertrek van de bureausecretaris bij het sitebureau per juni. De functie is daarna niet opnieuw bemenst.

Beleidsindicatoren

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn een aantal beleidsindicatoren vastgesteld, die verplicht in de programma's en programmaverantwoording opgenomen moeten worden. De voor HWL relevante indicatoren met betrekking tot personele aangelegenheden zijn in onderstaande tabel opgesomd.

Beleidsindicator:	2025
Personele formatie	3,8 fte
Personele bezetting (via inhuur en detachering)	3,8 fte

Beleidskader: De financiële verordening van HWL

In de financiële verordening staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het financiële beleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:

- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- Risicobeheer
- Financiering

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede wijzigingen in de artikelen 143, 216 en 217a van de Provinciewet, de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 12 van de Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Regeling uitzettingen en de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen

HWL voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving.

Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag tot een begrotingstotaal van € 500 miljoen een bedrag ter hoogte van maximaal 2,0%, met een ondergrens van € 1.000.000, van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken. Het saldotegoed na oprichting van het gemeenschappelijk orgaan op 24 maart 2022 wordt aangehouden op een projectrekening bij de centrumprovincie Utrecht.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen

De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. HWL kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en renteontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. Zoals bijvoorbeeld ABN AMRO Bank, BNG Bank en Rabo Bank. We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode zal stabiliseren op het huidige niveau. Mocht de huidige inflatie sneller afnemen dan nu wordt verwacht is er tegen het einde van dit jaar wellicht een kleine rentestap naar beneden mogelijk.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

HWL heeft een positief saldo door de jaarlijkse bijdragen van de 4 provincies. Er is geen sprake van kredietgebruik.

Renterisico

De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo. Er is geen sprake van schuld bij de HWL. Derhalve is er geen renterisico.

Kredietrisicobeheer

HWL loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden worden uitgezet conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Financiering

Binnen de HWL is er geen sprake van financiering(en).

Wettelijke kaders

In de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie zijn voorschriften opgenomen voor de wijze waarop de rente verwerkt moeten worden in de begroting. Alle rentelasten en rentebaten uit hoofde van financieringen moeten bij Treasury worden verantwoord. Er mag een rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) worden berekend, maar deze rentevergoeding is gemaximeerd tot het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de rentelasten over de externe financiering (langlopend én kortlopend). De omslagrente moet op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele vaste activa. Het in de begroting voorgecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De BBV-commissie doet de aanbeveling om het Renteschema uit de Notitie Rente 2017 op te nemen in de paragraaf Financiering van de begroting. Omdat er binnen de HWL geen sprake is van financiering wordt het renteschema uit de notitie niet opgenomen.

In deze jaarrekening 2025 hebben we de rentepercentages toegepast die in onderstaand overzicht zijn opgenomen.

	Rentepercentage
Rente projectrekening centrumprovincie Utrecht	0,000%
Omslagrente 2025	0,000%

Het resultaat uit Treasury komt uit op € 0 (nihil)

De realisatie van het resultaat uit Treasury (nihil) is gelijk aan het begrote resultaat.

Ontwikkeling liquiditeitspositie

Op basis van de Wet Fido zijn decentrale overheden verplicht hun financiële middelen onder te brengen bij het Ministerie van Financiën (in de schatkist).

HWL heeft haar banktegoeden ondergebracht bij de centrumprovincie Utrecht. De centrumprovincie Utrecht draagt er zorg voor dat overtollige geldmiddelen afgeroomd naar de schatkist. Op basis van de actuele liquiditeitsbehoefte worden naar behoefte opnames uit 's Rijks Schatkist gedaan.

1. Overzicht baten en lasten

Baten en lasten (in €)	Begroot 2025	Realisatie 2025
<i>Opbrengsten</i>		
Bijdragen provincies	1.087.000	1.083.000
<i>Kosten</i>		
Sitebureau	502.500	459.483
UNESCO	7.500	0
Siteholderschap	5.000	18.270
Accountant	20.000	25.000
Communicatie	310.000	329.490
Kennis & educatie	37.500	21.086
Bescherming	145.000	37.580
Netwerken	60.000	65.870
<i>Totaal lasten</i>	<i>1.087.500</i>	<i>956.779</i>
Saldo van baten en lasten	- 500	126.221

Toelichting op afwijking op de begroting per begrotingspost

In de GO-vergadering van 2 april 2025 stelde het bestuur de begroting 2025 bij van € 1,02 mln. naar € 1,09 mln. De jaarrekening valt 126 duizend euro lager uit nl. € 0,96 mln. De grotere afwijkingen (>€ 5.000) zijn als volgt te verklaren:

- Voor het Sitebureau is de onderbesteding van 43 duizend euro vooral ontstaan door het vertrek van de bureausecretaris in juni;
- Het actualiseren van het UNESCO Managementplan is doorgeschoven naar 2026 en daarmee is het daarvoor geraamde budget à 7,5 duizend euro niet besteed;
- Voor de ondersteuning van het siteholderschap is meer uitgegeven dan begroot vanwege de door de accountant geadviseerde aanpassing van het Controleplan Rechtmatigheid. Deze aanpassing is via een opdracht doorgevoerd. Daarnaast zijn kosten van verleende diensten door de provincie Utrecht verrekend;
- Aan werkzaamheden van de accountant hebben we meer besteed. Enerzijds door extra werk van de accountant voor de jaarcontrole 2024 vanwege een incompleet controleplan rechtmatigheid. Anderzijds zijn de kosten bij de nieuwe accountant hoger dan meerjarig begroot;
- De overbesteding van 19 duizend bij Communicatie komt door de onvoorziene doorbelasting van de BTW op de subsidie aan St. Forten NL. Een deel van deze k€ 40 is binnen deze begrotingspost opgevangen door bepaalde werkzaamheden niet uit te voeren;
- Een onderbesteding bij Kennis&Educatie is ontstaan doordat ondersteuning door een voormalig medewerker van het Kenniscentrum niet nodig bleek te zijn;
- Een grote onderbesteding van 107 duizend euro is bij Bescherming. Enerzijds is de oorzaak ontstaan door producten niet uit te besteden maar zelf ter hand te nemen. Anderzijds gaat het om werk voor het Ruimtelijk perspectief HWI waarvoor de voorbereiding meer tijd vergt, en waarvan de uitvoering in 2026 gaat plaatsvinden;
- Onder de post 'Netwerken' horen de kosten van de Conferentie HWI die in november 2025 heeft plaatsgevonden. Deze vielen hoger uit: de grote belangstelling en behoefte hebben geleid tot een grotere conferentie dan voorzien.

Toelichting op afwijking van de financiële administratie

De realisatie volgens de financiële administratie bij de provincie Utrecht bedraagt € 960.179. Dit is €3.600 meer dan de €956.779 die wordt vermeld in deze jaarrekening. De oorzaak zit in de registratie van accountantskosten. In de administratie is de datum van betaling van de factuur aangehouden. Volgens de accountancyregels dienen echter de kosten van een jaarcontrole te worden meegenomen in de lasten van het gecontroleerde jaar, ook al zijn de werkzaamheden in

het volgende jaar uitgevoerd. In onderstaande tabel wordt het verschil van €3.600 verklaard.

	Lasten administratie '25	Lasten jaar- rekening '25	Vershil
controle 2024	€ 15.900	0	
controle 2025	€ 12.500	€ 25.000	
	€ 28.400	€ 25.000	€ 3.400

2. De balans per 31 december 2025

Balanscijfers 31 december (* 1.000)	2024	2025
Vlottende ACTIVA	0	0
Uitzettingen met een looptijd <1jaar	613	740
Totaal activa	613	740
Vaste PASSIVA		
Algemene bedrijfsreserve	833	613
Resultaat	-220	126
<i>Eigen vermogen</i>	<i>613</i>	<i>740</i>
Totaal passiva	613	740

Algemene toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbestemming

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De genoemde bedragen zijn in euro (€) verantwoord.

Eventuele correcties over boekjaar 2025 die vanwege de afgesloten administratie niet in dit jaar kunnen worden doorgevoerd, zullen in 2026 worden verwerkt.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Een eventuele voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Opbrengsten

De bijdragen van provincies worden verantwoord in overeenstemming met de in de vastgestelde begroting voor het jaar bepaalde provinciale bijdragen

Lasten

De lasten worden verantwoord in de periode waar de geleverde prestatie betrekking op heeft.

Toelichting op de balansposten

Algemene reserves en bestemmingsreserves

Overzicht Reserve	31-12-2024	Toevoegingen 2025	Onttrekkingen 2025	31-12-2025
Algemene reserve	€ 613.492	€ 0	€ 126.221	€ 739.713

Toelichting op afwijking van de financiële administratie

Bij het Overzicht op baten en lasten is toegelicht waarom het resultaat in deze jaarrekening afwijkt van het resultaat in de jaarrekening. Dit wordt verklaard uit de wijze waarop de kosten van de accountantscontrole zijn verwerkt. Dit blijkt al enige jaren zo gedaan te worden. Daardoor wijkt ook de balans af van de financiële administratie. Dit gegeven is bekend bij eerdere jaarcontroles. Het beeld volgens de administratie is als volgt:

Overzicht Reserve	31-12-2024	Toevoegingen 2025	Onttrekkingen 2025	31-12-2025
Algemene reserve	€ 624.994	€ 0	€ 122.821	€ 747.815

Het verschil van de balans volgens de jaarrekening en de administratie is gegaan van € 11.502 op 31-12-2024 naar € 8.102 op 31-12-2025. De vermindering van € 3.400 wordt hierboven verklaard in de toelichting op Baten en lasten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen: € 739.713. De vorderingen op openbare lichamen hebben betrekking op een rekening-courantverhouding met Provincie Utrecht welke ontstaat doordat de liquide middelen ter zake van gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies worden aangehouden op een projectrekening bij centrumprovincie Utrecht. Over het saldo op deze rekening wordt geen rente vergoed.

Omdat de liquide middelen inzake gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies worden aangehouden op een projectrekening bij centrumprovincie Utrecht, is er geen sprake van liquide middelen aanwezig bij Gemeenschappelijk orgaan Nieuwe Hollandse Waterlinie. Vanuit dat oogpunt wordt per definitie voldaan aan de Regeling Schatkistbankieren.

3. Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Gemeenschappelijk Orgaan HWL toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het orgaan vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het orgaan op 31 oktober 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het orgaan bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 20.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Controleverklaring

KADERNOTA 2027

Uitgangspunten voor de taken en de doelen
plus begroting periode 2027-2030

Utrecht, 24 februari 2026

Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (op basis van de gemeenschappelijke regeling) van de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

1. Inleiding

Sinds juli 2021 bestaat het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Toen voegde UNESCO de Nieuwe Hollandse Waterlinie toe aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. In 2026 hebben we het dertigjarige bestaan van het Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en het vijfjarig bestaan van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies gevierd.

Op 24 maart 2022 hebben de vier provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant voor onbepaalde tijd het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht met het aangaan van een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Hierdoor zijn zij samen dé Siteholder voor dit Werelderfgoed. Zij zijn verantwoordelijk voor het behoud van de werelderfgoedwaarde van dit unieke gebied, door het verzorgen van coördinatie tussen en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen, beheren en uitdragen. Zo is geborgd dat aan de internationale verplichtingen van Nederland jegens de UNESCO kan worden voldaan.

Dit samenwerkingsverband zorgt ervoor dat voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven en er ontwikkelingen plaats kunnen vinden die bij de erfgoedwaarden passen of versterken. Ook zorgt ze dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen wordt: iedereen zou de unieke en onvervangbare kenmerken van het UNESCO Werelderfgoed moeten kennen en waarom dat zo is. Behoud door ontwikkeling is daarbij het motto.

2. Gemeenschappelijk Orgaan

Het gemeenschappelijk orgaan (GO) bestaat uit 4 afgevaardigden van de vier colleges van gedeputeerde staten die de samenwerking zijn aangegaan. De algemeen directeur van de RCE neemt als adviseur deel aan de bestuurlijke vergaderingen.

De reguliere taken van het GO zoals vastgelegd in de GR zijn als volgt samen te vatten:

1. Algemene taken

- afstemming en communicatie;
- opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
- ondersteunen van partijen om voldoende middelen voor de uitvoering van de managementmaatregelen te krijgen;
- nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;
- de verantwoording naar het Rijk;
- bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën;
- eerste aanspreekpunt zijn voor dit werelderfgoed.

2. Beheer

- stimuleren en controleren van passend beheer;
- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

3. Bescherming

- stimuleren en controleren van passende bescherming
- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

4. Uitdragen

- draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

5. Organisatie en middelen

- ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen

Ad 1: Algemene taken

- afstemming en communicatie;

Teneinde de samenwerking tussen de vier provincies en tussen de Siteholder en externe partijen goed te laten verlopen is afstemming en communicatie van groot belang. Er wordt geparticipeerd in relevante netwerken en samengewerkt in werkgroepen en overlegorganen.

- opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan

Een managementplan is sinds 2006 verplicht voor UNESCO-werelderfgoed. Hierin staat hoe de instandhouding feitelijk is geregeld. Hij beschrijft op welke manier partijen richting geven aan het beheer, beschermen en uitdragen van het werelderfgoed, waarbij het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) centraal staat. Het plan gaat dus niet alleen over de inzet van de vier provincies als siteholder maar van alle partijen die een verantwoordelijkheid hebben voor het behoud van het erfgoed. Het managementplan voor de HWL is in 2026 geactualiseerd.

Een belangrijk onderdeel van het managementplan is de beschrijving van organisatiestructuur en de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Daarnaast komt de planologische bescherming, de wijze van beheer en de monitoring van het erfgoed aan de orde. Tot slot bevat het managementplan opgaven waar in de komende periode aan gewerkt gaat worden inclusief een implementatiestrategie.

- ondersteunen van partijen om voldoende middelen voor de uitvoering van de managementmaatregelen te krijgen

De uitvoering van maatregelen in het managementplan worden veelal op reguliere basis gefinancierd. Daar waar dit onvoldoende of niet het geval is, kan de siteholder partijen ondersteunen om middelen te verkrijgen.

- nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk

Een rapportageverplichting voortvloeiende uit de nominatie is het opstellen van een overzicht van toekomstige projecten binnen de grenzen van de site. Dit overzicht biedt de mogelijkheid om bij ontwikkelingen in een vroeg stadium de bescherming van de OUV mee te wegen in de planvorming. Dit is onderdeel van het Ruimtelijk Perspectief voor de Hollandse Waterlinies.

- bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën

De primaire verantwoordelijkheid van de Siteholder is het behoud van de universele waarde van het werelderfgoed. Het GO wil dit passend combineren met de ontwikkelingen die in Nederland noodzakelijk zijn, zoals herstel biodiversiteit, woningbouw, waterbeheer, energietransitie, klimaatadaptatie, landbouwtransitie. Het vormen van visie hierop en daaruit voortkomende strategieën voor realisatie zullen worden bevorderd. Hierbij past de samenwerking van Rijk en provincies aan het Ruimtelijk Perspectief Hollandse Waterlinies zoals is opgenomen in de Ruimtelijk Arrangementen (juni 2024) en Nota Ruimte.

- zijn eerste aanspreekpunt voor het Rijk en UNESCO

Het GO is als siteholder van de Hollandse Waterlinies het eerste aanspreekpunt voor Rijk en UNESCO.

Ad 2. Beheer

- stimuleren en controleren van passend beheer;
- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

Ad 3. Bescherming

- stimuleren en controleren van de bescherming

Om de bescherming te borgen zijn er binnen het GO 2 gremia werkzaam:

a. Werkgroep Bescherming

De Werkgroep Bescherming bestaat uit medewerkers RO en erfgoed van de vier provincies, de accounthouder Hollandse Waterlinies van de RCE en de secretaris van het Kwaliteitsteam, onder leiding van een coördinator vanuit het sitebureau. In de werkgroep worden kennis en ervaring uitgewisseld en er worden ruimtelijke ontwikkelingen besproken die effect hebben op het werelderfgoed.

b. Het Kwaliteitsteam

Dit team bestaat uit deskundigen op het gebied van landschap, cultuurhistorie, planeconomie en planologie. Het Kwaliteitsteam voorziet de siteholder van gevraagd en ongevraagd advies bij complexe vraagstukken.

- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;

Voor zowel de Werkgroep Bescherming als het Kwaliteitsteam geldt dat zij een signaalfunctie hebben op het gebied van bedreigingen en ontwikkelingen. De gemeenten zijn eerst verantwoordelijken als het gaat om het toezien op ontwikkelingen en het handhaven bij overtredingen.

- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

Vanuit de centrale taak worden kennisbijeenkomsten en expertmeetings georganiseerd. Ook stelt het GO 'instrumenten' beschikbaar die partners informatie verschaffen over wat te doen bij ontwikkelingen.

Ad 4. Uitdragen

- draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

Voor dit onderdeel is de Werkgroep Uitdragen eerste verantwoordelijke. Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke afgevaardigden van de vier provincies, onder leiding van een coördinator van het Sitebureau.

Hoe vaker het verhaal van de Hollandse Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal leren kennen, herkennen en waarderen. Daarom wordt de historische waarde en de betekenis van de Hollandse Waterlinies gepresenteerd aan een groot publiek door middel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Hiervoor wordt op het gebied van publiekscommunicatie en marketing samengewerkt met een aantal partijen:

- Stichting Forten Nederland voor de nationale marketing, liniebrede evenementen, netwerk van ondernemers, betrekken vrijwilligers;
- Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) voor internationale marketing.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor is een lespakket beschikbaar en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven. Daarnaast krijgen de vele vrijwilligers ondersteuning voor hun bijdrage als ambassadeurs van de Waterlinies.

3. Ambtelijke ondersteuning

Het sitebureau is het centrale ambtelijke onderdeel dat de samenwerking organiseert, de Siteholder ondersteunt en faciliteert in de uitvoering van haar taken en de centrale spil is in het interprovinciale netwerk.

De personele bezetting ziet er als volgt uit:

1 programmamanager	0,6 fte
1 programmasecretaris	0,4 fte
1 programmaondersteuner	0,7 fte
1 Coördinator Uitdragen	0,7 fte
1 Medewerker Uitdragen	0,6 fte
1 Coördinator Bescherming	0,4 fte
1 Projectleider Bescherming	0,4 fte

4. Financiën

4.1 De jaarlijkse provinciale bijdrage

Een deelnemende provincie is jaarlijks een vaste bijdrage verschuldigd aan het orgaan. Het orgaan stelt jaarlijks in de begroting per deelnemende provincie de bijdrage vast voor de instandhouding van het orgaan en uitvoering van taken in dat betreffende begrotingsjaar.

De hoogte van de bijdrage wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies onderstaande verdeling in acht wordt gehouden (vastgelegd in de Bijdrageverordening 2022):

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

Voor 2027-2030 zijn deze bijdragen respectievelijk € 300.000, € 300.000, € 300.000 en € 100.000.

4.2 Meerjarig exploitatie-overzicht van baten en lasten

Hierna is een meerjarig overzicht opgenomen van de exploitatie voor een tijdspad van 4 jaar. Sinds de Begroting 2024 indexeert het GO niet alleen de loonkosten van het sitebureau maar alle kosten. Daarmee is gewaarborgd dat de uitvoering van de reguliere taken elk jaar op hetzelfde peil kan blijven.

Voor 2027 tot en met 2029 is er nog een zodanige reserve op de begroting van het GO, dat een hogere financiële bijdrage per provincie nog niet nodig is. De reguliere toename van de kosten kan de komende jaren (als deze de jaarlijkse € 1 miljoen bijdrage zou overschrijden) namelijk uit de reserve gefinancierd worden. Dit heet in het overzicht “vergoeding aan de provincies vanuit de reserve” omdat het sitebureau niet zelf rechtstreeks geld uit de reserve kan aanspreken. In de GR is vastgelegd dat de reserve altijd minimaal 20% van de jaarlijkse totale bijdrage moet bevatten voor incidentele en onverwachte uitgaven.

Een verhoging van de provinciale bijdrage aan het Gemeenschappelijk Orgaan zal in 2028 bestuurlijk aan de orde komen. Het zal dan om een geringe verhoging gaan. Deze dient zodanig te zijn dat een te lage reserve wordt voorkomen. Uitgangspunt is dat het Gemeenschappelijk Orgaan 'mean and lean' werkt en daarbij streeft naar zo min mogelijk uitgaven om de taken uit te kunnen voeren.

Hiermee kan worden vastgesteld dat de financiële cijfers in overeenstemming zijn met de geformuleerde uitgangspunten, niet alleen in de eerste jaren, maar ook op de lange(re) termijn.

Het saldo uit de voorgaande jaren bedraagt ruim € 692.000 op 31-12-2026. Deze is gebaseerd op de prognose voor de baten en lasten van 2025 en de vastgestelde Begroting 2026.

Meerjarenbegroting

Begrotingsjaar	2027	2028	2029	2030
<u>Baten</u>	Middelen	Middelen	Middelen	Middelen
Bijdragen provincies	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Vergoeding uit reserve	€ 70.000	€ 105.750	€ 144.000	€ 181.500
Totaal	€ 1.070.000	€ 1.105.750	€ 1.144.000	€ 1.181.500
<u>Lasten</u>	Kosten	Kosten	Kosten	Kosten
Programmabureau	€ 525.000	€ 540.750	€ 557.000	€ 574.000
UNESCO	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Siteholderschap*	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
accountant	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Communicatie	€ 355.000	€ 365.000	€ 377.000	€ 387.500
Kennis en educatie	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500
Bescherming incl. Q-team	€ 92.500	€ 97.500	€ 102.500	€ 107.500
Netwerken	€ 40.000	€ 45.000	€ 50.000	€ 55.000
Totaal	€ 1.070.000	€ 1.105.750	€ 1.144.000	€ 1.181.500
<u>Reserve</u>				
Saldo voorgaand jaar	€ 692.213	€ 622.213	€ 516.463	€ 372.463
Saldo Baten en Lasten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Vergoeding uit reserve (onttrekking)	€ 70.000	€ 105.750	€ 144.000	€ 181.500
Eindsaldo	€ 622.213	€ 516.463	€ 372.463	€ 190.963

Toelichting bij de meerjarenbegroting:

- Sinds 2024 zijn de kosten geïndexeerd met 5% per jaar, vanaf 2027 wordt een indexering van 3% aangehouden omdat dit beter aansluit bij de indexering die de provincies hanteren;
- De bedragen van baten en lasten zijn voor de begroting afgerond naar eenheden van € 2.500;
- Uiterlijk in 2028 zal vastgelegd worden hoe de bijdragen van de Provincies aangepast worden om de kosten te dekken voor 2029 en volgende jaren, rekening houdend met de minimale reserve van 20% van de begroting.

Balanscijfers in meerjarig perspectief

Balanscijfers 31 december (* € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Vlottende ACTIVA	0	0	0	0
Uitzettingen met een looptijd <1jaar	622	516	372	190
Totaal activa	622	516	372	190
Vaste PASSIVA				
Algemene bedrijfsreserve	692	622	516	372
Resultaat	-70	-106	-144	-181
<i>Eigen vermogen</i>	<i>622</i>	<i>516</i>	<i>372</i>	<i>191</i>
Totaal passiva	622	516	372	191

Ontwerp- BEGROTING 2027

Beleid en financiën van Hollandse Waterlinies
voor het jaar 2027

Utrecht, 16 april 2026

Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (op basis van de gemeenschappelijke regeling) van vier provincies, te weten Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
De opbouw van de begroting	4
Besluitvorming over de begroting 2027 <i>Het besluitvormingsproces omtrent deze begroting in beeld.</i>	5
Beleidsbegroting: het programmaplan <i>We brengen in beeld wat de Hollandse Waterlinies wil bereiken, wat we daarvoor gaan doen en welke kosten dit met zich meebrengt.</i>	
Programma- Behoud werelderfgoed Hollandse Waterlinies	6
Beleidsbegroting: de paragrafen <i>In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de begroting over de thema's die voor het gemeenschappelijk orgaan relevant zijn.</i>	
Paragraaf 1 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing	9
Paragraaf 2 – Bedrijfsvoering	11
Paragraaf 3 – Financiën	13
Financiële begroting <i>De financiële begroting geeft een totaaloverzicht van de baten en lasten, zowel voor dit begrotingsjaar als de jaren daarna. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.</i>	
1. Uiteenzetting financiële positie	15
2. Meerjarenraming 2027-2030	17

VOORWOORD

Voor u ligt het meerjarenbegroting van het gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies (hierna: HWL) voor de jaren 2027-2030. Deze begroting ondersteunt de succesvolle samenwerking van vier provincies voor het behoud van de mondiaal unieke en onvervangbare kwaliteiten van ons UNESCO Werelderfgoed.

De officiële wereldwijde erkenning door UNESCO in juli 2021 betekent voor de Nederlandse staat een internationale verplichting om onder meer deze (goed) te beheren en beschermen en daarover te rapporteren aan de UNESCO. Binnen de nationale context van Nederland ligt de werelderfgoedsite Hollandse Waterlinies binnen het gebied van de vijf provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland.

De colleges van de vier linieprovincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant zijn samen in 2022 de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies aangegaan. Hierin is vastgelegd dat zij samen de verantwoordelijkheid dragen voor het behoud van de Hollandse Waterlinies als werelderfgoed via beheer, bescherming en uitdragen. Dit op zodanige wijze dat de *Outstanding Universal Value* ervan behouden en leefbaar blijft voor volgende generaties. Ook hebben zij samen met het Rijk de verantwoordelijk voor de periodieke verantwoording richting UNESCO.

Deze regeling is voor onbepaalde tijd getroffen. UNESCO heeft immers de werelderfgoedstatus voor onbepaalde tijd verleend, mits met zorg wordt omgegaan met de Uitzonderlijke Universele Waarde. En die verantwoordelijkheid hebben de vier provincies op zich genomen.

Het gemeenschappelijk orgaan is een bestuurlijke samenwerking. Het orgaan wordt ondersteund door een klein ambtelijk bureau, het sitebureau, dat is ondergebracht bij de provincie Utrecht. Om de taken te kunnen vervullen die bij de verantwoordelijkheid van het GO horen, dragen de provincies jaarlijks de begroting van deze samenwerking. In het voorliggende document heeft het GO zijn begroting opgenomen voor het jaar 2027 en drie daaropvolgende jaren.

Met vriendelijke groet,

Peter Drenth, voorzitter Gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies

DE OPBOUW VAN DE BEGROTING

De begroting geeft een totaalbeeld van de activiteiten van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (HWL), de belangrijkste ontwikkelingen, de middelen die met de uitvoering zijn gemoeid en de financiële positie. Hij wordt zo compact mogelijk gehouden met de focus op financiële verantwoording van de activiteiten die door de HWL wordt uitgevoerd voor de aangesloten provincies. Bestuurders krijgen met de informatie zoals opgenomen in deze programmabegroting voldoende mogelijkheden voor sturing en controle.

Een onderverdeling in programma's, met per programma de te realiseren doelstellingen en de hiervoor geraamde lasten en baten is bij de Hollandse Waterlinies (HWL) niet relevant, omdat er bij de HWL geen sprake is van verschillende beleidsvelden.

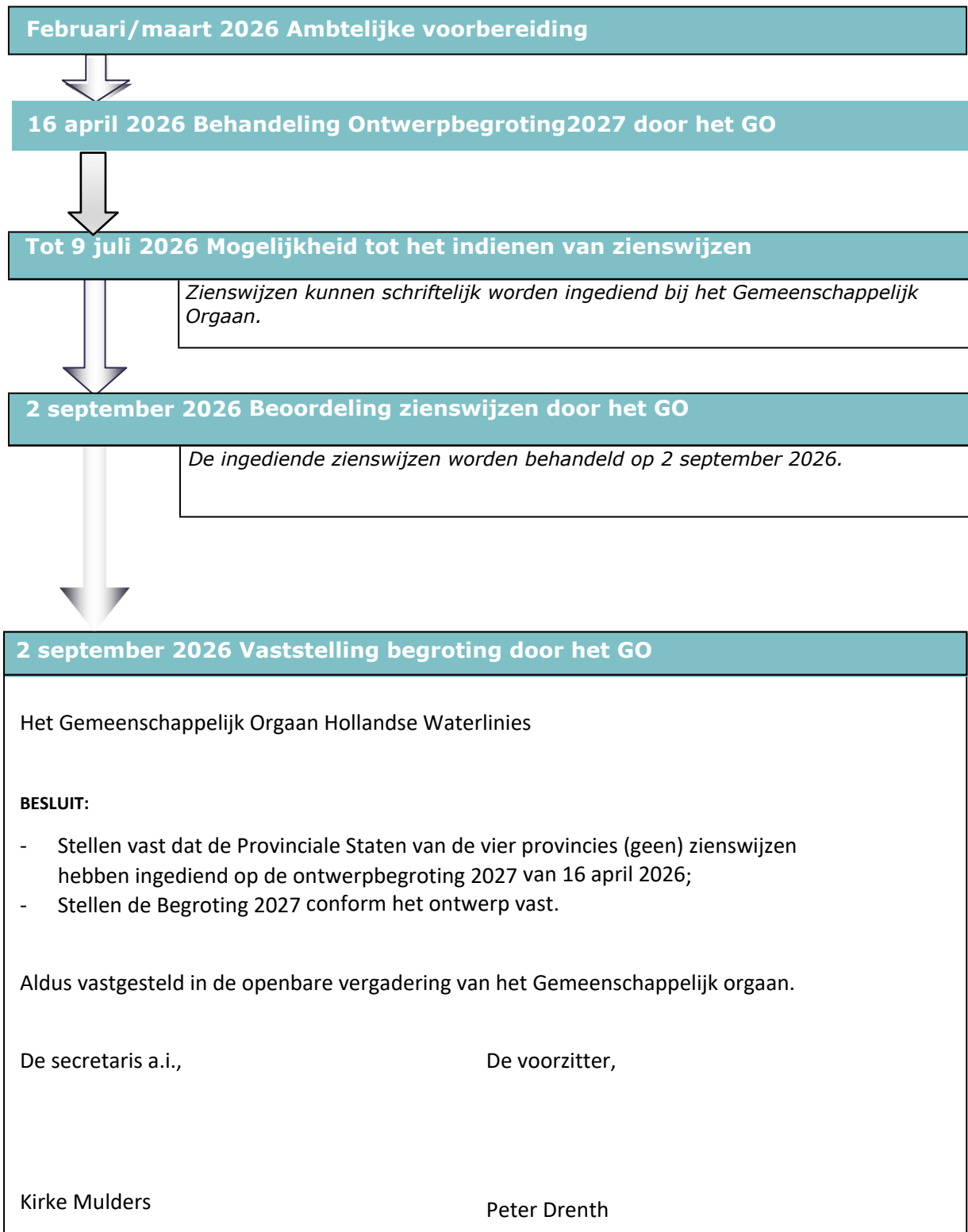
In deze begroting worden de bijdrages en lasten op een heldere manier gepresenteerd. De nadruk ligt op de financiële verantwoording. Er wordt voor de inhoud - waar dat van toepassing is - verwezen naar de opgestelde achtergronddocumenten en opgestelde plannen van de HWL. Zo worden dubbelingen voorkomen.

Financiering van de uitgaven voor de taken van de HWL vindt plaats door de in een bijdrageverordening vastgestelde bedragen en verdeling. De deelnemende provincies staan garant voor deze bijdrage. Structurele gemeentelijke bijdragen en Rijksuitkeringen en subsidies zijn niet van toepassing.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient in de programmabegroting een aantal afzonderlijke paragrafen te worden opgenomen. In deze programmabegroting zijn achtereenvolgens opgenomen de paragrafen:

- A. Weerstandsvermogen en risicomanagement
- B. Bedrijfsvoering
- C. Financiën

BESLUITVORMING OVER DE BEGROTING 2027

PROGRAMMA – BEHOUD WERELDERFGOED HOLLANDSE WATERLINIES

Algemene toelichting bij het programma

Sinds juli 2021 bestaat het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Toen voegde UNESCO de Nieuwe Hollandse Waterlinie toe aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. In 2026 vieren we dus het dertigjarige bestaan van het Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en het vijfjarig bestaan van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

Sindsdien heeft Nederland aan de wereldgemeenschap beloofd om de Uitzonderlijke Universele Waarde te behouden voor de toekomstige generatie. Deze *Outstanding Universal Value* (OUV) van de Hollandse Waterlinies bestaat uit:

- Een buitengewoon voorbeeld van een Europees verdedigingssysteem van de moderne tijd dat intact is gebleven;
- Een ingenieus systeem van militaire verdediging door inundatie dat gebruik maakt van eigenschappen en elementen van het aanwezige landschap;
- Uniek in de Europese architectuurgeschiedenis;
- Een illustratie van Nederlandse inventiviteit in land- en waterbeheersing.

Gemeenschappelijk Orgaan

Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht van de vier provincies: Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Hierdoor zijn zij één Siteholder voor de Hollandse Waterlinies. Deze is verantwoordelijk voor het behoud van de unieke en onvervangbare werelderfgoedwaarde, de OUV, van dit unieke gebied. Het GO doet dit door het verzorgen van afstemming en coördinatie tussen en bevorderen van de gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen, beheren en uitdragen. Zo borgen deze vier provincies samen dat aan de internationale verplichtingen van Nederland jegens de UNESCO kan worden voldaan.

De Siteholder bestaat uit 4 afgevaardigden van de vier colleges van gedeputeerde staten die de samenwerking zijn aangegaan. De algemeen directeur van de RCE doet als adviseur mee aan de bestuurlijke vergaderingen van het GO..

De reguliere taken van het GO zijn als volgt samen te vatten:

1. Algemene taken
 - afstemming en communicatie;
 - opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
 - nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk
 - bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën
 - eerste aanspreekpunt voor dit werelderfgoed
2. Beheer van de universele waarden
 - stimuleren en controleren van passend beheer;
 - tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
 - stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;
3. Bescherming van de universele waarden
 - stimuleren en controleren van passende bescherming
 - tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
 - stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

4. Uitdragen van de universele waarden
 - draagvlak, kennisverspreiding en promotie;
5. Organisatie en middelen
 - ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen

De financiën van dit programma

De provincies die deelnemen hebben zich via de GR verplicht om financieel bij te dragen aan het adequaat functioneren van het GO en ervoor zorg te dragen dat deze haar taken behoorlijk kan vervullen. Dat betekent ook dat de deelnemende provincies verplicht in hun eigen begroting de middelen moeten opnemen die zij aan het GO afdragen voor het functioneren en haar taakuitvoering.

In een bijdrageverordening bepaalt het GO op welke wijze en in welke verhouding ten opzichte van elkaar de verschillende deelnemers zullen bijdragen aan de instandhouding en taakuitvoering van het GO (artikel 13 GR HWL).

Onderstaande tabel geeft het overzicht van de financiën van dit programma voor het jaar 2027.

Begrotingsjaar	2027
<u>Baten</u>	<u>Middelen</u>
Bijdragen provincies	€ 1.000.000
Ottrekking uit de reserve	€ 70.000
<i>Totaal</i>	<i>€ 1.070.000</i>
 <u>Lasten</u>	 <u>Kosten</u>
Programmabureau	€ 525.000
UNESCO	€ 7.500
Siteholderschap*	€ 7.500
accountant	€ 25.000
Communicatie	€ 355.000
Kennis en educatie	€ 17.500
Bescherming incl. Q-team	€ 92.500
Netwerken	€ 40.000
<i>Totaal</i>	<i>€ 1.070.000</i>
 <u>Reserve</u>	
Saldo voorgaand jaar	€ 692.213
Saldo Baten en Lasten	€ 0
Vergoeding uit reserve ¹ (ottrekking)	€ 70.000
<i>Saldo</i>	<i>€ 622.213</i>

Toelichting:

De voorziene lasten voor 2027 zijn licht hoger dan de bijdragen. Het tekort van de bijdragen wordt vereffend door een ottrekking uit de algemene reserve. Deze maatregel geldt tijdelijk voor een aantal jaren en heeft vanwege het tijdelijke karakter instemming van de toezichthouder. Meer toelichting op deze tijdelijke maatregel is te vinden bij "Uiteenzetting financiële positie", pag. 15.

¹ Voor toelichting: zie bij "Uiteenzetting financiële positie", pag. 15.

Producten

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden/producten:

- Beschermen en uitdragen HWL (overhead)
- Treasury
- Onvoorziene uitgaven
- Vennootschapsbelasting

Overhead HWL

De kosten van overhead moeten volgens wettelijk voorschrift (BBV) afzonderlijk worden verantwoord. De overhead wordt niet meer toegerekend aan en opgenomen bij de verschillende programma's in de begroting. Overhead heeft betrekking op ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product. De algemene definitie luidt als volgt: overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

HWL heeft een beperkt takenpakket en faciliteert de samenwerking van de vier provincies in hun verantwoordelijkheid voor het behoud van de Hollandse Waterlinies. De baten en lasten worden in de begroting binnen één programma verantwoord. Alle kosten, met inbegrip van de lasten die een algemeen karakter hebben, zijn direct dienstbaar aan het beschermen, uitdragen en beheren van de HWL. Alle lasten worden daarom opgenomen binnen het programma 'Beschermen en uitdragen HWL'. Voor deze kosten is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 3%. Gezien de huidige volatiliteit van de inflatie is het aan te bevelen om in de volgende begroting, of eerder mocht hier aanleiding toe zijn, dit percentage te toetsen aan de actualiteit.

Treasury

In het BBV worden alle rentelasten en rentebaten begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. Het GO kent geen rentelasten en er is momenteel ook geen sprake van rentebaten. Het GO draagt bij de uitoefening zorg voor een juiste uitvoering van de richtlijnen zoals die zijn vastgesteld in het geldende Treasurystatuut van de provincie Utrecht.

Onvoorziene uitgaven

In de voorgaande begrotingen was geen budget gereserveerd voor onvoorziene uitgaven, en dat geldt ook voor deze (ontwerp)begroting.

Vennootschapsbelasting

Vanaf de oprichting (24 maart 2022) is het gemeenschappelijke orgaan Hollandse Waterlinies niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Voor de begrotingsjaren 2027-2030 is derhalve geen heffing van vennootschapsbelasting van toepassing.

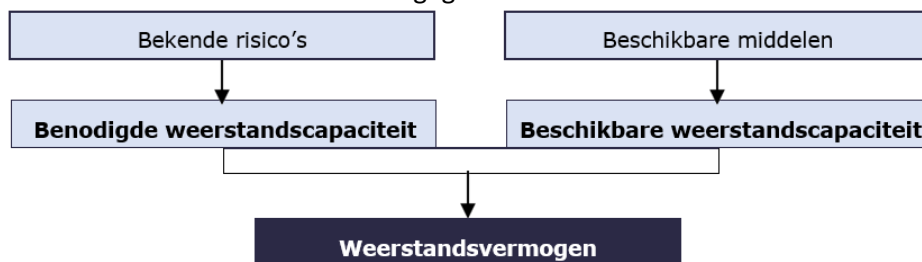
PARAGRAAF 1 – WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die niet via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de HWL kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

HWL is een gemeenschappelijk orgaan die taken uitvoert in opdracht van 4 provincies. Het weerstandsvermogen van de HWL wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke provincies. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de HWL financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de HWL verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en tekorten.

Weerstandsvermogen

De 4 provincies die deelnemen in de HWL zijn voor hun aandeel aansprakelijk als er tekorten zouden ontstaan of dat de HWL niet in staat is om aan de betalingsverplichtingen te voldoen². Het provinciaal aandeel wordt bepaald op basis van de jaarlijkse bijdrage per provincie als percentage van de totale bijdrage van de vier provincies.

² Bijdrageverordening Hollandse Waterlinies, Art.7, lid 2, <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR686670/1>

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomanagement

Met de ramingen zoals opgenomen in de Kadernota2027 is zichtbaar gemaakt dat de HWL aan alle voorziene betalingsverplichtingen kan voldoen tot en met 2030. De reserve zal geleidelijk afnemen door inzet ervan voor de vereffening van de totale kosten boven de jaarlijkse baten van de provincies (zie pag. 15). Deze vereffening vindt plaats zolang de reserve groter is dan 20% van de provinciale jaarlijkse bijdrage. Daarmee wordt verzekerd dat er voldoende reserve is voor de opvang van onverwachte kosten. Mocht niettemin een negatief exploitatiesaldo niet kunnen worden opgevangen door de algemene reserve van het orgaan, dan dragen de deelnemende provincies bij conform de Bijdrage verordening Hollandse Waterlinies³.

Financiële risico's worden verder gemanaged door maandelijks overleg met de financial controller van de provincie Utrecht aan de hand van de informatie uit de financiële administratie.

Risico's worden beheerst door het 'vier-ogen-principe': een verplichting vereist te allen tijde (goed)keuring door een teamleider bij de provincie Utrecht. Bij een afwijkende en grote verplichting zal hij om toelichting vragen bij het hoofd sitebureau.

Een risico bij de baten is een weigering van een provincie om bij te dragen. In dat geval verzoekt het orgaan conform de GR Art. 13 lid 2 onverwijld aan de minister om over te gaan tot toepassing van artikel 198 van de Provinciewet. Dit risico is daarom nihil.

Een provincie zou ook uit het orgaan kunnen treden waardoor haar bijdrage aan de baten zou vervallen. In dat geval handelt het GO conform GR Art. 20. Hij spant zich dan in om binnen zes maanden een voorstel gereed te hebben over de condities en voorwaarden voor uittreding (lid 1). Conform lid 4 baseert het orgaan zich daarbij op de kosten die het orgaan maakt voor de dienstverlening aan de betreffende provincie, de door die provincie verschuldigde betalingen aan het orgaan en de inbreng van de betreffende provincie. Via deze afspraak kan het orgaan de financiële gevolgen van het uittreden van een provincie beperken.

³ Art. 7 lid 2, <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR686670/1>

PARAGRAAF 2 – BEDRIJFSVOERING

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, leiding/aansturing, een goede communicatie, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een efficiënte inrichting van de organisatie en een gezonde samenwerkingscultuur, samen met provincies en andere partners cruciaal om de doelstellingen te bereiken en onze dienst adequaat te kunnen uitvoeren.

Onze organisatie zal zich inspannen om de uitzonderlijke waarde van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies zo breed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het Gemeenschappelijk orgaan is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering en heeft hierbij een kader stellende en controlerende taak.

Inrichting van de organisatie

Het sitebureau van de HWL is gericht op de uitvoering van de taak om de werelderfgoedsite HWL zo goed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het sitebureau bestaat uit de volgende personele bezetting:

1 programmamanager	0,6 fte
1 programmasecretaris	0,4 fte
1 programmaondersteuner	0,7 fte
1 Coördinator Uitdragen	0,7 fte
1 Projectleider Uitdragen	0,6 fte
1 Coördinator Bescherming	0,4 fte
1 Projectleider Bescherming	0,4 fte

DVO voor Concern- en bestuursondersteuning vanuit de centrumprovincie Utrecht

De ondersteunende middelen (P&O, Financiën & Control, Administratie, Informatievoorziening & Automatisering, Huisvesting, JZ, Functionaris Gegevensbescherming + Privacy Officer en Archief staan direct ten dienste van de bedrijfsvoering van de HWL middels een daartoe afgesloten DVO. Voor deze DVO is overeengekomen met de centrumprovincie dat zij deze taken “om niet” uitvoert.

De concernondersteuning is gericht op:

- De planning- en control cyclus
- Control (audit/interne controle, algemene financiële en juridische control)
- Organisatie-inrichting (treasury, budgetbeheer, mandatering, organisatieregelingen)
- Juridische control (gemeenschappelijke regeling en interne reglementen en verordeningen)
- Informatietechnologie & informatieveiligheid + de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde dataverwerking (ICT)
- Archief (centrale archiefverantwoording en -wetgeving)

Beleidsindicatoren

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn een aantal beleids-indicatoren vastgesteld, die verplicht in de programma's en programmaverantwoording opgenomen moeten worden. De voor HWL relevante indicatoren met betrekking tot personele aangelegenheden zijn in onderstaande tabel opgesomd.

Beleidsindicator:	2027
Personele formatie	3,8 fte
Personele bezetting (incl. inhuur via detachering)	3,8 fte

PARAGRAAF 3 – FINANCIËN

Beleidskader: De financiële verordening van HWL

In de financiële verordening staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het financiële beleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:

- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- Risicobeheer
- Financiering

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede wijzigingen in de artikelen 143, 216 en 217a van de Provinciewet, de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 12 van de Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Regeling uitzettingen en de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen

HWL voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving.

Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag een bedrag ter hoogte van 0,75% (met een ondergrens van € 450.000) van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken. Het saldotegoed (in ieder geval boven de € 450.000) na oprichting van het gemeenschappelijk orgaan op 24 maart 2022 wordt aangehouden in 's Rijks Schatkist.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen

De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. HWL kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en renteontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. Zoals bijvoorbeeld ABN AMRO Bank, BNG Bank en Rabo Bank. We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode zal stabiliseren op het huidige niveau. Mocht de huidige inflatie sneller afnemen dan nu wordt verwacht is er tegen het einde van dit jaar wellicht een kleine rentestap naar beneden mogelijk.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

HWL heeft een positief startsaldo bij oprichting en door de jaarlijkse bijdragen van de 4 provincies en er is geen sprake van kredietgebruik.

Renterisico

De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo. Er is geen sprake van schuld bij de HWL. Derhalve is er geen renterisico.

Kredietrisicobeheer

HWL loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden worden uitgezet conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Financiering

Binnen de HWL is er geen sprake van financiering(en).

Wettelijke kaders

In de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie zijn voorschriften opgenomen voor de wijze waarop de rente verwerkt moeten worden in de begroting. Alle rentelasten en rentebaten uit hoofde van financieringen moeten bij Treasury worden verantwoord. Er mag een rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) worden berekend, maar deze rentevergoeding is gemaximeerd tot het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de rentelasten over de externe financiering (langlopend én kortlopend). De omslagrente moet op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele vaste activa. Het in de begroting voorgecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De BBV-commissie doet de aanbeveling om het Renteschema uit de Notitie Rente 2017 op te nemen in de paragraaf Financiering van de begroting. Omdat er binnen de HWL geen sprake is van financiering wordt het renteschema uit de notitie niet opgenomen.

UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten

De belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten ten aanzien van de financiële positie zijn:

- Sturen op een efficiënte bedrijfsvoering met een zo laag mogelijke overhead;
- Voor de komende vier jaar is de (meerjaren) begroting sluitend door tijdelijke inzet van de reserve met instemming van de toezichthouder.

Sinds de Kadernota2025 indexeert het GO niet alleen de loonkosten van het sitebureau maar alle kosten. Daarmee is gewaarborgd dat de uitvoering van de reguliere taken elk jaar op hetzelfde peil kan blijven.

De komende jaren is er nog een zodanige reserve op de begroting van het GO, dat een hogere financiële bijdrage per provincie nog niet nodig is. De verhoging van kosten door het toepassen van indexatie kan de komende jaren (als deze de jaarlijkse € 1 miljoen bijdrage zou overschrijden) namelijk uit de reserve gefinancierd worden. Dit heet in het meerjarenoverzicht “vergoeding van de provincies vanuit de reserve” omdat het GO niet zelf rechtstreeks geld uit de reserve kan aanspreken. Dit heeft het GO in de Kadernota2025 aangekondigd waarop geen reactie is gekomen vanuit de provincies.

Deze voorgenomen inzet van de reserve is ook in 2024 voorgelegd aan de toezichthouder. Die constateert dat er op deze wijze gedurende deze periode geen sprake is van structureel evenwicht. Gezien de tijdelijkheid van deze maatregel ziet hij echter geen reden om het repressieve toezicht te wijzigen. De toezichthouder heeft aangegeven dit in zijn toezichthoudende controleverslag op te nemen. Het GO past deze methode daarom vanaf 2025 toe.

In de GR is vastgelegd dat de reserve altijd minimaal 20% van de jaarlijkse totale bijdrage moet bevatten voor incidentele en onverwachte uitgaven. Naar verwachting (zie meerjarenbegroting pag. 18) wordt deze limiet in 2029 bereikt. Een verhoging van de provinciale bijdrage aan het Gemeenschappelijk Orgaan zal daarom in 2028 bestuurlijk aan de orde komen. Het zal dan om een geringe verhoging gaan. Uitgangspunt is dat het Gemeenschappelijk Orgaan ‘mean and lean’ werkt en daarbij streeft naar zo min mogelijk uitgaven om de taken uit te kunnen voeren.

Personeelskosten

Het totaal van de structurele personele lasten van het sitebureau in deze begroting 2027 bedraagt € 525.000. Deze structurele personeelskosten zijn in de begroting geïndexeerd. De indexatie bedraagt 3% per jaar. In dit bedrag zijn niet de budgetten voor tijdelijke/externe inhuur opgenomen.

Investerings

Via deze begroting worden geen kredieten gevraagd voor investeringen in 2027.

Reserves

In het navolgende overzicht is de stand van de reserves opgenomen per 1 januari 2027 en de geraamde mutaties in 2027 en de verwachte eindstand op 31 december 2027.

Overzicht Reserve	Stand	Toevoegingen:	Onttrekkingen:	Stand
	01-01-2027	Begroot resultaat	Vergoeding provincies	31-12-2027
Algemene reserve	€ 692.213	€ 0	€ 72.500	€ 622.213

Toelichting bij de reserves: reserves worden gebruikt om incidentele kosten of financiële nadelen op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een uniforme set financiële kengetallen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende rol van het bestuur. Hierna nemen wij de kengetallen op, die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

HWL heeft geen leningen verstrekt aan derden.

De uitkomst van de gecorrigeerde netto schuldquote is daardoor gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

In het algemeen wordt een getal tussen de 25 en 40% als een gezonde positie gezien.

Door het ontbreken van activa in de balans zijn de reserves theoretisch gelijk aan het saldo liquide middelen en is er dus ook geen sprake van een echte solvabiliteitsratio

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

Het GO heeft echter zelden te maken met incidentele lasten. Voor 2027 zijn deze niet voorzien. Indien deze zich onvoorzien aandienen, dan kan het GO terugvallen op de middelen in de reserve cf. Art.7 lid 1 van de Bijdrageverordening Hollandse Waterlinies⁴. Die is begin 2027 volgens de meerjarenraming (volgende pagina) ruim € 692.000. Daarbij hebben de provincies in lid 2 vastgelegd dat, mocht het negatieve exploitatiesaldo niet kunnen worden opgevangen door de algemene reserve van het orgaan, de deelnemende provincies dan bijdragen.

⁴ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR686670/1>

MEERJARENRAMING 2027-2030

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten

Meerjarenbegroting

Begrotingsjaar	2027	2028	2029	2030
<u>Baten</u>	Middelen	Middelen	Middelen	Middelen
Bijdragen provincies	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Vergoeding uit reserve	€ 70.000	€ 105.750	€ 144.000	€ 181.500
Totaal	€ 1.070.000	€ 1.105.750	€ 1.144.000	€ 1.181.500
<u>Lasten</u>	Kosten	Kosten	Kosten	Kosten
Programmabureau	€ 525.000	€ 540.750	€ 557.000	€ 574.000
UNESCO	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Siteholderschap*	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
accountant	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Communicatie	€ 355.000	€ 365.000	€ 377.000	€ 387.500
Kennis en educatie	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500
Bescherming incl. Q-team	€ 92.500	€ 97.500	€ 102.500	€ 107.500
Netwerken	€ 40.000	€ 45.000	€ 50.000	€ 55.000
Totaal	€ 1.070.000	€ 1.105.750	€ 1.144.000	€ 1.181.500
<u>Reserve</u>				
Saldo voorgaand jaar	€ 692.213	€ 622.213	€ 516.463	€ 372.463
Saldo Baten en Lasten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Vergoeding uit reserve (onttrekking)	€ 70.000	€ 105.750	€ 144.000	€ 181.500
Eindsaldo	€ 622.213	€ 516.463	€ 372.463	€ 190.963

Toelichting bij de meerjarenbegroting:

- De jaren 2027 tot en met 2030 laten een afname zien van de reserve door de inzet ervan voor vereffening van de kosten hoger dan de provinciale bijdragen. Dit is een tijdelijke maatregel die met de toezichthouder is afgestemd. Meer toelichting is te vinden op pagina 15;
- Uiterlijk in 2028 zal bekeken worden of de bijdragen van de Provincies verhoogd worden om de kosten te dekken voor 2029 en volgende jaren of dat er bezuinigd kan worden op de structurele lasten.

Uitgangspunten en toelichtingen bij de meerjarenramingen

Algemeen

- De meerjarenraming geeft een indicatie van de verwachte begrotingssaldi in de periode 2027 t/m 2030. De uitgangspunten komen overeen met de Kadernota 2027.

Prijsindexering kostenbudgetten

In het kader van de meerjarenraming is de prijsontwikkeling van de lonen vastgesteld op een gemiddeld percentage van 3%. Ook is dit percentage toegepast op de overige kosten. Als de werkelijke kostenstijgingen in enig jaar anders uitvallen, wordt de begroting hierop aangepast.

Tabel met overzicht jaarlijkse bijdragen provincies conform besluit bijdrageverordening:

Overzicht bijdragen Provincies	Bedrag (x 1 €)	Percentage
Utrecht	300.000	30%
Noord-Holland	300.000	30%
Gelderland	300.000	30%
Noord-Brabant	100.000	10%
Totaal	1.000.000	100%

Balanscijfers 31 december (* € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Vlottende ACTIVA	0	0	0	0
Uitzettingen met een looptijd <1jaar	622	516	372	190
Totaal activa	622	516	372	190
Vaste PASSIVA				
Algemene bedrijfsreserve	692	622	516	372
Resultaat	-70	-106	-144	-181
<i>Eigen vermogen</i>	<i>622</i>	<i>516</i>	<i>372</i>	<i>191</i>
Totaal passiva	622	516	372	191

Advies aan Provinciale Staten

19 juni 2026

1 | 1

Tbv Statenvergadering d.d. 29-06-2025

Commissie Landelijk Gebeid

Datum commissievergadering 08-06-2025

**Onderwerp: advies commissie Landelijk Gebied Zienswijze
Ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse
Waterlinies**

Advies van de commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026

Betreft: Zienswijze Ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Het agendapunt Zienswijze Ontwerpbegroting 2027 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is behandeld in de vergadering van de Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 en wordt als hamerstuk doorgeleid naar Provinciale Staten van 29 juni 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- De omvang van de reserves en de toekomstige financiële ontwikkeling van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.
- Het formuleren van concretere doelstellingen en resultaten in de kadernota en jaarplannen.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Landelijk Gebied,
C. Vonk
Commissievoorzitter

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw T. van Egmond

BU/BSP

Telefoonnummer +31611904598

egmond@noord-holland.nl

1 | 1

Verzenddatum

13 MEI 2026

Kenmerk

BSP260430TvE1

Uw kenmerk

**Betreft: Tussentijdse kredietaanvragen integraal
Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033**

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de voordracht van de Tussentijdse kredietaanvragen van projecten uit het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033.

In verband met de voortgang van de projecten verzoeken wij u deze voordracht te behandelen in uw vergadering van 29 juni a.s.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

Bijlage(n):
Voordracht

voorzitter

E.A.S. Rommel

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033

Kenmerk: BSP260430TvE2

1. Inleiding

In november 2025 hebben uw Staten het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033 vastgesteld. In deze voordracht wordt een aantal kredieten van projecten die in het iMPI zijn opgenomen, ter vaststelling aan uw Staten voorgelegd.

In de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland staat dat kredietaanvragen in de voordracht van de Begroting(-swijziging) worden opgenomen en niet in een aparte voordracht. De voorliggende voordracht betreft echter een tussentijdse kredietaanvraag van projecten die al in het iMPI zijn opgenomen, maar die ten tijde van de vaststelling van de Eerste Begrotingswijziging 2026 nog niet voldoende waren uitgewerkt voor een kredietaanvraag. Wij stellen u voor met de voorliggende kredietaanvragen in te stemmen, en niet te wachten tot de volgende Begroting(-swijziging) om de voortgang van deze projecten niet te belemmeren en om een 95% VRA-subsidie te kunnen ontvangen.

De kredietaanvragen hebben financiële gevolgen. Om de kapitaallasten van deze verbeter- en uitbreidingsinvesteringen te dekken, is in de begroting de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen opgenomen. Als binnen deze stelpost voldoende ruimte is, is de financiële dekking geregeld. Voor de kredietaanvragen uit deze voordracht is voldoende ruimte binnen de stelpost (zie verder hoofdstuk Financiën van deze voordracht).

2. Kredietbesluiten infrastructuurmaatregelen ter uitvoering van het iMPI 2026-2032

Per kredietaanvraag (exclusief BTW) geven wij een omschrijving van de maatregel, de reden van de kredietaanvraag en melden wij of een bijdrage van derden wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van de kapitaallasten komen.

De kredietbesluiten zijn in onderstaande tabel samengevat.

project-nummer	Kredietbesluiten Verbeter- en Uitbreidingsmaatregelen Tussentijdse kredietaanvragen juni 2026	krediet-aanvraag	bijdragen derden	kapitaal-lasten	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
alg-50	Toegankelijkheid Openbaar Vervoer	6.800.000		6.800.000	6.800.000	2027	50
N247-27	Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam	600.000	350.000	250.000	600.000	2026	50
		7.400.000	350.000	7.050.000			

- a. **alg-50 Toegankelijkheid Openbaar Vervoer** € 6.800.000
Financieel: Het krediet komt vooralsnog geheel ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. Voor de haltes in VRA-gebied die in de periode 2026/2027 worden aangepast, ontvangen wij een subsidie van 95%. Zodra duidelijk is hoeveel haltes binnen deze periode kunnen worden gerealiseerd en de subsidiehoogte bekend is, zullen wij een aangepast dekkingsvoorstel van het krediet aan uw Staten voorleggen.
Uitvoering en afschrijvingstermijn: 2026-2028 (50 jaar)
Omschrijving maatregel: Bushaltes dienen aan bepaalde eisen te voldoen om voor mensen met een visuele dan wel motorische beperking toegankelijk te zijn. Van de haltes die eigendom zijn van de provincie voldoet slechts 34% binnen de eigen concessies en 47% binnen de VRA-concessies aan de gestelde eisen en is daarmee volledig toegankelijk. Binnen de scope worden circa 82 haltes toegankelijk gemaakt voor mensen met een motorische en/of visuele beperking.
Reden kredietaanvraag: Het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd, zodat snel met de uitvoering kan worden gestart en invulling wordt gegeven aan Motie 105-2025 'Versnelling realisatie Toegankelijke OV-haltes'.
 Daarnaast is het belangrijk zoveel mogelijk haltes in 2026/2027 in VRA-gebied te realiseren in verband met de te ontvangen subsidie.
- b. **N247-27 Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam** € 600.000
Financieel: Een bedrag van € 250.000 komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. De VRA levert een bijdrage van € 350.000.
Uitvoering en afschrijvingstermijn: 2026 (50 jaar)
Omschrijving maatregel: Op de N247 bij Edam wordt een nieuwe R-nethalte gerealiseerd, zodat de bus in noordelijke richting niet meer op het busstation Edam hoeft te halteren, waardoor de reistijd ongeveer 2 minuten korter wordt.
Reden kredietaanvraag: Het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd, zodat snel met de uitvoering kan worden gestart en de halte medio december 2026 (ingang concessiejaar 2027) in gebruik kan worden genomen.

3. Financiën

De kredieten die in deze voordracht beschikbaar worden gesteld, hebben financiële gevolgen. Om deze financiële gevolgen te dekken is in de begroting de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen¹. Als binnen deze stelpost voldoende ruimte is, is de financiële dekking van de voorgestelde kredietmutaties geregeld.
 Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost na ingebruikname van de investeringsprojecten verlaagd, waarbij de kapitaallasten gelijktijdig worden verhoogd.

¹ Voorbeeld: een reconstructie van een weg kost € 50 mln en wordt in 50 jaar afgeschreven. Dit betekent 50 jaar lang een afschrijvingslast van € 1 mln vermeerderd met de rentelasten over de boekwaarde.

Het verloop van de stelpost is op basis van de voorgestelde kredietbesluiten én de geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen doorgerekend. In onderstaande tabel is het verloop van deze stelpost te zien.

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen bedragen x € 1 miljoen	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
huidige stand stelpost	1,6	2,7	3,6	4,5	5,9	7,4	6,2
stand stelpost na vaststelling kredieten juni 2026	1,6	2,3	3,3	4,2	5,6	7,0	5,8
kapitaallasten geprogrammeerde planfase iMPI 2026-2033	0,0	0,0	0,2	0,7	0,8	0,8	0,8
kapitaallasten geprogrammeerde studiefase iMPI 2026-2033	0,0	0,1	0,2	0,5	2,9	3,3	4,7
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen planfase iMPI 2026-2033	1,6	2,3	3,1	3,5	4,7	6,2	5,0
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studie- en planfase iMPI 2026-2033	1,5	2,2	2,9	3,0	1,8	2,9	0,3

Hieruit blijkt dat er voldoende ruimte is voor de kredieten die nu worden aangevraagd. Tevens is uit de tabel op te maken dat binnen de stelpost nog voldoende ruimte is voor de realisatie van projecten in de planfase en voor eventuele kostenstijgingen van projecten in de plan- en realisatiefase. De realisatie van de studieprojecten kunnen tot en met 2033 nog worden gedekt uit de stelpost.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 32-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026 over de Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033;

besluiten:

1. de volgende kredieten beschikbaar te stellen, die ten laste komen van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:
 - a. alg-50 Toegankelijkheid Openbaar Vervoer € 6.800.000
 - b. N247-27 Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam € 600.000
een bedrag van € 250.000 komt ten laste van de stelpost

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033

Kenmerk: BSP260430TvE2 (BU/BSP)

1. Inleiding

In november 2025 hebben uw Staten het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033 vastgesteld. In deze voordracht wordt een aantal kredieten van projecten die in het iMPI zijn opgenomen, ter vaststelling aan uw Staten voorgelegd.

In de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland staat dat kredietaanvragen in de voordracht van de Begroting(-swijziging) worden opgenomen en niet in een aparte voordracht. De voorliggende voordracht betreft echter een tussentijdse kredietaanvraag van projecten die al in het iMPI zijn opgenomen, maar die ten tijde van de vaststelling van de Eerste Begrotingswijziging 2026 nog niet voldoende waren uitgewerkt voor een kredietaanvraag. Wij stellen u voor met de voorliggende kredietaanvragen in te stemmen, en niet te wachten tot de volgende Begroting(-swijziging) om de voortgang van deze projecten niet te belemmeren en om een 95% VRA-subsidie te kunnen ontvangen.

De kredietaanvragen hebben financiële gevolgen. Om de kapitaallasten van deze verbeter- en uitbreidingsinvesteringen te dekken, is in de begroting de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen opgenomen. Als binnen deze stelpost voldoende ruimte is, is de financiële dekking geregeld. Voor de kredietaanvragen uit deze voordracht is voldoende ruimte binnen de stelpost (zie verder hoofdstuk Financiën van deze voordracht).

2. Kredietbesluiten infrastructuurmaatregelen ter uitvoering van het iMPI 2026-2032

Per kredietaanvraag (exclusief BTW) geven wij een omschrijving van de maatregel, de reden van de kredietaanvraag en melden wij of een bijdrage van derden wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van de kapitaallasten komen.

De kredietbesluiten zijn in onderstaande tabel samengevat.

project-nummer	Kredietbesluiten Verbeter- en Uitbreidingsmaatregelen Tussentijdse kredietaanvragen juni 2026	krediet-aanvraag	bijdragen derden	kapitaal-lasten	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
alg-50	Toegankelijkheid Openbaar Vervoer	6.800.000		6.800.000	6.800.000	2027	50
N247-27	Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam	600.000	350.000	250.000	600.000	2026	50
		7.400.000	350.000	7.050.000			

- a. **alg-50 Toegankelijkheid Openbaar Vervoer** € 6.800.000
Financieel: Het krediet komt voorsnog geheel ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. Voor de haltes in VRA-gebied die in de periode 2026/2027 worden aangepast, ontvangen wij een subsidie van 95%. Zodra duidelijk is hoeveel haltes binnen deze periode kunnen worden gerealiseerd en de subsidiehoogte bekend is, zullen wij een aangepast dekkingsvoorstel van het krediet aan uw Staten voorleggen.
Uitvoering en afschrijvingstermijn: 2026-2028 (50 jaar)
Omschrijving maatregel: Bushaltes dienen aan bepaalde eisen te voldoen om voor mensen met een visuele dan wel motorische beperking toegankelijk te zijn. Van de haltes die eigendom zijn van de provincie voldoet slechts 34% binnen de eigen concessies en 47% binnen de VRA-concessies aan de gestelde eisen en is daarmee volledig toegankelijk. Binnen de scope worden circa 82 haltes toegankelijk gemaakt voor mensen met een motorische en/of visuele beperking.
Reden kredietaanvraag: Het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd, zodat snel met de uitvoering kan worden gestart en invulling wordt gegeven aan Motie 105-2025 'Versnelling realisatie Toegankelijke OV-haltes'.
 Daarnaast is het belangrijk zoveel mogelijk haltes in 2026/2027 in VRA-gebied te realiseren in verband met de te ontvangen subsidie.
- b. **N247-27 Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam** € 600.000
Financieel: Een bedrag van € 250.000 komt ten laste van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen. De VRA levert een bijdrage van € 350.000.
Uitvoering en afschrijvingstermijn: 2026 (50 jaar)
Omschrijving maatregel: Op de N247 bij Edam wordt een nieuwe R-nethalte gerealiseerd, zodat de bus in noordelijke richting niet meer op het busstation Edam hoeft te halteren, waardoor de reistijd ongeveer 2 minuten korter wordt.
Reden kredietaanvraag: Het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd, zodat snel met de uitvoering kan worden gestart en de halte medio december 2026 (ingang concessiejaar 2027) in gebruik kan worden genomen.

3. Financiën

De kredieten die in deze voordracht beschikbaar worden gesteld, hebben financiële gevolgen. Om deze financiële gevolgen te dekken is in de begroting de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen¹. Als binnen deze stelpost voldoende ruimte is, is de financiële dekking van de voorgestelde kredietmutaties geregeld.

Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost na ingebruikname van de investeringsprojecten verlaagd, waarbij de kapitaallasten gelijktijdig worden verhoogd.

¹ Voorbeeld: een reconstructie van een weg kost € 50 mln en wordt in 50 jaar afgeschreven. Dit betekent 50 jaar lang een afschrijvingslast van € 1 mln vermeerderd met de rentelasten over de boekwaarde.

Het verloop van de stelpost is op basis van de voorgestelde kredietbesluiten én de geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen doorgerekend. In onderstaande tabel is het verloop van deze stelpost te zien.

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen bedragen x € 1 miljoen	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
huidige stand stelpost	1,6	2,7	3,6	4,5	5,9	7,4	6,2
stand stelpost na vaststelling kredieten juni 2026	1,6	2,3	3,3	4,2	5,6	7,0	5,8
kapitaallasten geprogrammeerde planfase iMPI 2026-2033	0,0	0,0	0,2	0,7	0,8	0,8	0,8
kapitaallasten geprogrammeerde studiefase iMPI 2026-2033	0,0	0,1	0,2	0,5	2,9	3,3	4,7
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen planfase iMPI 2026-2033	1,6	2,3	3,1	3,5	4,7	6,2	5,0
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studie- en planfase iMPI 2026-2033	1,5	2,2	2,9	3,0	1,8	2,9	0,3

Hieruit blijkt dat er voldoende ruimte is voor de kredieten die nu worden aangevraagd. Tevens is uit de tabel op te maken dat binnen de stelpost nog voldoende ruimte is voor de realisatie van projecten in de planfase en voor eventuele kostenstijgingen van projecten in de plan- en realisatiefase. De realisatie van de studieprojecten kunnen tot en met 2033 nog worden gedekt uit de stelpost.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 32-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026 over de Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033;

besluiten:

1. de volgende kredieten beschikbaar te stellen, die ten laste komen van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:
 - a. alg-50 Toegankelijkheid Openbaar Vervoer € 6.800.000
 - b. N247-27 Realisatie bushalte oostzijde N247 ter hoogte van Edam € 600.000
een bedrag van € 250.000 komt ten laste van de stelpost

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

S. van Bokhorst

BU/BSP/STRAT

Telefoonnummer +31235145303

bokhorsts@Noord-Holland.nl

1 | 5

Betreft: Informatie studieprojecten iMPI en financiering

Geachte leden,

Meerdere infrastructurele projecten krijgen veel aandacht vanuit uw Staten en de omgeving. Hierover willen wij u nader informeren en betrekken bij de besluitvorming. Daarnaast gaan wij in op de relatie tussen het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) en de financiële kaders.

Projecten

De provincie werkt aan de uitvoering van een omvangrijke portefeuille van projecten, waarbij 5 studieprojecten in het oog springen. Deze infraprojecten zijn omvangrijk en complex en de studiefase heeft een lange doorlooptijd. Daardoor is het niet altijd direct zichtbaar welke voortgang wordt geboekt en welke uitdagingen er in het project zijn.

Het project 'alg-13 Aansluiting A9 Heiloo' is een uitzondering op de projecten in het iMPI. Op verzoek van de gemeente realiseert de provincie een gemeentelijke aansluiting op de A9. Financieel draagt de provincie bij door middel van een subsidie. De provinciale bijdrage wordt verhoogd met € 3,6 mln tot bijna € 20 mln en is opgenomen in de Kaderbrief 2027. In het vervolg van deze brief is dit project daarom niet meegenomen.

Additionele informatie en besluitvorming

Wij stellen voor uw Staten meer te betrekken bij de voortgang van de 5 omvangrijke en complexe studieprojecten. Dit is voorafgaand aan de formele besluitvorming via het iMPI over promotie naar de planfase. Aan de hand van de huidige planning verwachten wij u op de volgende momenten te informeren via een brief of technische briefing. Het gaat hier om voorziene momenten tot het einde van de huidige coalitieperiode.

Verzenddatum

13 MEI 2026

Kenmerk

BSP260402SB01

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

projectnr.	project	additionele informatie/besluitvorming	verwachte datum in commissie Ruimte
N203-17	Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen	voorkeursvariant vaststellen	oktober 2026
N203-17	Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen	voorontwerp vaststellen	februari 2027
N203-19	Herinrichting N203 Krommenie	schetsontwerpen varianten	juni 2026
N203-19	Herinrichting N203 Krommenie	voorgenomen besluit voorkeursvariant	november 2026
N203-19	Herinrichting N203 Krommenie	voorkeursvariant vaststellen	december 2026
N242-33	Vervanging spoorbrug N242 en BOL-brug kanaal Alkmaar-Kolhorn (onderdeel N242-29 Maatregelen N242, ged. A9-N241)	opname studiefase	oktober 2026
N247-22	Onderdoorgang Broek in Waterland	uitkomst quickscan	augustus 2026
N247-22	Onderdoorgang Broek in Waterland	voorkeursvariant vaststellen	oktober 2026
N250-06	Ravelijnbrug Den Helder	advies voorkeurslocatie	september 2026
N250-06	Ravelijnbrug Den Helder	vaststellen voorkeurslocatie	Q2 2027

Afhankelijk van de uitkomsten van de quickscan zal voor de N247-22 Onderdoorgang Broek in Waterland een krediet worden aangevraagd bij de actualisering van het iMPI 2027-2034. Met deze mogelijke aanvraag kan de provincie haar betrokkenheid bij de opgave in Broek in Waterland ook in de begroting tot uiting laten komen.

Infrastructurele investeringen

Om de financiële impact van de provinciale projectenportefeuille te kunnen overzien, zijn de geschatte investeringen van het iMPI voor de komende jaren van belang. In de voorbereiding op het iMPI 2027 zijn de planning en schattingen van het benodigde budget voor de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen geactualiseerd:

projectfase	project	geschatte investering
	<i>bedragen x € 1 miljoen, prijspeil 2026</i>	
studie	N203-17 Herinrichting N203 Uitgeest-Limmen	€ 65
studie	N203-19 Herinrichting N203 Krommenie*)	€ 300
studie	N242-29 Maatregelen N242, gedeelte A9-N241 inclusief N242-33 Vervanging spoorbrug N242 en BOL-brug kanaal Alkmaar-Kolhorn	€ 160
studie	N247-22 N247, Onderdoorgang Broek in Waterland	€ 290
studie	N250-06 Ravelijnbrug Den Helder **)	€ 90
studie	overige verbeter-/uitbreidingsinvesteringen	€ 250
plan	overige verbeter-/uitbreidingsinvesteringen	€ 170
totaal	verbeter- en uitbreidingsinvesteringen (iMPI2027)	€ 1.325

*) afhankelijk van de te kiezen voorkeursvariant

**) exclusief andere provinciale infrastructurele maatregelen binnen ontwikkeling maritiem cluster

Deze bedragen worden concreter geraamd in de planfase bij de verdere uitwerking van de vastgestelde voorkeursvariant. De weergegeven bedragen zijn de totale projectkosten, zonder rekening te houden met bijdragen van derden. Met bijdragen van derden wordt het aandeel van de totale provinciale investering lager.

Voor de vervangingsinvesteringen wordt uitgegaan van een gemiddeld jaarlijks bedrag dat nodig is om het provinciaal areaal op orde te houden.

Om de projectenportefeuille te kunnen relateren aan de financiële kaders, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Vervangingsinvesteringen: gemiddelde besteding ca. € 50-70 mln per jaar.
- Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen: gemiddelde besteding de afgelopen jaren ca. € 50 mln per jaar. Met de huidige portefeuille van studieprojecten zal dit jaarlijkse bedrag in de toekomst naar verwachting oplopen. De totale investeringsomvang wordt geschat op € 960-1.325 mln afhankelijk van bijdragen van derden.

Financiële kaders

De omvang van de projecten is dusdanig groot, dat de afgesproken financiële grenzen in beeld komen. Dit wordt hieronder uitgelegd aan de hand van de ruimte in de stelposten, de netto schuldquote en de kapitaallastendruk.

Achtergrond

Voor de dekking van de investeringen wordt beoordeeld of dit op langere termijn binnen de afgesproken grenzen van de begroting past. Doordat in 2011 de reserves zijn ingezet voor het versneld afschrijven van de kapitaallasten, waren deze de afgelopen jaren laag. De kapitaallasten nemen nu jaarlijks weer toe, omdat investeringen volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten worden gekapitaliseerd en niet in 1 keer mogen worden afgeschreven. Sinds 2023 leent de provincie geld en dit leidt tot rentelasten. Deze financiële realiteit dwingt ons scherper te sturen op de provinciale prioriteiten en financiële kaders.

Stelposten

De iMPI-investeringsprojecten leiden na realisatie en oplevering tot kapitaallasten. Hiervoor zijn in de begroting de stelposten Vervangingsinvesteringen en Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen opgenomen. Deze brief beperkt zich tot de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen.

In het Coalitieakkoord 2023-2027 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor infrastructurele projecten, waardoor de investeringsruimte in de stelpost jaarlijks met € 50 mln toeneemt. Tot nu toe wordt niet alle ruimte in deze stelpost benut, omdat projecten eerst de studiefase doorlopen voordat ze gerealiseerd kunnen worden. De komende jaren zal dit naar verwachting nog steeds het geval zijn. Een deel van deze ruimte wordt jaarlijks ingezet voor dekking van studiekosten.

Netto schuldquote en kapitaallastendruk

Naast de ruimte in de stelposten spelen de kengetallen 'netto schuldquote (NSQ)' en 'kapitaallastendruk' een rol. Hoe groter de uitgaven voor de investeringen, hoe meer druk dit legt op de structurele begroting. Sinds 2023 trekt de provincie vreemd vermogen aan en zijn deze parameters belangrijker geworden. De normen hiervoor zijn door uw Staten bepaald bij de Kaderbrief 2026: NSQ kleiner dan 150% en kapitaallastendruk kleiner dan 10% van de totale inkomsten van de provincie.

Financiële analyse

De eerdergenoemde bedragen van de 5 grote projecten (totaal € 905 mln) zijn vergeleken met de bedragen waarmee in het iMPI 2026 bij de doorrekening van de stelpost rekening is gehouden. Door voortschrijdend inzicht is de totale omvang van deze projecten toegenomen tot € 905 mln.

De stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen neemt jaarlijks toe met € 1 mln (wat overeenkomt met € 50 mln investeringsruimte). Dit betekent dat de provincie tot en met 2034 (looptijd iMPI 2027-2034) ruim € 400 mln kan investeren; dit is exclusief bijdragen van derden.

Met de huidige kaders en voorziene investeringsomvang worden de signaalwaarden voor de NSQ en kapitaallastendruk op een gegeven moment bereikt. Bij een jaarlijks investeringsvolume van € 100 mln voor vervangings- en verbeter- en uitbreidingsinvesteringen komt de NSQ in 2031 boven de signaalwaarde (bij gelijkblijvende omstandigheden).

Structurele inkomsten en de omvang van investeringen uit andere beleidsprogramma's spelen hierin onder andere een rol.

Het blijft noodzakelijk kritisch te kijken naar de ruimte binnen de financiële kaders in relatie tot investeringsbeslissingen.

Reserve Uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden

Naast investeringen op eigen areaal wil de provincie in de toekomst ook andere overheidsinstanties blijven ondersteunen, die projecten realiseren om de bereikbaarheid te verbeteren. Voor de dekking van deze mogelijke bijdragen wordt daarom in de Kaderbrief 2027 voorgesteld de verwachte onderbesteding op de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen in 2027 toe te voegen aan de reserve Uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden. Besluitvorming hierover zal in de voordracht van de actualisering van het iMPI 2028-2035 worden verwerkt.

Tot slot

Voor een financieel gezonde provincie dient scherp te worden gestuurd binnen de financiële kaders. Wanneer hierin keuzes moeten worden gemaakt, moeten deze bij de Kaderbrief/Begroting worden genomen. De projectenportefeuille van het iMPI maakt hier deel van uit.

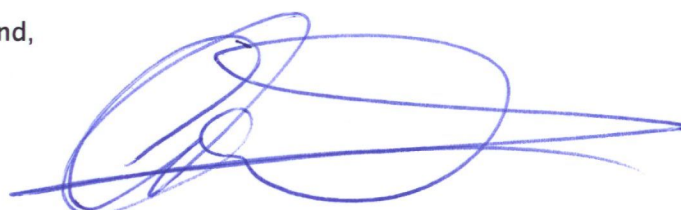
Ook blijkt uit het hoge investeringsvolume van alle in het iMPI opgenomen studieprojecten dat bijdragen van derden essentieel zijn voor de financiering van omvangrijke projecten.

Wij verzoeken u deze brief gelijktijdig te agenderen met de behandeling van de Kaderbrief 2027 in uw Staten.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S. Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145282 neeskenss@noord-holland.nl
Commissie Ruimte		
Datum commissievergadering	08-06-2026	
Onderwerp: Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033		19 juni 2026 1 1

Advies van de commissie Ruimte van 8 juni 2026 aan Provinciale Staten

Betreft: Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033

Het agendapunt “Tussentijdse kredietaanvragen integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033” is behandeld in de vergadering van de Commissie Ruimte op 8 juni 2026 en wordt als hamerstuk doorgeleid naar PS van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Brede steun voor investeringen in infrastructuur en OV
- Waardering voor betere betrokkenheid van PS bij grote projecten
- Er zijn zorgen geuit over financiën en afhankelijkheid van derden

Toezeggingen college: Gedeputeerde Olthof zegt toe PS te informeren over de ontwikkelingen N203

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A.W. Voordenhout

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143137

voordenhouta@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Omgevingsdienst IJmond

Verzenddatum

13 MEI 2026

Geachte leden,

Kenmerk

FIN260430WV3

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond. Ter informatie is bijgevoegd de Kadernota 2027.

Uw kenmerk

Tenslotte is bijgevoegd een notitie over de actuele ontwikkelingen bij de vier Omgevingsdiensten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

E.A.S. Rommel

5 bijlage(n):

- Voordracht
- Ontwerpbegroting 2027 ODJ
- Jaarstukken 2025 ODJ
- Kadernota 2027 ODJ
- Notitie actuele ontwikkelingen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond

Kenmerk: FIN260430WV4

Bijlagen:

1. Ontwerpbegroting 2027
2. Jaarstukken 2025
3. Kadernota 2027

1. Inleiding

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) heeft ingestemd met de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen.

Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling ODIJ een kaderstellende en controlerende rol. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling ODIJ worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze naar voren te brengen over de ontwerpbegroting 2027. De jaarstukken 2025 van de ODIJ worden ter informatie toegezonden.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de ODIJ aan.

Ontwerpbegroting 2027

De begroting 2027 is het sluitstuk van het proces om de organisatie ODIJ toekomstbestendig te maken. Zoals eerder beschreven wordt hiermee de balans tussen de verstrekte opdrachten en de beschikbare middelen herstelt en daarmee wordt tevens de scheefgroei die is ontstaan tussen de deelnemers aangepakt.

De begroting 2027 herstelt ook de balans tussen de incidentele en structurele middelen. Door de inzet van extra structurele middelen stijgt het omzetvolume van de dienst met ongeveer 20% (€ 2,6 miljoen). Hiervan is € 1,7 miljoen bestemd voor de dekking van bestaande vaste kosten, waarmee ook het meerjarige begrotingstekort wordt opgelost. De omzetstijging draagt daarnaast bij aan de benodigde versterking van de organisatie. Dit vertaalt zich onder andere in een beperkte groei van de formatie (circa 7,2 fte) en investeringen in opleiding, innovatie en bedrijfsvoering.

Met deze begroting start tevens de nieuwe financieringssystematiek, waarbij deelnemers bijdragen op basis van de ingebrachte taken. Dit vergroot de transparantie en maakt beter inzichtelijk wat de uitvoering per deelnemer kost en oplevert. De organisatie rekent daarbij af op basis van gerealiseerde uren, met periodieke evaluaties om de systematiek te verbeteren.

In de begroting gaat de ODIJ nader in op het verzoek om kostenefficiëncy te realiseren. Op basis van een eerste analyse was het beeld dat een versterking van 17 tot 21 fte nodig was om de kwaliteit en continuïteit in de uitvoering te waarborgen. Door gezamenlijke, bestuurlijke keuzes is dit teruggebracht tot 7,27 fte. Daarmee is nadrukkelijk gezocht naar een balans tussen noodzakelijke investeringen en beheersing van kosten. Dit zorgt niet voor de gewenste besparing op de huidige begroting, maar beperkt wel de stijging van het omzetvolume. Het bestuur van de ODIJ erkent en benadrukt dat deze stijging nodig is om de dienst toekomstbestendig te maken en de opdracht ook in de toekomst goed te kunnen blijven uitvoeren.

De bijdrage voor de Provincie Noord-Holland bedraagt voor 2027 € 581.718, verdeeld als volgt:

- bodemtoezichttaken ad € 571.310 (2026: € 350.000);
- VTH plustaken ad € 10.409 (2026: € 147.000).

Er zal vanuit de provincie voor 2027 geen taakstelling worden opgelegd aan de ODIJ vanwege de invoering van de nieuwe financieringssystematiek.

In de tussen provincie en de ODIJ te sluiten Dienstverleningsovereenkomst 2027 zal de definitieve bijdrage wordt vastgelegd,. Na afloop van het jaar 2027 zal uiteindelijk conform de systematiek worden afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde diensten, producten en uren.

Het basistarief van de ODIJ bedraagt voor 2027 € 116,95.

Jaarstukken 2025

Uit de Jaarrekening 2025 blijkt dat in 2025 een negatief resultaat van € 7.305 is gerealiseerd.

In dit resultaat is een correctie over eerdere jaren opgenomen. Er heeft een correctie plaatsgevonden op verantwoorde rentebaten schatkistbankieren over de boekjaren 2023 en 2024 op projecten. Deze rentebaten, ontvangen rente op schatkistbankieren, zijn ten onrechte als rentebaten geboekt. Deze baten zijn in 2025 weer toegevoegd aan het reguliere exploitatieresultaat. De rentebaten waren niet begroot.

Het negatieve resultaat van € 7.305 zal moeten worden aangevuld. Conform de wettelijke bepalingen in de BBV mag de ODIJ niet meer aan de reserves toevoegen dan maximaal het resultaat van het boekjaar. Omdat de ODIJ over 2025 een negatief resultaat kent, maar gedurende 2025 al een bedrag ad € 1.004.067 heeft toegevoegd aan de nieuw gevormde bestemmingsreserve vrijval projectgelden, zal op de toevoeging een onttrekking moeten worden gedaan van minimaal € 7.305.

Het voorstel aan het Bestuur is om het negatief resultaat voor 2025 aan te vullen tot nihil door een onttrekking aan de algemene reserve te doen voor een bedrag ad € 7.305.

2. Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de ontwerpbegroting 2027 stellen wij u voor om de ODIJ te berichten dat er geen zienswijze naar voren wordt gebracht.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 36-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

besluiten:

1. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst IJmond naar voren te brengen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst IJmond

Kenmerk: FIN260430WV4 (CZ/FIN/SKA)

Bijlagen:

1. Ontwerpbegroting 2027
2. Jaarstukken 2025
3. Kadernota 2027

1. Inleiding

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) heeft ingestemd met de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025. Wij ontvangen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen.

Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling ODIJ een kaderstellende en controlerende rol. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling ODIJ worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze naar voren te brengen over de ontwerpbegroting 2027. De jaarstukken 2025 van de ODIJ worden ter informatie toegezonden.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de ODIJ aan.

Ontwerpbegroting 2027

De begroting 2027 is het sluitstuk van het proces om de organisatie ODJ toekomstbestendig te maken. Zoals eerder beschreven wordt hiermee de balans tussen de verstrekte opdrachten en de beschikbare middelen herstelt en daarmee wordt tevens de scheefgroei die is ontstaan tussen de deelnemers aangepakt.

De begroting 2027 herstelt ook de balans tussen de incidentele en structurele middelen. Door de inzet van extra structurele middelen stijgt het omzetvolume van de dienst met ongeveer 20% (€ 2,6 miljoen). Hiervan is € 1,7 miljoen bestemd voor de dekking van bestaande vaste kosten, waarmee ook het meerjarige begrotingstekort wordt opgelost. De omzetstijging draagt daarnaast bij aan de benodigde versterking van de organisatie. Dit vertaalt zich onder andere in een beperkte groei van de formatie (circa 7,2 fte) en investeringen in opleiding, innovatie en bedrijfsvoering.

Met deze begroting start tevens de nieuwe financieringssystematiek, waarbij deelnemers bijdragen op basis van de ingebrachte taken. Dit vergroot de transparantie en maakt beter inzichtelijk wat de uitvoering per deelnemer kost en oplevert. De organisatie rekent daarbij af op basis van gerealiseerde uren, met periodieke evaluaties om de systematiek te verbeteren.

In de begroting gaat de ODJ nader in op het verzoek om kostenefficiëntie te realiseren. Op basis van een eerste analyse was het beeld dat een versterking van 17 tot 21 fte nodig was om de kwaliteit en continuïteit in de uitvoering te waarborgen. Door gezamenlijke, bestuurlijke keuzes is dit teruggebracht tot 7,27 fte. Daarmee is nadrukkelijk gezocht naar een balans tussen noodzakelijke investeringen en beheersing van kosten. Dit zorgt niet voor de gewenste besparing op de huidige begroting, maar beperkt wel de stijging van het omzetvolume. Het bestuur van de ODJ erkent en benadrukt dat deze stijging nodig is om de dienst toekomstbestendig te maken en de opdracht ook in de toekomst goed te kunnen blijven uitvoeren.

De bijdrage voor de Provincie Noord-Holland bedraagt voor 2027 € 581.718, verdeeld als volgt:

- bodemtoezichttaken ad € 571.310 (2026: € 350.000);
- VTH plustaken ad € 10.409 (2026: € 147.000).

Er zal vanuit de provincie voor 2027 geen taakstelling worden opgelegd aan de ODJ vanwege de invoering van de nieuwe financieringssystematiek.

In de tussen provincie en de ODJ te sluiten Dienstverleningsovereenkomst 2027 zal de definitieve bijdrage wordt vastgelegd,. Na afloop van het jaar 2027 zal uiteindelijk conform de systematiek worden afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde diensten, producten en uren.

Het basistarief van de ODJ bedraagt voor 2027 € 116,95.

Jaarstukken 2025

Uit de Jaarrekening 2025 blijkt dat in 2025 een negatief resultaat van € 7.305 is gerealiseerd.

In dit resultaat is een correctie over eerdere jaren opgenomen. Er heeft een correctie plaatsgevonden op verantwoorde rentebaten schatkistbankieren over de boekjaren 2023 en 2024 op projecten. Deze rentebaten, ontvangen rente op schatkistbankieren, zijn ten onrechte als rentebaten geboekt. Deze baten zijn in 2025 weer toegevoegd aan het reguliere exploitatieresultaat. De rentebaten waren niet begroot.

Het negatieve resultaat van € 7.305 zal moeten worden aangevuld. Conform de wettelijke bepalingen in de BBV mag de ODJ niet meer aan de reserves toevoegen dan maximaal het resultaat van het boekjaar. Omdat de ODJ over 2025 een negatief resultaat kent, maar gedurende 2025 al een bedrag ad € 1.004.067 heeft toegevoegd aan de nieuw gevormde bestemmingsreserve vrijval projectgelden, zal op de toevoeging een onttrekking moeten worden gedaan van minimaal € 7.305.

Het voorstel aan het Bestuur is om het negatief resultaat voor 2025 aan te vullen tot nihil door een onttrekking aan de algemene reserve te doen voor een bedrag ad € 7.305.

2. Zienswijze op de ontwerpbegroting 2027

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de ontwerpbegroting 2027 stellen wij u voor om de ODJ te berichten dat er geen zienswijze naar voren wordt gebracht.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 36-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

besluiten:

1. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst IJmond naar voren te brengen.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Ontwerpbegroting 2027

Omgevingsdienst IJmond

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Leeswijzer	7
3	Ontwikkelingen.....	8
3.1	Inhoudelijke ontwikkelingen	8
3.2	Ontwikkelingen aanpak VTH.....	11
3.3	Ontwikkelingen werkgebied ODIJmond	13
3.4	Versterken van het VTH-stelstel	14
3.5	Bedrijfsvoering	15
3.6	Arbeidsmarkt	16
3.7	Financiële positie deelnemers	16
4	Begroting 2027	18
4.1	Ontwikkeling omzet	18
4.2	Uitgangspunten voor de berekening van het uurtarief	18
4.3	Kosten personeel, CAO-ontwikkelingen en prijsontwikkelingen	19
4.4	Keuzes bedrijfsvoering in de nieuwe financieringssystematiek	19
4.4.1	Landelijke kwaliteitscriteria opleiding en innovatiebudget	19
4.4.2	Bijdragen projecten en programma's	20
4.4.3	Overhead & eigenaarschap	20
4.5	Planning- & Control	21
5	Wijze van financieren	22
5.1	Nieuwe financieringssystematiek	22
5.2	Uurtarief.....	22
5.3	Incidentele bijdrage	23
6	Verplichte paragrafen	24
6.1	Verplichte paragrafen niet voor ODIJmond	24
6.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	24
6.3	Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit	24
6.4	Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit	25
6.5	Beoordeling weerstandsvermogen	28
6.6	Conclusie weerstandsvermogen	28
6.7	Financiële kengetallen	28
6.8	Onderhoud kapitaalgoederen.....	29
6.9	Treasury/financiering	30
6.10	Verbonden partijen	30
6.11	Wet Open Overheid.....	31
7	Financiële begroting inclusief overhead	32
8	Financiële positie.....	35
8.1	Geprognostiseerde balans	35

8.2 EMU-saldo	36
9 Meerjarenraming	37
10 Bijlage I - Financiële bijlage	41
10.1 Formatie overzicht	41
10.2 Specificatie overhead	41
10.3 Stemverhoudingen.....	41
10.4 Verbonden partijen	42
10.5 Overzicht verplichte en facultatieve taken per deelnemer	43
10.5.1 Verplichte taken per deelnemer	43
10.5.2 Facultatieve taken per deelnemer	43
10.5.3 Totaal per deelnemer	44
10.6 Overzicht projectenbijdrage per deelnemer	45

1 Inleiding

Jaarlijks stellen wij een begroting op als onderdeel van onze planning- en controlcyclus. Met deze begroting geven wij onze opdrachtgevers inzicht in de verwachte inkomsten en uitgaven voor het komende jaar. Zo ontstaat een helder en transparant beeld van de financiële positie van onze organisatie en de manier waarop wij onze middelen inzetten voor de uitvoering van onze taken.

Basis op orde

De begroting 2027 maakt onderdeel uit van een meerjarig traject dat in 2023 is gestart om de organisatie zowel operationeel als financieel te versterken. Binnen het programma 'Toekomstbestendig ODIJmond' werken wij samen met onze deelnemers aan de noodzakelijke stap om opnieuw de basis op orde te brengen. Daarmee leggen we een stevige basis om onze opdracht ook in de toekomst goed te kunnen blijven uitvoeren, met behoud van onze dienstverlening en met ruimte voor verdere ontwikkeling. In het afgelopen jaar hebben we belangrijke stappen gezet, zoals het herijken van de financieringsstructuur. We herijkten het financieel volume, actualiseerden de systematiek zodat deze aansluit op de governance en stelden spelregels op om de financiering naar de toekomst toe actueel te houden. Met deze begroting leggen we deze nieuwe financieringsstructuur nu vast. Gelijktijdig actualiseren van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) en de dienstverleningsovereenkomsten (DVO) en is gewerkt aan het wegwerken van achterstanden die in de afgelopen jaren zijn ontstaan bij de uitvoering van wettelijke taken.

Balans tussen opdracht en middelen

In 2024 is, in opdracht van het bestuur, een analyse uitgevoerd naar waar de organisatie staat. Daarbij is gekeken in hoeverre de organisatie in staat is deze opdracht te blijven uitvoeren, met borging van de kwaliteit van de dienstverlening en met oog voor de toekomstige opgave. De aanbevelingen uit de rapportage 'Twee zijden van de medaille' laten zien dat ODIJmond een kostenefficiënte en deskundige organisatie is die dicht bij haar deelnemers, maar met een (te) hoge mate van maatwerk en flexibiliteit in de afspraken en uitvoering. Tegelijkertijd maakte de analyse duidelijk dat de opdracht en beschikbare middelen in de afgelopen jaren structureel uit balans zijn geraakt, waardoor niet meer de volledige opdracht kon worden uitgevoerd. Ook was er zorg dat er scheefgroei in de bijdrage was ontstaan tussen de deelnemers onderling. Dit was voor ons bestuur aanleiding om te kiezen om gericht te werken aan het versterken van de basis van de organisatie.

Opvangen van het begrotingstekort

Met steun van bestuur en deelnemers zijn voor de periode 2024 tot en met 2026 incidentele middelen beschikbaar gesteld om het verbeterprogramma uit te voeren en de ontstane achterstanden aan te pakken. Met deze begroting 2027 vragen wij een structurele financiering op van 2,6 miljoen euro. Met deze extra financiering zijn wij in staat om het begrotingstekort van 1,7 miljoen euro op te vangen, de bedrijfsvoering op het minimaal noodzakelijke niveau te brengen en de uitvoeringsorganisatie, via een groei van 7,2 FTE in het primaire proces, naar de minimaal noodzakelijke omvang te brengen.

Oog voor bezuinigingsmogelijkheden

Gedurende de uitvoering van het programma heeft het bestuur nadrukkelijk oog gehad voor de financiële situatie van de deelnemers. Er is gekeken naar mogelijkheden om kostenstijgingen op te vangen of te voorkomen, bijvoorbeeld door ombuigingen en reorganisatie. Dit resulteerde in een daling van 17-20 fte uit de eerste analyse naar de minimaal noodzakelijke 7,2 fte, die wij met deze begroting opvragen. Om onze uitvoeringsorganisatie te versterken brengen wij diverse bedrijfsvoerings- en overheadkosten op orde. Elementen zoals hardware, ICT-licenties, werkplekken waren al meerjarig niet meegegroeid met de organisatie. Voor zowel het dagelijks als het algemeen bestuur zijn dit noodzakelijke stappen om de uitvoering van de opdracht toekomstbestendig te borgen, met oog voor het belang om een bijdrage te leveren aan het beschermen van een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Afgelopen twee jaar heeft het bestuur en onze deelnemers veel tijd besteed aan het bepalen van het niveau waarop de uitvoering van de wettelijke VTH-basis taken milieu moet plaatsvinden. Ook hier was de aanleiding het verzoek van gemeenten om de efficiency in de uitvoering te waarborgen. Voor een gelijk speelveld is het belangrijk dat deelnemers dit niveau niet zelfstandig bepalen, maar dat collectiviteit doen. Daarbij keken onze deelnemers ook naar het niveau bij omliggende omgevingsdiensten en de informatie vanuit een landelijke benchmark. Er is gekozen voor het minimaal noodzakelijke uitvoeringsniveau dat nodig is om een bijdrage te kunnen blijven leveren aan het beschermen van de kwaliteit van onze leefomgeving.

Voor overige keuzes besloot ons bestuur er geen te maken die vooruitlopen op de uitwerking van de toekomstscenario's. De besluitvorming over dit traject vindt naar alle waarschijnlijk in de tweede helft van 2026 plaats. Eventuele effecten daarvan zullen worden meegenomen in volgende begrotingen.

Participatie

Voor het op orde brengen van de basis, het herstellen van de balans tussen opdracht en middelen en het actualiseren van de GR- en DVO-structuur is nauw samengewerkt met de ambtelijke organisaties van onze deelnemers en het bestuur. Ook betrokken wij het gemeenteraden en provinciale staten door op meerdere momenten raadsinformatiebrieven, technische sessies en een Webinar aan te bieden.

Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen en om zorgvuldig duiding te geven aan de extra structurele bijdragen die wij deze met begroting opvragen (herstellen van de balans) boden wij onze kadernota 2027 aan onze deelnemers voor wensen en bedenkingen. Dat moment viel gelijktijdig met de behandeling van ons 9^e wijzigingsvoorstel GR ODIJmond. Zo boden wij onze deelnemers de gelegenheid om een reactie te geven op de voorgestelde verbetermaatregelen. Bij de behandeling van onze kadernota merkten wij dat het begrip voor de noodzakelijke stappen richting de toekomstbestendigheid van ODIJmond is gegroeid. Met de diverse wensen en bedenkingen bouwden wij nu de begroting 2027 op.

Concluderend

Deze begroting is voor ODIJmond een belangrijke stap in het toekomstbestendig maken van de organisatie, om nu maar ook naar de toekomst toe de kwaliteit van de leefomgeving te kunnen beschermen. Deze begroting biedt onze collega's het perspectief dat opgave, capaciteiten en middelen in balans komen, zodat zij onze deelnemers goed kunnen blijven adviseren en zorgen voor continuïteit en kwaliteit in onze dienstverlening. En als laatste zorgt de deze begroting voor een goed vertrekpunt om bestuurlijke keuzes te maken voor de uitvoering op de lange termijn. Dit zal gedurende 2026-2027 in samenwerking met het bestuur, deelnemers en raden en staten worden opgepakt.

2 Leeswijzer

Afgelopen twee jaar informeerden wij onze deelnemers en hun raadsleden en statenleden periodiek en voornamelijk over de doorontwikkeling van onze organisatie. Daarbij lag de focus op de keuzes die ons bestuur maakte om de basis op orde te brengen en de organisatie klaar te maken voor de toekomst. Dit traject vond plaats terwijl onze collega's ook uitvoering gaven aan de jaarlijkse programmering. De voortgang daarvan beschrijven wij in ons jaarverslag, maar om de aandacht – naast op de toekomstbestendigheid van onze organisatie – ook te vestigen op de uitvoering van onze opdracht en de veranderende opgaven waarmee omgevingsdiensten te maken krijgen, starten we in hoofdstuk 3 met een kijk op diverse belangrijke ontwikkelingen die in 2027 zullen gaan spelen. Vanaf hoofdstuk 4 presenteren wij de cijfers voor 2027. In hoofdstuk 5 geven wij inzicht in de financieringssystematiek en ons uurtarief. In hoofdstuk 6 staan de verplichte paragrafen. In hoofdstuk 7 staat de financiële begroting met de bijdrage per deelnemer voor 2027. Hoofdstuk 9 bevat de meerjarenraming voor de periode vanaf 1 januari 2027. We staan in dit hoofdstuk extra stil bij het financiële effect van het principebesluit van het college van B&W van Zandvoort om de VTH-bouwtaken per 1 januari 2028 in het kader van taakharmonisatie Zandvoort/Haarlem onder te brengen bij de gemeente Haarlem. In de bijlage gaan wij in op de stemverdeling en bieden een overzicht van wat elke deelnemer totaal bijdraagt aan verplichte taken en aan de facultatieve taak.

3 Ontwikkelingen

De context waarin omgevingsdiensten werken verandert snel. In de samenleving is er steeds meer aandacht voor milieu en gezondheid. Het gaat steeds vaker over de kwaliteit van onze leefomgeving. Ons werkveld wordt complexer, er ontstaan nieuwe thema's en bestaande thema's vragen meer expertise. Omgevingsdiensten hebben hierin een belangrijke positie. Om goed met deze veranderingen om te gaan en de kwaliteit van onze leefomgeving nu en in de toekomst te beschermen, spelen wij hier als ODIJmond actief en op meerdere manieren op in.

3.1 Inhoudelijke ontwikkelingen

Omgevingswet

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Deze nieuwe wet heeft invloed onze volledige dienstverlening. Afgelopen twee jaar stonden in het teken van de implementatie en het opbouwen van ervaring(scijfers). Komende jaren zullen wij onze processen en werkwijze optimaliseren. Een mooi voorbeeld is dat de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten maandelijks met vergunningverleners bij elkaar komen om de wijze waarop vergunningen onder de Omgevingswet worden verleend te verbeteren en waar mogelijk te uniformeren. In 2027 zal de implementatie van de bruidsschat in het definitieve deel van omgevingsplan nog niet bij alle gemeenten zijn afgerond. Hier blijven we ons dan ook op inzetten. Daarnaast werken we thematisch om de milieuonderwerpen in de omgevingsplannen op te nemen.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Waar het gaat om onze vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), formuleerden wij zes hoofdthema's. Aan deze thema's, waaronder leefbaarheid wat gezondheid, veiligheid en duurzaamheid omvat, financiële risico's en bestuurlijke risico's koppelden wij tien prioriteiten. Wij beschreven deze in ons VTH-beleidskader 2023-2026. Afgelopen jaren constateerden wij deze thema's prioriteiten in ontwikkeling blijven en meer expertise vragen.

Indirecte lozingen – prioriteit: afvalwater

Sinds 2023 werken de omgevingsdiensten in Noord-Holland samen met onder andere provincie, PWN, HHNK aan het thema indirecte lozingen. Dit gaat niet alleen om het uitvoeren van inspecties maar ook om het optimaliseren en delen van data op basis van analyse. In 2027 starten wij met een nieuw en gezamenlijk uitvoeringsprogramma, waarmee wij taak voor alle deelnemers op gelijke wijze uitvoeren. Ook zullen we de uitvoering verbreden, door deze ook uit te voeren voor onze deelnemers die bij Hoogheemraadschap Rijnland zijn aangesloten.

ZZS – als prioriteit opgenomen in ons beleidskader

Milieu en gezondheid krijgen steeds meer aandacht, vooral als het gaat om zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Dit zijn stoffen die schadelijk kunnen zijn voor mens en milieu. Er zijn meer dan 3.000 stoffen die onder ZZS vallen. We krijgen steeds beter inzicht in waar deze stoffen vrijkomen of aanwezig zijn. Ook groeit de kennis over de gevolgen van deze stoffen voor de gezondheid.

Organisaties zoals het RIVM en de GGD onderzoeken steeds beter wat de effecten van ZZS zijn. Zij drukken dit bijvoorbeeld uit in het aantal levensjaren dat mensen mogelijk verliezen door

blootstelling aan deze stoffen. Hierdoor wordt duidelijker wat de impact van ZZS kan zijn. Op landelijk niveau werken omgevingsdiensten samen om meer kennis op te bouwen over deze stoffen. Ook wordt het toezicht en de vergunningverlening verder ontwikkeld. Zo kunnen ZZS beter worden meegenomen bij inspecties en bij het verlenen van vergunningen. ODIJmond neemt sinds 2024 deel aan een landelijke werkgroep over ZZS. In deze werkgroep delen omgevingsdiensten kennis en ervaringen. Sinds onze deelname werken wij ook aan het toepassen van het thema ZZS in onze dagelijkse werkzaamheden. In 2027 willen wij beter zicht krijgen op waar ZZS voorkomen en hoe we hierin toezicht en vergunningverlening goed mee om kunnen gaan. We borgen dat ZZS worden meegenomen in onze controles en analyseren wat deze controles opleveren. Ook willen we beter begrijpen waar ZZS in ons werkgebied voorkomen. Daarvoor kijken we onder andere naar bedrijven en locaties waar we op basis van hun activiteiten verwachten dat ZZS aanwezig kunnen zijn. Dit bepalen we met behulp van vergunningen, kennis van het gebied en informatie over milieubelastende activiteiten.

Stikstof – prioriteit: luchtkwaliteit

De stikstofproblematiek heeft gevolgen voor natuur, landbouw, industrie en woningbouw. Hierdoor kunnen ruimtelijke ontwikkelingen soms vertraging oplopen. Om deze vertraging zoveel mogelijk te voorkomen, ondersteunen wij onze gemeenten als deskundig adviseur. Wij helpen gemeenten bij het aanpassen van omgevingsplannen en bij het verlengen van BOPA's en OPA's (buitenplanse omgevingsplanactiviteit). Daarbij leveren wij inhoudelijke kennis en advies. Ook stemmen wij af met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de provincie Noord-Holland. Daarnaast volgen wij de landelijke ontwikkelingen rond stikstof, zodat gemeenten tijdig kunnen inspelen op nieuwe regels en beleid. Op deze manier helpen wij gemeenten om ruimtelijke plannen zo goed en soepel mogelijk door te laten gaan.

Ondermijning – als prioriteit opgenomen in ons beleidskader

Ondermijning is, net als zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), een belangrijk thema voor ODIJmond. Binnen de beschikbare capaciteit leveren wij hier actief een bijdrage aan. Zo nemen wij deel aan integrale gebiedscontroles en zetten wij onze boa's in bij deze controles. De formatie van onze boa's is op sterkte. De middelen voor de aanpak van ondermijning zijn beperkt. Daarnaast is dit een onderwerp dat vaak een bredere aanpak vraagt, bijvoorbeeld op provinciaal of landelijk niveau. Landelijk wordt gewerkt aan een betere samenwerking tussen het bestuursrecht en het strafrecht. Ook wordt aandacht gevraagd voor de beperkte capaciteit bij politie en justitie voor milieuzaken. Wij pleiten ervoor om ondermijning vooral op provinciaal niveau aan te pakken en daarmee dit thema samen oppakken met andere omgevingsdiensten, zoals ODNZKG en ODNHN, en met andere partners in de keten.

In 2026 zullen wij dit onderwerp agenderen binnen het onderzoek naar de mogelijkheden van federatieve samenwerking en/of de samenwerkingsagenda tussen de omgevingsdiensten. Dit onderzoek wordt samen met de provincie uitgevoerd. In de aanloop naar 2027 richten wij ons op een meer gebiedsgerichte aanpak. De deelnemende gemeenten bepalen daarbij de ambitie en de aspecten waarop de controles zicht richten. Door elk kwartaal regionale overleggen te organiseren

met alle partners en deelnemers werken we toe naar meer afstemming en een gezamenlijke aanpak.

Staal- en Avi slakken – prioriteit: afvalstoffen, prioriteit verontreinigde bodemlocaties

Op landelijk niveau wordt besproken of staal- en AVI-slakken in de toekomst nog als bouwstof mogen worden gebruikt. In 2025 is deze discussie sterker geworden. Tegelijk groeit de maatschappelijke onrust over de mogelijke gevolgen voor de gezondheid wanneer slakken in de leefomgeving worden toegepast. In 2025 adviseerden wij onze deelnemers om een meldplicht voor staalslakken in te voeren. In de regio IJmond zijn we daarnaast gestart met een overleg met verschillende betrokken partijen. Hieraan nemen onder andere gemeenten, de GGD, recreatieschappen en ODNZKG deel. In dit overleg werken we samen aan een gezamenlijke aanpak. Ook op landelijk niveau wordt gewerkt aan meer duidelijkheid. Er wordt gekeken naar landelijke richtlijnen voor het verwijderen en verwerken van slakken en naar de status van slakken die al zijn verwijderd. Op dit moment is nog niet duidelijk of slakken in de toekomst als bouwstof mogen blijven worden gebruikt. Wel onderzoeken wij of de meldplicht kan worden aangescherpt. Ook kijken we hoe staalslakken in de toekomst op een verantwoorde manier kunnen worden toegepast. Staalslakken zijn een restproduct dat ontstaat bij de productie van staal en daardoor verbonden blijft aan deze industrie.

Energiebesparingsplicht – als prioriteit opgenomen in ons beleidskader

Op landelijk en provinciaal niveau wordt gewerkt aan de energiebesparingsplicht. Ook ODIJmond zet capaciteit in om deze doelstelling te halen. In het begin was energiebesparing een extra taak voor toezichthouders. Inmiddels hebben we een speciaal energieteam met toezichthouders die zich hierop richten. Waar nodig krijgen zij ondersteuning van milieutoezichthouders. Daarnaast investeren we in voorlichting aan ondernemers. Via GreenBiz bieden we energiescans aan. Ook hebben we een instructievideo gemaakt waarin ondernemers kunnen zien hoe zij zich kunnen voorbereiden op een controle. In 2026 en 2027 vergroten we onze inzet om de gestelde doelstellingen te realiseren. Energiebesparing is in ons werkgebied extra belangrijk vanwege de problemen met netcongestie. Door minder energie te gebruiken, helpen we de druk op het elektriciteitsnet te verminderen. Daarom blijft energiebesparing een belangrijk speerpunt voor ODIJmond.

Wet kwaliteitsborging bouw – deze ontwikkeling valt buiten de scope van ons VTH-beleidskader

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) moet de kwaliteit van gebouwen en het toezicht daarop verbeteren. Voorheen controleerde de gemeente vooraf of een bouwplan voldoet aan de bouwtechnische regels. Met de nieuwe wet houdt een onafhankelijke kwaliteitsborger tijdens de bouw toezicht. Deze persoon controleert of het gebouw volgens de regels wordt gebouwd en legt dit vast. De wet versterkt ook de positie van opdrachtgevers. Zo zijn de regels over aansprakelijkheid aangepast. Ook moet er een verplicht dossier worden opgesteld met informatie over de kwaliteit van het gebouw en de uitgevoerde controles. De wet is in 2025 ingegaan. Op dit moment geldt deze alleen voor een deel van de bouwprojecten. Daardoor is er nu nog geen sprake van minder werk voor de omgevingsdienst. Als er in de toekomst minder werk ontstaat door deze wet, verwachten wij dit te kunnen opvangen door de flexibele schil van de organisatie kleiner te

maken. De praktijk zal moeten laten zien of het werk daadwerkelijk minder wordt of dat het werk vooral verandert.

3.2 Ontwikkelingen aanpak VTH

In het vorige hoofdstuk beschreven wij dat de context waarin omgevingsdiensten werken verandert. Om goed met deze veranderingen om te gaan en de kwaliteit van onze leefomgeving nu en in de toekomst te beschermen, spelen wij hier als ODIJmond actief op in, bijvoorbeeld door regionaal de samenwerking op te zoeken, door onze aanpak verder te ontwikkelen en door de toepassing van nieuwe technieken.

Door ontwikkelen van het vakgebied toezicht

In de afgelopen twee jaar hebben we gewerkt aan betere balans tussen het preventieve toezicht en het risicogerichte toezicht bij bedrijven met een vergunningen en een meldplicht. Door de inzet te intensiveren op het preventieve toezicht moet het naleefgedrag van ondernemers verbeteren. Maar het levert ons ook veel informatie op, bijvoorbeeld over welke vergunningen geactualiseerd moeten worden. In sommige gevallen leidde de nieuwe, beschikbare informatie ook tot een wijziging van het bevoegd gezag.

Wij verbeteren ons risico- en prioriteitenmodel. Dit model helpt ons om te bepalen waar toezicht het meest nodig is. In 2027 vormt dit model een belangrijke basis voor de planning van ons toezicht. In 2027 kijken we ook naar de manier waarop we ons toezicht organiseren. In de afgelopen jaren werkten wij vooral regiogericht. We zien nu dat nieuwe opgaven steeds meer vragen om specifieke kennis en meer verdieping in bepaalde onderwerpen en branches. Daarom hebben we de afgelopen jaren extra geïnvesteerd in opleidingen voor medewerkers. Zo houden we de kennis binnen de organisatie op peil. Ook leveren we een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van de landelijke kennisinfrastructuur voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (KIS-VTH). Dit gebeurt binnen het bureau ODNL, samen met andere omgevingsdiensten.

In 2027 gaan we ons werk meer organiseren rond specialismen. Daarnaast investeren we in het versterken van administratief toezicht en ketentoezicht. Hiermee kunnen we beter inspelen op de steeds complexere opgaven in ons werkgebied.

Proactief adviseren op ontwikkelingen

In 2021 adviseerde de commissie Van Aartsen om de adviesrol van omgevingsdiensten op het gebied van milieu te versterken. In 2025 kondigde de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) aan te onderzoeken of advisering een wettelijke basistaak moet worden. Onze deelnemers vinden dit een belangrijke ontwikkeling. In het gesprek over een nieuwe financieringsstructuur hebben zij besloten hierop al voor te sorteren. Advisering, waar het de VTH-taak betreft, is nu opgenomen als een verplichte taak. Voor de overige adviestaken op het gebied van milieu zijn, waar mogelijk, afspraken tussen deelnemers gelijkgetrokken.

In 2026 zijn we gestart met het werven en opleiden van extra medewerkers om de adviescapaciteit te vergroten. Met deze capaciteit willen wij sterker inzetten op het volgen en signaleren van inhoudelijke ontwikkelingen. Daarvoor nemen wij actief deel aan landelijke werkgroepen en

provinciale samenwerkingen. Zo kunnen we vroeg meedenken over ontwikkelingen die belangrijk zijn voor onze deelnemers.

Het opbouwen en behouden van kennis in de regio is een belangrijk speerpunt voor het team advisering. Er is landelijk een tekort aan kennis en ervaring op het gebied van milieu en ruimtelijke vraagstukken. Daardoor worden externe adviesbureaus steeds vaker ingeschakeld. ODIJmond wil deze kennis juist binnen de eigen organisatie opbouwen en behouden. Dit doen we door regionaal samen te werken en door werkzaamheden slim te bundelen. Op deze manier kunnen we kennis in de regio versterken en beter inzetten voor onze deelnemers.

Actualiseren vergunningen

Bestuurlijk is afgesproken dat het actualiseren van vergunningen een belangrijk speerpunt wordt. Door de nieuwe financiering komt er per 2027 ook extra capaciteit beschikbaar. Deze medewerkers zijn in 2025 en 2026 geworven en worden intern opgeleid. Bij het actualiseren van vergunningen gaan we ook de bestaande vergunningen digitaliseren. Hierdoor hebben we altijd een duidelijke en actuele milieuvergunning beschikbaar voor toezicht en handhaving. Een extra voordeel is dat we hierdoor meer datagericht kunnen werken. We krijgen beter inzicht in vergunningen en kunnen informatie makkelijker gebruiken.

Voor ondernemers wordt toezicht hierdoor ook duidelijker en eenvoudiger. Daarnaast kunnen we met de extra capaciteit beter inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Bijvoorbeeld wanneer regels moeten worden aangepast of opgenomen in het omgevingsplan.

Landelijke, provinciale en regionale samenwerking

ODIJmond zet al lange tijd in op samenwerking. In de afgelopen jaren is deze samenwerking verder versterkt. Op landelijk niveau hebben alle omgevingsdiensten besloten om samen een landelijke kennisinfrastructuur op te bouwen. Hierbij geldt het principe: eerst landelijk organiseren, daarna op regionaal niveau en pas daarna lokaal.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) ondersteunt de ontwikkeling van deze structuur met meerjarige middelen. Het doel is om kennis zoveel mogelijk landelijk te organiseren of slim lokaal beschikbaar te maken. Wij zien deze landelijke kennisinfrastructuur als een belangrijke stap. Het helpt om landelijk meer op dezelfde manier te werken en om efficiënter kennis te delen.

In 2025 hebben de vier omgevingsdiensten in de provincie Noord-Holland de kansen voor meer samenwerking in beeld gebracht. De uitkomsten zijn gebruikt bij het vernieuwen van de samenwerkingsovereenkomst tussen de diensten. In 2026 onderzoeken we of we deze samenwerking verder kunnen uitbreiden. Eind 2025 heeft Onno Hoes, als bestuurlijk verkenner voor de provincie Noord-Holland, een rapport opgesteld over het versterken van het VTH-stelsel in de provincie. In 2026 werken de omgevingsdiensten samen met de provincie verder uit hoe deze samenwerking kan worden georganiseerd. Daarbij ligt de focus op federatief samenwerken en op kwetsbare of specialistische kennis.

Deze richting kwam ook al in 2024 naar voren in een traject van de omgevingsdiensten zelf. ODIJmond heeft dit traject destijds gestart en zag deze vorm van samenwerking toen al als een kansrijke ontwikkeling.

In 2025 heeft ODIJmond zich ook aangesloten bij een initiatief van ODNZKG om de samenwerking met de GGD'en te versterken. Hiervoor is een samenwerkingsagenda opgesteld. ODIJmond heeft in 2025 aan deze agenda meegeschreven en zal in 2026 actief bijdragen aan het verder vormgeven en uitvoeren van de agenda.

Data gedreven werken

Landelijk is datagedreven werken een belangrijk speerpunt voor de komende jaren. Het is belangrijk dat omgevingsdiensten en hun ketenpartners in het VTH-stelsel informatie snel en makkelijk met elkaar kunnen delen. Om dit goed te laten werken, is het nodig dat gegevens overal op dezelfde manier worden vastgelegd. Daarom wordt de komende jaren gewerkt aan het uniformeren van data bij de bron. In 2025 is hiervoor het landelijke traject voor uniforme MBA-registratie gestart.

Data helpt ook om beter inzicht te krijgen in wat er in een gebied gebeurt. Door verschillende databronnen met elkaar te verbinden, ontstaat een duidelijker beeld van de situatie. Een voorbeeld hiervan zijn de milieukwaliteitskaarten. Deze kaarten worden gebruikt bij advisering over ruimtelijke plannen. Om beter gebruik te maken van data heeft ODIJmond het datateam uitgebreid. Het team is gegroeid van 1 naar 3 fte. Dit team richt zich op het verzamelen, analyseren en presenteren van gegevens uit onze systemen. Zo kunnen we beter inzicht krijgen in ontwikkelingen en hierover rapporteren. Om dit werk goed te organiseren heeft het bestuur begin 2026 de eerste Business Intelligence-strategie vastgesteld. In deze strategie staat welke stappen we in 2026 en 2027 willen zetten voor de verschillende productgroepen. Hiermee werken we verder aan het versterken van datagedreven werken binnen de organisatie.

Innovatie agenda

In 2025 heeft ons algemeen bestuur de eerste innovatieagenda van ODIJmond opgesteld. De agenda loopt voor 2025 t/m 2027 en beschrijft op hoofdlijnen wat innovatie is en wat de speerpunten zijn voor deze periode. De innovatieagenda loopt gelijktijdig met het programma Toekomstbestendig ODIJmond en dit bepaalt mede de ambitie. De speerpunten zijn:

- Datakwaliteit uniforme dataset per MBA.
- Altijd actuele digitale vergunning
- Door ontwikkelen BI-strategie
- Ketentoezicht

3.3 Ontwikkelingen werkgebied ODIJmond

Het werkgebied van ODIJmond bestaat uit 14 gemeenten en de Provincie Noord-Holland. De gemeenten zijn verdeeld over regio's; IJmond, Zuid-Kennemerland en Zaanstreek-Waterland. Binnen dit werkgebied zijn er drie aandachtspunten. Dat is de verplichte congruentie met de een veiligheidsregio, diverse herindelingstrajecten binnen ons werkgebied en als laatste de heeft de

gemeente Zandvoort aangegeven taakharmonisatie van de VTH-bouwtaken te willen onderzoeken met gemeente Haarlem, aanleiding hiervoor is de ambtelijke fusie tussen beide partijen. Het college van Zandvoort nam hierover begin 2026 een principe besluit, waarbij een overgang van taken per 1 januari 2028 wordt onderzocht. Gedurende 2027 zullen we deze ontwikkeling nadrukkelijk volgen en samen met Haarlem-Zandvoort uitwerken.

Niet robuuste omgevingsdiensten dienen congruent te zijn met het werkgebied van een veiligheidsregio. ODIJmond is dit historisch gezien niet, omdat de gemeenten Haarlemmermeer en Zaanstad hun taken hebben ondergebracht bij ODNZKG. Wij zijn met IenW in gesprek over deze robuustheidseis voor onze organisatie, zie ook paragraaf Robuust VTH stelsel.

In het werkgebied spelen bij meerdere deelnemers mogelijke herindelingstrajecten. In ons werkgebied zijn er vier gemeenten die in gesprek zijn over een mogelijke fusie. Zolang herindelingen plaatsvinden binnen het werkgebied van ODIJmond heeft dit geen effect op de dienst. Als een herindeling ervoor zorgt dat er een gemeente uittreedt dan raakt het ook de toekomstbestendigheid van de dienst.

3.4 Versterken van het VTH-stelsel

Het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH (IBP-VTH) is een landelijk programma om het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te verbeteren. In dit stelsel werken gemeenten, provincies, omgevingsdiensten en het Rijk samen om regels voor milieu, bouwen en veiligheid uit te voeren. Het programma kwam voort uit het rapport van de commissie Van Aartsen (2021). Deze commissie concludeerde dat het VTH-stelsel in Nederland te versnipperd was en dat omgevingsdiensten niet altijd sterk genoeg waren georganiseerd. Daardoor konden milieuproblemen soms onvoldoende worden aangepakt. Binnen het IBP zijn de landelijke kwaliteitscriteria voor gemeenten en omgevingsdiensten aangescherpt en er zijn aanvullende robuustheidseisen opgesteld waaraan omgevingsdiensten per 1 april 2026 dienen te voldoen.

Ook wij werken hard om aan alle criteria te voldoen. Wij maken daarin onderscheid tussen toekomstbestendig en robuust. Toekomstbestendig betekent dat wij nu, en over tien jaar, in staat zijn onze dienstverlening autonoom en kwalitatief hoogwaardig uit te voeren. Belangrijke kaders daarbij zijn het borgen van de huidige efficiency, kennisbundeling en het verminderen van kwetsbaarheid. Voor ons bestuur is het verbeteren van deze toekomstbestendigheid belangrijk, ongeacht hoe de rijksoverheid verder zou gaan met robuustheid en de daarbij horende criteria. ODIJmond voldoet op dit moment aan 15 van de 18 criteria. De verwachting is dat wij, mede met het vaststellen van deze begroting, per 1 januari 2027 zelfstandig aan 17 criteria gaan voldoen. Het omzetcriteria (KPI1) wordt niet zelfstandig gehaald.

Het bestuur heeft een extern adviesbureau opdracht gegeven om toekomstscenario's te ontwikkelen doormiddel van verschillende stappen zijn de haalbare scenario's in kaart gebracht. Gedurende 2026 zal het bestuur naar verwachting een definitieve keuze maken.

3.5 Bedrijfsvoering

Sinds 2025 werken we gericht aan het versterken van onze bedrijfsvoering. Als onderdeel van de bestuursopdracht 'Twee zijden van de medaille' is vastgesteld dat de bedrijfsvoering niet is meegegroeid naar de huidige omvang van de organisatie. De organisatie heeft geïnvesteerd in haar systemen voor de VTHA-dienstverlening maar niet voor bedrijfsvoering. Ook is de manier van organiseren veranderd. De principes van zelforganisatie zijn losgelaten. De organisatie werkt nu met meer centrale sturing via een klein managementteam. Elke manager stuurt ongeveer 30 medewerkers aan. Het managementteam richt zich op het verbeteren van werkprocessen, protocollen, systemen en de kwaliteit van data. Inmiddels is de capaciteit voor de bedrijfsvoering op het juiste niveau gebracht. Daarmee kunnen we nu gericht werken aan verdere verbeteringen. Het managementteam heeft hiervoor een duidelijke richting bepaald. Elk jaar worden er speerpunten vastgesteld waar de organisatie extra aandacht aan geeft.

Vijf speerpunten

1. Een belangrijk speerpunt is Administratieve Organisatie en Interne controle. Ook wel het vastleggen van processen en werkinstructies als basis voor de uitvoering van onze werkzaamheden. Begin 2026 stelden wij een procesadviseur aan, die samen met het management en de teams de komende jaren processen gaat actualiseren en vastleggen.
2. Een tweede speerpunt zijn de systemen en inrichting. In 2026 zullen wij ons ERP-systeem voor het primair proces aanbesteden zodat de basis voor de komende jaren staat. Gelijktijdig zullen we eind 2026 starten met het onderzoeken welk ERP-systeem er voor bedrijfsvoering nodig is. In 2027 zal hierover een beslissing worden genomen.
3. Het derde speerpunt is inkoop. Een onderbelicht onderwerp, maar sinds 2025 maken wij hierin een inhaalslag. Het bestuur heeft vier onderwerpen bepaald die met voorrang worden opgepakt, namelijk; ERP-systeem primair proces, hardware & software, wagenpark en inhuur personeel. Om dit goed te kunnen begeleiden besteden we een raamcontract inkoop- en adviesdiensten aan. Dit doen we samen met ODNHN. Inkoopkennis en capaciteit is onvoldoende aanwezig binnen de eigen organisatie. Waar mogelijk maken we gebruik van inkooptrajecten van onze deelnemers, andere omgevingsdiensten of overheidspartijen.
4. Een vierde speerpunt is het op verbeteren van de financiële functies. In 2026 zullen wij een meerjarige aanpak opstellen om stapsgewijs de financiële administratie, processen en functie te vereenvoudigen en vast te leggen.
5. Het laatste speerpunt is aandacht voor goed werkgeverschap richting onze collega's. Zij zijn de basis van onze organisatie en het fundament voor komende jaren. We gaan daarom investeren in opleiding en ontwikkeling en meer tijd en aandacht voor het goede gesprek.

3.6 Arbeidsmarkt

De afgelopen jaren is er op de Nederlandse arbeidsmarkt sprake van schaarste aan personeel. In de sectoren milieu, bouw, ruimtelijke advisering en duurzaamheid is er al jaren sprake van een tekort aan ervaren personeel. Toch lukt het ons tot op heden goed om personeel aan te trekken. De nabijheid van onze dienstverlening en diversiteit aan werkzaamheden spreekt mensen aan. Daarnaast zitten wij in een interessant werkgebied en zijn we goed bereikbaar.

Wel zien we dat het ervaringsniveau, dat we kunnen aantrekken, in veel gevallen lager ligt dan wat we nodig hebben. Dit vangen we op door extra te investeren in opleiding en begeleiding.

ODIJmond heeft al twintig jaar ervaring met het opleiden en begeleiden van zij-instromers tot toezichthouders en vergunningverleners. We investeren nu ook in een begeleidingsprogramma om de ontwikkeling van deze medewerkers in het tweede- en derde jaar te versnellen en hun expertise te verbreden.

Op landelijk niveau werken de omgevingsdiensten samen aan het opbouwen van een gezamenlijk opleidingsprogramma via de ODNL-academie, hier worden gerichte vakopleidingen aangeboden in een combinatie van aanbod van marktpartijen en vanuit de omgevingsdiensten zelf.

3.7 Financiële positie deelnemers

Gedurende het opstellen van de analyse, bestuursopdracht 'Twee zijden van de medaille, 2024' en tijdens de uitwerking van daaropvolgende programma toekomstbestendig ODIJmond is er nadrukkelijk oog geweest voor de financiële positie van onze deelnemers. Zowel in de keuzes om de basis op orde te brengen als in het gesprek binnen ons dagelijks en algemeen bestuur.

Meerdere deelnemers verzochten ODIJmond om scenario's uit te werken om te bezuinigen. Deze verzoeken zijn bestuurlijk geagendeerd en besproken. Belangrijke kaders hierbinnen zijn dat er al meerjarig niet werd voldaan aan het minimaal noodzakelijke uitvoeringsniveau voor de wettelijke taken. De landelijke kwaliteitscriteria maakte zichtbaar dat de dienst op diverse disciplines niet volledig voldeed en de accountant en BZK gaven nadrukkelijk aan dat de meerjarenbegroting niet in evenwicht was. Ook de beoordeling van IenW liet zien dat ODIJmond stappen moest zetten om aan de kwaliteit- en robuustheidscriteria te voldoen.

Aan adviesbureaus Galan Groep en Seinstra & Partners is gevraagd om diverse (toekomst)scenario's in beeld te brengen. Zij keken naar de mogelijkheden van fusie, splitsing of het opheffen van de dienst. Vanuit de conclusie en aanbevelingen kwam naar voren dat een noodzakelijke eerste stap de basis op orde brengen is. Ook voor het scenario van een mogelijke fusie. Om wel gehoor te kunnen geven aan de verzoeken van onze deelnemers hebben de dienst en het bestuur zich ingespannen de noodzakelijke investering zoveel als mogelijk te beperken. De eerste analyse liet een veel stevigere groei zien van 17-20 fte. Door keuzes te maken en anders te organiseren is dit teruggebracht naar 7,2 fte. Daarnaast moest de historische scheefgroei tussen de deelnemers worden hersteld. In de nieuwe situatie betaalt iedereen voor de eigen opdracht en worden de bedrijfsvoerings- en overheadkosten op een eerlijke wijze verdeeld over de deelnemers. Hierbij is een indeling gemaakt van drie categorieën; kleine, middelgrote en grote deelnemers.

Als onderdeel van de kostenbesparende keuzes brachten wij voor zowel de verplichte als de facultatieve taken diverse niveaus van onze dienstverlening in kaart en de potentiële impact daarvan op de leefomgeving. We keken daarbij onder meer naar de controlefrequentie bij bedrijven, onze inzet op projecten die ons primair proces ondersteunen, de verdeling van onze capaciteit over de behandeling van nieuwe meldingen en vergunningen en de actualisatie van bestaande vergunningen en de efficiencywinst door onze dienstverlening te uniformeren. Vanuit dit geschetste beeld koos ons algemeen bestuur op 9 juli om vast te houden aan het huidige niveau van uitvoering. Belangrijke afweging daarbij was een benchmark waaruit naar voren kwam dat het huidige niveau van uitvoering zich gemiddeld aan de onderkant bevindt van het niveau van uitvoering bij andere omgevingsdiensten. Ook komen wij uit een situatie met achterstanden, die gedeeltelijk nog moeten worden ingelopen. Het bestuur stelt als uitgangspunt dat deze niet meer moeten mogen en moeten kunnen ontstaan. Vanuit deze overwegingen koos ons bestuur voor het borgen van voldoende capaciteiten en daarmee inzet om de leefomgeving nu en naar de toekomst toe te blijven beschermen en om achterstanden in de uitvoering te voorkomen.

Een laatste stap die wij hebben gezet is met de individuele deelnemers te verkennen welke niet verplichte taken terug naar de gemeenten konden. Waar hierover afspraken zijn gemaakt, is dat ook gecommuniceerd tijdens de raadsbijeenkomsten in september.

Het bestuur is van mening op deze wijze toch gehoor te hebben gegeven aan het verzoek om bezuinigingsopties te onderzoeken. Een daadwerkelijke besparing op de oorspronkelijke financiering is in deze fase niet realistisch.

4 Begroting 2027

Met de begroting 2027 leggen wij de nieuwe financieringsstructuur vast. Met de nieuwe financieringsstructuur brengen wij de opgaven en middelen weer structureel in balans. Hierin is ook het financiële effect meegenomen van de ontwikkelingen die wij in hoofdstuk 3 beschrijven. Ook herstellen wij met deze begroting de scheefgroei die in de loop der jaren is ontstaan tussen de deelnemers. Waarmee ook op dit punt een toekomstbestendig vertrekpositie ontstaat. Dit stelt ons in staat om de opdracht van onze deelnemers naar de toekomst toe, met borging van kwaliteit, uit te blijven voeren.

Het opnieuw in balans brengen van de opdracht en middelen betekent op totaalniveau dat het omzetvolume van de dienst met 2,6 miljoen euro stijgt. Het gaat om een stijging van circa 20%. Een noodzakelijke stap want ongeveer 1,7 miljoen euro is ter dekking van al bestaande vaste kosten. Hiermee ondervangen we dan ook het meerjarig begrotingstekort. De resterende 0,9 miljoen euro is gericht op het versterken van de uitvoeringsorganisatie.

4.1 Ontwikkeling omzet

Wij zien in 2027, ten opzichte van 2026, een omzetstijging van ongeveer € 1 mln. Dit is exclusief de incidentele bijdrage van €750.000,-, die wij via onze begroting 2026 opvroegen bij onze deelnemers. Deze omzetstijging wordt veroorzaakt door stijging van het tarief. Deze stijging in tarief is noodzakelijk voor de daadwerkelijke kosten die nodig zijn voor de uitvoering van werkzaamheden beschreven in de diverse dienstverleningsovereenkomsten (DVO). Deze zijn veelal niet geherwaardeerd gedurende de looptijd van de DVO, op te kunnen vangen.

In 2027 zullen ook de personele lasten stijgen. Dit komt doordat we verwachten dat alle openstaande vacatures voor 1 januari 2027 zullen zijn vervuld. Dit betekent een stijging van €800.000,- in salariskosten in 2027 ten opzichte van 2026. De begrote inhuurkosten konden wij naar beneden bijstellen. Enerzijds doordat er in 2027 naar verwachting geen vacatures meer openstaan, maar ook doordat we vanaf 2027 de personele lasten begroten tegen eindschaal. Hierdoor ontstaat er financiële ruimte om eventuele verloop van personeel in de loonbegroting op te vangen.

Daartegenover zien we dat de inkomsten in het kader van SPUK-subsidie met ingang van 2027 dalen, onder meer doordat de periodes dat wij deze subsidies ontvingen aflopen.

In 2027 verwachten we een rentebate van €120.000,- in het kader van schatkistbankieren. De verwachting is dat deze rentebaten de komende jaren zullen afnemen doordat het rentepercentage aan het dalen is en er daarnaast minder geld beschikbaar zal zijn om via schatkistbankieren weg te zetten.

4.2 Uitgangspunten voor de berekening van het uurtarief

Voor het begrotingsjaar 2027 formuleerden wij een aantal uitgangspunten.

1. Bij de begroting 2027 gaan wij uit van de huidige wijze van tariefberekening (gebaseerd op het structurele kostengedeelte van de begroting en de gegarandeerde uren uit de dienstverleningsovereenkomsten).
2. Formatie rekenen wij door op basis van werkelijke loonkosten/ eindtrede.
3. Wij zetten de productiviteitsnorm op 1.320 uur. Dit is een percentage van 72% van de totale beschikbare uren per fte (1.836). Dit betreft de 'declarabele' uren, de uren die direct gerelateerd zijn aan productie voor deelnemers. De directie en het management houden intern de productiviteitsnorm aan van 1.340 uur. Dit ten behoeve van extra tijd voor opleiding maar ook om de begeleiding op te vangen van onze minder ervaren collega's door de ervaren collega's in de organisatie.
4. Jaarlijks stellen wij een begroting op, op basis van de gegarandeerde, gecontracteerde uren die voor onbepaalde tijd per gemeente zijn vastgelegd in de GR en projecten. Daarnaast hebben deelnemers aanvullende dienstverleningsovereenkomsten met ons afgesloten. De formatie en vaste kosten zijn hierop afgestemd; de begroting is zo tenminste budgettair neutraal.

4.3 Kosten personeel, CAO-ontwikkelingen en prijsontwikkelingen

Op 17 april 2025 bereikten VNG, WSGO, FNV Overheid, CNV Overheid en CMHF Overheid een eindresultaat voor de CAO Gemeenten en de CAO SGO, die samen van toepassing zijn op meer dan 222.000 medewerkers. Deze CAO's zijn vastgesteld voor de periode van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. De resultaten van de CAO-onderhandeling zijn verwerkt in deze begroting tot en met 31 maart 2027.

Tabel aanvullende kerngegevens actualisatie MLT-september 2025	Indexatie	% lasten	Indexatie 2
Loonvoet voor de overheidssector	4	85%	3,40%
Prijs materiële overheidsconsumptie	2,3	15%	0,35%
Indexatie tarief 2027			3,75%

4.4 Keuzes bedrijfsvoering in de nieuwe financieringssystematiek

Met de nieuwe financieringssystematiek brengen wij de basis op orde voor een toekomstbestendige organisatie. Wij ondervangen daarmee ook een meerjarig begrotingstekort, zoals beschreven in hoofdstuk 4. De belangrijkste keuzes, die als onderdeel van de nieuwe financieringssystematiek zijn gemaakt, beschrijven wij hieronder.

4.4.1 Landelijke kwaliteitscriteria opleiding en innovatiebudget

Vanuit de landelijke kwaliteit- en robuustheidscriteria worden er eisen gesteld aan het opleidings- en innovatiebudget van een omgevingsdienst. Het opleidingsbudget dient een percentage van 3% van de loonsom te zijn. Wij hebben al een aantal jaar te maken met een krappe arbeidsmarkt op het gebied van milieu en bouw. Wij kiezen er daarom voor om zelf medewerkers op te leiden, onder meer via ons eigen opleidingsprogramma. Al 20 jaar lukt het ons om daarmee waardevolle collega's te werken en op te leiden. Daarnaast voorzien wij de komende jaren uitstroom van senioriteit, door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Wij sorteren daar nu al op voor

door extra inspanning, scholing en begeleiding van onze minder ervaren medewerkers. Daarnaast zien we dat de veranderende opgave vraagt om verdere specialisatie op specifieke thema's van vrijwel al onze collega's.

Het innovatiebudget dient een percentage van 1% van de loonsom te zijn. Deze eis sluit ook aan bij de noodzakelijke stappen die wij zetten om toe te werken naar een toekomstbestendige organisatie. Onderdeel daarvan is het inspelen op de veranderende opgave. Ook dit vraagt om innovatie van instrumenten, gebruik van systemen en werkwijze.

4.4.2 Bijdragen projecten en programma's

In 2025 en 2026 kozen wij ervoor om veel projecten financieel af te ronden en de projectfinanciën opnieuw in te richten. Met deze keuze beogen wij een duidelijke financiële afronding per project. We legden vast dat nieuwe projecten moeten bijdragen aan het bevorderen van de gezondheids-, milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen van onze deelnemers. Projecten pakken wij bij voorkeur regionaal op voor meerdere deelnemers. In 2027 gaat het om de volgende projecten:

Programma Gezonde Leefomgeving 2026-2030

In 2026 stelden wij, samen met onze deelnemers, het Programma Gezonde Leefomgeving 2026-2030 op. Dit programma bestaat uit de volgende pijlers; industrie & bedrijvigheid (exclusief Tata steel), woon- & leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart. De thema's lobby, communicatie en omgevingsmanagement gelden als aanvullende pijler. De doelstellingen van het programma zijn:

- Voldoen aan grenswaarden in de IJmond in 2030;
- Vermindering van hinder door geluid & geur;
- Het vergroten van integraliteit in meetactiviteiten en monitoring.

IJmond Bereikbaar

In 2026 maakten wij nieuwe afspraken over IJmond Bereikbaar. Via IJmond bereikbaar stimuleren wij duurzame mobiliteit. In 2027 zullen wij daartoe de werkgeversaanpak voortzetten. De personele inzet daarvoor is geborgd. Voor de externe kosten is het programma afhankelijk van subsidie. Wij zetten ons in om deze subsidie jaarlijks te verkrijgen.

Interne (VTHA) projecten

In 2026 zijn wij begonnen met het anders inzetten van onze projectcapaciteit. Naast de uitvoering van duurzaamheidsprojecten voor de gemeente zetten wij in op interne projecten. Deze projecten zijn veelal gericht op het effectief uitvoeren van onze VTHA-taak (vergunningverlening, toezicht, handhaving & advisering daarop). We zullen onze projectcapaciteit ook inzetten op het verbeteren van onze kwaliteit en onze processen.

4.4.3 Overhead & eigenaarschap

In 2025 kozen wij ervoor om de principes van zelforganisatie los te laten en verder te gaan via centrale sturing via een klein managementteam. Wel kiezen wij ervoor om eigenaarschap bewust centraal te laten staan. Dit betekent dat we verantwoordelijkheid nog steeds laag in de organisatie laten en medewerkers in belangrijke mate zelf invulling geven aan de wijze waarop zij uitvoering

geven aan hun werkzaamheden. Daarbij geldt dat het management de richting bepaalt, maar de teams en medewerkers zelf bepalen hoe zij dit uitvoeren. De keuze voor eigenaarschap maakt dat we kiezen voor een beperkte overhead, de span of controle per leidinggevende is hoog, tot 45 medewerkers per leidinggevende.

Naast de beschikbare managementcapaciteit, zetten wij ook projectcapaciteit in voor onder meer innovatie, de doorontwikkeling van onze uitvoering, het optimaliseren van onze systemen en de datakwaliteit en onze inkooptrajecten.

4.5 Planning- & Control

Wij werken in opdracht van het openbare bestuur. Dat vraagt om een transparante werkwijze inzicht in de voortgang van de uitvoering van onze opdracht. Wij maken daarbij gebruik van een Planning & Controle (P&C) cyclus.

Uitvoeringsprogramma

Ons [Uitvoeringsprogramma \(UP\)](#)¹ vormt het hart van onze P&C-cyclus. Wij stellen jaarlijks een UP op en onze deelnemers stellen deze bestuurlijk vast.

In ons uitvoeringsprogramma beschrijven wij:

- Activiteiten die worden uitgevoerd voor vergunningen, toezicht en handhaving. Leidend hierbij zijn de prioriteiten die onze opdrachtgevers vastlegden in ons Beleidskader VTH-milieu 2023-2026.
- De wijze waarop dit bijdraagt aan de doelstellingen van het strategisch beleidskader.
- Concrete operationele afspraken met andere (keten)partners.
- Overige uitvoeringstaken bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en energie.

Rapportages & evaluatie

Gedurende het jaar stellen wij halfjaarlijks een bestuur rapportage op. Hierin rapporteren wij over de voortgang van ons werk en de afwijkingen ten opzichte van onze begroting en uitvoeringsprogramma. Deze rapportages bieden ons bestuur de ruimte om bij te sturen of opnieuw te prioriteren naar aanleiding van lokale ontwikkelingen. Aan de deelnemers leveren wij maandelijks een overzicht van de besteedde uren per activiteit en taak.

Jaarrekening

Daarnaast ontvangt het bestuur een keer per jaar de jaarrekening inclusief controleverklaring van de accountant van het vorige jaar. We stellen onze jaarrekening op in het eerste kwartaal volgend op het begrotingsjaar, in overeenstemming met de bepalingen van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

¹ <https://www.odijmond.nl/over-ons/rapportages/>

5 Wijze van financieren

Onze financiële exploitatie is gebaseerd op de bijdragen van onze deelnemers. Die kent op dit moment de vorm van inputfinanciering. Jaarlijks stellen wij een begroting op, op basis van de gegarandeerde, gecontracteerde uren die voor onbepaalde tijd, per gemeente, zijn vastgelegd in de GR en DVO's. De begroting is zo tenminste budgettair neutraal. De begroting 2027 is in evenwicht. Dit betekent dat wij structurele lasten dekken uit de vastgestelde bijdrage van de deelnemers.

5.1 Nieuwe financieringssysteem

Als onderdeel van de nieuwe financieringssysteem stelde ons algemeen bestuur in juli 2025 spelregels vast. Deze spelregels legden wij vast in onze kadernota en vormen ook onderdeel van deze begroting.

1. De nieuwe financiering van ODIJmond is gebaseerd op de individuele afspraken met onze deelnemers over de opdracht en de totale uren per productgroep die nodig zijn om die opdracht uit te voeren. Al onze deelnemers stemden in met deze afspraak, die hiermee vast is komen te staan. We noemen dat de SOLL. Afwijkingen in uren binnen de SOLL vinden alleen plaats als er substantiële wijzigingen in taken plaatsvindt en alleen na afstemming met de betreffende deelnemer(s).
2. ODIJmond rekent met de deelnemers af op basis van de gerealiseerde uren.
3. Het niveau van de uitvoering van ODIJmond, waaronder controlefrequenties, is vastgesteld door het bestuur.
4. Om meer kennis en ervaring op te bouwen over de spelregels, de uitvoering en de SOLL, koos het bestuur van ODIJmond ervoor om vanaf 2027 voor een periode van vier jaar op basis van de gerealiseerde uren af te rekenen. Er zijn twee momenten van evaluatie afgesproken, na 2 jaar en na 4 jaar. Waarbij de eerste evaluatie daarmee wordt opgeleverd in het eerste kwartaal van 2029.
5. ODIJmond rapporteert driemaal over haar uitvoering. Via een uitvoeringsprogramma, een halfjaarsrapportage en een jaarverslag. Via de halfjaarlijks rapportage geeft ODIJmond haar bestuur inzicht in de uitvoering van taken per projectgroep en biedt een goede prognose voor de resultaten van de jaarrekening.
6. De wijze waarop ODIJmond haar financiering opvraagt blijft ongewijzigd en daarmee per vier maanden. De verrekening vindt plaats achteraf, op basis van de gerealiseerde uren.
7. Het bestuur van ODIJmond koos, als onderdeel van de nieuwe financiering, voor een opleidingsbudget van 3% van de loonsom. Voor het innovatiebudget geldt een percentage van 1%. Dit is een van de landelijke eisen die aan een omgevingsdienst worden gesteld. Beide keuzes cq. eis sluiten aan op wat er binnen ODIJmond nodig is om toekomstbestendig te worden.

5.2 Uurtarief

Het basistarief van onze diensten bedraagt voor 2027 € 116,95 (begroting 2026 was dat: € 109,55). Dit tarief is berekend op basis van de declarabele uren voor de uitvoering van taken per projectgroep inclusief de kosten van de overhead.

5.3 Incidentele bijdrage

Voor 2027 vragen wij geen incidentele bijdrage aan onze deelnemers. In 2025 en 2026 ontvingen wij in totaal € 2.755.000,- van onze deelnemers voor het op orde brengen van de basis; inlopen van achterstanden, versterken van de organisatie waaronder het verbeteren van de P&C cyclus, versterking van de kritische positie en de uitvoering van het programma Toekomstbestendig ODIJmond waarbinnen wij onze GR-, DVO en financieringsstructuur herijkten. Eind 2025 was de uitputting € 1.368.000,-. De prognose voor 2026 is dat het resterende bedrag van € 1.387.000, - wordt uitgegeven. De verantwoording over de uitgave van de incidentele bijdrage nemen wij mee als aparte paragraaf in onze jaarrekening.

6 Verplichte paragrafen

6.1 Verplichte paragrafen niet voor ODIJmond

Onderstaande verplichte paragrafen zijn niet van toepassing op onze organisatie.

- Paragraaf **lokale heffingen**;
- Paragraaf **Kapitaalgoederen**;
- Paragraaf **grondbeleid**;
- Paragraaf **Grondexploitatie en belastingcapaciteit**;

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. De omvang van reserves bepaalt de mogelijkheden om financiële tegenvallers op te vangen. Het beleid streeft ernaar dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om gekwantificeerde risico's te dekken. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat de weerstandscapaciteit uit vrij aanwendbare middelen die wij kunnen gebruiken om financiële risico's op te vangen. Het gaat hierbij om risico's die niet op andere wijze kunnen worden ondervangen.

6.3 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van relevante risico's. Deze wordt bepaald via een risico-inventarisatie, waarbij niet-reguliere risico's worden geanalyseerd. Reguliere risico's met beperkte financiële gevolgen worden verondersteld binnen de begroting opvangbaar te zijn. Voor niet-reguliere risico's wordt de kans van optreden en het financiële gevolg ingeschat. Door middel van een Monte Carlo-simulatie is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op basis van de P90-waarde. Wij hebben deze berekening in 2020 laten uitvoeren en laten vaststellen door ons algemeen bestuur.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De huidige omvang van de algemene reserve voor resultaat bestemming bedraagt € 467.359,-.

Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfunctie zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

Begrotingsruimte en stille reserves

Deze begroting is sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte wordt niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen

In 2027 bestaan de voorzieningen uit een voorziening voor de onderhoudskosten van het kantoorpand en een voorziening voor financiële verplichtingen van specifieke medewerkers. Laatstgenoemde is zeer gering. De voorziening voor het onderhoud van ons pand is ontstaan voor 2021. De personele voorziening is gevormd in 2021. Omdat naast deze specifieke medewerkers, dit risico aanwezig blijft ten aanzien van andere medewerkers, wordt het risico en de weging in de benodigde weerstandscapaciteit gehandhaafd. De voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is dat alleen de algemene reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in een boekjaar van ODIJmond tot de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend.

6.4 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

(per 31 december 2025, vóór resultaatbestemming 2025)

Vooralsnog houden wij deze berekening van weerstandscapaciteit gelijk. In 2026 zullen wij de nieuwe weerstandscapaciteit ter vaststelling voorleggen aan het bestuur. Dit is bij het opstellen van deze begroting nog niet gereed.

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	€ 467.359
Totaal	€ 467.359

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de onderstaande lijst geleid.

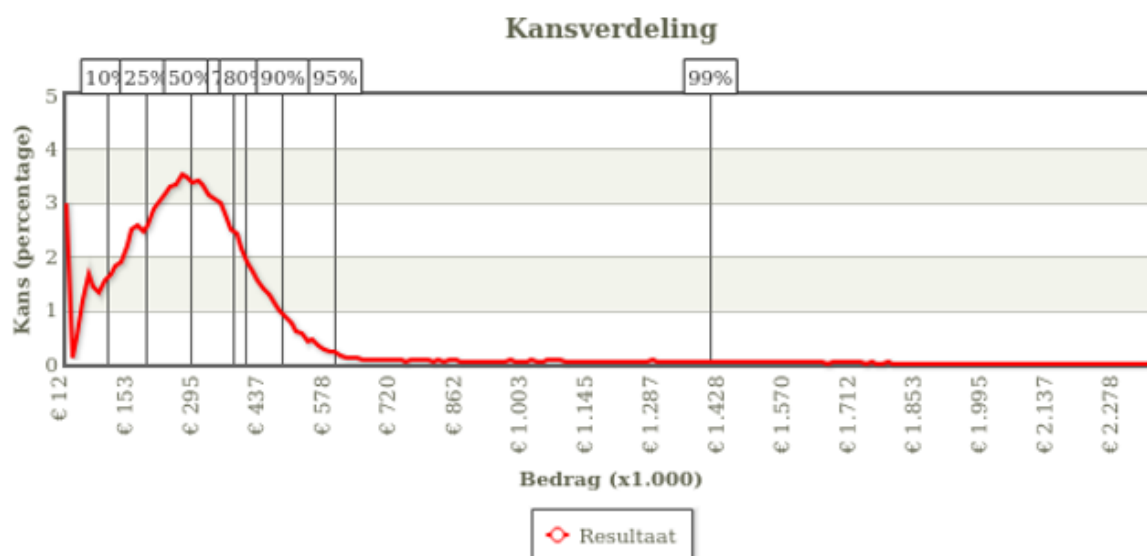
Risicoanalyse Omgevingsdienst IJmond			
Nr.	Risico	Oorzaak	Gevolg
1	Salariskosten kosten nemen jaarlijks structureel toe.	Het vaste personeel blijft in dienst en heeft recht op een tredenverhoging	- De salariskosten in de begroting dienen met een hoger percentage te worden geïndexeerd
2	Salarissen worden verhoogd jaarlijks of gedurende het jaar	CAO verhogingen vinden plaats	- De ODIJ dient rekening te houden met extra sala'-kosten (voor de begroting)
3	Externe inhuur in 2020 overschrijdt het budget	Er wordt meer ingehuurd in 2020 voor diverse taken, in plaats dat het eigen personeel wordt ingezet	- Toename van de kosten voor externe inhuur - Begrotingstekort
4	Nieuwe wetgeving of werkzaamheden leiden tot extra opleiding bij het personeel	De Omgevingswet en warmte- en energietransitie vragen om meer specialistische kennis	- Toename Opleidingskosten - Toename externe inhuur
5	Uittreden van een gemeente uit de gemeenschappelijke regeling	Door herindeling wil de gemeente aansluiten bij een andere OD	- Minder baten uit GR bijdragen - Niet alle kosten kunnen verhaald worden op de uittreder
6	DVO's/projecten lopen af waardoor incidentele baten verdwijnen, terwijl hier structurele lasten tegenover staan	Afloop DVO/project	- Wegvallen van baten uit DVO/projecten - Structurele lasten blijven aanwezig ondanks afloop DVO/project
7	Claims a.g.v. onjuiste advisering	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van een medewerker van de ODIJ	- ODIJ krijgt een claim
8	Toename algemene lasten a.g.v. (vertraging) nieuwe wetgeving	De vertraging van de omgevingswet zal naar verwachting extra kosten met zich mee brengen.	- Meer lasten voor de omgevingswet/warmte- en energietransitie dan voorzien
9	Ziekteverzuim neemt toe met 1,5%	Diverse oorzaken; langdurige afwezigheid van personeel	- Extra personeelslasten door ziekteverzuim of door inhuur van vervanging (extern)

Op basis van gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is weergegeven in figuur 1 tot en met 3.

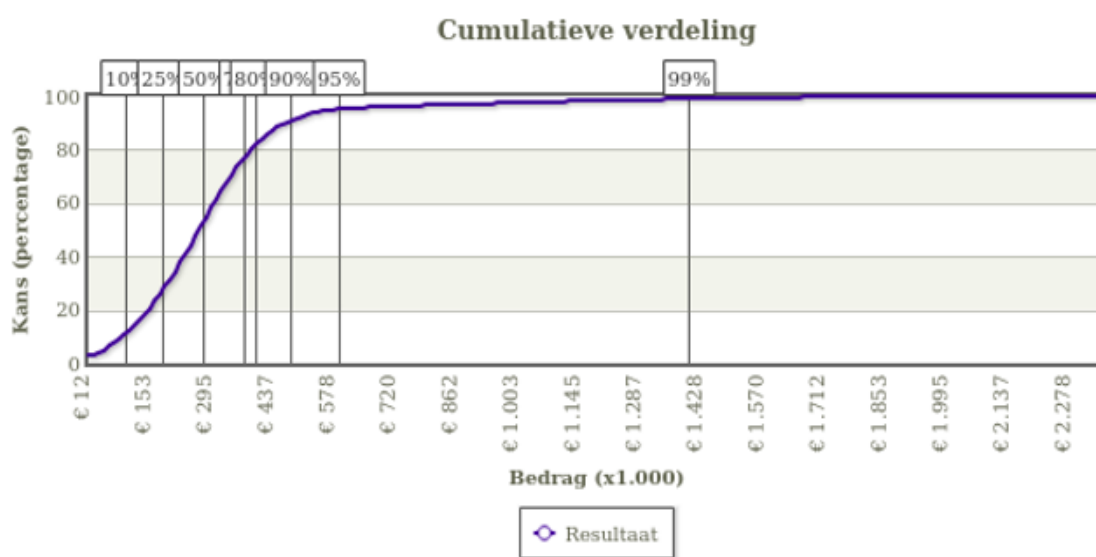
Zekerheidspercentage	Bedrag	Statistieken	Waarde
10%	€ 88.739	Minimum	€ 0
25%	€ 172.847	Maximum	€ 2.360.896
50%	€ 267.495	Gemiddeld	€ 296.941
76%	€ 361.807	Standaarddeviatie	€ 227.086
80%	€ 386.926	Absolute maximum	€ 2.797.826
90%	€ 467.360	Trekkingen	€ 100.000
95%	€ 579.216		
99%	€ 1.388.389		

Figuur 1: Kansverdeling

Uit figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel van ODIJmond € 467.360,- bedraagt. Met andere woorden, in 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag dat uitgegeven dient te worden aan optredende risico's niet hoger dan € 467.360,-.

Figuur 2: Berekening benodigde weerstandscapaciteit

Figuur 3: Tabel weerstandscapaciteit

Risico's die ontstaan zijn na de laatst uitgevoerde risico-inventarisatie

Een van de aanleidingen om te starten met het programma Toekomstbestendig ODIJmond is de laatst uitgevoerde risico-inventarisatie. Nu met dit programma de GR-, DVO- en financieringsstructuur zijn herijkt, zullen wij in 2026 een herijking van ons weerstandsvermogen uitvoeren. Deze gefaseerde aanpak zorgt ervoor dat de beoordeling van risico's en benodigde buffers gebaseerd zal zijn op de meest actuele inzichten in onze financiële structuur en verplichtingen.

Oorzaak	Kans	Risico	Kleur	Gevolg	Impact
Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Lucht	Groot	Financiering van vaste lasten met incidenteel gel		Operationeel / financieel	Groot
Toename van het verzuim	Gematigd	Toename langdurig verzuim		Operationeel / financieel	Groot
Arbeidsmarkt	Gematigd	Kwalitatief goed opgeleide medewerkers aantrekken		Operationeel / financieel	Groot
Complexiteit van wet maakt inschatting capaciteits verlies lastig	Groot	Omgevingswet		Operationeel / financieel	Gering groot
Geen impact analyse van de wet	Gematigd	Wet kwaliteitsborging		Operationeel / financieel	Gering groot
Geen afspraken gemaakt met deelnemers bij afnemende subsidie	Gematigd	Aflopende subsidie IJmond Bereikbaar		Operationeel / financieel	Groot
Verlof verruimingen uit CAO 2023-2025	Gematigd	Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken		Operationeel / financieel	Gering groot
Haalbaarheids opgave robuustheid	Gematigd	Uitkomsten plan van aanpak Robuustheid		Operationeel / financieel	Zeer groot
Lang openstaan van juridische vacatures	Gematigd	Onderbezetting juridische afdeling		Operationeel / financieel / reputatie	Gering groot
Geen herijking van contracten en tijdelijke afspraken	Groot	Niet structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers		Operationeel / financieel	Groot
MJOP is moet geactualiseerd worden.	Gematigd	Onderhoudsvoorziening is mogelijke niet toereikend		operationeel / financieel	Groot
Oplopend verlof saldo	Groot	Salarisstijgingen door cao en promotie werken door in de toekomstige verplichtingen		Operationeel / financieel	Groot

6.5 Beoordeling weerstandsvermogen

Op basis van het, in de vorige paragrafen geformuleerd, beschikbare en benodigd weerstandsvermogen kan voor ODIJmond de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend.

6.6 Conclusie weerstandsvermogen

De laatste herijking van het weerstandsvermogen vond plaats in 2020, en het huidige weerstandsvermogen is gebaseerd op dit rapport met een ratio van 1.0. Sinds 2020 zijn sommige risico's in kans of omvang toegenomen en zijn er nieuwe risico's geïdentificeerd. De impact van deze ontwikkelingen op het benodigde weerstandsvermogen is echter nog niet berekend en daarom niet opgenomen in deze begroting. Een volledige herijking van het weerstandsvermogen loopt nu en zal aan het bestuur ter goedkeuring aangeboden worden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de betekenis van het de weerstandsratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uistekend
B	1,4 -2,0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

6.7 Financiële kengetallen

In deze paragraaf beschrijven wij de actuele risico's en de wijze waarop deze risico's opgevangen kunnen worden. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 113 van het BBV.

Kengetallen geven de verhouding weer tussen onderdelen van resultatenrekening en/of balans en helpen bij de beoordeling van onze financiële positie. Deze kengetallen geven inzicht in hoeveel (financiële) ruimte wij hebben om structurele en incidentele lasten te dekken.

Ratio's	Begroting 2027	Begroting 2026	Gewijzigde begroting 2025
Netto schuldquote	-6,25%	-6.38%	-18.32%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6,30%	-6.44%	-18.39%
Solvabiliteitsratio	6,76%	6.77%	4,49%
Structurele exploitatieruimte	-0,06%	-25,90%	-17,88%

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen

De netto-schuldquote toont de schuldenlast in verhouding tot de eigen middelen. Bij ODIJmond is de langlopende lening aflossingsvrij en hebben de kortlopende schulden geen rentelasten, voornamelijk bestaand uit nog te besteden specifieke uitkeringen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio toont het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Omdat ODIJmond een gemeenschappelijke regeling is, wordt niet gestuurd op solvabiliteit. Het eigen vermogen bestaat uit gelden van deelnemende gemeenten

Structurele exploitatieruimte

Om te zien hoe groot de structurele exploitatieruimte is, kijken wij naar de structurele baten en lasten en vergelijken deze met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

6.8 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor het groot onderhoud van ons gebouw is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de gemeente Beverwijk, die mede eigenaar is van het gebouw. Het MJOP is opgesteld voor het grote onderhoud van het gehele gebouw en verdeeld in twee onderdelen:

- Gemeente Beverwijk, het Stadhuis
- Gemeente Beverwijk, het Verhuurkantoor (of marktkantoor)

Voor elk onderdeel is een apart MJOP opgesteld. Het huidige MJOP dateert van oktober 2020 en is door een extern bureau in opdracht van gemeente Beverwijk opgesteld. Alle partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het door hen gebruikte gebouwdeel. Er is besloten om de gebouwonderdelen die gezamenlijk worden gebruikt en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren. Eind 2024 is een eerste analyse uitgevoerd ter voorbereiding op een nieuw MJOP. Uit deze analyse bleek dat het eerdere MJOP onvolledig is opgesteld doordat onder andere de elektronische installatie en ook de warmte-koudeinstallatie niet volledig zijn meegenomen. Deze installaties blijken aan vervanging toe te zijn, omdat de economische levensduur is verstreken. Bovendien is het MJOP niet aangepast aan de huidige inflatie. In 2026 zullen wij, samen met de gemeente Beverwijk, het MJOP actualiseren. Hierbij herzien wij ook de rol van de VvE ten opzichte van de eigenaren.

Voor de eigen onderdelen vanuit het MJOP hebben wij vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. Per 31-12-2024 bedraagt deze voorziening ongeveer € 229.000,-.

6.9 Treasury/financiering

In 2014 is het treasury statuut met daarin het treasury beleid opgesteld. Het treasury statuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit van ODIJmond kan worden gewaarborgd. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld, namelijk:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van vermogen en resultaten van ODIJmond tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's;
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasury statuut;
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasury beleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

In 2024 hebben wij actief op de hoogte van de saldi van onze betaalrekeningen gestuurd. De intentie is om de saldi van de bankrekeningen zo laag mogelijk te houden. De reden hiervoor is dat wij sinds 2014 aan verplichte schatkistbankieren meedoen. Over de saldi die op onze schatkistbankieren bankrekeningen staan ontvangen wij rente. In de begroting is deze rente baten ingeschat en opgenomen als baten.

Lening

Ten behoeve van de nieuwbouw hebben wij een lening afgesloten van € 3.700.000,- bij BNG Bank. De lening kent een looptijd van 10 jaar. In 2026 bedragen de rentelasten voor deze lening € 14.430,-.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit mag plaatsvinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico mag worden gelopen over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor gemeenschappelijke regelingen op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van € 2.500.000,-.

6.10 Verbonden partijen

Wij zijn per 31 december 2024 primair verbonden aan onze deelnemers. Dit betreft de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort en de Provincie Noord-Holland.

VvE Stationsplein

ODIJmond en gemeente Beverwijk zijn gezamenlijk eigenaar van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. In overeenstemming met de akte van splitsing is een VvE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van ODIJmond en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk. Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid. Als de VvE haar verplichtingen niet nakomt, zal dit worden verhaald bij de eigenaren.

6.11 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is ingegaan op 1 mei 2022 en legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid. De wet vereist dat in de begroting en jaarrekening wordt aangegeven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo.

De Wet Open Overheid kent een viertal belangrijke aspecten:

1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo contactfunctionaris aan te wijzen.
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

ODIJmond heeft een Woo-coördinator in dienst.

7 Financiële begroting | inclusief overhead

Met de nieuwe financieringsstructuur die ingaat per 1 januari 2027 wordt de bijdrage van de deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling berekend op basis van ingebrachte taken. Door de bijdrage om te zetten naar een bijdrage per ingebrachte taak is het voor zowel onze deelnemers als voor onszelf eenvoudiger te bepalen hoe de uitvoering op de ingebrachte taken per jaar, per deelnemer is gerealiseerd. De deelnemers kunnen naast (voor alle deelnemers) verplichte taken, ook extra taken onderbrengen bij ODIJmond. Hiervoor betaalt de betreffende deelnemer een extra bijdrage aan de GR. In de tabellen (in bijlage I) staat een overzicht van de financiële omvang van de ingebrachte, verplichte en/of extra, taken per deelnemer.

BATEN - GR-bijdragen	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	€	€	€
Gemeente Beverwijk	1.290.000	1.352.000	1.962.918
Gemeente Bloemendaal	161.000	169.000	562.304
Gemeente Edam-Volendam	293.000	308.000	658.906
Gemeente Haarlem	1.881.000	1.972.000	2.179.629
Gemeente Heemskerk	727.000	763.000	1.657.440
Gemeente Heemstede	159.000	166.000	563.824
Gemeente Landsmeer	165.000	173.000	1.129.052
Gemeente Oostzaan	142.000	149.000	706.154
Gemeente Purmerend	436.000	457.000	1.194.779
Gemeente Uitgeest	313.000	328.000	924.620
Gemeente Velsen	2.339.000	2.306.000	2.191.441
Gemeente Waterland	190.000	199.000	570.724
Gemeente Wormerland	205.000	215.000	887.453
Gemeente Zandvoort	184.000	192.000	1.680.947
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	334.000	350.000	571.000
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	140.000	147.000	10.000
GR-bijdragen deelnemers*	8.959.000	9.246.000	17.451.191

* In 2027 zijn de bijdragen gemeenschappelijke regeling inclusief de bijdrage voor de uitvoering van omgevingsveiligheid, de uitvoering van bodemtaken en de baten overeenkomsten en (subsidie) projecten. Voor de gemeente Velsen is uitvoering van de secretarisrol van KIMO Nederland & België vanaf 2026 niet begroot.

BATEN - Overeenkomsten en (subsidie)projecten	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	€	€	€
Dekking vanuit dienstverleningsovereenkomsten	5.137.000	5.477.000	-
Dekking ten behoeve van extern projectkosten	1.034.000	472.000	-
Formatiedekking projecten	1.125.000	867.000	-
Subtotaal overeenkomsten en (subsidie)projecten	7.296.000	6.816.000	-
Overige baten	27.000	321.000	
Rentebaten		100.000	138.600
Nagekomen baten	-	-	-
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	7.323.000	7.237.000	138.600
	200.500	750.000	-
BATEN - Totaal	18.287.000	17.233.000	17.589.791

LASTEN	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	€	€	€
Personele lasten			
Salarissen en sociale lasten uitvoering	12.831.000	13.996.000	11.375.000
Salarissen en sociale lasten bedrijfsvoering	74.000	76.000	3.516.000
Werving & personeelsbeleid	200.000	250.000	62.000
Scholing & employability	335.000	335.000	446.730
Overige personeelslasten	215.000	220.000	190.000
Subtotaal personele lasten	13.655.000	14.877.000	15.589.730
Kapitaalslasten			
Afschrijvingslast Gebouw	65.000	65.000	65.000
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	102.000	127.000	121.000
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	5.000	5.000	-
Afschrijvingslast ICT	156.000	156.000	100.000
Rentelast vaste schuld (aanschaf pand)	14.000	15.000	15.000
Subtotaal kapitaalslasten	342.000	368.000	301.000
Overige bedrijfslasten			
PZ-zaken/ salarisadministratie	48.000	53.000	60.000
Organisatieontwikkeling	632.000	25.000	25.000
Accountants- en advieskosten	41.000	42.000	80.000
Huisvestingskosten	274.000	315.000	326.000
Facilitaire kosten	27.000	32.000	36.500
ICT-kosten	424.000	599.000	650.000
Handhavingskosten	40.000	41.000	-
Algemene kosten	385.000	418.000	381.151
Bankkosten	1.000	1.000	1.500

Subtotaal overige bedrijfslasten	1.872.000	1.526.000	1.560.151
Externe projectkosten	2.433.000	472.000	-
Nagekomen baten en lasten	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-
LASTEN	18.302.000	17.243.000	17.450.881
Afspraken kadernota			
Innovatie budget 1%	-	-	148.910
Dekking vanuit bestemming reserves	-	-	-10.000
LASTEN - Totaal	18.302.000	17.243.000	17.589.791

Specificatie naar taakveld 2027

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
	€	€	€
8.3 Wonen en bouwen	3.021.052	1.578.869	1.442.183
7.4 Milieubeheer	14.177.890	10.030.462	4.147.428
0.4 Overhead	17.179	5.965.460	-5.948.281
4.1 Openbaar basisonderwijs	235.070		235.070
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-
0.5 Treasury	138.600	15.000	123.600
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	17.589.791	17.589.791	-
0.10 Mutaties reserves			
Resultaat van de rekening van baten en lasten	17.589.791	17.589.791	-

8 Financiële positie

8.1 Geprognotiseerde balans

Balans	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	€	€	€
Materiële vaste activa	3.641.314	3.028.000	3.027.360
Financiële vaste activa	11.520	10.000	10.000
Vlottende activa	5.823.343	6.000.000	6.000.000
Balanstotaal activa	9.476.177	9.038.000	9.037.360
Algemene reserve	467.360	592.000	467.360
Gerealiseerd resultaat	-	-	-
Bestemmingsreserve	150.500	20.000	144.000
Voorzieningen	1.009.779	1.317.000	1.317.000
Vaste schulden	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Vlottende passiva	4.148.538	3.409.000	3.409.000
Balanstotaal passiva	9.476.177	9.038.000	9.037.360

Toelichting op de geprognotiseerde balans

Omdat het resultaat van 2025 nog niet is bestemd, is dit op deze manier in de balans verwerkt. Onze vaste activa dalen licht, als gevolg van verwachte investeringen, maar verminderen ook met de afschrijvingen hierop. Ook is van belang te noemen dat er jaarlijks terugkerende, niet uit de balans blijken, verplichtingen bestaan. Dit gaat om jaarlijks terugkerende arbeidskosten voor niet boventallige verlofdagen, de rentelasten uit hoofde van de financiering van de huisvesting, de kosten voor telefonie, het leasecontract van het wagenpark en het leasecontract van de printers. Het is niet toegestaan om deze verplichtingen op de balans als schuld of verplichting op te nemen. Deze verplichtingen bedragen in 2025 € 557.306, -.

Investerings

Wij doen geen investeringen van maatschappelijk nut. Alle investeringen zijn van economisch nut. De kapitaalslasten zijn begroot voor alleen vervangingsinvesteringen die noodzakelijk zijn. Pas na het door het bestuur te bepalen toekomstrichting wordt de investeringsbegroting bijgesteld. De kapitaallasten zijn alleen verhoogd voor de verwachte noodzakelijke investering in de elektronische installaties van het pand.

Bestemmingsreserve nieuwbouw

Het doel van deze reserve is om de kosten van het huidige kantoorpand van Omgevingsdienst IJmond gelijkmatig te verdelen over meerdere jaren. De uitputting van de reserve gebeurt volgens de begroting. De verwachting is dat de reserve eind 2028 volledig zal zijn gebruikt.

8.2 EMU-saldo

Decentrale overheden rapporteren hun aandeel in het EMU-saldo aan het CBS. ODIJmond valt niet onder de steekproef voor gemeenschappelijke regelingen met een exploitatie boven twintig miljoen. Het EMU-saldo wordt wel in de begroting opgenomen, zijnde het verschil tussen inkomsten en uitgaven. De categorieën die van invloed zijn en niet voorkomen bij de ODIJmond, zijn niet in de tabel opgenomen.

EMU-saldo	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	€	€	€
Exploitatiesaldo	-15.000	-	-
+ afschrijvingen	328.000	197.000	192.000
+ dotatie voorzieningen	20.000	33.000	33.000
- onttrekking voorzieningen	40.000	40.000	40.000
+ toevoeging reserves	-	-	-
- onttrekking reserves	15.000	10.000	-
EMU-saldo	278.000	180.000	185.000

9 Meerjarenraming

Met onze begroting richten wij de lange termijn op de periode vanaf 1 januari 2027 en geven wij in dit hoofdstuk weer via een meerjarenraming. Belangrijk ijkpunt voor het bepalen van deze richting is het besluit van gemeente Zandvoort met betrekking tot de bouwtaken. Formeel ligt er, op het moment van het opstellen van de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030, een principebesluit van het college van B&W van Zandvoort om de VTH-bouwtaken per 1 januari 2028 in het kader van taakharmonisatie Zandvoort/Haarlem onder te brengen bij de gemeente Haarlem. Daarnaast heeft Zandvoort de betreffende DVO nog niet opgezegd. Wanneer het definitieve besluit wordt genomen, heeft dat (financiële) consequenties voor onze organisatie en onze deelnemers. Met de ontvlechting gaan frictiekosten gepaard en er zullen consequenties ontstaan in ons personeelsbestand.

Een extern adviesbureau, Seinstra & Partners, is gevraagd om een objectieve inschatting te maken van de frictiekosten. De frictiekosten zijn berekend op basis van 3 elementen,

1. Berekening van de proces en projectkosten
2. Berekening kosten formatieve overhead
3. Berekening kosten materiële overhead

Hierbij is rekening gehouden dat al het direct betrokken personeel kan en zal worden overgenomen door de gemeente en dat er geen achterblijvende kosten ontstaan. Dit is ook als uitgangspunt genomen voor de scenario's die hieronder zijn uitgewerkt. In dit geval resteren er nog frictiekosten met een nu begrote omvang van ruim € 730.000,-.

Overzicht potentiële frictiekosten	Bedrag
	€
Proceskosten tot aanvang	151.400
Frictie formatieve overhead	381.486
Frictie materiele overhead € 198.826	198.826
Primaire formatie (boventallig/ sociaal plan)	P.M.
Totaal	731.712

De frictiekosten worden jaarlijks geïndexeerd met 2,5% en worden afgebouwd in drie jaren (100% jaar 1, 50% jaar 2 en 25% jaar 3).

De volgende tabel schetst de financiële effecten op de bijdrage van de deelnemers (herverdeling overhead en bedrijfsvoeringskosten) van de keuze taakharmonisatie VTH-bouw door de gemeente Zandvoort.

BATEN - GR-bijdragen	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	€	€	€
Gemeente Beverwijk	40.241	87.549	113.748
Gemeente Bloemendaal	11.892	25.767	33.168
Gemeente Edam-Volendam	13.890	29.554	38.803
Gemeente Haarlem	44.814	96.865	126.698
Gemeente Heemskerk	33.862	74.027	96.056
Gemeente Heemstede	11.481	25.432	32.894
Gemeente Landsmeer	23.430	50.400	65.380
Gemeente Oostzaan	14.288	31.295	40.427
Gemeente Purmerend	24.148	52.377	68.974
Gemeente Uitgeest	18.696	40.532	53.367
Gemeente Velsen	45.164	97.801	127.103
Gemeente Waterland	11.696	24.988	32.725
Gemeente Wormerland	17.837	38.831	51.185
Gemeente Zandvoort	-334.629	-712.445	-925.729
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	23.189	37.027	45.201
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	-	-	-
GR-bijdragen deelnemers	-1	-	-

Wij presenteren aan ons bestuur twee scenario's voor de meerjarenraming:

1. gemeente Zandvoort zet de VTH-bouwtaken voort bij ODIJmond
2. de taakharmonisatie en daarmee ontvluchting vindt plaats per 1-1-2028

Voor beide scenario's is een jaarlijks indexatie van 2,5% toegepast. Via de volgende tabellen geven wij inzicht in het effect op de gemeentelijke bijdrage per jaar bij beide scenario's.

Scenario 1 - gemeente Zandvoort zet de VTH-bouwtaken voort bij ODIJmond

De volgende tabel schetst de meerjarenbijdrage van de deelnemers bij voortzetting van de VTH-bouwtaken bij ODIJmond, inclusief jaarlijkse indexatie van 2,5%.

BATEN - GR-bijdragen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	€	€	€	€
Gemeente Beverwijk	1.962.918	2.012.000	2.062.000	2.114.000
Gemeente Bloemendaal	562.304	576.000	590.000	605.000
Gemeente Edam-Volendam	658.906	675.000	692.000	709.000
Gemeente Haarlem	2.179.629	2.234.000	2.290.000	2.347.000
Gemeente Heemskerk	1.657.440	1.699.000	1.741.000	1.785.000
Gemeente Heemstede	563.824	578.000	592.000	607.000
Gemeente Landsmeer	1.129.052	1.157.000	1.186.000	1.216.000
Gemeente Oostzaan	706.154	724.000	742.000	761.000
Gemeente Purmerend	1.194.779	1.225.000	1.256.000	1.287.000
Gemeente Uitgeest	924.620	948.000	972.000	996.000
Gemeente Velsen	2.191.441	2.246.000	2.302.000	2.360.000
Gemeente Waterland	570.724	585.000	600.000	615.000
Gemeente Wormerland	887.453	910.000	933.000	956.000
Gemeente Zandvoort	1.680.947	1.723.000	1.766.000	1.810.000
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	571.000	585.000	600.000	615.000
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	10.000	10.000	10.000	10.000
GR-bijdragen deelnemers	17.451.191	17.887.000	18.334.000	18.793.000

SALDO BATEN - LASTEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	€	€	€	€
Baten - Totaal	17.589.791	17.977.000	18.404.000	18.863.000
Lasten - Totaal (direct)	11.624.331	11.863.000	12.137.000	12.441.000
Overhead	5.965.460	6.114.000	6.267.000	6.422.000
Saldo van baten en lasten	-	-	-	-
Dotatie aan reserves	-	-	-	-
Ottrekking aan reserves				-
Resultaat na reservemutaties	-	-	-	-

Scenario 2 - de taakharmonisatie en daarmee ontvlechting vindt plaats per 1-1-2028

De volgende tabel schetst de toename van de jaarlijkse bijdrage van de deelnemers bij de ontvlechting en de afname in de bijdrage van de gemeente Zandvoort, waarbij jaarlijkse een indexatie van 2,5% is toegepast. De toename is gebaseerd op de staffel, zoals deze is voorgesteld door het adviesbureau Seinstra & Partners, zie toegelicht pagina 37.

BATEN - GR-bijdragen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	€	€	€	€
Gemeente Beverwijk	1.962.918	2.052.241	2.149.549	2.227.748
Gemeente Bloemendaal	562.304	587.892	615.767	638.168
Gemeente Edam-Volendam	658.906	688.890	721.554	747.803
Gemeente Haarlem	2.179.629	2.278.814	2.386.865	2.473.698
Gemeente Heemskerk	1.657.440	1.732.862	1.815.027	1.881.056
Gemeente Heemstede	563.824	589.481	617.432	639.894
Gemeente Landsmeer	1.129.052	1.180.430	1.236.400	1.281.380
Gemeente Oostzaan	706.154	738.288	773.295	801.427
Gemeente Purmerend	1.194.779	1.249.148	1.308.377	1.355.974
Gemeente Uitgeest	924.620	966.696	1.012.532	1.049.367
Gemeente Velsen	2.191.441	2.291.164	2.399.801	2.487.103
Gemeente Waterland	570.724	596.696	624.988	647.725
Gemeente Wormerland	887.453	927.837	971.831	1.007.185
Gemeente Zandvoort	1.680.947	1.388.371	1.053.555	884.271
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	571.000	608.189	637.027	660.201
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	10.000	10.000	10.000	10.000
GR-bijdragen deelnemers	17.451.191	17.886.999	18.334.000	18.793.000

SALDO BATEN - LASTEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	€	€	€	€
Baten - Totaal	17.589.791	17.977.000	18.404.000	18.863.000
Lasten - Totaal (direct)	11.624.331	11.863.000	12.137.000	12.441.000
Overhead	5.965.460	6.114.000	6.267.000	6.422.000
Saldo van baten en lasten	-	-	-	-
Dotatie aan reserves	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves				-
Resultaat na reservemutaties	-	-	-	-

10 Bijlage I - Financiële bijlage

10.1 Formatie overzicht

Formatie	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
GR-formatie	63	63	95	103	103	103
Formatie overeenkomsten en (subsidie-)projecten	44	49	10	10	10	10
Overheadformatie	30	31	33	33	33	33
Formatie Regeling Generatiepact	2	3	8	-	-	-
Totaal formatie	140	146	146	146	146	146

Wij sturen op kostendekkende projecten. Binnen onze formatie investeren wij in de huidige, kleine groep vaste projectleiders zodat zij inhoudelijk op zowel de VTH-projecten als duurzaamheidsprojecten zijn in te zetten. We dekken de loonkosten uit de vaste vergoeding vanuit de financieringsstructuur. Gedurende het jaar verrekenen wij de daadwerkelijke inzet met de deelnemers waarvoor wij de projecten uitvoeren.

10.2 Specificatie overhead

Specificatie overhead	Gewijzigde begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	€	€	€
Personele lasten	2.451.742	2.986.000	3.516.000
Overige personele lasten	671.300	305.000	190.000
Afschrijvingen	163.988	197.000	286.000
Rentelasten	14.430	15.000	15.000
ICT	148.446	303.000	650.000
Externe projectkosten	874.000	-	-
Overige bedrijfslasten	841.738	927.000	910.151
Totaal	5.165.644	4.733.000	5.567.151

10.3 Stemverhoudingen

In overeenstemming met artikel 8 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Stemrecht is de stemverhouding, wanneer opgeroepen wordt tot gewogen stemmen, als volgt bepaald:

Vaststelling door het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur stelt de verhouding van de stemmen vast aan de hand van de vastgestelde begroting voor het volgende jaar. Dit betekent dat de begroting niet alleen een financieel document is, maar ook direct invloed heeft op de stemverhoudingen binnen het bestuur.

Aanpassing bij wijziging van de begroting

Als de begroting gedurende een jaar wordt gewijzigd, stelt het Algemeen Bestuur de stemverhouding opnieuw vast. Deze aanpassing gebeurt direct met het besluit tot vaststelling van deze gewijzigde begroting. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de stemverhouding op basis van financiële inbreng van de GR.

Deelnemer	Bijdrage GR 2027	Stemrecht 2027
	€	%
Gemeente Beverwijk	1.962.918	11,25%
Gemeente Bloemendaal	562.304	3,22%
Gemeente Edam-Volendam	658.906	3,78%
Gemeente Haarlem	2.179.629	12,49%
Gemeente Heemskerk	1.657.440	9,50%
Gemeente Heemstede	563.824	3,23%
Gemeente Landsmeer	1.129.052	6,47%
Gemeente Oostzaan	706.154	4,05%
Gemeente Purmerend	1.194.779	6,85%
Gemeente Uitgeest	924.620	5,30%
Gemeente Velsen	2.191.441	12,56%
Gemeente Waterland	570.724	3,27%
Gemeente Wormerland	887.453	5,09%
Gemeente Zandvoort	1.680.947	9,63%
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	571.000	3,27%
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	10.000	0,06%
Totaal Bijdrage GR	17.451.191	100,00%

10.4 Verbonden partijen

Gegevens vanaf 2025 van de VvE:

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand
c.	Belang in de verbonden partij	1-1-2025 en 31-12-2025: 3/16 deel. Voor het overige deel is de gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.
d.	Verwachte omvang van het EV	1-1-2025: € 60.671,- 31-12-2025: €28.907,-
	Verwachte omvang van het VV	1-1-2025: €760.244 31-12-2025: €932.734
		Het VV bestaat per 31-12-2025 nagenoeg geheel uit het reservefonds voor groot onderhoud.
e.	Verwachte omvang van het financiële resultaat	€ 65.064 positief resultaat verwacht (op basis van concept jaarrekening) ²

² Dit op basis van de concept jaarrekening over 2025. Nog geen definitieve jaarrekening ontvangen.

10.5 Overzicht verplichte en facultatieve taken per deelnemer

10.5.1 Verplichte taken per deelnemer

Verplichte taken	Advies	Juridische advisering Milieu	Overige (collectieve) taken	Toezicht Milieu	Vergunning-verlening en meldingen	Eindtotaal
	€	€	€	€	€	€
Beverwijk	349.041	26.314	88.765	506.043	139.872	1.110.034
Bloemendaal	108.007	26.314	88.765	199.651	53.727	476.463
Edam-Volendam	108.140	26.314	88.765	286.716	119.967	629.902
Haarlem	202.853	26.314	88.882	1.312.588	466.776	2.097.413
Heemskerk	261.328	26.314	88.765	316.327	102.027	794.761
Heemstede	108.007	26.314	88.765	225.110	52.826	501.022
Landsmeer	108.007	26.314	88.765	151.216	43.576	417.877
Oostzaan	108.007	26.314	88.765	140.873	73.468	437.427
Purmerend	202.853	26.314	88.765	575.771	266.927	1.160.629
Uitgeest	108.007	26.314	88.765	179.109	52.731	454.926
Velsen	349.041	26.314	88.765	853.639	250.144	1.567.902
Waterland	108.007	26.314	88.765	224.654	100.062	547.802
Wormerland	108.007	26.314	88.765	249.452	81.257	553.794
Zandvoort	108.007	26.314	88.765	274.141	49.657	546.883
Provincie Noord-Holland	0	70.170	88.765	121.637	290.738	571.310
Totaal	2.337.309	438.563	1.331.593	5.616.926	2.143.756	11.868.146

10.5.2 Facultatieve taken per deelnemer

Facultatieve taken	Advies	Bouwen vergunning-verlening, toezicht & juridische ondersteuning	Overige taken	Projecten	Toezicht Milieu	Vergunning-verlening en meldingen	Eindtotaal
	€	€	€	€	€	€	€
Beverwijk	51.715	373.421	141.159	248.706	5.848	32.005	852.854
Bloemendaal	-	-	45.494	23.390	4.444	12.514	85.841
Edam-Volendam	-	-	10.409	-	6.081	12.514	29.004
Haarlem	-	-	18.478	23.390	27.834	12.514	82.216
Heemskerk	29.775	434.703	134.142	227.922	4.210	32.005	862.757
Heemstede	-	-	45.494	-	4.795	12.514	62.802
Landsmeer	-	613.736	65.258	17.543	2.105	12.514	711.155
Oostzaan	34.477	116.131	86.660	17.543	1.403	12.514	268.728
Purmerend	-	-	10.409	-	11.227	12.514	34.149

Uitgeest	20.373	233.432	105.372	96.250	1.754	12.514	469.695
Velsen	94.028	0	175.308	313.496	8.771	32.005	623.608
Waterland	-	-	10.409	-	-	12.514	22.922
Wormerland	-	165.016	130.633	23.390	2.105	12.514	333.658
Zandvoort	-	1.084.711	10.409	23.390	3.041	12.514	1.134.064
Provincie Noord-Holland	-	-	10.409	-	-	-	10.409
Totaal	230.368	3.021.152	1.000.039	1.015.018	83.619	233.666	5.583.863

10.5.3 Totaal per deelnemer

Verplichte en facultatieve taken (excl. projecten met een kortere looptijd dan 2 jaar)

Totaal per deelnemer	Advies	Bouwen VV, toezicht & juridische ondersteuning	Juridische ondersteuning	Overige taken	Project-en	Toezicht milieu	VV en meldingen	Eindtotaal
	€	€	€	€	€	€	€	
Beverwijk	400.756	373.421	26.314	229.924	248.706	511.890	171.878	1.962.888
Bloemendaal	108.007	-	26.314	134.259	23.390	204.095	66.240	562.304
Edam-Volendam	108.140	-	26.314	99.174	-	292.797	132.481	658.906
Haarlem	202.853	-	26.314	107.360	23.390	1.340.422	479.290	2.179.629
Heemskerk	291.104	434.703	26.314	222.907	227.922	320.537	134.032	1.657.519
Heemstede	108.007	-	26.314	134.259	-	229.905	65.340	563.824
Landsmeer	108.007	613.637	26.314	154.023	17.543	153.321	56.089	1.128.933
Oostzaan	142.484	116.131	26.314	175.425	17.543	142.277	85.982	706.154
Purmerend	202.853	-	26.314	99.174	-	586.998	279.440	1.194.779
Uitgeest	128.379	233.432	26.314	194.137	96.250	180.863	65.245	924.620
Velsen	443.068	-	26.314	264.073	313.496	862.410	282.150	2.191.511
Waterland	108.007	-	26.314	99.174	-	224.654	112.576	570.724
Wormerland	108.007	165.016	26.314	219.398	23.390	251.557	93.771	887.453
Zandvoort	108.007	1.084.711	26.314	99.174	23.390	277.182	62.171	1.680.947
PNH	-	-	70.170	99.174	-	121.637	290.738	581.718
Totaal	2.567.677	3.021.052	438.563	2.331.632	1.015.018	5.700.546	2.377.422	17.451.910

10.6 Overzicht projectenbijdrage per deelnemer

De nieuwe financiering van ODIJmond is gebaseerd op de individuele afspraken met onze deelnemers over de opdracht en de totale uren per productgroep die nodig zijn om die opdracht uit te voeren. Al onze deelnemers stemden in met deze afspraak, die hiermee vast is komen te staan. We noemen dat de SOLL (totaaloverzicht voorgaand hoofdstuk, 10.5.3).

Naast deze benodigde uren, ontvangen wij ook projectbijdragen van onze deelnemers. In onderstaand overzicht hebben wij deze bijdragen opgenomen. In dit overzicht ook een aantal bijdragen uit aanvullende dienstverleningsovereenkomsten die gemeenten buiten ons werkgebied met ons hebben afgesloten. Onderstaande bijdragen per deelnemer, vormen samen met de SOLL de totale bijdrage van een deelnemer aan ODIJmond.

Gemeente	Beschrijving projectmiddelen per deelnemer	Begroting 2027
		€
Alkmaar	Uitvoering advisering Schiphol	14.268
Bergen	Uitvoering advisering Schiphol	14.268
Beverwijk	Bijdrage Natuur milieu educatie	20.000
Beverwijk	Verduurzaming bedrijven (greenbiz)	20.000
Beverwijk	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Beverwijk	Meetnet	25.000
Beverwijk	Steunpunt JTF regio IJmond	2.325
Beverwijk	Uitvoering applicatiebeheer VTH-systeem Open Wave (nacalculatie)	-
Beverwijk	Bijdrage Indirecte Lozingen	3.420
Beverwijk	Bijdrage programma Gezonde Leefomgeving	42.788
Bloemendaal	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Bloemendaal	Bijdrage Indirecte Lozingen (projectkosten monsters en lab o.b.v. nacalculatie)	-
Castricum	Uitvoering advisering Schiphol	14.268
Castricum	Steunpunt JTF regio IJmond	1.500
Edam-Volendam	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Edam-Volendam	Bijdrage Indirecte Lozingen	2.963
Haarlem	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Haarlem	Bijdrage Indirecte Lozingen (projectkosten monsters en lab o.b.v. nacalculatie)	-
Heemskerk	Bijdrage Natuur milieu educatie	20.000
Heemskerk	Uitvoering applicatiebeheer VTH-systeem Open Wave (nacalculatie)	-

Heemskerk	Meetnet	14.000
Heemskerk	Versnelling van het verduurzamen van bedrijfsterreinen, de Trompet en de Houtwegen (Greenbiz)	20.000
Heemskerk	Bijdrage programma Gezonde Leefomgeving	42.788
Heemskerk	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Heemskerk	Steunpunt JTF regio IJmond	2.150
Heemskerk	Doorbelasting Licentiekosten VTH applicatie Open Wave	20.000
Heemskerk	Bijdrage Indirecte Lozingen	3.185
Heemstede	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Heemstede	Bijdrage Indirecte Lozingen (projectkosten monsters en lab o.b.v. nacalculatie)	-
Heiloo	Uitvoering advisering Schiphol	14.268
IJmond	JTF_ IJmond circulaire cofinanciering (programma loopt af, mogelijk volgen nieuwe afspraken)	-
Landsmeer	Uitvoering applicatiebeheer VTH-systeem Open Wave (nacalculatie)	-
Landsmeer	Doorbelasting Licentiekosten VTH applicatie Open Wave	12.500
Landsmeer	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Landsmeer	Bijdrage Indirecte Lozingen	939
Oostzaan	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Oostzaan	Doorbelasting Licentiekosten VTH applicatie Open Wave	-
Oostzaan	Bijdrage Indirecte Lozingen	783
Provincie Noord-Holland	Schone en slimme mobiliteit / IJmond Bereikbaar	-
Provincie Noord-Holland	Hergebruik stedelijk waterafval	5.250
Provincie Noord-Holland	Steunpunt JTF regio IJmond	16.650
Provincie Noord-Holland	Uitvoering applicatiebeheer VTH-systeem Open Wave (nacalculatie)	-
Purmerend	Bijdrage Indirecte Lozingen	7.496
Purmerend	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Uitgeest	Bijdrage Indirecte Lozingen	1.103
Uitgeest	Bijdrage uitvoering duurzaamheidsprogramma (betreft projectmiddelen Greenbiz)	17.500
Uitgeest	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-

Uitgeest	Steunpunt JTF regio IJmond	583
Uitgeest	JTF_ netcongestie co financiering (programma loopt af, mogelijk volgen nieuwe afspraken)	-
Velsen	Bijdrage Indirecte Lozingen (projectkosten monsters en lab o.b.v. nacalculatie)	-
Velsen	Verduurzaming bedrijven (GreenBiz)	30.000
Velsen	Meetnet	39.000
Velsen	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Velsen	Bijdrage programma Gezonde Leefomgeving	85.576
Velsen	Steunpunt JTF regio IJmond	3.825
Waterland	Bijdrage Indirecte Lozingen	1.409
Waterland	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Wormerland	Bijdrage Indirecte Lozingen	1.331
Wormerland	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Wormerland	Doorbelasting Licentiekosten VTH applicatie Open Wave	18.775
Zandvoort	Bijdrage Indirecte Lozingen (projectkosten monsters en lab o.b.v. nacalculatie)	-
Zandvoort	Energiebesparingsakkoord (subsidie PNH, o.b.v. nieuwe verordening)	-
Zandvoort	Bijdrage Geluidsmetingen Circuit	15.000
Nog te bestede subsidiebedragen ³	Dekking ten behoeve van geluidsadviseur uit geluidsaneringssubsidie	85.000
Totaal		639.910

Niet alle bedragen staan ingevuld in bovenstaande tabel. Het gaat om afspraken, die op dit moment nog niet zijn vastgesteld en daarmee op een later moment worden aangevraagd, via de p&c-cyclus van de betreffende deelnemer.

³ Nog te bestede subsidiebedragen zijn hier vermeld omdat wij deze omzet in 2027 verwachten en hier ook dienstverlening tegenover staat.

Contactpersoon: Omgevingsdienst IJmond

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251-263 863
info@odijmond.nl
www.odijmond.nl

9 april 2026 | versie 1.1

ValidSigned door R. Korhorn
op 17-04-2026

Publieke Sector
Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden
Behorende bij de
controleverklaring
d.d. 17 april 2026 met
kenmerk 312021001.26.256

 odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Jaarstukken 2025

Jaarrekening | Jaarverslag

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	6
Jaarverslag	10
1 Programmaverantwoording	10
1.1 Doelstellingen programma Milieu en leefomgeving	10
1.2 Samenvatting baten en lasten	10
2 Verplichte paragrafen	13
2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	13
2.1.1 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit	13
2.1.2 Algemene reserve	13
2.1.3 Bestemmingsreserves	14
2.1.4 Begrotingsruimte en stille reserves	14
2.1.5 Voorzieningen	14
2.1.6 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit	14
2.1.7 Beoordeling weerstandsvermogen	17
2.1.8 Conclusie weerstandsvermogen	17
2.1.9 Financiële kengetallen	18
2.2 Onderhoud kapitaalgoederen	19
2.3 Treasury/financiering	20
2.4 Bedrijfsvoering	21
2.4.1 Opleiding en ontwikkeling	23
2.4.2 Ziekteverzuim	24
2.4.3 Eigenrisicodrager WGA en ZW	25
2.4.4 Arbeidsomstandigheden	25
2.4.5 Klachtbehandeling	26
2.4.6 Rechtmatigheidsverantwoording	26
2.5 Verbonden partijen	27
2.5.1 VvE Stationsplein	27
2.6 Wet Open Overheid	28
3 Jaarrekening	30
3.1 Overzicht van baten en lasten programma Milieu en leefomgeving	30
3.2 Begrotingsrechtmatigheid	32
3.3 Toelichting overzicht van baten en lasten	32
3.3.1 Overzicht incidentele baten en lasten	34
3.3.2 Baten en lasten naar taakveld	35
3.3.3 Overheadkosten 2025	35
3.4 Informatie bezoldiging topfunctionarissen	35
3.4.1 Bezoldiging topfunctionarissen	36

3.5	Belastingen	37
3.5.1	Omzetbelasting	37
3.5.2	Vennootschapsbelasting	37
3.6	Resultaatbestemming	38
3.7	Balans per 31 december 2025	39
3.8	Toelichting op de balans	41
3.8.1	Waarderingsgrondslagen	41
3.8.2	Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording	41
3.8.3	Materiële vaste activa	42
3.8.4	Onderhandenwerk projecten en ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen	42
3.8.5	Vorderingen en overlopende activa	42
3.8.6	Overige activa en passiva	43
3.9	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	49
3.9.1	Contract mobiele telefonie en vaste datalijnen	49
3.9.2	Leasecontract autolease	49
3.9.3	Restverlof	49
3.9.4	Personele verplichtingen	49
3.10	Investerings	49
3.11	EMU-saldo	50
3.12	Rechtmatigheidsverantwoording	50
3.13	SiSa-bijlage specifieke uitkeringen	52
4	"Overige gegevens waaronder de accountantsverklaring"	53

Voorwoord

2025 was voor Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) een richtinggevend jaar. Samen met het bestuur en de deelnemers werkten we gericht aan het toekomstbestendig maken van onze organisatie. De veranderende opgaven die op omgevingsdiensten, provincie en gemeenten afkomen, stonden hierbij centraal, naast de in 2024 uitgevoerde analyse 'twee zijden van de medaille'.

Grip op de leefomgeving

In 2024 actualiseerden we ons bedrijvenbestand en brachten we in kaart welke stappen we moesten zetten om grip op de uitvoering van onze VTH-taken te verbeteren. We verbeterden de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) waardoor programmering, uitvoering en verantwoording op elkaar aansluiten. Ook stelden we een prioritaire aanpak op voor milieutoezicht op vergunningplichtige bedrijven en bedrijven met een hoger risico op omgevingsveiligheid die we gedurende 2024-2026 uitvoeren.

Versterking VTH-stelsel

Het ODIJmond-bestuur koos er in 2024 voor om de organisatie te versterken. De organisatie moest in staat zijn om de opgaven in de leefomgeving met borging van kwaliteit- en continuïteit uit te voeren. Het voldoen aan de landelijk geldende kwaliteits- en robuustheidscriteria is hierbij een belangrijk speerpunt waarmee we in 2025 grote stappen hebben gezet. De kritische prestatie indicatoren (KPI) waar wij zelfstandig aan kunnen voldoen hebben we aangepakt en behaald, of we zullen dat in de eerste helft van 2026 alsnog doen. Ook leveren we op landelijk niveau een bijdrage aan het versterken van het stelsel en gaan we steeds meer gebruik maken van de kennis en expertise van andere diensten via Omgevingsdienst NL.

Toekomstbestendig ODIJmond

In 2024 startten we het meerjarige programma Toekomstbestendig ODIJmond. Belangrijke ontwikkelijnen in dit programma waren het herijken van de financieringsstructuur, actualiseren van de GR¹- en DVO²-structuur en het versterken van de centrale sturing. Gedurende 2025 is in samenwerking met de deelnemers een nieuwe financieringsstructuur opgesteld. Hierbij is waar mogelijk aangesloten bij de landelijke format voor uniforme financiering. In werkgroepen met daarin ook leden vanuit onze deelnemers hebben we de Gemeenschappelijke Regeling (GR) geactualiseerd in de vorm van de negende herijking van de GR-ODIJmond. Ook hebben we in 2025 de transitie van zelforganisatie naar een meer hiërarchisch organisatievorm gebaseerd op eigenaarschap afgerond³.

Op 17 december 2025 heeft het Algemeen Bestuur (AB) de nieuwe financieringsstructuur en wijziging van de GR unaniem vastgesteld. Deze worden gedurende 2026 aangeboden voor

¹ Gemeenschappelijke Regeling (GR)

² Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

³ Zie ook: <https://www.odijmond.nl/toekomstbestendig/>

zienswijze en instemming aan raden en staten. Gedurende 2026 wordt de bestaande structuur van Dienstverleningsovereenkomsten (DVO) hierop aangesloten.

Toekomstscenario's lange termijn

Als onderdeel van het programma Toekomstbestendig ODIJmond kijkt ons bestuur ook nadrukkelijk naar toekomstscenario's voor de lange termijn. Enerzijds omdat niet zeker is dat wij op zelfstandige basis aan alle robuustheidscriteria voldoen, anderzijds omdat de veranderende opgaven aanleiding geven om te herijken of de huidige vorm ook het best passend is voor de komende jaren. In de loop van 2025 werden scenario's teruggebracht tot een tweetal scenario's die gedurende 2026 verder worden uitgewerkt.

Trots op ODIJmond

Als we terugkijken op de stappen die we gedurende 2024-2025 hebben gezet, doen we dit met trots. Samen met het bestuur, de deelnemers en medewerkers legde we het fundament voor de komende jaren. Daarnaast hebben we een forse eerste stap gezet om grip op de leefomgeving te verstevigen en de veranderende opgaven aan te pakken. Met de expertise, lokale kennis en inzet van onze medewerkers hebben we aan de opgave gewerkt maar gelijktijdig ook nieuwe collega's de eerste stappen binnen ons werkveld laten zetten.

Ik kijk er naar uit om in 2026 verder te bouwen.

Just Zandhuis MBA

Directeur

Inleiding

Dit zijn de jaarstukken van Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) over het boekjaar 2025. De begroting en jaarstukken van een Gemeenschappelijke Regeling (GR) moeten voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In dit besluit zijn de richtlijnen opgenomen waaraan ODIJmond zich moet houden in het kader van de informatieverstrekking aan het Algemeen Bestuur (AB) en de informatieverstrekking aan derden.

De jaarstukken zijn tweeledig en bestaan uit een jaarrekening en een jaarverslag. De jaarrekening bestaat uit een aantal verplichte paragrafen, waaronder uit een overzicht van baten en lasten en de financiële positie, waaronder de balans. De jaarrekening bevat ook de rechtmatigheidsverantwoording. Dit is een vereiste paragraaf waarbij het Dagelijks Bestuur (DB) zelfstandig verantwoording aflegt over het feit dat zij rechtmatig heeft gehandeld. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en wordt als bijlage in dit document aangeleverd.

Algemene toelichting

- Onze vijftien deelnemers vormen samen de GR ODIJmond.
- Deze GR bepaalt in artikel 30 dat het AB de jaarstukken, voorzien van een controleverklaring, uiterlijk op 15 juli 2026 vaststelt.
- De datum van vaststelling van de jaarstukken 2025 is gepland op 13 mei 2026.
- Met ingang van 29 november 2010 is de GR ODIJmond ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer: 51365901 met als rechtsvorm: Publiekrechtelijke rechtspersoon; Openbaar Lichaam op basis van GR.
- Alle bedragen in de jaarrekening zijn exclusief BTW.
- ODIJmond is door de Belastingdienst aangemerkt als ondernemer in de zin van de Wet op de Omzetbelasting. Hierdoor worden alle facturen die wij voor onze dienstverlening verzenden, verzwaard met het geldende tarief voor de omzetbelasting. Zelf kunnen wij geen beroep doen op het BTW-compensatiefonds.
- Verder is het officiële standpunt van de Belastingdienst (ontvangen in 2016) dat ODIJmond géén activiteiten verricht die vennootschapsbelastingplichtig zijn.
- Al onze activiteiten in 2020 waren vrijgesteld van vennootschapsbelasting (Vpb). In 2021 is dit gewijzigd. Een deel van de overige opbrengsten is aangemerkt als belastingplichtig. Dit is verhouding tot de totale begroting klein van omvang.

Rechtmatigheid

In overeenstemming met het controleprotocol dat het AB op 1 november 2023 heeft vastgesteld, heeft de accountant de jaarrekening gecontroleerd op getrouwheid in overeenstemming met de

richtlijnen van de verslagleggingsregels BBV⁴. In november 2025 vond de interim-controle plaats door de accountant. De uitkomsten zijn uitgewerkt in de managementletter.

Financieel resultaat

Het financieel resultaat van 2025 is negatief in vergelijking tot de begroting, voornamelijk door hogere accountantskosten en advieskosten. Daarnaast zijn de IT-kosten gestegen doordat wij in 2025 gegroeid zijn in FTE. Dit zorgt voor extra kosten voor licenties. Doordat het aantal medewerkers in dienst aan het begin van 2025 lager was dan begroot, is er meer aan inhuur uitgegeven dan op voorhand begroot.

Doorontwikkeling ODIJmond

Begin 2024 is via een bestuursopdracht een externe analyse uitgevoerd over de positie van de dienst ten opzichte van haar opdracht. De uitkomsten en aanbevelingen zijn verwerkt in de rapportage "Twee zijden van de medaille"⁵. Uit deze analyse bleek onder andere dat de opdracht en middelen niet meer in balans waren, dat de organisatie te veel steunt op incidentele middelen en dat er meerjarige achterstanden zijn ontstaan in de uitvoering.

Deze analyse is voor het ODIJmond-bestuur aanleiding geweest om de directeur te vragen met een verbeterplan te komen. Enerzijds is ingezet op het inlopen van achterstanden bij vergunningplichtige bedrijven en bedrijven met een hoger risicoprofiel op omgevingsveiligheid. Anderzijds is een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een toekomstbestendige organisatie. In dit plan van aanpak is beschreven hoe via een ontwikkelagenda van vijf punten een fundament wordt neergezet om de organisatie toekomstbestendig te maken. Enerzijds betekent dat de basis op orde brengen en het ophalen van inzicht in de uitvoering van de opdracht. Anderzijds is gekeken wat nodig is om als organisatie te kunnen gaan voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria waaraan omgevingsdiensten op 1 april 2026 moeten voldoen.

Eind 2024 zijn de eerste verbeterstappen gezet. Onder begeleiding van een extern bureau is eind november van dat jaar met organisatiebrede steun besloten om de principes van zelforganisatie los te laten en terug te gaan naar meer centrale sturing via een hiërarchische organisatiestructuur. Er is een managementteam gevormd en in 2025 startten de procedures voor managementfuncties. Door te kiezen voor een organisatie met een lichte managementstructuur en het eigenaarschap voor de uitvoering laag in de organisatie te leggen, zijn de eerste stappen gezet om de centrale sturing te herstellen zonder afbreuk te doen aan de autonomie van medewerkers en teams in de uitvoering van hun werk. Door de bedrijfsvoeringstaken terug te halen uit de inhoudelijke teams en centraal onder te brengen binnen een afdeling Bedrijfsvoering, kunnen zij de focus ook op de uitvoering leggen.

⁴ Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

⁵ https://www.odijmond.nl/algemene_onderdelen/zoeken/@13724/doorontwikkeling-odijmond-noodzakelijk/

In de bestuursopdracht is ook nadrukkelijk gekeken naar de noodzaak om de financieringsstructuur en governance te herijken. Tijdens dit proces zijn belangrijke constatering gedaan ten aanzien van het meerjarig financieel resultaat van de dienst.

De hoofdlijnen:

- De organisatie is in een te grote mate afhankelijk geworden van incidentele middelen (diverse kortlopende overeenkomsten & subsidiestromen), terwijl de organisatiekosten structureel van aard zijn.
- Het financiële volume is niet meer in balans met de omvang van de opdracht. Hierdoor is de dienst al meerjarig niet in staat de volledige opdracht van de deelnemers te realiseren.
- Er is geen gezamenlijk beeld welk gedeelte van de opdracht wel en niet is gerealiseerd over de afgelopen jaren.
- Door het financiële volume niet tussentijds te herijken, maar nieuwe taken uit te voeren met de al beschikbare middelen is een verdringingseffect ontstaan.
- Het operationeel resultaat van de organisatie stond onder druk. Aan subsidiestromen, die de afgelopen jaren in belangrijke mate zorgden voor een positief operationeel resultaat, zitten verplichtingen. Deze verplichtingen werden grotendeels uitgevoerd met eigen medewerkers. Door de uitvoering van deze verplichtingen door eigen medewerkers zijn andere taken, die door onze organisatie hadden moeten worden uitgevoerd, niet uitgevoerd. Hierdoor zijn achterstanden ontstaan, maar is er ook rendement gerealiseerd.
- Het verlofsaldo is de afgelopen jaren opgelopen naar een te hoog niveau. Dit is veroorzaakt door onvoldoende sturing op verlofopname maar ook door structureel te veel werkzaamheden met een te kleine organisatie uit te voeren.

Deze constatering vroegen om een aantal interventies om te borgen dat de organisatie operationeel en financieel in controle zou komen en er op volledige wijze kon worden verantwoord richting de deelnemers. Hiervoor is het eerdergenoemde programma Toekomstbestendig ODIJmond gestart waarin de herijking GR, DVO en financieringsstructuur zijn ondergebracht. Dit programma doorlopen we in nadrukkelijke afstemming met onze deelnemers. We pasten de organisatiestructuur aan, maakten een start om de P&C-cyclus te verbeteren en hebben ingezet om achterstanden in te lopen. Om dit te kunnen realiseren verzochten wij onze deelnemers via een begrotingswijziging 2025 om aanvullende incidentele middelen. Het bestuur besloot dit te ondersteunen, maar realiseerde zich dat een groot deel van de onderliggende vraagstukken structureel van aard zijn. Bij het vaststellen van die begrotingswijziging stond al vast dat er nogmaals incidentele middelen voor 2026 en een aanpassing van de structurele financiering in 2027 nodig was.

De jaren 2025 en 2026 zijn aangemerkt als transitieperiode waarin we inzichten verder uitwerken en samen met onze deelnemers de toekomstrichting bepalen. Het voornemen is om de inzichten, die in onze transitieperiode zijn uitgewerkt, vanaf 2027 te implementeren en te verankeren in een nieuwe GR en financieringsstructuur.

Voor een toelichting op onze uitvoering en aantallen verwijzen wij ook naar ons jaarverslag 2025 waarin onze volledige programmaverantwoording staat. Deze wordt als bijlage in dit document aangeleverd.

Jaarverslag

1 Programmaverantwoording

1.1 Doelstellingen programma Milieu en leefomgeving

De beleidslijnen van onze deelnemers⁶ vertalen wij naar een meerjarig Beleidskader Uitvoering & Handhaving en de Uitvoering & Handhavingstrategie (U&H-strategie). Deze strategie, de lokale beleidsplannen en de afspraken in GR, DVO's en contractenvormen vormen de input voor ons jaarlijkse Uitvoeringsprogramma ODIJmond. Dit uitvoeringsprogramma bepaalde in 2025 grotendeels onze werkzaamheden. ODIJmond is een uitvoerende dienst en ons doel is de wettelijke- en primaire taken zo adequaat mogelijk uitvoeren. Daarnaast zijn wij erop gericht bedrijven en inwoners in ons werkgebied te stimuleren en te ondersteunen om een duurzame ontwikkeling in de IJmond in beweging te brengen.

De activiteiten van ODIJmond beperken zich al jaren niet meer tot alleen 'klassieke' of basis milieutaken. In een aantal gemeenten wordt het toezicht ook integraal uitgevoerd op brandveiligheid, bouw- en woningtoezicht, de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo), Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV) en Drank- en Horecawetgeving. Het inhoudelijk werkveld van omgevingsdiensten is sterk in beweging. 2025 was het tweede jaar waarin wij werken onder de Omgevingswet. Daarnaast verandert de inhoudelijke opgaven omdat er steeds meer inzicht en kennis komt van de daadwerkelijke impact van bedrijfsprossen en menselijk handelen op de leefomgeving. We zien dat door deze veranderende opgaven verschillende thema's in onze dienstverlening steeds specialistischer worden. Dit vraagt om steeds meer expertise. Omdat hier naar de toekomst toe het juiste antwoord op te kunnen geven gaan wij ons richten op het extra opleiden van onze medewerkers en het versterken van de samenwerking met de andere omgevingsdiensten op landelijk- en provinciaal niveau. De doorontwikkeling van ODNL naar een landelijk kennis- en opleidingscentrum is hierin een belangrijk.

1.2 Samenvatting baten en lasten

Wij hebben in 2025 negatief resultaat van €7.305 gerealiseerd na de mutaties in de reserves. Dit is inclusief een onttrekking uit de reserves. Het resultaat is lager dan begroot.

Niet begrote baten

In 2025 heeft er een correctie plaatsgevonden op verantwoorde rentebaten schatkistbankieren over boekjaren 2023 en 2024 op projecten. Deze rentebaten, ontvangen rente op schatkistbankieren, is ten onrechte als rentebaten geboekt. Deze baten zijn in 2025 weer toegevoegd aan het reguliere exploitatieresultaat. Daarnaast is er over boekjaar 2025 ook rente op schatkistbankieren ontvangen. Deze bedragen (€183.000 over 2023-2024 en €210.000 over 2025) zijn als overige baten verantwoord in de jaarrekening.

⁶ gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland, Zandvoort en de provincie Noord-Holland

De overige baten bestaan verder uit de vergoeding voor het opvragen van bodeminformatie, deze zijn lager dan begroot als gevolg van de stabilisatie van de woningmarkt. Daarnaast zijn hier de rentebaten verantwoord. De rentebaten waren niet begroot.

Vrijval projectgelden

Naast het reguliere werk worden er ook diverse projecten uitgevoerd binnen ODIJmond. Na afloop van een project moeten worden bepaald of het project binnen de daarvoor beschikbare middelen is uitgevoerd. Over de afgelopen jaren zijn veel projecten nadat de uitvoering was afgerond niet afgesloten, dit zorgde voor een grote onderhandenwerkpositie.

In de inleiding, in de paragraaf "doorontwikkeling ODIJmond" staat vermeld dat veel projecten zijn uitgevoerd door eigen medewerkers, terwijl zij daarbij de eigen werkzaamheden niet uitvoerden. Hierdoor is er resultaat ontstaan op de projecten, te weten €1.036.000, dat bij besluit van het ODIJmond-bestuur in 2025 als resultaat is geboekt. Het ODIJmond-bestuur heeft besloten om deze gelden in een bestemmingsreserve te storten om gerichte risico's en mogelijke tegenvallers in de toekomst op projecten te kunnen financieren.

Personeel, recruitment en inhuur

In 2025 is het aantal medewerkers gestegen naar 156 (2024: 149). Ondanks de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt zijn we erin geslaagd nog openstaande vacatures in te vullen. Een belangrijke stap hierin was te investeren in eigen recruitmentcapaciteit die met zijn expertise een waardevolle bijdrage leverde aan het genereren van sollicitaties en het invullen van vacatures. Er zijn daarnaast negen zij-instromers gestart die intern worden opgeleid om in de toekomst volledig te kunnen worden ingezet als vergunningverlener of toezichthouder.

Verlofbalans

De verlofrechten in 2025 zijn zowel in uren als in financiële waarde gestegen. Dit komt met name door de stijging van het totaal aangekocht spaarverlof in 2025 (3.908 uur) ten opzichte van 2024 (2.820 uur). Het totaal aantal verlofuren is gestegen van 16.527 uur naar 17.096 uur. Het uurtarief is wel gedaald van €65,98 in 2024 naar €64,72 in 2025.

Overige bedrijfslasten

De overige personeelslasten zijn hoger dan begroot omdat de organisatie in de afgelopen jaren sterk is gegroeid. Deze groei werkt ook door in de kosten voor het afnemen van onze licenties en de huisvestingskosten. Waar ODIJmond als kleine organisatie gebruik konden maken van pilot systemen of ingroeiregelingen voor het gebruik van systemen, sluit dit niet meer aan bij de huidige omvang en behoefte van de organisatie. Daarnaast wordt er met oog op het uitbouwen van data gedreven werken en het kunnen deelbaar maken van brongegevens met andere omgevingsdiensten en ketenpartners interessanter om aan te sluiten bij oplossingen en initiatieven waarbij meer gelijksoortige organisaties zijn aangesloten. Dit betekent dat er nieuwe contracten gesloten moeten worden met hogere tarieven en/of meer gebruikers. De accountants- en advieskosten waren ook hoger. Dit komt enerzijds doordat er meer vraag is geweest naar advieskosten in verband met de herstructurering van financiën en anderzijds doordat de kosten

van de accountantscontrole gestegen zijn omdat er meer is uitgevraagd dan vooraf afgesproken. Hiermee zal rekening gehouden worden met het aanbesteden van de accountant voor 2026 en de daaropvolgende jaren.

De kosten voor organisatieontwikkeling zijn lager dan begroot doordat de meeste kosten die hier betrekking op hebben zijn gedekt door de beschikbaar gestelde incidentele middelen.

De algemene kosten zijn lager dan begroot. De hiervoor genoemde effecten hebben als resultaat dat de totale overige bedrijfslasten lager zijn dan begroot.

Externe projectkosten

In 2025 is voor de uitvoering van projecten externe capaciteit ingehuurd, aangezien deze niet konden worden uitgevoerd met de bestaande personele capaciteit. In de loop van 2024 zijn we overgegaan naar een werkwijze waarbij extra opdrachten en projecten niet meer ten kosten gaan van de andere werkzaamheden. Voor het inlopen van de achterstanden is ook extra capaciteit ingezet, met uitzondering van de formatiedekking worden de overschrijdingen op externe projectlasten direct gedekt door de projectbijdragen. Nog te besteden subsidies worden verantwoord in de jaren van daadwerkelijke uitvoering.

TOTALEN	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting
	2025	2025	2025
Totaal baten	18.424.281	16.282.846	18.287.845
Totaal directe lasten	12.532.684	12.611.811	13.136.811
Overhead	5.029.159	3.685.643	5.165.644
Saldo van baten en lasten	862.438	14.609-	14.609-
Toevoeging aan reserves	1.004.067	-	-
Onttrekking aan reserves	134.325	14.609	14.609
Resultaat	-7.305	0	0

2 Verplichte paragrafen

2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De term 'weerstandsvermogen' verwijst niet naar euro's, maar is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

De omvang van reserves bepalen mede de mogelijkheden om tegenvallers op te vangen.

Uitgangspunt van het beleid voor de omvang van het weerstandsvermogen is dat de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit tenminste voldoende moet zijn om de gekwantificeerde risico's op te vangen. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en in de weerstandscapaciteit. Anders gezegd: het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) definieert dit als volgt: De weerstandscapaciteit bestaat uit vrij aanwendbare middelen en mogelijkheden waarover ODIJmond beschikt om financiële tegenvallers te dekken. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen.

2.1.1 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's betreffen mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed zijn te voorzien of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen. Of risico's waarvan na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie. Van reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen, die veelal vrij goed meetbaar zijn en die beperkte financiële gevolgen hebben) wordt verondersteld dat deze met continuering van bestaand beleid ondervangen kunnen worden in de vastgestelde begroting. Deze maken daarom geen onderdeel uit van de inventarisatie.

In de eerste plaats wordt van alle niet-reguliere risico's afzonderlijk een inschatting gemaakt, wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt bij optreden. Vervolgens zijn door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. ODIJmond heeft de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit in 2020 laten uitvoeren. Deze is opgenomen in het rapport weerstandsvermogen die op 16 december 2020 is vastgesteld door het Algemeen bestuur.

2.1.2 Algemene reserve

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De huidige omvang van de algemene reserve voor resultaat bestemming bedraagt €467.359.

2.1.3 Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfunctie kan besloten worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, is ervoor gekozen om de bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

2.1.4 Begrotingsruimte en stille reserves

De begroting van ODIJmond is sluitend, daarnaast worden mogelijk aanwezige stille reserves door ODIJ, de eventuele begrotingsruimte, niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

2.1.5 Voorzieningen

In 2025 bestaan de voorzieningen uit een voorziening voor de onderhoudskosten van het kantoorpand, verlofvoorziening voor opgebouwde verlofrechten van ons personeel en een voorziening voor financiële verplichtingen van specifieke medewerkers. Laatstgenoemde is zeer gering. De voorziening voor het onderhoud van ons pand is ontstaan voor 2021. De personele voorziening is gevormd in 2021. Omdat naast deze specifieke medewerkers, dit risico aanwezig blijft ten aanzien van andere medewerkers, wordt het risico en de weging in de benodigde weerstandscapaciteit gehandhaafd. De verlofvoorziening is gevormd om kosten, voor medewerkers die door het hoge saldo aan verlofuren eerder stoppen met werken dan de daadwerkelijke uitdiensttreding, op te kunnen vangen. De voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in een boekjaar van ODIJmond tot de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend.

2.1.6 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	€
Algemene reserve	467.359
Totaal	467.359

Beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2025, vóór resultaatbestemming 2025.

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de onderstaande lijst geleid.

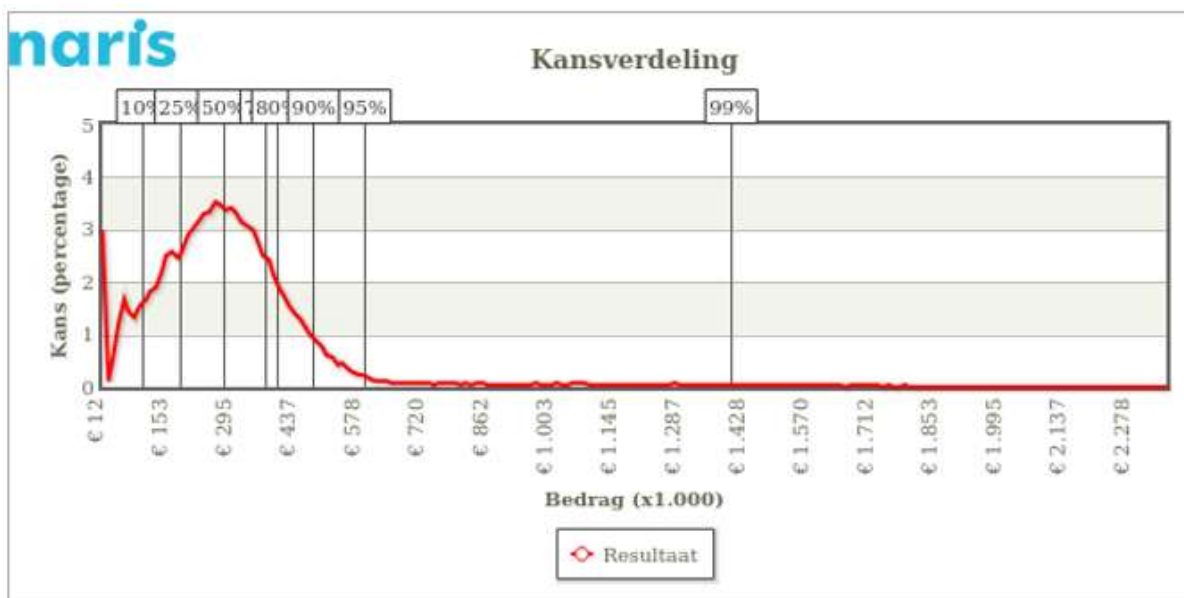
Risicoanalyse Omgevingsdienst IJmond			
Nr.	Risico	Oorzaak	Gevolg
1	Salariskosten nemen jaarlijks structureel toe.	Het vaste personeel blijft in dienst en heeft recht op een tredenverhoging	- De salariskosten in de begroting dienen met een hoger percentage te worden geïndexeerd
2	Salarissen worden verhoogd jaarlijks of gedurende het jaar	CAO verhogingen vinden plaats	- De ODIJ dient rekening te houden met extra sala'-kosten (voor de begroting)
3	Externe inhuur in 2020 overschrijdt het budget	Er wordt meer ingehuurd in 2020 voor diverse taken, in plaats dat het eigen personeel wordt ingezet	- Toename van de kosten voor externe inhuur - Begrotingstekort
4	Nieuwe wetgeving of werkzaamheden leiden tot extra opleiding bij het personeel	De Omgevingswet en warmte- en energietransitie vragen om meer specialistische kennis	- Toename Opleidingskosten - Toename externe inhuur
5	Uittreden van een gemeente uit de gemeenschappelijke regeling	Door herindeling wil de gemeente aansluiten bij een andere OD	- Minder baten uit GR bijdragen - Niet alle kosten kunnen verhaald worden op de uittreder
6	DVO's/projecten lopen af waardoor incidentele baten verdwijnen, terwijl hier structurele lasten tegenover staan	Afloop DVO/project	- Wegvallen van baten uit DVO/projecten - Structurele lasten blijven aanwezig ondanks afloop DVO/project
7	Claims a.g.v. onjuiste advisering	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van een medewerker van de ODIJ	- ODIJ krijgt een claim
8	Toename algemene lasten a.g.v. (vertraging) nieuwe wetgeving	De vertraging van de omgevingswet zal naar verwachting extra kosten met zich mee brengen.	- Meer lasten voor de omgevingswet/warmte- en energietransitie dan voorzien
9	Ziekteverzuim neemt toe met 1,5%	Diverse oorzaken; langdurige afwezigheid van personeel	- Extra personeelslasten door ziekteverzuim of door inhuur van vervanging (extern)

Risicoanalyse 1

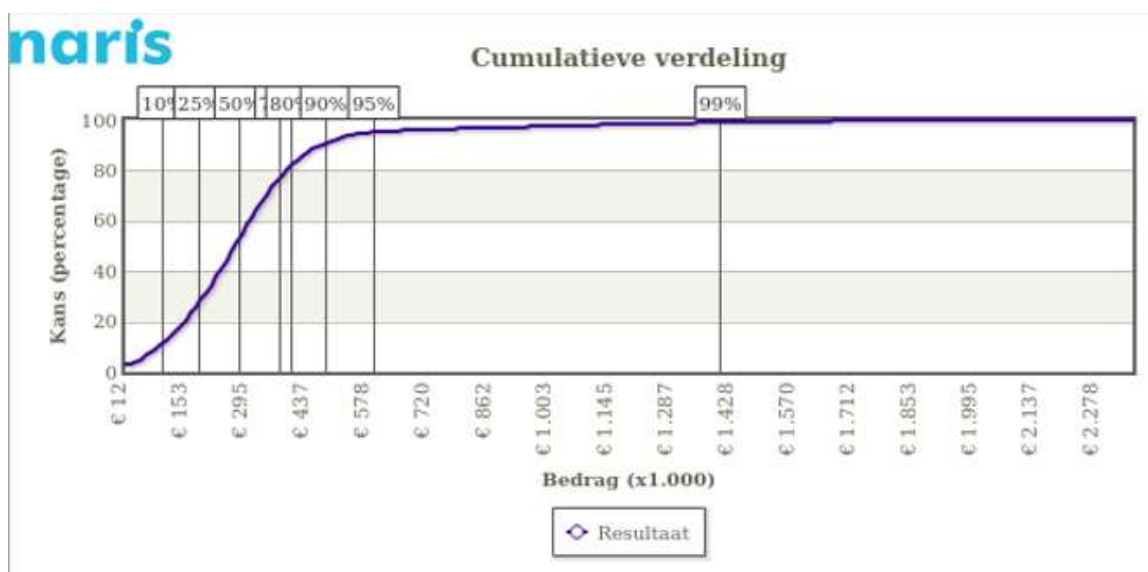
Op basis van gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is weergegeven in figuur 1 tot en met 3.

Zekerheidspercentage	Bedrag	Statistieken	Waarde
10%	€ 88.739	Minimum	€ 0
25%	€ 172.847	Maximum	€ 2.360.896
50%	€ 267.495	Gemiddeld	€ 296.941
75%	€ 361.807	Standaarddeviatie	€ 227.086
80%	€ 386.926	Absolute maximum	€ 2.797.826
90%	€ 467.360	Trekkingen	€ 100.000
95%	€ 579.216		
99%	€ 1.388.389		

Figuur 1 Kansverdeling

Figuur 2 Berekening benodigde weerstandscapaciteit

Figuur 3 Tabel weerstandscapaciteit

Uit figuur 1 Kansberekening, valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel van ODIJmond €467.359 bedraagt. Met andere woorden in 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag dat uitgegeven dient te worden aan optredende risico's niet hoger dan €467.359.

Risico's die ontstaan zijn na de laatst uitgevoerde risico-inventarisatie

In 2024 is geen specifieke risicoanalyse uitgevoerd om het weerstandsvermogen te herijken. Wel is in de rapportage "Twee zijden van de medaille" een integrale analyse van de organisatie opgenomen. Naar aanleiding van deze rapportage is het programma GR, DVO en

financieringsstructuur gestart. Nadat de uitkomsten van dit project bekend zijn, zal een herijking van ons weerstandsvermogen worden uitgevoerd. Deze gefaseerde aanpak zorgt ervoor dat de beoordeling van risico's en benodigde buffers gebaseerd zal zijn op de meest actuele inzichten in onze financiële structuur en verplichtingen.

Oorzaak	Kans	Risico	Kleur	Gevolg	Impact
Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Lucht	Groot	Financiering van vaste lasten met incidenteel gel		Operationeel / financieel	Groot
Toename van het verzuim	Gematigd	Toename langdurig verzuim		Operationeel / financieel	Groot
Arbeidsmarkt	Gematigd	Kwalitatief goed opgeleide medewerkers aantrekken		Operationeel / financieel	Groot
Complexiteit van wet maakt inschatting capaciteits verlies lastig	Groot	Omgevingswet		Operationeel / financieel	Gering groot
Geen impact analyse van de wet	Gematigd	Wet kwaliteitsborging		Operationeel / financieel	Gering groot
Geen afspraken gemaakt met deelnemers bij afnemende subsidie	Gematigd	Aflopende subsidie IJmond Bereikbaar		Operationeel / financieel	Groot
Verlof verruiming uit CAO 2023-2025	Gematigd	Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken		Operationeel / financieel	Gering groot
Haalbaarheids opgave robuustheid	Gematigd	Uitkomsten plan van aanpak Robuustheid		Operationeel / financieel	Zeer groot
Lang openstaan van juridische vacatures	Gematigd	Onderbezetting juridische afdeling		Operationeel / financieel / reputatie	Gering groot
Geen herijking van contracten en tijdelijke afspraken	Groot	Niet structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers		Operationeel / financieel	Groot
MJOP is moet geactualiseerd worden.	Gematigd	Onderhoudsvoorziening is mogelijke niet toereikend		operationeel / financieel	Groot
Oplopend verlof saldo	Groot	Salarijsstijgingen door cao en promotie werken door in de toekomstige verplichtingen		Operationeel / financieel	Groot

Tabel: Risicoanalyse uitbreiding

2.1.7 Beoordeling weerstandsvermogen

Op basis van het in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbare en benodigd weerstandsvermogen, kan voor ODIJmond de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend.

2.1.8 Conclusie weerstandsvermogen

De laatste herijking van het weerstandsvermogen vond plaats in 2020, en het huidige weerstandsvermogen is gebaseerd op dit rapport met een ratio van 1.0. In 2025 is geen specifieke risicoanalyse uitgevoerd voor een herijking, maar wel is in 2024, een integrale analyse opgenomen in de rapportage "Twee zijden van de medaille". Naar aanleiding hiervan is het programma GR, DVO en financieringsstructuur gestart. Sommige risico's zijn in kans of omvang toegenomen en er zijn ook nieuwe risico's geïdentificeerd. De impact van deze ontwikkelingen op het benodigde weerstandsvermogen is echter nog niet berekend en daarom niet opgenomen in deze jaarrekening. Een volledige herijking van het weerstandsvermogen wordt uitgevoerd in 2026.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de betekenis van het de weerstandsratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uistekend
B	1,4 -2,0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Tabel: Weerstandratio

2.1.9 Financiële kengetallen

Kengetallen geven de verhouding weer tussen onderdelen van resultatenrekening en/of balans en helpen bij de beoordeling van onze financiële positie. Deze kengetallen geven inzicht in hoeveel (financiële) ruimte onze organisatie heeft om structurele en incidentele lasten te dekken. De verplicht op te nemen kengetallen in de jaarrekening staan in Artikel 113 van het BBV en worden in onderstaande tabel berekend en toegelicht.

Ratio's	Oorspronkelijke Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
	2025	2025	2025
Netto schuldquote	-18,32%	-16,31%	39,83%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-18,39%	-16,37%	39,77%
Solvabiliteitsratio	4,49%	4,49 %	10,66%
Structurele exploitatieruimte	-17,88%	-15,97%	-2,97%

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. De quote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. De langlopende lening van ODIJmond is aflossingsvrij. Er is geen sprake van rentelasten bij onze kortlopende schulden, grotendeels nog aan te wenden voor vooruit ontvangen specifieke uitkeringen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Gezien ODIJmond een GR is waarbij het aanhouden van een groot eigen vermogen onwenselijk is, is solvabiliteit geen ratio voor ons om op te sturen. Het eigen vermogen betreft gelden van de deelnemende gemeenten.

Structurele exploitatieruimte

Om te zien hoe groot de structurele exploitatieruimte is, kijkt ODIJmond naar de structurele baten en lasten en vergelijkt deze met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Grondexploitatie

ODIJmond exploiteert geen grond, waardoor dit kengetal niet van toepassing is.

Belastingcapaciteit

Omdat ODIJmond geen belastingen int, is dit kengetal niet van toepassing.

2.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor het groot onderhoud van ons gebouw is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de afdeling Bouwkunde van gemeente Beverwijk. Het MJOP is opgesteld voor het grote onderhoud van het gehele gebouw en verdeeld in twee onderdelen:

- Gemeente Beverwijk, het Stadhuis
- Gemeente Beverwijk, het Verhuurkantoor (of marktkantoor)

Voor elk onderdeel is een apart MJOP opgesteld. Het huidige MJOP dateert van oktober 2020 en is door een extern bureau in opdracht van gemeente Beverwijk opgesteld. Alle partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het door hen gebruikte gebouwdeel. Er is besloten om de gebouwonderdelen die gezamenlijk worden gebruikt en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren.

Eind 2024 is een eerste analyse uitgevoerd ter voorbereiding op een nieuw MJOP. Uit deze analyse is gebleken dat het eerdere MJOP onvolledig is opgesteld doordat onder andere de elektronische installatie en ook de WKO-installatie niet volledig zijn meegenomen. Deze installaties blijken aan vervanging toe te zijn omdat de economische levensduur is verstreken. Bovendien is het MJOP niet aangepast aan de huidige inflatie.

Voor de eigen onderdelen vanuit het MJOP heeft ODIJmond vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. Per 31 december 2025 bedraagt deze voorziening rond de €228.000.

In 2025 is ODIJmond samen met de gemeente Beverwijk een onderzoek gestart naar het aanstellen van een nieuwe VVE-beheerder. De wijze waarop dit georganiseerd is wordt ook aangepast: gemeente Beverwijk voert nu nog een gedeelte van het VVE-beheer uit voor ODIJmond. Vanaf het nieuwe contract participeren beide partijen als eigenaar. Het contracteren van een nieuwe VVE-beheerder duurt langer dan verwacht. De verwachting is dat in 2026 een nieuwe VVE-beheerder wordt aangesteld en dat dan ook het meerjarenonderhoudsplan wordt bijgesteld. Aannemelijk is dat de door wijze waarop het VVE-beheer georganiseerd gaat worden én het actualiseren van het meerjarenonderhoudsplan voor een pand, dat inmiddels vijftien jaar in gebruik is, dit gaat zorgen voor een kostenstijging. Op basis van het nieuwe MJOP wordt bepaald of de huidige voorziening voldoende is. Wanneer blijkt dat de huidige voorziening de verwachte kosten kan dekken, wordt de voorziening in 2026 aangepast naar het gewenste niveau.

Financiële verantwoording in 2025

De jaarlijkse kosten voortkomend uit het MJOP maken onderdeel uit van de begroting van de VvE. In overeenstemming met deze begroting heeft ODIJmond over 2025 hiervoor een bedrag van ongeveer €20.000 als last verantwoord. Deze kosten komen in deze jaarrekening tot uitdrukking onder de huisvestingskosten.

2.3 Treasury/financiering

In 2014 is het treasury statuut met daarin het treasury beleid opgesteld. Het treasury statuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit van ODIJmond kan worden gewaarborgd. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld, namelijk:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van vermogen en resultaten van ODIJmond tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasury statuut.
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasury beleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

Over de saldi die op onze schatkistbankieren bankrekeningen staan ontvangen wij rente. In 2025 is over het geld in de schatkist een positief renteresultaat behaald van €210.000.

Lening

Ten behoeve van de nieuwbouw heeft ODIJmond in 2019 een lening van €3.700.000 bij BNG Bank afgesloten met de looptijd van tien jaar. In 2025 bedragen de rentelasten voor deze lening €14.430.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit mag plaatsvinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico mag worden gelopen over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor GR-en op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van €2.500.000. De kasgeldlimiet is voor ons niet van belang omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken. Per 2 januari 2021 is de lening van de BNG voor tien jaar geherfinancierd, waardoor per heden de minimum risiconorm volgens de Wet FIDO niet wordt overschreden.

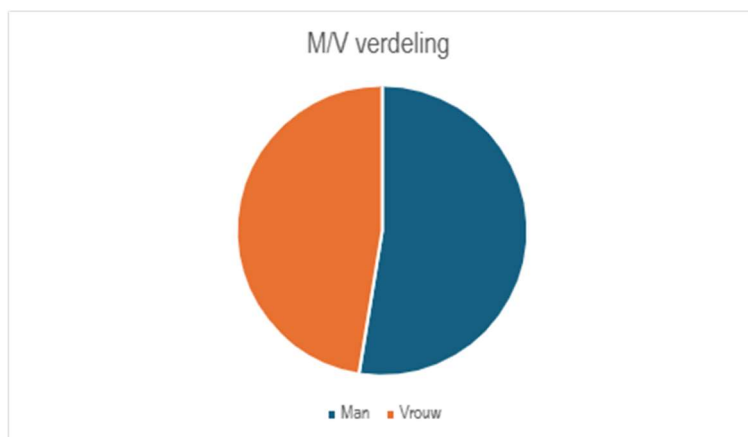
2.4 Bedrijfsvoering

ODIJmond ontwikkelt zich steeds meer naar een organisatie met professionals waarin een optimale dienstverlening centraal staat. Met het loslaten van zelforganisatie zijn de bedrijfsvoeringstaken bij de centrale afdeling bedrijfsvoering ondergebracht. Afgelopen jaar zijn met name veel stappen gezet op het gebied van P&O, financiën en IT. De komende jaren zullen we dit verder door ontwikkelen waarbij er nadrukkelijk gekeken wordt wat in eigen beheer moet of in samenwerking met andere partijen kan.

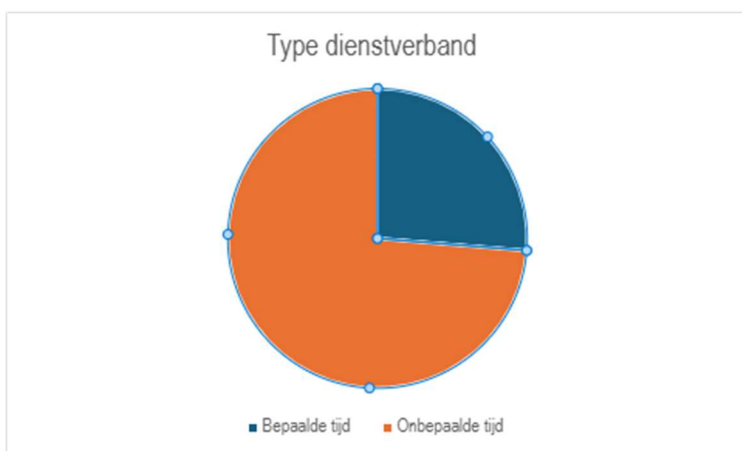
Medewerkers

Ondanks de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt is de formatie in 2025 gegroeid. Op 31 december 2025 bestond onze formatie uit 146,4 FTE. Dit cijfer is exclusief externe inhuur en vacatures en is niet gecorrigeerd voor de generatiepactregeling. Onderdeel van de groei is het versterken van het management met twee managers in het MT en twee leidinggevenden (teamleiders) binnen VTH.

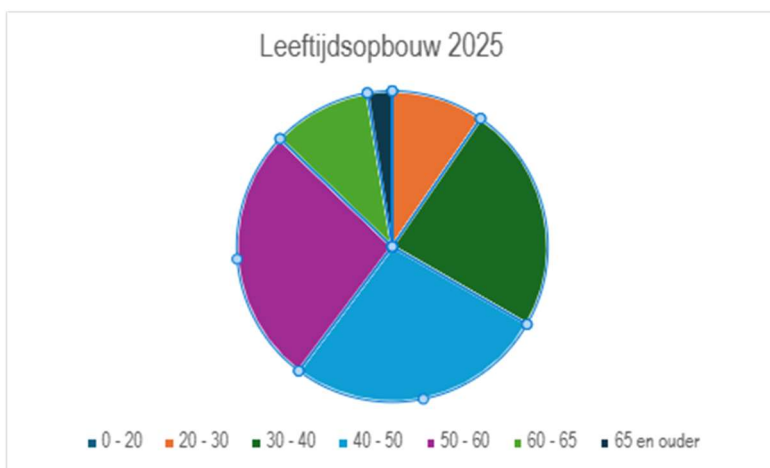
Gedurende 2025 zijn er 37 nieuwe medewerkers in dienst getreden. Daarnaast hebben 25 medewerkers de organisatie verlaten, waarvan twee medewerkers met (vervroegd) pensioen. Deze ontwikkelingen weerspiegelen zowel de dynamiek binnen onze organisatie als de inspanningen om, ondanks de uitdagingen op de arbeidsmarkt, een stabiele en groeiende formatie te behouden.

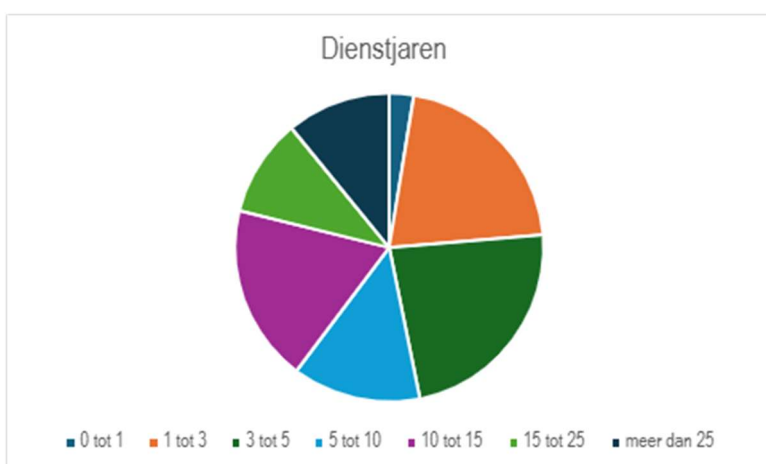
Verdeling tussen vrouwelijke en mannelijke medewerkers.

Tabel aantal medewerkers 2025: 156 medewerkers, waarvan ruim een kwart (41) met een contract voor bepaalde tijd.

Grafiek: De leeftijdsopbouw in 2025 laat aan het einde van het jaar zien dat 40% van de medewerkers ouder is dan 50 jaar.

Grafiek: De opbouw van dienstjaren laat zien dat bijna de helft van de medewerkers maximaal vijf jaar in dienst is. Dit is (bijna 10%) hoger dan vorig jaar en veroorzaakt door de hoge instroom van nieuwe medewerkers gedurende 2025.

Formatie	Oorspronkelijke Begroting	Gewijzigde Begroting	Realisatie
	2025	2025	2025
GR-formatie	63,4	63,4	81,5
Formatie overeenkomsten en (subsidie)projecten	43,8	43,8	30,0
Overheadformatie	30,3	30,3	32,9
Formatie Regeling Generatiepact	2,0	2,0	2,0
Totaal formatie	139,5	139,5	146,4

2.4.1 Opleiding en ontwikkeling

- In 2025 is gestart met het opstellen van een strategische personeelsplanning (SPP). Samen met de nieuwe leidinggevenden zal de SPP verder worden uitgewerkt. Ook met de nieuwe gesprekkencyclus "het Goede Gesprek", wordt in 2026 extra aandacht gegeven aan groei en ontwikkeling van onze medewerkers.
- Al meer dan twintig jaar leidt onze organisatie eigen medewerkers op tot medewerker omgevingsrecht. Ook in 2025 is een groep van dertien zogenaamde 'zij-instromers'. Onze nieuwe collega's komen daarmee uit verschillende functies en branches en kijken ernaar uit om een nieuwe stap te zetten in hun carrière. De opleiding duurt ongeveer zeven maanden. Via theorielessen en het meelopen met controles (*training on the job*) worden nieuwe collega's klaargestoomd tot medewerker omgevingsrecht. Onze eigen medewerkers verzorgen de theorielessen, wat eraan bijdraagt dat ook zij hun eigen vakkennis *up-to-date* houden.
- In 2025 hebben vijf stagiaires een stageplaats aangeboden gekregen, zowel binnen bedrijfsvoering als in onze VTH-uitvoering.

Groeispurt

Na het succes van de afgelopen jaren, organiseerde ODIJmond ook in 2025 de Groeispurt. Dit zijn ontwikkelweken voor alle medewerkers, met jaar Vitaliteit en Veiligheid als overkoepelend thema. We startten met een gezamenlijk ontbijt en gedurende de maand oktober kregen alle medewerkers de mogelijkheid om deel te nemen aan diverse inhoudelijke workshops, presentaties en (ontspannende) activiteiten. Voorbeelden daarvan zijn workshops over vitaliteit, pensioen, mantelzorg en de overgang. Deze activiteiten werden afgewisseld met activiteiten zoals salsadansen, een padeltoernooi, fietstocht naar de Duintuin of stoelmassage. De Groeispurt werd afgesloten met een vitale pubquiz. De Groeispurt is door medewerkers zeer gewaardeerd en in 2026 wordt een aantal onderdelen geïntegreerd in het nieuwe vitaliteitsbeleid.

Onboarding programma 'Welkom bij ODIJMOND'

Gedurende het hele jaar is het Onboarding programma 'Welkom bij ODIJmond!' geboden aan alle nieuwe medewerkers. In 2026 wordt dit programma geëvalueerd en doorontwikkeld.

Externe ontwikkelingen

In 2025 is een nieuwe cao SGO bekrachtigd met een looptijd van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. Deze nieuwe cao omvatte een salarisverhoging per 1 april en 1 oktober 2025. In de nieuwe

cao is een aantal inclusiviteitsregelingen toegevoegd. De RVU (Regeling Vervroegde Uittreding) is afgeschaft per einde 2025.

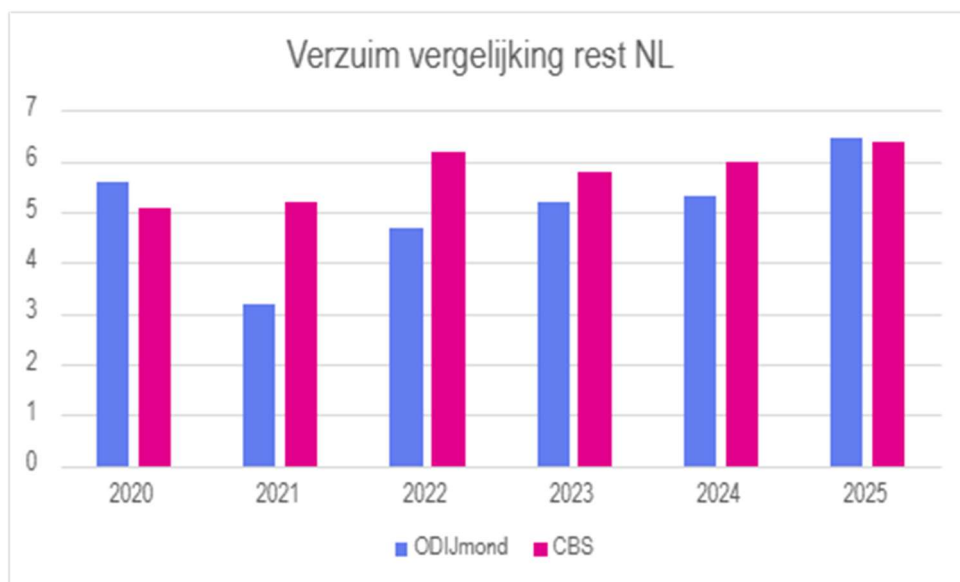
2.4.2 Ziekteverzuim

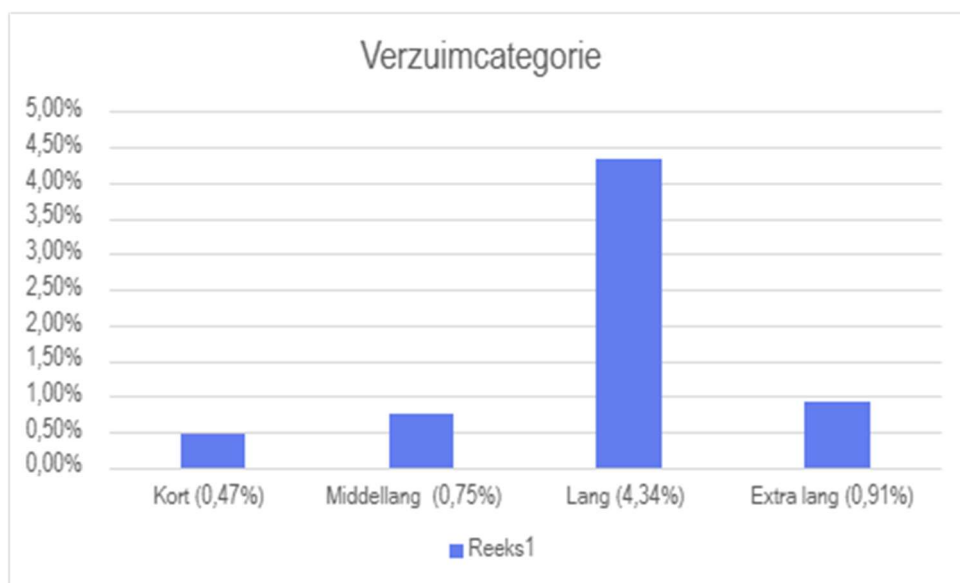
Het verzuimpercentage over 2025 is 6,47%. Het aantal meldingen is 150 met een ziekmeldfrequentie van 0,82. We zien een stijging in het verzuim (vorig jaar was het percentage 5,38%), met name het lange verzuim nam toe.

NB in 2025 is onze arbodienst overgestapt naar een nieuw verzuimsysteem (van Verzuimsignaal naar Planningsagenda). Het blijkt moeilijk de cijfers uit beide systemen een op een te vergelijken. Wél wordt de stijging in het totale percentage herkend. Dit wordt met name veroorzaakt door 'lang verzuim' (43-365 dagen).

In 2026 zetten we ook in op preventie en duurzame inzetbaarheid en via ons nieuwe vitaliteitsbeleid dragen we ook bij aan gezondheid en de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.

Het verzuimcijfer over 2025 voor openbaar bestuur en overheidsdiensten is 6,4% (bron: CBS; geëxtrapoleerd cijfer op basis van de eerste 3 kwartalen).

Grafieken hierboven: Verzuimpercentage ODIJmond afgezet tegen de cijfers van het CBS

Uitleg verzuimduur

- Kort verzuim betreft verzuimmeldingen korter dan acht dagen.
- Middellang verzuim betreft verzuimmeldingen tussen de acht en 43 dagen.
- Lang verzuim betreft verzuimmeldingen met een duur tussen de 43 en 366 dagen.
- Extra lang verzuim betreft verzuimmeldingen met een duur van 366 dagen en langer.

2.4.3 Eigenrisicodragers WGA en ZW

Er is over 2025 geen instroom te rapporteren in zowel Wet Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) en Ziekte Wet (ZW).

2.4.4 Arbeidsomstandigheden

In 2025 is een start gemaakt met de uitvoering van de aandachtspunten uit de RI&E⁷ door deze te vertalen naar een concreet plan van aanpak. Gezien de omvang en de verschillen in urgentie is gekozen voor een gefaseerde aanpak. Hiervoor is een veiligheidsprojectgroep ingericht die ieder kwartaal bijeenkomt. De ondernemingsraad is daarbij ook aangesloten. Twee weken na elk projectgroepoverleg vindt er een veiligheidsoverleg plaats met de toezichthouders en vergunningverleners. Op die manier blijft voortgang en naleving onder andere goed geborgd. Tijdens de Groeispurt is voor alle medewerkers een workshop verzorgd door de Arbeidsinspectie. Dit thema sloot goed aan bij veiligheid en gezondheid en versterkte de bewustwording rondom de RI&E-aandachtspunten binnen de organisatie. Daarnaast heeft in 2025 een ontruimingsoefening plaatsgevonden, waarmee medewerkers in de praktijk konden oefenen met procedures rondom veiligheid en noodsituaties.

In 2026 wordt de ingezette lijn voortgezet en werkt ODIJmond verder aan de nadere uitwerking en uitvoering van het plan van aanpak van de RI&E.

⁷ RI&E staat voor Risico-Inventarisatie en -Evaluatie en is een verplicht instrument om arbeidsrisico's in kaart te brengen en te beheersen.

Aan het einde van 2025 is ook een inventarisatie uitgevoerd naar asbest- en bodemkeuringen voor medewerkers. De verdere uitwerking hiervan en de interne communicatie worden in 2026 opgepakt.

2.4.5 Klachtbehandeling

In 2025 zijn twee klachten afgehandeld, Dit zijn klachten in de zin van Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) over een beweerdelijk klachtwaardige gedraging van een medewerker van Omgevingsdienst IJmond.

Eén klacht was gedeeltelijk gegrond, maar leidde niet tot personele consequenties.

Eén klacht werd ingetrokken, omdat het informeel kon worden afgedaan.

Beide klachten in 2025 zijn opgepakt door een algemeen jurist van het team Bedrijfsvoering in plaats door het team juridische zaken om de onafhankelijkheid in deze procedures te waarborgen.

Afgehandelde klachten (Hoofdstuk 9 van de Awb)				
Jaar	Aantal afgehandeld	Afkomstig van hoeveel personen	Oordeel met personele consequentie	Aantal door naar de Nationale Ombudsman
2021	4	3	0	0
2022	3	3	0	0
2023	2	2	0	0
2024	1	1	0	0
2025	2	2	0	0

2.4.6 Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, Voorwaarden criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. In de volgende paragrafen zullen deze nader worden toegelicht.

- Begrotingscriterium

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting.

In paragraaf 3.1 is een uiteenzetting gemaakt van de overschrijding op baten en lastenniveau. Gezien er sprake is van één programma binnen de Omgevingsdienst IJmond bekijken wij de begrotingsrechtmatigheid op dat niveau. Daaruit blijkt dat de totale lasten van €17.561.843 de lasten conform de gewijzigde begroting van €18.302.455 onderschrijden met €740.612. Hiermee zijn deze lasten dus rechtmatig.

In 2025 heeft de omgevingsdienst voor €19.105 geïnvesteerd. In totaal was er voor 2025 op basis van de begroting 2025 een investeringskrediet beschikbaar gesteld van €225.000. Gezien de investering veel lager is dan het genoemde bedrag in de begroting is deze daarmee binnen de kredieten gebleven en daarmee rechtmatig.

- Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheers handelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern.

Zoals in het gecommuniceerde en vastgestelde normenkader 2025 en controleplan 2025 is opgenomen, zijn hierop werkzaamheden uitgevoerd op de Europese aanbestedingen en naleving van de subsidievoorwaarden.

Er is een integrale check uitgevoerd op crediteuren met een uitgaaf van meer dan €200.000 in de afgelopen 4 jaar en een uitgaaf van meer dan €50.000 in 2025. Hierin zijn geen crediteuren aangetroffen die onterecht niet Europees aanbesteed zijn.

Uit de uitgevoerde analyses op de naleving van de subsidievoorwaarden is vastgesteld dat er geen subsidiebatens zijn verantwoord waarbij is gebleken dat niet aan de subsidievoorwaarden is voldaan.

- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

In de gemeenschappelijke regeling zijn er geen regelingen waarvan misbruik te maken is door de gebruikers. Een risico wat wij zien is dat toezichthouders worden omgekocht door bedrijven of personen om een ander oordeel te vellen. Gezien hier sprake is van beïnvloeding van eigen personeel betreft dit fraude en behoort dit niet tot het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

In 2025 zijn de directie en het dagelijks bestuur geen gevallen van fraude bekend.

2.5 Verbonden partijen

ODIJmond is per 31 december 2025 verbonden aan de volgende deelnemers: gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort en de provincie Noord-Holland.

2.5.1 VvE Stationsplein

ODIJmond en gemeente Beverwijk zijn gezamenlijk eigenaar van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. In overeenstemming met de akte van splitsing is een VvE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van ODIJmond en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk. Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid. Als de VvE haar verplichtingen niet nakomt, wordt dit verhaald op de eigenaren.

Gegevens over 2025 van de VvE

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand
c.	Belang in de verbonden partij	1-1-2025 en 31-12-2025: 3/16 deel. Voor het overige deel is de gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.
d.	Verwachte omvang van het EV	1-1-2025: €60.671
		31-12-2025: €28.907
	Verwachte omvang van het VV	1-1-2025: €760.244
		31-12-2025: €932.734
		Het VV bestaat per 31-12-2025 nagenoeg geheel uit het reservefonds voor groot onderhoud.
e.	Verwachte omvang van het financiële resultaat	€65.064 positief resultaat verwacht (op basis van concept jaarrekening) ⁸

Gedurende het boekjaar 2025 hebben wij geen bestuurlijke en financiële belangen in andere partijen gehad.

2.6 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. De wet eist dat in de begroting en jaarrekening wordt aangegeven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo. In de jaarstukken 2022 en de begroting 2023 is daarom voor het eerst een openbaarheidsparagraaf opgenomen.

De Wet open overheid kent vier belangrijke aspecten

1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo contactfunctionaris aan te wijzen.
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Ad 1) ODIJmond heeft sinds 2024 een Woo-coördinator in dienst, die ook contactfunctionaris is voor de Woo- en daarmee eerste aanspreekpunt voor vragen over de Woo en -verzoeken.

Ad 2) De Woo kent strakke termijnen voor het beantwoorden van Woo-verzoeken. In totaal zijn 25 Woo verzoeken ontvangen in 2025, waarvan 22 in dat jaar zijn afgehandeld en van drie verzoeken is de beslistermijn in januari 2026. Alle Woo-verzoeken zijn binnen de wettelijke termijnen afgehandeld. Tegen de besluiten zijn geen bezwaren ingediend. Daarnaast zijn ook nog twaalf Woo-verzoeken ontvangen die achteraf geen Woo-verzoeken bleken en informeel zijn afgehandeld.

⁸ Dit op basis van de concept jaarrekening over 2025. Nog geen definitieve jaarrekening ontvangen.

Van andere bestuursorganen ontvingen we tien verzoeken om een zienswijze te geven over documenten die zij (gedeeltelijk) willen openbaren, waarop we tijdig reageerden.

Ad 3) De Woo verplicht overheidsorganen om zeventien informatiecategorieën actief te publiceren, waarvan tien voor ons gelden. Per 1 november 2024 is het verplicht om informatie over de organisatie en werkwijze en de bereikbaarheidsgegevens openbaar te maken.

De verplichting voor de eerstvolgende informatiecategorieën werd eind 2025 verwacht, maar werd door het Rijk uitgesteld. Deze zal bestaan uit het openbaar maken van de vergaderstukken van het AB, de agenda's en besluitenlijsten van het DB en de jaarplannen en jaarverslagen. Wij voldoen hier nu al bijna aan. Alleen de agenda's en besluitenlijsten van het DB zijn nog niet openbaar, maar dit proces is wel in voorbereiding. Vooruitlopend op de verplichtingen publiceert ODIJmond al jaarverslagen, jaarplannen, onderzoeksrapporten en Woo-besluiten met documenten op onze website (tot juli 2025) en het platform open.odijmond.nl (vanaf juli 2025) voor actieve openbaarmakingen en de Woo-besluiten.

Ad 4) De projectgroep open overheid is verantwoordelijk voor de actieve openbaarmaking. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van archief/Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), communicatie, IT, management en de Woo-coördinator, die ook projectleider is. De projectgroep is verantwoordelijk voor het bijstellen en uitvoeren van het Woo-plan van aanpak. Een goede informatiehuishouding draagt bij aan het kunnen voldoen aan de verplichtingen uit de Wet open overheid. Daarom krijgen onze medewerkers interactieve trainingen over de Wet open overheid, waarin ook aandacht is voor bewustwording, schrijven en het opslaan van documenten.

3 Jaarrekening

3.1 Overzicht van baten en lasten programma Milieu en leefomgeving

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting
BATEN	2025	2025	2025
GR-bijdragen			
Gemeente Beverwijk	1.294.397	1.289.824	1.289.824
Gemeente Bloemendaal	160.979	160.979	160.979
Gemeente Edam-Volendam	293.493	293.493	293.493
Gemeente Haarlem	1.881.296	1.881.296	1.881.296
Gemeente Heemskerk	717.502	727.454	727.454
Gemeente Heemstede	158.571	158.571	158.571
Gemeente Landsmeer	164.728	164.728	164.728
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	140.029	140.029	140.029
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	333.875	333.875	333.875
Gemeente Oostzaan	142.353	142.353	142.353
Gemeente Purmerend	435.838	435.838	435.838
Gemeente Uitgeest	312.643	312.643	312.643
Gemeente Velsen	2.210.662	2.339.299	2.339.299
Gemeente Waterland	190.250	190.250	190.250
Gemeente Wormerland	205.239	205.239	205.239
Gemeente Zandvoort	183.606	183.606	183.606
GR-bijdragen deelnemers	8.825.451	8.959.476	8.959.479

Overeenkomsten en (subsidie)projecten	9.142.601	7.296.370	9.301.366
Overige baten	456.229	27.000	27.000
Nagekomen baten			
TOTAAL BATEN	18.424.281	16.282.844	18.287.845

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting
LASTEN	2025	2025	2025
Personele lasten			
Salarissen en sociale lasten	12.177.100	12.830.760	12.830.760
Werving & personeelsbeleid	71.570	74.000	74.000
Inhuur derden	668.368	200.000	200.000
Scholing & employability	194.734	335.255	335.255
Overige personeelslasten	352.186	214.620	214.620
Subtotaal personele lasten	13.463.958	13.654.635	13.654.635
Kapitaalslasten			
Afschrijvingslast Gebouw	65.260	65.300	65.300
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	103.476	102.200	102.200
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	0	5.146	5.146
Afschrijvingslast IT	41.555	155.831	155.831
Rentelast vaste schuld (aanschaf pand)	44.986	14.430	14.430
Subtotaal kapitaalslasten	255.277	342.907	342.907
Overige bedrijfslasten			
PZ-zaken/ salarisadministratie	55.772	48.474	48.474
Organisatieontwikkeling	9.474	26.189	632.189
Accountants- en advieskosten	150.303	40.880	40.880
Huisvestingskosten	310.854	273.896	273.896
Facilitaire kosten	37.264	26.572	26.572
IT-kosten	550.631	424.130	424.130
Handhavingskosten	79.225	39.858	39.858
Algemene kosten	363.346	384.642	384.642
Bankkosten	1.473	1.226	1.226
Subtotaal overige bedrijfslasten	1.558.342	1.265.868	1.871.868
Externe projectkosten	2.285.909	1.034.045	2.433.045
Nagekomen baten en lasten	-1.642		-
Vennootschapsbelasting	-		-
TOTAAL LASTEN	17.561.843	16.297.455	18.302.455

TOTALEN	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting
	2025	2025	2025
Totaal baten	18.424.281	16.282.846	18.287.845
Totaal directe lasten	12.532.684	12.611.811	13.136.811
Overhead	5.029.159	3.685.643	5.165.644
Saldo van baten en lasten	862.438	14.609-	14.609-
Toevoeging aan reserves	-1.004.067	-	-
Onttrekking aan reserves	134.325	14.609	14.609
Resultaat	-7.305	0	0

3.2 Begrotingsrechtmatigheid

De overschrijding van de totale baten en lasten ten opzichte van de begroting leidt in overeenstemming met de begroting per saldo tot een negatief saldo van baten en lasten. De lasten zijn direct gerelateerd aan de baten en passen binnen het bestaand beleid. Na de begrote onttrekking resteert een positief saldo. Het AB en DB ontvangen iedere vier maanden een tertiaal rapportage en zijn daarmee geïnformeerd over onder- en overschrijdingen. Het AB is daarmee bekend met de onderschrijdingen. De overschrijding op de lasten op het programma betreft dan ook een overschrijding die gedekt wordt met direct gerelateerde baten. Hierdoor is deze onrechtmatig maar wordt deze in overeenstemming met de spelregels, die zijn opgenomen in de financiële verordening, geaccepteerd.

3.3 Toelichting overzicht van baten en lasten

Grondslagen van resultaatbepaling

Het overzicht van baten en lasten is opgesteld met in achtname van het BBV. De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt evenredig afgeschreven.

Resultaat projecten

Op de dienstverlening, buiten de GR-takenpakketten, is een positief resultaat gerealiseerd. De projectbaten zijn hoger dan de begroting. Voorbeelden van niet-begrote dienstverlening betreffen de uitbreiding van dienstverlening van de taakuitvoering van bouw- en woningtoezicht. Het projectresultaat is hoger dan de begroting 2025. Dit komt met name doordat er na het vaststellen van de begroting een aantal projecten zijn gestart die direct ter dekking staan van onze formatie.

Incidentele bijdrage

Door de deelnemers is met de vaststelling van de begrotingswijziging 2025 een bedrag van €2.005.000 aan extra geld ter beschikking gesteld aan ODIJmond.

Overige opbrengsten

In 2025 is een grote renteopbrengst geboekt als resultaat, als gevolg van het vrij laten vallen van rente op schatkistbankieren over de boekjaren 2023 en 2024 (€183.000), die ten onrechte aan projecten zijn toebedeeld. Daarnaast zijn er renteopbrengsten geboekt die wij ontvangen op de gelden die wij wegzetten in de schatkist. Er is geen gebruik gemaakt van deposito's. De overige baten voor 2025 bestaan uit de vergoeding voor de informatievoorziening aan makelaars.

Salarissen en sociale lasten

De totale salarissen en sociale lasten geven de kosten weer van medewerkers die in deze verantwoordingsperiode bij ons werkzaam zijn, van zowel de kernformatie als de projectformatie. De kernformatie wordt ingezet om de uitvoeringsprogramma's voor de deelnemende gemeenten en de provincie uit te voeren. De salarissen en sociale lasten zijn lager dan begroot als gevolg van het niet of later in kunnen vullen van vacatures.

Inhuur derden

Om de minimale bezetting op peil te houden is in 2025 meer gebruik gemaakt van inhuur. Ten opzichte van de begroting en voorgaande jaren zien we stijging van de inhuurlasten, dit heeft de volgende oorzaken: krappe arbeidsmarkt, betere personele inzet op de reguliere- en projectmatige taken, extra inspanningen op het inlopen van achterstanden. De dekking wordt gevonden in lagere personele kosten en projectbaten.

Overige personeelslasten

ODIJmond heeft een hybride werkregeling. Minimaal 50% van de werktijd is op kantoor. We stimuleren actief de ontmoeting en afstemming van medewerkers onderling. Daarnaast is ons mobiliteitsbeleid aangepast naar 100% vergoeding voor het openbaar vervoer voor alle reizen. Wij zien dat, mede door de stijgende benzineprijzen, medewerkers meer reizen met het openbaar vervoer. Door deze effecten zijn de reiskosten hoger dan begroot.

Helaas is ons verzuim opgelopen in 2025, hierdoor zijn ook de kosten voor verzuimbegeleiding door coaching en bedrijfsartsen hoger dan begroot.

Kapitaallasten

De kapitaallasten dalen incidenteel ten opzichte van onze begroting. In de begroting is rekening gehouden met vervangingsinvesteringen. Vanwege de inflatie maar ook door de geplande directeurswissel zijn deze investeringen uitgesteld. Hierdoor zijn de afschrijvingslasten lager dan begroot. Wel hebben we naar aanleiding van de pilot dit jaar in verplaatsbare vergaderruimten geïnvesteerd.

Overige bedrijfslasten

- Het totaal van de overige bedrijfslasten is, voor aftrek van de doorbelasting aan projecten, hoger dan de begroting.
- In het kader van verandering in de rechtmatigheidsverantwoording is expertise ingehuurd om ons te ondersteunen met de voorbereiding hierop. In verband met de wijziging in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de impact op onze GR hebben wij advies ingewonnen. Hierdoor zijn de advieskosten hoger dan begroot.
- De aanhoudende inflatie heeft in 2025 ook gezorgd voor een overschrijding op onze energielasten.
- De kosten voor licenties zijn hoger door groei van het aantal applicaties maar ook doordat voor veel contracten het niet meer mogelijk is om gebruik te maken van gratis licenties als gevolg van onze toegenomen omvang.
- Deze incidentele kosten dekken wij uit een incidentele stijging van onze projectbaten, een daling van de kapitaallasten en door niet begrote rentebaten.
- De nagekomen baten en lasten welke niet worden begroot, hebben in 2025 betrekking op de doorbelasting van de kosten voor beveiliging en glasbewassing.

Onvoorzien

Er is geen post onvoorzien begroot en daarom ook niet verantwoord in de jaarrekening.

3.3.1 Overzicht incidentele baten en lasten

In het overzicht van incidentele baten en lasten zijn alleen baten en lasten opgenomen waarbij het gaat om eenmalige zaken, resultaten uit eenmalige bijzondere projecten. Bij de meeste opgenomen projecten is sprake van een meerjarige tijdelijke geldstroom, waarvan de eindigheid vastligt. De incidentele baten zijn in totaal hoger dan de incidentele lasten.

Incidentele baten en lasten	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting
Jaar	2025	2025	2025
Baten	4.637.468	4.021.995	6.026.995
Totaal incidentele baten	4.637.468	4.021.995	6.026.995

Incidentele lasten	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting
Jaar	2025	2025	2025
Lasten	4.176.277	1.116.045	3.121.045
Totaal incidentele lasten	4.176.277	1.116.045	2.121.045

Incidentele baten en incidentele lasten bestaan uit baten en lasten die een looptijd hebben korter dan vijf jaar. De incidentele baten bestaan voornamelijk uit projectbaten en dienstverleningsovereenkomsten. De incidentele lasten bestaan voornamelijk uit projectlasten.

3.3.2 Baten en lasten naar taakveld

Wij verdelen de baten en lasten over de volgende taakvelden volgens het BBV in 2025.

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
8.3 Wonen en bouwen	2.689.192	1.474.463	1.214.729
7.4 Milieubeheer	15.567.215	10.821.291	4.745.924
0.4 Overhead	16.760	5.029.159	-5.012.399
4.1 Openbaar basisonderwijs	151.114	191.944	-40.830
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-	-
0.5 Treasury		44.986	-44.986
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	18.424.281	17.561.843	862.438
0.10 Mutaties reserves	134.325	1.004.067	-869.742
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten			-7.305

3.3.3 Overheadkosten 2025

Specificatie Overhead	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting
Personele lasten	2.856.305	2.451.742	2.451.742
Overige personele lasten	763.195	65.300	671.300
Afschrijvingen	168.736	163.988	163.988
Rentelasten	44.986	14.430	14.430
IT (afschrijving + overige)	217.654	148.446	148.446
Overige bedrijfslasten	1.007.711	841.738	841.738
Externe projectkosten			874.000
Totaal	5.058.587	3.685.643	5.165.644

Toelichting op de overheadskosten

De berekening van zowel de overheadformatie als de overheadkosten is in overeenstemming met de BBV-vernieuwingen. De overheadformatie ten opzichte van de totale formatie is 23,46% op basis van FTE. Het percentage overhead ten opzichte van onze totale lasten gecorrigeerd voor externe projectkosten is 23,46%.

3.4 Informatie bezoldiging topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) publieke en semipublieke sector in werking getreden. De WNT is van toepassing op ODIJmond. Het voor ons toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 €246.000 (2024: €233.000). Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

3.4.1 Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	J. Zandhuis
Functiegegevens 2025	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1,000
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging 2025	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 138.284
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.641
<i>Subtotaal</i>	€ 158.925
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging 2025	€ 158.925
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Functiegegevens 2024	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in FTE)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging 2024	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 123.709
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.462
<i>Subtotaal</i>	€ 144.171
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 233.000
Totale bezoldiging 2024	€ 144.171

In de gewaarmerkte jaarrekening 2024 is per abuis een totale bezoldiging vermeld van €196.927. In de jaarrekening 2025 is dit gecorrigeerd.

1b. Topfunctionarissen met een bezoldiging van €2.100 of minder

Namenlijst Dagelijks en Algemeen Bestuur	FUNCTIE	Opmerking
Gemeente Beverwijk – mevrouw S. Klaassen	[LID AB en DB]	
Gemeente Haarlem – de heer R. Berkhout	[LID AB en DB]	
Gemeente Heemskerk – mevrouw A. Zalinyan	(LID AB en DB)	Gestopt
Gemeente Heemskerk – de heer Suanet	(LID AB en DB)	
Gemeente Landsmeer – de heer N. Bonenkamp	[LID AB en DB]	
Gemeente Velsen – de heer S. Dinjens	(LID AB en DB)	Gestopt
Gemeente Velsen – de heer J. Verwoort	(LID AB en DB)	
Gemeente Bloemendaal – mevrouw T. van der Windt	[LID AB]	
Gemeente Edam-Volendam – de heer K. Schilder	(LID AB)	
Gemeente Heemstede – mevrouw A. Grummel	(LID AB)	
Gemeente Oostzaan – de heer S. Nijssen	[LID AB]	
Gemeente Purmerend – de heer M.T.A. Hegger	[LID AB]	
Gemeente Uitgeest – de heer J. Schouten	(LID AB)	
Gemeente Waterland – mevrouw A.M.H. v.d. Weijenberg	[LID AB]	
Gemeente Wormerland – de heer J. Schalkwijk	[LID AB]	Vervangen
Gemeente Wormerland – de heer M. Wit	[LID AB]	
Gemeente Zandvoort – de heer J.J. de Kloet	[LID AB]	
Provincie Noord-Holland – de heer J. Beemsterboer	[LID AB]	

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3.5 Belastingen

3.5.1 Omzetbelasting

ODIJmond is met ingang van 1 januari 2007 door de belastingdienst als een BTW-plichtige organisatie aangemerkt. Hierdoor is een vereenvoudiging van de administratieve handelingen voor zowel ons als onze deelnemers gerealiseerd en is efficiency in de administratie bewerkstelligd. In deze jaarrekening zijn alle baten en lasten exclusief BTW opgenomen. Doordat wij zelf BTW afdragen en verrekenen, wordt met uitzondering van Europese subsidies geen BTW doorgeschoven naar onze deelnemers in het kader van het BTW Compensatiefonds.

3.5.2 Vennootschapsbelasting

Op basis van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen geldt per 1 januari 2016 belastingplicht voor overheidsondernemingen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt, in principe vennootschapsbelasting betalen. De Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) heeft met de belastingdienst een inschatting gemaakt van de gevolgen voor omgevingsdiensten. De uitkomsten zijn gepubliceerd in de vorm van onder meer een activiteitenlijst met wettelijke en plustaken waarvoor geen Vpb-plicht geldt. In 2021 hebben wij onze Vpb-positie laten herbeoordelen door EFK Belastingadviseurs. Het resultaat gerealiseerd uit de bodemrapportages is belastingplichtig.

Vanaf 2021 doen wij alleen een vereenvoudigde aangifte voor dit onderdeel. EFK Belastingadviseurs, te Alkmaar ondersteunt ons hierin. De financiële impact hiervan is laag. Wanneer er geen resultaten meer gerealiseerd worden op dit onderdeel vervalt de belastingplicht.

3.6 Resultaatbestemming

De jaarrekening 2025 toont een negatief saldo van €7.305. Het AB neemt een besluit over de bestemming van dit resultaat, in overeenstemming met artikel 31 uit de Gemeenschappelijke regeling.

3.7 Balans per 31 december 2025

ACTIVA	31 december 2025	31 december 2024
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	<u>3.278.262</u>	<u>3.469.447</u>
	3.278.262	3.469.447
Totaal materiële vaste activa	3.278.262	3.469.447
Financiële vaste activa		
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	<u>10.338</u>	10.338
Totaal financiële vaste activa	10.338	10.338
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	446.577	1.303.521
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.777.800	8.872.406
Overige vorderingen	241.395	158.426
	<u>11.465.771</u>	<u>10.334.353</u>
Liquide middelen		
Kassaldi	0	851
Banksaldi	<u>192.056</u>	<u>191.944</u>
	192.056	192.795
Overlopende activa		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
1. Nog te ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	<u>105.467</u>	<u>83.582</u>
	105.467	83.582
Totaal vlottende activa	11.763.294	10.610.730
TOTAAL GENERAAL	15.051.892	14.090.514

PASSIVA	31 december 2025	31 december 2024
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	467.359	467.359
Bestemmingsreserves	1.144.474	150.500
Gerealiseerd resultaat	<u>-7.305</u>	<u>124.232</u>
	1.604.528	742.091
Voorzieningen		
Onderhoud pand	228.778	208.278
Overige voorziening	44.637	47.744
Personeel	<u>891.836</u>	<u>868.307</u>
	1.165.251	1.124.329
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	<u>3.700.000</u>	<u>3.700.000</u>
	3.700.000	3.700.000
Totaal vaste passiva	6.469.780	5.566.420
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	<u>619.492</u>	<u>771.251</u>
	619.492	771.251
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	276.413	2.104.003
Vooruitontvangen bedragen	1.692.197	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren		
1. Voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	0	46.751
2. Voorschotbedragen van het Rijk	3.756.834	2.256.805
3. Voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.237.176	3.345.283
	7.962.620	7.752.842
Totaal vlottende passiva	8.582.112	8.524.093
TOTAAL GENERAAL	15.051.892	14.090.514

3.8 Toelichting op de balans

3.8.1 Waarderingsgrondslagen

De balans is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa als ook de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben

3.8.2 Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid.

Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - o Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door het algemeen bestuur is vastgesteld op 5 november 2025;
 - o Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
 - o Ten aanzien van het M&O-criterium is een analyse opgesteld dat dit criterium voor onze organisatie niet van toepassing is aangezien wij geen regelingen hebben waar misbruik van kan worden gemaakt.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025 alsmede onze eigen financiële verordening.

Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van €25.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

3.8.3 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en verminderd met een lineaire afschrijving. Berekend op basis van een percentage van de aanschafwaarde. Dit percentage is gebaseerd op de verwachte gemiddelde levensduur van de activa. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Vaste activa	Afschrijftermijn in jaren
Appartementsrecht en parkeervergunningen	Niet van toepassing
Bedrijfsgebouwen	50
Vaste inrichting en warmtekoudeopslag-installatie	15
Overige inrichting	5 of 10
Hard- en software	3,5 of 5
Telecommunicatieapparatuur (onder hard- en software)	10
Mobiele telefoons (onder hard- en software)	3,5
Vervoersmiddelen	5

ODIJmond is van zowel het bedrijfsgebouw als de betreffende grond geen eigenaar. Gemeente Beverwijk heeft ons ondererfpacht van de grond en een recht van appartement geleverd. Dit betreft een exclusief gebruiksrecht van het appartement en het medegebruiksrecht van de gemeenschappelijke gedeelten. In 2011 is een splitsingsakte opgesteld en een vereniging van eigenaren (VvE) opgericht. In 2013 heeft gemeente Beverwijk ons twintig parkeervergunningen voor onbepaalde tijd geleverd, waarover wij niet afschrijven. De activeringsgrens voor aanschaffingen bedraagt €1.000.

3.8.4 Onderhandenwerk projecten en ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen

Waardering vindt plaats op basis van aan deze projecten bestede kosten. Indien van toepassing, wordt een voorziening voor verwachte verliezen in mindering gebracht. De op 31 december gedeclareerde termijnen zijn in mindering gebracht op het Onder Handen Werk. Ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen zijn onder de overlopende passiva opgenomen.

3.8.5 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover rekening houdend met mogelijke oninbaarheid op basis van individuele beoordeling.

3.8.6 Overige activa en passiva

Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

ACTIVA						
Materiële vaste activa						
<u>Investerings met een economisch nut</u>						
Vaste activa	Grond	Gebouw	Vaste en overige inrichting	Overige materiële vaste activa: hard- en software	Vervoersmiddelen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Boekwaarden 1/1	143.755	2.917.488	304.009	104.195	0	3.469.447
Investerings			6.051	13.054		19.105
Afschrijvingen	0	-65.260	-101.123	-43.907	0	-210.290
Bijdragen van derden						0
Boekwaarden 31/12	143.755	2.852.228	208.937	73.342	0	3.278.262

Financiële vaste activa			
<u>Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.</u>		2025	2024
Waarborgsommen		10.338	10.338
Overige		0	0
Waarborgsommen betreft de borg van ons bedrijfspand te Wormer.			

Vlottende activa			
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
		2025	2024
Vorderingen op openbare lichamen		446.577	1.303.521
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		10.777.800	8.872.406
a. Het drempelbedrag voor middelen die buiten 's Rijks schatkist mogen worden gehouden bedraagt €1.000.000.			
b. Per kwartaal betrof dit gemiddeld:			
	2025		2024
1e kwartaal	182.683	1e kwartaal	211.338
2e kwartaal	184.424	2e kwartaal	211.130
3e kwartaal	192.375	3e kwartaal	203.713
4e kwartaal	190.543	4e kwartaal	192.922
gemiddeld 2025	188.013	gemiddeld 2024	204.776
Overige vorderingen		241.395	158.423
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:			
Overige debiteuren		0	55.432
Overige vorderingen		241.395	102.991
Inventarisatie van de ouderdom en het risicoprofiel van de debiteurensaldi per 31-12-2025 heeft geen aanleiding gegeven om voor vorderingen een voorziening dubieuze debiteuren te vormen.			

Liquide middelen		
	2025	2024
Kassaldi	0	851
Banksaldi	192.056	191.944
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
1) Rekening courant Rabobank	9.867	11.183
2) Rekening-courant BNG	180.000	180.055
3) Kruispoot LM	2.189	706

Overlopende activa		
	2025	2024
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan	105.467	83.582
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese lichamen</i>	-	-
<i>Noa te ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen</i>	105.467	83.582

Overige Nederlandse overheidslichamen	Saldo 1-1	Ontvangen bedragen	Toevoegingen	Saldo 31-12
Project snuffeliets	19.960	19.960		-
Programma actualiseren GR, DVO en financieringsstructuur	5.995	374.000	368.005	-
JTF Energiehub Uitgeest-Noord	9.214	198.787	198.809	9.236
Haalbaarheidsstudie Beverwijk Business Docks	19.360	19.360		-
Haalbaarheidsstudie slimmer en duurzamer De Houtwegen Heemskerk	24.200	24.200		-
JTF IJmond circulair	4.483		79.371	83.854
Indirecte lozingen			260	260
Interregproject Commit Leefomgeving		17.143	29.260	12.117
Label C regio IJmond	370	20.328	19.958	-
Totaal	83.582	673.778	695.663	105.466

Algemene reserve

Op 11 juni 2025 heeft het AB besloten het gerealiseerde resultaat 2024 toe te voegen aan een de bestemmingsreserve ten behoeve van de risicobeheersing en oplossingsrichtingen. De algemene reserve is het weerstandsvermogen van de ODIMond.

Gerealiseerd resultaat

De bestemming van het resultaat vindt plaats op de vergadering van het AB van 13 mei 2026.

2025	2024
-7.305	124.232

Bestemmingsreserve

					2025	2024
					1.144.474	150.500
Bestemmingsreserves	Boekwaarde 1-1	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat- bestemming 2024	Retournering gemeenten	Boekwaarde 31-12
Nieuwbouw	40.013		9.609			30.404
Vervoermiddelen	5.000		5.000			-
Vrijval projectgelden	-	1.004.067				1.004.067
Risicobeheersing en oplossingsrichtingen	105.487		119.716	124.232		110.003
TOTAAL	150.500	1.004.067	134.325	124.232	-	1.144.474

Nieuwbouw

De reserve is gevormd voor een niet-begrote of tegenvallende kosten volgend uit de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de warmtekoude-opslag, extra investeringen werkplekken, zonnepanelen, extra afschrijvingen oude inventaris en digitalisering van het archief. De jaarlijkse onttrekking

betreffende deze onderdelen heeft een structureel karakter en is door het AB vastgesteld in de begroting 2022.

Reserve vervoermiddelen

In 2020 is een transitie gemaakt van bezit naar gebruik. We leasen nu een volledig elektrisch wagenpark. Hiermee is onze organisatie een voorbeeld voor de omgeving. Voor de hogere lasten van lease voor elektrisch rijden ten opzichte van bezit van een hybride auto's is door het bestuur een bestemmingsreserve gevormd. De reserve is uitgeput wanneer ook het leasecontract is beëindigd.

Vrijval projectgelden

In 2025 heeft het ODIJmond-bestuur besloten om nog beschikbare projectgelden op de balans, voor projecten die afgerond zijn en waar nog een bedrag aan beschikbaar te besteden middelen op de balans stonden, waarvoor geen terugbetalingsverplichting bestaat, te laten vrijvallen en te storten in een nieuwe bestemmingsreserve. Deze middelen mogen alleen aangewend worden om eventuele verliezen op projecten op te kunnen vangen zodat deze lasten niet ten laste komen van de deelnemers van de GR.

Risicobeheersing en oplossingsrichtingen

In 2024 is een bestemmingsreserve gevormd om de verandering in de organisatie en de nieuwe financieringsstructuur vorm te geven. Deze bestemmingsreserve wordt de komende twee jaar benut en komt daarna te vervallen.

Voorzieningen

			2025		2024
			1.165.251		1.124.329
Voorzieningen	Boekwaarde 1-1	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12
Voorziening voor verplichtingen en risico's					
Boventallig verlof	665.490		8.236	18.393	638.861
Spaarverlof	202.817	50.158			252.975
Eigen risico wga	47.744			3.107	44.637
Reguliere voorziening voor ww vanuit cao	0				0
Langdurig verzuim	-				-
subtotaal	916.051	50.158	8.236	21.500	936.473
Voorziening die dient ter equalisatie van kosten					
Onderhoud pand	208.278	20.500			228.778
subtotaal	208.278	20.500	-	-	228.778
TOTAAL	1.124.329	70.658	8.236	21.500	1.165.251

Boventallig verlof en spaarverlof

Vanaf 2021 vormt ODIJmond een voorziening voor boventallig verlof. De voorziening is bestemd voor vakantie-uren die boventallig zijn. Vakantie-uren worden als boventallig gezien wanneer deze een volume hebben van meer dan twee keer de arbeidsduur van de medewerker.

Vanaf 2022 biedt de CAO ruimere mogelijkheden voor het opbouwen van soorten verlof. Medewerkers kunnen extra vakantie-uren aankopen en/of spaarverlofuren via het individueel keuze budget (IKB). Sommige verlofsoorten vervallen pas na vijf jaar, spaarverlofuren vervallen niet. Onze opgebouwde voorziening voorziet op dit moment in de boventallig verlofuren én de spaarverlofuren. Beide voorzieningen zijn op dit moment berekend op basis van het huidige gemiddeld uurtarief. Dit tarief wijzigt elk jaar.

Eigen risico en WGA

Wij zijn vanaf 1 januari 2022 eigen risicodragers voor de WGA⁹. Dat betekent dat bij instroom in deze regeling ODIJmond financieel risico's loopt over de jaren vier tot en met tien. Die werden voorheen gedekt uit de externe Wet Hervattingskas. Deze risico's zijn maximaal 70% van de loonsom in die jaren. Op basis van ervaringscijfers tot op heden is de kans dat dit risico zich voordoet gering. Omdat de financiële impact echter groot kan zijn, willen wij uiteindelijk een voorziening vormen ter hoogte van de maximale schadelast voor één persoon voor de duur van een jaar. De schadelast na dit jaar kan via de reguliere begroting in de exploitatie worden opgenomen.

Om de instroom in de WGA te beperken en te voorkomen zijn wij een DVO met Robidus aangegaan en is ons verzuimbeleid aangescherpt. De CAO verplicht tot doorbetalen bij ziekte van twee kalenderjaren.

Onderhoud van het pand

De jaarrekening bevat een voorziening voor het onderhoud van het kantoorpand gedeeld met de gemeente Beverwijk, gebaseerd op ons aandeel van het totale gebouw (3/16-deel). De voorziening egaliseert de kosten van groot onderhoud over meerdere jaren, voorkomt schommelingen in de begroting en dekt werkelijke onderhoudskosten. De gemeente Beverwijk leidt momenteel nog het onderhoudsplan. Onze organisatie blijft verantwoordelijk voor de voorziening en evalueert het plan en past aan wanneer nodig. Het onderhoudsplan wordt in 2026 geactualiseerd. Op basis hiervan wordt bepaald of een aanpassing in de hoogte van de voorziening benodigd is.

Onderhandse leningen van:		2025	2024	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		3.700.000	3.700.000	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	Saldo 1-1	Aangetrokken	Aflossing	Saldo 31-12
Lening BNG	3.700.000	0	0	3.700.000

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

De rentelast van de BNG-lening voor 2025 bedraagt € 14.430

⁹ Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten

Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
	2025	2024
Overige schulden	619.492	771.251
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
Crediteuren	305.082	745.255
Overige kortlopende schulden	314.411	25.996
De overige kortlopende schulden betreffen:		
Inschatting restant jaarverslag	0	0
Nog te betalen kosten	306.983	0
Nog te verlonen/ uit te betalen salarissen	7.428	8.726
Ontvangen dwangsommen	0	17.270
De reservering boventallig verlof is gepresenteerd onder de voorzieningen		
Overlopende passiva		
	2025	2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	276.413	2.104.003
De nog te betalen bedragen kunnen als volgt verdeeld worden:		
Te betalen loonbelasting	0	1.002.704
Te betalen BTW	14.245	744.893
Te betalen vennootschapsbelasting	0	0
Overige	262.168	356.406
	2025	2024
Vooruitontvangen bedragen	1.692.197	0
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor	5.994.009	5.648.839
Nog te besteden voorschotbedragen van Europese lichamen	0	46.751
Nog te besteden voorschotbedragen van het Rijk	3.756.834	2.256.805
Nog te besteden voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.237.175	3.345.283
Het verloop van de ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren wordt per categorie als volgt weergegeven:		

Vooruitontvangen bedragen

De op de balans gepresenteerde vooruitontvangen bedragen betreffen beschikbaar gestelde gelden voor het uitvoeren van projectmatige werkzaamheden, die tot en met 2025 zijn ontvangen maar nog niet zijn uitgegeven. Deze schulden hebben een kortlopend karakter.

Europese lichamen	Saldo 1-1	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Vrijval conform AB besluit	Saldo 31-12
INTERREG UYW	46.751	-	-	46.751	-
Totaal	46.751	-	-	46.751	-

Nog te besteden voorschotbedragen van het Rijk

Omschrijving	Saldo 1-1	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Vrijval conform AB besluit	Saldo 31-12
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringen	1.167.667	1.291.443	135.327		2.323.783
Geluidsanering Hagelingerweg en vd Vondellaan	52.019	29.430	44.786		36.663
Geluidsanering uitvoeringskosten Rijksweg Heemskerk	32.859				32.859
Geluidsanering Landsmeer	33.749	14.758	41.269		7.238
Geluidsanering Zandvoortselaan Heemstede	43.704	31.725	3.914		8.065
Geluidsanering Blijst Lanckhorstlaan en Zandvoortselaan	561.417	80.640			642.057
Geluidsanering inrichting Lanckhorstlaan en Zandvoortselaan	285.270				285.270
SPUK THE	60.389	232.113	67.603		224.899
Subsidie robuustheid i&w		196.000			196.000
SPUK IBP VTH	19.731		19.731		-
Subtotaal Rijkssubsidies	2.256.805	1.812.659	312.630	-	3.756.834

Nog te besteden voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen

Omschrijving	Saldo 1-1	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Vrijval conform AB besluit	Saldo 31-12
Energiebesparingsonderzoeken	9.000	13.000	5.000	-	17.000
WUP Heemskerk	15.000	-	-	15.000	-
Opleiding invoering omgevingswet	-	-	-	-	-
Walstroom	17.000			17.000	-
Energiebesparingsakkoord	304.553	196.408	47.515	-	548.476
Energietaken Wet milieubeheer- Edam-Volendam	105.719	45.125	235	-	150.609
Programma gezondheid en luchtkwaliteit	383.201	379.657	372.454		390.404
SPUK Snuffelfiets		5.414	20		5.394
SPUK Houtstook	-		3.144		3.144
Energie label C- kantoren intensivering Haarlem	35.257	4.954	4.954		35.257
Bonaire	9.023			9.023	-
Overigen	2.601		2.601		-
BSBM	11.525			11.525	-
Uitvoeringslasten toezicht EED richtlijn	41.423			41.423	-
Toezicht energiebesparing	39.610			39.610	-
IJmond bereikbaar	76.880	160.000	75.814		161.066
Mobiliteitsfonds	758.445		758.445		-
Eenmalige bijdrage PNH automatisering	18.009			18.009	-
PNH extra gelden voor uitvoering bodemtaken	364.193		17.664	346.529	-
Geluidsmetingen Zandvoort	53.498		6.265		47.233
Uitgeest duurzaamheidsprogramma	210.509	90.000	33.736	203.900	62.873
OTW Uitgeest (GreenBiz projecten)	10.000		10.000		-
EBP Uitgeest	19.557	26.093	28.893		16.757
Ecologisch onderzoek De Buch	20.800				20.800
IOV	41.452			41.452	-
IOV- DP 6- Van data naar informatie en terug	18.211			18.211	-
RVMK	8.393			8.393	-
Meetnet luchtkwaliteit	18.000	78.000	75.000		21.000
ISV Beverwijk monitoring CAIJ Belt	4.717			4.717	-
ISV diverse projecten div. gemeenten	17.473			17.473	-
Synchronisatie BIS	6.925			6.925	-
Bodemkwaliteitskaart	33.717		1.568		32.149
NMC Beverwijk	235	75.557	75.792		-
NMC Heemskerk	6.373	75.557	81.930		-
Energieakkoord regio Zuid-Kennemerland	80.996	20.000	20.750	11.580	68.666
OTW	2.219				2.219
OTW Heemskerk label C kantoren	1			1	-
OTW Beverwijk label C kantoren	3			3	-
OTW Velsen label C kantoren	-				-
OTW Uitgeest label C kantoren	-				-
Ondersteuning JTF	55.393	70.000	60.061		65.332
Warmtenet en warmteplan	96.720		199		96.521
GreenBiz (IJmond gemeenten)	98.827	135.657	234.484		1-
REB	122.414			122.414	0-
Communicatie Groen thuis	90.261				90.261
Versnelling RenovatieOpdracht (VeReno)	4.400			4.400	
Buitengebied	97.874	116.100	117.877		96.097
Interregproject Commit Leefomgeving	658				658
Zon op schooldaken Zaanstreek Waterland	17.801	56.716	31.272		43.245
Project Indirecte Lozingen	98.048	142.810	76.456		164.402
WPM Aanpak Co2-reductie Werkgebonden personenmobiliteit	-	15.700	13.375		2.325
Label C		57.267	38.020		95.287
Label C regio Zaanstreek Waterland	9.290	9.989	19.279		-
Label C regio Zuid Kennemerland	990	12350	13.340		-
Subtotaal subsidies overheidsinstellingen	3.437.192	1.786.354	2.048.785	937.587	2.237.175

De beginstanden in de tabel van de nog te besteden voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen sluiten niet aan met de tabel in de gewaarmerkte jaarrekening 2024. De eindstanden van de tabel sluiten aan op de administratie.

3.9 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In onderstaande tabel is het bedrag aan uitstaande verplichtingen per 31 december 2025 weergegeven. In de niet uit balans blijkende verplichtingen worden alleen contracten meegenomen met een initiële looptijd van minimaal vijf jaar. Uit hoofde van de GR staan de deelnemers garant voor deze lopende verplichtingen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen	
Leasecontract printer	€7.835
Leasecontract autolease	€213.966
Contract mobiele telefonie en vaste datalijnen	€7.296
Uit te betalen niet boventallig verlof	€455.308
Personele verplichtingen	p.m.
Totaal	€684.406

3.9.1 Contract mobiele telefonie en vaste datalijnen

In maart 2021 zijn contracten afgesloten voor mobiele telefonie en vaste datalijnen. Beide contracten hebben een looptijd van 60 maanden (vijf jaar). De resterende looptijd per 31 december 2025 is twee maanden. Nieuwe aanbesteding van deze diensten staat gepland voor 2026.

3.9.2 Leasecontract autolease

In 2025 zijn nieuwe leasecontracten afgesloten. De looptijd van deze contracten is 60 maanden. De resterende tijd van deze contracten zijn respectievelijk 52 en 54 maanden na 31 december 2025. Daarnaast zijn er nog lopende leasecontracten die een resterende looptijd hebben van twaalf maanden na 31 december 2025.

3.9.3 Restverlof

Het restantverlof van alle medewerkers is in 2025 gekwantificeerd op basis van het gemiddelde uurtarief aan loonkosten van €64,72. Het totaal aan restverlof bedraagt 7.035 uur.

3.9.4 Personele verplichtingen

Voor medewerkers met een vaste of tijdelijke dienstbetrekking, waarvan het contract na balansdatum (31 december) niet verlengd wordt, zijn wij verantwoordelijk voor de vergoeding van de WW-uitkeringen. Dit zal maximaal voor een vooraf vastgestelde periode gelden, dan wel tot het moment dat met een nieuwe arbeidsbetrekking wordt begonnen. Gezien de huidige ontwikkelingen, onder meer de groei van de organisatie en toename van het personeelsbestand, kunnen dergelijke situaties zich voordoen. De omvang van de verplichting is op dit moment nog niet redelijkerwijs in te schatten, daarom is de post pro memorie opgenomen.

3.10 Investerings

We hebben in 2025 nagenoeg geen investeringen gedaan. De investeringen die gedaan zijn betreffen de aanschaf van nieuwe laptops en iPads voor onze nieuwe medewerkers.

Deze investeringen passen in het investeringsplan. Al onze investeringen zijn van economisch nut.

3.11 EMU-saldo

Decentrale overheden zijn verplicht een inzicht te geven in de berekening van hun aandeel in het EMU-saldo van Nederland¹⁰. Deze informatie wordt aangeleverd bij het CBS. Onder GR-en vindt een steekproef plaats, wanneer deze een exploitatie van twintig miljoen of hoger hebben. ODIJmond valt daarom niet in de steekproef. Het EMU-saldo is wel verplicht om op te nemen in de begroting.

EMU-saldo 2025	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting
Exploitatiesaldo	862.438	-14.609	-14.609
+ afschrijvingen	210.291	328.477	328.477
+ dotatie voorzieningen	23.529	20.000	20.000
- onttrekking voorzieningen	21.500	40.000	40.000
+ toevoeging aan reserves	1.004.067		
- onttrekking reserves	134.325	14.609	14.609
EMU-saldo	1.944.500	279.259	279.259

3.12 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van het DB

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 5 november 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 1% (maximaal 2) van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €175.618. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

¹⁰ Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven van Nederland.

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag €0 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 175.618. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 0 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

3.13 SiSa-bijlage specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meenwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 BSK-2019/229677	€ 44.786	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 BSK-2017 /265597	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 BSV/23I00086	€ 38.219	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 BSV/22/00159	€ 3.914	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 BSV/22/00199	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 BSV/23/00198	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 BSV/23/00199	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8 BSV/24/00138	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			9 BSV/25/00176	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			10 BSV/25/00209	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			11 BSV/25/00254	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			12 BSV/25/00269	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			13 BSV/25/00276	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			14 BSV/25/00279	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 BSK-2019/229677	€ 208.320	€ 0	€ 0		Nee
			2 BSK-2017 /265597	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			3 BSV/23I00086	€ 108.190	€ 0	€ 0		Nee
			4 BSV/22/00159	€ 118.273	€ 0	€ 0		Nee
			5 BSV/22/00199	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			6 BSV/23/00198	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			7 BSV/23/00199	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			8 BSV/24/00138	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			9 BSV/25/00176	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			10 BSV/25/00209	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			11 BSV/25/00254	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			12 BSV/25/00269	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			13 BSV/25/00276	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			14 BSV/25/00279	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
KGG	K21	Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle R Indicator: K21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: K21/02	Aard controle R Indicator: K21/03	Aard controle D2 Indicator: K21/04	Aard controle R Indicator: K21/05	
			€ 62.917	€ 714.979	Ja	Ja	Nee	

4 “Overige gegevens waaronder de accountantsverklaring”

Plaats

Plaats

Datum

Datum

Handtekening

Handtekening

Mei 2026

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251-263 863
info@odijmond.nl
www.odijmond.nl

Kadernota 2027

Omgevingsdienst IJmond

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Toekomstbestendig ODIJmond	1
1.2	Doorontwikkeling interne organisatie.....	2
2	Opzet en opbouw kadernota	5
3	Ontwikkelingen & dienstverlening	6
3.1	Aangepaste dienstverlening	6
3.2	Ontwikkelingen.....	8
4	Doorontwikkeling organisatie.....	10
5	Uitgangspunten en omvang nieuwe financiering	12
5.1	Uitgangspunten nieuwe financiering	12
5.2	Wijzigingen in de opzet van de financiering	13
5.3	Uitgangspunten bij het berekenen van de nieuwe uren (de SOLL-situatie)	13
5.4	Bestuurlijke keuzes richting het financieel effect begroting 2027.....	14
5.5	Uurtarief ODIJmond	15
5.6	Ramingen van het Centraal Planbureau	16
5.7	Voorlopig financieel effect begroting 2027.....	17
6	BIJLAGE - Resultaten kadernota 2027	18
6.1	De productgroepen	18
6.2	Bedrijfsvoering en overhead.....	19

1 Inleiding

In opdracht van ons bestuur is in 2024 een analyse uitgevoerd naar waar de organisatie staat met de uitvoering van haar opdracht en in welke mate de organisatie in staat is deze opdracht te kunnen blijven uitvoeren, met borging van kwaliteit van de dienstverlening en met oog voor de toekomstige opgave. De rapportage 'Twee zijden van de medaille' gaf het beeld van een kostenefficiënte dienst, die nabij haar deelnemers acteert met een hoge mate van maatwerk en flexibiliteit in haar dienstverlening. Aan de andere kant kwam een dienst naar voren waarbij de opdracht en middelen structureel uit balans zijn, waardoor ook niet de gehele opdracht kon worden uitgevoerd. Vanuit deze analyse kwam de aanbeveling naar voren om de basis op orde te brengen door het actualiseren van de gemeenschappelijke regeling, de dienstverleningsovereenkomsten en de financieringsstructuur (inclusief het financieel volume).

Sinds 2024 werken wij, samen met onze deelnemers, via het programma Toekomstbestendig ODIJmond aan het op orde brengen van de basis. Daarbinnen is oog voor de veranderende opgave in de leefomgeving en het op het juiste niveau brengen van onze dienstverlening richting onze deelnemers. Ook brachten wij de stappen in beeld die nodig zijn om te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria. Via een begrotingswijziging 2025, begroting 2026 en diverse raadsessies en -brieven informeerden wij onze deelnemers over deze noodzakelijke stappen.

Deze kadernota 2027 markeert voor onze organisatie, het programma en de deelnemers een belangrijk moment. Met de, in deze kadernota beschreven, extra structurele financiële middelen zijn wij in staat om een meerjarig begrotingstekort op te lossen. Een begrotingstekort dat wij al aankondigden in onze begroting 2026. Nog belangrijker, met de extra middelen zijn wij in staat een belangrijke volgende stap te zetten naar toekomstbestendigheid.

1.1 Toekomstbestendig ODIJmond

Basis op orde - financieringsstructuur

Met de kadernota 2027 zetten wij de noodzakelijke stap om de basis structureel op orde te brengen. Dit betekent het herijken van de financieringsstructuur, het actualiseren van de GR en DVO-structuur. Parallel hieraan onderzoeken wij toekomstscenario's waarmee wij een laatste stap kunnen zetten richting de robuustheidscriteria waaraan omgevingsdienst dienen te voldoen. Afgelopen twee jaar werkten wij samen met onze deelnemers aan het herijken van de financieringsstructuur. Hiermee leggen wij de spelregels vast om de financiering naar de toekomst toe actueel te houden. Met deze spelregels vereenvoudigden wij onze financieringsstructuur en zorgen wij ervoor dat de financiering blijft aansluiten op de opdracht. Verder brengen wij met deze kadernota de opgaven en middelen weer structureel in balans. Dit stelt ons in staat om de opdrachten van onze deelnemers met borging van kwaliteit uit te blijven voeren op het minimaal noodzakelijke niveau. Daarmee herstellen wij ook het meerjarige begrotingstekort en borgen wij dat deelnemers weer betalen voor de eigen opdracht. In deze stap zochten wij ook naar alle mogelijkheden om, in antwoord op het verzoek van een aantal van onze deelnemers, om tot een lagere gemeentelijke bijdrage te komen. Daar gaan wij met deze

kadernota in hoofdstuk 5 verder op in.

Basis op orde – GR & governance

Door de gemeenschappelijke regeling (GR) te actualiseren zorgen wij ervoor dat deze weer aansluit op de huidige situatie. Er ontstaat een balans tussen de omvang van de opdracht en de zeggenschap voor onze deelnemers. In de GR staat de manier beschreven waarop de deelnemers met elkaar participeren en samenwerken. Ook pasten wij onder andere de zeggenschap, het stemrecht, de verdeelsleutel en de bestuurssamenstelling aan op de actuele situatie. Met de actualisatie vereenvoudigen wij de GR- en DVO-structuur en brengen wij uniformiteit tussen onze deelnemers. Ook actualiseerden wij het overzicht van de taken die zijn ingebracht en wat de deelnemer aan dienstverlening mag verwachten voor de ingebrachte middelen. Deze uniformiteit zorgt ervoor dat onze organisatie als uitvoeringsorganisatie slagvaardiger en efficiënter wordt. Uniformiteit waar het kan, maatwerk waar het moet.

Om dit proces zorgvuldig te doorlopen formuleerden wij, samen met onze deelnemers, de uitgangspunten die door ons Algemeen Bestuur op 9 juli 2025 zijn vastgesteld. We deelden deze uitgangspunten, tezamen met een individueel advies, met onze deelnemers om deze te behandelen in de colleges, vooruitlopend op de formele zienswijzeprocedure richting raden en staten.

Toekomstbestendig versus robuust - Toekomstscenario's

Naast de noodzakelijke stappen om de opdracht van onze deelnemers naar de toekomst toe uit te kunnen blijven voeren, keek ons bestuur afgelopen jaren ook naar landelijke robuustheidseisen. Het bestuur onderzocht daartoe het beste scenario voor de lange termijn. Hierbij wordt door een extern bureau in drie fasen onderzocht op welke wijze de uitvoering van de dienstverlening het beste kan worden georganiseerd. Het bestuur stelt hierbij de inhoudelijke opgave centraal, kijkt kritisch naar voor haar belangrijke uitgangspunten en kijkt ook naar kwaliteit- en robuustheidseisen die de rijksoverheid aan omgevingsdiensten stelt. De planning is dat medio 2026 een keuze gemaakt kan worden voor een definitief scenario voor de lange termijn. Voor alle scenario's geldt, zo stelde ons Algemeen Bestuur op 9 juli 2025 vast, dat het op orde brengen van de basis een noodzakelijke stap is. Onafhankelijk van welk scenario er gekozen wordt voor de lange termijn.

1.2 Doorontwikkeling interne organisatie

Inspelen op de veranderde opgave

Het besef groeit dat het noodzakelijk is te blijven werken aan een gezonde leefomgeving. Zeker binnen onze regio's, die te maken hebben met schaarse ruimte en een stevige druk op het milieu. Dat zorgt voor extra uitdagingen. Het wordt steeds duidelijker hoe belangrijk het is om stappen te zetten om onze leefomgeving te verduurzamen, de economie te versterken en de leefomgeving te beschermen. Daardoor wordt het werk van omgevingsdiensten steeds belangrijker. De Omgevingswet geeft hierin een impuls. Om deze veranderingen goed te kunnen ondersteunen, is het nodig om te investeren in onze medewerkers. De afgelopen drie jaar hebben wij via onze

interne-opleiding junior medewerkers (waaronder zij-instromers) opgeleid. We verbreden eerder in het opleidingstraject al van voornamelijk toezicht naar ook de vakgebieden advies en vergunningverlening. Om ervoor te zorgen dat onze collega's zich ook na hun eerste werkjaar blijven ontwikkelen, zijn we een tweede traject gestart. In dit traject helpen we collega's, die twee tot vier jaar bij ons werken, om sneller een specialisme te ontwikkelen. Dit doen we samen met de ODNL-academie. De kern van dit traject is het versnellen van het leerproces door de theorie te koppelen aan praktijksituaties waarmee onze medewerkers te maken krijgen.

Versterken centrale sturing

In 2024 en 2025 hebben wij grote stappen gezet om als organisatie goed te kunnen sturen op onze uitvoering. Centraal daarin staan de Uitvoering- & Handhavingsstrategie, de afspraken met de deelnemers en de prioriteiten die in het jaar ontstaan in de uitvoering van de VTH-taken. Wij actualiseerden onze Uitvoering- & Handhavingsstrategie door hierin samen op te trekken met de Provincie Noord-Holland en de andere omgevingsdiensten in Noord-Holland. Verder hebben wij het risico- & prioriteitenmodel doorontwikkeld om datagericht te kunnen werken. Wij versterkten in 2025 ons management en maakten een verbeteringslag in onze planning & controlcyclus, onder meer door ons uitvoeringsprogramma (onze jaaropdracht) realistisch en concreet op te stellen. Ook werken wij aan een nieuwe verantwoordingsrapportage die de voortgang van het uitvoeringsprogramma en de werkelijke inzet goed in beeld brengt. Hierdoor ontstaat er voor de deelnemers inzicht in wat zij krijgen voor de ingebrachte middelen en waar er ruimte is voor keuzes, waar juist keuzes gemaakt moeten worden en waar ruimte is voor lokale prioriteiten.

Inlopen achterstand (beheersmaatregelen)

Doordat afgelopen jaren binnen de bestaande middelen veel van onze inzet is uitgegaan naar nieuwe thema's en ontwikkelingen, waaronder de Omgevingswet, ontstond een verdringingseffect. Hierdoor zijn achterstanden ontstaan op het gebied van toezichtcontroles milieu. Sinds 2024 lopen wij deze achterstanden in en informeren wij onze deelnemers actief over de voortgang. In de eerste twee jaar lag onze focus op vergunningplichtige en milieubelastende activiteiten, vanaf 2025 voegden wij hier de meldingsplichtige bedrijven met een hoger risicoprofiel aan toe. In de praktijk zien wij hiervan direct het belang. Vanuit de controletrajecten komen aanleidingen naar voren om vergunningen te actualiseren of maatwerk toe te passen voor bedrijven. Ook gedurende 2026 is onze inzet erop gericht om achterstanden op het gebied van milieutoezicht in te lopen. Naar verwachting is de achterstand eind 2026 voor de vergunningplichtige bedrijven ingelopen. Voor de meldingsplichtige bedrijven is meer tijd nodig. Het gaat hier om de bedrijven waarvan wij de inschatting hebben gemaakt dat er een hoger risico is op omgevingsveiligheid. Voor deze inhaalslag geldt dat wij deze vanaf 2027 oppakken binnen de reguliere programmering, waarbij het uitgangspunt is dat er eens per vier jaar een controle plaatsvindt.

Naast een achterstand op milieutoezicht, informeerden wij onze deelnemers ook over de achterstand in de actualisatie van vergunningen. Onder meer de invoering van de Omgevingswet, nieuwe thema's zoals Zeer Zorgwekkende Stoffen en ketenrichtlijn water geven aanleiding om

vergunningen te actualiseren. Aanleiding van de achterstanden is een te beperkte formatie voor vergunningverlening over de afgelopen jaren. Formatie die volledig werd benut voor de afhandeling van nieuwe meldingen en aanvragen. Om ook deze achterstanden in te kunnen lopen, besloot ons bestuur om vanuit de nieuwe financiering in te zetten op actualisatie. Voor de eerste 4 jaar heeft het bestuur besloten 10% extra capaciteit op te nemen en deze tot en met 2030 mee te nemen in de begroting, zodat de belangrijkste vergunningen sneller kunnen worden geactualiseerd. Deze keuze is verwerkt in deze kadernota.

2 Opzet en opbouw kadernota

Zoals wij in het vorige hoofdstuk beschreven vragen wij met deze kadernota de structurele financiering op bij onze deelnemers, waarmee wij in staat zijn om de opdracht naar de toekomst toe uit te kunnen blijven voeren, met borging van kwaliteit en met oog voor de toekomstige opgave. Ook herstellen wij het meerjarige begrotingstekort en de scheefgroei tussen de deelnemers.

Op totaalniveau betekent dit dat het omzetvolume van de dienst ongeveer 20% stijgt, met 2,6 miljoen euro. Ongeveer 1,7 miljoen euro is ter dekking van al bestaande vaste kosten, hiermee wordt het meerjarig begrotingstekort ondervangen. De resterende 0,9 miljoen euro is gericht op het versterken van de uitvoeringsorganisatie. Diverse bedrijfsvoeringselementen, zoals hardware, ICT-licenties, werkplekken en overhead worden op het minimaal noodzakelijke niveau gebracht. Daarnaast wordt de organisatie versterkt met 7,27 FTE. De organisatie borgt hiermee het minimaal noodzakelijk uitvoeringsniveau om een bijdrage te leveren aan het beschermen van de kwaliteit van onze leefomgeving.

Opbouw kadernota

We bouwen deze kadernota op via de volgende onderdelen:

- Ontwikkelingen met oog op de effecten daarvan op onze dienstverlening.
- Noodzakelijke elementen en stappen voor de doorontwikkeling van onze organisatie.
- Uitgangspunten van onze nieuwe financieringsstructuur, zoals deze zijn vastgesteld op 9 juli 2025 door ons Algemeen Bestuur.

De definitieve financiële uitwerking werken wij uit in de begroting 2027. Daarmee geldt deze kadernota als belangrijke basis van de begroting 2027.

Onderdeel planning & control cyclus

Onze kadernota maakt onderdeel uit van onze planning & control cyclus, waarbij wij via een Uitvoeringsprogramma, een tussenrapportage, een jaarverslag, jaarrekening, begroting en kadernota onze deelnemers meenemen in de programmering, voortgang en realisatie van onze uitvoering. Via de tussentijdse rapportages is er ruimte voor onze deelnemers om bij te sturen, waar nodig.

Met deze kadernota geven wij onze deelnemers beeld bij onze verwachtingen over 2027, waaronder de ontwikkelingen in de reguliere exploitatie (GR en DVO). In onze begroting 2027 vullen wij dit aan met de kortlopende opdrachten en projecten per deelnemer. Dit betreffen activiteiten met een tijdelijk karakter, die geen onderdeel uitmaken van structurele financiering waarvoor 1 op 1 afspraken zijn gemaakt tussen de deelnemers.

3 Ontwikkelingen & dienstverlening

Met onze voorgaande kadernota's schetsten wij in dit hoofdstuk alle relevante ontwikkelingen waarmee wij naar verwachting in het aankomende jaar te maken krijgen en waarom het noodzakelijk is op deze ontwikkelingen in te spelen. Dit koppelden we vervolgens aan de benodigde middelen.

Afgelopen twee jaar namen wij onze deelnemers mee in waar de organisatie staat. We beschreven dit in de bestuursrapportage 'Twee zijden van de medaille', de begrotingswijziging 2025 en het online Webinar waarin de belangrijkste resultaten van het programma Toekomstbestendig ODIJmond worden toegelicht.

Voor deze kadernota kiezen wij een andere invulling. We gaan niet opnieuw in op deze ontwikkelingen, maar presenteren de uitgangspunten van onze nieuwe financieringsstructuur. Om deze te kunnen herijken zijn alle onderdelen waaruit de financiering bestaat opnieuw getoetst en waar nodig aangepast. We maakten over deze ontwikkelingen en de impact daarvan op onze opdracht afspraken met al onze deelnemers. Hiermee ontstond inzicht in de SOLL-situatie. De situatie waarbij wij de opdracht met ingang van 2027 volledig op uren en middelen hebben gezet. Tussen april en oktober 2025 zijn deze SOLL-situaties ambtelijk en bestuurlijk besproken met de deelnemers. Voor 1 oktober hebben wij de totale uren en de uren per productgroep met onze deelnemers afgestemd en dit verwerkt in deze kadernota. Via deze SOLL-situatie hebben wij ook alle relevante ontwikkelingen al op kunnen nemen in de nieuwe financiering.

We kiezen ervoor om in dit hoofdstuk in te gaan op de volgende twee punten:

- Productgroepen waar we de dienstverlening aanpasten ten opzichte van de voorgaande jaren.
- Ontwikkelingen waarvan nog weinig ervarings- en benchmarkgegevens beschikbaar zijn. Hier zijn in de nieuwe financiering naar beste inschatting aannames gedaan. De eerste uitvoeringsjaren zullen gebruikt worden om een gezamenlijk beeld op te bouwen van de werkelijke impact. Het bestuur heeft hiervoor een periode van vier jaar, met een evaluatie na twee jaar afgesproken.

3.1 Aangepaste dienstverlening

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Voor de uitvoering van onze VTH-taak milieu ligt de prioriteit in 2026 en 2027 op het inlopen van achterstanden. Verder koos ons bestuur ervoor om vast te houden aan het huidige niveau van uitvoering. Voor het bestuur cruciaal om eraan bij te dragen dat de kwaliteit van de leefomgeving wordt beschermd. Het minimale niveau van uitvoering is bepaald op basis van praktijkervaring en een landelijke benchmark.

In de wijze waarop wij de taak uitvoeren voor de verschillende deelnemers bestaat een redelijke uniformiteit. Deze is echter niet eenduidig geformuleerd in de belegde afspraken. In 2026

presenteren wij een document waarin wij de afspraken en dienstverleningsniveaus omschreven. In dit document beschrijven wij ook de kengetallen. Hierdoor ontstaat een beter zicht op wat van ons verwacht mag worden en wat de te begrote bijbehorende uren zijn per taak.

Milieuadvisering

Advisering over de fysieke leefomgeving komt terug in de gehele beleidscyclus. Het heeft betrekking op regionale afstemming in relatie tot ruimtelijk ordening, maatschappelijke ontwikkelingen als ook regionale- en lokale initiatieven. Onze advisering inzake de fysieke leefomgeving vormt een essentiële schakel vanuit milieu- en gezondheidsoptiek in de complexe opgaven waar deelnemers voor staan. Dit vraagt specialistische kennis op verschillende milieuthema's, kennis die een aantal kleine gemeenten binnen ons werkgebied niet meer zelf in huis hebben.

Ondanks dat met de invoering van de Omgevingswet omgevingsvisies en plannen een lokale verantwoordelijkheid zijn geworden, vraagt juist het milieuaspect vaak regionale afstemming. Als dit in onvoldoende mate gebeurt, zal dit zowel de effectiviteit als de efficiency in de inzet van het VTH-instrumentarium raken. Wij verwachten dat onze deelnemers gedurende 2026-2028 druk bezig zijn met het wijzigen, evalueren en aanscherpen van omgevingsplannen. Wij kunnen deze plannen voor de gemeenten opstellen of ondersteunen voor de milieukant. Vanaf 2027 willen wij naast deze vraaggestuurde aanpak ook proactief gaan adviseren op relevante milieuontwikkelingen maar ook specifiek regionale vraagstukken gekoppeld aan de prioritaire thema's uit de Uitvoering- & Handhavingsstrategie. Bij dergelijke adviestrajecten is de uitkomst relevant voor alle of meerdere deelnemers en zullen de uren verdeeld worden.

Met onze deelnemers hebben wij voor 2027 de belangrijkste adviesonderwerpen en de benodigde aantal uren hiervoor afgestemd en vormen nu onderdeel van deze kadernota:

- Beleidsvoorbereiding en -uitvoering van milieuthema's.
- Milieuadvisering over ruimtelijk ontwikkelingen met hierbij aandacht voor de (milieu) effecten van de ontwikkeling van de leefomgeving.
- Het opstellen van verplichte en vrijwillige programma's, als deze milieuonderwerpen betreffen.
- Het adviseren over de monitoring van de basis geluidsemissies.
- Het voorbereiden, opstellen en monitoren van regels voor milieubelastende activiteiten (MBA's) in de omgevingsplannen.

Projecten

ODIJmond voert sinds haar oprichting projecten uit voor haar deelnemers. De meest zichtbare projecten zijn gericht op duurzaamheid en/of de maatschappelijke transitieopgaven. Daarnaast pakken wij ook verschillende thema's projectmatig aan op het gebied van VTH-milieu. In hoofdstuk 5 gaan wij nader in op de gewijzigde financiering van projecten. Uitgangspunt voor projecten vanaf 2027 is dat deze kostendekkend worden uitgevoerd. Voor het jaar 2027 verwachten we een ander beeld in de projecten ten opzichte van voorgaande jaren omdat een

aantal projecten zal aflopen. De verwachting is dat er nieuwe projecten zullen worden opgestart, echter zijn deze bij het opstellen van de kadernota nog niet bekend. In de afspraken met onze deelnemers hebben wij tenminste de volgende projecten opgenomen:

- **Programma Gezonde Leefomgeving**

In Q3 2025 is besloten het Programma Gezonde Leefomgeving te actualiseren en verlengen. Op dit moment wordt de opzet van het programma nog uitgewerkt. We houden als uitgangspunt dezelfde projectdekking aan als in 2025-2026.

- **IJmond Bereikbaar**

In 2025 zijn er nieuwe afspraken gemaakt over het programma IJmond Bereikbaar. De verwachting is dat de uitvoering van het programma doorloopt in 2027. Wij houden als uitgangspunt dezelfde projectdekking aan als in 2026. Het project IJmond Bereikbaar was in voorgaande jaren niet dekkend, hierover worden afspraken gemaakt met de betrokken deelnemers.

- **Indirecte lozingen (provinciale samenwerking)**

Vanaf 2023 werkt ODIJmond samen met ODNZKG, ODNHN en HHNK aan de uitvoering van indirecte lozingen. In eerste instantie als pilot, daarna vanuit het uitvoeringsprogramma 2024-2026. In 2027 wordt de VTH-taak voor indirecte lozingen onderdeel van de reguliere exploitatie en opgenomen in ons uitvoeringsprogramma. De verwachting is dat de taak wordt uitgebreid naar alle gemeenten. OFGV sluit zich aan voor de uitvoering en de samenwerkingspartners PWN, HHNK, Rijnland, RWS en PNH blijven betrokken. Hiervoor zal een samenwerkingsovereenkomst of gezamenlijk projectplan worden opgesteld. Hierin zullen elementen zitten die we samen met de andere omgevingsdiensten zullen oppakken en projectmatig sturen.

- **GreenBiz IJmond**

De stichting GreenBiz IJmond is een initiatief van ondernemers uit de IJmond, waarbij de gemeenten en omgevingsdienst zich heeft aangesloten. De samenwerkingsovereenkomst loopt af en moet worden geactualiseerd. In 2026 zal de huidige vorm samen met de betrokken partijen worden geëvalueerd en waar nodig herijkt. Op basis van deze uitkomst zullen wij een afweging maken of de GreenBiz-doelstelling voldoende in lijn blijft liggen met de primaire doelstellingen van onze organisatie. Hierdoor is de omvang van het project met het opstellen van deze kadernota nog niet te beoordelen voor 2027.

3.2 Ontwikkelingen

Omgevingswet

Sinds 2024 is de Omgevingswet van kracht. Daarmee is er landelijk nog maar anderhalf jaar ervaring met de nieuwe wet. De wet heeft zowel procesmatig als inhoudelijk impact op de werkzaamheden van gemeenten en omgevingsdiensten. Gedurende de eerste jaren zullen we landelijk ervaringscijfers opbouwen, die de bestaande kengetallen zullen aanscherpen.

Verder hebben wij te maken met enkele onderdelen die gefaseerd intreden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bruidsschat, die de eerste jaren van kracht is en straks omgezet moet worden in beleid en omgevingsplannen. Maar ook de Wet Kwaliteitsborging Bouw is vooralsnog

maar gedeeltelijk ingevoerd. Daarnaast hebben gemeenten en omgevingsdiensten te maken met opstartwerkzaamheden, bijvoorbeeld het omzetten van bedrijven (inrichtingen) naar milieubelastende activiteiten (MBA's). Dit omzetten vraagt om extra administratieve handelingen, maar pakken wij ook op gelijktijdig met onze fysieke inspecties. Het omzetten naar MBA's draagt er ook aan bij dat wij onze bedrijvenbestand actueel houden.

VTH-thema (indirecte lozingen)

In de opbouw van onze nieuwe financieringsstructuur en de herijking van de afspraken om de opdracht en middelen in balans te brengen hebben wij opnieuw gekeken naar alle VTH-thema's. Een thema waarvan de taakuitvoering is belegd bij de omgevingsdienst maar welke nog niet volledig was geoperationaliseerd is indirecte lozingen. De omgevingsdiensten in Noord-Holland werkten, samen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), mee aan de landelijke pilot. Ons Algemeen Bestuur besloot deze taakuitvoering voor alle deelnemers onderdeel te maken van de SOLL-situatie. Deze uren zijn dan ook opgenomen in de kadernota. In 2025 zijn de gesprekken met Rijnland gestart om gedurende 2026 de voorbereidingen te kunnen treffen op de uitvoering.

4 Doorontwikkeling organisatie

In dit hoofdstuk gaan we in op de belangrijkste thema's waarop wij de organisatie afgelopen twee jaar, maar ook aankomende jaren doorontwikkelen. Deze thema's maken onderdeel uit van onze ontwikkelijnen van het programma toekomstbestendig ODIJmond, waarvoor wij afgelopen twee jaar incidentele middelen ontvingen vanuit onze deelnemers.

Versterken interne sturing

De werkzaamheden van een omgevingsdienst zijn maar gedeeltelijk planbaar. Een groot deel van onze werkzaamheden is vraaggestuurd of zijn opvolgingsacties naar aanleiding van constateringen tijdens bedrijfscontroles. Daarnaast wordt ons werk voor een aanzienlijk deel bepaald door de prioritaire thema's die staan beschreven in de Uitvoerings- & Handhavingsstrategie. Dit betekent dat sturing op de opdracht en bijsturing op ontwikkelingen essentieel is voor het goed functioneren van de dienst.

Vanaf 2024 werken wij gericht aan het versterken van de interne sturing. Belangrijke stappen zijn het versterken van het management, het verbeteren van de planning & control cyclus en het beter aansluiten van het operationele proces op deze cyclus. Dit zijn belangrijke stappen om vanaf 2027 ook te kunnen sturen op de opdracht, goed te kunnen verantwoorden op de voortgang en - waar nodig - samen met de deelnemers te kunnen bijsturen.

Planning & control cyclus

Onderdeel van onze planning & control cyclus is ons uitvoeringsprogramma die wij jaarlijks opstellen en door ons bestuur wordt vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma vertalen wij op teamniveau naar teamplannen. De programmering maken wij daarna zichtbaar via een dashboard in PowerBi. Door een koppeling met onze operationele VTH-systemen ontstaat real-time inzicht in de voortgang, waarmee wij de interne sturing kunnen versterken. Om ook onze deelnemers mee te nemen in de voortgang (uitvoering en uren) van de (individuele) opdracht, rapporteren wij via een tussentijdse rapportage en een jaarverslag. Hiermee borgen wij een duidelijke verzakelijking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en bieden wij onze opdrachtgever handvaten om actief het gesprek aan te gaan als er sprake is van onder- of overbesteding van uren. Dit is zakelijk, maar ook noodzakelijk. Omdat hierdoor een gezamenlijk beeld ontstaat tussen opdrachtgever en opdrachtnemer over wat er wel en niet gebeurt. Hiermee voorkomen we dat onbewust prioriteiten, actualiteiten of externe ontwikkelingen ertoe leiden dat reguliere werkzaamheden onvolledig of helemaal niet worden uitgevoerd. Want juist in het werkveld van een omgevingsdienst raakt het zicht op hoe het er in de leefomgeving voorstaat uit beeld. Daarom zullen wij blijven investeren op het aanscherpen van de planning & control cyclus maar ook op de afstemming tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

Goed werkgeverschap

De arbeidsmarkt staat onder druk. Dat vraagt van ons om slim en creatief te zijn in hoe we mensen aantrekken én behouden. We zetten daarom in op meerdere sporen: actief werven met een recruiter en het onderzoeken van structurele samenwerkingen met bureaus. Minstens zo

belangrijk is het behouden en ontwikkelen van onze huidige medewerkers. We investeren in opleidingen en moderne regelingen die passen bij deze tijd. Daarbij staat de medewerker centraal: goed werkgeverschap betekent dat we oog hebben voor werkplezier, ontwikkeling, vitaliteit en balans. Zo blijven we een aantrekkelijke werkgever – nu en in de toekomst.

Inkoop, aanbesteden en financiële huishouding

We blijven scherp op onze financiële huishouding. Dat betekent: uitgaven bewaken, keuzes onderbouwen en waar mogelijk kosten besparen zonder concessies te doen aan kwaliteit. Een belangrijk instrument daarbij is professioneel inkopen en aanbesteden. Dit zorgt voor duidelijke contractuele afspraken tegen scherpe prijzen en duurzame, toekomstbestendige oplossingen. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande (regionale) aanbestedingen van andere omgevingsdiensten of gemeenten. Door samen op te trekken vergroten we onze inkoopkracht en beperken we de overhead.

Financiële- en projectenadministratie

Onze financiële- en projectenadministratie is qua opbouw en systematiek nog gelijk aan de oprichting 26 jaar geleden. Inmiddels zijn zowel de systeem mogelijkheden, als de financiële regelgeving voor administratie verder ontwikkeld. In overleg met ons bestuur en de accountant werken we vanaf 2026 stapsgewijs aan het moderniseren van de financiële- en projectadministratie. Hiermee verbeteren we de sturingsrapportage, de rechtmatigheid en verkleinen wij de risico's. Als onderdeel van dit proces actualiseren wij ook de uitgangspunten voor onze financiële huishouding, zoals het weerstandsvermogen, fraude- en risicomanagement en drempelwaarden voor verantwoording en rechtmatigheid.

Integraal risicomanagement

Moderne organisaties hebben een goed en in hoge mate gedigitaliseerd risicomanagementsysteem. Dit systeem is een belangrijk management- en verantwoordingstool waarmee risico's in beeld komen en daarmee beter beheersbaar worden. Verschillende regelgeving zoals de BIO en de NIS2 vragen om een integraal risicomanagementsysteem. Dit is ook noodzakelijk om de bestuurlijke aansprakelijkheid goed te borgen. Vanaf 2026 maken wij een start om onze huidige fraude- en risicoanalyse te verbeteren en te verdiepen. Dit zal ook in 2027 een belangrijk speerpunt zijn voor ons management.

Innovatie, datakwaliteit, informatievoorziening en dataveiligheid

Een toekomstgerichte organisatie kan niet zonder goede informatievoorziening en innovatie. We zoeken naar moderne systemen en digitale ondersteuning die ons werk slimmer, sneller en beter maken. Om data gedreven te kunnen werken, verbeteren wij de kwaliteit van onze gegevens en zorgen wij dat die op een veilige, gestructureerde manier beschikbaar zijn. We blijven ook investeren in informatieveiligheid en privacybescherming, zodat we kunnen werken in vertrouwen – zowel intern als richting partners en inwoners. Het innovatiebudget, wat een landelijke verplichting is en vanaf 2027 onderdeel uitmaakt van onze begroting, ondersteunt de noodzakelijk versnelling op dit vlak.

5 Uitgangspunten en omvang nieuwe financiering

In dit hoofdstuk gaan we in op de nieuw uitgewerkte opzet en omvang van de financiering. In dit hoofdstuk beschrijven we de kern, hetgeen er verandert en de samenvatting van het resultaat. Voor de volledigheid verwijzen wij naar de rapportage 'Herijking financiering ODIJmond per 2027', die als bijlage bij deze kadernota is toegevoegd.

5.1 Uitgangspunten nieuwe financiering

Als onderdeel van de nieuwe financieringsstructuur stelde ons bestuur op 9 juli 2025 spelregels vast. Deze regels zullen wij verankeren in de geactualiseerde gemeenschappelijke regeling. De belangrijkste spelregels beschrijven wij hieronder.

1. De nieuwe financiering is gebaseerd op de individuele SOLL-situatie per deelnemer.
In april 2025 ontvingen alle deelnemers een IST-SOLL-analyse, waarbij de bestaande situatie (IST) wordt vergeleken met welke uren en middelen werkelijk nodig zijn voor de volledige uitvoering van de opdracht (SOLL-situatie). Tussen april en oktober 2025 zijn deze SOLL-situaties ambtelijk en bestuurlijk besproken met de deelnemers. Voor 1 oktober gaven de deelnemers ambtelijk akkoord op de SOLL-situatie, hiermee zijn de totale uren en de uren per productgroep vast komen te staan. Deze SOLL leggen we voor vier jaren vast, met een evaluatie na twee jaren. Afwijkingen in de SOLL uren vinden alleen plaats als er substantiële wijzigingen in taken en omvang van taken plaatsvindt.
2. Er wordt jaarlijks met de individuele deelnemers afgerekend op basis van de realisatie van daadwerkelijk gemaakte uren. Dit zorgt voor:
 - a. Inzicht in de (voortgang van de) uitvoering van de opdracht;
 - b. Mogelijkheid tot bijsturing van de opdracht;
 - c. Streven naar uniformiteit, wat kan leiden tot efficiency voor onze deelnemers.Afgesproken is om deze spelregel vast te leggen voor een periode van vier jaren met na twee jaar een evaluatiemoment. Waarbij de evaluatie in het eerste kwartaal van 2029 wordt opgeleverd. Op basis van die evaluatie wordt besloten of deze wijze van afrekening wordt gecontinueerd of dat er een andere vorm van afrekening plaats gaat vinden na die periode van vier jaren.
3. Het niveau van onze uitvoering is bestuurlijk vastgesteld, als uitgangspunt wordt gehanteerd dat we vergunningsplichtige bedrijven jaarlijks controleren, meldingsplichtige bedrijven controleren wij eens per vier jaar. De overige bedrijven alleen bij klachten. Voor het actualiseren van vergunningen geldt dat wij eens per tien jaar beoordelen of deze geactualiseerd dient te worden. Gezien de achterstand op dit vlak, koos ons bestuur ervoor om onze inzet hierop de eerste vier jaar te verhogen. Voor advisering en VTH-bouw geldt dat dit vraaggestuurde activiteiten zijn. Er is voor bouw gekozen alleen toezicht te houden op lopende projecten en aanvragen.
4. Om zowel aan de opdrachtgevers- als aan de opdrachtnemerszijde kennis op te bouwen is besloten om de eerste vier jaar te verrekenen op basis van realisatie. Hiermee ontstaat naast inzicht ook de mogelijkheid om bij te sturen en te corrigeren als blijkt dat de praktijk afwijkt. Dit geldt vooral voor de elementen die wij in het hoofdstuk 3 apart benoemden.

5. Als onderdeel van het verrekenen op realisatie is goede sturing en eventuele bijsturing noodzakelijk. Hiervoor dient de bestuursrapportage, die inzicht geeft in de uitvoering over de eerste zes maanden. Dan is er op basis van realisatie over de productgroepen een goede prognose te maken tot einde jaar.
6. Het opvragen van de financiering blijft ongewijzigd en wordt daarmee opgevraagd per vier maanden. Jaarlijks volgen daarmee drie voorschotfacturen. Verrekening vindt achteraf plaats, na opstellen van het eindoverzicht van uren per deelnemer
7. Ons bestuur koos, als onderdeel van de nieuwe financiering, voor een opleidingsbudget van 3% en een innovatiebudget van 1%. Beide gelden ook als verplichting die IenW middels de robuustheidscriteria stelt aan omgevingsdiensten. De lonen zijn opgenomen op basis van eindschaal en de productiviteitsnorm is 1.320 uur.

5.2 Wijzigingen in de opzet van de financiering

Hieronder volgt een bondige weergave van de veranderingen in de opzet van de financiering zoals ons bestuur heeft besloten op 9 juli 2025.

	Oude situatie	Nieuwe situatie
Inschatting uren per deelnemer	Op basis van verleden en sinds 2018 niet geactualiseerd	Op basis van actuele situatie van opgaven, Omgevingswet, regionale ambities en actuele kengetallen
Uurtarief	Tarief zonder management en ontwikkeling/ innovatie	Integraal tarief inclusief management en ontwikkeling
Afrekening	Geen afrekening per deelnemer	Afrekening op basis van daadwerkelijke bestede uren (deze vorm van afrekenen wordt voor een periode van 4 jaar aangegaan en na 2 jaren geëvalueerd en daarna als nodig aangepast na 4 jaren)
Opdrachtgeverschap - opdrachtnemerschap	Niet structureel geregeld	Structureel geregeld

5.3 Uitgangspunten bij het berekenen van de nieuwe uren (de SOLL-situatie)

Voor de nieuwe urenberekening per deelnemer hebben we de volgende toepassingen gehanteerd:

1. Een actueel overzicht van bedrijven (inrichtingen).
2. Het vastgestelde niveau van uitvoering.
3. Ervaringscijfers van de dienst, waar mogelijk gemiddeld over drie jaren.
4. De beschikbare kengetallen bij ODIJmond.
5. De kengetallen van 7 andere omgevingsdiensten.
6. Inschatting van het effect van de Omgevingswet .

Onze organisatie bestaat eind 2025 uit 155 medewerkers, die samen 145 FTE invullen. Voor de uitvoering van specifiek het primaire proces zien wij dat de formatie over de hele linie stijgt van 105,78 FTE (IST) naar de beoogde situatie met 113,05 FTE (SOLL-situatie). Dit betekent een stijging van 7,27 FTE.

5.4 Bestuurlijke keuzes richting het financieel effect begroting 2027

Gelijktijdig met het proces waarin wij onze organisatie toekomstbestendig maken, ontvingen wij van een aantal van onze deelnemers ook het verzoek om rekening te houden met een lagere gemeentelijke bijdrage en hiervoor scenario's uit te werken. Aanleiding hiervoor is de financiële positie van onze deelnemers, die komende jaren zwaar onder druk komt te staan.

Afgelopen jaar verkenden wij, samen met onze deelnemers, de mogelijkheden om onze dienstverlening efficiënter in te regelen en werkten wij diverse kostenbesparende keuzes uit, die wij voorlegden aan ons bestuur. Vertrekpunt hierin was het rapport opgesteld door een extern adviesbureau 'Twee zijden van een medaille', dat wij via onze begrotingswijziging 2025 aan onze raden cq. Staten toelichtten. In deze rapportage staat een diepgaande analyse van de staat van de organisatie en de noodzakelijke stappen om de organisatie toekomstbestendig te maken. Op basis van de situatie van dat moment én de inschatting hoeveel FTE er daadwerkelijk nodig zou zijn om de totale opdracht met borging van kwaliteit en continuïteit uit te kunnen voeren, was de aanbeveling vanuit het externe adviesbureau om toe te werken naar een versterking van de organisatie met 17-21 FTE. Vanuit een gezamenlijk inzicht, dat wij uitwerkten via een aantal bestuurlijke keuzes zijn wij erin geslaagd om het benodigde aantal FTE terug te brengen tot de 7,27 FTE die wij in deze kadernota beschrijven.

Als onderdeel van de kostenbesparende keuzes brachten wij voor zowel de verplichte als de facultatieve taken diverse niveaus van onze dienstverlening in kaart en de potentiële impact daarvan op de leefomgeving. We keken daarbij onder meer naar de controlefrequentie bij bedrijven, onze inzet op projecten die ons primair proces ondersteunen, de verdeling van onze capaciteit over de behandeling van nieuwe meldingen en vergunningen en de actualisatie van bestaande vergunningen en de efficiencywinst door onze dienstverlening te uniformeren. Vanuit dit geschetste beeld koos ons Algemeen Bestuur op 9 juli om vast te houden aan het huidige niveau van uitvoering. Belangrijke afweging daarbij was een benchmark waaruit naar voren kwam dat het huidige niveau van uitvoering zich gemiddeld aan de onderkant bevindt van het niveau van uitvoering bij andere omgevingsdiensten. Ook komen wij uit een situatie met achterstanden, die gedeeltelijk nog moeten worden ingelopen. Het bestuur stelt als uitgangspunt dat deze niet meer moeten mogen en moeten kunnen ontstaan. Vanuit deze overwegingen koos ons bestuur voor het borgen van voldoende capaciteit en daarmee inzet om de leefomgeving nu en naar de toekomst toe te blijven beschermen en om achterstanden in de uitvoering te voorkomen.

Een laatste stap die wij hebben gezet is met de individuele deelnemers te verkennen welke niet verplichte taken terug naar de gemeenten konden. Waar hierover afspraken zijn gemaakt, is dat ook gecommuniceerd tijdens de raadsbijeenkomsten in september.

Het structurele, financiële effect van deze keuzes legden wij vast in deze kadernota. Hierbij moeten wij opmerken dat er zowel qua uitvoerende capaciteit en overhead nog steeds sprake is

van een efficiënte dienst, door in FTE alleen de echt noodzakelijke stappen te zetten. Ook gaat de voorgestelde capaciteit primaire proces en bedrijfsvoering uit van een hogere mate van uniformiteit in de werkwijze en verantwoording richting de deelnemers. Het overzicht per deelnemer beschrijven wij verderop in dit hoofdstuk.

5.5 Uurtarief ODIJmond

Uitgangspunten voor de berekening van het uurtarief

Voor het berekenen van het nieuwe uurtarief hanteerden we de volgende grondslagen:

1. SOLL uren zijn vertaald naar formatie primair proces op basis van een productiviteitsnorm van 1.320 uur/ FTE.
2. Voor de formatieve overhead (management, secretariaat en PIOFACH functies) hanteren we een grens van maximaal 24%.
3. Loonsom van de formatie bepalen we op einde loonschalen en de ramingen van het CPB.
4. Voor personele ontwikkeling hanteren we 3% van de loonsom.
5. Voor innovatie hanteren we 1% van de loonsom, conform de landelijke eisen. De uitvoering programmeerden we via een innovatieprogramma.

Ons Algemeen Bestuur legde deze grondslagen op 9 juli 2025 vast voor een periode van vier jaren. Het gaat om uitgangspunten die noodzakelijk zijn om de basis op orde te brengen. Na twee jaren evalueren wij deze grondslagen en passen deze daarna als nodig aan als de periode van vier jaar is afgelopen. Uitgangspunten 4 en 5 gelden als verplichting, onder meer vanuit de robuustheidscriteria die IenW stelt aan omgevingsdiensten.

Opbouw uurtarief

Ons uurtarief is afhankelijk van individuele wijzigingen die een effect hebben op het collectief. Wij berekenen de bedrijfsvoerings- en overheadkosten over de omvang van de opdracht. Als de omvang van de opdracht krimpt neemt de druk van bedrijfsvoering- en overheadkosten toe, hierin dient onderscheidt gemaakt te worden tussen wijzigingen die ontstaan zijn tijdens het gezamenlijk opstellen en valideren van de IST-SOLL analyse en wijzigingen na vaststelling van de financieringsstructuur.

Proces IST-SOLL

In april 2025 presenteerde Seinstra & Partners de eerste versie van de IST/SOLL-analyse richting bestuur en deelnemers. Hierbij is tevens de werking van het model uitgelegd en gewaarschuwd dat wijzigingen op individueel niveau effect zullen hebben op het collectief. Via regiosessies informeerden wij de gemeenteraden binnen ons werkgebied hierover. Vanaf dit punt, richting 1 oktober zijn de individuele SOLL-berekeningen op onderdelen verscherpt, bijvoorbeeld omdat deelnemers in het niet-verplichte deel keuzes maakten. Verder kozen de gemeenten Edam-Volendam, Haarlem en Purmerend ervoor de aan ons overgedragen taak advisering uit te breiden. Op 1 oktober stelden wij met al onze deelnemers de definitieve SOLL-situatie vast. Hierna waren wij in staat om de definitieve berekening te maken. De keuzes die onze deelnemers richting 1 oktober maakten, betroffen kleine aanpassingen over verschillende productgroepen en

diensten. Dit zorgt voor een daling van de uren, maar daarmee wel een lichte stijging van het uurtarief. Dit ontstaat doordat de aanpassingen geen aanleiding geven om de overhead en bedrijfsvoering te verlagen.

Wijzigingen na vaststelling

Ook na vaststelling van deze kadernota en implementatie van de nieuwe structuur en kosten per 1 januari 2027 kan de omvang van de uren fluctueren. In de GR maken wij afspraken hoe om te gaan met het aanpassen van de opdracht door het inbrengen en terughalen van taken. Indien dit gebeurt zal moeten worden bepaald of er sprake is van desintegratie en/of er aanleiding is om de overhead aan te passen. Via onze nieuwe GR leggen wij vast dat de betreffende deelnemer zowel ons Algemeen Bestuur als ons hierover tijdig informeert.

SOLL omzetten naar kadernota

Met deze kadernota leggen wij ons (voorlopige) uurtarief voor 2027 - op basis van de in deze kadernota beschreven grondslagen - vast op EUR 116,95. De grondslagen hebben betrekking op bedrijfsvoerings- en overheadkosten. In het herijken van de financiering zijn historisch bepaalde vaste budgetten voor onder andere werkplekken, hardware, ICT-licentie, wagenpark en persoonlijke beschermingsmiddelen aangesloten op huidige omvang van de organisatie. In de nieuwe financieringsstructuur is de dekking voor deze onderwerpen gekoppeld aan de omvang van onze organisatie.

5.6 Ramingen van het Centraal Planbureau

Voor de kosten van ons personeel gebruiken we de ramingen van het Centraal Planbureau. Deze staan in de 'Aanvullende kerngegevens Actualisatie MLT juli 2025'. Bij het maken van de definitieve begroting zullen wij rekenen met de meest recente ramingen of met de dan geldende CAO-afspraken.

Tabel aanvullende kerngegevens actualisatie MLT-juli 2025	Indexatie	% lasten	Indexatie2
Loonvoet voor de overheidssector	4,2	85%	3,57%
Prijs materiële overheidsconsumptie	2,2	15%	0,33%
Indexatie tarief 2027			3,90%

5.7 Voorlopig financieel effect begroting 2027

De herijking van de financiering heeft geleid tot aanpassingen in de uren per deelnemer (de SOLL) en een nieuw uurtarief. Op basis daarvan kan ook de voorlopige deelnemersbijdrage worden bepaald als resultaat. Deze bijdragen stemden wij de afgelopen periode met alle deelnemers af.

Onderstaand overzicht geeft het voorlopige te verwachten financieel effect weer van de herijking van de financiering.

Deelnemer	IST begroting	IST in uren	IST in fte	SOLL in uren	SOLL in fte	SOLL begroting	Verschil in uren	Verschil in FTE	Verschil begroting
Beverwijk	€ 1.752.827	16.773	12,52	16.784	12,72	€ 1.962.918	11	0,20	€ 210.091
Bloemendaal	€ 452.354	4.329	3,23	4.808	3,64	€ 562.304	479	0,41	€ 109.950
Edam-Volendam	€ 465.008	4.450	3,32	5.634	4,27	€ 658.906	1.184	0,95	€ 193.898
Haarlem	€ 1.913.375	18.310	13,66	18.637	14,12	€ 2.179.629	327	0,45	€ 266.255
Heemskerk	€ 1.275.297	12.204	9,11	14.172	10,74	€ 1.657.440	1.968	1,63	€ 382.143
Heemstede	€ 383.170	3.667	2,74	4.821	3,65	€ 563.824	1.154	0,92	€ 180.654
Landsmeer	€ 963.404	9.219	6,88	9.654	7,31	€ 1.129.052	435	0,43	€ 165.648
Oostzaan	€ 563.390	5.391	4,02	6.038	4,57	€ 706.154	647	0,55	€ 142.765
Provincie Noord-Holland	€ 508.800	4.869	3,63	4.974	3,77	€ 581.718	105	0,13	€ 72.918
Purmerend	€ 799.305	7.649	5,71	10.216	7,74	€ 1.194.779	2.567	2,03	€ 395.474
Uitgeest	€ 616.016	5.895	4,40	7.906	5,99	€ 924.620	2.011	1,59	€ 308.604
Velsen	€ 2.408.876	23.051	17,20	18.738	14,20	€ 2.191.441	-4.313	-3,01	-€ 217.435
Waterland	€ 535.370	5.123	3,82	4.880	3,70	€ 570.724	-243	-0,13	€ 35.355
Wormerland	€ 813.711	7.787	5,81	7.588	5,75	€ 887.453	-199	-0,06	€ 73.742
Zandvoort	€ 1.304.832	12.486	9,32	14.373	10,89	€ 1.680.947	1.887	1,57	€ 376.116
Subsidie verstrekker	€ 56.012	536	0,40	0	0,00	€ 0	-536	-0,40	-€ 56.012
Totaal	€ 14.811.744	141.739	105,78	149.223	113,05	17.451.910	7.484	7,27	2.640.166

NB: In bovenstaande tabel is in de IST een regel met als deelnemer Subsidieverstrekker opgenomen. In de SOLL is deze deelnemer niet meer meegenomen. Om toch een volledig beeld te laten zien is deze regel meegenomen als rekenregel in bovenstaande tabel.

De definitieve financiële uitwerking volgt in de begroting 2027.

6 BIJLAGE - Resultaten kadernota 2027

Zoals eerder aangegeven markeert de kadernota 2027 een belangrijk moment. Wij vragen de structurele financiering aan en sluiten daarmee het spoor af waarin wij onze financiering herijken. Tegenover deze financiering staan ook resultaten voor de deelnemers. In dit hoofdstuk gaan wij in op welke stappen wij zullen zetten op basis van de nieuwe financiering. Wij hanteren hierbij de opbouw van de productgroepen die wij gebruiken binnen onze gehele P&C-cyclus.

6.1 De productgroepen

Hieronder staat een korte toelichting per productgroep waarin wij in 2027 investeren en welk resultaat wij hiermee verwachten te bereiken.

➤ Toezicht & handhaving milieu

De formatie voor de uitvoering van onze toezicht & handhavingstaken milieu worden uitgebreid, zodat er voldoende capaciteit ontstaat om het minimaal noodzakelijke uitvoeringsniveau te kunnen borgen.

➤ Vergunningverlening milieu

De formatie voor de uitvoering van onze taak vergunningverlening was berekend op basis van het afgeven van nieuwe vergunningen. Deze formatie breiden wij uit, zodat er capaciteit ontstaat om de vergunningen tijdig te beoordelen of actualisatie nodig is. *Zie ook paragraaf 1.2 inlopen achterstanden.*

➤ VTH-bouw

Doordat wij de uitgangspunten voor de werkzaamheden harmoniseren ontstaat de mogelijkheid voor de medewerkers om efficiënter te werken en de productie te verhogen. Daarnaast zullen wij investeren in het ontwikkelen van het kennisniveau en afstemming met de deelnemers op management en bestuurlijk niveau.

➤ Juridische advisering

Afgelopen jaren zagen wij de vraag naar onze juridische advisering toenemen. De formatie voor de uitvoering van onze taak juridische advisering breiden wij uit met 1FTE. Daarmee zijn wij ook in staat om extra te investeren in het kennisniveau van het team.

➤ Advisering

Binnen onze advisering investeren wij in formatie-uitbreiding op enkele kritische milieuthema's. Daarnaast investeren wij, samen met alle andere omgevingsdiensten, in het opbouwen van de kennisinfrastructuur van het VTH-stelsel, dat landelijk wordt gefaciliteerd door OmgevingsdienstNL. Hiermee kunnen wij gebruikmaken van expertise uit het hele land, waardoor wij de kennis voor een aantal thema's niet meer in huis opbouwen.

➤ Projecten

Wij zullen de opzet van projectsturing en de projectadministratie professionaliseren en vereenvoudigen. Deze zal voldoen aan de BBV-regels en sturingsinformatie voor de interne organisatie en de deelnemers. Ook zullen wij sturen op kostendekkende projecten. In de huidige situatie kennen wij nog teveel projecten die niet kostendekkend zijn en waaraan de reguliere exploitatie bijdraagt. In de reguliere exploitatie worden dan werkzaamheden niet uitgevoerd. Binnen onze formatie investeren wij in de huidige, kleine groep vaste projectenleiders zodat zij inhoudelijk op zowel de VTH-projecten als duurzaamheidsprojecten zijn in te zetten. We dekken de loonkosten uit de vaste vergoeding vanuit de financieringsstructuur. Gedurende het jaar verrekenen wij de daadwerkelijke inzet met de deelnemers waarvoor wij de projecten uitvoeren. Hiermee vermijden wij hoge inhuurkosten en het risico op gebrek aan vakinhoudelijke kennis.

➤ Overige

Op de overige dienstverlening zullen wij niet extra investeren. Wel maakten wij de keuze om enkele, relatief kleine, diensten niet meer uit te voeren. Hierover maakten wij afspraken met de deelnemers waarvoor wij deze diensten uitvoerden.

6.2 Bedrijfsvoering en overhead

Hieronder staat een korte toelichting op de belangrijkste thema's op het gebied van bedrijfsvoering waarin wij in 2027 investeren en welk resultaat wij hiermee verwachten te bereiken.

➤ Huisvesting- en werkplekken kostendekkend

In de nieuwe opzet van de financiering zijn de huisvestings- en werkplekkosten kostendekkend opgenomen in de begroting. Dit was in de oorspronkelijke opzet niet het geval. Het risico op een meerjarige exploitatietekort is gemitigeerd. Belangrijke kanttekening is dat wij (nog) niet beschikken over een huisvestingsvisie en de huidige huisvesting minimaal aansluit op de huidige omvang van de organisatie, uitgaand van het hybride werken. Wij zijn eigenaar van ons kantoorpand in Beverwijk. Kanttekening daarbij is dat het meerjarig onderhoudsplan in 2026 wordt geactualiseerd. Daarmee zijn de kosten, die hieruit voortkomen, nog niet meegenomen in de nieuwe financiering en daarmee in deze kadernota. Evenals het eventuele kosteneffect als de financiering voor het pand zal moeten worden verlengd.

➤ ICT-hardware en software

In de nieuwe financieringsstructuur koppelden wij de kosten voor hardware en software aan de omvang van de organisatie. Dit betekent dat de dekking meebeweegt met het aantal FTE. Hiermee is een financieel tekort in de huidige financieringsopzet gemitigeerd.

➤ Overhead

Wij kenden in onze voormalige organisatievorm een zeer laag overheadpercentage.

Daarnaast was onze overhead ingericht op een organisatie met een omvang van 70-90 medewerkers. Inmiddels is onze organisatie gegroeid naar 155 medewerkers (eind 2025). In de nieuwe financieringsstructuur en daarmee via deze kadernota pasten wij onze overhead hierop aan. We kozen daarbij voor een efficiënt overheadmodel. De 'span of control' van onze leidinggevende is over het algemeen groot. Daarnaast sturen wij er bewust en actief op om verantwoordelijkheden laag in de organisatie te leggen en houden. In de komende jaren zullen wij dit model monitoren.

➤ ERP-systemen

Wij investeren in ons ERP-systeem. Dit is een softwareoplossing die verschillende bedrijfsprocessen integreert in één systeem om efficiëntie en besluitvorming te verbeteren. Wij zetten dit in voor onze VTH-taken en een goed personeelssysteem. In de huidige financieringsopzet zaten alleen de vaste lasten. Deze waren niet kostendekkend en voor ons personeelsystemen geldt dat deze verouderd zijn en niet toereikend is voor de omvang van onze organisatie. De investering in deze systemen zal op langere termijn efficiencywinst opleveren bij de teams financiën en personeelszaken.

Omgevingsdienst IJmond
Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251-263 863
info@odijmond.nl
www.odijmond.nl

24 november 2025 | versie 1.4

Actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten

Algemene ontwikkelingen in het VTH-stelsel

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten voor het beschermen en verbeteren van de leefomgeving. Deze taken worden in Noord-Holland grotendeels in mandaat uitgevoerd door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. De afgelopen jaren is er veel veranderd binnen het VTH-domein. De Omgevingswet is in werking getreden, de Omgevingsverordening Noord-Holland is vernieuwd en de provincie werkt aan beleid voor een gezonde leefomgeving. Ook zijn de visie en de strategische sturing op de inzet van VTH-instrumenten verankerd in de Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027.

Daarnaast is de afgelopen jaren landelijk gewerkt aan de versterking van het VTH-stelsel, naar aanleiding van het rapport van de commissie-Van Aartsen. Dit heeft geleid tot het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH), waarin rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten samenwerkten aan een effectiever, slagvaardiger en toekomstbestendiger stelsel. Het IBP VTH is inmiddels afgerond, maar de implementatie van de opbrengsten loopt door, onder meer via samenwerkingsafspraken, monitoring en verdere borging in de uitvoeringspraktijk.

Een belangrijk onderdeel daarvan is het traject naar robuuste omgevingsdiensten. Interbestuurlijk is afgesproken dat alle omgevingsdiensten uiterlijk op 1 april 2026 aan de robuustheidscriteria moeten voldoen. De robuustheidsopgave gaat niet alleen over schaalgrootte, maar ook over de vraag of omgevingsdiensten structureel beschikken over voldoende expertise, menskracht, financiering en uitvoeringskracht om complexe milieuvraagstukken aan te pakken. Dat is van belang voor actuele opgaven zoals zeer zorgwekkende stoffen, industriële emissies, energietransitie, klimaatadaptatie en de bescherming van een gezonde leefomgeving. Twee van de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland zijn robuust. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) werkt actief aan het worden van een "robuuste" dienst, maar uit recente rapporten blijkt dat de organisatie op dit moment nog niet robuust genoeg wordt geacht. OD IJmond voldoet niet aan alle robuustheidscriteria, één van de stappen die deze dienst neemt is het verkennen van een fusie met een robuuste omgevingsdienst.

Daarnaast heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid benadrukt dat omwonenden erop moeten kunnen vertrouwen dat overheid en bedrijfsleven verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde leefomgeving. De Onderzoeksraad roept bevoegde gezagen, waaronder provincies, op om de mogelijkheden binnen het bestaande instrumentarium beter te benutten om de gezondheid van omwonenden te beschermen, onder meer via vergunningverlening, toezicht, handhaving, aanscherping van vergunningen en tijdige toepassing van beste beschikbare technieken. Deze lijn sluit aan bij het Noord-Hollandse beleid voor een gezonde leefomgeving en bij de Nota Uitvoering en Handhaving, waarin is vastgelegd dat de provincie haar instrumenten proactief en gericht wil inzetten om gezondheid beter te beschermen.

Tegelijkertijd neemt het werk van de omgevingsdiensten in aard, omvang en complexiteit toe. Grote maatschappelijke opgaven hangen steeds sterker met elkaar samen, terwijl ook de samenleving vaker uiteenlopende en soms conflicterende verwachtingen heeft van de overheid.

Dat vergroot de druk op de uitvoeringspraktijk. Bovendien is er veel behoefte aan gekwalificeerde medewerkers, terwijl de arbeidsmarkt krap blijft. Verschillende partijen signaleren dat deze personele schaarste en de noodzaak van structurele financiering het tijdig robuust maken van omgevingsdiensten bemoeilijken. Daar komt bij dat gemeenten, provincies en het Rijk ook zelf voor financiële keuzes en bezuinigingen staan. Dit alles vraagt om scherpe prioritering, stabiel opdrachtgeverschap en blijvende investeringen in kwaliteit en uitvoeringskracht.

Taakstelling

De taakstelling van € 1 miljoen voor 2027 is gerealiseerd en verdeeld over de omgevingsdiensten, waarbij € 750.000 is toegerekend aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, € 250.000 aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en € 5.800 aan de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek. Voor de Omgevingsdienst IJmond is dit jaar geen taakstelling opgenomen, vanwege de financiële herstructurering waarin deze dienst zich momenteel bevindt.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) werkt aan een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in een gebied waar veel belangen samenkomen. Door de groeiende klimaatopgave, schaarse ruimte en toenemende druk op gezondheid en veiligheid wordt het werk rond vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies steeds belangrijker en complexer. Een aantal belangrijke ontwikkelingen binnen de OD NZKG worden hieronder uitgelicht.

Financieringssystematiek

Sinds 2017 wordt OD NZKG gefinancierd aan de hand van de zogenaamde PGF-systematiek (prestatiegerichte financiering), die –mede door de komst van de Omgevingswet– qua opzet en kengetallen niet meer actueel is en in de uitvoering complex is geworden. Het OD NZKG-bestuur heeft daarom besloten met een kleine wijziging de huidige methodiek van begroten en afrekenen voor 2026 en 2027 te continueren en die periode te gebruiken voor een vereenvoudiging en actualisatie van PDC en kengetallen.

OD NZKG maakt een programmaplan voor de komende periode, waarbij de huidige Prestatie Gerichte Financiering (PGF) systematiek, Producten- en Dienstencatalogus (PDC), Omgevingswet in combinatie met evaluatie Uniform Uitvoeringsniveau (UUN) en kengetallen centraal staat. Daarbij worden landelijke ontwikkelingen op het gebied van de financiering van omgevingsdiensten meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een herijking van de financieringsmethodiek van OD NZKG. Om invoering in 2028 mogelijk te maken, is besluitvorming over de nieuwe opzet en omvang nodig per eind 2026. Na besluitvorming kan het resultaat van de herijking landen in de begroting van 2028.

Legesproces

OD NZKG werkt in 2025 en 2026 aan het verbeteren van het proces rondom leges. Het huidige proces is complex door verschillen in verordeningen en werkafspraken en kent daardoor risico's. We zijn daarom met andere opdrachtgevers en de OD NZKG in gesprek om te komen tot een eenduidige werkwijze.

Toename meldingsbereidheid

De afgelopen jaren is een sterke toename van overlastmeldingen zichtbaar. We zien een verbeterde meldinfrastructuur: digitale tools zijn gebruiksvriendelijker geworden, waardoor het melden laagdrempeliger is. Daarnaast weten bewoners elkaar beter te vinden en organiseren zij zich vaker rondom gedeelde zorgen, wat leidt tot een grotere meldingsbereidheid. Het verwachtingenpatroon van burgers rondom meldingen is eveneens in beweging. Burgers zijn mondiger en verwachten sneller respons op signalen. Dit versterkt het aantal meldingen, zeker wanneer handhaving capaciteit beperkt is of toezicht als onvoldoende zichtbaar wordt ervaren. In dergelijke gevallen kunnen meldingen zich herhalen of escaleren. Daarbij zijn er enkele actuele dossiers die een forse toename van het aantal meldingen veroorzaken en kunnen er altijd nieuwe situaties ontstaan die voor overlast zorgen.

Tata

We hebben in 2024 een ambitieus 'Programma Tata Steel 2020–2050' opgesteld, dat op brede steun in Provinciale Staten kon rekenen. Het programma in een notendop: meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving door middel van onder meer emissiemetingen, betere communicatie met de omwonenden en samenwerking tussen de verschillende overheden. Deze werkzaamheden worden door de OD NZKG uitgevoerd. Voor de extra capaciteit die nodig is om deze werkzaamheden uit te voeren hebben de Provincie en OD NZKG een meerjarenbegrotingskader voor Tata Steel afgesproken. OD NZKG constateert dat, vanwege de veroudering van de installaties op het terrein van Tata Steel, het steeds vaker nodig is om handhavend op te treden. Dit levert veel extra werkzaamheden op voor toezichthouders, juristen en meetexperts. Omdat de vergroening (en daardoor gedeeltelijke uitschakeling van verouderde installaties) nog jaren op zich laat wachten, is er geen concreet uitzicht op een verbetering van de situatie. Dit betekent dat we de komende jaren extra budget moeten inzetten voor de dekking van de kosten van toezicht en vergunningverlening en voor juridische ondersteuning.

Energiebesparing:

Energiebesparing is belangrijk om Nederland vóór 2050 energieneutraal te maken. De focus ligt op het stimuleren van bedrijven om daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te doorvoeren. De OD NZKG houdt toezicht op nalevering van zowel het Bouwbesluit (BBL), als de Wet milieubeheer (BAL, BBL) als de Waterwet (BAL). In 2025 is gericht ingezet op het verminderen van energieverbruik bij bedrijven met de hoogste impact. Met toepassing van de Prio50-methode is datagestueerd toezicht gehouden op grootverbruikers. Bezochte bedrijven hebben aantoonbare stappen gezet in energiebesparing, waardoor hun nalevings- en prestatieniveau is verbeterd. Het Label C-project is afgerond. Kantoren die onder de verplichting vallen voldoen aan de wettelijke norm. Daarmee is het energieverbruik in de kantorenvoorraad structureel verlaagd. In de beheerfase wordt gemonitord op het verlopen van labels en functiewijzigingen. Daarnaast wordt toezicht gehouden op laadinfra, gebouwautomatiseringssystemen en het besluit Werkgebonden Personenmobiliteit. Binnen het programma Circulaire Economie wordt voortgang geboekt bij het ontwikkelen van nieuwe VTH instrumenten die transitie naar een circulaire economie bevorderen, met name via afvalpreventie, hoogwaardige verwerking van afval en grondstofbesparing. Tegelijkertijd is scherp toezicht gehouden op naleving van wet- en regelgeving, met name op afvalscheiding in de maakindustrie en binnen de afvalstoffensector, waar risico's op

ondermijning en economische prikkels tot overtreding aanwezig zijn. Hiermee is een balans gevonden tussen het ondersteunen van innovatieve initiatieven en het beheersen van risico's.

Financiële zekerheidsstelling

Het bevoegd gezag kan of moet in sommige gevallen in een omgevingsvergunning voorschriften opnemen die een bedrijf verplichten tot financiële-zekerheidsstelling. Hiermee wordt gegarandeerd dat er altijd, zelfs na een onverhoopt vertrek of faillissement van een bedrijf, voldoende middelen zijn om de milieuverplichtingen van het bedrijf na te leven en schade aan de fysieke leefomgeving te herstellen. Deze regels gelden sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2024). Momenteel lopen er pilots waarin bij een aantal bedrijven financiële zekerheid wordt opgenomen in de vergunning. In de komende jaren zullen wij ook de andere bedrijven benaderen die activiteiten uitvoeren waarvoor financiële zekerheidsstelling aan de orde is. Veelal zal dit in de vergunning worden opgenomen wanneer deze wordt geactualiseerd.

Datagedreven werken en AI

Er wordt verder ingezet op verbetering van datakwaliteit, organisatiecultuur en techniek. Daarmee is het fundament onder datagedreven werken verstevigd. Goed beheerde data en gecontroleerde processen zijn randvoorwaardelijk voor verdere automatisering, innovatie en de verkennende AI-projecten, die inmiddels zijn gestart. Enkele voorbeelden van AI-projecten zijn beeldherkenning bij luchtvervuiling, geavanceerd zoeken in wet- en regelgeving en de toepassingen van AI-chatbots.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De Omgevingsdienst Noord Holland Noord is niet robuust op de onderdelen data-analisten, innovatiebudget en opleidingsbudget. In de concept "begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030" wordt de financiële dekking voor uitvoering van het vastgestelde Plan van Aanpak Robuustheid voorgesteld. Daarmee kan aan de landelijke robuustheidscriteria worden voldaan. Daarnaast wordt voor het op orde brengen van de bedrijfsvoering in de concept begroting aanvullende financiering voorgesteld. In de concept begroting is daarnaast de financiële taakstelling van de provincie vanaf 2027 opgenomen.

Bekend knelpunt in deze omgevingsdienst is dat ze sterk gericht is op de uitvoering van haar vth-taken maar beperkt is in haar bedrijfsmatige en beleidsondersteunende functie en beperkt is in haar dienstverlenende ambitie, overeenkomstig de Omgevingswet. De ambities in de vastgestelde U&H strategie op advisering en dienstverlening zullen door het gebrek aan gemeentelijke financiën niet voor deze gemeentelijke taken versterkt worden. Naast de overgebleven bodemtaken uit de Warme Overdracht vallen de overige taken van de provincie onder de zogenaamde Plustaken. Voor de provinciale taken is de uitvoering op orde en werkt de omgevingsdienst aan het versterking van de beleidsondersteunende en de adviserende functie overeenkomstig de Omgevingswet voor onze provinciale taken. Daarnaast wordt er een inhaalslag gemaakt om het toezicht en de handhaving op de natuurtaken op het gewenste niveau te houden. Het risico van gewasbeschermingsmiddelen op beschermde natuur is een relatief nieuw onderwerp waarin juridische ontwikkelingen zich snel opvolgen en daardoor extra aandacht behoeft.

Omgevingsdienst IJmond

De Omgevingsdienst IJmond is momenteel in de laatste fase van diverse ontwikkelingstrajecten van de organisatie, waarvan het doel is om de dienst op lange termijn toekomstbestendig te maken. Vanaf 1 januari 2027 zullen de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling, DVO structuur en herijkte financiële systematiek ingaan. Dit heeft zijn weergave in de 2027 begroting van de ODIJ, waarin de financiële gevolgen van de in de ontwikkelingstrajecten gemaakte keuzes volledig zijn uitgewerkt. Hierdoor is de structurele bijdrage van de provincie in 2027, net als van de meeste andere deelnemers in de GR, hoger dan voorgaande jaren. Alle structurele taken zijn realistisch en naar verplichte of afgesproken kwaliteitsniveau op capaciteit gezet en het uurtarief is aangepast volgens de nieuwe systematiek. Hiermee wordt de onwenselijke situaties van incidenteel geld voor structurele taken, scheefgroei tussen deelnemers en taakverdringing door toevoegen van nieuwe taken zonder bijbehorend budget gerepareerd. Deze problemen waren ontstaan door ontbreken van herijking sinds 2018 en o.a. aanleiding voor het onderzoek van de gemeenschappelijke Rekenkamers in 2025.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon M.C.H. van Boheemen AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d. 29-6-2026 Commissie Leefomgeving Datum commissievergadering 15-6-2026		Doorkiesnummer +31235144628 boheemenm@noord-holland.nl
Gebundeld advies voor: - Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NZKG; - Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NHN; - Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst IJmond		26 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Leefomgeving beschouwt motie 41-2026 'Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN' als afgedaan en adviseert de volgende voordrachten als hamerstukken door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026:

- Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst IJmond

Kernpunten uit de bespreking:

- Verschil van inzicht over het nut en de timing van een fusie en de mogelijke druk op de organisaties versus de behoefte aan robuustheid.
- Zorgen over het gebruik van reserves en het gebrek aan financiële transparantie en onderbouwing.
- Aanhoudende zorgen over personeelstekorten en stijgende kosten voor inhuur.
- Er leven vragen over prestaties, het behalen van taakstellingen en de toenemende werkdruk.

Toezeggingen:

- Reactie GS op rapport Onno Hoes met plan van aanpak voor het vervolgproces
- Eind van het jaar een update over het fusieproces
- Nazending van de controleverklaring van de accountant

Moties / amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Leefomgeving

C. Vonk
plv. commissievoorzitter

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. Van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.W. Vos

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010

vosm@noord-holland.nl

1 | 1

**Betreft: Zienswijze Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027
en de resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst Noord-
Holland Noord**

Verzenddatum

13 MEI 2026

Kenmerk

FIN20260430MV2

Geachte leden,

Uw kenmerk

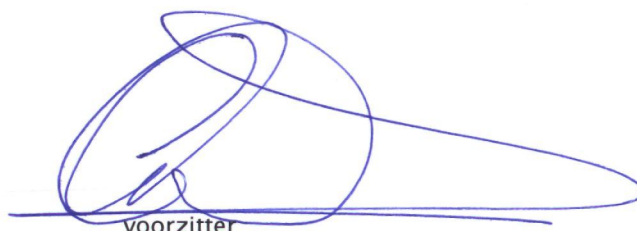
Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze van Provinciale Staten op de conceptbegroting 2027 en resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

6 bijlage(n)

1. Voordracht
2. Conceptbegroting 2027 OD NHN
3. Concept jaarrekening 2025 OD NHN
4. AB-besluit resultaatbestemming 2025 OD NHN
5. Dashboard OD NHN 2025
6. Actualiteiten omgevingsdiensten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Zienswijze PS op de conceptbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Kenmerk: FIN20260430MV3

Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief OD NHN
2. Conceptbegroting 2027 OD NHN
3. Jaarrekening 2025 OD NHN
4. Brief accountant OD NHN jaarrekening 2025
5. AB-besluit resultaatbestemming 2025 OD NHN
6. Dashboard OD NHN 2025

1. Inleiding

Op 23 april 2026 zijn door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) de conceptbegroting 2027 en de resultaatbestemming 2025 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd. De jaarrekening 2025 is ter informatie meegestuurd. PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OD NHN een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de OD NHN. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikelen 27 en 31 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN worden gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de conceptbegroting 2027 en de resultaatbestemming 2025.

De deelnemers hebben tot 25 juni 2026 om hun zienswijze bekend te maken aan het DB van de OD NHN. Na bespreking van de stukken in de Commissie Leefomgeving op 19 juni 2026 wordt de zienswijze onder voorbehoud van de definitieve besluitvorming tijdens de PS-vergadering van 29 juni 2026 met de OD NHN gedeeld.

2. Jaarrekening 2025

De OD NHN sluit het boekjaar 2024 af met een positief resultaat van € 184.000 verdeeld over:

- Milieutaken: -€ 212.000
- VTH-plustaken: € 396.000.

Op de gemeentelijke milieutaken wordt een verlies geleden doordat de inkomsten daarop terug lopen. Er worden door de gemeenten minder bovenwettelijke taken uitgezet bij de OD NHN. Hierdoor is op deze taken een verliesgeleden omdat de afschaling bij gemeente sneller gaat dan bij de OD NHN. Op de provinciale bodemtaken die onder het programma Milieu vallen speelt dit overigens niet. Het tekort heeft alleen betrekking op de gemeenten (zie ook de resultaatbestemming).

Op de provinciale VTH-plustaken komt het positieve resultaat voort uit de onttrekking uit de reserves. Kijkend naar de reguliere baten en lasten dan staat er in principe een tekort van € 333.000 op de uitvoering van de VTH-plustaken. Dit komt voort uit een sterke stijging in de meldingen en handhavingverzoeken. Ook spelen de ontwikkelingen op onder andere

gewasbeschermingsmiddelen hier een rol in. Door de onttrekking uit en vrijval van bedragen in reserves wordt er desondanks toch een positief resultaat geboekt van € 396.000.

De beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel blijft voor omgevingsdiensten in het algemeen een complicerende factor. Dit zorgt voor een hogere werkdruk bij de werknemers van de omgevingsdienst. De OD NHN heeft hierop verschillende maatregelen getroffen die zich moeten uitbetalen in de toekomst. Wat opvalt en met de genomen maatregelen samenhangt is de dalende trend met betrekking tot het ziekteverzuim. Hoewel deze nog relatief hoog is en net boven het landelijk gemiddelde ligt lijken de maatregelen al een positief effect te hebben.

Er volgen geen bijzonderheden uit de accountantscontrole.

3. Resultaatbestemming 2025

Het voorstel is om het positieve resultaat als volgt te verdelen:

- Om het tekort op de gemeentelijke Milieutaken te dekken wordt er € 212.000 onttrokken aan de algemene reserve;
- Het restant van de van het resultaat op de VTH-plustaken, te weten € 396.000, toe te voegen aan de bestemmingsreserve VTH-plustaken.

De OD NHN gebruikt de algemene reserve als weerstandsvermogen m.b.t. de Milieutaken. Volgend uit de bepalingen in de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) is deze reserve al bewust op een laagpeil gezet. De algemene reserve van de OD NHN mag maximaal 2,5% bedragen van de lasten van het betreffende boekjaar. Hoewel dit aan de lage kant is blijkt dit in de praktijk voldoende om eventuele risico's die zich voordoen in een jaar te dekken. Wanneer het AB akkoord gaat met de onttrekking zakt dit percentage echter tot 0,8% van de totale lasten. Gedeputeerde Staten maken zich zorgen over dit voorstel en hebben ook bij de OD NHN aangegeven dat de provincie tegen dit voorstel is. Deze keuze is strijdig met gedegen financieel beheer en gaat ook in tegen de lijn om te komen tot een degelijk en toekomstbestendig VTH-stelsel in de provincie Noord-Holland.

Aangezien de onttrekking uit de algemene reserve met name betrekking heeft op de Milieutaken van de gemeenten en zij hierbij het risico lopen bij eventuele financiële tekorten is het advies geen zienswijze in te dienen, maar aan te geven dat uw Staten het eens zijn met het standpunt van Gedeputeerde Staten. Zie bijgevoegd besluitenblad.

4. Begroting 2027

Overzicht belangrijkste punten uit kadernota 2027 en verschillen met kadernota

- De bezuiniging op de provinciale taken van € 250.000 is verwerkt in de begroting 2027. De definitieve invulling hiervan volgt bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma 2027 (zie ook pagina 10 van de begroting).
- De OD NHN houdt vast aan het indexatiepercentages van 7,94%. Wel is er aangeboden om bij de kadernota en begroting 2028 te kijken hoe hier het best mee omgegaan kan worden. Gedeputeerde Beemsterboer is hierover in gesprek met het bestuur van de OD NHN. De regietafel Noord-Holland Noord heeft in juli jl. aangegeven op basis van de ontvangen signalen om de in 2019 afgesproken systematiek opnieuw te bezien, met oog voor de huidige omstandigheden. Waarbij zij aangegeven dat de nieuwe methode meer zal aansluiten bij de cijfers van het CBS zoals ook PNH die gebruikt.

De totale bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NHN komt in 2027 uit op € 15.180.000, onder te verdelen in:

- Milieutaken: € 194.000, inclusief indexatie van € 3.000;
- VTH-plustaken: € 14.986.000, inclusief indexatie van € 938.000.

De bijdrage voor de bodemtaken (programma Milieutaken) wordt net als in de kadernota verhoogd met € 148.000 (om te voldoen aan het wettelijk minimum). De bezuiniging van € 250.000 voor het boekjaar 2027 is in zijn geheel geplaatst op het programma VTH-plustaken.

Hier zit de meeste ruimte ten aanzien van de taken die wij bovenwettelijk minimum (laten) uitvoeren.

Wat betreft de meerjarenbegroting is het de verwachting dat de provinciale bijdrage in 2028 verder daalt met € 392.000 door een daling in de bedrijfsvoering kosten en het vervallen van de kosten voor groen staal en de incidentele extra bijdrage voor toezicht en handhaving Natuurlijke Ruimte Ingrepen (NRI). Daar komt vanaf 2028 de structurele bezuiniging van nog eens € 250.000 op de provinciale taken bij. In 2029 verwacht de OD NHN een op basis van een onderzoek efficiencywinst van 5% te realiseren. Bij ongewijzigd beleid zal hierdoor de bijdrage van de provincie naar verwachting dalen met € 727.000.

Advies is, gezien de processen die nu lopen rond de FUGR en de indexatiemethode en de verwerking van de provinciale taakstelling van € 250.000, geen zienswijze in te dienen op de begroting 2027 van de OD NHN.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 35-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, artikel 27 en artikel 31 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord,

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op de resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Maar wel aan te geven dat:
Provinciale Staten het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van de onttrekking uit de algemene reserve onderschrijft. De greep uit de algemene reserve om het tekort op de gemeentelijke milieutaken te dekken achten wij onverstandig en risicovol voor de omgevingsdienst en de gemeenten en raden wij dan ook af.
2. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2027 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Zienswijze PS op de conceptbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Kenmerk: FIN20260430MV3 (CZ/FIN/SKA)

Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief OD NHN
2. Conceptbegroting 2027 OD NHN
3. Jaarrekening 2025 OD NHN
4. Brief accountant OD NHN jaarrekening 2025
5. AB-besluit resultaatbestemming 2025 OD NHN
6. Dashboard OD NHN 2025

1. Inleiding

Op 23 april 2026 zijn door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) de conceptbegroting 2027 en de resultaatbestemming 2025 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd. De jaarrekening 2025 is ter informatie meegestuurd. PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OD NHN een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de OD NHN. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikelen 27 en 31 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN worden gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de conceptbegroting 2027 en de resultaatbestemming 2025.

De deelnemers hebben tot 25 juni 2026 om hun zienswijze bekend te maken aan het DB van de OD NHN. Na bespreking van de stukken in de Commissie Leefomgeving op 19 juni 2026 wordt de zienswijze onder voorbehoud van de definitieve besluitvorming tijdens de PS-vergadering van 29 juni 2026 met de OD NHN gedeeld.

2. Jaarrekening 2025

De OD NHN sluit het boekjaar 2024 af met een positief resultaat van € 184.000 verdeeld over:

- Milieutaken: -€ 212.000
- VTH-plustaken: € 396.000.

Op de gemeentelijke milieutaken wordt een verlies geleden doordat de inkomsten daarop terug lopen. Er worden door de gemeenten minder bovenwettelijke taken uitgezet bij de OD NHN. Hierdoor is op deze taken een verliesgeleden omdat de afschaling bij gemeente sneller gaat dan bij de OD NHN. Op de provinciale bodemtaken die onder het programma Milieu vallen speelt dit overigens niet. Het tekort heeft alleen betrekking op de gemeenten (zie ook de resultaatbestemming).

Op de provinciale VTH-plustaken komt het positieve resultaat voort uit de onttrekking uit de reserves. Kijkend naar de reguliere baten en lasten dan staat er in principe een tekort van € 333.000 op de uitvoering van de VTH-plustaken. Dit komt voort uit een sterke stijging in de meldingen en handavingsverzoeken. Ook spelen de ontwikkelingen op onder andere

gewasbeschermingsmiddelen hier een rol in. Door de onttrekking uit en vrijval van bedragen in reserves wordt er desondanks toch een positief resultaat geboekt van € 396.000.

De beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel blijft voor omgevingsdiensten in het algemeen een complicerende factor. Dit zorgt voor een hogere werkdruk bij de werknemers van de omgevingsdienst. De OD NHN heeft hierop verschillende maatregelen getroffen die zich moeten uitbetalen in de toekomst. Wat opvalt en met de genomen maatregelen samenhangt is de dalende trend met betrekking tot het ziekteverzuim. Hoewel deze nog relatief hoog is en net boven het landelijk gemiddelde ligt lijken de maatregelen al een positief effect te hebben.

Er volgen geen bijzonderheden uit de accountantscontrole.

3. Resultaatbestemming 2025

Het voorstel is om het positieve resultaat als volgt te verdelen:

- Om het tekort op de gemeentelijke Milieutaken te dekken wordt er € 212.000 onttrokken aan de algemene reserve;
- Het restant van de van het resultaat op de VTH-plustaken, te weten € 396.000, toe te voegen aan de bestemmingsreserve VTH-plustaken.

De OD NHN gebruikt de algemene reserve als weerstandsvermogen m.b.t. de Milieutaken. Volgend uit de bepalingen in de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) is deze reserve al bewust op een laagpeil gezet. De algemene reserve van de OD NHN mag maximaal 2,5% bedragen van de lasten van het betreffende boekjaar. Hoewel dit aan de lage kant is blijkt dit in de praktijk voldoende om eventuele risico's die zich voordoen in een jaar te dekken. Wanneer het AB akkoord gaat met de onttrekking zakt dit percentage echter tot 0,8% van de totale lasten. Gedeputeerde Staten maken zich zorgen over dit voorstel en hebben ook bij de OD NHN aangegeven dat de provincie tegen dit voorstel is. Deze keuze is strijdig met gedegen financieel beheer en gaat ook in tegen de lijn om te komen tot een degelijk en toekomstbestendig VTH-stelsel in de provincie Noord-Holland.

Aangezien de onttrekking uit de algemene reserve met name betrekking heeft op de Milieutaken van de gemeenten en zij hierbij het risico lopen bij eventuele financiële tekorten is het advies geen zienswijze in te dienen, maar aan te geven dat uw Staten het eens zijn met het standpunt van Gedeputeerde Staten. Zie bijgevoegd besluitenblad.

4. Begroting 2027

Overzicht belangrijkste punten uit kadernota 2027 en verschillen met kadernota

- De bezuiniging op de provinciale taken van € 250.000 is verwerkt in de begroting 2027. De definitieve invulling hiervan volgt bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma 2027 (zie ook pagina 10 van de begroting).
- De OD NHN houdt vast aan het indexatiepercentages van 7,94%. Wel is er aangeboden om bij de kadernota en begroting 2028 te kijken hoe hier het best mee omgegaan kan worden. Gedeputeerde Beemsterboer is hierover in gesprek met het bestuur van de OD NHN. De regietafel Noord-Holland Noord heeft in juli jl. aangegeven op basis van de ontvangen signalen om de in 2019 afgesproken systematiek opnieuw te bezien, met oog voor de huidige omstandigheden. Waarbij zij aangegeven dat de nieuwe methode meer zal aansluiten bij de cijfers van het CBS zoals ook PNH die gebruikt.

De totale bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NHN komt in 2027 uit op € 15.180.000, onder te verdelen in:

- Milieutaken: € 194.000, inclusief indexatie van € 3.000;
- VTH-plustaken: € 14.986.000, inclusief indexatie van € 938.000.

De bijdrage voor de bodemtaken (programma Milieutaken) wordt net als in de kadernota verhoogd met € 148.000 (om te voldoen aan het wettelijk minimum). De bezuiniging van € 250.000 voor het boekjaar 2027 is in zijn geheel geplaatst op het programma VTH-plustaken.

Hier zit de meeste ruimte ten aanzien van de taken die wij bovenwettelijk minimum (laten) uitvoeren.

Wat betreft de meerjarenbegroting is het de verwachting dat de provinciale bijdrage in 2028 verder daalt met € 392.000 door een daling in de bedrijfsvoering kosten en het vervallen van de kosten voor groen staal en de incidentele extra bijdrage voor toezicht en handhaving Natuurlijke Ruimte Ingrepen (NRI). Daar komt vanaf 2028 de structurele bezuiniging van nog eens € 250.000 op de provinciale taken bij. In 2029 verwacht de OD NHN een op basis van een onderzoek efficiencywinst van 5% te realiseren. Bij ongewijzigd beleid zal hierdoor de bijdrage van de provincie naar verwachting dalen met € 727.000.

Advies is, gezien de processen die nu lopen rond de FUGR en de indexatiemethode en de verwerking van de provinciale taakstelling van € 250.000, geen zienswijze in te dienen op de begroting 2027 van de OD NHN.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 35-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, artikel 27 en artikel 31 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord,

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op de resultaatbestemming 2025 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Maar wel aan te geven dat:
Provinciale Staten het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van de onttrekking uit de algemene reserve onderschrijft. De greep uit de algemene reserve om het tekort op de gemeentelijke milieutaken te dekken achten wij onverstandig en risicovol voor de omgevingsdienst en de gemeenten en raden wij dan ook af.
2. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2027 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

JAARSTUKKEN 2025

Publieke Sector Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden
Behorende bij de controleverklaring
d.d. 8 april 2026 kenmerk
312018013.26.205

Valid Signed door A. Booij RA
op 08-04-2026

OPSTELLER

Organisatie : Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Telefoon : 088-10 21 300
E-mail : postbus@odnhn.nl
Kenmerk : 47046006

Adres : Postbus 2095
1620 EB HOORN
Bezoekadres : Dampten 2
1624 NR HOORN

DATUM

8 april 2026

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	6
LEESWIJZER	7
SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR	8
Algemeen bestuur	8
Dagelijks bestuur	8
SAMENVATTING FINANCIËLE VERANTWOORDING	9
Programma 1: Overzicht exploitatiesaldo milieutaken	12
Programma 2: Overzicht exploitatiesaldo VTH-plustaken	13
Programma 3: Overzicht exploitatiesaldo Overhead	14
JAARVERSLAG	15
A. PROGRAMMAVERANTWOORDING	16
OMGEVINGSWET	17
1 PROGRAMMA 1 MILIEUTAKEN	18
1.1 Doel en resultaat	18
1.1.1 Milieubescherming.....	18
1.1.2 Normering geluid en bodem	18
1.1.3 Bodembescherming	19
1.1.4 Omgevingsadvies	20
1.1.5 Energie en circulair.....	20
1.1.6 Ondernijning.....	21
1.1.7 Natuurbescherming (gemeentelijke advisering).....	22
1.1.8 Toezicht en Handhaving	22
1.2 Wat heeft het gekost?	23
1.2.1 Baten en lasten.....	23
1.2.2 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente.....	23
2 PROGRAMMA 2 VTH-PLUSTAKEN	24
2.1 Doel en resultaat	24
2.1.1 Natuurbescherming	24
2.1.2 Zwemwaterveiligheid	26
2.1.3 Bodembeheer	27
2.1.4 Wegen en Vaarwegen	27
2.2 Wat heeft het gekost?	27
2.2.1 Baten en lasten.....	27
2.2.2 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente.....	27
B. PARAGRAFEN	29
3 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING .	30

3.1	Weerstandscapaciteit	30
3.2	Inventarisatie risico's	31
3.3	Benodigde weerstandscapaciteit	32
4	PARAGRAAF FINANCIERING	34
4.1	Rentevisie.....	34
4.2	Risicobeheer	34
4.3	Koers- en valutarisico's	34
4.4	Renterisicobeheer	34
4.5	Gerealiseerde rentebaten en -lasten.....	35
4.6	EMU-saldo	36
5	PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING	37
5.1	Inleiding	37
5.2	Rechtmatigheidsverantwoording	37
5.3	Vennootschapsbelasting voor overheden	41
5.4	Organisatie en Personeel	41
5.4.1	ICT.....	43
5.4.2	Versterking bedrijfsvoering.....	44
5.4.3	Ontwikkelingen	45
5.5	Openbaarheidsparagraaf.....	46
5.5.1	Wet open overheid (Woo).....	46
5.5.2	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)	46
	JAARREKENING	47
6	BALANS PER 31 DECEMBER 2025.....	49
6.1	Toelichting op de balans	50
6.1.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	50
6.1.2	Rechtmatigheidsverantwoording	50
6.1.3	Vaste activa	51
6.1.4	Vlottende activa	53
6.1.5	Berekening drempelbedrag schatkistbankieren.....	54
6.1.6	Vaste Passiva	55
6.1.7	Vlottende passiva.....	57
6.1.8	Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten.....	59
7	OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	60
7.1	Toelichting op het overzicht baten en lasten.....	60
7.1.1	Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien	60
7.1.2	Overzicht incidentele lasten en baten.....	61
7.1.3	Overzicht per taakveld	61
7.1.4	Overzicht kostenverdeling overhead	61

8	WET NORMERINGBEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN	62
9	WET OP DE VENNOOTSCHAPSBELASTING.....	63
10	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	63
11	SISA VERANTWOORDING 2025	64
12	RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING	65
13	OVERIGE GEGEVENS	67
13.1	Controleverklaring	67
BIJLAGEN		68
Bijlage 1:	Investeringsoverzicht	68
Bijlage 2:	Stemverhoudingen	69
Bijlage 3:	Productieaantallen Milieutaken.....	70
Bijlage 4:	Productieaantallen VTH-basistaken en VTH-plustaken	71
COLOFON.....		72

INLEIDING

Het jaar 2025 was een onrustig jaar. Op landelijk niveau struikelde het kabinet wankelend naar de verkiezingen en in de aanloop naar die verkiezingen was een vaak gehoorde oproep te horen: 'Nederland moet van het slot'. Enerzijds onderschrijven wij als omgevingsdienst die oproep. Voor veel domeinen wachten we al langere tijd op besluiten van nationaal niveau. We hebben deze kaders nodig voor de omgang met onze leefomgeving. Tegelijkertijd maken we ons ook zorgen. In de oplossingsrichtingen om ons land van het slot te krijgen, lijken - vaak economische - kortetermijnbelangen de boventoon te voeren. De langetermijnbelangen, die ook over duurzame leefbaarheid gaan, moeten daarbij niet het onderspit delven.

Ondanks deze onrust en onzekerheden, hebben wij ons in het afgelopen jaar weer als betrouwbare, strategische uitvoeringspartij ingezet om de leefomgeving in kwaliteit op niveau te houden en te verbeteren. Met bijna 250 FTE eigen vergunningverleners, toezicht- en handhavers, specialisten en juristen, werken wij in samenwerking met gemeenten en provincie aan balans in de leefomgeving, schadebeperking bij calamiteiten, versnelling van het vergunningen proces en zorgen we voor een gelijk speelveld in de regio. Zo zijn in 2025 bijna 300 lasten onder dwangsom opgelegd - waarvan bijna 100 gemeentelijke, zo'n 5.300 vergunningen verleend, bijna 12.500 controles uitgevoerd en 88 Woo-verzoeken behandeld.

Aangezien de omgevingsdienst hoofdzakelijk op de stille achtergrond werkt - gedurende 7 dagen per week en 24 uur per dag - is ons werk niet altijd zichtbaar. Toch kwamen we in sommige gevallen zeker in het nieuws. Zo coördineerden wij het veiligstellen van zo'n 5.000 scooters met lekkende accu's in Hollands Kroon. Deze waren in Hollands Kroon achtergelaten na het faillissement van een deelscooterbedrijf. Een potentiële milieuramp in de gemeente werd hiermee voorkomen.

Ook op andere terreinen kunnen we successen noemen. Zo is in onze eigen organisatie het ziekteverzuim, door extra aandacht en maatregelen, inmiddels gedaald tot ruim 6,5% (nog iets boven het landelijk gemiddelde), hebben de eerste gemeenten in de provincie het Soortenmanagementplan (SMP) omarmd, wordt landelijk naar ons gekeken als het gaat om de aanpak van veilig en gezond zwemwater en is er een gezamenlijke aanpak mét bedrijven in het dossier circulaire economie. In de regio Noord-Holland Noord is onder meer bijstand verleend bij 43 grote branden, 23 dumpingen van chemisch drugsafval, 22 ongewone voorvallen, 12 bodemincidenten, en 'last', but zeker niet 'least', heeft adviesbureau Berenschot, naar aanleiding van het door algemeen bestuur gewenste efficiëncyonderzoek, vastgesteld dat de OD NHN een bovengemiddeld efficiënte organisatie is. Meer informatie over wat de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord voor u betekent, vindt u terug in het in 2025 ontwikkelde filmpje '[Wat doet een omgevingsdienst eigenlijk?](#)'.

Ook de komende jaren staat de OD NHN graag klaar om als uitvoeringsorganisatie de strategisch belangrijke, complexe en dynamische ontwikkelingen in het fysieke domein mede vorm te geven. In het begin van 2025 gaven we daarom in onze Kadernota voor 2026 aan welke structurele financiering gewenst is om als organisatie 'robuust' te worden. Deze 'robuustheidscriteria' zijn criteria waaraan alle omgevingsdiensten in Nederland dienen te voldoen. Hoewel de noodzaak tot het voldoen aan de criteria inmiddels door onze eigenaren breed wordt onderkend, moeten we helaas constateren dat tot nu toe slechts beperkte en ook nog incidentele middelen vrij zijn gemaakt. Met name aan de kant van onze gemeentelijke deelnemers beïnvloedt het beruchte 'ravijnjaar 2026' de financiële ruimte negatief. Daarmee wordt de gewenste en benodigde doorontwikkeling van de organisatie nog even uitgesteld.

Q.M. Foppe

Directeur Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

LEESWIJZER

In deze jaarstukken volgt allereerst een samenvatting van de financiële verantwoording waarin op hoofdlijnen wordt ingegaan op het bereikte resultaat 2025 en inzicht wordt gegeven in de taakstelling over de jaren heen. Daarna volgen de twee onderdelen jaarverslag en jaarrekening. Het jaarverslag gaat in op de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. In het hoofdstuk Jaarrekening is de balans met toelichting en de overzichten van baten en lasten met de bijbehorende toelichtingen opgenomen.

In 2025 heeft de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) milieutaken uitgevoerd voor zestien gemeenten en de provincie Noord-Holland. De OD NHN heeft in 2025 twee financieringsstromen: de milieutaken (deel 1) die we sinds de oprichting in 2014 uitvoeren en de in 2016 overgekomen VTH-plustaken van de provincie Noord-Holland (deel 2). Het gevolg hiervan is dat in de jaarstukken een categorisering is aangebracht in de programmaverantwoording en de financiële verantwoording. De financiële tabellen zijn opgebouwd zowel in totaal voor de hele OD NHN (**groen**), als separaat voor de milieutaken (**grijs**) en VTH-plustaken (**paars**).

In bijlage 1 vindt u het investeringsoverzicht, in bijlage 2 de stemverhoudingen en in bijlagen 3 en 4 zijn de productieaantallen per taak opgenomen.

De jaarstukken zijn opgesteld met in achtneming van de regelgeving uit het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

De OD NHN is een professionele opdrachtnemer die op een efficiënte manier en volgens geldende kwaliteitsstandaarden uitvoering geeft aan de opgedragen taken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord. De deelnemende gemeenten zijn Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Dijk en Waard, Drechterland, Enkhuizen, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en de provincie Noord-Holland. Het is een Gemeenschappelijke Regeling, waarbij sprake is van verlengd openbaar bestuur.

De Gemeenschappelijke Regeling kent een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Op 31 december 2025 is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur (AB) bestaat uit de wethouders van de aangesloten gemeenten en de gedeputeerde Klimaat en Energie van de provincie Noord-Holland:

• Dhr. B.A. Tap	gemeente Castricum (onafhankelijk voorzitter)
• Dhr. C. Peetoom	gemeente Alkmaar
• Dhr. E. Briët	gemeente Bergen
• Dhr. P. Slettenhaar	gemeente Castricum
• Mevr. P. Bais	gemeente Den Helder
• Dhr. N. Langedijk	gemeente Dijk en Waard
• Dhr. M. ten Have	gemeente Drechterland
• Dhr. J. Franx	gemeente Enkhuizen
• Dhr. R. Vennik	gemeente Heiloo
• Dhr. M. Versluis	gemeente Hollands Kroon
• Dhr. A. Helling	gemeente Hoorn
• Dhr. J. Schilder	gemeente Koggenland
• Dhr. J. Broeders	gemeente Medemblik
• Dhr. H. ter Veen	gemeente Opmeer
• Dhr. H. Heddes	gemeente Schagen
• Dhr. N. Slagter	gemeente Stede Broec
• Dhr. R. Kieft	gemeente Texel
• Dhr. J. Beemsterboer	provincie Noord-Holland (plaatsvervangend voorzitter)

Dagelijks bestuur

• Dhr. B.A. Tap	gemeente Castricum (onafhankelijk voorzitter)
• Dhr. R. Vennik	gemeente Heiloo
• Dhr. M. Versluis	gemeente Hollands Kroon
• Dhr. A. Helling	gemeente Hoorn
• Dhr. J. Beemsterboer	provincie Noord-Holland (plaatsvervangend voorzitter)
• Dhr. Q. Foppe	directeur OD NHN (secretaris)

SAMENVATTING FINANCIËLE VERANTWOORDING

Deze paragraaf geeft in hoofdlijnen inzicht in het financieel resultaat over het boekjaar 2025. De jaarrekening laat een positief saldo zien van € 184.000.

Het saldo van € 184.000 wordt verdeeld over de programma's 'Milieu' (1) en 'VTH-Plus' (2). Het saldo van de overhead (3) wordt door middelen van een verdeelsleutel toegerekend aan de programma's Milieu en VTH-Plus.

(Bedragen x € 1.000)

Overzicht per Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 en 2	28.049	20.696	7.352
Programma 3 Overhead OD NHN	341	8.798	-8.457
Rente	-	-	-
Mutatie in reserves	1.289		1.289
Totaal	29.678	29.494	184

Omvang baten

De totale gerealiseerde baten 2025 vallen lager uit dan de begroting 2025. Dit is met name zichtbaar bij het programma Milieu. Bij het programma Milieu zijn de gerealiseerde opbrengsten € 989.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere opbrengsten uit incidentele opdrachten deelnemers, subsidie energiebesparingsakkoord (EBA) en de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK THE). Dit lichten wij nader toe.

De opbrengsten uit aanvullende (incidentele) opdrachten zijn met € 313.000 lager uitgevallen dan begroot. Dat de opbrengsten lager uitvallen dan begroot heeft verschillende oorzaken. We constateren dat de afgelopen jaren de vraag naar niet wettelijke taken terugloopt. Daarnaast is bij een aantal gemeenten nog ruimte binnen de lumpsum waardoor een aantal niet wettelijke taken zijn ondergebracht in de lumpsum in plaats van de opdrachten met aanvullende bijdrages te financieren. Dit leidt ertoe dat de opbrengsten uit incidentele opdrachten lager uitvalt dan begroot. Deze teruglopende vraag lijkt structureel van aard waardoor wij in de Kadernota 2027 een voorstel hebben gedaan om het begrote bedrag voor incidentele opdrachten te laten afnemen.

We zien ook dat in uitvoeringsprogramma 2025 werkzaamheden zijn opgenomen voor indirecte lozingen, werkgebonden personenmobiliteit (WPM) en Zeer Zorgwerkende Stoffen (ZZS). Medio 2025 is de begroting 2026 vastgesteld waarbij geen structurele financiering is toegekend voor WPM en ZZS. Daardoor zijn in 2025 voor deze activiteiten ook minder werkzaamheden uitgevoerd (alleen 'volgend', geen aanschrijvingen) omdat in 2026 hieraan geen opvolging kan worden gegeven. Tenslotte zien we dat voor indirecte lozingen dat minder uren zijn besteed dan afgesproken in het uitvoeringsprogramma. Dit wordt veroorzaakt omdat veel bedrijven niet voldoen aan de afgesproken project- en lozingscriteria, de controles minder tijd kosten dan verwacht maar ook we nog niet voldoende capaciteit hebben om te leveren.

De opbrengsten EBA zijn € 335.000 lager uitgevallen dan begroot. Het EBA is een meerjarige subsidieregeling (2022-2026). In de begroting zijn de opbrengsten naar rato over de jaren zijn verdeeld. In de eerste jaren zijn relatief veel werkzaamheden voor de EBA uitgevoerd. Daardoor zijn in 2025 minder werkzaamheden verricht, waardoor de opbrengsten (en de kosten) in 2025 lager uitvallen. Daarnaast zie dat je dat binnen de lumpsum van (een aantal) gemeenten voldoende financiering beschikbaar is voor de werkzaamheden inzake erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML) waardoor geen aanspraak wordt gemaakt op de EBA.

De opbrengsten van SPUK THE zijn € 400.000 lager uitgevallen dan begroot. De SPUK THE is een meerjarige subsidieregeling (2022 – 2026) van het Rijk. Bij de SPUK THE zien we een vergelijkbare ontwikkeling als bij de EBA. Doordat werkzaamheden van de EML kunnen worden gedekt uit de lumpsum is er minder financiering benodigd van de SPUK THE. Over lagere opbrengsten EBA en SPUK THE hebben we gerapporteerd in de bestuursrapportages.

Er zijn ook opbrengsten die hoger zijn uitgevallen voor het programma Milieu. Medio 2025 is een eenmalige subsidie robuustheid door Omgevingsdienst toegekend. De subsidie loopt tot en met 31 maart 2026. Daarnaast vallen de rentebaten hoger uit. De subsidie robuustheid en hogere rentebaten hebben een positief effect van € 144.000 ten aanzien van de opbrengsten Milieu.

Bij programma VTH-Plus zijn de opbrengsten € 205.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name gerealiseerd door extra gelden voor uitgevoerde werkzaamheden inzake het soortenmanagementplan en Omgevingdsdienst.nl (€ 115.000). Daarnaast draagt de subsidie Robuustheid en de hogere rentebaten tot een (€ 90.000) bij aan de hogere opbrengsten dan de begroting.

Personele lasten

Taken binnen de lumpsumbijdrage en aanvullende opdrachten voeren we zoveel mogelijk uit met ons vaste personeel. Toch ervaren we ook in 2025 grote uitdagingen door de krapte op de arbeidsmarkt. Het is moeilijk om direct goed gekwalificeerd en ervaren personeel te vinden. Bovendien blijft het een uitdaging om zittend personeel vast te houden in een steeds concurrerender markt waarin organisaties strijden om schaarse talenten.

De personele krapte zorgde in 2025 regelmatig voor openstaande vacatures. Wanneer deze niet konden worden ingevuld door eigen personeel, waren we genoodzaakt om tijdelijke inhuur in te zetten. Toch is het voor sommige functies moeilijk om zelfs via inhuur geschikte kandidaten te vinden.

Hierdoor nemen we vaker nieuwe medewerkers met potentie, maar zonder ervaring in het gewenste vakgebied, aan. Dit vraagt om een inspanning van het bestaande personeel. Ervaren collega's worden ingezet om nieuwe medewerkers te begeleiden en op te leiden, wat betekent dat zijn minder tijd beschikbaar hebben voor hun reguliere werkzaamheden. Het opleidingsproces is echter noodzakelijk om op de lange termijn een stabiel personeelsbestand op te bouwen dat onze kerntaken kan uitvoeren.

Ondanks dat het ziekteverzuim nog steeds hoog is, is het ziekteverzuim in 2025 met ruim 1% gedaald. Daardoor was in 2025 minder inhuur van tijdelijk personeel nodig om de werkdruk als gevolg van ziekte op te vangen.

Tot slot is een deel van de personele lasten op het gebied van VTH-controles via een raamcontract uitbesteed aan een derde partij. Deze uitbesteding is noodzakelijk om (extra) taken uit te voeren en draagt eveneens bij aan de personele lasten.

De combinatie van de krapte op de arbeidsmarkt, het werven en opleiden van personeel, de kosten voor tijdelijke inhuur en uitbesteding, en de extra investeringen in werving en selectie, heeft in zijn totaliteit niet geleid tot een stijging van de personele lasten in 2025.

ICT

De uitgaven op het gebied van ICT ligt in lijn met voorgaande jaren. Omdat de kosten van de ICT-projecten volledig wordt gedekt door de reserve Masterplan ICT worden deze kosten geclassificeerd als incidentele uitgaven. Deze kosten zijn niet opgenomen in onze begroting 2025. Dit heeft geen effect op het resultaat doordat deze kosten volledig worden gedekt door onttrekking reserve Masterplan ICT. Deze bestemmingsreserve is per 31-12-2025 volledig uitgeput.

Verdeling Overhead

De gehanteerde verdeelsleutel voor de verdeling van het werkelijke saldo van de overhead wijkt beperkt (1%) af van de gehanteerde verdeelsleutel voor de begroting. De verdeelsleutel wordt gevormd door de verhouding van de bestede uren tussen de programma's Milieu en VTH-Plus.

Dotatie en onttrekking aan de reserves

De dotatie aan de algemene reserve en bestemmingsreserve 2025 hebben plaatsgevonden conform resultaatbestemming 2024. Er hebben zich geen andere dotaties gedurende 2025 voorgedaan. De onttrekkingen die in 2025 hebben plaatsgevonden zijn in overeenstemming met de gemaakte afspraken. De onttrekkingen zijn in overeenstemming met de verhouding die gedaan is bij de vorming van de reserves. De onttrekking van de reserve Masterplan ICT is gebaseerd op de verdeelsleutel die is gehanteerd voor de verdeling van de overhead over milieutaken en de VTH-plustaken.

Hieronder wordt kort per programma Milieutaken, VTH-plustaken en de overhead de grootste financiële verschillen aangegeven.

In de derde tertaalrapportage van het Uitvoeringsprogramma 2025 worden de details van de verrichte werkzaamheden (in uren en aantallen) en eventuele verschillen per deelnemer toegelicht.

Programma 1: Overzicht exploitatiesaldo milieutaken

Dit overzicht bevat de lasten en baten van programma 1 'Milieutaken' en het aan milieutaken toegerekende deel van programma 3 'Overhead'.

(Bedragen x € 1.000)

Milieutaken	Realisatie 2024	Raming 2025	Realisatie 2025
Baten	17.573	18.740	17.751
Lasten	18.135	18.740	18.523
Gerealiseerd saldo baten en lasten	-562	-	-772
<i>Onttrekkingen reserves:</i>			
- Algemene reserve	-	-	45
- Bestemmingsreserve Versteven Bedrijfsvoering	207	-	21
- Bestemmingsreserve VTH-Plustaken	-	-	66
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT	361	-	385
- Bestemmingsreserve CAO	604	-	-
- Bestemmingsreserve Impuls cultuur & mensontwikkeling	-	-	42
Subtotaal reservemutaties	1.172	-	559
Gerealiseerd resultaat	610	-	-213

Verschillenanalyse:

Onderwerp	Bedrag	V/N
Kosten personeel primair proces	2.490	V
Kosten inhuur personeel primair proces	2.941	N
Kosten inhuur personeel opdrachten buiten UP primair proces	1.420	V
Baten aanvullende opdrachten	513	N
Baten Energiebesparingsakkoord	335	N
Baten SPUK THE	400	N
Baten in subsidieprojecten Klimaat en duurzaamheid	58	V
Baten in doorbelaste kosten Provinciale plustaken Bodem	57	V
Kosten voormalig personeel	66	N
Kosten opleidingen	64	V
Kosten onvoorzien	62	V
(Aandeel in) Baten subsidie Robuustheid	87	V
Aandeel in renteopbrengsten overhead	54	V
Aandeel in salarissen overhead	346	V
Aandeel in inhuur personeel overhead	443	N
Aandeel in ICT Projecten overhead	476	N
Aandeel in kosten voorgaande jaren overhead	59	N
Aandeel in overige overhead	43	V
Onttrekking aan reserves	559	V
Overige	220	N
Saldo	213	N

(N= nadeel; V = voordeel)

Programma 2: Overzicht exploitatiesaldo VTH-plustaken

Dit overzicht bevat de lasten en baten van programma 2 'VTH-plustaken' en het aan VTH-plustaken toegerekende deel van programma 3 'Overhead'.

(Bedragen x € 1.000)

VTH plus taken	Realisatie 2024	Raming 2025	Realisatie 2025
Baten	10.143	10.433	10.638
Lasten	10.203	10.433	10.971
Gerealiseerd saldo baten en lasten	-60	-	-333
<i>Onttrekkingen reserves:</i>			
- Bestemmingsreserve Verstevenigen Bedrijfsvoering	119	-	12
- Bestemmingsreserve VTH-Plustaken	442	-	467
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT	207	-	226
- Bestemmingsreserve CAO	372	-	-
- Bestemmingsreserve Impuls cultuur & mensontwikkeling	-	-	25
Subtotaal reservemutaties	1.140	-	730
Gerealiseerd resultaat	1.080	-	396

Verschillenanalyse:

Onderwerp	Bedrag	V/N
Kosten personeel primair proces	125	V
Kosten inhuur personeel primair proces	518	N
Kosten inhuur personeel opdrachten buiten UP primair proces	110	V
Uitkeringen UWV	51	V
Kosten onvoorzien	67	V
Doorbelaste kosten Provinciale plustaken Bodem	56	N
Baten aanvullende bijdrage UP	86	V
(Aandeel in) Baten subsidie Robuustheid	51	V
Aandeel in salarissen overhead	132	V
Aandeel in inhuur personeel overhead	262	N
Aandeel in ICT Projecten overhead	281	N
Aandeel in overige overhead	23	N
Onttrekking aan reserves	730	V
Overige	184	V
Saldo	396	V

(N= nadeel; V = voordeel)

Programma 3: Overzicht exploitatiesaldo Overhead

In het programma Overhead zijn de kosten en baten opgenomen van de afdelingen Bedrijfsvoering en Concernstaf. Beide afdelingen voeren taken uit voor zowel het programma Milieu als het programma VTH-Plus. De verdeelsleutel voor de overheadkosten is gebaseerd op de totaal gerealiseerde uren voor beide programma's.

De financiële dekking van de overheadkosten komt voort uit de gerealiseerde opbrengsten in het primaire proces. Het merendeel van de opbrengsten heeft als basis het uurtarief 2025 vermenigvuldigd met het aantal uren. In het uurtarief zit opslag voor de dekking van de overhead.

De opbrengsten zijn verantwoord onder de programma Milieu en VTH-Plus.

In de begroting van 2025 is geen rekening gehouden met (incidentele) kosten die worden gedekt door onttrekkingen vanuit reserves. Daarnaast was ten tijde van opstellen van de begroting 2025 nog niet bekend dat OD NHN in aanmerking kon komen voor subsidie robuustheid. Dit heeft als gevolg dat de gerealiseerde lasten overhead de begrote overheadskosten fors overschrijden, maar deze overschrijding wordt gedekt door de opbrengsten subsidie robuustheid en onttrekkingen van bestemmingsreserves.

(Bedragen x € 1.000)

OD NHN Overhead	Realisatie 2024	Raming 2025	Realisatie 2025
Baten	525	100	341
Lasten	8.745	7.619	8.798
Gerealiseerd saldo baten en lasten	-8.220	-7.519	-8.457
Reserve mutaties	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	-8.220	-7.519	-8.457

Verschillenanalyse:

Onderwerp	Bedrag	V/N
Kosten personeel	479	V
Kosten inhuur personeel (deels dekking door reserves via de programma Milieu en VTH-plus en subsidie Robuustheid)	705	N
Kosten opleiding	62	N
Kosten voorgaande jaren	94	N
Rentebaten	87	V
Kosten uitbesteed werk	50	N
Kosten adviseurshonorarium	50	N
Kosten ICT-projecten (dekking door reserves via de programma Milieu en VTH-Plus)	758	N
Baten subsidie Robuustheid	139	V
Overige	76	V
Saldo	938	N

(N= nadeel; V = voordeel)

JAARVERSLAG

A. PROGRAMMAVERANTWOORDING

OMGEVINGSWET

Algemeen

We beschouwen de Omgevingswet steeds meer als een gegeven. Onze medewerkers zijn inmiddels vertrouwd met het huidige meldingenregime. De regulering van activiteiten richt zich onder de Omgevingswet niet meer op het gehele bedrijf, maar op de afzonderlijke, bedrijfseigen milieubelastende activiteiten (MBA's). We verwachten dan ook steeds meer meldingen en maatwerkvoorschriften tegenover een afnemend aantal vergunningaanvragen.

In 2025 zijn we begonnen met het continu verbeteren van de eerder vastgelegde werkprocessen. Aanpassingen in bijvoorbeeld het werkproces of onze standaardsjablonen zijn doorgevoerd.

Vooroverleg

Het is belangrijk dat opdrachtgevers, initiatiefnemers en ketenpartners ons, als omgevingsdienst, vooraf betrekken, én dat onze rol op tijd duidelijk is. We zien hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor alle betrokkenen. Hierdoor kunnen we in procedures tijdig besluiten, juist en volledig adviseren én de dienstverlening richting burgers, bedrijven en andere initiatiefnemers optimaliseren.

Regionaal overleg voortgezet

Het regionale overleg van de programmamanagers in Noord-Holland Noord is in een nieuwe vorm voortgezet. Nagenoeg alle betrokken overheden, inclusief de provincie, gemeenten, de drie grote gemeenschappelijke regelingen en het waterschap, zijn aangesloten bij dit overleg.

Onder de titel 'Programma Samenwerking Omgevingswet' (PSO) kijken we gezamenlijk bijvoorbeeld naar verdere uitwerking of herijking van de onderlinge werkafspraken in de regio.

1 PROGRAMMA 1 MILIEUTAKEN

1.1 Doel en resultaat

1.1.1 Milieubescherming

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Door adequate, professionele en transparante uitvoering van vergunningprocedures, het afhandelen van meldingen, advisering en toezicht én handhaving werken wij aan het schoon, veilig, gezond en duurzaam wonen, werken en recreëren in Noord-Holland Noord. Daarmee draagt onze organisatie actief bij aan het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken.

Ons werkterrein omvat onder andere bedrijfsgebonden milieutaken, bodemenergiesystemen, asbestsloop, controle en handhaving en de (gemeentelijke) advisering op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening, geluid, lucht, licht, bodem en externe veiligheid.

We dragen bij aan initiatieftafels, bij de omgevingsscan en omgevingsplannen, vergunnings- en toezichts-/handhavingstrajecten.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Onze procedures rond adviezen, meldingen en vergunningaanvragen zijn vooral vraaggestuurd. Maatschappelijke initiatieven van bedrijven, burgers en overheden én de ambities van onze eigenaren/opdrachtgevers bepalen de werkvoorraad. Bij de doorstroming hangt veel af van de juistheid en volledigheid van de aanvraag. En van onze directe betrokkenheid bij het vooroverleg en initiatieftafels.

Tegen het einde van 2025 zien we dat we voor vergunningaanvragen en maatwerk iets beter worden gevonden. Het doen van meldingen en de uitnodiging voor initiatieftafels bij de deelnemers, blijft nog achter bij de gezamenlijke verwachting en ervaringscijfers. Dit is het meest zichtbaar bij 'de kleinere' deelnemers. We denken dat de complexiteit van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) hierin een rol speelt. Initiatiefnemers hebben nog moeite om hun milieubelastende activiteiten goed te melden. Dit is een landelijk beeld en onder de aandacht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Daarnaast constateren we dat met name uit de agrarische sector en de bouw minder vergunningaanvragen naar ons toekomen. Gelet op de situatie rondom stikstof is dit niet verwonderlijk. Zodra er ruimte komt om te ondernemen, verwachten wij een toename van die aanvragen en meldingen.

Onze medewerkers brachten in 2025 in het kader van de vergunningverlening zo'n negentig bezoeken aan verschillende locaties. Op die manier krijgen we beter zicht op de feitelijke situatie bij de bedrijven.

1.1.2 Normering geluid en bodem

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Door de Omgevingswet krijgen gemeenten extra taken en verantwoordelijkheden als het gaat om de normering van geluid:

- Onder de Omgevingswet is de rekensystematiek voor gezoneerde industrieterreinen veranderd.
- Onder de Omgevingswet zijn gemeenten verplicht om uiterlijk op 1 juli 2027 de basigeluidemissie (BGE) voor de gemeentelijke wegen met meer dan 4.500 motorvoertuigen per etmaal vast te stellen. Deze basigeluidemissie moet daarnaast elke vijf jaar gemonitord worden.
- Gemeenten moeten onder de Omgevingswet geluidsnormen opnemen in het Omgevingsplan.

We beheren de bodemkwaliteitskaarten en houden als plustaat de nota bodembeheer actueel voor onze opdrachtgevers. Ook maken we dit via onze website digitaal inzichtelijk, zodat grondverzet in onze regio zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Geluid

Voor het aspect 'geluid' zijn we begonnen met het dezone van enkele geluidgezoneerde industrieterreinen. Dit is een langlopend traject. Alle gezoneerde bedrijventerreinen zijn actueel en digitaal vastgelegd in GeoMilieu. Hiermee kunnen we beoordelen of nieuwe bedrijven, of uitbreidingen, binnen de geluidzone van het industrieterrein passen. Daarnaast hebben we een plan van aanpak opgesteld om de basisgeluidemissiekaart vast te leggen. Inmiddels is verder uitgezocht welke input nodig is om de BGE-kaart per gemeente te realiseren.

In samenwerking met de gemeente Schagen en de omgevingsadviseurs is een pilot uitgevoerd die een vergelijking geeft op de milieuzonerings systematieken.

Bodem

In het kader van de omgevingswet is de daadwerkelijke verdeling van de overgangsrechtslocaties bodem vastgelegd. Alle bodemtaken vanuit de warme overdracht van de provincie zijn in de uitvoeringsprogramma's van de gemeentes opgenomen. In juni 2025 is het 'Project actualisatie Bodemkwaliteitskaart, Bodemfunctieklassenkaart en Nota bodembeheer' gestart. Met dit project wordt het lokale bodembeleid voor de 16 gemeenten binnen de regio Noord-Holland Noord geactualiseerd en Omgevingswetproof gemaakt.

1.1.3 Bodembescherming

Wat wilde de OD NHN bereiken?

We willen een duurzame bodemkwaliteit in Noord-Holland realiseren waarbij zich geen risico's voordoen voor gezondheid en milieu. Dit doen we door nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen te voorkomen en verontreinigde ondergrond te saneren en/of beheren. Door het evenwichtig toedelen van functies aan locaties en het stellen van regels aan activiteiten kunnen we de gewenste bodemkwaliteit bereiken. Het gaat hierbij om de chemische bodemkwaliteit en om thema's zoals het verlies van organische stof of verzilting.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

We hebben minder controles 'Graven en Saneren' uitgevoerd dan verwacht. Door de Omgevingswet is het bevoegd gezag voor 'Graven en Saneren' (voorheen Wet bodembescherming) voor de meeste activiteiten overgeheveld van de provincie naar de gemeenten. Er blijken alleen veel meer activiteiten nog te vallen onder het overgangsrecht, waardoor de provincie het bevoegde gezag is. De taken zijn dus wel uitgevoerd maar onder het mandaat van een ander bevoegd gezag. De komende jaren zullen steeds minder activiteiten onder het overgangsrecht vallen en zal de gemeente het bevoegde gezag worden.

Verder hebben we meer 'zaken informatieplicht' voor gemeenten behandeld dan verwacht. We hebben meer ingezet op de uitvoering van preventieve controles in het veld. Dit geeft goede resultaten en zal in 2026 worden geëvalueerd.

Landelijk is de afgelopen jaren veel te doen over milieu en gezondheidsrisico's van staalslakken. Gemeenten en OD NHN kregen veel vragen over van onder andere inwoners en pers. OD NHN heeft voor de deelnemers een memo opgesteld met achtergrondinformatie over de risico's van staalslakken, nieuwe regelgeving die medio 2025 is ingegaan en handelingsadviezen bij bestaande toepassingen. Gemeenten hebben hierbij een handvat om bezorgde burgers te informeren en vragen te beantwoorden. Daarnaast hebben wij ook door middel van dit memo een handvat gegeven ten aanzien de impact op het milieu en te vormen beleid. Hiermee kan het risico van onvoldoende afgedekte staalslakken die het grondwater vervuilen worden verkleind.

1.1.4 Omgevingsadvies

Wat wilde de OD NHN bereiken?

De ontwikkeling van omgevingsvisies en omgevingsplannen vraagt de komende jaren veel aandacht. We zetten onze milieukennis in door het opstellen van milieuregels voor omgevingsplannen, of we geven een reactie op conceptregels die een adviesbureau heeft opgesteld. Daarnaast nemen we bij bijna alle gemeenten in Noord-Holland Noord deel aan de omgevingstafels. Bij een omgevingstafel zitten alle partijen in een vroeg stadium om tafel om een complexe ruimtelijke ontwikkeling te bespreken.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Eerder zagen we de vraag naar adviezen Ruimtelijke Ordening en Milieu (ROM) tijdelijk wat afnemen. Inmiddels zien we dat de vraag naar ROM-advies weer langzaam groeit naar het verwachte niveau.

Korte lijnen tussen de initiatiefnemers, onze opdrachtgevers én onze dienst zijn belangrijk om aan de voorkant de inhoud van een initiatief, inclusief de vergunningaanvraag, goed af te stemmen. Dit bevordert de doorstroming van dossiers en verkort de wachttijd voor initiatiefnemers.

We benadrukken dan ook het belang om vanuit het bevoegd gezag bij het eerste contact met initiatiefnemers ook op de rol van onze dienst te wijzen. Onze mensen zijn daartoe bereikbaar en beschikbaar.

1.1.5 Energie en circulair

Wat wilde de OD NHN bereiken?

In het kader van een gezonde en veilige leefomgeving, willen we een aanjagersrol spelen op het gebied van de energietransitie, energiebesparing en circulaire economie.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Energiebesparing particulieren

We hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de isolatieaanpak van gemeenten. Het evenement Gluren bij Duurzame Buren 2025 is zeer geslaagd. Dit evenement hebben we georganiseerd voor de regio West-Friesland. De centrale doelstelling, het vergroten van de zichtbaarheid van de energiecoaches en het verhogen van het aantal kijkers met 10%, is ruimschoots behaald. De inzet van een gerichte communicatiecampagne via een mediabureau, gecombineerd met professionele live-uitzendingen en diverse videoproducties, heeft gezorgd voor een sterke groei in bereik en betrokkenheid. De samenwerking tussen ons, WF Media, de energiecoaches én de betrokken gemeenten verliep effectief en heeft bijgedragen aan de herkenbaarheid van Gluren bij Duurzame Buren. Met het project hebben we een groeiende groep inwoners geïnformeerd en enthousiast gemaakt voor actuele verduurzamingsthema's. De thema's van dit jaar waren netcongestie, glas- en vloerisolatie en subsidiemogelijkheden.

Vanwege de kosten hebben de regio's Kop van Noord-Holland en Noord-Kennemerland het evenement in 2025 niet meer georganiseerd.

Energiebesparing bedrijven

Voor verschillende gemeenten voeren we een coördinerende rol uit voor de stimulering van verduurzaming bij bedrijven. Vanuit het Energiebesparingsakkoord Bedrijven Noord-Holland bestaan budgetten om een energiescan/Erkende Maatregelen Lijst audit uit te voeren.

Net als voorgaande jaren hebben we een bijdrage geleverd aan de Duurzaam Ondernemen Awards Medemblik. De gemeente Medemblik reikt deze prijs uit aan de meest duurzame én de meest innovatieve ondernemer. We hebben interviews afgenomen bij de genomineerde ondernemers uit de gemeente en daarmee de informatie aangeleverd waarop de jury haar keuze voor de winnaar kon baseren. Hiermee zorgen we voor aandacht en bewustwording voor de positieve maatschappelijke impact van duurzaam ondernemen.

Voor de uitvoering van controles energiebesparing bij bedrijven (EML) zijn er twee financieringsbronnen aanwezig. Dit zijn het Energiebesparingsakkoord (EBA), gefinancierd door de provincie Noord-Holland/gemeenten, en een specifieke uitkering vanuit het Rijk (SPUK THE). Voor zes gemeente zijn de controles, gefinancierd vanuit het EBA, in 2025 afgerond. Voor de overige tien gemeenten worden de laatste controles, gefinancierd vanuit de EBA, uitgevoerd in 2026.

We leveren periodiek rapportages aan de gemeenten over de voortgang van het Energiebesparingsakkoord (EBA). Door het verbetertraject EBA, is de samenwerking tussen gemeenten, omgevingsdiensten en provincie versterkt.

Het Bestuurlijk Energieberaad in maart en december is voorbereid. Daarin zijn de eerste stappen gezet naar een datasamenwerking, een communicatiestrategie en een doorkijk naar de beheerfase van het toezicht. Inzet hierin is risico- en data gedreven toezicht.

Parallel hieraan kijken we, samen met de provincie Noord-Holland en de andere omgevingsdiensten in Noord-Holland, vooruit naar de periode na 2026. Het huidige akkoord loopt dan af. We kijken gezamenlijk hoe de aanpak kan worden voortgezet en versterkt, inclusief een mogelijke verlenging van het akkoord en de inzet van aanvullend budget. Vanuit de uitvoeringspraktijk leveren we input over de verwachte opgaven en de randvoorwaarden die nodig zijn voor voortzetting en versterking van de aanpak, waaronder communicatie, financiering en datavoorziening.

Circulair

We verzorgen de coördinatie van de Actieagenda Circulair Westfriesland. Deze wordt in samenwerking met gemeenten in Noord-Holland Noord, de provincie, ondernemers, woningcorporaties en zorg- en kennisinstellingen uitgevoerd.

De Actieagenda is gericht op het sluiten van materiaalketens in de sectoren: Agri, Bouw, Grond-, Weg- en Waterbouw/infra, Zorg en Maakindustrie. De coördinator zorgt ook voor de verbinding tussen de sectoren en de interne vakgebieden van onze dienst, waaronder bodem, agrarisch, natuur en juridisch.

Hoofresultaten per sector:

Agrarisch: Er is Europees Innovatie Partnerschap-subsidie (EIP) toegekend voor het Fieldlab Experimententuin Noord-Holland Noord. Hiermee doen we meerdere praktijkexperimenten en juridische verkenningen gericht op biobased bouwen, plasticvrije landbouw en gesloten kringlopen.

Bouw: Versnelling van circulair slopen en bouwen via concrete projecten, regionale kennisopbouw en indiening van het programma Circulaire Bouwkracht NHN binnen de Regio Deal.

Grond-, Weg- en Waterbouw/Infra: Inzicht in regionale grondstromen en ketens; ontwikkeling van instrumenten om milieu- en CO₂-impact van projecten te sturen.

Zorg: Aantoonbare reductie van grondstoffen- en afvalgebruik en toepassing van circulaire innovaties in de praktijk.

Maakindustrie: Versterking van circulaire textielketens en eerste evaluatie van de werking van de UPV Textiel.

Circulair Westfriesland levert zichtbare resultaten, versterkt regionale samenwerking en positioneert de regio als voorloper in de circulaire transitie.

1.1.6 Ondernijning

Wat wilde de OD NHN bereiken?

We willen ondernijning tegengaan en milieucriminaliteit bestrijden. Ondernijning is een relatief begrip en gaat om verschillende onderwerpen. Toch is ongeveer negentig procent drugs-gerelateerd. Het Ministerie van Justitie & Veiligheid heeft opdracht gegeven om het Landelijke Informatie en Expertise Centrum (LIEC) op te richten, met daarnaast diverse regionale informatie- en expertisecentra (RIEC).

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

In samenwerking met, en onder regie van, diverse gemeenten hebben we in totaal twaalf gezamenlijke controleronden op bedrijventerreinen uitgevoerd. Ter voorbereiding van deze controleronden hebben we risicoanalyses uitgevoerd waarbij potentiële ondernijnende activiteiten en/of milieucriminaliteit in kaart zijn gebracht.

We zijn 24/7 bereikbaar voor calamiteiten. Het aantal oproepen via de meldkamer is in 2025 aanzienlijk toegenomen. In totaal zijn we 127 keer opgeroepen, terwijl we 75 keer hadden verwacht. Wat opvalt is de toename van het aantal meldingen over drugsafvaldumpingen en/of drugslabs. Voor het afhandelen van drugsafvaldumpingen hebben we samen met de overige

omgevingsdiensten in Noord-Holland, de Veiligheidsregio NHN en de politie, een protocol opgesteld. In dit protocol is afgesproken dat de omgevingsdiensten een coördinerende rol hebben.

1.1.7 Natuurbescherming (gemeentelijke advisering)

Wat wilde de OD NHN bereiken?

We adviseren gemeenten op een adequate, professionele en transparante wijze over natuurwetgeving. Zo dragen we bij aan het behouden/herstellen van de biologische diversiteit, het beschermen, beheren en ontwikkelen van de natuur én maken we maatschappelijke initiatieven met oog voor de bescherming van de natuur mogelijk.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

We hebben de adviesaanvragen van gemeenten beoordeeld en beantwoord met een inhoudelijk advies. Het verlenen van een omgevingsvergunning en een natuurvergunning is in de Omgevingswet losgekoppeld. Met de adviesaanvragen van de gemeenten kunnen we beoordelen of, naast een bouwvergunning, een vergunning voor de Wet natuurbescherming nodig is en of aanvullende informatie vereist is. Ook checken we of een initiatief in een Bijzonder landschap of in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt.

We hebben een nieuwe versie van de woningbouwkaart laten opstellen. Deze is bedoeld als hulpmiddel voor de toetsing van kleine woningbouwprojecten (maximaal elf woningen). In deze woningbouwkaart zijn de stikstofemissies voor zowel de realisatie als het gebruik van de woningen doorberekend en geprojecteerd. Het Rijk actualiseert de AERIUS-Calculator één à twee keer per jaar, meestal in het najaar. Zodoende is de woningbouwkaart ook geactualiseerd.

1.1.8 Toezicht en Handhaving

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Met behulp van het uitvoeren van toezicht, zorgen we voor meer naleving van de regelgeving. We handhaven overtredingen op een open, eenduidige en voortvarende manier. Hierdoor zorgen we voor een gevoel van veiligheid bij de burger, verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en versterking van het vertrouwen in de overheid.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

We hebben alle verwachte en vraaggestuurde controles uitgevoerd. Geconstateerde overtredingen zijn door aanschrijvingen ongedaan gemaakt, we hebben hercontroles uitgevoerd en in sommige gevallen handhaving ingezet.

Door het gebruik van digitale checklists krijgen we steeds meer data van de uitgevoerde controles. Zo hebben we inzicht in de meest voorkomende overtredingen op het niveau van milieubelastende activiteiten en op voorschriftenniveau. Deze data kunnen we gebruiken voor nog specifiekere prioritering van de controles. Het ontsluiten, analyseren en gebruiken van deze data is nog een uitdaging.

In de periode september tot en met december hebben we alle vuurwerkopslagplaatsen en/of -verkooplocaties in Noord-Holland Noord meerdere malen gecontroleerd op de naleving van de voorschriften. Alle geconstateerde overtredingen zijn direct, of na aanschrijving, opgeheven.

In totaal hebben we 947 meldingen overlast ontvangen en afgehandeld. De meeste meldingen overlast hebben betrekking op geluids- en geuroverlast.

1.2 Wat heeft het gekost?

1.2.1 Baten en lasten

De baten en lasten van het programma Milieu kunnen als volgt worden samengevat:

(bedragen * € 1.000)

OD Uitvoeringstaken	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025
Totale baten	17.573	18.740	17.751
Totale lasten	18.135	18.740	18.523
Saldo van baten en lasten	-562	-	-772
Mutaties in reserves	1.172	-	559
Resultaat	610	-	-213

1.2.2 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente

In de onderstaande tabel zijn de baten en lasten inclusief toerekening van overhead en de algemene dekkingsmiddelen, heffing VPB, onvoorzien bedragen, rente en mutaties van de reserve aangegeven voor het programma Milieu.

Tabel: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting (vpb), onvoorzien en rente (bedragen * € 1.000)

2025	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 Milieutaken	17.537	12.980	4.556
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	215	5.543	-5.328
Heffing VPB (vrijgesteld)	-	-	-
Bedrag onvoorzien	-	-	-
Rente	-	-	-
Saldo van baten en lasten	17.751	18.523	-772
Mutaties in reserves	559	-	559
Resultaat	18.310	18.523	-213

2 PROGRAMMA 2 VTH-PLUSTAKEN

2.1 Doel en resultaat

2.1.1 Natuurbescherming

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Door het vergunningsproces op een adequate, professionele en transparante wijze uit te voeren dragen we bij aan:

- Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies.
- Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle Natura 2000-gebieden vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit.
- Het bijdragen aan de voedselzekerheid door mogelijkheden te bieden voor het beperken van onder andere vraatschade aan gewassen.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Afstemming beleid en uitvoering

Om beleid en uitvoering steeds beter op elkaar af te stemmen, hebben we regelmatig overleg met de provincie Noord-Holland. Begin 2025 hebben we de eerste afspraken gemaakt om onze (beleidsmatige) input voor de provinciale natuurtaken te versterken.

Dit kreeg een vervolg rond drie specifieke thema's; Natura 2000, Beheer en schadebestrijding én het Natuur Netwerk Nederland. Hierover hebben we nauw contact met onze collega-omgevingsdiensten, de Faunabeheereenheid (FBE) en de provincie.

Hiervoor hebben we bijeenkomsten georganiseerd, waarin wij initiatiefnemer en gastheer waren. Het resultaat hiervan is input voor een inhoudelijk geactualiseerde, provinciale Uitvoering- en handavingsstrategie (U&H-strategie). Daarnaast is het overleg verder vormgegeven op managementniveau. Zo kunnen we de strategische vraagstukken met elkaar door te nemen en de te nemen acties hierop af te stemmen.

Ook bespreken we met de gedeputeerden die natuur in de portefeuille hebben periodiek over de aandachts- en risicodossiers. Daarnaast sluiten we aan bij landelijke en regionale inhoudelijke overleggen en hebben we overleg met onze collega-omgevingsdiensten en andere provincies.

Bovendien verzorgen we regelmatig presentaties aan verschillende partners om taken, wet- en regelgeving en beschikbare diensten toe te lichten. Dit leidt tot veel positieve reacties, ook van marktpartijen.

Beperken van vraatschade

De schade aan (voedsel)gewassen door bijvoorbeeld ganzen en houtduiven neemt toe in Noord-Holland. Dit zorgt voor overlast en inkomstenderving voor de sectoren. Het is een enorme kostenpost voor de provincie. We hebben dit jaar dan ook hard gewerkt aan het afgeven van vergunningen om deze schade in te kunnen perken. We werken hiervoor samen met de Faunabeheereenheid en de provincie.

Energietransitie.

De energietransitie neemt een steeds groter aandeel van ons werk in. Zo werken we aan vergunningen van diverse windenergieprojecten, geven we gebiedsgerichte vergunningen af zodat het voor inwoners makkelijker is om hun huis te verduurzamen én ebben we bijgedragen aan het verduurzamen van Amsterdamse havengebied. Waar mogelijk benutten we kansen, ondanks dat het stikstofvraagstuk vaak een hindernis is.

Gewasbeschermingsmiddelen

Er is veel maatschappelijke onrust over het effect van gewasbeschermingsmiddelen. Inmiddels zijn ook bij ons de eerste handhavingsverzoeken ingediend. Het afgelopen jaar zagen we dat dit onderwerp een prominentere rol heeft gekregen in ons VTH-proces. Daarom is dit onderwerp opgenomen in de kadernota van 2027. Komend jaar benutten we onze huidige middelen voor het implementeren van dit thema in ons VTH-proces.

PAS-melders

Het, nog lopende, project rond het vergunnen van de terechte PAS-melders is lastig door de grote juridische, procedurele en inhoudelijke complexiteit. Doordat alle onderdelen aan elkaar gerelateerd zijn, is het arbeidsintensief en vraagt het om maatwerk. Binnen het project werken we nauw samen om een proces te ontwikkelen voor het vergunnen van deze PAS-melders. Dit gebeurt binnen de pilot Texel. Hiervoor is landelijke aandacht in de media.

Vanuit de organisatie Mobilisation for Environment (MOB) zijn een tiental handhavingsverzoeken gedaan voor PAS-melders binnen onze provincie. In afstemming met uw college is er gekeken naar de manier van communicatie richting de PAS-melders. We hebben contact opgenomen met de betreffende PAS-melders en ze ingelicht over het handhavingsverzoek en het in kaart brengen van de actuele situatie middels een controlebezoek.

In samenwerking met de vergunningverleners, is per bedrijf de (geldende) referentiesituatie achterhaald over extern salderen. Naar aanleiding van het vooronderzoek zijn deze bedrijven (in samenwerking met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) onderworpen aan een controle en zijn de opgemaakte rapportages inmiddels aan de Gedeputeerde Staten voorgelegd.

R&A-Dossiers

Periodiek worden provinciale risico en aandachtsdossiers met de desbetreffende gedeputeerde(n) besproken. Als gevolg van de bestuurswissel was de frequentie hiervan in 2025 wat lager dan gebruikelijk. In 2026 pakken we dit samen met de provincie weer volledig op.

Soortenmanagementplannen

Het werken met soortenmanagementplannen (SMP's) biedt de mogelijkheid om inwoners en andere initiatiefnemers tegemoet te komen in de procedure rond natuurvergunningen (soortenbescherming) bij ruimtelijke plannen. Deze leiden namelijk tot een versnelling zonder de bescherming van de natuur uit het oog te verliezen. Dit jaar zijn we vooral bezig geweest om het project SMP sterk neer te zetten. De meeste gemeentes zijn nog bezig met het uitvoeren van soortgericht onderzoek. Veel aandacht is besteed aan het voeren van vooroverleggen. Wij denken mee en geven actief sturing. En hebben goede relaties opgebouwd met de verschillende gemeentes. Het aantal vergunningaanvragen over 2025 is nog minimaal, maar zal na afloop van de noodzakelijke onderzoeken allicht snel oplopen.

Staalslakken

Eerder hebben we het zogenaamde kunstduin vergund bij Tata Steel. Het kunstduin zal hoofdzakelijk bestaan uit staalslakken waarvoor geen afzet wordt gevonden.

In de vergunning zijn maatregelen opgenomen om de negatieve effecten van staalslakken op de natuur op te heffen.

In het afgelopen jaar is er steeds meer duidelijkheid gekomen over de negatieve effecten van staalslakken. Wij volgen dit nauwgezet en monitoren continu of er aanpassingen nodig zijn in de afgegeven vergunning. Hierbij werken we nauw samen met de andere omgevingsdiensten die bij Tata Steel betrokken zijn (OD NZKG en OD IJmond).

Vitale infrastructuur

Onze samenleving is afhankelijk van de vitale infrastructuur voor schoon drinkwater, stabiel internet, voldoende stroom en veilige waterwerken. Zo zijn we betrokken bij het proces voor de natuurvergunning van diverse drinkwaterlocaties. En denken we mee hoe we datacentra kunnen vergunnen en behandelen we vergunningaanvragen voor het aanleggen van de wat lichtere kabels en leidingen voor de uitbreiding van het stroomnet (vanaf 250 kilovolt valt dit onder het bevoegd gezag van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, LNVN).

De dijkversterking van de Markermeerdijken is vergevorderd en een aantal fases zijn opgeleverd. Waaronder ook het stadsstrand te Hoorn. Hierbij zijn een aantal tegenstrijdigheden ontstaan. De hondenuitlaatplaats, het paviljoen en fietspad hebben bijvoorbeeld een negatief effect op de natuurcompensatie.

Woningbouwopgave

Wij proberen ondanks de stikstofimpasse bij te dragen aan de ontwikkeling van woningbouw. Zo neemt onze directie sinds half 2025 deel aan de bestuurlijke versnellingsstafel 'woningbouw' in de regio West-Friesland. Daar kijken we – in onze rol als strategisch omgevingsadviseur – actief mee in lopende en aanstaande woningbouwprojecten. Op die manier zijn we meer en meer aan de voorkant van het proces van planontwikkeling betrokken.

Stikstof bedrijvenregister

Samen met andere omgevingsdiensten, provincies en BIJ12 wordt gewerkt aan een (landelijk) bedrijvenregister. Dit register helpt in de toekomst met het verbeteren van de prioritering van controles en het verlenen van vergunningen. Hieruit voortvloeiend is Team Stikstof een pilot gestart om hieraan concreet vorm te geven. Ook wordt er een overzicht gemaakt van bedrijven zonder natuurvergunning. Prioritering voor controles vindt plaats op basis van afstand tot Natura 2000-gebieden, controlehistorie en andere beschikbare data.

2.1.2 Zwemwaterveiligheid

Wat wilde de OD NHN bereiken?

De OD NHN zorgt ervoor dat de zwemlocaties en zweminrichtingen veilig en hygiënisch zijn en dat de locaties voldoen aan de geldende regelgeving.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Om de kennis en communicatie te verbeteren hebben wij in 2025 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor houders van zwemwaterinstallaties met een kleinere omvang. Hieronder vallen onder andere zwemscholen, campings, hotels en privésauna's.

Deze bijeenkomsten volgden op eerdere overleggen met grotere baden en boden een waardevolle gelegenheid om ervaringen te delen, knelpunten te bespreken en praktische oplossingen te verkennen.

Landelijk spelen wij hierin inmiddels ook een rol. Daarmee zijn we steeds meer in beeld als vooraanstaande partner bij de uitvoering. We zijn actief als adviespartner voor de branche en delen projectmatig onze expertise van zwemwater-behandeling. Ook ondersteunen we u in de doorontwikkeling van het provinciaal zwemwaterbeleid.

In het kader van de regulering werden in 2025 zo'n dertig verschillende locaties door onze medewerkers bezocht. Veelal om toelichting te geven bij veranderingen in wetgeving, de (voorgenomen) inrichting van de locatie of de bedrijfsvoering.

Door de Omgevingswet moeten badwaterbassins aan meer paramaters voldoen dan voorheen. Ook zijn veel bestaande parameters aangescherpt. Daarnaast is de frequentie van metingen omhooggegaan. We merken dat het in de praktijk moeilijk is om aan alle parameters te voldoen. Dit is een landelijk probleem. We zijn betrokken bij de landelijke overleggen en werkgroepen om hoe we hiermee omgaan.

2.1.3 Bodembeheer

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Het voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en het saneren en/of beheren van verontreinigde ondergrond. De ambitie is een duurzame bodemkwaliteit in Noord-Holland waarbij zich geen risico's voordoen voor de gezondheid en het milieu, waaronder planten en dieren.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Namens de provincie Noord-Holland hebben vergunningaanvragen en meldingen beoordeeld. Ook zijn we ingesprongen op calamiteiten. Zo voorkomen we nieuwe gevallen van bodemverontreiniging. Daarnaast hebben we gewerkt aan een verdere overdracht van taken uit de Wet bodembescherming naar de gemeente. Op deze manier creëren we een efficiënter proces voor initiatiefnemers.

2.1.4 Wegen en Vaarwegen

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Onze samenwerking met ketenpartners verloopt constructief. Hierdoor kunnen we snelle handhavingsacties uitvoeren. We zien dat steeds meer booteigenaren dak- en thuisloos zijn en met veel persoonlijke problemen kampen. In deze vaartuigen wonen voornamelijk mensen die verslaafd zijn, veel psychische problemen hebben en soms zeer agressief kunnen reageren. Deze booteigenaren hebben vaak geen ligplaatsonthefing of -vergunning. Om deze problemen aan te pakken zoeken we vaak integrale samenwerking met onze samenwerkingspartners van politie, GGZ en verslavingszorg.

2.2 Wat heeft het gekost?

2.2.1 Baten en lasten

De baten en lasten van het programma VTH-Plus kunnen als volgt worden samengevat:

(bedragen * € 1.000)

OD Uitvoeringstaken	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025
Totale baten	10.143	10.433	10.638
Totale lasten	10.203	10.433	10.971
Saldo van baten en lasten	-60	-	-333
Mutaties in reserves	1.140	-	730
Resultaat	1.080	-	396

2.2.2 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente

In de onderstaande tabel zijn de baten en lasten inclusief toerekening van overhead en de algemene dekkingsmiddelen, heffing VPB, onvoorziene bedragen, rente en mutaties van de reserve aangegeven voor het programma VTH-Plus.

Tabel: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting (vpb), onvoorzien en rente (bedragen * € 1.000)

2025	Baten	Lasten	Saldo
Programma 2 VTH plustaken	10.512	7.716	2.796
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	126	3.255	-3.129
Heffing VPB (vrijgesteld)	-	-	-
Bedrag onvoorzien	-	-	-
Rente	-	-	-
Saldo van baten en lasten	10.638	10.971	-333
Mutaties in reserves	730	-	730
Resultaat	11.368	10.971	396

B. PARAGRAFEN

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) staat welke paragrafen provincies en gemeenten moeten opnemen in hun jaarstukken. De paragrafen 'lokale heffingen', 'onderhoud kapitaalgoederen', 'verbonden partijen' en 'grondbeleid' zijn op de OD NHN niet van toepassing. De overige paragrafen worden hieronder toegelicht.

3 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate onze dienst in staat is bedrijfsmatige tegenvallers met financiële consequentie(s) op te vangen. Aangezien alle structurele kosten - voor zover te voorzien - zijn opgenomen in de begroting, is het weerstandsvermogen vooral bedoeld voor het opvangen van risico's.

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de deelnemende gemeenten en de provincie, na besluit van het algemeen bestuur, uiteindelijk bijdragen in een eventueel exploitatietekort van onze dienst. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en zij staan garant dat de omgevingsdienst over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd.

Het beleid rond weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing, die op 15 december 2014 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

Deze paragraaf bevat:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's
- Benodigde weerstandscapaciteit
- De kengetallen:
 - Netto schuldquote;
 - Solvabiliteitsratio; en
 - Structurele exploitatieruimte;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

3.1 Weerstandscapaciteit

De definitie van weerstandscapaciteit volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is: De middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Te denken valt hierbij aan: het vrij besteedbare deel van de algemene reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves. Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld: het vermogen om eenmalige tegenvallers op te vangen. Deze capaciteit moet worden gezocht in de vermogenssfeer, meer specifiek: in de reserves. Met structurele weerstandscapaciteit worden die middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Dit moet worden gezocht in de exploitatiesfeer.

De weerstandscapaciteit bestaat bij de OD NHN uit de algemene reserve.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten. Ultimo 2025 is de stand van de algemene reserve € 361.000. De lasten in de jaarrekening 2025 rondom milieutaken zijn € 18.523.000. Er zal geen storting in de algemene reserve plaatsvinden zonder specifiek besluit van het algemeen bestuur. In artikel 3 van de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) staat dat het algemeen bestuur kan besluiten van dit percentage positief of negatief af te wijken.

3.2 Inventarisatie risico's

Risico's kunnen een externe of interne oorzaak hebben. Externe risico's zijn toe te schrijven aan de ontwikkelingen op regionaal, provinciaal of landelijk niveau. De interne risico's hangen hiermee samen of kunnen gericht zijn op de bedrijfsvoering.

Totaaloverzicht met bestaande risico's per 31 december 2025:
(bedragen * € 1.000)

RISICO'S						
Nr.	Risico	Effect	E/I	Kans	Impact	Weerstands-capaciteit
1	Claims	exploitatieadeel	E	0,5	500	250
2	Datalek van geregistreerde gegevens	exploitatieadeel	E	0,1	800	80
3	Aanbestedingsrisico's	exploitatieadeel	E	0,5	250	125
4	Projecten ten laste van het rekeningresultaat	exploitatieadeel	E	0,5	100	50
Totaal						505

De benodigde weerstandcapaciteit per risico wordt bepaald door de vermenigvuldiging van de kans maal de financiële impact.

Claims

In 2025 heeft de OD NHN geen claims ontvangen.

Datalek van geregistreerde gegevens

In 2025 hebben we vier datalek meldingen ontvangen. Het bleken echter geen datalekken te zijn. Er waren namelijk géén persoonsgegevens gelekt, waarop de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing is.

In 2025 hebben wij géén boete ontvangen voor het lekken van data.

Aanbestedingsrisico's

De afgelopen periode zijn er diverse Europese aanbestedingen geweest. Ook de komende periode zullen die er zijn. Aanbesteden biedt in beginsel optimale mogelijkheden om de beste prijs-kwaliteitverhouding te behalen. Het opnieuw aanbesteden brengt echter ook financiële risico's met zich mee. Zie ook het onderdeel 'rechtmatigheid' in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Projecten ten laste van het rekeningresultaat

In de financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen (FUGR) staat vermeld dat begrotingswijzigingen (tussentijdse vraag om extra financiële middelen) niet wenselijk zijn. In 2025 heeft de OD NHN extra middelen uitgegeven met betrekking tot PAS-meldingen (stikstof). Voor zover deze kosten niet door het rekeningresultaat gedekt worden, worden deze kosten via het rekeningresultaat gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve VTH-plustaken. Er is in 2025 een onttrekking geweest uit de reserve voor VTH-Plus.

3.3 Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt gevormd op basis van een inventarisatie en waardering van de risico's, zoals vastgesteld in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. De totaal benodigde weerstandscapaciteit is € 505.000.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 361.000}{€ 505.000} = 0,71$$

Uitgaande van de stand van de algemene reserve ultimo 2025 van € 361.000 is dit onvoldoende om de bestaande risico's te dekken.

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio:

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio voor de OD NHN valt in de klasse E. Dit duidt op onvoldoende weerstandsvermogen.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten.

Daar staat tegenover dat de deelnemers garant staan dat de OD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen.

Kengetallen financiële positie

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Gezien het stijgende belang van toekomstbestendigheid van lokale overheden moet in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen opgenomen worden. Het opnemen van kentallen past in het streven naar meer transparantie en inzicht in de financiële positie. Voor de OD NHN waren de volgende vier kengetallen van toepassing:

- Netto schuldquote: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen;
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast exclusief verstrekte leningen ten opzichte van de eigen middelen;
- Solvabiliteitsratio: geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen (eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal);
- Structurele exploitatieruimte: is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen.

	Jaarrekening 2025 Kengetallen	Verloop van de kengetallen %		
		Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
		Ratio	Ratio	Ratio
A	Netto schuldquote	-10,93	-5,52	-6,44
B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-10,93	-5,52	-6,44
C	Solvabiliteitsrisico	34,54	31,09	29,55
D	Structurele exploitatieruimte	-0,75	0,00	-2,92

Toelichting ratio's

Netto schuldquote

Hoe lager het percentage, hoe beter. De OD NHN heeft een negatief percentage. Dit wordt veroorzaakt doordat de financiële middelen hoger zijn dan de schulden.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is gelijk aan het kengetal voor de netto schuldquote. Bij de OD NHN is geen sprake van verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio

Hoe hoger dit percentage, hoe beter. Een hoge ratio betekent dat de organisatie relatief veel eigen vermogen heeft en goed in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Door aanwending van de reserves is het eigen vermogen gedaald en is het percentage lager dan begroot.

Structurele exploitatieruimte

Hoe hoger dit percentage, hoe beter. De OD heeft op dit moment onvoldoende structurele baten om de structurele lasten te dekken.

4 PARAGRAAF FINANCIERING

In de jaarrekening staat een financieringsparagraaf. In deze paragraaf leggen we uit hoe wij omgaan met geld lenen en uitzetten. Dit is verplicht volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de financieringsparagraaf geven we onder andere inzicht in:

- de rente die wij betalen;
- het resultaat van rente;
- hoe rente wordt verdeeld over investeringen en taken;
- hoeveel geld wij nodig hebben om onze werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Voor onze organisatie beschrijven we in deze paragraaf:

- hoe wij kijken naar de ontwikkeling van de rente;
- of wij binnen de regels blijven voor renterisico's en kortlopende leningen;
- of wij verwachten meer of minder geld te lenen of uit te zetten;
- welk beleid wij volgen voor treasury (financieel beheer).

De financieringsparagraaf hangt samen met het treasurystatuut. Dit statuut beschrijft de regels voor het beheren van onze financiën. Samen zorgen deze documenten ervoor dat het algemeen bestuur goed kan sturen, controleren en toezicht kan houden op de financiering. Het treasurystatuut is vastgesteld door het algemeen bestuur op 9 maart 2022.

4.1 Rentevisie

De OD NHN heeft een rekening courant faciliteit bij de BNG, ter grootte van € 500.000.

4.2 Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een inschatting van de financieringsrisico's die de OD NHN kan lopen. Onder risico's wordt verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van de rente.

4.3 Koers- en valutarisico's

De OD NHN heeft geen financiële producten met een koersrisico en bezit geen vreemde valuta. Daardoor is er geen sprake van koers- en valutarisico's.

4.4 Renterisicobeheer

Renterisicobeheer gaat over het beperken van risico's door veranderingen in de rente. Het risico is dat de rente die wij moeten betalen hoger wordt dan verwacht, of dat de rente die wij ontvangen lager uitvalt dan begroot. Onze organisatie heeft op dit moment geen leningen afgesloten. Hierdoor lopen we momenteel geen renterisico op vreemd vermogen.

De Wet fido (Financiering Decentrale Overheden) gebruikt twee regels om financiële risico's te beperken: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Deze regels zorgen ervoor dat overheden niet te gevoelig worden voor veranderingen in de rente. De regels stellen grenzen aan hoe leningen zijn opgebouwd, niet aan hoeveel er geleend mag worden.

De renterisiconorm gaat over leningen met een looptijd van één jaar of langer (langlopende leningen).

De kasgeldlimiet gaat over kortlopende schulden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om te voorkomen dat grote delen van leningen tegelijk moeten worden afgelost, of dat de rente in korte tijd sterk kan stijgen.

Volgens artikel 6 van de Wet fido mag het renterisico op langlopende leningen niet hoger zijn dan de renterisiconorm. Dit betekent dat de aflossingen en eventuele renteherzieningen samen maximaal 20% van het begrotingstotaal mogen zijn.

Het begrotingstotaal is het totaal van alle lasten van de organisatie.

Tabel: Renterisiconorm

Renterisiconorm	* € 1.000
Begrotingstotaal	29.173
Renterisiconorm 20%	5.835
Aflossing en renteherziening	-
Ruimte	5.835

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet gaat over kortlopende leningen. Dit zijn leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De kasgeldlimiet bepaalt dat de gemiddelde netto vlottende schuld in een kwartaal niet hoger mag zijn dan een vast percentage van het begrotingstotaal. Voor gemeenschappelijke regelingen is dit percentage 8,5% van het begrotingstotaal.

Als een organisatie de kasgeldlimiet meer dan twee kwartalen achter elkaar overschrijdt, moet zij dit melden aan de toezichthouder. Daarna moet zij een plan maken om weer binnen de kasgeldlimiet te komen.

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) heeft in 2025 geen overschrijdingen van de kasgeldlimiet gehad.

Tabel: Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet	kwartalen in 2025 (* € 1.000)			
	1e	2e	3e	4e
1 Begrotingstotaal	29.173	29.173	29.173	29.173
2 Toegestane kasgeldlimiet (8,5% van (1))	2.480	2.480	2.480	2.480
3 Vlottende korte schulden	3.591	4.090	4.042	2.579
4 Vlottende middelen	12.825	13.112	13.502	13.486
Toets kasgeldlimiet				
5 Totaal netto-vlottende schuld = (3 - 4)	-9.234	-9.022	-9.461	-10.907
Toegestane kasgeldlimiet (2)	2.480	2.480	2.480	2.480
Ruimte (+) Overschrijding (-) = (2 - 5)	11.714	11.502	11.940	13.387

4.5 Gerealiseerde rentebaten en -lasten

(bedragen * € 1.000)

OD NHN totaal	Raming 2025	Realisatie 2025
Rentebaten	100	187
Rentelasten	-	0
Saldo	100	187

4.6 EMU-saldo

Het saldo van de Economische en Monetaire Unie (EMU-saldo) geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Dit cijfer geeft aan of een overheid een overschot of een tekort heeft. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen moeten dit cijfer in hun begroting opnemen omdat het Rijk een verplichting heeft naar Europa. Volgens de regels van de EMU zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht, mag het vorderingentekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Hiermee wil men de economische sterkte van de eurolanden behouden.

(bedragen * € 1.000)

nr.	EMU saldo	begroting 2025	jaarrekening 2025
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (negatief expl.saldo is negatief bedrag)	-	184
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	250	259
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	-	169
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	333	432
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie:	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-	-
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-
11	Verkoop van effecten:	-	-
	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee
	Berekend EMU-saldo (+1+2+3-4+5+6-7+8-9-10-11)	-83	180

5 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

5.1 Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering beschrijft hoe wij onze eigen bedrijfsprocessen, die nodig zijn om de beleidsdoelstelling te realiseren, beheersen en aansturen. Het gaat om de algemene bedrijfsvoering en organisatiebrede opgaven en initiatieven.

5.2 Rechtmatigheidsverantwoording

Het dagelijks bestuur legt in de paragraaf Bedrijfsvoering verantwoording af over de geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen. Deze verantwoording ziet toe op het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik. Het dagelijks bestuur licht toe in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en balansmutaties voldoen aan de door het algemeen bestuur vastgestelde kaders en de geldende wet- en regelgeving.

In het voorjaar van 2025 zijn het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) aangepast. Vanaf verslagjaar 2025 gelden nieuwe regels voor de begroting, verantwoording en accountantscontrole bij gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. De wijzigingen hebben vooral gevolgen voor de rechtmatigheidsverantwoording en de wijze waarop de accountant de jaarrekening beoordeelt. Als gevolg hiervan zijn in het overleg van het algemeen bestuur op 10 december 2025 de verordening financieel beleid, beheer en organisatie, het controleprotocol en het normenkader opnieuw vastgesteld.

Met ingang van 2025 is de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole gewijzigd. De belangrijkste wijzigingen zijn een nieuwe berekeningsbasis voor de materialiteit (totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves) en de invoering van een gecombineerde, maximale goedkeuringstolerantie van 2% voor fouten en onzekerheden. Voorheen was de materialiteit voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%. Deze werd berekend over de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves.

Onderwerp	Was	Wordt
Percentage voor de materialiteit	1%	2%
Omvangsbasis voor de materialiteit	De totale lasten, inclusief stortingen in de reserves	De totale lasten, exclusief stortingen in de reserves
Grens voor onzekerheden	Materialiteit op basis van 3% van de omvangsbasis.	Materialiteit op basis van 2% van de omvangsbasis.
Afweging van de fouten en onzekerheden	Omvang van de fouten en onzekerheden afzonderlijk te toetsen aan hun eigen grensbedrag (materialiteit).	Omvang van de fouten en onzekerheden moet gezamenlijk (bij elkaar opgeteld) worden getoetst aan één grensbedrag, de materialiteit.
Percentage voor de verantwoordingsgrens	1% - 3% (OD NHN was 3%)	2%

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen¹:

nr	Onderwerp	Bedrag (€ 1.000)
Begrotingscriterium		
1a	Overschrijding lasten programma's	1.179
1b	Overschrijding investeringsbudgetten	138
2	Ongeautoriseerde reserve mutaties	0
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		1.317
4	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïnd. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	1.079
	De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	238
Voorwaardencriterium		
5	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	0
M&O criterium		
6	Geen bevindingen	0
Totaal onrechtmatigheden		1.317
Waarvan acceptabel		1.079
Waarvan niet-acceptabel		238

Begrotingscriterium

In beginsel kunnen begrotingsoverschrijdingen en -onderschrijdingen als onrechtmatig worden bestempeld, maar hoeven niet altijd te worden meegenomen in het rechtmatigheidsoordeel. Voor de **afsluitende** oordeelsvorming is van belang in hoeverre de over- en onderschrijding past binnen het door het AB geformuleerde beleid en tijdig is gemeld en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten.

OD NHN volgt hierbij de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen binnen de regio Noord-Holland Noord (FUGR 2019, artikel 2.1), dat de begroting (met de deelnemersbijdragen) gedurende het begrotingsjaar niet wordt aangepast. Een incidenteel voor- of nadeel komt tot uiting in het rekeningresultaat van de Gemeenschappelijke Regeling. Het bestuur wordt hierover geïnformeerd in bestuursrapportages en in de jaarstukken.

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd.

Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse bestuursrapportage.

¹ De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door het algemeen bestuur gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

Toelichting:

Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden gemeld in de tussentijdse bestuursrapportages en de jaarstukken met een analyse van de realisatie versus de begroting. In de FUGR is met de deelnemers afgesproken om lopende het jaar geen begrotingswijzigingen op te stellen.

Toelichting niet-acceptabele afwijking:

De niet-acceptabele afwijkingen betreffen overschrijdingen van € 134.000 op de lasten en van € 104.000 op investeringsbudgetten. Tussen het tijdstip van het opstellen van de tweede bestuursrapportage en het einde van het jaar is het verschil tussen de begroting en de realisatie verder opgelopen. Voor een nadere specificatie van de investeringskredieten verwijzen wij naar het investeringsoverzicht in bijlage 1. De overschrijding van € 138.000 op investeringsbudgetten was voor een bedrag van € 34.000 reeds gemeld in de 2de bestuursrapportage 2025, daarom acht het dagelijks bestuur geen verdere maatregelen noodzakelijk.

Voorwaardencriterium*Aanbestedingswet 2012*

De regels zijn bedoeld om te voorkomen dat (semi)overheidsorganisaties publiek geld onterecht, onethisch of op een twijfelachtige manier uitgeven. Om dit ook een juridisch kader te geven is de Aanbestedingswet 2012 (ABW 2012) in het leven geroepen. Dit is de basis van de regelgeving. Aanvullend hierop zijn een aantal onderdelen uit de ABW 2012 uitgewerkt in algemene maatregelen van bestuur waarvan de belangrijkste de gids Proportionaliteit en het Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW 2016) zijn. Dit vormt de basis van de regelgeving voor onze organisatie.

Uitvloeisel hiervan is op hoofdlijnen het volgende:

Uitgaven van meer dan € 50.000 moeten meervoudig onderhands aanbesteed te worden. Dit is ook vertaald naar het interne beleid van onze dienst. Uitgaven van meer dan € 221.000 moeten Europees aanbesteed te worden, in overeenstemming met wet- en regelgeving.

Tabel: Onrechtmatigheid OD NHN 2025 per inkoopcategorie op niveau 1 (hoogste aggregatieniveau; bedragen X € 1.000)

Inkoopcategorie (niveau 1)	Onrechtmatig Europees	Onrechtmatig intern beleid	Totaal
Flexibele arbeid (inhuur op uren)	0	0	0
Automatisering en telecommunicatie	0	270	270
Kantoor en Organisatie	0	60	60
Advies en onderzoek	0	120	120
Personeelsgerelateerde zaken	0	25	25
Totaal	0	475	475

Toelichting:

Bij de beoordeling van de naleving van de Europese aanbestedingsregels geldt dat de omvang van de totale fout gelijk is aan de omvang van de besteding (last of investering) in het jaar waarin de onrechtmatigheid wordt geconstateerd, verhoogd met de bestedingen van de jaren erna voor de duur van het afgesloten contract. Dit is alleen het geval als de bestedingen in de jaren erna (contractueel) verplicht zijn.

Voor de controle van de jaarrekening worden alleen de afwijkingen op wet- en regelgeving meegenomen in de rapportage ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording. Voor 2025 is er geen onrechtmatigheid op Europese wet- en Regelgeving geconstateerd. Door acties op onrechtmatig inhuur, beëindigingen van uitgaven en het doen van meerdere aanbestedingen in

2025, heeft de OD NHN actief geacteerd op de eerder geconstateerde onrechtmatigheden en risico's. Wel zien we ook in 2025 een bedrag aan onrechtmatigheid op intern beleid (uitgaven > € 50.000, < 221.000).

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In het publieke domein is rechtmatigheid een belangrijk onderdeel van het handelen. Het dagelijks bestuur geeft een rechtmatigheidsverantwoording af. Eén van de drie criteria waarop deze is gebaseerd, is het criterium Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O).

Misbruik betekent dat iemand te weinig of niets betaalt aan verplichte bijdragen aan de overheid, of juist een te hoge uitkering krijgt, doordat bewust geen, te late, onjuiste of onvolledige informatie wordt gegeven.

Oneigenlijk gebruik betekent dat iemand zich wel aan de regels van de wet houdt, maar toch tegen de bedoeling van de wet in een (gedeeltelijke) verplichte bijdrage ontwijkt of een (te hoge) uitkering krijgt.

Fraude is opzettelijke misleiding om onrechtmatig (financieel) voordeel te krijgen. De fraudepleger bevoordeelt hiermee zichzelf of anderen op een manier die in strijd is met de wet- of regelgeving. Er is bij fraude altijd opzet in het spel. Een vermoeden van fraude moet gemeld worden bij de directeur. Eventueel volgt hieruit aangifte bij het Openbaar Ministerie.

Op 15 oktober 2025 heeft het algemene bestuur de nota "Misbruik & Oneigenlijk gebruik" vastgesteld.

Er zijn in 2025 geen gevallen bekend van misbruik, oneigenlijk gebruik of fraude.

Specifieke uitkeringen (SiSa)

Als gevolg van een wijziging in de Gemeentewet over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is SiSa onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording. Fouten en onduidelijkheden met betrekking tot specifieke uitkeringen (SiSa) dienen daarom wel te worden betrokken bij de rechtmatigheidsverantwoording. Voor OD NHN zijn de volgende specifieke uitkeringen in dit kader relevant:

- KGG K21 - Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht

Er zijn geen fouten of onzekerheden met betrekking tot specifieke uitkeringen geconstateerd.

Ondernomen acties in 2025 om de afwijkingen in de rechtmatigheid te voorkomen

Het dagelijks bestuur heeft de volgende actie ondernomen om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen:

Inkoop en aanbesteding

Met het verbeteren van het inkoop- en aanbestedingsbeleid en het actief sturen op rechtmatigheid in 2025 zijn wij onder de 2%-norm gekomen. We hebben onder andere de volgende acties ondernomen:

- Strakker acteren op inhuur;
- Strakker sturen op de aanbestedingskalender;
- Meer control op contractbeheer;
- Vaste invulling vacature inkoopadviseur en daardoor betere zichtbaarheid

In 2026 gaan we wederom acties ondernemen om de onrechtmatigheid op Intern Beleid te beperken. Dit gaan we doen door de procedures bestellen tot betalen en inkoop en aanbesteding door te ontwikkelen. Daarnaast verhogen inzet van inkoopadviseur bij aandachtsgebieden waar in het verleden regelmatig overschrijdingen waren.

5.3 Vennootschapsbelasting voor overheden

Eind 2014 heeft de Tweede Kamer de Wet modernisering vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen aangenomen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelasting betalen.

Taken die door een overheid of samenwerkingsverband vanwege een wet worden uitgevoerd en volgens de Wet op de omzetbelasting overheidstaken zijn, worden vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Denk aan vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daar waar een overheid of samenwerkingsverband concurreert met de markt op een niet-wettelijke taak, kan er over de winst daarop wél vennootschapsbelasting verschuldigd zijn.

Op basis van het bovenstaande zijn wij niet belastingplichtige voor de vennootschapsbelasting.

5.4 Organisatie en Personeel

We werken in een complex politiek en bestuurlijk speelveld. Dit maakt onze organisatie kwetsbaar. In 2025 hebben we actief gewerkt aan het voldoen aan de eisen en verwachtingen van het Rijk en onze deelnemende gemeenten. Naast de uitvoering van onze reguliere werkzaamheden, hebben we in 2025 concrete stappen gezet in de verdere versterking en ontwikkeling van onze organisatie. Deze inzet draagt bij aan het vergroten van de robuustheid en het duurzaam borgen van de kwaliteit van de dienstverlening.

Robuustheid

Uiterlijk 1 april 2026 moeten alle omgevingsdiensten voldoen aan de, door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), vastgestelde robuustheidscriteria. Op dit moment voldoet onze dienst nog niet aan alle criteria. Dit komt vooral door het ontbreken van structurele middelen om de noodzakelijke verbeteringen duurzaam te realiseren.

Op 9 juli 2025 heeft het algemeen bestuur besloten om een deel van het rekeningresultaat 2024 in te zetten voor de versterking van onze dienst. Het betrof een incidenteel bedrag van € 1.000.000. Dit bedrag is bestemd voor het behalen van die robuustheidscriteria waaraan wij nog niet voldoen.

De bestemmingsreserve wordt in 2026 ingezet voor tijdelijke bekostiging van:

- De inzet van data- en Business Intelligence-analisten;
- Het innovatiebudget; en
- De ophoging van het opleidingsbudget van 1,5% naar 3%, in overeenstemming met de robuustheidseisen.

Daarnaast is in juli 2025 een robuustheidssubsidie van € 245.000 toegekend. Deze eenmalige bijdrage, die via koepelvereniging Omgevingsdienst NL loopt, is bedoeld om omgevingsdiensten te ondersteunen bij de uitvoering van hun robuustheidsplannen. In combinatie met de incidentele middelen uit de bestemmingsreserve Robuustheid, biedt deze subsidie de mogelijkheid om tijdelijk gericht te investeren in het behalen van de robuustheidscriteria. In 2025 hebben wij deze subsidie benut om stappen te maken in het kader van robuustheid.

Bezetting

Per 31 december 2025 hebben wij 210,3 fte aan medewerkers in dienst en 19,2 fte's externen. Op 31 december 2024 waren dit 212,7 fte in dienst en 28,0 fte's externen.

Inhuur

We streven ernaar om onze formatiebegroting voor minimaal 85% met vast personeel in te vullen. De volgende cijfers vergelijken de stand van zaken per 31 december 2024 met de stand van zaken per 31 december 2025, als het gaat om het eigen personeel ten opzichte van de formatiebegroting:

2024: 212,7 fte eigen personeel

2025: 210,3 fte eigen personeel

Categorie	2024 FTE	% van formatie 2024	2025 FTE	% van formatie 2025	Verschil FTE ('25-'24)	Verschil %-punt
Totaal	249,4	100,0%	245,5	100,0%	-3,9	0
Aantal medewerkers	212,7	85,3%	210,3	85,7%	-2,4	0,4
Externe inhuur	28	11,2%	19,2	7,8%	-8,8	-3,4
Openstaande/niet ingevulde vacatures en uitbesteed werk	8,7	3,5%	16	6,5%	7,3	3

Opleiden en ontwikkelen

Het werven van nieuwe medewerkers blijft op sommige posities lastig door de krappe arbeidsmarkt. Bovendien zijn salarissen bij omliggende organisaties vaak hoger. Dat zet onze positie als werkgever onder druk. Om hierop in te spelen werken de teams HR en Communicatie samen aan een project gericht op arbeidsmarktcommunicatie. Daarnaast zijn verbeteringen doorgevoerd in het welkomstprogramma, zodat nieuwe medewerkers zich sneller eigen kunnen maken in de organisatie en beter begeleid worden bij hun start.

De landelijke reclamecampagne heeft eraan bijgedragen dat de bekendheid van de organisatie is vergroot. Dit uit zich nog steeds in een toename van het aantal open sollicitaties ten opzichte van 2024. We zien daarnaast een duidelijke toename van interne sollicitanten. Bij meerdere vacatures zijn interne kandidaten succesvol doorgestroomd. Dit is zeer positief; het bevordert loopbaanontwikkeling, behoud van kennis en betrokkenheid binnen de organisatie. We blijven interne doorstroom actief aanmoedigen en stimuleren.

Door het ontbreken van 'de perfecte kandidaat' richten we ons nog steeds op het intern opleiden van junioren, medioren en zij-instromers. Dit vergt veel begeleiding van ervaren collega's. Begeleiding én opleidingen maken nieuwe medewerkers geschikt voor het vak. Dit drukt wel op de productiviteit en financiële middelen. Dit is een continu proces, dat ook in de toekomst onze aandacht blijft vragen.

De implementatie van het strategisch opleidingsplan is gestart en vordert gestaag. Leercultuur, groei en betrokkenheid staan centraal. De uitrol krijgt steeds meer vorm. Medewerkers krijgen meer ontwikkelmogelijkheden en leidinggevendenden meer grip op deskundigheid. Het versterken en behouden van deskundigheid blijven speerpunten.

In lijn met de kwaliteitscriteria 3.0 zijn concrete stappen gezet. Per deskundigheidsgebied is inzicht verkregen in de mate van robuustheid en de mogelijkheden voor verbetering. Hierdoor kunnen we gerichter sturen. Het opleidingsbudget van 2025 is volledig benut. Om verdere stappen richting het voldoen aan de kwaliteitscriteria 3.0 te kunnen uitzetten, is er een structurele uitbreiding van dit budget nodig. De structurele budgetuitbreiding is opgenomen in ons plan van aanpak Robuustheid.

Verzuim

Het gemiddelde verzuimpercentage is ten opzichte van 2024 licht gedaald van 7,8% naar 6,7%. De meldingsfrequentie is licht gestegen van 1,3 in 2024 naar 1,4 in 2025.

Opbouw naar verzuimklasse	2024	2025
Kort: 1-8 dagen	1,4%	1,6%
Middel lang: 8 tot 42 dagen	1,1%	0,9%
Lang: 42 tot 365 dagen	3,9%	2,5%
Extra lang: 366 tot 732 dagen	1,0%	1,1%
Langer dan 2 jaar: meer dan 733 dagen	0,5%	0,6%

Sinds 2024 zetten we intensief in op het terugdringen van het ziekteverzuim. De maatregelen richten zich op zowel preventie als begeleiding, met als doel om het verzuim structureel te verlagen. In 2024 werd het ziekteverzuim vooral bepaald door het langdurig verzuim (42 tot 365 dagen). In 2025 is het verzuim duidelijk afgenomen. Dit komt vooral door een sterke daling in deze langdurige verzuimcategorie.

Het extra langdurig verzuim en het verzuim langer dan twee jaar laten een lichte toename zien. Dit benadrukt het belang van blijvende aandacht voor langdurige dossiers.

Deze ontwikkeling laat zien dat de ingezette maatregelen effect hebben en dat de doelstelling voor 2025 om het verzuim met één procentpunt te verlagen is behaald.

Naast intensieve begeleiding van langdurige verzuimdossiers hebben wij in 2025 ook stappen gezet op vitaliteit binnen de organisatie. Zo is onder andere een samenwerkingsprogramma opgezet met een externe partner, een vitaliteitsmiddag georganiseerd en een overkoepelend vitaliteitsbeleid opgesteld. Door te blijven inzetten op preventieve maatregelen, streven we ernaar om het ziekteverzuim ook op lange termijn verder terug te dringen.

5.4.1 ICT

De reserve Masterplan ICT (MP ICT), waaruit sinds 2018 alle ICT-projecten zijn gefinancierd, is in 2025 uitgeput. De grootste projecten die in 2025 ten laste van het MP ICT vielen, zijn:

- de implementatie van het nieuwe document managementsysteem,
- de implementatie van het nieuwe zaaksysteem,
- diverse ICT-aanbestedingen inclusief projectleiding,
- het ontwikkelen van dashboards voor sturing en verantwoording, én
- de ontwikkeling van de informatiearchitectuur.

Het jaar 2025 stond vooral in het teken van een aantal grote aanbestedingen en de implementatie van het nieuwe Document Management Systeem (DMS).

De belangrijkste aanbestedingen van dit jaar waren het VTH Zaaksysteem, de digitale checklists, het servicemanagementsysteem voor ICT en Facilitair en de documentgenerator.

De aanbesteding van het VTH Zaaksysteem is gegund aan de huidige leverancier. Doordat we al gebruik maken van Openwave kunnen we ons aankomende jaren richten op het doorontwikkelen van het systeem en zijn geen migratie-inspanningen nodig. Dit voorkomt extra kosten en waarborgt een soepele voortzetting van de dienstverlening. Een groot aantal omgevingsdiensten gebruikt OpenWave en werkt samen om vereiste functionaliteit te realiseren. OD NHN is onderdeel van dit samenwerkingsverband.

De implementatie van het nieuwe DMS was een groot project. Het heeft geleid tot een behoorlijke opschoning van data die bij vorige migraties niet goed was overgenomen. Met het nieuwe systeem kunnen we een aantal administratieve processen vereenvoudigen en efficiënter inrichten.

We hebben in 2025 verder gebouwd aan de Informatie Architectuur. Mede dankzij het inzicht dat dit ons gaf hebben we een visie en strategie voor Informatievoorziening (IV) ontwikkeld. Data zal daarin een belangrijke rol spelen.

In 2025 is hard gewerkt aan het bouwen van dashboards voor de sturing en verantwoording. We zijn gestart met het centraliseren van de data-expertise om daarmee de afdelingen te ondersteunen bij het datagericht werken. In 2025 is de reserve ICT Masterplan en de subsidie Robuustheid ingezet om deze activiteiten te kunnen bekostigen. In 2026 kan de Robuustheidsreserve worden ingezet. Zowel de reserves als de subsidie zijn bronnen van incidentele financiering. Omwille van een robuuste omgevingsdienst is hiervoor echter structurele financiering nodig.

Zoals aangekondigd, is met de in 2025 uitgevoerde projecten zijn de gelden vanuit het ICT Masterplan volledig uitgeput. De consequentie daarvan is dat er in 2026 geen budget is voor het uitvoeren van ICT-projecten. In de kadernota voor 2027 vragen we middelen voor de projecten. Het daarin gevraagde bedrag komt overeen met de gemiddelde jaarlijkse uitputting van het ICT Masterplan.

De in de begroting 2025 aangekondigde Werkplek 2.0 is slechts ten dele uitgevoerd, de scope van het project was groter dan de toegekende middelen. Daarnaast was het niet mogelijk om tussentijds de juiste licenties aan te schaffen voor de gewenste functionaliteit omdat het budget hiervoor niet toereikend was. Dit kan impact hebben op informatiebeveiliging, monitoring & detectie van cyberaanvallen en compliance/archivering/Woo-achtige verplichtingen. Er is in de projectbegroting in de kadernota 2027 budget gereserveerd voor het vervolg van dit project.

Met het oog op de introductie van de nieuwe Europese wet op Informatiebeveiliging, NIS2, hebben we dit jaar geïnventariseerd waar in onze organisatie en informatievoorziening verbeteringen nodig zijn. In 2026 gaan we onder andere het proces waarmee we toegang tot onze data geven beter beschermen en beheersmaatregelen treffen om de continuïteit van onze kritieke processen te borgen.

5.4.2 Versterking bedrijfsvoering

In 2023 is ter versterking van onze bedrijfsvoering een eenmalige bestemmingsreserve van € 400.000 ingesteld. Deze middelen zijn grotendeels in 2024 doelgericht ingezet op vier prioritaire thema's: HR, financiën, inkoop en de uitvoering van een capaciteitsanalyse binnen de afdeling Bedrijfsvoering.

De capaciteitsanalyse van de afdeling Bedrijfsvoering is in januari 2025 afgerond. In maart 2025 zijn de uitkomsten besproken met het algemeen bestuur. Het rapport bevat, naast een beoordeling van de beschikbare capaciteit, concrete aanbevelingen om de effectiviteit van de afdeling Bedrijfsvoering te vergroten en haar positie binnen de organisatie te versterken.

De kern van deze aanbevelingen bestaat uit:

- Het opstellen van een ontwikkelplan met focus op strategisch HRM, projectmatig werken en het verbeteren van de interne samenwerking;
- Het versterken van de formatie op essentiële expertises, waaronder financiën, data-analyse en HR, om kwetsbaarheden te beperken en strategische opgaven beter te kunnen ondersteunen;
- Het verbeteren van processen en samenwerking, met nadruk op heldere opdrachtverlening vanuit het managementteam, gerichte prioritering vanuit het organisatiebelang en het versterken van eigenaarschap.

In april 2025 zijn we gestart met de volgende fase van de doorontwikkeling van de afdeling Bedrijfsvoering. Hiervoor is een ontwikkelplan opgesteld dat invulling geeft aan de aanbevelingen uit de capaciteitsanalyse. Aansluitend zijn we begonnen met de uitvoering van de ontwikkelmaatregelen. Deze implementatiefase loopt door in 2026. In dat jaar wordt de bestemmingsreserve voor de versterking van de bedrijfsvoering volledig benut.

5.4.3 Ontwikkelingen

Herijking materiële kosten

We zien dat de wettelijke taken en de vraag vanuit deelnemers en de markt de afgelopen jaren zijn toegenomen en veranderd. Tegelijkertijd zijn de economische kosten gestegen en zijn de kwaliteitsnormen aangescherpt. Dit heeft geleid tot hogere uitgaven.

In de afgelopen jaren hebben we voor de interne begroting van de materiële kosten gewerkt met een incrementele systematiek. Dit betekent dat we de begroting van het voorgaande jaar indexeerden en zo nodig bijstelden op basis van specifieke ontwikkelingen. Door diverse interne en externe veranderingen sluit deze manier van begroten niet langer aan bij de huidige situatie.

Daarom hebben we voor 2025 gekozen voor een herijking van de materiële kosten via zero-based budgettering. We hebben de interne begroting vanaf nul opgebouwd, gebaseerd op de actuele situatie, werkzaamheden en verwachte kosten. Dit in plaats van voort te bouwen op eerdere begrotingen. De zero-based begroting 2025 vormt daarmee het uitgangspunt voor de interne begroting van de materiële kosten in de komende jaren.

De *zero-based* begroting 2025 laat zien dat de materiële kosten sterker zijn gestegen dan de financiële middelen, die in eerdere jaren beschikbaar zijn gesteld. Het volledig wegwerken van dit tekort is niet mogelijk zonder risico's voor de uitvoering en kwaliteit van onze wettelijke taken en ambities. We hebben daarom in 2025 op verschillende fronten sterk ingezet op beheersmaatregelen om de kostenstijging te beperken. De toegekende indexatie in de vastgestelde begroting 2026 en de gevraagde indexatie in de kadernota 2027 dekken een groot deel van het tekort uit de zero-based begroting 2025. Echter dekt de indexatie niet volledig het tekort en daarom doen wij in de kadernota 2027 een voorstel om het tekort op de materiële kosten aan te vullen. Hierbij hebben wij, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording, de kosten zorgvuldig toegerekend aan de verschillende programma's.

Efficiencyonderzoek

Het algemeen bestuur heeft op 31 maart 2025 opdracht gegeven voor een efficiencyonderzoek binnen onze dienst. Hiervan was het doel om onder meer te onderzoeken in hoeverre (gedeeltelijke) kostendekking mogelijk is voor het plan van aanpak Robuustheid.

Het onderzoek is in twee fasen uitgevoerd: een efficiencyscan met voorstellen voor kansrijke maatregelen en een verdere uitwerking tot besluitrijpe maatregelen met financiële effecten.

Uit het onderzoek blijkt dat onze dienst efficiënt werkt. De gemiddelde efficiency van overheidsorganisaties ligt tussen de 70% en 80%. Met een gemeten efficiency van 77% positioneert onze organisatie zich binnen de hogere efficiencysegmenten van publieke organisaties. Ondanks deze positieve uitkomst blijven wij ons de komende jaren onverminderd inzetten voor het behouden en verder vergroten van onze efficiency.

Wij zien dat verdere efficiencyverbetering mogelijk is, maar niet vanzelfsprekend. Het realiseren van deze efficiency is, zoals ook blijkt uit het onderzoeksrapport, nadrukkelijk afhankelijk van een aantal randvoorwaarden. Het gaat daarbij om:

- Duidelijke bestuurlijke keuzes en eenduidige sturing;
- Het tijdig investeren vóórdat besparingen kunnen worden gerealiseerd;
- Een samenhangende uitvoering van maatregelen, en;
- Een intensievere samenwerking met onze deelnemers.

Daarmee is de conclusie dat extra efficiency alleen haalbaar is wanneer gemeenten en provincie daadwerkelijk investeren in de verdere ontwikkeling van OD NHN, gezamenlijk en eenduidig sturen, en uitgaan van geharmoniseerde takenpakketten en eenduidige kostprijsgerichte benadering. Zonder deze voorwaarden bereikt de organisatie het punt waarop verdere efficiencyverbetering niet langer realistisch is en feitelijk niet verder kan worden doorgevoerd dan het huidige niveau.

In opdracht van het algemeen bestuur brengen wij in 2026 in kaart welke investeringen en randvoorwaarden inclusief de financiële omvang van de benodigde investeringen en randvoorwaarden noodzakelijk zijn om de efficiencymaatregelen op de lange termijn te kunnen effectueren.

5.5 Openbaarheidsparagraaf

5.5.1 Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en regelt de openbaarheid van overheidsinformatie. Uitgangspunt is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij een wettelijke uitzondering geldt. De Woo kent drie verplichtingen: actieve openbaarmaking, openbaarmaking op verzoek en een goede informatiehuishouding.

De verplichting tot actieve openbaarmaking ziet op de documentcategorieën genoemd in artikel 3.3 Woo. Deze verplichting wordt gefaseerd ingevoerd; de volledige inwerkingtreding is afhankelijk van nog te nemen koninklijke besluiten. In afwachting daarvan brengen wij in kaart waar relevante documenten binnen de organisatie worden opgeslagen, zodat tijdige publicatie mogelijk is zodra deze verplichting in werking treedt. Vooruitlopend hierop worden agenda's en vergaderstukken van het algemeen bestuur al actief gepubliceerd. Ook het organogram en de contactgegevens van de organisatie zijn openbaar beschikbaar via de website.

We hebben geen invloed op het aantal of de omvang van de ingediende Woo-verzoeken. Wel hebben we invloed op het proces en de doorlooptijden. Deze hebben we, in samenwerking met onze adviseur procesinnovatie, verder aangescherpt.

In 2025 hebben we 88 Woo-verzoeken behandeld. Dit zijn er 22 meer dan verwacht. We hebben hier wel fors minder tijd aan besteed dan verwacht. Hoewel de omvang per verzoek enorm kan verschillen, is duidelijk dat onze inzet op procesoptimalisatie zich heeft vertaald in een kortere behandeltijd per verzoek. Van de ingediende verzoeken had 60% betrekking op gemeentelijke taken en 40% op provinciale taken.

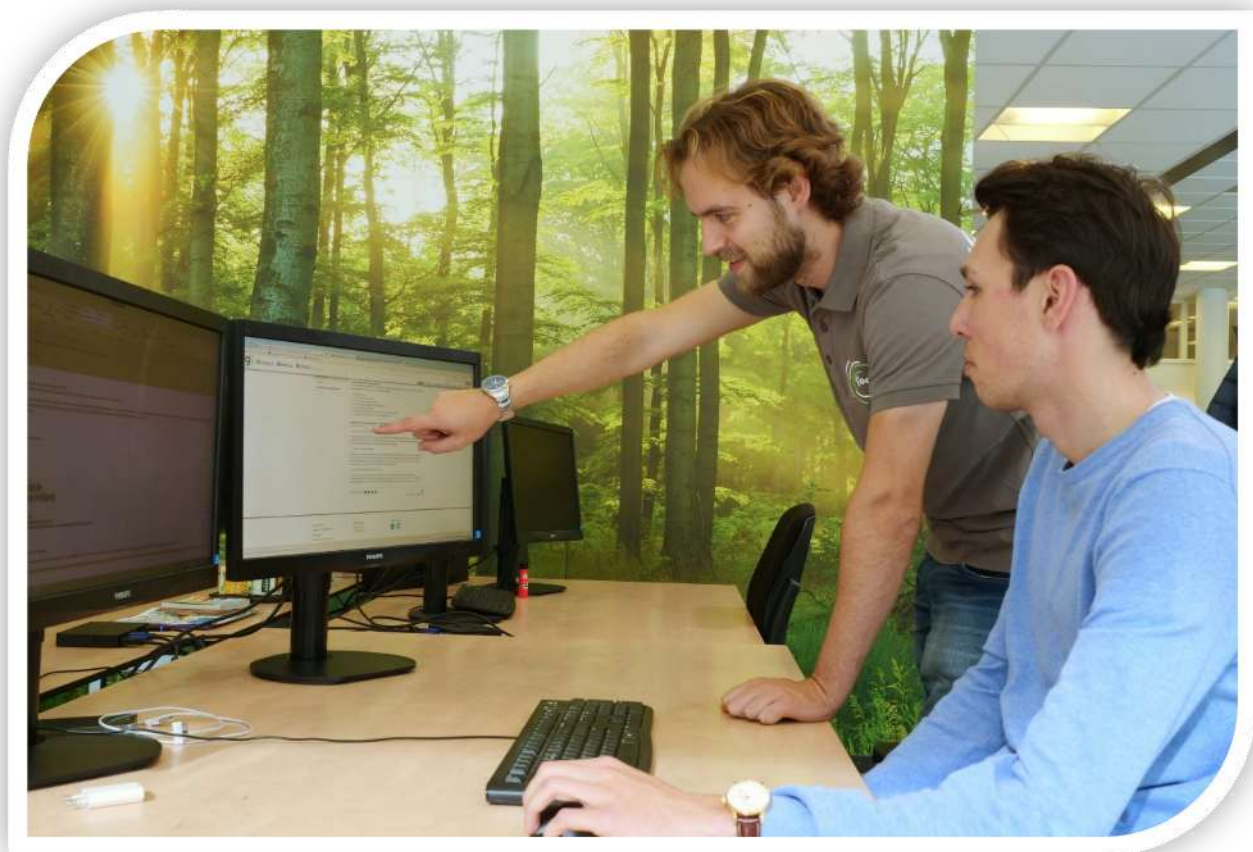
5.5.2 Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) had oorspronkelijk per 1 januari 2025 in werking moeten treden. De inwerkingtreding was echter uitgesteld. De wet is nu per 1 januari 2026 van kracht geworden. De wet geeft burgers en bedrijven het recht om formele aanvragen, zoals vergunningaanvragen en handhavingsverzoeken, digitaal bij de overheid in te dienen.

In 2025 hebben we voorbereidingen getroffen om deze wetgeving te kunnen uitvoeren. Daarbij hebben we in kaart gebracht welke formele aanvragen we binnen de organisatie behandelen en in hoeverre deze al digitaal kunnen worden ingediend. Hoewel op onze website al diverse digitale aanvraagmogelijkheden beschikbaar zijn, is vastgesteld dat dit aanbod nog niet volledig is.

Voor aanvragen die nog niet digitaal kunnen worden ingediend maar waarvoor dit wel noodzakelijk is, worden in het begin van 2026 aanvullende digitale kanalen ingericht. In 2026 gaan we verder met de implementatie van de Wmebv.

JAAARREKENING

6 BALANS PER 31 DECEMBER 2025

(Bedragen * € 1.000)

ACTIVA		31 december 2025	31 december 2024
Vaste activa			
- Investerings met een econ. nut		935	762
<i>Materiële vaste activa</i>	1	935	762
Totaal vaste activa		935	762
Vlottende activa			
- Vorderingen op openbare lichamen		1.365	984
- Overige vorderingen		40	40
- Uitzettingen in 's Rijkschatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		5.066	7.664
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	2	6.471	8.688
- Banksaldi		502	501
<i>Liquide middelen</i>	3	502	501
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.		420	374
<i>Overlopende activa</i>	4	420	374
Totaal vlottende activa		7.392	9.563
Totaal generaal		8.327	10.325
PASSIVA		31 december 2025	31 december 2024
Vaste passiva			
- Algemene reserve		361	406
- Bestemmingsreserve		1.916	1.469
- Gerealiseerd resultaat		184	1.690
<i>Eigen vermogen</i>	5	2.461	3.566
- Voorzieningen		302	225
<i>Voorzieningen</i>	6	302	225
Totaal vaste passiva		2.763	3.791
Vlottende passiva			
- Overige schulden		733	577
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	7	733	577
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.		3.309	3.410
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:			
Het Rijk		14	81
Overige Nederlandse overheidslichamen		640	645
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren		867	1.822
<i>Overlopende passiva</i>	8	4.831	5.958
Totaal vlottende passiva		5.564	6.534
Totaal generaal		8.327	10.325

6.1 Toelichting op de balans

6.1.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden. Vanaf 2018 is door invoering van het individueel keuzebudget (IKB), waarin de totale uitbetaling in december van het betreffende jaar plaatsvindt, geen sprake meer van overlopend vakantiegeld.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) moet wel een verplichting worden opgenomen.

De bedragen in de tabellen worden weergegeven in € 1.000. Hierdoor kan het voorkomen dat door de afronding op duizendtallen marginale afwijkingen ontstaan. De onderliggende (niet afgeronde) bedragen kloppen echter wel.

6.1.2 Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 10 december 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld;

Ten aanzien van het M&O criterium geldt dat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid en daarom eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 2 % (zijnde € 589.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 50.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

6.1.3 Vaste activa

De grens van het activeren van investeringen wordt gesteld op € 10.000 exclusief btw. Als een investering het bedrag van € 10.000 exclusief btw overstijgt, moet activering op de balans plaatsvinden. De investeringen met een economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Als ingangsdatum van de afschrijving geldt als uitgangspunt het jaar volgend op het jaar waarin de investering wordt gedaan. Investerings met een lagere aanschafwaarde hoeven, als er een gegronde reden voor is, niet te worden geactiveerd en worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

Er wordt lineair afgeschreven met de volgende afschrijvingstermijnen in jaren:

Omschrijving van de investering	Afschrijvingstermijn
Apparaten:	
- meetapparatuur	7
Automatisering:	
- apparatuur (pc/beeldscherm/scanners/telefoon)	3
- digitale presentatiemiddelen	5
- telefooncentrale, print en -kopieerapparaten	5
- netwerk, server, koeling, bekabeling e.d.	5
- programmatuur (software)	3
Bedrijfsmiddelen:	
- personenauto's	5
- lichte motorvoertuigen	5
- machines	5
- boten	5
Gebouwen:	
- inventaris/inrichtingskosten/meubilair	10
- renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
- installaties	10
- veiligheidsvoorzieningen	10
- uitbreiding/verbouwingen	10
Gereedschap	5
Telecommunicatieapparatuur (centrale)	5

ACTIVA							
VASTE ACTIVA							
1. Materiële vaste activa							
De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:							
						2024	2025
Overige investeringen met een economische nut						762	935
Totaal						762	935
Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut weer:							
	Boekwaarde per 1-1- 2025	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragederden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12- 2025
<u>Basis taken:</u>							
Inrichting pand	221	38	-	30	-	-	229
Aanpassing pand	159	26	-	26	-	-	159
Automatisering	367	282	-	199	-	-	449
Automatisering	13	86	-	3	-	-	97
Geluidsmeter	1	-	-	1	-	-	-
Totaal	762	432	-	259	-	-	935

Hieronder de begroting en realisatie van de investeringen. Hieruit blijkt dat we ten opzichte van de begroting 2025 meer gerealiseerd hebben dan begroot. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de investeringen nader toegelicht.

Investeringsgroep	soort investering	budget begroting 2025	door- schuiven jr 2024	2e bestuurs- rapportage 2025	realisatie 2025	saldo (= begroting - realisatie)	doorschui- ven naar 2026
Aanpassing pand	Vergaderruimtes	50		50	26	24	-
Inrichting pand	Aanschaf meubilair	20		20	38	-18	-
Vervoermiddelen	Aanschaf auto	-	-		19	-19	-
Vervoermiddelen	Aanschaf boten				67	-67	-
Automatisering	Ipads	13	-	-		13	-
Automatisering	Iphones	68	-	105	102	-34	-
Automatisering	Laptops	182	-	180	180	2	-
		333	-	355	432	-99	-

6.1.4 Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

VLOTTENDE ACTIVA		
2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
De vorderingen bestaan uit het openstaande debiteurensaldo per 31 december 2024:		
	2024	2025
Vorderingen op openbare lichamen	984	1.365
Overige vorderingen	40	40
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	7.664	5.066
Totaal	8.689	6.471
Specificatie vorderingen op openbare lichamen		
	2024	2025
Gemeente Medemblik	-	0
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	-	2
Gemeente Texel	11	-
BTW component in vooruit gefactureerde lumpsumbijdrage	973	1.362
Totaal	984	1.365

3. Liquide middelen		
Het saldo van de liquide middelen bestaat uit banksaldi:		
	2024	2025
BNG	500	502
ING	1	0
Totaal liquide middelen	501	502
4. Overlopende activa		
De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:		
	2024	2025
Nog te ontvangen bedragen	265	252
Vooruitbetaalde bedragen	109	167
Totaal overlopende activa	374	420

6.1.5 Berekening drempelbedrag schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)				
	Verslagjaar 2025			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	489	494	494	495
Ruimte onder het drempelbedrag	511	506	506	505
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Begrotingstotaal verslagjaar	29.173	29.173	29.173	29.173
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan €500 miljoen				
Het deel van het begrotingstotaal dat de €500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	43.968	44.999	45.493	45.503
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	489	494	494	495

6.1.6 Vaste Passiva

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

PASSIVA					
VASTE PASSIVA					
5. Eigen Vermogen					
Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:					
	Saldo 1-1-2025	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2024	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve Milieutaken	406	-	45	-	361
Bestemmingsreserves	1.469	-	1.243	1.690	1.916
Gerealiseerd resultaat Milieutaken	610	-213	-	-610	-213
Gerealiseerd resultaat VTHplus	1.080	396	-	-1.080	396
Totaal	3.566	184	1.289	-0	2.461
Het verloop van de reserves in het verslag jaar was als volgt:					
	Saldo 1-1-2025	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2024	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve Basistaken	406			-	361
Bestemmingsreserve:					
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	166	-	67	-	99
- VTH plus	619	-	533	690	776
- Masterplan ICT	610	-	610	-	-
- Verstevenigen bedrijfsvoering Milieu	41	-	21	-	20
- Verstevenigen bedr.voering VTH-Plus	33	-	12	-	21
- Bestemmingsreserve Robuustheid	-	-	-	1.000	1.000
Totaal	1.876	-	1.243	1.690	2.277

Alle onttrekkingen/ toevoegingen aan de reserves zijn van incidentele aard.

Toelichting op de reserves

Algemene Reserve

Doel: Deze reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer voor het opvangen van risico's en incidentele tegenvallers waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan) om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de taken in gevaar komt.

Storting: In 2025 heeft er geen storting plaatsgevonden.

Onttrekking: Conform besluit van het algemeen bestuur op 31 maart 2025 is het efficiencyonderzoek bekostigd uit de algemene reserve.

Bestemmingsreserve Impuls cultuur-mensontwikkeling

Doel: Deze intensivering is opgenomen als onderdeel van het bedrijfsplan en is noodzakelijk gezien het invoeren van hybride werken, het overbruggen van de geconstateerde cultuurverschillen, het invoeren van digitaal handhaven, coaching en om- en bijscholing.

Storting: In 2025 hebben geen stortingen plaatsgevonden.

Onttrekking: In 2025 heeft een onttrekking van € 67.000 conform de doelstelling van de bestemmingsreserve plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve Masterplan ICT

Doel: Het Masterplan ICT is in 2017 gevormd om te kunnen voldoen aan de minimale eisen met betrekking tot het op orde brengen van de bestaande situatie, reguliere bedrijfsvoering en nieuwe wettelijke vereisten.

Storting: In 2025 hebben geen stortingen plaatsgevonden.

Onttrekking: In 2025 hebben onttrekkingen plaatsgevonden voor de incidentele ICT-projectkosten conform doel van de bestemmingsreserve. De totale onttrekking voor 2025 bedraagt € 610.000 waardoor de bestemmingsreserve, zoals eerder gemeld, volledig is benut.

Bestemmingsreserve VTH-plus

Doel: Dekking van de kosten in het kader van nog te verrichten werkzaamheden VTH-plustaken.

Storting: In 2025 heeft een storting ad € 690.000 plaatsgevonden conform resultaatbestemming 2024.

Onttrekking: In 2025 heeft een onttrekking aan de bestemmingsreserve plaatsgevonden ad € 454.000 om de extra inzet m.b.t. stikstof en afhandelen PAS-meldingen te kunnen financieren. Daarnaast heeft een onttrekking plaatsgevonden voor dekking van de uitgevoerde Wbb plustaken (€ 66.000) en zwemwater (€13.000).

Bestemmingsreserve Verstevinging bedrijfsvoering

Doel: De OD NHN is gezien de steeds complexer wordende wet- en regelgeving, toe aan de volgende stap in de organisatieontwikkeling om de organisatie toekomstbestendig te maken. Het gaat hierbij om versterking van de bedrijfsvoering. De OD NHN wil beter in control komen door adequate sturing op de interne organisatie en het beter inspelen op de wijzigende opdrachten van onze deelnemers. De reserve zal ingezet worden voor tijdelijk extra personele inzet en systeemtechnische- en organisatorische aanpassingen. De reserve is gevormd bij de bestemming van het resultaat 2022.

Storting: In 2025 hebben zich geen stortingen voorgedaan.

Onttrekking: De onttrekkingen in 2025 hebben plaatsgevonden conform doel van de bestemmingsreserve voor het verstevigen van de bedrijfsvoering.

Bestemmingsreserve Robuustheid

Doel: Dekking van kosten om tot een robuuste organisatie te komen.

Storting: In 2025 heeft een storting ad € 1.000.000 plaatsgevonden conform resultaatbestemming 2024.

6. Voorzieningen					
Het verloop van de voorziening in het verslag jaar was als volgt:					
	Saldo 1-1-2025	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevallen	Saldo 31-12-2025
Voorziening verlofsparen	47	120	9	-	158
Voorziening RVU	78	50	51	-	76
Voorziening Bodemloket	100	-	-	32	68
Totaal	225	169	60	32	302

Voorziening verlofsparen

Met ingang van 2022 heeft elke medewerker de mogelijkheid om verlof te sparen. Het doel is om medewerkers in staat te stellen om in alle levens- en carrièrefasen de werktijd af te stemmen op de eigen behoefte. Deze spaaruren verjaren niet. Voor het verlofsparen moet een voorziening worden gevormd. Bij daadwerkelijk opname van het verlof wordt een onttrekking aan de voorziening gedaan. De omvang van de voorziening wordt gevormd door het aantal verlofuren maal uurtarief.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

Met ingang van 2024 maken medewerkers binnen de OD NHN gebruik gemaakt van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. Aangezien de ex-medewerker in die periode geen activiteiten/prestaties voor de gemeente verricht, wordt een voorziening getroffen voor de financiële verplichting die de gemeente tegenover de ex-medewerker en de fiscus heeft op basis van deze regeling. Dat betekent voor alle jaren tot aan de AOW-datum.

Voorziening bodemloket

Tot begin 2024 werd voor het verstrekken van bodeminformatie middels het bodemloket een kostendekkende bijdrage gevraagd aan de aanvrager. In 2024 is duidelijk geworden dat deze dienstverlening kosteloos had moeten worden aangeboden. Particulieren en organisaties die in het verleden een bijdrage hebben betaald voor diensten van het bodemloket kunnen deze bijdrage terugvorderen van de OD NHN. Er is een inschatting gemaakt van de kans en de omvang van de bedragen die zullen worden teruggevorderd. Daardoor is in 2025 een gedeelte van de voorziening vrijgevallen.

6.1.7 Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, worden gewaardeerd op het nominale bedrag.

VLOTTENDE PASSIVA		
7. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
De kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:		
	2024	2025
Crediteuren	577	733
Totaal	577	733

8. Overlopende passiva

De post overlopende passiva kan als volgt gespecificeerd worden:

	2024	2025
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.	3.410	3.309
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	726	655
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	1.822	867
Totaal	5.958	4.831
Specificatie verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2024	2025
Nog te betalen posten	1.141	864
WW reparatie 3e jaar en IKB	53	53
Loonheffing	1.226	1.252
Vooruit ontvangen	-	-
Omzetbelasting	990	1.141
Totaal	3.410	3.309
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2024	2025
Het Rijk	81	14
Overige Nederlandse overheidslichamen	645	640
Totaal	726	655
Specificatie overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	2024	2025
Vooruitontvangen bedragen deelnemers 1e kwartaal LS	1.822	867
Totaal	1.822	867

Specificatie overheidslichamen	Saldo 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2025
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Vooruit ontvangen budget Werkgroep Communicatie WF	2	0	3	-
Vooruitontvangen budget Provincie Noord-Holland	113	-	86	27
Regeling omgevingslawaaï (2503)	20	-	20	-
Actieplan Duurzaamheid NHN	-	-	-	-
Subsidie energiebesparingsprogramma West-Friesland	215	99	177	138
EBA (EnergieBesparingsAkkoord Bedrijven)	77	253	-	330
Subsidie project Experimenten Tuin NHN (fieldlabs)	-	249	184	65
Subsidie Robuustheid	-	196	142	54
Bijdrage indirecte lozingen (niet deelnemers)	-	26	-	26
Gemeente Uitgeest	9	-	9	-
Gemeente Hoom	31	0	32	-
Gemeente Castricum	78	-51	27	-
Gemeente Den Helder	-19	22	3	-
Gemeente Medemblik	4	-	4	-
DE subsidie Bergen	47	0	48	-
Gemeente Heiloo	67	2	69	-
<i>Het Rijk</i>				
Specifieke uitkering IPB VTH	-	-	-	-
Specifieke uitkering extra ondersteuning THE	81	294	360	14
Totaal	726	1.091	1.162	655

6.1.8 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

De OD NHN is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen:

- Huurovereenkomst Dampden 2 te Hoorn, In de gesloten huurovereenkomst is onder meer bepaald dat de huurprijs jaarlijks wordt aangepast op basis van de wijziging van het maandindexcijfer volgens de consumentenprijsindex (CRI) reeks alle huishoudens, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor 2026 geldt een huurprijs van € 370.939 exclusief btw op jaarbasis.
- In 2023 is de aansprakelijkheidsverzekering bedrijven voor 3 jaar aanbesteed. In 2026 is de jaarpremie € 29.369.
- Leaseauto's:

Auto	start datum	Eind datum	Lease bedrag per maand	Leverancier
21x ID.3.PRO S Business	25 juni 2024	25 juni 2028	€ 18.913	PON
7 x Jeep compass Trailhawk	25 september 2024	25 september 2028	€ 7.956	PON
6 x Jeep compass Trailhawk	28 mei 2025	28 mei 2029	€ 6.823	PON
Audi Q3 sportback	9 juni 2021	9 juni 2026	€ 1.391	MKB-lease

7 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

(Bedragen *(€ 1.000)

	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 Milieutaken	18.676	13.705	4.971	18.676	13.705	4.971
Programma 2 VTH plustaken	10.397	7.719	2.678	10.397	7.719	2.678
Programma 3 Overhead	100	7.619	-7.519	100	7.619	-7.519
Onvoorzien Milieutaken	-	62	-62	-	62	-62
Onvoorzien VTH-Plustaken	-	67	-67	-	67	-67
Rente	-	-	-	-	-	-
VPB (vrijgesteld)	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	29.173	29.173	-	29.173	29.173	-
Mutaties in reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat	29.173	29.173	-	29.173	29.173	-

	Begroting na wijziging			Jaarrekening		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 Milieutaken	18.676	13.705	4.971	17.537	12.980	4.556
Programma 2 VTH plustaken	10.397	7.719	2.678	10.512	7.716	2.796
Programma 3 Overhead	100	7.619	-7.519	341	8.798	-8.457
Onvoorzien Milieutaken	-	62	-62	-	-	-
Onvoorzien VTH-Plustaken	-	67	-67	-	-	-
Rente	-	-	-	-	-	-
VPB (vrijgesteld)	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	29.173	29.173	-	28.389	29.494	-1.105
Mutaties in reserves	-	-	-	1.289	-	1.289
Resultaat	29.173	29.173	-	29.678	29.494	184

7.1 Toelichting op het overzicht baten en lasten

Het ontstaan van de afwijkingen tussen begroting en jaarrekening is toegelicht in de alinea's 'Samenvatting financiële verantwoording' op pagina 9 tot en met 14.

De analyse voor de afwijkingen tussen de begroting en jaarrekening is onderdeel van de jaarrekening.

7.1.1 Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Op de post onvoorzien staat het algemene budget voor onvoorziene uitgaven. De totale geraamde en gerealiseerde lasten voor de post onvoorzien laten zich als volgt specificeren:

Onvoorzien	Raming 2025	Realisatie 2025
Programma 1 Milieutaken	62	-
Programma 2 VTH plustaken	67	-
Totaal	129	-

In 2025 is geen sprake geweest van onvoorziene uitgaven ten laste van het onvoorziene uitgaven budget.

7.1.2 Overzicht incidentele lasten en baten

Omschrijving incidentele posten	baten	lasten
ICT projecten	-	868
Onttrekking aan reserve MP ICT	610	-
Opleidingskosten	-	67
Onttrekking aan reserve impuls cultuur & mensontwikkeling	67	-
Voorziening RVU	51	50
Kosten voorgaande boekjaren	-	133
Subsidie robuustheid	142	142
Onttrekking aan de reserve VTH Plus	533	-
Project klimaat en Duurzaamheid	58	47
Resultaat	1.461	1.305

Er is beoordeeld of baten en lasten een structureel of incidenteel karakter hebben. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Bij het begrip incidenteel gaat het om baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

De ondergrens voor het melden is gelegd op € 50.000.

7.1.3 Overzicht per taakveld

Overzicht per Taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Taakvelden
Programma 1 en 2	28.049	20.696	7.352	7.4 Milieubeheer
Programma 3 Overhead OD NHN	341	8.798	-8.457	0.4 Overhead
Rente	-	-	-	0.5 Treasury
Mutatie in reserves	1.289		1.289	0.10 Mutatie reserves
Totaal	29.678	29.494	184	0.11 resultaat van de rekening b&l

7.1.4 Overzicht kostenverdeling overhead

OD NHN Overhead lasten per discipline		Rekening 2025	%
1	Personele overhead	5.428	62%
2	Informatievoorziening en automatisering	2.232	25%
3	Facilitaire zaken en huisvesting	1.138	13%
	Totaal	8.798	

8 WET NORMERINGBEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN

De Wet normering topinkomens (WNT) is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. De hoogste leidinggevenden in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister. In 2025 is het maximumsalaris € 246.000. Voor extern ingehuurd topfunctionarissen die geen dienstbetrekking bij de desbetreffende instelling hebben, gelden afwijkende regels. De eerste twaalf maanden van de functievervulling mag het inkomen niet meer zijn dan de som van € 32.700 per maand voor de eerste zes maanden en € 24.900 per maand voor de volgende zes maanden. Na twaalf maanden functievervulling geldt de algemene WNT-norm.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de dertiende maand van de functievervulling:

	Q.M. Foppe
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 152.227
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.450
Subtotaal	€ 175.677
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 175.677
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

	Q.M. Foppe
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	148.273
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.736
Subtotaal	€ 171.009
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 171.009
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12:

N.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen:

N.v.t.

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van €2.100 of minder:

Topfunctionaris	Functie	Periode
Dhr. L. Voskuil	Voorzitter	01/01 - 01/02
Dhr. B.A. Tap	Voorzitter	01/02 - 31/12
Dhr. J. Beemsterboer	Lid DB en AB	01/01 - 31/12
Dhr. R. Vennik	Lid DB en AB	01/01 - 31/12
Dhr. M. Versluis	Lid DB en AB	01/01 - 31/12
Dhr. A. Helling	Lid DB en AB	01/01 - 31/12
Dhr. J. Schilder	Lid AB	15/07 - 31/12
Dhr. N. Langedijk	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. C. Peetoom	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. H. Heddes	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. N. Slagter	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. E. Briët	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. P. Slettenhaar	Lid AB	01-01 - 31-12
Dhr. M. Zuiddam	Lid AB	01/01 - 02/06
Mevr. P. Bais	Lid AB	09/07 - 31/12
Dhr. M. ten Have	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. J. Franx	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. J. Broeders	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. H. ter Veen	Lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. R. Kieft	Lid AB	01/01 - 31/12

9 WET OP DE VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere publiekrechtelijke rechtspersonen vennootschapsbelasting gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De OD NHN heeft niet als doel winst te maken. De OD NHN houdt geld over door bijvoorbeeld het niet invullen van openstaande vacatures, (opgelegde) efficiëntere bedrijfsvoering of extra opbrengsten. Geld dat aan het eind van het jaar niet is besteed, wordt door de Belastingdienst voor de vennootschapsbelasting als winst gezien. Met het Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen is overeengekomen dat nagenoeg alle taken die de omgevingsdiensten uitvoeren, voorgeschreven zijn door wetgeving. Daarom zijn deze overheidstaken vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

10 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na de balansdatum hebben geen bijzonderheden plaatsgevonden.

11 SISA VERANTWOORDING 2025

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
KGG	K21	Enmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle R Indicator: K21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: K21/02	Aard controle R Indicator: K21/03	Aard controle D2 Indicator: K21/04	Aard controle R Indicator: K21/05	
			€ 359.715	€ 1.322.175	Ja	Ja	Nee	

12 RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting, verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 10 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 589.000. De grondslag voor deze verantwoording is in overeenstemming met de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.317.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 589.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 1.079.000 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

nr	Onderwerp	Bedrag (€ 1.000)
Begrotingscriterium		
1a	Overschrijding lasten programma's	1.179
1b	Overschrijding investeringsbudgetten	138
2	Ongeautoriseerde reserve mutaties	0
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig zijn gemeld	0
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	1.317
4	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	1.079
	De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	238
Voorwaardencriterium		
5	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	0
M&O criterium		
6	Geen bevindingen	0
	Totaal onrechtmatigheden	1.317

Waarvan acceptabel	1.079
Waarvan niet-acceptabel	238

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

13 OVERIGE GEGEVENS

13.1 Controleverklaring

BIJLAGEN

Bijlage 1: Investeringsoverzicht

(Bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Afschr. termijn	Investering t/m 2022	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Totaal geïnvesteerd	Afschrijving t/m 2025	Boekwaarde
Voorzieningen meubilair en inrichting		394	48	169	64	675	286	388
Inrichting pand	10	235	15	66	38	354	125	229
Aanpassing pand	10	159	3	62	26	250	154	96
Terreinen	10	-	30	41	-	71	7	64
ICT-voorzieningen		496	127	180	282	1.086	637	449
Laptops, beeldschermen enz.	3	320	38	91	180	629	376	253
Ipads	3	-	34	10	-	44	26	18
Software	3	38	-	-	-	38	38	-
Iphones	3	139	37	79	102	357	190	167
Digitale presentatiemiddelen	5	-	18	-	-	18	7	11
Overig		17	-	-	-	17	17	-
Meetapparatuur	7	17	-	-	-	17	17	-
Vervoersmiddelen		-	-	13	86	100	3	97
Volgssysteem bedrijfsauto's)	5	-	-	13	-	13	3	11
Auto	5	-	-	-	19	19	-	19
Boten	5	-	-	-	67	67	-	67
Totaal investeringen		907	175	363	432	1.877	943	935

Bijlage 2: Stemverhoudingen

Rekentabel stemverdeling Algemeen Bestuur OD NHN vanaf 1 januari 2025										
Deelnemende partijen	In te brengen budget in 2025	Aantal inwoners per 1 januari 2024	Gewogen stemmen obv financiële inbreng ind. provincie (van belang voor stemmen provincie)		Gewogen stemmen obv aantal inwoners		Bepaling stemverhouding AB (gemiddelde uit gewogen stemmen financiële inbreng (gemeenten zonder provincie) en gewogen stemmen obv aantal inwoners)			Aantal stemmen afgerond / gecorrigeerd vanaf 1 januari 2025
Gemeente Den Helder	€ 1.110.867	56432	4,30%	4	8,30%	8	7,22%	8,30%	5,43	5
Gemeente Hollands Kroon	€ 2.124.284	49.522	8,23%	8	7,29%	7	13,80%	7,29%	7,38	7
Gemeente Schagen	€ 1.067.673	47.744	4,13%	4	7,03%	7	6,94%	7,03%	4,89	5
Gemeente Texel	€ 655.874	13.815	2,54%	3	2,03%	2	4,26%	2,03%	2,20	2
<i>Regio Kop van Noord-Holland</i>	€ 4.958.698	167.513								19
Gemeente Drechterland	€ 584.814	20.496	2,26%	2	3,02%	3	3,80%	3,02%	2,39	2
Gemeente Enkhuizen	€ 628.877	18.895	2,44%	2	2,78%	3	4,09%	2,78%	2,40	2
Gemeente Hoorn	€ 1.860.763	75.645	7,21%	7	11,13%	11	12,09%	11,13%	8,13	8
Gemeente Koggenland	€ 242.664	23.587	0,94%	1	3,47%	3	1,58%	3,47%	1,77	2
Gemeente Medemblik	€ 1.634.415	46.002	6,33%	6	6,77%	7	10,62%	6,77%	6,09	6
Gemeente Opmeer	€ 371.010	12.199	1,44%	1	1,80%	2	2,41%	1,80%	1,47	2
Gemeente Stedebroec	€ 137.805	22.217	0,53%	1	3,27%	3	0,90%	3,27%	1,46	2
<i>Regio West-Friesland</i>	€ 5.460.348	219.041								24
Gemeente Alkmaar	€ 1.621.783	112.304	6,28%	6	16,53%	17	10,54%	16,53%	9,47	10
Gemeente Bergen	€ 867.091	29.932	3,36%	3	4,40%	4	5,63%	4,40%	3,51	4
Gemeente Castricum	€ 858.556	36.366	3,32%	3	5,35%	5	5,58%	5,35%	3,83	4
Gemeente Heiloo	€ 413.163	24.312	1,60%	2	3,58%	4	2,68%	3,58%	2,19	2
Gemeente Dijk en Waard	€ 1.209.217	90.076	4,68%	5	13,26%	13	7,86%	13,26%	7,39	7
<i>Regio Alkmaar</i>	€ 4.969.810	292.990								27
Inbreng totaal gemeenten	€ 15.388.856									
Provincie Noord-Holland	€ 10.436.342		40,41%	40					30,00	30
Totaal	€ 25.825.198	679.544	100%	100	100%	100	100%	100%	100	100
Maximum aantal stemmen				100		100				

Bijlage 3: Productieaantallen Milieutaken

In de tabel hieronder zijn de totalen van de OD NHN opgenomen. Het college van iedere deelnemer ontvangt separaat een verantwoording van het uitvoeringsprogramma van hun gemeente.

Hoofdgroep	Producten	Totaal gemeenten	
		Prognose 2025	Realisatie 2025
Aanvragen / Meldingen	Behandelen melding	4.176	4.532
	Besluit m.e.r. behandelen	32	5
	Behandelen omgevingsplanactiviteit	6	3
	Behandelen aanvraag Wbb	6	8
	Behandelen omgevingsvergunning regulier	7	33
	Behandelen omgevingsvergunningaanvraag uitgebreid	15	9
	Juridische besluiten	0	1
	Opstellen maatwerkvoorschriften	85	46
	Woo-verzoek	34	53
Bezwaar en Beroep	Bezwaarprocedure	21	17
	Voorlopige voorziening	0	0
	Beroepsprocedure	13	5
Toezicht	Preventieve controle uitvoeren	169	174
	Integrale controle uitvoeren	3.741	3.957
	Hercontrole uitvoeren	1.076	1.066
	Aspectcontrole uitvoeren	978	804
	Administratieve controle uitvoeren	1.460	1.558
	Sanctiecontrole	0	46
	Calamiteiten	75	127
	Klacht behandelen	815	950
Handhaving	Handhavingsbesluit nemen	0	138
	Handhavingsverzoek behandelen	0	49
	Last onder bestuursdwang uitvoeren	0	74
	Last onder dwangsom uitvoeren	0	25
Advies	(Voor)overleg projectinitiatief	0	58
	Integrale ruimtelijke adviesaanvraag behandelen	715	1.129
	Adviesaanvraag behandelen	989	806
	Opdrachten coördineren	61	33
	Geluidmeting uitvoeren	0	1
	Onderzoek beoordelen	478	229
	Invoeren bodemgerelateerde documenten	711	984
	Behandelen adviesaanvraag strategisch	75	12
Divers (projecten)	Project 'T&H Evenementen'	107	91

Voor de derde tertaalrapportage van het VTH-Uitvoeringsprogramma per deelnemer verwijzen wij u graag naar onze website.

Bijlage 4: Productieaantallen VTH-basistaken en VTH-plustaken

Soort taken	Hoofdgroep	Producten	Provincie	
			Prognose 2025	Realisatie 2025
		Integrale controle uitvoeren	110	71
		Hercontrole uitvoeren	6	0
		Aspectcontrole	0	1
		Administratieve controle uitvoeren	4	30
		Sanctiecontrole uitvoeren	0	2
		Calamiteit	0	2
		Klacht behandelen	0	3
VTH-plustaken	Aanvragen / Meldingen	Advies met instemmingsbesluit regulier	2	0
		Advies met instemmingsbesluit uitgebreid	5	5
		Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur regulier	270	344
		Behandelen aanvraag omgevingsvergunning natuur uitgebreid	134	49
		Behandelen aanvraag Wbb	37	48
		Juridische besluiten	0	1
		Opstellen maatwerkvoorschriften	7	18
		Behandelen melding	72	177
	Bezwaar en Beroep	Bezwaarprocedure	38	28
		Voorlopige voorziening	16	6
		Beroepsprocedure	44	27
	Toezicht	Preventieve controle uitvoeren	0	61
		Integrale controle uitvoeren	1.758	1.407
		Hercontrole uitvoeren	135	188
		Aspectcontrole uitvoeren	0	26
		Sanctiecontrole uitvoeren	0	13
		Administratieve controle uitvoeren	11.525	12.771
		Klacht behandelen	323	377
		Calamiteit	0	35
	Handhaving	Strafrecht toepassen	11	41
		Handhavingsbesluit nemen	190	242
		Last onder bestuursdwang uitvoeren	40	192
		Last onder dwangsom uitvoeren	31	10
		Handhavingsverzoek behandelen	88	103
	Advies	WOO-verzoeken behandelen	32	35
		Onderzoek beoordelen	20	9
		Adviesaanvraag provincie behandelen	640	350
		Verwerken informatieverzoek	0	499

Voor de derde tertaalrapportage van het VTH-Uitvoeringsprogramma per deelnemer verwijzen wij u graag naar onze website.

COLOFON

UITGAVE OMGEVINGSDIENST NOORD-HOLLAND NOORD

Bezoekadres: Dampden 2
1624 NR Hoorn

Telefoon: 088-10 21 300

E-mail: postbus@odnhn.nl

Website: www.odnhn.nl

Postadres: Postbus 2095
1620 EB Hoorn

Eindredactie: Team Concernondersteuning
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Datum : 8 april 2026

FBEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2030

definitief na besluit AB 1 juli 2026

OPSTELLER

Organisatie : Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Afdeling : Bedrijfsvoering
Projectcoördinator : Riet Konijn
Telefoon : 088 - 10 21 300
E-mail : rkonijn@odnhn.nl
Kenmerk : Z26-0813658

Adres : Postbus 2095
1620 EB HOORN
Bezoekadres : Dampten 2
1624 NR HOORN

OPDRACHTGEVER

Organisatie : Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Contactpersoon : Q.M. Foppe
Telefoon : 088-10 21 300
E-mail : postbus@odnhn.nl

DATUM

8 april 2026

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
1.1	Uitvoerings- en handhavingsstrategie	6
1.2	Maatschappelijke meerwaarde	6
1.3	Ambitie	8
1.4	Samenvatting financiële ontwikkelingen	9
2	PROGRAMMA VTH&A-MILIEUTAKEN	12
2.1	Algemeen	12
2.1.1	VTH&A-taken	12
2.1.2	Data gedreven organisatie	12
2.2	Doel en aanpak	12
2.2.1	Aanvragen en meldingen	12
2.2.2	Milieubescherming	13
2.2.3	Altijd actuele digitale vergunning (AADV)	14
2.2.4	Gewasbeschermingsmiddelen	14
2.2.5	Normering Geluid en bodem	14
2.2.6	Bodembescherming	14
2.2.7	Omgevingsadvies	15
2.2.8	Energie en circulair	15
2.2.9	Zeer Zorgwekkende Stoffen	18
2.2.10	Ondermijning	18
2.2.11	Indirecte lozingen	18
2.3	Wat gaat het kosten	19
3	PROGRAMMA VTH&A-PLUSTAKEN	20
3.1	Algemeen	20
3.1.1	Nieuw beleid	20
3.1.2	VTH&A-plustaken	20
3.1.3	Afstemming	20
3.1.4	Data gedreven werken	20
3.1.5	Doorontwikkeling staand beleid - stikstof	20
3.2	Doel en aanpak	21
3.2.1	Aanvragen en meldingen	21
3.2.2	Gewasbeschermingsmiddelen	21
3.2.3	Project HeraCless	22
3.2.4	Toezicht en handhaving	22
3.2.5	Natuurbescherming	22
3.2.6	Zwemwaterveiligheid	23
3.2.7	Wegen en Vaarwegen	23

3.2.8	Adviseur Water	24
3.2.9	Bodembeheer (Provinciale taak)	24
3.3	Wat gaat het kosten	24
4	OVERHEAD	25
5	PARAGRAFEN	26
5.1	Paragraaf weerstandsvermogen	26
5.1.1	Beschikbare weerstandscapaciteit	26
5.1.2	Bestaande risico's	26
5.1.3	Benodigde weerstandscapaciteit	27
5.1.4	Kengetallen financiële positie	27
5.2	Paragraaf financiering	29
5.2.1	Marktonwikkeling en rentevisie	29
5.2.2	Risicobeheer	29
5.2.3	Koers- en valutarisico's	29
5.2.4	Renterisicobeheer	29
5.2.5	Toerekening rentelasten naar taakvelden	30
5.2.6	EMU-saldo	31
5.2.7	Vennootschapsbelasting (Vpb)	31
5.3	Paragraaf Bedrijfsvoering	32
5.3.1	Algemeen	32
5.3.2	Robuustheid	32
5.3.3	Materiële kosten	33
5.3.4	Toekomstbestendige informatievoorziening (ICT)	33
5.3.5	Herijken van functiehuis en conversietabel	34
5.3.6	Personeel	34
5.4	Verwachtingen ten aanzien van 2028 -2030	35
5.4.1	Herijking financieringssytematiek	35
5.4.2	Uitwerking van bevindingen van efficiencyonderzoek	35
5.4.3	Eén uniform tarief	35
5.4.4	Harmonisatie van takenpakket	36
5.5	Openbaarheidsparagraaf	37
5.5.1	Wet Open overheid (Woo)	37
5.5.2	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)	37
6	FINANCIELE BEGROTING	39
6.1	Overzicht van baten en lasten	39
6.2	Uiteenzetting financiële positie en de toelichting	39
6.2.1	Uitgangspunten	39
6.2.2	Uurtarief	39
6.2.3	Bijdragen deelnemers en overige inkomsten	39

6.3	Meerjarenraming 2028-2030	42
6.3.1	Meerjaren exploitatie	42
6.3.2	Meerjaren balans.....	43
6.3.3	Meerjarig incidentele baten en lasten	44
6.3.4	Meerjarig Investeringsoverzicht.....	45
6.4	Overzicht naar taakveld	45
7	BIJLAGE: STEMVERHOUDINGEN VASTSTELLEN BEGROTING	46

1 INLEIDING

Voor u ligt de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN). De begroting is opgesteld volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De activiteiten van de OD NHN worden uitgevoerd binnen drie programma's: Milieutaken, VTH-Plustaken en Overhead.

Samenwerkingsafspraken en wetsvoorstel als uitvloeisel van Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP VTH)

Naar aanleiding van de resultaten van de commissie Van Aartsen in 2022 heeft gedurende twee jaar het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP VTH) gedraaid. In dit Programma was onder meer aandacht voor: de robuustheid van de organisatie, normfinanciering, de schaarste op de arbeidsmarkt en de kwaliteitscriteria. Dit Programma is op 16 januari 2025 overgegaan in de Samenwerkingsafspraken Versterking VTH-Stelsel tussen de VNG, IPO, Unie van Waterschappen, Omgevingsdienst NL en het Rijk. Stelselverantwoordelijke is het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Daarnaast is een wetwijziging Omgevingswet in voorbereiding om de onderwerpen van het IBP VTH binnen de wet te verankeren.

1.1 Uitvoerings- en handhavingsstrategie

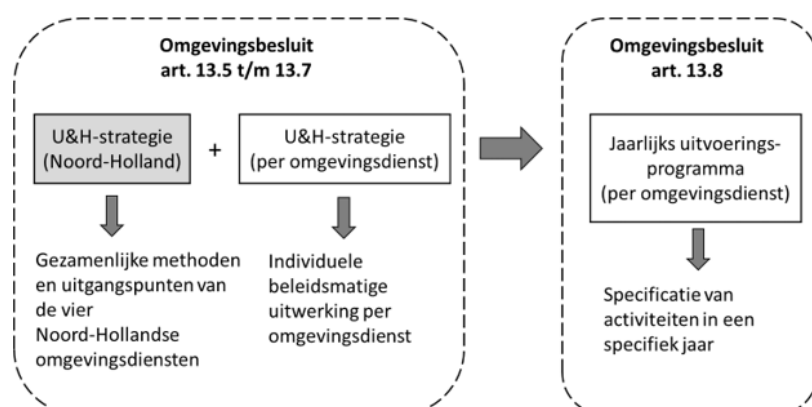
De huidige Uitvoerings- en handhavingsstrategie (U&H-strategie) loopt tot en met 2027 en is opgesteld in nauwe samenwerking met de andere omgevingsdiensten in Noord-Holland.

In 2027 wordt de huidige strategie geëvalueerd ter voorbereiding op een nieuwe U&H strategie voor de periode 2028-2031. Zowel de evaluatie als de ontwikkeling van de nieuwe U&H strategie vindt plaats in samenwerking met de andere omgevingsdiensten in Noord-Holland Noord en maakt onderdeel uit van de samenwerkingsagenda. Bij de totstandkoming van de nieuwe U&H strategie worden ook de deelnemers betrokken bij bepaling van de koers en prioriteiten van de OD NHN.

In 2027 zetten wij verdere stappen om de samenhang tussen de strategische koers van de OD NHN en de Planning & Control-cyclus te versterken. De doelen uit de U&H-strategie worden nadrukkelijker vertaald naar de begroting, de uitvoering en de verantwoording.

Door deze koppeling is beter zichtbaar hoe de inzet van middelen bijdraagt aan het realiseren van de strategische doelen van de organisatie. Dit vergroot de transparantie richting de deelnemers en ondersteunt een meer resultaatgerichte sturing.

Figuur 1: Relatie gezamenlijke en individuele U&H-strategie en uitvoeringsprogramma

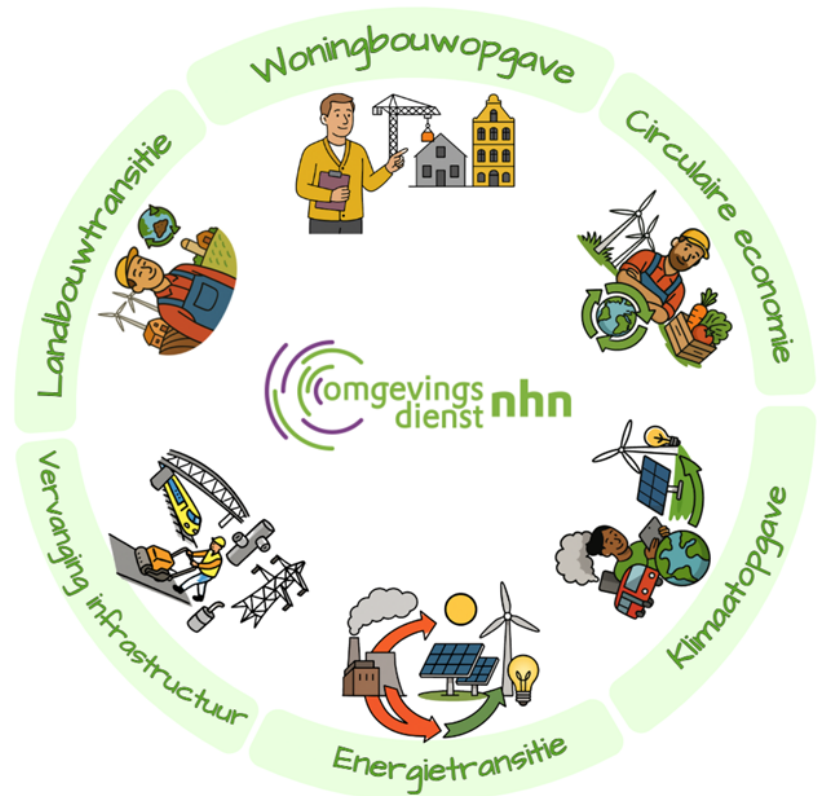
1.2 Maatschappelijke meerwaarde

OD NHN levert maatschappelijke meerwaarde door het beschermen van veiligheid, gezondheid en natuur, terwijl tegelijkertijd ruimte wordt geboden aan maatschappelijke ontwikkelingen. Denk

bijvoorbeeld aan woningbouw, energietransitie en economische activiteit. Dit doen we door beleid en uitvoering in de fysieke leefomgeving te verbinden. Via vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering voorkomen we potentiële natuur- en milieuschade, beperken we risico's voor inwoners en zorgen we voor juridisch houdbare besluitvorming.

OD NHN speelt bovendien een belangrijke rol bij incidenten en actuele gebeurtenissen, zoals branden, asbestverontreiniging en milieuschade. Door snelle inzet en deskundig advies beperken we gevolgen voor de volksgezondheid en de leefomgeving én geven we bestuurders tijdig inzicht om passende maatregelen te nemen. Wij zorgen ervoor dat mensen in de regio Noord-Holland (Noord) schoon, gezond, veilig en duurzaam kunnen wonen, werken en recreëren.

Dit doen wij door wettelijke en extra taken uit te voeren voor de provincie Noord-Holland en zestien gemeenten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Dijk en Waard, Enkhuizen, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.

Onze meerwaarde zit in de manier waarop we bijdragen aan een leefbare omgeving. We ondersteunen initiatieven die rekening houden met de natuur, het milieu en de leefomgeving van mens en dier. Dit doen we vanuit onze missie, visie, kernwaarden en principes.

Missie

De OD NHN is een onafhankelijke partner die op inspirerende wijze mensen en kennis verbindt om maatschappelijke ambities in de fysieke leefomgeving te realiseren.

Visie

De OD NHN maakt natuur & milieu zichtbaar als logische thema's in de afweging bij keuzes door overheden, burgers en bedrijven. Wij spelen een aanjagersrol in de ontwikkeling en transitie van de fysieke leefomgeving op de thema's natuur en milieu. En wij verhogen de maatschappelijke bewustwording op deze thema's bij burgers en bedrijven.

Kernwaarden

Onze organisatie werkt vanuit vier kernwaarden: Samen, Deskundig, Dichtbij en Maatschappelijk bewust.

Samen

Wij zetten ons in voor de leefomgeving. Dit doen we door actieve samenwerking met alle belanghebbenden. Wij vullen elkaar aan vanuit de eigen rol, taak en verantwoordelijkheid. Dit betekent dat onze producten en diensten integraal door onze professionals zijn opgesteld.

Deskundig

Deskundigheid vormt onze hoeksteen. Onze professionals bezitten en delen hoogwaardige, actuele en integrale vakkennis. Wij zijn omgevingsbewust en hanteren onze missie en kernwaarden in onze dienstverlening.

Dichtbij

Vanuit onze rol hebben wij oog voor de belangen van onze inwoners, ondernemers, samenwerkingspartners en overige relaties. We onderhouden in- en extern actief contact en hebben vaste aanspreekpunten. Wij zijn voor iedereen zichtbaar. Heldere en directe communicatie staan bij ons centraal. Daarom zijn we laagdrempelig benaderbaar.

Maatschappelijk bewust

Wij staan voor duurzame keuzes en integrale maatschappelijke afwegingen. Dit laten wij zien in onze maatschappelijke meerwaarde, bereikte resultaten en bedrijfsvoering.

Leidende principes

- Wij stellen het maatschappelijk vraagstuk centraal;
- Wij werken vanuit de geest van de wet;
- Wij spreken verwachtingen over rollen en verantwoordelijkheden helder uit;
- Wij verantwoorden ons voor de keuzes die we hebben gemaakt;
- Wij zijn nieuwsgierig naar elkaar en inspireren anderen, en
- Wij willen ons continu verbeteren.

1.3 Ambitie

Onze ambitie is het om zelfstandig robuust voort te bestaan ten behoeve van de regionale uitvoering van taken. Om deze ambitie te kunnen realiseren zijn wij afhankelijk van de financiële ondersteuning van onze deelnemers.

Naast onze deelname aan landelijke vakgroepen werken wij actief samen met de drie andere omgevingsdiensten in Noord-Holland. Dit doen we op verschillende onderwerpen, zoals:

- Omgevingsvergunningen milieu;
- Kwetsbare specialismen;
- Gezamenlijke strategie voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering;
- Indirecte lozingen
- Zeer Zorgwekkende Stoffen
- Milieucriminaliteit (samen met ketenpartners zoals de Officier van Justitie) en ketentoezicht
- Stikstof
- Ruimtelijke Ordening en Omgevingsadvies
- Inkoop en aanbesteding
- Processen Planning & Control

1.4 Samenvatting financiële ontwikkelingen

Net als voorgaande jaren ontvangt ODNHN naast de structurele lumpsumbijdrage (LS) extra inkomsten van de deelnemende gemeenten. Hoewel deze extra inkomsten in beginsel een incidenteel karakter hebben, kunnen we stellen dat deze inkomsten grotendeels jaarlijks terugkeren. Daarmee zijn ze voor ons min of meer structureel. Hierop passen we het eigen personeelsbestand aan. Daarmee komt de begroting veel meer in overeenstemming met de realiteit. We zien wel dat een deel van deze extra inkomsten terugloopt. Hiermee is in de concept kadernota 2027 én deze begroting rekening gehouden.

In de begroting is rekening gehouden met het indexatiepercentage voor 2027 van 7,94%. Dit is hetzelfde percentage als in de concept kadernota 2027.

De volgende autonome ontwikkelingen en ingezet/nieuw beleid zijn zoals opgenomen in de concept kadernota 2027 ook opgenomen in de begroting 2027:

1. Plan van aanpak Robuustheid;
2. Herijken bedrijfsvoeringskosten incl. functie herwaardering en herijken materiële kosten;
3. Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS);
4. Gewasbeschermingsmiddelen;
5. Indirecte lozingen (incidenteel);
6. Ketentoezicht;
7. Adviseur water;
8. Bijstelling aanvullende gemeentelijke inkomsten;
9. Toezicht handhaving Wet bodembescherming;
10. Groen Staal (Project Heracless);
11. Toezicht en Handhaving Natuurlijke Ruimte Ingrenen.

De volgende onderwerpen wijken in de begroting 2027 af van de concept kadernota 2027:

In de meerjarenraming is vanaf 2029 rekening gehouden met een structurele efficiencytaakstelling van 5%. Deze taakstelling is gebaseerd op de uitkomsten van het in 2025 uitgevoerde efficiencyonderzoek, waaruit blijkt dat besparingen in deze orde van grootte realiseerbaar worden geacht.

Ten tijde van het opstellen van de ontwerpbegroting 2027 wordt gewerkt aan de nadere uitwerking van de maatregelen, inclusief de randvoorwaarden en investeringen die benodigd zijn om deze taakstelling te realiseren. Over concrete invulling van de maatregelen, de bijbehorende financiële effecten, de consequenties voor de organisatie en de gevolgen voor de deelnemers dient nog bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden. De uitwerking zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het algemeen bestuur. Uitgangspunt daarbij is het realiseren van een structurele efficiencybesparing van tenminste 5% vanaf 2029.

In de begroting 2027 wordt voor de Werkgebonden Personen Mobiliteit (WPM) uitgegaan van een zo laag mogelijk ambitieniveau en voorsortering op de mogelijke wetswijziging. Dit leidt tot een lagere gevraagde bijdrage van deelnemers. De totale lasten van de WPM zijn daardoor bijgesteld van € 144.000 (concept kadernota 2027) naar € 18.000 (ontwerpbegroting 2027). Het grootste deel van deze bijdrage kan worden verrekend binnen de huidige lumpsum van de deelnemers. Daardoor is de gevraagde bijdrage aan de deelnemers gedaald van € 42.000 (concept kadernota 2027) naar € 4.000. Zie ook toelichting op pagina 16.

Ten tijde van het opstellen van de concept kadernota 2027 was de omvang van de structurele benodigde bijdrage voor de energiebesparende maatregelen (EML) nog niet bekend. Om verschillende redenen, welke zijn toegelicht op pagina 15, is het op dit moment evenmin mogelijk om de structurele bijdrage in de ontwerpbegroting 2027 op te nemen. In de loop van 2026 wordt nadere duidelijkheid verwacht. Indien nodig zal, in afstemming met de deelnemers, voor 2027 een incidentele bijdrage worden gevraagd.

De provincie Noord-Holland heeft in haar zienswijze op de concept kadernota 2027 een structurele taakstelling ter hoogte van € 1.000.000 aangekondigd vanaf 2027. Voor 2028 bedraagt de structurele taakstelling € 2.000.000. Deze bedragen gelden voor het totale budget voor de taken die belegd zijn bij de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten.

In de begroting 2027 is rekening gehouden met een voorgenomen structurele bezuiniging voor 2027 van € 250.000 en vanaf 2028 voor € 500.000. Deze bezuinigingsopgave is gebaseerd op een mondeling verstrekte ambtelijke opdracht. Formele schriftelijke besluitvorming hierover heeft ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet plaatsgevonden.

In de begroting van 2026 is reeds een bezuiniging van € 10.000 gerealiseerd voor programma VTH-plustaken (provincie Noord-Holland). Rekening houdend met voornoemde gerealiseerde besparing resteert voor 2027 een nog te effectueren bezuinigingsopgave van € 240.000. Dit bedrag is in de begroting 2027 financieel verwerkt. Ter gedeeltelijke invulling van deze opgave is de post onvoorzien verlaagd met € 76.000 tot een bedrag van € 1.000. Het resterende bedrag van de bezuiniging ad € 164.000 is naar rato in mindering gebracht op de nieuw in te brengen taken. Dit betreft € 74.000 voor de taak gewasbeschermingsmiddelen en € 90.000 voor toezicht en handhaving op natuur en ruimtelijke ingrepen. De totale bezuiniging heeft niet alleen gevolgen voor het programma van VTH-plustaken, maar ook de overhead.

BELEIDSBEGROTING

2 PROGRAMMA VTH&A-MILIEUTAKEN

2.1 Algemeen

2.1.1 VTH&A-taken

De omgevingsdienst draagt actief bij aan het mogelijk maken van maatschappelijke initiatieven van burgers, bedrijven en overheden. Wij doen dit met aandacht voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving en met oog voor dat wat bescherming behoeft.

Wij voeren integrale VTH&A-taken (Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving & Advies) uit in opdracht van de zestien aangesloten gemeenten en de provincie Noord-Holland. Dit is inclusief de daarbij behorende ondersteuning van bijvoorbeeld juristen en specialisten. Deze taken hebben betrekking op onder andere asbestverwijdering, bedrijfsgebonden milieutaken, bodem, bodemenergiesystemen, circulaire economie, ecologie en natuur, energiebesparing, externe veiligheid, geluid en luchtkwaliteit.

Bij de uitvoering van deze taken zijn wij een professionele, betrouwbare en vertrouwde organisatie voor al onze relaties. Op die manier dragen wij bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

2.1.2 Data gedreven organisatie

De omgevingsdienst werkt stap voor stap aan het digitaal maken van data. Zo beschikken wij over een hoogwaardig bodeminformatiesysteem en bodemloket met actuele bodeminformatie voor de adviezen, die ook voorhanden zijn voor burgers en bedrijven. Voor gemeenten zijn actuele bodemkwaliteitskaarten, bodembeheerplannen en bodemfunctieklassen kaarten (inclusief de gehalten PFOS en PFOA) en asbestdakenkaart beschikbaar.

Voor het aspect externe veiligheid heeft de OD NHN een GIS-kaart met onder andere de invloed gebieden van wegen en buisleidingen, 100% letaliteitscontour buisleidingen, PR-contouren van windturbines, et cetera. Deze gegevens zijn nu ook opgenomen in het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) en daardoor beschikbaar voor burgers en bedrijven.

Voor het aspect 'geluid' is gestart met het dezoneren van enkele geluidgezoneerde industrieterreinen. Dit is een meerjarig traject. Alle gezoneerde bedrijventerreinen zijn actueel en digitaal vastgelegd in GeoMilieu. Hiermee wordt of nieuwe bedrijven, of uitbreidingen, binnen de geluidzone van het industrieterrein passen. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het opgestelde plan van aanpak om de basisgeluidemissiekaart vast te leggen.

2.2 Doel en aanpak

2.2.1 Aanvragen en meldingen

Wat wil de OD NHN bereiken?

De procedures rond adviezen, meldingen van milieubelastende activiteiten en vergunningaanvragen zijn in hoofdzaak vraaggestuurd. Wij worden gevoed door economische ontwikkelingen en de markt. Initiatieven van burgers en bedrijven én de ambities van onze gemeenten om bijvoorbeeld een (nieuw) bedrijventerrein te ontwikkelen bepalen de werkvoorraad. We maken samen met onze opdrachtgevers een inschatting van het toekomstige aantal vergunningen, meldingen en adviezen. Dat doen we op basis van trends, ervaring en inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen. Die inschatting leggen we vast in een werkplan, het uitvoeringsprogramma. Op basis hiervan zorgen we voor voldoende gekwalificeerd personeel en overige middelen.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Een vergunning heeft als doel om (economische) activiteiten op een verantwoorde manier mogelijk te maken. Vergunningen en meldingen voor vergelijkbare activiteiten behandelen we ook op vergelijkbare wijze. Hierdoor is sprake van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. Wij werken met een standaard voorschriftenpakket waarbij maatwerk mogelijk is. De wettelijke procedure die wordt doorlopen geeft belanghebbenden de gelegenheid om tijdig kennis te nemen van de inhoud van de aanvraag en de (ontwerp)vergunning. Als onderdeel van het democratisch proces kunnen belanghebbenden hierop desgewenst inspraak uitoefenen.

Wij voeren onze taken op het vertrouwde kwaliteitsniveau uit en stellen ons ten doel vergunningaanvragen en meldingen binnen de afgesproken termijnen af te handelen. Veel hangt daarbij af van de juistheid en volledigheid van de te ontvangen aanvragen. Het is daarom van belang dat gemeenten, initiatiefnemers en partners ons vooraf bij het proces betrekken via initiatieftafels. Dit beschouwen wij nadrukkelijk als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Onze mensen zijn hiervoor benaderbaar en beschikbaar.

Tot slot leiden wij onze mensen vakinhoudelijk verder op, en investeren we in de relatie met initiatiefnemers en in efficiënte werkprocessen.

Indicatoren

Onze producten leveren we via wettelijk vastgelegde procedures en interne werkprocessen. Hierbij geeft de U&H-strategie ons richting. De parameters uit de U&H-strategie 2024 – 2027 zijn een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. Naast de kwantitatieve indicatoren geven wij op termijn ook vorm aan de monitoring en rapportage over de kwalitatieve criteria.

2.2.2 Milieubescherming

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door het houden van toezicht, zorgen we voor meer naleving van de wet- en regelgeving en stimuleren de spontane naleving daarvan. We handhaven overtredingen op een open, eenduidige en voortvarende manier. Hierdoor zorgen we voor een gevoel van veiligheid bij de burger, verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en voor een gelijk speelveld in Noord-Holland Noord.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

We werken informatie- en risico gestuurd. We bepalen aan de hand van risicoanalyse en prioriteitstelling in de U&H-strategie hoe vaak en intensief we controles uitvoeren. Daarbij betrekken we ook het naleefgedrag (bonus-malus). Hoe meer de wet- en regelgeving wordt nageleefd hoe minder vaak een controle zal plaatsvinden (bonus). Zien we geen verbetering in de naleving dan zal vaker een controle plaatsvinden (malus). Door het gebruik van digitale checklists neemt het inzicht in aantal en soort overtredingen in de loop der jaren toe. Hierdoor kunnen we een bonus-malus regeling gericht toepassen.

Als we daartoe aanleiding zien, houden we ook steekproefsgewijs of themagericht toezicht. Bij overtredingen gebruiken we de beschikbare instrumenten om de overtreding te stoppen. Bij de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving is de Landelijke Handhavingsstrategie (LHSO) daarin leidend.

Inkomende meldingen van overlast en handhavingsverzoeken nemen we met prioriteit in behandeling.

Wij zijn bovendien 24-uur per dag en 7 dagen per week inzetbaar voor de afhandeling van calamiteiten, zoals (asbest)branden en dumpingen van drugsafval.

Indicatoren

Onze producten leveren we via wettelijk vastgelegde procedures en interne werkprocessen. Hierbij geeft de U&H-strategie ons richting. De parameters uit de U&H-strategie zijn een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. Naast de kwantitatieve indicatoren geven wij op termijn ook vorm aan de monitoring en rapportage over de kwalitatieve criteria.

2.2.3 Altijd actuele digitale vergunning (AADV)

De AADV is een programma om milieu- en omgevingsvergunningen te digitaliseren en actueel te houden. Het doel is drieledig:

- Een transparante overheid;
- Eén overzicht voor bedrijven en omwonenden waarin de vergunningssituatie is terug te vinden; en
- Vergunningen zijn voor het bevoegd gezag eenvoudig actueel te houden.

Via een digitale vergunningendatabase, gestructureerde aanvraag en de flexibele, toekomstbestendige vergunning worden procedures eenvoudiger, transparanter en beter afgestemd op de praktijk. De AADV sluit aan op de Omgevingswet en moet zorgen voor minder administratieve lasten, snellere afhandeling en hogere kwaliteit van het VTH&A-proces. De jaarlijkse structurele lasten (€ 31.000) zijn al meegenomen in de verdeling van de totale ICT-kosten.

2.2.4 Gewasbeschermingsmiddelen

Wat wil de OD NHN bereiken?

Sinds 2024 is de maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sterk toegenomen. Juridische uitspraken leiden tot een (tijdelijk) verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de nabijheid van woonwijken. Daarbij is door de Raad van State ook geoordeeld dat bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen significante, negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. Hierdoor hebben telers voortaan mogelijk een natuurvergunning nodig hebben.

In lijn met de U&H-strategie raakt het thema primair aan het waarborgen voor kwaliteit van gezondheid en omgevingskwaliteit. Daarnaast heeft het thema directe invloed op de realisatie van de maatschappelijke opgaven in het kader van de landbouwtransitie en de woningbouw.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Wij beschouwen de inzet in 2027 als een voorlopige basisinspanning waarmee we in staat zijn om de eerste maatwerkaanvragen voor milieu te behandelen en het advies en toezicht hierop te organiseren. Zo krijgen we eerst meer grip op het onderwerp en kunnen we de werkelijke taakomvang bepalen aan de hand van de ervaring die we opdoen.

2.2.5 Normering Geluid en bodem

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door de Omgevingswet hebben gemeenten taken en verantwoordelijkheden als het gaat om de normering van geluid.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Hierbij gaat het om de toepassing van de veranderde rekensystematiek voor gezonde industrieterreinen, een hernieuwde vaststelling van de basisgeluidsemissie voor gemeentelijke wegen, en de opname van geluidsnormen in het Omgevingsplan.

We beheren de bodemkwaliteitskaarten en houden als plustaak de nota bodembeheer actueel voor onze opdrachtgevers. Ook maken we dit via onze website digitaal inzichtelijk, zodat grondverzet in onze regio zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt.

2.2.6 Bodembescherming

Wat wil de OD NHN bereiken?

Met het reinigen van de verontreinigde ondergrond (bodem en grondwater) worden duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit gecreëerd. Het gaat hierbij om het voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en het saneren en/of beheren van de verontreinigde ondergrond. Dit sluit aan bij de huidige U&H strategie. De ambitie is een duurzame bodemkwaliteit in Noord-

Holland, waarbij zich geen risico's voordoen voor de gezondheid en het milieu, waaronder planten en dieren.

De gemeenten zorgen voor het evenwichtig toedelen van functies aan locaties en stellen regels aan activiteiten over de wenselijke bodemkwaliteit. Het gaat hierbij om de chemische bodemkwaliteit, maar ook om thema's als het verlies van organische stof of verzilting. Al deze aspecten worden in een samenhangende aanpak integraal meegenomen bij het opstellen van de omgevingsvisie en omgevingsplan.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De omgevingsdienst blijft zorgdragen voor een kwalitatief goede uitvoering van deze taken.

2.2.7 Omgevingsadvies

Wat wil de OD NHN bereiken?

De ontwikkeling van omgevingsvisies en omgevingsplannen vraagt in elke gemeente de komende jaren nog veel aandacht. Daarvoor wordt het steeds belangrijker om alle belangen integraal goed af te wegen. Meer dan voorheen. De omgevingsdienst wil ervoor zorgen dat zijn kennis en ervaring op het juiste moment beschikbaar zijn voor gemeenten bij het maken van ruimtelijke plannen.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Door onder andere vroegtijdige inzet van omgevingsadviseurs bij gebiedsontwikkelingstrajecten, wordt met behulp van een Omgevingsscan een omgevingsanalyse gemaakt. Deze omgevingsanalyse biedt inzicht in specifieke aandachtspunten rondom milieu en natuur waardoor vergunningstrajecten efficiënter verlopen.

Daarnaast is er de mogelijkheid dat beelden en belemmeringen worden omgezet in kansen en worden geïntegreerd in overige opgaven.

Daarnaast is de omgevingsdienst kennisdeler en gesprekspartner van overige partners, zoals provincie, GGD en de Veiligheidsregio. Deze samenwerking draagt daarnaast bij aan één van de doelstellingen van de Omgevingswet: afstemming aan de voorkant voor het bewerkstelligen van integrale visie en besluitvorming.

2.2.8 Energie en circulair

Wat wil de OD NHN bereiken?

Volgens het landelijke Klimaatakkoord moet ons land in 2030 minimaal 49% CO₂-reductie gerealiseerd hebben én in 2050 klimaatneutraal zijn. Als tussenstap naar klimaatneutraliteit heeft de Europese Unie haar ambitie voor 2030 opgevoerd: de emissies moeten minstens 55% dalen. Wij leveren binnen de huidige begroting op verschillende onderdelen een bijdrage aan deze energietransitie. We maken hierbij gebruik van het U&H-instrumentarium, omgevingsinstrumenten en ons specialisme op de volgende onderdelen:

Energiebesparing bij bedrijven (basistaak)

Vanaf 2027 vervalt het huidige subsidiebudget van het Energiebesparingsakkoord (EBA) en de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUKthe). Gegeven dit feit moeten we nagaan hoe we structureel uitvoering gaan geven aan wet- en regelgeving voor energiebesparing bij bedrijven. Belangrijk gegeven daarbij is dat de zogenaamde versnellingsfase nog niet is afgerond op 1 januari 2027. In die versnellingsfase brengen we met extra gelden (EBA en SPUKthe) alle energierelevante bedrijven in kaart, bezoeken/controleren wij ze ten minste één keer en voeren we zoveel mogelijk de energiebesparende maatregelen door.

Bovendien moeten we samen met de opdrachtgevers bepalen hoe we de beheerfase invullen (invullen ambitieniveau). Daarover wordt op verschillende niveaus gesproken. Hierbij zijn alle gemeenten, alle omgevingsdiensten in Noord-Holland en provincie Noord-Holland (PNH) betrokken.

Om alle aandachtspunten en mogelijkheden goed in beeld te krijgen moeten we een interne strategie uitwerken. Die strategie is gericht op hoe en wanneer we de versnellingsfase kunnen afronden, hoe de beheerfase eruit kan gaan zien en hoeveel budget daarbij passend is. De aanpak en het budget wordt daarbij bepaald door de ambitie om de klimaatdoelen te halen. Het is dus nog niet mogelijk om voor de begroting 2027 aan te geven welk budget er structureel nodig is voor het

uitvoeren van de taak energiebesparing bij bedrijven. De mogelijkheid bestaat dat de regelingen EBA en SPUKthe een vervolg krijgen voor de komende jaren. Besluitvorming zal in de loop van 2026 plaatsvinden. Indien nodig zal, in afstemming met de deelnemers, voor 2027 een incidentele aanvullende bijdrage worden gevraagd.

Werkgebonden Personenmobiliteit (WPM, basistaak)

Voor de WPM is een impactanalyse gemaakt en gedeeld met de ambtelijke opdrachtgever waarin drie verschillende scenario's zijn uitgewerkt. De WPM is een wettelijke taak en in de concept kadernota 2027 hebben wij geadviseerd om scenario drie op te nemen in de begroting omdat deze het meest recht doet aan de klimaatdoelstellingen, doel en strekking van de wet en het gelijke speelveld.

Door een aantal deelnemers is in de zienswijzen aangegeven uit te willen gaan voor een laag ambitieniveau, twee scenario's uit te werken en te anticiperen op in voorbereiding zijn wetgeving (verhogen grens van 100 medewerkers naar 250 medewerkers).

In de begroting 2027 wordt, in afwijking op de concept kadernota 2027, uitgegaan van een zo laag mogelijk ambitieniveau en het anticiperen op de in voorbereiding zijn wetgeving. Dit betekent dat bedrijven alleen worden aangeschreven een melding te doen. Als zij dit niet doen dan volgt er vanuit de OD NHN geen vervolgactie en worden ingediende meldingen niet beoordeeld.

Zoals aangegeven in de tabel op pagina 6 van de concept kadernota 2027 zullen de kosten van de WPM voor de meeste deelnemers binnen de huidige lumpsum kunnen worden opgevangen en is geen aanvullende financiering nodig. Door deze voorgestelde wijziging zijn de totale lasten bijgesteld voor de WPM van € 144.000 (pag. 5 Kadernota 2027) naar € 18.000. De gevraagde bijdrage aan deelnemers wordt bijgesteld van € 42.000 (pag. 6 Kadernota 2027) naar € 4.000.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Wij vervullen taken binnen de energietransitie en de circulaire transitie op drie niveaus:

- Lokaal: door mee te werken bij het ontwikkelen van kaders en visie in beleidsondersteuning en uitvoering;
- Regionaal: door aanjager en coördinator te zijn, zoals bij de meerjarenaanpak verduurzaming bedrijventerreinen, de bestaande particuliere woningbouw, en door inbreng van expertise bij de uitwerking van de zogenaamde zoekgebieden voor de RES NHN (Noord-Holland Noord, regionaal en lokaal);
- Bovenregionaal: door expertsessies te organiseren, door partijen te verbinden en door projecten op NHN-niveau te organiseren, zoals Aardgasvrij NHN;
- Bedrijven die zich niet jaarlijks melden schrijven we aan met het verzoek alsnog een melding te doen. Als ze dit niet doen en/of de melding is niet volledig, zetten we in op handhaving;
- Planmatig voeren we controles energiebesparing bij bedrijven uit. Als blijkt dat de bedrijven niet de vereiste maatregelen hebben getroffen om energie te besparen, zetten we in op handhaving.

Binnen de energietransitie, waaronder ook de uitvoering van de Regionale Energietransitie Noord-Holland- Noord, speelt de robuustheid van het energienet een cruciale rol. In Noord-Holland is in 2022 de Taskforce Energie-infrastructuur van start gegaan. De Taskforce pakt gezamenlijk het volgelopen elektriciteitsnet aan. De omgevingsdienst faciliteert de partijen binnen de Taskforce door vroegtijdig betrokken te zijn bij vergunningstrajecten en benodigde advisering voor de omgevingsplannen.

Een circulaire economie kan niet zonder ketensamenwerking. Alle schakels in de keten zijn samen verantwoordelijk voor het behoud van de grondstoffen in de eigen keten. Naast de reguliere controles gaan we daarom ook inzetten op ketentoezicht. Vanuit de Actieagenda Circulair Westfriesland 2023- 2026 wordt samen met partners de ketenwerking gestimuleerd. Gezien de aflopende termijn, wordt momenteel de Actieagenda Circulair Westfriesland 2023-2026 geëvalueerd.

We verzorgen de coördinatie van de Actieagenda Circulair Westfriesland. Deze wordt in samenwerking met gemeenten in Noord-Holland Noord, de provincie, ondernemers, woningcorporaties en zorg- en kennisinstellingen uitgevoerd.

De Actieagenda is gericht op het sluiten van materiaalketens in de sectoren: agri, bouw, grond-, weg- en waterbouw/infra, zorg en maakindustrie. De coördinator zorgt ook voor de verbinding

tussen de sectoren en de interne vakgebieden van onze dienst, waaronder bodem, agrarisch, natuur en juridisch.

2.2.9 Zeer Zorgwekkende Stoffen

Bedrijven met een vergunningplicht moeten de emissie van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) minimaliseren en elke vijf jaar rapporteren over hun emissies en reductiemogelijkheden. Veel bedrijven doen dit niet proactief. Vanaf 2027 versterken we het toezicht op ZZS structureel. Dit omvat onderzoek naar ZZS-emissies bij risicobranche-bedrijven, het opstellen van vermijdings- en reductieprogramma's (VRP's) én handhaving waar nodig. Dit kan leiden tot aanpassing van vergunningen. Zo houden we voor alle bedrijven de regels gelijk en voorkomen we dat gezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving (lucht, bodem, water) verslechteren doordat Zeer Zorgwekkende Stoffen in de leefomgeving terechtkomen. Indien de gemeenten niet voldoen aan de toezichthoudende taak rondom ZZS-regelgeving, vergroot dit de risico's voor de gezondheid van burgers en voor milieuschade. De gemeente kan hiervoor bestuurlijk en juridisch aansprakelijk worden gesteld.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

- Bedrijven die eens in de vijf jaar geen VRP-programma indienen schrijven we aan met het verzoek dit alsnog te doen. Als ze dit niet doen zetten we in op handhaving.
- Ingediende VRP-programma's beoordelen we. Als deze niet volledig zijn moeten deze worden aangepast.
- Als op basis van het VRP-programma blijkt dat het nodig is de vergunning aan te passen dan passen we die aan.

Aandachtspunt

Bij het opstellen van de concept kadernota 2027 is bij de ZZS een technische financiële fout opgetreden. Daardoor zijn per abuis de structurele jaarlijkse lasten voor de ZZS € 118.000 te laag verantwoord. Omdat voor een aantal deelnemers de ZZS kan worden verrekend met de financiële ruimte in de lumpsum, is het totale effect op de gevraagde bijdrage deelnemers beperkt tot € 43.000. Deze technische fout is niet hersteld in de begroting 2027. Bij herijking van de ZZS wordt deze technische fout meegenomen en mogelijk in de concept kadernota 2028 hersteld. OD NHN loopt hierdoor wel een verhoogd risico op een negatief exploitatieresultaat ter grootte van € 43.000.

2.2.10 Ondernijning

Wat wil de OD NHN bereiken?

Het tegengaan van ondernijning die samenhangt met milieucriminaliteit. Dit past ook binnen de U&H strategie. Ongeveer 90% is druggerelateerd, te onderscheiden in productie, opslag of afval van hennep, synthetische drugs, cocaïne en heroïne. Door het toenemen van de datakwaliteit en het steeds meer en beter samenwerken in de keten krijgen we meer zicht op milieucriminaliteit bij bedrijven.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Samen met handhavingpartners zoals gemeenten, provincie, politie, waterschappen, Openbaar Ministerie en anderen dragen wij bij met de uitvoering van onze taken, met het opstellen van interventiestrategieën en convenanten en het delen van informatie. Ook ondersteunen wij gemeenten bij het uitvoeren van gerichte controles (de zogenoemde integrale controles ondernijning) bij individuele bedrijven en bedrijfsterreinen.

2.2.11 Indirecte lozingen

Wat wil de OD NHN bereiken?

Wil Nederland voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water1 (KRW), dan moeten omgevingsdiensten controleren wat bedrijven lozen op het riool. De achterstand in vergunningverlening, toezicht en handhaving van deze basistaak is groot. Indirecte lozingen is ook één van de focuspunten uit de U&H strategie.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Na de pilot 'Indirecte Lozingen' zijn de activiteiten voor 'Indirecte Lozingen' voor de jaren 2024, 2025 en 2026 opgenomen in de uitvoeringsprogramma's (incidenteel budget), met als doel structurele inbedding vanaf 2027. In afwachting van betrouwbare ervaringscijfers heeft OD NHN nu nog geen goed en actueel inzicht in de structurele gelden die nodig zijn om deze taak na 2026 goed te kunnen uitvoeren. Daarom stellen we voor om de voor 2026 toegekende budgetten voor uitvoering ook incidenteel beschikbaar te stellen voor 2027.

2.3 Wat gaat het kosten

De begrote lasten voor het programma Milieu bedraagt € 15.569.000 (incl. onvoorzien). Zie ook de financiële begroting. In de begrote lasten zijn geen budgetten opgenomen voor nieuwe taken.

3 PROGRAMMA VTH&A-PLUSTAKEN

3.1 Algemeen

3.1.1 Nieuw beleid

Het in deze begroting opgenomen nieuw beleid is gebaseerd op de concept kadernota 2027 en heeft vooral betrekking op de robuuste versterking van de provinciale opgaven rond gewasbeschermingsmiddelen, bodemtaken en ruimtelijke ingrepen (natuurbescherming).

3.1.2 VTH&A-plustaken

Als omgevingsdienst dragen we actief bij aan het mogelijk maken van maatschappelijke initiatieven van burgers bedrijven en overheden. Wij doen dit met aandacht voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Wij voeren structureel VTH&A-plustaken in opdracht van de provincie Noord-Holland uit. Onze taken omvatten vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering. Dit is inclusief de daarbij behorende ondersteuning van bijvoorbeeld juristen en specialisten. Deze taken hebben betrekking op:

- Bodembescherming;
- Gebiedsbescherming;
- Houtopstanden;
- Natuurschoon;
- Soortenbescherming;
- Beheer en Schadebestrijding;
- Stikstof;
- Stiltegebieden;
- Wegen en vaarwegen en
- Zwemwater.

Bij de uitvoering van deze taken zijn wij een professionele, betrouwbare en vertrouwde organisatie voor al onze relaties. Op die manier dragen wij bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

3.1.3 Afstemming

Om de uitvoering goed af te stemmen, hebben we regelmatig overleg met de provincie. Daarnaast bespreken we risico- en aandachtsdossiers met de gedeputeerde die natuur in de portefeuille heeft. Ook sluiten we aan bij landelijke en regionale inhoudelijke overleggen, hebben we overleg met onze collega-omgevingsdiensten en met de collega's van andere provincies. Op het gebied van zwemwater zijn we landelijk gangmaker in het Deskundigenberaad Zwemwater.

3.1.4 Data gedreven werken

Data gedreven werken is werken op basis van feiten uit de samenleving, die verzameld worden in de vorm van data, geanalyseerd worden naar informatie, samen met domeinkennis op de juiste manier geïnterpreteerd worden naar bruikbare inzichten, en om op basis van deze inzichten een zo geïnformeerd mogelijk besluit te nemen wat een hogere waarde geeft voor de samenleving.

De OD NHN heeft en bouwt heel veel data op dat gecombineerd met overige databronnen door middel van analyse kan worden omgezet in bruikbare informatie. Dit sluit aan bij de meerjarenvisie van het BZK "Samen data gedreven werken aan de fysieke leefomgeving", wat ook is opgenomen in de U&H strategie van PNH als de OD NHN.

Om deze informatie te ontsluiten is het noodzakelijk om hiermee projectmatig aan de slag te gaan.

3.1.5 Doorontwikkeling staand beleid - stikstof

Een gefundeerde aanname over de taakontwikkeling rond dit thema is logischerwijs steeds moeilijker. We kunnen geen goede prognose meer maken voor de uitvoering van deze taak. De situatie rondom stikstof verandert bijna dagelijks en heeft zijn weerslag op wet- en regelgeving en

beleid. Daarmee ook op onze uitvoering. We hebben de intentie om onze taken te realiseren binnen de huidige middelen. Als blijkt dat we te veel of te weinig middelen hebben, dan maken we dit zo snel mogelijk kenbaar in de bestuursrapportages.

3.2 Doel en aanpak

3.2.1 Aanvragen en meldingen

Wat wil de OD NHN bereiken?

De procedures rond adviezen, meldingen van milieubelastende activiteiten en vergunningaanvragen zijn in hoofdzaak vraaggestuurd. Wij worden gevoed door economische ontwikkelingen en de markt. Initiatieven van burgers en bedrijven én de ambities van onze gemeenten om bijvoorbeeld een (nieuw) bedrijventerrein te ontwikkelen bepalen de werkvoorraad. We maken samen met onze opdrachtgever een inschatting van het toekomstige aantal vergunningen, meldingen en adviezen. Dat doen we op basis van trends, ervaring en inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen. Die inschatting leggen we vast in een werkplan, het uitvoeringsprogramma. Op basis hiervan zorgen we voor voldoende gekwalificeerd personeel en overige middelen.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Een vergunning heeft als doel om (economische) activiteiten op een verantwoorde manier mogelijk te maken. Vergunningen en meldingen voor vergelijkbare activiteiten behandelen we ook op vergelijkbare wijze. Hierdoor is sprake van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. Wij werken met een standaard voorschriftenpakket waarbij maatwerk mogelijk is. De wettelijke procedure die wordt doorlopen geeft belanghebbenden de gelegenheid om tijdig kennis te nemen van de inhoud van de aanvraag en de (ontwerp)vergunning. Als onderdeel van het democratisch proces kunnen belanghebbenden hierop desgewenst inspraak uitoefenen.

Ons doel is om vergunningaanvragen en meldingen binnen de geldende termijnen af te handelen. Daarbij hangt veel af van de juistheid en volledigheid van de te ontvangen aanvragen. Het is daarom van belang dat wij vooraf betrokken worden. Dit beschouwen wij nadrukkelijk als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Onze mensen zijn hiervoor benaderbaar en beschikbaar. Tot slot leiden wij onze mensen vakinhoudelijk verder op, en investeren we in de relatie met initiatiefnemers en efficiënte werkprocessen.

3.2.2 Gewasbeschermingsmiddelen

Wat wil de OD NHN bereiken?

Sinds 2024 is de maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sterk toegenomen. Juridische uitspraken leiden tot een (tijdelijk) verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de nabijheid van woonwijken. Daarbij is door de Raad van State ook geoordeeld dat bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen significante, negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. Hierdoor hebben telers voortaan mogelijk een natuurvergunning nodig hebben.

In lijn met de U&H-strategie raakt het thema primair aan het waarborgen voor kwaliteit van gezondheid en omgevingskwaliteit. Daarnaast heeft het thema directe invloed op de realisatie van de maatschappelijke opgaven in het kader van de landbouwtransitie en de woningbouw.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Wij beschouwen de inzet in 2027 als een voorlopige basisinspanning waarmee we in staat zijn om de eerste aanvragen voor natuur te behandelen en het advies en toezicht hierop te organiseren. Zo krijgen we eerst meer grip op het onderwerp en kunnen we de werkelijke taakomvang bepalen aan de hand van de ervaring die we opdoen.

3.2.3 Project HeraCless

Wat wil de OD NHN bereiken?

Het verstrekken van de natuurvergunning(en) voor het project HeraCless heeft als doel om de overgang naar groen staal en de daarmee samenhangende (economische) activiteiten op een verantwoorde manier mogelijk te maken.

Wat gaat de OD NHN hiervoor doen?

In 2025 is met Tata Steel het vooroverleg voor een natuurvergunning voor het project HeraCless (de overgang naar groen staal) gestart. In 2026 voeren wij vooroverleg en stellen wij de ontwerpbeschikking hiervoor op en wordt in 2027 de juridische procedure doorlopen. Om deze procedure goed te kunnen begeleiden hebben we voor 2027 extra inzet nodig.

3.2.4 Toezicht en handhaving

Wat wil de OD NHN bereiken?

De werkzaamheden vanuit toezicht en handhaving zijn in hoofdzaak vraaggestuurd. Hoe meer vergunningen en meldingen er bij de afdeling regulering behandeld worden, hoe meer controles er vanuit toezicht en handhaving worden uitgevoerd. Daarnaast bestaat een groot deel van de werkzaamheden uit het behandelen van meldingen en handhavingsverzoeken die geheel vraaggestuurd zijn.

Iedere zaak wordt zoveel mogelijk integraal afgestemd en opgepakt. Daarnaast zorgen verschillende werkprocedures en afstemmingsmomenten voor kwaliteit, uniformiteit en rechtsgelijkheid.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Door vooraf voorlichting en informatie te geven, worden problemen en overtredingen op een later moment zoveel mogelijk voorkomen. Deze voorlichting en informatie wordt op verschillende manieren (presentaties, brieven, filmpjes, e.d.) en bij verschillende belanghebbenden, zoals gemeenten, wildbeheereenheden en particulieren gegeven.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt meegedacht met klanten, bedrijven en burgers. We dragen zorg voor een objectieve beoordeling en we kijken naar mogelijkheden die binnen de kaders van de wet vallen. We weten wat er speelt binnen het werkveld en wat de belangen en keuzes van onze opdrachtgever zijn. Dit nemen we mee in de uitvoering.

3.2.5 Natuurbescherming

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door onze taken op een adequate, professionele en transparante wijze uit te voeren, dragen we bij aan:

- De bescherming en ontwikkeling van de natuur. Mede door de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies.
- Het verzekeren van een samenhangende uitvoering gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen. Dit is nodig voor hun bijdrage aan de biologische diversiteit, hun cultuurhistorische betekenis én, ter vervulling van maatschappelijke functies.

Het team Soorten Ruimtelijke ingrepen (RI) van de afdeling Toezicht & Handhaving kampt met een capaciteitstekort. Hierdoor kunnen we niet inspelen op de ontwikkelingen in het huidige takenpakket en benodigde aanvullende taken. De complexiteit van verschillende projecten neemt toe, de piek (o.a. tijdens het broedseizoen) duurt langer en we ontvangen steeds meer klachten en handhavingsverzoeken. Dit zorgt ervoor dat het grootste deel van onze inzet hiernaartoe gaat en er geen ruimte is voor het reguliere werk of inspelen op nieuwe ontwikkelingen binnen het taakveld die extra inzet vragen. De afgelopen jaren is het toegenomen werkaanbod opgevangen binnen de begroting, door te prioriteren in taakuitvoering, maar deze begrotingsruimte is volledig uitgenut.

Met de benodigde financiële middelen kunnen we bestaande taken op voldoende niveau uitvoeren, inspelen op nieuwe ontwikkelingen en invulling geven aan de maatschappelijke opgaven.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Als omgevingsdienst voeren we verschillende taken uit, passend binnen de U&H strategie: verlenen van vergunningen, het geven van advies met instemming, het opstellen van maatwerkvoorschriften, het afhandelen van meldingen, het geven van advies en het beantwoorden van vragen, het toepassen van toezicht en handhaving, het afhandelen van klachten en het behandelen van Woo- en handhavingverzoeken.

Dit doen we in relatie tot:

- Gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden (hieronder vallen ook stikstof en gewasbeschermingsmiddelen).
- Soortenbescherming waaronder ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse diersoorten, onderzoek en educatie en/of tijdelijke natuur.
- Houtopstanden (meldingen, wachtverplichting en compensatie).
- Beheerplannen Natura 2000-gebieden, faunabeheerplannen en kennisdocumenten.
- Vrijstellingen, opdrachten of het sluiten van de jacht.
- De Natuurschoonwet aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).
- Stiltegebieden.

We blijven deze taken op hetzelfde kwaliteitsniveau uitvoeren.

3.2.6 Zwemwaterveiligheid

Wat wil de OD NHN bereiken?

In overeenstemming met de U&H strategie zorgen we ervoor dat de zwemlocaties en badinrichtingen een veilige en hygiënische omgeving zijn voor alle gebruikers. Ook zorgen we ervoor dat deze locaties voldoen aan de Omgevingswet.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Wij continueren de inzet bij zwemwaterbeheer en dragen bij aan landelijke beleidsverbetering via het Deskundigenberaad Zwemwater. We blijven deze taken op hetzelfde kwaliteitsniveau uitvoeren.

3.2.7 Wegen en Vaarwegen

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door middel van toezicht en handhaving, zoals aangegeven in de U&H strategie, zorgen we, samen met de vaarweginspecteurs van de provincie Noord-Holland, voor een vlotte en veilige doorgang van de provinciale wegen en vaarwegen.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Het uitvoeren van toezicht en handhaving van de geldende wet- en regelgeving (BPR binnenvaart politie reglement en SVW scheepvaartverkeerswet) met betrekking tot provinciale wegen en vaarwegen.

We voeren daarvoor de volgende taken uit:

- Toezicht en handhaven op snelheid in de vaarwegen;
- Handhaven op werkzaamheden langs provinciale wegen;
- Handhaven op verkeerd geplaatste bebording langs provinciale wegen;
- Toezicht en handhaven op verkeerd afgemeerde schepen;
- Handhaven op gevaarlijke situaties op de vaarwegen.

3.2.8 Adviseur Water

Wat wil de OD NHN bereiken?

De verantwoordelijkheden voor waterkwaliteit zijn sinds de Waterwet verdeeld over meerdere partijen (provincie, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten). Voorheen was alleen de provincie verantwoordelijk voor het grondwater. Nu ook gemeenten en het Hoogheemraadschap een taak hierin hebben gekregen (bevoegd gezag kwaliteit oppervlaktewater) en wij als omgevingsdienst bevoegd gezag zijn voor toezicht en handhaving op indirecte lozingen bij bedrijven, is afstemming tussen alle partijen noodzakelijk en komt dit ook vaker voor.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

We missen de specialistische inhoudelijke kennis die hiervoor nodig is. Het hebben van deze kennis vermindert het risico op potentiële milieuverontreiniging en is ook een garantie voor onafhankelijke advisering aan onze deelnemers bij specifieke casussen (bijvoorbeeld brijnlozingen in de glastuinbouw). Die noodzaak en urgentie voor alle bevoegde gezagen komt ook voort uit de Europese Richtlijn "Kader Richtlijn Water" (beschikbaarheid van drinkwater en schoon oppervlaktewater).

3.2.9 Bodembeheer (Provinciale taak)

Wat wil de OD NHN bereiken?

Sinds de invoering van de Omgevingswet zijn de meeste basisbodemtaken onder het bevoegd gezag van de gemeenten komen te vallen. Sindsdien spreken we ook over 'Graven & saneren', terwijl we daarvoor spraken over de Wet bodembescherming. Hiervoor was de provincie het bevoegd gezag. Bepaalde controles die wij uitvoeren vallen nu echter nog steeds onder het bevoegd gezag van de provincie, onder de Wet bodembescherming. Dit geldt voor het toezicht op spoedlocaties en nazorglocaties. Dit omdat deze locaties al ver voor de invoering van de Omgevingswet als zodanig zijn aangemerkt (en ook zullen blijven). In 2023 hebben we de omvang van de resterende taken voor provincie Noord-Holland niet volledig gezien en niet juist ingeschat. Dat wordt met dit voorstel hersteld.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

We blijven deze taken op hetzelfde kwaliteitsniveau uitvoeren.

3.3 Wat gaat het kosten

De begrote lasten voor het programma VTH plus bedraagt € 10.570.000 (incl. onvoorzien). Zie ook de financiële begroting. In de begrote lasten zijn geen budgetten openomen voor nieuwe taken.

4 OVERHEAD

Onder de overhead zijn de kosten en baten opgenomen van de afdelingen Bedrijfsvoering en Concernstaf. Beide voeren taken uit voor het programma Milieu en het programma VTH-Plus. De verdeelsleutel voor het verdelen van de overheadkosten is gebaseerd op de verwachte uren voor beide programma's. Het percentage van overhead vastgesteld op 28,6% van de totale lasten.

De financiële dekking van de overheadkosten komt voort uit de opbrengsten in het primaire proces. In het uurtarief zit opslag voor de dekking van de overhead. De rentebaten vormen opbrengsten voor de overhead.

De totale lasten van de overhead wordt geraamd op € 10.624.000. De baten op € 100.000.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

5 PARAGRAFEN

5.1 Paragraaf weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate onze dienst in staat is bedrijfsmatige tegenvallers met financiële consequentie(s) op te vangen. Aangezien alle structurele kosten, voor zover te voorzien, zijn opgenomen in de begroting, is het weerstandsvermogen vooral bedoeld voor het opvangen van risico's.

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de deelnemende gemeenten en de provincie, na besluit van het algemeen bestuur, uiteindelijk bijdragen in een eventueel exploitatietekort van onze dienst. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en zij staan garant dat we over voldoende middelen beschikken om aan al onze verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd.

Het beleid rond weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing, die op 15 december 2014 is vastgesteld door het algemeen bestuur.

5.1.1 Beschikbare weerstandscapaciteit

De definitie van weerstandscapaciteit volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is:

De middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Te denken valt hierbij aan: het vrij besteedbare deel van de algemene reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves. Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten. Eind 2025 is de stand van de algemene reserve € 361.000. De lasten in de jaarrekening 2025 rondom milieutaken zijn € 18.523.000. Er zal geen storting in de algemene reserve plaatsvinden zonder specifiek besluit van het algemeen bestuur. In artikel 3 van de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) staat dat het algemeen bestuur kan besluiten van dit percentage positief of negatief af te wijken.

Weerstandscapaciteit	2027	2028	2029	2030
Algemene Reserve	361	361	361	361
Post Onvoorzien Milieutaken	1	1	1	1
Post Onvoorzien VTH plustaken	1	1	1	1
Totaal	363	363	363	363

5.1.2 Bestaande risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis waaruit financiële gevolgen kunnen vloeien, maar waarbij niet duidelijk is of de gebeurtenis gaat gebeuren en hoe groot de financiële gevolgen zullen zijn. Op het moment dat de financiële gevolgen inzichtelijk zijn, worden deze gedekt in de begroting.

De volgende risico's worden onderkend (opsomming is niet limitatief):

RISICO'S						
Nr	Risico	Effect	E/I	Kans	Impact (x 1.000)	Weerstandscapaciteit (x 1.000)
1	Claims	exploitatieadeel	E	0,5	500	250
2	Datalek van geregistreerde gegevens	exploitatieadeel	E	0,1	800	80
3	Aanbestedingsrisico's	exploitatieadeel	E	0,5	250	125
4	Projecten ten lasten van het rekeningresultaat	exploitatieadeel	E	0,5	100	50
	Totaal					505

De benodigde weerstandcapaciteit per risico wordt bepaald door de vermenigvuldiging van de kans maal de financiële impact.

5.1.3 Benodigde weerstandscapaciteit

Uit het totaaloverzicht van risico's, blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit 2027 uitkomt op € 505.000. De ratio beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld benodigde weerstandscapaciteit is $363/505 = 0,7$. Daarmee is dit onvoldoende om de bestaande risico's te dekken.

Weerstandsnorm			
Waarderingscijfers		Ratio	Betekenis
A		>2.0	uitstekend
B		1.4-2.0	ruim voldoende
C		1.0-1.4	voldoende
D		0.8-1.0	matig
E		0.6-0.8	onvoldoende
F		<0.6	ruim onvoldoende

Daar staat tegenover dat de deelnemers garant staan voor voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen.

5.1.4 Kengetallen financiële positie

Door het stijgende belang van toekomstbestendigheid van lokale overheden nemen we een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen op. Het opnemen van kengetallen past in het streven naar meer transparantie en inzicht in de financiële positie. Voor onze organisatie waren de volgende vier kengetallen van toepassing:

- Netto schuldquote: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen;
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast exclusief verstrekte leningen ten opzichte van de eigen middelen;
- Solvabiliteitsratio: dit is de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen. Dit geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen (eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal);
- Structurele exploitatieruimte: saldo van de structurele baten en lasten en saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten, uitgedrukt als percentage. Dit is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen.

Kengetallen		Verloop van de kengetallen %					
		Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
		Ratio	Ratio	Ratio	Ratio	Ratio	Ratio
A	Netto schuldquote	-6,44	-0,34	0,69	1,19	1,23	0,97
B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6,44	-0,34	0,69	1,19	1,23	0,97
C	Solvabiliteitsratio	29,55	11,83	11,83	11,83	11,83	11,83
D	Structurele exploitatieruimte	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Toelichting kengetallen

- Netto schuldquote: Een ratio van 1 of lager wordt gekwalificeerd als voldoende. Meerjarig voldoet onze organisatie aan deze norm;
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Deze is gelijk aan het kengetal voor de netto schuldquote. Er is bij ons is geen sprake van verstrekte leningen;
- Solvabiliteitsratio: Een hoge ratio betekent dat de organisatie relatief veel eigen vermogen heeft en goed in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Met een percentage tussen de 20% en 50% valt onze organisatie in de neutrale categorie. Met een percentage van 0% tot

20% valt onze organisatie in de meest risicovolle categorie. In de begroting houden we rekening met een algemene reserve van maximaal 2,5% van de exploitatielasten. Deze reservepositie is relatief laag ten opzichte van de financiële verplichtingen. De neutrale categorie wordt gehaald door de tijdelijke bestemmingsreserves en het ontbreken van lopende geldleningen.

- d. Structurele exploitatieruimte: Bij onze organisatie zijn de structurele baten in principe gelijk aan de structurele lasten.

5.2 Paragraaf financiering

In de begroting moet een financieringsparagraaf opgenomen zijn. In deze paragraaf leggen we uit hoe wij omgaan met geld lenen en uitzetten. Dit is verplicht volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de financieringsparagraaf geven we onder andere inzicht in:

- De rente die wij betalen;
- Het resultaat van rente;
- Hoe rente wordt verdeeld over investeringen en taken;
- Hoeveel geld wij nodig hebben om onze werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Voor onze organisatie beschrijven we in deze paragraaf:

- Hoe wij kijken naar de ontwikkeling van de rente;
- Of wij binnen de regels blijven voor renterisico's en kortlopende leningen;
- Of wij verwachten meer of minder geld te lenen of uit te zetten;
- Welk beleid wij volgen voor *treasury* (financieel beheer).

De financieringsparagraaf hangt samen met het treasurystatuut. Dit statuut beschrijft de regels voor het beheren van onze financiën. Samen zorgen deze documenten ervoor dat het algemeen bestuur goed kan sturen, controleren en toezicht kan houden op de financiering. Het treasurystatuut is vastgesteld door het algemeen bestuur op 9 maart 2022.

5.2.1 Marktonwikkeling en rentevisie

We hebben een rekening-courantfaciliteit, ter grootte van € 500.000, bij de BNG. Het afgelopen jaar is hiervan geen gebruik gemaakt. Voor 2027 wordt hetzelfde voorzien.

5.2.2 Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een inschatting van de financieringsrisico's die onze organisatie kan lopen. Onder risico's wordt verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van de rente.

5.2.3 Koers- en valutarisico's

We hebben geen financiële producten met een koersrisico en bezit geen vreemde valuta. Daardoor is er geen sprake van koers- en valutarisico's.

5.2.4 Renterisicobeheer

Renterisicobeheer gaat over het beperken van risico's door veranderingen in de rente. Het risico is dat de rente die wij moeten betalen hoger wordt dan verwacht, of dat de rente die wij ontvangen lager uitvalt dan begroot. Onze organisatie heeft op dit moment geen leningen afgesloten. Hierdoor lopen we momenteel geen renterisico op vreemd vermogen.

De Wet fido (Financiering Decentrale Overheden) gebruikt twee regels om financiële risico's te beperken: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De renterisiconorm gaat over leningen met een looptijd van één jaar of langer (langlopende leningen). De kasgeldlimiet gaat over kortlopende schulden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om te voorkomen dat grote delen van leningen tegelijk moeten worden afgelost, of dat de rente in korte tijd sterk kan stijgen. Volgens artikel 6 van de Wet fido mag het renterisico op langlopende leningen niet hoger zijn dan de renterisiconorm. Dit betekent dat de aflossingen en eventuele renteherzieningen samen maximaal 20% van het begrotingstotaal mogen zijn. Het begrotingstotaal is het totaal van alle lasten van de organisatie.

Renterisiconorm	
Begrotingstotaal	36.765
Renterisiconorm (20%)	7.353
Aflossing en renteherziening	-
Ruimte	7.353

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt dat de gemiddelde netto vlottende schuld in een kwartaal niet hoger mag zijn dan een vast percentage van het begrotingstotaal. Voor gemeenschappelijke regelingen is dit percentage 8,5% van het begrotingstotaal. We voorzien in 2027 geen overschrijdingen van de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet	
1 Begrotingstotaal	36.765
2 Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	3.125
3 Vlottende korte schulden	5.733
4 Vlottende middelen	5.480
Toets kasgeldlimiet	
5 Totaal netto-vlottende schuld (3-4)	253
Toegestane kasgeldlimiet (2)	3.125
Ruimte (+) Overschrijding (-) = (2) - (5)	2.872

5.2.5 Toerekening rentelasten naar taakvelden

Volgens de wettelijke rentebepalingen, geven we in onderstaand overzicht inzicht in de rentebaten en -lasten. Onze organisatie heeft geen kortlopende financiering.

Omschrijving	bedragen
Externe financiering kort en lang	
De externe rentelasten	-
De externe rentebaten (idem)	-/- 100
Saldo rentelasten en rentebaten	-100
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- -
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- -
De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/- -
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	+/- -100
Rente over eigen vermogen	+/- -
Rente over voorzieningen	+/- -
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-100
7.4 Milieubeheer	-/- 100
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	100
Renteresultaat op het taakveld Treasury	-

5.2.6 EMU-saldo

Het saldo van de Economische Monetaire Unie (EMU-saldo) geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Volgens de regels van de EMU zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht, mag het vorderingentekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Hiermee wil men de economische sterkte van de Eurolanden behouden.

In onderstaande tabel staat het (meerjarig) berekende EMU-saldo. De categorieën die van invloed zijn op het EMU-saldo, maar die bij onze organisatie niet voorkomen, zijn niet in de tabel opgenomen.

	T-1	T	T+1	T+2	T+3
EMU saldo	2026	2027	2028	2029	2030
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (negatief exploitatiesaldo is negatief bedrag)	-	-	-	-	-
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	276	314	380	418	431
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	287	720	551	411	344
EMU saldo	-12	-407	-172	8	87

5.2.7 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Overheidsorganisaties zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Voor de wettelijke taken en plustaken zijn de omgevingsdiensten vrijgesteld van Vpb-plicht. Voor onze organisatie geldt dat alle taken onder de wettelijke taken en plustaken vallen. Voor de jaren 2027 t/m 2030 wordt dan ook geen Vpb-plicht verwacht.

5.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

5.3.1 Algemeen

We voeren onze taken deskundig en goed uit. We werken aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord en in de hele provincie. We leveren diensten en producten die aansluiten bij wat onze klanten nodig hebben. De afdelingen Bedrijfsvoering en Concernstaf bieden hierbij de benodigde ondersteuning.

In 2027 willen we binnen onze bedrijfsvoering de volgende doelen bereiken:

- **Robuustheid realiseren en vasthouden**

We willen voldoen aan de landelijke eisen voor robuustheid (IBP-VTH).

- **Voldoende budget voor materiële kosten**

We zorgen voor een structureel budget voor de noodzakelijke materiële kosten. Dit budget is gebaseerd op de opnieuw opgestelde 'zero-based' begroting.

- **Toekomstbestendige informatievoorziening (ICT)**

We regelen een structureel (project)budget voor aanbestedingen, wettelijke verplichtingen, informatiebeveiliging, onderhoud, verbeteringen en datagedreven werken.

- **Functiehuis en conversietabel herzien**

We bekijken en herwaarderen de functies binnen onze organisatie. Dit doen we op basis van de conversietabel die aansluit bij de afspraken van HR21.

5.3.2 Robuustheid

Uiterlijk 1 april 2026 moeten alle omgevingsdiensten voldoen aan de robuustheidscriteria van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). In het Plan van Aanpak Robuustheid, dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, is uitgegaan van een structurele investering van € 1,7 miljoen per jaar (prijspeil 2025).

Sinds het opstellen van dit plan hebben we, binnen de beschikbare financiële middelen, hard gewerkt aan het versterken van onze bedrijfsvoering. Hoewel we belangrijke voortgang hebben gerealiseerd, voldoen we op dit moment nog niet volledig aan de landelijke robuustheidscriteria. Structurele financiering blijft daarom noodzakelijk om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen.

Op basis van de inmiddels gerealiseerde ontwikkelingen en nadere actualisatie van de ramingen is de oorspronkelijke investeringsbehoefte herijkt. Met ingang van 2027 is een structurele investering van € 1,6 miljoen per jaar benodigd om te voldoen aan de robuustheidscriteria en de ingezette verbeteringen duurzaam te borgen. Deze investering is als volgt tot stand gekomen:

	PvA Robuustheid Prijspeil 2025	PvA Robuustheid Prijspeil 2027	Kadernota 2027 Prijspeil 2027	Toelichting
Totaal criterium innovatie	400	463	444	
Totaal informatiegestuurd werken	735	852	618	Als gevolg van ingezette maatregelen lijkt het verlaagde bedrag vooralsnog voldoende te zijn.
Totaal opleidingsbudget	330	382	432	Opleidingsbudget 3% loonsom (1,5% al in loonsom). Als gevolg van gestegen loonsom stijgt opleidingsbudget mee.
Totaal aantrekkelijk werkgeverschap	200	232	108	Als gevolg van ingezette maatregelen lijkt het verlaagde bedrag vooralsnog voldoende te zijn.
Robuustheid	1.665	1.929	1.602	

Met de begroting 2027 gaan we ervan uit dat de, voor de robuustheid benodigde, *structurele* middelen beschikbaar zijn gesteld. Alleen met deze structurele versterking kunnen we onze bedrijfsvoering op het vereiste niveau brengen en houden, onze uitvoeringskracht bestendigen en blijvend voldoen aan de wettelijke en maatschappelijke opgaven.

5.3.3 Materiële kosten

"Zero-based" begroting

De materiële kosten van onze organisatie zijn de afgelopen jaren niet evenredig meegegroeid met de uitbreiding van taken, de aangescherpte kwaliteitsnormen en de stijgende prijsontwikkelingen. Tot op heden zijn deze kosten uitsluitend jaarlijks geïndexeerd, zonder een integrale herijking van de feitelijke ondersteuningsbehoefte.

In 2025 is daarom een zero-based begroting uitgevoerd. Hierbij zijn de materiële kosten opnieuw opgebouwd vanaf nul, op basis van de actuele en objectief vastgestelde behoefte. Uit deze analyse blijkt dat de structurele kosten hoger liggen dan het tot nu toe beschikbare budget.

Met ingang van 2027 worden de aanvullende materiële lasten geraamd op € 255.000 structureel per jaar. Deze structurele verhoging wordt in 2027 volledig gedekt uit de inflatiecorrectie 2024, zoals verwerkt in de indexatie 2027 volgens de afspraken binnen de FUGR.

Zonder deze structurele versterking van de bedrijfsvoering ontstaat het risico dat de continuïteit van de uitvoering, de adequate ondersteuning van de primaire processen en de rechtmatigheid van handelen onder druk komen te staan.

Facilitaire investeringen

De huidige inrichting van het pand is verouderd. Sinds de oprichting van de dienst is zeer beperkt geïnvesteerd in onderhoud en werkplekinrichting. Hierdoor voldoet de werkomgeving niet meer volledig aan de geldende Arbowet- en regelgeving.

In 2027 zijn investeringen noodzakelijk voor het uitvoeren van achterstallig onderhoud en de herinrichting van het pand. Deze investeringen zijn opgenomen in de begroting 2027 en maken onderdeel uit van de herijkte materiële lasten. In de begroting 2027 zijn de hieruit voortvloeiende kapitaallasten (afschrijving en rente) structureel verwerkt.

5.3.4 Toekomstbestendige informatievoorziening (ICT)

Eind 2025 zijn de beschikbare middelen uit de reserve ICT-Masterplan volledig uitgeput. Hierdoor ontbreekt vanaf 2026 de financiële ruimte om noodzakelijke ICT-projecten voort te zetten en nieuwe verplichtingen tijdig te realiseren. Met ingang van 2027 is daarom een structureel projectbudget van € 702.000 per jaar noodzakelijk. Daarnaast is in 2027 een incidenteel bedrag van € 285.000 benodigd voor projecten die in 2026 niet zijn uitgevoerd als gevolg van de uitputting van de reserve ICT-Masterplan en het hanteren van de nullijn bij de begroting 2026.

Met deze structurele investering blijft de informatievoorziening van onze organisatie toekomstbestendig en kunnen we voldoen aan wettelijke verplichtingen en maatschappelijke opgaven.

Als de gevraagde middelen niet beschikbaar worden gesteld, ontstaat een verhoogd risico op systeemstoringen, beveiligingsincidenten en het niet tijdig voldoen aan wet- en regelgeving. Dit heeft directe gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan deelnemers.

Informatievoorziening (ICT)	jaar				
	2027	2028	2029	2030	2031
Aanbestedingen	27.929	123.052	288.200	108.750	285.097
Wetgeving primair proces	51.406	-	-	56.129	56.129
Informatiebeveiliging	125.750	-	-	32.382	32.382
Optimalisatie	386.020	4.048	112.258	56.129	56.129
Datagedreven werken	35.215	111.178	-	-	-
Onderhoud	90.400	176.482	56.129	168.386	-
Projectmanagement	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Begroot	966.722	664.759	706.586	671.776	679.736

prijspeil 2027

De **categorie aanbestedingen** betreft inkoopprocedures die we om reden van rechtmatigheid moeten uitvoeren. Bij aanbesteding bestaat risico dat er sprake is van implementatiekosten. Dit zal lang niet altijd het geval zijn. In deze begroting wordt rekening gehouden dat er in de helft van de gevallen een (her)implementatie nodig is.

Met de **post wet- en regelgeving** voorzien we in aanpassingen aan systemen om in de uitvoering van onze taken te kunnen voldoen aan veranderde wetgeving of beleid. In 2027 betreft dat de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en Emailarchivering. Voor 2028 en 2029 voorzien we vooralsnog geen grote wijzigingen.

Informatiebeveiliging betreft projectkosten om te voldoen aan actuele eisen informatiebeveiligingsnormen. In 2026 treedt NIS2¹ in werking. Aangezien er voor 2026 geen budget is voor projecten zijn de meest hoognodige projecten gepland in 2027. Het belangrijkste project op dit gebied, is de implementatie van Identity Access Management en Roll Based Access, waarmee we de autorisatie tot gegevens beter kunnen waarborgen.

De **categorie optimalisatie** betreft het verder verbeteren van de informatiesystemen om het werk makkelijker en effectiever te maken. Ook hier is vanwege het ontbreken van projectbudget in 2026 in 2027 een aantal grotere, en vooral dringende, projecten gepland. Denk hierbij aan de doorontwikkeling van de zwemwatermodule, de REV-koppeling en de uitbreiding en implementatie van de controletool. We verwachten in 2028 vervolgens geen grote projectkosten. Wel verkennen we in 2029 of we bij de heraanbesteding van de generieke ICT (2030/31) ons kunnen richten op Opensource-oplossingen voor de werkplek.

Onder **datagedreven werken** vallen onder andere het realiseren van gegevenskoppelingen tussen belangrijke systemen en ook zijn we voornemens om in 2028 het gebruik en de ontwikkeling van onze geo-informatiesystemen te centraliseren binnen onze organisatie. Met de projecten in de categorieën Optimalisatie en Datagedreven werken adresseren we een groot deel van de opmerkingen over het ICT-landschap uit het efficiencyrapport, u bekend.

En tenslotte is er een **post onderhoud** opgenomen waarin we interne ICT-projecten hebben opgenomen. Denk hierbij aan een onderzoek ter voorbereiding van de aanbesteding van de generieke ICT. Ook zullen we elke twee jaar een ICT-architect inhuren om de architectuurbeschrijving van ons ICT-landschap actueel te houden.

Ondanks het feit dat wij onze ervaringen meenemen in de toekomstige planning en budgettering, zijn, bestaat er een altijd een kans op onvoorziene ontwikkelingen (en mogelijk financiële lasten) op het ICT-gebied. Dit komt door de toekomstige algehele verandering van het digitale VTH-stelsel en de ontwikkeling van het toekomstige informatielandschap om de ambities van versterking VTH te kunnen bereiken. Als deze ontwikkelingen zich voordoen zullen wij u daarover rapporteren in de bestuurlijke rapportages.

5.3.5 Herijken van functiehuis en conversietabel

Naar aanleiding van een extern onderzoek heeft het Dagelijks Bestuur in 2025 besloten tot herwaardering van de functie van teamleider en tot een integrale herijking van de conversietabel van onze organisatie.

De structurele meerkosten als gevolg van de herwaardering van de functie teamleider bedragen € 194.000 per jaar (prijsspeil 2027). Deze lasten worden volledig gedekt uit de inflatiecorrectie 2024, zoals verwerkt in de indexatie 2027 volgens de afspraken binnen de FUGR.

De herijking van de complete conversietabel wordt in 2026 uitgevoerd. De financiële effecten hiervan kunnen leiden tot de stijging van de structurele lasten. De omvang daarvan is op dit moment nog niet te bepalen.

5.3.6 Personeel

De arbeidsmarkt blijft krap. Het aantrekken en behouden van gekwalificeerde specialisten vraagt steeds meer inspanning. Tegelijkertijd nemen de eisen aan kwaliteit en robuustheid toe. Om ook in 2027 te kunnen voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria en onze uitvoeringskracht te behouden, zetten wij in op de volgende prioriteiten:

Aantrekken en behouden van talent

We investeren in het werven van jong talent en het opleiden van nieuwe medewerkers. Dit doen we via gerichte opleidingen, kennisoverdracht tussen ervaren en nieuwe collega's én samenwerking

¹ De NIS2-richtlijn (Network and Information Security Directive 2) is een Europese wet die cybersecurity-eisen aanscherpt voor essentiële en belangrijke sectoren, zoals energie, transport, gezondheidszorg en overheid. Organisaties moeten strengere beveiligingsmaatregelen nemen, cyberincidenten snel melden en aantonen dat zij risico's actief beheersen. De richtlijn breidt de scope van de oorspronkelijke NIS-richtlijn uit, waardoor meer bedrijven onder de verplichtingen vallen, en introduceert strengere handhaving en boetes bij niet-naleving.

met omgevingsdiensten binnen en buiten de regio. Daarnaast stimuleren we duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en verlaging van verzuim.

Ontwikkeling en scholing

Door de toenemende complexiteit van het werk blijft structurele investering in opleiding noodzakelijk. In samenwerking met OD NL bieden wij een uitgebreid opleidingsprogramma. Voor 2027 is een structurele verhoging van het opleidingsbudget opgenomen, volgens het Plan van Aanpak Robuustheid.

Flexibel en aantrekkelijk werkgeverschap

Wij blijven inzetten op hybride werken, passende faciliteiten en flexibele werktijden. Met deze inzet blijven we een aantrekkelijke werkgever.

5.4 Verwachtingen ten aanzien van 2028 -2030

5.4.1 Herijking financieringssysteem

In aansluiting op het landelijke IBP VTH ontwerpen we een nieuwe financieringssysteem die aansluit op de landelijke richtlijnen. Het nieuwe model heeft als doel meer transparantie en een evenwichtige verdeling van de kosten.

Naar verwachting wordt in de tweede helft van 2026 een besluit over de invoering van de nieuwe financieringssysteem ter besluitvorming voorgelegd aan het AB. Dit besluit wordt verwerkt in de Kadernota 2028. Implementatie van de nieuwe financieringssysteem is voorzien vanaf begrotingsjaar 2028, waarbij een aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling aan de orde kan zijn. De financiële effecten voor de periode 2028–2030 zijn nog niet volledig te kwantificeren, maar kunnen leiden tot herverdeling van bijdragen. Ook wordt onderzocht of en op welke wijze een ingroeimodel kan bijdragen aan een beheerste implementatie voor alle deelnemers.

5.4.2 Uitwerking van bevindingen van efficiencyonderzoek

Uit het in opdracht van het AB uitgevoerde efficiencyonderzoek in 2025 is gebleken dat onze dienst efficiënt werkt. Ondanks deze positieve uitkomst blijven wij ons de komende jaren onverminderd inzetten voor het behouden en verder vergroten van onze efficiency. Het realiseren van deze efficiency is, zoals ook blijkt uit het onderzoeksrapport, nadrukkelijk afhankelijk van een aantal randvoorwaarden. Het gaat daarbij om:

- Duidelijke bestuurlijke keuzes en eenduidige sturing;
- Het investeren vóórdat besparingen kunnen worden gerealiseerd;
- Een samenhangende uitvoering van maatregelen, en;
- Een intensievere samenwerking met onze deelnemers.

Daarmee is de conclusie dat extra efficiency alleen haalbaar is wanneer gemeenten en provincie daadwerkelijk investeren in de verdere ontwikkeling van onze organisatie, gezamenlijk en eenduidig sturen én uitgaan van geharmoniseerde takenpakketten en eenduidige kostprijsgerichte benadering.

In opdracht van het algemeen bestuur brengen wij in kaart welke investeringen en randvoorwaarden inclusief de financiële omvang van de benodigde investeringen en randvoorwaarden noodzakelijk zijn om de efficiencymaatregelen op de lange termijn te kunnen effectueren.

5.4.3 Eén uniform tarief

We hanteren verschillende urennormen voor gemeentelijke (1.350 uur) en provinciale taken (1.400 uur) en daaruit voortvloeiende gescheiden uurtarieven. Deze historische verschillen leiden tot onnodige complexiteit in de administratie en verlies van efficiency.

Het voornemen is om de urennormen te toetsen, te harmoniseren en te werken met één uniform uurtarief.

5.4.4 Harmonisatie van takenpakket

In 2027 zetten wij een volgende stap in de doorontwikkeling van onze organisatie, door te werken aan de harmonisatie en standaardisatie van het takenpakket. De huidige situatie, waarin zestien gemeenten ieder hun eigen accenten en uitvoeringsafspraken kennen, heeft geleid tot verschillen in werkwijze, prioritering en bekostiging. Deze variatie zorgt voor complexiteit in de uitvoering, verminderde efficiency en een financieringssysteem die onvoldoende transparant en uitlegbaar is. Dit is ook onwenselijk gezien de landelijke ontwikkeling richting robuustheid, uniformiteit en professionalisering binnen het VTH-stelsel. Maar ook met de taakstelling van het bestuur om op basis van het efficiencyonderzoek te komen tot de realisatie van tenminste 5% structurele besparing vanaf 2029 door efficiënter te werken.

Eind 2026 wordt daarom gestart met een traject gericht op:

- Het in kaart brengen en vergelijken van de huidige gemeentelijke takenpakketten;
- Het formuleren van een geharmoniseerd basistakenpakket;
- Het verminderen van maatwerk waar dit niet noodzakelijk is;
- Het verbeteren van de relatie tussen taken, capaciteit en kostprijs.

De uitwerking van dit traject vindt plaats in nauwe afstemming met de deelnemers en wordt ook verbonden aan de herijking van de financieringssysteem en de verdere implementatie van de robuustheidscriteria. Eventuele financiële effecten worden betrokken bij de planning- en control cyclus vanaf 2028.

5.5 Openbaarheidsparagraaf

5.5.1 Wet Open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) regelt de openbaarheid van overheidsinformatie. Het uitgangspunt is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij een wettelijke uitzondering geldt. De Woo kent drie verplichtingen: actieve openbaarmaking, openbaarmaking op verzoek en een goede informatiehuishouding.

De verplichting tot actieve openbaarmaking ziet op de documentcategorieën genoemd in artikel 3.3 Woo. Deze verplichting wordt gefaseerd ingevoerd; de volledige inwerkingtreding is afhankelijk van nog te nemen koninklijke besluiten. In afwachting daarvan brengen wij in kaart waar relevante documenten binnen de organisatie worden opgeslagen, zodat tijdige publicatie mogelijk is zodra deze verplichting in werking treedt. Hierop vooruitlopend publiceren we al actief agenda's en vergaderstukken van het algemeen bestuur. Ook het organogram en de contactgegevens van de organisatie zijn openbaar beschikbaar via onze website.

We hebben geen invloed op het aantal of de omvang van de ingediende Woo-verzoeken. Wel hebben we invloed op het proces en de doorlooptijden. Deze hebben we, in samenwerking met onze adviseur procesinnovatie, verder aangescherpt.

5.5.2 Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) is sinds 1 januari 2026 van kracht. De wet geeft burgers en bedrijven het recht om formele aanvragen, zoals vergunningaanvragen en handhavingsverzoeken, digitaal bij de overheid in te dienen.

In 2025 hebben we al voorbereidingen getroffen om deze wetgeving te kunnen uitvoeren. In 2026 richten we ons verder op de voorbereiding en optimalisatie van digitale dienstverlening en de naleving van de Wmebv.

FINANCIËLE BEGROTING

6 FINANCIËLE BEGROTING

6.1 Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2025			begroting 2026			Begroting 2027		
	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
Programma 1 Milieutaken	17.536	12.980	4.556	19.705	14.475	5.230	21.679	15.569	6.110
Programma 2 VTH-plustaken	10.512	7.716	2.796	12.028	8.777	2.402	14.986	10.570	4.416
Programma 3 Overhead OD NHN	341	8.798	-8.457	100	8.509	-8.409	100	10.624	-10.524
Onvoorzien Milieutaken	-	-	-	-	1	-1	-	1	-1
Onvoorzien VTH plustaken	-	-	-	-	71	-71	-	1	-1
Rente	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vpb (vrijgesteld)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	28.389	29.494	-1.105	31.833	31.833	-	36.765	36.765	-
Mutaties in reserves	1.289		1.289		-	-	-	-	-
Resultaat	29.678	29.494	184	31.833	31.833	-	36.765	36.765	-

6.2 Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

6.2.1 Uitgangspunten

De concept kadernota is de basis voor het opstellen van de begroting 2027. De begroting 2027 is geïndexeerd is 7,94% (gewogen gemiddelde).

6.2.2 Uurtarief

Naast de indexatie van het uurtarief met 7,94%, wordt het uurtarief verhoogt ter dekking van de kosten robuustheid en bedrijfsvoering. Het uurtarief 2027 voor het programma Milieu komt daarmee op € 129,29 en voor het programma VTH-plus op € 124,68. Dit uurtarief hanteren we voor de werkzaamheden die opgenomen zijn in het Uitvoeringsprogramma (UP).

Alle extra taken die we als omgevingsdienst erbij krijgen, hebben niet alleen invloed op de primaire afdelingen, maar ook op de interne organisatie. Daarom is het van belang dat alle nieuwe taken tegen het gehanteerde uurtarief bij ons neergelegd worden. Omdat in het uurtarief een opslag voor overhead zit, komt er ook budget beschikbaar om de interne organisatie (overhead) op orde te brengen en te houden. Dit betekent ook dat nieuwe belegde taken bij de OD NHN geen invloed hebben op het uurtarief, maar uitgaven in de overhead wel.

6.2.3 Bijdragen deelnemers en overige inkomsten

Bijdrage deelnemers

De afgelopen jaren hebben we naast de structurele lumpsumbijdrage (LS) van de gemeenten nog extra inkomsten ontvangen. Hoewel deze extra inkomsten in beginsel een incidenteel karakter hebben, kunnen we stellen dat deze inkomsten grotendeels jaarlijks terugkeren en daarmee voor ons min of meer structureel zijn. Aangezien ze buiten de LS vallen, worden aan deze inkomsten in de begroting niet toegewezen aan een individuele deelnemer.

De bijdrage 2027 van de deelnemers is als volgt opgebouwd:

Bijdrage per deelnemer	LS bijdrage 2026	Indexatie	verlaging onvoorzien PNH	robuust- heid	herijking bedrijfs- voerings- kosten	WPM	ZZS	Gemeentelij- ke wasbescher- mingsmidde- len	Adviseur water	Provincie Wet bodem- bescherming (Wbb)	VTH- Plustaken	LS Bijdrage 2027
Gemeente Alkmaar	2.033	161	-	111	69	-	-	-	19	-	-	2.393
Gemeente Bergen	922	73	-	51	31	-	-	-	9	-	-	1.085
Gemeente Castricum	904	72	-	50	31	-	-	-	8	-	-	1.064
Gemeente Den Helder	1.199	95	-	66	41	-	-	-	11	-	-	1.412
Gemeente Dijk en Waard	1.367	109	-	75	46	3	23	7	13	-	-	1.643
Gemeente Drechterland	622	49	-	34	21	-	5	11	6	-	-	748
Gemeente Enkhuizen	665	53	-	36	22	-	-	-	6	-	-	783
Gemeente Heiloo	432	34	-	24	15	0	2	2	4	-	-	512
Gemeente Hollands Kroon	2.287	182	-	125	77	-	-	-	21	-	-	2.692
Gemeente Hoorn	2.047	163	-	112	69	-	-	-	19	-	-	2.410
Gemeente Koggenland	563	45	-	31	19	-	5	16	5	-	-	683
Gemeente Medemblik	1.749	139	-	96	59	-	-	-	16	-	-	2.059
Gemeente Opmeer	370	29	-	20	12	-	6	7	3	-	-	449
Gemeente Schagen	1.366	108	-	75	46	-	-	-	13	-	-	1.609
Gemeente Stede Broec	142	11	-	8	5	0	-	4	1	-	-	171
Gemeente Texel	674	54	-	37	23	0	18	21	6	-	-	833
Provincie Noord-Holland	42	3	-	-	-	-	-	-	-	148	-	194
Totaal Milieutaken	17.385	1.380	-	951	586	4	57	69	162	148	-	20.742
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	11.818	938	-76	650	401	-	-	-	-	-	1.254	14.986
Totalen bijdragen OD NHN	29.203	2.319		1.602	987	4	57	69	162	148	1.254	35.728

De (meerjaren) bijdrage van de deelnemers voor de periode 2027-2030:

Bijdrage per deelnemer	Bijdrage 2027	Vervallen incidentele bedrijfs- voeringskost- en	vervallen Heracles /Groen Staal	Vervallen incidenteel T&H NRI	Aanvullende bezuining PNH	Bijdrage 2028	Efficiency maatregelen (rapport Berenschot) vanaf 2029 5%	Bijdrage 2029	Bijdrage 2030
Gemeente Alkmaar	2.393	-20	-	-	-	2.374	-119	2.255	2.255
Gemeente Bergen	1.085	-9	-	-	-	1.076	-54	1.022	1.022
Gemeente Castricum	1.064	-9	-	-	-	1.055	-53	1.002	1.002
Gemeente Den Helder	1.412	-12	-	-	-	1.400	-70	1.330	1.330
Gemeente Dijk en Waard	1.643	-13	-	-	-	1.630	-81	1.548	1.548
Gemeente Drechterland	748	-6	-	-	-	742	-37	705	705
Gemeente Enkhuizen	783	-6	-	-	-	777	-39	738	738
Gemeente Heiloo	512	-4	-	-	-	508	-25	483	483
Gemeente Hollands Kroon	2.692	-22	-	-	-	2.670	-134	2.537	2.537
Gemeente Hoorn	2.410	-20	-	-	-	2.390	-120	2.271	2.271
Gemeente Koggenland	683	-5	-	-	-	678	-34	644	644
Gemeente Medemblik	2.059	-17	-	-	-	2.042	-102	1.940	1.940
Gemeente Opmeer	449	-4	-	-	-	445	-22	423	423
Gemeente Schagen	1.609	-13	-	-	-	1.595	-80	1.516	1.516
Gemeente Stede Broec	171	-1	-	-	-	170	-8	161	161
Gemeente Texel	833	-7	-	-	-	827	-41	785	785
Provincie Noord-Holland	194	-	-	-	-	194	-10	184	184
Totaal Milieutaken	20.742	-169	-	-	-	20.573	-1.029	19.545	19.545
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	14.986	-116	-210	-66	-250	14.344	-717	13.626	13.626
Totalen bijdragen OD NHN	35.728	-285	-210	-66	-250	34.917	-1.746	33.171	33.171

Overige inkomsten

De overige inkomsten onderscheiden we in overige bijdragen deelnemers, specifieke uitkeringen/ subsidies en overige bijdragen. Voor zover deze opdrachten een structureel karakter hebben (meer dan drie jaar) kunnen deze gebruikt worden als dekking voor structurele lasten (vooral op het gebied van personeel). In de concept kadernota 2027 is aangegeven dat de vraag naar niet-wettelijke taken terugloopt. Daarom is het begrote bedrag in de (meerjaren)begroting voor de extra opdrachten deelnemers (buiten LS) bijgesteld ten opzichte van de (meerjaren)begroting 2026.

Overige inkomsten	2027	2028	2029	2030
Extra opdrachten deelnemers (buiten LS)	1.197	936	936	936
Specifieke uitkeringen	-	-	-	-
Overige bijdragen	-	-	-	-
Rentebaten	100	100	100	100
Totaal	1.297	1.036	1.036	1.036

De overige bijdragen van de deelnemers bestaan uit de bijdragen van extra opdrachten voor niet-wettelijke taken en buiten de lumpsum, die in beginsel een incidenteel karakter hebben, maar doordat ze jaarlijks steeds terugkeren een structurele stroom van inkomsten genereren. Voor 2027 wordt voorlopig geen overige specifieke uitkeringen of subsidies verwacht.

6.3 Meerjarenraming 2028-2030

6.3.1 Meerjaren exploitatie

Meerjarenraming 2028 -2030	BATEN 2028	LASTEN 2028	SALDO 2028	BATEN 2029	LASTEN 2029	SALDO 2029	BATEN 2030	LASTEN 2030	SALDO 2030
Programma 1 Milieutaken	21.249	15.386	5.863	20.220	14.650	5.570	20.220	14.650	5.570
Programma 2 VTH plustaken	14.344	10.202	4.142	13.626	9.692	3.935	13.626	9.692	3.935
Programma 3 Overhead	100	10.103	-10.003	100	9.603	-9.503	100	9.603	-9.503
Onvoorzien Milieutaken	-	1	-1	-	1	-1	-	1	-1
Onvoorzien VTH plustaken	-	1	-1	-	1	-1	-	1	-1
Treasury	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vpb (vrijgesteld)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	35.692	35.692	-	33.946	33.946	-	33.946	33.946	-
mutaties reserves per programma	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	35.692	35.692	-	33.946	33.946	-	33.946	33.946	-

6.3.2 Meerjaren balans

ACTIVA	01-01-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Materiële vaste activa	935	946	1.353	1.525	1.517	1.430
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	935	946	1.353	1.525	1.517	1.430
Uitzettingen < 1 jaar	6.519	4.940	4.580	4.409	4.417	4.504
Liquide middelen	502	500	500	500	500	500
Overlopende activa	351	400	400	400	400	400
Totaal vlottende activa	7.372	5.840	5.480	5.309	5.317	5.404
Totaal Activa	8.307	6.786	6.833	6.834	6.834	6.834
PASSIVA	01-01-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Eigen vermogen	2.276	803	803	803	803	803
Exploitatiesaldo	179	-	-	-	-	-
Voorzieningen	301	250	297	298	298	298
Vaste schulden	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste passiva	2.756	1.053	1.100	1.101	1.101	1.101
Netto vlottende schulden < 1 jaar	733	733	733	733	733	733
Overlopende passiva	4.818	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal vlottende passiva	5.551	5.733	5.733	5.733	5.733	5.733
Totaal Passiva	8.307	6.786	6.833	6.834	6.834	6.834

Verloopoverzicht reserves

Reserves	01-01-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Algemene Reserve	361	361	361	361	361	361
Bestemmingsreserve impulsbudget cultuur-mens.	99	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering Milieu	20	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering VTH-Plus	21	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Robuustheid	1.000	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve VTH-Plus	775	442	442	442	442	442
Totaal	2.276	803	803	803	803	803

Algemene reserve:

Doel: Deze reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer voor het opvangen van risico's en incidentele tegenvallers waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan) om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen, zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de taken in gevaar komt.

Toelichting: Het bedrag is opgebouwd door storting uit het verleden van een positief rekeningresultaat tot 2,5% van de lasten van het betreffende jaar minus eventuele onttrekkingen.

Bestemmingsreserve Impuls cultuur- & mensontwikkeling:

Doel: Deze intensivering is opgenomen als onderdeel van het bedrijfsplan. Het is noodzakelijk gezien het invoeren van Het Nieuwe Werken, het overbruggen van de geconstateerde cultuurverschillen, het invoeren van digitaal handhaven, coaching en om- en bijscholing.

Storting: Conform het bedrijfsplan bij de oprichting van de OD NHN.

Toelichting: In 2026 worden onttrekkingen voorzien waardoor deze reserve leeg zal zijn.

Bestemmingsreserve VTH-plustaken:

- Doel: Dekken van de kosten in het kader van nog te verrichten werkzaamheden VTH-plustaken.
- Mutaties: Storting of onttrekking van het exploitatiesaldo VTH-plustaken.

Bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering

- Doel: De OD NHN is gezien de steeds complexer wordende wet- en regelgeving, toe aan de volgende stap in de organisatieontwikkeling om de organisatie toekomstbestendig te maken. Het gaat hierbij om versterking van de bedrijfsvoering. Wij willen beter in control komen door adequate sturing op de interne organisatie en het beter inspelen op de wijzigende opdrachten van onze deelnemers. De reserve zal ingezet worden voor tijdelijk extra personele inzet en systeemtechnische- en organisatorische aanpassingen.
- Storting: De reserve is gevormd bij de bestemming van het resultaat 2022.
- Onttrekking: Niet geraamde uitgaven die voldoen aan de gestelde voorwaarden kunnen hieruit gedekt worden.
- Toelichting: Tot en met 2026 worden onttrekkingen voorzien waardoor deze reserve leeg zal zijn.

Bestemmingsreserve Robuustheid

- Doel: Dekking van kosten om tot een robuuste organisatie te komen.
- Storting: In 2025 heeft een storting ad € 1.000.000 plaatsgevonden conform resultaatbestemming 2024.
- Onttrekking: In 2026 worden onttrekkingen voorzien waardoor deze reserve leeg zal zijn.

6.3.3 Meerjarig incidentele baten en lasten

		2027		2028		2029		2030	
Omschrijving incidentele posten	Prog.	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
Bedrijfsvoeringskosten	Overhead		285		-		-		-
Deelnemersbijdrage gemeenten	Milieu	169		-		-		-	
Heracles en NRI	VTH-PLUs		277						
Deelnemersbijdrage PNH	VTH-PLUs	392							
totaal		562	562	-	-	-	-	-	-

Presentatie van het structurele begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
Saldo baten en lasten	-	-	-	-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Begrotingssaldo na bestemming	-	-	-	-
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-	-	-	-
Structureel begrotingssaldo	-	-	-	-

6.3.4 Meerjarig Investeringsoverzicht

Omschrijving	Afschr. termijn	Investering 2026	Investering 2027	Investering 2028	Investering 2029	Investering 2030
Voorzieningen meubilair en inrichting						
Inrichting pand (vergaderruimtes en overige ruimtes)	10	22	296	67	67	67
Grond en terrein	10	0	21	0	21	0
Aanpassingen pand (zonnepanelen)	10	0	51	0	0	0
Werkplek (bureau + bureaustoel)	10	50	41	58	41	41
ICT-voorzieningen						
Tablets	3	34	17	0	35	17
Iphones	3	36	93	107	37	79
Laptops	3	113	106	198	115	140
Monitoren	5	0	95	95	95	0
Presentatieschermen	5	0	0	26	0	0
Webcams	5	32	0	0	0	0
Totaal investeringen		287	720	551	411	344

6.4 Overzicht naar taakveld

Begroting	BATEN 2027	LASTEN 2027	SALDO 2027	taakveld
Programma 1 Milieutaken	21.679	15.569	6.110	7.4 Milieubeheer
Programma 2 VTH plustaken	14.986	10.570	4.416	7.4 Milieubeheer
Programma 3 Overhead	100	10.624	-10.524	0.4 Overhead
Onvoorzien Milieutaken	-	1	-1	0.8 Overige baten en lasten
Onvoorzien VTH plustaken	-	1	-1	0.8 Overige baten en lasten
Rente	-	-	-	0.5 Treasury
Vpb (vrijgesteld)	-	-	-	0.9 Vennootschapbelasting
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	0.5 Algemene dekkingsmiddelen
Saldo van baten en lasten	36.765	36.765	-	
mutaties reserves per programma	-	-	-	0.10 Mutaties reserves
Resultaat	36.765	36.765	-	

7 BIJLAGE: STEMVERHOUDINGEN VASTSTELLEN BEGROTING

Rekentabel stemverdeling Algemeen Bestuur OD NHN vanaf 1 januari 2026

Deelnemende partijen	In te brengen budget in 2026*	Aantal inwoners per 1 januari 2025	Gewogen stemmen obv financiële inbreng incl. provincie (van belang voor stemmen provincie)	Gewogen stemmen obv aantal inwoners	Bepaling stemverhouding AB (gemiddelde uit gewogen stemmen financiële inbreng (gemeenten zonder provincie) en gewogen stemmen obv aantal inwoners)	Aantal stemmen afgerond / gecorrigeerd vanaf 1 januari 2026
Gemeente Den Helder	€ 1.199.340	56.662	4,08%	4	8,30%	5
Gemeente Hollands Kroon	€ 2.286.851	49.928	7,78%	8	7,31%	7
Gemeente Schagen	€ 1.366.392	48.378	4,65%	5	7,08%	5
Gemeente Texel	€ 673.931	13.846	2,29%	2	2,03%	2
<i>Regio Kop van Noord-Holland</i>	<i>€ 5.526.514</i>	<i>168.814</i>				<i>19</i>
Gemeente Drechterland	€ 622.469	20.476	2,12%	2	3,00%	2
Gemeente Enkhuizen	€ 665.059	18.874	2,26%	2	2,76%	2
Gemeente Hoorn	€ 2.047.158	76.036	6,96%	7	11,13%	8
Gemeente Koggenland	€ 563.228	23.821	1,91%	2	3,49%	2
Gemeente Medemblik	€ 1.749.112	45.934	5,95%	6	6,73%	6
Gemeente Opmeer	€ 369.562	12.491	1,26%	1	1,83%	2
Gemeente Stedebroec	€ 141.774	22.253	0,48%	0	3,26%	2
<i>Regio West-Friesland</i>	<i>€ 6.158.362</i>	<i>219.885</i>				<i>24</i>
Gemeente Alkmaar	€ 2.032.778	112.896	6,91%	7	16,53%	10
Gemeente Bergen	€ 921.722	29.722	3,13%	3	4,35%	3
Gemeente Castricum	€ 903.663	36.618	3,07%	3	5,36%	4
Gemeente Heiloo	€ 432.222	24.341	1,47%	1	3,56%	2
Gemeente Dijk en Waard	€ 1.367.204	90.747	4,65%	5	13,29%	8
<i>Regio Alkmaar</i>	<i>€ 5.657.589</i>	<i>294.324</i>				<i>27</i>
Inbreng totaal gemeenten	€ 17.342.465					
Provincie Noord-Holland	€ 12.070.025		41,04%	41		30
Totaal	€ 29.412.490	683.023	100%	100	100%	100
Maximum aantal stemmen				100	100	

AB-BESLUIT

Aan : Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering : 01-07-2026
Auteur : R. Konijn
Onderwerp : Resultaatbestemming 2025
Agendapunt : 3.2
Bijlage(n) : 1
Portefeuille : Financiën (portefeuille M. Versluis)

Voorgesteld Besluit AB op 1-7-2026

Het Algemeen Bestuur besluit het resultaat 2025 als volgt te bestemmen:

- Een onttrekking aan de algemene reserve ter hoogte van € 212.000.
- Een bedrag van € 396.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve VTH-plustaken.

Aanleiding

In artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling is opgenomen dat het Algemeen Bestuur de resultaatbestemming vaststelt. Dit besluit strekt hiertoe.

Het boekjaar 2025 is afgesloten met een positief totaalresultaat van € 184.000 positief te verdelen in:

- Resultaat Milieutaken € 212.000 (negatief)
- Resultaat VTH-plustaken € 396.000 (positief)

In artikel 31 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling is opgenomen dat de vertegenwoordigende organen van de deelnemers tot uiterlijk 25 juni bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de concept bestemming van het rekeningresultaat naar voren kunnen brengen. Het dagelijks bestuur reageert gemotiveerd op de zienswijzen en voegt de commentaren waarin de zienswijzen zijn vervat bij de resultaatbestemming 2025, zoals deze aan het AB wordt aangeboden.

Inhoudelijk advies van DB aan AB

Voor de Milieutaken is het resultaat € 212.000 nadelig. In overeenstemming met artikel 32 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord kan het algemeen bestuur besluiten om:

- Dit saldo geheel of ten dele af te boeken van de algemene reserve;
- Een plan opstellen dat is gericht op het afbouwen en/of dekken van het nadelig exploitatiesaldo, waarbij tevens wordt bepaald of en zo ja, tot welk bedrag de deelnemers zullen bijdragen in het nadelig exploitatiesaldo.

Advies

Milieutaken

Door het nadelige exploitatiesaldo voor de Milieutaken ad € 212.000 te onttrekken aan de algemene reserve hoeft voorts nog geen financiële bijdrage gevraagd te worden aan de gemeentelijke deelnemers. Hiermee wordt beoogd te voorkomen dat gemeentelijke deelnemers, mede in het licht van het ravijnjaar, (verder) financieel onder druk komen te staan. Daarbij is ook in overweging genomen dat voorgaande jaren een positief exploitatiesaldo is gerealiseerd en uit de

(meerjaren)begroting 2027-2030 geen begrotingstekorten blijken, waardoor alsnog geen aanwijzingen zijn dat er sprake is van een structureel negatief exploitatiesaldo voor de Milieutaken.

Een zorgvuldige en evenwichtige afweging van dit besluit is op zijn plaats. Daarbij in overweging te nemen dat als het nadelige exploitatiesaldo ten laste van de algemene reserve wordt gebracht, de algemene reserve daalt tot € 149.000. Daarmee komt de algemene reserve uit op 0,8% van de totale begrote lasten 2026 van de Milieutaken.

Door de in de begroting 2026 doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen, is de post onvoorziene kosten Milieutaken teruggebracht tot € 1.000. De combinatie van de algemene reserve en een beperkte post onvoorziene kosten leidt tot een verslechtering van de ratio van het weerstandvermogen in 2026 tot 0,3. Een ratio van 0,3 wordt geclassificeerd als ruim onvoldoende. In dat geval beschikt OD NHN nagenoeg niet over een financiële buffer om eventuele tegenvallers op te vangen.

Het gevolg kan zijn dat, als zich in 2026 (en navolgende jaren) financiële tegenvallers voordoen, ODNHN niet in staat is deze zelfstandig op te vangen. In dat geval zal alsnog een aanvullende bijdrage van de (gemeentelijke) deelnemers noodzakelijk zijn. Conform artikel 35 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord garanderen de deelnemers dat de omgevingsdienst te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. Als deze situatie zich voordoet heeft dit ook gevolgen voor de vergaderdruk en efficiency van de organisatie.

VTH-plustaken

Sinds de aansluiting van de provincie Noord-Holland bij de OD NHN zijn de resultaten van de VTH-plustaken altijd apart van de Milieutaken gezien. Als er verrekening van resultaten VTH-plustaken plaatsvond, dan was dit altijd met de bestemmingsreserve VTH-plustaken.

Het dagelijks bestuur adviseert daarom het resultaat VTH-plustaken van € 396.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve VTH-plustaken. De totale dotatie aan de bestemmingsreserve kan onder andere worden ingezet voor dekking van werkzaamheden PAS-melders en gewasbeschermingsmiddelen omdat daar in 2026 (nog) geen structurele financiering voor is verkregen.

Vervolprocedure

1. Het besluit van de resultaatbestemming wordt administratief verwerkt;

Bijlagen

Besluit AB op 1-7-2026

Conform voorstel.

Ondertekening

De voorzitter,

De secretaris,

B.A. Tap

Q.M. Foppe

Dashboard

In het overleg van de Regietafel van 25 oktober 2021 is de drie grote gemeenschappelijke regelingen gevraagd een dashboard aan te leveren.

1. Financieel

Resultaat	Streefwaarde		Realisatie 2025	Realisatie 2024
Positief resultaat in procenten van de uitgaven		$\geq 0\%$	0,6%	6,0%
		$> 0\% \leq -2\%$		
		$> -2\%$		

Algemene reserve	Streefwaarde		Realisatie 2025	Realisatie 2024
Algemene reserve in procenten van de reguliere uitgaven over het boekjaar		$\leq 1,5\% \leq 2,5\%$	2,0%	2,2%
		$\leq 0,5\% \leq 1,5\%$		
		$< 0,5\%$		

Weerstandcapaciteit	Streefwaarde		Realisatie 2025	Realisatie 2024
Algemene reserve is groter dan de risico's		≥ 1	0,72	0,80
		$\leq 0,5\% \leq 1$		
		$< 0,5$		

Risico's	Streefwaarde		Realisatie 2025	Realisatie 2024
Inschatting risico's		Minimaal		
		Gemiddeld		
		Hoog/urgent		

2. Organisatie/bedrijfsvoering

Ziekteverzuim	Streefwaarde		Realisatie 2025	Realisatie 2024
Percentage ziekteverzuim		$\leq 5\%$	6,7%	7,9%
		$> 5\% \leq 7\%$		
		$> 7\%$		

Overhead ratio	Streefwaarde (begroting)		Realisatie 2025	Realisatie 2024
Overheadkosten in procenten van de totale kosten		≤ 39% begroot	30%	31%
		> 39 % ≤ 40%		
		> 40%		

3. Prestatie afspraken

De OD NHN maakt met iedere deelnemer individuele afspraken in de vorm van het uitvoeringsprogramma (UP).

Actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten

Algemene ontwikkelingen in het VTH-stelsel

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten voor het beschermen en verbeteren van de leefomgeving. Deze taken worden in Noord-Holland grotendeels in mandaat uitgevoerd door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. De afgelopen jaren is er veel veranderd binnen het VTH-domein. De Omgevingswet is in werking getreden, de Omgevingsverordening Noord-Holland is vernieuwd en de provincie werkt aan beleid voor een gezonde leefomgeving. Ook zijn de visie en de strategische sturing op de inzet van VTH-instrumenten verankerd in de Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027.

Daarnaast is de afgelopen jaren landelijk gewerkt aan de versterking van het VTH-stelsel, naar aanleiding van het rapport van de commissie-Van Aartsen. Dit heeft geleid tot het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH), waarin rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten samenwerkten aan een effectiever, slagvaardiger en toekomstbestendiger stelsel. Het IBP VTH is inmiddels afgerond, maar de implementatie van de opbrengsten loopt door, onder meer via samenwerkingsafspraken, monitoring en verdere borging in de uitvoeringspraktijk.

Een belangrijk onderdeel daarvan is het traject naar robuuste omgevingsdiensten. Interbestuurlijk is afgesproken dat alle omgevingsdiensten uiterlijk op 1 april 2026 aan de robuustheidscriteria moeten voldoen. De robuustheidsopgave gaat niet alleen over schaalgrootte, maar ook over de vraag of omgevingsdiensten structureel beschikken over voldoende expertise, menskracht, financiering en uitvoeringskracht om complexe milieuvraagstukken aan te pakken. Dat is van belang voor actuele opgaven zoals zeer zorgwekkende stoffen, industriële emissies, energietransitie, klimaatadaptatie en de bescherming van een gezonde leefomgeving. Twee van de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland zijn robuust. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) werkt actief aan het worden van een "robuuste" dienst, maar uit recente rapporten blijkt dat de organisatie op dit moment nog niet robuust genoeg wordt geacht. OD IJmond voldoet niet aan alle robuustheidscriteria, één van de stappen die deze dienst neemt is het verkennen van een fusie met een robuuste omgevingsdienst.

Daarnaast heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid benadrukt dat omwonenden erop moeten kunnen vertrouwen dat overheid en bedrijfsleven verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde leefomgeving. De Onderzoeksraad roept bevoegde gezagen, waaronder provincies, op om de mogelijkheden binnen het bestaande instrumentarium beter te benutten om de gezondheid van omwonenden te beschermen, onder meer via vergunningverlening, toezicht, handhaving, aanscherping van vergunningen en tijdige toepassing van beste beschikbare technieken. Deze lijn sluit aan bij het Noord-Hollandse beleid voor een gezonde leefomgeving en bij de Nota Uitvoering en Handhaving, waarin is vastgelegd dat de provincie haar instrumenten proactief en gericht wil inzetten om gezondheid beter te beschermen.

Tegelijkertijd neemt het werk van de omgevingsdiensten in aard, omvang en complexiteit toe. Grote maatschappelijke opgaven hangen steeds sterker met elkaar samen, terwijl ook de samenleving vaker uiteenlopende en soms conflicterende verwachtingen heeft van de overheid.

Dat vergroot de druk op de uitvoeringspraktijk. Bovendien is er veel behoefte aan gekwalificeerde medewerkers, terwijl de arbeidsmarkt krap blijft. Verschillende partijen signaleren dat deze personele schaarste en de noodzaak van structurele financiering het tijdig robuust maken van omgevingsdiensten bemoeilijken. Daar komt bij dat gemeenten, provincies en het Rijk ook zelf voor financiële keuzes en bezuinigingen staan. Dit alles vraagt om scherpe prioritering, stabiel opdrachtgeverschap en blijvende investeringen in kwaliteit en uitvoeringskracht.

Taakstelling

De taakstelling van € 1 miljoen voor 2027 is gerealiseerd en verdeeld over de omgevingsdiensten, waarbij € 750.000 is toegerekend aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, € 250.000 aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en € 5.800 aan de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek. Voor de Omgevingsdienst IJmond is dit jaar geen taakstelling opgenomen, vanwege de financiële herstructurering waarin deze dienst zich momenteel bevindt.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) werkt aan een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in een gebied waar veel belangen samenkomen. Door de groeiende klimaatopgave, schaarse ruimte en toenemende druk op gezondheid en veiligheid wordt het werk rond vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies steeds belangrijker en complexer. Een aantal belangrijke ontwikkelingen binnen de OD NZKG worden hieronder uitgelicht.

Financieringssystematiek

Sinds 2017 wordt OD NZKG gefinancierd aan de hand van de zogenaamde PGF-systematiek (prestatiegerichte financiering), die –mede door de komst van de Omgevingswet– qua opzet en kengetallen niet meer actueel is en in de uitvoering complex is geworden. Het OD NZKG-bestuur heeft daarom besloten met een kleine wijziging de huidige methodiek van begroten en afrekenen voor 2026 en 2027 te continueren en die periode te gebruiken voor een vereenvoudiging en actualisatie van PDC en kengetallen.

OD NZKG maakt een programmaplan voor de komende periode, waarbij de huidige Prestatie Gerichte Financiering (PGF) systematiek, Producten- en Dienstencatalogus (PDC), Omgevingswet in combinatie met evaluatie Uniform Uitvoeringsniveau (UUN) en kengetallen centraal staat. Daarbij worden landelijke ontwikkelingen op het gebied van de financiering van omgevingsdiensten meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een herijking van de financieringsmethodiek van OD NZKG. Om invoering in 2028 mogelijk te maken, is besluitvorming over de nieuwe opzet en omvang nodig per eind 2026. Na besluitvorming kan het resultaat van de herijking landen in de begroting van 2028.

Legesproces

OD NZKG werkt in 2025 en 2026 aan het verbeteren van het proces rondom leges. Het huidige proces is complex door verschillen in verordeningen en werkafspraken en kent daardoor risico's. We zijn daarom met andere opdrachtgevers en de OD NZKG in gesprek om te komen tot een eenduidige werkwijze.

Toename meldingsbereidheid

De afgelopen jaren is een sterke toename van overlastmeldingen zichtbaar. We zien een verbeterde meldinfrastructuur: digitale tools zijn gebruiksvriendelijker geworden, waardoor het melden laagdrempeliger is. Daarnaast weten bewoners elkaar beter te vinden en organiseren zij zich vaker rondom gedeelde zorgen, wat leidt tot een grotere meldingsbereidheid. Het verwachtingenpatroon van burgers rondom meldingen is eveneens in beweging. Burgers zijn mondiger en verwachten sneller respons op signalen. Dit versterkt het aantal meldingen, zeker wanneer handhaving capaciteit beperkt is of toezicht als onvoldoende zichtbaar wordt ervaren. In dergelijke gevallen kunnen meldingen zich herhalen of escaleren. Daarbij zijn er enkele actuele dossiers die een forse toename van het aantal meldingen veroorzaken en kunnen er altijd nieuwe situaties ontstaan die voor overlast zorgen.

Tata

We hebben in 2024 een ambitieus 'Programma Tata Steel 2020–2050' opgesteld, dat op brede steun in Provinciale Staten kon rekenen. Het programma in een notendop: meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving door middel van onder meer emissiemetingen, betere communicatie met de omwonenden en samenwerking tussen de verschillende overheden. Deze werkzaamheden worden door de OD NZKG uitgevoerd. Voor de extra capaciteit die nodig is om deze werkzaamheden uit te voeren hebben de Provincie en OD NZKG een meerjarenbegrotingskader voor Tata Steel afgesproken. OD NZKG constateert dat, vanwege de veroudering van de installaties op het terrein van Tata Steel, het steeds vaker nodig is om handhavend op te treden. Dit levert veel extra werkzaamheden op voor toezichthouders, juristen en meetexperts. Omdat de vergroening (en daardoor gedeeltelijke uitschakeling van verouderde installaties) nog jaren op zich laat wachten, is er geen concreet uitzicht op een verbetering van de situatie. Dit betekent dat we de komende jaren extra budget moeten inzetten voor de dekking van de kosten van toezicht en vergunningverlening en voor juridische ondersteuning.

Energiebesparing:

Energiebesparing is belangrijk om Nederland vóór 2050 energieneutraal te maken. De focus ligt op het stimuleren van bedrijven om daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te doorvoeren. De OD NZKG houdt toezicht op nalevering van zowel het Bouwbesluit (BBL), als de Wet milieubeheer (BAL, BBL) als de Waterwet (BAL). In 2025 is gericht ingezet op het verminderen van energieverbruik bij bedrijven met de hoogste impact. Met toepassing van de Prio50-methode is datagestueerd toezicht gehouden op grootverbruikers. Bezochte bedrijven hebben aantoonbare stappen gezet in energiebesparing, waardoor hun nalevings- en prestatieniveau is verbeterd. Het Label C-project is afgerond. Kantoren die onder de verplichting vallen voldoen aan de wettelijke norm. Daarmee is het energieverbruik in de kantorenvoorraad structureel verlaagd. In de beheerfase wordt gemonitord op het verlopen van labels en functiewijzigingen. Daarnaast wordt toezicht gehouden op laadinfra, gebouwautomatiseringssystemen en het besluit Werkgebonden Personenmobiliteit. Binnen het programma Circulaire Economie wordt voortgang geboekt bij het ontwikkelen van nieuwe VTH instrumenten die transitie naar een circulaire economie bevorderen, met name via afvalpreventie, hoogwaardige verwerking van afval en grondstofbesparing. Tegelijkertijd is scherp toezicht gehouden op naleving van wet- en regelgeving, met name op afvalscheiding in de maakindustrie en binnen de afvalstoffensector, waar risico's op

onderminning en economische prikkels tot overtreding aanwezig zijn. Hiermee is een balans gevonden tussen het ondersteunen van innovatieve initiatieven en het beheersen van risico's.

Financiële zekerheidsstelling

Het bevoegd gezag kan of moet in sommige gevallen in een omgevingsvergunning voorschriften opnemen die een bedrijf verplichten tot financiële-zekerheidsstelling. Hiermee wordt gegarandeerd dat er altijd, zelfs na een onverhoopt vertrek of faillissement van een bedrijf, voldoende middelen zijn om de milieuverplichtingen van het bedrijf na te leven en schade aan de fysieke leefomgeving te herstellen. Deze regels gelden sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2024). Momenteel lopen er pilots waarin bij een aantal bedrijven financiële zekerheid wordt opgenomen in de vergunning. In de komende jaren zullen wij ook de andere bedrijven benaderen die activiteiten uitvoeren waarvoor financiële zekerheidsstelling aan de orde is. Veelal zal dit in de vergunning worden opgenomen wanneer deze wordt geactualiseerd.

Datagedreven werken en AI

Er wordt verder ingezet op verbetering van datakwaliteit, organisatiecultuur en techniek. Daarmee is het fundament onder datagedreven werken verstevigd. Goed beheerde data en gecontroleerde processen zijn randvoorwaardelijk voor verdere automatisering, innovatie en de verkennende AI-projecten, die inmiddels zijn gestart. Enkele voorbeelden van AI-projecten zijn beeldherkenning bij luchtvervuiling, geavanceerd zoeken in wet- en regelgeving en de toepassingen van AI-chatbots.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De Omgevingsdienst Noord Holland Noord is niet robuust op de onderdelen data-analisten, innovatiebudget en opleidingsbudget. In de concept "begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030" wordt de financiële dekking voor uitvoering van het vastgestelde Plan van Aanpak Robuustheid voorgesteld. Daarmee kan aan de landelijke robuustheidscriteria worden voldaan. Daarnaast wordt voor het op orde brengen van de bedrijfsvoering in de concept begroting aanvullende financiering voorgesteld. In de concept begroting is daarnaast de financiële taakstelling van de provincie vanaf 2027 opgenomen.

Bekend knelpunt in deze omgevingsdienst is dat ze sterk gericht is op de uitvoering van haar vth-taken maar beperkt is in haar bedrijfsmatige en beleidsondersteunende functie en beperkt is in haar dienstverlenende ambitie, overeenkomstig de Omgevingswet. De ambities in de vastgestelde U&H strategie op advisering en dienstverlening zullen door het gebrek aan gemeentelijke financiën niet voor deze gemeentelijke taken versterkt worden. Naast de overgebleven bodemtaken uit de Warme Overdracht vallen de overige taken van de provincie onder de zogenaamde Plustaken. Voor de provinciale taken is de uitvoering op orde en werkt de omgevingsdienst aan het versterking van de beleidsondersteunende en de adviserende functie overeenkomstig de Omgevingswet voor onze provinciale taken. Daarnaast wordt er een inhaalslag gemaakt om het toezicht en de handhaving op de natuurtaken op het gewenste niveau te houden. Het risico van gewasbeschermingsmiddelen op beschermde natuur is een relatief nieuw onderwerp waarin juridische ontwikkelingen zich snel opvolgen en daardoor extra aandacht behoeft.

Omgevingsdienst IJmond

De Omgevingsdienst IJmond is momenteel in de laatste fase van diverse ontwikkelingstrajecten van de organisatie, waarvan het doel is om de dienst op lange termijn toekomstbestendig te

maken. Vanaf 1 januari 2027 zullen de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling, DVO structuur en herijkte financiële systematiek ingaan. Dit heeft zijn weergave in de 2027 begroting van de ODIJ, waarin de financiële gevolgen van de in de ontwikkelingstrajecten gemaakte keuzes volledig zijn uitgewerkt. Hierdoor is de structurele bijdrage van de provincie in 2027, net als van de meeste andere deelnemers in de GR, hoger dan voorgaande jaren. Alle structurele taken zijn realistisch en naar verplichte of afgesproken kwaliteitsniveau op capaciteit gezet en het uurtarief is aangepast volgens de nieuwe systematiek. Hiermee wordt de onwenselijke situaties van incidenteel geld voor structurele taken, scheefgroei tussen deelnemers en taakverdringing door toevoegen van nieuwe taken zonder bijbehorend budget gerepareerd. Deze problemen waren ontstaan door ontbreken van herijking sinds 2018 en o.a. aanleiding voor het onderzoek van de gemeenschappelijke Rekenkamers in 2025.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon M.C.H. van Boheemen AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-6-2026	Doorkiesnummer +31235144628 boheemenm@noord-holland.nl
Commissie Leefomgeving		
Datum commissievergadering	15-6-2026	
Gebundeld advies voor: - Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NZKG; - Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NHN; - Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst IJmond		26 juni 2026

1|1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Leefomgeving beschouwt motie 41-2026 'Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN' als afgedaan en adviseert de volgende voordrachten als hamerstukken door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026:

- Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst IJmond

Kernpunten uit de bespreking:

- Verschil van inzicht over het nut en de timing van een fusie en de mogelijke druk op de organisaties versus de behoefte aan robuustheid.
- Zorgen over het gebruik van reserves en het gebrek aan financiële transparantie en onderbouwing.
- Aanhoudende zorgen over personeelstekorten en stijgende kosten voor inhuur.
- Er leven vragen over prestaties, het behalen van taakstellingen en de toenemende werkdruk.

Toezeggingen:

- Reactie GS op rapport Onno Hoes met plan van aanpak voor het vervolgproces
- Eind van het jaar een update over het fusieproces
- Nazending van de controleverklaring van de accountant

Moties / amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Leefomgeving

C. Vonk
plv. commissievoorzitter

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A.W. Voordenhout

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143137

voordenhouta@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Verzenddatum

13 MEI 2026

Geachte leden,

Kenmerk

FIN260430WV1

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het ontwerpbesluit, met bijlagen, over de begrotingswijziging 2026, de Ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Ter informatie is bijgevoegd de Kaderbrief 2027.

Uw kenmerk

Tenslotte is bijgevoegd een notitie over de actuele ontwikkelingen bij de vier Omgevingsdiensten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

6 bijlage(n):

M.J.H. van Kuijk

- Voordracht;
- Begrotingswijziging 2026
- Ontwerpbegroting 2027
- Jaarstukken 2025;
- Kaderbrief 2027
- Notitie ontwikkelingen

voorzitter

E.A.S. Rommel

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Kenmerk: FIN260430WV2

Bijlagen:

1. Begrotingswijziging 2026
2. Ontwerpbegroting 2027
3. Jaarstukken 2025
4. Kaderbrief 2027

1. Inleiding

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG) heeft ingestemd met de begrotingswijziging 2026, de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen. Provinciale Staten hebben in de Gemeenschappelijke Regeling OD NZKG een kaderstellende en controlerende rol.

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 49 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NZKG worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze naar voren te brengen over de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027. De jaarstukken 2025 van de OD NZKG worden ter informatie meegezonden.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de OD NZKG aan.

Begrotingswijziging 2026 (zie bijlage 1)

De begrotingswijziging 2026 omvat de volgende wijzigingen:

1. Actualisatie van de baten 2026 van € 1.550.000 o.b.v. de UVO's 2026. De uren stijgen met 12.500 uur naar 701.740 uur in de begroting 2026;
2. Daling van Overige Baten met € 150.000 door actualisering lopende offertes;
3. Een onttrekking aan de reserve Omgevingswet van € 500.000 t.b.v. actualiseren van vergunningen onder de Omgevingswet, en voor het afronden van de omzetting van inrichtingen naar MBA's; na deze onttrekking resteert nog een bedrag van € 328.000;
4. Bijstelling van de lasten gerelateerd aan de baten van € 1.900.000, zie bijlage 1 resultaatmodel.

Investerings 2026

Gevraagd wordt om in te stemmen met de volgende investeringen conform het als bijlage opgenomen meerjarige investeringsplan:

1. Aanschaf in monitor armen € 181.000;
2. Jaarlijks terugkerende investering voor Meetdienst € 100.000, voor innovatie en vervanging meetapparatuur.

De investering in het Ebbehuis (€ 2.500.000) en bijbehorende apparatuur en vergaderzalen (300.000) zijn reeds begin 2025 in het DB goedgekeurd.

De geactualiseerde begroting 2026 is de basis voor de meerjarenbegroting 2027-2030.

De bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NZKG is in de begrotingswijziging 2026 vastgesteld op € 39,101 miljoen.

Ontwerpbegroting 2027

De bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NZKG wordt in de ontwerpbegroting 2027 vastgesteld op € 40,428 miljoen, opgebouwd als volgt:

	(x € 1.000)
• UVO 2025 (begrotingswijziging 2025)	32.887
• UVO 2026 (begrotingswijziging 2026)	6.214
• Loon-en prijsstijging 2027	1.373
• Ontwikkelingen 2027	2.427
• Herprioritering	<u>-2.473</u>
Totaal	40.428

De ontwikkelingen 2027 bestaan uit:

	(x € 1.000)
- Tata Steel	1.208
- Financiële zekerheid	284
- Ketentoezicht	252
- Circulaire economie	66
- MER-evaluaties	146
- Meldingen groei	437
- Indirecte lozingen	132
- Aanpassen vergunningen	81
- Omgevingswet afbouw	<u>-178</u>
Totaal	2.427

De Provincie Noord-Holland hanteert een taakstelling van € 750.000 voor de OD NZKG voor 2027.

Over de exacte werkzaamheden die de OD NZKG in 2027 gaat uitvoeren voor de Provincie Noord-Holland vindt de komende maanden nog overleg plaats, rekening houdend met de werkzaamheden in 2026 en 2027 en eventueel gewijzigde of aanvullende volumes en ambities. In de tussen provincie en OD NZKG te sluiten Uitvoeringsovereenkomst 2027 zal de definitieve bijdrage wordt vastgelegd. Na afloop van het jaar 2027 zal uiteindelijk conform de systematiek worden afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde diensten, producten en uren.

Het weerstandsvermogen van de OD NZKG is de komende periode op een voldoende niveau. Er wordt één gemiddeld tarief gehanteerd; voor 2027 bedraagt dit € 129,50.

Jaarstukken 2025

Het jaar 2025 is afgesloten met een positief saldo van € 412.000.

Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad € 906.000 en lagere lasten ad € 1.317.000.

De lagere baten komen vooral voort uit het niet volledig realiseren van de uitvoeringsovereenkomsten ad € 1.389.000. Deze onderschrijding op de uitvoeringsovereenkomsten vloeit voort uit enerzijds minder vraag uit de markt en anderzijds doordat de formatie niet volledig op sterkte was. Daarnaast zijn er onder meer hogere overige baten ad € 420.000.

De lagere lasten zijn voornamelijk lagere salariskosten.

Het voorstel aan het bestuur is om het positief rekeningresultaat ad € 412.000 te doteren aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve financieringssysteem.

2. Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 stellen wij u voor om de OD NZKG te berichten dat er geen zienswijze naar voren wordt gebracht.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 34-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

besluiten:

1. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar voren te brengen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Kenmerk: FIN260430WV2 (CZ/FIN/SKA)

Bijlagen:

1. Begrotingswijziging 2026
2. Ontwerpbegroting 2027
3. Jaarstukken 2025
4. Kaderbrief 2027

1. Inleiding

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG) heeft ingestemd met de begrotingswijziging 2026, de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen. Provinciale Staten hebben in de Gemeenschappelijke Regeling OD NZKG een kaderstellende en controlerende rol.

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 49 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NZKG worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze naar voren te brengen over de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027. De jaarstukken 2025 van de OD NZKG worden ter informatie meegezonden.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de OD NZKG aan.

Begrotingswijziging 2026 (zie bijlage 1)

De begrotingswijziging 2026 omvat de volgende wijzigingen:

1. Actualisatie van de baten 2026 van € 1.550.000 o.b.v. de UVO's 2026. De uren stijgen met 12.500 uur naar 701.740 uur in de begroting 2026;
2. Daling van Overige Baten met € 150.000 door actualisering lopende offertes;
3. Een onttrekking aan de reserve Omgevingswet van € 500.000 t.b.v. actualiseren van vergunningen onder de Omgevingswet, en voor het afronden van de omzetting van inrichtingen naar MBA's; na deze onttrekking resteert nog een bedrag van € 328.000;
4. Bijstelling van de lasten gerelateerd aan de baten van € 1.900.000, zie bijlage 1 resultaatmodel.

Investerings 2026

Gevraagd wordt om in te stemmen met de volgende investeringen conform het als bijlage opgenomen meerjarige investeringsplan:

1. Aanschaf in monitor armen € 181.000;
2. Jaarlijks terugkerende investering voor Meetdienst € 100.000, voor innovatie en vervanging meetapparatuur.

De investering in het Ebbehuis (€ 2.500.000) en bijbehorende apparatuur en vergaderzalen (300.000) zijn reeds begin 2025 in het DB goedgekeurd.

De geactualiseerde begroting 2026 is de basis voor de meerjarenbegroting 2027-2030.

De bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NZKG is in de begrotingswijziging 2026 vastgesteld op € 39,101 miljoen.

Ontwerpbegroting 2027

De bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NZKG wordt in de ontwerpbegroting 2027 vastgesteld op € 40,428 miljoen, opgebouwd als volgt:

	(x € 1.000)
• UVO 2025 (begrotingswijziging 2025)	32.887
• UVO 2026 (begrotingswijziging 2026)	6.214
• Loon-en prijsstijging 2027	1.373
• Ontwikkelingen 2027	2.427
• Herprioritering	<u>-2.473</u>
Totaal	40.428

De ontwikkelingen 2027 bestaan uit:

	(x € 1.000)
- Tata Steel	1.208
- Financiële zekerheid	284
- Ketentoezicht	252
- Circulaire economie	66
- MER-evaluaties	146
- Meldingen groei	437
- Indirecte lozingen	132
- Aanpassen vergunningen	81
- Omgevingswet afbouw	<u>-178</u>
Totaal	2.427

De Provincie Noord-Holland hanteert een taakstelling van € 750.000 voor de OD NZKG voor 2027.

Over de exacte werkzaamheden die de OD NZKG in 2027 gaat uitvoeren voor de Provincie Noord-Holland vindt de komende maanden nog overleg plaats, rekening houdend met de werkzaamheden in 2026 en 2027 en eventueel gewijzigde of aanvullende volumes en ambities. In de tussen provincie en OD NZKG te sluiten Uitvoeringsovereenkomst 2027 zal de definitieve bijdrage wordt vastgelegd. Na afloop van het jaar 2027 zal uiteindelijk conform de systematiek worden afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde diensten, producten en uren.

Het weerstandsvermogen van de OD NZKG is de komende periode op een voldoende niveau. Er wordt één gemiddeld tarief gehanteerd; voor 2027 bedraagt dit € 129,50.

Jaarstukken 2025

Het jaar 2025 is afgesloten met een positief saldo van € 412.000.

Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad € 906.000 en lagere lasten ad € 1.317.000.

De lagere baten komen vooral voort uit het niet volledig realiseren van de uitvoeringsovereenkomsten ad € 1.389.000. Deze onderschrijding op de uitvoeringsovereenkomsten vloeit voort uit enerzijds minder vraag uit de markt en anderzijds doordat de formatie niet volledig op sterkte was. Daarnaast zijn er onder meer hogere overige baten ad € 420.000. De lagere lasten zijn voornamelijk lagere salariskosten.

Het voorstel aan het bestuur is om het positief rekeningresultaat ad € 412.000 te doteren aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve financieringssysteem.

2. Zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 stellen wij u voor om de OD NZKG te berichten dat er geen zienswijze naar voren wordt gebracht.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 34-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

besluiten:

1. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar voren te brengen.

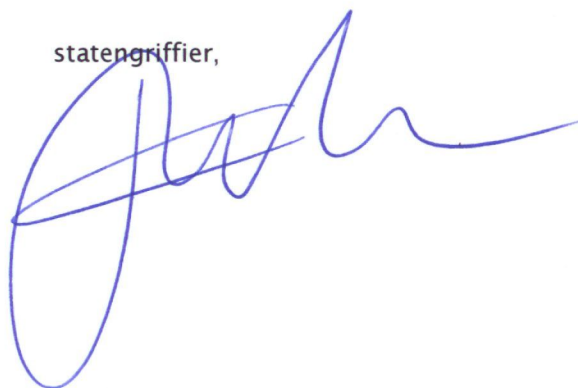
Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Oplegger DB

Datum vergadering: 3 april 2026	Bijlagen: -	Agendapunt: 4.3
Onderwerp: 1 ^{ste} begrotingswijziging 2026		
Samenvatting Op 28 maart 2025 is door het algemeen bestuur de meerjarenbegroting 2026-2029 vastgesteld. De basis voor deze meerjarenbegroting was de uitvoeringsovereenkomst 2025. Met het voorliggende besluit wordt de begroting voor het jaar 2026 geactualiseerd voor de met de opdrachtgevers opgestelde uitvoeringsovereenkomsten 2026. <i>Begrotingswijziging 2026</i> Gevraagd wordt om in te stemmen met de volgende begrotingswijzigingen conform het in bijlage 1 opgenomen resultaatmodel, waarbij de baten toenemen met € 1.900K: 1. Actualisatie van de baten 2026 van € 1.550K o.b.v. de UVO's 2026. De uren stijgen met 12.500 uur naar 701.740 uur in de begroting 2026; 2. Daling van Overige Baten met € 150K door actualisering lopende offertes; 3. Een onttrekking aan de reserve Omgevingswet van € 500K t.b.v. actualiseren van vergunningen onder de Omgevingswet, en voor het afronden van de omzetting van inrichtingen naar MBA's ; na deze onttrekking resteert nog een bedrag van € 328K. 4. Bijstelling van de lasten gerelateerd aan de baten van € 1.900K, zie bijlage 1 resultaatmodel. De geactualiseerde begroting 2026 is de basis voor de meerjarenbegroting 2027-2030 die ook geagendeerd is voor het DB van 3 april 2026. <i>Investerings 2026</i> Gevraagd wordt om in te stemmen met de volgende investeringen conform het in bijlage 3 opgenomen meerjarige investeringsplan, 1. Aanschaf in monitor armen € 181K. 2. Jaarlijks terugkerende investering voor Meetdienst € 100K, voor innovatie en vervanging meetapparatuur. De investering in het Ebbehuis (€ 2.500K) en bijbehorende apparatuur en vergaderzalen (€ 300K) zijn reeds begin 2025 in het DB goedgekeurd.		
Voorgesteld besluit: 1. Het Dagelijks Bestuur stemt in met de begrotingswijziging 2026 conform bijlage resultaatmodel en met doorgeleiding naar raden en staten voor zienswijzen.		

De secretaris,

De Voorzitter,

L. de Maat

T.R. Poppens

Bijlage 1 Resultaatmodel begrotingswijziging 2026

Tabel Resultaten per werkveld							(x €1.000)		
Programma & taakveld	Rekening 2025	Primitieve begroting 2026	Eerste begrotingswijziging 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Saldo 2027	2028	2029	2030
TOTAAL Baten	-87.152	-90.266	-92.165	-92.395	-	-92.723	-93.309	-93.309	-93.309
TOTAAL Lasten	86.740	90.266	92.165	-	92.723	92.723	93.637	93.637	93.637
8.3 Wonen en bouwen	-6.571	-6.437	-6.314	-17.591	11.006	-6.585	-6.585	-6.585	-6.585
Inkomsten	-17.270	-17.679	-17.655	-17.591	-	-17.591	-17.591	-17.591	-17.591
Salarislasten	6.468	6.319	6.501	-	6.373	6.373	6.373	6.373	6.373
Inhuur	3.810	4.521	4.437	-	4.247	4.247	4.247	4.247	4.247
Materieel	421	402	404	-	386	386	386	386	386
Bouw	-6.571	-6.437	-6.314	-17.591	11.006	-6.585	-6.585	-6.585	-6.585
7.4 Milieubeheer	-2.408	-2.109	-2.324	-7.857	5.425	-2.433	-2.433	-2.433	-2.433
Inkomsten	-7.285	-7.583	-7.809	-7.857	-	-7.857	-7.857	-7.857	-7.857
Salarislasten	3.869	4.616	4.672	-	4.637	4.637	4.637	4.637	4.637
Inhuur	961	791	750	-	727	727	727	727	727
Materieel	47	66	62	-	61	61	61	61	61
Bodem	-2.408	-2.109	-2.324	-7.857	5.425	-2.433	-2.433	-2.433	-2.433
7.4 Milieubeheer	-21.456	-23.818	-24.028	-55.841	30.824	-25.017	-25.246	-25.246	-25.246
Inkomsten	-50.463	-53.753	-55.106	-55.841	-	-55.841	-56.755	-56.755	-56.755
Salarislasten	21.091	22.914	24.816	-	24.729	24.729	25.276	25.276	25.276
Inhuur	4.593	4.533	3.634	-	3.537	3.537	3.617	3.617	3.617
Materieel	3.323	2.487	2.628	-	2.558	2.558	2.616	2.616	2.616
Milieu en Seveso	-21.456	-23.818	-24.028	-55.841	30.824	-25.017	-25.246	-25.246	-25.246
7.4 Milieubeheer	-	426	1.193	-8.220	9.484	1.264	1.264	1.264	1.264
8.3 Wonen en bouwen	-	210	298	-2.055	2.371	316	316	316	316
Inkomsten	-10.627	-10.301	-10.352	-10.275	-	-10.275	-10.275	-10.275	-10.275
Salarislasten	8.730	9.145	10.535	-	10.571	10.571	10.571	10.571	10.571
Inhuur	1.550	1.383	1.242	-	1.218	1.218	1.218	1.218	1.218
Materieel	795	410	67	-	66	66	66	66	66
Randvoorwaardelijk	448	636	1.491	-10.275	11.855	1.580	1.580	1.580	1.580
0.4 Overhead	29.891	31.597	31.674	-832	33.615	32.783	33.011	33.011	33.011
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inkomsten	-1.190	-950	-743	-832	-	-832	-832	-832	-832
Salarislasten	15.042	17.399	18.039	-	18.962	18.962	19.191	19.191	19.191
Inhuur	3.176	1.735	1.091	-	1.122	1.122	1.122	1.122	1.122
Materieel	12.864	13.414	13.286	-	13.530	13.530	13.530	13.530	13.530
0.8 Overige baten en lasten	-	132	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	132	-	-	-	-	-	-	-
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	29.891	31.729	31.674	-832	33.615	32.783	33.011	33.011	33.011
Saldo voor mutatie reserves	-96	-	500	-92.395	92.723	328	328	328	328
0.10 Mutaties reserves	-316	-	-500	-328	-	-328	-	-	-
Toevoegingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-316	-	-500	-328	-	-328	-	-	-
Financien, bedrijfsvoering	-316	-	-500	-328	-	-328	-	-	-
Saldo na mutatie reserve	-412	-	-	-92.723	92.723	-0	328	328	328

Bijlage 2 Overzicht UVO en overige baten

Tabel Uitvoeringsovereenkomsten							(x €1.000)
Deelnemer	Jaarrekening 2025	Primitieve begroting 2026	Eerste begrotings- wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
Gemeente Amsterdam	28.258	26.000	27.200	27.235	27.062	27.062	27.062
Provincie Noord-Holland	32.210	38.775	39.101	40.428	41.638	41.638	41.638
Gemeente Zaanstad	4.211	4.700	4.697	4.756	4.731	4.731	4.731
Gemeente Haarlemmermeer	12.540	12.641	12.586	12.860	12.788	12.788	12.788
Gemeente Aalsmeer	1.047	870	930	958	955	955	955
Gemeente Amstelveen	1.134	1.245	1.182	1.209	1.203	1.203	1.203
Gemeente Diemen	473	444	467	462	460	460	460
Gemeente Ouder-Amstel	458	388	417	411	409	409	409
Gemeente Uithoorn	559	510	518	502	500	500	500
Provincie Flevoland	342	465	453	467	465	465	465
Provincie Utrecht	993	1.061	1.097	1.129	1.122	1.122	1.122
Totaal UVO	82.227	87.100	88.649	90.417	91.331	91.331	91.331
Diverse baten	4.709	3.166	3.016	1.978	1.978	1.978	1.978
Mutaties reserves	316	-	500	328	-	-	-
TOTAAL	87.252	90.266	92.165	92.723	93.309	93.309	93.309

Bijlage 3 Overzicht meerjaren investering plan

Investerings	(bedragen x € 1.000)					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aanpassingen gebouw (in 10 jaar)	20					
Verbouw Ebbehuis (in 10 jaar)		2.500	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	20	2.500	0	0	0	0
Installaties , laadpalen (in 10 jaar)	48	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	48	0	0	0	0	0
Aanschaf Laptops 3 jaar	552	-	-	608	-	-
Aanschaf Ipads 3 jaar	92	-	-	101	-	-
Aanschaf telefoons 3 jaar	390	-	-	429	-	-
Aanhangwagen meetdienst	8	-	-	-	-	-
Meetapparatuur (innovatie en vervanging jaarlijks)	100	100	100	100	100	100
Aanpassen Ebbehuis apparatuur + vergaderzalen	-	300	-	-	-	-
Aanschaf monitorarmen	-	181	-	-	-	-
Overige materiele vaste activa	1.142	581	100	1.238	100	100
Totale Investerings	1.210	3.081	100	1.238	100	100

NB De investering in het Ebbehuis (€ 2.500K) en bijbehorende apparatuur en vergaderzalen (€ 300K) zijn reeds begin 2025 in het DB goedgekeurd bij de 1e begrotingswijziging 2025. Vanwege uitstel van de verbouwing worden de investeringen in 2026 uitgevoerd.

+

Meerjarenbegroting 2027-2030

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Meerjarenbegroting 2027-2030

Maart 2026

Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

www.ODNZKG.nl

Inhoud

1.	Inleiding.....	4
2.	Ontwikkelingen.....	7
2.1	Speerpunten.....	7
2.2	Ontwikkeling omzet.....	10
2.	Programmabegroting 2027.....	12
3.1	Producten.....	12
3.2	Capaciteit.....	13
3.3	Programma Bouw.....	14
3.4	Programma Bodem.....	16
2.5	Programma Milieu & Seveso.....	20
3.6	Tata Steel.....	23
3.7	Programma Randvoorwaardelijk.....	25
3.8	Programma Bedrijfsvoering.....	27
3.	Financiële begroting.....	31
4.1	Resultaatmodel.....	31
4.2	Toelichting bij de meerjarenbegroting en financiële positie.....	32
4.3	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	33
4.4	Onderhoud kapitaalgoederen.....	41
4.5	Financiering.....	41
4.6	Bedrijfsvoering.....	42
4.	Bijlagen.....	44
5.1	Resultaatmodel per programma en taakveld de baten en lasten.....	44
5.2	Uitvoeringsovereenkomsten per deelnemer.....	45
5.3	Kosten per uur, Capaciteit in uren en FTE's.....	47
5.4	Meerjarig overzicht van de risico's.....	48
5.5	Overzicht rente, afschrijvingen, EMU-saldo en Vennootschapsbelasting.....	49
5.6	Geprognostiseerde balans.....	51
5.7	Verklaring kengetallen.....	53
5.8	Financiële ontwikkelingen.....	54

1. Inleiding

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied staat voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Onze kernwaarden 'onafhankelijk en deskundig' helpen ons deze missie uit te voeren in een dynamisch werkgebied met veel verschillende en soms tegenstrijdige belangen. De OD NZKG verleent vergunningen, houdt toezicht, handhaaft waar nodig en adviseert haar opdrachtgevers. We weten wat er speelt in ons werkgebied. We vertalen beleidsmatige opgaven van gemeenten en provincies naar de praktijk van de bedrijven, en voeden vice versa de beleidsmakers met onze ervaring in de uitvoeringspraktijk.

Koers

Handvat voor de koers van de Omgevingsdienst is de bestuurlijk vastgestelde regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024–2027, waarbij de doelen van de Omgevingswet als vertrekpunt dienen. Bij keuzes en opgavegerichte prioritering in de uitvoering ligt daarom de focus op klimaat, duurzaamheid, milieugerelateerde gezondheid en de thema's water en bodem, met nadruk op onderwerpen waar inzet de grootste impact heeft op de leefomgeving.

In de komende jaren wordt de huidige U&H-strategie geëvalueerd en geactualiseerd als voorbereiding op de volgende periode 2028–2031. De resultaten hiervan vormen tevens de basis voor de ontwikkeling van een regionaal meerjarig uitvoeringsprogramma voor deze periode, waarmee de strategie concreet vertaald wordt naar een uniforme, opgavegerichte aanpak die de koppeling legt met de uitvoeringsovereenkomsten.

Uitbreiding van taken en stabilisatie van capaciteit

Door voortdurende veranderingen in landelijke en Europese regelgeving en nieuwe wetgeving zoals bijvoorbeeld financiële zekerheidstelling, breiden onze wettelijke basistaken zich verder uit, terwijl de financiering vanuit het Rijk richting lokale overheden beperkt blijft. Daarom ligt onze focus op het zorgvuldig uitvoeren van de wettelijke basistaken, en overleggen we samen met onze opdrachtgevers over de ruimte voor de plustaken.

De uitbreiding van onze taken, door voorgenoemde veranderende wetgeving, zorgde er voor dat extra capaciteit nodig was. Het aantal medewerkers in vaste dienst groeide van 591 naar 623. Naar de toekomst toe verwachten we geen grote groeispurten meer, zoals we die de afgelopen jaren hebben gezien.

Versterking VTH-stelsel

In het in september 2024 afgesloten landelijke Interbestuurlijke Programma Versterking VTH-stelsel (IBP-VTH) werd in nauwe samenwerking met alle omgevingsdiensten in Nederland gewerkt aan structurele verbeteringen van de werking van het VTH-stelsel. Implementatie van producten als resultaat van het IBP-VTH zal de komende jaren voortduren. In januari 2026 is het verbindingsteam Samenwerkingsafspraken Versterking VTH-stelsel met deelnemers als onder andere de VNG, IPO en Omgevingsdienst NL voor het eerst samengekomen. Dit zijn de partijen die de Samenwerkingsafspraken in januari 2026 hebben ondertekend.

Het Verbindingsteam zet in op monitoren van de implementatie van de binnen het IBP-VTH opgeleverde producten, verbindt deze en stuurt zo nodig bij als de implementatie achterblijft. Wanneer ontwikkelingen als gevolg van verdere implementatie een financieel effect hebben op de Omgevingsdienst worden de opdrachtgevers hierover geïnformeerd. Net als IPO en VNG dat zullen doen.

Samenwerking in Noord-Holland

In 2025 is de lopende samenwerking tussen de vier Noord-Hollandse Omgevingsdiensten geëvalueerd en bestendigd in een geactualiseerde samenwerkingsagenda. Daarin is vastgelegd dat de samenwerking zich richt op aspecten uit het VTH-werk die specifiek gelden voor de regio Noord-Holland. De Omgevingsdiensten hebben als doel elkaar in de

uitvoering te versterken. Daarnaast worden ook processen uit de bedrijfsvoering naast elkaar gelegd om bijvoorbeeld inkooptrajecten af te stemmen.

De samenwerkingsagenda is een logische voortzetting van de bestaande samenwerking. Daar waar landelijke ontwikkelingen zijn lopen de samenwerkingsverbanden via OmgevingsdienstNL.

Tata Steel

De maatschappelijke aandacht voor Tata Steel blijft. Strenger wordende normen en verouderende installaties leiden tot meer nalevingsproblemen en daarmee meer toezicht en handhaving, zo blijkt. Het bedrijf en de rijksoverheid zetten in op een schonere staalproductie ('Groen Staal') en vragen van de Omgevingsdienst om complexe advisering en vergunningverlening. Voor de Omgevingsdienst vertaalt deze toenemende vraag om inzet zich in een noodzakelijke groei van de capaciteit voor het Tata-programma. Zo wordt er meer aandacht gericht op meetdata die het bedrijf rapporteert en worden meer eigen metingen in opdracht gegeven en met de eigen meetdienst ook zelf uitgevoerd. Voor deze laatste wordt hard gewerkt in 2026 om de accreditatie te behalen, zodat de Omgevingsdienst nog meer regie heeft over actuele meetgegevens.

Voor het verduurzamingsproject heeft Tata Steel een Milieueffectrapport (MER) ingediend bij de Omgevingsdienst en de provincie Noord-Holland. De provincie, Omgevingsdienst en Rijkswaterstaat beoordelen of het MER compleet is en voldoende informatie bevat om het project verder te kunnen toetsen. De Omgevingsdienst kijkt daarbij vooral of alle milieueffecten goed en duidelijk zijn uitgewerkt, zodat later verantwoorde keuzes kunnen worden gemaakt over de benodigde vergunningen. Onlangs bleek het vergunningtraject vertraging op te lopen, omdat de aanvraag onvoldoende informatie bevat.

Herijking financieringssysteem

In 2026 zal de huidige financieringssysteem worden geactualiseerd. Deze herijking is gericht op vereenvoudiging, transparantiemeer uniformiteit en standaardisatie richting de opdrachtgevers. De Omgevingsdienst streeft naar een goede aansluiting op de actualiteit en de uitvoeringspraktijk onder de Omgevingswet en naar het blijvend borgen van een uniform uitvoeringsniveau binnen de regio. Eind 2026 neemt het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst een besluit over deze nieuwe opzet, zodat we 2027 de implementatie kunnen voorbereiden en in 2028 kunnen overstappen op de vernieuwde financieringssysteem.

Financiële uitdagingen

In de kaderbrief 2027 e.v. heeft de Omgevingsdienst een aantal ontwikkelingen geschetst waarvoor extra financiering van de opdrachtgevers wordt gevraagd. De ontwikkelingen die OD NZKG per 2027 in het vooruitzicht heeft hebben betrekking op de uitvoering van basistaken. Eveneens zijn er veranderingen van subsidiegelden aanstaande. Een aantal ontwikkelingen betreft alleen separate opdrachtgevers, maar andere ontwikkelingen vragen om financiering van alle opdrachtgevers.

In de ambtelijke voorbereiding en bestuurlijke besluitvorming van de kaderbrief 2027 is aangegeven dat gezien de beschikbare middelen van onze opdrachtgevers, zij terughoudend zijn op de financiële intensiveringen zoals vermeld in de kaderbrief 2027. Daarom is in afwijking op de kaderbrief 2027, voor 2027 een herprioritering/ombuiging verwerkt in deze meerjarenbegroting zodat dit aansluit met de beschikbare budgetten van de opdrachtgevers. In totaal betreft het een herprioritering van € 3,2 mln. waarvan € 2,5 mln. betrekking heeft op de Provincie Noord Holland.

De opdrachtgevers wordt gevraagd aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van deze wettelijke basistaken en/ of aan te geven welke taken OD NZKG niet meer uitvoert in 2027. OD NZKG onderzoekt daarnaast welke mogelijkheden er zijn voor efficiency. Uitkomsten hiervan worden verwerkt in de definitieve UVO's 2027.

Tot slot

We groeien naar een wendbare organisatie en we vernieuwen continu, sturen bij en agenderen waar nodig. In de indringende context van de grote druk op de beschikbare ruimte in combinatie met onder meer de klimaatopgave, de stikstofkwestie en de nodige issues op het gebied van externe veiligheid, bodem en bouw doet ons werk ertoe. Het vraagt om een dienst die deskundig en onafhankelijk haar werk kan doen in een in alle opzichten uitdagend werkveld. Dat is het werk waar we trots op zijn.

Loes De Maat,

Algemeen directeur
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

2. Ontwikkelingen

2.1 Speerpunten

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) staat voor een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. OD NZKG verleent vergunningen, houdt toezicht, treedt handhavend op en geeft advies (VTH&A). In de uitvoering van deze taken draagt OD NZKG bij aan wettelijke en maatschappelijke opgaven en ambities uit de college- en coalitieakkoorden zoals de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. De werkgebieden waar we actief zijn, zijn complex en vereisen innovatieve oplossingen en dialoog. Het gebruik van data en slimme technologieën stelt ons in staat risico's beter te voorspellen en onze impact te vergroten.

De nadruk ligt op vier inhoudelijke opgaven die cruciaal zijn voor het realiseren van een gezonde en duurzame leefomgeving.

1. **Milieugerelateerde gezondheid:** We richten ons op het verbeteren van de lucht-, water- en bodemkwaliteit en het verminderen van schadelijke emissies die de volksgezondheid bedreigen.
2. **Klimaat en duurzaamheid:** We spelen een actieve rol in de versnelling van de energietransitie en bevorderen de circulaire economie, met nadruk op CO₂-reductie en duurzame energieprojecten.
3. **Transformatiegebieden:** De herontwikkeling van verouderde industrieterreinen naar duurzame woon- en werkgebieden vraagt om een zorgvuldige afweging van milieukwaliteit en ruimtelijke ordening, waarbij we duurzame innovaties zoals circulair bouwen stimuleren.
4. **Water en Bodem:** We werken aan de bescherming van water- en bodemkwaliteit, met speciale aandacht voor lozingen van zorgwekkende stoffen en klimaatadaptatie in ruimtelijke plannen.

Onze aanpak: versterking VTH&A-instrumentarium

Om de genoemde opgaven effectief aan te pakken, zetten we drie speerpunten centraal bij het versterken van ons VTH&A-instrumentarium. Hierin werken we nauw samen met andere omgevingsdiensten en de landelijke initiatieven gericht op verder versterken VTH-stelsel (vervolg Interbestuurlijk Programma Versterking VTH). Onze speerpunten voor deze periode zijn:

1. **Opgavegerichte benadering:** We zetten in op opgavegericht werken om maatschappelijke vraagstukken zoals klimaat, gezondheid en duurzaamheid samen met interne en externe partners aan te pakken, met focus op risicogestuurd toezicht en inhoudelijke advisering. We stemmen onze VTH&A-processen af op milieudoelen, zoals CO₂-reductie en energie-efficiëntie, en werken programmatisch voor meer samenhang en flexibiliteit in het behalen van deze doelen.
2. **Datagedreven werkwijze:** We versterken onze datagestuurde werkwijze door slimme technologieën en data-analyse te benutten. Dit stelt ons in staat om risico's vroegtijdig te identificeren en ons toezicht effectief te prioriteren.
3. **Innovatie in VTH&A-processen:** We zetten in op innovatieve technologieën, zoals AI, drones en automatisering, om onze processen te versnellen, effectiever te maken en beter in te spelen op veranderingen in de omgeving.

Deze aanpak vraagt van de opdrachtgevers geen extra financiering.

Overige ontwikkelingen 2027

De ontwikkelingen die de OD NZKG per 2027 in het vooruitzicht heeft hebben betrekking op wetswijzigingen, maatschappelijke ontwikkelingen, ambities uit coalitieakkoorden, maar ook op interne bedrijfsvoering. Eveneens zijn er veranderingen van subsidiegelden aanstaande. De benodigde inzet op basistaken neemt vanaf 2027 toe. Wat de financiële impact hiervan is opgenomen in hoofdstuk 5 van deze meerjarenbegroting.

Veranderingen van subsidiegelden

Energiebesparing

Sinds 2023 heeft de Omgevingsdienst het toezicht op de energiebesparingsplicht geïntensiveerd. Dit omvat VTH-werk voor het Energielabel C bij kantoorgebouwen, het Gebouwautomatiserings- en controlesysteem (GACS), Laadpalen en de Rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit (WPM).

In 2025 en 2026 zet de Omgevingsdienst zich in op basis van het Provinciaal energiebesparingsakkoord, de SPUK THE gelden (Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht) en de afspraken met opdrachtgevers meer inzet op energiebesparende maatregelen bij industrie en kantoorgebouwen. Door inzet op het Provinciaal energiebesparingsakkoord, waar alle Omgevingsdiensten binnen Noord-Holland bij betrokken zijn, wordt gestreefd naar een (regionaal) eenduidige inzet van het VTH-instrumentarium bij de naleving van wetgeving op het gebied van energiebesparende maatregelen. Dit akkoord loopt tot en met 2026. Op dit moment zijn de gemeenten en provincie Noord-Holland samen met de vier betrokken Noord-Hollandse Omgevingsdiensten in afstemming voor een mogelijk vervolg vanaf 2027. Medio 2026 komt daar meer uitsluitsel over. De SPUK THE wordt in 2027 met één jaar verlengd zodat het Rijk meer tijd heeft om de structurele bijdrage te implementeren. Het is de bedoeling dat de huidige intensivering van het toezicht op energiebesparende maatregelen op hetzelfde niveau blijft.

Bedrijfsvoering

Menselijk kapitaal

In de achterliggende jaren heeft de OD NZKG succesvol ingezet op het werven van nieuw talent. In 2025 is de steile groei van de organisatie echter, volgens verwachting, afgevlakt en ook de komende jaren richten we op stabilisatie. De OD NZKG zet in op het ontwikkelen en systematisch borgen van (noodzakelijke en vaak verplichte) kennis, vaardigheden en competenties van medewerkers. We zorgen voor het onderhoud van vakdeskundigheid en investeren in data- en AI-geletterdheid, kwaliteitsmanagement en veiligheidsbewustzijn. Ook in onze samenwerking binnen de regio en in SEVESO-verband richten we op kennisdeling.

Legesproces

De OD NZKG werkt in 2025 en 2026 aan het verbeteren van het proces rondom leges. We nemen alle thema's mee: bouw, milieu en bodem. Het huidige proces is complex door verschillen in verordeningen en werkafspraken en kent daardoor risico's. Daarom harmoniseren we waar mogelijk de afspraken met opdrachtgevers.

Ons doel is een robuust en toekomstbestendig proces met een uniforme systematiek en een verbetering in dienstverlening. Dit kan gevolgen hebben voor de benodigde capaciteit en gemaakte afspraken. Bij meer duidelijkheid gaan we in 2026 in gesprek met onze opdrachtgevers.

Intensivering meetfunctionaliteit (provinciaal)

In 2026 zal de OD NZKG ervaring op doen met het intensiveren van de meetfunctionaliteit. In het eerste deel van 2026 staan de werkzaamheden in het teken van leren en meten ten behoeve van verdere accreditatie. De verwachting is dat de OD NZKG vanaf Q3 2026 geaccrediteerde metingen uit kan voeren die direct bijdragen als inzicht voor VTH-werkzaamheden. De verdere ontwikkeling van de meetfunctionaliteit zal eind 2026 worden besproken met de betreffende opdrachtgevers in voorbereiding op de Kaderbrief 2028.

Wetswijzigingen

Wet Kwaliteitsborging Bouw

De eerste fase van de WKB, 'nieuwbouw' vallend onder gevolgklasse 1, is ingegaan op 1-1-2024. Het vervallen van deze bouwwerken heeft niet geleid tot afname van de werkzaamheden, omdat de Omgevingsdienst – in tegenstelling tot gemeenten – relatief weinig kleine bouw aanvragen behandelt. Deze eerste fase is vanuit het rijk geëvalueerd en heeft nog niet geleid tot een uitbreiding naar een andere gevolgklasse.

De tweede fase is 'verbouw' vallend onder de gevolgklasse 1. De verwachting is dat deze tweede fase niet spoedig wordt ingevoerd waardoor in 2026 geen consequentie voor het werkaanbod is te verwachten. Eventuele consequenties bij ingang in 2027 kunnen binnen de flexibele schil worden opgevangen.

Landelijk vuurwerkverbod

Met het in werking treden van de Wet veilige jaarwisseling is er een landelijk verbod op het afsteken van vuurwerk door consumenten. Conform de APV kunnen vuurwerkverkoop punten bij de OD NZKG een vergunning aanvragen. Dit kader is ongewijzigd. De OD NZKG verwacht op korte termijn geen vermindering van vraag op dit gebied. Door het landelijk verbod wordt een toename van het aantal 'vuurwerkshows' verwacht wat VTH inzet van de OD NZKG zal vragen. Deze ontwikkeling monitoren we samen met de opdrachtgevers in het reguliere UVO-proces.

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt dat EU-landen voor 2027 doelen moeten halen voor de chemische en ecologische waterkwaliteit van hun oppervlakte- en grondwater. Het doel: een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit in heel Europa, essentieel voor zowel de natuur als de mens. De KRW zal vanaf 2027 en verder een complexe opgave voor het Noordzeekanaalgebied zijn. Vanaf 2027 zullen onderwerpen als een mogelijk drinkwatertekort een steeds prominenter vraagstuk vormen. Daarnaast ziet de OD NZKG in de toekomst eveneens haar adviesrol groeien richting opdrachtgevers. Deze vraag wordt in 2026 met opdrachtgevers verder verkend.

Een actuele ontwikkeling is de toename van het aantal grondwateronttrekkingen door drinkwaterbedrijven om aan de vraag naar drinkwater te voldoen. Dit betekent voor de OD NZKG een toename van het aantal aanvragen. Dit betreffen vaak meerjarige trajecten die op dit moment in de vooroverlegfase zitten waar we zien dat Waternet en PWN actiever worden. De verwachting is dat de inzet op deze trajecten vanaf 2027 zal intensiveren. Deze inzet zullen we, in gesprek met opdrachtgevers, in het reguliere UVO-proces bespreken.

Financiële Zekerheidsstelling

Onder de Omgevingswet kan of moet het bevoegd gezag afval- en Seveso-bedrijven verplichten tot financiële zekerheidsstelling (FiZe). Dit is ingegeven door de miljoenenbedragen die overheden na incidenten en bedrijfsbeëindiging hebben moeten uitgeven aan het herstellen van milieuschade, omdat de ervoor aansprakelijke bedrijven geen verhaal meer boden. Het instrument FiZe is complex en vereist naast VTH-expertises ook specifieke financieel-technische en civiel-juridische kennis. Daarom voeren de Seveso6-omgevingsdiensten, ondersteund door het IPO, gezamenlijk pilots uit. De OD NZKG heeft er een tiental in procedure. In 2025 is veel ervaring opgedaan en zijn stappen gezet naar toepassing van het instrument op alle ervoor in aanmerking komende bedrijven.

Nieuw Wetboek van Strafvordering

Op 1 januari 2029 zal het nieuwe Wetboek van Strafvordering (WvSv) in werking treden. In dit Wetboek worden regels voor opsporing en vervolging gemoderniseerd, met de bedoeling dat het strafrechtelijk handhaven op (vaak) complexe (milieu)overtredingen op basis van de Omgevingswet verbeterd en makkelijker wordt. Onderdeel hiervan zijn onder andere digitalisering van het strafrechtproces, verbetering van processen en duidelijkere regels voor de samenwerking met OM en Politie. Te verwachten valt dat, zoals ook voor de ketenpartners dat geldt, de wetwijziging impact heeft op de capaciteit van de organisatie. Dit zal niet alleen merkbaar zijn per 1 januari 2029, maar ook in de jaren voorafgaand vanwege voorbereidende werkzaamheden.

Tot 2024 was de capaciteit op Strafrecht beperkt inzetbaar door de invulling van dubbele functies op bestuurs- en strafrechtelijke handhaving. Met het aannemen en opleiden van fulltime strafrechtelijke onderzoekers (buitengewoon opsporingsambtenaren) in 2024 en 2025 is een basis gelegd voor het beter oppakken van handhavingssprocedures in het kader van Strafrecht. De doelstelling is om op basis van een meer uniforme toepassing van de landelijke handavingsstrategie meer overtredingen op bouw, bodem en milieu strafrechtelijk te handhaven (punitief karakter). Dit is complementair aan de bestuursrechtelijke handhavingstrajecten (gericht op het ongedaan maken van de overtreding). Door beide vormen van handhaven te gebruiken, kan er een efficiënte instrumentenmix worden toegepast om het naleefgedrag van bedrijven te vergroten.

De OD NZKG zal de ontwikkelingen op dit gebied in 2026 monitoren en de effecten op de benodigde capaciteit uitwerken voor de Kaderbrief 2028-2031.

Toename meldingsbereidheid

De afgelopen jaren is een sterke toename van overlastmeldingen zichtbaar. We zien een verbeterde meldinfrastructuur: digitale tools zijn gebruiksvriendelijker geworden, waardoor het melden laagdrempeliger is. Daarnaast weten bewoners elkaar beter te vinden en organiseren zij zich vaker rondom gedeelde zorgen, wat leidt tot een grotere meldingsbereidheid.

Het verwachtingen patroon van burgers rondom meldingen is eveneens in beweging. Burgers zijn mondiger en verwachten sneller respons op signalen. Dit versterkt het aantal meldingen, zeker wanneer handhavingcapaciteit beperkt is of toezicht als onvoldoende zichtbaar wordt ervaren. In dergelijke gevallen kunnen meldingen zich herhalen of escaleren.

Daarbij zijn er enkele actuele dossiers die een forse toename van het aantal meldingen veroorzaken en kunnen er altijd nieuwe situaties ontstaan die voor overlast zorgen.

2.2 Ontwikkeling omzet

De UVO 2026 vormt conform de kaderbrief de basis voor de omzet ontwikkeling 2027-2030.

De totale omzet in 2027 is circa € 0,6M hoger dan in 2026. In uren daalt de begroting met 18.165 uren. Er is extra inzet nodig op basistaken zoals verdere uitbreiding op TATA, Keten toezicht (incl Milieu criminaliteit) en toename in het aantal meldingen. Hier tegenover staat de afbouw voor de Omgevingswet Extra en het aflopen van het Energiebesparing akkoord. Het volledig overzicht is opgenomen in bijlage 5.8. De omzet stijgt hiermee met € 1.826K. Deze overige baten dalen met € 1.288K, dit heeft te maken met het einde van SPUK THE (€ 862K), minder maatwerk projecten en een lagere onttrekking uit de reserve.

Er dient een herprioritering plaats te vinden om qua groei binnen de meegekregen kaders van de opdrachtgevers te blijven. Vanwege de herprioritering is de omzet in 2027 € 3.171K lager. De inhoudelijke herprioritering dient nog plaats te vinden, voorafgaande aan het UVO proces 2027. Er wordt niet verwacht deze groei in 2028 alsnog te realiseren gezien de budgettaire kaders bij de opdrachtgevers.

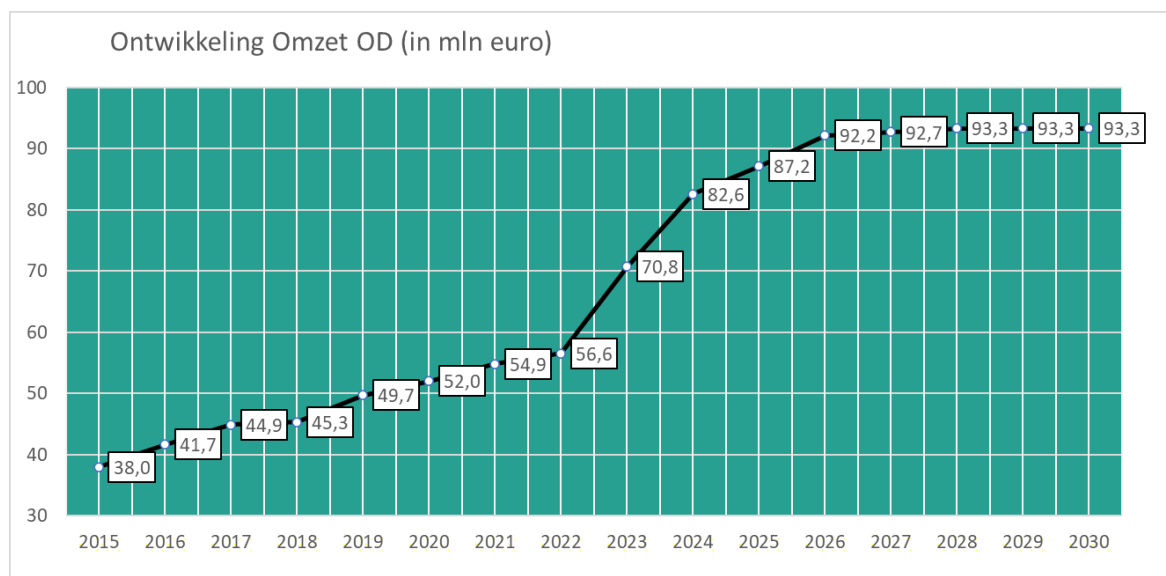
Bovenstaande posten zijn hieronder apart weergegeven als hogere of lagere baten:

• Extra inzet basistaken:	€ 3,4M
• Indexatie conform kaderbrief:	<u>€ 3,2M</u>
	€ 6,6M hogere baten
• Herprioritering:	€ 3,2M -/-
• Afbouw Omgevingswet en Energiebesparingsakkoord	€ 1,6M -/-
• SPUK gelden THE:	€ 0,9M -/-
• Maatwerk projecten:	€ 0,3M -/-
• Daling onttrekking reserve:	<u>€ 0,2M -/-</u>

€ 6,0M lagere baten

Grafiek:

Ontwikkeling omzet OD NZKG (in mln. euro), vanaf 2027 exclusief indexatie

2. Programmabegroting 2027

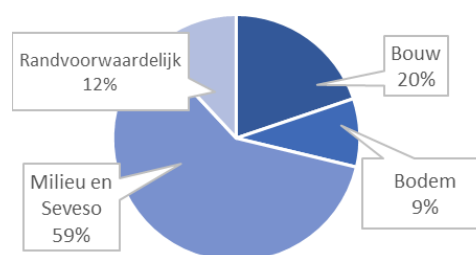
De programmabegroting 2027 en verder is opgesteld conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). De programma's binnen de OD NZKG komen overeen met de werkzaamheden, ingedeeld in werkvelden conform de uitvoeringsovereenkomsten. Per programma maken we inzichtelijk wat het aandeel in de omzet van de OD NZKG is, zie Tabel 1. Het programma bedrijfsvoering is een ondersteunend programma en is daarom niet opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 1:

Omzetverdeling naar programma's (inclusief maatwerk)

Programma's	Uren 2026	Aandeel	Uren 2027	Aandeel
Bouw	125.970	18,0%	135.482	19,8%
Bodem	71.924	10,2%	61.092	8,9%
Milieu & Seveso	359.472	51,2%	405.289	59,3%
Randvoorwaardelijk	144.374	20,6%	81.712	12,0%
Totaal	701.740	100%	683.575	100%

Inclusief maatwerkuren

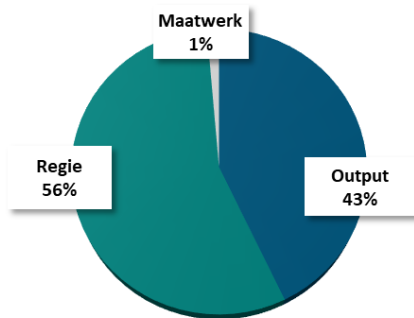
3.1 Producten

In de uitvoeringsovereenkomsten die zijn afgesloten met de opdrachtgevers is een verdeling in output- en regieproducten. Daarnaast kennen we een randvoorwaardelijk pakket waarin producten zoals procesondersteuning en taken van algemeen nut zijn opgenomen, bijvoorbeeld de Consignatiedienst. De werkzaamheden op het product procesondersteuning zijn grotendeels direct te relateren aan de inzet op de werkpakketten. Voor de overige randvoorwaardelijke producten wordt per opdrachtgever een verdeelsleutel vastgesteld op basis van de ureninzet per pakket en de afname binnen deze pakketten.

Tot invoering van de omgevingswet werden de outputproducten afgerekend op basis van een kengetal. Aangezien de intrede van de Omgevingswet een grote impact heeft op ons werk is in 2022 bestuurlijk vastgesteld om de kengetallen voor de outputproducten niet te evalueren onder het 'oude stelsel', maar eerst ervaring op te doen met het werken onder de Omgevingswet en daarmee de gevolgen voor de kengetallen te bepalen. In de jaren 2024 en 2025 zijn de outputproducten per programma afgerekend o.b.v. de laatst vastgestelde begroting, te weten de 6-maands (fixed price). Afwijkingen van maximaal +5% en -5% van de begroting werden niet afgerekend, maar toegevoegd of onttrokken aan het weerstandsvermogen van OD NZKG. Deze regeling werd als zeer complex ervaren. Daarom heeft het AB op 18 september 2025 besloten om de fixed price en 5% regeling vanwege complexiteit te schrappen. Output producten worden voor de jaren 2026 en 2027 voortaan, net zoals regie uren afgerekend op basis van daadwerkelijke uren. Vanaf 2028 wil OD NZKG gaan werken met een nieuwe financieringssysteem.

Naast de inkomsten vanuit de uitvoeringsovereenkomsten heeft de OD NZKG overige inkomsten uit het maatwerk, dat bestaat uit werkzaamheden die gefinancierd worden uit subsidies (SPUK gelden) en op basis van offertes.

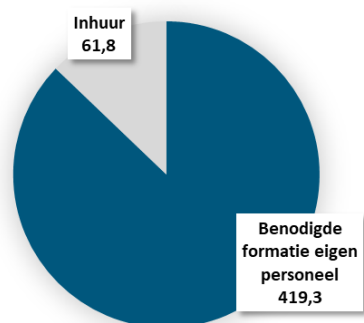
Verhouding producten 2027

3.2 Capaciteit

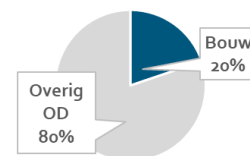
Vanuit de afspraken met opdrachtgevers wordt de ureninzet vertaald naar de mogelijke invulling door het eigen personeel en door inhuur. Voor 1 fte wordt 1.365 productieve uren gerekend. Vanuit de benodigde inzet zijn de kosten per programma weergegeven. Het streven is een flexibele schil van 10% met uitzondering voor Bouw waar een percentage van maximaal 33% voor geldt. De flexibele schil zorgt dat de OD NZKG wendbaar blijft. Dit is noodzakelijk om op de veranderende wetgeving en wijziging van de omvang van het takenpakket te kunnen anticiperen. Aandachtspunt hierbij is dat er een match moet zijn tussen de wijziging van taken en de flex-schil, zodat de nog benodigde kennis wel beschikbaar blijft. Naast de capaciteit zijn in de programma's materiele kosten opgenomen.

Inzet primaire programma's 2027 (fte)

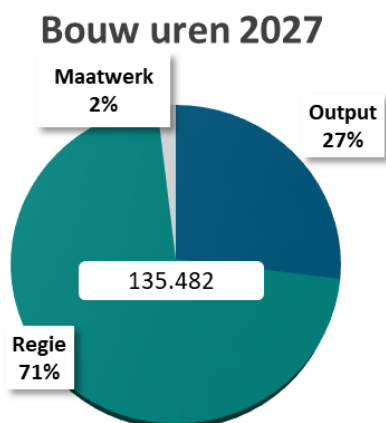

3.3 Programma Bouw

Baten: € 17,6M

Het programma Bouw heeft als doelstelling bij te dragen aan de grote bouwopgaven in de regio en proactief gemeenten te ondersteunen. Daarbij meer aan de voorkant te adviseren én het verlenen van omgevingsvergunningen, behandelen van meldingen, toezicht en handhaving bouw- en sloop, waarbij milieu, bodem en bouw meer met elkaar verweven zijn.

Huidige en toekomstige opgaven

De invloed van bijvoorbeeld stikstof of andere belemmerende zaken binnen de bouwwereld zorgen voor verminderde aanvragen. De verwachting is dat deze factoren ook de aankomende jaren nog invloed zullen hebben op het aantal aanvragen. De inzet van de Omgevingsdienst is onverminderd groot op complexe dossiers zoals datacenters in relatie tot de energietransitie en bij infrastructurele werken. De verwachting is dat vanaf 2027 dit verder zal toenemen, vanwege de bouw van nieuwe datacenters en de grote infrastructurele bouwopgave in het werkgebieden.

De Omgevingsdienst ziet voor de aankomende jaren een ontwikkeling in duurzaam materiaal, zoals houtbouw, maar ook hergebruik van bouwmaterialen. Hierop ontwikkelen wij expertise en zijn bij uitstek in staat om het vergunningenproces hiervoor uit te voeren.

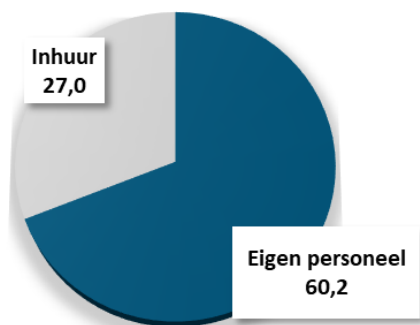
Doorlopende werkzaamheden zijn het programma bruggen en kades van Amsterdam, het programma Hoog Frequent Spoor in Amsterdam, het programma Aanpak Wegtunnels Amsterdam en de Metrolijnen in Amsterdam en SAA Ag Amstelveen. Daarnaast is de Omgevingsdienst betrokken bij diverse langdurende projecten, zoals:

- Schiphol
- Zuidasdok
- Oostlijn
- Knooppunt Nieuwe meer
- Werkzaamheden IJtunnel

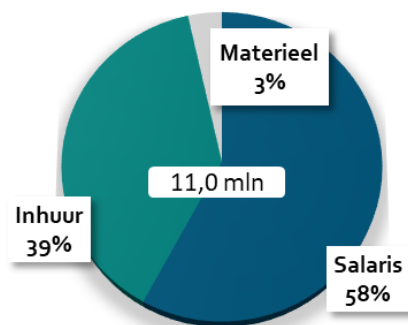
Ontwikkelingen 2027, capaciteit en lasten

Ten aanzien van het risicogericht kwaliteitsniveau zijn grote stappen gezet. Constructieve veiligheid is formatief op orde en kan het afgesproken kwaliteitsniveau leveren.

Bouw inzet fte 2027

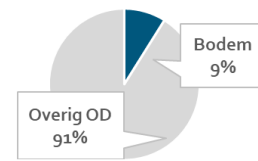

Bouw lasten 2027

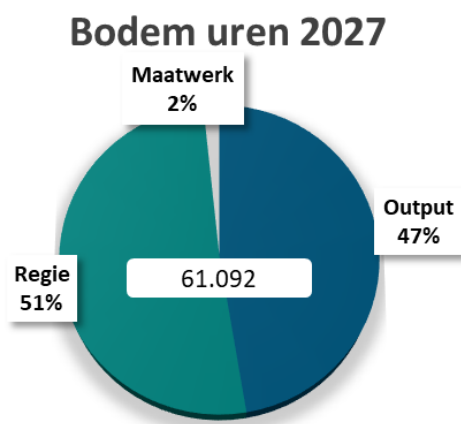

3.4 Programma Bodem

Baten: € 7,9M

Het doel van het programma Bodem is de bescherming van de leefomgeving ten aanzien van de bodem. Concreet betekent dit dat de Omgevingsdienst toetst en erop toeziet of de uitvoering van werkzaamheden in of op de bodem plaatsvindt binnen de kaders van wet- en regelgeving voor bodembescherming. Hierbij hoort ook de toetsing en controle aan standaardvereisten zoals MBA Graven, MBA Toepassen, MBA Opslaan en MBA Saneren onder de Omgevingswet. Ook is uitgebreid overgangsrecht Wet bodembescherming van toepassing. Daarnaast adviseert de Omgevingsdienst bij het opstellen van bodembeleid en bodemkwaliteitskaarten en bij bestemmingsplanwijzigingen of vergunningverlening voor bouw- en milieuactiviteiten.

Huidige en toekomstige opgaven

In het dynamische Noordzeekanaalgebied is sprake van veel activiteiten in (verontreinigde) bodem, zowel voor (nieuw)bouw/infrastructuur/funderingsherstel, vervanging en uitbreiden rioolstelsels als wel in het kader van energietransitie voor het aanleggen van nieuwe kabels, leidingen en warmtenetten. Ook is er toenemende aandacht voor Water en Bodem Sturend en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Dit alles maakt dat er veel vraag is naar het VTHA-werk van de Omgevingsdienst op het onderwerp Bodem.

Het leveren van kennis en expertise vanuit Bodem voor de Omgevingsverordening, de Omgevingsvisies en Omgevingsplannen van de opdrachtgevers zal ook de komende jaren veel aandacht vragen. De gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn zijn sinds 2024 bevoegd gezag voor de bodemtaken. De afgelopen jaren heeft laten zien dat steeds minder bodemtaken onder het overgangsrecht vallen en dus voor steeds meer bodemtaken onder het bevoegd gezag van de gemeenten vallen. Hiermee vindt er ook een verschuiving van budgetten plaats.

De provincie is alleen nog bevoegd gezag voor bodemsituaties op overgangsrecht situaties, Seveso-locaties en grote grondwaterverontreinigingen. De gemeenten Amsterdam en Zaanstad waren zelf al bevoegd voor deze taken. Ook is het basistakenpakket gewijzigd, waardoor reguleringstaken bodem bij de omgevingsdiensten zijn belegd. Deze worden nu ook voor Zaanstad uitgevoerd.

De Omgevingswet vereist een integrale aanpak voor de inrichting en het beheer van de fysieke leefomgeving. Dat betekent dat de Omgevingsdienst nu intensiever samenwerkt met zijn opdrachtgevers in het verbinden van het beleid met de uitvoering. Dit heeft geleid tot grotere geïntegreerde, en daarmee complexere adviesvragen voor de uitwerking en uitvoering van de nieuwe omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen en de monitoring/evaluatie van de beleidsrealisatie van onze deelnemers. Hierdoor is het volume van de adviestaken op

het gebied van bodem toegenomen en zal de aankomende jaren blijven toenemen. Afhankelijk van de ambities zal de adviesvraag per deelnemer fluctueren.

Zoals in 2025 al geschetst, was er bij de warme overdracht van bodemtaken geen sprake van volledige beleidsneutraliteit. Bij de Provincie Noord-Holland blijft beleidsadvies van belang voor onder meer de resterende taken, als grondwaterkwaliteit (PFAS, ZZS), werkgroepen IPO, overgangsrecht Wbb en spoedlocaties. Voor de verdere aanpak van bodemverontreiniging en de verbreding hierin is een vervolgaanpak bodembeleid onder de Omgevingswet 2026-2031 opgesteld en vastgesteld in het Regio-Overleg Bodem OD NZKG. Elk jaar worden de meeste prioritaire onderwerpen uitgewerkt in beleidsvoorstellen, die door gemeenten in hun bodembeleidskader of als bodemregels in het Omgevingsplan worden opgenomen.

Om nieuwe bodemverontreiniging zoveel mogelijk te voorkomen wordt, naast de gebruikelijke instrumenten van zorgplicht en bij ongewone voorvallen, ook voor het thema Bodem aangesloten bij de bestaande ZZS-aanpak (lucht en water) van de Omgevingsdienst. Ten slotte draagt de Omgevingsdienst bij aan de landelijke inventarisatie van de omvang van PFAS-bodemverontreiniging welke in 2030 gereed moet zijn.

Ontwikkelingen 2027, capaciteit en lasten

Bodeminformatiesysteem, BRO en bodemdata

Onder de Omgevingswet wordt het bodeminformatiesysteem NAZCA (BIS) op een andere manier gebruikt dan onder de Wet Bodembescherming. Hiervoor is een uitgebreide aanpassing nodig van het BIS waarvoor in 2021 een 'Visie BIS onder de OW' is opgesteld met als doel om de beschikbare informatie in het BIS te verbeteren zodat een locatiebeoordeling eenvoudiger tot stand kan komen (met een verwachtingenkaart).

Sinds 1 juli 2025 is de basisregistratie ondergrond (BRO) uitgebreid met het domein milieukwaliteit. Ook voor de levering van betrouwbare bodeminformatie aan de BRO zijn verbeteringen in het BIS nodig.

In 2024 is met externe projectfinanciering van onze opdrachtgevers fase 1A en 1B met succes afgerond en is tevens gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de bodemdata. Het project is uitgevoerd door een team invoerders die samen ruim 20% van alle locaties in het BIS doornamen. Daarbij is belangrijke informatie aangevuld en verbeterd, honderden contouren zijn ingetekend en aan ruim 6.600 onderzoeken is bodeminformatie (pdf) gekoppeld. De resultaten van fase 1B zijn in 2025 gedeeld en besproken. Aansluitend zijn afspraken gemaakt over het verder verbeteren van de bodemdata en is gestart met Fase 2, die loopt van 2025 t/m 2032.

Fase 2 richt zich op de nog niet in fase 1 behandelde locaties met de meeste kans op een afwijkende kwaliteit ten opzichte van de achtergrondkwaliteit. Daarnaast worden in het eerste deel van Fase 2 zoveel mogelijk bestaande onderzoeksgegevens verbeterd in het BIS om de levering aan de BRO mogelijk te maken. Eind 2026 wordt na het eerste deel van Fase 2 een evaluatie opgesteld met een voorstel voor het vervolg.

Nieuwe onderzoeksgegevens worden op een uniforme wijze ingevoerd door hiervoor geïnstrueerde medewerkers van de Omgevingsdienst en controles worden maandelijks uitgevoerd om de kwaliteit van deze gegevens te borgen.

Kwaliteitscontrole bodeminformatiesysteem

Sinds 1 januari 2024 voert de Omgevingsdienst een maandelijks kwaliteitscontrole uit op de bodemdata in het bodeminformatiesysteem Nazca (BIS).

In samenhang met het inregelen van een kwaliteitscontrole is ook vanaf 1 januari 2024 met opdrachtgevers afgesproken dat bodemdata centraal door de Omgevingsdienst in het BIS wordt ingevoerd. De centrale invoer, de kwaliteitscontrole en het invoerprotocol zullen aankomende jaren in ontwikkeling blijven vanwege de implementatie van de wet basisregistratie ondergrond (BRO). Het streven van de kwaliteitscontrole blijft daarbij constant: bodemdata toepasbaar en herbruikbaar maken en houden.

Kennisinfrastructuur Bodem & Ondergrond

De Omgevingsdienst heeft vanaf 2025 een beperkte doorstart gemaakt met het Regionaal Schakelpunt (RSP) gefinancierd vanuit de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst organiseert hiervoor jaarlijks een Bodemberaad waarbij collega's van provincie, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten in Noord-Holland kennis uitwisselen. Verdere uitbreiding van dit kennisnetwerk vindt plaats vanuit diverse andere kennis-initiatieven: het KIS van OD.nl (vanuit IBP-VTH) en het KIS provincies (vanuit bodem convenant afspraken tussen koepels en Rijk).

Bodemkwaliteitskaarten en bodemregels

De Omgevingsdienst actualiseert elke vijf jaar de bodemkwaliteitskaarten van de gemeentelijke opdrachtgevers. Deze kaarten vormen de basis voor een milieuv verklaring bodemkwaliteit, waardoor een bodemonderzoek in veel gevallen achterwege kan blijven. In 2027 zal de bodemkwaliteitskaart van Amsterdam worden geactualiseerd. Ook zal naar aanleiding van de nieuwe bodemkwaliteitskaart een voorstel worden opgesteld voor aan te passen bodemregels in het omgevingsplan.

In 2027 zal de Omgevingsdienst ook andere voorstellen doen voor aanpassingen van de bodemregels in de omgevingsplannen van de gemeenten in onze regio. In 2026 worden beleidsvoorstellen uitgewerkt, die in sommige gevallen met bodemregels in het omgevingsplan moeten worden bekrachtigd.

Water en Bodem Sturend

'Water en bodem zijn richtinggevend' is de lijn in de Ontwerpnota Ruimte van het Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening Daarin staat hoe Nederland op de lange termijn moet worden ingericht. De provincie Noord-Holland actualiseert zijn Omgevingsvisie in 2026 en zijn Regionaal Waterprogramma in 2027, waar ook bodem in wordt meegenomen. De praktijk is dat de meeste thema's in water en bodem sturend niet nieuw zijn. Er is al een uitgebreid wetgevingshuis met regels en gedragsadviezen aanwezig, waarbij taken sectoraal bij verschillende (decentrale) overheden zijn belegd. In de huidige werkwijzen worden de effecten op het bodem- en watersysteem echter nog onvoldoende meegenomen.

Daarom is de Omgevingsdienst gestart met de verkenning van een nieuwe aanpak voor integrale advisering over de bodem bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betreft het introduceren van systeemdenken over het natuurlijke bodem- en watersysteem waarbij verschillende thema's met betrekking tot water, bodem en natuur integraal (en in samenhang) worden benaderd. In 2025 is hiervoor een eerste regionaal gidsmodel van het natuurlijk bodem- en watersysteem opgesteld en besproken in een workshop met alle opdrachtgevers. Gebiedsanalyses van de ondergrond worden ook opgesteld bij Omgevingsvisietrajecten van opdrachtgevers en NOVEX-aanpakken. Door per gemeente een gebiedsanalyse van het bodem- en watersysteem in een kaartenatlas en kaartverhaal beschikbaar te hebben (op basis van ambities van opdrachtgevers in hun Omgevingsvisie), kan in het VTH-werk en advies een zogenaamd breed bodemadvies worden opgesteld.

Gezonde bodem

De Omgevingsdienst helpt Grond & Ontwikkeling (G&O) van de gemeente Amsterdam om bodemgezondheid binnen het ruimtelijk domein (G&O, R&D, V&OR, IB, GV en stadsdelen) een plek te geven aan de hand van een jaaractieplan. De Omgevingsdienst verwerkt data uit rapporten Bodemgezondheidsindex Amsterdam in de GIS-viewer. De bodemgezondheidsindex is een systeem om meetbare bodemkenmerken te verzamelen voor inzet bij ruimtelijke ordening, hergebruik van grond en verbeteren bodemgezondheid percelen. Mogelijk volgen meer opdrachtgevers.

Bodemverontreiniging bij Tata Steel

Uit bodemonderzoek (bestaand uit jaarlijkse grondwatermonitoringen en aanvullende onderzoeken) blijkt dat met name het grondwater ter plaatse van het Noordwestterrein licht tot sterk verontreinigd is met zware metalen zoals vanadium en dat de pH-waarde lokaal sterk verhoogd is. Deze geconstateerde verontreinigingen houden direct verband met bedrijfsactiviteit 'verwerken en opslag van staalslakken'. De Omgevingsdienst heeft als taak tegenover

veroorzakers van bodemverontreiniging handhavend op te treden. Dat kan alleen effectief zijn op het moment dat de bron van de verontreiniging beëindigd wordt en de vergunning dusdanig scherp is dat de bedrijfsactiviteiten met staalslakken zonder milieuschade uitgevoerd kunnen worden. Voor dit bodemaspect bij Tata Streeel is een organisatiebreed projectteam opgericht dat deze opdracht integraal aanpakt.

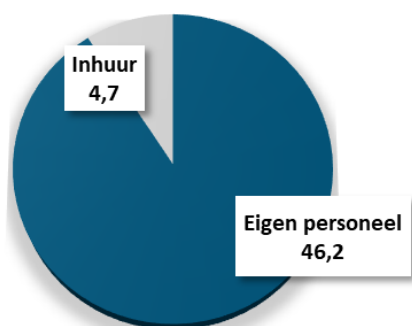
Regieteam ondergrond Amsterdam

Vanaf 2023 is het Regieteam Ondergrond van de gemeente Amsterdam actief. Het belang van regie op de ondergrond neemt alleen maar toe: het wordt drukker door extra opgaven als de energietransitie en klimaatadaptatie, terwijl we nu al tegen grenzen aanlopen bij het beschikbaar houden van onze vitale ondergrondse netwerken. Onder leiding van de regisseur ondergrond ontwikkelt het Regieteam een werkend systeem voor beleid, regelgeving en kaders dat geïmplementeerd wordt in de gemeentelijke organisatie, in de bedrijfsprocessen en in het instrumentarium. Het Regieteam bestaat uit leden van diverse directies bij de Gemeente en van de Haven Amsterdam, Waternet en de Omgevingsdienst. Het Regieteam streeft naar structurele borging van regie op de ondergrond per 1 januari 2027 door het positioneren van deze rol bij Stadsregie (van directie V&OR). Naar verwachting wordt ook in 2027 inzet verwacht van de aangehaakte directies en ketenpartners.

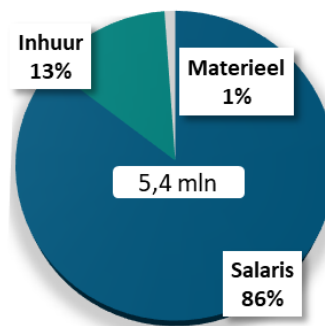
Leeflaagonderzoek Amsterdam

Eind jaren 80 heeft gemeente Amsterdam voor een alternatieve aanpak gekozen voor het zogenaamde multifunctioneel saneren (volledig schoon) van verontreinigde locaties. Voortaan werd gesaneerd door het aanleggen van een leeflaag waarbij restverontreiniging in de bodem achterbleef. In 2026 en 2027 helpt de Omgevingsdienst de afdeling G&O van de gemeente Amsterdam met het verzamelen van informatie over leeflagen uit de beginperiode van de aanleg. Hiervoor wordt onderzoek gedaan in tuinen van 25 locaties in de binnenstad om te bepalen of de dikte van de leeflagen nog voldoet, hoe de bodemgezondheid zich ontwikkeld heeft en of bewoners zich bewust zijn van het leven op een leeflaag. Naar verwachting zal het onderzoek medio 2027 worden afgerond.

Bodem inzet fte 2027

Bodem lasten 2027

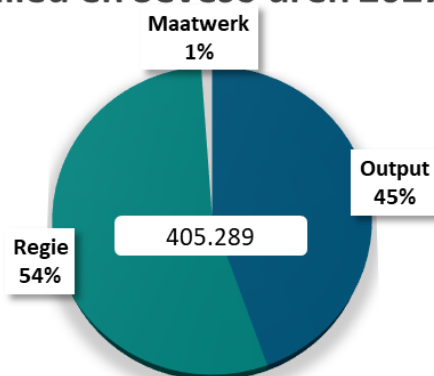
2.5 Programma Milieu & Seveso

Baten: € 55,8M

Doel van het programma Milieu & Seveso is het waarborgen van een schoon, veilig, gezond & leefbaar en duurzaam Noordzeekanaalgebied. De Omgevingsdienst voert ook VTH-taken uit voor de meest risicovolle bedrijven in de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland. Deze bedrijven vallen onder de Seveso-Richtlijn en/of de Richtlijn Industriële Emissies (RIE-4).

Milieu en Seveso uren 2027

Huidige en toekomstige opgaven

In het Noordzeekanaalgebied vindt een steeds intensiever gebruik van de beschikbare ruimte plaats. Dit komt door een toename aan (complexe) bedrijvigheid, infrastructurenprojecten en nabijgelegen woningbouw. De Omgevingsdienst verricht daarom naast het VTH-werk ook steeds meer advieswerk.

De doelstelling is om de VTH-werkzaamheden uit te voeren conform het uniforme uitvoeringsniveau voor alle opdrachtgevers (gelijk speelveld in het gehele verzorgingsgebied van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) en een gelijk speelveld voor Seveso-bedrijven in Nederland. De vastgestelde Uitvoering en Handhavingstrategie OD NZKG 2025-2027 biedt hiervoor het strategisch kader. De strategie draagt bij aan een uniforme werkwijze in het werkgebied en geeft richting aan de uitvoering van de VTH-taken.

Ontwikkeling expertisewerkzaamheden

De Omgevingsdienst ziet dat de vraag naar integrale en strategische advisering verder toeneemt. Overheden verwachten niet alleen uitvoering van het basis VTH-werk, maar ook vroegtijdige betrokkenheid bij ruimtelijke keuzes en transitieopgaven. De adviesrol van omgevingsdiensten wordt daarmee steeds belangrijker naast de wettelijke taken.

De invoering en verdere uitwerking van de Omgevingswet vraagt om actualisatie van omgevingsplannen, waaronder het verwerken van de zogenoemde bruidsschatregels. De Omgevingsdienst brengt hierbij haar expertise in op het gebied van geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, afval, energie, water en natuur (waaronder stikstof). Door deze kennis vroegtijdig in te zetten bij planvorming worden knelpunten tijdig gesignaleerd en kunnen plannen toekomstbestendig en juridisch robuust worden vormgegeven.

De grote transities in het ruimtelijk domein – energietransitie, netverzwaring, circulaire economie en klimaatadaptatie – leiden tot complexere afwegingen. Verduurzaming van industrie en mobiliteit (zoals waterstof, batterijopslag en elektrificatie) biedt kansen voor CO₂-reductie, maar kan ook nieuwe risico's met zich meebrengen voor veiligheid, gezondheid en leefomgeving. Dit vraagt om actuele kennis, multidisciplinaire samenwerking en zorgvuldige toepassing van beoordelingsruimte binnen vergunningverlening.

Specifieke aandacht gaat uit naar:

- gezondheid in relatie tot luchtkwaliteit, geluid en waterkwaliteit;
- zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en minimalisatieverplichtingen;
- cumulatie van milieueffecten in verdicht stedelijk gebied;
- netcongestie en de ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur;
- monitoring, data-gestuurd werken en verdere digitalisering van emissiegegevens.

De Omgevingsdienst investeert in kennisontwikkeling en in het versterken van gespecialiseerde expertiseteams, o.a. op thema's als ZZS, waterstof, windenergie, circulaire initiatieven en verzwaring van het elektriciteitsnet. Hiermee kan de dienst vroegtijdig bijdragen aan regionale samenwerkingen en strategische keuzes.

Daarnaast wordt gewerkt aan een herkenbaar en toegankelijk loket voor strategische adviesvragen van opdrachtgevers. Het ontwikkelen van gezamenlijke kaders, het opleiden van omgevingsadviseurs en het versterken van de (landelijke) kennisinfrastructuur binnen het omgevingsdomein blijven prioriteit.

Met deze inzet positioneert de Omgevingsdienst zich in 2027 nadrukkelijk als deskundige partner in zowel uitvoering als advisering, gericht op een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

De aankomende jaren zal de inspanning van de Omgevingsdienst gericht zijn op het verkrijgen van meer inzicht in emissies van ZZS bij bedrijven richting lucht en water (indirecte lozingen). De wettelijke instrumenten hiervoor zijn voor de aangewezen Milieubelastende activiteiten (MBA) de informatieplicht en het vermijdings- en reductieprogramma (VRP). Ook voor de gemeentelijke vergunningplichtige bedrijven geldt deze verplichting. De Omgevingsdienst vraagt circa 50 bedrijven per jaar risicogericht uit. Daarnaast zal de Omgevingsdienst vanaf 2026 verder uitzoeken op welke manier we data vanuit de uitvraag zo goed mogelijk kunnen registreren. Door deze datagedreven werkwijze krijgt de Omgevingsdienst steeds meer inzicht in de relatie van ZZS-emissies tot milieu en leefomgeving. Dit krijgt de aankomende jaren blijvend aandacht, om steeds gerichter te sturen op de grootste resultaten voor een gezonde leefomgeving.

In 2025 zijn alle gemeentelijke afvalbedrijven uitgevraagd. In 2026 zullen de bedrijven die nog niet hebben aangeleverd worden aangeschreven vanuit toezicht en vinden de meeste beoordelingen plaats. Onzekere factoren bij de uitvraag zijn onder andere de inschatting van benodigde capaciteit, de aanwezigheid van capaciteit, de consequenties op de vergunningplicht onder de Omgevingswet (MBA), wijziging in stoffenlijst en de medewerking van de bedrijven bij het aanleveren van de juiste informatie. Eind 2026 wordt (geprioriteerd op impact) een nieuwe uitvraag gedaan naar ca. 50 bedrijven. In 2027 volgt dan weer het vervolgtraject op de input van deze 50 bedrijven.

Sinds 2025 zijn bedrijven wettelijke verplicht hun emissies te registreren in een landelijke openbare database (<https://www.e-mjv.nl/zzs>). Doel van dit database is het verkrijgen van inzicht in welke ZZS in de leefomgeving terechtkomen. De Omgevingsdienst is in gesprek met de beheerder van de emissiedatabase (RIVM) over de toegankelijkheid van het systeem voor bedrijven en het optimaliseren van het invoersysteem om de kwaliteit te verbeteren zodat bedrijven het systeem ook daadwerkelijk correct invullen.

Ondermijning en Ketentoezicht

De visie op Ondermijning is begin 2025 vastgesteld. De Omgevingsdienst maakt een transformatie van vraaggestuurd naar data- en opgavegericht werken. In 2025 zijn de eerste gebiedsanalyses uitgevoerd en is ervaring opgedaan met het gebruiken van drones en e-noses bij ondermijningsacties. Contacten met de RIEC's zijn aangehaald. In 2026 en verder volgt planmatige implementatie.

In de aanpak van milieuovertredingen en -criminaliteit maakt ketentoezicht inzichtelijk welke wegen product-/grond- of afvalstromen hebben doorlopen. Door dit verloop in samenhang te beschouwen, worden veelplegers en ondermijnende activiteiten zichtbaar. De aanpak van ketentoezicht bestaat uit een structurele uitvoering van bepaalde afvalstromen en gerichte pilots op nieuwe afvalstromen. Vanuit het IBP VTH is tevens een Handreiking ketentoezicht opgesteld als hulpmiddel voor een meer uniforme en programmatische aanpak van ketentoezicht met een landelijke en regionale borging. Deze handreiking zal als basis dienen voor de uitvoering van ketentoezicht.

De Omgevingsdienst zet in op verdere ontwikkeling van de strafrechtelijke handhavingsinstrumenten in afstemming en in combinatie met bestuursrechtelijke handhaving.

Seveso-samenwerking

De Omgevingsdienst inspecteert de Seveso-bedrijven met regelmaat (meerdere keren per jaar) op naleving van de wetgeving. Dit gebeurt opgabegericht, waar dus de nadruk ligt op waar de maatschappelijke opgave het grootst is. Voor de Seveso-bedrijven is een intensieve samenwerkingsrelatie opgebouwd met de andere Seveso-Omgevingsdiensten en inspectiepartners als Nederlandse Arbeidsinspectie en de Veiligheidsregio's.

De Omgevingsdienst zet zich als één van de zes Seveso-omgevingsdiensten in, in afstemming met de provincies/IPO, uitvoering van de Meerjarenprogramma Seveso 2024-2027. Dit programma richt zich op de VTH-uitvoering en de Seveso-inspecties bij de provinciale bedrijven. In de samenwerking borgen de Seveso-omgevingsdiensten uniformering van toezicht en handhaving en vergunningverlening en werken zij aan een gelijk kwaliteitsniveau door bijvoorbeeld gezamenlijk op te trekken bij opleidingsprogramma's en het delen van ervaring. Ook de communicatie binnen de organisatie en naar buiten toe wordt afgestemd.

De Seveso-omgevingsdiensten werken met het programma aan de totstandkoming van een excellente uitvoering van de VTH-taken bij Seveso- en RIE4-bedrijven en de ontwikkeling van een gezamenlijk landelijk speelveld. De samenwerking tussen de zes Omgevingsdiensten heeft als doel te werken alsof zij één dienst zijn.

Meetdienst

In 2025 is binnen de Omgevingsdienst een regionale meetdienst ingericht, die in 2026 wordt doorontwikkeld met het oog op toekomstige accreditatie. In 2026 staat de opbouw van een integraal kwaliteitsmanagementsysteem centraal, gericht op het borgen van methodische betrouwbaarheid en procesbeheersing. Parallel hieraan wordt geïnvesteerd in de versterking van kennis, vaardigheden en vakbekwaamheid van medewerkers. Tijdens het accreditatieproces worden in 2026 door de meetdienst van de Omgevingsdienst indicatieve metingen uitgevoerd die worden gevalideerd op basis van de audits door en validatiemetingen met de geaccrediteerde commerciële bureaus en de geaccrediteerde meetdiensten van andere omgevingsdiensten. Hiermee wordt de meetdienst in positie gebracht om vanaf 2027 zelfstandig en geaccrediteerd metingen uit te voeren.

Ontwikkelingen 2027, capaciteit en lasten

De regio blijft onverminderd aantrekkelijk om te wonen en te werken met als gevolg een blijvende hoge druk op de beschikbare (milieu)ruimte. Het wordt steeds ingewikkelder om tegemoet te komen aan de vraag naar woningbouw, bedrijvigheid en infrastructurele voorzieningen. De Omgevingsdienst informeert haar opdrachtgevers tijdig over risicovolle situaties bij bedrijven en zullen ook actiever gaan inspelen op de behoefte die leeft in de samenleving en bij omwonenden.

Beleidsmatige ontwikkelingen en veranderingen in wet- en regelgeving zorgen voor extra druk op de capaciteit. Denk bijvoorbeeld aan de Energietransitie, Milieueffectrapportages (MER) in het kader van de Omgevingswet, of Gezondheidseffectrapportages (GER), of de wens meer zelf te meten.

De hiervoor genoemde ontwikkelingen, thema's en opgaven zullen zorgen voor een toenemende impact op het VTH-werk. Dit vraagt om meer inzet op het beïnvloeden van wet- en regelgeving en uitvoerbare beleidskaders.

De capaciteit om vergunningen te actualiseren blijft onder druk staan door de toenemende hoeveelheid en complexiteit van aanvragen in combinatie met de beleidsambities. Deze druk zal komende jaren verder toenemen. De vertaling van de beleidsopgaven naar de uitvoering geeft onzekerheden over de capaciteit en lasten. Het ligt in de rede te verwachten dat de beleidsopgaven vragen om een hoger kwaliteitsniveau in de VTH-uitvoering, inclusief de daarvoor benodigde middelen.

De materiële lasten bestaan voornamelijk uit de kosten voor de meetdienst. Hierbij rijst ook de vraag of de huidige materiële lasten, gezien de hierboven genoemde ontwikkelingen, voldoende zullen zijn om in de toekomst de lading te kunnen dekken.

3.6 Tata Steel

Voor het VTH-werk bij Tata Steel is het Uitvoeringsprogramma Tata Steel 2025-2027 opgesteld. Hierin worden alle VTH-activiteiten in samenhang gebracht met de doelstellingen van het bevoegd gezag en de middelen zoals voorzien in de meerjarenbegroting 2025-2028.

Een aantal speerpunten uit het uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel dat loopt tot en met 2027.

- Vanaf 2025 zijn de meetinspanningen bij Tata Steel aanzienlijk geïntensiveerd en heeft de omgevingsdienst een eigen meetdienst opgericht minder afhankelijk te zijn van marktpartijen. De Omgevingsdienst heeft de taak om na te gaan of het staalbedrijf aan de emissiegrenswaarden voldoet. In combinatie met het achterblijvende naleefgedrag van het bedrijf en de toegenomen handhaving betekent dat meer controlemetingen. De meetgegevens kunnen ook leiden tot aanscherping van de vergunningen.
- Er is verscherpt toezicht op de kookgasfabrieken. Inmiddels is het bedrijf aangezegd dat als het bedrijf de KGF2 niet in overeenstemming brengt met de wet- en regelgeving, we zullen overwegen de vergunning ervoor in te trekken.
- Het project HeraCless/Groen Staal fase 1 is op gang gekomen. Tata Steel heeft - met aanzienlijke vertraging ten opzichte van de eerder voorgenomen planning - concepten ingediend voor het benodigde milieueffectrapport (MER). Daarover is in 2025 het vooroverleg gestart. Deze verduurzamingsoperatie vraagt van de Omgevingsdienst forse inzet, onder meer op het gebied van vergunningverlening, advisering op het vlak van lucht, geluid en geur, etc.
- Het Rijk en het bedrijf spreken over staatssteun (de 'maatwerkafspraken') en een nog te ontwikkelen gezondheids-effectrapportage (GER). Daarbij wordt een beroep gedaan op de expertise van de Omgevingsdienst.
- In 2026 werken we verder aan financiële zekerheidsstelling door het bedrijf. Dit is een instrument onder de Omgevingswet, bedoeld om te voorkomen dat de overheid de kosten moet dragen van onverhoopte milieuschade door bedrijfsactiviteiten. Het oppervlakte, de historie en de hoeveelheden potentieel schadelijke stoffen bij het bedrijf maken dit een complexe opgave.

Deze punten komen boven op de reguliere VTH-taken: het periodiek inspecteren van de installaties, het behandelen van vergunningaanvragen, het communiceren met de omwonenden en andere overheden, advisering.

Ontwikkelingen 2027, capaciteit en lasten

Tata Steel bevindt zich momenteel in een omvangrijke transformatiefase; met steun van het Rijk en de provincie Noord-Holland bereidt het bedrijf een overgang naar verduurzaming van het fabricageproces voor. Oude installaties worden afgeschakeld, nieuwe komen in de plaats.

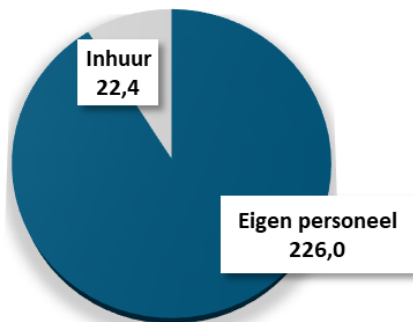
De Omgevingsdienst heeft van de provincie Noord-Holland de opdracht gekregen om de vergunningverlening tijdens deze transitie te verzorgen. Voor de Omgevingsdienst is dit aanzienlijk extra werk, onder meer door:

- Nieuwe (extra) vergunningsaanvragen voor de nieuwe installaties;
- Idem, voor de afschakeling van de oude installaties;
- Het toezicht op een ordentelijk afbouw van de oude installaties.

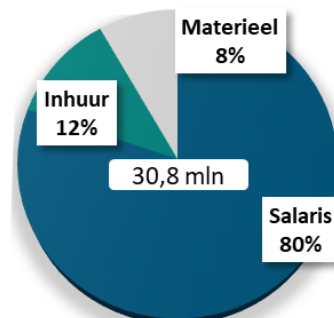
De inzet van de Omgevingsdienst wordt bepaald door wettelijk voorgeschreven procedures. Het bedrijf heeft het recht een vergunningsaanvraag te doen, de Omgevingsdienst is verplicht deze te behandelen. Er is dus een beperkte beleidsmatige sturing op de werkvoorraad mogelijk, omdat deze het gevolg is van externe omstandigheden.

In de jaren 2027 en verder houden we er rekening mee dat, om deze extra werkzaamheden te financieren, een extra budgettaire ruimte van ca 15% van het budget nodig zal zijn. Voor de jaren daarna is dat moeilijker te voorspellen. Het zal mede afhangen van de voortgang van de transitie naar Groen Staal, van de resultaten van de lopende inspanningen om de bedrijfsinstallaties duurzaam te laten voldoen aan wet- en regelgeving en uiteindelijk vooral van het naleefgedrag van het bedrijf.

Milieu en Seveso inzet fte 2027

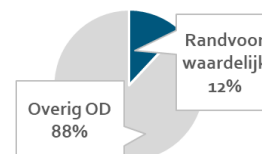

Milieu en Seveso lasten 2027

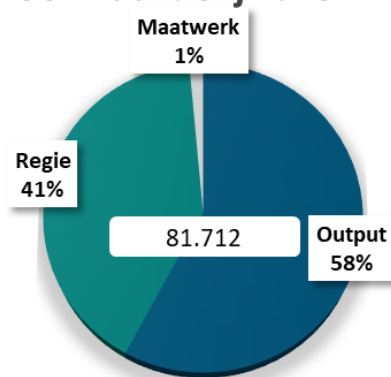
3.7 Programma Randvoorwaardelijk

Baten: € 10,3M

In dit programma zit een aantal randvoorwaardelijke producten die voor elke opdrachtgever noodzakelijk zijn. Zoals bijvoorbeeld procesondersteuning, accountmanagement, consignatiedienst en juridische expertise. Voor een deel van deze producten is bij de prestatiegerichte financiering een vast budget afgesproken. De programma-overstijgende producten worden op regiebasis in rekening gebracht.

Randvoorwaardelijk uren 2027

Huidige en toekomstige opgaven

Transparantie overheid start met actieve openbaarmaking

De Woo vereist van bestuursorganen actieve openbaarmaking van een aantal bij wet aangewezen categorieën en spreekt van een inspanningsverplichting om naast deze verplichte categorieën te onderzoeken welke aanvullende informatiecategorieën eveneens gepubliceerd kunnen worden.

Deze inspanningsverplichting veronderstelt dat de overheid zich bij elk document actief de vraag moet stellen waarom het niet openbaar gemaakt zou moeten worden, 'openbaar, tenzij'. De samenleving heeft immers het recht te weten wat er in de leefomgeving speelt.

De Omgevingsdienst geeft invulling aan deze inspanningsverplichting met het project Actieve Openbaarmaking. De volledige implementatie zal ook vanaf 2027 nog onverminderd aandacht moeten krijgen. Hoewel het wetsartikel over actieve openbaarmaking nog niet volledig in werking is getreden, is de Omgevingsdienst al wel begonnen met de implementatie ervan. Daarin wordt ook aandacht geschonken aan de cultuurverandering die actieve openbaarmaking met zich meebrengt.

Woo-verzoeken

Burgers en bedrijven verwachten steeds meer transparantie in de besluitvorming en in het handelen van/door de overheid. Mede door sociale media staan wij vaker in het nieuws en worden er ook meer Woo-verzoeken ingediend. Wel zien we een minder sterke stijging voor 2027 en verder in vergelijking tot de afgelopen 3 jaar, omdat inwoners en bedrijven de benodigde informatie steeds beter weten te vinden en de Omgevingsdienst hen ook beter kan verwijzen door de beschikbaarheid van data.

Hoe dan ook blijven Woo-verzoeken veelal omvangrijk en complex en daarmee zeer arbeidsintensief en kostbaar. De actieve openbaarmaking zal de komende jaren een prominente rol gaan vervullen, echter betekent dit niet direct dat het aantal Woo-verzoeken zal afnemen.

Bibob

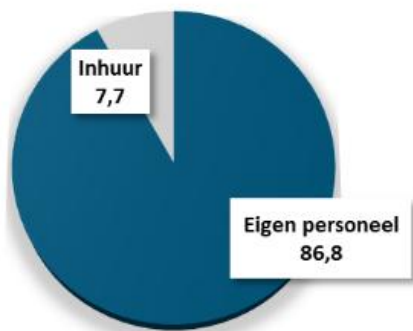
Door de Omgevingsdienst wordt de wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur (Bibob) toegepast op aanvragen voor omgevingsvergunningen voor de activiteiten bouw en milieu. De Bibob helpt voorkomen dat de overheid voor het verlenen van vergunningen criminele organisaties faciliteert. Er wordt ingegrepen wanneer blijkt dat een vergunning wordt misbruikt voor het plegen van strafbare feiten. De afgelopen jaren werd elk jaar een stijging in de aantallen Bibob-adviezen gerealiseerd. De verwachting is dat deze stijging zich de komende jaren zal voortzetten.

Er wordt nauw samengewerkt met opdrachtgevers, waarbij de Bibob-jurist een belangrijke schakel is tussen het primair proces van de Omgevingsdienst en de afdelingen Bibob van de opdrachtgevers.

Ontwikkeling consignatiedienst

Regionale crisisprofielen laten een verschuiving zien van kortdurende incidenten naar langdurige en complexe crises. Om goed aan te blijven sluiten bij de crisisplannen van de zeven veiligheidsregio's die in GRIP-situatie een beroep kunnen doen op de kennis van de Omgevingsdienst, is een doorontwikkeling van de consignatiedienst vereist. De Omgevingsdienst is in 2026 begonnen met de uitwerking van de consignatiedienst zodat het vanaf 2027 is toegerust op langere periodes inzet en kan omgaan met multicrises. Er wordt hiervoor onder andere geïnvesteerd in het traject genaamd 'Opleiden, Trainen, Oefenen (OTO)', wordt de interne en intercollegiale kennisdeling versterkt, alarmering geoptimaliseerd en mandaten waar nodig herzien. De consignatie zal ook tijdens de doorontwikkeling uiteraard altijd 24/7 beschikbaar zijn voor het behandelen van meldingen.

Randvoorwaardelijk inzet fte 2027

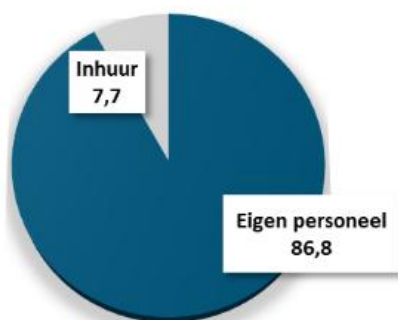
Ontwikkelingen 2027, capaciteit en lasten

De ontwikkeling op het gebied van wet- en regelgeving leidt tot intensivering en uitbreiding van het takenpakket. De inzet op Woo, verweer in bezwaar en beroep en Bibob zal verder toenemen.

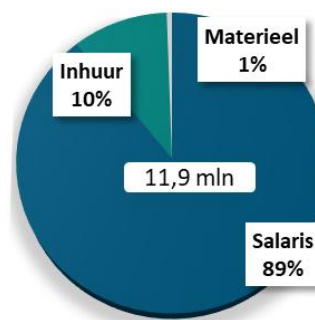
3.8 Programma Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt en adviseert de organisatie op het gebied van: HR, informatievoorziening, financiële administratie, communicatie, huisvesting, facility, sturing, coaching en planning & control. Naast deze personele en materiële bedrijfsvoeringskosten worden de personele overheadkosten van het management van de gehele organisatie op dit programma verantwoord.

Randvoorwaardelijk inzet fte 2027

Randvoorwaardelijk lasten 2027

Huidige en toekomstige opgaven

Informatieveiligheid

De Omgevingsdienst heeft de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd in het op orde brengen van haar informatieveiligheid en werkt aantoonbaar conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), met ondersteuning van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) voor monitoring, incidentrespons en forensische expertise.

Tegelijkertijd groeit het dreigingsbeeld door toename van ransomware, kwetsbaarheden in software en de komst van de Europese NIS2-richtlijn, die vanaf 2025 in Nederlandse wetgeving wordt verankerd en zwaardere zorg-, meld- en verantwoordingsplichten met zich meebrengt.

De aankomende jaren ontwikkelt informatieveiligheid zich binnen de Omgevingsdienst tot een samenhangend Governance, Risk & Compliance-domein (GRC), waarin een structureel ingericht GRC-team—met een stevig gepositioneerde CISO, risicomanagement, privacy, audit, compliance en informatiebeheer—zorgt voor aantoonbare beheersing.

Onderzoek en (data)analyse

De Omgevingsdienst investeert in onderzoek en data-analyses die de uitvoering van het VTH-werk continu versterkt. Door structurele omgevingsanalyses, risicoprioriteringen, monitoring en dataproducten te ontwikkelen — zoals integrale omgevingsbeelden, trendanalyses en voorspellende inzichten — wordt steeds beter zichtbaar wat er speelt in het Noordzeekanaalgebied en waar de belangrijkste kansen en risico's liggen.

Richting 2027 groeit onderzoek en analyse uit tot een volledig geïntegreerde informatiebasis binnen de dienst, waarin losse dataproducten plaatsmaken voor samenhangende en steeds vaker geautomatiseerde signalering. Door de combinatie van datakwaliteit, domeinkennis en moderne analysemethoden kunnen we trends eerder duiden, ontwikkelingen sneller vertalen naar handelingsperspectief en onze organisatie wendbaarder maken. Zo ontstaat een volwassen, proactieve analysecapaciteit die een belangrijke bouwsteen vormt onder innovatie, datagedreven werken en verantwoorde inzet van AI.

Innovatie

De Omgevingsdienst ontwikkelt zich tot een wendbare, datagedreven en technologisch volwassen organisatie waarin innovatie geen projectmatige activiteit meer is, maar een structureel onderdeel van het dagelijks werk. Door te bouwen op het stevige fundament van robotisering, NLP en hyperautomation ontwikkelen we slimme oplossingen die de effectiviteit van VTH&A versterken. De stappen die in 2024 zijn gezet met AI-toepassingen zoals cameratoezichtondersteuning, documentbegrip en eigen chatbots vormen hierbij een belangrijke katalysator. Deze toepassingen worden de komende jaren opgeschaald binnen een duidelijke OD-visie op AI, waarin mensgerichtheid, transparantie en zorgvuldigheid centraal staan.

Tegelijkertijd groeit deze aanpak uit tot een organisatiebreed innovatieritme, ondersteund door een meerjarige innovatieagenda en een ontwikkelpad waarin processen, datakwaliteit en digitale vaardigheden hand in hand gaan. Vanaf 2027 verschuift de focus verder naar duurzame verankering: processen zijn slimmer ingericht, technologie ondersteunt medewerkers in professioneel oordeel, en het VTH-instrumentarium wordt steeds meer datagedreven, voorspellend en betrouwbaar. Zo ontwikkelt de Omgevingsdienst zich tot een dienst die innovatie benut om maatschappelijke impact te vergroten en de uitvoering van het VTH-werk continu te verbetert.

Programma werving & selectie

Werving van geschikte medewerkers blijft ook de komende jaren nog uitdagend. De Omgevingsdienst zet de vernieuwing op het gebied van werving en selectie voort en onderzoekt wat instroom verder kan bevorderen. De Omgevingsdienst blijft inzetten om haar zichtbaarheid verder te vergroten, via carrièrebeurzen, social media en door de directe inzet van in-house recruiters.

ODNL ontwikkelt zich sterk naar een koepelorganisatie voor alle Omgevingsdiensten in Nederland. Steeds meer activiteiten krijgen een landelijk karakter, zoals de landelijke arbeidsmarktcampagne. Vanaf 2027 wordt voorzien dat ODNL zich hierin zal blijven ontwikkelen als landelijke coördinator voor campagnes.

Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid is erop gericht mensen gezond, gelukkig en bekwaam aan het werk te houden. De focus ligt hierbij voornamelijk op arbeidsomstandigheden, vitaliteit en een leven lang ontwikkelen. Vanuit goed werkgeverschap en zorg voor de gezondheid, het welzijn, de veiligheid en ook het werkplezier van medewerkers besteden we veel aandacht aan duurzame inzetbaarheid. Een belangrijke taak hierbij is weggelegd voor de teammanagers, zij moeten duurzame inzetbaarheid regelmatig bespreken met het team en de medewerkers. De medewerkers zelf hebben hierin natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid, om goed voor hun (geestelijke en lichamelijke) gezondheid te zorgen. Het Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid dat zij als arbeidsvoorwaarde aangeboden krijgen, kan hierbij helpen.

OD-school en coaching

Naast werving is behouden en ontwikkelen van medewerkers de sleutel tot een optimale bezetting van onze organisatie. Vanaf 1 januari 2025 biedt de ODNL Academie een (groeidend) aanbod aan (specialistische) trainingen en opleidingen. De Omgevingsdienst ondersteunt ODNL bij de ontwikkeling van dit landelijke initiatief en gelooft dat deze het VTH-werk en de VTHA-keten van belangrijke kennisontwikkeling voorziet.

Naast opleidingen zet de Omgevingsdienst ook in op loopbaancoaching; het ontwikkelen van middelen en programma's om interne doorstroom te bevorderen en talent te behouden. Op basis van een verkenning van de behoeften in de organisatie en de mogelijkheden, geven we verder vorm en inhoud aan loopbaanadvisering en talentontwikkeling

Leiderschapsontwikkeling

Ons leiderschap gaat zich richten op het creëren van een veilige ruimte waar medewerkers zich vrij voelen om ideeën te delen en fouten te maken. Hierdoor ontstaat een dynamische leeromgeving die de wendbaarheid en effectiviteit van de organisatie vergroot. We hebben onderzocht welke behoefte de managers hebben aan het versterken van hun coachingsvaardigheden en wat hun eigen ontwikkelpunten zijn.

Programma Duidelijk OD

Brieven en e-mails zijn belangrijke contactmomenten met de inwoners en bedrijven. De Omgevingsdienst verstuurt er jaarlijks circa 60.000. Het taalgebruik is vaak juridisch, abstract, technisch van aard, afstandelijk van toon en vaak niet goed te begrijpen. Met het programma Duidelijk OD wordt de aankomende jaren geïnvesteerd in begrijpelijker communicatie.

Hoe duidelijker (B1) en prettiger van toon de communicatie is, hoe beter het begrip en hoe groter de impact van het VTH-werk. Daarom zet de Omgevingsdienst zich in haar communicatie met heldere, samenlevingsgerichte teksten, die inwoners en ondernemers in het werkgebied begrijpen. Als de omgeving begrijpt wat er van hen verwacht wordt, heeft dat grote impact op een schonere en gezondere leefomgeving.

Hybride werken

Ons kantoorgebouw aan de Ebbehout in Zaandam is de plek waar we de verbinding vinden, waar we elkaar regelmatig persoonlijk ontmoeten. Daar werken we samen, zien we elkaar tijdens een training en kunnen we terecht voor praktische zaken. Vanwege de groei van het aantal medewerkers de afgelopen jaren, maar de veranderingen in behoeften (het nieuwe werken) wordt het kantoorpand in 2026 grondig verbouwd. Het kantoorpand sluit straks aan bij de huidige wensen. Het kantoor wordt een plek waar collega's elkaar ontmoeten en waar overleggen (deels) fysiek als ook (deels) digitaal plaatsvinden, met de nodige technische ondersteuning hiervoor. Voor 2027 en verder zal het nieuwe werken verder normaliseren in het nieuwe kantoorpand.

Ontwikkelingen 2027, capaciteit en lasten

Om de personele groei van de organisatie en de nieuwe manier van hybride werken te faciliteren wordt het kantoor in 2026 grondig verbouwd. Ook op het vlak van data-gebruik (borging en veiligheid) zijn grote stappen gezet die in 2027 zullen stabiliseren. Inzet op datakwaliteit zal onverminderd aandacht krijgen, omdat innovatie veelal gepaard gaat met de kwaliteit van de data.

Onder bedrijfsvoering vallen de volgende onderdelen:

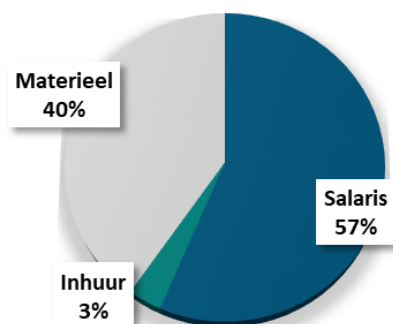
Onderdelen Bedrijfsvoering	fte	%
Directie- en management	33,1	20%
Staf	6,0	4%
Control, Inkoop en Financien	12,7	8%
Communicatie	11,8	7%
Mens & Organisatie	27,1	17%
BV Facilitair & Evenementen & Secretariaat	15,5	9%
Proces & Informatie	29,9	18%
Data & Innovatie	25,4	16%
Ondersteuning	1,9	1%
Totaal	163,4	100%

**Inhuur programma Bedrijfsvoering is alleen vertaald in €'s, niet in FTE*

Bedrijfsvoering inzet fte 2027

Bedrijfsvoering lasten 2027

3. Financiële begroting

4.1 Resultaatmodel

Tabel Resultaten per werkveld						(x €1.000)		
Programma & taakveld	Rekening 2025	2026 met UVO 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Saldo 2027	2028	2029	2030
TOTAAL Baten	-87.152	-92.165	-92.395	-	-92.395	-93.309	-93.310	-93.310
TOTAAL Lasten	86.740	92.165	-	92.395	92.395	93.309	93.310	93.310
8.3 Wonen en bouwen	-6.571	-6.314	-17.591	10.940	-6.650	-6.650	-6.650	-6.650
Inkomsten	-17.270	-17.655	-17.591	-	-17.591	-17.591	-17.591	-17.591
Salarislasten	6.468	6.501	-	6.335	6.335	6.335	6.335	6.335
Inhuur	3.810	4.437	-	4.221	4.221	4.221	4.221	4.221
Materieel	421	404	-	384	384	384	384	384
Bouw	-6.571	-6.314	-17.591	10.940	-6.650	-6.650	-6.650	-6.650
7.4 Milieubeheer	-2.408	-2.324	-7.857	5.359	-2.498	-2.498	-2.498	-2.498
Inkomsten	-7.285	-7.809	-7.857	-	-7.857	-7.857	-7.857	-7.857
Salarislasten	3.869	4.672	-	4.581	4.581	4.581	4.581	4.581
Inhuur	961	750	-	718	718	718	718	718
Materieel	47	62	-	60	60	60	60	60
Bodem	-2.408	-2.324	-7.857	5.359	-2.498	-2.498	-2.498	-2.498
7.4 Milieubeheer	-21.456	-24.028	-55.841	30.758	-25.083	-25.311	-25.311	-25.311
Inkomsten	-50.463	-55.106	-55.841	-	-55.841	-56.755	-56.755	-56.755
Salarislasten	21.091	24.816	-	24.676	24.676	25.224	25.224	25.224
Inhuur	4.593	3.634	-	3.529	3.529	3.609	3.609	3.609
Materieel	3.323	2.628	-	2.552	2.552	2.610	2.610	2.610
Milieu en Seveso	-21.456	-24.028	-55.841	30.758	-25.083	-25.311	-25.311	-25.311
7.4 Milieubeheer	-	1.193	-8.220	9.431	1.211	1.211	1.211	1.211
8.3 Wonen en bouwen	-	298	-2.055	2.358	303	303	303	303
Inkomsten	-10.627	-10.352	-10.275	-	-10.275	-10.275	-10.275	-10.275
Salarislasten	8.730	10.535	-	10.513	10.513	10.513	10.513	10.513
Inhuur	1.550	1.242	-	1.211	1.211	1.211	1.211	1.211
Materieel	795	67	-	65	65	65	65	65
Randvoorwaardelijk	448	1.491	-10.275	11.789	1.514	1.514	1.514	1.514
0.4 Overhead	29.891	32.487	-832	34.376	33.545	33.773	33.773	33.773
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)	-	-	-	-	-	-	-	-
Inkomsten	-1.190	-743	-832	-	-832	-832	-832	-832
Salarislasten	15.042	18.039	-	18.900	18.900	19.129	19.129	19.129
Inhuur	3.176	1.091	-	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118
Autonome ontwikkelingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Materieel	12.864	14.099	-	14.358	14.358	14.358	14.358	14.358
0.8 Overige baten en lasten	-	-813	-	-827	-827	-827	-827	-827
Onvoorzien	-	-813	-	-827	-827	-827	-827	-827
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	29.891	31.674	-832	33.549	32.717	32.946	32.946	32.946
Saldo voor mutatie reserves	-96	500	-92.395	92.395	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	-316	-500	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-316	-500	-	-	-	-	-	-
Financien, bedrijfsvoering	-316	-500	-	-	-	-	-	-
Saldo na mutatie reserve	-412	-	-92.395	92.395	-	-	-	-

Uitgangspunten voor 2027-2030

In de kaderbrief 2027 zijn de uitgangspunten opgenomen voor de meerjarenbegroting 2027-2030.

De basis voor het opstellen van de begroting is het jaar 2026 en de volumeafspraken, die afgesproken zijn voor de Uitvoeringsovereenkomsten (UVO's) 2026. De volgende aanvullende uitgangspunten zijn verwerkt:

- De berekende benodigde formatie is gebaseerd op de UVO en overige opdrachten. Daarbij is de gestreefde vast-/flexnorm 90/10. Voor het werkveld Bouw wordt een lagere norm gehanteerd van circa 70/30.
- Aan de basis van de begroting 2027 ligt de aangepaste begroting van 2026. De wijziging van de begroting 2026 is op basis van de getekende UVO's van 2026. Deze wijziging ligt gelijktijdig met deze meerjarenbegroting 2027-2030 voor bij het bestuur.

4.2 Toelichting bij de meerjarenbegroting en financiële positie

De totale omzet stijgt in 2027 naar € 92,7M, ofwel een stijging van € 0,6M t.o.v. 2026.

• Extra inzet basistaken	€ 3,4M
• Indexatie conform kaderbrief:	<u>€ 3,2M</u>
	€ 6,6M hogere baten
• Herprioritering:	€ 3,2M -/-
• Afbouw Omgevingswet en Energiebesparingsakkoord	€ 1,6M -/-
• SPUK gelden THE:	€ 0,9M -/-
• Maatwerk projecten:	€ 0,3M -/-
• Daling onttrekking reserve:	<u>€ 0,2M -/-</u>
	€ 6,0M lagere baten

Loon- en prijscompensatie

De meerjarenbegroting is conform de kaderbrief 2027-2030 geïndexeerd. De prijscompensatie is 3,0% inclusief nacalculatie en is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Plan Bureau (CPB), dit is conform bestendig beleid. De prijzen worden voorsnag na 2027 constant gehouden.

In onze meerjarenbegroting wordt jaarlijks rekening gehouden met een cumulatieve looncompensatie. Voor 2027 is hiervoor een percentage van 3,8% gehanteerd inclusief nacalculatie. De huidige cao eindigt op 30 juni 2026. Op dit moment zijn er nog geen gegevens voor de nieuwe provinciale cao ná 30 juni 2026 waaronder de OD NZKG valt. Er bestaat derhalve nog een onzekerheid of de opgenomen looncompensatie 2026 overeenkomt met de daadwerkelijke cao-stijging.

Financiële positie

Op basis van onderhavige meerjarenbegroting is de algehele financiële positie van de OD NZKG goed.

De meerjarenbegroting is structureel sluitend. Het weerstandsvermogen voldoet aan de ratio weerstandsvermogen (1 tot 1,5), mits de reserve gelijk blijft aan zijn huidige omvang.

Verplichte paragrafen BBV

4.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een door het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) voorgeschreven paragraaf. De beleidskaders vanuit de OD NZKG zijn vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Weerstandsvermogen, bestaande uit:
 - Inventarisatie risico's
 - Inventarisatie weerstandscapaciteit
 - Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio van de noodzakelijke weerstandscapaciteit ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de risico's. Van alle risico's is het financieel effect (gevolg) ingeschat. Afhankelijk van de kans dat een risico zich voordoet, wordt een percentage van het financieel effect meegenomen in de berekening van de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Tabel: overzicht risico's

In bijlage 5.4 is een tabel opgenomen met een toelichting op de kans dat deze risico's zich voordoen en de meerjarige effecten hiervan.

Risico's	bedragen x 1.000 euro	Totaal geschat financieel effect	Risico- bedrag 2025	Risico- bedrag 2026	Risico- bedrag 2027	Risico- bedrag 2028	Risico- bedrag 2029	Risico- bedrag 2030
Reeds bekende risico's								
Verandering in Wet- en regelgeving		5.650	513	399	542	542	542	542
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt		5.964	455	133	672	838	838	838
Bedrijfsvoering		1.241	1.096	798	975	975	975	975
Prestatiegericht financieren		5.037	-	-	-	440	484	532
		17.892	2.064	1.330	2.189	2.795	2.839	2.888

Toelichting risico's

Wet- en regelgeving (totaal geschat financieel effect € 5,7M)

Omgevingswet

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) hebben per 1 januari 2024 de juridische kaders van de taken en werkprocessen van de OD NZKG ingrijpend gewijzigd. Op basis van de besluiten van het Algemeen bestuur van 16 sept 2022 over de afrekensystematiek gedurende de invoering van de Omgevingswet is de volgende werkwijze gekozen. Afwijkingen in het outputpakket tussen de -5 en +5 % worden niet verrekend met opdrachtgevers, maar lopen via algemene reserve van de OD. We rekenen met een risico van 5% over € 31M output gerelateerde omzet.

Voor 2026 en 2027 is bestuurlijk besloten om de 5% regeling af te schaffen en af te rekenen op basis van daadwerkelijk uren. Vanaf 2028 gaat OD NZKG werken met een nieuwe financieringssysteem, waarbij werken onder de omgevingswet wordt meegenomen in de systematiek (zie ook risico Prestatie gericht financieren). De OD loopt derhalve geen risico meer op de 5% afwijking op het output pakket, daarom nihil vanaf 2026 en verder.

Beheersmaatregelen: Het programma Omgevingswet heeft de taken overgebracht naar de lijnorganisatie en is onderdeel geworden van de reguliere VTH activiteiten.

- De kans op dit risico is gedaald van gemiddeld naar klein. Het risicobedrag is € 306K voor 2025 en nihil voor 2026 en latere jaren.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Door het toenemende gebruik van data, waarbij ook sprake is van privacybescherming, blijft er een continu risico voor het optreden van datalekken. Niet naleven van de AVG kan leiden tot boetes en persoonlijke aansprakelijkheid. De boete kan maximaal

€ 20M. of indien hoger 4% van de jaaromzet bedragen.

Beheersmaatregelen: In de organisatie zijn functionarissen aangesteld, waaronder een functionaris gegevensverwerking en privacyfunctionaris. Zij zorgen voor de borging, het beleid en het ontwikkelen van bewustzijn binnen de organisatie.

De kans op dit risico is zeer klein. Het risicobedrag is € 41K voor 2025 en € 44K voor 2026 en later.

Klimaatadaptatie en Circulair Programma

Rondom klimaat - en circulaire programma's ontstaan strategisch gezien in toenemende mate wetten die impact hebben op ons werk en op de bedrijven en burgers in onze leefomgeving. Voor de bedrijven kunnen de wetgevingsinstrumenten zoals bijvoorbeeld een CO₂-heffing grote gevolgen hebben voor hun bedrijfsvoering. Meer kosten, investeringen, nieuwe vergunning aanvragen. Voor de OD NZKG ontstaat een grotere inspanningsverplichting.

De veranderende wetgeving heeft impact op het bedrijvenbestand. Er ontstaan zowel nieuwe bedrijven als faillissementen in kapitaalintensieve industrie die de veranderende omstandigheden niet kunnen bolwerken. Daarnaast kan het toetsingskader voor de VTH-processen niet toereikend of meer passend zijn. Het financiële risico is dat de toenemende inzet en expertise die gevraagd wordt, moeilijker leverbaar en financieerbaar blijkt. Dit verklaart ook het stijgende karakter van het risico bedrag van € 41K in 2024, naar € 83K in 2025 en € 177K voor 2026 en verder.

Beheersmaatregelen: De OD NZKG biedt aan opdrachtgevers en bedrijven haar expertise aan om te voorkomen dat wet- en regelgeving een belemmering wordt voor de uitvoeringspraktijk. De kansen worden zo ook gesignaleerd. De OD NZKG blijft inzetten op passende contracten voor haar taken bij de huidige opdrachtgevers in de gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is de verwachting dat de inzet in de komende jaren ook via het Rijk ontvangen kan worden. Anticiperen gaat zowel organisatorisch als door actieve deelname in de Rijksprogramma's.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van € 83K in 2025 tot € 177K in 2026 en verder.

Terugdringen Milieubelasting

Het terugdringen van de milieubelasting om de milieu gerelateerde gezondheid te verbeteren zal de komende jaren steeds belangrijker worden. Er lopen vanuit het Rijk vele programma's die uiteindelijk gaan leiden tot strengere wetgeving. Enkele voorbeelden zijn de stikstof situatie (PAS), het schoon lucht programma, het oppervlaktewater en de Zeer Zorgwekkende Stoffen. De verwachting is dat de inventariserende programma's zullen leiden tot daadwerkelijke wetgeving in 2027.

Er ontstaan dan in hoofdlijn twee grote effecten. De OD NZKG zal meer en andere werk ontvangen en kan zich voor een groter vergunning potentieel en meer toezicht zien staan. Aan de andere kant ontstaat er voor bedrijven economisch gezien een sterke verhoging van kosten voor een productieproces en hun beheersing van de milieueffecten. Faillissementen en bedrijfsverplaatsingen kunnen ontstaan. Het financiële risico is dat de veranderingen sneller gaan dan de financiering via contracten met de opdrachtgevers. Ofwel, dat de kosten voor de

baten uitgaan. Dit verklaart ook het stijgende karakter van het risico bedrag van € 41K in 2024, naar € 83K in 2025 en € 177K voor 2026 en verder.

Beheersmaatregelen: diverse opdrachtgevers, zoals PNH, Zaanstad en Amsterdam, hebben de OD NZKG gevraagd mee te denken bij het duiden van de opgave en het meedenken bij een regionale en lokale aanpak op basis van de wetgeving.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van € 83K in 2025 tot € 161K in 2026 en verder.

Wijziging beleid rijk of provincie voor Tata Steel

Het risico dat het beleid ten aanzien van Tata Steel impactvol verandert, als gevolg van gewijzigde politieke omstandigheden. Met de toezegging van PNH voor een meerjarig budgettair groeipad startend in 2024 is er een zekerheid van budgettering voor het VTH-werk dat de OD uitvoert bij Tata voor de aankomende jaren. Ook het Rijk heeft aangekondigd de PNH de komende jaren te ondersteunen met een decentralisatie uitkering via het Provinciefonds.

Hoe de financiering vorm gaat krijgen is nog niet formeel bekend. Het risico wordt nu gezien over de langere termijn. De gevolgen zijn afnemende werkzaamheden door andere beleidsprioriteiten. Minder taken op het vlak van toezicht en handhaving. Aangezien de UVO van 2026 al gereed is inclusief TATA uren, wordt pas vanaf 2027 een risico verwacht van gewijzigd beleid.

Beheersmaatregelen: Bij afnemende taken en werkzaamheden moeten medewerkers op andere plekken in de organisatie worden ingezet.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is € 143K vanaf 2027

Conjuncturele ontwikkelingen, arbeidsmarkt, Groen Staal en Tata Steel (totaal geschat financieel effect € 6,0M)

Omzetfluctuatie, Economische en conjuncturele ontwikkelingen

Na jaren van stabiele financiering zien we bij alle gemeentelijke opdrachtgevers een daling op het gemeentefonds en toenemende lasten gezien de enorme prijsstijgingen van de afgelopen jaren. Diverse opdrachtgevers hebben aangegeven dat de bedragen naar beneden worden bijgesteld dan wel zij overwegen om bepaalde (plus) taken niet meer door de OD NZKG te laten uitvoeren. We lopen hiermee een risico op frictiekosten.

Het risico is dat de organisatie niet tijdig kan anticiperen op de omzetfluctuaties. Er kunnen tekorten ontstaan bij omzetsdalingen als de lasten van lopende contracten niet tijdig kunnen worden bijgesteld. Andersom kan het zijn dat de economie snel weer aantrekt en dat er een sterke stijging is van initiatieven. Dit betekent ongepland werk voor de gehele VTH-keten. Met betrekking tot het bedrijvenbestand lopen dan de kosten voor de baat uit.

Beheersmaatregelen: De gevolgen voor de uitvoering worden afgestemd met de opdrachtgevers en als het nodig is samen met hen geprioriteerd. Het risico van omzetverlies wordt in eerste instantie zoveel als mogelijk opgevangen door de afbouw van de flexibele schil. De arbeidsmarkt is echter zo weerbarstig dat een volledige flexibiliteit in contractering ook niet altijd mogelijk is.

Voor 2026 zijn de UVO bedragen gestegen ten opzichte van 2025. Hierdoor is voor 2026 dit risico niet van toepassing. Vanaf 2027 zijn er aanvullende bezuinigingen bij opdrachtgevers. Het is onduidelijk of alle budgetten worden toegekend. Daarom houden we rekening met een dubbele omvang voor 2027.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is € 443K voor 2027, daarna naar € 221K voor latere jaren.

Arbeidsmarkt en inhuur

De krapte op de arbeidsmarkt en voor sommige functies beperkte beschikbaarheid van inhuurkrachten, kunnen gevolgen hebben voor het realiseren van de productie- en kwaliteitsafspraken. Dit wordt nog eens versterkt door de extra capaciteit en de specifieke expertise die nodig zijn voor opvolging van nieuwe wetgeving en de uitvoering van het Klimaatakkoord. Op dit moment bestaat er nog veel onduidelijkheid over de continuering van de wet DBA en mogelijke inwerkingtreding van de wet VBAR. Dit leidt regelmatig tot nieuwe inzichten, publicaties en handreikingen over de toepassing van de wetgeving. De OD NZKG blijft urgentie voelen om contracten met externe medewerkers die niet voldoen aan de wet DBA, te beëindigen.

Het niet realiseren van productieafspraken leidt tot lagere inkomsten. Dit kan gevolgen hebben voor de dekkingsbijdrage van de overheadkosten. Het beëindigen van contracten met zzp'ers leidt tot een risico op productieverlies, zeker wanneer posities niet of niet volledig ingevuld worden door medewerkers met een vast contract.

Beheersmaatregelen: De OD NZKG werkt met een flexibele schil van personeel. We zetten in op arbeidsmarktcommunicatie en werken samen met wervingsbureaus. Innovatie op het vlak van digitalisering en data-analyse wordt ingezet om zo efficiënt mogelijk te werven. Daarnaast worden medewerkers opgeleid waaronder trainees, opleidingstrajecten voor zij instromers en training on-the-job constructies.

We bewegen voor wat betreft de wet DBA en de voorgenomen wet VBAR mee met steeds veranderende inzichten. Voor de zzp-ers die, met de kennis van nu, niet voldoen aan de criteria van de wet DBA, maken we een 'plan per contract'. In dit plan omschrijven we de risico's in het geval een contract beëindigd zou worden en welke oplossingen denkbaar zijn.

- De kans op dit risico is gedaald van gemiddeld naar klein, door de afname van het aantal zzp-ers. Het risicobedrag bedraagt € 133K vanaf 2026.

Afbreukrisico Groen Staal

Tata Steel heeft op 27 juni 2025 het MER (>4000 A4) voor het project Heracless Groen Staal ingediend, nadat eerder het concept MER (dd. 20 december 2024) door de OD was beoordeeld op volledigheid. Inmiddels is gebleken dat de aanvraag en bijbehorend MER onvolledig is en dat er aanvullingen nodig zijn. In februari 2026 zal een brief met het verzoek om aanvullende gegevens verstuurd worden. Tata Steel verwacht negen maanden nodig te hebben om de aanvullende gegevens aan te leveren. Hiernaast worden door Tata Steel andere vergunningaanvragen voorbereid waar de OD NZKG over geïnformeerd zal worden.

Het risico dat deze plannen geen doorgang vinden is nog aanwezig. De VTH-A werkzaamheden komen dan te vervallen. De medewerkers die op Groen Staal zijn ingezet, komen daarmee zonder werk te zitten. De medewerkers die op het project Groen Staal werkzaam zijn, moeten op andere werkzaamheden worden ingezet.

Beheersmaatregelen: Een groot deel van de medewerkers werken deeltijd op het project en houden binding met hun eigen team. Hiermee kan het wegvallen van het werk voor Groen Staal makkelijk worden opgevangen.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag is € 95K vanaf 2027.

Tata Steel vertrekt uit Nederland – risico vanaf 2028

Tata Steel zou kunnen besluiten uit Nederland te vertrekken. Dit zou kunnen vanwege tegenvallende financiële resultaten en/of vanwege geen of onvoldoende subsidie vanuit Nederland of Europa voor de transitie en het investeringsprogramma Groen Staal. De Europese Staalmarkt is onderhevig aan grote concurrentie vanuit China en VS. De geopolitieke situatie met o.a. ook de oorlogen in Oekraïne en Midden-Oosten maken de marktsituatie erg onvoorspelbaar. Tata Steel levert mondiaal het meest hoogwaardige staal.

Vanwege de verouderde installaties en druk op de emissie reductie, wordt vanuit Tata een besluit verwacht in de komende 1-3 jaar. Dit besluit kan meerdere uitkomsten hebben. De kans op optreden is verhoogd ten opzichte van vorig jaar. Voor de OD zal een vertrek betekenen dat er, wanneer het staalproces wordt stopgezet, er – afhankelijk van hoe snel het bedrijf vertrekt – een groot aantal medewerkers beschikbaar komt op termijn. Op korte termijn wordt er eerst meer werk verwacht voor het gecontroleerd stopzetten van het productieproces (1-2 jaar) in de milieuteams. Voor collega's van Bouw (sloop) en Bodem (sanering) zal een toename aan werkzaamheden kunnen ontstaan, afhankelijk van de toekomstige inrichting van de locatie. De werkveld gebieden zijn voor de medewerkers op expertise niet uitwisselbaar.

Beheersmaatregelen: Wanneer er door Tata Steel wordt ingezet op een snel vertrek, dan kan de situatie ontstaan dat op korte termijn een piek aan werkzaamheden zal zijn. Verwachting is dat de opdrachtgever deze piekbelasting zal opvangen in de financiering. Voor collega's van Milieu zal vertrek op lange termijn een daling van werkzaamheden betekenen.

Voor collega's van Bouw (sloop) en Bodem (sanering) zal dan een toename aan werkzaamheden ontstaan, afhankelijk van de snelheid van herontwikkeling. De werkveld gebieden zijn voor de medewerkers op expertise niet uitwisselbaar.

De kans op dit risico gestegen van klein naar gemiddeld. Het risicobedrag is vanaf 2028 € 388K.

Bedrijfsvoering (totaal geschat financieel effect € 1,2M)

Nieuw zaakstelsysteem

In 2025 heeft OD NZKG een nieuwe VTH-systeem, PowerBrowser, geïmplementeerd en in gebruik genomen. Voor 2026 gaan we uit van situatie in normale support en doorontwikkeling die geen extra risico's met zich meebrengt.

De kans op dit risico is verlaagd van zeer groot naar zeer klein. Het risicobedrag was in 2025 € 517K, daarna nihil.

Informatiebeveiliging

De dreiging tot informatiebeveiligingsincidenten blijft toenemen. Het risico van een informatiebeveiligingsincident is dat de dienstverlening en bedrijfsvoering volledig kan stil komen te liggen. Daarnaast kunnen informatiebeveiligingsincidenten leiden tot fouten in de dienstverlening en kan vertrouwelijke informatie in verkeerde handen komen te vallen. De informatiebeveiligingsdienst (IBD) ziet op dit moment twee soorten dreigingen: meer ransomware en steeds meer en ernstige kwetsbaarheden en gevaren in software. Vanaf 17 oktober 2024 is de NIS2 richtlijn (Network and Information Security Directive) in werking. Dit is een Europese richtlijn waarbij essentiële organisaties in Europa wettelijk verplicht worden om zichzelf te beschermen tegen cybercriminaliteit.

De kosten zijn terug te voeren op het herstel van de systemen, onderzoek naar de aanval, alsmede het betalen van losgeld bij een ransomware-aanval. Het verschilt per aanval welke kosten hiermee gemoeid zijn. De NIS2 is 2025 omgezet in de nationale Cyberbeveiligingswet (Cbw). Als gevolg hiervan kunnen ook boetes opgelegd gaan worden aan organisaties die zich niet houden aan deze wet. De boetes kunnen oplopen van 1,4% tot 2% van de omzet. Ook kunnen directieleden persoonlijk aansprakelijk worden gesteld bij nalatigheid.

Beheersmaatregelen:

Algemeen: Om de toename aan cybercriminaliteit het hoofd te bieden is een CISO aangesteld en een security team. Dit team komt wekelijks bij elkaar om security issues te bespreken. Het Computer Emergency Response Team (CERT) team komt bij elkaar als crisisbestrijding bij een acute dreiging. Daarnaast is een ICT-consignatiedienst bij dreigingen. Tevens is de OD NZKG aangesloten bij een SIEM SOC die alle dataverkeer monitort op afwijkend gedrag. De implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)2 loopt. Voor het bewustzijn van de

medewerkers worden er awareness trainingen gevolgd. Er is extra technische software aangeschaft als bescherming tegen hacken. Voor de NIS2 richtlijn is een ISMS-systeem aangeschaft om de interne en externe audits en rapportageverplichtingen te kunnen registreren. Inmiddels is het ISMS-systeem ingericht en initieel gevuld, waarbij begin 2026 de invoer gecontroleerd, uitgebreid en beschikbaar gesteld wordt aan de organisatie. Waarmee de plan/do/check/act cyclus met monitoring effectief wordt.

Interne pre-audit: Dit is een interne beoordeling die organisaties helpt om hun huidige nalevingsstatus te begrijpen en eventuele tekortkomingen te identificeren voordat een externe audit plaatsvindt.

Externe audit: Deze audits worden uitgevoerd door erkende auditororganisaties en gespecialiseerde cyberbeveiligingsauditors. Ze beoordelen of de noodzakelijke beveiligingsmaatregelen aanwezig zijn en effectief functioneren.

Doorlopende supervisie: Voor essentiële entiteiten omvat dit regelmatige inspecties ter plaatse, off-site toezicht en beveiligingsscan's. Belangrijke entiteiten kunnen ook audits ondergaan als er aanwijzingen zijn dat ze mogelijk niet voldoen aan de richtlijn.

Rapportage en aanbevelingen: Na de audit levert de auditor een gedetailleerd rapport met bevindingen, tekortkomingen in de naleving en verbeterpunten. Dit rapport bevat praktische aanbevelingen om geïdentificeerde problemen aan te pakken en de cyberbeveiligingshouding van de organisatie te verbeteren.

De kans op dit risico is groot. Het risicobedrag is € 621K vanaf 2026.

Groen Staal niet volledig kunnen leveren

Om het Groen Staal traject goed uit te lopen, is € 5 miljoen subsidie per jaar bij het Rijk gevraagd (2023 - 2030). OD NZKG heeft een inspanningsverplichting wanneer alle aanvragen worden ingediend. Er kan schade ontstaan op het vlak van imago (herstel) en schadeclaims van Tata Steel bij onvoldoende tijdige vergunning levering. De OD NZKG kan aansprakelijk gesteld worden voor vertraging schade in de voortgang van het project. Het is in deze fase van het project moeilijk om het gevolg van het risico realistisch te kwantificeren.

Beheersmaatregelen: Vooruitlopend op het vrijkomen van het geld, zijn de werving, inhuur en opleidingen van medewerkers in voorbereiding. De aansprakelijkheid is beoordeeld in relatie met de bedrijfsaansprakelijkheid verzekering. Daarnaast is de communicatie met Tata Steel over de project voortgang en afstemming is essentieel voor zowel OD NZKG als Tata Steel.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risico vanaf 2023 als PM opgenomen.

Samenwerking OD's Noord Holland

Een recent advies van bestuurlijk verkenner Onno Hoes (opgesteld in opdracht van bestuurders van Provincie Noord-Holland en bestuurders van omgevingsdiensten) laat zien dat een verkenning van niet alleen verregaande samenwerking, maar ook een fusie tussen beide omgevingsdiensten gewenst is. De OD NZKG zal in 2026 starten met een voorverkenning van een meerwaarde van een eventuele fusie van OD NZKG en ODIJmond op VTH-A gebied, en de meerwaarde voor bedrijven en omwonenden. Een go/no go besluit voor een daadwerkelijke fusie wordt niet eerder dan in de tweede helft van 2026 voorzien.

Bij een eventuele fusie van de OD's zullen integratiekosten gemaakt worden voor onderzoek naar samengaan van processen en systemen. Het financiële risico betreft uitgaven aan integratiekosten die niet gedekt zijn uit de lopende activiteiten. Gezien de aanleiding tot het onderzoek de tekortkoming in de robuustheid van ODIJmond betreft, liggen reducties in de personele bezettingen voor de VTH uitvoering minder voor de hand.

Beheersmaatregel: De verwachting is dat de OD's ieder zullen participeren in de integratieactiviteiten naar omvang, mogelijk met financiering vanuit de Provincie Noord Holland.

De kans op dit risico is groot. Het risico is € 177K voor 2026, daarna € 355K.

Prestatiegericht financieren (totaal geschat financieel effect € 5,0M)

Afwijking ten opzichte van vastgesteld kengetal – risico vanaf 2028

Bestuurlijk is besloten om de huidige vastgelegd methodiek van begroten en afrekenen te continueren tot eind 2027. Er ligt een landelijk voorstel om te komen tot een financiering voor alle omgevingsdiensten. Nader onderzoek en analyse hebben uitgewezen om voorlopig niet over te gaan naar het model landelijke financiering, maar de PGF systematiek te herijken. Hiervoor wordt een programmaplan uitgewerkt. Het plan betreft o.a. reële kengetallen, evaluatie UUN en een aangepaste PDC rondom de Omgevingswet. Een herijking van de systematiek kan resulteren in een herverdeeffect van de deelnemersbijdragen.

Het risico is aanwezig dat de kengetallen die worden opgesteld niet robuust blijken te zijn om alle taken uit te voeren. Bij grote herverdeeffecten tussen de opdrachtgevers kan er discussie ontstaan over de hoogte van de kengetallen en de hoogte van de bijdrage.

Op dit moment is het nog niet bekend hoeveel procent van de omzet zal worden gebaseerd op een kengetal. Grove inschatting dat dit minimaal de helft van onze begroting zal zijn. Ofwel een bedrag van circa € 44M. Afwijking op totaal niveau wordt ingeschat op 10%. Het risico wordt in het eerste jaar na invoering op laag ingeschat omdat gebruikt wordt gemaakt van gevalideerde kengetallen. Afwijkingen kunnen later toenemen (+10%) als gevolg van aanpassingen in wetgeving, andere werkwijzen etc. Invoering zal op zijn vroegst plaatsvinden in 2028.

Beheersmaatregelen: De afwijking op de kengetallen wordt jaarlijks gemonitord.

Praktijkervaringen zullen worden gebruikt om te komen tot nieuwe kengetallen. Voordat wordt overgegaan op een (nog nader te bepalen) systematiek zal een validatietraject worden ingeregeld. Op basis hiervan kunnen kengetallen worden herijkt.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is € 440K vanaf 2028

Risico onderhandewerk Bouw en Bodem

Op basis van de PGF-systematiek wordt een deel van het toezicht en de handhaving voor Bouw en Bodem als output product gefinancierd (op basis van vergunningaanvragen). Omdat toezicht en handhaving niet altijd in het lopende jaar plaatsvindt, is er een risico dat er geen dekking is voor onderhandenwerk, als het aantal vergunningen in een jaar drastisch afneemt.

In 2026 en 2027 rekenen we Bouw en Bodem toezicht af op werkelijke uren. Daarom wordt geen financieel risico verwacht voor deze jaren. Voor 2028 en verder wordt een nieuwe financieringssysteem ontwikkeld, bestuurlijk dient nog te worden vastgesteld hoe de afrekening zou zijn. Daarom wordt het risico op PM gezet.

Beheersmaatregelen: We maken jaarlijks een inschatting van de verwachte aanvragen en maken op basis daarvan UVO/VTHUP-afspraken met de opdrachtgevers. Als een drastische daling wordt verwacht en er een dekkingstekort is voor het onderhandenwerk wordt dit bij de halfjaarrapportage en meerjarenbegroting gemeld.

De kans op dit risico is groot bij gebruik van kengetallen. Het risicobedrag wordt op PM gezet vanaf 2028.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van een organisatie om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Het gaat dus om buffers in het eigen vermogen of middelen die in de exploitatie kunnen worden vrijgemaakt zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken. De hoogte van de weerstandscapaciteit is per 31-12-2025 € 3.082K.

Tabel: meerjarig beschikbare weerstandscapaciteit

bedragen x 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Reserve weerstandvermogen	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082
Dotatie						
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082

Berekening en beoordeling van het weerstandvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandvermogen¹. Het algemeen bestuur heeft in 2017 een ratio van 1 tot 1,5 vastgesteld.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat meerjarig de verhouding tussen noodzakelijke en beschikbare weerstandscapaciteit voldoet aan de ratio weerstandvermogen (1 tot 1,5).

Tabel: meerjarige ratio voor het weerstandvermogen

bedragen x 1.000	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082	€ 3.082
Noodzakelijke weerstandscapaciteit	€ 2.064	€ 1.330	€ 2.189	€ 2.795	€ 2.839	€ 2.888
Ratio weerstandvermogen	1,5	2,3	1,4	1,1	1,1	1,1

Financiële kengetallen

Legenda	
Ratio	Waardering
>2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim Voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

In de volgende tabel staan de drie financiële kengetallen die van toepassing zijn op de OD NZKG. Voor de ratio's zijn normen opgesteld op basis van input van de VNG en op eigen inzichten. De onderstaande beschrijving van de ratio's bevat een verdere toelichting en beoordeling.

Tabel: financiële kengetallen

	Norm	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
netto schuldquote	≤ 0%	-8%	-4%	-5%	-4%	-5%	-6%
solvabiliteitsratio	≥ 20%	26%	25%	24%	24%	24%	24%
structurele exploitatieruimte	≥ 0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De schuldpositie van de OD NZKG bestaat voornamelijk uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteren we een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waarvoor we geld wordt aangetrokken, zal het kengetal boven de 0% stijgen. Voor 2027 is het kengetal +/- 5%. Het voldoet daarmee aan de gestelde norm.

¹ De normeringsystematiek is ontwikkeld door het Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente.

Solvabiliteit

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt. De norm voor de OD NZKG is daarom minimaal 20%. Het kengetal valt vrij laag uit omdat we met voorschotten van de opdrachtgevers werken. De voorschotten hebben een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Het kengetal is gecorrigeerd met de voorschotten en komt daarmee uit op 24% in 2027. De ratio is daarmee voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt om te beoordelen welke structurele ruimte de OD NZKG heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Is dit cijfer negatief dan biedt het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte om de lasten te blijven dragen. De norm voor de OD NZKG is 0% of hoger. In 2027 is de ratio 0% vanwege het aanbieden van een sluitende begroting.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de OD NZKG in bezit heeft, bestaan uit apparatuur, automatisering, meubilair, laadpalen en de verbouwing van het gehuurde pand Ebbehout in Zaandam. Als afschrijvingstermijn wordt de economische levensduur als uitgangspunt genomen (conform de financiële verordening). In 2025 zijn nieuwe investeringen gedaan in de materiële vaste activa. Dit betreft vervangen en upgraden van laadpalen, nieuwe laptops en telefoons en investeringen voor de meetdienst locatie Abcoude.

Ebbehuis

Vanwege de groei van de organisatie, maar ook vanwege de invoering van de Omgevingswet en de vervanging van het VTH-systeem Mozard is ervoor gekozen om de aanpassing van het kantoorgebouw niet in 2025, maar in 2026 plaats te laten vinden. De kapitaallasten worden dus nu vanaf 2027 in de meerjarenbegroting opgenomen. De groei van de organisatie betekende ook dat het werkplekconcept opnieuw tegen het licht is gehouden om ervoor te zorgen dat we voldoende ruimte hebben om een fijne, gezonde en veilige werkomgeving te creëren. Er vinden in 2026 gesprekken plaats met de gemeente Zaanstad om nog extra werkplekken te huren op de 6e etage. Strengere eisen voor beveiliging en hogere prijzen door uitstel van de verbouwing betekenen wel dat er nog strakker gestuurd moet worden op de beschikbare budgetten en er keuzes moeten worden gemaakt tussen gewenste en noodzakelijke aanpassingen.

4.5 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de OD NZKG. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico), de financieringspositie en het kasbeheer.

Beleidskader

De uitvoering van de financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financierings- (treasury-)statuut evenals een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De OD NZKG werkt volgens het aangepaste Treasurystatuut dat is vastgesteld op 9 december 2015. Eén van de doelstellingen van dit statuut is het beschermen van vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

Financierings- en schuldpositie

Per balansdatum 31-12-2025 heeft de OD NZKG geen leningen. Voor 2027-2030 zijn geen leningen bij derden noodzakelijk en niet aanwezig in deze begroting.

Kasbeheer

De OD NZKG beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasury activiteiten te baseren op een adequate liquiditeitsplanning. Doordat overtollige liquide middelen moeten worden aangehouden in de schatkist zijn er geen kredietrisico's. Om het renterisico te beperken is vastgelegd dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning, de rente typische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie. Binnen deze kaders streeft de OD NZKG naar spreiding in de rente typische looptijden van uitzettingen.

4.6 Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is een verplichte paragraaf conform de Besluit Begroten en Verantwoorden vereisten. Het programma Bedrijfsvoering wordt beschreven in paragraaf 3.8.

Informatie voor derden Iv3

De Omgevingsdienst voldoet aan de verplichting om de financiële gegevens voor begrotingen, halfjaarrapportages en jaarrekeningen ter beschikking te stellen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek in verband met het Publicatiebeleid Iv3 open data voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, provincies en waterschappen.

Rechtmatigheid en Verbijzonderde Interne Controle

OD NZKG heeft de verbijzonderde interne controle (VIC) uitbesteed. De OD NZKG kan door de uitbesteding van de VIC de onafhankelijke rol beter borgen, de eigen organisatie is hiervoor te klein.

In 2026 e.v. worden de volgende processen ge-audit.

- UVO-beheerproces
- Debiteurenproces
- Personeelsproces – instroom/doorstroom/uitstroom
- Inkoop- en crediteurenproces
- Leges

Ten aanzien van het legesproces wordt in 2026 bekeken hoe de VIC effectiever kan worden ingericht. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het VIC legesproces betrekking heeft op de rechtmatigheid van de opdrachtgevers en niet op de rechtmatigheid van OD NZKG.

Openbaarheidsparagraaf

Sinds 2022 bevat onze verslaggeving een openbaarheidsparagraaf. Dit vloeit voort uit wettelijke verplichtingen én uit de overtuiging dat openbaarheid essentieel is voor transparantie en verantwoording. De Woo schrijft voor dat bestuursorganen in begroting en verantwoording beleid en uitvoering rond openbaarheid toelichten. Hieronder lichten we de in 2025 uitgevoerde activiteiten toe die de kwaliteit van actieve en passieve openbaarmaking verder hebben verbeterd.

Actieve openbaarmaking

De nieuwe wet zegt dat bestuursorganen een aantal wettelijke categorieën actief openbaar moet maken. Daarnaast moeten zij moeite doen om te onderzoeken welke extra informatie zij nog meer kunnen publiceren, naast de informatie die verplicht is.

Door deze inspanningsverplichting moet de overheid zich bij elk document actief de vraag stellen waarom het niet openbaar gemaakt zou moeten worden, 'openbaar, tenzij'. De samenleving heeft immers het recht te weten wat er in de leefomgeving speelt.

De Omgevingsdienst staat volledig achter deze wet. Hoewel het betreffende artikel nog niet volledig in werking is getreden, is de Omgevingsdienst al begonnen met de implementatie.

We hebben eerst in kaart gebracht welke categorieën wettelijk verplicht openbaar moeten worden gemaakt en vervolgens bepaald welke aanvullende categorieën we zelf willen publiceren. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld, met aandacht voor de cultuurverandering die de wet vergt en een projectplanning voor de komende jaren.

De Omgevingsdienst voldoet aan de eerste verplichte categorieën. Daarnaast nemen we actief deel aan de landelijke werkgroep openbaarmaking van handhavingsbeschikkingen (afronding voorzien in 2026) en hebben we in 2025 binnen ODNL een kennisgroep actieve openbaarmaking geïnitieerd voor afstemming en waar mogelijk uniformering tussen omgevingsdiensten. Ook zijn we gestart met de doorontwikkeling van het e-Data-loket voor het ontsluiten van documenten. Doel is de vindbaarheid en compleetheid te vergroten; dit traject loopt in 2026 door.

Passieve openbaarmaking

Het aantal Woo-verzoeken - waaronder zeer omvangrijke - is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarom is de begroting fors verhoogd (van 1.755 uur in 2022 naar 10.022 uur in 2025), waardoor de Woo sinds 2023 programma-overstijgend is belegd. In 2025 was 10.022 uur begroot; 9.393 uur is daadwerkelijk geschreven. Het verschil wordt vooral verklaard door ziekte en het niet tijdig kunnen invullen van vacatures.

De behandeling van Woo-verzoeken is arbeidsintensief. Naast het beoordelen op uitzonderingsgronden en het verwerken van grote documentvolumes vraagt het proces om soft skills: verzoekers verwachten vaker tussentijdse updates en collega's moeten goed worden meegenomen in de laatste Woo-ontwikkelingen. Ook zienswijzen worden steeds uitgebreider ingediend en verdienen een zorgvuldige behandeling; daarmee is in meerdere dossiers bezwaar en/of beroep voorkomen.

In 2025 zijn de processen verder geoptimaliseerd en deels geautomatiseerd, waardoor het handwerk afneemt. Dit zal zich naar verwachting vertalen in snellere termijnafhandeling. Door de uitbreiding van actieve openbaarmaking verwacht de Omgevingsdienst dat het aantal Woo-verzoeken op termijn afneemt, al duurt het vermoedelijk enkele jaren voordat dit effect zichtbaar wordt.

4. Bijlagen

5.1 Resultaatmodel per programma en taakveld de baten en lasten

Tabel Resultaten per werkveld (x €1.000)									
Programma & taakveld	Rekening 2025	Primitieve begroting 2026	Eerste begrotingswijziging 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Saldo 2027	2028	2029	2030
TOTAAL Baten	-87.152	-90.266	-92.165	-92.395	-	-92.723	-93.309	-93.309	-93.309
TOTAAL Lasten	86.740	90.266	92.165	-	92.723	92.723	93.637	93.637	93.637
8.3 Wonen en bouwen	-6.571	-6.437	-6.314	-17.591	11.006	-6.585	-6.585	-6.585	-6.585
Inkomsten	-17.270	-17.679	-17.655	-17.591		-17.591	-17.591	-17.591	-17.591
Salarislasten	6.468	6.319	6.501		6.373	6.373	6.373	6.373	6.373
Inhuur	3.810	4.521	4.437		4.247	4.247	4.247	4.247	4.247
Materieel	421	402	404		386	386	386	386	386
Bouw	-6.571	-6.437	-6.314	-17.591	11.006	-6.585	-6.585	-6.585	-6.585
7.4 Milieubeheer	-2.408	-2.109	-2.324	-7.857	5.425	-2.433	-2.433	-2.433	-2.433
Inkomsten	-7.285	-7.583	-7.809	-7.857		-7.857	-7.857	-7.857	-7.857
Salarislasten	3.869	4.616	4.672		4.637	4.637	4.637	4.637	4.637
Inhuur	961	791	750		727	727	727	727	727
Materieel	47	66	62		61	61	61	61	61
Bodem	-2.408	-2.109	-2.324	-7.857	5.425	-2.433	-2.433	-2.433	-2.433
7.4 Milieubeheer	-21.456	-23.818	-24.028	-55.841	30.824	-25.017	-25.246	-25.246	-25.246
Inkomsten	-50.463	-53.753	-55.106	-55.841		-55.841	-56.755	-56.755	-56.755
Salarislasten	21.091	22.914	24.816		24.729	24.729	25.276	25.276	25.276
Inhuur	4.593	4.533	3.634		3.537	3.537	3.617	3.617	3.617
Materieel	3.323	2.487	2.628		2.558	2.558	2.616	2.616	2.616
Milieu en Seveso	-21.456	-23.818	-24.028	-55.841	30.824	-25.017	-25.246	-25.246	-25.246
7.4 Milieubeheer		426	1.193	-8.220	9.484	1.264	1.264	1.264	1.264
8.3 Wonen en bouwen		210	298	-2.055	2.371	316	316	316	316
Inkomsten	-10.627	-10.301	-10.352	-10.275		-10.275	-10.275	-10.275	-10.275
Salarislasten	8.730	9.145	10.535		10.571	10.571	10.571	10.571	10.571
Inhuur	1.550	1.383	1.242		1.218	1.218	1.218	1.218	1.218
Materieel	795	410	67		66	66	66	66	66
Randvoorwaardelijk	448	636	1.491	-10.275	11.855	1.580	1.580	1.580	1.580
0.4 Overhead	29.891	31.597	31.674	-832	33.615	32.783	33.011	33.011	33.011
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)									
Inkomsten	-1.190	-950	-743	-832		-832	-832	-832	-832
Salarislasten	15.042	17.399	18.039		18.962	18.962	19.191	19.191	19.191
Inhuur	3.176	1.735	1.091		1.122	1.122	1.122	1.122	1.122
Materieel	12.864	13.414	13.286		13.530	13.530	13.530	13.530	13.530
0.8 Overige baten en lasten	-	132	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	132			-	-	-	-	-
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	29.891	31.729	31.674	-832	33.615	32.783	33.011	33.011	33.011
Saldo voor mutatie reserves	-96	-	500	-92.395	92.723	328	328	328	328
0.10 Mutaties reserves	-316	-	-500	-328	-	-328	-	-	-
Toevoegingen	-				-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-316		-500	-328		-328	-	-	-
Financien, bedrijfsvoering	-316	-	-500	-328	-	-328	-	-	-
Saldo na mutatie reserve	-412	-	-	-92.723	92.723	-0	328	328	328

5.2 Uitvoeringsovereenkomsten per deelnemer

Voor alle opdrachtgevers, met uitzondering van Amsterdam, is voor het maximale budgettaire kader het budget uit de Meerjarenbegroting 2026-2029 gehanteerd en dan jaarschijf 2027 plus loon en prijsindexatie voor 2027 minus de bijdrage vanuit de EBA-gelden, voorheen PEA.

De opdrachtgevers Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Utrecht hebben voor 2026 een hogere UVO afgesloten dan was opgenomen in de Meerjarenbegroting 2026-2029, deze inzet werkt door naar 2027. Dit is door deze opdrachtgevers toegevoegd aan het maximale budgettaire kader. Aanvullend is hierop voor de Provincie Noord Holland rekening gehouden met een besparing van € 1,0 mln. op de vier OD's, waarvan OD NZKG verwacht 75% reductie te krijgen (€ 750k). Daarnaast is het budget met € 1,0 mln. verhoogd ten behoeve van het programma VTH Tata Steel. Voorgaande was niet volledig verwerkt in de Meerjarenbegroting 2026-2029.

Amsterdam heeft het maximaal beschikbare budget bepaald op basis van de UVO 2026 minus de daling voor de inzet op de Omgevingswet, bijdrage vanuit de EBA-gelden en plus de loon-prijs indexatie van 2027. Dit, omdat de UVO 2026 uiteindelijk hoger is uitgevallen dan in de meerjarenbegroting 2026 – 2029 was voorzien.

In deze meerjarenbegroting zijn verschillende basistaken opgenomen die we vanaf 2027 moeten uitvoeren. Deze waren niet opgenomen of gekwantificeerd in de meerjarenbegroting 2026-2029. In het overzicht op de volgende pagina is het benodigd deelnemersbedrag voor 2027 opgenomen (kolom E). Onze ambities voor 2027 e.v. moeten, voor de deelnemersbijdragen, passen binnen het beschikbare budget van de opdrachtgevers. Concreet betekent dit dat op verzoek van deze opdrachtgevers, voor 2027 een herprioritering/ombuiging is verwerkt in deze meerjarenbegroting. De UVO begroting 2027 komt hiermee uit op € 90,4 mln. (kolom G).

De opdrachtgevers wordt gevraagd aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van deze wettelijke basistaken en/ of aan te geven welke taken OD NZKG niet meer uitvoert in 2027.. OD NZKG onderzoekt daarnaast welke mogelijkheden er zijn voor efficiency. Uitkomsten hiervan worden verwerkt in de definitieve UVO's 2027. Hierbij dient te worden opgemerkt dat een deel van ons werk vraag gestuurd is. Met het maximaliseren van de UVO's blijft de kans altijd aanwezig dat onze inzet hoger is dan begroot. Indien dit het geval is zullen wij u hier t.z.t. bij de 6-maandsrapportage dan over informeren.

De overige baten en SPUK dalen met € 0,9 mln., voornamelijk door de overheveling van SPUK Groen Staal naar de UVO 2026 van PNH en het vervallen van SPUK THE per 2027. Het overzicht van de detaillering van de ontwikkelingen 2027 is opgenomen in bijlage 1, met toelichting op de wijzigingen in bijlage 5.8.

In het onderstaande overzicht is het deelnemersbedrag voor 2027 opgenomen (kolom G). Het overzicht van de detaillering van de ontwikkelingen 2027 is opgenomen in bijlage 5.8.

Deelnemer / Contractpartner (€ k)	A. BEGROTING 2026 o.b.v. UVO 2025	B. UVO 2026 volume afspraken en tarief 2026 meerjaren begroting	C. Loon- en prijsstijging 2027	D. Ontwikke- lingen 2027	E. Subtotaal A t/m D	F. Herprioritering	G. Begroting 2027
Gemeente Amsterdam	28.284	-1.084	955	-632	27.523	-288	27.235
Provincie Noord-Holland	32.887	6.214	1.373	2.427	42.901	-2.473	40.428
Gemeente Zaanstad	4.620	78	165	-21	4.842	-86	4.756
Gemeente Haarlemmermeer	12.413	173	442	-52	12.976	-116	12.860
Gemeente Aalsmeer	915	14	33	18	981	-22	958
Gemeente Amstelveen	1.224	-42	42	-15	1.209	-	1.209
Gemeente Diemen	437	30	16	-1	482	-20	462
Gemeente Ouderamstel	382	35	15	-7	424	-14	411
Gemeente Uithoorn	501	17	18	-17	520	-17	502
Provincie Flevoland	408	45	16	36	505	-38	467
Provincie Utrecht	912	185	39	91	1.226	-98	1.129
Totaal UVO	82.985	5.664	3.112	1.826	93.588	-3.171	90.417
Maatwerk	1.090	318	49	-254	1.203	-	1.203
SPUK	2.130	-1.297	29	-862	-	-	-
Overige baten*	1.275	-	-	-172	1.103	-	1.103
TOTAAL	87.479	4.685	3.191	538	95.894	-3.171	92.723

Toelichting tabel:

A. is vastgestelde begroting 2026 bij AB besluit dd 11 jul-2025

B. is de verandering in UVO 2026 per peildatum 05-11-2025 ten opzichte van begroting 2026 (UVO = A+B)

C. is de loon- en prijsindex van 2027

D. Ontwikkelingen zoals weergegeven in bijlage 5.8

E. Subtotaal kolom A t/m D.

F. Herprioritering tot max. bedrag opdrachtgevers

G. Begroting 2027

*) Overige baten zijn oa rentebaten, vrijval reserves en detachering opbrengst

Het meerjarig beeld van de uitvoeringsovereenkomst ziet er als volgt uit.

Bijlage 2 Uitvoeringsovereenkomsten per deelnemer

Tabel Uitvoeringsovereenkomsten (x €1.000)							
Deelnemer	Jaarrekening 2025	Primitieve begroting 2026	Eerste begrotings- wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
Gemeente Amsterdam	28.258	25.827	27.200	27.235	27.062	27.062	27.062
Provincie Noord-Holland	32.210	38.822	39.101	40.428	41.638	41.638	41.638
Gemeente Zaanstad	4.211	4.674	4.697	4.756	4.731	4.731	4.731
Gemeente Haarlemmermeer	12.540	12.569	12.586	12.860	12.788	12.788	12.788
Gemeente Aalsmeer	1.047	866	930	958	955	955	955
Gemeente Amstelveen	1.134	1.239	1.182	1.209	1.203	1.203	1.203
Gemeente Diemen	473	441	467	462	460	460	460
Gemeente Ouder-Amstel	458	386	417	411	409	409	409
Gemeente Uithoorn	559	507	518	502	500	500	500
Provincie Flevoland	342	465	453	467	465	465	465
Provincie Utrecht	993	1.054	1.097	1.129	1.122	1.122	1.122
Totaal UVO	82.227	86.851	88.649	90.417	91.331	91.331	91.331
Diverse baten	4.709	2.178	3.016	1.978	1.978	1.978	1.978
Mutaties reserves	316	-	500	328	-	-	-
TOTAAL	87.252	89.028	92.165	92.723	93.309	93.309	93.309

Vanaf 2027 exclusief indexatie.

5.3 Kosten per uur, Capaciteit in uren en FTE's

De tarieven in 2027 voor werkzaamheden binnen de UVO worden ten opzichte van het tarief 2025 aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling. Het tarief bedraagt in 2027 € 129,50

Tarief ontwikkeling	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Per uur voor UVO producten	112,40	116,22	121,73	124,91	129,50	129,50	129,50	129,50
Maatwerk door medewerker	112,40	116,22	121,73	124,91	129,50	129,50	129,50	129,50
Maatwerk door projectleider	146,12	151,08	158,24	162,37	168,33	168,33	168,33	168,33
* Maatwerkuren gaan buiten de UVO om. Opslag projectleider maatwerk bedraagt 30%.								

In de begroting 2027 en voor de doorrekening van de tarieven is met de volgende hoeveelheid uren rekening gehouden.

Capaciteit in uren	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	MJB 2027
UVO	571.926	641.128	652.356	684.667	684.667
Maatwerk	21.971	34.806	30.697	17.072	9.292
Ontwikkelingen 2027					14.102
Herprioritering					-24.486
	593.897	675.934	683.053	701.740	683.575
<i>Groei in capaciteit t.o.v. jaar eerder</i>		<i>13,81%</i>	<i>1,05%</i>	<i>2,74%</i>	<i>-2,59%</i>

Vanuit de benodigde capaciteit in uren wordt gerekend met een norm van 1.365 uur per Full Time Equivalent (FTE = volledig dienstverband). Met deze norm wordt de capaciteit in uren omgezet naar personeel in FTE's. Met de formatie voor vaste dienstverbanden bij de OD NZKG wordt als saldo de inhuur berekend.

Capaciteit in FTE's	Benodigd eigen	Inhuur	Totaal	%
Programma Bouw	60	27	87	14%
Programma Bodem	46	5	51	8%
Programma Milieu & Seveso	226	22	248	39%
Programma Randvoorwaardelijk	87	8	94	15%
Programma Bedrijfsvoering	163	*	163	25%
Totaal	583	62	645	100%

* Inhuur programma Bedrijfsvoering is alleen vertaald in €'s, niet in FTE.

5.4 Meerjarig overzicht van de risico's

In onderstaande tabel zijn de strategische bedrijfsrisico's van de OD NZKG opgenomen in een meerjarig overzicht. Per risico is aangegeven wat het geschat financieel effect is, de kans dat het risico zich voordoet en in welk jaar zich dit kan voordoen.

Risico's	bedragen x 1.000	kans op risico	Totaal geschat effect	Risico-bedrag 2025	Risico-bedrag 2026	Risico-bedrag 2027	Risico-bedrag 2028	Risico-bedrag 2029	Risico-bedrag 2030
Verandering in Wet- en regelgeving									
a. Extra werk borging operationele kwaliteit Omgevingwet	zeer klein	-	306	-	-	-	-	-	-
c. Algemene Verordening Gegevensbescherming	zeer klein	886	41	44	44	44	44	44	44
d. Klimaatadaptatie en circulaire programma	gemid.	886	83	177	177	177	177	177	177
e. Terugdringen milieubelasting door wetgeving en rijksprogramma's	gemid.	886	83	177	177	177	177	177	177
f. Verandering rijks- of provinciaal beleid t.a.v. Tata Steel	klein	1.430	-	-	143	143	143	143	143
Verandering in Wetgeving			4.089	513	399	542	542	542	542
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt									
a. omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen	klein	2.216	207	0	443	222	222	222	222
b. niet realiseren dekkingsbijdrage overhead, arbeidsmarkt en inhuur	klein	1.330	248	133	133	133	133	133	133
c. Afbreuk risico Groen Staal	gemid.	477	0	0	95	95	95	95	95
d. Vertrek Tata uit Nederland	gemid.	1.942	0	0	0	388	388	388	388
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt			5.964	455	133	672	838	838	838
Bedrijfsvoering									
a. risico nieuw zaakstelsel	zeer klein	-	517	-	-	-	-	-	-
b. informatiebeveiliging	groot	1.241	579	621	621	621	621	621	621
c. Groen Staal niet volledig kunnen leveren	gemid.	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
d. Samenwerking OD's Noord-Holland	gemid.	-	-	177	355	355	355	355	355
Bedrijfsvoering			1.241	1.096	798	975	975	975	975
Prestatiegericht financieren									
a. afwijking t.o.v. vastgesteld kengetal	klein	4.400	0	0	0	440	484	532	532
b. risico onderhandenwerk bouw en bodem	groot	637	0	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Prestatiegericht financieren			5.037	0	0	0	440	484	532
Totaal			16.331	2.064	1.330	2.189	2.795	2.839	2.888

De methode van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op het Nederlands Instituut voor Risicomanagement (NAR). Alle risico's krijgen een score van kans maal gevolg. Aan de hand daarvan wordt bepaald hoeveel weerstandscapaciteit nodig is.

Kans	Klasse	Kans	Frequentie	%	Financieel gevolg	Klasse	min.	max.	Gemiddeld
	1	Zeer klein	1x per 20 jaar	5%		1	€ 0	€ 50.000	€ 25.000
	2	Klein	1x per 10 jaar	10%		2	€ 50.000	€ 100.000	€ 75.000
	3	Gemiddeld	1x per 5 jaar	20%		3	€ 100.000	€ 250.000	€ 175.000
	4	Groot	1x per 2 jaar	50%		4	€ 250.000	€ 500.000	€ 375.000
	5	Zeer groot	1x per jaar	100%		5	€ 500.000	maximaal	€ 1.000.000

Risico matrix		Prioriteit				
Financieel gevolg	Kans	laag				hoog
		1	2	3	4	5
5	5	10	15	20	25	hoog
4	4	8	12	16	20	
3	3	6	9	12	15	
2	2	4	6	8	10	
1	1	2	3	4	5	laag

5.5 Overzicht rente, afschrijvingen, EMU-saldo en Vennootschapsbelasting

Rente

De OD NZKG heeft per balansdatum 31-12-2025 geen lening.

Investerings

De OD NZKG heeft voor een bedrag van € 1.210K investeringen gedaan in 2025. Dit betroffen investeringen in laptops, telefoons en Ipads en zijn de laadpalen deels vervangen en voorzien van nieuwe software. Tevens zijn er investeringen gedaan om de meetdienst in eigen beheer te krijgen. Dit betreft onder ander investeringen in het maken van een laboratorium alsmede meetapparatuur en een aanhangwagen. Voor toekomstige innovaties en vervangingsinvesteringen van de meetdienst apparatuur is jaarlijks € 100K opgenomen.

Investerings	(bedragen x € 1.000)					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aanpassingen gebouw (in 10 jaar)	20					
Verbouw Ebbehuis (in 10 jaar)		2.500	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	20	2.500	0	0	0	0
Installaties , laadpalen (in 10 jaar)	48	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	48	0	0	0	0	0
Aanschaf Laptops 3 jaar	552	-	-	608	-	-
Aanschaf Ipads 3 jaar	92	-	-	101	-	-
Aanschaf telefoons 3 jaar	390	-	-	429	-	-
Aanhangwagen meetdienst	8	-	-	-	-	-
Meetapparatuur (innovatie en vervanging jaarlijks)	100	100	100	100	100	100
Aanpassen Ebbehuis apparatuur + vergaderzalen	-	300	-	-	-	-
Aanschaf monitorarmen	-	181	-	-	-	-
Overige materiele vaste activa	1.142	581	100	1.238	100	100
Totale Investerings	1.210	3.081	100	1.238	100	100

Afschrijving

De OD NZKG heeft voor een bedrag van € 321K aan materiële vaste activa (meubilair, laptops, Technische materialen en huisvestingsaanpassing) en geen immateriële vaste activa (ontwikkeling van software) in bezit per balansdatum 31 december 2025.

	(bedragen x € 1.000)					
Afschrijvingen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gevelaanpassing tochtluik (in 10 jaar)	11	11	11	-	-	-
plaza/balie receptie (in 10 jaar)	28	28	28	28	19	19
Huisvestingsplan, werkplekuitbreiding (in 10 jaar)	36	36	36	36	36	9
Huisvesting + Arbo materiaal Abcoude - Meetdienst	-	2	2	2	2	2
Verbouw Ebbehuis	-	-	250	250	250	250
Bedrijfsgebouwen	74	76	326	316	307	280
Installaties (o.a. oplaadpalen in 10 jaar)	6	-	-	-	-	-
Installaties (o.a. oplaadpalen in 10 jaar)	-	5	5	5	5	5
Machines, apparaten en installaties	6	5	5	5	5	5
Laptops/lpads (in 3 jaar)	-	-	-	-	-	-
iphones (in 3 jaar)	31	-	-	-	-	-
Wifi Netwerk Ebbecloud	23	23	23	-	-	-
Beeldschermen docking stations	12	12	12	12	-	-
werkpleksensoren (in 5 jaar)	2	2	2	2	-	-
Aanschaf Laptops 3 jaar	92	184	184	93	-	-
Aanschaf lpads 3 jaar	15	31	31	15	-	-
Aanschaf telefoons 3 jaar	65	130	130	64	-	-
Aanhangwagen - Meetdienst	-	1	1	1	1	1
Meetapparatuur - Meetdienst	-	7	13	20	27	33
Verbouw Ebbehuis apparatuur + vergaderzalen	-	-	60	60	60	60
Aanschaf monitorarmen	-	-	18	18	18	18
Aanschaf Laptops 3 jaar	-	-	-	135	135	135
Aanschaf lpads 3 jaar	-	-	-	23	23	23
Aanschaf telefoons 3 jaar	-	-	-	95	95	95
Overige materiele vaste activa	241	390	475	538	358	365
Kantoorautomatisering software (in 5 jaar)	-	-	-	-	-	-
Immateriele vaste activa	-	-	-	-	-	-
Totale Afschrijvingen	321	471	805	859	670	650

EMU-saldo

De berekening van het EMU-saldo bij de decentrale overheden (en de bijdrage daaraan door de OD NZKG) wordt gemaakt aan de hand van de onderstaande tabel. De categorieën die niet van invloed zijn op het EMU-saldo maar die bij de OD NZKG niet voorkomen, zijn niet in de tabel opgenomen.

	(bedragen x € 1.000)					
Berekening van het EMU saldo	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Exploitatiesaldo voor bestemming reserves	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	321	471	805	859	670	650
Totale bijdrage aan EMU saldo	321	471	805	859	670	650

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Overheidsorganisaties zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). In een samenwerking met Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen zijn specifieke afspraken gemaakt voor omgevingsdiensten en vastgelegd in een notitie. Eén van de resultaten is een lijst met activiteiten waarvoor geen Vpb-plicht geldt, het gaat dan om wettelijke taken en plustaken. Naast deze lijst zijn er een aantal commerciële activiteiten, bijvoorbeeld het detacheren van personeel. Als de opbrengsten van de commerciële activiteiten niet meer dan kostendekkend zijn, is er geen Vpb-plicht. De Vpb-plicht is in principe van toepassing bij structurele overschotten op alle taken. Echter er is geen plicht tot aangifte Vennootschapsbelasting, wanneer bij een overschot dit eerst wordt bestemd voor een eventuele benodigde aanvulling van het weerstandsvermogen of bestemmingsreserves en vervolgens voor terugbetaling aan de opdrachtgevers.

Voor de OD NZKG geldt dat bijna alle taken wettelijke taken zijn. Het geringe deel aan commerciële activiteiten is maximaal kostendekkend. Voor 2026 en verder geldt dat de begroting sluitend wordt opgesteld en er geen overschotten zijn. Er wordt dan ook geen meerjarige Vpb-plicht verwacht over 2026 tot en met 2029.

5.6 Geprognotiseerde balans

(bedragen x € 1.000)							
Meerjarenbalans		Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
ACTIVA	waarde bezittingen	2025	2026	2027	2028	2029	3030
Immateriële vaste activa	ontwikkeling software	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	investering meubilair	1.471	3.981	3.182	3.474	2.825	2.201
TOTAAL VASTE ACTIVA		1.471	3.981	3.182	3.474	2.825	2.201
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	debiteuren (te ontvangen)	37.321	36.821	36.493	36.493	36.493	36.493
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	bankrekening saldo	49	49	49	49	49	49
Overlopende activa	voortuitbetaald	1.475	1.475	1.475	1.475	1.475	1.475
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		38.845	38.345	38.017	38.017	38.017	38.017
TOTAAL		40.316	42.326	41.200	41.492	40.842	40.219

(bedragen x € 1.000)							
Meerjarenbalans		Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
PASSIVA	financiering bronnen	2025	2026	2027	2028	2029	3030
Eigen vermogen	weerstandvermogen	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
Jaarrekeningresultaat vorig boekjaar	saldo vorig jaar	412	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves	WW, OW, wetg kalender, POB	1.561	1.062	734	734	734	734
Voorzieningen	personeel, verlof en OHW	3.623	3.623	3.623	3.623	3.623	3.623
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	lening bij BNG	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VASTE PASSIVA		8.679	7.768	7.440	7.440	7.440	7.440
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	crediteuren (te betalen)	8.727	8.727	8.727	8.727	8.727	8.727
Overlopende passiva	voortuitontvangen	22.909	25.832	25.033	25.325	24.675	24.052
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		31.636	34.559	33.760	34.052	33.402	32.779
TOTAAL		40.316	42.326	41.199	41.492	40.842	40.219

Verloopoverzicht reserves en voorzieningen

(bedragen x € 1.000)						
Eigen Vermogen	Stand per	Stand per	Stand per	Stand per	Stand per	Stand per
	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Algemene reserve	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
Bestemmingsreserve WW & Re-integratie	115	115	115	115	115	115
Bestemmingsreserve Omgevingswet	828	328	-	-	-	-
Bestemmingsreserve PBDI	619	619	619	619	619	619
Resultaat boekjaar	411	411	411	411	411	411
Totaal reserves	5.055	4.555	4.227	4.227	4.227	4.227

(bedragen x € 1.000)						
Voorzieningen	Stand per	Stand per	Stand per	Stand per	Stand per	Stand per
	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Voorziening Personeel	179	179	179	179	179	179
Voorziening Restant verlof	3.356	3.356	3.356	3.356	3.356	3.356
Voorziening Personeel ZW	28	28	28	28	28	28
Voorziening Personeel WGA/WIA	61	61	61	61	61	61
Totaal voorzieningen	3.623	3.623	3.623	3.623	3.623	3.623

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	(bedragen x € 1.000)					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten:						
Onttrekking Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking WW & Reintegratie	0	0	0	0	0	0
Onttrekking Wetgevingskalender	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve Omgevingswet	174	500	328	0	0	0
Onttrekking Persoonlijk ontwikkelbudget (PBDI)	142	0	0	0	0	0
Vrijval voorziening Personeel	-	0	0	0	0	0
Totaal baten:	316	500	328			
Lasten:						
Toevoeging voorziening personeel	65	0	0	0	0	0
Toevoeging voorziening Gekocht verlof	608	0	0	0	0	0
Toevoeging voorziening ZW	61	0	0	0	0	0
Toevoeging voorziening WGA/WIA	107	0	0	0	0	0
Toevoeging reserve PBDI	89	0	0	0	0	0
	-					
Totaal lasten:	930	-	-			

Algemene reserve

De Algemene reserve vormt het Weerstandsvermogen. Dit Weerstandsvermogen dekt het risico af zoals dit is omschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bestemmingsreserve Persoonlijk Budget voor Duurzame Inzetbaarheid PBDI

Medewerkers hadden recht op een persoonlijk opleidingsbudget dat binnen 5 jaar ingezet kan worden. Vanaf 1 januari 2023 is opnieuw een budget voor 5 jaar toegekend onder de naam PBDI. Met ingang van 2024 is het budget verhoogd van € 5K naar € 6K. Dit budget kan elke medewerker op basis van een ontwikkelplan inzetten en bespreken in het goede gesprek voor input van de leidinggevende. Het kan worden gebruikt voor diverse doelen zoals:

- loopbaan en arbeidsmobiliteit;
- leren en ontwikkelen;
- balans werk & privé;
- gezondheid en vitaliteit.

Zo kunnen er extra vitaliteitsuren worden gekocht, bijvoorbeeld in het kader van benodigd herstel of mantelzorgtaken. In de cao zijn de kaders aangegeven ten aanzien van de diverse doelen. Voor Loopbaan en arbeidsmobiliteit en Leren en ontwikkelen kan de werknemer minimaal 40% per doel (minimaal 80% voor twee doelen) besteden. Voor de andere doelen (Balans werk en privé en Gezondheid en vitaliteit) kan de werknemer maximaal 20% (gezaamenlijk) besteden.

Omgevingswet (€ 828)

In voorgaande jaren is een bestemmingsreserve voor de implementatie van de Omgevingswet gevormd. De implementatie van de Omgevingswet heeft inmiddels plaatsgevonden. Met het omzetten van de mba's is een start gemaakt. De komende jaren is hier nog extra inzet op nodig om de vergunningen aan te passen en Omgevingswet-proof te maken. We verwachten dit in twee jaar te kunnen doen, de reserve wordt ingezet voor € 500K in 2026 en het restant € 328K in 2027.

WW & re-integratie

De OD NZKG is eigen risicodragers voor werkloosheidskosten, re-integratie inspanningen bij ziekte, bemiddeling- en mobiliteitstrajecten, etc. Het is verplicht om voor dit reële bedrijfsrisico een reserve te vormen.

Voorziening gekocht verlof

Onder de CAO regeling kunnen de medewerkers verlof kopen. De voorziening gekocht verlof is het totaal wat tot en met een jaar is opgebouwd.

5.7 Verklaring kengetallen

Hieronder is de berekening van de financiële kengetallen toegelicht. Zie hoofdstuk 4.5 voor de beoordeling en toelichting op de kengetallen.

De netto schuldquote wordt berekend door het saldo van de schulden en vorderingen te delen door de totale baten.

	(bedragen x €1.000)					
	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote						
Vaste schulden	-	-	-	-	-	-
Netto vlottende schuld	8.727	8.727	8.727	8.727	8.727	8.727
Overlopende passiva	22.909	25.832	25.033	25.325	24.675	24.052
Financiële activa (excl. verstrekte leningen)	-					
Financiële activa (verstrekte leningen)	-					
Uitzettingen < 1 jaar	37.321	36.821	36.493	36.493	36.493	36.493
Liquide middelen	49	49	49	49	49	49
Overlopende activa	1.475	1.475	1.475	1.475	1.475	1.475
Totale baten (excl. mut. res.)	86.835	92.165	93.051	93.309	93.310	93.310
Netto schuldquote	-8%	-4%	-5%	-4%	-5%	-6%

De verhouding tussen het eigen vermogen en totale vermogen geeft de ratio voor de solvabiliteit.

	(bedragen x €1.000)					
	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Solvabiliteitsratio						
Eigen vermogen	5.056	4.144	3.816	3.816	3.816	3.816
Balanstotaal*	19.678	16.495	16.167	16.167	16.167	16.167
Solvabiliteit	26%	25%	24%	24%	24%	24%

*Gecorrigeerd met voorschotten opdrachtgevers

De berekening voor structurele exploitatieruimte is het saldo van structurele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Het resultaat hiervan wordt gedeeld door de totale baten.

	(bedragen x €1.000)					
	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structurele exploitatieruimte						
Totale structurele lasten	85.809	92.165	92.395	93.309	93.310	93.310
Totale structurele baten	86.835	92.165	93.051	93.309	93.310	93.310
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-	-	-	-
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-	-	-	-	-
Totale baten	86.835	92.165	93.051	93.309	93.310	93.310
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	1%	0%	0%	0%

		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
netto schuldquote	≤ 0%	-8%	-4%	-5%	-4%	-5%	-6%
solvabiliteitsratio	≥ 20%	26%	25%	24%	24%	24%	24%
structurele exploitatieruimte	≥ 0%	1%	0%	1%	0%	0%	0%

5.8 Financiële ontwikkelingen

Ontwikkelingen 1 t/m 9 zijn ontwikkelingen in basistaken die de OD NZKG op zich af ziet komen voor 2027 en verder. De verwachting is dat voor deze ontwikkelingen ook in de jaren na 2027 dezelfde middelen nodig zijn. Deze zijn dan ook opgenomen in de begroting voor 2028 tot en met 2030. Nummer 10 betreft een daling uit de meerjarenbegroting 2026-2029 met betrekking tot de extra afbouw aan Omgevingswet extra activiteiten. Nummer 11 betreft het vervallen gelden uit het akkoord rond Energiebesparing. Aangezien de opvolger van het Energiebesparingsakkoord nog niet definitief is gekomen, is deze post als nummer 12 als PM post opgenomen.

Deelnemer / Contractpartner (€ k)	1. TATA 15% groei	2. Financiële zekerheid	3. Ketens toezicht (incl Milieu criminaliteit)	4. Circulaire economie	5. Water en Bodem Sturend: deel Bodem	6. MER- evaluatie	7. Meldingen groei	8. Indirecte lozingen	9. Aanpassen vergunningen aan de Ow	10. Omgevings- wet Extra afbouw	11. Energie- besparing akkoord	12. Energie- besparing akkoord	D. Ontwikke- lingen 2027
	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basis/Plustaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak			PM	
Gemeente Amsterdam	-	-	67	63	-	5	47	28	78	-173	-747	PM	-632
Provincie Noord-Holland	1.208	284	252	66	-	146	437	132	81	-178	-	PM	2.427
Gemeente Zaanstad	-	-	20	10	-	5	12	12	29	-25	-83	PM	-21
Gemeente Haarlemmermeer	-	-	72	28	-	-	25	2	43	-72	-151	PM	-52
Gemeente Aalsmeer	-	-	4	3	7	-	2	0	6	-4	-	PM	18
Gemeente Amstelveen	-	-	4	2	11	-	2	1	5	-6	-34	PM	-15
Gemeente Diemen	-	-	4	1	10	-	1	0	4	-3	-18	PM	-1
Gemeente Ouderamstel	-	-	4	1	6	-	1	-	2	-2	-19	PM	-7
Gemeente Uithoorn	-	-	4	1	6	-	1	1	4	-3	-31	PM	-17
Provincie Flevoland	-	25	4	1	-	7	1	-	-	-2	-	PM	36
Provincie Utrecht	-	76	4	3	-	13	2	-	-	-7	-	PM	91
Totaal 2027	1.208	385	440	177	40	177	530	177	250	-475	-1.083		1.826
	(6,8 fte)	(2,2 fte)	(2,5 fte)	(1 fte)	(0,2 fte)	(1 fte)	(3 fte)	(1 fte)	(1,4 fte)	(-2,7 fte)	(-6,1 fte)		(16 fte)

1. VTH Tata Steel (€ 1.208k) (PNH)

De Provincie Noord-Holland heeft in 2024 een ambitieus 'Programma Tata Steel 2020-2050' opgesteld dat op brede steun in Provinciale Staten kon rekenen. Het programma in een notendop: meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving door middel van onder meer emissiemetingen, betere communicatie met de omwonenden en samenwerking tussen de verschillende overheden.

Deze werkzaamheden worden door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) uitgevoerd. Voor de extra capaciteit die nodig is om deze werkzaamheden uit te voeren hebben PNH en de OD NZKG een meerjarenbegrotingskader voor Tata Steel afgesproken.

Voor 2027 houdt dit in dat € 1,2 mln. extra budget beschikbaar komt. Dit bedrag is uitsluitend bedoeld als dekking voor de werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de VTH-taken. Hieronder valt tevens de extra inzet die nodig is i.v.m. groei van overlastmeldingen bij TATA (zie ook punt 7 van de financiële ontwikkelingen)

We constateren dat vanwege de veroudering van de installaties op het terrein van Tata Steel, het steeds vaker nodig is om handhavend op te treden. Dit levert veel extra werkzaamheden op voor toezichthouders, juristen en meetexperts. Omdat de vergroening (en daardoor gedeeltelijke uitschakelijking van verouderde installaties) nog jaren op zich laat wachten, is er geen concreet uitzicht op een verbetering van de situatie. Dit betekent dat de PNH de komende jaren extra budget moet inzetten voor de dekking van kosten van toezicht, vergunningverlening en juridische ondersteuning.

2. Financiële zekerheid (€ 385k)

Financiële-zekerheidsstelling (FiZe) is een nieuw instrument onder de Omgevingswet, bedoeld om te voorkomen dat de overheid opdraait voor de kosten van herstel van milieuschade wanneer het verantwoordelijke bedrijf geen verhaal biedt, bijvoorbeeld na faillissement. Het opnemen van FiZe in vergunningen is een basistaak voor de omgevingsdiensten.

FiZe is per 1 januari 2026 verplicht voor Seveso- en RIE-4-bedrijven (de “moet-bedrijven”), daarvan zijn er 61 onder bevoegd gezag van de drie provincies. FiZe is optioneel voor een reeks andere bedrijven, voornamelijk afvalverwerkers (de “kan-bedrijven”), daarvan zijn er 233 in het Noordzeekanaalgebied, onder het bevoegd gezag van zowel de gemeenten als de provincie Noord-Holland.

FiZe kan grote financiële risico's van de bevoegde gezagen afdekken en stelt bedrijven voor hoge kosten. De implementatie blijkt complex, op het snijvlak van milieurecht, civiel recht en financiën. Het vereist kennis die de omgevingsdiensten nog niet in huis hebben en die nu tegen hoge kosten wordt ingehuurd. De OD NZKG werkt aan een werkproces met een interne opbouw van de benodigde deskundigheid. Seveso-6 en IPO zijn in gesprek over een landelijk ondersteunend programma als vervolg op de pilots, die in 2024 en 2025 zijn uitgevoerd.

De OD NZKG gaat bij de “moet-bedrijven” vanaf 2027 standaard de FiZe-bepalingen opnemen in oprichtingsvergunningen en bij de reguliere actualisaties. In deze meerjarenbegroting zijn de verwachte kosten opgenomen van FiZe voor de “moet-bedrijven” vanaf 2027, maar nog niet de kosten voor de “kan-bedrijven”. De “kan-bedrijven” volgen later als de opdrachtgevers hiermee hebben ingestemd én als voldoende ervaring is opgedaan. Provincie Noord-Holland heeft al in haar beleidsregels vastgelegd dat zij voor alle “kan-bedrijven” FiZe wil laten opnemen in de vergunningen als de FiZe boven €100.000 uitkomt.

3. Milieucriminaliteit en Ketentoezicht (€ 440k)

Het thema milieucriminaliteit is in beweging. De effecten ervan zijn niet altijd direct zichtbaar, maar hebben zeer grote en ondermijnende gevolgen voor de leefomgeving, economie en maatschappij. Op 15 april 2025 is de Strategische Milieukamer geformaliseerd. Hiermee krijgen de samenwerkende partijen waaronder OM, politie, ILT, NVWA, arbeidsinspectie en omgevingsdiensten meer slagkracht voor het vaststellen van een nationale strategie, een dreigingsbeeld milieucriminaliteit, het vaststellen van gezamenlijke prioriteiten en het geven van advies. In Noord-Holland wordt daarbij met de samenwerkingspartners gewerkt aan de regionale strategie milieucriminaliteit Noord-Holland conform de regionale beleidscyclus.

Deze ontwikkelingen vragen in 2027 een intensivering van capaciteit om een voldoende niveau van taakuitvoering te kunnen borgen op deze basistaak. De OD NZKG dient zich te versterken met kennis en ervaring op dit thema waarbij een taskforce ketentoezicht voor administratief toezicht en informatieanalyse wordt opgericht. Deze kennis is momenteel beperkt aanwezig. Met deze uitbreiding borgt de OD NZKG het voldoen aan de Kwaliteitscriteria 3.0 op dit thema. Gedurende 2026 zal de OD NZKG de opdrachtnemers meenemen in de ontwikkelingen rondom de taakinvoering.

De inzet voor de gemeenten is gericht op de uitvoering van de basistaak. De inzet voor provincie Noord-Holland wordt ook besteed aan pilots op afvalstromen, zoals dit is besloten bij de ontwikkeling van Ketentoezicht

4. Circulaire Economie (€ 177k)

De transitie naar een circulaire economie is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het realiseren van duurzame maatschappelijke doelen. Voor de uitvoering van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) betekent dit een fundamentele verbreding van het werkveld. Circulaire economie in VTH vraagt om een proactieve rol in het verminderen van grondstofgebruik, meer afvalpreventie en het stimuleren van hergebruik en (hoogwaardig) recycling. Binnen VTH zullen we meer toetsen op circulaire ontwerpprincipes, hergebruik van materialen en afvalpreventie. Daarnaast controleren we op naleving van bestaande wettelijke verplichtingen, zoals scheiding van afvalstromen en circulair slopen. Door circulaire economie structureel te integreren in VTH-werkzaamheden en hiervoor nieuwe VTH-instrumenten te ontwikkelen, versterken we de maatschappelijke waarde van ons werk en dragen we bij aan een toekomstbestendige leefomgeving. In 2027 & 2028 is een getrapte groei van VTH-capaciteit benodigd om de programmatisch ontwikkelde VTH-instrumenten uit te kunnen voeren. Binnen vergunningverlening borgt dit de inzet om het voorschrift voor afvalpreventie en grondstofbesparing te borgen. Voor toezicht en handhaving borgt dit de inzet om het toezicht op de wettelijke verplichting van afvalscheiding uit te voeren.

Circulaire economie is een focuspunt in de Uitvoerings- en handhavingsstrategie. Daarin is bepaald dat in 2030 het grondstofgebruik met 50% moet zijn verminderd en dat de economie in 2050 volledig circulair is. Om die doelen te bereiken moeten de noodzakelijke stappen worden gezet. Door deze basistaken beter te richten, wordt hieraan bijgedragen.

5. Bodem: Vertaling Water en Bodem sturend en Bodemdoelen vanuit Omgevingswet (€ 40k)

De OD NZKG zet in op een robuust en duurzaam bodem- en watersysteem om invulling te geven aan Water en Bodem sturend. Daarnaast vraagt de Omgevingswet een verbrede en integrale invulling van de bodemdoelen. Hierbij wordt ingezet op een systemische benadering van de taakinvulling advisering Bodem binnen het takenpakket van de OD NZKG. In de systemische benadering vormen water, bodem en natuur één samenhangend systeem. De elementen van dat systeem ontwikkelen zich in samenhang en kunnen niet zonder elkaar bestaan. Het systeem wordt beïnvloed door natuurlijke processen en menselijke ingrepen en zal daarop reageren. Bij de inrichting van de ruimte, zoals landbouw, bebouwing en infrastructuur, moeten we rekening houden met deze samenhang om problemen zoals verdroging, verzilting en verlies van biodiversiteit te voorkomen. Door het systeem als geheel te beheren, ontstaat een robuuste omgeving die beter bestand is tegen klimaatverandering en extreme weersomstandigheden. Dit vraagt voor Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn aanvullende financiële middelen. Voor de overige opdrachtgevers zijn hiervoor al middelen opgenomen in de UVO 2026.

Daarnaast vragen deze ontwikkelingen ook dat onze bodemwerkzaamheden aansluiten op de afgesproken ZZS-aanpak. Dit maakt scherper vergunnen mogelijk zodat nieuwe bodemverontreiniging wordt voorkomen en een nieuwe bodemsaneringsopgave wordt beperkt voor opkomende stoffen zoals PFAS, ZZS, Gewasbeschermingsmiddelen en Drugsafval. Daarnaast zetten we in op een agenda 'Vervolg Bodembeleid 2026-2031' ter doorontwikkeling van het bodembeleid en bodemregels in het Omgevingsplan/Verordening. Voor de gemeente Amsterdam zet de OD NZKG aanvullend in op het digitaal registreren van meetresultaten in relatie tot het onderwerp 'Gezonde bodem' om inzicht te verkrijgen in de bodemgezondheid binnen het stedelijk gebied.

Water en bodem sturend is voor 50% basistaak en voor 50% verbonden aan regieposten en daarmee zijn het plustaken.

6. Milieueffectrapportage en omgevingseffectrapportage (€ 177k)

De Milieueffectrapportage (MER) speelt onder de Omgevingswet een steeds grotere rol. De OD NZKG verwacht de komende jaren een toenemende inzet van gespecialiseerde kennis. Het plan-MER is niet langer een externe toets, maar vormt een inhoudelijke bouwsteen van het omgevingsplan, met directe doorwerking naar activiteitenregels, zonering, beoordelingsregels en maatregelen. Ook de jaarlijkse actualisatieplicht van het omgevingsplan zorgt voor structureel meer inzet: elke wijziging moet worden afgestemd op de milieugebruiksruimte, de cumulatie en de effectprognoses uit eerdere MER-onderzoeken. Voor Buitenplanse Omgevingsplanactiviteiten (BOPA's) wordt de MER eveneens belangrijker: het gaat niet alleen om milieueffecten, maar om ruimtelijke uitvoerbaarheid, cumulatie, gezondheid, mobiliteit en instructieregels. Wanneer een BOPA impliciet een kader schept voor toekomstige ontwikkelingen of wanneer significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, is een MER dikwijls noodzakelijk. De OD NZKG verwacht in 2027 een noodzakelijke groei van capaciteit om deze basistaak uit te voeren. Deze taak is onvermijdelijk, aangezien deze rechtstreeks uit de wetgeving volgt

7. Stijging overlastmeldingen (€ 530k)

In 2023 waren er 2.541 meldingen, in 2024 steeg dit aantal naar 6.503 meldingen. De prognose voor 2025 ligt rond de 7.500 meldingen. Momenteel wordt de extra inzet voor meldingen opgevangen binnen de begroting van de OD NZKG. De OD NZKG streeft ernaar in 2026 te werken aan een efficiëntie slag bij het behandelen van overlastmeldingen en zet daarnaast in op een strategie om de toename van het aantal meldingen af te vlakken met daarbij de ambitie een afname van het aantal meldingen te realiseren. Zet de OD NZKG niet in op deze interventies dan is de verwachting dat het aantal overlastmeldingen op loopt tot circa 10.000 in 2027. De aanvullende middelen in deze meerjarenbegroting brengen de capaciteit voor deze taak op het niveau van 2025 en houden daarbij rekening

met de te realiseren efficiëntieslag in 2026 en de ambitie om de stijging van het aantal overlastmeldingen af te vlakken dan wel het jaarlijkse aantal te verminderen.

De afgelopen jaren hebben wij de extra inzet kunnen opvangen binnen de begroting. Aangezien er sprake was van een enorme groeiopgave voor de ODNZKG. Dit is vanaf 2027 niet meer het geval. De toename leidt tot extra ureninzet van 6.820 uur om deze basistaak naar behoren te kunnen blijven uitvoeren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat meldingen steeds efficiënter worden afgehandeld. Hiermee is bij de urenname rekening gehouden. Van deze ureninzet komt naar verwachting 40% voor rekening van Tata Steel en 40% voor ICL. De uren voor Tata Steel (2.728 uur) vangen we op binnen de jaarlijkse groei van 15% (zie punt 1 financiële ontwikkelingen). De 40% voor ICL rekenen we direct toe aan de Provincie Noord-Holland en de overige 20% wordt verdeeld over alle opdrachtgevers op basis van de aantallen vergunningen per opdrachtgever.

8. Indirecte lozingen (€ 177k)

Vanaf 2027 wordt een toename verwacht van inzet van vergunningverlening om nieuwe aanvragen en actualisaties Kaderrichtlijn Water 'proof' en Omgevingswet 'proof' te maken op het thema water dan wel indirecte lozingen. Om voldoende invulling te kunnen geven aan deze **basistaak** is extra capaciteit nodig. De OD NZKG heeft voor de uitvoering van deze wettelijke taak voor 2027 1 fte extra nodig en vervolgens in 2028 nogmaals 1 fte.

9. Aanpassingen vergunningen aan de OW (€ 250k)

Voor aanpassing van vergunningen aan de Omgevingswet is aanvullende capaciteit nodig. In totaal betreft de opgave de actualisatie van circa 700 vergunningen. Tot en met de helft van 2027 zal de OD NZKG de intensivering op dit thema financieren vanuit een beschikbare reserve. Daarna vraagt deze inzet tot en met 2032 aanvullende financiering vanuit opdrachtgevers. Dit betreft €250k in 2027 en €500k van 2028 tot en met 2032. De verwachting is dat deze aanvullende financiën het mogelijk maken, in samenwerking met reguliere aanvragen en procedures op natuurlijke momenten die ook actuele vergunningen realiseren, de opgave het hoofd te bieden.

10. Omgevingswet extra werkzaamheden

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn extra middelen opgenomen voor implementatie van de omgevingswet. Voor 2024 was de bijdrage € 1,9 mln. aflopend tot € 475K in 2027 OD NZKG heeft steeds meer ervaring met werken onder de omgevingswet waardoor de bijdrage wordt verlaagd van € 950K in 2026 naar € 475K in 2027.

11. Energiebesparingsakkoord

De subsidie uit het Energiebesparingsakkoord (EBA, voorheen PEA) komt per 1 januari 2027 te vervallen. Dit bedrag is daarom voor 2027 uit de begroting gehaald.

12. Energiebesparingsakkoord

Uitgangspunt in het Bestuurlijk energiebesparingsberaad is dat de opdrachtgevers en de provincie voor de jaren 2027 en 2028 samen het budget opbrengen dat tot eind 2026 uit het EBA komt. Hoe dit wordt gefinancierd is aan deze partners. Aangezien op dit moment nog onduidelijk is hoe hoog de bijdrage zal zijn is een PM post opgenomen in deze meerjarenbegroting

Deelnemer / Contractpartner (€ k)	A. BEGROTING 2026 o.b.v. UVO 2025	B. UVO 2026 volume afspraken en tarief 2026 meerjaren begroting	C. Loon- en prijsstijging 2027	D. Ontwikke- lingen 2027	E. Subtotaal A t/m D	F. Herprioritering	G. Begroting 2027
Gemeente Amsterdam	28.284	-1.084	955	-632	27.523	-288	27.235
Provincie Noord-Holland	32.887	6.214	1.373	2.427	42.901	-2.473	40.428
Gemeente Zaanstad	4.620	78	165	-21	4.842	-86	4.756
Gemeente Haarlemmermeer	12.413	173	442	-52	12.976	-116	12.860
Gemeente Aalsmeer	915	14	33	18	981	-22	958
Gemeente Amstelveen	1.224	-42	42	-15	1.209	-	1.209
Gemeente Diemen	437	30	16	-1	482	-20	462
Gemeente Ouderamstel	382	35	15	-7	424	-14	411
Gemeente Uithoorn	501	17	18	-17	520	-17	502
Provincie Flevoland	408	45	16	36	505	-38	467
Provincie Utrecht	912	185	39	91	1.226	-98	1.129
Totaal UVO	82.985	5.664	3.112	1.826	93.588	-3.171	90.417
Maatwerk	1.090	318	49	-254	1.203	-	1.203
SPUK	2.130	-1.297	29	-862	-	-	-
Overige baten*	1.275	-	-	-172	1.103	-	1.103
TOTAAL	87.479	4.685	3.191	538	95.894	-3.171	92.723

Toelichting tabel:

A. is vastgestelde begroting 2026 bij AB besluit dd 11 jul-2025

B. is de verandering in UVO 2026 per peildatum 05-11-2025 ten opzichte van begroting 2026 (UVO = A+B)

C. is de loon- en prijsindex van 2027

D. Ontwikkelingen zoals weergegeven in bijlage 5.8

E. Subtotaal kolom A t/m D.

F. Herprioritering tot max. bedrag opdrachtgevers

G. Begroting 2027

*) Overige baten zijn oa rentebaten, vrijval reserves en detachering opbrengst

Deelnemer / Contractpartner (€ k)	1. TATA 15% groei	2. Financiële zekerheid	3. Keten toezicht (incl Milieu criminaliteit)	4. Circulaire economie	5. Water en Bodem Sturend: deel Bodem	6. MER- evaluaties	7. Meldingen groei	8. Indirecte lozingen	9. Aanpassen vergunningen aan de Ow	10. Omgevings- wet Extra afbouw	11. Energie- besparing akkoord	12. Energie- besparing akkoord	D. Ontwikke- lingen 2027
	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basis/Plustaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak			PM	
Gemeente Amsterdam	-	-	67	63	-	5	47	28	78	-173	-747	PM	-632
Provincie Noord-Holland	1.208	284	252	66	-	146	437	132	81	-178	-	PM	2.427
Gemeente Zaanstad	-	-	20	10	-	5	12	12	29	-25	-83	PM	-21
Gemeente Haarlemmermeer	-	-	72	28	-	-	25	2	43	-72	-151	PM	-52
Gemeente Aalsmeer	-	-	4	3	7	-	2	0	6	-4	-	PM	18
Gemeente Amstelveen	-	-	4	2	11	-	2	1	5	-6	-34	PM	-15
Gemeente Diemen	-	-	4	1	10	-	1	0	4	-3	-18	PM	-1
Gemeente Ouderamstel	-	-	4	1	6	-	1	-	2	-2	-19	PM	-7
Gemeente Uithoorn	-	-	4	1	6	-	1	1	4	-3	-31	PM	-17
Provincie Flevoland	-	25	4	1	-	7	1	-	-	-2	-	PM	36
Provincie Utrecht	-	76	4	3	-	13	2	-	-	-7	-	PM	91
Totaal UVO	1.208	385	440	177	40	177	530	177	250	-475	-1.083		1.826
	(6,8 fte)	(2,2 fte)	(2,5 fte)	(1 fte)	(0,2 fte)	(1 fte)	(3 fte)	(1 fte)	(1,4 fte)	(-2,7 fte)	(-6,1 fte)		(16 fte)

Jaarstukken 2025

Inhoud

1	Voorwoord	5
2	Verantwoording programma's	9
2.1	Programma Bouw	9
2.2	Programma Bodem	11
2.3	Programma Milieu	13
2.4	Programma Randvoorwaardelijk	19
2.5	Programma Bedrijfsvoering	22
3	Paragrafen	28
3.1	Weerstandsvormogen en risicobeheersing	28
3.2	Onderhoud kapitaalgoederen	38
3.3	Financiering	38
3.4	Bedrijfsvoering	39
3.5	Openbaarheidsparagraaf	43
4	Financiële jaarrekening	45
4.1	Overzicht baten en lasten	45
4.2	Dekkingsmiddelen	47
4.3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	48
4.4	Toelichting baten en lasten	49
4.5	Incidentele baten en lasten	51
4.6	Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	52
4.7	Balans	54
4.8	Model rechtmatigheidsverantwoording	61
Bijlage 1	Overzicht taakvelden per programma	63
Bijlage 2	Bijdrage per deelnemer	64
Bijlage 3	Berekening financiële kengetallen	65
Bijlage 4	Meerjarig overzicht risico's	66
Bijlage 5	Sisa (Single Informatie Single Audit)	68
Bijlage 6	Controleverklaring accountant	69

1 Voorwoord

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna de Omgevingsdienst) staat voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in een gebied dat voortdurend in beweging is en waarin uiteenlopende, soms tegenstrijdige belangen samenkomen. In een tijd waarin de klimaatopgave groeit, de beschikbare ruimte steeds schaarser wordt en de druk op milieugerelateerde gezondheid en externe veiligheid toeneemt, neemt ook het belang en de complexiteit van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies verder toe. Onze kerntaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies (VTH&A) voeren wij uit binnen de geldende wet- en regelgeving, de regionale Uitvoerings- & Handavingsstrategie 2024-2027 en de afspraken met onze 11 opdrachtgevers.

Blijvende impact Omgevingswet

2025 was voor de Omgevingsdienst opnieuw een jaar met grote opgaven en ontwikkelingen in ons werkgebied. De invoering van de Omgevingswet bleef ook dit jaar duidelijk merkbaar. Zo bleek het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) nog problemen te ondervinden en wordt er nog volop gewerkt aan omgevingsplannen. Deze dynamiek bleef in 2025 een belangrijke factor in ons dagelijkse werk.

Nieuw zaaksysteem

De introductie van een nieuw ICT-zaaksysteem had eveneens veel impact. Dit systeem legt een stevig fundament voor een toekomstbestendige informatie-huishouding, voldoet aan de archiefwetgeving en zorgt ervoor dat ons werk beter vindbaar en navolgbaar is. In een tijd waarin openbaarheid, transparantie en digitale betrouwbaarheid steeds belangrijker worden, is dat van grote waarde. Tegelijkertijd vroeg de overgang begrijpelijkerwijs tijd en aandacht van collega's om kleine en grote problemen bij de introductie op te lossen en om aan deze nieuwe manier van werken te wennen.

Uitbreiding van taken en stabilisatie van capaciteit

Door voortdurende veranderingen in landelijke en Europese regelgeving en nieuwe wetgeving, zoals financiële zekerheidstelling, breiden onze wettelijke basistaken zich verder uit, terwijl de financiering vanuit het Rijk richting lokale overheden beperkt blijft. Daarom ligt onze focus op het zorgvuldig uitvoeren van de wettelijke basistaken en overleggen we samen met onze opdrachtgevers over de ruimte voor plustaken.

De uitbreiding van onze taken, door voornoemde veranderende wetgeving, zorgde er voor dat extra capaciteit nodig was. Het aantal medewerkers in vaste dienst groeide van 591 naar 623. Naar de toekomst toe verwachten we geen grote groeispurten meer, zoals we die de afgelopen jaren hebben gezien.

Financieel resultaat

De jaarrekening 2025 laat een positief rekeningresultaat zien van € 412K. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad € 906K en lagere lasten ad € 1.317K.

De € 906K lagere baten komen enerzijds voort uit het niet volledig realiseren van de uitvoeringsovereenkomsten ad € 1.389K. De realisatie is 98%. De onderschrijding op de uitvoeringsovereenkomsten komt voort uit enerzijds minder vraag uit de markt en anderzijds doordat de formatie niet volledig op sterkte was. Daarnaast zijn er hogere overige baten ad € 484K. De exacte over- en onderschrijdingen, de oorzaken en daarmee gepaarde meer of minderkosten worden per opdrachtgever uitgewerkt in de opdrachtgevers rapportage

De onderschrijding van € 1.317K aan de lastenkant wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de formatie niet volledig op sterkte is geweest.

Luchtkwaliteit en emissiemetingen

In 2025 was luchtkwaliteit een belangrijk focuspunt. De Omgevingsdienst heeft meer gemeten, meer bevraagd en strenger gehandhaafd, onder meer bij Tata Steel en andere industriële bedrijven.

Daarnaast is de beoordeling van Elektronische Milieujaarverslagen verder aangescherpt. Waar rapportages onvoldoende transparant waren, kon een negatieve verklaring worden afgegeven, wat bijdroeg aan beter naleefgedrag.

Eigen emissiemetingen bleken daarbij bijzonder waardevol. Ze gaven regelmatig een realistischer beeld van de daadwerkelijke emissies dan de rapportages van bedrijven zelf, wat in meerdere gevallen leidde tot herzieningen van jaarvrachten. Deze aanpak vergroot het inzicht in emissies en versterkt de grip op naleving. Daarom blijven eigen metingen in de komende jaren een duidelijke prioriteit.

Om die prioriteit verder te versterken, heeft de Omgevingsdienst in 2025 in opdracht van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland een eigen meetdienst opgericht. Daarmee beschikken we over onafhankelijke en betrouwbare emissiegegevens. Ook kunnen we sneller reageren op onverwachte emissies, aanvullende validatiemetingen uitvoeren en bij twijfel direct metingen doen. De meetdienst start op 1 januari 2026 en wordt onderdeel van een landelijk netwerk. Tot de accreditatie eind 2026 voert de Omgevingsdienst al metingen uit, gevalideerd door geaccrediteerde partijen.

Tata Steel

Bij Tata Steel heeft de Omgevingsdienst in 2025 een aantal belangrijke stappen gezet om het bedrijf de uitstoot van schadelijke stoffen te laten verminderen en naleving van regels af te dwingen. Naast de al lopende handhavingstrajecten bij de kookgasfabrieken zijn vanwege overschrijdingen van de normen ook bij de sinterfabriek en oxystaalfabriek dwangsommen opgelegd van in totaal € 4,8 miljoen. Naast handhaving scherpen we ook vergunningen aan om emissies terug te dringen. Zo worden bijvoorbeeld de voorschriften aangepast bij de kookgasfabriek en de pelletfabriek om stikstofuitstoot te beperken.

Voor het verduurzamingsproject heeft Tata Steel een Milieueffectrapport (MER) ingediend bij de Omgevingsdienst en de provincie Noord-Holland. De provincie, Omgevingsdienst en Rijkswaterstaat beoordelen of het MER compleet is en voldoende informatie bevat om het project verder te kunnen toetsen.

De Omgevingsdienst kijkt daarbij vooral of alle milieueffecten goed en duidelijk zijn uitgewerkt, zodat later verantwoorde keuzes kunnen worden gemaakt over de benodigde vergunningen. Onlangs bleek dat het vergunningentraject vertraging oploopt, omdat de aanvraag onvoldoende informatie bevat.

Sterke punten en aanbevelingen uit visitatie

Naar aanleiding van een onafhankelijke visitatie eind 2024 vanuit Omgevingsdienst NL, ontving de Omgevingsdienst in 2025 een rapport met sterke punten en aanbevelingen. De commissie stelde vast dat de Omgevingsdienst veel vertrouwen en waardering krijgt van opdrachtgevers en bestuur, deskundig en onafhankelijk opereert en goed weet te reageren op grote uitdagingen, zoals de casuïstiek rond Tata Steel. Ook werd het succesvolle management van de groei van de organisatie benoemd, met aandacht voor het aantrekken en opleiden van nieuw talent. Tegelijkertijd adviseerde de commissie om missie en visie sterker te verbinden met de dagelijkse praktijk, meer sturing te geven aan besluitvorming en prioriteiten, en een duidelijke visie op organisatieontwikkeling uit te werken om kennis op peil te houden.

Vooruitblik: nieuwe financieringssystematiek

Op 5 september 2025 heeft het DB ermee ingestemd dat de huidige methodiek van begroten en afrekenen voor 2026 en 2027 wordt gecontinueerd. Deze periode gebruiken we voor een actualisatie van de Producten- en Diensten Catalogus (PDC), een evaluatie van de kengetallen en van het uniforme uitvoeringsniveau (UUN).

Hierbij moet gekeken worden naar een goede toerekening van de leges en zijn er wensen geuit door deelnemers rondom de managementrapportages van de dienst. De verschillende onderwerpen hangen nauw met elkaar samen en moeten in samenhang worden uitgewerkt in de Evaluatie en Herijking Financiering. Daarbij wordt ook gekeken naar de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de financieringssystematiek van omgevingsdiensten. Dat kader biedt waardevolle richting, maar is nog niet concreet uitgewerkt of toepasbaar. De Omgevingsdienst zal dit landelijke kader daarom betrekken als referentie.

De herijking van de financieringssystematiek is erop gericht de huidige opzet te vereenvoudigen en transparanter te maken en tegelijkertijd meer uniformiteit en standaardisatie te realiseren binnen de organisatie en richting de opdrachtgevers. Daarbij wordt gestreefd naar een betere aansluiting op de actualiteit en de uitvoeringspraktijk onder de Omgevingswet, en naar het blijvend borgen van een uniform uitvoeringsniveau binnen de regio.

Eind 2026 neemt het DB een besluit over deze nieuwe opzet, zodat we in 2028 kunnen overstappen op de vernieuwde financieringssystematiek.

Tot slot

Terugkijkend op 2025 zie ik een omgevingsdienst die onder toenemende maatschappelijke en bestuurlijke aandacht haar werk doet met deskundige en betrokken medewerkers. Hun inzet bij complexe dossiers, bij meldingen en incidenten en hun vakmanschap bij vergunningen en toezicht maken het verschil voor een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving.

Loes de Maat
Algemeen directeur
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

2 Verantwoording programma's

In dit bestuurlijke jaarverslag rapporteert de Omgevingsdienst Noordzeekanaal-gebied over het algemene beeld per programma en de belangrijkste ontwikkelingen. Voor de jaarrekeningen van de opdrachtgevers zijn de opdrachtgevers half januari 2026 geïnformeerd over de voorlopige financiële afrekening van de Uitvoeringsovereenkomsten (UVO's).

De programma's komen overeen met de werkvelden in de UVO's. Conform de BBV-wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) worden programma's met betrekking tot het primair proces verantwoord, exclusief de personele lasten en materiële overheadkosten. Deze worden apart verantwoord op het programma Bedrijfsvoering.

2.1 Programma Bouw

Het programma Bouw van de Omgevingsdienst draagt bij aan de grote en complexe bouwopgaven in de regio en helpt onaanvaardbare risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid te voorkomen. Voor vergunningverlening, meldingen, toezicht en handhaving bij bouw- en sloopactiviteiten is per bouwactiviteit een passend toetsingsniveau bepaald.

De Omgevingsdienst zorgt er met de uitvoering van wettelijke VTH-taken voor dat bouwwerken veilig, gezond, bruikbaar en energiezuinig worden gerealiseerd. We werken volledig vraaggestuurd: wij behandelen de vergunningaanvragen, en de werkvoorraad voor toezicht volgt uit de verleende vergunningen. Vanaf de start van de bouw voeren we controles uit met digitale checklisten, wat zorgt voor een systematische aanpak en borging van kwaliteit en navolgbaarheid. Het programma Bouw beschikt over ruime ervaring met projectcoördinatie bij rijks-, provinciale en grensoverschrijdende projecten, waaronder woningbouwopgaven, infrastructurele werken en projecten voor de energietransitie. De Omgevingsdienst is betrokken bij transformatiegebieden en innovatieve, duurzame bouwprojecten zoals houtbouw en biobased bouwen, waarbij onze expertise in bouw onmisbaar is.

De kracht van de Omgevingsdienst ligt in het bundelen van specialistische kennis op het gebied van constructieve veiligheid, duurzaamheid, energie en milieu. Door deze expertise dagelijks toe te passen, leveren we belangrijke meerwaarde in de opgaven van onze opdrachtgevers. Het programma Bouw draagt daar graag actief aan bij.

Focus en ondersteuning aan opdrachtgevers

In 2025 zette de Omgevingsdienst in op kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid binnen het domein Bouw. We ondersteunden gemeenten en provincie bij bouw- en omgevingsplannen. Vergunningaanvragen zijn getoetst aan duurzaamheidsnormen, waarbij de balans tussen energieprestaties en circulariteit centraal stond. Ook klimaatadaptatie kreeg nadruk, bijvoorbeeld bij het toetsen van kelderaanvragen in Amsterdam, waar specifiek is gekeken naar mogelijke verstoring van grondwaterstromen.

Effecten van de Omgevingswet op procedures

De effecten van de in 2024 ingevoerde Omgevingswet waren in 2025 duidelijk merkbaar. De nieuwe systematiek maakt het mogelijk om onderdelen van een project — zoals bouw en milieu — vaker afzonderlijk aan te vragen. Dit biedt initiatiefnemers meer flexibiliteit, maar vraagt ook om extra zorgvuldigheid: elke aanvraag wordt integraal gecontroleerd op alle benodigde onderdelen. Door de combinatie van deze nieuwe werkwijze en het grote aantal vergunningen ontstond in de eerste helft van 2025 vertraging in de doorlooptijden. In de tweede helft van het jaar zijn de achterstanden grotendeels ingelopen.

Leges: hersteloperatie en structurele verbetering

In 2025 startte de Omgevingsdienst het project Robuuste Leges om zowel de ontstane achterstanden in de legesheffing weg te werken als het legesproces structureel te versterken. Door de invoering van de Omgevingswet en de implementatie van nieuwe systemen zijn er in 2024 achterstanden ontstaan en zijn er onregelmatigheden bij legesberekeningen ontdekt. In het herstelproject is daarom gewerkt langs twee lijnen. Ten eerste is een inhaalslag gemaakt, waarbij met ondersteuning van een extern bureau ruim 2.300 dossiers werden beoordeeld en een groot deel van de achterstanden is weggewerkt. Ten tweede is een traject ingezet, dat gericht is op een toekomstbestendige verbetering. In dit traject zijn oorzaken geanalyseerd en worden maatregelen getroffen om het proces verder te professionaliseren en in de toekomst structureel te borgen. Hiermee ontstaat een robuust legesproces voor zowel opdrachtgevers als aanvragers.

Constructieve veiligheid

In 2025 werkte de Omgevingsdienst intensief aan het borgen van de constructieve veiligheid bij nieuwbouw- en verbouwprojecten en handavingsdossiers. Een belangrijk onderdeel hiervan is het toetsen van alle constructieve stukken, zoals tekeningen en berekeningen die door constructiebureaus worden aangeleverd. We controleren of de juiste normen, uitgangspunten en belastingen zijn toegepast, zodat gebouwen veilig en volgens de regels worden ontworpen. Tijdens de bouwfase geven we deelgoedkeuringen op aanvullingen, waardoor constructieve risico's tijdig kunnen worden ondervangen.

Inhoudelijk stond 2025 in het teken van complexe bouwopgaven, zoals de 140 meter hoge Dreeftoren in Amsterdam-Zuidoost. Voor dit soort projecten zijn aanvullende analyses en soms een second opinion nodig om de constructieve veiligheid te borgen. Ook thema's als houtbouw, hergebruik van materialen en circulair bouwen kregen veel aandacht, omdat normen en rekenregels hiervoor nog in ontwikkeling zijn. De Omgevingsdienst bouwde expertise op en deelt deze actief binnen de landelijke vereniging van bouwconstructeurs. Daarnaast is een kennisbijeenkomst georganiseerd voor ontwerpende constructeurs in Noord-Holland, onder meer over het toepassen van normen bij dakopbouwen, wat bijdraagt aan betere samenwerking en wederzijds begrip.

Brandveiligheid en grote, complexe projecten

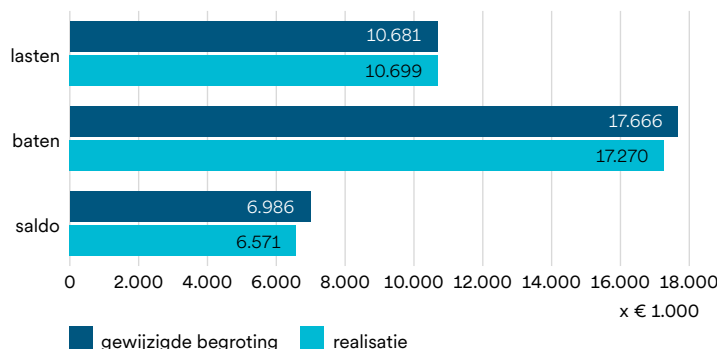
De Omgevingsdienst ondersteunde bij opgaven rondom brandveiligheid en was betrokken bij diverse grote en complexe projecten, zoals het programma Elektriciteitsvoorziening Amsterdam (EVA), vergunningen voor datacenters, Eleven Square (een nieuwe wijk met hoogbouw naast de Johan Cruijff ArenA) en de bouwwerkzaamheden bij FloraHolland in Aalsmeer.

Toezicht en naleving op bouw- en constructieve veiligheid

Toezichthouders richtten zich in 2025 op het verbeteren van bouw-, omgevings-, brand- en constructieve veiligheid. Afgegeven vergunningen zijn gecontroleerd op naleving. Daarnaast was de Omgevingsdienst betrokken bij omvangrijke en complexe opgaven zoals Schiphol, Tata Steel, diverse datacenters en infrastructuurprojecten zoals de A9 en meerdere verkeerstunnels. De combinatie van bouw, bodem en milieu maakte met name de A9 tot een extra uitdagend dossier.

Financiële verantwoording

Het saldo op het programma Bouw laat een negatief resultaat zien van € 415k, ten opzichte van de aangepaste begroting. Aan de lastenkant is een kleine overschrijding van € 18k. De baten op het programma Bouw blijven € 397k achter ten opzichte van de begroting, voornamelijk door lagere bezetting bij Toezicht & Handhaving. De arbeidsmarktproblematiek leidt met name bij Constructieve Veiligheid en Toezicht ertoe dat niet alle baten gerealiseerd konden worden. Bij Regulering is extra inzet geweest voor het leges proces en opvang van hoger verzuim.

Programma Bouw: gewijzigde begroting vs. realisatie (x € 1.000)

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma Bedrijfsvoering.

Programma Bouw (bedragen x € 1.000)	gewijzigde begroting	realisatie	verschil begroting vs realisatie
lasten	10.681	10.699	18
baten	-17.666	-17.270	397
saldo	-6.986	-6.571	415

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.2 Programma Bodem

Binnen het domein Bodem richt de Omgevingsdienst zich op twee hoofdtaken: het kwalitatief afhandelen van meldingen en vergunningen, en het actief toezicht houden op grondverzet, milieu-incidenten, risicovolle toepassingen en gebiedsprojecten. Daarnaast levert de Omgevingsdienst inhoudelijke expertise ter ondersteuning van beleidsvoorbereiding binnen gemeenten en provincie.

Staalslakken

De landelijke keuze om staalslakken voorlopig niet langer toe te staan in nieuwe werken vroeg in 2025 om aangepaste toezichtkaders en herstel bij oude, niet-gemelde toepassingen. Waar geen contactrisico bestaat en uitloging wordt voorkomen, kunnen bestaande toepassingen blijven liggen.

Rond Tata Steel IJmuiden is intensief toezicht gehouden op graafwerkzaamheden en de opslag van staalslakken. In aanloop naar de aangekondigde verduurzaming van het bedrijf wordt rekening gehouden met grootschalig grondverzet in verontreinigde bodem.

Toename van meldingen en nieuwe werkwijzen

Onder de Omgevingswet komen veel meer bodemmeldingen binnen dan voorheen, omdat één oude melding nu vaak is opgesplitst in meerdere, nieuwe meldingen. De Omgevingsdienst werkt daarom met twee maatregelen:

- de activiteitenkaart, waarop meldingen geografisch inzichtelijk zijn;
- een risicogerichte beoordeling om grotere aantallen efficiënt te kunnen verwerken.

Daarnaast worden steeds meer meldingen volledig digitaal afgehandeld, wat tijdswinst oplevert.

Naast de papieren afhandeling wordt ook proactief toezicht uitgevoerd: medewerkers bezoeken werklocaties buiten meldingen om, om te controleren of werkzaamheden correct zijn gemeld en uitgevoerd. Hierbij worden steeds vaker drones ingezet. Rond Schiphol zijn operationele beperkingen, maar waar inzet mogelijk is, vergroten drones het observatievermogen.

BRO-levering en gebiedsanalyses Water en Bodem Sturend

Sinds 1 juli 2025 levert de Omgevingsdienst informatie aan de Basisregistratie Ondergrond (BRO). Dat proces is gestart, nadat in eerdere jaren al voorbereidingen waren getroffen en afspraken met gemeenten en provincie waren gemaakt. Verder is gewerkt aan de systematiek Water en Bodem Sturend. Daarbij is een gebiedsanalyse gemaakt van alle relevante bodem- en wateronderwerpen in de regio. Op basis hiervan wordt verkend welke aspecten van belang zijn voor het VTH-werk van de Omgevingsdienst.

Advies binnen ruimtelijke en regionale programma's

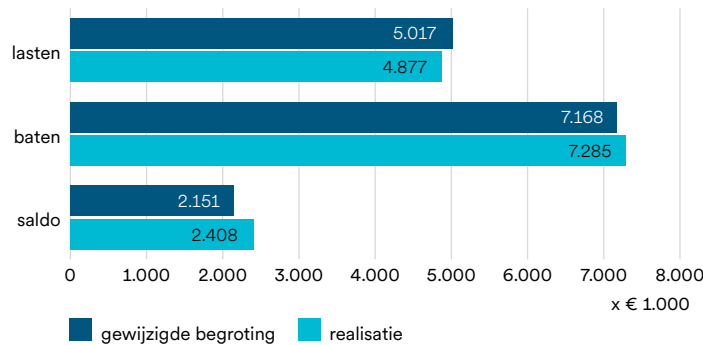
De Omgevingsdienst adviseerde in 2025 bij de omgevingsvisies van Ouder-Amstel, Aalsmeer en Uithoorn, en bij projecten binnen NOVEX Groene Hart. Thema's zoals slappe bodems, bodemdaling en grondtoepassingen spelen hierbij een belangrijke rol.

Binnen grote gebiedsprojecten, zoals de A10 en de aanpak van bruggen en kades in Amsterdam, is het thema Bodem een onderdeel bij herstelkeuzes – mede door de historische verontreiniging in de binnenstad.

Financiële verantwoording

Het programma Bodem heeft per saldo een positief resultaat van € 257K ten opzichte van de aangepaste begroting. De baten voor het programma Bodem zijn € 117K hoger dan begroot, de lasten voor Bodem zijn € 140K lager dan begroot. De hogere baten komen voornamelijk voort door meer uren bij Bodemsanering output producten door gestegen vraag.

Voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten en verwerking in het Bodem-informatiesysteem is meer externe inhuur ingezet dan vooraf begroot. Mede doordat opdrachtgevers aanvullende bodem rapporten hebben aangeleverd voor verwerking. Bij toezicht was het niet mogelijk om alle functies in te vullen waardoor de totale kosten van Bodem lager uitvallen dan begroot.

Programma Bodem: gewijzigde begroting vs. realisatie (x € 1.000)

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma Bedrijfsvoering.

Programma Bodem (bedragen x € 1.000)	gewijzigde begroting	realisatie	verschil begroting vs realisatie
lasten	5.017	4.877	-140
baten	-7.168	-7.285	-117
saldo	-2.151	-2.408	-257

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.3 Programma Milieu

Het programma Milieu vormt de kern van het VTH-werk van de Omgevingsdienst. Binnen dit programma werkt de Omgevingsdienst aan vergunningverlening, toezicht en handhaving, maar geef het ook specialistisch advies aan opdrachtgevers.

Het programma Milieu zet in op scherpe vergunningverlening, risicogericht toezicht en effectieve handhaving om de leefomgeving maximaal te beschermen.

Een belangrijk onderdeel van het programma Milieu is het domein SEVESO, waarin de Omgevingsdienst zich richt op bedrijven met verhoogde risico's. Doel van SEVESO is: borgen van veiligheid, voorkomen van incidenten en minimaliseren van impact op de omgeving.

Complexer werkveld en veranderende regelgeving

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is het werkveld ingrijpend gewijzigd. In 2025 waren de effecten daarvan nog nadrukkelijk voelbaar. Centraal stond het zakelijk en risicogericht vergunnen, met als doel om binnen de mogelijkheden van het nieuwe stelsel zo veel mogelijk milieu- en gezondheidswinst te realiseren. De overgang van inrichtingen naar milieubelastende activiteiten (MBA's) bracht daarbij veel praktische vragen met zich mee: vergunningverleners liepen geregeld tegen onduidelijkheden aan die eerst moesten worden opgelost voordat een vergunning kon worden afgegeven. Tegelijkertijd moesten nog veel openstaande Wabo-vergunningen worden afgerond, wat de werkdruk hoog hield.

Verbetering van het vergunningproces

Met het programma Vergunningssporen is ingezet op betere voorbereiding aan de voorkant van het proces, zodat in latere fases minder herstelwerk nodig is. De werkdruk nam verder toe doordat onder de Omgevingswet meer activiteiten vergunningplichtig werden en voor een groter aantal bedrijven een Milieueffectrapportage-beoordeling verplicht werd. Dit vraagt structureel meer capaciteit, maar draagt tegelijkertijd bij aan een meer integrale bescherming van de leefomgeving.

Uitvoering van plustaken en complexe dossiers

De Omgevingsdienst werkte in 2025 aan een breed pakket aan plustaken, waaronder ontgrondingen, vuurwerk, water, bodem en het beoordelen van evenementenlocaties. Grote en complexe dossiers speelden onder meer in de data-centersector. Hier botsten belangen soms: waar het nationale economische belang groot was, vroegen de mogelijke gevolgen voor de directe leefomgeving om een zorgvuldige beoordeling.

Risicogericht vergunnen in de praktijk

In 2025 is sterk ingezet op scherp en risicogericht vergunnen. Vergunningen werden zoveel mogelijk onderin de bandbreedte van de Best Beschikbare Techniek-conclusies vastgesteld. De achterliggende gedachte is dat hiermee zo veel mogelijk milieu- en gezondheidswinst kan worden behaald. Omdat niet alles tegelijk kan, blijft risicogericht werken op basis van deskundige afwegingen de kern van de aanpak.

Bij ICL is intensief gewerkt aan een aangepaste vergunning die moet leiden tot aanzienlijk minder geurhinder in de omgeving. Binnen de bestaande geurregels is zo scherp mogelijk vergund vooruitlopend op landelijk beleid. Tijdens een bewonersbijeenkomst is de vergunning uitgebreid toegelicht. De transparante uitleg droeg bij aan meer begrip voor de gemaakte keuzes en inzicht in de verwachte verbeteringen voor de leefomgeving.

Nieuwe technologieën en innovatieve dossiers

De Omgevingsdienst begeleidde in 2025 meerdere initiatieven rond waterstofproductie. Omdat voor deze activiteiten geen BREF-documenten beschikbaar zijn, vraagt dit om pionieren en om samenwerking in kleine, deskundige kernteams. Daarnaast speelden nieuwe ontwikkelingen zoals CO₂-afvang en ontgassingsinstallaties voor schepen. Deze ontwikkelingen laten zien dat het werkveld snel verandert. De Omgevingsdienst beweegt hierin mee, maar blijft steeds scherp letten op veiligheid, duurzaamheid en gezondheid.

Breed en veelzijdig toezichtpakket

In 2025 werkte de Omgevingsdienst aan een breed palet aan toezichtstaken. Dit varieerde van reguliere branchecontroles tot complexe dossiers waarin specifieke risico's of sectoren centraal stonden.

Innovatie in toezicht: digitalisering en automatisering

Innovatie speelde een steeds grotere rol in het toezicht. Zo werden AI-tools ingezet om afvalherkenning te uniformeren en werd een 'robot' ontwikkeld die administratieve gegevens automatisch kan opvragen. Dit ontlast toezichthouders en maakt het werkproces efficiënter, terwijl de kwaliteit van dossieropbouw toeneemt.

Geluidstoezicht in het havengebied

In het Westelijk havengebied kreeg preventief toezicht op geluidsoverlast meer aandacht. In samenwerking met gemeenten en het havenbedrijf werden bedrijven aangesproken op het reduceren van geluid, ook wanneer dit binnen de norm bleef. Daarmee verschuift toezicht steeds meer naar het vroeg signaleren en het voorkomen van hinder, in plaats van uitsluitend corrigeren achteraf.

Toezicht op risicovolle bedrijven: Seveso en RIE4

Milieu- en externe veiligheid vormden een belangrijke pijler onder het toezicht. In 2025 voerde de Omgevingsdienst zowel administratieve als locatieinspecties uit bij ongeveer veertig Seveso¹-bedrijven en veertig complexe chemiebedrijven die onder de RIE4-categorie vallen (Richtlijn Industriële Emissies). Bij deze bedrijven werd specifiek gekeken naar veiligheidssystemen en naleving van veiligheidsvoorschriften. Gerichte inzet leidde tot aantoonbare risicoreductie.

Luchtkwaliteit: meer meten, meer handhaven

Luchtkwaliteit was in 2025 een belangrijk aandachtspunt. De Omgevingsdienst heeft meer gemeten, vaker bevestigd en meer gehandhaafd dan in voorgaande jaren. Hierbij lag de nadruk op grote industriële bedrijven, waaronder Tata Steel, maar bijvoorbeeld ook ICL. Naast handhaving bij overschrijdingen werd kritisch gekeken naar de betrouwbaarheid van meetapparatuur en de naleving van kalibratieverplichtingen.

Meetdienst

De Omgevingsdienst heeft in 2025 besloten om een eigen meetdienst op te richten. Daarmee wil de organisatie beschikken over betrouwbare en onafhankelijk verkregen meetgegevens, die een steeds belangrijkere rol spelen in de bestuurlijke en maatschappelijke context. Dit geldt in het bijzonder voor gegevens van bedrijven die vallen onder de Europese Richtlijn Industriële Emissies en de Seveso-wetgeving. Hoewel bedrijven zelf verantwoordelijk zijn voor emissiemetingen, acht de Omgevingsdienst het noodzakelijk om onafhankelijke controlemetingen uit te voeren.

¹ Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden Brzo bedrijven aangeduid als Seveso *inrichtingen*, wat aansluit bij Europese terminologie.

Zeer zorgwekkende stoffen

In 2025 werkte de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied verder aan een stevige aanpak voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). De kern bestaat uit twee stappen: eerst inzicht krijgen in welke ZZS-bedrijven gebruiken, lozen of uitstoten, en vervolgens bepalen welke maatregelen nodig zijn om emissies te verminderen of te vermijden.

De Omgevingsdienst dringt aan op scherpere wet- en regelgeving. Uiteindelijk draait deze hele aanpak om één doel: het terugdringen van de blootstelling van omwonenden aan schadelijke stoffen en het beschermen van hun gezondheid in een gebied waar industrie en woonwijken dicht op elkaar liggen.

Waterkwaliteit en indirecte lozingen

In 2025 werkte de Omgevingsdienst intensief aan het terugdringen van verontreiniging in bedrijfswaterlozingen op het riool. Deze opgave wordt steeds urgenter omdat Nederland in 2027 moet voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. De kwaliteit van het oppervlaktewater staat onder druk, en daarom zoekt de Omgevingsdienst actief de samenwerking op met OD IJmond, OD Noord-Holland Noord en de waterschappen.

Energie en bodemenergie

In 2025 werkte de Omgevingsdienst volop aan de opgave om energieverbruik te verminderen, een belangrijke stap richting een energieneutraal Nederland in 2050. We stimuleren bedrijven om daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te nemen en houden toezicht op de naleving van de verplichtingen die daarbij horen. Daarbij beoordelen we rapportages, spreken bedrijven aan en controleren of maatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Circulaire Economie

In 2025 werkte de Omgevingsdienst verder aan het versterken van de transitie naar een circulaire economie. De Omgevingsdienst voert hierbij de afvalstoffenwetgeving uit, maar kijkt nadrukkelijker dan voorheen naar kansen voor recycling, hergebruik en productstromen met minder milieu-impact. Tegelijkertijd ontwikkelt de organisatie binnen het programma Circulaire Economie nieuwe VTH-instrumenten die deze transitie moeten ondersteunen.

Steeds vaker komen bedrijven met initiatieven om materialen die vroeger als afval golden opnieuw te gebruiken. Een goede ontwikkeling, maar ook juridisch complex en het vraagt veel tijd en expertise.

Tata Steel

In 2025 nam de maatschappelijke en politieke aandacht voor Tata Steel verder toe. Tegelijkertijd groeide ook onze inzet op dit dossier. Nog duidelijker is geworden dat diverse installaties op het terrein niet of onvoldoende voldoen aan de milieuregels en dat de compliance van het bedrijf tekortschiet.

Daar staat tegenover dat het nationale programma voor verduurzaming van de industrie juist verder op gang is gekomen. In dit traject zijn afspraken gemaakt over subsidiëring, verwachte gezondheidswinst en de eerste stappen richting nieuwe staalproductieprocessen, waaronder vergunningaanvragen en een Milieueffectrapportage (MER) voor toekomstige installaties.

Eind juni 2025 diende Tata Steel de eerste MER in voor het programma HeraCless/Groen Staal; in september volgde een herziene versie. Het gaat om een omvangrijk document met duizenden pagina's technische onderbouwing en berekeningen. De Omgevingsdienst coördineert de beoordeling van dit mer namens de betrokken overheden en werkt hierbij nauw samen met de landelijke Commissie mer.

Schiphol

In de eerste helft van 2025 was er veel beweging rond het dossier Schiphol. De maatschappelijke aandacht richtte zich vooral op de PFAS-problematiek, waarbij verschillende vergunningen en procedures een belangrijke rol speelden. Het beroep in de zogenoemde "100-beroepszaak" tegen de beslissing op bezwaar voor de opslag van verontreinigde grond op locatie TTOP4 is ingetrokken. Daarmee is de omgevingsvergunning voor deze locatie definitief en onherroepelijk. Ook de vergunning voor de grondreinigingsinstallatie TTOP5 is inmiddels onherroepelijk. Schiphol heeft deze installatie gebouwd en naar verwachting zal deze medio 2025 operationeel zijn.

Tegelijkertijd werkt de Omgevingsdienst samen met Schiphol aan het verder in beeld brengen van alle PFAS-bodemverontreinigingen op en rond het luchthavengebied. Schiphol bereidt hier een notitie met vervolgstappen en een bijbehorende planning voor, die in het derde kwartaal aan de directie wordt voorgelegd. De Omgevingsdienst wordt nauw betrokken bij de uitwerking hiervan, zodat een gezamenlijk beeld ontstaat van de noodzakelijke maatregelen en prioriteiten.

Ook was er afgelopen jaar veel aandacht voor de schitteringsproblematiek bij Schiphol. De zonnepanelen bij het zonnepark De Groene Energie Corridor (DGEC) veroorzaakten na plaatsing in 2025 schittering voor piloten die, bij bepaalde zonstanden, de Polderbaan naderen. Vanwege beïnvloeding van de vliegveiligheid, zijn deze risico's serieus genomen. De schittering ontstond mede door de toepassing van een ander type paneel. Omdat de door de NLR geadviseerde panelen niet meer beschikbaar waren, heeft DGEC voor een alternatief gekozen. Dit type paneel veroorzaakte verblinding.

De Omgevingsdienst neemt deel aan het veiligheidsoverleg (ISMS) samen met Schiphol, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), DGEC en de gemeente. De Omgevingsdienst beoordeelt de situatie vanuit milieu- en omgevingsveiligheid en helpt bepalen welke maatregelen nodig zijn om de risico's te verminderen, ook voor de toekomst. Er worden nu vervolgafspraken gemaakt om te komen tot een blijvende, veilige oplossing.

Financiële verantwoording

Het resultaat op het Programma Milieu is € 180K voordelig ten opzichte van de bijgestelde begroting.

De lasten zijn (€ 0,8M) lager dan begroot, de baten zijn (€ 0,6M) lager dan begroot.

De lagere lasten komen voort uit lagere kosten voor capaciteit (-€ 742K/-2,5%) en materieel (-€ 86K/3,8%) dan begroot.

De lagere kosten voor capaciteit zijn grotendeels gerelateerd aan lagere loonkosten (-€ 514K) vanwege het niet of niet tijdig genoeg (t.o.v. begroot) vervullen van vacatures. Daarnaast is de inzet voor externen (-€ 228K) lager dan begroot. De onderschrijding op het materieel budget is voornamelijk toe te schrijven aan lagere kosten omtrent externe juridische inzet dan verwacht.

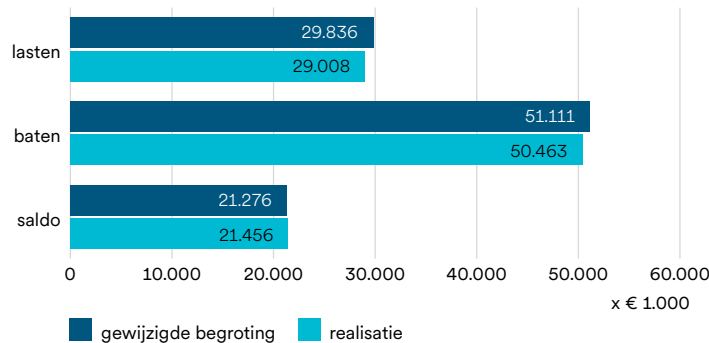
De lagere baten komen voornamelijk terug op de uitvoeringsovereenkomsten (UVO) (€ 1,0M) deels gecompenseerd door hogere baten Overig en Subsidies via ODNL (€ 0,2M) en de Specifieke Uitkering THE (€ 0,1M).

Betreffende de UVO's zit de onderschrijding op zowel het Output-gedeelte (€ 0,4M/-1%) als het Regie-gedeelte (€ 0,5M/-2%) als op het materieel budget (€ 0,1M/4%).

De onderschrijving op het output-pakket is deels afhankelijk van de realisatie (-€ 0,1M) en deels het gevolg van de toepassing van de 5% regeling (-€ 0,2M). Binnen de realisatie zien we met name een verschuiving van inzet op A & B1 inrichtingen naar de B2, Rie Overig, Provinciale BRZO en Gemeentelijke Brzo & Rie 4 inrichtingen.

De onderschrijding op het regie-pakket is zowel toe te schrijven aan diverse producten met een lagere realisatie (e.g. Landelijke thema's, Programmatisch actualiseren, Groen Staal, Tata Steel, Ketentoezicht, Digitalisering) als aan diverse producten met een hogere realisatie (bijvoorbeeld Milieu Advies, VTH GBES, Indirecte/tijdelijke lozingen, Evenementen, Kennis & expertise).

De Specifieke Uitkeringen (SPUK) betreffen in 2025 een tweetal uitkeringen; Toezicht en Handhaving Energiebesparing en EZK (Groen Staal). Deze baten zijn hoger dan begroot (€ 0,1M). Dit jaar zijn er meer SPUK gelden ingezet ten behoeve van activiteiten dan begroot. Van de meerjarige SPUK THE resteert € 0,8M, te besteden in 2026. De meerjarige SPUK EZK is volledig besteed.

Programma Milieu/Seveso: gewijzigde begroting vs. realisatie (x € 1.000)

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma Bedrijfsvoering.

Programma Milieu/Seveso (bedragen x € 1.000)	gewijzigde begroting	realisatie	verschil begroting vs realisatie
lasten	29.836	29.008	-828
baten	-51.111	-50.463	648
saldo	-21.276	-21.456	-180

(-/ = voordeel, + = nadeel)

2.4 Programma Randvoorwaardelijk

In dit programma zitten producten die voor elke opdrachtgever noodzakelijk zijn. Het gaat om werkzaamheden voor accountmanagement, informatieanalyse, procesondersteuning en risicobeheersing zoals de consignatiedienst en nieuwe wet- en regelgeving. De opdrachtgevers betalen voor deze producten jaarlijks een vast bedrag. Daarnaast zijn een aantal producten opgenomen zoals Bibob, Omgevingswet en Verweer in bezwaar en beroep die op regiebasis worden afgerekend per opdrachtgever. Een aantal belangrijke ontwikkelingen is in deze rapportage opgenomen.

Doorwerking Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Het afgelopen jaar was met name bij de vergunningverleners de overgang nog goed merkbaar. Bouw- en milieuvergunningen kunnen onder de Omgevingswet 'los' van elkaar worden aangevraagd. Dit vraagt van de Omgevingsdienst een aanpassing in de behandeling. In 2025 was dit meer dan het jaar ervoor een aandachtspunt.

In de Omgevingswet wordt meer aandacht gegeven aan vooroverleg bij vergunningstrajecten. Bij de Omgevingsdienst is gemerkt dat aanvragers, met name van grotere industriebedrijven, deze stap proberen te omzeilen omwille van de snelheid. Het gevolg hiervan is dat in een later stadium de aanvrager voor verrassingen kan komen te staan. Dit zorgt voor spanning tussen de Omgevingsdienst en de aanvrager.

Risicoverklaring

In 2025 is de Omgevingsdienst gestart met het ontwikkelen van een instrument om beleidsrisico's op een structurele en uitvoeringsgerichte manier te signaleren. Deze behoefte volgt uit de evaluatie van de stand van zaken van de beleidstekortenbrief uit 2022. Hieruit werd duidelijk dat een structurele aanpak nodig is om risico's tijdig te signaleren en te agenderen bij overheden op alle niveaus: lokaal, regionaal en landelijk.

Om hier invulling aan te geven is een zogenaamde Risicoverklaring in ontwikkeling. Dit is een instrument om beleidsmakers te informeren over risico's die voortkomen uit ontbrekend of onvoldoende beleid. In deze risicoverklaring worden risico's voor een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving gesignaleerd en geagendeerd bij beleidsmakers. Daarbij wordt ook een handelingsperspectief meegegeven zodat de beleidsmakers die het betreft hiermee aan de slag kunnen.

Juridische expertise & openbaarmaking (Woo)

Woo en actieve openbaarmaking

In 2023 is de Omgevingsdienst gestart met het project actieve openbaarmaking op basis van de Wet open overheid (Woo). Sinds 2024 neemt de Omgevingsdienst deel aan diverse landelijke werkgroepen om de voortgang en aanpak af te stemmen met andere overheidsorganen. Vanaf 2025 is de Omgevingsdienst bovendien medevoorzitter van een landelijk projectleidersoverleg onder begeleiding van ODNL. In de afgelopen jaren zijn meerdere Woo-categorieën verplicht geworden; aan deze verplichtingen wordt voldaan.

In 2025 zijn 71 Woo-verzoeken ontvangen. Dankzij de inrichting en digitalisering van het proces kon een groot deel digitaal worden afgehandeld.

Openbaarheidsparagraaf

Sinds 2022 bevat de verslaggeving een openbaarheidsparagraaf. Dit vloeit voort uit wettelijke verplichtingen én uit de overtuiging dat openbaarheid essentieel is voor transparantie en verantwoording. De Woo schrijft voor dat bestuursorganen in begroting en verantwoording het beleid en uitvoering rond openbaarheid toelichten. Hieronder wordt de in 2025 uitgevoerde activiteiten toegelicht die de kwaliteit van actieve en passieve openbaarmaking verder verbeteren.

Actieve openbaarmaking

De nieuwe wet zegt dat bestuursorganen een aantal wettelijke categorieën actief openbaar moet maken. Daarnaast moeten zij moeite doen om te onderzoeken welke extra informatie zij nog meer kunnen publiceren, naast de informatie die verplicht is. Door deze inspanningsverplichting moet de overheid zich bij elk document actief de vraag stellen waarom het niet openbaar gemaakt zou moeten worden, 'openbaar, tenzij'. De samenleving heeft immers het recht te weten wat er in de leefomgeving speelt.

De Omgevingsdienst staat volledig achter deze wet. Hoewel het betreffende artikel nog niet volledig in werking is getreden, is al begonnen met de implementatie. De Omgevingsdienst heeft eerst in kaart gebracht welke categorieën wettelijk verplicht openbaar moeten worden gemaakt en vervolgens bepaald welke aanvullende categorieën de dienst zelf extra wil publiceren. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld, met aandacht voor de cultuurverandering die de wet vergt en een projectplanning voor de komende jaren.

De Omgevingsdienst voldoet aan de eerste verplichte categorieën. Daarnaast wordt actief deelgenomen aan de landelijke werkgroep openbaarmaking van handhavingsbeschikkingen (afrondding voorzien in 2026) en is in 2025 binnen ODNL een kennisgroep actieve openbaarmaking geïnitieerd voor afstemming en waar mogelijk uniformering tussen omgevingsdiensten. Ook is gestart met de doorontwikkeling van het e-Dataloket voor het ontsluiten van documenten. Doel is de vindbaarheid en compleetheid te vergroten; dit traject loopt in 2026 door.

Passieve openbaarmaking

Het aantal Woo-verzoeken - waaronder zeer omvangrijke - is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarom is de begroting fors verhoogd (van 1.755 uur in 2022 naar 10.022 uur in 2025), waardoor de Woo sinds 2023 programma-overstijgend is belegd. In 2025 was 10.022 uur begroot; 9.393 uur is daadwerkelijk geschreven. Het verschil wordt vooral verklaard door ziekte en het niet tijdig kunnen invullen van vacatures.

De behandeling van Woo-verzoeken is arbeidsintensief. Naast het beoordelen op uitzonderingsgronden en het verwerken van grote documentvolumes vraagt het proces om soft skills: verzoekers verwachten vaker tussentijdse updates en collega's

moeten goed worden meegenomen in de laatste Woo-ontwikkelingen. Ook zienswijzen worden steeds uitgebreider ingediend en verdienen een zorgvuldige behandeling; daarmee is in meerdere dossiers bezwaar en/of beroep voorkomen.

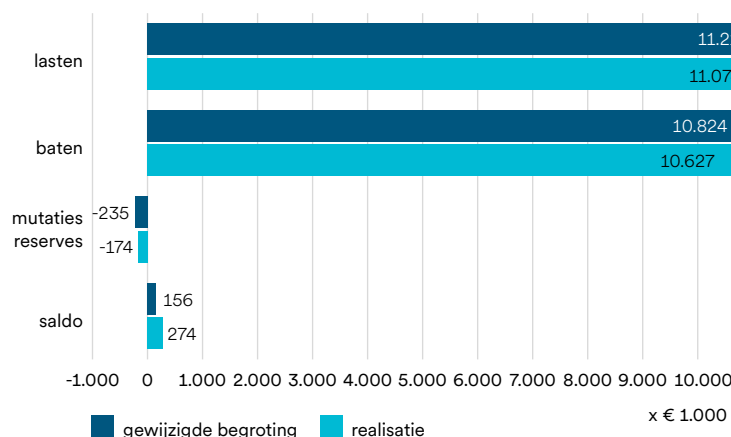
In 2025 zijn de processen verder geoptimaliseerd en deels geautomatiseerd, waardoor het handwerk afneemt. Dit zal zich naar verwachting vertalen in snellere termijnafhandeling. Door de uitbreiding van actieve openbaarmaking verwacht de Omgevingsdienst dat het aantal Woo-verzoeken op termijn afneemt, al duurt het vermoedelijk enkele jaren voordat dit effect zichtbaar wordt.

Financiële verantwoording

Het programma Randvoorwaardelijk heeft een nadeel van € 57K ten opzichte van de begroting.

Er is een voordeel van € 141K op de lasten. Voor de implementatie van de omgevingswet was rekening gehouden met hogere kosten die in 2025 niet gerealiseerd zijn.

Aan de batenkant is een nadeel ontstaan van € 197K. Er is minder capaciteit ingezet voor de Woo verzoeken, onder andere als gevolg van ziekte en zwangerschap. Daarnaast zijn er op diverse (kleine) producten minder uren gerealiseerd waardoor de baten lager zijn.

Programma Randvoorwaardelijk: gewijzigde begroting vs. realisatie (x € 1.000)

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma Bedrijfsvoering.

Programma Randvoorwaardelijk (bedragen x € 1.000)	gewijzigde begroting	realisatie	verschil begroting vs realisatie
lasten	11.215	11.074	-141
baten	-10.824	-10.627	197
mutaties reserves	-235	-174	61
saldo	156	274	118

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.5 Programma Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt en adviseert de organisatie op het gebied van personeelszaken, informatievoorziening, financiële administratie, communicatie, huisvesting, facility management, sturing, coaching en planning en control. Naast deze personele en materiële bedrijfsvoeringskosten worden de personele overheadkosten van het management van de gehele organisatie op dit programma verantwoord.

Facilitaire organisatie & duurzame huisvesting

Ontwerp en realisatie van het nieuwe kantoor

Met Ebbehuis ontwerpt de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in 2025 een nieuw en duurzaam kantoor. Hier komt al het goede van thuiswerken samen met diverse vormen van elkaar ontmoeten.

Het gebouw is de plek waar medewerkers en andere gebruikers verbinding vinden, waar ze elkaar regelmatig fysiek ontmoeten. In het nieuwe Ebbehuis werken mensen samen, zien ze elkaar tijdens overleggen, teamdagen, trainingen en kunnen ze terecht voor praktische zaken. Op basis van het nieuwe werkplekconcept is er een nieuwe werkomgeving ontworpen. Daarbij is het belangrijk dat, door activiteitgericht te werken, wordt gezorgd voor een goede spreiding van de bezetting over de werkweek. Op die manier is er voldoende ruimte voor iedereen, in een gezond werkklimaat.

Het definitief ontwerp en de planning voor de verbouwing is in het 4e kwartaal 2025 afgerond. De oplevering van het vernieuwde kantoor zal plaatsvinden in 3e kwartaal van 2026.

Duurzaamheid van gebouwen en middelen

Bij de verduurzaming van het kantoorpand wordt al met behulp van data de CO₂-uitstoot gemonitord. Het actief reduceren van de CO₂-uitstoot heeft constant de aandacht. Een goede stap in duurzaam ondernemen is de update van het wagenpark van de Omgevingsdienst. Deze is inmiddels grotendeels elektrisch. Eind 2025 is daar een zogeheten meetauto (elektrisch) aan toegevoegd. Deze wagen helpt bij het nemen van bijvoorbeeld afvalwatermonsters of geluidsmetingen.

Inkoop en aanbesteding in ontwikkeling

Om in ontwikkeling te blijven, heeft de Omgevingsdienst afgelopen jaar meerdere pilots gedraaid met het aanbestedingsprogramma Tenpu. Daarnaast is ook de samenwerking opgezocht wat resulteert in een terugkerende meeting met 7 andere OD's vanuit Zuid- en Noord-Holland. Hiermee wordt een brede kennisgroep gecreëerd voor mogelijke samenwerking.

Buiten de ontwikkelingen om zijn er in het reguliere inkoopproces in 2025 meerdere aanbestedingen succesvol afgerond. De belangrijkste zijn de ICT-dienstverlening en de Bedrijfsarts en zijn we gestart met de niet openbare Europese aanbestedingen voor een Social Mediabureau en een vormgever, welke in 2026 worden afgerond.

Informatiegestuurd en datagedreven werken

Versterking van sturingsinformatie

Data-analyse is in 2025 in het programma Data Gedreven Werken (DGW) verder ontwikkeld. De Omgevingsdienst investeerde in betere dashboards en analysetools, waardoor directie, management en operationele teams actuele en betrouwbare sturingsinformatie tot hun beschikking hebben.

Deze dashboards bieden inzicht in trends, knelpunten, risico's en voortgang, onder meer op thema's als het Tata-programma en de uitvoering van toezicht- en VTH-taken. De inzet van dataproducten maakt besluitvorming beter onderbouwd, consistent en sneller.

Datagovernance en kwaliteitsborging

Om ervoor te zorgen dat data structureel, veilig en betrouwbaar gebruikt kunnen worden, is in 2025 stevig ingezet op datagovernance. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over rollen, verantwoordelijkheden en kwaliteitseisen.

Het Databoord vormt hierbij het strategisch besispunt voor datagerelateerde onderwerpen en bewaakt samenhang tussen initiatieven, prioriteitstelling en naleving van ethische en privacyrichtlijnen.

Daarnaast zijn datakwaliteitsrapportages geïntroduceerd die periodiek worden gepubliceerd. Hiermee worden datasets kritisch beoordeeld op volledigheid, juistheid en actualiteit. Teams krijgen zo inzicht in waar verbeteringen noodzakelijk zijn, wat de basis vormt voor betrouwbaar datagedreven toezicht en vergunningverlening.

e-MJV als vaste informatiebron

De Elektronisch Milieujaarverslag-keten (e-MJV) werd in 2025 sterker geïntegreerd in de analyseprocessen. Dit maakt het mogelijk om sneller afwijkingen te detecteren, milieubelastende activiteiten beter te vergelijken en scherper te prioriteren in toezicht en vergunningverlening.

Innovatie: de Geurenradar

Een bijzonder project in 2025 is de Geurenradar, een systeem dat realtime sensordata combineert met slimme analysemethoden. Geurklachten kunnen hierdoor objectiever worden beoordeeld en sneller gekoppeld aan mogelijke bronnen.

Het systeem ondersteunt toezichthouders bij het duiden van hinderpatronen, waardoor gerichter kan worden opgetreden en trends tijdig worden gesignaleerd.

AI-ontwikkeling en digitale innovatie

Van experiment naar toepassing

Waar AI in eerdere jaren vooral in de experimentele fase zat, groeide het in 2025 uit tot praktische ondersteuning van vergunningverleners, handhavers en juristen. Cameratoezicht met automatische beeldherkenning maakt het mogelijk om risicovolle situaties sneller te detecteren en handhavingscapaciteit efficiënter in te zetten. Deze systemen worden zorgvuldig getoetst aan juridische en ethische kaders; de professional blijft altijd eindverantwoordelijk.

Digitale interactie en ondersteuning

Chatbots werden verder doorontwikkeld en bieden inwoners én medewerkers laagdrempelige toegang tot informatie, onder meer over de Omgevingswet en interne processen. Dit ontlast teams en verbetert de service en toegankelijkheid van kennis.

AI-agents voor complexe dossiers

AI-agents ondersteunen de uitvoering bij complexe dossiers, zoals asbest. Ze analyseren documentatie en risico's en markeren afwijkingen, waardoor vergunningverleners sneller tot goed onderbouwde besluiten kunnen komen. Ook is gewerkt aan AI-ondersteunde zoekmachines voor het team Juridische Expertise: met semantische zoektechnologie wordt tijd bespaard en wordt de kwaliteit van adviezen verhoogd.

Processen, informatie & informatiebeveiliging

Informatiesystemen en archivering

De overgang naar een nieuw zaakstelsel in 2025 was een belangrijke stap voor een toekomstbestendige informatiehuishouding. Waar het oude stelsel vernietiging van informatie niet toeliet, biedt het nieuwe stelsel deze functionaliteit wél. Dit is een belangrijke stap voor het efficiënt kunnen voldoen aan de archiefwet.

Dit jaar zijn voor het eerst – na toetsing door teammanagers – gegevens automatisch vernietigd die volgens de Archiefwet niet langer bewaard mogen worden. Dit versterkt compliance en vermindert vervuiling van informatiebestanden.

Informatiebeveiliging en ISMS

Met de implementatie van het Information Security Management System (ISMS) heeft de Omgevingsdienst de basis gelegd voor een structurele en voorspelbare aanpak van informatiebeveiliging. Het stelsel monitort waar gegevens worden opgeslagen en welke maatregelen nodig zijn. In een tijd van toenemende digitale dreiging en geopolitieke instabiliteit is dit een belangrijke stap in de volwassenwording van de organisatie.

Digitale weerbaarheid van medewerkers

Digitale fitheid kreeg meer aandacht. Door medewerkers beter te trainen in systematisch werken en veilig digitaal gedrag, dalen risico's en stijgt de kwaliteit van informatiebeheer. Dit past in een bredere beweging waarin informatie als fundament van het werk wordt gezien.

Informatiebeleid

In 2025 is gewerkt aan een nieuw informatiebeleid dat zich richt op informatiebeveiliging, bedrijfscontinuïteit en verantwoord gebruik van AI. Dit beleid vormt de strategische leidraad voor keuzes in de komende jaren.

Samenwerkingsagenda 4OD's

De vier Noord-Hollandse Omgevingsdiensten werken op uitvoeringsniveau nauw samen. In 2025 is de samenwerkingsagenda geëvalueerd en herzien. In de nieuwe samenwerking zijn enkele lopende onderwerpen afgesloten en nieuwe toegevoegd. De Omgevingsdiensten versterken elkaar in de samenwerking op het uitwisselen van kennis en uitvoering bij VTH-taken. Ook wordt samengewerkt op onderwerpen in de bedrijfsvoering waar mogelijk. Denk hierbij aan het afstemmen van inkoop- en aanbestedingsagenda's. Elke Omgevingsdienst werkt samen binnen de kaders van de eigen uitvoeringsovereenkomsten

Communicatie & omgevingsbewust werken

Heldere en toegankelijke communicatie

In 2025 investeerde de Omgevingsdienst sterk in duidelijke, toegankelijke en tijdige communicatie, zowel richting de buitenwereld als intern binnen de organisatie. Extern lag de nadruk op het goed informeren van bewoners, opdrachtgevers, media en andere stakeholders over besluiten en ontwikkelingen met impact op hun leefomgeving. Daarbij werd ingezet op begrijpelijke uitleg, transparantie over keuzes en het versterken van omgevingsmanagement.

Nieuwe website en programma Duidelijk OD

Een belangrijke stap was de lancering van een nieuwe website die beter aansluit op de informatiebehoeften van verschillende doelgroepen. Daarnaast startte het programma Duidelijk OD, gericht op het vereenvoudigen en verduidelijken van complexe informatie, zodat iedereen beter kan begrijpen wat de omgevingsdienst doet en wat besluiten betekenen.

Verbinding en samenwerking binnen de organisatie

Intern zijn in 2025 diverse activiteiten geïnitieerd die bijdragen aan meer verbinding, samenwerking en betrokkenheid binnen de organisatie. De doorontwikkeling van het intranet Ebbecloud versterkte de interne informatievoorziening en helpt medewerkers elkaar beter te vinden. Daarbij is de communicatiefunctie verder verschoven van uitvoerend naar meer strategisch en adviserend, wat zorgt voor meer samenhang en afstemming in de organisatie.

Betere vindbaarheid en meer transparantie

Hoewel communicatie niet direct leidt tot minder emissies of een schonere leefomgeving, heeft het wél gezorgd voor betere vindbaarheid, meer transparantie en een toegankelijker organisatie. Bewoners weten beter waar zij met vragen, meldingen of zorgen terecht kunnen en ervaren meer betrokkenheid bij ontwikkelingen in hun buurt.

Van buiten naar binnen denken

De Omgevingsdienst denkt steeds sterker van buiten naar binnen: de leefomgeving en het perspectief van bewoners staan in complexe dossiers nadrukkelijker centraal. Tegelijkertijd blijft er werk aan de winkel. Informatie kan nog begrijpelijker en omgevingsmanagement moet verder worden verankerd in de werkwijze van de organisatie.

Mens & organisatie

Arbeidsmarkt en werving

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een grote uitdaging. Via gerichte wervingscampagnes, traineeships, deelname aan beurzen, sociale media en de vernieuwde website werkenbij.odnzk.nl zijn 89 vaste medewerkers aangenomen. Daarnaast zijn 108 externe medewerkers ingestroomd via een nieuw inhuurproces met broker. Dit vergroot flexibiliteit en continuïteit.

Leren en ontwikkelen

De Omgevingsdienst blijft investeren in een lerende organisatie. In 2025 zijn leerlijnen ontwikkeld voor kernfuncties in het primair proces en zijn circa 150 trainingen aangeboden, waarvan een derde via de landelijke ODNL-Academie. Samenwerking met andere omgevingsdiensten (zoals de Seveso-diensten) heeft geleid tot kennisuitwisseling op landelijk niveau. Intervisie en teamontwikkeling worden actief ondersteund.

Gezondheidsmanagement, veiligheid en welzijn

In 2025 heeft de Omgevingsdienst de regie op gezondheidsmanagement verder versterkt. Het doel is om gezondheidsrisico's en belastende factoren in het werk eerder te signaleren en gericht aan te pakken. De focus ligt meer dan voorheen op preventie van uitval en het vergroten van het bewustzijn rond duurzame inzetbaarheid. Daarbij is extra aandacht besteed aan het voorkomen van psychisch verzuim, vooral bij risicogroepen. Wanneer verzuim zich toch voordoet, zorgt de organisatie voor passende begeleiding.

De Omgevingsdienst blijft daarnaast alert op een gezonde balans tussen werk en privé, met oog voor verschillende levensfasen en ingrijpende gebeurtenissen zoals mantelzorg, rouw en overgangsklachten.

In 2025 is het beleid rond agressie en geweld vernieuwd en is het melden van (bijna-)ongevallen verder laagdrempelig gemaakt. De basis ligt in het vernieuwde beleid rond de Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E). De technische voorbereidingen voor de functie-RI&E zijn getroffen en de planning voor de beleids- en organisatie-RI&E is vastgesteld.

Ook werd de aanbesteding voor bedrijfsgezondheidszorg en een bedrijfsarts afgerond. Dit intensieve traject vormt de basis voor betere ondersteuning vanuit een netwerk van gespecialiseerde dienstverleners dat helpt bij verzuimpreventie en re-integratie.

Arbeidsrelaties en Wet DBA

Om te voldoen aan de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) zijn alle samenwerkingen met zzp'ers herbeoordeeld. Waar nodig zijn contracten aangepast of omgezet naar andere vormen, zoals detachering.

In 2025 zijn 47 zzp-contracten beëindigd; 21 van deze professionals zijn in dienst getreden. Hiermee blijft de Omgevingsdienst voldoen aan wet- en regelgeving en wordt de continuïteit van werkzaamheden gewaarborgd.

Financiële verantwoording

Het programma Bedrijfsvoering komt uit op een positief resultaat van € 454K (exclusief mutatie reserves).

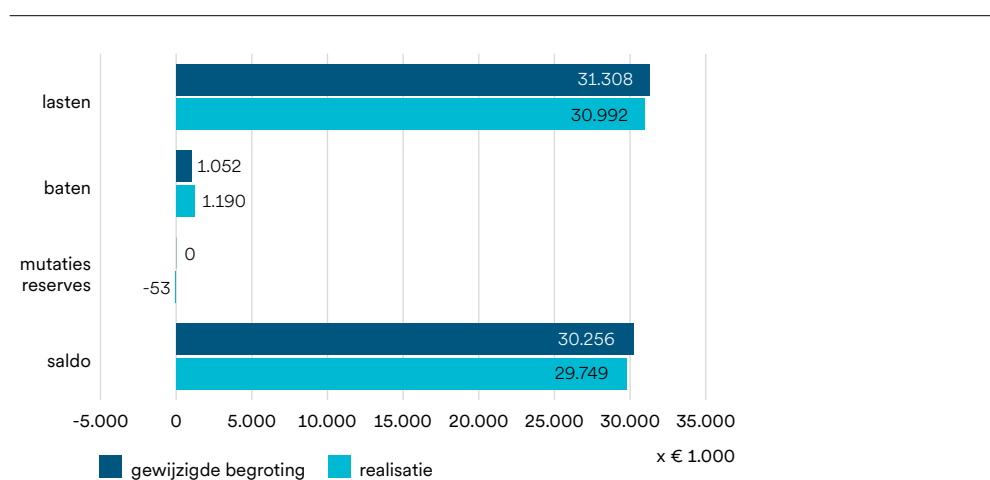
Dit bestaat uit € 316K lagere lasten, € 138K hogere baten. In totaal is het saldo van de reserves € 53K lager geworden. Er is € 89K gedoteerd aan de reserve POB en is er € 142K onttrokken voor vitaliteitsuren.

Door het uitstellen van het invullen van vacatureruimte is er € 405K minder aan loonkosten uitgegeven dan begroot.

In 2025 is het nieuwe VTH-systeem geïmplementeerd. Er bleek voornamelijk meer externe inzet nodig dan verwacht voor de implementatie. De opleverkosten van het nieuwe VTH-systeem waren fors hoger dan vooraf ingeschat. Als gevolg hiervan heeft de Omgevingsdienst NZKG dubbele licentiekosten, omdat het oude VTH-systeem langer in gebruik was. Ook zijn de kosten voor ICT-licenties hoger als gevolg van de groeiende organisatie.

Er is een voordeel ontstaan op facilitaire kosten door uitstel van de verbouwing van Ebbehuis. Het uitstellen van de verbouwing heeft geleid tot een voordeel op de begrote kapitaallasten.

Er zijn meer verlofuren aangekocht door medewerkers dan verwacht. Ook de opname van het aantal verlofuren is dit jaar hoger geweest dan begroot. Hierdoor ontstond er een voordeel.

Programma Bedrijfsvoering: gewijzigde begroting vs. realisatie (x € 1.000)

Programma Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)	gewijzigde begroting	realisatie	verschil begroting vs realisatie
lasten	31.308	30.992	-316
baten	-1.052	-1.190	-138
mutaties reserves	-	-53	-53
saldo	30.256	29.274	-508

(-/- = voordeel, + = nadeel)

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een door het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) voorgeschreven paragraaf. De beleidskaders vanuit de Omgevingsdienst zijn vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Ontwikkelingen in 2025
- Weerstandsvermogen, bestaande uit:
 - Inventarisatie risico's
 - Inventarisatie weerstandscapaciteit
 - Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen

Ontwikkelingen 2025

Het risicobedrag voor 2026 is fors lager dan de inschatting bij de vorige jaarrekening. Het betreft een daling van € 2,8M bij jaarrekening 2024, naar € 1,3M in jaarrekening 2025. De grootste daling betreft een lager operationeel risico vanwege de getekende UVO's 2026, waar eerder een gemeentelijk ravijnjaar verwacht was. Aangevuld met prestatiegerichte financiering risico's die vervallen, in verband met de keuze om naar een nieuwe financiering systematiek te gaan vanaf 2028 en om vanaf 2026 af te rekenen op basis van daadwerkelijk uren.

De Omgevingsdienst heeft het aantal zzp contracten verminderd eind 2025. Het risico vanuit onder andere de wet DBA is daarom bijgesteld van gemiddeld naar klein vanaf 2026. Vanwege de verouderde installaties en druk op de emissie reductie, wordt vanuit Tata een besluit verwacht in de komende 1-3 jaar over het wel/ niet blijven in de Nederland. Het risico van vertrek wordt hoger ingeschat vanwege de landelijke politieke ontwikkelingen, waarbij een maatwerkafpraak is overeengekomen tussen TATA en de Nederlandse overheid.

Gedurende 2025 is het nieuwe zakensysteem PowerBrowser geïmplementeerd en in gebruik genomen, dit risico komt te vervallen. Een nieuw risico betreft de samenwerking van OD's in Noord-Holland. Omgevingsdienst zal in 2026 starten met een voorverkenning naar de meerwaarde van een eventuele fusie van OD NZKG en OD IJmond.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio van de noodzakelijke weerstandscapaciteit ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de risico's. Van alle risico's is het financieel effect (gevolg) ingeschat. Afhankelijk van de kans dat een risico zich

voordoet, wordt een percentage van het financieel effect meegenomen in de berekening van de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Overzicht risico's

risico's (bedragen x € 1.000)	totaal geschat financieel effect	risico- bedrag 2025	risico- bedrag 2026	risico- bedrag 2027	risico- bedrag 2028	risico- bedrag 2029	risico- bedrag 2030
verandering in Wet- en regelgeving	4.089	513	399	542	542	542	542
omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt	5.964	455	133	672	838	838	838
bedrijfsvoering	1.241	1.096	798	975	975	975	975
prestatiegericht financieren	5.037	0	0	0	440	484	532
	16.331	2.064	1.330	2.189	2.795	2.839	2.888

In bijlage 4 is een tabel opgenomen met een toelichting op de kans dat deze risico's zich voordoen en de meerjarige effecten hiervan.

Toelichting risico's

Wet- en regelgeving (totaal geschat financieel effect € 5,7M)

Omgevingswet

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) hebben per 1 januari 2024 de juridische kaders van de taken en werkprocessen van de Omgevingsdienst ingrijpend gewijzigd. Op basis van de besluiten van het Algemeen bestuur van 16 sept 2022 over de afrekensystematiek gedurende de invoering van de Omgevingswet is de volgende werkwijze gekozen. Afwijkingen in het outputpakket tussen de -5 en +5 % worden niet verrekend met opdrachtgevers, maar lopen via algemene reserve van de OD. We rekenen met een risico van 5% over € 31M output-gerelateerde omzet.

Voor 2026 en 2027 is bestuurlijk besloten om de 5% regeling af te schaffen en af te rekenen op basis van daadwerkelijk uren. Vanaf 2028 gaat de Omgevingsdienst werken met een nieuwe financieringssysteem, waarbij werken onder de omgevingswet wordt meegenomen in de systematiek (zie ook risico Prestatiegericht financieren).

De OD loopt derhalve geen risico meer op de 5% afwijking op het output pakket, daarom nihil vanaf 2026 en verder.

Beheersmaatregelen: Het programma Omgevingswet heeft de taken overgebracht naar de lijnorganisatie en is onderdeel geworden van de reguliere VTH activiteiten.

- *De kans op dit risico is gedaald van gemiddeld naar klein. Het risicobedrag is € 306K voor 2025 en nihil voor 2026 en latere jaren.*

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Door het toenemende gebruik van data, waarbij ook sprake is van privacybescherming, blijft er een continu risico voor het optreden van datalekken. Niet naleven van de AVG kan leiden tot boetes en persoonlijke aansprakelijkheid. De boete kan maximaal € 20M. of indien hoger 4% van de jaaromzet bedragen.

Beheersmaatregelen: In de organisatie zijn functionarissen aangesteld, waaronder een functionaris gegevensverwerking en privacyfunctionaris. Zij zorgen voor de borging, het beleid en het ontwikkelen van bewustzijn binnen de organisatie.

- *De kans op dit risico is zeer klein. Het risicobedrag is € 41K voor 2025 en € 44K voor 2026 en later.*

Klimaatadaptatie en Circulair Programma

Rondom klimaat- en circulaire programma's ontstaan strategisch gezien in toenemende mate wetten die impact hebben op ons werk en op de bedrijven en burgers in onze leefomgeving. Voor de bedrijven kunnen de wetgevings-instrumenten zoals bijvoorbeeld een CO₂-heffing grote gevolgen hebben voor hun bedrijfsvoering. Meer kosten, investeringen, nieuwe vergunning aanvragen. Voor de Omgevingsdienst ontstaat een grotere inspanningsverplichting. De veranderende wetgeving heeft impact op het bedrijvenbestand. Er ontstaan zowel nieuwe bedrijven als faillissementen in kapitaalintensieve industrie die de veranderende omstandigheden niet kunnen bolwerken. Daarnaast kan het toetsingskader voor de VTH-processen niet meer toereikend of passend zijn. Het financiële risico is dat de toenemende inzet en expertise die gevraagd wordt, moeilijker leverbaar en financieerbaar blijkt. Dit verklaart ook het stijgende karakter van het risicobedrag van € 41K in 2024, naar € 83K in 2025 en € 177K voor 2026 en verder.

Beheersmaatregelen: De Omgevingsdienst biedt aan opdrachtgevers en bedrijven haar expertise aan om te voorkomen dat wet- en regelgeving een belemmering wordt voor de uitvoeringspraktijk. De kansen worden zo ook gesignaleerd. De Omgevingsdienst blijft inzetten op passende contracten voor haar taken bij de huidige opdrachtgevers in de gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is de verwachting dat de inzet in de komende jaren ook via het Rijk ontvangen kan worden. Anticiperen gaat zowel organisatorisch als door actieve deelname in de Rijksprogramma's.

- *De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van € 83K in 2025 tot € 177K in 2026 en verder.*

Terugdringen Milieubelasting

Het terugdringen van de milieubelasting om de milieu gerelateerde gezondheid te verbeteren zal de komende jaren steeds belangrijker worden. Er lopen vanuit het Rijk vele programma's die uiteindelijk gaan leiden tot strengere wetgeving. Enkele voorbeelden zijn de stikstof situatie (PAS), het schoon lucht programma, het oppervlaktewater en de Zeer Zorgwekkende Stoffen. De verwachting is dat de inventariserende programma's zullen leiden tot daadwerkelijke wetgeving in 2027. Er ontstaan dan in hoofdlijn twee grote effecten. De Omgevingsdienst zal meer en andere werk ontvangen en kan zich voor een groter vergunning potentieel en meer toezicht zien staan. Aan de andere kant ontstaat er voor bedrijven economisch gezien een sterke verhoging van kosten voor een productieproces en hun beheersing van de milieueffecten. Faillissementen en bedrijfsverplaatsingen kunnen ontstaan. Het financiële risico is dat de veranderingen sneller gaan dan de financiering via contracten met de opdrachtgevers. Ofwel, dat de kosten voor de baten uitgaan. Dit verklaart ook het stijgende karakter van het risicobedrag van € 41K in 2024, naar € 83K in 2025 en € 177K voor 2026 en verder.

Beheersmaatregelen: diverse opdrachtgevers, zoals Provincie Noord-Holland, Zaanstad en Amsterdam, hebben de Omgevingsdienst gevraagd mee te denken bij het duiden van de opgave en het meedenken bij een regionale en lokale aanpak op basis van de wetgeving.

- *De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van € 83K in 2025 tot € 161K in 2026 en verder.*

Wijziging beleid rijk of provincie voor Tata Steel

Het risico dat het beleid ten aanzien van Tata Steel impactvol verandert, als gevolg van gewijzigde politieke omstandigheden. Met de toezegging van de Provincie Noord-Holland voor een meerjarig budgettair groeipad startend in 2024 is er een zekerheid van budgettering voor het VTH-werk dat de Omgevingsdienst uitvoert bij Tata voor de aankomende jaren.

Ook het Rijk heeft aangekondigd de Provincie Noord-Holland de komende jaren te ondersteunen met een decentralisatie uitkering via het Provinciefonds.

Hoe de financiering vorm gaat krijgen is nog niet formeel bekend. Het risico wordt nu gezien over de langere termijn.

De gevolgen zijn afnemende werkzaamheden door andere beleidsprioriteiten.

Minder taken op het vlak van toezicht en handhaving. Aangezien de UVO van 2026 al gereed is inclusief TATA uren, wordt pas vanaf 2027 een risico verwacht van gewijzigd beleid.

Beheersmaatregelen: Bij afnemende taken en werkzaamheden moeten medewerkers op andere plekken in de organisatie worden ingezet.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is € 143K vanaf 2027

Conjuncturele ontwikkelingen, arbeidsmarkt, Groen Staal en Tata Steel (totaal geschat financieel effect € 6,0M)

Omzetfluctuatie, Economische en conjuncturele ontwikkelingen

Na jaren van stabiele financiering zien we bij alle gemeentelijke opdrachtgevers een daling op het gemeentefonds en toenemende lasten gezien de enorme prijsstijgingen van de afgelopen jaren. Diverse opdrachtgevers hebben aangegeven dat de bedragen naar beneden worden bijgesteld dan wel zij overwegen om bepaalde (plus) taken niet meer door de Omgevingsdienst te laten uitvoeren. We lopen hiermee een risico op frictiekosten.

Het risico is dat de organisatie niet tijdig kan anticiperen op de omzetfluctuaties.

Er kunnen tekorten ontstaan bij omzetsdalingen als de lasten van lopende contracten niet tijdig kunnen worden bijgesteld. Andersom kan het zijn dat de economie snel weer aantrekt en dat er een sterke stijging is van initiatieven. Dit betekent ongepland werk voor de gehele VTH-keten. Met betrekking tot het bedrijvenbestand lopen dan de kosten voor de baat uit.

Beheersmaatregelen: De gevolgen voor de uitvoering worden afgestemd met de opdrachtgevers en als het nodig is samen met hen geprioriteerd. Het risico van omzetverlies wordt in eerste instantie zoveel als mogelijk opgevangen door de afbouw van de flexibele schil. De arbeidsmarkt is echter zo weerbarstig dat een volledige flexibiliteit in contractering ook niet altijd mogelijk is.

Voor 2026 zijn de UVO bedragen gestegen ten opzichte van 2025. Hierdoor is voor 2026 dit risico niet van toepassing. Vanaf 2027 zijn er aanvullende bezuinigingen bij opdrachtgevers. Het is onduidelijk of alle budgetten worden toegekend. Daarom houden we rekening met een dubbele omvang voor 2027.

- *De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is € 443K voor 2027, daarna naar € 221K voor latere jaren.*

Arbeidsmarkt en inhuur

De krapte op de arbeidsmarkt en voor sommige functies beperkte beschikbaarheid van inhuurkrachten, kunnen gevolgen hebben voor het realiseren van de productie- en kwaliteitsafspraken. Dit wordt nog eens versterkt door de extra capaciteit en de specifieke expertise die nodig zijn voor opvolging van nieuwe wetgeving

en de uitvoering van het Klimaatakkoord. Op dit moment bestaat er nog veel onduidelijkheid over de continuering van de wet DBA en mogelijke inwerkingtreding van de wet VBAR. Dit leidt regelmatig tot nieuwe inzichten, publicaties en handreikingen over de toepassing van de wetgeving. De Omgevingsdienst blijft urgentie voelen om contracten met externe medewerkers die niet voldoen aan de wet DBA, te beëindigen.

Het niet realiseren van productieafspraken leidt tot lagere inkomsten. Dit kan gevolgen hebben voor de dekkingsbijdrage van de overheadkosten. Het beëindigen van contracten met zzp'ers leidt tot een risico op productieverlies, zeker wanneer posities niet of niet volledig ingevuld worden door medewerkers met een vast contract.

Beheersmaatregelen: De Omgevingsdienst werkt met een flexibele schil van personeel. We zetten in op arbeidsmarkt- communicatie en werken samen met wervingsbureaus. Innovatie op het vlak van digitalisering en data-analyse wordt ingezet om zo efficiënt mogelijk te werven. Daarnaast worden medewerkers opgeleid waaronder trainees, opleidingstrajecten voor zij-instromers en training on-the-job constructies.

We bewegen voor wat betreft de wet DBA en de voorgenomen wet VBAR mee met steeds veranderende inzichten. Voor de zzp-ers die, met de kennis van nu, niet voldoen aan de criteria van de wet DBA, maken we een 'plan per contract'. In dit plan omschrijven we de risico's in het geval een contract beëindigd zou worden en welke oplossingen denkbaar zijn.

- *De kans op dit risico is gedaald van gemiddeld naar klein, door de afname van het aantal zzp-ers. Het risicobedrag bedraagt € 133K vanaf 2026.*

Afbreukrisico Groen Staal

Tata Steel heeft op 27 juni 2025 het MER (>4000 A4) voor het project Heracleus Groen Staal ingediend, nadat eerder het concept MER (dd. 20 december 2024) door de OD was beoordeeld op volledigheid. Inmiddels is gebleken dat de aanvraag en bijbehorend MER onvolledig is en dat er aanvullingen nodig zijn. In februari 2026 zal een brief met het verzoek om aanvullende gegevens verstuurd worden. Tata Steel verwacht negen maanden nodig te hebben om de aanvullende gegevens aan te leveren. Hiernaast worden door Tata Steel andere vergunningaanvragen voorbereid waar de Omgevingsdienst over geïnformeerd zal worden.

Het risico dat deze plannen geen doorgang vinden is nog aanwezig. De VTH-A werkzaamheden komen dan te vervallen. De medewerkers die op Groen Staal zijn ingezet, komen daarmee zonder werk te zitten. De medewerkers die op het project Groen Staal werkzaam zijn, moeten op andere werkzaamheden worden ingezet.

Beheersmaatregelen: Een groot deel van de medewerkers werken deeltijd op het project en houden binding met hun eigen team. Hiermee kan het wegvallen van het werk voor Groen Staal makkelijk worden opgevangen.

- *De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag is € 95K vanaf 2027.*

Tata Steel vertrekt uit Nederland – risico vanaf 2028

Tata Steel zou kunnen besluiten uit Nederland te vertrekken. Dit zou kunnen vanwege tegenvallende financiële resultaten en/of vanwege geen of onvoldoende subsidie vanuit Nederland of Europa voor de transitie en het investeringsprogramma Groen Staal. De Europese Staalmarkt is onderhevig aan grote concurrentie vanuit China en VS. De geopolitieke situatie met o.a. ook de oorlogen in Oekraïne en Midden-Oosten maken de marktsituatie erg onvoorspelbaar. Tata Steel levert mondiaal het meest hoogwaardige staal.

Vanwege de verouderde installaties en druk op de emissie reductie, wordt vanuit Tata een besluit verwacht in de komende 1-3 jaar. Dit besluit kan meerdere uitkomsten hebben. De kans op optreden is verhoogd ten opzichte van vorig jaar. Voor de OD zal een vertrek betekenen dat er, wanneer het staalproces wordt stopgezet, er – afhankelijk van hoe snel het bedrijf vertrekt – een groot aantal medewerkers beschikbaar komt op termijn. Op korte termijn wordt er eerst meer werk verwacht voor het gecontroleerd stopzetten van het productieproces (1-2 jaar) in de milieuteams. Voor collega's van Bouw (sloop) en Bodem (sanering) zal een toename aan werkzaamheden kunnen ontstaan, afhankelijk van de toekomstige inrichting van de locatie. De werkveld gebieden zijn voor de medewerkers op expertise niet uitwisselbaar.

Beheersmaatregelen: Wanneer er door Tata Steel wordt ingezet op een snel vertrek, dan kan de situatie ontstaan dat op korte termijn een piek aan werkzaamheden zal zijn. Verwachting is dat de opdrachtgever deze piekbelasting zal opvangen in de financiering. Voor collega's van Milieu zal vertrek op lange termijn een daling van werkzaamheden betekenen.

Voor collega's van Bouw (sloop) en Bodem (sanering) zal dan een toename aan werkzaamheden ontstaan, afhankelijk van de snelheid van herontwikkeling. De werkveldgebieden zijn voor de medewerkers op expertise niet uitwisselbaar.

- *De kans op dit risico gestegen van klein naar gemiddeld. Het risicobedrag is vanaf 2028 € 388K.*

Bedrijfsvoering (totaal geschat financieel effect € 1,2M)

Nieuw zaaksysteem

In 2025 heeft Omgevingsdienst een nieuwe VTH-systeem, PowerBrowser, geïmplementeerd en in gebruik genomen. Voor 2026 gaan we uit van situatie in normale support en doorontwikkeling die geen extra risico's met zich meebrengt.

- *De kans op dit risico is verlaagd van zeer groot naar zeer klein. Het risicobedrag was in 2025 € 517K, daarna nihil.*

Informatiebeveiliging

De dreiging tot informatiebeveiligingsincidenten blijft toenemen. Het risico van een informatiebeveiligingsincident is dat de dienstverlening en bedrijfsvoering volledig kan stil komen te liggen. Daarnaast kunnen informatiebeveiligingsincidenten leiden tot fouten in de dienstverlening en kan vertrouwelijke informatie in verkeerde handen komen te vallen. De informatiebeveiligingsdienst (IBD) ziet op dit moment twee soorten dreigingen: meer ransomware en steeds meer en ernstige kwetsbaarheden en gevaren in software. Vanaf 17 oktober 2024 is de NIS2 richtlijn (Network and Information Security Directive) in werking. Dit is een Europese richtlijn waarbij essentiële organisaties in Europa wettelijk verplicht worden om zichzelf te beschermen tegen cybercriminaliteit.

De kosten zijn terug te voeren op het herstel van de systemen, onderzoek naar de aanval, alsmede het betalen van losgeld bij een ransomware-aanval. Het verschilt per aanval welke kosten hiermee gemoeid zijn. De NIS2 is 2025 omgezet in de nationale Cyberbeveiligingswet (Cbw). Als gevolg hiervan kunnen ook boetes opgelegd gaan worden aan organisaties die zich niet houden aan deze wet. De boetes kunnen oplopen van 1,4% tot 2% van de omzet. Ook kunnen directieleden persoonlijk aansprakelijk worden gesteld bij nalatigheid.

Beheersmaatregelen:

Algemeen: Om de toename aan cybercriminaliteit het hoofd te bieden is een CISO aangesteld en een security team. Dit team komt wekelijks bij elkaar om security issues te bespreken. Het Computer Emergency Response Team (CERT) team komt bij elkaar als crisisbestrijding bij een acute dreiging. Daarnaast is er een ICT-consignatiedienst bij dreigingen. Tevens is de Omgevingsdienst aangesloten bij een SIEM SOC die alle dataverkeer monitort op afwijkend gedrag. De implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)2 loopt. Voor het bewustzijn van de medewerkers worden er awareness trainingen gevolgd. Er is extra technische software aangeschaft als bescherming tegen hacken. Voor de NIS2 richtlijn is een ISMS-systeem aangeschaft om de interne en externe audits en rapportageverplichtingen te kunnen registreren. Inmiddels is het ISMS-systeem ingericht en initieel gevuld, waarbij begin 2026 de invoer gecontroleerd, uitgebreid en beschikbaar gesteld wordt aan de organisatie. Waarmee de plan/do/check/act cyclus met monitoring effectief wordt.

Interne pre-audit: Dit is een interne beoordeling die organisaties helpt om hun huidige nalevingsstatus te begrijpen en eventuele tekortkomingen te identificeren voordat een externe audit plaatsvindt.

Externe audit: Deze audits worden uitgevoerd door erkende auditororganisaties en gespecialiseerde cyberbeveiligingsauditors. Ze beoordelen of de noodzakelijke beveiligingsmaatregelen aanwezig zijn en effectief functioneren.

Doorlopende supervisie: Voor essentiële entiteiten omvat dit regelmatige inspecties ter plaatse, off-site toezicht en beveiligingsscan's. Belangrijke entiteiten kunnen ook audits ondergaan als er aanwijzingen zijn dat ze mogelijk niet voldoen aan de richtlijn.

Rapportage en aanbevelingen: Na de audit levert de auditor een gedetailleerd rapport met bevindingen, tekortkomingen in de naleving en verbeterpunten. Dit rapport bevat praktische aanbevelingen om geïdentificeerde problemen aan te pakken en de cyberbeveiligingshouding van de organisatie te verbeteren.

- *De kans op dit risico is groot. Het risicobedrag is € 621K vanaf 2026.*

Groen Staal niet volledig kunnen leveren

Om het Groen Staal traject goed uit te lopen, is € 5 miljoen subsidie per jaar bij het Rijk gevraagd (2023-2030).

De Omgevingsdienst heeft een inspanningsverplichting wanneer alle aanvragen worden ingediend. Er kan schade ontstaan op het vlak van imago (herstel) en schadeclaims van Tata Steel bij onvoldoende tijdige vergunning levering.

De Omgevingsdienst kan aansprakelijk gesteld worden voor vertraging schade in de voortgang van het project. Het is in deze fase van het project moeilijk om het gevolg van het risico realistisch te kwantificeren.

Beheersmaatregelen: Vooruitlopend op het vrijkomen van het geld, zijn de werving, inhuur en opleidingen van medewerkers in voorbereiding. De aansprakelijkheid is beoordeeld in relatie met de bedrijfsaansprakelijkheid verzekering. Daarnaast is de communicatie met Tata Steel over de project voortgang en afstemming essentieel voor zowel Omgevingsdienst als Tata Steel.

- *De kans op dit risico is gemiddeld. Het risico vanaf 2023 als PM opgenomen.*

Samenwerking OD's Noord-Holland

Een recent advies van bestuurlijk verkenner Onno Hoes (opgesteld in opdracht van bestuurders van Provincie Noord-Holland en bestuurders van omgevingsdiensten) laat zien dat een verkenning van niet alleen verregaande samenwerking, maar ook een fusie tussen beide omgevingsdiensten gewenst is. De Omgevingsdienst zal in 2026 starten met een voorverkenning van een meerwaarde van een eventuele fusie van OD NZKG en ODIJmond op VTH-A gebied, en de meerwaarde voor bedrijven en omwonenden. Een go/no go besluit voor een daadwerkelijke fusie wordt niet eerder dan in de tweede helft van 2026 voorzien.

Bij een eventuele fusie van de OD's zullen integratiekosten gemaakt worden voor onderzoek naar samengaan van processen en systemen. Het financiële risico betreft uitgaven aan integratiekosten die niet gedekt zijn uit de lopende activiteiten. Gezien de aanleiding tot het onderzoek de tekortkoming in de robuustheid van ODIJmond betreft, liggen reducties in de personele bezettingen voor de VTH uitvoering minder voor de hand.

Beheersmaatregel: De verwachting is dat de OD's ieder zullen participeren in de integratieactiviteiten naar omvang, mogelijk met financiering vanuit de Provincie Noord Holland.

- *De kans op dit risico is groot. Het risico is € 177K voor 2026, daarna € 355K.*

Prestatiegericht financieren (totaal geschat financieel effect € 5,0M)

Afwijking ten opzichte van vastgesteld kengetal – risico vanaf 2028

Bestuurlijk is besloten om de huidige vastgelegde methodiek van begroten en afrekenen te continueren tot eind 2027.

Er ligt een landelijk voorstel om te komen tot een financiering voor alle omgevingsdiensten. Nader onderzoek en analyse hebben uitgewezen om voorlopig niet over te gaan naar het model landelijke financiering, maar de PGF systematiek te herijken. Hiervoor wordt een programmaplan uitgewerkt. Het plan betreft o.a. reële kengetallen, evaluatie UUN en een aangepaste PDC rondom de Omgevingswet. Een herijking van de systematiek kan resulteren in een herverdeeffect van de deelnemersbijdragen.

Het risico is aanwezig dat de kengetallen die worden opgesteld niet robuust blijken te zijn om alle taken uit te voeren.

Bij grote herverdeeffecten tussen de opdrachtgevers kan er discussie ontstaan over de hoogte van de kengetallen en de hoogte van de bijdrage.

Op dit moment is het nog niet bekend hoeveel procent van de omzet zal worden gebaseerd op een kengetal.

Grove inschatting is dat dit minimaal de helft van onze begroting zal zijn. Ofwel een bedrag van circa € 44M. Afwijking op totaal niveau wordt ingeschat op 10%. Het risico wordt in het eerste jaar na invoering op laag ingeschat omdat gebruikt wordt gemaakt van gevalideerde kengetallen. Afwijkingen kunnen later toenemen (+10%) als gevolg van aanpassingen in wetgeving, andere werkwijzen etc. Invoering zal op zijn vroegst plaatsvinden in 2028.

Beheersmaatregelen: De afwijking op de kengetallen wordt jaarlijks gemonitord. Praktijkervaringen zullen worden gebruikt om te komen tot nieuwe kengetallen. Voordat wordt overgegaan op een (nog nader te bepalen) systematiek zal een validatietraject worden ingeregeld. Op basis hiervan kunnen kengetallen worden herijkt.

- *De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is € 440K vanaf 2028.*

Risico onderhandwerk Bouw en Bodem

Op basis van de PGF-systematiek wordt een deel van het toezicht en de handhaving voor Bouw en Bodem als output product gefinancierd (op basis van vergunning-aanvragen). Omdat toezicht en handhaving niet altijd in het lopende jaar plaatsvindt, is er een risico dat er geen dekking is voor onderhandenwerk, als het aantal vergunningen in een jaar drastisch afneemt.

In 2026 en 2027 rekenen we Bouw en Bodem toezicht af op werkelijke uren. Daarom wordt geen financieel risico verwacht voor deze jaren. Voor 2028 en verder wordt een nieuwe financieringssysteem ontwikkeld, bestuurlijk dient nog te worden vastgesteld hoe de afrekening zou zijn. Daarom wordt het risico op PM gezet.

Beheersmaatregelen: We maken jaarlijks een inschatting van de verwachte aanvragen en maken op basis daarvan UVO/VTHUP-afspraken met de opdrachtgevers. Als een drastische daling wordt verwacht en er een dekkingstekort is voor het onderhandenwerk wordt dit bij de halfjaarrapportage en meerjarenbegroting gemeld.

- *De kans op dit risico is groot bij gebruik van kengetallen. Het risicobedrag wordt op PM gezet vanaf 2028.*

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van een organisatie om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Het gaat dus om buffers in het eigen vermogen of middelen die in de exploitatie kunnen worden vrijgemaakt zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken.

Meerjarig beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
reserve weerstandsvermogen	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
dotatie						
beschikbare weerstandscapaciteit	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082

Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen.¹ Het Algemeen Bestuur heeft in 2017 een ratio van 1 tot 1,5 vastgesteld. Deze ratio is voor het jaar 2025 en verder toereikend op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2025.

¹ De normeringssystematiek is ontwikkeld door het Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat meerjarig de verhouding tussen noodzakelijke en beschikbare weerstandscapaciteit voldoet aan de ratio weerstandsvermogen (1 tot 1,5).

Meerjarige ratio voor het weerstandsvermogen

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beschikbare weerstandscapaciteit	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
Noodzakelijke weerstandscapaciteit	2.064	1.330	2.189	2.795	2.839	2.888
Ratio weerstandsvermogen	1,5	2,3	1,4	1,1	1,1	1,1

Legenda

ratio	waardering
> 2,0	uitstekend
1,5– 2,0	ruim voldoende
1,0– 1,5	voldoende
0,8– 1,0	matig
0,6– 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

In de volgende tabel staan de drie financiële kengetallen die van toepassing zijn op de Omgevingsdienst. Voor de ratio's zijn normen opgesteld op basis van input van de VNG en op eigen inzichten. De onderstaande beschrijving van de ratio's bevat een verdere toelichting en beoordeling.

Financiële kengetallen

	norm	rekening 2023	rekening 2024	begroting 2025	rekening 2025
netto schuldquote	≤0%	-11%	-14%	-5%	-8%
solvabiliteitsratio	≥20%	36%	34%	3%	26%
structurele exploitatieruimte	≥0%	6%	7%	0%	1%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De schuldpositie van de Omgevingsdienst bestaat voornamelijk uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteren we een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waarvoor geld wordt aangetrokken, zal het kengetal boven de 0% stijgen.

Voor 2025 is het kengetal -/- 8%. Het voldoet daarmee ruim aan de gestelde norm.

Solvabiliteit

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt. De norm voor de Omgevingsdienst is daarom minimaal 20%. Het kengetal valt vrij laag uit omdat we met voorschotten van de opdrachtgevers werken. De voorschotten hebben een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Het kengetal is gecorrigeerd met de voorschotten 1^e kwartaal 2026 en komt daarmee uit op 26%. De ratio is in 2025 gedaald doordat het eigen vermogen is lager is. Dit komt doordat het resultaat van € 412k lager is dan vorig jaar (€ 4.5M). De ratio is in 2025 voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt om te beoordelen welke structurele ruimte de Omgevingsdienst heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Is dit cijfer negatief dan biedt het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte om de lasten te blijven dragen. De norm voor de Omgevingsdienst is 0% of hoger. Als gevolg van het positieve jaarrekening resultaat is dit percentage in 2025 1%.

Algeheel oordeel

Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) schrijft voor een beoordeling te geven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De 3 kengetallen geven een goed beeld en voldoen aan de norm. Er is sprake van een financieel gezonde positie. In bijlage 3 is de berekening van de kengetallen toegelicht.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de Omgevingsdienst in bezit heeft, bestaan uit apparatuur, automatisering, meubilair, laadpalen en de verbouwing van het gehuurde pand Ebbehout in Zaandam. Als afschrijvingstermijn wordt de economische levensduur als uitgangspunt genomen (conform de financiële verordening). In 2025 zijn nieuwe investeringen gedaan in de materiële vaste activa. Dit betreft vervangen en upgraden van laadpalen, nieuwe laptops en telefoons en investeringen voor de meetdienst locatie Abcoude.

3.3 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de Omgevingsdienst. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico) en de financieringspositie. Voor uitvoering van de financieringsfunctie gelden de kaders uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de bijhorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. Er zijn voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut (treasury-statuut) en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

De Omgevingsdienst werkt volgens het treasury statuut dat is vastgesteld op 9 december 2015. Een van de doelstellingen van dit statuut is het beschermen van vermogens- en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals genoemd binnen de Wet Fido: renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

Financierings- en schuldpositie

De Omgevingsdienst gaat uitsluitend leningen aan in de Europese geldeenheid (de euro). In 2013 is bij BNG Bank een lening afgesloten van € 1,1M met een looptijd van vijf jaar en een rente van 1,45%. De lening is per 31-12-2018 volledig afgelost.

Kasbeheer

De Omgevingsdienst beperkt interne liquiditeitsrisico's door treasury-activiteiten te baseren op een adequate liquiditeitsplanning. Doordat we overtollige liquide middelen moeten aanhouden in de schatkist (op een rekeningcourant bij het agentschap van het ministerie van Financiën) zijn er geen kredietrisico's.

Om het renterisico te beperken, is vastgelegd dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. We stemmen nieuwe leningen en uitzettingen af op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning. De rentetypische looptijd en het renteniveau van de lening of uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie. Binnen deze kaders streven we naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen.

3.4 Bedrijfsvoering

Verplichte beleidsindicatoren

Vanuit het BBV is het verplicht te verantwoorden op ongeveer veertig beleidsindicatoren. De indicatoren zijn vooral voor gemeenten opgesteld en daarom grotendeels niet van toepassing op de Omgevingsdienst. De indicatoren die wel van toepassing zijn, passen allemaal binnen het programma Bedrijfsvoering.

Formatie en bezetting

De vaste formatie voor 2025 is vastgesteld op 617,8 fte op basis van een omzet van € 89,3M.

De bezetting op 31-12-2025 was in totaal 582,6 fte. Een tekort van 35,2 fte. Aan het begin van het jaar was de bezetting 556,0 fte en begin juli is de bezetting gedaald tot 553,7. Vanaf september is er een groei van het aantal medewerkers tot 582,6 fte in december. De inhuur kende een piek in mei en juni als gevolg van de invoering van Powerbrowser en bleef daarna redelijk constant rond de 104 fte.

naam indicator	berekening	Realisatie 2025	toelichting
formatie	Fte per 1.000 inwoners	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De formatie bedraagt 617,8 FTE (excl. inhuur) per 31 december 2025
bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De bezetting bedraagt 582,6 FTE (excl. inhuur) per 31 december 2025
apparaatskosten	Kosten per inwoner	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De apparaatskosten bedragen € 82.194K
apparaatskosten	Niet te berekenen per inwoner	82.194	
externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur extern	20,3%	
personele overhead	% van de totale lasten	21,0%	
materiële overhead	% van de totale lasten	14,7%	

Nieuwe cao provinciale sector

In 2025 is een nieuwe cao afgesloten. Deze cao heeft een looptijd van 1 juli 2025 tot 1 juli 2026.

Enkele belangrijke wijzigingen uit de cao in 2025:

- Salarisverhoging: per 1 juli 2025 met 2,5%
- Verhogingen per 1 juli 2025 werden met terugwerkende kracht doorberekend
- In november 2025 ontvingen medewerkers een eenmalige bruto-uitkering van € 1.000,-
- (bij een fulltime dienstverband; parttime naar rato) onder de voorwaarde dat een medewerker op 1 november 2025 in dienst was.
- Studieschuld aflossen via het IKB
- Medewerkers konden tot € 1.250 per jaar inzetten via het IKB om hun studieschuld bij DUO af te lossen.
- Dit mag maximaal 6 jaar, tot een totaal van € 7.500.
- Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)
- De huidige RVU-regeling is op 31 december 2025 afgelopen.

De onderhandelingen voor de cao vanaf 1 juli 2026 zullen gaan starten op 5 maart 2026.

Boter bij de vis

86 medewerkers ontvingen in 2025 de flexibele beloning 'Boter bij de vis', voornamelijk voor hun extra inzet voor de inzet bij de implementatie van het nieuwe VTH-systeem. Daarnaast hebben diverse medewerkers op basis van bijzondere geleverde prestaties een gratificatie ontvangen zoals cadeaus, cadeaubonnen, of geheel of gedeeltelijke vergoeding van opleidingskosten etc. Zowel op individueel- als op teamniveau.

Verzuim

Het organisatiebreed verzuim is in 2025 gestegen met 1,71% van 5,39% in 2024 naar 7,1% in 2025.

De meldingsfrequentie is van 1,05 in 2024 toegenomen tot 1,26 in 2025. De gemiddelde verzuimduur is wel iets afgenomen van 28,98 naar 28,46. Het aantal personen dat zich 3 of meer keer heeft ziekgemeld is gestegen in 2025 van 75 personen in 2024 naar 102 personen in 2025.

In 2025 is besloten om van verzuimmanagement naar gezondheidsmanagement door te groeien. Gezondheidsmanagement omvat meer dan de arbomaatregelen en een proactief verzuimbeleid dat langdurige arbeidsongeschiktheid voorkomt en re-integratie bevordert.

In aanloop naar de implementatie van Gezondheidsmanagement zijn we het monitoren van verzuim in 2025 meer integraal gaan doen dan voorheen. We werken meer gestructureerd samen met de in- en externe kerndeskundigen (vertrouwenspersonen, bedrijfsmaatschappelijk werk, bedrijfsarts) aan gezamenlijke prioriteiten, rapportages en adviezen aan de directie.

Rechtmatigheid

De Omgevingsdienst heeft de verbijzonderde interne controle (VIC) uitbesteed. Vanaf 2025 maakt Omgevingsdienst gebruik van een nieuwe externe partner. Dit heeft voor 2025 geresulteerd in een aanscherping van het VIC plan. De Omgevingsdienst kan door de uitbesteding van de VIC de onafhankelijke rol beter borgen, de eigen organisatie is hiervoor te klein.

In 2025 zijn de volgende processen ge-audit:

- UVO-beheerproces
- Debiteurenproces
- Personeelsproces – instroom/doorstroom/uitstroom
- Inkoop- en crediteurenproces
- Leges

De keuze voor deze processen is bepaald o.b.v. de financiële materialiteit. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het VIC legesproces betrekking heeft op de rechtmatigheid van de opdrachtgevers en niet op de rechtmatigheid van Omgevingsdienst. Dit is daarom in deze rechtmatigheidsparaagraaf niet verder uitgewerkt. Bij de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controle zijn geen financiële bevindingen geconstateerd. Dit bevestigt dat de financiële beheersing op orde is. Uit de controle zijn wel een aantal procesaanbevelingen gesignaleerd. Dit zijn aanbevelingen ter versterking van de interne beheersing.

Deze bevindingen zijn hieronder samengevat weergegeven:

- **UVO beheerproces:** In de VIC zijn geen bevindingen geconstateerd.
- **Debiteuren en overige baten:** In Q1 2025 is het volgende geconstateerd: In opzet van het proces is opgenomen dat: Afrekenen opdrachten en projecten (meerwerk) achteraf worden gecontroleerd door coördinator FA in het kader van het 4-ogen principe. De controle ziet toe op het uurtarief, aantal uren, netto bedrag, BTW en totaal bedrag. Deze controle wordt niet zichtbaar vastgelegd. Update Q4 2025: Er is vastgesteld dat met een email akkoord is gegeven op de facturen. Hiermee is de bovenstaande bevinding opgevolgd.
- **Crediteuren en Inkoop:** Met betrekking tot de uitvoering van de VIC op inkopen zijn er geen bevindingen geconstateerd die hoger zijn dan de rapportagegrens.

- **Personeel in dienst:** In de VIC is vastgesteld dat bij 1 instroom het formulier ‘opgaaf gegevens voor de loonheffingen’ niet ondertekend was vóór de eerste werkdag. Tijdens drukke perioden komt het incidenteel voor dat het formulier niet tijdig getekend retour is ontvangen. De Omgevingsdienst blijft aandacht houden voor het verbeteren van dit proces en het naleven van de richtlijnen. 1 arbeidsovereenkomst is ondertekend op 13 januari 2025 terwijl de medewerker op 1 januari 2025 was begonnen. In Q3 en Q4 is deze bevinding niet meer naar voren gekomen.
- **Personeel doorstroom:**
Drie addenda bij doorstroom zijn niet ondertekend door de medewerkers, als gevolg van een fout in de workflow. Medewerkers zijn geïnstrueerd om hier alert op te zijn bij het verwerken van mutaties. Daarnaast zijn HR Helpdesk medewerkers extra waakzaam bij het kiezen van de juiste brief, zodat deze door de juiste personen wordt ondertekend.
Voor één deelwaarneming geldt dat de salarisverhoging in januari 2025 is gebaseerd op een verkeerde salarisschaal. De impact hiervan is financieel gering (€ 15 per maand). De oorzaak blijkt te liggen in een foutieve invoer van de salarisschaal bij indiensttreding van de betreffende medewerker (trainee). De periodieke verhoging is daardoor automatisch berekend op basis van deze verkeerde schaal. De Omgevingsdienst heeft alle andere trainees uit de instroom van 2024 en 2025 gecontroleerd. Bij hen is de juiste salarisschaal vanaf indiensttreding gebruikt. Er zijn geen aanwijzingen dat deze fout zich breder heeft voorgedaan.
Voor één deelwaarneming is geconstateerd dat de nieuwe functie per 2 juni 2025 is ingegaan. Dit is in oktober geformaliseerd met terugwerkende kracht. In de VIC is vastgesteld dat de herstelbetalingen adequaat verwerkt zijn.
- **Personeel uit dienst:** Geen bevindingen vanuit de VIC

Rechtmatigheidsverklaring

Verantwoordingsgrens

In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteert het Dagelijks Bestuur over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van de Omgevingsdienst, exclusief de dotaties aan de reserves. Deze grens is voor 2025 een bedrag van € 1.789K

Rapportagegrens

In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan 0,3% van de totale lasten van de Omgevingsdienst, exclusief de toevoegingen aan de reserves nader toegelicht en wordt ingegaan op maatregelen om deze onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Deze grens is voor 2025 een bedrag van € 268K.

Begrotingsrechtmatigheid

Er zijn geen fouten geconstateerd die hoger zijn dan onze rapporteringsgrens.

Afwijkingen;

Geen

Voorwaardencriterium

In 2025 is het inkoop- en aanbestedingsbeleid wederom getoetst met het opstellen van een spend analyse. Deze analyse heeft tot doel om vast te stellen of per leverancier de aankopen conform ons inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn verlopen. De spend analyse is zo een hoeksteen in het drieluik van het aankoopbeleid. Het draagt bij aan de juiste aanbestedingskalender van het volgend jaar. Het geeft niet alleen welke aanbestedingen nog extra nodig zijn, maar ook welke aanbestedingen

veranderen in aard (bijvoorbeeld van meervoudig onderhands naar Europees). Zo wordt de aanbesteding niet alleen gevoed vanuit het contractmanagement waar de einddatum van het contract de volgende aanbesteding bepaalt. In de spendanalyse is één onrechtmatigheid geconstateerd, waarbij de uitgaven boven het drempelbedrag uitkomt van de rapportagegrens. Het betreft de uitgaven aan een socialmediabureau voor een bedrag van € 297K. De overschrijding is het gevolg van een langdurig aanbestedingstraject dat al geruime tijd loopt. Dit traject is complex gebleken, mede doordat de aanbesteding is uitgebreid met een extra perceel voor arbeidsmarktcommunicatie. Naar verwachting wordt de aanbesteding op 24 april 2026 gegund waarmee deze uitgaven weer rechtmatig zijn.

Afwijkingen;
Geen

Misbruik- en oneigenlijk gebruik

De OD heeft niet te maken gehad met misbruik- en oneigenlijk gebruik van onze organisatie door externen.

Conclusie

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grenzen.

3.5 Openbaarheidsparagraaf

Openbaarheidsparagraaf

Sinds 2022 bevat onze verslaggeving een openbaarheidsparagraaf. Dit vloeit voort uit wettelijke verplichtingen én uit de overtuiging dat openbaarheid essentieel is voor transparantie en verantwoording. De Woo schrijft voor dat bestuursorganen in begroting en verantwoording beleid en uitvoering rond openbaarheid toelichten. Hieronder lichten we de in 2025 uitgevoerde activiteiten toe die de kwaliteit van actieve en passieve openbaarmaking verder verbeteren.

Actieve openbaarmaking

De nieuwe wet zegt dat bestuursorganen een aantal wettelijke categorieën actief openbaar moet maken. Daarnaast moeten zij moeite doen om te onderzoeken welke extra informatie zij nog meer kunnen publiceren, naast de informatie die verplicht is. Door deze inspanningsverplichting moet de overheid zich bij elk document actief de vraag stellen waarom het niet openbaar gemaakt zou moeten worden, 'openbaar, tenzij'. De samenleving heeft immers het recht te weten wat er in de leefomgeving speelt.

De Omgevingsdienst staat volledig achter deze wet. Hoewel het betreffende artikel nog niet volledig in werking is getreden, is de Omgevingsdienst al begonnen met de implementatie.

We hebben eerst in kaart gebracht welke categorieën wettelijk verplicht openbaar moeten worden gemaakt en vervolgens bepaald welke aanvullende categorieën we zelf willen publiceren. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld, met aandacht voor de cultuurverandering die de wet vergt en een projectplanning voor de komende jaren.

De Omgevingsdienst voldoet aan de eerste verplichte categorieën. Daarnaast nemen we actief deel aan de landelijke werkgroep openbaarmaking van hand-havingsbeschikkingen (afronding voorzien in 2026) en hebben we in 2025 binnen ODNL een kennisgroep actieve openbaarmaking geïnitieerd voor afstemming en waar mogelijk uniformering tussen omgevingsdiensten. Ook zijn we gestart met de doorontwikkeling van het e-Data-loket voor het ontsluiten van documenten. Doel is de vindbaarheid en compleetheid te vergroten; dit traject loopt in 2026 door.

Passieve openbaarmaking

Het aantal Woo-verzoeken – waaronder zeer omvangrijke – is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarom is de begroting fors verhoogd (van 1.755 uur in 2022 naar 10.022 uur in 2025), waardoor de Woo sinds 2023 programma-overstijgend is belegd. In 2025 was 10.022 uur begroot; 9.393 uur is daadwerkelijk geschreven. Het verschil wordt vooral verklaard door ziekte en het niet tijdig kunnen invullen van vacatures.

De behandeling van Woo-verzoeken is arbeidsintensief. Naast het beoordelen op uitzonderingsgronden en het verwerken van grote documentvolumes vraagt het proces om soft skills: verzoekers verwachten vaker tussentijdse updates en collega's moeten goed worden meegenomen in de laatste Woo-ontwikkelingen. Ook zienswijzen worden steeds uitgebreider ingediend en verdienen een zorgvuldige behandeling; daarmee is in meerdere dossiers bezwaar en/of beroep voorkomen.

In 2025 zijn de processen verder geoptimaliseerd en deels geautomatiseerd, waardoor het handwerk afneemt. Dit zal zich naar verwachting vertalen in snellere termijnafhandeling. Door de uitbreiding van actieve openbaarmaking verwacht de Omgevingsdienst dat het aantal Woo-verzoeken op termijn afneemt, al duurt het vermoedelijk enkele jaren voordat dit effect zichtbaar wordt.

4 Financiële jaarrekening

4.1 Overzicht baten en lasten

Het jaar 2025 is afgesloten met een positief saldo van € 412K. Bij de halfjaar-rapportage is een budgettaire neutrale begroting (resultaat € 0) aan het bestuur voorgelegd. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad € 906K en lagere lasten ad € 1.317K.

Overzicht baten en lasten per programma

totaal (bedragen x € 1.000)	gewijzigde begroting	realisatie	verschil begroting vs realisatie
lasten	88.057	86.740	-1.317
baten	-88.057	-87.151	906
saldo	-0	-412	-412

Op hoofdlijnen betreft het onderstaande afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Het totaal van de baten is € 0,9M lager dan begroot door:

- € -1.389K lagere UVO-baten, de baten van programma's Bouw, Milieu en Randvoorwaardelijk zijn lager dan begroot, de baten van programma Bodem zijn hoger dan begroot.
- € 420K hogere overige baten incl. SPUK
- € 61K hogere project/offerte/subsidie en detachering inkomsten
- € -78K lagere rente baten

Het totaal van de lasten is € 1,3M lager dan begroot door:

- € 844K lagere salariskosten primair proces bij de programma's Bodem, Milieu en Randvoorwaardelijk.
- € 120K hogere salariskosten primair proces bij het programma Bouw
- € 313K lagere lasten materieel budget
- € 316K lagere lasten bij het programma bedrijfsvoering
- € 89K hogere lasten Mutatie op reserve

Begroten, afrekenen en valideren onder de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging

Sinds 1 januari 2017 werkt de Omgevingsdienst met prestatiegerichte financiering (PGF). Via de PGF-begrotingsmethodiek betaalt elke opdrachtgever voor zijn eigen producten. Hierbij maken we onderscheid in outputproducten, regieproducten en een randvoorwaardelijk pakket. Outputproducten worden begroot en afgerekend tegen een vaste prijs per product. Regieproducten worden begroot op een aantal uren per product en afgerekend tegen het werkelijk aantal ingezette uren. Aan outputproducten liggen kengetallen en ervaringscijfers ten grondslag.

Als gevolg van werken onder de omgevingswet bevat de PDC-outputproducten zonder in de praktijk getoetste kengetallen. Bestuurlijk is daarom in 2023 besloten om voor een periode van minimaal 2 jaren een aangepaste begrotings- en afrekening systematiek te hanteren. Dit betreft:

Voor de afrekening komen we tot een werkwijze die invulling geeft aan het bestuurlijke uitgangspunt van financiële rust.

A. **Regieproducten:** werkelijke uren afrekenen conform huidige systematiek.

B. **Randvoorwaardelijk pakket:** naar rato conform huidige systematiek.

C. **Outputproducten:**

1. **Bodem:** *fixed price* conform begroting voor het hele programma Bodem vanwege de verschuiving in taken en de verandering in pakket en dubbele registratie. Afwijkingen van maximaal +5% en -5% van de begroting worden niet afgerekend, maar toegevoegd of onttrokken aan het weerstandsvermogen van de OD NZKG.
2. **Bouw:** *fixed price* conform begroting voor het hele programma Bouw vanwege invoering Wkb en daarmee verandering in pakket en dubbele registratie. Afwijkingen van maximaal +5% en -5% van de begroting worden niet afgerekend, maar toegevoegd of onttrokken aan het weerstandsvermogen van de OD NZKG.
3. **Milieu:** *fixed price* conform begroting voor het hele programma Milieu vanwege het nog onvolledige inzicht in de mba's. Afwijkingen van maximaal +5% en -5% van de begroting worden niet afgerekend, maar toegevoegd of onttrokken aan het weerstandsvermogen van de OD NZKG.

Het financieel risico voor de outputproducten ligt in eerste instantie bij OD NZKG, maar er vindt een verrekening plaats als de daadwerkelijke inzet meer of minder is dan 5% afwijking van de begroting. Zo wordt dit risico gezamenlijk gedragen. De OD NZKG draagt de 5% afwijking en de opdrachtgever het meerdere boven de 5% afwijking. Indien blijkt dat (eventuele) extra uitgaven kunnen worden opgevangen binnen de eigen begroting van de OD NZKG, zal worden afgezien van de 5% regeling.

Het effect van deze bestuurlijk afspraak zien we terug in de jaarrekening 2025. Voor elke individuele opdrachtgever is voor de outputproducten op werkveld niveau berekend of de inzet in uren meer/ minder is geweest dan 5% afwijking t.o.v. de vastgestelde begroting (6-maands rapportage) c.q. de *fixed price* afspraak.

Als gevolg van deze bestuurlijke afspraak zijn de totale baten Omgevingsdienst in 2025 voor de outputproducten € 462K lager. Voornamelijk veroorzaakt doordat de extra uren die zijn gerealiseerd niet in rekening zijn gebracht bij de opdrachtgevers omdat dit kon worden opgevangen binnen de eigen begroting.

Overzicht baten en lasten per programma

resultaten per programma (bedragen x € 1.000)	Primaire begroting 2025 lasten	Primaire begroting 2025 baten	Primaire begroting 2025 saldo	Gewijz. begroting 2025 lasten	Gewijz. begroting 2025 baten	Gewijz. begroting 2025 saldo	Realisatie 2025 lasten	Realisatie 2025 baten	Realisatie 2025 saldo
Bouw	11.584	-17.900	-6.317	10.681	-17.666	-6.986	10.699	-17.270	-6.571
Bodem	5.280	-7.315	-2.035	5.017	-7.168	-2.151	4.877	-7.285	-2.408
Milieu/BRZO	28.805	-52.044	-23.240	29.836	-51.111	-21.276	29.008	-50.463	-21.456
Rand-voorwaardelijk	11.391	-10.865	526	11.215	-10.824	391	11.074	-10.627	448
Bedrijfsvoering	32.191	-950	31.241	31.308	-1.052	30.256	30.992	-1.190	29.802
– kosten overhead	-	-	-	31.308	-	31.308	30.992	-	30.992
– onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
saldo voor mutaties reserves	89.250	-89.075	175	88.057	-87.822	235	86.650	-86.835	-185
mutaties reserves	-	-175	-175	-	-235	-235	89	-316	-227
toevoegingen	-	-	-	-	-	-	89	-	89
onttrekkingen	-	-175	-175	-	-235	-235	-	-316	-316
saldo na mutaties reserves	89.250	-89.250	-0	88.057	-88.057	-0	86.740	-87.152	-412

(-/- = voordeel, + = nadeel)

4.2 Dekkingsmiddelen

De Omgevingsdienst realiseert het grootste deel van de dekkingsmiddelen via uitvoeringsovereenkomsten (UVO's) met de opdrachtgevers. Er zijn UVO's afgesloten met elf opdrachtgevers waaronder de founding fathers (gemeente Amsterdam, gemeente Zaanstad, gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland), de AM-gemeenten (Amsteland-Meerlanden) en de contract-partners provincie Flevoland en Utrecht. De overige dekkingsmiddelen bestaan uit opbrengsten voor offertes, subsidies, rente opbrengsten, extern detacheren van personeel en onttrekkingen uit reserves. In bijlage 2 zijn de dekkingsmiddelen verder gespecificeerd.

(bedragen x € 1.000)	UVO 2025	gewijz. begroting OD NZKG 2025	realisatie 2025	afwijking 2025
uitvoeringsovereenkomst	82.935	83.616	82.227	-1.389
totaal dekkingsmiddelen via UVO's	82.935	83.616	82.227	-1.389
overige baten		4.206	4.609	403
onttrekking reserves		235	316	81
vrijval voorziening		-	-	-
totaal dekkingsmiddelen	82.935	88.057	87.152	-905

4.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. Deze voorschriften zijn verder uitgewerkt in de financiële verordening van de Omgevingsdienst.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

In het controleprotocol dat door het Algemeen Bestuur op 17-12-2025 is vastgesteld wordt het normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs en worden lineair afgeschreven in vijf jaar.

Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en worden lineair afgeschreven.

- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen en kantoormeubilair
- 3 tot 5 jaar: software, automatiseringsapparatuur, telefooninstallaties
- 1 tot 10 jaar: verbouwingen, termijn afhankelijk van looptijd huurcontract, inclusief optietermijn verlenging

Afschrijving start op jaarbasis in het jaar nadat de investering gereed is gekomen of is verworven. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25K per stuk hoeven niet te worden geactiveerd. Deze activa worden in het jaar van aanschaf ten laste van de exploitatie gebracht.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Aangezien de debiteuren alleen publieke en geen private partijen zijn, is de kans op oninbaarheid klein. Er is dan ook geen voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De uitzettingen omvat ook het rekeningcourantsaldo in de schatkist bij het ministerie van Financiën.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

Dit zijn de transitoria tegen nominale waarde waarmee lasten en baten in het juiste jaar worden verantwoord.

Passiva

Vaste passiva

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gebruikt voor de vorming van een weerstandsvermogen om risico's op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan het Algemeen Bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerde rekeningresultaat is het resultaat in het boekjaar. Dit wordt ter bestemming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies.

Vaste schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen.

Deze schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden

De netto-vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

Overlopende passiva

Dit zijn de transitoria tegen nominale waarde waarmee lasten en baten in het juiste jaar worden verantwoord.

4.4 Toelichting baten en lasten

In deze paragraaf staat een toelichting op de afwijkingen tussen de begroting en realisatie in 2025 voor zowel de baten als de lasten. Afwijkingen zijn in ieder geval per programma toegelicht. De richtlijn voor toelichtingen op afwijkingen is gesteld op € 100K.

Baten	€ 0,9M nadeel
--------------	----------------------

De baten zijn ten opzichte van de begroting op verschillende onderdelen € 0,9M lager uitgevallen.

Bouw (€ 397K nadeel)

De baten op het programma Bouw blijven € 397k achter ten opzichte van de begroting, voornamelijk door lagere bezetting bij Toezicht & Handhaving.

Bodem (€ 117K voordeel)

De baten voor het programma Bodem zijn € 117k hoger dan begroot. De hogere baten komen voornamelijk voort door meer uren bij Bodemsanering output producten door gestegen vraag.

Milieu en Brzo (€ 200K voordeel)

De lagere baten komen voort uit een optelsom van verscheidene categorieën, zoals de uitvoeringsovereenkomsten, maar ook subsidies. Kijkende naar de uitvoeringsovereenkomsten (UVO) is het resultaat € 1,0M negatief en deze lagere baten zijn met name toe te schrijven aan lagere inzet dan begroot op een aantal onderwerpen, deels vanwege het niet of niet tijdig genoeg vervullen van vacatures en deels vanwege externe factoren. Dit vertaalt zich ook door naar een onderbesteding op het materieel budget.

Bij de categorie Subsidies (en overige baten) is er een overschrijding van € 0,3M t.o.v. de aangepaste begroting, welke toe te schrijven is aan een hogere realisatie op de overige baten, zoals de SPUK en/of baten die niet voorzien waren.

Randvoorwaardelijk (€ 197K nadeel)

Aan de batenkant is een nadeel ontstaan van € 197K. Er is minder capaciteit ingezet voor de WOO verzoeken als gevolg van ziekte en zwangerschap. Daarnaast is eigen personeel ingezet om de effecten van de omgevingswet (actualisatie vergunningen en inrichtingen naar mba's) tot uitvoering te brengen. Deze ureninzet is gedekt uit de reserve.

Bedrijfsvoering (€ 138K voordeel)

Er ontstaat een voordeel van €138K als gevolg van extra opbrengsten voor subsidie Robuustheid en detacheringen ad €74K, de vergoeding voor de contractbreuk met de ICT-leverancier ad 140K en lagere renteopbrengsten ad €76K. Dit jaar was het laatste jaar dat de compensatie voor de ICT-leverancier heeft plaatsgevonden.

Lasten	€ 1,3M voordeel
--------	-----------------

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 1,3M lager uitgevallen.

Bouw (€ 18K nadeel)

Aan de lastenkant is een kleine overschrijding van € 18K, veroorzaakt door diverse kleine afwijkingen.

Bodem (€ 140K voordeel)

De lasten voor Bodem zijn € 140K lager dan begroot. Voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten en verwerking in het Bodeminformatiesysteem is meer externe inhuur ingezet dan vooraf begroot. Doordat aan de toezicht kant de arbeidsproblematiek tot lagere bezetting leidde, zijn de totale kosten van Bodem lager uitgevallen dan begroot.

Milieu en BRZO (€ 800K voordeel)

Capaciteit-lasten (loon en inhuur) zorgen voor € 0,7M minder lasten dan begroot. Dit is voornamelijk gerelateerd aan niet ingevulde-vacatures zoals begroot ten tijde van het opstellen van de halfjaar begroting.

Bij de materiële lasten is er € 0,1M minder aan lasten dan begroot. Dit is voornamelijk gerelateerd aan externe factoren (e.g. externe juridische inzet).

Randvoorwaardelijk (€ 141K voordeel)

Het programma randvoorwaardelijk kent een voordeel van € 141K op de lasten. Als gevolg van het actualiseren van vergunningen voor de omgevingswet en inrichtingen naar mba's is eigen personeel ingezet. Er is geen extra capaciteit aangetrokken om deze inzet van eigen personeel op te vangen voor reguliere werkzaamheden.

Bedrijfsvoering (€ 316K voordeel)

Het programma Bedrijfsvoering komt uit op een positief resultaat van € 316K. In 2025 is het nieuwe VTH-systeem geïmplementeerd. Er is een vertraging ontstaan bij de invoering hiervan, waardoor er meer externe inzet nodig was dan verwacht voor de implementatie. Als gevolg hiervan heeft de Omgevingsdienst NZKG dubbele licentiekosten, omdat het oude VTH-systeem langer in gebruik was. Ook zijn de kosten voor ICT-licenties hoger als gevolg van de groeiende organisatie (autonome prijsstijgingen en gebruikersaantallen).

Er zijn incidentele voordelen ontstaan van € 405K door onderbestedingen op loonkosten. Prioritering voor de implementatie van het nieuwe VTH-systeem heeft geleid tot uitstel van een aantal werkzaamheden. Als gevolg hiervan zijn vacatures 'on hold' gezet en (nog) niet ingevuld.

Er is een voordeel ontstaan op facilitaire kosten door uitstel van de verbouwing van Ebbehuis. Het uitstellen van de verbouwing heeft geleid tot een voordeel op de begrote kapitaallasten. Het aankopen van verlofuren was hoger dan begroot, maar ook de opname van het aantal verlofuren is dit jaar hoger geweest dan begroot. Hierdoor ontstond er een voordeel, maar bleek het niet nodig om heel veel extra te reserveren aan gekocht verlof.

Door het hogere ziekteverzuim bleek het ook nodig om de personele voorzieningen op te hogen. Er is in totaal 233K toegevoegd.

4.5 Incidentele baten en lasten

incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	
baten	
onttrekking Algemene reserve	0
onttrekking WW & Reïntegratie	0
onttrekking Wetgevingskalender	0
onttrekking reserve Omgevingswet	174
onttrekking Persoonlijk ontwikkelbudget (PBDI)	142
vrijval voorziening Personeel	0
saldo van de rekening	0
totaal baten	316
lasten	
kosten Reïntegratie	0
toevoeging voorziening gekocht verlof vitaliteitsuren	142
toevoeging voorziening personeel WW	65
toevoeging voorziening Gekocht verlof	466
toevoeging voorziening Personeel ZW	61
toevoeging voorziening Personeel WGA/WIA	107
toevoeging reserve POB	89
saldo van de rekening	0
totaal lasten	930

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Er zijn geen structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

4.6 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moeten we in het financieel verslaggevingsdocument verschillende gegevens van topfunctionarissen en niet-topfunctionarissen publiceren. Dit geldt ook voor (eventueel onbezoldigde) bestuursleden.

Topfunctionarissen

In 2025 is er één functionaris die valt onder de WNT. De vastgestelde norm 2025 bij een volledige dienstbetrekking is € 246K. De norm 2024 was € 233K. Dit betreft de functie van algemeen directeur, die van 1-1 t/m 31-12-2025 is vervuld door mw. L. de Maat. De maximale norm is berekend voor de periode van de werkzaamheden.

Inkomens topfunctionarissen 2025

naam	mw. L. de Maat
functie	algemeen directeur
duur dienstverband in 2025	1 januari – 31 december
omvang dienstverband (fte)	1
gewezen topfunctionaris	nee
dienstbetrekking	ja
bezoldiging	
beloning	€ 177.463
belastbare onkostenvergoeding	€ –
beloning betaalbaar op termijn (aanspraken)	€ 23.903
totale bezoldiging	€ 201.366
individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 246.000

Inkomens topfunctionarissen 2024

naam	mw. L. de Maat
functie	algemeen directeur
duur dienstverband in 2024	1 januari – 31 december
omvang dienstverband (fte)	1
gewezen topfunctionaris	nee
dienstbetrekking	ja
bezoldiging	
beloning	€ 171.831
belastbare onkostenvergoeding	€ –
beloning betaalbaar op termijn (aanspraken)	€ 23.291
totale bezoldiging	€ 195.122
individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 233.000

Niet-topfunctionarissen

De Omgevingsdienst had in 2025 geen niet-topfunctionarissen in dienst van wie de bezoldiging het maximum heeft overschreden.

Bestuursleden

De leden van het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst zijn onbezoldigd. Uit hoofde van hun functie als bestuurder bij deelnemende gemeenten/provincie zijn zij lid van het AB.

Per 31-12-2025

naam	functie
Tjapko Poppens	burgemeester gemeente Amstelveen (voorzitter)
Jelle Beemsterboer	gedeputeerde provincie Noord-Holland
Jeroen Olthof	gedeputeerde provincie Noord-Holland
Alexander Scholtes	wethouder gemeente Amsterdam
Zita Pels	wethouder gemeente Amsterdam
Charlotte van der Meij	wethouder gemeente Haarlemmermeer
Marianne Schuurmans-Wijdeven	burgemeester gemeente Haarlemmermeer
Stephanie Onclin	wethouder gemeente Zaanstad
Victor Frequin	burgemeester gemeente Ouder-Amstel
Hans Prins	wethouder gemeente Diemen (vervanger E. Boog)
Sybrand de Vries	wethouder gemeente Aalsmeer
Ferry Hoekstra	wethouder gemeente Uithoorn
Loes de Maat	directeur Omgevingsdienst NZKG (secretaris)

Directie

In 2025 hebben er wisselingen plaatsgehad binnen het directieteam. Marianne Valks is als adjunct-directeur aangesteld ter vervanging van Mario Bakker die met pensioen is gegaan.

4.7 Balans

Omgevingsdienst NZKG balans per 31 december 2025

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31 december 2025	31 december 2024
vaste activa		
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0
totaal immateriële activa	0	0
investeringen met een economisch nut	1.471	582
totaal materiële activa	1.471	582
totaal vaste activa	1.471	582
vlottende activa		
omzetbelasting	0	0
totaal vorderingen op openbare lichamen	0	0
totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist	21.622	36.856
debiteuren	15.699	11.331
totaal overige vorderingen	15.699	11.331
totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	37.321	48.188
ABN-Amro	49	184
totaal liquide middelen	49	184
voorstelbetaalde bedragen	500	428
nog te ontvangen bedragen	976	316
totaal overlopende activa	1.475	745
totaal vlottende activa	38.845	49.116
totaal activa	40.316	49.698
PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31 december 2025	31 december 2024
vaste passiva		
algemene reserve	-3.082	-3.082
bestemmingsreserves	-1.561	-1.788
saldo van rekening	-412	-4.486
totaal eigen vermogen	-5.056	-9.357
voorziening personeel	-179	-286
voorziening gekocht verlof	-3.356	-2.748
voorziening personeel ZW	-28	0
voorziening personeel WGA/WIA	-61	0
totaal voorzieningen	-3.623	-3.034
langlopende lening	0	0
totaal vaste schulden	0	0
totaal vaste passiva	-8.679	-12.391
vlottende passiva		
crediteuren	-2.118	35
af te dragen loonheffing en premies ABP	-4.356	-3.930
omzetbelasting	-2.254	-2.839
totaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	-8.727	-6.734
nog te betalen bedragen	-2.271	-8.264
voorstelontvangen bedragen	-20.638	-22.308
totaal overlopende passiva	-22.909	-30.572
totaal vlottende passiva	-31.636	-37.306
totaal passiva	-40.316	-49.698

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

leverancier	omschrijving	looptijd	(bedragen x € 1.000) jaarlijkse lasten
Gemeente Zaanstad	facilitaire diensten	t/m 31-12-2026	700
Gemeente Zaanstad	huur pand/parkeerplaatsen	t/m 31-08-2033	1.290
Ayvens	lease auto's	t/m 31-12-2026	275
NS Reizigers	reiskosten openbaar vervoer woon-werkveer	t/m 31-12-2026	500
Duvak automatisering BV	ICT Support en beheer	t/m 29-11-2026	634
Mozard B.V./Atabix	zaaksysteem Mozard en Oracle licenties	t/m 31-01-2027	87
AFAS	fin. en HR-systeem	t/m 31-12-2026	183
GGD	meetnetten NZKG	t/m 31-12-2026	561
Acture verzekering	verzekering ERD WGA	t/m 31-12-2026	262
SoftwareOne	licenties Microsoft	t/m 31-03-2026	459
SoftwareOne	Nazca	t/m 31-03-2026	62
SoftwareOne	Topdesk	t/m 31-03-2026	47
SoftwareOne	Cyclomedia	t/m 30-06-2026	42
SoftwareOne	Qliksense	t/m 21-12-2026	36
SoftwareOne	Edata (Anonimiseren, Publiceren, Vinden & Zoeken)	t/m 30-04-2026	39

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa	€ 0K
--------------------------	------

In 2020 is de investering van het eigen zaaksysteem volledig afgeschreven. In 2022 is gestart met de aanbesteding ter verlenging of vervanging van het zaaksysteem. In 2025 is het nieuwe zaaksysteem in gebruik genomen. Het nieuwe zaaksysteem wordt conform BBV niet geactiveerd.

Verloopoverzicht immateriële vaste activa

omschrijving (bedragen x € 1.000)	boek- waarde 31-12- 2024	investe- ringen/ desinves- teringen 2025	afschrij- vingen 2025	rente- kosten 2025	afwaar- deringen 2025	boek- waarde 31-12- 2025
ontwikkelingskosten software	–	–	–	–	–	–
	–	–	–	–	–	–

Materiële vaste activa	€ 1.471K
------------------------	----------

In 2025 zijn er investeringen geweest voor nieuwe laptops en telefoons. Net als bij de vorige investering is er besloten om in hetzelfde jaar te beginnen met afschrijving omdat de levensduur van laptops en telefoons maar 3 jaar is. Daarnaast is er een upgrade en vervanging geweest van de laadpalen. In Abcoude is een kantoor opgezet voor de Meetdienst; hiervoor zijn investeringen gedaan in huisvesting en apparatuur. Voor deze investeringen wordt in 2026 begonnen met de afschrijving.

Verloopoverzicht materiële vaste activa

omschrijving (bedragen x € 1.000)	boek- waarde 31-12- 2024	investe- ringen/ desinveste- ringen 2025	afschrij- vingen 2025	rente- kosten 2025	afwaar- deringen 2025	boek- waarde 31-12- 2025
Gevelaanpassing (tochtsluis)	32	-	11			21
Bedrijfsgebouwen	32	-	11	-	-	21
Installaties (o.a. oplaadpalen)	6	-	6			-0
Machines, apparaten en installaties	6	-	6	-	-	-0
inventaris/meubilair	0	-	-	-		0
kantoorautomatisering (telefoons/tablets)	80	-	31			49
aanschaf censor Camera	0	-	-			0
aanschaf laptops 2021	-	-	-			-
wifi netwerk Ebbecloud	69	-	23			46
beeldschermen docking stations	48	-	12			36
aanschaf drone	-	-	-			-
werkpleksensoren	9	-	2			7
aanpassing Plaza + meubilair	150	-	28			122
aanpassing revitalisering huisvesting	187	-	36			152
activering laptops 2025	-	551	92			459
activering I-phones en Fairphones 2025	-	391	65			326
activering I-pads 2025	-	92	15			77
laadpalen vervangen en upgraden	-	48	-			48
huisvesting+arbo materiaal Abcoude-meetdienst	-	20	-			20
meetapparatuur meetdienst	-	100	-			100
aanhangwagen meetdienst	-	8	-			8
overige materiële vaste activa	544	1.210	304	-	-	1.449
	582	1.210	321	-	-	1.471

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	€ 37,3M
Vorderingen op openbare lichamen	€ 0K
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	€ 21,6M

De Omgevingsdienst is verplicht de overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het Ministerie van Financiën, genaamd het schatkistbankieren. Per 31 december 2025 bedraagt het uitstaand bedrag € 21,6M. Dit saldo is vooral een tegenhanger van de Crediteuren € 2,1M, Omzetbelasting € 2,2M, Af te dragen ABP-premie € 777K, Nog te betalen bedragen € 2.3M en Vooruitontvangen bedragen € 20,6M

Debiteuren	€ 15,7M
-------------------	----------------

Het saldo van de vorderingen per 31 december 2025 bedraagt € 15,7M.

De debiteuren groter dan € 100K zijn:

Gemeente Haarlemmermeer Voorschot UVO 1 ^e kwartaal 2026:	€ 3,8M
Provincie Noord-Holland Voorschot UVO 1 ^e kwartaal 2026:	€ 11,8M

Op 31 januari 2026 is reeds € 15,7M van deze vorderingen ontvangen.

Liquide middelen	€ 49K
-------------------------	--------------

ABN AMRO bank	€ 49K
----------------------	--------------

Het saldo op de ABN AMRO rekening per 31 december 2025 is € 49K. De ABN AMRO rekening wordt alleen gebruikt als betaalrekening. Met ingang van 1 januari 2016 mag het saldo van deze rekening niet hoger zijn dan 0,75 % van de totale begroting (in 2025 een bedrag van € 669K) gemiddeld per kwartaal. Hiervoor vindt 'Saldo regulering' plaats via de schatkist rekeningcourant bij het ministerie van Financiën. Het saldo is per 31 december € 49K omdat kleine ontvangsten zijn gedaan in de laatste week van 2025 terwijl de laatste saldoregulering op 24 december, de laatste dag van betaling, is gedaan. Op kwartaalbasis zit Omgevingsdienst in 2025 ruim onder het gemiddelde bedrag van € 669K omdat Saldo Regulering regelmatig is toegepast.

Overlopende activa	€ 1,475K
---------------------------	-----------------

Vooruitbetaalde bedragen	€ 500K
---------------------------------	---------------

De facturen die vooruitbetaald zijn hebben voornamelijk betrekking op ICT-kosten. Veel contracten voor licenties zijn afgesloten met gebroken jaren en lopen vaak van juli tot en met juni, waarbij de kosten vooruit worden betaald en dus voor de helft de factuur voor 2026 al is voldaan, de kosten die betrekking hebben op 2026 zijn als vooruitbetaalde bedragen opgenomen.

Nog te ontvangen bedragen	€ 976K
----------------------------------	---------------

Op nog te ontvangen zijn de nog in rekening te brengen uren van diverse offertes en projecten (€ 490K) voor het 4^e kwartaal opgenomen, deze zijn in februari 2026 in rekening gebracht.

Verder is er een bedrag opgenomen van € 482K voor de UVO afrekening 2025 bij enkele van onze opdrachtgevers.

Dit betreft gemeente Haarlemmermeer € 127K, gemeente Aalsmeer € 131K, gemeente Diemen € 9K, gemeente Uithoorn € 57K, gemeente Ouder-Amstel € 76K en provincie Utrecht € 81K. Dit zal in juli 2026 worden afgerekend.

Er is ook een nog te ontvangen bedrag van € 3,1K. Dit is een subsidie voor oudere medewerkers.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen	€ 4,6M
----------------	--------

Verloopoverzicht eigen vermogen

reserves (bedragen x € 1.000)	stand per 31-12-2024	toevoegin- gen 2025	onttrekin- gen 2024	stand per 31-12-2025
algemene reserve	3.082	-	-	3.082
bestemmingsreserve WW & Reintegratie	115	-	-	115
bestemmingsreserve Omgevingswet	1.002	-	174	828
bestemmingsreserve PBDI	672	89	142	618
gerealiseerde resultaat 2024	4.487	-	4.486	0
totaal reserves	9.357	89	4.803	4.644

Algemene reserve	€ 3,1M
------------------	--------

In 2024 was sprake van een positief rekening resultaat van € 4,5M. Dit bedrag is terugbetaald aan de opdrachtgevers.

Per 31 december 2025 is de reserve ongewijzigd gebleven op € 3,1M. In 2025 is er een positief resultaat van € 412K.

Een besluit over de bestemming wordt op een later tijdstip genomen tijdens het vaststellen van de jaarrekening.

WW & Re-integratie	€ 115K
--------------------	--------

Deze reserve is bedoeld voor re-integratie inspanningen bij langdurige ziekte. In 2025 is er geen mutatie geweest voor deze reserve.

Omgevingswet	€ 828K
--------------	--------

De reserve is ingesteld om de extra kosten die voortvloeien uit de invoering van de Omgevingswet te kunnen dekken. In 2025 is een bedrag van € 174K onttrokken voor de in 2025 gemaakte kosten met betrekking tot MBA en actualiseren van vergunningen in het kader van de Omgevingswet. Deze werkzaamheden lopen door in 2026 e.v.

Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid (PBDI)	€ 618K
--	--------

Medewerkers hadden recht op een persoonlijk opleidingsbudget dat binnen 5 jaar ingezet kan worden van € 5000 (2018 tot en met 2022). Vanaf 1 januari 2023 is opnieuw een budget voor 5 jaar van € 6000 toegekend onder de naam PBDI. Dit budget kan worden ingezet voor opleidingen en voor medewerkers van 60 jaar en ouder bestaat de mogelijkheid om dit budget volledig om te zetten in verlofdagen ten behoeve van vitaliteit.

In 2025 is er een bedrag van € 142K onttrokken ten behoeve van Gekocht verlof vitaliteit 2025. Dit bedrag is ten gunste gebracht van de voorziening gekocht verlof. Het restant budget voor PBDI voor een bedrag van € 89K is toegevoegd aan de reserve PBDI om de PBDI aanvragen voor de komende 3 jaar op te vangen.

Gerealiseerd resultaat	€ 412K
-------------------------------	---------------

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten over 2025 betreft een resultaat van € 412K positief.

Voorzieningen	€ 3,6M
----------------------	---------------

Verloopoverzicht voorzieningen (af rondingsverschil € 1K t.o.v. de balans)

voorzieningen (bedragen x € 1.000)	stand per 31-12-2024	toevoegingen 2025	onttrekkingen/ vrijval 2024	stand per 31-12-2025
voorziening Personeel	285	65	172	179
voorziening Gekocht verlof	2.748	608	-	3.356
voorziening Personeel ZW	-	61	33	28
voorziening Personeel WGA/WIA	-	107	46	61
totaal voorzieningen	3.034	841	251	3.623

Voorziening Personeel	€ 179K
------------------------------	---------------

De Omgevingsdienst is eigen risicodragers voor WW- en ZW kosten. In 2025 is voor € 172K aanspraak gemaakt door meerdere personen ten laste van deze voorziening. Daarnaast is er € 65k toegevoegd aan de voorziening voor verwachte kosten in de komende jaren.

Voorziening Restant verlof	€ 3,4M
-----------------------------------	---------------

Deze voorziening is getroffen om capaciteitskosten te compenseren wanneer medewerkers gespaard verlof voor een langere periode in één keer opnemen. Dit heeft te maken met wijzigingen in de cao per 1 januari 2018. Daarin is besloten dat de huidige maximale spaarperiode van vijf jaar vervalt voor (aangekocht) bovenwettelijk verlof en daarmee ongelimiteerd is.

In 2025 is het aankopen van verlof toegenomen daarmee is het saldo verlof in 2025 gegroeid. Om toekomstige kosten van langdurig verlof en vervroegd pensioen op te vangen is daarom een toevoeging gedaan van € 608K, dit is te verdelen in € 466K gekocht verlof en de aankoop van verlof ten laste van het PBDI door 60 plus medewerkers ad € 142K.

Voorziening Personeel ZW	€ 28K
---------------------------------	--------------

De Omgevingsdienst is eigen risicodragers voor ZW kosten. In 2025 is een bedrag van € 33K geboekt ten laste van deze voorziening. Er is voor deze kosten en die van volgend jaar een bedrag Omdat er kosten in de komende jaren worden verwacht is er € 61K toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening Personeel WGA/WIA	€ 61K
-------------------------------	-------

De Omgevingsdienst is eigen risicodragers voor WGA en WIA kosten. In 2025 is een bedrag van € 46K geboekt ten laste van deze voorziening. Voor deze kosten en die van volgend jaar bedrag Omdat er kosten in de komende jaren worden verwacht is er een toevoeging gedaan van € 107K.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	€ 8,7M
---	--------

Crediteuren	€ 2,1M
-------------	--------

Het saldo van crediteuren bestaat uit diverse posten waarvan Circle8 (€ 1,3M) en SGS (€ 426K) de grootste zijn.

Af te dragen loonheffing en premies ABP	€ 4,4M
---	--------

De betaling van de premies voor het ABP over de maand december is in januari 2026 achteraf gedaan, vandaar een nog te betalen bedrag van € 777K op de eindbalans. Daarnaast is via de salarisadministratie de te betalen Loonheffing over december 2025 geboekt; dit betreft een bedrag van € 3,6M.

Af te dragen omzetbelasting	€ 2,3M
-----------------------------	--------

Met ingang van 1 januari 2020 wordt de Omgevingsdienst aangemerkt als onderneming voor de Omzetbelasting. Dit betekent dat op alle werkzaamheden de volledige 21% BTW wordt doorberekend op de facturen. De betaalde BTW op crediteuren facturen wordt in de vooraf trek daarop in mindering gebracht. Per saldo is de berekende afdracht voor het 4^e kwartaal 2025 € 2,3M.

Overlopende passiva	€ 22,9M
---------------------	---------

Nog te betalen bedragen	€ 2,3M
-------------------------	--------

Per balansdatum is een bedrag van € 2,3M opgenomen alsnog te betalen. Een gedeelte van dit bedrag, namelijk € 1,3M, wordt gevormd door de voorlopige afrekening van de uitvoeringsovereenkomsten over 2025 met opdrachtgevers. De definitieve afrekening zal, na instemming AB, in 2026 aan de betreffende opdrachtgevers betaald worden. Het betreft gemeente Amsterdam (€ 26K), provincie Noord-Holland (€ 777K), gemeente Zaanstad (€ 332K), gemeente Amstelveen (€ 90K), en provincie Flevoland (€ 66K),

Het restant is als volgt te splitsen, € 333K wordt veroorzaakt door nog te betalen facturen voor de inhuurkosten van december 2025 welke in rekening worden gebracht in januari. € 611K bestaat uit facturen voor overige materiele kosten en waarvoor de prestatie reeds in 2025 is geleverd, de grootste facturen hiervan zijn: de kosten voor opleidingen bij Omgevingsdienst NL (€ 67K), Involon (€44K) voor achterstallige leges, reiskosten van NS reizigers over december 2025 (€ 41K),

Duvak support kosten december 2025 (€ 77K). Het restant zijn bedragen lager dan € 40K. Voor netto lonen staat nog een bedrag van € 39K open voor de 13^e run december 2025.

Vooruit ontvangen bedragen	€ 20,6M
----------------------------	---------

Het bedrag vooruit ontvangen bedragen betreft de bijdragen van de *Founding Fathers* voor het eerste kwartaal 2026 voor een totaalbedrag van € 20,6M. Daarnaast hebben we van het Rijk specifieke uitkeringen in voorschot ontvangen, namelijk de SPUK Energiebesparing, restant € 124K, de SPUK Groen Staal, restant € -600K en de SPUK IBP VTH, restant € 344K. Er is ook een Vooruit ontvangen subsidie Robuustheidsonderzoek van € 130K.

4.8 Model rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur OD NZKG

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en financiële verordening en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Algemeen Bestuur op 17-12-2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 2 % van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.789K. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Conclusie

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 297K bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 1.789K. In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het dagelijks bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het Dagelijks Bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlage 1

Overzicht taakvelden per programma

taakveld, programma, kostensoort (bedragen x € 1.000)	gewijz. begroting 2025 lasten	gewijz. begroting 2025 baten	gewijz. begroting 2025 saldo	realisatie 2025 lasten	realisatie 2025 baten	realisatie 2025 saldo
Programma Bouw						
inkomsten		-17.666	-17.666		17.270	17.270
salarislasten	6.519		6.519	6.468		6.468
inhuur	3.816		3.816	3.810		3.810
materieel	346		346	421		421
taakveld 8.3 Wonen en bouwen	10.681	-17.666	-6.986	10.699	17.270	-6.571
totaal programma Bouw	10.681	-17.666	-6.986	10.699	-17.270	-6.571
Programma Bodem						
inkomsten		-7.168	-7.168		-7.285	-7.285
salarislasten	4.163		4.163	3.869		3.869
inhuur	791		791	961		961
materieel	62		62	47		47
taakveld 7.4 Milieubeheer	5.017	-7.168	-2.151	4.877	-7.285	-2.408
totaal programma Bodem	5.017	-7.168	-2.151	4.877	-7.285	-2.408
Programma Milieu						
inkomsten		-51.111	-51.111		-50.463	-50.463
salarislasten	21.565		21.565	21.091		21.091
inhuur	4.821		4.821	4.593		4.593
materieel	3.450		3.450	3.323		3.323
taakveld 7.4 Milieubeheer	29.836	-51.111	-21.276	29.008	-50.463	-21.456
totaal programma Milieu/BRZO	29.836	-51.111	-21.276	29.008	-50.463	-21.456
Programma Randvoorwaardelijk						
inkomsten		-7.252	-7.252	-	-7.120	-7.120
salarislasten	5.839		5.839	5.849		5.849
inhuur	1.067		1.067	1.039		1.039
materieel	608		608	532		532
taakveld 7.4 Milieubeheer	7.514	-7.252	262	7.420	-7.120	300
inkomsten		-3.572	-3.572	-	-3.507	-3.507
salarislasten	2.876		2.876	2.881		2.881
inhuur	526		526	512		512
materieel	300		300	262		262
taakveld 8.3 Wonen en bouwen	3.701	-3.572	129	3.655	-3.507	148
totaal programma Randvoorwaardelijk	11.215	-10.824	391	11.074	-10.627	448
Programma Bedrijfsvoering						
inkomsten		-1.052	-1.052		-1.190	-1.190
salarislasten	15.998		15.998	15.042		15.042
inhuur	3.265		3.265	3.176		3.176
materieel	12.046	-	12.046	12.775	-	12.775
taakveld 0.4 Overhead	31.308	-1.052	30.256	30.992	-1.190	29.802
onvoorzien	-		-	-		-
taakveld 0.8 overige baten en lasten	-	-	-	-	-	-
taakveld 0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
totaal programma Bedrijfsvoering	31.308	-1.052	30.256	30.992	-1.190	29.802
saldo voor mutaties reserves	88.057	-87.822	235	86.650	-86.835	-185
Programma Bedrijfsvoering						
taakveld 0.10 Mutaties reserves	-	-235	-235	89	-316	-227
totaal programma Bedrijfsvoering	-	-235	-235	89	-316	-227
saldo na mutaties reserves	88.057	-88.057	-0	86.740	-87.152	-412

Bijlage 2

Bijdrage per deelnemer

deelnemer (bedragen x € 1.000)	UVO 2025	gewijz. begroting OD NZKG 2025	realisatie 2025	afwijking 2025
Gemeente Amsterdam	28.284	28.084	28.258	174
Provincie Noord-Holland	32.887	33.569	32.210	-1.359
Gemeente Zaanstad	4.543	4.498	4.211	-287
Gemeente Haarlemmermeer	12.413	12.545	12.540	-5
Gemeente Aalsmeer	915	969	1.047	78
Gemeente Amstelveen	1.224	1.240	1.134	-105
Gemeente Diemen	464	481	473	-7
Gemeente Ouder-Amstel	382	454	458	4
Gemeente Uithoorn	501	499	559	60
Provincie Flevoland	408	405	342	-63
Provincie Utrecht	912	872	993	121
Totaal UVO baten	82.935	83.616	82.227	-1.389
projecten + offertes	823	809	583	-226
subsidies	268	148	338	190
externe detachering	-	126	147	21
overig	1.970	193	605	412
overig - SPUK	2.130	1.979	2.064	85
onttrekking reserves	175	235	316	81
voorziening	-	-	-	-
vooruitontvangen bedragen (Bouw)				-
vooruitontvangen bedragen (Bodem)				-
rente opbrengst	950	950	872	-78
overige baten	6.315	4.441	4.925	484
totale baten	89.250	88.057	87.152	-905

Bijlage 3

Berekening financiële kengetallen

Hieronder volgt de berekening van de financiële kengetallen en toelichting daarop. Zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing voor de beoordeling van en toelichting op de kengetallen.

Netto schuldquote

netto schuldquote (bedragen x € 1.000)	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
vaste schulden	-	-	-	-
netto vlottende schuld	3.765	6.731	3.765	8.727
overlopende passiva	26.018	30.575	29.098	22.909
financiële activa (excl. verstrekte leningen)				
financiële activa (verstrekte leningen)				
uitzettingen < 1 jaar *	35.788	48.188	35.788	37.321
liquide middelen	313	184	313	49
overlopende activa	1.486	746	1.485	1.475
totale baten (excl. mut. res.)	70.383	82.295	89.497	86.835
netto schuldquote	-11%	-14%	-5%	-8%

*De netto schuldquote wordt berekend door het saldo van de schulden en vorderingen te delen door de totale baten.

Solvabiliteitsratio

solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
eigen vermogen	5.932	9.358	1.224	5.056
balanstotaal*	16.660	27.388	38.025	19.678
solvabiliteit	36%	34%	3%	26%

*Gecorrigeerd met voorschot opdrachtgevers UVO 2024 (afrek) en vooruitontvangen SPUK.
De verhouding tussen het eigen en totale vermogen geeft de ratio voor de solvabiliteit.

Structurele exploitatieruimte

structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Rekening 2023	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
totale structurele lasten	65.114	75.980	89.497	85.809
totale structurele baten	69.040	81.583	89.497	86.835
totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-		-
totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-		-
totale structurele baten	69.014	81.583	89.497	86.835
structurele exploitatieruimte	6%	7%	0%	1%

De berekening voor structurele exploitatieruimte is het saldo van structurele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Het resultaat hiervan wordt gedeeld door de structurele totale baten.

Bijlage 4

Meerjarig overzicht risico's

In de tabel op pagina 29 zijn de strategische bedrijfsrisico's van de Omgevingsdienst opgenomen in een meerjarig overzicht. Per risico is aangegeven wat het geschat financieel effect is. Dit is het maximaal vastgestelde bedrag van het risico. Elk risico kent een kans van optreden. Hoe groter de kans van optreden hoe hoger het risicobedrag is. Op basis van de kans van optreden is voor elk risico het risicobedrag bepaald.

Meerjarig overzicht noodzakelijk weerstandsvermogen

risico's (bedragen x € 1.000)	kans op risico	totaal geschat financ. effect	risico- bedrag 2025	risico- bedrag 2026	risico- bedrag 2027	risico- bedrag 2028	risico- bedrag 2029	risico- bedrag 2030
verandering in wet- en regelgeving								
a. extra werk borging operationele kwaliteit Omgevingwet	zeer klein	-	306	-	-	-	-	-
c. Algemene Verordening Gegevensbescherming	zeer klein	886	41	44	44	44	44	44
d. klimaatadaptatie en circulaire programma	gemid.	886	83	177	177	177	177	177
e. terugdringen milieubelasting door wetgeving en rijksprogramma's	gemid.	886	83	177	177	177	177	177
f. verandering rijks- of provinciaal beleid t.a.v. Tata Steel	klein	1.430	-	-	143	143	143	143
verandering in wetgeving		4.089	513	399	542	542	542	542
omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt								
a. omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen	klein	2.216	207	0	443	222	222	222
b. niet realiseren dekkingsbijdrage overhead, arbeidsmarkt en inhuur	klein	1.330	248	133	133	133	133	133
c. afbreuk risico Groen Staal	gemid.	477	0	0	95	95	95	95
d. vertrek Tata uit Nederland	gemid.	1.942	0	0	0	388	388	388
omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt		5.964	455	133	672	838	838	838
bedrijfsvoering								
a. risico nieuw zaakstelsel	zeer klein	-	517	-	-	-	-	-
b. informatiebeveiliging	groot	1.241	579	621	621	621	621	621
c. Groen Staal niet volledig kunnen leveren	gemid.	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
d. samenwerking OD's Noord-Holland	gemid.	-	-	177	355	355	355	355
bedrijfsvoering		1.241	1.096	798	975	975	975	975
prestatiegericht financieren								
a. afwijking t.o.v. vastgesteld kengetal	klein	4.400	0	0	0	440	484	532
b. risico onderhandenwerk bouw en bodem	groot	637	0	PM	PM	PM	PM	PM
prestatiegericht financieren		5.037	0	0	0	440	484	532
totaal		16.331	2.064	1.330	2.189	2.795	2.839	2.888

Risico matrix

	laag	prioriteit			hoog	
5	5	10	15	20	25	hoog
4	4	8	12	16	20	
3	3	6	9	12	15	
2	2	4	6	8	10	
1	1	2	3	4	5	laag
	1	2	3	4	5	
	kans					

Bijlage 5 Sisa (Single Informatie Single Audit)

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
lenW	E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: E93/01	Indicator: E93/02	Indicator: E93/03				
			€ 0	€ 330.277	Ja				
			Naam activiteit	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: E93/04	Indicator: E93/05	Indicator: E93/06				
			1 Aanvragen SPUK	€ 0	€ 330.277				
2									
15									
EZ	F39B	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één provincie-(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			Aard controle n.v.t.
				Indicator: F39B/01	Indicator: F39B/02	Indicator: F39B/03			Indicator: F39B/04
		030007 Provincie Noord-Holland	€ 973.478	€ 2.999.974	Ja				
KGG	K21	Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R		
			Indicator: K21/01	Indicator: K21/02	Indicator: K21/03	Indicator: K21/04	Indicator: K21/05		
		€ 1.090.810	€ 3.523.064	Ja	Ja	Nee			

Bijlage 6

Controleverklaring accountant

Colofon

Redactie
Arnold Joustra

Vormgeving
Vorm de Stad, Amsterdam

www.odnzk.nl

Kaderbrief Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied 2027-2030

1. Inleiding

In deze kaderbrief 2027-2030 schetsen wij ontwikkelingen, waaronder nieuwe basistaken en de ambities uit de coalitieakkoorden van de opdrachtgevers, die van invloed zijn op OD NZKG en op het meerjarig financieel beleid. In de kaderbrief staan de uitgangspunten waarop de meerjarenbegroting wordt gebaseerd. Deze kaderbrief is daarmee ook input voor de kadernotities 2027 van de deelnemers van de Omgevingsdienst.

De OD NZKG staat voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving: in het werkgebied spelen voortdurend veel verschillende en soms tegenstrijdige belangen. In de huidige context van onder meer de klimaatopgave, de stikstofcrisis, permanente druk op de schaarse ruimte en op de milieu gerelateerde gezondheid en de nodige issues op het gebied van externe veiligheid doen vergunningverlening, toezicht, handhaving en - gevraagd en ongevraagd – adviseren op milieu, bodem en bouw er onverminderd toe. Deze VTH-taken voeren we uit binnen de geldende wet- en regelgeving en conform de opdracht die u bij ons heeft belegd.

De bestuurlijk vastgestelde regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2027 is opgevegericht waarbij de wettelijke taken uit de Omgevingswet als basis dienen. In de uitvoering van de strategie werkt de omgevingsdienst aan de volgende vier inhoudelijke opgaven die cruciaal zijn voor een gezonde en duurzame leefomgeving: milieu gerelateerde gezondheid, klimaat en duurzaamheid, transformatiegebieden en water en bodem.

Financiële ontwikkelingen

De begroting voor de uitvoeringsovereenkomsten (UVO) 2026 bedraagt € 88,7 mln. Er is voor 2027 € 3,1 mln. aan loon- prijscompensatie verwerkt in deze kaderbrief voor de UVO-opbrengsten. Voor de uitbreiding van nieuwe wettelijke basistaken en uitbreiding/ daling van bestaande wettelijke basistaken stijgt de begroting met € 1,8 mln. De totale UVO-begroting 2027 stijgt naar (afgerond) € 93,6 mln.

Het maximale budgettaire kader van de opdrachtgevers is 90,4 mln., waardoor er een dekkingstekort is van € 3,2 mln. Dit speelt vooral bij Provincie Noord Holland (€ 2,5 mln.).

De opdrachtgevers wordt gevraagd de benodigde aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van deze basistaken. Dit kan ook in de vorm van projectfinanciering. Hiervoor gaan we graag met u in gesprek in 2026. Als extra financiering niet mogelijk is dan zullen we binnen bestaande middelen moeten her prioriteren. Dit zal worden verwerkt in de UVO 2027. De UVO-begroting 2027 kan hierdoor lager uitvallen tot minimaal €90,4 mln.

Naast deze UVO-inkomsten heeft OD NZKG in 2027 voor € 1,2 mln. aan overige baten waardoor de totale begroting 2027 uitkomt op € 94,8mln.

Arbeidsmarkt

De vacaturruimte bij OD NKZG is afgelopen jaar verder afgenomen en de uitvoeringscapaciteit ligt steeds beter in lijn met de begroting en de gewenste verhouding tussen vast en flexibel dienstverband. We voorzien ook voor de komende jaren een verdere stabilisering. De arbeidsmarktbenadering richt zich op het behoud van onze kennispositie en op het vervangen van de uitstroom van medewerkers, dat met zo'n 8,5% per jaar net onder het landelijk gemiddelde ligt.

Landelijke ontwikkelingen VTH-stelsel

De landelijke stuurgroep versterking VTH werkt aan de Meerjarenagenda Versterking VTH-stelsel milieu 2026-2029. De acties uit de samenwerkingsafspraken tussen I&W, OmgevingsdienstNL, de VNG en het IPO krijgen hiermee doorgang. De OD NZKG sluit aan op landelijke ontwikkelingen waar de focus zal liggen op implementatie van de kennisinfrastructuur VTH, verbetering van de samenwerking tussen bestuurs- en strafrecht, verdere implementatie van de regionale beleidscyclus (implementatie U&H strategie) en doorontwikkeling van het digitale VTH-stelsel.

Financieringssystematiek

Sinds 2017 wordt OD NZKG gefinancierd aan de hand van de zogenaamde PGF-systematiek (prestatiegerichte financiering), die -mede door de komst van de Omgevingswet- qua opzet en kengetallen niet meer actueel is en in de uitvoering complex is geworden. Het OD NZKG-bestuur heeft daarom besloten met een kleine wijziging de huidige methodiek van begroten en afrekenen voor 2026 en 2027 te continueren en die periode te gebruiken voor een vereenvoudiging en actualisatie van PDC en kengetallen.

OD NZKG maakt een programmaplan voor de komende periode, waarbij de huidige Prestatie Gerichte Financiering (PGF) systematiek, Producten- en Dienstencatalogus (PDC), Omgevingswet in combinatie met evaluatie Uniform Uitvoeringsniveau (UUN) en kengetallen centraal staat. Daarbij worden landelijke ontwikkelingen op het gebied van de financiering van omgevingsdiensten meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een herijking van de financieringsmethodiek van OD NZKG. Om invoering in 2028 mogelijk te maken, is besluitvorming over de nieuwe opzet en omvang nodig per eind 2026. Na besluitvorming kan het resultaat van de herijking landen in de begroting van 2028.

2. Opgaven in 2027 en verder

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) staat voor een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. OD NZKG verleent vergunningen, houdt toezicht, treedt handhavend op en geeft advies (VTH&A). In de uitvoering van deze taken draagt OD NZKG bij aan wettelijke en maatschappelijke opgaven en ambities uit de college- en coalitieakkoorden zoals de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. De werkgebieden waar we actief zijn, zijn complex en vereisen innovatieve oplossingen en dialoog. Het gebruik van data en slimme technologieën stelt ons in staat risico's beter te voorspellen en onze impact te vergroten.

De nadruk ligt op vier inhoudelijke opgaven die cruciaal zijn voor het realiseren van een gezonde en duurzame leefomgeving.

1. **Milieu-gerelateerde gezondheid:** We richten ons op het verbeteren van de lucht-, water- en bodemkwaliteit en het verminderen van schadelijke emissies die de volksgezondheid bedreigen.
2. **Klimaat en duurzaamheid:** We spelen een actieve rol in de versnelling van de energietransitie en bevorderen de circulaire economie, met nadruk op CO₂-reductie en duurzame energieprojecten.
3. **Transformatiegebieden:** De herontwikkeling van verouderde industrieterreinen naar duurzame woon- en werkgebieden vraagt om een zorgvuldige afweging van milieukwaliteit en ruimtelijke ordening, waarbij we duurzame innovaties zoals circulair bouwen stimuleren.
4. **Water en Bodem:** We werken aan de bescherming van water- en bodemkwaliteit, met speciale aandacht voor lozingen van zorgwekkende stoffen en klimaatadaptatie in ruimtelijke plannen.

Onze aanpak: VTH&A-instrumentarium

Om de genoemde opgaven effectief aan te pakken, zetten we drie speerpunten centraal bij het versterken van ons VTH&A-instrumentarium. Hierin werken we nauw samen met andere omgevingsdiensten en de landelijke initiatieven gericht op verder versterken VTH-stelsel (vervolg Interbestuurlijk Programma Versterking VTH). Onze speerpunten voor deze periode zijn:

1. **Opgavegerichte benadering:** De komende drie jaar zetten we in op opgabegericht werken om maatschappelijke vraagstukken zoals klimaat, gezondheid en duurzaamheid samen met interne en externe partners aan te pakken, met focus op risicogestuurd toezicht en inhoudelijke advisering. We stemmen onze VTH&A-processen af op milieudoelen, zoals CO₂-reductie en energie-efficiëntie, en werken programmatisch voor meer samenhang en flexibiliteit in het behalen van deze doelen.
2. **Datagedreven werkwijze:** We versterken onze datagestuurde werkwijze door slimme technologieën en data-analyse te benutten. Dit stelt ons in staat om risico's vroegtijdig te identificeren en ons toezicht effectief te prioriteren.
3. **Innovatie in VTH&A-processen:** We zetten in op innovatieve technologieën, zoals AI, drones en automatisering, om onze processen te versnellen, effectiever te maken en beter in te spelen op veranderingen in de omgeving.

Deze aanpak vraagt van de opdrachtgevers geen extra financiering.

3. Ontwikkelingen per 2027

De ontwikkelingen die de OD NZKG per 2027 in het vooruitzicht heeft hebben betrekking op wetswijzigingen, maatschappelijke ontwikkelingen, ambities uit coalitieakkoorden, maar ook op interne bedrijfsvoering. Eveneens zijn er veranderingen van subsidiegelden aanstaande. Wat deze veranderingen betekenen voor de deelnemersbijdrage staat toegelicht onder hoofdstuk 'deelnemersbijdrage 2027'.

Veranderingen van subsidiegelden

Energiebesparingsakkoord

De subsidie uit het Energiebesparingsakkoord (EBA, voorheen PEA) komt per 1 januari 2027 te vervallen. Het budget uit het EBA wordt ingezet voor de zogenaamde Versnellingsfase: alle energierelevante bedrijven worden in kaart gebracht, minstens één keer bezocht en er worden zoveel mogelijk energiebesparende maatregelen doorgevoerd. Om de versnellingsfase te kunnen afronden is in 2027 een gelijkblijvend budget nodig als in eerdere jaren.

Uitgangspunt in het Bestuurlijk energiebesparingsberaad is dat de opdrachtgevers en de provincie voor de jaren 2027 en 2028 samen het budget opbrengen dat tot eind 2026 uit het EBA komt. Hoe dit wordt gefinancierd is aan deze partners. Deze financieringsbehoefte is besproken in het Bestuurlijk energiebesparingsberaad van 3 december 2025 waar de Provincie Noord-Holland en alle gemeenten in het werkgebied van de OD NZKG aanwezig waren. De meeste gemeenten zijn voornemens zich in te zetten voor de hierboven beschreven variant. Aangezien op dit moment nog onduidelijk is hoe hoog de bijdrage zal zijn is een PM post opgenomen in deze kaderbrief.

Daarnaast verloopt eind 2026 de Specifieke uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK THE). De verwachting is dat het Rijk zal besluiten vanaf 1 januari 2027 in een SPUK THE II te voorzien. Op dit moment zijn de randvoorwaarden voor deze SPUK nog niet bekend. Hierdoor is de SPUK THE II niet opgenomen in deze Kaderbrief. Deze SPUK-middelen zijn wel benodigd om de taakuitvoering om voldoende niveau te borgen.

Bedrijfsvoering

Menselijk kapitaal

In de achterliggende jaren heeft de OD NZKG succesvol ingezet op het werven van nieuw talent. In 2025 is de steile groei van de organisatie echter, volgens verwachting, afgevlakt en ook de komende jaren richten we op stabilisatie. De OD NZKG zet in op het ontwikkelen en systematisch borgen van (noodzakelijke en vaak verplichte) kennis, vaardigheden en competenties van medewerkers. We zorgen voor het onderhoud van vakdeskundigheid en investeren in data- en AI-geletterdheid, kwaliteitsmanagement en veiligheidsbewustzijn. Ook in onze samenwerking binnen de regio en in SEVESO-verband richten we op kennisdeling.

Onze vacatureruimte is verder afgenomen en de uitvoeringscapaciteit komt steeds beter in lijn komt met de begroting. We voorzien de komende jaren een verdere stabilisering. Zo was de traineepool die in september 2025 startte, met 13 trainees al bewust kleiner dan in 2024. Onze arbeidsmarktbenadering richt zich onder meer op het aanmoedigen van zzp-ers op medio- en seniorniveau om een vast dienstverband aan te gaan en op het vervangen van de uitstroom van medewerkers, dat met zo'n 8,5% per jaar net onder het landelijk gemiddelde ligt. Op deze

manier werken we aan het behoud van onze informatie- en kennispositie, een diverse personeelssamenstelling en het verder ontwikkelen van een inclusieve organisatie.

Legesproces

De OD NZKG werkt in 2025 en 2026 aan het verbeteren van het proces rondom leges. We nemen alle thema's mee: bouw, milieu en bodem. Het huidige proces is complex door verschillen in verordeningen en werkafspraken en kent daardoor risico's. Daarom harmoniseren we waar mogelijk de afspraken met opdrachtgevers.

Ons doel is een robuust en toekomstbestendig proces met een uniforme systematiek en een verbetering in dienstverlening. Dit kan gevolgen hebben voor de benodigde capaciteit en gemaakte afspraken. Bij meer duidelijkheid gaan we in 2026 in gesprek met onze opdrachtgevers.

Intensivering meetfunctionaliteit (provinciaal)

In 2026 zal de OD NZKG ervaring op doen met het intensiveren van de meetfunctionaliteit. In het eerste deel van 2026 staan de werkzaamheden in het teken van leren en meten ten behoeve van verdere accreditatie. De verwachting is dat de OD NZKG vanaf Q3 2026 geaccrediteerde metingen uit kan voeren die direct bijdragen als inzicht voor VTH-werkzaamheden. De verdere ontwikkeling van de meetfunctionaliteit zal eind 2026 worden besproken met de betreffende opdrachtgevers in voorbereiding op de Kaderbrief 2028.

Wetswijzigingen

Wet Kwaliteitsborging Bouw

De eerste fase van de WKB, de nieuwbouw vallend onder gevolgklasse 1, is ingegaan op 1-1-2024. Het vervallen van deze bouwwerken heeft niet geleid tot afname van de werkzaamheden. Deze eerste fase is vanuit het rijk geëvalueerd en heeft nog niet geleid tot een uitbreiding naar een andere gevolgklasse.

De tweede fase is verbouw vallend onder de gevolgklasse 1. De verwachting is dat deze tweede fase niet spoedig wordt ingevoerd waardoor in 2026 geen consequentie voor het werkaanbod is te verwachten. Eventuele consequenties bij ingang in 2027 kunnen binnen de flexibele schil worden opgevangen.

Landelijk vuurwerkverbod

Met het in werking treden van de Wet veilige jaarwisseling is er een landelijk verbod op het afsteken van vuurwerk door consumenten. Conform de APV kunnen vuurwerkverkooppunten bij de OD NZKG een vergunning aanvragen. Dit kader is ongewijzigd. De OD NZKG verwacht op korte termijn geen vermindering van vraag op dit gebied. Door het landelijk verbod wordt een toename van het aantal 'vuurwerkshows' verwacht wat VTH inzet van de OD NZKG zal vragen. Deze ontwikkeling monitoren we samen met de opdrachtgevers in het reguliere UVO-proces.

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt dat EU-landen voor 2027 doelen moeten halen voor de chemische en ecologische waterkwaliteit van hun oppervlakte- en grondwater. Het doel: een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit in heel Europa, essentieel voor zowel de natuur als de mens. De KRW zal vanaf 2027 en verder een complexe opgave voor het Noordzeekanaalgebied zijn. Vanaf 2027 zullen onderwerpen als een mogelijk drinkwatertekort een steeds prominenter vraagstuk vormen. Daarnaast ziet de OD NZKG in de toekomst eveneens haar adviesrol groeien richting opdrachtgevers. Deze vraag wordt in 2026 met opdrachtgevers verder verkend.

Een actuele ontwikkeling is de toename van het aantal grondwateronttrekkingen door drinkwaterbedrijven om aan de vraag naar drinkwater te voldoen. Dit betekent voor de OD NZKG een toename van het aantal aanvragen. Dit betreffen vaak meerjarige trajecten die op dit moment in de vooroverlegfase zitten waar we zien dat Waternet en

PWN actiever worden. De verwachting is dat de inzet op deze trajecten vanaf 2027 zal intensiveren. Deze inzet zullen we, in gesprek met opdrachtgevers, in het reguliere UVO-proces bespreken.

Nieuw Wetboek van Strafvordering

Op 1 januari 2029 zal het nieuwe Wetboek van Strafvordering (WvSv) in werking treden. In dit Wetboek worden regels voor opsporing en vervolging gemoderniseerd, met de bedoeling dat het strafrechtelijk handhaven op (vaak) complexe (milieu)overtredingen op basis van de Omgevingswet verbeterd en makkelijker wordt. Onderdeel hiervan zijn onder andere digitalisering van het strafrechtproces, verbetering van processen en duidelijkere regels voor de samenwerking met OM en Politie. Te verwachten valt dat, zoals ook voor de ketenpartners dat geldt, de wetwijziging impact heeft op de capaciteit van de organisatie. Dit zal niet alleen merkbaar zijn per 1 januari 2029, maar ook in de jaren voorafgaand vanwege voorbereidende werkzaamheden.

Tot 2024 was de capaciteit op Strafrecht beperkt inzetbaar door de invulling van dubbele functies op bestuurs- en strafrechtelijke handhaving. Met het aannemen en opleiden van fulltime strafrechtelijke onderzoekers (buitengewoon opsporingsambtenaren) in 2024 en 2025 is een basis gelegd voor het beter oppakken van handhavingsprocedures in het kader van Strafrecht. De doelstelling is om op basis van een meer uniforme toepassing van de landelijke handhavingsstrategie meer overtredingen op bouw, bodem en milieu strafrechtelijk te handhaven (punitief karakter). Dit is complementair aan de bestuursrechtelijke handhavingstrajecten (gericht op het ongedaan maken van de overtreding). Door beide vormen van handhaven te gebruiken, kan er een efficiënte instrumentenmix worden toegepast om het naleefgedrag van bedrijven te vergroten.

De OD NZKG zal de ontwikkelingen op dit gebied in 2026 monitoren en de effecten op de benodigde capaciteit uitwerken voor de Kaderbrief 2028-2031.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Toename meldingsbereidheid

De afgelopen jaren is een sterke toename van overlastmeldingen zichtbaar. We zien een verbeterde meldinfrastructuur: digitale tools zijn gebruiksvriendelijker geworden, waardoor het melden laagdrempeliger is. Daarnaast weten bewoners elkaar beter te vinden en organiseren zij zich vaker rondom gedeelde zorgen, wat leidt tot een grotere meldingsbereidheid.

Het verwachtingen patroon van burgers rondom meldingen is eveneens in beweging. Burgers zijn mondiger en verwachten sneller respons op signalen. Dit versterkt het aantal meldingen, zeker wanneer handhavingscapaciteit beperkt is of toezicht als onvoldoende zichtbaar wordt ervaren. In dergelijke gevallen kunnen meldingen zich herhalen of escaleren.

Daarbij zijn er enkele actuele dossiers die een forse toename van het aantal meldingen veroorzaken en kunnen er altijd nieuwe situaties ontstaan die voor overlast zorgen.

4. Financiële ontwikkelingen 2027

De uitvoeringsovereenkomsten (UVO's) 2026 zijn met de ambtelijk opdrachtgevers besproken en worden in concept vastgesteld. Voor de financiering van de UVO 2026 is uitgegaan van de Meerjarenbegroting 2025-2028. De totale begroting voor de uitvoeringsovereenkomst 2026 is € 88,7 mln. Dit bedrag is in gesprek tussen OD NZKG en onze opdrachtgevers tot stand gekomen. In voorgaande jaren was er sprake van enorme ambities c.q. groeiopgave. Deze groeiopgave is afgelopen jaren grotendeels gerealiseerd. In het kader van realistisch begroten is nu een bedrag opgenomen in de UVO voor 2026 dat in lijn ligt met 2025. De overige baten in 2026 zijn € 2,2 mln. waarmee de totale omzet voor 2026 uitkomt op € 90,9 mln. Op basis van de huidige beschikbare capaciteit verwacht OD NZKG deze omzet in 2026 te kunnen realiseren.

De totale omzet stijgt in 2027 naar € 94,8 mln. een stijging van € 3,9 mln. t.o.v. 2026. Hiervan heeft € 3,2 mln. betrekking op indexatie en € 0,7 mln. op volumestijging. De volumestijging betreft € 1,8 mln. UVO baten en een daling van de overige baten met € 1,1 mln. Qua ureninzet neemt de begroting in 2027 toe.

Financieringssystematiek

Sinds 2017 wordt OD NZKG gefinancierd aan de hand van de zogenaamde PGF-systematiek (prestatiegerichte financiering), die -mede door de komst van de Omgevingswet- qua opzet en kengetallen echter niet meer actueel is en in de uitvoering complex is geworden. Er is behoefte aan vereenvoudiging en actualisatie maar de recente data 2024 en 2025 rondom de uitvoering van de Omgevingswet zijn onvoldoende representatief om nu te komen tot herijking van kengetallen o.b.v. de bestaande PDC (producten-diensten-catalogus).

Het OD NZKG-bestuur heeft daarom besloten met een kleine wijziging de huidige methodiek van begroten en afrekenen voor 2026 en 2027 te continueren en die periode te gebruiken voor een vereenvoudiging en actualisatie van PDC en kengetallen.

Verder speelt dat er vanuit OD NZKG en haar deelnemers behoefte is aan een evaluatie van het uniforme uitvoeringsniveau (UUN) en er is behoefte aan het krijgen van een meer realistische begroting. Hierbij moet ook gekeken worden naar een goede toerekening van de leges en zijn er actualisatie-wensen van deelnemers rondom de managementrapportages van de dienst.

OD NZKG maakt een programmaplan voor de komende periode, waarbij de huidige PGF-systematiek, PDC Omgevingswet in combinatie met evaluatie UUN en kengetallen centraal staat. Daarbij worden landelijke ontwikkelingen op het gebied van de financiering van omgevingsdiensten meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een herijking van de financieringsmethodiek van OD NZKG. Om invoering in 2028 mogelijk te maken, is besluitvorming over de nieuwe opzet en omvang nodig per eind 2026. Na besluitvorming kan het resultaat van de herijking landen in de begroting van 2028.

Omgevingswet

Met ingang van 2024 is de Omgevingswet ingevoerd en is er hard gewerkt aan het operationeel krijgen en verbeteren van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Voor procesoptimalisatie en het verder verbeteren van het DSO was in 2024 een bedrag van € 1.900k opgenomen in onze begroting met een afbouw van € 475k per jaar. Voor het laatste jaar 2027 is een bedrag van € 475k verwerkt in deze kaderbrief voor het uitvoeren van deze werkzaamheden.

Indexatie 2027-2030

In deze kaderbrief zijn de al bekende mutaties opgenomen voor 2027 ten opzichte van de vorige bestuurlijk vastgestelde meerjarenbegroting 2026-2029. De mutaties zijn het gevolg van:

- Nog vast te stellen (concept) uitvoeringsovereenkomsten voor 2026;
- Prijscompensatie in overeenstemming met de consumentenprijsindex CPI van het CPB (tabel 1);
- Cumulatieve loonkostencompensatie (tabel 2).

Wijziging CAO en loon- en prijscompensatie

Voor 2027 wordt rekening gehouden met kostenstijgingen voor prijzen en voor lonen. De prijscompensatie is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product van het Centraal Planbureau (CPB), dit is in overeenstemming met het bestendig beleid. De prijsstijging voor 2027 is naar verwachting 2,3% (€ 389k).

Over 2024 is de werkelijke kostenstijging voor prijzen 0,7% hoger dan waarmee de prijzen in de begroting zijn doorerekend. De nacalculatie 2024 komt hiermee op € 118k. Het prijseffect voor 2027 is hiermee totaal € 507k.

Tabel 1

bedragen x € 1.000

Prijscompensatie	2027	2028	2029	2030
Nacalculatie prijscompensatie 2024 (0,7%)	118	118	118	118
Prijscompensatie 2027 (2,3%)	389	389	389	389
TOTAAL	507	507	507	507

De huidige cao eindigt op 30 juni 2026. Waarmee de nacalculatie van 2024 uitkomt op +2.8% (€ 1.978k) en voor 2025 op -2.5% (-/- € 1.766k). Op dit moment zijn er nog geen gegevens voor de nieuwe provinciale cao ná 30 juni 2026 waaronder de OD NZKG valt. De premie ABP-werkgeversdeel blijft ongewijzigd. De meerjarig macro economische verkenning van februari 2025 komt voor 2027 uit op 5,1%. De looncompensatie voor 2027 is gezet op 3,5%, omdat de CAO verhogingen meestal gedurende het jaar worden ingevoerd, waardoor de effectieve compensatie lager uitvalt over heel 2027. Het looneffect voor 2027 is hiermee totaal € 2.684k.

Tabel 2

bedragen x € 1.000

Looncompensatie	2027	2028	2029	2030
Nacalculatie looncompensatie 2024 (2,8%)	1.978	1.978	1.978	1.978
Nacalculatie looncompensatie 2025 (-2,5%)	-1.766	-1.766	-1.766	-1.766
Looncompensatie 2027 (3,5%)	2.472	2.472	2.472	2.472
TOTAAL	2.684	2.684	2.684	2.684

Indicatief effect uurtarieven 2027

De uurtarieven 2027 worden in de meerjarenbegroting 2027-2030 vastgesteld door het Algemeen bestuur. De kostenontwikkeling naar aanleiding van de financiële mutaties in deze kaderbrief heeft effect op het uurtarief van de OD NZKG. Door de loon- en prijscompensatie van in totaal € 3.191k zal het tarief stijgen.

Tabel 3

Tarieven	2024	2025	2026	2027
Per uur voor UVO producten	116,22	121,73	124,91	129,50
Maatwerk door medewerker	116,22	121,73	124,91	129,50
Maatwerk door projectleider	151,08	158,24	162,37	168,33

5. Deelnemersbijdrage 2027

Voor alle opdrachtgevers, met uitzondering van Amsterdam, is voor het maximale budgettaire kader het budget uit de Meerjarenbegroting 2026-2029 gehanteerd en dan jaarschijf 2027 plus loon en prijsindexatie voor 2027 minus de bijdrage vanuit de EBA-gelden, voorheen PEA.

De opdrachtgevers Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Utrecht hebben voor 2026 een hogere UVO afgesloten dan was opgenomen in de Meerjarenbegroting 2026-2029, deze inzet werkt door naar 2027. Dit is door deze opdrachtgevers toegevoegd aan het maximale budgettaire kader.

Aanvullend is hierop voor de Provincie Noord Holland rekening gehouden met een besparing van € 1,0 mln. op de vier OD's, waarvan OD NZKG verwacht 75% reductie te krijgen (€ 750k). Daarnaast is het budget met € 1,0 mln. verhoogd ten behoeve van het programma VTH Tata Steel. Voorgaande was niet volledig verwerkt in de Meerjarenbegroting 2026-2029.

Amsterdam heeft het maximaal beschikbare budget bepaald op basis van de UVO 2026 minus de daling voor de inzet op de Omgevingswet, bijdrage vanuit de EBA-gelden en plus de loon-prijs indexatie van 2027. Dit, omdat de UVO 2026 uiteindelijk hoger is uitgevallen dan in de meerjarenbegroting 2026 – 2029 was voorzien. Voor 2026 heeft OD NZKG een bezuiniging doorgevoerd voor de gemeente Amsterdam.

In deze kaderbrief zijn verschillende basistaken opgenomen die we vanaf 2027 moeten uitvoeren. Deze waren niet opgenomen of gekwantificeerd in de meerjarenbegroting 2026-2029.

In het overzicht op de volgende pagina is het maximale deelnemersbedrag voor 2027 opgenomen (kolom E) ervanuit gaande dat er aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld voor 2027. De begroting 2027 komt hiermee uit op € 94,8 mln. (kolom E). Het max budgettaire kader is opgenomen in kolom F. Het totale verschil bedraagt € 3,2 mln. In kolom G is dit gespecificeerd per opdrachtgever. De opdrachtgevers wordt gevraagd aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van deze wettelijke basistaken. Van de opdrachtgevers waar het niet mogelijk is het budget op te hogen, zal worden gevraagd te voorzien in financiering bijvoorbeeld ten koste van de plustaken (herprioriteren) dan wel financiering op projectbasis. Bij herprioritering binnen bestaande middelen wordt dit verwerkt in de UVO 2027. De deelnemersbijdragen 2027 kunnen hierdoor lager uitvallen een begroting van minimaal €90,4 mln.

De overige baten en SPUK dalen met € 2,0 mln., voornamelijk door de overheveling van SPUK Groen Staal naar de UVO 2026 van PNH en het vervallen van SPUK THE per 2027.

Het overzicht van de detaillering van de ontwikkelingen 2027 is opgenomen in bijlage 1, met toelichting op de wijzigingen in bijlage 2.

Wijzigingen deelnemerbijdragen 2027

Deelnemer / Contractpartner (€ k)	A. BEGROTING 2026 o.b.v. UVO 2025	B. UVO 2026 volume afspraken en tarief 2026 meerjaren begroting	C. Loon- en prijsstijging 2027	D. Ontwikke- lingen 2027	E. Begroting 2027 (Subtotaal A t/m D)	F. Max budgettair kader opdrachtgevers	G. Verschil
Gemeente Amsterdam	28.284	-1.084	955	-632	27.523	27.235	-288
Provincie Noord-Holland	32.887	6.214	1.373	2.427	42.901	40.428	-2.473
Gemeente Zaanstad	4.620	78	165	-21	4.842	4.756	-86
Gemeente Haarlemmermeer	12.413	173	442	-52	12.976	12.860	-116
Gemeente Aalsmeer	915	14	33	18	981	958	-22
Gemeente Amstelveen	1.224	-42	42	-15	1.209	1.209	-
Gemeente Diemen	437	30	16	-1	482	462	-20
Gemeente Ouderamstel	382	35	15	-7	424	411	-14
Gemeente Uithoorn	501	17	18	-17	520	502	-17
Provincie Flevoland	408	45	16	36	505	467	-38
Provincie Utrecht	912	185	39	91	1.226	1.129	-98
Totaal UVO	82.985	5.664	3.112	1.826	93.588	90.417	-3.171
Overige baten	1.090	318	49	-254	1.203	1.203	-
SPUK	2.130	-1.297	29	-862	-	-	-
TOTAAL	86.205	4.685	3.191	710	94.791	91.620	-3.171

Toelichting tabel:

A. is vastgestelde begroting 2026 bij AB besluit dd 11 jul-2025

B. is de verandering in UVO 2026 per peildatum 05-11-2025 ten opzichte van begroting 2026 (UVO = A+B)

C. is de loon- en prijsindex van 2027

D. Ontwikkelingen zoals weergegeven in bijlage 2

E. Totaal kolom A t/m D. Begroting 2027

F. Begroting 2027 tot max. bedrag opdrachtgevers

G. Tekort

Bijlage 1. Deelnemer bijdragen 2027 in detail

De ontwikkelingen voor 2027 hebben betrekking op de volgende onderwerpen, opgedeeld per opdrachtgever:

Deelnemer / Contractpartner (€ k)	1. TATA 15% groei	2. Financiële zekerheid	3. Ketens toezicht (incl Milieu criminaliteit)	4. Circulaire economie	5. Water en Bodem Sturend: deel Bodem	6. MER- evaluatie	7. Meldingen groei	8. Indirecte lozingen	9. Aanpassen vergunningen aan de Ov	10. Omgevings- wet Extra afbouw	11. Energie- besparing akkoord	12. Energie- besparing akkoord	D. Ontwik- elingen 2027
	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak	Basistaak			PM	
Gemeente Amsterdam	-	-	67	63	-	5	47	28	78	-173	-747	PM	-632
Provincie Noord-Holland	1.208	284	252	66	-	146	437	132	81	-178	-	PM	2.427
Gemeente Zaanstad	-	-	20	10	-	5	12	12	29	-25	-83	PM	-21
Gemeente Haarlemmermeer	-	-	72	28	-	-	25	2	43	-72	-151	PM	-52
Gemeente Aalsmeer	-	-	4	3	7	-	2	0	6	-4	-	PM	18
Gemeente Amstelveen	-	-	4	2	11	-	2	1	5	-6	-34	PM	-15
Gemeente Diemen	-	-	4	1	10	-	1	0	4	-3	-18	PM	-1
Gemeente Ouderamstel	-	-	4	1	6	-	1	-	2	-2	-19	PM	-7
Gemeente Uithoorn	-	-	4	1	6	-	1	1	4	-3	-31	PM	-17
Provincie Flevoland	-	25	4	1	-	7	1	-	-	-2	-	PM	36
Provincie Utrecht	-	76	4	3	-	13	2	-	-	-7	-	PM	91
Totaal UVO	1.208	385	440	177	40	177	539	177	259	-475	-1.083		1.826
	(6,8 fte)	(2,2 fte)	(2,5 fte)	(1 fte)	(0,2 fte)	(1 fte)	(3 fte)	(1 fte)	(1,4 fte)	(-2,7 fte)	(-6,1 fte)		(16 fte)

Voor toelichtingen op onderwerpen 1 t/m 12 zie Bijlage 2

Bijlage 2. Financiële ontwikkelingen

1. VTH Tata Steel (€ 1.208k) (PNH)

De Provincie Noord-Holland heeft in 2024 een ambitieus 'Programma Tata Steel 2020-2050' opgesteld dat op brede steun in Provinciale Staten kon rekenen. Het programma in een notendop: meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving door middel van onder meer emissiemetingen, betere communicatie met de omwonenden en samenwerking tussen de verschillende overheden.

Deze werkzaamheden worden door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) uitgevoerd. Voor de extra capaciteit die nodig is om deze werkzaamheden uit te voeren hebben PNH en de OD NZKG een meerjarenbegrotingskader voor Tata Steel afgesproken.

Voor 2027 houdt dit in dat € 1,2 mln. extra budget beschikbaar komt. Dit bedrag is uitsluitend bedoeld als dekking voor de werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de VTH-taken. Hieronder valt tevens de extra inzet die nodig is i.v.m. groei van overlastmeldingen bij TATA (zie ook punt 7 van de financiële ontwikkelingen)

We constateren dat vanwege de veroudering van de installaties op het terrein van Tata Steel, het steeds vaker nodig is om handhavend op te treden. Dit levert veel extra werkzaamheden op voor toezichthouders, juristen en meetexperts. Omdat de vergroening (en daardoor gedeeltelijke uitschakelijking van verouderde installaties) nog jaren op zich laat wachten, is er geen concreet uitzicht op een verbetering van de situatie. Dit betekent dat de PNH de komende jaren extra budget moet inzetten voor de dekking van kosten van toezicht, vergunningverlening en juridische ondersteuning.

2. Financiële zekerheid (€ 385k)

Financiële-zekerheidsstelling (FiZe) is een nieuw instrument onder de Omgevingswet, bedoeld om te voorkomen dat de overheid opdraait voor de kosten van herstel van milieuschade wanneer het verantwoordelijke bedrijf geen verhaal biedt, bijvoorbeeld na faillissement. Het opnemen van FiZe in vergunningen is een basistaak voor de omgevingsdiensten.

FiZe is per 1 januari 2026 verplicht voor Seveso- en RIE-4-bedrijven (de "moet-bedrijven"), daarvan zijn er 61 onder bevoegd gezag van de drie provincies. FiZe is optioneel voor een reeks andere bedrijven, voornamelijk afvalverwerkers (de "kan-bedrijven"), daarvan zijn er 233 in het Noordzeekanaalgebied, onder het bevoegd gezag van zowel de gemeenten als de provincie Noord-Holland.

FiZe kan grote financiële risico's van de bevoegde gezagen afdekken en stelt bedrijven voor hoge kosten. De implementatie blijkt complex, op het snijvlak van milieurecht, civiel recht en financiën. Het vereist kennis die de omgevingsdiensten nog niet in huis hebben en die nu tegen hoge kosten wordt ingehuurd. De OD NZKG werkt aan een werkproces met een interne opbouw van de benodigde deskundigheid. Seveso-6 en IPO zijn in gesprek over een landelijk ondersteunend programma als vervolg op de pilots, die in 2024 en 2025 zijn uitgevoerd.

De OD NZKG gaat bij de "moet-bedrijven" vanaf 2027 standaard de FiZe-bepalingen opnemen in oprichtingsvergunningen en bij de reguliere actualisaties. In deze kaderbrief zijn de verwachte kosten opgenomen van FiZe voor de "moet-bedrijven" vanaf 2027, maar nog niet de kosten voor de "kan-bedrijven". De "kan-bedrijven" volgen later als de opdrachtgevers hiermee hebben ingestemd én als voldoende ervaring is opgedaan. Provincie Noord-Holland heeft al in haar beleidsregels vastgelegd dat zij voor alle "kan-bedrijven" FiZe wil laten opnemen in de vergunningen als de FiZe boven €100.000 uitkomt.

3. Milieucriminaliteit en Ketentoezicht (€ 440k)

Het thema milieucriminaliteit is in beweging. De effecten ervan zijn niet altijd direct zichtbaar, maar hebben zeer grote en ondermijnende gevolgen voor de leefomgeving, economie en maatschappij. Op 15 april 2025 is de Strategische Milieukamer geformaliseerd. Hiermee krijgen de samenwerkende partijen waaronder OM, politie, ILT, NVWA, arbeidsinspectie en omgevingsdiensten meer slagkracht voor het vaststellen van een nationale strategie, een dreigingsbeeld milieucriminaliteit, het vaststellen van gezamenlijke prioriteiten en het geven van advies. In Noord-Holland wordt daarbij met de samenwerkingspartners gewerkt aan de regionale strategie milieucriminaliteit Noord-Holland conform de regionale beleidscyclus.

Deze ontwikkelingen vragen in 2027 een intensivering van capaciteit om een voldoende niveau van taakuitvoering te kunnen borgen op deze basistaak. De OD NZKG dient zich te versterken met kennis en ervaring op dit thema waarbij een taskforce ketentoezicht voor administratief toezicht en informatieanalyse wordt opgericht. Deze kennis is momenteel beperkt aanwezig. Met deze uitbreiding borgt de OD NZKG het voldoen aan de Kwaliteitscriteria 3.0 op dit thema. Gedurende 2026 zal de OD NZKG de opdrachtnemers meenemen in de ontwikkelingen rondom de taakin-vulling.

De inzet voor de gemeenten is gericht op de uitvoering van de basistaak. De inzet voor provincie Noord-Holland wordt ook besteed aan pilots op afvalstromen, zoals dit is besloten bij de ontwikkeling van Ketentoezicht

4. Circulaire Economie (€ 177k)

De transitie naar een circulaire economie is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het realiseren van duurzame maatschappelijke doelen. Voor de uitvoering van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) betekent dit een fundamentele verbreding van het werkveld. Circulaire economie in VTH vraagt om een proactieve rol in het verminderen van grondstofgebruik, meer afvalpreventie en het stimuleren van hergebruik en (hoogwaardig) recycling. Binnen VTH zullen we meer toetsen op circulaire ontwerpprincipes, hergebruik van materialen en afvalpreventie. Daarnaast controleren we op naleving van bestaande wettelijke verplichtingen, zoals scheiding van afvalstromen en circulair slopen. Door circulaire economie structureel te integreren in VTH-werkzaamheden en hiervoor nieuwe VTH-instrumenten te ontwikkelen, versterken we de maatschappelijke waarde van ons werk en dragen we bij aan een toekomstbestendige leefomgeving. In 2027 & 2028 is een getrapte groei van VTH-capaciteit benodigd om de programmatisch ontwikkelde VTH-instrumenten uit te kunnen voeren. Binnen vergunningverlening borgt dit de inzet om het voorschrift voor afvalpreventie en grondstofbesparing te borgen. Voor toezicht en handhaving borgt dit de inzet om het toezicht op de wettelijke verplichting van afvalscheiding uit te voeren.

Circulaire economie is een focuspunt in de Uitvoerings- en handavingsstrategie. Daarin is bepaald dat in 2030 het grondstofgebruik met 50% moet zijn verminderd en dat de economie in 2050 volledig circulair is. Om die doelen te bereiken moeten de noodzakelijke stappen worden gezet. Door deze basistaken beter te richten, wordt hieraan bijgedragen.

5. Bodem: Vertaling Water en Bodem sturend en Bodemdoelen vanuit Omgevingswet (€ 40k)

De OD NZKG zet in op een robuust en duurzaam bodem- en watersysteem om invulling te geven aan Water en Bodem sturend. Daarnaast vraagt de Omgevingswet een verbrede en integrale invulling van de bodemdoelen. Hierbij wordt ingezet op een systemische benadering van de taakin-vulling advisering Bodem binnen het takenpakket van de OD NZKG. In de systemische benadering vormen water, bodem en natuur één samenhangend systeem. De elementen van dat systeem ontwikkelen zich in samenhang en kunnen niet zonder elkaar bestaan. Het systeem wordt beïnvloed door natuurlijke processen en menselijke ingrepen en zal daarop reageren. Bij de inrichting van de ruimte, zoals landbouw, bebouwing en infrastructuur, moeten we rekening houden met deze samenhang om problemen zoals verdroging, verzilting en verlies van biodiversiteit te voorkomen. Door het systeem als geheel te beheren, ontstaat een robuuste omgeving die beter bestand is tegen klimaatverandering en extreme weersomstandigheden. Dit vraagt voor Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn aanvullende financiële middelen. Voor de overige opdrachtgevers zijn hiervoor al middelen opgenomen in de UVO 2026.

Daarnaast vragen deze ontwikkelingen ook dat onze bodemwerkzaamheden aansluiten op de afgesproken ZZS-aanpak. Dit maakt scherper vergunnen mogelijk zodat nieuwe bodemverontreiniging wordt voorkomen en een nieuwe bodemsaneringsopgave wordt beperkt voor opkomende stoffen zoals PFAS, ZZS, Gewasbeschermingsmiddelen en Drugsafval. Daarnaast zetten we in op een agenda 'Vervolg Bodembeleid 2026-2031' ter doorontwikkeling van het bodembeleid en bodemregels in het Omgevingsplan/Verordening. Voor de gemeente Amsterdam zet de OD NZKG aanvullend in op het digitaal registreren van meetresultaten in relatie tot het onderwerp 'Gezonde bodem' om inzicht te verkrijgen in de bodemgezondheid binnen het stedelijk gebied.

Water en bodem sturend is voor 50% basistaak en voor 50% verbonden aan regieposten en daarmee zijn het plustaken.

6. Milieueffectrapportage en omgevingseffectrapportage (€ 177k)

De Milieueffectrapportage (MER) speelt onder de Omgevingswet een steeds grotere rol. De OD NZKG verwacht de komende jaren een toenemende inzet van gespecialiseerde kennis. Het plan-MER is niet langer een externe toets, maar vormt een inhoudelijke bouwsteen van het omgevingsplan, met directe doorwerking naar activiteitenregels, zonering, beoordelingsregels en maatregelen. Ook de jaarlijkse actualisatieplicht van het omgevingsplan zorgt voor structureel meer inzet: elke wijziging moet worden afgestemd op de milieugebruiksruimte, de cumulatie en de effectprognoses uit eerdere MER-onderzoeken. Voor Buitenplanse Omgevingsplanactiviteiten (BOPA's) wordt de MER eveneens belangrijker: het gaat niet alleen om milieueffecten, maar om ruimtelijke uitvoerbaarheid, cumulatie, gezondheid, mobiliteit en instructieregels. Wanneer een BOPA impliciet een kader schept voor toekomstige ontwikkelingen of wanneer significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, is een MER dikwijls noodzakelijk. De OD NZKG verwacht in 2027 een noodzakelijke groei van capaciteit om deze basistaak uit te voeren. Deze taak is onvermijdelijk, aangezien deze rechtstreeks uit de wetgeving volgt.

7. Stijging overlastmeldingen (€ 530k)

In 2023 waren er 2.541 meldingen, in 2024 steeg dit aantal naar 6.503 meldingen. De prognose voor 2025 ligt rond de 7.500 meldingen. Momenteel wordt de extra inzet voor meldingen opgevangen binnen de begroting van de OD NZKG. De OD NZKG streeft ernaar in 2026 te werken aan een efficiëntie slag bij het behandelen van overlastmeldingen en zet daarnaast in op een strategie om de toename van het aantal meldingen af te vlakken met daarbij de ambitie een afname van het aantal meldingen te realiseren. Zet de OD NZKG niet in op deze interventies dan is de verwachting dat het aantal overlastmeldingen op loopt tot circa 10.000 in 2027. De aanvullende middelen in deze Kaderbrief brengen de capaciteit voor deze taak op het niveau van 2025 en houden daarbij rekening met de te realiseren efficiëntieslag in 2026 en de ambitie om de stijging van het aantal overlastmeldingen af te vlakken dan wel het jaarlijkse aantal te verminderen.

De afgelopen jaren hebben wij de extra inzet kunnen opvangen binnen de begroting. Aangezien er sprake was van een enorme groeiopgave voor de OD NZKG. Dit is vanaf 2027 niet meer het geval. De toename leidt tot extra ureninzet van 6.820 uur om deze basistaak naar behoren te kunnen blijven uitvoeren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat meldingen steeds efficiënter worden afgehandeld. Hiermee is bij de urenname rekening gehouden. Van deze ureninzet komt naar verwachting 40% voor rekening van Tata Steel en 40% voor ICL. De uren voor Tata Steel (2.728 uur) vangen we op binnen de jaarlijkse groei van 15% (zie punt 1 financiële ontwikkelingen). De 40% voor ICL rekenen we direct toe aan de Provincie Noord-Holland en de overige 20% wordt verdeeld over alle opdrachtgevers op basis van de aantallen vergunningen per opdrachtgever.

8. Indirecte lozingen (€ 177k)

Vanaf 2027 wordt een toename verwacht van inzet van vergunningverlening om nieuwe aanvragen en actualisaties Kaderrichtlijn Water 'proof' en Omgevingswet 'proof' te maken op het thema water dan wel indirecte lozingen. Om voldoende invulling te kunnen geven aan deze **basistaak** is extra capaciteit nodig. De OD NZKG heeft voor de uitvoering van deze wettelijke taak voor 2027 1 fte extra nodig en vervolgens in 2028 nogmaals 1 fte.

9. Aanpassingen vergunningen aan de OW (€ 250k)

Voor aanpassing van vergunningen aan de Omgevingswet is aanvullende capaciteit nodig. In totaal betreft de opgave de actualisatie van circa 700 vergunningen. Tot en met de helft van 2027 zal de OD NZKG de intensivering op dit thema financieren vanuit een beschikbare reserve. Daarna vraagt deze inzet tot en met 2032 aanvullende financiering vanuit opdrachtgevers. Dit betreft €250k in 2027 en €500k van 2028 tot en met 2032. De verwachting is dat deze aanvullende financiën het mogelijk maken, in samenwerking met reguliere aanvragen en procedures op natuurlijke momenten die ook actuele vergunningen realiseren, de opgave het hoofd te bieden.

10. Omgevingswet extra werkzaamheden

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn extra middelen opgenomen voor implementatie van de omgevingswet. Voor 2024 was de bijdrage € 1,9 mln. aflopend tot € 475K in 2027 OD NZKG heeft steeds meer ervaring met werken onder de omgevingswet waardoor de bijdrage wordt verlaagd van € 950K in 2026 naar € 475K in 2027.

11. Energiebesparingsakkoord

De subsidie uit het Energiebesparingsakkoord (EBA, voorheen PEA) komt per 1 januari 2027 te vervallen. Dit bedrag is daarom voor 2027 uit de begroting gehaald.

12. Energiebesparingsakkoord

Uitgangspunt in het Bestuurlijk energiebesparingsberaad is dat de opdrachtgevers en de provincie voor de jaren 2027 en 2028 samen het budget opbrengen dat tot eind 2026 uit het EBA komt. Hoe dit wordt gefinancierd is aan deze partners. Aangezien op dit moment nog onduidelijk is hoe hoog de bijdrage zal zijn is een PM post opgenomen in deze kaderbrief.

Actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten

Algemene ontwikkelingen in het VTH-stelsel

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten voor het beschermen en verbeteren van de leefomgeving. Deze taken worden in Noord-Holland grotendeels in mandaat uitgevoerd door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. De afgelopen jaren is er veel veranderd binnen het VTH-domein. De Omgevingswet is in werking getreden, de Omgevingsverordening Noord-Holland is vernieuwd en de provincie werkt aan beleid voor een gezonde leefomgeving. Ook zijn de visie en de strategische sturing op de inzet van VTH-instrumenten verankerd in de Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024-2027.

Daarnaast is de afgelopen jaren landelijk gewerkt aan de versterking van het VTH-stelsel, naar aanleiding van het rapport van de commissie-Van Aartsen. Dit heeft geleid tot het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH), waarin rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten samenwerkten aan een effectiever, slagvaardiger en toekomstbestendiger stelsel. Het IBP VTH is inmiddels afgerond, maar de implementatie van de opbrengsten loopt door, onder meer via samenwerkingsafspraken, monitoring en verdere borging in de uitvoeringspraktijk.

Een belangrijk onderdeel daarvan is het traject naar robuuste omgevingsdiensten. Interbestuurlijk is afgesproken dat alle omgevingsdiensten uiterlijk op 1 april 2026 aan de robuustheidscriteria moeten voldoen. De robuustheidsopgave gaat niet alleen over schaalgrootte, maar ook over de vraag of omgevingsdiensten structureel beschikken over voldoende expertise, menskracht, financiering en uitvoeringskracht om complexe milieuvraagstukken aan te pakken. Dat is van belang voor actuele opgaven zoals zeer zorgwekkende stoffen, industriële emissies, energietransitie, klimaatadaptatie en de bescherming van een gezonde leefomgeving. Twee van de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland zijn robuust. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) werkt actief aan het worden van een "robuuste" dienst, maar uit recente rapporten blijkt dat de organisatie op dit moment nog niet robuust genoeg wordt geacht. OD IJmond voldoet niet aan alle robuustheidscriteria, één van de stappen die deze dienst neemt is het verkennen van een fusie met een robuuste omgevingsdienst.

Daarnaast heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid benadrukt dat omwonenden erop moeten kunnen vertrouwen dat overheid en bedrijfsleven verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde leefomgeving. De Onderzoeksraad roept bevoegde gezagen, waaronder provincies, op om de mogelijkheden binnen het bestaande instrumentarium beter te benutten om de gezondheid van omwonenden te beschermen, onder meer via vergunningverlening, toezicht, handhaving, aanscherping van vergunningen en tijdige toepassing van beste beschikbare technieken. Deze lijn sluit aan bij het Noord-Hollandse beleid voor een gezonde leefomgeving en bij de Nota Uitvoering en Handhaving, waarin is vastgelegd dat de provincie haar instrumenten proactief en gericht wil inzetten om gezondheid beter te beschermen.

Tegelijkertijd neemt het werk van de omgevingsdiensten in aard, omvang en complexiteit toe. Grote maatschappelijke opgaven hangen steeds sterker met elkaar samen, terwijl ook de samenleving vaker uiteenlopende en soms conflicterende verwachtingen heeft van de overheid.

Dat vergroot de druk op de uitvoeringspraktijk. Bovendien is er veel behoefte aan gekwalificeerde medewerkers, terwijl de arbeidsmarkt krap blijft. Verschillende partijen signaleren dat deze personele schaarste en de noodzaak van structurele financiering het tijdig robuust maken van omgevingsdiensten bemoeilijken. Daar komt bij dat gemeenten, provincies en het Rijk ook zelf voor financiële keuzes en bezuinigingen staan. Dit alles vraagt om scherpe prioritering, stabiel opdrachtgeverschap en blijvende investeringen in kwaliteit en uitvoeringskracht.

Taakstelling

De taakstelling van € 1 miljoen voor 2027 is gerealiseerd en verdeeld over de omgevingsdiensten, waarbij € 750.000 is toegerekend aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, € 250.000 aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en € 5.800 aan de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek. Voor de Omgevingsdienst IJmond is dit jaar geen taakstelling opgenomen, vanwege de financiële herstructurering waarin deze dienst zich momenteel bevindt.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) werkt aan een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in een gebied waar veel belangen samenkomen. Door de groeiende klimaatopgave, schaarse ruimte en toenemende druk op gezondheid en veiligheid wordt het werk rond vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies steeds belangrijker en complexer. Een aantal belangrijke ontwikkelingen binnen de OD NZKG worden hieronder uitgelicht.

Financieringssystematiek

Sinds 2017 wordt OD NZKG gefinancierd aan de hand van de zogenaamde PGF-systematiek (prestatiegerichte financiering), die –mede door de komst van de Omgevingswet– qua opzet en kengetallen niet meer actueel is en in de uitvoering complex is geworden. Het OD NZKG-bestuur heeft daarom besloten met een kleine wijziging de huidige methodiek van begroten en afrekenen voor 2026 en 2027 te continueren en die periode te gebruiken voor een vereenvoudiging en actualisatie van PDC en kengetallen.

OD NZKG maakt een programmaplan voor de komende periode, waarbij de huidige Prestatie Gerichte Financiering (PGF) systematiek, Producten- en Dienstencatalogus (PDC), Omgevingswet in combinatie met evaluatie Uniform Uitvoeringsniveau (UUN) en kengetallen centraal staat. Daarbij worden landelijke ontwikkelingen op het gebied van de financiering van omgevingsdiensten meegenomen. Uiteindelijk leidt dit tot een herijking van de financieringsmethodiek van OD NZKG. Om invoering in 2028 mogelijk te maken, is besluitvorming over de nieuwe opzet en omvang nodig per eind 2026. Na besluitvorming kan het resultaat van de herijking landen in de begroting van 2028.

Legesproces

OD NZKG werkt in 2025 en 2026 aan het verbeteren van het proces rondom leges. Het huidige proces is complex door verschillen in verordeningen en werkafspraken en kent daardoor risico's. We zijn daarom met andere opdrachtgevers en de OD NZKG in gesprek om te komen tot een eenduidige werkwijze.

Toename meldingsbereidheid

De afgelopen jaren is een sterke toename van overlastmeldingen zichtbaar. We zien een verbeterde meldinfrastructuur: digitale tools zijn gebruiksvriendelijker geworden, waardoor het melden laagdrempeliger is. Daarnaast weten bewoners elkaar beter te vinden en organiseren zij zich vaker rondom gedeelde zorgen, wat leidt tot een grotere meldingsbereidheid. Het verwachtingenpatroon van burgers rondom meldingen is eveneens in beweging. Burgers zijn mondiger en verwachten sneller respons op signalen. Dit versterkt het aantal meldingen, zeker wanneer handhaving capaciteit beperkt is of toezicht als onvoldoende zichtbaar wordt ervaren. In dergelijke gevallen kunnen meldingen zich herhalen of escaleren. Daarbij zijn er enkele actuele dossiers die een forse toename van het aantal meldingen veroorzaken en kunnen er altijd nieuwe situaties ontstaan die voor overlast zorgen.

Tata

We hebben in 2024 een ambitieus 'Programma Tata Steel 2020–2050' opgesteld, dat op brede steun in Provinciale Staten kon rekenen. Het programma in een notendop: meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving door middel van onder meer emissiemetingen, betere communicatie met de omwonenden en samenwerking tussen de verschillende overheden. Deze werkzaamheden worden door de OD NZKG uitgevoerd. Voor de extra capaciteit die nodig is om deze werkzaamheden uit te voeren hebben de Provincie en OD NZKG een meerjarenbegrotingskader voor Tata Steel afgesproken. OD NZKG constateert dat, vanwege de veroudering van de installaties op het terrein van Tata Steel, het steeds vaker nodig is om handhavend op te treden. Dit levert veel extra werkzaamheden op voor toezichthouders, juristen en meetexperts. Omdat de vergroening (en daardoor gedeeltelijke uitschakeling van verouderde installaties) nog jaren op zich laat wachten, is er geen concreet uitzicht op een verbetering van de situatie. Dit betekent dat we de komende jaren extra budget moeten inzetten voor de dekking van de kosten van toezicht en vergunningverlening en voor juridische ondersteuning.

Energiebesparing:

Energiebesparing is belangrijk om Nederland vóór 2050 energieneutraal te maken. De focus ligt op het stimuleren van bedrijven om daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te doorvoeren. De OD NZKG houdt toezicht op naleving van zowel het Bouwbesluit (BBL), als de Wet milieubeheer (BAL, BBL) als de Waterwet (BAL). In 2025 is gericht ingezet op het verminderen van energieverbruik bij bedrijven met de hoogste impact. Met toepassing van de Prio50-methode is datagestueerd toezicht gehouden op grootverbruikers. Bezochte bedrijven hebben aantoonbare stappen gezet in energiebesparing, waardoor hun nalevings- en prestatieniveau is verbeterd. Het Label C-project is afgerond. Kantoren die onder de verplichting vallen voldoen aan de wettelijke norm. Daarmee is het energieverbruik in de kantorenvoorraad structureel verlaagd. In de beheerfase wordt gemonitord op het verlopen van labels en functiewijzigingen. Daarnaast wordt toezicht gehouden op laadinfra, gebouwautomatiseringssystemen en het besluit Werkgebonden Personenmobiliteit. Binnen het programma Circulaire Economie wordt voortgang geboekt bij het ontwikkelen van nieuwe VTH instrumenten die transitie naar een circulaire economie bevorderen, met name via afvalpreventie, hoogwaardige verwerking van afval en grondstofbesparing. Tegelijkertijd is scherp toezicht gehouden op naleving van wet- en regelgeving, met name op afvalscheiding in de maakindustrie en binnen de afvalstoffensector, waar risico's op

ondermijning en economische prikkels tot overtreding aanwezig zijn. Hiermee is een balans gevonden tussen het ondersteunen van innovatieve initiatieven en het beheersen van risico's.

Financiële zekerheidsstelling

Het bevoegd gezag kan of moet in sommige gevallen in een omgevingsvergunning voorschriften opnemen die een bedrijf verplichten tot financiële-zekerheidsstelling. Hiermee wordt gegarandeerd dat er altijd, zelfs na een onverhoopt vertrek of faillissement van een bedrijf, voldoende middelen zijn om de milieuverplichtingen van het bedrijf na te leven en schade aan de fysieke leefomgeving te herstellen. Deze regels gelden sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2024). Momenteel lopen er pilots waarin bij een aantal bedrijven financiële zekerheid wordt opgenomen in de vergunning. In de komende jaren zullen wij ook de andere bedrijven benaderen die activiteiten uitvoeren waarvoor financiële zekerheidsstelling aan de orde is. Veelal zal dit in de vergunning worden opgenomen wanneer deze wordt geactualiseerd.

Datagedreven werken en AI

Er wordt verder ingezet op verbetering van datakwaliteit, organisatiecultuur en techniek. Daarmee is het fundament onder datagedreven werken verstevigd. Goed beheerde data en gecontroleerde processen zijn randvoorwaardelijk voor verdere automatisering, innovatie en de verkennende AI-projecten, die inmiddels zijn gestart. Enkele voorbeelden van AI-projecten zijn beeldherkenning bij luchtvervuiling, geavanceerd zoeken in wet- en regelgeving en de toepassingen van AI-chatbots.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De Omgevingsdienst Noord Holland Noord is niet robuust op de onderdelen data-analisten, innovatiebudget en opleidingsbudget. In de concept "begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030" wordt de financiële dekking voor uitvoering van het vastgestelde Plan van Aanpak Robuustheid voorgesteld. Daarmee kan aan de landelijke robuustheidscriteria worden voldaan. Daarnaast wordt voor het op orde brengen van de bedrijfsvoering in de concept begroting aanvullende financiering voorgesteld. In de concept begroting is daarnaast de financiële taakstelling van de provincie vanaf 2027 opgenomen.

Bekend knelpunt in deze omgevingsdienst is dat ze sterk gericht is op de uitvoering van haar vth-taken maar beperkt is in haar bedrijfsmatige en beleidsondersteunende functie en beperkt is in haar dienstverlenende ambitie, overeenkomstig de Omgevingswet. De ambities in de vastgestelde U&H strategie op advisering en dienstverlening zullen door het gebrek aan gemeentelijke financiën niet voor deze gemeentelijke taken versterkt worden. Naast de overgebleven bodemtaken uit de Warme Overdracht vallen de overige taken van de provincie onder de zogenaamde Plustaken. Voor de provinciale taken is de uitvoering op orde en werkt de omgevingsdienst aan het versterking van de beleidsondersteunende en de adviserende functie overeenkomstig de Omgevingswet voor onze provinciale taken. Daarnaast wordt er een inhaalslag gemaakt om het toezicht en de handhaving op de natuurtaken op het gewenste niveau te houden. Het risico van gewasbeschermingsmiddelen op beschermde natuur is een relatief nieuw onderwerp waarin juridische ontwikkelingen zich snel opvolgen en daardoor extra aandacht behoeft.

Omgevingsdienst IJmond

De Omgevingsdienst IJmond is momenteel in de laatste fase van diverse ontwikkelingstrajecten van de organisatie, waarvan het doel is om de dienst op lange termijn toekomstbestendig te maken. Vanaf 1 januari 2027 zullen de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling, DVO structuur en herijkte financiële systematiek ingaan. Dit heeft zijn weergave in de 2027 begroting van de ODIJ, waarin de financiële gevolgen van de in de ontwikkelingstrajecten gemaakte keuzes volledig zijn uitgewerkt. Hierdoor is de structurele bijdrage van de provincie in 2027, net als van de meeste andere deelnemers in de GR, hoger dan voorgaande jaren. Alle structurele taken zijn realistisch en naar verplichte of afgesproken kwaliteitsniveau op capaciteit gezet en het uurtarief is aangepast volgens de nieuwe systematiek. Hiermee wordt de onwenselijke situaties van incidenteel geld voor structurele taken, scheefgroei tussen deelnemers en taakverdringing door toevoegen van nieuwe taken zonder bijbehorend budget gerepareerd. Deze problemen waren ontstaan door ontbreken van herijking sinds 2018 en o.a. aanleiding voor het onderzoek van de gemeenschappelijke Rekenkamers in 2025.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon M.C.H. van Boheemen AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-6-2026	Doorkiesnummer +31235144628 boheemenm@noord-holland.nl
Commissie Leefomgeving		
Datum commissievergadering 15-6-2026		
Gebundeld advies voor: - Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NZKG; - Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van OD NHN; - Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst IJmond		26 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Leefomgeving beschouwt motie 41-2026 'Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN' als afgedaan en adviseert de volgende voordrachten als hamerstukken door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026:

- Voordracht 34-2026 Zienswijze begrotingswijziging 2026, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Voordracht 35-2026 Zienswijze PS op conceptbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- Voordracht 36-2026 Zienswijze op ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 van Omgevingsdienst IJmond

Kernpunten uit de bespreking:

- Verschil van inzicht over het nut en de timing van een fusie en de mogelijke druk op de organisaties versus de behoefte aan robuustheid.
- Zorgen over het gebruik van reserves en het gebrek aan financiële transparantie en onderbouwing.
- Aanhoudende zorgen over personeelstekorten en stijgende kosten voor inhuur.
- Er leven vragen over prestaties, het behalen van taakstellingen en de toenemende werkdruk.

Toezeggingen:

- Reactie GS op rapport Onno Hoes met plan van aanpak voor het vervolgproces
- Eind van het jaar een update over het fusieproces
- Nazending van de controleverklaring van de accountant

Moties / amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Leefomgeving

C. Vonk
plv. commissievoorzitter

Begroting 2027

Concept voor Provinciale Staten

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Beleidsbegroting	7
1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma	7
1.2 Paragrafen	7
1.2.1 Weerstandsvermogen	7
1.2.2 Financiering	8
1.2.3 Bedrijfsvoering	8
1.2.4 Openbaarheid	10
2. Financiële begroting	11
2.1 Overzicht baten en lasten	11
2.2 Uiteenzetting financiële positie	15
2.3 Meerjarenraming	17

Inleiding

Achtergrond

Elke provincie is wettelijk verplicht een rekenkamer in te stellen. Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben gezamenlijk de Randstedelijke Rekenkamer ingesteld. De Rekenkamer is een onafhankelijk, eigenstandig bestuursorgaan van deze provincies en is geen onderdeel van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de ambtelijke organisaties. De Rekenkamer is nevensgeschikt aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

De Randstedelijke Rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Met onze onderzoeken dragen wij bij aan betrouwbare en goed functionerende provincies. Wij stimuleren een open en lerende houding en dragen verbetermogelijkheden aan voor hun prestaties en impact op de maatschappelijke opgaven, nu en in de toekomst. Op deze manier versterkt de Randstedelijke Rekenkamer de provinciale democratie en de rol van de provincie in het openbaar bestuur.

De Rekenkamer bepaalt onafhankelijk haar onderzoeksprogramma. Wij krijgen daarbij advies van de Programmaraad en houden contact met Provinciale Staten (PS), Gedeputeerde Staten (GS), andere overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstituten. De Rekenkamer kan ook op verzoek van PS een onderzoek instellen. Bij een verzoek van PS bepaalt de Rekenkamer of zij een onderzoek instelt, wat zij precies onderzoekt en welke aanpak zij hanteert.

Procedure richting vaststelling van de begroting 2027

De Rekenkamer dient jaarlijks een begroting vast te stellen. Om haar taak uit te voeren en haar onafhankelijkheid te borgen is wettelijk bepaald dat de Rekenkamer over de nodige financiële en personele middelen moet beschikken. Wij leggen hierbij de conceptbegroting 2027 voor aan de vier Provinciale Staten, waarover zij een zienswijze naar voren kunnen brengen. De Rekenkamer stelt vervolgens de begroting 2027 vast, rekening houdend met eventuele zienswijzen. De vastgestelde begroting wordt vervolgens uiterlijk vóór 15 september 2026 toegestuurd aan PS en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De conceptbegroting 2027 is zoals gebruikelijk beleidsarm en bevat daarom geen inhoudelijke keuzes ten aanzien van het onderzoeksprogramma. De Rekenkamer bereidt in 2026 een meerjarig onderzoeksprogramma voor en stelt op basis daarvan in december 2026 haar onderzoeksprogramma voor 2027 vast, na advies van de Programmaraad. Zowel het meerjarenprogramma 2027-2032 als het jaarprogramma 2027 wordt in januari 2027 aan PS toegestuurd.

Financiële uitgangspunten

De Rekenkamer gebruikt in de conceptbegroting 2027 dezelfde financiële uitgangspunten als in 2026 voor de ramingen van de lasten en baten. Dat betekent dat we de lasten voor 2027 en verdere jaren zo realistisch mogelijk begroten. Voor de personeelskosten vormt de formatie van 14 fte, waarmee de vier Provinciale Staten in 2022 hebben ingestemd, het kader. Voor de loon- en prijsontwikkeling gebruiken we de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2026. Mocht er vóór de

vaststelling van de definitieve begroting 2027 een akkoord zijn voor de nieuwe cao voor de provincies per 1 juli 2026, dan zal ook de doorwerking daarvan in de definitieve begroting 2027 worden verwerkt. Op deze wijze geeft de definitieve begroting een zo realistisch mogelijke raming van de lasten en baten in 2027.

Voor de verdeling van de bijdragen van PS wordt de reguliere verdeelsleutel gebruikt, zoals vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer. In deze conceptbegroting 2027 is de verdeling gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2025. In de definitieve begroting 2027 zal worden uitgegaan van de relevante gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2026, die in mei 2026 wordt verwacht.

Weerstandsvermogen verslechterd, onafhankelijkheid onder druk

Het weerstandsvermogen van de Rekenkamer stond de afgelopen jaren onder druk. In de begroting 2026 heeft de Rekenkamer gemeld dat de reservepositie van de Rekenkamer aanzienlijk was verslechterd door kosten in 2023 en 2024 als gevolg van de financiële afwikkeling van een beëindigd vast dienstband en externe inhuur. Daarbij gaven we ook aan dat de reservepositie nog verder kon verslechteren vanwege het risico op uitkeringslasten die konden volgen na het beëindigde vaste dienstverband. Dit risico heeft zich in 2025 volledig voorgedaan en kan nog doorlopen tot november 2026.

Zoals toegelicht in het jaarverslag 2025 hebben deze uitkeringslasten in belangrijke mate bijgedragen aan het negatieve financiële resultaat van de Rekenkamer in 2025. De Rekenkamer heeft een beroep gedaan op de reserve Onderzoek om tot een sluitend beeld te komen. Als gevolg daarvan is het weerstandsvermogen eind 2025 gedaald tot 4 procent. Daardoor is de onafhankelijke positie van de Rekenkamer onder druk komen te staan. Een voldoende robuust weerstandsvermogen is immers van belang om de continuïteit van het functioneren van de Rekenkamer te borgen en om aanvullend onderzoek te kunnen starten als de Rekenkamer dat nodig acht.

Om het weerstandsvermogen te versterken hebben de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland in 2026 een eenmalige bijdrage geleverd die in de [begroting 2026](#) is verwerkt. De eenmalige bijdrage van Noord-Holland is op verzoek van Noord-Holland getemporeerd en gespreid over de jaren 2027 en 2028. Deze bedragen zijn in deze begroting nominaal bijgesteld, zodat recht wordt gedaan aan de verdeelsleutel voor de provinciebijdragen. Met deze bijdragen versterken we het weerstandsvermogen. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 1.2.1.

Risico's beter beheersen en goed laten aansluiten bij verantwoordelijkheden

In verband met het verslechterde weerstandsvermogen in de afgelopen jaren heeft de Rekenkamer met de commissie Bestuur & Financiën overleg gevoerd over het financiële beeld, de financiële risico's en de reserves en voorzieningen. Het overleg vond plaats op basis van uitvoeringsgegevens over 2025, de prognoses voor 2026 en 2027 en een analyse van de financiële risico's en de beheersing daarvan. De belangrijkste conclusie van deze risicoanalyse is dat de beheersing van kleine risico's goed op orde is, maar dat de Rekenkamer grote risico's onvoldoende kan dragen.

Op basis hiervan zijn mogelijke oplossingen besproken en uitgewerkt die bijdragen aan bestuurlijke en financiële rust en stabiliteit, voor zowel de Rekenkamer als PS. Uitgangspunt daarbij is dat de financiële risico's van de Rekenkamer en PS aansluiten bij hun verantwoordelijkheden en financiële mogelijkheden.

De bestuurder-directeur van de Rekenkamer en de voorzitter en secretaris van de commissie Bestuur & Financiën hebben deze oplossingen vervolgens concreet uitgewerkt in een notitie aan de commissie Bestuur & Financiën. Dit resulteert in de volgende wijzigingen die zijn verwerkt in deze conceptbegroting 2027.

Wijzigingen

Samengevat vinden met ingang van 2027 de volgende wijzigingen plaats. De Rekenkamer heeft deze wijzigingen met de accountant afgestemd. In Paragraaf 2.2 Uiteenzetting financiële positie worden de reserves en voorzieningen nader toegelicht.

A. Ondergrens financiële reserve

In aanvulling op de bestaande bovengrens van de reserves van de Rekenkamer van 25 procent wordt ook een ondergrens ingesteld. Na overleg met de commissie Bestuur & Financiën is de ondergrens vastgesteld op 12 procent. Hiermee is de Rekenkamer in staat om aanvullend onderzoek te starten als zij dat nodig acht. De ondergrens vormt daarmee een aanvullende waarborg voor de onafhankelijke positie van de Rekenkamer. In Paragraaf 2.2 worden de twee mogelijke werkwijzen toegelicht om de algemene reserve weer aan te vullen wanneer deze onder de 12 procent daalt.

B. Twee bestemmingsreserves samengevoegd tot een algemene reserve

De huidige bestemmingsreserves Onderzoek en Spaarverlof worden vanuit het oogpunt van eenvoud en duidelijkheid samengevoegd in één algemene reserve. De algemene reserve is ook bedoeld om risico's op te vangen als deze niet (volledig) door de voorzieningen kunnen worden opgevangen.

C. Opheffing bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder-directeur

De vier Provinciale Staten zijn verantwoordelijk voor de (her)benoeming van de bestuurder-directeur. Zij zijn daarmee ook verantwoordelijk voor het risico op werkloosheidsuitkeringen wanneer de benoemingstermijn afloopt en er geen herbenoeming plaatsvindt. Deze reserve, die per 2022 is ingesteld, past daarom niet op de begroting van de Rekenkamer. Het beleggen van dit risico bij de vier Provinciale Staten is in lijn met hun verantwoordelijkheid. Ook sluit dit aan bij de praktijk van andere decentrale rekenkamers. In lijn met deze praktijk worden in de toekomst ook de kosten van werving en selectie van een nieuwe bestuurder-directeur en plaatsvervangend bestuurder door de vier Provinciale Staten gedragen. Met het overdragen van het risico valt deze reserve vrij in het resultaat en wordt deze toegevoegd aan het weerstandsvermogen. Zo wordt de reservepositie van de Rekenkamer versterkt zonder dat de vier Provinciale Staten extra hoeven bij te dragen.

D. Voorzieningen

Tot op heden waren er drie voorzieningen: Evaluatie, Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid (PBDI) en Eigenrisicodragerschap. Van deze drie voorzieningen blijft er één ongewijzigd, wordt er één opgeheven en één aangepast.

De voorziening Evaluatie werkt goed en blijft ongewijzigd. De Rekenkamer en de Programmaraad worden volgens de gemeenschappelijke regeling eens per zes jaar geëvalueerd. Elk jaar wordt een deel van de (toekomstige) kosten daarvan gereserveerd in de voorziening Evaluatie.

De voorziening Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid (PBDI) wordt opgeheven. Net zoals andere decentrale rekenkamers dat doen worden de kosten voor duurzame inzetbaarheid die in de cao zijn afgesproken, in de personeelskosten op de begroting verwerkt.

Ten slotte wordt er een nieuwe spelregel toegevoegd ten aanzien van de voorziening Eigenrisicodragerschap. De Rekenkamer is eigenrisicodrager voor onder meer werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid van personeel. De minimale hoogte van de voorziening is na overleg met de accountant met ingang van 2021 vastgesteld op 2,4 procent van de loonkosten. Deze voorziening bevindt zich sinds een aantal jaren op dit minimale niveau. In 2025 was de voorziening onvoldoende om uitkeringslasten te dekken. Hierdoor moest de Rekenkamer noodgedwongen een beroep doen op de reserve. Dit was niet alleen om de uitkeringslasten te dekken, maar ook om de voorziening weer aan te vullen om aan de minimumnorm van 2,4 procent te voldoen. Hierdoor heeft de voorziening geen bufferwerking. Dat zal naar verwachting ook in 2026 het geval zijn. Om de bufferwerking van de voorziening te verbeteren streven we ernaar de voorziening te verhogen van 2,4 naar 4 procent. Daarbij stellen we een maximumnorm in van 5 procent. De hoogte van de minimum- en maximumnorm wordt periodiek besproken met de accountant en wordt zo nodig bijgesteld.

Borging nieuwe financiële spelregels in Financiële beleids- en beheersverordening

De Rekenkamer heeft het voornemen bovenstaande wijzigingen te borgen in haar Financiële beleids- en beheersverordening. Naar aanleiding van de externe evaluatie van de Randstedelijke Rekenkamer en de Programmaraad zullen wij voorstellen doen om op onderdelen de Gemeenschappelijke regeling, het Reglement van Orde en de rechtspositieregeling lid-directeur te actualiseren en deze aan PS voor te leggen. Wij zijn voornemens dit in 2027 of 2028 te doen en de aanpassing van de Financiële beleids- en beheersverordening hieraan toe te voegen.

Indeling van de begroting

De begroting is ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De begroting bestaat uit een Beleidsbegroting (deel 1) die beleidsarm is en een Financiële begroting (deel 2). In de Beleidsbegroting is één programma opgenomen. Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken zijn opgenomen. Wij sturen het onderzoeksprogramma, na advies van de Programmaraad, uiterlijk in januari van het begrotingsjaar aan PS. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

1. Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma

Wat willen we bereiken?

De Randstedelijke Rekenkamer wil met haar onderzoek bijdragen aan betrouwbare en goed functionerende provincies die maatschappelijke opgaven helpen oplossen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een onderzoeksprogramma te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, mede op basis van de beleidsprioriteiten van de provincies, contacten met Provinciale Staten, naar aanleiding van gesprekken met externe stakeholders en signalen uit de samenleving. Na een oriëntatie op een of meer thema's en/of door het uitvoeren van verkenningen wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeksonderwerpen opgesteld. In 2026 zet de Rekenkamer een meerjarige onderzoeksprogrammering 2027-2032 op om de samenhang en balans tussen beleidsthema's te versterken. Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma vraagt de Rekenkamer advies aan de Programmaraad. De Programmaraad bestaat uit leden van Provinciale Staten van de vier provincies. In het najaar van 2026 zal de Programmaraad adviseren over het meerjarenprogramma en het jaarprogramma voor 2027. Het jaarprogramma 2027 wordt in januari 2027 aan PS verstuurd.

Wat mag het kosten?

De totale lasten van het onderzoeksprogramma 2027 bedragen € 2.442.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) btw en exclusief de toevoeging aan de voorzieningen. De kosten van de overhead bedragen € 512.000. De overhead bestaat uit personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de deelnemers (de vier Randstedelijke provincies) aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten zoals bepaald in de BBV. Voor de Randstedelijke Rekenkamer zijn de paragrafen Weerstandsvermogen, Financiering, Bedrijfsvoering en Openbaarheid van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvermogen

De Randstedelijke Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die goed te ramen zijn, zoals voor personeel, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Daarnaast kan sprake zijn van (uitkerings)lasten in verband met het beëindigen van een tijdelijke of vaste arbeidsovereenkomst met medewerkers of door ziekte van medewerkers. Deze kosten zijn niet goed te ramen: ze zijn vaak incidenteel en de hoogte kan per geval sterk variëren. Omdat de Rekenkamer eigenrisicodragend is voor deze lasten, heeft de

Rekenkamer hiervoor de voorziening Eigenrisicodragerschap. Mocht deze voorziening niet toereikend zijn, dan wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Zoals toegelicht in de Inleiding heeft de Rekenkamer in 2025 haar financiële risico's en de beheersing daarvan tegen het licht gehouden. Dit naar aanleiding van de verslechtering van het weerstandvermogen als gevolg van de kosten in verband met de beëindiging van een langdurige arbeidsovereenkomst met een medewerker.

In de vergadering van de commissie Bestuur & Financiën van 20 november 2025 heeft de bestuurder-directeur van de Rekenkamer het financiële beeld toegelicht. Daarbij is ook een beoordeling van de financiële risico's en de beheersing daarvan toegelicht en besproken. Hieruit kwam het beeld naar voren dat kleine risico's voldoende zijn afgedekt, maar dat met name de grote risico's onvoldoende zijn afgedekt. Op basis daarvan hebben de commissie en de Rekenkamer gesproken over de gewenste inzet, vormgeving en omvang van de reserves en voorzieningen en de wijze waarop risico's worden gedragen. De commissie en de Rekenkamer hebben daarbij onder meer geconcludeerd het wenselijk te vinden om een ondergrens te hanteren voor de reservepositie om de onafhankelijke positie van de Rekenkamer te waarborgen.

Naar aanleiding hiervan is een notitie opgesteld met beoogde wijzigingen ten aanzien van de reserves en voorzieningen van de Rekenkamer, die door de bestuurder-directeur van Rekenkamer, de voorzitter en de secretaris van de commissie Bestuur & Financiën op 21 januari 2026 aan de commissie is voorgelegd. De huidige bestemmingsreserves Onderzoek en Spaarverlof worden vanuit het oogpunt van eenvoud en duidelijkheid samengevoegd in één algemene reserve. De algemene reserve is ook bedoeld om risico's op te vangen als deze niet (volledig) door de voorzieningen kunnen worden opgevangen. De Rekenkamer heeft berekend welk bedrag minimaal nodig is om een aanvullend onderzoek te kunnen starten als de Rekenkamer dat nodig acht en om extra capaciteit in te kunnen huren om (langdurig) verlof op te vangen. Op basis daarvan is 12 procent van het begrotingstotaal als minimumnorm bepaald.

1.2.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserves tot maximaal 25 procent van de totale bijdrage van de deelnemende provincies aan te vullen. Het resterende deel van het programmaresultaat wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

1.2.3 Bedrijfsvoering

Arbidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer valt onder de verantwoordelijkheid van de bestuurder-directeur, maar is formeel in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom zoveel mogelijk het beleid van de provincie voor de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en het ziekteverzuim. De Rekenkamer stimuleert vitaliteit van de medewerkers door middel van goed ingerichte werkplekken en persoonlijke aandacht voor werkdruk en werkplezier. Wij streven naar het (kort en langdurig) ziekteverzuim onder de norm van 5 procent.

De Randstedelijke Rekenkamer heeft twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. Beide bedrijfshulpverleners zullen naar verwachting in 2027 een herhalingsopleiding volgen.

Personeelsbeleid

De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoogopgeleide medewerkers. Met de huidige formatie is eind 2022 ingestemd door Provinciale Staten van de vier Randstedelijke provincies. Ook in 2027 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich blijven ontwikkelen. Om de kwaliteit van het onderzoeksprogramma en de onderzoeken te verhogen, wordt zo nodig externe expertise ingezet.

De bestuurder-directeur is bevoegd tot het voeren van een eigen personeelsbeleid. In principe wordt aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. P&O-aangelegenheden worden regelmatig met de provincie Flevoland afgestemd.

Automatisering en Informatisering

Het ICT-systeem van de Randstedelijke Rekenkamer biedt de mogelijkheid om hybride te werken. Medewerkers kunnen daarmee kiezen voor een werkplek die past bij de eigen agenda en voorkeur. Om ICT-apparatuur en bijbehorende programma's actueel te houden wordt beheer en onderhoud uitgevoerd. Daarnaast voert de Rekenkamer overleg met de ICT-leverancier om te bekijken of verbeteringen aan het systeem mogelijk zijn. Voor 2027 worden geen grote investeringen verwacht.

Communicatie

Ook in 2027 zal de Randstedelijke Rekenkamer regelmatig in de provincies te vinden zijn. Zo zijn we aanwezig bij Staten- en commissievergaderingen om een presentatie te geven over de resultaten van onderzoek en technische vragen te beantwoorden. De rapporten worden op de [website](#) gepubliceerd.

Daarnaast vinden er bijeenkomsten met de Programmaraad en de commissie Bestuur & Financiën plaats. Ook heeft de Rekenkamer regelmatig contact met GS en de ambtelijke organisaties van de vier provincies. Zo wordt er bij elk onderzoek gesproken met ambtenaren en de betrokken gedeputeerde(n). Verder vindt er periodiek overleg plaats met de concerncontrollers van de vier provincies.

Medewerkers van de Rekenkamer zijn ingedeeld in vier provincieteam, die actief de ontwikkelingen in hun provincie volgen. Aanvullend volgen twee medewerkers actuele ontwikkelingen bij de planbureaus, adviescolleges en andere kennisinstituten. Daarnaast vinden verschillende overleggen en activiteiten met andere rekenkamers plaats.

Organisatie

De organisatie van de Randstedelijke Rekenkamer heeft een formatie van 14 fte. De formatie en verwachte bezetting wordt in de tabel toegelicht.

Formatie 2027	Fte	Verwachte bezetting 1 januari 2027	Fte
Bestuurder-directeur	1,0	Bestuurder-directeur	1,0
Plaatsvervangend bestuurder	0,2	Plaatsvervangend bestuurder	0,2
Ondersteuning	1,4	Ondersteuning	1,6
Projectleider	3,0	Projectleider	2,9
Onderzoeker	8,4	Onderzoeker	8,3
Totaal	14,0	Totaal	14,0

Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door stafmedewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Randstedelijke Rekenkamer een Intern Controleplan. Met behulp van checklists wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst. Wij zijn voornemens om in 2027 of 2028 de Financiële beleids- en beheersverordening te actualiseren.

Via periodieke rapportages houden de bestuurder-directeur en plaatsvervangend directeur van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening

Voor het uitvoeren van het onderzoeksprogramma bezoeken de medewerkers frequent de provincies. De Programmaraad en de commissie Bestuur & Financiën vergaderen op een locatie naast de Rekenkamer. Een goede bereikbaarheid van de Rekenkamer is daarom van belang. De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening zoals bewaking, schoonmaak en receptie, maakt onderdeel uit van het huurcontract. In 2025 is de huurovereenkomst verlengd voor een periode van vijf jaar.

1.2.4 Openbaarheid

De aanpak en resultaten van het Rekenkameronderzoek zijn openbaar en worden gepubliceerd op www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Hierbij wordt ook de aandacht in de media opgenomen. De Rekenkamer kan – indien dit voor haar onderzoek nodig is – beschikken over door de provincie geheim verklaarde informatie. Dergelijke informatie maakt de Rekenkamer vanzelfsprekend niet openbaar.

Om onze werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren, is het soms nodig om persoonsgegevens te verwerken. Dat doen we op een zorgvuldige en veilige manier in overeenstemming met de Europese Algemene verordening gegevensbescherming (Avg) en de Uitvoeringswet Avg. Op de website [Privacybeleid - Randstedelijke Rekenkamer](#) is beschreven waarom en hoe wij persoonsgegevens verwerken en belanghebbenden hun rechten kunnen uitoefenen.

2. Financiële begroting

In dit deel geven wij een toelichting op de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer en een meerjarig overzicht van de baten en lasten.

2.1 Overzicht baten en lasten

	Begroting 2027	Begroting 2026	Rekening 2025
Baten			
Bijdragen van de provincies	2.485.000	2.431.000	2.205.000
Rentebaten	pm	pm	33.000
Som van de baten	2.485.000	2.431.000	2.238.000
Lasten			
Onderzoeksprogramma	2.442.000	2.271.000	2.324.000
Uitkeringslasten na onttrekking voorziening Eigenrisicodragerschap*	0		53.000
Toevoeging voorziening Evaluatie	12.000	12.000	12.000
Toevoeging voorziening Eigenrisicodragerschap	3.000	2.000	35.000
Som van de lasten	2.457.000	2.285.000	2.424.000
Resultaat voor bestemming	28.000	146.000	-186.000
Toevoeging bestemmingsreserve onderzoek	-28.000	-146.000	0
Onttrekking bestemmingsreserve onderzoek	0	0	192.000
Toevoeging bestemmingsreserve spaarverlof	0	0	-6.000
Toevoeging bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder-directeur	0	0	0
Resultaat na bestemming	0	0	0
Bestemming programmaresultaat Verrekenen met de deelnemende provincies	0	0	0

Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

* Het betreft onvoorziene uitkeringslasten die niet zijn geraamd in de begroting 2026. In het jaarverslag 2026 worden deze lasten verantwoord.

De lasten worden gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

Baten

Provinciebijdragen

De Rekenkamer streeft naar een structureel begrotingsevenwicht. De structurele baten sluiten daarom aan op de structurele lasten. In 2026 hebben PS van Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland hun deel van de gevraagde eenmalige bijdrage van € 200.000 geleverd voor het versterken van het weerstandsvermogen. Dat ging voor deze drie provincies gezamenlijk om € 146.000. De eenmalige bijdrage van PS van Noord-Holland is op verzoek van PS getemporeerd en gespreid over 2027 en 2028. Deze bijdrage is nominaal bijgesteld om (intertemporeel) te voldoen aan de vastgestelde verdeelsleutel van de provinciebijdragen. Het betreft € 28.000 in 2027 en € 29.000 in 2028.

Rentebaten

De rentebaten zijn beperkt in omvang, kunnen sterk fluctueren en zijn daardoor lastig te ramen. Daarom is in de begroting voor de rentebaten een pro-memoriet-post opgenomen.

Verdeling kosten

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies is gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2026.¹ Aangezien deze gegevens, zoals gebruikelijk, bij het opstellen van deze conceptbegroting nog niet beschikbaar zijn, zijn de gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2025 opgenomen. In de definitieve begroting 2027 wordt op basis van de meicirculaire provinciefonds 2026 de verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies geactualiseerd.

Op basis van deze gegevens wordt in onderstaande tabel een voorlopige inschatting gegeven van de bijdragen van de vier provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer in 2027. Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel).

De bruto bijdragen van de provincies aan de Randstedelijke Rekenkamer zijn inclusief de voor de provincies compensabele btw. Voor het merendeel van de kosten geldt het algemene btw-tarief van 21 procent, voor andere kosten het verlaagde btw-tarief van 9 procent. De Rekenkamer verstrekt na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen btw aan de provincies. Hiervoor is compensatie uit het BTW-compensatiefonds mogelijk. De geraamde netto bijdragen van de provincies zijn hierdoor per saldo 18,3 procent lager dan de geraamde bruto bijdragen. De geraamde netto bijdragen staan in de laatste kolom van de tabel.

¹ In de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.

Provincie	Gelijk deel	(in €)	Ongelijk deel	(in €)	Totaal reguliere bijdragen incl. btw	Verdeling eenmalige bijdrage € 200.000*	Totaal bijdragen 2027 incl. btw	Totaal netto bijdragen 2027
Flevoland	25,00%	307.113	11,31%	138.911	446.024	-	446.024	364.491
Noord-Holland	25,00%	307.113	28,91%	355.093	662.205	27.896	690.102	563.951
Utrecht	25,00%	307.113	24,09%	295.875	602.989	-	602.989	492.762
Zuid-Holland	25,00%	307.113	35,70%	438.575	745.688	-	745.688	609.377
Totaal	100,00%	1.228.454	100,00%	1.228.454	2.456.907	27.896	2.484.804	2.030.581

Afronding van bedragen vindt plaats, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

* In 2026 hebben de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland de eenmalige bijdrage voldaan. De eenmalige bijdrage van Noord-Holland is verdeeld over 2027 en 2028 en is geïndexeerd.

Lasten

In onderstaande tabel staan de lasten per kostenpost.

Lasten	Begroting 2027	Begroting 2026	Rekening 2025
Personeel	2.072.000	1.935.000	1.804.000
- w.v. Management en ondersteuning (overhead) (12,5%)	239.000	242.000	230.000
- w.v. Opleidingen (overhead) (2,4%)	48.000	47.000	16.000
Inhuur	145.000	110.000	280.000
- w.v. Projectinhuur	70.000	55.000	137.000
- w.v. Inhuur diensten van derden	75.000	55.000	143.000
Huisvesting en servicekosten (overhead)	176.000	175.000	176.000
Informatievoorziening (overhead)	49.000	51.000	65.000
Uitkeringslasten na onttrekking voorziening Eigenrisicodragerschap	0		53.000
Toevoeging voorziening Evaluatie	12.000	12.000	12.000
Toevoeging voorziening Eigenrisicodragerschap	3.000	2.000	35.000
Totaal	2.457.000	2.285.000	2.424.000

Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt. De overhead bedraagt in totaal € 512.000.

Personeel

Onder de personeelskosten zijn de totale loonkosten opgenomen van de vaste medewerkers en twee stagiaires. De bezetting in 2027 sluit aan op de formatie van 14 fte waarmee de vier Provinciale Staten in 2022 hebben ingestemd. Ook de personeelskosten van de bestuurder-directeur en plaatsvervangend bestuurder zijn onder deze post begroot. De personele lasten bestaan naast de salarissen en sociale lasten uit kosten voor opleidingen, vervoer, representatie en literatuur. Het totaal aan personele lasten neemt toe ten opzichte van de begroting 2026 vanwege onder meer cao-afspraken, stijging van salarissen binnen de salarisschalen, twee stageplekken en indexatie van overige personeelslasten. Een groot deel van de medewerkers heeft nog niet het maximum van de salarisschaal bereikt.

Inhuur voor onderzoek en inhuur diensten van derden

De Rekenkamer raamt circa € 70.000 voor de inhuur voor onderzoek. Dit is € 15.000 meer dan in 2026. De Rekenkamer doet in toenemende mate beroep op externe expertise. Het betreft het incidenteel inhuren van specifieke deskundigheid en expertise ter ondersteuning van onderzoek en/of het uitbesteden van een deel van een onderzoek.

De inhuur diensten van derden is geraamd op circa € 75.000. Hieronder vallen diensten die contractueel voor langere periode zijn vastgelegd, onder andere de structurele kosten voor dienstverlening van P&O Flevoland, externe ondersteuning op P&O-gebied, ondersteuning op het gebied van privacybescherming (functionaris gegevensbescherming) en de accountant. In 2027 (en 2028) zijn ook eenmalige kosten opgenomen voor advies bij de voorgenomen actualisatie van de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer, de rechtspositieregeling lid-directeur en het Reglement van Orde.

Huisvesting en servicekosten

Ondanks de indexatie van de huurprijs en overige huisvestingskosten stijgen deze kosten nauwelijks ten opzichte van 2026. Dit komt doordat in 2027 minder investeringen in kantoormeubilair worden verwacht dan in 2026.

Informatievoorziening

In 2027 verwachten we enkele prijsstijgingen in de abonnementen en de ICT-dienstverlening. Daar staat tegenover dat in 2025 nieuwe, goedkopere overeenkomsten zijn gesloten voor een nieuwe internetomgeving en extra beveiliging. Daardoor zijn de geraamde kosten in 2027 per saldo nagenoeg gelijk aan de geraamde kosten in 2026.

Toevoeging voorziening Evaluatie

Zie paragraaf 2.2 onderdeel Voorzieningen.

Toevoeging voorziening Eigenrisicodragerschap

Zie paragraaf 2.2 onderdeel Voorzieningen.

Saldo

Het beoogde begrotingssaldo voor 2027 voor bestemming is € 28.000. Dit resultaat wordt gebruikt om de reserves aan te vullen.

2.2 Uiteenzetting financiële positie

Financiering

Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Algemene reserve	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
Algemene reserve	301.000	0	28.000	328.000

Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel afwijkt.

Met ingang van 2027 heeft de Rekenkamer één algemene reserve. De reserve is opgebouwd uit een samenvoeging van de bestemmingsreserves Onderzoek en Spaarverlof, die tot 2027 tezamen het weerstandsvermogen van de Rekenkamer vormden. Daarnaast wordt, zoals eerder toegelicht, de bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder-directeur met ingang van 2027 opgeheven. Deze reserve valt vrij in het resultaat. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Het verwachte beginsaldo van de algemene reserve in 2027 is als volgt opgebouwd:

- het verwachte eindsaldo van de reserves Onderzoek en Spaarverlof in 2026 en
- de toevoeging van het verwachte eindsaldo van de bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder-directeur in 2026

Op deze wijze wordt de reservepositie van de Rekenkamer versterkt zonder aanvullende bijdragen van de vier Provinciale Staten. Dit wordt in de jaarstukken 2026 verantwoord. Het weerstandsvermogen stijgt in 2027 naar verwachting van 12 naar 13 procent.

De algemene reserve wordt aangesproken als sprake is van:

- het uitvoeren van nieuw of aanvullende onderzoek als de Rekenkamer dat nodig acht;
- risico's die niet (volledig) door de voorzieningen kunnen worden opgevangen.

Als het weerstandsvermogen onder de norm van 12 procent dreigt te komen of is gekomen, dan zijn er twee mogelijke werkwijzen die gevolgd kunnen worden. De eerste mogelijkheid is dat de Rekenkamer een voorstel voor een begrotingswijziging aan Provinciale Staten voorlegt, om te voorkomen dat de Rekenkamer in zo'n jaar financieel wordt beperkt in haar onderzoekskeuzes. Hiervoor zal de Rekenkamer eerst advies vragen aan de commissie Bestuur & Financiën. De tweede mogelijkheid is dat het weerstandsvermogen in de eerstvolgende begroting wordt aangevuld, als een begrotingswijziging door de Rekenkamer niet nodig wordt geacht.

Investerings

Voor 2027 wordt alleen rekening gehouden met kleinere investeringen in ICT en kantoorinrichting. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de Financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen

Voorzieningen	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
Evaluatie	27.000	0	12.000	39.000
Eigenrisicodragerschap	60.000	0	3.000	63.000

Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Vanaf 2027 heeft de Rekenkamer twee voorzieningen: de voorziening Evaluatie en de voorziening Eigenrisicodragerschap.

De huidige voorziening voor het Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid (PBDI) komt eind 2026 te vervallen en is daarom niet meer opgenomen in de begroting. Het recht op het PBDI is intussen een structureel onderdeel van de arbeidsvoorwaarden. Deze kosten worden daarom met ingang van 2027 structureel in de begroting verwerkt onder de post personeelskosten. Het eindsaldo van de voorziening wordt eind 2026 toegevoegd aan de voorziening Eigenrisicodragerschap. Dit wordt opgenomen in de jaarstukken 2026.

Voorziening Evaluatie

De Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes jaar wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is eind 2024/begin 2025 uitgevoerd en opgeleverd in 2025. Jaarlijks wordt ten behoeve van een nieuwe evaluatie een bedrag van € 12.000 toegevoegd. De volgende periodieke evaluatie zal eind 2030/begin 2031 plaatsvinden.

Voorziening Eigenrisicodragerschap

De Rekenkamer is eigenrisicodrager voor onder meer werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid van personeel. Bij werkloosheid gaat het om mogelijke uitkeringslasten van personeel als gevolg van ontslag of het niet verlengen van een contract. Deze lasten worden ten laste van de Rekenkamer gebracht.

Voor de dekking van dit risico wordt gerekend met een vast percentage van de loonsom. De hoogte van de voorziening is na overleg met de accountant met ingang van 2021 vastgesteld op 2,4 procent van de loonkosten. Deze voorziening bevindt zich sinds een aantal jaren op het minimumniveau.

In 2025 was de voorziening onvoldoende om uitkeringslasten te dekken. Hierdoor moest de Rekenkamer noodgedwongen een beroep doen op de reserve. Dit was niet alleen om de uitkeringslasten te dekken, maar ook om de voorziening weer aan te vullen om aan de minimumnorm van 2,4 procent te voldoen. Hierdoor heeft de voorziening geen bufferwerking. Deze situatie zal zich ook in 2026 voordoen en dat is ongewenst.

Om de bufferwerking van de voorziening te verbeteren verhogen we de voorziening van 2,4 naar 4 procent. Daarbij stellen we een maximumnorm in van 5 procent. De hoogte van de minimum- en maximumnorm wordt periodiek besproken met de accountant en wordt zo nodig bijgesteld.

2.3 Meerjarenraming

In de meerjarenraming van de Randstedelijke Rekenkamer wordt rekening gehouden met de loon- en prijsindexcijfers uit het Centraal Economisch Plan 2026 van het CPB. Verder wordt uitgegaan van een volledige personele bezetting van de formatie waarmee Provinciale Staten in november 2022 hebben ingestemd.

De doelstelling om het weerstandsvermogen vanaf 2026 weer te versterken door middel van een eenmalige toevoeging van in totaal € 200.000 is bij begroting 2026 door de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland ingevuld. De toevoeging van de provincie Noord-Holland vindt getemporiseerd plaats in 2027 en 2028. Deze bijdragen zijn nominaal bijgesteld. Hiermee wordt voldaan aan de vastgestelde verdeelsleutel van de provinciebijdragen.

Hieronder staat de meerjarenraming tot en met 2030.

	2026	2027	2028	2029	2030
Baten					
Bijdragen provincies begroting*	2.431.000	2.485.000	2.639.000	2.708.000	2.824.000
Rentebaten	pm	pm	pm	pm	pm
Lasten					
Onderzoeksprogramma	2.271.000	2.442.000	2.595.000	2.693.000	2.809.000
Toevoeging aan voorziening Evaluatie	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Toevoeging aan voorziening Eigenrisicodragerschap	2.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Resultaat voor bestemming	146.000	28.000	29.000	0	0
Toevoeging aan Algemene reserve**	-146.000	-28.000	-29.000	0	0
Onttrekking aan Algemene reserve	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0

Bedragen zijn afgerond op duizend euro.

* De voor 2026 gevraagde bijdrage van Noord-Holland van € 54.000 is uitgesteld naar en verdeeld over 2027 en 2028. De bedragen zijn nominaal bijgesteld.

** In 2026 is dit de toevoeging aan de bestemmingsreserve Onderzoek.

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Provinciale Staten van Noord-Holland

Onderwerp

Zienswijze conceptbegroting 2027

Geachte leden van Provinciale Staten,

Hierbij bied ik u de conceptbegroting 2027 voor zienswijze aan.

De conceptbegroting 2027 bevat de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor 2027. U kunt uw eventuele zienswijze over de begroting 2027 uiterlijk 13 juli a.s. aan ons kenbaar maken. Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de begroting vaststellen en aan u en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties sturen.

Met vriendelijke groet,

Randstedelijke Rekenkamer

Martin Santhagens
Bestuurder-directeur

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 15 juni 2026

Onderwerp: Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit
- Conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027
- Begeleidende brief 20 april 2026 aan PSNH conceptbegroting 2027 voor zienswijze

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer legt de conceptbegroting 2027 voor aan Provinciale Staten. Alle deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling kunnen een zienswijze geven over deze conceptbegroting. Deze voordracht bevat het advies om geen zienswijze op deze conceptbegroting in te dienen. Verder wordt de nettobijdrage voor 2027 toegelicht.

2. De conceptbegroting

De Randstedelijke Rekenkamer heeft de conceptbegroting voor volgend jaar opgesteld. De Rekenkamer vraagt om voor 13 juli door te geven of PS een zienswijze heeft. Zodat de begroting op tijd kan worden vastgesteld door de Rekenkamer en bij de minister van Binnenlandse Zaken bekend is.

Rekenkamer werkt aan een meerjarig onderzoeksprogramma.

Belangrijk onderdeel is de beleidsbegroting met daarin het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer. De onderzoeken voor het najaar van 2026 en voor 2027 zijn nog niet concreet gemaakt. In 2026 zet RRK een meerjarig onderzoeksprogramma 2027-2032 op. Hierin kan de samenhang en balans tussen beleidsthema's versterkt worden. In januari 2027 wordt het programma 2027 toegestuurd aan PS.

Netto bijdrage provincie Noord-Holland neemt toe

De financiële begroting gaat in op de financiële positie van de Rekenkamer en de financiële raming over de komende jaren. De conceptbegroting is beleidsarm.

De bijdrage van de deelnemers is ingeschat in de conceptbegroting 2027.
Vaststelling van de nettobijdrage gebeurt met informatie uit de meicirculaire 2026.

<i>Nettobijdrage</i>		<i>in euro incl. btw.</i>
<i>2027 (Inschatting)</i>	<i>Conceptbegroting RRK 2027</i>	<i>690.102*</i>
<i>2026</i>	<i>Begroting RRK 2026</i>	<i>615.872**</i>
<i>2025</i>	<i>1^e begrotingswijziging RRK 2025</i>	<i>598.483</i>
<i>2024</i>	<i>Jaarrekening RRK 2024</i>	<i>566.506</i>

**inclusief eenmalige bijdrage van 27.896 euro in 2027.*

*** in conceptbegroting 2026 was eenmalige bijdrage ingeschat op 674.872 euro, inclusief eenmalig 54.000 euro. Tov de inschatting is de uiteindelijk bijdrage in de vastgestelde begroting 2026 berekend op basis van de meicirculaire 2025.*

U heeft in de zienswijze op de conceptbegroting 2026 geen steun gegeven aan een eenmalige dotatie van 54.000 euro voor het opbouwen van het weerstandsvermogen maar gevraagd om temporisatie. In de commissie Bestuur en Financiën van RRK is vervolgens besproken de gevraagde dotatie te spreiden over 2027 en 2028. De andere drie leden van de GR deden in 2026 wel de eenmalige dotatie.

De nettobijdrage voor 2027 is voor Noord-Holland ingeschat op 690.102 euro. Dit is inclusief een eenmalige bijdrage van 27.896 euro (geïndexeerd) voor het opbouwen van het weerstandsvermogen.

Los van de eenmalige bijdrage is sprake van een verhoging van de ingeschatte bijdrage in 2027 van ca. 47.000 euro. Dit wordt met name verklaard door hogere kosten voor personeel en inhuur. Deze verhoging is reëel met de kanttekening dat de inhuurkosten t.o.v. 2026 met meer dan 30% toenemen.

De risico's zijn in kaart gebracht en besproken

In de zienswijze van de Staten van Noord-Holland van juni 2025 heeft PS om een risicoanalyse gevraagd. Er is een risicoanalyse gemaakt en deze is besproken met de commissie Bestuur en Financiën. Belangrijkste conclusie is dat de Rekenkamer grote risico's onvoldoende kan dragen. In de conceptbegroting 2027 zijn gewijzigde kaders en spelregels verwerkt. Deze zijn gericht op wijzigingen van de reserves en voorzieningen. Verder is het uitgangspunt dat de financiële risico's van de Rekenkamer en PS aansluiten bij hun verantwoordelijkheden en financiële mogelijkheden. Mochten zich grote risico's voordoen, dan is beschikken de deelnemers over een eigen weerstandsvermogen. Hierin is rekening gehouden met mogelijke risico's in gemeenschappelijke regelingen. Een eenmalige aanvullende bijdrage kan daaruit gedekt worden.

Met ingang van 2027 wordt alleen nog de algemene reserve gehanteerd als weerstandsvermogen. De bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder-directeur in 2027 wordt hieraan toegevoegd en ook bestemmingsreserves Onderzoek en Spaarverlof vallen vrij ten gunste van de algemene reserve. Om de algemene reserve verder te versterken, leveren de deelnemende provincies gezamenlijk een extra bijdrage van € 200.000. Het eindsaldo van de algemene reserve komt eind 2028 (inclusief beide bijdragen Provincie Noord-Holland) uit op € 357.000. Daarmee ligt de reserve dan boven het afgesproken minimum van € 295.000, oftewel 12% van het begrotingstotaal.

In 2027 of 2028 worden de nieuwe financiële spelregels geborgd in de Financiële beleids- en beheersverordening van de RRK. En waar nodig worden de Gemeenschappelijke regeling en andere kaders gewijzigd.

3. Voorstel

De conceptbegroting is beleidsarm en geeft inhoudelijk geen aanleiding om een zienswijze in te dienen.

Voorgesteld wordt om geen zienswijze in te dienen op de conceptbegroting 2027.

P. Teeuwen, voorzitter Statencommissie Bestuur

J. Faber, commissieadviseur Statencommissie Bestuur

Ontwerpbesluit

Nr. 39-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

gelezen de voordracht van de voorzitter van de Commissie Bestuur van 15 juni 2026;

besluiten:

Geen zienswijze in te dienen over de conceptbegroting 2027 van de Randstedelijke Rekenkamer.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 15 juni 2026

Onderwerp: Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit
- Conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027
- Begeleidende brief 20 april 2026 aan PSNH conceptbegroting 2027 voor zienswijze

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer legt de conceptbegroting 2027 voor aan Provinciale Staten. Alle deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling kunnen een zienswijze geven over deze conceptbegroting. Deze voordracht bevat het advies om geen zienswijze op deze conceptbegroting in te dienen. Verder wordt de nettobijdrage voor 2027 toegelicht.

2. De conceptbegroting

De Randstedelijke Rekenkamer heeft de conceptbegroting voor volgend jaar opgesteld. De Rekenkamer vraagt om voor 13 juli door te geven of PS een zienswijze heeft. Zodat de begroting op tijd kan worden vastgesteld door de Rekenkamer en bij de minister van Binnenlandse Zaken bekend is.

Rekenkamer werkt aan een meerjarig onderzoeksprogramma.

Belangrijk onderdeel is de beleidsbegroting met daarin het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer. De onderzoeken voor het najaar van 2026 en voor 2027 zijn nog niet concreet gemaakt. In 2026 zet RRK een meerjarig onderzoeksprogramma 2027-2032 op. Hierin kan de samenhang en balans tussen beleidsthema's versterkt worden. In januari 2027 wordt het programma 2027 toegestuurd aan PS.

Netto bijdrage provincie Noord-Holland neemt toe

De financiële begroting gaat in op de financiële positie van de Rekenkamer en de financiële raming over de komende jaren. De conceptbegroting is beleidsarm.

De bijdrage van de deelnemers is ingeschat in de conceptbegroting 2027.

Vaststelling van de nettobijdrage gebeurt met informatie uit de meicirculaire 2026.

<i>Nettobijdrage</i>		<i>in euro incl. btw.</i>
2027 (Inschatting)	Conceptbegroting RRK 2027	690.102*
2026	Begroting RRK 2026	615.872**
2025	1 ^e begrotingswijziging RRK 2025	598.483
2024	Jaarrekening RRK 2024	566.506

**inclusief eenmalige bijdrage van 27.896 euro in 2027.*

*** in conceptbegroting 2026 was eenmalige bijdrage ingeschat op 674.872 euro, inclusief eenmalig 54.000 euro. Tov de inschatting is de uiteindelijke bijdrage in de vastgestelde begroting 2026 berekend op basis van de meicirculaire 2025.*

U heeft in de zienswijze op de conceptbegroting 2026 geen steun gegeven aan een eenmalige dotatie van 54.000 euro voor het opbouwen van het weerstandsvermogen maar gevraagd om temporisatie. In de commissie Bestuur en Financiën van RRK is vervolgens besproken de gevraagde dotatie te spreiden over 2027 en 2028. De andere drie leden van de GR deden in 2026 wel de eenmalige dotatie.

De nettobijdrage voor 2027 is voor Noord-Holland ingeschat op 690.102 euro. Dit is inclusief een eenmalige bijdrage van 27.896 euro (geïndexeerd) voor het opbouwen van het weerstandsvermogen.

Los van de eenmalige bijdrage is sprake van een verhoging van de ingeschatte bijdrage in 2027 van ca. 47.000 euro. Dit wordt met name verklaard door hogere kosten voor personeel en inhuur. Deze verhoging is reëel met de kanttekening dat de inhuurkosten t.o.v. 2026 met meer dan 30% toenemen.

De risico's zijn in kaart gebracht en besproken

In de zienswijze van de Staten van Noord-Holland van juni 2025 heeft PS om een risicoanalyse gevraagd. Er is een risicoanalyse gemaakt en deze is besproken met de commissie Bestuur en Financiën. Belangrijkste conclusie is dat de Rekenkamer grote risico's onvoldoende kan dragen. In de conceptbegroting 2027 zijn gewijzigde kaders en spelregels verwerkt. Deze zijn gericht op wijzigingen van de reserves en voorzieningen. Verder is het uitgangspunt dat de financiële risico's van de Rekenkamer en PS aansluiten bij hun verantwoordelijkheden en financiële mogelijkheden. Mochten zich grote risico's voordoen, dan is beschikken de deelnemers over een eigen weerstandsvermogen. Hierin is rekening gehouden met mogelijke risico's in gemeenschappelijke regelingen. Een eenmalige aanvullende bijdrage kan daaruit gedekt worden.

Met ingang van 2027 wordt alleen nog de algemene reserve gehanteerd als weerstandsvermogen. De bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder-directeur in 2027 wordt hieraan toegevoegd en ook bestemmingsreserves Onderzoek en Spaarverlof vallen vrij ten gunste van de algemene reserve. Om de algemene reserve verder te versterken, leveren de deelnemende provincies gezamenlijk een extra bijdrage van € 200.000. Het eindsaldo van de algemene reserve komt eind 2028 (inclusief beide bijdragen Provincie Noord-Holland) uit op € 357.000. Daarmee ligt de reserve dan boven het afgesproken minimum van € 295.000, oftewel 12% van het begrotingstotaal.

In 2027 of 2028 worden de nieuwe financiële spelregels geborgd in de Financiële beleids- en beheersverordening van de RRK. En waar nodig worden de Gemeenschappelijke regeling en andere kaders gewijzigd.

3. Voorstel

De conceptbegroting is beleidsarm en geeft inhoudelijk geen aanleiding om een zienswijze in te dienen.

Voorgesteld wordt om geen zienswijze in te dienen op de conceptbegroting 2027.

P. Teeuwen, voorzitter Statencommissie Bestuur

J. Faber, commissieadviseur Statencommissie Bestuur

Besluit

Nr. 39-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

gelezen de voordracht van de voorzitter van de Commissie Bestuur van 15 juni 2026;

besluiten:

Geen zienswijze in te dienen over de conceptbegroting 2027 van de Randstedelijke Rekenkamer.

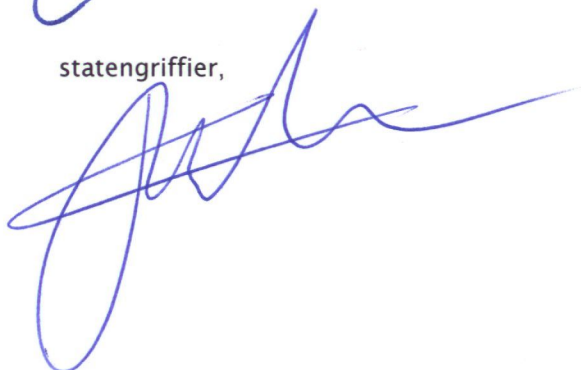
Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Aan de voorzitter van de commissie Bestuur van
Provinciale Staten van Noord-Holland

Onderwerp

Reactie op vragen conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van de vergadering van de commissie Bestuur van 15 juni 2026 heeft de Randstedelijke Rekenkamer vragen ontvangen van enkele leden van uw commissie die wij hierbij beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Randstedelijke Rekenkamer

Martin Santhagens
Bestuurder-directeur

Bijlage

Antwoorden op vragen van de heren De Vries (VVD) en Valk (BBB) en mevrouw Oulad Hadj (PvdA) over de conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2027

Vraag 1.

Een algemene reserve van 12 procent op het begrotingstotaal lijkt normaal, waarom acht de Rekenkamer een verhoging noodzakelijk? (De heer De Vries, VVD)

Antwoord op vraag 1.

Gelet op haar onafhankelijke positie, taak en omvang, acht de Rekenkamer een algemene reserve van minimaal 12 procent noodzakelijk. Door incidentele gebeurtenissen met forse financiële gevolgen (die tot uiterlijk november 2026 doorlopen) is het weerstandsvermogen van de Rekenkamer gedaald naar 4 procent in 2025. De reservepositie van de Rekenkamer komt weer op orde door eenmalige bijdragen van de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland in 2026 en van de provincie Noord-Holland in 2027 en 2028, in combinatie met de samenvoeging van de bestaande reserves tot een algemene reserve. Voor wat betreft de omvang van het weerstandsvermogen was er al een bovengrens van 25 procent, nu is ook een ondergrens van 12 procent ingesteld. Een verdere verhoging van de ondergrens acht de Rekenkamer niet noodzakelijk.

Vraag 2.

Waarom is het streven van de Rekenkamer om de voorziening van 2,4 procent van de loonsom structureel te verhogen naar 4 procent? Is een structurele ophoging nodig gelet op het eenmalig karakter van het knelpunt dat moest worden opgelost? (De heer De Vries, VVD)

Antwoord op vraag 2.

De voorziening Eigenrisicodragerschap is geen reserve, maar een voorziening voor het opvangen van mogelijke uitkeringslasten voor werkloosheid en ziekte. Het aanspreken van deze voorziening zal zich van tijd tot tijd voordoen, bijvoorbeeld als tijdelijke contracten niet worden verlengd of bij langdurige ziekte. Met deze voorziening voldoet de Rekenkamer aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Rekenkamer heeft met ingang van 2021, na afstemming met de accountant, de minimale omvang vastgesteld op 2,4 procent van de loonsom. Dit percentage wordt periodiek herijkt op basis van een risicoanalyse. Dit minimale percentage van 2,4 blijft voorsnog ongewijzigd.

De afgelopen jaren was de omvang van de voorziening conform de ondergrens van 2,4 procent. Het nadeel hiervan was dat de voorziening geen bufferwerking had. Onttrekkingen aan de voorziening moeten immers conform het BBV in hetzelfde jaar worden aangevuld tot het minimale percentage. Dit is een ongewenste situatie. De ondergrens van 2,4 procent wordt gehandhaafd, maar om de bufferwerking van de voorziening te verbeteren streeft de Rekenkamer naar een verhoging naar 4 procent, als het begrotingsresultaat dat mogelijk maakt.

Vraag 3.

Waarom nemen de kosten voor externe inhuur toe? (De heer Valk, BBB en mevrouw Oulad Hadj, PvdA)

Antwoord op vraag 3.

Dit betreft deels een structurele en deels een incidentele verhoging. De kosten voor externe inhuur voor onderzoek nemen structureel toe met € 15.000 vanwege de toenemende complexiteit van onderzoek. Hiervoor is vaak specialistische expertise nodig die de Rekenkamer zelf niet in huis heeft. Daarnaast neemt de externe inhuur incidenteel in 2027 en 2028 toe voor de actualisatie van de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer, de rechtpositieregeling lid-directeur en het Reglement van Orde.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778 jescafaber@noord-holland.nl
Commissie Bestuur		
Datum commissievergadering		18-06-2026
Onderwerp: Voordracht zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.		22 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de Voordracht zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. als **hamerstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Brede steun voor het voorstel om geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de gemeenschappelijke regeling.

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.W. Vos

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

1 | 1

**Betreft: Zienwijze Provinciale Staten op de wijziging van de
Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie
Plassenschap Loosdrecht e.o.**

Verzenddatum

13 MEI 2026

Kenmerk

FIN20260429MV2

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over zienswijze op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Uw kenmerk

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

bijlage(n)

1. Voordracht zienswijze PS op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.
2. Aanbiedingsbrief bestuur Plassenschap
3. Concept gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.
4. Was-wordt gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Wijziging Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Kenmerk: FIN20260429MV3

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrief Plassenschap
- Concept gewijzigde Gemeenschappelijke regeling
- Was-Word gewijzigde Gemeenschappelijke regeling

1. Inleiding

Op 1 april heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. (Plassenschap) uw staten de concept wijziging van de gemeenschappelijke regeling toegestuurd. Uw staten hebben tot 18 juni 2026 om een zienswijze naar het Plassenschap te sturen. De aanleiding om de gemeenschappelijke regeling te wijzigen is de gemeentelijke herindeling tussen de gemeente Wijdereen (deelnemer in de gemeenschappelijke regeling) en de gemeente Hilversum. In totaal worden 2 technische wijzigingen voorgesteld en 1 procesmatige. Een toelichting op deze wijzigingen vindt u onder punt 2.

Op het moment van het ontvangen van het verzoek tot wijziging van het Plassenschap is de PS-vergadering van 29 juni 2026 de eerste mogelijkheid om de zienswijze door u Staten te laten vaststellen. Dat is 11 dagen na de meegegeven deadline, op basis van de wettelijke termijn van 8 weken voor het bekendmaken van een eventuele zienswijze van de gemeente raden en Provinciale Staten van haar deelnemers. Daarom zal na de vergadering van de Commissie Bestuur op 15 of 18 juni 2026 de voorlopige zienswijze - onder voorbehoud van definitieve besluitvorming van uw staten op 29 juni - met het bestuur van het Plassenschap worden gedeeld.

2. Voorgestelde wijzigingen

In het voorliggende concept van de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. zijn 3 wijzigingen opgenomen:

1. Door de voorziene gemeentelijke herindeling per 1 januari 2027 zal de gemeente Wijdmeren uittreden en de gemeente Hilversum toetreden tot de gemeenschappelijke regeling;
2. Actualisatie van de archiefbepaling, conform het advies van de archivaris. Dit naar aanleiding van de gewijzigde Archiefwet per 1 januari 2027;
3. Het schrappen van de zienswijze procedure op de jaarrekening.

De eerste 2 wijzigingen zijn technisch van aard. De derde wijziging is procesmatig.

De eerste wijziging volgt uit een gemeentelijke herindeling tussen Wijdmeren en Hilversum per 1 januari 2027, waarbij de gemeente Wijdmeren ophoudt te bestaan en opgaat in de gemeente Hilversum. De gemeente Hilversum neemt alle plichten over van de gemeente Wijdmeren, waaronder het deelnemerschap in het Plassenschap. Met dit deel van de wijziging wordt de gemeente Wijdmeren vervangen door de gemeente Hilversum in de tekst van de gemeenschappelijke regeling.

De tweede wijziging volgt naar aanleiding van de gewijzigde Archiefwet die in werking treedt per 1 januari 2027. Met deze wijziging voldoet de gemeenschappelijke regeling ook op dit vlak weer aan de geldende wetgeving.

De derde (procesmatige) wijziging heeft invloed op het proces rond de jaarrekening van het Plassenschap. Momenteel is er nog sprake van een zienswijze procedure terwijl de jaarrekening wordt opgestuurd nadat deze gecontroleerd is door de accountant.

Een inhoudelijke wijziging is daarmee niet mogelijk en een eventuele zienswijze van een deelnemer wordt dan meegenomen met de begroting van het komende boekjaar of wanneer noodzakelijk is bij de begrotingswijziging in het lopende boekjaar.

De zienswijze procedure op de begroting, zoals die in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) als verplichte procedure is opgenomen, is gericht op de toekomst. In het algemeen beantwoordt de zienswijze van een deelnemer de vraag: Moet een gemeenschappelijke regeling volgens het volksvertegenwoordigende orgaan van een deelnemer iets veranderen om beter aan te sluiten op bijvoorbeeld de beleidsdoelstellingen van dezelfde deelnemer?

De zienswijze op de conceptbegroting is daarmee het instrument waardoor uw Staten zicht hebben op de begroting van een gemeenschappelijke regeling. Hetgeen past bij het budgetrecht van de Provinciale Staten en gemeenteraden van de deelnemers.

De nu voorgestelde wijziging brengt de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap ook in lijn met alle andere gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie deelneemt. Bij al die gemeenschappelijke regelingen wordt niet gevraagd om een zienswijze op de jaarrekening. Op basis van de hierboven genoemde overwegingen.

3. Proces en procedure

Na de vaststelling van de zienswijze wordt deze kenbaar gemaakt aan het bestuur van het Plassenschap. Het bestuur formuleert vervolgens een reactie op de ontvangen zienswijze en de eventuele wijzigingen worden verwerkt in een definitief concept van de gemeenschappelijke regeling. Het definitieve concept wordt vastgesteld en aangeboden aan de colleges van de deelnemers. Nadat de colleges toestemming hebben gekregen van hun Raden of Staten nemen zij het besluit om de gewijzigde regeling te treffen. Als alle deelnemers dit besluit hebben genomen dan zal de provincie Noord-Holland de gewijzigde regeling publiceren.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 33-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 51, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regeling en artikel 28, eerste lid, van de de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. ,

besluiten:

1. Geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Wijziging Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Kenmerk: FIN20260429MV3 (CZ/FIN/SKA)

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrief Plassenschap
- Concept gewijzigde Gemeenschappelijke regeling
- Was-Word gewijzigde Gemeenschappelijke regeling

1. Inleiding

Op 1 april heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. (Plassenschap) uw staten de concept wijziging van de gemeenschappelijke regeling toegestuurd. Uw staten hebben tot 18 juni 2026 om een zienswijze naar het Plassenschap te sturen. De aanleiding om de gemeenschappelijke regeling te wijzigen is de gemeentelijke herindeling tussen de gemeente Wijdmeren (deelnemer in de gemeenschappelijke regeling) en de gemeente Hilversum. In totaal worden 2 technische wijzigingen voorgesteld en 1 procesmatige. Een toelichting op deze wijzigingen vindt u onder punt 2.

Op het moment van het ontvangen van het verzoek tot wijziging van het Plassenschap is de PS-vergadering van 29 juni 2026 de eerste mogelijkheid om de zienswijze door u Staten te laten vaststellen. Dat is 11 dagen na de meegegeven deadline, op basis van de wettelijke termijn van 8 weken voor het bekendmaken van een eventuele zienswijze van de gemeente raden en Provinciale Staten van haar deelnemers. Daarom zal na de vergadering van de Commissie Bestuur op 15 of 18 juni 2026 de voorlopige zienswijze - onder voorbehoud van definitieve besluitvorming van uw staten op 29 juni - met het bestuur van het Plassenschap worden gedeeld.

2. Voorgestelde wijzigingen

In het voorliggende concept van de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. zijn 3 wijzigingen opgenomen:

1. Door de voorziene gemeentelijke herindeling per 1 januari 2027 zal de gemeente Wijdmeren uittreden en de gemeente Hilversum toetreden tot de gemeenschappelijke regeling;
2. Actualisatie van de archiefbepaling, conform het advies van de archivaris. Dit naar aanleiding van de gewijzigde Archiefwet per 1 januari 2027;
3. Het schrappen van de zienswijze procedure op de jaarrekening.

De eerste 2 wijzigingen zijn technisch van aard. De derde wijziging is procesmatig.

De eerste wijziging volgt uit een gemeentelijke herindeling tussen Wijdmeren en Hilversum per 1 januari 2027, waarbij de gemeente Wijdmeren ophoudt te bestaan en opgaat in de gemeente Hilversum. De gemeente Hilversum neemt alle plichten over van de gemeente Wijdmeren, waaronder het deelnemerschap in het Plassenschap. Met dit deel van de wijziging wordt de gemeente Wijdmeren vervangen door de gemeente Hilversum in de tekst van de gemeenschappelijke regeling.

De tweede wijziging volgt naar aanleiding van de gewijzigde Archiefwet die in werking treedt per 1 januari 2027. Met deze wijziging voldoet de gemeenschappelijke regeling ook op dit vlak weer aan de geldende wetgeving.

De derde (procesmatige) wijziging heeft invloed op het proces rond de jaarrekening van het Plassenschap. Momenteel is er nog sprake van een zienswijze procedure terwijl de jaarrekening wordt opgestuurd nadat deze gecontroleerd is door de accountant.

Een inhoudelijke wijziging is daarmee niet mogelijk en een eventuele zienswijze van een deelnemer wordt dan meegenomen met de begroting van het komende boekjaar of wanneer noodzakelijk is bij de begrotingswijziging in het lopende boekjaar.

De zienswijze procedure op de begroting, zoals die in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) als verplichte procedure is opgenomen, is gericht op de toekomst. In het algemeen beantwoordt de zienswijze van een deelnemer de vraag: Moet een gemeenschappelijke regeling volgens het volksvertegenwoordigende orgaan van een deelnemer iets veranderen om beter aan te sluiten op bijvoorbeeld de beleidsdoelstellingen van dezelfde deelnemer?

De zienswijze op de conceptbegroting is daarmee het instrument waardoor uw Staten zicht hebben op de begroting van een gemeenschappelijke regeling. Hetgeen past bij het budgetrecht van de Provinciale Staten en gemeenteraden van de deelnemers.

De nu voorgestelde wijziging brengt de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap ook in lijn met alle andere gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie deelneemt. Bij al die gemeenschappelijke regelingen wordt niet gevraagd om een zienswijze op de jaarrekening. Op basis van de hierboven genoemde overwegingen.

3. Proces en procedure

Na de vaststelling van de zienswijze wordt deze kenbaar gemaakt aan het bestuur van het Plassenschap. Het bestuur formuleert vervolgens een reactie op de ontvangen zienswijze en de eventuele wijzigingen worden verwerkt in een definitief concept van de gemeenschappelijke regeling. Het definitieve concept wordt vastgesteld en aangeboden aan de colleges van de deelnemers. Nadat de colleges toestemming hebben gekregen van hun Raden of Staten nemen zij het besluit om de gewijzigde regeling te treffen. Als alle deelnemers dit besluit hebben genomen dan zal de provincie Noord-Holland de gewijzigde regeling publiceren.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 33-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 51, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regeling en artikel 28, eerste lid, van de de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. ,

besluiten:

1. geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

● **TELEFOON**
14 035

● **POSTADRES**
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

● **BEZOEKADRES**
Rading 1
1231 KB Loosdrecht

● **ONLINE**
www.wijdmeren.nl
info@wijdmeren.nl

● **FINANCIEEL**
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:

De deelnemers van het Plassenschap Loosdrecht e.o., te weten
De raden van de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdmeren
en de Provinciale Staten van de provincies Noord-Holland en Utrecht

Ons kenmerk:

Referentie:

E-mailadres:

Bijlage(n):

- De tekst van de GR schoon.
- De tekst van de GR met wijzigingen bijgehouden.

Onderwerp: Ontwerpwijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.

Loosdrecht, d.d. 1 april 2026

Geachte raden / Provinciale Staten,

Het Bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. heeft besloten een ontwerpwijziging van de Gemeenschappelijke Regeling aan u voor te leggen.

Aanleiding voor deze wijziging is de herindeling van de gemeente Wijdmeren en de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Op grond van de Wet algemene regels herindeling dienen de gevolgen hiervan tijdig in de regeling te worden verwerkt. Van deze gelegenheid is gebruikgemaakt om gelijktijdig twee aanvullende actualisaties in de regeling door te voeren.

De voorgestelde wijzigingen hebben betrekking op zowel technische als procesmatige aanpak:

Technisch:

1. de herindeling van de gemeente Wijdmeren en de gemeente Hilversum per 1 januari 2027;
2. de actualisatie van de archiefbepaling, conform het advies van de archivaris.

Procesmatig:

3. het schrappen van de zienswijzeprocedure op de jaarrekening.

Toelichting op de procesmatige wijziging:

- **Focus op de ontwerpbegroting:** Het instrument van de zienswijze is het meest effectief aan de voorkant van de beleidscyclus. Door de raden en Staten vooraf hun zienswijze kenbaar te laten maken op de ontwerpbegroting, behouden zij hun kaderstellende rol.
- **Verantwoording achteraf:** De jaarrekening is een verantwoording achteraf van het reeds gevoerde beleid en de gemaakte kosten. Een zienswijze achteraf verandert de gerealiseerde cijfers niet; de controle op de rechtmatigheid en getrouwheid ligt primair bij de accountant en het bestuur. De praktijk wijst bovendien uit dat de huidige procedure een administratieve last is vanwege de lange doorlooptijd.

- **Ter vergelijking:** Het recreatieschap Stichtse Groenlanden heeft in 2024 de zienswijze op de Jaarrekening afgeschaft. Tot op heden heeft dit niet geleid tot vragen en opmerkingen vanuit de raden en Staten.

Door de zienswijzeprocedure op de Jaarrekening af te schaffen, maken we de planning- en controlcyclus efficiënter zonder dat dit afbreuk doet aan de positie van de raden en Staten.

Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen stellen wij u in de gelegenheid uw zienswijze op deze ontwerpwijziging kenbaar te maken. Wij verzoeken u uw zienswijze uiterlijk 18 juni 2026 aan ons toe te zenden.

Na afloop van de zienswijzetermijn zal het bestuur de ontvangen zienswijzen betrekken bij de verdere besluitvorming. U ontvangt vervolgens een reactie van het bestuur. Daarna wordt de toestemmingsprocedure bij de deelnemers gestart.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Secretaris a.i. Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Doorlopende tekst gewijzigde

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING BEDRIJFSVOERINGSORGANISATIE PLASSENSCHAP LOOSDRECHT E.O. 2023

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begrippen

1. Deze regeling verstaat onder:
 - a. bedrijfsvoeringsorganisatie: een bedrijfsvoeringorganisatie, als bedoeld in artikel 8, lid 3 van de wet
 - b. 'bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap': de rechtspersoon zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van deze regeling;
 - c. 'gebied': het gebied als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van deze regeling;
 - d. 'Wet': de Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Gemeentewet, Provinciewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:
 - a. 'de provincie' en 'de gemeente': Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.;
 - b. 'gedeputeerde staten' en 'burgemeester en wethouders': het bestuur.

Artikel 2 Bedrijfsvoeringsorganisatie

1. Er is een bedrijfsvoeringsorganisatie, genaamd 'Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.'.
2. De bedrijfsvoeringsorganisatie is gevestigd te Loosdrecht.

Artikel 3 Werkgebied en uit te voeren taken

1. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, is aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte kaart.
2. Deze regeling is getroffen om de uitvoeringstaken te verrichten voor de openluchtrecreatie, de bescherming van natuur en landschap voor zover samenhangend met de recreatiekwaliteit.

Artikel 4 Taken en bevoegdheden

1. Aan het bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap worden de volgende taken en bevoegdheden overgedragen:
 - a. het beheer van de eigendommen en het vaststellen van de kaders voor de taakuitvoering ten behoeve van uitvoerende derde partijen en het maken van afspraken met deze derde partijen;
 - b. het aanleggen, onderhouden en eventueel exploiteren van recreatieve voorzieningen en het uitvoeren van andere werken verband houdend met deze taak;
 - c. het in stand houden en verbeteren van het natuur- en landschapsschoon voor zover samenhangend met deze taak;
 - d. het financiële beheer, contractmanagement en de communicatieve taken die benodigd zijn voor uitvoering van de taken bedoeld onder a. tot en met c.
2. De nadere omschrijving van de taken, de intensiteit van en condities waaronder de taken worden uitgevoerd, worden door het bestuur vastgelegd in het uitvoeringsplan bedoeld in artikel 16.

HOOFDSTUK II: HET BESTUUR

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 5 Vergaderingen

Voor het beraadslagen en besluiten zijn de artikelen 54 tot en met 59 van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6 Inlichtingenplicht

1. Het bestuur en een lid van het bestuur is gehouden inlichtingen te verstrekken, die door een of meer leden van de provinciale staten of de gemeenteraad van de deelnemer die deze leden heeft aangewezen zijn gevraagd of voor hun taken benodigd zijn.
2. Het verstrekken van deze inlichtingen gebeurt mondeling op een door die staten of raad te bepalen wijze dan wel schriftelijk indien de staten of raad daartoe besluiten. De verlangde inlichtingen worden zo spoedig mogelijk door het lid van het bestuur verstrekt. Dit geldt eveneens voor de door één of meer leden van de provinciale staten of de gemeenteraad van een deelnemer aan het bestuur verzochte inlichtingen.
3. De deelnemende gemeenten en provincies zijn verplicht aan het bestuur inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap van belang zijn.

Artikel 7 Verantwoording

1. Een lid van het bestuur kan door de provinciale staten of de gemeenteraad van de deelnemer die dit lid heeft aangewezen ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid op een door deze staten of raad te bepalen wijze.
2. Een lid van het bestuur kan door het college dat dit lid heeft aangewezen ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid.
3. Gedeputeerde staten of het college van burgemeester en wethouders van een deelnemer kunnen een door hen aangewezen lid van het bestuur ontslag verlenen indien dit lid het vertrouwen van de staten of de raad niet meer bezit.

Paragraaf 2. Het bestuur

Artikel 8 Samenstelling

1. Het bestuur bestaat uit vier leden.
2. Iedere deelnemer dient met één lid in het bestuur te zijn vertegenwoordigd.
3. De leden van het bestuur worden uiterlijk drie maanden na de verkiezingen van de gemeenteraad of provinciale staten door het college van burgemeester en wethouders onderscheidenlijk gedeputeerde staten uit hun midden aangewezen. Indien tussentijds een plaats in het bestuur openvalt, wordt zo spoedig mogelijk een nieuw lid aangewezen.
4. De leden van het bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Een tussentijds aangewezen lid wordt aangewezen voor de resterende bestuursperiode van de opgevallende plaats. Een lid dat ophoudt lid te zijn van een college houdt tevens op lid te zijn van het bestuur.
5. Het bestuur kan zich zowel in als buiten de vergadering laten bijstaan door adviseurs.

Artikel 9 Bevoegdheden

1. Tot de taken en bevoegdheden van het bestuur behoort:
 - a. het voeren van het bestuur van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap;
 - b. de zorg voor het beheer en onderhoud van alle werken, inrichtingen en eigendommen van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap alsmede het toezicht daarop;
 - c. het maken van afspraken met een uitvoeringsorganisatie, het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen, het vaststellen van plannen en voorwaarden van aanbesteding of uitvoering van werken en leveringen ten behoeve van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap;
 - d. het nemen van alle conservatoire maatregelen en het doen wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit; het beheer van de inkomsten en uitgaven van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap;
 - e. het toezicht op de uitvoering van werken in het kader van de te behartigen belangen;
 - f. het opstellen van het vierjarig financieel perspectief, de ontwerpbegroting, de begroting, incl. de investeringsbegroting en het vierjarig uitvoeringsplan die voor zienswijzen aan de deelnemers worden voorgelegd;
 - g. het voeren van adequaat en voorzichtig vermogensbeheer;
 - h. overige uitvoeringsbevoegdheden die met a. tot en met g. samenhangen en volgen uit de opgedragen taakuitvoering.
 - i. het zorgdragen voor bewaring en beheer van de archiefbescheiden van de organen van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap.
2. Bij de uitoefening van de taken en bevoegdheden van het bestuur vinden de in de Gemeentewet en Provinciewet gestelde regelen zoveel mogelijk overeenkomstige toepassing.

Artikel 10 Vergaderingen

1. De vergaderingen van het bestuur zijn niet openbaar.
2. Elk lid heeft één stem. Besluitvorming vindt plaats op basis van consensus. Indien niet tot consensus kan worden gekomen, wordt een volgende vergadering uitgeroepen waarin over het beslipunt op basis van gewone meerderheid zal worden besloten.

Paragraaf 3: De voorzitter

Artikel 11 De voorzitter

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter worden door en uit het bestuur aangewezen voor een periode van vier jaar of bij tussentijds aantreden voor de nog lopende zittingsduur.
2. Bij afwezigheid van zowel de voorzitter als de plaatsvervangend voorzitter treedt het oudste lid in jaren van het bestuur dat aanwezig is, als voorzitter op.

Artikel 12 Taak en bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het bestuur.
2. De voorzitter draagt zorg voor de uitvoering van de besluiten van het bestuur.
3. De voorzitter ondertekent alle stukken die van het bestuur uitgaan. Hij kan de ondertekening opdragen aan een door hem aangewezen gemachtigde.

Paragraaf 4: Vergoedingen

Artikel 13 Vergoedingen

De leden van het bestuur maken geen aanspraak op een tegemoetkoming in de kosten of een vergoeding voor hun werkzaamheden.

HOOFDSTUK III: PERSONEEL

Artikel 14 Secretaris

1. De secretaris, zonodig ondersteund door een controller, staat het bestuur bij in alles wat de aan het bestuur opgedragen taken betreft en is hiervoor rechtstreeks aan het bestuur verantwoording schuldig.
2. De secretaris ondertekent mede alle stukken die van het bestuur uitgaan.
3. Het bestuur stelt een instructie voor de secretaris vast.
4. Het bestuur regelt de vervanging van de secretaris ingeval van diens afwezigheid.

HOOFDSTUK IV: UITVOERING EN FINANCIËN

Paragraaf 1: Algemeen

Artikel 15 Vierjarig uitvoeringsplan

1. Het bestuur stelt uiterlijk 6 maanden na de gemeenteraadsverkiezingen een vierjarig uitvoeringsplan vast. Dit uitvoeringsplan bevat de inhoudelijke en financiële kaders van de opdracht tot taakuitvoering bedoeld in artikel 4, lid 1 onder a tot en met d.
2. Het bestuur zendt een ontwerp van het vierjarig uitvoeringsplan voor zienswijzen aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies. Gedurende een periode van twaalf weken na verzending van het ontwerp bestaat de gelegenheid tot het indienen van zienswijze. Het bestuur stelt het vierjarig uitvoeringsplan vervolgens vast, rekening houdend met de ingediende zienswijzen.
3. Binnen de kaders van het vastgestelde vierjarig uitvoeringsplan is het bestuur bevoegd met een uitvoeringsorganisatie afspraken over de taakuitvoering te maken en te wijzigen.

Artikel 16 Garantstelling

1. De deelnemers zullen er steeds voor zorgdragen dat de Bedrijfsvoeringsorganisatie het Plassenschap te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
2. Indien aan het bestuur blijkt dat een deelnemer weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet deze onverwijld aan het college van gedeputeerde staten van de provincie waarin de deelnemende gemeente is gelegen het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 Gemeentewet respectievelijk aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 198 en 199 Provinciewet.

Paragraaf 2: Vierjarig financieel perspectief, begroting en kadernota

Artikel 17 Vierjarig financieel perspectief

1. Het bestuur stelt met een ontwerp vierjarig financieel perspectief vast, waarin de hoofdlijnen van het financiële beleid en de hoogte van de financiële bijdrage van de deelnemers voor de komende 4 jaar uitgewerkt worden.

2. Het bestuur zendt een ontwerp van het vierjarig financieel perspectief voor zienswijzen aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies. Gedurende een periode van twaalf weken na verzending van het ontwerp bestaat de gelegenheid tot het indienen van zienswijze. Het bestuur stelt het vierjarig financieel perspectief vervolgens vast, rekening houdend met de ingediende zienswijzen.
3. Dit financieel perspectief vormt na vaststelling het richtinggevend kader voor het opstellen van de begrotingen in de betreffende jaren.

Artikel 18 Begroting

1. Het bestuur zendt de ontwerpbegroting, met daarin opgenomen de algemene financiële kadernota voor het betreffende begrotingsjaar, uiterlijk voor 15 april voorafgaande aan het jaar waarvoor deze begroting dient aan de raden en de provinciale staten. De raden en provinciale staten kunnen hun zienswijze binnen twaalf weken na de datum van ontvangst van de ontwerpbegroting ter kennis brengen aan het bestuur.
2. Het bestuur stelt de ontwerpbegroting vast, die het op grond van het eerste lid aanbiedt aan de raden en provinciale staten. Wanneer in de eerste vergadering van het bestuur geen consensus wordt bereikt over de ontwerpbegroting, wordt een tweede vergadering belegd waarbij rekening wordt gehouden met de wettelijke termijn als bedoeld in het eerste lid. Wanneer dan alsnog consensus wordt bereikt, wordt de ontwerpbegroting naar de raden en staten verzonden en wordt de procedure als bedoeld in het derde lid gevolgd. Wanneer dit niet het geval is, wordt de ontwerpbegroting niettemin vastgesteld, maar wordt het budget van het begrotingsonderdeel dat niet is aangenomen in de begroting gefixeerd op het niveau van het lopende begrotingsjaar. Het bestuur weegt deze zienswijzen bij het vaststellen van de begroting.
3. Het bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaand aan dat waarvoor de begroting dient naar onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 19 Wijziging begroting

In voorkomende gevallen, dit ter beoordeling van het bestuur, kan een wijziging van de begroting die geen verhoging tot gevolg heeft van begrote deelnemersbijdragen voor het betreffende begrotingsjaar, worden vastgesteld door het bestuur zonder dat de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies van hun zienswijze hebben kunnen geven. Van de vaststelling door het bestuur van een dergelijke begrotingswijziging wordt mededeling gedaan aan de deelnemers.

Artikel 20 Deelnemersbijdragen (zie noot1)

1. De deelnemersbijdragen komen ten laste van de deelnemers in de volgende verhouding:
 - a. De gemeente Stichtse Vecht: 17,76%
 - b. De gemeente Hilversum: 27,33%
 - c. De provincie Noord-Holland: 29,30%
 - d. De provincie Utrecht: 25,61%.

¹ De percentages zijn aangepast op basis van de bijdragen in de begroting 2022, waarbij de absolute geïndexeerde bijdrage van gemeente Utrecht is opgegaan in de relatieve bijdrage van de provincie Utrecht.

2. De deelnemers betalen jaarlijks de bijdrage die in de uitgangspunten is vastgelegd, uitgaande van de onderlinge verhouding zoals bepaald in lid 1. De eerste termijn vervalt op 1 februari en de tweede op 1 augustus van elk jaar.

Paragraaf 3: Jaarrekening

Artikel 21 Jaarrekening

1. Het bestuur zendt de ontwerp jaarrekening voor 15 april van het jaar volgend op het jaar waarop de rekening betrekking heeft, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten en de provinciale staten van de deelnemende provincies.
2. Het bestuur stelt de jaarrekening vervolgens vast.

HOOFDSTUK V: TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 22 Toetreding

1. Een bestuursorgaan kan een verzoek tot toetreding tot deze gemeenschappelijke regeling tot het bestuur richten. Dit verzoek wordt aan de deelnemers voorgelegd.
2. Het bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding, waaronder de bestuurssamenstelling en de deelnemersbijdrage, alsmede een regeling over de financiële gevolgen van de toetreding.
3. Het bestuur zendt dit ontwerp en de regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen zes maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen door de daartoe wettelijk bevoegde organen. Na instemming en toestemming van de wettelijk voorgeschreven organen van de deelnemers en de aspirant deelnemer kan toetreding plaatsvinden.
4. De toetreding gaat in op de eerste dag van de maand, volgend op die, waarin het besluit tot toetreding door gedeputeerde staten van de provincie Utrecht bekend is gemaakt op de wettelijk voorgeschreven wijze.

Artikel 23 Uittreding

1. Een deelnemer kan uittreden door een daartoe strekkend besluit, binnen een maand nadat het is genomen, aan het bestuur ter kennisneming toe te zenden.
2. De uittreding gaat in vanaf 1 januari van het tweede kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het bestuur.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het bestuur stelt, de deelnemers gehoord, binnen 9 maanden na ontvangst van het besluit tot uittreding een uittredingsplan vast. Het uittredingsplan regelt de gevolgen van de uittreding.
2. Onder de gevolgen van de uittreding worden verstaan de financiële -, juridische -, personele - en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Het uittredingsplan bepaalt de systematiek voor berekening van de financiële gevolgen van de uittreding en de verplichtingen voor de uittredende deelnemer.

4. De voorlopige respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten en de waarde van de formatie die de uittredende gemeente overneemt, als bedoeld in artikel 28, lid 1.
5. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door de bedrijfsvoeringsorganisatie die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
6. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig, te maken dan wel te dragen door de bedrijfsvoeringsorganisatie die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
7. De bedrijfsvoeringsorganisatie brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten en de waarde van de formatie die de uittredende gemeente overneemt, als bedoeld in artikel 28, lid 1, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom.
8. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
9. De in het derde lid bedoelde systematiek wordt gebaseerd op:
 - Relevante regelgeving;
 - Relevante jurisprudentie;
 - Feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding.
 - Beleidswijzigingen, wijziging van economische omstandigheden en wijziging van inzichten die zich voordoen of opkomen na het moment van de daadwerkelijke uittreding kunnen niet worden betrokken bij de bepaling van de hoogte van de uittreedsom.
10. De bedrijfsvoeringsorganisatie en de uittredende deelnemer zijn gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.
11. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het vierde lid wordt een risico-opslag van 10% toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding op te vangen.
12. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.

Artikel 25 Externe deskundige

1. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De onafhankelijke deskundige kan, in overleg met het bestuur, voor specifieke onderdelen van het Uittredingsplan andere deskundigen inschakelen.
2. De kosten voor het inschakelen van de onafhankelijke externe deskundige en overige ingeschakelde deskundigen vallen onder de frictiekosten als bedoeld in artikel 25, lid 5.
3. Het bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en het bestuur.

Artikel 26 Uittreedsom

1. Ten minste 12 maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 25, derde lid en op de jaarrekening van de bedrijfsvoeringsorganisatie over het meest recent verstreken begrotingsjaar.
2. Uiterlijk 6 maanden na het moment van uittreding stelt het bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 25, derde lid en op de jaarrekening van het begrotingsjaar direct voorafgaand aan het moment van uittreding.
3. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen. Als de uittredende deelnemer kiest voor betaling in termijnen kan het bestuur een rentevergoeding in rekening brengen.

Artikel 27 Verplichtingen uittreder

1. De uittredende deelnemer is gehouden zich in te spannen om de formatie van de bedrijfsvoeringsorganisatie die als gevolg van de uittreding boventallig is geworden met behoud van arbeidsvoorwaarden in dienst te nemen of anderszins in stand te doen houden. De waarde van de formatie die de uittredende deelnemer overneemt van de bedrijfsvoeringsorganisatie wordt gekapitaliseerd en in mindering gebracht op de uittreedsom.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op alle andere verplichtingen van de bedrijfsvoeringsorganisatie die als gevolg van de uittreding overtollig zijn geworden dan wel verminderd of beëindigd dienen te worden.

Artikel 28 Wijziging

1. Indien het bestuur wijziging van de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk acht, doet het bestuur een daartoe strekkend voorstel aan de deelnemers.
2. De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkkluidend besluit van de meerderheid van het aantal deelnemers.

Artikel 29 Opheffing

1. Indien het bestuur opheffing van de regeling noodzakelijk acht, doet het een daartoe strekkend voorstel aan de deelnemers.
2. De regeling kan worden opgeheven bij gelijkkluidend besluit van de meerderheid van het aantal deelnemers.
3. Het bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, een liquidatieplan vast ten behoeve van de opheffing.
4. Het liquidatieplan omvat de verplichtingen van de deelnemers tot deelneming in de financiële consequenties van de opheffing en een regeling met betrekking tot de gevolgen voor personeel.
5. Voor zover het liquidatieplan niet anders bepaalt, geschiedt de vereffening van een nadelig saldo dan wel de verdeling van een voordelig saldo conform de in artikel 21 vastgestelde verdeelsleutel.
6. De opheffing gaat in op het moment dat het liquidatieplan is uitgevoerd.

HOOFDSTUK VI: ARCHIEFBEPALING, OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 30 Archief

Het bestuur stelt met inachtneming van het bepaalde in de Archiefwet een regeling vast betreffende de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden van de bij deze regeling ingestelde organen, alsmede omtrent het toezicht daarop.

Artikel 31 Werkingsduur

De regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

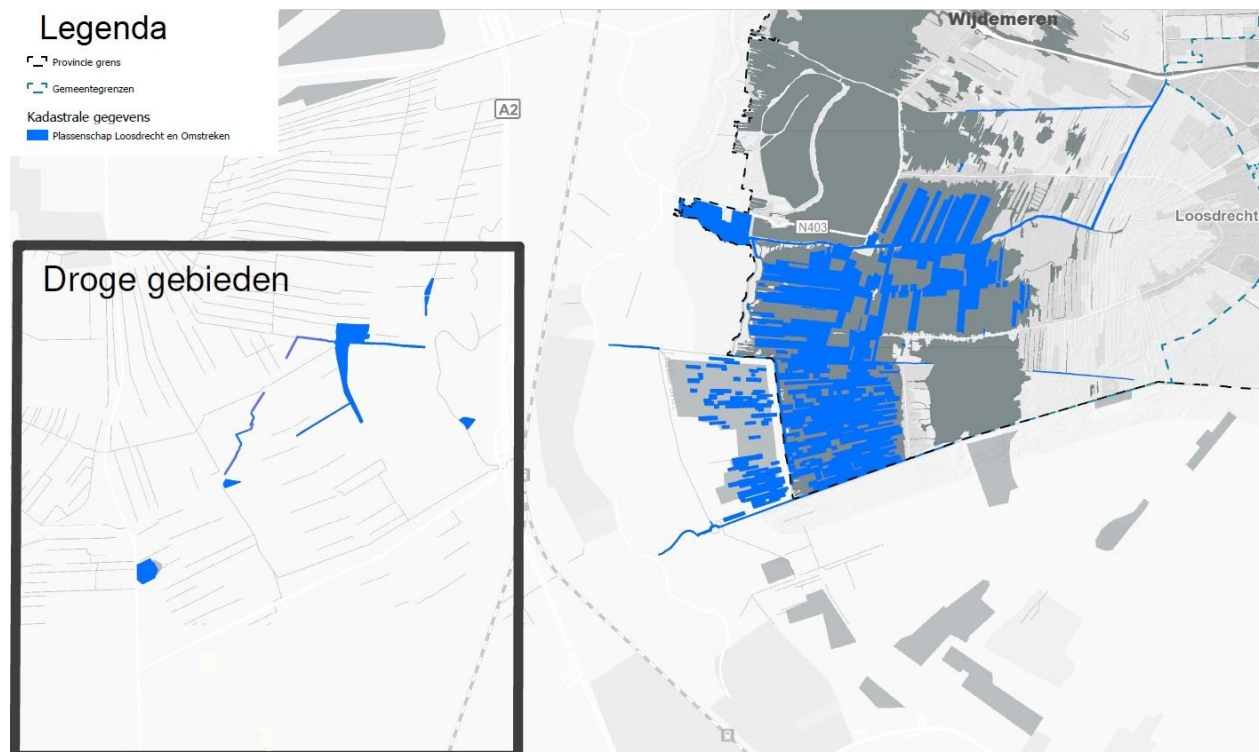
Artikel 32 Evaluatie

Het bestuur draagt zorg voor een evaluatie van de regeling als dat aan de orde is. Bij deze evaluatie worden de bestuursorganen en de gemeenten en provincies betrokken. De evaluatie wordt aan de gemeenten en provincies ter besluitvorming voorgelegd.

Artikel 33 Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als "Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o."

GEBIEDSKAART

Doorlopende tekst gewijzigde

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING BEDRIJFSVOERINGSORGANISATIE PLASSENSCHAP LOOSDRECHT E.O. 2023

HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begrippen

1. Deze regeling verstaat onder:
 - a. bedrijfsvoeringsorganisatie: een bedrijfsvoeringorganisatie, als bedoeld in artikel 8, lid 3 van de wet
 - b. 'bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap': de rechtspersoon zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van deze regeling;
 - c. 'gebied': het gebied als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van deze regeling;
 - d. 'Wet': de Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. Waar in of krachtens deze regeling artikelen van de Gemeentewet, Provinciewet of enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, komt in die artikelen in de plaats van:
 - a. 'de provincie' en 'de gemeente': Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.;
 - b. 'gedeputeerde staten' en 'burgemeester en wethouders': het bestuur.

Artikel 2 Bedrijfsvoeringsorganisatie

1. Er is een bedrijfsvoeringsorganisatie, genaamd 'Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o.'.
2. De bedrijfsvoeringsorganisatie is gevestigd te Loosdrecht.

Artikel 3 Werkgebied en uit te voeren taken

1. Het gebied waarvoor deze regeling geldt, is aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte kaart.
2. Deze regeling is getroffen om de uitvoeringstaken te verrichten voor de openluchtrecreatie, de bescherming van natuur en landschap voor zover samenhangend met de recreatiekwaliteit.

Artikel 4 Taken en bevoegdheden

1. Aan het bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap worden de volgende taken en bevoegdheden overgedragen:
 - a. het beheer van de eigendommen en het vaststellen van de kaders voor de taakuitvoering ten behoeve van uitvoerende derde partijen en het maken van afspraken met deze derde partijen;
 - b. het aanleggen, onderhouden en eventueel exploiteren van recreatieve voorzieningen en het uitvoeren van andere werken verband houdend met deze taak;
 - c. het in stand houden en verbeteren van het natuur- en landschapsschoon voor zover samenhangend met deze taak;
 - d. het financiële beheer, contractmanagement en de communicatieve taken die benodigd zijn voor uitvoering van de taken bedoeld onder a. tot en met c.
2. De nadere omschrijving van de taken, de intensiteit van en condities waaronder de taken worden uitgevoerd, worden door het bestuur vastgelegd in het uitvoeringsplan bedoeld in artikel 16.

HOOFDSTUK II: HET BESTUUR

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 5 Vergaderingen

Voor het beraadslagen en besluiten zijn de artikelen 54 tot en met 59 van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6 Inlichtingenplicht

1. Het bestuur en een lid van het bestuur is gehouden inlichtingen te verstrekken, die door een of meer leden van de provinciale staten of de gemeenteraad van de deelnemer die deze leden heeft aangewezen zijn gevraagd of voor hun taken benodigd zijn.
2. Het verstrekken van deze inlichtingen gebeurt mondeling op een door die staten of raad te bepalen wijze dan wel schriftelijk indien de staten of raad daartoe besluiten. De verlangde inlichtingen worden zo spoedig mogelijk door het lid van het bestuur verstrekt. Dit geldt eveneens voor de door één of meer leden van de provinciale staten of de gemeenteraad van een deelnemer aan het bestuur verzochte inlichtingen.
3. De deelnemende gemeenten en provincies zijn verplicht aan het bestuur inlichtingen te verschaffen omtrent plannen en maatregelen die voor Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap van belang zijn.

Artikel 7 Verantwoording

1. Een lid van het bestuur kan door de provinciale staten of de gemeenteraad van de deelnemer die dit lid heeft aangewezen ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid op een door deze staten of raad te bepalen wijze.
2. Een lid van het bestuur kan door het college dat dit lid heeft aangewezen ter verantwoording worden geroepen voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid.
3. Gedeputeerde staten of het college van burgemeester en wethouders van een deelnemer kunnen een door hen aangewezen lid van het bestuur ontslag verlenen indien dit lid het vertrouwen van de staten of de raad niet meer bezit.

Paragraaf 2. Het bestuur

Artikel 8 Samenstelling

1. Het bestuur bestaat uit vier leden.
2. Iedere deelnemer dient met één lid in het bestuur te zijn vertegenwoordigd.
3. De leden van het bestuur worden uiterlijk drie maanden na de verkiezingen van de gemeenteraad of provinciale staten door het college van burgemeester en wethouders onderscheidenlijk gedeputeerde staten uit hun midden aangewezen. Indien tussentijds een plaats in het bestuur openvalt, wordt zo spoedig mogelijk een nieuw lid aangewezen.
4. De leden van het bestuur worden aangewezen voor een periode van vier jaar. Een tussentijds aangewezen lid wordt aangewezen voor de resterende bestuursperiode van de opgevallende plaats. Een lid dat ophoudt lid te zijn van een college houdt tevens op lid te zijn van het bestuur.
5. Het bestuur kan zich zowel in als buiten de vergadering laten bijstaan door adviseurs.

Artikel 9 Bevoegdheden

1. Tot de taken en bevoegdheden van het bestuur behoort:
 - a. het voeren van het bestuur van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap;
 - b. de zorg voor het beheer en onderhoud van alle werken, inrichtingen en eigendommen van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap alsmede het toezicht daarop;
 - c. het maken van afspraken met een uitvoeringsorganisatie, het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen, het vaststellen van plannen en voorwaarden van aanbesteding of uitvoering van werken en leveringen ten behoeve van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap;
 - d. het nemen van alle conservatoire maatregelen en het doen wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit; het beheer van de inkomsten en uitgaven van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap;
 - e. het toezicht op de uitvoering van werken in het kader van de te behartigen belangen;
 - f. het opstellen van het vierjarig financieel perspectief, de ontwerpbegroting, de begroting, incl. de investeringsbegroting en het vierjarig uitvoeringsplan die voor zienswijzen aan de deelnemers worden voorgelegd;
 - g. het voeren van adequaat en voorzichtig vermogensbeheer;
 - h. overige uitvoeringsbevoegdheden die met a. tot en met g. samenhangen en volgen uit de opgedragen taakuitvoering.
 - i. het zorgdragen voor bewaring en beheer van de archiefbescheiden van de organen van Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap.
2. Bij de uitoefening van de taken en bevoegdheden van het bestuur vinden de in de Gemeentewet en Provinciewet gestelde regelen zoveel mogelijk overeenkomstige toepassing.

Artikel 10 Vergaderingen

1. De vergaderingen van het bestuur zijn niet openbaar.
2. Elk lid heeft één stem. Besluitvorming vindt plaats op basis van consensus. Indien niet tot consensus kan worden gekomen, wordt een volgende vergadering uitgeroepen waarin over het beslipunt op basis van gewone meerderheid zal worden besloten.

Paragraaf 3: De voorzitter

Artikel 11 De voorzitter

1. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter worden door en uit het bestuur aangewezen voor een periode van vier jaar of bij tussentijds aantreden voor de nog lopende zittingsduur.
2. Bij afwezigheid van zowel de voorzitter als de plaatsvervangend voorzitter treedt het oudste lid in jaren van het bestuur dat aanwezig is, als voorzitter op.

Artikel 12 Taak en bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het bestuur.
2. De voorzitter draagt zorg voor de uitvoering van de besluiten van het bestuur.
3. De voorzitter ondertekent alle stukken die van het bestuur uitgaan. Hij kan de ondertekening opdragen aan een door hem aangewezen gemachtigde.

Paragraaf 4: Vergoedingen

Artikel 13 Vergoedingen

De leden van het bestuur maken geen aanspraak op een tegemoetkoming in de kosten of een vergoeding voor hun werkzaamheden.

HOOFDSTUK III: PERSONEEL

Artikel 14 Secretaris

1. De secretaris, zonodig ondersteund door een controller, staat het bestuur bij in alles wat de aan het bestuur opgedragen taken betreft en is hiervoor rechtstreeks aan het bestuur verantwoording schuldig.
2. De secretaris ondertekent mede alle stukken die van het bestuur uitgaan.
3. Het bestuur stelt een instructie voor de secretaris vast.
4. Het bestuur regelt de vervanging van de secretaris ingeval van diens afwezigheid.

HOOFDSTUK IV: UITVOERING EN FINANCIËN

Paragraaf 1: Algemeen

Artikel 15 Vierjarig uitvoeringsplan

1. Het bestuur stelt uiterlijk 6 maanden na de gemeenteraadsverkiezingen een vierjarig uitvoeringsplan vast. Dit uitvoeringsplan bevat de inhoudelijke en financiële kaders van de opdracht tot taakuitvoering bedoeld in artikel 4, lid 1 onder a tot en met d.
2. Het bestuur zendt een ontwerp van het vierjarig uitvoeringsplan voor zienswijzen aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies. Gedurende een periode van twaalf weken na verzending van het ontwerp bestaat de gelegenheid tot het indienen van zienswijze. Het bestuur stelt het vierjarig uitvoeringsplan vervolgens vast, rekening houdend met de ingediende zienswijzen.
3. Binnen de kaders van het vastgestelde vierjarig uitvoeringsplan is het bestuur bevoegd met een uitvoeringsorganisatie afspraken over de taakuitvoering te maken en te wijzigen.

Artikel 16 Garantstelling

1. De deelnemers zullen er steeds voor zorgdragen dat de Bedrijfsvoeringsorganisatie het Plassenschap te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
2. Indien aan het bestuur blijkt dat een deelnemer weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet deze onverwijld aan het college van gedeputeerde staten van de provincie waarin de deelnemende gemeente is gelegen het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 Gemeentewet respectievelijk aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 198 en 199 Provinciewet.

Paragraaf 2: Vierjarig financieel perspectief, begroting en kadernota

Artikel 17 Vierjarig financieel perspectief

1. Het bestuur stelt met een ontwerp vierjarig financieel perspectief vast, waarin de hoofdlijnen van het financiële beleid en de hoogte van de financiële bijdrage van de deelnemers voor de komende 4 jaar uitgewerkt worden.

2. Het bestuur zendt een ontwerp van het vierjarig financieel perspectief voor zienswijzen aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies. Gedurende een periode van twaalf weken na verzending van het ontwerp bestaat de gelegenheid tot het indienen van zienswijze. Het bestuur stelt het vierjarig financieel perspectief vervolgens vast, rekening houdend met de ingediende zienswijzen.
3. Dit financieel perspectief vormt na vaststelling het richtinggevend kader voor het opstellen van de begrotingen in de betreffende jaren.

Artikel 18 Begroting

1. Het bestuur zendt de ontwerpbegroting, met daarin opgenomen de algemene financiële kadernota voor het betreffende begrotingsjaar, uiterlijk voor 15 april voorafgaande aan het jaar waarvoor deze begroting dient aan de raden en de provinciale staten. De raden en provinciale staten kunnen hun zienswijze binnen twaalf weken na de datum van ontvangst van de ontwerpbegroting ter kennis brengen aan het bestuur.
2. Het bestuur stelt de ontwerpbegroting vast, die het op grond van het eerste lid aanbiedt aan de raden en provinciale staten. Wanneer in de eerste vergadering van het bestuur geen consensus wordt bereikt over de ontwerpbegroting, wordt een tweede vergadering belegd waarbij rekening wordt gehouden met de wettelijke termijn als bedoeld in het eerste lid. Wanneer dan alsnog consensus wordt bereikt, wordt de ontwerpbegroting naar de raden en staten verzonden en wordt de procedure als bedoeld in het derde lid gevolgd. Wanneer dit niet het geval is, wordt de ontwerpbegroting niettemin vastgesteld, maar wordt het budget van het begrotingsonderdeel dat niet is aangenomen in de begroting gefixeerd op het niveau van het lopende begrotingsjaar. Het bestuur weegt deze zienswijzen bij het vaststellen van de begroting.
3. Het bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaand aan dat waarvoor de begroting dient naar onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 19 Wijziging begroting

In voorkomende gevallen, dit ter beoordeling van het bestuur, kan een wijziging van de begroting die geen verhoging tot gevolg heeft van begrote deelnemersbijdragen voor het betreffende begrotingsjaar, worden vastgesteld door het bestuur zonder dat de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies van hun zienswijze hebben kunnen geven. Van de vaststelling door het bestuur van een dergelijke begrotingswijziging wordt mededeling gedaan aan de deelnemers.

Artikel 20 Deelnemersbijdragen (zie noot1)

1. De deelnemersbijdragen komen ten laste van de deelnemers in de volgende verhouding:
 - a. De gemeente Stichtse Vecht: 17,76%
 - b. De gemeente ~~Wijdereen~~ Hilversum: 27,33%
 - c. De provincie Noord-Holland: 29,30%
 - d. De provincie Utrecht: 25,61%.

¹ De percentages zijn aangepast op basis van de bijdragen in de begroting 2022, waarbij de absolute geïndexeerde bijdrage van gemeente Utrecht is opgegaan in de relatieve bijdrage van de provincie Utrecht.

2. De deelnemers betalen jaarlijks de bijdrage die in de uitgangspunten is vastgelegd, uitgaande van de onderlinge verhouding zoals bepaald in lid 1. De eerste termijn vervalt op 1 februari en de tweede op 1 augustus van elk jaar.

Paragraaf 3: Jaarrekening

Artikel 21 Jaarrekening

1. Het bestuur zendt de ontwerp jaarrekening voor 15 april van het jaar volgend op het jaar waarop de rekening betrekking heeft, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten en de provinciale staten van de deelnemende provincies.
2. De raden en provinciale staten kunnen hun zienswijze binnen twaalf weken na toezending van de ontwerp-rekening naar voren brengen aan het bestuur.
3. Het bestuur stelt de jaarrekening vervolgens vast.

HOOFDSTUK V: TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 22 Toetreding

1. Een bestuursorgaan kan een verzoek tot toetreding tot deze gemeenschappelijke regeling tot het bestuur richten. Dit verzoek wordt aan de deelnemers voorgelegd.
2. Het bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, binnen drie maanden nadat het in het eerste lid bedoelde verzoek is ontvangen, een ontwerp vast voor de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in verband met de voorgenomen toetreding, waaronder de bestuurssamenstelling en de deelnemersbijdrage, alsmede een regeling over de financiële gevolgen van de toetreding.
3. Het bestuur zendt dit ontwerp en de regeling aan de deelnemers, waaronder begrepen de aspirant-deelnemer, met het verzoek binnen zes maanden na verzending hiervan, inzake de vaststelling ervan een besluit te nemen door de daartoe wettelijk bevoegde organen. Na instemming en toestemming van de wettelijk voorgeschreven organen van de deelnemers en de aspirant deelnemer kan toetreding plaatsvinden.
4. De toetreding gaat in op de eerste dag van de maand, volgend op die, waarin het besluit tot toetreding door gedeputeerde staten van de provincie Utrecht bekend is gemaakt op de wettelijk voorgeschreven wijze.

Artikel 23 Uittreding

1. Een deelnemer kan uittreden door een daartoe strekkend besluit, binnen een maand nadat het is genomen, aan het bestuur ter kennisneming toe te zenden.
2. De uittreding gaat in vanaf 1 januari van het tweede kalenderjaar volgend op de toezending van het betreffende besluit van de uittredende deelnemer aan het bestuur.

Artikel 24 Uittredingsplan

1. Het bestuur stelt, de deelnemers gehoord, binnen 9 maanden na ontvangst van het besluit tot uittreding een uittredingsplan vast. Het uittredingsplan regelt de gevolgen van de uittreding.
2. Onder de gevolgen van de uittreding worden verstaan de financiële -, juridische -, personele - en organisatorische consequenties die het directe gevolg zijn van de uittreding.
3. Het uittredingsplan bepaalt de systematiek voor berekening van de financiële gevolgen van de uittreding en de verplichtingen voor de uittredende deelnemer.

4. De voorlopige respectievelijk de definitieve uittreedsom bestaat uitsluitend uit een vergoeding ter compensatie van frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten en de waarde van de formatie die de uittredende gemeente overneemt, als bedoeld in artikel 28, lid 1.
5. Onder frictiekosten worden verstaan alle incidentele kosten te maken door de bedrijfsvoeringsorganisatie die het directe gevolg van de beslissing tot uittreding van een deelnemer zijn.
6. Onder desintegratiekosten worden verstaan alle kosten direct dan wel toekomstig, te maken dan wel te dragen door de bedrijfsvoeringsorganisatie die samenhangen met de afbouw van overcapaciteit in personele en materiële sfeer en andere verplichtingen, de afbouw van risico's daarbij inbegrepen, ontstaan als direct gevolg van de uittreding.
7. De bedrijfsvoeringsorganisatie brengt alle frictiekosten en desintegratiekosten, onder aftrek van eventuele baten en de waarde van de formatie die de uittredende gemeente overneemt, als bedoeld in artikel 28, lid 1, in rekening bij de uittredende deelnemer. De uittredende deelnemer is verplicht tot betaling van de definitieve uittreedsom.
8. Kosten die de uittredende deelnemer maakt ter voorbereiding op of als gevolg van de beslissing tot uittreding komen voor rekening van de deelnemer.
9. De in het derde lid bedoelde systematiek wordt gebaseerd op:
 - Relevante regelgeving;
 - Relevante jurisprudentie;
 - Feiten en omstandigheden die bekend waren op het moment van de daadwerkelijke uittreding.
 - Beleidswijzigingen, wijziging van economische omstandigheden en wijziging van inzichten die zich voordoen of opkomen na het moment van de daadwerkelijke uittreding kunnen niet worden betrokken bij de bepaling van de hoogte van de uittreedsom.
10. De bedrijfsvoeringsorganisatie en de uittredende deelnemer zijn gehouden redelijkerwijs al het mogelijke te doen om de uittredingskosten zo laag mogelijk te houden. Het voorgaande behoeft niet te leiden tot wijziging van overeenkomsten met en verplichtingen jegens derden die zijn aangegaan respectievelijk bepaald voorafgaand aan het tijdstip van ontvangst door het bestuur van het besluit tot uittreding van de deelnemer.
11. Bij de berekening van de kosten voor uittreding zoals bedoeld in het vierde lid wordt een risico-opslag van 10% toegepast om eventueel onvoorziene toekomstige kosten gerelateerd aan de uittreding op te vangen.
12. Het uittredingsplan bevat een voorlopige berekening van de financiële gevolgen van de uittreding te betalen door de uittredende deelnemer, hierna te noemen de voorlopige uittreedsom.

Artikel 25 Externe deskundige

1. Met het oog op het bepalen van de inhoud van het uittredingsplan wijst het bestuur een onafhankelijke externe deskundige aan die in opdracht van het bestuur het concept-uittredingsplan voorbereidt. De onafhankelijke deskundige kan, in overleg met het bestuur, voor specifieke onderdelen van het Uittredingsplan andere deskundigen inschakelen.
2. De kosten voor het inschakelen van de onafhankelijke externe deskundige en overige ingeschakelde deskundigen vallen onder de frictiekosten als bedoeld in artikel 25, lid 5.
3. Het bestuur wijst de onafhankelijke externe deskundige aan op basis van een gezamenlijke voordracht van de uittredende deelnemer en het bestuur.

Artikel 26 Uittreedsom

1. Ten minste 12 maanden voorafgaand aan het moment van uittreding stelt het bestuur het uittredingsplan en de voorlopige uittreedsom vast. Het bestuur baseert de berekening van de voorlopige uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 25, derde lid en op de jaarrekening van de bedrijfsvoeringsorganisatie over het meest recent verstreken begrotingsjaar.
2. Uiterlijk 6 maanden na het moment van uittreding stelt het bestuur de definitieve uittreedsom vast. Het bestuur baseert de berekening van de definitieve uittreedsom op de systematiek als bedoeld in artikel 25, derde lid en op de jaarrekening van het begrotingsjaar direct voorafgaand aan het moment van uittreding.
3. Bij de voorbereiding van het concept uittredingsplan biedt het bestuur de uittredende deelnemer de keuze tussen een betaling van de uittreedsom in een aantal termijnen of voor betaling van de uittreedsom in een keer. In het uittredingsplan bepaalt het bestuur conform de voorkeur van de uittredende deelnemer of de uittredende deelnemer de uittreedsom in een daarbij te bepalen aantal termijnen of in een keer dient te betalen. Als de uittredende deelnemer kiest voor betaling in termijnen kan het bestuur een rentevergoeding in rekening brengen.

Artikel 27 Verplichtingen uittreder

1. De uittredende deelnemer is gehouden zich in te spannen om de formatie van de bedrijfsvoeringsorganisatie die als gevolg van de uittreding boventallig is geworden met behoud van arbeidsvoorwaarden in dienst te nemen of anderszins in stand te doen houden. De waarde van de formatie die de uittredende deelnemer overneemt van de bedrijfsvoeringsorganisatie wordt gekapitaliseerd en in mindering gebracht op de uittreedsom.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op alle andere verplichtingen van de bedrijfsvoeringsorganisatie die als gevolg van de uittreding overtollig zijn geworden dan wel verminderd of beëindigd dienen te worden.

Artikel 28 Wijziging

1. Indien het bestuur wijziging van de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk acht, doet het bestuur een daartoe strekkend voorstel aan de deelnemers.
2. De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkkluidend besluit van de meerderheid van het aantal deelnemers.

Artikel 29 Opheffing

1. Indien het bestuur opheffing van de regeling noodzakelijk acht, doet het een daartoe strekkend voorstel aan de deelnemers.
2. De regeling kan worden opgeheven bij gelijkkluidend besluit van de meerderheid van het aantal deelnemers.
3. Het bestuur stelt, na overleg met de deelnemers, een liquidatieplan vast ten behoeve van de opheffing.
4. Het liquidatieplan omvat de verplichtingen van de deelnemers tot deelneming in de financiële consequenties van de opheffing en een regeling met betrekking tot de gevolgen voor personeel.
5. Voor zover het liquidatieplan niet anders bepaalt, geschiedt de vereffening van een nadelig saldo dan wel de verdeling van een voordelig saldo conform de in artikel 21 vastgestelde verdeelsleutel.
6. De opheffing gaat in op het moment dat het liquidatieplan is uitgevoerd.

HOOFDSTUK VI: ARCHIEFBEPALING, OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 30 Archief

1. Het bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het Plassenschap,
2. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform artikel 4 lid 1 van de Archiefwet 1995,
3. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de in deze regeling genoemde bestuursorganen is aangewezen de archiefbewaarpplaats van de provincie Utrecht.

Het bestuur stelt met inachtneming van het bepaalde in de Archiefwet een regeling vast betreffende de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden van de bij deze regeling ingestelde organen, alsmede omtrent het toezicht daarop.

Artikel 31 Werkingsduur

De regeling is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 32 Evaluatie

Het bestuur draagt zorg voor een evaluatie van de regeling als dat aan de orde is. Bij deze evaluatie worden de bestuursorganen en de gemeenten en provincies betrokken. De evaluatie wordt aan de gemeenten en provincies ter besluitvorming voorgelegd.

Artikel 33 Citeertitel

Deze regeling kan worden aangehaald als "Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o."

GEBIEDSKAART

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778 jescafaber@noord-holland.nl
Commissie Bestuur		
Datum commissievergadering	18-06-2026	
Onderwerp: Voordracht zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.		22 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de Voordracht zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. als **hamerstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Brede steun voor het voorstel om geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de gemeenschappelijke regeling.

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 29 juni 2026

Onderwerp: vergaderschema PS en commissies 2027

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen: Vergaderschema PS en commissies 2027
Behandeldata P&C cyclus 2027

1. Inleiding

Op grond van het bepaalde in artikel 17, eerste lid, van de Provinciewet, als ook artikel 12, eerste lid van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015, biedt het presidium aan PS het vergaderschema aan.

Het presidium heeft in zijn vergadering van 29 juni gesproken over het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies in 2027.

2. Uitgangspunten

Het vergaderschema voor 2027 is gebaseerd op voorgaande vergaderschema's, als ook op de in de loop der jaren ervaren knelpunten. Hieronder een samenvatting van de eerder vastgestelde uitgangspunten:

1. Statenleden dienen voldoende gelegenheid te hebben om de Staten- en commissievergaderingen goed voor te bereiden. Het schema houdt rekening met de mogelijkheid voor fracties om tijdig te kunnen vergaderen vóórdat Provinciale Staten vergaderen, door de week voor de Statenvergadering zo veel als mogelijk vrij te houden van commissievergadering. De aansluiting van de commissievergaderingen op de vergaderingen van Provinciale Staten is daarbij ook belangrijk, zodat adviezen van de commissies tijdig naar de Staten kunnen worden verzonden.
2. De begrotingscyclus, zoals die door Provinciale Staten wordt gehanteerd, is in het vergaderschema voor 2027 verwerkt en afgestemd met de ambtelijke organisatie van Gedeputeerde Staten. Een overzicht van deze data is bijgevoegd als bijlage bij dit memo. Kanttekening is dat momenteel gewerkt wordt aan een herijking van de P&C cyclus.

Het is de bedoeling dat PS deze vernieuwde P&C tegelijk met de begroting 2027 vaststelt. Mocht dit leiden tot aanpassingen dan wordt het presidium hierover geïnformeerd.

3. De vaste vergaderdag voor Provinciale Staten en Statencommissies, de Statendag, is de maandag. De reservedatum voor commissievergaderingen is de donderdagavond en alleen indien strikt noodzakelijk wordt de dondermiddag als vergadermoment gebruikt.

3. Bijzonderheden 2027

- In maart 2027 vinden de verkiezingen voor Provinciale Staten plaats. Om die reden is al eerder besloten de laatste PS vergadering van deze Statenperiode te laten plaatsvinden op 1 maart jl. Verder staat de periode na de verkiezingen in het teken van afscheid en installatie en het startprogramma.
- Het voorstel is om in 2027 één keer gebruik te maken van de donderdag als vergaderdag voor commissies nl. op 28 oktober 2027.
- Er wordt in 2027 uitgegaan minder dan 9 vergadercyclussen. De inschatting is dat na het zomerreces de vakcommissies kunnen plaatsvinden. Voor de zomer is sprake van interim-commissievergaderingen.

4. Overige afspraken

Ruimte voor extra commissievergaderingen

De meeste donderdagavonden in het schema zijn gereserveerd voor eventuele extra commissievergaderingen. Of het nodig is deze uitlooppmomenten te benutten is aan de commissie zelf. Deze momenten worden later nog opgenomen in het schema. De Agendacommissie kan ook bij het vaststellen van de concept-agenda's al bepalen dat er een uitloopvergadering voor een commissie nodig is. Dit gebeurt zo min mogelijk.

Verdeling dagdelen commissies, PS en werkbezoeken

De Statenvergaderingen starten standaard om 13.00 uur, met uitzondering van de Statenvergaderingen van 29 juni en 8 november die om 10.00 uur beginnen. De eindtijd van Statenvergaderingen is uiterlijk 23.00 uur en wordt strikt gehandhaafd, bij uitloop wordt in principe gebruik gemaakt van reservemaandagen.

Op een vaste vergaderdag vergadert een commissie op de maandagmiddag en een commissie op de maandagavond. Gemiddeld zijn twee van de vier maandagen per maand in gebruik als commissiedag en gemiddeld één maandag per maand voor de Statenvergadering. De resterende maandag wordt gebruikt voor diverse Statengerelateerde activiteiten. De Agendacommissie bepaalt de invulling hiervan.

De volgende tijdsblokken worden voor de commissievergadering gehanteerd:

- maandagmiddag: 13.00 – 17.00 uur
- maandagavond 18.30 – 22.30 uur

Voorafgaand aan een commissievergadering kan maximaal één technische briefing georganiseerd worden van 45 minuten. Daarmee is standaard vier uur vergadertijd voor een commissievergadering beschikbaar. De Agendacommissie kan bij uitzondering bepalen af te wijken van het vaste tijdsblok voor een commissievergadering.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het Presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 45-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het Presidium van 29 juni 2026;

gelet op artikel 17, eerste lid, Provinciewet,

gelet op artikel 12, eerste lid, van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

besluiten:

1. het bijgevoegde vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies voor 2027 vast te stellen;
2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen de Planning en Control-kalender te baseren op het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 29 juni 2026

Onderwerp: vergaderschema PS en commissies 2027

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen: Vergaderschema PS en commissies 2027
Behandeldata P&C cyclus 2027

1. Inleiding

Op grond van het bepaalde in artikel 17, eerste lid, van de Provinciewet, als ook artikel 12, eerste lid van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015, biedt het presidium aan PS het vergaderschema aan.

Het presidium heeft in zijn vergadering van 29 juni gesproken over het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies in 2027.

2. Uitgangspunten

Het vergaderschema voor 2027 is gebaseerd op voorgaande vergaderschema's, als ook op de in de loop der jaren ervaren knelpunten. Hieronder een samenvatting van de eerder vastgestelde uitgangspunten:

1. Statenleden dienen voldoende gelegenheid te hebben om de Staten- en commissievergaderingen goed voor te bereiden. Het schema houdt rekening met de mogelijkheid voor fracties om tijdig te kunnen vergaderen vóórdat Provinciale Staten vergaderen, door de week voor de Statenvergadering zo veel als mogelijk vrij te houden van commissievergadering. De aansluiting van de commissievergaderingen op de vergaderingen van Provinciale Staten is daarbij ook belangrijk, zodat adviezen van de commissies tijdig naar de Staten kunnen worden verzonden.
2. De begrotingscyclus, zoals die door Provinciale Staten wordt gehanteerd, is in het vergaderschema voor 2027 verwerkt en afgestemd met de ambtelijke organisatie van Gedeputeerde Staten. Een overzicht van deze data is bijgevoegd als bijlage bij dit memo. Kanttekening is dat momenteel gewerkt wordt aan een herijking van de P&C cyclus.

Het is de bedoeling dat PS deze vernieuwde P&C tegelijk met de begroting 2027 vaststelt. Mocht dit leiden tot aanpassingen dan wordt het presidium hierover geïnformeerd.

3. De vaste vergaderdag voor Provinciale Staten en Statencommissies, de Statendag, is de maandag. De reservedatum voor commissievergaderingen is de donderdagavond en alleen indien strikt noodzakelijk wordt de dondermiddag als vergadermoment gebruikt.

3. Bijzonderheden 2027

- In maart 2027 vinden de verkiezingen voor Provinciale Staten plaats. Om die reden is al eerder besloten de laatste PS vergadering van deze Statenperiode te laten plaatsvinden op 1 maart jl. Verder staat de periode na de verkiezingen in het teken van afscheid en installatie en het startprogramma.
- Het voorstel is om in 2027 één keer gebruik te maken van de donderdag als vergaderdag voor commissies nl. op 28 oktober 2027.
- Er wordt in 2027 uitgegaan minder dan 9 vergadercyclussen. De inschatting is dat na het zomerreces de vakcommissies kunnen plaatsvinden. Voor de zomer is sprake van interim-commissievergaderingen.

4. Overige afspraken

Ruimte voor extra commissievergaderingen

De meeste donderdagavonden in het schema zijn gereserveerd voor eventuele extra commissievergaderingen. Of het nodig is deze uitloophmomenten te benutten is aan de commissie zelf. Deze momenten worden later nog opgenomen in het schema. De Agendacommissie kan ook bij het vaststellen van de concept-agenda's al bepalen dat er een uitloopvergadering voor een commissie nodig is. Dit gebeurt zo min mogelijk.

Verdeling dagdelen commissies, PS en werkbezoeken

De Statenvergaderingen starten standaard om 13.00 uur, met uitzondering van de Statenvergaderingen van 29 juni en 8 november die om 10.00 uur beginnen. De eindtijd van Statenvergaderingen is uiterlijk 23.00 uur en wordt strikt gehandhaafd, bij uitloop wordt in principe gebruik gemaakt van reservemaandagen.

Op een vaste vergaderdag vergadert een commissie op de maandagmiddag en een commissie op de maandagavond. Gemiddeld zijn twee van de vier maandagen per maand in gebruik als commissiedag en gemiddeld één maandag per maand voor de Statenvergadering. De resterende maandag wordt gebruikt voor diverse Statengerelateerde activiteiten. De Agendacommissie bepaalt de invulling hiervan.

De volgende tijdsblokken worden voor de commissievergadering gehanteerd:

- maandagmiddag: 13.00 – 17.00 uur
- maandagavond 18.30 – 22.30 uur

Voorafgaand aan een commissievergadering kan maximaal één technische briefing georganiseerd worden van 45 minuten. Daarmee is standaard vier uur vergadertijd voor een commissievergadering beschikbaar. De Agendacommissie kan bij uitzondering bepalen af te wijken van het vaste tijdsblok voor een commissievergadering.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het Presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plaatsvervangend griffier

Besluit

Nr. 45-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het Presidium van 29 juni 2026;

gelet op artikel 17, eerste lid, Provinciewet,

gelet op artikel 12, eerste lid, van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

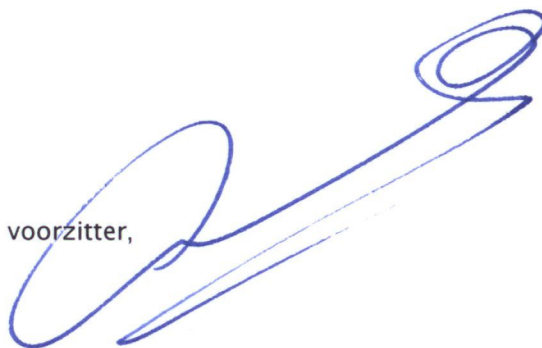
besluiten:

1. het bijgevoegde vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies voor 2027 vast te stellen;
2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen de Planning en Control-kalender te baseren op het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies.

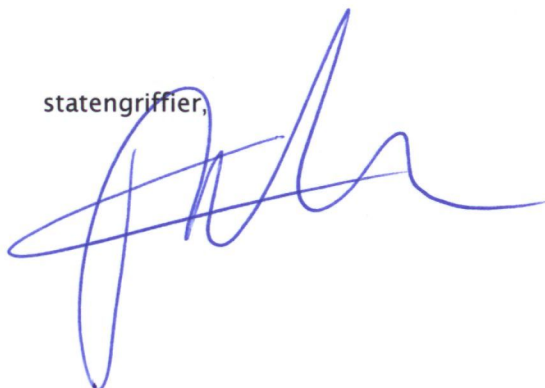
Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Jaarkalender Provinciale Staten en commissies 2027							P & C Cyclus	
vastgesteld op								
week	datum	dag	tijd	bijeenkomst	E/I	onderwerp	locatie	D/ND
52+1				Voorstel OCW: 19 december 2026 tot en met 3 januari 2027				
1	28-dec	maandag						
	29-dec	dinsdag						
	30-dec	woensdag						
	31-dec	donderdag		Oudjaarsdag				
	1-jan	vrijdag		Nieuwjaarsdag				
2	4-jan	maandag						
	5-jan	dinsdag						
	6-jan	woensdag						
	7-jan	donderdag				nieuwjaarsreceptie prov. Bestuur?		
	8-jan	vrijdag						
3	11-jan	maandag		Commissies				
	12-jan	dinsdag						
	13-jan	woensdag						
	14-jan	donderdag						
	15-jan	vrijdag						
4	18-jan	maandag		Commissies				
	19-jan	dinsdag						
	20-jan	woensdag						
	21-jan	donderdag				Publicatie stukken PS		
	22-jan	vrijdag						
	23-jan	zaterdag						
5	25-jan	maandag						
	26-jan	dinsdag						
	27-jan	woensdag						
	28-jan	donderdag				Publicatie stukken commissies		
	29-jan	vrijdag						
	30-jan	zaterdag						
6	1-feb	maandag		Provinciale Staten				
	2-feb	dinsdag						
	3-feb	woensdag						
	4-feb	donderdag						
	5-feb	vrijdag						
	6-feb	zaterdag						
7	8-feb	maandag		Commissies				
	9-feb	dinsdag						
	10-feb	woensdag						
	11-feb	donderdag						
	12-feb	vrijdag						
	13-feb	zaterdag						
8	15-feb	maandag		Commissies				
	16-feb	dinsdag						
	17-feb	woensdag						
	18-feb	donderdag				Publicatie stukken PS		
	19-feb	vrijdag						
	20-feb	zaterdag		voorjaarsvakantie 20 februari tot en met 28 februari 2027				
9	22-feb	maandag						
	23-feb	dinsdag						
	24-feb	woensdag						
	25-feb	donderdag						
	26-feb	vrijdag						
	27-feb	zaterdag						
10	1-mrt	maandag		Provinciale Staten				
	2-mrt	dinsdag						
	3-mrt	woensdag						
	4-mrt	donderdag						

Feestdagen 2027

- Nieuwjaarsdag: vrijdag 1 januari 2027
- Goede Vrijdag: vrijdag 26 maart 2027
- Pasen (eerste en tweede paasdag): zondag 2 april 2027
- Koningsdag: dinsdag 27 april 2027
- Bevrijdingsdag: woensdag 5 mei 2027
- Hemelvaartsdag: donderdag 6 mei 2027
- Pinksteren (eerste en tweede pinksterdag): vrijdag 12 mei 2027
- Kerstmis: zaterdag 25 december en zondag 26 december 2027

<https://www.nks-overheid.nl/onderwerpen/schied/vakanties/overzicht>

Statengriffier - Ni - SGR - Provinciale S - Home - Het Men

Vakanties schooljaar 2026 - 20

Regio Noord

Herfstvakantie	10 oktober t/m 18 oktober 2026
Kerstvakantie	19 december 2026 t/m 3 januari 2027
Voorjaarsvakantie	20 februari t/m 28 februari 2027
Meivakantie	24 april t/m 2 mei 2027
Zomervakantie	10 juli t/m 22 augustus 2027

<https://www.groenewest.nl/onderwerpen/schied/vakanties/overzicht>

Statengriffier - Ni - SGR - Provinciale S - Home - Het Men

Vakanties schooljaar 2027 - 20

Regio Noord

Herfstvakantie	16 oktober t/m 24 oktober 2027
Kerstvakantie	25 december 2027 t/m 9 januari 2028
Voorjaarsvakantie	19 februari t/m 27 februari 2028
Meivakantie	29 april t/m 7 mei 2028
Zomervakantie	15 juli t/m 27 augustus 2028

	5-mrt	vrijdag					
	6-mrt	zaterdag					
11	8-mrt	maandag					
	9-mrt	dinsdag					
	10-mrt	woensdag					
	11-mrt	donderdag					
	12-mrt	vrijdag					
	13-mrt	zaterdag					
12	15-mrt	maandag					
	16-mrt	dinsdag					
	17-mrt	woensdag	VERKIEZINGEN PS	UITSLAGENAVOND			
	18-mrt	donderdag					
	19-mrt	vrijdag					
			INDICATIEF VERGADERSHEMA 2027 PS EN COMMISSIES				
	20-mrt	zaterdag					
13	22-mrt	maandag	Duidingsbijeenkomst				
	23-mrt	dinsdag					
	24-mrt	woensdag					
	25-mrt	donderdag			definitieve vaststelling uitslagen verkiezingen CSB		
	26-mrt	vrijdag	Goede Vrijdag		aannemen, benoemen en inleveren documenten gekozen statenleden		
	27-mrt	zaterdag					
	29-mrt	maandag	Pasen				
	30-mrt	dinsdag	Provinciale Staten AFSCHEID PS				
	31-mrt	woensdag	Provinciale Staten INSTALLATIE PS				
	1-apr	donderdag			Publicatie stukken PS		
	2-apr	vrijdag					
	3-apr	zaterdag					
15	5-apr	maandag					
	6-apr	dinsdag					
	7-apr	woensdag					
	8-apr	donderdag					
	9-apr	vrijdag					
	10-apr	zaterdag					
16	12-apr	maandag	Provinciale Staten		Installatie duo-commissieleden + overig		
	13-apr	dinsdag					
	14-apr	woensdag					
	15-apr	donderdag					
	16-apr	vrijdag					
	17-apr	zaterdag					
17	19-apr	maandag	Startprogramma				
	20-apr	dinsdag					
	21-apr	woensdag					
	22-apr	donderdag			Publicatie stukken commissies		
	23-apr	vrijdag					
	24-apr	zaterdag					
18	26-apr	maandag					
	27-apr	dinsdag	Koningsdag				
	28-apr	woensdag					
	29-apr	donderdag	Meivakantie 24 april tot en met 2 mei 2027				
	30-apr	vrijdag					
	1-mei	zaterdag					
19	3-mei	maandag					
	4-mei	dinsdag	Dodenherdenking				
	5-mei	woensdag	Bevrijdingsdag				
	6-mei	donderdag	Hemelvaartsdag				
	7-mei	vrijdag					
	8-mei	zaterdag					
20	10-mei	maandag	Interim Commissie		voedt PS 24 mei		
	11-mei	dinsdag					
	12-mei	woensdag					
	13-mei	donderdag			Publicatie stukken PS		
	14-mei	vrijdag					
	15-mei-27	zaterdag					
21	17-mei	maandag	Pinksteren				
	18-mei	dinsdag					
	19-mei	woensdag					
	20-mei	donderdag					
	21-mei	vrijdag					

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/overzicht-schoolvakanties>

Statengriffie Ni STG Provinciale S Home Het Plein Da

Adviesweek meivakantie

Scholen kunnen de meivakantie met een week uitbreiden tot mei t/m 9 mei 2027. Kijk in de schoolgids of op de v

	22-mei	zaterdag					
	24-mei	maandag	13:00 uur	Provinciale Staten 15:00u VERKIEZINGEN 1E KAMER		SZ	
	25-mei	dinsdag					
	26-mei	woensdag					
	27-mei	donderdag			Publicatie stukken commissies		
	28-mei	vrijdag					
	30-mei	zondag					
23	31-mei	maandag		Startprogramma			
	1-jun	dinsdag					
	2-jun	woensdag					
	3-jun	donderdag					
	4-jun	vrijdag					
	5-jun	zaterdag					
	7-jun	maandag		Interim Commissie			
24	8-jun	dinsdag					
	9-jun	woensdag					
	10-jun	donderdag					
	11-jun	vrijdag					
	12-jun	zaterdag					
	14-jun	maandag		Interim Commissie	voedt PS 28 juni en 5 juli		kaderbrief en jaarstukken
25	15-jun	dinsdag					
	16-jun	woensdag					
	17-jun	donderdag			Publicatie stukken PS		
	18-jun	vrijdag					
	19-jun	zaterdag					
	21-jun	maandag		Startprogramma of reservedatum Interim Commissie			
26	22-jun	dinsdag					
	23-jun	woensdag					
	24-jun	donderdag					
	25-jun	vrijdag					
	26-jun	zaterdag					
	28-jun	maandag		Provinciale Staten	jaarstukken en kaderbrief		
	29-jun	dinsdag					
	30-jun	woensdag					
	1-jul	donderdag					
	2-jul	vrijdag					
	3-jul	zaterdag					
	5-jul	maandag		Provinciale Staten (uitloop)			
28	6-jul	dinsdag					
	7-jul	woensdag					
	8-jul	donderdag					
	9-jul	vrijdag					
	10-7-2026	zaterdag		zomerreces 10 juli tot en met 22 augustus 2027			
	12-jul-27	maandag					
29	13-jul	dinsdag					
	14-jul	woensdag					
	15-jul	donderdag				jaarstukken bij BZK	
	16-jul	vrijdag					
	17-jul	zaterdag					
	19-jul	maandag					
30	20-jul	dinsdag					
	21-jul	woensdag					
	22-jul	donderdag					
	23-jul	vrijdag					
	24-jul	zaterdag					
	26-jul	maandag					
31	27-jul	dinsdag					
	28-jul	woensdag					
	29-jul	donderdag					
	30-jul	vrijdag					
	31-jul	zaterdag					
	2-aug	maandag					
32	3-aug	dinsdag					
	4-aug	woensdag					

	5-aug	donderdag					
	6-aug	vrijdag					
	7-aug	zaterdag					
	9-aug	maandag					
33	10-aug	dinsdag					
	11-aug	woensdag					
	12-aug	donderdag					
	13-aug	vrijdag					
	14-aug	zaterdag					
	16-aug	maandag					
34	17-aug	maandag					
	18-aug	dinsdag					
	19-aug	woensdag			Publicatie stukken commissies		
	20-aug	vrijdag					
	21-aug	zaterdag					
35	23-aug	maandag					
	24-aug	dinsdag					
	25-aug	woensdag					
	26-aug	donderdag					
	27-aug	vrijdag					
	28-aug	zaterdag					
36	30-aug	maandag	Commissies		voedt PS 20 september		
	31-aug	dinsdag					
	1-sep	woensdag					
	2-sep	donderdag					
	3-sep	vrijdag					
	4-sep	zaterdag					
	6-sep	maandag	Commissies		voedt PS 20 september		
	7-sep	dinsdag					
	8-sep	woensdag					
	9-sep	donderdag			Publicatie stukken PS		
	10-sep	vrijdag					
	11-sep	zaterdag					
38	13-sep	maandag					
	14-sep	dinsdag					
	15-sep	woensdag					
	16-sep	donderdag					
	17-sep	vrijdag					
	18-sep	zaterdag					
39	20-sep	maandag	Provinciale Staten				
	21-sep	dinsdag					
	22-sep	woensdag					
	23-sep	donderdag					
	24-sep	vrijdag					
	25-sep	zaterdag					
40	27-sep	maandag					
	28-sep	dinsdag					
	29-sep	woensdag					
	30-sep	donderdag					
	1-okt	vrijdag					
	2-okt	zaterdag					
41	4-okt	maandag					
	5-okt	dinsdag					
	6-okt	woensdag					
	7-okt	donderdag					
	8-okt	vrijdag					
	9-okt	zaterdag					
42	11-okt	maandag					
	12-okt	dinsdag					
	13-okt	woensdag					
	14-okt	donderdag			Publicatie stukken commissies		
	15-okt	vrijdag					
	16-okt	zaterdag	Herfstvakantie 16 oktober tot en met 24 oktober 2027				
43	18-okt	maandag					
	19-okt	dinsdag					
	20-okt	woensdag					
	21-okt	donderdag					
	22-okt	vrijdag					

	23-okt	zaterdag				
	25-okt	maandag	Commissies	voedt PS 8 en 15 november		
44	26-okt	dinsdag				
	27-okt	woensdag				
	28-okt	donderdag	Commissies	voedt PS 8 en 15 november		
	29-okt	vrijdag		Publicatie stukken PS		
	30-okt	zaterdag				
	1-nov	maandag	uitloop commissies	voedt PS 8 en 15 november		
	2-nov	dinsdag				
45	3-nov	woensdag				
	4-nov	donderdag				
	5-nov	vrijdag				
	6-nov	zaterdag				
	8-nov	maandag	Provinciale Staten			
	9-nov	dinsdag				
46	10-nov	woensdag				
	11-nov	donderdag		Publicatie stukken commissies		
	12-nov	vrijdag				
	13-nov	zaterdag				
	15-nov	maandag	Provinciale Staten (uitloop)		begroting bij BZK	
	16-nov	dinsdag				
	17-nov	woensdag				
	18-nov	donderdag				
	19-nov	vrijdag				
	20-nov	zaterdag				
	22-nov	maandag	Commissies	voedt PS 13 december		
	23-nov	dinsdag				
	24-nov	woensdag				
	25-nov	donderdag				
48	26-nov	vrijdag				
	27-nov	zaterdag				
	29-nov	maandag	Commissies	voedt PS 13 december		
	30-nov	dinsdag				
	1-dec	woensdag				
	2-dec	donderdag		Publicatie stukken PS		
	3-dec	vrijdag				
49	4-dec	zaterdag				
	6-dec	maandag				
	7-dec	dinsdag				
	8-dec	woensdag				
	9-dec	donderdag				
	10-dec	vrijdag				
	11-dec	zaterdag				
50	13-dec	maandag	Provinciale Staten			
	14-dec	dinsdag				
	15-dec	woensdag				
	16-dec	donderdag				
	17-dec	vrijdag				
	18-dec	zaterdag				
	20-dec	maandag				
	21-dec	dinsdag				
	22-dec	woensdag				
	23-dec	donderdag		Publicatie stukken commissies		
	24-dec	vrijdag				
	26-dec	zondag	Kerstmis			
	27-dec	maandag				
52	28-dec	dinsdag				
	29-dec	woensdag				
	30-dec	donderdag				
	31-dec	vrijdag	Oudjaarsdag			
	1-jan	zaterdag	Nieuwjaarsdag			
	3-jan	maandag				
1	4-jan	dinsdag				
	5-jan	woensdag				
	6-jan	donderdag				
	7-jan	vrijdag				
	8-jan	zaterdag				
	10-jan	maandag				
2	11-jan	dinsdag				

	12-jan	woensdag				
	13-jan	donderdag			Nieuwjaarsreceptie Provinciaal Bestuur?	
	14-jan	vrijdag				
	15-jan	zaterdag				
	17-jan	maandag	Commissies	voedt PS 7 februari 2028		zaal 1.4
3	18-jan	dinsdag				
	19-jan	woensdag				
	20-jan	donderdag				
	21-jan	vrijdag				
	22-jan	zaterdag				
	24-jan	maandag	Commissies	voedt PS 7 februari 2028		
	25-jan	dinsdag				
4	26-jan	woensdag				
	27-jan	donderdag		Publicatie stukken PS		
	28-jan	vrijdag				
	29-jan	zaterdag				
	31-jan	maandag				
	1-feb	dinsdag				
	2-feb	woensdag				
	3-feb	donderdag				
5	4-feb	vrijdag				
	5-feb	zaterdag				
	7-feb	maandag	Provinciale Staten			
	8-feb	dinsdag				
	9-feb	woensdag				
	10-feb	donderdag		Publicatie stukken commissies		

Data Planning & Control-cyclus 2027 Concept 0.2

(onder voorbehoud herijking P&C cyclus)

Aanlevering 1 ^e Begrotingswijziging	Deadline indienen technische vragen door PS	Beantwoording door GS	Commissievergaderingen <i>Publicatiedatum: 28 januari 2026</i>	PS vergadering
Donderdag 14 januari voor 12.00 uur	Dinsdag 2 februari voor 12.00 uur	Donderdag 4 februari voor 12.00 uur	- Maandag 8 februari (cie Landelijk Gebied en cie Ruimte) - Maandag 15 februari (cie Bestuur en cie Leefomgeving)	Maandag 1 maart
Aanlevering door GS - Kaderbrief 2028	Deadline indienen technische vragen Kaderbrief door PS <i>(via Digitaal formulier)</i>	Beantwoording door GS	Commissievergaderingen <i>(en Rekeningencommissie)</i> <i>Publicatiedatum: 3 juni 2026</i>	PS vergadering <i>Publicatiedatum: 17 juni 2026</i>
Donderdag 13 mei 12.00 uur	Dinsdag 25 mei voor 12.00 uur deadline indienen technische vragen kaderbrief	Donderdag 10 juni voor 12:00 uur	Maandag 14 juni (interimcommissie)	Maandag 28 juni
Aanlevering door GS - Jaarstukken 2026	Deadline indienen technische vragen Jaarstukken door PS <i>(via Digitaal formulier)</i>	Beantwoording door GS	Commissievergaderingen <i>(en Rekeningencommissie)</i> <i>Publicatiedatum: 3 juni 2026 (resp. 20 mei Rekcie)</i>	PS vergadering <i>Publicatiedatum: 17 juni 2026</i>
Donderdag 13 mei 12.00 uur	Dinsdag 25 mei voor 12.00 uur deadline indienen technische vragen kaderbrief	Donderdag 10 juni voor 12:00 uur	- maandag 31 mei Rekeningencie. - Maandag 14 juni (interimcommissie)	Maandag 28 juni
Aanlevering 2 ^e Begrotingswijziging	Deadline indienen technische vragen door PS	Beantwoording door GS	Commissievergaderingen <i>Publicatiedatum: 19 augustus (in reces)</i>	PS vergadering
Donderdag 1 juli voor 12.00 uur	dinsdag 24 augustus voor 12.00 uur	Donderdag 26 augustus	- Maandag 30 augustus (cie Landelijk Gebied en cie Ruimte) - Maandag 6 september (cie Bestuur en cie Leefomgeving)	Maandag 20 september

Aanlevering concept-begroting 2028	Deadline indienen vragen door PS (via digitaal formulier)	Beantwoording door GS (Memorie van antwoord)	Commissievergaderingen <i>publicatiedatum: 7 okt</i>	PS vergadering <i>Publicatiedatum 29 okt</i>
Donderdag 9 sept 12.00 uur	Dinsdag 21 september, 12.00 uur <i>(3 weken voorbereiden GS)</i>	Behandeling in GS op dinsdag 14 okt Levering stukken aan griffie donderdag 16 okt voor 12.00 uur	- Maandag 25 oktober (cie Landelijk Gebied en cie Ruimte) - Donderdag 28 okt (cie Bestuur en cie Leefomgeving)	Maandag 8 november
Aanlevering 3e Begrotingswijziging	Deadline indienen technische vragen door PS	Beantwoording door GS	Commissievergaderingen <i>publicatiedatum: 11 november</i>	PS vergadering
Donderdag 28 oktober vóór 12.00 uur	Dinsdag 16 november voor 12:00 uur	Donderdag 18 november	- Maandag 22 november (cie Landelijk Gebied en cie Ruimte) - Maandag 29 november (cie Bestuur en cie Leefomgeving)	Maandag 13 december

i

ⁱ Publicatie...

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier dhr. R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. van Burink

CZ/FIN

Telefoonnummer 0622998196

michiël.van.burink@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Jaarstukken 2025

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, inclusief de bijlagen over de jaarstukken 2025.

Met deze jaarstukken leggen wij als college van Gedeputeerde Staten verantwoording af aan Provinciale Staten over het gevoerde beleid en de financiële resultaten in het afgelopen jaar. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Ook 2025 stond in het teken van de uitvoering van het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' waarin de coalitiepartijen hun ambities voor deze bestuursperiode hebben vastgelegd. Bovendien is sprake van een bovengemiddelde groei in de provincie Noord-Holland, dankzij de sterke ontwikkeling van de dienstensector en de dynamiek rond de metropoolregio.

Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In 2025 heeft de provincie op diverse terreinen voortgang geboekt:

- Op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening is verder gewerkt aan het realiseren van de woningbouwambitie van 191.000 woningen tot en met 2030, in samenwerking met gemeenten en het Rijk.
- De actualisatie van de Omgevingsvisie NH2050 is in gang gezet, waarbij PS in september 2025 de richtingen en ambities voor deze vernieuwing hebben vastgesteld.
- Op het terrein van bereikbaarheid is geïnvesteerd in het openbaar vervoer en de wegeninfrastructuur.
- De energietransitie en het klimaatbeleid bleven prioriteit; ook hier zijn uitgaven gedeeltelijk doorgeschoven naar latere jaren vanwege de complexiteit van de uitvoering.
- Het programma natuur en landelijk gebied stond in het teken van de versterking van het Natuur Netwerk Nederland ondanks de onzekerheid rondom de rijksbijdragen Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Verzenddatum

13 MEI 2026

Kenmerk

JS25/besluitvorming

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

- Op het gebied van bestuur en organisatie is de samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) voortgezet.

Ook de provinciale organisatie kreeg te maken met gestegen prijzen van diensten en arbeidsmarkttekorten, ze zorgden voor vertraging in de planning van sommige projecten en onderbesteding van budgetten. Tegelijkertijd is de financiële positie van de provincie ongewijzigd ten opzichte van afgelopen twee jaar: de provincie moet uitgaven uit de lopende begroting in toenemende mate financieren door op verantwoorde wijze – net als veel andere overheden – leningen aan te gaan.

De internationale spanningen hebben ook in Noord-Holland directe gevolgen. Zo ontstond een dringende behoefte aan extra opvangplekken voor Oekraïense ontheemden en andere asielzoekers. De provincie werkt hierbij nauw samen met gemeenten om geschikte locaties te vinden en de opvang goed te organiseren. Door deze samenwerking proberen we snel en verantwoord extra opvangcapaciteit te realiseren en gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering.

Ook Nederland kende in de eerste helft van 2025 een onrustige politieke situatie. Die leidde uiteindelijk begin juni tot de val van het kabinet-Schoof dat minder dan een jaar daarvoor was geïnstalleerd. Op de Kamerverkiezingen van 29 oktober volgde evenwel een vlot verlopende formatie, resulterend in een regeerakkoord. Hierin wordt nadrukkelijk de hoop uitgesproken om de interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies te verbeteren. Dat is goed nieuws voor de provincie Noord-Holland.

Alleen in gezamenlijkheid – en met de benodigde financiering – kan immers de noodzakelijke bestuurskracht gevonden worden om de complexe ruimtelijke opgaven in het landelijk gebied aan te pakken en de zo dringend gewenste grootschalige woningbouw te realiseren. Daarvoor is het wel eerst zaak dat er een oplossing komt voor de acute problemen rond stikstof en netcongestie, die de ruimtelijke ontwikkeling ook in Noord-Holland in hoge mate belemmeren.

Het provinciebestuur van Noord-Holland probeert, rekening houdend met de veranderingen in de buitenwereld, koersvast uitvoering te geven aan het coalitieakkoord.

Het rekeningresultaat bedraagt in 2025 € 84,3 miljoen voordelig.

Om het rekeningresultaat 2025 goed te kunnen duiden is het van belang om het verloop van het resultaat tussen de primaire begroting 2025 en de LBW goed te analyseren. Het rekeningresultaat 2025 voor bestemming bedraagt € 84,3 miljoen voordelig. Dit resultaat is € 26,1 miljoen hoger dan het geraamde resultaat van € 58,2 miljoen voordelig bij de Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025.

In de ontwerpbegroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. De baten worden met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel geraamd. In 2025 heeft driemaal een hogere bijstelling (€ 91 miljoen) naar € 735 miljoen aan geraamde baten in de LBW 2025. De hogere bijstelling is hoofdzakelijk veroorzaakt door

hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting, grondverkoop, dividenden en enkele SPUK's. De provincie heeft geen invloed op de bijstellingen van Rijksuitkeringen. De trend is dat de laatste jaren in de Decemercirculaires meer baten staan opgenomen dan zijn begroot na verwerking van de Mei- en Septemercirculaires. Tezamen met wijzigingen in de begrote lasten en reservemutaties is het primaire begrotingsresultaat van € 14,5 miljoen gewijzigd naar € 58,2 miljoen bij de LBW.

Het rekeningresultaat wat in de jaarrekening geduid dient te worden is het verschil van € 26,1 miljoen tussen het begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen en het rekeningresultaat van € 84,3 miljoen.

Dit verschil van € 26,1 miljoen is een combinatie van niet beïnvloedbare mutaties (€ 15,3 miljoen) en beïnvloedbare mutaties (€ 10,8 miljoen). De niet beïnvloedbare mutaties betreffen bijvoorbeeld de hogere baten als gevolg van de aanvullende uitkering provinciefonds en nieuwe decentralisatie uitkeringen Decemercirculaire, lagere lasten faunaschade en opgelegde dwangsommen. De beïnvloedbare mutaties betreft de onderschrijving op de uitvoering van de begroting 2025.

De uitgebreide analyse van het verschil op hoofdlijnen is opgenomen op pagina negen van de jaarstukken. Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

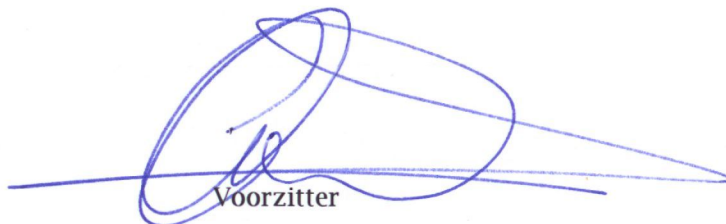
Ondanks alle onzekerheden en externe ontwikkelingen heeft de provincie in 2025 de doelen weer dichterbij weten te brengen. Een resultaat om trots op te zijn!

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

Voorzitter
E.A.S. Rommel

2 bijlage(n)

1. Voordracht Provinciale Staten
2. Jaarstukken 2025

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Jaarstukken 2025

Kenmerk: YT6KQDW2WNTZ-788953951-14367 (CZ/FIN)

Jaarstukken 2025

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van de provincie Noord-Holland. Met deze jaarstukken legt het college van Gedeputeerde Staten verantwoording af aan Provinciale Staten over het gevoerde beleid en de financiële resultaten in het afgelopen jaar. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening, inclusief bijlagen.

Provinciale Staten heeft bij de jaarstukken een controlerende en vaststellende rol. De belangrijkste taken betreffen het controleren hoe Gedeputeerde Staten uitvoering heeft gegeven aan de (bijgestelde) begroting, alsmede het bespreken en vaststellen van de jaarstukken.

De jaarstukken zijn tevens als webversie te benaderen via <http://financien.noord-holland.nl/>

Na vaststelling door Provinciale Staten worden de jaarstukken conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangeboden.

Status controle externe accountant

De accountant heeft zijn controlewerkzaamheden nagenoeg afgerond en is voornemens op 12 mei de definitieve Jaarstukken 2025 te waarmerken en te voorzien van de controleverklaring. Deze controleverklaring wordt vervolgens in het hoofdstuk 5.6 Overige gegevens van de jaarstukken opgenomen.

Voorstel

Wij stellen voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen;
2. Het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen als volgt te bestemmen:
 - I. € 2,2 miljoen “extra” uitkering Decembercirculaire 2025 geormerkt te storten in de algemene reserve.
 - II. Het resterend deel van het rekeningresultaat van € 82,1 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
3. Het opheffen van zestal reserves met een saldo van € 0,13 miljoen ten gunste van de algemene reserve;
4. Het formeel instellen van de Reserve subsidie Regionale economie, waarvan de dotatie van € 1,55 miljoen reeds heeft plaatsgevonden bij de LBW 2025;
5. Decharge en afsluiten van een aantal investeringsprojecten.

2. Onderbouwing besluiten

Besluit 1: Jaarstukken 2025

1. Duiding van het rekeningresultaat 2025

Om het rekeningresultaat 2025 te kunnen duiden is het van belang om het verloop van het resultaat tussen de primaire begroting 2025 en de LBW te analyseren. Het rekeningresultaat 2025 voor bestemming bedraagt € 84,3 miljoen voordelig. Dit resultaat is € 26,1 miljoen hoger dan het geraamde resultaat van € 58,2 miljoen voordelig bij de Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025.

In de ontwerpbegroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. De baten worden met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel geraamd. In 2025 heeft driemaal een hogere bijstelling (€ 91 miljoen) naar € 735 miljoen aan geraamde baten in de LBW 2025. De hogere bijstelling is hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting, grondverkopen, dividenden en enkele SPUK's. De provincie heeft geen invloed op de bijstellingen van Rijksuitkeringen. De trend is dat de laatste jaren in de decembercirculaires meer baten staan opgenomen dan zijn begroot na verwerking van de mei- en septembercirculaires. Tezamen met wijzigingen in de begrote lasten en reservemutaties is het primaire begrotingsresultaat van € 14,5 miljoen gewijzigd naar € 58,2 miljoen bij de LBW.

Het rekeningresultaat wat in de jaarrekening geduid dient te worden is het verschil van € 26,1 miljoen tussen het begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen ten opzichte en het rekeningresultaat van € 84,3 miljoen. De analyse van het verschil op hoofdlijnen is opgenomen in de tabel op pagina 9.

Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

	Ontwerp- begroting**		Begroting na Laatste Begrotings- wijziging 2025**		Jaarrekening 2025**		Vershil*
1 Bestuur	25.686	N	28.144	N	27.443	N	701
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	68.159	N	55.826	N	45.087	N	10.739
3 Ruimte en Wonen	41.256	N	20.049	N	20.346	N	-297
4 Bereikbaarheid	247.657	N	280.824	N	252.631	N	28.193
5 Natuur en landelijk gebied	167.033	N	151.648	N	145.814	N	5.834
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	38.079	N	41.373	N	48.636	N	-7.263
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-488.819	V	-561.033	V	-575.739	V	14.706
Totaal saldo van lasten en baten	99.051	N	16.832	N	-35.782	V	52.614
Stortingen	130.994	N	346.264	N	358.310	N	-12.047
Onttrekkingen	-244.501	V	-421.314	V	-406.773	V	-14.541
Totaal mutaties reserves	-113.508	V	-75.051	V	-48.463	V	-26.588
Begrotingsresultaat	-14.457	V	-58.219	V	-84.246	V	26.026

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Analyse op hoofdlijnen van het rekeningresultaat

Een combinatie van beïnvloedbare en niet beïnvloedbaar mutaties hebben direct effect op het rekeningresultaat 2025. Het onderscheid hiertussen draagt bij om het rekeningresultaat op een zorgvuldige en transparante manier te duiden:

- Exogene mutaties: financieel effect waarop de provincie geen directe invloed heeft, zoals: Rijksbeleid, uitkomsten Decembecirculaire 2025 en wetgeving;
- Endogene mutatie: komen voort uit keuzes en uitvoering van de provincie zelf.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in het verschil van € 26,1 miljoen tussen de LBW en het resultaat vóór bestemming:

Factoren die van invloed waren op het rekeningresultaat	Exogene mutaties	Voordelig(V)/ Nadelig (N)	Endogene mutaties	Voordelig (V)/ Nadelig (N)
Nieuwe decentralisatie uitkeringen Decemercirculaire	1,8	V		
Aanvulling op decentralisatie uitkeringen Decemercirculaire	0,4	V		
Aanvullende uitkering provinciefonds Decemercirculaire	6,3	V		
Lagere lasten faunaschade vanwege het vrijvallen van de voorziening voorgaande jaren	4,8	V		
Vormen van voorziening voor een verbonden partij	-7,5	N		
Baten oplegging dwangsommen	9,5	V		
Overige onderschrijding uitvoering begroting 2025			10,8	V
Totaal	15,3	V	10,8	V

Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

2. Financiële positie 2025

De belangrijkste gegevens om de financiële positie van de provincie te duiden zijn in onderstaande overzicht opgenomen.

Bedragen (x €1 miljoen)

	2025	2024	2023	2022
<u>Resultaat voor bestemming</u>	84,3 V	106,0 V	44,1 V	24,6 V
<u>Eigen vermogen</u>				
- Algemene reserve	153,1	147,0	119,6	166,3
- Bestemmingsreserves	858,7	807,3	819,9	818,0
<u>Weerstandscapaciteit (kengetal)</u>	2,3	3,8	4,1	8,6
<u>Schuldpositie</u>				
- Netto schuldquote	68%	62%	67%	41%
- Gecorrigeerde netto schuldquote	47%	41%	50%	23%
- Solvabiliteitsratio	58%	60%	61%	69%

Algemene reserve

De algemene reserve is ten opzichte van 2024 licht gestegen. Door het voordelige resultaat 2025, de daarmee samenhangende toevoeging aan de algemene reserve en vrijval opheffen reserves neemt dit verder toe naar € 237,5 miljoen.

Weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 1,09 miljard. Het kengetal weerstandsvermogen komt dan uit op 2.3. Dit is hoger dan de minimum gewenste norm van 1.0 en daarmee op voldoende niveau.

Schuldpositie

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de schuldquote van de provincie is toegenomen. De schuldquote loopt verder op doordat de langlopende schulden zijn toegenomen in 2025. De lichte daling van de solvabiliteitsratio komt door een toename van de vaste schulden en nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen vanuit het Rijk.

Voor een uitgebreide toelichting voor de weerstandscapaciteit en schuldpositie wordt verwezen naar paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarstukken.

3. Investerings in Noord-Holland

Een aandachtspunt in 2025 is het achterblijven van de investeringen ten opzichte van de begroting. In meerdere programma's zijn projecten vertraagd en zijn budgetten doorgeschoven naar latere jaren. Dit patroon was al zichtbaar in de LBW 2025. In de programmaverantwoording en het jaarrekeninggedeelte van de jaarstukken wordt dit toegelicht. De investeringen (investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut) zijn ruim € 90,1 miljoen en is als volgt opgebouwd:

Bedragen (x €1 miljoen)**Investerings openbare ruimte met maatschappelijk nut 2025**

Wegen	33,5
Bruggen	15,9
Waterwegen	15,5
HOV	9,3
Sluizen	9,1
Technische installaties	6,9
	90,1

Besluit 2: Bestemming rekeningresultaat 2025

Het rekeningresultaat 2025 bedraagt € 84,3 miljoen voordelig. De voorgestelde resultaatbestemming is als volgt samengesteld:

Omschrijving	Bedrag (x €1 mln.)	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
Resultaatbestemming 2025	84,3	V
I Uitkering Decemercirculaire 2025 geormerkt storting algemene reserve	2,2	
II Resterend deel rekeningresultaat ten gunste van algemene reserve	82,1	
Opheffen bestemmingsreserves		
Vrijval ten gunste van algemene reserve wegens opheffen bestemmingsreserves	0,13	V

Toelichting:

Het voorstel voor resultaatbestemming wordt genomen bij besluit van Provinciale Staten bij behandeling van de jaarrekening en is geen onderdeel van het boekwerk zelf. De resultaatbestemming valt niet onder de accountantscontrole en betreft eigen beleid van de provincie. Hieronder volgt per post een korte toelichting:

1. Extra uitkering Decemercirculaire provinciefonds 2025

In de Decemercirculaire 2025 van het provinciefonds heeft de provincie € 2,3 miljoen "extra" ontvangen. In de Decemercirculaire 2025 zijn nieuwe decentralisatie-uitkeringen toegevoegd en enkele verhoogd. Daarnaast is de algemene uitkering met € 100.000 toegenomen.

De nieuwe uitkeringen betreffen:

- Pilots toekomstige bedrijventerreinen € 709.000
- Natuurbrandpreventie- en mitigatie € 500.000
- Regionale kennisfunctie bodem en grond € 360.000
- Bos revitalisering € 50.000
- Bovenregionale analyses gevolgen extreme regenval € 83.000
- Small modular (SMR) programma € 69.000
- NHV-provincies € 51.000

De hogere uitkeringen betreffen:

- Agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANlb) € 210.000
- Invasieve exoten € 177.000

De nieuwe en hogere uitkeringen zijn niet meer in 2025 besteed. Om deze reden laten wij dit "geormerkt vrijvallen" in het resultaat van 2025, zodat het in 2026 onttrokken kan worden aan de algemene reserve in het geval van een valide bestedingsplan.

2. Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming komt uit op € 82,1 miljoen positief. Wij stellen voor om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Zodat bij de Tweede Begrotingswijziging (TBW) 2026 voorstellen kunnen worden gedaan en integrale afweging kan plaatsvinden over de inzet van de beschikbare middelen. Zoals bijvoorbeeld het eenmalig steunen van de wildopvangcentra met € 0,4 miljoen (Motie M108-2024) bij een positief resultaat na bestemming.

Besluit 3: Opheffen reserves

Er wordt voorgesteld om zes reserves op te heffen. Het opheffen van een reserve vindt plaats door middel van een besluit van Provinciale Staten. Hiermee wordt de reserve functioneel en administratief beëindigd en niet-verplichte bedragen, (in totaal € 0,13) vallen vrij naar de algemene middelen.

Voorgesteld wordt om de volgende zes reserves op te heffen:

- I. Reserve Duurzame elektriciteit (Programma 2), met een saldo ultimo 2025 van nihil. In de meerjarenbegroting 2026-2029 zijn geen stortingen en bestedingen (onttrekkingen) gepland.
- II. Reserve Klimaatadaptatie (Programma 3), met een saldo ultimo 2025 van € 134.000.
In het najaar 2025 heeft een doorlichting van de bestemmingsreserves plaatsgevonden. Hierbij is geconcludeerd dat er geen bestedingsplan 2025 aanwezig is. Daarnaast zijn in de meerjarenbegroting 2026-2029 geen stortingen en bestedingen (onttrekkingen) gepland.
- III. Reserve subsidies Meekoppelkansen (Programma 3), met een saldo ultimo 2025 van nihil.
De subsidie was ingesteld als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationele doel. De subsidie is in 2025 beschikbaar aan de gemeente Hoorn, waarmee het saldo van de reserve ultimo 2025 op nihil uitkomt.
- IV. Reserve Herstructurering bedrijventerrein (Programma 6), met een saldo ultimo 2025 van nihil.
In de meerjarenbegroting 2026-2029 zijn geen stortingen en bestedingen (onttrekkingen) gepland.
- V. Reserve Subsidie Kwaliteit cultuur en voorzieningen (Programma 6), met een saldo ultimo 2025 van nihil.
Door de subsidieverstreking van € 2,45 miljoen aan Artis is de reserve volledig aangewend.
- VI. Reserve kapitaallasten investeringen Havencomplexen (Programma 7)
Betreft het formeel afsluiten van deze reserve. Sinds 2022 vinden er geen stortingen en onttrekkingen meer plaats op deze reserve en het saldo is nihil.

Het opheffen van bovenstaande reserves is een financieel-technisch besluit en is overeenkomstig de nota reserves. Tevens heeft het opheffen van deze reserves geen invloed op

de inhoudelijke doelstellingen van de provincie op de verschillende beleidsterreinen waarvoor deze reserves in het verleden zijn gebruikt.

Besluit 4: Het formeel instellen van Reserve subsidies Regionale economie

In de LBW 2025 is € 1,55 miljoen gestort in de Reserve subsidies Regionale Economie (Programma 6) en dit is tevens de stand ultimo 2025.

In de LBW 2025 heeft geen instellingsbesluit door PS plaatsgevonden. Om deze reden wordt alsnog formeel aan Provinciale Staten om een instellingsbesluit gevraagd voor het instellen van deze reserve.

Reserve Subsidies regionale economie	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2025
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	In 2025 heeft de subsidieverlening regiodeal Waddeneilanden plaatsgevonden. De lasten worden over 3 jaar verdeeld. Het deel van de lasten dat betrekking heeft op 2026 en 2027 is gestort in de reserve Subsidies regionale economie.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	De reserve is eind 2025 € 1.550.000 groot. In 2026 en 2027 zal ieder jaar € 775.000 aan deze reserve worden onttrokken ter dekking van de lasten die we in die jaren gaan verantwoorden als gevolg van de in 2025 verleende subsidie voor de regiodeal Waddeneilanden.

Besluit 5: Decharge en afsluiten van enkele investeringsprojecten

Voor de projecten die in gebruik of gereed zijn gekomen en de projecten waarbij de nazorgtermijn van maximaal drie jaar is verstreken, wordt verzocht om decharge te verlenen en deze projecten financieel af te sluiten. Een overzicht van deze projecten is hieronder opgenomen.

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Project (Dekkingsbron)	Beschikbaar krediet	Cumulatief bested t/m 2025
x € 1.000			
N244c-02 Vervanging verhardingen	P.00051.1	6.000	6.000
N244-01 Verdubbeling, ged. A7-N247	P.00051.3	39.125	38.493
N235-01 doorstr. /verk veiligh N235/N247	P.00054.3	5.900	5.877
K20z oev-02 verv. Oever km 5,79-6,31 lin	P.00054.2	1.065	1.064
N235a-01 GO km 0,03-8,10	P.00054.1	4.160	4.160
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39	P.00057.1	4.680	3.365
K4/5/6a-01 Vervangen oevers vww 18	P.00063.1	7.973	5.523
K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vww 21	P.00064.1	4.800	4.444
VIK vervangen Broekhornerbrug	P.00065.1	2.427	441
MRL Oterleek Impl ARBO	P.00071.2	99	95
HOV-07 Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	P.00084.1	45.413	45.104
N509-05 Traj.benadering GO N509a	P.00088.1	600	628
N525-05 Kruispunt N525-Westerheide/Oude	P.00089.1	2.006	1.702
N506-02 Trajectbenadering N506a	P.00098.2	1.270	1.111
N506a-03 Vervangen wegconstructie km 28,	P.00098.1	3.700	2.789
HOV-05 Fokkerweg-Schiphol Rijk	P.00115.2	30.688	30.905
N240c-01 vervangen 1600 bomen Markerwaard	P.00122.1	750	758
N240-14 N240b, A7-Medemblik PMI - deel 1	P.00142.2	2.350	2.350
N240b-01 A7-Medemblik 2KW PMO - deel 1	P.00142.1	3.737	3.737
N242a-05 - Geluidsschermen - PMO VIGO	P.00174.1	1.500	1.008
N202a Trajectbenadering groot onderhoud	P.00196.1	660	546
Samenw zonnefietspaden (energieopwek)	P.00121.1	1.423	1.418
N200-06-Korteterm.maatreg.Kop vd Zeeweg	P.00224.1	250	212
ITS	P.00026.1	2.785	2.096
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	P.00150.1	1.800	141
K11-b-01 aanschaf hergebruikte damwanden	P.00208.1	168	0
Nieuwbouw gez. Steunpunt Uitgeest	P.00144.1	1.800	0
Roskamsluis zelfbediening Roskamsls	P.00146.1	442	84
Roskamsluis Machinerichtlijn	P.00146.2	281	18
P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	P.00147.1	1.600	1.407
TOTAAL		179.451	165.475

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mevr. M van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 37-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

besluiten (geamendeerd A13-2026):

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen.
2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen te bestemmen:
het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
3. De volgende reserves met een totaal saldo van € 0,13 miljoen op te heffen ten gunste van de algemene reserve:
 - a. Reserve Duurzame elektriciteit (Programma 2), saldo ultimo 2025 nihil.
 - b. Reserve Klimaatadaptatie (Programma 3), saldo ultimo 2025 € 134.000.
 - c. Reserve subsidies Meekoppelkansen (Programma 3), saldo ultimo 2025 nihil.
 - d. Reserve Herstructurering bedrijventerrein (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - e. Reserve Subsidie Kwaliteit cultuur en voorzieningen (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - f. Reserve kapitaallasten investeringen Havencomplexen (Programma 7), saldo ultimo 2025 nihil.
4. Het formeel instellen van de Reserve subsidie Regionale economie met een saldo van € 1,55 miljoen.
5. Decharge en afsluiten van een aantal investeringsprojecten.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Jaarstukken 2025

Kenmerk: YT6KQDW2WNTZ-788953951-14367 (CZ/FIN)

Jaarstukken 2025

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van de provincie Noord-Holland. Met deze jaarstukken legt het college van Gedeputeerde Staten verantwoording af aan Provinciale Staten over het gevoerde beleid en de financiële resultaten in het afgelopen jaar. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening, inclusief bijlagen.

Provinciale Staten heeft bij de jaarstukken een controlerende en vaststellende rol. De belangrijkste taken betreffen het controleren hoe Gedeputeerde Staten uitvoering heeft gegeven aan de (bijgestelde) begroting, alsmede het bespreken en vaststellen van de jaarstukken.

De jaarstukken zijn tevens als webversie te benaderen via <http://financien.noord-holland.nl/>

Na vaststelling door Provinciale Staten worden de jaarstukken conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangeboden.

Status controle externe accountant

De accountant heeft zijn controlewerkzaamheden nagenoeg afgerond en is voornemens op 12 mei de definitieve Jaarstukken 2025 te waarmerken en te voorzien van de controleverklaring. Deze controleverklaring wordt vervolgens in het hoofdstuk 5.6 Overige gegevens van de jaarstukken opgenomen.

Voorstel

Wij stellen voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen;
2. Het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen als volgt te bestemmen:
 - I. € 2,2 miljoen "extra" uitkering Decembercirculaire 2025 geoormerkt te storten in de algemene reserve.
 - II. Het resterend deel van het rekeningresultaat van € 82,1 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
3. Het opheffen van zestal reserves met een saldo van € 0,13 miljoen ten gunste van de algemene reserve;
4. Het formeel instellen van de Reserve subsidie Regionale economie, waarvan de dotatie van € 1,55 miljoen reeds heeft plaatsgevonden bij de LBW 2025;
5. Decharge en afsluiten van een aantal investeringsprojecten.

2. Onderbouwing besluiten

Besluit 1: Jaarstukken 2025

1. Duiding van het rekeningresultaat 2025

Om het rekeningresultaat 2025 te kunnen duiden is het van belang om het verloop van het resultaat tussen de primaire begroting 2025 en de LBW te analyseren. Het rekeningresultaat 2025 voor bestemming bedraagt € 84,3 miljoen voordelig. Dit resultaat is € 26,1 miljoen hoger dan het geraamde resultaat van € 58,2 miljoen voordelig bij de Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025.

In de ontwerpbegroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. De baten worden met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel geraamd. In 2025 heeft driemaal een hogere bijstelling (€ 91 miljoen) naar € 735 miljoen aan geraamde baten in de LBW 2025. De hogere bijstelling is hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting, grondverkoop, dividenden en enkele SPUK's. De provincie heeft geen invloed op de bijstellingen van Rijksuitkeringen. De trend is dat de laatste jaren in de decembercirculaires meer baten staan opgenomen dan zijn begroot na verwerking van de mei- en septembercirculaires. Tezamen met wijzigingen in de begrote lasten en reservemutaties is het primaire begrotingsresultaat van € 14,5 miljoen gewijzigd naar € 58,2 miljoen bij de LBW.

Het rekeningresultaat wat in de jaarrekening geduid dient te worden is het verschil van € 26,1 miljoen tussen het begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen ten opzichte en het rekeningresultaat van € 84,3 miljoen. De analyse van het verschil op hoofdlijnen is opgenomen in de tabel op pagina 9.

Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

	Ontwerp- begroting**		Begroting na Laatste Begrotings- wijziging 2025**		Jaarrekening 2025**		Verschil*
1 Bestuur	25.686	N	28.144	N	27.443	N	701
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	68.159	N	55.826	N	45.087	N	10.739
3 Ruimte en Wonen	41.256	N	20.049	N	20.346	N	-297
4 Bereikbaarheid	247.657	N	280.824	N	252.631	N	28.193
5 Natuur en landelijk gebied	167.033	N	151.648	N	145.814	N	5.834
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	38.079	N	41.373	N	48.636	N	-7.263
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-488.819	V	-561.033	V	-575.739	V	14.706
Totaal saldo van lasten en baten	99.051	N	16.832	N	-35.782	V	52.614
Stortingen	130.994	N	346.264	N	358.310	N	-12.047
Onttrekkingen	-244.501	V	-421.314	V	-406.773	V	-14.541
Totaal mutaties reserves	-113.508	V	-75.051	V	-48.463	V	-26.588
Begrotingsresultaat	-14.457	V	-58.219	V	-84.246	V	26.026

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Analyse op hoofdlijnen van het rekeningresultaat

Een combinatie van beïnvloedbare en niet beïnvloedbaar mutaties hebben direct effect op het rekeningresultaat 2025. Het onderscheid hiertussen draagt bij om het rekeningresultaat op een zorgvuldige en transparante manier te duiden:

- Exogene mutaties: financieel effect waarop de provincie geen directe invloed heeft, zoals: Rijksbeleid, uitkomsten Decembercirculaire 2025 en wetgeving;
- Endogene mutatie: komen voort uit keuzes en uitvoering van de provincie zelf.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in het verschil van € 26,1 miljoen tussen de LBW en het resultaat vóór bestemming:

Factoren die van invloed waren op het rekeningresultaat	Exogene mutaties	Voordelig(V)/ Nadelig (N)	Endogene mutaties	Voordelig (V)/ Nadelig (N)
Nieuwe decentralisatie uitkeringen Decemercirculaire	1,8	V		
Aanvulling op decentralisatie uitkeringen Decemercirculaire	0,4	V		
Aanvullende uitkering provinciefonds Decemercirculaire	6,3	V		
Lagere lasten faunaschade vanwege het vrijvallen van de voorziening voorgaande jaren	4,8	V		
Vormen van voorziening voor een verbonden partij	-7,5	N		
Baten oplegging dwangsommen	9,5	V		
Overige onderschrijding uitvoering begroting 2025			10,8	V
Totaal	15,3	V	10,8	V

Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

2. Financiële positie 2025

De belangrijkste gegevens om de financiële positie van de provincie te duiden zijn in onderstaande overzicht opgenomen.

Bedragen (x €1 miljoen)

	2025	2024	2023	2022
<u>Resultaat voor bestemming</u>	84,3 V	106,0 V	44,1 V	24,6 V
<u>Eigen vermogen</u>				
- Algemene reserve	153,1	147,0	119,6	166,3
- Bestemmingsreserves	858,7	807,3	819,9	818,0
<u>Weerstandscapaciteit (kengetal)</u>	2,3	3,8	4,1	8,6
<u>Schuldpositie</u>				
- Netto schuldquote	68%	62%	67%	41%
- Gecorrigeerde netto schuldquote	47%	41%	50%	23%
- Solvabiliteitsratio	58%	60%	61%	69%

Algemene reserve

De algemene reserve is ten opzichte van 2024 licht gestegen. Door het voordelige resultaat 2025, de daarmee samenhangende toevoeging aan de algemene reserve en vrijval opheffen reserves neemt dit verder toe naar € 237,5 miljoen.

Weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 1,09 miljard. Het kengetal weerstandsvermogen komt dan uit op 2.3. Dit is hoger dan de minimum gewenste norm van 1.0 en daarmee op voldoende niveau.

Schuldpositie

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de schuldquote van de provincie is toegenomen. De schuldquote loopt verder op doordat de langlopende schulden zijn toegenomen in 2025. De lichte daling van de solvabiliteitsratio komt door een toename van de vaste schulden en nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen vanuit het Rijk.

Voor een uitgebreide toelichting voor de weerstandscapaciteit en schuldpositie wordt verwezen naar paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarstukken.

3. Investerings in Noord-Holland

Een aandachtspunt in 2025 is het achterblijven van de investeringen ten opzichte van de begroting. In meerdere programma's zijn projecten vertraagd en zijn budgetten doorgeschoven naar latere jaren. Dit patroon was al zichtbaar in de LBW 2025. In de programmaverantwoording en het jaarrekeninggedeelte van de jaarstukken wordt dit toegelicht. De investeringen (investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut) zijn ruim € 90,1 miljoen en is als volgt opgebouwd:

Bedragen (x €1 miljoen)

Investerings openbare ruimte met maatschappelijk nut 2025	
Wegen	33,5
Bruggen	15,9
Waterwegen	15,5
HOV	9,3
Sluizen	9,1
Technische installaties	6,9
	90,1

Besluit 2: Bestemming rekeningresultaat 2025

Het rekeningresultaat 2025 bedraagt € 84,3 miljoen voordelig. De voorgestelde resultaatbestemming is als volgt samengesteld:

Omschrijving	Bedrag (x €1 mln.)	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
Resultaatbestemming 2025	84,3	V
I Uitkering Decembercirculaire 2025 geoormerkt storting algemene reserve	2,2	
II Resterend deel rekeningresultaat ten gunste van algemene reserve	82,1	
Opheffen bestemmingsreserves		
Vrijval ten gunste van algemene reserve wegens opheffen bestemmingsreserves	0,13	V

Toelichting:

Het voorstel voor resultaatbestemming wordt genomen bij besluit van Provinciale Staten bij behandeling van de jaarrekening en is geen onderdeel van het boekwerk zelf. De resultaatbestemming valt niet onder de accountantscontrole en betreft eigen beleid van de provincie. Hieronder volgt per post een korte toelichting:

1. Extra uitkering Decembercirculaire provinciefonds 2025

In de Decembercirculaire 2025 van het provinciefonds heeft de provincie € 2,3 miljoen "extra" ontvangen. In de Decembercirculaire 2025 zijn nieuwe decentralisatie-uitkeringen toegevoegd en enkele verhoogd. Daarnaast is de algemene uitkering met € 100.000 toegenomen.

De nieuwe uitkeringen betreffen:

- Pilots toekomstige bedrijventerreinen € 709.000
- Natuurbrandpreventie- en mitigatie € 500.000
- Regionale kennisfunctie bodem en grond € 360.000
- Bos revitalisering € 50.000
- Bovenregionale analyses gevolgen extreme regenval € 83.000
- Small modular (SMR) programma € 69.000
- NHV-provincies € 51.000

De hogere uitkeringen betreffen:

- Agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANlb) € 210.000
- Invasieve exoten € 177.000

De nieuwe en hogere uitkeringen zijn niet meer in 2025 besteed. Om deze reden laten wij dit "geoormerkt vrijvallen" in het resultaat van 2025, zodat het in 2026 onttrokken kan worden aan de algemene reserve in het geval van een valide bestedingsplan.

2. Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming komt uit op € 82,1 miljoen positief. Wij stellen voor om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Zodat bij de Tweede Begrotingswijziging (TBW) 2026 voorstellen kunnen worden gedaan en integrale afweging kan plaatsvinden over de inzet van de beschikbare middelen. Zoals bijvoorbeeld het eenmalig steunen van de wildopvangcentra met € 0,4 miljoen (Motie M108-2024) bij een positief resultaat na bestemming.

Besluit 3: Opheffen reserves

Er wordt voorgesteld om zes reserves op te heffen. Het opheffen van een reserve vindt plaats door middel van een besluit van Provinciale Staten. Hiermee wordt de reserve functioneel en administratief beëindigd en niet-verplichte bedragen, (in totaal € 0,13) vallen vrij naar de algemene middelen.

Voorgesteld wordt om de volgende zes reserves op te heffen:

- I. Reserve Duurzame elektriciteit (Programma 2), met een saldo ultimo 2025 van nihil. In de meerjarenbegroting 2026-2029 zijn geen stortingen en bestedingen (onttrekkingen) gepland.
- II. Reserve Klimaatadaptatie (Programma 3), met een saldo ultimo 2025 van € 134.000.
In het najaar 2025 heeft een doorlichting van de bestemmingsreserves plaatsgevonden. Hierbij is geconcludeerd dat er geen bestedingsplan 2025 aanwezig is. Daarnaast zijn in de meerjarenbegroting 2026-2029 geen stortingen en bestedingen (onttrekkingen) gepland.
- III. Reserve subsidies Meekoppelkansen (Programma 3), met een saldo ultimo 2025 van nihil.
De subsidie was ingesteld als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationele doel. De subsidie is in 2025 beschikbaar aan de gemeente Hoorn, waarmee het saldo van de reserve ultimo 2025 op nihil uitkomt.
- IV. Reserve Herstructurering bedrijventerrein (Programma 6), met een saldo ultimo 2025 van nihil.
In de meerjarenbegroting 2026-2029 zijn geen stortingen en bestedingen (onttrekkingen) gepland.
- V. Reserve Subsidie Kwaliteit cultuur en voorzieningen (Programma 6), met een saldo ultimo 2025 van nihil.
Door de subsidieverstreking van € 2,45 miljoen aan Artis is de reserve volledig aangewend.
- VI. Reserve kapitaallasten investeringen Havencomplexen (Programma 7)
Betreft het formeel afsluiten van deze reserve. Sinds 2022 vinden er geen stortingen en onttrekkingen meer plaats op deze reserve en het saldo is nihil.

Het opheffen van bovenstaande reserves is een financieel-technisch besluit en is overeenkomstig de nota reserves. Tevens heeft het opheffen van deze reserves geen invloed op

de inhoudelijke doelstellingen van de provincie op de verschillende beleidsterreinen waarvoor deze reserves in het verleden zijn gebruikt.

Besluit 4: Het formeel instellen van Reserve subsidies Regionale economie

In de LBW 2025 is € 1,55 miljoen gestort in de Reserve subsidies Regionale Economie (Programma 6) en dit is tevens de stand ultimo 2025.

In de LBW 2025 heeft geen instellingsbesluit door PS plaatsgevonden. Om deze reden wordt alsnog formeel aan Provinciale Staten om een instellingsbesluit gevraagd voor het instellen van deze reserve.

Reserve Subsidies regionale economie	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2025
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	In 2025 heeft de subsidieverlening regiodeal Waddeneilanden plaatsgevonden. De lasten worden over 3 jaar verdeeld. Het deel van de lasten dat betrekking heeft op 2026 en 2027 is gestort in de reserve Subsidies regionale economie.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	De reserve is eind 2025 € 1.550.000 groot. In 2026 en 2027 zal ieder jaar € 775.000 aan deze reserve worden onttrokken ter dekking van de lasten die we in die jaren gaan verantwoorden als gevolg van de in 2025 verleende subsidie voor de regiodeal Waddeneilanden.

Besluit 5: Decharge en afsluiten van enkele investeringsprojecten

Voor de projecten die in gebruik of gereed zijn gekomen en de projecten waarbij de nazorgtermijn van maximaal drie jaar is verstreken, wordt verzocht om decharge te verlenen en deze projecten financieel af te sluiten. Een overzicht van deze projecten is hieronder opgenomen.

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Project (Dekkingsbron)	Beschikbaar krediet	Cumulatief besteed t/m 2025
x € 1.000			
N244c-02 Vervanging verhardingen	P.00051.1	6.000	6.000
N244-01 Verdubbeling, ged. A7-N247	P.00051.3	39.125	38.493
N235-01 doorstr. /verk veilig N235/N247	P.00054.3	5.900	5.877
K20z oev-02 verv. Oever km 5,79-6,31 lin	P.00054.2	1.065	1.064
N235a-01 GO km 0,03-8,10	P.00054.1	4.160	4.160
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39	P.00057.1	4.680	3.365
K4/5/6a-01 Vervangen oevers vww 18	P.00063.1	7.973	5.523
K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vww 21	P.00064.1	4.800	4.444
VIK vervangen Broekhornerbrug	P.00065.1	2.427	441
MRL Oterleek Impl ARBO	P.00071.2	99	95
HOV-07 Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	P.00084.1	45.413	45.104
N509-05 Traj.benadering GO N509a	P.00088.1	600	628
N525-05 Kruispunt N525-Westerheide/Oude	P.00089.1	2.006	1.702
N506-02 Trajectbenadering N506a	P.00098.2	1.270	1.111
N506a-03 Vervangen wegconstructie km 28,	P.00098.1	3.700	2.789
HOV-05 Fokkerweg-Schiphol Rijk	P.00115.2	30.688	30.905
N240c-01 vervangen 1600 bomen Markerwaard	P.00122.1	750	758
N240-14 N240b, A7-Medemblik PMI - deel 1	P.00142.2	2.350	2.350
N240b-01 A7-Medemblik 2KW PMO - deel 1	P.00142.1	3.737	3.737
N242a-05 - Geluidsschermen - PMO VIGO	P.00174.1	1.500	1.008
N202a Trajectbenadering groot onderhoud	P.00196.1	660	546
Samenw zonnefietspaden (energieopwek)	P.00121.1	1.423	1.418
N200-06-Korteterm.maatreg.Kop vd Zeeweg	P.00224.1	250	212
ITS	P.00026.1	2.785	2.096
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	P.00150.1	1.800	141
K11-b-01 aanschaf hergebruikte damwanden	P.00208.1	168	0
Nieuwbouw gez. Steunpunt Uitgeest	P.00144.1	1.800	0
Roskamsluis zelfbediening Roskamsls	P.00146.1	442	84
Roskamsluis Machinerichtlijn	P.00146.2	281	18
P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	P.00147.1	1.600	1.407
TOTAAL		179.451	165.475

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mevr. M van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 37-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

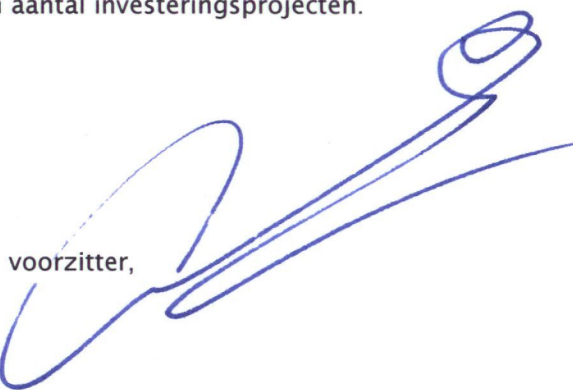
besluiten (geamendeerd A13-2026):

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen.
2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen te bestemmen:
het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve.
3. De volgende reserves met een totaal saldo van € 0,13 miljoen op te heffen ten gunste van de algemene reserve:
 - a. Reserve Duurzame elektriciteit (Programma 2), saldo ultimo 2025 nihil.
 - b. Reserve Klimaatadaptatie (Programma 3), saldo ultimo 2025 € 134.000.
 - c. Reserve subsidies Meekoppelkansen (Programma 3), saldo ultimo 2025 nihil.
 - d. Reserve Herstructurering bedrijventerrein (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - e. Reserve Subsidie Kwaliteit cultuur en voorzieningen (Programma 6), saldo ultimo 2025 nihil.
 - f. Reserve kapitaallasten investeringen Havencomplexen (Programma 7), saldo ultimo 2025 nihil.
4. Het formeel instellen van de Reserve subsidie Regionale economie met een saldo van € 1,55 miljoen.
5. Decharge en afsluiten van een aantal investeringsprojecten.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. In één oogopslag.....	7
Jaarverslag.....	11
3. Programmaverantwoording 2025.....	12
Programma 1 Bestuur.....	13
Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving.....	24
Programma 3 Ruimte en Wonen	34
Programma 4 Bereikbaarheid	44
Programma 5 Natuur en landelijk gebied	60
Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur	80
Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	91
4 Paragrafen	99
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	100
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen	114
4.3 Financiering	117
4.4 Bedrijfsvoering.....	123
4.5 Wet open overheid	130
4.6 Verbonden partijen	131
4.7 Grondbeleid	148
4.8 Provinciale heffingen	153
5 Jaarrekening	162
5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting	163
5.2 Balans en toelichting.....	202
5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	249
5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)	251
5.5 Rechtmatigheidsverantwoording	268
5.6 Overige gegevens	269
6. Bijlagen	277

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van de provincie Noord-Holland. Met deze jaarstukken leggen wij als college van Gedeputeerde Staten verantwoording af aan Provinciale Staten over het gevoerde beleid en de financiële resultaten in het afgelopen jaar. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Ook 2025 stond in het teken van de uitvoering van het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' waarin de coalitiepartijen hun ambities voor deze bestuursperiode hebben vastgelegd. Bovendien is sprake van een bovengemiddelde groei in de provincie Noord-Holland, dankzij de sterke ontwikkeling van de dienstensector en de dynamiek rond de metropoolregio.

Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In 2025 heeft de provincie op diverse terreinen voortgang geboekt:

- Op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening is verder gewerkt aan het realiseren van de woningbouwambitie van 191.000 woningen tot en met 2030, in samenwerking met gemeenten en het Rijk.
- De actualisatie van de Omgevingsvisie NH2050 is in gang gezet, waarbij PS in september 2025 de richtingen en ambities voor deze vernieuwing hebben vastgesteld.
- Op het terrein van bereikbaarheid is geïnvesteerd in het openbaar vervoer en de weginfrastructuur.
- De energietransitie en het klimaatbeleid bleven prioriteit; ook hier zijn uitgaven gedeeltelijk doorgeschoven naar latere jaren vanwege de complexiteit van de uitvoering.
- Het programma natuur en landelijk gebied stond in het teken van de versterking van het Natuur Netwerk Nederland ondanks de onzekerheid rondom de rijksbijdragen Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).
- Op het gebied van bestuur en organisatie is de samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) voortgezet.

Ook de provinciale organisatie kreeg te maken met gestegen prijzen van diensten en arbeidsmarkttekorten, ze zorgden voor vertraging in de planning van sommige projecten en onderbesteding van budgetten. Tegelijkertijd is de financiële positie van de provincie ongewijzigd ten opzichte van afgelopen twee jaar: de provincie moet uitgaven uit de lopende begroting in toenemende mate financieren door op verantwoorde wijze – net als veel andere overheden – leningen aan te gaan.

De internationale spanningen hebben ook in Noord-Holland directe gevolgen. Zo ontstond een dringende behoefte aan extra opvangplekken voor Oekraïense ontheemden en andere asielzoekers. De provincie werkt hierbij nauw samen met gemeenten om geschikte locaties te vinden en de opvang goed te organiseren. Door deze samenwerking proberen we snel en verantwoord extra opvangcapaciteit te realiseren en gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering.

Ook Nederland kende in de eerste helft van 2025 een onrustige politieke situatie. Die leidde uiteindelijk begin juni tot de val van het kabinet-Schoof dat minder dan een jaar daarvoor was geïnstalleerd. Op de Kamerverkiezingen van 29 oktober volgde evenwel een vlot verlopende formatie, resulterend in een regeerakkoord. Hierin wordt nadrukkelijk de hoop uitgesproken om de interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies te verbeteren. Dat is goed nieuws voor de provincie Noord-Holland.

Alleen in gezamenlijkheid – en met de benodigde financiering – kan immers de noodzakelijke bestuurskracht gevonden worden om de complexe ruimtelijke opgaven in het landelijk gebied aan te pakken en de zo dringend gewenste grootschalige woningbouw te realiseren. Daarvoor is het wel eerst zaak dat er een oplossing komt voor de acute problemen rond stikstof en netcongestie, die de ruimtelijke ontwikkeling ook in Noord-Holland in hoge mate belemmeren.

Het provinciebestuur van Noord-Holland probeert, rekening houdend met de veranderingen in de buitenwereld, koersvast uitvoering te geven aan het coalitieakkoord.

Ondanks alle onzekerheden en externe ontwikkelingen heeft de provincie in 2025 de doelen weer dichterbij weten te brengen.

Leeswijzer

Deze leeswijzer geeft een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en zijn een aantal algemene onderdelen toegelicht.

Het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2025 van de Provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- Overzicht van specifieke uitkeringen (Sisa-verantwoording)
- Rechtmatigheidsverantwoording
- Overige gegevens: controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijlagen

Met de Brede Basismonitor Noord-Holland worden de belangrijke trends in de provincie op een overzichtelijke en systematische manier gevolgd. Met als doel het verbeteren van de informatie en sturingswaarde van het beleid. Een deel van de indicatoren komt voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Provincies zijn verplicht deze indicatoren op te nemen in de begroting en jaarrekening. De overige indicatoren sluiten aan bij diverse landelijke en provinciale monitoren. Voor de indicatoren in deze jaarstukken wordt de Brede Basismonitor gebruikt. De Brede Basismonitor kunt u raadplegen via de website: cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor

De Brede Basismonitor kan niet gebruikt worden ter verantwoording voor het gevoerde beleid en doet geen uitspraak over de effectiviteit, efficiency of legitimiteit van het beleid. De maatschappelijke en beleidsopgaven zijn namelijk complex en kennen meerdere betrokken actoren en autonome trends. Daardoor is het directe effect van provinciaal beleid op de waargenomen trends in de Brede Basismonitor niet aan te tonen. De monitor kan wel aanleiding geven tot verdiepend onderzoek, evaluaties of het maken van nieuw beleid. Een aantal indicatoren uit de Brede Basismonitor is niet direct te koppelen aan de begroting. Dat komt met name doordat het brede ontwikkelingen zijn die niet specifiek raken aan een begrotingsprogramma. Deze zijn wel opgenomen in de Brede Basismonitor omdat ze relevante trends weergegeven.

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de balans en de toelichting, de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en de SiSa-verantwoording. Sinds boekjaar 2023 maakt daarnaast de rechtmatigheidsverantwoording deel uit van de jaarrekening en sinds 2025 wordt onder de overige gegevens de controleverklaring van de onafhankelijke accountant toegevoegd. Deze documenten tezamen vormen de onderwerpen waar de accountant hoofdzakelijk de controle op richt. Deze controleert daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid. Daarnaast controleert de accountant of het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft van het financieel handelen en rechtmatige (volgens de regels) totstandkoming van de baten, lasten, balansmutaties en specifieke uitkeringen.

2. In één oogopslag

De begroting 2025 is gedurende het jaar driemaal bijgesteld en de laatste begrotingswijziging (LBW) zoals vastgesteld door PS, vormde het sluitstuk van de begrotingsaanpassingen in de planning- en controlcyclus.

Uit de LBW bleek dat het verwachte begrotingssaldo 2025 ten opzichte van de oorspronkelijke begroting aanzienlijk positiever was. Deze ontwikkeling zette zich voort tot het jaareinde.

1. Duiding van het rekeningresultaat 2025

Om het rekeningresultaat 2025 goed te kunnen duiden is het van belang om het verloop van het resultaat tussen de primaire begroting 2025 en de LBW goed te analyseren. Het rekeningresultaat 2025 voor bestemming bedraagt € 84,3 miljoen voordelig. Dit resultaat is € 26,1 miljoen hoger dan het geraamde resultaat van € 58,2 miljoen voordelig bij de de Laatste Begrotingswijziging (LBW) 2025.

In de ontwerpbegroting 2025 waren de totale baten geraamd op € 644 miljoen. De baten worden met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel geraamd. In 2025 heeft driemaal een hogere bijstelling (€ 91 miljoen) naar € 735 miljoen aan geraamde baten in de LBW 2025. De hogere bijstelling is hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere bijdragen uit het provinciefonds, hogere opbrengsten motorrijtuigenbelasting, grondverkopen, dividenden en enkele SPUK's. De provincie heeft geen invloed op de bijstellingen van Rijksuitkeringen. De trend is dat de laatste jaren in de Decembercirculaires meer baten staan opgenomen dan zijn begroot na verwerking van de Mei- en Septembercirculaires. Tezamen met wijzigingen in de begrote lasten en reservemutaties is het primaire begrotingsresultaat van € 14,5 miljoen gewijzigd naar € 58,2 miljoen bij de LBW.

Het rekeningresultaat wat in deze jaarrekening geduid dient te worden is het verschil van € 26,1 miljoen tussen het begrotingsresultaat van € 58,2 miljoen ten opzichte en het rekeningresultaat van € 84,3 miljoen. De analyse van het verschil op hoofdlijnen is opgenomen in de tabel op pagina 9.

Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

	Ontwerp- begroting**		Begroting na Laatste Begrotings- wijziging 2025**		Jaarrekening 2025**		Vershil*
1 Bestuur	25.686	N	28.144	N	27.443	N	701
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	68.159	N	55.826	N	45.087	N	10.739
3 Ruimte en Wonen	41.256	N	20.049	N	20.346	N	-297
4 Bereikbaarheid	247.657	N	280.824	N	252.631	N	28.193
5 Natuur en landelijk gebied	167.033	N	151.648	N	145.814	N	5.834
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	38.079	N	41.373	N	48.636	N	-7.263
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-488.819	V	-561.033	V	-575.739	V	14.706
Totaal saldo van lasten en baten	99.051	N	16.832	N	-35.782	V	52.614
Stortingen	130.994	N	346.264	N	358.310	N	-12.047
Onttrekkingen	-244.501	V	-421.314	V	-406.773	V	-14.541
Totaal mutaties reserves	-113.508	V	-75.051	V	-48.463	V	-26.588
Begrotingsresultaat	-14.457	V	-58.219	V	-84.246	V	26.026

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Analyse op hoofdlijnen van het rekeningresultaat

Een combinatie van beïnvloedbare en niet beïnvloedbaar mutaties hebben direct effect op het rekeningresultaat 2025. Het onderscheid hiertussen draagt bij om het rekeningresultaat op een zorgvuldige en transparante manier te duiden:

- Exogene mutaties: financieel effect waarop de provincie geen directe invloed heeft, zoals: Rijksbeleid, uitkomsten Decembercirculaire 2025 en wetgeving;
- Endogene mutatie: komen voort uit keuzes en uitvoering van de provincie zelf.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in het verschil van € 26,1 miljoen tussen de LBW en het resultaat vóór bestemming:

Factoren die van invloed waren op het rekeningresultaat	Exogene mutaties	Voordelig(V)/ Nadelig (N)	Endogene mutaties	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
Nieuwe decentralisatie uitkeringen Decembecirculaire	1,8	V		
Aanvulling op decentralisatie uitkeringen Decembecirculaire	0,4	V		
Aanvullende uitkering provinciefonds Decembecirculaire	6,3	V		
Lagere lasten faunaschade vanwege het vrijvallen van de voorziening voorgaande jaren	4,8	V		
Vormen van voorziening voor een verbonden partij	-7,5	N		
Baten oplegging dwangsommen	9,5	V		
Overige onderschrijding uitvoering begroting 2025			10,8	V
Totaal	15,3	V	10,8	V

Een uitgebreide verschillenverklaring per programma van hoger dan € 250.000 is in hoofdstuk 5.1.2 van de jaarstukken opgenomen.

2. Financiële positie 2025

De belangrijkste gegevens om de financiële positie van de provincie te duiden zijn in onderstaande overzicht opgenomen.

Bedragen (x €1 miljoen)

	2025	2024	2023	2022
<u>Resultaat voor bestemming</u>	84,3 V	106,0 V	44,1 V	24,6 V
<u>Eigen vermogen</u>				
- Algemene reserve	153,1	147,0	119,6	166,3
- Bestemmingsreserves	858,7	807,3	819,9	818,0
<u>Weerstandscapaciteit (kengetal)</u>	2,3	3,8	4,1	8,6
<u>Schuldpositie</u>				
- Netto schuldquote	68%	62%	67%	41%
- Gecorrigeerde netto schuldquote	47%	41%	50%	23%
- Solvabiliteitsratio	58%	60%	61%	69%

Algemene reserve

De algemene reserve is ten opzichte van 2024 licht gestegen. Door het voordelige resultaat over 2025 en de daarmee samenhangende toevoeging aan de algemene reserve neemt dit verder toe naar maximaal € 237,4 miljoen.

Weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 1,09 miljard. Het kengetal weerstandsvermogen komt dan uit op 2.3. Dit is hoger dan de minimum gewenste norm van 1.0 en daarmee op voldoende niveau.

Schuldpositie

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de schuldquote van de provincie is toegenomen. De schuldquote loopt verder op doordat de langlopende schulden zijn toegenomen in 2025. De lichte daling van de solvabiliteitsratio komt door een toename van de vaste schulden en nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen vanuit het Rijk.

Voor een uitgebreide toelichting voor de weerstandscapaciteit en schuldpositie wordt verwezen naar paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

3. Investerings in Noord-Holland

Een aandachtspunt in 2025 is het achterblijven van de investeringen ten opzichte van de begroting. In meerdere programma's zijn projecten vertraagd en zijn budgetten doorgeschoven naar latere jaren. Dit patroon was al zichtbaar in de LBW 2025. In de programmaverantwoording en het jaarrekeninggedeelte van de jaarstukken wordt dit toegelicht. De investeringen (investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut) zijn ruim € 90,1 miljoen en is als volgt opgebouwd:

Bedragen (x €1 miljoen)

Investerings openbare ruimte met maatschappelijk nut 2025	
Wegen	33,5
Bruggen	15,9
Waterwegen	15,5
HOV	9,3
Sluizen	9,1
Technische installaties	6,9
	90,1

3. Programmaverantwoording 2025

Programma 1 Bestuur

Doelenboom

1. Bestuur

1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

1.3 Verzekeren van Openbare orde en veiligheid

1.4 Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

Maatschappelijk doel

Overheden zijn steeds meer verweven. Gemeenten werken veel samen in regionaal verband, terwijl regio's en lidstaten meer te maken krijgen met Europese regelgeving. Dit besef van verbondenheid zet de provincie Noord-Holland aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen heen.

Het streven is om van Noord-Holland, samen met inwoners en partners, een nog mooiere provincie te maken, en de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. De provincie Noord-Holland werkt als een democratisch, transparant en inclusief provinciebestuur, dat oog heeft voor iedereen en inbreng van buiten waardeert.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

1 Bestuur

	Ontwerp begroting 2025**		Actuele begroting 2025**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	25.745	N	28.203	N	27.514	N	689
Baten	-59	V	-59	V	-71	V	12
Saldo van baten en lasten	25.686	N	28.144	N	27.443	N	701
Storting reserves	0	V	0	V	0	V	0
Onttrekking reserves	-1.366	V	-2.089	V	-1.415	V	-675
Resultaat	24.320	N	26.055	N	26.029	N	26

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
1	Huis van de Nederlandse Provincies	Belangenbehartiging provincies
1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	Interprovinciaal Overleg (IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de [bijlage](#) van de jaarstukken.

1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

Wat hebben we bereikt?

1. De provincie Noord-Holland heeft de integriteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland beschermd.
2. Het vertrouwen en draagvlak is door duidelijke, effectieve en betrouwbare communicatie versterkt.
3. De Noord-Hollanders zijn op een actieve manier bij beleidsvorming en besluitvorming betrokken.
4. Er is adequate ondersteuning geboden aan het provinciaal bestuur.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Met de Bibob-toetsen is in 2025 bijgedragen aan de integriteit van het handelen van de provincie. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook Bibob-onderzoeken uit voor de provincies Utrecht en Flevoland, en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten. De provincie deelde in 2025 kennis met andere overheden, door bijeenkomsten te organiseren en te participeren als spreker op bijeenkomsten.

1.2 Voor de provinciale organisatie is een Coördinator Integriteit actief. Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te brengen en om dilemma's op het terrein van integriteit te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom is er beleid om ongewenst gedrag (gedrag dat niet-integer is of grensoverschrijdend) tegen te gaan en tegelijk professionele tegenspraak te stimuleren. In 2025 is ook een Coördinator Veilige Publieke Taak aangesteld. Deze richt zich op het beschermen van de werkomgeving tegen agressie en geweld door derden. Deze coördinator staat zowel de provincie Noord-Holland als Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen bij. Meer details over Bibob, integriteit, weerbaarheid en een veilige publieke taak, zoals over het nieuwe integrale digitale Meldpunt, zijn te vinden in het Jaarverslag Integriteit en Weerbaarheid 2025.

2.1 Op basis van de drie pijlers uit de communicatiestrategie; bouwen aan vertrouwen, vinger aan de pols en zorgen voor verbinding is er volop gecommuniceerd over de provinciale thema's. Er zijn communicatieplannen en participatieplannen gemaakt en uitgevoerd. Via de newsroom hebben we de 'vinger aan de pols' gehouden en via onze eigen communicatiekanalen, campagnes en de media informeren we de Noord-Hollanders en onze partners over actuele zaken. Ook zijn inwoners en stakeholders via campagnes, bijeenkomsten of online sessies betrokken bij diverse provinciale projecten. Uiteraard hebben we met onze interne communicatie onze organisatie geïnformeerd en meegenomen in de doelstellingen en opgaven.

Met het vernieuwde sponsorbeleid zijn vele sportevenementen mogelijk gemaakt. Ook heeft Noord-Holland diverse andere evenementen zoals Bevrijdingspop Haarlem, de Landbouwschouw Opmeer, Pride en SAIL Amsterdam mede mogelijk gemaakt. Voor SAIL en Bevrijdingspop is extra budget beschikbaar gesteld.

2.2 In 2025 is gewerkt aan een participatieverordening. Dit proces is met de Statenwerkgroep participatie besproken. In 2026 moet dit leiden tot een vastgestelde participatieverordening. In de organisatie is daarnaast veel aandacht besteed aan kennisoverdracht met betrekking tot participatie. Onder andere door kennissessies, berichten via het intranet en een e-learning. Ook zijn de mogelijkheden voor de participatie via het online platform Open Stad verder uitgebreid.

Met het scholierenprogramma zijn in 2025 honderden jongeren betrokken bij het werk van de provincie. We hebben in totaal 52 bijeenkomsten op diverse scholen georganiseerd. Ook is voor een aantal basisscholen een kinderpersconferentie georganiseerd in het provinciehuis.

In 2025 heeft de provincie opnieuw een Ketikoti dialoogtafel georganiseerd om stil te staan bij het koloniale verleden. Ook heeft de provincie bijeenkomsten gehouden in het provinciehuis op Tula-dag en op Marrondag.

3.1 In 2025 hebben alle inwoners en betrokken partijen kunnen meedenken over de toekomstige inrichting van Noord-Holland. In onze provincie is veel plek nodig voor bijvoorbeeld woningen, energie en natuurgebieden. Tegelijkertijd is er een tekort aan ruimte. Met Regie op de Ruimte zijn samen met inwoners en stakeholders veel gesprekken gevoerd tijdens georganiseerde bijeenkomsten en tijdens diverse evenementen in de provincie. Ook hebben ruim 5.000 inwoners meegedaan aan een online keuzewijzer via Open Stad. De uiteindelijke keuzes komen in de vernieuwde omgevingsvisie te staan.

Op het gebied van verkeer en vervoer hebben ook diverse participatietrajecten plaatsgevonden. Zo is voor de concessieverlening voor het busvervoer een enquête gehouden onder inwoners om inzicht te krijgen in de wensen en behoeften. Ook zijn voor de herinrichting van de N203 tussen Uitgeest en Limmen participatiebijeenkomsten georganiseerd en is het mogelijk gemaakt online te participeren via Open Stad. 3.1 De Statengriffie heeft het democratisch samenspel tussen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, de ambtelijke organisatie en externe stakeholders bevorderd. De Statengriffie faciliteerde Provinciale Staten bij alle vergaderingen, ondersteunde bij het opstellen van de agenda's, zond vergaderingen uit en heeft agenda's en besluitvorming toegankelijk gemaakt via de website en de sociale media, en informeerde de pers daarover. Ook werden de activiteiten van Provinciale Staten zichtbaar met live-uitzendingen van vergaderingen, via de website, sociale media en met persberichten.

3.2 De Statengriffie organiseerde de 20ste Willem Arondéuslezing die Hanneke Groenteman op 7 mei uitsprak in de Grote of Sint-Bavokerk in Haarlem, faciliteerde 'Op weg naar het Lagerhuis' en jeugddebatten.

3.3 De vernieuwde website van de provincie is in februari 2025 live gegaan. De site heeft een nieuw en eigentijds uiterlijk, de dienstverlening aan inwoners en partners is beter en de informatie op de website is beter toegankelijk.

4.1 Gedeputeerde Staten kregen secretariële ondersteuning, vervoer voor de Statenleden en ondersteuning bij de organisatie en uitvoering van representatieve bijeenkomsten.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	11.330	N	15.812	N	16.753	N	-941
Baten	-59	V	-59	V	-66	V	7
Saldo van baten en lasten	11.271	N	15.753	N	16.687	N	-934
Storting reserves							
	0		0		0		0
Onttrekkingen reserves							
	0		0		0		0
Resultaat	11.271	N	15.753	N	16.687	N	-934

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

Wat hebben we bereikt?

1.1 De provincie heeft zich ingezet om samen met gemeenten de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. Regionale en gemeentelijke ontwikkelingen zijn tijdens collegebezoeken en ambtsbezoeken van de commissaris van de Koning besproken. Gedeputeerde Staten heeft de 'Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur' vastgesteld. Op basis hiervan ondersteunt de provincie gemeenten bij het versterken van de bestuurskracht. Hierdoor zijn gesprekken tussen gemeenten op gang gekomen, zoals in de regio Zaanstreek Waterland en in de regio Alkmaar. De provincie heeft een positieve zienswijze op het herindelingsadvies van de raden van gemeenten Wijdmeren en Hilversum gegeven. Inmiddels ligt het wetsvoorstel voor de samenvoeging van deze twee gemeenten voor bij de Tweede Kamer.

2. De provincie heeft in 2025 verschillende onderzoeken en informatieproducten geleverd. Zo zijn actuele informatie, kennis en data beschikbaar om ons beleid te verantwoorden en tussentijds bij te sturen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1. In Noord-Holland Noord (NHN) is op verschillende wijze versterking van de regionale samenwerking bereikt. Met de zeventien gemeenten en het waterschap werkte de provincie aan het 'Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord'. De provincie ondersteunt de Regiodeal Noord-Holland Noord, waarin de triple helix-samenwerking vorm krijgt.

De governance tussen overheden is verstevigd met het inrichten van het regiobureau Krachtig Noord-Holland Noord als netwerkorganisatie met een publieke stuurgroep. Hiermee kwam het Integraal Bestuurlijk afstemmingsoverleg te vervallen. In Zuid-Kennemerland zag in 2025 een nieuwe samenwerkingsagenda tussen de provincie en regio het licht. De lopende agenda in de Gooi en Vechtstreek werd tussentijds geëvalueerd. Er zijn regiobezoeken voor Gedeputeerde Staten georganiseerd (met alle colleges van de gemeenten in de bestuurlijke regio's en de waterschappen), ambtsbezoeken van de commissaris van de Koning en diverse ambtelijke praktijkbezoeken.

1.2 De provincie Noord-Holland leverde een actieve bijdrage aan de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), door zowel ambtelijke als bestuurlijke inzet. Er is gewerkt op basis van de nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2025-2028. Deze agenda geeft de koers aan voor de komende vier jaar. De agenda kent een meerjarenuitvoeringsprogramma en -begroting.

1.3 De agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur is vastgesteld. De uitvoering van de agenda loopt door tot het einde van deze collegeperiode. De agenda onderscheidt drie uitvoeringslijnen:

A Versterken van de bestuurskracht,

B Actualiseren financieel en interbestuurlijk toezicht,

C Samenwerken aan gedeelde opgaven.

Op grond van de eerste twee lijnen voerde de provincie bestuurlijke gesprekken met diverse gemeenten, waarbij oog was voor de regionale context. Via de 'Uitvoeringsregeling Kwaliteit Openbaar Bestuur' is financiële ondersteuning verstrekt. De aanvragen waren voor de verkenning naar een samenwerkingspartner, de herijking van een regionale samenwerking en voor bestuurskrachtonderzoeken. In het kader van de bestuurlijke toekomst van de gemeenten Wormerland, Oostzaan en Landsmeer is op aanvraag een verkenners aangesteld. Voor de doorontwikkeling van de regionale raadsledenbijeenkomsten droeg de provincie bij aan de aanstelling van een kwartiermaker. Voor uitvoeringslijn C, Samenwerken aan gedeelde opgaven, is ambtelijk gestart met de voorbereiding van een verkenning.

1.4 De beleidsnota 'Interbestuurlijk Toezicht 2025-2029' is in december 2025 vastgesteld. In de nota staat hoe de provincie de toezichttaken invult. In het beleid is ook het financieel toezicht op de waterschappen opgenomen. Hiermee gaf de provincie invulling aan uitvoeringslijn B 'actualiseren financieel en interbestuurlijk toezicht' van de Agenda Kwaliteit Openbaar Bestuur.

De resultaten van het interbestuurlijk toezicht 2025 staan in het '[Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht](#)'. Financieel toezicht betreft het toezicht op de financiën van 44 gemeenten, 39 gemeenschappelijke regelingen en drie waterschappen. Geen enkele gemeente of regeling stond in 2025 onder preventief toezicht op basis van de Gemeentewet. Alleen de gemeente Wijdmeren staat vanaf 11 december 2024 onder preventief toezicht op basis van de Wet ARHI (Algemene Regels Herindelingen). De reden hiervoor is dat de gemeenteraden van Hilversum en Wijdmeren het [herindelingsontwerp](#) 'Samen sterker' hebben vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdmeren aan de gemeente Hilversum. Dit wordt gezien als een lichte fusie waardoor alleen Wijdmeren onder preventief toezicht staat.

2.1 De provincie heeft de volgende beleidsevaluaties en subsidie-evaluaties uitgevoerd, die hebben bijgedragen aan nieuw beleid en aan de bijsturing van bestaand beleid:

- Tussenevaluatie Voedselvisie,
- Evaluatie Verbonden Partijen,
- Evaluatie Uitvoeringsregeling Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau,
- Evaluatie Uitvoeringsregeling Woonakkoorden.

2.2 De provincie heeft dashboards en viewers actuele (geo)data ingezet voor goed onderbouwde besluitvorming. Onder meer de volgende viewers en dashboards zijn opgesteld en/of geactualiseerd:

- Dashboard Woondeals kwartaalrapportages,
- Dashboard Klimaat en Energie,
- Dashboard Werklocaties-kantoorlocaties,
- Dashboard Asielopvang,
- Dashboard Detailhandel,
- Dashboard Kaderrichtlijn Water,
- Signaalkaart klimaatadaptatie,
- Story maps Regie op de Ruimte,
- Atlas Noord-Holland Regie op de Ruimte.

2.3 Voor de monitoring van trends en ontwikkelingen voor het provinciale beleid zijn het afgelopen jaar onder meer de Brede Basismonitor (zie hiervoor [Profielkaart](#)) en de Monitor Woningbouw, Monitor Detailhandel aangevuld en geactualiseerd.

Een volledig overzicht van de dashboards, viewers en monitors vindt u op het [Portaal Kaart en Data](#).

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	8.917	N	4.794	N	4.483	N	311
Baten	0	V	0	V	0	V	0
Saldo van baten en lasten	8.917	N	4.794	N	4.483	N	311
Storting reserves	0		0		0		0
Onttrekking reserves	0		0		0		0
Resultaat	8.917	N	4.794	N	4.483	N	311

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekking aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2025 (BBV indicator)	Percentage	78%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage	59%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal	1	Totaal Nederland: 2 Bron: Rijksoverheid.nl

1.3 Verzekeren van openbare orde en veiligheid

Wat hebben we bereikt?

1. Het bevorderen van goed bestuur, door te zorgen voor goede burgemeesters.
2. Toezicht gehouden op en bevordering van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.
3. Inwoners overzicht verschaft van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen.
4. Goede bestuurlijke contacten onderhouden tussen de provincie en andere overheden.
5. Het tegengaan van ondermijning en stimuleren van de eigen en lokale weerbaarheid.
6. De uitvoering van taken voor het Koninklijk Huis en de koninklijke onderscheidingen.
7. Het verzekeren van de veiligheid van de provinciale tunnels, onafhankelijk van regulier beheer. Voor de provincie gaat het om de Waterwolf tunnel en de Abdij tunnel.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De commissaris van de koning is verantwoordelijk voor goede en zorgvuldige benoemingsprocedures voor burgemeesters. Ook in 2025 zijn er nieuwe burgemeesters benoemd. Dit betreft 2 kroonbenoemde, 4 waarnemend en 7 herbenoemde burgemeesters. Zie verder het [jaarverslag rijkstaken en provincietaken - Jaarverslag cvdK 2025](#)

2.1 In de gesprekken met burgemeesters alsook de ambtsbezoeken is openbare orde en veiligheid een permanent thema.

2.2 Het Bestuurlijk Overleg Veiligheid en Crisisbeheersing (BOVC) is tweemaal bijeengekomen. Vanwege de maatschappelijke weerbaarheidsopgave is door de deelnemers verzocht om meer bijeenkomsten in 2026. Die gaan georganiseerd worden.

2.3 De samenwerking in de 5 Noord-Hollandse Veiligheidsregio's wordt actief gevolgd; ook heeft de commissaris een werkbezoek aan een Veiligheidsregio gebracht

In 2025 is een Coördinator Veilige Publieke Taak aangesteld, die zich richt op het beschermen van de werkomgeving tegen agressie en geweld door derden. Deze coördinator staat zowel de eigen organisatie als Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen bij. Er zijn bijvoorbeeld voor medewerkers 8 trainingen inzake omgaan met agressie en geweld gegeven. Daarnaast heeft het programma 'Weerbaar Noord-Holland' het initiatief genomen voor de Noord-Hollandse Weerbaarheidsnorm: een gezamenlijke aanpak van gemeente, provincie en Regionale Informatie en Expertise Centra om ondermijning en criminele activiteiten effectief te bestrijden. Met deze aanpak, ondertekend door alle Noord-Hollandse gemeenten, creëren we barrières waarmee we gezamenlijk weerstand bieden tegen kwaadwillenden. Over de activiteiten uit de Noord-Hollandse Weerbaarheidsnorm is te lezen in het jaarverslag van het cluster Integriteit en Weerbaarheid (april '26).

3.1 Het up-to-date houden van de risicokaart is gemonitord. In de voorbereiding van ambtsbezoeken is hier extra aandacht aan besteed.

4.1 In dit jaar heeft de commissaris 7 ambtsbezoeken afgelegd, 2 paviljoenslunches gehouden en een burgemeestersbijeenkomst georganiseerd. Verder zijn er thematische bijeenkomsten geweest. Zie verder jaarverslag cvdK 2025.

5.1 Zie jaarverslag cluster Integriteit en Weerbaarheid (beschikbaar april)

6.1 Gemiddeld 1 maal per week begeleidt de commissaris een lid van het Koninklijk Huis bij een bezoek of gelegenheid in Noord-Holland. Er is geadviseerd op 520 koninklijke onderscheidingen.

7.1 Vanuit het Kabinet van de commissaris is toezicht gehouden op de tunnelveiligheid, zie jaarverslag Tunnelveiligheid (verschijnt later 2026).

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.3 Verzekeren van Openbare orde en veiligheid

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	581	N	1.509	N	1.057	N	452
Baten	0	V	0	V	-5	V	5
Saldo van baten en lasten	581	N	1.509	N	1.052	N	457
Stortingen reserves	0		0		0		0
Onttrekkingen reserves	0		0		0		0
Resultaat	581	N	1.509	N	1.052	N	457

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

1.4 Belangen van provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

Wat hebben we bereikt?

In 2025 heeft de provincie Noord-Holland haar positie als volwaardige en invloedrijke bestuurslaag verder geconsolideerd. Dit vond plaats in een bestuurlijk uitdagende context, waarin het vallen van het kabinet, de daaropvolgende verkiezingen en de vorming van een nieuw kabinet zorgden voor onzekerheid en vertraging in de besluitvorming van het Rijk. Juist in deze periode bleef intensieve afstemming tussen Rijk, provincies en Europa noodzakelijk, met name bij de grote opgaven in het landelijk gebied, economie, klimaat en leefomgeving. De provincie Noord-Holland wist zichzelf scherp te positioneren en de continuïteit van samenwerking en belangenbehartiging te waarborgen.

Door een strategische en samenhangende inzet op belangenbehartiging is de provincie beter in staat om Noord-Hollandse belangen tijdig te agenderen en te koppelen aan landelijke en Europese beleidsontwikkelingen. Dit leidde tot een stevigere verankering van provinciale standpunten in bestuurlijke netwerken en besluitvormingsprocessen in Den Haag en Brussel.

Asielzaken

De provincie zorgt voor een goed functionerende provinciale en regionale structuur voor het overleg over de opvang van vluchtelingen in Noord-Holland.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In 2025 versterkte de provincie de samenwerking binnen het [Huis van de Nederlandse Provincies \(HNP\)](#). Het gezamenlijke HNP Werkplan en de bijbehorende lobbyfiches vormden de basis voor de provinciale inzet richting Europa. Via deze lobbyfiches zijn per dossier de inhoudelijke prioriteiten, lobbydoelen en acties vastgelegd. Noord-Holland droeg actief bij aan verschillende HNP-werkgroepen en is bestuurlijk trekker van de HNP-dossiers Industrie en Circulaire Economie.

De nieuwe werkafspraken met Provinciale Staten maken het mogelijk om via de inhoudelijke commissies accenten mee te geven op deze dossiers. Deze accenten kunnen vervolgens worden ingebracht binnen het HNP en in aanvullende Europese netwerken. Daarmee is de samenhang

tussen provinciale beleidskaders, de inzet binnen het HNP en de Europese lobby verder versterkt.

2.1 De provincie is actief betrokken bij de interprovinciale lobby-overleggen over de voor Noord-Holland belangrijke rijksdossiers. Noord-Holland werkt daarin samen om de belangen van de twaalf provincies bij het Rijk te behartigen, waarbij we nadrukkelijk ook het Noord-Hollandse geluid laten horen.

Binnen de provincie is nauw samengewerkt met de [Metropoolregio Amsterdam \(MRA\)](#) en de regio Noord-Holland Noord (NHN). Dit ging met name over de dossiers wonen, bereikbaarheid en economie. De regio NHN is hierdoor goed op de kaart gezet in politiek en ambtelijk Den Haag. Overeenkomstig de vastgestelde doelen zijn Noord-Holland en Den Haag dichterbij elkaar gebracht door gesprekken met Kamerleden, inhoudelijke inbreng bij debatten, deelname aan de Grüne Woche, werkbezoeken (onder andere aan de Energiehaven en het Maritiem Cluster in Den Helder), inbreng voor de verkiezingsprogramma's van politieke partijen en inbreng bij de formatie. Ook heeft de provincie stappen gezet naar een meer strategische lobbyaanpak.

2.2 In 2025 vond een tussentijdse beschouwing van de '[Noord-Hollandse Europastrategie 2022-2030](#)' plaats. Met als conclusie dat de inhoudelijke prioriteiten van de strategie onverminderd relevant zijn en dat de strategie voldoende flexibel is om in te spelen op veranderende Europese en geopolitieke omstandigheden. De beschouwing leidde tot nieuwe werkafspraken met Provinciale Staten. Deze hebben betrekking op zowel het meegeven van kaders als op de wijze waarop Gedeputeerde Staten Provinciale Staten informeren en betrekken bij Europese ontwikkelingen en activiteiten. Afgesproken is dat kaders voor Europese inzet primair via de inhoudelijke beleidsdossiers worden meegegeven en dat Gedeputeerde Staten Provinciale Staten structureel en tijdiger informeren over relevante Europese dossiers en lobbyactiviteiten. Hierdoor kunnen Provinciale Staten beter inspelen op actualiteit en hun kaderstellende rol gericht uitoefenen. De gemaakte werkafspraken worden in 2026 bevestigd en geborgd in de reguliere werkwijze.

3.1 De uitvoering van Europese subsidieprogramma's is in 2025 voortgezet op basis van de bestaande regelingen. Programma's zoals het [Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling \(EFRO\)](#) ([Kansen voor West 3](#)), [Interreg](#) en het [Just Transition Fund](#) voor de IJmond zijn in lijn met de provinciale beleidsdoelen en het coalitieakkoord uitgevoerd. In 2025 zijn de beschikbare middelen binnen deze regelingen grotendeels benut. Dit sluit aan bij het feit dat ook de onderliggende Europese programma's zich in de afrondende fase van de huidige programmaperiode bevinden.

De uitputting van de provinciale uitvoeringsregelingen is daarmee een logisch en gewenst resultaat. De provincie droeg hiermee bij aan een volledige en doelgerichte inzet van Europese middelen voor Noord-Hollandse opgaven. In aanloop naar de nieuwe Europese programmaperiode en het nieuwe '[Meerjarig Financieel Kader](#)' (MFK) [vanaf 2028](#) wordt toegewerkt naar een vervolg op deze inzet.

Asielzaken

De commissaris van de Koning heeft als voorzitter van de Provinciale Regietafel asielzaken (PRT) de samenwerking tussen gemeenten en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) bevorderd door afspraken te maken over de [opvang van vluchtelingen](#).

Voor 1 juli 2025 moesten alle gemeenten in Noord-Holland gezamenlijk een vastgestelde opgave van 14.910 reguliere opvangplaatsen en 1.380 plekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv-plekken) realiseren. Op die datum waren 11.519 reguliere plekken (77 procent) en 771 amv-plekken (56 procent) gerealiseerd. Richting het einde van de cyclus kwamen daar nog extra plekken bij. Per 31 december 2025 vangen de Noord-Hollandse gemeenten 16.251 Oekraïense ontheemden op in de gemeentelijke opvang Oekraïners, waarmee zij voldoen aan 94 procent van de opgave van 17.215. Daarbij vangen inwoners, lokale organisaties en gemeenten ook vele Oekraïense ontheemden op in de particuliere opvang.

In het mogelijk maken van de asiel- en Oekraïneopvang hebben Gedeputeerde Staten geen formele verantwoordelijkheid. Via de reguliere bevoegdheden, zoals op het terrein van ruimtelijke ordening, hebben Gedeputeerde Staten wel invloed op de opgave. Daarbij hebben Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten in 2025 de voor de PRT (Provinciale Regietafels) bestemde rijksmiddelen beschikbaar gesteld voor een provinciale subsidieregeling asielopvang en voor de regionale coördinatie van asielzaken.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 1.4 Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	4.917	N	6.088	N	5.222	N	866
Baten	0	V	0	V	0	V	0
Saldo van baten en lasten	4.917	N	6.088	N	5.222	N	866
Storting reserves							
	0		0		0		0
Onttrekking reserves							
Reserve Cofinanciering Europese projecten	-1.366	V	-2.089	V	-1.415	V	-675
Resultaat	3.551	N	3.999	N	3.807	N	192

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekking aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Doelenboom

2. Klimaat en gezonde leefomgeving

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland zet zich in om uitstoot van schadelijke stoffen, zoals CO₂ en stikstof, te beperken. Dit doet de provincie samen met andere overheden, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven, door zich te committeren aan het landelijk klimaatakkoord. En aan de afspraken die daarna zijn gemaakt: een reductie van 55 procent CO₂ ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale provincie in 2050. Daarom is het tegengaan van klimaatverandering een van de speerpunten van de provincie. De energietransitie speelt hierin een belangrijke rol. Hieronder verstaan we de overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen om klimaatverandering tegen te gaan en een duurzame energieproductie te bereiken. Maar ook via verduurzaming van de mobiliteit, de gebouwde omgeving, de industrie, de energie-opwek, de landbouw en het landgebruik wil de provincie Noord-Holland bijdragen aan het verminderen van CO₂-uitstoot. Dit alles is terug te vinden in de verschillende hoofdstukken van de begroting, zie bijvoorbeeld onder bereikbaarheid en economie (waar maatregelen voor de industrie en het bedrijfsleven aan bod komen).

De provincie Noord-Holland werkt aan een gezonde fysieke leefomgeving voor de inwoners. De provincie vindt dit een belangrijke opgave, omdat de uitstoot (onder meer door de zware industrie, drukke verkeerswegen en Schiphol) in een aantal gebieden plaatsvindt in de nabijheid van woonwijken. Inwoners staan hierdoor bloot aan schadelijke stoffen of ervaren hinder. De provincie zet zich in voor een goede balans tussen de aanwezigheid van de verschillende functies. Het belang van een gezonde leefomgeving wordt volwaardig betrokken bij het maken van ruimtelijke afwegingen. De uitstoot van schadelijke stoffen en het ontstaan van hinder gaan we verder terugdringen.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

2 Klimaat en gezonde leefomgeving

	Ontwerp begroting 2025**		Actuele begroting 2025**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	73.796	N	70.039	N	69.143	N	896
Baten	-5.637	V	-14.213	V	-24.057	V	9.844
Saldo van baten en lasten	68.159	N	55.826	N	45.087	N	10.740
Stortingen reserves	2.285	N	28	N	28	N	0
Onttrekking reserves	-6.774	V	-3.377	V	-2.516	V	-861
Resultaat	63.670	N	52.477	N	42.599	N	9.878

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
2	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds voor de nazorg stortplaatsen
2	Alliander N.V.	Energievoorziening
2	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de [bijlage](#) van de jaarstukken.

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Wat hebben we bereikt?

In 2025 zette de provincie Noord-Holland verdere stappen in het terugdringen van de uitstoot van CO₂ en andere schadelijke stoffen, en in het verbeteren van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. De provincie bleef zich onverminderd committeren aan de landelijke klimaatdoelen, waaronder een CO₂-reductie van 55 procent in 2030 ten opzichte van 1990 en het streven naar een klimaatneutrale provincie in 2050.

De energietransitie is op programmaniveau versterkt door het vaststellen en uitvoeren van kaderstellende besluiten die bijdragen aan de verduurzaming van energieopwekking, industrie en mobiliteit.

Hierna volgen de resultaten die we op de verschillende onderdelen hebben bereikt.

1. Voor het vergroten van het aanbod van hernieuwbare energie en het versterken van het lokaal eigendom:
 - o is de uitvoering van de [Regionale Energiestrategieën \(RES'en\)](#) voortgezet, met focus op realisatie van afgesproken projecten voor zonne- en windenergie.
 - o zijn we bij nieuwe en lopende projecten blijven streven naar minimaal 50 procent lokaal eigendom, in samenwerking met gemeenten en energiecoöperaties.
2. Binnen de warmtetransitie en voor het slim gebruik van het elektriciteitsnet:
 - o ondersteunden we gemeenten bij de uitvoering van warmtetransitiebeleid en het opstellen van warmteprogramma's, met inzet van het [Servicepunt Duurzame Energie \(SPDE\)](#).
 - o is voortgang geboekt bij het ontwikkelen van slimme netoplossingen om het bestaande elektriciteitsnet beter te benutten.
3. Voor de verduurzaming van bedrijventerreinen en glastuinbouw:
 - o is de aanpak van energiebesparing bij bedrijven voortgezet, in lijn met het [Energiebesparingsakkoord 2022-2026](#).
 - o zijn bedrijven (via de omgevingsdienst) actiever geweest op hun wettelijke verplichtingen voor energiebesparingsmaatregelen.
4. Voor het toekomstbestendig maken van het energiesysteem en energie-infrastructuur:
 - o is voortgang geboekt bij het versnellen van geplande netuitbreidingen, samen met gemeenten, het Rijk en netbeheerders.
 - o zijn Provinciale Staten betrokken bij ruimtelijke keuzes rond grote energie-infrastructuurprojecten.
5. Voor de doorontwikkeling en realisatie van het energienetwerk:

- o werkten we samen met onze partners aan de doorontwikkeling en realisatie van de energienetwerken.
6. Om de klimaatdoelen te behalen:
- o is beter [inzicht](#) ontstaan in de voortgang van het behalen van de klimaatdoelen voor 2030, inclusief de resterende opgave, en is klimaatbeleid nadrukkelijker verbonden aan betaalbaarheid, draagvlak en een eerlijke verdeling van lasten en baten.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Gedeputeerde Staten hebben zich ingezet voor de versnelling van de uitvoering van de [Regionale Energiestrategieën \(RES'en\)](#). Dit deden zij door gemeenten te ondersteunen binnen de energieregio bij planvorming, participatie en ruimtelijke afwegingen rond zon- en windprojecten.

De provincie heeft haar coördinerende en faciliterende rol ingevuld via bestuurlijke overleggen, kennisdeling, bijvoorbeeld de [campagne 'Van Hoe naar Zo'](#), en advisering over lokaal eigendom en participatiemodellen, in lijn met provinciale ambities.

Via provinciale communicatie en [nieuwsberichten](#) was er aandacht voor de voortgang van duurzame energieprojecten en de samenhang met andere ruimtelijke opgaven, zoals natuur, landschap en netcapaciteit. De belangrijkste ontwikkelingen staan in het [Dashboard Klimaat en Energie](#).

2.1 Om netcongestie tegen te gaan, spande de provincie zich onder andere in voor de [versnelling van netuitbreidingen](#), de implementatie van slimme (collectieve) netoplossingen en voor de uitvoering van de maatregelen die voortkomen uit het [congestiemanagementonderzoek](#).

2.2 De provincie ondersteunde via het [Servicepunt Duurzame Energie \(SPDE\)](#) gemeenten bij de uitvoering van warmtetransitiebeleid en het opstellen van uitvoerbare warmteprogramma's, zoals de Omgevingswet eist.

2.3 Het SPDE bood gemeenten inhoudelijke begeleiding, formats, [kennissessies](#) en een-op-een advies, gericht op keuzes voor warmtestrategieën, fasering en betaalbaarheid voor inwoners.

Daarnaast kwam er meer ondersteuning bij de uitvoering in wijken. Gemeenten kregen hulp bij het concretiseren van vervolgstappen, de samenwerking met netbeheerders en het betrekken van bewoners.

3.1 De provincie ging samen met gemeenten en omgevingsdiensten door met de uitvoering van het [Energiebesparingsakkoord](#): bedrijven werden op een stimulerende manier gewezen op hun wettelijke plicht tot het nemen van energiebesparende maatregelen. De provincie faciliteerde deze aanpak door afstemming tussen [omgevingsdiensten](#), kennisuitwisseling en bestuurlijke ondersteuning, zodat toezicht en handhaving zo uniform en effectief mogelijk konden plaatsvinden.

Via provinciale communicatie was er aandacht voor [verduurzaming van bedrijventerreinen](#) als onderdeel van een toekomstbestendige economie en het verminderen van CO₂-uitstoot.

4.1 Provinciale Staten stemden in met de Energievisie 2.0, de pMIEK 2.0, waarmee richting is gegeven aan de realisatie van het toekomstige energiesysteem.

4.2 Gedeputeerde Staten stuurden op het versnellen van geplande netuitbreidingen, door [procesafspraken](#) te maken met gemeenten, netbeheerders en het Rijk over planning en besluitvorming.

4.3 De provincie faciliteerde de Energyboard en nam hieraan ook zelf deel. De Energyboard monitort de voortgang van netuitbreidingen en bespreekt de gezamenlijke knelpunten.

Samen met het Rijk en gemeenten werkte de provincie aan de ruimtelijke inpassing van grootschalige energie-infrastructuur, zoals [hoogspanningsverbindingen en aanlandingen van wind op zee](#).

4.4 Er is verder gewerkt aan de uitvoering van [het provinciaal 'Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat' \(pMIEK\)](#), waarmee Provinciale Staten kaders stellen voor prioritering van energieprojecten richting 2050.

5.1 Provinciale Staten stemden in met het ['Waterstofprogramma 2025-2027'](#), waarmee waterstof is verankerd als strategisch instrument voor CO2-reductie in sectoren, zoals zwaar transport en industrie.

De provincie gaf uitvoering aan het ['Convenant Waterstof in Zware Mobiliteit'](#), onder andere door samenwerking met vervoerders, havenbedrijven en industriële partners te ondersteunen.

De provincie nam actief deel aan (inter)nationale initiatieven, zoals [RH2INE](#) en [CONDOR](#), gericht op de toepassing van waterstof in de binnenvaart en logistiek.

Daarnaast ondersteunde de provincie de [ontwikkeling](#) van een nationaal waterstofnetwerk in en rond het Noordzeekanaalgebied en de verbinding richting Rotterdam.

5.2 Via het [Programmabureau Noordzeekanaalgebied](#) en in samenwerking met onder andere de Omgevingsdienst IJmond werkte de provincie aan coördinatie, vergunningverlening en het benutten van Europese middelen, zoals het [Just Transition Fund](#), voor verduurzaming van industrie en werkgelegenheid.

6.1 De provincie Noord-Holland voerde in 2025 de Noord-Hollandse Klimaataanpak uit door doelen, maatregelen en middelen te verbinden via de provinciale klimaat- en energieverkenning (pKEV), het [Dashboard Klimaat en Energie](#) en de eerste [Klimaatbegroting](#). Daarnaast ging een verkennende aanpak voor koolstofverwijdering van start en werden maatschappelijke partijen actief betrokken via het [Expertpanel Klimaat](#) en door ondersteuning van lokale initiatieven.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 2.1 Bijdragen aan de energietransitie

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	20.052	N	19.666	N	19.761	N	-95
Baten	-2.282	V	-7.775	V	-9.206	V	1.431
Saldo van baten en lasten	17.770	N	11.891	N	10.555	N	1.336
Stortingen reserves							
Reserve Duurzame Elektriciteit	0	V	-900	V	-900	V	0
Reserve Warmtetransitie	1.740	N	702	N	702	N	0
Reserve Energietransitie	100	N	100	N	100	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Warmtetransitie	0	V	-878	V	-750	V	-128
Reserve Subsidies Warmtetransitie	-765	V	-1.039	V	-1.577	V	538
Reserve Energietransitie	-2.092	V	354	N	451	N	-97
Resultaat	16.753	N	10.230	N	8.581	N	1.649

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal	12.792.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2024 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal	29.278.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2023 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Wat hebben we bereikt?

1. De beleidsontwikkeling voor een gezonde en fysieke gezonde leefomgeving ontwikkelde zich langs drie hoofdlijnen:

- vermindering van uitstoot van schadelijke stoffen en hinder (bronbeleid),
- volwaardig meewegen van het belang van gezonde leefomgeving bij ruimtelijke vraagstukken,
- kennis van en inzicht in de gezonde leefomgeving.

Het beleid wordt vastgesteld door Provinciale Staten. Als onderdeel van deze beleidsontwikkeling vond in 2025 een participatietraject plaats. Hieraan namen tientallen professionele stakeholders deel. De kern van het beleid: op momenten dat het belang van een gezonde leefomgeving onder druk staat, handelen we – vooruitlopend op het formele beleid – hiernaar.

Daarnaast heeft de provincie bij het Rijk en in het Interprovinciaal Overleg (IPO) aandacht gevraagd voor het belang van een gezonde leefomgeving en aangegeven wat de provincie daarvoor nodig heeft in haar provinciale taakuitvoering.

2. De omgevingsdiensten in Noord-Holland hebben in 2025 in opdracht van de provincie uitvoerings- en handhavingstaken verricht: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Vanwege de brede reikwijdte van de VTH-taken leveren deze activiteiten ook een bijdrage aan het behalen van maatschappelijke doelen die in andere hoofdstukken van deze jaarstukken aan bod komen. Het realiseren van deze doelen vraagt om een stevige en robuuste uitvoeringspraktijk, waarin alle betrokken partijen effectief samenwerken vanuit het principe van één overheid. Daarom nam de provincie het initiatief om te onderzoeken hoe de samenwerking van de omgevingsdiensten – en daarmee hun toekomstbestendigheid – versterkt kan worden.

3. De provincie voerde haar taken uit om de grondwaterkwaliteit en drinkwatervoorziening te beschermen, om risico's van bodemverontreiniging weg te nemen, en in het kader van de Mijnbouwwet.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In 2025 gaf de provincie invulling aan het decentraal uitvoeringsplan 'Schone lucht Akkoord' (DUP SLA) en werd een regionaal kennisnetwerk luchtkwaliteit operationeel. De jaarlijkse resultaten van het eigen regionaal luchtmeetnet zijn in september 2025 gepubliceerd en er is invulling gegeven aan verbeteracties op basis van de evaluatie van het luchtmeetnet (2024). Het innovatieve project 'Hollandse Luchten' kreeg in 2025 een eervolle vermelding bij de uitreiking van de EU-prijzen voor citizen science.

Het netwerk van elektronische neuzen om geurhinder en de uitstoot van mogelijk gevaarlijke stoffen op te sporen is in 2025 ook gebruikt bij de handhaving door de Inspectie Leefomgeving en Transport op varend ontgassen.

In 2025 is een start gemaakt met een aanbesteding voor nieuwe sensoren voor het eNosenetwerk in het Noordzeekanaalgebied. Ook zijn voorbereidingen gestart voor een nieuw convenant 'eNosenetwerk Noordzeekanaalgebied Amsterdam-Rijnkanaal'. Het huidige convenant loopt af in 2026.

Voor het terugdringen van de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen zijn in 2025 alle relevante provinciale afvalbedrijven aangeschreven om een vermijdings- en reductieprogramma (VRP) op te stellen en in te dienen. De VRP's van alle overige provinciale bedrijven zijn al ter beoordeling ingediend.

1.2 De provincie stelde het 'ontwerp Actieplan Geluid 2025–2029' vast, met daarin het nieuwe ambitieniveau om geluidhinder van provinciale wegen te verminderen. Ook is de beleidsregel doelmatigheid geluidmaatregelen Noord-Holland in ontwerp vastgesteld. De definitieve besluiten over het 'Actieplan Geluid' en deze beleidsregel worden nog genomen. Er is gestart met de implementatie van de geluidproductieplafonds provinciale wegen (uitvoering SWUNG-2). Deze geluidproductieplafonds worden nog vastgesteld.

In 2025 ging het project Implementatie SWUNG-2 industrieterreinen van start, gericht op de implementatie van geluidproductieplafonds voor de vijf industrieterreinen van regionaal belang. De eerste omzetting naar geluidproductieplafonds vond in 2025 plaats. Dit besluit heeft betrekking op industrieterrein De Pijp in Beverwijk.

In 2025 begon de voorbereiding van een nader onderzoek naar geluidhinder van het industrieterrein IJmond. De provincie is geen opdrachtgever, maar als belanghebbende wel betrokken bij het onderzoek.

In 2025 ging het proces om het stiltegebiedenbeleid te actualiseren van start. De besluitvorming vindt later plaats.

1.3 De provincie voerde samen met de gemeente Amsterdam en het Havenbedrijf Amsterdam onderzoek uit naar de veiligheidsrisico's en het ruimtebeslag die de energietransitie met zich meebrengt voor het gebied Westpoort. De uitkomsten worden meegenomen in de ontwikkeling van het omgevingsveiligheidsbeleid voor Amsterdam Westpoort.

De provincie startte in 2025 met de ontwikkeling van beleid voor groepsrisico. De aanleiding: aandachtsgebieden kunnen de gemeentegrenzen overschrijden en vaak is de provincie het bevoegd gezag voor milieubelastende activiteiten die deze aandachtsgebieden veroorzaken.

1.4 In 2025 bracht de provincie het belang van een gezonde leefomgeving in bij ruimtelijke vraagstukken in het Noordzeekanaalgebied en bij bedrijven waarvoor we bevoegd gezag zijn, zoals ICL, Ketjen en Givaudan.

Bij plannen voor mogelijke ontwikkelingen op bedrijventerrein De Pijp in Beverwijk en in Ruigoord in het westelijk havengebied diende de provincie zienswijzen in.

Bij de verdere uitwerking van beleid voor een gezonde leefomgeving zocht de provincie nadrukkelijk de samenhang met de actualisatie van de omgevingsvisie.

1.5 In 2025 werkte de provincie het beleidskader 'Gezonde Leefomgeving', uit waarbij samenhang werd gezocht met het uitwerken van de omgevingsvisie. Er is een communicatie- en participatieplan voor de beleidsontwikkeling vastgesteld en uitgevoerd.

1.6 In 2025 is een volgend depositieonderzoeksrapport gepubliceerd door het RIVM op basis van monsternamen in 2024. Eind 2025 is opnieuw een monsternamen gedaan voor een volgend rapport. De pilot voor het meten van grofstof in de IJmond is voortijdig beëindigd, omdat deze niet de gewenste resultaten opleverde. Voor het verder uitwerken van een Omgevingsoverleg trokken de

IJmond-gemeenten in samenspraak met de provincie een projectleider aan. Verder is in 2025 een nieuw opinieonderzoek onder omwonenden uitgevoerd.

2.1 In 2025 zijn de jaarlijkse afspraken met de vier omgevingsdiensten binnen de provincie Noord-Holland vastgelegd in uitvoeringsovereenkomsten of dienstverleningsovereenkomsten. De provincie zorgde voor heldere kaders en toereikende middelen. De provinciale visie en strategische sturing op de inzet van de VTH-instrumenten zijn vastgelegd in de 'Nota Uitvoering en Handhaving 2024-2027'. De provincie maakte met de omgevingsdiensten op basis van deze nota afspraken over een verdieping op de wijze van prioriteren en actualiseren van de vergunningen.

De provincie neemt samen met de omgevingsdiensten deel aan een pilot outcome-gericht werken. Deze pilot is met de Omgevingsdienst NZKG omgezet naar reguliere bedrijfsvoering bij VTH waar het gaat om zeer zorgwekkende stoffen in de afvalbranche in Noord-Holland.

In 2025 stuurden Gedeputeerde Staten drie keer een uitgebreide informatiebrief naar Provinciale Staten over de uitvoering en handhaving bij provinciale bedrijven.

2.2 De provincie zette stappen om de uitvoering te versterken, inclusief de benodigde randvoorwaarden. Dit gebeurde onder meer via het 'Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel' (IPB VTH). De provincie bevordert de samenwerking op het gebied van VTH in de domeinen milieu en natuur. Daarnaast nam de provincie het initiatief om in het domein van milieucriminaliteit de regionale beleidscyclus naar het voorbeeld van de 'Handreiking Regionale Beleidscyclus' van het IPB VTH tot stand te brengen.

De provincie nam verder het initiatief tot een bestuurlijke verkenning naar de samenwerking tussen de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Deze bestuurlijke verkenning is eind 2025 opgeleverd.

2.3 Op het gebied van toezicht en handhaving zijn verschillende stappen gezet. We denken dan in het bijzonder aan de beslissingen op het bezwaar van de aanzeggingsprocedure (Kooks- en Gasfabriek 2 van Tata Steel) en voor de lasten onder dwangsom voor het overschrijden van emissiegrenswaarden bij beide Kooks- en Gasfabrieken. Begin 2025 is met een informele review gereageerd op een concept MER van Tata Steel voor Heracleus Groen Staal (verduurzaming Tata Steel). De MER is door Tata Steel ingediend en de provincie is begonnen met de beoordeling hiervan (dit moet resulteren in de volgende procedurestap: het verzoek om aanvullende gegevens aan Tata Steel).

De Joint Letter of Intent tussen het Rijk, Tata Steel en de provincie voor een groenere en schonere staalproductie is in september 2025 ondertekend.

3.1 Er zijn in 2025 geen adviesvragen aan de provincie gesteld in het kader van de Mijnbouwwet.

3.2 Samen met gemeenten, drinkwaterbedrijven en het waterschap is ook in 2025 gewerkt aan zorgvuldig gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen in 't Gooi. Er zijn opties om drinkwatervoorziening Laren robuuster te beschermen. Deze zijn nader uitgewerkt voor de besluitvorming. Ook is onderzocht of er ongewenste uitstroom van grondwaterverontreiniging buiten het beheergebied van het gebiedsbeheerplan 't Gooi plaatsvindt. Dit bleek niet het geval, de provincie dient wel op basis van het uitstroomonderzoek een kleine aanpassing van het gebiedsbeheerplan vast te stellen.

3.3 De provincie heeft haar wettelijke taken uitgevoerd bij bodemsanering van spoedlocaties en de nazorg en het beheer van restverontreinigingen na sanering. Voor de spoedlocatie Cindu Uithoorn werkte de provincie samen met de gemeente en ministeries aan een aanpak waarbij sanering en ontwikkeling van de locatie samenkwamen. Hiervoor zijn aanvullende onderzoeken naar de bodemkwaliteit uitgevoerd en zijn kostenramingen van saneringsopties opgesteld. Voor de nazorg van restverontreinigingen in het IJperveld stelde de provincie een nieuwe aanpak vast en nam deze in uitvoering. Uit onderzoek naar mogelijk saneringslocaties voor PFAS bleek dat er nu geen locaties zijn die gesaneerd moeten worden.

3.4 De provincie zette het overleg voort met het Rijk, kustprovincies, onderzoeksinstituten en drinkwaterbedrijven over het opzetten van een breed onderzoek naar PFAS en seaspray. In 2025 is, mede in opdracht van de provincie, een onderzoek opgeleverd naar het gebruik van PFAS-pesticiden en de risico's daarvan voor grondwater en bodem.

3.5 Op twee gesloten stortplaatsen (De Poel te Zaandam en Insteekhaven te Den Helder) vond in opdracht van Gedeputeerde Staten nazorg plaats, ten laste van het Nazorgfonds. Voor één open stortplaats (Schoteroog te Haarlem) is namens Gedeputeerde Staten een geactualiseerd nazorgplan goedgekeurd. De sluitingsprocedure van de stortplaats Schoteroog is niet afgerond in verband met de besluitvorming over de rekenrente van het Nazorgfonds. De sluitingsprocedure van stortplaats de Hollandse Brug te Naarden is opgestart.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	53.744	N	50.373	N	49.382	N	992
Baten	-3.355	V	-6.438	V	-14.850	V	8.412
Saldo van baten en lasten	50.389	N	43.935	N	34.531	N	9.404
Stortingen reserves							
Reserve Bodemsanering	445	N	126	N	126	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Gezonde leefomgeving	0	V	-710	V	-33	V	-677
Reserve Bodemsanering	-3.917	V	-1.104	V	-607	V	-497
Resultaat	46.917	N	42.247	N	34.017	N	8.230

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Programma 3 Ruimte en Wonen

Doelenboom

3. Ruimte en Wonen

3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening

3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie

Maatschappelijk doel

De Omgevingsvisie NH2050 vormt het strategische langetermijnbeleid van de provincie Noord-Holland. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een gezonde, veilige en goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Alle ontwikkelingen die spelen, vragen om ruimte. Denk aan de geplande woningbouw, de aanleg van energie-infrastructuur, de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en), de belangen van bedrijvigheid, landbouw en natuur en de eisen die samenhangen met de klimaatverandering. Juist op provinciale schaal moet de afweging worden gemaakt wat waar en op welke manier kan.

Als woningmarktregisseur zet de provincie zich actief in om de grote woonopgave in Noord-Holland te realiseren. De provincie kiest voor een aanjagende rol, met als doel om tot en met 2030 191.000 woningen te realiseren. Ook wil de provincie de gemiddelde (jaarlijkse) bouwproductie flink verhogen vergeleken met de afgelopen jaren. Samen met gemeenten en het Rijk formuleert de provincie de uitgangspunten en kaders voor de regionale woningbouwprogrammering en de op te stellen volkshuisvestingsprogramma's. Hierbij worden niet alleen afspraken gemaakt over voldoende plancapaciteit en bouwlocaties, maar ook over voldoende betaalbare huizen en ruimte voor doorstroming. Het gaat hierbij om zowel koop als huur. De provincie streeft daarbij naar een bij de vraag passende en toekomstbestendige woningvoorraad per gemeente en regio. Daarnaast stimuleert de provincie woningbouw op goed bereikbare locaties, zoals ov-knooppunten en locaties nabij werk en voorzieningen.

Daarnaast heeft de provincie de taak om, samen met de waterpartners, de waterveiligheid te waarborgen, voor voldoende en schoon zoet- en drinkwater te zorgen, de (ruimtelijke) omgeving afdoende voor te bereiden op de gevolgen van het veranderende klimaat en rekening te houden met de draagkracht en kwaliteit van de bodem in de provincie.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

3 Ruimte en Wonen

	Ontwerp begroting 2025**		Actuele begroting 2025**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	41.442	N	20.807	N	22.601	N	-1.794
Baten	-186	V	-758	V	-2.255	V	1.497
Saldo van baten en lasten	41.256	N	20.049	N	20.346	N	-297
Storting reserves	0	V	25.050	N	25.050	N	0
Onttrekking reserves	-28.081	V	-29.845	V	-31.550	V	1.705
Resultaat	13.175	N	15.254	N	13.846	N	1.408

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de [bijlage](#) van de jaarstukken.

3.1 Regie voeren op ruimtelijke ordening

Wat hebben we bereikt?

- De provincie nam het afgelopen jaar op een aantal manieren regie in de ruimtelijke ordening.
- De provincie werkte aan de actualisatie van de omgevingsvisie, zodat we keuzes kunnen maken waar het de ruimtelijke inrichting in Noord-Holland betreft. Grote opgaven krijgen hierin een plek, zoals wonen, energietransitie, economie, water en natuur. De provincie heeft de richtingen en ambities vastgesteld als opmaat naar de 'Ontwerp-Omgevingsvisie'. De provincie heeft onder voorwaarden ruimte geboden in de omgevingsverordening voor woningbouw aan de randen van dorpen en kernen (tot 25 woningen) in beschermd landschap om de leefbaarheid, vitaliteit en het voorzieningenniveau in Noord-Holland te versterken. Daarnaast is er onder voorwaarden ruimte geboden voor woningbouw in beschermd landschap vanaf 25 woningen in de vorm van een maatwerkproject.

De regelgeving voor transformatie van bouwpercelen van agrarische en niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied is verruimd. Ook biedt de provincie meer ruimte aan de functiewijziging van deze bouwpercelen.

- Voor de regionale luchthavens streefde de provincie het volgende na:
 - De regionale luchthavens zijn binnen hun bestaande milieuruimte gebleven. In Europa en bij het ministerie van IenW is met input vanuit onze provincie gewerkt aan wet- en regelgeving om nieuwe luchtvaarttoepassingen, zoals drones, mogelijk te maken. Hierbij is een goede relatie gelegd met ruimtelijke ordening. De bestuurlijke Regie Schiphol heeft onder leiding van de provincie het regionale belang bij het Rijk naar voren gebracht.
 - In samenwerking met het ministerie van Defensie en de gemeente De Helder is de intentie overeengekomen om te komen tot een bestuursakkoord voor de civiele en militaire ontwikkeling van de luchthaven bij Den Helder.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie heeft gewerkt aan een actualisatie van de Omgevingsvisie en een Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. We hebben een provinciaal ruimtelijk arrangementafgesloten met het Rijk.

1.2 De provincie de uitvoeringsagenda's voor de NOVEX-gebieden Schipholregio, MRA, Noordzeekanaalgebied (NZKG) en het Groene Hart uitgevoerd.

1.3 De provincie heeft invulling gegeven aan de verbeterdoelen van de Omgevingswet en hebben bijgedragen aan het beheer en het doorontwikkelen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

1.4 De provincie heeft de inhoud van de Omgevingsverordening NH2022 volgens een vast, cyclisch proces geactualiseerd (4e Herziening). De provincie heeft gewerkt aan een instrumentencatalogus met instrumenten (onder de Omgevingswet).

1.5 Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact zijn adviezen opgesteld. De provincie heeft daarnaast diverse onderzoeken en projecten uitgevoerd ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. Voorbeelden zijn de Ruimtescanner waarmee de ruimtelijke consequenties van de Richtingen en Ambities inzichtelijk zijn gemaakt en het onderzoek Ruimtelijke reserveringen water en bodem, eveneens in het kader van de Omgevingsvisie. Daarnaast is met gemeenten Aalsmeer en Uithoorn een verkenning uitgevoerd naar mogelijkheden om verouderde glastuinbouwgebieden in de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn te transformeren als onderdeel van de regionale gesprekken over glastuinbouw.

1.6 De provincie heeft gewerkt aan het versterken en creëren van omgevingskwaliteit, onder andere door de inzet van het ontwerpteam en de adviescommissie ruimtelijke ontwikkelingen (ARO). De ARO heeft, op basis van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, geadviseerd over de ruimtelijke kwaliteit van 19 ruimtelijke plannen in het landelijk gebied.

1.7 De provincie monitort de werking van de regels in de Omgevingsverordening NH2022 die per 1 januari 2025 in werking zijn getreden. Deze zijn bedoeld om meer ruimte voor wonen mogelijk te maken. In het bijzonder in het Beschermd Landschap. Er zijn veel gesprekken gevoerd met gemeenten. Op basis van de eerste ervaringen zijn in 2025 o.a. verduidelijkingen en wijzigingen aangebracht in de richtlijn voor Maatwerk (woningbouw in BL)

1.8 De regels voor voormalige agrarische en niet-agrarische bedrijfslocaties (VAB's) in de Omgevingsverordening NH2022 zijn met de Vierde Herziening aangepast, om meer ruimte te bieden voor woningbouw en zo bij te dragen aan ruimtelijke kwaliteit.

2.1 In 2025 heeft de BRS via zienswijzen, gebiedsadviezen, bestuurlijke en ambtelijke feedback een actieve dialoog gevoerd met het rijk op diverse lopende dossiers, waaronder de luchtruimherziening en het leertraject hoger naderen, het Luchthavenverkeerbesluit (LVB) en het Luchthavenindelingbesluit (LIB), het nieuwe geluidsstelsel, en het groot baanonderhoud. Ook heeft de provincie in NOVEX-verband een omvangrijke studie geleid naar de toekomst van de luchtvaart in 2050 en 2100 en de impact daarvan op de omgeving, om een duidelijk beeld te krijgen van waar nu al op moet worden geanticipeerd.

2.2 De provincie heeft concrete stappen gezet om het Omgevingsmanagement van de regionale luchthavens in lijn te brengen met de principes uit de Omgevingswet. In 2026 zal dit ter besluitvorming worden gebracht. Daarnaast heeft de provincie door samenwerking bij het ministerie van I&W de eerste ideeën ontwikkeld om nieuwe vormen van luchtvaart ook in de luchthavenwetgeving werkbaar en zorgvuldig te bedden. Deze ideeën zullen in 2026 verder vorm krijgen met als doel de overlast van nieuwe vormen van luchtvaart zoals drones te begrenzen zonder de werklast van de provincies enorm te laten toenemen.

Voor de toekomstige mogelijke ontwikkeling van binnenstedelijke luchtvaart met drones heeft in 2025 het project Urban Sky Lab in opdracht van de provincies Noord-Holland, Flevoland, Zuid-Holland en het ministerie van I&W stedenbouwkundige knelpunten en kansen in kaart gebracht.

De provincie heeft in 2025 de samenwerking met de gemeenten Den Helder en Amsterdam voor de ontwikkeling van innovatieve luchtvaart vormgegeven in het SAMLab project.

2.3 Voor de structuurversterking van gebieden die door Schiphol worden beperkt en belast is in 2025 actief gezocht naar financiering van de projecten, o.a. via het Omgevingsfonds Schiphol. Dat heeft nog geen resultaat opgeleverd.

2.4 Het provinciaal luchthavenoverleg heeft in 2025 niet plaatsgevonden. Het luchthavenoverleg is tweejaarlijks en vindt weer in 2026 plaats.

2.4 Ook in 2025 heeft de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied de ontheffingen voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik verleend. Dat is 7 keer gebeurd in 2025.

2.5 Eind 2025 is ambtelijk gestart met het actualiseren van het luchtvaartbeleid. De verwachting is dat in 2026 actualisatie van het luchtvaartbeleid voor de regionale luchthavens daadwerkelijk beslag krijgt.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	5.681	N	8.879	N	8.349	N	530
Baten	-186	V	-413	V	-310	V	-103
Saldo van baten en lasten	5.495	N	8.466	N	8.040	N	426
Storting reserves							
	0		0		0		0
Onttrekking reserves							
	0		0		0		0
Resultaat	5.495	N	8.466	N	8.040	N	426

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

Wat hebben we bereikt?

De provincie draagt actief bij aan het versnellen van de woningbouwopgave in Noord-Holland. Dit wordt gedaan met gemeenten, marktpartijen, woningcorporaties en het Rijk. Hiertoe heeft de provincie de 'Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024-2028' opgesteld. In 2025 is het volgende bereikt:

1. De provincie heeft bijgedragen aan 'een passende woning voor iedereen' door het stimuleren van woningbouw en - vooruitlopend op de Wet versterking regie op de volkshuisvesting - door voorbereidingen te treffen voor provinciale, regionale en lokale volkshuisvestingsprogramma's, het aanwijzen van woningbouw- en woningmarktregio's, de inzet van het 'Opgavegericht Investeringsprogramma (OIP) wonen & zorg' en door de huisvesting van aandachtsgroepen.

2. De provincie gaf een extra impuls aan cruciale, integrale gebieds- en knooppuntontwikkelingen die nodig zijn voor het versnellen en behalen van de woonopgave. Dit in samenhang met werkgelegenheid en bereikbaarheid.

3. De provincie gaf een impuls aan kleinere projecten die van lokaal of regionaal belang zijn voor de woningbouwopgave.

4. De provincie ondersteunde gemeenten bij het versnellen van de woningbouw vanuit het team Gebiedsontwikkeling en door extra capaciteit via de flexibele schil beschikbaar te stellen. Negentien gemeenten en één regio deden in 2025 een aanvraag.

6. De provincie deelde kennis door informatiebijeenkomsten en werkbezoeken te organiseren, met onderwerpen als optoppen, industrieel bouwen en onderzoek naar transformatie van kantoorlocaties. Op verschillende manieren verbeterde de provincie de monitoring van de plancapaciteit en de voortgang van projecten. Namelijk door het opzetten van een PPM-cyclus (publiek-private monitoring), opzetten, organiseren en deelnemen aan versnellingstafels en door de Europese aanbesteding van een nieuwe monitor plancapaciteit. De provincie zorgde via onder andere de Klankbordgroep Marktpartijen en de versnellingstafels (ook thematisch) voor kennisuitwisseling tussen overheden, marktpartijen, corporaties en andere stakeholders.

7. De provincie stimuleerde circulair en biobased bouwen door de inzet van de Stichting Building Balance en een Noord-Hollandse aanpak op biobased bouwen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In het najaar van 2025 is gerapporteerd over de voortgang van de Actieagenda wonen en versnellen woningbouw 2024 - 2028. Van de 77 acties uit de Actieagenda zijn er 29 opgestart en in uitvoering conform planning. Vijf acties zijn afgerond. Drieëndertig acties worden doorlopend uitgevoerd. Acht Acties zijn vertraagd en 2 acties zijn gestopt.

1.2 Met samenwerkingspartners werkte de provincie aan de realisatie en uitwerking van de woondeals op de thema's betaalbaarheid, aandachtsgroepen en woningen voor ouderen. Dit is gebeurd in voorbereiding op de provinciale, deelregionale en lokale volkshuisvestingsprogramma's, die medio 2027 gereed dienen te zijn. Ook zijn er samen met marktpartijen, woningcorporaties en gemeenten regionale en deelregionale versnellingstafels georganiseerd om knelpunten bij woningbouwprojecten te signaleren en (helpen) op te lossen.

1.3 In 2025 ging een regeling van start waarmee gemeenten op basis van de 'Actieagenda Wonen 2023-2027' en de twee woondeals subsidie kunnen aanvragen. De subsidie is bestemd voor regionale projecten en onderzoeken die gerelateerd zijn aan de uitvoering van de woondeal, het opstellen van een (deel)regionale woonzorgvisie en een (deel)regionaal volkshuisvestingsprogramma.

1.4 De provincie ging samen met gemeenten op zoek naar oplossingen voor het tekort aan woningen voor doelgroepen. Bijvoorbeeld door flexwoningen te realiseren of door (tijdelijke en permanente) woningen industrieel te bouwen. Door het voorbereiden van afspraken met koplopers geeft de provincie een impuls aan het breder toepassen van industrieel bouwen in gebiedsontwikkelingen.

2.1 De provincie stelde subsidies beschikbaar vanuit het Investeringskader Versnellen Woningbouw en Duurzame Bereikbaarheid voor projecten, gebieds- en knooppuntontwikkelingen en innovatieve instrumenten die nodig zijn om de woningbouwopgave te realiseren en te versnellen. In 2025 heeft de provincie voor vier projecten middelen gereserveerd vanuit dit investeringskader. Het gaat om drie integrale gebiedsontwikkelingen en één kleinschaliger project, waaronder hulp bij het plaatsen van een tijdelijke batterij om problemen met netcongestie op te lossen en 45 woningen aan te kunnen sluiten.

2.2 De subsidie voor het Stadsmakersfonds is vanwege bezuinigingen komen te vervallen.

2.3 De provincie werkte samen met partners aan de integrale gebiedsontwikkeling van ov-knooppunten, aan maatregelen op het gebied van ov-bereikbaarheid en ketenmobiliteit. Ook voerde de provincie acties uit die voortkomen uit de regionale actieprogramma's. Het hieraan gekoppelde maatregelenpakket voor Noord-Holland Noord op het gebied van de ketenreis leidde tot drie subsidieaanvragen voor kleinere projecten.

3.1 Door bezuinigingen is de pilot actief grondbeleid komen te vervallen.

4.1 De provincie zet een breed instrumentarium in, waaronder de inzet van een team gebiedsontwikkelaars, de flexibele schil voor extra ambtelijke capaciteit, de bouwambassadeur, de ov-knooppuntenaanpak en subsidies. Dit alles verloopt onder andere via het provinciaal Loket Versnelling Woningbouw en de versnellingstafels. De versnellingstafels zijn bedoeld om knelpunten bij woningbouwprojecten te bespreken, afspraken over oplossingen te maken en de inzet van de provincie te bepalen. Ook ondersteunt de provincie aanvragen voor rijkssubsidies via kennis en/of cofinanciering.

5.1 Begin 2025 is de viewer ov-knooppunten geactualiseerd. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor de ontwikkeling van één nieuw geïntegreerd product (een 'storymap'). Hierin worden de monitor, het dashboard en factsheets gebundeld. Zo kunnen de opgaven en ontwikkelingen rond ov-knooppunten beter worden geduid.

5.2 In 2025 zorgde de provincie voor een actuele informatievoorziening over onder andere de woningbehoefte, de plancapaciteit en de woonzorgegevens, door uitbreiding van de Woonzorgwijzer.

Daarnaast werkte de provincie aan het beter aansluiten van de marktpartijen en corporaties op de monitor plancapaciteit door het opzetten van de PPM-cyclus voor publiek-private monitoring en door de aanbesteding van een nieuwe monitor plancapaciteit.

5.3 De reguliere klankbordgroep marktpartijen kwam in 2025 vier keer bijeen. Daarnaast vond een extra themabijeenkomst van de klankbordgroep plaats, georganiseerd voor het traject van de nieuwe, provinciale omgevingsvisie: 'Regie op de Ruimte'.

6.1 Voor het circulair en biobased bouwen zette de provincie ruimtelijke verkenningen op, waarin onder meer is gekeken naar de mogelijkheden voor ruimtelijke voorzieningen, zoals bouwhubs.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	32.551	N	9.001	N	10.219	N	-1.218
Baten	0	V	-345	V	-615	V	270
Saldo van baten en lasten	32.551	N	8.656	N	9.604	N	-948
Stortingen reserves							
Reserve Woningbouw	0	V	50	N	50	N	0
Reserve Woningbouw subsidies	0	V	25.000	N	25.000	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Woningbouw	-25.500	V	-18.188	V	-19.398	V	1.210
Reserve Woningbouw subsidies	-571	V	-571	V	-1.328	V	757
Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	0	V	-8.730	V	-8.213	V	-518
Reserve subsidies OD 3.4.1	-688	V	-688	V	-1.051	V	363
Resultaat	5.792	N	5.529	N	4.664	N	865

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie

Wat hebben we bereikt?

De provincie Noord-Holland begon in 2025 met het herzien van het uitvoeringsbesluit regionale keringen uit 2014. Dit behelst afspraken met waterschappen over toetsing en verbetering van hun regionale keringen. Dit leidt in 2026 tot afspraken tussen de samenwerkende provincies in West-Nederland (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht) en daarna tot verwerking daarvan in de drie provinciale omgevingsverordeningen.

De nieuwe omgevingsvisie, opgesteld in 2025, besteedt veel aandacht aan water en bodem. Weerbaar zijn tegen klimaatverandering en zorgvuldig omgaan met grond- en zoetwater zijn daarbij hoofdthema's. Het water- en bodemsysteem staat centraal bij ruimtelijke keuzes. Daarnaast zijn ook de waterpartners betrokken in het proces van de omgevingsvisie. In verschillende bijeenkomsten en werksessies is voor de waterthema's, zoals waterveiligheid en klimaatadaptatie, onderzocht wat de ruimtelijk consequenties kunnen zijn van water en bodem als ordenend principe.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. In 2025 stelde de provincie, overeenkomstig de verplichting van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico', de provinciale overstromingsrisicokaarten en overstromingsgevaarkaarten vast en gaf deze aan Europa. Voor diverse dijkversterkingen zijn ruimtelijke inpassing en landschappelijke kwaliteiten toegevoegd aan de versterkingsopgave. Zo is de dijkversterking Havendijk Den Helder gecombineerd met een verbreding van het kadeterrein. Ook wordt voorgesorteerd op een verdieping van de vaargeul ter plaatse om activiteiten van de Koninklijke Marine en het bedrijfsleven mogelijk te maken. Voor de dijkversterking tussen Den Oever-Den Helder zijn in 2025 in de planvorming diverse uitkijkpunten en natuurontwikkelingsprojecten meegenomen.

1.2 In 2025 nam de provincie maatregelen op de deelprogramma's overstromingsrisico's, oppervlaktewater en grondwater. Zo werden er herstelprojecten in natuurgebieden uitgevoerd. In grondwaterprojecten zijn verontreinigingen gesaneerd en is de monitoring vernieuwd. Daarnaast zijn klimaatadaptieve maatregelen genomen, zoals de uitvoering van zogenaamde stresstesten.

1.3 In juli 2025 stelden Gedeputeerde Staten de '[Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2027](#)' vast. Het doel ervan is driedig:

1) Overzicht bieden: hoe staat het met het klimaatbestendig maken van de provincie Noord-Holland? Wat is tot nu toe gedaan, waar werkt de provincie op dit moment aan en wat gaat de provincie aanvullend doen gedurende deze collegeperiode (2025-2027)?

2) Focus bepalen: waar zet provincie Noord-Holland op in? Klimaatadaptatie is een groot thema dat doorwerkt in bijna alles wat de provincie doet. Tegelijkertijd zijn de beschikbare mensen en middelen beperkt bij de provincie. Dat vraagt om keuzes op de korte termijn.

3) Communiceren: waar kan de provincie Noord-Holland op aangesproken worden? De provincie deelt deze uitvoeringsagenda met samenwerkende partners, zodat voor hen duidelijk is wat de provincie doet en waarom.

2.1 De provincie heeft de [Signaalkaart Klimaatadaptatie](#) ontwikkeld om klimaatadaptatie vroegtijdig mee te nemen in ruimtelijke keuzes en gebiedsprocessen. Zo wordt in één oogopslag zichtbaar waar klimaatrisico's spelen. Denk aan overstromingen, wateroverlast, droogte, bodemdaling en verzilting. De Signaalkaart ondersteunt beleidsmakers, ontwerpers en gebiedspartners bij het kiezen van een locatie voor een beoogde functie en het bepalen van de maatregelen die nodig zijn om die functie klimaatbestendig in te richten. De kaarten zijn informatief en signalerend – geen verboden – en geven richting voor maatregelen op korte én lange termijn.

2.2 Fase 1 van de bovenregionale stresstest extreme regen voor de regio ARK-NZK is, samen met de provincies Zuid-Holland en Utrecht, uitgevoerd. Deze stresstest brengt in beeld hoe na een bui van 200 mm in 48 uur delen van Noord-Holland overstromen (inunderen) en hoelang dat duurt. Deze kaartbeelden zijn opgenomen in de [Landelijke Databank Overstromingsinformatie \(LDO\)](#). Fase 2, een studie naar de impact op vitale en kwetsbare functies, ging in 2025 van start en wordt in het eerste kwartaal van 2026 afgerond. Daarna volgen de risicodialogen. Deze gaan onder andere over mogelijk te nemen maatregelen, in alle lagen van meerlaagsveiligheid, en over de vraag in hoeverre restrisico's acceptabel zijn. In 2027 tenslotte, wordt gewerkt aan een uitvoeringsagenda.

3.1. De provincie Noord-Holland heeft de water- en klimaatadaptatiebelangen ingebracht rondom locatiekeuzes (zoals de transformatiestations A9-Zuid en de Kop van Noord-Holland), voor de diverse NOVEX-trajecten en voor de omgevingsvisie.

4.1. De provincie Noord-Holland participeerde in 2025 actief in de herijking van het Nationale Deltaprogramma. Dit geldt zowel voor de thematische en gebiedsgerichte deltaprogramma's (Kust, Wadden, IJsselmeergebied, Centraal Holland, Zoetwater, Ruimtelijke Adaptatie) als voor het Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

4.2. De provincie Noord-Holland nam in 2025 de leiding in de herijking van Deltaprogramma Kust naar Deltaprogramma Hollandse Kust. Hierdoor is er voor de lange termijn meer oog voor een toekomstperspectief voor de kust. Hierbij gelden naast waterveiligheid ook zoetwaterbeschikbaarheid, drinkwater en natuur als randvoorwaarden.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil *
Lasten	3.210	N	2.927	N	4.032	N	-1.105
Baten	0	V	0	V	-1.330	V	1.330
Saldo van baten en lasten	3.210	N	2.927	N	2.702	N	225
Storting reserves							
	0		0		0		0
Onttrekking reserves							
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-672	V	-672	V	-669	V	-3
Reserve Klimaatadaptatie	-650	V	-996	V	-892	V	-104
Resultaat	1.888	N	1.259	N	1.142	N	117

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid

4.1 Realiseren perspectief mobiliteit

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Maatschappelijk doel

Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen en goederen op weg naar hun bestemming. De provincie hielp in 2025 om die bestemming slim, schoon en veilig te bereiken. Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid zijn een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Tot 2030 moeten er in Noord-Holland ruim 191.000 woningen bij komen. Daarnaast moet ook de groei van de werkgelegenheid worden gefaciliteerd. Dit leidt tot meer mobiliteit met allerlei consequenties voor de verschillende beleidsopgaven.

In de omgevingsvisie is vastgelegd dat de provincie streeft naar balans tussen leefbaarheid en economische groei, en daarbij aandacht heeft voor klimaat, gezondheid en veiligheid, biodiversiteit en natuur, verduurzaming van de economie, verstedelijking, duurzame mobiliteit, het landschap en de energietransitie. De toename van het aantal inwoners, woningen en banen leidt tot groei van mobiliteit. Verminderen of beperken van automobilititeit kan – naast multimodaliteit-toepassingen – een bijdrage leveren aan alle opgaven waarvoor de provincie staat.

De provincie Noord-Holland focust op het behouden en beheren van de bestaande infrastructuur. In 2025 zijn de afgesproken kwaliteitsniveaus met inzet van vast en variabel onderhoud behaald. Enkele vervangingsprojecten zijn uitgevoerd en in voorbereiding. Voor de komende jaren voorzien we dat de vervangingsvraag een prominente rol blijft spelen.

Om te komen tot een optimale samenwerking binnen Noord-Holland is enkele jaren geleden het initiatief genomen voor het programma 'Samen Slim Renoveren en Vervangen'. In dit programma wordt vindt afstemming plaats en wordt commitment gezocht op bestuurlijk niveau om daarmee grip te krijgen op de gezamenlijke vervangingsopgave.

Daarnaast zijn smart mobility-instrumenten ontwikkeld en ingezet om de beschikbaarheid van de infrastructuur optimaal te benutten. Voor de bediening en besturing van de beweegbare bruggen en sluizen zijn vijf objecten aangesloten op de bediencentrale, namelijk de Kooybrug van Rijkswaterstaat en vier sluizen van de provincie.

De uitvoering kende ook uitdagingen:

- Stikstof vormde in enkele projecten een belemmering voor de aanpassing (aanleg/renovatie) van infrastructuur.
- De kosten van aanleg en onderhoud van infrastructuur zijn verder gestegen, onder andere door inflatie, de impact van klimaatverandering en de tekorten op de arbeidsmarkt.

- Bij de huidige ov-concessies blijft de schaarste op de energiemarkt een risico bij het behalen van onze zero-emissie doelstellingen. De provincie werkt hard aan het vastleggen van strategische activa en stroomaansluitingen hiervoor.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

4 Bereikbaarheid

	Ontwerp begroting 2025**		Actuele begroting 2025**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	264.831	N	293.871	N	265.149	N	28.722
Baten	-17.174	V	-13.047	V	-12.517	V	-529
Saldo van baten en lasten	247.657	N	280.824	N	252.631	N	28.193
Storting reserves	52.878	N	126.304	N	130.187	N	-3.883
Onttrekking reserves	-74.069	V	-155.929	V	-142.009	V	-13.920
Resultaat	226.465	N	251.199	N	240.809	N	10.390

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
4	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer.
4	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de [bijlage](#) van de jaarstukken.

4.1 Realiseren perspectief mobiliteit

In het Perspectief Mobiliteit 2021 is geconstateerd dat de groeiende mobiliteitsbehoefte alleen maar gefaciliteerd kan worden als verkeersdeelnemers zich op een meer duurzame, slimme en veilige manier verplaatsen. Om dat te bereiken zet de provincie in op een mobiliteitstransitie van verminderen, veranderen en verbeteren. Dit doet de provincie samen met de regio onder het motto 'slim, schoon en veilig'. De provincie pakt in die samenwerking haar rol door kennisdeling, het verbinden van partijen en het waar nodig en mogelijk beschikbaar stellen van middelen.

De provincie Noord-Holland werkt aan de mobiliteitstransitie vanuit verschillende rollen. Als partner stimuleert de provincie andere wegbeheerders (met bijvoorbeeld subsidies) om te werken aan bereikbaarheids- en leefbaarheidsopgaven binnen hun areaal en bij ruimtelijke ontwikkelingen. In de rol van initiatiefnemer ontwikkelt de provincie beleid en investeert in kennisontwikkeling, innovatie, gedrag, transformatie van infrastructuur en nieuwe infrastructuur (iMPI). Op het gebied van doorfietsroutes en verkeersveiligheid heeft de provincie een regierol en, waar het provinciale netwerken betreft, ook een uitvoerende rol. Daarnaast heeft de provincie het Ontwerp Actieplan Geluid besproken met Provinciale Staten en vervolgens vastgesteld. Tot slot

onderhoudt de provincie haar infrastructuur en optimaliseert het gebruik daarvan, onder meer door gebruik te maken van beschikbare innovaties (zoals smart mobility). Werken aan infrastructuur doet de provincie duurzaam, indien dit redelijkerwijs haalbaar is.

Wat hebben we bereikt?

Op onderdelen is hierbij bereikt:

A. Het versterken van de samenwerking met het Rijk, regio, gemeenten en overige partijen met het oog op de hoofdpogaven mobiliteit uit het Perspectief Mobiliteit Noord-Holland.

B. Het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen (in CO₂ gemeten) door mobiliteit in de provincie Noord-Holland met 55 procent in 2030 ten opzichte van het referentiejaar 1990. Dit wordt bereikt zonder bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid, circulariteit, inclusiviteit en gezondheid uit het oog te verliezen.

C. Een verbetering van het regionale fiets- en voetgangersnetwerk en de verkeersveiligheid (overigens heeft dit nog niet geleid tot een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers).

D. Het verplaatsen van vervoer over de weg naar het water en het spoor, omdat hier veel onbenutte capaciteit beschikbaar is. Zo ontlasten we de andere mobiliteitsnetwerken. In de vastgestelde 'Agenda Slimme en Schone Logistiek' staan maatregelen en activiteiten die helpen deze doelstelling te bereiken.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A1. In 2025 is, samen met de inliggende gemeenten, een 'Regionale Agenda Mobiliteit' (RAM) opgesteld voor de regio Gooi en Vechtstreek. Hiermee is er nu voor elke deelregio een RAM. Daarnaast is de RAM Westfriesland geactualiseerd. Naast het opstellen en actualiseren van de RAM's zijn de acties die erin staan verder gebracht.

A2. In het kader van Duurzame Mobiliteit heeft de provincie deelgenomen aan vele samenwerkingsverbanden, waaronder:

- Platform Mobiliteit MRA,
- Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord,
- Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB),
- Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden (PVVB-en) op deelregio-niveau,
- Interprovinciaal Overleg (IPO),
- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

A3. Het stimuleren en versterken van het STOMP-principe (stappen, trappen, ov, mobility as a service (inclusief deelmobiliteit) en privéauto's). Dit principe is nog niet opgenomen in de omgevingsverordening Noord-Holland bij gebiedsontwikkeling. De provincie startte in 2025 met een onderzoek om in kaart te brengen wat hier precies voor nodig is. Dat heeft onder andere betrekking op het functioneren van ons huidige instrumentarium, zoals het (door gemeenten) werken met Mobiliteitsprogramma's van Eisen. Dat onderzoek vergt meer tijd.

A4. De provincie nam (bestuurlijk en ambtelijk) deel aan het project Openbaar Vervoer Verbinding Amsterdam Hoofddorp (OVAH) en (bestuurlijk) aan het project Zuidasdok. De resultaten daarvan zijn opgenomen in de afspraken van het BO MIRT 2025.

A5. De provincie zette in op de uitvoering van de afspraken over woningbouw en infrastructuur (waaronder ov) die de afgelopen jaren zijn gemaakt met Rijk en regio. Daarbij hebben we volop ingezet op nieuwe woningbouw en mobiliteitsafspraken. Die zijn tot stand gekomen bij het BO MIRT 2025 en voor Noord-Holland grotendeels succesvol. Een groot aantal projecten is gehonoreerd, waarbij de provincie bij een aantal (zoals Stationsgebied Heerhugowaard) ook cofinanciering heeft ingezet.

A6. De provincie begon met een update van het Perspectief Mobiliteit. Deze update wordt in 2026 aan Provinciale Staten aangeboden.

De provincie gaf uitvoering aan het transitiepad Mobiliteit uit de Noord-Hollandse Klimaataanpak, met onder andere de volgende activiteiten:

- B1. Uitvoering 'Regionaal Mobiliteitsprogramma' (RMP): in 2025 zijn in vijf regio's uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit opgesteld of verder uitgewerkt, samen met de gemeenten. Deze agenda's bevatten maatregelpakketten die bijdragen aan de doelen van het RMP. In de regio Alkmaar is de uitvoeringsagenda volledig afgerond. Het pakket 'deelmobiliteit, MaaS en hubs' is uitgewerkt en geactualiseerd, en er is gestart met 'werkgerelateerde personenmobiliteit'.
- In de regio ZuidKennemerland/IJmond is een conceptversie van de uitvoeringsagenda gereed, met uitwerking van dezelfde maatregelpakketten.
- In de regio's Gooi en Vechtstreek, West-Friesland en de Kop van Noord-Holland wordt gewerkt aan de uitwerking van 'deelmobiliteit, MaaS en hubs'. In de regio Gooi en Vechtstreek is het pakket 'verduurzaming logistiek' tijdelijk stilgezet door afgenomen draagvlak voor een zero-emissiezone.
- In de gemeenten die behoren tot de Veiligheidsregio Amsterdam (VRA) is een gespreksronde gehouden over duurzame mobiliteit. De resultaten zijn samengebracht in een rapport. Begin 2026 besluiten de gemeenten of zij een vergelijkbaar traject starten als in de andere regio's.

Daarnaast is in 2025 een eerste prototype van de RMP-monitor ontwikkeld. Deze gaat inzicht geven in de voortgang, ambities en effecten van maatregelen op gemeentelijk, regionaal en provinciaal niveau. De RMP-website is geactualiseerd en gemeenten (behalve in VRA-gebied) zijn geïnformeerd over de voortgang.

B2. Werkgeversaanpak: binnen SBaB is in 2025 onderzocht hoe de werkgeversaanpak beter kan worden ingericht. De huidige werkwijze voldeed niet meer aan de wensen van het Rijk en de regio. Na analyse van juridische aspecten, praktijkervaring en voorbeelden uit andere regio's is besloten de aanpak fundamenteel te hervormen en uit te werken.

B3. 'Nationale en Regionale Agenda Laadinfrastructuur' (MRA-E). De belangrijke resultaten in 2025 zijn onder meer:

- Start van Plug & Save, waarmee e-rijders korting krijgen bij laden buiten piekuren (toepasbaar bij ongeveer 1.000 slimme laadpalen).

- Uitbreiding van het aantal laadpunten naar 17.432.
- Aanbesteding voor laadinfra in 45 parkeergarages.
- Aanpak op twaalf bedrijventerreinen; twee afgerond, zeven in ontwikkeling en drie zonder vervolg.
- Voorbereiding van aanbesteding MRA-E 7.

B4. Duurzame brandstoffen: de provincie werkt mee aan de landelijke strategie Clean Energy Hubs Binnenvaart. In 2025 is een marktconsultatie gehouden waaruit voldoende interesse bleek voor een subsidieregeling. De provincie bereidt deze regeling voor, met cofinanciering en aanvraag van SPUKmiddelen bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

C1. Op het gebied van actieve mobiliteit is uitvoering gegeven aan de acht actielijnen uit de 'Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027'. In 2025 hebben we zeventien doorfietsrouteprojecten van gemeenten gesubsidieerd voor de verbetering en aanleg van vijftien kilometer fietspad, waarvan dertien kilometer bestaand en twee kilometer nieuw fietspad. Daarnaast is een bijdrage geleverd aan de instandhouding van de pont IJpendam.

Op provinciaal areaal zijn drie fietsprojecten afgerond. Het gaat om het aanbrengen van kantmarkering op 160 km fietspad, twee plateaus bij de N239 en een middengeleider op de N501. Er zijn veertien lopende fietsprojecten in de studie-, plan- of realisatiefase. Eén daarvan is in 2025 toegevoegd. Verder is samen met partners gewerkt aan de planvorming voor uitbreiding van fietsparkeerplekken bij ov-knooppunten (onder andere bij Crailo en Muiden). Ook zijn recreatieve wandel- en fietsnetwerken uitgebreid (bijvoorbeeld het wandelnetwerk op Texel). Daarnaast is ingezet op fietsstimulering via onder andere de werkgeversaanpak.

Tot slot startte de provincie een pilot, waarmee innovatieve fietsteltechnieken binnen het provinciale areaal zijn getest en is de digitale fietsnetwerkenkaart geactualiseerd.

C2. In 2025 is verder gewerkt aan de uitvoering van de maatregelen uit de 'Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid 2024-2030.' Hierin staan maatregelen die de provincie neemt op het gebied van het veiliger inrichten van wegen en het stimuleren van veilig gedrag. In 2025 zijn 27 projecten van gemeenten gesubsidieerd om de verkeersveiligheid op wegen en fietspaden te verbeteren. Ook op provinciaal areaal zijn verkeersveiligheidsverbeteringen doorgevoerd. Zie 4.4 'Provinciale Infrastructuur in stand houden en ontwikkelen'.

Op het gebied van gedrag heeft de provincie, naast de inzet op verkeerseducatie aan scholieren en voorlichting over fietsveiligheid aan ouderen (zie C3), het afgelopen jaar ook diverse landelijke verkeersveiligheidscampagnes ondersteund, zoals BOB (rijden onder invloed) en MONO (afleiding in het verkeer). Daarnaast is, samen met de Vervoerregio Amsterdam, een pilot gestart met voorlichting over Geneesmiddelen in het verkeer. Verder is, samen met Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) en politie, ingezet op handhaving door trajectcontroles en de plaatsing van vaste en flexibele flitspalen (snelheid) en focusflitsers (gericht op telefoongebruik). Hoewel de combinatie van deze infrastructurele en gedragsmaatregelen nog niet direct heeft geleid tot een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers, is de verwachting dat dit hier op termijn wel aan bijdraagt.

C3. De subsidieregeling doorfietsroutes en verkeersveiligheid is voortgezet (deze heette voorheen de subsidieregeling kleine infrastructuur). Hieruit zijn 27 projecten gesubsidieerd voor een totaalbedrag van € 12 miljoen. Al deze projecten leverden een bijdrage aan de verkeersveiligheid

en zeventien projecten hiervan waren specifiek gericht op een doorfietsroute. Vanuit de subsidieregeling Verkeerseducatie zijn 32 verkeerseducatieprojecten gesubsidieerd voor basisscholen en achttien projecten voor middelbare scholen voor in totaal € 1,5 miljoen. Er is € 210.000 subsidie verleend voor doortrapprojecten in 28 gemeenten. Hiermee zijn ruim 6.640 ouderen bereikt met voorlichting over veilig fietsgedrag en beschermingsmiddelen, ruim 2.000 meer dan vorig jaar.

D1. De provincie heeft uitvoering gegeven aan de 'Agenda slimme en schone logistiek'. Op onderdelen zijn de volgende resultaten bereikt:

- De Kernnetvisie provincie Noord-Holland is vastgesteld.
- Het 'Noord West Connect-programma' is doorgezet en verschillende goederenstromen zijn van weg naar water gebracht.
- Het realisatiepact Amsterdam en omstreken is opgesteld samen met het havenbedrijf van Amsterdam en het ministerie van IenW, en bij het BO MIRT Goederenvervoercorridors 2025 (8 januari 2026) ter besluitvorming voorgelegd. Er zijn zes richtingen vastgelegd waarin de komende twee jaar samen met het havenbedrijf van Amsterdam, IenW, RWS en de regionale partners gewerkt wordt aan duurzame en efficiënte logistiek. Het doel is om zo snel mogelijk tot concrete voorstellen te komen om de logistieke knelpunten in Noord-Holland op te lossen en de nadelige invloed van logistiek op de leefbaarheid in Noord-Holland zo klein mogelijk te maken.
- De provincie nam deel aan werkgroepen van het Topcorridors-programma. In dit programma wordt kennis uitgewisseld en worden projecten opgezet en uitgevoerd. De werkgroepen verslogistiek, Europese subsidies, digitalisering zijn al actief en er wordt een start gemaakt met de werkgroep binnenvaartvoorzieningen.
- Naar de afspraak uit BO MIRT 2024 is een voorverkenning uitgevoerd met het bedrijfsleven in de sierteeltsector over het delen van data in de verslogistiek om efficiënter en duurzamer vervoer te realiseren.

D2. Focus Smart Mobility. Op onderdelen zijn de volgende resultaten bereikt:

- Binnen het 'Metropolitaan Hubsysteem-programma' is in 2025 de laatste fase van het 'internet of cargo' opgesteld, zodat in 2026 met de logistieke dienstverleners en verladers kan worden gewerkt aan duurzaam en efficiënt vervoer over water.
- Er is een voorverkenning en een projectplan uitgewerkt over data & logistiek voor de provincie Noord-Holland, met als doel het inzicht in logistiek te verbeteren en goed beleid op logistiek te kunnen voeren.

D3. 'Regionale uitvoeringsagenda Stadslogistiek'. Het volgende resultaat is bereikt:

- De Vervoerregio Amsterdam is trekker en werkt met de provincie Noord-Holland en Flevoland samen in de RUAS. Op verzoek van gemeenten worden zij ondersteund met kennisdeling en onderzoek.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.1 Realiseren perspectief mobiliteit

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	30.267	N	44.674	N	32.846	N	11.828 N
Baten	100	N	-5.389	V	-5.939	V	550 N
Saldo van baten en lasten	30.367	N	39.285	N	26.908	N	12.377 N
Stortingen reserves							
Reserve Mobiliteitsbeleid	205	N	205	N	205	N	0 V
Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	11.482	N	23.712	N	23.712	N	0 V
Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	4.750	N	70.723	N	70.723	N	0 V
Onttrekkingen reserves							
Reserve Mobiliteitsbeleid	-855	V	-1.614	V	-1.512	V	-102 V
Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-29.408	V	-24.548	V	-16.412	V	-8.136 V
Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	0	V	-15.728	V	-11.349	V	-4.379 V
Resultaat	16.541	N	92.035	N	92.274	N	-239 V

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Goed openbaar vervoer (ov) is een essentieel onderdeel van onze 'Visie Publieke Mobiliteit 2024-2034'. Het zorgt ervoor dat Noord-Holland ook in de komende decennia bereikbaar en leefbaar blijft. Goed ov draagt bij aan het behalen van onze klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen en ondersteunt de groei van de economie. Het maakt regio's aantrekkelijk om te wonen, werken, leren, ondernemen en te bezoeken.

Om het ov te verbeteren en te waarborgen werkt de provincie onder meer samen met andere ov-autoriteiten, de NS en de regio. De provincie ontwikkelt maatregelen op het gebied van ov-bereikbaarheid, ketenmobiliteit en knooppuntontwikkeling.

Als concessiebeheerder is de provincie verantwoordelijk voor het busvervoer in drie gebieden: Gooi en Vechtstreek, Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. De Vervoerregio Amsterdam beheert het ov in Zaanstreek-Waterland, Amstelland-Meerlanden en Amsterdam.

Wat hebben we bereikt?

In 2025 zijn de volgende resultaten behaald:

- A. Een goede inzet van het openbaar vervoer (ov) en zorgvuldig concessiebeheer als onderdeel van de publieke mobiliteit.
- B. Vervolgstappen in de aanbesteding van de toekomstbestendige ov-concessie Noordwest-Noord-Holland.
- C. Diverse onderzoeken naar maatregelen om het lijnennet de komende jaren stabiel te houden.
- D. Optimalisatie van ov-knooppunten en -ketens.
- E. Inzet om het openbaar vervoer betaalbaar en toegankelijk te houden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A1. Het openbaar vervoer is een wettelijke taak van de provincie. Goed ov is een essentieel onderdeel van onze ['Visie Publieke Mobiliteit 2024-2034'](#). Het zorgt ervoor dat Noord-Holland ook in de komende decennia bereikbaar en leefbaar blijft. De provincie voert samen met de vervoerder, gemeenten en het Rocov (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer) drie concessies uit: Noord-Holland Noord, Haarlem/IJmond en Gooi en Vechtstreek. Voor deze concessies zijn vervoerplannen opgesteld, afgestemd op de vraag van reizigers. In 2025 lag het gebruik van het ov circa 2 procent lager dan in 2024. Dit kwam vooral door omstandigheden in de eerste helft van 2025 (invloed van het weer, werkzaamheden en stakingen), terwijl de waardering voor de diensten hoog bleef met een gemiddelde score van acht in de ov-Klantenbarometer. Deze concessies scoren hiermee bovengemiddeld goed vergeleken met andere regio's.

A2. In 2025 is gestart met het opstellen van het uitvoeringsprogramma 'Publieke Mobiliteit' en met een traject om de provinciale rol bij deelmobiliteit te verduidelijken. Daarnaast zijn verschillende nieuwe initiatieven opgepakt, waaronder:

- een proef met carsharing (Nabogo) in de Kop van Noord-Holland,
- de aanbesteding van een deelfietssysteem in Gooi en Vechtstreek en regio Amersfoort,
- de inventarisatie van integratie van vraaggestuurd openbaar vervoer en doelgroepenvervoer,
- de start van nieuwe vraaggestuurde lijnen in Gooi en Vechtstreek.

Ook werkte de provincie aan de uitrol van de Hubstrategie, door gemeenten te ondersteunen met kennis en financiering bij de ontwikkeling van mobiliteitshubs in bijvoorbeeld Haarlem (Spaarnepoort), Purmerend (Waterlandkwartier) en de Kop van Noord-Holland (Mobipunten).

B1. In 2025 zijn belangrijke stappen gezet in de [aanbesteding van de nieuwe ov-concessie NoordWest Noord-Holland](#) (NWNH):

- De resultaten van een behoeftenonderzoek onder reizigers is opgeleverd en een participatietraject is doorlopen, inclusief een serious game met de Staten.
- De Nota van Uitgangspunten is vastgesteld.
- Het Programma van Eisen (PvE) is in concept opgesteld, en de inspraakronde over dit conceptstuk is – in de vorm van zienswijzen – afgerond.

De verwachting is dat het Programma van Eisen begin 2026 wordt vastgesteld.

B2. In de huidige concessies Noord-Holland Noord en Haarlem-IJmond werkte de provincie in 2025 aan het vastleggen van strategische activa en stroomaansluitingen. Er vonden interne gesprekken plaats met Grondzaken en gesprekken met externe partijen. Verdere afspraken zijn gemaakt over strategische activa, zoals stallingen en laadpunten. Het doel is om vervoerders duidelijkheid te geven, zodat bij de start van de concessie in juli 2028 zoveel mogelijk busvervoer op basis van zero-emissie mogelijk is. De schaarste op de energiemarkt blijft daarbij een risico.

C1. Na de coronacrisis is het reisgedrag veranderd. Bijvoorbeeld door thuiswerken en college volgen op afstand. In combinatie met personeelsschaarste en hoge energiekosten stijgen de kosten. Dit zet het openbaar vervoer financieel onder druk, vooral in Noord-Holland Noord en de

Gooi en Vechtstreek. In 2025 zijn daarom nieuwe financiële afspraken met de vervoerder gemaakt om de ov-concessies financieel gezond te houden. Deze afspraken zijn verwerkt in de vervoerplannen. Tenslotte is de proef met nachtbus N50 tussen Alkmaar en Den Oever eind 2025 verlengd.

C2. In 2025 is het '[Ontwikkelperspectief OV Zuid-Kennemerland IJmond](#)' opgesteld. Dit document beschrijft de mogelijkheden voor de ontwikkeling van het ov in de regio. Inmiddels is lijn 244 (Beverwijk–Amsterdam Zuid) weer gaan rijden. Het ontwikkelperspectief is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de betrokken gemeenten en het Rocov (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer) en dient als vervoerkundige input voor de aanbesteding van de concessie NWNH (zie B1).

C3. In 2025 is gewerkt aan een herijking van het Landelijke en Regionale ov-toekomstbeeld. Verdere uitwerking van projecten heeft plaatsgevonden, waaronder:

- de ontwikkeling van de Metrobus (BRT) Haarlem–Schiphol/Amsterdam,
- een onderzoek naar de HOV-verbinding Almere–Gooi–Utrecht,
- een vervolgstudie naar het doortrekken van de Noord/Zuidlijn richting Haarlemmermeer (onderzoek OV Verbinding Amsterdam Hoofddorp).

C4. Eind 2025 is fase 4 van de R-Net Metrobus (BRT) corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam opgeleverd. Voor de korte en middellange termijn zijn quick wins in kaart gebracht. Daarnaast is het eindbeeld 2040 voor deze BRT-corridor vastgesteld. Het Rijk heeft tegelijkertijd middelen vrijgemaakt voor pilots. De voorstellen hiervoor zijn uitgewerkt en met de voorbereiding hiervan is in 2025 een start gemaakt.

C5. De verkenning naar innovaties vanuit smart mobility loopt. In 2025 is hiervoor het volgende gedaan:

- Er is een [onderzoek](#) gestart naar de haalbaarheid van zelfrijdende busjes tussen Hoofddorp en Schiphol TradePark.
- Er is onderzoek gedaan naar het in- en uitchecksysteem 'be-in be-out'.
- Het 'Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer' is opgesteld. Hierin onderzoekt en test de provincie de komende jaren slimme toepassingen, technologieën en data, ook binnen publieke mobiliteit, om het reizen aantrekkelijker te maken en de bereikbaarheid te vergroten.

D1. In 2025 zijn diverse projecten uit het programma 'OV knooppunten en Ketenaanpak' (onderdeel van de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland) verder uitgewerkt met maatregelen:

- Er kwamen betere fietsenstallingen en fietsroutes van en naar knooppunten.
- Voor het ov-knooppunt Spaarnepoort (Haarlem) is het definitief ontwerp vastgesteld en zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering gestart.
- Voor de Poort van Hoorn is een extra rijksbijdrage toegekend, waardoor de werkzaamheden ook daar kunnen beginnen.

- De eerste Buitenpoort is geopend in Bussum Zuid.
- Er is financieel bijgedragen aan het realiseren van een Buitenpoort in Dijk en Waard (geplande opening in 2026).
- Op de Zaancorridor ging een onderzoek van start naar functiemenging (creëren van een evenwichtige balans tussen wonen, werken en voorzieningen).
- Voor de Hoornselijn is eind 2025 begonnen met het opstellen van een ruimtelijke-economische gebiedsstrategie.

D2. De samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam is het afgelopen jaar geïntensiveerd. Ook in 2025 vond er minimaal een keer per kwartaal overleg plaats over de uitvoering van de ov-concessies en nam de gedeputeerde deel aan het portefeuillehoudersoverleg van de Vervoerregio Amsterdam. Daarnaast werkt de provincie samen aan deelonderwerpen die vallen onder inclusiviteit, zoals sociale veiligheid en toegankelijkheid. Ook is er goede afstemming binnen projecten, waaronder R-Net Metrobus (BRT) Haarlem-Schiphol/Amsterdam (zie C4).

E1. Het 'Uitvoeringsprogramma Bestuursakkoord Toegankelijkheid OV 2024-2028' beschrijft welke stappen de provincie zet om het openbaar vervoer toegankelijker te maken. Een belangrijk onderdeel is het verbeteren van bushaltes voor reizigers met een visuele of motorische beperking. In 2025 zijn zestig haltes toegankelijk gemaakt via een subsidieregeling. Samen met Beheer & Uitvoering werkt de provincie aan een programma om in 2026 ook provinciale haltes verder te verbeteren. Daarnaast heeft de provincie in 2025 gewerkt aan betere toegankelijkheid voor mensen met een mentale beperking. Een lespakket Virtual OV is gratis aangeboden door de provincie aan scholen voor voortgezet speciaal onderwijs binnen onze concessiegebieden. Zo kunnen jongeren dankzij virtual reality veilig oefenen met reizen in het ov.

E2. OV betalen (EMV) met OV-pay loopt vertraging op. Hierdoor is het afschaffen van de landelijke ouderenkorting, zoals genoemd in het tarievenkader, met een jaar uitgesteld. Ook de introductie van een landelijk minimaproduct is helaas niet rondgekomen. Samen met de Vervoerregio Amsterdam wordt in 2026 opnieuw gekeken naar de mogelijkheden van een regionaal minimaproduct. Het gratis kinderkaartje is in 2025 een succes gebleken en blijft dan ook in 2026.

E3. In 2025 is het landelijke 'Convenant Circulair Openbaar Vervoer' ondertekend om samen te werken aan een duurzamere ov-sector en in te spelen op strengere Europese en nationale wetgeving. De provincie Noord-Holland is in 2025 begonnen met het verder aanscherpen van de circulariteitseisen in het nieuwe Programma van Eisen voor de concessie NWNH.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.2 Openbaar vervoer waarborgen

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *	
Lasten	70.733	N	75.132	N	71.158	N	3.974	N
Baten	0	V	0	V	0	V	0	V
Saldo van baten en lasten	70.733	N	75.132	N	71.158	N	3.974	N
Stortingen reserves								
Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	N	2.758	N	2.758	N	0	V
Onttrekkingen reserves								
Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-5.453	V	-4.100	V	-4.100	V	0	V
Resultaat	65.347	N	73.790	N	69.816	N	3.974	N

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid			Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL	gem.	7.8		Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2025)

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

Wat hebben we bereikt?

1. In 2025 is de bereikbaarheid over het netwerk optimaal benut. Werkzaamheden en evenementen zorgden niet voor extra overlast.
2. In 2025 heeft de provincie de samenwerking met de Nationaal Data Warehouse (NDW) verlengd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De zomer van 2025 kenmerkte zich door veel grote werkzaamheden en evenementen met een toename in verkeershinder, met name in het zuiden van de provincie. Evenementen als de NAVO-top, Mysteryland, SAIL (en SAIL-In) en de Formule 1, en werkzaamheden aan de A1, A9 en A10 vroegen om extra inzet op tactisch en operationeel niveau.

Samen met andere wegbeheerders, organisatoren en het ATEam/VMaas is hard aan gewerkt om de regio optimaal bereikbaar te houden bij geplande en ongeplande verstoringen. Hierbij was extra aandacht voor bereikbaarheid voor openbaar vervoer en hulpdiensten. Vooraf was dit met partners afgestemd en in de aanpak vastgelegd. Dit heeft geresulteerd in positieve reacties en beheersbare effecten.

1.2 Vanuit het programma 'Bediening op afstand' is in 2025 hard gewerkt om ervoor te zorgen dat de bediening van eigen objecten vanuit de bediencentrale verder is opgepakt. Dit leidde tot een betere bezetting op de bediencentrale.

Daarnaast is per 1 november 2025 vanwege het aflopen van het inhuurcontract voor de lokale bediening van bruggen, sluizen en pontveren de lokale bediening in eigen beheer genomen. Dit om de continuïteit van de bediening te borgen. Hierbij is de inhuur van bedieningspersoneel omgezet naar het aannemen van eigen personeel voor lokale bediening.

1.3 In 2025 zijn ongeveer 17.500 vragen, meldingen en klachten van de inwoners, ondernemers en weggebruikers behandeld door het servicepunt van de provincie Noord-Holland en doorgezet binnen de organisatie om af te handelen.

1.4 In 2025 zijn de aanvragen voor omgevingsvergunningen en ontheffingen toegenomen. De provincie heeft ongeveer 1.200 omgevingsvergunningen behandeld en van advies voorzien. Daarnaast zijn er ongeveer 1.800 ontheffingen afgehandeld voor exceptioneel transport over de provinciale infrastructuur.

2.1 Het afgelopen jaar is de samenwerking met het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW) verlengd. In het NDW werkt de provincie samen met achttien andere overheden in het delen, verzamelen, beheren van mobiliteitsdata. Samen met deze partijen zorgt de provincie voor datagedreven en slimme oplossingen voor onder andere netwerkmanagement, logistiek, realtime inzicht en verkeersveiligheid.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	39.188	N	48.197	N	44.251	N	3.946
Baten	-1.738	V	-1.790	V	-1.877	V	87
Saldo van baten en lasten	37.450	N	46.408	N	42.374	N	4.033
Stortingen reserves							
	0		0		0		0
Onttrekkingen reserves							
	0		0		0		0
Resultaat	37.450	N	46.408	N	42.374	N	4.033

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. De provincie is eigenaar en wegbeheerder van ongeveer 607 km wegen, 60 km busbanen en 253 km vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (circa 351 km) die eigendom van de provincie zijn. Op deze infrastructuur beheert de provincie een groot deel van haar (ongeveer) 630 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten. Naast het beheren en onderhouden van de infrastructuur, vervangt en verbetert de provincie bestaande infrastructuur. Daarnaast ontwikkelt ze waar nodig nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid te behouden of te verbeteren.

Wat hebben we bereikt?

1. In 2025 werkte de provincie verder aan het vervangen, verbeteren en uitbreiden van de provinciale infrastructuur. Daarnaast werd er gewerkt aan het oplossen van knelpunten in de verkeersveiligheid en het verbeteren van openbaarvervoerhaltes binnen de opgestelde beleidskaders en kwaliteitseisen. Deze zijn vastgelegd in de 'Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2024-2027' die door Provinciale Staten zijn vastgesteld.
2. Duurzaamheid en circulariteit zijn waar mogelijk meegenomen in onderhoud en tijdens de uitvoering van provinciale projecten. De CO₂-uitstoot is in 2024 met 34 procent gedaald vergeleken met 1990 en ons aandeel secundaire materialen is momenteel 38 procent. De resultaten over 2025 volgen in de jaarverantwoording van 2026.
3. De provincie heeft in 2025 de infrastructuur veilig in stand gehouden en waar nodig geoptimaliseerd of vervangen.
4. De provincie heeft stappen gezet om het wegennet efficiënter te gebruiken via innovatieprojecten, bijvoorbeeld door smart mobility-toepassingen in te zetten in samenwerking met partners.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A1. In 2025 waren onder andere de volgende projecten in uitvoering:

- Koopvaarderschutsluis,
- Cruquiusbruggen,
- HOV Beverwijk.

In 2025 heeft de provincie de volgende verkeersveiligheidsknelpunten op provinciale wegen met kleine maatregelen aangepakt:

- Er kwamen vijf snelheidsremmers op de N518 bij Marken en op de Priggeweg bij Schagen.
- 160 km provinciaal fietspad is voorzien van kantmarkering.
- Er zijn verschillende risicolocaties aangepakt (er kwam een veiliger fietsoversteek op de N231 Legmeerdijk en een veiliger inrit bij de parkeerplaats Woeste Hoogte bij de N307).

De provincie heeft besloten om niet verder te gaan met het uitwerken van de Verbinding A8-A9. Daarnaast is een nieuw onderzoek gestart naar hoe de leefbaarheid langs de huidige N203 bij Krommenie te verbeteren is.

A2. Het ‘integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur’ (iMPI) is in 2025 in het voorjaar en in het najaar geactualiseerd:

- Er zijn vijftien maatregelen gepromoveerd naar de planfase.
- Er zijn drie maatregelen in 2025 eerst naar de planfase en vervolgens ook naar de realisatiefase gepromoveerd.
- Er zijn elf maatregelen van de planfase naar de realisatiefase gepromoveerd.

Dertien geprioriteerde projecten uit de investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur 2024-2028 (iNHi 2024-2028) zijn daarbij opgenomen in het iMPI. Het betreft verkeersveiligheidsprojecten op zowel de weg als het fietspad en projecten gericht op een gezonde leefomgeving en doorstroming voor bus en wegverkeer.

B1. Op de volgende oevertrajecten zijn de oevers vernieuwd:

- traject T1 Noordhollandsch kanaal ter hoogte van de Kooyhaven,
- traject T22 bij de Broekervaart,
- traject 23 de Trekvaart tussen Monnickendam en Zedde.

In 2025 zijn geen baggeractiviteiten uitgevoerd. De oeververvanging is grotendeels met elektrisch materieel uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de vermindering van CO2-uitstoot. Tijdens de realisatie van de oevertrajecten zijn waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aangelegd om de biodiversiteit en waterkwaliteit te bevorderen.

B2. De provincie heeft IFD (industriële, flexibel en demontabel bouwen) toegepast bij de volgende projecten in de realisatiefase:

- beweegbare bruggen: Cruquiusbrug en Stolperbrug,
- vaste bruggen: de N240b (twee stuks) en Dijksbrug (brug in project N247 Noord).

C.1 In opdracht van de provincie hebben aannemerscombinaties vast en variabel onderhoud binnen het provinciaal areaal uitgevoerd aan de hand van gebiedscontracten. Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabele onderhoudsprojecten is in het ‘[integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2026-2033](#)’ opgenomen. Daarnaast is gewerkt aan de voorbereiding van de opvolgers van deze gebiedscontracten.

C.2 Op basis van diverse inspecties van de oeverconstructies is de programmering aangescherpt.

C.3 Het gebiedscontract Kop van Noord-Holland is opnieuw aanbesteed.

D.1 In 2025 is verder gewerkt aan de uitvoering van de Focus Smart Mobility. Onder andere de volgende onderzoeken en proeven zijn daarbij uitgevoerd:

- Er is verder gebouwd aan het Metropolaan Hub Systeem waarbij slimme logistiek en goederenvervoer over water worden gestimuleerd.

- Er is een verkenning uitgevoerd naar de kansen voor de verdere automatisering voor zowel drukke lijnen als de ontsluiting van gebieden. Hieruit is het voorstel naar voren gekomen om samen met de Schiphol Area Development Corporation (SADC) een proef te doen met geautomatiseerd vervoer in de Haarlemmermeer.
- Er zijn gebruiksonderzoeken uitgevoerd in diverse gemeenten om het voorzieningenniveau van mobiliteitshubs aan te passen en pilots met hubs uit te voeren.
- Op meerdere kruispunten van provinciale wegen zijn de instellingen van verkeerslichten aangepast, zodat de doorstroming voor fietsers verbetert. Er is een proef uitgevoerd met de inzet van drones bij incident-management, ter ondersteuning van de werkzaamheden van de weginspecteurs. De proef wordt in 2026 geëvalueerd.

In de voortgangsrapportage over 2025 is Provinciale Staten separaat geïnformeerd over de voortgang van het programma. Er is gewerkt aan het 'Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer 2026–2030' dat begin 2026 in Provinciale Staten is besproken en geaccordeerd. Dit Innovatieprogramma is het vervolg op de Focus Smart Mobility.

Innovaties op het gebied van asset management:

- In 2025 is in samenwerking met de Technische Universiteit Delft (TU Delft) werk gemaakt van het Kernnet Vaarwegen. Studenten hebben als onderdeel van hun opleiding een casus Kernnet vaarwegen uitgewerkt waarin naar optimalisatie- en verbetermogelijkheden is gekeken binnen het vaarwegennetwerk in Noord-Holland. De uitkomsten zijn gepresenteerd aan de gedeputeerde en worden verder uitgewerkt.
- Met de TU Delft is de provincie bezig om de conceptuitwerking van industrieel, flexibel en demontabel bouwen (IFD) door te ontwikkelen. Hierbij wordt gekeken naar aanpassing van de wet- en regelgeving die geldt voor de uitvoering en toepassing van IFD.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	124.643	N	125.868	N	116.893	N	8.975
Baten	-15.536	V	-5.868	V	-4.702	V	-1.166
Saldo van baten en lasten	109.107	N	120.000	N	112.191	N	7.809
Stortingen reserves							
Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	1.950	N	1.200	N	1.200	N	0
Reserve Kapitaallasten Wegen	3.724	N	478	N	5.172	N	-4.694
Reserve Kapitaallasten OV	0	V	0	V	-819	V	819
Reserve Groot Onderhoud Wegen	23.548	N	20.074	N	20.074	N	0
Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	7.152	N	7.154	N	7.154	N	0
Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	0	V	0	V	7	N	-7
Onttrekkingen reserves							
Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-6.031	V	-68.812	V	-72.445	V	3.633
Reserve Kapitaallasten Wegen	-317	V	-304	V	-589	V	285
Reserve Kapitaallasten OV	-69	V	-69	V	-68	V	-1
Reserve Groot Onderhoud Wegen	-23.714	V	-31.959	V	-27.145	V	-4.814
Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-5.307	V	-5.985	V	-6.216	V	231
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-2.224	V	-2.101	V	-1.498	V	-603
Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	-691	V	-709	V	-674	V	-35
Resultaat	107.127	N	38.966	N	36.344	N	2.622

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Doelenboom

5. Natuur en landelijk gebied

5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

5.2 Beheren van natuur

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water

5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied

5.6 Versterken kansrijke landbouw

Maatschappelijk doel

De provincie heeft zich in 2025 opnieuw ingezet voor het versterken van de biodiversiteit en het behouden van een vitaal en leefbaar Noord-Holland. Hierbij is voldoende en veilig water een randvoorwaarde. Door duurzaam beheer van grond en oppervlaktewater wordt de beschikbaarheid van drinkwater geborgd, de natuur beschermd, de landbouw voorzien van water, en schade door verdroging, verzilting en vervuiling beperkt.

Tegelijk werkt de provincie aan een landelijk gebied waarin landbouw, visserij, recreatie en natuur in samenhang worden ontwikkeld. Doel is het bieden van perspectief aan ondernemers, het beschermen en herstellen van natuur en het versterken van duurzame landbouw en regionale economische vitaliteit. Dat gebeurt via samenwerking, innovatie en een gebiedsgerichte aanpak.

Het terugdringen van de stikstofuitstoot vormt hierbij een essentieel onderdeel. De provincie werkte in 2025 aan juridisch houdbare maatregelen die bijdragen aan natuurherstel en het weer mogelijk maken van vergunningverlening voor maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij wordt ingezet op duidelijkheid en perspectief voor boeren, waaronder het oplossen van de situatie van PAS-melders, met behoud van de vereiste bescherming van [Natura 2000-gebieden](#). Dit vraagt ook de komende jaren veel aandacht.

Belangrijke besluiten in 2025 waren de vaststelling van de '[Korte Termijn Agenda 2025-2027](#)' ([KTA](#)) voor het landelijk gebied. Hierin stelt de provincie geld beschikbaar voor maatregelen op de korte termijn die bijdragen aan een vitaal, leefbaar en toekomstbestendig landelijk gebied. Voorbeelden van projecten zijn watermaatregelen in de binnenduinrand, het stimuleren van innovatie in de landbouw, natuurherstelmaatregelen en boerenlandpaden. Daarnaast is de '[Realisatiestrategie 2025 voor het NNN in Noord-Holland](#)' en bijbehorende programmering vastgesteld. De focus is hierin gelegd op de stikstofgevoelige gebieden. Provinciale Staten hebben € 200 miljoen beschikbaar gesteld om het [Natuurnetwerk Nederland](#) (NNN) af te ronden in vijf gebieden en voor natuursubsidies en grondaankopen buiten deze gebieden. Het NNN zorgt voor grotere leefgebieden voor dieren en planten, waardoor de biodiversiteit verbetert.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

5 Natuur en landelijk gebied

	Ontwerp begroting 2025**		Actuele begroting 2025**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	183.291	N	176.326	N	160.457	N	15.868
Baten	-16.258	V	-24.678	V	-14.643	V	-10.035
Saldo van baten en lasten	167.033	N	151.648	N	145.814	N	5.834
Storting reserves	27.426	N	141.610	N	146.148	N	-4.538
Onttrekking reserves	-114.395	V	-69.304	V	-69.570	V	266
Resultaat	80.064	N	223.954	N	222.392	N	1.561

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
5	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
5	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
5	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de [bijlage](#) van de jaarstukken.

5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

Wat hebben we bereikt?

1. Met het wegvallen van het Transitiefonds was grote onzekerheid ontstaan over de financiering van de uitvoering. Hierdoor aarzelden stakeholders (grondeigenaren en terreinbeherende organisaties), met vertraging als gevolg. Om deze patstelling te doorbreken heeft de provincie Noord-Holland de volgende acties ondernomen:

- Er kwam een [Realisatiestrategie NNN](#) (inclusief programmering) voor de afronding van het NNN die is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. Daarmee is er duidelijkheid over de werkwijze en het tempo waarmee de provincie het NNN de komende jaren wil afronden.
- Er is € 6 miljoen extra rijksbudget beschikbaar gesteld voor de realisatie van het NNN via de Koplopersgelden (tweede tranche).

In 2025 is in Noord-Holland 121 hectare NNN gerealiseerd. De restantopgave per 1 januari 2026 bedraagt 4.259 hectare.

2. Binnen het 'Programma Natuurherstel' zijn twee subsidieregelingen opengesteld ('Programma Natuur Noord-Holland fase 1 en 2'), bedoeld om stikstofgevoelige natuur te herstellen.

Van het Rijk ontving de provincie in 2024 een beschikking ter waarde van € 90 miljoen om natuurherstel uit te voeren. De Rijksregeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase is gericht op natuurherstel en boscompensatie voor bos dat gekapt is als natuurherstelmaatregel. Deze is in 2025 na een eerste openstelling beschikbaar aan terreinbeheerders, waterschappen en particulieren. Noord-Holland was hiermee de eerste provincie van Nederland die met de uitvoering is gestart. Met de eerste openstelling is een bedrag van € 62 miljoen beschikbaar. In dit programma gaat 90 procent van het geld naar maatregelen in [Natura 2000-gebieden](#); een deel is gereserveerd voor niet-Natura 2000-gebieden. Daarnaast voert de provincie in het kader van natuurherstelmaatregelen ook zelf onderzoeken, grondaankopen en inrichtingsmaatregelen uit.

De subsidieregeling natuurherstelmaatregelen is voor € 3 miljoen opengesteld en ook in 2025 beschikbaar.

3. Voor de resultaten van de genomen maatregelen om stikstofuitstoot tegen te gaan, verwijzen we naar onderdeel zeven, onder Beleidsdoel '5.6 Versterken kansrijke landbouw'.

4. In 2025 is een instructieregel in de verordening opgenomen, waarbij de waterschappen bij het vaststellen van een nieuw peilbesluit rekening moeten houden met het gelijk blijven of verminderen van de broeikasgasuitstoot.

5. De uitvoering van de Bossenstrategie geeft de provincie vorm in samenwerking met onder andere gemeenten, terreinbeherende organisaties en agrariërs (agroforestry). De uitvoering is in de 'Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied' afgewogen met andere opgaven; het tempo van de uitvoering is aangepast op basis van de beschikbare rijksmiddelen. De focus ligt op het realiseren van 103 hectare bos, als compensatie voor bos dat is gekapt in Natura 2000-gebieden, om daar de natuurdoelen te kunnen halen. Hiermee draagt de provincie bij aan een goede staat van instandhouding, die vergunningverlening weer mogelijk moet maken voor andere

ontwikkelingen. De boscompensatieopgave heeft de provincie via de 'Actieagenda Wonen' gekoppeld aan de woningbouwopgave en de behoefte aan recreatieruimte. Veel projecten zijn nog in ontwikkeling. Een enkel project is in 2025 uitgevoerd; compensatiebos wordt in plantseizoen 2025/2026 geplant in Parkrijk Zaanstad (2,5 hectare) en 't Laar Den Helder (3,5 hectare). Ook uitgevoerd is een deel van de bosontwikkeling binnen NNN door Staatsbosbeheer in het gebied de Weelen (ruim 7 hectare). Agrarische ondernemers zijn zelf op diverse locaties voor agroforestry aan het aanplanten (dit wordt landelijk bijgehouden). Een voorbeeld is de uitbreiding in 2025 van het voedselbos van de Voedselboys, als onderdeel van Gawijzend AGRO in Middenmeer van 0,5 naar 6 hectare.

6. In 2025 is vanuit de Routealliantie een start gemaakt met de ontwikkeling van het provinciale routeplatform. De lancering van dit [platform](#) is onderdeel hiervan. Doel van het platform is het informeren van de recreanten en deze te spreiden over de provincie. Zo wordt bijgedragen aan de recreatieve toegankelijkheid, de bescherming van de kwetsbare natuur elders en de ontsluiting van het landelijk gebied.

7. In het najaar van 2025 is de Subsidieregeling investeringen voor landschapselementen en inrichtingsmaatregelen voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) Noord-Holland 2025 opengesteld.

Het subsidieplafond bedraagt € 5,1 miljoen, waarvan € 1 miljoen afkomstig is van de koplopersgelden vanuit het Rijk. In totaal zijn er zestien aanvragen ingediend voor een bedrag van ruim € 10,8 miljoen. Een groot deel van deze aanvragen richt zich op de aanleg van elementen voor groenblauwe dooradering (GBDA). De projectaanvragen worden in februari 2026 beoordeeld door een onafhankelijke adviescommissie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Een nieuwe Realisatiestrategie NNN is opgesteld met een bijbehorende programmering. Met de vaststelling ervan in oktober 2025 is richting gegeven aan de afronding van het NNN in de komende jaren. De realisatiestrategie geeft inzicht in de nog resterende NNN-opgave, de context van deze opgave, de hoofdlijnen van de beoogde aanpak en de uitgangspunten die gehanteerd worden bij de uitvoering. De programmering geeft inzicht in het realisatietempo en biedt de basis voor de sturing en verantwoording van de uitvoering. Om de voortgang van de realisatie van NNN ook de komende jaren financieel mogelijk te maken, heeft de provincie € 200 miljoen aan aanvullend budget beschikbaar gesteld. Daarmee worden de lopende processen en projecten voortgezet en is er ruimte om realisatiekansen voor het NNN te benutten.

2. Op verschillende plekken is gewerkt aan de dynamisering in de zeereep. In Castricum zijn vijf kerven en zeventien stuifkuilen gegraven en afgerond. Er is veel persaandacht geweest, zie bijvoorbeeld [Vijf gaten gegraven in Castricumse duinen, dit is waarom - NH Nieuws](#). Ook op Texel is in 2025 een eerste kerf aangelegd en verschenen er artikelen over dit onderwerp ([Waarom Texel een enorm gat midden in de duinen graaft-NH Nieuws](#)).

In Laag Holland is gewerkt aan verschillende manieren van hydrologisch herstel, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en oeverbeschoeiing. Hiermee is actief gewerkt aan een betere waterkwaliteit. Ook is er gewerkt aan petgaten en greppels, waarmee het veen wordt gestimuleerd om weer aan te groeien en veenmos zich opnieuw kan ontwikkelen.

In Schoorl en Middenduin is gewerkt aan exotenbestrijding. Onder andere de Rimpelroosvegetaties en Amerikaanse vogelkers zijn aangepakt. In de Gooische bossen is

Japanse duizendknoop verwijderd. In de veenweidegebieden zijn exoten, zoals cranberry en appelbes, verwijderd.

In de Oostelijke Vechtplassen zijn veel legakkers hersteld in het kader van het moerasvogelproject. Ook is een groot baggerproject in deelgebied 't Hol opgestart. In het Naardermeer is tussen meerdere partners binnen het [Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen](#) een intensieve samenwerking ontstaan door het verschijnen van een invasieve waterplant. Samen wordt geprobeerd deze plant terug te dringen.

In 2025 is in de polder Westzaan het voor natuur heel belangrijke Noorderveen aangekocht. Dit werd onder meer mogelijk gemaakt doordat de inrichting en de beheerkosten werden vergoed vanuit voormalige middelen voor PAS-maatregelen.

In de zomer van 2025 organiseerde de provincie een groot symposium over natuurherstel waarbij ongeveer honderd deelnemers vanuit de politiek, het maatschappelijk veld en de natuurorganisaties bijeenkwamen.

3. Voor activiteiten om stikstofuitstoot te verminderen, verwijzen we naar onderdeel zeven, onder Beleidsdoel '5.6 Versterken kansrijke landbouw'.

4. De gebiedsgesprekken kregen in 2025 een vervolg, de uitvoeringsregeling [KlimaatSlim Boeren Groene Hart](#) is vastgesteld en trad in werking. Daarnaast is een start gemaakt met de analyse van het effect van de investeringen op de vermindering van de broeikasgasuitstoot en daarmee op de bodemdaling. Dit wordt in 2026 afgerond. Als het mogelijk is, worden de uitkomsten betrokken bij het opstellen van de omgevingsvisie.

5. De subsidieregeling Boscompensatie is opengesteld. Zaanstad, Den Helder (twee projecten) en Purmerend maakten er gebruik van. Overleg met andere gemeenten loopt nog. Daarnaast is er overleg met het Rijk over de vraag of de bosrevitaliseringopgave gekoppeld kan worden aan de Natuurherstelverordening. Eind 2025 is voor één project rijksbudget beschikbaar gesteld in het [Natura 2000-gebied de Waterleidingduinen](#).

De uitwerking van het koplopersproject 'Bos en parklandschap' loopt. Voor het deel dat gemeente Haarlemmermeer uitvoert in Park21 is een subsidie buiten de uitvoeringsregeling verleend.

De uitvoering van de Bossenstrategie is in de 'Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied' afgewogen met andere opgaven; het tempo van de uitvoering is aangepast op basis van beschikbare rijksmiddelen. De focus ligt op het realiseren van 103 hectare bos, als compensatie voor bos dat is gekapt in Natura 2000-gebieden, om daar de natuurdoelen te kunnen halen. Hiermee draagt de provincie bij aan een goede staat van instandhouding, die vergunningverlening weer mogelijk moet maken voor andere ontwikkelingen.

De boscompensatieopgave heeft de provincie via de 'Actieagenda Wonen' gekoppeld aan de woningbouwopgave en de behoefte aan recreatieruimte

6. 2025 was het laatste jaar waarbij de Boerenlandpadenregeling ondergebracht was bij Recreatie Noord-Holland. De administratieve afhandeling van deze regeling wordt met ingang van 2026 intern verzorgd. Zie verder de tekst onder punt 76 onder 'Wat hebben we bereikt?'.

7. Na onderhandelingen met het Rijk is het gelukt om ook middelen voor de GBDA te krijgen via de Koplopersmaatregelen tweede tranche. Hierin zit ook budget om een strategie op te stellen en capaciteit in te zetten voor de uitvoering van deze maatregel.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	89.457	N	50.160	N	43.592	N	6.567
Baten	-8.665	V	-11.825	V	-8.027	V	-3.798
Saldo van baten en lasten	80.792	N	38.335	N	35.566	N	2.769
Stortingen reserves							
Reserve Groen	12.461	N	117.952	N	122.522	N	-4.570
Reserve Kapitaallasten Groen	0	V	0	V	-32	V	32
Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	0	V	3.273	N	3.273	N	0
Reserve Groene Uitweg	107	N	3.797	N	3.797	N	0
Reserve subsidies Groene Uitweg	0	V	1.730	N	1.730	N	0
Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058	N	4.058	N	4.058	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Groen	-84.478	V	-38.880	V	-37.238	V	-1.642
Reserve Kapitaallasten Groen	-101	V	-91	V	-79	V	-12
Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	-5.392	V	-6.392	V	-6.392	V	0
Reserve Groene Uitweg	-2.780	V	-6.212	V	-6.397	V	185
Reserve subsidies Groene Uitweg	0	V	-900	V	-1.243	V	343
Reserve Oostelijke Vechtplassen	-7.184	V	-5.235	V	-4.848	V	-387
Reserve Laag Holland	0	V	-100	V	-97	V	-3
Resultaat	-2.518	V	111.335	N	114.620	N	-3.285

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	3.248	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 11e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	6.235	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 11e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare	52.204	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 11e Voortgangsrapportage Natuur)

5.2 Beheren van natuur

Wat hebben we bereikt?

1. en 2. De gerealiseerde natuurgebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en natuur op landbouwgronden zijn beheerd volgens de landelijk vastgestelde beleidsdoelen en criteria. Hiermee waarborgen we ook de bescherming en het behoud van de van oudsher in Noord-Holland aanwezige weidevogelpopulatie.
3. Voor de [Natura 2000-gebieden](#) zijn geactualiseerde beheerplannen beschikbaar. Zie punt 3 onder 'Wat hebben we ervoor gedaan?'.
4. en 5. De provincie gaf uitvoering aan haar wettelijke taken ([Omgevingswet](#)) op het gebied van het beschermen, behouden en herstellen van bedreigde dier- en plantsoorten, de effectieve bestrijding van invasieve exoten en het bevorderen van dierenwelzijn.
6. De provincie zorgde voor de uitvoering van het faunabeleid en voor een adequate afhandeling van aanvragen die door ondernemers zijn ingediend in kader van de [Tegemoetkoming Faunaschade](#).
7. De provincie is deelnemer in vijf recreatieschappen: Recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer, Spaarnwoude Park, Twiske Waterland, Groengebied Amstelland en Plassenschap Loosdrecht. En levert financiële bijdragen aan organisaties die wandel- en fietsroutes in stand houden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden en waardevolle agrarische landschappen. Om deze in stand te houden, verstrekt provincie Noord-Holland subsidie voor het beheer van natuurgebieden (SVNL) en agrarische natuur (ANLb).

- Het 'Natuurbeheerplan 2026' is vastgesteld, met daarin de natuurdoelen en criteria voor het beheer van het NNN en het agrarische gebied.
- Er zijn begin 2025 subsidiebeschikkingen SVNL verleend, waardoor het areaal onder SVNL-beheerde natuur in 2025 steeg van 28.618 hectare naar 28.837 hectare. Deze toename met 219 hectare bestaat uit nieuw gerealiseerde NNN en latere instroom van al eerder gerealiseerde natuur in het kader van het NNN.
- Eind 2025 werd bekend dat voor 2026 extra budget beschikbaar is gesteld voor extra natuurgebieden en agrarische natuur (Anlb) en voor het beheer van het NNN (voor nieuw gerealiseerde NNN en voor het opnieuw afsluiten van bestaande en/of aflopende natuurbeheercontracten).
- Binnen IPO-verband zijn de standaardkosten voor het natuurbeheer geëvalueerd en vastgesteld. Dit brengt hogere beheerkosten met zich mee, waarvoor echter geen dekking is. Samen met de andere provincies zetten we ons in om dit via het Rijk gefinancierd te krijgen.
- De gesubsidieerde percelen (zowel SVNL als Anlb) zijn gemonitord volgens de afgesproken protocollen.
- Met de natuurbeheerders en agrarische collectieven zijn goede gesprekken gevoerd over de uitvoering van het beheer en de resultaten daarvan.

2. De provincie Noord-Holland heeft samen met de andere provincies met het Rijk de intentieverklaring Aanvalsplan grutto ondertekend. Daarnaast is het beleid voor weidevogels nader uitgewerkt en vallen nu ook akkervogels onder dit beleid. Dit resulteert in nieuw beleid voor Boerenlandvogels. Dit beleid wordt in 2026 afgerond.

3. De actualisatie van het beheerplan Abtskolk en de Putten is gestart. Voor de beheerplannen Kennemerland-Zuid, Noord-Hollands Duinreservaat en Schoorlse duinen zijn de evaluaties in de vorm van Natuurdoelanalyses (NDA's) afgerond. Bij deze NDA's zijn de monitoringgegevens van de afgelopen zes jaren betrokken. Op basis van deze NDAs worden de nieuwe beheerplannen opgesteld. Het beheer van de gebieden is gefinancierd met de reguliere beheervergoedingen en natuurherstelmaatregelen.

4. De omgevingsdienst is doorgegaan met het beoordelen en afgeven van gebiedsgerichte ontheffingen op basis van soortenmanagementplannen, die worden opgesteld door gemeenten.

5. Het Programma Invasieve Exoten is de leidraad voor het provinciaal exotenbeleid. Als onderdeel van het Programma Invasieve Exoten was er ook in 2025 € 250.000 aan subsidie beschikbaar via de [subsidieregeling 'Invasieve exotische planten'](#).

De provincie verleent subsidie voor het bestrijden van invasieve exotische planten binnen het NNN en Natura 2000-gebieden in Noord-Holland. En ook voor het opstellen van een

gebiedsplan (gebiedsgerichte samenwerking) voor de bestrijding of beheersing van invasieve exoten binnen en buiten Natura 2000-gebieden en het NNN in Noord-Holland.

De aanpak van de Aziatische Hoornaar is voortgezet. Hiervoor zijn nesten weggehaald. Daarnaast is, onder coördinatie van de [Faunabeheereenheid Noord-Holland \(FBE\)](#), gewerkt aan de bestrijding van de Rosse Stekelstaart. Dit is een eendensoort (invasieve exoot) die schadelijk is voor de biodiversiteit en ecosystemen.

6. De uitgekeerde faunaschade (inclusief bijkomende kosten) is in 2025 gegroeid tot € 40 miljoen. In 2025 is de provincie samen met de Faunabeheereenheid Noord-Holland en andere stakeholders gestart met het 'Faunabeheerplan Ganzen 2025-2031'. Met dit faunabeheerplan wordt ingezet op een snelle reductie van de ganzenpopulatie, om zo schade veroorzaakt door ganzen te beperken.

Er zijn hiervoor zowel beroepsmatige beheerders als verschillende samenwerkingsinitiatieven tussen vrijwillige jagers en boeren actief. Ook is er een netwerk van koelcellen uitgerold door de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Jagers kunnen daar geschoten ganzen achterlaten, waarna ze door een poelier worden opgehaald en in de voedselketen worden verwerkt.

Samenwerking tussen boeren, jagers en beroepsmatige beheerders is hierbij cruciaal om de uitvoering te optimaliseren. De provincie stimuleert deze samenwerking. Verder wordt onderzocht of er mogelijkheden om met extra maatregelen de uitvoering te versterken.

Verder is er door de [Faunabeheereenheid \(FBE\) Noord-Holland](#) gewerkt aan een nieuw Faunabeheerplan Houtduif. Dit plan biedt de onderbouwing voor de vergunningverlening waarmee boeren en jagers de ruimte te krijgen om, binnen de kaders van de Omgevingswet, houtduiven te bestrijden met het doel om landbouwschade te beperken.

Tot slot heeft de provincie haar tegemoetkomingsbeleid geactualiseerd. Het sluit nu weer aan bij de laatste jurisprudentie die is ontstaan na de vernietiging van de oude landelijke vrijstelling door de Raad van State.

7. Voor de ontwikkelingen op toeristisch-recreatief gebied heeft de provincie de Routealliantie opgezet. Een samenwerkingsverband tussen de terreinbeherende organisaties, gemeenten, natuurorganisaties, marketingorganisaties en de provincie binnen Noord-Holland. Zie Beleidsdoel 5.1, onderdeel 6 onder 'Wat hebben we bereikt?'.

In 2025 is invulling gegeven aan de opdracht Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord. In opdracht van de provincie en zestien gemeenten in Noord-Holland Noord is gewerkt aan het ondersteunen van ondernemers en gemeenten om de kwaliteit en vitaliteit van het verblijfsrecreatieaanbod in de regio te verbeteren.

Daarnaast is met het instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) opnieuw een project uitgevoerd om vakantieparken meer natuurinclusief (meer groen en meer water) te maken en is geïnvesteerd in onderzoek en data om de ontwikkelingen in recreatie en toerisme te duiden.

In 2025 is, naast reguliere beheer, onderhoud en ontwikkeling, ook gewerkt aan de toekomstbestendigheid en governance binnen de recreatieschappen.

De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet en Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer en het vermarkten van het Noord-Hollandpad.

De provincie Noord-Holland nam de rol van gastprovincie op zich tijdens de [Nationale Toerisme Top](#) in Spant! (Bussum). Ruim 550 gasten kwamen hier samen om mee te praten over verleiding en verandering binnen en van het vrijetijd domein.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.2 Beheren van natuur

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	54.648	N	83.740	N	78.633	N	5.107
Baten	-2.873	V	-2.833	V	-2.867	V	34
Saldo van baten en lasten	51.775	N	80.907	N	75.766	N	5.141
Stortingen reserves							
	0		0		0		0
Onttrekkingen reserves							
	0		0		0		0
Resultaat	51.775	N	80.907	N	75.766	N	5.141

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Wat hebben we bereikt?

1. In het NOVEX-gebied Groene Hart is gewerkt aan het opstellen van een 'Regionale Investeringsagenda' (RIA-GH). Deze RIA-GH markeert de gezamenlijke opgaven en het inzicht in investeringen die nodig zijn om het Groene Hart toekomstbestendig te maken en de waardevolle kwaliteiten van het gebied te behouden en versterken. Het betreft een volgende stap in de uitvoering van de [Bestuursvereenkomst NOVEX-gebied Groene Hart](#), waarin vijf ministeries, drie provincies, vijf waterschappen en 39 gemeenten samenwerken.
2. Via de '[Aanpak Groen Kapitaal](#)' heeft de provincie verder gewerkt aan een natuurinclusieve samenleving. De provincie liet zien hoe de aanpak werkt en dat er al minstens honderd goede initiatieven zijn. Gezamenlijk hebben deze initiatieven al zo'n 220 hectare natuurinclusiever gemaakt.
3. Groene vrijwilligers hebben als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers' een enorme bijdrage geleverd aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap. Het nieuwe platform [Vrijwillig Groen](#) maakt heel inzichtelijk welke activiteiten, vacatures en cursussen er zijn.
4. Na het vaststellen van de 'Realisatieagenda Groene Hart' is in het afgelopen jaar gewerkt aan het opstellen van een 'Regionale InvesteringsAgenda NOVEX Groene Hart'.
5. De Nationale Parken [Duinen van Texel](#) en [Zuid-Kennemerland](#) hebben zich ingezet voor natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. Beide Nationale Parken worden veel bezocht en goed gewaardeerd. Nationaal Park Zuid-Kennemerland blijft aandacht houden voor de balans tussen natuur en recreatie. Samen met partijen is verder gewerkt aan bezoekersmanagement.

6. In 2025 zijn vanuit het [Waddenfonds](#) geen projecten gefinancierd op grond van de Uitvoeringsregeling subsidie Cofinanciering Waddenfonds. Dit komt doordat de projecten waarvoor cofinanciering werd aangevraagd meer subsidie vroegen dan binnen de regeling beschikbaar was. Voor 2026 is het subsidieplafond mede daarom verhoogd. Wel kregen drie Waddenprojecten rechtstreeks vanuit de provincie cofinanciering. Dit betreft de projecten 'Herstel Cultuurlandschap Waddenkust' door Noord-Hollands Landschap, 'Wad gaat om' door NHL Stenden Hogeschool en 'Gastheerschap Wadden' door Visit Wadden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. In de Regionale InvesteringsAgenda NOVEX Groene Hart (RIA-GH) is een eerste lijst van zogenaamde sleutelprojecten opgenomen. Een sleutelproject geeft concreet invulling aan ruimtelijke opgaven en de achterliggende (rijks)doelen, zoals geformuleerd in het ontwikkelperspectief. De projecten dienen als motor en vliegwiel voor transformatie, (boven)regionale samenwerking en grensoverschrijdend werken. De ervaring en lessen uit sleutelprojecten worden gedeeld. Het resultaat is opschaalbaar of navolgbaar in andere delen van het Groene Hart. En het is uitvoerbaar, doordat sprake is van breed draagvlak en mede-eigenaarschap.
2. Om naast kennisverspreiding individuele initiatieven verder te helpen via [Platform Groen Kapitaal](#) ging de [Toekomstacademie](#) van start. De Toekomstacademie is in 2025 ontwikkeld en opgezet om initiatieven te helpen meer impact te maken op een natuurinclusieve samenleving en tegelijk lessen te leren die breder worden gedeeld. De provincie sluit hiermee ook aan bij het landelijke [Collectief Natuurinclusief](#).
3. De provincie ondersteunde via het [programma 'Betrekken bij Groen'](#) (uitgevoerd met en door de Noord-Hollandse natuurorganisaties) het beleid voor groene vrijwilligers en een netwerk van groenblauwe gemeenten (in samenwerking met Stichting Steenbreek). Hiervoor was € 658.000 beschikbaar.
4. De provincie Noord-Holland nam deel aan vergaderingen en bijeenkomsten van het Bestuurlijk Platform Groene Hart.
5. De Nationale Parken Zuid-Kennemerland en Duinen van Texel hebben naast de reguliere provinciale bijdrage aanvullende subsidie gekregen om te werken aan de doelen van het ['Beleidsprogramma Nationale Parken'](#). Ook zijn ze gewezen op de nieuwe ['Handreiking nationale parken als katalysator voor gezondheid'](#) en daarmee aan de slag gegaan. Vanuit de Regio Deal MRA West Beter in Balans is in samenwerking met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland een 'masterclass ommetjes' georganiseerd, bedoeld als inspiratie om de recreatiedruk te spreiden en tegelijk andere (gemeentelijke) doelen te dienen.
6. De provincie nam deel aan het Waddenfonds en draagt hierdoor bij aan het toekennen van subsidies aan goed onderbouwde projecten. Initiatieven met duidelijke meerwaarde voor het Waddengebied kregen zo ruimte om zich te ontwikkelen. Daarnaast stimuleert de provincie zelf innovatieve en kansrijke Waddenfondsprojecten in Noord-Holland door cofinanciering via subsidies. Deze projecten sluiten aan bij de doelen van het Waddenfonds en versterken het Waddengebied in Noord-Holland.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	19.872	N	15.650	N	14.705	N	945
Baten	-3.360	V	-1.000	V	-515	V	-485
Saldo van baten en lasten	16.512	N	14.650	N	14.190	N	460
Stortingen reserves							
Reserve Cofinanciering Waddenzee	1.000	N	1.000	N	1.000	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Cofinanciering Waddenzee	-790	V	-2.500	V	-2.180	V	-320
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	-3.305	V	-253	V	-253	V	0
Resultaat	13.417	N	12.897	N	12.756	N	141

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water

Wat hebben we bereikt?

1. Grondwater: het grondwater in Noord-Holland bevindt zich over het algemeen in goede staat, kwantitatief en kwalitatief. De enige uitzondering vormt het grondwaterlichaam Duin Rijn-West, waar sprake is van verhoogde fosfaatgehalten.

De ondergrond is duurzaam benut, onder andere voor de drinkwater- en energievoorziening. De provincie heeft erop toegezien dat grondwatervoorraden niet worden uitgeput en dat verzilting en verdroging worden voorkomen.

2. Oppervlaktewater: de doelen voor schoon en voldoende oppervlaktewater zijn in 2025 nog niet volledig bereikt. Uit de [‘Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland’](#) blijkt dat weliswaar vooruitgang is geboekt; circa 80 procent van de parameters voldoet aan de gestelde normen. In 2027 moet de kwaliteit van het oppervlaktewater volledig voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water.

3. Waterrecreatie: waterrecreatie draagt bij aan de regionale economie en de aantrekkelijkheid van Noord-Holland. De provincie versterkt waterrecreatie via duurzaamheid en innovatie, de ontwikkeling van het recreatieve vaarnetwerk en het benutten van koppelkansen binnen gebiedsontwikkelingen. Dit alles is in lijn met de ‘Visie Waterrecreatie Noord-Holland 2030’ en de ‘Uitvoeringsagenda 2021-2025’.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH): in 2025 zorgde de provincie via haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor een duurzaam gebruik van de ondergrond. Daarbij zag de provincie erop toe dat verschillende functies in de ondergrond elkaar niet tegenwerken. De [Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied \(OD NZKG\)](#) voert deze taken namens de provincie uit.

1.2 Drinkwatervoorziening: door de toenemende vraag naar drinkwater werken drinkwaterbedrijven aan uitbreiding van hun leveringscapaciteit. In 2025 heeft de

provincie Waternet een vergunning verleend voor de uitbreiding van de winlocaties in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Het gaat om vijf miljoen kubieke meter per jaar. Daarnaast doen drinkwaterbedrijven onderzoek op vijf andere locaties. Het doel is om grond- en oppervlaktewater flexibeler te kunnen inzetten, afhankelijk van de seizoensgebonden beschikbaarheid.

1.3 Monitoring en onderzoek: in 2025 is de grondwaterstand op 440 locaties in Noord-Holland continu gemeten. Daarnaast onderzocht de provincie het gebruik van PFAS-houdende pesticiden en de mogelijke risico's voor bodem en grondwater. Samen met de provincie Zuid-Holland is aanvullend onderzoek gedaan naar de fosfaatoverschrijding in het grondwaterlichaam Duin Rijn-West en de mogelijke effecten daarvan op het oppervlaktewater.

2.1 Kaderrichtlijn Water (KRW): in juni 2025 stelden Gedeputeerde Staten de 'Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland' vast. Deze evaluatie geeft inzicht in de voortgang van het doelbereik voor oppervlaktewater en grondwater. Daarnaast zijn extra provinciale maatregelen bepaald. Zo wordt onderzoek gedaan naar een mogelijk verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest in grondwaterbeschermings- en Natura 2000-gebieden.

Verder werkte de provincie aan de uitvoering van maatregelen vanuit het '[Regionale Waterprogramma](#)'. Zo zijn vijf provinciale sluizen vispasseerbaar gemaakt en is de programmatische regionale aanpak van indirecte lozingen gestart.

Tot slot startte de provincie in 2025 het proces op voor het opstellen van een 'Regionaal Water- en Bodemprogramma' voor de periode 2028-2033.

2.2 Zwemwater: in 2025 zijn in totaal 114 [zwemlocaties](#) in oppervlaktewater aangewezen, waaronder vier nieuwe locaties: Marineterrein (gemeente Amsterdam), Wijdenes (Drechterland), Lagune Camperduin (Bergen) en Hoorn Zuid (Hoorn).

Daarnaast is de provincie begonnen met het vervangen van publieksinformatieborden en informatieportalen bij alle aangewezen zwemlocaties in Noord-Holland. Dit traject loopt door in 2026.

Tot slot kregen in 2025 drie projecten subsidie om het zwemwater te verbeteren, voor een totaalbedrag van € 150.000. Daarmee werd het subsidieplafond voor 2025 bereikt.

2.3 Zoetwatervoorziening en verzilting: de provincie neemt deel aan het '[Deltaprogramma Zoetwater](#)' (regio Noord en regio West) en het '[Deltaprogramma IJsselmeergebied](#)'. In 2025 zijn de mogelijkheden voor de herijking van deze deltaprogramma's verkend. Op basis hiervan volgen in 2026 adviezen aan de Deltacommissaris.

Daarnaast loopt het project 'Zoete Toekomst Texel', waarin de mogelijkheden voor ondergrondse wateropslag worden onderzocht om de zoetwatervoorziening van Texel te versterken. In 2025 zijn opnieuw subsidies verstrekt via het landbouwportaal Noord-Holland voor zoetwatermaatregelen. Agrariërs kunnen coaching aanvragen en maatregelen treffen.

Verder stelde de provincie budget beschikbaar voor aanpassingen aan infrastructuur in de Noordkop om zoutindringing bij vispassages tegen te gaan. Ook loopt een pilot voor ondergrondse opslag van drinkwater bij Hoorn. In het kader van het FreshEM-project voerde de provincie in 2025 metingen uit. Dat gebeurde met een helikopter die is uitgerust met

elektromagnetische apparatuur. Hiermee zijn data verzameld over bodem en grondwater die dienen voor onderzoek naar de mate van verzilting in Noord-Holland.

Tot slot stelde de provincie een verbinder aan in de Kop van Noord-Holland die kennis over verzilting deelt met agrariërs en verschillende initiatieven verbindt.

3. Waterrecreatie: in 2025 zijn de ambities uit de 'Visie Waterrecreatie Noord-Holland' uitgewerkt via drie uitvoeringsregelingen: kleine voorzieningen en diensten, innovatie en duurzaamheid, en waterrecreatie voor de kleine pleziervaart. Daarnaast is bijgedragen aan de gebiedsontwikkeling aan de kuststrook van Huisduinen (gemeente Den Helder) als 'aquapunctuurpunt'. Het 'aquapunctuurpunt' is op pagina 16 van de ['Visie Waterrecreatie Noord-Holland'](#) beschreven.

Het convenant '[Varen doe je Samen!](#)' is verlengd voor de periode 2025–2030. Samen met de gemeente Amsterdam en Rijkswaterstaat is een opdracht verstrekt voor een onderzoek naar de ontwikkeling van de pleziervaart op het Binnen-IJ.

Tot slot is vanuit de reserve waterrecreatie bijgedragen aan de organisatie van [SAIL Amsterdam 2025](#) en de [Landelijke Toerisme Top](#), die de provincie Noord-Holland organiseerde.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.4 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren van water

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	5.728	N	3.788	N	4.770	N	-982
Baten	-1.360	V	-1.078	V	-2.635	V	1.557
Saldo van baten en lasten	4.368	N	2.710	N	2.135	N	575
Storting reserves							
Reserve Waterrecreatie	2.000	N	2.000	N	2.000	N	0
Onttrekking reserves							
Reserve Waterrecreatie	-2.693	V	-1.900	V	-1.932	V	32
Resultaat	3.675	N	2.810	N	2.203	N	607

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekking aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Wat hebben we bereikt?

1. Het '[Programma Landelijk Gebied](#)' is in concept voorgelegd aan de Commissie Landelijk Gebied. Tijdens de bespreking in de commissie op 17 november 2025 is toegezegd om de evaluatie van de voedselvisie toe te voegen aan het definitieve PLG, dat is vastgesteld begin 2026. Het PLG maakt duidelijk welke doelen met voorrang bereikt moeten worden. Daarmee weten onze partners wat zij in de komende periode van de provincie mogen verwachten én wat de provincie van hen verwacht.

2. Op 30 juni 2025 is de '[Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied Noord-Holland 2025–2027](#)' vastgesteld. Hierin staat per beleidsdoel welke uitvoeringsstappen met de beschikbare budgetten in de periode 2025–2027 kunnen worden genomen. Met als doel: werken aan een vitaal, leefbaar en toekomstbestendig landelijk gebied. Hiertoe worden de provinciale middelen voor het

provinciaal landelijk gebied ingezet, aangevuld met de Koplopersgelden van het Rijk. In totaal gaat het (inclusief de hieronder genoemde Koplopersgelden) om een investeringsbudget van ruim € 70 miljoen, dat is verdeeld over 28 concrete maatregelen. Hiermee kunnen de komende jaren voor elk van de PPLG-doelen toch uitvoeringsstappen worden gezet, zij het binnen de beperkte financiële mogelijkheden.

3. Op 19 juni 2025 kreeg de provincie de tweede tranche van € 20 miljoen aan Koplopersgelden toegekend van het Rijk. Hiermee heeft de provincie Noord-Holland in totaal circa € 42 miljoen aan Koplopersgelden ontvangen. Deze gelden worden ingezet voor de doelen in het landelijk gebied.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Door de gewijzigde koers van het Rijk hebben we middelen die in het vooruitzicht waren gesteld voor een groot deel niet gekregen. Het halen van de ambitie, zoals omschreven in de startversie van het 'Provinciaal Programma Landelijk Gebied' (PPLG), was daarmee niet langer realistisch. Om die reden is het Programma Landelijk Gebied aangepast. Dit programma schetst nu het handelingsperspectief van de provincie voor de middellange en lange termijn en het beleidskader. Het maakt duidelijk waar de provincie verantwoordelijk is voor het doelbereik. Daarnaast wordt aangegeven waar een opgave urgentie heeft vanwege wettelijke of aangegane verplichtingen.

2. Met het wegvallen van het Transitiefonds en het stopzetten van het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' was een nieuwe situatie ontstaan voor de provincies. De provincie Noord-Holland besloot om door te werken aan de doelen voor het landelijk gebied. Hiervoor is de 'Korte Termijn Agenda Landelijk gebied' vastgesteld. Hierin staat hoe binnen de beschikbare financiële ruimte de komende periode kan worden gewerkt aan concrete maatregelen voor een vitaal, leefbaar en toekomstbestendig landelijk gebied.

3. De provincie heeft met het Rijk onderhandeld over een aanvulling op de Koplopersgelden. Bij de eerste tranche had de provincie immers slechts een zeer beperkt aandeel ontvangen. Het Rijk heeft hierop nogmaals € 45 miljoen beschikbaar gesteld voor drie provincies. Aan Noord-Holland werd ruim € 20 miljoen toegekend. Er is gekozen om de Koplopersgelden breed in te zetten, zodat we voor alle PPLG-doelen stappen kunnen zetten in de uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	8.900	N	15.203	N	6.102	N	9.101
Baten	0	V	-7.942	V	-600	V	-7.342
Saldo van baten en lasten	8.900	N	7.261	N	5.502	N	1.759
Stortingen reserves							
Reserve PPLG	4.900	N	4.900	N	4.900	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve PPLG	-4.900	V	-2.500	V	-758	V	-1.742
Resultaat	8.900	N	9.661	N	9.643	N	18

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

5.6 Versterken kansrijke landbouw

Wat hebben we bereikt?

1. Kringlooplandbouw en gebiedsaanpak: de zeven vormen van kringlooplandbouw zijn opgenomen in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Zo is kringlooplandbouw een vast onderdeel geworden van de aanpak voor het landelijk gebied. Met de sectoren melkveehouderij en akkerbouw is gewerkt aan een beloningsregeling voor duurzame prestaties.

In verschillende glastuinbouwgebieden is gewerkt aan verduurzaming. Het gebiedsakkoord voor Dijk en Waard (Alton) is vernieuwd, met extra aandacht voor energie. Voor Het Grootslag is samen met partners in 2025 een overeenkomst voorbereid die begin 2026 wordt ondertekend. In De Kwakel en Kudelstaart en Prima4a (een gebied rond de A4 in Rijsenhout, gemeente Haarlemmermeer) zijn energiecoöperaties opgericht. Deze hebben subsidie aangevraagd voor een warmtenet.

Samen met vier gemeenten in Noord-Holland Noord deed de provincie onderzoek naar de agrarische economie. Dit onderzoek wordt gebruikt voor het opstellen van toekomstplannen en de provinciale omgevingsvisie. Ook vond onderzoek plaats naar bodem, nutriënten en circulaire landbouw. Dit vormt de basis voor nieuw beleid en voor de kwartiermaker mest.

2. Innovatie en koplopers: in 2025 ging het Landbouwportaal officieel van start. Hierin werken meerdere partijen samen om boeren te ondersteunen bij verduurzaming.

Het Fieldlab Groene Hart is in 2025 geopend voor aanvragen. Boeren konden subsidie aanvragen voor bewezen technieken die de uitstoot verlagen. Er zijn dertien aanvragen ingediend, waarbij vaak meerdere technieken tegelijk zijn aangevraagd, zoals mestrobots, emissiearme vloeren en mestvergisters.

3. Verbinding stad en platteland: het jaarlijkse streekdiner is georganiseerd om de verbinding tussen stad en platteland te versterken. Statenleden en (jonge) agrariërs gingen met elkaar in gesprek over de kansen en opgaven in het landelijk gebied.

4. Subsidies en gebiedsontwikkeling: via het 'Nationaal Strategisch Plan 2023-2027' kregen ruim tweehonderd boeren subsidie voor investeringen in verduurzaming. Ook zijn subsidies verleend voor het maken van gebiedsplannen.

LEADER-subsidies leverden een bijdrage aan projecten voor plattelandontwikkeling, zoals dorpshuizen, een jongerencentrum op Texel en een voedselbos. Daarnaast zijn subsidies verstrekt voor landschapselementen en landbouwinnovaties.

In 2025 zijn meerdere regelingen opnieuw opgesteld. Ook is een nieuwe regeling voorbereid voor samenwerking in gebiedsontwikkeling die in 2026 opengaat.

5. Visserij: Den Oever en IJmuiden maken Noord-Holland tot de belangrijkste visserijprovincie. In 2025 ging de uitvoering van start van het Visserij Ontwikkelplan. Samen met het Rijk en gemeenten is geïnvesteerd in het Bluefood Centrum Wieringen. Ook is gewerkt aan de ontwikkeling van viskweek op Texel.

6. Bollenteelt: voor de verduurzaming van de bollenteelt ging een meerjarig programma van start in Fieldlab Bol. In 2025 is gewerkt aan de voorbereiding van een regionale aanpak, met als doel om deze in 2026 te starten. Ook is praktijkonderzoek naar bodemverbetering met compost voorbereid. Hiervoor zijn geen rijksmiddelen beschikbaar gekomen.

7. Stikstof en perspectief voor boeren: in juli 2025 is een [gezamenlijke overeenkomst ondertekend](#) om uiterlijk in 2025 een generieke stikstofreductie van 30 procent te realiseren.

Daarnaast werkt de provincie aan een samenhangende aanpak om de stikstofuitstoot te verlagen en natuur te herstellen. Zo wordt toegewerkt naar het opnieuw mogelijk maken van vergunningverlening. Deze aanpak rust op drie pijlers:

- geborgde generieke emissiereductie,
- geborgde gebiedsspecifieke maatregelen,
- geborgd natuurherstel.

Met deze aanpak werkt de provincie aan juridisch houdbare oplossingen die natuur en landbouw beter in balans brengen en ruimte bieden voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

In de Pilot PAS-melders Texel is vooruitgang geboekt. Bedrijfsgegevens zijn gecontroleerd en er zijn gesprekken gevoerd met boeren. Ook actualiseerde de provincie Natura 2000-gegevens en voerde een ecologische beoordeling. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor het legaliseren van PAS-melders. Na uitspraken van de Raad van State over extern salderen (een mitigerende maatregel) geldt dat uitgifte van stikstofruimte uit provinciale stikstofbanken alleen mogelijk is als vooraf is onderbouwd dat voldoende maatregelen worden getroffen voor Natura 2000-gebieden. Binnen de provinciale aanpak stikstofreductie en natuurherstel wordt gewerkt aan deze onderbouwing.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Kringlooplandbouw en internationale samenwerking: de zeven sporen van kringlooplandbouw (hightech gesloten systemen, hightech open systemen, extensivering, biologische landbouw, natuurbeheer en natuurontwikkeling, multifunctionele landbouw en stoppen) zijn ondergebracht in het Programma Landelijk Gebied. De provincie nam deel aan landelijke en internationale overleggen over doelsturing, kringlooplandbouw en de landbouwsector. Ook waren er Noord-Hollandse delegaties aanwezig bij onder andere [Biofach](#) en de [Grüne Woche](#). Daarnaast is het bod voor het [ERIAFF](#)-congres 2026 binnengehaald. Dit congres vindt plaats in de regio Amsterdam en

is van belang voor uitwisseling omtrent innovatie op het vlak van agroproductie op Europees niveau. Ook wordt hiermee innovatie van agroproductie in Noord-Holland op de kaart gezet.

Samen met de sector en terreinbeherende organisaties is een bezoek gebracht aan het Fieldlab zoetwateropslag in de akkerbouw. Ook heeft de provincie deelgenomen aan een hackathon met vier gemeenten in de Kop van Noord-Holland. Daar is zoetwateropslag benoemd als een belangrijk spoor voor verdere uitwerking richting zelfvoorzienendheid.

2. Innovatie, samenwerking en ondernemerschap:

2.1 Landbouwportaal: in december 2025 is voor de verbreding van het Landbouwportaal een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), LTO Noord, Koninklijke Algemene Vereniging voor Bloembollencultuur (KAVB), BoerenNatuur en de agrarische collectieven. De samenwerking loopt tot en met 31 december 2033.

Het doel is om het gezamenlijke bewustzijn over water, bodem en klimaat te vergroten en bij te dragen aan:

- verbetering van water en bodemkwaliteit,
- het tegengaan van verdroging, verzilting en wateroverlast,
- aanpassing aan klimaatverandering en het verminderen van emissies,
- het versterken van de weerbaarheid en vitaliteit van gewassen.

2.2 Fieldlab Groene Hart: de voorbereiding van het Fieldlab Groene Hart is uitgevoerd, samen met de Stichting Fieldlab en de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Afstemming over governance en maatregelen heeft geleid tot de start van de eerste maatregelen aan het einde van de zomer. Daarnaast neemt de provincie deel aan het landelijke regieorgaan om innovatie voor emissiereductie in de veehouderij te versnellen.

2.3 Economisch perspectief en voedselketen: samen met sectoren, bedrijfsleven en onderwijs werkte de provincie aan projectaanvragen binnen de Regio Deal Noord-Holland Noord. In de eerste tranche zijn al projecten goedgekeurd, onder andere op het gebied van waterstof, eiwittransitie (Foodnext), agrotourisme (Agriport A7), Blue Food Wieringen en Ondernemend Bio.

Binnen het netwerk Voedsel Verbindt wordt gewerkt aan een sterk regionaal voedselsysteem. Samen met de MRA is een verkenning gestart naar regionale foodhubs en korteketenlogistiek. In 2025 ging ook een nieuwe cateraar van start in de provinciehuizen aan de Dreef en het Houtplein. Het aanbod bestaat vooral uit Noord-Hollandse producten, met aandacht voor eten volgens het seizoen, de eiwittransitie (Nederland kent de ambitie om verhoudingsgewijs meer plantaardige eiwitten te consumeren (60 procent) en minder dierlijke (40 procent), biologisch voedsel en ganzenvlees).

2.4 Greenports en ketensamenwerking: samen met Greenport Noord-Holland Noord, Greenport Aalsmeer, Greenports Nederland en Voedsel Verbindt werkte de provincie aan ketensamenwerking, kennisdeling, datadeling en innovatie. Dit gebeurt via financiële ondersteuning van programmabureaus en uitvoeringsagenda's en via gezamenlijke lobby richting het Rijk en de Europese Unie.

Beide regionale Greenports hebben zich in 2025 ingezet voor duurzame gebiedsontwikkeling, innovatie, biodiversiteit en arbeid en onderwijs. Greenport Aalsmeer deed verdiepend onderzoek naar de ruimtelijke opgaven in de regio en kreeg samen met partners de Regio Deal Sierteeltregio toegekend. Greenport Noord-Holland Noord organiseerde de landelijke tuinbouwondernemersprijs en werkte aan thema's als bodem, zoetwateropslag, groen onderwijs, robotica en kunstmatige intelligentie.

2.5 Greenchain: de provincie neemt deel aan Greenchain Noord-Holland. Dit netwerk verbindt bestaande en nieuwe initiatieven in de agrifoodsector om innovatie te versnellen en beter aan te sluiten op onderwijs. De focus ligt op digitalisering en duurzame teelt en verwerking.

3. Verbinding stad en platteland: tijdens de [Week van ons Eten](#) in oktober 2025 gingen voedselondernemers en politici met elkaar in gesprek tijdens het [Noord-Hollands Streekdiner](#) in het provinciehuis in Haarlem. De regio's Haarlem en Haarlemmermeer stonden centraal. Tijdens de bijeenkomst zijn drie Waarde-Ringen uitgereikt. Voor het diner werd gebruikgemaakt van voedingsmiddelen die via korte ketens zijn geproduceerd. Het platform Boer & Business in Balans bood ruimte aan inspirerende initiatieven en droeg bij aan de verbinding tussen stad en platteland.

4. Subsidies: in 2025 zijn meerdere subsidieregelingen opengesteld, waaronder de productieve investeringsregeling, LEADER, de innovatieregeling, de regeling voor landschapselementen en de regeling voor kennisdeling. Ook vonden er informatiebijeenkomsten plaats over de regelingen binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLBNP). Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de regeling 'Samenwerking integrale gebiedsontwikkeling'.

5.1 Visserijontwikkelplan: in 2025 bracht het Bestuurlijk Platform Visserij een bezoek aan Brussel om kansen voor een duurzame visserijsector onder de aandacht te brengen, onder andere op het gebied van fondsen en regelgeving. De provincie bracht het 'Visserijontwikkelplan' in uitvoering en zorgt voor bestuurlijke afstemming met gemeenten. Projecten zijn verder uitgewerkt en de eerste subsidies zijn verleend met behulp van specifieke uitkeringen (SPUK).

5.2 IJsselmeervisserij: de regeling voor flankerende maatregelen voor de IJsselmeervisserij is in 2025 afgebouwd.

6. Bollenteelt: voor de verduurzaming van de bollenteelt loopt een meerjarig programma binnen Fieldlab Bol. Het fieldlab is verbonden met de regioaanpak. In 2025 is overleg gevoerd met Greenport Duin en Bollenstreek en de provincie Zuid-Holland. Statenleden brachten een werkbezoek aan een bedrijf met jonge bollentelers, waar ook zoetwateropslag plaatsvindt.

7.1 Convenant stikstofreductie: in juli 2025 is een provinciaal convenant stikstofreductie gesloten met LTO Noord, het Hollands Agrarisch Jongeren Kontakt (HAJK) en Biologisch Noord-Holland.

7.2 Programmatische aanpak stikstof: in 2025 werkte de provincie Noord-Holland aan de opzet en verdere uitwerking van een programmatische aanpak voor stikstof en natuurherstel. Met als doel Natura 2000-gebieden te beschermen en te herstellen en vergunningverlening voor maatschappelijke ontwikkelingen opnieuw mogelijk te maken. Denk aan woningbouw en infrastructuur.

Er is gekozen voor een integrale aanpak, waarin onderscheid is gemaakt tussen generieke emissiereductie per sector en gebiedsspecifieke emissiereductie rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Parallel hieraan is gewerkt aan een gebiedsgerichte

uitwerking van natuurherstel en -beheer, gekoppeld aan instandhoudingsdoelen en monitoring van natuurkwaliteit.

Een belangrijk onderdeel van de aanpak is de juridische verankering. Daarbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan de vereisten uit recente jurisprudentie. Dat betekent dat maatregelen afdwingbaar, controleerbaar en juridisch geborgd moeten zijn in besluiten, regels of vergunningvoorschriften.

Tot slot is ingezet op het opzetten van een monitorings- en bijsturingssystematiek, zodat de provincie periodiek kan vaststellen of maatregelen effect hebben en tijdig kan bijsturen. Met deze programmatische aanpak legt de provincie een samenhangende en juridisch houdbare basis voor natuurherstel en toekomstbestendige vergunningverlening.

7.3 Onderzoek stikstofreductie: de provincie deed onderzoek naar de stoffenbalans als mogelijk instrument voor doelsturing. Ook is gekeken naar de rol van mestvergisters bij het terugwinnen en hergebruiken van stikstof.

7.4 Pilot PAS-melders Texel: voor de Pilot PAS-melders Texel is een gebiedsgerichte aanpak ingericht, samen met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), de Omgevingsdienst Noord Holland Noord (OD NHN), de gemeente Texel en LTO Noord.

De feitenbasis is op orde gebracht door verificatie van PAS-meldingen door de OD NHN en door erfgesprekken met ondernemers via zaakbegeleiders van LVVN. Ook zijn Natura 2000-gegevens geactualiseerd, waaronder stikstofdepositiedata en natuurherstelbeleid. Op basis hiervan is in opdracht van LVVN een ecologische beoordeling opgesteld.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 5.6 Versterken kansrijke landbouw

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	4.686	N	7.785	N	12.656	N	-4.871
Baten	0	V	0	V	0	V	0
Saldo van baten en lasten	4.686	N	7.785	N	12.656	N	-4.871
Stortingen reserves							
Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	2.900	N	2.900	N	2.900	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	-2.772	V	-4.341	V	-8.152	V	3.811
Resultaat	4.814	N	6.344	N	7.404	N	-1.060

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Doelenboom

6. Economie, leefbaarheid en cultuur

6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland speelt een belangrijke rol in het creëren van de juiste randvoorwaarden voor het bedrijfsleven om te kunnen verduurzamen. Zodat de provincie een economie heeft die ook op lange termijn houdbaar is en bijdraagt aan de brede welvaart van de Noord-Hollanders en aan het nationale concurrentie- en verdienvermogen. De provincie voert die activiteiten uit die de meeste impact hebben op het versterken van de regionale economie. Dit is ook het uitgangspunt in de 'Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028' en vormt de leidraad voor de provinciale activiteiten. Deze agenda kent vier speerpunten: duurzame en circulaire bedrijvigheid, ruimte voor economie, innovatie en arbeidsmarkt, en onderwijs.

De geopolitieke ontwikkelingen, de schaarste aan energie (nu en in de toekomst), de beschikbaarheid van (zoet)water, het gebrek aan ruimte (in fysiek en milieutechnisch opzicht) en de schaarste van arbeidskrachten vragen om een andere provinciale rol ten aanzien van de regionale economie: van faciliteren naar keuzes maken en sturen. Als voorbereiding hierop en met het oog op de actualisering van de omgevingsvisie, heeft de provincie onder de vlag van 'het toekomstbeeld van de economie' analyses gemaakt en onderzoek uitgevoerd. Met als doel keuzes te kunnen maken. De provincie betreft hierbij de relevante en belangrijke internationale en nationale bronnen, waaronder de rapporten van Draghi (2024) en Wennink (2025).

Erfgoed en cultuur dragen sterk bij aan de kwaliteit van de leefomgeving en de identiteit van regio's. De provincie Noord-Holland heeft veel culturele organisaties en voorzieningen, monumenten, (wereld)erfgoed, bijzondere archeologische vindplaatsen en historische cultuurlandschappen. Dit levert een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat op.

De provincie ziet de grote waarde van haar veelzijdige, zichtbare en onzichtbare cultuurhistorie. De provincie maakt duurzaam behoud van haar erfgoed mogelijk, zodat ook toekomstige generaties hiervan gebruik kunnen maken.

Voor vitale dorpen en steden zijn goede voorzieningen van cruciaal belang, zoals sportaccommodaties, dorpshuizen en culturele instellingen. Ook zoekt de provincie naar mogelijkheden om de ontwikkeling van regionaal sport- en cultuurtalent te stimuleren door een brug te slaan naar en ruimte te geven aan de topsport en topcultuur.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

6 Economie, leefbaarheid en cultuur

	Ontwerp begroting 2025**		Actuele begroting 2025**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	38.079	N	47.495	N	53.335	N	-5.840
Baten	0	V	-6.122	V	-4.698	V	-1.424
Saldo van baten en lasten	38.079	N	41.373	N	48.636	N	-7.263
Stortingen reserves	10.303	N	16.881	N	16.881	N	0
Onttrekking reserves	-10.689	V	-15.282	V	-15.180	V	-102
Resultaat	37.693	N	42.972	N	50.338	N	-7.366

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Verbonden partijen

Programma	Verbonden partij	Publiek doel
6	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies.
6	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden, marketing en acquisitie
6	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen om (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
6	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit. Dit doet deze vennootschap onder andere door het beschikbaar stellen van financiering, het adviseren en begeleiden van ondernemingen, en het stimuleren en faciliteren van innovatie.
6	ROM InWest B.V.	De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland.

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

Kaders

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de [bijlage](#) van de jaarstukken.

6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

Wat hebben we bereikt?

Aan de hand van de vier speerpunten uit de 'Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025–2028' werkte de provincie Noord-Holland aan: duurzame en circulaire bedrijvigheid, ruimte voor economie, innovatie en arbeidsmarkt, en onderwijs. Op al deze speerpunten zijn resultaten behaald. Om duurzame en circulaire bedrijvigheid te bevorderen zijn kennissessies georganiseerd voor ondernemers. Ook zijn ondernemers direct geholpen bij het vinden van circulaire toepassingen in hun bedrijf. De deal voor het stimuleren van circulair slopen werd uitbereid met een groot aantal nieuwe partijen. Ook werd gestart met een grondstoffenstrategie voor het NZKG.

De verschillende uitvoeringsregelingen voor duurzame werklocaties, onderwijs en arbeidsmarkt, de investeringsfondsen van de ROM InWest en het Innovatiefonds NH werden goed benut. De vaststelling van de MRA-kantorenstrategie en de 'Datacenterstrategie 2025–2027' droegen bij aan duidelijke beleidskeuzes en meer sturing op de ontwikkeling van werklocaties. Voor de dienstverlening aan innovatieve mkb'ers zijn de succesvolle programma's PIM en GO NH! voortgezet. De ROM InWest werd doorontwikkeld met het onderbrengen van het provinciale programma PIM bij de ROM. De projecten uit het programma 'Maritiem Cluster Den Helder' zijn verder uitgewerkt. De ontwikkeling van de Energiehaven in de IJmond liep vertraging op door het (tijdelijke) nationale verbod op het toepassen van staalslakken; staalslakken zijn vooralsnog onderdeel van het plan.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In MRA-verband is een nieuwe kantorenstrategie vastgesteld. Voor Noord-Holland Noord is een nieuwe behoefte- en werklocaties uitgevoerd die de basis is voor het actualiseren van regionale strategieën en convenanten voor werklocaties in Noord-Holland.

1.2 De twee subsidieregelingen voor het verduurzamen en toekomstbestendig maken van werklocaties zijn uitgevoerd en vrijwel volledig benut. Daarnaast ging het 'Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen' van start. Dit programma richt zich op het versterken van de samenwerking op bedrijventerreinen en het ontwikkelen van verduurzamingsmaatregelen. Zestien projecten zijn deels afgerond en 24 mogelijke projecten zijn in voorbereiding. Veel projecten richten zich op energietransitie en het verkennen van netcongestie-oplossingen. Voor het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming MKB' geven experts advies aan individuele ondernemers over de technische, financiële en juridische aspecten van verduurzaming van hun bedrijfspanden en bedrijfsvoering. In 2025 zijn de eerste zeventig ondernemers op deze manier geholpen.

1.3 In 2025 stelden Provinciale Staten de 'Datacenterstrategie 2025–2027' vast en is de regelgeving over datacenters in de omgevingsverordening (die van kracht is per 1 januari 2026) daarop aangepast. Datacenters vallen als grootschalige bedrijven onder de verkenning naar een verdozingstrategie (een strategie van de provincie Noord-Holland om de negatieve impact van datacenters en distributiecentra op het landschap te beperken).

1.4 Met de circulair ambassadeur zijn sessies voor het mkb georganiseerd om kennis te vergroten over circulair ondernemen, waaronder het Circulair Impact Event. Ook verleende de provincie subsidie aan het ondernemersnetwerk Circulair West voor kennisdeling en

netwerkvorming. Om circulariteit op bedrijfsniveau te stimuleren, zijn CIRCO-tracks uitgevoerd. In samenwerking met het Programmabureau Noordzeekanaalgebied (NZKG) is gestart met het opstellen van een circulaire grondstoffenstrategie. Met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en provincie Flevoland voerde de provincie onderzoek uit naar kritieke grondstoffen. Door een financiële bijdrage en participatie in het netwerk Groene Chemie, Nieuwe Economie droeg de provincie bij aan de opschaling van innovaties in de chemiesector. Via de subsidieregeling voor kleinschalige activiteiten om bewustwording bij inwoners te vergroten, zijn subsidies verstrekt aan initiatieven van stichtingen en verenigingen.

1.5. Circulair bouwen kreeg een stimulans via de aanpak van de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen Noord-Holland Noord met werksessies, ondersteuning van gemeenten en onderzoek naar verdienmodellen van circulair slopen. De deal is uitgebreid van Noord-Holland Noord naar de MRA. In totaal hebben 92 partijen zich aangesloten. Daarnaast is de vraag naar biobased bouwmaterialen aangejaagd met de ketenaanpak biobased bouwen.

1.6 Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord zette in op versterking van het mkb in de regio, bood ondersteuning bij herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen en ondersteunde de regionale economische samenwerking. In 2025 is een nieuw activiteitenplan opgesteld en vastgesteld voor de periode 2026–2028.

2.1 Het 'Programma Investeringsgereed MKB' (PIM) is in 2025 ondergebracht bij de ROM InWest. PIM wordt hiermee de komende vijf jaar uitgevoerd door de ROM. Ondernemers zijn hiermee geholpen door de concentratie van dienstverlening. Bovendien draagt deze verandering bij aan de doorontwikkeling van ROM InWest.

2.2 In 2025 vond een succesvolle 'exit' plaats van een investering vanuit het MKB-fonds uitgevoerd door de ROM InWest. Het GO!-NH Versnellingsprogramma is opnieuw Europees aanbesteed voor een periode van drie jaar.

2.3 In 2025 formuleerde de Amsterdam Economic Board met de gezamenlijke financiële bijdrage van de MRA-overheden (waaronder de provincie Noord-Holland) een vernieuwde thematische koers. De board richt zich nu op: Life Sciences & Health (Gezonde Regio), Verantwoorde Tech en AI (Innovatieve Regio) en Circulaire grondstoffen, energie en industrie (Groene Regio). De provincie werkte aan de ontwikkeling van een industrieoppositie voor het Noordzeekanaalgebied, onder aanvoering van de Amsterdam Economic Board.

3.1 De deelname aan het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030, waarvoor de provincie een centrale faciliterende rol in de triple helix-samenwerking vervulde, nam toe tot 397 aangesloten vertegenwoordigers. Met het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheden is gewerkt aan oplossingen voor knelpunten die een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt voor de techniek en technologie in de weg staan. Zoals een verkenning naar concrete projecten in de maritieme sector voor elektrisch vliegen en varen, en dronegebruik voor energie op zee.

3.2 Vier regionale campussen en één bovenregionale publiek-private samenwerking maakten gebruik van de subsidieregeling 'Versterking en verduurzaming van regionale techniek- en technologiecampussen'. Aan twee arbeidsmarktregio's stelde de provincie middelen beschikbaar om triple helix-talentfondsen te realiseren voor het stimuleren van om- en bijscholing (in het kader van 'een leven lang ontwikkelen').

4.1 De uitvoering van de projecten uit de 'Uitvoeringsagenda NZKG' ging van start. De provincie, gemeenten en het Rijk stelden een Regionale Investeringsagenda vast ter ondersteuning van

de deze uitvoeringsagenda. Samen met de zes gemeenten in het Noordzeekanaalgebied bereidde de provincie een tweede aanvraag voor om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het landelijke fonds Gebiedsinvesteringen Netten op Zee, waarover in 2026 wordt besloten.

4.2 Het Convenant Energiehaven 2025 is getekend. Hierin spreekt het consortium van provincie, gemeente Velsen, Port of Amsterdam en Zeehaven IJmuiden zich samen met het Rijk en Tata Steel uit over het streven om de Energiehaven te realiseren. Een (tijdelijk) verbod van het Rijk op het toepassen van staalslakken op land én de aanwezigheid van staalslakken op de beoogde locatie zorgden voor vertraging in het proces.

4.3 In 2025 zorgde de provincie voor de verdere uitwerking van projecten, waaronder de verplaatsing van de Moormanbrug, de locatiestudie naar een nieuwe brug over de Koopvaarder binnenhaven (de Ravelijnbrug) en het nieuwe wegtracé over het Nieuwe Diep-Nieuwe Werk. Het ministerie van Defensie, de provincie en de gemeente Den Helder tekenden een intentieovereenkomst om de Luchthaven Den Helder samen verder te ontwikkelen.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	20.662	N	24.836	N	30.374	N	-5.538
Baten	0	V	-5.822	V	-4.339	V	-1.483
Saldo van baten en lasten	20.662	N	19.014	N	26.035	N	-7.021
Stortingen reserves							
Reserve subsidies regionale economie	0	V	1.550	N	1.550	N	0
Reserve MKB innovatie-instrumenten	4.922	N	4.971	N	4.971	N	0
Reserve Circulaire Economie	1.255	N	1.255	N	1.255	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	0	V	-43	V	-43	V	0
Reserve MKB innovatie-instrumenten	-4.922	V	-4.495	V	-4.041	V	-454
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	V	-234	V	-162	V	-72
Reserve Circulaire Economie	-1.255	V	-790	V	-611	V	-179
Resultaat	20.662	N	21.228	N	28.955	N	-7.727

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage	77,3%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in vierde kwartaal 2025. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage	7,2%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2022 ten opzichte van 2021 (Voorlopige waarde 2022) Bron: CBS

6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

Wat hebben we bereikt?

Aan de hand van de speerpunten in het 'Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022' werkte de provincie aan het behouden en de versterken van cultuurhistorische waarden in het landschap, en het hierin gelegen erfgoed. Op al deze speerpunten zijn doelen behaald. De verschillende uitvoeringsregelingen voor onderhoud, restauratie, verduurzaming en herbestemming van erfgoed werden goed benut. De provincie voerde onderzoek uit en startte met monitoring. Zo kan de provincie het effect van deze subsidies en van een aantal ruimtelijke instrumenten voor verschillende beleidsdoelen meten. De provincie trad waar mogelijk op als verbinder van erfgoed bij gebiedsopgaven. Dat deden we door er samen met een groot aantal partijen (Rijk, gemeenten, waterschappen, andere provincies, natuurbeherende organisaties, erfgoedorganisaties, ontwikkelaars en eigenaren) voor te zorgen dat cultuurhistorische waarden werden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. De provincie begon met het verbeteren van de uitvoering van de wettelijke taak voor interbestuurlijk toezicht op de erfgoedtaken van gemeenten. En met het activiteitenplan van het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland gaf de provincie invulling aan de steunfunctie voor gemeenten en aan de kennis- en netwerkontwikkeling. Ook gaf de provincie invulling aan de wettelijke taak in het beheer van het provinciale archeologisch depot. Met het archeologiemuseum Huis van Hilde werden de provinciale archeologische collecties tentoongesteld en de educatieprogramma's voortgezet. Daarnaast heeft de provincie Noord-Holland samen met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant, de taken als 'siteholder' in het behoud van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies uitgevoerd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 De provincie gaf het Steunpunt Cultureel Erfgoed de opdracht om gemeenten te ondersteunen bij hun erfgoedtaken voor het gebouwde, landschappelijke en archeologisch erfgoed. De implementatie van de Omgevingswet bij erfgoedbeleid kreeg daarbij extra aandacht.

1.2 De provincie bracht de ontwikkelprincipes van de '[Leidraad Landschap en Cultuurhistorie](#)' en de kernkwaliteiten uit de omgevingsverordening onder de aandacht bij belanghebbenden. Dat gebeurde via diverse overlegstructuren en via het Steunpunt Cultureel Erfgoed.

2.1: In de tien geselecteerde gebieden van bovengemeentelijk archeologisch belang zette het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan tot een zorgvuldige omgang met deze waarden. Dat deed het steunpunt door het organiseren van bijeenkomsten voor gemeenten in de archeologiegebieden Gooi en Vechtstreek en Waterland. De provincie bracht in 2025 wederom de archeologische kroniek van Noord-Holland uit. Deze kroniek bundelt de resultaten van archeologische opgravingen en ontdekkingen over 2024. De provincie adviseerde om op een zorgvuldige manier om te gaan met (toevals)vondsten en vindplaatsen, onder meer bij bodemingrepen in de Atlantik Wall.

2.2 Huis van Hilde bestond in 2025 tien jaar. Dit werd gevierd met twee congressen. Daarnaast waren er twee tijdelijke tentoonstellingen. Ook is er een tentoonstelling geopend over de unieke vondst van een Romeinse wachttoren in Krommenie. Daarnaast gaf Huis van Hilde diverse archeologische publicaties uit en presenteerde deze voor belanghebbenden. Tot slot zijn er diverse lezingen over archeologische thema's gehouden.

2.3 Mede op voorspraak van GS (het 'Masterplan Maritieme Archeologie, dat in april 2024 naar de Tweede Kamer is gestuurd) heeft het Kabinet een eenmalig bedrag van € 6,8 mln. vrijgemaakt voor onderwaterarcheologie, waarbij de westelijke Waddenzee als belangrijk gebied wordt aangemerkt vanwege de vele historische scheepswrakken. Een deel van deze middelen kan door regionale overheden worden besteed.

3.1 Voor het behoud en de verduurzaming van monumenten verstrekke de provincie subsidies. In 2025 betrof het aantal ontvankelijke aanvragen voor restauratiesubsidies voor rijksmonumenten (niet-woonhuizen) 56. Hiervan kon de provincie er 46 honoreren en; tien werden er afgewezen vanwege het bereikte subsidieplafond. Een groot deel van deze restauratieprojecten draagt substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van dit erfgoed, door de combinatie van restauratie en het nemen van energiebesparende maatregelen. Het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten verstrekke in 2025 vier leningen. Voor het onderhoud aan provinciale monumenten zijn twaalf subsidies verstrekt; vier voor restauratie van deze monumenten.

3.2 In 2025 is het onderzoek naar de actuele herbestemmingsopgave in Noord-Holland opgeleverd. Besloten is de Loods Herbestemming Monumenten niet meer als beleidsinstrument in te zetten.

3.3 Het plan om een handelingsperspectief voor gemeenten op te stellen voor de omgang met klimaatrisico's voor erfgoed is opgenomen in de '[Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2027](#)'. Deze agenda is in 2025 vastgesteld; met de uitvoering wordt een start gemaakt.

4.1 De provincie rondde in 2025 de programma-aanpak voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies af, na vijftien jaar.

In 2025 rondde de provincie het herstel van de Liniedijken af. Verder zijn de restauraties van de damsluizen en de sluis bij Fort bij Aalsmeer opgeleverd. Bij meerdere forten kwam een informatiepunt.

Het dossier Geniedijk Oost Haarlemmermeer is afgerond. Voor dit deel van het werelderfgoed zijn ontwikkelprincipes opgenomen in de Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West, een onderdeel van de provinciale omgevingsverordening.

Verder neemt de provincie structureel deel aan de samenwerking met de overige drie provincies (Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant) binnen het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Ook wordt in dit gremium gezamenlijk gezocht naar mogelijkheden om de grote transitieopgaven in te passen in het werelderfgoed.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	10.594	N	14.480	N	14.873	N	-393
Baten	0	V	-300	V	-360	V	60
Saldo van baten en lasten	10.594	N	14.180	N	14.513	N	-333
Stortingen reserves							
Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	4.126	N	9.080	N	9.080	N	0
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	0	V	25	N	25	N	0
Onttrekkingen reserves							
Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	-4.512	V	-5.466	V	-5.121	V	-345
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	0	V	-3.374	V	-1.782	V	-1.592
Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	V	-880	V	-880	V	0
Resultaat	10.208	N	13.565	N	15.835	N	-2.270

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' (BBV indicator)	Percentage	11,3%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2024) In Nederland: 10,1% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage	2,7%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2024) In Nederland: 3,0% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Wat hebben we bereikt?

Op basis van het beleidskader 'Erfgoed en Cultuur 2022' en het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend Vooruit!' werkte de provincie, samen met partners, zoals gemeenten, aan het bereikbaar en toegankelijk houden van (culturele) voorzieningen. Hierin is het volgende bereikt:

1. De provincie stelde de '[Uitvoeringsprogramma Cultuur 2025-2028](#)' vast en startte met de uitvoering.
2. De provincie ondersteunde de bibliotheken.
3. De cultuureducatie werd versterkt.
4. De ontwikkeling van regionaal (top)sporttalent en (top)cultuurtalent kreeg een stimulans.
5. Het eerste '[Voortgangsbericht Agenda Voorzieningen](#)' werd opgesteld en vastgesteld.
6. De samenwerking tussen gemeenten en het delen van kennis werden versterkt.
7. De provincie ontwikkelde sportbeleid.
8. De provincie droeg bij aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Vanuit het uitvoeringsprogramma cultuur en de uitgangspuntennotitie sport startte de provincie met een aantal talentontwikkelingstrajecten (zie 4.1, 4.2 en 4.3).

2.1 Via Probiblio kregen bibliotheken ondersteuning in hun ontwikkeling naar een bredere maatschappelijke en educatieve functie. In de aanloop naar de nieuwe bibliotheekwet (verwacht 2027) werkte de provincie samen met de gemeenten die betrokken zijn bij de Bibliotheek Zuid-Kennemerland: er ging een pilot van start. Deze pilot is bedoeld voor het opstellen van een meerjarenbeleidsplan voor het bibliotheekbeleid dat gemeenten vanaf 2027 verplicht zijn te ontwikkelen.

3.1 De provincie neemt deel aan de nieuwe beleidsperiode 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028' (CmK), uitgevoerd door Plein C. De provincie continueert haar jaarlijkse matchingsbijdrage. In 2025 besloot de provincie dat dit bedrag jaarlijks wordt geïndexeerd (bijdrage 2025: € 775.000).

4.1 Het traject 'Startende Makers' voor talentontwikkeling van professionele makers ging van start, met een driejarig vervolg.

4.2 De provincie participeert in de landelijke matchingsregeling 'Versterking culturele infrastructuur Amateurkunst', ter ondersteuning van talentontwikkeling brede basis. Plein C zorgt voor de uitvoering en kreeg hiervoor van de provincie een matchingsbijdrage.

4.3 De provincie is een samenwerking aangegaan met het Yvonne van Gennip Talentfonds - Talentboek, [Talentboek crowdfundingplatform Noord-Holland](#).

4.4 Er is een sponsorregeling sportevenementen voor onder andere Urban Sportsweek en Marathonschaatsen Vier van Noord-Holland.

5.1 In het 'Voortgangsbericht Agenda Voorzieningen' zijn uitgangspunten en randvoorwaarden opgesteld voor de aanpak van voorzieningen gericht op cultuur, bibliotheken, dorpswerk en sport.

5.2 Er gingen pilots 'instrument voorzieningendialoog' van start met gemeenten, georganiseerd door Dorpswerk Noord-Holland.

5.3 Vanuit de verbindende rol van de provincie zijn in de Kop van Noord-Holland en in West-Friesland bestuurlijke regiogesprekken gevoerd over voorzieningen. De focus lag op sport en cultuur. Het doel was om te komen tot afstemming en duurzame samenwerking, bij voorkeur vastgelegd in gezamenlijke afspraken in de vorm van een regionale agenda sport en of cultuur.

6.1 De provincie organiseerde voor gemeenten een Noord-Hollands kennis- en netwerkevent op het gebied van sport- cultuur, bibliotheek- en dorpsvoorzieningen. Er waren 150 deelnemers. Het doel was kennisuitwisseling en netwerkvorming in en tussen de regio's.

6.2 Binnen de cultuurregio MRA is het 'Werkprogramma 2025-2028' ontwikkeld en vastgesteld. De MRA gaf uitvoering aan de landelijke Specifieke Uitkering (SPUK) Talentontwikkeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OCW).

6.3 Binnen Cultuurregio Noord-Holland Noord zijn de talentontwikkelingsprogramma's AmbachtXLeerling en YUSU uitgevoerd met behulp van de SPUK-talentontwikkeling van OCW. YUSU is een Surinaams woord, afgeleid van seryusu. De betekenis ervan is 'serieus' en is de titel van talentontwikkelingsprogramma dat speciaal gericht is op jongeren.

6.4 Er kwam onderzoeksrapport gereed dat de culturele infrastructuur van Noord-Holland in kaart bracht. Dit onderzoek biedt inzicht in de aanwezigheid van culturele voorzieningen in alle gemeenten in de bestuurlijke regio's in Noord-Holland. Ook trends en ontwikkelingen in een grote opgave, zoals woningbouw, komen in het onderzoek aan bod.

6.5 De provincie organiseerde diverse bestuurlijke en ambtelijke overleggen over regionale voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en dorpshuizen. Met als doel partijen te verbinden en samenwerking op te zetten. Zo is er bijvoorbeeld een netwerkbijeenkomst voor alle wethouders sport georganiseerd tijdens de Urban Sport Week.

7.1 De ambities uit het coalitieakkoord op het gebied van sport zijn vertaald in een uitgangspuntennotitie sport. Het concept is vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Naar aanleiding van de bespreking ervan in de Commissie Leefomgeving is die notitie gewijzigd en aangevuld. Vervolgens is de notitie aangepast naar het [beleidskader Sportief Noord-Holland](#).

8.1 In het kader van het 'Ontzorgingsprogramma Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed' gingen in 2025 meerdere ondersteuningstrajecten voor cultureel vastgoed, monumentale gebouwen en dorpshuizen van start en kregen verschillende projecten subsidie.

Wat heeft het gekost?

Beleidsdoel 6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

	Ontwerp begroting 2025 **		Actuele begroting 2025 **		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil *
Lasten	6.823	N	8.179	N	8.088	N	91
Baten	0	V	0	V	0	V	0
Saldo van baten en lasten	6.823	N	8.179	N	8.088	N	91
Storting reserves							
	0		0		0		0
Onttrekking reserves							
Reserve Verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	0	V	0	V	-2.540	V	2.540
Resultaat	6.823	N	8.179	N	5.548	N	2.631

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Storting aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie

Doelenboom

7. Overzicht Algemene middelen en organisatie

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

7.2 Overhead

7.3 Vennootschapsbelasting

7.4 Onvoorzien

7.5 Overige

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

	Ontwerp begroting**		Actuele begroting**		Jaarrekening 2025**		Bedrag verschil*
Lasten							
Algemene dekkingsmiddelen	9.336	N	9.773	N	9.987	N	-214
Overhead	92.302	N	105.519	N	101.856	N	3.663
Vennootschapsbelasting	-15	V	41	N	52	N	-11
Onvoorzien	2.020	N	0	N	0	V	0
Overige	12.311	N	244	N	-3.306	V	3.551
Baten							
Algemene dekkingsmiddelen	-599.914	V	-665.128	V	-674.442	V	9.314
Overhead	-209	V	-282	V	-278	V	-4
Overige	-4.650	V	-11.200	V	-9.608	V	-1.592
Saldo van baten en lasten	-488.819	V	-561.033	V	-575.740	V	14.707
Stortingen							
Algemene dekkingsmiddelen	14.177	N	14.177	N	14.177	N	0
Overhead	1.420	N	1.420	N	5.045	N	-3.625
Overige	22.505	N	20.794	N	20.794	N	0
Onttrekkingen							
Algemene dekkingsmiddelen	-4.900	V	-20.900	V	-20.900	V	0
Overhead	-3.610	V	-6.381	V	-5.360	V	-1.021
Overige	-617	V	-118.207	V	-118.273	V	66
Totaal mutaties reserves	28.975	V	-109.097	V	-104.517	V	-4.580
Totaal	-459.844	V	-670.130	V	-680.257	V	10.127

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Inleiding

Elk programma heeft in de jaarrekening naast lasten ook baten die direct tot dat programma behoren, zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten zijn meestal niet toereikend om de lasten van het programma te kunnen dekken. Tegenover de nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen. Onder 7.1 zijn de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

De jaarrekening kent naast de 6 programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien. Deze zijn opgenomen onder 7.2 t/m 7.5.

Het opnemen van de hierboven genoemde posten in een apart overzicht is een verplicht onderdeel van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Hierna zal een korte toelichting gegeven worden bij de verschillende onderwerpen.

Een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening is opgenomen onder [5.1.2 Toelichting per programma](#).

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

Onder de algemene dekkingsmiddelen zijn de volgende posten opgenomen:

- Provinciale heffingen
- Uitkering uit het provinciefonds
- Dividenduitkeringen
- Financieringsfunctie (renteresultaat)
- Overige algemene dekkingsmiddelen
- Capaciteit

Provinciale heffingen

De provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting vormen na de uitkering uit het provinciefonds de grootste post binnen de structurele algemene dekkingsmiddelen. Een nadere toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen van deze jaarstukken.

Uitkering provinciefonds

De opbrengst uit het provinciefonds komt voort uit de informatie die in de provinciefondscirculaires is opgenomen.

Dividend

De dividenden worden prudent geraamd. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in deze jaarstukken.

Financieringsfunctie

Onder de post financieringsfunctie is het renteresultaat van de provincie opgenomen. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering van deze jaarstukken.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Onder 'overige algemene dekkingsmiddelen' zijn middelen verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma's horen, maar wel dienen ter algemene dekking. Voorbeelden zijn het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef.

De incidentele middelen die beschikbaar zijn gesteld in het coalitieakkoord, zijn opgenomen in de 'reserve Coalitieakkoord'. Deze reserve is onder de 'overige algemene dekkingsmiddelen' geplaatst.

Algemene dekkingsmiddelen**					
	Lasten	Ontwerp begroting 2025	Actuele begroting 2025	Jaarrekening 2025	Bedrag verschil *
7.1	Lokale heffingen	0	0	0	0
7.1	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0
7.1	Dividend	0	14	7	7
7.1	Financieringsfunctie	8.620	4.745	4.902	-157
7.1	Overige algemene dekkingsmiddelen	716	457	551	-94
7.1	Capaciteit	0	4.557	4.528	29
Baten					
7.1	Lokale heffingen	-294.654	-290.895	-297.058	6.163
7.1	Uitkering provinciefonds	-294.577	-352.991	-355.313	2.322
7.1	Dividend	-7.875	-13.532	-13.532	0
7.1	Financieringsfunctie	-1.920	-4.690	-4.930	240
7.1	Overige algemene dekkingsmiddelen	-888	-3.020	-3.215	195
7.1	Capaciteit	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	-590.578	-655.355	-664.060	8.705
Stortingen					
7.1	Reserve Coalitieakkoord	14.177	14.177	14.177	0
Onttrekkingen					
7.1	Reserve Coalitieakkoord	-4.900	-20.900	-20.900	0
	Resultaat	-581.301	-662.078	-670.783	8.705

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

7.2 Overhead

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werken, worden verantwoord bij de betreffende beleidsdoelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgt de provincie de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

Overhead					
	Lasten	Ontwerp begroting 2025	Actuele begroting 2025	Jaarrekening 2025	Bedrag verschil *
7.2	Materiële overhead	34.769	36.236	33.562	2.674
7.2	Capaciteit overhead	57.533	69.283	68.293	990
Baten					
7.2	Materiële overhead	-209	-282	-278	-4
7.2	Capaciteit overhead	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		92.093	105.237	101.577	3.660
Stortingen					
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	5.045	-3.625
7.2	Reserve Huisvesting			0	
Onttrekkingen					
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	-2.828	-5.599	-4.598	-1.001
7.2	Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
Resultaat		89.903	100.276	101.262	-986

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

7.3 Vennootschapsbelasting

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog gold dit enkel voor de participatie in Polanenpark C.V. en de reclameopbrengsten op de bushokjes.

Vennootschapsbelasting					
	Lasten	Ontwerp begroting 2025	Actuele begroting 2025	Jaarrekening 2025	Bedrag verschil *
7.3	Vennootschapsbelasting	-15	41	52	-11
	Baten				
7.3	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	-15	41	52	-11
	Stortingen	0	0	0	0
	Onttrekkingen	0	0	0	0
	Resultaat	-15	41	52	-11

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

7.4 Onvoorzien

De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor (een schatting van) uitgaven die niet zijn voorzien in de begroting- en jaarrekening.

Onvoorzien				
Lasten	Ontwerp begroting 2025	Actuele begroting 2025	Jaarrekeni ng 2025	Bedrag verschil *
7.4 Onvoorzien	2.020	0	0	0
Baten				
7.4 Onvoorzien	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.020	0	0	0
Stortingen				
Onttrekkingen				
Resultaat	2.020	0	0	0

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

7.5 Overige

Onder 'Overige' staan een aantal budgetten die niet horen bij de voorgaande onderdelen van 7.1 t/m 7.4.

De post 'afrekeningsverschillen' heeft betrekking op de afwikkeling van lasten en baten die we in een eerder jaar in de jaarrekening hebben verantwoord. Het kan bijvoorbeeld gaan om de definitieve vaststelling van een subsidie die in een eerder jaar is verleend. Als de vaststelling lager uitkomt dan de verlening, is sprake van een 'afrekeningsverschil'. Ditzelfde geldt bij het verschil tussen de werkelijke hoogte van de facturen die in 2025 werden ontvangen over activiteiten uit 2024 en de kosten die in de jaarrekening 2024 al zijn opgenomen.

De baten en lasten die voortvloeiden uit het provinciale grondbeleid worden verantwoord in de [paragraaf Grondbeleid](#) van deze jaarstukken.

In 2025 is gebruik gemaakt van één stelpost; dat is de stelpost voor toekomstige prijsstijgingen. De stelpost prijsstijgingen is gebruikt ter dekking van kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeiden. Onder de stelposten is ook de 'doorschuif btw' opgenomen. Het betreft btw die vanuit de deelnemingen aan de provincie is doorberekend en die de provincie kan declareren bij het btw-compensatiefonds.

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen. Een andere specificatie van de algemene reserve is te vinden onder [5.2 Toelichting op de balans](#)

Overige					
	Lasten	Ontwerp begroting 2025	Actuele begroting 2025	Jaarrekening 2025	Bedrag verschil *
7.5	Afrekeningsverschillen	0	-1.192	-3.767	2.575
7.5	Grondbeleid uitvoeren	2.250	3.436	3.263	173
7.5	Stelposten	8.783	-2.000	-2.799	799
7.5	Overig	0	0	-3	3
7.5	Capaciteit	1.278	0	0	0
Baten					
7.5	Afrekeningsverschillen	0	0	0	0
7.5	Grondbeleid uitvoeren	-4.800	-11.200	-9.608	-1.592
7.5	Stelposten	150	0	0	0
7.5	Overig	0	0	0	0
7.5	Capaciteit	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		7.661	-10.956	-12.914	1.958
Stortingen					
7.5	Algemene reserve	0	13.017	13.017	0
7.5	Reserve waardevermindering grond groen	22.505	7.777	7.777	0
Onttrekkingen					
7.5	Algemene reserve	-617	-118.207	-118.207	0
7.5	Reserve waardevermindering grond groen	0	0	-66	66
Resultaat		29.549	-108.369	-110.393	2.024

Zoals hiervoor al in de inleiding is vermeld, is een toelichting van de verschillen tussen de actuele begroting en de jaarrekening opgenomen onder [5.1.2 Toelichting per programma](#).

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in de mate waarin de provincie financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Gedekte risico's, al dan niet via een voorziening of verzekering, zijn uitgesloten van de risico-inventarisatie. De paragraaf begint met de uitwerking van de door Provinciale Staten vastgestelde kengetallen, waaronder de verplichte BBV-kengetallen. Daarna worden de provinciale visie en het beleid op risicomanagement benoemd, gevolgd door een uitwerking van de relevante risico's. Het verloop en de benodigde weerstandscapaciteit voor één en vier jaar worden weergegeven en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen te bepalen.

Visie

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: de provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's draagt bij aan het 'in control zijn' van de organisatie. De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota ['Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025'](#) en in de [Financiële verordening](#). De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve ([minimaal 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen](#)) en de hierin aan te houden risicoreservering ([zie berekening weerstandsvermogen](#)).

Overzicht belangrijkste cijfers

Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste cijfers, waarbij de volgorde is bepaald door het moment van opstellen. In de volgende hoofdstukken worden de kengetallen nader toegelicht. In het afsluitende hoofdstuk van deze paragraaf volgt een beoordeling van de kengetallen aan de hand van signaalwaarden.

Risico-inventarisatie (x € 1.000) *	Begroting 2025	Rekening 2024	Begroting 2026	Rekening 2025
Bruto risicobedrag	€ 48.190	€ 94.813	€ 88.811	€ 93.154
Hoogte risico's 1 jaar	€ 30.061	€ 66.925	€ 64.637	€ 66.975
Hoogte risico's 4 jaar	€ 33.141	€ 73.953	€ 69.524	€ 75.900
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	4,4	2,2	2,7	2,3
Weerstandsvermogen 4 jaar	29,3	12,9	15,0	14,5
Kengetallen				
Netto schuldquote	97%	62%	116%	68%
Gecorrigeerde netto schuldquote	75%	41%	96%	47%
Solvabiliteitsratio	53%	60%	47%	58%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	2%	6%	0%	14%
Belastingcapaciteit	89%	89%	93%	89%

* Overige niet-gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en het daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.

Risico's

De provincie doet continu aan risicomanagement. Twee keer per jaar worden de risico's geïnventariseerd en tegen de weerstandscapaciteit gehouden.

Alleen risico's met een risicoscore (gevolgklasse x kansklasse) van 4 of hoger staan in de risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking
Strategische risico's			
1. Deelneming ROM	€ 11.900.000	8	Weerstandsvermogen
2. UAV-GC 2025 aansprakelijkheid 'overige indirecte schade'	€ 5.000.000	8	Weerstandsvermogen
3. Verkeerde procedures en/of fouten in uitvoering omgevingswet	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen
4. Lening Pallas	€ 43.984.173	4	Weerstandsvermogen
5. Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
6. Deelneming PDENH	€ 6.600.000	4	Weerstandsvermogen
7. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
8. Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen
Externe risico's			
9. Dividenduitkering	€ 3.375.000	6	Weerstandsvermogen

Strategische risico's

1. Deelneming ROM

ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De provincie is voor € 40 miljoen aandeelhouder in ROM InWest. Het totaal kapitaal van de ROM is circa € 160 miljoen. Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30 procent opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen. De ROM hanteert een 'waarderingstemplate' en heeft een 'valuation committee' om de investeringen te monitoren.

2. UAV-GC 2025 aansprakelijkheid 'overige indirecte schade'

Voor aannemingsovereenkomsten waarbij de provincie Noord-Holland de uitvoering en het ontwerp van het werk geïntegreerd uitvaart, hanteert de provincie de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen (UAV-GC). In januari 2025 is de herziene UAV-GC (UAV-GC 2025) door het kenniscentrum CROW gepubliceerd. Op 1 oktober 2025 heeft de directie van de provincie besloten de UAV-GC 2025 te implementeren in de provinciale contractstandaard. Onder UAV-GC 2025 is de provincie als opdrachtgever aan te spreken voor 'overige indirecte schade' die door een opdrachtnemer is veroorzaakt en wordt geleden door een derde als die schade de drempel van 10 procent van de aanneemsom overschrijdt.

Om dit risico zoveel mogelijk te beheersen, is in de provinciale contractstandaard een aanvullende verduidelijking opgenomen die beschrijft onder welke voorwaarden de provincie in haar rol als opdrachtgever van projecten onder de UAV-GC 2025 kan worden aangesproken voor dergelijke 'overige indirecte schade'. Verder volgt de provincie de jurisprudentie en casuïstiek bij andere opdrachtgevers en zal zij indien nodig gespecialiseerde capaciteit inschakelen om verweer te kunnen voeren tegen eventuele vorderingen.

Het risico van overige indirecte schade kan doorlopend optreden, terwijl de kans dat dit gebeurt en het risicobedrag lastig vooraf zijn in te schatten. Daarom gaat de provincie ervan uit dat dit risico eens in de vijf jaar optreedt, waarbij de overige indirecte schade € 5 miljoen per keer bedraagt.

3. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en daarop betrokken wetten ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten die deze diensten namens de provincie nemen. Fouten in de procedures kunnen leiden tot schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH-taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht.

4. Lening Pallas

De provincie Noord-Holland heeft in 2015 een lening verstrekt aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor. De rechtsopvolger van deze stichting is vanaf medio 2025 de besloten vennootschap NRG Pallas B.V., een 100 procent staatsdeelneming. In een nog af te sluiten nieuwe leningovereenkomst wordt opgenomen dat de provincie in 2035 als eerste schuldeiser wordt

afgelost. Er bestaat een risico dat de lening niet kan worden afgelost; dan wordt het openstaande bedrag niet terugbetaald.

De kans dat dit eenmalige risico optreedt, wordt gedurende de looptijd van de lening ingeschat op 20 procent. De beheersmaatregelen voor dit risico zijn:

- De provincie heeft een preferentie ten opzichte van andere schuldeisers.
- De Rijksoverheid heeft de financiering van de B.V. verzorgd.
- Er vindt periodiek overleg plaats met de enig aandeelhouder van de B.V., de minister van VWS.

5. Lening Nationaal Restauratiefonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken, toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

6. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)

Het PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat het PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt, omdat wordt geïnvesteerd in bedrijven die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door het PDENH neemt in de toekomst verder toe. Voor de zekerheid is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor het PDENH uitgegaan van 10 procent van het geïnvesteerde vermogen. Dit bedrag dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Waardering van participatie aan dit fonds verloopt in de jaarrekening via de post Financiële vaste activa.

7. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Wateroverlast in polder Waalenburg heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten. De provincie blijft het waterpeil in polder Waalenburg tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen. Treedt er ondanks alle onderzoeken en maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat daarvan de oorzaak is. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

8. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is het bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. Als dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, dan is het denkbaar dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Deze problemen kunnen bijvoorbeeld ontstaan door brand of wijzigingen in regelgeving, mogelijk met faillissement als gevolg. Met de inwerkingtreding van de

Omgevingswet wordt het mogelijk bij dergelijke risicobedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

Externe risico's

9. Dividenduitkeringen

Jaarlijks ramen we de dividendinkomsten van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald. De dividendinkomsten maken deel uit van de structurele dekkingsmiddelen. Daarom reserveert de provincie volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25 procent van de inkomsten die voor dat jaar zijn geraamd als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie, wordt het risico afgedekt dat 25 procent van de geraamde dividenden niet wordt uitgekeerd. De impact van het risico beperkt de provincie door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierbij worden de mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken. Eventueel worden maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen de keuze worden gemaakt om dividend uit te keren uit winsten die in het verleden zijn behaald.

Niet gekwantificeerde risico's

De hierboven genoemde risico's zijn inherent aan het type instrument dat de provincie toepast om doelen te realiseren. Denk hierbij aan leningen, deelnemingen en fondsen. Daarnaast zijn er financiële afspraken gemaakt en/of geldt wet- en regeling rondom aansprakelijkheid. Deze risico's zijn goed kwantificeerbaar.

De provincie heeft ook te maken met risico's rondom het te voeren beleid en risico's die van buiten komen. Deze risico's zijn minder goed definieerbaar maar wel lastiger te kwantificeren. Desondanks is het de moeite waard om hier kort bij stil te staan.

Extreme weersomstandigheden

Het ontwerp van onze infrastructuur is gebaseerd op uitgangspunten voor een klimaat dat minder extreme situaties kent. Deze extreme situaties kunnen gevolgen hebben voor onze (water)wegen, bruggen, viaducten en dijken. Door het monitoren van het provinciaal areaal houden we deze risico's in beeld.

Cybersecurity & Informatiebeveiliging

Het aantal informatiebeveiligingsincidenten neemt wereldwijd elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat zij getroffen wordt. Daarom richt de organisatie zich zowel op het voorkomen van beveiligingsincidenten als op het beperken van de impact wanneer deze zich voordoen. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde wet- en regelgeving en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op- en mogelijke impact van digitale incidenten. Als een incident zich voordoet, kan dit leiden tot verstoring van bedrijfsprocessen, hoge (herstel)kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Hogere kwaliteitseisen assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

Indexering bijdragen gemeenschappelijke regelingen

De provincie neemt deel aan verschillende gemeenschappelijke regelingen. Wanneer de indexering

van de bijdragen aan deze regelingen hoger uitvalt dan eerder in de begroting is opgenomen, kan dit leiden tot hogere kosten. Deze indexering is vaak gebaseerd op ontwikkelingen zoals loonstijgingen (bijvoorbeeld cao-ontwikkelingen) en prijsinflatie van materiële kosten.

De timing en hoogte van deze indexeringen sluiten niet altijd aan op de provinciale planning- en controlcyclus, waardoor onverwachte stijgingen kunnen optreden. Daarnaast hebben ook andere deelnemende partijen binnen de gemeenschappelijke regeling instemmingsrecht over de begroting. Hierdoor is de provincie ook van andere deelnemers in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling afhankelijk bij de besluitvorming over de hoogte van de deelnemersbijdragen.

Gevaarlijke stoffen in de bodem

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, zoals PFAS en andere verontreinigingen. Als de bodem meer schadelijke stoffen bevat dan de geldende normen toestaan, kan dit leiden tot extra maatregelen en vertraging in de uitvoering van projecten.

Verloop risico's

Om het verloop van de risico's inzichtelijk te maken, wordt het bruto-risicobedrag per categorie weergegeven per boekjaar.

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2025	Rekening 2024	Begroting 2026	Rekening 2025	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 43.233	€ 46.465	€ 90.171	€ 86.661	€ 89.799	Toename
Externe risico's	€ 2.563	€ 1.725	€ 4.642	€ 2.150	€ 3.375	Toename
Overig niet- gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 45.796	€ 48.190	€ 94.813	€ 88.811	€ 93.174	Toename

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2026*

Ten opzichte van de begroting 2026 (stand juni 2025) is het risicoprofiel bij de jaarrekening 2025 (stand januari 2026) toegenomen. De toename van € 3,1 miljoen wordt veroorzaakt door de implementatie van het UAV-GC 2025 en het vervallen van het risico dat samenhangt met de kans dat de bedrijfsvoering van Tata Steel wordt verstoord.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van vier jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van één jaar) berekend. Om tot het weerstandsvermogen te komen, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit vergeleken met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 93,2 miljoen (exclusief PM-posten). Op basis van de Monte-Carlosimulatie, een statistische rekenmethodiek, wordt een risicobedrag berekend waar de gevolgschade voor de termijn van één en vier jaar met 99 procent zekerheid onder zal vallen. Bij de jaarrekening 2025 betreft dit risicobedrag € 67,0 miljoen (één jaar) en € 75,9 miljoen (vier jaar). Beide risicobedragen zijn toegenomen door een hoger risicoprofiel.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit kan de provincie eenmalig inzetten om financiële tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen en er financiële schade is voor de provincie, spreken we van incidenten. In dergelijke gevallen wordt de financiële positie van de provincie aangetast. Het kan dan voorkomen dat we maatregelen moeten nemen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing bij het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- Provinciale Staten worden geïnformeerd over het incident, inclusief de achtergronden.
- Er volgt een voorstel voor het risicobedrag dat ten laste van de algemene reserve gebracht wordt wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn.
- Als de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, wordt een bezuinigingsvoorstel geformuleerd.
- De weerstandscapaciteit moet op peil worden gebracht als het zodanig is aangetast dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval volgt een herstelplan dat voorgelegd wordt aan Provinciale Staten.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale (huidige) weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van één jaar (incidentele weerstandsvermogen) of vier jaar (structureel weerstandsvermogen). De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Als ondanks de genomen beheersmaatregelen het totale of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen om het weerstandsvermogen weer terug te brengen tot het minimale niveau.

Daarnaast kent de financiële verordening de norm om de algemene reserve op minimaal 25 procent van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2025	Totaal
Incidentele capaciteit		
Algemene reserve	153,08	153,08
Onvoorzien		
Totaal incidentele capaciteit	153,08	153,08
Berekende risico's voor 1 jaar		66,98
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar		2,29

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	153,08				153,08
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	153,08	-	-	-	153,08
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		312,05	315,17	318,32	945,54
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	312,05	315,17	318,32	945,54
Totale weerstandscapaciteit					1.098,62
Berekende risico's voor 4 jaar					75,90
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					14,47

De paragraaf 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' geeft een actueel overzicht van de risico's afgezet tegen het huidige weerstandsvermogen. Daarom wordt dit vergeleken met de meest recente analyse, in dit geval de begroting 2026, zoals berekend in juni 2025.

Uit voorgaand overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 2,3 bedraagt (dit was 2,7 bij de begroting 2026). Deze afname komt door het toevoegen van het risico UAV-GC 2025.

Voor een periode van vier jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 14,5 (dit was 15,0 bij de begroting 2026). Deze afname komt door de toevoeging van het risico UAV-GC 2025.

Zowel het incidentele als structurele weerstandsvermogen valt hoger uit dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico's.

Conclusie

Bij de jaarrekening 2025 zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto-omvang van € 93,2 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komend jaar bedraagt € 67,0 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende vier jaar bedraagt € 75,9 miljoen. De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2025 bedraagt € 153 miljoen. Het weerstandsvermogen voor één jaar komt dan uit op 2,3. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 1.099 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van vier jaar komt dan uit op 14,5. Met een zekerheid van 99 procent kunnen we concluderen dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende zes kengetallen opgenomen:

1. netto-schuldquote,
2. netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen,
3. solvabiliteitsratio,
4. kengetal grondexploitatie,
5. structurele exploitatieruimte,
6. opcenten (zie hiervoor de paragraaf 'Provinciale heffingen').

	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
1. Netto schuldquote	62%	97%	68%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	41%	75%	47%
3. Solvabiliteitsratio	60%	53%	58%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	6%	2%	14%
6. Belastingcapaciteit	88,6%	88,6%	88,6%

*2025 tot en met tweede begrotingswijziging
2025

1. Berekening netto-schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
A Vaste schulden (art. 46)	160	210	180
B Netto vlottende schuld (art. 48)	62	65	68
C Overlopende passiva (art. 49)	469	545	518
D Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	224	136	239
F Liquide middelen (art. 40)	1	1	3
G Overlopende activa (art. 40a)	32	25	42
H Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	698	677	707
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	62%	97%	68%

*2025 tot en met tweede begrotingswijziging 2025

In voorgaande jaren had de provincie voldoende eigen middelen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat dit is veranderd in een situatie waarbij de provincie geld moet lenen. De schuldquote loopt sterk op door oplopende verplichtingen (overlopende passiva). Om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen, wordt sinds 2023 geld geleend.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto-schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto-schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto-schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
A Vaste schulden (art. 46)	160	210	180
B Netto vlottende schuld (art. 48)	62	65	68
C Overlopende passiva (art. 49)	469	545	518
D Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	148	148	150
E Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	224	136	239
F Liquide middelen (art. 40)	1	1	3
G Overlopende activa (art. 40a)	32	25	42
H Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	698	677	707
Gecorrigeerde netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	41%	75%	47%

*2025 tot en met tweede begrotingswijziging 2025

Zie voor opmerkingen hetgeen onder de netto-schuldquote is gemeld. Zoals hierboven is vermeld, zit het verschil in het feit dat bij deze berekening ook de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met de netto-schuldquote is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
A Eigen vermogen (art. 42)	1.060	944	1.096
B Balanstotaal	1.780	1.795	1.895
Solvabiliteit A/B * 100%	60%	53%	58%

* 2025 tot en met tweede
begrotingswijziging 2025

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie van de financiële positie van de provincie. De lichte daling komt door een toename van de vaste schulden en nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen vanuit het Rijk.

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c))	698	677	707
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	0%	0%	0%

*2025 tot en met tweede begrotingswijziging 2025

De provincie beschikt niet over gronden die in exploitatie zijn genomen. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten, is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves). Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten, is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
A Totale structurele lasten	613	578	599
B Totale structurele baten	677	613	7
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	23	23	9
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	3	2	7
E Totale baten	698	677	707
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	6%	2%	14%

*2025 tot en met tweede begrotingswijziging 2025

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot een bepaald maximaal. Dit wordt door het Rijk bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar 't' (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar 't-1' (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar). Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2024	Begroting 2025*	Rekening 2025
A	Aantal opcenten MRB	77,4	77,4	77,4
B	Landelijk gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	84,7	87,4	87,4
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in het jaar ervoor (A/B) * 100%	91,4%	88,6%	88,6%
*2025 tot en met tweede begrotingswijziging 2025				

De provincie Noord-Holland blijft onder het landelijk gemiddelde als het gaat om de heffing van opcenten; de provincie heeft zelfs het [laagste opcententarief](#) van alle provincies. Dit zorgt voor voldoende capaciteit om financiële tegenvallers op te vangen.

Bovenstaande tabellen geven op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling daarvan is het belangrijk om deze financiële positie (en het verwachte verloop), in relatie te bekijken en tegen een norm te houden. In het overzicht hieronder zijn signaalwaarden, zoals vastgesteld door PS, opgenomen. Er is immers geen harde norm waaraan de provincie zich moet houden. Signaalwaarden 6 en 7 zijn interne richtlijnen, vastgelegd in de financiële verordening en in de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Waarderingscijfer		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	JR 2023	JR 2024	JR 2025	Begr 2026
1a	NSQ	< 150%	150 - 200%	> 200%	67%	62%	68%	116%
1b	NSQ (gecorr. verstrekte leningen)	< 150%	150 - 200%	> 200%	50%	41%	47%	96%
2	Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%	61%	60%	58%	47%
3	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	0%	0%	0%	0%
4	Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	< 0%	-5%	6%	14%	0%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	81%	89%	89%	93%
6	Weerstandsratio 1 jaar	> 2	1,0 - 2,0	< 2,0	4,1	2,2	2,3	2,7
7	25% norm algemene reserve	> 25%	25%	< 25%	27%	27%	27%	33%

1 De kengetallen netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Vanaf 2026 is er sprake van een solvabiliteitsrisico (het niet meer kunnen betalen van langlopende leningen) doordat er vreemd vermogen wordt aangetrokken ter financiering van bedrijfsactiviteiten. Het aantrekken van vreemd vermogen zet zich door, waardoor er vanaf 2026 sprake is van een verhoogd risicoprofiel.

2 De verwachte solvabiliteitsratio is minder hard gedaald dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het balanstotaal.

3 De provincie Noord-Holland heeft geen grondexploitatie. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties of risico's te verwachten.

4 Uit de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit blijkt of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland zijn de structurele baten de komende jaren groter dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit heeft om eventuele tegenvallers op te vangen.

5 Noord-Holland heeft het laagste opcenten tarief van alle provincies. Het percentage opcenten van Noord-Holland (77,4%) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 88,8%). Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de jaarrekening 2025 van € 268 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

6 en 7 De weerstandsratio voor 1 jaar laat zien in hoeverre de provincie de gesimuleerde risico's kan dekken. Deze is en blijft ruimschoots boven de waarde 1, waardoor de provincie in staat is tegenvallers op te vangen. Dit is met name dankzij de algemene reserve welke minimaal gelijk dient te zijn aan het bedrag dat overeenkomt met weerstandsratio 1.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de cijfers in de jaarrekening een positief beeld geven. De provincie is in staat om tegenvallers op te vangen. Vanaf 2026 is met name de solvabiliteit een risico voor de provincie. De situatie wordt nauwkeurig gemonitord om te voorkomen dat de cijfers zich verder negatief ontwikkelen.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Het beheren van de (provinciale) infrastructuur behoort tot de kerntaken van de provincie. De provincie beheert circa 60 kilometer wegen, 351 kilometer fietspaden, zestig kilometer busbanen, 253 kilometer vaarwegen (bodem en oevers), 630 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM-systemen, een brugbediencentrale en dertien gebouwen (waarvan vier huur). Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door onderhoud en vervanging. Zo blijven functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil. Dat voorkomt kapitaalvernietiging.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. De infrastructuur wordt doelmatig en efficiënt in stand gehouden.

De provincie ging in 2025 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het strategisch assetmanagementplan (SAMP) is ontwikkeld op basis van de 'Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen' (NIKG) en dit plan is weer verder gespecificeerd per asset in de assetmanagementplannen (AMP's). De processen zijn gestroomlijnd: de data en informatie zijn op een hoger plan gebracht en het risicomanagement verder geïmplementeerd. Het AM-programma gaat over in de lijnen van de ontwikkelagenda. Het gaat hier om doorlopende optimalisatie. Het beheer van de provinciale assets is verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Belangrijke thema's zijn: duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering, energieverbruik, digitalisering en innovatie. In standaard documenten voor assetmanagement zijn de benoemde thema's beschreven, zoals het strategisch assetmanagementplan waarin dit is opgenomen.

De provincie werkt op basis van ons assetmanagementsysteem, waarbij voor de beeldkwaliteit de afspraken gelden zoals geformuleerd in de NIKG. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de NIKG, die in 2024 is vastgesteld voor de periode 2024–2028. Hierbij is ook voorgesteld om de parallelwegen met een doorfietsroute op hetzelfde niveau te onderhouden als de fietspaden en stroomwegen. Dat is goed voor het fietsgebruik, borgt de duurzaamheid en maakt van biodiversiteit een integraal onderdeel van instandhoudingsprojecten. In de NIKG is vastgelegd welke financiële middelen jaarlijks gemiddeld nodig zijn om het areaal in stand te houden.

De afweging om budget beschikbaar te stellen voor voorgenomen beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen, zoals omschreven in de NIKG, wordt (jaarlijks) bij de kaderbrief gemaakt.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie*
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	29%	32%	39%	0%	0%	100%	95%	100%
Overige wegen	C	13%	36%	36%	10%	5%	100%	95%	95%
Fietspaden	B	37%	25%	32%	5%	1%	100%	95%	93%
Busbanen (incl. haltes)	B	3%	2%	83%	12%	0%	100%	95%	88%
Vaarwegen	D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal								95%	95%

* de gerealiseerde beeldkwaliteit over het areaal in het afgelopen jaar

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel of kantoor.

Het onderhoud aan de panden is in één contract aanbesteed en is ingedeeld in drie activiteiten.

- Vast onderhoud: het contractueel afgesproken onderhoud zoals inspecties, en onderhoud conform het meerjarenonderhoudsplan om de panden in stand te houden.
- Variabel onderhoud: noodzakelijke, maar niet geplande onderhoudswerkzaamheden of projecten die niet vooraf gepland of contractueel vastgelegd zijn.
- Storingen: werkzaamheden voor het oplossen van storingen.

Vast onderhoud

Voor het vast onderhoud aan de panden werken wij contractueel met vaste inspecties en keuringen. Deze zijn conform contract in 2025 uitgevoerd. Daarnaast werken wij met een jaarplan voor het onderhoud. Dit plan is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. Er is onder andere onderhoud uitgevoerd aan schilderwerk historische panden, verlichtingsinstallatie (Helvar) Dreef 3, diverse vervangingen warmte-koudeopslag Houtplein, houten vloeren Paviljoen Welgelegen en Houtplein, reinigen gevel Paviljoen Welgelegen.

Variabel onderhoud

In 2025 zijn onder andere de volgende niet-geplande werkzaamheden en projecten uitgevoerd: op het Houtplein zijn drie extra vergaderzalen gemaakt in de oude reproruimte en zijn zes spreekkamers gemaakt op plekken waar printerruimtes op de werketages waren. De historische panden Paviljoenslaan 3 en 5 zijn verduurzaamd en de kelder van Paviljoenslaan 5 is hersteld na lekkage door grondwater. Bij Huis van Hilde is een warmtepomp verwijderd die niet meer nodig was en is ledverlichting aangebracht. In de Statenzaal zijn balken vervangen die aangetast waren door houtrot.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Alle vervangingsmaatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en ingepland. Zo kan de uitvoering van de studiefase van een infraproject tijdig van start gaan. Bestuurlijk wordt een doorkijk van het infrastructurele programma vastgelegd in het 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI). De vervangingskredieten hiervoor worden met de behandeling van de begroting aangevraagd en door de Provinciale Staten beschikbaar gesteld.

Het vast en variabel onderhoud is grotendeels in uitvoering bij een gebiedscontractant. Deze is verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. In 2025 is het eerste gebiedscontract met een looptijd van tien jaar afgelopen. Om te zorgen dat de beoogde transformatie van gebiedscontracten naar nieuwe onderhoudscontracten goed verloopt, is het contract verlengd om te zorgen dat het aansluit bij de nieuwe uitwerking van de contracten. Tot en met 2028 zullen de verschillende gebiedscontracten aflopen en er nieuwe onderhoudscontracten in de markt worden gezet om het beheer en onderhoud uit te voeren.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot 2025	Besteed 2025	Vershil
A. Grootonderhoud gepland	€ 30.384.484	€ 25.568.097	€ 4.816.387
B. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 1.717.000	€ 1.944.287	-€ 227.287
C. Vast onderhoud wegen	€ 3.123.000	€ 2.548.881	€ 574.119
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 40.234.000	€ 38.026.230	€ 2.207.770
E. Tunnels	€ 8.250.000	€ 8.337.567	-€ 87.567
F. DVM-areaal wegen	€ 5.161.000	€ 4.773.263	€ 387.737
G. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 2.032.000	€ 1.094.207	€ 937.793
H. Correctief onderhoud gebouwen	€ 1.142.000	€ 1.961.275	-€ 819.275
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 92.043.484	€ 84.253.807	€ 7.789.677

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot 2025	Besteed 2025	Vershil
A. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 3.465.000	€ 3.696.343	-€ 231.343
B. Beheer vaarwegen	€ 807.000	€ 781.306	€ 25.694
C. Vast onderhoud vaarwegen	€ 2.996.000	€ 2.780.705	€ 215.295
D. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 5.014.000	€ 4.715.364	€ 298.636
E. DVM areaal vaarwegen	€ 4.862.000	€ 4.501.110	€ 360.890
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 17.144.000	€ 16.474.828	€ 669.172

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\);](#)
- [Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;](#)
- [Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\);](#)
- [Financiële verordening Noord-Holland 2025;](#)
- [Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2024;](#)
- [Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.](#)

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt niet over uitzettingen en derivaten.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers, het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

De uitvoering van de financieringsfunctie, ook wel aangeduid als treasury, dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen.

Uit bovenstaande wetgeving vloeien onderstaande kwantitatieve normen voor 2025 voort:

Wettelijke normen	Norm	Norm 2025
Kasgeldlimiet	7%	€ 61,1 miljoen
Renterisiconorm	20%	€ 174,8 miljoen
Drempelbedrag schatkistbankieren	*	€ 10,7 miljoen

De wettelijk norm over de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden berekend over het totale begrotingstotaal aan lasten, inclusief toevoegingen reserves in de primaire begroting. Het drempelbedrag schatkistbankieren wordt berekend op basis van een staffel.

Geen van bovenstaande normen zijn in 2025 overschreden.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn het:

- Bieden van duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak).
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Daarmee draagt treasury bij aan de financiële continuïteit van de provincie op korte en lange termijn. Bovenstaande doelstelling zijn in 2025 behaald.

Liquiditeitsprognoses

Liquiditeitsprognose en financieringstekort

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's, evenals het aantrekken van kort en lang vreemd vermogen wanneer er een tekort aan liquide middelen dreigt te ontstaan.

De provincie hanteerde ook in 2025 het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening werd afgesloten. Investerings zijn gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering/project en de rentelasten voor een afgesloten lening. De rentekosten zijn aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend. Hierdoor is er inzicht in de volledige kosten van de taakvelden.

Deze werkwijze is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de Wet fido en het Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2024.

In 2025 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies. De liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn laat dit niet toe. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruikgemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

De provincie heeft in 2025 een langlopende geldlening (groot € 70 miljoen) afgelost in lijn met de afgesloten leningovereenkomst. Om deze aflossing te financieren, heeft de provincie twee nieuwe langlopende geldleningen met een totaalbedrag van € 90 miljoen afgesloten. De nieuw afgesloten leningen bedragen beide € 45 miljoen en zijn voor respectievelijk twee en vier jaar afgesloten. Hiermee komt de leningportefeuille voor de provincie uit op € 180 miljoen. Het werkelijk uitstaande bedrag aan leningen per 31 december 2025 is echter lager dan in de begroting 2025 werd verwacht (€ 425 miljoen). De oorzaak is de hogere positie liquide middelen aan het begin

van het jaar dan begroot, een lagere leningportefeuille aan het begin van het jaar dan begroot en een positievere kasstroom over 2025 dan begroot.

Bedragen * € 1.000	Begroot 2025	Realisatie 2025
Stand liquide middelen 01-01	+ € 5.619	+ € 109.134
Kasstroom uit exploitatie	-/- € 69.408	-/- € 7.842 ¹
Kasstroom uit investeringen	-/- € 142.541	
Kasstroom uit financiering	+ € 210.000	+ € 20.000
Stand liquide middelen 31-12	+ € 3.670	+ € 121.292

In 2025 zijn er geen kasgeldleningen aangetrokken. Het saldo van de uitstaande kasgeldlening per 31 december 2025 bedraagt € 0.

Schatkistbankieren

Sinds de invoering van het verplicht schatkistbankieren (per 15 december 2013) is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. In 2025 heeft de provincie geen overtollige middelen uitgezet bij medeoverheden; alle overtollige middelen zijn uitgezet in de schatkist.

De provincie had eind 2024 bij de schatkist € 109 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2025 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan € 121 miljoen. De stijging wordt veroorzaakt door lagere (investerings)uitgaven dan begroot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 16 januari 2026 bij een deposito van tien jaar een rente op van 2,95 procent. De rente op de rekening-courant bij de schatkist bedraagt op dezelfde peildatum 1,93 procent.

Financieringstekort

Kasgeldlimiet

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2025 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, in 2025 zijn er geen kasgelden aangetrokken. Het uitstaande bedrag aan kasgeldleningen op 31 december 2025 bedroeg € 0 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. De renterisiconorm voor 2025 is 20 procent van het begrotingstotaal van de ontwerpbegroting en bedraagt € 174,8 miljoen.

Voor 2025 is er één lening (€ 70 miljoen) afgelost en zijn er twee nieuwe leningen (ieder € 45 miljoen) afgesloten. Het totaalbedrag aan opgenomen langlopende financiering bedraagt € 180

¹ In de realisatie is nog geen onderscheid te maken tussen operationele en investeringskasstromen. Voor 2026 verwachten wij dit onderscheid wel te kunnen maken.

miljoen. De eerste lening van € 90 miljoen dient in 2026 te worden afgelost, de twee leningen van € 45 miljoen respectievelijk in 2027 en 2029. De renterisiconorm is in 2025 niet overschreden.

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	€ 874.132	€ 994.357	€ 994.357	€ 994.357
Renterisiconorm o.g.v. Wet fido: 20% van grondslag	€ 174.826	€ 198.871	€ 198.871	€ 198.871
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossing	€ 70.000	€ 90.000	€ 45.000	-
Risicobedrag	€ 70.000	€ 90.000	€ 45.000	-
In % van de begroting	8,0%	9,1%	4,5%	0%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	€ 104.826	€ 108.871	€ 153.871	€ 198.871

Renteverwachtingen

Renteontwikkeling

In 2025 heeft de rente zich redelijk gestabiliseerd en genormaliseerd. In 2024 was korte financiering nog relatief duur en lange financiering relatief goedkoop, wat ongewoon is. Gedurende 2025 sloeg deze trend om. Korte financiering is op dit moment goedkoper dan lange financiering, wat wél gebruikelijk is. Bij langere financiering lopen de banken immers een groter risico dat gedekt moet worden dan bij kortere financiering. Deze trend wordt mede veroorzaakt door de renteverlagingen van de Europese Centrale Bank (ECB) gedurende 2025. De rente van de ECB lag eind 2025 rond het gewenste inflatiepercentage van 2 procent (deze ontwikkeling zien wij ook in de rentevergoeding op de schatkist; begin 2025 ontving de provincie nog een rentevergoeding van 2,92 procent en de stand van 15 januari 2026 is 1,93 procent. Gezien de mondiale ontwikkeling en de onzekerheid die hiermee gemoeid is, zullen we de renteontwikkeling nauwkeurig blijven volgen.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

Stappen (1-4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) Ruimte(+)/ Over- of Overschot schrijding(-) = (5)- middelen (-) (3)
(1) - (2) = (3)			
Gemiddelde Kw 1	€ 6.176	€ 112.284	€ -106.109 € 167.298
Gemiddelde Kw 2	€ 3.851	€ 129.362	€ -125.512 € 186.701
Gemiddelde Kw 3	€ 155	€ 192.958	€ -192.803 € 253.992
Gemiddelde Kw 4	€ 234	€ 167.054	€ -166.820 € 228.009
(4) Gemiddelde van (3)	€ 2.604	€ 150.415	€ -147.811 € 209.000
Stappen (5-9)	Variabelen		Bedragen
(5)	Kasgeldlimiet		€ 61.189
(6a) = (5>4)	Ruimte onder de kasgeldlimiet		€ 209.000
(6b) = (4>5)	overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting		€ 874.132
(8)	Percentage regeling		7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		€ 61.189

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2025 heeft de provincie rentebaten van bijna € 4,9 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar, en deels door de rentevergoeding op de schatkist die in 2025 gestegen is. De rentelasten voor 2025 bedroegen € 5,0 miljoen. Deze bestonden met name uit rentelasten voor opgenomen geldleningen.

Het renteresultaat is doorbelast aan de taakvelden doormiddel van een omslagrente.

		Realisatie 2025	Begroting 2025
Bedragen x € 1.000			
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	5.026	5.020
B	De externe rentebaten (idem)	-/- 4.914	-/- 4.730
	Saldo rentelasten en rentebaten	112	290
C1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- -	-
C2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- -	-
C3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/- -	-
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	112	290
D1	Rente over eigen vermogen	+/- -	+/- -
D2	Rente over voorzieningen	+/- -	+/- -
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	112	290
E	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- 138	-/- 275
F	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-26	15

Het renteresultaat over 2025 is positiever uitgevallen door hogere rentebaten. De hogere rentebaten zijn het resultaat van hogere rentevergoeding op de schatkist door een structureel hoog saldo op de schatkist.

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

1. Algemeen

In deze paragraaf beschrijft de provincie hoe zij haar werkzaamheden intern organiseert, zodat voor inwoners en bedrijven de juiste dingen op de juiste manier worden gedaan. Daarbij handelt de provincie binnen de geldende wet- en regelgeving. Deze regelgeving dient soms verschillende belangen en kan daardoor spanningen opleveren, maar vormt altijd het uitgangspunt voor het handelen van de provincie.

De snelle ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, en in het bijzonder kunstmatige intelligentie, bieden kansen en brengen tegelijkertijd nieuwe uitdagingen met zich mee. Met de introductie van de interne AI-omgeving DAAN zet de provincie kunstmatige intelligentie zo veilig en autonoom mogelijk in binnen de organisatie.

In 2025 zette de provincie een belangrijke stap in de vernieuwing van de bedrijfsvoering. De eerste aanbesteding, voor een nieuw HR-systeem, leidde eind 2025 tot gunning. In 2026 start de provincie met de inrichting van dit systeem.

De arbeidsmarkt blijft ook voor de provincie krap. Over het algemeen lukt het om vacatures te vervullen, maar voor een aantal specifieke functies is sprake van schaarste, met name binnen Beheer en Uitvoering (B&U), financiën en inkoop.

In een tijd waarin desinformatie toeneemt, is het van groot belang dat de provincie zorgt voor tijdige, betrouwbare en toegankelijke informatie.

2. Samen en wendbaar

Om adequaat in te spelen op veranderende opgaven en omstandigheden, investeert de provincie structureel in de ontwikkeling van medewerkers en de organisatie als geheel. Naast het persoonlijke budget duurzame inzetbaarheid (PBDI), zoals afgesproken in de cao, is via het opleidingsbudget gericht geïnvesteerd in duurzame ontwikkeling. In 2025 lag de focus daarbij op samenwerken, teamontwikkeling en vakinhoudelijke ontwikkeling. Daarnaast is in 2025 een leiderschapsprogramma voor het management ontwikkeld. Dit programma start in 2026.

Aandacht voor diversiteit en inclusie is inmiddels breed verankerd binnen de organisatie. Daarom is de programmatische aanpak in 2025 beëindigd en zijn deze thema's structureel ondergebracht in de reguliere organisatie. Voor het programma 'Vinden en Binden' geldt dit nog niet. Vanwege de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt is deze programmatische aanpak in 2025 voortgezet en verder doorontwikkeld. Via het MRA-traineeprogramma en het provinciale traineeprogramma is geïnvesteerd in het aantrekken en behouden van jong talent.

3. Interne communicatie

Interne communicatie is een cruciale randvoorwaarde voor een goed functionerende organisatie met een duidelijke missie en herkenbare kernwaarden. Zij draagt bij aan het uitdragen van het organisatieverhaal, versterkt de binding van medewerkers en zorgt voor een eenduidige informatiestroom via communicatiekanalen en leidinggevend.

In 2025 zijn verschillende acties gestart om de interne communicatie te versterken. Zo is gewerkt aan een kanalenstrategie, is de lijn- en leiderschapscommunicatie verbeterd en zijn samenwerken

en wendbaarheid nadrukkelijk onderdeel gemaakt van de organisatievisie. Deze inzet toont de provincie ook in 2026.

4. Digitalisering en datagedreven werken

In 2025 heeft de provincie de actieve inzet van data binnen de organisatie verder uitgebreid. Er is geëxperimenteerd met large language models, CoPilot en de eigen AI-toepassing DAAN. Hiermee kunnen we kunstmatige intelligentie inzetten binnen de eigen digitale omgeving, passend bij de ethische afwegingen die horen bij de rol van de provincie als publieke organisatie.

In datzelfde jaar is een AI- en datastrategie met bijbehorende actieagenda opgesteld. Vanwege financiële afwegingen is besloten hiervoor geen extra middelen beschikbaar te stellen. De AI- en datastrategie wordt daarom herschreven als beleidskader.

Daarnaast is in 2025 verder gewerkt aan de vernieuwing van de ICT-basisdiensten en aan de professionalisering van de regieorganisatie. De migratie naar nieuwe cloud- en werkplekdiensten is nog gaande en wordt naar verwachting in 2026 afgerond. De aanbesteding voor nieuwe netwerkdiensten is gestart.

Ook in 2025 droeg de provincie actief bij aan interprovinciale samenwerking en via deze netwerken is invloed uitgeoefend op aankomende wetgeving met een digitale component. De provincie blijft werken aan transparantie als overheidsorganisatie. Daarbij is in 2025 extra aandacht besteed aan digitale toegankelijkheid.

5. Bedrijfsvoeringssystemen (BVS)

In 2025 is het programma 'Bedrijfsvoeringssystemen' daadwerkelijk van start gegaan. Daarbij is begonnen met de vervanging van het huidige systeem voor financiën, personeel en inkoop, dat al ruim twintig jaar in gebruik is. Dit systeem wordt vervangen door drie moderne modules: personeelsadministratie, financiële en inkoopadministratie en projectbeheersing.

De aanbesteding voor het systeem ter ondersteuning van personeelsprocessen is vóór de zomer van 2025 gepubliceerd en gegund aan AFAS. De implementatie ging eind 2025 van start. Ook is in 2025 begonnen met de voorbereiding van de aanbesteding voor het financiële en inkoopstelsel. Deze aanbesteding wordt begin 2026 gepubliceerd.

Om een goede integratie tussen de nieuwe systemen en koppelingen met aanpalende applicaties te realiseren, is het Productteam Integratie opgericht.

De implementatie van deze systemen vraagt om verdere standaardisatie van bedrijfsvoeringsprocessen en de inzet van moderne technieken voor data-integratie. Daarmee vormen deze trajecten een meerjarige, strategische veranderopgave. De investeringen leiden tot betere naleving van wet- en regelgeving, betere stuurinformatie en een hogere gebruiksvriendelijkheid.

6. Contractbeheer- en inkoopmodule

De contractbeheermodule is geïmplementeerd en wordt momenteel organisatiebreed uitgerold. Daarnaast is het eerste Dynamisch Aankoopstelsel (DAS) voor de inhuur van ingenieurs en beleidsadvies gepubliceerd op TenderNed. Vanaf 1 januari 2026 worden binnen deze DAS de eerste offerteaanvragen uitgezet.

7. Informatiebeheer

Op grond van de Archiefwet en de Wet open overheid (Woo) heeft de provincie Noord-Holland een wettelijke verantwoordelijkheid voor zorgvuldig, toegankelijk en duurzaam informatiebeheer. Dit vormt een essentiële basis voor transparant bestuur, verantwoording en betrouwbare besluitvorming.

In 2025 is het informatiebeheer verder versterkt door inzicht te verkrijgen in het volwassenheidsniveau en gerichte verbetermaatregelen te treffen. Daarbij is ingezet op het vergroten van bewustwording binnen de organisatie en op het toekomstbestendig inrichten van de digitale informatievoorziening. De provincie stuurt hiermee op een zorgvuldige beheersing van informatie gedurende de gehele levenscyclus, van ontstaan tot en met archivering, en op structurele naleving van wettelijke eisen.

Ook is gewerkt aan de doorontwikkeling van de digitale informatievoorziening. De verdere inrichting van SharePoint, in samenwerking met de sector CID, draagt bij aan een eenduidige en duurzame informatiehuishouding. In 2025 is gestart met de voorbereiding van e-mailarchivering en met de verdere doorontwikkeling van SharePoint.

In 2025 ontvingen de directie en alle sectormanagers een rapportage op basis van het kwaliteitssysteem Informatiebeheer. Hierin zijn aanbevelingen opgenomen om de bewustwording en verantwoordelijkheid bij medewerkers en management te versterken. In 2026 wordt deze rapportage opnieuw uitgevoerd.

Daarnaast is de communicatie op het intranet verder gestructureerd. De training Informatiebeheer is via het leer-managementsysteem beschikbaar gesteld en opgenomen in het onboardingprogramma. Het spel Informatiestrijd is in 2025 vierentwintig keer gespeeld. Adviseurs Informatiebeheer worden steeds vaker en in een vroeg stadium betrokken bij ICT-projecten. Het project voor e-mailarchivering in Outlook is gestart. Samen met de sector CID wordt gewerkt aan beheer en doorontwikkeling van SharePoint. Maandelijks worden SharePoint-trainingen aangeboden. Daarnaast ondersteunen informatiecoaches medewerkers bij de inrichting van SharePointsites.

8. Sturing en beheersing

De provincie stuurt op het realiseren van strategische organisatiedoelstellingen via de planning- en controlcyclus. Intern maakt de provincie steeds meer gebruik van dashboards en wordt toegewerkt naar datagedreven analyses op het gebied van bedrijfsvoering. In 2025 zijn diverse verbeteringen doorgevoerd in deze dashboards en analyses.

Interne beheersing omvat het geheel aan maatregelen om te borgen dat organisatiedoelstellingen worden gerealiseerd binnen gestelde randvoorwaarden, zoals budgetten, afspraken en geldende procedures. De voortgang hierop is periodiek besproken in ambtelijke voortgangsgesprekken.

Sinds de jaarstukken 2023 legt het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig verantwoording af over de rechtmatigheid. De organisatie is hiervoor toegerust met een goed ingerichte en functionerende (verbijzonderde) interne controle. Naast deze controles ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording zijn in 2025 ook tussentijdse, planmatige controles uitgevoerd. Daarnaast vinden sinds 2025 tussentijdse controles plaats op de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Hierdoor krijgt de provincie eerder inzicht in mogelijke onrechtmatigheden en kan zij tijdig bijsturen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Over het boekjaar 2025 heeft het college van GS zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven. In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de geconstateerde rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden groter dan € 400.000. Onrechtmatigheden die door de Provinciale Staten zijn geaccepteerd of onder de rapportagegrens liggen worden niet toegelicht. De afspraken voor de toelichting op onrechtmatigheden en welke onrechtmatigheden zijn geaccepteerd zijn vastgelegd in de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025) en in de Financiële Verordening provincie Noord-Holland 2025.

De toelichting op de onrechtmatigheden bestaat uit:

- Een beschrijving van de geconstateerde afwijking;
- De maatregelen die worden ondernomen om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

In 2025 zijn de volgende rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden boven de rapportagegrens vastgesteld:

	Omschrijving en proces	Fouten	Onduidelijkheden
1.	Onrechtmatigheden proces Aanbesteden	€ 2,7 miljoen	
2.	Begrotingsonrechtmatigheden	€ 8,4 miljoen (waarvan 0,2 miljoen acceptabel)	

De fouten en onduidelijkheden worden hieronder toegelicht.

1. Onrechtmatigheden proces Aanbesteden

In het proces Aanbesteden zijn vanuit de gegevensgerichte controle voor € 2,7 miljoen aan fouten geconstateerd. De in 2025 geconstateerde onrechtmatigheden (€ 1,4 miljoen) betreffen met name overschrijdingen van de Europese aanbestedingsdrempel, óf het uitbreiden dan wel voortzetten van de initiële opdracht terwijl de aanbestedingsgrens eerder was overschreden. De overige fouten komen voort uit de doorwerking van dossiercontroles uit eerdere jaren (€ 1,3 miljoen).

Maatregelen ter voorkoming in de toekomst

Sinds 2025 worden gedurende het jaar spendanalyses uitgevoerd. Hierdoor heeft de organisatie tijdiger inzicht in mogelijke onrechtmatigheden en kan zij eerder bijsturen. In 2026 wordt verder toegewerkt naar een continue monitoring proces zodat inkoopadvisering verder naar de voorkant kan worden gebracht. Inmiddels zijn nieuwe Europese aanbestedingen afgerond, waaronder die voor ingenieurs- en beleidsadviesdiensten, bestaande uit een drietal raamovereenkomsten en twee dynamisch aankoopssystemen (DAS). Hierdoor wordt het risico op verdere onrechtmatigheid beperkt. In de opvolgaudit 8.25 wordt de opvolging van de adviezen uit interne audit 2.23 (Europese aanbestedingen, 2023) beoordeeld en worden waar nodig verdere acties ingezet om de interne beheersing te versterken.

2. Begrotingsonrechtmatigheden

In het verslagjaar is sprake van begrotingsonrechtmatigheden met een gezamenlijk financieel effect van € 8,4 miljoen. De onrechtmatigheden zijn van begrotingstechnische aard en hebben niet geleid tot feitelijk onrechtmatige bestedingen in strijd met wet- en regelgeving of met provinciale beleidsdoelstellingen. Dit bedrag ligt boven de rapportagegrens en wordt daarom in deze paragraaf toegelicht:

1. € 1,8 miljoen overschrijding op de lasten binnen bestaand beleid zonder tijdige begrotingswijziging, zie hiervoor de verschillenanalyse programma 3.
2. € 5,8 miljoen overschrijding op de lasten binnen bestaand beleid zonder tijdige begrotingswijziging, zie hiervoor de verschillenanalyse programma 6.
3. € 721.369 kredietoverschrijdingen zonder voorafgaand autoriserend PS-besluit, zie bijlage 6.1 Investeringsuitgaven en kredieten. Van deze overschrijding is een bedrag van € 202.676 acceptabel omdat er sprake is van compensatie via direct te relateren baten.

Maatregelen ter voorkoming in de toekomst

Begrotingsafwijking punt 1 en 3: Om herhaling van dit type overschrijdingen te voorkomen, worden binnen de administratieve processen aanvullende beheersmaatregelen getroffen. Deze maatregelen richten zich onder meer op:

- Het aanscherpen van de periodieke begrotingsbewaking op programma- en kredietniveau, inclusief een expliciete toets op rechtmatigheid en tijdigheid van autorisatie;
- Het inrichten van een vroegtijdig signalerings- en escalatieproces wanneer structurele of substantiële overschrijdingen worden verwacht, inclusief heldere verantwoordelijkheden;
- Het verder vergroten van bewustzijn bij budgethouders en projectleiders over het begrotingscriterium, de begrotingsoverschrijdingen en de gevolgen voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingsafwijking punt 2: Dit betreft een herwaardering van de deelneming PDENH. De provincie volgt hierbij de verplichte verslaggevingsregels BBV waardoor de mutatie leidt tot een begrotingsonrechtmatigheid. Om herhaling van dit type overschrijdingen te voorkomen, worden binnen de administratieve processen aanvullende beheersmaatregelen getroffen. Deze maatregelen richten zich onder meer op:

- Het bepalen van de stuurinformatie en KPI's waarover de provincie jaarlijks standaard geïnformeerd wil worden om tijdig te kunnen anticiperen op de resultaten bij jaareinde.

Bij deze jaarrekening is een rechtmatigheidsverantwoording van GS aanwezig (zie rechtmatigheidsverantwoording). Dit is mogelijk door een goed ingerichte verbijzonderde interne controlefunctie, waarvan ook de externe accountant gebruik maakt om tot een oordeel te komen. Daartoe vindt periodiek afstemming plaats met de accountant.

Kosten bedrijfsvoering

Bedragen x € 1 miljoen	Begroot**	Gerealiseerd**	Verschil*
Loonkosten	142,6 N	136 N	6,6
Inhuur	23,7 N	25 N	-1,3
Overig	7,2 N	5,7 N	1,5
Totaal capaciteitskosten	173,5 N	166,7 N	6,8

* een positief verschil ten opzichte van de actuele begroting is voordelig

** Een bedrag voor lasten is nadelig (N)/ Een bedrag voor baten voordelig (V)/ Stortingen aan reserves: afdragen van geld aan de reserves (+/+ bedrag is nadelig (N))/ Onttrekkingen aan reserves: het opnemen van geld uit de reserves (-/- bedrag is voordelig (V))

Aan capaciteitskosten is € 6,8 miljoen minder uitgegeven dan begroot.

Vanuit de omvang van het werkpakket proberen we zo goed mogelijk te bepalen welke capaciteit we nodig hebben en welk deel daarvan structureel nodig is en welk deel we flexibel willen opvangen door middel van inhuur. Op het moment dat er medewerkers de provincie verlaten, ontstaan er vacatures die bijna nooit per direct weer worden ingevuld. Bij bepaalde specialistische functies kan de werving zo moeilijk zijn dat er tijdelijk wordt ingehuurd. Dit betekent dat in de realisatie de werkelijke loonkosten altijd lager zullen zijn dan de begroting. Daarnaast speelt bij de loonkosten mee dat medewerkers verlof kunnen kopen ten laste van hun IKB (Individueel Keuze Budget). Wij begroten het IKB (grotendeels) als onderdeel van het loon. Als een medewerker ervoor kiest om het IKB niet als onderdeel van het loon te laten uitbetalen, maar het om te zetten in verlofrechten leidt dit tot lagere loonkosten dan begroot. Conform de uitspraken van de commissie BBV leiden de extra verlofrechten tot een storting in de Voorziening verlofsparen. Deze storting vindt u niet terug in bovenstaand overzicht, omdat deze storting rechtstreeks ten laste van Hoofdstuk 7 in de programmabegroting wordt gebracht.

Beide componenten leiden tot een onderbesteding op de loonkosten.

Bij de overige kosten speelt vooral een onderbesteding op de opleidingskosten. Daarbij geldt dat medewerkers niet al hun rechten van hun PBDI (Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid) gebruiken.

Bedragen x € 1 miljoen	Begroting €	%	Realisatie €	%	Verschil %
1. Bestuur	11,4	6,6%	11	6,6%	0,0%
2. Klimaat en gezonde leefomgeving	9,6	5,5%	9,5	5,7%	0,2%
3. Ruimte en Wonen	10,9	6,3%	10,8	6,5%	0,2%
4. Bereikbaarheid	34,3	19,8%	31,1	18,7%	-1,1%
5. Natuur en landelijk gebied	13,9	8,0%	13,6	8,2%	0,2%
6. Economie, leefbaarheid en cultuur	6,5	3,8%	6,5	3,9%	0,1%
7. Overzicht Algemene middelen en organisatie	73,8	42,6%	72,8	43,7%	1,1%
Investeringskosten	13	7,5%	11,3	6,8%	-0,7%
Totaal	173,5	100%	166,7	100%	0%

Om de capaciteitskosten te kunnen toerekenen aan de programma's en investeringen, is halverwege het jaar een inventarisatie gemaakt van de programma's waaraan medewerkers van de provincie werken. Deze inventarisatie leidde tot de verdeelpercentages die in de tweede begrotingswijziging van 2025 door PS zijn vastgesteld. Na de tweede begrotingswijziging zijn nog programmabudgetten ingezet ten behoeve van capaciteit. Deze mutaties zijn de oorzaak van de wijziging van de verdeelpercentages in de laatste begrotingswijziging 2025.

De begrote verdeelpercentages uit de door u vastgestelde laatste begrotingswijziging worden gebruikt voor het toerekenen van de capaciteitskosten aan de programma's en investeringen in de jaarrekening. Het gerealiseerde percentage wijkt daarbij iets af van het begrote percentage. Dit komt doordat onderliggend het percentage verfijnd wordt naar een afzonderlijk percentage voor de vier hoofd-organisatorische eenheden. Omdat niet alle organisatorische eenheden in gelijke mate werken aan alle programma's, ontstaan kleine getalsmatige afwijkingen van de totaalpercentages. Dit uit zich met name bij het programma bereikbaarheid en bij investeringen als gevolg van het feit dat de onderbesteding in loonkosten vooral zit bij functies die werken aan het programma bereikbaarheid en aan investeringsprojecten.

Voor de bepaling van personele overhead wordt uitgegaan van de functies, zoals genoemd in de (per 2025 herziene) notitie Overhead van de commissie BBV. Deze lijst is aangevuld met een aantal interne toelichtingen in lijn met de BBV-nota, zoals het uitgangspunt dat geen overhead wordt toegerekend aan investeringsbudgetten. Dit is ook opgenomen in de financiële verordening. Daarnaast is in 2025 een gewijzigde nota van BBV van toepassing. Deze nota had financiële gevolgen, omdat inkoop- en communicatieadviseurs niet meer aan het specifieke taakveld of investering mochten worden toegerekend, maar onder overhead moeten vallen. In de kaderbrief 2026 en de tweede begrotingswijziging 2025 zijn deze financiële gevolgen opgenomen en door PS geaccordeerd. Dit is nu op gelijke wijze ook in de jaarrekening verwerkt.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Met deze paragraaf legt de provincie een beschrijvende verantwoording op hoofdlijnen af over de uitgevoerde activiteiten met betrekking tot de drie speerpunten van de Woo: passieve openbaarmaking, (verbetering van) de informatiehuishouding en actieve openbaarmaking.

1. Passieve openbaarmaking

In 2025 zijn 120 verzoeken op grond van de Woo ontvangen en in behandeling genomen. Dat is een stijging van ongeveer 40 procent ten opzichte van 2024.

Woo-verzoeken	Aantal	% tijdig (binnen de wettelijke termijn 4 + 2 wkn)	% niet tijdig	tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen	niet tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen
2024	86	75%	25%	35	90
2025	132	79%	21%	32	95

Daarnaast zijn twaalf Woo-verzoeken afgehandeld die in 2024 waren ingediend. In totaal zijn daarmee 132 verzoeken behandeld. Hiervan zijn vijftien verzoeken doorgestuurd naar een ander bestuursorgaan, zijn twee verzoeken in overleg met de verzoeker aangehouden om tot een volledig antwoord te komen en zijn twee verzoeken door de verzoeker ingetrokken. Verder zijn zeventien verzoeken nog in behandeling; deze worden in 2026 afgerond. Er zijn zes bezwaarprocedures ingediend en in behandeling genomen. De personele bezetting van de Woo-unit was in 2025 op orde. Net als in 2024 is sterk ingezet op tijdig contact en afstemming met verzoekers over de aanpak en voortgang van hun verzoek. Deze werkwijze heeft ertoe geleid dat het aantal Woo-verzoeken dat binnen de wettelijke termijn wordt afgedaan ten opzichte van 2024 nog iets is gestegen en dat ongeveer 50 procent van de verzoeken informeel kon worden afgedaan.

2. Digitale informatiehuishouding

Zie de aparte alinea over informatiebeheer hierboven.

3. Actieve openbaarmaking

Een derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. Bestuursorganen publiceren de informatie op de eigen website en met een digitale link naar de Woo-index is deze informatie vindbaar voor de burger. De provincie voldoet aan de verplichte publicatie van de eerste tranche documenten van 1 november 2024. Voor de publicatie van de volgende tranches is er vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nog geen voorkeursvariant naar voren gekomen voor de technische koppeling op landelijk niveau. Met als gevolg dat de inwerkingtreding van de tweede tranche is verschoven naar 1 oktober 2027. Vooruitlopend op de officiële inwerkingtreding is de inzet om te onderzoeken wat de best werkbare processen zijn om optimaal voorbereid te zijn op de beoogde inwerkingtreding.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit een bedrag dat de provincie ter beschikking heeft gesteld en niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook gaan om een bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan de provincie deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën: (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn historisch ontstaan. Regelmatig beoordeelt de provincie of aanhouding ervan nog een provinciaal belang dient.

Voor de participaties in ontwikkelingsvennootschappen (SADC en PolanenPark) gelden sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening. Zolang de doelstelling van de betreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in vier fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

De provincie neemt deel in vier omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking optimaliseert de condities waaronder provincies werken en stimuleert provinciale vernieuwingsprocessen.

De provincie is lid van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een tweetal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied,
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden.

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Hiermee betalen we de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Dit gebeurt zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeeld of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen maakt de provincie periodiek de beleidsmatige afweging om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Informatie over de overige aspecten van de invulling van de aandeelhoudersrol vindt u in de [‘Kadernota Verbonden partijen 2020’](#).

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- De governance van Recreatie Noord-Holland N.V. is gewijzigd door een wijziging van de statuten in mei 2025 waardoor er niet langer een raad van commissarissen is. Er is een uitgebreide goedkeuringslijst opgenomen in de statuten over besluiten van de directie die voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering goedkeuring behoeven.
- Bij het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vond in 2019 een duikongeval plaats. Hieruit volgt een schadeclaim. Inmiddels is er een voorziening opgenomen in de jaarrekening 2025 van de provincie om de provinciale bijdrage verplichting bij eventuele tekorten als gevolg van deze claim te kunnen voldoen.
- Daarnaast heeft het bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 16 april 2025 besloten te onderzoeken wat de effecten zijn van het opheffen van het recreatieschap. Wanneer het bestuur daadwerkelijk het voorgenomen besluit neemt tot opheffing, worden de raden en staten van haar deelnemers gevraagd om een zienswijze.
- De evaluatie van de verbonden partijen is afgerond en wordt er gewerkt aan een nieuwe Kadernota Verbonden Partijen waarin de voorgestelde aanpassingen uit evaluatie worden overgenomen.

Lasten

De lasten voor de verbonden partijen staan in de verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten staan onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

De provincie ontving in 2024 circa € 18,6 miljoen 2024 aan dividend. In 2025 heeft de provincie Noord-Holland tot op heden € 11,2 miljoen aan dividend ontvangen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden gebruikt de provincie als algemeen dekkingsmiddel. Voor 2026 raamt de provincie de te ontvangen dividenden op circa € 8,6 miljoen.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen heeft de provincie bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt. Hier volgt een overzicht:

- Voor het Polanenpark staat de provincie garant voor het rekeningcournant saldo bij de BNG (€ 0,3 miljoen). De provincie is 50% aandeelhouder, hetgeen betekent een garantstelling van afgerond maximaal € 0,2 miljoen. In 2025 is hier geen aanspraak op gemaakt.

- Aan Zeehaven IJmuiden heeft de provincie in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor verleende de provincie een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- De provincie verstrekte in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen aan Alliander voor de oplopende investeringen in de energietransitie.
- De provincie verstrekte in december 2023 een lening van € 5 miljoen aan Het Innovatiefonds Noord-Holland B.V. voor de uitvoering van de Vroege Fase Financiering Noord-Holland. In 2025 is de derde en laatste tranche verstrekt aan het fonds.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt (zie ook de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze dividenden zijn onzeker, doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25 procent van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd. Dit risico is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen als risico's verbonden partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 6.038.000.000	€ 6.203.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 6.908.000.000	€ 7.960.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 976.000.000	€ 289.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 15.872.000	€ 8.717.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander.			

N.V. Afvalzorg Holding

	2024	2025
--	------	------

Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 73.717.000	
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 171.425.000	
% belang	90	Resultaat	-€ 2.779.000	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€1.350.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Door het bijstellen van de rekenrente voor de gesloten nazorgfondsen zal er naar verwachting over het boekjaar 2025 geen dividend worden uitgekeerd.			

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 289.548.000	
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 643.859.000	
% belang	100	Resultaat	€ 3.887.000	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Er is geen dividend uitgekeerd in 2025 over het boekjaar 2024, het resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit is gedaan vanwege het perspectief van de investeringsagenda van PWN, die nodig is voor de leveringszekerheid van drinkwater. De verwachting is dat dit de komende jaren zo blijft.			

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 3.275.939	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.576.087	
% belang	100	Resultaat	€ 577.873	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In mei 2025 zijn de statuten van RNH gewijzigd waardoor de vennootschap niet langer een raad van commissarissen heeft.			

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 129.288.000	€ 144.474.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 21.018.000	€ 8.012.000
% belang	25	Resultaat	€ 6.080.000	€ 2.410.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden, marketing en acquisitie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.225.055	€1.621.755
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 4.252.334	€2.751.133
% belang	49	Resultaat	€ 21.432	€396.700
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark B.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 461.300	
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 1.321.390	
% belang	50	Resultaat	€ 35.894	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark C.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.724.072	
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 5.497.774	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			

Eventuele
ontwikkelingen/risico's

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 34.672.000	
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 32.805.000	
% belang	8,40	Resultaat	€ 2.600.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	€ 24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting.			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€4.777.000.000	€4.863.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€123.164.000.000	€110.701.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 294.000.000	€172.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.318.356	€ 1.531.978
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€2.094.000.000	€2.157.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€76.674.000.000	€70.711.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€94.000.000	€113.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 106.591	€ 88.826
Bestuurlijk belang	Stemrecht AVA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 5.445.516	€ 6.544.518
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 46.040	€ 32.001
% belang	20	Resultaat	-€ 204.871	€ 10.183.111
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 243.026	€ 1.819.793
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 65.031.600	
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 278.852	
% belang	100	Resultaat	-€ 1.381.939	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €85 miljoen In 2023 is de beheerfase van het fonds ingegaan. Er worden geen nieuwe participaties/leningen aangegaan. In 2025 is het door de provincie Noord-Holland ter beschikking gestelde fondsvermogen (€ 85 miljoen) volledig gebruikt voor investeringen in de portefeuille. Vervolginvesteringen worden sinds Q3 2025 gefund met de opbrengsten uit rente, aflossingen en verkoopopbrengsten.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 12.613.863	€ 14.375.751
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 7.016.406	€ 9.937.458
% belang	50	Resultaat	€ 296.591	-€ 363.112
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen om (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

InWest Regio B.V. (ROM)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 41.579.147	€ 53.574.979
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen	€ 386.742	€ 141.293
% belang	33,25	Resultaat	-€ 1.853.809	-€ 1.239.062
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit. Dit doet deze vennootschap onder andere door het beschikbaar stellen van financiering, het adviseren en begeleiden van ondernemingen, en het stimuleren en faciliteren van innovatie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

ROM InWest B.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 37.202.572	€ 56.851.097
Nominale waarde aandelen	€ 9.996	Vreemd vermogen	€ 2.800.255	€ 5.561.344
% belang	16,66	Resultaat	-€ 2.070.777	€ 796.235
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 3.275.346	€ 3.478.418
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33	Eigen vermogen	€ 14.033.832	€ 15.024.466
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 5.660.195	€ 9.295.995
		Resultaat	€ 305.794	€ 990.635
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Eén lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en is deze conform de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen			

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2024	2025
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 1.108.935	€ 1.177.689
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28	Eigen vermogen	€ 2.303.402	€ 2.699.561
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.092.551	€ 3.669.507
		Resultaat	€ 148.769	€ 396.159
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.635.606	€ 1.696.123
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5	Eigen vermogen	€ 5.417.155	€ 5.365.672
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 755.886	€ 676.376
		Resultaat	€ 213.370	-€ 51.483
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en conform de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen			

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 908.933	€ 965.287
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5	Eigen vermogen	€ 1.452.448	€ 1.505.764
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 1.634.332	€ 6.174.910
		Resultaat	€ 26.345	€ 53.315
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Op maandag 15 april 2025 heeft het algemeen bestuur besloten voornemens te zijn om het recreatieschap op te heffen			

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 575.862	€ 752.131
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25	Eigen vermogen	€ 1.465.886	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 4.963.578	
		Resultaat	€ 428.864	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het bestuur van het Plassenschap.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Beheersregeling Amstel

			2024	2025
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij één provincie belegd: de provincie Noord-Holland.			
Publiek doel	Het beheer van de Amstel			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Randstedelijke rekenkamer

			2024	2025
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 472.749	€ 492.650
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25	Eigen vermogen	€ 416.433	€ 230.151
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 685.287	€ 1.093.352
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.			
Publiek doel	Rekenkamerfunctie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Waddenfonds

			2024	2025
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)	33,33	Eigen vermogen	€ 51.917.239	€ 66.448.021
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 159.202.222	€ 138.737.515
		Resultaat	-€ 78.557.738	€ 763.882
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Twee leden van Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2024	2025
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 247.597	€ 263.161
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 2.781.502	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 3.695.465	
		Resultaat	€ 144.369	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2024	2025
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 31.680.000	€ 32.210.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20	Eigen vermogen	€ 9.357.000	€ 5.056.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 40.341.000	€ 35.260.000
		Resultaat	€ 4.486.000	€ 412.000
Bestuurlijk belang	De gedeputeerde Milieu is lid van het algemeen bestuur. De gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2024	2025
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 9.749.000	€ 10.437.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen	€ 3.566.000	€ 2.461.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 6.759.000	€ 5.133.000
		Resultaat	€ 1.690.000	€ 184.000
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst IJmond

			2024	2025
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 449.496	€ 473.904
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13	Eigen vermogen	€ 742.091	€ 1.604.528
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 13.348.423	€ 13.447.364
		Resultaat	€ 124.232	€ -7.305
Bestuurlijk belang	De gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2024	2025
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen	€ 613.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 0	
Resultaat			-€ 219.543	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Cultureel erfgoed is lid van het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan.			
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022			

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2024	2025
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 2.298.000	€ 6.734.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33	Eigen vermogen	€ 2.808.088	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 53.222.050	
		Resultaat	€ 1.472.000	
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2024	2025
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 341.820	€ 280.579
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.114.496	
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 3.688.950	
		Resultaat	€ 288.777	
Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2024	2025
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	€ 619.727	€ 625.219
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 541.412	
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 2.260.263	
		Resultaat	€ 225.215	
Bestuurlijk belang	De gedeputeerde Havens is voorzitter van het Bestuursplatform NZKG			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2024	2025
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 34.672.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 32.805.000	
		Resultaat	€ 2.600.000	
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van het bestuur van de Stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Huis van de Nederlandse Provincies

			2024	2025
Vestigingsplaats	Brussel	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	7,69%	Eigen vermogen		
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen		
		Resultaat		
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Esther Rommel neemt deel aan het bestuur			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2024	2025
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 59.143.288	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 252.384	
		Resultaat	€ 2.588.298	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Staten zijn beheerder van het Fonds.			
Publiek doel	Beheer fonds voor de nazorg stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop zijn voor de provincie middelen voor het realiseren van provinciale doelen en vormen dus geen doelen op zich. De grondactiviteiten van de provincie vinden plaats binnen de kaders van de vijfde Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. Daarbij voldoet de provincie aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam). De aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Alleen als het noodzakelijk is, start de provincie een onteigeningsprocedure.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in het bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats via verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen of door aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond.

De NNN-realisatie in en nabij Natura 2000-gebieden is de afgelopen periode herzien in de realisatiestrategie NNN. Dit betreft een verdere verfijning van de realisatiestrategie NNN, die in 2020 al door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Er komt meer nadruk te liggen op de NNN-realisatie in de focusgebieden. Voor een aantal gebieden is bovendien voldoende budget gereserveerd om deze af te kunnen maken. In de buiten-focusgebieden wordt met name ingezet op realisatie via 'Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap' (SKNL) of marktconforme aankopen van begrensde NNN.

In 2025 zijn er in totaal vier aankopen gepasseerd bij de notaris, waarmee de provincie 766.956 m² NNN (ruil)grond heeft verworven. Verder is de vrijwillige kavelruil Honswijck afgerond. Deze kavelruil is een onderdeel van het gebiedsproces Noordelijke Vechtstreek en had als resultaat een ruiling met zestien partijen (agrariërs, particulieren en een terreinbeherende organisatie). Hierdoor is ruim 120.000 m² NNN gerealiseerd via zelfrealisatie en verkoop aan een eindbeheerder. Ruim 520.000 m² natuur- en landbouwgrond is verkocht en circa 150.000 m² is voor zes jaar verpacht met een recht van eerste koop voor de pachter. Daarnaast is op twee locaties een stikstofvermindering gerealiseerd.

In overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen voor het NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). De aankoop van (meestal) agrarische gronden voor het NNN leidt tot een forse waardedaling. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden fors hoger dan de daadwerkelijke waarde. Dit vormt een risico voor het moment dat deze grond, zijnde natuurgrond, weer verkocht wordt. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserve Groen, steeds bij de tweede begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld. De aanvulling bestaat uit het verschil tussen de verwervingskosten van de NNN-gronden die in het vorige jaar zijn aangekocht en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden. Dit is gestandaardiseerd op € 1 per vierkante meter.

Een bijzondere vorm van activering zijn aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen. Zo heeft het Rijk met een SPUK-regeling budget beschikbaar gesteld voor de

verwerving van gronden, om deze vervolgens in te zetten voor de bodemdalingsopgave. Gronden die we in dit kader aankopen, worden volledig door de SPUK gedekt en blijven voor € 1 zichtbaar op de balans. In 2025 heeft de provincie circa 440.000m² grond verworven nabij Assendelft met deze SPUK ten behoeve van bodemdaling. De provincie heeft in het verleden een grote grondportefeuille gekregen van het Rijk voor de afronding van het NNN. Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realiseratie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede kwam van de reserve Groen. De ervaring leert dat grondpositie hét vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied.

Infrastructuur

Projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan meerdere provinciale wegen (N-wegen) en de realisatie van enkele hoogwaardig openbaarvervoerverbindingen (HOV-verbindingen). Grootschalige projectmatige verwervingen zijn niet aan de orde. Het gaat om diverse kleinere projecten, waarbij bijvoorbeeld sprake is van verwerving voor onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en de aanleg van rotondes.

Deze taakgebonden verwervingen vallen onder het budget dat Provinciale Staten beschikbaar hebben gesteld voor het betreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders in de vijfde Nota Grondbeleid worden bewaakt. Ook in 2025 verwierf de provincie grond voor de provinciale infrastructuur.

Grondbanken

Strategische grondaankopen

Met het krediet Strategische grondaankopen hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om, anticiperend op ontwikkelingen, voor provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. Met de Provinciale Staten-voordracht 2023-12 (6 maart 2023) bedraagt het krediet € 60 miljoen. Hiervan zit per 31 december 2025 circa € 39 miljoen vast in de (grond)eigendommen, zoals vermeld in de tabel onder 'Materiële vaste activa (strategische grondaankopen)'.

Beheer en verkoop

De provincie Noord-Holland bezit in totaal circa 13.500 hectare grond, ongeveer 5 procent van de gehele provincie Noord-Holland. Circa 3.100 hectare van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 hectare grond wordt circa 2.800 hectare verpacht aan in totaal circa 360 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incurante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt meer dan 1.000 ligplaatsen en steigerplekken en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Met de pacht- en huuropbrengsten ontvangt de provincie ongeveer € 4 miljoen per jaar.

Alle verpachte percelen van de provincie Noord-Holland worden conform het duurzame pachtbeleid uitgegeven met gebruiksbepalingen. Deze gebruiksbepalingen dragen bij aan doelstellingen voor duurzame landbouw, natuur en biodiversiteit, en waterkwaliteit en -kwantiteit.

De percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden nog eens verpacht met extra gebruiksbeperkingen. Eind 2025 bedroeg het areaal NNN-eigendommen circa 618 hectare.

Verantwoording GS aan PS

Verantwoording Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

De provincie streeft altijd naar maximale transparantie als het gaat om grondtransacties. In de begroting worden kosten en opbrengsten in enig jaar zo goed mogelijk geraamd. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen: aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie. Het is dan ook niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daarom wijkt de realisatie altijd af van de raming, die uiteraard achteraf wordt verklaard. Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden, kan het vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld over taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er wordt daarom zo nodig een beroep gedaan op geheimhouding.

Overzicht provinciale gronden op balans

Hieronder volgt een overzicht van de boekwaarden per 31 december 2025 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2025	Mutaties (waarde) 2025	SPUK dekking 2025	Boekwaarde per 31-12-2025	Oppervlakte m2 31- 12-2025
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)						
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000			€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000			€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807			€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000			€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.717.894			€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.626.281			€ 4.626.281	48.050
7. Aankoop Gansoord 30 en Turfspoor 47 Lissebroek		€ 5.075.985			€ 5.075.985	149.208
8. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000			€ 170.000	705
9. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 981.492			€ 981.492	170.077
10. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708			€ 1.071.708	67.880
11. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 2.112.405			€ 2.112.405	378.839
12. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 390.846			€ 390.846	72.875
13. Percelen kavelruil Schoorlham, Schoorl		€ 347.590			€ 347.590	63.768
14. Jaagweg 1, Broek in Waterland		€ 1.087.698			€ 1.087.698	768
15. Percelen Burgerweg 2, Hippolytushoef		€ 1.671.920			€ 1.671.920	232.872
16. Balgweg 105 te Breezand		€ 6.704.724			€ 6.704.724	277.665
17. Grond Keverdijk, Weesp			€ 198		€ 198	166

18. Grond Overscheenseweg 3b, Naarden		€ 316.768		€ 316.768	13.385
Subtotaal	€ 38.875.351	€ 316.966	€ 0	€ 39.192.317	3.825.786
Overige materiële vaste activa					
17. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 4.703.504			€ 4.703.504	2.182.570
18. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 936.040			€ 936.040	859.265
19. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)	€ 23.681.582	-€ 1.601.486		€ 22.080.096	11.653.407
20. NNN-eigendom	€ 42.581.500	€ 6.386.624	-€ 1.759.254	€ 47.208.870	6.175.073
21. Aankoop gronden Veenweide	€ 1	€ 2.642.906	-€ 2.642.906	€ 1	4.720.879
22. Renovatie Houtplein grond	€ 7.700.000			€ 7.700.000	-
23. Grond archeologisch depot te Castricum	€ 1.308.715			€ 1.308.715	-
Subtotaal	€ 80.911.342	€ 7.428.044	-€ 4.402.160	€ 83.937.226	25.591.194
Totalen	€ 119.786.694	€ 7.745.010	-€ 4.402.160	€ 123.129.543	29.416.980

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten die door de inwoners en ondernemers binnen de provincie worden betaald. Met provinciale belastingen en heffingen creëert de provincie de mogelijkheid om, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen te financieren. Bij het heffen wordt uitgegaan van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf 'Provinciale heffingen' staan de beleidslijnen die Provinciale Staten hebben vastgesteld en de gerealiseerde belastingopbrengsten. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (artikel 222 tot en met 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in beperkte mate, de collectieve lastendruk. Ze zijn dus medebepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

De provincie streeft naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de bijdrage die betaald moet worden. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het BBV bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Toelichting belastingen en heffingen

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland valt de grondwaterheffing hieronder.
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten.

- Nazorgheffing: in de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

Hierna volgt een toelichting op de belastingen en heffingen.

Toelichting belastingen en heffingen

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

Inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Boven op de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren provinciale opcenten. De provincies stellen het opcententarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het wettelijk maximum dat het Rijk bepaalt. In 2025 hanteerde de provincie Noord-Holland een tarief van 77,4 opcenten. Het wettelijk maximum voor 2025 bedroeg 139,9 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2 de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie voor de jaren 2025, 2024 en 2023.

Provincie	2025	2024	2023
Noord-Holland	77,4	77,4	67,9
Overijssel	82,2	82,2	79,9
Flevoland	83,9	83	82,2
Utrecht	84,2	81,9	79,4
Zeeland	84,4	84,4	82,3
Noord-Brabant	84,9	82,8	80,8
Limburg	85,8	83,1	80,6
Drenthe	92	92	92
Friesland	92,1	89,6	87
Groningen	95,7	95,7	95,7
Gelderland	101,2	97,9	93
Zuid-Holland	101,5	98,7	95,7
Gemiddeld	88,8	87,4	84,7
Maximum tarief	139,9	138,3	125,8

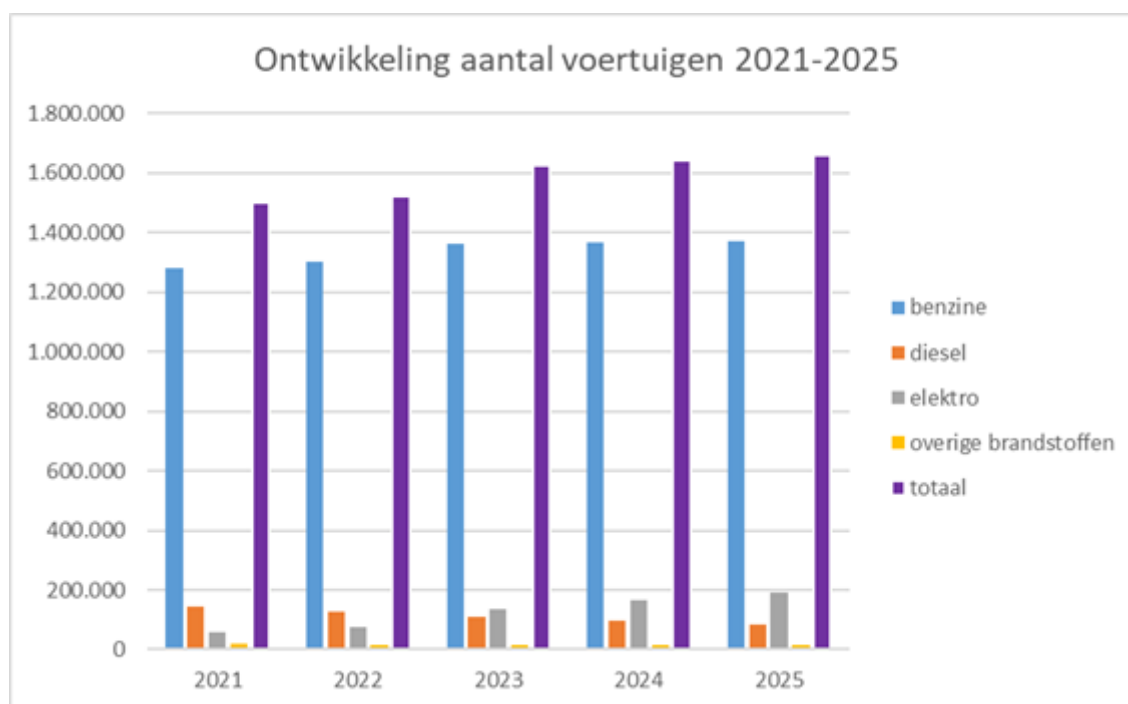
Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

De volgende tabellen geven een overzicht van de samenstelling van de voertuigen die in Noord-Holland zijn geregistreerd, over de jaren 2021 tot en met 2025. Uit de tabellen blijkt dat het totaal aantal voertuigen jaarlijks stijgt. Qua aantallen valt vooral de sterke stijging van het aantal elektrische voertuigen en de daling van het aantal diesel voertuigen op. De groei van het aantal benzinevoertuigen neemt de laatste jaren af. Dit laatste blijkt ook in het relatieve aandeel van benzinevoertuigen; dat neemt de laatste jaren iets af. Datzelfde geldt voor het aandeel van

dieselvoertuigen. Door de sterke toename in absolute aantallen van elektrische voertuigen neemt ook het relatieve aandeel hiervan jaarlijks toe.

Aantal voertuigen	2021	2022	2023	2024	2025
Benzine	1.282.449	1.300.845	1.364.231	1.367.942	1.368.923
Diesel	142.066	128.338	111.306	94.683	83.235
Elektro	59.122	73.488	133.801	163.643	192.260
Overige brandstoffen	17.327	17.141	17.030	15.989	15.588
Totaal	1.500.964	1.519.812	1.626.368	1.642.257	1.660.006

% Brandstofverbruik	2021	2022	2023	2024	2025
Benzine	85,4%	85,6%	83,9%	83,3%	82,5%
Diesel	9,5%	8,4%	6,8%	5,8%	5,0%
Elektro	3,9%	4,8%	8,2%	10,0%	11,6%
Overige brandstoffen	1,2%	1,1%	1,0%	1,0%	0,9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

In 2025 heeft de provincie Noord-Holland een bedrag van €297,4 miljoen aan provinciale opcenten ontvangen. In de jaren 2023 en 2024 was dat respectievelijk € 234,9 miljoen en € 272,1 miljoen.

In mei 2025 heeft de Belastingdienst aangegeven dat de dienst een fout heeft gemaakt in de berekening van de opcenten in de maanden oktober tot en met december 2024 en de maanden januari tot en met maart in 2025.

Gebleken is dat door deze fout in de eerste maanden van 2025 € 6,0 miljoen aan opcenten te veel is ontvangen. Het te veel ontvangen geld is gecorrigeerd in de maanden mei tot en met november.

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) en is daarmee de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is daarom niet geheel gewaarborgd. Er blijft dus enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Opbrengsten opcenten MRB	2023	2024	2025
Jaarrekening	-234,9 V	-272,1 V	-297,4 V
Begroting	-231,5 V	-275,6 V	-290,9 V

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximumaantal opcenten dat provincies mogen heffen, wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2025 was dat vastgesteld op 139,9 opcenten.

overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten (*€ 1 mln.)	Opcenten tarief 2025	Opbrengst per opcent (*€ 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2025	Maximale opbrengst 2025 (*€ 1 mln.)	Onbenutte belastingcapaciteit 2025 (*€1 mln.)
-297,4 V	77,40	-3,84 V	139,90	-537,2 V	-239,8 V

Grondwateronttrekkingsheffing

Sinds 1 januari 2010 werd de grondwaterheffing geregeld via de Waterwet. Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is de grondslag van deze heffing opgenomen in de nieuwe wetgeving. Vanaf dat moment wordt de heffing aangeduid als *grondwateronttrekkingsheffing*. De opbrengsten van deze heffing zijn bedoeld voor het bekostigen van het grondwaterbeheer waarvoor de provincie verantwoordelijk is. In 2024 bedroeg de opbrengst € 838.892 (afgerond) In 2025 bedroeg de opbrengst € 818.203 (afgerond).

Om grote schommelingen in het tarief te voorkomen, is een financiële voorziening getroffen. Deze voorziening kan worden gebruikt bij onverwachte en niet-verhaalbare schade. De heffing geldt voor gebruikers die jaarlijks 25.000 m³ of meer grondwater onttrekken. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per onttrokken kubieke meter grondwater.

De voorziening is in 2025 met € 219.000 afgenomen. Voor het jaar 2026 wordt een opbrengst van € 800.000 geraamd.

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2025	€ 2.556.598
31-12-2025	€ 2.337.452

Leges

Provincies hebben een aantal taken die leiden tot de afname van individuele diensten door bewoners of bedrijven. De afnemers van zo'n dienst betalen leges om de kosten te dekken (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel die hoort bij de legesverordening zijn de provinciale legestarieven opgenomen voor onder andere het verstrekken van vergunningen in het kader van bouwactiviteiten, wateractiviteiten, ontgrondingsactiviteiten, flora- en fauna-activiteiten en milieubelastende activiteiten.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn of worden. Dat wordt in eerste instantie bereikt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, -beheersing en -toerekening. Om te berekenen of de leges de kosten dekken, gaat de provincie uit van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Deze wordt jaarlijks met de vergunningverlenende organisaties (waaronder de omgevingsdiensten) afgestemd. Het uurtarief van de omgevingsdienst en provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. De legesverordening Noord- Holland 2025 (met de daarbij behorende legestabel 2025) zijn in het vierde kwartaal van 2024 vastgesteld door Provinciale Staten.

Kostendekkendheid leges in 2025

De uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH- taken) is gemandateerd aan de omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), Omgevingsdienst IJmond (OD IJmond) en Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

De integrale kosten voor de uitvoering van de VTH-taken worden per omgevingsdienst, op basis van hun eigen opgestelde dienstverleningsovereenkomst, betaald.

Bij de berekening van de leges en de kostendekkendheid mogen alleen de kosten van de vergunningverlening worden doorberekend. Toezicht en handhaving worden dus niet doorberekend in de kostendekkendheid.

Kostprijsberekening methode

Om de kostprijs van de diverse vergunningaanvragen te berekenen, maakt de provincie gebruik van de activity based costing-methode (ABC-methode). Deze methode wordt beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC-methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven bij de omgevingsdiensten. Met ingang van 2020 maakt de provincie gebruik van de Rijkstarieven. Voor het uurtarief van de provincie wordt gerekend met schaal 9.

Volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijven. De kostendekkendheid mag maximaal 100 procent zijn. Eventueel kruissubsidiëren is wel toegestaan.

De geraamde baten, zoals zijn opgenomen in de begroting 2025, zijn als volgt berekend:

het aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de tarieventabel 2025 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de vergunningsaanvraag.

De geraamde lasten, zoals zijn opgenomen in de begroting 2025, zijn als volgt berekend:

het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal verwachte aanvragen in 2025.

Overzicht kostendekkendheid leges

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten begroot 2025	Lasten begroot 2025	Kostendekkendheid begroot 2025	Baten realisatie 2025
Bouw activiteiten	OD NZKG	€ 1.900.000	€ 1.645.000	115,5%	€ 2.120.336
Milieubelastende activiteiten	OD NZKG ODIJ	€ 500.000	€ 4.746.000	10,5%	€ 163.578
Wegen/waterwegen	PNH	€ 455.000	€ 522.000	87,1 %	€ 717.287
Wateractiviteiten	OD NZKG	€ 360.000	€ 903.000	39,8 %	€ 126.002
Baden en zwemmen	OD NHN	€ 13.000	€ 44.000	29,5 %	€ 1.900
Ontgrondingsactiviteiten	OD NZKG	€ 70.000	€ 66.000	106,0 %	€ 68.446
Natuuractiviteiten	OD NHN	€ 400.000	€ 1.752.000	22,8 %	€ 846.067
Luchtvaartwet	OD NZKG en PNH	€ 16.000	€ 44.000	36,3 %	€ 27.589
Overige	PNH	€ 10.000	€ -	0,0%	€ 0
Wadlopen*	Provincie Friesland	€ 9.000	€ 13.000	69,2 %	€ 14.954
Schadevergoeding*	BIJ12/ Faunaschade	€ 375.000	€ 750.000	50,0%	€ 615.435
Totaal provinciale heffingen		€ 4.108.000	€ 10.485.000	35,4%	€ 4.701.594

* De leges voor faunaschade (BIJ12) en het wadlopen (provincie Friesland) worden geïnd door de uitvoerende organisaties zelf. Deze opbrengsten worden verrekend met de bijdragen die de provincie Noord-Holland verschuldigd is aan BIJ12 en de provincie Friesland. De betreffende legesbaten lopen daarom niet via de begroting van de provincie.

Aantal verstrekt vergunningen		2025 realisatie	2025 geraamd	2024 realisatie
Bouw activiteiten	ODNZKG	221	109	108
Milieubelastende activiteiten		108	0	0
Wegenwet	prov. Noord-Holland	544	479	479
Verkeersreglement	prov. Noord-Holland	32	21	21
Vaarwegen	prov. Noord-Holland	369	273	273
Wateractiviteiten	ODNZKG	41	16	57
Baden en zwemmen	ODNHN	1	0	0
Ontgrondingsactiviteiten	ODNZKG	13	2	2
Natuuractiviteiten	ODNHN	343	309	309
Luchtvaartwet	ODNZKG	29	15	16
Overige	prov. Noord-Holland	0	0	0
Wadloop*	Provincie Friesland	121	15	15
Schadevergoeding	BIJ12/ faunafonds	2.144	1.778	1.778
Totaal aantal verstrekte vergunningen		3.966	3.017	3.016

Ontwikkelingen met betrekking tot leges

De aantallen in de jaarrekening 2025 laten enkel zien hoeveel vergunningen dat jaar zijn verleend. Dus niet alle vergunningaanvragen die in 2025 zijn ontvangen of nog in behandeling zijn, zijn hierin meegenomen.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heft nog niet bij het in behandeling nemen van de vergunningsaanvraag. Hierover vinden wel gesprekken plaats.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft in 2024 en tot en met augustus 2025 geen legesaanslagen opgelegd voor bouwactiviteiten (oude WABO) en milieubelastende activiteiten op grond van de Omgevingswet. In december 2025 is, met hulp van een externe partij, alsnog een inhaalslag gemaakt voor deze legesaanslagen over de periode 1 januari 2024 tot en met 30 september 2025.

Deze inhaalslag zorgt voor een plotselinge stijging van het aantal legesaanslagen. Deze inhaalslag leidt tot een plotselinge piek in de legesaantallen die niet representatief is voor de actuele vergunningspraktijk.

Hoewel volledige kostendekkendheid nog niet is bereikt, worden jaarlijks gerichte stappen gezet om hiernaartoe te werken. Door structurele aanpassingen in de Legesverordening en een voortdurende focus op optimalisatie en actualisatie, wordt de basis gelegd voor een meer evenwichtige verhouding tussen kosten en opbrengsten. Daarbij wordt ook gewerkt aan het verkrijgen van een beter en realistischer beeld van de kosten die gemoeid zijn met vergunningverlening bij de omgevingsdiensten.

Met betrekking tot milieubelastende activiteiten heeft de provincie deelgenomen aan een werkgroep die zich richt op het vereenvoudigen en professionaliseren van de tarieventabel. In IPO-verband streven de provincies naar een uniforme en vereenvoudigde opzet van het hoofdstuk over milieubelastende activiteiten. De provincie Noord-Holland levert hieraan een actieve bijdrage.

Het doel is om de vereenvoudigde tarieventabel op te nemen in de Legesverordening 2027. Het proces met betrekking tot het vereenvoudigen van de tarieventabel loopt nog.

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord heeft in 2025 een groot aantal onjuist opgelegde aanslagen verzonden: in meerdere gevallen werd de gemachtigde aangeslagen in plaats van de initiatiefnemer. De noodzakelijke correcties hebben geleid tot extra werkzaamheden en een dubbele administratieve verwerking. Naar aanleiding hiervan zijn duidelijke afspraken gemaakt over de juiste tenaamstelling bij het opleggen van aanslagen en hebben meerdere afstemmingsgesprekken plaatsgevonden. Hiermee is geborgd dat de juiste werkwijze in de toekomst structureel wordt toegepast en herhaling wordt voorkomen.

Het aantal vergunningsaanvragen voor vaarwegen is in 2025 fors toegenomen als gevolg van een handhavingsactie in het eerste en tweede kwartaal van 2025. In het kader van deze actie zijn ligplaatshouders aangeschreven om alsnog een vergunning aan te vragen voor het gebruik van een ligplaats waarvoor zij vergunningplichtig waren, maar waarvoor zij nog niet over een geldige vergunning beschikten. Deze toename in aanvragen vertaalde zich in hogere legesopbrengsten dan vooraf was geraamd.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

De nazorgregeling Wet milieubeheer geldt sinds 1 april 1998. Deze geldt voor stortplaatsen waarop of na 1 september 1996 afval is gestort. De stortplaatsen mogen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe moet eeuwigdurende nazorg plaatsvinden waarvoor de provincie verantwoordelijk voor is.

De provincie moet maatregelen nemen om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts moet de provincie deze bodembeschermende voorzieningen regelmatig inspecteren en de bodem onder de stortplaats onderzoeken. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel. De berekening vindt plaats aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In dit fonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarop de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

In 2025 is er een aanslag nazorgheffing verstuurd aan Sortiva in Alkmaar voor € 99.000. In november 2025 heeft Gedeputeerde Staten de begroting 2026 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland vastgesteld. Gezien de aanpassing van de rekenrente en de daaruit voortvloeiende verhoging van de doelvermogens, blijft vooralsnog het voorstel om het opleggen van een aanslag nazorgheffing aan de stortplaatsexploitanten achterwege te laten in 2026.

Opbrengsten provinciale heffingen en belastingen

Voor 2025 bedraagt de totale opbrengst belastingen en lokale heffingen € 302, miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2025		Jaarrekening 2024
Opcenten			
motorrijtuigenbelasting	-€ 297,4	V	-€ 272,1
Grondwaterheffing	-€ 0,8	V	-€ 0,8
Leges			
* Bouwactiviteiten	-€ 2,1	V	-€ 2,4
* Overige leges	-€ 2,6	V	-€ 1,8
Totaal	-€ 302,9	V	-€ 277,1

5 Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

Nr	Programma	LASTEN			BATEN			SALDO		
		Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Bestuur	25.745 N	28.203 N	27.514 N	-59 V	-59 V	-71 V	25.686 N	28.144 N	27.443
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	73.796 N	70.039 N	69.143 N	-5.637 V	-14.213 V	-24.057 V	68.159 N	55.826 N	45.087
3	Ruimte en Wonen	41.442 N	20.807 N	22.601 N	-186 V	-758 V	-2.255 V	41.256 N	20.049 N	20.346
4	Bereikbaarheid	264.831 N	293.871 N	265.149 N	-17.174 V	-13.047 V	-12.517 V	247.657 N	280.824 N	252.631
5	Natuur en landelijk gebied	183.291 N	176.326 N	160.457 N	-16.258 V	-24.678 V	-14.643 V	167.033 N	151.648 N	145.814
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	38.079 N	47.495 N	53.335 N	V	-6.122 V	-4.698 V	38.079 N	41.373 N	48.636
Saldo van baten en lasten		627.184 N	636.741 N	598.199 N	-39.314 V	-58.877 V	-58.242 V	587.870 N	577.864 N	539.957

Specificatie programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie (x € 1.000)

Omschrijving	LASTEN			BATEN			SALDO		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	0	0	0	-294.654	-290.895	-297.452	-294.654	-290.895	-297.452
Uitkering provinciefonds	0	0	0	-294.577	-352.991	-355.313	-294.577	-352.991	-355.313
Dividend	0	14	7	-7.875	-13.532	-13.532	-7.875	-13.518	-13.525
Financierings-functie	8.620	4.745	4.902	-1.920	-4.690	-4.930	6.700	55	-28
Overige algemene dekkingsmiddelen	716	457	5.078	-888	-3.020	-3.215	-172	-2.563	1.863
Grondbeleid	2.250	3.437	3.263	-4.800	-11.200	-9.608	-2.550	-7.763	-6.345
Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Stelposten	8.783	-2.001	-2.799	150	0	0	8.933	-2.001	-2.799
Totaal algemene dekkings-middelen	20.369	6.652	10.452	-604.564	-676.328	-684.050	-584.195	-669.676	-673.598
Onvoorzien									
Onvoorzien	2.020	0	0	0	0	0	2.020	0	0
Totaal onvoorzien	2.020	0	0	0	0	0	2.020	0	0
Vennootschaps-belasting									
Vennootschaps-belasting	-15	41	52	0	0	0	-15	41	52
Totaal vennootschaps-belasting	-15	41	52	0	0	0	-15	41	52
Overhead									
Overhead	34.769	36.236	33.562	-209	-282	-278	34.560	35.954	33.284
Capaciteit	58.811	73.840	68.294	0	0	0	58.811	73.840	68.294
Totaal overhead	93.580	110.076	101.856	-209	-282	-278	93.371	109.794	101.578
Overige programma-kosten programma 7									
Afrekenings-verschillen	0	-1.192	-3.771	0	0	2	0	-1.192	-3.771
Totaal generaal	115.954	115.577	108.589	-604.773	-676.610	-684.326	-488.819	-561.033	-575.739
Saldo van baten en lasten	743.138	752.318	706.787	-644.087	-735.487	-742.569	99.051	16.832	-35.782

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

NrProgramma	TOEVOEGINGEN			ONTREKKINGEN			MUTATIES		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1 Bestuur	V	V	V	-1.366V	-2.089V	-1.415V	-1.366V	-2.089V	-1.415
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	2.285N	28N	28N	-6.774V	-3.377V	-2.516V	-4.489V	-3.349V	-2.488
3 Ruimte en Wonen	V	25.050N	25.050N	-28.081V	-29.845V	-31.550V	-28.081V	-4.795V	-6.500
4 Bereikbaarheid	52.878N	126.304N	130.187N	-74.069V	-155.929V	-142.009V	-21.192V	-29.626V	-11.822
5 Natuur en landelijk gebied	27.426N	141.610N	146.148N	-114.395V	-69.304V	-69.570V	-86.969V	72.306N	76.578
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	10.303N	16.881N	16.881N	-10.689V	-15.282V	-15.180V	-386V	1.599N	1.701
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	38.102N	36.391N	40.016N	-9.127V	-145.488V	-144.533V	28.975N	-109.097V	-104.517
Saldo mutaties reserves	130.994N	346.264N	358.310N	-244.501V	-421.314V	-406.773V	-113.508V	-75.051V	-48.463
Resultaat	874.132N	1.098.582N	1.065.097N	-888.588V	-1.156.801V	-1.149.342V	-14.457V	-58.219V	-84.246

5.1.2 Toelichting per programma

Programma1 Bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1										Bestuur
	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil	
Lasten	25.440	N	25.745	N	28.203	N	27.514	N	689	
Baten	-452	V	-59	V	-59	V	-71	V	12	
Saldo van baten en lasten	24.989	N	25.686	N	28.144	N	27.443	N	701	
Stortingen reserves	1.200	N	0	V	0	V	0	V	0	
Onttrekkingen reserves	-2.242	V	-1.366	V	-2.089	V	-1.415	V	-675	
Resultaat	23.947	N	24.320	N	26.055	N	26.029	N	26	

Verschillenanalyse programma 1

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	688.600	12.108	0	- 674.500	26.208
1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur					
De per saldo hogere lasten op dit beleidsdoel zijn veroorzaakt door:					
- Hogere lasten door een extra storting in de pensioenvoorziening voor (oud) GS-leden en hun nabestaanden. Door de wetswijziging nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2028 gaat de uitvoering van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) over naar het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (Abp). Op basis van de verslaggevingsregels moet voor de berekening van de voorziening de hogere dekkingsgraad van het Abp aangehouden worden waardoor een hogere dotatie aan de voorziening dan begroot noodzakelijk is.	- 1.774.990				- 1.774.990
- Lagere capaciteitskosten. De toelichting op de capaciteitskosten van dit programma is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.	344.948				344.948
1.3 Verzekeren van Openbare orde en veiligheid					
De lagere lasten op dit beleidsdoel zijn veroorzaakt door:					
- De ontvangst van een aanvullende doeluitkering van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarmee het reguliere budget is verhoogd. Deze doeluitkering is gebruikt om het programma "Veilige Publieke Taak" op te zetten, inclusief werving van een coördinator VPT. Dit is in het najaar gestart, waardoor maar een deel van die middelen in 2025 is benut.	378.940				378.940
1.4 Belangen van de provincie behartigen					0
De lagere lasten en de lagere onttrekking aan de reserve cofinanciering Europese projecten is met name veroorzaakt door een lagere vaststelling van diverse subsidies uit eerdere jaren.	674.500			- 674.500	0
Overige verschillen afzonderlijk programma ≤ € 250.000	1.065.203	12.108	0	0	1.077.311

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2						Klimaat en gezonde leefomgeving				
	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil	
Lasten	63.401	N	73.796	N	70.039	N	69.143	N	896	
Baten	-8.913	V	-5.637	V	-14.213	V	-24.057	V	9.844	
Saldo van baten en lasten	54.488	N	68.159	N	55.826	N	45.087	N	10.740	
Stortingen reserves	649	N	2.285	N	28	N	28	N	0	
Onttrekkingen reserves	-22.868	V	-6.774	V	-3.377	V	-2.516	V	-861	
Resultaat	32.269	N	63.670	N	52.477	N	42.599	N	9.878	

Verschillenanalyse programma 2

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	896.050	9.843.540	0	- 861.144	9.878.446
2.1 Bijdragen aan de energietransitie					
De hogere baten zijn veroorzaakt doordat het project geothermie eind 2025 is afgerond. Bij de LBW was dit nog niet bekend dat dit project tot afronding kon komen. De eindafrekening is in gang is gezet en de op de balans gereserveerde middelen van € 0,8 miljoen zijn als baten geboekt.		764.000			764.000
De hogere lasten zijn veroorzaakt doordat in het laatste kwartaal niet kon worden voorzien dat er nog subsidieaanvragen voor de uitvoeringsregeling waterstofprojecten binnen zouden komen. Deze subsidieaanvragen zijn eind 2025 verstrekt.	- 500.000				- 500.000
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving					
De hogere baten zijn veroorzaakt doordat eind 2025 in een casus op basis van wetgeving deze dwangsom in 2025 kon worden opgelegd. Dit kon de provincie niet voorzien ten tijde van opstellen van de LBW, waardoor er meer baten zijn gerealiseerd dan begroot.		8.764.914			8.764.914
De lagere onttrekking aan de reserve leefomgeving is veroorzaakt doordat de vervanging van 'apparaten luchtmeetnetten' is doorgeschoven naar 2026 en de daarvoor bestemde onttrekking niet heeft plaatsgevonden.				- 500.000	- 500.000
De lagere lasten zijn veroorzaakt doordat Plan Huydecopersweg is uitgesteld naar 2026 en minder subsidie is aangevraagd vanuit de uitvoeringsregeling diffuus lood in de bodem Noord-Holland. Dit heeft tevens geleid tot een lagere onttrekking aan de reserve bodemsanering, waardoor per saldo geen effect is op het resultaat.	500.000			- 500.000	0
De per saldo hogere lasten zijn veroorzaakt door: - de administratief dubbele verwerking van de eindafrekening inzake de uitvoeringsovereenkomst NZKG 2024 (€ 1,3 miljoen hogere lasten) - lagere eindafrekening 2025 inzake de uitvoeringsovereenkomst NZKG 2025 (€ 0,5 miljoen lagere lasten) - diverse lagere lasten (€ 0,2 miljoen)	- 552.119				- 552.119
Overige verschillen afzonderlijk programma ≤ € 250.000	1.448.170	314.626	0	138.856	1.901.652

Programma 3 Ruimte en Wonen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3								Ruimte en Wonen	
	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil
Lasten	25.813	N	41.442	N	20.807	N	22.601	N	-1.794
Baten	-1.339	V	-186	V	-758	V	-2.255	V	1.497
Saldo van baten en lasten	24.474	N	41.256	N	20.049	N	20.346	N	-297
Stortingen reserves	80.079	N	0	V	25.050	N	25.050	N	0
Onttrekkingen reserves	-17.640	V	-28.081	V	-29.845	V	-31.550	V	1.705
Resultaat	86.913	N	13.175	N	15.254	N	13.846	N	1.408

Verschillenanalyse programma 3

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	- 1.793.702	1.496.862	0	1.705.099	1.408.259
3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening					
De lasten zijn lager dan begroot, omdat het niet noodzakelijk is geweest om een externe omgevingsmanager aan te stellen, de procesbegeleiding en uit te voeren onderzoeken ten aanzien van de omgevingsvisie door externe partijen te laten uitvoeren. In de begroting was hiermee wel rekening gehouden.	276.121				276.121
3.2 Versnellen en programmeren woningbouw					0
De hogere baten zijn veroorzaakt door niet begrote subsidieopbrengsten van de SPUK-regeling J210.		273.778			273.778
De per saldo hogere onttrekking aan de reserves wordt veroorzaakt door:					0
- Voor de subsidie Poort van Hoorn wijkt de realisatie af door een bijgewerkt bestedingsritme ten opzichte van de vastgestelde begroting. In 2025 heeft dit geleid tot een hogere onttrekking aan de reserve Subsidie OV-fonds (OD 3.4.1)				362.779	362.779
- De onttrekking aan de reserve woningsbouw is per saldo lager dan begroot en is hoofdzakelijk veroorzaakt door het niet verlenen van subsidie aan de MRA. De hiermee samenhangende lasten op dit beleidsdoel zijn hierdoor per saldo ook lager dan begroot.	626.434			- 626.434	0
- De onttrekking aan de reserve woningbouw subsidies is hoger dan begroot, omdat de subsidieaanvraag voor project knooppuntontwikkeling Nieuw Zuid in Haarlem na de LBW is ingediend. De subsidie is eind 2025 verstrekt. Hetgeen leidt tot een hogere onttrekking aan de reserve en hogere lasten als gevolg van de subsidieverstreking in 2025.	- 2.594.041			2.594.041	0
- De onttrekking aan de reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten is lager dan begroot, omdat de subsidieverstreking van het project Guisweg niet in 2025, maar in 2026 heeft plaatsgevonden.				- 517.500	- 517.500
3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie					0
Hogere lasten en hogere baten m.b.t. Meekoppelkansen dijkversterking € 1,3 miljoen. Op het project Markermeerdijken is in 2025 voor € 2,6 miljoen gerealiseerd, waarvan 50% subsidiabel. Van Vervoerregio Amsterdam is een subsidiebeschikking ontvangen (€ 3,2 miljoen) voor het realiseren van een fietswandelverbinding tussen Schardam en Uitdammerdijk.	- 1.326.818	1.330.227		0	3.409
Overige verschillen afzonderlijk programma ≤ € 250.000	1.224.603	- 107.143	0	- 107.787	1.009.672

Programma 4 Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4									Bereikbaarheid
	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil
Lasten	254.473	N	264.831	N	293.871	N	265.149	N	28.722
Baten	-8.846	V	-17.174	V	-13.047	V	-12.517	V	-529
Saldo van baten en lasten	245.627	N	247.657	N	280.824	N	252.631	N	28.193
Stortingen reserves	89.812	N	52.878	N	126.304	N	130.187	N	-3.883
Onttrekkingen reserves	-90.787	V	-74.069	V	-155.929	V	-142.009	V	-13.920
Resultaat	244.653	N	226.465	N	251.199	N	240.809	N	10.390

Verschillenanalyse programma 4

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	28.722.360	- 529.013	- 3.883.058	- 13.920.302	10.389.986
4.1 Realiseren perspectief mobiliteit					
De hogere lasten en hogere baten zijn veroorzaakt doordat de SPUK-regeling Werkgeversaankpak niet in de begroting 2025 is verwerkt.	- 500.000	500.000			0
De onttrekkingen aan de reserve uitvoering mobiliteit zijn lager dan begroot door lagere lasten veroorzaakt door diverse projecten: 1) Een belangrijk onderdeel gerelateerd aan de buiten-uitvoeringsregeling voor de N9 Koggendijk in Alkmaar is niet gerealiseerd. Daar is subsidie voor twee gemeenten beoogd, waarvan enkel voor de gemeente Alkmaar kon worden verleend. In 2026 zal het deel voor gemeente Bergen alsnog beoordeeld en naar verwachting verleend worden, € 2,8 miljoen. 2) In de begroting was opgenomen een bedrag van € 4,3 miljoen voor de subsidie voor Avant. Gemeente Oostzaan is het niet gelukt om de aanvraag tijdig in te dienen. In 2026 is hiervoor wel een aanvraag tot subsidie ontvangen. 3) In samenwerking met gemeente Beverwijk worden diverse projecten uitgevoerd waarvoor in 2025 lagere lasten zijn: subsidie voor Velsertaverse (€ 0,8 miljoen), Prorail (€ 0,7 miljoen), verbindingsweg Wijckerpoort (€ 0,6 miljoen) en busbaan Wijckermolen (€ 0,25 miljoen). Busbaan Wijckermolen was zelfstandig begroot onder mobiliteitsbeleid OV en is bij de kostenrealisatie vanwege de omvang hieraan toegevoegd.	9.450.000			- 9.450.000	0
Er zijn geen lasten gerealiseerd voor het project OV SAAL fietsstalling station Hilversum (€ 2,8 miljoen). Dit project van de gemeente Hilversum zou worden aanbesteed in 2025 met een subsidie van provincie Noord-Holland. De aanbesteding heeft geen doorgang kunnen vinden. De berichtgeving hierover was te laat om de begroting hierop aan te kunnen passen. Verder geldt dat er na de laatste begrotingswijziging nog onverwacht kosten (€ 1,5 miljoen) zijn gedeclareerd met betrekking tot de voorbereidingen bij Weg om de Zuid in Hoofddorp in 2024 en 2025. Deze zijn later ingediend vanwege de overgang naar een nieuw financieel systeem..	1.274.705			- 1.274.705	0
Enkele initiatieven waarvan de grootste UVR haltetoegankelijkheid 2025 is waren conform opgenomen in de reguliere begroting. Na de laatste begrotingswijziging is besloten om deze te financieren met de gelden uit de Bikker regeling.	1.526.788			- 1.475.295	51.493

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Hogere baten OV-concessies (€ 4 miljoen). Bij de OV-concessie wordt gewerkt met een voorschot voor de drie verschillende concessiegebieden. De uitgangspunten bij deze voorschotberekening zijn de inzichten 2023. Voor de eindafrekening is de praktijk 2025 gehanteerd waardoor een lagere eindafrekening is ontvangen. Deze informatie was niet tijdig beschikbaar voor verwerking in de begroting.	4.051.317	0	4.051.317
--	-----------	---	-----------

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

Lagere capaciteitskosten. De toelichting op de capaciteitskosten van dit programma is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.	1.539.770		1.539.770
--	-----------	--	-----------

De overige lagere lasten op dit beleidsdoel zijn hoofdzakelijk veroorzaakt: - door lagere energielasten door de fluctuaties in de flexibele energietarieven (€ 1 miljoen) - doorschuiven van de vervanging van hardware van de bedien centrale naar 2026 (€ 0,4 miljoen) - gewijzigd beleid m.b.t. inzet van bergingsdiensten (€ 0,25 miljoen) - lagere lasten gladheidsbestrijding (€ 0,7 miljoen)	2.216.284		2.216.284
---	-----------	--	-----------

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

De lagere baten zijn veroorzaakt doordat een openstaande claim van € 0,25 miljoen m.b.t. de Rekenvotbrug niet meer inbaar blijkt te zijn en de ontvangen schadevergoedingen aan de provinciale wegen en vaarwegen (€ 0,35 miljoen) lager zijn dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.		- 598.917	- 598.917
---	--	-----------	-----------

De lagere baten en lagere lasten zijn veroorzaakt doordat niet alle werkzaamheden voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) Beverwijk in 2025 konden worden uitgevoerd en zijn doorgeschoven voor uitvoering in het volgend boekjaar.	270.798	- 343.536	- 72.737
---	---------	-----------	----------

De overige lagere lasten in dit beleidsdoel zijn veroorzaakt door:			0
--	--	--	---

Lagere capaciteitskosten: de toelichting op de capaciteitskosten is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.	2.019.211		2.019.211
--	-----------	--	-----------

Lagere lasten gebiedscontracten wegen en vaarwegen (vast onderhoud) als gevolg van lager GWW-indexcijfer: Op basis van de met de gebiedsaannemers afgesloten overeenkomsten wordt de werkelijke indexatie in rekening gebracht. In de begroting van de provincie is rekening gehouden met een hogere GWW-index.	1.826.566		1.826.566
---	-----------	--	-----------

Lagere lasten gebiedscontracten wegen (variabel onderhoud) en lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud wegen: '- Verschillende werkzaamheden met een omvang van circa € 0,6 miljoen zijn in 2025 niet of deels gerealiseerd door vertragingen, herprioritering en doordat de werkelijke lasten lager zijn dan vooraf is ingeschat. Waaronder de vervanging van de vluchtdeuren N23, het biobased hekwerk en werkzaamheden aan de N203. '- Daarnaast zijn er meerdere kleinere opdrachten in uitvoering doorgeschoven naar 2026, € 0,4 miljoen.	1.034.177	- 1.034.177	0
Lagere lasten innovatieprojecten mobiliteit- Smart Mobility en lagere onttrekking aan de reserve Innovatieprojecten Mobiliteit. Voor kansen die zich zouden kunnen voordoen was € 0,2 miljoen gereserveerd. Dat is niet voorgevallen. Daarnaast is € 0,4 miljoen aan opdrachten doorgeschoven naar 2026.	617.468	- 603.139	14.330
Lagere lasten investeringen vaarwegen: niet gerealiseerde kapitaallasten in 2025 als gevolg van doorschuiven van investeringsprojecten (met bijbehorende kapitaallasten) naar 2026.	713.404		713.404
Hogere kapitaallasten PMI: een ITS project was niet meer in gebruik en is daardoor voor zijn gehele boekwaarde afgeschreven, hetgeen resulteert in een per saldo hogere afschrijvingslast van € 1,7 miljoen.	- 1.700.044	- 1.700.044	
Lagere lasten doordat minder inspecties noodzakelijk bleken voor wegen en kunstwerken, welke ook hebben geleid tot een lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud wegen.	1.157.825	- 1.157.825	0
Lagere lasten variabel onderhoud van tunnels en daardoor lagere onttrekking in de reserve groot onderhoud wegen. De geprogrammeerde werkzaamheden blijven achter in de uitvoering 2025 en worden doorgeschoven naar het volgend boekjaar.	2.481.126	- 2.481.126	0
De lagere onttrekking aan de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur: zie onderstaande mutaties in de reserves dekking kapitaallasten weg- en ov-infrastructuur.		3.633.098	3.633.098
De lagere storting in de reserve dekking kapitaallasten OV-infrastructuur is veroorzaakt doordat de overheveling van het project HOV Beverwijk vanuit de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur naar de reserve dekking kapitaallasten wegen niet was begroot.		818.516	818.516
De hogere storting in de reserve dekking kapitaallasten weginfrastructuur is veroorzaakt doordat de overheveling van het project N516 vanuit de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur reserve naar de reserve dekking kapitaallasten wegen niet was begroot.		- 4.694.371	- 4.694.371
Overige verschillen afzonderlijk programma ≤ € 250.000	742.965	- 86.561	- 7.203
		- 77.134	572.067

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5

Natuur en landelijk gebied

	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil
Lasten	134.393	N	183.291	N	176.326	N	160.457	N	15.868
Baten	-17.710	V	-16.258	V	-24.678	V	-14.643	V	-10.035
Saldo van baten en lasten	116.684	N	167.033	N	151.648	N	145.814	N	5.834
Stortingen reserves	35.592	N	27.426	N	141.610	N	146.148	N	-4.538
Onttrekkingen reserves	-51.383	V	-114.395	V	-69.304	V	-69.570	V	266
Resultaat	100.893	N	80.064	N	223.954	N	222.392	N	1.561

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	15.868.274	- 10.034.632	- 4.538.471	266.318	1.561.490
5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur					
Oostelijke Vechtplassen: op het project Baggeren Loosdrechtse Plassen zijn hogere baten gerealiseerd doordat het project eerder is afgerond (€ 0,3 miljoen). (inclusief bijbehorende lasten).	- 270.295	270.295			0
IBP Vitaal Platteland gebiedsplan Laag Holland (SPUK L7): lasten en baten zijn lager uitgekomen dan begroot (€ 0,8 miljoen). Uit de tussentijdse rapportage (januari 2026) van Staatsbosbeheer blijkt dat bij het project Waterland Oost fase 1 vertraging is opgetreden. Lasten en baten verschuiven naar 2026.	771.659	- 771.659			0
Lagere lasten natuur en daardoor de lagere onttrekking aan de reserve Groen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door: - Subsidies € 1,2 miljoen; dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een aantal lager vastgestelde subsidies bij SKNL openstellingen voorgaande jaren (deze middelen vloeien terug de reserve in) en er is voor een lager bedrag aangevraagd/verleend bij de SKNL openstelling 2025. - Proceskosten € 0,4 miljoen; de voornaamste oorzaak van minder proceskosten zijn: gesprekken met grondeigenaren en gebiedspartners hebben meer tijd kosten dan verwacht en soms kon een participatiebijeenkomst online worden gehouden ipv fysiek met de bijbehorende kosten daarvan. Ook heeft de uitgestelde bestuurlijke besluitvorming rondom de realisatiestrategie en de programmering in 2025 een rol gespeeld, hierdoor zijn namelijk niet alle beoogde processen in 2025 gestart. - Masterplan Biodiversiteit € 0,17 miljoen; enkele opdrachten in het kader van biodiversiteit hebben een langere doorlooptijd dan gepland (onder andere door vertraging in de uitvoering bij derden). De hiermee samenhangende kosten worden in 2026 grotendeels alsnog ten laste van de Reserve Groen gebracht. Daarnaast was er minder nestbestrijding van de Aziatische Hoornaar nodig dan verwacht. - uitstel van de projecten Natuurbrug N525 en Smuigelpolder naar 2026 in totaal € 0,2 miljoen.	2.141.027			- 2.141.027	0
De lagere onttrekking aan de Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP) en de bijbehorende lasten zijn hoofdzakelijk veroorzaakt door: een vertraging in de realisatie van de kansrijke routes, waardoor de prognose hoger lag dan gerealiseerd kon worden.	387.418			- 387.418	0
De overschrijding op de Reserve subsidies Groene Uitweg wordt voor het overgrote deel (€ 0,3 miljoen) veroorzaakt door restauratie en ontsluiting buitenplaats Trompenburg. Door een wijziging in het bestedingsritme van de subsidieverplichting is in 2025, in plaats van € 0,9 miljoen, een last geboekt van € 1,2 miljoen. Hiermee is het totale subsidiebedrag van € 1,8 miljoen over de jaren 2022 tot en met 2025 volledig benut.	- 342.994			342.994	0
De storting in de reserve Groen valt hoger uit dan begroot. Dit komt doordat in 2025 Strategische Gronden Groen zijn verkocht die niet in de begroting waren opgenomen. De opbrengsten uit deze verkopen worden, conform de geldende afspraken, toegevoegd aan de reserve Groen.			- 2.562.132		- 2.968.646

Hogere lasten 2025 Uitvoeringsprogramma Natuur (Regeling specifieke uitkering Programma Natuur). Uit aanvullende voortgangsinformatie vanuit de subsidieontvanger, is gebleken dat de bestedingen tot en met 2025 hoger zijn. Deze bestedingen worden volledig gedekt uit de ontvangen specifieke uitkering, L16.	3.337.686	- 3.337.686
SPUK L33 Programma Natuur 2e fase		
5.2 Beheren van natuur		
Per saldo lagere lasten op dit beleidsdoel veroorzaakt door:	356.601	356.601
- onvoorziene kosten € 0,2 miljoen. Deze post is geraamd in verband met onvoorziene kosten door landelijke besluitvorming in de tweede helft van het jaar maar achteraf niet nodig.		
- minder subsidies verstrekt, € 0,1 miljoen, omdat niet aan de voorwaarden is voldaan door de aanvragers.		
- overige lasten op verschillende onderdelen die lager zijn uitgevallen, € 0,8 miljoen		
- hogere lasten als gevolg van claims recreatieschap € 0,7 miljoen		
Lagere lasten faunaschade vanwege het vrijvallen van de voorziening voorgaande jaren. Per saldo zijn de lasten 2025 niet lager dan begroot.	4.750.663	
5.3 Betrekken van onze partners bij beschermen natuur		
SPUK Impuls veenweiden: lasten en baten zijn lager uitgekomen dan begroot. Dit wordt onder meer veroorzaakt doordat de Uvr Klimaatstim boeren in het najaar 2025 is opengesteld. Hierdoor zijn in 2025 geen subsidies verleend.	484.583	- 484.583
De lagere onttrekking aan de reserve Cofinanciering Waddenzee is veroorzaakt doordat een geraamde subsidie voor Vogelbescherming Nederland (de trekkende partij achter Wij & Wadvogels fase II) niet is aangevraagd. Deze fase kon in 2025 met middelen van andere financierende partijen van start gaan. De lasten zijn met hetzelfde bedrag lager.	319.572	- 319.572
5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water		
Per saldo hogere baten door:		
SPUK Deltaprogramma zoetwater: op deze regeling zijn € 650.000 lasten en baten gerealiseerd. Eind 2025 zijn twee beschikkingen van het Rijk ontvangen, die niet in de begroting waren opgenomen. De bedragen zijn direct 'doorbeschikt' naar Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK).	- 650.000	650.000
De UVR Kennisontwikkeling Bodem en water wordt bekostigd uit bijdragen van waterschappen HHNK en AGV. De baten en lasten hadden apart begroot moeten worden, niet als saldo. De bijdrage van de waterschappen 2025 die niet is gebruikt voor de Uvr in 2025, schuift door naar 2026.	- 328.899	328.899

5.5 Regisseren Programma landelijk gebied

Op dit beleidsdoel worden de maatregelen uit de Korte Termijn Agenda Landelijk gebied begroot en verantwoord. De KTA-maatregelen worden gedekt uit de reserve PPLG en uit Rijksmiddelen: de 'koplopersgelden' (SPUK L35). Voor vrijwel alle KTA-maatregelen geldt dat de realisatie in 2025 is achtergebleven bij de raming.

De grootste verschillen op de KTA-maatregelen die uit de koplopersgelden worden gefinancierd:

Aanleg bos & parklandschap locatie Haarlemmermeer (SPUK L35): lasten en baten € 4,2 miljoen lager dan begroot. In 2025 is een subsidie van € 4,2 miljoen aan de gemeente Haarlemmermeer verleend. Doordat de SPUK als B-regeling is doorgesubsidieerd, worden de lasten en baten door de provincie een jaar later verantwoord.	4.200.000	- 4.200.000
Fieldlab Groene Hart: lasten en baten € 1,4 miljoen lager dan begroot. Voor de uitvoeringsregeling Duurzame melkveehouderij zijn de aanvragen en de verleningen later op gang gekomen dan verwacht (€ 1,2 miljoen). De uitvoeringskosten voor Fieldlab zijn € 200.000 lager uitgekomen.	1.373.475	- 1.373.475
Subsidie Pachtafkoop Laag Holland: de subsidieregeling voor pachtafkoop is pas aan het eind van de zomer opengesteld waardoor het niet mogelijk was om in 2025 subsidies te beschikken. Lasten en baten € 500.000 lager dan begroot.	500.000	- 500.000
Faunapassage Maxisweg: de voorbereidende werkzaamheden voor de Faunapassage Maxisweg zijn later op gang gekomen. Lasten en baten (uit de SPUK L35) schuiven door.	357.052	- 357.052
Diverse maatregelen uit de 2e tranche van de koplopersmiddelen (SPUK L35) zijn langzamer op gang gekomen dan verwacht. Bijvoorbeeld NNN Waterland-Oost, KPI-vorming en de 'top up' van de NSP-regelingen SIG (Samenwerking Integrale Gebiedsprocessen) en Groenblauwe dooradering. Als de bestedingen op een SPUK achterblijven, geldt hetzelfde voor de baten.	580.000	- 580.000
Lagere lasten leiden tot lagere onttrekking uit de reserve. Op de KTA-maatregelen die gedekt worden uit de reserve PPLG zijn de lasten in totaal € 1,7 miljoen lager uitgekomen dan begroot. De KTA is op 30 juni 2025 pas in definitieve vorm vastgesteld en de begroting 2025 is niet tijdig bijgesteld. De lasten en de onttrekkingen verschuiven naar 2026 en verder. - Op maatregelen zoals de stikstofemissiereductie overeenkomst, technologische innovatie en oplossing PAS-melders is in 2025 inzet gepleegd om de capaciteit op niveau te krijgen. Van de geraamde bestedingen (€ 1,2 miljoen) schuift € 0,78 miljoen door naar 2026. - Voor procesgeld is € 1,8 miljoen uit de reserve PPLG beschikbaar gesteld. Dit is in de KTA-jaren 2025-2027 in de begroting opgenomen. Van de € 0,6 miljoen is in 2025 €0,2 miljoen besteed. Medio 2025 is de vergoeding proceskosten aan derden beëindigd. - Op de natuurbrug Westerheide zijn geen bestedingen gedaan. - Voor Natuur Netwerk Nederland (NNN) binnenduintrand is € 0,14 miljoen minder uitgegeven.	1.741.502	- 1.741.502

5.6 Versterken kansrijke landbouw

De hogere onttrekking aan de reserve Europese Landbouwsubsidies wordt veroorzaakt doordat de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) het volledige bedrag verleningen 2025 als last aan het eind van het jaar doorberekend aan de provincie.	- 5.460.142			357.808	- 4.200.282
Het project Visserijplatform, uitgevoerd door de provincie Flevoland is in 2024 afgerond terwijl de eindafrekening met een positief effect in 2025 is ontvangen door de provincie.	502.000				502.000
Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000	1.117.368	320.628	- 1.976.339	4.155.036	7.871.818

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6

Programma 6						Economie, leefbaarheid en cultuur				
	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil	
Lasten	25.815	N	38.079	N	47.495	N	53.335	N	-5.840	
Baten	-3.245	V	0	V	-6.122	V	-4.698	V	-1.424	
Saldo van baten en lasten	22.570	N	38.079	N	41.373	N	48.636	N	-7.263	
Stortingen reserves	22.856	N	10.303	N	16.881	N	16.881	N	0	
Onttrekkingen reserves	-33.376	V	-10.689	V	-15.282	V	-15.180	V	-102	
Resultaat	12.050	N	37.693	N	42.972	N	50.338	N	-7.366	

Verschillenanalyse programma 6

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	- 5.839.612	- 1.423.739		- 102.154	- 7.365.504
6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie					0
De lagere baten zijn veroorzaakt door:					0
SPUK regeling MKB Doordat er vaststellingen hebben plaatsgevonden op subsidies die in de jaren 2019 tot en met 2024 zijn verleend met een dekking vanuit de SPUK leiden de lagere lasten ook tot lagere baten vanuit de SPUK.	601.648	- 601.648			0
Er zijn minder subsidies verstrekt dan begroot voor de MIT-regeling Haalbaarheid 2025. Daardoor zijn ook de baten uit de SPUK-regeling lager. Daarnaast zijn de geraamde baten van de uitvoeringskosten voor de MIT-regelingen verantwoord op een ander profit center.	451.033	- 451.033			0
De per saldo lagere lasten zijn veroorzaakt door:					0
BTW retour via het BCF Aan het eind van het jaar is duidelijk geworden dat de BTW op de facturen van het PDENH (deels) ten laste van het BTW Compensatiefonds gebracht kunnen worden.	300.291				300.291
- De uitvoering van de regiodeal Waddeneilanden heeft een ander bestedingsritme dan verwacht. Hierdoor is in 2025 een overschrijding van het budget, maar dit wordt gecompenseerd door lagere lasten in toekomstige begrotingsjaren.	- 397.827				- 397.827
De lagere onttrekkingen aan de reserves zijn veroorzaakt doordat er vaststellingen hebben plaatsgevonden op subsidies die in de jaren 2019 tot en met 2024. Welke zijn verleend met een dekking vanuit de reserve MKB.				- 453.890	- 453.890
Hogere lasten vanwege de dotatie aan de voorziening. Dit komt uit de resultaatontwikkeling 2025 waarbij het verlies van PDENH leidt tot waardeverminderingen op participatie/lening.	- 7.515.729				- 7.515.729
6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed					0
De lagere lasten en hiermee samenhangende lagere onttrekkingen aan de reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds) zijn veroorzaakt doordat een lager subsidiebedrag is vastgesteld op grond van de uitvoeringsregeling Verduurzaming. Daarnaast zijn minder subsidieaanvragen binnengekomen dan verwacht voor de uitvoeringsregelingen Restauraties Rijksmonumenten.	345.287			- 345.287	0
De lagere lasten en hiermee samenhangende lagere onttrekkingen aan de reserve SVA/NHW Werelderfgoed zijn veroorzaakt door Het niet in 2025 verstrekken van subsidies van Fort Spaarndam en lagere vaststelling van subsidies Fort Edam, Gemeente Gooise Meren, Sluizencomplex Fort bij Aalsmeer en diverse kleinere subsidies.	1.715.405			- 1.591.689	123.716
De lastneming van de laatste 20% (€ 2,5 miljoen) van de SBUVR Artis zorgt voor een stijging van de lasten op dit beleidsdoel. De daadwerkelijke verstrekking zal waarschijnlijk in 2027 plaatsvinden.	- 2.462.001				- 2.462.001

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen					0
De hogere onttrekking aan de reserve kwaliteit cultuur en voorzieningen is veroorzaakt doordat de laatste 20% (€ 2,5 miljoen) van de SBUVR Artis in 2025 genomen en is onttrokken aan de reserve kwaliteit cultuur en voorzieningen. De bijbehorende lasten zijn in beleidsdoel 6.2 opgenomen.				2.540.000	2.540.000
Overige verschillen afzonderlijk programma ≤ € 250.000	1.122.282	- 371.058	0	- 251.288	499.936

Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7

Overzicht Algemene middelen en organisatie

	Jaarrekening 2024		Ontwerp begroting 2025		Actuele begroting 2025		Jaarrekening 2025		Bedrag verschil
Lasten	91.757	N	115.954	N	115.577	N	108.588	N	6.989
Baten	-657.283	V	-604.773	V	-676.610	V	-684.328	V	7.718
Saldo van baten en lasten	-565.526	V	-488.819	V	-561.033	V	-575.740	V	14.707
Stortingen reserves	136.303	N	38.102	N	36.391	N	40.016	N	-3.625
Onttrekkingen reserves	-177.514	V	-9.127	V	-145.488	V	-144.533	V	-955
Resultaat	-606.737	V	-459.844	V	-670.130	V	-680.257	V	10.127

Verschillenanalyse programma 7

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma	6.989.392	7.717.437	- 3.625.010	- 954.523	10.127.296
7.1 Algemene dekkingsmiddelen					
De hogere baten zijn veroorzaakt doordat:					
Door de werkwijze van de Belastingdienst is in de begroting 2025 ten onrechte nogmaals rekening gehouden met te veel ontvangen opcenten over 2024. Hierdoor is de begroting € 6,6 miljoen te laag geraamd.		6.556.690			6.556.690
In de Decembercirculaire 2025 zijn nieuwe decentralisatieuitkeringen toegevoegd en enkele verhoogd.		2.300.000			2.300.000
Daarnaast is de algemene uitkering met €100.000 toegenomen.					
Nieuwe uitkeringen:					
- Pilots toekomstige bedrijventerreinen ad €709.000					
- Natuurbrandpreventie- en mitigatie ad €500.000					
- Regionale kennisfunctie bodem en grond ad €360.000					
- Bos revitalisering ad €50.000					
- Bovenregionale analyses gevolgen extreme regenval ad €83.000					
- Small modular (SMR) programma ad €69.000					
- NHV-provincies ad €51.000					
Hogere uitkeringen:					
- Agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANlb) ad €210.000					
- Invasieve exoten ad €177.000					
7.2 Overhead					
- Lagere capaciteitskosten. De toelichting op de capaciteitskosten van dit programma is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.	989.558				989.558
- Lagere kosten van I-projecten. Het gaat hierbij om de projecten SIEM/SOC en PNH Connect. Bij het project SIEM/SOC is de IT-omgeving van de provincie aangesloten op de SIEM/SOC-omgeving van de leverancier. Door vertraging bij de overgang van de IT-omgeving is ook de implementatie later begonnen. Bij het project PNH Connect vindt de uitrol van het nieuwe ICT-netwerk over alle locaties plaats. Bij de laatste locaties was sprake van extra complexiteit waardoor vertraging is opgelopen. Omdat de uitgaven van deze projecten worden gedekt uit de reserve bedrijfsvoering staat tegenover deze lagere kosten een lagere onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering.	1.033.362				1.033.362
De voorziening dubieuze debiteuren ultimo 2025 is opnieuw bepaald. De bijstelling leidt tot een gedeeltelijke vrijval.	684.920				684.920
Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is bepaald dat het bedrag dat in een jaar niet wordt besteed aan materiële overhead en materiële personeelskosten gestort wordt in de reserve bedrijfsvoering. Over 2025 gaat het vooral om lagere materiële personeelslasten. Deze lagere lasten zijn onderdeel van de capaciteitskosten en komen als voordeel op alle begrotingsprogramma's terecht. Zie ook de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.				- 1.020.703	- 1.020.703

De reserve bedrijfsvoering is een egaliseringsreserve. Bij de instelling van de reserve is bepaald dat niet-bestede structurele middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in een jaar aan het einde van het jaar aanvullend gestort worden in de reserve. Voor 2025 gaat het om een bedrag van € 3,6 miljoen.	- 3.625.010	- 3.625.010
7.5 Overige		
De hogere baten op dit beleidsdoel zijn veroorzaakt door:		
- verhuur Centraal Orgaan voor opvang Asielzoekers (COA) € 0,15 miljoen	682.076	682.076
- indexatie van contracten voor onder andere tankstations, pachten en verhuur van woningen, totaal € 0,5 miljoen.		
De lagere baten zijn veroorzaakt doordat de volgende verkooptransacties die niet hebben plaatsgevonden:	- 2.274.179	- 2.274.179
- Paviljoenslaan		
- Kavelruil Honswijk (aantal niet verkocht en aantal omgezet naar pacht i.p.v. verkoop)		
De totale lagere lasten binnen dit beleidsdoel zijn hoofdzakelijk veroorzaakt doordat:		
- de samenhangende lasten met de Kavelruil Honswijk niet zijn gerealiseerd. .	266.146	266.146
- de werkelijke doorschuif BTW lager is uitgevallen, omdat dit lastig is te ramen bij de verbonden partijen	799.386	799.386
- de teruggave van € 1 miljoen van compensabele BTW via de deelneming PDENH.	1.039.039	1.039.039
- in de jaarrekening 2024 lasten zijn opgenomen voor subsidieverplichtingen. Doordat een aantal subsidies in 2025 lager zijn vastgesteld leidt dit tot een positief afrekeningsverschil. Zoals bijvoorbeeld de subsidie voor De Lieuw op Texel welke in 2025 € 0,3 miljoen lager is vastgesteld	609.567	609.567
Overige verschillen afzonderlijk programma ≤ € 250.000	1.567.415	452.850
		66.180
		2.086.444

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2025	Programma		Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			69.174	-104.957	-35.783
Baten			-38.389	-704.182	-742.570
	1	Bestuur	0	-71	-71
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-17.620	-6.437	-24.056
	3	Ruimte en Wonen	-1.671	-583	-2.254
	4	Bereikbaarheid	-3.784	-8.734	-12.518
	5	Natuur en landelijk gebied	-10.172	-4.472	-14.644
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-400	-4.299	-4.699
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-4.742	-679.586	-684.328
Lasten			107.562	599.225	706.787
	1	Bestuur	1.124	26.390	27.514
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	12.952	56.191	69.143
	3	Ruimte en Wonen	6.800	15.801	22.601
	4	Bereikbaarheid	22.543	242.606	265.149
	5	Natuur en landelijk gebied	56.122	104.335	160.457
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	8.440	44.895	53.335
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-419	109.007	108.588
Totaal Reserves			-51.336	2.873	-48.463
Baten			-400.272	-6.502	-406.774
	1	Bestuur	-1.415	0	-1.415
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-2.516	0	-2.516
	3	Ruimte en Wonen	-31.550	0	-31.550
	4	Bereikbaarheid	-136.317	-5.692	-142.009
	5	Natuur en landelijk gebied	-69.523	-47	-69.570
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-15.180	0	-15.180
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-143.771	-762	-144.533
Lasten			348.936	9.374	358.310
	1	Bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	28	0	28
	3	Ruimte en Wonen	25.050	0	25.050
	4	Bereikbaarheid	125.826	4.361	130.187
	5	Natuur en landelijk gebied	146.180	-32	146.148
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	16.881	0	16.881
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	34.971	5.045	40.016
Eindtotaal			17.838	-102.084	-84.246

Toelichting: De posten die in 2024 nog incidenteel werden verwerkt zijn in 2025 meer “in de lijn” van de structurele exploitatie zijn gebracht, conform BBV duiding. Een aantal grote meerjarige programma’s binnen programma 4 en 5 is in 2025 duidelijker als structureel gepositioneerd. Dit vergroot het structurele saldo, terwijl de incidentele kant beperkter wordt.

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

Beleidsdoel	Toelichting	Incidentele Baten	Incidentele Lasten	Totaal
1.1	Lasten i.h.k.v. Prog.Asielbeleid/Asielopvang en regionale regietafels.	0	611	611
1.4	Ottrekkung t.b.v. lasten Cofinanciering EU projecten 2024-2026.	-1.415	0	-1.415
2.1	Baten vanuit afrekening SPUK CDOKE; afrekening SPUK Nat.Prog.Lokale Warmtetransitie; afrekening SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch.Vastg.ANBI`s& Religieuze Instellingen; i.v.m. vrijval bijdrage reservering Prov.Flevoland; uit ottrekkung aan reserve t.b.v. lasten Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau.; t.b.v. lasten voor subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven NH en Aardwarmteonderzoek NH en uit overheveling i.v.m. subsidieverstrekkungen vanuit Prog.energietransitie. Lasten i.v.m. verduurzamen Paviljoen Welgelegen; i.v.m. uitbesteed werk en proceskosten div.projecten voor Progr.Lokale warmtetransitie; i.v.m. uitbesteed werk div.projecten voor Ontzorgingsprog. Maatsch.Vastg.ANBI`s&Religieuze Instellingen; i.h.k.v. subsidie Energiebesparingsakkoord Amsterdam en UVR aardwarmteonderzoek NH; i.h.k.v. subsidies BUVR Energietransitie; i.h.k.v. subsidie Waterstofprojecten en i.h.k.v. subsidie Initiatieven burgercollectief warmtetransitie. Lasten uit overheveling reserves t.b.v. LSBU ontwikkelfonds opwekken en uit overheveling reserve i.v.m. afrekening div. programmaactiviteiten en t.b.v. LSBU ontwikkelfonds opwekken. Storting in reserve vanuit DU decembereirculaire 2024 t.b.v. natuur bij energieprojecten.	-11.252	8.043	-3.209
2.2	Baten uit opgelegde dwangsommen. Lasten i.v.m. uitbesteed werk voor div.projecten Hollandse Luchten 2025-2026.	-8.533	585	-7.948
3.2	Baten uit ottrekkung aan de reserve ter dekking van capaciteit i.v.m. inzet bouwambassadeur en bijdragen aan versnelling woningbouwproductie; t.b.v. lasten voor subsidie LSBU Gemeente Zaanstad en voor bijdragen aan verselling woningbouwproductie; t.b.v. subsidie BUVR Bijdragen aan de optimalisering Poort van Hoorn. Baten uit overheveling i.v.m. investeringskader OV knooppunten voor LSBU Gemeente Hilversum en Gemeente Haarlem voor o.a. knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid. Lasten i.h.k.v. subsidie aan Gemeente Zaanstad voor Knooppunt Kogerveld; i.v.m. UVR Flexibele schil en subsidie Gemeente Hoorn voor o.a. Poort van Hoorn en i.h.k.v. subsidie LSBU Gemeente Haarlem voor knooppunt Nieuw-Zuid. Lasten uit overheveling i.v.m. subsidie LSBU Gemeente Haarlem voor knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid.	-29.599	27.535	-2.064
3.3	Baten uit ottrekkung aan de reserve t.b.v. proceskosten en capaciteit voor integratie klimaatadaptatie in provinciale en gebiedsopgaven en i.v.m. uitvoeringskosten SOK Meekoppelkansen en uit bijdrage van gemeenten t.b.v. div.projecten i.h.k.v. meekoppelkansen Markermeerdijken en fiets- en wandelverbindingen. Lasten uitbesteed werk div.projecten ihkv meekoppelkansen Markermeerdijken en fiets- en wandelverbindingen.	-2.544	1.812	-732

4.1	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten div.projecten Verkeersveiligheid&voorlichtingen; Bereikbaarheid kust en Samenwerking SBAB-MRA-HNH.; t.b.v. lasten div.projecten voor het versterken van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit in Beverwijk deels in samenwerking met ProRail. en t.b.v. lasten projecten BUVR aanpassing N9 Kogendijk, fietsenstalling OV SAAL Hilversum en spooraanpassing Beverwijk. Baten uit overheveling i.v.m. OV-SAAL programma en project fietseninstalling Hilversum. Lasten i.v.m. inhuur personeel t.b.v. Elektrisch vervoer MRA; i.v.m. nog te betalen bijdrage voor project Weg om Zuid Hoofddorp (NBBW) en i.h.k.v. subsidie BUVR voor project Beverwijk IMPI 2021-2028. Storting in de reserve betreft voorn. wijzigingen cf. Nieuwe begroting 2019 en herschikking middelen mobiliteitsbeleid incl. vervroegde storting ZuidasDok. Lasten uit overheveling vanuit Coalitieakkoord en voor subsidie Fietstunnel N525.; t.b.v. project Weg om Zuid Hoofddorp (NBBW); voor subsidie kortetermijn maatregelen Krommenie; resterende IPB Alkmaar budget; subsidies aan gemeenten i.v.m. OV-SAAL programma en subsidiebijdrage Avant.	-28.855	106.307	77.452
4.2	Baten uit onttrekking aan de reserve voor afrekening Bikker-gelden. Storting in de reserve vanuit BDU-uitkering provinciefonds; uitkering vanuit meicirculaire t.b.v. herijken/verbeteren en op peil houden OV-reisproduct en ter compensatie tariefstijging OV.	-28.855	2.758	-26.097
4.3	Baten vanuit leges.	-580	0	-580

4.4	Baten vanuit bijdragen derden voor project HOV Station Beverwijk. Baten uit onttrekking aan de reserve voorn. t.b.v. studiekosten en capaciteitskosten provinciale infrastructuur projecten en voor werkzaamheden afronding Verbinding A8/A9; t.b.v. lasten variabel onderhoud van gebiedscontracten; asfaltherstel Broek in Waterland en tunnels; voor capaciteitskosten en nagekomen kosten voor o.a. Brug Ouderkerk.; t.b.v. lasten variabele dekking gebiedscontracten i.v.m. groot onderhoud vaarwegen en t.b.v. lasten onderzoeksprogramma TU Delft en Innovatieprojecten mobiliteit. Baten uit overheveling i.v.m. subsidie bijdrage AVANT, Fietstunnel N525; IPB Alkmaar (Bergerweg, Kogendijk); Kortetermijn maatregelen Krommenie; Weg om de Zuid Hoofddorp (NBBW); i.v.m. groot onderhoud wegen en vaarwegen. Baten uit vrijval reserve oude voorziening kaderbrief 2019 en vrijval uit bestemmingsreserve t.g.v. vast onderhoud prov.vaarwegen. Lasten i.v.m. uitbesteed werk div.projecten en i.v.m. kosten studiefase fietsknelpunt en doorfietsroute; i.h.k.v. ontwikkeling prov.infrastructuur wegen Haven Boekelermeer en Schipolweg nabij Badhoevedorp; i.v.m. aanleg water- en wegenbouwkundige werken HOV Station Beverwijken project Busbaan Wijckermolen (Beverwijk); i.v.m. project Fietsvebinding (Velsen) HOV station Beverwijk en i.v.m. uitbesteed werk div.projecten i.h.k.v. Focus Smart Mobility. Storting in de reserve i.v.m. correcties herinrichting reserves; vanuit Coalitieakkoordmiddelen en voor (kleine) wegenwerken en infrastructurele investeringen cf. begrotings- en reservenota's; voor de omzetting van storting voorziening naar storting in res.Groot onderhoud wegen; deels indexering en extra ophoging budget; deels indexering 2024-2031 en deels project baggeren Amstel. Lasten uit overheveling van res.Groot onderhoud vaarwegen.	-104.581	33.505	-71.076
-----	--	----------	--------	---------

5.1	Baten i.v.m. groenprojecten B&U en natuurcompensatie Prorail. Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. capaciteit Prog.Natuur en landelijk gebied voor beschermen en ontwikkelen van NNN; t.b.v. lasten Herprogrammering Groen en Groene Uitweg; Programma Natuur Netwerk en Natuur Ontwikkeling en PNN; Masterplan Biodiversiteit en Kaderrichtlijn Water; capaciteitskosten en voor project Voltuing Groene Schakel; t.b.v. lasten subsidies natuurherstelmaatregelen NH; uit bijdrage door het Rijk voor SPUK UVR Prog.Natuur NH en SPUK Boscompensatie NH; t.b.v. subsidie Restauratie en ontsluiting buitenplaats Trompenburgh en t.b.v. lasten voor het Gebiedsprogramma OVP. Baten uit overheveling i.v.m. waardevermindering n.a.v. aankoop NNN gronden en t.b.v. verleende subsidies binnen programma; i.v.m. faunapassage Maxisweg en BUVR Muiden Noord-West faseII en i.v.m. bijdrage aan vaarverbinding 's Gravelandse Vaart en vaarverbinding Hilversum kanaal Loosdrechtse Plassen. Lasten i.v.m. aanleg en inrichting van terreinen Schil Naardermeer faseII; i.v.m. uitvoeringsfase en optimalisatie faunapassage A1 Gooimeertak; i.h.k.v. div.subsidies SPUK UVR Prog.Natuur NH en UVR Natuur Herstelmaatregelen; i.h.k.v. subsidie Prog.Natuur Ontwikkeling SKNL Part.nat beh. en natuurherstelmaatregelen NH; i.h.k.v. project Muiden Noord-West faseII; i.h.k.v. subsidies Groene Uitweg en voor Restauratie en ontsluiting buitenplaats Trompenburgh. Storting in de reserve i.v.m. doorlopende JS-projecten en voor enkele specifieke compensaties cf. directiebesluit. Lasten uit overheveling t.b.v. realisatie NNN cf. kaderbrief 2026; i.v.m. lasten Faunapassage Maxisweg; i.v.m. lasten verleende subsidies natuurherstelmaatregelen NH en voor project 't Hol; i.v.m. lasten voor bijdrage aan vaarverbinding 's Gravelandse Vaart en vaarverbinding Hilversum kanaal Loosdrechtse Plassen; t.b.v. subsidie BUVR Muiden Noord-West faseII en voor toegezegde middelen voor het Gebiedsprogramma OVP.	-62.883	163.984	101.101
5.2	Lasten i.v.m. schadeclaim waterschap door duikongeval.	0	725	725
5.3	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten subsidies KBG/Groninger Landschap voor cultuurlandschappen; cofinanciering Waddenfonds NH; div.subsidies BUVR en voor kosten investeringskader Waddengebied. Lasten i.h.k.v. Cofinanciering Waddenzee subsidie BUVR Wadden. Storting in de reserve t.b.v. investeringskader Waddengebied en cofinanciering Waddenfonds.	-2.180	2.840	660
5.4	Baten vanuit SPUK Zoetwater Deltaprogramma Maatregelen en uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten subsidies voor div.projecten cf. Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2021-2025. Lasten i.h.k.v. subsidie BUVR SPUK Zoetwater Deltaprogramma Maatregelen en i.h.k.v. subsidie Kleine pleziervaart. Storting in de reserve t.b.v. uitvoering Visie Waterrecreatie.	-2.582	3.750	1.168

5.5	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten PPLG incidentele middelen CA 2023 i.v.m. voorfinanciering uitvoerings- en proceskosten. Lasten i.h.k.v. KTA projecten WBL en Stivas kavelruil en uit oerheveling voor PPLG incidentele middelen CA 2023 i.v.m. voorfinanciering uitvoerings- en proceskosten.	-758	5.400	4.642
5.6	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten div. landbouwsubsidies; voor cofinanciering POP3 en NSP landbouwbeleid en voor uitvoeringskosten en cofinanciering RVO. Lasten i.v.m. uitvoeringskosten POP3 en NSP landbouwbeleid. Storting in de reserve t.b.v. uitvoering gemeenschappelijk landbouwbeleid.	-8.152	12.426	4.274
6.1	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. dekking capaciteit en t.b.v. lasten MIT-regeling R&D en haalbaarheidsprojecten, bijstellingen en beheerkosten Innovatiefonds. Lasten i.h.k.v. projecten Toekomstbestendige bedrijfsterreinen en i.v.m. projectkosten PIM en GO! NH. Storting in de reserve cf. Regiodeal Waddeneilanden t.b.v. subsidieverlening; t.b.v. stimuleringsregelingen MKB binnen de regio en t.b.v. budget Circulaire Economie cf. KB2022.	-4.041	8.830	4.789
6.2	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten subsidies Restauratie rijksmonumenten NH; t.b.v. lasten subsidies BUVR i.h.k.v. Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam en LBUVR Benoorden Spaardam en Fort Pampus en t.b.v. lasten subsidies BUVR voor project Verder met Vesting Muiden cf. Uitvoeringsprogramma (Nieuwe) Hollandse Waterlinies. Baten door vrijval i.v.m. vertraging project Geniepark. Lasten uit storting in de reserve cf. jaarschijf en i.v.m. indexatie voor restauratie Rijksmonumenten NH en i.h.k.v. SBUR Gooise Meren voor Vestingsplein Muiden en uit overheveling t.b.v. monumenten en behoud kwaliteit erfgoed.	-7.783	9.960	2.177
6.3	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. lasten subsidies BUVR voor project restauratie Artis Aquarium. Lasten i.h.k.v. Zorg en Welzijn RSA en UVR verduurzaming culturele instellingen.	-2.540	996	-1.544
7.1	Baten uit overheveling vanuit coalitieakkoord t.b.v. monumenten, mobiliteitsbeleid en proces- en uitvoeringskosten PPLG. Storting in de reserve i.v.m. taakstelling incidentele subsidies fietsbeleid.	-20.900	14.177	-6.723

7.2	Baten uit onttrekking aan de reserve t.b.v. dekking capaciteitslasten bedrijfsvoering en t.b.v. lasten div.projecten bedrijfsvoering, husinvesting en ICT en ter dekking van capaciteit.	-4.598	0	-4.598
7.5	Baten grond i.v.m. kavelruil Honswijk uit onttrekking aan de reserve voorn. t.b.v. dekking lasten UI-posten; i.v.m. uitkering decembercirculaire t.b.v. asiel en regionale regietafels; voor div.projecten Prog.Natuur; voor capaciteit CDOKE en t.b.v. omrijkosten OV. Baten uit overheveling t.b.v. realisatie NNN cf. kaderbrief 2026. Lasten i.v.m. grondaankopen Grasland te Naarden, Grasland te Weesp en Egmond a/d Hoef. Storting in de reserve betreft voorn. aframing UI-posten t.b.v. budget 2025, deels een storting vanuit septembercirculaire t.b.v. agrarisch natuur- en landschapsbeheer en een afkooptom van RWS voor beheer Groene Uitweg. Lasten i.v.m. overheveling ter compensatie van lasten afwaardering NNN-gronden.	-122.744	21.356	-101.388
	Overige mutaties < € 0,5 miljoen	-8.039	30.896	22.857
Eindtotaal		-438.659	456.496	17.837

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

BD	Onderwerp	Structurele stortingen	
4.4	Resv. Kaplst. Innov	7	N
4.4	Resv. Kaplst. OV	-819	V
4.4	Resv. Kaplst. Wegen	5.172	N
5.1	Resv. Kaplst. Groen	-32	V
7.2	Resv. Bedrijfsvoerin	5.045	N
Eindtotaal		9.374	N

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

BD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen	
4.4	Resv. Inn. Proj. Mob	-7	V
4.4	Resv. Kaplst. Innov	-674	V
4.4	Resv. Kaplst. OV	-68	V
4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-589	V
4.4	Resv. Ontw. Infra.	-4.354	V
5.1	Resv. Groen	32	N
5.1	Resv. Kaplst. Groen	-79	V
7.2	Resv. huisvesting	-762	V
Eindtotaal		-6.502	V

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2025 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op Provincie Noord-Holland. Het voor Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000,- bij het Algemeen Bezoldigingsmaximum².

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	M. van Kuijk	R. van der Laan
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 199.932,-	€ 127.339,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.369,-	€ 19.929,-
Subtotaal	€ 223.301,-	€ 147.269,-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000,-	€ 246.000,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging	€ 223.301,-	€ 147.269,-
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2024		
bedragen x € 1	M. van Kuijk	
Functiegegevens	Provinciesecretaris	
Aanvang en einde functieervulling in 2024	01/01-31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,033	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 180.519,-	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.313,-	
Subtotaal	€ 203.832,-	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum10	€ 233.000,-	
Bezoldiging	€ 203.832,-	

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2025				
bedragen x € 1		M. van Dam		
Functiegegevens	Statengriffier			
Kalenderjaar	2025	2024		
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1/1 t/m 17/01	08/04 t/m 31/12		
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	9		
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	27	1.021		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar ⁷	€ 235	€ 221		
Maxima op basis van de normbedragen per maand ⁸	€ 0	€ 0		
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 6.345,-			
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)				
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 4.590,-	€ 173.570,-		
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 4.590,-			
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.			
Bezoldiging	€ 4.590,-			

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Tabellen 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2025 x € 1.000	Werkelijk 2025 x € 1.000	Vershil x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-99.051	35.782	134.833
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	119.943	73.368	-46.575
(2)	Mutatie voorzieningen	866	2.751	1.885
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1 +2 -3 -4) EMU saldo		-218.128	-34.835	183.293

5.2 Balans en toelichting

BALANS

ACTIVA	31-12-2025 x € 1.000	31-12-2024 x € 1.000
Vaste Activa	1.610.909	1.524.244
(1) Immateriële vaste activa	0	0
(2) Materiële vaste activa	1.250.435	1.177.066
a Investerings met een economisch nut	178.726	173.017
b Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.071.709	1.004.049
(3) Financiële vaste activa	360.474	347.178
a <i>Kapitaalverstrekingen</i>	210.181	198.902
waarvan aan deelnemingen	210.174	198.895
waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b <i>Leningen</i>	93.732	92.189
waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
waarvan aan deelnemingen	60.532	58.989
c <i>Overige langlopende leningen</i>	56.562	56.087
Vlottende Activa	283.855	255.898
(4) Voorraden	0	0
Voorraad gronden	0	0
(5) Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	239.167	223.629
Vorderingen op openbare lichamen	107.311	106.169
Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	121.292	109.093
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	5.318	4.225
Overige vorderingen	5.247	4.142
(6) Liquide middelen	2.992	708
Banksaldi	2.992	708
(7) Overlopende activa	41.696	31.561
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op doelmutteringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	0	0
- het Rijk	3.378	3.101
- Overige Nederlandse overheidsorganen	4.046	3.599
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	34.272	24.861
Totaal	1.894.763	1.780.142
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
		x € 1.000
Vaste passiva	1.308.220	1.249.685
(8) Eigen Vermogen	1.096.002	1.060.218
Waarvan Algemene Reserves	153.081	146.958
Waarvan Bestemmingsreserves	858.675	807.247
Gerealiseerd resultaat	84.246	106.013
(9) Voorzieningen	32.218	29.467
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	32.218	29.467
(10) Vaste schulden met rentetypische looptijd één jaar of langer	180.000	160.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	180.000	160.000
Vlottende Passiva	586.544	530.457
(11) Netto-vlottende schulden	68.336	61.551
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	297	3.080
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	0	0
Overige schulden	68.038	58.471
(12) Overlopende passiva	518.209	468.906
Nog te betalen subsidieverplichtingen	230.581	219.569
Nog te betalen verplichtingen	50.047	55.387
<i>Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	0	0
- het Rijk	214.742	175.620
- Overige Nederlandse overheidsorganen	21.915	18.227
Overige vooruitontvangen bedragen	925	103
Totaal	1.894.763	1.780.142
(13) Gewaarborgde geldleningen	0	0
Garantstellingen	0	2.000

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2025 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden. De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort. De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2025 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1,5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2025 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Voor subsidies onder deze grens geldt dat ze opgenomen worden als in het jaar van het afgeven van de beschikking. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens jaarlijks lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale waarde c.q. verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves, voorzieningen en aangegane zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde

Niet uit de balans opgenomen verplichtingen

Borg- en Garantstellingen Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025) en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 8 december 2025 door Provinciale Staten is vastgesteld.
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan Provinciale Staten zijn gemeld.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid (als onderdeel van de nota Fraudebeleid) van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Indien bijvoorbeeld terugvorderingen en het opleggen van sancties is toegepast op het geconstateerde misbruik wordt dit niet meer opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn tenietgedaan. Via de paragraaf bedrijfsvoering geeft de provincie inzicht in de aard en (financiële) impact van het geconstateerde misbruik. stateerde misbruik wordt dit niet meer opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn tenietgedaan. Via de paragraaf bedrijfsvoering geeft de provincie inzicht in de aard en (financiële) impact van het geconstateerde misbruik.sDes
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening 2025 en Beleidsnota Rechtmatigheid (inclusief tweede wijziging met ingang van 1 januari 2025). Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 2 % (zijnde € 14,1 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 400.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (BBV artikel 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12- 2024	Reclassificati e	Investerings 2025	Des- investeringe n 2025	Bijdragen van derden 2025	Afwaarderingen 2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde per 31-12- 2025
	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1. IMMATERIËLE ACTIVA								
bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2. MATERIËLE VASTE ACTIVA								
a. Investerings met een economisch nut	173.017	-	15.179	1.705	4.402	-	3.364	178.726
- Gronden en terreinen	119.787		9.451	1.705	4.402	-	-	123.130
- Bedrijfsgebouwen	51.702		5.729	-	-	-	3.364	54.068
- Machines apparaten installaties	1.528		-	-	-	-	-	1.528
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.004.049	-	90.070	-	1.946	-	20.463	1.071.709
(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	1.004.049		90.070		1.946	-	20.463	1.071.709
Totaal materiële vaste activa	1.177.066	-	105.249	1.705	6.348	-	23.827	1.250.434
TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	1.177.066	-	105.249	1.705	6.348	-	23.827	1.250.434

Toelichting:

De bruto investeringen in gronden bedragen in totaal € 9,5 miljoen. Deze investeringen hebben betrekking op:

- Aankopen voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland ter waarde van € 6,5 miljoen, waarvan € 1,8 miljoen is gedekt door een specifieke uitkering uit het Programma Natuur.
- Grondaankopen ten behoeve van het Veenweidenprogramma voor een bedrag van € 2,6 miljoen, volledig gedekt door een specifieke uitkering vanuit de Impuls Veenweiden.
- Strategische grondaankopen met een waarde van € 0,3 miljoen.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

De investeringen in bedrijfsgebouwen betreft € 5,7 miljoen voor energie neutraal maken van steunpunten.

De desinvesteringen zijn voornamelijk de verkoop van BBL-gronden voor een bedrag van € 1,6 miljoen.

De grootste investeringen en bijdragen derden in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen (op basis van indeling kredieten):

Investeringen PMI (in miljoenen):

Wegen: € 26,5, waarvan N241 € 1,6, N247 Waterland € 7,3, N516 € 9,0, N208 €1,1 en N197 € 0,3.

Bruggen: € 2,3, waarvan Cruquiusbrug € 1,4, Stolperbasculbrug € 0,8 en Ouderkerk ad Amstel € 0,1.

HOV: € 9,3, waarvan HOV 't Gooi € 7,1, HOV Noordwijk-Schiphol € 2,9, HOV Royal Flora € 0,5 en Busbaan Wijkerpoort € -1,2.

Investeringen PMO (in miljoenen):

Wegen: € 7,0. aan onderhoud en vervanging bij N-wegen, waarvan N240 € 2,5 en N243 € 0,2, SLS € 0,7, Led verlichting € 1,9 en VRI's € 1,3

Bruggen: € 13,6, waarvan Cruquiusbrug € 2,9, Brug Krommenie N203 €4,2, Stolperbasculerbrug € 3,5 mln.

Waterwegen: € 15,5 voor onderhoud aan oevers en vaarwegen.

Sluizen: KVSS € 9,1.

Technische installaties: € 6,9 waarvan MRL € 4,1 en CAB € 2,3.

Bijdragen van derden (in miljoenen):

Bijdragen van derden € 1,9, onder andere ontvangen van gemeenten en overige overheden, waaronder voor de HOV 't Gooi € 0,7, HOV Royal Flora Aalsmeer € 0,3, N241 € 0,4 en de kantmarkering fietspaden € 0,3.

Afschrijvingen (in miljoenen):

Ten behoeve van de jaarlijkse afschrijvingen is er voor eigen panden € 3,4 en voor geactiveerde projecten € 20,5 in 2025 afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (BBV artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2024	Investeringen in 2025	Desinvesteringen in 2025	Herwaardering in 2025	Afschrijvingen oninbaarheid in 2025	Boekwaarde per 31-12-2025
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	198.895	18.852	-	7.574-	-	210.174
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	58.989	1.600	58	-	-	60.532
C. Overige langlopende leningen	56.087	660	185	-	-	56.562
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	347.178	21.112	243	7.574-	-	360.474

Toelichting

Investeringen (in miljoenen)

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt veroorzaakt door de kapitaalstortingen van € 5,9 aan Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV, € 0,9 aan Innovatiefonds Noord-Holland BV, € 5,7 aan ROM InWest Regio BV en € 6,3 aan ROM InWest BV.

- Leningen aan deelnemingen: Betreft de uitbetaling van de derde deel van de lening aan Innovatiefonds Noord-Holland BV.
- Overige langlopende leningen: Jaarlijkse toevoeging van de rente aan de lening van St.Voorbereiding Pallas-reactor.

Desinvesteringen

- Leningen: Betreft een deelaflossing op de lening van Innovatiefonds Noord-Holland BV, de aflossing van de lening van project De Nieuwe Meent en een deelaflossing op de lening van Villa Nieuwland/Wierschuur.

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft stortingen in voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van deelnemingen InWest Regio B.V. (ROM) van € 0,4 mln en voor PDENH voor € 7,5 mln.
- Door positieve rekenresultaat van Life Science Fonds Amsterdam B.V. en ROM InWest BV zijn de eerder voorziene bedragen verlaagd resp. met € 0,2 mln en € 0,1 mln.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Flottende Activa

Vorraden	31-12-2025	31-12-2024
Voorraad gronden	0	0
De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:		
Vorraden per 1 januari	0	175
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	1.705	419
Verkopen	-1.705	-594
Vorraden per 31 december	0	0

Toelichting

Afgelopen jaar is in het gebiedsproces Noordelijke Vechtstreek de kavelruil Honswijk succesvol afgerond. De kavelruil had tot doel NNN-realisatie en agrarische stuctuurverbetering. In deze kavelruil zijn meerdere percelen verkocht vanuit Strategische Gronden Groen (voorheen BBL&PASO). Ditzelfde geldt voor NNN gronden Groen en gronden die aangekocht waren met Strategisch krediet.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	31-12-2025 x € 1.000	31-12-2024 x € 1.000
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>		
Te vorderen omzetbelasting	68.168	62.615
Te vorderen Vennootschapsbelasting	548	575
Motorrijtuigenbelasting	24.871	19.260
Nog te ontvangen Provincies	179	27
Nog te ontvangen Rijksoverheid	391	468
Nog te vorderen Gemeenten	6.130	21.418
Overige nog te ontvangen	7.024	1.806
	107.311	106.169
<i>Uitzettingen in 's-Rijkschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>	121.292	109.093
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Groenfonds)</i>	5.318	4.225
<i>Overige vorderingen</i>		
Debiteuren	3.779	2.889
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	1.427	1.224
Overige posten	39	28
	5.247	4.142
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	239.166	223.629

Toelichting

Nog te vorderen Gemeenten

De afname van het bedrag aan vorderingen met ongeveer € 8,5 miljoen is grotendeels veroorzaakt door de vorderingen op gemeenten (€ 16,4 miljoen.) De vordering op gemeenten met betrekking op de Zaanbrug is afgewikkeld in 2025 en de hoogte van de post nog te vorderen gemeenten is hierdoor weer naar een 'normale' hoogte gezakt (€ 4,9 miljoen).

Dubieuze debiteuren

De dubieuze debiteuren zijn bepaald op € 0,3 miljoen. Hoofdzakelijk veroorzaakt door lopende faillissementen. De post is als last in programma 7 opgenomen.

Liquide middelen

De provincie Noord-Holland heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN-AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0.

Het saldo bij de jaarrekening 2025 is € 2,992 miljoen. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,954 miljoen.), de BNG-bankrekening (€ 0,015 miljoen) en de post kruisposten (€ 2,023 miljoen.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

Verslagjaar
2025

(1)	Drempelbedrag	10.748				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	702	801	842	932	
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.046	9.947	9.906	9.817	
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag					

(1) Berekening drempelbedrag

Verslagjaar

(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	874.132				
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000				
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	374.132				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.748				

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

Kwartaal 1 Kwartaal 2 Kwartaal 3 Kwartaal 4

(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	63.201	72.924	77.483	85.705	
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92	
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	702	801	842	932	

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is toegenomen met ongeveer € 10,1 miljoen.

De toename komt door een prijsbijstelling tot en met 2025 bij de Wilhelminasluis van € 0,3 miljoen ,het Groenfonds met € 0,98 miljoen en een dwangsom van € 8,5 miljoen.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2024	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2025
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Regeling Wilhelminasluis (E37)	3.072		306		3.378
SPUK Schone Lucht Akkoord (E53)	29			29	-
Totaal Rijk	3.101	-	306	29	3.378
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.539	-	507		4.046
UVR Kennis Bodem en Water	60	-	-	60	-
Totaal overige	3.599	-	507	60	4.046
Totaal	6.700	-	813	89	7.424
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:				31-12-2025	31-12-2024
				x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten				0	0
Nog te ontvangen bedragen				13.706	4.390
Overige vooruitbetaalde bedragen				20.566	20.471
				<u>34.272</u>	<u>24.861</u>

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (BBV. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2025	Resultaat-bestemming 2024	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12-2025
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	146.958	111.312	13.017	-	15.995	102.212	-	153.081
Totaal algemene reserves (a)	146.958	111.312	13.017	-	15.995	102.212	-	153.081
Bestemmingsreserves								
<i>Programma 1 Bestuur</i>								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	2.676	-	-	-	1.415	-	-	1.262
								-
<i>Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving</i>								-
Reserve Bodemsanering	23.721	-2.860	126	-	607	-	-	20.380
Reserve Duurzame elektriciteit	901	-	-	900-	-	-	-	1
Reserve Energietransitie	3.924	-	100	-	176-	275-	-	4.475
Reserve Gezonde leefomgeving	2.296	-	-	-	33	-	-	2.263
Reserve Subsidie Warmtetransitie	2.543	-	-	-	3.077	1.500-	-	966
Reserve Warmtetransitie	4.247	-	1.577	875-	750	-	-	4.200
								-
<i>Programma 3 Ruimte en Wonen</i>								-
Reserve Klimaatadaptatie	1.025	-	-	-	546	-	346	134
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	5.821	-	-	-	669	-	-	5.152

Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	15.667	-	-	-	213	8.000	-	7.454
Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Subsidie OV-fonds (OD 3.4.1)	4.958	-	-	-	1.051	-	-	3.908
Reserve Woningbouw	81.248	-	-	50	2.398	17.000	-	61.900
Reserve Verleende subsidies Woningbouw	2.995	-	-	25.000	1.328	-	-	26.666
Reserve Woonbeleid	162	-162	-	-	-	-	-	-
								-
<i>Programma 4 Bereikbaarheid</i>								-
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	6.428	-	7.154	-	3.696	700	1.820	7.366
Reserve Groot onderhoud wegen	20.036	-	19.374	700	25.745	-	1.400	12.964
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	10.595	-	-	-	1.491	7	-	9.097
Reserve Mobiliteitsbeleid	1.797	-	-	205	1.136	-	376	490
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	104.340	-594	1.200	-	1.888	70.557	-	32.501
Reserve Openbaar Vervoer projecten	19.311	-1.500	2.758	-	4.100	-	-	16.469
Reserve Uitvoeren mobiliteit	71.512	-	11.482	12.230	11.457	4.955	-	78.812
Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2	4.591	-	-	70.723	11.349	-	-	63.964
								-
<i>Programma 5 Natuur en landelijk gebied</i>								-
Reserve Cofinanciering Waddenzee	4.821	-	1.000	-	2.180	-	-	3.640
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	5.252	-	2.900	-	8.152	-	-	-
Reserve Groen	95.727	-	17.777	104.745	22.219	15.018	-	181.011
Reserve Groene Uitweg	7.882	-	-	3.797	2.167	4.230	-	5.282
Reserve Laag Holland	535	-	-	-	97	-	-	438
Reserve Landschap	184	-184	-	-	-	-	-	-
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	19.657	-	58	4.000	1.051	3.797	-	18.868
Reserve PPLG incidentele middelen CA 2023	10.491	-	-	4.900	758	-	-	14.633
Reserve Subsidies Groene Uitweg	1.197	-	-	1.730	1.243	-	-	1.684
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	7.522	-	-	-	253	-	-	7.269
Reserve Subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	12.910	-	-	3.273	6.392	-	-	9.790

Reserve Waterrecreatie	2.222	-	2.000	-	1.932	-	-	2.290
								-
<i>Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur</i>								-
Reserve Circulaire economie	861	-	1.255	-	512	99	-	1.505
Reserve Herstructurering bedrijventerrein	43	-	-	-	-	-	43	-
Reserve MKB	14.780	-	4.922	49	4.041	-	-	15.710
Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	2.342	-	5.080	4.000	5.121	-	-	6.301
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	12.817	-	-	-	162	-	-	12.655
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	4.251	-	25	-	782	-	1.000	2.493
Reserve Subsidies SvA/NHW Werelderfgoed	2.140	-	-	-	880	-	-	1.260
Reserve Subsidies kwaliteit cultuur en voorzien.	2.540	-	-	-	2.540	-	-	-
Reserve Subsidies Regionale economie	-	-	1.550	-	-	-	-	1.550
								-
<i>Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie</i>								-
Reserve Bedrijfsvoering	13.100	-	5.045	-	4.598	-	-	13.547
Reserve Coalitieakkoord	27.517	-	14.177	-	-	20.900	-	20.794
Reserve Huisvesting	10.672	-	-	-	762	-	-	9.910
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	30.114	-	-	7.777	33	33	-	37.825
								-
<i>Reserves ter dekking van kapitaallasten</i>								-
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfr (Prog. 4)	30.505	-	-	5.172	589	-	-	35.089
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infra (Prog. 4)	86.322	-	-	819-	68	-	-	85.436
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	6.194	-	-	7	674	-	-	5.528
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.855	-	-	32-	79	-	-	3.745
								-
Totaal bestemmingsreserves (b)	807.247	-5.300	99.560	245.733	140.060	143.521	4.985	858.675
Totaal reserves(a + b)	954.205	106.013	112.577	245.733	156.055	245.733	4.985	1.011.755
Resultaat 2025								84.246
Totaal eigen vermogen								1.096.001

Correcties in reserves na Laatste Begrotingswijziging

Algemene reserve

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2024 is €111,3 miljoen gestort in de Algemene reserve.

Stortingen:

In 2025 is €13,0 miljoen gestort in de algemene reserve. Het gaat hierbij om de volgende stortingen:

- Bij de Laatste begrotingswijziging 2025 (LBW2025) zijn de Uitgestelde intenties (UI) ad €10,1 miljoen in de algemene reserve gestort;
- Bij de LBW2025 is een bedrag van €1,4 miljoen gestort. Dit betreft een decentralisatie uitkering uit het provinciefonds voor Agrarisch natuur en landschapsbeheer.
- Bij de Tweede begrotingswijziging (TBW202) is een bedrag van €1,5 miljoen gestort in de algemene reserve. Het gaat hierbij om ontvangen middelen van RWS die gebruikt moeten worden als afkoopsom voor beheer groene uitweg.

Onttrekkingen:

In 2025 is totaal €118,2 miljoen onttrokken of overgeheveld aan de algemene reserve. Het gaat hierbij om de volgende mutaties:

- Bij de TBW2025 is een bedrag van €102,2 miljoen overgeheveld van de algemene reserve naar de reserve Groen. Het gaat hierbij om het jaarrekeningresultaat van 2024;
- Bij de Eerste begrotingswijziging 2025 (EBW2025) is in totaal €15,0 miljoen onttrokken aan de algemene reserve. Dit had betrekking op een onttrekking van UI-posten ad €9,6 miljoen en onttrekkingen voor verschillende decentralisatie uitkeringen van €5,4 miljoen. Deze waren in de decembercirculaire 2024 ontvangen en via het resultaat toegevoegd aan de algemene reserve;
- Bij de TBW2025 is €0,4 miljoen onttrokken voor Agrarisch natuurbeheer. Deze middelen waren in 2024 toegevoegd uit ontvangen middelen van een decentralisatie uitkering voor Agrarisch natuurbeheer;
- Er is €0,6 miljoen onttrokken voor diverse kleinere onderwerpen uit de voortkomen uit de kaderbrief 2204 en de begroting 2024.

Stand:

Overeenkomstig het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25 % van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimumbedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de algemene uitkering van het provinciefonds (exclusief voormalig BDU-middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen. De omvang van de (vrij besteedbare) structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2025 bedraagt € 570,1 miljoen. 25 % hiervan is € 142,5

miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's € 67 miljoen voor het komende jaar zijn en € 75,9 miljoen voor 4 jaar.

De eindstand van de algemene reserve bedraagt 153,1 miljoen. De algemene reserve heeft op basis hiervan een surplus van € 10,6 miljoen ultimo 2025 en voldoet hiermee aan de gestelde kaders.

Toelichting bestemmingsreserves

Reserve Cofinanciering Europese projecten	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	1.4
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is € 1.414.500 onttrokken aan de reserve. Het betreft ter dekking van gerealiseerde kosten voor Kansen voor West (KvW), Just transition fund (JTF) en Interreg.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen € 1.262.000 zullen worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor de uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening.
Reserve Bodemsanering	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.2
Toelichting stortingen	De storting van € 126.000 komt uit de uitkering van het Provinciefonds i.v.m. de wet Bodemsanering
Toelichting onttrekkingen	Voor uitgaven aan bodemsaneringssubsidies en - projecten is € 3.467.000 onttrokken aan de reserve. Een bedrag van € 2.860.000 hiervan is onderdeel van de resultaatbestemming 2024. Het betrof een al eerder ten laste van de reserve beschikte subsidie aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV). De onttrekking was in 2024 niet begroot en wordt via de resultaatbestemming alsnog onttrokken aan de reserve bodemsanering.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2025 bedraagt € 20,4 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten
Reserve Duurzame Elektriciteit	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	Dit betreft de besteding voor het revolverend fonds Energiecoöperaties (€900.000) en is gestort in de subsidie reserve warmtetransitie. Het resterende bedrag van €1.168 valt vrij naar de Algemene reserve.
Toelichting stand	De stand van deze reserve is per 31-12-2025 €0.

Reserve Energietransitie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van €100.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De lasten die gemaakt zijn vanuit de reserve zijn voor het energie neutraal maken van de eigen organisatie. Daarnaast is er geld terug ontvangen bij het vaststellen van subsidies die in het verleden zijn verleend. Verder is er vanuit de reserve warmtetransitie is € 275.000 overgeheveld naar reserve Energietransitie voor 2025.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2025 bedraagt €4,5 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van verduurzaming eigen organisatie en de uitvoeringsregeling waterstof.

Reserve Gezonde leefomgeving

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2025 voor een totaalbedrag van €33.000 zijn lasten voor actieplan geluid.
Toelichting stand	De eindstand bedraagt €2,3 miljoen. In de PS-voordracht tot vaststelling van de jaarstukken wordt deze reserve opgeheven.

Reserve Subsidies Warmtetransitie

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2025 zijn in totaal €3,1 miljoen en betreffen Energietransitie AMS €776.000, UVR Aardwarmte onderzoek €1,7 miljoen en LSBU Ontwikkelfonds €582.000. In 2025 is een bedrag van €1,5 miljoen gestort in de subsidie reserve voor LSBU Ontwikkelfonds.
Toelichting stand	De stand eind 2025 is €0,97 miljoen en is ter dekking van het Aardwarmte onderzoek en LSBU Ontwikkelfonds.

Reserve Warmtetransitie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	2.1
Toelichting stortingen	In 2025 is €875.000 overgeheveld naar andere reserves. €275.000 is overgeheveld naar de reserve Energietransitie voor Energieneutraal maken eigen organisatie en €600.000 is gestort in de reserve subsidie warmtetransitie voor het ontwikkelfonds. Verder is €1,6 miljoen ontvangen aan decentralisatie uitkering voor natuur bij energieprojecten, dit is gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen € 500.000 uitvoeringsregeling Waterstof en € 750.000 Uitvoeringsregeling gebouwde omgeving.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2025 is € 4,2 miljoen. In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. In 2026 wordt €1,5 miljoen overgeheveld vanuit reserve Energietransitie. De middelen van deze reserve worden ingezet voor uitvoeringsregeling waterstof, uitvoeringsregeling Energieprojecten, uitvoeringsregeling Aardwarmte, uitvoeringsregeling warmtetransitie gebouwde omgeving.

Reserve Klimaatadaptatie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.3
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is de Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie vastgesteld. In 2025 zijn de uitgaven gedekt uit deze reserve, vanaf 2026 is jaarlijks budget in de begroting beschikbaar.
Toelichting stand	Per 31-12-2025 is het saldo € 134.000. In de PS-voordracht tot vaststelling van de jaarstukken wordt deze reserve opgeheven.

Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.3
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bedroegen in 2025 € 0,7 miljoen. De onttrekkingen betreffen de lasten van diverse onderdelen van het project Markermeerdijken.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2025 bedraagt € 5,2 miljoen. De in de reserve resterende middelen worden ingezet conform de samenwerkingsovereenkomst Markermeerdijken. De provincie werkt in het project samen met onder meer de gemeente Hoorn en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het resterende bedrag is naar verwachting voldoende om het project conform de samenwerkingsovereenkomst af te ronden.

Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de ov-bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein) stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen € 8 miljoen naar de subsidie reserve woningbouw voor LSBU knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid en € 220.000 voor LSBU ketenreis.
Toelichting stand	De eindstand is € 7,5 miljoen en wordt ingezet voor Guisweg, Zaanstad (€ 6 miljoen) en Ketenreis (€ 1,5 miljoen).

Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.3
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	De stand van deze reserve is per 31-12-2025 € 0.

Reserve Subsidie OV-fonds

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Voor werkzaamheden voor de ontwikkeling van de Poort van Hoorn is in 2025 een bedrag van € 1 miljoen onttrokken.
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden van de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze reserve gaat het om de subsidie voor de Poort van Hoorn die in 2021 is verleend. Eindstand in 2025 bedraagt € 3,9 miljoen.

Reserve Woningbouw

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
---------	-----------------------------------

Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	€ 50.000 is overgeheveld vanuit reserve circulaire economie voor de subsidie voor de uitvoeringsorganisatie C-creators.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is € 17 miljoen gestort in de subsidie reserve woningbouw waarvan € 13 miljoen voor knooppuntontwikkeling Haarlem nieuw-zuid en € 4 miljoen voor Hilversum stationsgebied. Verder waren de lasten in 2025 € 2,4 miljoen. Deze lasten hebben betrekking op uitvoeringsregeling versnelling woningbouw (€ 451.000), Lijst subsidies buiten uitvoeringsregelingen (€ 1,1 miljoen), Capaciteit (€178.000) en proceskosten (€ 670.000).
Toelichting stand	De eindstand bedraagt per 31 december 2025 € 61,9 miljoen. Dit bedrag is beschikbaar voor gebiedsontwikkeling, innovaties en projecten.
Reserve Verleende subsidies woningbouw	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	De storting van € 25 miljoen is voor de subsidie knooppuntontwikkeling Haarlem nieuw-zuid (€ 21 miljoen) en gemeente Hilversum stationsgebied (€ 4 miljoen).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking in 2025 is per saldo € 1,3 miljoen. Hiervan is € 571.000 voor LSBU Gemeente Zaanstad, € 303.000 Gemeente Weesp en € 2,3 miljoen Gemeente Haarlem. Terugdraaien onttrekking € 1,8 miljoen geluidswal Weesp.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 26,7 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.
Reserve Woonbeleid	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	3.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In jaarrekening 2024 was besloten dat geen gebruik meer wordt gemaakt van de reserve Woonbeleid en dat het resterende bedrag van €162.000 vrijvalt.
Toelichting stand	De stand van deze reserve is per 31-12-2025 € 0.

Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Regulier storting € 7.2 miljoen conform begroting.
Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 0,7 miljoen naar reserve Groot Onderhoud wegen conform begroting. Onttrekking wegens vrijval van € 1,8 miljoen. Daarnaast de onttrekking van € 3,7 miljoen voor het uitvoerende variabel onderhoud vaarwegen.
Toelichting stand	Stand van € 7,4 miljoen per 31-12-2025 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen.

Reserve Groot Onderhoud Wegen	
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Regulier storting € 19,4 miljoen conform begroting, daarnaast conform begroting een overheveling uit de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 0,7 miljoen.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking wegens vrijval van € 1,4 miljoen, daarnaast de onttrekking van € 25,7 miljoen ten behoeve van de uitvoering van variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur.
Toelichting stand	Stand van € 13 miljoen per 31-12-2025 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen aan variabel onderhoud.

Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan op de reserve
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen geweest met een omvang van € 1, 5 miljoen en € 7.000 (overheveling). Dit betreft Smart Mobility gerelateerde uitgaven.
Toelichting stand	De bovenstaande mutaties leiden tot een stand van deze reserve per 31-12-2025 van € 9,1 miljoen.

Reserve Mobiliteitsbeleid	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	

Beleidsdoel	4.1
Toelichting stortingen	Er is € 205.000 in deze reserve gestort wegens overheveling van middelen vanuit reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid t.b.v. Verkeersveiligheid voor voorlichting en kennissessies)
Toelichting onttrekkingen	Er is € 1,1 miljoen in de reserve onttrokken om activiteiten te financieren conform het bestedingsplan van de reserve.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2025 is € 490.000. Dit betreft het gevolg van stortingen en onttrekkingen, maar ook van vrijval € 376.000.

Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4-jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Er zijn stortingen voor € 1,2 miljoen (betreft diverse bedragen)
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen voor € 1,9 miljoen en overheveling van € 70,5 miljoen (deze wordt gevormd door bijdragen aan Weg om de Zuid € 37.000.000, € 9,7 miljoen voor Korte termijn maatregelen Krommenie, € 8,6 miljoen (HOV Beverwijk), € 6,4 miljoen (IPB Alkmaar), € 4,2 miljoen (Avant), Daarnaast zijn er 4.353.000 voor zowel Kapitaallasten voor OV als aan wegen en diverse kleinere bedragen.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2025 van € 32,5 miljoen wordt gevormd door € 594.000 Resultaatbestemming 2024 en de bovengenoemde stortingen en onttrekkingen.

Reserve Openbaar Vervoer Projecten

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48. Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.2
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen € 2,8 miljoen. Dit zijn gelden gerelateerd aan de Bikker-regeling. Een aantal activiteiten worden hiermee gefinancierd.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen € 4,1 miljoen. Dit betreffen evenzo projecten die gekenmerkt zijn om te financieren vanuit Bikker gelden.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2025 is € 16,5 miljoen (inclusief resultaatbestemming € 1,5 miljoen).

Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de OV-terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.1
Toelichting stortingen	Er is voor € 23,7 miljoen gestort waarvan € 11,8 miljoen directe storting betreft (voornamelijk gerelateerd aan UVR verkeersveiligheid en doorfietsroutes) en € 12,3 miljoen overheveling (betreft grotendeels geld voor UVR Verkeersveiligheid en Doorfietsroutes vanuit reserve Coalitieakkoord).
Toelichting onttrekkingen	Er is voor € 11,4 miljoen onttrokken (betreft voor het overgrote deel UVR Verkeersveiligheid en doorfietsroutes) en € 5 miljoen overgeheveld naar andere reserves.
Toelichting stand	Dat geeft een eindsaldo van € 78,8 miljoen.
Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.1
Toelichting stortingen	Het betreft hier enkel overheveling vanuit reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (€ 70,7 miljoen). Betreft € 37 miljoen (Weg om de Zuid bij Hoofddorp), € 9,7 miljoen (Korte termijn maatregelen Krommenie), € 8.600.000 (HOV Beverwijk), € 6,4 miljoen (IPB Alkmaar), € 4,8 miljoen (OV Saal), € 4,2 miljoen (Avant).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zijn € 11,4 miljoen en hebben betrekking op HOV Beverwijk verdeeld over verschillende onderdelen met in totaal € 7,2 miljoen, Haven Boekelermeer (€ 1,1 miljoen), Herinrichting Prins Bernhardlaan (€ 0,8 miljoen), N9 Kogendijk (€ 0,8 miljoen) en haltetoegankelijkheid (€ 1,5 miljoen).
Toelichting stand	Deze bovenstaande mutaties hebben geleid tot een stand per 31-12-2025 van € 64 miljoen voor projecten waarvoor subsidieverlening beoogd is.
Reserve Cofinanciering Waddenzee	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2025 € 1 miljoen in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 2,2 miljoen hadden o.a. betrekking op: • € 1,9 miljoen subsidies Buiten UVR; • € 321.000 aan proceskosten voor met name het IKW (Investeringskader Waddengebied);
Toelichting stand	De stand eind 2025 is € 3,6 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten (het subsidieplafond voor deze Uitvoeringsregeling is in 2026 een bedrag van € 3,1 miljoen) en het Investeringskader Waddengebied.

Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.6
Toelichting stortingen	Zie hieronder
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit cofinanciering van Europese regelingen onder het GLB en de uitvoeringskosten voor de regelingen - inclusief inning van de Europese middelen. Door een nieuwe systematiek worden de lasten veel eerder genomen dan in de systematiek die voor het bestedingsplan is gehanteerd.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2025 is € 0. Voor de verwachte cofinancierings- en uitvoeringskosten zijn in de Kaderbrief 2027 extra middelen aangevraagd waardoor ook de stortingen van 2027-2029 waarschijnlijk naar voren worden gehaald.
Reserve Groen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel: • het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), inclusief de daarvoor benodigde natuurverbindingen, • het uitvoeren van natuurcompensatieprojecten, • het uitvoeren van Natura2000 Herstelmaatregelen, • het uitvoeren van maatregelen in het kader van het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering en • het realiseren van recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Programma Natuurnetwerk (PNN), dat mogelijk per begrotingsjaar 2024 wordt geïntegreerd in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 7, Overzicht Algemene middelen en organisatie, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2025 een bedrag van € 120,9 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 102,2 miljoen uit het resultaat Jaarrekening 2024 • € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; • € 3,5 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; • € 2,9 miljoen opbrengsten uit grondverkoop van SGG-gronden; • Vanuit de reserve Groene Uitweg is er € 2,5 miljoen overgeheveld naar de reserve Groen voor Faunapassage Maxisweg.

Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen van totaal € 36 miljoen hebben o.a. betrekking gehad op: • € 11,4 miljoen voor Subsidies (zowel Uitvoeringsregelingen als subsidies buiten UVR); • € 2,4 miljoen voor diverse uitvoeringsprojecten; • € 2 miljoen voor de oude regeling SKNL-functiewijziging; • € 1,7 miljoen capaciteitskosten; • € 1,1 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; • € 255.000 voor Masterplan Biodiversiteit; • € 479.000 voor KRW-projecten; • € 1 miljoen proceskosten. Hiernaast zijn de volgende bedragen overgeheveld naar andere reserves: • € 7,8 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen • € 4 miljoen naar de reserve OVP • € 3,3 miljoen naar de reserve verleende subsidies OD 5.1.1
---------------------------	---

Toelichting stand	Naast dat er in 2025 een Realisatiestrategie NNN en een bijbehorende Programmering NNN is vastgesteld wordt er jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken. Het eindsaldo per 31-12-2025 bedraagt € 181 miljoen. De stand van de Reserve Groen zal onvoldoende zijn om de gehele NNN af te ronden.
-------------------	---

Reserve Groene Uitweg

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard/Waterberging Horstermeer/Recreatieve vaarverbindingen/Fietspaden en -bruggen/Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie/Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Uit de reserve Oostelijke Vechtplassen is € 3,8 miljoen teruggevloeid naar de reserve Groene Uitweg.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is € 2,5 miljoen overgeheveld naar de reserve groen voor de faunapassage Maxisweg, zoals besloten bij de TBW 2025. Ook is € 1,7 miljoen overgeheveld naar de reserve subsidies groene uitweg voor de subsidie buiten uitvoeringsregeling Muiden Noord-West fase 2, zoals besloten bij de LBW 2025. Voor realisatie van diverse projecten is € 2,2 miljoen onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2025 bedraagt € 5,3 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma Groene Uitweg.

Reserve Laag Holland

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er ca. € 100.000 uitgegeven aan een subsidie voor Gebiedsperspectief Ilperveld.

Toelichting stand	Voor het saldo 2025 ad € 438.000 is een vrijval ten gunste van de algemene reserve opgenomen in de begroting 2026.
-------------------	--

Reserve Oostelijke Vechtplassen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de uitgaven voor uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Voor activiteiten in het Gebiedsakkoord is in 2025 € 612.000 onttrokken. De rest is een overheveling naar een andere reserve.
Toelichting stand	De stand op 31-12-2025 is € 18,9 miljoen. Naar verwachting is dit voldoende om het programma af te ronden.

Reserve PPLG

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve is het doorontwikkelen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) en het opstarten van de uitvoering. De nieuwe coalitie heeft € 35 miljoen beschikbaar gesteld om te voorkomen dat de voortgang wordt vertraagd of beperkt door externe of financiële factoren. De reserve kan worden ingezet voor extra capaciteit, voor voorfinanciering van maatregelen waarvoor Rijksmiddelen worden verwacht, om in cofinancieringsconstructies te kunnen deelnemen en voor andere incidentele initiatieven. Voor deze bestemmingsreserve zijn kaders vastgesteld waar binnen bestedingsvoorstellen door GS kunnen worden goedgekeurd. Overige bestedingen worden ter goedkeuring aan PS voorgelegd.
Instellingsbesluit	Eerste begrotingswijziging 2024
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.5
Toelichting stortingen	De reserve wordt gevuld vanuit de reserve Coalitieakkoord. In totaal is in 2023 € 35 miljoen beschikbaar gesteld voor PPLG-doelen.
Toelichting onttrekkingen	De bestedingen in 2025 bestaan uit activiteiten en maatregelen uit de Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied 2025-2027 (afgekort KTA).
Toelichting stand	De stand op 31-12-2025 is € 14,6 miljoen. De komende jaren wordt de rest van de € 35 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Coalitieakkoord. De Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied, definitief vastgesteld door PS in juni 2025, is het bestedingsplan van deze reserve. De KTA-maatregelen zijn in 2025 opgestart en worden de komende jaren uitgevoerd.

Reserve Subsidies Groene Uitweg

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Een bedrag van € 1,7 miljoen is overgeheveld vanuit de reserve Groene Uitweg ten behoeve van de subsidie buiten uitvoeringsregeling Muiden Noord-West fase 2.
Toelichting onttrekkingen	Een bedrag van € 1,2 miljoen is onttrokken voor de restauratie en ontsluiting Buitenplaats Trompenburg.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2025 bedraagt € 1,7 miljoen en dient ter dekking van verstrekte subsidies Muiden Noord-West fase 2 en Entree Muiden West.

Reserve Verleende cofinanciering Waddenzee	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.3
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Een bedrag van € 253.000 voor het project Waddenbaai fase 1
Toelichting stand	De stand per 31 december 2025 is € 7,3 miljoen. Dit is voor de subsidie Waddenbaai fase I.

Reserve Verleende subsidies OD 5.1.1	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Er is een bedrag van € 3,3 miljoen in de reserve gestort voor een subsidie aan het project 't Hol van € 1,7 miljoen en een subsidie van € 1,6 miljoen aan Natuurmonumenten vanuit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2025.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2025 € 6,4 miljoen onttrokken. Dit had voor € 5,4 miljoen betrekking op subsidies die in 2022 uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2022 beschikt zijn en voor 1 miljoen op subsidies die in 2025 uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2025 beschikt zijn.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2025 is € 9,8 miljoen. Dit is nodig voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

Reserve Waterrecreatie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.4
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er € 2 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,9 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 1,6 miljoen. Hiernaast is er € 294.000 uitgegeven aan activiteiten rondom SAIL 2025. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten.
Toelichting stand	Het saldo per 31-12-2025 bedraagt € 2,3 miljoen. In 2026 is onttrekking aan deze reserve voor diverse projecten conform het uitvoeringsprogramma waterrecreatie begroot van € 1,5 miljoen.

Reserve Circulaire Economie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie "We maken het rond" uit 2017.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1

Toelichting stortingen	2025 is het laatste jaar waarin jaarlijks geld gestort is in de reserve circulaire economie. Met ingang van 2026 is daarvoor een structureel jaarlijks budget van € 1,5 miljoen in de plaats gekomen
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2025 € 225.000 onttrokken als dekking voor de uitgaven van de ketenaanjagers. Daarnaast werden onder andere uitgaven gedaan voor het Spoor Circulair (grondstoffen en proces) en subsidies verstrekt in het kader van de uitvoeringsregeling kleinschalige initiatieven circulaire economie Noord-Holland (totaal € 228.000). Tenslotte is er vanuit de reserve € 49.000 overgeheveld naar de reserve MKB als bijdrage aan het PIM en € 50.000 aan de reserve woningbouw in het kader van biobased bouwen.
Toelichting stand	De reserve wordt in 2026 opgeheven. In 2026 gaan overhevelingen plaatsvinden naar de reserve MKB en de reserve woningbouw van respectievelijk € 375.000 voor een bijdrage aan het PIM en € 50.000 in het kader van biobased bouwen. Daarnaast vindt een vrijval plaats van € 386.000 ten gunste van het rekeningresultaat 2026. De resterende middelen zullen ingezet worden voor een subsidie aan de Circulair Plastic Foundation en de inhuur van een netwerk coördinator secundaire bouwmaterialen.

Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	In de PS-voordracht tot vaststelling van de jaarstukken wordt deze reserve opgeheven.
Reserve MKB innovatie-instrumenten	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	Ieder jaar wordt € 4.922.000 miljoen gestort in de reserve voor uitvoering van de MIT-regeling. Aanvullend is in 2025 € 49.000 overgeheveld vanuit de reserve Circulaire economie voor het PIM (het Programma Investeringsgereed innovatief MKB).
Toelichting onttrekkingen	De verstrekte subsidies in het kader van de MIT-regeling worden gedekt uit de reserve. In 2025 ging het om een bedrag van € 3,85 miljoen. Daarnaast zijn de beheerkosten van het Innovatiefonds NH van € 142.500 gedekt uit de reserve, evenals een bedrag van € 49.000 voor kosten van het PIM.
Toelichting stand	De reserve bedraagt eind 2025 € 15,7 miljoen. In dit bedrag is een bedrag opgenomen van € 8 miljoen als risicoreservering voor het Innovatiefonds NH. In 2026 zal er een bedrag van € 10,4 miljoen vrijvallen, waardoor de risicoreservering voor het Innovatiefonds NH vervalt. Dit risico wordt voortaan afgedekt door de Algemene Reserve. De reserve zal ook in de komende jaren worden ingezet voor uitvoering van de MIT-regeling en voor de beheerkosten van het Innovatiefonds NH. Tevens wordt het ingezet voor het EDIH: European Digital Innovation Hub.
Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.2
Toelichting stortingen	In 2025 is € 9,1 miljoen gestort in de Reserve Monumenten, waarvan € 4 miljoen ten behoeve van de reserve Coalitieakkoord, en € 5,1 miljoen ten behoeve van de Uitvoeringsverordening Rijksmiddelen monumentenzorg.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is in totaal € 5,1 miljoen onttrokken aan de reserve Monumenten, besteed aan: -UVR Restauratie Rijksmonumenten (€ 4,5 miljoen) -UVR Provinciale monumenten (€ 0,1 miljoen) -UVR Restauratie provinciale monumenten (€ 0,3 miljoen) -UVR Energiescans en onderzoek herbestemming erfgoed (€ 0,1 miljoen).
Toelichting stand	Per 31-12-2025 is € 6,3 miljoen beschikbaar. Dit bedrag wordt ingezet voor het programma behoud en herbestemming monumenten.

Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De lasten in 2025 zien op het opstellen van de plannen voor de energiehaven €112.000 en capaciteit € 50.000.
Toelichting stand	In 2025 is de eindstand van de reserve Ontwikkeling Havencomplexen € 12,7 miljoen. Hiervan is € 10,3 miljoen voor de subsidie Boerenverdrietsluis, € 467.000 voor Energiehaven en € 750.000 voor programma en organisatie OMC Den Helder.
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.2
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is € 0,8 miljoen onttrokken, besteed aan: • BUVR Fort Edam (€ 0,2 miljoen) BUVR Herstel Liniedijk (€ 0,2 miljoen); • BUVR Gemeente Uithoorn, herstel linie (€ 0,2 miljoen); • Gemeente Gooise Meren, groepsschuilplaats (€ 0,1 miljoen); • BUVR Sluizencomplex Fort (€ 0,1 miljoen). Daarnaast is er € 1 miljoen vrijgevallen vanwege bijstellen kasraming i.v.m. vertraging project Geniepark.
Toelichting stand	Per 31-12-2025 is € 2,5 miljoen beschikbaar. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2025.
Reserve Subsidie Stelling van Amsterdam/NHW Werelderfgoed	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.2
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is € 0,9 miljoen onttrokken, besteed aan subsidie voor vesting Muiden.
Toelichting stand	Per 31-12-2025 is € 1,3 miljoen beschikbaar. Dit is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2026.

Reserve Verleende subsidies beleidsdoel bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit beleidsdoel.
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.3
Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is € 2,5 miljoen onttrokken ten behoeve van de dekking van de lasten voor de verleende subsidie aan Artis.
Toelichting stand	De stand van de reserve is € 0 per 31-12-2025.
Reserve Subsidies regionale economie	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2025
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	6.1
Toelichting stortingen	In 2025 heeft de subsidieverlening regiodeal Waddeneilanden plaatsgevonden. De lasten worden over 3 jaar verdeeld. Het deel van de lasten dat betrekking heeft op 2026 en 2027 is gestort in de reserve Subsidies regionale economie.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	De reservestand is eind 2025 € 1,6 miljoen. In 2026 en 2027 zal ieder jaar € 775.000 aan deze reserve worden onttrokken ter dekking van de lasten die we in die jaren gaan verantwoorden als gevolg van de in 2025 verleende subsidie voor de regiodeal Waddeneilanden.
Reserve Bedrijfsvoering	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.2
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1,4 miljoen heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3,6 miljoen in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2025.
Toelichting onttrekkingen	In 2025 zijn onder andere de kosten van aanschaf van laptops, iPads, smartphones en beeldschermen gedekt door een onttrekking uit de reserve (€ 1,5 miljoen). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2025 ging het om een bedrag van € 1 miljoen. In 2025 is een start gemaakt met het programma BVS, dat de vervanging van de belangrijkste bedrijfsvoeringssystemen in de komende jaren gaat realiseren. In 2025 is aan het programma € 1 miljoen uitgegeven. En uit de reserve zijn de kosten van een aantal huisvestingsprojecten gedekt ter grootte van € 1 miljoen. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2025 bedroegen de kosten € 50.000.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egaliseriereserve. In 2025 heeft bij de doorlichting van de reserves een herijking plaatsgevonden met betrekking tot de bestedingsdoelen van de reserve. Vanaf 2026 wordt de reserve alleen nog ingezet voor het programma BVS, huisvestingsprojecten en I-projecten. In de begroting 2026 is voor 2026 en 2027 een vrijval uit de reserve begroot van respectievelijk € 3 en € 2 miljoen.
Reserve Coalitieakkoord	

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve coalitieakkoord is het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord. Wanneer in het akkoord incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld voor een specifieke ambitie worden deze in de reserve coalitieakkoord gereserveerd voor deze ambitie. Wanneer voor de ambitie een uitvoeringsgereed plan is vastgesteld worden de incidentele middelen overgeheveld naar de inhoudelijke bestemmingsreserve waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen plaatsvinden.
Instellingsbesluit	Begroting 2024
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.1
Toelichting stortingen	In het Coalitieakkoord is afgesproken om totaal € 136,1 miljoen te storten in deze reserve. In 2024 is € 121,9 miljoen gestort. De huidige storting is het restant om te komen op het totale bedrag van € 136,1 miljoen
Toelichting onttrekkingen	Op basis van afspraken uit het Coalitieakkoord zijn in 2025 middelen overgeheveld naar de volgende reserves: Reserve PPLG ad € 4,9 miljoen, Reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid ad € 12 miljoen en Reserve Monumenten ad € 4 miljoen.
Toelichting stand	De eindstand van de reserve ultimo 2025 bedraagt € 20,8 miljoen.

Reserve Huisvesting

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.2
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedraagt eind 2025 € 9,9 miljoen. In de komende 13 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.000 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 13 jaar volledig besteed.

Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	7.1
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 7,7 miljoen vanuit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking was ten behoeve van dekking van verkopen van NNN-gronden voor een bedrag van € 66.000. Dit bedrag was onttrokken als dekking voor verkopen onder de aankoopprijs met een bedrag van € 33.000. Daarnaast is € 33.000 teruggestort naar Reserve Groen, omdat de verkoopprijs boven verwachte € 1 per vierkante meter was gerealiseerd.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst. Stand per 31-12-2025 is € 37,8 miljoen.

Reserve Kapitaallasten Wegen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 5,1 miljoen voor de dekking van de kapitaallasten van de N516 en de N231.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 589.000 onttrokken ter dekking van kapitaallasten van bestaande investeringen in weginfrastructuur.
Toelichting stand	Per 31-12-2025 is er in de reserve nog € 35,1 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.
Reserve Kapitaallasten OV	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	In 2025 is € 417.000 gestort in de reserve ter dekking van kapitaallasten van provinciale OV-infrastructuur voor HOV 't Gooi. Daarnaast is er € 1,2 miljoen overgeheveld terug naar de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de afschrijvingen is in 2025 € 68.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	Per 31-12-2025 is er in de reserve € 85,4 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van gerealiseerde investeringen in het Openbaar Vervoer.
Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de provinciale infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	4.4
Toelichting stortingen	Overheveling van € 7.000 vanuit de reserve Innovatieve projecten Mobiliteit t.b.v. dekking van kapitaallasten vanwege aanleg van LED-verlichting.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 674.000 ter dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde innovatieve mobiliteitsprojecten.
Toelichting stand	Stand per 31-12-2025 van € 5,5 miljoen is ter dekking van de kapitaallasten van innovatieve mobiliteitsprojecten.
Reserve Kapitaallasten Groen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Beleidsdoel	5.1
Toelichting stortingen	Overheveling van € 31.000 terug naar de Reserve Groen
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 108.000 ter dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde Groenprojecten
Toelichting stand	Stand per 31-12-2025 van € 3,7 miljoen is ter dekking van de kapitaallasten van Groenprojecten

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2024	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2025
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675	725			3.400
Voorziening Pensioenen leden GS	10.254	2.388	625		12.018
Voorziening Grondwaterheffing	2.557		219		2.338
Voorziening Bodembeheertaken	1.034		398		636
Voorziening sanering Parnassia	410		314	96	0
Voorziening Agriport	5.000				5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	7.537	4.991	3.702		8.826
Totaal voorzieningen	29.467	8.104	5.258	96	32.218

Toelichting voorzieningen

Voorziening Financiële Risico's		
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.	
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025
€ 725.000		€ 3.400.000
Toelichting stortingen	In 2025 is een extra bedrag van € 725.000 opgenomen in de voorziening ten behoeve van een claim die bij een van onze verbonden partijen neergelegd is. Deze gemeenschappelijke regeling kan voor een groot deel de kosten die deze claim oplevert zelf bekostigen door middel van een verzekering. Voor het resterende deel heeft de GR geen middelen om het resterend bedrag te betalen. De provincie draagt bij aan de kosten voor het percentage van haar deelname.	
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	In deze voorziening zit het risico voor de volgende onderdelen: - Planschade voor de Ronde Hoep, geen mutaties in 2025; - Claim verbonden partij, extra storting van € 725.000.	

Voorziening Pensioenen Leden GS		
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.	
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	1 Bestuur	
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025
€ 2.388.000	€ 625.000	€ 12.017.906
Toelichting stortingen	Jaarlijks wordt bepaald wat de hoogte van de voorziening per 31-12 moet zijn. De benodigde storting wordt vervolgens bepaald aan de hand van die benodigde stand per 31-12.	
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2025 € 625.000 onttrokken als betaling voor ouderdoms- en nabestaandenpensioenen voor (oud-)GS-leden.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door PROambt bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn om te voldoen aan de toekomstige pensioenbetalingen op basis van de Wet Appa (Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers). Per 1-1-2028 gaan de pensioenen over naar het nieuwe pensioenstelsel, waarbij de pensioenen via het ABP zullen worden uitgekeerd. Bij de inkoop bij het ABP zal een hoger bedrag nodig zijn dan de stand van de voorziening op basis van de Wet Appa. Dit komt doordat het ABP een hogere dekkingsgraad heeft dan 100 %. De commissie BBV heeft nu met een stellige uitspraak bepaald dat de stand van de voorziening per eind 2025 moet zijn gebaseerd op het inkoopbedrag bij het ABP. Daarom is de voorziening opgehoogd rekening houdend met de dekkingsgraad van het ABP.	

Voorziening Grondwaterheffing		
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	5 Natuur en landelijk gebied	
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025
	€ 219.000	€ 2.337.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	In 2025 waren de lasten die te maken hebben met de grondwaterheffing hoger dan de baten. De hogere lasten geven geen aanleiding om het tarief te verhogen. Daarom wordt in 2025 een bedrag van € 219.000 onttrokken aan de voorziening.	
Toelichting stand	De stand van de Voorziening Grondwaterheffing per 31-12-2025 is € 2,3 miljoen. Dit bedrag is voldoende om in de toekomst onvoorziene schades en incidentele hogere lasten op te vangen.	
Voorziening Bodembeheertaken		
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen. Hierna zijn er twee opvolgende convenanten getekend te weten 2014-2020 en het huidige geldende 2021-2030.	
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025
	€ 398.000	€ 637.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 398.000 is gedaan ter dekking van de kosten binnen het project GBG 't Gooi over 2025	
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2025 bedraagt € 637.000 en is bedoeld voor de toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Voorziening Bodemsanering Parnassia		
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025

	€ 314.000	€ 0
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	Voor de afhandeling van de bodemsanering Parnassia is in 2025 € 314.000 onttrokken. De resterende € 96.000 vallen vrij bij de jaarrekening 2025.	
Toelichting stand	De voorziening wordt bij de jaarrekening 2025 opgeheven.	
Voorziening Agriport		
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	4 Bereikbaarheid	
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025
		€ 5.000.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	De huidige stand is bedoeld voor de kosten van het kruispunt. Dit wordt de komende jaren gerealiseerd.	
Voorziening Bovenwettelijk verlof		
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid	
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2025
€ 4.991.000	€ 3.702.000	€ 8.826.000
Toelichting stortingen	In 2025 is er door de medewerkers extra verlof aangekocht voor een bedrag van € 4.991.000. Dit bedrag is cf. de regels van BBV gestort in de voorziening bovenwettelijk verlof.	
Toelichting onttrekkingen	In 2025 is er door de medewerkers bovenwettelijk verlof opgenomen voor een bedrag van € 3.072.000. Dit bedrag is cf. de regels BBV onttrokken uit de voorziening.	
Toelichting stand	De voorziening is in 2022 gevormd op basis van een uitspraak van de commissie BBV. De stand van de voorziening per 31-12-2025 toont het saldo van het bovenwettelijk verlof per die datum op basis van de verlofregistratie.	

Vaste schulden met rentetypische looptijd één jaar of langer

x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag	Rente-percentage	Boekwaarde per 1 januari 2025	Opname in 2025	Aflossing in 2025	Aflossings-verplichting 2026	Boekwaarde per 31 december 2025	Rente 2025
1-BNG	70.000	3,485%	70.000	0	70.000	0	0	47
2-BNG	90.000	3,164%	90.000	0	0	90.000	90.000	2.848
3-BNG	45.000	2,328%	0	45.000	0	0	45.000	1.030
4-Prov. Gelderland	45.000	2,410%	0	45.000	0	0	45.000	1.067
Totaal	250.000		160.000	90.000	70.000	90.000	180.000	4.992

In 2025 zijn twee leningen van € 45 miljoen aangetrokken ten behoeve van het huidige financieringstekort. Einddatum van lening deel twee is 15-4-2026, deel drie is 7-1-2027 en deel 4 is 9-1-2029.

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2025 x € 1.000	31-12-2024 x € 1.000
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Nazorgfonds)</i>	297	3.080
<i>Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	0	0
<i>Overige schulden</i>		
Crediteuren	40.960	36.892
Nog af te dragen loonheffing	5.874	5.714
Nog af te dragen omzetbelasting	4.483	3.235
Nog af te dragen Vennootschapsbelasting	0	0
Nog af te dragen pensioenpremies	1.944	1.671
Nog te betalen Rijk	10.472	6.299
Nog te betalen rentelasten	4.125	4.481
Overige nog te betalen	180	177
	68.038	58.471
Totaal netto-vlottende schulden	68.335	61.550

De netto vlottende schulden zijn in 2025 ten opzichte van 2024 licht gestegen. Dit komt door de nog te betalen crediteuren en de post nog te betalen Rijk (RVO).

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2025	31-12-2024
	x € 1.000	x € 1.000
<i>Nog te betalen subsidieverplichtingen</i>	230.581	219.569
<i>Nog te betalen verplichtingen</i>	50.047	55.387
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>		
<i>Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen</i>		
Europese overheidsorganen	0	0
het Rijk	214.742	175.620
Overige Nederlandse overheidsorganen	21.915	18.227
Overig	925	103
	237.580	193.950
Totaal overlopende passiva	518.209	468.906

De overlopende passiva zijn gestegen. Dit komt voornamelijk door de vooruitontvangen bedragen voor de doeluitkeringen (toename € 96,8 miljoen), die in het volgende overzicht per SPUK-regeling te zien zijn. Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk (€ 89,7 miljoen) en de stijging in de doeluitkeringen/bijdragen van overige overheden (€ 7 miljoen).

Daarnaast is er ook te zien dat de nog te betalen subsidieverplichtingen dit jaar met € 11 miljoen gestegen zijn. Deze bewegen mee met de verstrekte subsidies van 2025.

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		Saldo 31-12-2024	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2025
		x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
<i>EU</i>						
<i>Totaal Europese overheidsorganen</i>			-	-		-
<i>Rijk</i>						
SPUK Bermmaatregelen	E12	856	-	-	-	856
SPUK IBP-Vitaal Platteland	L7	767	-	-	5-	772
SPUK Gebiedsplan Impuls Veenweiden	L10	12.148	-	-	3.158	8.990
SPUK Novi-gebieden	J59	114	-		114	-
SPUK Regionale MIT-regeling	F12	72	118	-	-	190
SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed	J13	279	-	-	279	-
SPUK Snelfietsroutes	E10	919	-	-	92	826
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen	E20	1.031	-	-	319	712
SPUK Regionale MIT-regeling 2021	F14	536	-	-	384-	920
SPUK Programma Natuur	L16	12.147	-	345	4.896	7.595
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021	E58	290	-	-	22	268
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU	E58	6.711	-		703	6.008

SPUK Woondeals	J81	346	-	-	341	4
SPUK OV-concessies	Concessies	1.092	-	-	1.092	-
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2022	E83	1.900	-	-	1.524	376
SPUK Regionale MIT-regeling	F25	3.084	-	5.454	3.412	5.126
SPUK Flex.inz.onderst.woningb.	J210	8.108	-	-	8.108	-
SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed	J86	2.308	-	-	1.417	891
SPUK (Water)bodemsanering 2022	E94	7.938	-	-	2.086	5.852
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen	E84	485	-	-	-	485
SPUK Versn.voorst. trans. landelijk gebied	L25	907	-	-	286	621
SPUK Uitbreiding capaciteit OD NZKG	F39	2.310	-	-	1.336	974
SPUK Deltaprogramma	E87	249	-	800	1.000	49
SPUK Capaciteit klimaat-en energiebeleid	K28	8.218	-	9.067	5.358	11.926
OV Concessies	E86	-	-	226	-	226
SPUK Nat. Progr. Lokale Warmtetransitie	J95	3.111	-	811	1.515	2.407
SPUK Bodem buitenproportionele uitgaven	E113	3.244	-	1.105	0	4.349
SPUK Versnel. aanpak natuurincl. Isoleren	J117	14.132	-	0	1.399	12.733
SPUK. NGF Toekomstbestendige Leefomgeving	J104	102	-	498	81	519
SPUK Reg. Aanpassing Laadinfrastructuur	E106	2.342	-	2.938	5.093	186
SPUK uitvoering aanpak piekbelasting	L32	286	-	187	108	365
SPUK Bodemopgaven 2023	E97	1.583	-	-	-	1.583
SPUK Woondeals tweede tranche	J103	978	-	-	-	978
SPUK RDT	E103	53	-	-	-	53
SPUK SEB 24	E111	132	-	-	130	2
SPUK Bedrijfsmatig Vastgoed	J118	6.483	-	-	1.025	5.457
SPUK NOVEX	J112	325	-	-	132	193
SPUK Cap. Natuurmonitoring	L29	37	-	-	-	37
SPUK dir. uitvoeringskosten Rpml	L35	12.348	-	25.206	600	36.954
SPUK KCI duurzame en circulaire infra	E115	18	-	-	18	-
SPUK Regeling prov. maatr. PAS melders	L37	7.900	-	7.680	-	15.580
SPUK woondeals derde tranche	J5	970	-	-	-	970
SPUK Programma Natuur 2e fase	L33	28.947	-	5.679	4.366	30.260
SPUK Flex.inzet woningbouw	J6	6.738	-	-	-	6.738
SPUK Net op Zee	K2/K2B	12.700	-	16.800	90	29.410
SPUK Compensatie VS WOO	C130	69	-	-	-	69
SPUK Sanering verkeerslawaaai	E122	309	-	309	-	619
SPUK Regeling prov.gebiedsgerichte beëindiging veehouderijen	L36	-	-	8.025	-	8.025
SPUK Stimulering verkeersmaatregelen '25- '30	E120	-	-	852	-	852
SPUK Schone lucht akkoord 2025	E53	-	-	80	19	61
SPUK Mobiliteitsinfractuur 2025	E103	-	-	2.558	754	1.804
SPUK Isolatieopgave NPLW	J18	-	-	871	-	871
SPUK Naderingsdetectiesystemen windturbines K43		-	-	201	201	-
Totaal Rijk		175.620	118	89.691	50.687	214.742
						-
<i>Overige Nederlandse overheidsorganen</i>						-
Fietspad Markermeerdijk		2.215	-	-	1.330	885
Bodemsanering het Gooi		1.965	-	-	-	1.965
N515		250	-	-	-	250
HOV Beverwijk				2.046		2.046
Bennebroekweg		1.181	-	-	1.181	-
Communicatie Strategie Buitenpoorten		8	-	-	8	-

Geothermie	764	-	-	764	0
Koopstromen onderzoek	38	-	-	38	-
Asielbeleid	91	-	-	-	91
Uitvoeringsagenda Novex-NZKG	-	-	51	-	51
SOK ontwikkelperspectief NHN	-	-	384	-	384
Toekomst bestendig bouwen (C81)	-	-	10	-	10
MRA-e gelden	4.657	-	4.124	-	8.781
Regionale Samenwerking en Data Top 15	189	-	190	-	379
VRA Kleine werken	-	-	275	-	275
Groenfonds	6.869	-	-	72	6.798
<i>Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen</i>	<i>18.227</i>	<i>-</i>	<i>7.080</i>	<i>3.392</i>	<i>21.916</i>
Totaal	193.848	118	96.772	54.079	236.657

De correcties voorgaand jaar:

Voor de regeling F12 is de beginstand aangepast omdat de mutatie van 2024 in een laat stadium bekend werd en zo'n geringe impact had dat gekozen is om dit in 2025 te verwerken.

Verstrekke borg- en garantstellingen

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2025

Niet van toepassing.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2025

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2025 (x € 1.000)
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	P.M.
BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark BV (besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	0,2
Totaal		0,2

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:

x € 1.000

Fujitsu (outsourcing ICT)	14.067
Sogeti	11.568
Canon (printers)	1.483
TBO (technisch beheer kantoren)	7.855
Axus/Ayvens (lease wagenpark)	909
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	215
Facilicom	16.928
	53.025

Niet uit de balans blijkend recht
Huuropbrengsten Elan wonen

270

Beleid en Beheer

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:

x € 1.000

Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen: 58.250

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 29 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2015 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. In het jaar 2014 hebben we voor een deel van deze kosten de aflossing al als last genomen, eind 2025 is dat een bedrag van € 6 miljoen

SVNL-agrarische natuur vanaf 2026:

Per 2023 is het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start gegaan. Agrariërs binnen het NNN kregen met ingang van beheerjaar 2023 de mogelijkheid om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van zes jaar. De beschikkingen voor ANLb zijn gecontinueerd met nieuwe beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar. Daarnaast is er extra ANLb-beheer afgesloten, een zogenaamde uitbreiding. Deze nieuwe beschikkingen zijn in 2023 en in 2025 aangegaan. De Europese Unie draagt (op basis van het IPO advies van 7 april 2022) vanaf 2023 65% bij aan het ANLb tot een maximum van € 34,4 miljoen. Deze cofinancieringsafspraken loopt tot en met 2027, omdat het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de nationale afspraken daarover (NSP) vanaf 2023 maar 5 jaar gelden en geen 6 jaar zoals onze beschikking. Er wordt echter gerekend op een continuering van het GLB-NSP waarbij 2028 gedekt wordt. In totaal is er de komende jaren (2026 - 2028) voor € 34 miljoen beschikt, waarvan € 13,5 miljoen ten laste van de provincie. De uitbetaling aan RVO in 2026 is al vastgelegd in 2025 omdat het beheer in 2025 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2025		Rekening 2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0 V	-352.991 V	0 V	-355.313 V
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0 V	-290.895 V	0 V	-297.452 V
0.3 Geldleningen en uitzettingen	4.745 N	-4.690 V	4.902N	-4.930 V
0.4 Deelnemingen	14 N	-13.532 V	7N	-13.532 V
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	-697 V	-3.005 V	-2.208 V	-3.215 V
0.6 Overhead	104.943 N	-282 V	101.973N	-278 V
0.7 Vennootschapsbelasting	41 N	0 V	52N	0 V
0.8 Mutaties reserves	346.264 N	-421.314 V	358.310N	-406.773 V
1.1 Provinciale Staten	5.514 N	0 V	5.229N	0 V
1.2 Gedeputeerde Staten	4.234 N	0 V	5.877N	-3 V
1.3 Kabinetszaken	3.062 N	-43 V	2.742N	-43 V
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.853 N	0 V	7.473N	0 V
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	1.936 N	0 V	1.937N	0 V
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.553 N	-16 V	1.077N	-24 V
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	3.579 N	-15 V	3.370N	0 V
2.1 Landwegen	181.734 N	-11.589 V	162.038N	-10.657 V
2.2 Waterwegen	28.227 N	-1.248 V	25.680N	-1.106 V
2.3 Openbaar vervoer	80.513 N	0 V	73.407N	0 V
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	3.397 N	-210 V	3.795N	-754 V
3.1 Waterkeringen	1.902 N	0 V	2.998N	-1.330 V
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	361 N	0 V	690N	-582 V
3.3 Kwantiteit grondwater	2.186 N	-828 V	2.074N	-1.053 V
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	2.131 N	-250 V	2.908N	-1.000 V
3.5 Kwaliteit grondwater	452 N	-285 V	151N	-30 V
3.9 Water, overige baten en lasten	1.010 N	-100 V	1.006N	-117 V
4.1 Bodembescherming	4.397 N	-2.363 V	3.688N	-2.251 V
4.2 Luchtverontreiniging	152 N	0 V	164N	0 V
4.3 Geluidhinder	516 N	0 V	432N	0 V
4.4 Vergunningverlening en handhaving	30.718 N	-3.073 V	31.253N	-11.838 V
4.5 Ontgrondingen	0 V	-70 V	0V	-68 V
4.6 Duurzaamheid	21.865 N	-9.302 V	21.014N	-10.249 V
4.9 Milieu, overige baten en lasten	2.475 N	-20 V	2.139N	-19 V
5.1 Natuurontwikkeling	59.362 N	-11.947 V	52.094N	-7.741 V
5.2 Beheer natuurgebieden	48.268 N	-9.425 V	39.188N	-2.587 V
5.3 Beheer flora en fauna	48.398 N	-850 V	43.259N	-880 V
5.9 Natuur, overige baten en lasten	483 N	-378 V	390N	-286 V
6.1 Agrarische aangelegenheden	9.131 N	0 V	13.244N	0 V
6.2 Logistiek	7.564 N	-1.919 V	7.161N	-1.660 V
6.3 Kennis en innovatie	12.446 N	-3.834 V	11.244N	-2.749 V
6.4 Recreatie en toerisme	12.883 N	0 V	13.024N	0 V
6.9 Regionale economie, overige baten en	3.801 N	0 V	9.971N	0 V
7.1 Cultuur	15.684 N	-300 V	16.030N	-360 V
7.2 Maatschappij	6.923 N	0 V	6.739N	0 V
8.1 Ruimtelijke ordening	19.562 N	-11.682 V	18.439N	-9.847 V
8.2 Volkshuisvesting	7.472 N	-345 V	8.756N	-615 V
8.3 Stedelijke vernieuwing	1.529 N	0 V	1.380N	0 V
Resultaat (taakveld 0.9)	1.098.582 N	-1.156.801 V	1.065.097N	-1.149.342 V

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C130	Compensatie VS Woo	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C130/01</i> € 0					
IenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes Provincies	Projectnaam/nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E10/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04</i>	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05</i>	Toelichting op niet-afgeronde projecten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06</i>
			1 Verbeteren fietspaden Hagelingerweg Santpoort-Noord	€ 92.400	€ 92.400	Nee	Nee	Subsidie is verstrekt in 2025. Afronding project in 2027.
			2 Doorfietsroute Lodewijk van Deysellaan	€ 0	€ 45.967	Nee	Nee	Uitvoering project in 2025
			3 Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	In 2026 wordt gestart met de uitvoering van het project
			Kopie projectnaam/nummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07</i>	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08</i>	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) <i>Aard controle D1 Indicator: E10/09</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10</i>	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen <i>Aard controle R Indicator: E10/11</i>	
			1 Verbeteren fietspaden Hagelingerweg Santpoort-Noord	Nee	Nee	Nee	€ 0	
			2 Doorfietsroute Lodewijk van Deysellaan	Nee	Nee	Nee	€ 0	
			3 Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Nee	Ja	€ 0	

lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
				Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
				€ 638.301	€ 1.076.543	€ 538.272	Ja		
				Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord		Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
				1 101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Ja	333.409			
				Beschikingsnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01	Aard controle R Indicator: E53/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021		1 SPUKSLA25-03807995	€ 18.934	€ 18.934	1-10-2025	31-12-2026	Nee
				Kopie beschikingsnummer / naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09			
				1 SPUKSLA25-03807995	2025	Nee			
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021		Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01	Aard controle R Indicator: E58/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04	Aard controle R Indicator: E58/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06
				1 Diffuus verspreid lood: sanering	€ 0	€ 389.051	Ja	€ 0	Ja
				2 Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 22.047	€ 165.124	Ja	€ 0	Nee
				3 Aanvullende sanering van de landbodem van de voormalige locatie CINDU	€ 142.569	€ 350.595	Ja	€ 0	Nee
				4 Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodem in de Amstel	€ 560.516	€ 641.608	Nee	€ 0	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07					
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021		Nee					

lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05</i>	
			1 Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 1.445.859	Nee	€ 0	€ 1.923.068	
			2 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	€ 0	Ja	€ 0	€ 174.150	
			3 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 0	Ja	€ 0	€ 65.565	
			4 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 77.874	Nee	€ 0	€ 138.617	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/11</i>
			1 Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2022/232722
			2 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2022/232722
			3 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2022/232722
			4 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2022/232722

IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08			
			1 344 Het volwaardig afwaarderen van een 50 km/uur weg naar een 30 km/uur weg	Nee	0				
			2 360 Kruispuntplateaus ETW-ETW 60km/uur wegen	Nee	0				
IenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01	Aard controle R Indicator: E87/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03	Aard controle R Indicator: E87/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/06	
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 250.000	€ 300.000	€ 0	€ 0	Ja	
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	€ 205.000	€ 0	€ 0	Ja	
			3 IENW/BSK-2025/142481	€ 500.000	€ 500.000	€ 0	€ 0	Ja	
			4 IENW/BSK-2025/210616	€ 150.000	€ 150.000	€ 0	€ 0	Ja	
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
IenW	E94	Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan	Toelichting Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E94/01	Aard controle R Indicator: E94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/06	
			1 IENW/BSK-2022/307565	€ 2.085.979	€ 2.671.383	Ja		Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: E94/07						
			Nee						

lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05</i>	
			1 Saneren waterbodembodem Amstel bij Uithoorn (Cindu) deel 2	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/11</i>
			1 Saneren waterbodembodem Amstel bij Uithoorn (Cindu) deel 2	Nee	Nog niet gestart	Nee	Nee	IENW/BSK-2025/33398
lenW	E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	Projectcategorie	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project <i>Geldt alleen voor SiSa 2023</i>	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E103/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/06</i>
			1 C	€ 0	€ 753.628	€ 753.628	Nee	Nee
			2 E	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee
			3 G	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee
			Kopie projectcategorie	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: E103/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E103/10</i>		
			1 C	€ 0	Nee	IENW/BSK-2025/146500		
			2 E	€ 0	Nee	IENW/BSK-2025/178728		
			3 G	€ 0	Nee	IENW/BSK-2025/136674		
lenW	E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E106/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E106/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E106/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E106/04</i>		
			€ 5.092.756	€ 9.010.895	€ 0	Nee		
lenW	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E111/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E111/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E111/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E111/04</i>		
			1 SPUK-SEB24-03697237	€ 26.250	€ 26.250	Ja		
			2 SPUK-SEB24-03697254	€ 102.250	€ 102.250	Ja		
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: E113/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E113/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05</i>	
			€ 124	Nee	€ 0	€ 124	Nee	

lenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E115/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E115/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E115/03	Beschikking kenmerk Aard controle n.v.t. Indicator: E115/04	
			1 € 17.697	€ 326.648	Ja	31202780; 31205167	
lenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T) Aard controle R Indicator: E120/01	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E120/03	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08	
			1 491 Draagkrachtige berm, breedte 2.00 m	Nee	0		
			2 421 Vrijliggend fietspad - b=1,5 meter	Nee	0		
			3 410 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden	Nee	0		
			4 473.1 Aanbrengen geleiderail	Nee	0		
			5 473.2 Veilige bermen - Begin/eindstuk geleiderail (24 m)	Nee	0		
lenW	E122	Sanering Verkeerslawaal 2024	Budgetnummer, nr. deelprogramma code geluidmaatregelen Aard controle n.v.t. Indicator: E122/01	Is de geluidmaatregel 1) gevelisolatie of 2) een geluidbeperkende maatregel? Aard controle n.v.t. Indicator: E122/02	Verplicht invullen bij 1: Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor gevelisolatie (inclusief btw), per maatregel Aard controle R Indicator: E122/03	Verplicht invullen bij 1: Correctie over totale besteding t/m jaar T Aard controle n.v.t. Indicator: E122/04	Verplicht invullen bij 1: Cumulatieve besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor gevelisolatie (inclusief btw), per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E122/05
			1 nvt	nvt	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie budgetnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E122/06	Verplicht invullen bij 2: Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor geluidbeperkende maatregelen (exclusief btw), per maatregel Aard controle R Indicator: E122/07	Verplicht invullen bij 2: Correctie over totale besteding t/m jaar T Aard controle n.v.t. Indicator: E122/08	Verplicht invullen bij 2: Cumulatieve besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen voor geluidbeperkende maatregelen (exclusief btw), per maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: E122/09	Geluidmaatregel afgerond Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicator: E122/10
			1 nvt	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
EZ	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F14/01	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: F14/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F14/03	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F14/04	
			-€ 383.990	€ 3.542.703	Ja	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking	

EZ	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F25/01	Aard controle R Indicator: F25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F25/05	
			1 1300033152	€ 46.732	€ 4.099.870	Nee		
			2 1300034466	€ 146.529	€ 3.153.131	Nee	negatieve besteding jaar T ijm lagere definitieve beschikkingen	
			3 1300035345	€ 2.469.887	€ 3.486.704	Nee		
EZ	F39	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	4 1300036260	€ 1.041.595	€ 1.041.595	Nee		
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: F39/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F39/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F39/03	Aard controle R Indicator: F39/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F39/05	
VRO	J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	€ 1.336.368	€ 2.026.496	Nee	€ 0	Nee	
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: J5/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J5/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J5/03			
VRO	J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	€ 0	€ 0	Nee			
			Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ijm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering (jaar T)	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m. cofinanciering van medeoverheden	
			Zelfstandige uitvoering			Zelfstandige uitvoering	Zelfstandige uitvoering	
			Aard controle R Indicator: J6/01	Aard controle R Indicator: J6/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J6/03	Aard controle R Indicator: J6/04	Aard controle R Indicator: J6/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
VRO	J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen	Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m Jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J6/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J6/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J6/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J6/10		
			0	0	Nee	Nee		
			Besteding (jaar T) uitgesplitst in indicatoren J18/03 en J18/04	Besteding (jaar T) ten behoeve van het aanstellen of aannemen van een regiocoördinator en/of organiseren of inhuren van expertise voor of op andere wijze ondersteunen van de isolatieopgave in de regio zoals bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a en onderdeel b	Besteding (jaar T) ten behoeve van het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg en/of op regionaal niveau naar behoefte leggen van een verbinding met andere bovenlokale opgaven die gerelateerd zijn aan de isolatieopgave zoals bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a en onderdeel b	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J18/01	Aard controle R Indicator: J18/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J18/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J18/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J18/05	
VRO	J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	1 2025-0000114632	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2 2025-0000114702	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

VRO	J41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
			Provincies	Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden		Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden
			Aard controle R Indicator: J41/01	Aard controle R Indicator: J41/02	Aard controle R Indicator: J41/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J41/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J41/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J41/06
			€ 0	€ 6.190.083	€ 6.190.083	0	38	85.861
VRO	J59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J41/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J41/08				
			Nee	Ja				
VRO	J59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden	Besteding over het totale project (jaar T)	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1)	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: J59/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J59/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J59/03	Aard controle R Indicator: J59/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J59/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J59/06
			€ 114.153	€ 432.335	Ja	€ 0	Ja	Nee
VRO	J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: J81/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J81/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J81/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J81/04		
			€ 535.732	2	Ja	Ja		
VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
			Provincies					
			Aard controle R Indicator: J86/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/06
			€ 1.416.614	€ 3.074.670	261	185	526	Ja
VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J86/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/10		
			Ja	Ja	Nee			

VRO	J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: J95/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J95/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J95/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J95/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J95/05	
			€ 1.515.052	€ 1.515.052	Ja		Nee	
VRO	J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: J103/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J103/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J103/03			
			€ 0	Nee	Nee			
VRO	J104	Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J104/01	Aard controle R Indicator: J104/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J104/04		
			NGFTLSP01	€ 81.120	€ 106.320	Nee		
VRO	J112	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: J112/01	Aard controle R Indicator: J112/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J112/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J112/04		
			€ 132.469	€ 195.610	Ja	Nee		
VRO	J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J117/01	Aard controle R Indicator: J117/02	Aard controle R Indicator: J117/03			
			1 Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0			
			2 Handhaving	€ 0	€ 0			
			3 Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0			
			4 Aan gemeenten ten behoeve van alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0			
			5 Alternatieve verblijfplaatsen	€ 29.796	€ 29.796			
			Correctie besteding (jaar T-1) i/m aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: J117/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J117/05				
			€ 1.369.360	Nee				

VRO	J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	Naam programma	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee)	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J118/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/06</i>
			1 MKB Ontzorgingsprogramma	€ 588.356	€ 588.356	Ja	Nee	
			2 Programma verduurzaming bedrijventerreinen	€ 437.133	€ 437.133	Ja	Nee	
			Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Worden kleine en micro ondernemingen begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig vastgoed (Ja/Nee)		
VRO	J210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Programma verduurzaming bedrijventerreinen	Programma verduurzaming bedrijventerreinen	MKB Ontzorgingsprogramma	MKB Ontzorgingsprogramma		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J118/10</i>		
			0	16	0	Ja		
			Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: J210/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J210/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210/06</i>
KGG	K2	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee	€ 8.108.402	€ 8.444.796	107	142	34.759	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210/07</i>					
			Ja					
			Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T-1)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Correctie bestedingen (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden Vanaf SiSa 2025	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Storting in geoormerkt gemeentelijk fonds (Jaar T)
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	<i>Geldt alleen voor SiSa 2024</i>					
			<i>Aard controle R Indicator: K2/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K2/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K2/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: K2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K2/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: K2/06</i>
			€ 0	€ 89.670	€ 89.670	€ 0	Nee	€ 0
			Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	€ 4.084.617	€ 1.144.906	€ 128.735	€ 7.737.891	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>					
			Nee					

KGG	K43	Specifieke uitkering naderingsdetectiesystemen voor bestaande windturbines op land	Coördinaten windturbine	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van derden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: K43/01	Aard controle R Indicator: K43/02	Aard controle R Indicator: K43/03	Aard controle R Indicator: K43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: K43/05	
			1 1774 NV Sloodorp	€ 104.767	€ 104.766	€ 314.300	Nee	
			2 1774 NV Sloodorp	€ 68.475	€ 68.655	€ 205.693	Nee	
LVVN	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	3 1774 NV Sloodorp	€ 27.990	€ 27.990	€ 83.970	Nee	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06
			Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01	Aard controle R Indicator: L7/02	Aard controle R Indicator: L7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05	
			1 Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 177.196	Nee	Nee	
			2 Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 230.000	Nee	Nee	
			3 Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 4.659	€ 495.341	Ja	Ja	
			4 Amsterdam Burckmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 175.771	Nee	Nee	
			5 Ilperveld 1559639/1621839	€ 0	€ 752.000	Ja	Ja	
			6 HHNK Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Nee	Nee	
			7 Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 0	€ 17.000	Ja	Ja	
			8 Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 0	€ 276.000	Ja	Nee	
			9 Natuurmonumenten 2006102/2116593	€ 0	€ 958.000	Ja	Nee	
LVVN	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	10 Staatsbosbeheer 1924272/2105147	€ 0	€ 1.700.000	Ja	Nee	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen Aard controle n.v.t. Indicator: L10/05
			Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L10/01	Aard controle R Indicator: L10/02	Aard controle R Indicator: L10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L10/05	
			1 Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 0	€ 266.300	Nee		
			2 Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933 + Slappe bodem 1200026570	€ 33.000	€ 61.264	Nee		
			3 Inhuur adviseur Regionale Veeuweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Ja		
			4 Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 0	€ 300.000	Nee		
			5 Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 0	€ 49.943	Ja		
			6 Aankoop gronden veenweiden	€ 2.644.406	€ 4.556.837	Nee		
			7 Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 0	€ 30.000	Nee		
			8 Cofinanciering Prov. Zuid-Holland VIP-NL	€ 0	€ 1.170.455	Ja		
			9 Bodem/klimaattraject CONO boeren (Wij Land) 1767728/1927723	€ 0	€ 50.000	Nee		
			10 Loket Veenweideboeren 2216144/2227177	€ 0	€ 1.295.000	Nee		
			11 Polderprogramma Prachtige Bovenkerkerpolder 2229590/2318872	€ 0	€ 664.500	Nee		
			12 VIP-NL fase 2 2279474	€ 342.857	€ 342.857	Nee		
			13 PPS Wijs met Wormen (tegengaan leverbot)	€ 100.000	€ 100.000	Nee		
			14 Deelregio Laag Holland: Valuta voor Veen	€ 38.060	€ 38.060	Nee		

LNVN	L16	Enmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01	Aard controle R Indicator: L16/02	Aard controle R Indicator: L16/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06
			1 PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 0	€ 7.821.292	€ 0	Ja	Ja
			2 PN02. voorverkenning hydro-bufter Zwanenwater	€ 53.425	€ 82.050	€ 0	Ja	Ja
			3 PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 38.945	€ 92.750	€ 12.841	Ja	Nee
			4 PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 130.844	€ 311.448	€ 43.143	Ja	Ja
			5 PN05. Dynamisch kustbeheer Texel	€ 19.700	€ 360.860	€ 0	Ja	Ja
			6 PN06. Zanderij castricum (extra kwelnaatuur)	€ 1.759.254	€ 1.776.446	€ 0	Ja	Ja
			7 PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 180.152	€ 427.085	€ 0	Ja	Ja
			8 PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 739.374	€ 2.273.099	€ 0	Ja	Nee
			9 PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 0	€ 250.000	€ 0	Ja	Ja
			10 PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 0	€ 425.000	€ 0	Ja	Nee
			11 PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 0	€ 232.500	€ 0	Ja	Nee
			12 PN12. mineralengift heide	€ 0	€ 742.500	€ 0	Ja	Nee
			13 PN13 Berijfsverpl. LH	€ 0	€ 1.830.000	€ 0	Ja	Ja
			14 PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 0	€ 1.249.167	€ 0	Ja	Ja
			15 PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland	€ 77.232	€ 486.989	€ 0	Ja	Nee
			16 PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden	€ 49.105	€ 117.410	€ 16.191	Ja	Ja
			17 PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 261.749	€ 623.031	€ 86.306	Ja	Ja
			18 PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 599.880	€ 1.428.221	€ 197.798	Ja	Nee
			19 PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots	€ 0	€ 210.062	€ 162.062	Ja	Ja
			20 PN20. Natuurimpuls IJperveld en Eilandspolder	€ 0	€ 700.000	€ 0	Ja	Ja
			21 PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 0	€ 116.873	€ 0	Ja	Ja
			22 PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemberbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 86.203	€ 1.203.938	€ 28.424	Ja	Nee
			23 PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 0	€ 343.904	€ 15.606	Ja	Nee
			24 PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 358.438	€ 1.091.271	€ 0	Ja	Nee
			25 PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)	€ 0	€ 2.612.487	€ 0	Ja	Nee
			26 PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 126.222	€ 311.117	€ 0	Ja	Nee
			27 PN29 Afkoppelen nutriëntenrijk water	€ 0	€ 1.100.000	€ 128.938	Ja	Ja
			28 PN30 defosfatering water Vechtplassen	€ 0	€ 154.890	€ 0	Ja	Ja
			29 PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 0	€ 483.448	€ 0	Ja	Ja
			30 PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 12.777	€ 30.463	€ 4.213	Ja	Nee
			31 PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 52.337	€ 124.580	€ 17.258	Ja	Nee
			32 PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 5.222	€ 933.263	€ 0	Ja	Nee
			33 Bossenstrategie / boscompensatie	€ 0	€ 158.674	€ 0	Ja	Nee
			34 PN99	€ 567	€ 129.944	€ 0	Ja	Ja

			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09
1			PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'		Ja
2			PN02. voorverkenning hydro- buffer Zwanenwater		Ja
3			PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland		Ja
4			PN04. Vernatten natuur duinen Texel		Ja
5			PN05. Dynamisch kustbeheer Texel		Ja
6			PN06. Zanderij castricum (extra kweinatuur)		Ja
7			PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum		Ja
8			PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen		Ja
9			PN09. Revitalisering bos Leyduin		Ja
10			PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi		Ja
11			PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen		Ja
12			PN12. mineralengift heide		Ja
13			PN13. Berijfsverpl. LH		Ja
14			PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschouwing)		Ja
15			PN15. Verkenningen systeemherstel Laag-Holland		Ja
16			PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosriellanden		Ja
17			PN17. hydrologische maatregelen Verkenland, t.b.v. botanisch hooiland, plas-dras en moeras		Ja
18			PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan		Ja
19			PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots		Ja
20			PN20. Natuurimpuls IJperveld en Eilandspolder		Ja
21			PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel		Ja
22			PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen		Ja
23			PN24. Spaarwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering		Nee
24			PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen		Ja
25			PN26. waterkwaliteit het Hol (OVP)		Ja
26			PN27. hydrologische verkenning Gooi		Ja
27			PN29. Afkoppelen nutriëntenrijk water		Nee
28			PN30. defosfatering water Vechtplassen		Nee
29			PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen		Ja
30			PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin		Ja
31			PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers		Ja
32			PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel		Ja
33			Bossenstrategie / boscompensatie		Nee
34			PN99		Ja

LVVN	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01	Aard controle R Indicator: L25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03	Aard controle R Indicator: L25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05
			1 Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 285.628	€ 317.680	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)?				
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/06				
			Nee				
LVVN	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01	Aard controle R Indicator: L32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04	
			1 Werkafspraken	€ 107.815	€ 211.732	Nee	
LVVN	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	Onderdeel	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33/01	Aard controle R Indicator: L33/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/03		
			1 Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 4.217.585	€ 4.217.585		
			2 Overige uitvoeringsactiviteiten	€ 148.588	€ 187.134		
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbestanddelen (t/m jaar T)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/05	Aard controle D1 Indicator: L33/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/07	
			€ 0	€ 797.140	€ 0	Nee	
LVVN	L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	Naam maatregelpakket	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2025	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L35/01	Aard controle R Indicator: L35/02	Aard controle R Indicator: L35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/04	
			1 Fieldlab Groene Hart	€ 226.525	€ 0	€ 270.535	
			2 Fietspad Blijdesteinsweg	€ 36.353	€ 0	€ 65.833	
			3 Faunapassage Maxisweg	€ 336.948	€ 0	€ 336.948	
			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?	
			Zelfstandige uitvoering	Vanaf SiSa 2025			
			Aard controle R Indicator: L35/05	Aard controle R Indicator: L35/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/08	
			€ 147.622	€ 0	€ 191.632	Nee	

LNVN	L36	Regeling provinciale gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/04</i>		
			1 <i>MGB24-03781353</i>	€ 0	€ 0	Nee		
			2 <i>MGB25-03892394</i>	€ 0	€ 0	Nee		
			Referentienummer van de subsidieverstrekking	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is voldaan aan de vereisten voor de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie (Ja/Nee)?	Is de bijdrage voor het vervallen van het productierecht gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee/n.v.t.)?	Is de bijdrage voor het waardeverlies van de voor de veehouderij op de veehouderijlocatie gebruikte productiecapaciteit gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/07</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L36/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/10</i>
			1 <i>MGB24-03781353</i>	€ 0	€ 0	Nee	<i>n.v.t.</i>	<i>Nee</i>
			2 <i>MGB25-03892394</i>	€ 0	€ 0	Nee	<i>n.v.t.</i>	<i>Nee</i>
			Kopie referentienummer van de subsidieverstrekking	Is de bijdrage voor de kosten van het afbreken en verwijderen van de voor de veehouderij (...) gebruikte productiecapaciteit gelijk aan de werkelijk gemaakte sloopkosten en zijn de onvoorwaardelijk ontvangen gelden (...) verrekend met deze bijdrage (Ja/Nee)?	Is de bijdrage voor de kosten voor leges voor vergunningen en planologische procedures, die verbonden zijn met de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie, gelijk aan de werkelijk gemaakte kosten (Ja/Nee)?	Is de vergoeding van kosten voor inhuur van deskundigen en overige kosten van derden die direct verbonden zijn met (...) de activiteiten tav vervallen productierecht, waardeverlies (...) en volledig of gedeeltelijk afbreken en verwijderen van de productiecapaciteit maximaal € 5000 (Ja/Nee/n.v.t.)?	Eventuele toelichting op indicatoren L36/08 t/m L36/14	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: L36/13</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L36/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L36/15</i>	
			1 <i>MGB24-03781353</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>n.v.t.</i>		
			2 <i>MGB25-03892394</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>n.v.t.</i>		

L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
		<i>automatisch berekend</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/01</i>	<i>Automatisch berekend</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/03</i>			
1	€ 0	€ 0	Nee	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is de aankoopsom, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t)?	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestanddelen?	
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L37/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/07</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: L37/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L37/09</i>
1	nvt	nvt	€ 0	€ 0	n.v.t	€ 0	€ 0
2	nvt	nvt	€ 0	€ 0	n.v.t	€ 0	€ 0
3	nvt	nvt	€ 0	€ 0	n.v.t	€ 0	€ 0
	Kopie naam/nummer van de maatregel	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)?	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)?				
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/10</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: L37/11</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: L37/12</i>				
1	nvt	Nee	Nee				
2	nvt	Nee	Nee				
3	nvt	Nee	Nee				
	Kopie naam/nummer van de maatregel	Naam opgelost gemeld PAS-project	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project?	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project			
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L37/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L37/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L37/16</i>			
1	nvt	€ 0	€ 0	€ 0			
2	nvt	€ 0	€ 0	€ 0			
3	nvt	€ 0	€ 0	€ 0			

5.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de Provinciale Staten op 8 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de Provinciale Staten bepaald en bedraagt 2% (maximaal 2) van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 14,1 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Gedeputeerde Staten stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 11,1 miljoen bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 14,1 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 0,2 miljoen acceptabel op basis van door Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

5.6 Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Publiek Belang Accountants B.V.
Sir Winston Churchillaan 370 F 442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de provincie Noord-Holland te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de provincie Noord-Holland op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- de Sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Noord-Holland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke
Accountants

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 14.135.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa-, of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in provincie Noord-Holland en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de organisatie- en governancestructuur, de interne beheersing, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college c.q. management, de gedragscode en klokkenluidersregeling.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij het management en bij het College van Gedeputeerde Staten of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

Het risico is dat het management maatregelen van interne controle doorbreekt. In dat kader hebben wij aandacht besteed aan journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het

opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt, aan schattingen en aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college c.q. management zoals de waardering van vaste activa. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college c.q. management bij deze posten.

Wij hebben frauderisico's onderscheiden op opdrachtverlening voor meerwerk op infrastructurele werken en op de rechtmatigheid van betalingen en op deze frauderisico's met verhoogde aandacht gerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd: over 2025 hebben wij een handmatige betaling die buiten het gestandaardiseerde betaalproces om heeft plaatsgevonden gecontroleerd. Ook hebben wij kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Tenslotte hebben wij gezorgd voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen voor fraude gebleken.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag heeft Gedeputeerde Staten een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de provincie om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het kennisnemen van de (risico)analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen. Wij hebben ons mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.

- Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie wel over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte zal blijven bestaan.

Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstreking SiSa.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstreking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële

rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het College van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de provincie haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de provincie;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de provincie opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de provincie als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de provincie zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijswijk, 12 mei 2026

Publiek Belang Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.D.H. Killeen RA MGA

6. Bijlagen

6.1 Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2024	krediet mutaties 2025	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2025	Besteding t/m 2024	Besteding 2025	Besteding tm 2025	Restant krediet (bruto) ultimo 2025	Te realiseren bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden tm 2025	Nog te realiseren bijdrage derden
MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investerings met een economisch nut:										
<u>Gronden en terreinen</u>										
Krediet strategische grondaankopen	60.000	0	60.000	38.875	317	39.192	20.808	0	0	0
Krediet SPUK gronden	30.000	0	30.000	1.912	2.643	4.555	25.445	24.864	4.555	20.309
Krediet NNN-gronden	250.000	0	250.000	50.476	6.387	56.863	193.137	9.654	9.654	0
	340.000	0	340.000	91.264	9.346	100.610	239.390	34.518	14.209	20.309
<u>ICT</u>										
Krediet technische installaties	1.670	0	1.670	1.527	0	1.527	143	0	0	0
<u>Investerings Steunpunten B&U</u>										
Krediet gebouwen	5.435	2.980	8.415	1.285	5.729	7.014	1.401	0	0	0
Totaal investeringen met een economisch nut	347.105	2.980	350.085	94.076	15.075	109.152	240.933	34.518	14.209	20.309
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:										
<u>Vervangingsinvesteringen</u>										
Krediet PMO kunstwerken - sluizen	40.700	0	40.700	25.343	8.806	34.148	6.552	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen	126.454	10.355	136.809	85.820	12.567	98.387	38.422	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers	60.079	-168	59.911	35.429	14.628	50.057	9.854	0	0	0
Krediet PMO wegen	78.155	0	78.155	38.254	7.013	45.267	32.888	0	0	0

Krediet technische installaties	61.976	-550	61.426	31.996	6.858	38.854	22.572	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	400	6.400	6.800	289	1.945	2.234	4.566	0	0	0
	367.764	16.037	383.801	217.131	51.816	268.947	114.854	0	0	0

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI kunstwerken - bruggen	71.664	1.258	72.922	61.289	2.296	63.585	9.337	10.839	8.753	2.086
Krediet PMI kunstwerken - sluizen	54.412	0	54.412	52.238	0	52.238	2.174	40.211	37.602	2.609
Krediet PMI openbaar vervoer	165.027	6.538	171.565	133.405	9.255	142.660	28.905	46.865	12.063	34.802
Krediet PMI wegen	287.935	25.914	313.849	229.588	26.447	256.035	57.814	63.806	33.176	30.630
Krediet Innovatieve projecten	6.050	0	6.050	5.822	7	5.829	221	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	7.300	-4.600	2.700	357	64	421	2.279	0	0	0
	592.388	29.109	621.497	482.697	38.070	520.767	100.730	161.721	91.594	70.127

Programma natuurontwikkeling

Krediet Groenprojecten	2.072	0	2.072	499	-32	467	1.604	0	0	0
------------------------	-------	---	-------	-----	-----	-----	-------	---	---	---

Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	962.224	45.146	1.007.370	700.327	89.854	790.182	217.188	161.721	91.594	70.127
---	----------------	---------------	------------------	----------------	---------------	----------------	----------------	----------------	---------------	---------------

Totaal	1.309.329	48.126	1.357.455	794.403	104.930*	899.333	458.122	196.239	105.803	90.436
---------------	------------------	---------------	------------------	----------------	-----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------

* In de staat van MVA is bij de investeringen een bedrag van € 105,9 miljoen opgenomen. De opbouw van de kredietstaat is net iets anders dan die van de staat MVA. Het verschil is te verklaren doordat in de kolom (in bovenstaande tabel) bij “Besteding 2025” de bruto investeringen, minus de baten van PMO-projecten (€ 0,2 miljoen) en de desinvesteringen (€ 0,1 miljoen) zijn opgenomen.

Specificatie van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2024	krediet mutaties 2025	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2025	Besteding t/m 2024	Besteding 2025	Besteding tm 2025	Restant krediet (bruto) ultimo 2025	Te realiseren bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden tm 2025	Nog te realiseren bijdrage derden
MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investerings met een economisch nut:										
<u>Gronden en terreinen</u>										
Krediet strategische grondaankopen										
P.00183 - Aankoop strategische gronden	15.786	0	15.786	15.786	0	15.786	0	0	0	0
P.00228 - Aankoop strategische gronden	1.672	0	1.672	1.672	0	1.672	0	0	0	0
P.00233 - Aankoop strategische gronden 2	6.705	295	6.999	6.705	317	7.022	-22	0	0	0
P.00260 - Aankoop strategische gronden	14.713	0	14.713	14.713	0	14.713	0	0	0	0
P.00259 - Te verdelen krediet strat. grondaankopen	21.125	-295	20.830	0	0	0	20.830	0	0	0
	60.000	0	60.000	38.875	317	39.192	20.808	0	0	0
Krediet SPUK gronden										
P.00205 - Aankoop gronden Veenweiden (CO2 red.)	30.000	0	30.000	1.912	2.643	4.555	25.445	24.864	4.555	20.309
	30.000	0	30.000	1.912	2.643	4.555	25.445	24.864	4.555	20.309
Krediet NNN-gronden										
P.00182 - Grond aankopen NNN GROEN	250.000	0	250.000	50.476	6.387	56.863	193.137	9.654	9.654	0
	250.000	0	250.000	50.476	6.387	56.863	193.137	9.654	9.654	0
Totaal Gronden	340.000	0	340.000	91.264	9.346	100.610	239.390	34.518	14.209	20.309
<u>ICT</u>										
Krediet technische installaties										
P.00219 - Netwerkvoorziening buiten-werklocaties	1.670	0	1.670	1.527	0	1.527	143	0	0	0

Totaal ICT	1.670	0	1.670	1.527	0	1.527	143	0	0	0
<u>Investerings Steunpunten B&U</u>										
Krediet gebouwen										
P.00058 - Verbouwing steunpunt Vijfhuizen	915	0	915	686	28	714	201	0	0	0
P.00145 - Energie neutraal maken steunpunten	4.520	2.980	7.500	599	5.701	6.300	1.200	0	0	0
	5.435	2.980	8.415	1.285	5.729	7.014	1.401	0	0	0
Totaal Investerings Steunpunten B&U	5.435	2.980	8.415	1.285	5.729	7.014	1.401	0	0	0
Totaal investeringen met een economisch nut	347.105	2.980	350.085	94.076	15.075	109.152	240.933	34.518	14.209	20.309
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:										
<u>Vervangingsinvesteringen</u>										
Krediet PMO kunstwerken - sluizen										
P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	40.700	0	40.700	25.343	8.806	34.148	6.552	0	0	0
	40.700	0	40.700	25.343	8.806	34.148	6.552	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen										
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	3.600	0	3.600	1.497	395	1.892	1.708	0	0	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	17.255	0	17.255	16.336	0	16.336	919	0	0	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	17.705	355	18.060	13.685	2.947	16.632	1.428	0	0	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaar Waterland,	4.700	0	4.700	1.779	851	2.630	2.070	0	0	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	7.674	0	7.674	8.043	0	8.043	-369	0	0	0
P.00046 - N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	22.525	500	23.025	16.876	4.249	21.126	1.899	0	0	0
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	22.810	0	22.810	22.119	144	22.263	547	0	0	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	25.700	5.500	31.200	3.392	3.516	6.908	24.292	0	0	0

P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vww 4/5/7	1.985	0	1.985	1.857	10	1.867	118	0	0	0
P.00189 - Vervanging Schagerbrug	1.500	0	1.500	114	10	124	1.376	0	0	0
P.00240 - N242ld-02 Verv Huygenbrug	1.000	4.000	5.000	122	446	567	4.433	0	0	0
	126.454	10.355	136.809	85.820	12.567	98.387	38.422	0	0	0

Krediet PMO vaarwegen en oevers

P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	840	0	840	840	0	840	0	0	0	0
P.00129 - K18a-01+K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 16	9.732	-968	8.764	8.847	317	9.164	-400	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vww 4/5/7	10.200	0	10.200	7.003	518	7.521	2.679	0	0	0
P.00133 - K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8	1.940	0	1.940	2.024	0	2.024	-84	0	0	0
P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P.00180 - K19o-a-01 - Vaarwegvak 32	1.600	0	1.600	0	0	0	1.600	0	0	0
P.00181 - K19o-b-01 K19o-b-01 Vaarwegvak 33	1.690	0	1.690	0	0	0	1.690	0	0	0
P.00197 - K20-z-b01 Vervanging vaarwegvak 13	12.205	0	12.205	11.130	847	11.977	228	0	0	0
P.00207 - K11-a-01 Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	15.172	-168	15.004	1.921	10.969	12.890	2.114	0	0	0
P.00209 - K18-a-02 Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	0	484	484	0	0	0	484	0	0	0
P.00210 - K18-b-02 Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaa	0	484	484	0	0	0	484	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	1.700	0	1.700	869	597	1.466	234	0	0	0
P.00221 - Vaarwegvak 1	4.200	0	4.200	2.794	1.180	3.974	226	0	0	0
P.00234 - Vervanging afmeervoorziening Amstel	500	0	500	0	200	200	300	0	0	0
P.00235 - Vervanging calamiteitensteiger NH kanaal	300	0	300	0	0	0	300	0	0	0
	60.079	-168	59.911	35.429	14.628	50.057	9.854	0	0	0

Krediet PMO wegen

P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	4.296	0	4.296	3.024	5	3.029	1.267	0	0	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	1.200	0	1.200	784	118	902	298	0	0	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	2.700	0	2.700	2.506	0	2.506	194	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	17.600	0	17.600	17.638	0	17.638	-38	0	0	0
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	2.200	0	2.200	1.794	26	1.820	380	0	0	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	9.480	0	9.480	8.116	220	8.336	1.144	0	0	0
P.00113 - HOV Station Beverwijk	750	0	750	0	155	155	595	0	0	0
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.156	0	2.156	357	-36	321	1.835	0	0	0
P.00169 - Herplant bomen langs traject N244	480	0	480	487	0	487	-7	0	0	0
P.00193 - 09D01-01 Visserbrug verv. remmingwerk	730	0	730	682	0	682	48	0	0	0
P.00195 - LED-verlichting 2e fase	5.950	0	5.950	0	1.859	1.859	4.091	0	0	0

P.00206 - SLS-01, vervanging- sleutelsysteem obj	1.900	0	1.900	259	723	982	918	0	0	0
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	12.000	0	12.000	763	1.340	2.103	9.897	0	0	0
P.00232 - N511a-04 Vervanging 5 paddentunnels	700	0	700	381	99	481	219	0	0	0
P.00237 - N250a-04 Toepass. circulaire geleiderail	350	0	350	314	0	314	36	0	0	0
P.00238 - N511a-05 Vervangen paddentunnels (6st)	1.400	0	1.400	0	9	9	1.391	0	0	0
P.00242 - N240-14 N240b-01 2e deel	14.263	0	14.263	1.148	2.495	3.643	10.620	0	0	0
	78.155	0	78.155	38.254	7.013	45.267	32.888	0	0	0

Krediet technische installaties

P.00134 - Projecten Machinerichtlijn	4.820	0	4.820	1.327	486	1.813	3.007	0	0	0
P.00136 - Uitrol intelligente Verkeerslichten iVR	4.515	0	4.515	0	0	0	4.515	0	0	0
P.00138 - Vervanging Scada systeem	1.500	0	1.500	1.563	118	1.682	-182	0	0	0
P.00215 - 24-uurs centrale bediening 2e deel	45.141	-3.050	42.091	29.105	6.046	35.152	6.939	0	0	0
P.00248 - ALG-54 Implementatie vervangen DRIS	6.000	1.500	7.500	0	190	190	7.310	0	0	0
P.00261 - Vervanging Zwemwaterborden	0	1.000	1.000	0	17	17	983	0	0	0
	61.976	-550	61.426	31.996	6.858	38.854	22.572	0	0	0

Voorschotkrediet uit 10 miljoen

P.00046 - N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	0	1.250	1.250	0	0	0	1.250	0	0	0
P.00239 - 25E22-02 Verv pontveer het Schouw	400	500	900	289	88	378	522	0	0	0
P.00250 - 14C02-01 & 14B12-01 Vlotbruggen	0	500	500	0	676	676	-176	0	0	0
P.00251 - K20n-06: Kooysluis	0	500	500	0	168	168	332	0	0	0
P.00258 - Vervanging Waardbrug	0	950	950	0	147	147	803	0	0	0
P.00263 - 25E16-02 Vervangen Willem 1 sluizen	0	500	500	0	136	136	364	0	0	0
P.00265 - k18-a-02 + k18-b-02 t16/17 (fase 2)	0	1.500	1.500	0	728	728	772	0	0	0
P.00266 - K07/K08-02 vervanging kwakeloever T21	0	700	700	0	0	0	700	0	0	0
	400	6.400	6.800	289	1.945	2.234	4.566	0	0	0

Totaal Vervangingsinvesteringen

367.764	16.037	383.801	217.131	51.816	268.947	114.854	0	0	0
---------	--------	---------	---------	--------	---------	---------	---	---	---

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI openbaar vervoer

P.00113 - HOV Station Beverwijk	25.900	-17.360	8.540	5.381	-1.235	4.145	4.395	0	0	0
P.00114 - HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum	125.435	0	125.435	118.571	7.067	125.638	-203	7.270	7.270	0
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	12.592	0	12.592	9.154	511	9.665	2.927	4.793	4.793	0
P.00243 - HOV-12 - HOV Noordwijk-Schiphol	1.100	8.900	10.000	299	2.897	3.195	6.805	34.725	0	34.725
P.00254 - HOV-18 Droogloop haltes Kruis & Fokkerweg	0	590	590	0	17	17	573	77	0	77
P.00264 - HOV-17 Fokkerweg	0	13.757	13.757	0	0	0	13.757	0	0	0
P.00267 - N245-15 Bushaltepaar Muggenburg-Zuid	0	650	650	0	0	0	650	0	0	0
	165.027	6.538	171.565	133.405	9.255	142.660	28.905	46.865	12.063	34.802

Krediet PMI wegen

P.00026 - Smart Mobility Schiphol	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	13.192	0	13.192	13.294	0	13.294	-102	5	5	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaar Waterland,	56.695	2.819	59.514	40.206	7.201	47.407	12.107	17.949	15.442	2.507
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	2.984	0	2.984	2.587	2	2.589	395	600	600	0
P.00042 - N208-05 aanl.fietsverb/pad Hlem/Bldaal	3.250	800	4.050	2.478	1.063	3.542	508	63	63	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	14.945	0	14.945	14.208	33	14.241	704	70	70	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	3.700	0	3.700	1.908	105	2.013	1.687	0	0	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	260	0	260	299	0	299	-39	0	0	0
P.00078 - N241, Herinrichting gedeelte N242-N248	48.000	0	48.000	45.683	8	45.691	2.309	10.273	10.273	0
P.00081 - N236-11 Reconst N236, deel 6 Noordereind	2.600	0	2.600	360	58	419	2.181	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	60.000	0	60.000	51.568	1.553	53.121	6.879	3.153	3.126	28
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	6.150	0	6.150	6.614	0	6.614	-464	318	318	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	41.820	0	41.820	40.785	147	40.932	888	997	927	70
P.00113 - HOV Station Beverwijk	0	7.460	7.460	0	3.231	3.231	4.229	633	0	633
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	2.862	0	2.862	1.906	165	2.071	791	846	813	34
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplas	460	0	460	64	-8	56	404	0	0	0
P.00192 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute	2.000	0	2.000	325	1.040	1.366	634	0	0	0
P.00201 - Wadweg Waardpolder hoofdweg	575	0	575	533	5	538	37	26	26	0
P.00202 - N23 Westfrisiaweg Restwzh GBC	7.700	0	7.700	4.914	342	5.256	2.444	916	800	116
P.00204 - N516-04 Ambacht-N516-Thorbeckeweg(AVANT)	15.167	0	15.167	0	9.000	9.000	6.167	0	0	0
P.00211 - N240-16: Aanleg bermverharding	700	0	700	703	0	703	-3	173	173	0
P.00226 - N244-10 Aansluiting N244-N247	375	0	375	366	0	366	9	26	26	0
P.00227 - ALG-45 — kantmarkering fietspaden	2.500	0	2.500	534	770	1.304	1.196	514	514	0
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	250	0	250	0	0	0	250	0	0	0
P.00236 - N250-05 Uitritten N250	150	0	150	101	5	106	44	0	0	0

P.00242 - N240-14 N240b-01 2e deel	1.400	0	1.400	117	265	382	1.018	0	0	0
P.00246 - N241-14 - Maatregelen parallelwegen N241	50	1.550	1.600	0	173	173	1.427	0	0	0
P.00247 - N242-26 - Poortconstr. overgang A9-N242	150	35	185	33	17	50	135	0	0	0
P.00253 - alg-52 Infra maatregelen VRA-geb 1e tr	0	750	750	0	49	49	701	144	0	144
P.00255 - N239-03 Ontsluiting Agriport A7 en N239	0	4.500	4.500	0	278	278	4.222	8.038	0	8.038
P.00256 - N240-05 Ronde N240-N239 + Parallelweg	0	3.000	3.000	0	409	409	2.591	838	0	838
P.00257 - N247-25 Ber. W'land N247 Zuid A10-Schouw	0	5.000	5.000	0	535	535	4.465	18.223	0	18.223
	287.935	25.914	313.849	229.588	26.447	256.035	57.814	63.806	33.176	30.630

Krediet PMI kunstwerken - bruggen

P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	24.404	0	24.404	22.530	0	22.530	1.874	14	14	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	12.570	0	12.570	10.484	1.405	11.889	681	4.447	2.361	2.086
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	28.990	0	28.990	27.767	67	27.834	1.156	6.378	6.378	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	5.700	1.100	6.800	507	824	1.331	5.469	0	0	0
P.00252 - Bijdrage aanpassen Prinses Irenebrug	0	158	158	0	0	0	158	0	0	0
	71.664	1.258	72.922	61.289	2.296	63.585	9.337	10.839	8.753	2.086

Krediet PMI kunstwerken - sluizen

P.00077 - Alg-29, Nieuwbouw Wilhelminasluis	54.412	0	54.412	52.238	0	52.238	2.174	40.211	37.602	2.609
	54.412	0	54.412	52.238	0	52.238	2.174	40.211	37.602	2.609

Krediet Innovatieve projecten

P.00157 - LED-verlichting	6.050	0	6.050	5.822	7	5.829	221	0	0	0
	6.050	0	6.050	5.822	7	5.829	221	0	0	0

Voorschotkrediet uit 10 miljoen

P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	500	0	500	265	64	329	171	0	0	0
P.00194 - N501-03 Reconstructie kruispunt	130	0	130	91	0	91	39	0	0	0
P.00149 - Nog te verdelen voorschotkrediet	6.670	-5.350	1.320	0	0	0	1.320	0	0	0
P.00268 - N231a	0	750	750	0	0	0	750	0	0	0
	7.300	-4.600	2.700	357	64	421	2.279	0	0	0

m

Totaal verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

592.388	29.109	621.497	482.697	38.070	520.767	100.730	161.721	91.594	70.127
---------	--------	---------	---------	--------	---------	---------	---------	--------	--------

Programma natuurontwikkeling

Krediet Groenprojecten

P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.072	0	2.072	499	-32	467	1.604	0	0	0
---	-------	---	-------	-----	-----	-----	-------	---	---	---

Totaal investeringen met een maatschappelijk nut

962.224	45.146	1.007.370	700.327	89.854	790.182	217.188	161.721	91.594	70.127
---------	--------	-----------	---------	--------	---------	---------	---------	--------	--------

Totaal

1.309.329	48.126	1.357.455	794.403	104.930*	899.333	458.122	196.239	105.803	90.436
-----------	--------	-----------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	--------

* In de staat van MVA is bij de investeringen een bedrag van € 105,9 miljoen opgenomen. De opbouw van de kredietstaat is net iets anders dan die van de staat MVA. Het verschil is te verklaren doordat in de kolom (in bovenstaande tabel) bij “Besteding 2025” de bruto investeringen, minus de baten van PMO-projecten (€ 0,2 miljoen) en de desinvesteringen (€ 0,1 miljoen) zijn opgenomen.

6.2 Wettelijk en provinciaal beleidskader

Programma 1. Bestuur

Wettelijk beleidskader

- [Gemeentewet](#)
- [Provinciewet](#)
- [Wet algemene regels herindeling](#)
- [Beleidskader gemeentelijke herindeling](#)

Provinciaal beleidskader

- [Evaluatiekader Subsidies 2018](#)
- [MRA-agenda 2020-2024](#)
- [Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland](#)
- [Beleidsnota IBT 2022-2025](#)
- [Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland](#)
- [Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht](#)
- [Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing](#)
- [Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019](#)
- [Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019](#)
- [Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commissaris van de Koning van de provincie Noord-Holland 2012](#)
- [Regeling gedragscode ambtelijke integriteit](#)
- [Regeling melden vermoeden misstand](#)
- [Agenda toekomst van het toezicht](#)

Programma 2. Klimaat en gezonde leefomgeving

Wettelijk beleidskader

- [Klimaatwet](#)
- [Warmtewet](#)
- [Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie](#)
- [Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025](#)

Provinciaal beleidskader

- [Omgevingsvisie](#)
- [Omgevingsverordening](#)
- [Verkenning ondergrondvisie](#)
- [Beleidsregel geurhinder](#)
- [Actieplan geluid](#)
- [Actieprogramma klimaat](#)
- [Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024](#)
- [Plan van aanpak waterstof](#)
- [Actieagenda - Provincie Noord-Holland](#)

- [Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat \(pMIEK\) Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid](#)
- [Elektriciteitswet](#)
- [Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023](#)
- [Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie](#)
- [Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025](#)

Programma 3. Ruimte en Wonen

Wettelijk beleidskader

- [Woningwet/Huisvestingswet](#)
- [Wet versterking regie op de Volkshuisvesting](#)
- [Wet ruimtelijke ordening \(incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening \(Barro\) en Besluit ruimtelijke ordening\)](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Omgevingswet](#)
- [Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer](#)
- [Wet luchtvaart](#)
- [Luchthavenverkeersbesluit \(LVB\) Schiphol](#)
- [Luchthaven Indelingsbesluit \(LIB\) Schiphol](#)
- [Wijzigingswet Wet luchtvaart \(regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens \(RBML\)\)](#)
- [Waterwet](#)
- [Waterschapswet](#)
- [Drinkwaterwet](#)
- [Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden](#)
- [Europese Richtlijn Overstromingsrisico's](#)
- [Europese Kaderrichtlijn Water](#)
- [\(concept\) Wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting](#)

Provinciaal beleidskader

- [Provinciale Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Omgevingsverordening Noord-Holland 2022](#)
- [Provinciale Woonagenda 2020 - 2025](#)
- Masterplan [Wonen](#) versie 1, versie 1.5 en versie 2 [Woondeals Noord-Holland Noord en MRAProgramma OV-knooppunten \("Maak Plaats!"\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw](#)
- [Visie Noordzeekanaalgebied 2040](#)

- [5e Nota Grondbeleid](#)
- [Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030](#)
- [Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens](#)
- [Visie publieke mobiliteit \(2024-2034\)](#)
- [Regionaal waterprogramma 2022 - 2027](#)

Programma 4. Bereikbaarheid

Wettelijk beleidskader

- [Omgevingswet \(in werking januari 2024\)](#)
- [Wet Personenvervoer 2000](#)
- [Wegenverkeerswet \(1994\)](#)
- [Wegenwet \(1930\)](#)

Provinciaal beleidskader

- [Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Perspectief Mobiliteit](#)
- [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen \(NIKG\) 2020 - 2023](#)
- [Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur \(iNHi\)](#)
- [Focus Smart Mobility 2022-2025](#)
- [Actieagenda Actieve Mobiliteit](#)
- [Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030](#)
- [Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020-2024](#)
- [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030](#)

Programma 5. Natuur en landelijk gebied

Wettelijk beleidskader

- [Wet natuurbescherming](#) (vervallen)
- [Omgevingswet](#)

Provinciaal beleidskader

- [Programma Natuurnetwerk 2023](#)
- [Masterplan Biodiversiteit](#)
- [Visie Recreatie & Toerisme](#)
- [Groen Kapitaal](#)
- [Betrekken bij Groen](#)
- [Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen](#)
- [Agenda Natuurinclusief](#)

Programma 6. Economie, leefbaarheid en cultuur

Wettelijk beleidskader

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken](#)
- [Besluit Kwaliteit Leefomgeving](#)
- [Omgevingswet](#)
- [Wet op de archeologische monumentenzorg](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen](#)

Provinciaal beleidskader

- [Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022](#)
- [Omgevingsverordening NH2022](#)
- [Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018](#)
- [Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"](#)
- [Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen](#)
- [Datacenterstrategie](#)
- [Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023](#)
- [Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023](#)

6.3 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
VVD	9
BBB	7
GroenLinks	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	2
Volt	1
ChristenUnie	1
Fractie De Weerdt	1

6.4 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3, 2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.5 Lijst van Gemeenten

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Laren
B	M
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Dijk en Waard	Stede Broec
Drechterland	T
E	Texel
Edam-Volendam	U
Enkhuizen	Uitgeest
G	Uithoorn
Gooise Meren	V
H	Velsen
Haarlem	W
Haarlemmermeer	Waterland
Heemskerk	Wijdmeren
Heemstede	Wormerland
Heiloo	Z
Hilversum	Zaanstad
Hollands Kroon	Zandvoort
Hoorn	
Huizen	

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Riel

AD/CC

Doorkiesnummer +31235145736

jolanda.riel@noord-holland.nl

**Betreft: Bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2025
Publiek Belang Accountants**

1 | 10

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: onze bestuurlijke reactie op het "Verslag van bevindingen 2025" van Publiek Belang Accountants. Dit verslag is opgesteld naar aanleiding van de wettelijke controle van de jaarrekening.

Verzenddatum

12 MEI 2026

Kenmerk

CC050526F01

Uw kenmerk

Inleiding

De accountant rapporteert twee keer per jaar; één keer naar aanleiding van de interimcontrole, één keer naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole. In november 2025 is de Managementletter 2025 aan de provincie Noord-Holland opgeleverd. In de Managementletter is gerapporteerd over de interimcontrole 2025.

Het nu voorliggende verslag gaat specifiek in op de belangrijkste controlebevindingen en aanbevelingen vanuit de controle van de jaarrekening 2025.

Algemeen beeld van het accountantsverslag

De controle door de accountant richt zich in het jaar 2025 op de getrouwheid van de cijfers evenals de getrouwheid van de door Gedeputeerde Staten afgegeven rechtmatigheidsverantwoording.

De jaarrekening voldoet aan de verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of onzekerheden. Dit betekent dat de accountant een goedkeurende verklaring afgeeft.

De verbijzonderde interne controle ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording wijst op begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden (€ 11,1 miljoen) blijft onder de door Provinciale Staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa € 14,1 miljoen in 2025. Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

Duiding van het algemene beeld

In het kort merkt de accountant in zijn verslag de volgende punten op:

Wat ging er goed en is verbeterd?

- De jaarrekening en het jaarrekeningdossier zijn goed voorbereid. De controle is volgens planning verlopen en de correcties zijn beperkt van omvang.
- De verbijzonderde interne controles (VIC) worden goed uitgevoerd en de controledossiers zijn goed bruikbaar voor de jaarrekeningcontrole.
- De financiële positie van de provincie is op balansdatum solide en er is ruimte om financiële tegenvallers op te vangen.
- In 2025 heeft de provincie het advies opgevolgd om gedurende het jaar spendanalyses op te stellen.
- Bij de aanbesteding van het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem zijn vooraf de benodigde applicatieve controls gedefinieerd en in de aanbestedingsdocumentatie vermeld.
- Om het tempo van de verbeteringen in het kader van de BIO-audit en de NIS2-richtlijn te blijven volgen en waar mogelijk te versnellen heeft de provincie opdracht gegeven voor de aanschaf en begeleiding van de invoering van een Information Security Management System (ISMS).
- De centrale registratie voor inkomende subsidies is recent gerealiseerd. De provincie heeft goed zicht op de volledige verantwoording van opbrengsten.
- De van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) overgedragen uitvoering en controle op grondgebonden subsidies is adequaat opgepakt en is betrokken in de VIC. Voor de overgedragen controle op de niet-grondgebonden subsidies wordt op basis van interne controle op opgevraagde onderbouwingen voldoende zekerheid verkregen over de betrouwbaarheid van de RVO rapportage.
- Sinds 2024 bestaat het SiSa-team vrijwel volledig uit eigen medewerkers. Zo blijft kennis binnen de organisatie. Door de goede voorbereiding door het SiSa-team is de controle voorspoedig verlopen en gaf de jaarrekeningcontrole aanleiding tot weinig correcties. Dat is een mooi resultaat

Wat kan en moet er beter?

- De onderbesteding op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon.
- De solvabiliteit en de schuldquote nemen de komende jaren af, omdat meer vreemd vermogen wordt aangetrokken.
- Treasury kan beter functioneren als realistischer wordt begroot.
- Het is van belang de integrale samenhang tussen enerzijds de voorgenomen uitgaven voor beheer en investeringen, de onderhoudsplannen en de begroting en anderzijds de haalbaarheid en realisatie daarvan goed te blijven bewaken. Op die wijze kan ook de kwaliteit van de voorspelling van de financieringsbehoefte verder worden verbeterd.

- Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen.
- Aangeraden wordt om de casus MRA-E verder te (laten) onderzoeken op mogelijke vennootschapsbelastingplicht, om fiscale regels goed toe te passen.
- Zoals toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag hangt ongeveer de helft van de begrotingsoverschrijding samen met de niet begrote lasten van een afwaardering van een deelneming van de provincie. De verslaggevingsregels verplichten tot het nemen van deze lasten in het jaar. De provincie heeft daarop geen invloed. Het advies is om vanuit de aandeelhoudersrol van de provincie tijdiger informatie te krijgen over eventuele noodzakelijke afwaarderingen van deelnemingen, zodat de begroting kan wijzigen met de daarmee samenhangende lasten.
- Soms is afgeweken van Europese aanbestedingsregels waardoor ca. € 2,7 miljoen aan lasten niet rechtmatig is aanbesteed.
- De accountant concludeerde eerder dat belangrijke verbeteringen rondom het accountbeheer waren doorgevoerd, maar dat voor de omgang met rollen en het beheer van rechten in de financiële administratie nog belangrijke aandachtspunten bestaan.
- Het kan zinvol zijn om na te gaan of de lagere SiSa-bestedingen impact hebben op de capaciteitssturing.
- Het advies is om voor de SiSa-regelingen die in 2026 aflopen na te gaan of het verzoeken om een langere looptijd wenselijk is.

Specifieke bevindingen

Naast een duiding van het algemene beeld gaan wij hieronder in op de meer specifieke adviezen van de accountant. De opvolging hiervan monitort de organisatie door middel van het systeem van auditopvolging.

Pag.	Aanbeveling Publiek Belang	Bestuurlijke reactie
3	Het beeld van uw jaarrekening <u>Onderbesteding op programma's</u> 1. Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2025 blijven de werkelijke lasten achter. Ongeveer 94% van de begrote lasten is gerealiseerd. In 2024 was dat 92% en in 2023 was dat 90%. De onderbesteding op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon. <u>Solvabiliteit en schuldquote</u> 2. De financiële positie van de provincie is op balansdatum solide en er is ruimte om financiële tegenvallers op te vangen. De solvabiliteit en de schuldquote nemen de komende jaren af, omdat meer vreemd vermogen wordt aangetrokken.	1. Wij herkennen het beeld dat de accountant schetst. Tegelijkertijd laten de cijfers zien dat de mate van onderbesteding geleidelijk afneemt. Hiermee is sprake van een positieve ontwikkeling in de mate waarin de provincie geautoriseerde middelen daadwerkelijk inzet voor de beoogde beleidsdoelen. In de jaarstukken wordt in het hoofdstuk 'In één oogopslag' op hoofdlijnen een duiding gegeven van het rekeningresultaat. De verschillen tussen de (gewijzigde) begrote lasten en de gerealiseerde lasten zijn het gevolg van een combinatie van beïnvloedbare en niet-beïnvloedbare factoren. De onderbesteding in boekjaar 2025 ten opzichte van de begrote lasten wordt met name veroorzaakt door lagere lasten binnen programma 4 en programma 5. De achterliggende oorzaken hiervan zijn divers. Voor een nadere toelichting op deze verschillen verwijzen wij naar hoofdstuk 5.1 van de jaarstukken, waarin de belangrijkste afwijkingen nader worden toegelicht. 2. Wij onderkennen dat de provincie ook in de komende jaren genoodzaakt zal zijn vreemd vermogen aan te trekken ter realisatie van de in de begroting opgenomen ambities en investeringsopgaven. Via de gehanteerde signaalwaarden wordt de ontwikkeling van de financiële positie en de mate van begrotingsflexibiliteit continu gemonitord.
3	Treasury 3. Treasury kan beter functioneren als realistischer wordt begroot.	3. Wij delen de opvatting dat versterking van de kwaliteit en de voorspellende waarde van de meerjarenbegroting en meerjaren-investeringsplannen essentieel is om de financieringsbehoefte meerjarig adequaat en bestendig in beeld te brengen. Het is daarbij ons uitgangspunt dat de begroting fungeert als een reëel en richtinggevend kader voor de bepaling van de financieringsbehoefte. Daarnaast is met het beperken van de inzet van reserves en het hanteren van het principe dat structurele uitgaven worden

		gedekt door structurele inkomsten, een belangrijke stap gezet in het versterken van de financiële soliditeit. De vervolgstappen zijn erop gericht deze lijn te bestendigen en verder te verdiepen. Dit vraagt om continue aandacht en doorontwikkeling binnen de ambtelijke organisatie, met als doel de financiële sturing en voorspelbaarheid duurzaam te versterken. Wij onderschrijven dat een reële primaire begroting bijdraagt aan een betere voorspelbaarheid van kasstromen. De binnen de treasury opgedane ervaringen bieden in toenemende mate ruimte om, met inachtneming van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, flexibel gebruik te maken van kortlopende financiering. De situatie van overfinanciering in zowel 2024 als 2025 komt door de afwijking in de begrote financieringsbehoefte en de werkelijke financieringsbehoefte. Tegelijkertijd waren er in de afgelopen twee jaren ook grote pieken en dalen in de financiële positie van de provincie zoals aflossingen van leningen die nu veel beter verspreid zijn over komende jaren. Tot slot heeft de treasury afdeling ook steeds beter zicht op pieken in andere uitgaven en inkomsten vergaard waardoor het sturen van de liquiditeitsposities ook steeds beter verloopt. Door deze benadering kan de financieringsstrategie beter worden afgestemd op de feitelijke kasbehoefte, met als doel overfinanciering in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen.
6	Investeringskredieten 4. Het is van belang de integrale samenhang tussen enerzijds de voorgenomen uitgaven voor beheer en investeringen, de onderhoudsplannen en de begroting en anderzijds de haalbaarheid en realisatie daarvan goed te blijven bewaken. Op die wijze kan ook de kwaliteit van de voorspelling van de financieringsbehoefte verder worden verbeterd.	4. Het beheer, onderhoud en de vervanging van de provinciale infrastructuur behoren tot de kerntaken van de provincie. De financiële realisatiekracht is in het afgelopen jaar versterkt. Daarbij onderkennen wij dat de samenhang tussen beheeruitgaven, investeringen en de daaruit voortvloeiende financieringsbehoefte een essentiële graadmeter vormt voor een solide financieel beleid. In de Kaderbrief 2027 en in de komende planning- en controlproducten zetten wij in op het verder versterken van deze samenhang. Concreet betreft dit (i) te gaan

		werken met investeringsprogramma's met jaarschijven (ii) het verbeteren van de inhoudelijke onderbouwing van de meerjarige plannen voor de reserves groot onderhoud, vanuit de te voorziene onderhoudswerkzaamheden en instandhoudingsinspecties, (iii) het actueel houden van de aannames en onderhoudsplannen die ten grondslag liggen aan de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2028, en (iiii) de aanstaande transitie naar asset-gerichte onderhoudscontracten, waarmee tijdig kan worden bijgestuurd wanneer omstandigheden, risico's of prioriteiten wijzigen. Hiermee verbeteren wij ook de kwaliteit van de voorspelling van de financieringsbehoefte.
4	Informatiewaarde jaarstukken 5. Om de doelstellingen van de provincie te bereiken verstrekt de provincie jaarlijks meer dan € 200 miljoen aan subsidies en bijdragen. In het jaarverslag staat dat de provincie stuurt op het behalen van de doelstellingen via de planning- en controlcyclus. De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid van de provinciale subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen.	5 Wij onderschrijven het belang van transparante en inzichtelijke verantwoording over de inzet van publieke middelen. De constatering dat de jaarstukken momenteel beperkt inzicht geven in de doeltreffendheid van subsidieregelingen en bijdragen herkennen wij deels. Provincie Noord-Holland besteedt bij de besluitvorming over iedere subsidieregeling groter dan €120.000,- expliciet aandacht aan doeltreffendheid. Hiervoor wordt een toelichting doeltreffendheid opgesteld, die bij de GS-stukken voor vaststelling van de subsidieregeling wordt gevoegd. In deze toelichting doeltreffendheid worden doel, werking en evaluatie en monitoring van de regeling toegelicht. Daarnaast hanteert de afdeling Onderzoek en Informatie een Evaluatiekader subsidies, waarin is vastgelegd op welke wijze subsidies worden geëvalueerd. Jaarlijks maakt deze afdeling een selectie van subsidieregelingen waarvoor een uitgebreide inhoudelijke evaluatie wordt uitgevoerd. Tegelijkertijd merken wij op dat het meten van doeltreffendheid in de praktijk complex is. Veel subsidieregelingen dragen bij aan maatschappelijke opgaven waarvan de resultaten niet altijd direct of eenduidig meetbaar zijn. Ook zijn er vaak meerdere factoren van invloed op het behalen van de beoogde effecten. Binnen de bestaande

		planning- en-controlcyclus wordt al gestuurd op doelen, prestaties en middelen, maar de vertaling daarvan naar concrete en meetbare effecten in de jaarstukken kan verder worden versterkt. Wij zien de aanbeveling dan ook als een waardevolle aansporing om in het vast te stellen beleid meer aandacht te besteden aan de concrete effecten en resultaten die wij willen bereiken. Ook verkennen we in de komende periode hoe wij binnen de bestaande kaders, en met behoud van uitvoerbaarheid, meer systematisch inzicht kunnen geven in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten bijdragen aan de realisatie van provinciale doelstellingen. Daarbij kijken wij onder meer naar het verbeteren van indicatoren, het explicieter rapporteren over behaalde resultaten en het versterken van de samenhang tussen beleidsdoelen, de inzet van middelen en de gerealiseerde effecten. Wij betrekken de uitkomsten van deze verkenning bij de verdere doorontwikkeling van de planning- en-controlcyclus.
7	Fiscaliteit 6. Aangeraden wordt om de casus MRA-Elektrisch verder te (laten) onderzoeken op mogelijke vennootschapsbelastingplicht, om fiscale regels goed toe te passen.	6. Wij onderkennen een mogelijke vennootschapsbelastingplicht over deze activiteiten. De werkelijke plicht en de bijdrage hiervoor vanuit de provincie en de andere deelnemers in MRA-Elektrisch zullen wij in 2026 nader onderzoeken.
8	Rechtmatigheid 7. Het advies is om vanuit de aandeelhoudersrol van de provincie tijdiger informatie te krijgen over eventuele noodzakelijke afwaarderingen van deelnemingen, zodat de begroting kan wijzigen met de daarmee samenhangende lasten.	7. De begrotingsafwijking die aanleiding is voor het advies betreft een afwaardering van een deelneming van de provincie. De accountant memoreert terecht dat de verslaggevingsregels verplichten tot het nemen van deze lasten in het jaar en dat de provincie daarop geen invloed heeft. In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag hebben wij evenwel opgenomen dat wij, om herhaling van dit type overschrijdingen te voorkomen, de stuurinformatie en KPI's bepalen waarover de provincie jaarlijks standaard geïnformeerd wil worden om tijdig te kunnen anticiperen op de resultaten bij jaareinde.

	8. Soms is afgeweken van Europese aanbestedingsregels waardoor ca. € 2,7 miljoen aan lasten niet rechtmatig is aanbesteed.	8. Sinds 2025 worden gedurende het jaar spendanalyses uitgevoerd. Hierdoor heeft de organisatie tijdiger inzicht in mogelijke onrechtmatigheden en kan zij eerder bijsturen. In 2026 wordt verder toegewerkt naar een continue monitoring proces zodat inkoopadvisering verder naar de voorkant kan worden gebracht. Inmiddels zijn nieuwe Europese aanbestedingen afgerond, waaronder die voor ingenieurs- en beleidsadviesdiensten, bestaande uit een drietal raamovereenkomsten en twee dynamisch aankoopssystemen (DAS). Hierdoor wordt het risico op verdere onrechtmatigheid beperkt. In de opvolgaudit 8.25 wordt de opvolging van de adviezen uit interne audit 2.23 (Europese aanbestedingen, 2023) beoordeeld en worden waar nodig verdere acties ingezet om de interne beheersing te versterken.
5	IT-omgeving <u>Rollen en rechten</u> 9. Voor de omgang met rollen en het beheer van rechten in de financiële administratie bestaan belangrijke aandachtspunten. Wij hebben begrepen dat een externe partij is gevraagd om te adviseren over een nieuwe rechtenstructuur die kan dienen als basis bij het inrichten van het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem.	9. De provincie werkt momenteel aan de implementatie van een nieuw HR-systeem. Parallel daaraan werkt de provincie samen met een externe partij aan een advies over een samenhangend rollenmodel. Uitgangspunt daarbij is dat een medewerker, naast een formele functie binnen het functiegebouw, meerdere rollen kan vervullen in de organisatie, bijvoorbeeld vanuit lijnverantwoordelijkheid, processen, projecten of tijdelijke opdrachten. In het advies wordt uitgewerkt hoe deze verschillende rollen zich op een eenduidige en beheersbare manier kunnen verhouden tot Identity Access Management (IAM)-rollen. Dit moet een model opleveren dat richting geeft aan een beheersbaar autorisatiebeheer, informatiebeveiliging en de inrichting van IAM-processen, met expliciet eigenaarschap en compliance aan de BIO en de Cyberbeveiligingswet. Een voorkeursmodel wordt uitgewerkt in een implementatiestrategie, waarbij de voorbereidingen voor de implementatie mogelijk al dit jaar plaatsvinden en waarna in 2027 een gefaseerde implementatie binnen de dan beschikbare IAM-omgeving plaats kan vinden.

10	Sisa-bijlage <u>Analyse SiSa-bestedingen</u> 10. Het kan zinvol zijn om na te gaan of de lagere SiSa-bestedingen impact hebben op de capaciteitssturing. 11. Voor de regelingen die in 2026 aflopen moet in 2026 nog € 24 miljoen worden besteed. Het advies is om voor deze regelingen na te gaan of de besteding naar verwachting plaatsvindt in 2026 of dat het zinvol is om het Rijk te verzoeken de looptijd te verlengen.	10. Lagere bestedingen in de SiSa-regelingen kunnen gevolgen hebben voor de toe te rekenen capaciteitskosten aan specifieke uitkeringen welke worden verantwoord middels de SiSa-bijlage. In de reguliere planning- en controlcyclus wordt specifiek aandacht besteed aan capaciteit welke ten laste wordt gebracht van de specifieke uitkeringen. Daar waar noodzakelijk wordt de capaciteitsbegroting hierop bijgesteld. 11. Wij hebben inzicht in de aflopende regelingen en monitoren gedurende het jaar systematisch de voortgang van de bestedingen, met als doel het risico op terugbetaling zoveel mogelijk te beheersen en te beperken. Op basis van de huidige inzichten en de beschikbare informatie wordt ingeschat dat zich geen materiële terugbetalingsverplichtingen zullen voordoen met betrekking tot de in 2026 aflopende SiSa-regelingen. De definitieve vaststelling blijft evenwel afhankelijk van de reguliere verantwoordings- en controleprocessen.
10	<u>Specifieke regeling VRO J95 Lokale warmtetransitie</u> 12. Het Rijk is vergeten de beschikking van € 381.968 (nr. 2024 - 0101904) te vermelden in 'Te verantwoorden regelingen'. In overeenstemming met de instructie bij de 'Te verantwoorden regelingen' adviseren wij u deze afwijking te melden bij het Rijk. 13. Daarnaast is de subsidie verstrekt voor 2 Regio's (NH Noord en NH Zuid). De regeling wekt de indruk dat de subsidie moet worden besteed aan de specifieke maatregelen in een regio, maar dat is onzeker. In dat geval is het niet toegestaan om onder- en overbesteding van regio's te salderen. Dit is in 2025 nog geen kans of risico omdat de bestedingen nog beperkt zijn. Wij raden aan om bij VRO na te vragen of salderen is toegestaan.	12. Wij zijn op de hoogte van deze afwijking bij deze regeling en zullen deze afwijking melden bij het Rijk. 13. Wij zijn op de hoogte van de situatie en zullen dit afstemmen met VRO.

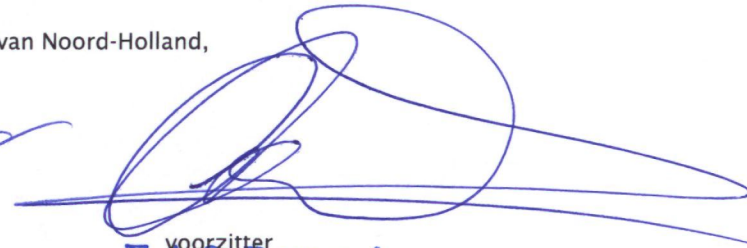
10	Bestedingenbegrip SiSa 14. Wij adviseren om de ontwikkelingen hieromtrent goed te volgen, omdat een andere methode van lastnemen grote impact kan hebben op uw administratievoering en de informatie die de provincie daarvoor nodig heeft van derden.	14. Wij volgen de relevante ontwikkelingen nauwgezet, onder meer in IPO-verband, zowel op het terrein van subsidies als financiën. Tussen de relevante stakeholders vindt periodiek afstemming plaats. Indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, wordt de werkwijze tijdig en waar nodig bijgesteld.
----	--	---

Tot slot

Wij vertrouwen erop u met deze brief inzicht te hebben gegeven hoe wij met de opmerkingen van de accountant zullen omgaan. Via de auditopvolgingslijst informeren wij u over de follow-up.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

1 bijlage(n)

- Concept Verslag van bevindingen 2025 Publiek Belang Accountants d.d. 8 mei 2025

Verslag van bevindingen 2025

Provincie Noord-Holland

12 mei 2026

Aan Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Datum:
12-05-2026

Behandeld door:

[Redacted]

Ons kenmerk:
26022

Onderwerp:
Verslag van bevindingen 2025

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2025 van de Provincie Noord-Holland uitgevoerd. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen en is bestemd voor Provinciale Staten. Graag lichten wij onze rapportage nader aan u toe.

[Redacted]

Publiek Belang Accountants B.V.

[Redacted]

Bijlage: één

Verslag van bevindingen 2025

Onze opdracht

U heeft ons met de opdrachtbevestiging van 9 juli 2025 opdracht gegeven voor de jaarrekeningcontrole 2025. U ontvangt de controleverklaring bij de jaarrekening 2025 afzonderlijk. Op grond van de wet bevat dit verslag onze bevindingen over de inrichting van uw financiële beheer en financiële organisatie en de mate waarin deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Wij informeren u over (eventuele) afwijkingen in de jaarrekening en geven adviezen die bijdragen aan het uitvoeren van uw toezichthoudende taak. Voor de rapportage van bevindingen heeft u de ondergrens op € 400.000 gesteld.

In het kort

- De jaarrekening en het jaarrekeningdossier zijn goed voorbereid. De controle is volgens planning verlopen en de correcties zijn beperkt van omvang.
 - De verbijzonderde interne controles worden goed uitgevoerd en de controledossiers zijn goed bruikbaar voor onze controle.
 - Voor de omgang met rollen en het beheer van rechten in de financiële administratie bestaan belangrijke aandachtspunten.
 - Soms is afgeweken van Europese aanbestedingsregels waardoor ca. € 2,7 miljoen aan lasten niet rechtmatig is aanbesteed.
 - De provincie heeft goed zicht op de volledige verantwoording van opbrengsten. Voor inkomende subsidies ontbrak nog een centrale registratie, die recent is gerealiseerd en die wij betrekken in onze controle over 2026.
 - De financiële positie van de provincie is op balansdatum solide en er is ruimte om financiële tegenvallers op te vangen. De solvabiliteit en de schuldquote nemen de komende jaren af, omdat meer vreemd vermogen wordt aangetrokken.
 - Treasury kan beter functioneren als realistischer wordt begroot. Net als vorig jaar zijn per balansdatum leningen aangetrokken die niet zijn aangewend. Dit financieringsoverschot vindt overigens zijn basis in besluitvorming uit 2024 en het overschot loopt af in het voorjaar van 2026.
-

Het beeld van uw jaarrekening

Uw financiële positie

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 84 miljoen. Tijdens het jaar is € 48 miljoen meer onttrokken aan reserves dan toegevoegd. Zonder deze tussentijdse reservemutaties, is het voordelig resultaat € 36 miljoen. Dit betekent dat 'het vermogen' van de provincie in 2025 met € 36 miljoen is toegenomen. Bij de laatste begrotingswijziging werd nog een nadeel voor reservemutaties voorzien van € 17 miljoen.

Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2025 blijven de werkelijke lasten achter. Ongeveer 94% van de begrote lasten is gerealiseerd. In 2024 was dat 92% en in 2023 was dat 90%. De onderbesteding op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon. Overigens zijn de gerealiseerde baten vrijwel in overeenstemming met de gewijzigde begroting.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) heeft de provinciale begroting 2026 en de jaarrekening 2024 beoordeeld en merkt in haar toezichtbrief op dat sprake is van structureel en reëel begrotingsevenwicht en dat het eigen vermogen van voldoende omvang is. Het ministerie merkt ook op dat solvabiliteit en de schuldquote de komende jaren verslechteren, omdat meer vreemd vermogen wordt aangetrokken. Hierdoor lopen de rentelasten op en leggen die een steeds groter beslag op de begroting. BZK vraagt hiervoor aandacht.

Verslag van bevindingen 2025

Omdat onderbesteding op programma's een jaarlijks terugkerend patroon is, vraagt het ministerie om de begroting beter te baseren op wat de provincie daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren, zodat de voorspellende kracht van de begroting toeneemt.

Het EMU-saldo beïnvloedt de ontwikkeling in de financiële positie van de provincie. Uit de toelichting op deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden blijkt dat de provincie in 2025 € 35 miljoen meer (2024: € 18 miljoen meer) heeft uitgegeven dan ontvangen. Dit hangt in belangrijke mate samen met het investeringsniveau.

Informatiewaarde van de jaarstukken

Om de doelstellingen van de provincie te bereiken verstrekt de provincie jaarlijks meer dan € 200 miljoen aan subsidies en bijdragen. In het jaarverslag staat dat de provincie stuurt op het behalen van de doelstellingen via de planning- en controlcyclus. De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid van de provinciale subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen.

Jaarrekening-proces

Het jaarrekeningproces is goed verlopen

Het jaarrekeningproces 2025 is evenals vorig jaar goed verlopen. De conceptjaarstukken die wij ontvingen bij de start van de controle waren compleet. Op enkele reeds intern bekende correcties met beperkte invloed op het resultaat was de concept-jaarrekening ook cijfermatig gereed voor controle. Gedurende onze controle zijn nog enkele correcties doorgevoerd, die voortkwamen uit onze controle of het gevolg waren van later ontvangen informatie, bijvoorbeeld vanuit de organisaties waarin de provincie deelneemt. Het aantal en aard en omvang van deze correcties achten wij normaal voor een organisatie van uw omvang en de correcties hebben geen ingrijpende invloed op het beeld van de jaarrekening.

Wij kijken terug op een plezierige samenwerking en spreken wij onze waardering uit voor de grote inzet van uw medewerkers.

Interne beheersing

Managementletter 2025

De managementletter uit november 2025 bevat onze bevindingen en adviezen over de interne beheersing. Wij concludeerden dat de Verbijzonderde interne controle (VIC) goed op orde is, uw procesbeschrijvingen van goed niveau zijn en dat bestuur en management gestructureerd worden geïnformeerd over (de opvolging van) bevindingen uit interne en externe onderzoeken en audits. Ook is in 2025 een tussentijdse spendanalyse opgesteld om vroegtijdig zicht te krijgen op risico's op onrechtmatigheden bij (Europese) aanbestedingen.

Wij adviseerden om:

- het zicht op de volledigheid van baten verder te verbeteren door een goede en complete primaire registratie te voeren. Inmiddels is dit advies opgevolgd;

Verslag van bevindingen 2025

- met het oog op de aanstaande aanbesteding van het nieuwe bedrijfsvoeringssysteem vooraf te definiëren welke applicatieve controls de provincie noodzakelijk vindt, zodat deze in de aanbestedingsdocumentatie vermeld kunnen worden. Inmiddels is dit advies opgevolgd;
- tijdig aandacht te schenken aan de NIS2-richtlijn van de Europese Commissie en de nog vast te stellen Nederlandse wetgeving waarin eisen worden gesteld aan uw cyberbeveiliging en digitale weerbaarheid.

Voor onze overige bevindingen op het gebied van interne beheersing verwijzen wij naar onze managementletter.

IT-omgeving

Rollen en rechten

Met de managementletter 2025 informeerden wij over de uitkomst van de IT-audit die wij uitvoerden in het kader van de jaarrekeningcontrole. Dit onderzoek was gericht op de maatregelen die de betrouwbaarheid van de gegevensverwerkende systemen waarborgen voor zover die een relatie hebben met de financiële verantwoording. Het accent lag daarbij op de IT General Controls (ITGC) met betrekking tot toegang, wijzigingen en uitvoering en het betaalproces via SAP en de betaalapplicatie ABN Amro. De onderzoeksgebieden zijn in opzet en bestaan beoordeeld.

Wij concludeerden dat belangrijke verbeteringen rondom het accountbeheer waren doorgevoerd, maar dat de toekenning van rechten nog aanleiding gaf tot opmerkingen. Omdat het functiehuis van de provincie slechts drie functies kent, biedt dit onvoldoende mogelijkheden om via de functies (rollen) de noodzakelijke functiescheiding aan te brengen. Daarom worden rechten op individueel medewerkersniveau toegekend, waardoor het risico op functievermenging ontstaat.

Wij hebben begrepen dat een externe partij is gevraagd om te adviseren over een nieuwe rechtenstructuur die kan dienen als basis bij het inrichten van het nieuwe Bedrijfsvoeringssysteem.

BIO-audit

De provincie is, als aangewezen kritieke entiteit, gebonden aan de eisen uit de aankomende wetgeving voor informatiebeveiliging, waaronder de Cyberbeveiligingswet (implementatie van de NIS2-richtlijn) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten. Deze wetgeving verplicht de provincie tot het treffen van passende en aantoonbare beveiligingsmaatregelen. Binnen de provincie is de BIO2 hiervoor het aangewezen normenkader.).

In ons verslag van bevindingen 2024 verwezen wij naar de pre-audit die een externe partij heeft gedaan gericht op de naleving enkele aspecten van de BIO en enkele formele aspecten van het Information Security Management Systeem. De onderzoekers concludeerden: *“Veel zaken zijn nog niet op orde, maar deze heeft het ISO-team zelf ook al gesignaleerd en deze op de eigen backlog geregistreerd. Hiermee kon het team aantonen dat ze weten wat ze moeten doen.”*

Om toe te werken naar een beter informatiebeveiligingsniveau heeft uw directieteam een programmaplan vastgesteld. In dat kader heeft in het najaar van 2025 een zelfevaluatie van het ISMS uitgevoerd, waaruit blijkt dat aan veel

Verslag van bevindingen 2025

informatiebeveiligingsnormen nog niet wordt voldaan, of dat door ontbrekende informatie niet kan worden vastgesteld of daaraan wordt voldaan.

Om het tempo van de verbeteringen te versnellen heeft de provincie opdracht gegeven voor de aanschaf en begeleiding van de invoering van Base27 (ISMS).

Gevolg voor onze controleaanpak

Net als andere jaren volgen wij een volledig gegevensgerichte controle en steunen wij niet op (IT-)controls binnen processen, waardoor tekortkomingen in de IT-omgeving geen invloed hebben op onze controleaanpak.

Investerings- kredieten

De provincie heeft een belangrijke taak in het kader van de mobiliteit voor het beheer, onderhoud en vervanging van de infrastructuur. In 2024 is de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2028 vastgesteld. Hierin toetst de provincie of de middelen die in de begroting zijn gereserveerd, voldoende zijn om het areaal in stand te houden. Uit deze toets blijkt een positief beeld, er zijn voldoende middelen beschikbaar. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat de aannames en onderhoudsplannen die ten grondslag liggen aan deze toets actueel worden gehouden.

De daadwerkelijke planning en realisatie van de hiermee samenhangende uitgaven is opgenomen in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). Door diverse factoren blijft de realisatie van deze plannen ook in 2025 achter op de begroting waardoor budgetten minder en/of later worden aangewend. Dit heeft ook consequenties voor de financieringsbehoefte van de provincie. Het is daarom van belang de integrale samenhang tussen enerzijds de voorgenomen uitgaven voor beheer en investeringen, de onderhoudsplannen en de begroting en anderzijds de haalbaarheid en realisatie daarvan goed te blijven bewaken. Op die wijze kan ook de kwaliteit van de voorspelling van de financieringsbehoefte verder worden verbeterd.

Voorziening financiële risico's

In de jaarrekening is een voorziening voor financiële risico's opgenomen van € 3,4 miljoen. Hiervan heeft € 2,7 miljoen betrekking op de calamiteitenberging De Ronde Hoep.

In 2009 is een bestuursovereenkomst gesloten tussen Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), de gemeente Ouder-Amstel en de provincie over de calamiteitenberging De Ronde Hoep. Een van de afspraken in de bestuursovereenkomst is dat de eventuele planschade, die eigenaren van de grond leiden omdat deze kan onderlopen bij een watercalamiteit, wordt vergoed door AGV en de provincie. In 2017 heeft een externe partij de maximale planschade berekend op € 5,4 miljoen. Hiervan dient de PNH op grond van de bestuursovereenkomst de helft te betalen, zijnde € 2,7 miljoen. De termijn voor het indienen van planschadeverzoeken is verstreken in oktober 2025. De gemeente Ouder-Amstel heeft echter nog niet alle verzoeken inhoudelijk kunnen analyseren en beoordelen. Tot op heden zijn geen materiële vergoedingen toegekend op basis van de reeds wel afgehandelde planschadeverzoeken. De voorziening is gelet op de nog onder handen zijnde beoordelingen gehandhaafd in de jaarrekening 2025. De verwachting van de provincie is dat in de loop van 2026 dit dossier tot afwikkeling en sluiting zal komen.

Verslag van bevindingen 2025

Fiscaliteit

De provincie is deelnemer in samenwerkingsverband MRA-Elektrisch (inmiddels hernoemd naar 'Laadwerk'). Dit samenwerkingsverband ondersteunt gemeenten in de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland bij het stimuleren van elektrisch vervoer. De provincie ontvangt inkomsten uit MRA-E, onder andere uit verleende concessies. De activiteiten MRA-E tonen over 2025 een positief saldo.

Uw fiscalisten onderkennen eventuele vennootschapsbelastingplicht over deze activiteiten. In uw jaarrekening 2025 is geen vennootschapsbelasting verwerkt, omdat de vennootschapsbelastingplicht onzeker is en als die plicht bestaat, dan is de omvang van de verschuldigde vennootschapsbelasting nog niet goed te bepalen.

Op basis van de informatie die wij ontvingen van de provincie is de mogelijk verschuldigde vennootschapsbelasting geschat op maximaal € 875.000. Door de omvang heeft deze onzekerheid geen invloed op ons oordeel. Omdat de onzekerheid de rapportagegrens die Provinciale Staten ons heeft meegegeven overstijgt, informeren wij u hierover. Wij raden aan om de casus verder te (laten) onderzoeken, om fiscale regels goed toe te passen.

Treasury

De provincie heeft de opzet van de maandelijkse treasury rapportage doorontwikkeld en wij denken dat deze goed aansluit bij de informatiebehoefte. De rapportage gaat duidelijk in op de gerealiseerde en verwachte standen van de kengetallen en ratio's ten opzichte van de vastgestelde normen en streefwaarden. U werkt nog aan de afronding en vaststelling van de procesbeschrijvingen rondom het treasury proces. Deze waren bij de jaarrekeningcontrole 2025 nog niet voor ons beschikbaar en zullen wij in interim controle 2026 betrekken.

De maandelijkse treasuryrapportage bevat een prognose van de financieringsbehoefte op basis van de meerjarenbegroting. Hieruit blijkt een aanzienlijke toename van de leningenportefeuille tot ruim € 600 miljoen in 2029. Tegelijkertijd is de organisatie nog niet goed in staat om realistisch te begroten. Dit blijkt meerjarig uit overschotten op de begroting door onderbestedingen en achterblijvende realisatie van investeringen en projecten. De situatie van overfinanciering deed zich net als in 2024 ook in 2025 voor. Per eind 2025 is voor € 180 miljoen langlopende financiering aangetrokken, waarvan per balansdatum € 121 miljoen is doorbetaald aan 's Rijksschatkist. Door de kwaliteit en voorspellende waarde van de meerjarenbegroting te verbeteren kan de treasuryfunctie beter worden ondersteund.

De provincie heeft daarom in lijn met het financieringsstatuut besloten voorlopig alleen kasgeldleningen (naast de bestaande financiering) af te sluiten rekening houdend met de grenzen die de Wet Financiering decentrale overheden stelt aan de kasgeldlimiet. Op deze manier wil de provincie voorkomen dat teveel langlopend vreemd vermogen wordt aangetrokken.

Subsidies RVO

Tot en met 2024 verzorgde de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voor alle provincies de Grondgebonden subsidies. Met ingang van 2025 heeft RVO deze regelingen, op initiatief van RVO, overgedragen aan de provincies. Dit gaat om regelingen die de functieverandering van grond financieren en die doorgaans een zeer lange looptijd met complexe regelgeving kennen. Tot en met 2024 controleerde de accountant van RVO de geldstromen en gaf daarbij een controleverklaring af. Vanaf 2025 is de provincie zelf verantwoordelijk voor de controle

Verslag van bevindingen 2025

op deze geldstromen. De provincie heeft dit adequaat opgepakt en heeft deze regelingen betrokken in de verbijzonderde interne controle.

RVO blijft nog wel de Niet Grondgebonden subsidies verzorgen voor alle provincies. Ook bij deze subsidies geldt dat er sinds 2025 geen accountantscontrole meer plaatsvindt op deze geldstromen. De provincies gebruiken de jaarrapportages van RVO voor het opstellen van de eigen jaarrekening, maar hebben sinds 2025 geen zekerheid meer over de betrouwbaarheid van deze rapportages. U heeft dit effectief opgelost door zelf onderbouwingen te vragen bij RVO voor deze regelingen en hierop interne controle uit te voeren en hiermee voldoende zekerheid verkregen over de betrouwbaarheid van de RVO rapportage.

Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden

De provincie kent veel verschillende inkomsten, zoals de algemene uitkering, de provinciale opcenten, subsidiebaten, bijdragen van andere overheden in investeringen, heffingen, leges, verkopen van grond en overige inkomsten. Voor de grootste opbrengstenstromen zoals de algemene uitkering en de opcenten is het relatief eenvoudig om de volledigheid vast te stellen door bijvoorbeeld aansluiting op opgaven van derden.

De provincie heeft goed zicht op de verschillende opbrengstensoorten. Voor subsidies die niet onder SiSa vallen, was dit nog een aandachtspunt. Recent heeft de provincie gewerkt aan de versteviging van het beheer hiervan door inrichting van een centrale registratie voor deze subsidies via Sharepoint. Dit is inmiddels ook beschreven in een procesopzet die is opgenomen in Engage. Bij onze interim-controle 2026 zullen wij de centrale registratie in onze controle betrekken.

Rechtmatigheid

Het college van gedeputeerde staten informeert met de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties voor zover die samenhangen met het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De verbijzonderde interne controle wijst op begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen.

Het totaal van de onrechtmatigheden is € 11 miljoen en blijft onder de door provinciale staten vastgestelde verantwoordingsgrens van € 14 miljoen. Zoals toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag hangt ongeveer de helft van de begrotingsoverschrijding samen met de niet begrote lasten van een afwaardering van een deelneming van de provincie. De verslaggevingsregels verplichten tot het nemen van deze lasten in het jaar. De provincie heeft daarop geen invloed.

Wel adviseren wij om vanuit de aandeelhoudersrol van de provincie tijdiger informatie te krijgen over eventuele noodzakelijke afwaarderingen, zodat de begroting kan wijzigen met de daarmee samenhangende lasten.

Naleving aanbestedingsregels

Voor uw organisatie gelden nationale en Europese aanbestedingsregels. U beschikt over inkoop- en aanbestedingsbeleid en een bureau Inkoop waarin expertise rond aanbestedingen is samengebracht. Jaarlijks maakt uw organisatie een meerjarige spendanalyse om per leverancier vast te stellen of de totale inkopen passen binnen de aanbestedingsdrempels. Overschrijding van de drempel kan betekenen dat de lasten onrechtmatig zijn. Uit de

Verslag van bevindingen 2025

spendanalyse blijkt dat in 2025 € 2,7 miljoen (2024: € 3,1 miljoen) onrechtmatig is aanbesteed. In voorgaande jaren adviseerden wij u om de spendanalyse niet alleen na afloop van het boekjaar, maar ook gedurende het jaar op te stellen. Zo worden gedurende het jaar onrechtmatige aanbestedingen eerder gesignaleerd en kunt u tijdig bijsturen. In 2025 heeft de provincie dit advies opgevolgd.

SiSa-bijlage

Met de SiSa-bijlage in de jaarrekening legt de provincie verantwoording af over de besteding van Rijksmiddelen. De afgelopen jaren is sprake van een forse toename van het aantal subsidieregelingen dat onder de SiSa-verantwoording is gebracht. In 2020 waren dit nog 4 regelingen, in 2024 ging het om 51 regelingen en in 2025 is het aantal regelingen voor het eerst gedaald waardoor totaal over 46 regelingen verantwoording wordt afgelegd.

SiSa-team

SiSa legt een grote administratieve druk op uw organisatie. De verschillende regelingen stellen eigen specifieke inhoudelijke eisen aan de besteding van de middelen en aan de inhoud van de verantwoording. Om een goede SiSa-verantwoording mogelijk te maken beschikt de provincie over een SiSa-team, dat bestaat uit inhoudelijke projectdeskundigen, financieel deskundigen en SiSa-specialisten. Sinds 2024 bestaat het SiSa-team vrijwel volledig uit eigen medewerkers. Zo blijft kennis binnen uw organisatie. Door de goede voorbereiding door het SiSa-team is de controle voorspoedig verlopen en gaf onze controle aanleiding tot weinig correcties. Dat is een mooi resultaat.

Analyse SiSa-bestedingen

In vorige jaren bestond de indruk dat de bestedingen ten laste van SiSa-middelen achterblijven, waardoor de provincie beleidsdoelen mogelijk in mindere mate bereikt. In 2024 hebben wij voor het eerst de SiSa-bestedingen in relatie tot de beschikbare middelen geanalyseerd en dat leek te wijzen op een ander beeld. In dat jaar liepen regelingen af waarvoor de provincie totaal € 24 miljoen SiSa-middelen ontving en € 22 miljoen besteedde. Dat is een aanwending van 92%.

Die tendens zet zich door, want in 2025 zijn 6 regelingen afgerond, waarvoor de provincie totaal € 20 miljoen SiSa-middelen ontving en waarvan € 19 miljoen is besteed. Dat is een aanwending van 95%. Niet bestede bedragen worden terugbetaald aan het Rijk. Aanvullend maakten wij onderstaand overzicht van de ontvangsten, bestedingen en nog te besteden bedragen voor de 46 SiSa-regelingen die in 2026 en verder doorlopen (in miljoenen).

SiSa einddatum	Ontvangen	Besteding in 2025	Besteding tot en met 2025	Vooruit ontvangen / nog te besteden
2025	€ 20	€ 8	€ 19	€ 1
2026	€ 71	€ 9	€ 47	€ 24
2027	€ 69	€ 23	€ 33	€ 36
2028	€ 25	€ 1	€ 1	€ 24
2029	€ 17	€ 4	€ 12	€ 5
2030 tot 2037	€ 139	€ 8	€ 10	€ 129
Totaal	€ 341	€ 53	€ 122	€ 219

Verslag van bevindingen 2025

Hieruit blijkt dat:

- De provincie voor de SiSa-regelingen totaal € 341 miljoen van het Rijk heeft ontvangen. Daarvan is in 2025 € 53 miljoen besteed. Samen met de besteding in eerdere jaren is eind 2025 totaal € 122 miljoen besteed.
- Per eind 2025 € 219 miljoen aan Rijksmiddelen vooruit is ontvangen (eind 2024 was dit € 174 miljoen). Dit betekent dat de provincie voor € 219 miljoen door het Rijk wordt voorgefinancierd en dat deze voorfinanciering in 2025 met € 45 miljoen is toegenomen. De nog te besteden middelen per jaarlaag geven een indicatie van de verwachte uitgaven per jaar. Dit is relevante informatie voor de Treasurer.
- In 2025 is zoals opgemerkt € 53 miljoen besteed. In de jaren 2026 tot en met 2029 ligt de besteding ruim onder dit bedrag. Wel zullen deze bedragen toenemen door nieuwe, nog toe te kennen SiSa-regelingen in 2026 en verder. Het kan zinvol zijn om na te gaan of de lagere bestedingen impact hebben op de capaciteitssturing.
- Voor de regelingen die in 2026 aflopen wordt in 2026 nog maximaal € 24 miljoen besteed. Wij adviseren om voor deze regelingen na te gaan of de besteding naar verwachting plaatsvindt in 2026, of dat het nodig is om het Rijk te vragen de looptijd te verlengen.
- Het zwaartepunt van de SiSa-bestedingen ligt in de periode na 2030. Dit betreft veelal het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur.

Specifieke regelingen

Regeling VRO J95 Lokale warmtetransitie vermeldt in de detailinformatie van de 'Te verantwoorden regelingen' beschikkingen aan de provincie totaal € 3,5 miljoen, terwijl € 3,9 miljoen in overeenstemming met beschikkingen is ontvangen. Het Rijk is vergeten de beschikking van € 381.968 (nr. 2024 - 0101904) te vermelden in 'Te verantwoorden regelingen'. In overeenstemming met de instructie bij de 'Te verantwoorden regelingen' adviseren wij u deze afwijking te melden bij het Rijk.

Daarnaast is de subsidie verstrekt voor 2 Regio's (NH Noord en NH Zuid). De regeling wekt de indruk dat de subsidie moet worden besteed aan de specifieke maatregelen in een regio, maar dat is onzeker. In dat geval is het niet toegestaan om onder- en overbesteding van regio's te salderen. Dit is in 2025 nog geen kans of risico omdat de bestedingen nog beperkt zijn. Wij raden aan om bij VRO na te vragen of salderen is toegestaan.

Bestedingenbegrip SiSa

Zoals bekend geldt voor SiSa formeel een ander lastnemingsbegrip dan voor de verslaggevingsregels van het BBV. De IBI-nieuwsbrief "Lastneming subsidies vs bestedingen 2025" informeert dat BZK in 2025 nog eenmaal toestaat om de systematiek van lastnemen subsidies van het BBV toe te passen op het bestedingenbegrip SiSa. Voor 2026 en verder wordt gezocht naar een werkwijze voor een goede verantwoording tegen zo min mogelijk administratieve lasten. Wij adviseren om de ontwikkelingen goed te volgen, omdat een andere methode van

Verslag van bevindingen 2025

lastnemen grote impact kan hebben op uw administratievoering en de informatie die de provincie daarvoor nodig heeft van derden.

De bijlage bij dit verslag bevat de SiSa-tabel waarmee wij u per regeling informeren over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen resterende fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Bij enkele regelingen constateerden wij fouten of onzekerheden boven de rapportagegrens die wij in de tabel toelichten.

Bijlage

Onze risicoanalyse en controlewerkzaamheden

De controlestandaarden schrijven voor dat wij u informeren over de belangrijkste risico's die wij bij onze controle onderkennen. Onze controle richtte zich op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties die samenhangen met de SiSa-verantwoording. Naast gebruikelijke controlerisico's, zoals de volledigheid van opbrengsten, de juistheid van kosten en het voldoen aan verslaggevingsregels, geven wij in het bijzonder aandacht aan de risico's die samenhangen met doorbreking van functiescheiding door de leiding.

Onze risicoanalyse

Wij hebben in juli 2025 onze risicoanalyse gedeeld en op 15 september 2025 besproken met de Rekeningencommissie. Aandachtspunten die wij onder andere in onze controle hebben betrokken zijn:

- Fraude- en corruptierisico's
- Juistheid van inkopen, personele lasten en subsidielasten
- Juiste toerekening van lasten aan het jaar bij subsidietoekenningen > € 1,5 miljoen
- Volledigheid en juistheid van de baten, in het bijzonder de baten anders dan Uitkering Provinciefonds
- Juistheid van de waardering van deelnemingen
- Juistheid van waardering en presentatie van gronden
- Juistheid van financieringstransacties
- Naleving van de aanbestedingswetgeving
- Doorbreking van interne beheersing door het management
- Voldoen aan de verslaggevingsregels van het BBV, SiSa en de juistheid van de WNT-verantwoording

Onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude

De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude berust bij het governance orgaan en bij de directie. Het is onze verantwoordelijkheid om onze controle zo te plannen en uit te voeren dat wij een redelijke zekerheid krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten.

Omdat onze controle niet bestond uit een uitvoerige controle van alle transacties, die nodig zou zijn om fouten of fraude aan het licht te brengen, kan het zijn dat bij onze controlewerkzaamheden geen materiële fraude is geconstateerd. Al wordt door effectieve interne beheersingsmaatregelen de kans dat fouten of fraude voorkomen en onopgemerkt blijven, kleiner, die mogelijkheid wordt niet uitgesloten. Daarom kunnen wij niet garanderen dat eventuele fouten of fraude worden ontdekt.

Safespend

In ons controleplan 2025 hebben wij aangegeven dat wij de data-analysetool Safespend inzetten om de rechtmatigheid van de betalingen te onderzoeken. Bij de jaarrekeningcontrole bleek dat de benodigde databestanden niet volledig beschikbaar waren omdat deze bij de bank een bewaartermijn van drie maanden kennen. Het uitvoeren van de analyse voor het eerste kwartaal 2026 was in principe mogelijk, maar de interne voorbereidingen die hiervoor nodig zijn, waren door uw medewerkers niet te verenigen met de werkzaamheden voor de jaarrekening. Wij hebben afspraken gemaakt om de benodigde data in de toekomst beschikbaar te houden en tevens om de analyse tussentijds al uit te voeren zodat dit beter past in uw planning.

In de controle 2025 van de betalingen hebben wij overigens alsnog goed gebruik kunnen maken van de reeds aanwezige (handmatige) interne controles die op iedere betaling door de provincie worden uitgevoerd. Deze hebben geen bijzonderheden of onrechtmatigheden aangetoond.

Tegen de achtergrond van het frauderisico werden controlewerkzaamheden uitgevoerd

Zoals toegelicht in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met gedeputeerde staten, de provinciesecretaris, het directieteam en (concern)control over de interne beheersingsmaatregelen, managementschattingen, bijzondere transacties buiten de normale gang van zaken, de Wet Normering Topinkomens en memoriaal boekingen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in provincie Noord-Holland en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de organisatie- en governancestructuur, de interne beheersing, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college c.q. management, de gedragscode en klokkenluidersregeling.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij het management en bij het College van Gedeputeerde Staten of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

Het risico is dat de directie maatregelen van interne controle doorbreekt. In dat kader hebben wij aandacht besteed aan journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt, aan schattingen en aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college c.q. management zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college c.q. management bij deze posten.

Met betrekking tot de naleving van aanbestedingsrichtlijnen hebben wij kennisgenomen van de door de organisatie opgestelde crediteurenanalyse, en hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurniveau. Hierbij is vastgesteld dat in een aantal gevallen (van in totaal niet-materiële omvang) niet de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd. Steekproefsgewijs hebben wij vastgesteld dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.

Wij hebben frauderisico's onderscheiden op opdrachtverlening voor meerwerk op infrastructurele werken en op de rechtmatigheid van betalingen en op deze frauderisico's met verhoogde aandacht gerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd: over 2025 hebben wij een handmatige betaling die buiten het gestandaardiseerde betaalproces om heeft plaatsgevonden gecontroleerd. Ook hebben wij kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Tenslotte hebben wij gezorgd voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen voor fraude gebleken.

Frauderisico-analyse

Uw organisatie heeft een gedegen frauderisico-analyse, die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hiermee is fraude-analyse en fraudepreventie onderdeel van uw interne beheersing. De analyse bevat naast reguliere frauderisico's ook risico's op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik en weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit.

Ontwikkelpunt is om de frauderisico's en onderkende beheersingsmaatregelen zichtbaar te koppelen aan procesbeschrijvingen zoals die van het proces Inkoop omdat in dit proces fraude- en corruptierisico's kunnen voorkomen.

Zo kan worden vastgesteld of naast de reguliere interne controles in de processen nog specifieke preventieve maatregelen nodig zijn. Wij hebben begrepen dat in 2026 de frauderisicoanalyse en analyse van M&O risico's geactualiseerd zullen worden en vervolgens bestuurlijk besproken in het college van gedeputeerde staten en de Rekeningencommissie. Daarbij kan dit ontwikkelpunt worden betrokken.

Continuïteit

Accountants rapporteren vanaf 2022 in de controleverklaring bij de jaarrekening over de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten moet het college inzicht geven in gebeurtenissen of omstandigheden met invloed op de financiële positie. De financiële positie is het vermogen van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.

De financiële positie is een breder begrip dan het (weerstand)vermogen. Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers, terwijl de financiële positie ook betrekking heeft op de reguliere exploitatie. In de praktijk komt het gevraagde inzicht in de financiële positie vooral tot uitdrukking in de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag.

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.
 - Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
 - Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.
 - Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
-

- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat.

Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

SiSa-tabel

Met de volgende tabel informeren wij over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
BZK C130	Compensatie VS Woo	geen	0	
lenW E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	geen	0	
lenW E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	geen	0	
lenW E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	geen	0	
lenW E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	geen	0	
lenW E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	geen	0	
lenW E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	geen	0	
lenW E120	Regeling specifieke uitkering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	geen	0	
lenW23 E122	Sanering Verkeerslawaaï 2024	geen	0	
lenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	geen	0	

lenW E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	geen	0
lenW E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	geen	0
lenW E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	geen	0
lenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022- 2023	geen	0
lenW E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	geen	0
lenW E94	Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022	geen	0
lenW E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	geen	0
EZ F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	geen	0
EZ F25	MIT-regeling	geen	0
EZ F39	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	geen	0
VRO J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	geen	0
VRO J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	geen	0
VRO J104	Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige leefomgeving	geen	0
VRO J112	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden	geen	0
VRO J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	geen	0
VRO J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	geen	0
VRO J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	geen	0
VRO J210	Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0
VRO J41	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0
VRO J59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-NOVEX- gebieden	geen	0
VRO J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	geen	0
VRO J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	geen	0
VRO J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	geen	0
VRO J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	geen	0

KGG K2	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee	geen	0
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	geen	0
LVVN L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	geen	0
LVVN L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	geen	0
LVVN L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma natuur	geen	0
LVVN L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	geen	0
LVVN L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	geen	0
LVVN L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	geen	0
LVVN L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	geen	0
LVVN L36	Regeling provinciale gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties	geen	0
LVVN L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	geen	0

Tijdbesteding

Eén van de maatregelen van onze beroepsgroep voor verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel uren hij verwacht te besteden en daadwerkelijk heeft besteed aan de uitvoering van de controle. Dit omvat de planningsfase van de controle, de interim controle met de managementletter, de jaarrekeningcontrole en alle besprekingen.

In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding.

Functioniveau	Begrote uren	Werkelijk bestede uren*
Openbaar accountants	470	588
Senior manager	485	515
Overige medewerkers	285	347
Totaal	1.240	1.450

* De overschrijding op begrote uren hangt grotendeels samen met het hogere aantal SiSa-regelingen ten opzichte van uw initiële verwachtingen. De resterende beperkte overschrijding brengen wij niet bij de provincie in rekening.

De opdracht die u ons heeft verstrekt

In het kader van de overeenkomst tussen de Provincie Noord-Holland en Publiek Belang Accountants B.V. voor de controle van uw jaarrekening, bevestigen wij elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Daarmee geeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht tot de controle van de jaarrekening. Er is geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle en er waren geen meningsverschillen met het management. Tijdens de uitvoering van de controle zijn geen belangrijke aanpassingen in de geplande reikwijdte van de gedaan. Wij vinden de reikwijdte van onze controle voldoende om een controleverklaring bij de jaarrekening van Provincie Noord-Holland af te kunnen geven.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met een analyse van de risico's voor de jaarrekening van uw provincie. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving een zo goed mogelijke risicoanalyse te maken, als basis voor onze controle. Het gaat vooral om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering en deze inventarisatie focust op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening door fraude of fouten.

Interimcontrole

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet alleen op de jaarrekening, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Wij onderzoeken tijdens de interimcontrole de procesrisico's, om te bepalen of in de processen voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met verbeterpunten voor de interne beheersing.

Wij voeren onze analyse en evaluatie uit in het kader de controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming en inschatting dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat door fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden. Deze risico-inschattingen zijn niet bedoeld om een oordeel te geven over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn bij een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie bestaande tekortkomingen.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de verslaggevingsvoorschriften en of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om materiële afwijkingen te ontdekken. Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778 jescafaber@noord-holland.nl
Commissie Bestuur		
Datum commissievergadering	15-06-2026	
Onderwerp: advies Voordracht Jaarstukken 2025		22 juni 2026 1 2

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de Voordracht Jaarstukken 2025 als **bespreekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Commissie is net als de accountant overwegend positief over kwaliteit van de jaarstukken.
- Het positief resultaat geeft aanleiding tot discussie over de oorzaken en besteding.
- Meerdere fracties wijzen op structurele onderbesteding en vragen om betere sturing op planning en uitvoering, zodat doelen daadwerkelijk worden gehaald.
- Kritiek van meerdere fracties op voorzichtig ramen baten vanwege beperking van de politieke ruimte van PS.
- Bijval van een aantal fracties voor prudent financieel beleid en voorzichtigheid, gezien toekomstige onzekerheden en investeringsopgaven.
- Bredere zorg over gebrekkig inzicht in doeltreffendheid van beleid en subsidies en onduidelijkheid in onderscheid van reserves, beïnvloed financieel beeld en raakt de controlerende rol van Provinciale Staten.
- Aandacht voor treasury en financiering: risico dat geleend geld tijdelijk ongebruikt blijft door vertragen in projecten.
- Gedeputeerde Rommel benadrukt dat sinds 2023 is gewerkt aan strakkere financiële sturing, betere begrotingsdiscipline en helderdere jaarstukken.

Toezeggingen gedeputeerden:

- Gedeputeerde beziet in hoeverre het mogelijk is om PS tussentijds te informeren (o.a. over onderbesteding/sturingsinformatie)
- Gedeputeerde Beemsterboer komt schriftelijk terug de post overige wijzingen in programma Landelijk Gebied welke substantieel hoger is dan de vergelijkbare post in ander programma's.

Moties/amendementen aangekondigd:

- 50PLUS bereidt moties voor:
 - betrokkenheid resp. instemming van Provinciale Staten bij financiële besluiten en

resultaatbestemming;

- meer inzicht in de doeltreffendheid van subsidies

Advies aan Provinciale Staten

19 juni 2026

1|1

Tbv Statenvergadering d.d. 29-06-2025

Commissie Landelijk Gebied

Datum commissievergadering 08-06-2025

Onderwerp: advies commissie Landelijk Gebied jaarstukken 2025**Advies van de commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026****Betreft:** jaarstukken 2025

Het agendapunt Jaarstukken 2025 en het daarbij betrokken Rapport en bevindingen van de accountant zijn behandeld in de vergadering van de Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 en worden doorgeleid naar Provinciale Staten van 29 juni 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- De voortgang van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland en de gevolgen van onderbesteding binnen het programma Landelijk Gebied.
- De uitvoering van het stikstofbeleid, waaronder de voortgang bij de legalisatie van PAS-melders.
- De omvang van de faunaschade, de uitvoering van het Faunabeheerplan Ganzen en de effectiviteit van de getroffen maatregelen.
- De voortgang en uitwerking van de Bossenstrategie.
- De inzichtelijkheid van de jaarstukken ten aanzien van de behaalde resultaten, effecten en doelbereik.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Landelijk Gebied,
C. Vonk
Commissievoorzitter

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S. Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	08-06-2026	Doorkiesnummer +31235145282 neeskenss@noord-holland.nl
Commissie Ruimte		
Datum commissievergadering		29-06-2026
Onderwerp: advies commissie Ruimte jaarstukken 2025		19 juni 2026 1 1

Advies van de commissie Ruimte van 8 juni 2026 aan Provinciale Staten
Betreft: jaarstukken 2025

De jaarstukken zijn in alle vier de commissies behandeld. In de jaarstukken leggen Gedeputeerde Staten verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2024. Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. In de commissie Ruimte zijn de onderwerpen besproken die betrekking hebben op de portefeuille van deze commissie: Ruimte, Wonen & Mobiliteit.

Tijdens de bespreking zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen:

- De commissie is over het algemeen positief over de jaarstukken.
- Er is gevraagd om een update over voortgang woningbouwdoelen 2030.
- Onderbesteding bij projecten en lagere inkomsten uit opcenten is een aandachtspunt
- Natuur inclusief bouwen kan breder worden ingezet.

Toezeggingen college: Geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon M.C.H. van Boheemen AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-6-2026	Doorkiesnummer +31235144628 boheemenm@noord-holland.nl
Commissie Leefomgeving		
Datum commissievergadering	15-6-2026	
Onderwerp: Advies Voordracht 37-2026 Jaarstukken 2025		26 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Leefomgeving adviseert de Voordracht Jaarstukken 2025 als bespreekstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Inzet en bestemming van dwangsommen (incl. risico's en juridische beperkingen)
- Onderbesteding en tempo binnen gezonde leefomgeving
- Overschot en prioritering van middelen (o.a. infrastructuur vs. klimaat)
- Vertraging Energiehaven IJmond
- Gebrek aan voortgang windenergie

Toezeggingen:

- Er volgt een schriftelijk antwoord op de bestemmingsreserve Klimaatadaptatie

Moties / amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Leefomgeving

C. Vonk
plv. commissievoorzitter

Schriftelijke reactie op vraag over Jaarstukken 2025 in Commissie Bestuur 15 juni 2026

Vraag van VOLT

Vraag ook gesteld in landelijk gebied: bij programma Landelijk Gebied is veel niet geduid, omdat het onder een drempelbedrag ligt. Maar alles bij elkaar komt dit toch wel op bijna € 8 miljoen. Hoe kunnen we dit verklaren? Hoe kijkt GS hiernaar?

Antwoord

De omissie is ontstaan in de presentatie op pagina 182, Programma 5 Natuur en landelijk gebied, Toelichting per programma en na verwerking van de financiële mutaties in de laatste fase van het opstellen van de jaarrekening.

In plaats van de presentatie van € 7,8 miljoen aan resultaat voor overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000 had hier afgerond € 0,2 miljoen gepresenteerd moeten zijn. Dit heeft verder geen invloed op rekeningresultaat 2025.

Technische uitwerking van het antwoord

- 1) De tabel op pagina 182 laat zien dat de Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000 in zijn totaliteit optellen tot € 7,8 miljoen:

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000	1.117.368	320.628	- 1.976.339	4.155.036	7.871.818

- 2) Dit had rekenkundig echter € 3,6 miljoen moeten zijn, dit betreft een presentatiefout zonder verdere impact.

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000	1.117.368	320.628	- 1.976.339	4.155.036	3.616.693

- 3) Daarnaast is abusievelijk de onttrekking van € 3,8 miljoen (beleidsdoel 5.6) geclassificeerd als overig afzonderlijk verschil ≤ € 250.000, terwijl dit verschil onderdeel moet uitmaken van de reeds opgenomen toelichting van de hogere onttrekking aan de reserve Europese Landbouwsubsidie.
- 4) Resume, indien het verschil veroorzaakt door de onttrekking juist geclassificeerd en de presentatie rekenkundige juist zou zijn geweest, was onderstaande cijferreeks gepresenteerd in de totaalstelling op pagina 182.

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000	1.117.368	320.628	- 1.976.339	701.816	163.473

Concluderend, bovenstaand overzicht leidt niet tot een ander resultaat voor programma 5 en of het algehele rekeningresultaat 2025.

De resterende verschillen van per saldo € 163.473 betreffen de werkelijke afzonderlijke overige verschillen ≤ € 250.000 binnen programma vijf, welke overeenkomstig artikel 2.6 van de Financiële verordening Provincie Noord-Holland niet worden toegelicht.

Provinciale Staten Noord-Holland

Zuivere algemene reserve

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 7, “Jaarstukken”,

constaterende dat:

- De provincie Noord-Holland van het Rijk middelen krijgt die variëren in hoogte;
- De stand van de algemene reserve invloed heeft op het weerstandsvermogen van de provincie;
- De algemene reserve gebruikt wordt als buffer om financiële tegenvallers op te vangen en enkel hoort te bestaan uit middelen zonder bestemming,

overwegende dat:

- Bij de jaarstukken het voorstel wordt gedaan om de 2,2 miljoen euro “extra” uitkering decembercirculaire geormerkt in de algemene reserve te storten;
- Voor uitvoering van het budgetrecht Provinciale Staten baat hebben bij een zuiver beeld van de kengetallen en het weerstandsvermogen,

Provinciale Staten besluit:

Besluitpunt 2

luidend

I. € 2,2 miljoen “extra” uitkering Decembereirculaire 2025 geormerkt te storten in de algemene reserve

II. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 82,1 miljoen toe te voegen aan de Algemene reserve;

Te wijzigen in

het voordelige jaarrekeningresultaat van € 84,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve

en gaan over tot de orde van de dag.

Yvonne Buit
ChristenUnie

Dennis Heijnen
CDA

Sijmen Mulder
D66

Kelly Uiterwijk
JA21

Motie “inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen”

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt “Jaarstukken 2025” (VD 37-2026);

constaterende dat:

- er al jaren sprake is van een onderbesteding;
- er per programma nauwelijks meetbare resultaten zijn beschreven;
- de accountant aangeeft dat ‘De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid in de subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen’;

overwegende dat:

- bij het bespreken van de jaarstukken in meerdere commissies ter sprake is gekomen dat niet inzichtelijk is in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn behaald;
- door een reflectie op ambities, geleverde prestaties en niet behaalde doelen PS beter in staat zal zijn om GS te controleren en indien nodig bij te sturen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;
- dit mee te nemen bij de herijking van de P&C-cyclus;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Peter Korzelius
Groen Links

Provinciale Staten Noord-Holland

Zuivere algemene reserve

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 7, “Jaarstukken”,

constaterende dat:

- De provincie Noord-Holland van het Rijk middelen krijgt die variëren in hoogte;
- De stand van de algemene reserve invloed heeft op het weerstandsvermogen van de provincie;
- De algemene reserve gebruikt wordt als buffer om financiële tegenvallers op te vangen en enkel hoort te bestaan uit middelen zonder bestemming,

overwegende dat:

- Bij de jaarstukken het voorstel wordt gedaan om de 2,2 miljoen euro “extra” uitkering decembercirculaire geoormerkt in de algemene reserve te storten;
- Voor uitvoering van het budgetrecht Provinciale Staten baat hebben bij een zuiver beeld van de kengetallen en het weerstandsvermogen,

Provinciale Staten besluit:

Besluitpunt 2 lid I
luidend

I. € 2,2 miljoen “extra” uitkering Decemercirculaire 2025 geoormerkt te storten in de algemene reserve

Te wijzigen in

I.a. een bestemmingsreserve geoormerkte voorschotten in te stellen

I.b. € 2,2 miljoen “extra” uitkering Decemercirculaire 2025 te storten de bestemmingsreserve geoormerkt voorschotten.

en gaan over tot de orde van de dag.

Yvonne Buit
ChristenUnie

Dennis Heijnen
CDA

Sijmen Mulder
D66

Kelly Uiterwijk
JA21

Motie: Sturen op onderbesteding: naar voorspelbaarder begroten en realistisch ramen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen te Haarlem op 29 juni 2026, ter behandeling van de Jaarrekening 2025, voordracht 37.

constateren dat:

- uit de Jaarrekening 2025 blijkt dat de provincie een voordelig rekeningresultaat van €84,3 miljoen heeft gerealiseerd, mede door onderschrijdingen op de uitvoering van de begroting;
- er in 2025 sprake was van onderbesteding door o.a. vertragingen in uitvoering, capaciteitstekorten en externe factoren;
- bij investeringen een realisatie van circa 80% van het geraamde niveau gebruikelijk is;
- het college heeft toegezegd meer inzicht te geven in de oorzaken van onderbesteding en deze gerichter te volgen;

overwegen dat:

- structurele onderbesteding leidt tot minder voorspelbare begrotingen en verminderde sturingskracht voor Provinciale Staten;
- het onderscheid tussen oorzaken essentieel is voor beter financieel beleid;
- volledige realisatie van budgetten niet realistisch is, maar structurele afwijkingen wel beter kunnen worden geadresseerd;
- het expliciet hanteren van realistische uitvoeringspercentages kan bijdragen aan een eerlijker en beter onderbouwde begroting;
- het wenselijk is dat Provinciale Staten eerder en beter kunnen sturen op afwijkingen tijdens het begrotingsjaar;

verzoeken het college:

1. Een onderbestedingsrichtlijn op te stellen voor:
 - a. investeringsuitgaven;
 - b. exploitatie-uitgaven;
 waarin per type uitgaven een bandbreedte of norm wordt geformuleerd voor acceptabele afwijkingen;
2. Te onderzoeken of en hoe bij het opstellen van de begroting rekening kan worden gehouden met structurele onderbesteding, bijvoorbeeld door:
 - het hanteren van een realisatiepercentage bij investeringen;
3. De uitkomsten hiervan uiterlijk te betrekken bij de Begroting 2027 (of eerder indien mogelijk) en de Staten hierover te informeren;

En gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mulder
D66

Dennis Heijnen
CDA

Yvonne Buit
ChristenUnie

Kelly Uiterwijk
Ja21

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

GroenLinks

Motie “inzichtelijker maken van beleidsdoelstellingen”

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt “Jaarstukken 2025” (VD 37-2026);

constaterende dat:

- er al jaren sprake is van een onderbesteding;
- er per programma nauwelijks meetbare resultaten zijn beschreven;
- de accountant aangeeft dat ‘De jaarstukken geven in beperkte mate inzicht in de doeltreffendheid in de subsidieregelingen en de verstrekte bijdragen. Door meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, kan de informatiewaarde van de jaarstukken toenemen’;

overwegende dat:

- bij het bespreken van de jaarstukken in meerdere commissies ter sprake is gekomen dat niet inzichtelijk is in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn behaald;
- door een reflectie op ambities, geleverde prestaties en niet behaalde doelen PS beter in staat zal zijn om GS te controleren en indien nodig bij te sturen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- om een voorstel te doen hoe beleidsdoelstellingen beter vertaald kunnen worden naar concrete resultaten, zodat die op termijn kunnen worden meegenomen in de toelichting op de jaarstukken;
- en PS hierover uiterlijk in het tweede kwartaal 2027 te informeren en mee te nemen bij de herijking van de P&C cyclus;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Peter Korzelius
Groen Links

MOTIE

Vooraf instemmingsrecht PS bij instellen bestemmingsreserves

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 7, Jaarstukken;

Constateerende dat:

- de provincie bij de Laatste Begrotingswijziging 2025 (LBW 2025) €1,55 miljoen heeft gestort in de Reserve Subsidies Regionale Economie (programma 6);
- dit is geschied zonder voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten;
- GS nu bij de behandeling van de jaarstukken 2025 — dus achteraf — PS verzoekt dit instellingsbesluit alsnog formeel te nemen;
- de Financiële Verordening Noord-Holland vereist dat PS een besluit neemt over het instellen van bestemmingsreserves;

Overwegende dat:

- het instellen van een reserve een kaderstellend besluit is dat behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;
- het achteraf formaliseren van een reeds gevulde reserve de kaderstellende en controlerende rol van PS uitholt;
- het voorkomen van dergelijke procedurele omissies bijdraagt aan ordelijk en transparant financieel bestuur;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in het vervolg uitsluitend een bestemmingsreserve in te stellen na een voorafgaand instellingsbesluit van Provinciale Staten;
- bij iedere begrotingswijziging waarbij een nieuwe reserve wordt voorgesteld, het instellingsbesluit expliciet als afzonderlijk beslispoint aan PS voor te leggen vóór de eerste storting plaatsvindt;
- te bezien of de Financiële Verordening Noord-Holland op dit punt aanscherping behoeft en PS daarover te informeren bij de eerstvolgende herziening van de verordening,

en gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

MOTIE

Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 7, Jaarstukken;

Constateerende dat:

- de provincie Noord-Holland jaarlijks meer dan €200 miljoen verstrekt aan subsidies en bijdragen aan derden;
- de accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van provinciale subsidieregelingen en verstrekte bijdragen;
- de accountant adviseert meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, zodat de informatiewaarde van de jaarstukken toeneemt;
- Gedeputeerde Staten in hun bestuurlijke reactie aangeven dit “deels te herkennen” en te zullen “verkennen” hoe hierover meer systematisch inzicht kan worden gegeven, zonder daarbij een concrete termijn of aanpak te benoemen;

Overwegende dat:

- Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol hebben bij de inzet van publieke middelen, waaronder de vaststelling en evaluatie van subsidieregelingen;
- PS die controlerende rol alleen effectief kan vervullen als de jaarstukken inzicht bieden in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten de beoogde provinciale doelstellingen hebben bereikt;
- het ontbreken van dit inzicht PS structureel beperkt in haar vermogen om te sturen op de effectiviteit van meer dan €200 miljoen aan jaarlijkse subsidie-uitgaven;
- een verkenning zonder termijn en zonder concrete uitkomstverplichting onvoldoende waarborg biedt dat dit inzicht daadwerkelijk tot stand komt;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de jaarstukken 2026 voor het eerst een overzicht op te nemen van de doelbereiking per subsidiecategorie met een omvang van meer dan €1 miljoen, waarin per regeling wordt aangegeven: (a) wat het beoogde doel was, (b) welke prestaties zijn geleverd en (c) in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect is bereikt of meetbaar is;
- bij de aanbidding van de jaarstukken 2026 aan PS te rapporteren welke verbeteringen zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de doeltreffendheid van subsidies ten opzichte van de jaarstukken 2025;
- in de Kaderbrief 2028 een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van doeltreffendheidsrapportage in de planning- en controlcyclus,

en gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

MOTIE

Inzicht in doeltreffendheid van provinciale subsidies in de jaarstukken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 7, Jaarstukken;

Constaterende dat:

- de provincie Noord-Holland jaarlijks meer dan €200 miljoen verstrekt aan subsidies en bijdragen aan derden;
- de accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat de jaarstukken in beperkte mate inzicht geven in de doeltreffendheid van provinciale subsidieregelingen en verstrekte bijdragen;
- de accountant adviseert meer aandacht te geven aan de mate waarin beoogde doelen zijn bereikt, zodat de informatiewaarde van de jaarstukken toeneemt;
- Gedeputeerde Staten in hun bestuurlijke reactie aangeven dit “deels te herkennen” en te zullen “verkennen” hoe hierover meer systematisch inzicht kan worden gegeven, zonder daarbij een concrete termijn of aanpak te benoemen;

Overwegende dat:

- Provinciale Staten een kaderstellende en controlerende rol hebben bij de inzet van publieke middelen, waaronder de vaststelling en evaluatie van subsidieregelingen;
- PS die controlerende rol alleen effectief kan vervullen als de jaarstukken inzicht bieden in de mate waarin gesubsidieerde activiteiten de beoogde provinciale doelstellingen hebben bereikt;
- het ontbreken van dit inzicht PS structureel beperkt in haar vermogen om te sturen op de effectiviteit van meer dan €200 miljoen aan jaarlijkse subsidie-uitgaven;
- een verkenning zonder termijn en zonder concrete uitkomstverplichting onvoldoende waarborg biedt dat dit inzicht daadwerkelijk tot stand komt;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de aanbidding van de jaarstukken 2027 aan PS te rapporteren welke verbeteringen zijn doorgevoerd in de informatievoorziening over de doeltreffendheid van subsidies;
- in de Kaderbrief 2028 een voorstel op te nemen voor een structurele verankering van doeltreffendheidsrapportage in de planning- en controlcyclus,

en gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

T. Groenendijk

CZ/FIN

Telefoonnummer +316 34060504

Tim.Groenendijk@Noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Kaderbrief 2027

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Kaderbrief 2027.

Van ambitie naar uitvoering

De afgelopen jaren hebben we veel bereikt, daar zijn we trots op. Deze Statenperiode is het kabinet in Den Haag meermaals gewisseld, met bijbehorende (financiële) teleurstellingen. Ook dit heeft ons gedwongen om kritischer naar eigen middelen te kijken. 2027 wordt het jaar van afronden en doorbouwen. We leveren op wat we hebben beloofd, maken keuzes waar dat nodig is en laten een provincie achter met een stevige inhoudelijke, organisatorische en financiële basis. Niet alles kan, maar wat we doen, doen we met focus, tempo en bestuurlijke duidelijkheid.

De provincie Noord-Holland opereert in een context van aanhoudende schaarste. Schaarste aan fysieke ruimte, aan stikstofruimte, aan netcapaciteit, aan uitvoeringskracht en aan financiële ruimte. Die schaarste is niet tijdelijk, maar zal voor de komende jaren de realiteit blijven. Juist daarom is het belangrijk om duidelijk te zijn over wat kan en over wat we doen. Geopolitieke spanningen trekken een wissel op onze vrijheid en onze welvaart. Stijgende energie- en grondstofprijzen stuwden de inflatie verder op.

Deze kaderbrief markeert een bestuurlijke lijn: we voegen geen nieuwe ambities toe, maar kiezen scherp binnen bestaand beleid. We richten ons op het realiseren van wat is ingezet en op het creëren van een stabiele uitgangspositie voor de volgende bestuursperiode. Dat vraagt ook om een provinciale organisatie die resultaatgericht en wendbaar is. Een organisatie die samenwerkt en eigenaarschap toont. Een organisatie die uitvoeringskracht heeft en financieel robuust is. Met de kaderbrief 2026 is hiervoor een traject ingezet; deze kaderbrief zet die lijn door.

Verzenddatum

13 MEI 2026

Kenmerk

KB2027 - Versie PS 13 mei

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Afronden en doorbouwen

Uiteindelijk gaat het niet om papieren plannen, maar om wat inwoners merken. Het gaat erom dat projecten daadwerkelijk worden afgerond. Dat woningbouw, bereikbaarheid en veiligheid niet vastlopen. Dat de natuur en de leefomgeving verbeteren. En dat de provincie voorspelbaar is in haar keuzes en betrouwbaar is in haar uitvoering. Als stabiel middenbestuur dragen wij immers een bijzondere verantwoordelijkheid. We zijn de verbindende schakel tussen gemeenten en Rijk, het coördinerend middelpunt dat verbindt wat niet los mag raken.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

2 bijlage(n)

1. Voordracht Kaderbrief 2027
2. Kaderbrief 2027

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Kaderbrief 2027

Kenmerk: END5ZVFTENNW-1076595607-9613

Bijlagen:

1. Kaderbrief 2027

1. Inleiding

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse begrotingscyclus. Deze kaderbrief 2027 schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen in de laatste periode van deze coalitie. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2027 en meerjarenraming 2027-2030. Daarmee is de kaderbrief het moment waarop we keuzes maken om het meerjarig financieel beeld sluitend te krijgen en financiële stabiliteit te waarborgen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria**Financiële spagaat**

De financiële positie van de provincie is gunstiger t.o.v. vorig jaar, mede dankzij het herstel van de weeffout in het provinciefonds. Op de korte termijn wordt een aantal jaren een positief verwacht resultaat gepresenteerd. Wel is de ontwikkeling van de inflatie als gevolg van de hoge olieprijs zorgelijk, temeer daar alle deskundigen verwachten dat de grote effecten daarvan nog moeten komen. Tegelijk zien we dat de financiële kengetallen op de langere termijn een verslechtering laten zien. Zo nemen de Netto-Schuldquote en de kapitaallastendruk toe. De kengetallen overschrijden op lange termijn de gewenste signaalwaarden en zullen in de categorie 'risicovol' terechtkomen. Het effect op korte en lange termijn zal hierna verder worden toegelicht in het hoofdstuk 'financieel perspectief'. Om de lange termijn positie niet verder te laten verslechteren, zijn we terughoudend ten aanzien van de inzet van aanvullende middelen uit te verwachte positieve resultaten. Waar nodig zetten we deze ruimte beperkt in ter versterking van huidig beleid. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 3.3 'Beleidsvoorstellen Kaderbrief 2027'. Overige verwachte positieve resultaten zullen meerjarig worden toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2.2 'Reserveren voor toekomstige investeringen'.

Bijstellingen

In het hoofdstuk 'geactualiseerde meerjarenraming' worden de technische, autonome en nieuwe beleidsaanpassingen per onderwerp toegelicht. Ontwikkelingen voor faunaschade hebben financieel gezien de meeste negatieve impact. Een negatief effect wordt veroorzaakt door een stijging van de aanvragen, stijging van gewasprijzen en stijging van taxatiekosten. Daarnaast heeft de provincie besloten om houtduivenschade niet meer te vergoeden. Deze beleidsaanpassing heeft een structureel positief effect en dempt daarmee de hierboven omschreven lastenstijging.

Naast bovengenoemde onderwerpen wordt in deze kaderbrief een toelichting gegeven op een aantal beleidsmatige ontwikkelingen, die op dit moment nog geen financiële impact hebben.

Investeren in bereikbaarheid

Om de Staten beter te betrekken bij de stand van zaken rondom grote infrastructurele projecten wordt naast deze Kaderbrief een aparte informerende brief verstuurd aan de Staten. Hierin wordt een beredeneerde inschatting gegeven van de planning en de kosten van de grootste investeringen en hoe daar nu rekening mee wordt gehouden in de begroting.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door PS over de kaderbrief zullen deze kaders door GS verder uitgewerkt worden in de begroting 2027.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 31-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2025,

besluiten:

1. in te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2027;
2. in te stemmen met het geactualiseerde financieel kader voor de meerjarenraming 2027-2030;
3. de Kaderbrief 2027 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: Kaderbrief 2027

Kenmerk: END5ZVFTENNW-1076595607-9613 (CZ/FIN)

Bijlagen:

1. Kaderbrief 2027

1. Inleiding

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse begrotingscyclus. Deze kaderbrief 2027 schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen in de laatste periode van deze coalitie. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2027 en meerjarenraming 2027-2030. Daarmee is de kaderbrief het moment waarop we keuzes maken om het meerjarig financieel beeld sluitend te krijgen en financiële stabiliteit te waarborgen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Financiële spagaat

De financiële positie van de provincie is gunstiger t.o.v. vorig jaar, mede dankzij het herstel van de weeffout in het provinciefonds. Op de korte termijn wordt een aantal jaren een positief verwacht resultaat gepresenteerd. Wel is de ontwikkeling van de inflatie als gevolg van de hoge olieprijs zorgelijk, temeer daar alle deskundigen verwachten dat de grote effecten daarvan nog moeten komen. Tegelijk zien we dat de financiële kengetallen op de langere termijn een verslechtering laten zien. Zo nemen de Netto-Schuldquote en de kapitaallastendruk toe. De kengetallen overschrijden op lange termijn de gewenste signaalwaarden en zullen in de categorie 'risicovol' terechtkomen. Het effect op korte en lange termijn zal hierna verder worden toegelicht in het hoofdstuk 'financieel perspectief'. Om de lange termijn positie niet verder te laten verslechteren, zijn we terughoudend ten aanzien van de inzet van aanvullende middelen uit te verwachte positieve resultaten. Waar nodig zetten we deze ruimte beperkt in ter versterking van huidig beleid. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 3.3 'Beleidsvoorstellen Kaderbrief 2027'. Overige verwachte positieve resultaten zullen meerjarig worden toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2.2 'Reserveren voor toekomstige investeringen'.

Bijstellingen

In het hoofdstuk 'geactualiseerde meerjarenraming' worden de technische, autonome en nieuwe beleidsaanpassingen per onderwerp toegelicht. Ontwikkelingen voor faunaschade hebben financieel gezien de meeste negatieve impact. Een negatief effect wordt veroorzaakt door een stijging van de aanvragen, stijging van gewasprijzen en stijging van taxatiekosten. Daarnaast heeft de provincie besloten om houtduivenschade niet meer te vergoeden. Deze beleidsaanpassing heeft een structureel positief effect en dempt daarmee de hierboven omschreven lastenstijging.

Naast bovengenoemde onderwerpen wordt in deze kaderbrief een toelichting gegeven op een aantal beleidsmatige ontwikkelingen, die op dit moment nog geen financiële impact hebben.

Investeren in bereikbaarheid

Om de Staten beter te betrekken bij de stand van zaken rondom grote infrastructurele projecten wordt naast deze Kaderbrief een aparte informerende brief verstuurd aan de Staten. Hierin wordt een beredeneerde inschatting gegeven van de planning en de kosten van de grootste investeringen en hoe daar nu rekening mee wordt gehouden in de begroting.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door PS over de kaderbrief zullen deze kaders door GS verder uitgewerkt worden in de begroting 2027.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 31-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op de Financiële verordening provincie Noord-Holland 2025,

besluiten:

1. in te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2027;
2. in te stemmen met het geactualiseerde financieel kader voor de meerjarenraming 2027-2030;
3. de Kaderbrief 2027 vast te stellen.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Kaderbrief 2027

Provincie Noord-Holland

Versie – Provinciale Staten, 13 mei 2026

INHOUDSOPGAVE

Bestuurlijk voorwoord	3
1. Inleiding en samenvatting	5
2. Financieel perspectief	6
2.1 Financiële kengetallen	6
2.2 Reserveren voor toekomstige investeringen	8
3. Geactualiseerde meerjarenraming 2027-2030	9
3.1 Technische bijstellingen	11
3.2 Autonome ontwikkelingen	12
3.3 Beleidsvoorstellen Kaderbrief 2027	13
3.4 Versterken eigen vermogen	14
3.5 Beleidsontwikkelingen zonder financiële gevolgen	15
4. Tweede begrotingswijziging 2026	17
Bijlage Kaderbrief 2027 (Toelichtingen)	18
Toelichting Technische bijstellingen (3.1).....	18
Toelichting Autonome ontwikkelingen (3.2)	21

Bestuurlijk voorwoord

Van ambitie naar uitvoering

De afgelopen jaren hebben we veel bereikt, daar zijn we trots op. Deze Statenperiode is het kabinet in Den Haag meermaals gewisseld, met bijbehorende (financiële) teleurstellingen. Ook dit heeft ons gedwongen om kritischer naar eigen middelen te kijken. 2027 wordt het jaar van afronden en doorbouwen. We leveren op wat we hebben beloofd, maken keuzes waar dat nodig is en laten een provincie achter met een stevige inhoudelijke, organisatorische en financiële basis. Niet alles kan, maar wat we doen, doen we met focus, tempo en bestuurlijke duidelijkheid.

De provincie Noord-Holland opereert in een context van aanhoudende schaarste. Schaarste aan fysieke ruimte, aan stikstofruimte, aan netcapaciteit, aan uitvoeringskracht en aan financiële ruimte. Die schaarste is niet tijdelijk, maar zal voor de komende jaren de realiteit blijven. Juist daarom is het belangrijk om duidelijk te zijn over wat kan en over wat we doen. Geopolitieke spanningen trekken een wissel op onze vrijheid en onze welvaart. Stijgende energie- en grondstofprijzen stuwden de inflatie verder op.

Duurzaam financieel beleid

In voorgaande jaren hebben we maatregelen genomen ter versteviging van de provinciale begroting. De Treasury is op orde gebracht, het principe van "structurele dekking voor structurele uitgaven" is geïmplementeerd en onze inkomsten zijn in lijn gebracht met stijgende structurele kosten. Het financieringsstatuut is aangepast, de mandaten voor financiering zijn geformaliseerd en de inzet van reserves is verder aan banden gelegd.

Ook hebben we normen voor financiële kengetallen geïntroduceerd en is gestart met het ordenen van alle financiële kaders. Deze maatregelen hebben de druk op de kengetallen gedempt. Toch is de structurele trend nog niet gekeerd. We zullen dan ook moeten leren sturen op de samenhang tussen de lange en korte termijn. Dat betekent dat we actief moeten sturen op de kengetallen in relatie tot het begrotingssaldo.

Vorig jaar volgde een doorbraak in de verdeling van het Provinciefonds. Daarbij werd ook de weeffout, waarmee we jarenlang structureel tekort zijn gedaan, gecorrigeerd. Een succesvol resultaat, waar veel op is ingezet en dat leidt tot substantieel meer inkomsten voor de provincie.

Met het oog op toekomstige investeringen, onder meer in bereikbaarheid en groen, hanteren wij in deze kaderbrief een terughoudende begrotingslijn. Incidentele meevallers worden niet omgezet in structurele verplichtingen. Financiële ruimte zetten we in om risico's te beheersen, investeringen zorgvuldig te faseren en ons weerstandvermogen te versterken.

Deze kaderbrief markeert daarmee een bestuurlijke lijn: we voegen geen nieuwe ambities toe, maar kiezen scherp binnen bestaand beleid. We richten ons op het realiseren van wat is ingezet en op het creëren van een stabiele uitgangspositie voor de

volgende bestuursperiode. Dat vraagt ook om een provinciale organisatie die resultaatgericht en wendbaar is. Een organisatie die samenwerkt en eigenaarschap toont. Een organisatie die uitvoeringskracht heeft en financieel robuust is. Met de kaderbrief 2026 is hiervoor een traject ingezet; deze kaderbrief zet die lijn door.

Afronden en doorbouwen

Uiteindelijk gaat het niet om papieren plannen, maar om wat inwoners merken. Het gaat erom dat projecten daadwerkelijk worden afgerond. Dat woningbouw, bereikbaarheid en veiligheid niet vastlopen. Dat de natuur en de leefomgeving verbeteren. En dat de provincie voorspelbaar is in haar keuzes en betrouwbaar is in haar uitvoering. Als stabiel middenbestuur dragen wij immers een bijzondere verantwoordelijkheid. We zijn de verbindende schakel tussen gemeenten en Rijk, het coördinerend middelpunt dat verbindt wat niet los mag raken.

Esther Rommel

Gedeputeerde Financiën

1. Inleiding en samenvatting

Voor u ligt de Kaderbrief 2027. Deze Kaderbrief geeft aan welke financiële ruimte er is de komende jaren in het licht van de externe ontwikkelingen die impact hebben op de provincie.

Financiële spagaat

De financiële positie van de provincie is gunstiger t.o.v. vorig jaar, mede dankzij het herstel van de weeffout in het provinciefonds. Op de korte termijn wordt een aantal jaren een positief verwacht resultaat gepresenteerd. Wel is de ontwikkeling van de inflatie als gevolg van de hoge olieprijs zorgelijk, temeer daar alle deskundigen verwachten dat de grote effecten daarvan nog moeten komen. Tegelijk zien we dat de financiële kengetallen op de langere termijn een verslechtering laten zien. Zo nemen de Netto-Schuldquote en de kapitaallastendruk toe. De kengetallen overschrijden op lange termijn de gewenste signaalwaarden en zullen in de categorie 'risicovol' terechtkomen. Het effect op korte en lange termijn zal hierna verder worden toegelicht in het hoofdstuk 'financieel perspectief'.

Om de lange termijn positie niet verder te laten verslechteren, zijn we terughoudend ten aanzien van de inzet van aanvullende middelen uit te verwachte positieve resultaten. Waar nodig zetten we deze ruimte beperkt in ter versterking van huidig beleid. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 3.3 'Beleidsvoorstellen Kaderbrief 2027'. Overige verwachte positieve resultaten zullen meerjarig worden toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2.2 'Reserveren voor toekomstige investeringen'.

Bijstellingen

In het hoofdstuk 'geactualiseerde meerjarenraming' worden de technische, autonome en nieuwe beleidsaanpassingen per onderwerp toegelicht. Ontwikkelingen voor faunaschade hebben financieel gezien de meeste negatieve impact. Een negatief effect wordt veroorzaakt door een stijging van de aanvragen, stijging van gewasprijzen en stijging van taxatiekosten. Daarnaast heeft de provincie besloten om houtduivenschade niet meer te vergoeden. Deze beleidsaanpassing heeft een structureel positief effect en dempt daarmee de hierboven omschreven lastenstijging.

Naast bovengenoemde onderwerpen wordt in deze kaderbrief een toelichting gegeven op een aantal beleidsmatige ontwikkelingen, die op dit moment nog geen financiële impact hebben.

Investeren in bereikbaarheid

Om de Staten beter te betrekken bij de stand van zaken rondom grote infrastructurele projecten wordt naast deze Kaderbrief een aparte informerende brief verstuurd aan de Staten. Hierin wordt een beredeneerde inschatting gegeven van de planning en de kosten van de grootste investeringen en hoe daar nu rekening mee wordt gehouden in de begroting.

2. Financieel perspectief

2.1 Financiële kengetallen

We willen grip houden op onze financiën. Daarbij streven we naar stabiliteit en flexibiliteit. Om te kunnen sturen op de ontwikkeling van de begroting en de balans, hanteren we onderstaande (financiële) kengetallen en de vastgestelde normen.

		Signaalwaarden PNH		
	Kengetal	Gezond	Alert	Risicovol
Key-indicatoren	Netto schuldquote gecorrigeerd	<150%	150-200%	>200%
	Kapitaallastenratio	<10%	10-15%	>15%
BBV	Netto schuldquote	<150%	150-200%	>200%
	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
	Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
	Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Overige	Rente risiconorm	<20%	20%	>20%
	Kasgeldlimiet	<7%	7%	>7%
	Weerstandratio	>2	1-2	<1
	Norm algemene reserve	>25%	25%	<25%

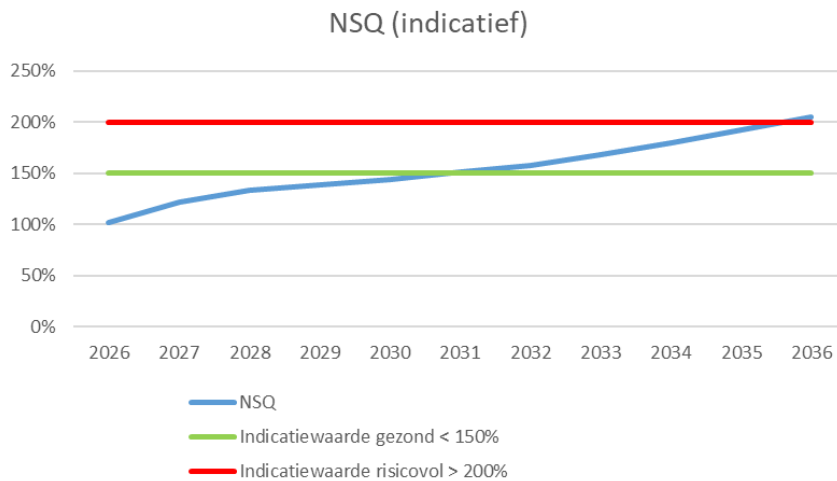
De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die uw Staten in de beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Daarmee levert u een bijdrage aan uw kaderstellende en controlerende rol.

Een afzonderlijk kengetal zegt nog weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat zij alleen in gezamenlijkheid en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de provincie. De netto schuldquote en de kapitaallastenratio zijn hierbij de belangrijkste indicatoren.

Netto schuldquote

De netto schuldquote (NSQ) geeft inzicht in de schuldpositie van de provincie in verhouding tot haar inkomsten. Dit kengetal laat zien in hoeverre de provincie daadwerkelijk afhankelijk is van geleend geld voor haar eigen taken. Een stijgende schuldquote beperkt de financiële wendbaarheid en vergroot op zijn beurt de rentelasten. De provincie gebruikt dit kengetal als een van de belangrijkste indicatoren voor de houdbaarheid van de financiële positie.

In de tabel hieronder is indicatief het verloop van de netto schuldquote opgenomen. Hierin zijn alle financiële effecten uit deze kaderbrief meegenomen.

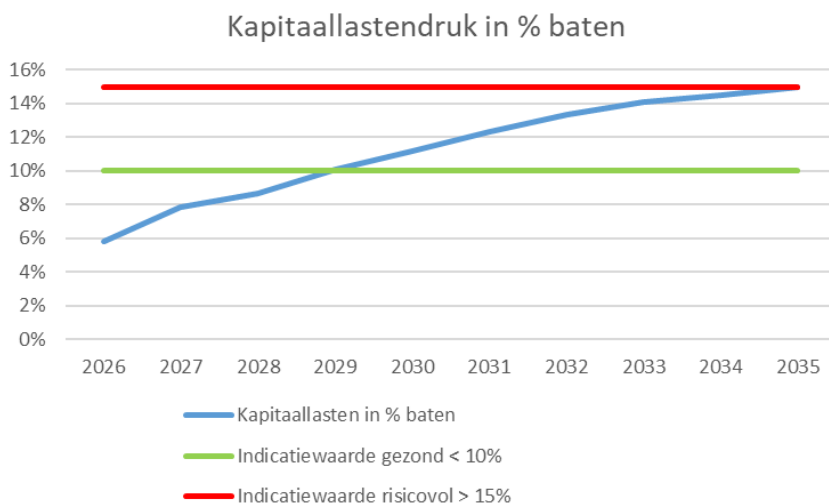

Zoals uit de grafiek blijkt zal de NSQ de komende jaren stijgen en boven de 150% (alert) uitkomen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de investeringsambities die de provincie heeft. Om deze investeringen te kunnen realiseren dient de provincie hiervoor geld te lenen en zal de schuldpositie en de bijbehorende NSQ gaan stijgen.

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio laat zien welk deel van de structurele inkomsten wordt besteed aan rente en afschrijving. Dit kengetal is vooral relevant in een periode waarin investeringen toenemen en de provincie weer leningen aantrekt. Hoe hoger de kapitaallasten, hoe minder ruimte er resteert voor nieuw beleid. Dit kengetal geeft daarmee inzicht in de druk die investeringen leggen op de exploitatie.

In de tabel hieronder is indicatief het verloop van de kapitaallastenratio opgenomen. Hierin zijn alle financiële effecten uit deze kaderbrief meegenomen.

Door de investeringsambities van de provincie zal de kapitaallastendruk stijgen. Dit is het gevolg van meer investeren en dus uiteindelijk hogere afschrijvingslasten en de stijgende lening portefeuille als gevolg van deze investeringen. Bij een grotere lening portefeuille zal ook de rentelast gaan stijgen. Samen vormen deze afschrijvingen en rentelasten de kapitaallasten. In de grafiek is te zien dat in 2029 de kapitaallastendruk boven de 10% (alert) uit gaat stijgen. Dit betekent dat in 2029 de kapitaallasten 10% beslagleggen op de structurele inkomsten. Dit percentage zal na 2029, net als de NSQ, blijven stijgen als gevolg van de investeringsambities.

2.2 Reserveren voor toekomstige investeringen

Wanneer we de financiële ontwikkeling tot en met 2036 analyseren, zien we een toename van de schuldpositie, de netto schuldquote en de kapitaallasten als percentage van de inkomsten. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat de status van onze financiële positie vanaf 2031 – op basis van de signaleringswaarden voor de NSQ en de kapitaallasten (als percentage van de inkomsten) – verschuiven van *gezond* naar *alert* of mogelijk zelfs *risicovol*. Dat past niet bij een financieel gezonde en toekomstbestendige begrotingskoers.

Daarom is het wenselijk om positieve begrotingssaldi niet direct in te zetten voor extra bestedingen, maar vooraleerst te benutten voor het versterken van het eigen vermogen en het reserveren (sparen) voor toekomstige investeringen. Op die manier kunnen toekomstige investeringen (weer) deels uit eigen middelen worden gefinancierd. Dan hoeven we minder te lenen waardoor de toename van de schuldpositie, de netto schuldquote en de daarbij horende rentelasten worden beperkt. Reserveren voor toekomstige investeringen is daarmee een verantwoord financieel uitgangspunt dat bijdraagt aan het behoud van financiële stabiliteit op langere termijn.

In de toekomst blijft de provincie, naast eigen investeringen, ook oog houden voor bereikbaarheidsinitiatieven vanuit andere organisaties. Om de kosten voor toekomstige projecten te kunnen dekken, zullen verwachte onderbestedingen op kapitaallasten waar mogelijk en zo nodig toegevoegd worden aan de reserve ‘Uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden’.

3. Geactualiseerde meerjarenraming 2027-2030

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2027-2030. In de hiernavolgende overzichten geven we eerst een totaaloverzicht van het startpunt; de lasten en baten in totaal vanaf de Begroting 2026. Daarna worden de mutaties van het financieel kader in 4 categorieën toegelicht. De vier categorieën gezamenlijk resulteren in het meerjarenbegrotingssaldo bij de kaderbrief 2027. In hoofdstuk 4 is een apart hoofdstuk toegevoegd waarin de wijzigingen voor het lopende jaar 2026 zijn opgenomen. Deze zullen worden verwerkt bij de Tweede begrotingswijziging 2026.

Onderstaande tabel geeft het totale financieel kader van deze kaderbrief weer.

*Tabel 1: Financieel Kader (N= nadelig, V= voordelig; bedragen * € 1 mln.):*

Financieel kader	2027	2028	2029	2030
Saldo begroting 2026	15,8 V	24,4 V	17,6 V	17,0 V
3.1 Technische bijstellingen	24,3 V	24,0 V	21,3 V	16,7 V
3.2 Autonome ontwikkelingen	25,0 N	14,3 N	14,4 N	14,4 N
3.3 Beleidswijzigingen	3,5 N	3,9 N	3,8 N	3,3 N
3.4 Versterken eigen vermogen	11,6 N	30,2 N	20,7 N	16,0 N
Eindstand Kaderbrief 2027	-	-	-	-

Saldo begroting 2026

In de tabel hieronder is een nadere duiding gegeven van de lasten en baten van de Programmabegroting 2026.

Tabel 2a: (N= nadelig, V= voordelig; bedragen x € 1 mln.):

	2027	2028	2029	2030
Lasten	780,2 N	767,2 N	753,4 N	723,9 N
Baten	722,4 V	739,0 V	744,0 V	755,0 V
Saldo baten en lasten	57,8 N	28,2 N	9,4 N	31,1 V
Stortingen reserves inclusief overhevelingen	92,40 N	98,4 N	114,1 N	90,2 N
Onttrekkingen reserves inclusief overhevelingen en vrijval	166,0 V	151,0 V	141,1 V	76,1 V
Totaal exploitatiesaldo (begroting 2026)	15,8 V	24,4 V	17,6 V	17,0 V

In de tabel hieronder is een overzicht gegeven van de baten en lasten per programma exclusief de mutaties op de reserves:

Tabel 2b: (N= nadelig, V= voordelig; bedragen x € 1 mln.):

Lasten	2027	2028	2029	2030
P1. Bestuur	23,9 N	23,6 N	23,5 N	23,3 N
P2. Klimaat en gezonde leefomgeving	72,6 N	70,3 N	68,9 N	69,1 N
P3. Ruimte en wonen	24,4 N	14,6 N	12,8 N	12,2 N
P4. Bereikbaarheid	282,5 N	294,2 N	278,6 N	288,8 N
P5. Natuur en landelijk gebied	180,9 N	171,1 N	165,1 N	112,3 N
P6. Economie, leefbaarheid en cultuur	48,0 N	36,9 N	36,8 N	37,4 N
P7. Overzicht algemene middelen en organisatie	147,9 N	156,5 N	167,7 N	180,8 N
Totaal lasten	780,2 N	767,2 N	753,4 N	723,9 N
Baten				
P1. Bestuur	0,1 V	0,1 V	0,1 V	0,1 V
P2. Klimaat en gezonde leefomgeving	6,7 V	6,1 V	6,2 V	6,3 V
P3. Ruimte en wonen	0,0 V	0,0 V	0,0 V	0,0 V
P4. Bereikbaarheid	15,7 V	18,1 V	5,4 V	3,3 V
P5. Natuur en landelijk gebied	22,1 V	16,7 V	16,9 V	11,8 V
P6. Economie, leefbaarheid en cultuur	0,4 V	0,3 V	0,3 V	0,3 V
P7. Overzicht algemene middelen en organisatie	677,4 V	697,7 V	715,1 V	733,2 V
Totaal baten	722,4 V	739,0 V	744,0 V	755,0 V
Totaal saldo baten en lasten	57,8 N	28,2 N	9,4 N	31,1 V

3.1 Technische bijstellingen

In deze paragraaf zijn de bijstellingen opgenomen naar aanleiding van de actualisatie van berekeningen op basis van bestaand, eerder door uw Staten geaccordeerd, beleid of autonome ontwikkelingen waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds opgenomen.

Tabel 3 – Technische bijstellingen (Bedragen x € 1 miljoen, N= nadelig, V= voordelig)

Regel	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
A	Saldo begroting 2026	15,8 V	24,4 V	17,6 V	17,0 V
B.	Ontwikkelingen provinciefonds en opcenten	20,3 V	21,3 V	22,6 V	18,8 V
C.	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	5,1 N	6,7 N	10,6 N	12,2 N
D.	Areaaluitbreiding	0,6 V	0,6 V	0,5 V	0,5 V
E.	Leges	0,3 V	0,3 V	0,3 V	0,3 V
F.	Renteresultaat (saldo rentebaten en lasten)	7,9 V	8,2 V	8,2 V	8,5 V
G.	PDENH: BTW blijkt compensabel	0,3 V	0,3 V	0,3 V	-
H.	Structureel maken van bezuinigingen uit Kaderbrief 2026	-	-	-	0,8 V
	<i>Subtotaal technische bijstellingen</i>	24,3 V	24,0 V	21,3 V	16,7 V
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	40,1 V	48,4 V	38,9 V	33,7 V

**Een nadere toelichting op de technische bijstellingen is opgenomen in de bijlage.*

3.2 Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen betreffen financiële mutaties die voortvloeien uit bestaand beleid, wettelijke en contractuele verplichtingen, prijs- en loonontwikkelingen en noodzakelijke aanpassingen in de bedrijfsvoering. Deze mutaties zijn nodig om de bestaande taken en wettelijke verantwoordelijkheden te kunnen blijven uitvoeren.

Tabel 4 - Autonome ontwikkelingen (bedragen x € 1 mln.)

Regel	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	40,1 V	48,4 V	38,9 V	33,7 V
I.	Stijgende ICT-kosten	1,6 N	1,6 N	1,6 N	1,6 N
J.	Stijgende huisvestinglasten	0,8 N	1,2 N	1,2 N	1,2 N
K.	Juridificering maatschappij	0,2 N	0,2 N	0,2 N	0,2 N
L.	Wet en regelgeving rond informatiebeveiliging, privacy, data en AI	1,2 N	1,2 N	1,2 N	1,2 N
M.	Noord-Hollands Archief	0,2 N	0,2 N	0,3 N	0,3 N
N.	Alliander	1,1 N	1,1 N	1,1 N	1,1 N
O.	Energie neutraal Paviljoen Welgelegen	1,9 N	-	-	-
P.	VENOM verkeersmodel	0,1 N	0,1 N	0,1 N	0,1 N
Q.	Huis van Hilde	0,3 N	0,3 N	0,3 N	0,3 N
R.	OV-SAAL	0,5 N	-	-	-
S.	RVO - Landbouwsubsidies	5,1 N			
T.a	Faunaschade (<i>prijsspeil 2026</i>)	16,4 N	16,4 N	16,4 N	16,4 N
T.b	Faunaschade (<i>niet vergoeden houtduiven</i>)	8,0 V	8,0 V	8,0 V	8,0 V
U.	Aanvullende subsidie A9 Heiloo	3,6 N	-	-	-
	Subtotaal Autonome ontwikkelingen	25,0 N	14,3 N	14,4 N	14,4 N
	Saldo meerjarenraming na autonome ontwikkelingen	15,1 V	34,1 V	24,5 V	19,3 V

*Een nadere toelichting op de autonome ontwikkelingen is opgenomen in de bijlage.

3.3 Beleidsvoorstellen Kaderbrief 2027

In deze Kaderbrief 2027 worden de volgende beleidsvoorstellen verwerkt.

Tabel 5 Voorstellen Kaderbrief (bedragen x € 1 mln.)

Regel	Omschrijving	I/S	2027	2028	2029	2030
	Saldo meerjarenraming na autonome ontwikkelingen		15,1 V	34,1 V	24,5 V	19,3 V
V.	Energiebesparingsakkoord	I	1,1 N	1,1 N	0,9 N	0,8 N
W.	Monumenten	I	1,1 N	1,1 N	1,1 N	1,1 N
X.	Sponsoring	I	0,4 N	0,4 N	0,4 N	0,4 N
Y.	Waddengebied	I	0,1 N	0,5 N	0,6 N	0,2 N
Z.	Maritiem cluster	S	0,5 N	0,5 N	0,5 N	0,5 N
AA.	Economie	S	0,3 N	0,3 N	0,3 N	0,3 N
	<i>Subtotaal Beleidsvoorstellen</i>		<i>3,5 N</i>	<i>3,9 N</i>	<i>3,8 N</i>	<i>3,3 N</i>
	Saldo na beleidsvoorstellen		11,6 V	30,2 V	20,7 V	16,0 V

V. Energiebesparingsakkoord 2027-2030

Het voorstel verlengt en intensificeert toezicht en handhaving op energiebesparingsverplichtingen bij bedrijven. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan klimaatdoelstellingen en wettelijke verplichtingen. De bijdrage loopt meerjarig en neemt af richting 2030 naarmate de opgave wordt afgerond.

W. Monumenten

Door vierjarige incidentele ophoging van middelen wordt de restauratie- en instandhoudingsopgave voor monumenten geborgd. Hiermee worden stijgende bouwkosten en restauratieachterstanden opgevangen. Dit voorkomt waardeverlies van erfgoed en ondersteunt behoud van cultuurhistorische kwaliteit in de provincie.

X. Sponsoring evenementen

Door stijgende kosten bij evenementenorganisaties en toegenomen aanvragen is het bestaande sponsorbudget ontoereikend. Deze ophoging voor 4 jaren maakt het mogelijk om publieksevenementen van provinciaal belang te blijven ondersteunen en een evenwichtige spreiding over de regio te waarborgen.

Y. Waddengebied

Met dit voorstel worden afspraken binnen de Waddengovernance geborgd, waaronder verlenging van het Investeringskader Waddengebied en bijdragen aan gezamenlijke uitvoeringsstructuren. Hiermee wordt interprovinciale samenwerking en kennisontwikkeling veiliggesteld.

Z. Maritiem cluster

De bijdrage aan het programmabureau Maritiem Cluster ondersteunt uitvoering van het bestuursakkoord met Defensie en Den Helder. Het bureau coördineert projecten rond infrastructuur, gebiedsontwikkeling en economische versterking van het maritiem cluster.

AA. Economie

In de technische bijstelling is het voordeel van € 300.000 p/j opgenomen, omdat we de BTW voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) toch uit het BTW-compensatiefonds (BCF) kunnen declareren. Dit voordeel kan structureel worden ingezet ter stimulering van het economisch beleid.

3.4 Versterken eigen vermogen

Wanneer we de financiële ontwikkeling tot en met 2036 analyseren, zien we een toename van de schuldpositie, de netto schuldquote en de kapitaallasten als percentage van de inkomsten. In hoofdstuk 2.2 wordt nader uitgelegd dat het belangrijk is om positieve begrotingssaldi de komende jaren te reserveren voor toekomstige investeringen en onverwachte uitgaven.

Tabel 6 Versterken eigen vermogen (bedragen x € 1 mln.)

Financieel kader	2027	2028	2029	2030
Saldo begroting 2026	15,8 V	24,4 V	17,6 V	17,0 V
3.1 Technische bijstellingen	24,3 V	24,0 V	21,3 V	16,7 V
3.2 Autonome ontwikkelingen	25,0 N	14,3 N	14,4 N	14,4 N
3.3 Beleidswijzigingen	3,5 N	3,9 N	3,8 N	3,3 N
3.4 Versterken eigen vermogen	11,6 N	30,2 N	20,7 N	16,0 N
Eindstand Kaderbrief 2027	-	-	-	-

3.5 Beleidsontwikkelingen zonder financiële gevolgen

3.5.1 Actieplan Geluid 2025-2029

Elke vijf jaar stellen we een Actieplan Geluid voor onze provinciale wegen vast. Hierin is aangegeven waar de provincie maatregelen wil nemen tegen geluidoverlast. We stellen het Actieplan Geluid op, omdat we de gezondheid van de inwoners belangrijk vinden. Daarnaast is het verplicht op grond van de Europese richtlijn omgevingslawaaï. Geluidmaatregelen zijn doelmatig als de kosten redelijk zijn in verhouding tot de gezondheidswinst die deze maatregelen opleveren. Om vast te stellen wanneer geluidmaatregelen doelmatig zijn, is in aanvulling op het Actieplan Geluid een beoordelingskader ontwikkeld: de Beleidsregels financiële doelmatigheid geluidmaatregelen Noord-Holland. Het Actieplan Geluid 2025-2029 is hiermee uitgewerkt.

De gemiddelde levenscycluskosten voor nieuwe geluidmaatregelen in de onderzoeksgebieden van het Actieplan Geluid 2025-2029 bedragen naar verwachting € 2,0 miljoen per jaar. De onderzoeksgebieden betreffen de trajecten waarin nog op te starten infrastructurele projecten kunnen plaatsvinden binnen de looptijd van het iMPI 2025-2032. De financiering van de nieuwe geluidmaatregelen geschiedt via het iMPI en is onderdeel van de bestaande financiering van infrastructurele projecten.

3.5.2 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Er is door de provincie in 2025 een bedrag van € 200 miljoen aan eigen middelen vrij gemaakt voor de realisatie van het NNN. In het najaar van 2025 is de realisatiestrategie NNN vastgesteld. In de daarbij behorende programmering NNN is vastgelegd op welke wijze de provincie het NNN budget (de € 200 mln. plus de reeds beschikbare NNN-middelen) toewijst aan gebieden en projecten.

In de programmering NNN is aangegeven dat er voor de volledige afronding van het NNN in Noord-Holland de komende jaren een bedrag van circa € 500 -tot € 550 miljoen aan aanvullend budget nodig is. Per jaar wordt bezien of besluitvorming over extra middelen nodig is om de planning te kunnen halen. Voor 2027 is er voldoende budget om aan de slag te gaan met de NNN realisatie conform de vastgestelde programmering. We verwachten dat er pas volgend jaar, bij de kaderbrief 2028, besluitvorming nodig is over aanvullende middelen.

3.5.3 Stikstof

Noord-Holland wil een provincie zijn waar de natuurkwaliteit duurzaam is hersteld en maatschappelijke ontwikkeling mogelijk blijft binnen ecologische grenzen. Daarom werkt de provincie aan een toekomst waarin stikstofgevoelige natuur kan herstellen, terwijl er ruimte blijft voor belangrijke opgaven zoals woningbouw, infrastructuur en de energietransitie. Een programmatische aanpak helpt om het natuurherstel te borgen en maatschappelijke en economische ontwikkeling in samenhang te realiseren.

Op 27 mei 2025 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de bestuursopdracht voor het uitwerken van een Programmatische Aanpak Natuurherstel en Stikstof Reductie (PANSR). De PANSR richt zich op geborgd natuurherstel, structurele geborgde stikstofreductie en juridisch houdbare vergunningverlening. Daarmee wil de provincie verdere achteruitgang van stikstofgevoelige natuur voorkomen, geborgd natuurherstel

mogelijk te maken en – zodra dit juridisch en ecologisch verantwoord is – weer ruimte creëren voor maatschappelijke ontwikkelingen.

3.5.4 Nieuwe onderhoudscontracten

Het vast en variabel onderhoud aan de infrastructuur van de provincie Noord-Holland is tot op heden grotendeels ondergebracht in gebiedscontracten. Dit zijn integrale onderhoudscontracten, en deze lopen af tussen 2025 en 2028. Voor deze contracten is destijds de keuze gemaakt om de regierol grotendeels bij de markt te beleggen. De rol van de provincie is hierbij hoofdzakelijk toetsend.

In de praktijk is gebleken dat het beleggen van de regie bij de markt de mogelijkheden beperkt om tijdig bij te sturen wanneer omstandigheden, risico's of prioriteiten wijzigen. Juist wendbaarheid, het tijdig kunnen bijsturen, is nodig om het areaal toekomstbestendig te beheren. Het aflopen van de gebiedscontracten biedt de mogelijkheid om zowel een passende contractvorm te hanteren als de organisatie hier goed op aan te laten aansluiten.

De financiële consequenties van deze overgang worden in kaart gebracht. Naar verwachting zal PS begin 2027 geïnformeerd worden over de transitie naar asset gerichte contracten.

3.5.5 Onderhoudsplannen (reserves groot onderhoud)

Voor de reserves groot onderhoud zijn we gestart met het verbeteren van de onderbouwing van de meerjarige plannen. Dit betekent dat we nog meer focus hebben om vanuit de inhoud (welke onderhoudswerkzaamheden en instandhoudingsinspecties voorzien wij meerjarig), de bijbehorende budgetbehoefte bepalen.

Hiermee hebben we een verbeterd inzicht gekregen in de verwachte onttrekkingen de komende 4 jaren. We blijven doorgaan met deze verbetering. Of dit leidt tot een aanpassingen in de stortingen is nog niet aan te geven. De overgang naar nieuwe, asset gerichte onderhoudscontracten is hierin onder andere een onzekere factor.

Signalen van marktpartijen komen binnen dat de geopolitieke ontwikkelingen in de wereld, waaronder de oorlog in het Midden-Oosten, gevolgen (prijsstijgingen) gaat krijgen de komende jaren bij infrastructurele werken. De signalen komen niet alleen van aannemers, maar ook van leveranciers en anderen in de keten. Gegeven deze ontwikkelingen verwachten wij dat aanbestedingen en onderhanden werk de komende jaren in prijs zal gaan stijgen. Dit zal doorwerken in de meerjarenplannen.

4. Tweede begrotingswijziging 2026

Een aantal ontwikkelingen die in deze Kaderbrief 2027 zijn opgenomen, hebben ook een effect op de begroting van 2026. Deze ontwikkelingen zijn hieronder in de tabel samengevat, en worden verwerkt in de Tweede Begrotingswijziging 2026. De toelichtingen van de mutaties zijn verwerkt in de bijlage toelichtingen mutaties.

Tabel 7 – Effecten op begroting 2026 (Bedragen x € 1 mln.)

Regel	Technische bijstellingen	Programma	2026
A.	Saldo na Eerste begrotingswijziging 2026	-	9,7 V
C.	Indexeringen	7	1,1 N
D.	Areaaluitbreiding	7	0,5 V
F.	Renteresultaat (saldo rentebaten en lasten)	7	1,0 V
	Subtotaal technische bijstellingen		0,4 V
	Saldo 2026 na technische bijstellingen		10,1 V
	Autonome ontwikkelingen		
J.	Stijgende huisvestingslasten	7	0,4 N
	Subtotaal autonome ontwikkelingen		0,4 N
	Beleidsvoorstellen		
X.	Sponsoring	1	0,5 N
Y.	Waddengebied	5	0,1 N
	Subtotaal nieuwe voorstellen		0,6 N
	Saldo 2026 na verwerking bijstellingen Kaderbrief		9,1 V

Bovenstaande mutaties zullen in de Tweede Begrotingswijziging 2026 (TBW) worden verwerkt. Het resterend positief saldo bij deze TBW zal ook, net als de saldi in 2027 en verder, worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

Bijlage Kaderbrief 2027 (Toelichtingen)

Toelichting Technische bijstellingen (3.1)

A. Vigerende meerjarenraming 2026:

Het startpunt voor het financieel kader 2027-2030 is het saldo van de meerjarenraming in de vastgestelde begroting 2026.

B. Ontwikkelingen Provinciefonds en opcenten

Er zijn 4 ontwikkelingen, hieronder aangeduid als B1 t/B4, m.b.t. het provinciefonds en de MRB:

Tabel 8 – Ontwikkelingen m.b.t. Provinciefonds en opcenten (Bedragen x € 1 mln)

Regel	2027	2028	2029	2030
B.1 Provinciefonds verwerking septembercirculaire 2025 (mutatie algemene uitkering)	26,9 N	26,2 N	26,1 N	31,1 N
B.2 Provinciefonds verwerking septembercirculaire 2025 (ontvangen compensatie voor verlengen korting EV's)	12,0 V	15,0 V	15,0 V	15,0 V
B.3 Opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB)	75,1 V	76,4 V	77,6 V	78,8 V
B.4 Afboeken stelpost provinciefonds en opcenten	39,9 N	43,9 N	43,9 N	43,9 N
Totaal	20,3 V	21,3 V	22,6 V	18,8 V

B.1 Provinciefonds algemene uitkering o.b.v. Septembercirculaire 2025:

De raming van de algemene uitkering van het provinciefonds wordt meerjarig naar beneden bijgesteld. Dit wordt vooral veroorzaakt door een hogere aftrek van de opcenten en het overhevelen van middelen van de algemene uitkering naar een decentralisatie uitkering (zie hiervoor de toelichting hierna onder B.2). De hogere aftrek in verband met de opcenten wordt veroorzaakt doordat in de nieuwe raming rekening is gehouden met het feit dat elektrische auto's niet meer volledig zijn vrijgesteld voor de motorrijtuigenbelasting. Dit zorgt voor een hogere opbrengst aan opcenten (zie onder C hierna) maar zorgt daardoor ook voor een hogere aftrek in het provinciefonds. De hiervoor beschreven neerwaartse bijstellingen zijn groter dan de positieve bijstellingen als gevolg van accres bijstellingen en de gedeeltelijke implementatie van het nieuwe verdeelmodel.

B.2 Provinciefonds overheveling compensatie van algemene uitkering naar decentralisatie-uitkering Septembercirculaire 2025:

Provincies krijgen een vergoeding vanwege het feit dat elektrische personenauto's nog gedeeltelijk zijn vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting (MRB). In de jaren 2026 t/m 2028 bedraagt de korting (op de MRB) 30%, in 2029 wordt dat 25% en vanaf 2030 worden elektrische personenauto's volledig belast. De provincies krijgen deze vergoeding, omdat deze korting in de MRB doorwerkt in de opbrengst van de opcenten. In de septembercirculaire 2025 is deze vergoeding overgeheveld van de algemene uitkering naar een decentralisatie uitkering. Tevens is in de septembercirculaire het bedrag per provincie bekend geworden; dat is het bedrag dat is opgenomen op regel B.2.

B.3 Opcenten op de motorrijtuigenbelasting

De hogere geraamde opbrengst aan opcenten wordt verklaard doordat in deze raming rekening is gehouden met het feit dat elektrische personenauto's niet meer volledig zijn vrijgesteld voor de MRB. Dit zorgt voor een hogere opbrengst aan opcenten.

B.4 Afboeken stelpost provinciefonds en opcenten

Bij de begroting 2026 is een stelpost ingesteld voor een aantal onderwerpen met betrekking tot de opbrengst opcenten en het provinciefonds die op dat moment moeilijk te ramen waren. Het ging hierbij om de volgende onderwerpen:

- De omvang van de compensatie die in het provinciefonds zou worden ontvangen in verband met het verlengen van de vrijstelling van elektrische auto's;
- De verwachte hogere opbrengst aan opcenten vanwege het feit dat elektrische auto's niet meer volledig vrijgesteld zijn;
- Het effect van de (gedeeltelijke) implementatie van het nieuwe verdeelmodel van het provinciefonds.

Op basis van informatie uit de septembercirculaire 2025 zijn deze onzekerheden gemuteerd op het budget van het provinciefonds en de opcenten; zie hiervoor de verklaring onder B1 en B2. Hierdoor kan het saldo op de stelpost naar nul bijgesteld worden.

C. Indexeringen

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, wordt door de provincie indexering toegepast. De benodigde indexering wordt opgenomen in de stelpost indexering. Elk jaar wordt deze post bij de Kadebrief geactualiseerd op basis van de meest recente rentepercentages en op basis van de te indexeren budgetten. Voor de herberekening van deze stelpost zijn de volgende begrotingsposten meegenomen:

- de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur
- de capaciteitskosten, de materiële overheadkosten
- de omgevingsdiensten en de recreatieschappen
- de openbaar vervoer concessies
- de fractievergoedingen

-
- de provinciale bijdrage aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA)
 - prijsindexatie voor verbeter en uitbreidingsinvesteringen IMPI;
 - bibliotheek indexering
 - indexering op de decentralisatie-uitkering Erfgoed
 - indexering Huis van Hilde
 - Noord-Hollands archief
 - Provinciale atlas
 - Plein C

D. Areaaluitbreiding

Bij nieuw areaal worden, conform de hiervoor opgestelde kaders, de budgetten voor het onderhouden van het areaal bijgesteld. Met elke toename van het areaal zullen de onderhoudslasten van de provincie dus toenemen. Indien er minder areaal bijkomt dan voorheen was begroot dan wordt het budget naar beneden bijgesteld. Deze mutaties zijn op deze regel in de Kaderbrief opgenomen.

E. Leges

De raming voor de verwachte leges opbrengsten is geactualiseerd. Per saldo levert dat de mutaties op zoals die zijn opgenomen op regel E.

F. Renteresultaat

De bijstelling van het renteresultaat is het saldo van de bijstelling van de rentelasten en rentebaten. De rentelasten worden naar beneden bijgesteld vanwege:

- Het feit dat gerekend wordt met 90% realisatiecijfers qua investeringen (en niet 100%). Dit heeft impact op de omvang van de leningenportefeuille en dus de rentelasten;
- Het saldo op de schatkist ultimo 2025 is hoger dan eerder werd verwacht;
- In de vergelijkende cijfers werd uitgegaan van een veel hogere leningenportefeuille op termijn

Dit zorgt voor +/- € 8 miljoen aan structurele lagere rentelasten. De rentebaten worden naar boven bijgesteld met € 200.000 omdat er wordt uitgegaan van een structureel saldo op de schatkist ad 20 miljoen, met de ophoging wordt de begrote rentebaat in lijn gebracht met de verwachte opbrengsten over dit structurele saldo.

G. PDENH: BTW blijkt wel BTW compensabel

Bij de Kaderbrief 2026 is het budget voor PDENH opgehoogd, omdat aangenomen werd dat de BTW voor deze deelneming niet BTW compensabel zou zijn. Inmiddels is gebleken dat de fiscus de BTW wel als compensabel beschouwt. Hierdoor kan het budget weer volledig worden besteed met dezelfde bedragen waarmee het vorig jaar is opgehoogd.

H. Structureel maken van bezuinigingen uit de Kaderbrief 2026

In de Kaderbrief 2026 zijn een aantal besparingsvoorstellen meegenomen. Een aantal van deze voorstellen zijn vorig jaar niet structureel verwerkt terwijl dat wel had gemoeten. Dat wordt met deze correctie alsnog gedaan.

Toelichting Autonome ontwikkelingen (3.2)

I. Stijgende ICT-kosten

ICT-kosten algemeen

We nemen steeds meer ICT-voorzieningen en -applicaties via Cloud computing af als dienst via abonnementsvormen. Door tevens hogere eisen aan beveiliging, meer updates en doorontwikkeling stijgen structurele kosten voor afname van deze IT-diensten. Tegelijkertijd hebben we minder incidentele ICT-kosten.

Systeemintegraties en technische koppelingen

De afhankelijkheid van digitale koppelingen tussen applicaties neemt toe. Voor continuïteit en datagedreven werken is structurele versterking van het integratieteam noodzakelijk. Het voorstel betreft structurele uitbreiding van interne ICT-capaciteit.

J. Stijgende huisvestingslasten

De ingebruikname van de kantoorpanden Houtplein en Dreef is inmiddels bijna 15 jaar geleden. Hierdoor nemen onderhouds- en vervangingskosten toe. Om de gebouwen technisch op peil te houden en achterstallig onderhoud te voorkomen, is structureel extra budget noodzakelijk voor groot onderhoud.

K. Juridificering maatschappij

De toenemende juridificering leidt tot meer bezwaar- en beroepsprocedures, hogere proceskosten en zwaardere motiveringseisen. Dit vraagt om structurele versterking van juridische capaciteit en ondersteuning binnen de organisatie.

L. Wet en regelgeving rond informatiebeveiliging, privacy, AI- en Dataverordening

Huidige en nieuwe wet- en regelgeving en aangescherpte normen op het gebied van cyberveiligheid en privacy vereisen verdere professionalisering en de volwassenheid van de organisatie en alle medewerkers op deze terreinen. Dit vraagt om actualisatie van beleid, processen, ontwikkeling instrumenten, advisering en toezicht. Om dit te realiseren is structurele versterking van specialistische capaciteit nodig.

De implementatie van Europese AI- en dataverplichtingen vereist structurele versterking van governance, toezicht en regie op technologie en datagebruik binnen de organisatie.

M. Noord-Hollands Archief

De bijdrage aan het Noord-Hollands Archief stijgt door indexering en aangepaste afspraken. Dit is noodzakelijk om te blijven voldoen aan wettelijke archiefverplichtingen en duurzame toegankelijkheid van provinciale informatie te waarborgen.

N. Alliander

Door omzetting van een provinciale lening in aandelen vervallen rente-inkomsten. Dit leidt tot structureel lagere baten in het renteresultaat vanaf 2027.

O. Energieneutraal Paviljoen Welgelegen

Met dit voorstel wordt Paviljoen Welgelegen verduurzaamd door isolatie, optimalisatie van installaties en noodzakelijk bouwkundig onderhoud. Dit draagt bij aan provinciale

klimaatdoelen, lagere energielasten en instandhouding van het rijksmonument. De investering vindt plaats binnen het kader van verduurzaming van de eigen organisatie.

P. VENOM verkeersmodel

De structurele bijdrage aan het VENOM-verkeersmodel wordt voortgezet. Het model ondersteunt mobiliteitsanalyses en beleidsontwikkeling binnen de regio en is essentieel voor onderbouwing van infrastructurele keuzes.

Q. Huis van Hilde

De huidige structurele budgetten voor de museale taken zijn primair gericht op de basisexploitatie en bieden onvoldoende ruimte om wettelijke en beleidsmatig vastgestelde verantwoordelijkheden duurzaam te blijven uitvoeren. Het voorstel zet in op materiële en programmatische kosten (geen formatie) die nodig zijn om zowel de wettelijke taken uit de Erfgoedwet als de bovenwettelijke, beleidsmatig vastgestelde (museale) taken duurzaam te kunnen blijven uitvoeren.

R. OV-Saal

Met een incidentele bijdrage wordt uitbreiding van fietsparkeercapaciteit bij station Bussum Zuid mogelijk gemaakt. Dit verbetert de kwaliteit van het OV-knooppunt en stimuleert duurzame mobiliteit binnen de corridor.

S. RVO - Landbouwsubsidies

De uitvoering van het NSP brengt hogere lasten met zich mee dan geraamd bij de start van het NSP in 2023. De reserve Europese projecten landbouwsubsidies dreigt onder nul te zakken voordat het NSP (eind 2029) volledig is afgerond. De kostenstijging zit met name in de uitvoeringskosten van RVO. Die kosten zijn voor het NSP veel hoger in vergelijking met POP3 (het vorige GLB-programma). Daarnaast wordt RVO geconfronteerd met aanvullende administratieve en controle-eisen vanuit de EU.

Financieel: Met een eenmalige extra storting van € 5,1 miljoen in de reserve Europese projecten landbouwsubsidies kunnen t/m 2029 alle cofinancierings- en uitvoeringskosten uit de reserve worden gedekt. De extra storting zal bij de TBW 2026 in de begroting worden verwerkt. Het bedrag dat overblijft na afronding van het NSP, vloeit terug naar de algemene middelen.

T. Faunaschade (prijsspeil 2026 en niet vergoeden houtduivenschade)

De nieuwe aanpak van de Faunabeheereenheid waarin het populatiebeheer van de grauwe gans gecoördineerd wordt is van start gegaan op 1 februari 2026. In het eerste jaar zal naar verwachting zichtbaar worden dat de omvang van het beheer sterk is gegroeid ten opzichte van de oude situatie. Het is nog niet zeker te zeggen wanneer de effecten in de omvang van de schadetegemoetkomingen zichtbaar worden. Dat effect wordt medebepaald door andere factoren dan alleen de omvang van de populatie. En deze effecten zullen naar verwachting niet eerder dan over twee jaar zichtbaar kunnen worden in de cijfers van BIJ12. Omdat de timing en de omvang van het te verwachten effect moeilijk zijn te voorspellen is hiermee geen rekening gehouden in deze meerjarenraming.

Samenvattend: het bedrag dat bij de Eerste Begrotingswijziging 2026 is bijgeraamd ten opzicht van de schade van 2025 is 16,4 miljoen wordt nu structureel geborgd. Door nu al uit te gaan van het wegvallen van de tegemoetkomingen voor schade veroorzaakt door houtduiven is dit bedrag naar beneden bijgesteld tot € 8,4 miljoen per jaar.

Opgemerkt moet worden dat de uitkomsten van lopende bezwaar en beroepsprocedures nog invloed kunnen gaan hebben op de omvang van de uit te betalen tegemoetkomingen. Dit geldt voor tegemoetkomingen voor zowel houtduivenschade als voor ganzenschade.

U. Aanvullende subsidie A9 Heiloo

De raming van de kosten voor de Aansluiting A9 is geactualiseerd en bedraagt nu in totaal € 75 miljoen. Op basis van de overeengekomen procentuele kostenverdeling stijgt de bijdrage van de provincie naar bijna € 20 miljoen. Gelet op de eerdergenoemde, reeds door Provinciale Staten verleende dekking van € 16,3 miljoen, betekent dit een toename van de gevraagde dekking met € 3,6 miljoen.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778 jescafaber@noord-holland.nl
Commissie Bestuur		
Datum commissievergadering		15-06-2026
Onderwerp: Voordracht Kaderbrief 2027		22 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de Voordracht Kaderbrief 2027 als **bespreekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Spanningsveld tussen voorzichtig (prudent) begroten en benutten van financiële ruimte; sommige fracties vinden de ramingen te somber, anderen benadrukken onzekerheden en toekomstige risico's.
- Financieel beeld voor korte termijn is goed maar verslechterd op de lange termijn terwijl grote investeringen (o.a. infrastructuur) aan orde zijn.
- Discussie over onderbesteding en uitvoeringskracht en de noodzaak van beter plannen en realistischer begroten.
- Fracties wensen meer sturing op inhoudelijke doelen en effecten van beleid, niet alleen op cijfers en kaders.
- Brede aandacht voor reserves en financiële kengetallen (zoals schuldquote en weerstandsvermogen) en het wegen ervan in politieke keuzes.

Toezeggingen gedeputeerden:

geen

Moties/amendementen aangekondigd:

- CDA en ChristenUnie beiden over financiële kaderstelling
- PvdD over inhoudelijk beleidsprioriteiten zoals natuur, duurzaamheid en ecologie.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van de Kaderbrief 2027,

Constaterende dat:

- Noord-Holland voor een grote woningbouwopgave staat en de provincie inzet op versnelling van de woningbouw;
- een aantal Noord-Hollandse winkelgebieden kampt met winkelleegstand en in de toekomst meer winkelleegstand wordt verwacht, waardoor de leefbaarheid, economische vitaliteit en aantrekkelijkheid van dorps- en stadscentra onder druk staan;
- boven winkels nog veel vierkante meters leegstaan of onderbenut worden, terwijl deze ruimte kansen biedt voor het realiseren van extra woningen;
- in verschillende gemeenten ook aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed kansen bieden voor transformatie naar wonen, waardoor winkelveorzieningen kunnen worden geconcentreerd in compacte en toekomstbestendige centra;
- de provincie Noord-Holland in het verleden met succes het programma Wonen voor Winkels heeft uitgevoerd;
- verschillende gemeenten de afgelopen jaren actief ervaring hebben opgedaan met de transformatie van winkelgebieden, het realiseren van woningen boven winkels en het versterken van hun centrumgebieden;
- binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, sprake is van onderbesteding.

Overwegende dat:

- het beter benutten van bestaande gebouwen en leegstaand vastgoed een duurzame en ruimte-efficiënte manier is om extra woningen toe te voegen;
- het realiseren van woningen boven winkels én het transformeren van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed kan bijdragen aan zowel de woningbouwopgave als aan sterke, aantrekkelijke en toekomstbestendige winkelgebieden;
- een vitaal centrum vraagt om maatwerk, waarbij ruimte blijft voor detailhandel, horeca, maatschappelijke voorzieningen en andere functies die bijdragen aan de leefbaarheid van dorpen en steden;

- veel gemeenten behoefte hebben aan ondersteuning bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken, businesscases en kennisdeling om dergelijke projecten sneller van de grond te krijgen;
- de provincie een belangrijke rol kan spelen door kennis en praktijkervaring van gemeenten te bundelen, succesvolle voorbeelden te delen en ondersteuning aan te laten sluiten op de behoeften van gemeenten;
- een vervolg op het programma Wonen voor en boven Winkels bijdraagt aan zowel de versnelling van de woningbouw als het versterken van vitale winkelgebieden;
- de Kaderbrief het aangewezen moment is om richting te geven aan de uitwerking van de Programmabegroting 2027.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen;
- hiervoor gedurende drie jaar € 200.000 per jaar (€ 600.000 totaal) beschikbaar te stellen, te dekken uit de onderbesteding binnen het budget Woningbouwversnelling, onderdeel Innovatie en Vernieuwing, dan wel uit een gelijkwaardige dekking binnen het programma Woningbouwversnelling;
- het programma in ieder geval te richten op:
 - het ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van woningen boven winkels;
 - het ondersteunen van gemeenten bij de transformatie van aanloopstraten en structureel leegstaand winkelvastgoed naar wonen, waar dit bijdraagt aan compacte en vitale winkelgebieden;
 - het behouden en versterken van vitale winkelgebieden, waarbij ruimte blijft voor winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid van dorps- en stadscentra;
 - het ondersteunen van gemeenten bij centrumvisies, planvorming, haalbaarheidsonderzoeken en businesscases;
 - het verzamelen en actief delen van kennis en praktijkervaring van gemeenten die hier succesvol mee aan de slag zijn;
 - het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren, woningcorporaties bij de Programmabegroting 2027 de aanpak 'Beter Benutten' uit te werken en daarin een meerjarige inzet op Wonen voor en boven Winkels op te nemen en ontwikkelaars;

- Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2027 te informeren over de uitwerking van het programma, de beoogde doelstellingen en de wijze waarop de middelen worden ingezet.

En gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mulder
D66

Denis Heijnen
CDA

Tim Wagelaar
PvdA

Nicole van der Waart
GroenLinks

Ingrid Sain
BBB

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

Motie Slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland
Agendapunt 8 Kaderbrief 2027 (VD-31)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026,

constaterende dat:

- Noord-Holland beschikt over een sterke concentratie van internationale bedrijven, innovatieve startups, kennisinstellingen, digitale infrastructuur en AI-capaciteit met bijzondere relevantie voor strategische domeinen zoals IT, life sciences, energietransitie en circulaire grondstoffen;
- Deze economische kracht tegelijkertijd kwetsbaar is, omdat veel kennis, data, capaciteit en netwerken versnipperd zijn georganiseerd en niet altijd op het juiste moment met elkaar worden verbonden, waardoor het lastig is om van baanbrekend onderzoek, bijvoorbeeld op het gebied van deeptech, tot succesvol bedrijf door te groeien en opschaling van bedrijven achterblijft;
- Bedrijven die willen groeien of opschalen niet altijd weten waar zij de kennis, talent, kapitaal, infrastructuur of samenwerkingspartners kunnen vinden die passen bij hun context of vraag;
- Geopolitieke spanningen, strategische afhankelijkheden, technologische concurrentie en druk op energie- en grondstofsysteem vragen om scherper inzicht in waardeketens, economische kansen en kwetsbaarheden;

overwegende dat:

- Een regionale, dynamische en data- en AI-gedreven benadering kan helpen om beter zicht te krijgen op aanwezige kennis, onderzoek en bedrijvigheid, ontbrekende verbindingen, opschalingspotentieel, strategische afhankelijkheden en toekomstige knelpunten;
- Economische data, analyses en inzichten over strategische afhankelijkheden ook gevoelig en veranderlijk kunnen zijn, juist omdat de internationale context snel kan veranderen en partners van vandaag niet vanzelfsprekend ook de partners van morgen zijn;
- Informatie die rechtstreeks binnen de overheid wordt opgebouwd of beheerd onder openbaarheidsregimes kan vallen, waardoor zorgvuldig moet worden afgewogen welke informatie openbaar, beperkt deelbaar of strategisch vertrouwelijk moet blijven;
- Het daarom wenselijk is om een ontwikkelomgeving niet als provinciaal datasysteem of AI-tool in te richten, maar te beleggen in een compacte publiek-private samenwerkingsvorm met heldere afspraken over governance, datadeling, vertrouwelijkheid, veiligheid en publieke waarden;
- Noord-Holland en de metropoolregio Amsterdam beschikken over bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuren die bij uitstek geschikt zijn om bedrijven,

kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke partners rond deze ontwikkelomgeving te verbinden;

- Deze aanpak geen nieuwe bestuurslaag of omvangrijk programma hoeft te zijn, maar juist compact, praktisch en aanvullend op bestaande economische programma's en publiek-private structuren kan worden ingericht;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Een compacte AI- en data-gedreven ontwikkelomgeving mogelijk te maken voor het slim verbinden van economische ecosystemen in Noord-Holland;
- De uitvoering te beleggen bij of in nauwe samenwerking met een bestaande publiek-private economische samenwerkingsstructuur in de metropoolregio Amsterdam, zodat bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere relevante partners op gepaste afstand van de provinciale organisatie kunnen worden verbonden;
- Bij de uitwerking nadrukkelijk aandacht te besteden aan beschikbare datasets, analysemogelijkheden, passende AI-toepassingen, governance, privacy, cybersecurity, vertrouwelijkheid, juridische randvoorwaarden, uitvoeringscapaciteit en aansluiting op bestaande economische programma's;
- Provinciale Staten jaarlijks te informeren over voortgang, resultaten, geleerde lessen, besteding van middelen en eventuele vervolgstappen, met inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid rond strategisch gevoelige informatie;
- Hiervoor de komende vier jaren jaarlijks €175.000 in te zetten en dit bedrag te dekken uit de algemene reserve;

en gaan over tot de orde van de dag.

Klaas-Jeroen Terwal
VVD

Ingrid de Sain
BBB

Dennis Heijnen
CDA

Sijmen Mulder
D66

Ilse Bezaan
PVV

Kelly Uiterwijk
JA21

Constaterende dat:

- De bollensector een innovatieve koploper is die onlosmakelijk bij onze provincie hoort;
- De provincie Noord-Holland momenteel steun verleent aan het initiatief 'Regiocertificering' in de Duin- en Bollenstreek;
- Er inmiddels 43 kwekers (goed voor 55% van het sierteeltareaal in de streek) actief samenwerken aan minder middelengebruik, schoner water en sterkere bodems;
- Het doel van de Regiocertificering is om in 2027 te groeien naar een grotere deelname van sierteeltareaal binnen de Regiocertificering.

Overwegende dat:

- De bollenteelt is onlosmakelijk verbonden met de identiteit, cultuur en economie van Noord-Holland. De sector is niet alleen waardevol cultureel erfgoed, maar toont zich met initiatieven zoals Regiocertificering ook een innovatieve koploper op het gebied van verduurzaming.
- Het van cruciaal belang is dat provinciale steun zo breed en effectief mogelijk wordt ingezet om de ambitieuze doelen voor een gezonde bodem en schoon water te behalen;
- De reductie van gewasbeschermingsmiddelen aanzienlijk versneld kan worden door de inzet van innovatieve machines;
- De aanschafprijs van high-tech apparatuur voor individuele kwekers een grote financiële barrière vormt;
- De provincie Noord-Holland de transitie actief moet aanjagen door specifiek te sturen op de combinatie van certificering, middelenreductie en moderne robotisering;
- De provincie door verschillende provinciale subsidiemechanismen en -stromen slim samen te trekken, kan zorgen dat er gerichte, substantiële steun vrijkomt voor de aanschaf en inzet van technische innovaties;

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

Verzoekt het college van gedeputeerde staten om, voor de verdere verduurzaming van de bollensector, voor de regiocertificering vier jaar lang een bedrag van € 200 000 euro beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves.

Indieners

BBB

Ingrid de Sain

JA21

Kelly Uiterwijk

VVD

Klaas-Jeroen Terwal

CDA

Dennis Heijnen

Motie: Provinciale regierol bij toerismespreiding en veiligheid versterken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8: Kaderbrief 2027.

constaterende dat:

- er vanaf de begroting 2026 € 200.000 is bezuinigd op toerisme, erfgoed en waterrecreatie;
- de provinciale regierol in het Noord-Hollands toerismebeleid hierdoor is verzwakt, met name in het noordelijk deel van de provincie;
- de provincie zich vorig jaar heeft teruggetrokken uit de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie die sinds 2022 ondernemers en gemeenten adviseert over hoe vakantieparken toekomstbestendiger kunnen worden gemaakt en criminaliteit kan worden bestreden.
- het terugtrekken van de provincie in beide gevallen in meer of mindere mate heeft geleid tot een kettingreactie in de regio.
- de Kaderbrief 2027 ruimte laat ruimte middelen anders te besteden dan de storting in de algemene reserves.

overwegende dat:

- een betere spreiding van toeristen kan bijdragen aan het ontlasten van toeristische hotspots en kwetsbare natuur;
- en tegelijkertijd kan toerisme minder bekende en minder kapitaalkrachtige regio's in Noord-Holland economisch versterken;
- de toerismesector en gemeenten hebben aangegeven grote behoefte hebben aan de provincie als regisseur om toerisme te spreiden en balans te houden tussen economische ontwikkeling, leefbaarheid en duurzaamheid¹;
- de toerismesector en gemeenten daarnaast hebben aangegeven provinciale betrokkenheid bij de Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie op prijs te stellen, juist vanuit de provinciale regierol;
- hernieuwde provinciale deelname voor een relatief beperkte bijdrage het mogelijk maakt de taskforce weer volledig te laten opereren.

verzoeken GS:

- in gesprek te gaan met gemeenten en de sector over de wijze waarop de provinciale regierol op toerismespreiding versterkt kan worden;

¹ [Brandbrief over toerisme: schrap bezuinigingsvoorstel van zes ton. Gemeenten, marketing- en branchepartijen doen dringend beroep op provincie Noord-Holland | Noordhollands Dagblad](#)

- in gesprek te gaan met gemeenten en ondernemers over de wijze waarop deelname in de Taksforce Vitale Verblijfsrecreatie opnieuw vorm kan krijgen;
- de provinciale bijdrage voor beide doeleinden weer beschikbaar kan worden gesteld voor een periode van vier jaar;
- hiervoor bij de begroting 2027 € 400.000,- te reserveren voor de duur van 4 jaar (€ 100.000, - per jaar;

en gaat over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen Ingrid de Sain Sijmen Mulder

CDA BBB D66

Motie: Voortzetten en verbreden 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8, Kaderbrief 2027

constaterende dat:

- het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' van de provincie Noord-Holland zeer succesvol is;
- de provincie helpt met een kosteloze energiescan voor maatschappelijk vastgoed zoals dorpshuizen, culturele instellingen, buurthuizen, wijkcentra en gemeenschapscentra;
- na de energiescan bij verschillende instanties, waaronder de provincie Noord-Holland, subsidie kan worden aangevraagd voor de verduurzaming;
- subsidies die vanuit dit programma worden uitgegeven vaak binnen korte tijd hun plafond hebben bereikt;
- het programma tot 1 oktober 2026 loopt. Nazorg is voor lopende projecten beschikbaar tot mei 2027.
- sportverenigingen niet vallen onder het 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' van de provincie;
- de Kaderbrief 2027 ruimte laat middelen anders te besteden dan de storting in de algemene reserves.

overwegende dat:

- de provincie hoge ambities heeft voor het verduurzamen en ontzorgen van maatschappelijk vastgoed en zo een belangrijke bijdrage levert aan de klimaatdoelen;
- dorpshuizen, buurthuizen, wijkcentra, gemeenschapscentra en sportverenigingen nog steeds worstelen met hoge (energie)kosten en lage reserves;
- de Rijksoverheid de centrale regeling DUMAVA (subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed) heeft ingesteld;
- sinds 2025 ook sportverenigingen gebruik kunnen maken van de regeling DUMAVA.

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- in de begroting 2027 € 900.000,- te reserveren voor het continueren van het provinciale 'Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed' voor de duur van 3 jaar (€ 300.000, - per jaar);
- de provinciale regeling te laten aansluiten bij de landelijke regeling DUMAVA;
- de verduurzaming van sportaccommodaties door sportverenigingen toe te voegen aan het provinciale ontzorgingsprogramma;
- te overwegen of een nieuwe gerichte provinciale subsidie vergelijkbaar met de eerdere subsidie 'verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland' van toegevoegde waarde kan zijn, waarbij de subsidie per project gemaximeerd is.

en gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen
CDA

Sijmen Mulder
D66

Tim Wagelaar
PvdA

Nicole van der Waart
GroenLinks

Klaas-Jeroen Terwal
VVD

Ingrid de Sain
BBB

Julia Schneemann
Volt

Motie stimulans geothermie gebouwde omgeving

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen d.d. 29 juni 2026, bij bespreking van de Kaderbrief 2027 (agendapunt 8).

Constateernde dat:

- De provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan de klimaatdoelen van Parijs
- deze doelen in de voortgangsrapportage Klimaat (2026) nog niet in zicht zijn, zoals blijkt uit o.a. de voortgangsrapportage klimaat 2025;
- er goede resultaten zijn met benutting van aardwarmte /geothermie in bijvoorbeeld de glastuinbouwsector en dit door de provincie voor deze ondernemers wordt ondersteunt
- inzet van rest- en aardwarmte bijdraagt aan de klimaatdoelen;
- en tegelijkertijd de belasting van het elektriciteitssysteem (netcongestie) niet verergert.

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Holland ziet aardwarmte als stabiele, duurzame warmtebron die kan bijdragen aan een aanzienlijk deel van de warmtevraag;
- er in 2026 meer inzicht is verkregen en bijvoorbeeld gemeenten, buurtinitiatieven en energiecoöperaties de ambitie hebben om aardwarmte te benutten, bijvoorbeeld bij de warmtenetten;
- hiervoor inmiddels een goed beeld is van de mogelijkheden;
- ook kleinverbruikers zich -al dan niet via de gemeenten en/of samen met grootverbruikers - verenigen om in te zetten op geothermie
- bij een duurzaam warmte net voor circa 50% van de gebouwen al tot de laagste nationale kosten leidt;
- de provincie zich inzet voor financiering van onderzoek naar geothermie vanuit de lopende begroting (met 100.000,-), maar verdere financiering nodig is voor een bredere uitrol, aanvullend of vooruitlopend op de landelijke WIS-subsidie¹;

1 de landelijke WIS regeling gaat over uitvoering, voor projecten die snel kunnen starten. De nu voorgetelde provinciale regeling zal zich richten in de fase tussen initiatief en realisatie, zoals voor haalbaarheidsstudies, businesscases, wijkanalyses, ontwerp van het warmtesysteem en participatie.

Verzoeken GS:

- In te zetten op de stimulans van gebruik van geothermie als warmtebron in de gebouwde omgeving;
- een regeling van €600.000 uit te werken om de ontwikkeling van geothermie te bevorderen
- te onderzoeken op welke wijze de provincie deze ontwikkeling het best kan bevorderen
- waarbij dit niet verstorend werkt voor de natuur en niet kostenverhogend is voor de eindgebruiker,
- dit bedrag van €600.000 op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve.

En gaat over tot de orde van de dag.

Nicole van der Waart
GroenLinks

Emre Kanik
D66

Julia Schneemann
Volt

Chris Vonk
PvdA

Dennis Heijnen
CDA

Remine Alberts
SP

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

MOTIE bij de Kaderbrief

Motie 50PLUS: Ketí Koti van vlagmoment naar blijvende aandacht

Inzake: formele vastlegging van de jaarlijkse vlagmomenten rond Ketí Koti en het initiatief bij het Presidium laten voor de uitwerking hiervan via bijv. een werkgroep uit de Staten voor de jaarlijkse invulling en uitvoering

Indiener: 50PLUS Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8: Kaderbrief 2027;

constaterende dat:

- het Presidium begin juni 2026 in meerderheid heeft ingestemd met aanpassing van het provinciale vlagprotocol en Gedeputeerde Staten dit, in overleg met het Presidium, hebben doorgevoerd, zodat bij het provinciehuis op 30 juni de vlag halfstok hangt en op 1 juli (Ketí Koti) in top;
- Provinciale Staten hierover als geheel nog geen formeel besluit hebben genomen;
- de invulling dit jaar beperkt is gebleven tot het hijsen van de vlag op 1 juli van 09.00 tot 09.15 uur, in bijzijn van enkel medewerkers van het provinciehuis en leden van Provinciale Staten,
- andere overheden, waaronder de gemeente Amsterdam en de provincies Zeeland, Drenthe en Groningen, hier aanzienlijk ruimer en zichtbaarder invulling aan geven;

overwegende dat:

- het herdenken van het slavernijverleden en het vieren van de afschaffing daarvan betekenis hebben voor veel inwoners van Noord-Holland en bijdragen aan bewustwording, wederzijds begrip en dialoog;
- een besloten vlagmoment van een kwartier geen recht doet aan die betekenis, noch aan de excuses die de provincie op 1 juli 2022 bij monde van de Commissaris van de Koning heeft aangeboden;
- het wenselijk is dat Provinciale Staten zich uitspreken over het jaarlijks vlagmoment;
- bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten de continuïteit, het draagvlak en een zorgvuldige jaarlijkse invulling kan borgen;

spreken uit dat:

- het wenselijk is om ook in de komende jaren door middel van het hijsen van de vlag aandacht te besteden aan Ketí Koti;
- in het najaar 2026 in gesprek te gaan met het presidium over hoe deze vlagmomenten het beste vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld een werkgroep uit de Staten.
- PS geïnformeerd wordt vóór 1 april 2027 met een eerste uitwerking, zodat de invulling vóór Ketí Koti 2027 gereed is;

En gaan over tot de orde van de dag.

Indiener en mede-indieners:

Anneke van der Helm
50PLUS

Remine Alberts Oosterbaan
SP

Marieke van Aesch
Partij voor de Dieren

Motie Arbeidsmigranten in Noord-Holland

Constateernde dat:

- Ieder mens recht heeft op een dak boven het hoofd;
- 60% van alle dakloze mensen arbeidsmigrant is;
- Arbeidsmigranten menswaardige omstandigheden verdienen;
- Dakloosheid de leefbaarheid en veiligheid van buurten onder druk kan zetten;
- Er een groot tekort is aan huisvesting voor arbeidsmigranten.
- Gemeenten vaak een gebrek aan capaciteit en kennis hebben met betrekking tot het thema arbeidsmigranten,
- Deze problematiek gemeentegrenzen overstijgt en een provinciale regierol daarom van toegevoegde waarde is;

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Holland in het verleden al heeft samengewerkt met gemeenten op het gebied van huisvesting voor arbeidsmigranten ;
- Provincie Limburg inzet op betere samenwerking, registratie en zicht op verblijfplaatsen van arbeidsmigranten, zodat gemeenten gericht kunnen toezien en handhaven op onveilige of illegale huisvesting;
- Provincie Limburg een plan van aanpak heeft opgesteld voor de begeleiding en opvang van dakloze arbeidsmigranten;
- Uitzendbureaus een grote rol kunnen spelen in het voorkomen van dakloosheid onder arbeidsmigranten;
- Een meer eenduidig beleid binnen gemeenten kan helpen om arbeidsmigranten te huisvesten;

Verzoeken GS:

- Weer een coördinerende rol te nemen bij het realiseren van huisvesting van arbeidsmigranten, ter bevordering van
 - Het realiseren van toereikende huisvesting via onder andere de volkshuisvestingprogramma's en afspraken met gemeenten waar veel arbeidsmigranten werken;
 - Initiatieven die bijdragen aan beter toezicht en effectievere handhaving door gemeenten op de huisvesting van arbeidsmigranten;
 - Afstemming met de uitzendbranche over haar bijdrage in deze opgave en hierover uiterlijk te rapporteren in Q4-2026;

- Aandacht voor arbeidsmigranten die dakloos zijn geworden zonder hierbij taken van gemeenten over te nemen.
- Voor de benodigde provinciale inzet 175.000,- per jaar te reserveren voor een looptijd van vier jaar;
- Dit bedrag op te nemen in de begroting 2026 en te dekken uit de algemene reserve.
- Jaarlijks over de voortgang aan PS te rapporteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Tim Wagelaar, Amar Karar
PvdA

Paul de Graaf
GroenLinks

Remine Alberts
SP

Dennis Heijnen
CDA

Yvonne Buit
ChristenUnie

Laurien Berkvens
D66

Realisatie Natuurtoiletten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8, “Kaderbrief”,

constaterende dat:

- Het belangrijk is dat recreatie- en natuurgebieden voor iedereen toegankelijk zijn;
- Het op dit moment niet vanzelfsprekend is omdat bezoekers op veel plekken niet makkelijk naar een toilet kunnen;
- Dit met name de Noord-Hollandse inwoners hindert die maag-lever-darm patiënt zijn;
- Het ontbreken van toegankelijke toiletten is voor hen een hindernis om van de natuur te genieten;
- De provincie Utrecht een subsidieregeling voor natuurtoiletten kent waarmee 60% van de kosten voor plaatsing en de eerste 5 jaar beheer worden gedekt,

overwegende dat:

- Er een oplossing is, namelijk de plaatsing van een zogenaamd ‘natuurtoilet’, een toiletvoorziening die niet afhankelijk is van water, stroom of riolering;
- De plaatsing van zulke toiletten nabij natuur- of recreatiegebieden waar geen andere toiletvoorzieningen zijn de toegankelijkheid van natuur kan vergroten;
- Veel gemeenten en TBO geen mogelijkheden zien om natuurtoiletten te plaatsen vanwege de kosten voor installatie en beheer,

Voorts overwegende dat:

- Er geen budget beschikbaar is in de natuurportefeuille;
- Een tijdelijke subsidieregeling gefinancierd kan worden uit incidentele meevallers;

verzoeken GS:

- De realisatie van natuurtoiletten bij (de ingang van) Noord-Hollandse natuurgebieden te stimuleren;
- Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling (bijv. Voor maximaal 10 toiletten) waarin de provincie bijdraagt aan de opzetkosten voor de aanleg en eerste paar jaar onderhoud van natuurtoiletten;
- Hiervoor 50.000 euro op te nemen in de begroting 2027 en te dekken uit de algemene reserve;
- Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en TBO's;
- Deze regeling onder de aandacht te brengen van TBO's en gemeenten,

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor
de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Provinciale Staten Noord-Holland

Verwerken resultaten Clean Energy Hubs

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8, "Kaderbrief",

constaterende dat:

- De provincie Noord-Holland streeft naar een dekkend netwerk en voldoende aanbod van alternatieve duurzame brandstoffen voor de (groeierende) vraag vanuit wegtransport en binnenvaart;
- Hiervoor wordt een provinciale subsidieregeling opengesteld voor exploitanten van een CEH of een gemeente voor onderzoek naar of werkzaamheden voor het realiseren van een Clean Energy Hub,

overwegende dat:

- De specifieke uitkering (SPUK-regeling) van het Rijk pas 1 mei bekend is gemaakt;
- GS momenteel bezig is met de uitwerking van de eigen subsidieregeling en de komende maanden wil benutten om lessen te leren;
- In 2027 wil bepalen of er een aanvullende subsidieregeling nodig is en zo ja op welke wijze deze in te vullen;
- Er middelen gereserveerd zijn op de lopende begroting 2026, maar er momenteel geen geld gereserveerd is op de begroting 2027 voor meerjarige uitvoering van de subsidie,

verzoeken GS:

- Uiterlijk in september aan PS terug te koppelen wat de resultaten zijn van de SPUK-regeling van het Rijk;
- De financiële consequenties in beeld te brengen,

en gaan over tot de orde van de dag.

Yvonne Buit
ChristenUnie

Julia Schneemann
Volt

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Emre Kanik
D66

Nicole van der Waart
GroenLinks

Motie 'Wind op bedrijventerreinen verkennen en faciliteren'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8 Kaderbrief 2027,

constaterende dat:

- 'Het RES doel van 6,3 TWh in 2030 onder druk staat; zonder versnelling, met name bij windenergie, hoogstens driekwart van het doel wordt gehaald.' (Voortgangsrapportage Klimaat 2026 p.19);
- 'De provincie werkt aan een forse opschaling van hernieuwbare energiebronnen als zon en wind, in balans met beschikbare ruimte, natuur en netcapaciteit [...] en een escalatieproces ontwikkelt om impasses te doorbreken' (ibid. p.18);
- 'De Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan bevat met 18 theoretische zoekgebieden voor wind, die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen. De provincie kan ze borgen in de omgevingsverordening. Dit vraagt echter om een zorgvuldige afweging, omdat het aandragen van zoekgebieden in het RES-proces primair bij gemeenten ligt en borging door de provincie zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze.
- 'Tegelijkertijd enkele bedrijven op bedrijventerreinen concrete interesse tonen als extra zoekgebied voor windenergie; industriële locaties met specifieke knelpunten kunnen daarmee alsnog kansrijk zijn voor nadere uitwerking.' (ibid. p.22);
- de gedeputeerde in de vergadering van de Commissie Bestuur van 15 juni jl desgevraagd aangaf dat hier nog geen programma op zit;

overwegende dat:

- met deze aanpak wordt ingezet op een efficiënter gebruik van ruimte / meervoudig ruimtegebruik en een versnelling van de energietransitie in samenwerking met en op verzoek van het bedrijfsleven;
- de extra CO₂-reductie een bijdrage levert aan de provinciale klimaatdoelstellingen;
- dit een kans is om lokale opwek en gebruik van duurzame energie te versnellen;
- deze aanpak kan worden gekoppeld aan oplossingen voor netcongestie;
- bedrijventerreinen zelf aangaven bij te willen dragen aan de netcongestie door lokale opwek en gebruik (d.d. 10 april 2026 tijdens werkbezoek van de commissie Leefomgeving aan bedrijventerrein WFO);

verzoeken het college:

- om het windenergiebeleid op bedrijventerreinen samen met gemeentes verder uit te werken, volgens de RES systematiek;
- in beeld te krijgen op welke bedrijventerreinen het realistisch is dit uit te voeren; op basis hiervan met een inschatting te komen voor hoeveel windturbines dit ruimte biedt;
- PS de resultaten van deze verkenning voor te leggen vóór de behandeling van de begroting 2027;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck Partij voor de Dieren	Emre Kanık D66	Nicole van der Waart Groen Links	Tim Wagelaar PvdA	Yvonne Buit CU
Julia Schneemann VOLT	Ruth Engels CDA			

Klimaatmaatregelen in Kaderbrief

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8, “Kaderbrief”,

overwegende dat:

- In de Voortgangsrapportage Klimaat meerdere maatregelen genoemd zijn die gefinancierd worden uit de lopende begroting;
- De Kaderbrief zowel de financiële als beleidsmatige kaders voor de begroting 2027 schetst en de gevolgen voor de begroting van 2026.
- De voornemens om de maatregelen uit de Voortgangsrapportage Klimaat uit te voeren in de Kaderbrief ontbreken,

Besluiten aan hoofdstuk 3.5 de volgende tekst toe te voegen:

3.5.6 Implementeren bijsturingsmaatregelen Voortgangsrapportage Klimaat 2026

De provincie werkt aan een meerjarig klimaatbeleidscyclus waarin plannen, uitvoering, monitoring en besluitvorming beter op elkaar aansluiten. De voortgangsrapportage klimaat laat de voortgang zien op de provinciale klimaatdoelen: een reductie van de broeikasgasuitstoot van 55% in 2030 ten opzichte van 1990 en een klimaatneutrale provincie in 2050. De provincie gaat in de jaren 2026 en verder de volgende maatregelen, die bijdragen aan het behalen van de doelen en die worden gedekt uit de lopende begroting, uitvoeren:

- *Energieplanologie*
- *Gemeentelijke en provinciale participatie in verkenning zoekgebied voor nieuwe elektriciteitsinfrastructuur*
- *Loket zon op dak*
- *Agri-PV stimuleren*
- *Zonnebuffers*
- *Subsidie solar carports*
- *Verruimen regels voor repowering van bestaande windturbines*
- *Extra zoekgebieden windenergie*
- *Inzetten provinciale instrumenten t.b.v. windenergie*
- *Geothermie*
- *Isolatie, warmtenetten en individuele oplossingen*
- *Regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit. Uitwerking van de maatregelenpakketten:*
 - *Deelmobiliteit, MaaS en Hubs*
 - *Verduurzaming Logistiek*
 - *Werkgerelateerde personenmobiliteit*
- *Ondersteuning gemeentes voor duurzaam aanleg en beheer van de infrastructuur t.b.v. mobiliteit*
- *Algemene duurzaamheid bij subsidieregelingen (ook mobiliteit subsidies)*
- *Clean energyhubs*
- *Energieconsultant verduurzaming glastuinbouw*
- *Onderzoek effecten lopend beleid en verkenning behoefte aanvullende maatregelen*
- *Hergebruik nutriënten uit rioolwater*

- *Koolstofvastlegging in minerale landbouwbodems*
- *Pilot koolstofvastlegging op veen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Yvonne Buit
ChristenUnie

Julia Schneemann
Volt

Emre Kanik
D66

Motie: Zet Noord-Holland op de cultuurkaart

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8: Kaderbrief 2027.

constaterende dat:

- cultuur van en voor iedereen is, ongeacht waar je woont of hoeveel ambtelijke capaciteit de gemeente waar je woont heeft;
- het Fonds voor Cultuurparticipatie en de Raad van Twaalf een meerjarige samenwerking zijn gestart voor de ontwikkeling van een landelijk dashboard Cultureel Nederland in Kaart dat naar verwachting in 2027 online gaat;
- dit dashboard voor het eerst een overzicht biedt van culturele voorzieningen en cultuurdeelname op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau;
- GS in de afdoening van motie 52-2025 aangegeven heeft een financieel en inhoudelijk partnerschap rondom Cultureel Nederland in Kaart in 2026 te willen verkennen, zonder hierbij een concrete tijdlijn of financiële onderbouwing te geven;
- GS stelt dat de kosten binnen bestaande middelen kunnen worden gefinancierd, terwijl de kosten voor technische ontwikkeling, dataverzameling en beheer nog vrijwel onbekend zijn;
- de Kaderbrief 2027 ruimte laat middelen anders te besteden dan de voorgestelde storting in de algemene reserve.

overwegende dat:

- het dashboard een kans biedt om zowel het provinciale als gemeentelijke cultuurbeleid te versterken, maar alleen als hierbij actieve ondersteuning wordt geboden en up to date wordt gehouden;
- juist kleinere en middelgrote gemeenten, de meeste behoefte hebben aan ondersteuning bij het vertalen van data naar beleid;
- ervaringen in Zuid-Holland en Gelderland ons leren dat de beschikbaarheid van data niet vanzelf leidt tot beter beleid en juist kleinere gemeenten hebben aan ondersteuning bij het interpreteren en toepassen van data;

verzoeken GS:

- voor het einde van Q3 2026 de verkenning af te ronden en de verschillende opties voor deelname aan Cultureel Nederland in Kaart met bijbehorende kosten inzichtelijk te maken;
- daarbij niet alleen de ontwikkeling van het instrument Cultureel Nederland in Kaart mee te nemen, maar ook te kijken wat nodig is om gemeenten met weinig ambtelijke capaciteit op cultuur te ondersteunen bij het interpreteren en toe passen van de data op de Kaart;
- ook te overwegen of daarbij structurele middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

en gaan over tot de orde van de dag.

Sijmen Mulder	Dennis Heijnen	Paul Laport
D66	CDA	GroenLinks

Julia Schneemann	Ingrid de Sain
Volt	BBB

Motie: Slim omgaan met geld voor circulaire economie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29-06-2026, ter behandeling van agendapunt 8: Kaderbrief 2027,

Constateerende dat:

- Er de afgelopen jaren veel is bereikt rondom circulaire economie rond het thema 'recycling'
- Provinciale Staten in de Kaderbrief 2027 € 300.000 structureel beschikbaar stellen voor de stimulering van economisch beleid, waaronder de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025-2028;
- Gedeputeerde Staten hebben aangegeven deze middelen in te zetten waar zij de meeste toegevoegde waarde hebben voor de economische kerntaak van de provincie en de ingezette koers.

Overwegende dat:

- de grootste maatschappelijke en economische winst binnen de circulaire economie wordt behaald door grondstoffengebruik te voorkomen en producten en materialen zo lang mogelijk hoogwaardig in gebruik te houden;
- de hogere treden van de R-ladder, zoals Refuse, Reduce, Reuse en Repair, hier in de regel meer aan bijdragen dan laagwaardig hergebruik of recycling;
- Provinciale Staten gebaat zijn bij inzicht in de wijze waarop deze extra middelen bijdragen aan een hoogwaardige circulaire economie.

vraagt Gedeputeerde Staten om:

1. bij de uitwerking van de intensivering voor de circulaire economie de hogere treden van de R-ladder, waar haalbaar en doelmatig, nadrukkelijk te betrekken bij de afweging van de inzet van de middelen, als aanvulling op de huidige doelstellingen rondom recycling;
2. Provinciale Staten uiterlijk bij de Begroting 2027 of de eerstvolgende voortgangsrapportage te informeren:
 - welke concrete activiteiten met deze intensivering worden uitgevoerd;
 - op welke wijze deze bijdragen aan de hogere treden van de R-ladder.

En gaan over tot de orde van de dag.

Julia Schneemann
Volt

Marieke van Aesch
PvdD

Yvonne Buit
ChristenUnie

Laurien Berkvens
D66

Motie: 'Geef de helft van de onderbestedingen terug aan de Noord-Hollander'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van de Kaderbrief 2027, te Haarlem op 29 juni 2026,

Constaterende dat:

- de Jaarstukken 2025 een positief resultaat laten zien van €84,3 miljoen;
- een belangrijk deel van dit overschot het gevolg is van onderbestedingen en uitgestelde uitvoering van provinciaal beleid;
- de provincie tegelijkertijd de opcenten op de motorrijtuigenbelasting heeft verhoogd;
- inwoners daardoor meer belasting betalen, terwijl een aanzienlijk deel van de begrote middelen niet is besteed.

Overwegende dat:

- belastinggeld in de eerste plaats toebehoort aan de inwoners van Noord-Holland;
- structurele onderbesteding erop wijst dat de provincie meer belasting int dan nodig is voor de uitvoering van haar taken;
- de provincie eerst haar kerntaken goed moet uitvoeren, zoals onderhoud van wegen, bruggen en bereikbaarheid;
- wanneer geld niet nodig blijkt voor de uitvoering van beleid, het redelijk is dit (deels) terug te geven aan de inwoners die het hebben opgebracht.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. bij de Begroting 2027 een voorstel uit te werken om 50% van de daadwerkelijke onderbestedingen uit de Jaarstukken 2025 terug te geven aan de inwoners van Noord-Holland via een verlaging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting;
2. daarbij inzichtelijk te maken welk percentage verlaging van de opcenten hierdoor mogelijk is en wat de financiële gevolgen zijn voor de meerjarenbegroting.

En gaan over tot de orde van de dag.

Getekend:

Ralf Dekker, Forum voor Democratie

MOTIE

Structurele analyse onderbesteding per programma bij Begroting 2028

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, , ter behandeling van agendapunt 8, Kaderbrief 2027

Constateerende dat:

- de accountant (Publiek Belang Accountants, Verslag van bevindingen 2025) constateert dat onderbesteding op programma's een jaarlijks terugkerend patroon is: 90% realisatie in 2023, 92% in 2024, 94% in 2025;
- GS in de Kaderbrief 2027 zelf aangeeft dat 'de structurele trend nog niet is gekeerd' en de renteraming al corrigeert met 90% investeringsrealisatie;
- zowel het ministerie van BZK als de accountant GS oproepen om de begroting beter te baseren op wat de provincie daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren;
- de Kaderbrief 2027 geen programmaspecifieke analyse bevat van de oorzaken van structurele onderbesteding, noch concrete maatregelen om de uitvoeringskracht per programma te verbeteren;

Overwegende dat:

- een begroting die structureel te optimistisch is geraamd leidt tot overfinanciering, hogere rentelasten en een minder betrouwbaar financieel beeld voor Provinciale Staten;
- PS haar controlerende rol effectiever kan uitoefenen als zij per programma inzicht heeft in de oorzaken van onderbesteding en de maatregelen om die te verminderen;
- het principe van realistisch ramen — budget opnemen wanneer er een concreet uitvoeringsplan ligt — een heldere norm biedt die consistent toegepast dient te worden;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de aanbidding van de Begroting 2028 een bijlage op te nemen met per programma een analyse van de structurele onderbesteding over de jaren 2023–2025, de achterliggende oorzaken daarvan, en de concrete maatregelen die GS treft om de uitvoeringskracht en realisatiegraad te verbeteren;
- daarbij expliciet in te gaan op de vraag of de gehanteerde ramingen realistisch zijn gegeven de beschikbare ambtelijke en uitvoeringscapaciteit;
- deze analyse te betrekken bij de verdere doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus, in lijn met de aanbeveling van de accountant en de toezichtbrief van het ministerie van BZK,

en gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

MOTIE

Borgingsmoment Provinciale Staten bij overschrijding financiële signaalwaarden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 8, Kaderbrief 2027;

Constaterende dat:

- de Kaderbrief 2027 laat zien dat de netto schuldquote (NSQ) de komende jaren de alertgrens van 150% zal overschrijden, en dat de kapitaallastendruk in 2029 boven de 10%-alertgrens uitkomt;
- GS in de Kaderbrief aangeeft dat de financiële kengetallen op langere termijn verslechteren en mogelijk in de categorie ‘risicovol’ terechtkomen;
- de provincie daartoe signaalwaarden heeft geïntroduceerd als sturingsinstrument voor de financiële positie;
- de Kaderbrief geen expliciet besluitmoment voor Provinciale Staten bevat op het moment dat een signaalwaarde wordt overschreden, maar GS dit intern monitort via de planning- en controlcyclus;

Overwegende dat:

- de kaderstellende rol van Provinciale Staten vereist dat PS niet alleen wordt geïnformeerd over financiële ontwikkelingen, maar ook formeel aan zet komt op het moment dat financiële grenzen worden overschreden;
- monitoring door GS zonder gekoppeld PS-besluitmoment onvoldoende waarborg biedt voor tijdige bijsturing door de volksvertegenwoordiging;
- de overschrijding van signaalwaarden een wezenlijk ander financieel regime impliceert dat een expliciete politieke afweging door PS vereist;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij iedere begrotingswijziging of kaderbrief waarbij een financieel kengetal een signaalwaarde overschrijdt of dreigt te overschrijden, PS een expliciet kaderstellend besluitmoment aan te bieden — niet alleen een informatiebrief — zodat PS kan besluiten over de inzet van bijsturingsmaatregelen;
- hiertoe bij de Begroting 2027 een voorstel te doen voor een procedure die de koppeling tussen overschrijding van signaalwaarden en PS-besluitvorming formeel borgt;
- bij de aanbidding van de Kaderbrief 2028 te rapporteren hoe deze procedure is geïmplementeerd en of de NSQ en kapitaallastendruk zich ontwikkelen conform de verwachting in de Kaderbrief 2027,

en gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm-Chandansingh
50PLUS

Motie Agroforestry als scharnier voor landelijke opgaven

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni '26, ter behandeling van agendapunt 8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026),

constaterende dat:

- de landbouwvorm agroforestry onderdeel is van zowel de Bossenstrategie, de Voedselvisie als het Programma Landelijk Gebied;
- in het PLG (pagina 26) agroforestry aan de keuze van agrariërs wordt overgelaten en de doorontwikkeling niet verder wordt ondersteund vanuit de provincie Noord-Holland;
- er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve;

overwegende dat:

- de uitkomsten van de Evaluatie voedselvisie helder waren: agroforestry heeft toekomst in Noord-Holland;
- de uitvoering van de Bossenstrategie nog te weinig van de grond komt, terwijl er koppelkansen liggen met de voedselvisie en klimaatadaptatie in het stimuleren van agroforestry;
- de provincie kan helpen agroforestry stappen verder te brengen, bijvoorbeeld met het opzetten van een netwerk, wegnemen van belemmeringen bij vergunningverlening, een subsidieregeling (ontwerp, beplanting en begeleiding in de eerste fase), een verankering in de Omgevingsverordening en versterking van de positie in de markt, zoals in Noord-Brabant al succesvol wordt uitgevoerd¹;
- deze vorm van landbouw ook past in de visie op kringlooplandbouw van deze coalitie en nieuw en kansrijk ondernemerschap biedt;
- agroforestry duidelijk helpt in het halen van de PLG-doelen en het vergroten van voedselzekerheid;
- deze ten goede komt van meerdere provinciale doelen, zoals verbeteren waterkwaliteit, uitvoering transitiepad biologische landbouw, herstel van natuur, bossenstrategie en klimaataanpak;

verzoeken het college:

- een Uitvoeringsprogramma met heldere doelen voor agroforestry op te stellen;
- dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;
- en deze uiterlijk in het eerste kwartaal 2027 te delen met PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

¹ [Brabant is koploper agroforestry | Agroforestry Netwerk Nederland](#) (2023)

Motie Verkenning omschakelpotentieel naar biologische landbouw bij gunstige voorwaarden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni '26, ter behandeling van agendapunt 8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026),

constaterende dat:

- in de provinciale Klimaat en Energieverkenning (pKEV) een landelijke doelstelling van 15% van het landbouwareaal onder biologisch beheer in 2030 is opgenomen om aan te voldoen;
- in de presentatie bij het symposium Omgevingsvisie (22 januari jl.) een doelstelling van 15% biologisch beheer van het landbouwareaal is genoemd;
- een recent onderzoek in opdracht van Natuur & Milieu¹ laat zien dat 1 op de 6 Nederlandse melkveehouders overweegt binnen vijf jaar om te schakelen naar biologisch, als daarvoor de juiste randvoorwaarden worden geregeld, zoals ondersteuning en een goede prijs;
- er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve;

overwegende dat:

- Noord-Holland al jaren blijft steken rond de 5% landbouwareaal biologisch;
- de provincie Utrecht in haar PLG het doel van 15% landbouwareaal biologisch in 2030 stelt en daarvoor keuzes maakt;
- het bespoedigen van de biologische landbouw een grote bijdrage levert aan het behalen van de eigen PLG-doelen, zoals waterkwaliteit, herstel natuur, verminderen stikstofuitstoot en klimaat;
- de omschakeling naar biologisch geheel of gedeeltelijk kan worden gefinancierd uit vermeden kosten² die voortkomen uit de reguliere landbouw;
- deze ten goede komt van meerdere provinciale doelen, zoals verbeteren bodem- en waterkwaliteit, herstel van natuur en klimaataanpak;

verzoeken het college:

- in beeld te brengen onder welke voorwaarden agrarische ondernemers in Noord-Holland kunnen en willen omschakelen naar biologische landbouw;
- inzichtelijk te maken op welke manier de Provincie Noord-Holland daar een actieve rol bij kan hebben;
- dit extern uit te besteden en hiervoor 25.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;
- en de resultaten hiervan in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS;

¹ [Aantal biologische melkveehouders kan fors groeien | Natuur & Milieu](#)

² Denk hierbij aan hoge kosten voor zuivering van oppervlaktewater, vervuiling van grondwater, verdere achteruitgang van natuur en rechterlijke uitspraken tot gevolg, Nederland nog langer op het stikstofslot en hoge ziektekosten door gebruik van bestrijdingsmiddelen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Julia Schneemann
VOLT

Sijmen Mulder
D66

Motie Overkoepelende samenwerking wildopvangcentra

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 juni '26, ter behandeling van agendapunt 8 Kaderbrief 2027 (VD 31-2026),

constaterende dat:

- mede door provinciaal beleid in de vorm van o.a. ruimtelijke ordening en infrastructurele projecten, het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren daarom steeds vaker in nood komen;
- wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;
- deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en belangrijke maatschappelijke diensten leveren;
- er een groot positief resultaat is bij de Jaarrekening 2025 en deze gaat naar de algemene reserve;

overwegende dat:

- de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) adviseert om samen met de sector en andere overheden in te zetten op de zorg voor continuïteit en afspraken over structurele financiering voor wildopvangcentra;
- wettelijke taakstellingen niet duidelijk zijn, maar de wildopvangcentra, de vrijwilligers en de in het wild levende dieren daar niet de dupe van mogen zijn;
- in 2022 al de motie van de PvdD is aangenomen met het verzoek aan GS om overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is voor een gewaarborgde dekking en gezonde bedrijfsvoering van wildopvangcentra;
- deze motie in lijn is met voornoemde motie die nog steeds niet is afgedaan;

verzoeken het college:

- een overkoepelende samenwerking voor de wildopvangcentra in Noord-Holland op te zetten;
- daarbij afspraken proberen te maken tussen gemeenten, waterschap en provincie in overleg met de wildopvangcentra voor een duurzame gezamenlijke financiering;
- dit extern uit te besteden en hiervoor 50.000 euro te reserveren in de begroting 2027 met als dekking de algemene reserve;
- en deze mogelijke samenwerking in het eerste kwartaal van 2027 te delen met PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

S. Klitsie

BEL/NR

Telefoonnummer +31235144569

klitsies@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Verzenddatum

28 MEI 2026

Kenmerk

NR20260512SK

Geachte leden,

Uw kenmerk

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de financiële stukken van de recreatieschappen voor zienswijzen.

De concept jaarrekeningen 2025, concept begrotingswijzigingen 2026 en conceptbegrotingen 2027 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. Deze stukken zijn door de dagelijkse besturen voorlopig vastgesteld en aan de deelnemers voor het indienen van zienswijzen toegestuurd.

De index voor het jaar 2027 volgt een nieuwe indexatiemethode. Deze aanpassing was een nadrukkelijk verzoek van de provincie, omdat de oude methode te veel afweek van onze beschikbare budgetten.

De oude methodiek ging uit van terugkijken. Voor vier recreatieschappen, ondersteund door RNH, werd voor de kadernota een gemiddelde berekend over de maanden januari tot en met juni van het jaar waarin de kadernota werd opgesteld. Voor de meerjarenbegroting werd gebruik gemaakt een gemiddelde index over de drie voorgaande jaren van de CPI-index.

De provincie heeft dit meerdere malen ingebracht in de bestuursvergaderingen en aangestuurd op een andere methodiek. In de voorjaarsvergaderingen van 2025 is de door ons gewenste indexatiemethodiek in de algemeen besturen besproken en besloten om deze in de kadernota's en begrotingen in te voeren per 2027.

Met de nieuwe methodiek worden dezelfde uitgangspunten gebruikt die de provincie zelf ook hanteert voor haar eigen budgetten. Hierdoor sluit de toegepaste indexatie bij de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland en Twiske-Waterland beter aan op de ontwikkelingen in de provinciale begroting. De indexatie voor 2027 komt uit op 3,24%. De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

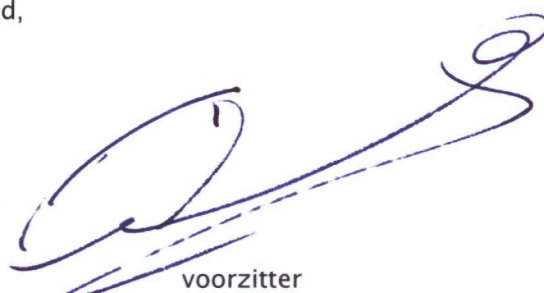
Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o. nemen de deelnemersbijdragen voor 2027 ten opzichte van de begroting 2026 toe zoals is opgenomen in het financieel perspectiefplan/MJIP dat begin 2024 is vastgesteld.

Meer informatie vindt u in de bijgaande Statenvoordracht en andere bijlagen bij deze brief.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

7 bijlage(n)

Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Kenmerk: VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

Bijlagen: 8 (brief GS aan PS, Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen)

1. Inleiding

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen van de desbetreffende gemeenschappelijke regelingen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in vijf recreatieschappen:

- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Plassenschap Loosdrecht e.o.

Recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. De eerste 4 recreatieschappen, hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (RNH). Het beheer van Plassenschap Loosdrecht e.o. is belegd bij de gemeente Wijdmeren.

RNH en gemeente Wijdmeren bieden als uitvoeringsorganisatie jaarlijks middels de begrotingen van de recreatieschappen een totaalpakket aan diensten aan. Tot de uitvoerende taken van de uitvoeringsorganisaties behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen.

Hoofddoelstelling van recreatieschappen

Het doel van recreatieschappen is conform de vastgelegde gemeenschappelijke regelingen:

- a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Activiteiten van recreatieschappen dragen bij aan deze doelen. Daarnaast geven de vigerende visies van recreatieschappen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van recreatieschappen.

Een selectie van actuele ontwikkelingen voor 2026/2027 bij de recreatieschappen

Recreatieschap Spaarnwoude

Met de programmabegroting 2027 zet het recreatieschap de koers naar een toekomstbestendig park dat ecologie, recreatie en gezondheid samenbrengt voort. Het recreatieschap voert het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 uit binnen de beschikbare middelen.

Uitvoering en ontwikkelprogramma waaronder o.a.

- Uitvoering geven aan meerjaren provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam.
- Noodzakelijke aanpassingen infrastructuur, bijvoorbeeld van de groene F200 (fietsverbinding Amsterdam – kust).
- Optimalisatieslag NNN: Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur.
- Verbeteren evenemententerreinen Houtrak, Oostenbroek/Buitenhuizen en Groene Weelde vanuit publiek-private samenwerking met evenementorganisatoren.
- Watercompensatie en natuurontwikkeling Oeverlanden aan de Liede
- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Voornemen tot opheffing

In de vergadering van 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken. Het algemeen bestuur van het recreatieschap benadrukt dat zij het als haar verantwoordelijkheid ziet om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een verdere voortzetting van de huidige samenwerkingsvorm vindt het bestuur te onzeker om te voldoen aan de

recreatieopgaven in het gebied. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling welke vervolgens aan de participanten wordt aangeboden in de loop van het jaar.

Het bovenstaande besluit betekent dat alle projecten zijn stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidend/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. De bestuurskeuze betekent onder andere dat er voorlopig geen grote onderhoudsprojecten worden uitgevoerd. Het dagelijks beheer en het (groot) onderhoud gaan door op basis van het uitgangspunt “schoon, heel en veilig”. En ook de contractuele afspraken met ondernemers worden gewaarborgd. Daarmee wordt tegelijkertijd geborgd dat voldoende rekening wordt gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers onder andere door het niet aangaan van nieuwe, langdurige verplichtingen.

Risico

De financiële positie van het recreatieschap is weinig rooskleurig en biedt geen ruimte tot extra uitgaven. Dat houdt in dat nieuwe en of extra financiële verplichtingen zorgvuldig afgewogen moeten worden en kunnen leiden tot een aanpassing van de incidentele participantenbijdragen. Dit geldt voor zowel het dagelijks (en groot) onderhoud conform de afspraak “schoon, heel en veilig”, de gecombineerde projecten Vitaal Platteland en Sakerleidend alsmede het proces om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Speerpunten voor 2027

- duidelijkheid over de bestuurlijke keuze tot het opheffen van het RAUM in de huidige vorm en de bijbehorende financiële- en governance-besluiten;
- participatie vormgeven bij het project Sakerleidend-Vitaal Platteland en het voeren van strategisch omgevingsmanagement;
- het verder implementeren van de financiële transitie;
- de overeenkomst met het Bestuursbureau is in 2026 beëindigd. Dat betekent vanaf 1 januari 2027 minder bestuurskosten.

Recreatieschap Twiske-Waterland

In 2027 werkt het recreatieschap Twiske-Waterland verder aan het ambitieuze ontwikkelprogramma, terwijl er actief zal moeten worden ingespeeld op de ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Het recreatieschap blijft daarbij onverminderd ambitieus. Zo wordt er in 2027 ingezet op de verdere ontwikkeling van het dynamische ontvangstgebied ‘Twiske-Poort’.

Jaarlijks wordt het ontwikkelprogramma geactualiseerd, zodat nieuwe wensen en opgaven van participanten en gebiedspartners kunnen worden toegevoegd en het bestuur gericht kan sturen op de ontwikkelingen binnen het recreatieschap.

Uitvoering ontwikkelprogramma waaronder o.a.

- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Recreatiedruk spreiden aan de hand van het zoneringsdocument;
- Voorbereiding van een groene speelvoorziening inclusief pluktuin in Amsterdam-Noord;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken.
- Ontwikkeling van het ontvangstgebied 'Twise-Poort';
- Upgraden van de toiletvoorzieningen in Het Twise;
- Recreatieve verbinding over de Zeesluis en routestructuren.
- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn.

Recreatieschap Groengebied Amstelland

De ambities van het recreatieschap zijn in 2025 vertaald naar een concreet en voortschrijdend ontwikkelprogramma. Vanaf 2027 investeert het recreatieschap vooralsnog in vijf concrete ontwikkelopgaven:

- Toekomstbestendiger beheerbudget;
- Scherpere recreatiezonering;
- Natuurinclusiever beheer;
- Meer voorzieningen voor bezoekers met een fysieke beperking;
- Opwaarderen en uitbreiden van openbare toiletvoorzieningen.

Deze opgaven sluiten aan bij de recreatieve wensen van bezoekers en bij het landschappelijk beleid van de participanten. Daarmee dragen zij bij aan een optimale balans tussen natuur en recreatie in de gebieden van Groengebied Amstelland.

Het ontwikkelprogramma is adaptief en bevat een zogenoemde schaduwlijst: een overzicht van kansen en opgaven waarop het bestuur kan inspelen wanneer daarvoor binnen het programma ruimte ontstaat.

Daarnaast hebben ook grootschalige gebiedsontwikkelingen een plek binnen het ontwikkelprogramma. Voor 2027 betreft dit onder andere de afronding van de upgrade van het recreatiedeelgebied Gaasperplas.

Plassenschap Loosdrecht e.o.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1 januari 2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdmeren, Stichtse Vecht en de provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

De taak van het Plassenschap is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van het natuur en landschapsschoon dat het schap in eigendom heeft, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt.

De eigendommen van het Plassenschap zijn divers en omvatten zowel natuurlijke als recreatieve voorzieningen. Ze zijn van groot belang voor het beheer en de ontwikkeling van het gebied, en dragen bij aan de recreatieve mogelijkheden, biodiversiteit en de ecologische waarde van zowel het plassengebied in Wijdmeren als het veenweidegebied in Stichtse Vecht.

Actuele ontwikkelingen

FUSIE Wijdmeren met HILVERSUM: De gemeenteraden van Hilversum en Wijdmeren hebben op 11 december 2024 het herindelingsontwerp ‘Samen sterker’ vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdmeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Vooruitlopend op de bestuurlijke fusie is er met ingang van 2026 sprake zijn van een ambtelijke fusie waarbij het personeel dat nu nog in dienst is bij de gemeente Wijdmeren in dienst komt bij de gemeente Hilversum. Het uitgangspunt is dat de nieuwe gemeente Hilversum de opdrachtnemende rol van de gemeente Wijdmeren overneemt. Hiervoor zal de tekst van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. moeten worden aangepast.

Beleidsarme beheerorganisatie: het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. In 2024 heeft het bestuur van het Plassenschap een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP), een Meerjareninvesteringsplan (MJIP), een 4-jarig Uitvoeringsplan en een 4-jarig financieel perspectief vastgesteld.

Zie verder in de bijlage van deze voordracht een meer financiële toelichting over de ingediende stukken van recreatieschappen.

Wijziging Verordening financieel beheer recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

Het eind 2025 vastgestelde kader voor begrotingsrechtmatigheid bij de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland moet worden verwerkt in de Verordening financieel beheer. In overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling van deze recreatieschappen worden deze aanpassingen nu voor zienswijze aangeboden aan uw Staten voordat het algemeen bestuur de wijziging vaststelt.

In de aangeboden aangepaste Verordening financieel beheer zijn twee besluiten verwerkt die eerder door het algemeen bestuur van recreatieschappen zijn genomen, evenals enkele geactualiseerde fiscale bepalingen. In de bijlage treft u een was-wordt-lijst aan waarin de wijzigingen overzichtelijk zijn weergegeven. De aanpassingen hebben betrekking op de

toepassing van het criterium bevolkingsgewicht (voor het recreatieschap Groengebied Amstelland) binnen de verdeelsleutel en op het opnemen van een kader voor

Begrotingsrechtmatigheid (voor alle de vier). Met instemming van de geactualiseerde Verordening financieel beheer wordt een toekomstbestendige financiële huishouding van het recreatieschap geborgd. Daarmee wordt verzekerd dat het beheer en onderhoud in de huidige situatie kan worden voortgezet in een periode van sterk toenemende recreatiedruk. Wij stellen u voor geen zienswijze in te dienen op de aangepaste Financiële Verordeningen van recreatieschappen.

Governance

Overleg recreatieschappen over governance

In 2024 hebben er tussen de schapsbestuurders van de RNH recreatiegebieden meerdere gesprekken plaatsgevonden over de governance van de recreatiegebieden en de financiën. In deze gesprekken kwam naar voren dat zij geen extra financiële bijdrage kunnen leveren voor de uitvoering van de projecten uit de gebiedsvisies. De wens is om meer grip te krijgen op de financiën. Ook vindt men dat er veel bestuurlijke en ambtelijk drukte is voor, vaak uitvoerende, opdrachten. De bestuurders zijn van mening dat het beheer, onderhoud en toezicht in de gebieden op orde moet zijn, de “basis op orde”. Op basis hiervan heeft het bestuursbureau “Benen op tafel” (BOT) overleggen per schap georganiseerd. Tevens heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het bestuursbureau recreatieschappen. In de uitkomsten van deze evaluatie worden aanbevelingen gedaan m.b.t. de governance.

De portefeuillehouder recreatie van de provincie heeft rond de zomer 2025 bij de recreatieschappen een memo met de titel ‘Opties governance recreatieschappen met n.a.v. de evaluatie Bestuursbureau recreatieschappen’ ingebracht om de discussie bij de recreatieschappen op gang te helpen. In de tweede helft van 2025 hebben de schapsbesturen verder gediscussieerd over de toekomstige governance. Bij de discussie hebben gemeenten aangegeven dat zij de huidige Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) niet willen wijzigen. De voorkeurvariant van de provincie, namelijk de huidige zware GR te transformeren naar een lichtere GR in de vorm van een Bedrijfsvoering-organisatie (BVO), zoals bij Plassenschap Loosdrecht, kan niet op draagvlak bij gemeenten rekenen. Verder hebben de schapsbesturen besloten een alternatief voor het Bestuursbureau te onderzoeken.

Gedeputeerde Staten heeft per brief (2463194/2463205, d.d. 11 december 2025) een reactie gestuurd op uw initiatiefvoorstel 'recreatieschappen groen voor iedereen' waarin u geïnformeerd bent over lopende discussie en onderzoeken zoals de genoemde governance.

Duidelijke scheiding van de rollen opdrachtgever en opdrachtnemer

Naar aanleiding van het bovengenoemde evaluatierapport over het bestuursbureau recreatieschappen, met als belangrijkste conclusie, de structuur die nu gebouwd is functioneert niet zoals gewenst, is gekeken naar een aangepaste governance. Het rapport bevatte aanbevelingen voor mogelijke oplossingen.

In de winterronde van 2025 is door het bestuur van Spaarnwoude besloten om één variant met gescheiden rollen en verantwoordelijkheden voor de governance uit te werken onder begeleiding van een extern adviseur.

Door de drie besturen van Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland is besloten om twee varianten voor de governance van de recreatieschappen uit te laten werken door een werkgroep onder begeleiding van het bestuursbureau. De variant met gescheiden rollen en verantwoordelijkheden, en een variant waarbij er een functionaris direct onder het recreatieschap blijft zitten (model van gezamenlijke opdrachtregie).

De nieuwe governance moet leiden tot minder bestuurlijke drukte, zodat binnen de besturen de ruimte ontstaat om zich juist te concentreren op richting geven aan het recreatieschap en het sturen op hoofdlijnen. In de nieuwe governance is er een grotere rol voor de ambtelijke commissies. Momenteel werkt de werkgroep aan de detailuitwerking. Ook wordt voorgesteld om in de nieuwe structuur het voorzittersoverleg een vaste positie te geven en te verankeren in de totale structuur.

In de winterronde 2025 is ook besloten de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de Provincie Noord-Holland op te zeggen per 31-12-2026 voor het bestuursbureau recreatieschappen. Dat betekent dat, zonder dat het bestuur actie onderneemt, het bestuursbureau op het laatst op 31-12-2026 zal ophouden te bestaan.

Het verdwijnen van het bestuursbureau (3 fte) recreatieschappen levert effectief een bezuiniging op voor de schappen. Echter de nieuwe governance gaat uit van ondersteuning van de AC en het bestuur door RNH (1,2 fte).

Het beoogde model gaat uit het versterken van de bestaande ambtelijke adviescommissie (AC) als de ambtelijk opdrachtgever. De AC verstrekt opdracht aan de programmamanager van de uitvoeringsorganisatie RNH en stuurt de programmamanager op hoofdlijnen aan. De Programmamanager neemt deze opdracht mee naar RNH en toetst daar of de opdracht kan worden geborgd. De opdrachtnemersrol wordt door de programmamanager vertolkt samen met de directie van RNH.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De resultaten uit de jaarrekeningen 2025 zijn in de bijlage bij deze voordracht in beeld gebracht. Het voorstel bij alle recreatieschappen is om de positieve resultaten toe te voegen aan de algemene/bestemming reserve van de betreffende recreatieschappen.

De concept jaarrekeningen 2025, concept begrotingswijzigingen 2026 en conceptbegrotingen 2027 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. Deze stukken zijn door de dagelijkse besturen voorlopig vastgesteld en aan de deelnemers voor het indienen van zienswijzen toegestuurd.

Indexatie 2027

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%. Dit geldt voor de 4 recreatieschappen die ondersteunt worden door RNH.

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o. nemen de deelnemersbijdragen voor 2027 ten opzichte van de begroting 2026 met een bedrag van € 244.500 toe, dat is een stijging van 9,97% bestaande uit indexering van de bestaande lasten en investeringen in het gebied. Op basis van de 1e begrotingswijziging 2026 zijn de lasten en baten herijkt voor de jaren daarna. Besloten in het bestuur is om wel de deelnemersbijdragen aan te houden zoals is opgenomen in het financieel perspectiefplan/MJIP dat begin 2024 is vastgesteld. Dit leidt tot een geprognosticeerd positief resultaat, welk gestort wordt in de bestemmingsreserve gebiedsinvesteringen ter voorkoming van toekomstige tegenvallers, onder andere als gevolg van de oorlog in het Midden-Oosten.

Incidentele bijdrage RAUM in 2027

Door RAUM wordt voor 2027 een incidentele bijdrage van € 341.448 aan de provincie gevraagd voor investeringen. Wij stellen u voor hiermee akkoord te gaan omdat het recreatieschap zonder incidentele bijdragen vanaf begin 2027 in financiële problemen zal komen en de reserves zeer snel zullen teruglopen.

Provincie heeft vorig jaar bij RAUM een zienswijze ingediend voor de incidentele bijdragen. RAUM heeft hierop een toelichting gegeven bij de Kadernota 2027 van het recreatieschap:

“Consequenties uitblijven van incidentele bijdragen

Zoals reeds benoemd, zijn de incidentele bijdrage nodig ter financiering project Vitaal Platteland en de meerkosten Sakerleidendam. Wanneer incidentele bijdragen niet volgen zal het schap in financiële problemen komen vanaf begin 2027. Daarnaast zullen de reserves zeer snel teruglopen.

In het deelgebied A-UM zal zonder de incidentele bijdragen van de participanten de bestemmingsreserve exploitatie al snel (in het boekjaar 2028) negatief worden. Vanuit de verordening financieel beheer is dit niet toelaatbaar, waardoor de participanten alsnog genoodzaakt blijven om over te gaan tot aanvullende stortingen, incidenteel, dan wel structureel. Het toepassen van de incidentele bijdragen (welke gebaseerd zijn op het btw-aspect ten aanzien van de forse gebiedsinvesteringen) is een zeer belangrijk én noodzakelijk besluit geweest van het bestuur.

Bij het deelgebied IJ-Z is het teruglopen van de algemene reserves al zichtbaar in de Kadernota 2027 (daar vinden geen incidentele stortingen plaats), hoofdzakelijk het gevolg van het ‘on hold’ zetten van de mogelijke inkomspotentie reclamezuilen. Vanaf 2027 stonden er namelijk opbrengsten geraamd vanuit de reclamezuilen; deze inkomsten worden niet gerealiseerd. Vanuit de verordening financieel beheer dient bij het optreden van een negatief saldo het tekort opgevangen te worden door de participanten. De mogelijke dekking van de tekorten kunnen gevonden worden in het (deels) herbestemmen van de bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten.

NB: ook met de incidentele bijdragen zoals nu opgenomen in de Kadernota 2027 is de financiële positie van het schap kwetsbaar doordat de werkzaamheden aan de mogelijke inkomspotenties zijn stopgezet. Vanaf 2031 zal de financiële positie van het schap daardoor problematisch zijn.”

Reactie provincie op de financiële stukken van recreatieschappen

Provincie levert een stevige bijdrage aan recreatieschappen zowel in beleidsmatige, bestuurlijke en ambtelijke inzet als in financiële zin. In 2026 betaalt de provincie € 8.644.921,- aan 5 recreatieschappen als deelnemersbijdrage. Voor 2027 wordt aan de provincie in totaal een bedrag van € 9.033.635,- gevraagd. Met de op dit moment geraamde aanvulling vanuit de Kaderbrief 2027 heeft de Provincie voldoende budget om de gevraagde bijdrage voor het jaar 2027 te betalen.

Wij kunnen instemmen met de door recreatieschappen toegepaste indexering voor 2027 voor vier recreatieschappen (waarbij het beheer door RNH wordt gedaan). Wij kunnen ook instemmen met de begroting 2027 van het Plassenschap Loosdrecht e.o., omdat deze volgens de eerder gemaakte afspraken (het in 2024 vastgestelde Meerjarenonderhoudsplan, MJOP) met het bestuur is opgesteld.

Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o

- Wij dienen geen zienswijze in op de concept jaarrekening 2025 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en concept begroting 2027.

Voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

- Wij dienen geen zienswijze in op de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en conceptbegroting 2027. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij dienen geen zienswijze in op uw voorstel tot aanpassing van de Verordening Financieel Beheer;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

4. Proces en procedure

Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen versturen wij aan de (dagelijkse) besturen van de recreatieschappen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 38-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, artikelen 4 en 8 van de Verordening Financieel beheer van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland, en artikelen 18 en 21 van de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.,

besluiten:

1. Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o

- Wij dienen geen zienswijze in op de concept jaarrekening 2025 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en concept begroting 2027.

Voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

- Wij dienen geen zienswijze in op de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en conceptbegroting 2027. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij dienen geen zienswijze in op uw voorstel tot aanpassing van de Verordening Financieel Beheer;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 mei 2026

Onderwerp: financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Kenmerk: VH7AVZ4HER3V-49951614-16840 (BEL/NR)

Bijlagen: 8 (brief GS aan PS, Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen)

1. Inleiding

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen van de desbetreffende gemeenschappelijke regelingen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in vijf recreatieschappen:

- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Plassenschap Loosdrecht e.o.

Recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. De eerste 4 recreatieschappen, hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (RNH). Het beheer van Plassenschap Loosdrecht e.o. is belegd bij de gemeente Wijdmeren.

RNH en gemeente Wijdmeren bieden als uitvoeringsorganisatie jaarlijks middels de begrotingen van de recreatieschappen een totaalpakket aan diensten aan. Tot de uitvoerende taken van de uitvoeringsorganisaties behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen.

Hoofddoelstelling van recreatieschappen

Het doel van recreatieschappen is conform de vastgelegde gemeenschappelijke regelingen:

- a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Activiteiten van recreatieschappen dragen bij aan deze doelen. Daarnaast geven de vigerende visies van recreatieschappen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van recreatieschappen.

Een selectie van actuele ontwikkelingen voor 2026/2027 bij de recreatieschappen

Recreatieschap Spaarnwoude

Met de programmabegroting 2027 zet het recreatieschap de koers naar een toekomstbestendig park dat ecologie, recreatie en gezondheid samenbrengt voort. Het recreatieschap voert het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 uit binnen de beschikbare middelen.

Uitvoering en ontwikkelprogramma waaronder o.a.

- Uitvoering geven aan meerjaren provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam.
- Noodzakelijke aanpassingen infrastructuur, bijvoorbeeld van de groene F200 (fietsverbinding Amsterdam – kust).
- Optimalisatieslag NNN: Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur.
- Verbeteren evenemententerreinen Houtrak, Oostenbroek/Buitenhuizen en Groene Weelde vanuit publiek-private samenwerking met evenementorganisatoren.
- Watercompensatie en natuurontwikkeling Oeverlanden aan de Liede
- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Voornemen tot opheffing

In de vergadering van 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken. Het algemeen bestuur van het recreatieschap benadrukt dat zij het als haar verantwoordelijkheid ziet om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een verdere voortzetting van de huidige samenwerkingsvorm vindt het bestuur te onzeker om te voldoen aan de

recreatieopgaven in het gebied. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling welke vervolgens aan de participanten wordt aangeboden in de loop van het jaar.

Het bovenstaande besluit betekent dat alle projecten zijn stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. De bestuurskeuze betekent onder andere dat er voorlopig geen grote onderhoudsprojecten worden uitgevoerd. Het dagelijks beheer en het (groot) onderhoud gaan door op basis van het uitgangspunt "schoon, heel en veilig". En ook de contractuele afspraken met ondernemers worden gewaarborgd. Daarmee wordt tegelijkertijd geborgd dat voldoende rekening wordt gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers onder andere door het niet aangaan van nieuwe, langdurige verplichtingen.

Risico

De financiële positie van het recreatieschap is weinig rooskleurig en biedt geen ruimte tot extra uitgaven. Dat houdt in dat nieuwe en of extra financiële verplichtingen zorgvuldig afgewogen moeten worden en kunnen leiden tot een aanpassing van de incidentele participantenbijdragen. Dit geldt voor zowel het dagelijks (en groot) onderhoud conform de afspraak "schoon, heel en veilig", de gecombineerde projecten Vitaal Platteland en Sakerleidam alsmede het proces om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Speerpunten voor 2027

- duidelijkheid over de bestuurlijke keuze tot het opheffen van het RAUM in de huidige vorm en de bijbehorende financiële- en governance-besluiten;
- participatie vormgeven bij het project Sakerleidam-Vitaal Platteland en het voeren van strategisch omgevingsmanagement;
- het verder implementeren van de financiële transitie;
- de overeenkomst met het Bestuursbureau is in 2026 beëindigd. Dat betekent vanaf 1 januari 2027 minder bestuurskosten.

Recreatieschap Twiske-Waterland

In 2027 werkt het recreatieschap Twiske-Waterland verder aan het ambitieuze ontwikkelprogramma, terwijl er actief zal moeten worden ingespeeld op de ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Het recreatieschap blijft daarbij onverminderd ambitieus. Zo wordt er in 2027 ingezet op de verdere ontwikkeling van het dynamische ontvangstgebied 'Twiske-Poort'.

Jaarlijks wordt het ontwikkelprogramma geactualiseerd, zodat nieuwe wensen en opgaven van participanten en gebiedspartners kunnen worden toegevoegd en het bestuur gericht kan sturen op de ontwikkelingen binnen het recreatieschap.

Uitvoering ontwikkelprogramma waaronder o.a.

- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Recreatiedruk spreiden aan de hand van het zoneringsdocument;
- Voorbereiding van een groene speelvoorziening inclusief pluktuin in Amsterdam-Noord;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken.
- Ontwikkeling van het ontvangstgebied 'Twiske-Poort';
- Upgraden van de toiletvoorzieningen in Het Twiske;
- Recreatieve verbinding over de Zeesluis en routestructuren.
- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn.

Recreatieschap Groengebied Amstelland

De ambities van het recreatieschap zijn in 2025 vertaald naar een concreet en voortschrijdend ontwikkelprogramma. Vanaf 2027 investeert het recreatieschap vooralsnog in vijf concrete ontwikkelopgaven:

- Toekomstbestendiger beheerbudget;
- Scherpere recreatiezoning;
- Natuurinclusiever beheer;
- Meer voorzieningen voor bezoekers met een fysieke beperking;
- Opwaarderen en uitbreiden van openbare toiletvoorzieningen.

Deze opgaven sluiten aan bij de recreatieve wensen van bezoekers en bij het landschappelijk beleid van de participanten. Daarmee dragen zij bij aan een optimale balans tussen natuur en recreatie in de gebieden van Groengebied Amstelland.

Het ontwikkelprogramma is adaptief en bevat een zogenoemde schaduwlijst: een overzicht van kansen en opgaven waarop het bestuur kan inspelen wanneer daarvoor binnen het programma ruimte ontstaat.

Daarnaast hebben ook grootschalige gebiedsontwikkelingen een plek binnen het ontwikkelprogramma. Voor 2027 betreft dit onder andere de afronding van de upgrade van het recreatiedeelgebied Gaasperplas.

Plassenschap Loosdrecht e.o.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1 januari 2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdmeren, Stichtse Vecht en de provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

De taak van het Plassenschap is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van het natuur en landschapsschoon dat het schap in eigendom heeft, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt.

De eigendommen van het Plassenschap zijn divers en omvatten zowel natuurlijke als recreatieve voorzieningen. Ze zijn van groot belang voor het beheer en de ontwikkeling van het gebied, en dragen bij aan de recreatieve mogelijkheden, biodiversiteit en de ecologische waarde van zowel het plassengebied in Wijdmeren als het veenweidegebied in Stichtse Vecht.

Actuele ontwikkelingen

FUSIE Wijdmeren met HILVERSUM: De gemeenteraden van Hilversum en Wijdmeren hebben op 11 december 2024 het herindelingsontwerp 'Samen sterker' vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdmeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Vooruitlopend op de bestuurlijke fusie is er met ingang van 2026 sprake zijn van een ambtelijke fusie waarbij het personeel dat nu nog in dienst is bij de gemeente Wijdmeren in dienst komt bij de gemeente Hilversum. Het uitgangspunt is dat de nieuwe gemeente Hilversum de opdrachtnemende rol van de gemeente Wijdmeren overneemt. Hiervoor zal de tekst van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. moeten worden aangepast.

Beleidsarme beheerorganisatie: het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. In 2024 heeft het bestuur van het Plassenschap een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP), een Meerjareninvesteringsplan (MJIP), een 4-jarig Uitvoeringsplan en een 4-jarig financieel perspectief vastgesteld.

Zie verder in de bijlage van deze voordracht een meer financiële toelichting over de ingediende stukken van recreatieschappen.

Wijziging Verordening financieel beheer recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

Het eind 2025 vastgestelde kader voor begrotingsrechtmatigheid bij de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland moet worden verwerkt in de Verordening financieel beheer. In overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling van deze recreatieschappen worden deze aanpassingen nu voor zienswijze aangeboden aan uw Staten voordat het algemeen bestuur de wijziging vaststelt.

In de aangeboden aangepaste Verordening financieel beheer zijn twee besluiten verwerkt die eerder door het algemeen bestuur van recreatieschappen zijn genomen, evenals enkele geactualiseerde fiscale bepalingen. In de bijlage treft u een was-wordt-lijst aan waarin de wijzigingen overzichtelijk zijn weergegeven. De aanpassingen hebben betrekking op de

toepassing van het criterium bevolkingsgewicht (voor het recreatieschap Groengebied Amstelland) binnen de verdeelsleutel en op het opnemen van een kader voor

Begrotingsrechtmatigheid (voor alle de vier). Met instemming van de geactualiseerde Verordening financieel beheer wordt een toekomstbestendige financiële huishouding van het recreatieschap geborgd. Daarmee wordt verzekerd dat het beheer en onderhoud in de huidige situatie kan worden voortgezet in een periode van sterk toenemende recreatiedruk. Wij stellen u voor geen zienswijze in te dienen op de aangepaste Financiële Verordeningen van recreatieschappen.

Governance

Overleg recreatieschappen over governance

In 2024 hebben er tussen de schapsbestuurders van de RNH recreatiegebieden meerdere gesprekken plaatsgevonden over de governance van de recreatiegebieden en de financiën. In deze gesprekken kwam naar voren dat zij geen extra financiële bijdrage kunnen leveren voor de uitvoering van de projecten uit de gebiedsvisies. De wens is om meer grip te krijgen op de financiën. Ook vindt men dat er veel bestuurlijke en ambtelijk drukte is voor, vaak uitvoerende, opdrachten. De bestuurders zijn van mening dat het beheer, onderhoud en toezicht in de gebieden op orde moet zijn, de "basis op orde". Op basis hiervan heeft het bestuursbureau "Benen op tafel" (BOT) overleggen per schap georganiseerd. Tevens heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het bestuursbureau recreatieschappen. In de uitkomsten van deze evaluatie worden aanbevelingen gedaan m.b.t. de governance.

De portefeuillehouder recreatie van de provincie heeft rond de zomer 2025 bij de recreatieschappen een memo met de titel 'Opties governance recreatieschappen met n.a.v. de evaluatie Bestuursbureau recreatieschappen' ingebracht om de discussie bij de recreatieschappen op gang te helpen. In de tweede helft van 2025 hebben de schapsbesturen verder gediscussieerd over de toekomstige governance. Bij de discussie hebben gemeenten aangegeven dat zij de huidige Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) niet willen wijzigen. De voorkeurvariant van de provincie, namelijk de huidige zware GR te transformeren naar een lichtere GR in de vorm van een Bedrijfsvoering-organisatie (BVO), zoals bij Plassenschap Loosdrecht, kan niet op draagvlak bij gemeenten rekenen. Verder hebben de schapsbesturen besloten een alternatief voor het Bestuursbureau te onderzoeken.

Gedeputeerde Staten heeft per brief (2463194/2463205, d.d. 11 december 2025) een reactie gestuurd op uw initiatiefvoorstel 'recreatieschappen groen voor iedereen' waarin u geïnformeerd bent over lopende discussie en onderzoeken zoals de genoemde governance.

Duidelijke scheiding van de rollen opdrachtgever en opdrachtnemer

Naar aanleiding van het bovengenoemde evaluatierapport over het bestuursbureau recreatieschappen, met als belangrijkste conclusie, de structuur die nu gebouwd is functioneert niet zoals gewenst, is gekeken naar een aangepaste governance. Het rapport bevatte aanbevelingen voor mogelijke oplossingen.

In de winterronde van 2025 is door het bestuur van Spaarnwoude besloten om één variant met gescheiden rollen en verantwoordelijkheden voor de governance uit te werken onder begeleiding van een extern adviseur.

Door de drie besturen van Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland is besloten om twee varianten voor de governance van de recreatieschappen uit te laten werken door een werkgroep onder begeleiding van het bestuursbureau. De variant met gescheiden rollen en verantwoordelijkheden, en een variant waarbij er een functionaris direct onder het recreatieschap blijft zitten (model van gezamenlijke opdrachtregie).

De nieuwe governance moet leiden tot minder bestuurlijke drukte, zodat binnen de besturen de ruimte ontstaat om zich juist te concentreren op richting geven aan het recreatieschap en het sturen op hoofdlijnen. In de nieuwe governance is er een grotere rol voor de ambtelijke commissies. Momenteel werkt de werkgroep aan de detailuitwerking. Ook wordt voorgesteld om in de nieuwe structuur het voorzittersoverleg een vaste positie te geven en te verankeren in de totale structuur.

In de winterronde 2025 is ook besloten de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de Provincie Noord-Holland op te zeggen per 31-12-2026 voor het bestuursbureau recreatieschappen. Dat betekent dat, zonder dat het bestuur actie onderneemt, het bestuursbureau op het laatst op 31-12-2026 zal ophouden te bestaan.

Het verdwijnen van het bestuursbureau (3 fte) recreatieschappen levert effectief een bezuiniging op voor de schappen. Echter de nieuwe governance gaat uit van ondersteuning van de AC en het bestuur door RNH (1,2 fte).

Het beoogde model gaat uit het versterken van de bestaande ambtelijke adviescommissie (AC) als de ambtelijk opdrachtgever. De AC verstrekt opdracht aan de programmamanager van de uitvoeringsorganisatie RNH en stuurt de programmamanager op hoofdlijnen aan. De Programmamanager neemt deze opdracht mee naar RNH en toetst daar of de opdracht kan worden geborgd. De opdrachtnemersrol wordt door de programmamanager vertolkt samen met de directie van RNH.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De resultaten uit de jaarrekeningen 2025 zijn in de bijlage bij deze voordracht in beeld gebracht. Het voorstel bij alle recreatieschappen is om de positieve resultaten toe te voegen aan de algemene/bestemming reserve van de betreffende recreatieschappen.

De concept jaarrekeningen 2025, concept begrotingswijzigingen 2026 en conceptbegrotingen 2027 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. Deze stukken zijn door de dagelijkse besturen voorlopig vastgesteld en aan de deelnemers voor het indienen van zienswijzen toegestuurd.

Indexatie 2027

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%. Dit geldt voor de 4 recreatieschappen die ondersteunt worden door RNH.

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o. nemen de deelnemersbijdragen voor 2027 ten opzichte van de begroting 2026 met een bedrag van € 244.500 toe, dat is een stijging van 9,97% bestaande uit indexering van de bestaande lasten en investeringen in het gebied. Op basis van de 1e begrotingswijziging 2026 zijn de lasten en baten herijkt voor de jaren daarna. Besloten in het bestuur is om wel de deelnemersbijdragen aan te houden zoals is opgenomen in het financieel perspectiefplan/MJIP dat begin 2024 is vastgesteld. Dit leidt tot een geprognosticeerd positief resultaat, welk gestort wordt in de bestemmingsreserve gebiedsinvesteringen ter voorkoming van toekomstige tegenvallers, onder andere als gevolg van de oorlog in het Midden-Oosten.

Incidentele bijdrage RAUM in 2027

Door RAUM wordt voor 2027 een incidentele bijdrage van € 341.448 aan de provincie gevraagd voor investeringen. Wij stellen u voor hiermee akkoord te gaan omdat het recreatieschap zonder incidentele bijdragen vanaf begin 2027 in financiële problemen zal komen en de reserves zeer snel zullen teruglopen.

Provincie heeft vorig jaar bij RAUM een zienswijze ingediend voor de incidentele bijdragen. RAUM heeft hierop een toelichting gegeven bij de Kadernota 2027 van het recreatieschap:

"Consequenties uitblijven van incidentele bijdragen"

Zoals reeds benoemd, zijn de incidentele bijdrage nodig ter financiering project Vitaal Platteland en de meerkosten Sakerleidend. Wanneer incidentele bijdragen niet volgen zal het schap in financiële problemen komen vanaf begin 2027. Daarnaast zullen de reserves zeer snel teruglopen.

In het deelgebied A-UM zal zonder de incidentele bijdragen van de participanten de bestemmingsreserve exploitatie al snel (in het boekjaar 2028) negatief worden. Vanuit de verordening financieel beheer is dit niet toelaatbaar, waardoor de participanten alsnog genoodzaakt blijven om over te gaan tot aanvullende stortingen, incidenteel, dan wel structureel. Het toepassen van de incidentele bijdragen (welke gebaseerd zijn op het btw-aspect ten aanzien van de forse gebiedsinvesteringen) is een zeer belangrijk én noodzakelijk besluit geweest van het bestuur.

Bij het deelgebied IJ-Z is het teruglopen van de algemene reserves al zichtbaar in de Kadernota 2027 (daar vinden geen incidentele stortingen plaats), hoofdzakelijk het gevolg van het 'on hold' zetten van de mogelijke inkomspotentie reclamezuilen. Vanaf 2027 stonden er namelijk opbrengsten geraamd vanuit de reclamezuilen; deze inkomsten worden niet gerealiseerd. Vanuit de verordening financieel beheer dient bij het optreden van een negatief saldo het tekort opgevangen te worden door de participanten. De mogelijke dekking van de tekorten kunnen gevonden worden in het (deels) herbestemmen van de bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten.

NB: ook met de incidentele bijdragen zoals nu opgenomen in de Kadernota 2027 is de financiële positie van het schap kwetsbaar doordat de werkzaamheden aan de mogelijke inkomspotenties zijn stopgezet. Vanaf 2031 zal de financiële positie van het schap daardoor problematisch zijn."

Reactie provincie op de financiële stukken van recreatieschappen

Provincie levert een stevige bijdrage aan recreatieschappen zowel in beleidsmatige, bestuurlijke en ambtelijke inzet als in financiële zin. In 2026 betaalt de provincie € 8.644.921,- aan 5 recreatieschappen als deelnemersbijdrage. Voor 2027 wordt aan de provincie in totaal een bedrag van € 9.033.635,- gevraagd. Met de op dit moment geraamde aanvulling vanuit de Kaderbrief 2027 heeft de Provincie voldoende budget om de gevraagde bijdrage voor het jaar 2027 te betalen.

Wij kunnen instemmen met de door recreatieschappen toegepaste indexering voor 2027 voor vier recreatieschappen (waarbij het beheer door RNH wordt gedaan). Wij kunnen ook instemmen met de begroting 2027 van het Plassenschap Loosdrecht e.o., omdat deze volgens de eerder gemaakte afspraken (het in 2024 vastgestelde Meerjarenonderhoudsplan, MJOP) met het bestuur is opgesteld.

Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o

- Wij dienen geen zienswijze in op de concept jaarrekening 2025 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en concept begroting 2027.

Voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

- Wij dienen geen zienswijze in op de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en conceptbegroting 2027. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij dienen geen zienswijze in op uw voorstel tot aanpassing van de Verordening Financieel Beheer;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

4. Proces en procedure

Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen versturen wij aan de (dagelijkse) besturen van de recreatieschappen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 38-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 12 mei 2026;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, artikelen 4 en 8 van de Verordening Financieel beheer van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland, en artikelen 18 en 21 van de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o.,

besluiten:

1. Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o

- Wij dienen geen zienswijze in op de concept jaarrekening 2025 en de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en concept begroting 2027.

Voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland

- Wij dienen geen zienswijze in op de door u voorgestelde bestemming van het positief saldo;
- Wij dienen geen zienswijze in op de concept gewijzigde begroting 2026 en conceptbegroting 2027. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij dienen geen zienswijze in op uw voorstel tot aanpassing van de Verordening Financieel Beheer;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage bij registratienummer VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

Provinciale bijdrage aan recreatieschappen						
Recreatieschap	Begroting 2026	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Spaarnwoude SPW						
Spaarnwoude SGP	€3.582.770	€3.582.770	€3.698.852	€3.803.160	€3.910.409	€ 4.020.683
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ 994.246	€ 994.246	€ 1.026.460	€ 1.055.406	€ 1.085.169	€ 1.115.770
Buitenlanden/ IJ-Z	€ 279.456	€ 279.456	€ 341.448	€ 29.520		€ 27.060
Twiske- Waterland	€ 1273.702	€ 1273.702	€1.367.908	€1084.926	€1085.169	€1.142.830
Groengebied Amstelland	€1789.124	€1757.461	€1.821.635	€1873.006	€1925.824	€ 1980.132
Plassenschap Loosdrecht	€1213.020	€1213.020	€1.252.322	€1287.637	€1323.948	€ 1361.283
Totale bijdrage PNH	€817.968	€817.968	€892.918	€955.385	€975.251	€ 999.071
Totale bijdrage PNH	€8.676.584	€8.644.921	€9.033.635	€9.004.114	€9.220.601	€ 9.503.999

* inclusief BTW

RAUM: r = regulier en i = incidenteel

Rekeningresultaat 2025

Recreatieschap	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Vershil
Spaarnwoude	€ 448.000	€ 990.635	€ 542.635
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ -279.564	€ 53.315	€ 332.879
Twiske-Waterland	€ -181.793	€ -51.483	€ 130.310
Groengebied Amstelland	€ -32.676	€ 396.159	€ 428.835
Plassenschap Loosdrecht	€ 0	€ 519.126	€ 519.126

Spaarnwoude:

Jaarrekening 2025

De geconsolideerde jaarrekening van Recreatieschap Spaarnwoude heeft een positief exploitatieresultaat van € 990.635. Ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van € 448.000 is dit een positieve financiële afwijking van € 542.635. De lasten zijn lager en de baten zijn hoger dan begroot.

Het positieve resultaat over het boekjaar 2025 is ten gunste van de algemene reserve gebracht. De omvang van de totale algemene en bestemmingsreserve bedraagt eind van het boekjaar 2025 € 15.024.466. Daarnaast bedraagt de omvang van de voorzieningen groot onderhoud voor drie deelgebieden in totaal € 2.182.775,-.

Begrotingswijziging 2026

Per saldo wordt ruim € 350.000 aan de reserves onttrokken. Het begrote resultaat is een ongeveer € 45.000 positiever dan de oorspronkelijke begroting. Gezien de wijze van financieren

Bijlage bij registratienummer VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

van de ontwikkeling van Spaarnwoude Park is deze begrote onttrekking een verantwoorde handeling, omdat deze reserves deels voor ontwikkeling bedoeld zijn en de ontwikkeling op termijn voor beheer en onderhoud kostenneutraal is. Per saldo leiden de genoemde wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een lagere onttrekking uit de reserves.

Oorspronkelijk had de programmabegroting een resultaat van € 397.874 negatief en na de begrotingswijziging wordt dat € 353.488 negatief. Het begrote resultaat is daarmee € 44.386 positiever.

Begroting 2027

De programmabegroting 2027 bouwt voort op de ingezette koers en is gebaseerd op de Kadernota, de meerjarenraming en de begrotingswijzigingen van voorgaande jaren. Er wordt gewerkt met eigen middelen, erfpachtbaten, subsidies en incidentele bijdragen. De ambities blijven hoog en binnen de beschikbare budgetten worden koppelkansen en slimme combinaties benut, zodat stap voor stap de visie 2040 wordt gerealiseerd. De participantenbijdragen worden niet verhoogd en alleen geïndexeerd.

Per saldo schetst de programmabegroting een realistische en strategisch verantwoorde financiële ontwikkeling: stijgende lasten die passen bij de noodzakelijke investeringsopgave, lichte groei van structurele baten, incidentele opbrengsten uit het afstoten van vastgoed en behoedzaam geraamde inkomsten uit evenementen en rente. Het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude ligt op € 729.368 negatief. Na enkele jaren van positieve cijfers is dat op basis van de huidige financieringswijze logisch. De omvang van totale reserves, na het dekken van het negatief saldo, op 31 december 2027 is € 13.941.610

Alkmaarder en Uitgeestermeer:

Jaarrekening 2025

De jaarrekening van Recreatieschap Alkmaarder- Uitgeestermeer laat een positief resultaat zien van € 53.000 terwijl een negatief resultaat van € 279.500 was begroot. Dat betekent een verschil van € 333.000 (voordeel) en dat worden verklaard door het stopzetten van diverse activiteiten en projecten en het niet meer aangaan van langlopende verplichtingen.

Het positieve resultaat over het boekjaar 2025 is ten gunste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van de totale reserves bedraagt eind van het boekjaar 2025 € 1.505.764 en de omvang van de voorziening voor groot onderhoud voor twee deelgebieden € 954.929.

Begrotingswijziging 2026

De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 402.428 positief. Dit is € 467.345 negatiever dan aanvankelijk begroot. De lasten nemen toe met een bedrag van € 45.801 en de baten nemen af met € 421.544.

In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling welke vervolgens aan de participanten wordt aangeboden in de loop van het jaar.

Zoals door het bestuur is besloten, zijn projecten stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidendam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. De bestuurskeuze betekent onder andere dat er voorlopig geen grote onderhoudsprojecten worden uitgevoerd.

Bijlage bij registratienummer VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

Het dagelijks beheer en het (groot) onderhoud gaan door op basis van het uitgangspunt “schoon, heel en veilig”. En ook de contractuele afspraken met ondernemers worden gewaarborgd. Daarmee wordt tegelijkertijd geborgd dat voldoende rekening wordt gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers onder andere door het niet aangaan van nieuwe, langdurige verplichtingen.

De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de reguliere participantenbijdragen verder te verhogen dan de vastgestelde indexatie van 3,0%.

Begroting 2027

De programmabegroting 2027 laat een positief resultaat zien van € 537.545. Dit positieve resultaat geeft mogelijk een vertekenend beeld, doordat in 2027 een incidentele bijdrage van de participanten verwerkt is ter dekking van de verwachte negatieve resultaten over de jaren 2026 t/m 2030. De reguliere participantenbijdragen zijn gestegen met de indexering van 3,24%. Daarnaast is er in 2027 een incidentele participantenbijdrage van de AUM participanten voor een bedrag van € 694.000,- (2026: € 568.000/2025: € 65.867 en 2028: € 57.420/2029: € 55.000). De omvang van totale reserves en voorzieningen op 31-12-2027 is €3.487.386.

Twiske-Waterland:

Jaarrekening 2025

De jaarrekening 2025 van Twiske-Waterland sloot met een lagere onttrekking uit de reserve dan begroot. In plaats van de begrote onttrekking van € 181.793 is de werkelijke onttrekking € 51.483: een voordeel van € 130.310.

Het positieve verschil van € 130.310 wordt verklaard door:

- Hogere parkeeropbrengsten (€ 52.000 positief) door stijgende bezoekersaantallen die met de auto het gebied in komen;
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief) doordat de variabele vergoeding, afhankelijk van aantal verkochte tickets, hoger is dan begroot;
- Hogere huur- en overige opbrengsten (€ 25.000 positief). In 2025 is een huurovereenkomst grond voor woonunits Oekraïners afgesloten en zijn hogere opbrengsten gerealiseerd door onder andere de verkoop van houtsnippers en een subsidie uit het restauratiefonds.
- Lagere kosten voor verzekeringen (€ 16.000 positief) onder andere doordat een groter deel van de kosten is doorbelast aan ondernemers dan begroot;
- Lagere kosten incidentele projecten (€ 15.000 positief);
- Minder uitgegeven aan externe promotie werkzaamheden dan begroot (€ 13.000 positief);
- Lagere externe kosten voor WOO-verzoeken (€ 10.000 positief);
- Hogere kosten voor programmasturing (€ 29.000 negatief). In 2025 zijn op verzoek van het bestuur bezuinigingsscenario's uitgewerkt. Ook is gekeken naar mogelijkheden om het verdienvermogen te verhogen van bestaande en eventueel nieuwe (commerciële) activiteiten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden gepleegd voor de governance discussie;
- Diverse posten (€ 3.000 positief).

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 51.483 (negatief) te onttrekken aan de reserves. De omvang van deze reserves bedroeg eind 2025 € 5.365.672

Begrotingswijziging 2026

De begrotingswijziging van Twiske-Waterland over 2026 sluit met een toevoeging aan de reserves van € 71.606, terwijl in de programmabegroting een onttrekking van € 117.249 was voorzien.

Bijlage bij registratienummer VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

Het voordelige resultaat van € 188.855 is het gevolg van de volgende voor- en nadelige wijzigingen in de begroting:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 181.000 voordeel). In 2025 heeft het AB twee nieuwe bestemmingsreserves vastgesteld, te weten bestemmingsreserve groot onderhoud en vervanging toiletgebouwen en bestemmingsreserve Twiske Poort en is besloten om de uitvoeringskosten te dekken uit deze bestemmingsreserves. Ten tijde van de programmabegroting 2026 waren deze specifieke bestemmingen nog niet bekend en is er een algemene stelpost van € 200.000 opgenomen. In deze begrotingswijziging is de stelpost niet meer opgevoerd. Het resterende verschil wordt vooral verklaard door projecten die zijn doorgeschoven van 2025 naar 2026;
- Hogere opbrengsten betaald parkeren (€ 107.000 voordeel). Dit wordt verklaard door het toenemend aantal bezoekers dat met de auto in het schap komt en het besluit van het AB, naar aanleiding van het rapport 'bezuiniging en optimalisering financiën', om de parkeertarieven aan te passen (AB vergadering december 2025);
- Lagere participantenbijdrage (€ 57.000 nadeel). In december 2025 heeft het AB n.a.v. het rapport 'bezuiniging en optimalisering financiën' besloten tot een structurele verlaging van de participantenbijdrage van € 44.000 en een incidentele verlaging van € 12.500. Deze beide verlagingen van de participantenbijdrage zijn verwerkt in de begrotingswijziging;
- Hogere kosten inzet Programmasturing (€ 29.000 nadeel). De laatste jaren zijn de werkzaamheden op het vlak van omgevingsmanagement bij met name deze afdeling toegenomen;
- Hogere advieskosten m.b.t. wegenverkeerswetgeving (€ 12.000 nadeel);
- Overige afwijkingen (€ 1.000 nadeel)

De wijzigingen in de begroting hebben geen financiële gevolgen voor de participanten. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde indexatie voor de participantenbijdrage is conform begroting en bedraagt 3,0%.

Begroting 2027

De programmabegroting 2027 sluit met een positief saldo van €187.174 dat wordt toegevoegd aan de reserves. De stand van de totale reserves (inclusief bestemmingsreserves) zal per 31-12-2027 naar verwachting €5.624.452 bedragen.

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde index is 3,24%.

Groengebied Amstelland:

Jaarrekening 2025

De jaarrekening van Groengebied Amstelland laat over 2025 een positief resultaat zien van € 396.000,- terwijl een negatief resultaat van € 33.000,- was begroot.

Het verschil tussen de jaarrekening en de begroting van € 429.000,- is hoofdzakelijk het gevolg van hogere rentebaten (€ 15.250,- positief) en hogere variabele inkomsten uit evenementen (€ 34.250,- positief). Daarnaast zijn incidentele inkomsten gerealiseerd uit ruimteaanvragen, waaronder seismische boringen, die niet in de begroting waren opgenomen (€ 33.250,- positief), evenals een vrijval van verzekeringsgelden (€ 18.500,- positief).

Verder is per saldo sprake van lagere inzet van RNH als gevolg van vacatures en ziekte (€ 145.000,- positief). Ook bij de incidentele projecten deden zich diverse afwijkingen voor. Zo is

Bijlage bij registratienummer VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

het projectontwikkeling Abcouderstraatweg 79 niet uitgevoerd (€ 49.500,- positief) en zijn per saldo minder kosten gemaakt voor overige projecten (€ 11.500,- positief).

Er zijn minder opbrengsten uit exploitatie inkomsten ontvangen (€ 8.500,- negatief). Daartegenover stonden lagere uitgaven voor het regulier dagelijks onderhoud vanwege personele zaken (€ 90.000,- positief) en lagere uitgaven voor het beheer en onderhoud van de uitkijktoren Het Poldernest in deelgebied de Ronde Hoep (€ 22.000,- positief).

Tot slot was sprake van zowel overschrijdingen als besparingen binnen diverse programma's, wat per saldo resulteerde in een positief effect van € 18.250,-.

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de bestemmingsreserve. De omvang van deze reserves bedroeg eind 2025 € 2.699.561,-.

Begrotingswijziging 2026

De vastgestelde begroting 2026 sloot op € 92.000,- negatief resultaat. Inmiddels blijken de lasten toe te nemen met € 127.000,- en de baten met € 69.000,-. Het verschil betekent een toename van de uitgaven van € 58.000,-. Het saldo van de begroting na wijziging 2026 sluit op € 150.000,- negatief. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.

Begroting 2027

De programmabegroting 2027 sluit met een negatief saldo van € 138.398,-. De totale begrote lasten liggen € 18.500,- hoger dan vorig jaar. De begrote baten zijn € 30.000,- hoger dan de begroting 2026 na wijziging.

Dit negatief saldo wordt gedekt uit de reserves. Op 31-12-2027 zal dan de omvang van totale reserves, na het aftrekken van dit negatief saldo, € 2.411.026 bedragen. Daarnaast is in 2027 een voorziening voor groot onderhoud met een omvang van € 1.216.548

Plassenschap Loosdrecht e.o.:

Jaarrekening 2025

De jaarrekening 2025 laat, net als in de jaren 2023 én 2024, een positief saldo zien. Over het jaar 2025 is een voordelig resultaat behaald van € 519.126. Nadere analyse van dit resultaat laat zien dat dit hoofdzakelijk tot stand komt door minder doorbelaste personeelskosten dan begroot én door een voordeel op de kapitaallasten. Doordat investeringen in de tijd vooruit zijn geschoven, is in 2025 géén nieuwe geldlening aangetrokken én starten diverse afschrijvingen later dan in de begroting was opgenomen.

Het bestuur heeft bij het voorlopig vaststellen van de ontwerp jaarrekening 2025 besloten om het positieve resultaat van € 519.126 volledig in de algemene reserve te storten. Met de toevoeging hiervan aan de algemene reserve, bedraagt deze per 31 december 2025 € 1.050.859. De algemene reserve heeft nu weer voldoende omvang om risico's op te kunnen vangen en om incidenteel exploitatietekorten op te kunnen vangen.

Begrotingswijziging 2026

Deze begrotingswijziging is tot stand gekomen na een intensieve analyse van de vastgestelde begroting 2026, in samenhang met de vastgestelde jaarrekening 2024 én de ontwerp jaarrekening 2025. Hieruit blijkt dat er verschuivingen binnen de begroting noodzakelijk waren

Bijlage bij registratienummer VH7AVZ4HER3V-49951614-16840

om de inzichten te vergroten én beter te kunnen bijsturen, mocht dit nodig zijn. Op 2 april 2026 heeft het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. de eerste begrotingswijziging 2026 vastgesteld. De deelnemersbijdrage voor 2026 is vorig jaar vastgesteld. Door deze eerste begrotingswijziging zal er eind 2026 een geprognosticeerd positief saldo zijn van ongeveer € 224.000. Voorstel is om deze toe te voegen aan de reserve zodat deze kan worden aangewend om de mogelijke negatieve gevolgen (prijsstijgingen) op te vangen als gevolg van de oorlog in het Midden-Oosten. De gewijzigde begroting 2026 is daarom per saldo budget neutraal.

Begroting 2027

In 2027 bestaat het Plassenschap Loosdrecht 70 jaar! Dat willen we vieren. Daarnaast is 2027 het jaar waarin de gemeente Hilversum naast uitvoeringsorganisatie tevens deelnemer wordt van het Plassenschap Loosdrecht.

De deelnemersbijdragen bestaan uit de reguliere bijdragen op basis van de berekeningen volgend uit het financieel perspectief, de berekende transparantie BTW en de kwaliteitsbijdrage. Deze kwaliteitsbijdrage is het saldo van de solidariteitsbijdrage toezicht en handhaving en de ontvangen "Instandhoudingsbijdrage" van de gemeente Wijdmeren. De komende jaren zijn een groot aantal vervangingsinvesteringen gepland. De afschrijvingen en rente, die hieruit volgen resulteren in een sterke toename van deelnemersbijdragen. Als gevolg van herziening van het Meerjareninvesteringsplan, zijn diverse projecten verschoven in de tijd. De deelnemersbijdragen blijven gelijk aan de eerste besluiten en het geprognosticeerde resultaat kan worden toegevoegd aan de bestemmingsreserves.

De deelnemersbijdragen voor 2027 nemen t.o.v. de begroting 2026 met € 244.500 toe, dat is een stijging van 9,97%. Op basis van de 1e begrotingswijziging 2026 zijn de lasten en baten herijkt voor de jaren daarna. Besloten is om wel de deelnemersbijdragen aan te houden zoals is opgenomen in het financieel perspectiefplan/MJIP dat begin 2024 is vastgesteld.

Op 31-12-2027 bedraagt de omvang van totale reserves, € 1.803.60. En de stand van de onderhoudsvoorziening is eind 2027 € 775.000.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778
Commissie Bestuur		jescafaber@noord-holland.nl
Datum commissievergadering	18-06-2026	
Onderwerp: advies Voordracht zienswijze financiële stukken Recreatieschappen		22 juni 2026 1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de Voordracht zienswijze financiële stukken Recreatieschappen als **besprekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Overwegend stabiele financiële positie recreatieschappen met vaak positieve resultaten, maar zorgen over structurele houdbaarheid.
- Brede steun om geen zienswijze in te dienen, maar wel aandachtspunten meegeven.
- Structureel te lage ramingen en onderbesteding, waardoor reserves toenemen. GS geeft aan dat overtollige reserves (bij structureel oppotten) bespreekbaar worden gemaakt en kunnen terugvloeien naar deelnemers.
- Spanningsveld tussen financiën en natuur/ecologie (verdienmodel vs. bescherming natuur).
- Zorg om toenemende recreatedruk door woningbouw en groei bevolking, het belang van keuzes over gebruik, spreiding en financiering.
- Spaarnwoude (SPW): positieve cijfers, maar twijfel over werkelijke financiële situatie vs. signalen uit de praktijk/media. Vragen over naar ecologisch beheer.
- RAUM: meest zorgelijke financiële positie; risico's ondanks incidentele bijdrage. Vragen over de onzekerheden die samenhangen met het besluit tot opheffing nl. financiële gevolgen/risico's voor provincie, borging natuur en toekomstperspectief gebied.
- Twiske-Waterland: aandacht voor governance en financiële weerbaarheid richting toekomst. Verschillende visies over impact van festivals op natuur (Natura 2000).
- Plassenschap Loosdrecht (LSD): constatering dat lasten structureel lager zijn dan begroot.

Toezeggingen:

- Gedeputeerde komt schriftelijk terug op het ecologisch beheerplan Spaarnwoude.

Aangekondigde moties/amendementen:

- PvdD over RAUM, gericht op borging van natuur en duidelijkheid over de gevolgen van de opheffing.
- PvdD over Twiske-Waterland: beperking impact recreatie/festivals op natuur.

Beantwoording vragen commissie Bestuur 18 juni 2026 m.b.t. financiële stukken recreatieschappen:

PvdD: Esther Rommel heeft eerder een toezegging gedaan over Spaarnwoude en het ecologisch beheerplan. Hoe staat het daarmee?

Antwoord:

Dank voor het aan de orde stellen van dit onderwerp. Ik deel met u het belang van biodiversiteit. Het ecologisch beheer is inderdaad vorig jaar onder de aandacht gebracht bij het recreatieschap. Het klopt dat het ecologisch beheer wordt uitgevoerd voorzover dit niet leidt tot extra kosten. In een aantal gevallen wordt, bijvoorbeeld met subsidie, een stap extra gedaan. Denk hierbij aan bossenrevitalisatie (met subsidie van de provincie), maar ook aan een aantal ecologische bermen en natuurvriendelijke oevers (met subsidies van Rijnland). Ik zal bij de eerstvolgende bestuurlijke bijeenkomst dit onderwerp weer aan de orde brengen.

GroenLinks: Wat zijn de doeleinden in de resterende termijn van GS met betrekking tot de governance? Statenlid Korzelijs vroeg naar de visie van GS voor de komende periode op governance Recreatieschappen.

Antwoord:

Na een proef van 3 jaar hebben de recreatieschappen besloten het bestuursbureau voor recreatieschappen op te heffen. De evaluatie wees uit dat dit bureau niet het effect heeft bereikt wat recreatieschappen voor het oog hadden. De taken (secretarieel en ondersteunend) worden door de beheerder van recreatieschappen, RNH, overgenomen. De ambtelijke vertegenwoordigers van de deelnemers zullen de opdrachtgeversrol, sterker dan voorheen, invullen. Het opheffen van het bestuursbureau heeft geen effect op de gemeenschappelijke regelingen. De portefeuillehouder recreatie is eerder bij recreatieschappen het gesprek gestart om de governance (de GR) te wijzigen. Provincie gaf de voorkeur aan een Bedrijfsvoeringsorganisatie (een lichtere en beleidsarme vorm van GR) zoals bij het Plassenschap Loosdrecht. De gemeenten hielden echter vast aan het ongemoeid laten van de huidige, zware GR'en. GS respecteren deze keuze van de meerderheid. Dit betekent dat er geen veranderingen zijn in onze doelen en positie bij de recreatieschappen. Bij het recreatieschap RAUM zijn de deelnemers gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat de huidige financiële situatie op lange termijn niet houdbaar is en hebben we destijds besloten om het RAUM op te heffen. Nu wordt onderzocht hoe we het gaan opheffen.

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

Amendement 'Economische grenzen gelijkstellen aan ecologische grenzen'

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 29 juni 2026, ter behandeling van Statenstuk Voordracht Zienswijze financiële stukken Recreatieschappen (VD 38-2026),

besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit:

de laatste bullit van het besluitonderdeel 'voor recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland' luidend:

"Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel en mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers."

wijzigen in:

"Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities verder moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke **en ecologische** ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begroting **en de ecologische grenzen van een recreatieschap**. Wij vertrouwen er ook op dat u waar mogelijk kostenbesparingen in gang zult zetten om zo ook ruimte te creëren voor onverwachte uitgaven en geen beroep te hoeven doen op incidentele bijdragen van de deelnemers."

Toelichting

De voorgestelde zienswijze van Gedeputeerde Staten legt sterk de nadruk op financiële discipline en het kritisch kijken naar uitgaven. Gezien de mate waarin natuur, biodiversiteit en de dieren onder druk staan (in vooral Natura2000 gebieden), wil Partij voor de Dieren dat er kritisch wordt gekeken naar activiteiten vanuit het ecologische perspectief, om te voorkomen dat natuur, biodiversiteit en dieren niet nog meer worden beschadigd. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de analyse van OD NHN dat er geen specifiek broedseizoen is en dit afhankelijk is van de soort, locatie en weersomstandigheden. Recreatieschappen hebben niet alleen een recreatieve taak. Zij hebben ook de verantwoordelijkheid om natuur, landschap en milieu te behouden en waar mogelijk te versterken. Natuur is geen verdienmodel. Natuurbehoud is een overheidstaak in het algemeen belang.

Marieke van Aesch
Partij voor de Dieren

Aan: de raden van deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid: 30 maart 2026
Uw kenmerk: --
Onderwerp: Financiële jaarstukken recreatieschap Spaarnwoude
Bijlage(n): 1. Jaarrekening 2025
2. Infographic '2025 in vogelvlucht'
3. Begrotingswijziging 2026
4. Concept Programmabegroting 2027
5. Verordening financieel beheer SPW 2026 + compare versie

Behandeld door: [REDACTED]

Geachte Raads- en Statenleden,

Het dagelijks bestuur heeft in de vergadering van 26 maart 2026 de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld.

Hierbij zenden wij u:

- De jaarstukken (jaarrekening en jaarverslag Spaarnwoude 2024 (bijlage 1) met de Infographic '2025 in vogelvlucht' (bijlage 2)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude 2026 (bijlage 3)
- De Concept Programmabegroting Spaarnwoude 2027 (bijlage 4)
- Concept Verordening financieel beheer SPW (bijlage 5)

Wij verzoeken u eventuele zienswijzen kenbaar maken. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 2 juli 2026 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken. Daarna worden deze vóór 15 juli 2026 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Vanwege de strenge eisen aan de indieningstermijnen verzoeken wij u met klem uw reactie te versturen **uiterlijk 4 juni 2026**, zodat het dagelijks bestuur uw zienswijze kan behandelen op 18 juni 2026 en vervolgens agenderen voor de vergadering van het algemeen bestuur van 2 juli 2026. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is verrat bij de ontwerp-begrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

Resultaat 2025 en uitvoering vanaf 2026

2025 is afgesloten met een positief resultaat van bijna € 1M. Gezien toekomstige (incidentele) uitgaven biedt dit een solide financiële uitgangspositie voor de komende periode, waarin gewerkt wordt aan de uitvoering van het uitvoeringsprogramma op basis van de Visie Spaarnwoude Park 2040.

Het programma is grotendeels volgens planning uitgevoerd in lijn met de begroting. Een deel van de groot-onderhoudsprojecten is doorgeschoven naar 2026, voornamelijk door externe afhankelijkheden, zoals vergunningstrajecten, samenwerking met ketenpartners en beperkte beschikbaarheid van aannemers door de krappe arbeidsmarkt. Daarnaast kennen enkele complexe projecten in het uitvoeringsprogramma een langere doorlooptijd.

De recente ontwikkelingen in de evenementenbranche maken dat de inkomsten uit evenementen de komende jaren onzeker zijn. Het recreatieschap houdt voorzichtig rekening met lagere baten. Ondanks deze ontwikkelingen heeft het recreatieschap in 2025 een hogere opbrengst uit evenementen dan was voorzien.

In 2026 zetten we onverminderd in op de realisatie van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 en de projecten uit de Regiodeal MRA West. Deze trajecten overlappen elkaar en versterken onze ambitie om te bouwen aan een toekomstbestendig Spaarnwoude Park, met sterke regionale samenwerkingen en een duidelijke positionering in de Metropoolregio Amsterdam.

Per saldo wordt in 2026 ruim € 3,5 ton aan de reserves onttrokken. Gezien de wijze van financieren van de ontwikkeling van Spaarnwoude Park is deze begrote onttrekking een verantwoorde handeling, omdat deze reserves voor ontwikkeling bedoeld zijn en de ontwikkeling op termijn voor beheer en onderhoud kostenneutraal is. Met de toekenning van de Regiodeal met in totaal circa drie miljoen euro rijksbijdrage waarvan de eerste bedragen in 2025 zijn uitgegeven wordt bovendien meer gerealiseerd bij de ingebrachte projecten uit het uitvoeringsprogramma en wordt de regionale samenwerking versterkt.

In 2027 ligt het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude op ruim € 7 ton negatief. Op basis van recente inkomsten is dit verantwoord. De uitdaging blijft wel onverminderd bestaan om de komende jaren een duurzame wijze van financiering voor het hele gebied te zoeken. De Regiodeal MRA West loopt nog enkele jaren, maar er komt geen nieuwe tranche. Binnen de Regiodeal loopt het traject in het kader van duurzame gebiedsfinanciering, waarbij Spaarnwoude onderzoeksgebied is. Dit biedt mogelijk perspectief op concrete invulling aan de financiële zoektocht.

Financiële jaarstukken in een compacte vorm volgens BBV

Het recreatieschap presenteert de jaarstukken in overeenstemming met de regels van de BBV én in een compacte vorm: namelijk geconsolideerd. Dit houdt in dat er geen of beperkte verantwoording per deelbegroting wordt gegeven, volgens het advies van het ministerie van BZK. Eind 2023 heeft het algemeen bestuur besloten om de deelbegrotingen SPW en SGP samen te voegen. Deelbegroting SMG loopt nog tot 2033.

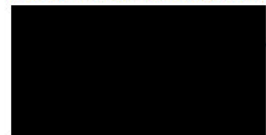
Wijziging Verordening financieel beheer

Het eind 2025 vastgestelde kader voor begrotingsrechtmatigheid moet worden verwerkt in de Verordening financieel beheer. In overeenstemming met de Gemeenschappelijke regeling van het recreatieschap moeten deze aanpassingen voor zienswijze worden gestuurd aan de gemeenteraden en Provinciale Staten voordat het algemeen bestuur de wijziging vaststelt.

Als u vragen heeft of nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met ondergetekende via pharmsen@recreatienoordholland.nl of telefoonnummer 06-49879603.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude

Peter Harmsen

Programmamanager Recreatieschap Spaarnwoude

Spaarnwoude
Park

Jaarstukken 2025

Recreatieschap Spaarnwoude

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Jaarverslag.....	6
<i>Programmaverantwoording</i>	<i>8</i>
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	12
Programma 2. Beheer en onderhoud	17
Programma 3. Toezicht en veiligheid	25
Programma 4. Bestuur en ondersteuning.....	25
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	28
<i>Paragrafen</i>	<i>32</i>
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	33
B. Kapitaalgoederen	37
C. Financiering.....	44
D. Bedrijfsvoering.....	46
E. Grondbeleid	51
F. Participanten	53
Jaarrekening	56
Overige gegevens.....	74
Bijlagen	79

Spaarnwoude Heuvels

Samenvatting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft het jaarverslag en de jaarrekening over 2025 opgesteld. In 2025 is het programma grotendeels volgens planning uitgevoerd. Met relatief kleine afwijkingen blijken zowel de lasten als de baten in lijn met de begroting. Voor het tweede jaar op rij is een positief exploitatieresultaat geboekt, wat nodig is voor toekomstige incidentele uitgaven.

Het afgelopen jaar stond in het teken van de eerste zichtbare resultaten van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040. Binnen het uitvoeringsprogramma is vooral gewerkt aan de ontwikkeling van de ontvangstgebieden Groene Weelde, Veerplas en Boerenerf Spaarnwoude. De genoemde projecten zijn gefaseerd opgezet en gaan nu over van de fase van planvorming naar de start van de fysieke uitvoering.

Binnen de samenwerking van de Regiodeal MRA West is ingezet op het vergroten van de regionale betekenis van Spaarnwoude. Mede door deze samenwerking is het mogelijk om stap voor stap de ambitie van de Visie Spaarnwoude Park 2040 waar te maken.

2025 kende bijzondere mijlpalen. Spaarnwoude Park vierde haar 55-jarig bestaan tijdens het evenement Ontdek Spaarnwoude Park, een feestelijke dag vol natuur-, sport- en cultuuractiviteiten. Daarnaast beleefden we een succesvolle festivalzomer, waarin Dance Valley haar 30-jarig jubileum vierde en het park opnieuw een geliefde locatie was voor grote terugkerende evenementen, zoals Awakenings, Mud Masters en het NK Mountainbike. Ook werd een belangrijke stap gezet met de ondertekening van de nieuwe erfpachtovereenkomst met Staatsbosbeheer: een langdurige erfpacht van 60 jaar met een verlengingsrecht van nog eens 60 jaar. Dit biedt de mogelijkheid om het gebied duurzaam te ontwikkelen en te exploiteren binnen regionale doelstellingen.

Op het gebied van natuurontwikkeling en klimaatadaptatie zijn in het kader van de Bossenstrategie bosvakken versterkt en zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd om biodiversiteit en waterkwaliteit te verbeteren. We werken hiervoor samen met provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap van Rijnland. De maatregelen dragen bij aan een robuuster en toekomstbestendig park.

Aanplant van een fruitboom bij het 55-jarig bestaan Spaarnwoude Park

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De geconsolideerde jaarrekening van Recreatieschap Spaarnwoude heeft een positief exploitatieresultaat van € 990.635. Ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van € 448.000 is dit een positieve financiële afwijking van € 542.635. De lasten zijn lager en de baten zijn hoger dan begroot.

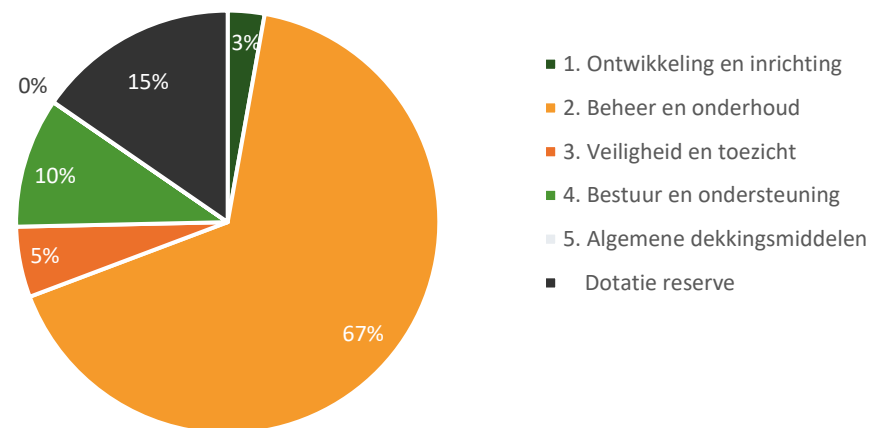
Financieel resultaat

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	12.090.316	12.560.573	-470.257
Baten	13.080.951	13.008.573	72.378
Saldo	990.635	448.000	542.635

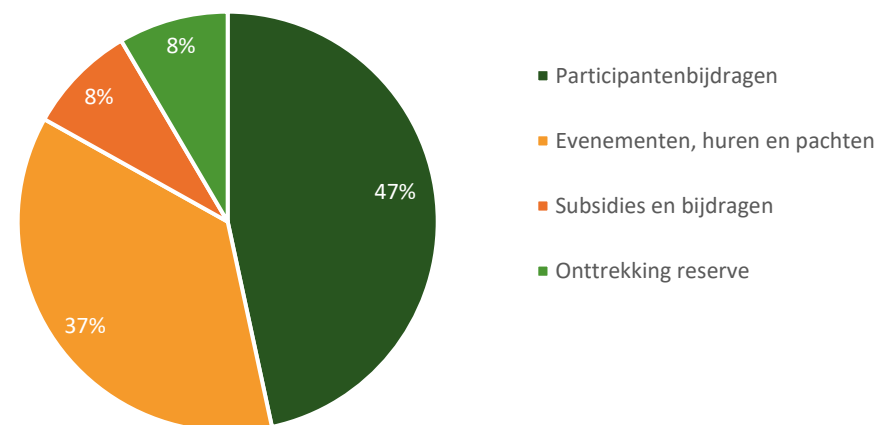

Paaltje routenetwerk

Waar gaat het geld naartoe?

Waar komt het geld vandaan?

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de Gemeenschappelijke Regeling is de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 was de index 6,20%.

Participantenbijdragen			
Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	52,20%	3.275.346	3.478.418
Gemeente Amsterdam	18,70%	1.169.299	1.241.795
Gemeente Haarlem	13,40%	842.398	894.626
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	645.500	685.521
Gemeente Velsen	5,40%	340.432	361.539
Totaal	100,00%	6.272.975	6.661.899

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

De omvang van de totale reserves bedroeg eind van het boekjaar 2025 € 15.024.466.

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.696.464	2.147.613	548.851
Bestemmingreserve SPW/SGP	7.609.962	6.797.757	812.204
Bestemmingsreserve SMG	4.718.041	5.088.461	-370.420
Totaal reserves	15.024.466	14.033.832	990.635
Voorziening groot onderhoud SPW/SGP	1.510.022	-	1.510.022
Voorziening groot onderhoud SPW	-	950.418	-950.418
Voorziening groot onderhoud SGP	-	429.656	-429.656
Voorziening groot onderhoud SMG	672.753	586.616	86.138
Totaal reserves en voorzieningen	17.207.242	16.000.521	1.206.721

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Recreatieschap Spaarnwoude is een gezamenlijke regeling van de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer en de Provincie Noord-Holland. Zij dragen het grootste deel van de jaarlijkse exploitatie. Deze financiering wordt aangevuld met inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Hoofddoelstelling

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende visie en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Spaarnwoude.

Strategische doelen

Recreatieschap Spaarnwoude staat voor de uitdaging om een gebied te beheren dat aantrekkelijk, toegankelijk en toekomstbestendig is. Onze strategische koers richt zich

op drie pijlers: kwaliteit van natuur en landschap, gezonde en inclusieve recreatie, en duurzame ontwikkeling.

We willen een gebied bieden waar mensen tot rust komen, bewegen en genieten van natuur dicht bij de stad. Dit vraagt om een balans tussen recreatie en ecologie: het versterken van biodiversiteit, het beschermen van kwetsbare zones en het spreiden van bezoekersstromen. Door slimme inrichting en voorzieningen zorgen we dat iedereen zijn plek vindt zonder dat natuurwaarden onder druk komen.

Daarnaast zetten we in op gezondheid en inclusiviteit. Spaarnwoude moet een plek zijn waar ontspanning en beweging voor iedereen bereikbaar zijn, ongeacht leeftijd, achtergrond of financiële situatie. We stimuleren activiteiten die bijdragen aan mentale en fysieke gezondheid en werken samen met partners om sociale verbinding te versterken.

Tot slot is duurzaamheid een rode draad. We anticiperen op klimaatverandering, verminderen onze ecologische voetafdruk en benutten kansen voor circulaire oplossingen. Dit doen we door energiezuinige voorzieningen, natuur-inclusieve maatregelen en samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Koers en speerpunten

Met de Visie Spaarnwoude Park 2040 is de koers bepaald om het gebied te beheren en verder te ontwikkelen tot een natuurrijk park tussen de steden, goed bereikbaar en veelzijdig. De visie geeft richting aan beheer en ontwikkeling dat het park toekomstbestendig maakt.

Programmaverantwoording

Paragrafen

Belangrijke speerpunten in Spaarnwoude Park zijn:

- Focus op het versterken van natuur, landschap en cultuurhistorie
- Focus op de ontwikkeling van aantrekkelijke ontvangst- en verblijfgebieden ten behoeve van een goede spreiding van de recreatieve druk
- Balans tussen natuur en recreatie voor behoud van biodiversiteit en spreiding van bezoekersstromen.
- Uitgeven in ondererfpacht van gedateerde gebouwen
- Fietsbereikbaarheid
- Duurzaamheid en klimaatadaptatie: meewerken aan maatregelen voor energie, water en circulaire inrichting.

Naast de ontwikkelopgave vormt beheer de kern van onze opdracht. Het hoofddoel is om een balans te creëren tussen stedelijke druk en natuurbehoud. Door een aantrekkelijk en toegankelijk recreatiegebied te bieden, ontlasten we omliggende steden en kwetsbare natuurgebieden, terwijl inwoners uit de regio een groene plek vinden voor ontspanning, ontmoeting en buitenleven. Dit vraagt om continu onderhoud van paden, watergangen, groenvoorzieningen en recreatieve voorzieningen, zodat Spaarnwoude Park veilig, aantrekkelijk en duurzaam blijft.

Ontwikkelingen

Het recreatieschap heeft in 2025 te maken met diverse ontwikkelingen die invloed hebben op de koers en uitvoering:

- **Verstedelijkingsopgave:** De combinatie van lokale, regionale en landelijke opgaven, zoals woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie en waterbeheer blijven een ruimtelijke puzzel voor het open landschap en de recreatieve functies. Vanuit de visie Spaarnwoude Park en de Gemeenschappelijke Regeling blijft de zorgplicht voor natuur, recreatie en behoud van open landschap leidend.

- **Klimaatverandering en extremen:** Veranderende weersomstandigheden, zoals langdurige natte periodes of stormen, kunnen leiden tot hogere beheerlasten en onderstrepen de noodzaak van klimaatadaptieve inrichting.
- **Toenemende maatschappelijke druk en participatie:** Mondige gebruikersgroepen en stakeholders vragen om inspraak en transparantie, wat vraagt om actieve communicatie en participatieprocessen.
- **Omgevingswet:** Na de invoering in 2024 ligt de focus op het verder implementeren van processen en participatie, inclusief digitale systemen en vergunningverlening.
- **Onzekere financiële kaders voor de langere termijn:** Op termijn blijft het voor het recreatieschap een zoektocht naar een duurzame gezonde financiële huishouding. Voor het recreatieschap betekent dit voor de korte termijn dat we samen met participanten zoeken naar slimme oplossingen, zoals koppeling met lopende projecten, cofinanciering en het benutten van subsidies. De financiële kaders voor de langere termijn zijn onzeker, mede door de politieke dynamiek.

Governance

Het bestuur van recreatieschap Spaarnwoude is samen met de besturen van de recreatieschappen Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland gestart met een bestuurlijke dialoog op een kwaliteitsslag in de governance van de recreatieschappen. In 2026 wordt de samenwerking met het Bestuursbureau beëindigd en kan een kwaliteitsverbetering worden gemaakt door efficiënter samen te werken met de deelnemers.

Kerngegevens

Het recreatieschap beslaat een werkgebied van ruim 6.000 hectare, waarvan bijna de helft als economisch eigendom wordt geëxploiteerd. In 2025 trok het gebied ongeveer 8 miljoen bezoeken.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap zijn beheer en onderhoud van natuur- en recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld.

In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2025 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot. Wel is het benodigde weerstandvermogen bepaald op basis van de risicoparaagraaf.

Spaarnwoude heuvels

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over 4 programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zijn naast kosten ook exploitatieopbrengsten opgenomen, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	401.143	85.655	-315.488
2. Beheer en onderhoud	9.496.360	5.891.740	-3.604.620
3. Veiligheid en toezicht	770.996	-	-770.996
4. Bestuur en ondersteuning	1.419.216	-	-1.419.216
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.601	7.103.556	7.100.955
Totaal voor bestemming	12.090.316	13.080.951	990.635
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	2.199.481	1.208.846	-990.635
Totaal na bestemming	14.289.796	14.289.796	-

Hardlopen in Spaarnwoude

Schaapscheren Boerenerf Spaarnwoude

Verkorte balans

De balans per 31 december 2025 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA		2025	2024	PASSIVA		2025	2024
Vaste activa				Vaste financieringsmiddelen			
Materiële vaste activa		2.509	2.229	Eigen vermogen		15.024	14.034
Financiële vaste activa		447	458	Voorzieningen		2.183	1.967
				Schulden op lange termijn		-	-
Subtotaal		2.956	2.687	Subtotaal		17.207	16.001
Vlottende activa				Vlottende passiva			
Vorderingen en overlopende activa		977	428	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		1.134	876
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		20.372	16.527	Overlopende passiva		5.979	2.818
Liquide middelen		15	52				
Subtotaal		21.364	17.007	Subtotaal		7.113	3.694
Totaal		24.320	19.694	Totaal		24.320	19.694

Geconsolideerd overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Jaarrekening 2025				Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	401.143	85.655	-315.488	495.443	117.500	-377.943	596.165	108.629	-487.536
2. Beheer en onderhoud	9.496.360	5.891.740	-3.604.620	9.825.543	5.811.974	-4.013.569	9.289.352	5.260.876	-4.028.476
3. Veiligheid en toezicht	770.996	-	-770.996	763.779	-	-763.779	770.783	-	-770.783
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	324.186	-	-324.186	296.788	-	-296.788	226.037	-	-226.037
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.601	7.103.556	7.100.955	2.500	7.079.099	7.076.599	2.499	6.939.163	6.936.665
Overhead	1.095.030	-	-1.095.030	1.176.520	-	-1.176.520	1.118.039	-	-1.118.039
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	12.090.316	13.080.951	990.635	12.560.573	13.008.573	448.000	12.002.874	12.308.668	305.794
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	739.396	190.546	548.851	562.020	136.460	425.560	4.579.414	6.270.828	-1.691.414
Bestemmingsreserves	1.460.084	1.018.300	441.784	1.112.121	1.089.681	22.440	6.844.527	4.847.319	1.997.208
Totaal mutaties reserves	2.199.481	1.208.846	990.635	1.674.141	1.226.141	448.000	11.423.941	11.118.147	305.794
Gerealiseerd resultaat	14.289.796	14.289.796	-	14.234.714	14.234.714	-	23.426.816	23.426.816	-

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2025 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2025 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2025. Voor een vergelijking met de begroting voor- en na wijziging 2025, zie het [overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025](#) in de jaarrekening.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2025 zijn er zichtbare resultaten geleverd door het programmateam in het uitvoeringsprogramma:

- Voorbereiding en realisatie ontwikkelingen nieuwe locaties/gebieden en het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park
- Advies en omgevingsmanagement op het gebied van natuur, landschap en RO
- Duurzaamheidsladder evenementen (DLE)

Financiële verantwoording

Binnen programma 1 Ontwikkeling en inrichting is inzet gepleegd op de projecten van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude park. De gerealiseerde lasten zijn ruim € 400k, dat is bijna een ton lager dan begroot. De gerealiseerde baten zijn € 86k, dat is € 32k lager dan begroot. De afwijkingen worden bepaald door plussen en minnen. Hieronder zijn een aantal projecten uitgelicht met de grootste afwijkingen. De projecten staan benoemd in de tabel 'specificatie van de projecten per taakveld'.

De lagere lasten van € 94.300 zijn vooral het gevolg van:

- Lagere lasten incidentele projecten van het uitvoeringsprogramma (€-80,5k), waarbij een deel doorschuift naar 2026 (€ 35,5k) voor de projecten Fort Benoorden (€ 14k) en natuurtuin park Vijfhuizen (€ 21,5k)
- Lagere lasten projecten Regiodeal (€ -19,6k)
- Lagere lasten project verkeersknelpunten G200 (€ -11,4k, kostenneutraal)
- Hogere lasten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 25,8k, kostenneutraal)
- Overige mutaties (per saldo € -8,6k)

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen van de lagere baten van € 31.845 opgesomd:

- Lagere baten uit projecten van het uitvoeringsprogramma (€ -16,2k)
- Lagere baten uit projecten Regiodeal (€ -30k)
- Lagere baten project verkeersknelpunten G200 (€ -11,4k)
- Hogere baten realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 25,8k, kostenneutraal)

Inhoudelijke toelichting

Ontvangstgebieden Groene Weelde, Veerplas en Boerenerf Spaarnwoude

Ontvangstgebieden vormen de belangrijkste toegangspoorten tot Recreatiegebied Spaarnwoude en spelen een cruciale rol in de bezoekersstromen, beleving en functionaliteit van het gebied. Door deze locaties aantrekkelijk, overzichtelijk en toekomstbestendig in te richten, kan het gebruik van kwetsbare natuurzones beter worden gereguleerd en kan actief worden gestuurd op spreiding van de recreatiedruk. Binnen Spaarnwoude zijn vijf ontvangstgebieden aangewezen. In 2025 is bij drie hiervan – de Veerplas, de Groene Weelde en Boerenerf Spaarnwoude – gestart met de doorontwikkeling, mede mogelijk gemaakt door de Regiodeal. Deze uitvoering heeft een directe relatie met de ambities van de NOVEX.

Groene Weelde

Voor het ontvangstgebied Groene Weelde is intensief samengewerkt met de Provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer aan een uitnodigende entree binnen het Natuurnetwerk Nederland. De ontwikkeling richt zich op de uitbreiding van de horecavoorziening en de parkeerplaats, waarbij compensatie plaatsvindt in het deelgebied Zwaanshoek-Noord. Dit draagt bij aan de realisatie van een robuust en kwalitatief hoogwaardig natuurnetwerk binnen Spaarnwoude, waar recreatie en natuurversterking hand in hand gaan.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Veerplas

In het gebied rondom de Veerplas is samen met de gemeente Haarlem gewerkt aan het versterken van de verbinding tussen de plas en de stad. Onderdeel hiervan zijn nieuwe wandelroutes, natuurontwikkeling langs de oeverlanden en de bouw van een nieuw horecapaviljoen. Het bestuur van het recreatieschap heeft ingestemd met het definitief ontwerp. In deze fase is ook participatie georganiseerd en zijn de kosten voor realisatie in kaart gebracht, waardoor de stap naar verdere uitvoering kan worden gemaakt. De werving voor een horecapaviljoen loopt.

Boerenerf Spaarnwoude

Het Boerenerf Spaarnwoude wordt stap voor stap doorontwikkeld tot een ontmoetingsplek voor families en kinderen, met een centrale rol voor educatie, bewustwording en beleving rondom duurzaam boeren, circulariteit en natuur. In 2022 is gestart met de erfinrichting vanuit het budget voor groot onderhoud. Met de bijdrage uit de Regiodeal kan de ingezette verbeterslag verder worden doorgevoerd en kan het erf in fasen worden opgeknapt, zodat het aantrekkelijker, gebruiksvriendelijker en veiliger wordt. Het nieuwe ontwerp zorgt bovendien voor meer samenhang tussen de boerderij, het terras en het speelfeld, en biedt ruimte voor een upgrade van de binnenruimte, het educatieve programma en evenementen, passend binnen het concept 'van grond tot mond'.

Regiodeal

'Groen - gezond - samen' is het motto van de Regiodeal MRA West. De Regiodeal vormt een belangrijke impuls voor de ontwikkeling van Spaarnwoude Park. Deze regionale samenwerking tussen gemeenten, het Rijk en diverse gebiedspartners — waaronder het Hoogheemraadschap van Rijnland, PWN en Nationaal Park Zuid-Kennemerland — richt zich op het versterken van de leefomgeving en het bevorderen van gezondheid.

De Regiodeal is een belangrijke motor voor ontwikkeling in het recreatiegebied, maar ook voor het verstevigen van de rol van het recreatieschap als samenwerkingspartner in de regio. Vanuit de Regiodeal wordt uitvoering gegeven aan een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma van Spaarnwoude Park, waaronder de doorontwikkeling van meerdere ontvangstgebieden.

De lagere lasten en baten voor de Regiodeal-projecten betreffen een kleine administratieve aanpassing. In de begroting waren voor de cross-over thema's en overhead de totale kosten en de rijksbijdrage (subsidie) opgenomen. De inzet betreft echter alleen de cofinanciering namens het schap voor de regio en de subsidie wordt via het Regiodealprogramma besteed. Hierbij is de kostenverlaging (€ -19,6k) minder groot dan de verlaging van de baten (€ -30k). Dit kan het recreatieschap in de komende jaren binnen de Regiodeal opvangen.

Naast de gebiedsontwikkelingen richt de Regiodeal zich op twee thematische opgaven die gebiedsbreed relevant zijn. Het thema 'Leren en ontwikkelen' stimuleert kennisdeling, bewustwording en gezamenlijke ontwikkeling rondom een gezonde leefomgeving. Het thema 'Duurzame gebiedsfinanciering' richt zich op structurele financieringsmodellen voor langdurig beheer en ontwikkeling van groengebieden, waarbij Spaarnwoude fungeert als primair onderzoeksgebied. Deze ambitie sluit nauw aan bij de zoektocht van het recreatieschap naar een toekomstbestendige exploitatie.

Rijk-Regio overleg Regiodeal bij het Boerenerf

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Samenhang met Novex

Met het programma NOVEX geeft de rijksoverheid regie aan de ruimtelijke ordening in samenwerking met provincies, gemeenten en waterschappen. Het zorgt voor samenhang in het ruimtelijke beleid, verbindt nationale programma's en het versnelt de uitvoering door te sturen op heldere voorwaarden en concrete uitvoeringsafspraken. De Metropoolregio Amsterdam (MRA) kent een enorme woningbouwopgave (het Ontwikkelperspectief gaat uit van 175.000 woningen tot 2030 en nog eens 75.000 tot 2040 en een reeks andere grote ruimtelijke vraagstukken, zoals de transitie op het gebied van mobiliteit, klimaat, water en energie. De urgente woningbouwopgave kan niet los worden gezien van die andere vraagstukken.

In de Uitvoeringsagenda 1.0 NOVEX MRA (26 mei 2025) is de 'Kwaliteitsslag entreegebieden Spaarnwoude' niet voor niets als prioritaire maatregel benoemd om in te investeren. In de Uitvoeringsafpraak B van de NOVEX NZKG is het 'Versterken landschap en watersysteem Houtrakpolder als onderdeel van de inpassing van de transformator A9-Zuid' belangrijk voor de realisatie van de Visie Spaarnwoude 2040.

Door concrete uitvoering te realiseren draagt het recreatieschap als partner in de regio dus bij aan de gestelde beleidsambities van Rijk en regio.

Samenwerking met de ondernemersvereniging

De samenwerking tussen Recreatieschap Spaarnwoude en de ondernemersvereniging *Spaarnwoude Geeft Energie* speelt een belangrijke rol in het versterken van de zichtbaarheid en beleving van Spaarnwoude Park. Samen met ondernemers en regionale partners (o.a. Citymarketing Velsen en Visit Haarlemmermeer) wordt gewerkt aan een goede positionering van Spaarnwoude Park als toonaangevend recreatiegebied in de regio. Deze gezamenlijke inzet richt zich zowel op het vergroten van de naamsbekendheid als op het creëren van maatschappelijke en economische meerwaarde.

Gezamenlijk worden initiatieven ontwikkeld die bijdragen aan een sterkere merkpositie, zoals gezamenlijke promotieactiviteiten. Een concreet voorbeeld hiervan is de aanwezigheid op grote evenementen. Met opvallende publieksacties, zoals een creatieve ballenbak en promotie-initiatieven van lokale ondernemers, is ingespeeld op het bereiken van een breed en divers publiek. Een ander belangrijk initiatief is het evenement *Beleef Spaarnwoude Park*, die bezoekers op een laagdrempelige manier laten kennismaken met het aanbod in het park. Deze gezamenlijke aanpak draagt bij aan een aantrekkelijk, gastvrij en toekomstbestendig Spaarnwoude Park.

Citymarketing evenement Velsen

Natuurkwaliteit en ecologische ontwikkeling

Recreatieschap Spaarnwoude werkt aan een park waar recreatie en natuur hand in hand gaan. Om de biodiversiteit te versterken en ontwikkelingen in de vegetatie te kunnen volgen, wordt structureel natuuronderzoek uitgevoerd. De resultaten daarvan helpen bij het verfijnen van het ecologisch beheer; adviezen worden waar mogelijk toegepast binnen de recreatieve en budgettaire kaders. Dankzij de samenwerking met onder andere de Provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland kan een deel van de ambities uit het ecologisch beheerplan worden gerealiseerd.

Parallel hieraan wordt samen met de provincie gewerkt aan de actualisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Op sommige locaties sluiten huidige grenzen niet goed aan bij de ecologische waarde van de gebieden, terwijl elders juist kansen ontstaan om natuur toe te voegen. Door het indienen van grensaanpassingen en het samenstellen van een pakket aan waardevolle terreinen, werken we aan een robuuster natuurnetwerk dat beter aansluit bij zowel natuurontwikkeling als recreatieve functies in Spaarnwoude Park.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen			
Programmaverantwoording				Paragrafen					
1. Ontwikkeling en inrichting		2. Beheer en onderhoud		3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Fort Benoorden

Het project Fort Benoorden heeft een langere doorlooptijd dan oorspronkelijk voorzien, wat samenhangt met de complexiteit van het project. Er is sprake van zorgvuldig overleg met betrokken partijen en er wordt gewerkt aan een overeenkomst. Ook het omgaan met historische vervuiling (asbest en chroom) vraagt om extra afstemming. Toch worden stappen gezet richting realisatie. Er schuift € 14k door naar 2026.

Natuurtuin park Vijfhuizen

Dankzij de betrokkenheid van bewoners ontwikkelt de natuurtuin park Vijfhuizen zich tot een ontmoetingsplek waar natuur, recreatie en bewonersparticipatie samenkomen. Het is een bewonersinitiatief wat is ondergebracht bij de werkgroep Duurzaamheid en Biodiversiteit van de dorpsvereniging Vijfhuizen. Voor dit project is geld vrijgekomen uit de Regiodeal. De aanleg en inrichting worden in fases gerealiseerd. Van de geplande werkzaamheden in 2025 schuiven een aantal werkzaamheden door naar 2026 (€ 21,5k).

Geboortebos park Zwanenburg (kostenneutraal)

In het kader van de bossenstrategie wordt een geboortebos aangelegd in samenwerking met provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer en de Stichting Nationale Boomfeestdag. Dit project loopt van 2021 t/m 2025 en is kostenneutraal vanwege subsidie. Dankzij het extra budget dat Staatsbosbeheer beschikbaar heeft gesteld, was het mogelijk extra bodemmaatregelen te nemen die bijdragen aan een gezonde groei van het geboortebos. Ook heeft dit extra budget geleid tot een verlenging van het project met één jaar. Dit levert hogere lasten en baten ad € 25,8k en is daarmee kostenneutraal.

Oplossen knelpunten G200 (kostenneutraal)

Het recreatieschap werkt aan een regionale recreatieve doorfietsroute Haarlem - Amsterdam, de Groene F200. Vooralsnog worden hierin twee veiligheidsknelpunten opgelost, maar de mogelijkheden voor realisatie blijven in beeld. De lasten en baten vallen lager uit dan geraamd (€ -11,4k), doordat de uitvoering opschuift naar 2026.

Samen met de gemeente is een aanpak opgesteld om omliggende delen van de doorfietsroute verder verkeersveilig te maken. Dit vraagt om zorgvuldige afstemming. De kosten voor dit project worden gedekt vanuit het gebiedsfonds en zijn hiermee kostenneutraal.

Baten en lasten

Programma 1.				
Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	153.975	208.750	-54.775	291.329
Inzet RNH	247.168	286.693	-39.525	304.836
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	401.143	495.443	-94.300	596.165
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	85.655	117.500	-31.845	108.629
Totale baten	85.655	117.500	-31.845	108.629
Saldo	-315.488	-377.943	62.455	-487.536

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Prestaties per taakveld in 2025

In de tabellen hieronder staan de totale lasten en baten per taakveld gespecificeerd.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Het recreatieschap heeft gezorgd voor onderhoud aan wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het recreatieschap richt zich op de gebiedsontwikkeling en economische versterking van Spaarnwoude. Het gaat hierbij om het uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude, waarmee projecten en maatregelen worden gerealiseerd die de recreatieve kwaliteit, toegankelijkheid en economische waarde van het gebied vergroten. Met Spaarnwoude Park wordt een bewuste stap gemaakt naar een gebalanceerde ontwikkeling van recreatie met natuur en landschap.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen, maar in 2025 heeft het recreatieschap geen ontwikkelingsprojecten die bij dit taakveld horen.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het recreatieschap richt zich op de dienstverlening aan ondernemers, exploitanten en commerciële partners die actief zijn in het gebied of die initiatieven willen ontplooiën. Het gaat hierbij om het faciliteren, begeleiden en reguleren van activiteiten die bijdragen aan recreatie, beleving en economische vitaliteit van Spaarnwoude.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Het recreatieschap richt zich op herontwikkeling van forten en molens. Vanuit de provincie is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de bescherming en herstel van de liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Daarnaast werkt het recreatieschap samen met de provincie en een initiatiefnemer aan het behoud en toegankelijk maken van Fort Benoorden.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Het recreatieschap werkt aan de inrichting, ontwikkeling en het beheer van openbaar groen, recreatieve voorzieningen, biodiversiteit en recreatieve kwaliteit in de openbare ruimte. Hieronder vallen projecten zoals bewonersinitiatief natuurtuin park Vijfhuizen en de realisatie van een geboortebos in park Zwanenburg.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	18.587	18.587	30.000	30.000	9.061	9.061
3.1 Economische ontwikkeling	226.325	-	293.160	30.000	348.080	60.048
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.808	-	14.950	-	10.395	-
5.5.1 Cultureel erfgoed	59.886	-	74.000	-	105.250	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	85.537	67.067	83.333	57.500	123.380	39.520
Totaal	401.143	85.655	495.443	117.500	596.165	108.629

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Realisatie 2025		Begrotingswijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
2.1.1	De Groene F200	18.587	18.587	30.000	30.000	-11.413	-11.413
	Subtotaal taakveld 2.1.1	18.587	18.587	30.000	30.000	-11.413	-11.413
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	10.219	-	12.660	-	-2.441	-
3.1	Hotel Spaarnwoude Park	2.082	-	5.000	-	-2.918	-
3.1	Toekomstperspectief en realisatie NNN Dijkland	39.801	-	50.000	-	-10.199	-
3.1	Ontvangstgebied Velsen Snowworld	3.380	-	20.000	-	-16.620	-
3.1	Lagedijk 5 Spaarndam	9.081	-	20.000	-	-10.920	-
3.1	Optimalisatie NNN	13.677	-	25.000	-	-11.323	-
3.1	Gebiedsconcept Borneohoeve	5.243	-	20.000	-	-14.757	-
3.1	Herontwikkeling Watergeus	33.875	-	25.000	-	8.875	-
3.1	Herontwikkeling Zandschuur	12.209	-	10.000	-	2.209	-
3.1	Herontwikkeling Speeleiland Peddelpoel	143	-	-	-	143	-
3.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park	20.054	-	25.000	-	-4.946	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld		Realisatie 2025		Begrotingswijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Regionale VAT kosten	28.537	-	25.000	12.500	3.537	-12.500
3.1	Projectleiding Cross thema "Duurzame gebiedsfinanciering"	8.496	-	17.500	8.750	-9.004	-8.750
3.1	Projectleiding Cross thema "Leren & ontwikkelen"	3.386	-	17.500	8.750	-14.114	-8.750
3.1	Expo terrein herinrichting openbare ruimte	36.144	-	20.500	-	15.644	-
	Subtotaal taakveld 3.1	226.325	-	293.160	30.000	-66.835	-30.000
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	-	-	-	-	-	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.808	-	14.950	-	-4.142	-
	Subtotaal taakveld 3.3	10.808	-	14.950	-	-4.142	-
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-	-	-	-	-
5.5.1	Oriëntatie v. werving exploitant Fort benoorden	59.886	-	74.000	-	-14.114	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	59.886	-	74.000	-	-14.114	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	11.343	-	13.333	-	-1.990	-
5.7.1	Belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg	45.767	45.767	20.000	20.000	25.767	25.767
5.7.1	Natuurtuin in Park Vijfhuizen	28.427	21.300	50.000	37.500	-21.573	-16.200
	Subtotaal taakveld 5.7.1	85.537	67.067	83.333	57.500	2.204	9.567
	Totaal	401.143	85.655	495.443	117.500	-94.300	-31.845

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2025 ging het vooral om:

- Instandhouding van recreatiegebieden volgens de CROW beeldkwaliteit B
- Verhoging biodiversiteit en duurzaamheid door fasering beheer, zonering en opbouw beplantingen en overgangen beheerdoeltypen
- Waar mogelijk inhuur van werknemers vanuit sociale werkvoorziening
- Duurzame programmering van evenementen afgestemd op de MRA-evenementenstrategie, stimuleren duurzaamheidsverbeteringen en bewaken van landschap- en natuurwaarden
- Jaarlijks actualiseren van beheerplan en bijbehorende meerjarenbegroting
- Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen (GO/V): voor de vele projecten wordt doorverwezen naar bijlage B. De bijbehorende overzichtskaarten zijn bijgevoegd in bijlage C.

Zie voor nadere informatie ook de [paragraaf kapitaalgoederen](#).

Financiële verantwoording

Bij programma 2 Beheer en onderhoud zijn de gerealiseerde lasten € 9.500k dat is € 330k lager dan begroot. De gerealiseerde baten zijn € 5.900k, dat is € 80k hoger dan begroot. Hieronder zijn een aantal projecten uitgelicht met de grootste afwijkingen.

- Lagere lasten groot onderhoud (GO) (€ -872k)
- Lagere onttrekking voorziening GO (€ 874k)
- Lagere lasten aan reguliere werkzaamheden (€ -350k)
- Lagere lasten erfpacht 2.0 (€ -64k)
- Lagere lasten molen de Veer (€ -18k)
- Lagere kapitaallasten (€ -6k)
- Hogere lasten Sail 2025 (€ 56k)

- Hogere lasten natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas (€ 33k)
- Hogere lasten bossenrevitalisatie (€ 15k)
- Hogere lasten terreinverbetering Oosterbroek/Houtrak/Mysteryland (€ 2,3k kostenneutraal)
- Overige verschillen (€ -0,3k)

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen van de hogere baten van € 80k opgesomd:

- Hogere baten aan reguliere werkzaamheden (met name hogere inkomsten evenementen (€ 130k)
- Hogere baten bossenrevitalisatie (€ 15k)
- Hogere incidentele baten aan vastgoed inkomsten (€ 12k)
- Hogere baten Herstel liniedijken Spaarndam (€ 3k)
- Lagere baten Erfpacht 2.0 (€ -64k)
- Lagere baten terreinverbetering Houtrak (€ -8k)
- Lagere baten molen De Veer (€ -7k)
- Overige verschillen (€ 1k)

30^e editie Dance Valley

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Inhoudelijke toelichting

Groot onderhoud (GO)

De onderschrijding (€ 872,3k) op het groot onderhoud wordt veroorzaakt doordat meerdere geplande werkzaamheden in 2025 niet volledig konden worden uitgevoerd. Diverse onderdelen vroegen meer voorbereidingstijd dan voorzien, door onder andere langere vergunningsprocedures en technische voorbereiding, uitloop in planningen door afhankelijkheden in samenwerking met derden, of vanwege personeelstekorten bij aannemers.

Daarnaast is sprake van een lagere onttrekking aan de voorziening groot onderhoud, omdat werkzaamheden aan met name terreinmeubilair en watergangen eveneens doorschuiven naar 2026.

Reguliere werkzaamheden

De lagere lasten bij de reguliere werkzaamheden (€ -350k) zijn het resultaat van een efficiëntere inzet van middelen, waaronder het benutten van incidentele bijdragen, minder externe inhuur en minder incidentele kosten, bijvoorbeeld door beperkte stormschade dit jaar.

Tegelijkertijd vallen de baten hoger uit (€ 130k), voornamelijk door hogere inkomsten uit evenementen. De recente ontwikkelingen in de evenementenbranche maken dat de inkomsten uit evenementen de komende jaren onzeker zijn.

Sail 2025

De hogere lasten door Sail 2025 (€ 56k) zijn het gevolg van het op 10 juli 2025 genomen bestuursbesluit, waarmee werkzaamheden zijn toegevoegd aan de uitvoering, met name op het gebied van regionale inzet verkeersveiligheid. De totale kosten voor het evenement voor het recreatieschap komen daarmee op ruim € 80k.

Het bestuur heeft aangegeven dat de kosten voor Sail bij een volgende editie moeten worden gedragen door de organisator.

Erfpacht 2.0 (kostenneutraal)

In 2025 is een belangrijke mijlpaal bereikt: de ondertekening van het nieuwe erfpachtcontract met Staatsbosbeheer. De lagere lasten en baten voor het traject erfpacht 2.0 (€ -64k) vinden hun oorzaak in de geleidelijke voortgang. Per saldo is dit volledig kostenneutraal.

Natuurontwikkeling en watercompensatie nabij de Veerplas (kostenneutraal)

De hogere lasten voor de natuurontwikkeling en watercompensatie bij de Veerplas (33k), i.v.m. realisatie datacenter Waarderpolder, zijn het gevolg van het eerder uitvoeren van werkzaamheden binnen het project dan gepland. Ook de initiële vergoeding is eerder ontvangen, per saldo is dit volledig kostenneutraal.

Molen De Veer

Door een gunstige prijsopgave van de aannemer zijn er lagere lasten. Omdat de kosten lager zijn, wordt ook minder subsidie gebruikt, wat leidt tot lagere baten (€ -7k).

Bossenrevitalisatie (kostenneutraal)

De hogere lasten en baten voor de bossenrevitalisatie (€ 15k) zijn het gevolg van het eerder uitvoeren van werkzaamheden binnen het project dan gepland. Hierbij is ook de bijbehorende subsidie eerder verantwoord, waardoor de kosten en inkomsten tijdelijk anders lopen in de tijd, maar per saldo is dit volledig kostenneutraal.

Uitgifte en verkoop gebouwen

Er zijn hogere incidentele baten (€ 12k) ontvangen bij de uitgifte en verkoop van gebouwen.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Baten en lasten

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO	3.233.991	3.281.257	-47.266	3.182.504
Overige bedrijfskosten	1.252.118	1.363.567	-111.449	1.083.978
Inzet RNH	2.608.437	2.775.309	-166.872	2.635.505
GO*	2.059.714	2.931.930	-872.216	1.862.586
Kapitaallasten	126.014	132.160	-6.146	110.865
Subtotaal lasten	9.280.274	10.484.223	-1.203.949	8.875.438
Dotatie voorziening GO*	2.388.400	2.388.400	-	2.252.100
Onttrekking voorziening GO*	-2.172.314	-3.047.080	874.766	-1.838.186
Saldo mutaties voorziening GO	216.086	-658.680	874.766	413.914
Totale lasten	9.496.360	9.825.543	-329.183	9.289.352
Opbrengsten	4.718.668	4.588.689	129.979	4.414.713
Projectsubsidies	1.173.072	1.223.285	-50.213	846.163
Totale baten	5.891.740	5.811.974	79.766	5.260.876
Saldo	-3.604.620	-4.013.569	408.949	-4.028.476

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen.

Prestaties per taakveld in 2025

In de tabellen op de volgende pagina's staan de totale lasten en baten per taakveld gespecificeerd.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Het recreatieschap heeft gezorgd voor onderhoud aan wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het team vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Spaarnwoude blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, Kadastrale en onroerendezaakbelasting.
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgaven conform het vastgestelde vastgoedbeleid en relevante wet- en regelgeving;

Taakveld 3.4 Economische promotie

Het recreatieschap richt zich op het vergroten van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. Het recreatieschap werkt hierin nauw samen met gemeenten (o.a. citymarketing) en ondernemers om het gebied gezamenlijk te profileren en versterken. Met de Regiodeal wordt gewerkt aan het stimuleren van regionale

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

economische ontwikkeling door het recreatiegebied te positioneren als aantrekkelijk voor dagrecreatie, verblijfsrecreatie en ondernemers in de regio.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Het recreatieschap zet zich in voor het in stand houden en actualiseren van bestaande culturele voorzieningen, zoals de Romeinenroute (Oosterbroek) en kunstroute (Houtrak), waarmee het culturele aanbod duurzaam toegankelijk blijft voor bezoekers. Daarnaast faciliteert en begeleidt het recreatieschap evenementen in het gebied. Het recreatieschap houdt voorzichtig rekening met lagere baten door diverse ontwikkelingen in de evenementenbranche, zoals beschreven in de najaarsnotitie. Ondanks deze ontwikkelingen heeft het schap nog steeds een mooie opbrengst uit evenementen.

Taakveld 5.5.2 Cultuurhistorische monumenten

Het recreatieschap richt zich op het behoud, beheer en zichtbaar houden van cultuurhistorische waarden in Spaarnwoude. Het gaat hierbij om het onderhouden van karakteristieke landschapselementen, zoals oude dijken, historische verkavelingsstructuren en monumenten in het gebied. Het recreatieschap heeft Rijks-, provinciale- en gemeentelijke monumenten onder haar beheer, zoals forten van de stelling van Amsterdam, molen (de Veer) en boerderijen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het recreatieschap onderhoudt het openbaar groen (gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.). Elk jaar wordt een planning gemaakt van jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	2.313.820	233.980	2.062.312	224.749	1.941.426	117.441
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	630.375	3.486.331	795.800	3.536.085	650.495	2.706.643
3.4 Economische promotie	248.877	-	260.749	-	250.803	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	288.638	1.343.650	264.778	1.220.000	249.249	1.304.076
5.5.2 Cultureel erfgoed	33.304	23.035	64.253	33.464	32.095	16.507
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.981.347	804.744	6.377.651	797.676	6.165.285	1.116.210
Totaal	9.496.360	5.891.740	9.825.543	5.811.974	9.289.352	5.260.876

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	499.400	96.580	485.562	89.899	13.838	6.681
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.793.400	-	1.558.400	-	235.000	-
2.1.2	GO/V	1.417.422	-	1.630.300	-	-212.878	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-1.470.022	-	-1.685.450	-	215.428	-
2.1.2	Kapitaallasten	73.619	-	73.500	-	119	-
2.1.2	Projectsubsidie	-	137.400	-	134.850	-	2.550
	Subtotaal taakveld 2.1.2	2.313.820	233.980	2.062.312	224.749	251.508	9.231
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	602.570	2.939.138	703.865	2.936.800	-101.295	2.338
3.2.2	Erfpacht 2.0	27.805	27.805	91.935	91.935	-64.130	-64.130
3.2.2	Uitgifte en verkoop van gebouwen	-	519.388	-	507.350	-	12.038
	Subtotaal taakveld 3.2.2	630.375	3.486.331	795.800	3.536.085	-165.425	-49.754
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	248.877	-	260.749	-	-11.872	-
	Subtotaal taakveld 3.4	248.877	-	260.749	-	-11.872	-
5.3	Reguliere werkzaamh. cultuurpresentatie en productie	232.483	-	264.778	-	-32.295	-
5.3	Sail IN & OUT 2025	56.155	-	-	-	56.155	-
5.3	Evenementen	-	1.343.650	-	1.220.000	-	123.650
	Subtotaal taakveld 5.3	288.638	1.343.650	264.778	1.220.000	23.860	123.650
5.5	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	16.144	16.135	28.253	19.064	-12.109	-2.929

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.5	Molen de Veer	17.160	6.900	36.000	14.400	-18.840	-7.500
	Subtotaal taakveld 5.5	33.304	23.035	64.253	33.464	-30.949	-10.429
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	5.013.590	323.165	5.219.241	322.926	-205.651	239
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	595.000	-	830.000	-	-235.000	-
5.7.2	GO/V	642.292	-	1.301.630	-	-659.338	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-702.292	-	-1.361.630	-	659.338	-
5.7.2	Kapitaallasten	52.395	-	58.660	-	-6.265	-
5.7.2	Terreinverbetering Oosterbroek	94.666	-	84.000	-	10.666	-
5.7.2	Terreinverbetering Houtrak	43.874	43.874	51.750	51.750	-7.876	-7.876
5.7.2	Terreinverbetering Mysteryland	77.493	77.493	78.000	78.000	-507	-507
5.7.2	Natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas	39.142	235.024	6.000	235.000	33.142	24
5.7.2	Natuurinclusieve bossenrevitalisatie	125.187	125.187	110.000	110.000	15.187	15.187
	Subtotaal taakveld 5.7.2	5.981.347	804.744	6.377.651	797.676	-396.304	7.068
	Totaal	9.496.360	5.891.740	9.825.543	5.811.974	-329.183	79.766

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten. Vanuit deze rol zorgen onze boswachters voor de bescherming van de natuur door o.a. bijdragen aan het beheer en onderhoud, veiligheid van de bezoekers en handhaven van de regels.

Financiële verantwoording en inhoudelijke toelichting

Bij programma 3 Toezicht en veiligheid zijn de gerealiseerde lasten € 771k, dat is vrijwel conform begroting.

Aanschaf uitrusting

Om de kwaliteit en veiligheid van het toezicht te waarborgen is vervanging nodig van de verplichte steekwerende vesten. In de prognose werd rekening gehouden met een verhoging van € 16k. Dit heeft deels te maken met het wegvallen van de vergoeding VNBE ((Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren). Deze lasten schuiven door naar 2026.

Prestaties per taakveld in 2025

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Vervullen van de rol van gastheer in de gebieden en verbeteren van de zichtbaarheid.
- Corrigeren van ongewenst gebruik van de recreatiegebieden.
- Onderhouden en beheren van het recreatiegebied
- Bevorderen van de samenwerking met partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	52.150	56.800	-4.650	56.496
Inzet RNH	718.847	706.979	11.868	714.287
Totale lasten	770.996	763.779	7.217	770.783
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-770.996	-763.779	-7.217	-770.783

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	770.996	-	763.779	-	770.783	-
Totaal	770.996	-	763.779	-	770.783	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Visie

Door betrouwbare advisering, scherpe programmasturing en zorgvuldig omgevingsmanagement worden bestuur en organisatie van het recreatieschap ondersteund in het realiseren van de visie Spaarnwoude Park 2040. Dit resulteert in heldere besluitvorming, een voorspelbare planning- en control cyclus, een actuele risicoanalyse en een zorgvuldige rechtmatigheidscontrole. Zo versterken we de basis waarop het recreatieschap veilig, transparant en doelgericht kan functioneren.

Financiële verantwoording

Bij programma 4 Bestuur en ondersteuning zijn de gerealiseerde lasten € 324k, dat is € 54k lager dan begroot. De financiële afwijking wordt verklaard door:

- Lagere lasten efficiënte inzet van personeel Uitvoeringsprogramma en Regiodeal (€ -58k)
- Lagere lasten door minder inzet externe inhuur, WOO en juridische aanpassingen GR, AV en LV (€ -34k)
- Hogere lasten Bestuursbureau (€ 38k)

Inhoudelijke toelichting

Inzet ontwikkelprojecten

De lagere lasten voor Programmasturing, Financiën en Bedrijfsvoering zijn grotendeels toe te schrijven aan een verschuiving van inzet en prioriteit op ontwikkelprojecten uit het uitvoeringsprogramma en de Regiodeal, binnen de beschikbare personele en financiële capaciteit. Er is minder gebruik gemaakt van externe inhuur en er was minder inzet nodig op WOO-verzoeken. Voor een aantal juridische aanpassingen in de GR, zoals de algemene verordening en legesverordening, schuiven werkzaamheden door naar 2026.

Bestuursbureau

De lasten van het Bestuursbureau zijn hoger dan verantwoord was binnen de beschikbare middelen en sturingsmogelijkheden. In de dialoog over de governance heeft het bestuur van recreatieschap Spaarnwoude met de overige besturen van de recreatieschappen besloten om een nieuw bestuursmodel uit te werken en de samenwerking met het bestuursbureau te gaan beëindigen. De lasten voor het bestuursbureau waren in 2025 ruim € 38k hoger dan begroot en in totaal € 250k. Dit heeft te maken met personele wisselingen, waar ook de dienstverlening in 2025 onder te lijden had. Spaarnwoude neemt 40% van de kosten van het bestuursbureau voor haar rekening (ten opzichte van de andere recreatieschappen), deze verdeling van kosten is niet op basis van werkelijke inzet.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	361.201	344.834	16.367	264.387
Inzet RNH	1.058.015	1.128.474	-70.459	1.079.689
Totale lasten	1.419.216	1.473.308	-54.092	1.344.076
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-1.419.216	-1.473.308	54.092	-1.344.076

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Prestaties per taakveld in 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

- Interim-controle en accountantscontrole over jaarrekening;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening;
- Ondersteuning van het bestuur door het bestuursbureau.

Taakveld 0.4 Overhead

- Implementatie van de financiële transitie;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Verbeterde planning & control;
- Verbeterd omgevingsmanagement.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	324.186	-	296.788	-	226.037	-
0.4 Overhead	1.095.030	-	1.176.520	-	1.118.039	-
Totaal	1.419.216	-	1.473.308	-	1.344.076	-

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	498.491	-	513.889	-	-15.398	-
Secretariaat	103.203	-	93.543	-	9.660	-
Financiële control en administratie	341.682	-	383.484	-	-41.802	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	123.260	-	145.761	-	-22.501	-
Kantoor- en bedrijfskosten	28.393	-	39.843	-	-11.450	-
Totaal	1.095.030	-	1.176.520	-	-81.490	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Met de algemene dekkingsmiddelen zorgt het recreatieschap voor een stabiele financiële basis waarmee onze werkzaamheden veilig, betrouwbaar en toekomstgericht kunnen worden uitgevoerd.

Financiële verantwoording

Bij programma 5. Algemene dekkingsmiddelen zijn de lasten in lijn met de begroting. Er zijn hogere baten door rente-inkomsten (€ 25k)

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Afwijking 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	2.601	2.500	101	2.499
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	2.601	2.500	101	2.499
Participantenbijdragen	6.661.899	6.661.899	-	6.272.975
Opbrengsten	441.657	417.200	24.457	666.188
Totale baten	7.103.556	7.079.099	24.457	6.939.163
Saldo voor bestemming	7.100.955	7.076.599	24.356	6.936.665
Mutaties reserves	990.635	448.000	542.635	305.794
Saldo na bestemming	6.110.320	6.628.599	-518.279	6.630.871

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Gebeurtenissen per taakveld in 2025

In de tabellen op de volgende pagina's staan de totale lasten en baten per taakveld gespecificeerd.

Taakveld 0.5 Treasury

Het recreatieschap streeft naar de volgende financiële doelstellingen:

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten (43%); de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2025 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de [paragraaf weerstandsvermogen](#).

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen.

In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Oosterbroek

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	-	-	-	-	-	-	-	3.839.027	-3.839.027
Bestemmingsres. Beheer	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsres. Investerings	110.021	-	110.021	105.200	-	105.200	105.690	1.817.960	-1.712.270
Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-	-	2.016.615	-2.016.615
Algemene reserve SPW/SGP	739.396	190.546	548.851	562.020	136.460	425.560	4.579.414	2.431.801	2.147.613
Bestemmingreserve UP SPW park	576.677	285.155	291.522	503.100	304.000	199.100	1.918.565	326.472	1.592.093
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	250.000	54.117	195.883	-	-	-	595.836	-	595.836
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	295.306	80.527	214.779	250.000	80.400	169.600	3.921.665	80.527	3.841.138
Bestemmingsreserve SMG	180.738	504.050	-323.311	170.600	566.591	-395.991	240.649	519.295	-278.646
Best. reserve SMG beh. monument MH17	25.368	43.653	-18.284	24.000	59.069	-35.069	33.670	70.844	-37.174
Bestemmingsreserve SMG investering	17.323	50.799	-33.476	16.400	79.621	-63.221	21.274	15.606	5.668
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	4.651	-	4.651	42.821	-	42.821	7.179	-	7.179
Totaal mutaties reserves	2.199.481	1.208.846	990.635	1.674.141	1.226.141	448.000	11.423.941	11.118.147	305.794

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.696.464	2.147.613	548.851
Bestemmingsreserve SPW/SGP	7.609.962	6.797.757	812.204
Bestemmingsreserve SMG	4.718.041	5.088.461	-370.420
Totaal reserves	15.024.466	14.033.832	990.635

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	2.601	441.657	2.500	417.200	2.499	663.892
0.8 overige baten en lasten	-	6.661.899	-	6.661.899	-	6.275.272
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	2.199.481	1.208.846	1.674.141	1.226.141	11.423.941	11.118.147
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	2.202.082	8.312.402	1.676.641	8.305.240	11.426.440	18.057.311

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Paragrafen

Molen De Veer

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarrekening			Overige gegevens en bijlagen		
Programmaverantwoording						Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnterpreteerd.

Belangrijke risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
- Verminderde inkomsten (faillissement, afgelasten evenement, tegenvallend bezoek)
- Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Continuïteit dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2025 € 1.062.500. De onderbouwing hiervan is als bijlage IV opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves. Omdat bestemmingsreserves al voor specifieke doelen zijn bestemd, is in de praktijk alleen de algemene reserve vrij beschikbaar als weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves kunnen echter wel worden ingezet middels een bestuursbesluit.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Berekende weerstandscapaciteit per begin 2026

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke "resterende" risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met "resterende" risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende 'in control' zijn of beperkt kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2026. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het "vrije deel" in reserves. De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve	Stand per 01-01-2026	Stand per 31-12-2024	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
Algemene reserve SPW/SGP	2.696.464	2.147.613	1.000.000
Bestemmingreserve UP SPW park	1.883.615	1.592.093	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	791.719	595.836	-
Best.reserve verv.investeringen SGP	878.711	768.690	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.055.917	3.841.138	-
Bestemmingsreserve SMG	3.746.629	4.069.940	100.000
Best. reserve SMG beh. monument MH17	552.971	571.255	-
Bestemmingsreserve SMG investering	356.612	390.088	-
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	61.830	57.179	-
Totaal	15.024.466	14.033.832	1.100.000

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1.100.000 aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn 'extra' en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap. Vanaf 1 januari 2024 (conform besluit 2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. Beheer van het gebied vereist een duurzame basis in de begroting, waarbij groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld paden en bruggen structureel wordt gedekt. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemd t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Bestemmingsreserve Uitvoeringsprogramma SPW Park

De bestemmingsreserve Uitvoeringsprogramma SPW Park wordt voornamelijk ingezet om jaarlijks de netto uitgaven te onttrekken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de bestemmingsreserve egalisatie van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Lentefeest Boerenerf Spaarnwoude

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	-109%	-104%	-108%
Idem gecorrigeerd voor verstrekke leningen	-109%	-104%	-108%
Solvabiliteitsratio	62%	74%	71%
Structurele exploitatieruimte	5%	1%	2%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

B. Kapitaalgoederen

Het onderhoud vindt plaats op basis van het actuele beheerplan. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op kwaliteitsniveau B op basis van het beschikbare beheerbudget. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+. Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV (maatschappelijke vervangingen boven tot € 100.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen en evenemententerreinen) dekt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Op het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve kan dekken, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie te dekken, bijvoorbeeld uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen		
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	3.233.991	3.281.257	3.182.504
Groot onderhoud en kleine vervangingen	2.059.714	2.931.930	1.862.586
Kapitaallasten	126.014	132.160	110.865
Totaal	5.419.719	6.345.347	5.155.955

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >100.000	269.622	1.926.271	103.248
Economische vervangingen	136.709	130.000	81.244

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Verhardingen	1.314.734	1.375.390	1.233.922
Civiele kunstwerken	619.807	723.137	566.185
Inzet RNH	47.581	83.335	53.864
Overige bedrijfskosten	8.319	7.500	6.983
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	323.378	-127.050	80.471
Totaal	2.313.820	2.062.312	1.941.426

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude beheert in totaal 92 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruitpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Omdat de beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B wordt bij gladheid de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	252.915	203.090	183.149
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.061.819	1.172.300	1.050.773
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	1.314.734	1.375.390	1.233.922

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 442 stuks kunstwerken waarvan 183 bruggen en 259 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	190.585	191.637	178.310
Groot onderhoud en kleine vervangingen	355.603	458.000	314.256
Kapitaallasten	73.619	73.500	73.619
Totaal	619.807	723.137	566.185

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Groen	1.726.780	1.804.936	1.728.303
Water, oevers en stranden	243.145	606.443	236.965
Pontjes	-	-	-
Terreinmeubilair	507.843	769.082	478.299
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	670.933	671.597	608.203
Gebouwen en materieel	336.475	394.762	304.077
Overige bedrijfskosten	1.017.751	1.068.583	897.721
Inzet RNH	1.585.710	1.593.878	1.578.274
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-107.292	-531.630	333.443
Totaal	5.981.347	6.377.651	6.165.285

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 605 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 393 ha beplanting bestaande uit cultuurrijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	1.562.593	1.612.306	1.642.894
Groot onderhoud en kleine vervangingen	164.187	192.630	85.409
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	1.726.780	1.804.936	1.728.303

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 321 hectare water en in totaal circa 15 hectare aan oevers en stranden. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	157.623	184.443	172.751
Groot onderhoud en kleine vervangingen	85.522	422.000	64.215
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	243.145	606.443	236.965

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft geen pontjes.

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal ruim 6.000 stuks terreinmeubilair, zoals speeltoestellen, picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	234.219	259.722	241.755
Groot onderhoud en kleine vervangingen	252.267	488.000	215.187
Kapitaallasten	21.357	21.360	21.358
Totaal	507.843	769.082	478.299

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 10.000 meter elektra leidingen en 17.000 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8.732 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 14 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. Kosten voor het periodiek prikken van zwerfvuil en

het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie. Het recreatieschap ziet een stijging hiervan in de afgelopen jaren.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	653.827	636.597	608.203
Groot onderhoud en kleine vervangingen	17.106	35.000	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	670.933	671.597	608.203

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft diverse gebouwen, totaal 127 gebouwen, waarvan 38 in eigen beheer. Niet al deze gebouwen zijn openbaar toegankelijk.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

GEBOUWEN EN MATERIEEL)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	182.228	193.462	155.443
Groot onderhoud en kleine vervangingen	123.210	164.000	132.747
Kapitaallasten	31.037	37.300	15.888
Totaal	336.475	394.762	304.077

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >100.000	269.622	1.926.271	103.248
Economische vervangingen	136.709	130.000	81.244

Hotel Fletcher Spaarnwoude

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering		D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten

Totale lasten	Jaarrekening 2025	Begroting voor wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	1.314.734	1.584.867	1.722.632	1.397.611	951.876	991.346
Categorie civiele kunstwerken	619.807	991.956	811.289	960.891	1.112.650	1.150.572
Categorie groen	1.726.780	1.790.577	1.858.571	1.909.188	2.233.148	2.301.489
Categorie water, oevers en stranden	243.145	475.876	386.936	326.291	292.798	301.460
Categorie pontjes	-	-	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	507.843	809.522	524.290	609.800	679.522	703.461
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	670.933	692.195	727.715	747.052	810.935	834.378
Categorie gebouwen en materieel	336.475	384.889	354.311	432.253	473.187	479.289
Totaal	5.419.719	6.729.882	6.385.744	6.383.086	6.554.116	6.761.995

Totale investeringen	Jaarrekening 2025	Begroting voor wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	-	-	-	-	-	-
Categorie civiele kunstwerken	-	-	-	-	-	-
Categorie groen	-	-	-	-	-	-
Categorie water, oevers en stranden	-	-	-	-	-	-
Categorie pontjes	-	-	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	-	-	-	-	-	-
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-	-
Categorie gebouwen en materieel	406.332	2.041.431	1.104.648	483.400	518.100	520.000
Totaal	406.332	2.041.431	1.104.648	483.400	518.100	520.000

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 29 mei 2024 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Fido over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. De controleverordening is vastgesteld op 9 december 2022 in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 201 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet

betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Spaarnwoude is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet per kwartaal 2025	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	12.560.573	12.560.573	12.560.573	12.560.573
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Kasgeldlimiet	1.029.964	1.029.964	1.029.964	1.029.964
Vlottende schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen	-	-	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	1.029.964	1.029.964	1.029.964	1.029.964

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000 geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de rente-risico-norm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm	2025
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	12.560.573
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%
Berekende renterisiconorm	2.512.100
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000
Renteherzieningen	-
Aflossingen	-
Ruimte / Overschot	2.512.100

Renterisiconorm	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	12.560.573	12.975.510	13.380.948	13.333.943	13.643.194
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	2.512.100	2.595.100	2.676.200	2.666.800	2.728.600
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-	-
Aflossingen	-	-	-	-	-
Ruimte / Overschot	2.512.100	2.595.100	2.676.200	2.666.800	2.728.600

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering/ WOO	E. Grondbeleid	F. Participanten	

D. Bedrijfsvoering en Openbaarheid WOO

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie tussen RNH en de recreatieschappen is beschreven in een raamcontract. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. Deze categorie bestaat zowel uit medewerkers met een vast of tijdelijk contract als inhuurkrachten van RNH. In 2025 was het bedrag voor de inzet RNH € 4.757.369. Dit is € 276.386 lager dan was begroot (€ 5.033.755), zoals per programma is verantwoord. Daarnaast is voor investeringsprojecten in 2025 het bedrag voor de inzet RNH € 178.596. Op basis van door het bestuur vastgestelde investeringskredieten lopen deze kosten via de balans, waardoor deze inzet RNH niet expliciet zichtbaar is in de begroting. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg wel expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht, zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden

gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2025 waren de kosten € 69.659 en dat is conform de begroting.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management en BHV
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control
- Voorbereidend werk om aan nieuwe wetten en regelgeving te gaan voldoen, zoals digitale toegankelijkheid en modernisering van elektronisch bestuurlijk verkeer (om burgers de mogelijkheid voor digitaal contact te bieden).

Operationele doelen

Ter verbetering van de bedrijfsvoering zijn de volgende maatregelen genomen:

- Verbeteringen zijn doorgevoerd in de ICT, digitale veiligheid en gegevensbescherming.
- De archivering is verder gedigitaliseerd.
- Een geactualiseerde financiële prognose is gemaakt voor de laatste AB-vergadering in het jaar.
- Het kader voor de beoordeling van begrotingsrechtmatigheid is aangepast.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

- De financiële rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen leiden tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen.
- De accountantsdiensten voor komende jaren zijn Europees aanbesteed.
- Diverse trainingen en opleidingen van medewerkers van RNH, onder andere gericht op het interne opdrachtgeverschap.
- De online keuzehulp voor natuurinclusief ondernemen (<https://www.natuurinclusieverecreatie.nl/>) is door RNH ontwikkeld en in gebruik genomen.

Flexibele schil/ inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt recreatieschap Spaarnwoude de inzet van het werkvoorzieningsschap in.

Percentage overhead

Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Bestuursadvisering en programmasturing	498.491	513.889
Secretariaat	103.203	93.543
Financiële controle en administratie	341.682	383.484
Aansturing beheerteam en toezichthouders	123.260	145.761

Kantoor- en bedrijfskosten	28.393	39.843
Totaal	1.095.030	1.176.520

Totale lasten	12.090.316	12.560.573
Percentage overhead	9,00%	9,00%

Meldingen- en klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek, melding of klacht in te dienen. In 2025 zijn in totaal 515 meldingen via telefoon, meldformulier of mail gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde conform het vastgestelde kader begrotingsrechtmatigheid in de vorm van:

- de begrotingswijziging;
- separate bestuursvoorstellen;
- de najaarsnotitie;
- en een geactualiseerde prognose in de laatste vergadering van het jaar.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 2% van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de [Kadernota-rechtmatigheid-2025](#).

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De materialiteitsgrens is 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2025 een bedrag van € 251.211).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de Verordening financieel beheer wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden hebben tot de conclusie dat mutaties in 2025 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2025 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen. Dit komt vooral door de vaststelling van het kader voor de begrotingsrechtmatigheid, waarin het algemeen bestuur heeft bepaald welke categorieën over- en overschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden.

Opvolging bevindingen 2024

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en adviezen uit de verbijzonderde interne controle en de externe accountantscontrole. Daarbij zijn de ondernomen acties benoemd en in de najaarsnotitie is de stand van zaken weergegeven. Onderstaand wordt in het kort de actuele stand van zaken benoemd.

- **Controleverordening:** het advies is opgevolgd; de controleverordening is voor meerdere jaren vastgesteld.
- **Kader begrotingsrechtmatigheid:** het advies is opgevolgd; het algemeen bestuur heeft het kader vastgesteld en daarin bepaald wat een tijdige melding is en welke categorieën over- en overschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden. Dit kader is verwerkt in de Verordening financieel beheer die medio 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd.
- **Tijdige actualisatie prognose:** het advies is opgevolgd; in november 2025 is de prognose geactualiseerd en aan het algemeen bestuur voorgelegd, zodat de materiële verwachte overschrijdingen tijdig zijn gemeld.
- **Paragraaf Kapitaalgoederen:** het advies is opgevolgd; in de paragraaf Kapitaalgoederen is een meerjarenperspectief opgenomen.
- **Categorieën materiële vaste activa:** het advies is opgevolgd; de volgens het BBV artikel 52 lid 1voorgeschreven indeling van categorieën is toegepast in de specificatie van de materiële vaste activa (in de bijlage van de Jaarstukken). Hetzelfde geldt voor de specificatie van de netto vlottende schulden (conform artikel 47 van het BBV) wanneer dit voor het recreatieschap van toepassing is.
- **Afschrijvingstermijnen:** het advies is opgevolgd; de Nota activering, waardering en afschrijving is zowel in 2025 als 2026 geactualiseerd.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

- **Voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen:** het advies is opgevolgd; de actualisatie van beheerinformatie wordt nauwkeurig gemonitord, zodat de impact op het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) tijdig wordt beoordeeld. De uitvoeringsorganisatie is met dit belangrijke onderdeel voortvarend aan het werk, omdat een betrouwbare onderhoudsplanung en de financiële voorspelbaarheid van grote waarde is voor het recreatieschap. Het actuele MJOP is daarom in de eerste vergaderronde van 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur voorgelegd, waarbij ook is aangegeven op welke wijze wordt toegewerkt naar een verbeterd beheerplan voor het recreatieschap.
- **Aanbestedingen:** de adviezen van de accountant worden opgevolgd; de procesbeschrijvingen en interne aanbestedingsrichtlijnen worden actueel bijhouden en voordat een offerteaanvraag wordt uitgestuurd wordt indien relevant een kostenraming gemaakt.
- **Wijziging van bankrekeningen van crediteuren:** het advies is opgevolgd; bij het invoeren van bankrekeningnummers wordt een extra controle uitgevoerd.
- **Memoriaalboekingen:** het advies is opgevolgd; door de memoriaalboekingen intern te laten goedkeuren is meer functiescheiding doorgevoerd.
- **Wetgeving duurzaamheid:** De aanbeveling van de accountant wordt niet opgevolgd. Voor gemeenschappelijke regelingen is het momenteel niet verplicht om duurzaamheidsbeleid expliciet te maken volgens ESG-doelstellingen (Environmental, Social, Governance) en in een vrijwillige rapportage inzichtelijk te maken. Het recreatieschap wacht af welke ervaringen RNH opdoet met haar eigen duurzaamheidsrapportage.
- **Veranderingen in arbeidsrelaties:** het advies is opgevolgd; de werkrelaties van het recreatieschap met zelfstandigen zijn geëvalueerd in relatie tot de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden gezien.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Eind 2022 is het Woo-proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo is in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Informatie over Woo-verzoeken 2025

In 2025 zijn een aantal Woo-verzoeken bij recreatieschap Spaarnwoude ingediend. Deze hebben voorsnog geen grote impact.

Archiveren

Eind 2025 heeft RNH Microsoft Teams ingevoerd als centrale omgeving voor documentbeheer en archivering. Deze overstap betekent dat alle relevante documenten voortaan digitaal worden opgeslagen binnen de Cloud omgeving. Hierdoor is informatie beter vindbaar, toegankelijk en uniform georganiseerd. Teams ondersteunt versiebeheer en samenwerking, waardoor documenten niet langer verspreid raken over e-mail of lokale schijven. Dit vermindert het risico op mogelijk verlies van informatie en zorgt voor één betrouwbare bron. Daarnaast draagt de centralisatie bij aan transparantie en naleving van wettelijke archiefverplichtingen. Door digitale opslag en duidelijke structuur wordt het beheer van informatie efficiënter en toekomstbestendig

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

E. Grondbeleid

Gronden in eigendom en uitgegeven

Spaarnwoude voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in blooteigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft.

Namens het recreatieschap Spaarnwoude en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken voorbereid. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming is bereikt over onder andere; een langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders die voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de ‘beheer zonder titel’ gebieden, die wel door Spaarnwoude werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag. Naar verwachting zal het nieuwe erfpachtcontract in de loop van 2026 van kracht zijn.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	6.000	Hectare
Oppervlakte in economisch eigendom	Ca. 2500	Hectare
Aantal contracten	Ca. 450	
Gebouwen		
Aantal gebouwen*	38	

*Betreft opstallen waar het recreatieschap onderhoudsverplichtingen heeft

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Gebouwen in eigendom

Soort object	Aantal
Big Spotters Hill	1
Fort	2
Horeca / recreatieobject	3
Kantoor	2
Kiosk - toiletgebouw	1
Molen	1
Munitiecomplex	1
Schuur / Stal / Opslag	5
Toiletgebouw	13
Vacuumstation	1
Woonhuis	5
Zorgvrij	3
Totaal	38

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	2.358.360	2.431.700
Baten uit verhuren	530.291	461.100

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden aanwezig, terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inschrijven.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Totaaloverzicht

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	52,20%	3.275.346	3.478.418
Gemeente Amsterdam	18,70%	1.169.299	1.241.795
Gemeente Haarlem	13,40%	842.398	894.626
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	645.500	685.521
Gemeente Velsen	5,40%	340.432	361.539
Totaal	100,00%	6.272.975	6.661.899

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	E.A.S. Rommel Provincie Noord-Holland V. Valk Provincie Noord-Holland N. Korf gemeente Velsen S. van Weyenberg gemeente Amsterdam (vertegenwoordigd door de heer N. Türköl) R. Berkhout gemeente Haarlem M. Sedee-Schuitemaker gemeente Haarlemmermeer
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit,

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

	conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: - Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. - Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. - Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur - Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden - Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie

	- Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: - goed bereikbare, herkenbare en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant - rustieke gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn - Ontwikkelen en aanhalen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de beleevingswaarde ervan voor de recreant - Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed - Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden - Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen										
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk. <table> <tr> <td>Provincie Noord-Holland</td><td>52,20%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Amsterdam</td><td>18,70%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Haarlem</td><td>13,40%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Haarlemmermeer</td><td>10,30%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Velsen</td><td>5,40%</td></tr> </table>	Provincie Noord-Holland	52,20%	Gemeente Amsterdam	18,70%	Gemeente Haarlem	13,40%	Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	Gemeente Velsen	5,40%
Provincie Noord-Holland	52,20%										
Gemeente Amsterdam	18,70%										
Gemeente Haarlem	13,40%										
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%										
Gemeente Velsen	5,40%										

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: - het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; - het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; - het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;		
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.		
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 14.528.570	
	31-12-2023	€ 13.728.038	
	31-12-2024	€ 14.033.832	
	31-12-2025	€ 15.024.466	
Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 3.860.853	
	31-12-2023	€ 4.829.403	
	31-12-2024	€ 5.660.194	
	31-12-2025	€ 9.295.995	

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022	€ -566.901
	31-12-2023	€ -800.533
	31-12-2024	€ 305.794
	31-12-2025	€ 990.635
Website	https://www.spaarnwoudepark.nl/	
Risicoprofiel	Hoog/middel/laag	
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)		
Beleidsverslag / Ontwikkelingen De belangrijkste ontwikkelingen van 2025 zijn op de eerste pagina's van deze jaarrekening benoemd.		

Golfbaan Spaarnwoude

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Resultaat totaal 2025

Het saldo van de baten en lasten ligt in totaal € 542.635 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

TOTAAL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	12.090.316	12.560.573	-470.257
Baten	13.080.951	13.008.573	72.378
Saldo	990.635	448.000	542.635

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt € 549.106 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

REGULIER	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	11.197.458	11.592.128	-394.670
Baten	11.822.224	11.667.788	154.436
Saldo	624.766	75.660	549.106

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt € 6.471 lager dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	892.858	968.445	-75.587
Baten	1.258.727	1.340.785	-82.058
Saldo	365.869	372.340	-6.471

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten.

Zie [bijlage III](#) voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming van deze gebeurtenissen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Begroting voor wijziging 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	401.143	85.655	-315.488	495.443	117.500	-377.943	596.165	108.629	-487.536
2. Beheer en onderhoud	9.496.360	5.891.740	-3.604.620	9.825.543	5.811.974	-4.013.569	9.289.352	5.260.876	-4.028.476
3. Veiligheid en toezicht	770.996	-	-770.996	763.779	-	-763.779	770.783	-	-770.783
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	324.186	-	-324.186	296.788	-	-296.788	226.037	-	-226.037
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.601	7.103.556	7.100.955	2.500	7.079.099	7.076.599	2.499	6.939.163	6.936.665
Overhead	1.095.030	-	-1.095.030	1.176.520	-	-1.176.520	1.118.039	-	-1.118.039
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	12.090.316	13.080.951	990.635	12.560.573	13.008.573	448.000	12.002.874	12.308.668	305.794
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve SPW	-	-	-	-	-	-	-	3.839.027	-3.839.027
Bestemmingreserve beheer SPW	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve investerings SPW	110.021	-	110.021	105.200	-	105.200	105.690	1.817.960	-1.712.270
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	-	-	-	-	-	-	2.016.615	-2.016.615
Algemene reserve SGP	739.396	190.546	548.851	562.020	136.460	425.560	4.579.414	2.431.801	2.147.613
Best.reserve verv.investeringen SGP	576.677	285.155	291.522	503.100	304.000	199.100	1.918.565	326.472	1.592.093

Bestemmingsreserve egalisatie SGP	250.000	54.117	195.883	-	-	-	595.836	-	595.836
Algemene reserve SPW/SGP	295.306	80.527	214.779	250.000	80.400	169.600	3.921.665	80.527	3.841.138
Bestemmingsreserve SMG	180.738	504.050	-323.311	170.600	566.591	-395.991	240.649	519.295	-278.646
Best. reserve SMG beh. monument MH17	25.368	43.653	-18.284	24.000	59.069	-35.069	33.670	70.844	-37.174
Bestemmingsreserve SMG investering	17.323	50.799	-33.476	16.400	79.621	-63.221	21.274	15.606	5.668
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	4.651	-	4.651	42.821	-	42.821	7.179	-	7.179
Totaal mutaties reserves	2.199.481	1.208.846	990.635	1.674.141	1.226.141	448.000	11.423.941	11.118.147	305.794
Gerealiseerd resultaat	14.289.796	14.289.796	-	14.234.714	14.234.714	-	23.426.816	23.426.816	-

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2025: zie [de programmaverantwoording in het jaarverslag](#).

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2025 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 2 juli 2026.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2025 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 11 juli 2025.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in [bijlage V](#).

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2025, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE ACTIVA		
<u>Materiële vaste activa</u>		
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.216.259	2.041.613
Investerings met een economisch nut	293.123	187.452
Subtotaal materiële vaste activa	2.509.382	2.229.065
<u>Financiële vaste activa</u>		
Effecten	32.689	32.689
Hypothecaire leningen u/g	414.044	425.612
Subtotaal financiële vaste activa	446.733	458.302
TOTAAL VASTE ACTIVA	2.956.115	2.687.367
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>		
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	11.333	6.308
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	494.715	178.312
Overige vorderingen	471.073	243.171
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	977.121	427.791
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</u>		
Uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	20.372.157	16.526.931
Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	20.372.157	16.526.931
<u>Liquide middelen</u>		
ING bank	14.766	50.397
Kas	301	1.539
Subtotaal liquide middelen	15.067	51.936
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	21.364.346	17.006.659
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	24.320.461	19.694.026

PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve SPW/SGP	2.696.464	2.147.613
Bestemmingreserve UP SPW park	1.883.615	1.592.093
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	791.719	595.836
Best.reserve verv.investeringen SGP	878.711	768.690
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.055.917	3.841.138
Bestemmingsreserve SMG	3.746.629	4.069.940
Best. reserve SMG beh. monument MH17	552.971	571.255
Bestemmingsreserve SMG investering	356.612	390.088
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	61.830	57.179
Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal eigen vermogen	15.024.466	14.033.832
<u>Voorzieningen</u>		
Voorziening groot onderhoud SPW/SGP	1.510.022	-
Voorziening groot onderhoud SPW	-	950.418
Voorziening groot onderhoud SGP	-	429.656
Voorziening groot onderhoud SMG	672.753	586.616
Subtotaal voorzieningen	2.182.776	1.966.690
<u>Schulden op lange termijn</u>		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	17.207.242	16.000.521
VLOTTENDE PASSIVA		
<u>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</u>		
Overige schulden	1.134.396	875.517
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	1.134.396	875.517
<u>Overlopende passiva</u>		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	76.990	75.712
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	5.249.025	2.025.113
Investeringssubsidies	2.201	2.201
Investeringsbijdragen	650.607	714.962
Subtotaal overlopende passiva	5.978.823	2.817.988
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	7.113.219	3.693.504
Totaal	24.320.461	19.694.026

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Voor maatschappelijke investeringen zijn bijdragen van reserves aan activeerbare investeringen niet toegestaan.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 100.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Flottende activa

De flottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Immateriële vast activa		Looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	3-5	
Werktuigen	10	
Ponten		
Elektrische motor	20	
Reguliere motor	15	
Overige vaartuigen	5-10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton en/of staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	afhankelijk van investering
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5-15	
Rioleringspompen	20	

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve SPW/SGP

Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingreserve UP SPW park

Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve UP SPW Park de netto uitgaven onttrokken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingreserve ecologisch beheer en landschapsherstel

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie (2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP

Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemt t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Bestemmingsreserve SMG

Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het gebied, zoals overeengekomen met Stichting Mainport Groen. Het exploitatieoverschot en een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve investeringen SMG

Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Bestemmingsreserve beheer Nationaal Monument MH17 SMG

Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument.

Bestemmingsreserve egalisatie SMG

De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen SPW/SGP

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorzieningen SMG

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Toerekening zal geschieden o.b.v. de periode waarop zij betrekking hebben (lasten) of waarin zij gerealiseerd worden (baten).

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord in het jaar van realisatie.

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
<u>Materiële vaste activa</u>		
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	31-12-2025	31-12-2024
Bruto investeringen tot boekjaar	2.782.167	2.402.366
Bruto investeringen boekjaar	972.280	379.800
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	3.754.446	2.782.167
Bijdrage derden tot boekjaar	-317.348	-40.796
Bijdrage derden boekjaar	-702.657	-276.552
	-1.020.005	-317.348
<i>Netto investering</i>	2.734.441	2.464.819

Afschrijvingen tot boekjaar	423.205	328.228
Afschrijvingen lopend boekjaar	94.977	94.977
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	518.182	423.205
Boekwaarde per 31 december	2.216.259	2.041.613

Investering betreffen uitvoering van de projecten uitvoeringsprogramma Spaarnwoude park.

Investerings met een economisch nut	31-12-2025	31-12-2024
Bruto investeringen tot boekjaar	463.444	411.377
Bruto investeringen boekjaar	521.709	81.244
Desinvesteringen boekjaar	-385.000	-29.176
	600.153	463.444
Bijdrage derden tot boekjaar	-	-
Bijdrage derden boekjaar	-	-
Netto investering	600.153	463.444
Afschrijvingen tot boekjaar	275.993	282.281
Afschrijvingen lopend boekjaar	31.037	15.888
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-22.176
	307.030	275.993
Boekwaarde per 31 december	293.123	187.452

Investeringsbetreft aanschaf beheer auto, uitgaven t.b.v. dak potstal en terugkoop/verkoop ondererfpachtrecht Zijkanaal C-weg 8A

In BIJLAGE II is een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025

<u>Financiële vaste activa</u>	31-12-2025	31-12-2024
Effecten	32.689	32.689
Specificatie:		
Campina obligaties / ledencertificaten	32.689	32.689
Hypothecaire leningen	414.044	425.612
Specificatie:		
De Ettingen BV	78.900	81.352
Koningshoeve BV	309.115	317.476
St. Agrarische bedrijven	26.030	26.785

<u>effecten</u>			2025	2024
<i>omschrijving</i>	<i>rente</i>	<i>vervaldatum</i>		
Campina obligaties / ledencertificaten	0,80	doorlopend	32.689	32.689
Totaal effecten			32.689	32.689
<u>Hypothecaire leningen</u>	rente %		2025	2024
De Ettingen BV	4,00		78.900	81.352

Koningshoeve BV	4,00		309.115	317.476
St. Agrarische bedrijven	4,00		26.030	26.785
Totaal hypothecaire leningen			414.044	425.612
Nadere specificatie hypothecaire leningen:			2025	2024
<i>omschrijving</i>	<i>looptijd</i>	<i>einddatum</i>		
De Ettingen BV, Leningdeel II	30 jaar	1-1-2026	18.945	19.534
De Ettingen BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2026	59.955	61.818
			78.900	81.352
<i>omschrijving</i>	<i>looptijd</i>	<i>einddatum</i>		
Koningshoeve BV, leningdeel II	30 jaar	1-1-2029	55.324	56.821
Koningshoeve BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2029	253.790	260.656
			309.115	317.476
<i>omschrijving</i>	<i>looptijd</i>	<i>einddatum</i>		
St. Agrarische bedrijven	30 jaar	1-1-2029	26.030	26.785
			26.030	26.785

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	11.333	6.308

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2025 bestaan uit kosten abonnementen 2026 voorschot termijnen elektra/water.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4 4944.715	178.312
Uitgifte Liedeweg 5	300.000	-
Bijdrage watercompensatie Veerplas	-	14.976
Subsidie Provincie NH damsluis fort bezuiden	-	18.500
Bijdrage subsidie bosrevitalisatie	47.781	-
Bijdrage gebiedsfonds erfpacht 2.0	27.805	-
Rente 4e kw Schatkist	101.148	144.441
Bijdrage Gemeente Haarlem/Haarlemmermeer	14.554	-
Vergoeding terreinmeubilair	2.032	-
Overig	1.396	396
Totaal nog te ontvangen bedragen	494.715	178.312

Overige vorderingen	471.073	243.171
Debiteuren algemeen	466.391	241.452
CAMPINA leden reserve rekening	4.682	1.719

Overige vorderingen op Friesland Campina in verband met de melkleveringsovereenkomsten € 4.682.

<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</u>	31-12-2025	31-12-2024
Uitzettingen in 's Rijks schatkist SPW	20.372.157	16.526.931

Rijks schatkist

Drempelbedrag 01-01-2025 t/m 31-12-2025

1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	109.086	38.534	28.146	14.766
Ruimte onder drempelbedrag	890.914	961.466	971.854	985.234
Overschrijding van het drempelbedrag				

<u>Liquide middelen</u>	31-12-2025	31-12-2024
ING bank r/c	14.766	50.397
Kas	301	1.539
Totaal liquide middelen	15.067	51.936

PASSIVA		
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
<u>Reserves</u>		
Algemene reserve SPW/SGP	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	2.147.613	-
Bij: Overheveling algemene reserve SPW	-	59.064
Bij: Overheveling algemene reserve SGP	-	3.779.964
Bij: Dotatie rente	104.530	231.004
Bij: Explitatiesaldo SPW/SGP	634.867	166.994
Af: Onttrekking 2021ABSPW42	-	-
Ontvangstgebied De Groene Weelde	-	1.905.050
Af: Onttrekking 2022ABSPW21 Nieuwe evenementenafrt A22	94.666	62.334
Af: Onttrekking 2016ABSPW11 sgp_erfpacht_tvw	-	-
	-	58.881

Af: Onttrekking 2024ABSPW01 Ureninzet opgavemanager SPW Regiodeal en overall kwartiermaker Regiodeal	-	- 30.655
Af: Onttrekking 2024ABSPW04 Wijziging Gemeenschappelijke regeling en zienswijzen Verordening financieel beheer	-	- 15.964
Af: Onttrekking 2024ABSPW13 Aanpassing Algemene Verordening en Legesverordening	19.128	- 4.970
Af: Onttrekking 2022ABSPW16/Integrale begrotingsherziening SPW/SGP	-	- 1.659
Af: Onttrekking 2024ABSPW11 Stand van zaken voorbereiding vernieuwde erfpachtovereenkomst met Staatsbosbeheer	-	- 9.900
Af: Onttrekking 2024ABSPW17 Scenario's koepelvrijstelling voor de btw	12.103	-
Af: Onttrekking 2025ABSPW06 Aanbesteden accountantsdiensten	8.494	-
Af: Onttrekking 2025/ABSPW13 Extra kosten SAIL 2025	56.155	-
Saldo per 31 december	2.696.464	2.147.613

Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Verder worden in 2025 diverse onttrekkingen gedaan conform AB besluiten.

Bestemmingreserve UP SPW park	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	1.592.093	-
Bij: Overheveling bestemmingsres. Investerings SPW	-	7.861
Bij: Overheveling bestemmingsres. Investerings SGP	-	1.810.099
Bij: Dotatie rente	76.677	100.605
Bij: Dotatie Uitgifte ondererfpacht Liedeweg 5	500.000	-

Af: Saldo onttrekking	- 239.848	- 326.472
Af: Investing bezoekersdek Big Spotters Hill	- 45.306	-
Saldo per 31 december	1.883.615	1.592.093

Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma SPW Park de netto uitgaven onttrokken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. In 2025 wordt de opbrengst uit erfpachtobjecten Liedeweg en een deel van de renteopbrengst toegevoegd aan deze reserve.

Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	595.836	-
Bij: Initiële vergoeding overeenkomst Iron Mountain en Spaarnwoude	250.000	-
Bij: Tennetgelden landschapsplan SPW	-	144.483
Bij: Tennetgelden landschapsplan	-	296.777
Bij: Bijdrage Hoogheemraadschap tbv natuurvriendelijke oevers	-	154.576
Af: Saldo onttrekking	- 54.117	-
Saldo per 31 december	791.719	595.836

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie 2024 (2024/ABSPW12). In 2025 wordt de initiële vergoeding toegevoegd aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel en de uitgaven hiervan onttrokken

Best.reserve verv.investeringen SGP	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	768.690	2.473.099
Bij: Saldo toevoeging	73.000	69.000
Bij: Dotatie rente	37.021	36.690
Af: Onttrekking naar nieuw te vormen bestemmingsreserve UP SPW Park	-	- 1.810.099
Saldo per 31 december	878.711	768.690

Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) is de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP gedeeltelijk opgeheven en is samengevoegd tot één bestemmingsreserve UP Spaarnwoude Park. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is vanaf 1 januari 2024 nu volledig bestemd t.b.v. vervanging fietsbrug Zwanenburg.

Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	3.841.138	-
Bij: Saldo toevoeging		2.016.615
Bij: Saldo toevoeging	-	1.905.050
Bij: Ontvangstgebied boerenerv	250.000	-
Bij: Bezoekersdek Big Spotters Hill	45.306	-
Af: Saldo onttrekking	- 80.527	- 80.527
Saldo per 31 december	4.055.917	3.841.138

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Bestemmingsreserve SMG	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	4.069.940	4.348.586
Bij: Dotatie rente	180.738	240.649
Af: Saldo exploitatie	- 504.050	- 519.295
Saldo per 31 december	3.746.629	4.069.940

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2025 (180.738). Resterend onttrekking exploitatieresultaat van (504.048).

Best. reserve SMG beh. monument MH17	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	571.255	608.429
Bij: Dotatie rente	25.368	33.670
Af: Saldo exploitatie	- 43.653	- 70.844
Saldo per 31 december	552.971	571.255

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2025 (€ 25.368). De onttrekking aan de reserve betreft kosten beheer van het Nationaal Monument MH17 (€ 43.653).

Bestemmingsreserve SMG investering	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	390.088	384.420
Bij: Dotatie rente	17.323	21.274
Af: Saldo onttrekking	-	-
Af: investering naar bestemmingsreserve egalisatie	46.148	8.427
Saldo per 31 december	4.651	7.179
	356.612	390.088

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2025 (17.323).

Het saldo onttrekking betreft vooral de uitgaven aan de natuurtuin park Vijfhuizen en herinrichting Expo terrein(€ 46.148) en overheveling van Plesmanhoek uitwerking Basis Plus/investering naar egalisatiereserve (€ 4.651).

Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten SMG	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	57.179	50.000
Bij: Saldo toevoeging	4.651	7.179
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	61.830	57.179

Het saldo toevoeging betreft Plesmanhoek uitwerking Basis Plus/investering (€ 4.651).

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud SPW/SGP	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	1.380.074	-

Bij: Saldo toevoeging	2.270.400	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	2.140.452	-

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SGP	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	429.656	427.434
Bij: Saldo toevoeging	-	225.000
Af: Saldo onttrekking	-429.656	-222.778
Saldo per 31 december	-	429.656

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SMG	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	586.616	505.431
Bij: Saldo toevoeging	118.000	113.000
Af: Saldo onttrekking	-31.862	-31.815
Saldo per 31 december	672.753	586.616

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA		
<u>Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar</u>	31-12-2025	31-12-2024
Overige schulden		
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.	1.134.396	875.517

Specificatie

Crediteuren	31-12-2025	31-12-2024
Recreatie Noord-Holland NV	430.998	379.444
Peter Heeremans Hoveniers	12.749	-
Devis B.V.	126.700	-
Belastingdienst BTW 4e kwartaal	24.919	4.303
Verhart Groen	64.036	23.283
FA H Griffioen	13.455	-
B&D Natuuradvies	11.403	32.564
Landschapsbeheer Smit	14.900	-
NRL Landscape	8.880	-
Technisch Bureau Groenestein	10.536	-
Spaarne werkt	36.455	11.101
IJmond Groen	60.603	27.192
RvR hoofddorp B.V.	7.735	18.323
HB Adviesbureau B.V.	-	30.058
Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland	7.056	9.262
Maatschap Petrie	-	22.073
Schut van de Ven notariskantoor	-	44.576
DVC Sign	-	52.807
Thomas Cultuurtechniek	-	10.880

Geldorp aannemingsbedrijf B.V.	13.412	-
Bilfinger Engineering Netherlands B.V.	9.203	-
Overige crediteuren	45.182	32.790
Totaal crediteuren	898.222	698.656

Nog te betalen bedragen	31-12-2025	31-12-2024
Kosten beheer en bediening fietsbrug Zwanenburg	104.000	97.000
Afrekening gas/electra/water	6.788	7.531
Afrekening bestuursbureau	38.415	8.883
Kosten dagelijks/groot onderhoud	48.523	33.003
Advieskosten	3.367	11.734
Reservering accountantskosten	14.974	7.000
Taxatiekosten	-	8.992
Kosten UP SPW Park	18.459	1.634
Overig	1.649	1.084
Totaal nog te betalen bedragen	236.174	176.860

<u>Overlopende passiva</u>	31-12-2025	31-12-2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	76.990	75.712

	31-12-2025	31-12-2024
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	5.249.025	2.025.113
Huren / pachten	21.898	32.310
Schadeherstel beplantingen	21.164	143.499
Awakenings investeringsbijdrage	26.582	70.457
Mysteryland investeringsbijdrage	203.544	214.738
DDL investeringsbijdrage	4.642	60.000

Nationaal restauratiefonds molen de Veer	1.858	5.158
Voorschotten nutsvoorzieningen	15.730	10.773
Borg	12.270	13.020
Herstel liniedijken	196.700	29.100
Bijdrage Bosrevitalisatie	-	77.407
Bijdrage Regiodeal	2.532.836	-
Bijdrage Veerplas	1.444.111	630.952
Bijdrage Groene Weelde	322.008	370.000
Bijdrage Plesmanhoek	171.768	192.700
Bijdrage bezoekersdek Big Spotters Hill	231.120	150.000
Bijdrage Natuurtuin Park Vijfhuizen	17.900	25.000
Bijdrage Afgraven Japanse duizendknoop bij Fort Benoorden	24.891	-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	5.249.025	2.025.113

Provincie - Investeringsubsidies	31-12-2025	31-12-2024
<u>Specificatie:</u>		
Subsidie veerpont de Opstapper	2.201	2.201
Totaal Provincie-investeringsubsidies	2.201	2.201

Derden - Investeringsbijdrage	31-12-2025	31-12-2024
Bijdrage de groene F200	202.989	221.577
Bijdrage aanleveren grond	25.030	25.030
Bijdrage Amsterdam baggeren Kluut	60.000	60.000
Bijdrage Gem. Haarlemmermeer	266.143	266.143
Bijdrage gem. Haarlem Opstapper	55.000	55.000

Verplaatsen Opstapper (verkoop)	34.500	34.500
Geboortebos SGP	6.944	52.712
Totaal Derden-investeringsbijdrage	650.607	714.962

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van recreatieschap Spaarnwoude. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

De Stichting Mainport en Groen (SMG) heeft zich vanaf 1996 beziggehouden met de uitvoering van het Convenant Mainport Schiphol en Groen. Daarbij heeft de stichting gronden laten verwerven en inrichten. In het Convenant is bepaald dat de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk zijn voor het beheer van de ingerichte terreinen. Deze partijen hebben de uitvoering van het operationeel beheer toegewezen aan het Recreatieschap Spaarnwoude, conform het bij het Convenant behorende uitvoeringsplan. De beschikbaar gestelde afkoopsom bedraagt € 7.266.000, -. De afkoop is berekend over een periode van 25 jaar. Overeenkomstig de gemaakte afspraken staan zowel de provincie Noord-Holland als de gemeente Haarlemmermeer op de langere termijn elk voor 50% garant voor de voortzetting van het beheer van de gebieden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre, bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 10 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag. Omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op van € 251.211.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 251.211.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging2025	Vershil
0.1	Bestuur	324.186	296.788	27.398
0.4	Overhead	1.095.030	1.176.520	-81.490
0.5	Treasury	2.601	2.500	101
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	2.199.481	1.674.141	525.340
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	770.996	763.779	7.217
2.1	Verkeer en vervoer	2.332.407	2.092.312	240.095
3.1	Economische ontwikkeling	226.325	293.160	-66.835
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	630.375	795.800	-165.425
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.808	14.950	-4.142
3.4	Economische promotie	248.877	260.749	-11.872
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	288.638	264.778	23.860
5.5	Cultureel erfgoed	93.190	138.253	-45.063
5.7	Openbaar groen en openlucht recreatie	6.066.884	6.460.984	-394.100
	Totaal lasten	14.289.796	14.234.714	55.082

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	441.657	417.200	24.457
0.8	Overige baten en lasten	6.661.899	6.661.899	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	1.208.846	1.226.141	-17.295
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	252.567	254.749	-2.182
3.1	Economische ontwikkeling	-	30.000	-30.000
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.486.331	3.536.085	-49.754
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.343.650	1.220.000	123.650
5.5	Cultureel erfgoed	23.035	33.464	-10.429
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	871.812	855.176	16.636
	Totaal baten	14.289.796	14.234.714	55.082

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
	Totaal baten	14.289.796	14.234.714	55.082
	Totaal lasten	14.289.796	14.234.714	55.082
	Saldo	-	-	-

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
bijdrage participant gemeente Amsterdam	1.241.795	1.241.795	-
bijdrage participant gemeente Haarlem	894.626	894.626	-
bijdrage participant gemeente Haarlemmermeer	685.521	685.521	-
bijdrage participant provincie Noord Holland	3.478.418	3.478.418	-
bijdrage participant gemeente Velsen	361.539	361.539	-
Totaal	6.661.899	6.661.899	-

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	1.934.811	2.795.630	-860.819
Pachten	10.718	2.683	8.035
Ingeleend personeel	4.757.369	5.033.755	-276.386
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	5.042.717	5.252.525	-209.808
Rente	2.601	2.500	101
Mutatie voorzieningen	216.086	-658.680	874.766
Afschrijvingen	126.014	132.160	-6.146
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	12.090.316	12.560.573	-470.257

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	2.358.360	2.431.700	-73.340
Huren	530.291	461.100	69.191
Leges en andere rechten	15.103	16.126	-1.024
Overige goederen en diensten	1.791.338	1.656.163	135.175
Subsidies	186.108	187.850	-1.742
Inkomensoverdrachten	7.758.094	7.838.434	-80.340
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	441.657	417.200	24.457
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal baten	13.080.951	13.008.573	72.378

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Totaal lasten	12.090.316	12.560.573	-470.257
Totaal baten	13.080.951	13.008.573	72.378
Saldo	990.635	448.000	542.635

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2025

Provincie Noord-Holland	mevrouw E.A.S. Rommel (vicevoorzitter)
Provincie Noord-Holland	mevrouw V. Valk
Gemeente Velsen	De heer N. Korf (voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer S. van Weyenberg (vertegenwoordigd door de heer N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	de heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer mevrouw	mevrouw M. Sedee-Schuitemaker

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is hieronder ingevoegd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

/
Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van de baten en lasten en van het vermogen van Recreatieschap Spaarnwoude op 31 december 2025, alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 juli 2025 door het Algemeen bestuur is vastgesteld

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving;
- de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur;
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld over 2025;
- bijlage V: WNT-verantwoording en bijlage VI: ~~SSA~~ verklaring.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (~~Bado~~), het Normenkader 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (~~Wot~~) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij ~~aanvragen~~ opdrachten (~~VO~~) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in het kader worden bezien en niet als afzonderlijke onderdelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 241.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten en onzekerheden 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 ~~Bado~~.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 ~~Bado~~. Wij zijn met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve ~~SSA~~ of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de ~~SSA~~-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking ~~SSA~~.

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking ~~2024~~. In dit kader is het Dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bacdo) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering ~~2024~~-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking ~~2024~~. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het recreatieschap;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in verordeningen opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Normenkader 2025 van Recreatieschap Spaarnwoude, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 10 juli 2025.

In dit kader is het Dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de organisatie in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en

onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het recreatieschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bacdo, de vigerende controleverordening Recreatieschap Spaarnwoude, het Controleprotocol ~~WvA~~ 2025, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de

datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter van materieel betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, **xx juni 2026**

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

 drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 2 juli 2026.

Voorzitter,
De heer N. Korf

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2025
Bijlage II	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025
Bijlage III	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage IV	Risicoanalyse 2025
Bijlage V	WNT-verantwoording
Bijlage VI	Sisa verklaring

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2025

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Afschrijvingen 2025	Stand per 31-12-2025
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	2.229.065	791.332	-385.000	126.014	2.509.382
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	2.229.065	791.332	-385.000	126.014	2.509.382
	PASSIVA					
4	Algemene reserve SPW/SGP	2.147.613	739.396	-190.546		2.696.464
5	Bestemmingreserve UP SPW park	1.592.093	76.677	214.845		1.883.615
6	Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	595.836	250.000	-54.117		791.719
7	Best.reserve verv.investeringen SGP	768.690	110.021	-	-	878.711
8	Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.841.138	295.306	-80.527		4.055.917
9	Bestemmingsreserve SMG	4.069.940	180.738	-504.050	-	3.746.629
10	Best. reserve SMG beh. monument MH17	571.255	25.368	-43.653	-	552.971
11	Bestemmingsreserve SMG investering	390.088	17.323	-50.799	-	356.612
12	Bestemmingsreserve egalisatie SMG	57.179	4.651	-	-	61.830
	Totaal reserves	14.033.832	1.699.481	-708.846	-	15.024.466
13**	Voorziening groot onderhoud SPW/SGP	-	1.380.074	2.270.400	-2.140.452	1.510.022
14**	Voorziening groot onderhoud SPW	950.418	-	-950.418	-	-
15**	Voorziening groot onderhoud SGP	429.656	-	-429.656	-	-
16**	Voorziening groot onderhoud SMG	586.616	118.000	-31.862	-	672.753
17	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	16.000.521	3.197.555	149.618	-2.140.452	17.207.242
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	13.771.456	2.406.223	534.618	-2.266.466	14.697.859

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Stand per 31-12-2025
13** Specificatie voorziening groot onderhoud SPW/SGP					
<u>verkeer & vervoer:</u>					
Categorie verhardingen	-	96.521	1.243.300	-1.114.257	225.564
Categorie civiele kunstwerken	-	377.821	479.100	-352.086	504.836
	-	474.342	1.722.400	-1.466.343	730.400
<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>					
Categorie groen	-	178.726	88.900	-177.666	89.960
Categorie water, oevers en stranden	-	219.353	66.000	-85.522	199.831
Categorie terreinmeubilair	-	402.317	238.500	-259.084	381.733
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	58.000	-17.106	40.894
Categorie gebouwen	-	105.335	96.600	-134.731	67.204
	-	905.732	548.000	-674.109	779.622
Totaal	-	1.380.074	2.270.400	-2.140.452	1.510.022

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Stand per 31-12-2025
14** Specificatie voorziening groot onderhoud SPW					
<u>verkeer & vervoer:</u>					
Categorie verhardingen	344	-	-	-344	-
Categorie civiele kunstwerken	266.055	-	-	-266.055	-
	266.399	-	-	-266.399	-
<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>					
Categorie groen	86.811	-	-	-86.811	-
Categorie water, oevers en stranden	197.207	-	-	-197.207	-
Categorie terreinmeubilair	316.474	-	-	-316.474	-

	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-
	Categorie gebouwen	83.527	-	-	-83.527	-
		684.019	-	-	-684.019	-
	Totaal	950.418	-	-	-950.418	-

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Stand per 31-12-2025
15** Specificatie voorziening groot onderhoud SGP					
<u>verkeer & vervoer:</u>					
Categorie verhardingen	96.178	-	-	-96.178	-
Categorie civiele kunstwerken	111.766	-	-	-111.766	-
	207.944	-	-	-207.944	-
<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>					
Categorie groen	91.915	-	-	-91.915	-
Categorie water, oevers en stranden	22.146	-	-	-22.146	-
Categorie terreinmeubilair	85.843	-	-	-85.843	-
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-
Categorie gebouwen	21.808	-	-	-21.808	-
	221.712	-	-	-221.712	-
Totaal	429.656	-	-	-429.656	-

	Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Stand per 31-12-2025
16**	Specificatie voorziening groot onderhoud SMG					
	<u>verkeer & vervoer:</u>					
	Categorie verhardingen	285.634	-	54.000	-162	339.472
	Categorie civiele kunstwerken	96.091	-	17.000	-3.517	109.574
		381.725	71.000	-3.679	449.046	449.046
	<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>					
	Categorie groen	87.200	-	19.000	-	106.200
	Categorie water, oevers en stranden	14.949	-	2.000	-	16.949
	Categorie terreinmeubilair	102.742	-	26.000	-28.183	100.558
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-
	Categorie gebouwen	-	-	-	-	-
		204.891	47.000	-28.183	223.707	223.707
	Totaal	586.616	118.000	-31.862	672.753	672.753

Bijlage II

Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025

Omschrijving	Jaar van inv.	Bruto invest. t/m 2024	Bijdrage derden t/m 2024	Geactiv. t/m 2024	Afschr. t/m 2024	Boekwaarde 1-1-2025		Bruto invest. 2025	Bijdrage derden 2025	Desinvestering	Geactiv. t/m 2025	Termijn	Afschr. 2025	Afschr. desinv. 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Investeringen maatschappelijk nut															
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken															
Bruggen 157/158/162/604	2018	974.003	-	974.003	-191.764	782.239		-	-	-	974.003	30	32.593	-	749.646
Bruggen 154	2019	218.338	-	218.338	-36.390	181.948		-	-	-	218.338	30	7.278	-	174.670
Civiele kunstwerken	2020	467.378	-	467.378	-62.317	405.061		-	-	-	467.378	30	15.579	-	389.482
Civiele kunstwerken	2021	437.026	-	437.026	-43.703	393.323			-	-	437.026	30	14.568	-	378.756
Civiele kunstwerken	2023	108.038	-	108.038	-3.601	104.437		-			108.038	30	3.601	-	100.835
Ontvangstgebied Haarlem Veerplas	2024 t/m 2027	60.048	-60.048	-	-	-		280.690	-280.690		-	30	-	-	-
Ontvangstgebied Boerenerf	2025 t/m 2028			-	-	-		419.039	-209.520		209.519	30	-	-	209.519
Ontvangstgebied Houtrak	2025 t/m 2028			-	-	-		30.156	-30.156		-	30	-	-	-
Verbeteren zwemwaterkwaliteit/baggeren Veerplas	2025 t/m 2027			-	-	-		46.495	-46.495		-	30	-	-	-
Ontvangstgebied Haarlemmermeer Groene Weelde	2024 t/m 2027	96.069	-	96.069	-	96.069		106.130	-95.984		106.215	30	-	-	106.215
Bezoekersdek Big Spotters Hill	2025/2026			-	-	-		64.186	-18.880		45.306	30	-	-	45.306
Plesmanhoek uitwerking Basis Plus	2023 t/m 2025	314.479	-257.300	57.179	-	57.179		25.583	-20.932		61.830	30	-	-	61.830
		2.675.379	-317.348	2.358.031	-337.775	2.020.256		972.280	-702.657	-	2.627.653		73.619	-	2.216.259
Overige materiële vaste activa															
Divers terreinmeubilair	2020	106.788		106.788	-85.430	21.357		-	-	-	106.788	5	21.357	-	-
		106.788	-	106.788	-85.430	21.357		-	-	-	106.788		21.357	-	-
Totaal Investeringen maatschappelijk nut		2.782.167	-317.348	2.464.819	-423.205	2.041.613		972.280	-702.657	-	2.734.441		94.977	-	2.216.259
Investeringen economisch nut															
Woonruimten															
Terugkoop ondererfpachtrecht Zijkanaal C-weg 8A	2025	-		-	-	-		385.000		-385.000	-	n.v.t.	-		-
		-	-	-	-	-		385.000	-	-385.000	-		-	-	-
Bedrijfsgebouwen															
Dak potstal	2025	-		-	-	-		88.386	-	-	88.386	10	3.683	-	84.703
Vervanging melktanklokaal Zorgvrij	2023/2024	82.452		82.452	-	82.452		-	-	-	82.452	10	8.245	-	74.207
		82.452	-	82.452	-	82.452		88.386	-	-	170.838		11.928	-	158.910
Vervoermiddelen															
Fiat Qubo 65-XDH-9	2012	15.852	✔	15.852	-15.852	-		-			15.852	5	-		-
Iveco Daily VN-446-V	2015	51.068	✔	51.068	-51.068	-		-			51.068	5	-		-
Mitsubishi Outlander NB-933-T	2017	37.161	✔	37.161	-37.161	-		-			37.161	5	-		-
Beheerauto VOLVO 536 XC40 T-122-LP	2023	44.900	✔	44.900	-8.980	35.920		-			44.900	5	8.980		26.940
Peugeot E-Partner Long V-56-LZJ	2025		✔	-	-	-		48.323			48.323	5	3.222		45.102
Pont De Opstapper	2009	128.392	✔	128.392	-128.392	-		-	-	-	128.392	15	-	-	-
		277.373	-	277.373	-241.453	35.920		48.323	-	-	325.696		12.202	-	72.042
Machines, apparaten en installaties															
Zonne-Panelen	2019	103.619	✔	103.619	-34.540	69.080		-	-	-	103.619	15	6.908	-	62.172
		103.619	-	103.619	-34.540	69.080		-	-	-	103.619		6.908	-	62.172
Totaal Investeringen economisch nut		463.444	-	463.444	-275.993	187.452		521.709	-	-385.000	600.153		31.037	-	293.123
Totaal Investeringen maatschappelijk/economisch nut		3.245.611	-317.348	2.928.263	-699.198	2.229.065		1.493.989	-702.657	-385.000	3.334.594		126.014	-	2.509.382,48

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Dit is niet van toepassing.

Bijlage IV Risicoanalyse 2025

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de [paragraaf weerstandsvormogen](#) gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-analyse

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix. Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Geïnterpreteerde risico's

Begin 2026 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd.

1. Inkoop en aanbestedingsrisico: Subsidies (risico terugbetalen)

2. Inkoop en aanbestedingsrisico: onrechtmatige facturen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
4. Zwemwater: kwaliteit
5. Zwemwater: Calamiteiten
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)
7. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumping
8. Eindwaarde vergoeding opstellen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, BPL, UNESCO, Natura 2000)
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)
11. Continuïteit dienstverlening
12. Kosten afhandeling WOO-verzoeken
13. Verminderde inkomsten door beleid (Verwachtte bezuinigingen gemeentelijk en provinciaal budget)

De verdere uitwerking van deze risico's staan hieronder. Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail uitgewerkt.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1	4,5,8	
2 = 10 – 40 %	12	2,7, 9, 13	3, 6
3 = > 40 %		11	10

3. Milieuvervuiling (van bv. grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/ chroom/ asbest/ PFAS

Dit risico omvat het scenario dat de grond of water vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het recreatieschap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Milieuvervuiling		Oorzaak: Vervuiling vanwege verouderde bouw, grondgebruik van derden of historisch grondgebruik.
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	Gevolg/impact: ▪ Hoge kosten opruimen ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt ▪ Kwijtraken van investeerders vanwege de hoge kosten;
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het recreatieschap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting.

Risico/kans: Verminderde inkomsten door het niet doorgaan van evenementen.		Oorzaak: Externe omstandigheden zoals pandemie, prijsstijgingen, personeelstekorten, faillissement contractant, niet verleende vergunning etc. en Hogere lasten door inflatie of effecten van de klimaatverandering op ruimtelijke condities.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	Gevolg/impact: ▪ Organisatoren in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel: ▪ Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen ▪ Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen ▪ Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen ▪ Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten ▪ Onderzoek naar effecten klimaatverandering		

10. Overmacht door klimaatverandering

Dit zijn de risico's die samenhangen met de klimaatveranderingen dan wel weersextremen die leiden tot acuut ingrijpen. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn storm, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het recreatieschap een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna.		Oorzaak: Extreem weer over langere periode (hitte, droogte, extreme neerslag) , brand door blikseminslag in gebouwen en eventueel mensenmenigte bij evenementen/veel bezoek en acute weersextremen zoals storm, hitte, neerslag)
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 3 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming/herstelwerkzaamheden; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen		

- Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig
- Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden
- Meer inzet op toezicht en handhaving
- Beheerplan voor extreme weerssituaties
- Communicatieplan bij risico's

11. Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Dit omvat het risico dat de dienstverlening niet gegarandeerd kan worden. De continuïteit kan in het geding komen door bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt of (langdurige) ziekte van medewerkers waardoor bijvoorbeeld externen ingehuurd moeten worden.

Risico/kans: Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie		Oorzaak: Door ziekte en/of krapte op de arbeidsmarkt kunnen de kosten voor de dienstverlening verhogen.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	▪ De beoogde dienstverlening kan niet worden gerealiseerd; ▪ Projecten en evenementen lopen vertraging op; ▪ Extra kosten vanwege inhuur van externe krachten;
Beheersmaatregel: ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers ▪ Anticiperen op de arbeidsmarkt; ▪ Archiveringsnorm instellen voor overdracht;		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.062.500. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 962.500.

Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.062.500.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)	>40 % (0,50)	€ 250.000
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)	>40 % (0,50)	€ 300.000
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)	>40 % (0,50)	€ 100.000
11. Continuïteit dienstverlening	10 - 40% (0,25)	€ 37.500
Overige risico's		€ 375.000
Totaal		€ 1.062.500

Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1.100.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.062.500, - .

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.062.500.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen derhalve jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een continue proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld. En de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Recreanten bij de Stompetoren

Bijlage V WNT-verantwoording 2025

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Spaarnwoude van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2025

<u>Naam</u>	<u>Functie</u>
Provincie Noord-Holland	Mevrouw E.A.S. Rommel (vicevoorzitter)
Provincie Noord-Holland	Mevrouw V. Valk
Gemeente Velsen	De heer N. Korf (voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer S. van Weyenberg (vertegenwoordigd door dhr. N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	De heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer	Mevrouw M. Sedee-Schuitemaker

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2025

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Bijlage VI

Sisa verantwoording 2025

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J4B	Regiodeals 5e tranche Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/01</i>	Kenmerk/ beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/02</i>	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/03</i>	Besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: J4B/04</i>	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. <i>Aard controle R Indicator: J4B/05</i>	
			1 060453 Gemeente Velsen	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Cases for change Gemeente Velsen	€ 209.520	€ 209.519	
			2 060394 Gemeente Haarlemmermeer	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Cases for change Gemeente Haarlemmermeer	€ 92.348	€ 97.948	
			3 060392 Gemeente Haarlem	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Cases for change Gemeente Haarlem	€ 140.345	€ 186.840	
			4					
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/06</i>	Totale cumulatieve besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: J4B/07</i>	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. <i>Aard controle R Indicator: J4B/08</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/09</i>		
			1 060453 Gemeente Velsen	€ 209.520	€ 209.519			
			2 060394 Gemeente Haarlemmermeer	€ 92.348	€ 97.948			
			3 060392 Gemeente Haarlem	€ 140.345	€ 186.840			
			4					
LVVN	L16B	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/01</i>	Naam uitvoeringsprogramma <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/02</i>	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma <i>Aard controle R Indicator: L16B/03</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/04</i>	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/05</i>	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/06</i>
			1 030007 Provincie Noord-Holland	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	€ 125.187	€ 401.779	€ 30.679	Ja
			2					
			100					
			Kopie uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	Toelichting per uitvoeringsprogramma			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/09</i>			
			1 050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Nee				
			2					
			100					

Bijlage VII Deelgebieden

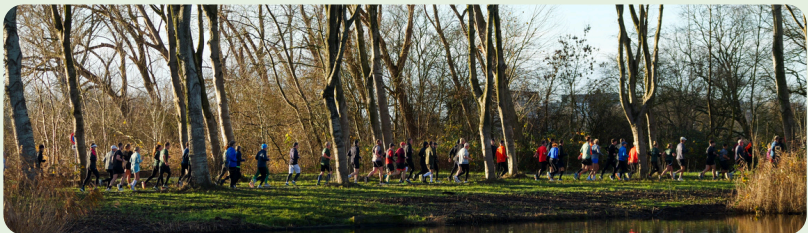
Spaarnwoude Park omvat drie deelgebieden:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200, begrensd door het Noordzeekanaalgebied, Haarlem en de havens van Amsterdam West.
- SGP - Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde.
- SMG - Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan (Polderbaan) van Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Voor de financiële verantwoording zijn SPW en SGP samengevoegd tot één deelbegroting, terwijl SMG een aparte deelbegroting vormt op basis van een afkoopsom. De jaarstukken zijn geconsolideerd weergegeven, maar waar relevant wordt ingegaan op de situatie per deelgebied.

Overzicht 2025

Wat hebben we gerealiseerd?

In 2025 zijn stappen gemaakt in het verankeren van de visie Spaarnwoude Park 2040. Er is gewerkt aan een solide financiële basis om de plannen in uitvoering te brengen.

Hierdoor kon in 2025 een start gemaakt worden met de uitvoering van diverse ontvangstgebieden die zorgen voor een duidelijke scheiding tussen activiteiten en rustige gebieden. In de regio is Spaarnwoude gepositioneerd als regionaal stadspark binnen de stedelijke ring met aandacht voor actuele thema's zoals energietransitie, biodiversiteit en brede welvaart.

Hoe staat het schap ervoor?

In 2025 laten de programma's per saldo een stabiel financieel beeld zien. Met relatief kleine afwijkingen sluit de geconsolideerde jaarrekening met een voordeliger exploitatieresultaat ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025.

De financiële verschillen zijn incidenteel en goed verklaarbaar. Een deel van de groot-onderhoudsprojecten is doorgeschoven, voornamelijk door externe afhankelijkheden, zoals langere vergunningstrajecten, samenwerking met ketenpartners en beperkte beschikbaarheid van aannemers door de krappe arbeidsmarkt.

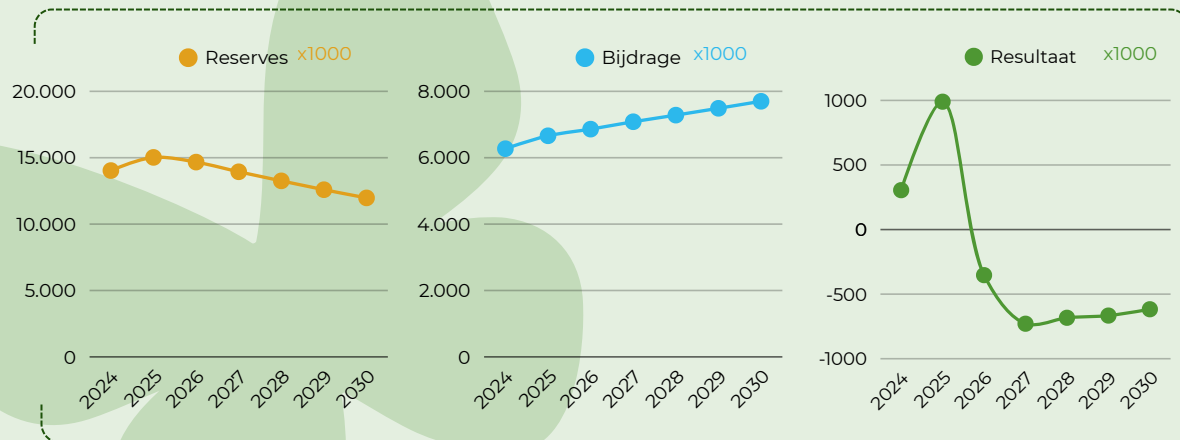
Daarnaast kennen enkele complexe projecten in het uitvoeringsprogramma een langere doorlooptijd. Ondanks de verwachte trends bij grote evenementen waarbij de baten zouden dalen, zijn de baten hoger uitgevallen dan was voorzien.

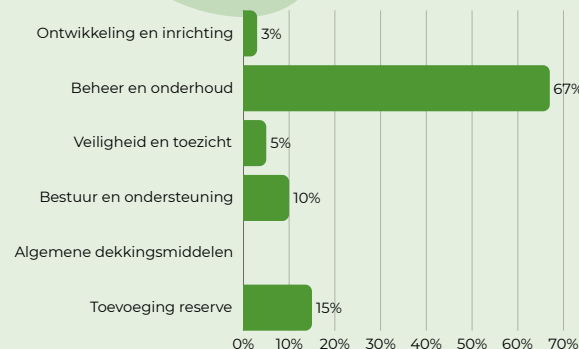
Spaarnwoude Park

Spaarnwoude Park bestaat uit verschillende parkachtige gebieden tussen Haarlem, Hoofddorp en Amsterdam. Groene gebieden die allemaal net iets anders zijn maar samen één groot samenhangend parklandschap vormen. Door hun ligging dichtbij grote steden en wijken zijn ze enorm belangrijk als groene buffer in een regio waar de leefbaarheid onder druk staat. Het zijn grote stadsparken waarin je even kunt ontsnappen aan de drukte van alledag.

Spaarnwoude Park geeft je energie!

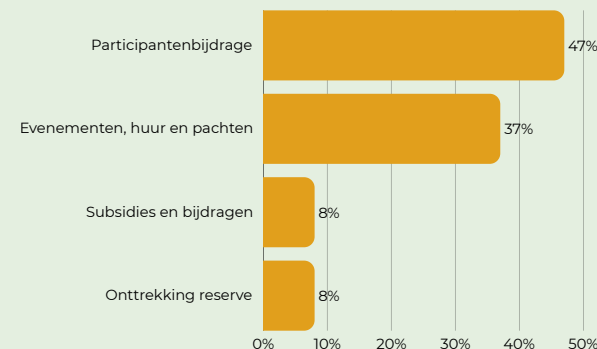

Waar ging het geld naartoe?

Totaal € 14.289.796,-

Waar kwam het geld vandaan?

Totaal € 14.289.796,-

Highlights 2025

Boomplantactie tijdens Ontdek Spaarnwoude

Tijdens de derde editie van Ontdek Spaarnwoude Park stond het park in het teken van ontdekken én het vieren van het 55 jarig bestaan. In 1970 werd de eerste boom geplant. Daarom is de dag feestelijk gestart met het planten van bomen door twee bestuurders van het recreatieschap en de voorzitter van de ondernemersvereniging Spaarnwoude Geeft Energie.. Bezoekers genoten van een dag vol activiteiten die de veelzijdigheid van Spaarnwoude lieten zien.

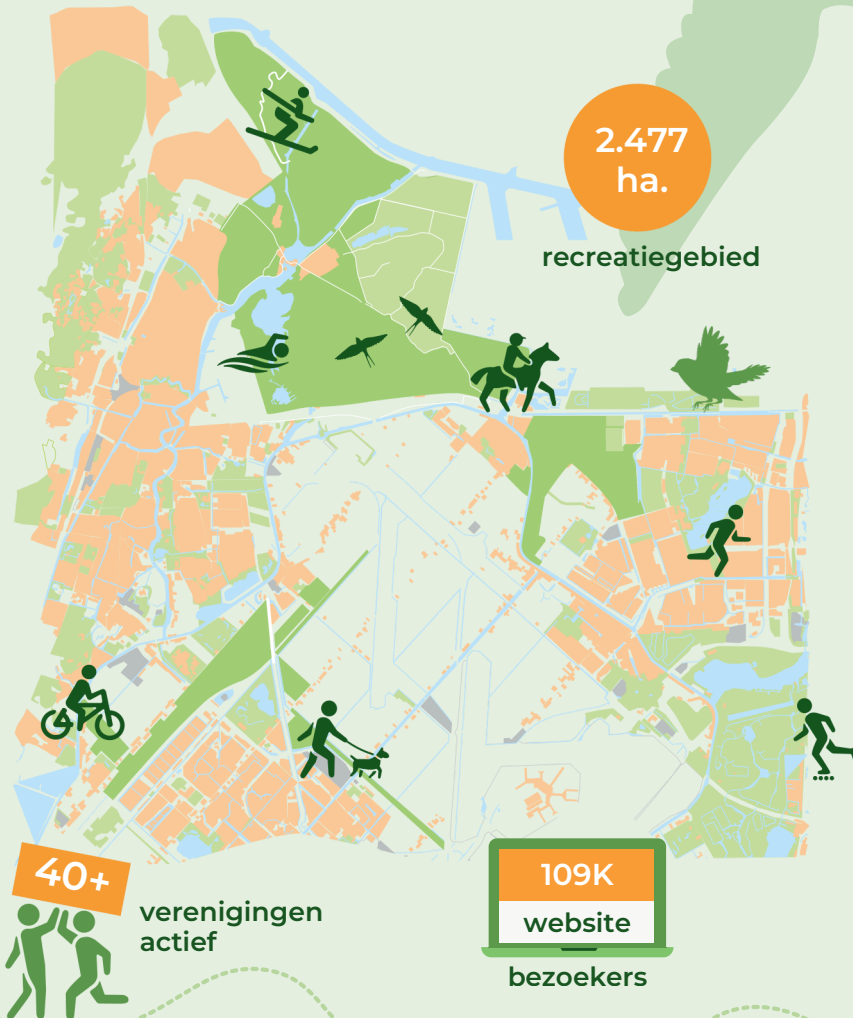

Nieuwe blikvanger in Spaarnwoude: de Tribuneheuvel

De Houtrak wordt ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebied met meer beleving en routing. Eén van de toegevoegde elementen die meer beleving geeft aan het gebied is de tribuneheuvel. Hier kun je genieten van de rust en omgeving, maar ook tijdens een festival kun je hier goed vertoeven.

Biodiversiteit in de lift

Sinds 2020 krijgen bermen in Dijkland een ecologisch beheer, en dat werpt zichtbaar zijn vruchten af. Het aantal plantensoorten en insecten neemt toe en de bermen worden elk jaar rijker en levendiger. Hoewel de droge zomer van 2022 de ontwikkeling tijdelijk afremde, zorgden de gunstige omstandigheden in 2023 en 2024 juist voor een sterke opleving. Die lijn zet door: met dit maaibeheer groeit de biodiversiteit gestaag verder.

13
grote
evenementen
> 5.000 bezoekers

+513

+396

Totaal volgers: 7.388

Nieuwe energie bij De Watergeus

Begin 2025 kreeg De Watergeus een nieuw hoofdstuk, sportbedrijf Ludios blaast deze bijzondere plek nieuw leven in. Met frisse ideeën en aandacht voor buitenleven en ontspanning is de locatie opnieuw ingericht als een levendige plek aan het water. Waar het terrein na een periode van leegstand stilviel, bruist het nu weer van activiteiten. Hier beleef je de leukste sportactiviteiten, gezellige momenten én pizza's en broodjes met lokale producten.

Regiodeal MRA West - Beter in balans

Met de Regiodeal krijgt de regionale samenwerking een flinke impuls. Het belang van Spaarnwoude als groene buffer tussen de steden is hiermee stevig op de kaart gezet. Dankzij de subsidie zijn de eerste projecten gestart die bijdragen aan een gezonde, groene leefomgeving. Door kennis en ervaring te delen, versterken we elkaar als regio. Voor Spaarnwoude betekende dit een start van diverse projecten, waaronder de ontwikkeling van drie ontvangstgebieden uit de visie Spaarnwoude Park: Veerplas, Groene Weelde en Boerenerv Zorgvrij.

30 jaar Dance Valley in Spaarnwoude

In 2025 vierde Dance Valley zijn 30-jarig bestaan in Spaarnwoude, waar het festival sinds 1995 plaatsvindt. Recreatieschap Spaarnwoude en ondernemers van de ondernemersvereniging Spaarnwoude Geeft Energie zetten gezamenlijk in op het versterken van de bekendheid en beleving van het gebied. Tijdens Dance Valley kreeg deze samenwerking zichtbaar vorm met een gezamenlijke publieksactie.

Spaarnwoude
Park

Begrotingswijziging 2026

Recreatieschap Spaarnwoude

versie DB 26 maart 2026

Samenvatting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft op basis van de vastgestelde programmabegroting 2026 en de kadernota 2027 de begrotingswijziging voor 2026 opgesteld. Deze begrotingswijziging geeft de actuele kaders aan en borgt uitvoering voor 2026. Deze begrotingswijziging kent inhoudelijk geen grote afwijkingen ten opzichte van de eerder vastgestelde begroting en is vooral een actualisatie.

In 2026 zetten we onverminderd in op de realisatie van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 en de projecten uit de Regiodeal MRA West. Deze trajecten overlappen elkaar en versterken onze ambitie om te bouwen aan een toekomstbestendig Spaarnwoude Park, met sterke regionale samenwerkingen en een duidelijke positionering in de Metropoolregio Amsterdam.

Spaarnwoude is betrokken bij diverse ruimtelijke opgaven op verschillende niveaus, zoals de Regionale Energiestrategie (RES) en NOVEX-en NZKG en MRA. Prominent is het vraagstuk om een locatie voor een 380 kV-station en waterberging in de Houtrakpolder in te passen. Deze ontwikkelingen vragen om flexibiliteit en strategische aanwezigheid: we doen wat nodig is om de belangen van natuur, recreatie en landschap te borgen.

De uitdaging blijft ook onverminderd bestaan om de komende jaren een duurzame wijze van financiering voor het hele gebied te zoeken. De Regiodeal loopt nog enkele jaren, maar er komt geen nieuwe tranche. Binnen de Regiodeal MRA West loopt nog een traject in het kader van integrale gebiedsfinanciering, waarbij Spaarnwoude onderzoeksgebied is. Dit biedt mogelijk perspectief op concrete invulling van de financiële zoektocht.

We blijven zoeken naar investeringsmiddelen. Onze strategische positie biedt kansen: de visie Spaarnwoude Park 2040 is opgenomen in de MRA-NOVEX net als de verbinding tussen Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Spaarnwoude. Deze ontwikkelingen zijn belangrijk en daarom blijft het waarborgen van reserves en het benutten van externe financiering cruciaal.

Per saldo wordt ruim €350k aan de reserves onttrokken. Het begrote resultaat is een kleine €45k positiever dan de oorspronkelijke begroting. Gezien de wijze van financieren van de ontwikkeling van Spaarnwoude Park is deze begrote onttrekking een verantwoorde handeling, omdat deze reserves deels voor ontwikkeling bedoeld zijn en de ontwikkeling op termijn voor beheer en onderhoud kostenneutraal is.

Ontwikkelingen van invloed op de begroting

De uitvoering van de Visie Spaarnwoude Park 2040 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma vindt plaats in een dynamische omgeving. Bij de begroting en voortgangsrapportages beoordelen we steeds opnieuw de haalbaarheid binnen capaciteit, marktontwikkeling en afhankelijkheden, zodat de programmering realistisch en toekomstbestendig blijft en blijft bijdragen aan gezondheid, ontspanning en ruimtelijke kwaliteit in de regio.

Met deze visie werkt het recreatieschap aan een toekomstbestendig en natuurrijk park tussen de grote steden, met een belangrijke regionale functie. Bereikbaarheid, natuurinclusieve recreatie, revitalisering van ontvangstgebieden en de opvang van recreatiedruk blijven hierbij kernthema's. De voorziene woningbouw en toenemende recreatiebehoefte benadrukken de betekenis van Spaarnwoude Park als groene buffer en drager van een gezonde leefomgeving. Recreatieschap Spaarnwoude is partner in regio deal MRA West beter in balans. Door de krachten te bundelen worden verschillende uitdagingen in de regio rondom het tekort aan recreatie en groen integraal opgepakt om brede welvaart te stimuleren.

Complexiteit en doorlooptijden

We signaleren dat de complexiteit van ruimtelijke, ecologische en infrastructurele opgaven blijft toenemen, wat leidt tot langere doorlooptijden in planvorming en uitvoering. Ook in Spaarnwoude vraagt de integrale aanpak van natuur, recreatie, klimaat en mobiliteit om intensievere afstemming met partners en samenloop met regionale projecten.

Marktwerving

Daarnaast hebben marktontwikkelingen invloed op de uitvoeringskracht. Beperkte beschikbaarheid van uitvoerende partijen, hogere aanbestedingstermijnen en stijgende grondstofprijzen zorgen voor verschuivingen in planning en budgetten.

Financiële vooruitzichten

Voor 2026 en de daaropvolgende jaren wordt in veel gemeenten en regio's nog steeds gerekend op de effecten van een zogenoemde ravijnjaar. Zoals in de samenvatting is benoemd, bestaat de uitdaging onverminderd om te komen tot een duurzame en structurele financiering voor het gehele gebied. Binnen de Regiodeal MRA West worden kansen verkend om investeringen in natuur, recreatie en gebiedsontwikkeling beter te verankeren in een duurzaam financieel kader. De financiële druk vraagt om alertheid, maar stimuleert ook samenwerking en innovatie in de regio.

In 2026 wordt een nieuwe weg ingeslagen voor wat betreft de governance van het recreatieschap en houdt de samenwerking met het bestuursbureau op. Door directer en efficiënter samen te werken kan de uitvoering centraal worden gesteld in de gezamenlijke doelen van de participanten. De beëindiging van het bestuursbureau leidt mogelijk nog tot frictiekosten, maar die kunnen nog niet worden geraamd.

Ruimtelijke claims

De ruimtelijke druk in de regio is hoog en neemt alleen maar toe. Grote regionale opgaven, zoals netwerkverzwaringen in de energie-infrastructuur, woningbouw en uitbreiding van infrastructuur voor bereikbaarheid kunnen in de toekomst ruimtelijke impact hebben op de landschappelijke kwaliteit en beleving. Daar tegenover staat dat het ook kansen kan bieden voor inpassing en gebiedsverbetering via compensatie en mitigatie. Dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen spelen lokaal en (boven)regionaal en beïnvloeden de uitvoering van het schap, bijvoorbeeld voor wat betreft planning, afstemming en financiering.

Begrotingswijziging per programma

Programma	Begroting 2026			Wijziging 2026			Begroting na wijziging 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	419.991	92.500	-327.491	97.613	30.370	-67.243	517.604	122.870	-394.734
2. Beheer en onderhoud	10.216.670	5.173.050	-5.043.620	-118.424	84.348	202.772	10.098.246	5.257.398	-4.840.848
3. Veiligheid en toezicht	800.832	-	-800.832	70.983	-	-70.983	871.815	-	-871.815
4. Bestuur en ondersteuning	1.485.110	-	-1.485.110	160	-	-160	1.485.270	-	-1.485.270
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.575	7.261.754	7.259.179	-	-20.000	-20.000	2.575	7.241.754	7.239.179
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Totaal voor bestemming	12.925.178	12.527.304	-397.874	50.332	94.718	44.386	12.975.510	12.622.022	-353.488
Ad 5. Mutaties reserves	1.885.738	2.283.612	397.874	-329.359	-373.745	-44.386	1.556.379	1.909.867	353.488
Totaal na bestemming	14.810.916	14.810.916	-	-279.027	-279.027	-	14.531.889	14.531.889	-

Specificatie van de baten	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Subsidies en projectbijdragen	668.108	92.712	760.820
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	4.997.442	2.006	4.999.448
Participantenbijdragen	6.861.754	-	6.861.754
Totaal baten voor bestemming	12.527.304	94.718	12.622.022

Toelichting

Saldo

Per saldo leiden de genoemde wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een lagere onttrekking uit de reserves. Oorspronkelijk had de programmabegroting een resultaat van € 397.874 negatief en na de begrotingswijziging wordt dat € 353.488 negatief. Het begrote resultaat is daarmee € 44.386 positiever.

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Hieronder staan de belangrijkste wijzigingen per programma opgesomd.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 stijgen de lasten met € 97.613 en de baten stijgen met € 30.370, per saldo een wijziging van € 67.243 negatief. Het totale geraamde resultaat voor programma 1 wordt € 394.734 negatief (was € 327.491 negatief).

De toename van de lasten (€ 97.613) wordt veroorzaakt door:

- **Hogere lasten aan incidentele projecten uitvoeringsprogramma (€ 66.225)**
De planning voor het uitvoeringsprogramma, inclusief regiodeal is geactualiseerd voor een efficiënte realisatie van de programmadoelen. Het gaat om bijstelling van de projecten.
Daarnaast schuiven budgetten (kostenneutraal) door van Fort Benoorden (€14,1k) en knelpunten F200 (€11,4K), vanwege de complexiteit en zorgvuldige voorbereiding en afstemming binnen de bestaande projectbudgetten en binnen het totaalbudget voor het programma.

- **Hogere lasten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 30.000, kostenneutraal)**
Voor dit project zijn aanvullende subsidiegelden beschikbaar gekomen. Hierdoor kon de projectperiode met één jaar worden verlengd en zijn extra beheermaatregelen uitgevoerd die bijdragen aan een gezonde groei van het geboortebos. De hogere lasten worden volledig gedekt door de subsidie.
- **En diverse andere afwijkingen (€ 1.388)**

De toename van de baten (€ 30.370) wordt veroorzaakt door:

- **Hogere baten belangenbehartiging en realisatie Geboortebos Park Zwanenburg (€ 30.000, kostenneutraal)**
Aanvullende subsidiegelden hebben geleid tot een verlenging van het project. De hogere lasten vloeien voort uit deze uitbreiding en worden benut voor extra beheermaatregelen en aanleg van het bos. De hogere lasten in dit jaar passen binnen deze geactualiseerde projectplanning en blijven binnen het vastgestelde budget.
- **En diverse andere afwijkingen (€ 370)**

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 dalen de lasten met € 118.424 en de baten dalen met € 84.348, per saldo een wijziging van € 202.772 positief. Het totale geraamde resultaat voor programma 2 wordt € 4.840.848 negatief (was € 5.043.620 negatief).

De afname van de lasten (€ 118.424) worden veroorzaakt door:

- **Lagere lasten aan reguliere werkzaamheden (€ 118.274)**
Het gaat om verminderde inzet op het evenement Mysteryland voor 2026. Dit jaar neemt Mysteryland een pauze om te innoveren en zal in 2027 terugkeren. Ook de ingezette onderhoudsstrategie om gebouwen uit te geven zorgen voor lagere lasten voor dagelijks onderhoud. Ten slotte was er minder inzet van medewerkers toezicht op beheerwerkzaamheden.
- **Hogere lasten aan groot onderhoud en hogere onttrekking uit voorziening groot onderhoud (per saldo € 201.100 lagere lasten)**
Bij de uitvoering van projecten is aansluiting gezocht bij het groot onderhoud. Door werkzaamheden te combineren ontstaan efficiëntere aanbestedings- en uitvoeringsmogelijkheden. Dit vraagt om zorgvuldige afstemming en voorbereiding met de omgeving. Deze planningstechnische keuzes hebben geleid tot een verschuiving van werkzaamheden, waardoor budgetten doorschuiven naar 2027. Het gaat om werkzaamheden binnen het provinciale programma Herstel Liniedijken, waarbij vier projecten worden uitgevoerd met subsidie van de provincie Noord-Holland.
- **Hogere lasten natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas in het buitendijkse gebied Oeverlanden aan de Liede (€ -152.000)**
Het betreft de ontwikkeling van botanische waarden en realisatie van een wandelpad met uitzichtpunt die worden gefinancierd uit een eerder ontvangen afkoopsom (natuurcompensatie voor uitbreiding datacenter

Waarderpolder). Landschap Noord-Holland treedt op als ondererfpachter en uitvoerder van het project.

- **Lagere lasten natuurinclusieve bossenrevitalisatie (€ 15.180, kostenneutraal)**
Door een versnelling in de uitvoering zijn de werkzaamheden al uitgevoerd en de bijbehorende subsidie is eerder verantwoord. Per saldo blijft het project kostenneutraal
- **Hogere lasten aan Erfpacht 2.0 (€ -64.130)**
Doordat budget van 2025 is doorgeschoven naar 2026, vallen de lasten dit jaar hoger uit, maar per saldo blijft het project kostenneutraal.

De afname van de baten (€ 84.348) worden veroorzaakt door:

- **Lagere baten bij de Herstel Liniedijken Spaarndam (€ -201.100)**
Het betreft een verschuiving van werkzaamheden naar 2027, zoals ook beschreven bij de lasten. Dit meerjarige project wordt gesubsidieerd vanuit de provincie Noord-Holland en is kostenneutraal omdat het werk wordt gecombineerd met groot onderhoud.
- **Lagere baten aan evenementen (€ -49.900)**
Lagere opbrengsten in 2026 door een pauzejaar van evenement Mysteryland, zie ook motivering bij lasten.
- **Lagere baten natuurinclusieve bossenrevitalisatie (€ -15.180, kostenneutraal)**
Door een versnelling in de uitvoering, ook lagere baten, zie motivering bij lasten. Per saldo blijft het project kostenneutraal

- **Hogere baten vastgoed (€ 286.090)**

In lijn met de koers van het bestuur worden objecten in ondererfpacht uitgegeven, waarvoor (eenmalige) vergoedingen wordt ontvangen voor de opstallen (€214k). Daarnaast zijn structurele inkomsten ontvangen vanwege herzieningen en nieuwe contracten (€72k)

- **Hogere baten aan voorstel erfpacht 2.0 uit gebiedsfonds (€ 64.130, kostenneutraal)**

Zoals beschreven bij de hogere lasten is budget van 2025 doorgeschoven naar 2026. In dit geval is sprake van kostenneutraliteit, doordat tegenover de uitgaven een cofinanciering uit het (inmiddels opgeheven) gebiedsfonds staat.

- **En diverse andere afwijkingen (per saldo € 308)**

Programma 3 Toezicht en veiligheid

Bij programma 3 stijgen de lasten met € 70.983. Het totaal geraamde resultaat voor programma 3 wordt € 871.815 negatief. De hogere lasten zijn toe te schrijven aan hogere kosten voor de reguliere inzet op toezicht, als gevolg van een aanpassing in de CAO Provincies. Per 1 juli 2025 is de onregelmatigheidstoeslag (ORT) verhoogd, wat leidt tot hogere personeelslasten bij inzet buiten kantoortijden.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 160 en is daarmee volgens begroting. Het totaal geraamde resultaat voor programma 4 wordt € 1.485.270 negatief.

Programma 5 Algemene en dekkingsmiddelen

Bij programma 5 dalen de baten met €20k. Deze afwijking wordt veroorzaakt door Lagere baten aan renteopbrengsten op schatkistrekening.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Het indexatiecijfer voor 2026 komt uit op 3%.

Participantenbijdragen geconsolideerd	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord-Holland	52,21%	3.478.418	3.582.770
Gemeente Amsterdam	18,64%	1.241.795	1.279.048
Gemeente Haarlem	13,43%	894.626	921.465
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	685.521	706.086
Gemeente Velsen	5,43%	361.539	372.385
Totaal	100,00%	6.661.899	6.861.754

Gevolgen voor de reserves

Spaarnwoude kent vanuit de gemeenschappelijke regeling twee deelbegrotingen met elk eigen reserves en financieringsvorm: deelbegroting SPW/ SGP en deelbegroting SMG. Deelbegroting SMG is gefinancierd vanuit een afkoopsom, waarbij de gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland beiden financieel verantwoordelijk zijn, zodra de afkoopsom is uitbetaald. Deze programmabegroting is geconsolideerd, in overeenstemming met de eis van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Per saldo wordt € 353.488 aan de reserves onttrokken.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Stand per 01-01-2026	Stand per 31-12-2026	Begroot verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.696.464	2.931.583	235.119
Bestemmingsreserve UP SPW park	1.883.615	1.485.200	-398.415
Best.reserve verv.investeringen SGP	791.719	624.719	-167.000
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	878.711	985.211	106.500
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.055.917	4.449.867	393.950
Bestemmingsreserve SMG	3.746.629	3.269.242	-477.387
Best. reserve SMG beh. monument MH17	552.971	511.786	-41.185
Bestemmingsreserve SMG investering	356.612	43.372	-313.240
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	61.830	370.000	308.170
Totaal	15.024.466	14.670.978	-353.488

	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Toevoeging algemene reserve	402.314	-169.835	232.479
Onttrekking algemene reserve	-285.222	272.862	-12.360
Toevoeging bestemmingsreserve	1.483.424	-159.524	1.323.900
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.998.390	100.883	-1.897.507
Totaal	-397.874	44.386	-353.488

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 2 juli 2026.

Voorzitter,
De heer N. Korf

Bijlage 1 Financieel overzicht geconsolideerd

	2026	2026	2026
	<i>Mutaties 2026 conform Kadernota 2027</i>	<i>Nadere wijzigingen</i>	<i>Totaal begrotingswijziging 2026</i>
Stand volgens programmabegroting 2025 (resultaat voor bestemming)	-397.874		-397.874
Wijzigingen nadien met AB besluit			
1.			
2.			
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	-	-	-
Autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering			
1. Doorschuiven incidentele projecten 2025 naar 2026	-28.800	-3.040	-31.840
2. Mutatie reguliere inzet RNH diverse afdelingen	-4.279	27.086	22.807
3. Hogere lasten inhuur externen	-	-26.780	-26.780
4. Uitvoeringsprogramma Herstel Liniedijken Spaarndam	282.070	-131.045	151.025
5. Mutatie voorziening groot onderhoud	12.130	37.945	50.075
6. Lagere lasten aan beheer en onderhoud	9.990	52.600	62.590
7. Lagere opbrengsten evenementen	-105.500	55.600	-49.900
8. Hogere opbrengsten erfpacht/huur	18.200	53.690	71.890
9. Lagere rentebaten	-	-20.000	-20.000
10. Overigen	2.238	-2.444	-206
Totaal autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering	186.049	43.612	229.661
Nieuw beleid			
1. Incidentele lasten UP SPW Park	17.400	-36.535	-19.135
2. Incidentele lasten overig	-127.700	-39.120	-166.820
Totaal nieuw beleid	-110.300	-75.655	-185.955
Totaal wijzigingen	75.749	-32.043	43.706
Dekkingsmiddelen/ ombuigingen			
1. Bijdrage/Subsidies incidentele lasten UP SPW park	-55.000	27.760	-27.240
2. Bijdrage/Subsidies incidentele lasten overig	-24.300	39.120	14.820

3. Bijdrage/Subsidies Uitvoeringsprogr. Herstel Liniedijken Spaarndam	-231.500	30.400	-201.100
4. Bijdrage/Subsidies uitgifte ondererfpacht Watergeus/eenmalige opbrengsten	-	214.200	214.200
Totaal dekkingsmiddelen/ ombuigingen	-310.800	311.480	680
Totale wijziging	-235.051	279.437	44.386
Stand (resultaat VOOR bestemming)	-632.925	279.437	-353.488

Resultaatbestemming			
Dekking uit algemene reserves	-68.117	-167.002	-235.119
Dekking uit bestemmingsreserves	701.042	-112.435	588.607
Stand (resultaat NA bestemming)	-	-	-

Bijlage 2 Profiel Spaarnwoude

Inleiding

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio.

De gemeenten Haarlem, Amsterdam, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met de provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdrage een deel van het jaarlijkse exploitatietekort, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen. Het werkingsgebied van de gemeenschappelijke regeling is circa 6.000 hectare, waarvan bijna de helft als economisch eigendom wordt geëxploiteerd.

Het recreatieschap kent drie deelgebieden:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Hoofddoelstelling uit de Gemeenschappelijke Regeling

Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Visie

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden*:

Een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.

Uitgangspunten visie Spaarnwoude Park

De Visie Spaarnwoude Park 2040 vormt het kompas voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied. Deze visie speelt in op maatschappelijke trends zoals toenemende recreatiedruk, behoefte aan natuurbeleving en duurzame bereikbaarheid. Het doel is om Spaarnwoude Park te positioneren als een natuurrijk park tussen de steden, dat ruimte biedt voor ontspanning, ontmoeting en verhalen uit het verleden.

Om deze ambitie te realiseren, zijn uitgangspunten geformuleerd die richting geven aan investeringen en keuzes in de komende jaren. Deze uitgangspunten zorgen voor samenhang tussen ontwikkeling, beheer en de maatschappelijke opgave om steden en natuurgebieden te ontlasten. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

1. Doorgaan met alle gebiedsconcepten (vervreemden vastgoed, herontwikkeling erfgoed, verhogen inkomsten, minder onderhoudslasten):
 - Fort Benoorden

- Boerderij Borneohoeve
- Boerderij Lage Dijk
- Hotelontwikkeling openbare golfbaan Spaarnwoude

2. Doorgaan met alle projecten waarvan eerder de investeringsbeslissing genomen is:
 - Ontvangstgebied Groene Weelde
 - Ontvangstgebied Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij
 - Plesmanhoek
3. Doorgaan met ingezet gebiedsproces
 - Polder Dijkland opvolging gebiedsproces t.b.v. realisatie NNN-doelen
4. Basisambitie in de overige ontvangstgebieden:
 - Spaarnwoude Heuvels/Velsen SnowWorld: alleen groot onderhoud en inkomsten evt. inkomsten uit hotel investeren
 - Amsterdam Houtrak: alleen groot onderhoud en inkomsten Borneohoeve terug investeren
 - Haarlem Veerplas investeren op basis van bijdrage gemeente Haarlem,
 - Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij alleen groot onderhoud en inkomsten Spaarnwoude Park deels terug investeren
5. Gedeeltelijke uitvoering ecologisch beheerplan
 - Dankzij subsidie bosrevitalisatie van de Provincie Noord-Holland wordt gewerkt aan gezonde bossen.
 - Dankzij een bijdrage van Rijnland worden natuurvriendelijke oevers aangelegd in de Haarlemmermeer (Park Vijfhuizen, Groene Weelde, Buitenschot en Boseilanden) en Haarlem (Mooie Nel, De Liede).

6. Verbeteren knelpunten fietsverbinding Amsterdam-kust

- In samenwerking met PNH, VRA en gemeenten, verbeteren van knelpunten bij knooppunt Zijkanaal F – Wethouder Van Essenweg en de Liedebrug.

7. Gedeeltelijke uitvoering Big Spotters Hill

- Realiseren uitzichtpunt en trap- en sokkelrenovatie

8. Gedeeltelijke uitvoering revitaliseringsplan voormalig Floriade terrein

- Opwaarderen van bestaande elementen ten behoeve van een aantrekkelijk parkachtig recreatiegebied.

Wat gaan we doen?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden
- Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met:
 - Goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant
 - Rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren
 - Die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn

- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de beleevingswaarde ervan voor de recreant
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed
- Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

Spaarnwoude
Park

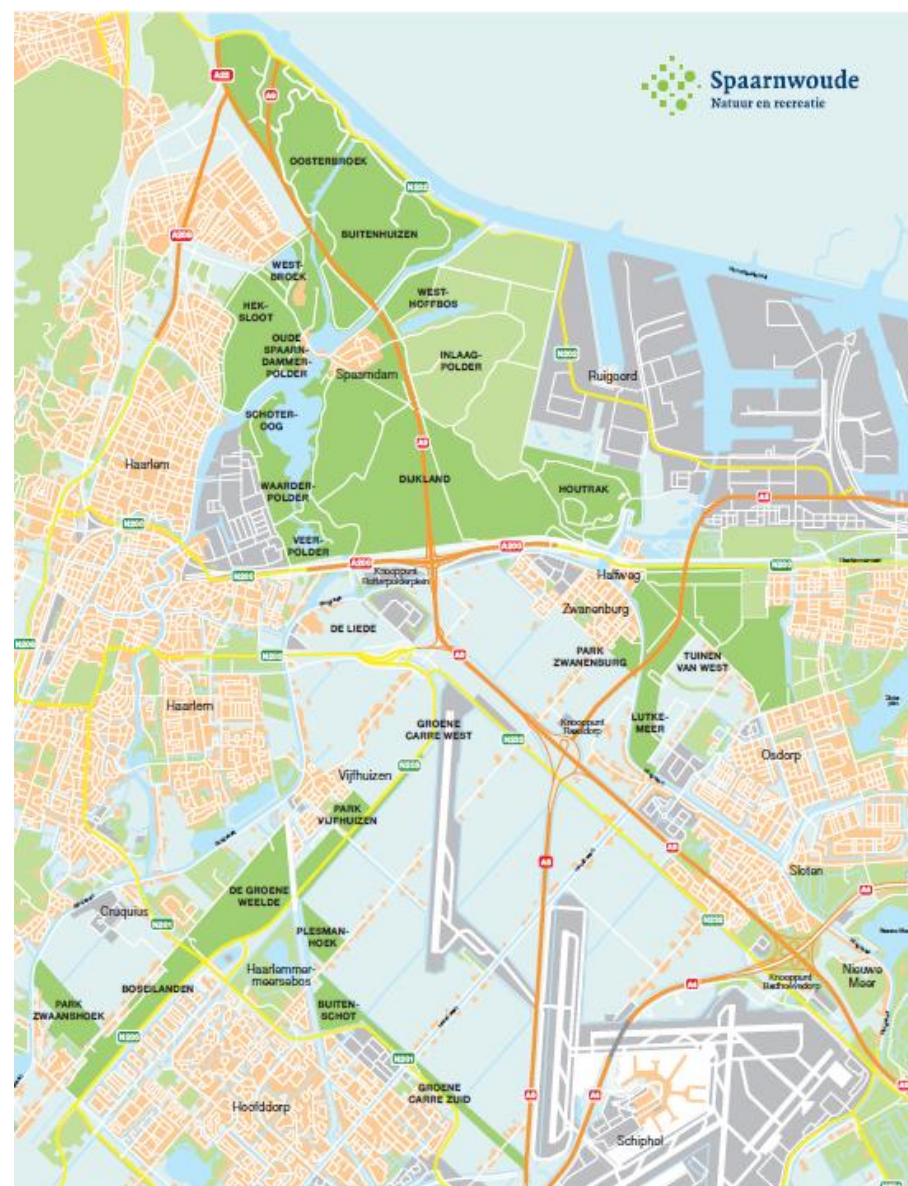
Programmabegroting 2027

Recreatieschap Spaarnwoude

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Programma's	7
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	9
Programma 2. Beheer en onderhoud	12
Programma 3. Toezicht en veiligheid	16
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	17
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	19
Paragrafen	21
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	22
B. Kapitaalgoederen	26
C. Financiering	32
D. Bedrijfsvoering	34
E. Grondbeleid	37
F. Participanten	38
Overzicht van baten en lasten	41

Samenvatting

Spaarnwoude Park ligt midden in een dynamische regio waar de behoefte aan groene ruimte, gezonde leefstijl en biodiversiteit groter is dan ooit. Met de programmabegroting 2027 worden de financiële kaders gesteld waarmee het beheer en de ontwikkeling van het gebied wordt ingevuld. Op basis van het uitvoeringsprogramma wordt gewerkt aan het versterken van de verbindingen tussen stad en park, het vergroten van de natuurwaarden en het creëren van plekken waar mensen kunnen ontspannen en opladen.

De ambitie reikt verder dan het komende jaar: er wordt gebouwd aan een toekomstbestendig park dat ecologie, recreatie en gezondheid samenbrengt. Door nu te investeren in biodiversiteit, duurzame infrastructuur en aantrekkelijke ontvangstgebieden, zorgen we dat Spaarnwoude Park ook in 2040 een groene long van de metropoolregio is.

De programmabegroting 2027 bouwt voort op de ingezette koers en is gebaseerd op de Kadernota, de meerjarenraming en de begrotingswijzigingen van voorgaande jaren. Er wordt gewerkt met eigen middelen, erfpachtbaten, subsidies en incidentele bijdragen. De ambities blijven hoog en binnen de beschikbare budgetten worden koppelkansen en slimme combinaties benut, zodat stap voor stap de visie 2040 wordt gerealiseerd. De participantenbijdragen worden niet verhoogd en alleen geïndexeerd.

Per saldo schetst de programmabegroting een realistische en strategisch verantwoorde financiële ontwikkeling: stijgende lasten die passen bij de noodzakelijke investeringsopgave, lichte groei van structurele baten, incidentele opbrengsten uit het afstoten van vastgoed en behoedzaam geraamde inkomsten uit evenementen en rente. Het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude ligt op € 729.368 negatief. Na enkele jaren van positieve cijfers is dat op basis van de huidige financieringswijze logisch.

Hardloopevenement in Spaarnwoude

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Met de programmabegroting 2027 zetten we de koers naar een toekomstbestendig park dat ecologie, recreatie en gezondheid samenbrengt voort. We voeren het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 uit binnen de beschikbare middelen. Onze ambities blijven hoog: we versterken verbindingen, vergroten biodiversiteit en benutten koppelkansen in lopende projecten. Zo bouwen we stap voor stap aan een toekomstbestendig park dat natuur, recreatie en gezondheid duurzaam verbindt.

Actuele trends en ontwikkelingen

De regio rond Spaarnwoude staat onder druk door een hoge milieubelasting vanuit industrie en een sterke bevolkingsgroei in de omliggende steden. Dit maakt groene ruimte schaars en vergroot de behoefte aan een robuust, toegankelijk en duurzaam buitengebied.

Als partner in de Regiodeal MRA West bouwen we verder aan een toekomstbestendig Spaarnwoude Park en vervullen we een verbindende rol in de regio. Samen versterken we onze ambitie en bouwen we aan sterke regionale samenwerkingen en een duidelijke positionering in de Metropoolregio Amsterdam.

Spaarnwoude is betrokken bij diverse ruimtelijke opgaven en claims, zoals de Regionale Energiestrategie (RES), NOVEX MRA en NZKG, waaronder vraagstukken rondom een locatie voor een 380 kV-station en waterberging in de Houtrakpolder. Deze ontwikkelingen vragen om flexibiliteit en strategische aanwezigheid.

De uitdaging blijft onverminderd bestaan om de komende jaren een duurzame wijze van financiering voor het hele gebied te zoeken. De Regiodeal loopt nog enkele jaren, maar er komt geen nieuwe tranche. Binnen de Regiodeal MRA West loopt een traject in het kader van duurzame gebiedsfinanciering, waarbij Spaarnwoude onderzoeksgebied is. Dit biedt mogelijk perspectief op concrete invulling aan de financiële zoektocht en bijvoorbeeld invulling van de uitvoeringsagenda Novex MRA.

Relevante ontwikkelingen en factoren

- **Groei van de bevolking in de MRA:** Meer inwoners betekent een toenemende recreatiebehoefte en druk op groene ruimte.
- **Financiële druk ('ravijnjaar'):** Gemeenten en provincie ervaren vanaf 2026 krapte door bijstelling van het gemeentefonds; de grootste impact wordt verwacht in 2028.
- **Regiodeal MRA West – Beter in Balans:** Rijk en regio werken samen aan een groene, gezonde leefomgeving, actieve leefstijl en sociale cohesie.
- **NOVEX MRA en NZKG:** Spaarnwoude is onderdeel van twee NOVEX-gebieden, waar keuzes worden gemaakt over onder andere energie-infrastructuur en groen-blauwe netwerken.
- **Natuurnetwerk Nederland (NNN):** Optimalisatie van het netwerk, onder andere door begrenzing en ontgrenzing om natuurwaarden beter te beschermen en knelpunten met recreatie te voorkomen.
- **Natuurplatform Spaarnwoude:** Samenwerking met vrijwilligers, stadsecologen, provincie en terreinbeheerders voor kennisdeling en balans tussen natuur en recreatie.
- **Sociale werkvoorziening:** Onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd door IJmond Werkt en Spaarne Werkt via eenvoudige onderhandse opdrachten tegen marktconforme prijzen.

Wat gaat het kosten?

De programmabegroting 2027 bouwt voort op de ingezette koers, waarin wordt geïnvesteerd in de ambities uit de visie en het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park en de regioideal.

In lijn met de actualisatie van de begrotingswijziging 2026 wordt een lichte stijging van de lasten verwacht, zoals weergegeven in de tabel met het financieel resultaat. De programmabegroting biedt daarmee een realistisch en transparant financieel beeld. Hierbij is nadrukkelijk nog geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige subsidies of met efficiëntiewinsten die kunnen ontstaan door werkzaamheden te combineren met gepland onderhoud.

Ook aan de batenzijde wordt een lichte groei voorzien. De gekozen koers om vastgoed waar mogelijk af te stoten, levert incidentele baten op. Deze opbrengsten zijn op dit moment nog niet volledig te ramen vanwege onzekerheden in timing en marktcondities, maar dragen op termijn bij aan de financiële ruimte. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met een neerwaartse trend in de evenementenbranche. De inkomsten uit evenementen zijn voorzichtig afgeschaald, wat doorwerkt in de exploitatie. Daarnaast worden lagere rentebaten verwacht door veranderende markttrentes en een afnemende kaspositie als gevolg van lopende investeringen.

Per saldo schetst de programmabegroting een realistische en strategisch verantwoorde financiële ontwikkeling: stijgende lasten die passen bij de noodzakelijke investeringsopgave, lichte groei van structurele baten, incidentele opbrengsten uit het afstoten van vastgoed en behoedzaam geraamde inkomsten uit evenementen en rente.

De lasten en baten van Spaarnwoude zijn als volgt opgebouwd.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	543.755	115.000	-428.755
2. Beheer en onderhoud	10.397.387	5.077.506	-5.319.881
3. Veiligheid en toezicht	906.242	-	-906.242
4. Bestuur en ondersteuning	1.530.906	-	-1.530.906
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.658	7.459.074	7.456.416
Totaal voor bestemming	13.380.948	12.651.580	-729.368
Ad 5. Mutaties reserves	1.010.164	1.739.532	-729.368
Totaal na bestemming	14.391.112	14.391.112	-

Financieel resultaat

Het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude ligt op € 729.368 negatief zoals in de tabel is weergegeven.

	Begroting 2027	Begrotingswijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	13.380.948	12.975.510	12.090.316
Baten	12.651.580	12.622.022	13.080.951
Saldo	-729.368	-353.488	990.635

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2026	Stand per 31-12-2026	Vershil
Algemene reserve SPW/SGP	2.931.583	2.831.351	-100.232
Bestemmingreserve UP SPW park	1.485.200	871.236	-613.964
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	624.719	569.719	-55.000
Best.reserve verv.investeringen SGP	985.211	1.094.811	109.600
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.449.867	4.812.451	362.584
Bestemmingsreserve SMG	3.269.242	2.866.205	-403.037
Best. reserve SMG beh. monument MH17	511.786	469.267	-42.519
Bestemmingsreserve SMG investering	43.372	56.572	13.200
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	370.000	370.000	-
Totaal reserves	14.670.978	13.941.610	-729.368
Voorziening groot onderhoud SPW/SGP	913.537	985.351	71.814
Voorziening groot onderhoud SMG	599.753	579.753	-20.000
Totaal reserves en voorzieningen	16.184.269	15.506.715	-677.554

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
- Verminderde inkomsten (faillissement, afgelasten evenement, tegenvallend bezoek)
- Overmacht door klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.062.500. Zie verder [paragraaf A – Weerstandsvermogen](#).

Als risico's voor de bedrijfsvoering, de organisatie of het recreatieschap optreden, wordt daarover gerapporteerd. Als het risico vermeldenswaardig is qua impact en gevolg wordt daarover via de gebruikelijke P&C-cyclus, via een bestuursvoorstel of mededeling, of direct via de betrokken verantwoordelijke gemeld.

De gepresenteerde uitgangspunten en berekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en informatie. Met name de mogelijke opbrengsten zijn nog niet voldoende gedekt door concrete afspraken, planningen en overeenkomsten. Wanneer de mogelijke opbrengsten niet of slechts deels gerealiseerd kunnen worden, zal dit effect hebben op de benodigde bijdragen vanuit de participanten om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

Programma's

De programmabegroting van Recreatieschap Spaarnwoude is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de doelen en activiteiten worden verantwoord per programma. Elk van de vijf programma's bevat diverse taakvelden die samen bijdragen aan het behoud en de ontwikkeling van natuur, recreatie en voorzieningen in het gebied. Per taakveld zijn operationele doelen vastgesteld, waarmee we concreet richting geven aan de uitvoering van de Visie Spaarnwoude Park 2040.

In de volgende paragrafen staat per programma een overzicht van de doelstellingen, activiteiten en financiële kaders.

Houtrak

Programma's

Hieronder staat een overzicht van de lasten en baten per programma. Deze programmabegroting gaat uit van een voorzichtige, basale raming.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	543.755	115.000	-428.755
2. Beheer en onderhoud	10.397.387	5.077.506	-5.319.881
3. Veiligheid en toezicht	906.242	-	-906.242
4. Bestuur en ondersteuning	1.530.906	-	-1.530.906
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.658	7.459.074	7.456.416
Totaal voor bestemming	13.380.948	12.651.580	-729.368
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	1.010.164	1.739.532	-729.368
Totaal na bestemming	14.391.112	14.391.112	-

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	351.197
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	5.216.309
Participantenbijdragen	7.084.074
Totaal baten voor bestemming	12.651.580

Reguliere werkzaamheden	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	12.819.148	12.208.875	11.197.458
Baten	12.325.780	11.885.802	11.822.224
Saldo	-493.368	-323.073	624.766

Incidentele werkzaamheden	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	561.800	766.635	892.858
Baten	325.800	736.220	1.258.727
Saldo	-236.000	-30.415	365.869

Resultaat totaal	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	13.380.948	12.975.510	12.090.316
Baten	12.651.580	12.622.022	13.080.951
Saldo	-729.368	-353.488	990.635

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Naast de reguliere bedrijfsvoering wil het recreatieschap onderstaande operationele doelen realiseren in de programma's.

De planning voor het uitvoeringsprogramma, inclusief regiodeal wordt jaarlijks geactualiseerd voor een efficiënte realisatie van de programmadoelen. Dit projectenoverzicht biedt inzicht in de voortgang van de concrete projecten. Onderstaand zijn de algemene operationele doelen opgesomd.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

- Aanleg en (her-)ontwikkeling van wegen, paden, steigers, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair.
- Inrichtingsprojecten openbaar groen en openluchtrecreatie.
- Uitvoering geven aan meerjaren provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam.
- Noodzakelijke aanpassingen infrastructuur, bijvoorbeeld van de groene F200 (fietsverbinding Amsterdam – kust).

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

- Uitvoeren van projecten uit het uitvoeringsprogramma en de Regiodeal 'MRA West Beter in Balans'.
- Bijdrage aan de NOVEX MRA en NZKG.

- Opvolging geven aan gebiedsplan Duurzaam Dijkland, waarin in een gebiedsproces met PNH, agrariërs, waterschap, vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland toegewerkt wordt naar het halen van de NNN-doelen met toekomstperspectief voor de agrariërs.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Vastgoed- en locatieontwikkelingen:

- Sloop en sanering van vastgoed
- Groot onderhoud of vervanging van vastgoed
- Bouwrijp maken voor locatieontwikkelingen

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Het gaat hierbij om het faciliteren, begeleiden en reguleren van activiteiten aan ondernemers, exploitanten en commerciële partners die actief zijn in het gebied en bijdragen aan recreatie, beleving en economische vitaliteit van Spaarnwoude

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Conserveren en publiekelijk toegankelijk maken van erfgoed, o.a.:

- Restauratie en participatie voor toekomstig gebruik Fort Benoorden Spaarndam.
- Uitvoering geven aan enkele projecten van het meerjarig provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam.

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Inrichtingsprojecten van de recreatieterreinen, waaronder:

- Optimalisatieslag NNN: Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur.
- Natuurplatform: Jaarlijks worden netwerkbijeenkomsten georganiseerd waarin kennis en ontwikkelingen op het gebied van biodiversiteit en natuurwaarden in Spaarnwoude worden gedeeld. Deze bijeenkomsten bieden ruimte voor afstemming, vragen en staan in het teken van samenwerking.
- Verbeteren evenemententerreinen Houtrak, Oostenbroek/Buitenhuizen en Groene Weelde vanuit publiek-private samenwerking met evenementorganisatoren.
- Watercompensatie en natuurontwikkeling Oeverlanden aan de Liede

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	360.000	273.625	153.975
Inzet RNH	183.755	243.979	247.168
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	543.755	517.604	401.143
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	115.000	122.870	85.655
Totale baten	115.000	122.870	85.655
Saldo	-428.755	-394.734	-315.488

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	-	-
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	16.537	-
3.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	457.600	115.000
	Subtotaal taakveld 3.1	474.137	115.000
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	-	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	16.215	-
	Subtotaal taakveld 3.3	16.215	-
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-
5.5.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	40.000	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	40.000	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.403	-
5.7.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	-	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	13.403	-
	Totaal	543.755	115.000

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park		474.137	115.000
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--			-	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket		Gronduitgiftes via uitgiftebeleid	16.215	-
5.5.1 cultureel erfgoed	Diverse projecten			40.000	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten			13.403	-
Totaal				543.755	115.000

Programma 2. Beheer en onderhoud

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. In het algemeen neemt het programma Beheer en onderhoud ongeveer 2/3^e van het totale Spaarnwoude-budget voor haar rekening. Naast de reguliere bedrijfsvoering wil het recreatieschap onderstaande operationele doelen realiseren in de programma's.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

- Het jaarlijks (groot) onderhoud van wegen, paden, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair, inclusief afschrijvingen
- Uitvoeren van de cyclische kwaliteit inspecties naar de verhardingen, kunstwerken en speeltoestellen in de gebieden
- Vanuit het integraal plan bewegwijzering en wayfinding Spaarnwoude Park, vervangen van fietsbewegwijzering en welkomstborden

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- (Her)ontwikkeling en (groot) onderhoud
- Herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties
- Uitgifte van gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen
- Organiseren jaarlijkse seizoensaftrap i.s.m. ondernemersvereniging Spaarnwoude Geeft Energie en andere partners
- Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie
- Afhandelen van Woo-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit zijn de activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van Spaarnwoude bij het brede publiek.

De reguliere werkzaamheden betreffen:

- Uitvoering geven aan de communicatievisie en -strategie
- Het verhaal van Spaarnwoude Park uitdragen op het thema natuur, landschap en cultuurhistorie
- Het met communicatiemiddelen ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders)
- Het actief communiceren van behaalde resultaten van het recreatieschap, ten behoeve van zichtbaarheid en draagvlak op politiek-bestuurlijk niveau (pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten)
- Informeren van doelgroepen over ontwikkelingen en activiteiten
- Het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap
- Vergroten profilering op natuur en biodiversiteit en in samenhang communiceren over de projecten ecologisch beheer
- Gebiedspromotie: informeren van doelgroepen bestuur, ondernemers en gebruikers over ontwikkelingen en activiteiten

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

- Werving van nieuwe evenementen
- Begeleiding van grote evenementen in de voorbereiding, opbouw, tijdens de uitvoering en in de afbouw en evaluatie.
- Duurzame programmering van evenementen aan de hand van de Duurzaamheidsladder voor Evenementen (DLE), inclusief flora en fauna.

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld 5.5.2 cultuurhistorische monumenten

- Conserveren en publiekelijk toegankelijk houden van erfgoed

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn.
- Adviesbureau Cyber opnieuw een nulmeting laten uitvoeren naar de beeldkwaliteit in de gebieden (behalven CROW-norm niveau B).
- Routenetwerken onderhouden, beheren en promoten (wandelen, fietsen).

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de [paragraaf kapitaalgoederen](#).

Meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) voor 2026-2029

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarig onderhoud te kunnen plannen. In 2026 wordt gewerkt aan een nieuw MJOP. De volgende operationele doelen zijn gepland voor de volgende jaren:

- Uitvoering geven aan de planning van het meerjarenoverzicht investeringen;
- Uitvoering geven aan de afspraken over de meerjarige planning op basis van het afgesproken onderhoudsniveau B (CROW – Cyber).

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2027	Begrotings- wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten DO	3.484.348	3.374.587	3.233.991
Overige bedrijfskosten	1.050.855	1.233.758	1.252.118
Inzet RNH	2.908.974	2.804.091	2.608.437
GO*	2.775.086	3.238.985	2.059.714
Kapitaallasten	126.310	116.310	126.014
Subtotaal lasten	10.345.573	10.767.731	9.280.274
Dotatie voorziening GO*	2.782.300	2.440.400	2.388.400
Onttrekking voorziening GO*	-2.730.486	-3.109.885	-2.172.314
Saldo mutaties voorziening GO	51.814	-669.485	216.086
Totale lasten	10.397.387	10.098.246	9.496.360
Opbrengsten	4.866.706	4.644.048	4.718.668
Projectsubsidies	210.800	613.350	1.173.072
Totale baten	5.077.506	5.257.398	5.891.740
Saldo	-5.319.881	-4.840.848	-3.604.620

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair			2.598.690	282.196
3.2.2 fysieke bedrijfs- infrastructuur	Vastgoedbeheer			768.352	3.221.346
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie			282.859	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen			220.315	1.210.000
5.5.2 cultureel erfgoed	Cultuurhistorische monumenten			27.271	20.272
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.			6.499.900	343.692
Totaal				10.397.387	5.077.506

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	528.620	95.596
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.894.800	-
2.1.2	GO/V	2.011.086	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-1.909.486	-
2.1.2	Kapitaallasten	73.670	-
2.1.2	Projectsubsidie		186.600
	Subtotaal taakveld 2.1.2	2.598.690	282.196
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	744.152	3.197.146
3.2.2	Nieuwe Erfpacht en samenwerkingsafspraken met SBB	24.200	24.200
	Subtotaal taakveld 3.2.2	768.352	3.221.346
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	282.859	-
	Subtotaal taakveld 3.4	282.859	-
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	220.315	-
5.3	Evenementen		1.210.000
	Subtotaal taakveld 5.3	220.315	1.210.000
5.5	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	27.271	20.272
5.5.2	Molen de Veer	-	-
	Subtotaal taakveld 5.5.2	27.271	20.272
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	5.576.760	343.692
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	887.500	-
5.7.2	GO/V	764.000	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-821.000	-
5.7.2	Kapitaallasten	52.640	-
5.7.2	Natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas	40.000	-
5.7.2	Projectsubsidie	-	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	6.499.900	343.692
	Totaal	10.397.387	5.077.506

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Operationele doelen per taakveld

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

De kerntaken van toezicht in het recreatieschap zijn het vervullen van gastheerschap en zorgdragen voor een goed functionerend en veilig gebied. De geüniformeerde boswachters zijn in het veld herkenbaar aanwezig en aanspreekbaar voor bezoekers. Zij staan in contact met recreanten en passanten, bewoners en omwonenden, ondernemers en hun medewerkers, en zijn mede de ogen en oren in het gebied. Door hun aanwezigheid en handelen worden hinderlijk gedrag en overlast voorkomen en waar nodig aangepakt.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	60.399	58.504	52.150
Inzet RNH	845.843	813.311	718.847
Totale lasten	906.242	871.815	770.996
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-906.242	-871.815	-770.996

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	906.242	-
Totaal		906.242	-

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Operationele doelen per taakveld

Met het programma bestuur en ondersteuning zet het recreatieschap zich in voor goede programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken. Dit programma valt uiteen in een drietal uitvoerende teams, te weten: bestuursadvisering, bestuurssecretariaat en de financiële administratie.

Taakveld 0.1 Bestuur

- Interimcontrole en accountantscontrole over de jaarrekening.
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening.

Taakveld 0.4 Overhead

- Aansturen Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, met bijsturing waar nodig middels voortgangsrapportage
- Bestuursadvisering en programmasturing algemeen: voorbereiding en uitvoering besluiten
- Coördineren afhandeling Woo-verzoeken
- Optimaliseren recreatiemonitor: meten van aantal bezoekers met GPS
- Financiële administratie (o.a. opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, interne afdelingsplannen en najaarsnotitie)
- Bestuurssecretariaat: ondersteuning bij besluitvormingsproces, zorgdragen adequate informatievoorziening en bewaken wettelijke termijnen
- Informatieveiligheid (o.a. Privacy beleid, bewustwording binnen de uitvoeringsorganisatie, jaarplan privacy)
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen

- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	228.097	338.004	361.201
Inzet RNH	1.302.809	1.147.266	1.058.015
Totale lasten	1.530.906	1.485.270	1.419.216
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-1.530.906	-1.485.270	-1.419.216

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole en ondersteuning	Interimcontrole in november en jaarcontrole in februari		50.511	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie			1.480.395	-
Totaal				1.530.906	-

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing			761.101	
Secretariaat			127.542	
Financiële control en administratie			399.503	
Aansturing beheerteam en toezichthouders			159.172	
Kantoor- en bedrijfskosten			33.077	
			1.480.395	-

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.5 Treasury

1. De financiering van het vastgestelde beleid
2. Zo weinig mogelijk financieringskosten
3. Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Hieronder vallen alle opbrengsten die als dekking voor de kosten dienen. Deze bestaan uit:

- De gestegen participantenbijdrage (dit betreft enkel de indexatie).
- Overige verrekeningen

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De verwachting is dat Spaarnwoude ook in 2027 geen vennootschapsbelasting hoeft te betalen. Dit moet wel ieder jaar beoordeeld worden door een belastingadviseur. De kosten voor de beoordeling zijn onderdeel van de advieskosten in programma 4, taakveld 0.1

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen volgens de Nota reserves en voorzieningen.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	2.658	2.575	2.601
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	2.658	2.575	2.601
Participantenbijdragen	7.084.074	6.861.754	6.661.899
Opbrengsten	375.000	380.000	441.657
Totale baten	7.459.074	7.241.754	7.103.556
Saldo voor bestemming	7.456.416	7.239.179	7.100.955
Mutaties reserves	-729.368	-353.488	990.635
Saldo na bestemming	8.185.784	7.592.667	6.110.320

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2027	Begrotings- wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	100.000	232.479	739.396
Onttrekking algemene reserve	-200.232	-12.360	-190.546
Toevoeging bestemmingsreserve	910.164	1.323.900	1.460.084
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.539.300	-1.897.507	-1.018.300
Totaal	-729.368	-353.488	990.635

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	Bank- en rentekosten	2.658	375.000
0.8 overige baten en lasten	Participantenbijdragen	-	7.084.074
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	1.010.164	1.739.532
0.11 resultaatrekening baten en lasten		-	-
Totaal		1.012.822	9.198.606

Paragrafen

Indexatie

Het recreatieschap hanteert de indexatie van participantenbijdragen, kosten (met uitzondering van inzet RNH en afschrijvingen), baten (met uitzondering van rente) en meerjarenramingen op de verwachtingen van het Centraal Economisch Plan (CEP). Dit zorgt voor een realistischer meerjarenperspectief en voor een stabielere ontwikkeling van de participantenbijdragen.

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De daadwerkelijke kostenstijging gedurende het werkelijke begrotingsjaar kunnen hoger of lager uitvallen dan de CEP als voorspelling aangeeft. De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De vooralsnog gehanteerde index op de uurtarieven van RNH voor 2027 is 4,00%.

Boerengolf

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnterpreteerd.

Belangrijke risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)
- Verminderde inkomsten (faillissement, afgelasten evenement, tegenvallend bezoek)
- Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's.

Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2025 € 1.062.500.

De onderbouwing hiervan is als bijlage IV opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves. Omdat bestemmingsreserves al voor specifieke doelen zijn bestemd, is in de praktijk alleen de algemene reserve vrij beschikbaar als weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves kunnen echter wel worden ingezet met een bestuursbesluit.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Berekende weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke "resterende" risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met "resterende" risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende "in control" zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2026. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het "vrije deel" in reserves. De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve	Stand per 01-01-2027	Stand per 31- 12-2027	Beschikbaar voor weerstands- capaciteit
Algemene reserve SPW/SGP	2.931.583	2.831.351	1.000.000
Bestemmingreserve UP SPW park	1.485.200	871.236	-
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	624.719	569.719	-
Best.reserve verv.investeringen SGP	985.211	1.094.811	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.449.867	4.812.451	-
Bestemmingsreserve SMG	3.269.242	2.866.205	100.000
Best. reserve SMG beh. monument MH17	511.786	469.267	-
Bestemmingsreserve SMG investering	43.372	56.572	-
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	1.592.093	-	-
Totaal	14.670.978	13.941.610	1.100.000

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1.050.000 aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn 'extra' en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het

recreatieschap. Vanaf 1 januari 2024 (2023/ABSPW27) zijn de algemene reserves van de deelgebieden SPW en SGP samengevoegd.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. Beheer van het gebied vereist een duurzame basis in de begroting, waarbij groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld bruggen structureel wordt gedekt.

Bestemmingsreserve UP SPW Park

De bestemmingsreserve UP SPW Park wordt voornamelijk ingezet om jaarlijks de netto uitgaven te onttrekken van de exploitatielasten van het uitvoeringsprogramma. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel

Dit is een gelabelde reserve voor ontvangen gelden van derden, waarbij geld gereserveerd is voor meerjarig dagelijks onderhoud (04a Voorstel AB SPW najaarsnotitie 2024/ABSPW12). Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve ecologisch beheer en landschapsherstel de netto uitgaven voor dagelijks onderhoud onttrokken

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Lentefeest Boerenerf Spaarnwoude

Kengetallen

In overeenstemming met het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek. 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Netto schuldquote	-109%	-112%	-131%	-131%	-135%	-139%
Idem gecorrigeerd voor verstrekke leningen	-109%	-112%	-131%	-131%	-135%	-139%
Solvabiliteitsratio	62%	71%	75%	72%	68%	65%
Structurele exploitatieruimte	5%	-3%	-4%	-4%	-4%	-4%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau B vastgesteld voor alle kapitaalgoederen op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigenaam. Alleen monument MH17 wordt volgens afspraak beheerd op niveau A+.

Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op basis van het beschikbare beheerbudget. Inmiddels is een onderzoeksrapport uitgekomen waarbij het niveau B is behaald. In 2026 wordt een geactualiseerd beheerplan gemaakt.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/ jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV zijn de maatschappelijke vervangingen boven de € 100.000 en economische vervangingen (voor bijvoorbeeld gebouwen en evenemententerreinen) dekt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de

jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Op het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve beheer kan dekken, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten te betalen uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	3.484.348	3.582.606	3.683.636	3.787.515
Groot onderhoud en kleine vervangingen	2.775.086	2.602.000	2.637.000	2.741.000
Kapitaallasten	126.310	198.480	233.480	233.480
Totaal	6.385.744	6.383.086	6.554.116	6.761.995

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	1.104.648	483.400	518.100	520.000
Economische vervangingen	-	-	-	-

De vervangingsinvesteringen in de periode 2027 – 2030 zijn (bruto) investeringen UP SPW Park ontvangstgebied Boerenerf Spaarnwoude, Veerplas (incl. waterkwaliteit), Houtrak (avontureneiland) Groene Weelde, bezoekersdek Big Spotters Hill, Expo (revitaliseren openbare ruimte), Fort Benoorden, Borneohoeve (Houtrak) en Lagedijk.

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Verhardingen	1.722.632	1.397.611	951.876	991.346
Civiele kunstwerken	811.289	960.891	1.112.650	1.150.572
Overige bedrijfskosten	7.975	8.200	8.431	8.669
Inzet RNH	71.480	73.496	75.569	77.700
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-14.686	74.600	167.400	126.300
Totaal	2.598.690	2.514.798	2.315.926	2.354.587

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 92 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruitpaden zijn hierin opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	250.546	257.611	264.876	272.346
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.472.086	1.140.000	687.000	719.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	1.722.632	1.397.611	951.876	991.346

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen				

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 442 stuks kunstwerken waarvan 183 bruggen en 259 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	198.619	204.221	209.980	215.902
Groot onderhoud en kleine vervangingen	539.000	683.000	829.000	861.000
Kapitaallasten	73.670	73.670	73.670	73.670
Totaal	811.289	960.891	1.112.650	1.150.572

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen				

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Groen	1.858.571	1.909.188	2.233.148	2.301.489
Water, oevers en stranden	386.936	326.291	292.798	301.460
Pontjes	-	-	-	-
Terreinmeubilair	524.290	609.800	679.522	703.461
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	727.715	747.052	810.935	834.378
Gebouwen en materieel	354.311	432.253	473.187	479.289
Overige bedrijfskosten	807.641	789.290	811.548	834.434
Inzet RNH	1.773.936	1.823.959	1.875.395	1.928.280
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	66.500	74.100	-49.900	-89.900
Totaal	6.499.900	6.711.933	7.126.633	7.292.891

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 605 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 393 ha beplanting bestaande uit cultuurrijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	1.688.571	1.736.188	1.785.148	1.835.489
Groot onderhoud en kleine vervangingen	170.000	173.000	448.000	466.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	1.858.571	1.909.188	2.233.148	2.301.489

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 321 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten met waarschuwborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De officiële zwemwaterlocaties zijn: Peddelpoel, Westbroekplas, naaktrecreatieterrein en Veerplas. De locatie Watergeus is sinds 2021 geen officiële zwemlocatie meer, maar hier wordt wel gekeken of deze status kan worden teruggebracht.

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in de verschillende gebieden in totaal 2 ha zandstrand, wat onderdeel uitmaakt van in totaal 15 ha aan oevers en stranden.

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	189.936	195.291	200.798	206.460
Groot onderhoud en kleine vervangingen	197.000	131.000	92.000	95.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	386.936	326.291	292.798	301.460

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft geen pontjes.

PONTJES	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	-	-	-	-
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 6.000 stuks terreinmeubilair, zoals speeltoestellen picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	266.290	273.800	281.522	289.461
Groot onderhoud en kleine vervangingen	258.000	336.000	398.000	414.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	524.290	609.800	679.522	703.461

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 10.000 meter elektra leidingen en 17.000 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8.732 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 14 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt worden. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	685.715	705.052	724.935	745.378
Groot onderhoud en kleine vervangingen	42.000	42.000	86.000	89.000
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	727.715	747.052	810.935	834.378

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft diverse gebouwen in eigen beheer, totaal 127 gebouwen. Niet al deze gebouwen zijn (nog) openbaar toegankelijk.

Niet in deze paragraaf kapitaalgoederen opgenomen gebouwen zijn:

- Gebouwen die niet voor recreatief gebruik zijn en slechts tijdelijk door het recreatieschap worden beheerd (taakveld 0.3)
- Onderhoud aan het beheerkantoor (taakveld 0.4)

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	204.671	210.443	216.377	222.479
Groot onderhoud en kleine vervangingen	97.000	97.000	97.000	97.000
Kapitaallasten	52.640	124.810	159.810	159.810
Totaal	354.311	432.253	473.187	479.289

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >100.000	1.104.648	483.400	518.100	520.000
Economische vervangingen	-	-	-	-

Totale lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Categorie verhardingen	1.722.632	1.397.611	951.876	991.346
Categorie civiele kunstwerken	811.289	960.891	1.112.650	1.150.572
Categorie groen	1.858.571	1.909.188	2.233.148	2.301.489
Categorie water, oevers en stranden	386.936	326.291	292.798	301.460
Categorie pontjes	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	524.290	609.800	679.522	703.461
Categorie hygiënische maatregelen/ riolering en reiniging	727.715	747.052	810.935	834.378
Categorie gebouwen en materieel	354.311	432.253	473.187	479.289
Totaal	6.385.744	6.383.086	6.554.116	6.761.995

Totale investeringen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Categorie verhardingen	-	-	-	-
Categorie civiele kunstwerken	-	-	-	-
Categorie groen	-	-	-	-
Categorie water, oevers en stranden	-	-	-	-
Categorie pontjes	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	-	-	-	-
Categorie hygiënische maatregelen/ riolering en reiniging	-	-	-	-
Categorie gebouwen en materieel	1.104.648	483.400	518.100	520.000
Totaal	1.104.648	483.400	518.100	520.000

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als doel het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen en ook het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 mei 2020 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de

rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet		2027
Begrotingstotaal (lasten)		13.380.948
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,20%
Kasgeldlimiet		1.097.238

De rente-risico-norm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar 2026 bepaald op € 2.500.000.

Berekening van de renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal (lasten)	13.380.948	13.368.943	13.678.194	14.009.228
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Berekende renterisiconorm	2.676.200	2.673.800	2.735.600	2.801.800
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

D. Bedrijfsvoering

Governance

In 2026 wordt een nieuwe weg ingeslagen voor wat betreft de governance van het recreatieschap en is de samenwerking met het bestuursbureau beëindigd. Door directer en efficiënter samen te werken kan de uitvoering centraal worden gesteld in de gezamenlijke doelen van de participanten. De beëindiging van het bestuursbureau leidt mogelijk nog tot frictiekosten, maar die kunnen nog worden geraamd.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor totaal een budget van € 5.351.381 opgenomen voor reguliere werkzaamheden. Voor incidentele werkzaamheden en investeringsprojecten wordt ook inzet aan RNH gevraagd. Deze wordt in de begrotingswijziging specifiek geraamd en is in deze begroting verwerkt in de post bedrijfskosten. Voor investeringsprojecten lopen de investeringskredieten via de balans, waardoor deze inzet RNH niet expliciet zichtbaar is in de begroting. De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling

- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Sociale Werkvoorziening

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt recreatieschap Spaarnwoude inzet van werkvoorzieningsschappen in. Mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt worden naar tevredenheid ingezet in het schoonhouden en afvalinzameling van het gebied.

Routebureau

Het Routebureau van RNH zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken. Voor de werkzaamheden die het Routebureau in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld per jaar worden gemaakt voor routebeheer en ontwikkeling.

Percentage overhead

Als de overhead (€ 1.480.395) wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 13.380.948) bedraagt het percentage overhead 11%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	761.101	-
Secretariaat	127.542	-
Financiële control en administratie	399.503	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	159.172	-
Kantoor- en bedrijfskosten	33.077	-
Totaal	1.480.395	-

Lasten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Ingeleend personeel	5.351.381	5.126.647	4.757.369

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- In het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- En in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan/financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale

afspraken over de informatie-uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- De begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- En de najaarsnotitie.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Afgelopen jaren is daarvan geen gebruik gemaakt. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Tarientabel leges

De tarientabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op 17 december 2015. De legesverordening wordt in 2026 herijkt.

Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

De organisatie geeft jaarlijks uitvoering aan de verplichtingen uit de Wet open overheid (Woo). Dit omvat het (actief) openbaar maken van informatie, het zorgvuldig afhandelen van Woo-verzoeken en het structureel borgen van openbaarheid binnen de werkprocessen. Zo zijn bijvoorbeeld vergaderstukken direct inzichtelijk via de website.

De organisatie implementeert in 2025/2026 SharePoint als centrale voorziening voor interne samenwerking en gegevensopslag. Deze implementatie vormt een essentiële randvoorwaarde voor een duurzame, geordende en toekomstbestendige informatiehuishouding en geeft structureel invulling aan de zorgplicht uit de Wet open overheid om informatie toegankelijk en duurzaam te beheren. Door de verbeterde structuur en vindbaarheid van documenten wordt actieve openbaarmaking beter geborgd en consistentier uitvoerd, waardoor de organisatie beter kan voldoen aan de doelstellingen en verdere verplichtingen van de Woo.

Fietsers bij Penningsveer

E. Grondbeleid

Gronden in eigendom en uitgegeven

De meeste gronden van het recreatieschap zijn in blooteigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. In 2025 heeft het bestuur van het recreatieschap Spaarnwoude ingestemd met een vernieuwd erfpachtcontract en afspraken over de niet erfpachtgebieden.

De nieuwe erfpachtafspraken, komen voort uit een gezamenlijke vastgestelde visie op zonering en de verdere doorontwikkeling van recreatie en groen in de MRA. Ze bieden het recreatieschap binnen de overeengekomen zonering- en functiekaders; autonomie bij het gebruik en de exploitatie van gebieden en bij de grond- en exploitatie uitgifte aan derden. Tegelijkertijd bieden ze Staatsbosbeheer voldoende zekerheid in het kader van het uitvoeren van haar wettelijke taken als blooteigenaar van de gronden. Het nieuwe contract- en bijbehorende samenwerkingsafspraken vormen een efficiënt en effectief en duurzaam alternatief voor het blooteigendom van de gronden.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	6.000	Hectare
Oppervlakte in economisch eigendom	Ca. 2500	Hectare
Aantal contracten	Ca. 450	
Aantal gebouwen	38	

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Veel terrein van het recreatieschap maakt deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden. Dat geldt ook voor de andere beschermingsregimes in het landelijk gebied: Bijzonder Provinciaal Landschap (beschermde landschap met kernkwaliteiten) en Unesco (beschermde erfgoed).

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Recreatieschap Spaarnwoude heeft een vastgesteld grondprijzenbeleid. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026
Baten uit (erf)pachten	2.584.944	2.503.820
Baten uit verhuren	563.349	545.670

Uitgiftes

Voor nieuwe ontwikkelingen wordt gewerkt volgens het Uitgiftekader vastgoed (2022). Voor grote ontwikkelingen worden biedingsboeken opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inschrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. Voor 2027 is de index 3,24%.

Participant geconsolideerd	Bijdragen-verdeling 2026	Bijdragen-verdeling 2027	Bijdrage in 2026	Bijdrage in 2027
Provincie Noord Holland	52,21%	52,21%	3.582.770	3.698.852
Gemeente Amsterdam	18,64%	18,64%	1.279.048	1.320.489
Gemeente Haarlem	13,43%	13,43%	921.465	951.320
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	10,29%	706.086	728.963
Gemeente Velsen	5,43%	5,43%	372.385	384.450
Totaal	100,00%	100,00%	6.861.754	7.084.074

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor brengt het recreatieschap vier keer per jaar een bestuursmededeling uit. Financiële stukken worden aangeboden voor een zienswijze.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij		Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats		Velsen-Zuid
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen		Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Velsen, Haarlemmermeer en Haarlem
Bestuurlijke vertegenwoordiging en stemverhouding (na gemeenteraadsverkiezing maart 2022)		Provincie Noord-Holland: E. Rommel Provincie Noord-Holland: V. Valk (tezamen 33,33%) Amsterdam: S. van Weyenberg met mandaat vertegenwoordigd door N. Türköl (16,67%) Velsen: N. Korf (16,67%) Haarlemmermeer: M. Sedee (16,67%) Haarlem: R. Berkhout (16,67%)
(BBV 15, 2a en 2b)		Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten		Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, volgens de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)		Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Beleidsvoornemens 2020-2024 (BBV 15,1a)	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: - Goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant - Rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren - Die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn • Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden • Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk, indien de reserves ontoereikend zijn. In totaal betekent dit per participant: Provincie Noord-Holland – 52,2% Gemeente Amsterdam – 18,7% Gemeente Velsen – 5,4 % Gemeente Haarlemmermeer – 10,3%

	Gemeente Haarlem – 13,4%									
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten/ de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.									
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;									
Eigen vermogen	<table><tr><td>31-12-2024</td><td>€ 14.033.832</td></tr><tr><td>31-12-2025</td><td>€ 15.024.466</td></tr><tr><td>31-12-2026</td><td>€ 14.670.978</td></tr><tr><td>31-12-2027</td><td>€ 13.941.610</td></tr></table>		31-12-2024	€ 14.033.832	31-12-2025	€ 15.024.466	31-12-2026	€ 14.670.978	31-12-2027	€ 13.941.610
31-12-2024	€ 14.033.832									
31-12-2025	€ 15.024.466									
31-12-2026	€ 14.670.978									
31-12-2027	€ 13.941.610									
Vreemd vermogen	<table><tr><td>31-12-2024</td><td>€ 5.660.194</td></tr><tr><td>31-12-2025</td><td>€ 9.295.995</td></tr><tr><td>31-12-2026</td><td>€ 5.937.219</td></tr><tr><td>31-12-2027</td><td>€ 4.593.219</td></tr></table>		31-12-2024	€ 5.660.194	31-12-2025	€ 9.295.995	31-12-2026	€ 5.937.219	31-12-2027	€ 4.593.219
31-12-2024	€ 5.660.194									
31-12-2025	€ 9.295.995									
31-12-2026	€ 5.937.219									
31-12-2027	€ 4.593.219									

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2024	€ 305.794	
	31-12-2025	€ 990.635	
	31-12-2026	€ -353.488	
	31-12-2027	€ -729.368	
Website	www.spaarnwoudepark.nl		
Risicoprofiel	Laag		
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	Voor de berekende risico's is de weerstandscapaciteit voldoende		
Ontwikkelingen	• Uitvoering geven aan toekomstvisie Spaarnwoude Park en Uitvoeringsprogramma voor meerjarige investeringen (MJIP) • Participatie regiodeal • Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het beheer van Spaarnwoude Park. Binnen begroting en met subsidies worden al enkele stappen gezet (o.a. natuurvriendelijke oevers (i.s.m. Rijnland) en bossenrevitalisering en randenbeheer). De rest van het ecologisch beheerplan wacht op financiering.		

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	543.755	115.000	-428.755
2. Beheer en onderhoud	10.397.387	5.077.506	-5.319.881
3. Veiligheid en toezicht	906.242	-	-906.242
4. Bestuur en ondersteuning	1.530.906	-	-1.530.906
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.658	7.459.074	7.456.416
Totaal voor bestemming	13.380.948	12.651.580	-729.368
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	1.010.164	1.739.532	-729.368
Totaal na bestemming	14.391.112	14.391.112	-

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.1	Bestuur	259.931	50.511	51.935	53.398	54.905
0.4	Overhead	1.225.339	1.480.395	1.522.141	1.565.064	1.609.200
0.5	Treasury	2.575	2.658	2.733	2.810	2.889
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	1.556.379	1.010.164	643.600	677.600	739.600
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	871.815	906.242	931.797	958.073	985.090
2.1	Verkeer en vervoer	2.662.664	2.598.690	2.514.798	2.315.926	2.354.587
3.1	Economische ontwikkeling	242.276	474.137	292.613	277.482	291.975
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	804.422	768.352	765.137	786.714	808.900
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15.591	16.215	16.672	17.142	17.626
3.4	Economische promotie	272.474	282.859	290.835	299.037	307.470
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	212.162	220.315	226.528	232.915	239.483
5.5	Cultureel erfgoed	132.449	67.271	28.040	28.830	29.643
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.273.812	6.513.303	6.725.714	7.140.803	7.307.460
	Totaal lasten	14.531.889	14.391.112	14.012.543	14.355.794	14.748.828

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	380.000	375.000	375.000	375.000	375.000
0.8	Overige baten en lasten	6.861.754	7.084.074	7.283.845	7.489.249	7.700.447
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	1.909.867	1.739.532	1.327.271	1.344.091	1.356.909
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-

2.1	Verkeer en vervoer	401.866	282.196	98.292	101.064	103.914
3.1	Economische ontwikkeling	-	115.000	56.600	71.600	131.600
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.399.340	3.221.346	3.287.306	3.380.007	3.475.324
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.102.100	1.210.000	1.210.000	1.210.000	1.210.000
5.5	Cultureel erfgoed	19.636	20.272	20.844	21.432	22.036
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	457.326	343.692	353.385	363.351	373.598
	Totaal baten	14.531.889	14.391.112	14.012.543	14.355.794	14.748.828

Saldo van lasten en baten per taakveld		Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
	Totaal baten	14.531.889	14.391.112	14.012.543	14.355.794	14.748.828
	Totaal lasten	14.531.889	14.391.112	14.012.543	14.355.794	14.748.828
	Saldo	-	-	-	-	-

Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten		Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	3.582.770	3.698.852	3.803.160	3.910.409	4.020.683
84320	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEM	921.465	951.320	978.147	1.005.731	1.034.093
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	1.279.048	1.320.489	1.357.727	1.396.015	1.435.383
84321	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEMMERMEER	706.086	728.963	749.520	770.656	792.388
84322	BIJDRAGE GEMEENTE VELSEN	372.385	384.450	395.291	406.438	417.900
	Totaal	6.861.754	7.084.074	7.283.845	7.489.249	7.700.447

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	2.665.086	3.120.985	1.934.811
Pachten	2.853	2.763	10.718
Ingeleend personeel (excl. inzet incidentele projecten)	5.351.381	5.126.647	4.757.369
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	5.180.846	5.275.715	5.042.717
Rente	2.658	2.575	2.601
Mutatie voorzieningen	51.814	-669.485	216.086
Afschrijvingen	126.310	116.310	126.014
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	13.380.948	12.975.510	12.090.316

Baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Grond	-	-	-
Pachten	2.584.944	2.503.820	2.358.360
Huren	563.349	545.670	530.291
Leges en andere rechten	17.148	16.610	15.103
Overige goederen en diensten	1.675.868	1.553.348	1.791.338
Subsidies	211.997	335.420	186.108
Inkomensoverdrachten	7.223.274	7.287.154	7.758.094
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	375.000	380.000	441.657
Overige verrekeningen	-	-	-

Totaal baten	12.651.580	12.622.022	13.080.951
---------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Totaal lasten	13.380.948	12.975.510	12.090.316
Totaal baten	12.651.580	12.622.022	13.080.951
Saldo	-729.368	-353.488	990.635

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	100.000	232.479	739.396
Onttrekking algemene reserve	-200.232	-12.360	-190.546
Toevoeging bestemmingsreserve	910.164	1.323.900	1.460.084
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.539.300	-1.897.507	-1.018.300
Totaal mutaties reserves	-729.368	-353.488	990.635

Beleidsindicatoren

De uniforme basis set beleidsindicatoren voor gemeenten in overeenstemming met het BBV zijn voor het recreatieschap niet van toepassing.

Geprognostiseerde balans 2027

De geprognostiseerde balans per 31 december 2027 kan als volgt worden weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2027	2026	PASSIVA	2027	2026
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	5.410	4.430	Eigen vermogen	13.942	14.671
Financiële vaste activa	447	447	Voorzieningen	1.565	1.513
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	5.857	4.877	Subtotaal	15.507	16.184
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	977	977	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	1.134	1.134
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	11.686	14.739	Overlopende passiva	1.894	3.290
Liquide middelen	15	15			
Subtotaal	12.678	15.731	Subtotaal	3.028	4.424
Totaal	18.535	20.608	Totaal	18.535	20.608

Financiële meerjarenraming 2026 - 2030

Voor de meerjarenraming 2026 t/m 2030 in deze programmabegroting gaan we uit van gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer van 2,82%.

Lasten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	517.604	543.755	323.066	308.794	324.170
2. Beheer en onderhoud	10.098.246	10.397.387	10.537.271	10.790.055	11.032.974
3. Veiligheid en toezicht	871.815	906.242	931.797	958.073	985.090
4. Bestuur en ondersteuning	1.485.270	1.530.906	1.574.076	1.618.462	1.664.105
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.575	2.658	2.733	2.810	2.889
Totaal	12.975.510	13.380.948	13.368.943	13.678.194	14.009.228

Baten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	122.870	115.000	56.600	71.600	131.600
2. Beheer en onderhoud	5.257.398	5.077.506	4.969.827	5.075.854	5.184.872
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	7.241.754	7.459.074	7.658.845	7.864.249	8.075.447
Totaal	12.622.022	12.651.580	12.685.272	13.011.703	13.391.919

Saldo lasten en baten	-353.488	-729.368	-683.671	-666.491	-617.309
------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Reguliere werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	12.208.875	12.819.148	13.093.333	13.418.194	13.735.228
Baten	11.885.802	12.325.780	12.628.672	12.940.103	13.260.319
Saldo	-323.073	-493.368	-464.661	-478.091	-474.909

Incidentele werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	766.635	561.800	275.610	260.000	274.000
Baten	736.220	325.800	56.600	71.600	131.600
Saldo	-30.415	-236.000	-219.010	-188.400	-142.400

Resultaat totaal

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	12.975.510	13.380.948	13.368.943	13.678.194	14.009.228
Baten	12.622.022	12.651.580	12.685.272	13.011.703	13.391.919
Saldo	-353.488	-729.368	-683.671	-666.491	-617.309

Mutaties reserves (Standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	220.119	-100.232	-173.188	-178.472	-113.662
Bestemmingsreserve	-573.607	-629.136	-510.483	-488.019	-503.647
Totaal	-353.488	-729.368	-683.671	-666.491	-617.309

Standen reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve SPW/SGP	2.931.583	2.831.351	2.658.163	2.479.691	2.366.029
Bestemmingreserve UP SPW park	1.485.200	871.236	755.430	695.230	635.030
Best.reserve ecologisch beheer en landschapsherstel	624.719	569.719	554.719	539.719	524.719
Best.reserve verv.investeringen SGP	985.211	1.094.811	1.206.411	1.320.011	1.435.611
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	4.449.867	4.812.451	4.805.031	4.779.611	4.754.191
Bestemmingsreserve SMG	3.269.242	2.866.205	2.425.773	1.970.027	1.498.531
Best. reserve SMG beh. monument MH17	511.786	469.267	424.972	378.849	330.848
Bestemmingsreserve SMG investering	43.372	56.572	69.772	82.972	96.172
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	370.000	370.000	357.670	345.340	333.010
Totaal reserves	14.670.978	13.941.610	13.257.939	12.591.448	11.974.139

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 2 juli 2026

Voorzitter,
Dhr. N. Korf

Bijlagen

Bijlage 1	Risicoanalyse
Bijlage 2	Profiel Spaarnwoude

Bijlage I Risicoanalyse

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de [paragraaf weerstandsvermogen](#) gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-analyse

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix. Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Geïnterpreteerde risico's

Begin 2025 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd.

1. Inkoop en aanbestedingsrisico: Subsidies (risico terugbetalen)
2. Inkoop en aanbestedingsrisico: onrechtmatige facturen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)

4. Zwemwater: kwaliteit
5. Zwemwater: Calamiteiten
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)
7. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumping
8. Eindwaarde vergoeding opstellen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, BPL, UNESCO, Natura 2000)
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)
11. Continuïteit dienstverlening
12. Kosten afhandeling WOO-verzoeken
13. Verminderde inkomsten door beleid (Verwachte bezuinigingen gemeentelijk en provinciaal budget)

De verdere uitwerking van deze risico's staan hieronder. Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail uitgewerkt.

Kans	Gevolg/ impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1	4,5,8	
2 = 10 – 40 %	12	2,7, 9, 13	3, 6
3 = > 40 %		11	10

3. Milieuvervuiling

Dit risico omvat het scenario dat de grond of water vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het recreatieschap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Milieuvervuiling		Oorzaak: Vervuiling vanwege verouderde bouw, grondgebruik van derden of historisch grondgebruik.
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	Gevolg/impact: - Hoge kosten opruimen - Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt - Kwijtraken van investeerders vanwege de hoge kosten;
Beheersmaatregel: - Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) - Gericht toezicht (in avonduren) - Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het recreatieschap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting.

Risico/kans: Verminderde inkomsten door het niet doorgaan van evenementen.		Oorzaak: Externe omstandigheden zoals pandemie, prijsstijgingen, personeelstekorten, faillissement contractant, niet verleende vergunning etc. en Hogere lasten door inflatie of effecten van de klimaatverandering op ruimtelijke condities.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	Gevolg/impact: - Organisatoren in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; - Vermindering van het recreatief aanbod; - Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; - Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; - Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel: - Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen - Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen - Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen - Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten - Onderzoek naar effecten klimaatverandering		

10. Overmacht door klimaatverandering

Dit zijn de risico's die samenhangen met de klimaatveranderingen dan wel weersextremen die leiden tot acuut ingrijpen. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn storm, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het recreatieschap een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna.		Oorzaak: Extreem weer over langere periode (hitte, droogte, extreme neerslag), brand door blikseminslag in gebouwen en eventueel mensenmenigte bij evenementen/veel bezoek en acute weersextremen zoals storm, hitte, neerslag)
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 3 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming/herstelwerkzaamheden; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen		

- Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig
- Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden
- Meer inzet op toezicht en handhaving
- Beheerplan voor extreme weersituaties
- Communicatieplan bij risico's

11. Continuïteit dienstverlening: uitvoeringsorganisatie

Dit omvat het risico dat de dienstverlening niet gegarandeerd kan worden. De continuïteit kan in het geding komen door bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt of (langdurige) ziekte van medewerkers waardoor bijvoorbeeld externen ingehuurd moeten worden.

Risico/kans: Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie		Oorzaak: Door ziekte en/of krapte op de arbeidsmarkt kunnen de kosten voor de dienstverlening verhogen.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	▪ De beoogde dienstverlening kan niet worden gerealiseerd; ▪ Projecten en evenementen lopen vertraging op; ▪ Extra kosten vanwege inhuur van externe krachten;
Beheersmaatregel: ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers ▪ Anticiperen op de arbeidsmarkt; ▪ Archiveringsnorm instellen voor overdracht;		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.062.500. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 962.500.

Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste/ benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.062.500.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
3. Milieuvervuiling (vervuilde grond/ bodemsanering)	>40 % (0,50)	€ 250.000
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)	>40 % (0,50)	€ 300.000
10. Overmacht door Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)	>40 % (0,50)	€ 100.000
11. Continuïteit dienstverlening	10 - 40% (0,25)	€ 37.500
Overige risico's		€ 375.000
Totaal		€ 1.062.500

Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1.050.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.062.500, - .

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.062.500.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen daarom jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een continu proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld. En de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Spaarnwoude met de Stompetoren

Bijlage 2 Profiel Spaarnwoude

Spaarnwoude Park is al meer dan vijftig jaar een groene buffer in de metropoolregio. In de jaren '60 werd het gebied aangewezen als Rijks bufferzone om te voorkomen dat steden aan elkaar zouden groeien. In 1970 startte de aanleg van het recreatiegebied, waarmee Spaarnwoude zich ontwikkelde tot een park dat natuur, recreatie en gezondheid samenbrengt. Later zijn twee deelgebieden toegevoegd: het Strategisch Groenproject (SGP) en Stichting Mainport en Groen (SMG). Het recreatieschap kent twee financieringsstromen: SPW/SGP en SMG, dat wordt gefinancierd uit een afkoopsom.

De gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en Amsterdam participeren samen met provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdragen gemiddeld de helft van het jaarlijkse budget. De andere helft komt uit extra inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen. Het recreatieschap beheert 6.097 hectare werkgebied, waarvan 2.572 hectare beheergebied met 277 hectare water, verdeeld over drie deelgebieden:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200 met gebieden als de Houtrak, Westbroekplas en Veerplas.
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West, Groene Weelde, park Zwaanshoek en park Zwanenburg.
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek en Buitenschot.

Spaarnwoude Park is het groene hart van de regio: een plek waar natuur, recreatie en gezondheid samenkomen. Van rustige wandelingen tot sportieve activiteiten, van festivals tot vogelrijke gebieden – het park is veelzijdig en toegankelijk voor iedereen. Deze diversiteit maakt Spaarnwoude uniek: een plek waar je niets hoeft, maar alles kunt.

Visie Spaarnwoude Park 2040

Het algemeen bestuur heeft haar ambities vastgelegd in de Visie Spaarnwoude Park 2040 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Spaarnwoude Park ontwikkelt zich tot een natuur-rijk park tussen de steden, goed bereikbaar en veelzijdig, waar natuur en recreatie hand in hand gaan. Met het uitvoeringsprogramma bouwen we aan een aantrekkelijk leefklimaat voor mens en natuur, met ecologisch beheer en revitalisering van ontvangstgebieden als kernopgaven.

Dankzij de Regiodeal werken we samen aan projecten die deze visie dichterbij brengen, zoals ontvangstgebied Groene Weelde, Veerplas (inclusief waterkwaliteit), Houtrak (skeeleroute, trimparcours, natuurspeeltuin), Boerenerf Spaarnwoude en gebiedsontwikkeling in de Plesmanhoek, aangevuld met de Natuurtuin Park Vijfhuizen, een bewonersinitiatief dat dankzij financiering uit de Regiodeal laat zien hoe betrokkenheid en samenwerking het park verrijken.

Onze doelen zijn helder: meer variatie in landschap en natuur, historie als drager voor ontwikkelingen, ruimte voor initiatieven en betere verbindingen tussen stad en land. Dit vraagt om een gebied dat uitnodigt tot ontspanning, bewegen, spelen, sporten, fietsen, wandelen en ontmoeten.

De visie is hier te vinden: <https://www.spaarnwoude.nl/spaarnwoude-park/over-spaarnwoude-park>

Hoofddoelstelling uit de gemeenschappelijke regeling

Het recreatieschap richt zich daarbij op drie hoofdactiviteiten:

- a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
- b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
- c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Wat gaan we doen?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur.
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de omliggende, groeiende steden.
- Een balans tussen openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie.
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad – land netwerk met:
 - Goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in de behoeften van de recreant;
 - Rustieker gebieden waar het landschap, natuur en cultuurhistorie; prevaleren
 - En gebieden die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn.
- Ontwikkelen en aanhalen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant.
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed.
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen.

Recreatieschap Spaarnwoude zorgt met haar beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en zwemvoorzieningen binnen haar gebied. Dit wordt volgens onderhoudsniveau CROW-systematiek niveau B uitgevoerd.

Buitenhuizen

Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude

Ter geleide

Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotings*rechtmatigheid vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Spaarnwoude d.d.26 maart 2026;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Spaarnwoude, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 6 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 11 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investering*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Wijziging van de verdeelsleutel, zoals weergegeven in bijlage 1, is slechts mogelijk nadat van alle deelnemers een positieve zienswijze is ontvangen op het ingediende voorstel.
9. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen.
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsprogramma vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves;
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 overeengekomen verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt gebruik van de zogenoemde transparantiemethode. Jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via het btw compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarden en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast, waarbij het AB de uitvoeringsorganisatie machtigt om het overzicht van gehanteerde afschrijfcategorieën en -perioden in bijlage 2 van de nota indien nodig te actualiseren.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

1. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
2. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
3. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
4. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Deze grens geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
 - i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
 - iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
 - iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
 - v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
 - vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
 - vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.

- e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude vastgesteld op 29 mei 2024 wordt ingetrokken.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op 2 juli 2026.

De voorzitter,

De heer N. Korf

1. De verdeelsleutel voor het recreatieschap is zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SPW** en **SGP**:

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Amsterdam	18,70 %
Gemeente Haarlem *)	13,40 %
Gemeente Haarlemmermeer	10,30 %
Gemeente Velsen	5,40 %
Provincie Noord-Holland	52,20 %

*) De bijdrage van Haarlem wordt verminderd met de genormeerde kosten voor beheer en onderhoud in het deelgebied Ringvaart West op het grondgebied van Haarlem.

2. Een jaarlijks tekort (na saldering van kosten en baten) wordt aangevuld uit de van de toenmalige Stichting Mainport en Groen ontvangen afkoopsom (besluit AB recreatieschap Spaarnwoude d.d. 19 december 2012) voor het beheer van het deelgebied totdat die afkoopsom is uitgeput. De verdeelsleutel voor het recreatieschap is zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SMG** t.a.v. het resterende tekort:

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Haarlemmermeer	50,00 %
Provincie Noord-Holland	50,00 %

De in deze bijlage geduide deelgebieden (**SPW**, **SGP** en **SMG**) zijn aangegeven op de bij de GR gevoegde kaart (werkingsgebied).

Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude

Ter geleide

~~Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid. Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe. Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotingsrechtmatigheid* vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten.~~

Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Spaarnwoude;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Spaarnwoude d.d. ~~26 maart 2026~~ 11 april 2024;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Spaarnwoude, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 6 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 11 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investering*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Wijziging van de verdeelsleutel, zoals weergegeven in bijlage 1, is slechts mogelijk nadat van alle deelnemers een positieve zienswijze is ontvangen op het ingediende voorstel.
9. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen.
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsprogramma vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves;
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 overeengekomen verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt ~~binnen de Wet op de omzetbelasting~~ gebruik van de zogenoemde transparantiemethodekoopelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koopelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
2. ~~Om van de koopelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbepaald toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.~~

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast, waarbij het AB de

uitvoeringsorganisatie machtigt om het overzicht van gehanteerde afschrijfcategorieën en -perioden in bijlage 2 van de nota indien nodig te actualiseren.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;

- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

1. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
2. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
3. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
4. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves 3%. Deze grens ~~van 3%~~ geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen:
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
 - i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.

- iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
- vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
- vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.

a-e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude ~~Financiële verordening~~ vastgesteld op ~~9 december 2022~~ 29 mei 2024 wordt ingetrokken, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2023 en 2024.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. ~~(gelijktijdig met wijziging GR)~~
2. Deze verordening wordt aangehaald als: ~~verordening~~ Verordening financieel beheer Recreatieschap Spaarnwoude.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op 2 juli 2026. ~~29 mei 2024.~~

De voorzitter,

~~Mevr. I. Zaal~~ De heer N. Korf

1. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SPW**:

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Amsterdam	22,1 %
Gemeente Haarlem	12,8 %
Gemeente Haarlemmermeer	4,4 %
Gemeente Velsen	7,6 %
Provincie Noord-Holland	53,1 %

2. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SGP**:

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Amsterdam	10 %
Gemeente Haarlem *)	15 %
Gemeente Haarlemmermeer	25 %
Provincie Noord-Holland	50 %

~~*) De door Haarlem verschuldigde bijdrage wordt op grond van in het AB gemaakte afspraken verminderd met de genormeerde kosten voor beheer en onderhoud in het deelgebied Ringvaart West op het grondgebied van Haarlem~~

1. De verdeelsleutel voor deelgebied **SPW** en **SGP** is in onderstaande tabel aangegeven:

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Amsterdam	18,70 %
Gemeente Haarlem *)	13,40 %
Gemeente Haarlemmermeer	10,30 %
Gemeente Velsen	5,40 %
Provincie Noord-Holland	52,20 %

~~*) De bijdrage van Haarlem wordt verminderd met de genormeerde kosten voor beheer en onderhoud in het deelgebied Ringvaart West op het grondgebied van Haarlem.~~

- 3.2. Een jaarlijks tekort (na saldering van kosten en baten) wordt aangevuld uit de van de toenmalige Stichting Mainport en Groen ontvangen afkoopsom (besluit AB recreatieschap Spaarnwoude d.d. 19 december 2012) voor het beheer van het deelgebied **SMG**, totdat die afkoopsom is uitgeput. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. deelgebied **SMG** t.a.v. het resterende tekort is in onderstaande tabel aangegeven:

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Haarlemmermeer	50,00 %
Provincie Noord-Holland	50,00 %

De in deze bijlage geduide deelgebieden (**SPW**, **SGP** en **SMG**) zijn aangegeven op de bij de GR gevoegde kaart (werkingsgebied).

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Velsen-Zuid: 15 april 2026
Uw kenmerk: n.v.t.
Ons kenmerk: U20260305
Projectnummer:
Onderwerp: Reactie uitvoeringsorganisatie op zienswijzen Kadernota 2027
Bijlage(n): 4
Behandeld door: [REDACTED]
Contactgegevens: [REDACTED]

Geachte raadsleden en leden van Provinciale Staten,

In deze brief willen wij u informeren over c.q. verzoeken om:

1. de reactie van het algemeen bestuur van het recreatieschap over de ontvangen zienswijzen Kadernota 2027;
2. en het verzoek om een zienswijze op de meegestuurde financiële documenten 2026, zijnde de Jaarstukken 2025 inclusief de resultaatsbestemming 2025, de begrotingswijziging 2026 en de programmabegroting 2027.

Ad 1 Reactie AB-RAUM ontvangen zienswijzen Kadernota 2027

Het dagelijks bestuur heeft op 15 december 2025 de Kadernota 2027 Alkmaarder- en Uitgeestermeer met een aanbiedingsbrief toegestuurd aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten. Op grond van het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is de mogelijkheid geboden om binnen tien weken een zienswijze kenbaar te maken. De participanten zijn verzocht om vóór 1 maart 2026 hun zienswijze toe te sturen.

Reactie op zienswijzen

Er zijn 4 zienswijzen ontvangen: Alkmaar, Uitgeest, Heiloo en Castricum. Voor een overzicht van de ontvangen zienswijzen en een reactie hierop van het RAUM verwijs ik u naar de tabel in bijlage 2.

Actualiteit RAUM

Naast het reguliere (en incidentele) dagelijkse beheer en geprioriteerde (groot) onderhoud worden uit de eerder vast gestelde visie het gecombineerde project 2de Fase Natuurontwikkeling Sakerleidam en Vitaal Platteland (waterkwaliteit) - Dorregeest uitgevoerd. Dit gebeurt in afwachting van de vervolgstappen. Tegelijkertijd blijft het bestuur zorgdragen voor een schoon, heel en veilig gebied waar het goed toeven is voor de recreant. En waar ondernemers kunnen blijven ondernemen.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad. Beheer- en informatiecentrum De Blankert is gevestigd te Uitgeest, Lagendijk 33.

Recreatie Noord-Holland NV verzorgt in opdracht van het bestuur van Alkmaarder- en Uitgeestermeer het beheer en onderhoud van het recreatiegebied.

Tegelijkertijd loopt er een bestuurlijk/ambtelijk proces om te komen tot opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling. Deze opheffing is gebaseerd op de wens van de participanten omdat het realiseren van de recreatieve opgaven in de huidige GR-vorm niet voldoende realiseerbaar is.

Tot op heden is er nog geen besluit over de definitieve schadevergoeding inzake het duikongeval. Om die reden is er geen financiële verantwoording opgenomen in de Kadernota 2027. In de vergadering van 14 april 2026 wordt het voorstel om te komen tot een bestuurlijke uitspraak voorgelegd aan het algemeen bestuur. Afhankelijk van de uitkomst worden de financiële gevolgen verantwoord in de najaarsrapportage 2026, de Kadernota 2028 en de Begrotingswijziging 2027.

Van twee participanten (Uitgeest en Castricum) is een zienswijze ontvangen waarin werd gevraagd om verdere toelichting en/of uiting van zorgen over het beheer, met name beschoeiingen. De zienswijze van de gemeente Alkmaar betrof (kort samengevat) de constatering en bevestiging dat de kadernota overeenkomt met de bestuurlijke afspraken. De zienswijze van de gemeente Heiloo luidde "Geen zienswijze". De overige participanten hebben geen officiële zienswijze ingediend, rekening houdend met de huidige situatie.

De reactie van het bestuur het recreatieschap op de ingebrachte zienswijzen van Uitgeest en Castricum luidt:

- a) Gevolgen on-hold zetten c.q. stopzetten projecten
Het on-hold zetten van de projecten leidt op korte termijn tot minder (investerings)kosten en op lange termijn tot géén aanvullende opbrengsten ter dekking van de begroting. Voor het dagelijks beheer heeft dit geen directe consequenties omdat daarvoor bepaalde kwaliteitsniveau zijn afgesproken ("B" en voor groenonderhoud "C") en daar zijn de budgetten op afgestemd (zie besluit kadernota 2025 – 2023ABRAUM22).
- b) Zorg over de beschoeiingen
In haar vergadering van april vorig jaar heeft het AB besloten tijdelijk geen nieuwe langlopende verplichtingen meer aan te gaan. Een van deze verplichtingen was het groot onderhoud aan de beschoeiingen. Indien er zich situaties voordoen waarbij risico's kunnen optreden, wordt het bestuur hier tijdig over geïnformeerd en worden onverwijld maatregelen genomen om de veiligheid voor de recreant te waarborgen.
- c) Regie houden op gebieden bij voorgenomen opheffing
Het bestuur van het RAUM is zich bewust van het belang voor een goede (na)zorg en overdracht bij de voorgenomen opheffing en zij onderschrijft uw zienswijze.
- d) Andere term voor "liquidatie"
Het bestuur zegt toe hiervoor een meer passende term te gaan gebruiken.

Besluit algemeen bestuur over de zienswijzen op de kadernota

Het besluit van het algemeen bestuur (AB 14-04-2026) luidt als volgt:

1. kennis te nemen van de ontvangen zienswijzen;
2. en op de binnengekomen reacties per brief te reageren conform de bijgevoegde conceptbrief.

Ad 2 Aanbieding financiële documenten 2026

Hierbij bieden wij u de voorlopige financiële documenten 2026 aan van het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. U wordt hiermee in de gelegenheid gesteld om binnen 10 weken uw zienswijze op de jaarstukken 2025, de begrotingswijziging 2026 en de programmabegroting 2027 naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur heeft deze stukken in haar vergadering van 23 maart 2026 behandeld en geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur op 4 juli 2026.

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpbegrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

Verzoek zienswijze resultaatsbestemming

Tenslotte wordt conform de nieuwe GR de raden en de Staten verzocht hun zienswijze te geven op de voorgestelde resultaatsbestemming voor het boekjaar 2025;

1. het incidenteel behaalde resultaat ad € 138.404 (negatief) te onttrekken aan de daarvoor bestemde reserves zijnde de bestemmingsreserves € 91.168 en algemene reserve € 47.236;
2. het regulier behaalde resultaat ad € 191.718 (positief) als volgt toe te kennen over de reserves;
 - a. € 65.867, zijnde de incidentele bijdrage, te storten in de bestemmingsreserve exploitatie;
 - b. € 31.205 toe te voegen aan de algemene reserve;
 - c. en € 94.646 toe te voegen aan bestemmingsreserves.

Het algemeen bestuur neemt op 3 juli aanstaande een besluit om de financiële stukken vast te stellen. Deze worden vóór 15 juli 2026 toegezonden ter goedkeuring aan het Ministerie van BZK.

Vetrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd verblijf ik.
Hoogachtend,

Programmamanager Recreatie Noord-Holland N.V.

Jaarstukken 2025

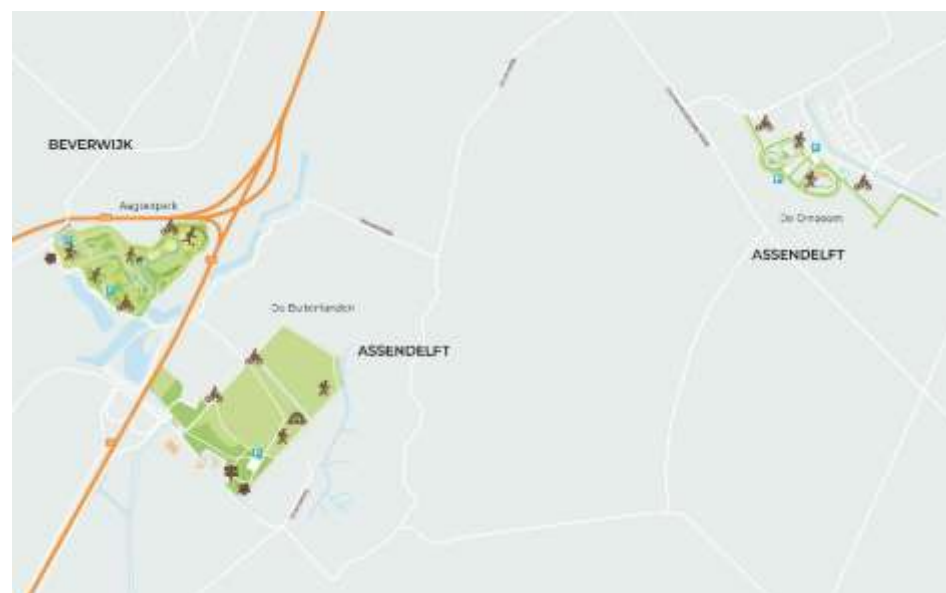
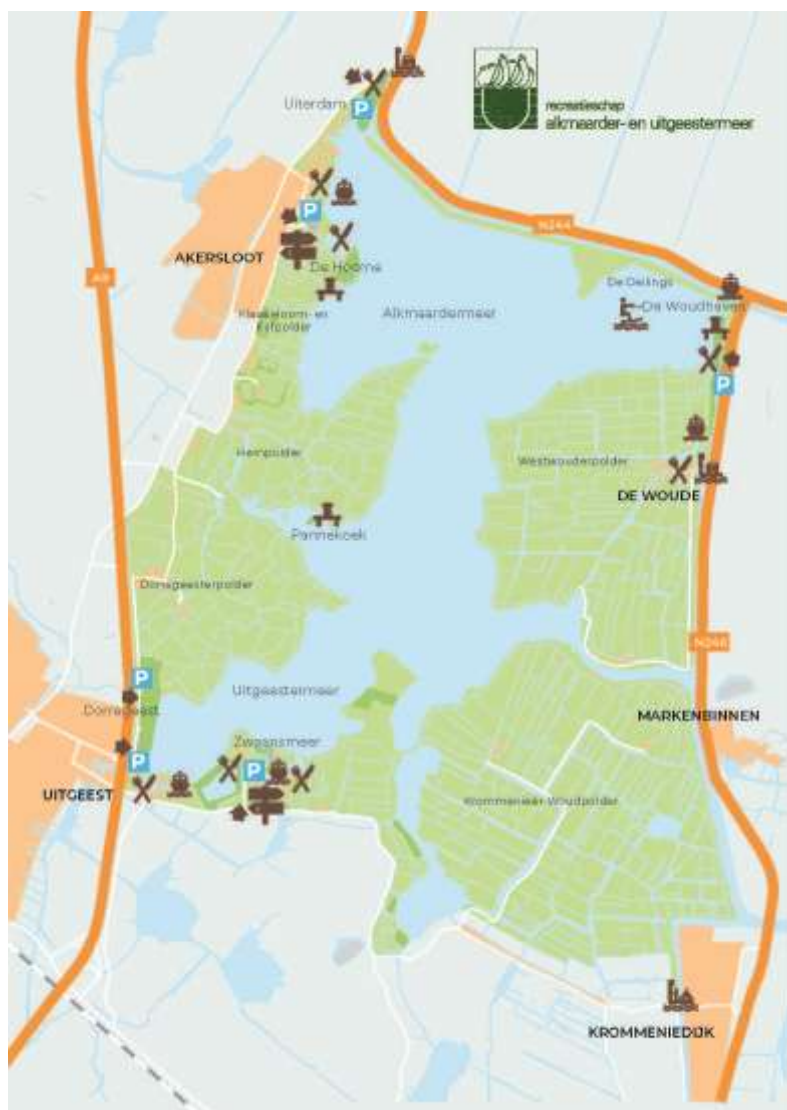
ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Jaarverslag.....	8
Programmaverantwoording	10
<i>Programma 1. Ontwikkeling en inrichting</i>	<i>12</i>
<i>Programma 2. Beheer en onderhoud.....</i>	<i>16</i>
<i>Programma 3. Toezicht en veiligheid.....</i>	<i>21</i>
<i>Programma 4. Bestuur en ondersteuning</i>	<i>23</i>
<i>Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>26</i>
Paragrafen.....	29
<i>A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	<i>30</i>
<i>B. Kapitaalgoederen.....</i>	<i>33</i>
<i>C. Financiering.....</i>	<i>41</i>
<i>D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo</i>	<i>43</i>
<i>E. Grondbeleid.....</i>	<i>48</i>
<i>F. Participanten.....</i>	<i>50</i>
Jaarrekening 2025.....	55
Overige gegevens.....	69
Bijlagen	71
<i>Bijlage I Overzichten A-UM.....</i>	<i>72</i>

<i>Bijlage II</i>	<i>Overzichten IJ-Z</i>	<i>74</i>
<i>Bijlage III</i>	<i>Investerings- en financieringsstaat over 2025.....</i>	<i>76</i>
<i>Bijlage IV</i>	<i>Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025.....</i>	<i>79</i>
<i>Bijlage V</i>	<i>Gebeurtenissen na balansdatum.....</i>	<i>81</i>
<i>Bijlage VI</i>	<i>Risicoanalyse</i>	<i>82</i>
<i>Bijlage VII</i>	<i>SiSa verantwoordingsinformatie 2025</i>	<i>86</i>
<i>Bijlage VIII</i>	<i>WNT-verantwoording 2025.....</i>	<i>87</i>

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen, en met subsidies en overige bijdragen.

Het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit twee deelgebieden, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en het deelgebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z).

- Werkgebied van 2040 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer (648 ha A-UM en 88 ha IJ-Z);
- Waarvan 525 ha water;

Hoogtepunten

Het jaar 2025 wordt gekenmerkt door twee belangrijke bestuurlijke besluiten c.q. ontwikkelingen.

Voornemen tot opheffing

In de aanbestedingsbrief van de Kadernota 2026 heeft het algemeen bestuur van het recreatieschap benadrukt dat zij het als haar verantwoordelijkheid ziet om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een verdere voortzetting vond het bestuur te onzeker om in gezamenlijkheid te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied. In de vergadering van 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken.

Het besluit betekent dat alle projecten (tijdelijk) worden stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidaam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. Het beheer en onderhoud gaat door op basis van het uitgangspunt “schoon, heel en veilig”. Zonder dat er nieuwe langdurige verplichtingen worden aangegaan. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke vervolgens wordt aangeboden aan de participanten.

2de Fase Natuurontwikkeling Sakerleidaam – Vitaal platteland/waterkwaliteit

In 2025 is de inrichting van het gebied gestart met de aanleg van een dam als robuuste waterkering om de toekomstige Sakerlei. De financiering van dit project is gedaan middels het aantrekken van een lening, welke op 15 mei 2025 is aangetrokken, ter hoogte van € 4,7 mln tegen een rente van 3,239%. Door vertragingen in beide projecten bedroeg het investeringsbedrag in 2025 € 3,4 mln en dat is lager dan begroot (€ 6 mln).

Verdere realisatie in hoofdlijnen

In 2025 heeft het recreatieschap zich verder ingezet voor:

- In 2025 is gestart met de 2de fase van het project Natuurontwikkeling Sakerleidaam door middel van een dam als robuuste waterkering om de toekomstige Sakerlei. De financiering van dit project is gedaan middels het aantrekken van een lening, welke op 15 mei 2025 is aangetrokken, ter hoogte van € 4,7 mln tegen een rente van 3,239%.
- Het bovengenoemde project hangt nauw samen met het project Vitaal Platteland gericht op verdieping van het Uitgeestermeer voor meer biodiversiteit in het water en verbetering van de zwemwaterkwaliteit oeverpark Dorregeest.

De voorbereidingen zijn gestart echter door oponthoud bij de vergunningverlening en onduidelijkheid over het ontwerp van de zwembadwand is er vertraging opgetreden.

- Het nieuwe toiletgebouw is in juni op Dorregeest geplaatst en in bedrijf genomen. Het gebouw is voor de helft ingericht als kiosk. Dit biedt de mogelijkheden om de beheerkosten deels te compenseren. Het gebouw voorziet in de vraag van de recreanten.
- Groot onderhoud aan onder meer fietspaden, veerstoepen en damwand (pontjes), speelvoorzieningen en een fietssluis bij Zwaansmeer.
- Verkrijgen van Provinciale subsidie voor de komende zeven jaar voor beheer- en herstelmaatregelen van stikstofgevoelige habitats en de voorbereiding van deze werkzaamheden zijn gestart.
- Ambtelijke inzet bij het ondersteunen van het bestuur in hun onderzoek naar de governance.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Recreatieschap Alkmaarder- Uitgeestermeer laat een positief resultaat zien van € 53.000 terwijl een negatief resultaat van € 279.500 was begroot. Dat betekent een verschil van € 333.000 (voordeel) en dat worden verklaard door het stopzetten van diverse activiteiten en projecten en het niet meer aangaan van langlopende verplichtingen. Het resultaat (in het kort) kan als volgt worden verklaard. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Kosten en opbrengsten die samenhangen met de uitvoering:

- Stopzetten Uiterdam, Dorregeest en Aagtenpark: minder kosten € 164.000 (voordeel);
- Stopzetten verdienprojecten reclamezuilen en recreatie-arken: minder kosten € 72.000 (voordeel);
- Minder dagelijks onderhoud: € 66.000 (voordeel);
- Minder RNH-inzet over gehele breedte: € 44.000 (voordeel);

- Minder overige bedrijfskosten (kantoor, elektra en promotie): € 38.000 (voordeel);
- Extra opbrengsten (pacht en overig): € 9.000 (voordeel);
- Hogere kosten i.v.m. werkzaamheden en advies Woo-procedures: € 26.000 (nadeel).

Financieringskosten:

- Niet begrote renteopbrengsten: € 17.000 (voordeel);
- Door later afsluiten financieringslening lagere financieringskosten: € 26.000 (voordeel).

Kosten Bestuursbureau en governancetraject:

- Hogere kosten inzet Bestuursbureau: € 12.000 (nadeel);
- Kosten toekomstverkenning inhuur KokxDeVoogd: € 73.000 (nadeel).

Balansmutaties-bestemmingsreserves:

- Deze mutaties verlopen via het resultaat: € 8.000 (voordeel).

Wat heeft het in 2025 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van het Alkmaarder- Uitgeestermeer bedroegen € 2.457.000. Hiervan werd € 1.588.000 besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 38.000 werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 647.000, veiligheid en toezicht € 88.000 en tot slot een bedrag van € 96.000 ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.

De totale baten van het Alkmaarder- Uitgeestermeer waren € 2.511.000. Hiervan kwam € 2.018.000 uit de participantenbijdragen. Huren, pachten, overige inkomsten en rentebaten brachten € 436.000 op. Een bedrag van € 57.000 werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Financieel resultaat

De geconsolideerde jaarrekening 2025 laat per saldo een positief resultaat zien van € 53.000. Dit resultaat omvat een:

- positief resultaat van € 192.000 op reguliere bedrijfsvoering;
- negatief resultaat van € 139.000 op incidentele werkzaamheden/projecten.

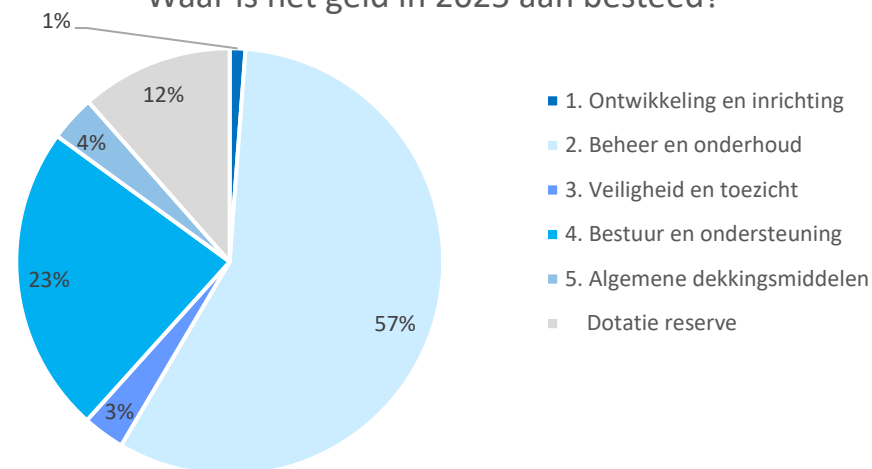
Resultaat reguliere werkzaamheden

Voorgesteld en conform eerdere besluitvorming zullen de incidentele participantenbijdrage ad € 66.000 toegevoegd worden aan de bestemmingsreserve exploitatie en het restant saldo uit de reguliere werkzaamheden ad € 126.000 worden toegevoegd aan de algemene reserve.

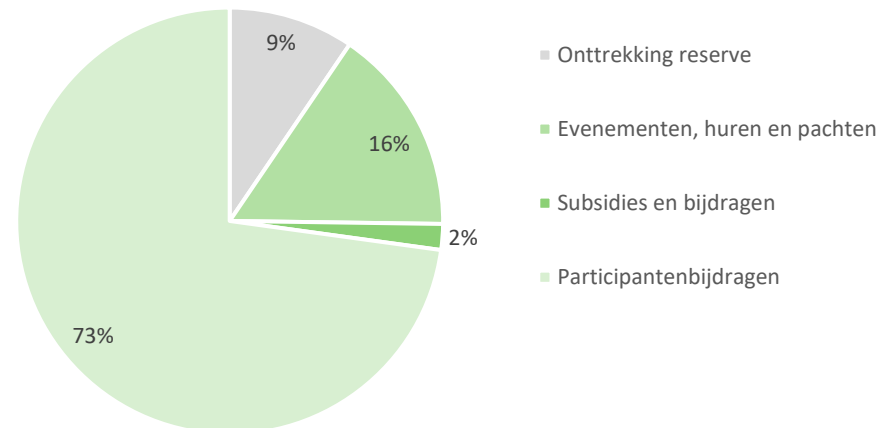
Resultaat incidentele werkzaamheden

Voorgesteld en conform eerdere besluitvorming wordt het saldo uit de incidentele werkzaamheden onttrekken uit de algemene reserves en/of bestemmingsreserves.

Waar is het geld in 2025 aan besteed?

Waar kwam het geld vandaan?

Resultaat totaal 2025

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
Lasten	2.457.596	2.758.627	-301.030
Baten	2.510.911	2.479.063	31.848
Saldo	53.315	-279.564	332.878

Het totale resultaat is € 333.000 minder negatief dan begroot. Het minder negatieve resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 239.500 positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 149.000 positief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 20.000 positief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 124.000 negatief);
- Programma 5 algemene dekkingsmiddelen (€ 48.500 positief).

De programma's worden bij de paragraaf 'programmaverantwoording' uitgewerkt [↗](#).

Participantenbijdragen

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2025 was de index voor participantenbijdrage 6,2%.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	908.933	997.684
Gemeente Beverwijk	124.769	135.333
Gemeente Heemskerk	98.046	106.037
Gemeente Uitgeest	91.087	100.164
Gemeente Alkmaar	95.742	106.356
Gemeente Zaanstad	417.388	458.875
Gemeente Castricum	70.117	77.894
Gemeente Heiloo	32.362	35.951
Totaal	1.838.444	2.018.293

In het jaar 2025 is een bedrag van € 65.867 aan incidentele bijdrage ontvangen. Over de incidentele bijdrage is geen indexatie toegepast.

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het positieve resultaat over het boekjaar 2025 is ten gunste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van de totale reserves bedraagt eind van het boekjaar 2025 € 1.505.764.

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Vershil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	45.660	41.732	3.928
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	531.001	459.660	71.341
Bestemmingsreserve kapitaallasten AUM	53.100	53.222	-122
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer AUM	45.514	45.514	-
Bestemmingsreserve B&O De Hoorne AUM	148.255	145.123	3.132
Algemene reserve IJ-Z	60.560	80.518	-19.957
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	564.351	566.196	-1.845
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJZ	56.915	60.077	-3.162
Totaal reserves	1.505.764	1.452.450	53.314
Voorziening groot onderhoud AUM	490.068	476.976	13.092
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	464.861	395.459	69.402
Totaal reserves en voorzieningen	2.460.694	2.324.885	135.808

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Geestmerambacht zijn (in het kort):

- kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
- veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak;
- veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering project Vitaal Platteland.

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

De gebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) zijn ingericht als recreatiegebieden om de steden, de kuststrook en de natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden aan inwoners uit de omliggende gemeenten en de regio. Het doel van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
- het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op bovengenoemde doelen.

Tegelijkertijd loopt er een bestuurlijk/ambtelijk proces om te komen tot opheffing van het recreatieschap naar aanleiding van het AB-besluit (d.d. 6-2-2025). Dit voornemen tot opheffing is gebaseerd op de wens van de participanten omdat het realiseren van de recreatieve opgaven in de huidige GR-vorm niet mogelijk is.

Strategische doelen 2025

Door het AB-besluit om het RAUM in de huidige vorm op te heffen, wordt er met het minimum aan projecten minder bijgedragen aan het behalen van strategische doelen. Daarentegen is het de bedoeling dat het gebied “schoon, heel en veilig” wordt beheerd en daarbij wordt voldoende rekening gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers. Hierdoor kan er veilig en prettig worden gerecreëerd en is er zo veel mogelijk zekerheid voor de ondernemers in het gebied.

Externe ontwikkelingen

- De spanningen tussen maatschappelijk-ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven op het gebied van stikstof, woningbouw, energie (380KV hoogspanningsleiding) , klimaat en waterbeheer, in combinatie met de recreatieve opgaven en het gebruik van de natuur.
- Media-, maatschappelijke en politieke aandacht voor de gevolgen van de verontreiniging in de ondergrond van het Aagtenpark. Omdat de verantwoordelijkheid met betrekking tot nazorg van milieuaspecten van dit gebied bij de gemeente Beverwijk ligt heeft zij daar het meeste werk van gehad.
- Media-, maatschappelijke en politieke aandacht voor de natuurontwikkeling Sakerleidam 2de-fase. Zorgen zijn geuit door gemeenteraden, Provinciale Staten en bevolking over het toegepaste granuliet in de nieuw gebouwde dam. Met name gericht op vermeende negatieve gevolgen voor het milieu en gezondheid van mensen en dieren naar aanleiding van de wijze waarop er verslag is gedaan in het regionale Dagblad Kennemerland. Veel tijd is besteed aan beantwoording van vragen, zowel schriftelijk als in de vorm van een openbare bijeenkomst voor volksvertegenwoordigers en belangstellenden. En een omvangrijk Woo-verzoek.

Interne acties

Ter verbetering van de bedrijfsvoering zijn de volgende maatregelen genomen:

- Verbeteringen zijn doorgevoerd in de ICT, digitale veiligheid en gegevensbescherming.
- De archivering is verder gedigitaliseerd.

- Een geactualiseerde financiële prognose is gemaakt voor de laatste AB-vergadering in het jaar.
- Het kader voor de beoordeling van begrotingsrechtmatigheid is aangepast.
- De financiële rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen leiden tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen.
- De accountantsdiensten voor komende jaren zijn Europees aanbesteed.
- Diverse trainingen en opleidingen van medewerkers van RNH, onder andere gericht op het interne opdrachtgeverschap.
- De online keuzehulp voor natuurinclusief ondernemen is door RNH ontwikkeld en in gebruik genomen (<https://www.natuurinclusieverecreatie.nl/>).

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen.

Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld.

In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2025 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico's, genoemd in de risicoparagraaf.

Gebiedsinvesteringen

Oever- en natuurontwikkeling Sakerleidiem fase 2

In 2025 is de inrichting van het gebied gestart met de aanleg van een dam als robuuste waterkering om de toekomstige Sakerleidiem. Door vertragingen binnen het project is het verwachte investeringsbedrag in 2025 lager dan eerder begroot. Het investeringsbedrag in 2025 bedraagt afgerond € 3.225.000 (begroot was € 4.500.000).

Vitaal Platteland/Lokale verdieping

De voorbereidingen voor uitvoering van dit project zijn in 2025 in volle gang. Echter door vertragingen binnen het project is het verwachte investeringsbedrag in 2025 een stuk lager dan eerder begroot. Het investeringsbedrag in 2025 bedraagt afgerond € 159.000 (begroot was € 1.500.000).

Toiletgebouw Dorregeest

Het nieuwe toiletgebouw is in juni 2025 op Dorregeest geplaatst en in bedrijf genomen. Het gebouw functioneert voor de helft ook als kioskruijnte om de beheerkosten deels te compenseren en voldoet aan de behoefte van de recreant. Voor het seizoen 2026 is er positieve hoop dat een uitbater wordt gevonden. Het investeringsbedrag in 2025 bedraagt afgerond € 139.000 (begroot was € 146.000).

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma’s, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma’s zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen.

Een groot deel van de kosten wordt gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten, participantenbijdragen, subsidies en overige bijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarstukken van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma’s.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	38.117	6.848	-31.269
2. Beheer en onderhoud	1.588.322	395.095	-1.193.227
3. Veiligheid en toezicht	87.929	-	-87.929
4. Bestuur en ondersteuning	647.272	-	-647.272
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	95.958	2.108.968	2.013.010
Totaal voor bestemming	2.457.596	2.510.911	53.315
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	319.207	265.892	-53.315
Totaal na bestemming	2.776.803	2.776.803	-

Verkorte balans

De balans per 31 december 2025 kan verkort als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2025	2024	PASSIVA	2025	2024
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	3.682	348	Eigen vermogen	1.506	1.452
Financiële vaste activa	7	-	Voorzieningen	955	872
			Schulden op lange termijn	4.602	-
Subtotaal	3.689	348	Subtotaal	7.063	2.325
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	32	47	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	223	186
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.945	2.680	Overlopende passiva	395	576
Liquide middelen	15	11			
Subtotaal	3.992	2.738	Subtotaal	618	762
Totaal	7.681	3.087	Totaal	7.681	3.087

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	38.117	6.848	-31.269	301.009	30.000	-271.009	114.312	7.544	-106.767
2. Beheer en onderhoud	1.588.322	395.095	-1.193.227	1.704.558	362.637	-1.341.921	1.571.828	348.497	-1.223.331
3. Veiligheid en toezicht	87.929	-	-87.929	107.808	-	-107.808	109.936	-	-109.936
4. Bestuur en ondersteuning	206.147	-	-206.147	122.857	-	-122.857	87.437	-	-87.437
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	95.958	2.108.968	2.013.010	121.850	2.086.426	1.964.576	1.235	1.987.733	1.986.497
Overhead	441.125	-	-441.125	400.545	-	-400.545	432.681	-	-432.681
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	2.457.596	2.510.911	53.315	2.758.627	2.479.063	-279.564	2.317.429	2.343.774	26.345
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	142.272	158.302	-16.029	117.209	118.212	-1.002	185.061	237.692	-52.631
Bestemmingsreserve	176.934	107.590	69.344	123.486	402.047	-278.561	232.008	153.031	78.976
Totaal mutaties reserves	319.207	265.892	53.315	240.695	520.259	-279.564	417.068	390.723	26.345
Gerealiseerd resultaat	2.776.803	2.776.803	-	2.999.322	2.999.322	-	2.734.497	2.734.497	-

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2025 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de Jaarstukken 2025 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2025. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2025, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025 in de Jaarstukken.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Het bestuur van het recreatieschap heeft besloten (06-02-2025) dat zij het als haar verantwoordelijkheid ziet om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een verdere voortzetting vond het bestuur te onzeker om in gezamenlijkheid te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied en daarom heeft het bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke vervolgens wordt aangeboden aan de participanten.

Het besluit betekent dat alle (Visie-)projecten worden stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Saskerleidam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. Het beheer en onderhoud gaat door op basis van het uitgangspunt “schoon, heel en veilig”. Dit geldt ook voor het consoliderend beleid met ondernemers en andere organisaties.

Binnen programma 1 zijn de gerealiseerde kosten € 263.000 lager dan begroot en de opbrengsten € 23.000 lager dan begroot. Per saldo is het verschil in dit programma € 240.000 (positief) lager dan begroot.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2025

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat het ambitie- en visieproces, de programmering in een ontwikkelprogramma en de werving van ondernemers.

Dit taakveld heeft een onderschrijding in de kosten van ruim € 150.000 (positief) en een onderschrijding in de baten van ruim € 23.000 (negatief) door:

- On hold zetten werkzaamheden recreatie-arken;
- On hold zetten werkzaamheden reclamezuilen;
- On hold zetten werkzaamheden project Uiterdam;
- On hold zetten project herontwikkeling Dorregeest.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen waarbij realisatie nagenoeg overeenkomt met begroting. Uitgevoerde werkzaamheden zien op project Revitalisatie van De Woudhaven.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald. De werkelijke kosten zijn in 2025 evenals het jaar ervoor nihil.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat gebiedsinrichting projecten en heeft een onderschrijding bij de lasten van bijna € 113.000 (positief) hoofdzakelijk doordat de werkzaamheden voor de Visieschets Aagtenpark-Buitenlanden on hold is gezet.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	18.001	161.338	-143.337	43.095
Inzet RNH	20.116	139.671	-119.555	71.216
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	38.117	301.009	-262.892	114.312
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	6.848	30.000	-23.152	7.544
Totale baten	6.848	30.000	-23.152	7.544
Saldo	-31.269	-271.009	239.740	-106.767

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 economische ontwikkeling	21.098	6.848	171.011	30.000	86.924	7.544
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.684	-	1.750	-	12.599	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	15.335	-	128.248	-	14.789	-
Totaal	38.117	6.848	301.009	30.000	114.312	7.544

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	2.614	-	3.463	-	-849	-
3.1	Ontwikkeling Uiterdam	8.433	4.216	60.237	30.000	-51.804	-25.784
3.1	Herontwikkeling Dorregeest	7.581	2.632	33.196	-	-25.615	2.632
3.1	Inkomst potentie reclame zuilen	2.471	-	28.713	-	-26.242	-
3.1	Inkomst potentie recreatie arken	-	-	45.403	-	-45.403	-
	Subtotaal taakveld 3.1	21.098	6.848	171.012	30.000	-149.914	-23.152
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Revitalisatie Woudhaven	1.684	-	1.750	-	-66	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	1.684	-	1.750	-	-66	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	-	-	-	-	-	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.902	-	8.327	-	-5.425	-
5.7.1	Visieschets Aagtenpark en BTL	1.845	-	109.333	-	-107.488	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Taakveld		Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.7.1	Routebureau	10.588	-	10.588	-	-1	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	15.335	-	128.248	-	-112.913	-
	Totaal	38.117	6.848	301.010	30.000	-262.893	-23.152

Figuur 1 Speelveld en boten bij De Woudhaven

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en Programma	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het voornemen de GR in haar huidige vorm op te heffen is het de bedoeling dat het gebied “schoon, heel en veilig” wordt beheerd. Daarbij wordt voldoende rekening gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers.

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van de natuur en recreatie. Naar aanleiding van inspecties zijn de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan fietspad De Hoorne.
- Groot onderhoud aan de veerstoepen bij pontje Molletjesveer en een damwand bij pontje Oostknollendam.
- Groot onderhoud aan toiletgebouwen.
- Vervangen van diverse speelvoorzieningen.
- Plaatsen van fietssluisen bij Zwaansmeer.
- Plaatsen van afvalbakken in Dorregeest en Aagtenpark.
- Verkrijgen van Provinciale subsidie voor de komende zeven jaar voor beheer- en herstelmaatregelen van stikstofgevoelige habitats en het voorbereiden van de werkzaamheden. .

Bij het programma 2 zijn de gerealiseerde kosten € 117.000 lager dan begroot en de opbrengsten € 32.000 hoger dan begroot. Per saldo resulteert dit in een positiever resultaat van € 149.000 voor dit programma.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2025

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Wat betreft de geplande werkzaamheden is er een onderschrijving van € 36.000 (positief). De niet uitgevoerde werkzaamheden worden in 2026 alsnog uitgevoerd. Naar aanleiding van inspecties zijn de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd:

Groot onderhoud aan fietspad De Hoorne.

- Groot onderhoud aan de veerstoepen bij pontje Molletjesveer en een damwand bij pontje Oostknollendam.
- Plaatsen van fietssluisen bij Zwaansmeer.
- Plaatsen van afvalbakken in Dorregeest en Aagtenpark.

Werkzaamheden die doorschuiven naar 2026:

- Vervangen loopbrug bij Zwaansmeer en De Hoorne.
- Groot onderhoud asfalt Zwaansmeer.

De werkzaamheden voor het asfalt zijn doorgeschoven naar 2026 om samen met gemeente Uitgeest de asfaltwerkzaamheden te kunnen combineren. En zo goedkoper te kunnen werken en de overlast voor de recreant tot een minimum te beperken. Het groot onderhoud aan de brug bij De Hoorne en de loopbrug bij Zwaansmeer, omdat dit jaar onvoldoende capaciteit was deze werkzaamheden uit te voeren wegens vertrek van een medewerker en openstaande vacature.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en Programma	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld (vastgoedbeheer) heeft € 16.000 (positief) hogere (pacht)inkomsten gerealiseerd. Verder is er minder inzet RNH vastgoed geweest € 5.000 (positief) en zijn de overige bedrijfskosten lager uitgevallen € 3.000 (positief).

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en communicatie waarbij de kosten iets lager zijn uitgevallen € 4.000 (positief).

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat het onderhouden van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc. De werkelijke totale lasten waren in 2025 € 69.000 lager (positief) dan begroot en de opbrengsten zijn € 16.000 (positief) hoger uitgekomen. De lagere kosten zijn het gevolg van:

- Doorschuiven van enkele werkzaamheden, o.a. vervangen dakgoot beheerkantoor.
- Minder hoeven snoeien in de bosvakken van Dorregeest en Aagtenpark.
- Minder hoeven herstellen aan de oevers en stranden dan geprognostiseerd.

Baten en lasten

Programma 2.				
Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO	341.336	407.358	-66.023	345.871
Overige bedrijfskosten	266.914	284.731	-17.817	268.841
Inzet RNH	637.471	669.977	-32.506	609.675
GO	234.337	338.700	-104.363	315.525
Kapitaallasten	25.770	25.662	108	25.612
Subtotaal lasten	1.505.828	1.726.428	-220.600	1.565.523
Dotatie voorz. GO	316.830	316.830	-	321.830
Onttrekking voorz. GO	-234.337	-338.700	104.363	-315.525
Saldo mutaties voorziening GO	82.493	-21.870	104.363	6.305
Totale lasten	1.588.322	1.704.558	-116.237	1.571.828
Opbrengsten	349.681	337.710	11.971	325.497
Projectsubsidies	45.414	24.927	20.487	23.000
Totale baten	395.095	362.637	32.458	348.497
Saldo	-1.193.227	-1.341.921	148.695	-1.223.331

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud		3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	183.811	-	219.383	-	180.587	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	91.800	306.941	99.987	290.960	100.428	286.853
3.4 economische promotie	109.175	-	113.042	-	106.085	-
5.3 cultuur presentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.203.537	88.154	1.272.146	71.677	1.184.729	61.644
Totaal	1.588.322	395.095	1.704.558	362.637	1.571.828	348.497

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Figuur 2 Paarden op de Saskerleidam

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	86.981	-	122.553	-	-35.572	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	96.830	-	96.830	-	-	-
2.1.2	GO/V	113.817	-	164.757	-	-50.940	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-113.817	-	-164.757	-	50.940	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	183.811	-	219.383	-	-35.572	-
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	91.800	306.941	99.987	290.960	-8.187	15.981
	Subtotaal taakveld 3.2.2	91.800	306.941	99.987	290.960	-8.187	15.981
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	109.175	-	113.042	-	-3.867	-
	Subtotaal taakveld 3.4	109.175	-	113.042	-	-3.867	-
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	957.766	88.154	1.026.484	71.677	-68.718	16.477
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	220.000	-	220.000	-	-	-
5.7.2	GO/V	120.520	-	173.943	-	-53.423	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-120.520	-	-173.943	-	53.423	-
5.7.2	Kapitaallasten	25.770	-	25.662	-	108	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	1.203.537	88.154	1.272.146	71.677	-68.610	16.477
	Totaal	1.588.322	395.095	1.704.558	362.637	-116.237	32.458

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door goed gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Speerpunten

- Het Functioneel Parket heeft geconstateerd dat groene boa's die proces-verbalen schrijven voor waterfeiten, zoals bijvoorbeeld 'te snel varen', ingevolge artikel 32 lid 1 van de Scheepvaartverkeerswet hiertoe feitelijk formeel niet bevoegd zijn. De bevoegdheid ontbreekt, omdat groene boa's hiertoe in tegenstelling tot nautische/blauwe boa's formeel niet zijn aangewezen door het bevoegde gezag. Deze zogenaamde weeffout speelt landelijk. Hierdoor is er in 2025 geen watertoezicht gehouden.
- Landtoezicht is met name in het hoogseizoen, maar ook af en toe in de weekenden in het laagseizoen. Er hebben zich dit jaar geen noemenswaardige bijzonderheden voorgedaan. Controle op de Algemene verordening, illegale overnachtingen, illegaal geparkeerde voer- en vaartuigen, lachgasflessen en overlast naar de omgeving heeft de meeste aandacht gevraagd.
- Daarnaast is in overleg met Castricum voor maximaal een half jaar een camper voor tijdelijke opvang geplaatst op de Uiterdam.

Bij het programma 3. Toezicht en veiligheid zijn de werkelijke kosten € 88.000 en daarmee lager dan de begroting.

Prestaties per taakveld in 2025

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- De rol van gastheer in de gebieden is vervuld en de zichtbaarheid verbeterd.

- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening, waarbij de aandacht ligt op goed gastheerschap en niet op verbaliseren.
- Jaarlijks wordt een handavingsplan opgesteld.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Baten en lasten

Programma 3.				
Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	8.713	9.500	-787	11.856
Inzet RNH	71.715	90.808	-19.093	90.579
Kapitaallasten	7.500	7.500	-	7.500
Totale lasten	87.929	107.808	-19.879	109.936
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-87.929	-107.808	19.879	-109.936

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	87.929	-	107.808	-	109.936	-
Totaal	87.929	-	107.808	-	109.936	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Met het programma Bestuur en ondersteuning heeft het recreatieschap zich ingezet voor de bestuurlijke ondersteuning, bestuursadvisering, programmasturing, secretariaat, financiële control en administratie en de aansturing van het beheerteam en toezichthouders.

Speerpunten

Voor 2025 waren de speerpunten:

- Het vaststellen van de Jaarstukken 2024, de begrotingswijziging 2025, de programmabegroting 2026, de najaarsrapportage 2025 en de kadernota 2027.
- De uitvoering van de projecten Sakerleidendam (2de fase) en VP/Waterkwaliteit vraagt de nodige organisatorische- en bestuurlijke aandacht en inzet, mede in het kader van omgevingsmanagement. De uitvoering hiervan vraagt veel inzet en kosten mede door het ingediende Woo-verzoek.
- In het kader van het voornemen tot ontbinding van de gemeenschappelijke regeling is veel inzet gepleegd bij de ondersteuning van het bestuur en het nauwgezet in kaart brengen van de verplichtingen en financiële gevolgen. Dat geldt zowel voor de werkelijke kosten als de incidentele verhoging van de participantenbijdragen.

Bij het programma 4. Bestuur en ondersteuning zijn de werkelijke kosten € 124.000 hoger (negatief) dan begroot. Zie de taakvelden 0.1 en 0.2 voor de verklaring.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

De bestuurskosten waren per saldo € 83.000 hoger dan begroot door:

- Extra kosten door het bestuursbureau € 12.000 (negatief) door het moeten vervangen van medewerkers. Conform de DVO Bestuursbureau Recreatieschappen 2022 (artikel 5) heeft het algemeen bestuur de provincie gerechtigd om zonder instemming van recreatieschappen de uitvoering van diensten op te dragen aan derden, mits zij de recreatieschappen hierover vooraf informeert, en vervolgens om de kosten in rekening te brengen bij de recreatieschappen.
- In het jaar 2025 heeft Kokx de Voogd gewerkt aan de toekomstverkenning van de consequenties van het liquideren van het recreatieschap wat € 63.000 (negatief) meer kosten dan begroot heeft opgeleverd.
- Ook zijn er meer kosten gerealiseerd dan begroot is geweest € 10.000 (negatief) voor de werkzaamheden om het onderzoek naar de samenwerking in de toekomst te ondersteunen.
- Verder zijn er iets minder overige bedrijfskosten geweest € 2.000 (positief) dan begroot was.

Taakveld 0.4 Overhead

De kosten voor overhead in 2025 waren € 41.000 hoger dan begroot door:

- Meer inzet programmasturing € 7.000 (negatief) als gevolg van de extra werkzaamheden betreffende de extra overlegondes met AC- en bestuursleden.
- Meer inzet bedrijfsvoering € 14.000 (negatief) en meer advieskosten externen € 26.000 (negatief) beide hoofdzakelijk gerelateerd aan WOO verzoeken.
- Verder zijn er minder kantoorkosten € 6.000 (positief) gemaakt dan begroot was.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Baten en lasten

Programma 4.				
Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	224.831	134.201	90.630	113.440
Inzet RNH	422.440	389.201	33.240	406.678
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	647.272	523.402	123.870	520.118
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-647.272	-523.402	-123.870	-520.118

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	206.147	-	122.857	-	87.437	-
0.4 overhead	441.125	-	400.545	-	432.681	-
Totaal	647.272	-	523.402	-	520.118	-

Figuur 3 Wingfoilen op het Uitgeestermeer

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	257.360	-	221.321	-	36.039	-
Secretariaat	35.931	-	21.845	-	14.086	-
Financiële control en administratie	99.141	-	100.419	-	-1.278	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	34.466	-	36.237	-	-1.771	-
Kantoor- en bedrijfskosten	14.227	-	20.723	-	-6.496	-
Totaal	441.125	-	400.545	-	40.579	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Bij het programma 5 zijn de werkelijke kosten lager dan begroot € 26.000 (positief) omdat de lening in mei 2025 is aangegaan voor de uitvoering van het project Sakerleidam in plaats van januari 2025.

De opbrengsten zijn hoger € 22.500 (positief), echter van dit bedrag ziet € 8.000 op mutaties in de bestemmingsreserves. Verder is er € 3.000 minder (negatief) aan incidentele bijdragen gefactureerd. Het restant ad € 17.500 van de hogere opbrengsten komt door meer ontvangen rentebaten.

Gebeurtenissen per taakveld in 2025

Taakveld 0.5 Treasury

De taken van dit taakveld zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- ontvangst rentebaten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Dit betreffen de participantenbijdragen en overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt regelmatig beoordeeld door externen. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2025 geldt.

Baten en lasten

Programma 5.				
Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	95.958	121.850	-25.892	1.235
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	95.958	121.850	-25.892	1.235
Participantenbijdragen	2.018.293	2.021.426	-3.133	1.838.444
Opbrengsten	90.675	65.000	25.675	149.289
Totale baten	2.108.968	2.086.426	22.542	1.987.733
Saldo voor bestemming	2.013.010	1.964.576	48.434	1.986.497
Mutaties reserves	53.315	-279.564	332.878	26.345
Saldo na bestemming	1.959.696	2.244.140	-284.444	1.960.152

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen⁷.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2025 en het verschil ten opzichte van de stand aan het einde van 2024.

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Vershil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	45.660	41.732	3.928
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	531.001	459.660	71.341
Bestemmingsreserve kapitaallasten AUM	53.100	53.222	-122
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne AUM	148.255	145.123	3.132
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer AUM	45.514	45.514	-
Algemene reserve IJ-Z	60.560	80.518	-19.957
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	564.351	566.196	-1.845
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJZ	56.915	60.077	-3.162
Totaal reserves	1.505.764	1.452.450	53.314

Figuur 4 Landwinkel in de Buitenlanden

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve AUM	114.995	111.066	3.929	67.209	59.474	7.735	185.061	186.494	-1.433
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	168.802	97.461	71.341	69.000	228.987	-159.987	145.130	133.919	11.211
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne AUM	3.132	-	3.132	-	5.500	-5.500	5.142	-	5.142
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer AUM	-	-	-	54.486	-	54.486	45.514	-	45.514
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor AUM	-	5.122	-5.122	-	5.100	-5.100	31.222	3.000	28.222
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest AUM	5.000	-	5.000	-	-	-	5.000	-	5.000
Algemene reserve IJ-Z	27.277	47.236	-19.958	50.000	58.737	-8.737	-	51.198	-51.198
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	1.845	-1.845	-	159.299	-159.299	-	12.951	-12.951
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	-	3.162	-3.162	-	3.162	-3.162	-	3.162	-3.162
Totaal mutaties reserves RAUM	319.207	265.892	53.315	240.695	520.259	-279.564	417.068	390.723	26.345

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	95.958	82.536	121.850	65.000	1.235	107.921
0.8 overige baten en lasten	-	2.026.432	-	2.021.426	-	1.879.812
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	319.207	265.892	240.695	520.259	417.068	390.723
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	415.164	2.374.860	362.545	2.606.685	418.304	2.378.456

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Paragrafen

Figuur 5 Kanoën bij zonsondergang op het Uitgeestermeer

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen (geconsolideerd) bedraagt € 566.250. De onderbouwing hiervan is als bijlage VI opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 106.220 (begrotingen A-UM + IJ-Z) en ligt ver onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn (in het kort):

- kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
- veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak;
- veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering projecten Vitaal Platteland.

Geconsolideerd vermogen	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	45.660	41.732	3.928
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	531.001	459.660	71.341
Bestemmingsreserve kapitaallasten AUM	53.100	53.222	-122
Bestemmingsreserve Beheer & onderhoud De Hoorne AUM	148.255	145.123	3.132
Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer AUM	45.514	45.514	-
Algemene reserve IJ-Z	60.560	80.518	-19.957
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	564.351	566.196	-1.845
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJZ	56.915	60.077	-3.162
Totaal	1.505.764	1.452.450	53.314

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen.

Jaarlijks wordt het reguliere exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserves. Een toevoeging en/of onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden na een besluit van het Algemeen Bestuur.

Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio Noord-Holland Noord om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden. De maximale omvang van de algemene reserve A-UM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform AB-besluit 2012/12). Een eventueel overschot wordt overgeboekt naar de bestemmingsreserve exploitatie A-UM. De algemene reserve IJ-Z is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM

In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie, waarop eventuele overschotten vanuit de algemene reserve A-UM volgen.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne

In het AB van 2 december 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve, gevuld met de bijdrage die de gemeente Castricum heeft voldaan ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van de recreatieve versterking van recreatiegebied De Hoorne.

Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer

Bij het opmaken van de jaarrekening 2023 is besloten om de regulier behaalde winst te storten in een bestemmingsreserve Waterplantenbeheer met het idee deze aan te vullen tot € 100.000.

Bij het opmaken van de jaarrekening 2024 is besloten om deze bestemmingsreserve niet verder aan te vullen en het saldo vooralsnog te houden op € 45.514. Een van de resultaten van het verdiepen van het Uitgeestermeer is namelijk de afname van de aanwezigheid van waterplanten.

Bestemmingsreserve specifieke projecten

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke projecten uit het uitvoeringsprogramma volgend uit de visie.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

De diverse bestemmingsreserves kapitaallasten dienen ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie van geactiveerde (maatschappelijk nut) investeringen.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Kengetallen

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap had tot het jaar 2025 geen leningen, vandaar de negatieve ratio. Echter in het jaar 2025 is er een lening afgesloten waardoor de ratio positief is geworden maar nog ruim onder de 130%.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	49%	-91%	-84%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-135%	-91%	-84%
Solvabiliteitsratio	20%	42%	47%
Structurele exploitatieruimte	8%	-1,7%	4%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- verhardingen
- civiele kunstwerken
- groen
- water, oevers en stranden
- pontjes
- terreinmeubilair
- hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- gebouwen en materieel

Beeldkwaliteitsniveau

Op 15 april 2026 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit in 2023 op "B" (voldoende kwaliteit) en voor onderhoud "groen" op "C".

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/jaarlijks onderhoud

Dagelijks onderhoud omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het recreatieschap dekt deze uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

Groot onderhoud omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of indien mogelijk door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. De waardedaling leidt tot jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten).

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	341.336	407.358	345.871
Groot onderhoud en kleine vervangingen	234.337	338.700	315.525
Kapitaallasten	25.770	25.662	25.612
Totaal	601.443	771.720	687.007

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	3.525.930	-	393.213
Economische vervangingen	-	-	22.277

Maatschappelijk nut investeringen

Dit betreffen een aantal investeringen, de investeringen in het jaar 2025:

- gebiedsontwikkeling Vitaal Platteland € 158.902
- gebiedsontwikkeling Oever en natuurontwikkeling Sakerleidam € 3.227.720
- een nieuw toiletgebouw met kiosk op Dorregeest € 139.308

Zie tevens bijlage IV toelichting materieel vaste activa voor een nadere specificatie van de maatschappelijke- en economische investeringen.

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Verhardingen	54.008	99.028	123.393
Civiele kunstwerken	67.658	109.802	46.969
Inzet RNH	79.131	78.480	69.545
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-16.987	-67.927	-59.319
Totaal	183.811	219.383	180.587

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. De wegen en paden worden periodiek door een externe partij geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning is in 2025 het groot onderhoud uitgevoerd aan:

- Groot onderhoud aan fietspad De Hoorne. Is gunstiger aanbesteed en uitgevoerd dan verwacht (€ 20.000 voordeel).
- De werkzaamheden voor het asfalt zijn doorgeschoven naar 2026 om samen met gemeente Uitgeest de asfaltwerkzaamheden te kunnen combineren. En zo goedkoper te kunnen werken (€ 10.500 mee naar 2026).

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	3.079	17.523	14.212
Groot onderhoud en kleine vervangingen	50.928	81.505	109.180
Totaal	54.008	99.028	123.393

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 141 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 67 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen, 1 molenfundatie en 1 kano-overhaal. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan de veerstoepen bij pontje Molletjesveer en een damwand bij pontje Oostknollendam.
- Het groot onderhoud aan de brug bij De Hoorne en de loopbrug bij Zwaansmeer, omdat dit jaar onvoldoende capaciteit was deze werkzaamheden uit te voeren wegens vertrek van een medewerker en openstaande vacature (€ 20.000 mee naar 2026).

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	4.770	26.550	-
Groot onderhoud en kleine vervangingen	62.889	83.252	46.969
Totaal	67.658	109.802	46.969

Groot onderhoud of vervanging aan beschoeiingen wordt voorlopig niet uitgevoerd, hiertoe heeft het bestuur in 2025 besloten.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Categorie groen

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Groen	157.456	177.250	155.123
Water, oevers en stranden	31.399	44.564	54.698
Pontjes	10.163	12.000	9.839
Terreinmeubilair	143.394	154.842	117.926
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	89.052	100.190	90.937
Gebouwen en materieel	48.312	74.044	88.122
Overige bedrijfskosten	241.510	245.395	234.457
Inzet RNH	382.511	417.804	368.002
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	99.480	46.057	65.624
Totaal	1.203.278	1.272.146	1.184.729

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bevat in totaal 87,6 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultureurlijke en natuurlijke beplanting.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot gedeelte van het onderhoud in Aagtenpark uitgevoerd met permanente begrazing van schapen.
- Verkrijgen van Provinciale subsidie voor de komende zeven jaar voor beheer- en herstelmaatregelen van stikstofgevoelige habitats.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

- Minder kosten zijn uitgegeven op het groot onderhoud aan de bosvakken van Dorregeest en het Aagtenpark (€ 20.000 voordeel).

GROEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	123.506	121.644	108.955
Groot onderhoud en kleine vervangingen	33.950	55.606	46.168
Totaal	157.456	177.250	155.123

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 ha zandstrand en 9,3 km aan oevers. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden). Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voor en tijdens het zwemseizoen zijn de stranden van Zwaansmeer en Dorregeest geïnspecteerd en hersteld.
- In totaal is hier minder op uitgegeven dan geprognoseerd (€ 13.000 voordeel).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	29.754	39.564	37.609
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.646	5.000	17.089
Totaal	31.399	44.564	54.698

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	3.386.622	-	379.627
Economische vervangingen	-	-	-

De maatschappelijke investeringen zien op de projecten Fase 2 Oever- en natuurontwikkeling Sakerleidam en Vitaal Platteland. Met de uitvoering van deze projecten is gestart in 2024. De werkzaamheden zullen nog doorlopen tot en met 2029.

Categorie pontjes

Dit betreft het pontje Molletjesveer. Het vernieuwde pontje (dat door vrijwilligers wordt bemand) is na een investering geëlektrificeerd en is besloten deze apart in de begroting op te nemen. Het vaarseizoen is van half april tot half oktober.

PONTJES	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	10.163	12.000	9.839
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Totaal	10.163	12.000	9.839

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Plaatsen van fietssluisen bij Zwaansmeer.
- Vervangen van zitbanken.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

- Plaatsen van afvalbakken in Dorregeest en Aagtenpark.
- Het vervangen van het informatiebord bij het toeristisch overstappunt schuift door naar 2026.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	68.770	77.505	66.033
Groot onderhoud en kleine vervangingen	74.624	77.337	51.892
Totaal	143.394	154.842	117.926

Categorie hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 elektrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden.

Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATREGELEN / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	89.052	92.190	90.937
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	8.000	-
Totaal	89.052	100.190	90.937

De geprognoseerde vervanging van pompen is gunstig uitgevallen en bleek niet nodig (€ 8.000 voordeel).

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 15 gebouwen in eigen beheer. Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud (en herstelschade vandalisme) aan diverse toiletgebouwen op de terreinen.
- Groot onderhoud aan toiletgebouwen (schilderen).
- Vervanging van de dakgoot van het beheerkantoor gaat mee naar 2026 (€ 15.000 mee naar 2026).

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	12.241	20.382	18.284
Groot onderhoud en kleine vervangingen	10.300	28.000	44.227
Kapitaallasten	25.770	25.662	25.612
Totaal	48.312	74.044	88.122

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	139.308	-	13.586
Economische vervangingen	-	-	22.277

De investering en oplevering van het toiletgebouw op Dorregeest heeft in 2025 plaatsgevonden.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Figuur 6 Naderend onweer boven maisveld in de Buitenlanden

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten			

Doorkijk totale lasten kapitaalgoederen

Totale lasten (DO/GO/kapitaallasten)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	54.008	17.570	85.923	47.471	47.997	48.538
Categorie civiele kunstwerken	67.658	166.149	26.650	95.763	96.536	97.331
Categorie groen	157.456	184.106	190.280	228.079	231.859	235.746
Categorie water, oevers en stranden	31.399	58.111	62.937	94.134	96.001	97.920
Categorie pontjes	10.163	12.500	12.500	12.750	13.000	13.250
Categorie terreinmeubilair	143.394	145.828	131.756	159.247	162.567	166.047
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	89.052	103.244	106.618	115.807	118.649	121.572
Categorie gebouwen en materieel	48.312	77.118	127.090	292.749	283.218	284.420
Totaal	601.443	764.626	743.754	1.046.000	1.049.827	1.064.824

Doorkijk totale investeringen kapitaalgoederen

Totale investeringen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	-	-	-	-	-	-
Categorie civiele kunstwerken	-	-	-	-	-	-
Categorie groen	-	-	-	-	-	-
Categorie water, oevers en stranden	3.386.622	4.001.000	659.500	-	316.000	-
Categorie pontjes	-	-	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	-	-	-	-	-	-
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-	-
Categorie gebouwen en materieel	139.308	-	-	-	-	-
Totaal	3.525.930	4.001.000	659.500	-	316.000	-

Samenvatting		Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen		
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten

Figuur 7 Luchtfoto van Erfgoedpark De Hoop en jachthaven Uitgeest

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid		F. Participanten	

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasury-beleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 16 mei 2024 heeft het Algemeen Bestuur haar Verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. De Controleverordening is vastgesteld op 15 november 2022 in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Rente-risiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen en deze is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimumbedrag van € 2.500.000. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Berekening van de renterisiconorm		2025
Omvang primaire begroting (excl. reserves)		2.758.627
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20,00%
Berekende renterisiconorm		551.722
Minimumbedrag renterisiconorm		2.500.000
Renteherzieningen		-
Aflossingen		97.917
Ruimte / Overschot		2.500.000

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten			

Renterisiconorm	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	2.758.627	3.369.093	3.537.809	3.678.791	3.738.449
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	551.722	673.819	707.562	735.758	747.690
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-	-
Aflossingen	97.917	156.667	156.667	156.667	156.667
Ruimte / Overschot	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.

Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor 2025 bepaald.

Kasgeldlimiet per kwartaal 2025	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	2.758.627	2.758.627	2.758.627	2.758.627
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Kasgeldlimiet	226.204	226.204	226.204	226.204
Vlottende schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen	-	-	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	226.204	226.204	226.204	226.204

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2025 was het bedrag voor inzet RNH € 1,15 miljoen. Ook werkt RNH aan de voorbereiding en begeleiding van investeringsprojecten, waarvan de investeringskosten op de balans geboekt worden om in de jaren daarna jaarlijks op af te schrijven. In 2025 heeft RNH voor € 184.829 aan inzet geleverd voor investeringsprojecten.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen.

Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2025 gaat het om een bedrag van € 70.140 waarvan € 25.000 rechtstreeks door gemeenten wordt bekostigd. Dit laatste bedrag vloeit via (project)bijdragen weer als baten terug naar het schap. Per saldo zijn de kosten voor het schap dus € 45.213.

- Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:
- HR management en BHV
 - Training en opleiding van het personeel
 - Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
 - Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
 - Archivering
 - Natuurinclusief kennisnetwerk
 - Omgevingsmanagement
 - Planning en control
 - Voorbereidend werk om aan nieuwe wetten en regelgeving te gaan voldoen, zoals digitale toegankelijkheid en modernisering van elektronisch bestuurlijk verkeer (om burgers de mogelijkheid voor digitaal contact te bieden).

Flexibele schil/inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer ook de inzet van het werkvoorzieningsschap in, te weten Zaffier (voorheen WNK: Werkvoorzieningsschap Noord Kennemerland).

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 2.457.596) bedraagt het percentage overhead 18% (2024: 19%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Bestuursadvisering en programmasturing	257.360	221.321
Secretariaat	35.931	21.845
Financiële control en administratie	99.141	100.419
Locatiebeheerder en management	34.466	36.237
Kantoor- en bedrijfskosten	14.227	20.723
Totaal	441.125	400.545

Archivering

Eind 2025 heeft RNH Microsoft Teams ingevoerd als centrale omgeving voor documentbeheer en archivering. Deze overstap betekent dat alle relevante documenten voortaan digitaal worden opgeslagen binnen de Cloud omgeving. Hierdoor is informatie beter vindbaar, toegankelijk en uniform georganiseerd. Teams ondersteunt versiebeheer en samenwerking, waardoor documenten niet langer verspreid raken over e-mail of lokale schijven. Dit vermindert het risico op mogelijk verlies van informatie en zorgt voor één betrouwbare bron. Daarnaast draagt de centralisatie bij aan transparantie en naleving van wettelijke archiefverplichtingen. Door digitale opslag en duidelijke structuur wordt het beheer van informatie efficiënter en toekomstbestendig.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht of melding in te dienen. In 2025 zijn er 76 meldingen gedaan. Deze gingen in het algemeen over hinder door vegetatie (gevallen bomen of overhangende takken), afval, losgeslagen boeien etc.

Er zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van bestuurders en/of medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde conform het vastgestelde kader begrotingsrechtmatigheid in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2025;
- separate bestuursvoorstellen;
- de najaarsnotitie 2025;
- en een geactualiseerde prognose in de laatste vergadering van het jaar.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 2% van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota rechtmatigheid 2025.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Wet op openbaarheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo (Wet open overheid), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2025

In 2025 zijn er WOO verzoeken behandeld. De kosten die hiermee samenhangen bedroegen circa € 40.000.

Operationele doelen

Ter verbetering van de bedrijfsvoering zijn de volgende maatregelen genomen:

- Verbeteringen zijn doorgevoerd in de ICT, digitale veiligheid en gegevensbescherming.
- De archivering is verder gedigitaliseerd.
- Een geactualiseerde financiële prognose is gemaakt voor de laatste AB-vergadering in het jaar.
- Het kader voor de beoordeling van begrotingsrechtmatigheid is aangepast.

- De financiële rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen leiden tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen.
- De accountantsdiensten voor komende jaren zijn Europees aanbesteed.
- Diverse trainingen en opleidingen van medewerkers van RNH, onder andere gericht op het interne opdrachtgeverschap.
- De online keuzehulp voor natuurinclusief ondernemen (<https://www.natuurinclusieverecreatie.nl/>) is door RNH ontwikkeld en in gebruik genomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De materialiteitsgrens is 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2025 een bedrag van € 55.173).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de Verordening financieel beheer wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden hebben tot de conclusie dat mutaties in 2025 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd.

In 2025 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen. Dit komt vooral door de vaststelling van het kader voor de begrotingsrechtmatigheid, waarin het algemeen bestuur heeft bepaald welke categorieën over- en onderschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden.

Opvolging bevindingen 2025

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en adviezen uit de verbijzonderde interne controle en de externe accountantscontrole. Daarbij zijn de ondernomen acties benoemd en in de najaarsnotitie is de stand van zaken weergegeven. Onderstaand wordt in het kort de actuele stand van zaken benoemd.

- **Controleverordening:** het advies is opgevolgd; de controleverordening is voor meerdere jaren vastgesteld.
- **Kader begrotingsrechtmatigheid:** het advies is opgevolgd; het algemeen bestuur heeft het kader vastgesteld en daarin bepaald wat een tijdige melding is en welke categorieën over- en onderschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden. Dit kader is verwerkt in de Verordening financieel beheer die medio 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd.
- **Tijdige actualisatie prognose:** het advies is opgevolgd; in november 2025 is de prognose geactualiseerd en aan het algemeen bestuur voorgelegd, zodat de materiële verwachte overschrijdingen tijdig zijn gemeld.
- **Paragraaf Kapitaalgoederen:** het advies is opgevolgd; in de paragraaf Kapitaalgoederen is een meerjarenperspectief opgenomen.

- **Categorieën materiële vaste activa:** het advies is opgevolgd; de volgens het BBV artikel 52 lid 1 voorgeschreven indeling van categorieën is toegepast in de specificatie van de materiële vaste activa (in de bijlage van de Jaarstukken). Hetzelfde geldt voor de specificatie van de netto vlottende schulden (conform artikel 47 van het BBV) wanneer dit voor het recreatieschap van toepassing is.
- **Afschrijvingstermijnen:** het advies is opgevolgd; de Nota activering, waardering en afschrijving is zowel in 2025 als 2026 geactualiseerd.
- **Voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen:** het advies is opgevolgd; de actualisatie van beheerinformatie wordt nauwkeurig gemonitord, zodat de impact op het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) tijdig wordt beoordeeld. De uitvoeringsorganisatie is met dit belangrijke onderdeel voortvarend aan het werk, omdat een betrouwbare onderhoudsplanung en de financiële voorspelbaarheid van grote waarde is voor het recreatieschap. Het actuele MJOP is daarom in de eerste vergadering van 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur voorgelegd, waarbij ook is aangegeven op welke wijze wordt toegewerkt naar een verbeterd beheerplan voor het recreatieschap.
- **Aanbestedingen:** de adviezen van de accountant worden opgevolgd; de procesbeschrijvingen en interne aanbestedingsrichtlijnen worden actueel bijhouden en voordat een offerteaanvraag wordt uitgestuurd wordt indien relevant een kostenraming gemaakt.
- **Wijziging van bankrekeningen van crediteuren:** het advies is opgevolgd; bij het invoeren van bankrekeningnummers wordt een extra controle uitgevoerd.
- **Memoriaalboekingen:** het advies is opgevolgd; door de memoriaalboekingen intern te laten goedkeuren is meer functiescheiding doorgevoerd.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

- **Wetgeving duurzaamheid:** De aanbeveling van de accountant wordt niet opgevolgd. Voor gemeenschappelijke regelingen is het momenteel niet verplicht om duurzaamheidsbeleid expliciet te maken volgens ESG-doelstellingen (Environmental, Social, Governance) en in een vrijwillige rapportage inzichtelijk te maken. Het recreatieschap wacht af welke ervaringen Recreatie Noord-Holland opdoet met haar eigen duurzaamheidsrapportage.
- **Veranderingen in arbeidsrelaties:** het advies is opgevolgd; de werkrelaties van het recreatieschap met zelfstandigen zijn geëvalueerd in relatie tot de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij het ruilen van gronden (bijvoorbeeld om een fietspad te realiseren), die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de GR.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen:		
Beheerkantoor	Goed	Eigen gebruik
Toiletgebouwen (9)	Redelijk/goed	1-Toilet groot Zwaansmeer (RAUM)

		2-Toilet klein Zwaansmeer (RAUM) 3-Toilet Dorregeest (wordt vervangen 2025) (RAUM evt. in huur uitgegeven?) 4-Toilet De Hoorne (RAUM) 5-Toilet De Woudhaven eiland (derden) 6-Toilet De Woudhaven parkeerterrein (derden) 7-Toiletgebouw Dorregeesterweg (magazijn) (RAUM) 8-Toiletgebouw Dorregeesterweg (Meerzicht) (RAUM was BRUOV008) 9-Toiletgebouw Dorregeest (terrein erfgoedpark) (derden)
Machineberging Eiland bij Akersloot		In erfpacht bij derden
Gebouw Stichting Jachthaven Zwaansmeerpolder Lagendijk		Verhuurd aan derden
Restaurant Krelis op erfgoedpark De Hoop		In erfpacht bij derden
Zagerij (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten			

De Juffer (receptie - erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Houtdroogloods (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Fundering Molen de Hoop		In erfpacht bij derden
Uitkijkpunt Dorregeesterpolder		RAUM
Cafetaria 't Pontje		Verhuurd aan derden
Aantal gebouwen	19	(incl. Erfgoedpark en Woudhaven)
waarvan: in eigen beheer	8	
contractueel uitgegeven	11	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit de visie en het uitvoeringsplan onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de gangbare prijzen in de regio van vergelijkbare percelen. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	107.079	95.361
Baten uit verhuren	199.862	195.599
Totaal	306.941	290.960

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten		

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties van de participanten hebben ook in 2025 goed samengewerkt met het bestuursbureau en met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De indexatie over 2025 bedroeg 6,2%.

Participantenbijdrage RAUM totaal	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	908.933	997.684
Gemeente Beverwijk	124.769	135.333
Gemeente Heemskerk	98.046	106.037
Gemeente Uitgeest	91.087	100.164
Gemeente Alkmaar	95.742	106.356
Gemeente Zaanstad	417.388	458.875
Gemeente Castricum	70.117	77.894
Gemeente Heiloo	32.362	35.951
Totaal	1.838.444	2.018.293

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	49,20%	663.463	736.997
Gemeente Beverwijk	4,30%	57.988	64.412
Gemeente Heemskerk	2,90%	39.105	43.441
Gemeente Uitgeest	5,20%	70.117	77.894
Gemeente Alkmaar	7,10%	95.742	106.356
Gemeente Zaanstad	23,70%	319.593	355.017
Gemeente Castricum	5,20%	70.117	77.894
Gemeente Heiloo	2,40%	32.362	35.951
Totaal	100,00%	1.348.487	1.497.961

Participanten II-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	50,10%	245.470	260.687
Gemeente Beverwijk	13,63%	66.781	70.921
Gemeente Heemskerk	12,03%	58.941	62.596
Gemeente Uitgeest	4,28%	20.970	22.270
Gemeente Zaanstad	19,96%	97.795	103.858
Totaal	100,00%	489.957	520.332

In het jaar 2025 is een bedrag van € 65.867,- aan incidentele bijdrage ontvangen. Over de incidentele bijdrage is geen indexatie toegepast.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Incidentele participantenbijdragen AUM

In het ontvangen bedrag van de AUM participanten van € 1.497.961 is een bedrag aan incidentele bijdrage opgenomen van € 65.867. De incidentele bijdragen zijn gerelateerd aan de teruggaaf omzetbelasting van de investeringsprojecten in het schap. De stortingen vanuit de participanten zijn noodzakelijk ter financiering voor de uitvoering van de projecten Vitaal Platteland en de meerkosten van het project Sakerleidam. De incidentele bijdragen zullen ook in de jaren 2026, 2027 en 2030 terugkomen.

Incidentele Participantenbijdragen AUM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	49,20%	32.407
Gemeente Beverwijk	4,30%	2.832
Gemeente Heemskerk	2,90%	1.910
Gemeente Uitgeest	5,20%	3.425
Gemeente Alkmaar	7,10%	4.677
Gemeente Zaanstad	23,70%	15.610
Gemeente Castricum	5,20%	3.425
Gemeente Heiloo	2,40%	1.581
Totaal	100,00%	65.867

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken			Overige gegevens en bijlagen		
Programmaverantwoording						Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Informereren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij		Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats		Uitgeest
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen		Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging		Prov. NH: gedeputeerde E. Rommel Alkmaar: weth. R. te Beest Beverwijk: weth. N. Wijmenga Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Schouten Zaanstad: weth. G. Slegers

Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het RAUM is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant; 3. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten			
		Het algemeen bestuur is echter van mening dat een verdere voortzetting om in gezamenlijkheid te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied niet haalbaar is. Het AB heeft in de vergadering (AB 6-2-2025) het voornemen tot opheffing uitgesproken. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke vervolgens wordt aangeboden aan de participanten.			Gemeente Heiloo - 2,4 % Gemeente Uitgeest - 5,2 % Gemeente Zaanstad - 23,7 % <u>Verdeelsleutel IJ-Z:</u> Provincie Noord Holland – 50,10 % Gemeente Beverwijk – 13,63 % Gemeente Heemskerk – 12,03 % Gemeente Uitgeest – 4,28 % Gemeente Zaanstad – 19,96 %			
Beleidsvoornemens 2024-2027 (BBV 15, 1a)		Het RAUM levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven: 1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap; 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak.	Bestuurlijk belang		Het doel is de belangen te behartigen bij: - het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; - het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; - het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede; - het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde belangen.			
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)		Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: <u>Verdeelsleutel A-UM:</u> Provincie Noord-Holland - 49,2 % Gemeente Alkmaar - 7,1 % Gemeente Beverwijk - 4,3 % Gemeente Castricum - 5,2 % Gemeente Heemskerk - 2,9 %	Bestuurlijke invloed		Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de Jaarstukken en eventuele beleidsdocumenten.			

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

	In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2022 € 1.473.147 31-12-2023 € 1.426.103 31-12-2024 € 1.452.448 31-12-2025 € 1.505.764
Vreemd vermogen	31-12-2022 € 1.094.471 31-12-2023 € 1.097.396 31-12-2024 € 1.634.332 31-12-2025 € 6.174.911
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022 € 287.576 -/- (verlies) 31-12-2023 € 47.043 -/- (verlies) 31-12-2024 € 26.345 (winst) 31-12-2025 € 53.315 (winst)
Website	https://www.alkmaarder-enutgeestermeer.nl/
Risicoprofiel	Hoog/ middel /laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen o.b.v. de huidige afspraken (algemene reserve is maximaal 2,5% van de totale lasten) => De afspraak is dat de participanten garant staan voor de gevolgen van risico's die zich voordoen en waarbij de aanwezige weerstandscapaciteit niet voldoende is.

Beleidsverslag/Ontwikkelingen

1. In 2025 is gestart met de uitvoering van de inrichting van de 2de fase van het project Oever- en natuurontwikkeling Sakerleidendam door middel van een dam als robuuste waterkering om de toekomstige Sakerleidendam.
2. Het bovengenoemde project hangt nauw samen met het project Vitaal Platteland/Waterkwaliteit – Dorregeest. De voorbereidingen zijn gestart echter door oponthoud bij de vergunningverlening en onduidelijkheid over het ontwerp van de zwembad-wand is er vertraging opgetreden.
3. Conform het besluit van het bestuur (AB 6-2-2025) is ingezet op het in kaart brengen van alle afzonderlijke gebieden in het RAUM, de daarbij horende (langlopende) verplichtingen, het onderhoud en de opbrengsten. Deze worden betrokken bij het governance-proces om te komen tot een andere invulling van de recreatieve opgaven in het gebied. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke vervolgens wordt aangeboden aan de participanten.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering & Woo

E. Grondbeleid

F. Participanten

Jaarrekening 2025

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel "Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025".

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 232.804 positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	2.283.720	2.421.148	-137.429
Baten	2.475.438	2.380.063	95.375
Saldo	191.718	-41.085	232.804

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 100.075 positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	173.877	337.478	-163.602
Baten	35.473	99.000	-63.527
Saldo	-138.404	-238.478	100.075

Resultaat totaal 2025

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 332.878 minder negatief dan begroot door (afgeronde bedragen):

- Diverse afwijkingen over de programma's m.b.t. incidentele projecten in beide gebieden (€ 162.500 positief);

- lagere onderhoudskosten (€ 66.000 positief);
- meer rentebaten ontvangen dan begroot (€ 17.000 positief);
- financiële boekingen inzake vormen beheerreserve (€ 8.000 positief);
- minder inzet RNH (€ 44.000 positief);
- minder rentelasten, later de lening aangegaan (€ 26.000 positief);
- meer kosten bestuursbureau (€ 12.000 negatief);
- minder overige bedrijfskosten, zoals kantoorkosten, elektra, promotiekosten en overige kosten (€ 38.000 positief);
- meer advieskosten externen (€ 26.000 negatief);
- minder ontvangsten incidentele bijdrage (€ 3.000 negatief);
- meer inkomsten pacht en overige exploitatie inkomsten (€ 12.000 positief).

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	2.457.596	2.758.627	-301.030
Baten	2.510.911	2.479.063	31.848
Saldo	53.315	-279.564	332.878

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele/reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en lasten. Zie bijlage V voor een verdere uitwerking.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording					Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid	F. Participanten

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Begroting voor wijziging 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	38.117	6.848	-31.269	301.009	30.000	-271.009	186.324	-	-186.324
2. Beheer en onderhoud	1.588.322	395.095	-1.193.227	1.704.558	362.637	-1.341.921	1.714.471	384.930	-1.329.541
3. Veiligheid en toezicht	87.929	-	-87.929	107.808	-	-107.808	151.484	-	-151.484
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	206.147	-	-206.147	122.857	-	-122.857	77.406	-	-77.406
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	95.958	2.108.968	2.013.010	121.850	2.086.426	1.964.576	149.976	2.202.426	2.052.450
Overhead	441.125	-	-441.125	400.545	-	-400.545	407.406	-	-407.406
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	2.457.596	2.510.911	53.315	2.758.627	2.479.063	-279.564	2.687.067	2.587.356	-99.711
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve RAUM	114.995	111.066	3.929	67.209	59.474	7.735	248.836	248.836	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	168.802	97.461	71.341	69.000	228.987	-159.987	185.000	149.866	35.134
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	3.132	-	3.132	-	5.500	-5.500	-	-	-
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer AUM	-	-	-	54.486	-	54.486	-	-	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten RAUM	5.000	5.122	-122	-	5.100	-5.100	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	27.277	47.236	-19.958	50.000	58.737	-8.737	-	52.201	-52.201
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	1.845	-1.845	-	159.299	-159.299	-	79.644	-79.644
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	-	3.162	-3.162	-	3.162	-3.162	-	3.000	-3.000
Totaal mutaties reserves	319.207	265.892	53.315	240.695	520.259	-279.564	433.836	533.547	-99.711
Gerealiseerd resultaat	2.776.803	2.776.803	-	2.999.322	2.999.322	-	3.120.903	3.120.903	-

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de Jaarstukken 2025: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag [↗](#):

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2025 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 3 juli 2026.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII [↗](#).

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- activa met een economisch nut en;
- activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut;
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut.

Investerings worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus

in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hieronder weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Immateriële vaste activa		looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	3-5	
Werktuigen	10	
Ponten		
<i>Elektrische motor</i>	20	
<i>Reguliere motor</i>	15	
Overige vaartuigen	5-10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
<i>Bruggen van beton en of staal</i>	40	
<i>Bruggen van hout</i>	30	
<i>Tunnels</i>	60	
<i>Beschoeiing</i>	30	
<i>Gemalen</i>	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	afhankelijk van investering
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5-15	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen			
Programmaverantwoording					Paragrafen						
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve A-UM

De algemene reserve staat voor het AB ter beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Jaarlijks wordt het reguliere exploitatieresultaat toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Een toevoeging en onttrekking aan kan uitsluitend plaatsvinden bij een besluit van het AB. De maximale omvang van de algemene reserve A-UM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform AB-besluit 2012/12). Een eventueel overschot wordt overgeboekt naar de bestemmingsreserve exploitatie A-UM. De algemene reserve Y-Z is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM

In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie, waarop eventuele overschotten vanuit de algemene reserve A-UM volgen.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne A-UM

Het AB heeft besloten (02-12-2020) tot het instellen van een bestemmingsreserve. De gemeente Castricum heeft een bijdrage gedoneerd ter dekking van het toekomstige beheer en onderhoud van het plan recreatieve versterking recreatiegebied De Hoorne.

Bestemmingsreserve waterplantenbeheer A-UM

Bij het opmaken van de jaarrekening 2023 is besloten om de regulier behaalde winst te storten in een bestemmingsreserve Waterplantenbeheer met het idee deze aan te vullen tot € 100.000. Bij het opmaken van de jaarrekening 2024 is besloten om deze bestemmingsreserve niet verder aan te vullen en het saldo van deze reserve vooralsnog te houden op € 45.514.

Bestemmingsreserve IJ-Z

De bestemmingsreserve IJ-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap.

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten

In het AB van 2 december is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke projecten uit het uitvoeringsprogramma volgend uit de visie. Deze is gevormd uit de bestemmingsreserve en vervolgens verder aangevuld vanuit de algemene reserve.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie van geactiveerde (maatschappelijk nut) investeringen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Geconsolideerde balans per 31 december 2025

ACTIVA			31-12-2025	31-12-2024	PASSIVA			31-12-2025	31-12-2024
VASTE ACTIVA					VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN				
<u>Materiële vaste activa</u>					<u>Eigen vermogen</u>				
Investerings openbare ruimte maatschappelijk nut			3.528.222	161.194	Kapitaal			408	408
Investerings met een economisch nut			154.016	187.285	Algemene reserve AUM			45.660	41.732
Subtotaal materiële vaste activa			3.682.238	348.479	Bestemmingsreserve exploitatie AUM			531.001	459.660
<u>Financiële vaste activa</u>					Bestemmingsreserve kapitaallasten AUM			53.100	53.222
Leningen u/g			6.616	-	Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne AUM			148.255	145.123
Subtotaal financiële vaste activa			6.616	-	Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer AUM			45.514	45.514
TOTAAL VASTE ACTIVA			3.688.854	348.479	Algemene reserve IJ-Z			60.560	80.518
VLOTTENDE ACTIVA					Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten			564.351	566.196
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>					Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z			56.915	60.077
Vooruitbetaalde bedragen			2.894	15.395	Subtotaal eigen vermogen			1.505.764	1.452.450
Overige nog te ontvangen bedragen			28.699	24.359	<u>Voorzieningen</u>				
Overige vorderingen			-	7.544	Voorziening groot onderhoud RAUM			490.068	476.976
Subtotaal vorderingen en overlopende activa			31.593	47.298	Voorziening groot onderhoud IJ-Z			464.861	395.459
<u>Uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar</u>					Subtotaal voorzieningen			954.929	872.435
's Rijks schatkist rentetypische looptijd korter dan een jaar			3.945.357	2.679.824	<u>Schulden op lange termijn</u>				
Subtotaal uitzettingen looptijd korter dan een jaar			3.945.357	2.679.824	Leningen o/g			4.602.083	-
<u>Liquide middelen</u>					Subtotaal schulden op lange termijn			4.602.083	-
ING bank			14.615	11.010	TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN			7.062.777	2.324.885
Kas			255	168	VLOTTENDE PASSIVA				
					<u>Vlottende schulden rentetypische looptijd korter dan een jaar</u>				
					Overige schulden			223.257	186.181
					Subtotaal vlottende schulden looptijd korter dan een jaar			223.257	186.181
					<u>Overlopende passiva</u>				
					Overige vooruitontvangen bedragen			394.641	575.714

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Subtotaal liquide middelen				14.871	11.178	Subtotaal schulden op korte termijn				394.641	575.714
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA				3.991.821	2.738.300	TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA				617.898	761.895
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA				7.680.675	3.086.779	TOTAAL-GENERAAL PASSIVA				7.680.675	3.086.779

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering & Woo

E. Grondbeleid

F. Participanten

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

31-12-2025 31-12-2024

Netto investeringen tot boekjaar	399.847	6.634
Bruto investeringen boekjaar	3.525.930	393.213
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	3.925.777	399.847
Bijdrage derden tot boekjaar	-238.653	-
Bijdrage derden boekjaar	-158.902	-238.653
	-397.555	-238.653
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	-
Boekwaarde per 31 december	3.528.222	161.194

Investerings met een economisch nut

31-12-2025 31-12-2024

Netto investeringen tot boekjaar	354.487	349.034
Bruto investeringen boekjaar	-	22.277
Desinvesteringen boekjaar	-	-16.824
	354.487	354.487
Bijdrage derden tot boekjaar	-	-
Bijdrage derden boekjaar	-	-
	-	-
Afschrijvingen tot boekjaar	-167.201	-150.167

Afschrijvingen lopend boekjaar	-33.270	-33.112
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-16.077
	-200.471	-167.202
Boekwaarde per 31 december	154.016	187.285

De investeringen in het boekjaar 2025 zien op een aantal investeringen, zie bijlage II Toelichting materieel vaste activa.

Financiële vaste activa

Leningen u/g

31-12-2025 31-12-2024

Lening Gemeente Wormerland	6.616	-
----------------------------	-------	---

Aan de gemeente Wormerland is op 3 februari 2025 een lening verstrekt van € 10.000. De looptijd van de uitgegeven lening is 3 jaren, eerste aflossing in 2025. Per 31-12-2027 dient de gehele lening afgelost te zijn. Er is geen rente verschuldigd.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

31-12-2025 31-12-2024

Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.894	15.395
---	-------	--------

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2025 bestaan uit kosten voor abonnementen, contributies en overige kosten ten behoeve van het boekjaar 2025.

	31-12-2025	31-12-2024
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	28.699	24.359
<u>Specificatie:</u>	28.699	24.359
Bijdrage gemeente Castricum inzake Uiterdam	4.216	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering & Woo

E. Grondbeleid

F. Participanten

Bijdrage gemeente Uitgeest inzake Dorregeest	2.632	-
Rentebaten Q4	21.851	24.288
Raetsheren verzekering	-	71

Overige vorderingen	31-12-2025	31-12-2024
Debiteuren algemeen	-	7.544

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	31-12-2025	31-12-2024
Uitzetting Rijk's schatkist RAUM	3.945.357	2.679.824

Rijks schatkist

Drempelbedrag 01-01-2025 t/m 31-12-2025

€ 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	15.800	32.165	13.743	14.615
Ruimte onder drempelbedrag	984.200	967.835	986.257	985.385

<u>Liquide middelen</u>	31-12-2025	31-12-2024
ING bank r/c	14.615	11.010
Kas	255	168
Totaal liquide middelen	14.871	11.178

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Kapitaal	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	408	408
Bij:	-	-

Af:	-	-
Saldo per 31 december	408	408

Algemene reserve AUM**31-12-2025****31-12-2024**

Saldo per 1 januari	41.729	43.162
Bij: Saldo exploitatie	114.995	185.061
Af: saldo onttrekkingen	-8.132	-41.364
Bij/Af: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	-102.934	-145.130
Saldo per 31 december	45.660	41.729

Er is in het deelgebied AUM in het boekjaar 2025 een regulier resultaat behaald van € 114.995 (winst). Dit resultaat dient aan de algemene reserve toegevoegd te worden, echter het saldo van de algemene reserve dient, conform bestuursbesluit 2012/12, altijd 2,5% van de totale lasten te bedragen. Derhalve is er ook een bedrag onttrokken uit de algemene reserve en toegevoegd aan de bestemmingsreserve exploitatie. De onttrekking ad € 8.132 ziet op het overhevelen naar de Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest en rentedeel toe te rekenen aan bestemmingsreserve B&O De Hoorne.

Bestemmingsres. exploitatie AUM**31-12-2025****31-12-2024**

Saldo per 1 januari	459.660	448.449
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-97.461	-88.405
Bij/Af: naar bestemmingsreserve waterplantenbeheer	-	-45.514
Bij: storting incidentele participantenbijdrage	65.868	-
Af/Bij: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	102.934	145.130
Saldo per 31 december	531.001	459.660

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering & Woo

E. Grondbeleid

F. Participanten

De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2025 zag op:

- Beoordelen koepelvrijstelling	€ 2.421
- Aanpassing Algemene Verordening en legesverordening	€ 2.718
- Aanbesteden accountantsdiensten	€ 1.699
- Governance	€ 13.126
- Toekomstverkenning RAUM (Kokx de Voogd)	€ 42.901
- Onderzoek verdienmogelijkheden (Ginder)	€ 11.925
- Dorregeest - herontwikkeling	€ 4.949
- Revitalisatie Woudhaven	€ 1.684
- Ontwikkeling Uiterdam	€ 4.216
- Uitwerking verdienmodel reclamemasten	€ 1.235
- Routebureau	€ 10.588
	€ 94.829

versterking recreatiegebied De Hoorne voor een periode van 25 jaar. De toevoeging ziet op het rentebestanddeel.

Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer AUM	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	45.514	-
Bij: Saldo toevoeging	-	45.514
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	45.514	45.514

Bij het opmaken van de jaarrekening 2023 is besloten om de regulier behaalde winst te storten in een bestemmingsreserve Waterplantenbeheer ter dekking van het waterplantenbeheer. In de begroting wordt geen budget meer opgenomen voor deze mogelijke kosten.

Bestemmingsreserve kapitaallasten AUM	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	53.222	20.000
Bij: Saldo toevoeging	5.000	36.222
Af: Saldo onttrekking	-5.122	-3.000
Saldo per 31 december	53.100	53.222

Algemene reserve IJ-Z	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	80.519	131.717
Bij/Af: saldo exploitatie	27.277	-39.830
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-47.236	-11.369
Saldo per 31 december	60.560	80.519

De toevoeging ziet op de dekking van de toekomstige afschrijvingskosten van het toiletgebouw Dorregeest.

Er is een regulier resultaat behaald van € 27.277 (winst), deze is toegevoegd aan de algemene reserve IJZ. De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2025 zag op:

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	145.123	139.981
Bij: Saldo toevoeging	3.132	5.142
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	148.255	145.123

- Beoordelen koepelvrijstelling	€ 908
- Aanpassing Algemene Verordening en legesverordening	€ 1.019
- Aanbesteden accountantsdiensten	€ 637
- Governance	€ 13.126
- Toekomstverkenning RAUM (Kokx de Voogd)	€ 18.386
- Onderzoek verdienmogelijkheden (Ginder)	€ 11.925
- Uitwerking verdienmodel reclamemasten	€ 1.235
	€ 47.236

In het boekjaar 2022 is er een geldbedrag ontvangen van de gemeente Castricum ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van het plan recreatieve

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering & Woo

E. Grondbeleid

F. Participanten

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	566.196	579.147
Af: saldo onttrekking incidentele projecten	-1.845	-12.951
Saldo per 31 december	564.351	566.196

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke UP projecten volgend uit de visie. Vanuit het bestuur is ervoor gekozen om o.a. het project elektrificeren pontje Molletjesveer te bekostigen uit de specifieke reserve. Echter het elektrificeren van het pontje Molletjesveer kwalificeert zich als een activering. Ter bekostiging van de toekomstige afschrijvingen is derhalve een bedrag ad € 63.329 overgeboekt naar een separate bestemmingsreserve.

De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2025 zag op:

- Visieschets Aagtenpark_Buitenlanden	€ 1.845
	<u>€ 1.845</u>

Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	60.077	63.239
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-3.162	-3.162
Saldo per 31 december	56.915	60.077

De onttrekking ziet op de afschrijvingskosten van pontje Molletjesveer.

<u>Voorzieningen</u>		
Voorziening groot onderhoud A-UM	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	476.977	462.160
Bij: Saldo toevoeging	232.330	237.330
Af: Saldo onttrekking	-219.239	-222.513
Saldo per 31 december	490.068	476.977

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud IJ-Z	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	395.459	403.972
Bij: Saldo toevoeging	84.500	84.500
Af: Saldo onttrekking	-15.098	-93.013
Saldo per 31 december	464.861	395.459

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Schulden op lange termijn

Leningen o/g	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	4.700.000	-
Af: Saldo onttrekking	-97.917	-
Lening BNG Bank - Sakerleidendam	4.602.083	-

Ter financiering van de uitvoering van het project Sakerleidendam heeft het bestuur besloten een lening af te sluiten bij de BNG bank. Hoofdsom lening is € 4.700.000 met een looptijd van 30 jaar, ingaande 15 mei 2025, tegen een rente van 3,239%. Rente en aflossing volgt per kwartaal, voor het eerst op 15 augustus 2025.

<u>VLOTTENDE PASSIVA</u>		
<u>Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar</u>	31-12-2025	31-12-2024
Overige schulden	223.257	186.180
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen m.b.t. het huidige boekjaar worden in onderstaande tabellen gespecificeerd.	223.257	186.180
<u>Specificatie:</u>		
Crediteuren	31-12-2025	
Recreatie Noord-Holland NV	110.428	

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Jonker Advocaten NV	188
Smit Groenadvies BV	13.500
Bureau Brands voor communicatie	3.219
Zaffier	2.753
Dilvis	6.000
Belastingdienst	74
Overige crediteuren	2.327
Totaal crediteuren	138.488
Nog te betalen bedragen	31-12-2025
Bestuursbureau kosten	10.564
Rente en aflossing BNG Bank	38.295
Accountantskosten	6.500
Stichting Jachthaven	6.000
Eiffel factuur inzake Woo Verzoek	4.728
Royal Haskoning Nederland BV	7.514
Movares nagekomen factuur inzake Dorregeest	5.264
Beets factuur inzake hygiene	4.399
Overige ntb kosten	1.449
Borg	55
Totaal nog te betalen bedragen	84.769

Bijdrage voor project Vitaal Platteland Alkmaarder en Uitgeestermeer	366.198	525.100
Bijdrage Stikstofgevoelige Habitats	-3.644	-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	394.641	575.714

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

	31-12-2025	31-12-2024
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	394.641	575.714
Bijdrage voor beheer van de recreatiekaart	8.087	8.087
Bijdrage Tennet opstalrechten	24.000	42.528

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre, bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 4 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op van € 55.173.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 55.173.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen			
Programmaverantwoording					Paragrafen						
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
0.1	bestuur	206.147	122.857	83.290
0.4	overhead	441.125	400.545	40.579
0.5	treasury	95.958	121.850	-25.892
0.8	overige baten en lasten	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	319.207	240.695	78.511
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	87.929	107.808	-19.879
2.1	verkeer en vervoer	183.811	219.383	-35.572
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	21.098	171.011	-149.913
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	93.484	101.737	-8.253
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	109.175	113.042	-3.867
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	-	-	-
	Totaal lasten	1.218.871	1.400.394	-181.522

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
0.1	bestuur	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-
0.5	treasury	82.536	65.000	17.536
0.8	overige baten en lasten	2.026.432	2.021.426	5.006
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	265.892	520.259	-254.367
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	6.848	30.000	-23.152
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	306.941	290.960	15.981
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	88.154	71.677	16.477
	Totaal baten	2.776.803	2.999.322	-222.519

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
Overige verrekeningen	8.138	-	8.138
Bijdrage gemeente Alkmaar	101.679	101.678	1
Bijdrage gemeente Beverwijk	132.501	132.504	-3
Bijdrage gemeente Castricum	74.469	74.464	5
Bijdrage gemeente Heemskerk	104.127	104.125	2
Bijdrage gemeente Heiloo	34.370	34.368	2
Bijdrage gemeente Uitgeest	96.739	96.734	5
Bijdrage gemeente Zaanstad	443.264	443.266	-2
Bijdrage Provincie Noord-Holland	965.277	965.287	-10
Incidentele participanten bijdragen	65.867	69.000	-3.133
Totaal	2.026.432	2.021.426	5.006

Lasten en baten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	233.522	329.211	-95.689
Pachten	-	1.788	-1.788
Ingeleend personeel	1.152.558	1.299.146	-146.588
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	859.795	995.340	-135.545
Rente	95.958	121.850	-25.892
Mutatie voorzieningen	82.493	-21.870	104.363

Afschrijvingen	33.270	33.162	108
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	2.457.596	2.758.627	-301.030
Baten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	107.079	95.361	11.718
Huren	199.862	195.599	4.263
Leges en andere rechten	18.044	21.771	-3.727
Overige goederen en diensten	14.597	15.361	-764
Subsidies	52.262	54.927	-2.665
Inkomensoverdrachten	2.028.392	2.031.044	-2.652
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	82.536	65.000	17.536
Overige verrekeningen	8.138	-	8.138
Totaal baten	2.510.911	2.479.063	31.848

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Totaal lasten	2.457.596	2.758.627	-301.030
Totaal baten	2.510.911	2.479.063	31.848
Saldo	53.315	-279.564	332.878

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2025

PROVINCIE NOORD-HOLLAND:	Mevrouw E. Rommel
GEMEENTE ALKMAAR:	De heer R. te Beest
GEMEENTE BEVERWIJK:	De heer N. Wijmenga
GEMEENTE CASTRICUM:	De heer R. Beems
GEMEENTE HEEMSKERK:	De heer A.W.M. Schoorl
GEMEENTE HEILOO:	Mevrouw M. ten Bruggencate
GEMEENTE UITGEEST:	De heer J. Schouten
GEMEENTE ZAA NSTAD:	De heer G. Slegers (voorzitter)

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 30 juni 2025. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

NB

De controleverklaring wordt separaat aan het DB van 26 mei 2025 voorgelegd en vervolgens in de Jaarstukken 2024 ingevoegd en deze worden aan het AB van 30 juni ter besluitvorming voorgelegd.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Vaststelling door het algemeen bestuur
Deze Jaarstukken wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 3 juli 2026.

Voorzitter,
De heer G. Slegers

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid	F. Participanten		

Bijlagen

Bijlage I	Overzichten A-UM
Bijlage II	Overzichten IJ-Z
Bijlage III	Investerings- en financieringsstaat over 2025
Bijlage IV	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025
Bijlage V	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage VI	Risicoanalyse 2026
Bijlage VII	SiSa-verantwoordingsinformatie 2025
Bijlage VIII	WNT-verantwoording

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken			Overige gegevens en bijlagen		
Programmaverantwoording						Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Bijlage I Overzichten A-UM

Samenvatting Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	33.532	6.848	-26.684
2. Beheer en onderhoud	1.180.790	333.087	-847.702
3. Veiligheid en toezicht	63.610	-	-63.610
4. Bestuur en ondersteuning	456.902	-	-456.902
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	95.958	1.569.136	1.473.178
Totaal voor bestemming	1.830.791	1.909.071	78.280
Toevoeging	Onttrekking	Saldo	
Ad 5. Mutaties reserves	291.929	213.649	-78.280
Totaal na bestemming	2.122.720	2.122.720	0

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Subsidies en projectbijdragen	56.821	59.545	34.929
Inkomsten uit gebiedsexploitatie	354.289	309.642	379.493
Participantenbijdragen	1.497.961	1.501.093	1.348.487
Totaal baten voor bestemming	1.909.071	1.870.280	1.762.909

Resultaat - regulier	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
Lasten	1.705.995	1.786.873	-80.878
Baten	1.873.598	1.771.280	102.318
Saldo	167.603	-15.594	183.196

Resultaat - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
-------------------------	-------------------	-----------------------------	---------

Lasten	124.796	191.772	-66.976
Baten	35.473	99.000	-63.527
Saldo	-89.322	-92.772	3.450
Resultaat - totaal	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
Lasten	1.830.791	1.978.646	-147.855
Baten	1.909.071	1.870.280	38.791
Saldo	78.280	-108.366	186.646

Participantenbijdragen	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	49,20%	663.463	736.997
Gemeente Beverwijk	4,30%	57.988	64.412
Gemeente Heemskerk	2,90%	39.105	43.441
Gemeente Uitgeest	5,20%	70.117	77.894
Gemeente Alkmaar	7,10%	95.742	106.356
Gemeente Zaanstad	23,70%	319.593	355.017
Gemeente Castricum	5,20%	70.117	77.894
Gemeente Heiloo	2,40%	32.362	35.951
Totaal	100,00%	1.348.487	1.497.961

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Vershil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	45.660	41.731	3.929
Bestemmingsres. B&O De Hoorne AUM	148.255	145.123	3.132
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	531.001	459.660	71.341
Bestemmingsres. Waterplantenbeh. AUM	45.514	45.514	-

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen			
Programmaverantwoording					Paragrafen						
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Best.res. Kap.lasten toiletgeb Dorregeest	10.000	5.000	5.000
Best.res kap.lasten toiletten beheerkantr	43.100	48.222	-5.122
Totaal reserves	823.939	745.659	78.280

Voorziening groot onderhoud RAUM	490.068	476.977	13.091
Totaal reserves en voorzieningen	1.314.006	1.222.636	91.371

Lasten en baten over het begrotingsjaar				Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	33.532	6.848	-26.684	174.279	30.000	-144.279	90.878	7.544	-83.334			
2. Beheer en onderhoud	1.180.790	333.087	-847.702	1.247.063	293.687	-953.376	1.150.599	289.889	-860.710			
3. Veiligheid en toezicht	63.610	-	-63.610	77.152	-	-77.152	79.275	-	-79.275			
4. Bestuur en ondersteuning	134.560	-	-134.560	77.623	-	-77.623	55.958	-	-55.958			
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	95.958	1.569.136	1.473.178	121.850	1.546.593	1.424.743	1.235	1.465.476	1.464.240			
Overhead	322.343	-	-322.343	280.679	-	-280.679	291.307	-	-291.307			
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.830.791	1.909.071	78.280	1.978.646	1.870.280	-108.366	1.669.253	1.762.909	93.656			
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo			
Algemene reserve	114.995	111.066	3.929	67.209	59.474	7.735	185.061	186.494	-1.433			
Bestemmingsreserve	176.934	102.583	74.351	123.486	239.587	-116.101	232.008	136.919	95.089			
Totaal mutaties reserves	291.929	213.649	78.280	190.695	299.061	-108.366	417.068	323.412	93.656			
Gerealiseerd resultaat	2.122.720	2.122.720	-	2.169.341	2.169.341	-	2.086.321	2.086.321	-			

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Samenvatting Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	4.585	-	-4.585
2. Beheer en onderhoud	407.532	62.008	-345.524
3. Veiligheid en toezicht	24.319	-	-24.319
4. Bestuur en ondersteuning	190.369	-	-190.369
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	539.832	539.832
Totaal voor bestemming	626.805	601.840	-24.966
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	27.277	52.243	24.966
Totaal na bestemming	654.083	654.083	-

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Subsidies en projectbijdragen	-	-	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie	81.508	88.450	90.908
Participantenbijdragen	520.332	520.333	489.957
Totaal baten voor bestemming	601.840	608.783	580.865

Resultaat - regulier	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	577.724	634.275	-56.551
Baten	601.840	608.783	-6.943
Saldo	24.116	-25.492	49.607

Resultaat - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
-------------------------	-------------------	-----------------------------	----------

Lasten	49.081	145.706	-96.625
Baten	-	-	-
Saldo	-49.081	-145.706	96.625
Resultaat - totaal	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	626.805	779.981	-153.176
Baten	601.840	608.783	-6.943
Saldo	-24.966	-171.198	146.233

Participantenbijdragen	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	50,10%	245.470	260.687
Gemeente Beverwijk	13,63%	66.781	70.921
Gemeente Heemskerk	12,03%	58.941	62.596
Gemeente Uitgeest	4,28%	20.970	22.270
Gemeente Zaanstad	19,96%	97.795	103.858
Totaal	100,00%	489.957	520.332

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	60.560	80.518	-19.958
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve specifieke projecten IJ-Z	564.351	566.196	-1.845
Bestemmingsreserve kapitaallasten Molletjesveer	56.915	60.077	-3.162
Totaal reserves	681.825	706.791	-24.966
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	464.861	395.459	69.402

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Totaal reserves en voorzieningen	1.146.687	1.102.250	44.437
----------------------------------	-----------	-----------	--------

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	4.585	-	-4.585	126.730	-	-126.730	23.434	-	-23.434
2. Beheer en onderhoud	407.532	62.008	-345.524	457.496	68.950	-388.546	421.229	58.608	-362.621
3. Veiligheid en toezicht	24.319	-	-24.319	30.656	-	-30.656	30.660	-	-30.660
4. Bestuur en ondersteuning	71.587	-	-71.587	45.233	-	-45.233	31.479	-	-31.479
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	539.832	539.832	-	539.833	539.833	-	522.257	522.257
Overhead	118.782	-	-118.782	119.866	-	-119.866	141.374	-	-141.374
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	626.805	601.840	-24.966	779.981	608.783	-171.198	648.176	580.865	-67.311
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	27.277	47.236	-19.958	50.000	58.737	-8.737	-	51.198	-51.198
Bestemmingsreserve	-	5.007	-5.007	-	162.461	-162.461	-	16.113	-16.113
Totaal mutaties reserves	27.277	52.243	-24.966	50.000	221.198	-171.198	-	67.311	-67.311
Gerealiseerd resultaat	654.083	654.083	-	829.981	829.981	-	648.176	648.176	-

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2025

nr	Omschrijving	Stand per 01-01-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Afschrijvingen 2025	Stand per 31-12-2025
	VASTE ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	348.479	3.525.930	-158.902	-33.270	3.682.237
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	6.616	-	-	6.616
	Totaal vaste activa	348.479	3.532.546	-158.902	-33.270	3.688.853
	VASTE PASSIVA					
1	Kapitaal	408	-	-	-	408
2	Algemene reserve AUM	41.732	114.995	-111.066	-	45.661
3	Bestemmingsreserve exploitatie AUM	459.660	168.802	-97.461	-	531.001
4	Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	145.123	3.132	-	-	148.255
5	Bestemmingsreserve Waterplantenbeheer	45.514	-	-	-	45.514
6	Bestemmingsreserve kapitaallasten AUM	53.222	5.000	-5.122	-	53.100
7	Algemene reserve IJ-Z	80.518	-	-19.958	-	60.559
8	Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	566.196	-	-1.845	-	564.351
9	Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.077	-	-3.162	-	56.915
10**	Voorziening groot onderhoud AUM	476.976	232.330	-219.239	-	490.068
11**	Voorziening groot onderhoud IJ-Z	395.459	84.500	-15.098	-	464.862
12	Aangegane langlopende leningen	-	4.700.000	-97.917	-	4.602.083
	Totaal vaste passiva	2.324.885	5.308.759	-570.868	-	7.062.778
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	1.976.406	1.776.213	-411.966	33.270	3.373.926

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Omschrijving		Stand per 01-01-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Stand per 31-12-2025
10**	Specificatie voorziening groot onderhoud AUM				
	<u>verkeer & vervoer:</u>				
	Categorie verhardingen	57.463	21.000	-50.928	27.535
	Categorie civiele kunstwerken	129.811	64.830	-62.889	131.752
		187.274	85.830	-113.817	159.287
	<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>				
	Categorie groen	43.148	28.070	-21.852	49.366
	Categorie water, oevers en stranden	94.656	26.000	-1.646	119.010
	Categorie terreinmeubilair	58.945	65.000	-71.624	52.321
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	76.050	15.000	-	91.050
	Categorie gebouwen	16.904	12.430	-10.300	19.034
		289.703	146.500	-105.422	330.781
	Totaal voorziening groot onderhoud RAUM	476.977	232.330	-219.239	490.068

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Omschrijving		Stand per 01-01-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Stand per 31-12-2025
11**	Specificatie voorziening groot onderhoud IJ-Z				
	<u>verkeer & vervoer:</u>				
	Categorie verhardingen	114.800	8.000	-	122.800
	Categorie civiele kunstwerken	116.262	3.000	-	119.262
		231.062	11.000	-	242.062
	<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>				
	Categorie groen	117.108	64.500	-12.098	169.510
	Categorie water, oevers en stranden	1.525	2.000	-	3.525
	Categorie terreinmeubilair	45.765	7.000	-3.000	49.765
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-
	Categorie gebouwen	-	-	-	-
		164.398	73.500	-15.098	222.800
	Totaal voorziening groot onderhoud IJ-Z	395.460	84.500	-15.098	464.862
	Totaal	872.437	316.830	-234.337	954.930

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken			Overige gegevens en bijlagen		
Programmaverantwoording						Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025

Omschrijving	jaar van inves	Termijn	Bruto investering t/m 2024	Bijdrage derden t/m 2024	Geactiv. t/m 2024	Afschr. t/m 2024	Boekwaarde 1-1-2025	Bruto investering 2025	Bijdrage derden 2025	Des-investering 2025	Geactiv. t/m 2025	Afschr. 2025	Afschr. desinv. 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Investerings maatschappelijk nut														
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken														
Realisatie Sakerleidam			140.974	-	140.974	-	140.974	3.227.720	-	-	3.368.694	-	-	3.368.694
Realisatie Vitaal Platteland			238.653	-238.653	-	-	-	158.902	-158.902	-	-	-	-	-
			379.627	-238.653	140.974	-	140.974	3.386.622	-158.902	-	3.368.694	-	-	3.368.694
Bedrijfsgebouwen														
Toiletgebouw Dorregeest	2025	30	20.220	-	20.220	-	20.220	139.308	-	-	159.528	-	-	159.528
			20.220	-	20.220	-	20.220	139.308	-	-	159.528	-	-	159.528
Investerings economisch nut														
Bedrijfsgebouwen														
toiletten beheerkantoor	2023	10	51.222	-	51.222	-3.842	47.380	-	-	-	51.222	-5.122	-	42.258
			51.222	-	51.222	-3.842	47.380	-	-	-	51.222	-5.122	-	42.258
machines, apparaten en installaties														
Kyocera Copier	2008	3	6.002	-	6.002	-6.002	-	-	-	-	6.002	-	-	-
			6.002	-	6.002	-6.002	-	-	-	-	6.002	-	-	-
Vervoermiddelen												-		

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken			Overige gegevens en bijlagen		
Programmaverantwoording						Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Omschrijving	jaar van inves	Termijn	Bruto investering t/m 2024	Bijdrage derden t/m 2024	Geactiv. t/m 2024	Afschr. t/m 2024	Boekwaarde 1-1-2025	Bruto investering 2025	Bijdrage derden 2025	Des-investering 2025	Geactiv. t/m 2025	Afschr. 2025	Afschr. desinv. 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Aanhangwagen Hapert, Colbalt	2017	5	4.552	-	4.552	-4.552	-	-	-	-	4.552	-	-	-
Toyota Proace electric	2023	5	53.204	-	53.204	-17.735	35.469	-	-	-	53.204	-10.641	-	24.828
Renault Kangoo electric	2023	5	37.184	-	37.184	-9.296	27.888	-	-	-	37.184	-7.437	-	20.451
Pont Molletjesveer	2005	15	26.933	-	26.933	-26.933	-	-	-	-	26.933	-	-	-
Werkship met toebehoren	2005	10	25.447	-	25.447	-25.447	-	-	-	-	25.447	-	-	-
Alumax 660 Tender	2005	5	52.162	-	52.162	-52.162	-	-	-	-	52.162	-	-	-
Kraanboot Mitsubishi S4S kielkoeling	2021	5	15.264	-	15.264	-11.702	3.562	-	-	-	15.264	-3.053	-	509
reparatie en revisie werkship	2023	5	19.278	-	19.278	-6.105	13.173	-	-	-	19.278	-3.856	-	9.317
Electrificatie pont Molletjesveer	2023	20	63.239	-	63.239	-3.425	59.814	-	-	-	63.239	3.162	-	56.652
			297.263	-	297.263	-157.357	139.906	-	-	-	297.263	-28.148	-	111.758
Totaal			754.334	-238.653	515.681	-167.201	348.480	3.525.930	-158.902	-	3.882.709	-33.270	-	3.682.238

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Bijlage V

Gebeurtenissen na balansdatum

Opmerkingen:

Samenvatting			Jaarverslag			Jaarstukken			Overige gegevens en bijlagen		
Programmaverantwoording						Paragrafen					
A. Weerstandsvermogen		B. Kapitaalgoederen		C. Financiering		D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Bijlage VI Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen²⁷ gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnterviewde risico's (aangepast nav laatste voorstel Melinda)

In een risicosessie zijn de risico's voor het RAUM in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1. Continuïteit dienstverlening
2. Veranderende en/ of beperkende c.q. verzwarende wet- en regelgeving (zoals ontwikkelingen in landelijk gebied zoals NNN/ Natura 2000/ PBL/ UNESCO)
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's (onrechtmatige factureren / terugbetalen subsidies)
4. Calamiteiten
 - a) Ongevallen in beheergebied
 - b) Kwaliteit zwemwater
5. Verminderde inkomsten door
 - a) Faillissement van ondernemers
 - b) Veranderend beleid (rijk-provincie-gemeente)
 - c) Bezuinigingen
6. Milieuvervuiling (van bv. grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS/staalslakken
7. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen
8. Eindwaardevergoeding opstallen

9. Overmacht door:

- a) pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten
- b) door klimaatveranderingen
(brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien)

10. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken

11. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak

12. Door toegenomen maatschappelijke/bestuurlijke druk het terugdraaien van het besluit wat leidt tot verwijdering van het granulaat bij het project "Oever- en natuurontwikkeling Sakerleidam

13. Veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering project VP

In de onderstaande tabel worden de geïnterviewde risico's weergegeven. De vermenigvuldiging van "kans x financieel gevolg" leidt tot de positionering in de matrix:

- Lage scores (groen gekleurd) geven aanvaardbare risico's weer en deze behoeven geen/weinig aandacht.
- Middelmattige scores (oranje) zijn risico's die aandacht verdienen maar waarvoor nog niet direct ingrijpen noodzakelijk is.
- Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar en dienen nauwlettend te worden gevolgd en/of waarvoor maatregelen moeten worden getroffen.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 – 300.000	3 > 300.000
1= < 10%	1, 4a, 4b, 7, 8, 9a		12
2= 10 – 40%	2, 3	5b, 6, 9b	
3= > 40%		10, 11	13

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 10, 11 en 13. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

9. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken

De verruiming van de wetgever in het kader van een transparantere besluitvorming leidt o.a. tot meer verzoeken om het openbaar maken van relevante bestuurlijke en besluitvormende documenten, inclusief de daarbij horende informatie-uitwisseling (mails, brieven e.d.), inhuur juridische ondersteuning/bedrijven, procesgangkosten (rechtbank) en imago.

Risico/kans: Vertraging in besluitvorming danwel opnieuw vaststellen van besluiten.		Oorzaak: - Onduidelijke en/of onjuiste bestuurlijke procedures gevolgd - Onvoldoende participatie, terugkoppeling en/of meenemen van omgevingsopvattingen in de definitieve besluitvorming
Kans(cijfer): > 50% =	Gevolg(cijfer): € 125.000 100.000 – 300.000 = 2	Gevolg/impact: - Vertraging en/of (tijdelijk) stopzetten van de projecten - Extra kosten inzet medewerkers (RNH – externen) - Negatief imago - Minder vertrouwen van omgeving en/of participanten in RNH/bestuur.
Beheersmaatregel: - Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures - Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan - Participatie-uitkomsten koppelen aan besluitvormingsdocumenten € 62.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

10. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak

Dit risico bevat de onzekerheid dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap afnemen. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.

Risico/kans: Onzekerheid over realiseren van geplande/vastgestelde ontwikkel.		Oorzaak: Toenemend wantrouwen bij de publieke opinie, sterkere lobby vanuit bepaalde doelgroepen met minder ruimte voor recreatieve ontwikkelingen ten gunste van natuur.
Kans(cijfer):	Gevolg(cijfer): € 125.000	Gevolg/impact: Vertraging/niet kunnen realiseren van gewenste recreatieve ontwikkelingen;

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarstukken	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo	E. Grondbeleid	F. Participanten	

> 50% = 3	100.000 – 300.000 = 2	- Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten); - Geen/minder ruimte voor ondernemers met als gevolg minder structurele inkomsten; - Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).
Beheersmaatregel: - Goede voorbereiding en informatievoorziening/omgevingsmanagement - Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures - Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL) - Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering) € 62.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

11. Veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering Vitaal Platteland

Dit risico bevat de onzekerheid dat in het kader van de huidige bestuurlijke impasse het project Vitaal Platteland (deels) wordt afgeblazen.

Risico/kans: Onzekerheid over realiseren van geplande/vastgestelde ontwikkel.		Oorzaak: Dit risico bevat de onzekerheid dat in het kader van het opheffen/andere vorm van het recreatieschap de ontwikkelingsmogelijkheden afnemen en het bestuur besluit tot het stopzetten van (financieel) omvangrijke projecten stop te zetten en te kiezen voor een kleinschaligere oplossing.
Kans(cijfer): > 50% = 3	Gevolg(cijfer): € 500.000 > 300.000 = 3	Gevolg/impact: - Stopzetten huidige project met bijbehorende planning; - Meer omgevingsmanagement, overleg aannemers, overheden (gemeente, PNH, HHNK), schadeloosstelling eventuele afgesloten overeenkomsten met derden; (Deels) terugstorten van de reeds ontvangen subsidie voor het Vitaal Platteland en dat leidt tot liquiditeitsprobleem; - Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden door bijstorten participanten en/of extra lening
Beheersmaatregel: - Goede voorbereiding en informatievoorziening/omgevingsmanagement - Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures - Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL) - Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering) € 250.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 566.250, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
10 Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken	> 40% (0,50)	€ 62.500
11. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak	> 40% (0,50)	€ 62.500
13. Veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering Vitaal Platteland	> 40 % (0,50)	€ 250.000
Overige risico's		191.250
Totaal		€ 566.250

Bijlage VII

SiSa verantwoordingsinformatie 2025

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LVVN	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02	Aard controle R Indicator: L7B/03	Aard controle R Indicator: L7B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	
			1 0202 Recreatieschap Alkmaarder-Uitgeestermeer	030007 Provincie Noord-Holland	€ 158.902	€ 617.802	Nee		
			2						
			10						

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarstukken		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering & Woo		E. Grondbeleid		F. Participanten	

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2025

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de Jaarstukken kan volstaan worden met de naam en de functie. De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2025

<u>Naam</u>	<u>Functie</u>	
Mevrouw E. Rommel	Lid AB	Prov. NH
Mevrouw J. Kloosterman	Lid AB en DB (voorzitter)	Uitgeest
De heer J. Schouten	Lid AB en DB	Uitgeest
De heer R. te Beest	Lid AB en DB	Alkmaar
De heer A.W.M. Schoorl	Lid AB en DB	Heemskerk
De heer R. Beems	Lid AB	Castricum
De heer N. Wijmenga	Lid AB	Beverwijk
Mevrouw M. ten Bruggencate	Lid AB	Heiloo
De heer W. Breunese	Lid AB en DB (voorzitter)	Zaanstad
De heer G. Slegers	Lid AB en DB (voorzitter)	Zaanstad

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2025

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Overzicht 2025

Wat hebben we gerealiseerd?

Vitaal Platteland/Lokale verdieping

De voorbereidingen voor dit project waren in 2025 in volle gang. Door vertraging binnen het project viel het investeringsbedrag wel lager uit dan begroot: circa € 159.000 in plaats van € 1.500.000.

Nieuwe speeltoestellen

Op recreatieterrein Dorregeest zijn twee kleine voetbaldoeltjes en een tafeltennistafel geplaatst. Daarmee zijn de sport- en spelmogelijkheden voor bezoekers uitgebreid.

Diverse werkzaamheden

Er is groot onderhoud uitgevoerd aan onder meer fietspaden, veerstoepen, damwanden bij de pontjes, speelvoorzieningen en een fietssluis bij Zwaansmeer.

Ook is provinciale subsidie verkregen voor de komende zeven jaar voor beheer- en herstelmaatregelen van stikstofgevoelige habitats, en is gestart met de voorbereiding van deze werkzaamheden.

Hoe staat het schap ervoor?

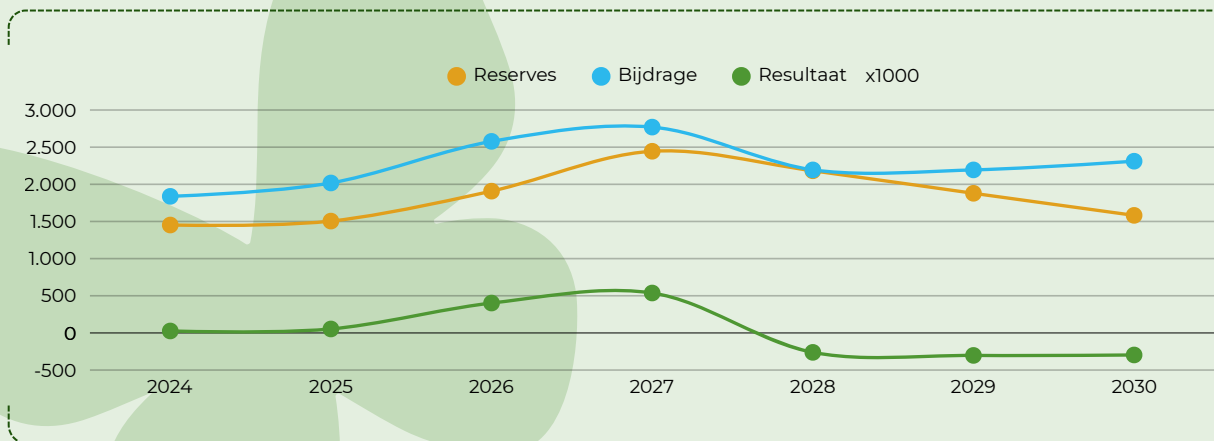
De jaarrekening van het recreatieschap sluit af met een positief resultaat van € 53.000, terwijl een negatief resultaat van € 279.500 was begroot. Dat betekent een voordeel van € 333.000. Dit verschil komt vooral doordat diverse activiteiten en projecten zijn stopgezet en geen nieuwe langlopende verplichtingen meer zijn aangegaan.

Alkmaarder- en Uitgeestermeer

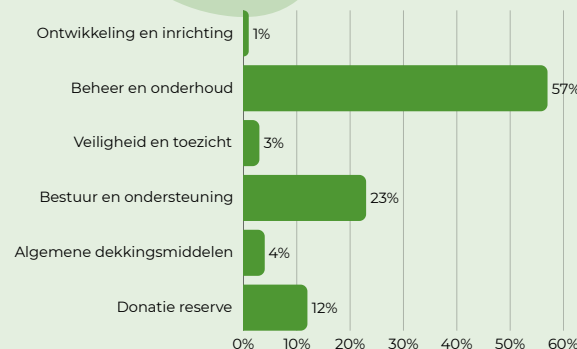

Tussen Alkmaar, het Noordzeekanaal en Zaanstad kun je uitstekend recreëren. Het Alkmaarder- en Uitgeestermeer biedt een scala aan watersport-mogelijkheden, agrarische bedrijvigheid en cultureel erfgoed zoals forten en molens.

Een blik op de omgeving heb je vanaf de begroeide heuvels van het Aagtenpark, waar je ook heerlijk kunt struinen. Wil je terug naar de natuur? Beleef dan de biologische landbouw op Landgoed Rorik. De vele wandel- en fietsroutes in de streek leiden je over slingerende dijken en langs polders en het meer.

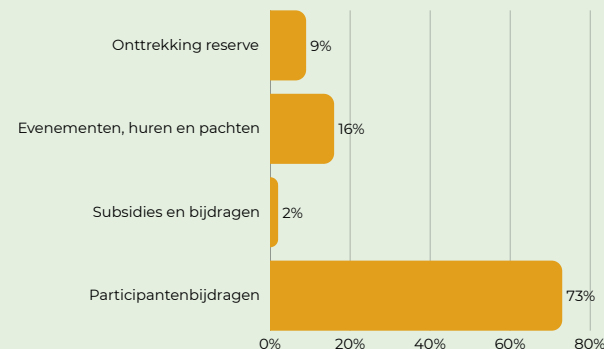

Waar ging het geld naartoe?

Totaal € 2.457.000,-

Waar kwam het geld vandaan?

Totaal € 2.511.000,-

Highlights 2025

Start met projecten Vitaal Platteland, Sakerleidam en Dorregeest

In 2025 is de tweede fase van het project Natuurontwikkeling Sakerleidam gestart.

Voor de financiering is een lening van €4,7 miljoen aangetrokken tegen een rente van 3,2%. Dit project hangt nauw samen met Vitaal Platteland, dat is gericht op de verdieping van het Uitgeestermeer voor meer biodiversiteit in het water en op verbetering van de zwemwaterkwaliteit bij oeverpark Dorregeest.

De voorbereidingen zijn gestart, maar door vertraging in de vergunningverlening en onduidelijkheid over het ontwerp van de zwembadwand heeft het project vertraging opgelopen.

Voornemen tot opheffing

Op 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen uitgesproken om het recreatieschap op te heffen.

Daarom zijn alle projecten tijdelijk stopgezet, behalve Sakerleidam en Vitaal Platteland-waterkwaliteit. Beheer en onderhoud gaan wel door, volgens het uitgangspunt schoon, heel en veilig en zonder nieuwe langdurige verplichtingen. In 2026 wordt het procesplan afgerond en aangeboden aan de participanten.

20K
website
bezoekers

verenigingen
actief

35+

+383

+133

Totaal volgers: 2.715

Toiletgebouw Dorregeest

In juni 2025 is op Dorregeest een nieuw toiletgebouw geplaatst en in gebruik genomen. De helft van het gebouw is ingericht als kioskrimte om een deel van de beheerkosten te compenseren. Voor seizoen 2026 is er goede hoop op een exploitant.

Pontje Oostknollendam weer in de vaart

Vlak voor Pasen 2025 is pontje Oostknollendam weer in de vaart genomen. De vaargeul is gebaggerd, de pontketting is gerepareerd en opnieuw op spanning gebracht, en er is een nieuwe grondkabel aangelegd zodat het pontje weer veilig heen en weer kan varen.

Huisjes erfgoedpark

Erfgoedpark De Hoop ligt op een unieke, historische locatie aan de rand van een natuurgebied, direct aan het Uitgeestermeer. Vorig jaar is het park uitgebreid met luxe safari-lodges met airconditioning en verwarming, riante vakantiewoningen en sfeervolle appartementen voor vier personen.

Begrotingswijziging 2026

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Samenvatting

Saldo

De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 402.428 positief. Dit is € 467.345 negatiever dan aanvankelijk begroot. De lasten nemen toe met een bedrag van € 45.801 en de baten nemen af met € 421.544.

De wijziging van € 467.345 per programma:

- Programma 1: Per saldo € 164.633 positief;
- Programma 2: Per saldo € 14.280 positief;
- Programma 3: Per saldo € 8.486 negatief;
- Programma 4: Per saldo € 85.272 negatief;
- Programma 5: Per saldo € 552.500 negatief.

Bij elk programma worden de belangrijkste verschillen verklaard.

Specificatie van de baten	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Subsidies en projectbijdragen	26.173	102.599	128.772
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	401.421	40.857	442.278
Participantenbijdragen	3.143.999	-565.000	2.578.999
Totaal baten voor bestemming	3.571.593	-421.544	3.150.049

Programma	Begroting 2026			Wijziging 2026			Begroting na wijziging 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.832	-	-171.832	-164.633	-	164.633	7.200	-	-7.200
2. Beheer en onderhoud	1.771.717	375.094	-1.396.623	116.676	130.956	14.280	1.888.393	506.050	-1.382.343
3. Veiligheid en toezicht	111.649	-	-111.649	8.486	-	-8.486	120.135	-	-120.135
4. Bestuur en ondersteuning	498.121	-	-498.121	85.272	-	-85.272	583.393	-	-583.393
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	148.500	3.196.499	3.047.999	-	-552.500	-552.500	148.500	2.643.999	2.495.499
Totaal voor bestemming	2.701.819	3.571.593	869.774	45.801	-421.544	-467.345	2.747.621	3.150.049	402.428
Ad 5. Mutaties reserves	2.332.463	1.462.689	-869.774	-1.120.834	-653.489	467.345	1.211.629	809.201	-402.428
Totaal na bestemming	5.034.282	5.034.282	-	-1.075.033	-1.075.033	-	3.959.250	3.959.250	-

Toelichting op RAUM (geconsolideerd)

Voornemen tot opheffing

In de aanbiedingsbrief van de Kadernota 2026 heeft het algemeen bestuur van het recreatieschap benadrukt dat zij het als haar verantwoordelijkheid ziet om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een verdere voortzetting van de huidige samenwerkingsvorm vindt het bestuur te onzeker om te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied. In de vergadering van 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling welke vervolgens aan de participanten wordt aangeboden in de loop van het jaar.

Het bovenstaande besluit betekent dat alle projecten zijn stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidend/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. De bestuurskeuze betekent onder andere dat er voorlopig geen grote onderhoudsprojecten worden uitgevoerd. Een voorbeeld daarvan is het investeringsproject “Beschoeiingen” on hold is gezet.

Het dagelijks beheer en het (groot) onderhoud gaan door op basis van het uitgangspunt “schoon, heel en veilig”. En ook de contractuele afspraken met ondernemers worden gewaarborgd. Daarmee wordt tegelijkertijd geborgd dat voldoende rekening wordt gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers onder andere door het niet aangaan van nieuwe, langdurige verplichtingen.

Risico

De financiële positie van het recreatieschap is weinig rooskleurig en biedt geen ruimte tot extra uitgaven. Dat houdt in dat nieuwe en of extra financiële verplichtingen zorgvuldig afgewogen moeten worden en kunnen leiden tot een aanpassing van de incidentele participantenbijdragen.

Dit geldt voor zowel het dagelijks (en groot) onderhoud conform de afspraak “schoon, heel en veilig”, de gecombineerde projecten Vitaal Platteland en Sakerleidend alsmede het proces om te komen tot een opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer (GR-RAUM).

Toelichting per programma

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De lagere lasten (€ 164.633 positief) van programma 1 zijn hoofdzakelijk het gevolg van het stopzetten van alle ontwikkel projecten, zoals (afgeronde bedragen):

- Herontwikkeling Dorregeest (€ 55.000 positief);
- Bedrijfskosten van de verdienmogelijkheid recreatie-arken (€ 24.000 positief);
- De kosten voor het marketing- en promotieplan (€ 41.000 positief);
- Bedrijfskosten van de verdienmogelijkheid reclamezuilen (€ 11.000 positief);
- Door vertragingen binnen het project Vitaal Platteland vooralsnog geen kosten in 2026 (€ 29.000 positief);
- Minder kosten voor inzet RNH vanuit Projecten (€ 5.000 positief).

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten (€ 130.956 positief) en de hogere lasten (€ 116.676 negatief) maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 14.280 bedraagt (positief). Dit is het gevolg van (afgeronde bedragen):

- Het geheel gesubsidieerde project Stikstofgevoelige Habitats, welke naast € 103.000 kosten (negatief) ook € 103.000 baten (positief) in de wijziging tot gevolg hebben;
- Er worden meer inkomsten uit pacht verwacht in 2026 (€ 16.000 positief) en een hogere baten door een eenmalige vergoeding (€ 12.000 positief);
- Meer reguliere inzet RNH benodigd voor vastgoed werkzaamheden (€ 17.000 negatief), en het bedrijfsbureau (€ 2.000 negatief);
- Lagere afschrijvingslasten door vertraging investeringen (€ 12.500 positief);
- Per saldo meer overige bedrijfskosten (€ 6.500 negatief).

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De hogere lasten bedragen € 8.486 (negatief) en is hoofdzakelijk het gevolg van een hogere ORT toeslag conform CAO. Daarnaast zijn de bedrijfskosten iets opgehoogd, zijnde een doorschuif uit 2025 inzake aanschaf steek werende vesten.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten van € 85.272 (negatief) zijn het gevolg van (afgeronde bedragen):

- De te maken kosten voor de taxatie van de gronden van het schap door de Provincie Noord-Holland (€ 37.750 negatief);
- De kosten voor Governance werkzaamheden welke op verzoek en op afroep van het bestuur in 2026 zal plaatsvinden (€ 15.000 negatief);
- Het project Algemene verordening en Legesverordening zal in 2026 nog verder doorlopen (€ 1.000 negatief);
- De verwachting is dat het schap ook in 2026 te maken zal hebben met Woo verzoeken, c.q. afwikkelen van lopende Woo verzoeken, daarom is een bedrag opgenomen voor bedrijfskosten in de begroting (€ 20.000 negatief) en meer inzet RNH (€ 3.000 negatief);
- Door de aanbesteding van de accountantsdiensten zal vanaf het jaar 2026 een nieuwe accountant voor het schap werkzaam zijn, waardoor er meer bedrijfskosten opgenomen zijn (€ 9.500 negatief);
- Verder zijn de advieskosten externen iets verlaagd (€ 1.000 positief).

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De lagere baten (€ 552.500 negatief) zien toe op lagere incidentele participantenbijdrage (€ 565.000 negatief) in het jaar 2026 door vertragingen in de gebiedsinvesteringen en hogere verwachte rentebaten (€ 12.500 positief).

De (reeds ingestemde) incidentele bijdragen hangen samen met de financiering van gebiedsinvesteringen, waarbij de btw op deze investeringen via de participanten teruggevorderd wordt van de belastingdienst. Door vertragingen binnen de projecten wijzigt het bedrag van de investering (schuiven door naar latere jaren) en daarbij dus ook van de incidentele bijdragen.

Inzet Recreatie Noord-Holland (RNH)

In de programmabegroting was € 1.307.735 opgenomen aan totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten € 1.240.259. Het verschil van € 67.476 (positief) laat zich als volgt verklaren (afgeronde bedragen):

- Per saldo hogere inzet op de reguliere werkzaamheden € 30.000
 - Meer reguliere inzet afdeling Toezicht € 6.500
 - Meer reguliere inzet afdeling Vastgoed € 17.000
 - Meer reguliere inzet afdeling Communicatie € 5.000
 - Meer reguliere inzet afdeling Bedrijfsbureau € 5.500
 - Minder reguliere inzet afdeling Projecten € 4.000
- Diverse incidentele projecten; per saldo € 98.000 minder inzet:
 - Minder inzet Dorregeest € 55.000
 - Minder inzet Marketing- en promotieplan € 20.000
 - Minder inzet Vitaal Platteland € 12.000
 - Minder inzet verdienpotentie recreatie arken € 24.000
 - Minder inzet verdienpotentie reclame zuilen € 11.000
 - Meer inzet Governance werkzaamheden € 15.000
 - Meer inzet Algemene verordening en Legesverordening € 1.000
 - Meer inzet stikstofgevoelige Habitats € 8.000

Jaaropdracht RNH

De jaaropdracht aan RNH betreft in totaal € 1.495.349. De inzet RNH is gebaseerd op basis van ureninzet € 1.240.259, inzet op investeringsprojecten € 192.719 en € 62.371 voor de werkzaamheden van het Routebureau. Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de reguliere participantenbijdragen verder te verhogen dan de gebruikelijke indexatie (3,0%).

Participant	Reguliere Bijdrage 2025	Reguliere Bijdrage 2026
Provincie Noord Holland	965.277	994.246
Gemeente Beverwijk	132.501	136.479
Gemeente Heemskerk	104.127	107.249
Gemeente Uitgeest	96.739	99.636
Gemeente Alkmaar	101.679	104.728
Gemeente Zaanstad	443.264	456.564
Gemeente Castricum	74.469	76.698
Gemeente Heiloo	34.370	35.399
Totaal	1.952.425	2.010.999

Incidentele bijdragen

De door het algemeen bestuur ingestemde incidentele bijdragen (Programmabegroting 2026 - AB 04-07-2025) hangen samen met de financiering van gebiedsinvesteringen, waarbij de btw op deze investeringen via de participanten teruggevorderd wordt. Door vertragingen binnen de projecten wijzigt (schuift door) het bedrag van de investering en daarbij dus ook van de incidentele bijdragen.

In de programmabegroting 2026 was eerder een inschatting gemaakt dat in 2026 de gebiedsinvesteringen nagenoeg afgerond zouden zijn, waardoor er aan incidentele bijdrage € 1.133.000 opgenomen was, echter door diverse redenen lopen de gebiedsinvesteringen vertraging op, waardoor de incidentele bijdragen wijzigen.

In de Kadernota 2027 was reeds de wijziging in incidentele bijdrage doorgevoerd voor een bedrag van € 547.000. Echter nu het boekjaar 2025 is afgerond, kan worden vastgesteld hoeveel er aan gebiedsinvesteringen gerealiseerd is en hoeveel btw op investeringen er is ingediend. Op de eerder aangegeven wijziging dient er nog een bedrag van € 18.000 gecorrigeerd te worden. De wijziging bedraagt dus € 565.000 welke doorschuift naar latere jaren (afhankelijk van realisatie investeringen).

In de begrotingswijziging 2026 is een bedrag aan incidentele bijdrage van € 568.000 opgenomen, welke gelijk is aan de hoogte van de btw-compensatiebrieven m.b.t. de investeringen welke gedurende 2025 door de participanten zijn ontvangen.

Participant	Bijdragen-verdeling	Incidentele bijdrage 2025	Incidentele bijdrage 2026
Provincie Noord Holland	49,20%	32.407	279.456
Gemeente Beverwijk	4,30%	2.832	24.424
Gemeente Heemskerk	2,90%	1.910	16.472
Gemeente Uitgeest	5,20%	3.425	29.536
Gemeente Alkmaar	7,10%	4.677	40.328
Gemeente Zaanstad	23,70%	15.611	134.616
Gemeente Castricum	5,20%	3.425	29.536
Gemeente Heiloo	2,40%	1.581	13.632
Totaal	100,00%	65.868	568.000

Gevolgen voor de reserves

De baten zijn in 2026 hoger dan de lasten. We verwachten een toename in de reserves van € 402.428. Dit resultaat omvat een:

- Regulier verlies van € 111.902 op reguliere bedrijfsvoering.
- Per saldo een incidentele winst van € 514.330, waarbij de incidentele participantenbijdragen ad € 568.000 is opgenomen (toegevoegd aan bestemmingsreserve AUM), dus het eigenlijke incidentele resultaat bedraagt een verlies van € 53.670.

Zie de onderstaande tabel voor een compleet overzicht van de gevolgen voor de reserves.

	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Toevoeging algemene reserve	1.199.463	-538.834	660.629
Onttrekking algemene reserve	-1.233.952	540.372	-693.580
Toevoeging bestemmingsreserve	1.133.000	-557.000	576.000
Onttrekking bestemmingsreserve	-228.737	88.116	-140.621
Totaal	869.774	-467.345	402.428

* '-' is onttrekking en + is toevoeging

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2025	begroot resultaat 2026	Stand per 31-12-2026
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve AUM	45.660	4.487	50.147
Bestemmingsreserves AUM	777.870	463.541	1.241.411
Algemene reserve IJ-Z	60.560	-37.438	23.122
Bestemmingsreserves IJ-Z	621.266	-28.162	593.104
Totaal reserves	1.505.764	402.428	1.908.193

* '-' is onttrekking en + is toevoeging

Figuur 1 Wandeling over het Noorderveenpad

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 3 juli 2026.

Voorzitter,
De heer G. Slegers

CONCEPT

Bijlagen I – specificatie van A-UM

Programma	Begroting 2026			Wijziging 2026			Begroting na wijziging 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	142.689	-	-142.689	-137.227	-	137.227	5.462	-	-5.462
2. Beheer en onderhoud	1.300.358	302.684	-997.674	108.681	137.456	28.775	1.409.039	440.140	-968.899
3. Veiligheid en toezicht	79.630	-	-79.630	8.271	-	-8.271	87.901	-	-87.901
4. Bestuur en ondersteuning	348.093	-	-348.093	66.172	-	-66.172	414.265	-	-414.265
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	148.500	2.645.555	2.497.055	-	-552.500	-552.500	148.500	2.093.055	1.944.555
Totaal voor bestemming	2.019.270	2.948.239	928.969	45.897	-415.044	-460.941	2.065.167	2.533.195	468.028
Ad 5. Mutaties reserves	2.332.463	1.403.494	-928.969	-1.120.834	-659.893	460.941	1.211.629	743.601	-468.028
Totaal na bestemming	4.351.733	4.351.733	-	-1.074.937	-1.074.937	-	3.276.796	3.276.796	-

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2025	begroot resultaat 2026	Stand per 31-12-2026
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve RAUM	45.660	4.487	50.147
Bestemmingsreserve RAUM	777.870	463.541	1.241.411
Totaal reserves	823.939	468.028	1.291.967

Bijlagen II – Specificatie van IJ-Z

Programma	Begroting 2026			Wijziging 2026			Begroting na wijziging 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	29.144	-	-29.144	-27.406	-	27.406	1.738	-	-1.738
2. Beheer en onderhoud	471.359	72.410	-398.949	7.995	-6.500	-14.495	479.354	65.910	-413.444
3. Veiligheid en toezicht	32.019	-	-32.019	215	-	-215	32.234	-	-32.234
4. Bestuur en ondersteuning	150.028	-	-150.028	19.100	-	-19.100	169.128	-	-169.128
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	550.944	550.944	-	-	-	-	550.944	550.944
Totaal voor bestemming	682.550	623.354	-59.196	-96	-6.500	-6.404	682.454	616.854	-65.600
Ad 5. Mutaties reserves	-	59.196	59.196	-	6.404	6.404	-	65.600	65.600
Totaal na bestemming	682.550	682.550	-	-96	-96	-	682.454	682.454	-

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2025	begroot resultaat 2026	Stand per 31-12-2026
Algemene reserve IJ-Z	60.560	-37.438	23.122
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	621.266	-28.162	593.104
Totaal reserves	681.825	-65.600	616.226

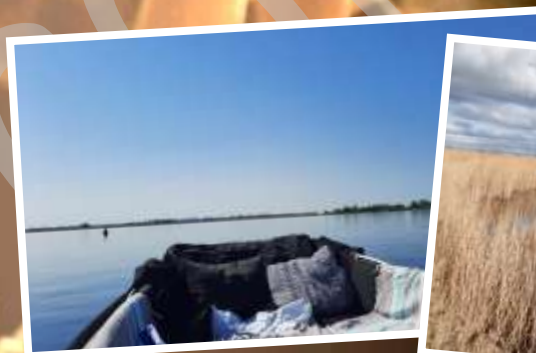
Bijlagen III – Financieel overzicht geconsolideerd

	2026	2026	2026	2026
(“-“ = negatief: meer kosten / minder opbrengsten)	<i>mutatie Kadernota-AUM</i>	<i>mutatie Kadernota-IJZ</i>	<i>Nadere wijzigingen</i>	<i>Totaal wijziging 2026</i>
Saldo programmabegroting 2025	928.969	-59.196		869.773
Wijzigingen nadien met AB besluit				
1. Marketing en promotieplan - On Hold	20.500	20.500	-	41.000
2. Dorregeest - herontwikkeling - On Hold	55.000	-	-	55.000
3. Inkomspotentie reclamezuilen - On Hold	5.000	5.000	-	10.000
4. Inkomspotentie recreatie arken - On Hold	24.000	-	-	24.000
5. Vitaal Platteland; door uitstel geen kosten	29.000	-	-	29.000
6. Taxatiekosten gronden door Provincie Noord-Holland	-	-	-37.700	-37.700
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	133.500	25.500	-37.700	121.300
Autonome ontwikkelingen				
1. Herijking index kosten en opbrengsten	-	-	-	-
2. Meer reguliere inzet RNH	-36.500	-7.275	13.250	-30.525
3. Stijging bedrijfskosten	-13.500	-	-16.000	-29.500
4. Doorschuif projecten 2025 naar 2026	-1.000	-500	575	-925
5. Actualisatie kosten dagelijks en groot onderhoud	-	-	-	-
6. Hogere overige bedrijfskosten	-8.000	-2.700	9.250	-1.450
7. Hogere / lagere opbrengsten (deels verschuiving IJZ)	24.000	-6.500	23.250	40.750
8. Wijziging afschrijvingskosten door investeringen	12.300	-	-	12.300
9. Overig	253	440	-138	555
Totaal autonome ontwikkelingen	-22.447	-16.535	30.187	-8.795

	2026	2026	2026	2026
Nieuw beleid				
1. Governance werkzaamheden op verzoek en afroep bestuur	-	-	-14.850	-14.850
Totaal nieuw beleid	-	-	-14.850	-14.850
Totaal wijzigingen	111.053	8.965	-22.363	97.655
Dekkingsmiddelen / ombuigingen				
1. Incidentele stortingen Provincie Noord-Holland	-269.124	-	-8.856	-277.980
2. Incidentele stortingen Gemeente Zaanstad	-129.639	-	-4.266	-133.905
3. Incidentele stortingen Gemeente Beverwijk	-23.521	-	-774	-24.295
4. Incidentele stortingen Gemeente Heemskerk	-15.863	-	-522	-16.385
5. Incidentele stortingen Gemeente Alkmaar	-38.837	-	-1.278	-40.115
6. Incidentele stortingen Gemeente Uitgeest	-28.444	-	-936	-29.380
7. Incidentele stortingen Gemeente Castricum	-28.444	-	-936	-29.380
8. Incidentele stortingen Gemeente Heiloo	-13.128	-	-432	-13.560
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	-547.000	-	-18.000	-565.000
resultaat VOOR bestemming	493.022	-50.231	-40.363	402.428
Resultaatbestemming				
Stand volgens kadernota 2027	493.022	-50.231	-40.363	402.428
Dekking uit algemene reserves	3.761	-47.069	-14.643	-57.951
Dekking uit bestemmingsreserves	489.261	-3.162	-25.720	460.379
Saldo reserves	-	-	-	-

Programmabegroting 2027

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Programma's	8
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	10
Programma 2. Beheer en onderhoud	12
Programma 3. Toezicht en veiligheid	17
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	19
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	21
Paragrafen	24
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	25
B. Kapitaalgoederen	27
C. Financiering	33
D. Bedrijfsvoering	35
E. Grondbeleid	39
F. Participanten	41
Overzicht van baten en lasten	45
Bijlagen	56

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer	57
Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z)	60
Bijlage III Risicoanalyse	63

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met rentebaten, (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit de deelgebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) bestaande uit het Aagtenpark, de Buitenlanden en de Omzoom.

Kerngegevens: 2.040 hectare werkgebied waarvan 736 hectare het beheergebied van het recreatieschap bedraagt. Daarvan is 648 hectare voor het gebied A-UM (123 hectare land en 525 hectare water) en 88 hectare voor het recreatiegebied IJ-Z.

Actuele stand van zaken

Voornemen tot opheffing

In de aanbiedingsbrief van de Kadernota 2026 heeft het algemeen bestuur van het recreatieschap benadrukt dat zij het als haar verantwoordelijkheid ziet om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, fundamenteel na te denken over de toekomst van het recreatieschap. Een verdere voortzetting vindt het bestuur te onzeker om in gezamenlijkheid te voldoen aan de recreatieopgaven in het gebied. In de vergadering van 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke vervolgens wordt aangeboden aan de participanten.

Het bovenstaande besluit betekent tevens dat alle projecten zijn stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidaam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit.

Het dagelijkse en beheer en het geplande (groot) onderhoud gaat door op basis van het uitgangspunt "schoon, heel en veilig". Daarmee wordt tegelijkertijd geborgd dat voldoende rekening wordt gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers.

Incidentele bijdragen

In de vergadering van het algemeen bestuur (d.d. 04-07-2025) is (na een amendement) de programmabegroting 2026 vastgesteld. In het kader van het voornemen tot ontbinding is het noodzakelijk om alle verplichtingen en financiële gevolgen nauwgezet in kaart te brengen op basis van de werkelijke kosten. Dat geldt ook voor de incidentele verhoging van de participantenbijdragen.

De reguliere participantenbijdragen zijn gestegen met de indexering van 3,24%. Daarnaast is er in 2027 een incidentele participantenbijdrage van de AUM participanten voor een bedrag van € 694.000 (2026: € 568.000 / 2025: € 65.867).

Gebiedsinvesteringen

Oever- en natuurontwikkeling Sakerleidaam fase 2

In 2027 wordt de inrichting van het oever- en natuurontwikkelingsgebied Sakerlei, Fase 2 qua grondwerk afgerond. Het inplanten van riet gaat vanaf het voorjaar van 2027 in fases plaats vinden om in 2030 een voor 70% gedekt nieuw zes hectare nieuw rietland aan de bestaande Sakerlei te hebben toegevoegd. Samen met het project om stikstofgevoelige deelgebieden om het meer te beschermen wordt de inrichting en het onderhoud van de uitbreiding van de Sakerlei afgestemd op het onderhoud van de oude landtong Sakerlei en de kernkwaliteiten van het Natuur Netwerk Nederland gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Vitaal Platteland/Lokale verdieping

De nieuwe zwembad aan het oeverpark Dorregeest zal in april 2027 in gebruik genomen worden (uitgaande van besluit van AB voor scenario 1b op 15 april 2026).

De baai wordt gevoed met van 10 meter diep opgepompt schoon water uit een in 2026 gegraven kuil in de vaargeul van het Uitgeestermeer. Door de aanleg van een van het meer gescheiden baai wordt in de lente en zomer continu gegarandeerd schoon en fris water toegelaten in de zwembaai. Door de in 2026 gerealiseerde verdieping van de vaargeul en de gegraven kuil tot 12 meter zijn nieuwe onderwatermilieus gecreëerd. Deze dragen bij aan vergroting van de biodiversiteit in het water én gegarandeerde bevaarbaarheid van de vaargeul in het Uitgeestermeer, vrij van woekerende waterplanten.

Resultaat 2027

De programmabegroting 2027 laat een positief resultaat zien van € 537.545. Dit positieve resultaat geeft mogelijk een vertekenend beeld, doordat in 2027 een incidentele bijdrage van de participanten verwerkt is ter dekking van de verwachte negatieve resultaten over de jaren 2026 t/m 2030.

Wat gaat het kosten?

De baten en lasten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	58.388	-	-58.388
2. Beheer en onderhoud	1.934.186	486.843	-1.447.343
3. Veiligheid en toezicht	122.609	-	-122.609
4. Bestuur en ondersteuning	505.271	-	-505.271
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	144.000	2.815.156	2.671.156
Totaal voor bestemming	2.764.454	3.301.999	537.545
Ad 5. Mutaties reserves	1.608.211	1.070.665	537.545
Totaal na bestemming	4.372.665	4.372.665	-

Financieel resultaat

De programmabegroting 2027 sluit met een positief saldo van € 537.545.

	Begroting 2027	Begrotingswijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	2.764.454	2.747.621	2.457.596
Baten	3.301.999	3.150.049	2.510.911
Saldo	537.545	402.428	53.315

De totale begrote lasten liggen afgerond € 17.000 hoger dan de begroting 2026 na wijziging, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Minder kosten inzake incidentele projecten (€ 34.500);
- Kosten stijging door indexatie (73.000);
- Minder rentelasten lening – voorheen schatting (€ 4.500);
- Minder bestuurskosten door wegvallen bestuursbureau (€ 62.000) maar meer kantoorkosten door wegvallen bestuursbureau (€ 7.000);
- Meer inzet RNH inzake programmasturing wegen vervangen secretariële werkzaamheden bestuursbureau (€ 16.000);
- Verlaging dagelijks onderhoudskosten (€ 13.000);
- Meer kapitaalslasten door diverse investeringen (€ 54.000);
- Lagere advieskosten externen, met name Cyber en WOO kosten (€ 19.000).

De begrote baten zijn afgerond € 152.000 hoger dan de begroting 2026 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer opbrengsten door incidentele bijdrage participanten (€ 126.000);
- Meer opbrengsten door indexatie participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling en overige opbrengsten (€ 65.000);

- Minder subsidie opbrengsten incidentele projecten (€ 31.500);
- Meer opbrengsten uit erfpacht en overige opbrengsten als gevolg van indexatie (€ 12.500);
- Minder rentebaten door teruglopen banksaldi (€ 20.000).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2027	Stand per 31-12-2027	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	50.147	51.055	908
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	996.817	1.567.058	570.240
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	38.000	32.900	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	148.255	148.255	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	12.825	15.650	2.825
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	45.514	45.514	-
Algemene reserve IJ-Z	23.122	134.306	111.185
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	539.351	400.000	-139.351
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	53.753	50.591	-3.162
Totaal reserves	1.908.193	2.445.738	537.545
Voorziening groot onderhoud AUM	413.903	552.326	138.423
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	507.847	489.323	-18.524
Totaal reserves en voorzieningen	2.829.942	3.487.386	657.444

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn (gebaseerd op de risicoanalyse januari/februari 2026) in het kort:

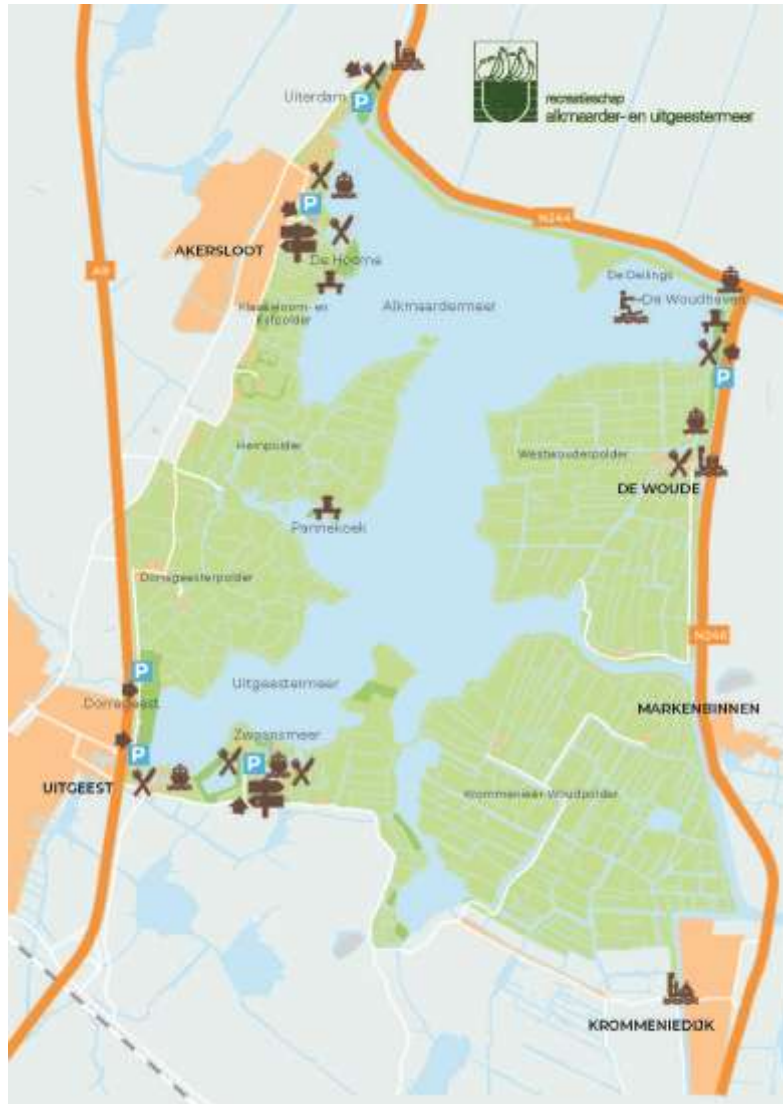
- kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
- veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak;
- veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering project Vitaal Platteland.

De gepresenteerde uitgangspunten en berekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en informatie. Voor een uitgebreide uiteenzetting van de risicoanalyse wordt verwezen naar paragraaf A – Weerstandsvermogen en risicobeheersing en bijlage III – Risicoanalyse.

Standen reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve AUM	50.147	51.055	51.055	51.055	51.055
Bestemmingsreserves AUM	1.241.411	1.809.377	1.585.320	1.318.908	1.066.925
Algemene reserve IJ-Z	23.122	134.306	98.608	64.621	22.729
Bestemmingsreserves IJ-Z	593.104	450.591	447.429	444.267	441.105
Totaal reserves	1.908.193	2.445.738	2.182.821	1.879.260	1.582.223
Voorziening groot onderhoud (geconsolideerd RAUM)	921.750	1.041.649	1.035.918	1.030.187	1.024.456

Figuur 1 Avondzon aan de rand van het meer

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
- b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Tegelijkertijd loopt er een bestuurlijk/ambtelijk proces om te komen tot opheffing van het recreatieschap (AB-besluit d.d. 6-2-2025). Dit voornemen tot opheffing is gebaseerd op de wens van de participanten omdat het realiseren van de recreatieve opgaven in de huidige GR-vorm niet mogelijk is. In 2026 wordt toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke in 2026 wordt aangeboden aan de participanten.

Strategische doelen

Door het AB-besluit om het RAUM in de huidige vorm op te heffen, is er geen sprake meer van strategische doelen. Daarentegen is het de bedoeling dat het gebied "schoon, heel en veilig" wordt beheerd en daarbij wordt voldoende rekening gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers.

Actuele ontwikkelingen

Het besluit van het AB (d.d. 06-02-2025) tot opheffing betekent dat alle projecten worden stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidam en Vitaal Platteland/Waterkwaliteit. Het beheer en onderhoud gaat door op basis van het uitgangspunt "schoon, heel en veilig".

Programma's

In het Alkmaarder- en Uitgeestermeer wordt per programma gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn de doelen voor 2027 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	58.388	-	-58.388
2. Beheer en onderhoud	1.934.186	486.843	-1.447.343
3. Veiligheid en toezicht	122.609	-	-122.609
4. Bestuur en ondersteuning	505.271	-	-505.271
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	144.000	2.815.156	2.671.156
Totaal voor bestemming	2.764.454	3.301.999	537.545
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	1.608.211	1.070.665	537.545
Totaal na bestemming	4.372.665	4.372.665	-

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	102.786
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	429.057
Participantenbijdragen (inclusief incidentele bijdragen)	2.770.156
Totaal baten voor bestemming	3.301.999

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Reguliere werkzaamheden

De omvang van de reguliere werkzaamheden en de dekking daarvan zijn in 2027 beide hoger dan de voorgaande jaren. Het begrote negatieve saldo ad € 105.555 is negatiever dan het begrote resultaat uit 2026.

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	2.642.523	2.591.228	2.283.720
Baten	2.536.968	2.479.326	2.475.438
Saldo	-105.555	-111.902	191.718

Incidentele werkzaamheden

In 2027 zijn de lasten lager en de baten hoger dan begroot in 2026. De lagere lasten worden veroorzaakt door minder werkzaamheden aan incidentele projecten voor het jaar 2027.

De incidentele baten bestaan uit de projectsubsidie voor Stikstofgevoelige Habitats (€ 71.000) en de incidentele bijdrage vanuit de participanten (€ 694.000).

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	121.931	156.393	173.877
Baten	765.031	670.723	35.473
Saldo	643.100	514.330	-138.404

Resultaat totaal

Het begrotingsjaar 2027 wordt afgesloten met een positief saldo van € 537.545.

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	2.764.454	2.747.621	2.457.596
Baten	3.301.999	3.150.049	2.510.911
Saldo	537.545	402.428	53.315

Figuur 2 Dorregeestermolen bij Akersloot

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Door het besluit van het algemeen bestuur (d.d. 5-2-2025) zijn alle UP-projecten stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidendam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. Deze projecten worden elders verantwoord en toegelicht. Het huidige Programma 1 kent enkel de financiële verantwoording van de nazorg voor het project Vitaal Platteland in de vorm van nazorgkosten (zie ook 3.2.1. Fysieke bedrijfsinfrastructuur).

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

N.v.t.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

N.v.t.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De nieuwe zwembad aan het oeverpark Dorregeest zal in april 2027 in gebruik genomen worden. De kosten in 2027 hangen nauw samen met de nazorg van het project.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

N.v.t.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	2.587	-	18.001
Inzet RNH	55.801	7.200	20.116
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	58.388	7.200	38.117
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	-	-	6.848
Totale baten	-	-	6.848
Saldo	-58.388	-7.200	-31.269

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	--			3.744	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	-- Vitaal Platteland			50.900	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	--			3.744	-
Totaal				58.388	-

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer & vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	-	-
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	3.744	-
	Subtotaal taakveld 3.1	3.744	-
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Vitaal Platteland	50.900	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	50.900	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	-	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.744	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	3.744	-
	Totaal	58.388	-

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Het bestuur heeft op basis van haar besluit (d.d. 5-2-2025) alle UP-projecten stopgezet met uitzondering van de gecombineerde projecten Sakerleidendam/Vitaal Platteland-waterkwaliteit. Het dagelijkse en beheer en het geplande (groot) onderhoud gaat door op basis van het uitgangspunt "schoon, heel en veilig".

In 2026 wordt een nieuwe doorrekening gemaakt van het gehele areaal met een bijbehorend beheerplan voor de komende vijf jaar. Dit plan dient door het bestuur eind 2026 te worden vastgesteld. Met de vaststelling wordt verantwoord hoe het groot onderhoud en vervanging de komende jaren wordt uitgevoerd. In deze herberekening worden ook de nieuwe UP-projecten opgenomen, waarbij ook de groot onderhoud- en vervangingskosten van deze projecten opnieuw worden doorgerekend.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Het reguliere onderhoud betreft het (groot)onderhoud aan wegen, paden, kunstwerken, en weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

De opbrengsten nemen de komende jaren toe door de groei van de activiteiten op de diverse locaties, zoals het Erfgoedpark, Landgoed Rorik en de Woudhaven.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit betreffen activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van het RAUM als het gaat om:

- het actief communiceren van behaalde resultaten van het RAUM naar pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten;
- het ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders);
- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers, stakeholders en het recreatieschap.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het duurzaam in stand houden van de recreatieve voorzieningen en zorgdragen voor een schoon, heel en veilig te gebruiken recreatiegebied beheerd op een gemiddeld overeengekomen CROW-niveau "B" en voor groen-onderhoud op "C". Dat betreft:

- natuurbescherming en onderhoud van natuurgebieden;
- jaarlijks (groot) onderhoud, vervanging en/of aanleg van bomen, gras, beplanting, water (o.a. vaarwegmarkering), stranden en speel- en recreatievoorzieningen;
- verzamelen van zwerfafval en legen van semi-ondergrondse afvalcontainers;
- routenetwerken.

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

De baten van betreffen opbrengsten uit onder andere:

- pacht- en huuropbrengsten;
- overige inkomsten (Snelvaarontheffingen/leges/veergelden);
- en bijdragen van gemeente aan WNW Regio Alkmaar en Midden Kennemerland en TOP's Beheer Regio Alkmaar en Midden Kennemerland (Routebureau).

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2027	Begrotingswijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten DO	440.299	438.504	362.467
Overige bedrijfskosten	345.062	383.705	245.783
Inzet RNH	749.633	720.992	637.471
GO*	196.931	350.010	234.337
Kapitaallasten	82.362	28.362	25.770
Subtotaal lasten	1.814.287	1.921.573	1.505.828
Dotatie voorziening GO*	316.830	316.830	316.830
Onttrekking voorziening GO*	-196.931	-350.010	-234.337
Saldo mutaties voorziening GO	119.899	-33.180	82.493
Totale lasten	1.934.186	1.888.393	1.588.322
Opbrengsten	388.721	377.278	349.681
Projectsubsidies	98.122	128.772	45.414
Totale baten	486.843	506.050	395.095
Saldo	-1.447.343	-1.382.343	-1.193.227

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de [paragraaf kapitaalgoederen](#).

Meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) voor 2027-2030

De volgende operationele doelen zijn gepland voor de volgende jaren:

- uitvoering geven aan de planning van het meerjarenoverzicht investeringen;
- uitvoering geven aan de afspraken over de meerjarige planning op basis van het afgesproken onderhoudsniveau (CROW – Cyber).

In 2027-2030 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd, onderverdeeld in groot onderhoud (GO) en vervangingsinvesteringen (VV):

Meerjarenonderhoudsplanung A-UM 2027-2030		
GO/VV/V		
1	GO	Solitaire bomen
2	GO	Knotbomen
3	GO	Dunnen bosvakken
4	VV	Grasvegetatie intensief
5	VV	Bermen
6	GO	Elementverharding
7	GO	Halfverharding
8	GO	Baggeren sloten
9	GO	Vaartuigen
10	GO	Egaliseren stranden
11	GO&VV	Civiele kunstwerken
12	GO	Gebouwen
13	VV	Picknicksets
14	VV	Afvalcontainers
15	GO	Speeltoestellen
16	VV	Palen en bebording
17	GO	Informatieborden

18	VV	Vitrines
19	VV	Vaarwegmarkering
20	GO	Trailerhelling
21	VV	Riolering pompen

Meerjarenderhoudsplanning IJ-Z 2027-2030		
GO/vv/v		
1	GO	Dunnen bosvakken
2	VV	Gras intensief
3	VV	Bermen
4	GO	Elementverharding
5	GO	Halfverharding
6	GO	Gesloten verharding
7	GO&VV	Civiele kunstwerken
8	VV	Palen en bebording

Figuur 3 Net aangelegd strand - Dorregeest

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair		Beeldkwaliteit B	219.758	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer		Beeldkwaliteit B	145.977	342.143
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie			127.631	-
5.3 cultuur presentatie en productie				-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.		Beeldkwaliteit voor groenvoorzieningen C	1.440.820	144.700
Totaal				1.934.186	486.843

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	122.928	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	96.830	-
2.1.2	GO/V	67.784	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-67.784	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	219.758	-
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	145.977	342.143
	Subtotaal taakveld 3.2.2	145.977	342.143
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	127.631	-
	Subtotaal taakveld 3.4	127.631	-
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.138.458	144.700
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	220.000	-
5.7.2	GO/V	129.147	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-129.147	-
5.7.2	Kapitaallasten	82.362	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	1.440.820	144.700
	Totaal	1.934.186	486.843

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

De belangrijkste doelen zijn:

- vervullen rol gastheer in de gebieden;
- toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
- jaarlijks opstellen handhavingsplan;
- en zichtbaarheid verbeteren.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	8.993	10.600	8.713
Inzet RNH	106.116	102.035	71.715
Kapitaallasten	7.500	7.500	7.500
Totale lasten	122.609	120.135	87.929
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-122.609	-120.135	-87.929

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	Continu	Bezoekers voelen zich veilig, houden zich aan de regels en de kwaliteit van het gebied blijft geborgd.	122.609	-
Totaal				122.609	-

Figuur 4 Kruisende zeilboten op het meer

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Visie

Speerpunten voor 2027 zijn:

- duidelijkheid over de bestuurlijke keuze tot het opheffen van het RAUM in de huidige vorm en de bijbehorende financiële- en governance-besluiten;
- participatie vormgeven bij het project Sakerleidend-Vitaal Platteland en het voeren van strategisch omgevingsmanagement;
- het verder implementeren van de financiële transitie;
- de overeenkomst met het Bestuursbureau is in 2026 beëindigd. Dat betekent vanaf 1 januari 2027 minder bestuurskosten. Het stopzetten van de overeenkomst met het BB betekent dat binnen de schappen deze taken opnieuw dienen te worden georganiseerd. Daarover wordt in 2026 een besluit genomen.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.1 Bestuur

De belangrijkste doelen zijn:

- initiëren en ondersteunen bij het project Sakerleidend-Vitaal Platteland;
- bijdragen aan een doelmatig besluitvormingsproces;
- financieel sluitende meerjarenbegroting voor het recreatieschap;
- goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026;
- ondersteuning bestuurlijk traject om te komen tot de opheffing van het recreatieschap in haar huidige vorm.

Taakveld 0.4 Overhead

De belangrijkste doelen zijn:

- goede programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken;

- voorbereiden, bewaken en rapporteren van de jaaropdracht. Voorbereiding en uitvoering van beleid en bestuursbesluiten.

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

- doorlopend aandacht voor verbetering van het proces bestuursadviesing (afstemming, tijdigheid en volledigheid);
- proces bestuurlijke besluitvorming afstemmen op voorschriften, wensen en mogelijkheden;
- planning- en controledocumenten voldoen aan de normen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- operationeel omgevingsmanagement gericht op realiseren draagvlak doelen;
- beantwoorden van bestuurlijke vragen en coördineren van WOO-verzoeken;
- en zorgdragen voor uitvoering van het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	78.778	173.361	224.831
Inzet RNH	426.493	410.032	422.440
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	505.271	583.393	647.272
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-505.271	-583.393	-647.272

taakveld	Operationele doelen	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Ondersteuning proces opheffing GR	continu	Bestuurlijke en maatschappelijk draagvlak voor visie en uitvoeringsprogramma resulterend in sluitende meerjarenexploitatie	37.741	-
	Bijdragen aan doelmatig besluitvormingsproces	mei + juli + dec. 2025			
	Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026	Feb-mrt 2027			
0.4 overhead	Goede programmasturing, uitvoering & rapportage jaaropdracht en voorbereiding & uitvoering beleid	doorlopend	Optimale uitvoering van schapstaken waar het nieuwe ontwikkelprogramma onderdeel van uit maakt. Administratie en P&C-documenten BBV-proof Het recreatieschap is een volwaardige partij voor deelnemers en partners Er is draagvlak voor de plannen	467.530	-
	Invulling uitvoeringsprogramma obv visie	doorlopend			
	Aandacht voor bestuursadvisering	doorlopend			
	Jaarlijkse vernieuwing risicoanalyse	jaarrekening en begroting			
	Operationeel omgevingsmanagement	doorlopend			
	Beantwoorden vragen en coördineren WOB-verzoeken	doorlopend			
Totaal				505.271	-

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	262.206	-
Secretariaat	28.156	-
Financiële control en administratie	111.945	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	39.186	-
Kantoor- en bedrijfskosten	26.037	-
Totaal	467.530	-

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied rekening houdend met het bestuur besluit om te komen tot een opheffing van de huidige GR. Tegelijkertijd dient voldoende rekening te worden gehouden met het overdragen van (afzonderlijke) gebiedsdelen aan eventuele rechtsopvolgers.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.5 Treasury

De belangrijkste doelen zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Deze post bestaat uit overige opbrengsten en participantenbijdragen.

De reguliere participantenbijdragen zijn gestegen met de indexering van 3,24%.

Daarnaast is er in 2027 een incidentele participantenbijdrage van de AUM participanten voor een bedrag van € 694.000,- (2026: € 568.000 / 2025: € 65.867).

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	144.000	148.500	95.958
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	144.000	148.500	95.958
Participantenbijdragen	2.770.156	2.578.999	2.018.293
Opbrengsten	45.000	65.000	90.675
Totale baten	2.815.156	2.643.999	2.108.968
Saldo voor bestemming	2.671.156	2.495.499	2.013.010
Mutaties reserves	537.545	402.428	53.315
Saldo na bestemming	2.133.611	2.093.071	1.959.696

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2027	Begrotings- wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	906.211	660.629	142.272
Onttrekking algemene reserve	-794.118	-693.580	-158.302
Toevoeging bestemmingsreserve	702.000	576.000	176.934
Onttrekking bestemmingsreserve	-276.547	-140.621	-107.590
Totaal	537.545	402.428	53.315

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	144.000	45.000
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	2.770.156
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	1.608.211	1.070.665
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		1.752.211	3.885.821

Figuur 5 Uitzicht vanaf De Woudhaven bij avondzon

Paragrafen

Recreëren tussen Alkmaar, Beverwijk en Zaanstad. Een gebied met agrarische bedrijvigheid en cultureel erfgoed als forten en molens. Voorbeelden zijn de Stelling van Amsterdam, de uitgestrekte veenweiden en de vele bewaarde gebieden van het Oer-IJ en de zeedijken. En het is bekend om de vele watersportmogelijkheden op het grote Alkmaarder- en Uitgeestermeer, zoals zwemmen, waterskiën en zeilen. En soms, als het weer het toe laat, kan je er prachtige schaatstochten maken.

Verder liggen er tussen IJmond en Zaanstad prachtige, zoals de Pontjes(fiets)route, die de recreanten langs verschillende interessante natuur- en cultuurhistorisch plekken brengt. In het recreatiegebied De Buitenlanden kan je gebruik maken van een ludieke B&B-gelegenheid, een biologisch groentepakket kopen of een hapje eten. Voor een wijds uitzicht ga je de bloemrijke heuvels van het Aagtenpark op.

Indexatie

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer hanteert met ingang van de Kadernota 2027 de indexatie van participantenbijdragen, kosten, baten en meerjarenramingen op de verwachtingen van het Centraal Economisch Plan (CEP). Dit zorgt voor een realistischer meerjarenperspectief en voor een stabielere ontwikkeling van de participantenbijdragen.

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De daadwerkelijke kostenstijging gedurende het werkelijke begrotingsjaar kunnen hoger of lager uitvallen dan de CEP als voorspelling aangeeft.

De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De vooralsnog gehanteerde index op de uurtarieven van RNH voor 2027 is 4%.

Figuur 6 Schotse hooglander met fazant in Dorregeesterpolder

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnteriseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen (geconsolideerd) bedraagt € 566.250. De onderbouwing hiervan is als Bijlage III opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 73.269 (per 01-01-2027) en ligt ver onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen.

Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio om slechts een beperkte algemene reserve voor AU-M aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

	Stand per 01-01- 2027	Stand per 31-12-2027	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	50.147	51.055	908
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	996.817	1.567.058	570.240
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	38.000	32.900	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	148.255	148.255	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	12.825	15.650	2.825
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	45.514	45.514	-
Algemene reserve IJ-Z	23.122	134.306	111.185
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	539.351	400.000	-139.351
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	53.753	50.591	-3.162
Totaal reserves	1.908.193	2.445.738	537.545
Voorziening groot onderhoud AUM	413.903	552.326	138.423
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	507.847	489.323	-18.524
Totaal	2.829.942	3.487.386	657.444

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap had tot het jaar 2025 geen leningen, vandaar de negatieve ratio. Echter in het jaar 2025 is er een lening afgesloten waardoor de ratio positief is geworden.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel (BBV) als voldoende beschouwd. In de vergadering van 6 februari 2025 heeft het algemeen bestuur het voornemen tot opheffing uitgesproken. In 2026 wordt verder toegewerkt naar het afronden van het procesplan welke vervolgens wordt aangeboden aan de participanten. Dit impliceert tevens dat alle projecten om te komen tot een structurele verbetering van de financiële positie zijn stopgezet. Dat impliceert tevens dat alle beschikbare financiële middelen worden ingezet voor de bedrijfsvoering: dus ook het maximaal benutten van de beschikbare reserves, het afsluiten van leningen en het incidenteel verhogen van de participantenbijdragen. Deze maatregelen hebben hun weerslag op de solvabiliteitsratio.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek. 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Netto schuldquote	49%	116%	95%	118%	129%	123%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-135%	-26%	-36%	-44%	-44%	-42%
Solvabiliteitsratio	20%	25%	31%	27%	23%	20%
Structurele exploitatieruimte	8%	-4%	-3%	-11%	-10%	-10%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Het nieuwe beheerplan wordt eind 2026 aan het bestuur voorgelegd. Het gewenste beeldkwaliteitsniveau is vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2023". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit vastgesteld op B (voldoende kwaliteit). Voor het onderhoud en beheer voor groen geldt kwaliteit "C" (AB-besluit Kadernota 6-12-2024).

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks en jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende vijf jaar, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Voor grote vervangingen (VV), maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen en auto's) boven de € 10.000, dient, voor zover de reserves dat toelaten, vanuit de bestemmingsreserve exploitatie een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie, ter dekking van de kapitaalslasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans staan. Daarbij wordt rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die daling leidt tot jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De bedragen voor (groot) onderhoud, vervangingen en investeringen zijn gebaseerd op het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Jaarlijks worden dotaties aan de voorziening groot onderhoud gedaan voor het op peil houden van de voorziening om de jaarlijkse onttrekkingen voor het daadwerkelijke onderhoud te dekken. De kapitaalslasten van de vervangingsinvesteringen worden gedekt door onttrekkingen uit de bestemmingsreserve egalisatiekapitaalslasten. Deze reserve wordt gevoed met de som van de totale kapitaalslasten op het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	440.299	473.377	487.768	503.120
Groot onderhoud en kleine vervangingen	196.931	345.561	345.561	345.561
Kapitaallasten	82.362	244.912	234.162	234.162
Totaal	719.592	1.063.850	1.067.491	1.082.843

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	344.000	-	316.000	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Verhardingen	80.442	41.835	42.202	42.580
Civiele kunstwerken	15.197	83.987	84.428	84.881
Inzet RNH	95.073	98.401	101.845	105.410
toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	29.046	-351	-351	-351
Totaal	219.758	223.872	228.124	232.520

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden in beheer. Ook de ruitpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2027 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud elementenverhardingen en halfverhardingen

VERHARDINGEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	12.658	13.015	13.382	13.760
Groot onderhoud en kleine vervangingen	67.784	28.820	28.820	28.820
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	80.442	41.835	42.202	42.580

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 140 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 69 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen en 1 kano/boten-overhaal in beheer.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2027 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Dagelijks onderhoud aan bruggen, steigers, duikers e.d.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	15.197	15.626	16.067	16.520
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	68.361	68.361	68.361
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	15.197	83.987	84.428	84.881

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Groen	193.377	231.263	235.133	239.113
Water, oevers en stranden	47.437	116.197	118.037	119.929
Pontjes	12.500	12.500	13.000	14.000
Terreinmeubilair	131.539	159.024	162.338	165.812
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	106.618	115.807	118.649	121.572
Gebouwen en materieel	132.482	303.237	293.704	294.956
Overige bedrijfskosten	310.597	276.420	273.918	328.283
Inzet RNH	436.343	453.705	480.544	497.477
toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	90.853	-5.380	-5.380	-248.380
Totaal	1.461.746	1.662.773	1.689.943	1.532.762

Categorie groen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 84 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2027 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan bomen en knotwilgen
- Groot onderhoud aan bosvakken
- Groot onderhoud aan grasvegetatie

GROEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	133.481	137.245	141.115	145.095
Groot onderhoud en kleine vervangingen	59.896	94.018	94.018	94.018
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	193.377	231.263	235.133	239.113

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 m2 zandstrand en 9,3 km aan oevers in beheer. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz: Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2027 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Herstellen oevers
- Herstellen stranden Zwaansmeer en Dorregeest

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	42.071	65.257	67.097	68.989
Groot onderhoud en kleine vervangingen	5.366	50.940	50.940	50.940
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	47.437	116.197	118.037	119.929

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	344.000	-	316.000	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

De maatschappelijke investeringen zien op de projecten Sakerleidam. Met de uitvoering van dit project is gestart in 2025. De werkzaamheden zullen nog doorlopen tot en met 2027, waarna de laatste termijnfacturatie in 2029 zal volgen.

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft twee pontjes, het Molletjesveer en Oostknollendam in beheer als onderdeel van de recreatieve Pontjes fietsroute Noord-Holland (Pontjesroute). Mede door vernieuwing van het pontje Molletjesveer (2023), zijn er de komende jaren naar verwachting alleen dagelijks onderhoudskosten aan de pontjes.

PONTJES	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	12.500	12.500	13.000	14.000
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	12.500	12.500	13.000	14.000

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2027 volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Diverse vervangingen of groot onderhoud meubilair, palen, bebording en hekwerken

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	84.826	86.220	89.534	93.008
Groot onderhoud en kleine vervangingen	46.713	72.804	72.804	72.804
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	131.539	159.024	162.338	165.812

Categorie hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 elektrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	98.032	100.796	103.638	106.561
Groot onderhoud en kleine vervangingen	8.586	15.011	15.011	15.011
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	106.618	115.807	118.649	121.572

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 10 gebouwen in eigen beheer.

Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2027 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud toiletgebouwen
- Groot onderhoud machines en voertuigen

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	41.534	42.718	43.935	45.187
Groot onderhoud en kleine vervangingen	8.586	15.607	15.607	15.607
Kapitaallasten	82.362	244.912	234.162	234.162
Totaal	132.482	303.237	293.704	294.956

Samenvatting		Programma's		Paragrafen		Overzicht van baten en lasten	
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Figuur 7 Voetpad bij parkeerplaats De Hoorne

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasury-beleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 16 mei 2024 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2027 wordt de limiet niet overschreden.

Kasgeldlimiet	2027
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	2.764.454
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	226.682
Vlottende schuld	-
Vlottende middelen	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	226.682

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen en deze is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar met een minimumbedrag van € 2.500.000. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	2.764.454	2.931.014	2.978.072	3.094.969
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	552.888	586.203	595.614	618.994
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	156.667	156.667	156.667	156.667
Ruimte / Overschot	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt in opdracht van de schappen voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 5 december 2025 besloten de samenwerking met ingang van 31 december 2026 op te zeggen. Gedurende 2026 wordt een nieuwe governance-structuur gezamenlijk voorbereid door de Adviescommissie, Recreatie Noord-Holland en het bestuursbureau. Vanaf 2027 is rekening gehouden met een aantal secretariële werkzaamheden.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd en vervolgens heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van RNH zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt.

In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting 2027 is hiervoor in totaal een budget van € 1.338.043 opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 65.865). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil - inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt het recreatieschap ook de inzet van het werkvoorzieningsschap Zaffier in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 17%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	262.206	-
Secretariaat	28.156	-
Financiële control en administratie	111.945	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	39.186	-
Kantoor- en bedrijfskosten	26.037	-
Totaal	467.530	-

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Tarientabel

De tarientabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 25 november 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1 Documenten		
	Aard van de dienstverlening	Tarief
1.1	Toezening link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2 Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken		
	Aard van de dienstverlening	Tarief
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3 Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap		
	Aard van de dienstverlening	Tarief
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - commerciële doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	€ 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	€ 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	€ 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	Van € 250,- tot €750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

4.	Overnachten-passantenplaatsen in de Woudhaven	
	Aard van de dienstverlening	Tarief
4.1	Overnachten in de Woudhaven: — bij een bootlengte tot 7 meter, per nacht — bij een bootlengte van 7 tot 9 meter, per nacht — bij een bootlengte van meer dan 9 meter, per nacht	€ 3,- € 5,- € 7,-

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. Actieve openbaarmaking;
2. Passieve openbaarmaking;
3. Verbetering van de informatiehuishouding.

Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo. In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld.

Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Figuur 8 uitzicht over het haventje De Woude

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij de ruiling van gronden, die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren. Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen:		
Beheerkantoor	Goed	Eigen gebruik
Toiletgebouwen (9)	Redelijk/goed	1-Toilet groot Zwaansmeer (RAUM) 2-Toilet klein Zwaansmeer (RAUM)

		3-Toilet Dorregeest (wordt vervangen 2025) (RAUM evt. in huur uitgegeven?) 4-Toilet De Hoorne (RAUM) 5-Toilet De Woudhaven eiland (derden) 6-Toilet De Woudhaven parkeerterrein (derden) 7-Toiletgebouw Dorregeesterweg (magazijn) (RAUM) 8-Toiletgebouw Dorregeesterweg (Meerzicht) (RAUM was BRUOV008) 9-Toiletgebouw Dorregeest (terrein erfgoedpark) (derden)
Machineberging Eiland bij Akersloot		In erfpacht bij derden
Gebouw Stichting Jachthaven Zwaansmeerpolder Lagendijk		Verhuurd aan derden
Restaurant Krelis op erfgoedpark De Hoop		In erfpacht bij derden
Zagerij (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
De Juffer (receptie - erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Houtdroogloods (erfgoedpark)		In erfpacht bij derden
Fundering Molen de Hoop		In erfpacht bij derden
Uitkijkpunt Dorregeesterpolder		RAUM

Cafetaria 't Pontje		Verhuurd aan derden
Aantal gebouwen	19	(incl. Erfgoedpark en Woudhaven)
waarvan: in eigen beheer	8	
contractueel uitgegeven	11	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026
Baten uit (erf)pachten	129.140	127.000
Baten uit verhuren	213.003	207.000

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inschrijven.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Gebouwen in eigendom

Naast de toiletgebouwen heeft het recreatieschap ook een aantal gebouwen in eigendom. Daarvan is het Beheerkantoor voor "eigen gebruik". De overige panden zijn in bruikleen bij derden of worden verhuurd aan derden.

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2027 is dat 3,24%. Naast de reguliere bijdragen worden in lijn met het besluit van het AB (Kadernota 2027 d.d. 05-12-2025) ook de incidentele bijdragen vermeld.

Participant	Bijdrage in 2026	Bijdrage in 2027
Provincie Noord-Holland	994.246	1.026.460
Gemeente Beverwijk	136.479	140.901
Gemeente Heemskerk	107.249	110.724
Gemeente Uitgeest	99.636	102.864
Gemeente Alkmaar	104.728	108.121
Gemeente Zaanstad	456.564	471.357
Gemeente Castricum	76.698	79.183
Gemeente Heiloo	35.399	36.546
Incidentele bijdragen participanten	568.000	694.000
Totaal	2.578.999	2.770.156

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2026	Bijdrage in 2027
Provincie Noord-Holland	49,20%	725.736	749.250
Gemeente Beverwijk	4,30%	63.430	65.485
Gemeente Heemskerk	2,90%	42.776	44.162
Gemeente Uitgeest	5,20%	76.698	79.183
Gemeente Alkmaar	7,10%	104.728	108.121
Gemeente Zaanstad	23,70%	349.590	360.917
Gemeente Castricum	5,20%	76.698	79.183
Gemeente Heiloo	2,40%	35.399	36.546
Provincie Noord-Holland - incidenteel	49,20%	279.456	341.448
Gemeente Beverwijk - incidenteel	4,30%	24.424	29.842
Gemeente Heemskerk - incidenteel	2,90%	16.472	20.126
Gemeente Uitgeest - incidenteel	5,20%	29.536	36.088
Gemeente Alkmaar - incidenteel	7,10%	40.328	49.274
Gemeente Zaanstad - incidenteel	23,70%	134.616	164.478
Gemeente Castricum - incidenteel	5,20%	29.536	36.088
Gemeente Heiloo - incidenteel	2,40%	13.632	16.656
Totaal	100,00%	2.043.055	2.216.847
Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2026	Bijdrage in 2027
Provincie Noord-Holland	50,10%	268.510	277.210
Gemeente Beverwijk	13,63%	73.049	75.416
Gemeente Heemskerk	12,03%	64.473	66.562
Gemeente Uitgeest	4,28%	22.938	23.681
Gemeente Zaanstad	19,96%	106.974	110.440
Totaal	100,00%	535.944	553.309

Informereren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde E. Rommel Alkmaar: weth. R. te Beest Beverwijk: weth. N. Wijmenga Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Schouten Zaanstad: weth. G. Slegers

Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;

	3. Realiseren van het ontwikkelprogramma 2022-2030 en het investeringsprogramma.												
Beleidsvoornemens 2020-2023 (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven: 1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap; 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak; 5. Het realiseren van structureel financieel in evenwicht zijnde meerjarenbegroting.												
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk.												
	Verdeelsleutel A-UM												
	<table> <tr> <td>Provincie Noord-Holland</td><td>49,2%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Alkmaar</td><td>7,1%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Beverwijk</td><td>4,3%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Castricum</td><td>5,2%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Heemskerk</td><td>2,9%</td></tr> <tr> <td>Gemeente Heiloo</td><td>2,4%</td></tr> </table>	Provincie Noord-Holland	49,2%	Gemeente Alkmaar	7,1%	Gemeente Beverwijk	4,3%	Gemeente Castricum	5,2%	Gemeente Heemskerk	2,9%	Gemeente Heiloo	2,4%
Provincie Noord-Holland	49,2%												
Gemeente Alkmaar	7,1%												
Gemeente Beverwijk	4,3%												
Gemeente Castricum	5,2%												
Gemeente Heemskerk	2,9%												
Gemeente Heiloo	2,4%												

	Gemeente Uitgeest	5,2%
	Gemeente Zaanstad	23,7%
	Verdeelsleutel IJ-Z	
	Provincie Noord-Holland	50,10%
	Gemeente Beverwijk	13,63%
	Gemeente Heemskerk	12,03%
	Gemeente Uitgeest	4,28%
	Gemeente Zaanstad	19,96%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kunnen Provinciale Staten en de gemeenteraden hun zienswijzen geven over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.	
Bestuurlijk belang		
Eigen vermogen	31-12-2024	€ 1.452.448
	31-12-2025	€ 1.505.764
	31-12-2026	€ 1.908.193
	31-12-2027	€ 2.445.738
Vreemd vermogen	31-12-2024	€ 1.634.332
	31-12-2025	€ 6.174.910
	31-12-2026	€ 5.619.231
	31-12-2027	€ 5.558.630

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2024	€ 26.345
	31-12-2025	€ 53.315
	31-12-2026	€ 402.428
	31-12-2027	€ 537.545
Website	www.alkmaarder-enutgeestermeer.nl/	
Risicoprofiel	Hoog/middel/laag	
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen. Op de (middel)lange termijn moeten o.b.v. de onderhouds- en investeringsplannen, de vastgestelde visie en de veranderde economische en financiële omstandigheden	

	bestuurlijke keuzes worden gemaakt.
Belangrijke ontwikkelingen voor de komende jaren	
1. Het uitvoeren van de vastgestelde projecten Natuurontwikkeling Sakerleidaam; 2. En het uitvoeren van de bestuursopdracht naar de meest passende governance-structuur voor de recreatieve-natuurlijke opgaven.	

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	58.388	-	-58.388
2. Beheer en onderhoud	1.934.186	486.843	-1.447.343
3. Veiligheid en toezicht	122.609	-	-122.609
4. Bestuur en ondersteuning	505.271	-	-505.271
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	144.000	2.815.156	2.671.156
Totaal voor bestemming	2.764.454	3.301.999	537.545
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	1.608.211	1.070.665	537.545
Totaal na bestemming	4.372.665	4.372.665	-

Figuur 9 Grazende schapen bij Aagtenpark

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.1	bestuur	146.866	37.741	38.804	39.898	41.024
0.4	overhead	436.147	467.530	478.191	484.395	501.162
0.5	treasury	148.500	144.000	139.050	134.100	129.150
0.10	mutaties reserves	1.236.629	1.608.211	394.162	240.580	358.626
1.2	openbare orde en veiligheid	120.135	122.609	119.076	123.181	127.427
2.1	verkeer en vervoer	231.631	219.758	223.872	228.124	232.520
3.1	economische ontwikkeling	3.600	3.744	3.875	4.011	4.151
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	140.374	196.877	156.339	172.759	178.906
3.4	economische promotie	122.954	127.631	131.874	136.260	140.791
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.397.414	1.444.564	1.639.933	1.655.344	1.739.838
	Totaal lasten	3.984.250	4.372.665	3.325.176	3.218.652	3.453.595

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.5	treasury	65.000	45.000	39.000	32.500	26.000
0.8	overige baten en lasten	2.578.999	2.770.156	2.194.704	2.194.904	2.311.800
0.10	mutaties reserves	834.201	1.070.665	657.078	544.141	655.662
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	334.000	342.143	359.999	370.151	380.589
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	172.050	144.700	74.395	76.956	79.544
	Totaal baten	3.984.250	4.372.665	3.325.176	3.218.652	3.453.595

Saldo van lasten en baten per taakveld		Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
	Totaal baten	3.984.250	4.372.665	3.325.176	3.218.652	3.453.595
	Totaal lasten	3.984.250	4.372.665	3.325.176	3.218.652	3.453.595
	Saldo	-	-	-	-	-

Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten		Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
	Bijdrage gemeente Alkmaar	104.728	108.121	111.170	114.305	117.528
	Bijdrage gemeente Beverwijk	136.479	140.901	144.875	148.961	153.161
	Bijdrage gemeente Castricum	76.698	79.183	81.416	83.712	86.073
	Bijdrage gemeente Heemskerk	107.249	110.724	113.846	117.056	120.357
	Bijdrage gemeente Heiloo	35.399	36.546	37.577	38.637	39.727
	Bijdrage gemeente Uitgeest	99.636	102.864	105.765	108.748	111.815
	Bijdrage gemeente Zaanstad	456.564	471.357	484.649	498.316	512.369
	Bijdrage Provincie Noord-Holland	994.246	1.026.460	1.055.406	1.085.169	1.115.770
	Bijdrage gemeente Alkmaar – incidenteel	40.328	49.274	4.260	-	3.905
	Bijdrage gemeente Beverwijk - incidenteel	24.424	29.842	2.580	-	2.365
	Bijdrage gemeente Castricum - incidenteel	29.536	36.088	3.120	-	2.860
	Bijdrage gemeente Heemskerk - incidenteel	16.472	20.126	1.740	-	1.595
	Bijdrage gemeente Heiloo - incidenteel	13.632	16.656	1.440	-	1.320
	Bijdrage gemeente Uitgeest - incidenteel	29.536	36.088	3.120	-	2.860
	Bijdrage gemeente Zaanstad - incidenteel	134.616	164.478	14.220	-	13.035
	Bijdrage Provincie Noord-Holland - incidenteel	279.456	341.448	29.520	-	27.060
	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	2.578.999	2.770.156	2.194.704	2.194.904	2.311.800

Lasten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	196.931	350.010	233.522
Pachten	-	-	-
Ingeleend personeel	1.338.043	1.240.259	1.152.558
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	875.719	1.006.170	859.795
Rente	144.000	148.500	95.958
Mutatie voorzieningen	119.899	-33.180	82.493
Afschrijvingen	89.862	35.862	33.270
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	2.764.454	2.747.621	2.457.596

Baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Grond	-	-	-
Pachten	129.140	127.000	107.079
Huren	213.003	207.000	199.862
Leges en andere rechten	20.132	19.500	18.044
Overige goederen en diensten	21.782	19.160	20.137
Subsidies	98.122	128.772	52.262
Inkomensoverdrachten	2.774.820	2.583.617	2.022.853
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	45.000	65.000	82.536
Overige verrekeningen	-	-	8.138
Totaal baten	3.301.999	3.150.049	2.510.911

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Totaal lasten	2.764.454	2.747.621	2.457.596
Totaal baten	3.301.999	3.150.049	2.510.911
Saldo	537.545	402.428	53.315

Resultaatbestemming	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	906.211	660.629	142.272
Onttrekking algemene reserve	-794.118	-693.580	-158.302
Toevoeging bestemmingsreserve	702.000	576.000	176.934
Onttrekking bestemmingsreserve	-276.547	-140.621	-107.590
Totaal mutaties reserves	537.545	402.428	53.315

Geprognostiseerde balans 2027

De geprognostiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2027	2026	PASSIVA	2027	2026
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	6.623	6.479	Reserves	2.446	1.908
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.042	922
			Schulden op lange termijn	4.309	4.465
Subtotaal	6.623	6.479	Subtotaal	7.796	7.295
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	39	39	Schulden op korte termijn	208	232
Liquide middelen	1.342	1.009			
Subtotaal	1.381	1.048	Subtotaal	208	232
Totaal	8.004	7.527	Totaal	8.004	7.527

Standen reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve AUM	50.147	51.055	51.055	51.055	51.055
Bestemmingsreserves AUM	1.241.411	1.809.377	1.585.320	1.318.908	1.066.925
Algemene reserve IJ-Z	23.122	134.306	98.608	64.621	22.729
Bestemmingsreserves IJ-Z	593.104	450.591	447.429	444.267	441.105
Totaal reserves	1.908.193	2.445.738	2.182.821	1.879.260	1.582.223
Voorziening groot onderhoud (geconsolideerd RAUM)	921.750	1.041.649	1.035.918	1.030.187	1.024.456

Financiële meerjarenraming 2026-2030

Lasten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	7.200	58.388	7.750	8.022	8.302
2. Beheer en onderhoud	1.888.393	1.934.186	2.148.143	2.188.476	2.287.904
3. Veiligheid en toezicht	120.135	122.609	119.076	123.181	127.427
4. Bestuur en ondersteuning	583.393	505.271	516.995	524.293	542.186
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	148.500	144.000	139.050	134.100	129.150
Totaal	2.747.621	2.764.454	2.931.014	2.978.072	3.094.969

Baten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	506.050	486.843	434.394	447.107	460.133
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.643.999	2.815.156	2.233.704	2.227.404	2.337.800
Totaal	3.150.049	3.301.999	2.668.098	2.674.511	2.797.933

Saldo lasten en baten	402.428	537.545	-262.916	-303.561	-297.036
------------------------------	----------------	----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Reguliere werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	2.591.228	2.642.523	2.913.394	2.942.515	3.026.887
Baten	2.479.326	2.536.968	2.608.098	2.674.511	2.742.933
Saldo	-111.902	-105.555	-305.296	-268.004	-283.954

Incidentele werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	156.393	121.931	17.620	35.557	68.082
Baten	670.723	765.031	60.000	-	55.000
Saldo	514.330	643.100	42.380	-35.557	-13.082

Resultaat totaal

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	2.747.621	2.764.454	2.931.014	2.978.072	3.094.969
Baten	3.150.049	3.301.999	2.668.098	2.674.511	2.797.933
Saldo	402.428	537.545	-262.916	-303.561	-297.036

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	-32.951	112.093	-35.698	-33.987	-41.892
Bestemmingsreserve	435.379	425.453	-227.219	-269.574	-255.145
Totaal	402.428	537.545	-262.916	-303.561	-297.036

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2026 – 2027

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2026	408	-	-	408
Algemene reserve AUM	2026	45.660	649.142	653.629	50.147
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	2026	531.001	102.184	568.000	996.817
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	2026	43.100	5.100	-	38.000
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	2026	148.255	-	-	148.255
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	2026	10.000	5.175	8.000	12.825
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	2026	45.514	-	-	45.514
Algemene reserve IJ-Z	2026	60.560	62.438	25.000	23.122
Bestemmingsreserve IJ-Z	2026	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2026	564.351	25.000	-	539.351
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	2026	56.915	3.162	-	53.753
Totaal reserves		1.505.764	852.201	1.254.629	1.908.193
Voorziening groot onderhoud AUM	2026	490.068	308.495	232.330	413.903
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2026	464.862	41.515	84.500	507.847
Totaal voorziening		954.930	350.010	316.830	921.750

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2027	408	-	-	408
Algemene reserve AUM	2027	50.147	765.952	766.860	51.055
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	2027	996.817	123.760	694.000	1.567.058
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	2027	38.000	5.100	-	32.900
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	2027	148.255	-	-	148.255
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	2027	12.825	5.175	8.000	15.650
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	2027	45.514	-	-	45.514
Algemene reserve IJ-Z	2027	23.122	28.166	139.351	134.306
Bestemmingsreserve IJ-Z	2027	-	-	-	-

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2027	539.351	139.351	-	400.000
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	2027	53.753	3.162	-	50.591
Totaal reserves		1.908.193	1.067.503	1.608.211	2.445.738
Voorziening groot onderhoud AUM	2027	413.903	93.907	232.330	552.326
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2027	507.847	103.024	84.500	489.323
Totaal voorziening		921.750	196.931	316.830	1.041.649

	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve AUM	50.147	51.055	908
Bestemmingsreserve exploitatie AUM	996.817	1.567.058	570.240
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	38.000	32.900	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	148.255	148.255	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	12.825	15.650	2.825
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	45.514	45.514	-
Algemene reserve IJ-Z	23.122	134.306	111.185
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	539.351	400.000	-139.351
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	53.753	50.591	-3.162
Totaal reserves	1.908.193	2.445.738	537.545
Voorziening groot onderhoud AUM	413.903	552.326	138.423
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	507.847	489.323	-18.524
Totaal reserves en voorzieningen	2.829.942	3.487.386	657.444

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 3 juli 2026.

Voorzitter,
De heer G. Slegers

CONCEPT

Bijlagen

Bijlage I Tabellen gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek

Bijlage III Risicoanalyse 2026

CONCEPT

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Samenvatting

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	56.580	-	-56.580
2. Beheer en onderhoud	1.449.561	419.022	-1.030.539
3. Veiligheid en toezicht	89.500	-	-89.500
4. Bestuur en ondersteuning	361.855	-	-361.855
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	144.000	2.251.347	2.107.347
Totaal voor bestemming	2.101.496	2.670.369	568.873
Ad 5. Mutaties reserves	1.468.860	899.987	568.873
Totaal na bestemming	3.570.356	3.570.356	-

Specificatie van de baten

Subsidies en projectbijdragen	102.786
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	350.736
Participantenbijdragen	2.216.847
Totaal baten voor bestemming	2.670.369

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	1.979.565	1.927.889	1.705.995
Baten	1.905.338	1.862.472	1.873.598
Saldo	-74.227	-65.417	167.603

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	121.931	137.278	124.796
Baten	765.031	670.723	35.473
Saldo	643.100	533.445	-89.322

Resultaat totaal

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	2.101.496	2.065.167	1.830.791
Baten	2.670.369	2.533.195	1.909.071
Saldo	568.873	468.028	78.280

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2027	Stand per 31-12-2027	Vershil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve	50.147	51.055	908
Bestemmingsreserve exploitatie	996.817	1.567.058	570.240
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	38.000	32.900	-5.100
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	148.255	148.255	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouw Dorregeest	12.825	15.650	2.825
Bestemmingsreserve waterplantenbeheer	45.514	45.514	-
Totaal reserves	1.291.967	1.860.840	568.873
Voorziening groot onderhoud	413.903	552.326	138.423
Totaal reserves en voorzieningen	1.705.870	2.413.166	707.296

Financiële meerjarenraming 2026-2030

Lasten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	5.462	56.580	5.878	6.084	6.296
2. Beheer en onderhoud	1.409.039	1.449.561	1.646.090	1.677.951	1.759.006
3. Veiligheid en toezicht	87.901	89.500	84.817	87.732	90.747
4. Bestuur en ondersteuning	414.265	361.855	368.674	370.900	383.544
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	148.500	144.000	139.050	134.100	129.150
Totaal	2.065.167	2.101.496	2.244.509	2.276.767	2.368.743

Baten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	440.140	419.022	364.660	375.407	386.411
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.093.055	2.251.347	1.655.792	1.634.948	1.730.349
Totaal	2.533.195	2.670.369	2.020.452	2.010.355	2.116.760

Saldo lasten en baten	468.028	568.873	-224.057	-266.412	-251.983
------------------------------	----------------	----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Reguliere werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	1.927.889	1.979.565	2.226.889	2.241.210	2.300.661
Baten	1.862.472	1.905.338	1.960.452	2.010.355	2.061.760
Saldo	-65.417	-74.227	-266.437	-230.855	-238.901

Incidentele werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	137.278	121.931	17.620	35.557	68.082
Baten	670.723	765.031	60.000	-	55.000
Saldo	533.445	643.100	42.380	-35.557	-13.082

Resultaat totaal

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	2.065.167	2.101.496	2.244.509	2.276.767	2.368.743
Baten	2.533.195	2.670.369	2.020.452	2.010.355	2.116.760
Saldo	468.028	568.873	-224.057	-266.412	-251.983

Diverse saldi

	2026	2027	2028	2029	2030
financieel resultaat	468.028	568.873	-224.057	-266.412	-251.983
participantenbijdrage	2.043.055	2.216.847	1.625.791	1.609.947	1.710.347
saldo reserves	1.291.967	1.860.840	1.636.784	1.370.372	1.118.389

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z)

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.808	-	-1.808
2. Beheer en onderhoud	484.625	67.821	-416.804
3. Veiligheid en toezicht	33.109	-	-33.109
4. Bestuur en ondersteuning	143.416	-	-143.416
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	563.809	563.809
Totaal voor bestemming	662.958	631.630	-31.328
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	139.351	170.679	-31.328
Totaal na bestemming	802.309	802.309	-

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	78.321
Participantenbijdragen	553.309
Totaal baten voor bestemming	631.630

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	662.958	663.339	577.724
Baten	631.630	616.854	601.840
Saldo	-31.328	-46.485	24.116

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	-	19.115	49.081
Baten	-	-	-
Saldo	-	-19.115	-49.081

Resultaat totaal

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	662.958	682.454	626.805
Baten	631.630	616.854	601.840
Saldo	-31.328	-65.600	-24.966

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2027	Stand per 31-12-2027	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	23.122	134.306	111.185
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	539.351	400.000	-139.351
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	53.753	50.591	-3.162
Totaal reserves	616.226	584.898	-31.328
Voorziening groot onderhoud	507.847	489.323	-18.524
Totaal reserves en voorzieningen	1.124.072	1.074.220	-49.852

Financiële meerjarenraming 2026-2030

Lasten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	1.738	1.808	1.872	1.938	2.006
2. Beheer en onderhoud	479.354	484.625	502.054	510.525	528.899
3. Veiligheid en toezicht	32.234	33.109	34.259	35.449	36.680
4. Bestuur en ondersteuning	169.128	143.416	148.321	153.393	158.642
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	-	-	-	-	-
Totaal	682.454	662.958	686.506	701.305	726.227

Baten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	65.910	67.821	69.734	71.700	73.722
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	550.944	563.809	577.912	592.456	607.451
Totaal	616.854	631.630	647.646	664.156	681.173

Saldo lasten en baten	-65.600	-31.328	-38.860	-37.149	-45.054
------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reguliere werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	663.339	662.958	686.506	701.305	726.227
Baten	616.854	631.630	647.646	664.156	681.173
Saldo	-46.485	-31.328	-38.860	-37.149	-45.054

Incidentele werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	19.115	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo	-19.115	-	-	-	-

Resultaat totaal

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	682.454	662.958	686.506	701.305	726.227
Baten	616.854	631.630	647.646	664.156	681.173
Saldo	-65.600	-31.328	-38.860	-37.149	-45.054

Diverse saldi

	2026	2027	2028	2029	2030
financieel resultaat	-65.600	-31.328	-38.860	-37.149	-45.054
participantenbijdrage	535.944	553.309	568.912	584.956	601.451
saldo reserves	616.226	584.898	546.038	508.889	463.836

Bijlage III Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvormen² gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnterviewde risico's (aangepast nav laatste voorstel Melinda)

In een risicosessie zijn de risico's voor het RAUM in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1. Continuïteit dienstverlening
2. Veranderende en/ of beperkende c.q. verzwakende wet- en regelgeving (zoals ontwikkelingen in landelijk gebied zoals NNN/ Natura 2000/ PBL/ UNESCO)
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's (onrechtmatige factureren / terugbetalen subsidies)
4. Calamiteiten
 - a) Ongevallen in beheergebied
 - b) Kwaliteit zwemwater
5. Verminderde inkomsten door
 - a) Faillissement van ondernemers
 - b) Veranderend beleid (rijk-provincie-gemeente)
 - c) Bezuinigingen
6. Milieuvervuiling (van bv. grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS/staalslakken
7. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen

8. Eindwaardevergoeding opstellen
9. Overmacht door:
 - a) pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten
 - b) door klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien)
10. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken
11. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak
12. Door toegenomen maatschappelijke/bestuurlijke druk het terugdraaien van het besluit wat leidt tot verwijdering van het granulaat bij het project "Oever- en natuurontwikkeling Sakerleidendam
13. Veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering project VP

In de onderstaande tabel worden de geïnterviewde risico's weergegeven. De vermenigvuldiging van "kans x financieel gevolg" leidt tot de positionering in de matrix:

- Lage scores (groen gekleurd) geven aanvaardbare risico's weer en deze behoeven geen/weinig aandacht.
- Middelmatige scores (oranje) zijn risico's die aandacht verdienen maar waarvoor nog niet direct ingrijpen noodzakelijk is.
- Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar en dienen nauwlettend te worden gevolgd en/of waarvoor maatregelen moeten worden getroffen.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 – 300.000	3 > 300.000
1= < 10%	1, 4a, 4b, 7, 8, 9a		12
2= 10 – 40%	2, 3	5b, 6, 9b	
3= > 40%		10, 11	13

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5c, 5d, 9 en 12. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken

De verruiming van de wetgever in het kader van een transparantere besluitvorming leidt o.a. tot meer verzoeken om het openbaar maken van relevante bestuurlijke en besluitvormende documenten, inclusief de daarbij horende informatie-uitwisseling (mails, brieven e.d.), inhuur juridische ondersteuning/bedrijven, procesgangkosten (rechtbank) en imago.

Risico/kans: Vertraging in besluitvorming dan wel opnieuw vaststellen van besluiten.		Oorzaak: • Onduidelijke en/of onjuiste bestuurlijke procedures gevolgd • Onvoldoende participatie, terugkoppeling en/of meenemen van omgevingsopvattingen in de definitieve besluitvorming
Kans(cijfer): > 50% =	Gevolg(cijfer): € 125.000 100.000 – 300.000 = 2	Gevolg/impact: ▪ Vertraging en/of (tijdelijk) stopzetten van de projecten ▪ Extra kosten inzet medewerkers (RNH – externen) ▪ Negatief imago ▪ Minder vertrouwen van omgeving en/of participanten in RNH/bestuur.
Beheersmaatregel: ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures ▪ Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan ▪ Participatie-uitkomsten koppelen aan besluitvormingsdocumenten ▪ € 62.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparaagraaf		

11. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak

Dit risico bevat de onzekerheid dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap afnemen. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.

Risico/kans: Onzekerheid over realiseren van geplande/vastgestelde ontwikkel.		Oorzaak: Toenemend wantrouwen bij de publieke opinie, sterkere lobby vanuit bepaalde doelgroepen met minder ruimte voor recreatieve ontwikkelingen ten gunste van natuur.
Kans(cijfer):	Gevolg(cijfer):	Gevolg/impact:

> 50% = 3	€ 125.000 100.000 – 300.000 = 2	▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van gewenste recreatieve ontwikkelingen; ▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten); ▪ Geen/minder ruimte voor ondernemers met als gevolg minder structurele inkomsten; ▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).
Beheersmaatregel: ▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening/omgevingsmanagement ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures ▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL) ▪ Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering) ▪ € 62.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparaagraaf		

13. Veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering Vitaal Platteland

Dit risico bevat de onzekerheid dat in het kader van de huidige bestuurlijke impasse het project Vitaal Platteland (deels) wordt afgeblazen.

Risico/kans: Onzekerheid over realiseren van geplande/vastgestelde ontwikkel.		Oorzaak: Dit risico bevat de onzekerheid dat in het kader van het opheffen/andere vorm van het recreatieschap de ontwikkelingsmogelijkheden afnemen en het bestuur besluit tot het stopzetten van (financieel) omvangrijke projecten stop te zetten en te kiezen voor een kleinschaligere oplossing.
Kans(cijfer): > 50% = 3	Gevolg(cijfer): € 500.000 > 300.000 = 3	Gevolg/impact: ▪ Stopzetten huidige project met bijbehorende planning; ▪ Meer omgevingsmanagement, overleg aannemers, overheden (gemeente, PNH, HHNK), schadeloosstelling eventuele afgesloten overeenkomsten met derden; ▪ (Deels) terugstorten van de reeds ontvangen subsidie voor het Vitaal Platteland en dat leidt tot liquiditeitsprobleem; ▪ Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden door bijstorten participanten en/of extra lening
Beheersmaatregel: ▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening/omgevingsmanagement ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures ▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL)		

- Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering)
- **€ 250.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf**

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 566.250, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
10 Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken	> 40% (0,50)	€ 62.500
11. Veranderende maatschappelijke perceptie/ afnemen maatschappelijk draagvlak	> 40% (0,50)	€ 62.500
13. Veranderende bestuurlijke keuzes rondom uitvoering Vitaal Platteland	> 40 % (0,50)	€ 250.000
Overige risico's		191.250
Totaal		€ 566.250

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

<naw>

Velsen-Zuid: 15 april 2026
Uw kenmerk: n.v.t.
Ons kenmerk: u20260283
Projectnummer: n.v.t.
Onderwerp: Verzoek zienswijze financieel beheer
Bijlage(n): 2
Behandeld door: [REDACTED]
Contactgegevens: [REDACTED]

Geachte leden van de gemeenteraad/Provinciale Staten,

In de vergadering van het algemeen bestuur is het kader voor de begrotingsrechtmatigheid vastgesteld (d.d. 05-12-2025). Dit kader dient nog in de Verordening financieel beheer te worden verwerkt. Ook kunnen de fiscale aspecten worden geactualiseerd. De aangepaste verordening is behandeld in de DB-vergadering van 23 maart 2026. In overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling van het recreatieschap moeten deze aanpassingen voor zienswijze aan de gemeenteraden en Provinciale Staten worden aangeboden voordat het algemeen bestuur de wijziging vaststelt in haar vergadering van 3 juli 2026.

Bij deze ontvangt u:

1. de Verordening financieel beheer recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer met wijzigingen 2026;
2. en het overzicht van wijzigingen via de "compare-versie".

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

[REDACTED]
Programmamanager Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad. Beheer- en informatiecentrum De Blankert is gevestigd te Uitgeest, Lagendijk 33.

Recreatie Noord-Holland NV verzorgt in opdracht van het bestuur van Alkmaarder- en Uitgeestermeer het beheer en onderhoud van het recreatiegebied.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Ter geleide

~~Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotingsrechtmatigheid* vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten. Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid. Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.~~

Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Alkmaarder- en Uitgeestermeer d.d. 23 maart 2026
12 april 2024;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 6 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 11 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investering*:

Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Het procentuele aandeel van elke deelnemer in de vastgestelde verdeelsleutel, zoals in bijlage 1 weergegeven, wordt telkens voor een periode van vijf (5) achtereenvolgende begrotingsjaren vastgelegd, tenzij het AB anders besluit.
9. Tijdens het laatste jaar van de 5-jaarsperiode stelt het AB, op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, tijdig de bijdragepercentages van die deelnemers voor de volgende periode van 5 jaren vast.
10. Wijziging van de verdeelsleutel, zoals weergegeven in bijlage 1, is slechts mogelijk nadat van alle deelnemers een positieve zienswijze is ontvangen op het ingediende voorstel.
11. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves.
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van in bijlage 1 vastgestelde verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt gebruik van de zogenoemde transparantiemethode. Jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via het btw compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
- ~~1. Het recreatieschap maakt binnen de Wet OB gebruik van de koopelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koopelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de in bijlage 1.~~
- ~~2. Om van de koopelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbepaald toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.~~

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarden en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast, waarbij het AB de uitvoeringsorganisatie machtigt om het overzicht van gehanteerde afschrijfcategorieën en -perioden in bijlage 2 van de nota indien nodig te actualiseren.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;

- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wetten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

1. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
2. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
3. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
4. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves ~~3%~~. Deze grens ~~van 3%~~ geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onzekerheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:

- i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
- ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
- iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
- vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
- vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.
- e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer Financiële verordening vastgesteld op 16 mei 2024 ~~15 december 2022~~ wordt ingetrokken, ~~met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2024.~~

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. ~~[gelijktijdig met de gewijzigde GR]~~
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 2026-16 mei 2024.

De voorzitter,

~~J. Kloosterman~~ De heer G.C.W.M.P. Slegers

BIJLAGE 1**VERDEELSLEUTEL VERORDENING FINANCIËEL BEHEER**

1. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. **deelgebied AUM**:

Deelnemer	Aandeel in de verdeelsleutel
Gemeente Beverwijk	4,3 %
Gemeente Heemskerk	2,9 %
Gemeente Uitgeest	5,2 %
Gemeente Alkmaar	7,1 %
Gemeente Zaanstad	23,7 %
Gemeente Castricum	5,2 %
Gemeente Heiloo	2,4 %
Provincie Noord-Holland	49,2 %

2. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. **deelgebied IJ-Z**:

Deelnemer	Aandeel in de verdeelsleutel
Gemeente Beverwijk	13,63 %
Gemeente Heemskerk	12,03 %
Gemeente Uitgeest	4,28 %
Gemeente Zaanstad	19,96 %
Provincie Noord-Holland	50,10 %

Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Ter geleide

Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotingsrechtmatigheid* vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer;
gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Alkmaarder- en Uitgeestermeer d.d. 23 maart 2026;
gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;
besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 6 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 11 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investing*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Het procentuele aandeel van elke deelnemer in de vastgestelde verdeelsleutel, zoals in bijlage 1 weergegeven, wordt telkens voor een periode van vijf (5) achtereenvolgende begrotingsjaren vastgelegd, tenzij het AB anders besluit.
9. Tijdens het laatste jaar van de 5-jaarsperiode stelt het AB, op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, tijdig de bijdragepercentages van die deelnemers voor de volgende periode van 5 jaren vast.
10. Wijziging van de verdeelsleutel, zoals weergegeven in bijlage 1, is slechts mogelijk nadat van alle deelnemers een positieve zienswijze is ontvangen op het ingediende voorstel.
11. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves.
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van in bijlage 1 vastgestelde verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt gebruik van de zogenoemde transparantiemethode. Jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via het btw compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wetten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

1. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
2. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
3. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
4. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Deze grens geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onduidelijkheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
 - i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
 - iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
 - iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
 - v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
 - vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.

- vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.
- e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vastgesteld op 16 mei 2024 wordt ingetrokken.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 3 juli 2026.

De voorzitter,

De heer G.C.W.M.P. Slegers

BIJLAGE 1**VERDEELSLEUTEL VERORDENING FINANCIËEL BEHEER**

1. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. **deelgebied AUM**:

Deelnemer	Aandeel in de verdeelsleutel
Gemeente Beverwijk	4,3 %
Gemeente Heemskerk	2,9 %
Gemeente Uitgeest	5,2 %
Gemeente Alkmaar	7,1 %
Gemeente Zaanstad	23,7 %
Gemeente Castricum	5,2 %
Gemeente Heiloo	2,4 %
Provincie Noord-Holland	49,2 %

2. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven m.b.t. **deelgebied IJ-Z**:

Deelnemer	Aandeel in de verdeelsleutel
Gemeente Beverwijk	13,63 %
Gemeente Heemskerk	12,03 %
Gemeente Uitgeest	4,28 %
Gemeente Zaanstad	19,96 %
Provincie Noord-Holland	50,10 %

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale
Staten

Velsen-Zuid: 26 maart 2026
Ons kenmerk: U20260253
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze financiële jaarstukken en Verordening financieel beheer recreatieschap Twiske-Waterland
Bijlage(n): Jaarstukken en infographic 2025, Begrotingswijziging 2026, Programmabegroting 2027 en Verordening financieel beheer recreatieschap Twiske-Waterland
Behandeld door: [REDACTED]

Geachte raads- en Statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur (DB) van recreatieschap Twiske-Waterland u de programmabegroting 2027, begrotingswijziging 2026 en de resultaatbestemming in de jaarstukken 2025 aan. Deze zijn, in ontwerp, vastgesteld in de vergadering van 26 maart jongstleden van het DB. Tevens biedt het DB u een wijziging van de Verordening financieel beheer recreatieschap Twiske-Waterland aan. Conform het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) nodigt het dagelijks bestuur u uit om binnen 12 weken, uiterlijk 1 juni (ten behoeve van behandeling in het dagelijks bestuur van 4 juni 2026), uw zienswijze op deze stukken kenbaar te maken. Het DB voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat voor aan het algemeen bestuur (AB). Het AB neemt in de vergadering van 1 juli 2026 hierover een definitief besluit. Deze worden vervolgens vóór 15 juli 2026 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor uw informatie sturen we tevens de infographic 2025 en de jaarstukken 2025 mee.

De jaarrekening 2025 sluit met een positief regulier resultaat van € 436.758,-, zijnde de reguliere bedrijfsvoering en een negatief incidenteel resultaat van € 488.241,-, dat samenhangt met incidentele werkzaamheden en projecten die in 2025 zijn uitgevoerd. Het negatieve incidentele resultaat wordt met name verklaard door de in 2025 gemaakte projectkosten. Het algemeen bestuur zal in haar vergadering van 1 juli 2026 een definitieve keuze maken over de bestemming van het resultaat.

De begroting na wijziging voor 2026 sluit op een positief saldo van € 71.606,-. Dit is opgebouwd uit een positief saldo van € 323.393 op de reguliere bedrijfsvoering en een negatief saldo van € 251.787 op de incidentele werkzaamheden. Hierbij is het van belang dat de begrotingswijziging en programmabegroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over de toestand in de wereld kunnen een grote betekenis hebben voor de uitvoering van beheer, beleid en de financiële huishouding van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2027 is een positief saldo van € 187.174,-. Dit resultaat omvat een positief resultaat van € 222.704,- op de reguliere bedrijfsvoering en een negatief resultaat van € 35.530 op de incidentele werkzaamheden/projecten.

In 2026 hanteert het recreatieschap voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni) van 3,0%). Het indexatiecijfer voor 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24% (CEP), hierbij gaat het om een voorspelling van 2027. De daadwerkelijke kostenstijging gedurende het werkelijke begrotingsjaar kunnen hoger of lager uitvallen dan de CEP als voorspelling aangeeft.

Het is goed om te beseffen dat het personeel van de uitvoeringsorganisatie niet in dienst is van het recreatieschap, maar van Recreatie Noord-Holland NV (RNH), waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2026 is 4,5% en voor 2027 4,0%.

De Verordening financieel beheer (Vfb) is ook aangepast. In de aangepaste Vfb is een door het algemeen bestuur van recreatieschap Twiske-Waterland genomen besluit en ook enkele geactualiseerde fiscale bepalingen verwerkt. In de bijlage treft u een "was-wordt" lijst aan.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland

Voorzitter

Overzicht 2025

Wat hebben we gerealiseerd?

In 2025 heeft het recreatieschap een overeenkomst bereikt met Staatsbosbeheer over de voorwaarden en termijnen van de nieuwe erfpachtcontracten, wat resulteert in 60 jaar groene recreatieruimte met een optie tot nog eens 60 jaar!

Ook zijn er grote stappen gemaakt voor het realiseren van de ambities van het ontwikkelprogramma Zo is het project Recreatief Grid Laag-Holland succesvol afgerond en zijn er belangrijke stappen gezet voor de herontwikkeling van de Twiske-Poort.

Ook is er in 2025 voor de recreatieve verbinding over de zeesluis Edam een succesvol laagdrempelig participatietraject doorlopen voor de zeesluis Edam, wat heeft geresulteerd in groen licht voor de cofinanciering van de recreatieve verbinding.

Hoe staat het schap ervoor?

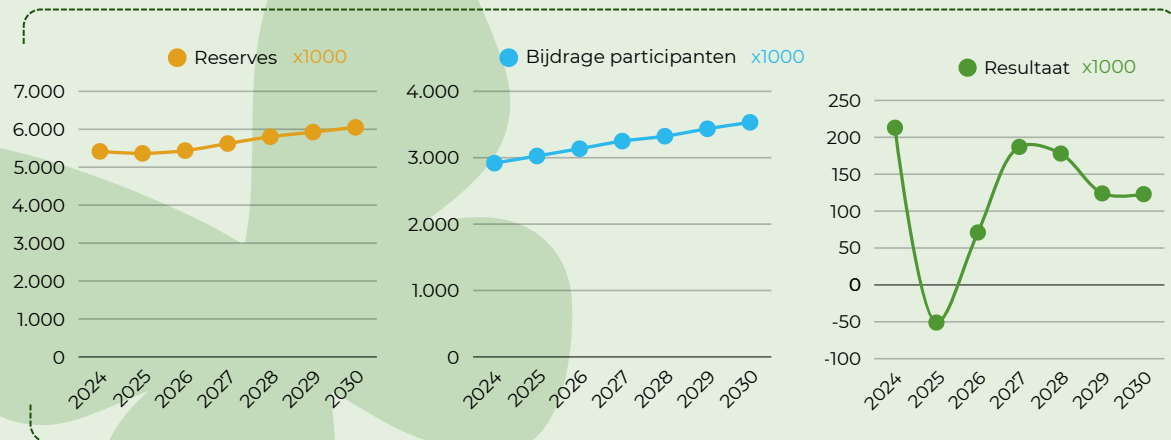
Het jaar is afgesloten met een voordeliger saldo dan begroot, vooral dankzij hogere opbrengsten uit evenementen en parkeren. In 2025 heeft het schap bovendien bijgedragen aan de maatschappelijke opgave voor de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen in de gemeente Oostzaan door grond beschikbaar te stellen voor woonunits.

Twiske-Waterland

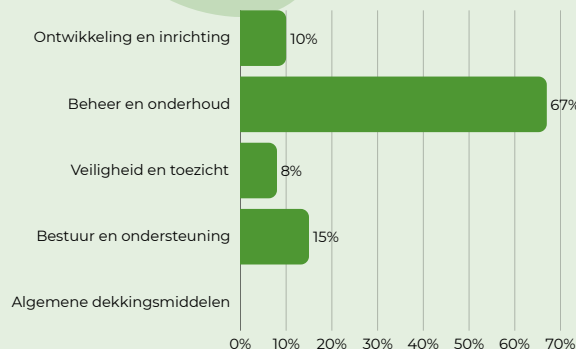

Of je nu liever wandelt, fietst, of vaart: Twiske-Waterland biedt talloze recreatieve mogelijkheden en routes die het ontdekken waard zijn. Geniet van het groen of een dagje aan het water in Het Twiske.

Of bezoek landschap Waterland, met zijn pittoreske dorpen, kleine sloten, kronkelende dijken en routes langs het prachtige werelderfgoed in dit eeuwenoude polderlandschap. Jaarlijks genieten miljoenen mensen van de recreatiemogelijkheden in Twiske-Waterland!

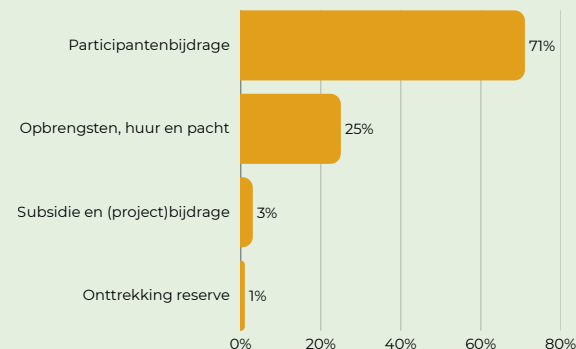

Waar ging het geld naartoe?

Totaal € 4.229.412,-

Waar kwam het geld vandaan?

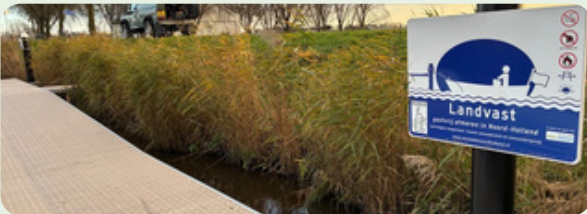

Totaal € 4.229.412,-

Highlights 2025

Landvasten Laag-Holland

In 2025 breidde Twiske-Waterland het netwerk van landvasten in Laag Holland uit met nieuwe aanlegplaatsen voor sloepen, kano's en SUP's. In de Purmerringvaart kwam een drijvende steiger en in het Ilperveld zijn drie steigers vernieuwd. Deze nieuwe landvasten bieden veilige en rustgevende uitstapplaatsen in de natuur. Dankzij duidelijke bebording en opname in het Sloepennetwerk zijn de aanlegplaatsen beter vindbaar.

Afronding project Recreatief Grid

In 2025 is het project Recreatief Grid Laag Holland afgerond. Voor Twiske-Waterland leverde dit onder meer een inspiratiedocument, nieuwe verhaallijnen en routes, promotie van Buitenpoorten en drie aanlegplaatsen in het Ilperveld op. Niet alle plannen konden binnen de looptijd worden uitgevoerd, zoals de inrichting van de Buitenpoorten in Wormerveer, Amsterdam Noord en Purmerend.

Tijdelijke huisvesting Oekraïense vluchtelingen

In 2025 zijn in Oostzaan, direct naast het beheerkantoor van Recreatieschap Twiske-Waterland, 21 tijdelijke woningen opgeleverd voor 62 Oekraïense ontheemden.

De provincie Noord-Holland verleende hiervoor een NNN-ontheffing, met aanvullende afspraken over natuurcompensatie en landschappelijke inpassing. De gemeente Oostzaan en het recreatieschap stelden samen beheer- en leefregels op, zodat natuur, recreatie en rust in Het Twiske gewaarborgd blijven.

1
groot
evenement
> 5.000 bezoekers

+236

+166

Totaal volgers: 7.519

62K
website
bezoekers

Nieuwe pontbazen versterken het karakter van Pontje Holysloot

In 2025 kreeg Pontje Holysloot twee nieuwe pontbazen. Zij zorgden het afgelopen seizoen voor een betrouwbare oversteek voor bewoners, fietsers en recreanten.

Daarmee werden bezoekers van deze geliefde en iconische verbinding in het Waterlandse landschap verrast met nieuw enthousiasme, gastvrijheid en een flinke dosis energie.

Participatie project herstel recreatieve verbinding Zeesluis Edam

In 2025 ronde het recreatieschap het participatietraject voor het herstel van de recreatieve verbinding bij Zeesluis Edam af. Via bijeenkomsten, gesprekken en enquêtes is input opgehaald over toegankelijkheid, veiligheid, erfgoed en gebruik. Deze input is verwerkt in een aangepast ontwerp. Ook werd de financiële basis voor de uitvoering gelegd dankzij bijdragen van de Vervoerregio Amsterdam, gemeente Edam-Volendam en het recreatieschap.

Jaarstukken 2025

Recreatieschap Twiske-Waterland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Jaarverslag.....	7
<i>Programmaverantwoording</i>	<i>13</i>
<i>Programma 1. Ontwikkeling en inrichting</i>	<i>15</i>
<i>Programma 2. Beheer en onderhoud.....</i>	<i>20</i>
<i>Programma 3. Toezicht en veiligheid.....</i>	<i>25</i>
<i>Programma 4. Bestuur en ondersteuning</i>	<i>26</i>
<i>Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>28</i>
<i>Paragrafen</i>	<i>30</i>
<i>A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	<i>31</i>
<i>B. Kapitaalgoederen.....</i>	<i>33</i>
<i>C. Financiering.....</i>	<i>42</i>
<i>D. Bedrijfsvoering en openbaarheid.....</i>	<i>44</i>
<i>E. Grondbeleid.....</i>	<i>49</i>
<i>F. Participanten.....</i>	<i>51</i>
Jaarrekening	54
Overige gegevens.....	72
Bijlagen	77

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap bestaat uit het grondgebied van de gemeenten Amsterdam (Landelijk Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en in Alkmaar het gebied Graft-De Rijp. Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) nemen samen met Provincie Noord-Holland deel aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en ontwikkelt recreatieterreinen, natuurterreinen en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen en betaald parkeren, projectsubsidies en bijdragen van de participanten. Recreatie Noord-Holland is de uitvoeringsorganisatie voor het recreatieschap.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Het Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden 1200 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. Het Twiske is een recreatiegebied met een Natura2000 status. Dit houdt onder andere in dat er met het beheer en ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de natuur, biodiversiteit en de bijbehorende wet- en regelgeving. Een voorbeeld hiervan is onze actieve rol bij het uitvoeren van het Natura2000 beheerplan.

Bestuurlijke ontwikkelingen

In het voorjaar is de heer Marc Wit namens de gemeente Wormerland toegetreden tot het Algemeen Bestuur. In dezelfde periode is de heer Wessel Breunessse van de gemeente Zaanstad benoemd tot vicevoorzitter. Vanwege het vertrek van de heer Breunessse is de vertegenwoordiging van de gemeente Zaanstad bij de laatste vergadering van het Algemeen Bestuur gewijzigd. De heer Gerard Slegers heeft namens Zaanstad zitting genomen in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur en is tevens benoemd tot vicevoorzitter van het recreatieschap. In het algemeen bestuur zitten namens:

Amsterdam: mevrouw Yassmine el Ksaihi, tevens voorzitter
Edam-Volendam: de heer Dirk Dijkshoorn
Landsmeer: de heer Bas ten Have
Oostzaan: de heer Eelco Taams
Purmerend: de heer Mario Hegger
Waterland: de heer Harm Scheepstra
Wormerland: de heer Marc Wit
Zaanstad: de heer Gerard Slegers, tevens vicevoorzitter
Provincie: mevrouw Esther Rommel

Het dagelijks bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de gemeenten: Amsterdam, Edam-Volendam, Oostzaan en Zaanstad.

Ontwikkelingen in 2025

Het jaar 2025 stond voor Recreatieschap Twiske-Waterland in het teken van de uitvoering en verdere doorontwikkeling van het in 2020 vastgestelde Ontwikkelprogramma Twiske-Waterland. In de afgelopen jaren is substantiële voortgang geboekt, zichtbaar in diverse ruimtelijke, recreatieve en ecologische ontwikkelingen binnen het werkgebied van het recreatieschap. Deze ontwikkelingen versterken niet alleen de kwaliteit van het landschap, maar dragen ook bij aan de brede welvaart van de samenleving: een gezonde leefomgeving, mogelijkheden voor ontspanning dichtbij huis en ruimte voor natuurbeleving.

Ook werd het recreatieschap geconfronteerd met bredere maatschappelijke en financiële opgaven. De regio staat voor een omvangrijke woningbouwopgave en de bevolkingsgroei leidt tot een structurele toename van de recreatiebehoefte. Deze groei komt echter op een moment waarop gemeenten en organisaties worden geconfronteerd met lagere bijdragen uit het Gemeentefonds. Ook bestaat onzekerheid

over de structurele financiering van het beheer van de zogenoemde 'recreatie om de stad', zoals in het Purmerbos. Dit alles heeft effecten op de gezamenlijke financiering van recreatieve voorzieningen. Participanten willen bezuinigingen onderzocht hebben, terwijl de vraag naar hoogwaardige en toegankelijke recreatie juist toeneemt. Dit vraagt om scherpe keuzes die het recreatieve aanbod op peil houden.

In 2025 heeft het recreatieschap daarom samen met de participanten mogelijke bezuinigingsscenario's uitgewerkt en het kansen geïdentificeerd om de eigen inkomsten te verhogen. Voorbeelden hiervan zijn de wervingsprocedure voor een nieuw grootschalig evenement op evenementenlocatie De Hogelkamp en het actief verkennen van een lichte stijging van de prijs voor parkeren in Het Twiske. Daarnaast is de samenwerking met de participanten verder geïntensiveerd om gezamenlijk de toenemende recreatiedruk effectief het hoofd te bieden.

Desondanks heeft het recreatieschap onverminderd grote ambities. Zo wordt met het project 'Twiske Poort' gewerkt aan de realisatie van een nieuw en dynamisch ontvangstgebied in Het Twiske, werkt het recreatieschap aan een nieuwe recreatieve verbinding over de zeeluis Edam en vindt een inventarisatie plaats voor de ontwikkeling van een groene speelvoorziening en pluktuin bij Amsterdam-Noord.

Met deze inspanningen zet Recreatieschap Twiske-Waterland gericht in op het toegankelijk houden en versterken van groen en recreatie voor alle inwoners en bezoekers van de regio, nu en in de toekomst. Zie het jaarverslag voor een gedetailleerdere weergave van de (recreatieve) ontwikkelingen in het recreatieschap

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 4.229.412. Hiervan is € 2.845.348 benut voor het beheer en onderhouden van de gebieden en voorzieningen. Daarnaast is € 622.331 besteed aan het ondersteunen van het bestuur. Dit is inclusief de kosten van het bestuursbureau. Verder is € 330.736 uitgegeven voor

veiligheid en toezicht. Tenslotte hebben ontwikkeling en inrichting € 428.676 en algemene dekkingsmiddelen € 2.321 gekost.

De totale baten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 4.177.929. Hiervan kwam € 3.026.621 uit de participantenbijdragen. Daarnaast bestond € 1.047.032 van de baten uit parkeeropbrengsten, evenementeninkomsten, rentebaten en huren en pachten. Tot slot kwam € 104.276 uit subsidies en (project)bijdragen.

De jaarrekening 2025 van Twiske-Waterland sloot met een lagere onttrekking uit de reserve dan begroot. In plaats van de begrote onttrekking van € 181.793 is de werkelijke onttrekking € 51.483: een voordeel van € 130.310. Dit bedrag is opgebouwd uit twee componenten: regulier en incidenteel. Het resultaat op reguliere werkzaamheden is € 115.617 positiever dan begroot en het resultaat op de incidentele werkzaamheden is € 14.699 positiever dan begroot.

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 51.483 (negatief) te onttrekken aan de reserves.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat is beter dan vooraf begroot. De jaarrekening laat over 2025 een negatief resultaat zien van € 51.483, terwijl een negatief resultaat van € 181.793 was begroot. Het positieve verschil van € 130.310 wordt verklaard door:

- Hogere parkeeropbrengsten (€ 52.000 positief) door stijgende bezoekersaantallen die met de auto het gebied in komen;
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief) doordat de variabele vergoeding, afhankelijk van aantal verkochte tickets, hoger is dan begroot;
- Hogere huur- en overige opbrengsten (€ 25.000 positief). In 2025 is een huurovereenkomst grond voor woonunits Oekraïners afgesloten en zijn hogere opbrengsten gerealiseerd door onder andere de verkoop van houtsnippers en een subsidie uit het restauratiefonds.

- Lagere kosten voor verzekeringen (€ 16.000 positief) onder andere doordat een groter deel van de kosten is doorbelast aan ondernemers dan begroot;
- Lagere kosten incidentele projecten (€ 15.000 positief);
- Minder uitgegeven aan externe promotie werkzaamheden dan begroot (€ 13.000 positief);
- Lagere externe kosten voor WOO-verzoeken (€ 10.000 positief);
- Hogere kosten voor programmasturing (€ 29.000 negatief). In 2025 zijn op verzoek van het bestuur bezuinigingsscenario's uitgewerkt. Ook is gekeken naar mogelijkheden om het verdienvermogen te verhogen van bestaande en eventueel nieuwe (commerciële) activiteiten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden gepleegd voor de governance discussie;
- Diverse posten (€ 3.000 positief).

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
Lasten	4.229.412	4.197.379	32.033
Baten	4.177.929	4.015.586	162.343
Saldo	-51.483	-181.793	130.310

Voor nadere toelichting verwijzen wij naar de jaarrekening op pagina 53.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 was de index 6,20%. Ook is een eenmalige verlaging van de participantenbijdrage van € 73.000 doorgevoerd in 2025 conform het besluit van het algemeen bestuur van juli 2024. Na verwerking van deze verlaging komt de index uit op 3,70%. Deze index is in de tabel hieronder verwerkt.

Participant	Bijdragen-verdeling 2025	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.635.606	1.696.123
Gemeente Amsterdam	23,56%	687.642	713.084
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	38.818	40.255
Gemeente Landsmeer	1,62%	47.370	49.123
Gemeente Oostzaan	0,66%	19.340	20.056
Gemeente Purmerend	6,96%	203.152	210.670
Gemeente Waterland	0,65%	18.928	19.629
Gemeente Wormerland	0,61%	17.726	18.382
Gemeente Zaanstad	8,57%	250.048	259.299
Totaal	100,00%	2.918.630	3.026.621

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel is te zien dat het negatieve resultaat van de jaarrekening is onttrokken aan de reserves, waarbij de algemene reserve met € 1.648.700 is afgenomen en de bestemmingsreserves met € 1.597.217 zijn toegenomen.

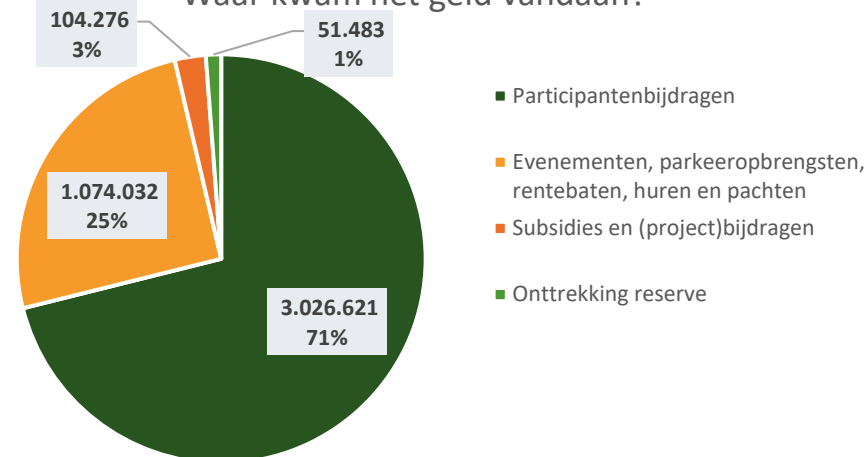
De grote verschuiving in reserves wordt verklaard doordat in 2025 twee nieuwe bestemmingsreserves zijn gevormd conform de besluiten van het AB (april en juli 2025). Het betreft de bestemmingsreserve Twiske Poort en de bestemmingsreserve toiletgebouwen voor respectievelijk € 678.810 en € 830.000. Deze bedragen zijn overgeheveld uit de algemene reserve. De algemene reserve laat dan ook een flinke daling zien.

De reserves van Twiske-Waterland bedroegen eind 2025 in totaal € 5.365.672.

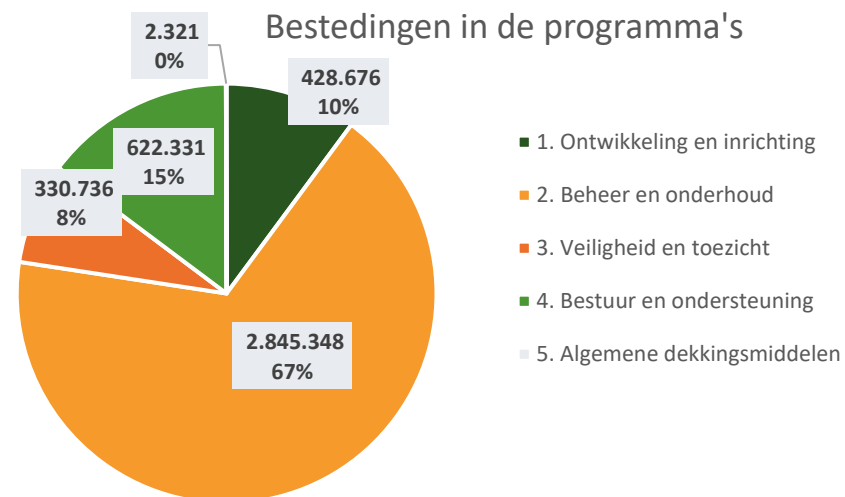
De voorziening groot onderhoud is in 2025 afgenomen en bedraagt eind 2025 € 342.277. Dit geld is nodig voor de uitvoering van groot onderhoud in komende jaren.

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Vershil
Algemene reserve	1.137.456	2.786.155	-1.648.700
Bestemmingsreserves	4.228.216	2.630.999	1.597.217
Totaal reserves	5.365.672	5.417.155	-51.483
Voorziening groot onderhoud	342.277	477.631	-135.354
Totaal reserves en voorzieningen	5.707.949	5.894.786	-186.837

Waar kwam het geld vandaan?

Bestedingen in de programma's

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Recreatieschap Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 16 mei 2024:

- Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
- In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
- Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
- Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Strategische doelen

In 2020 werd het Ambitiedocument en ontwikkelprogramma vastgesteld. De strategische doelen zijn daarin vastgesteld. Dit is 'waar we het voor doen':

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding recreanten;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen

Naast beheren en onderhouden van de gebieden en voorzieningen werd in 2025 gerealiseerd:

- Teken van de nieuwe erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer;
- Het evalueren en actualiseren van het voortschrijdend ontwikkelprogramma;
- De procesbegeleiding en contractvorming van zorgboerderij De Marsen;
- Het faciliteren van natuur inclusieve recreatie;

- Vaststelling Beeldkwaliteitsplan Twiske Poort (Vastgesteld 2 juli 2025);
- Onderzoek naar de haalbaarheid van Zonnepanelen bij de ontwikkeling van de Twiske Poort;
- Vormgeven van recreatieve elementen Markermeerdijken en omlegging van bestaande routes tijdens de werkzaamheden en tevens oplevering van modules in het project;
- Participatieonderzoek voor de Zeesluis Edam;
- Werving van een nieuw grootschalig evenement;
- Opstarter gesprekken met de gemeente Zaanstad over eventuele opname van het Jagersveld/Jagersplas in de Gemeenschappelijke Regeling;
- Realisatie van verschillende landvasten in landschap Waterland;
- Voorbereidingswerkzaamheden voor groot onderhoud en vervanging van de openbare toiletgebouwen in Het Twiske in de jaren 2026-2028;
- Uitwerken van bezuinigingsscenario's en deze bestuurlijk vast te laten leggen.

Er is een start gemaakt met, maar nog niet afgerond:

- Vervolg van de procedure voor het ontgrenzen en begrenzen van Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden, bij de provincie;
- Implementatie van een nieuwe indexatiemethodiek.

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werd:

- De vernieuwing van het contract met RNH voorbereid en geaccordeerd;
- De accountantsdiensten voor komende jaren zijn Europees aanbesteed;
- Actualisatie van afschrijf categorieën- en perioden;
- Een geactualiseerde financiële prognose is gemaakt voor de laatste AB-vergadering van het jaar;
- Het kader voor begrotingsrechtsmatigheid is aangepast;

Programmaverantwoording

Paragrafen

- De financiële rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen leiden tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen;
- Verbeteringen zijn doorgevoerd in de ICT, digitale veiligheid en gegevensbescherming;
- De archivering is verder gedigitaliseerd;
- De online keuzehulp voor natuurinclusief ondernemen (<https://www.natuurinclusieverecreatie.nl/>) is door RNH ontwikkeld en in gebruik genomen;
- Afgeronde evaluatie van het bestuursbureau met als uitkomst dat het contract per 31-12-2025 is opgezegd. Dit houdt in dat er per 31-12-2026 niet meer gebruik wordt gemaakt van diensten van het bestuursbureau;

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap werd geconfronteerd met ontwikkelingen, waarop moest worden ingespeeld. De belangrijkste is. Verder is te noemen:

- Vertraging locatieontwikkelingen door uitblijvende besluiten, onvoldoende ontwikkelcapaciteit en/of de mindere economische vooruitzichten;
- Extremer wordende weersituaties zoals het extreem droge voorjaar wat (kan) leidt tot hogere beheerkosten;
- In 2025 is in Nederland meer aandacht voor de toepassing van zogenoemde LD-staalslakken in infrastructurele projecten. Dit materiaal, afkomstig uit de staalindustrie, wordt gebruikt als fundering of ophoogmateriaal. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) concludeerde echter dat deze toepassingen op een groot aantal locaties (kunnen; het is immers niet absoluut zeker) leiden tot milieuschade, zoals verzuring van het oppervlaktewater, uitspoeling van zware metalen en aantasting van bodemecologie. Ook binnen het beheergebied van het recreatieschap is deze problematiek actueel. In het Purmerbos is in opdracht van het recreatieschap onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van staalslakken bij een fietspad. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zijn passende maatregelen genomen. Verdere informatie

kan gevonden worden in een apart nieuwsitem op de website: [Informatie over staalslakken](#);

- Door verandering in mobiliteit, automatisering en kunstmatige intelligentie (AI) veranderen de traditionele identiteiten rondom recreatief gebruik. De behoefte aan nieuwe vormen van zingeving en welzijn in het buitengebied neemt toe. Met name de rol van AI in de buitenbeleving neemt toe bijvoorbeeld bij storytelling bij routes;
- Bovendien heeft het recreatieschap te maken met de gevolgen van de grote woningbouwopgave. Met de groei van het aantal woningen en dus het aantal inwoners is sprake van een grotere recreatiebehoefte. Dit leidt tot een grotere druk op de recreatiegebieden, waarbij het van belang is om de balans tussen natuur en recreatie te vinden. Dit vraagt om heldere keuzes, waarbij een inzet op recreatie in het ene gebied helpt om natuurwaarden elders in stand te houden.

Figuur 1: Schotse hooglander in Het Twiske

Programmaverantwoording

Paragrafen

Het jaar van recreatieschap Twiske-Waterland

Het recreatieschap heeft in 2025 de onderstaande onderdelen van het programma Twiske-Waterland kunnen realiseren.

Weer 60 jaar groene recreatieruimte

Na een complex proces van meerdere jaren heeft recreatieschap Twiske-Waterland een overeenkomst bereikt met Staatsbosbeheer over de voorwaarden en termijnen van de nieuwe erfpachtcontracten. Hiermee zijn de inwoners van de provincie Noord-Holland van weer 60 jaar groene recreatieruimte in Het Twiske met een verlengingsoptie voor nog eens 60 jaar. Daarnaast heeft Twiske-Waterland voortaan geen toestemming meer nodig van Staatsbosbeheer voor uitgiftes in ondererfpacht, mits deze binnen de vastgestelde zonering- en functiekaders passen.

Afronding project recreatief Grid

Het project Recreatief Grid Laag Holland onderdeel van het langjarig programma Laag-Holland, is afgerond. Het project is zeer succesvol afgerond waarbij vrijwel alle vooraf gestelde projectdoelen zijn behaald:

- Een regio Laag-Holland overkoepelend communicatieprogramma is uitgevoerd onder de titel 'Buitengewoon vitaal Laag-Holland'. Meer informatie is te vinden op: [Buitengewoon Vitaal Platteland | Laag Holland](#).
- Het inspiratiedocument voor de verdere ontwikkeling van het regionale recreatieve netwerk tot 2050 "Versterking recreatief netwerk Laag Holland, en de Recreatieparadox bespreekbaar gemaakt" is opgeleverd. Zie hiervoor [rapport_recreatief_netwerk_laag_holland_-_eindrapport_optimized.pdf](#).
- Er zijn inspanningen geleverd om het gebruik van het openbaar vervoer van en naar de natuur- en cultuurlandschappen te verbeteren en treinstations als Buitenpoort te gebruiken.

Meerdere aanlegplaatsen zijn gerealiseerd in onder andere een Natura 2000 gebied om de waterrecreatie daar in goede banen te leiden.

Start gesprekken Jagersveld/Jagersplas

In 2025 zijn verkennende gesprekken tussen Twiske-Waterland en de gemeente Zaandam opgestart om een quickscan uit te voeren voor een eventuele opname van het Jagersveld/Jagersplas in de Gemeenschappelijke Regeling. Het centrale onderwerp in deze fase van het onderzoek zijn de voor- en nadelen van een eventuele opname van het Jagersveld in het beheerpakket van het recreatieschap. Hierbij wordt ook onderzocht of er (door)ontwikkelkansen zijn. Begin 2026 wordt de rapportage opgeleverd.

Zeesluis Edam

Het afgelopen jaar zijn belangrijke stappen gezet richting de realisatie van de nieuwe recreatieve verbinding over de Zeesluis Edam. Door een extern ingenieursbureau is een concept ontwerp van de brug gemaakt en een begroting opgesteld. In het voorjaar heeft het bestuur van het recreatieschap ingestemd met cofinanciering van de Zeesluis Edam, in samenwerking met de gemeente Edam-Volendam en een subsidie van de Vervoerregio Amsterdam. Aansluitend is een laagdrempelig participatietraject gestart, met onder andere een fysieke inloopbijeenkomst bij de Zeesluis, persoonlijke gesprekken en andere contacten met direct omwonenden van het sluiscomplex. Deze gesprekken hebben waardevolle inzichten opgeleverd en zijn opgenomen in een uitgebreid participatieverslag.

Werken aan betere waterkwaliteit

Een goede waterkwaliteit is van belang in Het Twiske. De waterkwaliteit kan verbeteren door het verwijderen van slib dat rijk is aan voedingsstoffen uit sloten. Dit slib bevat onder andere nutriënten die vanuit de bodem in het oppervlaktewater terechtkomen. Door het slib weg te halen, neemt deze nalevering af en krijgt het water de kans om schoner te worden. Voordat er gebaggerd kan worden, is onderzoek nodig, dat onderzoek is opgestart in december 2025. Daarbij kijken we naar geschikte locaties

Programmaverantwoording

Paragrafen

én naar de samenstelling van het slib, met speciale aandacht voor fosfaat. Op basis van dit onderzoek wordt bepaald waar baggeren zinvol en effectief is.

Versterking Markermeerdijken

Ook in 2025 zijn belangrijke mijlpalen bereikt binnen de werkzaamheden voor de versterking van de Markermeerdijken. De beheerovereenkomst voor het beheer van de fiets- en wandelverbindingen en de recreatieve voorzieningen is vastgesteld. Daarnaast zijn diverse (onderdelen van) modules conform planning opgeleverd. Tevens vindt er beperkt beheer plaats. Daarnaast is de toekomstige beheerlast van de vijf dijkplaatsen in kaart gebracht. Gesprekken over de bijbehorende beheerovereenkomst zijn gaande. Aangezien de uitvoering van de dijkversterking nog voortduurt, blijven omleidingsroutes van kracht. Deze worden door het Routebureau correct en tijdig gecommuniceerd aan gebruikers.

Uitfasering bestuursbureau

Per 1 Januari 2022 is het bestuursbureau gestart, met als doel een duidelijkere afscheiding van de opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie tussen de recreatieschappen en de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland. Bij de oprichting is overeengekomen dat in 2025 een evaluatie zou plaatsvinden. In deze evaluatie is geconcludeerd dat het bestuursbureau niet uit de verf is gekomen zoals dat destijds was bedacht. Besloten is de dienstverleningsovereenkomst met het bestuursbureau per 31-12-2025 met een opzegtermijn van één jaar op te zeggen. In 2026 zal gewerkt worden aan een nieuwe vorm van samenwerking. Hiertoe is een werkgroep opgezet en naar verwachting zal medio 2026 invulling gegeven worden aan de opvolging van het bestuursbureau.

Tijdelijke Noordopvang Oekraïners

In 2025 zijn aan de Twiskeweg in Oostzaan 21 tijdelijke woningen opgeleverd voor 62 Oekraïense ontheemden, direct naast het beheerkantoor van Recreatieschap Twiske

Waterland. De woningen vormen een duurzaam alternatief voor de eerdere hotelopvang en bestaan uit studio's en driekamerwoningen die maximaal tien jaar mogen blijven staan. De provincie Noord-Holland verleende hiervoor een NNN-ontheffing, met aanvullende afspraken over natuurcompensatie en landschappelijke inpassing. Gemeente Oostzaan en het recreatieschap stelden samen beheer- en leefregels op, zodat natuur, recreatie en rust in Het Twiske gewaarborgd blijven. Met de sleuteloverdracht in november konden de bewoners verhuizen en kregen zij een veilige, eigen plek aan de rand van het recreatiegebied.

Project Landvasten Laag-Holland

Door het uitbreiden en verbeteren van openbare voorzieningen (landvasten) voor de kleine recreatievaart (sloepen, fluisterboten, kano's en SUP's) wordt het sloepennetwerk verstrekt. De landvastlocaties zijn duidelijk herkenbaar door blauwe bebording in de openbare ruimte. Daarnaast zijn de locaties als point of interest (POI) op de online-routekaarten te vinden. In 2025 zijn er drie nieuwe openbare aanlegsteigers gerealiseerd. Daarnaast zijn er elf bestaande aanlegsteigers en twee loswal locaties van HHNK in de regio Laag-Holland omgevormd naar landvasten.

Figuur 2: Een nieuw gerealiseerde landvastlocatie inclusief bebording

Biodiversiteit

Landschapbeheer

In Het Twiske werken we met gericht beheer aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit. Zo knotten we wilgen om en om, waardoor een gevarieerd landschap ontstaat met schuilmogelijkheden voor dieren. Langs sloten schonen we jaarlijks slechts één zijde op. De andere zijde blijft beschikbaar voor flora en fauna.

Broedplekken

We vergroten ook de broedmogelijkheden voor vogels. Hiervoor plaatsten we nestkasten voor kerkuilen in toiletgebouwen en andere gebouwen. Daarnaast zijn in het gebied een oeverwaluwand en een ijsvogelwand aanwezig. Hiermee bieden we verschillende soorten geschikte en veilige broedplekken.

Boombeheer

Bij het boombeheer wegen we veiligheid en ecologische waarde zorgvuldig af. Langs paden en wegen is veiligheid leidend. In bosvakken krijgt de natuur meer ruimte. Daar laten we bewust extra dood hout staan als leefgebied voor insecten en vogels. Ook passen we het ringen van bomen toe. Daarmee ontstaat staand dood hout, zonder dat bomen direct hoeven te worden geveld. Dit levert waardevolle habitat op voor diverse organismen.

Maaibeheer

Ook het maaibeheer is gericht op biodiversiteit. Ongeveer de helft van de graslanden maaien we slechts één keer per jaar, waarna we het maaisel afvoeren. Percelen zoals de ringdijk worden gemaaid, geschud en afgevoerd door een agrariër. Het maaisel wordt vervolgens gebruikt als veevoer. We maaien niet alle graslanden kort en strak, maar laten zomen staan. Deze overgangen tussen gras en beplanting zijn van belang voor insecten en kleine dieren.

Riet en beplanting

Daarnaast maaien we jaarlijks riet om een gezonde afwisseling van oud, overjarig en nieuw riet in stand te houden. Bij opnieuw inzaaien kiezen we voor kruiden- en bloemenrijke mengsels. Daarmee zorgen we voor voldoende nectar en stuifmeel voor bijen en vlinders. Ook planten we bomen en struiken met ecologische waarde, zoals soorten met bloesem of bessen, en vergroten we de soortenvariatie in het gebied.

Figuur 3: stimulering van de biodiversiteit door eenzijdig te schouwen langs sloten in Het Twiske

Programmaverantwoording

Communicatie

In 2025 is weer veel aan (online) communicatie gedaan vanuit Twiske Waterland. Onderstaand een greep uit de communicatieberichten uit 2025:

In 2025 zijn opnieuw regelmatig nieuwsberichten op de website twiske-waterland.nl gepubliceerd over actuele onderwerpen en projectvoortgang. Zo werd uitgebreid gecommuniceerd over de recreatieve verbinding over de Zeesluis Edam, waaronder de inloopbijeenkomst op 28 mei, de enquête en de publicatie van Ontwerp 2.0 met diverse aanpassingen in toegankelijkheid en verkeersveiligheid.

Het recreatieschap werkte ook in 2025 constructief samen met Bureau Toerisme Laag Holland voor de promotie van Twiske Waterland. Via het magazine Dagje Uit, huis aan huis verspreid in de regio, is het gebied opnieuw onder de aandacht gebracht bij regiobewoners. In deze uitgaven werd onder meer aandacht besteed aan routes en recreatieve mogelijkheden in en rondom Het Twiske en Waterland, aansluitend bij de doelstellingen van het recreatieschap om recreatiedruk te spreiden en het recreatief aanbod te versterken. De samenwerking ondersteunt daarmee de beleidsambities.

Het aantal volgers op social media bleef ook in 2025 groeien. Via Facebook en Instagram werd regelmatig gecommuniceerd over werkzaamheden, beheer, seizoeninformatie, evenementen en recreatietips. Ook beheeronderwerpen kwamen aan bod, zoals natuurinformatie, veiligheid en seizoensgebonden natuurberichten, waarmee het recreatieschap bezoekers bewust maakt van verantwoord recreëren in een Natura 2000 gebied. Hiermee bleef ecologisch beheer en biodiversiteit een zichtbaar thema in de communicatie, passend bij de beleidsdoelen van Twiske Waterland.

In 2025 werd zowel offline als online gecommuniceerd over diverse projecten. Zo werd aandacht besteed aan de herstart van Pontje Holysloot met een nieuwe veerman en veervrouw na een grondige opknappbeurt van het pontje en de aanlegplaatsen; een

Paragrafen

onderwerp dat breed werd opgepakt in regionale nieuwsmedia en aansluitend via kanalen van Twiske Waterland werd gedeeld en ondersteund. Ook werd regelmatig gecommuniceerd over de uitbreiding van landvasten in Laag-Holland, met nieuwe blauwwit gemarkeerde landvast borden en opname in het Sloepennetwerk, waarmee waterrecreanten beter worden gefaciliteerd en recreatiedruk evenwichtiger wordt gespreid in het gebied. Verder is intensief gecommuniceerd over de tijdelijke huisvesting van Oekraïense vluchtelingen aan de Twiskeweg in Oostzaan, waarbij in 2025 zowel de besluitvorming (NNN ontheffing, gedoogbeschikking) als de uiteindelijke oplevering en sleuteloverdracht openbaar gecommuniceerd werd door betrokken partijen.

Maatschappelijke rol

Het recreatieschap pakt ook haar maatschappelijke rol op. Dit doen we door maatschappelijk verantwoord ondernemen onderdeel te laten zijn van onze bedrijfsvoering. Zo blijven we in 2025 stageplaatsen bieden aan studenten van groene opleidingen. Twiske Waterland biedt ook in samenwerking met regionale partners, kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit kwam in 2025 opnieuw tot uiting in de samenwerking met Werkom.

Figuur 4: Wielrenners over een brug in Landschap Waterland

Programmaverantwoording

Paragrafen

Programmaverantwoording

Zoals in de onderstaande tabel kan worden gelezen zijn de verschillende taken die het recreatieschap uitvoert verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	428.676	85.083	-343.593
2. Beheer en onderhoud	2.845.348	949.964	-1.895.384
3. Veiligheid en toezicht	330.736	-	-330.736
4. Bestuur en ondersteuning	622.331	-	-622.331
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.321	3.142.882	3.140.561
Totaal voor bestemming	4.229.412	4.177.929	-51.483
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	-	-51.483	-51.483
Totaal na bestemming	4.229.412	4.229.412	-

Verkorte balans

De balans per 31 december 2025 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2025	2024	PASSIVA	2025	2024
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	1.107	1.099	Eigen vermogen	5.366	5.417
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	342	478
			Vaste schulden met een rente typische looptijd van > 1 jaar	-	-
Subtotaal	1.107	1.099	Subtotaal	5.708	5.895
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	127	121	Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd < een jaar	176	175
Uitzettingen met een rente typische looptijd < een jaar	4.778	4.931	Overlopende passiva	159	103
Liquide middelen	30	22			
Subtotaal	4.935	5.074	Subtotaal	334	278
Totaal	6.042	6.173	Totaal	6.042	6.173

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	428.676	85.083	-343.593	437.073	44.144	-392.929	246.102	-	-246.102
2. Beheer en onderhoud	2.845.348	949.964	-1.895.384	2.828.603	819.820	-2.008.783	2.619.740	873.022	-1.746.718
3. Veiligheid en toezicht	330.736	-	-330.736	329.915	-	-329.915	327.761	-	-327.761
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	135.920	-	-135.920	122.511	-	-122.511	115.700	-	-115.700
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.321	3.142.882	3.140.561	2.575	3.151.622	3.149.047	2.427	3.133.419	3.130.992
Overhead	486.411	-	-486.411	476.702	-	-476.702	481.342	-	-481.342
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	4.229.412	4.177.929	-51.483	4.197.379	4.015.586	-181.793	3.793.071	4.006.441	213.370
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	131.035	-1.779.735	-1.648.700	-	-245.925	-245.925	504.401	-1.030.806	-526.404
Bestemmingsreserves	1.688.343	-91.126	1.597.217	154.533	-90.400	64.132	858.050	-118.275	739.775
Totaal mutaties reserves	1.819.378	-1.870.861	-51.483	154.533	-336.326	-181.793	1.362.451	-1.149.081	213.370
Gerealiseerd resultaat			-			-			-

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2025 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2025 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2025. Voor een vergelijking tussen de begroting voor- en na wijziging 2025, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025 in de jaarrekening.

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2025 ging dat vooral om de projecten van het Ontwikkelprogramma.

Prestaties per taakveld in 2025

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het recreatieschap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. Het belangrijkste project is ‘Recreatief Grid Laag Holland’. De kosten van dit project zijn hoger dan begroot, maar door de bijdrage van Landschap Noord-Holland aan het project zijn de kosten per saldo € 12.000 lager dan begroot. Landschap Noord-Holland heeft een bijdrage van € 31.230 geleverd voor de realisatie van de drie nieuwe steigers in het Ilperveld.

Verder zijn in 2025 kosten gemaakt voor NNN optimalisatie Twiske-Waterland. De kosten bedragen € 6.813. In 2025 zijn gesprekken met de provincie Noord-Holland gevoerd over de aangehouden aanvraag van NNN-ontgrenzing bij de Twiske Poort. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd over een eventuele inrichting van NNN op een perceel in Groengebied Purmerland.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen. De belangrijkste projecten zijn ‘uitgifte De Marsen’, ‘entreegebied Twiske Poort’ en ‘tijdelijke noodopvang Oekraïners’. De kosten op dit taakveld tezamen zijn € 31.891 hoger dan begroot,

waarbij de kosten van het project voor de noodopvang wordt betaald door de gemeente Oostzaan.

Zorgboerderij De Marsen

Een belangrijke ontwikkeling betreft boerderij De Marsen. Het recreatieschap heeft de intentie om nieuwbouw te doen realiseren en een woon-zorgcomplex op te zetten op de huidige locatie. Het huidige gebruik is een zorgboerderij met dagbesteding voor mensen met psychische en psychiatrische problematiek. Agrarisch gebruik, natuurbeleving en kleinschalige verkoop van landbouwproducten vormen hier een belangrijk onderdeel van.

Het nauwgezette ontwikkelproces met de beoogde toekomstige ondernemer vereist zorgvuldigheid. De koers is gericht op het bereiken van overeenstemming tussen de huidige zorgpartij, de gemeente, de ontwikkelaar met een nieuwe zorgpartij en het recreatieschap.

Hoewel het afgesproken tijdsplan is verlengd vanwege economische onzekerheden in de zorgsector, blijven de voorbereidingen voortgaan. Er is vooruitgang geboekt op meerdere fronten: zo is de vergunningaanvraag voorbereid voor de (ver)bouwplannen bij de gemeente Landsmeer, is een communicatieplan voorbereid en wordt gewerkt aan een energie-efficiënte bouwmethode om de noodzakelijke verzwaring van de elektra-aansluiting beheersbaar te houden. Op verzoek van het recreatieschap voert Liander verbeteringen door in de ondergrondse infrastructuur in het park.

De start van de realisatie van het project is naar 2026 doorgeschoven, waardoor de kosten voor dit project in 2025 € 6.000 lager zijn dan begroot.

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Twiske Poort

Zowel het bestuur van het recreatieschap als de gemeenteraad van Oostzaan hebben juli 2025 ingestemd met het Beeldkwaliteitplan (BKP) voor het entreegebied Twiske Poort in Het Twiske. Dit plan biedt heldere ruimtelijke en architectonische kaders voor herontwikkeling van het gebied. Daarnaast vormt het BKP een belangrijk instrument voor de selectie van ondernemers. Met deze instemming wordt invulling gegeven aan de bestuurlijke ambitie zoals vastgelegd in het ontwikkelprogramma van het recreatieschap.

In 2025 zijn extra werkzaamheden uitgevoerd vanwege beeldkwaliteitsplan entreegebied Twiske Poort. Voor dit project is in juli 2025 € 25.000 aan voorbereidingskrediet vrijgegeven door het AB. Het bleek echter dat er vanwege de snelheid en complexiteit van het project hogere kosten gemaakt moesten worden. Deze overschrijding bedraagt € 13.000 en wordt gedeeltelijk gecompenseerd in de stelpost Ontwikkelprogramma. De kosten voor de uitvoeringsfase van dit project komen vanaf 1 januari 2026 ten laste van de nieuw ingestelde bestemmingsreserve Twiske Poort.

Huisvesting Oekraïense vluchtelingen

In 2025 is door het recreatieschap een inspanning geleverd in het kader van de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne. Hiervoor was geen bedrag begroot. De kosten die samenhangen met de inspanning van het recreatieschap zijn direct doorbelast aan de gemeente Oostzaan.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald. De werkelijke kosten zijn in 2025 nihil.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De totale lasten op dit taakveld € 75.327 lager dan begroot. Een aantal projecten heeft vertraging opgelopen en zullen doorschuiven naar de volgende jaren. Dit zijn de belangrijkste projecten:

- Financiële bijdrage aan verkennen en overnemen recreatieve infrastructuur (€ 64.740 lager dan begroot). De gemeente Wormerland ondervindt problemen met het verkrijgen van omgevingsvergunning van de omgevingsdienst Noord-Holland Noord voor de bouw van steigers in het Wormer en Jisperveld. Mede hierdoor wordt de doorlooptijd van het project verlengd. De projectleider is regelmatig in contact met gemeente Wormerland om samen de aanpak richting de omgevingsdienst Noord-Holland Noord te bespreken. De kosten schuiven door naar 2026;
- Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur. Kosten zijn in lijn met begroting. Dit betreft het onderzoek voor het gehele werkgebied van het recreatieschap naar het overnemen van recreatieve voorzieningen van het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier (HHNK) en gemeenten door het recreatieschap;
- Project Landvasten (€ 19.310 lager dan begroot). Dit project heeft vertraging opgelopen doordat vergunningaanvragen langzaam verlopen door onderbezetting bij betrokken partijen. Daarnaast moet de projectleider relatief vaak in gesprek met belanghebbende partijen vanwege ingediende vragen of bezwaarschriften van omwonenden wat voor verdere vertraging zorgt. De kosten schuiven door naar 2026;
- Opstellen zoneringskaart Twiske. Dit project is in 2025 succesvol afgerond;
- Verkenning actualisatie fietsknooppuntennetwerk. Dit project heeft vertraging opgelopen vanwege de complexiteit van de verkenning en de vertraagde reactie van de diverse stakeholders. Naar verwachting kan er in 2026 gerapporteerd worden over dit project.

Programmaverantwoording			Paragrafen	
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen

- De verkenning naar de mogelijk inbreng van het Jagersveld in de gemeenschappelijke regeling bleek complexer en uitgebreider te zijn dan verwacht. Het bestuur heeft in juli 2025 hiervoor € 15.000 beschikbaar gesteld, maar dit bleek niet voldoende. Om de gemeenteraad van Zaanstad en het bestuur van het recreatieschap goed te informeren was een extra landschappelijke analyse en onderzoek naar de beheerlasten noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een kostenoverschrijding, waarbij gemeente Zaanstad een deel van de kosten betaalt. De overschrijding bij het recreatieschap is gedekt uit het restant van de stelpost Ontwikkelprogramma.

Figuur 5: Wandelroute in de sneeuw

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	252.593	332.311	-79.718	124.870
Inzet RNH	176.083	104.762	71.321	121.231
Totale lasten	428.676	437.073	-8.397	246.102
Opbrengsten	9.709	-	9.709	-
Subsidies en projectbijdragen	75.374	44.144	31.230	-
Totale baten	85.083	44.144	40.939	-
Saldo	-343.593	-392.929	49.336	-246.102

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	77.823	75.374
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	92.695	9.709
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	258.158	-
Totaal	428.676	85.083

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	3.565	-	4.538	-	-973	-
3.1	Recreatief Grid Laag Holland (Vitaal Platteland)	67.445	75.374	47.955	44.144	19.490	31.230
3.1	NNN optimalisatie TW	6.813		-	-	6.813	-
	Subtotaal taakveld 3.1	77.823	75.374	52.493	44.144	25.330	31.230
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Entreegebied Twiske Poort	74.857		36.896	-	37.961	-
3.2.1	Tijdelijke noodopvang Oekraïners	9.709	9.709	-	-	9.709	9.709
3.2.1	Uitgifte De Marsen	8.129	-	14.199	-	-6.069	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	92.695	9.709	51.095	-	41.600	9.709
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	-	-	-	-	-	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.105	-	4.550	-	-1.445	-
5.7.1	Opstellen zoneringskaart Twiske	11.943		8.449	-	3.494	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur (financiële bijdrage)	-		64.740	-	-64.740	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur	8.870		7.920	-	951	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.7.1	Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	27.866		30.000	-	-2.134	-
5.7.1	Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam	34.109		26.000	-	8.109	-
5.7.1	Landvasten Laag-Holland	131.940		151.250	-	-19.310	-
5.7.1	Verkenning actualisatie Fietsknooppunten Netwerk	10.588		10.588	-	-	-
5.7.1	Starten van een onderzoek naar eventuele opname recreatiegebied Jagersveld/Jagersplas in recreatieschap Twiske-Waterland	28.885		-	-	28.885	-
5.7.1	Stelpost Ontwikkelprogramma	-		30.000	-	-30.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	258.158	-	333.485	-	-75.327	-
	Totaal	428.676	85.083	437.073	44.144	-8.397	40.939

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2025 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot C;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater; voor alle stranden is het streven minimaal een 'goed' score.

Zie voor nadere informatie ook de [paragraaf kapitaalgoederen](#). Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2025

Een specificatie van de projecten uit dit programma is op pagina 21 te vinden in de tabel "specificatie van de projecten per taakveld".

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Hiervoor zijn onder andere de voetpaden opgeschoond en aangevuld, de ruiterpaden onderhouden, de wegen schoongehouden en is onderhoud gepleegd aan de bestrating bij de toiletvoorzieningen. De reguliere werkzaamheden bedroegen € 167.417 en dat is € 22.168 lager dan begroot.

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud van € 150.000 was conform de begroting. De onttrekking van € 374.534 voor het groot onderhoud wegen en paden is conform begroting.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat het jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van het betaald parkeersysteem. De lasten voor reguliere werkzaamheden waren € 191.490 en conform begroting. Ook de kapitaallasten waren in lijn met de begroting en bedroegen € 5.825.

Bij de parkeerinkomsten (€ 502.432) was een stijging te zien van ruim 10% ten opzichte van de begroting. Dit wordt verklaard door de stijgende bezoekersaantallen die met de auto het gebied in komen.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. Het recreatieschap heeft gezorgd voor canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Er is sprake van een onderschrijding van € 10.618 op de reguliere werkzaamheden. De opbrengsten zijn € 21.031 hoger dan begroot door o.a. huurovereenkomst grond voor woonunits Oekraïners.

Verder zijn de kosten met betrekking tot erfpachtcontract Staatsbosbeheer 2.0 € 4.813 lager dan begroot. Het project heeft vertraging opgelopen en de kosten worden doorgeschoven naar 2026.

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De reguliere uitgaven op dit taakveld zijn € 12.344 lager dan begroot.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Dit taakveld betreft het faciliteren en begeleiden van evenementen, waaronder in 2025 alleen het evenement Lentekabinet valt. De baten uit evenementen zijn € 125.030, en daarmee € 25.030 hoger dan begroot. Dit komt doordat de variabele vergoeding, afhankelijk van aantal verkochte tickets, conservatief wordt begroot omdat dit een onzeker factor is. De lasten van € 45.147 zijn hoger dan de begroting.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openlucht recreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Dit met inachtnaam van het Natura2000 beheerplan. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Onderhoud gepleegd door middel van snoei aan laanbeplanting;
- Aanbesteding voor snoeiwerkzaamheden;
- Riet gemaaid en afgevoerd in deelgebied De Belt en de Vennen;
- Maatregelen genomen tegen de Eikenprocessierups en Reuze Bereklaauw;
- Bermen langs fietspad aangevuld met schone grond in het Purmerbos;
- Schilderwerk aan verschillende openbare toiletvoorzieningen, Twiskemolen en zorgboerderij 'de Marsen'.

Op dit taakveld zijn de kosten voor reguliere werkzaamheden € 1.671.136 en dat is € 22.002 hoger dan begroot. Dit wordt verklaard door hogere kosten voor dagelijks onderhoud hygiëne vanwege het toenemend aantal bezoekers.

De reguliere opbrengsten zijn € 12.459 hoger dan begroot door o.a. verkoop houtsnippers en subsidie restauratiefonds.

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud openbaar groen en openlucht recreatie van € 230.000 was conform de begroting. De onttrekking van € 140.820 is € 98.098 lager dan begroot. Speeltoestellen € 69.000 wordt vanwege lange levertijd doorgeschoven naar 2026. Bovendien wordt € 29.000 aan dak en gevelbekleding doorgeschoven naar 2026. Dit omdat de staat van de dak en gevelbekleding beter was dan voorzien.

Verder zijn hier de werkzaamheden voor de voor de projecten 'proef vriendelijk ganzenbeheer', 'onderzoek naar de wenselijkheid van zonnepanelen bij de parkeerplaats' en het subsidieproject '2e tranche natuurherstel' opgenomen.

Figuur 6: Festivalgangers bij Lentekabinet

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO	1.212.796	1.215.708	-2.912	1.138.560
Overige bedrijfskosten	284.069	273.135	10.934	290.310
Inzet RNH	920.353	908.524	11.829	795.688
GO*	515.354	616.894	-101.540	314.117
Kapitaallasten	48.130	51.236	-3.106	15.182
Subtotaal lasten	2.980.703	3.065.497	-84.795	2.553.857
Dotatie voorziening GO*	380.000	380.000	-	380.000
Onttrekking voorziening GO*	-515.354	-616.894	101.540	-314.117
Saldo mutaties voorziening GO	-135.354	-236.894	101.540	65.883
Totale lasten	2.845.348	2.828.603	16.745	2.619.740
Opbrengsten	930.771	819.820	110.951	873.022
Projectsubsidies	19.193	-	19.193	-
Totale baten	949.964	819.820	130.144	873.022
Saldo	-1.895.384	-2.008.783	113.399	-1.746.718

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	342.483	-
2.2 parkeren	197.315	502.432
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	86.086	274.851
3.4 economische promotie	212.969	-
5.3 cultuur presentatie en productie	45.147	125.030
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.961.348	47.651
Totaal	2.845.348	949.964

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen.

Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en Programma	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	167.417	-	189.585	-	-22.168	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	150.000	-	150.000	-	-	-
2.1.2	GO/V	374.534	-	377.976	-	-3.442	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-374.534	-	-377.976	-	3.442	-
2.1.2	Kapitaallasten	25.066	-	25.704	-	-638	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	342.483	-	365.289	-	-22.806	-
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	191.490	502.432	190.799	450.000	691	52.432
2.2.2	Kapitaallasten	5.825		5.825	-	0	-
	Subtotaal taakveld 2.2.2	197.315	502.432	196.624	450.000	691	52.432
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	78.078	274.851	88.696	253.820	-10.618	21.031
3.2.2	Erfpachtcontract SBB 2.0	8.008	-	12.821	-	-4.813	-
	Subtotaal taakveld 3.2.2	86.086	274.851	101.517	253.820	-15.431	21.031
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	212.969	-	225.313	-	-12.344	-
	Subtotaal taakveld 3.4	212.969	-	225.313	-	-12.344	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.3	Evenementen	45.147	125.030	34.969	100.000	10.178	25.030
	Subtotaal taakveld 5.3	45.147	125.030	34.969	100.000	10.178	25.030
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.671.136	28.459	1.649.134	16.000	22.002	12.459
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	230.000	-	230.000	-	-	-
5.7.2	GO/V	140.820	-	238.918	-	-98.098	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-140.820	-	-238.918	-	98.098	-
5.7.2	Kapitaallasten	17.239	-	19.707	-	-2.468	-
5.7.2	2e tranche Natuurherstel	19.193	19.193	-	-	19.193	19.193
5.7.2	Proef diervriendelijk ganzenbeheer	6.050	-	6.050	-	-	-
5.7.2	Solar Carport Twiske	17.730	-	-	-	17.730	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	1.961.348	47.651	1.904.891	16.000	56.457	31.651
	Totaal	2.845.348	949.964	2.828.603	819.820	16.745	130.144

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers het gevoel van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Prestaties per taakveld in 2025

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

In het afgelopen jaar werd:

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd;
- Ingespeeld op het intensievere gebruik van recreatiegebieden;
- Verkeerd gebruik van de recreatiegebieden zo veel mogelijk beheerst;
- Toezicht gehouden en gehandhaafd op basis van de Algemene Verordening.
- Inzet tijdens het muziekevenement `Lentekabinet` en sportevenementen.

De lasten van € 330.736 zijn in lijn met de begroting.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	17.317	18.900	-1.583	18.712
Inzet RNH	313.419	311.015	2.404	309.049
Totale lasten	330.736	329.915	821	327.761
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-330.736	-329.915	-821	-327.761

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	330.736	-
Totaal	330.736	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2025 waren de speerpunten:

- Uitvoeren Ontwikkelprogramma;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Actualiseren risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & controlcyclus;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Meewerken aan de realisatie van de MRA doelen op gebied van recreatie en toerisme;
- Toegankelijkheid bevorderen door het ontwikkelen van entrees en de stad-landverbinding;
- Opstellen van bezuinigingsscenario's;
- Strategisch advies en actie op de verwachte verhoogde recreatiedruk.

Prestaties per taakveld in 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

- Accountantscontrole bij jaarrekening 2024;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024;
- Aanscherpen planning- en controlcyclus;
- Interimcontrole 2025.

De kosten van dit taakveld zijn € 13.409 hoger dan begroot. Naast hogere kosten van het bestuursbureau is er ook een extra opdracht verstrekt voor onderzoek naar de governance van het recreatieschap.

Taakveld 0.4 Overhead

De overheadkosten zijn € 9.709 hoger dan begroot. Dit komt door hogere kosten voor programmasturing (€ 25.401). In 2025 zijn op verzoek van het bestuur bezuinigingsscenario's uitgewerkt. Ook is gekeken naar mogelijkheden om het verdienvermogen te verhogen van bestaande en eventueel nieuwe (commerciële) activiteiten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden gepleegd voor de governance discussie. Aan de andere kant zijn de advieskosten voor WOO-verzoeken aanzienlijk (€ 10.000) lager en zijn ook de kosten voor aansturing beheerteam en toezichthouders lager dan begroot.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	152.114	150.346	1.768	129.696
Inzet RNH	470.217	448.867	21.350	467.345
Totale lasten	622.331	599.213	23.118	597.041
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.1 bestuur	135.920	-
0.4 overhead	486.411	-
Totaal	622.331	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	275.616	-	250.215	-	25.401	-
Secretariaat	35.415	-	29.040	-	6.375	-
Financiële control en administratie	124.114	-	125.635	-	-1.521	-
Aansturing beheerteam toezichthouders	38.080	-	45.792	-	-7.712	-
Kantoor- en bedrijfskosten	13.186	-	26.020	-	-12.834	-
Totaal	486.411	-	476.702	-	9.709	-

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Reguliere werkzaamheden bestuur	27.264	-	38.629	-	-11.364	-
0.1	Bestuursbureau	105.471	-	80.697	-	24.773	-
0.1	Aanbesteden accountantsdiensten	3.185	-	3.185	-	-	-
	Subtotaal taakveld 0.1	135.920	-	122.511	-	13.409	-
0.4	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	474.686	-	460.374	-	14.312	-
0.4	Koepelvrijstelling	4.539	-	4.991	-	-452	-
0.4	Aanpassing Reglement van Orde	2.089	-	4.335	-	-2.246	-
0.4	Aanpassing Algemene Verordening en Legesverordening	5.097	-	7.002	-	-1.905	-
	Subtotaal taakveld 0.4	486.411	-	476.702	-	9.709	-
	Totaal	622.331	-	599.213	-	23.118	-

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2025

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Op dit taakveld zijn de opbrengsten lager begroot (€ 8.740). Het rentepercentage op de schatkistbankrekening is lager dan verwacht, dit leidt tot een lagere rentevergoeding op de schatkistbankrekening dan begroot.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het

recreatieschap ook in 2025 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de [paragraaf weerstandvermogen](#). In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	2.321	2.575	-254	2.427
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	2.321	2.575	-254	2.427
Participantenbijdragen	3.026.621	3.026.622	-1	2.918.630
Opbrengsten	116.261	125.000	-8.739	214.789
Totale baten	3.142.882	3.151.622	-8.740	3.133.419
Saldo voor bestemming	3.140.561	3.149.047	-8.486	3.130.992
Mutaties reserves	-51.483	-181.793	130.310	213.370
Saldo na bestemming	3.192.044	3.330.840	-138.796	2.917.622

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. Mutaties reserves)	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	131.035	-1.779.735	-1.648.700	-	-245.925	-245.925	504.401	-1.030.806	-526.404
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-3.718	-3.718	-	-8.000	-8.000	-	-7.096	-7.096
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-10.428	59.572	70.000	-31.164	38.836	70.000	-	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	109.533	-76.980	32.552	84.533	-51.236	33.296	788.050	-111.180	676.870
Bestemmingsreserve Twiske Poort	678.810	-	678.810	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830.000	-	830.000	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	1.819.378	-1.870.861	-51.483	154.533	-336.326	-181.793	1.362.451	-1.149.081	213.370

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve	1.137.456	2.786.155	-1.648.700
Bestemmingsreserves	4.228.216	2.630.999	1.597.217
Totaal reserves	5.365.672	5.417.155	-51.483

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.5 treasury	2.321	116.261
0.8 overige baten en lasten	-	3.026.621
0.9 vennootschapsbelasting	-	-
0.10 mutaties reserves	-	51.483
Totaal	2.321	3.194.365

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Paragrafen

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnteriseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2025 € 762.500, zie [bijlage IV](#) Risico-inventarisatie 2026 Twiske-Waterland.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorzien last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 1.137.456 en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap is financieel gezond en kent een duidelijke taakstelling. Wat betreft de externe ontwikkelingen zijn deze op dit moment beperkt van invloed op het recreatieschap. Een externe factor die mogelijk van invloed zal zijn is de uitkomst van de discussie op de gemeentelijke herindelingen zoals deze speelt bij een aantal participanten.

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door: Beleid;
- Milieuvervuiling van bv. grond/water;
- Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Overmacht door: Klimaatveranderingen.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

Programmaverantwoording

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

Paragrafen

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	-110%	-108%	-120%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-110%	-108%	-120%
Solvabiliteitsratio	89%	91%	88%
Structurele exploitatieruimte	10%	8%	15%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2025 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparaagraaf.

Figuur 7: Groot onderhoud in Het Twiske

Programmaverantwoording			Paragrafen		
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 15 april 2026 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie actualiseert de onderhoudsplanning ieder jaar en probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote vervangingen, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	1.257.092	1.263.708	1.178.079
Groot onderhoud en kleine vervangingen	509.575	615.217	302.085
Kapitaallasten	48.130	51.236	15.182
Totaal	1.814.798	1.930.161	1.495.347

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	55.684	84.533	634.864
Economische vervangingen >10.000	-	-	57.189

In [bijlage II](#) is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Verhardingen	358.850	364.941	82.855
Civiele kunstwerken	114.825	141.062	189.004
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	87.562	85.585	106.572
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-218.755	-226.299	60.899
Totaal	342.483	365.289	439.330

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland beheert in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan gesloten (asfalt) verharding in de vorm van overlagen op diverse locaties in het Twiske;

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

- Opvullen asfaltscheuren en verwijderen bulten door het hele gebied.
- Groot onderhoud aan betonfietspad in het Purmerbos;
- Aanvullen bermen langs fietspad Purmerbos met schone grond.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	68.225	66.000	61.732
Groot onderhoud en kleine vervangingen	290.625	298.941	21.123
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	358.850	364.941	82.855

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 607 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er drie incidenten zijn aangetroffen in de vorm van slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Loopvlonders vervangen in het Purmerbos;
- Damwand vervangen bij de Speelsloot;
- Aanlegsteiger gerealiseerd voor het pontje Holysloot;
- Groot onderhoud aan de damwand nabij de Polderweg (Den IJp).

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	11.630	38.000	15.026
Groot onderhoud en kleine vervangingen	78.129	77.358	173.978
Kapitaallasten	25.066	25.704	-
Totaal	114.825	141.062	189.004

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	55.684	84.533	634.864
Economische vervangingen	-	-	-

De kosten voor dagelijks onderhoud aan de kunstwerken zijn € 26.000 lager dan begroot doordat de gemaakte kosten onder de categorie groot onderhoud vallen. Bovendien is vorig jaar de lage brug vervangen en zijn de kosten van het dagelijks onderhoud daardoor lager.

In 2025 is de damwand bij de Speelsloot vernieuwd en deze staat in bovenstaande tabel bij de maatschappelijke vervangingsinvesteringen.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in het recreatiegebied Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur. Dit jaar is er een glasvezelverbinding aangelegd ter vervanging van een gebundelde koperverbinding voor het beheer op afstand vanuit de meldkamer.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Parkeren	116.238	115.825	99.294
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	81.077	80.799	83.068
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-
Totaal	197.315	196.624	182.362

PARKEREN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	110.412	110.000	94.556
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	5.825	5.825	4.738
Totaal	116.238	115.825	99.294

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	10.875

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Groen	369.020	373.551	331.190
Water, oevers en stranden	74.253	73.494	94.944
Pontjes	24.030	24.180	19.465
Terreinmeubilair (incl. routebeheer)	389.844	457.263	347.730
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	260.055	224.526	217.578
Gebouwen en materieel	107.682	155.320	113.287
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	647.284	605.476	529.760
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	89.180	-8.918	17.016
Totaal	1.961.348	1.904.891	1.670.969

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Categorie groen

Het recreatieschap onderhoudt het groen in het Twiske en in recreatiegebied Purmerland. In totaal gaat het om 298 hectare intensief en extensief beheerde graspercelen, hooilanden, rietgraslanden en beplanting. Opgaande beplanting in deze gebieden (78 ha) bestaat uit aangelegde bospercelen en laanbeplanting. Voor een deel heeft het zich op natuurlijke wijze kunnen ontwikkelen.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half)verharding en grasvegetatie is geaccepteerd.

De beeldkwaliteit voor cultureelrijke beplanting is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat de vitaliteit van de bomen over het algemeen goed is.

In 2025 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Regulier onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- Onderhoud gepleegd door middel van snoei aan laanbeplanting;
- Aanbesteding voor snoeiwerkzaamheden;
- Nieuwe aanplant van laanbeplanting en solitaire bomen in verband met stormschaad en ziekte;
- Riet gemaaid en afgevoerd in deelgebied De Belt en de Vennen;
- Maatregelen genomen tegen de Eikenprocessierups en Reuze Bereklaauw;
- Ter bevordering van de biodiversiteit aangepast maaibeeld van extensieve- en intensieve grasvegetatie, zomen en boomspiegels;
- Project nectarindex opgestart door drie `plots` te meten. Dit krijgt in 2026 een vervolg;
- Verwijderen van houtopslag in rietgraslanden.

GROEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	342.671	346.500	324.187
Groot onderhoud en kleine vervangingen	26.348	27.051	7.003
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	369.020	373.551	331.190

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap bezit in het Twiske totaal 200 ha water. In dat water liggen 8 officiële zwemlocaties. Tijdens het zwemseizoen van 1 mei tot 1 oktober wordt het zwemwater op die locaties elke twee weken getest in opdracht van de provincie om te beoordelen of het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). Het recreatieschap heeft 1,1 ha zandstrand in het Twiske.

Hoewel blauwalg een probleem blijft veroorzaken tijdens warme periodes, is er dit jaar geen sprake geweest van vissterfte. Wel is er in het najaar sprake geweest van beperkte vogelsterfte door de vogelgriep.

In 2025 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Onderhoud zoals egaliseren van stranden en opruimen van ganzenpoep aan alle stranden;
- Daarnaast het jaarlijkse regulier onderhoud van sloten en oeverbescherming;
- Baggerwerkzaamheden voortkomend uit de schouw van HHNK.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	74.253	65.000	78.089
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	6.026	14.387
Kapitaallasten	-	2.468	2.468
Totaal	74.253	73.494	94.944

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes. In 2025 is een nieuwe beheerder van het pontje Holysloot begonnen en heeft het pontje tevens groot onderhoud gehad.

PONTJES	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	18.885	18.000	19.465
Groot onderhoud en kleine vervangingen	5.146	6.180	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	24.030	24.180	19.465

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal ca. 2700 stuks terreinmeubilair, waarvan 68 speeltoestellen en verder terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts. De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek.

In 2025 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervanging van een speelpontje bij de speelsloot;
- Vervanging van hekwerken in deelgebied De Vennen
- Het plaatsen van extra kolenbakken ten behoeve van kolen en/of asresten na barbecueën.
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Vervanging van twee startpanelen voor het wandelnetwerk.
- Vervanging van verkeersborden, afvalbakken en overig meubilair i.v.m. vandalisme.

Speeltoestellen € 69.000 wordt vanwege lange levertijd doorgeschoven naar 2026.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	313.413	311.708	291.873
Groot onderhoud en kleine vervangingen	76.431	145.555	55.857
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	389.844	457.263	347.730

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 17 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater en 19 electrakasten. Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen die in het seizoen dagelijks worden schoongemaakt. Er is dit jaar meer groot onderhoud uitgevoerd aan het rioleringsstelsel door leidingbreuk, verstoppingen en defecte rioolpompen.

In de verschillende terreinen staan 134 rolcontainers en 85 afvalbakken die in het hoogseizoen dagelijks worden geleegd. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie. Door het toenemend aantal bezoekers zijn de kosten voor dagelijks onderhoud hygiëne € 28.000 hoger dan begroot.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent er op het gebied van zwerfafval kwalitatief goed gescoord wordt.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	246.336	218.500	206.894
Groot onderhoud en kleine vervangingen	13.719	6.026	10.684
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	260.055	224.526	217.578

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer. Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 4 gebouwen verhuurd en/of in erfpacht uitgegeven. De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling is geconstateerd.

Dagelijks onderhoud € 19.000 lager dan begroot door minder storingen en vandalisme.

Kosten voor groot onderhoud zijn € 29.000 lager dan begroot. Uit inspectie is gebleken dat dak en gevelbekleding van toiletten nog technisch in orde zijn. De geplande werkzaamheden van 2025 zijn daarom niet uitgevoerd en worden doorgeschoven naar 2026.

In 2025 zijn de volgende werkzaamheden gepleegd:

- Schilderwerk gebouwen bij zorgboerderij "de Marsen";
- Schilderwerk overige openbare toiletvoorzieningen;
- Schilderwerk en onderhoud aan de Twiskemolen;

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

- Kozijnen vervangen bij zorgboerderij “de Marsen”;
- Door vandalisme verschillende ramen van toiletgebouwen vervangen.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	71.267	90.000	86.257
Groot onderhoud en kleine vervangingen	19.177	48.081	19.053
Kapitaallasten	17.239	17.239	7.977
Totaal	107.682	155.320	113.287

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2024	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	46.314

Figuur 8: Kievit in Waterland

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Doorkijk totale lasten kapitaalgoederen

Totale lasten (DO/GO/kapitaallasten)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	358.850	220.826	128.805	301.132	87.899	204.420
Categorie civiele kunstwerken	114.825	52.062	72.450	219.978	105.377	222.081
Categorie betaald parkeren	116.238	111.125	131.146	145.014	146.257	148.505
Categorie groen	369.020	381.446	391.823	419.040	440.344	452.250
Categorie water, oevers en stranden	74.253	72.976	76.873	91.222	93.275	95.387
Categorie pontjes	24.030	24.720	25.335	25.849	26.404	26.975
Categorie terreinmeubilair	389.844	641.505	440.727	468.213	474.646	499.357
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	260.055	243.581	249.673	271.136	288.495	296.342
Categorie gebouwen, materieel en overig	107.682	182.566	136.734	114.530	152.875	123.531
Totaal	1.814.798	1.930.807	1.653.567	2.056.114	1.815.573	2.068.849

Doorkijk totale investeringen kapitaalgoederen

Totale investeringen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	-	-	-	-	-	-
Categorie civiele kunstwerken	55.684	50.000	25.000	-	-	-
Categorie betaald parkeren	-	-	134.500	-	-	-
Categorie groen	-	-	-	-	-	-
Categorie water, oevers en stranden	-	-	-	-	-	-
Categorie pontjes	-	-	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	-	-	-	-	-	-
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-	-
Categorie gebouwen, materieel en overig	-	260.730	176.283	606.729	612.667	183.591
Totaal	55.684	310.730	335.783	606.729	612.667	183.591

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 16 mei 2024 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. De controleverordening is vastgesteld op 7 december 2022 in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Kasgeldlimiet per kwartaal 2025	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	4.197.379	4.197.379	4.197.379	4.197.379
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Kasgeldlimiet	344.185	344.185	344.185	344.185
Vlottende schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen	-	-	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	344.185	344.185	344.185	344.185

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000 geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Programmaverantwoording			Paragrafen		
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten

Berekening van de renterisiconorm 2025	
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	4.197.379
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%
Berekende renterisiconorm	839.476
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000
Renteherzieningen	-
Aflossingen	-
Ruimte / Overschot	2.500.000

Renterisiconorm	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	4.197.379	4.483.007	4.447.043	4.239.278	4.396.273	4.502.462
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	839.476	896.601	889.409	847.856	879.255	900.492
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-	-	-
Aflossingen	-	-	-	-	-	-
Ruimte / Overschot	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die tot wederopzegging stilzwijgend wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2025 was het bedrag voor inzet RNH € 1,88 miljoen. Dit is € 110.000 hoger dan was begroot (€ 1,77 miljoen). Dit is toe te schrijven aan extra werkzaamheden die op verzoek van het bestuur zijn uitgevoerd voor incidentele projecten zoals ‘het starten van een onderzoek naar eventuele opname recreatiegebied Jagersveld/Jagersplas in recreatieschap Twiske- Waterland’, ‘entreegebied Twiske Poort’ en ‘het herstel van wandelverbindingen over zeesluis Edam-Volendam’. Bovendien is meer regulier werk uitgevoerd door met name het team programmasturing. In 2025 zijn op verzoek van het bestuur bezuinigingsscenario’s uitgewerkt. Ook is gekeken naar mogelijkheden om het verdienvermogen te verhogen van bestaande en eventueel nieuwe (commerciële) activiteiten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden gepleegd voor de governance discussie.

Voor investeringsprojecten in 2025 was geen bedrag opgenomen voor RNH inzet en ook in werkelijkheid zijn er geen kosten voor inzet RNH op investeringsprojecten. Op

basis van door het bestuur vastgestelde investeringskredieten lopen de kosten van investeringsprojecten via de balans, waardoor de eventuele inzet RNH niet expliciet zichtbaar is in de begroting. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH wel expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen.

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 241.708). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 (zie programma 1 – specificatie van de projecten per taakveld) en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2025 is het project ‘verkenning actualisatie fietsknooppunten netwerk’ conform begroting uitgevoerd en heeft het project ‘landvasten’ vertraging opgelopen. Hierdoor zijn de werkelijk kosten € 142.528 in plaats van de begrote € 161.838.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management en BHV;
- Training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- Professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

- Natuurinclusief kennisnetwerk en een online keuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control;
- Voorbereidend werk om aan nieuwe wetten en regelgeving te gaan voldoen, zoals digitale toegankelijkheid en modernisering van elektronisch bestuurlijk verkeer (om burgers de mogelijkheid voor digitaal contact te bieden).

Operationele doelen

Ter verbetering van de bedrijfsvoering zijn de volgende maatregelen genomen:

- Verbeteringen zijn doorgevoerd in de ICT, digitale veiligheid en gegevensbescherming.
- De archivering is verder gedigitaliseerd.
- Een geactualiseerde financiële prognose is gemaakt voor de laatste AB-vergadering in het jaar.
- Het kader voor de beoordeling van begrotingsrechtmatigheid is aangepast.
- De financiële rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd, waarbij de aanbevelingen leiden tot het aanscherpen van bedrijfsprocessen.
- De accountantsdiensten voor komende jaren zijn Europees aanbesteed.
- Diverse trainingen en opleidingen van medewerkers van RNH, onder andere gericht op het interne opdrachtgeverschap.
- De online keuzehulp voor natuurinclusief ondernemen (<https://www.natuurinclusieverecreatie.nl/>) is door RNH ontwikkeld en in gebruik genomen.

Flexibele schil/ inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Twiske-Waterland inzet van Werkom in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 4.229.412) bedraagt het percentage overhead 12 %. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Bestuursadvisering en programmasturing	275.616	250.215
Secretariaat	35.415	29.040
Financiële control en administratie	124.114	125.635
Aansturing beheerteam en toezichhouders	38.080	45.792
Kantoor- en bedrijfskosten	13.186	26.020
Totaal	486.411	476.702

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek in te dienen. In 2025 zijn in totaal 98 meldingen gedaan. De meest voorkomende meldingen hebben betrekking tot overlast van honden, personen en zwefvuil/afvaldumpingen. Er zijn één klacht ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. Deze klacht is in 2025 beantwoord.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

bestuur voorgelegd. Dit gebeurt conform het vastgestelde kader begrotingsrechtmatigheid in de vorm van:

- De begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- De najaarsnotitie;
- En een geactualiseerde prognose in de laatste vergadering van het jaar.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 2% van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota rechtmatigheid 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. De materialiteitsgrens is 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2025 een bedrag van € 83.948).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de Verordening financieel beheer wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden hebben tot de conclusie dat mutaties in 2025 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2025 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen. Dit komt vooral door de vaststelling van het kader voor de begrotingsrechtmatigheid, waarin het algemeen bestuur heeft bepaald welke categorieën over- en overschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden.

Opvolging bevindingen 2024

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en adviezen uit de verbijzonderde interne controle en de externe accountantscontrole. Daarbij zijn de ondernomen acties benoemd en in de najaarsnotitie is de stand van zaken weergegeven. Onderstaand wordt in het kort de actuele stand van zaken benoemd.

- **Controleverordening:** het advies is opgevolgd; de controleverordening is voor meerdere jaren vastgesteld.
- **Kader begrotingsrechtmatigheid:** het advies is opgevolgd; het algemeen bestuur heeft het kader vastgesteld en daarin bepaald wat een tijdige melding is en welke categorieën over- en overschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden. Dit kader is verwerkt in de Verordening financieel beheer die medio 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd.
- **Tijdige actualisatie prognose:** het advies is opgevolgd; in november 2025 is de prognose geactualiseerd en aan het algemeen bestuur voorgelegd, zodat de materiële verwachte overschrijdingen tijdig zijn gemeld.
- **Paragraaf Kapitaalgoederen:** het advies is opgevolgd; in de paragraaf Kapitaalgoederen is een meerjarenperspectief opgenomen.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten			

- Categorieën materiële vaste activa:** het advies is opgevolgd; de volgens het BBV artikel 52 lid 1voorgeschreven indeling van categorieën is toegepast in de specificatie van de materiële vaste activa (in de bijlage van de Jaarstukken). Hetzelfde geldt voor de specificatie van de netto vlottende schulden (conform artikel 47 van het BBV) wanneer dit voor het recreatieschap van toepassing is.
- Afschrijvingstermijnen:** het advies is opgevolgd; de Nota activering, waardering en afschrijving is zowel in 2025 als 2026 geactualiseerd.
- Voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen:** het advies is opgevolgd; de actualisatie van beheerinformatie wordt nauwkeurig gemonitord, zodat de impact op het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) tijdig wordt beoordeeld. De uitvoeringsorganisatie is met dit belangrijke onderdeel voortvarend aan het werk, omdat een betrouwbare onderhoudsplanning en de financiële voorspelbaarheid van grote waarde is voor het recreatieschap. Het actuele MJOP is daarom in de eerste vergaderronde van 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur voorgelegd, waarbij ook is aangegeven op welke wijze wordt toegewerkt naar een verbeterd beheerplan voor het recreatieschap.
- Aanbestedingen:** de adviezen van de accountant worden opgevolgd; de procesbeschrijvingen en interne aanbestedingsrichtlijnen worden actueel bijhouden en voordat een offerteaanvraag wordt uitgestuurd wordt indien relevant een kostenraming gemaakt.
- Wijziging van bankrekeningen van crediteuren:** het advies is opgevolgd; bij het invoeren van bankrekeningnummers wordt een extra controle uitgevoerd.
- Memoriaalboekingen:** het advies is opgevolgd; door de memoriaalboekingen intern te laten goedkeuren is meer functiescheiding doorgevoerd.
- Wetgeving duurzaamheid:** De aanbeveling van de accountant wordt niet opgevolgd. Voor gemeenschappelijke regelingen is het momenteel niet verplicht om duurzaamheidsbeleid expliciet te maken volgens ESG-doelstellingen (Environmental, Social, Governance) en in een vrijwillige

rapportage inzichtelijk te maken. Het recreatieschap wacht af welke ervaringen Recreatie Noord-Holland opdoet met haar eigen duurzaamheidsrapportage.

- Veranderingen in arbeidsrelaties:** het advies is opgevolgd; de werkrelaties van het recreatieschap met zelfstandigen zijn geëvalueerd in relatie tot de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs). In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen

de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2025

In 2025 zijn er twee WOO-verzoeken bij het recreatieschap ingediend en behandeld. Voor het verzoeken geldt dat deze weer ingetrokken zijn nadat een medewerker van het recreatieschap persoonlijk contact had opgenomen met de indiener van het verzoek. Dit bespaarde zowel tijd als kosten voor het recreatieschap.

Archiveren

Eind 2025 heeft Recreatie Noord-Holland Microsoft Teams ingevoerd als centrale omgeving voor documentbeheer en archivering. Deze overstap betekent dat alle relevante documenten voortaan digitaal worden opgeslagen binnen de Cloud omgeving. Hierdoor is informatie beter vindbaar, toegankelijk en uniform georganiseerd. Teams ondersteunt versiebeheer en samenwerking, waardoor documenten niet langer verspreid raken over e-mail of lokale schijven. Dit vermindert het risico op mogelijk verlies van informatie en zorgt voor één betrouwbare bron. Daarnaast draagt de centralisatie bij aan transparantie en naleving van wettelijke archiefverplichtingen. Door digitale opslag en duidelijke structuur wordt het beheer van informatie efficiënter en toekomstbestendig.

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in erfpacht gekregen van Staatsbosbeheer	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	

Gebouwen in eigendom

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft 17 gebouwen in eigen beheer, hiervan zijn er 11 openbare toiletgebouwen waarvan veel toe zijn aan groot onderhoud. Dit valt binnen het Meerjarig onderhoudsplan. Verder bezit het recreatieschap de volgende 6 andersoortige gebouwen:

- (zorg)boerderij uitgegeven voor zorg-ontwikkeling;
- Kiosk (verhuurd);
- Strandpaviljoen voor horeca (verhuurd);
- Beheerkantoor voor eigen personeel met opslagloods en garage ernaast;
- Molen, uitgegeven in combinatie met dienstwoning aan molenaar;
- Bijenstal.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data eindigen. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Twiske-Waterland wenselijk.

Namens Twiske-Waterland en Staatsbosbeheer, zijn 10 september 2025 nieuwe erfpachtcontracten getekend. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een langdurige looptijd (60 jaar, met een optie voor nog eens 60 jaar verlenging), het tijdig kunnen invoeren van een

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

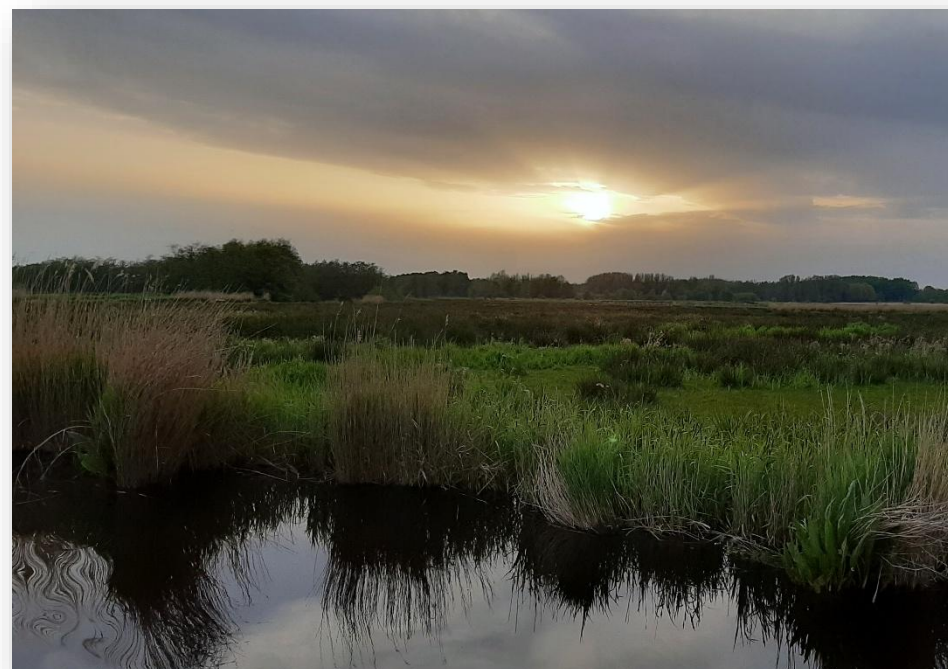
verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de 'beheer zonder titel' gebieden, die wel door Twiske-Waterland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Het beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De volgorichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt enerzijds beperkingen op aan het gebruik van de gronden, maar anderzijds geeft het ook kansen aan natuurontwikkeling.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te verkrijgen uit de gronden, zijn sommige percelen voor commerciële en agrarische activiteiten of bewoning uitgegeven. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is (nog) geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij marktconforme prijzen in de regio. Bovendien is er sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Figuur 9: Deelgebied De Vennen in Het Twiske

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	172.135	170.560
Baten uit verhuren	99.396	82.160

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording					Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering		D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid		F. Participanten	

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties hebben ook in 2025 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling, wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 was de index 6,2%. Echter, in 2025 is een eenmalige lagere participantenbijdrage van € 73.000 doorgevoerd conform het besluit van het AB van juli 2024. Na verwerking van de verlaging komt de index uit op 3,7%. Deze index is in onderstaande tabel verwerkt.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.635.606	1.696.123
Gemeente Amsterdam	23,56%	687.642	713.084
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	38.818	40.255
Gemeente Landsmeer	1,62%	47.370	49.123
Gemeente Oostzaan	0,66%	19.340	20.056
Gemeente Purmerend	6,96%	203.152	210.670
Gemeente Waterland	0,65%	18.928	19.629
Gemeente Wormerland	0,61%	17.726	18.382
Gemeente Zaanstad	8,57%	250.048	259.299

Totaal	100,00%	2.918.630	3.026.621
--------	---------	-----------	-----------

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	- Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel - Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi - Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn - Gemeente Landsmeer: De heer B. Ten Have - Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams - Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger - Gemeente Waterland: De heer H. Scheepstra - Gemeente Wormerland: De heer M. Wit - Gemeente Zaanstad: De heer G. Slegers
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; 3. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2022-2025 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2022 vastgestelde geüpdatet ontwikkelprogramma bij het ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Zaanstad 8,57% • Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Landsmeer 1,62% • Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Oostzaan 0,66%

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	• Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten/ de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2021 € 5.091.543 31-12-2022 € 5.232.582 31-12-2023 € 5.203.785 31-12-2024 € 5.417.155 31-12-2025 € 5.365.672
Vreemd vermogen	31-12-2021 € 468.981 31-12-2022 € 615.681 31-12-2023 € 694.281 31-12-2024 € 755.886 31-12-2025 € 676.376
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021 € 120.345 31-12-2022 € 141.039 31-12-2023 € - 28.797 31-12-2024 € 213.370 31-12-2025 € -51.483
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag

Programmaverantwoording

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 2. Inkoop en aanbestedingsrisico's: onrechtmatig factureren; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's: terugbetalen subsidies; 4. Zwemwater: calamiteiten; 5. Verminderde inkomsten door: afgelasten van evenementen; 6. Verminderde inkomsten door: faillissement van evenementen of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door: beleid; 8. Milieuvuiling van bv. grond/water; 9. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen; 10. Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL); 11. Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; 12. Overmacht door: klimaatveranderingen; 13. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken; 14. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak; 15. Verminderde inkomsten betaald parkeren (bv. slecht zwemwaterkwaliteit, uitvallen internet/stroom of vandalisme); 16. Risico overname voorzieningen van HHNK.
Recreatieschap Twiske-Waterland: • Stelde in 2020 een Ambitiedocument vast met daaraan gekoppeld een Ontwikkelprogramma. Dit Ambitiedocument gaat in op de beleidsdoelstellingen	

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en beoogt realisatie daarvan op de eigen taakvelden. • Het Ontwikkelprogramma benoemt projecten, plaatst uitvoering in de tijd en gaat in op voorbereiding, participatie en financiering; • Begeleidt evenementen en het ontwikkelen van routes en locaties; • Draagt met haar beheer en onderhoud bewust bij aan biodiversiteit en verleent medewerking aan participatie in onderhoud en projecten voor zelfbeheer; • Zorgt voor structureel (financieel) evenwicht; • Zorgt voor een aantrekkelijke recreatieomgeving met veilige en begaanbare voorzieningen; • Werkt mee aan het effectueren van de nieuwe governancestructuur; • Werkt samen met haar erfpachtgevers aan een duurzame toekomst van de recreatiegebieden.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 115.617 positiever dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. De baten zijn aanzienlijk hoger dan begroot (€ 102.211). Dit komt door:

- Hogere parkeeropbrengsten (€ 52.000 positief) door stijgende bezoekersaantallen die met de auto het gebied in komen;
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief) doordat de variabele vergoeding, afhankelijk van aantal verkochte tickets, hoger is dan begroot;
- Hogere huuropbrengsten door huurovereenkomst grond voor woonunits Oekraïners (€ 16.000 positief);
- Hogere overige opbrengsten door o.a. verkoop houtsnippers en subsidie restauratiefonds (€ 9.000 positief).

De reguliere lasten zijn € 13.406 lager dan begroot (positief). Dit wordt vooral verklaard door:

- Lagere kosten voor verzekeringen (€ 16.000 positief) onder andere doordat een groter deel van de kosten is doorbelast aan ondernemers dan begroot;
- Minder uitgegeven aan externe promotie werkzaamheden dan begroot (€ 13.000 positief);
- Lagere externe kosten voor WOO-verzoeken (€ 10.000 positief);
- Hogere kosten voor programmasturing (€ 29.000 negatief). In 2025 zijn op verzoek van het bestuur bezuinigingsscenario's uitgewerkt. Ook is gekeken naar mogelijkheden om het verdienvermogen te verhogen van bestaande en eventueel nieuwe (commerciële) activiteiten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden gepleegd voor de governance discussie;
- Overige verschillen (€ 3.000 positief).

REGULIER	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	3.636.895	3.650.301	-13.406
Baten	4.073.653	3.971.442	102.211
Saldo	436.758	321.141	115.617

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 14.693 positiever dan begroot. Dit komt doordat de stijging van de baten hoger is dan de stijging van kosten, respectievelijk € 60.132 om € 45.439.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	592.517	547.078	45.439
Baten	104.276	44.144	60.132
Saldo	-488.241	-502.934	14.693

Incidentele lasten projecten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil	Verklaring
Entreegebied Twiske Poort (voorbereidingskosten)	74.857	36.896	37.961	In 2025 zijn extra werkzaamheden uitgevoerd vanwege beeldkwaliteitsplan. Voor dit project is in juli 2025 € 25.000 aan voorbereidingskrediet vrijgegeven door het AB. Het bleek echter dat er vanwege de snelheid en complexiteit van het project een overschrijding heeft plaatsgevonden. Deze overschrijding bedraagt € 13.000.
Starten van een onderzoek naar eventuele opname recreatiegebied Jagersveld/Jagersplas in recreatieschap Twiske-Waterland	28.885	-	28.885	De verkenning naar de mogelijk inbreng van het Jagersveld in de gemeenschappelijke regeling bleek complexer en uitgebreider te zijn dan verwacht. Het bestuur heeft weliswaar in juli 2025 hiervoor budget van € 15.000 beschikbaar gesteld, echter bleek dit niet voldoende. Dit heeft geleid tot een kostenoverschrijding. Deze overschrijding is gedekt uit het restant van de stelpost Ontwikkelprogramma.
Bestuursbureau en governance onderzoek	105.471	80.697	24.773	Hogere kosten als gevolg van extra personeelslasten en kosten bureau & MAES.
Recreatief Grid Laag Holland (Vitaal Platteland)	67.445	47.955	19.490	Hogere kosten maar ook hogere bijdrage door Landschap Noord-Holland.
2 ^e Tranche natuurherstel	19.193	-	19.193	Subsidieproject.
Solar Carport Twiske	17.730	-	17.730	Vooronderzoek is afgerond. Er is sprake geweest van een bestuurlijke opdracht zonder dat daarvoor financiële dekking is.
Tijdelijke noodopvang Oekraïners	9.709	-	9.709	Deze kosten worden betaald door gemeente Oostzaan.
Landvasten Laag-Holland	131.940	151.250	-19.310	Door langere procedure tijd dan voorzien m.b.t. een steiger in Purmerend schuiven de kosten door van 2025 naar 2026.
Stelpost	-	30.000	-30.000	Is voornamelijk ingezet voor project Entreegebied Twiske Poort (voorbereidingskosten) en voor het opstarten van het onderzoek naar eventuele overname van het Jagersveld in de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland.
Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur (financiële bijdrage)	-	64.740	-64.740	Vanwege een tekort aan capaciteit bij gemeenten loopt dit project vertraging op. De financiële bijdragen van het recreatieschap aan de gemeente Oostzaan en Wormerland voor steigers zullen niet in 2025 worden gedaan maar naar verwachting in 2026.
Totaal	455.230	411.538	43.692	

Incidentele baten projecten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil	Verklaring
Recreatief Grid Laag Holland	31.230	-	31.230	Extra bijdrage Landschap Noord-Holland
2 ^e Tranche natuurherstel	19.193	-	19.193	Project wordt 100% gesubsidieerd
Tijdelijke noodopvang Oekraïners	9.709	-	9.709	De kosten worden betaald door gemeente Oostzaan
Totaal	60.132	-	60.132	

Resultaat totaal 2025

In plaats van een begrote onttrekking uit de reserve van € 181.793 is de werkelijke onttrekking aan de reserve in 2025 € 51.483. Het positieve verschil van € 130.310 is het gevolg van:

- Hogere parkeeropbrengsten (€ 52.000 positief) door stijgende bezoekersaantallen die met de auto het gebied in komen;
- Hogere opbrengsten uit evenementen (€ 25.000 positief) doordat de variabele vergoeding, afhankelijk van aantal verkochte tickets, hoger is dan begroot;
- Hogere huur en overige opbrengsten (€ 25.000 positief). In 2025 is een huurovereenkomst grond voor woonunits Oekraïners afgesloten en zijn hogere opbrengsten gerealiseerd door o.a. verkoop houtsnippers en subsidie restauratiefonds.
- Lagere kosten voor verzekeringen (€ 16.000 positief) onder andere doordat een groter deel van de kosten is doorbelast aan ondernemers dan begroot;
- Lagere kosten incidentele projecten (€ 15.000 positief);
- Minder uitgegeven aan externe promotie werkzaamheden dan begroot (€ 13.000 positief);
- Lagere externe kosten voor WOO-verzoeken (€ 10.000 positief);
- Hogere kosten voor programmasturing (€ 29.000 negatief). In 2025 zijn op verzoek van het bestuur bezuinigingsscenario's uitgewerkt. Ook is gekeken naar mogelijkheden om het verdienvermogen te verhogen van bestaande en

eventueel nieuwe (commerciële) activiteiten. Daarnaast zijn er extra werkzaamheden gepleegd voor de governance discussie;

- Diverse posten (€ 3.000 positief).

TOTAAL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	4.229.412	4.197.379	32.033
Baten	4.177.929	4.015.586	162.343
Saldo	-51.483	-181.793	130.310

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten. Zie [bijlage III](#) voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum. Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre, bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 2 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op van € 83.948.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 83.948.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het

dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Figuur 10: Het Twiske in de winter

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Begroting voor wijziging 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	428.676	85.083	-343.593	437.073	44.144	-392.929	461.656	94.144	-367.512
2. Beheer en onderhoud	2.845.348	949.964	-1.895.384	2.828.603	819.820	-2.008.783	2.751.632	812.869	-1.938.763
3. Veiligheid en toezicht	330.736	-	-330.736	329.915	-	-329.915	296.381	-	-296.381
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	135.920	-	-135.920	122.511	-	-122.511	115.105	-	-115.105
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.321	3.142.882	3.140.561	2.575	3.151.622	3.149.047	2.256	3.199.588	3.197.332
Overhead	486.411	-	-486.411	476.702	-	-476.702	470.246	-	-470.246
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	4.229.412	4.177.929	-51.483	4.197.379	4.015.586	-181.793	4.097.276	4.106.601	9.325
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	131.035	-1.779.735	-1.648.700	-	-245.925	-245.925	-	-93.527	-93.527
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-3.718	-3.718	-	-8.000	-8.000	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-10.428	59.572	70.000	-31.164	38.836	70.000	-	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	109.533	-76.980	32.552	84.533	-51.236	33.296	84.650	-51.799	32.851
Bestemmingsreserve Twiske Poort	678.810	-	678.810	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830.000	-	830.000	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	1.819.378	-1.870.861	-51.483	154.533	-336.326	-181.793	154.650	-145.326	9.324
Gerealiseerd resultaat			-			-			-

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2024: zie [de programmaverantwoording in het jaarverslag](#) ↗.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2025 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 2 juli 2025.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2025 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 4 juli 2024.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in [bijlage VI](#) ↗.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2025, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024	PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE ACTIVA			VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
<u>Materiële vaste activa</u>			<u>Eigen vermogen</u>		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	780.129	749.512	Algemene reserve	1.137.456	2.786.155
Investeringen met een economisch nut	326.789	349.853	Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	7.670	11.388
Subtotaal materiële vaste activa	1.106.918	1.099.365	Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.654.820	1.595.247
<u>Financiële vaste activa</u>			Bestemmingsreserve egalisatie	1.056.917	1.024.365
Subtotaal financiële vaste activa	-	-	Bestemmingsreserve Twiske Poort	678.810	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	1.106.918	1.099.365	Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830.000	-
			Subtotaal eigen vermogen	5.365.672	5.417.155
VLOTTENDE ACTIVA			<u>Voorzieningen</u>		
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>			Voorziening groot onderhoud	342.277	477.631
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	24.916	66.066	Subtotaal voorzieningen	342.277	477.631
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	86.259	52.751	<u>Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer</u>		
Overige vorderingen	15.492	1.883	Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	126.668	120.700	TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	5.707.949	5.894.786
<u>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar</u>			VLOTTENDE PASSIVA		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.778.263	4.930.736	<u>Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar</u>		
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.778.263	4.930.736	Overige schulden	175.586	175.392
<u>Liquide middelen</u>			Subtotaal netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	175.586	175.392
ING bank	29.445	22.149	<u>Overlopende passiva</u>		
Kas	755	91	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	118.513	58.718
Subtotaal liquide middelen	30.200	22.240	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	40.000	44.144
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	4.935.130	5.073.676	Subtotaal overlopende passiva	158.513	102.862
			TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	334.099	278.254
			TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	6.042.048	6.173.041
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	6.042.048	6.173.041			

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investerings worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	N.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten		
<i>Elektrische motor</i>	20	
<i>Reguliere motor</i>	15	
Overige vaartuigen	5-10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
<i>Bruggen van beton</i>	40	
<i>Bruggen van staal</i>	40	
<i>Bruggen van hout</i>	30	
<i>Tunnels</i>	60	
<i>Beschoeiing</i>	30	
<i>Gemalen</i>	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	Afhankelijk van investering
Openbare toiletgebouwen	30	
Terreinmeubilair	5-15	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en – waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het beheer en onderhoud van de aanleg van ruiterspaden in het Purmerbos.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken

De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van de realisatie van de infrastructuur van de Markermeerdijken. Het algemeen bestuur heeft besloten vanaf 1 januari 2014 het saldo van de bestemmingsreserve op te hogen uit het resultaat van de jaarrekening, per jaar zal het algemeen bestuur besluiten over de hoogte van de toevoeging.

Bestemmingsreserve egalisatie

Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Hierbij heeft geen terugwerkende kracht plaatsgevonden inzake investeringen vóór 1-

1-2019 en daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Bestemmingsreserve Twiske Poort

Deze bestemmingsreserve is in april 2025 gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het ontwikkelprogramma Twiske Poort.

Bestemmingsreserve toiletgebouwen

Deze bestemmingsreserve is in juli 2025 gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het upgraden van 9 openbare toiletten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
<u>Materiële vaste activa</u>		
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	31-12-2025	31-12-2024
Bruto investeringen tot boekjaar	751.980	117.116
Bruto investeringen boekjaar	55.684	634.864
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	807.664	751.980
Bijdrage derden tot boekjaar	-	-
Bijdrage derden boekjaar	-	-
	-	-
Netto investering	807.664	751.980
Afschrijvingen tot boekjaar	2.468	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	25.066	2.468
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	27.534	2.468
Boekwaarde per 31 december	780.129	749.512

Investerings met een economisch nut	31-12-2024	31-12-2023
Bruto investeringen tot boekjaar	682.589	625.400
Bruto investeringen boekjaar	-	57.189
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	682.589	682.589
Bijdrage derden tot boekjaar	-	-

Bijdrage derden boekjaar	-	-
	-	-
Netto investering	682.589	682.589
Afschrijvingen tot boekjaar	332.736	320.022
Afschrijvingen lopend boekjaar	23.064	12.714
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	355.800	332.736
Boekwaarde per 31 december	326.789	349.853

In 2025 is de damwand bij de Speelsloot vernieuwd en deze staat in bovenstaande tabel bij de bruto investeringen met een maatschappelijk nut. Deze investering is geactiveerd.

In [bijlage II](#) is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025.

VLOTTENDE ACTIVA		
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	24.916	66.066

Specificatie:	
Vooruitbetaalde jaarcontracten/abonnementen	15.959
Vooruitbetaalde kosten gas, water, elektra	8.200
Vooruitbetaalde verzekeringskosten	757
Totaal nog te betalen bedragen	24.916

	31-12-2025	31-12-2024
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	86.259	52.751

<u>Specificatie:</u>	
Restant subsidie project Recreatief Grid	40.000
Rente schatkistbankrekening 4 ^e kwartaal 2025	25.866
Subsidie project 2 ^e tranche natuurherstel	20.307
Eindafrekeningen elektra 2025	86
Totaal nog te ontvangen bedragen	86.259

Overige vorderingen	15.492	1.883
<u>Specificatie:</u>		
Gemeente Zaanstad	8.455	
Gemeente Oostzaan	4.559	
Overige debiteuren	2.479	
Totaal debiteuren	15.492	

<u><i>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar</i></u>	31-12-2025	31-12-2024
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.778.263	4.930.736

Rijksschatkist

Drempelbedrag 01-01-2025 t/m 31-12-2025: € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	24.928	51.286	38.032	30.200
Ruimte onder drempelbedrag	975.072	948.714	961.968	969.800
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

<u>Liquide middelen</u>	31-12-2025	31-12-2024
ING bank r/c	29.445	22.149
ING bank zakelijke spaarrekening	-	-
Kas	755	91
Totaal liquide middelen	30.200	22.240

PASSIVA		
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	2.786.155	3.312.560
Bij: Resultaat bestemmingsreserve egalisatie	28.849	95.997
Bij: Saldo exploitatie	102.186	408.404
Af: Onttrekking conform begroting	-245.925	-1.030.806
Af: Overboeking naar bestemmingsreserve egalisatie (2025/ABTW04)	-25.000	-
Af: Overboeking naar bestemmingsreserve Twiske Poort (2025/ABTW06)	-678.810	-
Af: Overboeking naar bestemmingsreserve toiletgebouwen (2025/ABTW17)	-830.000	-
Saldo per 31 december	1.137.456	2.786.155

Tenslotte is het voordelige exploitatiesaldo van € 102.186 toegevoegd aan de algemene reserve.

Conform begroting is € 245.925 aan de algemene reserve onttrokken.

In 2025 zijn twee nieuwe bestemmingsreserves gevormd conform de besluiten van het AB (april en juli 2025). Het betreft de bestemmingsreserve Twiske Poort en de bestemmingsreserve toiletgebouwen voor respectievelijk € 678.810 en € 830.000. Deze bedragen zijn overgeheveld uit de algemene reserve. Tevens is conform het AB besluit in april € 25.000 vanuit de algemene reserve naar de bestemmingsreserve egalisatie overboekt voor het herstel recreatieve verbinding Zeesluis Edam. De algemene reserve laat dan ook een flinke daling zien.

Verder wordt in 2025 het positieve resultaat op investeringen van € 28.849 vanuit de bestemmingsreserve egalisatie overgeboekt naar de algemene reserve. Door een scherpe inschrijving zijn de kosten van de vernieuwde damwand bij de speelsloot € 55.684 en daarmee € 28.849 lager dan begroot.

Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	11.388	18.483
Bij: Storting	-	-
Af: Onderhoudskosten	-3.718	-7.096
Saldo per 31 december	7.670	11.388

In 2025 bedroegen de werkelijke onderhoudskosten € 3.718.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	1.595.247	1.525.247
Bij: Storting	70.000	70.000
Af: Onderhoudskosten	-10.428	-
Saldo per 31 december	1.654.820	1.595.247

Conform begroting is € 70.000 toegevoegd aan bestemmingsreserve Markermeerdijken. De werkelijke onderhoudskosten bedroegen € 10.428.

Bestemmingsreserve egalisatie	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	1.024.365	347.494
Bij: Dotatie conform begroting	84.533	788.050
Bij: Overboeking vanuit algemene reserve	25.000	-
Af: Resultaat investeringen	-28.849	-95.997
Af: Saldo afschrijvingslasten	-48.130	-15.182
Saldo per 31 december	1.056.917	1.024.365

In 2025 is conform begroting € 84.533 gedoteerd aan de bestemmingsreserve egalisatie voor de investering in de vernieuwde damwand bij de speelsloot . De werkelijk investering was echter € 28.849 lager dan begroot. Dit gedeelte is

overgeboekt naar de algemene reserve (zie ook algemene reserve) . Verder is conform het AB besluit in april € 25.000 vanuit de algemene reserve naar de bestemmingsreserve egalisatie overboekt voor het herstel recreatieve verbinding Zeesluis Edam. Tot slot is er nog een onttrekking van € 48.130 voor kapitaallasten (afschrijvingslasten). In [bijlage II](#) is een specificatie van de afschrijvingslasten materiële vaste activa opgenomen.

Bestemmingsreserve Twiske Poort	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Storting	678.810	-
Af: Onttrekkingen	-	-
Saldo per 31 december	678.810	-

Conform AB besluit 2025/ABTW06 is een nieuwe bestemmingsreserve gevormd middels een overboeking vanuit de algemene reserve naar bestemmingsreserve Twiske Poort. De uitvoering van dit project vindt plaats vanaf 2026 en zal vanaf dan tot onttrekkingen leiden.

Bestemmingsreserve toiletgebouwen	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Storting	830.000	-
Af: Onttrekkingen	-	-
Saldo per 31 december	830.000	-

Conform AB besluit 2025/ABTW17 is een nieuwe bestemmingsreserve gevormd middels een overboeking vanuit de algemene reserve naar bestemmingsreserve toiletgebouwen. De uitvoering van dit project vindt plaats vanaf 2026 en zal vanaf dan tot onttrekkingen leiden.

<u>Voorzieningen</u>		
	31-12-2025	31-12-2024
Voorziening groot onderhoud		
Saldo per 1 januari	477.631	411.749
Bij: Saldo toevoeging	380.000	380.000
Af: Saldo onttrekking	-515.354	-314.117
Saldo per 31 december	342.277	477.631

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

<u>Schulden op lange termijn</u>	31-12-2025	31-12-2024
N.v.t.	-	-

VLOTTENDE PASSIVA		
<u>Netto-vlottende schulden met een rente</u>	31-12-2025	31-12-2024
<u>typische looptijd korter dan een jaar</u>		
Overige schulden	175.586	175.392

De overige schulden bestaan uit crediteuren. Deze zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

<u>Specificatie:</u>	
Recreatie Noord-Holland NV	137.292
WPS Parking system BV	17.980
Belastingdienst	15.022

Overige crediteuren	5.291
Totaal crediteuren	175.586

<u>Overlopende passiva</u>	31-12-2025	31-12-2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	118.513	58.718

<u>Specificatie:</u>	
Kosten project landvasten 2025	78.563
Eindafrekening kosten bestuursbureau 2025	16.326
Accountantskosten 2025	9.529
Kosten groot onderhoud betonpad Purmerbos 2025	6.183
Belastingadvies 2025	5.143
Divers	2.770
Totaal nog te betalen bedragen	118.513

	31-12-2025	31-12-2024
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	40.000	44.144

<u>Specificatie:</u>	
Ontvangen subsidie project Landvasten	40.000
Totaal vooruit ontvangen bedragen	40.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de [paragraaf bedrijfsvoering](#).

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
0.1	Bestuur	135.920	122.511	13.409
0.4	Overhead	486.411	476.702	9.709
0.5	Treasury	2.321	2.575	-254
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	330.736	329.915	821
2.1	Verkeer en vervoer	342.483	365.289	-22.806
2.2	Parkeren	197.315	196.624	691
3.1	Economische ontwikkeling	77.823	52.493	25.330
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	178.782	152.612	26.170
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	212.969	225.313	-12.344
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	45.147	34.969	10.178
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.219.506	2.238.376	-18.870
	Totaal lasten	4.229.412	4.197.379	32.033

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	116.261	125.000	-8.739
0.8	Overige baten en lasten	3.026.621	3.026.622	-1
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	51.483	181.793	-130.310
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	Parkeren	502.432	450.000	52.432
3.1	Economische ontwikkeling	75.374	44.144	31.230
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	284.560	253.820	30.740
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	125.030	100.000	25.030
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	47.651	16.000	31.651
	Totaal baten	4.229.412	4.197.379	32.033

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
	Totaal baten	4.229.412	4.197.379	32.033
	Totaal lasten	4.229.412	4.197.379	32.033
	Saldo	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
	Provincie Noord-Holland	1.696.123	1.696.123	-
	Gemeente Amsterdam	713.084	713.084	-
	Gemeente Edam-Volendam	40.255	40.255	-
	Gemeente Landsmeer	49.123	49.123	-
	Gemeente Oostzaan	20.056	20.056	-
	Gemeente Purmerend	210.670	210.670	-
	Gemeente Waterland	19.629	19.629	-
	Gemeente Wormerland	18.382	18.382	-
	Gemeente Zaanstad	259.299	259.299	-
	Overige verrekeningen	-	-	-
	Totaal	3.026.621	3.026.622	-1

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	515.354	616.894	-101.540
Pachten	46	206	-160
Ingeleend personeel	1.880.072	1.773.168	106.904
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.918.843	1.990.194	-71.351
Rente en bankkosten	2.321	2.575	-254
Mutatie voorzieningen	-135.354	-236.894	101.540
Afschrijvingen	48.130	51.236	-3.106
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	4.229.412	4.197.379	32.033

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Grond	-	-	-
Huren	99.396	82.160	17.236
Leges en andere rechten	31.779	17.100	14.679
Overige goederen en diensten	627.462	550.000	77.462
Pachten	172.135	170.560	1.575
Participantenbijdragen	3.026.621	3.026.622	-1
Rente baten	116.261	125.000	-8.739
Overige verrekeningen	-	-	-
Subsidies en (project)bijdragen	104.276	44.144	60.132
Totaal baten	4.177.929	4.015.586	162.343

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Totaal lasten	4.229.412	4.197.379	32.033
Totaal baten	4.177.929	4.015.586	162.343
Saldo	-51.483	-181.793	130.310

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2025

- Gemeente Amsterdam - Stadsdeelbestuurder Y. el Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder D. Dijkshoorn
- Gemeente Landsmeer – wethouder B. Ten Have
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder H. Scheepstra
- Gemeente Wormerland - wethouder M. Wit
- Gemeente Zaanstad - wethouder G. Slegers (vicevoorzitter)
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde E. Rommel

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is op de onderstaande pagina's ingevoegd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van de baten en lasten en van het vermogen van Recreatieschap Twiske-Waterland op 31 december 2025, alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 2 juli 2025 door het Algemeen bestuur is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving;
- de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur;
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld over 2025;
- bijlage V SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 en bijlage VI WNT-verantwoording.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Normenkader 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover.

Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in het kader worden gezien en niet als afzonderlijke onderdelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 85.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten en onzekerheden 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Wij zijn met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de ssa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking ssa.

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking sisa. In dit kader is het Dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het recreatieschap;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in verordeningen opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Normenkader 2025 van Recreatieschap Twiske-Waterland, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 2 juli 2025.

In dit kader is het Dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de organisatie in

staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het recreatieschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de vigerende controleverordening Recreatieschap Twiske-Waterland, het Controleprotocol Wnt 2025, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde

toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter van materiele betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Haarlem, 31 maart 2026
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:

John Olij
31 maart 2026 09:10 +02:00

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 1 juli 2026.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2025
Bijlage II	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025
Bijlage III	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage IV	Risico-inventarisatie 2026
Bijlage V	SiSa verantwoordingsinformatie 2025
Bijlage VI	WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2025

Nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Afschrijvingen 2025	Stand per 31-12-2025
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	1.099.365	55.684	-	48.130	1.106.918
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal activa	1.099.365	55.684	-	48.130	1.106.918
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	2.786.155	131.035	-1.779.735	-	1.137.456
2	Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	11.388	-	-3.718	-	7.670
3	Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.595.247	70.000	-10.428	-	1.654.820
4	Bestemmingsreserve egalisatie	1.024.365	109.533	-76.980	-	1.056.917
5	Bestemmingsreserve Twiske Poort	-	678.810	-	-	678.810
6	Bestemmingsreserve toiletgebouwen	-	830.000	-	-	830.000
7**	Voorziening groot onderhoud	477.631	380.000	-515.354	-	342.277
8	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	5.894.786	2.199.378	-2.386.215	-	5.707.949
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	4.795.422	2.143.694	-2.386.215	-48.130	4.601.031

Omschrijving		Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Stand per 31-12-2025
7**	Specificatie voorziening groot onderhoud				
	<u>verkeer & vervoer:</u>				
	Categorie verhardingen	235.127	150.000	-296.191	88.935
	Categorie civiele kunstwerken	140.984		-78.343	62.642
		376.111	150.000	-374.534	151.577
	<u>openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>				
	Categorie groen	14.111	30.000	-26.348	17.762
	Categorie water, oevers en stranden	8.205	10.000	-	18.205
	Categorie terreinmeubilair	45.914	100.000	-76.431	69.483
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	403	50.000	-13.719	36.684
	Categorie pontjes	-	15.000	-5.146	9.854
	Categorie gebouwen & materieel	32.888	25.000	-19.177	38.711
		101.520	230.000	-140.820	190.700
	Totaal	477.631	380.000	-515.354	342.277

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025

Omschrijving	Jaar van inv.	Bruto invest. t/m 2024	Bijdrage derden t/m 2024	Geactiv. t/m 2024	Afschr. t/m 2024	Boekwaarde 1-1-2025	Bruto invest. 2025	Bijdrage derden 2025	Desinvestering	Geactiv. t/m 2025	Termijn	Afschr. 2025	Afschr. desinv. 2025	Boekwaarde 31-12-2025	Restwaarde
Investerings in maatschappelijk nut															
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken															
Damwand P4	2023	74.052	-	74.052	-2.468	71.584	-	-	-	74.052	30	-2.468	-	69.115	-
Damwand Speelsloot	2025	-	-	-	-	-	55.684	-	-	55.684	30	-	-	55.684	-
Brug 33 Pikpotweg	2023 t/m 2024	677.928	-	677.928	-	677.928	-	-	-	677.928	30	-22.598	-	655.331	-
		751.980	-	751.980	-2.468	749.512	55.684	-	-	807.664		-25.066	-	780.129	-
Investerings maatschappelijk nut		751.980	-	751.980	-2.468	749.512	55.684	-	-	807.664		-25.066	-	780.129	-
Investerings in economisch nut															
Bedrijfsgebouwen															
Fort aan de Neckerweg	2006	61.032	-	61.032	-61.032	-	-	-	-	61.032	10	-	-	-	-
Loods Noorderlaak 1	2019	297.258	-	297.258	-22.226	275.032	-	-	-	297.258	40	-5.556	-	269.476	75.000
		358.290	-	358.290	-83.258	275.032	-	-	-	358.290		-5.556	-	269.476	75.000
Vervoermiddelen															
Suzuki 46-JBF-3	2009	25.751	-	25.751	-25.751	-	-	-	-	25.751	5	-	-	-	-
Mitsubishi L200 VV-638-S	2016	32.248	-	32.248	-32.248	-	-	-	-	32.248	5	-	-	-	-
Peugeot e-Partner V-14-KJX	2024	46.314	-	46.314	-	46.314	-	-	-	46.314	5	-9.263	-	37.051	-
		104.313	-	104.313	-57.999	46.314	-	-	-	104.313		-9.263	-	37.051	-
Machines, apparaten en installaties															
Overgang naar Pin	2014	40.950	-	40.950	-40.950	-	-	-	-	40.950	5	-	-	-	-
Vervangen camera's	2016	26.971	-	26.971	-26.971	-	-	-	-	26.971	5	-	-	-	-
Intercom parkeersysteem	2017	11.640	-	11.640	-11.640	-	-	-	-	11.640	5	-	-	-	-
Parkeer afhandelingsysteem	2017	99.200	-	99.200	-99.200	-	-	-	-	99.200	5	-	-	-	-
Uitbreiding kentekenherkenning	2023	18.250	-	18.250	-6.388	11.862	-	-	-	18.250	5	-3.650	-	8.212	-
Uitbreiding kentekenherkenning lange	2024	10.875	-	10.875	-1.088	9.788	-	-	-	10.875	5	-2.175	-	7.613	-
Votex B60 Blazer	2022	12.100	-	12.100	-5.243	6.857	-	-	-	12.100	5	-2.420	-	4.437	-
		219.986	-	219.986	-191.479	28.507	-	-	-	219.986		-8.245	-	20.261	-
Investerings economisch nut		682.589	-	682.589	-332.736	349.853	-	-	-	682.589		-23.064	-	326.789	75.000
Totaal		1.434.569	-	1.434.569	-335.204	1.099.365	55.684	-	-	1.490.253		-48.130	-	1.106.918	75.000

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2026

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de [paragraaf weerstandsvormen](#) gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

In een risicosessie begin 2026 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Voor sommige risico's is het moeilijk te duiden wat de kans en impact behelst. Hoewel deze risico's mee zijn genomen tijdens de risico-inventarisatie, is besloten deze niet op te nemen in de risico-matrix hiernaast vanwege de onzekere aard van deze risico's. Hierbij gaat het om risico's als gevolgen van oorlog en pandemieën.

Geïnterviewde risico's

Begin 2026 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht.

Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Veranderende en verzwakende wet- en regelgeving;
2. Inkoop en aanbestedingsrisico's: onrechtmatig factureren;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's: terugbetalen subsidies;
4. Zwemwater: calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door: afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door: faillissement van evenementen of ondernemers;
7. Verminderde inkomsten door: beleid;
8. Milieuvervuiling van bv. grond/water;
9. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen;
10. Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL);

11. Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
12. Overmacht door: klimaatveranderingen;
13. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
14. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak;
15. Verminderde inkomsten betaald parkeren (bv. slecht zwemwater kwaliteit, uitvallen internet/stroom of vandalisme);
16. Risico overname voorzieningen van HHNK.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	2, 3, 10	16	
2 = 10 – 40 %		1, 4, 6, 9, 14, 15	
3 = > 40 %	13	5, 7, 11, 12	8

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 7, 8, 11 en 12. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5: Verminderde inkomsten door afgelasten van evenementen

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Vanwege bijvoorbeeld verzwaarde regelgeving en het veranderende klimaat is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan aanwezig.

Risico/kans: Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.		Oorzaak: Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger. Door klimaatveranderingen, veranderende maatschappelijke perceptie en verstrengende wet- en regelgeving wordt het voor organisatoren steeds lastiger om evenementen te organiseren. Hiernaast is Het Twiske een Natura 2000 gebied wat het organiseren van evenementen kan belemmeren.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 150.000	Gevolg/impact: - Vermindering van het recreatieve aanbod ten tijde van grotere vraag naar recreatieve faciliteiten; - Organisatoren zijn in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; - Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; - De maatschappelijke perceptie van het recreatieschap verslechterd; - Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; - Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel:		

- Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);
- Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan over het beleid;
- (Kleine) evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan;
- Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status);
- € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.

7: Verminderde inkomsten door: beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het recreatieschap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege gemeentelijke, provinciale of landelijke veranderingen omtrent beleid.

Risico/kans: Beleidsveranderingen kunnen zorgen voor hogere kosten of vermindering van de inkomsten voor het recreatieschap		Oorzaak: Door de wisseling van de politieke vertegenwoordiging van gemeente, provincie of het rijk kan het beleid omtrent recreatie en beheer en onderhoud veranderen waardoor het recreatieschap meer kosten moet gaan maken of verminderde inkomsten genereerd.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 150.000	Gevolg/impact: - Onbekende effecten; - Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten; - Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien;

		- Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud; - Verminderde maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: - Bezuinigen op bijvoorbeeld het onderhoudsniveau; - Vergroten van de inkomsten van het recreatieschap door bijvoorbeeld een nieuw evenement in Het Twiske te laten plaatsvinden; - Gemeenteraadsvergaderingen volgen om te kunnen anticiperen op toekomstige veranderingen van beleid; € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

		- Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien; - Verminderde maatschappelijke perceptie door verontreiniging van het milieu.
Beheersmaatregel: - Uitvoeren van onderzoek naar bodem en/of gebouwen voorafgaand aan (nieuwe) ontwikkelingen; - Opnemen van milieueisen in contracten met aannemers; - Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; - Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals gebiedsverboden; - Communicatieplan bij risico's; € 200.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

8: Milieuvervuiling van bv. grond/water

Dit risico betreft milieuvervuiling wat op kan treden in gebieden en/of gebouwen welke in beheer zijn bij het recreatieschap. Dit kan voor het recreatieschap tot sterk oplopende kosten leiden.

Risico/kans: Vervuiling door gv. PFAS/ Staalslakken/ zware metalen/ chroom/ asbest		Oorzaak: Verontreinig van grond/water en/of gebouwen door gebruik van bijvoorbeeld vervuilende materialen.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 3 400.000	Gevolg/impact: - Paden en/of (delen van) gebouwen moeten worden vervangen (saneringskosten); - Ecologische schade, zoals aantasting van flora;

11: Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij de landelijke, provinciale overheid en lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

Risico/kans: Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën, pandemieën, plagen en/of invasieve exoten		Oorzaak: Uitbreken van een grootschalig besmettelijk virus en/of de toename van natuurlijke vijanden (predatoren en invasieve exoten) die inheemse flora en/of fauna bedreigen (zowel (roof)dieren als planten)
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 150.000	Gevolg/impact:

		▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Verminderde (evenementen) inkomsten; ▪ Toename recreanten en intensiever gebruik gebied met extra beheer- en toezichtkosten; ▪ Afname/bedreiging biodiversiteit.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Bedenken creatieve oplossingen om sterkere biodiversiteit te realiseren om predatoren/invasieve soorten af te schrikken/ geen kans te geven; ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ <i>€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</i>		

		▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Extra kosten inzet medewerkers (RNH – externen); ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures; ▪ Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden; ▪ Beheerplan voor extreme weersituaties; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ <i>€ 100.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</i>		

12: Overmacht door: klimaatveranderingen (brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien)

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer zoals stormen, hittestress en droogte. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien		Oorzaak: Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, hittestress, verzilting en piekbuien.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 200.000	Gevolg/impact: ▪ Droogte, hitte en/of stormschade;

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 762.500, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's. Het bedrag in de jaarrekening 2025 is lager dan het opgenomen bedrag in de jaarrekening 2024. Dit heeft ermee te maken dat het risico van overname van recreatieve voorzieningen van HHNK aanzienlijk kleiner wordt ingeschat. Gesprekken met HHNK voor de overname van recreatieve voorzieningen is in 2025 grotendeels stopgezet.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5: Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
7. Verminderde inkomsten door: Beleid	> 40% (0,50)	€ 75.000
8. Milieuvervuiling van bv. grond/water	> 40 % (0,50)	€ 200.000
11: Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve exoten	> 40% (0,50)	€ 75.000
12: Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien)	> 40% (0,50)	€ 100.000
Overige risico's		€ 237.500
Totaal		€ 762.500

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2025

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekkende	Uitkeringssoort	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LVV N	L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: L7EV01	Aard controle n.v.t. Indicator: L7EV02	Aard controle R Indicator: L7EV03	Aard controle R Indicator: L7EV04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7EV05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7EV06
			1 050869 Recreatieschap Twiske-Waterland	030007 Provincie Noord-Holland	122.804	1200.000	Ja	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			2					
LVV N	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	Onderdeel	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33V01	Aard controle R Indicator: L33V02	Aard controle n.v.t. Indicator: L33V03			
			1 Aanleg bos in het kader van boscompensatie					
			2 Overige uitvoeringsactiviteiten	119.193	120.307			
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbestanddelen (t/m jaar T)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33V04	Aard controle n.v.t. Indicator: L33V05	Aard controle L1 Indicator: L33V06			
			17.309	10	10	Nee		

Bijlage VI WNT-verantwoording 2025

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Twiske-Waterland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2025

- Gemeente Amsterdam - Stadsdeelbestuurder Y. El Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Zaanstad - wethouder G. Slegers (vice-voorzitter)
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde E. Rommel
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder D. Dijkshoorn
- Gemeente Landsmeer - wethouder B. Ten Have
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder H. Scheepstra
- Gemeente Wormerland - wethouder M. Wit

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2025

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hiernaast vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2026

Recreatieschap Twiske-Waterland

Samenvatting

Financieel resultaat

De begrotingswijziging van Twiske-Waterland over 2026 sluit met een toevoeging aan de reserves van € 71.606, terwijl in de programmabegroting een onttrekking van € 117.249 was voorzien. Het voordelige resultaat van € 188.855 is het gevolg van de volgende voor- en nadelige wijzigingen in de begroting:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 181.000 voordeel). In 2025 heeft het AB twee nieuwe bestemmingsreserves vastgesteld, te weten bestemmingsreserve groot onderhoud en vervanging toiletgebouwen en bestemmingsreserve Twiske Poort en is besloten om de uitvoeringskosten te dekken uit deze bestemmingsreserves. Ten tijde van de programmabegroting 2026 waren deze specifieke bestemmingen nog niet bekend en is er een algemene stelpost van € 200.000 opgenomen. In deze begrotingswijziging is de stelpost niet meer opgevoerd. Het resterende verschil wordt vooral verklaard door projecten die zijn doorgeschoven van 2025 naar 2026;
- Hogere opbrengsten betaald parkeren (€ 107.000 voordeel). Dit wordt verklaard door het toenemend aantal bezoekers dat met de auto in het schap komt en het besluit van het AB, naar aanleiding van het rapport 'bezuiniging en optimalisering financiën', om de parkeertarieven aan te passen (AB vergadering december 2025);
- Lagere participantenbijdrage (€ 57.000 nadeel). In december 2025 heeft het AB n.a.v. het rapport 'bezuiniging en optimalisering financiën' besloten tot een structurele verlaging van de participantenbijdrage van € 44.000 en een incidentele verlaging van € 12.500. Deze beide verlagingen van de participantenbijdrage zijn verwerkt in de begrotingswijziging;

- Hogere kosten inzet Programmasturing (€ 29.000 nadeel). De laatste jaren zijn de werkzaamheden op het vlak van omgevingsmanagement bij met name deze afdeling toegenomen;
- Hogere advieskosten m.b.t. wegenverkeerswetgeving (€ 12.000 nadeel);
- Overige afwijkingen (€ 1.000 nadeel).

Figuur 1: Kanosteiger in het Ilperveld

Programma	Begroting 2026			Wijziging 2026			Begroting na wijziging 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	406.100	50.000	-356.100	-193.268	6.000	199.268	212.832	56.000	-156.832
2. Beheer en onderhoud	2.928.949	827.435	-2.101.514	318.605	435.103	116.499	3.247.554	1.262.538	-1.985.016
3. Veiligheid en toezicht	344.057	-	-344.057	20.299	-	-20.299	364.356	-	-364.356
4. Bestuur en ondersteuning	605.500	-	-605.500	50.112	-	-50.112	655.613	-	-655.613
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.652	3.292.575	3.289.923	-	-56.500	-56.500	2.652	3.236.075	3.233.423
Totaal voor bestemming	4.287.259	4.170.010	-117.249	195.748	384.603	188.855	4.483.007	4.554.613	71.606
	Toevoeging	Onttrekking	Totaal	Toevoeging	Onttrekking	Totaal	Toevoeging	Onttrekking	Totaal
Ad 5. Mutaties reserves	-	-117.249	-117.249	188.855	-	188.855	71.606	-	71.606
Totaal na bestemming	4.287.259	4.287.259	-	384.603	384.603	-	4.554.613	4.554.613	-

Specificatie van de baten	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Subsidies en (project)bijdragen	50.000	310.000	360.000
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pachten, rentebaten en parkeren	927.435	131.103	1.058.538
Participantenbijdragen	3.192.575	-56.500	3.136.075
Totaal baten voor bestemming	4.170.010	384.603	4.554.613

Wijzigingen per programma

Inzet Recreatie Noord-Holland

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren en kosten. In de begrotingswijziging 2026 is € 1.836.000 opgenomen. Dit is € 72.000 hoger dan de programmabegroting 2026. De stijging wordt vooral verklaard door werkzaamheden programmasturing en werkzaamheden incidentele projecten (onder andere 2^e tranche natuurherstel, uitgifte de Marsen en tijdelijke noodopvang Oekraïners).

Voor investeringsprojecten in 2026 is een bedrag van € 67.000 voor de RNH-inzet meegenomen. Dit betreft begrote werkzaamheden aan renovatie toiletgebouwen, realisatie wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam en uitvoering Twiske Poort conform bestuursbesluiten in 2025. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen.

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden, inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden en investeringsprojecten. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 249.000). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2026 staan werkzaamheden voor de realisatie Landvasten gepland voor een bedrag van € 79.000. Verder staat in 2026 één investeringsproject gepland. Dit betreft het aanpassen bewegwijzering wandelnetwerk, fietsroutenetwerk en Tops op de Markermeerdijken. Dit project vraagt om een investering van € 60.000 en zal naar verwachting in 2027 zijn

gerealiseerd (zie AB voorstel 4f van december 2025). De verwachte kosten zijn € 25.000 in 2026 en € 35.000 in 2027.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 dalen de lasten met € 193.268 en stijgen de inkomsten met € 6.000, per saldo een wijziging van € 199.268 (voordeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 1 wordt nu € 156.832 negatief (was € 356.100 negatief).

De belangrijkste wijzigingen in de lasten van incidentele projecten zijn:

Figuur 2: Winterpret in Het Twiske

PR	Projectnaam	PB26*	BW26**	Verschil	Opmerking
OP8a	Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes (financiële bijdrage)	-	64.740	64.740	De financiële bijdrage van het schap aan de gemeente Oostzaan en gemeente Wormerland is doorgeschoven van 2025 naar 2026.
OP8b	Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes	-	7.920	7.920	Het project is weliswaar op de waakvlam gezet maar vraagt toch de nodige inspanningen.
OP11	Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOP's Markermeerdijken (routebureau)	25.000	-	-25.000	Dit project vraagt om een investering van € 60.000 en zal worden geactiveerd (zie AB voorstel 4f van december 2025). De geplande start is in 2026 en zal naar verwachting in 2027 gerealiseerd zijn.
OP21a	Landvasten Laag-Holland (routebureau)	140.506	78.650	-61.856	Projectkosten worden lager doordat er 2 nieuwe drijvende steigers worden gerealiseerd i.p.v. 3 kanosteigers.
##	OP projecten (stelpost)	200.000	-	-200.000	In 2025 heeft het AB twee nieuwe bestemmingsreserves vastgesteld, te weten bestemmingsreserve toiletgebouwen en bestemmingsreserve Twiske Poort en is besloten om de uitvoeringskosten te dekken uit deze bestemmingsreserves. De kosten zullen conform de nota activeren, waarderen en afschrijven worden geactiveerd. Ten tijde van de programmabegroting 2026 waren deze specifieke bestemmingen nog niet bekend en is er een algemene stelpost opgenomen. In deze begrotingswijziging is de stelpost niet meer opgevoerd. Dit houdt in dat de kosten voor mogelijke toekomstige incidentele projecten zoals de Pluktuin Noord en het fietsknooppuntennetwerk in deze begrotingswijziging nog niet meegenomen zijn. Komen deze projecten tot uitvoering dan leidt dit tot lagere resultaten.
	De Marsen	-	13.686	13.686	Kosten doorgeschoven van 2025 naar 2026
	Tijdelijke noodopvang Oekraïners	-	6.000	6.000	Project wordt betaald door gemeente Oostzaan
	Diverse posten	10.594	12.028	1.435	
	Totaal	406.100	212.832	-193.268	

* PB26 = programmabegroting 2026

**BW26 = begrotingswijziging 2026

De baten zijn € 6.000 hoger dan verwacht. Dit betreft de doorbelasting van het project tijdelijk noodopvang Oekraïners aan de gemeente Oostzaan

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 stijgen de lasten met € 318.605 en de baten met € 435.103, per saldo € 116.499 (voordeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 2 is nu € 1.985.016 negatief (was € 2.101.514 negatief). De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Subsidieproject 2^e tranche natuurherstel. De verwachte kosten in 2026 zijn € 304.000. Aangezien het betreft een subsidieproject, zullen ook de baten met hetzelfde bedrag toenemen. Per saldo is het project resultaat neutraal voor het schap;
- Hogere opbrengsten betaald parkeren (€ 107.000 voordeel). Hierin is het toenemend aantal bezoekers dat met de auto in het schap komt meegenomen en het besluit van het AB om de parkeertarieven aan te passen (voorstel 4c AB vergadering december 2025);
- Hogere huuropbrengsten (€ 24.000 voordeel), met name door het afsluiten van een huurovereenkomst grond ten behoeve van woonunits Oekraïners voor maximaal 10 jaar. Dit leidt tot hogere huuropbrengsten;
- Lagere kosten verzekering (€ 15.000 voordeel) doordat een groter deel van de kosten kan worden doorbelast aan ondernemers;
- Lagere kosten dagelijks onderhoud kunstwerken (€ 14.000 voordeel). Dit betreft een interne verschuiving van dagelijks onderhoudskosten naar voorziening groot onderhoudskosten m.b.t. het Schanszichtpad;
- De kosten voor belastingen is op basis van 2025 naar beneden bijgesteld (€ 14.000 voordeel);
- Hogere dotatie voorziening groot onderhoud (€ 39.000 nadeel). De kosten van groot onderhoud van de TOP's en startpanelen zijn in beeld gebracht voor de komende jaren. Ditzelfde geldt voor de groot onderhoudskosten van het

Schanszichtpad. Beide kosten zijn toegevoegd in het meerjarenonderhoudsplan en verhogen de dotatie groot onderhoud;

- Hogere advieskosten m.b.t. wegenverkeerswetgeving (€ 12.000 nadeel);
- Doorschuiven van kosten erfpachtcontract SBB vanuit 2025 naar 2026 (€ 8.000 nadeel);
- Overige posten (€ 1.000 voordeel).

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De stijging van de kosten voor toezicht (€ 20.000 nadeel) zijn toe te schrijven aan een cao-wijziging m.b.t. onregelmatigheid toeslagen. Deze zijn toegenomen en leidt tot een kostenstijging.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 50.112 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 4 wordt nu € 655.613 (negatief). Dat was € 605.500 (negatief). Dit is het gevolg van:

- Hogere kosten team programmasturing (€ 29.000 nadeel). De laatste jaren zijn de werkzaamheden op het vlak van omgevingsmanagement bij met name deze afdeling toegenomen;
- Hogere kosten team bedrijfsbureau (€ 11.000 nadeel) door toegenomen werkzaamheden op het vlak van Woo-verzoeken en informatieveiligheid;
- Hogere kosten accountantsdienst (€ 8.000 nadeel). Vanaf 2026 is er een nieuwe accountant aangesteld en die rekent een hoger tarief.
- Overige kosten (€ 2.000 nadeel).

Programma 5 Algemene en inrichting

Bij programma 5 blijven de lasten gelijk en nemen de baten met € 56.500 af (nadeel). In december 2025 heeft het AB n.a.v. het rapport 'bezuiniging en optimalisering financiën' besloten tot een structurele verlaging van de participantenbijdrage van € 44.000 en een incidentele verlaging van € 12.500. Deze beide verlagingen van de participantenbijdrage zijn verwerkt in de begrotingswijziging.

Figuur 3: Surfer op de Stootersplas

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

De wijzigingen in de begroting hebben geen financiële gevolgen voor de participanten. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde indexatie voor de participantenbijdrage is conform begroting en bedraagt 3,0%.

Wel is een structurele lagere participantenbijdrage van € 44.000 doorgevoerd en een incidentele lagere participantenbijdrage van € 12.500 doorgevoerd, tezamen € 56.500 in 2025 conform het besluit van het AB van december 2025. Deze verlaging is in de tabel verwerkt.

Participant	Bijdragen-verdeling 2026	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.696.123	1.757.461
Gemeente Amsterdam	23,56%	713.084	738.872
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	40.255	41.711
Gemeente Landsmeer	1,62%	49.123	50.899
Gemeente Oostzaan	0,66%	20.056	20.782
Gemeente Purmerend	6,96%	210.670	218.288
Gemeente Waterland	0,65%	19.629	20.339
Gemeente Wormerland	0,61%	18.382	19.047
Gemeente Zaanstad	8,57%	259.299	268.676
Totaal	100,00%	3.026.621	3.136.075

Gevolgen voor de reserves

De begrote baten van Twiske-Waterland zijn voor 2026 hoger dan de begrote lasten. Het resultaat voor bestemming is € 71.606 positief. Hieronder is het resultaat uitgesplitst naar reguliere en incidentele werkzaamheden.

Resultaat reguliere werkzaamheden	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Lasten	3.805.151	66.069	3.871.220
Baten	4.120.010	74.603	4.194.613
Saldo	314.859	8.534	323.393

Resultaat incidentele werkzaamheden	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Lasten	482.108	129.679	611.787
Baten	50.000	310.000	360.000
Saldo	-432.108	180.321	-251.787

Resultaat totale werkzaamheden	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Lasten	4.287.259	195.748	4.483.007
Baten	4.170.010	384.603	4.554.613
Saldo	-117.249	188.855	71.606

De totale reserves nemen in 2026 met hetzelfde bedrag van € 71.606 toe. Eind 2026 bedragen de totale reserves € 5.437.279.

In de tabellen wordt een compleet overzicht weergegeven van de mutaties in de reserves en de verwachte standen van de reserves per einde van het jaar.

De wijziging op de toevoeging bestemmingsreserve egalisatie heeft betrekking op:

- Herstel recreatie verbinding Zeesluis Edam van € 25.000 in 2026 (zie 2025/ABTW04);
- Financiering bewegwijzering Markermeerdijken van € 25.000 in 2026 (zie 2025/ABTW28).

De wijziging op de toevoeging bestemmingsreserve Twiske Poort heeft betrekking op € 50.000 toevoeging aan de reserve in 2026 conform 2025/ABTW06.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Mutaties reserves	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Toevoeging algemene reserve		18.093	18.093
Onttrekking algemene reserve	-67.294	67.294	-
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-3.388	-612	-4.000
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-62.513	13	-62.500
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	-	50.000	50.000
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-54.054	4.068	-49.986
Toevoeging bestemmingsreserve Twiske Poort	-	50.000	50.000
Onttrekking bestemmingsreserve Twiske Poort	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve toiletgebouwen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve toiletgebouwen	-	-	-
Totaal*	-117.249	188.855	71.606

* - is onttrekking en + is toevoeging

Stand van de reserves

	Stand per 31-12-2025	Begroot resultaat 2026	Stand per 31-12-2026
Algemene reserve	1.137.456	18.093	1.155.548
Bestemmingsreserve ruitervelden Purmerbos	7.670	-4.000	3.670
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.654.820	7.500	1.662.320
Bestemmingsreserve egalisatie	1.056.917	14	1.056.930
Bestemmingsreserve Twiske Poort	678.810	50.000	728.810
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830.000	-	830.000
Totaal reserves	5.365.672	71.606	5.437.279

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 1 juli 2026.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Programmabegroting 2027

Recreatieschap Twiske-Waterland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Programma's	6
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	9
Programma 2. Beheer en onderhoud	12
Programma 3. Toezicht en veiligheid	17
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	19
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	21
Paragrafen	23
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	24
B. Kapitaalgoederen	25
C. Financiering	32
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid	34
E. Grondbeleid	38
F. Participanten	40
Overzicht van baten en lasten	44
Bijlagen	57

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap bestaat de gemeenten Amsterdam (Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en een deel van de gemeente Alkmaar (voorheen Graft de Rijk). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurterreinen, recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden ca. 1330 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. De trendmatige ontwikkeling van de bezoekersaantallen in Het Twiske laat zien dat er sprake is van een redelijk forse stijging. Naar verwachting zal deze trend de komende jaren doorzetten. Bezoekersaantallen worden zichtbaar gemaakt in de recreatiemonitor.

Doel

Het doel van recreatieschap Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 16 mei 2024:

- Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
- In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
- Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Ontwikkelingen en regionale samenwerking

In 2027 werkt het recreatieschap Twiske-Waterland verder aan het ambitieuze ontwikkelprogramma, terwijl er actief zal moeten worden ingespeeld op de ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Het recreatieschap blijft daarbij onverminderd ambitieus. Zo wordt er in 2027 ingezet op de verdere ontwikkeling van het dynamische ontvangstgebied 'Twiske-Poort'. Jaarlijks wordt het ontwikkelprogramma geactualiseerd, zodat nieuwe wensen en opgaven van participanten en gebiedspartners kunnen worden toegevoegd en het bestuur gericht kan sturen op de ontwikkelingen binnen het recreatieschap. Onder taakveld 3.1 zijn de projecten benoemd die in 2027 worden uitgevoerd. Daarnaast starten in 2026 de voorbereidingen voor besluitvorming over en uitwerking van projecten die in de daaropvolgende jaren aan de orde komen. Zo wordt op dit moment onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor het realiseren van een groene speelvoorziening en pluktuin in Amsterdam Noord.

Deze ambities krijgen vorm in een context waarin enerzijds sprake is van toenemende recreatiedruk en anderzijds van beperkte middelen om voldoende recreatieve voorzieningen te realiseren – een ontwikkeling die wordt aangeduid als de recreatieparadox. Tegelijkertijd vragen klimaatverandering en waterbeheer nadrukkelijk aandacht, onder meer door een hogere en zwaardere stormfrequentie, verdroging en de opgave rondom waterkwaliteit. Klimaatadaptatie maakt onderdeel uit van een bovenregionale aanpak. Het recreatieschap werkt hierin samen met lokale stakeholders, collega-terreinbeherende organisaties en het hoogheemraadschap. Daarnaast wordt met regionale partners samengewerkt, onder meer binnen de ZaanIJ Regiodeal, om gezamenlijke opgaven te verbinden en financiële middelen vrij te maken voor investeringen in recreatie. Daarmee zet het recreatieschap in op het versterken van de brede welvaart: een gezonde leefomgeving, toegankelijke en inclusieve recreatievoorzieningen en een toekomstbestendig landschap voor huidige en toekomstige generaties.

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Reacties op de Kadernota 2027

In het najaar van 2025 stelde het bestuur de kadernota 2027 vast. De kadernota is beleidsarm opgesteld en door het bestuur ter kennisname naar de participanten van het recreatieschap gestuurd.

Wat willen we bereiken

Het recreatieschap zorgt voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk aan uitbreiding van het voorzieningenniveau. Dit doet zij met haar beheer, onderhoud en projecten. De ambitie is om daarmee bij te dragen aan:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld verder uitgewerkt.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	48.922	6.000	-42.922
2. Beheer en onderhoud	3.357.881	1.277.628	-2.080.254
3. Veiligheid en toezicht	376.873	-	-376.873
4. Bestuur en ondersteuning	660.628	-	-660.628
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.738	3.350.589	3.347.851
Totaal voor bestemming	4.447.043	4.634.216	187.174
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	187.174	-	187.174
Totaal na bestemming	4.634.216	4.634.216	-

Financieel resultaat

De programmabegroting 2027 sluit met een positief saldo van € 187.174.

	Begroting 2027	Begrotingswijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	4.447.043	4.483.007	4.229.412
Baten	4.634.216	4.554.613	4.177.929
Saldo	187.174	71.606	-51.483

Bij de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het ontwikkelprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks geactualiseerd.

De totale begrote lasten liggen € 36.000 lager dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. De belangrijkste verklaringen zijn:

- Actualisering van incidentele projecten (€ 171.000 voordeel). Ten opzichte van 2026 zijn de geraamde lasten van incidentele projecten in 2027 aanzienlijk lager. Grote projecten, zoals Landvasten Laag-Holland en de financiële bijdrage steigers Oostzaan en Wormerland, zullen zijn afgerond in 2026. Deze kosten drukken dus niet meer in de begroting van 2027;
- In 2027 houdt het bestuursbureau op te bestaan en zullen de taken worden overgebracht naar Recreatie Noord-Holland. De verwachte besparing is € 15.000 (voordeel);
- Indexering van 2027 ten opzichte van 2026 (€ 124.000 nadeel). De bedrijfskosten zijn in 2027 geïndexeerd met 3,24% (nieuwe indexatiemethode op basis van de verwachtingen van het Centraal Economisch Plan);
- Extra kosten voor beheer en onderhoud Markermeerdijken (€ 28.000 nadeel) ten opzichte van 2026. Gedurende 2026 zullen meer modules worden opgeleverd en dat betekent voor 2027 ook hogere beheer en onderhoudskosten;
- Overige posten (€ 2.000 voordeel).

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

De begrote baten zijn € 80.000 hoger dan de begroting 2026 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Indexering van 2027 ten opzichte van 2026 (€ 111.000 voordeel). De participantenbijdrage is conform de nieuwe indexatiemethode op basis van de verwachtingen van het Centraal Economisch Plan met 3,24% verhoogd. Tevens zijn de huren en pachten geïndexeerd;
- Geen incidentele korting op participantenbijdrage in 2027 (€ 13.000 voordeel). In het AB van december 2025 is besloten om, naast de structurele verlaging van € 44.000, een eenmalige incidentele verlaging van de participantenbijdrage van € 12.500 in 2026 door te voeren. De incidentele verlaging geldt niet meer voor 2027;
- De verwachte subsidie is in 2027 lager dan in 2026 (€ 50.000 nadeel). Dit heeft te maken met de afronding van het subsidie project 'landvasten Laag-Holland in 2026. In dat jaar wordt nog € 50.000 subsidie baten geboekt en deze vervalt in 2027;
- Overige posten (€ 6.000 voordeel).

Bovenstaande bewegingen resulteren in een hogere toevoeging aan de reserves van € 115.568 (voordeel) ten opzichte van de toevoeging in 2026 (van € 71.606). De totale toevoeging in 2027 komt daarmee op € 187.174. De stand van de totale reserves zal per 31-12-2027 naar verwachting € 5.624.452 bedragen.

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 01-01-2027	Stand per 31-12-2027	Vershil
Algemene reserve	1.155.548	1.166.856	11.307
Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	3.670	-	-3.670
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.662.320	1.642.320	-20.000
Bestemmingsreserve egalisatie	1.056.930	1.213.397	156.467
Bestemmingsreserve Twiske Poort	728.810	778.810	50.000
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830.000	823.070	-6.930
Totaal reserves	5.437.279	5.624.452	187.174
Voorziening groot onderhoud	171.170	341.117	169.947
Totaal reserves en voorzieningen	5.608.448	5.965.569	357.121

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door: Beleid;
- Milieuvervuiling van bv. grond/water;
- Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien).

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 762.500,-. De huidige weerstandscapaciteit ligt boven het niveau van de berekende risico's.

Programma's

Ambitie

Het bestuur heeft in 2020 haar ambities voor de komende jaren opgetekend en vastgesteld in het Ambitiedocument. Deze ambities zijn samen te vatten onder drie strategische doelen: **meer biodiversiteit**, het **beter spreiden van toenemende recreatiedruk** en een **breder recreatief aanbod**.

Om daar uitvoering aan te geven wordt met het jaarlijks terugkerende onderhoud en beheer, aangevuld met een meerjarenontwikkelprogramma, zorg gedragen voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau. Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld uitgewerkt.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2027 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap.

Belangrijke invloeden waarop in (al) 2027 moet worden geanticipeerd, zijn:

- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid. Tussen onder meer het NNN en de voor initiatieven gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden, kan spanning ontstaan. Het recreatieschap wordt daarin betrokken vanuit haar rol als gebieds- en routebeheerder;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Overheden zoeken in hun opgave voor duurzame energieopwekking en transport actief naar locaties voor de realisatie van onder meer zonnevelden of windturbines en transporttracés. Daarbij komen ook gebieden van het recreatieschap in beeld. Het recreatieschap gaat hierover in gesprek met

betrokkenen, met nadruk op de landschappelijke waarden en de impact op recreatie, biodiversiteit en de beleving van het gebied.

- In de voormalig Recreatie-om-de-stad (RodS) gebieden die door Staatsbosbeheer worden beheerd, waaronder het Purmerbos, is sprake van een structureel exploitatietekort. Door Staatsbosbeheer wordt onderzocht hoe het beheer en onderhoud van deze weesgebieden gefinancierd kunnen worden. Het recreatieschap houdt de discussie nauw in de gaten en zal indien het opportuun is, optreden als gesprekspartner. Bij dit onderzoek zijn ook weesgebieden in Groengebied-Amstelland en Spaarnwoude betrokken;
- Door klimaatverandering krijgt Nederland steeds vaker te maken met extremer weer; van droge of zeer natte perioden tot extremer wordende stormen, het recreatieschap moet voorbereid zijn door te adapteren aan het extremere klimaat;
- Door verandering in mobiliteit, automatisering en kunstmatige intelligentie (AI) veranderen de traditionele identiteiten rondom recreatief gebruik. De behoefte aan nieuwe vormen van zingeving en welzijn in het buitengebied neemt toe. Met name de rol van AI in de buitenbeleving neemt toe bijvoorbeeld bij storytelling bij routes;
- Bovendien heeft het recreatieschap te maken met de gevolgen van de grote woningbouwopgave. Met de groei van het aantal woningen en dus het aantal inwoners is sprake van een grotere recreatiebehoefte. Dit leidt tot een grotere druk op de recreatiegebieden, waarbij het van belang is om de balans tussen natuur en recreatie te vinden. Dit vraagt om heldere keuzes, waarbij een inzet op recreatie in het ene gebied helpt om natuurwaarden elders in stand te houden.

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma's

Twiske-Waterland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2027 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	48.922	6.000	-42.922
2. Beheer en onderhoud	3.357.881	1.277.628	-2.080.254
3. Veiligheid en toezicht	376.873	-	-376.873
4. Bestuur en ondersteuning	660.628	-	-660.628
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.738	3.350.589	3.347.851
Totaal voor bestemming	4.447.043	4.634.216	187.174
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	187.174	-	187.174
Totaal na bestemming	4.634.216	4.634.216	-

Specificatie van de baten

Subsidies en (project)bijdragen	316.000
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pachten, parkeren en rentebaten	1.067.628
Participantenbijdragen	3.250.589
Totaal baten voor bestemming	4.634.216

Reguliere werkzaamheden

Het begrote saldo van de reguliere baten en lasten (€ 222.704) is lager dan het saldo in de begroting 2026 (€ 323.393). De totale wijziging van € 101.000 (nadeel) wordt verklaard door:

- Overnemen van werkzaamheden van het bestuursbureau door Recreatie Noord-Holland. Deze extra inzet van RNH wordt verantwoord in de reguliere werkzaamheden terwijl de kosten bestuursbureau destijds als incidenteel zijn meegenomen. Dit betekent een interne verschuiving waarbij de incidentele kosten van bestuursbureau komen te vervallen (€ 90.000 voordeel) en de kosten voor reguliere werkzaamheden met € 75.000 toenemen (€ 75.000 nadeel);
- Extra kosten voor beheer en onderhoud Markermeerdijken (€ 28.000 nadeel) ten opzichte van 2026. Gedurende 2026 zullen meer modules worden opgeleverd en dat betekent voor 2027 ook hogere beheer en onderhoudskosten;
- Totaal effect indexering (13.000 nadeel). De indexering van de kosten leidt tot een nadeel van € 124.000. De indexering van de baten leidt tot een voordeel van € 111.000, per saldo een nadelig effect van € 13.000;
- Geen incidentele korting op participantenbijdrage in 2027 (€ 13.000 voordeel). In het AB van december 2025 is besloten om, naast de structurele verlaging van € 44.000, een eenmalige incidentele verlaging van de participantenbijdrage van € 12.500 in 2026 door te voeren. De incidentele verlaging geldt niet meer voor 2027;
- Overige posten (€ 2.000 voordeel).

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	4.095.512	3.871.220	3.636.895
Baten	4.318.216	4.194.613	4.073.653
Saldo	222.704	323.393	436.758

Incidentele werkzaamheden

Het begrote saldo van de incidentele baten en lasten is met € 216.257 positiever dan de begroting 2026. De lasten zijn in 2027 € 260.000 lager dan in 2026 door actualisering van incidentele projecten. Projecten zoals Landvasten Laag-Holland en de financiële bijdrage steigers Oostzaan en Wormerland zijn naar verwachting in 2026 afgerond en daar worden dus geen kosten meer voor gemaakt in 2027. Hetzelfde geldt voor kosten bestuursbureau. In 2026 houdt dit op te bestaan en zullen geen kosten meer worden gemaakt.

De baten zijn in 2027 € 44.000 lager dan in 2026 door verrekening subsidiegelden. In 2027 ontvangt het schap € 6.000 hogere subsidie voor het project 2^e tranche natuurherstel (€ 310.000 in 2027 tegen € 304.000 in 2026). Aan de andere kant is in 2026 naar verwachting het subsidieproject 'Landvasten Laag-Holland' afgerond (€ 50.000). Het verschil in 2027 ten opzichte van 2026 komt hierdoor op € 44.000.

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	351.530	611.787	592.517
Baten	316.000	360.000	104.276
Saldo	-35.530	-251.787	-488.241

Figuur 1: Het dorp Marken in Landschap Waterland

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2027 gaat het vooral om:

- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Recreatiedruk spreiden aan de hand van het zoneringsdocument;
- Uitvoeren van projecten uit het ontwikkelprogramma. Het voorbereidingskrediet wordt verantwoord in programma 1. Om het overzicht van de totale werkzaamheden te bevorderen zijn in dit programma de investeringsprojecten opgenomen. Deze zijn echter geen onderdeel van programma 1.

Voorbereiding (programma 1):

- Voorbereiding van een groene speelvoorziening inclusief pluktuin in Amsterdam-Noord;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken.

Investerings:

- Ontwikkeling van het ontvangstgebied 'Twiske-Poort';
- Upgraden van de toiletvoorzieningen in Het Twiske;
- Recreatieve verbinding over de Zeesluis en routestructuren.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het ontwikkelprogramma bestaat uit concrete projecten die ieder jaar worden ge-evalueert op het bereiken van de doelen. In 2027 worden, afhankelijk van het verkrijgen van budget, opgepakt:

- Continuering van het bestaande evenementenbeleid met een nieuw evenement op locatie Hogelkamp;
- Ontwikkeling van het ontvangstgebied 'Twiske-Poort' inclusief wervingsprocedure van ondernemers (investering).

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Coördinatie en communicatie zwemwaterkwaliteit;
- Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken;
- Aanpassen Wandel- en Fietsrouten netwerk en TOPs Markermeerdijken (investering);
- Voorbereiding van een groene speelvoorziening inclusief pluktuin in Amsterdam-Noord;
- Revisie van het fietsknooppuntennetwerk;
- Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam (investering);
- Onderzoek naar meerwaarde van het overnemen van recreatieve infrastructuur van Waterschap en deelnemende gemeenten.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	9.145	153.336	252.593
Inzet RNH	39.777	59.496	176.083
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	48.922	212.832	428.676

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Opbrengsten	6.000	6.000	9.709
Subsidies en (project)bijdragen	-	50.000	75.374
Totale baten	6.000	56.000	85.083
Saldo	-42.922	-156.832	-343.593

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	Diverse projecten ontwikkelprogramma	4.906	-
3.2.1. fysieke bedrijfsinfrastructuur		9.110	6.000
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten ontwikkelprogramma	34.906	-
Totaal		48.922	6.000

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2027	
		Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	4.906	-
	Subtotaal taakveld 3.1	4.906	-
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
3.2.1	Uitgifte De Marsen	3.110	
3.2.1	Tijdelijke noodopvang Oekraïners	6.000	6.000
	Subtotaal taakveld 3.2.1	9.110	6.000
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	4.906	-
5.7.1	OP09 Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	30.000	
	Subtotaal taakveld 5.7.1	34.906	-
	Totaal	48.922	6.000

Figuur 2: De Noorderlaik in de herfst

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2027 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de [paragraaf kapitaalgoederen](#).

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Voor het vergroten van de biodiversiteit gaan we:

- Natuurwaarden behouden en versterken;
- Vanuit het ecologisch beheerplan concrete aanpassingen uitvoeren;
- Landschap behouden en versterken;
- Samenwerken met partners in natuurbeheer (kennis en ondersteuning).

Voor het beter spreiden van recreanten gaan we:

- Sturen op recreatiedruk aan de hand van het zoneringsdocument;
- Instandhouding toeristische overstappunten (TOP);
- Toegankelijkheid bevorderen door ontwikkelen buitenpoorten en verbinding binnen het gebied;
- Meewerken aan realisatie van MRA-doelen: Recreatie en toerisme en agrarische transformatie.

Voor een breder recreatief aanbod gaan we:

- Educatiemogelijkheden faciliteren en verbinding zoeken met natuurorganisaties;

- Meewerken aan realisatie van MRA-doelen op het gebied van recreatie en toerisme;
- Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot B;
- Werken aan schoon zwemwater. Streven is om op alle stranden minimaal de score 'goed' te behouden of verkrijgen;
- Groot onderhoud en vervanging voorzieningen om deze veilig te houden;
- Waar mogelijk meedenken en in beheer nemen en/of realiseren van routevoorzieningen, wegen en paden en kunstwerken;
- Betrekken van werknemers met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij het beheer en onderhoud;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- Het in beheer nemen van recreatieve voorzieningen op en langs de Markermeerdijk;
- Het verder onderzoek naar danwel het effectueren van de overname van het recreatiegebied Jagersveld/Jagersplas, waarbij ook gekeken wordt naar een mogelijke versterking van de recreatieve functie en ontwikkelmogelijkheden.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld bevat groot onderhoud en dagelijks onderhoud van gesloten verhardingen (asfalt), ruiter- en voetpaden en bestrating rondom openbare toiletgebouwen.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat werkzaamheden rondom het parkeersysteem in Het Twiske. Hierbij moet gedacht worden aan het operationeel houden van het parkeersysteem, onderhoud aan de parkeervoorzieningen en vervanging van de camerasystemen.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het team vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Twiske-Waterland blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling;
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften volgens, in overeenstemming met de beleidskaders en relevante wet- en regelgeving.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van begeleiden toerisme en recreatie samen met gemeenten uitwerken en communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van evenementen, waaronder evenementen groter dan 5000 bezoekers zoals Lentekabinet. Voor kleinere activiteiten en evenementen wordt een evenementenkalender afgestemd met de gemeenten Oostzaan en Landsmeer. In 2027 zal de eerste editie van het nieuwe festival van organisator Kultlab op het evenemententerrein Hogelkamp in Het Twiske plaatsvinden.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld bevat het zorgen voor een schoon- en veilig recreatiegebied door het jaarlijks terugkerend onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Daarnaast wordt inzet gepleegd Voor het programma natuur Noord-Holland 2025 ten behoeve van natuurherstelmaatregelen en schone, functionele sloten met verbrede waterkwaliteit en ecologische waarde.

Figuur 3: Werkzaamheden aan de Markermeerdijken

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten DO*	1.292.871	1.244.763	1.212.796
Overige bedrijfskosten	600.805	603.495	284.069
Inzet RNH	975.242	930.310	920.353
GO**	249.053	590.107	515.354
Kapitaallasten	69.963	49.986	48.130
Subtotaal lasten	3.187.934	3.418.661	2.980.703
Dotatie voorziening GO**	419.000	419.000	380.000
Onttrekking voorziening GO**	-249.053	-590.107	-515.354
Saldo mutaties voorziening GO	169.947	-171.107	-135.354
Totale lasten	3.357.881	3.247.554	2.845.348
Opbrengsten	967.628	958.538	930.771
Projectsubsidies	310.000	304.000	19.193
Totale baten	1.277.628	1.262.538	949.964
Saldo	-2.080.254	-1.985.016	-1.895.384

*) DO betreft dagelijks onderhoud. Hieronder vallen dagelijkse werkzaamheden die de instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen tot doel hebben.

**) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de [paragraaf kapitaalgoederen](#).

Meerjarenonderhoudsplanung (MJOP)

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit het MJOP wordt doorgeschoven naar 2027 kan het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op voorbereidingswerkzaamheden op de volgende doelen:

- Groot onderhoud verhardingen;
- Vervanging speeltoestellen en terreinmeubilair;
- Vervanging beplanting en GO intensieve grasvegetatie;
- Onderhoud en vervanging civiele kunstwerken;
- Groot onderhoud gebouwen;
- Deels vervangen parkeersysteem.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1.2 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	428.023	-
2.2.2 parkeren	Parkeersysteem van Het Twiske	213.974	557.000
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	86.392	289.628
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	242.984	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen ¹	49.596	100.000
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	2.336.913	331.000
Totaal		3.357.881	1.277.628

¹ Hierbij is nog geen rekening gehouden met de opbrengsten van het festival Into the Woods. Dit vanwege dat er nog onzekerheid omtrent de vergunningverlening bestaat.

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Begroting 2027	
Nr.		Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	237.101	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	164.000	-
2.1.2	GO/VV	78.627	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-78.627	-
2.1.2	Kapitaallasten	26.922	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	428.023	-
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	194.699	557.000
2.2.2	Kapitaallasten	19.275	
	Subtotaal taakveld 2.2.2	213.974	557.000
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	83.972	289.628
3.2.2	Nieuw erfpachtcontract en samenwerkingsovereenkomst SBB	2.420	
	Subtotaal taakveld 3.2.2	86.392	289.628
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	242.984	-
	Subtotaal taakveld 3.4	242.984	-
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-
5.3	Evenementen	49.596	100.000

	Subtotaal taakveld 5.3	49.596	100.000
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.748.146	21.000
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	255.000	-
5.7.2	GO/VV	170.426	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-170.426	-
5.7.2	Kapitaallasten	23.766	-
5.7.2	2 ^e Tranche Natuurherstel	310.000	310.000
	Subtotaal taakveld 5.7.2	2.336.913	331.000
	Totaal	3.357.881	1.277.628

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Reguliere (standaard) werkzaamheden:

- Vervullen van gastheerrol in het gebied: boswachters zijn herkenbaar, zichtbaar en aanspreekbaar in het gebied. Boswachters informeren en communiceren met recreanten, bezoekers en andere stakeholders. Verder geven zij voorlichting over onder andere de gebruiksregels van het gebied. Daarnaast nemen zij vanuit het veld meldingen en klachten aan en verwerken deze;
- Gedurende circa 200 dagen per jaar (met name in de periode april-oktober) wordt er geüniformeerd toezicht gehouden en gehandhaafd op het gebruik van het recreatiegebied volgens wet- en regelgeving, waaronder de Algemene Verordening Twiske-Waterland. Hiervoor gelden 4 primaire aandachtsvelden:
 - Toeziën op de naleving van de nieuwe Algemene Verordening;
 - Verkeer in het algemeen;
 - Meer toezicht in kwetsbare deelgebieden (N2000);
 - Hondenoverlast, barbecueën en open vuur, afval en zeden;
- Updaten van het handhavingsplan.
- Meer beleving en een gevoel van veiligheid creëren;
- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van het recreatiegebied. Hiervoor worden boswachters flexibel ingezet;

- Aanwezigheid ten tijde van recreatie in het gebied. Dit betekent dat ook in het laagseizoen extra inzet in weekenden kan plaatsvinden;
- Terreinregie bij evenementen als onderdeel van regulier toezicht;
- Samenwerking met gemeenten;
- Controle RVV-verkeersborden en gebiedseigen borden.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters in samenwerking met IVN;
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en de Natura2000 doelen;
- Verbeteren van zichtbaarheid;
- Het ministerie van Justitie & Veiligheid werkt aan de voorbereiding van nieuwe landelijke BOA wetgeving. De mogelijke wetswijziging schept nieuwe kansen om de wapenstok en pepperspray weer onderdeel van de uitrusting van de boswachters te maken.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	20.200	21.500	17.317
Inzet RNH	356.673	342.856	313.419
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	376.873	364.356	330.736
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-376.873	-364.356	-330.736

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	376.873	-
Totaal		376.873	-

Figuur 4: Bomen planten in Het Twiske

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen in het ontwikkelprogramma.

Speerpunten voor 2027 zijn:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026.

Taakveld 0.4 Overhead

- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Implementatie van een nieuwe governancestructuur;
- Doorlopende afstemming met adviescommissie;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, jaarplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van het ontwikkelprogramma;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek;
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	70.699	155.707	152.114
Inzet RNH	589.930	499.906	470.217
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	660.628	655.613	622.331
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-660.628	-655.613	-622.331

Figuur 5: Schotse hooglander met jong in Het Twiske

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole	39.262	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie	621.366	-
Totaal		660.628	-

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing ²	366.303	-
Secretariaat	43.324	-
Financiële control en administratie	130.783	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	49.520	-
Kantoor- en bedrijfskosten	31.437	-
Totaal	621.366	-

² In 2027 zullen de werkzaamheden van het bestuursbureau deels bij RNH belegd worden. Hiervoor is € 75.000 geraamd.

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo weinig mogelijk financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen;
- Rente-inkomsten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen.
Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	2.738	2.652	2.321
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	2.738	2.652	2.321
Participantenbijdragen	3.250.589	3.136.075	3.026.621
Opbrengsten	100.000	100.000	116.261
Totale baten	3.350.589	3.236.075	3.142.882
Saldo voor bestemming	3.347.851	3.233.423	3.140.561
Mutaties reserves	187.174	71.606	-51.483
Saldo na bestemming	3.160.677	3.161.817	3.192.044

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	11.307	18.093	131.035
Onttrekking algemene reserve	-	-	-1.779.735
Toevoeging bestemmingsreserve	339.500	170.000	1.688.343
Onttrekking bestemmingsreserve	-163.633	-116.486	-91.126
Totaal	187.174	71.606	-51.483

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 Treasury	bank- en rentekosten en rentebaten	2.738	100.000
0.8 Overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	3.250.589
0.10 Mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	187.174	-
Totaal		189.912	3.350.589

Samenvatting		Programma's		Paragrafen		Overzicht van baten en lasten	
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Paragrafen

Indexatie

Het recreatieschap hanteert de indexatie van participantenbijdragen, kosten (met uitzondering van inzet RNH en afschrijvingen), baten (met uitzondering van rente) en meerjarenramingen op de verwachtingen van het Centraal Economisch Plan (CEP). Dit zorgt voor een realistischer meerjarenperspectief en voor een stabielere ontwikkeling van de participantenbijdragen.

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De daadwerkelijke kostenstijging gedurende het werkelijke begrotingsjaar kunnen hoger of lager uitvallen dan de CEP als voorspelling aangeeft. De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De vooralsnog gehanteerde index op de uurtarieven van RNH voor 2027 is 4,00%.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen worden alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnterpreteerd. De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen;
- Verminderde inkomsten door: Beleid;
- Milieuvervuiling van bv. grond/water;
- Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Overmacht door: Klimaatveranderingen (bv. hittestress/piekbuien/stormen).

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2025 € 762.500, zie [bijlage I](#) Risico-inventarisatie 2026.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn

activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2025 € 1.137.456 en ligt boven het niveau van het benodigde weerstandsvermogen (€ 762.500).

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Netto schuldquote	-110%	-93%	-93%	-87%	-79%	-76%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-110%	-93%	-93%	-87%	-79%	-76%
Solvabiliteitsratio	89%	93%	90%	93%	91%	93%
Structurele exploitatieruimte	10%	7%	5%	4%	3%	3%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 15 april 2026 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". Het beeldkwaliteitsniveau kan per categorie verschillen. De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totaal kapitaalgoederen	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	1.344.704	1.403.471	1.463.048	1.504.306
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	245.427	578.898	282.796	495.901
Kapitaallasten	63.436	73.745	69.729	68.641
Totaal	1.653.567	2.056.114	1.815.573	2.068.849

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2027	2028	2029	2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	201.283	606.729	612.667	183.591
Economische vervangingen > 10.000	134.500	-	-	-

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	2027	2028	2029	2030
Verhardingen	128.805	301.132	87.899	204.420
Civiele kunstwerken	72.450	219.978	105.377	222.081
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	137.768	141.653	145.648	149.755
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	88.999	-101.054	110.660	-77.603
Totaal	428.023	561.709	449.584	498.653

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt ca 15 ha) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruitpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid vanwege lage verkeersintensiteit.

VERHARDINGEN	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	71.923	73.951	76.036	78.181
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	56.882	227.181	11.863	126.239
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	128.805	301.132	87.899	204.420

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 607 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren mogelijk zijn.

CIVIELE KUNSTWERKEN	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	27.410	28.183	28.978	29.795
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	18.118	164.873	49.477	165.364
Kapitaallasten	26.922	26.922	26.922	26.922
Totaal	72.450	219.978	105.377	222.081

In 2027 staat voor € 25.000 aan investeringen in maatschappelijk nut gepland voor de recreatieve verbinding Zeesluis Edam. In 2026 is reeds € 50.000 geïnvesteerd, waardoor het totale investeringsbedrag op € 75.000 uitkomt.

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2027	2028	2029	2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	25.000	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	-	-

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur. In 2027 zijn investeringen gepland van €134.500 voor onderhoud aan het betaald parkeren systeem.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	2027	2028	2029	2030
Parkeren	131.146	145.014	146.257	148.505
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	82.827	85.163	87.565	90.034
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-	-
Totaal	213.974	230.177	233.822	238.539

PARKEREN	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	111.871	115.026	118.270	121.605
Groot onderhoud en vervangingen <50.000	-	-	-	-
Kapitaallasten	19.275	29.988	27.988	26.900
Totaal	131.146	145.014	146.257	148.505

In 2027 staat voor € 134.500 aan investeringen in economisch nut gepland voor betaald parkeerinstallaties.

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2027	2028	2029	2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	134.500	-	-	-

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	2027	2028	2029	2030
Groen	391.823	419.040	440.344	452.250
Water, oevers en stranden	76.873	91.222	93.275	95.387
Pontjes	25.335	25.849	26.404	26.975
Terreinmeubilair	440.727	468.213	474.646	499.357
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	249.673	271.136	288.495	296.342
Gebouwen en materieel	136.734	114.530	152.875	123.531
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	931.174	649.412	703.085	719.996
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	84.574	-58.844	25.544	702
Totaal	2.336.913	1.980.559	2.204.669	2.214.541

Categorie groen

Recreatieschap Twiske-Waterland bevat in totaal 220 hectare aan gras en rietland in de vorm van ligweiden en groene stranden (41 ha) en kruidenrijke hooilanden, moeras en rietvelden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 78 ha beplanting bestaande uit beplanting. De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau B.

De beeldkwaliteit voor beplanting is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half verharding) en grasvegetatie kan voorkomen. De vitaliteit van de bomen is over het algemeen goed.

GROEN	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	379.744	400.876	422.180	434.086
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	12.079	18.164	18.164	18.164
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	391.823	419.040	440.344	452.250

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water en 8 zandstranden (1,1 ha). De inrichting van de zwemplekken en het zwemwater moeten aan de wettelijke eisen voldoen: de wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	70.833	72.831	74.884	76.996
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.040	18.391	18.391	18.391
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	76.873	91.222	93.275	95.387

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes.

PONTJES	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	19.141	19.680	20.235	20.806
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.194	6.169	6.169	6.169
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	25.335	25.849	26.404	26.975

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 2627 stuks terreinmeubilair, waarvan 49 speeltoestellen en 2578 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel overgroei van beplanting mogelijk is.

TERREINMEUBILAIR	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	335.079	344.528	354.244	364.233
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	105.648	123.685	120.402	135.124
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	440.727	468.213	474.646	499.357

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Het Recreatieschap Twiske-Waterland heeft drie doorspoelgemalen in bedrijf voor het bevorderen van de zwemwaterkwaliteit: Bij de Speelsloot, het Vennegatstrand en het Doesstrand.

Het recreatieschap heeft in totaal 10 toiletgebouwen in het Twiske, die in het seizoen meerdere keren per week schoongemaakt worden. De aansluiting van de toiletgebouwen en overige bebouwing op het gemeentelijke rioolstelsel gebeurt met 14 rioolgemalen en 11.700 meter persriolering. Voor schoon water voorzieningen zijn er watertappunten en 11.000 meter waterleiding.

In de verschillende terreinen staan in totaal 19 electrakasten. De 134 rolcontainers en 85 afvalbakken worden in het hoogseizoen dagelijks geleegd. Ook het periodiek rapen van zwerfval en het verwijderen van gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie. De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er in het gebied weinig zwerfafval ligt.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	243.633	260.926	278.285	286.132
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.040	10.210	10.210	10.210
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	249.673	271.136	288.495	296.342

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling mogelijk is.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	2027	2028	2029	2030
Dagelijks onderhoud	85.070	87.469	89.936	92.472
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000 per object	34.425	10.225	48.120	16.240
Kapitaallasten	17.239	16.836	14.819	14.819
Totaal	136.734	114.530	152.875	123.531

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2027	2028	2029	2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	176.283	606.729	612.667	183.591
Economische vervangingen > 10.000	-	-	-	-

In bovenstaande tabel zijn de verwachte investeringen in maatschappelijk nut weergegeven in de ontwikkelprogramma 'uitvoering Twiske Poort', 'renovatie toiletgebouwen' en 'aanpassen bewegwijzering wandel- en fietsrouten netwerk en Tops Markermeerdijken'.

Figuur 6: Wandelroute in Het Twiske

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 december 2022 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 219 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

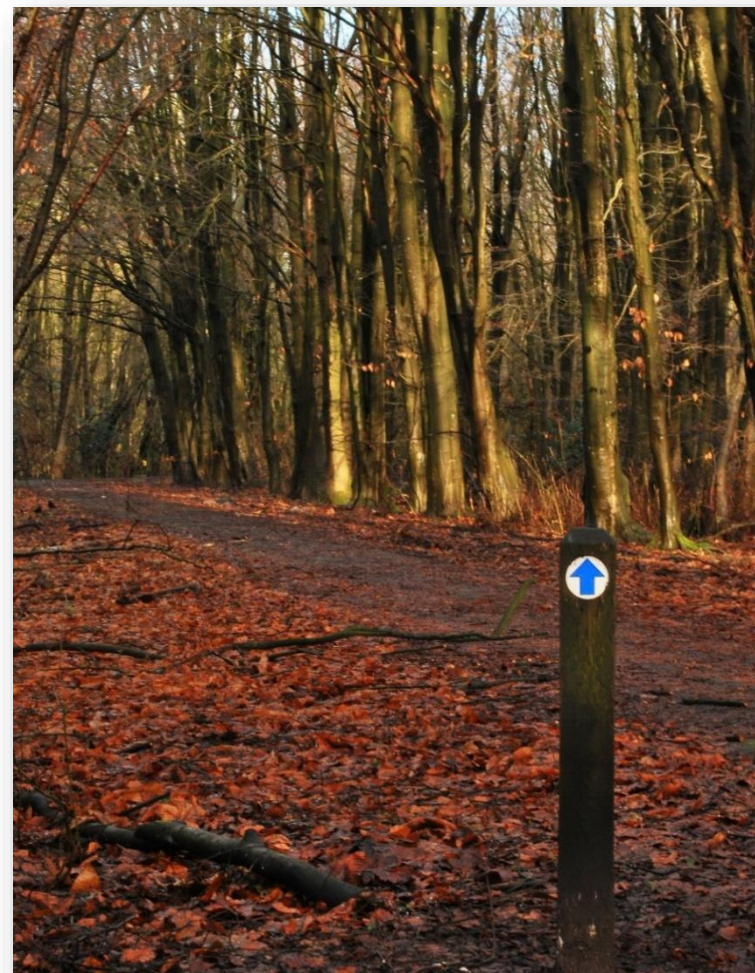
De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Kasgeldlimiet	2027
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	4.447.043
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	364.700
Vlottende schuld	-
Vlottende middelen	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	364.700

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000,- geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000,-, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000,- is.

Renterisiconorm	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	4.447.043	4.239.278	4.396.273	4.502.462
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	889.409	847.856	879.255	900.492
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	-	-	-	-
Ruimte / Overschot	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

Figuur 7: Wandelroute in Landschap Waterland

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die tot wederopzegging stilzwijgend wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2027 is de geraamde inzet RNH € 1.965.000.

Voor investeringsprojecten in 2027 is een bedrag van € 52.000 voor de RNH-inzet meegenomen. Dit betreft begrote werkzaamheden aan renovatie toiletgebouwen, realisatie wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam en uitvoering Twiske Poort conform bestuursbesluiten in 2025. Om transparant te zijn, wordt deze categorie van de jaaropdracht aan RNH in het vervolg expliciet vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering, ook in de begrotingen

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden, inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden en investeringsprojecten. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 259.000). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 en de

kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. Voor 2027 staan geen werkzaamheden gepland. Verder staat in 2027 één investeringsproject gepland. Dit betreft het aanpassen bewegwijzering wandelnetwerk, fietsroutenetwerk en Tops op de Markermeerdijken. Het project zal naar verwachting in 2027 gerealiseerd zijn en de geraamde kosten bedragen € 35.000 in 2027.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Bestuursbureau

In 2025 heeft een evaluatie van het bestuursbureau plaatsgevonden. In de evaluatie is geconcludeerd dat het bestuursbureau niet uit de verf is gekomen zoals dat destijds was bedacht. Besloten is de dienstverleningsovereenkomst met het bestuursbureau per 31-12-2025 met een opzegtermijn van één jaar op te zeggen. In 2026 zal gewerkt worden aan een nieuwe vorm van samenwerking. Dit houdt in dat vanaf 1 januari 2027, of zoveel eerder als een nieuwe samenwerkingsstructuur is opgezet, geen gebruik meer wordt gemaakt van de diensten van het bestuursbureau.

Flexibele schil / inhuur

Bij het inzetten van de flexibele schil wordt rekening gehouden met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij de uitvoering van onderhoudswerk en schoonmaakwerkzaamheden zet het recreatieschap bij voorkeur mensen in met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor 2027 wordt voortzetting van de werkafspraken met Werkom voorzien.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 14%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	366.303	-
Secretariaat	43.324	-
Financiële control en administratie	130.783	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	49.520	-
Kantoor- en bedrijfskosten	31.437	-
Totaal	621.366	-

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;

- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2026;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2026 inclusief een geüpdatet prognose;

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de [Kadernota Rechtmatigheid 2022](#) .

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarientabel

De tarientabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Twiske-Waterland op 3 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1 Documenten		
	Aard van de dienstverlening	Tarief
1.1	Toezening link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	
2 Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken		
	Aard van de dienstverlening	Tarief
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	
3 Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap		
	Aard van de dienstverlening	Tarief
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	€ 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art. 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	€ 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	€ 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-

3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Samenvatting		Programma's		Paragrafen		Overzicht van baten en lasten	
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.. In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal

vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de WOO.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in eigendom	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	

Gebouwen in eigendom

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft 17 gebouwen in eigen beheer, hiervan zijn er 11 openbare toiletgebouwen waarvan veel toe zijn aan groot onderhoud. Dit valt

binnen het Meerjarig onderhoudsplan. Verder bezigt het recreatieschap de volgende 6 andersoortige gebouwen:

- (zorg)boerderij uitgegeven voor zorg-ontwikkeling;
- Kiosk (verhuurd);
- Strandpaviljoen voor horeca (verhuurd);
- Beheerkantoor voor eigen personeel met opslagloods en garage ernaast;
- Molen, uitgegeven in combinatie met dienstwoning aan molenaar;
- Bijenstal.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom bij Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen meerdere verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data eindigen. Voor de uitvoering van effectief vastgoedbeleid en het mogelijk maken van ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is vernieuwing van de contracten en het terugbrengen naar één contract voor heel Twiske-Waterland wenselijk.

Namens Twiske-Waterland en Staatsbosbeheer, zijn 10 september 2025 nieuwe erfpachtcontracten getekend. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een langdurige looptijd (60 jaar, met een optie voor nog eens 60 jaar verlenging), het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte

van de 'beheer zonder titel' gebieden, die wel door Twiske-Waterland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Het beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De volgelrichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt enerzijds beperkingen op aan het gebruik van de gronden, maar anderzijds geeft het ook kansen aan natuurontwikkeling.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te verkrijgen uit de gronden, zijn sommige percelen voor commerciële en agrarische activiteiten of bewoning uitgegeven. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is (nog) geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij marktconforme prijzen in de regio. Bovendien is er sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2027	Begroting 2026
Baten uit (erf)pachten	182.866	177.127
Baten uit verhuren	105.592	102.278

Figuur 8: Fietsende recreanten bij de Twiske molen

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde index is 3,24%.

Naar aanleiding van het vastgestelde voorstel bezuiniging en optimalisering financiën (AB december 2025) zijn de volgende verlagingen doorgevoerd in de participantenbijdrage:

- Structurele verlaging van € 44.000;
- Eenmalige incidentele verlaging van € 12.500 in 2026. Deze geldt dus niet meer voor 2027.

Participant	Bijdragen-verdeling*	Bijdrage in 2026	Bijdrage in 2027
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.757.461	1.821.635
Gemeente Amsterdam	23,56%	738.872	765.852
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	41.711	43.234
Gemeente Landsmeer	1,62%	50.899	52.758
Gemeente Oostzaan	0,66%	20.782	21.540

Gemeente Purmerend	6,96%	218.288	226.259
Gemeente Waterland	0,65%	20.339	21.081
Gemeente Wormerland	0,61%	19.047	19.742
Gemeente Zaanstad	8,57%	268.676	278.487
Totaal	100,00%	€ 3.136.075	€ 3.250.589

* Binnen het recreatieschap Twiske-Waterland vindt er in principe een herijking van de participantenbijdrage eens per 5 jaar plaats. Op dit moment is dit echter nog niet opportuun. Het recreatieschap gaat zich voor de nieuwe bestuursperiode oriënteren op deze herijking. Alsdan zal een bestuursvoorstel worden opgesteld.

Informereren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij		Recreatieschap Twiske-Waterland	
Vestigingsplaats		Oostzaan	
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijke vertegenwoordiging		- Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel - Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi (voorzitter) - Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn - Gemeente Landsmeer: de heer B. Ten Have - Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams - Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger - Gemeente Waterland: Vacant. - Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk - Gemeente Zaanstad: De heer G. Slegers	
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)		Het besturen en beheren van recreatiegebieden.	

	Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2024-2028 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2020 vastgestelde Ontwikkelprogramma bij het Ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: - Provincie Noord-Holland 56,04% - Gemeente Amsterdam 23,56%

	- Gemeente Edam-Volendam 1,33% - Gemeente Landsmeer 1,62% - Gemeente Oostzaan 0,66% - Gemeente Purmerend 6,96% - Gemeente Waterland 0,65% - Gemeente Wormerland 0,61% - Gemeente Zaanstad 8,57%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2024 € 5.417.155 31-12-2025 € 5.365.672 31-12-2026 € 5.437.279 (begroting) 31-12-2027 € 5.624.452 (begroting)
Vreemd vermogen	31-12-2024 € 755.886 31-12-2025 € 676.376 31-12-2026 € 421.170 (begroting) 31-12-2027 € 591.117 (begroting)
Financieel resultaat voor bestemming	€ 187.174
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;

	- Inkoop en aanbestedingsrisico's: onrechtmatig factureren; - Inkoop en aanbestedingsrisico's: terugbetalen subsidies; - Zwemwater: calamiteiten; - Verminderde inkomsten door: afgelasten van evenementen; - Verminderde inkomsten door: faillissement van evenementen of ondernemers; - Verminderde inkomsten door: beleid; - Milieuvervuiling van bv. grond/water; - Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen; - Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL); - Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; - Overmacht door: klimaatveranderingen; - Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken; - Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak; - Verminderde inkomsten betaald parkeren (bv. slecht zwemwaterkwaliteit, uitvallen internet/stroom of vandalisme); - Risico overname voorzieningen van HHNK.
Ontwikkelingen Recreatieschap Twiske-Waterland:	

- Stelde in 2020 een Ambitiedocument vast met daaraan gekoppeld een Ontwikkelprogramma. Dit Ambitiedocument gaat in op de beleidsdoelstellingen van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en beoogt realisatie daarvan op de eigen taakvelden.
- Het Ontwikkelprogramma benoemt projecten, plaatst uitvoering in de tijd en gaat in op voorbereiding, participatie en financiering;
- Begeleidt evenementen en het ontwikkelen van routes en locaties;
- Draagt met haar beheer en onderhoud bewust bij aan biodiversiteit en verleent medewerking aan participatie in onderhoud en projecten voor zelfbeheer;
- Zorgt voor structureel (financieel) evenwicht;
- Zorgt voor een aantrekkelijke recreatieomgeving met veilige en begaanbare voorzieningen;
- Werkt mee aan het effectueren van de nieuwe governancestructuur;
- Werkt samen met haar erfpachtgevers aan een duurzame toekomst van de recreatiegebieden.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	48.922	6.000	-42.922
2. Beheer en onderhoud	3.357.881	1.277.628	-2.080.254
3. Veiligheid en toezicht	376.873	-	-376.873
4. Bestuur en ondersteuning	660.628	-	-660.628
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.738	3.350.589	3.347.851
Totaal voor bestemming	4.447.043	4.634.216	187.174
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	187.174	-	187.174
Totaal na bestemming	4.259.869	4.634.216	-

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.1	Bestuur	125.257	39.262	40.369	41.508	42.678
0.4	Overhead	530.356	621.366	638.889	656.905	675.430
0.5	Treasury	2.652	2.738	2.815	2.895	2.976
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	71.606	187.174	178.774	124.427	123.782
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	364.356	376.873	387.501	398.428	409.664
2.1	Verkeer en vervoer	346.528	428.023	561.709	449.584	498.653
2.2	Parkeren	190.766	213.974	230.177	233.822	238.539
3.1	Economische ontwikkeling	4.718	4.906	5.044	5.187	5.333
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	125.200	95.502	86.340	88.775	91.278
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	233.978	242.984	249.836	256.882	264.126
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	47.795	49.596	50.995	52.433	53.911
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.511.402	2.371.819	1.985.603	2.209.856	2.219.873
	Totaal lasten	4.554.613	4.634.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
0.8	Overige baten en lasten	3.136.075	3.250.589	3.342.256	3.436.507	3.533.417
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	Parkeren	557.000	557.000	557.000	557.000	557.000
3.1	Economische ontwikkeling	-	-	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	286.538	295.628	297.795	306.193	314.828
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	375.000	331.000	21.000	21.000	21.000
	Totaal baten	4.554.613	4.634.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
	Totaal baten	4.554.613	4.634.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244
	Totaal lasten	4.554.613	4.634.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
	Provincie Noord-Holland	1.757.461	1.821.635	1.873.006	1.925.824	1.980.132
	Gemeente Amsterdam	738.872	765.852	787.449	809.655	832.487
	Gemeente Edam-Volendam	41.711	43.234	44.453	45.707	46.996
	Gemeente Landsmeer	50.899	52.758	54.246	55.776	57.349
	Gemeente Oostzaan	20.782	21.540	22.147	22.773	23.415
	Gemeente Purmerend	218.288	226.259	232.640	239.200	245.945
	Gemeente Waterland	20.339	21.081	21.676	22.288	22.916
	Gemeente Wormerland	19.047	19.742	20.298	20.871	21.459
	Gemeente Zaanstad	268.676	278.487	286.341	294.416	302.718
	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	3.136.075	3.250.589	3.342.256	3.436.507	3.533.417

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	249.053	590.107	515.354
Pachten	212	206	46
Ingeleend personeel	1.961.622	1.832.568	1.880.072
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.993.508	2.178.595	1.918.843
Rente en bankkosten	2.738	2.652	2.321
Mutatie voorzieningen	169.947	-171.107	-135.354
Afschrijvingen	69.963	49.986	48.130
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	4.447.043	4.483.007	4.229.412

Baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Grond	-	-	-
Huren	105.592	102.278	99.396
Leges en andere rechten	22.170	22.133	31.779
Overige goederen en diensten	657.000	657.000	627.462
Pachten	182.866	177.127	172.135
Participantenbijdragen	3.250.589	3.136.075	3.026.621
Overige verrekeningen	-	-	-
Rente baten	100.000	100.000	116.261
Subsidies en (project)bijdragen	316.000	360.000	104.276
Totaal baten	4.634.216	4.554.613	4.177.929

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Totaal lasten	4.447.043	4.483.007	4.229.412
Totaal baten	4.634.216	4.554.613	4.177.929
Saldo	187.174	71.606	-51.483

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	61.307	18.093	131.035
Onttrekking algemene reserve	-	-	-1.779.735
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-3.670	-4.000	-3.718
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	70.000	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-90.000	-62.500	-10.428
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	169.500	50.000	109.533
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-63.033	-49.986	-76.980
Toevoeging bestemmingsreserve Twiske Poort	50.000	50.000	678.810
Onttrekking bestemmingsreserve Twiske Poort	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve toiletgebouwen	-	-	830.000
Onttrekking bestemmingsreserve toiletgebouwen	-6.930	-	-
Totaal mutaties reserves	187.174	71.606	-51.483
Gerealiseerd resultaat	-	-	-

Beleidsindicatoren

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Geen van deze indicatoren zijn toepasbaar voor het recreatieschap.

Geprognostiseerde balans 2026 -2030

De geprognostiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

Activa	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1.368	1.633	2.149	2.666	2.756
Financiële vast activa	-	-	-	-	-
Subtotaal	1.368	1.633	2.149	2.666	2.756
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.461	4.552	4.055	3.799	3.756
Liquide middelen	30	30	30	30	30
Subtotaal	4.491	4.582	4.085	3.829	3.786
Totaal	5.858	6.216	6.234	6.495	6.542
Passiva	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Vaste financieringsmiddelen					
Algemene reserve	1.156	1.167	1.437	1.677	1.893
Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	4	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.662	1.642	1.592	1.522	1.452
Bestemmingsreserve egalisatie	1.057	1.213	1.133	1.055	987
Bestemmingsreserve Twiske Poort	729	779	829	879	950
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830	823	812	794	769
Eigen vermogen	5.437	5.624	5.803	5.928	6.051
Voorzieningen	171	341	181	317	241
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	-	-	-	-	-

Subtotaal	5.608	5.966	5.984	6.245	6.292
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	250	250	250	250	250
Overlopende passiva	-	-	-	-	-
Subtotaal	250	250	250	250	250
Totaal	5.858	6.216	6.234	6.495	6.542

Financiële meerjarenraming 2026-2030

Voor de meerjarenraming 2028 t/m 2030 in de programmabegroting is gerekend met het indexcijfer 2,82% (verwachting Centraal Economisch Plan (CEP)).

Lasten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	212.832	48.922	10.089	10.373	10.666
2. Beheer en onderhoud	3.247.554	3.357.881	3.159.615	3.286.164	3.361.048
3. Veiligheid en toezicht	364.356	376.873	387.501	398.428	409.664
4. Bestuur en ondersteuning	655.613	660.628	679.258	698.413	718.108
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.652	2.738	2.815	2.895	2.976
Totaal	4.483.007	4.447.043	4.239.278	4.396.273	4.502.462

Baten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	56.000	6.000	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	1.262.538	1.277.628	975.795	984.193	992.828
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	3.236.075	3.350.589	3.442.256	3.536.507	3.633.417
Totaal	4.554.613	4.634.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244
Saldo lasten en baten	71.606	187.174	178.774	124.427	123.782

Resultaat reguliere werkzaamheden	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	3.871.220	4.095.512	4.239.278	4.396.273	4.502.462
Baten	4.194.613	4.318.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244
Saldo	323.393	222.704	178.774	124.427	123.782

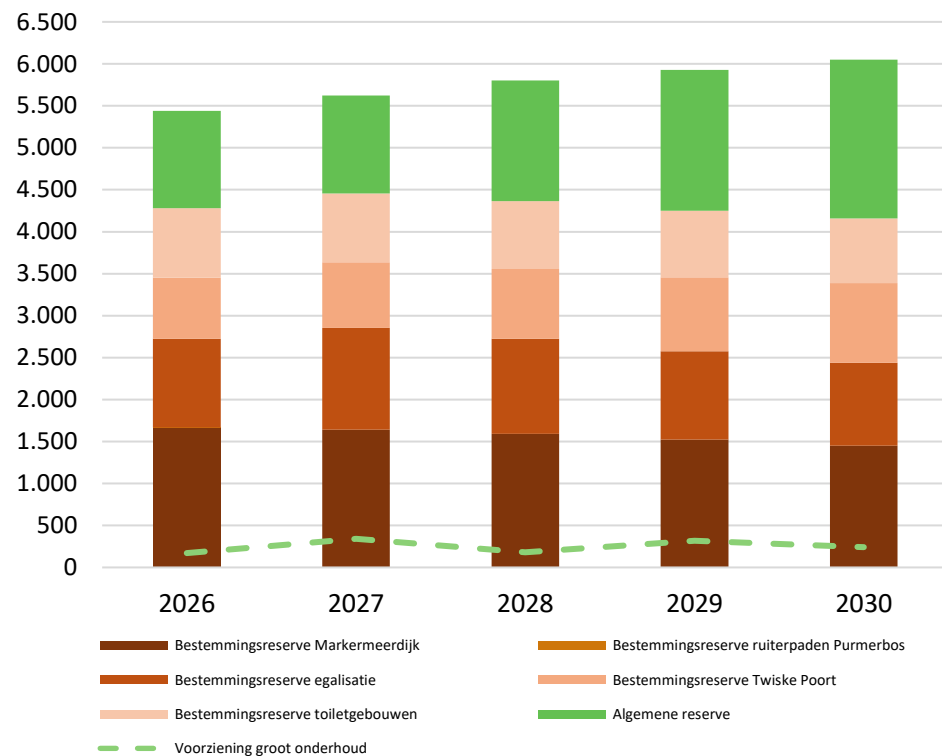
Resultaat incidentele werkzaamheden	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	611.787	351.530	-	-	-
Baten	360.000	316.000	-	-	-
Saldo	-251.787	-35.530	-	-	-

Resultaat totaal	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	4.483.007	4.447.043	4.239.278	4.396.273	4.502.462
Baten	4.554.613	4.634.216	4.418.052	4.520.700	4.626.244
Saldo	71.606	187.174	178.774	124.427	123.782

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	18.093	11.307	269.952	240.496	215.400
Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	-4.000	-3.670	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	7.500	-20.000	-50.000	-70.000	-70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	14	156.467	-80.229	-78.229	-67.879
Bestemmingsreserve Twiske Poort	50.000	50.000	50.000	50.000	71.190
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	-	-6.930	-10.949	-17.840	-24.929
Totaal	71.606	187.174	178.774	124.427	123.782

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2026 – 2030

(bedragen x 1000)

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve de komende jaren zal toenemen van € 1,2 miljoen in 2026 naar € 1,9 miljoen in 2030. Het positieve resultaat uit de reguliere werkzaamheden (jaarlijks ongeveer € 200.000) is voldoende hoog om de dotatie aan de bestemmingsreserves te dekken. Het restant wordt toegevoegd aan de algemene reserve. De algemene reserve blijft ook in 2030 ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Bestuurlijk kan men besluiten extra projecten toe te voegen aan het Ontwikkelprogramma en deze extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

Verder is de verwachting dat alle bestemmingsreserves tezamen licht zullen afnemen van € 4,3 miljoen eind 2026 naar € 4,2 miljoen eind 2030. Deze daling wordt verklaard doordat de komende jaren de kosten van het beheer en onderhoud voor de Markermeerdijken zullen toenemen en deze worden gedekt uit de bestemmingsreserve Markermeerdijken. Verder zullen de afschrijvingslasten toenemen (o.a. afschrijvingslasten voor toiletgebouwen, bewegwijzering wandel en fietsroutenetwerk Markermeerdijken, betaald parkeerinstallaties en de recreatieve verbinding Zeesluis Edam). Deze worden gedekt uit de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve. Daartegenover staan de toevoegingen voor de bestemmingsreserve Twiske Poort tot een bedrag van € 950.000 zodat de afschrijvingslasten voor dit project vanaf 2031 kunnen worden gedekt.

De voorziening groot onderhoud fluctueert over de jaren en heeft een bandbreedte tussen de € 171.000 en € 341.000.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2026	1.137.456	-	18.093	1.155.548
Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	2026	7.670	-4.000	-	3.670
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2026	1.654.820	-	7.500	1.662.320

Bestemmingsreserve egalisatie	2026	1.056.917	-	14	1.056.930
Bestemmingsreserve Twiske Poort	2026	678.810	-	50.000	728.810
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	2026	830.000	-	-	830.000
Totaal reserves		5.365.672	-4.000	75.606	5.437.279
Voorziening GO	2026	342.277	-590.107	419.000	171.170
Totaal voorziening		342.277	-590.107	419.000	171.170

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2027	1.155.548	-	11.307	1.166.856
Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	2027	3.670	-3.670	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2027	1.662.320	-20.000	-	1.642.320
Bestemmingsreserve egalisatie	2027	1.056.930	-	156.467	1.213.397
Bestemmingsreserve Twiske Poort	2027	728.810	-	50.000	778.810
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	2027	830.000	-6.930	-	823.070
Totaal reserves		5.437.279	-30.600	217.774	5.624.452
Voorziening GO	2027	171.170	-249.053	419.000	341.117
Totaal voorziening		171.170	-249.053	419.000	341.117

	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027	Verschil
Algemene reserve	1.155.548	1.166.856	11.307
Bestemmingsreserve ruiterspaden Purmerbos	3.670	-	-3.670
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.662.320	1.642.320	-20.000
Bestemmingsreserve egalisatie	1.056.930	1.213.397	156.467
Bestemmingsreserve Twiske Poort	728.810	778.810	50.000
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	830.000	823.070	-6.930
Totaal reserves	5.437.279	5.624.452	187.174
Voorziening GO	171.170	341.117	169.947
Totaal reserves en voorzieningen	171.170	341.117	169.947

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 1 juli 2026.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2025**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2026

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de [paragraaf weerstandsvormen](#) gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

In een risicosessie begin 2026 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Voor sommige risico's is het moeilijk te duiden wat de kans en impact behelst. Hoewel deze risico's mee zijn genomen tijdens de risico-inventarisatie, is besloten deze niet op te nemen in de risico-matrix hiernaast vanwege de onzekere aard van deze risico's. Hierbij gaat het om risico's als gevolgen van oorlog en pandemieën.

Geïnterviewde risico's

Begin 2026 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Veranderende en verzwakende wet- en regelgeving;
2. Inkoop en aanbestedingsrisico's: onrechtmatig factureren;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's: terugbetalen subsidies;
4. Zwemwater: calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door: afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door: faillissement van evenementen of ondernemers;
7. Verminderde inkomsten door: beleid;
8. Milieuvervuiling van bv. grond/water;
9. Onkosten vanwege vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen;

10. Beperking ontwikkeling landelijk gebied (bv. NNN/Natura 2000/PBL);
11. Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
12. Overmacht door: klimaatveranderingen;
13. Kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
14. Veranderende maatschappelijke perceptie/afnemen maatschappelijk draagvlak;
15. Verminderde inkomsten betaaldparkeren (bv. slecht zwemwater kwaliteit, uitvallen internet/stroom of vandalisme);
16. Risico overname voorzieningen van HHNK.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	2, 3, 10	16	
2 = 10 – 40 %		1, 4, 6, 9, 14, 15	
3 = > 40 %	13	5, 7, 11, 12	8

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 7, 8, 11 en 12. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5: Verminderde inkomsten door afgelasten van evenementen

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Vanwege bijvoorbeeld verzwaarde regelgeving en het veranderende klimaat is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan aanwezig.

Risico/kans: Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.		Oorzaak: Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger. Door klimaatveranderingen, veranderende maatschappelijke perceptie en verstrengende wet- en regelgeving wordt het voor organisatoren steeds lastiger om evenementen te organiseren. Hiernaast is Het Twiske een Natura 2000 gebied wat het organiseren van evenementen kan belemmeren.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 150.000	Gevolg/impact: ▪ Vermindering van het recreatieve aanbod ten tijden van grotere vraag naar recreatieve faciliteiten; ▪ Organisatoren zijn in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ De maatschappelijke perceptie van het schap verslechterd; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten.
Beheersmaatregel: ▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);		

- Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan over het beleid;
- (Kleine) evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan;
- Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status);
- € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.

7: Verminderde inkomsten door: beleid

Dit risico bevat de mogelijkheid dat het schap inkomsten mist of hogere uitgaven krijgt vanwege gemeentelijke, provinciale of landelijke veranderingen omtrent beleid.

Risico/kans: Beleidsveranderingen kunnen zorgen voor hogere kosten of vermindering van de inkomsten voor het recreatieschap		Oorzaak: Door de wisseling van de politieke vertegenwoordiging van gemeente, provincie of het rijk kan het beleid omtrent recreatie en beheer en onderhoud veranderen waardoor het recreatieschap meer kosten moet gaan maken of verminderde inkomsten genereerd.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 150.000	Gevolg/impact: ▪ Onbekende effecten; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud; ▪ Verminderde maatschappelijke perceptie door achterstallig onderhoud of het uitblijven van ontwikkelingen in het gebied.
Beheersmaatregel: ▪ Bezuinigen op bijvoorbeeld het onderhoudsniveau; ▪ Vergroten van de inkomsten van het recreatieschap door bijvoorbeeld een nieuwe evenement in Het Twiske te laten plaatsvinden; ▪ Gemeenteraadsvergaderingen volgen om te kunnen anticiperen op toekomstige veranderingen van beleid; ▪ € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

8: Milieuvervuiling van bv. grond/water

Dit risico betreft milieuvervuiling wat op kan treden in gebieden en/of gebouwen welke in beheer zijn bij het recreatieschap. Dit kan voor het recreatieschap tot sterk oplopende kosten leiden.

Risico/kans: Vervuiling door gv. PFAS/ Staalslakken/ zware metalen/ chroom/ asbest		Oorzaak: Verontreinig van grond/water en/of gebouwen door gebruik van bijvoorbeeld vervuulende materialen.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 3 400.000	Gevolg/impact: ▪ Paden en/of (delen van) gebouwen moeten worden vervangen (saneringskosten); ▪ Ecologische schade, zoals aantasting van flora; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien; ▪ Verminderde maatschappelijke perceptie door verontreiniging van het milieu.
Beheersmaatregel: ▪ Uitvoeren van onderzoek naar bodem en/of gebouwen voorafgaand aan (nieuwe) ontwikkelingen; ▪ Opnemen van milieueisen in contracten met aannemers; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals gebiedsverboden; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ € 200.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

11: Overmacht door: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij de landelijke, provinciale overheid en lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

Risico/kans: Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën, pandemieën, plagen en/of invasieve exoten		Oorzaak: Uitbreken van een grootschalig besmettelijk virus en/of de toename van natuurlijke vijanden (predatoren en invasieve exoten) die inheemse flora en/of fauna bedreigen (zowel (roof)dieren als planten)
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 150.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Verminderde (evenementen) inkomsten; ▪ Toename recreanten en intensiever gebruik gebied met extra beheer- en toezichtkosten; ▪ Afname/bedreiging biodiversiteit.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Bedenken creatieve oplossingen om sterkere biodiversiteit te realiseren om predatoren/invasieve soorten af te schrikken/ geen kans te geven; ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

12: Overmacht door: klimaatveranderingen (brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien)

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer zoals stormen, hittestress en droogte. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: brand/ hittestress/ droogte/ stormen/ verzilting/ piekbuien		Oorzaak: Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, hittestress, verzilting en piekbuien.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 200.000	Gevolg/impact: ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Extra kosten inzet medewerkers (RNH – externen); ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures; ▪ Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden; ▪ Beheerplan voor extreme weersituaties; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ € 100.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 762.500, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's. Het bedrag in de jaarrekening 2025 is lager dan het opgenomen bedrag in de jaarrekening 2024. Dit heeft ermee te maken dat het risico van overname van recreatieve voorzieningen van HHNK aanzienlijk kleiner wordt ingeschat. Gesprekken met HHNK voor de overname van recreatieve voorzieningen is in 2025 grotendeels stopgezet.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5: Verminderde inkomsten door: Afgelasten van evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
7. Verminderde inkomsten door: Beleid	> 40% (0,50)	€ 75.000
8. Milieuvervuiling van bv. grond/water	> 40 % (0,50)	€ 200.000
11: Overmacht door: Pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve exoten	> 40% (0,50)	€ 75.000
12: Overmacht door: Klimaatveranderingen (brand/hittestress/droogte/stormen/verzilting/piekbuien)	> 40% (0,50)	€ 100.000
Overige risico's		€ 237.500
Totaal		€ 762.500

Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland

Ter geleide

Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotings*rechtmatigheid vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland;
gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Twiske-Waterland d.d. 26 maart 2026;
gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;
besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Twiske-Waterland, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 4.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 9.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investing*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Het procentuele aandeel van elke deelnemer in de vastgestelde verdeelsleutel, zoals in bijlage 1 weergegeven, wordt telkens voor een periode van vijf (5) achtereenvolgende begrotingsjaren vastgelegd, tenzij het AB anders besluit.
9. Tijdens het laatste jaar van de 5-jaarsperiode stelt het AB, op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, tijdig de bijdragepercentages van die deelnemers voor de volgende periode van 5 jaren vast.
10. Wijziging van de verdeelsleutel, zoals weergegeven in bijlage 1, is slechts mogelijk nadat van alle deelnemers een positieve zienswijze is ontvangen op het ingediende voorstel.
11. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting, binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves;
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 overeengekomen verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt gebruik van de zogenoemde transparantiemethode. Jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via het btw compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

- a. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
- b. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
- c. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;

- d. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Deze grens geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onduidelijkheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreden en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
 - i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
 - iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
 - iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
 - v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
 - vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
 - vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.
 - e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland vastgesteld op 16 mei 2024 wordt ingetrokken.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland op 1 juli 2026.

De voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel van participantenbijdragen voor het recreatieschap Twiske-Waterland zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Amsterdam	23,56 %
Gemeente Edam-Volendam	1,33 %
Gemeente Landsmeer	1,62 %
Gemeente Oostzaan	0,66 %
Gemeente Purmerend	6,96 %
Gemeente Waterland	0,65 %
Gemeente Wormerland	0,61 %
Gemeente Zaanstad	8,57 %
Provincie Noord-Holland	56,04 %

Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland

Ter geleide

~~Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid.~~

~~Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.~~

Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotingsrechtmatigheid* vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland

Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland;
gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Twiske-Waterland d.d. [26 maart 2026-10 april 2024](#);
gelet op Wet gemeenschappelijk regeling artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;
besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Twiske-Waterland, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 4.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 9.1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investing*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Het procentuele aandeel van elke deelnemer in de vastgestelde verdeelsleutel, zoals in bijlage 1 weergegeven, wordt telkens voor een periode van vijf (5) achtereenvolgende begrotingsjaren vastgelegd, tenzij het AB anders besluit.
9. Tijdens het laatste jaar van de 5-jaarsperiode stelt het AB, op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, tijdig de bijdragepercentages van die deelnemers voor de volgende periode van 5 jaren vast.
10. Wijziging van de verdeelsleutel, zoals weergegeven in bijlage 1, is slechts mogelijk nadat van alle deelnemers een positieve zienswijze is ontvangen op het ingediende voorstel.
11. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting, binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen .
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerpjaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves;
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 overeengekomen verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt gebruik van de zogenoemde transparantiemethode. Jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via het btw compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
- ~~1. Het recreatieschap maakt binnen de Wet op de omzetbelasting gebruik van de koepelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koepelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw compensatiefonds. Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.~~
- ~~2. Om van de koepelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbeperkt toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.~~

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

- a. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
- b. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
- c. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
- d. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheershandelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves 3%. Deze grens ~~van 3%~~ geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onduidelijkheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen:
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
 - i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
 - iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
 - iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
 - v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
 - vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
 - vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.

e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland Financiële verordening vastgesteld op 16 mei 2024 ~~7 december 2022~~ wordt ingetrokken, ~~met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2024.~~

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj. ~~[gelijktijdig met de gewijzigde GR]~~
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Twiske-Waterland.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland op 1 juli 2026 ~~16 mei 2024~~.

De voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel van participantenbijdragen voor het recreatieschap Twiske-Waterland zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

<i>Deelnemer</i>	<i>Aandeel in de verdeelsleutel</i>
Gemeente Amsterdam	23,56 %
Gemeente Edam-Volendam	1,33 %
Gemeente Landsmeer	1,62 %
Gemeente Oostzaan	0,66 %
Gemeente Purmerend	6,96 %
Gemeente Waterland	0,65 %
Gemeente Wormerland	0,61 %
Gemeente Zaanstad	8,57 %
Provincie Noord-Holland	56,04 %

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Amstelveen: 25 maart 2026
Ons kenmerk: U20260261
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze financiële jaarstukken en Verordening financieel beheer Groengebied Amstelland
Bijlage(n): Jaarstukken en infographic 2025, Begrotingswijziging 2026, Programmabegroting 2027 en Verordening Financieel beheer Groengebied Amstelland
Behandeld door: [REDACTED]

Geachte raads- en Statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland u de programmabegroting 2027, de begrotingswijziging 2025 en de resultaatbestemming in de jaarstukken 2025 aan, zoals deze in ontwerp zijn vastgesteld in de vergadering van 25 maart jongstleden. Daarnaast ontvangt u een voorstel tot wijziging van de Verordening financieel beheer Groengebied Amstelland.

Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) nodigt het dagelijks bestuur u uit om binnen twaalf weken, uiterlijk 5 juni 2026 (ten behoeve van behandeling in het dagelijks bestuur van 8 juni 2026), uw zienswijze op deze stukken kenbaar te maken. De ontvangen zienswijzen worden door het dagelijks bestuur voorzien van commentaar en ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt hierover een definitief besluit in de vergadering van 2 juli 2026. De vastgestelde stukken worden vervolgens vóór 15 juli 2026 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ter informatie treft u ook de infographic 2025 en de jaarstukken 2025 aan.

In deze aangepaste Verordening financieel beheer zijn twee besluiten verwerkt die eerder door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland zijn genomen, evenals enkele geactualiseerde fiscale bepalingen. In de bijlage treft u een was-woordt-lijst aan waarin de wijzigingen overzichtelijk zijn weergegeven. De aanpassingen hebben betrekking op de toepassing van het criterium bevolkingsgewicht binnen de verdeelsleutel en op het opnemen van een kader voor begrotingsrechtmatigheid. Met instemming van de geactualiseerde Verordening financieel beheer wordt een toekomstbestendige financiële huishouding van het recreatieschap geborgd. Daarmee wordt verzekerd dat het beheer en onderhoud in de huidige situatie kan worden voortgezet in een periode van sterk toenemende recreatiedruk.

De jaarrekening 2025 sluit met een regulier resultaat van € 315.159,- zijnde reguliere bedrijfsvoering en een incidenteel resultaat van € 80.411,- zijnde incidentele werkzaamheden/projecten. Het dagelijks bestuur stelt voor het positieve resultaat op reguliere bedrijfsvoering toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouwen. Hierdoor kijken we alvast vooruit voor wanneer het opwaarderen en uitbreiden van de toiletvoorzieningen gerealiseerd zijn. De nieuw te vormen bestemmingsreserve dient dan als een deel van dekking voor de afschrijvingskosten van de investering. Het algemeen bestuur zal in haar vergadering van 2 juli 2026 een definitieve keuze maken over de bestemming van het resultaat.

De begroting na wijziging 2026 sluit op een negatief saldo van € 150.135,-. Daarbij is het van belang dat de begrotingswijziging en programmabegroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over de toestand in de wereld kunnen een grote betekenis hebben voor de uitvoering van beheer en beleid en de financiële huishouding van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2027 is een negatief saldo van € 138.398,-. Dit resultaat omvat een negatief resultaat van € 79.511,- op de reguliere bedrijfsvoering en een negatief resultaat van € 58.887,- op de incidentele werkzaamheden/projecten

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De daadwerkelijke kostenstijging gedurende het werkelijke begrotingsjaar kunnen hoger of lager uitvallen dan de CEP als voorspelling aangeeft. De index voor de meerjarenbegroting (2028 – 2030) wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De vooralsnog gehanteerde index op de uurtarieven van RNH voor 2027 is 4%.

In het geval de behandeling vertraging oploopt, u vragen heeft of nadere toelichting op de stukken wenst, kunt u contact opnemen met de heer T. van der Klei, programmamanager, via telefoonnummer 023-5202800.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Groengebied Amstelland

Voorzitter

Overzicht 2025

Wat hebben we gerealiseerd?

Een start van het ontwikkelprogramma

Het jaar 2025 stond voor het recreatieschap in het teken van het Ontwikkelprogramma. In het najaar heeft het bestuur een definitief besluit genomen over de financiering van het Ontwikkelprogramma Groengebied Amstelland. Het programma vormt de concrete vertaalslag van de bestuurlijke ambities naar projecten en maatregelen in het gebied. Ook is in 2025 begonnen met de uitvoeringsfase van het Toekomstplan Gaasperplas.

Verduurzaming en natuur in het Groengebied

Groengebied Amstelland heeft zich in 2025 ingezet voor de natuur. Het versterken van de biodiversiteit is een van de ambities van het recreatieschap. Om kennis en inzicht over biodiversiteit en natuurlijke ontwikkelingen te delen, is er in 2025 een natuurplatform opgericht en heeft het recreatieschap een biodiversiteitsmonitor geïntroduceerd. Daarnaast is er een schapenbegrazingsproject in het PEN-bos opgestart, waarmee het recreatieschap het gebied op een duurzame en natuurlijke wijze beheert.

Hoe staat het schap ervoor?

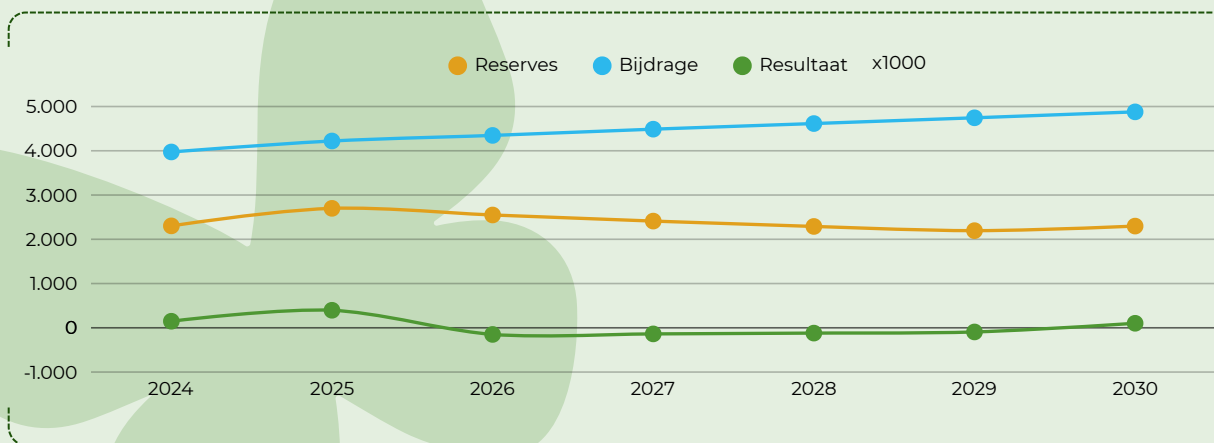
De jaarrekening van Recreatieschap Groengebied Amstelland geeft een voordeliger resultaat tussen de cijfers van de jaarrekening 2025 en de begroting 2025 na wijziging. De hogere baten waren hoofdzakelijk het gevolg van hoger ontvangen rentebaten, hogere inkomsten uit evenementen en hogere incidentele inkomsten uit ruimte uitvragen.

Groengebied Amstelland

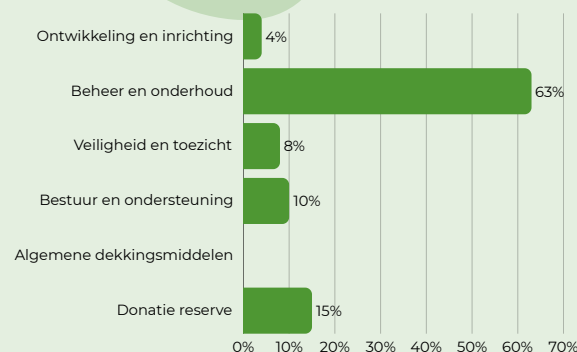

Recreatieruimte, natuur en stilte op loopafstand van de stad: Groengebied Amstelland ligt tussen Amsterdam Zuidoost, Ouder-Amstel, Amstelveen en Diemen. Het bestaat uit veenweiden, bosgebieden en recreatieterreinen zoals de Gaasperzoom en Elsenhove, de Gaasperplas, de Ouderkerkerplas en de Hoge Dijk.

Het gebied is van grote waarde voor de natuur en de gezondheid van de stedelingen. Jaarlijks worden de natuur en recreatieplassen miljoenen keren bezocht voor fietsen, varen, wandelen, zwemmen en nog veel meer!

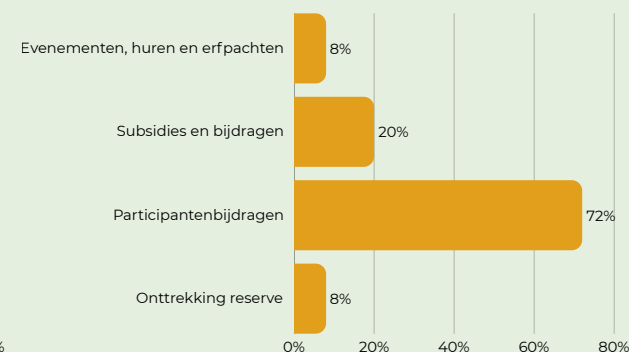

Waar ging het geld naartoe?

Totaal € 5.388.000,-

Waar kwam het geld vandaan?

Totaal € 5.388.000,-

Highlights 2025

Ontwikkelprogramma

In 2025 is de financiering voor het ontwikkelprogramma vastgesteld. De eerder bepaalde ambities vormen de basis voor de uitvoeringsplannen, die zijn uitgewerkt in concrete opgaven en projecten. Het bestuur van Groengebied Amstelland reserveerde bijna één miljoen euro om te werken aan toekomstbestendig beheer, betere recreatiezonering, natuurinclusief beheer en extra voorzieningen, zoals toegankelijke faciliteiten en meer toiletten. De uitvoering start in 2026.

Elektrificatie pontjes milieuvriendelijk varen

Tijdens het recreatiesizoen verbindt Groengebied Amstelland verschillende gebieden langs de Amstel met pontjes. Om de CO₂-uitstoot te verminderen besloot het bestuur beide pontjes te elektrificeren. Met steun van de provincie Noord-Holland en Waternet zijn ze nu volledig elektrisch en daarmee een stuk milieuvriendelijker. Vanaf het recreatiesizoen 2025 voeren de pontjes voor het eerst elektrisch, een mijlpaal die feestelijk werd gevierd.

Eerste editie van Melody Garden

Na een succesvolle wervingscampagne vond in de zomer de eerste editie van Melody Garden plaats aan de Ouderkerkerplas. Het evenement, voortgekomen uit het Mystic Garden Festival, onderscheidt zich door een duurzaam karakter en een sterke focus op creativiteit, met straattheater, spel, muziek en verbeelding. De nieuwe editie trok veel bezoekers. Samen met de gemeente Ouder-Amstel wordt bekeken hoe het programma verder kan worden ondersteund en ontwikkeld.

verenigingen
actief

bezoekers

Cijfer gebaseerd op Google Analytics,
eerdere jaren gebaseerd op AWStats.

grote
evenementen
> 5.000 bezoekers

+118

+50

Totaal volgers: 3.836

Fietsrondje Diemerscheg geopend

In de Diemerscheg is een nieuwe, veelzijdige fietsroute van circa 30 kilometer geopend: het Fietsrondje Diemerscheg. De route leidt langs groene gebieden, dijken en historische locaties zoals Fort Uitermeer en het Muiderslot. Via de gratis Izi Travel-app is een audiotour beschikbaar. De feestelijke opening vond in mei plaats. Groengebied Amstelland beheert het westelijke deel van de fietsroute; Regio Gooi en Vecht het oostelijke.

Toekomstplan Gaasperplas gestart

De gemeente Amsterdam en het recreatieschap zijn gestart met de uitvoering van het Toekomstplan Gaasperplas. Eerst wordt de hoofdentree verbreed, later volgen onder meer een verbeterd wandel- en fietspad met zicht op het water en een nieuwe zwemplek aan de noordzijde. De uitvoering loopt tot eind 2026, met mogelijke uitloop tot 2027. Groengebied Amstelland pakt intussen achterstallig onderhoud aan. Zo wordt dit recreatiegebied weer aantrekkelijk en toekomstbestendig.

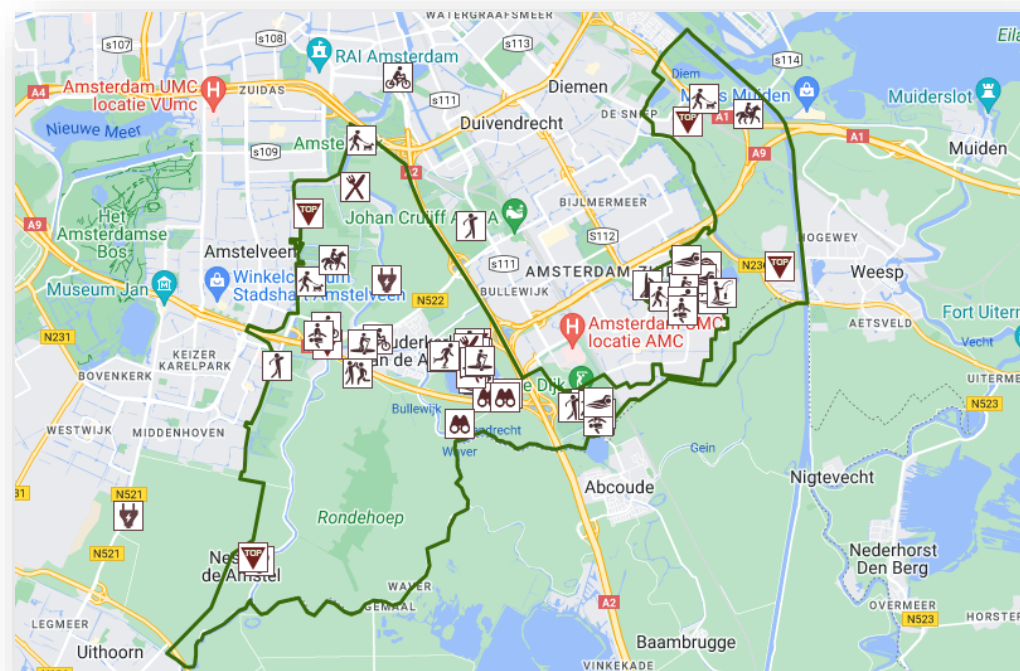
Jaarstukken 2025

Groengebied Amstelland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Jaarverslag.....	11
Programmaverantwoording	14
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	16
Programma 2. Beheer en onderhoud	19
Programma 3. Toezicht en veiligheid	24
Programma 4. Bestuur en ondersteuning.....	25
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	27
Paragrafen.....	29
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	30
B. Kapitaalgoederen	33
C. Financiering	40
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo	43
E. Grondbeleid	48
F. Participanten	50
Jaarrekening	53
Overige gegevens.....	67
Bijlagen	70

Figuur 1: Het werkgebied van recreatieschap Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Groengebied Amstelland (GGA). Het recreatieschap beheert, ontwikkelt en onderhoudt recreatie- en natuurgebieden, recreatieve routes en objecten in Amstelland. De werkzaamheden in de gebieden worden uitgevoerd door uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH). Bekostiging van het werk vindt plaats uit inkomsten van huren, pachten, evenementen, subsidies en de vaste deelnemersbijdrage.

Kerngegevens:

- Werkgebied van 4000 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- Meer dan 2.600.000 bezoeken bij de laatste telling in 2024.

Van ambities naar een concreet ontwikkelprogramma

Eind 2023 stelde het bestuur van Recreatieschap Groengebied Amstelland het ambitiedocument *“Sprong naar de Toekomst”* vast. Met de onderstaande ambities zet het recreatieschap zich actief in om een directe bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van aantrekkelijke, robuuste en duurzame recreatiegebieden:

- Een breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Daarmee vormen deze ambities het richtinggevende kader voor de verdere ontwikkeling van de gebieden van Groengebied Amstelland in de periode 2023 – 2033.

Met de vastgestelde ambities als meetlat werden het afgelopen jaar meerdere werksessies georganiseerd met de adviescommissie, waarin adviseurs van de gemeenten en provincie gezamenlijk richting gaven aan de doorvertaling van de ambities in concrete werkzaamheden. Samen met de adviescommissie werden de noodzakelijke opgaven uitgewerkt en meerdere financiële scenario's opgesteld. Op basis van de bovenstaande inventarisatie heeft het bestuur in het najaar van 2025 besloten om de komende jaren te investeren in een ontwikkelprogramma:

- Een toekomstbestendiger beheerbudget;
- Een scherpere recreatiezonering;
- Meer natuurinclusief beheer;
- Meer voorzieningen voor bezoekers met een fysieke beperking;
- Uitbreiding van de toiletvoorzieningen.

Figuur 2: Bestuurders en de programmamanager bij de formele start van het GGA-ontwikkelprogramma in het Gaasperplasgebied te Amsterdam

De keuze voor de systematiek van een ontwikkelprogramma is gemaakt omdat de opgaven sterk met elkaar samenhangen. Zo vormt de opgave voor een toekomstbestendiger beheerbudget de paraplu voor alle overige opgaven, die vervolgens zorgvuldig in de tijd zijn uitgezet.

Met de start van het “GGA-*Ontwikkelprogramma*” is een vaste werkwijze afgesproken waarin het opdrachtgeverschap goed is geborgd. Vanuit het bestuurlijk opdrachtgeverschap heeft elke opgave een eigen bestuurlijk portefeuillehouder, en wordt de voortgang van het ontwikkelprogramma jaarlijks in het najaar samen met het bestuur geëvalueerd. De programmamanager fungeert als ambtelijk opdrachtgever en is verantwoordelijk voor de coördinatie binnen de uitvoeringsorganisatie.

Verder is sprake van een adaptieve schaduwlijst met opgaven waarvoor tot op heden geen financiering is gevonden. Deze opgaven kunnen worden opgepakt zodra de meest geprioriteerde opgaven zijn afgerond, of wanneer zich (subsidie)kansen voordoen. Daarnaast biedt dit de deelnemers de mogelijkheid om belangrijke opkomende beleidsthema's binnen het programma van het recreatieschap te agenderen.

Tot slot is bepaald dat alle grootschalige (gebieds-)ontwikkelingen binnen deze systematiek worden meegenomen. Vooral nog betreft dit uitsluitend de uitvoering van het Toekomstplan Gaasperplas in het deelgebied Gaasperplaspark, in samenwerking met de gemeente Amsterdam.

In de programmabegroting 2027 kijken we vooruit naar de ontwikkelingen die de komende jaren in recreatieschap Groengebied Amstelland zullen plaatsvinden.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Groengebied Amstelland laat over 2025 een positief resultaat zien van € 396.000,- terwijl een negatief resultaat van € 33.000,- was begroot.

Het verschil tussen de jaarrekening en de begroting van € 429.000,- is hoofdzakelijk het gevolg van hogere rentebaten (€ 15.250,- positief) en hogere variabele inkomsten uit evenementen (€ 34.250,- positief). Daarnaast zijn incidentele inkomsten gerealiseerd uit ruimteaanvragen, waaronder seismische boringen, die niet in de begroting waren opgenomen (€ 33.250,- positief), evenals een vrijval van verzekeringsgelden (€ 18.500,- positief).

Verder is per saldo sprake van lagere inzet van RNH als gevolg van vacatures en ziekte (€ 145.000,- positief). Ook bij de incidentele projecten deden zich diverse afwijkingen voor. Zo is het projectontwikkeling Abcouderstraatweg 79 niet uitgevoerd (€ 49.500,- positief) en zijn per saldo minder kosten gemaakt voor overige projecten (€ 11.500,- positief).

Er zijn minder opbrengsten uit exploitatie inkomsten ontvangen (€ 8.500,- negatief). Daartegenover stonden lagere uitgaven voor het regulier dagelijks onderhoud vanwege personele zaken (€ 90.000,- positief) en lagere uitgaven voor het beheer en onderhoud van de uitkijktoren Het Polderneest in deelgebied de Ronde Hoep (€ 22.000,- positief).

Tot slot was sprake van zowel overschrijdingen als besparingen binnen diverse programma's, wat per saldo resulteerde in een positief effect van € 18.250,-.

Een nadere toelichting is te vinden in de ‘programmaverantwoording’ [↗](#).

Wat heeft het in 2025 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Groengebied Amstelland bedroegen € 4.992.000,-. Hiervan werd € 3.675.000,- besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 218.000,- werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning bedroeg € 595.000,-, veiligheid en toezicht € 502.000,- en tot slot een bedrag van € 2.000,- ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.

De totale baten van Groengebied Amstelland waren € 5.388.000,-. Hiervan kwam € 4.221.000,- uit de participantenbijdragen. Huren, pachten, evenementen en rentebaten brachten € 1.157.000,- op. Een bedrag van € 10.000,- werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Financieel resultaat

De jaarrekening 2025 laat per saldo een positief resultaat zien van € 396.000,-. Dit resultaat omvat een:

- Positief resultaat van € 316.000,- op de reguliere bedrijfsvoering;
- Positief resultaat van € 80.000,- op incidentele werkzaamheden/projecten.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden te doteren aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve kapitaallasten toiletgebouwen, in het kader van de opgave tot uitbreiding van de toiletvoorzieningen uit het ontwikkelprogramma, tenzij het bestuur hierover anders heeft besloten.

Resultaat incidentele werkzaamheden

Voorgesteld wordt, conform eerdere besluitvorming, het saldo uit de incidentele werkzaamheden te onttrekken aan, of toe te voegen aan de algemene reserve en/of de bestemmingsreserves.

Het incidentele resultaat valt dit jaar positief uit doordat de storting van Rijkswaterstaat voor de uitkijktoren Het poldernest (€ 192.000,-) als incidenteel wordt aangemerkt. Ook de opbrengsten uit ruimteaanvragen, zoals de seismische boringen (€ 33.250,-), en de vrijval van verzekeringsgelden (€ 18.500,-) behoren tot de incidentele baten.

Wanneer deze incidentele baten buiten beschouwing worden gelaten, bedraagt het incidentele resultaat € 164.000,- negatief, voortkomend uit de uitvoering van de incidentele projecten.

Resultaat totaal 2025

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	4.992.191	5.335.495	-343.305
Baten	5.388.349	5.302.820	85.530
Saldo	396.159	-32.676	428.835

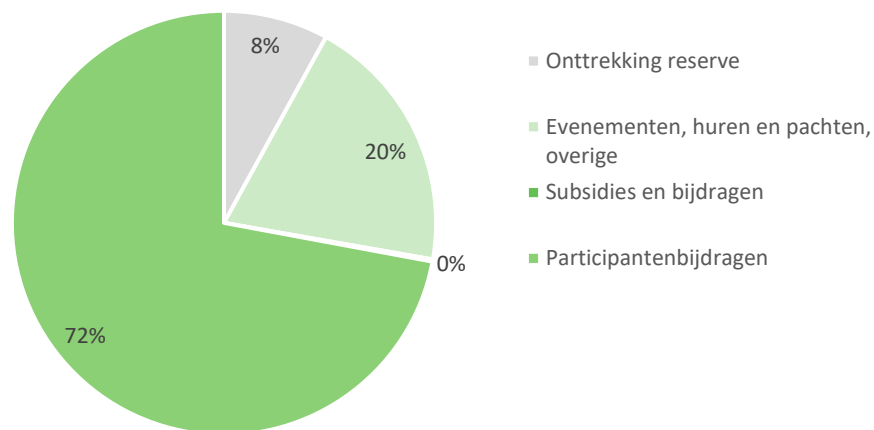
Het totale resultaat is € 429.000,- hoger dan begroot bij de begrotingswijziging. Het hogere resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 63.000,- positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 299.000,- positief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 66.000,- positief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 14.000,- negatief);
- Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen (€ 15.000,- positief).

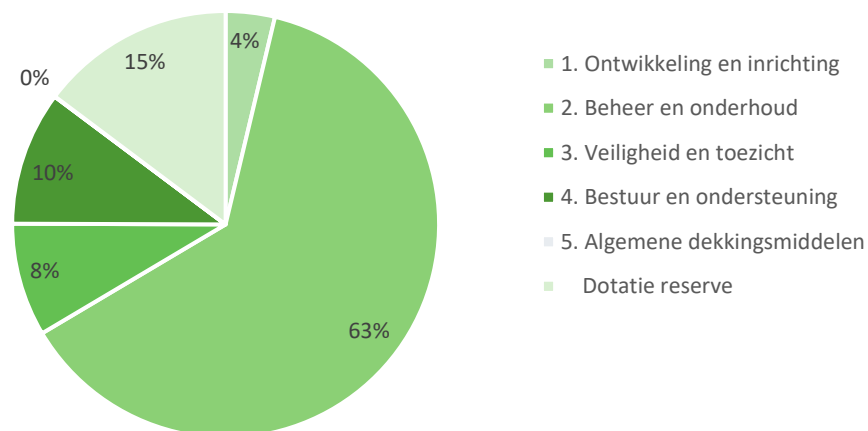
De programma's worden in de 'programmaverantwoord:

Waar kwam het geld vandaan in 2025?

Waar ging het geld naartoe in 2025?

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de bestemmingsreserve, tenzij door het bestuur anders is besloten. De omvang van deze reserves bedroeg eind 2025 € 2.699.561,-.

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Vershil
Algemene reserve	1.263.267	1.274.743	-11.476
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	753.293	510.051	243.242
Bestemmingsreserve uitkijktoren Het poldernest	174.307	-	174.307
Bestemmingsreserve investeringen	444.207	444.909	-702
Bestemmingsreserve kapitaallasten	64.487	73.699	-9.212
Totaal reserves	2.699.561	2.303.402	396.159
Voorziening groot onderhoud	2.077.684	1.625.113	452.571
Totaal reserves en voorzieningen	4.777.245	3.928.515	848.730

Participantenbijdrage

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2025 was deze index 6,2%.

Participant	Bijdragen- verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	27,90%	1.108.935	1.177.690
Gemeente Amstelveen	15,40%	612.103	650.051
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.951.570	2.072.566
Gemeente Diemen	5,20%	206.683	219.498
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	95.392	101.307
Totaal	100,00%	3.974.683	4.221.112

Het jaar van Groengebied Amstelland

Het recreatieschap heeft in 2025 de onderstaande onderdelen van het programma Groengebied Amstelland kunnen realiseren.

Verlengde erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer

In 2025 sloten Staatsbosbeheer en de recreatieschappen Spaarnwoude Park, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland nieuwe erfpachtcontracten. Deze afspraken geven duidelijkheid over de huidige en toekomstige functies van de recreatiegebieden en bieden langdurige zekerheid. De nieuwe contracten lopen 60 jaar en kunnen met nog eens 60 jaar worden verlengd. Voor Groengebied Amstelland betekent dit dat de inwoners van de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel verzekerd blijven van een groene recreatieve leefomgeving.

Start uitvoering opwaarderen Gaasperplasgebied

De gemeente Amsterdam is samen met het recreatieschap gestart met de uitvoering van het Toekomstplan Gaasperplas. Met een investering van ruim 9 miljoen euro wordt het gebied opgewaardeerd en toekomstbestendig gemaakt. De eerste werkzaamheden richten zich op de verbreding van de hoofdentree. Later volgen onder meer de verbetering van het wandel- en fietspad rond de plas, met continu zicht op het water, en de aanleg van een nieuwe zwemplek aan de noordzijde. De uitvoeringsfase loopt tot en met 2026, met een geplande uitloop tot in 2027. Tijdens deze werkzaamheden pakt Groengebied Amstelland het achterstallig onderhoud in de overige deelgebieden aan, zodat ook daar tijdig met nieuwe ontwikkelingen kan worden gestart.

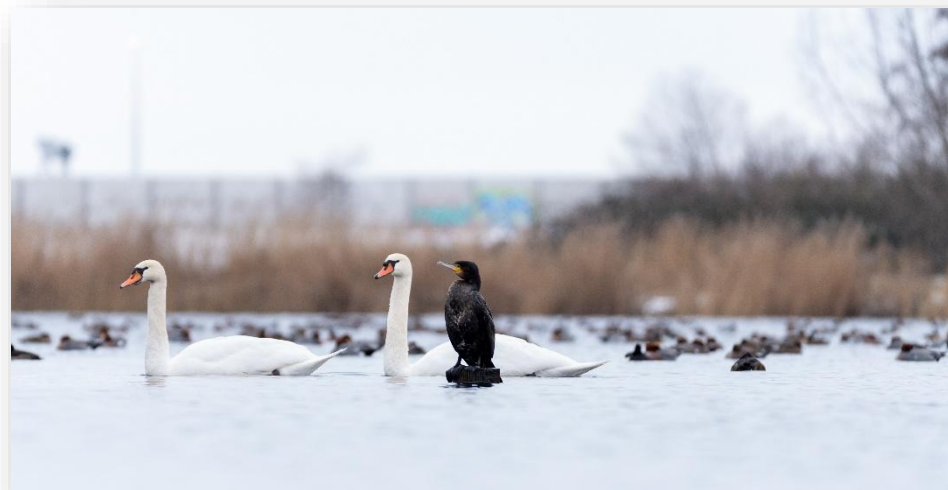
In 2025 organiseerde het bestuur van Groengebied Amstelland zijn jaarlijkse werkbezoek rondom de voortgang van de werkzaamheden. Collega's van de gemeente Amsterdam gaven daarbij een toelichting op de plannen en de uitvoering in het recreatiegebied.

Nieuw clubgebouw natuurvereniging De Ruige Hof

In 2025 opende natuurvereniging De Ruige Hof feestelijk haar nieuwe clubgebouw. Sinds 1986 brengt de vereniging de natuur dichterbij stadsbewoners met uiteenlopende activiteiten voor jong en oud. Het nieuwe gebouw biedt meer ruimte en draagt bij aan een duurzame voortzetting van de vereniging. De bouw en de grondbeschikbaarheid is mede mogelijk gemaakt door Groengebied Amstelland.

Eerste editie van Melody Garden Ouderkerkerplas

Na een succesvolle wervingsperiode vond afgelopen zomer de eerste editie van het evenement Melody Garden plaats aan de Ouderkerkerplas. Melody Garden, een afgeleide van het Mystic Garden Festival, is een duurzaam en creatief festival waar straattheater, spel, muziek en verbeelding samenkomen. Samen met de gemeente Ouder-Amstel wordt onderzocht hoe het programma in de toekomst verder kan worden ondersteund en ontwikkeld.

Figuur 3: Zwanen, Aalscholvers en Smienten op de Ouderkerkerplas in Ouder-Amstel

Nieuwe invulling mini-eilandje Gaasperplas

Nadat eerder de tjasker op het mini-eilandje in de Gaasperplas was verwijderd, heeft de molen in 2025 een nieuw thuis gekregen. De tjasker is geschonken aan de Utrechtse Molenstichting, die het monument inmiddels heeft gerestaureerd. Voor de herinrichting van het mini-eilandje in het deelgebied Gaasperplaspark zijn bezoekers via socialmediakanalen betrokken. Op basis van hun reacties is gekozen voor de aanleg van een veilige, natuurinclusieve broedplek voor ijsvogels. Groengebied Amstelland heeft deze nieuwe bestemming afgelopen jaar gerealiseerd.

Elektrificatie en ingebruikname van pontjes De Smient en De Fuut

Recreatieschap Groengebied Amstelland laat tijdens het recreatieseizoen (april–oktober) pontjes varen om de recreatiegebieden rondom rivier de Amstel met elkaar te verbinden. Eerder besloot het bestuur, vanuit milieuoverwegingen, beide pontjes te elektrificeren om de CO₂-uitstoot te verminderen. Met subsidie van de Provincie Noord-Holland en Waternet zijn de pontjes inmiddels geëlektrificeerd. Bij de start van het recreatieseizoen 2025 zijn de nieuwe elektrische pontjes in de vaart genomen.

Beëindiging samenwerking met het Bestuursbureau Recreatieschappen

Sinds 2022 maken de recreatieschappen gebruik van de dienstverlening van het Bestuursbureau Recreatieschappen. Bij de oprichting werd afgesproken dat na drie jaar een evaluatie zou plaatsvinden. Deze evaluatie is in 2025 uitgevoerd en daaruit bleek dat het bestuursbureau niet aan de verwachtingen voldeed. Daarom is besloten de dienstverleningsovereenkomst per 31 december 2025 op te zeggen en na 2026 geen gebruik meer te maken van de diensten. De taken van het bestuursbureau zullen, waar mogelijk, worden ondergebracht bij uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Figuur 4: Een besneeuwde wegwijzer van het Wandelnetwerk Amstelland

Natuurinclusieve recreatie

Onder natuurinclusieve recreatie verstaan wij het mogelijk maken van een brede variatie aan recreatievormen en activiteiten die rekening houdt met de verscheidenheid aan planten en dieren, die passend is bij het landschap en de plaatselijke omstandigheden, en het groene netwerk waar onze gebieden deel van uitmaken.

Nieuwe aanplant in deelgebied Ouderkerkerplas

Groengebied Amstelland heeft als één van de hoofddambities om de biodiversiteit in de recreatiegebieden te versterken. Hiertoe heeft het recreatieschap de handen ineengeslagen met de gemeente Ouder-Amstel om de mogelijkheden voor het planten van extra bomen en bosplantsoen in het deelgebied Ouderkerkerplas te onderzoeken. Het resultaat is dat er 14 bomen 583 stuks nieuw bosplantsoen worden geplant.

Tweejaarlijks broedvogelonderzoek

Om op lange termijn inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de broedvogelstand voeren we elke twee jaar een integraal broedvogelonderzoek uit. In 2025 vond de monitoring voor de tweede keer plaats. In totaal werden 199 territoria van 44 verschillende broedvogelsoorten vastgesteld binnen het onderzoeksgebied. De conclusie is dat de broedvogelstand stabiel is. Opvallend is dat er ook broedgevallen zijn vastgesteld van enkele bedreigde soorten, waaronder Koekoek, Nachtegaal, Spotvogel en Groene Specht.

Naturbegrazing met schapen in het Penbos Diemen

Met dit begrazingsproject wordt het recreatiegebied op een duurzame manier beheerd. Schapen reguleren de vegetatie natuurlijk, wat de biodiversiteit en de bodemkwaliteit ten goede komt. Het project levert bovendien waardevolle kennis op voor het beheer en helpt de balans tussen natuur en recreatie te bewaken.

Oogsten met de buurt bij Groen aan de Gaasp

Vlakbij de Gaasperplas wordt sinds deze zomer, in samenwerking met de lokale ondernemers, vers en lokaal voedsel geproduceerd. Onder de naam Groen aan de Gaasp kunnen bewoners een abonnement afsluiten waarmee zij meerdere keren per week zelf gewassen kunnen oogsten. De pilot is een vorm van agrobosbouw, een eeuwenoude en natuurinclusieve landbouwmethode waarin landbouw en natuur hand in hand gaan. Voor deze pilot heeft het recreatieschap grond beschikbaar gesteld.

Versterking van natuurwaarden binnen Groengebied Amstelland

Groengebied Amstelland voelt een duidelijke verantwoordelijkheid voor het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden in de recreatiegebieden. Het versterken van biodiversiteit is daarbij een belangrijke ambitie. Om kennis te delen en ontwikkelingen te volgen, is een natuurplatform opgericht waarin actieve vrijwilligersgroepen, zoals vogel- en zoogdierwerkgroepen, zijn betrokken. In 2025 introduceerde het recreatieschap bovendien een biodiversiteitsmonitor, die waardevolle informatie oplevert over de flora en fauna in het gebied.

Figuur 5: Het Banjerbos in het Diemberbos te Diemen

Communicatie over Groengebied Amstelland

In 2025 is met diverse doelgroepen over uiteenlopende onderwerpen gecommuniceerd, zoals belangrijke momenten, veranderingen in het gebied en noodzakelijke werkzaamheden. Daarnaast zijn de recreatiemogelijkheden, wandel- en fietsroutes in alle gebieden actief onder de aandacht gebracht, evenals activiteiten van samenwerkingspartners en ondernemers in Groengebied Amstelland.

Website, social media en pers

Zowel op de website als via social media was er onder andere aandacht voor:

- Aandacht voor de drie grote festivals (Amsterdam Open Air, Melody Garden en Reggae Lake), inclusief informatie over soundchecktijden, wegomleggingen en op- en afbouw. Reacties op eigen en externe socialmediakanalen zijn actief gemonitord en waar nodig beantwoord;
- Communicatie over de start van het vaarseizoen met de geëlektrificeerde pontjes; het persbericht is lokaal opgepikt;
- Vier nieuwsartikelen en socialmediaberichten tijdens de Week van de Biodiversiteit over plantwerkzaamheden, maaibeheer, broedvogeltellingen en een nachtvlinderinventarisatie;
- Promotie van de Open Dag Watersporten Gaasperplas, een initiatief van de watersportverenigingen;
- Aandacht voor de plaatsing van een bijenhotel bij uitkijktoren Het Polderneest en de waarneming van een graafbij bij de insectenburcht;
- Communicatie over het besluit om te starten met de uitvoering van het ontwikkelprogramma; het persbericht is zeer goed ontvangen en veelvuldig overgenomen door de pers;
- Aandacht en promotie voor de documentaire Hoop in de hoep;
- Lancering van een nieuw Instagramaccount in 2025.

Scan de QR-code om ons te volgen!

Promotie Groengebied Amstelland

In 2025 is via verschillende mediakanalen actief gecommuniceerd over activiteiten en ontwikkelingen in Groengebied Amstelland. Via de website Kidsproof, gericht op families met jonge kinderen, is aangesloten bij twee betaalde campagnes: in de zomer met tips over zwemlocaties en strandjes, en in de herfst met korte, toegankelijke wandelingen voor gezinnen in alle deelgebieden.

Daarnaast is deelgenomen aan de NH-nieuwscampagne “Start van het Weidevogelseizoen”. Tijdens de live-uitzending werd een vooraf opgenomen interview getoond met vogelspecialist Jos Vrolijk van de stichting Beschermers Amstelland, opgenomen in de Middelpolder. Onze communicatieadviseur lichtte toe dat recreanten met een goede verrekijker vanaf de weg baltsende vogels kunnen observeren. Ook is een betaalde bijdrage geleverd aan de NH Nieuws Zomertour-uitzending over het Noord-Holland pad. Hierin stond het biodiverse erfje Bankras-Noord centraal. Onze beheerder vertelde over zowel de recreatieve mogelijkheden, zoals wandelen en de pluktuin, als de aanwezige natuurwaarden.

In 2025 is de documentaire ‘Hoop in de Hoep’ van filmmaker Pim Gielen uitgebracht. Groengebied Amstelland heeft bijgedragen en geparticipeerd in de film. De film nam een ‘vlucht’ en is inmiddels te zien bij diverse filmtheaters en streamingdiensten.

Figuur 6: QR-scancode om de Instagram-pagina van Groengebied Amstelland te volgen!

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Groengebied Amstelland en werkgebied zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (herijkt in 2024):

- Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Strategische doelen

In 2025 is verder ingezet op het realiseren van haar ambities die in 2023 zijn vastgesteld. De onderstaande ambities zijn leidend voor de programmering van de komende jaren:

- Breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Operationele doelen

Naast beheer, toezicht, onderhoud en ontwikkeling werd in 2025 gerealiseerd:

- Duurzame langjarige erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer;
- Doorvertaling van de ambities in de opgaven van het ontwikkelprogramma;
- Exploiteren van evenementen plus een succesvolle werving van een nieuw evenement voor de locatie Ouderkerkerplas;
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen door onder meer ruimte bieden aan vrijwilligers voor zelfbeheer en inzetten van werkvoorzieningsschappen;

- Faciliteren van natuurinclusieve recreatie. Dit jaar is gestart met een natuurplatform met vrijwilligers en een biodiversiteitsmonitor;
- Start uitvoering projecten Toekomstplan Gaasperplas samen met de gemeente Amsterdam;
- Herijking van de aflopende vastgoedcontracten;
- Uitvoering communicatieplan, waaronder succesvolle herhaling van een zwerfafvalcampagne;
- Realisatie fietsrondje Diemerscheg in opdracht van de Stuurgroep Diemerscheg;
- Deelname aan gebiedsprocessen Amstelscheg en Diemerscheg;
- Conceptonderzoek naar meer toekomstbestendigere beheerbudgetten door onder andere de toepassing van het criterium bevolkingsgewicht op de deelnemersbijdrage en het programma “beheer in control”.

Een start is gemaakt met, maar nog niet afgerond:

- Onderzoek naar mogelijke uitruillocaties boerderijen Langerlust en Landgenoegen;
- Verplaatsing van de milieustraat van naar de Langbroekdreef;
- Implementatie van een nieuwe indexatiemethodiek;
- Verdere procesoptimalisatie Natuurnetwerk Nederland;
- Onderzoek naar een eventueel waterbedeffer vanwege betaald parkeren in de omgeving van de parkeerplaatsen van het recreatieschap;
- Aanpassingen aan de Verordening Financieel Beheer ten behoeve van de implementatie van bevolkingsgewicht als één van de grondslagen voor de totstandkoming van de participantenbijdrage.

Programmaverantwoording

Paragrafen

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering zijn de volgende maatregelen genomen:

- Vernieuwing ICT-omgeving, digitale veiligheid en gegevensbescherming;
- Extra geactualiseerde prognose voor de najaarsvergadering;
- Aanpassing kader voor de beoordeling van begrotingsrechtmatigheid;
- Europese aanbesteding accountantsdiensten voor komende jaren;
- Actualisatie van afschrijf categorieën- en perioden;
- Verbetering van de digitale veiligheid en digitalisering van archieven;
- Bijdrage geleverd aan de evaluatie van het bestuursbureau.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap werd het afgelopen jaar geconfronteerd met:

- Bezoekers stellen hogere eisen aan maatwerk, kwaliteit en beleving. De vraag naar natuur- en welzijnsrecreatie nam sterk toe, met groeiende populariteit van activiteiten zoals natuurwandelingen, stiltegebieden, bosbaden en combinaties van recreatie en mentale gezondheid.
- Recreatiegebieden worden steeds meer gezien als plekken voor preventieve gezondheid, ontspanning en sociale verbinding.
- De spanning tussen recreatieve ontwikkeling en natuurbehoud nam wederom verder toe. Tegelijkertijd groeide de aandacht voor biodiversiteitsherstel, mede doordat de ecologische kwaliteit van agrarische landschappen onder druk staat door grootschalige monoculturen en het gebruik van bestrijdingsmiddelen.
- Financiële en operationele druk bleef hoog. Stijgende kosten voor energie, onderhoud en grondstoffen, gecombineerd met aanhoudende beperkte ontwikkelmogelijkheden en personeelstekorten, zetten de begrotingen van recreatieschappen verder onder druk.
- Extreem weer leidde tot hogere beheerkosten. Droge voorjaren en andere weerextremen zorgden voor extra onderhoudsopgaven en risico's. Naast droogte spelen ook wateroverlast, bodemdaling en hittestress een grotere rol in beheer en inrichting.

- De vraag naar verblijfsrecreatie nam verder toe, met een groeiende belangstelling voor bed-and-breakfasts, tiny houses en natuurcampings.
- Technologische ontwikkelingen veranderen recreatiepatronen. Door robotisering, automatisering en kunstmatige intelligentie verschuiven traditionele vormen van recreatief gebruik. Hierdoor ontstaat meer behoefte aan nieuwe vormen van zingeving, rust en welzijn in het buitengebied.
- Toegenomen aandacht voor het gebruik van LD-staalslakken in infrastructuur. In 2025 was er landelijk meer aandacht voor de toepassing van dit materiaal. Onderzoek in de recreatiegebieden bevestigde dat bij speelplaatsen geen staalslakken zijn aangetroffen. [Meer Informatie over staalslakken in recreatiegebieden](#) ↗.

Ook in de komende jaren zullen woningbouw en aangescherpte regelgeving een aanzienlijke invloed hebben op de recreatiegebieden. Door de groei van het aantal woningen neemt het aantal gebruikers toe, wat leidt tot extra druk op de bestaande groengebieden. De verwachting is dat er vele duizenden hectares groen en kilometers aan recreatieve routes tekort zullen zijn om de toekomstige vraag te accommoderen. Voor het recreatieschap betekent dit:

- Een explosieve toename in ruimteaanvragen, waaronder intensiever recreatief gebruik en vragen vanuit de markt, maar ook aanvragen voor kabel- en leidingtracés, tijdelijke bouwdepots en oplossingen voor energievraagstukken zoals netverzwaring en onderstations.
- Een forse woningbouwopgave in de deelnemende gemeenten, die gezamenlijk meer dan 50.000 nieuwe woningen realiseren richting 2030. Deze groei zal de recreatiedruk aanzienlijk vergroten, waardoor het essentieel is om de balans tussen recreatie en natuurwaarden nauwgezet te monitoren.
- Grote nieuwbouwontwikkelingen in de directe omgeving van Groengebied Amstelland, waaronder De Nieuwe Kern, De Scheg en de algehele woningbouwopgave in Amsterdam.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2025 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico's, genoemd in de risicoparagraaf.

Figuur 7: Erfje Bankrasweg-noord in de Middelpolder te Amstelveen

Programmaverantwoording

Paragrafen

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes, rentebaten en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	217.879	20.322	-197.557
2. Beheer en onderhoud	3.675.262	1.031.567	-2.643.695
3. Veiligheid en toezicht	502.452	-	-502.452
4. Bestuur en ondersteuning	595.142	-	-595.142
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.455	4.336.461	4.335.005
Totaal voor bestemming	4.992.191	5.388.349	396.159
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	864.272	468.113	-396.159
Totaal na bestemming	5.856.462	5.856.462	-

Verkorte balans

De balans per 31 december 2025 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2025	2024	PASSIVA	2025	2024
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	162	243	Eigen vermogen	2.700	2.303
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	2.078	1.625
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	162	243	Subtotaal	4.777	3.929
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	239	200	Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	298	384
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	5.039	4.036	Overlopende passiva	1.294	1.083
Liquide middelen	929	918			
Subtotaal	6.208	5.153	Subtotaal	1.592	1.467
Totaal	6.369	5.396	Totaal	6.369	5.396

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	217.879	20.322	-197.557	287.866	27.587	-260.279	180.828	39.541	-141.287
2. Beheer en onderhoud	3.675.262	1.031.567	-2.643.695	3.896.655	954.121	-2.942.535	3.644.851	837.989	-2.806.861
3. Veiligheid en toezicht	502.452	-	-502.452	568.830	-	-568.830	498.097	-	-498.097
4. Bestuur en ondersteuning excl. overhead	139.609	-	-139.609	125.268	-	-125.268	115.469	-	-115.469
5. Algemene dekkingsmiddelen excl. mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.455	4.336.461	4.335.005	1.600	4.321.112	4.319.512	1.308	4.154.220	4.152.911
Overhead	455.532	-	-455.532	455.277	-	-455.277	442.429	-	-442.429
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	4.992.191	5.388.349	396.159	5.335.495	5.302.820	-32.676	4.882.981	5.031.750	148.769
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Toevoeging	Ottrekking	Saldo	Toevoeging	Ottrekking	Saldo	Toevoeging	Ottrekking	Saldo
Algemene reserve	394.327	405.803	-11.476	58.233	210.372	-152.139	287.468	362.845	-75.377
Bestemmingsreserve	469.945	62.310	407.635	192.000	72.537	119.464	248.000	23.854	224.146
Totaal mutaties reserves	864.272	468.113	396.159	250.233	282.909	-32.676	535.468	386.699	148.769
Gerealiseerd resultaat	5.856.462	5.856.462	-	5.585.728	5.585.728	-	5.418.449	5.418.449	-

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2025 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2025 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2025. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2025, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025 in de jaarrekening.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het eerste programma heeft het recreatieschap zich ingezet voor de verdere ontwikkeling en inrichting van recreatie inclusieve natuur en natuurinclusieve recreatie. In 2025 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2025

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. De uitgaven op dit taakveld zijn nihil, conform de begrotingswijziging.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. De totale lasten op dit taakveld zijn € 7.330,- hoger dan begroot. Er is minder reguliere inzet vanuit communicatie geweest. Daarnaast zijn er meer kosten gemaakt voor de incidentele projecten, welke in detail te zien zijn in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’, die onder economische ontwikkeling vallen. Ook zijn er op dit taakveld € 2.765,- meer baten behaald dan begroot. Dit ziet op het project beheer projectrekening Diemberbos, welke geheel gedekt is vanuit het Nationaal Groenfonds. Op dit project zijn meer kosten gerealiseerd en dus ook meer opbrengsten.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen in het gebied. De totale lasten zijn € 53.972,- lager dan begroot als gevolg van het vervallen van het bouwrijp maken van de ontwikkellocatie Abcouderstraatweg 79. Reden hiervoor is dat een eventuele ontwikkeling afhangt van het gezamenlijke onderzoek naar een eventuele ruil tussen de locaties boerderijen Langerlust en Landgenoegen met de gemeente Amsterdam. Afhankelijk van de uitkomst zal in 2026 een nieuw perspectief worden geboden.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het gebiedsteam van Groengebied Amstelland behandelt vanuit verschillende disciplines de verzoeken van ondernemers en begeleiden dit zo nodig verder. De uitgaven op dit taakveld zijn nihil, conform de begrotingswijziging.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De totale lasten zijn € 23.344,- lager dan begroot. Deze afwijking omvat diverse afwijkingen op incidentele projecten, welke in detail te zien zijn in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’. De grootste afwijkingen hangen samen met de minder benodigde inzet RNH en de impasse rondom de voortzetting van de financiering voor het onderhoud van het voormalige ‘Recreatie om de Stad’-gebied (RodS) Diemberbos. Deze afwijkingen zijn reeds verwerkt en toegelicht in de geactualiseerde najaarsnotitie 2025.

Ook zijn er op dit taakveld € 10.029,- minder baten behaald dan begroot. Dit ziet op het projectontwikkeling Toekomstplan Gaasperplas, waarvan de realisatie kosten geheel worden gedekt door de gemeente Amsterdam. Op dit project zijn minder kosten gerealiseerd en dus ook minder opbrengsten.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Baten en lasten

Programma 1.				
Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	15.460	90.600	-75.140	27.977
Overige bedrijfskosten	10.588	10.588	-1	-
Inzet RNH	191.832	186.678	5.154	152.851
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	217.879	287.866	-69.986	180.828
Opbrengsten	13.355	23.210	-9.855	37.164
Subsidies en projectbijdragen	6.968	4.377	2.591	2.377
Totale baten	20.322	27.587	-7.265	39.541
Saldo	-197.557	-260.279	62.721	-141.287

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	120.228	6.014	112.897	3.249	101.024	1.436
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	53.972	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	97.652	14.308	120.997	24.338	79.804	38.105
Totaal	217.879	20.322	287.866	27.587	180.828	39.541

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (rea minus begr)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden programma verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	-	-	-	-	-	-
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	66.154	-	84.712	-	-18.558	-
3.1	Optimalisatie Natuurnetwerk Nederland	13.302	-	-	-	13.302	-
3.1	Werkgroep ambitiedocument en financiële scenario's ontwikkelprogramma	34.758	-	24.937	-	9.821	-
3.1	Beheer projectrekening Diemberbos (gezamenlijk fonds met SBB)	6.014	6.014	3.249	3.249	2.765	2.765
	Subtotaal taakveld 3.1	120.228	6.014	112.897	3.249	7.330	2.765
3.2.1	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Bouwrijp maken ontwikkellocatie Abcouderstraatweg 79	-	-	49.500	-	-49.500	-
3.2.1	Planwerking Toekomstplan Gaasperplas	-	-	4.472	-	-4.472	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	-	-	53.972	-	-53.972	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	-	-	-	-	-	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	4.748	-	14.020	-	-9.272	-
5.7.1	Uitvoering Toekomstplan Gaasperplas	13.355	13.355	19.102	23.210	-5.747	-9.855
5.7.1	Subsidieproject Gaasperplas Centraal	1.656	954	1.949	1.128	-294	-174
5.7.1	Uitruil boerderijen Landgenoegen en Langerlust	51.846	-	50.140	-	1.706	-
5.7.1	Uitvoering fietsrondje Diemberbos	10.588	-	10.588	-	-	-
5.7.1	Ontwikkeling verenigingsgebouw natuurvereniging De Ruige Hof	15.460	-	15.000	-	460	-
5.7.1	Onderzoek duurzame financiering Diemberbos	-	-	10.198	-	-10.198	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	97.652	14.308	120.997	24.338	-23.344	-10.029
	Totaal	217.880	20.322	287.866	27.586	-69.986	-7.264

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen
Programmaverantwoording			Paragrafen		
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2025 lag de focus op:

- Het op peil houden van het recreatiegebied en de voorzieningen, zodat deze aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, conform de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B.
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden en de bediening van pontveren.
- Het realiseren van een sluitende exploitatie ter ondersteuning van een evenwichtige en duurzame recreatie.
- Het waarborgen van schoon zwemwater, waarbij op alle stranden werd gestreefd naar minimaal de kwalificatie 'goed'.
- Het leveren van extra inzet voor het schoonhouden van de gebieden, om de kwaliteit en beleving voor bezoekers te verbeteren.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf [kapitaalgoederen](#) .

Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2025

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel "specificatie van de projecten per taakveld".

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Er was op dit taakveld sprake van een overschrijding van € 21.570,- hoofdzakelijk door minder uitgaven dagelijks onderhoud en een stijging van de dotatie groot onderhoud inzake de uitkijktoren Het Poldernest in de Ronde Hoep.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van het vastgoedbeheer, waaronder contractherziening en -verlenging, toezicht op naleving van contractafspraken, het afhandelen van verjaringszaken en oneigenlijk gebruik, administratief beheer, canonherzieningen en overige notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Jaarlijks wordt invulling gegeven aan drie kerntaken die gericht zijn op het blijvend optimaliseren van de gebiedsexploitatie van Groengebied Amstelland:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, Kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling;
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgaven conform het vastgestelde vastgoedbeleid en relevante wet- en regelgeving.

Programmaverantwoording

Paragrafen

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en Programma

5. Algemene dekkingsmiddelen

Op dit taakveld was sprake van een onderschrijding van € 21.368,- aan kosten. Dit komt voornamelijk doordat er minder advieskosten zijn gemaakt. Zo kon de uitruil van percelen met Rijkswaterstaat in het kader van mobiliteitstoepassingen nog niet 2025 plaatsvinden en schuift door naar 2026. Ook zijn er in 2025 minder kosten gemaakt voor de projecten Erfpacht en samenwerkingsovereenkomsten met Staatsbosbeheer en Koudewinning, ook deze kosten schuiven door naar 2026. Daarnaast was er wat minder inzet van RNH binnen vastgoed en het bedrijfsbureau. Aan de inkomstenkant is € 10.590,- minder gerealiseerd dan begroot.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De uitgaven op dit taakveld zijn € 7.775,- lager dan begroot. Van het bedrag dat niet uitgegeven is zal een groot deel (€ 6.000,-) doorschuiven naar 2026.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Op dit taakveld zijn de kosten € 19.013,- lager uitgevallen dan begroot, voornamelijk door een geringere inzet van RNH. Daartegenover vielen de opbrengsten € 34.271,- hoger uit. Net als in voorgaande jaren hadden meerdere festivalorganisatoren in 2025 te maken met financiële uitdagingen, waardoor opnieuw een voorzichtige en terughoudende begroting is gehanteerd. Desondanks kon bij de Ouderkerkerplas het evenement Melody Garden worden geïntroduceerd, dat bij de eerste editie direct een goede opkomst behaalde. In het Gaasperpark konden alle drie de geplande festivals doorgang vinden, al was de opkomst sterk wisselend. Dit had invloed op de variabele inkomsten binnen dit taakveld. De tegenvallende bezoekersaantallen bij Amsterdam Open Air en Guilty Pleasure werden mede veroorzaakt door de zeer slechte weersomstandigheden. Daarentegen kende Reggae Lake een uitzonderlijk hoge opkomst; de vraag naar kaarten overtrof zelfs het aanbod.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden de inspanningen verantwoord die gericht zijn op de instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen, zodat deze aantrekkelijk, schoon, heel en veilig blijven. In 2025 is onder meer het volgende uitgevoerd:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen om de basiskwaliteit van de gebieden te borgen.
- Extra inzet op schoonmaak, om de terreinen op een hoog niveau te houden.
- Onderhoud en promotie van de routenetwerken, waaronder wandel-, fiets- en themaroutes.
- Onderhoud aan de laarzen- en ruiterspaden in de Middelpolder.
- Uitvoering van extra waterplantenbeheer en maatregelen ter bevordering van biodiversiteit in waterrijke en natuurlijke zones.
- Plaatsing en ingebruikname van een extra speelvoorziening aan de Hoge Dijk.

Figuur 8: Bezoekers van de eerste editie van Melody Garden Ouderkerkerplas

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en Programma	5. Algemene dekkingsmiddelen			

De inkomsten binnen dit taakveld vielen € 53.765,- hoger uit dan begroot. Dit komt met name door de vrijval van verzekeringsgelden en opbrengsten uit één van de vele ruimteaanvragen, waaronder seismische boringen, die niet waren opgenomen in de begroting.

De kosten binnen dit taakveld zijn € 151.667,- lager uitgevallen dan begroot. Dit komt onder meer door een openstaande vacature voor een boswachter en ziekte binnen de afdeling beheer. Daarentegen zijn de kosten voor externe partijen hoger uitgevallen door inhuur voor de vrijgevallen werkzaamheden. Als gevolg van de bovengenoemde (tijdelijke) personele onderbezetting heeft er ook minder werk voor dagelijks onderhoud kunnen plaatsvinden. Deze werken schuiven door naar 2026.

Verder hebben zich in 2025 geen voldoende geschikte aanvragen gemeld voor het loket lokale omgevingsinitiatieven van Groengebied Amstelland. Ook zijn er minder beheer- en onderhoudskosten gemaakt voor de uitkijktoren Het Poldernest in de Ronde Hoep. De verwachting is dat de beheerkosten in de komende jaren zullen toenemen, omdat de toren nog relatief nieuw is. De kosten voor de uitkijktoren Het Poldernest schuiven daardoor door naar latere jaren.

Er zijn aanmerkelijk hogere elektriciteitskosten gemaakt als gevolg van de elektrificatie van de pontjes, maar ook door gestegen energietarieven en een aanpassing van het btw-tarief. Doordat er nog niet is geïnvesteerd in een nieuwe auto, zijn de kapitaallasten lager uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn de uitgaven voor overige bedrijfskosten iets lager geweest. Al deze afwijkingen waren reeds opgenomen en toegelicht in de geactualiseerde najaarsnotitie 2025.

Baten en lasten

Programma 2.				
Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten DO	1.600.207	1.723.624	-123.417	1.584.791
Overige bedrijfskosten	254.600	281.224	-26.624	285.773
Inzet RNH	882.689	957.807	-75.118	851.248
GO*	459.429	1.243.095	-783.666	791.545
Kapitaallasten	25.766	34.000	-8.234	23.038
Subtotaal lasten	3.222.691	4.239.750	-1.017.059	3.536.396
Dotatie voorziening GO*	912.000	900.000	12.000	900.000
Onttrekking voorziening GO*	-459.429	-1.243.095	783.666	-791.545
Saldo mutaties voorziening GO	452.571	-343.095	795.666	108.455
Totale lasten	3.675.262	3.896.655	-221.393	3.644.851
Opbrengsten	1.028.765	951.319	77.446	805.854
Projectsubsidies	2.802	2.802	-	32.135
Totale baten	1.031.567	954.121	77.446	837.989
Saldo	-2.643.695	-2.942.535	298.840	-2.806.861

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten zich niet kwalificeren als investering.

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	737.317	-	758.887	-	743.089	-
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	117.214	431.379	138.582	441.969	108.074	414.702
3.4 Economische promotie	102.489	-	110.264	-	101.431	-
5.3 Cultuurpresentatie en productie	82.182	326.371	101.195	292.100	85.357	369.566
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.636.060	273.817	2.787.727	220.052	2.606.901	53.721
Totaal	3.675.262	1.031.567	3.896.655	954.121	3.644.851	837.989

Figuur 9: Trekpont in de Middelpolder te Amstelveen

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en Programma		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (rea minus begr)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	206.317	-	233.887	-	-27.570	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	531.000	-	525.000	-	6.000	-
2.1.2	GO/VV	378.755	-	774.306	-	-395.551	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-378.755	-	-774.306	-	395.551	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	737.317	-	758.887	-	-21.570	-
3.2.2	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	106.587	431.379	113.347	441.969	-6.761	-10.590
3.2.2	Erfpacht en samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer	8.827	-	12.835	-	-4.008	-
3.2.2	Koudewinning Ouderkerkerplas	1.800	-	6.400	-	-4.600	-
3.2.2	Uitruil van percelen met Rijkswaterstaat in het kader van mobiliteit	-	-	6.000	-	-6.000	-
	Subtotaal taakveld 3.2.2	117.214	431.379	138.582	441.969	-21.368	-10.590
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	102.489	-	110.264	-	-7.775	-
	Subtotaal taakveld 3.4	102.489	-	110.264	-	-7.775	-
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.3	Grootschalige evenementen	82.182	326.371	101.195	292.100	-19.013	34.271
	Subtotaal taakveld 5.3	82.182	326.371	101.195	292.100	-19.013	34.271
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.229.294	273.817	2.378.727	220.052	-149.433	53.765
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	381.000	-	375.000	-	6.000	-
5.7.2	GO/VV	80.674	-	468.789	-	-388.115	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-80.674	-	-468.789	-	388.115	-
5.7.2	Kapitaallasten	25.766	-	34.000	-	-8.234	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	2.636.060	273.817	2.787.727	220.052	-151.667	53.765
	Totaal	3.675.262	1.031.567	3.896.655	954.121	-221.393	77.446

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Met gastheerschap, toezicht en, waar nodig, handhavend optreden wil het recreatieschap het gevoel van vertrouwen en veiligheid bij bezoekers versterken.

Prestaties per taakveld in 2025

Specificatie van dit programma is te vinden in de tabel “Baten en lasten”.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Er is sprake van een onderschrijding van € 66.377,- op dit taakveld, veroorzaakt door uitval en onderbezetting. In de huidige arbeidsmarkt is het lastig om boswachters voor toezichtstaken te werven. De wens om meer toezicht te realiseren is daarom deels ingevuld met de inzet van externe toezichthouders. Deze afwijkingen waren reeds opgenomen en toegelicht in de geactualiseerde najaarsnotitie 2025.

Gezamenlijk fonds beheer en exploitatie Diemberbos

In 2011 hebben Groengebied Amstelland en Staatsbosbeheer overeenstemming bereikt over de programmatische inzet van het fonds ‘beheer en exploitatie Diemberbos’, ter grootte van destijds € 180.000,-. Met dit fonds wordt het beheer en de exploitatie van het Diemberbos versterkt.

In de uitwerking hiervan hebben beide partijen een aantal maatregelen benoemd, waaronder het gezamenlijk invulling geven aan goed gastheerschap in het Diemberbos. Op verzoek van Staatsbosbeheer en bekostigd vanuit het fonds ‘beheer en exploitatie

Diemberbos’ heeft Groengebied Amstelland ook in 2025 toezicht uitgevoerd in het gebied. Dit draagt ook bij aan de veiligheid en beleving van recreanten die Groengebied Amstelland bezoeken.

Baten en lasten

Programma 3.				
Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	34.672	37.800	-3.128	37.425
Inzet RNH	467.780	531.030	-63.249	460.672
Totale lasten	502.452	568.830	-66.377	498.097
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-502.452	-568.830	66.377	-498.097

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 Openbare orde en veiligheid	502.452	-	568.830	-	498.097	-
Totaal	502.452	-	568.830	-	498.097	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2025 zijn de volgende speerpunten geformuleerd:

- Monitoren van en deelnemen aan grote gebiedsprocessen, waaronder BOS Diemerscheg, het Toekomst kader Amstelscheg en het Toekomstplan Gaasperplas.
- Verankeren van natuurinclusieve recreatie en recreatie inclusieve natuur binnen de organisatie.
- Actualiseren van de risico-inventarisatie.
- Aanscherpen van de planning- en controlcyclus.
- Ondersteunen van het Bestuursbureau Recreatieschappen.
- Voorbereiden van de rechtmatigheidscontrole.
- Verdere implementatie van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Verwerken van de ambities in financiële scenario's.
- Opzetten en uitwerken van het (concept)-ontwikkelprogramma.

Prestaties per taakveld in 2025

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel "Specificatie taakveld 0.4 overhead".

Taakveld 0.1 Bestuur

- Diverse werkzaamheden ten behoeve aanpassen GR/verordening(en);
- Accountantscontrole bij jaarrekening 2024;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024;
- Interimcontrole 2024;

- Dienstverlening Bestuursbureau Recreatieschappen (€ 114.000,-). Ten opzichte van de begroting zijn € 19.000,- aan meerkosten ontstaan. Deze overschrijding is aanzienlijk en staat haaks op de vooraf geraamde inzet. Geclaimd wordt dat de recreatieschappen op grond van de DVO Bestuursbureau Recreatieschappen 2022 (artikel 5) de provincie Noord-Holland hebben gerechtigd om, ongeacht de hoogte van de kosten, deze zonder instemming van de schapsbesturen volledig door te belasten.

Taakveld 0.4 Overhead

Overheadkosten waren per saldo conform begroting. Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%.

Baten en lasten

Programma 4.				
Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	153.391	148.420	4.971	133.474
Inzet RNH	441.751	432.125	9.626	424.424
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	595.142	580.545	14.597	557.898
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-595.142	-580.545	-14.597	-557.898

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid	4. Bestuur en ondersteuning	5. Algemene dekkingsmiddelen			

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	139.609	-	125.268	-	115.469	-
0.4 Overhead	455.532	-	455.277	-	442.429	-
Totaal	595.142	-	580.545	-	557.898	-

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Onderdeel	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	260.992	-	237.222	-	23.770	-
Secretariaat	42.497	-	39.042	-	3.455	-
Financiële control en administratie	104.990	-	112.731	-	-7.741	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	39.086	-	46.748	-	-7.662	-
Kantoor- en bedrijfskosten	7.966	-	19.534	-	-11.568	-
Totaal	455.532	-	455.277	-	255	-

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2025

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Ontvangst van rentebaten;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

In het boekjaar 2025 is er aan rentebaten € 15.347,- meer ontvangen dan begroot.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2025 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf [weerstandvermogen](#).

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2025 en het verschil ten opzichte van de begrotingswijziging 2025.

Baten en lasten

Programma 5.				
Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil 2025	Jaarrekening 2024
Bedrijfskosten	1.455	1.600	-145	1.308
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	1.455	1.600	-145	1.308
Participantenbijdragen	4.221.112	4.221.112	-	3.974.683
Opbrengsten	115.349	100.000	15.349	179.537
Totale baten	4.336.461	4.321.112	15.349	4.154.220
Saldo voor bestemming	4.335.005	4.319.512	15.493	4.152.911
Mutaties reserves	396.159	-32.676	428.835	148.769
Saldo na bestemming	3.938.846	4.352.188	-413.341	4.004.143

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
1. Ontwikkeling en inrichting	2. Beheer en onderhoud	3. Toezicht en veiligheid		4. Bestuur en ondersteuning		5. Algemene dekkingsmiddelen	

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2024		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	394.327	405.803	-11.476	58.233	210.372	-152.139	287.468	362.845	-75.377
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	278.000	34.758	243.242	-	24.937	-24.937	248.000	13.949	234.051
Bestemmingsreserve uitkijktoren het Poldernest	191.945	17.638	174.307	192.000	38.400	153.600	-	-	-
Bestemmingsreserve investeringen	-	702	-702	-	-	-	-	693	-693
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	9.212	-9.212	-	9.200	-9.200	-	9.212	-9.212
Totaal mutaties reserves	864.272	468.113	396.159	250.233	282.909	-32.676	535.468	386.699	148.769

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve	1.263.267	1.274.743	-11.476
Bestemmingsreserve	1.436.294	1.028.659	407.635
Totaal reserves	2.699.561	2.303.402	396.159

In 2019 is een bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten opgericht ten behoeve van maatschappelijk nut reserveringen. In 2023 is een bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma opgericht ten behoeve van dekking projecten volgend uit de uitwerking van de ambities. In 2025 is er een bestemmingsreserve opgericht ten behoeve van de dekking beheer en onderhoud Uitkijktoren Het Poldernest.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 Treasury	1.455	115.347	1.600	100.000	1.308	179.532
0.8 Overige baten en lasten	-	4.221.113	-	4.221.112	-	3.974.688
0.9 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	864.272	468.113	250.233	282.909	535.468	386.700
0.11 Resultaat baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	865.727	4.804.573	251.833	4.604.021	536.777	4.540.919

Samenvatting		Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering		E. Grondbeleid	F. Participanten	

Paragrafen

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico is de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2025, € 678.750,-, zie bijlage VI [Risico-inventarisatie 2025](#) ↗.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) per 31-12-2025 bedraagt € 1.263.267,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
- Milieuvervuiling van bijvoorbeeld grond/water;
- Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;
- Kosten voor afhandeling Woo-verzoeken.

	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2024	Vershil
Algemene reserve	1.263.267	1.274.743	-11.476
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	753.293	510.051	243.242
Bestemmingsreserve uitkijktoren Het Poldernest	174.307	-	174.307
Bestemmingsreserve investeringen	444.207	444.909	-702
Bestemmingsreserve kapitaallasten	64.487	73.699	-9.212
Totaal	2.699.561	2.303.402	396.159

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn 'extra' en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve uitkijktoren Het Poldernest in polder de Ronde Hoep

Rijkswaterstaat heeft aan de Polderweg in de gemeente Ouderkerk aan de Amstel een uitkijktoren gerealiseerd, waarvan het eigenaarschap bij Rijkswaterstaat berust. Voor het beheer en onderhoud is tussen Rijkswaterstaat en het schap een overeenkomst afgesloten voor een periode van dertig jaar, waarbij iedere vijf jaar een bedrag wordt gestort. Deze stortingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve, waaruit het jaarlijkse beheer en onderhoud van de uitkijktoren Het Poldernest wordt gedekt.

Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma

Deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan het realiseren van de vastgestelde ambities. Na besluitvorming door het algemeen bestuur zal deze reserve verder worden aangevuld met eventueel behaalde reguliere resultaten.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Groengebied Amstelland heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteit geeft informatie over het gevoerde beleid. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. In de regel wordt een solvabiliteitsratio >50% als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Conclusie solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio houdt verband met behaalde resultaten van de afgelopen jaren. In de regel wordt een solvabiliteitsratio > 50% als voldoende beschouwd. Zoals hieronder te zien komt de solvabiliteitsratio voor 2025 uit op 49% (2024: 51%). Wat net aan als voldoende beschouwd kan worden.

Kengetallen

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	-86%	-68%	-73%
Idem gecorrigeerd voor verstrekke leningen	-86%	-68%	-73%
Solvabiliteitsratio	49%	51%	51%
Structurele exploitatieruimte	6%	0%	6%
Grondexploitatie	N.v.t.		
Belastingcapaciteit	N.v.t.		

Figuur 10: Toezicht in de Duivendrechtsepolder te Amsterdam

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 16 april 2026 is het beheerplan kapitaalgoederen in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit B te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/ jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	1.600.207	1.723.624	1.584.791
Groot onderhoud en kleine vervangingen	459.429	1.243.095	791.545
Kapitaallasten	25.766	34.000	23.038
Totaal	2.085.401	3.000.719	2.399.375

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	102.193	-	155.184

De economische vervangingen hebben betrekking op het elektrificeren van de pontjes Smient en Fuut. Hiermee is in 2023 begonnen en is afgerond in 2025.

In [bijlage IV](#) is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025.

Figuur 11: Werkzaamheden in het kader van het Toekomstplan Gaasperplas te Amsterdam

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Verhardingen	414.545	679.396	424.368
Civiele kunstwerken	81.539	238.092	239.831
Inzet RNH	88.987	90.705	84.827
En per saldo toevoeging /onttrekking aan de voorziening GO	152.245	-249.306	-5.938
Totaal	737.317	758.887	743.089

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruitpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 onder andere de volgende herstelwerkzaamheden uitgevoerd:

- Half-verharding voetpaden in verschillende deelgebieden;
- Grootonderhoud straatwerk rondom toiletgebouwen en de werkplaats;
- Reguliere groot onderhoud werkzaamheden in het Gaasperplasgebied.

Groot Onderhoud aan de vlonders in de Ouderkerkerplas is in 2025 aanbesteed maar wordt in 2026 uitgevoerd. De kosten schuiven door naar 2026.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	81.852	86.424	86.799
Groot onderhoud en kleine vervangingen	332.694	592.972	337.570
Totaal	414.545	679.396	424.368

Categorie civiele kunstwerken

Groengebied Amstelland heeft totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers. De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud vlonder waterspeelplaats;

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	35.478	56.758	46.463
Groot onderhoud en kleine vervangingen	46.061	181.334	193.369
Totaal	81.539	238.092	239.831

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Groen	808.005	989.946	898.366
Water, oevers en stranden	244.720	426.728	267.410
Pontjes	60.401	67.500	64.844
Terreinmeubilair	172.485	265.340	204.702
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	247.453	258.980	241.091
Gebouwen en materieel	56.251	74.737	58.762
Overige bedrijfskosten	222.831	218.224	261.882
Inzet RNH	491.065	565.643	483.052
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	300.326	-93.789	114.393
Totaal	2.603.538	2.773.309	2.594.502

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit culturele en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en culturele beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Biodiversiteit bevorderend door aangepast maaibeeld;
- Invasieve exotenbestrijding in verschillende gebieden;
- Werkzaamheden uit de veiligheidsinspectie 2024 zijn deels uitgevoerd;
- Zieke iepen bomen verwijderd, deze worden her-plant in 2026;
- Kappen van 114 essen in verband met essentaksterfte, deze worden in 2026 her-plant;
- Dunningswerkzaamheden en randenbeheer in verschillende gebieden;

Voor het Groot onderhoud aan de laanbeplanting is in verband met de boomziekte 'Essentaksterfte' in 2025 een kapvergunning aangevraagd. Dit proces heeft veel tijd in beslag genomen waardoor de werkzaamheden pas vanaf eind 2025 konden beginnen, en grotendeels in 2026 zullen worden afgewerkt. De kosten schuiven dan ook grotendeels door naar 2026.

GROEN	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	785.782	796.662	782.665
Groot onderhoud en kleine vervangingen	22.224	193.284	115.701
Totaal	808.005	989.946	898.366

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Categorie water, oevers en stranden

Groengebied Amstelland heeft in haar beheergebieden in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m2 zandstrand. De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Periodiek onderhoud aan de stranden;
- Waterplantenbeheer met maaien en afvoeren;
- Eén doorspoelpomp vervangen;
- Pilotproject met vrijwilligers kwaliteitsverbetering sloot Middelpolder;
- Baggerwerkzaamheden langs de golfbaan Hoge Dijk;
- Natuurvriendelijke beschoeiing met wilgentenen geplaatst tegen afkalving oevers Middelpolder en Gaasperplas;
- Her-profileren zandbedding waterspeelplaats Gaasperplas en speelsloot Hoge Dijk.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	237.594	260.354	238.587
Groot onderhoud en kleine vervangingen	7.126	166.374	28.823
Totaal	244.720	426.728	267.410

Categorie pontjes

Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes. De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Regulier onderhoud zoals schilderwerk, doorsmeren e.d.;
- Ingebruikname geëlektrificeerde pontjes, de Fuut en de Smient;
- Aanbrengen van oplaadpunten op de steiger bij bovengenoemde pontjes.

PONTJES	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	60.401	67.500	64.844
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Totaal	60.401	67.500	64.844

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	102.193	-	108.537

De economische investering ziet op het elektrificeren van de pontjes Smient en Fuut. Het elektrificeren is in 2025 afgerond en de pontjes zijn in gebruik genomen.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Categorie terreinmeubilair

Groengebied Amstelland heeft in totaal 1.144 stuks terreinmeubilair, waarvan 44 speeltoestellen en 1.100 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen, speelvoorzieningen voor honden en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot speeltoestel Hoge Dijk vervangen;
- Verschillende bankjes vervangen;
- Hekwerken geplaatst in de Gaasperzoom;
- Hekwerk geplaatst bij kinderopvang Roots;
- Tjaskermolen is op nieuwe locatie in gebruik genomen;
- Verlichting fietstunnel onder A9 vervangen;
- Extra veiligheidsmaatregel middels een extra kabel boven in de uitkijktoren Het Poldernest bij de Ronde Hoep.

Voor een Speeltoestel bij de Hoge Dijk is in 2025 een bestelling geplaatst. De levering is aanzienlijk vertraagt waardoor het toestel pas in 2026 geplaatst kan worden. De kosten schuiven door naar 2026

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	128.569	172.874	110.905
Groot onderhoud en kleine vervangingen	43.917	92.466	93.797
Totaal	172.485	265.340	204.702

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 14 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 16 elektrakasten, 3.500 meter elektra leidingen en 3.780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3.000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden.

Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Meerdere rioolpompen en een elektrakast vervangen.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	245.307	252.270	222.442
Groot onderhoud en kleine vervangingen	2.147	6.710	18.649
Totaal	247.453	258.980	241.091

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Grootonderhoud aan verschillende gebouwen volgens bouwkundige inspectie (BBA);
- Verzwaring van elektra aansluiting bij de onderhoudsloods ten behoeve van opladen dienstvoertuigen.
- Inspecties openbare toiletgebouwen ten behoeve van uitbreiding en renovatie.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Dagelijks onderhoud	25.224	30.782	32.087
Groot onderhoud en kleine vervangingen	5.261	9.955	3.637
Kapitaallasten	25.766	34.000	23.038
Totaal	56.251	74.737	58.762

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2024
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	46.647

Figuur 12: Recreanten met hond bij de Ouderkerkerplas in Ouder-Amstel

Samenvatting		Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen		
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten

Doorkijk totale lasten kapitaalgoederen

Totale lasten (DO/GO/kapitaallasten)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	414.545	645.591	587.144	473.634	294.908	389.111
Categorie civiele kunstwerken	81.539	444.129	404.428	293.422	295.215	297.059
Categorie groen	808.005	1.029.873	1.068.134	1.072.676	1.102.958	1.133.945
Categorie water, oevers en stranden	244.720	348.165	363.719	395.594	403.821	412.280
Categorie pontjes	60.401	72.200	91.367	91.867	92.367	93.367
Categorie terreinmeubilair	172.485	253.922	319.741	425.311	313.274	358.520
Categorie hygiënische maatregelen/ riolering en reiniging	247.453	297.046	326.206	351.230	345.393	384.627
Categorie gebouwen en materieel	56.251	73.045	90.948	105.164	121.637	108.137
Totaal	2.085.401	3.163.971	3.251.687	3.208.898	2.969.573	3.177.046

Doorkijk totale investeringen kapitaalgoederen

Totale investeringen	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2026	Programma-begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Categorie verhardingen	-	-	-	-	-	-
Categorie civiele kunstwerken	-	-	-	-	-	-
Categorie groen	-	-	-	-	-	-
Categorie water, oevers en stranden	-	-	-	-	-	-
Categorie pontjes	102.193	-	-	-	-	-
Categorie terreinmeubilair	-	-	-	-	-	-
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-	-	-	-
Categorie gebouwen en materieel	-	255.000	223.500	213.000	50.000	-
Totaal	102.193	255.000	223.500	213.000	50.000	-

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 8 mei 2024 heeft het algemeen bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. De controleverordening is vastgesteld op 24 november 2022 in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

Rente-risiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000,- geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000,-, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000,- is.

Berekening van de renterisiconorm		2025
Omvang primaire begroting (excl. reserves)		5.335.495
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20,00%
Berekende renterisiconorm		1.067.096
Minimumbedrag renterisiconorm		2.500.000
Renteherzieningen		-
Aflossingen		-
Ruimte / Overschot		2.500.000

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Renterisiconorm	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	5.335.495	5.427.189	5.546.182	5.672.977	5.816.465
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	1.067.096	1.085.438	1.109.236	1.134.595	1.163.293
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-	-
Aflossingen	-	-	-	-	-
Ruimte	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Kasgeldlimiet per kwartaal 2025	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	5.335.495	5.335.495	5.335.495	5.335.495
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Kasgeldlimiet	437.508	437.508	437.508	437.508
Vlottende schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen	-	-	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	437.508	437.508	437.508	437.508

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. In de vergadering (AB 27 november 2024) heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgend wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van Recreatie Noord-Holland voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2025 was het bedrag voor inzet Recreatie Noord-Holland € 1.996.230,-. Dit is € 144.893,- lager dan begroot.

Ook werkt Recreatie Noord-Holland aan de voorbereiding en begeleiding van investeringsprojecten, waarvan de investeringskosten op de balans geboekt worden om in de jaren daarna jaarlijks op af te schrijven. In 2025 heeft Recreatie Noord-Holland voor € 7.947,- aan inzet geleverd voor investeringsprojecten.

De werkzaamheden die het Routebureau van Recreatie Noord-Holland in opdracht van het recreatieschap verricht, zijn uitgesplitst in beheer- en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting- en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer- en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 84.227,-). Deze bedragen dekken de inzet van Recreatie Noord-Holland en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. Een deel van de kosten voor het Routebureau worden gedekt vanuit het Groenfonds ten bedrage van € 2.801,-. Per saldo zijn de kosten voor het schap dus € 81.426,-.

De inrichting- en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 (zie programma 1 – specificatie van de projecten per taakveld) en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt Recreatie Noord-Holland aan de volgende prestaties:

- HR-management en BHV;
- Training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- Professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk en een online keuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control;
- Voorbereidend werk om aan nieuwe wetten en regelgeving te gaan voldoen, zoals digitale toegankelijkheid en modernisering van elektronisch bestuurlijk verkeer (om burgers de mogelijkheid voor digitaal contact te bieden).

Flexibele inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 4.992.191,-) bedraagt het percentage overhead 9% (2024: 9%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Bestuursadvisering en programmasturing	260.992	237.222
Secretariaat	42.497	39.042
Financiële control en administratie	104.990	112.731
Aansturing beheerteam en toezichthouders	39.086	46.748
Kantoor- en bedrijfskosten	7.966	19.534
Totaal	455.532	455.277

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek of melding in te dienen. In 2025 zijn in totaal 380 meldingen gedaan. De meldingen gingen voornamelijk over hinder door vegetatie zoals gevallen bomen of overhangende takken. Hierbij is één melding ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. Deze melding is in 2025 beantwoord en afgehandeld.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- Begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie;
- En een geactualiseerde prognose in de laatste vergadering van het jaar.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 2% van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota rechtmatigheid 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven, is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, ook al zijn er afwijkingen die in totaal de vastgestelde materialiteitsgrens overschrijden. De materialiteitsgrens is 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2025 een bedrag van € 106.710,-).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2025 niet rechtmatig tot stand zijn gekomen, worden specifiek benoemd. In 2025 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen. Dit komt vooral door de vaststelling van het kader voor de begrotingsrechtmatigheid, waarin het algemeen bestuur heeft bepaald welke categorieën over- en onderschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Opvolging bevindingen 2024

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen van de externe accountant en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en adviezen uit de verbijzonderde interne controle en de externe accountantscontrole. Daarbij zijn de ondernomen acties benoemd en in de najaarsnotitie is de stand van zaken weergegeven. Onderstaand wordt in het kort de actuele stand van zaken benoemd:

- **Controleverordening:** het advies is opgevolgd; de controleverordening is voor meerdere jaren vastgesteld.
- **Kader begrotingsrechtmatigheid:** het advies is opgevolgd; het algemeen bestuur heeft het kader vastgesteld en daarin bepaald wat een tijdige melding is en welke categorieën over- en onderschrijdingen als rechtmatig beschouwd mogen worden. Dit kader is verwerkt in de Verordening financieel beheer die medio 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd.
- **Tijdige actualisatie prognose:** het advies is opgevolgd; in november 2025 is de prognose geactualiseerd en aan het algemeen bestuur voorgelegd, zodat de materiële verwachte overschrijdingen tijdig zijn gemeld.
- **Paragraaf Kapitaalgoederen:** het advies is opgevolgd; in de paragraaf Kapitaalgoederen is een meerjarenperspectief opgenomen.
- **Categorieën materiële vaste activa:** het advies is opgevolgd; de volgens het BBV artikel 52 lid 1 voorgeschreven indeling van categorieën is toegepast in de specificatie van de materiële vaste activa (in de bijlage van de Jaarstukken). Hetzelfde geldt voor de specificatie van de netto vlottende schulden (conform artikel 47 van het BBV) wanneer dit voor het recreatieschap van toepassing is.
- **Afschrijvingstermijnen:** het advies is opgevolgd; de Nota activering, waardering en afschrijving is zowel in 2025 als 2026 geactualiseerd.

- **Voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen:** het advies is opgevolgd; de actualisatie van beheerinformatie wordt nauwkeurig gemonitord, zodat de impact op het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) tijdig wordt beoordeeld. De uitvoeringsorganisatie is met dit belangrijke onderdeel voortvarend aan het werk, omdat een betrouwbare onderhoudsplanning en de financiële voorspelbaarheid van grote waarde is voor het recreatieschap. Het actuele MJOP is daarom in de eerste vergaderronde van 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur voorgelegd, waarbij ook is aangegeven op welke wijze wordt toegewerkt naar een verbeterd beheerplan voor het recreatieschap.
- **Aanbestedingen:** de adviezen van de accountant worden opgevolgd; de procesbeschrijvingen en interne aanbestedingsrichtlijnen worden actueel bijhouden en voordat een offerteaanvraag wordt uitgestuurd wordt indien relevant een kostenraming gemaakt.
- **Wijziging van bankrekeningen van crediteuren:** het advies is opgevolgd; bij het invoeren van bankrekeningnummers wordt een extra controle uitgevoerd.
- **Memoriaalboekingen:** het advies is opgevolgd; door de memoriaalboekingen intern te laten goedkeuren is meer functiescheiding doorgevoerd.
- **Wetgeving duurzaamheid:** De aanbeveling van de accountant wordt niet opgevolgd. Voor gemeenschappelijke regelingen is het momenteel niet verplicht om duurzaamheidsbeleid expliciet te maken volgens ESG-doelstellingen (Environmental, Social, Governance) en in een vrijwillige rapportage inzichtelijk te maken. Het recreatieschap wacht af welke ervaringen Recreatie Noord-Holland opdoet met haar eigen duurzaamheidsrapportage.
- **Veranderingen in arbeidsrelaties:** het advies is opgevolgd; de werkrelaties van het recreatieschap met zelfstandigen zijn geëvalueerd in relatie tot de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens het BBV onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Figuur 13: Nieuw speeltoestel bij De Hoge Dijk te Amsterdam Zuidoost

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Groengebied Amstelland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Eind 2022 is het Woo-proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het processchema Woo is in het voorjaar van 2023 vastgesteld.

Het openbaar maken van de vergaderstukken voor de vergaderingen van het algemeen bestuur, inclusief het zwartlakken van gevoelige informatie, is een verantwoordelijkheid van het Bestuursbureau Recreatieschappen.

Informatie over Woo-verzoeken 2025

In 2025 zijn twee Woo-verzoeken bij Groengebied Amstelland ingediend en afgehandeld. Het eerste Woo-verzoek betrof de ecologische impact van het nieuwe evenement Melody Garden. Het tweede Woo-verzoek betrof de Erfpachtovereenkomst en de afloop van de erfpacht met golfbaan De Hoge Dijk. Beide Woo-verzoeken zijn succesvol en zonder bezwaren afgehandeld.

Archiveren

Eind 2025 heeft Recreatie Noord-Holland het programma Microsoft Teams ingevoerd als centrale omgeving voor documentbeheer en archivering. Deze overstap betekent dat alle relevante documenten voortaan digitaal worden opgeslagen binnen de Cloud omgeving. Hierdoor is informatie beter vindbaar, toegankelijk en uniform georganiseerd. Teams ondersteunt versiebeheer en samenwerking, waardoor documenten niet langer verspreid raken over e-mail of lokale schijven. Dit vermindert het risico op mogelijk verlies van informatie en zorgt voor één betrouwbare bron. Daarnaast draagt de centralisatie bij aan transparantie en naleving van wettelijke archiefverplichtingen. Door digitale opslag en duidelijke structuur wordt het beheer van informatie efficiënter en toekomstbestendig.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4.000	Hectare
Oppervlakte	736	Hectare
Waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	12	
Waarvan: in eigen beheer	12	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten	1	Abcouderstraatweg 79
in ondererfpacht uit te geven	1	Amstelslag 9

Gebouwen in eigen beheer

Groengebied Amstelland heeft 12 gebouwen in eigen beheer. Onder deze gebouwen vallen 6 openbare toiletgebouwen die momenteel in een redelijke staat van onderhoud verkeren. Verder bezit Groengebied Amstelland de volgende 6 andersoortige gebouwen, te noemen een:

- Woonboerderij, Abcouderstraatweg 79;
- Vogelkijkschuur, Holendrechteweg 60A;
- Veenschuur, Bankrasweg 1;
- Bijenschans, Driemondweg;
- Pengebouw, Amstelslag 9;
- Opslagloods, Loosdrechtsdreef.

Gronden in eigendom en uitgegeven gebouwen

Groengebied Amstelland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid voor onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart vastgelegd in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief beschikbaar. Het merendeel van de gronden van het recreatieschap is in blooteigendom van Staatsbosbeheer, terwijl het recreatieschap het economisch eigendom bezit. Voor deze gronden bestaan diverse erfpachtcontracten, die op verschillende momenten aflopen. Voor een effectief vastgoedbeleid en om toekomstige ontwikkelingen met externe financiering mogelijk te maken, is vernieuwing van deze contracten en het terugbrengen naar één uniform contract voor heel Groengebied Amstelland wenselijk.

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Namens Groenbied Amstelland en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken ondertekend. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de ‘beheer zonder titel’ gebieden, die wel door Groengebied Amstelland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag.

Naar verwachting zullen de aktes gepasseerd worden in 2026 en er vanaf heden met het nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst gewerkt worden. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de nieuwe erfpachtakte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden, terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN in samenwerking met de provincie Noord-Holland geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten uit de gronden te halen, worden sommige percelen uitgegeven voor commerciële activiteiten, agrarische activiteiten of bewoning. Hierbij wordt doorgaans gebruikgemaakt van standaardcontracten en -voorwaarden. Groengebied Amstelland heeft nog geen vastgesteld grondprijzenbeleid, maar hanteert marktconforme prijzen aansluitend bij de desbetreffende gemeente. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Baten uit (erf)pachten	360.421	358.069
Baten uit verhuren	63.143	68.900
Totaal	423.564	426.969

Openbare uitgifte

Voor nieuw uit te geven gronden wordt er een openbare inschrijving mogelijk gemaakt. Indien er een-op-een een overeenkomst wordt aangegaan wordt er conform wetgeving gepubliceerd met een reactietermijn van 21 dagen. Alle informatie hierover zal te vinden zijn op de eigen website van het recreatieschap.

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening		Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording				Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten			

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties hebben in 2025 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 was de index 6,2%

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	27,90%	1.108.935	1.177.690
Gemeente Amstelveen	15,40%	612.103	650.051
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.951.570	2.072.566
Gemeente Diemen	5,20%	206.683	219.498
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	95.392	101.307
Totaal	100,00%	3.974.683	4.221.112

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Recreatieschap Groengebied Amstelland	
Naam verbonden partij	
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	- Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon - Gemeente Amsterdam: wethouder de heer S. van Weyenberg, wethouder mevrouw M. Van der Horst wethouder mevrouw Z. Van Pels <i>Respectievelijk vertegenwoordigd door gemandateerde stadsdeelbestuurders:</i> De heer V. de Kom (Zuidoost) De heer J.B. Vroege (Oost) De heer R. Piers (Zuid) - Gemeente Diemen: wethouder de heer M. Van den Berg (voorzitter) - Gemeente Ouder-Amstel: wethouder de heer V. Frequin - Provincie Noord-Holland: gedeputeerde mevrouw E. Rommel
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:

Samenvatting			Jaarverslag		Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen				
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu; c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert het beheer, onderhoud en ontwikkeling van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging van het gebied en het intensieve gebruik door inwoners hebben de provincie en gemeenten een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen. Om die reden nemen zij deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2023-2033 (BBV 15, 1a)	Eind 2023 zijn de nieuwe ambities voor de komende tien jaar vastgesteld, met als hoofdpunten: een breder recreatief aanbod, een betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit. In 2025 zijn deze ambities verder uitgewerkt in een

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland	
	ontwikkelprogramma met concrete opgaven en bijbehorende financiële dekking	
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%	
Bestuurlijk belang	Stemgewicht	
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kunnen de raden en Staten via meerdere formele procedures kennisnemen van of een zienswijze geven op de financiële verantwoording en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor wijziging van de regeling is instemming van alle participanten vereist.	
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 1.997.015
	31-12-2023	€ 2.154.633
	31-12-2024	€ 2.303.402
	31-12-2025	€ 2.699.561
Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 2.193.862
	31-12-2023	€ 1.943.410
	31-12-2024	€ 2.188.831
	31-12-2025	€ 2.755.561
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022	€ 276.066
	31-12-2023	€ 157.617
	31-12-2024	€ 148.769
	31-12-2025	€ 396.159

Samenvatting			Jaarverslag	Jaarrekening	Overige gegevens en bijlagen	
Programmaverantwoording			Paragrafen			
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten	

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor in 2025 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie; 2. Veranderende en/of verzwarende wet- en regelgeving. Waaronder beperkingen voor ontwikkelingen in het landelijk gebied; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's; 4. Zwemwater calamiteiten; 5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen; 6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen(organisatoren) of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door extern beleid; 8. Verminderde inkomsten door overheidsbezuinigingen; 9. Milieuvervuiling van grond en/of water door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS; 10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen; 11. Verplichte uitkering eindwaardevergoeding opstellen; 12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; 13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	14. Hittestress of andere warmte-effecten, al dan niet door klimaatveranderingen; 15. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.
Beleidsverslag / Ontwikkelingen • Ambities: • Een breder recreatief aanbod. • Betere spreiding van de recreatiedruk. • Versterking van de biodiversiteit. • Opgaven ontwikkelprogramma: • Een toekomstbestendiger beheerbudget. • Een scherpere recreatiezonering. • Meer natuurinclusief beheer. • Meer voorzieningen voor bezoekers met een fysieke beperking. • Uitbreiding van de toiletvoorzieningen.	

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel "Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025".

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 315.703,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	4.808.605	5.083.187	-274.582
Baten	5.124.354	5.083.233	41.121
Saldo	315.748	45	315.703

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 113.132,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	183.585	252.308	-68.723
Baten	263.996	219.587	44.409
Saldo	80.411	-32.721	113.132

Resultaat totaal 2025

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 428.835,- positiever dan begroot door (afgeronde bedragen):

- Hoger ontvangen rentebaten (€ 15.500,- positief);

- Lagere/hogere kosten incidentele projecten (€ 61.000,- positief);
- Minder inzet Recreatie Noord-Holland (€ 145.000,- positief);
- Meer opbrengst uit evenementen (€ 34.000,- positief);
- Minder kosten dagelijks onderhoud (€ 90.000,- positief);
- Minder kosten Uitkijktoren Het Poldernest (€ 21.500,- positief);
- Meer incidentele inkomsten uit seismische boringen gebied en verzekeringsgelden (€ 52.000,- positief);
- Hogere kosten diensten Bestuursbureau recreatieschappen (€ 19.250,- negatief);
- Hogere kosten elektra (€ 16.000,- negatief);
- Geen kosten omgevingsinitiatieven (€ 10.000,- positief);
- Minder kosten promotiemateriaal (€ 15.500,- positief);
- Lagere kapitaallasten (€ 8.500,- positief);
- Overschrijdingen en besparingen op diverse programma's (€ 10.500,- positief).

	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Lasten	4.992.191	5.335.495	-343.305
Baten	5.388.349	5.302.820	85.530
Saldo	396.159	-32.676	428.835

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten. Zie voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na bijlage V balansdatum [↗](#). Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten en de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit deze getrouwe weergave volgen drie rechtmatigheidscriteria die niet expliciet zichtbaar zijn: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik- en oneigenlijk-gebruikscriterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre deze criteria zijn nageleefd bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Dit houdt in dat deze posten in overeenstemming moeten zijn met de door het algemeen bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen, en met de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 10 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving nader toegelicht. Voor deze verantwoording geldt een grensbedrag, omdat alleen materiële aspecten hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur vastgesteld op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves, hetgeen neerkomt op € 106.710,-.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven de grens van € 106.710,-.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is, conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV en de afspraken met het algemeen bestuur, aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf beschrijft het dagelijks bestuur tevens welke maatregelen worden getroffen om geconstateerde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2025

Programma	Jaarrekening 2025			Begroting na wijziging 2025			Begroting voor wijziging 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	217.879	20.322	-197.557	287.866	27.587	-260.279	182.198	12.635	-169.563
2. Beheer en onderhoud	3.675.262	1.031.567	-2.643.695	3.896.655	954.121	-2.942.535	3.839.326	908.078	-2.931.248
3. Veiligheid en toezicht	502.452	-	-502.452	568.830	-	-568.830	566.980	-	-566.980
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	139.609	-	-139.609	125.268	-	-125.268	113.741	-	-113.741
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.455	4.336.461	4.335.005	1.600	4.321.112	4.319.512	1.350	4.351.112	4.349.762
Overhead	455.532	-	-455.532	455.277	-	-455.277	460.157	-	-460.157
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	4.992.191	5.388.349	396.159	5.335.495	5.302.820	-32.676	5.163.752	5.271.825	108.073
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	394.327	405.803	-11.476	58.233	210.372	-152.139	68.764	85.706	-16.942
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	278.000	34.758	243.242	-	24.937	-24.937	-	-	-
Bestemmingsreserve uitkijktoren Het Poldernest	191.945	17.638	174.307	192.000	38.400	153.600	192.000	38.400	153.600
Bestemmingsreserve investeringen	-	702	-702	-	-	-	-	19.385	-19.385
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	9.212	-9.212	-	9.200	-9.200	-	9.200	-9.200
Totaal mutaties reserves	864.272	468.113	396.159	250.233	282.909	-32.676	260.764	152.691	108.073
Gerealiseerd resultaat	5.856.462	5.856.462	-	5.585.728	5.585.728	-	5.424.516	5.424.516	-

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2025:

zie de [programmaverantwoording in het jaarverslag](#).

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2025 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 10 juli 2025.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2025 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 3 juli 2024.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in [bijlage VII](#).

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en;
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000,- voor activa met economisch nut;
- € 50.000,- voor activa met maatschappelijk nut.

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	3-5	
Werktuigen	10	
Ponten		
<i>Elektrische motor</i>	20	
<i>Reguliere motor</i>	15	
Overige vaartuigen	5-10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
<i>Bruggen van beton en/of staal</i>	40	
<i>Bruggen van hout</i>	30	
<i>Tunnels</i>	60	
<i>Beschoeiing</i>	30	
<i>Gemalen</i>	40	
Gebiedsontwikkelingen	10-30	afhankelijk van investering
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5-15	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig - verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen**Algemene reserve**

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn 'extra' en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve uitkijktoren Het Poldernest in polder de Ronde Hoep

Rijkswaterstaat heeft aan de Polderweg in de gemeente Ouderkerk aan de Amstel een uitkijktoren gerealiseerd, waarvan het eigenaarschap bij Rijkswaterstaat berust. Voor het beheer en onderhoud is tussen Rijkswaterstaat en het schap een overeenkomst

afgesloten voor een periode van dertig jaar, waarbij iedere vijf jaar een bedrag wordt gestort. Deze stortingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve, waaruit het jaarlijkse beheer en onderhoud van de uitkijktoren Het Poldernest wordt gedekt.

Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma

Deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan het realiseren van de vastgestelde ambities. Na besluitvorming door het algemeen bestuur zal deze reserve verder worden aangevuld met eventueel behaalde reguliere resultaten.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2025 en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024	PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE ACTIVA			VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
<u>Materiële vaste activa</u>			<u>Eigen vermogen</u>		
Investerings openbare ruimte maatschappelijk nut	64.487	73.699	Algemene reserve	1.263.267	1.274.743
Investerings met een economisch nut	97.028	168.888	Bestemmingsreserve investeringen	444.207	444.909
Subtotaal materiële vaste activa	161.515	242.587	Bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma	753.293	510.051
<u>Financiële vaste activa</u>			Bestemmingsreserve Uitkijktoren Het Poldernest	174.307	-
Subtotaal financiële vaste activa	-	-	Bestemmingsreserve kapitaallasten	64.487	73.699
TOTAAL VASTE ACTIVA	161.515	242.587	Subtotaal eigen vermogen	2.699.561	2.303.402
VLOTTENDE ACTIVA			<u>Voorzieningen</u>		
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>			Voorziening groot onderhoud	2.077.684	1.625.113
Vooruitbetaalde bedragen	8.865	7.704	Subtotaal voorzieningen	2.077.684	1.625.113
Overige nog te ontvangen bedragen	225.571	89.327	<u>Schulden op lange termijn</u>		
Overige vorderingen	4.530	103.001	Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	238.966	200.032	TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	4.777.245	3.928.514
<u>Uitzettingen rente typische looptijd korter dan een jaar</u>			VLOTTENDE PASSIVA		
's Rijkschatkist rente typische looptijd korter dan een jaar	5.039.266	4.035.613	<u>Vlottende schulden rente typische looptijd korter dan een jaar</u>		
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	5.039.266	4.035.613	Overige schulden	298.234	384.477
<u>Liquide middelen</u>			Subtotaal netto-vlottende schulden rente typische looptijd korter dan een jaar	298.234	384.477
Nationaal Groenfonds (projectrekening Diemerbos)	913.496	903.719	<u>Overlopende passiva</u>		
ING-bank	15.372	13.952	Overige vooruit ontvangen bedragen	379.642	179.241

Kas	2	49
<i>Subtotaal liquide middelen</i>	929.320	917.720
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	6.207.552	5.153.365
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	6.369.067	5.395.952

In beheer gehouden gelden projectrekening Diemberbos	913.946	903.719
<i>Subtotaal overlopende passiva</i>	1.293.589	1.082.960
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	1.591.823	1.467.438
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	6.369.068	5.395.952

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	31-12-2025	31-12-2024
Bruto investeringen tot boekjaar	92.123	92.123
Bruto investeringen boekjaar	-	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	92.123	92.123
Bijdrage derden tot boekjaar		
Bijdrage derden boekjaar		
Netto-investering	92.123	92.123
Afschrijvingen tot boekjaar	-18.424	-9.212
Afschrijvingen lopend boekjaar	-9.212	-9.212
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	-
Boekwaarde per 31 december	64.487	73.699

Bruto investeringen tot boekjaar	274.864	163.284
Bruto investeringen boekjaar	102.193	155.184
Desinvesteringen boekjaar	-	-43.605
	377.057	274.863
Bijdrage derden tot boekjaar	-	-
Bijdrage derden boekjaar	-157.500	-
	-157.500	-
Netto-investering	219.557	274.863
Afschrijvingen tot boekjaar	-105.975	-124.126
Afschrijvingen lopend boekjaar	-16.554	-13.826
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	31.977
	-122.528	-105.975
Boekwaarde per 31 december	97.028	168.888

In [bijlage IV](#) is een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025.

VLOTTENDE ACTIVA		
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	8.865	7.704

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2025 bestonden uit kosten voor de huur, elektra, verzekeringen en abonnementen over 2025.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	225.571	89.327
Specificatie:		
Rentebaten Q4	28.120	39.487
Project Beheer Diemerbos	6.014	1.436
Subsidie elektrificatie pontjes	135.000	-
Seismische boringen gebied	33.250	-
Bosrevitalisatie subsidie	7.031	35.156
Ontwikkeling Toekomstplan Gaasperplas	13.354	10.354
Overige	2.802	2.894

Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	4.530	103.001

<u>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar</u>	31-12-2025	31-12-2024
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	5.039.266	4.035.613

Rijksschatkist

Drempelbedrag 01-01-2025 t/m 31-12-2025 € 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijksschatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	199.505	42.275	30.111	15.372
Ruimte onder drempelbedrag	800.495	957.725	969.889	984.628

Overschrijding van het drempelbedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
--------------------------------------	--------	--------	--------	--------

<u>Liquide middelen</u>	31-12-2025	31-12-2024
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	913.946	903.719
ING-bank r/c	15.372	13.952
Kas	3	49
Totaal liquide middelen	929.321	917.720

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	1.274.743	1.350.120
Af: Saldo onttrekking	-127.803	-114.845
Af: overboeking bestemmingsreserve	-278.000	-248.000
Bij: Dotatie conform begroting	-	-
Bij/Af: Saldo exploitatie	394.327	287.468
Saldo per 31 december	1.263.267	1.274.743

De algemene reserve is gevormd uit de van het Rijk ontvangen afkoopsom ten behoeve van de inrichting van de Ouderkerkerplas. De onttrekking over het boekjaar 2025 ad € 127.803- ziet op de realisatie van diverse incidentele projecten. Er is besloten om een bedrag van € 278.000,- over te boeken naar een nieuwe bestemmingsreserve ten behoeve van de projecten volgend uit het ontwikkelprogramma. Er is gedurende het boekjaar 2025 een exploitatieresultaat behaald van € 394.327,- (positief).

Bestemmingsreserve investeringen	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	444.909	445.602
Bij/Af: investering van bestemmingsreserve egalisatie	-	-
Af: Saldo onttrekking	-702	-693
Saldo per 31 december	444.207	444.909

De onttrekking ad € 702,- betreft de bijdragen ten behoeve van GU Gaasperplas Centraal.

Bestemmingsreserve Ontwikkelprogramma	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	510.051	276.000
Bij: Saldo toevoeging	278.000	248.000
Af: Saldo onttrekking	-34.758	-13.949
Saldo per 31 december	753.293	510.051

Deze bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van de projecten volgend uit het ontwikkelprogramma. De bedoeling is om deze reserve verder aan te vullen met de eventueel behaalde reguliere positieve resultaten over het betreffende boekjaar ter bekostiging van de projecten die zullen volgen vanuit het vastgestelde ambitiedocument. Het ambitiedocument is vastgesteld en de eerste kosten voor de uitvoering zijn gemaakt in het boekjaar 2025 waar de onttrekking van € 34.758,- op ziet.

Bestemmingsreserve Uitkijktoren Het Poldernest	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	191.945	-

Af: Saldo onttrekking	-17.638	-
Saldo per 31 december	174.307	-

Rijkswaterstaat heeft op de Polderweg in de gemeente Ouderkerk aan de Amstel een Uitkijktoren gerealiseerd, waarbij het eigenaarschap berust bij Rijkswaterstaat. Voor het beheer en onderhoud is tussen Rijkswaterstaat en het schap een overeenkomst afgesloten voor een periode van 30 jaar, waarbij iedere 5 jaar een bedrag gestort wordt. Deze storting wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve, waarbij het beheer en onderhoud dat bestemd is voor de Uitkijktoren Het Poldernest jaarlijks via deze reserve gedekt wordt. In het boekjaar 2025 heeft de eerste storting plaatsgevonden en zijn er kosten gemaakt, te weten GO € 12.000,- (dotatie voorziening) en DO € 5.638,-.

Bestemmingsreserve kapitaallasten	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	73.699	82.911
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-9.212	-9.212
Saldo per 31 december	64.487	73.699

De onttrekking ziet toe op de dekking in de kapitaallasten t.a.v. de investering ten behoeve van realisatie Wandelnetwerk Amstelland.

<u>Voorzieningen</u>		
Voorziening groot onderhoud	31-12-2025	31-12-2024
Saldo per 1 januari	1.625.113	1.516.658
Bij: Saldo toevoeging	912.000	900.000
Af: Saldo onttrekking	-459.429	-791.545
Saldo per 31 december	2.077.684	1.625.113

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen. De hogere dotatie van € 12.000 ziet op Uitkijktoren Het Poldernest en is gedekt vanuit de betreffende bestemmingsreserve.

VLOTTENDE PASSIVA		
<u>Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar</u>	31-12-2025	31-12-2024
Overige schulden	298.234	384.477

De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.

Crediteuren	31-12-2025
Recreatie Noord-Holland NV	167.068
Belastingdienst	10.956
Lindhoff open tuin	3.863
Overige crediteuren	3.753
Totaal crediteuren	185.640

Nog te betalen bedragen	31-12-2025
Bestuursbureau kosten	18.247
Onderhoudskosten	13.456
Waterschapsbelasting	68.142
Accountantskosten	9.250
Advieskosten	3.500
Overige	-
Totaal nog te betalen bedragen	112.595

<u>Overlopende passiva</u>	31-12-2025	31-12-2024
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen		
Schade afrekening auto	-	18.479
Bijdrage ten behoeve van project GU Gaasperplas Centraal	355.203	146.157
Opstal inkomsten 2026	10.833	-
Verplichting die in volgend boekjaar tot betaling komen	11.782	12.782
Borg	1.826	1.826
Totaal vooruit ontvangen bedragen	379.644	179.244

	31-12-2025	31-12-2024
In beheer gehouden gelden projectrekening Diemberbos bij Nationaal Groenfonds	913.946	903.719

Toelichting bij projectrekening Diemberbos

In 2014 is met de gemeenten Amsterdam en Diemen, Stadsdeel Zuidoost en Staatsbosbeheer de Samenwerkingsovereenkomst Investerings Diemberbos fase 2 ondertekend. Hiermee werden een aantal investeringen in nieuwe recreatieve en natuurvoorzieningen in het bos gekoppeld aan de werkzaamheden die Rijkswaterstaat uitvoerde in het kader van de verbreding van de A9. In de Samenwerkingsovereenkomst was tevens voorzien in het instellen van een Beheerfonds om het beheer en onderhoud van voorzieningen waarvoor de rijksfinanciering vanwege bezuinigingen is weggevallen te kunnen blijven financieren.

Op basis van de Samenwerkingsovereenkomst is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend op naam van Groengebied Amstelland, dat ook het beheer over de projectrekening voert. Groengebied Amstelland is verantwoordelijk voor het innen

van inkomsten en het uitbetalen van vergoedingen voor het beheer conform de Samenwerkingsovereenkomst.

De kosten voor het beheer van de projectrekening worden geheel gefinancierd vanuit de projectrekening.

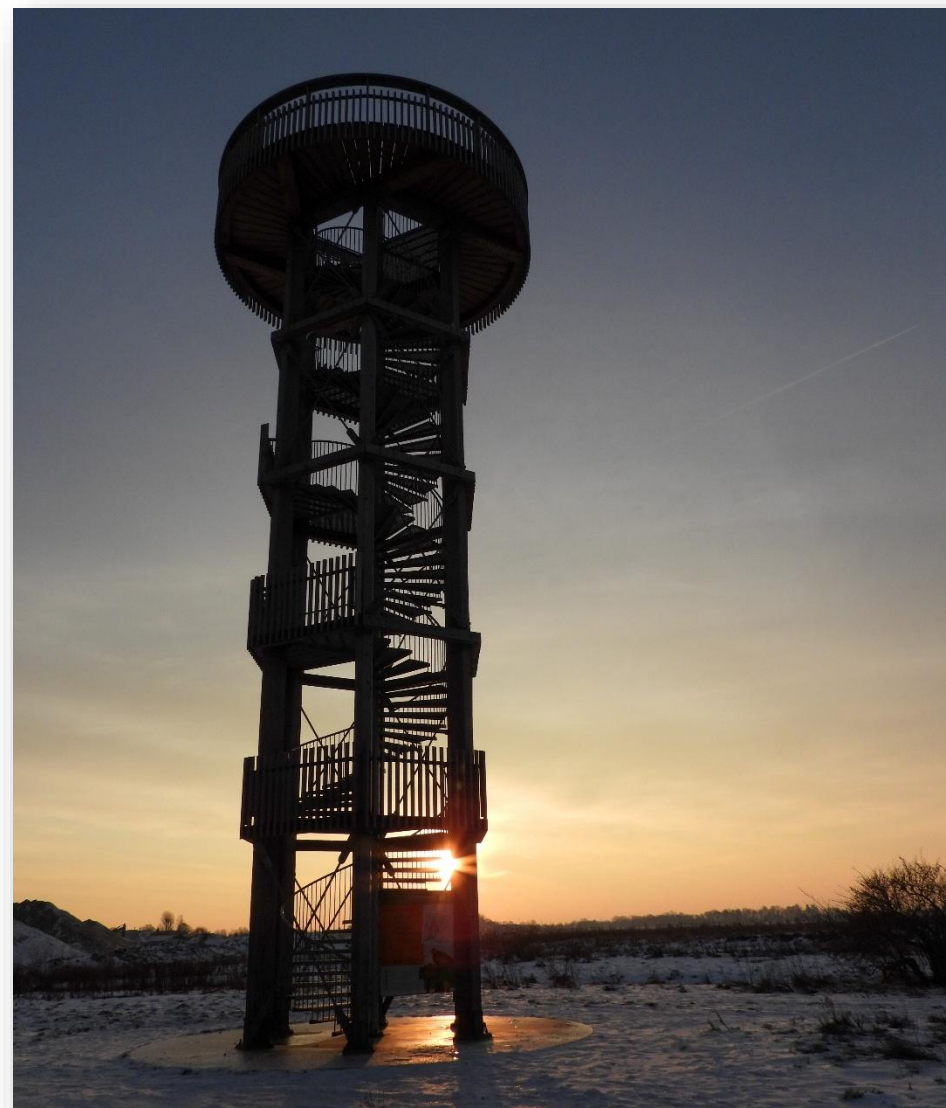
In [bijlage II](#) is een financieel overzicht over 2025 gegeven. In [bijlage III](#) is de stand van zaken van de projecten ultimo 2025 weergegeven.

De Samenwerkingsovereenkomst duurt voort totdat de partijen aan hun verplichtingen hebben voldaan. De belangrijkste actie is nu nog het regelen van de financiering van de beheerkosten die niet door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland vanuit de reguliere begrotingen worden gedekt. In 2024 is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst aangegaan, waarin de ambities uit de in 2021 vastgestelde Beheer- en Ontwikkel Strategie Diemerscheg worden vastgelegd. De afspraken uit de oude samenwerkingsovereenkomst blijven echter van kracht voor wat betreft de doelen en het beheer van de projectrekening bij het Nationaal Groenfonds.

Deelbudgetten partijen Samenwerkingsovereenkomst Diemberbos	31-12-2025	31-12-2024
Dienst Landelijk Gebied / Amsterdam	-	-
Gemeente Amsterdam	-	-
Gemeente Diemen	-	-
Groengebied Amstelland	-	-
Stuurgroep	137.902	127.864
Staatsbosbeheer	108.256	109.340
Stadsdeel Zuidoost	-	-
Overige deelbudgetten	-	-
Verevening	120.947	122.383
Beheerfonds	504.151	517.922
Renteopbrengsten	15.204	26.210
Marketing en communicatie Diemerscheg	3.347	-
Beheer en communicatie rondje Diemerscheg	24.140	-
Totaal van de deelbudgetten	913.946	903.719

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Figuur 14: Uitkijktoren Het Poldernest aan de Polderweg in de gemeente Ouder-Amstel

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
0.1	Bestuur	139.609	125.268	14.341
0.4	Overhead	455.532	455.277	255
0.5	Treasury	1.455	1.600	-145
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	864.272	250.233	614.039
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	502.452	568.830	-66.377
2.1	Verkeer en vervoer	737.317	758.887	-21.570
2.2	Parkeren	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	120.228	112.897	7.331
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	117.214	192.554	-75.340
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	102.489	110.264	-7.775
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	82.182	101.195	-19.013
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-	-	-
	Totaal lasten	3.122.750	2.677.005	445.746

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Vershil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	115.347	100.000	15.347
0.8	Overige baten en lasten	4.221.113	4.221.112	1
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	468.113	282.909	185.204
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	Parkeren	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	6.014	3.249	2.765
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	431.379	441.969	-10.590
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	326.371	292.100	34.271
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	288.125	244.390	43.736
	Totaal baten	5.856.462	5.585.728	270.734

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Bijdrage participant gemeente Amstelveen	650.051	-	650.051
Bijdrage participant gemeente Amsterdam	2.072.566	-	2.072.566
Bijdrage participant gemeente Diemen	219.498	-	219.498
Bijdrage participant gemeente Ouder-Amstel	101.307	-	101.307
Bijdrage participant provincie Noord Holland	1.177.690	-	1.177.690
Overige verrekeningen	1	-	1
Totaal	4.221.113	-	4.221.113

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	447.250	1.209.611	-762.361
Pachten	1.050	1.580	-530
Ingeleend personeel	1.996.230	2.141.123	-144.893
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	2.067.867	2.290.676	-222.809
Rente	1.455	1.600	-145
Mutatie voorzieningen	452.571	-343.095	795.666
Afschrijvingen	25.766	34.000	-8.234
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	4.992.191	5.335.495	-343.305

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Totaal lasten	4.992.191	5.335.495	-343.305
Totaal baten	5.388.349	5.302.820	85.530
Saldo	396.159	-32.676	428.835

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	360.421	358.069	2.352
Huren	63.143	68.900	-5.757
Leges en andere rechten	14.352	11.000	3.352
Overige goederen en diensten	347.175	321.350	25.825
Subsidies	9.769	7.179	2.591
Inkomensoverdrachten	4.478.140	4.436.322	41.818
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	115.347	100.000	15.347
Overige verrekeningen	1	-	1
Totaal baten	5.388.349	5.302.820	85.530

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2025

Gemeente Diemen

Wethouder dhr. M (Matthijs). Van den Berg (voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:

Dhr. S. (Stephan) van Weyenberg

Mevr. M. (Melanie) van der Horst

Mevr. Z. (Zita) van Pels

Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:

Dhr. V. (Vincent) De Kom (Zuidoost)

Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)

Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen

Wethouder mevr. F (Floor). Gordon**

Gemeente Ouder-Amstel

Wethouder dhr. V. (Victor) Frequin ***

Provincie Noord-Holland

Gedeputeerde mevr. E (Esther). Rommel

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)

**) roulerend: vast DB-lid in 2024 en 2026. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025

***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2024 en 2026

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 2 juli 2026. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 2 juli 2026.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2025
Bijlage II	Financieel overzicht projectrekening Diemberbos 2025
Bijlage III	Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemberbos fase 2
Bijlage IV	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025
Bijlage V	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage VI	Risico-inventarisatie 2026
Bijlage VII	SiSa-verantwoordingsinformatie 2025
Bijlage VIII	WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2025

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Afschrijvingen 2025	Stand per 31-12-2025
	VASTE ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	242.587	469.180	-	-25.766	737.533
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal vaste activa	242.587	469.180	-	-25.766	737.533
	VASTE PASSIVA					
1	Algemene reserve	1.274.743	394.327	-405.803	-	1.263.267
2	Bestemmingsreserve OP	510.051	278.000	-34.758	-	753.293
3	Bestemmingsreserve Uitkijktoren Het Poldernest	-	191.945	-17.638	-	174.307
4	Bestemmingsreserve investeringen	444.909	-	-702	-	444.207
5	Bestemmingsreserve kapitaallasten	73.699	-	-9.212	-	64.487
6**	Voorziening groot onderhoud	1.625.113	912.000	-459.429	-	2.077.684
7	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal vaste passiva	3.928.515	1.776.272	-927.542	-	4.777.245
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	3.685.928	1.307.092	-927.542	25.766	4.039.712

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderings 2025	Afschrijvingen 2025	Stand per 31-12-2025
6** Specificatie voorziening groot onderhoud					
<u>Verkeer & vervoer:</u>					
Categorie verhardingen	1.051.427	311.000	-332.694	-	1.029.733
Categorie civiele kunstwerken	193.488	220.000	-46.061	-	367.427
	1.244.915	531.000	-378.755	-	1.397.160
<u>Openbaar groen en (openlucht)recreatie:</u>					
Categorie groen	62.721	129.000	-22.224	-	169.497
Categorie water, oevers en stranden	108.826	77.000	-7.126	-	178.700
Categorie terreinmeubilair	130.742	122.000	-43.917	-	208.825
Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	11.212	27.000	-2.147	-	36.065
Categorie gebouwen	66.696	26.000	-5.261	-	87.435
	380.197	381.000	-80.674	-	680.523
Totaal	1.625.112	912.000	-459.429	-	2.077.683

Bijlage II Financieel overzicht projectrekening Diemberbos 2025

nr.	deelbudget	projecttrekker	Budget per 1-1-2025	Stortingen door derden	Betalingen aan projecttrekkers	Budget per 31-12-2025
1	Fietspad Penbos-Diemberbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
2	Diemberbosboom en landmark	Stuurgroep	111.775	14.939	-	126.714
3	Verbreding watergangen	Staatsbosbeheer	85.479	-	-	85.479
4	Bouwrijp maken scoutingterrein	Staatsbosbeheer	-	-	-	-
5	Aansluiting wandelpad Landlust	Staatsbosbeheer	23.861	-	1.085	22.777
6	Faunapassages Provincialeweg	Stadsdeel Zuidoost	-	-	-	-
7	Zonering fietspad Diemen-Diemberbos	Gemeente Diemen	-	-	-	-
8	Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek	Gemeente Diemen	-	-	-	-
9	Fietspaden naar extra onderdoorgang A9	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
10	Fietsbrug over de Gaasp	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
11	Aansluiting fietsverbinding IJburg	Gemeente Amsterdam	-	-	-	-
12	Fietspad oostkant Diemberbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
13	Natuurcompensatie Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat	-	-	-	-
14	Promotie en evenementen	Stuurgroep	16.089	-	4.900	11.188
15	Verevening	Stuurgroep	122383	-	1.436	120.947
16	Beheerfonds	Staatsbosbeheer en Groengebied A.	544.132	60.000	99.981	504.151
17	Renteopbrengsten	Naar Beheerfonds	-	15.204	-	15.204
18	Marketing en communicatie Diemerscheg	Stuurgroep	-	4.000	653	3.347
19	Beheer en communicatie Diemerscheg	Stuurgroep	-	24.140	-	24.140
	Totaal		903.719	118.283	108.056	913.946

Bijlage III Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemberbos fase 2

In het Investeringsprogramma Diemberbos fase 2 uit 2014 zijn veertien projecten benoemd. Van deze veertien projecten zijn er elf tot uitvoering gekomen. Tien projecten zijn voltooid. Drie projecten zijn afgevoerd van de lijst. Het project Promotie en evenementen is geen apart project, maar een budgetreservering voor promotieactiviteiten. Tegelijk met het uitvoeringsprogramma is het Beheerfonds Diemberbos ingesteld. Voor de financiering van het programma is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend, die namens de Stuurgroep Diemberbos wordt beheerd door Groengebied Amstelland. Hieronder volgt een overzicht van de stand van zaken per project/deelbudget.

1. Fietspad Penbos-Diemberbos. Niet in uitvoering genomen.
2. Diemberbosboom en landmark. Dit project is niet in uitvoering genomen wegens onvoldoende budget. De Stuurgroep heeft op 22 april 2021 besloten om het budget in te zetten voor projecten uit de Beheer- en Ontwikkelstrategie Diemerscheg: Pilot nat klimaatbos, Rondje Diemerscheg en Natuurverbindingen. In 2025 is een bedrag gestort ten behoeve van het project Realisatie Rondje Diemerscheg. De afrekening van dit project wordt in 2026 verwacht.
3. Verbreding watergangen. Gerealiseerd in 2015. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer. De ten laste van dit deelbudget geraamde uitgaven in 2024 en 2025 zijn nog niet gedeclareerd.
4. Bouwrijp maken scoutingterrein. Gerealiseerd in 2015.
5. Aansluiting wandelpad Landlust. Gerealiseerd in 2015. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer. In 2024 zijn geen kosten gedeclareerd. De door Staatsbosbeheer gemaakte kosten over 2023 zijn in 2025 gedeclareerd. De kosten over 2024 zijn nog niet gedeclareerd.
6. Faunapassages Provincialeweg. Gerealiseerd in 2015 en 2019.
7. Zonering fietspad Diemen-hoofdingang Diemberbos. Gerealiseerd in de periode 2015-2018. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Diemen.
8. Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek. Niet in uitvoering genomen.
9. Fietspaden naar extra onderdoorgang A9. Gerealiseerd in 2015. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
10. Fietsbrug over de Gaasp. Gerealiseerd in 2021. Reservering voor beheer oostelijke toeritten uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
11. Aansluiting fietsverbinding IJburg. Gerealiseerd in 2017. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Diemen.
12. Fietspad oostkant Diemberbos. Gerealiseerd in 2015. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
13. Natuurcompensatie Rijkswaterstaat. Gerealiseerd in 2015.
14. Promotie en evenementen. In 2025 zijn uitgaven op dit deelbudget geboekt ten behoeve van het Symposium Diemerscheg.
15. Verevening. Ingesteld om overschotten van projectbudgetten te kunnen inzetten voor tekorten op andere projecten. In 2025 zijn conform stuurgroepbesluit de kosten voor het beheer van de projectrekening uit dit budget betaald.
16. Beheerfonds. Het fonds is oorspronkelijk gevuld door garantiebijdragen van de gemeente Amsterdam, de gemeente Diemen en de provincie Noord-Holland. Daarnaast zijn de inkomsten uit evenementen en exploitaties, de overschotten van projectbudgetten en de renteopbrengsten in het beheerfonds gestort. De uitgaven betreffen de niet door SNL-subsidies of andere begrotingen gedekte kosten voor onderhoud door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland. In 2025 is een eenmalig bedrag gestort voor onderhoud van het toegangspad naar House of Bird en zijn, naast de beheerkosten van het Nationaal Groenfonds, de door Staatsbosbeheer gemaakte kosten over 2023 gedeclareerd. De beheerkosten over 2024 zijn nog niet gedeclareerd.
17. Renteopbrengsten. Over 2025 is een bedrag van € 15.203,93 aan rente uitgekeerd. Dit is conform afspraak gestort in het Beheerfonds.
18. Marketing en communicatie Diemerscheg. Dit deelbudget is eind 2024 ingesteld op basis van de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Ontwikkelperspectief Diemerscheg. Dit deelbudget wordt gevuld door jaarlijkse bijdragen van 5 partijen. In 2025 hebben 4 van de 5 partijen een bijdrage ad € 1.000,- gestort. De bijdrage van het waterschap wordt in 2026 verwacht.
19. Beheer en communicatie Rondje Diemerscheg. In 2025 is een deelbudget Beheer en communicatie Rondje Diemerscheg ingesteld. Dit deelbudget is in het kader van het project Realisatie Rondje Diemerscheg gevuld met bijdragen voor vijf jaar beheer en het onder de aandacht van het publiek brengen van de fietsroute. Van de bijdrage ad € 25.000,- voor communicatie is binnen het project een bedrag van € 860,09 uitgegeven voor de openings-activiteit op 24 mei.

Groengebied Amstelland,
11 februari 2026.

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2025

Omschrijving	jaar van inves	Termijn	Bruto investering t/m 2024	Bijdrage derden t/m 2024	Geactiv. t/m 2024	Afschr. t/m 2024	Boekwaarde 1-1-2025	Bruto investering 2025	Bijdrage derden 2025	Des- investering 2025	Geactiv. t/m 2025	Afschr. 2025	Afschr. desinv. 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Investeringen maatschappelijk nut														
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken														
Realisatie wandelnets	2019	10	92.123	-	92.123	-18.424	73.699	-	-	-	92.123	-9.212	-	64.487
			92.123	-	92.123	-18.424	73.699	-	-	-	92.123	-9.212	-	64.487
Investeringen economisch nut														
Vervoermiddelen														
Kia E-Niro elektrisch	2021	5	36.121	-	36.121	-24.080	12.041	-	-	-	36.121	-7.224		4.817
Peugeot-e-Partner EV	2024	5	46.647	-	46.647	-788	45.859	-	-	-	46.647	-9.329		36.529
Pont over Amstel	2005	15	81.107	-	81.107	-81.107	-	-	-	-	81.107	-	-	-
Electrificeren pontjes Smient en Fuut	2025	20	110.989	-	110.989	-	110.989	102.193	-157.500	-	55.682	-	-	55.682
			274.864	-	274.864	-105.975	168.889	102.193	-157.500	-	219.557	-16.554	-	97.028
Totaal			366.987	-	366.987	-124.399	242.588	102.193	-157.500	-	311.680	-25.766	-	161.515

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage VI Risico-inventarisatie 2026

Voor recreatieschap Groengebied Amstelland is het belangrijk alle mogelijke risico's in beeld te hebben, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf [weerstandsvormen](#) gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van het recreatieschap. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen ervan. Rond de jaarwisseling zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in 2025 kaart gebracht. Hierin zijn de risico's beschreven aan de hand van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact wanneer het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnterpreteerde risico's

De geïnterpreteerde risico's voor recreatieschap Groengebied Amstelland in 2025 zijn:

1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie;
2. Veranderende en/of verzwakende wet- en regelgeving. Hieronder valt ook beperkingen voor ontwikkelingen in het landelijk gebied;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's;
4. Zwemwater calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen (organisatoren) of ondernemers;
7. Verminderde inkomsten door extern beleid;
8. Verminderde inkomsten door (overheids-)bezuinigingen;
9. Milieuvervuiling van grond en/of water;
10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;
11. Verplichte uitkering eindwaardevergoeding opstellen;
12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;
14. Hittestress of andere warmte-effecten, al dan niet door klimaatveranderingen;
15. Kosten voor afhandeling Woo-verzoeken.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix. Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	3, 11	1	
2 = 10 – 40 %	2, 4	6, 7, 8, 10, 12, 14	
3 = > 40 %		5, 13, 15	9

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 9, 13 en 15. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen

Dit risico bevat de mogelijkheid dat één of meerdere evenementen niet door kunnen gaan. Door verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden is de kans groter dat een gepland evenement geen doorgang zal vinden.

Risico/kans: Niet kunnen laten plaatsvinden van (grote) evenementen waardoor het recreatieschap essentiële inkomsten misloopt.		Oorzaak: (Grote) evenementen hebben het lastig. Door voornamelijk verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden bestaat er een kans dat een gepland evenement niet doorgaat.
Kans(cijfer): 2 > 40 %	Gevolg (cijfer): 2 100.000 – 300.000	Gevolg/impact: - Organisatoren zijn vanwege de verstrengde eisen in mindere mate bereid om evenementen te organiseren alsmede minder grote marges. Bovendien zijn evenementen met minder dan 10.000 bezoekers niet rendabel. Vanwege de bovenstaande redenen is het lastiger om een geschikte partij te vinden die een evenement kan organiseren; - Het schap mist cruciale inkomsten ten gunste van beheer en onderhoud van het gebied; - Afname van financiële ruimte voor uitvoering van de ambities en het ontwikkelprogramma van het recreatieschap; - Toenemende afhankelijkheid van bijdragen van de participanten met een groter financiële kwetsbaarheid tot gevolg;

		- Vertraging van uitgiften; - Vermindering van het recreatief aanbod ten tijden van grotere vraag naar recreatieve faciliteiten; - Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek.
Beheersmaatregel: - Uitvoeringsbeleid evenementen aanpassen op veranderde wet- en regelgeving; - Meerjarenovereenkomsten herijken op overmachtsclausule; - Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); - Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status); - Verbeteren van fysieke geschiktheid van evenemententerreinen zoals het aanleggen van een vast stroompunt om de duurzaamheid te borgen en kosten voor organisatoren te verminderen; € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

9: Milieuvervuiling van bv. grond/water

Dit risico betreft milieuvervuiling wat op kan treden in gebieden en/of gebouwen welke in beheer zijn bij het recreatieschap. Dit kan voor het recreatieschap tot sterk oplopende kosten leiden.

Risico/kans: Vervuiling door gv. PFAS/ Staalslakken/ zware metalen/ chroom/ asbest		Oorzaak: Verontreiniging van grond/water en/of gebouwen door gebruik van bijvoorbeeld vervuilende materialen.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 3 300.000	Gevolg/impact: - Paden en/of (delen van) gebouwen moeten worden vervangen (saneringskosten); - Ecologische schade, zoals aantasting van flora; - Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien; - Verminderde maatschappelijke perceptie door verontreiniging van het milieu.
Beheersmaatregel: - Uitvoeren van onderzoek naar bodem en/of gebouwen voorafgaand aan (nieuwe) ontwikkelingen; - Opnemen van milieueisen in contracten met aannemers; - Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; - Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals gebiedsverboden; - Communicatieplan bij risico's; € 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door weersomstandigheden zoals stormen en/of periodes van extreme droogte. Extreme (plaatselijke) weersomstandigheden hebben een steeds grotere impact, wat ertoe leidt dat dit risico aannemelijker is geworden.

Risico/kans: Onveilige situaties in de gebieden en extra herstelwerkzaamheden als gevolg van extreme weersomstandigheden.		Oorzaak: Frequentere-, plaatselijke- en extremere weersomstandigheden waardoor rekening gehouden moet worden met grotere (herstel)schade in de gebieden.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: - Meer droogte en/of stormschade; - Verminderde toegankelijkheid voorzieningen door uitgedroogde of onderwater staande paden en groen; - Verminderende zwemwaterkwaliteit bij droogte door verhoogde kans blauwalg; - Oxidatie veengrond en bodemdaling; - Maatregelen tegen hoog- en laag waterpeil; - Uitstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims; - Periodieke interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding.
Beheersmaatregel: (Tijdelijke) gebiedsafsluitingen en duidelijke communicatie richting bezoekers; - Toekomstbestendig beheersplan opstellen; - Ecologisch beheersplan opstellen; - Opstellen klimaatscenario's voor het plannen van beheer en onderhoud; - Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen; € 125.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

15. Kosten voor het afhandelen van Woo-verzoeken

De verruiming van de wetgever in het kader van een transparantere besluitvorming leidt ook tot meer verzoeken om het openbaar maken van relevante bestuurlijke en besluitvormende documenten, inclusief de daarbij horende informatie-uitwisseling (mails, brieven e.d.).

Risico/kans: Vertraging in besluitvorming, opstelling van contracten of ontwikkelingen in de gebieden.		Oorzaak: Frequentere en uitgebreidere WOO-verzoeken van omwonenden en/of andere belanghebbenden, met zowel hogere kosten als een vertraging tot gevolg vanwege grotere administratieve lasten.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: ▪ Verslechtering van het imago van het recreatieschap; ▪ Minder vertrouwen van omgeving en/of participanten in het recreatieschap; ▪ Vertraging en/of (tijdelijk) stopzetten van projecten; ▪ Extra kosten inzet medewerkers (RNH en/of externen);
Beheersmaatregel: ▪ Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures; ▪ Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan; ▪ Opstellen van een duidelijke administratie en archiveringsbeleid; ▪ Persoonlijk contact opnemen met indiener(s) van een WOO-verzoek om in gesprek te gaan over de problemen die worden ervaren; ▪ Participatie-uitkomsten koppelen aan besluitvormingsdocumenten; ▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 678.750. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
9. Milieuvervuiling van bv. grond/water	> 40% (0,50)	€ 150.000
13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen	> 40% (0,50)	€ 125.000
15. Kosten voor het afhandelen van WOO-verzoeken	> 40% (0,50)	€ 50.000
Overige risico's		€ 278 .750
Totaal		€ 678.750

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal geïnventariseerde risico's gelijk gebleven. Het benodigde weerstandsvermogen is daarbij ten opzichte van 2025 toegenomen. In 2025 werden er vijftien risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 562.500,-.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over relevante risico's.

Bijlage VII SiSa-verantwoordingsinformatie 2025

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
LVVN	L16B	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Naam uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/02	Aard controle R Indicator: L16B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/06	
			1 030007 Provincie Noord-Holland	0214 Groengebied Amstelland	€ 35.262	€ 35.262	€ 35.262	Ja	
			Kopie uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	Toelichting per uitvoeringsprogramma				
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L16B/09				
1		0214 Groengebied Amstelland	.Ja						

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2025

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Groengebied Amstelland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 2.100 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2025

Gemeente Diemen

Wethouder dhr. M (Matthijs). Van den Berg (Voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:

Dhr. S. (Steven) van Weyenberg

Mevr. M. (Melanie) van der Horst

Mevr. Z. (Zita) van Pels

Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:

Dhr. V. (Vincent) de Kom (Zuidoost)

Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)

Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen

Wethouder mevr. F (Floor) Gordon**

Gemeente Ouder-Amstel

Wethouder dhr. V. (Victor) Frequin***

Provincie Noord-Holland

Gedeputeerde mevr. E (Esther) Rommel

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)

**) roulerend: vast DB-lid in 2022 en 2024. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025

***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2022 en 2024

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2025

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2026

Groengebied Amstelland

Samenvatting

De vastgestelde begroting 2026 sloot op € 92.000,- negatief resultaat.

Inmiddels blijken de lasten toe te nemen met € 127.000,- en de baten met € 69.000,-.

Het verschil betekent een toename van de uitgaven van € 58.000,-

Programma	Begroting 2026			Wijziging 2026			Begroting na wijziging 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	130.581	19.100	-111.481	124.429	6.439	-117.990	255.010	25.539	-229.471
2. Beheer en onderhoud	4.032.968	784.757	-3.248.211	71.182	52.644	-18.538	4.104.150	837.401	-3.266.749
3. Veiligheid en toezicht	589.540	-	-589.540	-90.014	-	90.014	499.526	-	-499.526
4. Bestuur en ondersteuning	584.141	-	-584.141	21.494	-	-21.494	605.635	-	-605.635
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.500	4.442.746	4.441.246	-	10.000	10.000	1.500	4.452.746	4.451.246
Totaal voor bestemming	5.338.730	5.246.603	-92.127	127.091	69.083	-58.008	5.465.821	5.315.686	-150.135
Ad 5. Mutaties reserves	-	92.127	92.127	109.824	167.832	58.008	109.824	259.959	150.135
Totaal na bestemming	5.338.730	5.338.730	-	236.915	236.915	-	5.575.645	5.575.645	-

Het saldo van de begroting na wijziging 2026 sluit op € 150.000,- negatief.

De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De belangrijkste wijzigingen:

- Programma 1: Per saldo € 118.000,- negatief;
- Programma 2: Per saldo € 18.500,- negatief;
- Programma 3: Per saldo € 90.000,- positief;
- Programma 4: Per saldo € 21.500,- negatief;
- Programma 5: Per saldo € 10.000,- positief.

Specificatie van de baten	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Subsidies en projectbijdragen	7.933	2.977	10.910
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	890.924	66.106	957.030
Participantenbijdragen	4.347.746	-	4.347.746
Totaal baten voor bestemming	5.246.603	69.083	5.315.686

Een uitgebreide toelichting treft u aan de [Bijlage I](#).

Resultaat totaal

Het saldo van de begroting na wijziging 2026 sluit op € 150.000,- negatief.

Dit resultaat omvat een:

- Regulier negatief resultaat van € 78.500,- op reguliere bedrijfsvoering;
- Incidenteel negatief resultaat van € 71.500,- op incidentele werkzaamheden/projecten.

	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Lasten	5.338.730	127.091	5.465.821
Baten	5.246.603	69.083	5.315.686
Saldo	-92.127	-58.008	-150.135

Resultaat reguliere werkzaamheden

	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Lasten	5.279.896	-20.858	5.259.038
Baten	5.227.503	-47.180	5.180.323
Saldo	-52.393	-26.322	-78.715

Resultaat incidentele werkzaamheden

	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Lasten	58.834	147.949	206.783
Baten	19.100	116.263	135.363
Saldo	-39.734	-31.686	-71.420

Inzet Recreatie Noord-Holland (RNH)

In de programmabegroting was € 2.120.970,- opgenomen als totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten voor inzet RNH € 2.161.587,-. Het verschil (€ 40.617,-) laat zich als volgt verklaren (bedrag afgerond):

- Per saldo minder inzet op de reguliere werkzaamheden € 32.000,-
 - Minder inzet Toezicht € 51.000,-
 - Meer inzet Programmasturing € 32.500,-
 - Minder inzet Evenementen € 17.000,-
 - Meer inzet Bedrijfsbureau € 10.000,-
 - Minder inzet Beheer € 7.500,-
 - Meer inzet Projecten € 3.000,-
 - Minder inzet Communicatie € 2.000,-
- Diverse incidentele projecten; per saldo € 72.500,- meer inzet:
 - Meer inzet Ontwikkelprogramma per saldo € 44.500,-
 - Meer inzet Businesscase mogelijke uitruil ABC 79 – LL23-24 € 11.500,-
 - Meer inzet Toekomstplan Gaasperplas € 3.500,-
 - Meer inzet Erfpacht en samenwerkingsovereenkomst SBB € 2.750,-
 - Meer inzet Koudewinning Ouderkerkerplas € 2.750,-
 - Meer inzet Projectrekening Groenfonds Diemberbos € 2.000,-
 - Meer inzet Toezicht Diemberbos 2026 € 1.750,-
 - Meer inzet Algemene verordening en Legesverordening € 1.500,-
 - Meer inzet Subsidieproject Gaasperplas Centraal € 1.250,-
 - Meer inzet Reglement van Orde € 1.000.

De jaaropdracht aan RNH betreft in totaal € 2.268.706,-. De inzet RNH is gebaseerd op basis van ureninzet € 2.161.587,-, inzet op investeringsprojecten € 19.102,- en € 88.017,- voor de werkzaamheden van het Routebureau. Het Routebureau is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken die door gemeenten, provincie, en recreatieschappen zijn aangelegd. Een voorbeeld hiervan is het Wandelnetwerk Amstelland.

Wijzigingen per programma

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het eerste programma per saldo € 117.990,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 124.429,- (negatief) worden voornamelijk veroorzaakt door twee onderdelen. Ten eerste leidt de start van de projecten binnen het Ontwikkelprogramma tot extra kosten (per saldo € 92.000,- negatief). Daarnaast is sprake van een toename in de inzet vanwege het ambtelijk opdrachtgeverschap en coördinatie behorende bij het Ontwikkelprogramma (€ 30.000,- negatief).

Voor het onderzoek naar de mogelijke uitruil tussen boerderijen Langerlust en Landgenoegen is alsnog een budget opgenomen in 2026 (€ 11.500,- negatief). Dit budget is gebaseerd op een inschatting van de doorlooptijd van de werkzaamheden. Naar verwachting volgt in 2026 definitief uitsluitsel over de uitkomst van de verkenning met de gemeente Amsterdam. Eventuele aanvullende budgettaire gevolgen zijn afhankelijk van toekomstige besluitvorming.

Verder zullen de werkzaamheden van het Toekomstplan Gaasperplas, eveneens in samenwerking met de gemeente Amsterdam, verder doorlopen in 2026. De kosten voor dit project zijn iets opgehoogd ten opzichte van de eerdere begroting (€ 3.500,- negatief), waarbij de planvormingskosten conform besluit van 24 november 2022 zullen worden gedekt door de gemeente.

Ook worden meer werkzaamheden verwacht voor de projectrekening Diemberbos (€ 2.250,- negatief) en het project Groene Uitweg Gaasperplas Centraal (€ 1.250,- negatief).

Daartegenover staan hogere baten van (€ 6.439,- positief). Deze komen voort uit de hiervoor genoemde hogere dekking vanuit de gemeente Amsterdam voor het Toekomstplan Gaasperplas, de projectrekening Diemberbos en het project Groene Uitweg Gaasperplas Centraal. De extra inzet leidt hiermee naar verwachting tot hogere opbrengsten.

Tot slot is het budget voor de reguliere inzet van Communicatie scherper bijgesteld (€ 11.500,- positief). Daarnaast is voor Projecten minder begroot (€ 4.250,- positief).

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 18.538,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 71.182,- (negatief) worden verklaard meer kosten dan begroot voor de nieuwe erfpacht- en samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer die in 2025 gestart zijn en in 2026 verder zullen doorlopen (€ 21.000,- negatief). In de praktijk blijkt dat voor de overdracht van percelen rondom het Diemberbos meer percelen gesplitst moeten worden dan vooraf gedacht. Dit komt doordat de paden die het Groengebied in erfpacht krijgt, moeten worden afgesplitst van de grotere percelen die bij Staatsbosbeheer in beheer blijven en niet in erfpacht worden uitgegeven. In het algemeen geldt bij vastgoedtransacties dat hoe meer percelen er zijn, hoe groter de kans is dat splitsingen noodzakelijk zijn. De extra kosten worden verklaard doordat per perceel twee soorten kosten moeten worden betaald: een bedrag aan de partij die het perceel splitst en een bedrag aan het Kadaster.

Ook zal de uitruil van percelen met Rijkswaterstaat in het kader van mobiliteit (doorschuif uit 2025) in 2026 plaatsvinden (€ 6.000,- negatief) en is verdere inzet begroot voor het dossier koudewinning Ouderkerkerplas (€ 6.500,- negatief).

Daarnaast worden er minder kosten voor dagelijks onderhoud verwacht (€ 44.000,- positief). Dit volgt enerzijds uit een aanscherping van de beheergrondslagen en sturingskaders vanuit het RNH-programma *Beheer in Control*, en anderzijds uit een hogere dotatie voor groot onderhoud. (€ 5.000,- negatief).

Verder wordt vanuit meerdere afdelingen meer reguliere inzet van RNH verwacht. Het gaat hierbij om inzet vanuit Toezicht voor onderhoudswerkzaamheden in het gebied tijdens het laagseizoen (€ 48.000,- negatief - verschuiving programma 2), Communicatie (€ 10.000,- negatief) en Projecten (€ 8.000,- negatief) nodig zijn. Daartegenover wordt minder reguliere inzet van RNH verwacht binnen de afdelingen Beheer (€ 7.500,- positief) en Evenementen (€ 10.000,- positief).

Hogere kosten worden verwacht door het opnemen van de reguliere proceskosten voor de NNN-optimalisatie in samenwerking met de provincie Noord-Holland (€ 7.500,- negatief). Daarnaast wordt rekening gehouden met hogere tarieven voor de waterschapsbelasting (€ 8.000,- negatief). Verder zijn de overige bedrijfskosten verhoogd (€ 7.500,- negatief) en worden meer kosten voor promotiemateriaal voorzien (€ 6.000,- negatief – doorschuif uit 2025).

De hogere baten (€ 52.644,- positief) zijn het gevolg van de incidentele bijdrage van de gemeente Ouder-Amstel voor bomenplant en biodiversiteitsversterking in deelgebied Ouderkerkerplas (€ 110.000,- positief). Dit bedrag dient ter dekking van zowel de aanlegkosten als de beheer- en onderhoudskosten voor een periode van tien jaar.

Verder is gebleken dat de opbrengsten van de grote evenementen sterk onder druk staan. Inmiddels is bekend dat Open Air Gaasperplas en Melody Garden Ouderkerkerplas in 2026 geen doorgang zullen vinden, waardoor er minder evenementeninkomsten zijn begroot (€ 59.000,- negatief). Verder zijn er iets meer inkomsten begroot (€ 2.000,- positief) uit inkomsten huur, erfpacht, bijdragen.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De lagere lasten op dit programma bedragen € 90.014,- (positief). Dit is het gevolg van minder begrote uren voor de afdeling Toezicht en een verschuiving naar programma 2 (€ 97.000,- positief). Daartegenover worden hogere bedrijfskosten verwacht (€ 7.000,- negatief, doorschuif uit 2025).

Figuur 1: Bloeiende magnolia's in deelgebied Elsenhove te Amstelveen

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten bedragen per saldo € 21.494,- (negatief). Er wordt meer reguliere inzet van RNH verwacht vanuit het bedrijfsbureau in verband met werkzaamheden voortkomend uit de Wet Open Overheid, mede door een bredere maatschappelijke trend (€ 10.000,- negatief). Daarnaast wordt iets meer inzet voorzien voor de afdeling Programmasturing (€ 2.000,- negatief).

Vanuit dit programma worden een aantal projecten uitgevoerd waarvoor extra kosten zijn opgevoerd (doorschuif uit 2025). Het betreft werkzaamheden voor de herijking van de Algemene verordening en Legesverordening (€ 1.500,- negatief) en werkzaamheden aan het Reglement van Orde (€ 1.000,- negatief).

Verder zijn de accountantsdiensten aanbesteed, waaruit een nieuwe accountant is voortgekomen. Hierdoor zijn hogere accountantskosten in de begroting opgenomen (€ 10.500,- negatief). Daarnaast is er een verlaging doorgevoerd in de kantoor- en overige bedrijfskosten (€ 3.000,- positief).

In deze begrotingswijziging zijn de kosten voor de door het bestuursbureau uit te voeren werkzaamheden voor het volledige jaar opgenomen. De financiële afhechting in verband met het opheffen van het bestuursbureau per 31 december 2026, of zoveel eerder, is op dit moment niet inzichtelijk en daarom niet financieel verwerkt.

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De hogere baten maken dat de totale wijziging van het laatste programma per saldo € 10.000,- bedraagt (positief). Dit is gelegen in het feit dat er meer rentebaten verwacht worden.

Figuur 2: Bezoekers in het deelgebied Gaasperplaspark te Amsterdam

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen verder te verhogen dan de gebruikelijke indexatie (3,0%).

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2025	Bijdrage in 2026
Provincie Noord Holland	27,90%	1.177.690	1.213.020
Gemeente Amstelveen	15,40%	650.051	669.555
Gemeente Amsterdam	49,10%	2.072.566	2.130.396
Gemeente Diemen	5,20%	219.498	230.430
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	101.307	104.345
Totaal	100,00%	4.221.112	4.347.746

Gevolgen voor de reserves

De lasten van Groengebied Amstelland zijn in 2026 hoger dan de baten.

We verwachten een afname in de reserves van € 150.135,-. Dit resultaat omvat een:

- Regulier resultaat van € 78.715,- (negatief) op reguliere bedrijfsvoering.
- Per saldo een incidenteel resultaat van € 71.420,- (negatief), waarbij een incidentele opbrengst inzake bijdrage bomencompensatie ad. € 109.824,- is opgenomen (toegevoegd aan bestemmingsreserve), dus het negatieve resultaat op incidentele werkzaamheden/projecten bedraagt € 181.244,-.

Zie de onderstaande tabel voor een compleet overzicht van de gevolgen voor de reserves.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2026	Wijziging 2026	Begroting na wijziging 2026
Toevoeging algemene reserve	-	-	-
Onttrekking algemene reserve	-32.517	-52.035	-84.552
Toevoeging bestemmingsreserve	-	109.824	109.824
Onttrekking bestemmingsreserve	-59.610	-115.797	-175.407
Totaal	-92.127	-58.008	-150.135

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2025	begroot resultaat 2026	Stand per 31-12-2026
Algemene reserve	1.263.267	-84.552	1.178.715
Bestemmingsreserve	1.436.292	-65.583	1.370.708
Totaal reserves	2.699.559	-150.135	2.549.424

* '-' is onttrekking en + is toevoeging

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 2 juli 2026.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I **Financieel overzicht van kadernota naar begrotingswijziging**

Bijlage I Financieel overzicht van kadernota naar begrotingswijziging

	2026	2026	2026
	<i>Mutatie Kadernota</i>	<i>Nadere wijzigingen</i>	<i>Totaal wijziging 2026</i>
Stand volgens programmabegroting 2026	-92.127		
Wijzigingen nadien met AB besluit			
1. Toekomstbestendiger beheerbudget	-19.250	-	-19.250
2. Scherpere recreatiezonering	-53.700	-	-53.700
3. Natuurinclusiever beheer	-5.200	-	-5.200
4. Meer voorzieningen voor bezoekers met fysieke beperking	-13.250	-	-13.250
5. Bomenplant en biodiversiteitsversterking in deelgebied Ouderkerkerplas	109.800	-	109.800
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	18.400	-	18.400
Autonome ontwikkelingen			
1. Doorschuiven incidentele projecten 2025 naar 2026	-10.000	1.300	-8.700
2. Herijking index kosten en opbrengsten	-	-	-
3. Minder reguliere inzet RNH	25.000	6.800	31.800
4. Hogere diverse bedrijfskosten	-3.750	-8.100	-11.850
5. Actualisatie kosten dagelijks en groot onderhoud	5.500	33.500	39.000
6. Lagere opbrengsten evenementen	-59.000	-	-59.000
7. Hogere/lagere opbrengsten rentebaten	10.000	2.000	12.000
8. Stijging accountantskosten	-	-10.500	-10.500
9. Stijging overige bedrijfskosten	-4.750	-15.250	-20.000
10. Overige	-576	-32	-608
Totaal autonome ontwikkelingen	-37.576	9.718	-27.858

	2026	2026	2026
Nieuw beleid			
1. Werkgroep financiële scenario's Ontwikkelprogramma	12.000	-	12.000
2. Onderzoek naar de mogelijke uitruil tussen boerderijen Langerlust en Landgenoegen	-11.500	-	-11.500
3. Dossier Koudewinning Ouderkerkerplas	-2.700	-3.800	-6.500
4. Erfpacht- en samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer	-	-20.750	-20.750
5. Coördinatie Ontwikkelprogramma	-	-12.500	-12.500
6. Toezicht Diemberbos voor Staatsbosbeheer	-	-1.800	-1.800
7. NNN-optimalisatie	-	-7.500	-7.500
Totaal incidentele ontwikkelingen	-2.200	-46.350	-48.550
Totaal wijzigingen	-21.376	-36.632	-58.008
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
	-	-	-
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	-	-	-
resultaat VOOR bestemming	-113.503	-36.632	-150.135
Resultaatbestemming			
Stand volgens kadernota 2024	-113.503	36.632	-150.135
Dekking uit algemene reserves	59.580	24.971	84.551
Dekking uit bestemmingsreserves	53.923	11.661	65.584
(resultaat NA bestemming)	-	-	-

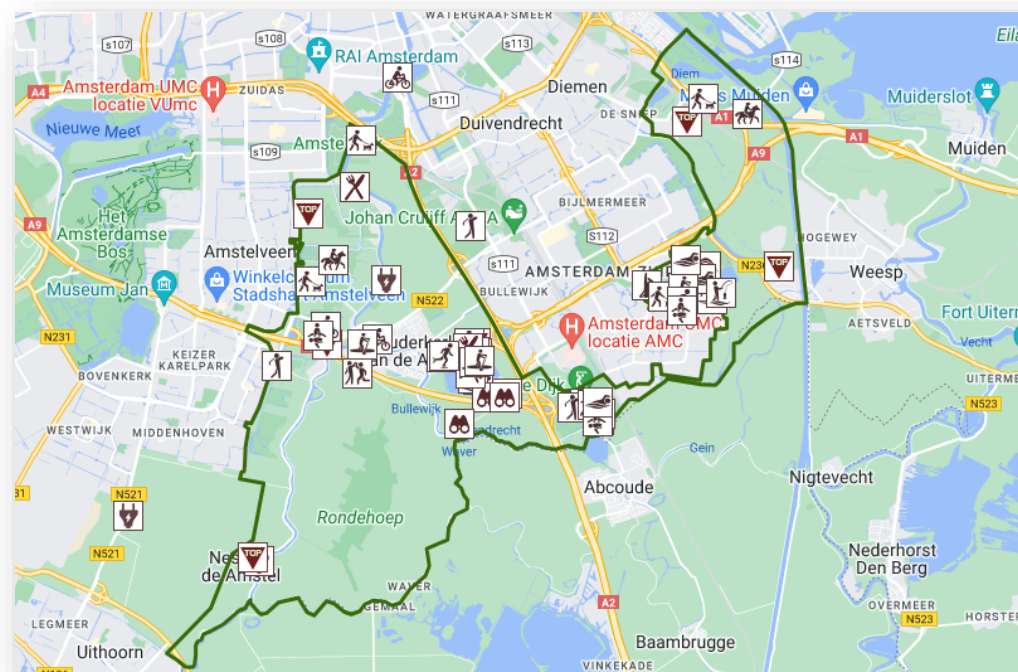
Programmabegroting 2027

Groengebied Amstelland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Programma's	7
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	10
Programma 2. Beheer en onderhoud	13
Programma 3. Toezicht en veiligheid	17
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	18
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	20
Paragrafen	22
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	23
B. Kapitaalgoederen	25
C. Financiering	30
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid WOO	32
E. Grondbeleid	35
F. Participanten	38
Overzicht van baten en lasten	41
Bijlagen	51

Figuur 1: Het werkgebied van Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Groengebied Amstelland. Het recreatieschap beheert, ontwikkelt en onderhoudt recreatie- en natuurgebieden, recreatieve routes en objecten in Amstelland. De werkzaamheden worden uitgevoerd door uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH). De kosten worden gedekt uit inkomsten van huren, pachten, evenementen, projectsubsidies en de deelnemersbijdrage.

Kerngegevens:

- Werkgebied van 4000 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- Meer dan 2.6 miljoen bezoeken bij de laatste telling in 2025.

Groen in het gedrang

Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zien we ontwikkelingen die grote invloed hebben op de schaarse groene buitenruimte. De druk op ruimte neemt sterk toe door de energietransitie, verstedelijking en de beperkte beschikbaarheid van groen. De vraag naar ruimte voor energie-infrastructuur en andere maatschappelijke opgaven zal de komende jaren verder toenemen, met directe gevolgen voor de arealen van het recreatieschap. Tegelijkertijd groeit de regio snel: alleen al in de deelnemende gemeenten worden richting 2030 meer dan 50.000 nieuwe woningen gerealiseerd, wat leidt tot een sterke toename van recreatiedruk en een urgentere noodzaak om de balans tussen recreatie en natuurwaarden te bewaken.

Deze opgaven reiken verder dan het recreatieschap, maar raken onze gebieden direct. Ruimteclaims voor wonen, energie en infrastructuur zetten de groene en blauwe ruimte onder druk, terwijl klimaatverandering zorgt voor hittestress, droogte en wateroverlast. Biodiversiteit en natuurkwaliteit nemen af door versnippering en intensief gebruik, en mobiliteit, bereikbaarheid en sociale ongelijkheid bepalen steeds meer hoe recreatiegebieden worden gebruikt. Dit vraagt van Groengebied Amstelland een integrale, gebiedsgerichte aanpak om recreatieve kwaliteit, natuurwaarden en leefbaarheid te borgen.

Tegen deze achtergrond zijn duidelijke keuzes noodzakelijk. Het programma Groen-Blauw Groeit Mee benadrukt dat groen en water moeten meegroeien met de verstedelijking, maar de recreatieparadox wordt steeds zichtbaarder: recreatie is maatschappelijk van grote waarde, terwijl middelen tekortschieten om alle ambities waar te maken. Daarom zijn scherpe afwegingen nodig om voldoende groene recreatieruimte te behouden én te creëren in een regio waar de druk op het landschap blijft toenemen.

Om deze balans te versterken werkt Groengebied Amstelland sinds 2025 aan een ambitieus ontwikkelprogramma, gericht op investeringen in concrete gebiedsopgaven. Deze worden samen met partners gerealiseerd. Zo werken wij met de gemeente Amsterdam aan het Toekomstplan Gaasperplas, waarmee we de recreatieve kwaliteit van het Gaasperpark en de beleving voor bezoekers versterken.

Samenwerking vormt de kern van onze aanpak. Met de provincie, gemeenten en andere gebiedspartners zetten wij ons in voor brede welvaart: recreatie en groen moeten voor iedereen dichtbij en toegankelijk blijven. In onder meer de Amstelscheg en de Diemerscheg werken we gezamenlijk aan het versterken van recreatie- en natuurmogelijkheden. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige en toegankelijke groene leefomgeving.

Kadernota 2027

In het najaar stelde het bestuur de Kadernota 2027 vast. Deze editie richtte zich op de ambities uit 2023 en de doorontwikkeling daarvan in het ontwikkelprogramma van 2025. Daarnaast bevatte de Kadernota 2027 een toelichting op het proces om te komen tot een toekomstbestendig beheerbudget voor de lange termijn.

Na vaststelling kregen de deelnemers de gelegenheid om kennis te nemen van de Kadernota 2027. De indicatief geformuleerde doelen uit de nota worden hieronder verder uitgewerkt binnen de afzonderlijke programma's.

Wat willen we bereiken?

Groengebied Amstelland zorgt met het beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en (zwem)voorzieningen binnen het gebied. Het recreatieschap werkt hiermee de beeldkwaliteit catalogus openbare ruimte van het kenniscentrum CROW. Er zijn vijf prestatieniveaus te onderscheiden; A+/A/B/C/D, daarbij is A+ het hoogste niveau en D het laagste. Recreatieschap Groengebied Amstelland hanteert met de beheerwerkzaamheden het gemiddelde beeldkwaliteitsniveau B, welke in de systematiek wordt beschouwd als basis.

Eind 2023 heeft het bestuur de ambities voor het recreatieschap vastgesteld. In de periode tot en met 2033 zet Groengebied Amstelland zich in voor:

- Een breder recreatief aanbod;
- Een betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Met deze ambities werkt het recreatieschap aan een toekomstbestendig recreatielandschap waarin ruimte is voor zowel natuur als recreatie, en waarin recreatie voor inwoners van de regio toegankelijk en aantrekkelijk blijft.

Hoe gaan we dat doen?

De ambities zijn in 2025 vertaald naar een concreet en voortschrijdend ontwikkelprogramma. Vanaf 2027 investeert het recreatieschap vooralsnog in vijf concrete ontwikkelopgaven:

- Toekomstbestendiger beheerbudget;
- Scherpere recreatiezonering;
- Natuurinclusiever beheer;
- Meer voorzieningen voor bezoekers met een fysieke beperking;
- Opwaarderen en uitbreiden van openbare toiletvoorzieningen.

Deze opgaven sluiten aan bij de recreatieve wensen van bezoekers en bij het landschappelijk beleid van de participanten. Daarmee dragen zij bij aan een optimale balans tussen natuur en recreatie in de gebieden van Groengebied Amstelland. Het ontwikkelprogramma is adaptief en bevat een zogenoemde *schaduwlijst*: een overzicht van kansen en opgaven waarop het bestuur kan inspelen wanneer daarvoor binnen het programma ruimte ontstaat.

Daarnaast hebben ook grootschalige gebiedsontwikkelingen een plek binnen het ontwikkelprogramma. Voor 2027 betreft dit onder andere de afronding van de upgrade van het recreatiedeelgebied Gaasperplas. De uitvoering is in 2025 gestart en loopt door tot en met 2027. In samenwerking met de gemeente wordt waar mogelijk het voorzieningenniveau verder uitgebreid, onder meer met een verbreding van de entree en de aanleg van een nieuw zwemstrand.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.942	16.723	-155.219
2. Beheer en onderhoud	4.186.887	745.683	-3.441.204
3. Veiligheid en toezicht	525.936	-	-525.936
4. Bestuur en ondersteuning	598.102	-	-598.102
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.550	4.583.613	4.582.063
Totaal voor bestemming	5.484.417	5.346.019	-138.398
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	5.283	143.681	-138.398
Totaal na bestemming	5.489.700	5.489.700	-

Financieel resultaat

De programmabegroting 2027 sluit met een negatief saldo van € 138.398,-.

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	5.484.417	5.465.821	4.992.191
Baten	5.346.019	5.315.686	5.388.349
Saldo	-138.398	-150.135	396.159

De totale begrote lasten liggen € 18.500,- hoger dan vorig jaar, zoals in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Meer kosten door vastgestelde indexatiemethodiek (€ 147.000,-);
- Minder advieskosten externen en herberekening van beheerlasten per saldo (€ 25.000,-);
- Hogere dotatie groot onderhoud (€ 27.000,-) door werkzaamheden aanplant deelgebied Ouderkerkerplas met de gemeente Ouder-Amstel;
- Besparing door opheffing bestuursbureau (€ 30.000,-);
- Per saldo meer inzet RNH (€ 25.000,-) door volledige bezetting boswachters en minder inzet voor communicatie en advieswerkzaamheden projecten;
- Meer kapitaallasten door investering toiletgebouwen (€ 5.500,-);
- Minder kosten inzake incidentele projecten (€ 131.000,-).

Meer toelichting hierover is te vinden in de [paragraaf incidentele middelen](#).

De begrote baten zijn € 30.000,- hoger dan de begroting 2026 na wijziging.

Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer opbrengsten door reguliere indexatie (3,24%) participantenbijdrage (€ 141.000,-);
- Minder opbrengst door aanplant deelgebied Ouderkerkerplas met de gemeente Ouder-Amstel (€ 110.000,-);
- Meer opbrengsten door indexatie op pacht, huur en leges (€ 13.000,-);
- Minder rentebaten (€ 10.000,-);
- Meer overige opbrengsten opstal (€ 5.000,-);
- Minder projectsubsidies (€ 9.000,-).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2027	Stand per 31-12-2027	Vershil
Algemene reserve	1.178.719	1.177.000	-1.719
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	649.307	599.201	-50.106
Bestemmingsreserve In beheername uitkijktoren het Poldernest	135.907	93.107	-42.800
Bestemmingsreserve Bomencompensatie	90.513	60.519	-29.994
Bestemmingsreserve investeringen	439.692	435.114	-4.578
Bestemmingsreserve egalisatie	55.286	46.086	-9.200
Totaal reserves	2.549.424	2.411.026	-138.398
Voorziening groot onderhoud	1.551.175	1.216.548	-334.627
Totaal reserves en voorzieningen	4.100.598	3.627.573	-473.025

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
- Milieuvervuiling van grond en/of water;
- Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;
- Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 531.250,-. De huidige weerstandscapaciteit ligt boven het niveau van de berekende risico's.

Figuur 2: Suppen op de Gaasperplas te Amsterdam

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling (2024):

- a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
- b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende ambities en beleid van de participanten richting aan de activiteiten.

Actuele en verwachte ontwikkelingen voor het recreatieschap

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2027 en de jaren erna beïnvloed en soms ook gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap.

Belangrijke actuele ontwikkelingen waarop moet worden ingespeeld, zullen zijn:

- Het beter verbinden van groen met de stad. Dit biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen;
- Door klimaatverandering krijgt Nederland steeds vaker te maken met extremer weer; van droogte tot extremere stormen, het recreatieschap moet voorbereid zijn door te adapteren aan het extremere klimaat;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Financiële en operationele druk is hoog. Stijgende kosten voor energie, onderhoud en grondstoffen, gecombineerd met aanhoudende beperkte

ontwikkelmogelijkheden en personeelstekorten, zetten de begrotingen van recreatieschappen onder druk.

- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid. Tussen onder meer het NNN en de voor initiatieven gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden, kan spanning ontstaan. Het recreatieschap wordt daarin betrokken vanuit haar rol als gebieds- en routebeheerder en doet jaarlijks begrenzing- en ontgrenzingsverzoeken voor de optimalisatie van Natuurnetwerk Nederland;
- Energietransitie en verduurzaming. Planning en uitwerking van het beleid op het gebied van energietransitie is in volle gang bij zowel overheid als particulieren. Het recreatieschap wordt daarin betrokken vanuit haar rol als gebiedsbeheerder;
- Toenemende aandacht voor inclusieve en toegankelijk recreatie. De maatschappelijke en bestuurlijke aandacht voor toegankelijkheid groeit;
- Toenemende maatschappelijke betrokkenheid. Omwonende, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties zijn vaker betrokken worden bij ontwikkelingen in het recreatieschap. Dit biedt kansen voor draagvlak, maar vraagt ook om extra inzet op procesbegeleiding, communicatie en administratie;
- Technologische ontwikkelingen veranderen recreatiepatronen. Door robotisering, automatisering en kunstmatige intelligentie verschuiven traditionele vormen van recreatief gebruik. Hierdoor ontstaat meer behoefte aan nieuwe vormen van zingeving, rust en welzijn in het buitengebied.
- Toenemende aandacht voor het gebruik van LD-staalslakken in infrastructuur. In 2025 was er landelijk meer aandacht voor de toepassing van dit materiaal. Onderzoek in de recreatiegebieden bevestigde dat bij speelplaatsen geen staalslakken zijn aangetroffen. [Meer Informatie over staalslakken in recreatiegebieden](#) ↗.

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Belangrijke verwachte ontwikkelingen waarop (al) in 2027 moet worden geanticipeerd, zullen zijn:

- Bezoekers stellen hogere eisen aan maatwerk, kwaliteit en beleving. De vraag naar natuur- en welzijnsrecreatie neemt sterk toe, met groeiende populariteit van activiteiten zoals natuurwandelingen, stiltegebieden, bosbaden en combinaties van recreatie en mentale gezondheid.
- Recreatiegebieden worden steeds meer gezien als plekken voor preventieve gezondheid, ontspanning en sociale verbinding.
- De vraag naar verblijfsrecreatie neemt toe, met een groeiende belangstelling voor bed-and-breakfasts, tiny houses en natuurcampings.
- De druk op ruimte neemt sterk toe door de energietransitie, verstedelijking en de beperkte beschikbaarheid van groen. De vraag naar ruimte voor energie-infrastructuur en andere maatschappelijke opgaven zal de komende jaren verder toenemen, met directe gevolgen voor de arealen van het recreatieschap.
- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). De participantengemeenten van Groengebied Amstelland groeien tot en met 2030 alleen al met ruim 50.000 inwoners. Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio. Hiertoe werkt het recreatieschap naar een toekomstbestendig beheerbudget. Ook staat spreiding van het groeiend aantal toeristen hoog op de agenda;
- In de voormalig Recreatie-om-de-stad (RodS) gebieden die door Staatsbosbeheer worden beheerd, waaronder het Diemberbos, is sprake van een structureel exploitatietekort. Door Staatsbosbeheer wordt onderzocht hoe het beheer en onderhoud van deze weesgebieden gefinancierd kunnen worden. Hierbij wordt ook gekeken naar opvolging van de inmiddels verlopen samenwerkingsovereenkomst Diemberbos. Bij dit onderzoek zijn ook weesgebieden in Spaarnwoude en Twiske-Waterland betrokken.

Programma's

Groengebied Amstelland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2027 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.942	16.723	-155.219
2. Beheer en onderhoud	4.186.887	745.683	-3.441.204
3. Veiligheid en toezicht	525.936	-	-525.936
4. Bestuur en ondersteuning	598.102	-	-598.102
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.550	4.583.613	4.582.063
Totaal voor bestemming	5.484.417	5.346.019	-138.398
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	5.283	143.681	-138.398
Totaal na bestemming	5.489.700	5.489.700	0

Specificatie van de baten

Subsidies en projectbijdragen	11.347
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten, rentebaten	846.059
Participantenbijdragen	4.488.613
Totaal baten voor bestemming	5.346.019

Reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is qua resultaat nagenoeg gelijk aan de begroting na wijziging 2026, zoals in onderstaande tabel te zien is. De hogere reguliere lasten en baten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de indexatie.

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	5.408.807	5.259.038	4.798.018
Baten	5.329.296	5.180.323	5.124.354
Saldo	-79.511	-78.715	326.336

Incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt lager dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. De lagere lasten is het gevolg van minder incidentele projecten, ook doordat nu nog lastig een volledige inschatting van de kosten te geven is. Ook zijn er geen kosten opgenomen voor het toezicht Diemberbos vanaf 2027. Daarnaast zijn de baten een stuk lager doordat er in 2026 incidenteel een opbrengst is geweest vanuit gemeente Ouder-Amstel ten behoeve van bomencompensatiefonds.

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Lasten	75.610	206.783	194.173
Baten	16.723	135.363	263.996
Saldo	-58.887	-71.420	69.823

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2027 gaat het vooral om:

- Uitvoeren van opgaves uit het ontwikkelprogramma. Gelijklopend aan het ambitiedocument hebben deze opgaves een doorlooptijd tot en met 2033 en worden jaarlijks geëvalueerd;
- Mede-realisatie projecten Toekomstplan Gaasperplas met de gemeente Amsterdam. Deze werkzaamheden starten in 2025 met een doorlooptijd tot en met 2027. Voor de realisatiefase is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen de gemeente Amsterdam en Groengebied Amstelland.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken en het plaatsen van weg- en terreinmeubilair. Voor dit taakveld wordt geen inzet verwacht. De lasten zijn derhalve nihil.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. Daarnaast omvat het de uitvoering van het strategisch communicatieplan en de inzet van uren voor programmasturing op ontwikkel- en uitvoeringsprojecten.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen binnen het gebied. Voor de komende periode worden vooralsnog geen uitgaven verwacht. Wel zijn er potentiële ontwikkellocaties in beeld waarvoor nog besluitvorming moet plaatsvinden. Eventuele

toekomstige werkzaamheden en bijbehorende kosten zullen, zodra deze aan de orde zijn, onder dit taakveld worden verantwoord.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het gebiedsteam van Groengebied Amstelland zal ook in de komende jaren vanuit verschillende disciplines de verzoeken van ondernemers behandelen en deze waar nodig verder begeleiden. Op dit moment worden geen uitgaven voor dit taakveld verwacht. Wanneer er in de toekomst verzoeken worden ingediend zullen de bijbehorende werkzaamheden en kosten onder dit taakveld worden verantwoord.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De werkzaamheden richten zich op het coördineren en realiseren van de projecten uit het ontwikkelprogramma, evenals op de grootschalige gebiedsontwikkelingen binnen het schapsgebied.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	24.200	47.795	15.460
Inzet RNH	147.742	207.215	191.832
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	171.942	255.010	207.292
Opbrengsten	8.436	17.571	13.355
Subsidies en projectbijdragen	8.287	7.968	6.968
Totale baten	16.723	25.539	20.322
Saldo	-155.219	-229.471	-186.970

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	--	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	Ambitiedocument en ontwikkelprogramma	103.416	5.847
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	--	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket	-	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten	68.526	10.876
Totaal		171.942	16.723

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	-	-
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	97.569	-
	Diemberbos (projectrekening)	5.847	5.847
	Subtotaal taakveld 3.1	103.416	5.847
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	-	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	-	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.810	-
	Toekomstplan Gaasperplas	8.436	8.436
	GU Gaasperplas Centraal	4.218	2.440
	Toekomstbestendiger beheerbudget	1.933	-
	Scherpere recreatiezonering	10.230	-
	Natuurinclusiever beheer	36.078	-
	Meer voorzieningen bezoekers fysieke beperking	1.821	-

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
	Subtotaal taakveld 5.7.1	68.526	10.876
	Totaal	171.942	16.723

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2027 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf [kapitaalgoederen](#).

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Voor het vergroten van de biodiversiteit gaan we:

- In standhouden en bevorderen variatie in beheerdoeltypen;
- Samenwerking met partners in natuur- en landschapsbeheer (kennis en ondersteuning);
- Samenwerking op het gebied van natuurbeleving en voorlichting;
- Opstellen van een ecologisch beheerplan;
- Het meewerken aan uitvoering van zelfbeheer in de stadsranden.

Voor het beter spreiden van recreanten gaan we:

- Instandhouding van routevoorzieningen;
- Inzicht verkrijgen in de zoneringsbehoefte;
- Aantrekkelijk, schoon, heel en veilig houden van de recreatiegebieden;
- Het onderhouden van het recreatieve aanbod en inspelen op de toegenomen en toenemende recreatiedruk;
- Met behulp van bezoekersdata sturing van recreatiestromen/terreinbezoek;
- Schone recreatiegebieden: beheersing afvalproblematiek;

Voor een breder recreatief aanbod gaan we:

- Educatiemogelijkheden faciliteren en verbinding zoeken met “natuurorganisaties”;
- Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B;
- Werken aan schoon zwemwater. Streven is om op alle stranden minimaal de score ‘goed’ te behouden of verkrijgen;
- Groot onderhoud en vervanging voorzieningen om deze veilig te houden;
- Betrekken van mensen/bedrijven met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

De werkzaamheden onder dit taakveld bestaan uit:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van wegen, paden, kunstwerken, wegmeubilair. Inclusief afschrijvingen;
- Dagelijks onderhoud om bijvoorbeeld in het najaar de bladeren van de fietspaden op te ruimen en het leegzuigen van straatkolken.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het

1. Ontwikkeling en inrichting

2. Beheer en onderhoud

3. Toezicht en veiligheid

4. Bestuur en ondersteuning

5. Algemene dekkingsmiddelen

recreatieschap op het gebied van toerisme en recreatie in samenwerking samen met gemeenten, het communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Binnen dit taakveld valt het faciliteren van zowel kleine als grote lokale evenementen, waaronder de SLOWtriatlon, Run for Kika en Reggae Lake. Daarnaast wordt onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het realiseren van stroompunten op evenementenlocaties, met het oog op verdere verduurzaming van de voorzieningen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Binnen dit taakveld vallen diverse beheer- en ontwikkelactiviteiten die bijdragen aan de kwaliteit, toegankelijkheid en ecologische waarde van het gebied. De werkzaamheden omvatten onder meer:

- Beheer gericht op biodiversiteit. Het uitvoeren van natuurbeheer dat de biodiversiteit ondersteunt en bevordert in de natuurlijke zones. Dit omvat onder andere het ecologisch beheer van riet, bloemrijke velden en bermen, het terugdringen van spontane opslag (zoals bramen en Japanse duizendknoop) en het afstemmen van maaibeheer op bloeiperiodes van kwetsbare en zeldzame soorten.
- Ontwikkeling en beheer van recreatieve routenetwerken. Het Routebureau is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van wandel-, fiets- en vaarroutes die door gemeenten, recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd. De uitvoering gebeurt door medewerkers van Recreatie Noord-Holland. Voor Groengebied Amstelland betreft dit onder meer de verkenning van de actualisatie van het fietsknooppuntennetwerk en het beheer en onderhoud van het Wandelnetwerk Amstelland.

- Ondersteuning van beheerplannen en beheersystemen. Het bieden van ondersteuning bij het opstellen, actualiseren en uitvoeren van beheerplannen en het onderhouden van het beheersysteem.
- Planmatige uitvoering van groot onderhoud en vervangingen. Ondersteuning bij de voorbereiding, planning en uitvoering van grootschalig onderhoud en vervangingsopgaven.
- Coördinatie rondom zwemwaterkwaliteit. Het afstemmen en communiceren over de kwaliteit van zwemwaterlocaties binnen het gebied.
- Monitoring van biodiversiteit. Het volgen van ontwikkelingen in de natuurkwaliteit via een biodiversiteitsmonitor.
- Faciliteren van een natuurplatform. Het ondersteunen van een platform waar partners, experts en betrokkenen kennis kunnen delen over natuur, beheer en ecologische ontwikkelingen.

Meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) voor 2027-2030

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit een bepaalde jaargang niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan het budget dat hiervoor is begroot worden ingezet ter voorbereiding op toekomstige werkzaamheden. Voor het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt een meerjarenplanung gehanteerd. De kosten van het groot onderhoud worden elk jaar onttrokken aan de voorziening groot onderhoud. Om voldoende middelen beschikbaar te houden, wordt jaarlijks met een gemiddelde van de geraamde kosten over de komende 10 jaar gereserveerd en als bijdrage toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud. In 2027 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Dunnen beplanting;
- Groot onderhoud verharding, bruggen en toiletgebouwen;
- Vervangen speeltoestellen, terreinmeubilair;
- Oplevering werkzaamheden toekomstplan Gaasperplas-Noord.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten DO*	1.833.302	1.770.712	1.600.207
Overige bedrijfskosten	291.537	342.687	254.600
Inzet RNH	1.081.548	1.042.651	882.689
GO*	1.273.627	1.438.509	459.429
Kapitaallasten	41.500	36.100	25.766
Subtotaal lasten	4.521.514	4.630.659	3.222.691
Dotatie voorziening GO*	939.000	912.000	912.000
Onttrekking voorziening GO*	-1.273.627	-1.438.509	-459.429
Saldo mutaties voorziening GO	-334.627	-526.509	452.571
Totale lasten	4.186.887	4.104.150	3.675.262
Opbrengsten	742.623	834.459	1.028.765
Projectsubsidies	3.060	2.942	2.802
Totale baten	745.683	837.401	1.031.567
Saldo	-3.441.204	-3.266.749	-2.643.695

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf [kapitaalgoederen](#). DO betreft dagelijks onderhoud.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	801.960	-
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	127.509	470.436
3.4 Economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	119.626	-
5.3 Cultuurpresentatie en productie	Evenementen	91.603	245.000
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	3.046.189	30.247
Totaal		4.186.887	745.683

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2027	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	249.190	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/VV	558.000	-
2.1.2	GO/VV	881.521	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-881.521	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	807.190	-
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	127.509	470.436
	Subtotaal taakveld 3.2.2	127.509	470.436
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	119.626	-
	Subtotaal taakveld 3.4	119.626	-
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	91.603	245.000
	Subtotaal taakveld 5.3	91.603	245.000
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.618.459	30.247
5.7.2	Dotatie voorziening GO/VV	381.000	-
5.7.2	GO/VV	392.106	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/VV	-392.106	-
5.7.2	Kapitaallasten	41.500	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	3.040.959	30.247
	Totaal	4.186.887	745.683

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden door middel van flexibele inzet van boswachters.
- Implementeren van de nieuwe Algemene Verordening en het nieuwe hondenbeleid.
- Vervullen van een gastheerrol in het gebied: boswachters zijn herkenbaar, zichtbaar en aanspreekbaar en informeren recreanten, bezoekers en andere stakeholders over onder meer gebruiksregels.
- Ongeveer 200 dagen per jaar (met name april-oktober) geüniformeerd toezicht en handhaving op naleving van wet- en regelgeving, waaronder de Algemene Verordening Groengebied Amstelland. Primaire aandachtsvelden hierbij zijn:
 - Hondenoverlast, barbecueën en open vuur, verkeer en zeden;
 - Wildkamperen en aanwezigheid van zwervers;
 - Afvalproblematiek, inclusief verwijdering lachgascilinders en capsules.
- Updaten van het handhavingsplan.
- Storytelling: het verhaal van het landschap actief uitdragen richting recreanten.
- Inzetten op het vergroten van beleving en het versterken van het gevoel van veiligheid, onder andere via afstemming tussen beheer, toezicht en handhaving.
- Aanwezigheid tijdens recreatieve piekmomenten; indien nodig ook extra inzet in weekenden en in het laagseizoen.
- In het laagseizoen, waar nodig, oppakken van aanvullende beheerwerkzaamheden.
- Terreinregie bij evenementen als onderdeel van het reguliere toezicht.
- Samenwerking met gemeenten en andere partners.
- Controle van RVV-verkeersborden en gebiedseigen borden.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiding en training richten op het versterken van de gastheerrol van boswachters in de gebieden.
- Toezicht houden en handhaven volgens de Algemene Verordening.
- Verbeteren van de zichtbaarheid en aanwezigheid van boswachters in het gebied.
- Volgen van de landelijke ontwikkelingen rondom nieuwe BOA-wetgeving van het ministerie van Justitie & Veiligheid; mogelijke wetswijzigingen kunnen kansen bieden om de wapenstok en pepperspray opnieuw onderdeel te laten worden van de uitrusting van boswachters.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	40.500	42.000	34.672
Inzet RNH	485.436	457.526	467.780
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	525.936	499.526	502.452
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-525.936	-499.526	-502.452

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 Openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	525.936	-
Totaal		525.936	-

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen voor het ontwikkelprogramma.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026;

Taakveld 0.4 Overhead

Het overheadpercentage bedraagt 10% en heeft betrekking op bestuursadviesing en programmasturing, secretariaat, financiële control en administratie, aansturing van het beheerteam en toezichthouders, en kantoor- en bedrijfskosten:

- Bestuurlijke voorbereiding en ondersteuning. Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen. Inclusief agendavorming, opstellen en verzamelen van stukken, besluitvoorbereiding en verslaglegging.
- Voorbespreking van vergaderingen met portefeuillehouders. Afstemmen van strategische punten en bestuurlijke aandachtspunten voorafgaand aan besluitvorming.
- Doorlopende afstemming met adviescommissieleden en bestuurders. Structureel informeren, signaleren en afstemmen over ontwikkelingen.
- Beantwoorden van bestuurlijke, ambtelijke en mediavragen. Tijdige, feitelijke en zorgvuldig afgestemde beantwoording richting bestuur, ambtelijke organisaties en media.
- Opstellen van jaarstukken. Programmabegroting, begrotingswijzigingen, jaarrekening, kadernota, interne afdelingsplannen en de najaarsnotitie.

- Actualiseren en up-to-date houden van ambities en beleidskaders. Periodieke herijking van doelstellingen en strategische uitgangspunten.
- Jaarlijkse herijking en evaluatie van het ontwikkelprogramma. Beoordelen van voortgang, doelbereik en benodigde bijsturing.
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan. Prioriteren en actualiseren van investeringsopgaven voor de middellange termijn.
- Proactief omgevingsmanagement. Signaleren van ontwikkelingen, onderhouden van stakeholderrelaties en inspelen op kansen en risico's.
- Doorlopend strategisch omgevingsmanagement. Afstemmen met partners en borgen van samenhang tussen projecten, programma's en ontwikkelingen.
- Monitoren van gebruik, trends en bezoekersstromen ter ondersteuning van beleids- en beheerskeuzes.
- Afhandeling van WOO-verzoeken. Zorgvuldig en tijdig verwerken van verzoeken op grond van de Wet open overheid.
- Uitvoeren van de rechtmatigheidsverantwoording. Toetsen en rapporteren over de rechtmatigheid van financiële handelingen en besluitvorming.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	92.095	151.440	149.569
Inzet RNH	506.007	454.195	441.751
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	598.102	605.635	591.319
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	-	-	-
Saldo	-598.102	-605.635	-591.319

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	Accountantscontrole	69.247	-
0.4 Overhead	Zie onderstaande specificatie	528.855	-
Totaal		598.102	-

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	274.135	-
Secretariaat	53.330	-
Financiële control en administratie	130.194	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	50.548	-
Kantoor- en bedrijfskosten	20.648	-
	528.855	-

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het realiseren van opbrengsten uit het recreatiegebied, zodat deze bijdragen aan een financieel gezond en duurzaam recreatieschap. De inkomsten worden op een verantwoorde manier gegenereerd, passend bij de waarden van het gebied en ondersteunend aan de lange-termijnontwikkeling van een aantrekkelijk, toegankelijk en toekomstbestendig recreatielandschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2027

Taakveld 0.5 Treasury

- Financiering van vastgesteld beleid door voldoende en structurele middelen te borgen.
- Beperken van financieringskosten via efficiënt kasbeheer en optimale inzet van reserves.
- Realiseren van rentebaten door overtollige middelen verantwoord uit te zetten.
- Beheersen van financiële risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage. De jaarlijkse financiële bijdrage van de deelnemers ter ondersteuning van de basisexploitatie en uitvoering van het beleid.
- Overige verrekeningen. Aanvullende inkomsten uit doorbelaste kosten, afrekeningen en bijdragen voor projecten of afspraken met derden.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Groengebied Amstelland heeft verschillende (bestemmings-)reserves, die elk voor hun eigen doeleinden worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Bedrijfskosten	1.550	1.500	1.455
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	1.550	1.500	1.455
Participantenbijdragen	4.488.613	4.347.746	4.221.112
Opbrengsten	95.000	105.000	115.347
Totale baten	4.583.613	4.452.746	4.336.459
Saldo voor bestemming	4.582.063	4.451.246	4.335.004
Mutaties reserves	-138.398	-150.135	396.159
Saldo na bestemming	4.720.461	4.601.381	3.938.845

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	5.283	-	394.327
Onttrekking algemene reserve	-7.003	-84.552	-405.803
Toevoeging bestemmingsreserve	-	109.824	469.945
Onttrekking bestemmingsreserve	-136.678	-175.407	-62.310
Totaal	-138.398	-150.135	396.159

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 Treasury	Bank- en rentekosten	1.550	95.000
0.8 Overige baten en lasten	Participantenbijdragen	-	4.488.613
0.9 Vennootschapsbelasting		-	-
0.10 Mutaties reserves	Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	5.283	143.681
0.11 Resultaatrekening baten en lasten		-	-
Totaal		6.833	4.727.294

Figuur 3: Uitzicht op de Middelpolder te Amstelveen

Samenvatting		Programma's		Paragrafen		Overzicht van baten en lasten	
A. Weerstandsvermogen	B. Kapitaalgoederen	C. Financiering	D. Bedrijfsvoering	E. Grondbeleid	F. Participanten		

Paragrafen

Indexatie

Het Groengebied hanteert met ingang van de Kadernota 2027 de indexatie van participantenbijdragen, kosten, baten en meerjarenramingen op de verwachtingen van het Centraal Economisch Plan (CEP). Dit zorgt voor een realistischer meerjarenperspectief en voor een stabielere ontwikkeling van de participantenbijdragen.

De index voor het jaar 2027 is volgens de nieuwe indexatiemethode 3,24%, hierbij gaat het om een voorspelling voor 2027. De daadwerkelijke kostenstijging gedurende het werkelijke begrotingsjaar kunnen hoger of lager uitvallen dan de CEP als voorspelling aangeeft.

De index voor de meerjarenbegroting wordt volgens de nieuwe indexatiemethode 2,82%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De vooralsnog gehanteerde index op de uurtarieven van RNH voor 2027 is 4%.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïntroduceerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
- Milieuvervuiling van grond en/of water;
- Extreme weersomstandigheden al dan niet door klimaatveranderingen;
- Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2025, € 678.750,-, zie [bijlage I Risico-inventarisatie 2025](#).

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorzien last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2026 € 1.178.719,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

	Stand per 01-01-2027	Stand per 31-12-2027	Vershil
Algemene reserve	1.178.719	1.177.000	-1.719
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	649.307	599.201	-50.106
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	135.907	93.107	-42.800
Bestemmingsreserve Bomencompensatie	90.513	60.519	
Bestemmingsreserve investeringen	439.692	435.114	-4.578
Bestemmingsreserve egaliseringsreserve	55.286	46.086	-9.200
Totaal reserves	2.549.424	2.411.026	-108.404
Voorziening groot onderhoud	1.551.175	1.216.548	-334.627
Totaal	4.100.598	3.627.573	-443.031

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2025 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de jaren na 2025 wordt de raamovereenkomst steeds stilzwijgend verlengd voor een jaar met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar. Voor de periode vanaf 1 januari 2027 wordt gewerkt aan een voorstel voor vernieuwing van een meerjarenraamovereenkomst.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Netto schuldquote	-86%	-70%	-57%	-56%	-55%	-51%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-86%	-70%	-57%	-56%	-55%	-51%
Solvabiliteitsratio	49%	57%	61%	58%	55%	58%
Structurele exploitatieruimte	6%	-1%	-1%	-2%	-2%	-1%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

Figuur 4: Graafmachine bij de Uitkijktoren Het Poldernest te Ouder-Amstel

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair en speeltoestellen;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 16 april 2026 is het beheerplan kapitaalgoederen in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit B te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	1.833.302	1.888.614	1.943.399	1.987.522
GO - kleine vervangingen	1.273.627	1.304.192	877.415	1.016.187
Kapitaallasten	41.500	52.750	72.500	58.250
Totaal	3.148.429	3.245.556	2.893.314	3.061.959

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	223.500	213.000	-	-
Economische vervangingen	-	-	50.000	-

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Verhardingen	587.144	482.634	294.908	389.111
Civiele kunstwerken	433.426	388.710	292.261	293.599
Inzet RNH	110.141	113.996	117.986	122.116
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-305.239	-170.374	90.833	-562
Totaal	825.472	814.966	795.988	804.264

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	94.180	96.836	99.567	102.375
GO - kleine vervangingen	492.964	385.798	195.341	286.736
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	587.144	482.634	294.908	389.111

Categorie civiele kunstwerken

Groengebied Amstelland heeft in totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.
De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

KUNSTWERKEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	44.869	46.134	47.435	48.773
GO - kleine vervangingen	388.557	342.576	244.826	244.826
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	433.426	388.710	292.261	293.599

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

GROEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	851.993	877.196	901.923	927.339
GO - kleine vervangingen	156.985	220.269	135.784	135.784
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	1.008.978	1.097.465	1.037.707	1.063.123

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Groen	1.008.978	1.097.465	1.037.707	1.063.123
Water, oevers en stranden	336.206	343.431	374.734	382.372
Pontjes	88.467	90.467	91.967	92.967
Terreinmeubilair	278.922	394.200	325.438	368.337
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	320.850	346.851	337.019	346.248
Gebouwen en materieel	94.436	101.798	139.280	126.202
Overige bedrijfskosten	252.204	274.479	265.468	288.036
Inzet RNH	648.320	671.011	694.496	718.803
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	11.791	-171.738	-32.979	-80.160
Totaal	3.040.174	3.147.964	3.233.130	3.305.928

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Categorie water, oevers en stranden

Groengebied Amstelland heeft in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moet middels waarschuwborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m² zandstrand.

De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	256.206	263.431	270.860	278.498
GO - kleine vervangingen	80.000	80.000	103.874	103.874
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	336.206	343.431	374.734	382.372

Categorie pontjes

Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes. De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

PONTJES	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	68.000	70.000	71.500	72.500
GO - kleine vervangingen	17.667	17.667	17.667	17.667
Kapitaallasten	2.800	2.800	2.800	2.800
Totaal	88.467	90.467	91.967	92.967

Categorie terreinmeubilair

Groengebied Amstelland heeft in totaal 1135 stuks terreinmeubilair, waarvan 44 speeltoestellen en 1100 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen, speelvoorzieningen voor honden en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	175.769	183.080	190.252	185.970
GO - kleine vervangingen	103.153	211.120	135.186	182.367
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	278.922	394.200	325.438	368.337

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 14 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 16 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	309.553	318.282	327.258	336.487
GO - kleine vervangingen	11.297	28.569	9.761	9.761
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	320.850	346.851	337.019	346.248

Categorie gebouwen en materieel

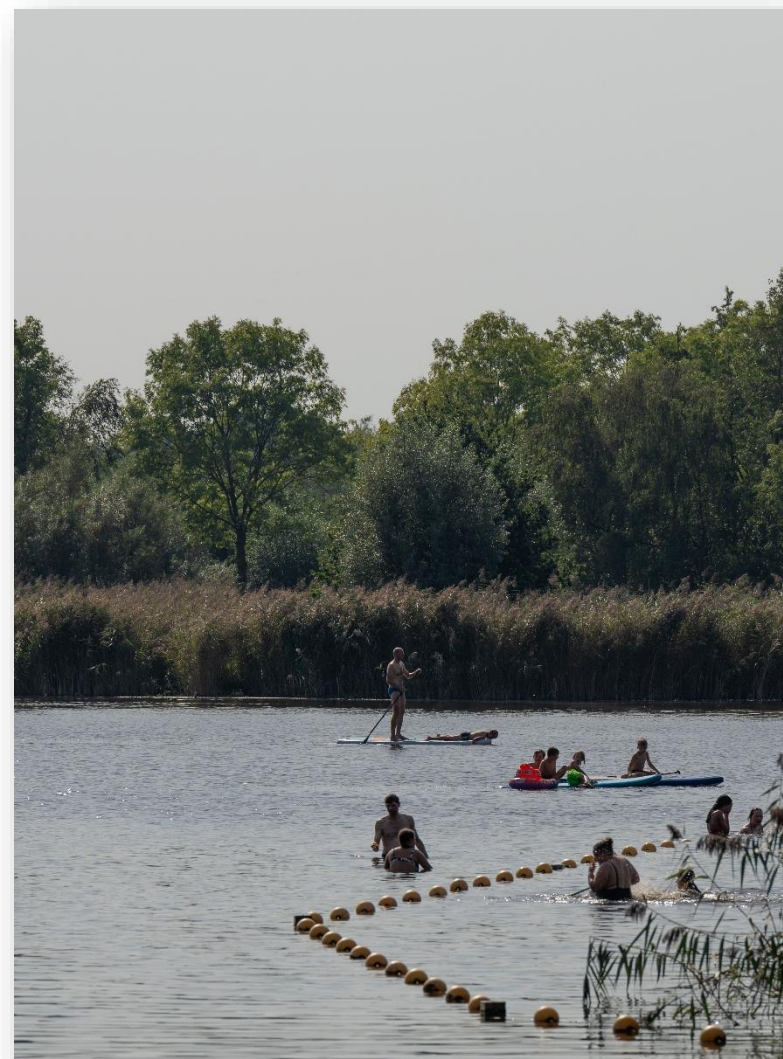
Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dagelijks onderhoud	32.732	33.655	34.604	35.580
GO - kleine vervangingen	23.004	18.193	34.976	35.172
Kapitaallasten	38.700	49.950	69.700	55.450
Totaal	94.436	101.798	139.280	126.202

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatschappelijke vervangingen >50.000	223.500	213.000	-	-
Economische vervangingen	-	-	50.000	-

De maatschappelijke vervangingen zien op het opwaarderen/uitbreiden van de toiletgebouwen. De geplande economische vervanging in 2029 ziet op de vervanging van een auto.

Figuur 5: Recreëren bij de Hoge Dijk te Amsterdam

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 13 juli 2023 heeft het algemeen bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Kasgeldlimiet	2027
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	5.484.417
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	449.719
Vlottende schuld	-
Vlottende middelen	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	449.719

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico voor de lange termijn financiering. Het renterisico is het totaal van aflossingen en mogelijke renteherzieningen. De renterisiconorm is voor gemeenschappelijke regelingen 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, waarbij een minimumbedrag van € 2.500.000 geldt. Het doel van deze norm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 2.500.000, in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm voor het begrotingsjaar € 2.500.000 is.

Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
Omvang primaire begroting (excl. reserves)	5.484.417	5.585.196	5.703.180	5.842.209
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Berekende renterisiconorm	1.096.880	1.117.039	1.140.636	1.168.442
Minimumbedrag renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	-	-	-	-
Ruimte / Overschot	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid WOO

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd en vervolgens heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met drie medewerkers die in dienst staan van de recreatieschappen, gefaciliteerd door provincie Noord-Holland. In 2022 is besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH, mede tegen de achtergrond dat de provincie haar aandelen van RNH zou gaan verkopen aan Staatsbosbeheer. In september 2024 besloot de provincie de aandelenverkoop te stoppen. Ook de contractvernieuwing is toen gestopt. In de laatste vergadering van 2024 heeft het algemeen bestuur besloten tot verlenging van de bestaande overeenkomst, die nu tot wederopzegging stilzwijgende wordt verlengd met een opzegtermijn van één heel kalenderjaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 2.262.527,- opgenomen.

Ook werkt Recreatie Noord-Holland aan de voorbereiding en begeleiding van investeringsprojecten, waarvan de investeringskosten op de balans geboekt worden

om in de jaren daarna jaarlijks op af te schrijven. In 2027 verwacht Recreatie Noord-Holland voor € 18.183,- aan inzet te leveren voor investeringsprojecten.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 91.538,-. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en –ontwikkeling. Een deel van de kosten voor het Routebureau worden gedekt vanuit het Groenfonds ten bedrage van € 3.060,-. Per saldo zijn de kosten voor het schap dus € 88.478,-.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel, gericht op een gebiedsgerichte integrale aanpak;
- Professioneel contractbeheer voor vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk en een onlinekeuzehulp voor de ontwikkeling van natuurinclusieve recreatie;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Bestuursbureau

Sinds 2022 maken de recreatieschappen gebruik van de dienstverlening van het Bestuursbureau Recreatieschappen. Bij de oprichting is afgesproken dat na drie jaar een evaluatie zou plaatsvinden. Deze evaluatie is in 2025 uitgevoerd en daaruit bleek dat het bestuursbureau niet aan de verwachtingen voldeed. Daarom is besloten de dienstverleningsovereenkomst per 31 december 2025 op te zeggen en na 2026 geen gebruik meer te maken van de diensten. Over de toekomstige onderverdeling van de taken van het bestuursbureau moet het bestuur nog een besluit nemen. Naar verwachting zullen de taken, waar mogelijk, worden ondergebracht bij uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 10%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadviesing en programmasturing	274.135	-
Secretariaat	53.330	-
Financiële control en administratie	130.194	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	50.548	-
Kantoor- en bedrijfskosten	20.648	-
Totaal	528.855	-

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte

de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan met financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie, plus actualisatie prognose.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 2% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de [Kadernota Rechtmatigheid 2023](#) .

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarientabel

De tarientabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1. Documenten		
	<i>Aard van de dienstverlening</i>	<i>Tarief</i>
1.1.	Toezening link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2.	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit)	€0,40
2. Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken		
	<i>Aard van de dienstverlening</i>	<i>Tarief</i>
2.1.	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan
3. Vergunningen en ontheffingen op grond van de Algemene Verordening (AV) van het recreatieschap		
	<i>Aard van de dienstverlening</i>	<i>Tarief</i>
3.1.	Art. 2.2 AV - VERVALLEN (betreft: vergunning voor evenementen)	Nihil
3.2.	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar

3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - Voor maximaal 3 aansluitende dagen - Jaarvergunning venten, per jaar	€ 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - Voor maximaal 3 aansluitende dagen - Jaarstandplaats	€ 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-

3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmatten, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Groengebied Amstelland heeft de verplichte categorieën uit de eerste tranche van de Woo openbaar gemaakt. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de wettelijke verplichten van de Woo.

Eind 2022 is het Woo-proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het processchema Woo is in het voorjaar van 2023 vastgesteld.

Het Bestuursbureau Recreatieschappen blijft tot aan de opheffing verantwoordelijk voor het openbaar maken van de vergaderstukken van het algemeen bestuur. Dit omvat zowel het publiceren van de stukken als het zorgvuldig zwartlakken van informatie die niet openbaar mag worden gemaakt, zoals persoonsgegevens of andere gevoelige gegevens. Het bestuursbureau zorgt er daarmee voor dat de openbaarmaking voldoet aan de geldende wet- en regelgeving, waaronder de Wet open overheid (Woo).

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4.000	Hectare
Oppervlakte	736	Hectare
Waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	12	
Waarvan: in eigen beheer	12	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten	1	Abcouderstraatweg 79
in ondererfpacht uit te geven	1	Amstelslag 9

Gebouwen in eigendom

Groengebied Amstelland heeft 12 gebouwen in eigendom. Onder deze gebouwen vallen 6 openbare toiletgebouwen die momenteel in een redelijke staat van onderhoud verkeren. Verder bezit Groengebied Amstelland de volgende 6 andersoortige gebouwen, te noemen een:

- Woonboerderij, Abcouderstraatweg 79;
- Vogelkijkschuur, Holendrechteweg 60A;
- Veenschuur, Bankrasweg 1;
- Bijenschans, Driemondweg;
- Pengebouw, Amstelslag 9;
- Opslagloods, Loosdrechtsdreef.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groengebied Amstelland voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid voor onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart vastgelegd in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief beschikbaar. Het merendeel van de gronden van het recreatieschap is in blooteigendom van Staatsbosbeheer, terwijl het recreatieschap het economisch eigendom bezit. Voor deze gronden bestaan diverse erfpachtcontracten, die op verschillende momenten aflopen. Voor een effectief vastgoedbeleid en om toekomstige ontwikkelingen met externe financiering mogelijk te maken, is vernieuwing van deze contracten en het terugbrengen naar één uniform contract voor heel Groengebied Amstelland wenselijk.

A. Weerstandsvermogen

B. Kapitaalgoederen

C. Financiering

D. Bedrijfsvoering

E. Grondbeleid

F. Participanten

Namens Groenbied Amstelland en Staatsbosbeheer, zijn het gewenste erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsafspraken ondertekend. Binnen de bestuurlijk afgesproken kaders is overeenstemming bereikt over onder andere; een langdurige looptijd, het tijdig kunnen inroepen van een verlengingsrecht, concrete privaatrechtelijke uitgiftekaders voor de instandhouding en ontwikkeling van de recreatiegebieden, efficiënte samenwerking- en uitvoeringsafspraken en tenslotte transparante financiële kaders welke voldoen aan de Europese staatsteunwetgeving.

Daarnaast is overeenstemming bereikt over de uitgifte van de 'beheer zonder titel' gebieden, die wel door Groengebied Amstelland werden beheerd, maar waar geen formele overeenkomst aan ten grondslag lag. De aktes van de nieuwe erfpachtcontract- en de bijbehorende samenwerkingsovereenkomst worden na het passeren verwerkt. Het betreft een omvangrijke en complexe erfpachtuitgifte waardoor het voorbereiden en laten passeren van de nieuwe erfpachtakte een langer dan gebruikelijke doorlooptijd zal vragen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden, terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN in samenwerking met de provincie Noord-Holland geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten uit de gronden te halen, worden sommige percelen uitgegeven voor commerciële activiteiten, agrarische activiteiten of bewoning. Hierbij wordt doorgaans gebruikgemaakt van standaardcontracten en -voorwaarden. Groengebied Amstelland heeft nog geen vastgesteld grondprijzenbeleid, maar hanteert marktconforme prijzen aansluitend bij de desbetreffende gemeente. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026
Baten uit (erf)pachten	381.469	370.718
Baten uit verhuren	70.967	68.967
Totaal	452.436	439.685

Openbare uitgifte

Voor nieuw uit te geven gronden wordt er een openbare inschrijving mogelijk gemaakt. Indien er een-op-een een overeenkomst wordt aangegaan wordt er conform wetgeving gepubliceerd met een reactietermijn van 21 dagen. Alle informatie hierover zal te vinden zijn op de eigen website van het recreatieschap.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2026	Bijdrage in 2027
Provincie Noord-Holland	27,90%	1.213.020	1.252.322
Gemeente Amstelveen	15,40%	669.555	691.249
Gemeente Amsterdam	49,10%	2.130.396	2.199.420
Gemeente Diemen	5,20%	230.430	237.896
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	104.345	107.726
Totaal	100,00%	4.347.746	4.488.613

Informereren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	- Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon - Gemeente Amsterdam: wethouder de heer S. van Weyenberg, wethouder mevrouw M. Van der Horst wethouder mevrouw Z. Van Pels <i>Respectievelijk vertegenwoordigd door gemandateerde stadsdeelbestuurders:</i> De heer V. de Kom (Zuidoost) De heer J.B. Vroege (Oost) De heer R. Piers (Zuid) - Gemeente Diemen: wethouder de heer M. Van den Berg (voorzitter) - Gemeente Ouder-Amstel: wethouder de heer V. Frequin - Provincie Noord-Holland: gedeputeerde mevrouw E. Rommel
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening:

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu; c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert het beheer, onderhoud en ontwikkeling van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging van het gebied en het intensieve gebruik door inwoners hebben de provincie en gemeenten een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen. Om die reden nemen zij deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2023-2033 (BBV 15, 1a)	Eind 2023 zijn de nieuwe ambities voor de komende tien jaar vastgesteld, met als hoofdpunten: een breder recreatief aanbod, een betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit. In 2025 zijn deze ambities verder uitgewerkt in een ontwikkelprogramma met concrete opgaven en bijbehorende financiële dekking

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland								
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%								
Bestuurlijk belang	Stemgewicht								
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kunnen de raden en Staten via meerdere formele procedures kennisnemen van of een zienswijze geven op de financiële verantwoording en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor wijziging van de regeling is instemming van alle participanten vereist.								
Eigen vermogen	<table> <tr><td>31-12-2024</td><td>€ 2.303.402</td></tr> <tr><td>31-12-2025</td><td>€ 2.699.561</td></tr> <tr><td>31-12-2026</td><td>€ 2.549.424</td></tr> <tr><td>31-12-2027</td><td>€ 2.411.026</td></tr> </table>	31-12-2024	€ 2.303.402	31-12-2025	€ 2.699.561	31-12-2026	€ 2.549.424	31-12-2027	€ 2.411.026
31-12-2024	€ 2.303.402								
31-12-2025	€ 2.699.561								
31-12-2026	€ 2.549.424								
31-12-2027	€ 2.411.026								
Vreemd vermogen	<table> <tr><td>31-12-2024</td><td>€ 2.188.831</td></tr> <tr><td>31-12-2025</td><td>€ 2.755.561</td></tr> <tr><td>31-12-2026</td><td>€ 2.150.855</td></tr> <tr><td>31-12-2027</td><td>€ 1.816.228</td></tr> </table>	31-12-2024	€ 2.188.831	31-12-2025	€ 2.755.561	31-12-2026	€ 2.150.855	31-12-2027	€ 1.816.228
31-12-2024	€ 2.188.831								
31-12-2025	€ 2.755.561								
31-12-2026	€ 2.150.855								
31-12-2027	€ 1.816.228								
Financieel resultaat voor bestemming	<table> <tr><td>31-12-2024</td><td>€ 148.769</td></tr> <tr><td>31-12-2025</td><td>€ 396.159</td></tr> <tr><td>31-12-2026</td><td>€ -150.135</td></tr> <tr><td>31-12-2027</td><td>€ -138.398</td></tr> </table>	31-12-2024	€ 148.769	31-12-2025	€ 396.159	31-12-2026	€ -150.135	31-12-2027	€ -138.398
31-12-2024	€ 148.769								
31-12-2025	€ 396.159								
31-12-2026	€ -150.135								
31-12-2027	€ -138.398								
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/								
Risicoprofiel	Middel/laag								

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Risico's waarvoor vanaf 2026 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie; 2. Veranderende en/of verzwarende wet- en regelgeving. Hieronder valt ook beperkingen ontwikkelingen landelijk gebied; 3. Inkoop en aanbestedingsrisico's; 4. Zwemwater calamiteiten 5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen 6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen of ondernemers; 7. Verminderde inkomsten door beleid; 8. Verminderde inkomsten door bezuinigingen; 9. Milieuvervuiling (van bv. Grond/water) door bijvoorbeeld zware metalen/chroom/asbest/PFAS; 10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen; 11. Eindewaardevergoeding opstallen; 12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; 13. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen (stormen, lange periodes van droogte); 14. Brand/hittestress door klimaatveranderingen; 15. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken.

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Beleidsverslag / Ontwikkelingen	• Ambities: • Een breder recreatief aanbod. • Betere spreiding van de recreatiedruk. • Versterking van de biodiversiteit. • Opgaven ontwikkelprogramma: • Een toekomstbestendiger beheerbudget. • Een scherpere recreatiezonering. • Meer natuurinclusief beheer. • Meer voorzieningen voor bezoekers met een fysieke beperking. • Uitbreiding van de toiletvoorzieningen.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	171.942	16.723	-155.219
2. Beheer en onderhoud	4.186.887	745.683	-3.441.204
3. Veiligheid en toezicht	525.936	-	-525.936
4. Bestuur en ondersteuning	598.102	-	-598.102
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.550	4.583.613	4.582.063
Totaal voor bestemming	5.484.417	5.346.019	-138.398
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	5.283	143.681	-138.398
Totaal na bestemming	5.489.700	5.489.700	-

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.1	Bestuur	133.440	69.247	71.200	73.208	75.272
0.4	Overhead	472.195	528.855	547.211	566.204	585.858
0.5	Treasury	1.500	1.550	1.575	1.600	1.625
0.10	Mutaties reserves	109.824	5.283	-	-	192.000
1.2	Openbare orde en veiligheid	499.526	525.936	544.068	562.827	582.234
2.1	Verkeer en vervoer	769.383	807.190	814.966	795.988	804.264
3.1	Economische ontwikkeling	112.249	103.416	100.984	104.518	108.176
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	156.711	127.509	131.375	131.546	136.104
3.4	Economische promotie	120.871	119.626	123.663	127.838	132.154
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	88.044	91.603	94.746	97.998	101.361
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.111.902	3.109.485	3.155.408	3.241.453	3.315.161
	Totaal lasten	5.575.645	5.489.700	5.585.196	5.703.180	6.034.209

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
0.5	Treasury	105.000	95.000	90.000	90.000	90.000
0.8	Overige baten en lasten	4.347.746	4.488.613	4.615.192	4.745.341	4.879.159
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	259.959	143.681	120.883	94.652	89.053
3.1	Economische ontwikkeling	5.622	5.847	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	453.135	470.436	483.374	496.675	510.348
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	245.000	245.000	245.000	245.000	245.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	159.183	41.123	30.747	31.512	220.649
	Totaal baten	5.575.645	5.489.700	5.585.196	5.703.180	6.034.209

Saldo van lasten en baten per taakveld		Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
	Totaal baten	5.575.645	5.489.700	5.585.196	5.703.180	6.034.209
	Totaal lasten	5.575.645	5.489.700	5.585.196	5.703.180	6.034.209
	Saldo	-	-	-	-	-

Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten		Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	1.213.020	1.252.322	1.287.637	1.323.948	1.361.283
84312	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTELVEEN	669.555	691.249	710.742	730.785	751.393
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	2.130.396	2.199.420	2.261.444	2.325.217	2.390.788
84318	BIJDRAGE GEMEENTE DIEMEN	230.430	237.896	244.605	251.503	258.595
84328	BIJDRAGE GEMEENTE OUDER-AMSTEL	104.345	107.726	110.764	113.888	117.100
	Totaal	4.347.746	4.488.613	4.615.192	4.745.341	4.879.159

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Duurzame goederen	1.231.833	1.398.322	447.250
Pachten	1.164	1.127	1.050
Ingeleend personeel	2.262.527	2.201.774	1.996.230
Overige goederen en diensten	2.280.470	2.353.507	2.067.867
Rente	1.550	1.500	1.455
Mutatie voorzieningen	-334.627	-526.509	452.571
Afschrijvingen	41.500	36.100	25.766
Totaal lasten	5.484.417	5.465.821	4.992.191

Baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Pachten	381.469	370.718	360.421
Huren	70.967	68.967	63.143
Leges en andere rechten	13.937	13.500	14.352
Overige goederen en diensten	276.250	271.450	347.175
Subsidies	11.347	10.910	9.769
Inkomensoverdrachten	4.497.049	4.475.141	4.478.140
Rente	95.000	105.000	115.347
Overige verrekeningen	-	-	1
Totaal baten	5.346.019	5.315.686	5.388.349

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Totaal lasten	5.484.417	5.465.821	4.992.191
Totaal baten	5.346.019	5.315.686	5.388.349
Saldo	-138.398	-150.135	396.159

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2027	Begroting na wijziging 2026	Jaarrekening 2025
Toevoeging algemene reserve	5.283	-	394.327
Onttrekking algemene reserve	-7.003	-84.552	-405.803
Toevoeging bestemmingsreserve	-	109.824	469.945
Onttrekking bestemmingsreserve	-136.678	-175.407	-62.310
Totaal mutaties reserves	-138.398	-150.135	396.159

Geprognoseerde balans 2027

De geprognoseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven.

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2027	2026	PASSIVA	2027	2026
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	567	385	Eigen vermogen	2.411	2.549
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.216	1.551
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	567	385	Subtotaal	3.628	4.101
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	219	219	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	341	341
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.441	4.096	Overlopende passiva	1.188	1.188
Liquide middelen	929	929			
Subtotaal	4.589	5.244	Subtotaal	1.529	1.529
Totaal	5.156	5.629	Totaal	5.156	5.629

Financiële meerjarenraming 2026-2030

Lasten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	255.010	171.942	106.997	110.741	114.617
2. Beheer en onderhoud	4.104.150	4.186.887	4.314.145	4.388.600	4.482.603
3. Veiligheid en toezicht	499.526	525.936	544.068	562.827	582.234
4. Bestuur en ondersteuning	605.635	598.102	618.411	639.412	661.130
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.500	1.550	1.575	1.600	1.625
Totaal	5.465.821	5.484.417	5.585.196	5.703.180	5.842.209

Baten per programma	2026	2027	2028	2029	2030
1. Ontwikkeling en inrichting	25.539	16.723	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	837.401	745.683	759.121	773.187	975.997
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	4.452.746	4.583.613	4.705.192	4.835.341	4.969.159
Totaal	5.315.686	5.346.019	5.464.313	5.608.528	5.945.156

Saldo lasten en baten	-150.135	-138.398	-120.883	-94.652	102.947
------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------	----------------

Reguliere werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	5.259.038	5.408.807	5.580.961	5.703.180	5.842.209
Baten	5.180.323	5.329.296	5.464.313	5.608.528	5.753.156
Saldo	-78.715	-79.511	-116.648	-94.652	-89.053

Incidentele werkzaamheden

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	206.783	75.610	4.235	-	-
Baten	135.363	16.723	-	-	192.000
Saldo	-71.420	-58.887	-4.235	-	192.000

Resultaat totaal

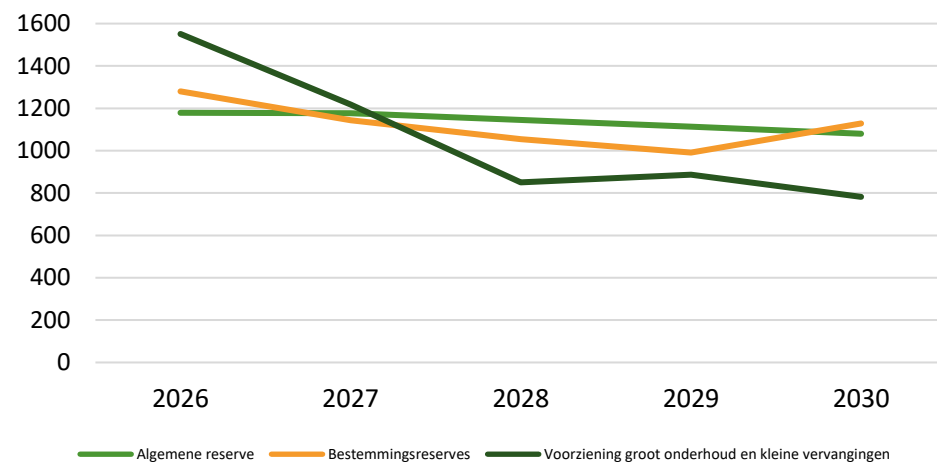
	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	5.465.821	5.484.417	5.585.196	5.703.180	5.842.209
Baten	5.315.686	5.346.019	5.464.313	5.608.528	5.945.156
Saldo	-150.135	-138.398	-120.883	-94.652	102.947

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	-84.552	-1.719	-32.228	-30.580	-34.183
Bestemmingsreserve	-65.583	-136.678	-88.655	-64.072	137.130
Totaal	-150.135	-138.398	-120.883	-94.652	102.947

Standen reserves (standen per 31-12)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	1.178.719	1.177.000	1.144.772	1.114.192	1.080.009
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	649.307	599.201	599.201	599.201	599.201
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	135.907	93.107	47.707	0	153.600
Bestemmingsreserve Bomencompensatie	90.513	60.519	29.264	24.899	20.429
Bestemmingsreserve investeringen	439.692	435.114	432.314	429.514	426.714
Bestemmingsreserve egalisatie	55.286	46.086	36.886	27.686	18.486
Totaal reserves	2.549.424	2.411.026	2.290.143	2.195.491	2.298.438
Voorziening groot onderhoud	1.551.175	1.216.548	851.356	885.941	781.754

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2026 – 2030

(bedragen x 1000)

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve in 2027 iets gaat afnemen. De algemene reserve is ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

Volgens de huidige meerjarenraming zal de algemene reserve in 2030 € 1.080.009,- bedragen. Hierbij dient vermeld te worden dat in deze programmabegroting 2027 nog geen rekening is gehouden met het vormen van een bestemmingsreserve kapitaallasten uitbreiden en opwaarderen toiletvoorzieningen. De bestemmingsreserves nemen af door realisatie projecten ontwikkelprogramma, realisatie beheer Uitkijktoren en realisatie bomenplant deelgebied Ouderkerkerplas. Er is daarnaast een afname zichtbaar in de bestemmingsreserve egalisatie door de jaarlijkse afschrijving op investeringen met maatschappelijk nut.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2026	1.263.267	84.548	-	1.178.719
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	2026	753.293	103.986	-	649.307
Bestemmingsreserve B&O Uitkijktoren	2026	174.307	38.400	-	135.907
Bestemmingsreserve Bomencompensatie	2026	-	19.311	109.824	90.513
Bestemmingsreserve investeringen	2026	444.206	4.514	-	439.692
Bestemmingsreserve egalisatie	2026	64.486	9.200	-	55.286
Totaal reserves		2.699.559	259.959	109.824	2.549.424
Voorziening GO	2026	2.077.684	1.438.509	912.000	1.551.175
Totaal voorziening		2.077.684	1.438.509	912.000	1.551.175

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2027	1.178.719	7.003	5.283	1.177.000
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	2027	649.307	50.106	-	599.201
Bestemmingsreserve B&O Uitkijktoren	2027	135.907	42.800	-	93.107
Bestemmingsreserve Bomencompensatie	2027	90.513	29.994	-	60.519
Bestemmingsreserve investeringen	2027	439.692	4.578	-	435.114
Bestemmingsreserve egalisatie	2027	55.286	9.200	-	46.086
Totaal reserves		2.549.424	143.681	5.283	2.411.026
Voorziening GO	2027	1.551.175	1.273.627	939.000	1.216.548
Totaal voorziening		1.551.175	1.273.627	939.000	1.216.548

	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027	Vershil
Algemene reserve	1.178.719	1.177.000	-1.719
Bestemmingsreserve ontwikkelprogramma	649.307	599.201	-50.106
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	135.907	93.107	-42.800
Bestemmingsreserve Bomencompensatie	90.513	60.519	-29.994
Bestemmingsreserve investeringen	439.692	435.114	-4.578
Bestemmingsreserve egalisatie	55.286	46.086	-9.200
Totaal reserves	2.549.424	2.411.026	-138.398
Voorziening GO	1.551.175	1.216.548	-334.627
Totaal voorziening	1.551.175	1.216.548	-334.627

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 2 juli 2026.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2026**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2026

Groengebied Amstelland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de mogelijke risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf [weerstandsvermogen](#) gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van het recreatieschap. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen ervan. Rond de jaarwisseling zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in 2025 kaart gebracht. Hierin zijn de risico's beschreven aan de hand van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact wanneer het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnterpreteerde risico's

De geïnterpreteerde risico's voor recreatieschap Groengebied Amstelland in 2025 zijn:

1. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie;
2. Veranderende en/of verzwakende wet- en regelgeving. Hieronder valt ook beperkingen voor ontwikkelingen in het landelijk gebied;
3. Inkoop en aanbestedingsrisico's;
4. Zwemwater calamiteiten;
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen;
6. Verminderde inkomsten door faillissement van evenementen (organisatoren) of ondernemers;

7. Verminderde inkomsten door extern beleid;
8. Verminderde inkomsten door (overheids-)bezuinigingen;
9. Milieuvervuiling van grond en/of water;
10. Onkosten door vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;
11. Verplichte uitkering eindwaardevergoeding opstellen;
12. Pandemieën door (vogel) ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen;
14. Hittestress of andere warmte-effecten, al dan niet door klimaatveranderingen;
15. Kosten voor afhandeling Woo-verzoeken.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix. Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	3, 11	1	
2 = 10 – 40 %	2, 4	6, 7, 8, 10, 12, 14	
3 = > 40 %		5, 13, 15	9

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 5, 9, 13 en 15. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen

Dit risico bevat de mogelijkheid dat één of meerdere evenementen niet door kunnen gaan. Door verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden is de kans groter dat een gepland evenement geen doorgang zal vinden.

Risico/kans: Niet kunnen laten plaatsvinden van (grote) evenementen waardoor het recreatieschap essentiële inkomsten misloopt.		Oorzaak: (Grote) evenementen hebben het lastig. Door voornamelijk verstrengde wet- en regelgeving, benodigde capaciteit van de veiligheidsdiensten en extreme weersomstandigheden bestaat er een kans dat een gepland evenement niet doorgaat.
Kans(cijfer): 2 > 40 %	Gevolg (cijfer): 2 100.000 – 300.000	Gevolg/impact: - Organisatoren zijn vanwege de verstrengde eisen in mindere mate bereid om evenementen te organiseren alsmede minder grote marges. Bovendien zijn evenementen met minder dan 10.000 bezoekers niet rendabel. Vanwege de bovenstaande redenen is het lastiger om een geschikte partij te vinden die een evenement kan organiseren; - Het schap mist cruciale inkomsten ten gunste van beheer en onderhoud van het gebied; - Afname van financiële ruimte voor uitvoering van de ambities en het ontwikkelprogramma van het recreatieschap; - Toenemende afhankelijkheid van bijdragen van de participanten met een groter financiële kwetsbaarheid tot gevolg; - Vertraging van uitgiften;

		- Vermindering van het recreatief aanbod ten tijden van grotere vraag naar recreatieve faciliteiten; - Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek.
Beheersmaatregel: - Uitvoeringsbeleid evenementen aanpassen op veranderde wet- en regelgeving; - Meerjarenovereenkomsten herijken op overmachtsclausule; - Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); - Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status); - Verbeteren van fysieke geschiktheid van evenemententerreinen zoals het aanleggen van een vast stroompunt om de duurzaamheid te borgen en kosten voor organisatoren te verminderen; € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparaagraaf.		

9: Milieuvervuiling van bv. grond/water

Dit risico betreft milieuvervuiling wat op kan treden in gebieden en/of gebouwen welke in beheer zijn bij het recreatieschap. Dit kan voor het recreatieschap tot sterk oplopende kosten leiden.

Risico/kans: Vervuiling door gv. PFAS/ Staalslakken/ zware metalen/ chroom/ asbest		Oorzaak: Verontreiniging van grond/water en/of gebouwen door gebruik van bijvoorbeeld vervuilende materialen.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 3 300.000	Gevolg/impact: ▪ Paden en/of (delen van) gebouwen moeten worden vervangen (saneringskosten); ▪ Ecologische schade, zoals aantasting van flora; ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagd of wordt stilgelegd met mogelijk schadeclaims van dien; ▪ Verminderde maatschappelijke perceptie door verontreiniging van het milieu.
Beheersmaatregel: ▪ Uitvoeren van onderzoek naar bodem en/of gebouwen voorafgaand aan (nieuwe) ontwikkelingen; ▪ Opnemen van milieueisen in contracten met aannemers; ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals gebiedsverboden; ▪ Communicatieplan bij risico's; ▪ € 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door weersomstandigheden zoals stormen en/of periodes van extreme droogte. Extreme (plaatselijke) weersomstandigheden hebben een steeds grotere impact, wat ertoe leidt dat dit risico aannemelijker is geworden.

Risico/kans: Onveilige situaties in de gebieden en extra herstelwerkzaamheden als gevolg van extreme weersomstandigheden.		Oorzaak: Frequentere-, plaatselijke- en extremere weersomstandigheden waardoor rekening gehouden moet worden met grotere (herstel)schade in de gebieden.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: ▪ Meer droogte en/of stormschade; ▪ Verminderde toegankelijkheid voorzieningen door uitgedroogde of onderwater staande paden en groen; ▪ Verminderende zwemwaterkwaliteit bij droogte door verhoogde kans blauwalg; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Maatregelen tegen hoog- en laag waterpeil; ▪ Uitstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims; ▪ Periodieke interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding.
Beheersmaatregel: ▪ (Tijdelijke) gebiedsafsluitingen en duidelijke communicatie richting bezoekers; ▪ Toekomstbestendig beheerplan opstellen; ▪ Ecologisch beheerplan opstellen; ▪ Opstellen klimaatscenario's voor het plannen van beheer en onderhoud; ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen; ▪ € 125.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

15. Kosten voor het afhandelen van Woo-verzoeken

De verruiming van de wetgever in het kader van een transparantere besluitvorming leidt ook tot meer verzoeken om het openbaar maken van relevante bestuurlijke en besluitvormende documenten, inclusief de daarbij horende informatie-uitwisseling (mails, brieven e.d.).

Risico/kans: Vertraging in besluitvorming, opstelling van contracten of ontwikkelingen in de gebieden.		Oorzaak: Frequentere en uitgebreidere WOO-verzoeken van omwonenden en/of andere belanghebbenden, met zowel hogere kosten als een vertraging tot gevolg vanwege grotere administratieve lasten.
Kans(cijfer): 3 > 40 %	Gevolg(cijfer): 2 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: - Verslechtering van het imago van het recreatieschap; - Minder vertrouwen van omgeving en/of participanten in het recreatieschap; - Vertraging en/of (tijdelijk) stopzetten van projecten; - Extra kosten inzet medewerkers (RNH en/of externen);
Beheersmaatregel: - Zorgvuldig doorlopen van de bestuurlijke procedures; - Voldoende inzetten op participatie en terugkoppeling daarvan; - Opstellen van een duidelijke administratie en archiveringsbeleid; - Persoonlijk contact opnemen met indiener(s) van een WOO-verzoek om in gesprek te gaan over de problemen die worden ervaren; - Participatie-uitkomsten koppelen aan besluitvormingsdocumenten; € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 678.750. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
5. Verminderde inkomsten door het afgelasten van evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
9. Milieuvervuiling van bv. grond/water	> 40% (0,50)	€ 150.000
13. Extreme weersomstandigheden, al dan niet door klimaatveranderingen	> 40% (0,50)	€ 125.000
15. Kosten voor het afhandelen van WOO-verzoeken	> 40% (0,50)	€ 50.000
Overige risico's		€ 278.750
Totaal		€ 678.750

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal geïnventariseerde risico's gelijk gebleven. Het benodigde weerstandsvermogen is daarbij ten opzichte van 2025 toegenomen. In 2025 werden er vijftien risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 562.500,-.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over relevante risico's.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland

Ter geleide

Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotings*rechtmatigheid vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten en is in de verdeelsleutel voor rekening van de gemeenten de stijging van beheer- en onderhoudslasten door toenemend inwonertal verwerkt.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland

Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Groengebied Amstelland d.d. 25 maart 2026;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling (hierna: WGR) artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Groengebied Amstelland, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 9 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investing*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling en inwoneraantallen, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Het aandeel van provincie Noord-Holland is niet op basis van het relatieve inwonersaantal of andere vergelijkingsdata te bepalen en blijft daarom gelijk aan het aandeel in 2024, totdat door het AB unaniem anders wordt besloten.
9. Om de verdeelsleutel voor de gemeenten die deelnemen in het recreatieschap actueel te houden, wordt jaarlijks op basis van de meest actuele inwonersaantallen de verdeelsleutel berekend.
10. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen.
3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsschema vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kostentoerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerp jaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.

2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves.
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 vastgestelde verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste twee-derde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt gebruik van de zogenoemde transparantiemethode. Jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via het btw-compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wetten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

- a. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
- b. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
- c. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;

- d. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Deze grens geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onduidelijkheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
 - c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
 - i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
 - iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
 - iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
 - v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
 - vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
 - vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.
 - e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland vastgesteld op 8 mei 2024 wordt ingetrokken.

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland op 2 juli 2026

De voorzitter,

De heer M. van den Berg

1. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

Deelnemer	Inwoneraantal in 2022	Aandeel in de verdeelsleutel
Amsterdam	294.211	49,0 %
Amstelveen	92.331	15,4 %
Diemen	31.822	5,3 %
Ouder-Amstel	14.212	2,4 %
Provincie Noord-Holland	Vast percentage	27,9 %

2. Met ingang van 2028 wordt de verdeelsleutel jaarlijks opnieuw berekend. De onderlinge verhouding van de bijdragen van de participanten wordt berekend conform de volgende uitgangspunten:
- De gemeenten financieren de structurele stijging van beheer- en onderhoudslasten die het gevolg is van de groei van het aantal inwoners. Deze gevolgen van de demografische ontwikkeling hebben geen invloed op de bijdrage van de provincie.
 - Hierbij is 2025 het ijkjaar: het toenemend inwonertal tussen 2025 en 2028 leidt tot een stijging van de beheer- en onderhoudsbudgetten die in 2028 wordt doorgevoerd. Daarna wordt jaarlijks de stijging van beheer- en onderhoudslasten door toenemend inwonertal bepaald en doorgevoerd in de Kadernota en de begrotingen.
 - De bijdragen van alle participanten -dus ook van de provincie- blijven onverminderd onderhevig aan effecten met een structureel karakter, die niet van doen hebben met stijgende beheer- en onderhoudsbudgetten door toenemend inwonertal.
 - Welke ontwikkeling van de beheer- en onderhoudsbudgetten wel en niet veroorzaakt worden door een toenemend inwonertal wordt jaarlijks aangegeven in de Kadernota.
 - Voor mogelijke investeringsbesluiten, voor zover daar aanvullende bijdragen van participanten voor nodig zijn, zal verdeling tussen de participanten per geval worden besloten.
3. De provinciale bijdrage voor de reguliere structurele begroting wordt als volgt berekend:
- De financiële bijdrage van de provincie in een nieuw jaar is gelijk aan de bijdrage in het voorgaande jaar, vermeerderd met indexatie en met een bijdrage naar rato voor andere structurele veranderingen en beleidskeuzes.
4. De gemeentelijke bijdragen voor de reguliere structurele begroting worden als volgt berekend:
- Het totaal van de gemeentelijke bijdragen is gelijk aan het negatief exploitatiesaldo verminderd met de bijdrage van de provincie in dat jaar.
 - Het totaal van de gemeentelijke bijdragen wordt omgerekend naar een bedrag per inwoner door het bedrag te delen door het totaal aantal inwoners van de deelnemende gemeenten*.
 - De bijdrage per gemeente* wordt vervolgens berekend door het aantal inwoners van de betreffende gemeente te vermenigvuldigen met het bedrag per inwoner.
- (*) Voor de gemeente Amsterdam geldt dat 1/3 deel van het aantal inwoners wordt gehanteerd.
5. De jaarlijks berekende verdeelsleutel wordt vermeld in de kadernota voor het betreffende jaar.

Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland

Ter geleide

~~Met ingang van 2023 is het de verantwoordelijkheid van het DB om verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de beheershandelingen van het schap. Om deze verantwoording onderbouwd te kunnen afleggen wordt de interne controle van het schap uitgebreid.~~

~~Deze financiële verordening is vanwege deze ontwikkelingen aangevuld met afspraken over de wijze van verantwoorden over rechtmatigheid en de nadere inrichting van de interne controle daartoe.~~

~~Met ingang van 2025 is de landelijke regelgeving voor verantwoording over de financiële rechtmatigheid aangescherpt. Daarom heeft het recreatieschap een kader voor specifiek de *begrotingsrechtmatigheid* vastgesteld, die nu in deze verordening is verwerkt. Ook is de verordening geactualiseerd wat betreft de fiscale aspecten en is in de verdeelsleutel voor rekening van de gemeenten de stijging van beheer- en onderhoudslasten door toenemend inwonertal verwerkt.~~

Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland

Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van Groengebied Amstelland d.d. [25 maart 2026](#) ~~5 april 2024~~;

gelet op Wet gemeenschappelijk regeling (hierna: WGR) artikel 59 en overeenkomstig het bepaalde in artikel 190 tot en met 219 Provinciewet;

besluit vast te stellen de Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *Schap*:
Het openbaar lichaam Recreatieschap Groengebied Amstelland, als bedoeld in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.
- b. *Deelnemers*:
De bestuursorganen die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling: Gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouder van de deelnemende gemeenten, alsmede Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
- c. *Algemeen bestuur (AB)*:
Het algemeen bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.
- d. *Dagelijks bestuur (DB)*:
Het dagelijks bestuur van het schap, als bedoeld in artikel 9 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.
- e. *Uitvoeringsorganisatie*:
De organisatie die in opdracht van het algemeen bestuur van het recreatieschap belast is met het dagelijks gebiedsbeheer, het financieel beheer, de beleidsvoorbereiding en de planvorming en -uitvoering.
- f. *Budgethouder*:
De directeur van de uitvoeringsorganisatie of een door hem aangewezen functionaris.
- g. *BBV*:
Het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten.
- h. *Administratie*:
Het systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het Algemeen bestuur, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.
- i. *Rechtmatigheid*:
Het in overeenstemming zijn met de financiële beheersmaatregelen opgenomen in geldende wet- en regelgeving.
- j. *Doelmatigheid*:
Het realiseren van bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- k. *Doeltreffendheid*:
De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.
- l. *Investeringskrediet*:
Een budget voor het realiseren van een investering.
- m. *Investing*:
Een opoffering in tijd, geld of menskracht waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Hoofdstuk 2 Begroting en verantwoording

Artikel 2 Uitgangspunten begroting

1. De jaarlijks door het DB op te stellen ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief meerjarenbegroting) van het recreatieschap wordt opgesteld binnen de grenzen van het vastgestelde beleid en bevat een specificatie van de begrote participantenbijdragen.
2. De bedragen van de (meerjaren)begroting kunnen worden herzien op basis van de ramingen voor de loon- en prijsontwikkeling en inwoneraantallen, conform de geldende uitgangspunten zoals jaarlijks vastgesteld in de 'Kadernota'.
3. Begrotingsvoorstellen die afwijken van het bepaalde in voorgaande leden worden door het DB met een afzonderlijke toelichting voorgelegd aan het AB.
4. In de jaarbegroting en meerjarenbegroting wordt, voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, de aan het recreatieschap geraamde verschuldigde bijdrage per deelnemer als bedoeld in het volgende lid vermeld.
5. De participantenbijdragen worden ten laste gebracht van de deelnemers volgens een door de deelnemers bij het vaststellen van deze verordening overeengekomen of later gewijzigde verdeelsleutel, welke als bijlage 1 bij deze verordening is gevoegd en welke bijlage deel uitmaakt van deze verordening.
6. De verdeelsleutel wordt bepaald om het aandeel van de deelnemers in de uitgaven aan gezamenlijke activiteiten, en de verantwoordelijkheid in de dekking van het exploitatietekort vast te stellen.
7. Het AB is bevoegd de verdeelsleutel te bepalen. Een dergelijk besluit van het AB dient met unanieme instemming van alle deelnemende gemeenten en provincie te worden genomen.
8. Het aandeel van provincie Noord-Holland is niet op basis van het relatieve inwonersaantal of andere vergelijkingsdata te bepalen en blijft daarom gelijk aan het aandeel in 2024, totdat door het AB unaniem anders wordt besloten.
9. Om de verdeelsleutel voor de gemeenten die deelnemen in het recreatieschap actueel te houden, wordt jaarlijks op basis van de meest actuele inwonersaantallen de verdeelsleutel berekend in hoeverre de verdeelsleutel afwijkt van de actuele gegevens. Zodra de verdeelsleutel meer dan 1,0% voor één of meer deelnemers afwijkt van de actuele inwonersaantallen, wordt de verdeelsleutel aangepast en door het AB vastgesteld voor toepassing in het eerstvolgende begrotingsjaar.
10. De deelnemers zijn gehouden hun in de begroting geraamde bijdrage bij wijze van voorschot te voldoen, in twee termijnen en wel op 1 januari en 1 juli van het begrotingsjaar.

Artikel 3 Inrichting begroting

1. Het AB stelt per bestuursperiode de indeling van de begroting vast conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
2. Bij de begroting wordt een overzicht gegeven van de raming per programma. Bij de jaarverslaggeving wordt een overzicht gegeven van de realisatie per programma en de bijdrage per deelnemer.
3. De begroting voor het komende jaar bevat een meerjarenbegroting over een periode van drie jaar, om de in de begroting opgenomen ramingen te kunnen plaatsen in een meerjarenperspectief.
4. In de begroting wordt van nieuwe investeringen het benodigde investeringskrediet weergegeven met de afschrijvingstermijnen en de uit de investeringen voortvloeiende kapitaallasten (meerjarig).

Artikel 4 Procedure voorbereiden en vaststellen begroting

1. Het DB zendt de ontwerpbegroting (concept Programmabegroting inclusief de meerjarenbegroting), vergezeld van een toelichting binnen de wettelijk voorgeschreven termijn aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie en gelijktijdig aan het AB.
2. De raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten van de deelnemende provincie kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen.

3. Het DB stelt de raden en provinciale staten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het tweede lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
4. Het AB stelt de begroting, meerjarenbegroting en eventueel gewijzigd investeringsprogramma vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn.

Artikel 5 Uitvoering begroting

1. Het DB waarborgt dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt.
2. Het DB draagt er zorg voor dat de begrote lasten en baten door middel van kostentoerekening eenduidig zijn toegewezen aan het programma.

Artikel 6 Autorisatie begroting, investeringskredieten en begrotingswijziging

1. Het AB geeft met het vaststellen van de begroting opdracht aan het DB om de doelstellingen te realiseren en diensten te verlenen.
2. Het AB autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.
3. Het DB draagt er zorg voor dat de lasten, zoals is geautoriseerd in de begroting, niet worden overschreden.
4. Indien het DB voorziet dat een programma of investeringskrediet dreigt te worden overschreden, wordt dit door het DB aan het AB gemeld. Dit kan middels de tussentijdse rapportages of middels een voorstel voor wijziging van het budget van het betreffende programma of investeringskrediet of een voorstel tot bijstelling van het beleid. Het DB legt dit aan het AB ter autorisatie voor.
5. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het DB voor het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel voor het autoriseren van het investeringskrediet aan het AB voor. Voor deze procedure gelden volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen dezelfde termijnen als voor de begroting.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

1. Het DB informeert het AB eenmaal per jaar (in het najaar) door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting van het recreatieschap van het lopende jaar.
2. De tussentijdse rapportage bevat:
 - a. Een analyse van de uitkomsten ten opzichte van de begroting;
 - b. Een vooruitblik op het verwachte jaarresultaat;
 - c. Een overzicht van de bestede investeringskredieten;
3. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op investeringskredieten en afwijkingen op de raming van baten en lasten boven de 10% met een ondergrens van € 10.000 toegelicht.

Artikel 8 Jaarstukken

1. Het DB maakt elk jaar de rekening van het voorafgaande jaar op conform wet- en regelgeving. De jaarstukken bevatten in ieder geval:
 - a. Een programmaverantwoording;
 - b. De verplichte paragrafen;
 - c. Een balans, inclusief een uitgebreide toelichting hierop en een overzicht van de baten en lasten van het voorafgaande jaar;
 - d. Een verklaring over de rechtmatigheid van de beheershandelingen.
2. In de jaarrekening wordt van de investeringen de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven weergegeven.
3. Het DB zendt binnen de wettelijk voorgeschreven termijn de voorlopige jaarrekening eventueel vergezeld van zijn opmerkingen en vergezeld van een verantwoording van het financieel beleid aan de raden van deelnemende gemeenten, aan Provinciale Staten van de deelnemende provincie en aan het AB onder overlegging van een afschrift van het verslag van het onderzoek naar de deugdelijkheid van de jaarrekening, ingesteld door de hiertoe door het AB aangewezen certificerend accountant(s).
4. De raden en provinciale staten kunnen binnen de wettelijk voorgeschreven termijn bij het DB hun zienswijze over de resultaatbestemming naar voren brengen. Het DB reageert gemotiveerd op deze zienswijzen en voegt zijn reactie op deze zienswijzen bij de ontwerp jaarrekening.
5. Het AB stelt de jaarrekening vast binnen de wettelijk voorgeschreven termijn alsmede de bijdragen die de deelnemers betalen in het eventuele exploitatietekort.
6. De vaststelling van de jaarrekening strekt het bestuur tot decharge.

Artikel 9 Negatief saldo

1. Het negatief saldo omvat het exploitatietekort verminderd met de begrote participantenbijdragen en met de begrote dekking uit bestemmingsreserves en de algemene reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.
2. Wanneer in de jaarrekening sprake is van een negatief saldo over enig boekjaar besluit het AB of dit:
 - a. voor zover de reserves daarvoor toereikend zijn, ten laste gebracht worden van de door het recreatieschap gevormde reserves.
 - b. voor zover de reserves niet toereikend zijn, wordt een negatief saldo ten laste gebracht van de deelnemers volgens de op grond van de in bijlage 1 vastgestelde verdeelsleutel. De deelnemers voldoen hun aanvullende bijdrage op grond van dit lid binnen 60 dagen na de vaststelling van de jaarrekening.
3. Het AB is bevoegd te bepalen dat het nadelige exploitatiesaldo van één of meer daartoe bij de meerjarenbegroting aangewezen voorzieningen of onderdelen der exploitatie, niet wordt omgeslagen overeenkomstig de hierboven genoemde verdeelsleutel, maar geheel of gedeeltelijk rechtstreeks ten laste wordt gebracht van een of meer deelnemers.
4. Een besluit van het AB als bedoeld in voorgaande lid dient met instemming van tenminste tweederde van het aantal deelnemers te worden genomen, waaronder de deelnemers aan wie het negatief exploitatiesaldo gaat worden omgeslagen.

Artikel 10 Positief saldo

Indien de jaarrekening inclusief de voorgeschoten participantenbijdragen sluit met een positief saldo van de exploitatie besluit het AB of dit:

- a. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan de algemene reserve, doch alleen en voor zover het door het AB vastgestelde maximum plafond van de reserve nog niet is bereikt, dan wel;
- b. geheel of gedeeltelijk zal worden toegevoegd aan een of meerdere bestemmingsreserves, dan wel;
- c. geheel of gedeeltelijk zal worden uitgekeerd aan de deelnemers in de verhouding, waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.

Het voorgaande met inachtneming van artikel 8 lid 4.

Artikel 11 Garantstellingen

1. Voor de betaling van rente en aflossing van door het recreatieschap te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden staan de deelnemers garant.
2. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding waarin zij volgens de verdeelsleutel in bijlage 1 bijdragen in het exploitatietekort.
3. Indien uit deze bepaling in enig jaar voor de deelnemers betalingen voortvloeien, zullen deze na afwikkeling van het exploitatietekort of -overschot worden verrekend.

Artikel 12 Fiscale aspecten

1. Het recreatieschap maakt ~~binnen de Wet OB~~ gebruik van de zogenoemde transparantiemethode koopelvrijstelling voor de btw voor alle activiteiten met uitzondering van de btw-ondernemersactiviteiten. Daarbij worden jaarlijks wordt aan de deelnemers een overzicht verstrekt van de btw die wordt doorgeschoven en door de deelnemers kan worden gecompenseerd via de werkelijk gemaakte btw-kosten voor activiteiten die onder de koopelvrijstelling vallen, gemeld aan de participanten, zodat zij die kosten kunnen indienen bij het btw-compensatiefonds. Ieders aandeel in de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt bepaald Deze kosten worden verdeeld over de participanten op basis van de verdeelsleutel in bijlage 1.
2. ~~Om van de koopelvrijstelling voor de btw gebruik te mogen maken, mogen de reserves niet onbeperkt toenemen. Daarom wordt door het AB in de Programmabegroting een maximum plafond vastgesteld voor de algemene reserve.~~
3. ~~Om gebruik te mogen maken van de koopelvrijstelling voor de btw moet de verdeelsleutel voldoende recht doen aan het actueel gebruiksvoordeel dat een deelnemer heeft aan de gezamenlijke activiteiten. Een niet objectief herleidbaar of een vast percentage per deelnemende gemeente doet niet voldoende recht aan het actueel gebruiksvoordeel dat een deelnemer heeft. Daarom wordt de onderlinge verhouding van gemeenten in de verdeelsleutel gebaseerd op het actuele inwonersaantal volgens het CBS. Hierbij wordt aan de gemeente Amsterdam 1/3 deel van het aantal inwoners van de gemeente Amsterdam toegerekend.~~

Hoofdstuk 3 Financieel beleid

Artikel 13 Waardering en afschrijving vaste activa

De kaders voor activering, waardering en afschrijving van vaste activa worden separaat beschreven in de Nota activeren, waarderen en afschrijven. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 14 Reserves en voorzieningen

De kaders voor het instellen/vormen en het gebruik van reserves en voorzieningen worden beschreven in de Nota reserves en voorzieningen. Het AB stelt deze nota vast.

Artikel 15 Financieringsfunctie

1. Het schap neemt ten aanzien van de financieringsfunctie de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en daarmee ook de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (wet RUDDO) in acht;
2. Het AB stelt het Financieringsstatuut vast. Daarin zijn voor de financieringsfunctie kaders opgenomen voor het risicobeheer, financiering, kasbeheer en relatiebeheer.

Artikel 16 Kostprijsberekening

1. Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeenschappelijke regeling, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeenschappelijke regeling verleende diensten.
2. Bij de kosten worden betrokken de kapitaallasten van de in gebruik zijnde activa.
3. Voor de inzet van materiele activa worden naast directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten, de rente voor de financiering van het actief toegerekend. Deze rente is een vergoeding voor de inzet van vreemd vermogen en van eigen vermogen. De rentepercentages voor deze vergoeding worden bij de behandeling van de begroting van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Artikel 17 Prijzen economische activiteiten

1. Voor de levering van goederen, diensten of werken aan overheidsbedrijven en derden en met welke bijbehorende activiteiten de gemeenschappelijke regeling in concurrentie met marktpartijen treedt, wordt tenminste de geraamde integrale kostprijs in rekening gebracht. Bij afwijking doet het DB vooraf voor elk van deze activiteiten afzonderlijk een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de activiteit wordt gemotiveerd.
2. Bij het verstrekken van leningen of garanties aan overheidsbedrijven en derden brengt de gemeenschappelijke regeling de geraamde integrale kosten in rekening. Bij afwijking doet het DB vooraf een voorstel aan het AB waarin het publiek belang van de lening of garantie wordt gemotiveerd.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Artikel 18 Paragrafen

Bij de begroting en de jaarstukken neemt het DB conform het Besluit begroting en verantwoording minimaal de verplichte onderdelen van de paragrafen Bedrijfsvoering, Financiering, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing op.

Hoofdstuk 5 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 19 Administratie

De administratie is zodanig van opzet en werking, dat zij dienstbaar is voor:

- a. Het sturen en beheersen van activiteiten en processen in de organisatie;
- b. Het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut, voorraden, vorderingen en schulden;
- c. Het verschaffen van informatie over uitputting van toegekende budgetten en investeringskredieten;
- d. Het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begrotingen relevante wet- en regelgeving;
- e. Het voldoen aan de inlichtingenverplichting die op grond van artikel 15, tweede lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aan de deelnemers wordt opgelegd;
- f. De controle van de registratie van gegevens als zodanig en van de daaraan ontleende informatie, alsmede voor de controle op de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wetten regelgeving.

Artikel 20 Financiële organisatie

Het DB zorgt voor en legt vast:

- a. Voor een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden;
- b. De verlening of goedkeuring van mandaten en volmachten aan de budgethouder voor het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
- c. Het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen, opdat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan;
- d. Het beleid en de interne regels voor de inkoop en de aanbesteding van goederen, werken en diensten en diensten met inachtneming van geldende regels vanuit de Europese Unie.

Artikel 21 Interne controle

1. Het DB zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het DB maatregelen tot herstel.
2. Ten behoeve van deze stelselmatige toetsing draagt het DB zorg voor een controleplan. Voor de uitvoering van dit plan en de jaarlijkse actualisatie is de uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk. Dit plan borgt de regelmatige toetsing van de bedrijfsprocessen, op juistheid, volledigheid en tijdigheid van de bestuurlijke informatievoorziening, op de rechtmatigheid van beheers handelingen en op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Artikel 22 Verantwoording over de rechtmatigheid

1. Het DB verantwoordt zich over de rechtmatigheid van de beheershandelingen conform de bepalingen van het BBV met een rechtmatigheidsverantwoording en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.
2. Voor het rechtmatigheidsoordeel stelt het AB de verantwoordingsgrens vast op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves 3%. Deze grens van 3% geldt afzonderlijk voor zowel fouten als onduidelijkheden.
3. Het DB rapporteert in de paragraaf Bedrijfsvoering over alle bevindingen omtrent de financiële rechtmatigheid waardoor in het voorkomende geval de verantwoordingsgrens wordt overschreven en verder over alle bevindingen die het DB relevant acht voor de lezer van de jaarrekening.
4. Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het algemeen bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
 - a. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door het algemeen bestuur is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 3.
 - b. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget,

- passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
- c. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, zowel van de baten en lasten als van investeringskredieten, als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig aan het algemeen bestuur is gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan: bij de behandeling van de najaarsnotitie door het algemeen bestuur. Afwijkingen die tijdig zijn gemeld worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- d. Afwijkingen worden als acceptabel en rechtmatig aangemerkt in de volgende situaties:
- i. De afwijking is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage, ook al is daarmee geen begrotingswijziging vastgesteld.
 - ii. Er is sprake van een budget- of kredietonderschrijding.
 - iii. Er is sprake van een budget- of kredietoverschrijding, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
 - iv. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
 - v. Er is sprake van een afwijking (over- of onderschrijding) op de ontvangen bijdragen, exploitatiebaten en rentebaten.
 - vi. Er is sprake van een afwijking in de afschrijvingskosten.
 - vii. De overschrijding op het niveau van een begrotingsprogramma is kleiner dan € 10.000.
- a-e. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van het algemeen bestuur worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 23 Intrekken oude verordening en overgangsrecht

De Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland Financiële verordening vastgesteld op 22 november 20228 mei 2024 wordt ingetrokken, ~~met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de jaarrekening (en deelverantwoordingen) van het verslagjaar 2023 en 2024.~~

Artikel 24 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op dd-mm-jjjj, ~~tegelijktijdig met de gewijzigde GR~~
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beheer Recreatieschap Groengebied Amstelland¹.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van recreatieschap Groengebied Amstelland op 2 juli 20268 mei 2024

De voorzitter,

De heer M. van den Berg

1. Met ingang van 1 januari 2024 is de verdeelsleutel voor het recreatieschap zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

Deelnemer	Inwoneraantal in 2022	Aandeel in de verdeelsleutel
Amsterdam	294.211	49,0 %
Amstelveen	92.331	15,4 %
Diemen	31.822	5,3 %
Ouder-Amstel	14.212	2,4 %
Provincie Noord-Holland	Vast percentage	27,9 %

2. Met ingang van 2028 wordt de verdeelsleutel jaarlijks opnieuw berekend. De onderlinge verhouding van de bijdragen van de participanten wordt berekend conform de volgende uitgangspunten:

- De gemeenten financieren de structurele stijging van beheer- en onderhoudslasten die het gevolg is van de groei van het aantal inwoners. Deze gevolgen van de demografische ontwikkeling hebben geen invloed op de bijdrage van de provincie.
- Hierbij is 2025 het ijkjaar: het toenemend inwonertal tussen 2025 en 2028 leidt tot een stijging van de beheer- en onderhoudsbudgetten die in 2028 wordt doorgevoerd. Daarna wordt jaarlijks de stijging van beheer- en onderhoudslasten door toenemend inwonertal bepaald en doorgevoerd in de Kadernota en de begrotingen.
- De bijdragen van alle participanten -dus ook van de provincie- blijven onverminderd onderhevig aan effecten met een structureel karakter, die niet van doen hebben met stijgende beheer- en onderhoudsbudgetten door toenemend inwonertal.
- Welke ontwikkeling van de beheer- en onderhoudsbudgetten wel en niet veroorzaakt worden door een toenemend inwonertal wordt jaarlijks aangegeven in de Kadernota.
- Voor mogelijke investeringsbesluiten, voor zover daar aanvullende bijdragen van participanten voor nodig zijn, zal verdeling tussen de participanten per geval worden besloten.

3. De provinciale bijdrage voor de reguliere structurele begroting wordt als volgt berekend:

- De financiële bijdrage van de provincie in een nieuw jaar is gelijk aan de bijdrage in het voorgaande jaar, vermeerderd met indexatie en met een bijdrage naar rato voor andere structurele veranderingen en beleidskeuzes.

4. De gemeentelijke bijdragen voor de reguliere structurele begroting worden als volgt berekend:

- Het totaal van de gemeentelijke bijdragen is gelijk aan het negatief exploitatiesaldo verminderd met de bijdrage van de provincie in dat jaar.
- Het totaal van de gemeentelijke bijdragen wordt omgerekend naar een bedrag per inwoner door het bedrag te delen door het totaal aantal inwoners van de deelnemende gemeenten*.
- De bijdrage per gemeente* wordt vervolgens berekend door het aantal inwoners van de betreffende gemeente te vermenigvuldigen met het bedrag per inwoner.

(*) Voor de gemeente Amsterdam geldt dat 1/3 deel van het aantal inwoners wordt gehanteerd.

5. De jaarlijks berekende verdeelsleutel wordt vermeld in de kadernota voor het betreffende jaar.

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

● TELEFOON
14 035

● POSTADRES
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

● BEZOEKADRES
Rading 1
1231 KB Loosdrecht

● ONLINE
www.wijdemeren.nl
info@wijdemeren.nl

● FINANCIËEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:

de deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.:
*de raden van de gemeenten Stichtse Vecht en
Wijdemeren en de Staten van de provincies Noord-
Holland en Utrecht.*

Ons kenmerk: Z.90317
Referentie: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Bijlage(n): 2
Onderwerp: Ontwerp Jaarverslag 2025 en Ontwerp Begroting 2027

Loosdrecht, d.d. 2 april 2026,

Geachte deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Bijgevoegd ontvangt u het Ontwerp Jaarverslag 2025 en de Ontwerp Begroting 2027 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. en wordt u in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen.

Toelichting

Op 25 maart 2026 heeft het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. het Ontwerp Jaarverslag 2025 voorlopig vastgesteld. Inmiddels is ook de Ontwerp Begroting 2027 voorlopig vastgesteld.

Het Ontwerp Jaarverslag ligt nog ter controle bij de accountant. Dit betekent dat er als gevolg van de controle nog financiële en inhoudelijke wijzigingen plaats kunnen vinden. Zodra de controle is afgerond, worden de controleverklaring en de Letter of Representation (LOR) nagezonden. De jaarrekening heeft een (voorlopig) positief resultaat ten opzichte van de raming.

Zienswijze

Conform de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt u in de gelegenheid gesteld een zienswijze op het Ontwerp Jaarverslag 2025 en op de Ontwerp Begroting 2027 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. in te dienen. Uw zienswijzen worden samen met een Nota van Antwoord geagendeerd voor de bestuursvergadering op 1 juli 2026.

Graag ontvangen wij uw zienswijze vóór 19 juni 2026 zodat het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o. uw zienswijzen kan betrekken in de definitieve besluitvorming over het Jaarverslag 2025 en de Begroting 2027.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Secretaris a.i. Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

● TELEFOON
14 035

● POSTADRES
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

● BEZOEKADRES
Rading 1
1231 KB Loosdrecht

● ONLINE
www.wijdemeren.nl
info@wijdemeren.nl

● FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:

de deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.:
*de raden van de gemeenten Stichtse Vecht en
Wijdemeren en de Staten van de provincies Noord-
Holland en Utrecht.*

Ons kenmerk: Z.90317
Referentie:
E-mailadres:
Bijlage(n): 1
Onderwerp: eerste begrotingswijziging 2026

Loosdrecht, d.d. 2 april 2026,

Geachte deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Bijgevoegd ontvangt u de eerste begrotingswijziging 2026 van het Plassenschap Loosdrecht e.o.
Deze begrotingswijziging is budget neutraal en wordt u ter informatie aangeboden.

Toelichting

Deze begrotingswijziging is tot stand gekomen na een intensieve analyse van de vastgestelde begroting 2026, in samenhang met de vastgestelde jaarrekening 2024 én de ontwerp jaarrekening 2025.

Hieruit blijkt dat er verschuivingen binnen de begroting noodzakelijk waren om de inzichten te vergroten én beter te kunnen bijsturen, mocht dit nodig zijn.

Op 2 april 2026 heeft het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. de eerste begrotingswijziging 2026 vastgesteld.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Secretaris a.i. Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

**PLASSENSCHAP
LOOSDRECHT.**

JAARVERSLAG &
JAARREKENING 2025
concept

MAART 2026

1 Voorwoord

1.1 Jaarverslag en jaarrekening

Voor u ligt het ontwerp jaarverslag en de ontwerp jaarrekening van het Plassenschap Loosdrecht e.o. over het jaar 2025.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1-1-2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdmeren, Stichtse Vecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

De uitvoering van de werkzaamheden van het Plassenschap Loosdrecht e.o. was ook in 2025 belegd bij de gemeente Wijdmeren.

De taak van het Plassenschap Loosdrecht e.o. ingevolge deze BVO is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van natuur en landschapsschoon, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. Het gebied omvat alle waterpercelen van de Loosdrechtse plassen en de beide Kievitsbuurten die in eigendom zijn van het Plassenschap, enkele terreinen en paden in het Veenweidegebied ten westen van de A2. Het plassengebied biedt daarmee publieke mogelijkheden voor ontspanning, rust, beweging en plezier voor inwoners én bezoekers van de regio. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. zet zich in voor openluchtrecreatie en zorgt voor het behoud van natuur, landschap en de cultuurhistorische elementen die bepalend zijn voor de kwaliteit van het recreatiegebied. Daarnaast zorgt het Plassenschap voor het nautisch- en vaarwegbeheer van het openbaar water binnen het werkgebied.

De jaarrekening 2025 laat, net als in de jaren 2023 én 2024, een positief saldo zien. Over het jaar 2025 is een voordelig resultaat behaald van € 519.126. Nadere analyse van dit resultaat laat zien dat dit hoofdzakelijk tot stand komt door minder doorbelaste personeelskosten dan begroot én door een voordeel op de kapitaallasten. Doordat investeringen in de tijd vooruit zijn geschoven, is in 2025 géén nieuwe geldlening aangetrokken én starten diverse afschrijvingen later dan in de begroting was opgenomen.

Het bestuur heeft bij het voorlopig vaststellen van de ontwerp jaarrekening 2025 besloten om het positieve resultaat van € 519.126 volledig in de algemene reserve te storten.

Voor een gedetailleerd overzicht van en een nadere toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u naar paragraaf 12.2.

ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld door het bestuur d.d. 1 juli 2026

De heer H. van den Akker

Mevr. J. Brand

Voorzitter

Secretaris a.i

Inhoudsopgave

1	VOORWOORD	2
1.1	JAARVERSLAG EN JAARREKENING	2
	ONDERTEKENING.....	2
	JAARVERSLAG	6
2	PROGRAMMAVERANTWOORDING	6
2.1	PROGRAMMA 1: BEHEER EN ONDERHOUD	6
2.2	PROGRAMMA 2: ALGEMEEN (INCL. OVERHEAD)	7
3	PARAGRAFEN.....	9
3.1	LOKALE HEFFINGEN	9
3.2	WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	9
3.3	ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	12
3.4	FINANCIERING.....	13
3.5	BEDRIJFSVOERING	13
3.6	VERBONDEN PARTIJEN.....	14
3.7	GRONDBELEID	14
	JAARREKENING	15
4	BALANS PER 31 DECEMBER 2025 (BEDRAGEN IN €)	15
5	OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (BEDRAGEN IN €).....	17
6	GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	18
6.1	INLEIDING	18
6.2	ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING.....	18
6.3	VASTE ACTIVA.....	18
6.4	VLOTTENDE ACTIVA.....	19
6.5	VASTE PASSIVA.....	19
6.6	VLOTTENDE PASSIVA DE VLOTTENDE PASSIVA WORDEN GEWAARDEERD TEGEN DE NOMINALE WAARDE	20
6.7	GRONDSLAGEN VOOR DE RECHTMATIGHEIDSVANTWOORDING.....	20
7	TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2024	21
7.1	VASTE ACTIVA.....	21
7.2	VLOTTENDE ACTIVA.....	23
7.3	EIGEN VERMOGEN.....	26
7.4	VOORZIENINGEN	27
7.5	VASTE SCHULDEN	28
7.6	NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTE TYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR	28
7.7	OVERLOPENDE PASSIVA	29
7.8	NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN	29
8	TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN.....	30
8.1	RECHTMATIGHEIDSVANTWOORDING.....	30
8.2	OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	31
8.3	OVERZICHT VAN DE GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD	31
9	WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR	32

9.1	OVERIGE RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WNT	33
9.2	LEDEN EN PLAATSVERVANGENDE LEDEN EN SECRETARIS VAN HET BESTUUR LSD	33
10	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	33
	BIJLAGEN	34
11	STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN	34
12	PROGRAMMAREKENING ‘OUDE STIJL’	35
12.1	PROGRAMMAREKENING INGEDEELD NAAR VOORMALIGE BEGROTINGSPOSTEN	35
12.2	TOELICHTING AFWIJKINGEN PER BEGROTINGSPOST	36

2 Programmaverantwoording

2.1 Programma 1: Beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud omvat het beheer en (regulier, groot- en vervangings-) onderhoud van de terreinen en plassen, fiets- en wandelpaden en het onderhouden van voorzieningen. Het niveau van beheer en onderhoud verschilt per terrein, per seizoen en is afhankelijk van onder meer wet- en regelgeving, de functie, de intensiteit van gebruik en de behoefte van recreanten en de opdracht van het Plassenschap. In onderstaande alinea's wordt per opgave in het programma de voortgang geschetst.

Optimalisatie werkprocessen

Opgave

De gemeente Wijdmeren voert per 1 januari 2023, in opdracht- en voor rekening van het Plassenschap Loosdrecht e.o., het beheer over het werkgebied van het Plassenschap Loosdrecht e.o. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. 2023.

Het jaar 2023 hebben de deelnemers een transitieperiode afgesproken. Dat jaar is gebruikt om de gemeente Wijdmeren als nieuwe beheerder vertrouwd te maken met het werkgebied en de kapitaalgoederen. In 2024 zijn hier verdere stappen in gemaakt, waarna er in 2025 steeds een completer beeld is ontstaan en duidelijk wordt waar eventuele wijzigingen dienen te worden uitgevoerd.

Realisatie

Op basis van het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor terreinen, eilanden en vaarwegen), het Beheerplan Vastgoed en het Beheerplan Sluizen zijn de benodigde budgetten voor het dagelijks- en groot onderhoud berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld. Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

Het vierjarig Uitvoeringsplan is een vervolg op het beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht en het MJIP en geeft inzicht in wat er in de komende vier jaar op de planning staat en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Het vierjarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027.

In 2025 zijn alle fases afgerond van het vervangen van de damwand bij Het Weer, terwijl een start is gemaakt met elektrificatie van de Weer- en Kraaienestersluis. Dit laatste project zal in 2026 zijn afronding vinden. Daarnaast is in 2025 het nieuwe werkschip, de Plassenschap VIII, opgeleverd en doet inmiddels volop dienst..

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
Lasten	2.058.035	2.628.000	2.255.494	(372.506)
Baten	2.473.229	2.560.000	2.818.322	258.322
Saldo van baten en lasten	(415.194)	68.000	(562.828)	(630.828)
Toevoegingen aan reserves	2.400	3.000	2.400	(600)
Onttrekkingen aan reserves	70.900	71.000	70.900	(100)
Gerealiseerd resultaat	(483.694)	-	(631.328)	(631.328)

Deze lasten en baten komen als volgt ten laste van dit programma:

Omschrijving	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
Lasten			
Doorbelaste personeelskosten	643.000	493.396	(149.604)
Kwaliteitsbijdrage aan derden t.b.v. toezicht en handhaving	341.000	340.700	(300)
Inhuur personeel derden	45.000	53.823	8.823
Kapitaallasten	517.000	307.253	(209.747)
Onderhoud en vuilafvoer	685.000	709.082	24.082
Onderhoudsinspecties (incidenteel)		2.549	2.549
Dotatie voorziening groot onderhoud	218.000	217.500	(500)
Belastingen en verzekeringen	43.000	40.902	(2.098)
Energie- en waterkosten	33.000	24.941	(8.059)
Overige kosten	103.000	65.349	(37.651)
Totaal lasten	2.628.000	2.255.494	(372.506)

Omschrijving	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
Baten			
Externe baten onderhoud gebied	224.000	261.993	(37.993)
Diverse baten	492.000	593.049	(101.049)
Transparantie BTW	207.000	227.917	(20.917)
Instandhoudingsbijdrage	117.000	117.000	-
Toegerekende deelnemersbijdrage	1.520.000	1.618.362	(98.362)
Totaal baten	2.560.000	2.818.322	(258.322)
Totaal resultaat programma 1	68.000	(562.828)	(630.828)
Toevoegingen aan reserves	3.000	2.400	(600)
Onttrekkingen aan reserves	71.000	70.900	(100)
Gerealiseerd resultaat	-	(631.328)	(631.328)

Lasten

De doorbelaste personeelskosten betreffen de kosten van de onderhoudsmensen in dienst bij de gemeente Wijdmeren. De besteding van het budget "Doorbelaste personeelskosten" is binnen dit programma zichtbaar gemaakt. De inhuur betreft inhuur extra sluiswachters om het rooster rond te krijgen.

Er zijn geplande investeringen in het gebied geweest. Doordat projecten later zijn afgerond dan gepland, start de afschrijvingsperiode een jaar later dan oorspronkelijk in de begroting is opgenomen. Daarnaast is het in 2025 niet nodig geweest om een nieuwe geldlening aan te gaan, waardoor ook de betaalde rente lager is dan gepland. Dit verklaart de onderschrijding.

Baten

In de begroting zijn de deelnemersbijdragen naar rato aan de programma's toegerekend, waardoor het mogelijk was dat een programma een batig saldo had door deze toerekening. De deelnemersbijdragen zijn bedoeld om het saldo van lasten en baten van de programma's kostendekkend te laten zijn. Een eventueel overschot aan deelnemersbijdragen wordt verantwoord bij programma 2 (Algemeen, incl. overhead).

2.2 Programma 2: Algemeen (incl. overhead)

Programma 2 is een beleidsarm programma. Naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien zijn tevens algemene kosten en overhead opgenomen. Het betreft doorbelaste personeelskosten op grond van uitvoering van de reguliere functies zoals financiën, programmamanagement, juridische zaken, communicatie en bestuursondersteuning. De taken worden grotendeels door eigen formatie dan wel door inhuur uitgevoerd. De functies zijn, behoudens de functie van secretaris van het bestuur, ingebed in de reguliere organisatie van Wijdmeren.

De hier verantwoorde lasten betreffen de directe uren van eigen personeel. Functies zoals HRM, control, ICT, algemeen management en archief (DIV) worden doorbelast op basis van een opslagpercentage van 25,2% over de doorbelaste personeelskosten.

De functie van secretaris van het bestuur wordt geleverd via de provincie Utrecht. Verder zijn de kosten van de werkhaven Rimboe hier ondergebracht.

Wat heeft het gekost ?

	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
Lasten	630.647	731.000	654.067	(76.933)
Baten	669.304	731.000	610.365	(120.635)
Saldo van baten en lasten	(38.656)	-	43.702	43.702
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	(38.656)	-	43.702	43.702

Omschrijving	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
Lasten			
Doorbelaste personeelskosten	414.000	317.208	(96.792)
Doorbelaste overhead	267.000	194.671	(72.329)
Inhuur personeel derden	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Onderhoud en vuilafvoer	-	5.881	5.881
Belastingen en verzekeringen	-	1.670	1.670
Energie- en waterkosten	-	5.624	5.624
Nagekomen lasten	-	-	-
Overige lasten	50.000	129.012	79.012
Totaal lasten	731.000	654.067	(76.933)

Omschrijving	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
Baten			
Ontvangen rente	8.000	15.592	7.592
Diverse baten	-	-	-
Transparantie BTW	121.000	91.537	(29.463)
Toegerekende deelnemersbijdrage	602.000	503.237	(98.763)
Totaal baten	731.000	610.365	(120.635)
Totaal resultaat programma 5	-	43.702	43.702
Toevoegingen aan reserves	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	-	43.702	43.702

Lasten

De doorbelaste personeelskosten zijn lager dan begroot. Dit is het derde jaar op rij dat de begroting op dit onderdeel structureel te hoog blijkt. Een relatief kleine groep medewerkers van de gemeente Wijdmeren heeft ook in 2025 de werkzaamheden t.b.v. het Plassenschap uitgevoerd. De personeels- en apparaatskosten die vanuit de uitvoeringsorganisatie in rekening worden gebracht bij het Plassenschap, worden verhoogd met BTW. In de administratie van het Plassenschap is dit deels een kostenverhogend component (waarbij dit deel dus voor hogere lasten zorgt) en deels betreft dit ondernemers BTW, waarbij de BTW component terugvloeit vanuit de Belastingdienst.

Dit leidt tot een onderschrijving van de doorbelaste personeelskosten. Direct gekoppeld aan alle doorbelaste personeelskosten is de doorbelaste overhead. Door de over de hele linie lagere doorbelaste personeelskosten valt ook deze post navenant lager uit.

Binnen de overige lasten zijn o.a. de kosten geboekt betreffende de werkzaamheden van de bestuurssecretaris voor het Plassenschap Loosdrecht e.o., die conform afspraak is ingehuurd via de Provincie Utrecht. In de begrotingscijfers zijn deze kosten binnen de doorbelaste personeelskosten opgenomen. Aangezien deze laatste echter alleen de kosten moet bevatten die vanuit de uitvoeringsorganisatie in rekening zijn gebracht, zijn deze nu separaat geboekt.

Baten

De overtoollige liquide middelen worden, zoals wettelijk verplicht, ondergebracht in de schatkist. Over de gelden die hier staan wordt rente vergoed. Dat heeft geleid tot extra rente-inkomsten van € 7.592. welke niet begroot is.

3 Paragrafen

Op grond van het BBV is het verplicht om voor zeven programma-overschrijdende thema's verantwoording af te leggen in een afzonderlijke paragraaf. Voor het Plassenschap geldt dat, gelet op de aard van de activiteiten van het Plassenschap, niet alle paragrafen van toepassing zijn. Om die reden zijn alleen die paragrafen opgenomen die van toepassing zijn.

Paragraaf	Wel/niet opgenomen	Toelichting
Lokale heffingen	Niet	Zie paragraaf 3.1
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Wel	Zie paragraaf 3.2
Onderhoud kapitaalgoederen	Wel	Zie paragraaf 3.3
Financiering	Wel	Zie paragraaf 3.4
Bedrijfsvoering	Wel	Zie paragraaf 3.5
Verbonden partijen	Niet	Zie paragraaf 3.6
Grondbeleid	Niet	Zie paragraaf 3.7
Openbaarheid	Wel	Zie paragraaf 3.8

3.1 Lokale heffingen

Niet van toepassing.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De begroting van het Plassenschap bestaat voor een deel uit te realiseren exploitatie-opbrengsten, zoals schutten bij de sluis en evenementen. Het schap onderscheidt per 31 december 2025 de volgende risico's:

	Omschrijving risico	Bedrag	Wanneer	Frequentie
1	Erfpacht en huur	17.000	2025 e.v.	Jaarlijks
2	Schutgelden Mijndense sluis	10.000	2025 e.v.	Jaarlijks
3	Bestrijding overmatige waterplanten	40.000	2025 e.v.	Jaarlijks
4	Rente	26.000	2025 e.v.	Jaarlijks
5	Klimaatverandering	40.000	2025 e.v.	Jaarlijks
6	Marktwerving	29.000	2025 e.v.	Jaarlijks
7	Uitkomsten inspecties MJOP en MJIP	PM	n.v.t.	n.v.t.
8	Onvoorziene risico's	50.000	2025 e.v.	Jaarlijks
	Totaal risico's	212.000		
	Totaal risico's met correctie kansberekening (50%)	106.000		

We gaan ervan uit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt, conform de begroting 2025, een percentage van 50% berekend over het totaal berekende risicobedragen.

Toelichting op de genoemde risico's:

1. Erfpacht en huur

De geraamde omzet voor 2025 bedraagt ca. € 340.000. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet. Dat is € 17.000. Dit risico heeft zich uiteindelijk niet voorgedaan in 2025.

2. Schutgelden Mijndense sluis

De omzet voor 2025 is afgerond € 20.000 hoger dan de raming. Dit komt doordat de weersomstandigheden ongeveer gelijk zijn gebleven én het tarief voor het passeren van de Mijndense Sluis met € 1 per kaartje is verhoogd. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst lager uitvallen dan begroot. Het gemiddelde risico bedraagt € 10.000. Dit risico heeft zich in 2025 niet voorgedaan.

3. Van bestrijding naar beheersing van overmatige waterplanten

Bestrijding van hinderlijke waterplanten is een project van de Aanpak Oostelijke Vechtplassen (OVP), waarbinnen een gezamenlijk plan – thans nog concept - is opgesteld. De gedachten zijn tot nu toe: de verschillende beherende overheden dragen hun eigen kosten; voor het uitvoeren van maatregelen bij bedrijven wordt aan 50% cofinanciering gedacht, waarvoor externe dekking wordt gezocht. Ook wordt een fonds gevormd voor bijzondere omstandigheden. Het schap is bereid aan de uitvoering van de plannen mee te werken maar niet bereid om extra geld beschikbaar te stellen voor een calamiteitenfonds en een innovatiefonds. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten van bestrijding van hinderlijke waterplanten in vaarwateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Omdat het onzeker is of en in welke mate waterplanten in de eigendommen van het schap in de toekomst bestreden moeten worden, is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van aannames een bedrag van € 40.000.

Het Plassenschap heeft voor dit project in 2025, evenals in 2024, geen kosten gemaakt anders dan personele inzet en het reguliere vaarwegbeheer.

4. Rente

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is in de begroting 2025 geraamd op 3,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze verwachting resulteert bij de een lening van 1 miljoen in een structureel risico van € 10.000 per jaar. De rente is in 2025 binnen deze 3,5% gebleven. Het geraamde risico zou zich niet hebben voorgedaan, als er een nieuwe geldlening zou zijn aangetrokken. Er is in 2025 echter geen nieuwe lening aangegaan. Voor de komende jaren zal fors worden geïnvesteerd, waarbij rekening is gehouden met een rentepercentage van 3,5%. Voor de komende 4 jaar wordt gemiddeld € 2.600.000 per jaar aan vreemd vermogen aangetrokken. Het risico wordt voor de komende jaren geraamd € 26.000.

5. Klimaatverandering

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- Langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn), maar ook een korter snoeiseizoen daar bomen weer eerder uitlopen. Daardoor kan achterstand ontstaan in hakhout snoei en omdat te voorkomen moeten er soms ook snoeiwerk uitbesteed worden.
- Wateroverlast en droogte alsmede wind (storm) hierdoor raken oevers beschadigd alsmede de beschoeiingen. Ook meer kosten aan beplanting en beschoeiingen om de terreinen veilig te houden. Alsmede kosten aan water te geven om jonge aanplant te laten aanslaan
- Ontwikkeling van ziektes en invasieve exoten (o.a. de ziekte essentaksterfte, die herplant en veilig houden terreinen noodzakelijk maken.

Elk seizoen is anders en onderhoudswerkzaamheden zijn lastig te vergelijken per jaarschijf. Extra water en extra maaien zijn lastig te kwantificeren. Evenals in 2024, zijn er in 2025 in het werkgebied van het Plassenschap geen grote excessen geweest welke direct verband houden met klimaatverandering.

6. Marktwerving

De prijzen zijn redelijk gestabiliseerd na een forse toename in de afgelopen jaren. De opgestelde beheerplannen zijn bepaald op basis van prijspeil 2023. Het CPB verwacht een normale stijging van de kosten in de komende jaren. Als prijsrisico ramen we 5% van het totale jaarlijkse onderhoudsbedrag excl. BTW zijnde € 29.000.

7. Uitkomsten inspecties MJOP en MJIP

In 2023 heeft een complete inventarisatie van het gebied plaatsgevonden en zijn de daaruit volgende onderhouds- en vervangingsmaatregelen in een nieuw opgesteld MJOP en MJIP vastgelegd. Deze plannen zijn door het bestuur vastgesteld. Er is sprake van achterstanden in het groot onderhoud, waarvoor een “voorziening groot onderhoud” is getroffen. In de periode 2024-2027 zullen de achterstanden in het groot onderhoud conform plan worden weggewerkt. Na deze periode zal een reguliere cyclus van groot onderhoud starten. Op basis van deze plannen uit het MJIP en MJOP zijn de risico's op het gebied van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zover ons nu bekend, weggenomen. Het risico wordt nu PM geraamd.

8. Onvoorziene risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico's, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjarentermijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

Weerstandscapaciteit

Met weerstandscapaciteit bedoelen we de middelen en de mogelijkheden waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Hiertoe hebben we per 31-12-2025 € 531.733 beschikbaar in de algemene reserve. Onze risico's dekken we in beginsel af met onze weerstandscapaciteit. Risico's die deze capaciteit overschrijden dienen met weerstandscapaciteit van deelnemers afgedekt worden.

Kengetallen

De kengetallen geven inzicht in de financiële positie van het Plassenschap.

	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025
Netto schuldquote	124%	118%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	124%	118%
Solvabiliteitsratio	18%	21%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	15%	16%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.

3.2.1 Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Plassenschap ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote is hoog, maar met de deelnemers is afgesproken dat de basisvoorzieningen in het gebied op orde moet zijn, daar zijn vervangingsinvesteringen in de komende jaren bij nodig. Dit zal leiden tot een netto schuldquote hoger dan 130%. Zolang de deelnemers het nadelig saldo van het Plassenschap betalen zal een hogere schuldquote niet tot financiële problemen leiden.

3.2.2 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen uit. Hoe hoger het percentage hoe beter het Plassenschap in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. In dit kengetal is het positieve resultaat 2025 in de vergelijking opgenomen. Zonder toevoeging van dit resultaat aan de algemene reserve is de solvabiliteitsratio aanzienlijk lager namelijk, geen 21% maar 15%.

3.2.3 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat gekeken wordt naar de structurele baten en de structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Door de lagere doorbelasting van personeelskosten én een onderschijding in de kapitaallasten is er een batig saldo over 2025 ontstaan. De lagere doorbelasting wordt veroorzaakt, doordat slechts een relatief kleine groep medewerkers zich heeft beziggehouden met de werkzaamheden m.b.t. het Plassenschap.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In 2023 is samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het “Beheerplan Vastgoed” en het “Beheerplan Sluizen”. Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld. Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

Het vierjarig Uitvoeringsplan is een vervolg op het beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht en het MJIP en geeft inzicht in wat er in de komende vier jaar op de planning staat en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Het vierjarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027. In de loop van 2026 zal een eerste analyse worden opgesteld én zal eventueel bijstelling plaatsvinden.

3.4 Financiering

In het Treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelatie en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

3.4.1 Risicobeheer

Binnen de Wet FIDO zijn twee normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het Plassenschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.4.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting 2025 bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet 2025 bedraagt 8,2% van € 3.359.100 zijnde € 275.400. In de praktijk is in 2025 geen kasgeld opgenomen.

3.4.3 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm was en is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. De renterisiconorm bedraagt over 2025 € 2.500.000 (het minimum bedrag op grond van artikel 2 lid 3 van de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden). Op de vaste geldleningen is een bedrag afgelost van € 158.810. Renteherziening op vaste schuld heeft niet plaatsgevonden.

3.5 Bedrijfsvoering

Vanaf 1-1-2023 wordt het onderhoud en beheer, de ontwikkeling én de bedrijfsvoering van het Plassenschap, in het kader van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. uitgevoerd door de gemeente Wijdmeren.

Een aantal medewerkers voeren fulltime óf voor een vast deel werkzaamheden uit voor het Plassenschap. Hiervan worden de loonkosten doorbelast conform de individuele loonstaat. Van medewerkers die niet volledig óf niet conform een vast percentage werkzaamheden uitvoeren voor het Plassenschap, worden de kosten doorbelast op basis van uren x tarief. Dit wordt bijgehouden in het tijdregistratiesysteem. Over de door te belasten loonkosten is voor 2025 een overheadpercentage toegerekend van 24%.

Naast het uitvoeren van taken door personeel van de gemeente Wijdmeren worden veel externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot)onderhoud en het verrichten van investeringen.

3.6 Verbonden partijen

Niet van toepassing.

3.7 Grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. bezit totaal 660 hectare grond en water binnen het werkgebied.

Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen (eilanden, Strook, Bosdijk etc.), de legakkers (Zuidelijke Kievitsbuurt e.d.), oeverlanden, sluizen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant. Ruiling van percelen die tot verbetering van het algemeen nut zullen leiden, worden overwogen.

Aankoop van grond is alleen aan de orde als verwerving ervan van belang is voor uitvoering van een project. De bestemming die de gemeenten, tot nog toe, aan de gronden hebben toegekend, biedt geen ruimte voor commerciële exploitatie.

Alleen de grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven aan een exploitant. Op het terrein de Strook zijn twee opstalrechten verleend aan een horecaondernemer. Deze opstalrechtovereenkomsten worden één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

4 Balans per 31 december 2025 (bedragen in €)

Hierna wordt via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting de financiële verantwoording afgelegd over het in jaar 2025 gerealiseerde beleid.

Activa (bedragen in €)	31-12-2025	31-12-2024
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
<i>Subtotaal immateriële vaste activa</i>	-	-
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	1.405.944	853.921
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.883.358	5.713.688
<i>Subtotaal materiële vaste activa</i>	7.289.302	6.567.609
Totaal vaste activa	7.289.302	6.567.609
Vorraden		
Gereed product en handelsgoederen	-	-
<i>Subtotaal voorraden</i>	-	-
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	911.878	370.722
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	272.775	807.377
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
Overige vorderingen	364.320	12.757
<i>Subtotaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar</i>	1.548.973	1.190.857
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	17.478	68.880
Overlopende activa		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	391.516	384.327
<i>Subtotaal overlopende activa</i>	391.516	384.327
Totaal vlottende activa	1.957.966	1.644.064
Totaal activa	9.247.268	8.211.673

Passiva (bedragen in €)	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen		
Algemene reserve	531.733	486.783
Bestemmingsreserves	865.632	525.253
Gerealiseerd resultaat	519.126	453.850
<i>Subtotaal eigen vermogen</i>	<i>1.916.491</i>	<i>1.465.886</i>
Voorzieningen		
Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt (egalisatievoorziening)	1.397.240	1.304.769
<i>Subtotaal voorzieningen</i>	<i>1.397.240</i>	<i>1.304.769</i>
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.499.999	3.658.809
Waarborgsommen	-	-
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
<i>Subtotaal vaste schulden</i>	<i>3.499.999</i>	<i>3.658.809</i>
Totaal vaste passiva	6.813.731	6.429.463
Netto vlottende schulden		
Overige schulden	1.993.328	1.435.838
<i>Subtotaal netto vlottende schulden</i>	<i>1.993.328</i>	<i>1.435.838</i>
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	439.709	342.981
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruitontvangen bedragen	500	3.390
<i>Subtotaal overlopende passiva</i>	<i>440.209</i>	<i>346.371</i>
Totaal vlottende passiva	2.433.537	1.782.209
Totaal passiva	9.247.268	8.211.673

5 Overzicht van baten en lasten (bedragen in €)

Programma	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
<i>Lasten</i>				
Programma 1 Beheer & onderhoud	2.058.035	2.628.000	2.255.494	(372.506)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	-	-	-	-
Programma 4 Exploitatie	-	-	-	-
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	630.647	731.000	654.067	(76.933)
- Overhead	630.647	727.900	654.067	(73.833)
- Bedrag onvoorzien	-	3.100	-	(3.100)
Totaal lasten	2.688.682	3.359.100	2.909.561	(449.539)
<i>Baten</i>				
Programma 1 Beheer & onderhoud	2.404.729	2.560.000	2.749.822	189.822
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	-	-	-	-
Programma 4 Exploitatie	-	-	-	-
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	669.304	731.000	610.365	(120.635)
- Overhead	669.304	731.000	610.365	120.635
- Bedrag onvoorzien	-	-	-	-
Totaal baten	3.074.033	3.291.100	3.360.187	69.188
Saldo van baten en lasten	385.350	(68.000)	450.626	518.626
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen aan reserves	2.400	3.000	2.400	(600)
Onttrekkingen aan reserves	70.900	71.000	70.900	(100)
Totaal mutaties reserves	68.500	68.000	68.500	500
Gerealiseerd resultaat	453.850	-	519.126	519.126

6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

6.1 Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

6.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. De doorbelasting van de personeelslasten vindt plaats, vanuit de gemeente Wijdmeren, op basis van de werkelijke loonkosten conform de individuele loonstaten én voor het deel dat medewerkers werkzaamheden uitvoeren voor het Plassenschap. Als andere medewerkers ad hoc opdrachten uitvoeren voor het Plassenschap, wordt het uurtarief gehanteerd conform de Handleiding Overheids Tarieven 2025 en worden deze uren bijgehouden in een tijdsregistratiesysteem. Over alle doorbelaste loonkosten wordt voor 2025 een overheadpercentage gehanteerd van 24%.

Het bestuur heeft het normenkader voor de jaarrekening 2025 vastgesteld. In dit normenkader is opgenomen welke externe wet- en regelgeving van toepassing is bij de controle op de jaarrekening en aan welke interne regelgeving moet worden getoetst.

6.3 Vaste activa

6.3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief. Momenteel zijn er geen immateriële vaste activa.

6.3.2 Materiële vaste activa

6.3.2.1 Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

6.3.2.2 Investeringsbijdragen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

ACTIEF	PERCENTAGE
Grond en water	0%
Bouwkundige werken	2,5% - 20%
Beschoeiing	2,5% - 4%
Bedrijfsgebouwen	2,5% - 8,33%
Machines, apparaten en installaties	5% - 20%
Vervoermiddelen	3,33% - 20%
Overige vaste activa	5% - 20%

6.4 Vlottende activa

6.4.1 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

6.4.1.1 Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De mogelijke voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

6.4.1.2 Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.5 Vaste passiva

6.5.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen.

6.5.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen ter egalisering van kosten stelen op een actuele meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. Voor het achterstallig onderhoud is een voorziening getroffen. Op basis van het in 2024 vastgestelde plan groot onderhoud wordt in de periode 2024-2027 groot onderhoud uitgevoerd.

De vorming van voorziening, dan wel een dotatie aan de reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

6.5.3 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

6.6 Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.7 Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV van 2025.. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door het bestuur is vastgesteld op 25 maart 2026.
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het bestuur zijn gemeld.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is binnen LSD vooralsnog geen nota M&O beleid opgesteld. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van LSD, exclusief de dotaties aan de reserves, is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 10.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

7 Toelichting op de balans per 31 december 2025

7.1 Vaste activa

7.1.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
Totaal	-	-

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Investerings	Des-investerings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde- verminderinge	Boekwaarde per 31-12-2025
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-	-	-	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-	-	-	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-	-	-

In 2025 zijn geen investeringen in immateriële vaste activa gedaan.

7.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Investerings met een economisch nut	1.405.944	853.921
<i>Waarvan in erfpacht uitgegeven</i>	-	-
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	-	-
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.883.358	5.713.688
Totaal	7.289.302	6.567.609

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2025
Gronden en terreinen	407.753	-	-	-	-	-	407.753
Waarvan in erfpacht uitgegeven	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	34.792	-	-	1.866	-	-	32.925
Vervoermiddelen	240.698	-	-	15.228	-	-	225.470
Machines, apparaten en installaties	164.203	10.097	-	24.455	-	-	149.846
Overige materiële vaste activa	6.475	585.000	-	1.525	-	-	589.951
Totaal	853.921	595.097	-	43.074	-	-	1.405.944

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa met economisch nut in 2025 betreffen:

Omschrijving	Investering 2025
Kip aanhanger met oprijplaten	10.097
Werkschip Groeneveld	585.000
Totaal	595.097

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2025
Gronden en terreinen	549.721	-	-	-	-	-	549.721
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	29.218	-	-	9.739	-	-	19.478
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.635.798	20.613	-	144.303	-	-	4.512.108
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	570	192.028	-	114	-	-	192.484
Overige materiële vaste activa	498.381	133.290	-	22.105	-	-	609.566
Totaal	5.713.688	345.931	-	176.262	-	-	5.883.358

De belangrijkste investeringen met maatschappelijk nut in 2025 zijn:

Omschrijving	Investering
Oeverbescherming	20.613
Elektrificeren Weersluis en Kraaienestersluis	192.028
Vervangen damwand Weer	133.290
Totaal	345.931

7.2 Vlottende activa

7.2.1 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn als volgt onderverdeeld:

	Uitzetting per 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde pe 31-12-2025	Uitzetting per 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	911.878		911.878	370.722	-	370.722
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				-	-	-
Overige verstrekte kasgeldleningen				-	-	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	272.775		272.775	807.377	-	807.377
Rekening-courantverhouding met het Rijk				-	-	-
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-		-	-	-	-
schuld papier				-	-	-
Overige vorderingen	344.151		344.151	12.757	-	12.757
Overige uitzettingen				-	-	-
Totaal	1.528.804	-	1.528.804	1.190.857	-	1.190.857

7.2.1.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit openstaande debiteuren betreffende diverse gemeenten en de provincie Utrecht en Noord-Holland. Gelet op de aard van de vorderingen wordt het niet noodzakelijk geacht een voorziening voor oninbaarheid te vormen.

7.2.1.2 Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Op balansdatum heeft het Plassenschap geen overtollige middelen boven de drempel van het schatkistbankieren in het kader van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF). De middelen boven de drempel dienen in de schatkist van het Rijk worden aangehouden. Op balansdatum staat € 272.775 op de rekening van het schatkistbankieren. Deze middelen staan ter vrije beschikking aan het Plassenschap. In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen, zoals het drempelbedrag. Dit is een minimumbedrag afhankelijk van de omvang van de organisatie dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor het Plassenschap was dat voor 2024 € 1.000.000. Voor organisaties met een begrotingstotaal kleiner dan € 500.000.000 bedraagt de drempel minimaal € 1.000.000. Het Plassenschap heeft met de BNG de afspraak gemaakt dat een aanzienlijk lager saldo op de reguliere betaalrekening automatisch dagelijks wordt afgeroomd naar de schatkist.

In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2025 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	1000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	144	102	90	56
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	856	898	910	944
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag		-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	3.359			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	3.359			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.					
	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	12.960	9.282	8.280	5.152
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	144	102	90	56

Uit de tabel blijkt dat geen sprake is van een overschrijding van het drempelbedrag gedurende 2025.

7.2.1.3 Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit de volgende bedragen. Er is geen voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd.

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Overige vorderingen	344.151	12.757
Totaal	344.151	12.757

7.2.2 Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen en zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Banksaldi	17.380	68.628
Kassaldi	98	252
Totaal	17.478	68.880

7.2.3 Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Nog te ontvangen bedragen	357.774	366.810
Vooruitbetaalde bedragen	33.742	17.518
Totaal	391.516	384.327

7.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het Plassenschap wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat. Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Reserve	Saldo per 31-12-2024	Toevoegingen en onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar	Saldo per 1-1-2025	Toevoegingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Verminderings in verband met afschrijvingen op activa	Saldo per 31-12-2025
Algemene reserve	486.783	44.950	531.733		-	-	531.733
Subtotaal algemene reserve	486.783	44.950	531.733	-	-	-	531.733
Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en plassen	525.253	-	525.253	€ 2.393	70.914	-	456.732
Bestemmingsreserve kapitaallasten werkschip	-	240.000	240.000	€ -	-	-	240.000
Bestemmingsreserve gebiedsinvesteringen	-	168.900	168.900	€ -	-	-	168.900
Totaal bestemmingsreserves	525.253	408.900	934.153	2.393	70.914	-	865.632
Gerealiseerd resultaat	-	-	-	519.126			519.126
Totaal	1.012.036	453.850	1.465.886	521.519	70.914	-	1.916.491

7.3.1 Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en plassen

Deze reserve is ontstaan als gevolg van deelname aan het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Het Plassenschap is hiermee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000, hetgeen conform een vastgesteld kasritme voldaan moet worden. In 2025 heeft er conform begroting een onttrekking van € 70.914 plaatsgevonden,

7.4 Voorzieningen

De voorzieningen zijn als volgt te specificeren:

Voorziening	Saldo per 31-12-2024	Toevoegingen	Ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen	Aanwendungen	Saldo per 31-12-2025
Voorziening egalisatie onderhoud	1.304.769	217.500	-	125.029	1.397.240
<i>Totaal egalisatievoorzieningen</i>	<i>1.304.769</i>	<i>217.500</i>	<i>-</i>	<i>125.029</i>	<i>1.397.240</i>
Totaal	1.304.769	217.500	-	125.029	1.397.240

7.4.1 Voorziening egalisatie onderhoud

In 2023 heeft een inventarisatie van de staat van onderhoud van het gebied plaatsgevonden, om zo inzicht te krijgen in de omvang van de achterstanden van het groot onderhoud aan de eigendommen van het Plassenschap. Tevens zijn de vervangingsinvesteringen meerjarig in kaart gebracht en is bepaald hoeveel budget nodig is voor het reguliere dagelijkse onderhoud. Deze inventarisaties zijn nader uitgewerkt in een beheerplan onderhoud, een meerjarenplan groot onderhoud (MJOP) en een meerjaren investeringsplan (MJIP).

In de huidige gemeenschappelijke regeling staat dat er een 4-jarig uitvoeringsplan moet worden opgesteld. In het uitvoeringsplan 2024-2027 is weergegeven in welke jaarschijf van de periode 2024-2027 de achterstanden in het groot onderhoud worden weggewerkt om zo de basis op orde te hebben. Inclusief de verwachte inflatie in de periode 2024-2027 is een bedrag voor groot onderhoud nodig van afgerond € 1.397.240. In deze rekening bedraagt de dotatie groot onderhoud € 217.500. Met deze dotatie wordt het benodigde bedrag voor deze voorziening bereikt.

7.5 Vaste schulden

De vaste schulden zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.499.999	3.658.809
- binnenlandse bedrijven	-	-
- openbare lichamen	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
Door derden belegde gelden:		
Waarborgsommen	-	-
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal	3.499.999	3.658.809

Het verloop van de vaste schulden gedurende het jaar was als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2024	Vermeerderingen	Aflossingen/ vrijval	Boekwaarde per 31-12-2025	Rentelast 2025
Obligatieleningen	-			-	
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-			-	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.658.809	-	158.810	3.499.999	87.905
- binnenlandse bedrijven	-			-	
- openbare lichamen	-			-	
- overige binnenlandse sectoren	-			-	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-			-	
Door derden belegde gelden:					
Waarborgsommen	-			-	
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-			-	
Totaal	3.658.809	-	158.810	3.499.999	87.905

Voor een specificatie van de langlopende leningen ad. € 3.499.999 wordt verwezen naar het verloopoverzicht in hoofdstuk 11.

7.6 Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	-
Overige schulden	1.973.159	1.435.838
Totaal	1.973.159	1.435.838

7.7 Overlopende passiva

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend Van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek	439.709	342.981
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruitontvangen bedragen	500	3.390
Totaal	440.209	346.371

7.8 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In 2017 heeft het Plassenschap het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, waaraan het Plassenschap deelneemt voor een bedrag van € 906.000 over de periode 2017 tot en met 2027. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd.

8 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

8.1 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten we toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 58.191.

Het Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV.

Algemeen

In deze rekening 2025 zijn de lasten verantwoord op basis van de in de begroting 2025 opgenomen verdeling. Deze verdeling leidt bij geen van de programma's tot een overschrijding van de lasten. Wel zijn er binnen de programma's verschuivingen zichtbaar tussen de onderlinge posten. Deze worden bij de programma's kort toegelicht. Voor een verdere toelichting op de baten en lasten verwijzen wij ook naar paragraaf 12.2.

In euro's

Programma	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
<i>Lasten</i>				
Programma 1 Beheer & onderhoud	2.058.035	2.628.000	2.255.494	(372.506)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	-	-	-	-
Programma 4 Exploitatie	-	-	-	-
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	630.647	731.000	654.067	(76.933)
- Overhead	630.647	727.900	654.067	(73.833)
- Bedrag onvoorzien	-	3.100	-	(3.100)
Totaal lasten	2.688.682	3.359.100	2.909.561	(449.539)

8.2 Overzicht van incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten 2025 betreffen:

Programma 1

Gebiedsakkoord, baggeren	€ 70.914
Mutaties reserves:	
Bij: Toevoeging reserve	€ 2.393
Af: Onttrekking reserves	€ 70.914
Subtotaal	-/- € 68.521
Saldo	€ 2.393

8.3 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	-	61.288	61.288
0.4 Overhead	48.237	379.034	330.797
0.5 Treasury	44.068	87.705	43.637
2.3 Recreatieve havens	101.291	258.764	157.473
2.4 Economische havens en waterwegen	-	135.469	135.469
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.583.922	1.871.083	(712.839)
7.3 Afval	61.143	113.818	52.675
Saldo van baten en lasten	2.838.661	2.907.161	68.500
0.10 Mutaties reserves	70.900	2.400	(68.500)
0.11 Saldo van baten en lasten	519.126	-	(519.126)
Gerealiseerd resultaat	3.428.687	2.909.561	(519.126)

9 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De WNT is van toepassing op Plassenschap Loosdrecht. Het voor het Plassenschap toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000.

Mw. E. Ruizeveld-de Winter, gemeentesecretaris van de gemeente Wijdmeren van 01-01-2025 tot 31-12-2025, dient op grond van de mandaatregeling aangemerkt te worden als topfunctionaris. Over de vergoeding in het kader van haar functie als topfunctionaris zijn geen nadere afspraken tussen het Plassenschap en de gemeente Wijdmeren gemaakt. Er wordt geen rechtstreekse vergoeding aan haar door het Plassenschap verstrekt. Zij ontvangt haar bezoldiging via de gemeente Wijdmeren en deze organisatie verantwoordt haar bezoldiging via haar eigen jaarrekening. Aangaande de doorbelasting van de kosten, die de gemeente Wijdmeren maakt voor haar dienstverlening zijn afspraken gemaakt, waarbij indirect de kosten die gemaakt worden door de gemeente in het kader van de functie van gemeentesecretaris versleuteld zitten in de afspraken en in de overhead van de tarieven die door de gemeente worden doorbelast. Ten aanzien van de door te belasten directe kosten is voor beiden geen tijdsregistratie aanwezig op basis waarvan de werkelijke omvang van het dienstverband kan worden bepaald.

Hierdoor is de vergoeding die betaald wordt voor de topfunctionaris niet te herleiden. Op basis van de inschatting van het bestuur is de werkelijke tijdsbesteding van de gemeentesecretaris aan het Plassenschap verwaarloosbaar ten opzichte van zaken als gemeentesecretaris van de gemeente Wijdmeren en bedraagt daarmee minder dan € 2.100.

De individuele bezoldiging van de directie en Toezichthouders, die ook dient als verantwoording in het kader van de WNT, zijn in onderstaande tabellen gespecificeerd:

Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder.

Gegevens 2025		
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE	Alle andere WNT-instellingen waarbij de leidinggevende topfunctionaris eveneens in dienstbetrekking is als leidinggevende topfunctionaris
Mw. E. Ruizeveld- de Winter	Gemeentesecretaris	N.v.T.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functieervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris dienen te worden aangemerkt.

Mw. (Brand-) Dijkstra is het gehele jaar werkzaam geweest als bestuurssecretaris. In deze functie is zij geen topfunctionaris. Maar zij heeft in 2025 wel werkzaamheden verricht voor het Plassenschap waar zij in 2023 als topfunctionaris vermeld stond. Zij was in 2024 niet aangemerkt als topfunctionaris en is derhalve ook nu niet vermeld als topfunctionaris.

9.1 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Behalve mw. Ruizeveld-de Winter zijn er geen topfunctionarissen conform de WNT met dienstbetrekking in 2025 en die een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. In 2025 zijn geen ontsluitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

9.2 Leden en secretaris van het bestuur LSD

Het hoogste uitvoeringsorgaan van het Plassenschap Loosdrecht is het bestuur. Het bestuur bestaat uit bestuurders van de deelnemers. Het individueel WNT maximum van de voorzitter bedraagt € 36.900, voor de overige leden bedraagt dit maximum € 24.600. Er is geen dienstverband tussen de leden en het Plassenschap Loosdrecht e.o. De onderstaand genoemde personen zijn in 2025 lid van het bestuur geweest. Aan deze lijst is toegevoegd de secretaris ad interim van het bestuur.

De bestuursleden hebben geen bezoldiging ontvangen. De samenstelling van het bestuur is hieronder opgenomen.

9.2.1 Bestuur

Periode	Functie	Naam	Deelnemer
Heel 2025	Voorzitter / lid	Dhr. H.C. van den Akker	Gemeente Stichtse Vecht
Heel 2025	Plv. voorzitter / lid	Dhr. J. Kea	Gemeente Wijdmeren
Heel 2025	Lid	Dhr. R. van Muilekom	Provincie Utrecht
Heel 2025	Lid	Mw. E.A.S. Rommel	Provincie Noord-Holland

10 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

BIJLAGEN

11 Staat van langlopende geldleningen

Lening-nummer	Geldgever	Datum sluiten lening	Oorspronkelijk bedrag	Looptijd in jaren	Rentepercentage	Type	Restantbedrag van de lening per 31-12-2024	Nieuw opgenomen leningen 2025	Aflossing 2025	Restantbedrag van de lening per 31-12-2025	Rentelast 2025
40.95833	BNG	17-10-2002	600.000	20	4,93%	Lineair	-	-	-	-	-
40.98976	BNG	30-03-2004	500.000	20	4,32%	Lineair	-	-	-	-	-
40.100731	BNG	07-09-2005	200.000	20	3,86%	Lineair	10.000	-	10.000	-	267
40.104808	BNG	17-12-2009	500.000	20	4,30%	Lineair	125.000	-	25.000	100.000	5.381
40.112062	BNG	19-7-2018	2.000.000	20	1,58%	Lineair	1.657.142	-	57.143	1.599.999	25.698
1.0031755	NWB Bank	30-12-2022	2.000.000	30	3,03%	Lineair	1.866.667	-	66.667	1.800.000	56.560
Totaal			5.200.000				3.658.809	-	158.810	3.499.999	87.905

12 Programmarekening 'oude stijl'

12.1 Programmarekening ingedeeld naar voormalige begrotingsposten

Omwille van de vergelijkbaarheid hebben we onderstaand de programmarekening 'oude' stijl opgenomen:

	Begrotingspost	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Afwijking begroting - realisatie
1a	Doorbelaste personeelskosten	745.216	1.058.000	810.604	247.396
1b	Doorbelaste apparaatskosten	187.647	266.700	194.671	72.029
3	Kwaliteitsbijdrage derden t.b.v. toezicht en handhaving	325.000	340.700	340.700	-
5	Inhuur personeel derden	103.051	45.200	53.823	(8.623)
7	Rente en afschrijvingen	285.001	517.000	307.253	209.747
9	Huur en pachten	-	-	-	-
11	Bestuurs- en apparaatskosten	178.426	44.400	162.712	(118.312)
13	Belastingen en verzekeringen	35.244	43.100	42.572	528
15	Energie- en waterkosten	28.275	32.600	30.565	2.035
17	Onderhoud en vuilafvoer	490.979	684.900	646.598	38.302
17a	Bijdrage gebiedsakkkoord	70.914	70.900	70.914	(14)
17b	Routebureau	24.878	27.300	28.200	(900)
19	Voorzieningen	212.200	217.500	217.500	-
21	Publiciteits- en overige kosten	1.852	7.400	3.449	3.951
23	Nagekomen lasten	-	-	-	-
25	Onvoorzien	-	3.400	-	3.400
	Totaal lasten	2.688.682	3.359.100	2.909.561	449.539

2	Opbrengsten van eigendommen	420.033	425.300	441.897	16.597
4	Rechten	-	-	-	-
6	Rente	35.862	8.000	15.592	7.592
8	Overige baten	71.900	66.600	82.631	16.031
10	Instandhoudingsbijdrage	247.426	223.700	261.993	38.293
12	Nagekomen baten	-	-	-	-
14	Dekkingsmiddelen	2.298.790	2.567.000	2.558.053	(8.947)
	<i>Deelnemersbijdrage</i>	<i>1.910.900</i>	<i>2.121.600</i>	<i>2.121.600</i>	<i>(0)</i>
	<i>Instandhoudingsbijdrage</i>	<i>112.200</i>	<i>117.000</i>	<i>117.000</i>	<i>-</i>
	<i>Transparantie BTW</i>	<i>275.690</i>	<i>328.400</i>	<i>319.454</i>	<i>(8.946)</i>
	Totaal baten	3.074.011	3.290.600	3.360.167	69.567
	Saldo van baten en lasten	385.329	(68.500)	450.605	519.105
	Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.393	(7)
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.914	14

	Gerealiseerd resultaat	453.850	-	519.126	519.126
--	-------------------------------	----------------	----------	----------------	----------------

12.2 Toelichting afwijkingen per begrotingspost

Onderstaand is een toelichting opgenomen per begrotingspost op de belangrijke over- en onderschrijdingen:

Lasten

1a Doorbelaste personeelskosten

Met ingang van 2023 worden de taken van het Plassenschap uitgevoerd door de gemeente Wijdmeren. Kosten worden doorbelast op basis van werkelijk gewerkte uren. Het jaar 2025 was wederom een jaar, waarin de werkzaamheden door de gemeente Wijdmeren, met behulp van externe adviseurs, met een relatief kleine groep medewerkers is uitgevoerd. Dit resulteert in een forse onderschrijding van de doorbelaste personeelskosten t.o.v. de raming.

1b Doorbelaste apparaatskosten

De in 2025 verantwoorde lasten betreft de doorbelasting van de overhead over de doorbelaste personeelskosten. Dit percentage bedraagt voor 2025 24%. Door de lagere doorbelasting van de personeelskosten, is ook de doorbelaste overhead aanzienlijk lager dan geraamd.

5. Inhuur personeel derden

Bij deze post zijn verantwoord de kosten voor de extra inhuur van personeel voor het schutten van de boten bij de Mijndense Sluis. Er is iets vaker ingehuurd om de dienstroosters voor het hoogseizoen rond te krijgen.

7. Rente en afschrijvingen

In de begroting 2025 was rekening gehouden met meer investeringen (waaronder verhardingen, meubilair). Investerings zijn wel gedaan, echter die projecten worden deels pas ná 2025 afgerond, waardoor afschrijving pas plaats vindt vanaf 2026. Daarnaast is het nog niet nodig gebleken om in 2025 een nieuwe geldlening aan te gaan om de investeringen te kunnen betalen.

11. Bestuurs- en apparaatskosten

Hierin opgenomen zitten vooral advieskosten van externen voor diverse projecten, accountantskosten en kosten voor de bestuurssecretaris.

13. Belastingen en verzekeringen

-

15. Energie en waterkosten

-

17. Onderhoud en vuilafvoer

Ten opzichte van de voorgaande jaren is het budget voor onderhoud en vuilafvoer vanaf de begroting 2024 fors bijgesteld. In 2025 heeft er geen overschrijding plaatsgevonden van het budget.

In 2025 zijn, evenals in voorgaande jaren, de reguliere onderhoudswerkzaamheden in het werkgebied uitgevoerd.

19. Voorzieningen

In 2023 heeft inventarisatie van de nog weg te werken achterstanden in het groot onderhoud plaatsgevonden, daarbij is bepaald welke kosten daarmee gemoeid zijn. In het 4-jarig uitvoeringsplan is de verdeling van deze werkzaamheden uitgesmeerd over de periode 2024-2027. De dotatie groot onderhoud 2025 is bepaald aan de hand van dit uitvoeringsplan bepaald op € 217.500. De voorziening is nu ruim voldoende. Het opgebouwde bedrag in de voorziening zal echter de komende jaren volledig benut worden aan (achterstallig) groot onderhoud.

21. Publiciteits- en overige kosten

Op deze post zijn de uitgaven onder de beschikbare budgetten gebleven. De uitgaven 2024 en 2025 verschillen niet veel.

Baten

2. Opbrengsten eigendommen

Dit betreft de opbrengsten van schutten van de Mijndense sluis, de erfpacht Mijnden en de huur, opstalrechten en erfpacht van de Strook en Eiland Meent, jachtrecht en visrecht. In mindere mate verhuur van diverse terreinen.

6. Rente

Niet direct benodigde middelen zijn door het Plassenschap, conform de wet, aangehouden in de Schatkist. Over de in de Schatkist aangehouden middelen vergoedt het Rijk rente. Hiertoe is in 2025 een bedrag van bijna € 16.000 ontvangen.

8. Overige baten

Dit betreft met name de aan de gebiedsgemeenten doorbelaste kosten voor de vuilnisophaaldienst en opbrengsten van verhuur werkhaven Rimboe.

10. Externe baten onderhoud gebied

De externe bijdrage, die wordt bepaald op basis van door de gemeente Wijdmeren ontvangen bedragen voor ontheffingen snelvaren, is hoger dan vooraf begroot. Deze bijdrage staat in directe relatie met de "Kwaliteitsbijdrage derden t.b.v. toezicht en handhaving".

14. Dekkingsmiddelen

Het verschil ten opzichte van de begroting wordt verklaard door de BTW op de kosten. Omdat de kosten lager zijn uitgevallen dan begroot is het aandeel BTW in de deelnemersbijdrage tevens lager dan begroot. De deelnemersbijdrage zelf is gelijk aan het begrote bedrag.

**PLASSENSCHAP
LOOSDRECHT.**

BEGROTING 2026

1^e wijziging

25 maart 2026

Inleiding

Vanaf 2023 is gemeente Wijdmeren de uitvoeringsorganisatie van de Gemeenschappelijke regeling BVO Plassenschap Loosdrecht e.o.

De resultaten van de jaarrekening over de boekjaren 2023 en 2024 hebben een groot positief saldo laten zien (respectievelijk € 428.864 en € 453.830). Ook het boekjaar 2025 laat in concept een fors positief resultaat zien van € 519.126 (vóór accountantscontrole).

Tot heden is altijd op hoofdlijnen begroot. Nu we enkele jaren bezig zijn én alles steeds beter inzichtelijker wordt, worden ook de beheersmaatregelen aangescherpt. Dat leidt er toe dat we financieel beter in control zijn én vanaf dit jaar ook echt reëel kunnen gaan begroten.

Gezien de positieve jaarrekening resultaten de afgelopen jaren zijn we kritisch gaan kijken naar de opgenomen bedragen in de begroting. Mede door te hoog opgenomen doorbelaste personeels- en apparaatskosten én fasering van de investeringen, kunnen we de begroting naar beneden toe bijstellen.

Het gevolg is:

De deelnemersbijdrage voor 2026 is vorig jaar vastgesteld door het bestuur. Door deze eerste begrotingswijziging zal er eind 2026 een geprognoseerd positief saldo zijn van zo'n € 224.000. Dit kan worden aangewend om de mogelijke negatieve gevolgen (prijsstijgingen) op te vangen als gevolg van de oorlog in het Midden-Oosten.

In onderstaande tabel is weergegeven welke (per saldo budget neutrale) wijzigingen zijn opgenomen:

	Begrotingspost	Rekening 2025	Vastgestelde begroting 2025	Vastgestelde begroting 2026	Begroting 2026 1e wijziging	Vershil
1a	Wij: Doorbel. personeelskst. (incl bestuurssecr.)	810.604	1.058.000	1.105.600	1.005.000	100.600
1b	Wij: Doorbel. overhead/apparaatskst.	194.671	266.700	278.700	229.300	49.400
3	Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving aan derden	340.700	340.700	352.400	352.400	-
5	Personeel derden (sluiswachters)	53.823	45.200	46.300	100.000	(53.700)
7a	Afschrijvingen	219.336	353.500	353.300	255.000	98.300
7b	Rente	87.917	163.500	305.200	208.000	97.200
11	Bestuurs- en apparaatskosten	162.712	44.400	45.500	94.500	(49.000)
13	Belastingen en verzekeringen	42.572	43.100	44.100	44.100	-
15	Energie- en waterkosten	30.565	32.600	33.400	33.400	-
17	Onderhoud en vuilafvoer	646.598	684.900	701.400	701.400	-
17a	Gebiedsakkoord, baggeren	70.914	70.900	70.900	70.900	-
17b	Routebureau, bijdrage	28.200	27.300	28.200	28.200	-
19	Voorziening groot onderhoud	217.500	217.500	222.700	222.700	-
21	Publiciteits- en overige kosten	3.449	7.400	7.600	9.900	(2.300)
25	Onvoorzien	-	3.400	3.600	3.600	-
	Totaal lasten	2.909.561	3.359.100	3.598.900	3.358.400	240.500
2	Opbrengsten van eigendommen	441.897	425.300	433.500	447.300	13.800
6	Rente	15.592	8.000	6.000	6.000	-
8	Overige baten	82.631	66.600	68.200	70.000	1.800
10	Externe baten toezicht en handhaving	261.993	223.700	231.000	199.000	(32.000)
14	Dekkingsmiddelen	2.236.654	2.567.000	2.791.700	2.791.700	-
14a	Deelnemersbijdragen	1.917.200	1.917.200	1.956.400	1.956.400	-
14b	Deelnemersbijdragen (extra)	204.400	204.400	373.300	373.300	-
14c	Instandhoudingsbijdrage plassengebied	117.000	117.000	121.400	121.400	-
14d	Transparantie BTW	319.454	328.400	340.600	340.600	-
	Totaal baten	3.360.167	3.290.600	3.530.400	3.514.000	(16.400)
	Saldo van baten en lasten	450.606	(68.500)	(68.500)	155.600	
	Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.400	226.500	224.100
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	70.900	-
	Gerealiseerd resultaat	519.126	-	-	-	-

Toelichting op de afwijkingen:

1. Doorbelaste personeels- en apparaatskosten:

Vanaf boekjaar 2023 blijkt dat er structureel een te hoog bedrag begroot is voor de doorbelaste personeels- en apparaatskosten, kosten welke in rekening gebracht worden door de uitvoeringsorganisatie gemeente Wijdmeren aan het Plassenschap Loosdrecht e.o. In eerste instantie werd nog aangenomen dat dit een incidenteel voordeel was, echter nu blijkt al 3 jaar op rij dat dit structureel is. Begroting naar beneden bijgesteld met € 150.000.

2. Personeel derden:

Hieronder vallen de sluiswachters die tijdens het hoogseizoen worden ingehuurd om de dienstroosters rond te krijgen, alsmede de kosten van inhuur van de bestuurssecretaris vanuit de provincie Utrecht. Kosten hiervan zijn structureel te laag begroot. Begroting naar boven bijgesteld met € 53.700.

3. Afschrijvingen en rente:

Deze post is structureel te hoog begroot. Door het later uitvoeren/opleveren van investeringen, worden afschrijvingen vaak pas een jaar later dan begroot geboekt in de exploitatie. Daarnaast is het tot heden niet nodig gebleken om een nieuwe geldlening aan te gaan om de investeringen te kunnen bekostigen. De begroting is naar beneden bijgesteld met € 195.000.

4. Bestuurs- en apparaatskosten:

Voor deze begrotingspost is structureel een te laag bedrag opgenomen. Deze post omvat o.a. de accountantskosten, advieskosten, kosten voor ICT en bijdrage routebureau. De begroting is naar boven bijgesteld met € 49.000.

5. Publiciteits- en overige kosten:

De in rekening gebrachte kosten voor (met name) de Rabobank, zijn nimmer begroot. Derhalve de begroting naar boven bijgesteld met € 2.300.

6. Opbrengsten van eigendommen en overige baten:

Door structureel meer inkomsten van erfpacht, verhuur werkhaven Rimboe e.d. zijn deze begrote inkomsten naar boven bijgesteld met € 15.600.

7. Externe baten toezicht en handhaving:

Vorig jaar is gebleken dat de afdracht die de gemeente Wijdmeren overmaakt aan het Plassenschap Loosdrecht e.o., conform het financieel arrangement, foutief berekend werd. In de bestuursvergadering van november 2025 is reeds aangegeven dat vanaf boekjaar 2026 de juiste berekeningswijze gehanteerd zal worden (20% van de begrote kosten voor onderhoud, inclusief dotatie aan de voorziening groot onderhoud). Over de voorgaande jaren zal geen correctie plaatsvinden. Inkomsten in 2026 naar beneden bijgesteld met € 32.000.

**PLASSENSCHAP
LOOSDRECHT.**

ONTWERPBEGROTING 2027

30 maart 2026

1 Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van het Plassenschap Loosdrecht e.o., opgesteld door de gemeente Wijdmeren, in opdracht van het bestuur van het Plassenschap.

In 2027 bestaat het Plassenschap Loosdrecht 70 jaar! Dat willen we vieren. Daarnaast is 2027 het jaar waarin de gemeente Hilversum naast uitvoeringsorganisatie tevens deelnemer wordt van het Plassenschap Loosdrecht.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1 januari 2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdmeren, Stichtse Vecht en de provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio. Omdat per 1 januari 2027 de gemeente Wijdmeren aan de gemeente Hilversum wordt toegevoegd zal de gemeente Hilversum vanaf die datum zowel uitvoeringsorganisatie als deelnemer van het Plassenschap zijn.

Ingevolge de in 2022 tussen partijen opgestelde samenwerkingsovereenkomst is de gemeente Wijdmeren nu nog verantwoordelijk voor de taakuitvoering van het Plassenschap, binnen de door het bestuur vastgestelde kaders en budgetten.

De taak van het Plassenschap is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van het natuur en landschapsschoon dat het schap in eigendom heeft, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. De eigendommen van het Plassenschap zijn divers en omvatten zowel natuurlijke als recreatieve voorzieningen. Ze zijn van groot belang voor het beheer en de ontwikkeling van het gebied, en dragen bij aan de recreatieve mogelijkheden, biodiversiteit en de ecologische waarde van zowel het plassengebied in Wijdmeren als het veenweidegebied in Stichtse Vecht. Het Plassenschap werkt samen met verschillende partners om deze eigendommen te onderhouden en te verbeteren.

Conform de afspraken tussen de deelnemers zijn de besparingen die gerealiseerd zijn op de overhead gedurende de jaren 2023, 2024 en 2025 ingezet ten behoeve van kwaliteitsverbetering van het product.

In 2023 heeft het bestuur van het Plassenschap een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP), een Meerjareninvesteringsplan (MJIP), een 4-jarig Uitvoeringsplan en een 4-jarig financieel perspectief vastgesteld. Deze stukken geven een helder en compleet beeld van de werkzaamheden die nodig zijn voor de instandhouding van het Plassengebied op zodanige wijze dat het zijn recreatieve opvangfunctie kan blijven vervullen, nu en in de nabije toekomst. Deze beleidsstukken vormen de basis voor de begroting 2027. Gezien de fasering die plaatsvindt binnen het MJIP, stijgen de komende jaren de deelnemersbijdragen minder snel dan in eerdere (meerjaren-)begrotingen is aangegeven.

FUSIE Wijdmeren met Hilversum

De gemeenteraden van Hilversum en Wijdmeren hebben op 11 december 2024 het herindelingsontwerp 'Samen sterker' vastgesteld voor het toevoegen van de gemeente Wijdmeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027. Vooruitlopend op de bestuurlijke fusie zal er met ingang van 2026 sprake zijn van een ambtelijke fusie waarbij het personeel dat nu nog in dienst is bij de gemeente Wijdmeren in dienst komt bij de gemeente Hilversum. Het uitgangspunt is dat de nieuwe gemeente Hilversum de opdrachtnemende rol van de gemeente Wijdmeren overneemt. Hiervoor zal de tekst van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. moeten worden aangepast. Het is van groot belang dat het beheer, onderhoud, exploitatie en bedrijfsvoering van de eigendommen van het Plassenschap na de samenvoeging zonder onderbreking doorgaan, dat de huidige kwaliteit en efficiëntie van de diensten worden gehandhaafd en de contractuele verplichtingen doorgang vinden. Daarnaast is voor het Plassenschap belangrijk dat er financiële transparantie geboden wordt.

ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld door het bestuur d.d. 1 juli 2026

Dhr. H. van den Akker
Voorzitter

Mevr. J. Brand
Secretaris a.i.

Inhoud

1	Voorwoord	2
2	Programmaplan.....	6
2.1	Inleiding.....	6
2.1.1.	Formatie (binnen en buiten)	7
2.1.2	Salarisontwikkeling en prijsindex.....	7
2.1.3	Beheerplan	7
2.1.4.	Strategische opgaven 2027	9
2.1.4.1	Inleiding	9
2.1.4.2	Werkhaven Rimboe	9
2.1.4.2.a	Bouwkundige staat en urgentie	9
2.1.4.2.b	Functionele heroriëntatie en MJIP-positionering	9
2.1.4.3	Plas Zwaan	10
2.1.4.3.a	Oorspronkelijke en nieuwe investeringsopgave.....	10
2.1.4.3.b	Marktconsultatie: haalbaarheid en financiële dekking.....	10
2.1.4.4	Legakkerherstel	10
2.1.4.5	Herijking MJIP en onderhoudsopgave	10
2.1.4.5.a	Financieel perspectief.....	10
2.1.4.5.b	Aangevulde investeringsfasering 2026-2035	11
2.1.4.5.c	Veenweidegebied	11
2.1.4.6	Vooruitblik: nieuw Uitvoeringsplan 2028-2031.....	11
2.1.4.7	Conclusie	11
2.1.5.	Uitvoeringsplan 2026-2029 en herziening meerjareninvesteringsplan.....	11
2.1.6.	Financieel arrangement toezicht	12
2.1.7.	Routebureau provincie Utrecht.....	13
2.1.8.	Verhoging tarieven inkomsten	13
2.1.9.	Vergoeding Wijdmeren in het kader van snelvaarvergunningen	13
2.1.10.	Verhoging eigen inkomsten	13
2.1.11.	Financiering	13
2.1.12.	Weerstandvermogen	14
2.1.13.	Deelnemersbijdragen	14
2.2	Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie.	15
2.2.1	Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	15
2.2.2	Wat mag het kosten?	17
2.3	Programma 2: Algemeen (incl. overhead).....	19

2.3.1	Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?	19
2.3.2	Wat gaan we daarvoor doen?	19
2.3.3	Wat mag het kosten?	20
3	Paragrafen	22
3.1	Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	22
3.2	Inventarisatie en toelichting beschikbare weerstandscapaciteit.....	24
3.3	Weerstandsvermogen	24
3.4	Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.....	26
3.5	Paragraaf financiering	27
3.6	Paragraaf bedrijfsvoering	28
3.7	Paragraaf verbonden partijen	28
4	Overzicht baten en lasten per programma en toelichting	29
5	Overzicht baten en lasten per kostensoort	30
6	Overzicht incidentele baten en lasten	31
6.1	Overzicht incidentele baten en lasten en toelichting.....	31
6.2	Presentatie van het structureel begrotingssaldo	31
7	Uiteenzetting van de financiële positie	32
7.1	Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid	32
7.2	geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar.....	32
7.3	EMU-saldo	32
7.4	Stand en verloop van de reserves en voorzieningen	33
7.5	Baten en lasten per taakveld.....	35
7.6	Deelnemersbijdrage 2027	36

2 Programmaplan

2.1 Inleiding

Het Plassenschap richt zich als BVO op een doelmatig beheer van de bezittingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers van het gebied. Naast de recreanten en inwoners die er ontspanning zoeken wordt er een aanzienlijke bijdrage aan het economisch klimaat van de regio geleverd.

Het Plassenschap is eigenaar van de volgende eilanden: Geitekaai, Markus Pos, Meent, Robinson Crusoe en Weer. Voorts is het Plassenschap eigenaar van de terreinen: de Aa, Bijltje, Bosdijk, de Geer, Fuut, Oukoperdijk, de Strook en Zwaan. Daarnaast bezit het schap een aantal fiets- en wandelpaden: de Boterwal, fietspad Scheendijk en de Uitweg van Portengen – alsmede diverse vaarwegen en alle sluizen die toegang geven tot de Loosdrechtse plassen. Het schap bezit vele legakkers en natuuroevers, zowel in de Loosdrechtse plassen als de Noordelijke- en Zuidelijke Kievitsbuurt.

Per 1 januari 2027 draagt de gemeente Wijdmeren de zorg voor het beheer van het Plassenschap over aan de gemeente Hilversum. Keuzes die gemaakt moeten worden, worden afgestemd met de ambtelijke vertegenwoordigers van de vier deelnemers. Waar nodig wordt opgeschaald naar het bestuur, dat zich hoofdzakelijk bezig houdt met kaderstelling (o.a. beeldkwaliteitsnorm) en de vaststelling van de budgetten. Het bestuur wordt ondersteund door een bestuurssecretaris. Om een integer proces te waarborgen is de functie van bestuurssecretaris ondergebracht bij de provincie Utrecht. Hiermee wordt de overhead slank en doeltreffend georganiseerd.

De begroting 2027 is, conform de begroting 2026, opgebouwd naar de aard van de activiteiten van het schap:

- Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie (inclusief baggerbijdrage)
- Programma 2. Algemeen (incl. overhead).

Kadernota 2027

Op grond van artikel 18 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt de algemene financiële kadernota (4 jarig financieel perspectief) als apart onderdeel opgenomen in de begroting.

2.1.1. Formatie (binnen en buiten)

De formatie, die nodig is voor het uitvoeren van de taken van het Plassenschap is in de vastgestelde begroting 2027 geraamd op afgerond 9,8 fte.

De formatie bestaat voor afgerond 5,6 fte. uit medewerkers buitendienst, die fulltime voor het Plassenschap werkzaam zijn: sluiswachters Mijndense Sluis (1,6 fte.), vakspecialisten onderhoud (3,0 fte.) en een areaalbeheerder /opzichter projecten (1,0 fte.). Daarnaast bestaat de formatie voor per saldo 3,9 fte. uit medewerkers uit diverse disciplines van de binnendienst, die een vast percentage van hun dienstverband voor het Plassenschap werken. Het betreft o.a. de programmanager, projectleider, beleidsmedewerker, financieel adviseur en administratief medewerker. Op incidentele basis kunnen overige disciplines ingeschakeld worden, welke op basis van uurtarief worden doorbelast aan het Plassenschap. De medewerkers komen per 1 januari 2026 in dienst bij de gemeente Hilversum. In de huidige situatie speelt 'het Team' Plassenschap binnen de gemeente Wijdmeren een cruciale rol in het beheer, onderhoud, exploitatie en bedrijfsvoering van de eigendommen. Op dit moment wordt er hard aan gewerkt om dit team ook binnen de nieuwe gemeente Hilversum een plek te geven waar het zijn expertise en ervaring kan blijven inzetten voor het Plassenschap. De korte lijnen zijn essentieel voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. Het behoud van dit team zorgt ervoor dat de opgebouwde kennis en ervaring behouden blijven, wat belangrijk is voor de succesvolle voortzetting van de taken.

De belangrijkste taak van de bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. is de uitvoering van regulier (Beheerplan) en groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen (Uitvoeringsplan). In 2027 en verder worden deze werkzaamheden conform de planning uitgevoerd (begrotingsposten 1a en 1b deels, 7b, 17 en 19). Voor 2027 blijft de benodigde formatie geraamd op 9,8 fte.,. De verdeling van de formatie binnen en buiten blijft ongewijzigd. Voor de salarisontwikkeling gedurende de periode 2027-2030 zie onder 2.1.2.

2.1.2 Salarisontwikkeling en prijsindex

De huidige cao gemeenten loopt van 1 april 2025 tot 1 april 2027.

In de ramingen van deze begroting 2027-2030 gaan we uit van onderstaande prognoses. De vermelde indexcijfers zijn afkomstig van het CPB, zoals deze door hen zijn geprognosticeerd.

Raming prijsindexen CPB (2026-2030)				
	2027	2028	2029	2030
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	2,3%	2,4%	2,4%	2,2%
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	3,9%	3,9%	3,9%	4,6%

2.1.3. Beheerplan

Ten behoeve van het opstellen van een beheerplan heeft in 2023 een complete inventarisatie van het areaal van het plassengebied plaatsgevonden. Op basis van deze inventarisatie zijn de structureel benodigde budgetten voor regulier en groot onderhoud berekend voor het gehele werkgebied op basis van landelijk gehanteerde normbedragen. Deze methode is ook toegepast voor de berekening van de structurele dotatie aan de voorziening groot onderhoud. Dit vastgestelde beheerplan omvat de periode 2024 tot en met 2027. In

2027 zal een aanzet gemaakt worden tot het opstellen van een nieuw beheerplan voor wederom een periode van 4 jaar.

2.1.4. Strategische opgaven 2027

2.1.4.1 Inleiding

De uitvoering van het Uitvoeringsplan 2024-2027 ligt in grote lijnen op koers. In 2024-2025 zijn belangrijke stappen gezet in het wegwerken van achterstanden, zoals de uitvoering van de BVC-maatregelen en de realisatie van omvangrijke oeverprojecten. Zo zijn zowel de beschoeiingen van Eiland Weer als fase 2 van De Strook uitgevoerd, waarmee twee grote onderdelen van het (achterstallige) groot onderhoud zijn weggewerkt. Ook de Weersluis en Kraaienestersluis zijn in 2025 succesvol aanbesteed, waarbij de elektrificatie en constructieve werkzaamheden in uitvoering zijn genomen; oplevering volgt begin april 2026.

Tegelijkertijd blijkt dat het programma regelmatig moet worden bijgesteld vanwege ecologische randvoorwaarden, uitvoeringscapaciteit en de zwaarte van de meerjarige vervangingsopgave. De fasering in het veenweidegebied, waaronder de Bosdijk, blijft sterk afhankelijk van flora-faunaonderzoek dat tot eind 2025 liep. Financieel is het beeld stabiel maar kwetsbaar. Incidentele onderschrijdingen, zoals lagere doorbelaste personeelskosten en latere start van afschrijvingen, leiden niet tot structurele verlichting van het onderhoudstekort uit het beheerplan.

Eind 2027 wordt een nieuw vierjarig Uitvoeringsplan (2028-2031) opgesteld. Hiervoor worden in 2027 nieuwe gebiedsinspecties uitgevoerd, met nadruk op verhardingen en paden, omdat hier de grootste verschillen bestaan tussen berekende onderhoudsbehoefte en feitelijke kwaliteit. Delen van de Oukoperdijk verkeren bijvoorbeeld in slechte staat, wat een herbeoordeling vergt van wat via groot onderhoud kan worden opgepakt en welke delen vervangingsinvesteringen worden.

In 2026 staan vier strategische dossiers centraal: Rimboe, Plas Zwaan, legakkerherstel Kievitsbuurten en de herijking van het MJIP.

2.1.4.2 Werkhaven Rimboe

2.1.4.2.a Bouwkundige staat en urgentie

De bestaande werkhaven Rimboe verkeert in slechte conditie. De voormalige zoutloods toont ernstige constructieve gebreken (corrosie, verzakte spanten, betonrot) en ook andere gebouwen voldoen niet aan ARBO-, veiligheids- en milieu-eisen. Renovatie is niet rendabel; volledige vervanging is noodzakelijk. Een eerder plan uit 2019 om werkhaven Rimboe om te bouwen tot een circulair educatiecentrum bleek omgevingsplantechnisch niet mogelijk. Een volgend plan voor een herinrichting van de werkhaven in opdracht van AOVP uit 2022 is vanwege het ontbreken van financiën niet geagendeerd.

Om de herontwikkeling voortvarend op te pakken, wordt een plan van aanpak opgesteld dat in juli 2026 ter besluitvorming aan het bestuur Plassenschap wordt voorgelegd. Vooruitlopend daarop is een eerste budgetraming gemaakt op basis van kengetallen. In dit bedrag zijn de kosten opgenomen voor ontwerp, engineering, leges, onderzoeken, projectmanagement, een post onvoorzien en de terreininrichting. In het nog op te stellen plan van aanpak zullen diverse scenario's worden uitgewerkt en verder toegelicht.

Het huidige bruto vloeroppervlak bedraagt zo'n 310 m² BVO. Op basis van het programma van eisen van het plan uit 2019 is het ruimtebeslag van 500 m² BVO bepaald. De totale investering is in samenwerking met de planeconoom van de gemeente Hilversum geraamd op €1,6 miljoen, gebaseerd op 500m² BVO (bruto vloeroppervlak).

2.1.4.2.b Functionele heroriëntatie en MJIP-positionering

Rimboe is een belangrijke logistieke locatie voor buitendienst, handhaving, vaartuigen, aannemers en waterpartners. De herontwikkeling is gericht op:

- Veilige, toekomstbestendige huisvesting,
- Efficiënte logistiek en routing,
- Integratie met regionale werkprocessen.

In de MJIP-actualisatie zijn substantiële investeringen in 2026 opgenomen voor nieuwbouw van vastgoed en terrein.

2.1.4.3 Plas Zwaan

2.1.4.3.a Oorspronkelijke en nieuwe investeringsopgave

In het oorspronkelijke MJIP (2023) bedroeg de geraamde investering voor de vervanging van de beschoeiingen van terrein Zwaan circa € 1,5 miljoen. Met de nieuwe koers voor Zwaan – gericht op natuurvriendelijke oevers, ecologische inrichting, sportvisserij, recreatieve kwaliteit en mogelijke inzet van een actieve grondbank – is deze opgave herijkt.

In de geactualiseerde MJIP-fasering is daarom € 500.000 gereserveerd als eerste investeringsbandbreedte voor de nieuwe inrichting van Zwaan in combinatie met de inzet van een actieve grondbank.

2.1.4.3.b Marktconsultatie: haalbaarheid en financiële dekking

De marktconsultatie die in 2026 wordt opgestart moet inzicht geven in:

- De uitvoerbaarheid van ecologische en recreatieve varianten,
- De haalbaarheid van een grondbankmodel (inzet van regionale grond- en baggerstromen),
- De vraag of € 500.000, in combinatie met het terrein Zwaan dat voor drie jaar ter beschikking wordt gesteld, voldoende is om de herinrichting te realiseren,
- Risico's, planning en optimale aanbestedingsvormen.

De uitkomsten bepalen of het bedrag moet worden bijgesteld en welke variant financieel-juridisch uitvoerbaar is.

2.1.4.4 Legakkerherstel Kievitsbuurten

In 2026 wordt ook het legakkerherstel in de Kievitsbuurten als strategische opgave opgepakt. Omdat veel legakkers in slechte staat verkeren en één gebiedsdekkend beheer- en investeringskader ontbreekt, wordt een Integraal Beheerplan Kievitsbuurten opgesteld. Dit plan vormt de basis voor toekomstige maatregelen en fasering. De uiteindelijke kosten voor legakkerherstel zijn op dit moment onduidelijk, omdat de technische uitwerking en ecologische keuzes door de betrokken partners moeten worden ingebracht; kosten voor maatregelen zoals beschoeiingen, natuurvriendelijke oevers en hersteltechnieken vallen buiten het huidige rekenmodel en worden pas in het beheerplan kwantitatief uitgewerkt.

Naar verwachting leidt dit tot een meerjarige investeringsopgave die in de MJIP-herziening en het nieuwe Uitvoeringsplan 2028–2031 wordt opgenomen. Hiermee vormt het legakkerherstel een aanvullende strategische pijler naast Rimboe, Zwaan en de herijking van het MJIP.

2.1.4.5 Herijking MJIP en onderhoudsopgave

2.1.4.5.a Financieel perspectief

De jaarrekening 2025 laat een positief resultaat zien (€ 519.126), maar dit is incidenteel en verandert het structurele onderhoudstekort niet.

2.1.4.5.b Aangevulde investeringsfasering 2026-2035

De MJIP-actualisatie bevat onder meer:

- Concentratie van investeringen 2026-2030 (totaal € 13,2 mln), met piekende kapitaallasten in 2031-2033.
- Kalverstraat doorgeschoven naar 2030 en 2031.
- Nieuwe posten voor Rimboe.
- Een eerste tranche Zwaan (€ 500.000).
- Legakkerherstel Kievitsbuurten.
- Diverse vervroegde materieel- en terreinposten.

2.1.4.5.c Veenweidegebied

De Bosdijk (6 ha) wordt meerjarig aangepakt, met een totale raming van circa € 745.000 exclusief voorbereiding. De fasering is ecologisch bepaald en afhankelijk van lopend onderzoek.

2.1.4.6 Vooruitblik: nieuw Uitvoeringsplan 2028-2031

Het nieuwe Uitvoeringsplan (2028-2031) wordt eind 2027 vastgesteld door bestuur Plassenschap en is gebaseerd op:

- Nieuwe inspecties in 2027 (verhardingen, paden, oeverconstructies, kunstwerken),
- De herbeoordeling van wat via groot onderhoud kan worden uitgevoerd versus vervangingsinvesteringen,
- Prioritering van urgente locaties zoals Oukoperdijk,
- Aansluiting op de investeringspiek 2030-2033,

Het nieuwe plan vormt de basis voor een realistisch, uitvoerbaar en financieel houdbaar beheerprogramma voor 2028-2031

2.1.4.7 Conclusie

De strategische dossiers Rimboe, Plas Zwaan, legakkerherstel Kievitsbuurten en de herijking van het MJIP bepalen de koers voor 2027 en vormen de opmaat naar het nieuwe Uitvoeringsplan 2028-2031.

De uitvoering van grote oever- en sluizenprojecten in 2024-2026 toont dat er stevige voortgang wordt geboekt, maar de staat van verhardingen, de verschuiving van Kalverstraat en de noodzakelijke nieuwbouw van Rimboe laten zien dat scherpe keuzes en herijking noodzakelijk blijven.

2.1.5. Uitvoeringsplan 2026-2029 en herziening meerjareninvesteringsplan.

In het "Uitvoeringsplan" zijn per jaarschijf de werkzaamheden in het kader van groot onderhoud en de investeringen zichtbaar gemaakt.

In 2027 wordt het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) geactualiseerd op basis van nieuwe inzichten over de uitvoering van de periode 2024-2025, de gerealiseerde faseringen uit 2026, ecologische randvoorwaarden, organisatorische ontwikkelingen en de technische staat van het areaal. Uit de jaarrekening 2025 blijkt dat investeringen door latere uitvoering en oplevering structureel later tot afschrijvingslasten leiden, maar dat de omvang van de vervangingsopgave ongewijzigd groot blijft.

Het MJIP 2024-2035 kent een totale investeringsopgave van circa € 13,2 miljoen, met piekende kapitaallasten in de periode 2031-2033. De herziening in 2027 richt zich op het verder aanscherpen van de fasering en prioritering om het plan financieel houdbaar en praktisch uitvoerbaar te houden.

Belangrijke wijzigingen betreffen:

- Kalverstraat: de omvangrijke vervangingsopgave voor de beschoeiingen is op basis van nieuwe inzichten over de kwaliteit en risico's doorgeschoven naar 2030 (€ 1.159.200) en 2031 (€ 867.600). Deze herfasering verlicht de druk in de korte termijn, maar legt meer nadruk op de financieringspiek vanaf 2030.
- Plas Zwaan: de oorspronkelijke investering van circa € 1,5 miljoen (vervanging beschoeiingen) is herijkt. In de actuele programmering is € 500.000 opgenomen voor een nieuwe ecologische/recreatieve inrichting van Zwaan in combinatie met de mogelijke inzet van een actieve grondbank. De in 2026 te starten marktconsultatie moet uitwijzen of dit bedrag – in combinatie met het drie jaar ter beschikking stellen van het terrein – toereikend is en welke uitvoeringsvariant het meest doelmatig is.
- Rimboe: vanwege de slechte bouwkundige staat van de huidige gebouwen en de van toepassing zijnde arbo-wetgeving zijn in het MJIP aanvullende investeringen opgenomen voor volledige nieuwbouw van de werkhaven.
- Legakkerherstel Kievitsbuurten: De uiteindelijke kosten voor het legakkerherstel worden pas bepaald na uitwerking van het Integraal Beheerplan, omdat maatregelen en technische keuzes nu nog niet zijn doorgerekend. Daarmee ontstaat naar verwachting een meerjarige investeringsopgave die in de MJIP-herziening en het Uitvoeringsplan 2028–2031 wordt opgenomen

De herziening van het MJIP wordt verder gevoed door de nieuwe inspecties van 2027, die belangrijk zijn voor het nieuwe Uitvoeringsplan 2028-2031. Met name de staat van verhardingen, waaronder de Oukoperdijk, waar paden in slechte conditie verkeren, maakt dat zorgvuldig moet worden bepaald wat binnen het groot onderhoud past en weke onderdelen als vervangingsinvesteringen moeten worden opgenomen. De herziening van het MJIP in 2027 vormt daarmee een essentiële stap naar een realistisch, financieel houdbaar en ecologisch verantwoord investeringsprogramma, passend bij de technische staat van het areaal, de fusieontwikkeling en de strategische koers van het Plassenschap.

De uitvoering van het groot onderhoud is niet van invloed op de exploitatie, de uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de voorziening groot onderhoud.

Voor het investeringsplan zijn de kapitaallasten, die daaruit volgen berekend. Voor het bepalen van de bijbehorende rente is uitgegaan van 3,50% .

2.1.6. Financieel arrangement toezicht

Er is in 2023 een financieel arrangement toezicht overeengekomen tussen het Plassenschap en de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdmeren. Conform deze afspraak verstrekt het Plassenschap een solidariteitsbijdrage aan beide gemeenten van in totaal € 352.400 (prijspeil 2026). De verdeling is € 211.440 voor Wijdmeren en € 140.960 voor Stichtse Vecht. Wijdmeren brengt conform afspraak een bedrag van € 120.000 excl. BTW in rekening bij de gemeente Stichtse Vecht voor het uitvoeren van toezichttaken in het gebied van Stichtse Vecht. Het resterende bedrag besteedt Stichtse Vecht aan verkeersregelaars bij de Nieuweweg. De door het CPB in de septembercirculaire 2023 opgegeven reeks is ook hier voor de periode 2025-2028 van toepassing. Zie de consumentenprijsindex onder 2. Jaarlijks wordt er een rapportage opgesteld over de uitgevoerde taken op het gebied van toezicht en handhaving in het Loosdrechts plassengebied. In 2026 zal er een evaluatie plaatsvinden van dit financieel arrangement toezicht. Voor de begroting 2027 is vooralsnog rekening gehouden met het ongewijzigd voortzetten van dit arrangement.

2.1.7. Routebureau provincie Utrecht

In 2023 heeft het Plassenschap een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het Routebureau Utrecht gesloten en is daarmee één van de opdrachtgevers geworden. De eerdere overeenkomst in dit kader liep nog getrupt via Recreatie Midden Nederland. De bijdrage is voor 2027 € 29.000. De routes bevinden zich hoofdzakelijk in het veenweidegebied. De bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de nationale consumentenprijsindex. Zie de consumentenprijsindex onder 2. Vanuit Wijdmeren wordt niet deelgenomen aan de overlegstructuur van het Routebureau Utrecht. Het is wenselijk de deelname aan het Routebureau Utrecht te evalueren voor de fusie met de gemeente Hilversum plaatsvindt. In de begroting 2027 is vooralsnog rekening gehouden van het ongewijzigd voortzetten van deze dienstverleningsovereenkomst.

2.1.8. Verhoging tarieven inkomsten

Voor de inkomsten, zoals tarieven voor ligplaatsen, erfpachten, huren en gebruik terreinen etc. wordt een stijgingspercentage van 3,2% voor 2027 t.o.v. 2026 aangehouden. De door het CPB in de septembercirculaire opgegeven reeks is hier voor de periode van toepassing. Zie de consumentenprijsindex onder 2.

2.1.9. Vergoeding Wijdmeren in het kader van snelvaarvergunningen

De vergunningverlening voor snelvaren is sinds 1 januari 2023 een taak van de gemeente Wijdmeren. Het aantal verstrekte jaarvergunningen voor particulieren is gemaximaliseerd op 800. Uitgangspunt van deze regeling is dat het Plassenschap het snelvaren in het gebied mede mogelijk maakt en dat het daarmee gerechtvaardigd is om 20% van de totale onderhoudskosten (incl. dotatie aan de voorziening groot onderhoud) van het Plassenschap door te belasten aan de gemeente Wijdmeren.

2.1.10. Verhoging eigen inkomsten

Dit onderwerp is in de afgelopen jaren in het voormalige bestuur van het Plassenschap herhaaldelijk aan de orde geweest. De conclusie was steevast dat de mogelijkheden zeer beperkt zijn, omdat het werkgebied van het Plassenschap veelal in "Natura 2000 gebied" ligt. In 2025 heeft de gemeente Wijdmeren in het kader van een gemeentelijk financieel herstelplan met als onderdeel een taakstelling op Recreatie en Toerisme eveneens onderzocht hoe de inkomsten verhoogd kunnen worden. Bedoeling is de gebruikers van de voorzieningen (ook die op terreinen van het Plassenschap) hier aan mee te laten betalen. Vooralsnog wordt eerst de evaluatie van het financieel arrangement afgewacht (zie onder 2.1.8.)

Er vindt in deze begroting derhalve geen financiële vertaling plaats.

2.1.11. Financiering

Het Plassenschap heeft onvoldoende eigen vermogen om de in het investeringsplan geraamde investeringen te kunnen financieren. Om die reden moet er vreemd vermogen worden aangetrokken. De huidige rente op vaste langlopende geldleningen bedraagt ca. 3,5%. In de berekeningen wordt van deze rente uitgegaan over de investeringsbedragen.

De financiering van de investeringen met vreemd vermogen heeft gevolgen voor het kengetal netto-schuldquote, die ver boven het maximaal gewenste getal uitstijgt. Zolang de participanten echter de verplichte deelnemersbijdragen betalen is er geen probleem.

2.1.12. Weerstandsvermogen

Het bestuur van het Plassenschap stelt aan de hand van een risico-inventarisatie de benodigde omvang van het weerstandsvermogen vast. De algemene reserve fungeert als buffer voor deze risico's. Dat betekent dus ook dat deze reserve minimaal moet overeenkomen met deze benodigde buffer. Een eventueel hoger saldo in de algemene reserve kan ingezet worden om een exploitatietekort op te vangen.

Dat laatste kan alleen incidenteel, omdat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. De kaders hiervoor zijn opgenomen in de financiële verordening.

In de vastgestelde begroting 2024 is het benodigde weerstandsvermogen berekend op € 155.000, waarbij ook nog posten P.M. zijn geraamd. Het weerstandsvermogen van het Plassenschap is inmiddels ruim voldoende.

Gevolg van het resultaat jaarrekening 2025

De voorlopige jaarrekening 2025 geeft een batig saldo aan van € 519.126. Met de toevoeging hiervan aan de algemene reserve, bedraagt deze per 31 december 2025 € 1.050.859. De algemene reserve heeft nu weer voldoende omvang om risico's op te kunnen vangen en om incidenteel exploitatietekorten op te kunnen vangen. De weerstandsratio komt ruim boven de eerder gestelde 1 uit.

2.1.13. Deelnemersbijdragen

De deelnemersbijdragen bestaan uit de reguliere bijdragen op basis van de berekeningen volgens uit het financieel perspectief, de berekende transparantie BTW en de kwaliteitsbijdrage. Deze kwaliteitsbijdrage is het saldo van de solidariteitsbijdrage toezicht en handhaving en de ontvangen "Instandhoudingsbijdrage" van de gemeente Wijdmeren.

De komende jaren zijn een groot aantal vervangingsinvesteringen gepland. De afschrijvingen en rente, die hieruit volgen resulteren in een sterke toename van deelnemersbijdragen. Als gevolg van herziening van het Meerjareninvesteringsplan, zijn diverse projecten verschoven in de tijd. De deelnemersbijdragen blijven gelijk en kan het geprognosticeerde resultaat worden toegevoegd aan de bestemmingsreserves.

2.2 Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie.

2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

2.2.1.1 Beheer en onderhoud algemeen (beheerplannen regulier en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen).

In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen zijn de werkelijk benodigde budgetten voor regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en is vervolgens, conform de GR, vertaald in een uitvoeringsplan. De uitkomsten zijn verwerkt in een financieel perspectief 2024-2027 en een eerste begrotingswijziging 2024. De stukken zijn separaat aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

2.2.1.2 Beheer & Onderhoud (lasten)

Beheer en onderhoud omvat het beheer en (dagelijks, groot- en vervangings-) onderhoud van de bezittingen. Het niveau van het beheer en onderhoud verschilt per terrein, per seizoen en is afhankelijk van onder meer wet- en regelgeving, de functie, de intensiteit van het gebruik en de behoefte van de gebruikers. Het bestuur van het Plassenschap heeft het daarbij behorende, gedifferentieerde kwaliteitsniveau vastgesteld. Ook op het gebied van beheer & onderhoud moeten we inspelen op en rekening houden met diverse ontwikkelingen. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste ontwikkelingen geschetst.

2.2.1.3 Duurzaamheid/natuur

De thema's duurzaamheid 'klimaatverandering'/'klimaatadaptatie', 'biodiversiteit', 'circulaire economie' en 'energietransitie' staan steeds hoger en prominenter op de politieke agenda's. Het schap heeft in de afgelopen jaren een aantal stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Waar mogelijk wordt ecologisch beheerd ter bevordering van de biodiversiteit en worden natuurvriendelijke oevers aangelegd. In 2027 streven we naar verdere verduurzaming. Het Natura2000 beheerplan Oostelijke Vechtplassen wordt hierbij betrokken maar natuurbeheerplannen zullen niet worden opgesteld. Het Plassenschap is immers niet ingericht als TBO en ontvangt derhalve ook geen beheervergoedingen.

2.2.1.4 Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

De financiële bijdrage van het Plassenschap aan het gebiedsakkoord betreft een aandeel in de kosten van de, in het plassengebied, uit te voeren baggerwerkzaamheden.

Het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is mede ondertekenaar van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Binnen het OVP zijn diverse projecten benoemd, waarbij de medewerking van het Plassenschap een rol speelt. Het Plassenschap is daarmee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000 als bijdrage aan met name de uitgevoerde baggerwerkzaamheden. De totale bijdrage dient volgens een vastgesteld kasritme te worden betaald gedurende de periode 2017-2027.

Sinds 2020 is jaarlijks een bijdrage verantwoord van afgerond € 70.900. In het laatste jaar van het gebiedsakkoord wordt het resterende deel van de bijdrage van maximaal € 390.600 verrekend.

Vanaf 2023 is het Plassenschap binnen de organen van het Gebiedsakkoord vertegenwoordigd door de gemeenten Wijdmeren en Stichtse Vecht. Gezien de betrokkenheid van het Plassenschap bij een aantal projecten is het Plassenschap in 2024 toch weer vertegenwoordigd in zowel de Regieroep OVP als de Stuurgroep OVP.

2.2.1.5 Routebureau (lasten)

Het Plassenschap is – namens deelnemende gemeenten - een van de opdrachtgevers van het Routebureau Utrecht. Een uniform beheer en onderhoud, ontwikkeling en informatievoorziening & marketing m.b.t. de bewegwijzerde routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen (sloepen) loopt via dit Routebureau. De bijdrage van het Plassenschap bedraagt in 2027 € 29.000 (2024 afgerond € 20.560). Deze toename wordt veroorzaakt doordat er BTW aan de kosten zijn toegerekend, waar dat voorheen niet het geval was. Deze BTW komt weer terug via de transparantie BTW, zodat deze verhoging netto geen impact heeft. Met het Routebureau moet nog worden geëvalueerd of deze bijdrage nog wel recht doet aan de geleverde diensten. De routes liggen hoofdzakelijk in het veenweidegebied, dat niet behoort tot het schapsgebied. Totdat de evaluatie is afgerond, wordt budget voor het Routebureau geraamd.

2.2.1.6 Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving (lasten)

Dit betreft de bijdrage van het Plassenschap aan de gebiedsgemeenten m.b.t. toezicht en handhaving. Daar staat tegenover een van de gemeente Wijdmeren ontvangen instandhoudingsbijdrage.

Sinds 1 januari 2023 voert het Plassenschap de taken van Toezicht en Handhaving niet langer uit. In plaats daarvan wordt een “kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving” opgenomen in de begroting. De twee plassengemeenten ontvangen vanuit de begroting van het Plassenschap een vergoeding in de vorm van een “kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving”, die overeenkomt met het gebudgetteerde nadeel van de twee gemeenten. Zie onder 2.1.6.

2.2.1.7 Instandhoudingsbijdrage Wijdmeren en deelnemers (baten)

De te betalen vergoeding voor de ontheffing snelvaren omvat naast leges een component ‘instandhoudingsbijdrage’ gerelateerd aan de extra druk die het snelvaren op het gebied legt. Dit bedrag stelt de gemeente Wijdmeren, die deze instandhoudingsbijdrage feitelijk incasseert, ter beschikking aan het Plassenschap. Deze instandhoudingsbijdrage is afhankelijk van het feitelijk aantal uitgegeven ontheffingen en de kosten die de gemeente maakt voor het verstrekken ervan. Het hier geraamde bedrag kan als gevolg hiervan fluctueren. Zie onder 2.1.9.

De instandhoudingsbijdrage is tot stand gekomen bij uitspraak van het DB in november 2022.

In deze begroting is deze instandhoudingsbijdrage geraamd op € 237.900. Daar staat tegenover dat er een “kwaliteitsbijdrage voor toezicht en handhaving” van totaal € 363.200 (Zie 2.2.1.5) aan de gemeenten wordt verstrekt. Het geraamde saldo van deze twee bedragen bedraagt in 2027 € 125.300. Dit bedrag is als extra bijdrage aan de deelnemersbijdragen toegevoegd.

2.2.1.8 Exploitatie (baten)

Exploitatie biedt de mogelijkheid om de recreatieve meerwaarde van het gebied te vergroten en/of meer inkomsten te genereren. Tegenover de gerealiseerde opbrengsten staan de kosten van onder meer personeel, beheer en onderhoud, kapitaallasten, belasting en verzekeringen, energie en overige kosten.

De exploitatie van het Plassenschap is beperkt en betreft het uitbaten van bezittingen, via erfpacht-, opstal-, huur- en gebruiksovereenkomsten. Erfpachtsovereenkomsten worden voor een lange termijn aangegaan, huur- en gebruiksovereenkomsten zijn vaak voor een korte(re) termijn.

Het schap heeft erfpachtsovereenkomsten voor Paviljoen De Strook, Recreatiecentrum Mijnden en (tegen een symbolisch tarief) eiland Robinson Crusoe. De opstal op eiland Meent wordt verhuurd. Deze overeenkomsten vormen een belangrijke bron van inkomsten (met name Recreatiecentrum Mijnden) en/of dragen bij aan recreatief gebruik van het Plassengebied.

Huur- en gebruiksovereenkomsten worden verder aangegaan voor het gebruik van terreinen door hondenuitlaatservices, het gebruik van een steiger, visrecht, het gebruik van de werkhaven Rimboe voor overslag door aannemers, het gebruik van een eiland of terrein voor een activiteit zoals een

scoutingkamp, suppen, etc. Dit zijn zeer diverse overeenkomsten voor (regelmatig terugkerende) eenmalige activiteiten of korte termijn gebruik.

Behoudens de reguliere contractuele aanpassingen door de prijsindex zijn deze baten stabiel.

Verder is er de Mijndense Sluis waar sluiswachters de boten schutten.

Voor het schutten worden sluisgelden geïnd, die nadat deze gedurende 5 jaren op een gelijk niveau zijn gebleven, met ingang van 2025 zijn verhoogd met € 1,-- Aanpassing van de tarieven op basis van inflatiecijfers leidt in de praktijk tot onwerkbaar situaties.

Mogelijkheden voor het verkrijgen van extra inkomsten zijn in het verleden diverse keren onderzocht maar niet haalbaar gebleken In de begroting 2027 zijn geen extra baten geraamd.

2.2.2 Wat mag het kosten?

We presenteren een sluitende begroting. De deelnemersbijdragen dekken per saldo het negatieve resultaat van de programma's.

	Bedragen x € 1.000	
Programma 1	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	€ 2.563	€ 2.970
Baten	€ 2.719	€ 2.940
Saldo van baten en lasten	€ -156	€ 30
Toevoegingen aan reserves	€ 226	€ 361
Onttrekkingen aan reserves	€ 71	€ 391
Gerealiseerd resultaat	€ -	€ -

De lasten kunnen als volgt gespecificeerd worden:	Bedragen x € 1.000	
Programma 1	Begroting 2026	Begroting 2027
a. Doorbelaste personeelskosten beheer en onderhoud en exploitatie	€ 595	€ 594
b. Inhuur personeel derden	€ 46	€ 50
c. Onderhoud en vuilafvoer	€ 701	€ 722
d. Routebureau	€ 28	€ 29
e. Dotatie voorziening groot onderhoud	€ 223	€ 228
f. Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving	€ 352	€ 363
g. Kapitaallasten	€ 463	€ 509
h. Baggerbijdrage OVP (gebiedsakkoord)	€ 71	€ 391
i. Energie- en waterkosten	€ 33	€ 34
j. Belastingen en verzekeringen	€ 44	€ 45
k. Bestuurs-, apparaats-, en overige kosten	€ 6	€ 6
Totaal lasten	€ 2.563	€ 2.970
Toevoegingen aan reserves	€ 226	€ 361
Onttrekkingen aan reserves	€ 71	€ 390
Saldo	€ 2.719	€ 2.940

De uitgaven zijn bruto weergegeven, dus daar waar van toepassing inclusief BTW. Deze BTW wordt naar rato doorgeschoven naar de deelnemers. Het aandeel transparantie BTW in de lasten bedraagt

voor programma 1 afgerond € 228.500. Dit bedrag is verantwoord bij de baten.

2.2.2.1 Toelichting lasten

Ad. a. De lasten zijn in 2027 gebaseerd op de inzet van 4,0 fte. (2026 4,0 fte) aan formatie voor dagelijks beheer en onderhoud en 1,0 fte. aan formatie voor groot onderhoud en vervangings- investeringen. Totaal voor beheer en onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen 5,0 fte.

Voor de exploitatie cq. bediening van de Mijndense Sluis is onverminderd 1,55 fte. beschikbaar.

Ad. b Betreft een budget van € 50.000 budget voor inhuur van sluiswachters bij de Mijndense Sluis. Het geraamde bedrag is gebaseerd op de werkelijke uitgaven 2025 en de verwachting voor 2027.

Ad. c. Betreft het beschikbare budget t.b.v. beheer en onderhoud in het gebied. In 2023 is een beheerplan opgesteld voor regulier beheer en onderhoud. Uit dit beheerplan kwam naar voren dat los van het budget voor eigen personeel, er nog een budget nodig is van € 722.000. Dit budget bedrag is gebaseerd op de 1^e begrotingswijziging 2026. Voor 2027 is het budget voor onderhoud t.o.v. de begroting 2026 met 2,3% verhoogd.

Ad. d. Betreft de bijdrage aan het routebureau. Zie de toelichting bij 2.3.1.5.

Ad. e. In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen zijn de werkelijk benodigde budgetten voor regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en is vervolgens, conform de GR, vertaald in een vierjarig uitvoeringsplan. Voor groot onderhoud is berekend dat voor 2027 een bedrag van € 227.800 moet worden gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud om de werkzaamheden in het gebied cyclisch te kunnen uitvoeren.

Ad. f. Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving. Zie de toelichting bij 2.3.1.6.

Ad.g. De raming van de kapitaallasten is gebaseerd op de feitelijke investeringen tot en met de jaarrekening 2025, de uitgevoerde/nog uit te voeren investeringen 2026 uit de vastgestelde begroting 2026 en de rente van de in deze begroting opgenomen investeringen 2026 . De rente is berekend op 3,5% en volgt uit de staat van geldleningen.

Ad. h. Baggerbijdrage Oostelijke Vechtplassen. De jaarlijkse bijdrage loopt tot en met 2027 en wordt gedekt uit de reserve Oostelijke Vechtplassen. Zie de toelichting bij 2.3.1.4.

2.2.2.2 Toelichting baten

De baten kunnen als volgt gespecificeerd worden:		Bedragen x € 1.000	
Programma 1		Begroting 2026	Begroting 2027
Opbrengsten van eigendommen	€	447	€ 456
Overige baten	€	70	€ 71
Instandhoudingsbijdrage Wijdmeren	€	199	€ 205
Deelnemersbijdragen			
Toegerekende deelnemersbijdragen	€	1.667	€ 1.854
Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving	€	121	€ 125
Transparantie BTW	€	215	€ 229
Totaal baten	€	2.719	€ 2.940
Saldo	€	2.719	€ 2.940

De opbrengsten van eigendommen bestaan uit erfpacht Mijnden, erfpacht Strook en de sluisgelden Mijndense sluis. Deze baten zijn al 90% van de totale opbrengsten. De overige 10% bestaan uit verhuur kiosk eiland Meent, de verhuur van ligplaatsen in de 's Gravelandsevaart, honden uitlaatservices en overige opbrengsten.

Los van deze reguliere inkomsten zijn geen extra inkomsten geraamd.

2.3 Programma 2: Algemeen (incl. overhead)

2.3.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Programma 2 is een beleidsarm programma. Naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien zijn tevens de lasten voor overhead hier verantwoord. De overhead betreft de uitvoering van de reguliere overheadfuncties zoals HRM, financiën en control, ICT, communicatie, management, juridische zaken en archief (DIV). De functies worden ingebed in de reguliere organisatie van de nieuwe gemeente Hilversum. Deze worden doorbelast op basis van een opslagpercentage. Voor 2027 is, evenals voor 2026, een percentage van 25,2% gehanteerd.

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Programma 2 bestaat hoofdzakelijk uit doorbelasting van personeel en kosten overhead (apparaatskosten) vanuit de gemeente Hilversum. De bedrijfsvoeringsfuncties vervullen de volgende taken:

- a) het management geeft adequate leiding en (bij)sturing aan de uitvoering van werkzaamheden, deze worden gecoördineerd vanuit het team Beheer Openbare Ruimte.
- b) HRM zorgt voor de personeels- en salarisadministratie alsmede de HR beleidskaders
- c) Juridische ondersteuning zorgt voor juridische kaders, juridische beleid en juridische advisering
- d) Huisvesting en facilitaire zaken zorgt voor adequate huisvesting en facilitaire ondersteuning.
- e) Communicatie zorgt voor adequate informatie aan burgers en bedrijven; de website van de gemeente Wijdmeren wordt hiervoor ingezet.
- f) DIV zorgt voor documentenstromen en archivering
- g) ICT zorgt voor de beschikbare kantoorautomatisering, ICT advisering en overige digitale systemen
- h) Financiën zorgt voor administratie en consolidatie van de inkomsten en uitgaven, financiële advisering van het bestuur en levert de ten behoeve van de jaarstukken de benodigde informatie.

Vanuit bedrijfsvoering van de gemeente Hilversum wordt een relatie gelegd met de bestuurssecretarisfunctie, welke door de provincie Utrecht wordt ingevuld.

2.3.3 Wat mag het kosten?

	Bedragen x € 1.000	
Programma 2	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	€ 795	€ 846
Baten	€ 795	€ 846
Saldo van baten en lasten	€ -	€ -
Toevoegingen aan reserves	€ -	€ -
Onttrekkingen aan reserves	€ -	€ -
Gerealiseerd resultaat	€ -	€ -

2.3.3.1 Toelichting lasten en baten

De lasten kunnen als volgt gespecificeerd worden:	Bedragen x € 1.000	
Programma 2	Begroting 2026	Begroting 2027
a. Doorbelaste personeelskosten	€ 410	€ 450
b. Doorbelaste overhead (apparaatskosten)	€ 229	€ 238
c. Inhuur personeel derden	€ 54	€ 52
d. Rente en afschrijving	€ -	€ -
e. Bestuurs- en apparaatskosten	€ 91	€ 93
f. Belastingen en verzekeringen	€ -	€ -
g. Publiciteits- en overige kosten	€ 11	€ 12
Totaal lasten	€ 795	€ 846
Saldo	€ 795	€ 846

Betreft de door de gemeente Hilversum gemaakte kosten t.b.v. de bedrijfsvoering. De lasten bestaan uit doorbelaste kosten personeel en overhead. Betreft alle lasten in kader van overhead. Zie de toelichting bij 2.4.3.4.

De baten kunnen als volgt gespecificeerd worden:	Bedragen x € 1.000	
Programma 2	Begroting 2026	Begroting 2027
Deelnemersbijdragen		
Rente schatkist	€ 6	€ 6
Toegerekende deelnemersbijdragen	€ 663	€ 717
Transparantie BTW	€ 126	€ 123
Totaal baten	€ 795	€ 846
Saldo	€ 795	€ 846

2.3.3.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. Het BBV schrijft voor een overzicht algemene dekkingsmiddelen op te nemen. In onderstaand overzicht worden de bedragen voor de begroting van 2026 t/m 2030 weergegeven evenals realisatiecijfers van 2024. Omdat conform de regeling taakvelden de deelnemersbijdrage toegerekend dient te worden aan de taakvelden waaraan zij besteed wordt, is bij het Plassenschap geen sprake van algemene dekkingsmiddelen.

	2024	2026	2027	2028	2029	2030
	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0

2.3.3.3 Bedrag onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording is het verplicht het jaarlijks opgenomen bedrag voor onvoorziene lasten in de begroting afzonderlijk te presenteren. De omvang van de post onvoorzien is gebaseerd op circa 0,1% van de totale lasten en bedraagt voor 2027 € 4.200.

	2024	2026	2027	2028	2029	2030
	realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Post onvoorzien	0	3.600	4.200	4.100	4.200	4.200
In % totale lasten	0%	0,10%	0,10%	0,10%	0,10%	0,10%

2.3.3.4 Overzicht overhead

Sinds de begroting van 2018 moeten gemeenschappelijke regelingen overhead centraal begroten en verantwoorden in de begroting en jaarstukken. Voor 2027 zijn, evenals in voorgaande jaren, de kosten voor overhead separaat opgenomen. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Enkele voorbeelden van overhead zijn: leidinggevende primair proces, juridische zaken, facilitaire zaken, ICT, huisvesting en financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie. Deze werkzaamheden worden sinds 2023 voor het Plassenschap uitgevoerd door de gemeente Wijdmeren en vanaf 2027 door de gemeente Hilversum. Het is verplicht een overzicht van kosten van overhead op te nemen.

	Bedragen x € 1.000	
Overhead	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	693	740
Baten	693	740
Saldo van baten en lasten	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0

3 Paragrafen

Op grond van het BBV is het verplicht om voor zeven programma-overschrijdende thema's verantwoording af te leggen in een afzonderlijke paragraaf. Voor het Plassenschap geldt dat, gelet op de aard van de activiteiten van het Plassenschap, niet alle paragrafen van toepassing zijn. Om die reden zijn alleen die paragrafen opgenomen die van toepassing zijn.

Paragaaf	Wel/niet opgenomen	Toelichting
Lokale heffingen	Niet	Niet van toepassing
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Wel	Zie §3.1 en 3.2
Onderhoud kapitaalgoederen	Wel	Zie §3.3
Financiering	Wel	Zie §3.4
Bedrijfsvoering	Wel	Zie §3.5
Verbonden partijen	Niet	Er zijn geen verbonden partijen
Grondbeleid	Niet	LSD voert geen grondbeleid.

3.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

De risico's van het Plassenschap hebben zowel betrekking op de te realiseren exploitatie-opbrengsten als op de kosten voor beheer & onderhoud vanwege achterstanden in het onderhoud, klimaatveranderingen en kostenstijging als gevolg van de diverse problemen in de wereld. Het schap onderscheidt de volgende risico's:

	Omschrijving risico	Bedrag	Wanneer	Frequentie
1	Erfpacht en huur	17.500	2027 e.v.	Jaarlijks
2	Schutgelden Mijndense sluis	10.000	2027 e.v.	Jaarlijks
3	Bestrijding overmatige waterplanten	40.000	2027 e.v.	Jaarlijks
4	Rente	26.000	2027 e.v.	Jaarlijks
5	Klimaatverandering	40.000	2027 e.v.	Jaarlijks
6	Marktwerving	29.000	2027 e.v.	Jaarlijks
7	Uitkomsten beheerplan, MJOP en MJIP	pm	n.v.t.	n.v.t.
8	Onvoorziene risico's	50.000	2027 e.v.	Jaarlijks
	Totaal	212.500	en pm	
	Totaal bij 50% risico	106.250		

We gaan er niet vanuit dat alle onder dit volgnummer genoemde risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt een percentage van 50% berekend over de totaal berekende risicobedragen.

3.1.1 Erfpacht en huur

De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 350.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 17.500.

3.1.2 Schutgelden Mijndense Sluis

De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in 2024 achtergebleven bij het gemiddelde van de jaren daarvoor. De opbrengsten bij de sluis zijn sterk weersafhankelijk. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden valt de opbrengst € 10.000 lager uit. Met ingang van 2025 zijn de sluistarieven na een periode van 5 jaar verhoogd met € 1.--.

3.1.3 Bestrijding overlastgevende waterplanten

Bestrijding van overlastgevende waterplanten is een project van de Aanpak Oostelijke Vechtplassen (AOVP), waarbinnen een gezamenlijk plan is opgesteld. Op dit moment is het Plassenschap verantwoordelijk voor het bevaarbaar houden van de openbare vaarwegen die het schap in eigendom heeft. De bestrijding van overlastgevende waterplanten blijft tot nu toe beperkt tot het 2x per jaar maaien en afvoeren van exotische waterplanten in enkele vaarwegen. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten van bestrijding van overlastgevende waterplanten in vaarwateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Omdat het onzeker is of en in welke mate waterplanten in de eigendommen van het schap in de toekomst bestreden moeten worden, is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we op basis van aannames een bedrag van € 40.000.

3.1.4 Rente

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2027 geraamd op 3,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Voor de periode 2024 tot en met 2027 moet naar verwachting per jaar 2,6 miljoen vreemd vermogen worden aangetrokken. Een rente van 1,0% hoger dan de verwachte 3,5% resulteert in structurele extra lasten van € 26.000 per jaar.

3.1.5 Klimaatverandering

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn, die extra kosten met zich meebrengen);
- droogte, waarmee begroeiingen verloren gaan;
- wateroverlast (beschadiging van oevers, beschoeiingen en beplanting);

Elk seizoen is anders en onderhoudswerkzaamheden zijn lastig te vergelijken per jaarschijf. Droogte, extra water en extra maaien zijn lastig te kwantificeren. Op basis van de ervaringscijfers in eerdere jaren hebben we het risico, conform voorgaande jaren, ook voor 2027 ingeschat op € 40.000.

3.1.6 Marktwerving

De prijzen zijn redelijk gestabiliseerd na een forse toename in de afgelopen jaren. De opgestelde beheerplannen zijn bepaald op basis van prijspeil 2023. Het CPB verwacht een normale stijging van de kosten in de komende jaren. Als prijsrisico ramen we 5% van het totale jaarlijkse onderhoudsbedrag excl. BTW zijnde € 29.000.

3.1.7 Beheerplan, MJOP en MJIP

In 2023 heeft een complete inventarisatie van het gebied plaatsgevonden en zijn de daaruit volgende onderhouds- en vervangingsmaatregelen in een nieuw opgesteld MJOP en MJIP vastgelegd. Deze plannen zijn door het bestuur vastgesteld.

Er is sprake van achterstanden in het onderhoud, waarvoor een voorziening groot onderhoud is getroffen. In de periode 2024-2027 zullen de achterstanden in het groot onderhoud worden weggewerkt. Na deze periode zal een reguliere cyclus van groot onderhoud starten. Op basis van deze plannen uit het MJIP en MJOP zijn de risico's op het gebied van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zover ons nu bekend, weggenomen. Het risico wordt nu PM geraamd.

3.1.8 Onvoorziene risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico's, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

3.2 Inventarisatie en toelichting beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen waarover Plassenschap Loosdrecht beschikt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen. Net als tegenvallers kan ook de weerstandscapaciteit worden onderverdeeld in incidenteel en structureel. Incidentele weerstandscapaciteit is aanwezig in de vorm van begrotingsposten voor onvoorzien en aanwezige reserves met een weerstandsfunctie. Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat dan om herschikking binnen bestaande budgetten van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

De omvang van de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit worden hieronder gepresenteerd.

3.3.1 Incidentele weerstandscapaciteit

	Begroet 2025
Algemene reserve (afgerond) per 31-12-2024	532
Resultaat 2025	519
Stille reserves materiële vaste activa¹	0
Post onvoorzien in de begroting	3
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	1.054

3.3.2 Structurele weerstandscapaciteit

	Beschikbaar 31-12-2025
Heroverweging bestaand beleid	P.M.
Totaal structurele weerstandscapaciteit	9

Heroverweging bestaand beleid

In het transitiejaar 2023 zijn de formatie, het regulier en groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot beheerplannen en een meerjarig investeringsplan. Dit alles om de basis op orde te krijgen. Van nieuw beleid is geen sprake.

¹ De materiele vaste activa zijn conform het BBV gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Indien de marktwaarde echter boven de verkrijgings- of vervaardigingsprijs ligt dan is sprake van een stille reserve. Deze wordt gekapitaliseerd bij verkoop van het betreffende actief.

3.3.2.1 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de risico's en de weerstandscapaciteit.

Het bestuur heeft al in de kadernota 2024 vastgelegd dat per ultimo 2026 de algemene reserve minimaal gelijk moet zijn aan de omvang van de gekwantificeerde risico's. Door het batig resultaat over 2025 van € 519.126, kan door het resultaat te bestemmen ten behoeve van de reserves, de weerstandspositie van het Plassenschap wederom sterk worden verbeterd. Hierdoor kunnen de afgesproken extra stortingen in de algemene reserve, in ieder geval voorlopig, beperkt blijven.

De beschikbare weerstandscapaciteit is, inclusief het resultaat over 2025, voor 2027 begroot op € 1.054.000.

De weerstandsratio wordt berekend door de risico's te delen door de beschikbare weerstandscapaciteit. Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit van afgerond € 1.054.000 en op basis van de berekende risico's van per saldo € 106.250 komt de verhouding tussen het weerstandsvermogen en de risico's in de begroting 2027 uit op 9,9.

Relatie weerstandsvermogen en financiële kengetallen

Gemeenschappelijke regelingen zijn verplicht in de paragraaf weerstandsvermogen een zestal financiële kengetallen op te nemen voor het laatste rekeningjaar, het lopende begrotingsjaar en het nieuwe begrotingsjaar.

In onderstaande tabel zijn de betreffende kengetallen opgenomen en vervolgens voorzien van een beoordeling. De kengetallen grondexploitaties en onbenutte belastingcapaciteit zijn als niet van toepassing opgenomen omdat het Plassenschap Loosdrecht geen grondexploitaties heeft en geen gemeentelijke belastingen oplegt.

		2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote		118%	174%	201%	209%	210%
Netto schuldquote gecorrigeerd		118%	174%	201%	209%	210%
Solvabiliteit		21%	22%	19%	19%	19%
Kengetal grondexploitatie		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte		0%	0%	0%	0%	0%
Onbenutte belastingcapaciteit		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Omdat de kengetallen in de eerste plaats bedoeld zijn om inzicht te geven in de financiële positie ten behoeve van de horizontale verantwoording is een externe normering niet aan de orde. Het is de rol van het bestuur om aan de hand van de kengetallen de financiële positie te duiden en indien nodig bijstellingen voor te stellen. Het bestuur volgt de tot nog toe gestelde normen ten aanzien van de financiële kengetallen:

- Schuldquote: Indien de schuldquote groter dan 130% wordt is het zaak te beoordelen of maatregelen nodig zijn.
- Situatie Plassenschap. De netto schuldquote komt de komende jaren structureel boven 130% uit. De belangrijkste taak van het Plassenschap is de instandhouding van het gebied inclusief de daarmee gepaard gaande vervangingsinvesteringen. Doordat er de komende jaren een omvangrijk investeringspakket ligt in het gebied en het schap nauwelijks eigen vermogen heeft, lijkt een sterke toename van de netto schuldquote onontkoombaar. Vervanging van beschoeiingen, investeringen in sluizen, gebouwen en materieel zullen plaatsvinden met behulp van vreemd vermogen, de daaruit volgende kapitaallasten vormen een belangrijk onderdeel van het totale budget van het Plassenschap. Het tekort van de exploitatie van het Plassenschap is een verplichte bijdrage voor de deelnemers. Zolang zij die bijdrage voldoen zegt het kengetal dat er veel extern is gefinancierd, maar is er geen reden om investeringen te temporiseren of te stoppen. Een mogelijke optie is dat (een deel van) de deelnemers ervoor kiest om hun aandeel in investeringen ineens te betalen, op die manier wordt een lagere netto schuldquote bereikt. Voor deelnemers is het zaak deze schuldquote op te nemen in hun risicoparagraaf.
- Solvabiliteit: Deze moet tenminste 15% bedragen. Ook hier geldt door een sterk toegenomen vreemd vermogenspositie, zonder dat het eigen vermogen toeneemt, volgt in een sterke afname van het solvabiliteitsratio.
- Structurele exploitatieruimte: Deze moet ten minste 0,0% bedragen.
- Weerstandvermogen: de verhouding tussen het *weerstandvermogen* en de risico's zoals gekwantificeerd in de risicoparagraaf van de begroting en jaarstukken dient minimaal 1:1 te zijn. De weerstandsratio bedraagt per 01-01-2026 9,9 en is daarmee ruim voldoende.

3.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In 2023 zijn samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het "Beheerplan Vastgoed" en het "Beheerplan Sluizen". Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld.

Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief, welke in 2024 zijn vastgesteld voor de periode 2024-2027.

3.5 Paragraaf financiering

3.5.1 Beleidsuitgangspunten

Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

3.5.2 Risicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij aanzienlijk hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.5.3 Kasgeldlimiet

In de Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden (UFDO) geeft het ministerie aan tot welk bedrag gemeenschappelijke regelingen mogen financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage van het totaal van de begroting, zijnde momenteel 8,2 %. Als de gemeenschappelijke regeling deze kasgeldlimiet structureel overschrijdt, dient ze de kortlopende schuld om te zetten in een langlopende schuld. Met name bij korte financiering is er sprake van een renterisico.

De verwachte kasgeldlimiet voor 2027 kan als volgt worden weergegeven: Totaal van de lasten begroting 2027 € 4.190.900 (2026 € 3.598.900). De verwachte limiet is 8,2% zijnde afgerond € 343.700 (2026 € 295.800).

3.5.4 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen.

De verwachte renterisiconorm voor 2027 kan als volgt worden weergegeven. Totaal van de lasten begroting 2027 € 3.815.800 (2026 € 3.358.400). De limiet is 20% zijnde afgerond € 763.160 (2026 € 671.680). De begrote aflossingen voor 2027 zijn € 250.000 (2026 € 208.000) zodat deze binnen de limiet passen.

3.5.5 Mutaties in de leningenportefeuille

Omschrijving (bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	3.499	5.774	6.774	8.624	10.674
Nieuwe leningen	2.500	1.250	2.200	2.500	0
Reguliere aflossing	225	250	350	450	450
Stand per 31 december	5.774	6.774	8.624	10.674	10.224

Op basis van het vastgestelde MJIP wordt in deze begrotingsperiode in totaal € 8.450.000 aan nieuwe leningen opgenomen. Dit is met name ter afdekking van voorgenomen investeringen en om te waarborgen dat vaste activa ook met vaste passiva worden gefinancierd.

Het meerjareninvesteringsplan (MJIP) en de uitvoering hiervan is voor een belangrijk deel bepalend voor de omvang van de toekomstige leningenportefeuille.

3.5.6 BBV en rentetoerekening

Het BBV bevat voorschriften met betrekking tot de rentetoerekening. De interne rentetoerekening is afhankelijk van de verhouding netto rentelasten afgezet tegen de integraal gefinancierde activa. Het schap heeft geen grondexploitaties zodat een aparte renteberekening hiervoor buiten beschouwing kan worden gelaten. Projectfinanciering is eveneens niet van toepassing.

De interne rentetoerekening loopt via het taakveld 0.5 treasury. Conform historie wordt er geen renteresultaat begroot en worden de netto rentelasten 100% verdeeld naar de omvang van de vaste activa. Over reserves, voorzieningen en eigen vermogen wordt geen rente toegerekend.

3.6 Paragraaf bedrijfsvoering

3.6.1 Bedrijfsvoering

In de begroting van het schap is geen apart programma bedrijfsvoering opgenomen. Dit komt omdat de bedrijfsvoering inclusief al het personeel is ondergebracht bij de gemeente Hilversum. Hiertoe worden de personeels- en apparaatskosten in eerste instantie binnen de begroting van de gemeente Hilversum en geraamd. Op basis van werkelijk gemaakte uren worden de kosten doorbelast aan het Plassenschap. Over deze door te belasten uren is voor 2027 een voorlopige opslag overhead geraamd van 24%.

3.6.2 Overhead en toerekening personeelskosten

Overeenkomstig het BBV dienen de kosten van overhead verantwoord te worden op een afzonderlijk daarvoor aangewezen taakveld. Dit betreft enerzijds (een percentage van) de personele kosten zoals management en medewerkers van ondersteunende afdelingen. Anderzijds betreft het apparaatskosten zoals ICT en huisvesting.

Direct toewijsbare personeels- en apparaatskosten dienen op het taakveld verantwoord te worden waar deze betrekking op hebben. De verdeling op taakveldniveau is in bijlage 4 van deze begroting opgenomen.

De (doorbelaste) overhead voor de begroting 2027 is bepaald op afgerond € 781.600 (2026 € 730.400) waarvan € 450.000 (2026 € 410.000) aan personeelslasten. De overige kosten van overhead bestaan uit de doorbelaste overhead (apparaatslasten) vanuit de gemeente Hilversum.

3.7 Paragraaf verbonden partijen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is een gemeenschappelijke regeling en heeft sinds de opheffing van Recreatie Midden-Nederland geen verbonden partijen.

FINANCIËLE BEGROTING

4 Overzicht baten en lasten per programma en toelichting

Programma	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
<i>Lasten</i>						
Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie	2.255.494	2.563.000	2.969.900	2.822.200	3.056.000	3.186.600
Programma 2 Algemeen (incl. overhead)	654.067	795.400	845.900	821.300	851.300	888.200
• <i>Waarvan overhead</i>	654.067	730.400	781.600	758.300	786.200	820.400
• <i>Waarvan onvoorzien</i>	0	3.600	4.200	4.100	4.200	4.200
• <i>Waarvan overig</i>	0	61.400	60.100	58.900	60.900	63.600
Totaal lasten	2.909.561	3.358.400	3.815.800	3.643.500	3.907.300	4.074.800
<i>Baten</i>						
Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie	2.749.822	2.718.600	2.939.800	3.193.700	3.249.400	3.310.000
Programma 2 Algemeen (incl. overhead)	610.365	795.400	845.900	821.300	851.300	888.200
• <i>Waarvan overhead</i>	610.365	730.400	781.600	758.300	786.200	820.400
• <i>Waarvan onvoorzien/overig</i>	0	65.000	64.300	63.000	65.100	67.800
Totaal baten	3.360.185	3.514.000	3.785.700	4.015.000	4.100.700	4.198.200
Saldo van baten en lasten	450.626	155.600	-30.100	371.500	193.400	123.400
<i>Mutaties reserves</i>						
Toevoegingen aan reserves	2.400	226.500	360.500	371.500	193.400	123.400
Onttrekkingen aan reserves	70.900	70.900	390.600	0	0	0
Totaal mutaties reserves	-68.500	155.600	-30.100	371.500	193.400	123.400
Geraamd resultaat	519.126	0	0	0	0	0

De baten, lasten en mutaties in reserves zijn gebaseerd op de beleidsinhoudelijke doelstellingen zoals per programma opgenomen in het programmaplan. Voor een nadere toelichting verwijzen wij daarom naar de individuele programma's in het programmaplan.

5 Overzicht baten en lasten per kostensoort

	Begrotingspost	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2026 1e wijziging	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1a	Wij: Doorbel. personeelskst. (incl bestuurssecr.)	810.604	1.105.600	1.005.000	1.044.200	1.084.900	1.127.200	1.179.100
1b	Wij: Doorbel. overhead/apparaatskst.	194.671	278.700	229.300	238.200	247.500	257.200	269.000
3	Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving aan derden	340.700	352.400	352.400	363.200	374.300	373.900	374.400
5	Personeel derden (sluiswachters)	53.823	46.300	100.000	102.300	104.700	107.200	109.600
7a	Afschrijvingen	219.336	353.300	255.000	258.000	304.000	366.000	441.000
7b	Rente	87.917	305.200	208.000	250.000	327.000	446.000	445.000
11	Bestuurs- en apparaatskosten	162.712	45.500	94.500	96.700	98.900	101.300	103.500
13	Belastingen en verzekeringen	42.572	44.100	44.100	45.100	46.100	47.200	48.200
15	Energie- en waterkosten	30.565	33.400	33.400	34.200	35.000	35.800	36.600
17	Onderhoud en vuilafvoer	646.598	701.400	701.400	722.200	743.700	761.500	778.300
17a	Gebiedsakkoord, baggeren	70.914	70.900	70.900	390.600	-	-	-
17b	Routebureau, bijdrage	28.200	28.200	28.200	29.000	30.000	30.700	31.400
19	Voorziening groot onderhoud	217.500	222.700	222.700	227.800	233.000	238.600	243.800
21	Publiciteits- en overige kosten	3.449	7.600	9.900	10.100	10.300	10.500	10.700
25	Onvoorzien	-	3.600	3.600	4.200	4.100	4.200	4.200
	Totaal lasten	2.909.561	3.598.900	3.358.400	3.815.800	3.643.500	3.907.300	4.074.800
2	Opbrengsten van eigendommen	441.897	433.500	447.300	455.600	464.100	475.200	485.700
6	Rente	15.592	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
8	Overige baten	82.631	68.200	70.000	71.600	73.200	75.000	76.700
10	Externe baten toezicht en handhaving	261.993	231.000	199.000	205.000	211.000	216.000	220.000
14	Dekkingsmiddelen	2.236.654	2.791.700	2.791.700	3.047.500	3.260.700	3.328.500	3.409.800
14a	<i>Deelnemersbijdragen (begroting 24)</i>	<i>1.917.200</i>	<i>1.956.400</i>	<i>1.956.400</i>	<i>1.986.300</i>	<i>2.045.300</i>	<i>2.084.000</i>	<i>2.137.900</i>
14b	<i>Deelnemersbijdragen (extra)</i>	<i>204.400</i>	<i>373.300</i>	<i>373.300</i>	<i>584.000</i>	<i>722.800</i>	<i>740.100</i>	<i>756.400</i>
14c	<i>Instandhoudingsbijdrage plassengebied</i>	<i>117.000</i>	<i>121.400</i>	<i>121.400</i>	<i>125.300</i>	<i>129.000</i>	<i>132.100</i>	<i>135.000</i>
14d	<i>Transparantie BTW</i>	<i>319.454</i>	<i>340.600</i>	<i>340.600</i>	<i>351.900</i>	<i>363.600</i>	<i>372.300</i>	<i>380.500</i>
	Totaal baten	3.360.167	3.530.400	3.514.000	3.785.700	4.015.000	4.100.700	4.198.200
	Saldo van baten en lasten	450.606	(68.500)	155.600	(30.100)	371.500	193.400	123.400
	Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	226.500	360.500	371.500	193.400	123.400
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	390.600	-	-	-
	Gerealiseerd resultaat	519.126	-	-	-	-	-	-

6 Overzicht incidentele baten en lasten

6.1 Overzicht incidentele baten en lasten en toelichting

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de notitie Incidentele baten en lasten van de Commissie BBV is het verplicht een overzicht op te nemen van de incidentele baten en lasten in de begroting inclusief een toelichting op de belangrijkste posten hieruit.

Omschrijving	In euro's			
	2027	2028	2029	2030
<i>Incidentele lasten</i>				
Betaling OVP	390.600	0	0	0
Totaal incidentele lasten	390.600	0	0	0
<i>Incidentele baten</i>				
Totaal incidentele baten	0	0	0	0
<i>Mutaties in reserves</i>				
Incidentele toevoegingen aan reserves	2.400	0	0	0
Incidentele onttrekkingen aan reserves	390.600	0	0	0
Totaal incidentele mutaties in reserves	388.200	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	-2.400	0	0	0

Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten, lasten en reservemutaties (groter dan € 50.000) toegelicht:

- Op basis van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen heeft Plassenschap Loosdrecht een verplichting om in totaal € 906.000 bij te dragen, deze bijdragen loopt volgens een vastgesteld kasritme van € 70.900 tot 2027. In 2027 eindigt het Gebiedsakkoord in de huidige vorm en wordt, conform het kasritme, een bedrag van € 390.600 gestort door het Plassenschap.

6.2 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Om inzicht te bieden in het structureel begrotingssaldo is onderstaand opgenomen wat het effect is van de incidentele baten en lasten op de begroting 2027-2030. Dit overzicht is gebaseerd op het modeloverzicht zoals geadviseerd door de Commissie BBV in de notitie Incidentele baten en lasten.

	2027	2028	2029	2030
Saldo van baten en lasten	30.100	-371.500	-193.400	-123.400
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-30.100	371.500	193.400	123.400
Begrotingssaldo na bestemming	0	0	0	0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo (positief bedrag = tekort)	0	0	0	0

7 Uiteenzetting van de financiële positie

7.1 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De begroting 2027 van het Plassenschap is conform de opgaven een beleidsarme begroting voor wat betreft nieuwe ontwikkelingen. Het vastgestelde meerjarig investeringsplan m.b.t. noodzakelijke vervangingsinvesteringen is wel volledig geraamd.

7.2 geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar

(Bedragen in €)	2026	2027	2028	2029	2030
Activa					
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	10.554.680	11.054.680	11.654.680	12.254.680	12.854.680
Totaal vaste activa	10.554.680	11.054.680	11.654.680	12.254.680	12.854.680
Uitzettingen < 1 jaar	300.000	400.000	400.000	400.000	400.000
Liquide middelen	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Overlopende activa	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	500.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Totaal activa	11.054.680	11.654.680	12.254.680	12.854.680	13.454.680
Passiva					
Eigen vermogen	1.413.900	1.469.900	1.841.400	2.034.800	2.158.200
Voorzieningen	1.100.000	900.000	900.000	900.000	900.000
Vaste schuld	7.490.780	8.809.280	8.977.780	9.119.880	9.596.480
Totaal vaste passiva	10.004.680	11.179.180	11.719.180	12.054.680	12.654.680
Vlottende schuld	750.000	400.000	400.000	400.000	400.000
Overlopende passiva	300.000	75.500	135.500	400.000	400.000
Totaal vlottende passiva	1.050.000	475.500	535.500	800.000	800.000
Totaal passiva	11.054.680	11.654.680	12.254.680	12.854.680	13.454.680

7.3 EMU-saldo

Het (EMU-saldo) is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Deze informatie wordt middels enquêtes aangeleverd bij het CBS. Voor de EMU-enquête worden de gemeenten, de provincies en de waterschappen integraal waargenomen. Bij de gemeenschappelijke regelingen wordt een deelwaarneming gedaan. Een gemeenschappelijke regeling valt binnen de deelwaarneming indien het totaal aan baten of lasten op de exploitatierekening groter is dan 20 miljoen euro. Omdat het begrotingstotaal van het Plassenschap onder deze grens van € 20 miljoen ligt is toelichting van het EMU saldo niet verplicht en derhalve niet opgenomen.

7.4 Stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Reserves zijn middelen die onder het eigen vermogen vallen en waarvan het algemeen bestuur over de inzet kan besluiten. Onderstaand is per reserve het verloop gedurende de begrotingsperiode weergegeven.

		2027			2028			2029			2030		
	Stand ultimo 2026	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo
<i>Algemene reserve</i>													
Algemene reserve	1.050.800			1.050.800			1.050.800			1.050.800			1.050.800
Totaal algemene reserve	1.050.800			1.050.800			1.050.800			1.050.800			1.050.800
<i>Bestemmingsreserves</i>													
Oostelijke Vecht en Plassen	388.200	2.400	390.600	0			0	0	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	235.400		9.600	225.800		9.600	216.200		9.600	206.600		9.600	197.000
Gebiedsinvesteringen	168.900	358.100		527.000	371.500		898.500	193.400		1.091.900	123.400		1.215.300
Totaal													
bestemmingsreserves	792.500	0	9.600	752.800	371.500	9.600	1.114.700	193.400	9.600	1.298.500	123.400	9.600	1.412.300
Rekeningresultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves	1.843.300	360.500	400.200	1.803.600	371.500	9.600	2.165.500	193.400	9.600	2.349.300	123.400	9.600	2.463.100

Voorzieningen zijn middelen die dienen ter dekking van risico's en verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Daarnaast kunnen voorzieningen gevormd ter equalisatie van lasten (bijv. groot onderhoud). Onderstaand is per voorziening het verloop gedurende de begrotingsperiode opgenomen

		2027			2028			2029			2030		
	Stand ultimo 2026	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo
<i>Voorzieningen</i>													
Onderhoudsvoorziening	775.000	227.800	227.800	775.000	233.000	233.000	775.000	238.600	238.600	775.000	243.800	243.800	775.000
Totaal voorzieningen	775.000	227.800	227.800	775.000	233.000	233.000	775.000	238.600	238.600	775.000	243.800	243.800	775.000

Dit betreft de dotatie op basis van het door het bestuur van het Plassenschap in 2024 vastgestelde MJOP. Mede met de informatie uit dit MJOP is een vierjarig uitvoeringsplan opgesteld. Het uitvoeringsplan beslaat een periode tot en met 2027. Ook in 2030 wordt een dotatie groot onderhoud opgenomen. De onttrekking moet nog nader worden bepaald, maar wordt vooralsnog gelijk gesteld aan de dotatie (dit bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de door het CPB geraamde inflatie).

7.5 Baten en lasten per taakveld

Conform artikel 7 lid 3 sub c van het BBV is het verplicht een overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld op te nemen in de begroting. Dit overzicht, inclusief de koppeling van taakvelden naar programma's, is hieronder opgenomen.

Taakveld	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0.1 Bestuur	50.000	52.000	54.000	56.000	58.200
0.4 Overhead	682.500	692.500	701.000	728.300	753.200
0.8 Overige baten en lasten	3.600	4.200	4.100	4.200	4.200
2.3 Recreatieve havens	261.400	338.500	354.000	361.000	378.400
2.4 Economische havens en vaarwegen	196.600	244.600	278.500	298.400	306.500
3.4 Economische promotie	5.400	5.500	5.500	5.600	5.600
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.039.900	2.364.300	2.129.600	2.336.300	2.449.200
7.3 Afvalstoffen	119.000	114.200	116.800	117.500	119.500
Totaal van de lasten	3.358.400	3.815.800	3.643.500	3.907.300	4.074.800
0.1 Bestuur	50.000	52.000	54.000	56.000	58.200
0.4 Overhead	682.500	692.500	701.000	728.300	753.200
0.8 Overige baten en lasten	3.600	4.200	4.100	4.200	4.200
2.3 Recreatieve havens	261.400	338.500	354.000	361.000	378.400
2.4 Economische havens en vaarwegen	196.600	244.600	278.500	298.400	306.500
3.4 Economische promotie	5.400	5.500	5.500	5.600	5.600
5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.195.500	2.334.200	2.501.100	2.529.700	2.572.600
7.3 Afvalstoffen	119.000	114.200	116.800	117.500	119.500
Totaal van de baten	3.514.000	3.785.700	4.015.000	4.100.700	4.198.200
Saldo van baten en lasten	-155.600	30.100	-371.500	-193.400	-123.400
0.10 Mutaties reserves (stortingen)	226.500	360.500	371.500	193.400	123.400
0.10 Mutaties reserves (onttrekkingen)	70.900	390.600	0	0	0
Totaal resultaat van baten en lasten	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	0	0	0

7.6 Deelnemersbijdrage 2027

In de nieuwe GR is de verdeelsleutel voor de deelnemersbijdragen opgenomen. Deze verdeelsleutel is vanaf de begroting 2023 toegepast.

De deelnemersbijdragen voor 2027 nemen t.o.v. de begroting 2026 met € 244.500 toe, dat is een stijging van 9,97%. Op basis van de 1^e begrotingswijziging 2026 zijn de lasten en baten herijkt voor de jaren daarna. Besloten is om wel de deelnemersbijdragen aan te houden zoals is opgenomen in het financieel perspectiefplan/MJIP dat begin 2024 is vastgesteld. Dit leidt tot een geprognosticeerd positief resultaat, welk gestort wordt in de bestemmingsreserve gebiedsinvesteringen ter voorkoming van toekomstige tegenvallers, onder andere als gevolg van de oorlog in het Midden-Oosten.

Op basis van het voorgaande worden de deelnemersbijdragen voor 2026-2030 als volgt:

Jaar	2026	2027	2028	2029	2030
Deelnemersbijdragen begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Deelnemersbijdragen (autonoom)	1.956.400	1.986.300	2.045.300	2.084.000	2.137.900
Deelnemersbijdragen (extra)	373.300	584.000	722.800	740.100	756.400
Instandhoudingsbijdrage	121.400	125.300	129.000	132.100	135.000
Subtotaal	2.451.100	2.695.600	2.897.100	2.956.200	3.029.300
Transparantie BTW	340.600	351.900	363.600	372.300	380.500
Totaal	2.791.700	3.047.500	3.260.700	3.328.500	3.409.800

Voor de bijdrage per deelnemer over de jaren 2026-2030, zie het onderstaande overzicht.

Jaar	Vastgesteld of nieuw	Provincie Utrecht	Provincie Noord-Holland	Gemeente Stichtse Vecht	Gemeente Wijdmeren / Hilversum	Totaal
		25,61%	29,30%	17,76%	27,33%	100,00%
Begroting						
2026	Bijdragen	€ 627.727	€ 718.172	€ 435.315	€ 669.886	€ 2.451.100
2026	Transparantie BTW	€ 87.228	€ 99.796	€ 60.491	€ 93.086	€ 340.600
2026	Totaal	€ 714.954	€ 817.968	€ 495.806	€ 762.972	€ 2.791.700
Begroting						
2027	Bijdragen	€ 690.343	€ 789.811	€ 478.739	€ 736.707	€ 2.695.600
2027	Transparantie BTW	€ 90.122	€ 103.107	€ 62.497	€ 96.174	€ 351.900
2027	Totaal	€ 780.465	€ 892.918	€ 541.236	€ 832.882	€ 3.047.500
Begroting						
2028	Bijdragen	€ 741.947	€ 848.850	€ 514.525	€ 791.777	€ 2.897.100
2028	Transparantie BTW	€ 93.118	€ 106.535	€ 64.575	€ 99.372	€ 363.600
2028	Totaal	€ 835.065	€ 955.385	€ 579.100	€ 891.149	€ 3.260.700
Begroting						
2029	Bijdragen	€ 757.083	€ 866.167	€ 525.021	€ 807.929	€ 2.956.200
2029	Transparantie BTW	€ 95.346	€ 109.084	€ 66.120	€ 101.750	€ 372.300
2029	Totaal	€ 852.429	€ 975.251	€ 591.142	€ 909.679	€ 3.328.500
Begroting						
2030	Bijdragen	€ 775.804	€ 887.585	€ 538.004	€ 827.908	€ 3.029.300
2030	Transparantie BTW	€ 97.446	€ 111.487	€ 67.577	€ 103.991	€ 380.500
2030	Totaal	€ 873.250	€ 999.071	€ 605.580	€ 931.898	€ 3.409.800

Provinciale Staten van Noord-Holland

Onderwerp

Rapport *Water gewogen*

Geachte leden van Provinciale Staten,

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzoek uitgevoerd naar het wegen van waterbelangen in de ruimtelijke ordening door de provincie.

Hierbij sturen wij u ons rapport *Water gewogen. Weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening*. Het rapport is ook met een animatie met de hoofdboodschap van het onderzoek [op onze website](#) te vinden. Het rapport bevat de reactie van het college van Gedeputeerde Staten op het rapport en een nawoord van de Rekenkamer.

Met dit rapport geven wij inzicht in de rolinvulling van de provincie met betrekking tot het wegen van waterbelangen in de ruimtelijke ordening. Wij verwachten dat de aanbevelingen de provincie ondersteunen bij het uitvoeren van haar rol als gebiedsregisseur, het maken van keuzes in de ruimtelijke ordening, het organiseren van de randvoorwaarden hiervoor en het leren van andere provincies en gebiedssamenwerkingen. Wij zijn graag bereid onze bevindingen mondeling toe te lichten in een technische sessie.

Met vriendelijke groet,

Randstedelijke Rekenkamer

Martin Santhagens
Bestuurder-directeur

Water gewogen

Weging van het belang van water
in de ruimtelijke ordening

Voorwoord

Onze omgang met water heeft Nederland in belangrijke mate gevormd. Wij hebben water nodig in ons dagelijks leven, in onze economie en in de natuur. Tegelijkertijd moeten wij ons beschermen tegen wateroverlast en overstromingen. Dit vraagt ruimte, bijvoorbeeld voor waterkeringen zoals dijken en om water op te vangen voor droge periodes. Daarnaast hebben andere functies zoals industrie, landbouw en natuur impact op de waterkwaliteit en de beschikbaarheid van water. Zo is water een dwarsdoorsnijdend thema in de ruimtelijke ordening.

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzocht hoe en in hoeverre de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland waterbelangen wegen in de ruimtelijke ordening. De provincie heeft taken in het regionaal waterbeheer en is als gebiedsregisseur verantwoordelijk voor een integrale visie op gebieden en het nemen van beslissingen bij botsende ruimtelijke belangen. We zien dat de onderzochte provincies vaak al een stevige ambitie en brede rolopvatting hebben ten opzichte van waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit. Ook hebben zij de verschillende (water)belangen goed in beeld. Nu is het zaak dat de provincie tot besluiten komt, ook wanneer keuzes moeilijk zijn en belangen niet goed samengaan. Geen keuzes maken leidt tenslotte vaak tot toenemende (maatschappelijke) kosten in de toekomst.

Er verschijnen met grote regelmaat onderzoeken waaruit blijkt hoe urgent de wateropgaven en gevolgen van weersextremen zijn, van het Planbureau voor de Leefomgeving tot de Sociaal-Economische Raad en Onderzoeksraad voor Veiligheid. Dit rekenkameronderzoek betreft specifiek de weging van die waterbelangen in de ruimtelijke ordening. De opbrengst van het onderzoek raakt naast het waterdomein ook ruimtelijke afwegingen in het omgevingsbeleid. Daarnaast heeft het direct betrekking op de provincie als middenbestuur, met een verbindende rol tussen Rijk en gemeenten. De aanbevelingen van de Rekenkamer richten zich dan ook op de regierol van de provincie in de regio, het water- en omgevingsbeleid en de samenwerking met gebiedspartijen en andere provincies.

Tijdens het onderzoek viel op hoe betrokken de ambtelijke medewerkers en bestuurders zich tonen bij de inzet van de provincie op het gebied van water. De Rekenkamer spreekt hiervoor haar waardering uit, ook gezien de omvang en complexiteit van het beleidsterrein en het bestuurlijk speelveld van veel betrokken medeoverheden en samenwerkingspartijen. Naast gesprekken met de vier provincies, hebben wij gesproken met het Nationaal Deltaprogramma, de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en andere rekenkamers. Wij hebben groepsgesprekken gevoerd met waterschappen, gemeenten, natuur- en grondbeheerders en energie- en waterbedrijven. Ook hebben wij wetenschappelijke experts op het gebied van water en bestuur geraadpleegd. De Rekenkamer bedankt alle betrokkenen voor hun bijdrage aan dit onderzoek.

Martin Santhagens
Bestuurder-directeur Randstedelijke Rekenkamer

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Leeswijzer	8
1.3 Doel en onderzoeksvragen	8
1.4 Veranderende omgang met water	9
1.5 Wateropgaven	11
1.6 Taken en verantwoordelijkheden	12
2. Conclusies	18
2.1 Rol en beleid	19
2.2 Organisatie en financiën	22
2.3 Belangen in beeld brengen en wegen	24
2.4 Keuzes en borging	26
2.5 Samenwerking	30
2.6 Gebiedssamenwerking	32
3. Aanbevelingen	39
3.1 Regie en keuzes	39
3.2 Randvoorwaarden en samenwerking	40
4. Reactie Gedeputeerde Staten	44
5. Nawoord	49
Bijlage 1 Provinciale taken waterbeheer	50

Foto titelpagina: Loosdrechtse Plassen, Unsplash

Samenvatting

Aanleiding

Water speelt een grote rol in de ruimtelijke ordening. Waterkeringen en dijken die ons beschermen tegen overstromingen nemen ruimte in. Het voorkomen van wateroverlast vraagt om ruimte voor waterberging. Voor mens, plant en dier is het van levensbelang dat er voldoende water beschikbaar is en dat dit water van voldoende kwaliteit is. Het watersysteem loopt echter tegen zijn grenzen aan. Het klimaat verandert en Nederland wordt natter, warmer en droger. Tegelijkertijd neemt de watervraag toe. Dit maakt de opgaven waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit steeds urgenter.

De provincie heeft een belangrijke en complexe rol in het wegen van water en andere belangen die ruimte vragen. Er zijn verschillende opgaven en ambities voor bijvoorbeeld woningbouw, energie en economie. De beschikbare ruimte is echter beperkt. Dit vraagt van de provincie om functies en belangen slim te combineren en keuzes te maken. Daarbij werkt zij samen met verschillende overheden, en schakelt zij tussen de urgentie en kosten van vandaag en het perspectief op langere termijn.

Onderzoek

Met dit onderzoek wil de Rekenkamer inzicht geven in de rolinvulling van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland met betrekking tot het wegen van waterbelangen in de ruimtelijke ordening. Daarbij willen wij inzicht geven in de kwaliteit van (de besluitvorming over) hun beleid. Op basis van de verkregen inzichten willen wij de provincies handelingsperspectief bieden in de veranderende omgang met water.

Centrale onderzoeksvraag

Hoe en in hoeverre weegt de provincie waterbelangen in de ruimtelijke ordening?

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag heeft de Rekenkamer gebruik gemaakt van onder andere interviews en beleidsdocumenten. Daarnaast zijn aan de hand van acht casusstudies lessen en successen van ruimtelijke ontwikkelingen in de praktijk in beeld gebracht.

Hoofdconclusie

Water wordt steeds belangrijker voor het inrichten van onze leefomgeving. Het klimaat verandert en weersextremen nemen toe. Dat vraagt om een andere omgang met waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit. Deze waterbelangen vragen fysieke ruimte, net als andere belangen zoals wonen, economie en energie. De provincie Noord-Holland brengt actief waterbelangen in beeld en verbindt en ondersteunt samenwerkingspartijen. Als gebiedsregisseur heeft de provincie echter ook een belangrijke rol in het maken van keuzes. Hierin moet zij nog essentiële stappen zetten.

De provincie brengt actief huidige en toekomstige belangen op het gebied van water in beeld, bijvoorbeeld door klimaatstresstesten en aanvullend onderzoek. Met de *Signaalkaart Klimaatadaptatie* heeft de provincie een hulpmiddel voor het waarderen van belangen en het maken van ruimtelijke keuzes. Het toont per gebied klimaatrisico's en randvoorwaarden voor een klimaatbestendige inrichting. Hoewel de provincie beleid integraal voorbereidt, is bewustzijn van waterbelangen in de organisatie een aandachtspunt.

De provincie gebruikt het principe 'water en bodem sturend' om ruimtelijke keuzes te ordenen en prioriteren. Zij streeft naar een klimaatbestendige inrichting van de ruimte, geef waterveiligheid voorrang in het ruimtelijk beleid en zet in op het combineren van belangen, zoals waterberging en energie. Deze uitgangspunten zijn deels geborgd in beleid, bijvoorbeeld met een instructieregel. Voor het actualiseren van het omgevingsbeleid agendaert de provincie verschillende keuzes over ruimtegebruik, zoals voor gebieden waar sprake is van verzilting.

De provincie stelt zich overwegend actief op in samenwerkingen. De provincie is gedeeld voorzitter van deelgebied Centraal Holland in het Nationaal Deltaprogramma. Zij heeft zicht op wat zij van het Rijk nodig heeft, zoals wetgeving in het belang van waterkwaliteit. Regionaal zet zij zich in om medeoverheden en andere partijen te verbinden en ondersteunen, bijvoorbeeld in een aantal gebiedsprocessen waar wateropgaven spelen, zoals in de Oostelijke Vechtplassen.

De provincie is als gebiedsregisseur goed in het verbinden van belangen en partijen, maar die rol vraagt ook om het maken van keuzes. Het is nodig om water en andere belangen gelijktijdig en structureel te wegen. Ook moet de provincie doelen en prioriteiten stellen per gebied, om bijvoorbeeld de beschikbaarheid van zoetwater te waarborgen. De besluitvorming kan worden versterkt door op basis van concrete beleidsopties politieke keuzes voor te bereiden en te maken.

Aanbevelingen

Op basis van de conclusies doet de Rekenkamer vijf aanbevelingen. Aanbeveling 1 en 2 gaan over de regierol van de provincie en de noodzaak tot het maken van politieke keuzes over wateropgaven in de ruimtelijke ordening. Aanbeveling 3, 4 en 5 gaan over de organisatorische randvoorwaarden om tot goed onderbouwde keuzes en besluiten te komen en over het leren van andere provincies en gebiedssamenwerkingen.

-
- 1 Gebiedsregie** Ga voluit door met de rol als gebiedsregisseur in de fysieke leefomgeving. Versterk deze rol door duidelijk te zijn over de provinciale doelen en belangen, en meer te sturen op besluiten en resultaten.
-
- 2 Keuzes** Maak duidelijke politieke keuzes met betrekking tot de wateropgaven door het:
 - a. concreet uitwerken van het principe ‘water en bodem sturend’ in doelen en instrumenten in het omgevingsbeleid
 - b. toekennen van gewicht aan doelen en belangen aan de hand van (maatschappelijke) kosten en baten op zowel korte termijn als lange termijn
 - c. maken van een meerjarige planning voor besluiten over wateropgaven; maak als eerste stap uiterlijk eind 2026 beleidsopties inzichtelijk voor PS
-
- 3 Basis op orde** Organiseer de randvoorwaarden om afwegingen en keuzes te kunnen maken door het:
 - a. structureel begroten van structurele wateropgaven
 - b. prioriteren van rollen en taken op het gebied van water vanwege beperkte personele capaciteit; communiceer de afwegingen bij het prioriteren aan PS
 - c. tussentijds aanpassen van het omgevingsbeleid mogelijk te maken
-
- 4 Provinciale samenwerking** Leer van andere provincies door (meer) ambtelijke samenwerking te organiseren op het gebied van het:
 - uitwisselen van kennis en kunde en zo nodig medewerkers in een interprovinciaal kennisnetwerk, met name op terreinen waar de arbeidsmarkt krap is
 - formuleren van beleidsindicatoren om de effecten van waterbeleid (kwalitatief) inzichtelijk te maken
 - uitwisselen van provinciale afwegingskaders voor ruimtelijke keuzes en de praktische toepassing daarvan
-
- 5 Gebiedssamenwerkingen** Pas de volgende lessen voor gebiedssamenwerkingen met andere partijen toe in beleid, evaluaties en leerbijeenkomsten:
 - betrek van begin af aan samenwerkingspartners zoals waterschappen, zodat de relevante kennis, inzichten en risico's direct op tafel liggen
 - bied samenwerkingspartijen duidelijkheid over de (on)mogelijkheden in rolkeuze en binnen wettelijke en bestuurlijke kaders, om uiteenlopende verwachtingen te voorkomen
 - creëer een gezamenlijke basis door het bodem- en watersysteem in het gebied in beeld te brengen en door het eenduidig definiëren van begrippen, belangen en doelen, wat bijdraagt aan vertrouwen en begrip tussen betrokken partijen
 - benut (zichtbare) lessen en successen in beleid en volgende samenwerkingen, zoals het toepassen van ‘water en bodem sturend/medebepalend’ en het realiseren van functiecombinaties zoals waterbergingen met natuur en recreatie

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie heeft een belangrijke en complexe rol in de ruimtelijke ordening. Er zijn verschillende opgaven en ambities voor woningbouw, energie, economie, landbouw en natuur, maar de beschikbare oppervlakte is beperkt. Ruimte is schaars. Dat vraagt van de politiek om functies en belangen slim te combineren en keuzes te maken.

Water speelt een grote rol in de ruimtelijke ordening. De strijd tegen het water en structurerende keuzes om ons ertegen te beschermen, zijn bepalend geweest voor de vormgeving en ontwikkeling van Nederland. Vanaf de zeventiende eeuw veranderden droogmakerijen water in land. Ook de afsluiting van de Zuiderzee en de aanleg van vaarwegen zoals het Amsterdam-Rijnkanaal in de vorige eeuw, geven tot op de dag van vandaag richting aan de ruimtelijke ordening in Nederland.

Water is een belang op zichzelf en neemt ruimte in. We beschermen ons tegen water en maken er gebruik van. Zonder waterkeringen zou zestig procent van Nederland regelmatig onder water staan. In dat gebied wonen ongeveer negen miljoen mensen en wordt zo'n zeventig procent van het bruto nationaal product (bnp) verdiend.¹ Het voorkomen van wateroverlast vraagt om ruimte voor waterberging. Ook waterkeringen en dijken, die ons beschermen tegen overstromingen, nemen ruimte in. Voor mens, plant en dier is het van levensbelang dat er voldoende water beschikbaar is en dat dit water van voldoende kwaliteit is. Dit maakt water een dwarsdoorsnijdend thema in de ruimtelijke ordening.

Provincies hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in de opgaven waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit. Zij combineren of prioriteren belangen die ruimte vragen. Daarbij werken zij samen met verschillende overheden, en schakelen zij tussen de urgentie en kosten van vandaag en het perspectief op langere termijn.² Er is geen homogeen waterbelang en water is niet los te zien van andere opgaven in de fysieke leefomgeving. Bovendien maken verschillende partijen aanspraak op 'hetzelfde' water. Huishoudens, bedrijven en industrie zijn watervragers, natuurgebieden zijn afhankelijk van water en boeren hebben water nodig om levensmiddelen te produceren. Deze wateropgaven vragen om goed beleid met aandacht voor het wegen en waarderen van belangen ten opzichte van elkaar, zowel in het algemeen als geografisch en in de tijd.³

Dit vormt de aanleiding voor de Randstedelijke Rekenkamer om onderzoek te doen naar hoe en in hoeverre de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland het belang van water wegen in de ruimtelijke ordening.

¹ Nationaal Deltaprogramma, Waterveiligheid, www.deltaprogramma.nl, geraadpleegd 16 april 2025

² Guus van Steenberghe (2022), Regionale gebiedsontwikkeling. De invloed van de provincie op ruimtelijke planning in tussen stedelijke gebieden, dissertatie TU Delft, p. 96

³ Katrien Termeer en Frank Hoogenboom (1987), 'Grondwaterplannen, een eerste verkenning van de technische onderbouwing en belangenafweging', H2O 20, p. 503

1.2 Leeswijzer

Dit hoofdstuk vervolgt met het doel en de onderzoeksvragen van het onderzoek, en de context van klimaatadaptatie en de veranderende omgang met water. Daarna komen de wateropgaven in het algemeen en specifiek voor de provincie Noord-Holland aan de orde, evenals de taken en verantwoordelijkheden van de provincie en medeoverheden op het gebied van water.

In hoofdstuk 2 volgen de hoofdconclusie en deelconclusies. De toelichtingen op de conclusies zijn gebaseerd op de [nota van bevindingen](#), waarin een feitelijke onderbouwing en meer achtergrondinformatie terug te vinden is. Per conclusie worden illustraties en voorbeelden gegeven van hoe andere Randstedelijke provincies hun beleid inrichten, opgaven aanpakken en instrumenten ontwikkelen.

Op basis van de conclusies doet de Rekenkamer in hoofdstuk 3 aanbevelingen aan Gedeputeerde Staten (GS). Deze aanbevelingen zijn voorzien van een toelichting met concrete suggesties voor een richting om deze op te pakken. In hoofdstuk 4 is de reactie van GS integraal opgenomen, gevolgd door een nawoord van de Rekenkamer.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Doelstelling

Met dit onderzoek wil de Rekenkamer inzicht geven in de rolinvulling van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland met betrekking tot het wegen van waterbelangen in de ruimtelijke ordening. Daarbij willen wij inzicht geven in de kwaliteit van (de besluitvorming over) hun beleid. Op basis van de verkregen inzichten willen wij de provincies handelingsperspectief bieden in de veranderende omgang met water.

Onderzoeksvragen

Centrale onderzoeksvraag

Hoe en in hoeverre weegt de provincie waterbelangen in de ruimtelijke ordening?

We beantwoorden de centrale onderzoeksvraag aan de hand van vier deelvragen:

1. Welke taken heeft en neemt de provincie in de wateropgaven?
2. In hoeverre weegt, maakt en borgt de provincie keuzes in haar ruimtelijk beleid met betrekking tot waterbelangen?
3. Wat biedt de provincie aan en vraagt de provincie van medeoverheden en betrokken partijen om belangenwegingen bij water te kunnen maken?
4. Welke uitdagingen en kansen zijn er met betrekking tot belangenwegingen bij water voor de provincie?

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen maakt de Rekenkamer gebruik van een beoordelingskader. In de [onderzoeksopzet](#) zijn afbakening, beoordelingskader en werkwijze van het onderzoek toegelicht. Aan de hand van acht casusstudies zijn lessen en successen van ruimtelijke ontwikkelingen in de praktijk in beeld gebracht. Hiervoor zijn groepsgesprekken met de provincies en betrokken partijen gevoerd. Het onderzoek maakt gebruik van interviews met provincies, waterschappen, gemeenten, Rijk, terreinbeheerders, van reviews door experts en van beleidsdocumenten en andere

bronnen tot medio februari 2026. De geraadpleegde partijen en bronnen zijn opgenomen in de [nota van bevindingen](#).

1.4 Veranderende omgang met water

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert en daarmee neemt de kans op extreme weersomstandigheden toe. Winters worden natter en de temperatuur stijgt. De kans op extreme neerslag neemt toe, wat kan leiden tot wateroverlast. Tegelijkertijd stijgt de kans op droge perioden met watertekorten.⁴ Het proces waarbij de maatschappij zich aanpast aan het actuele of verwachte klimaat en de effecten daarvan, heet 'klimaatadaptatie'.⁵ Het omvat het nemen van maatregelen om de negatieve effecten van klimaatverandering te minimaliseren. Voorbeelden zijn het anders inrichten van stedelijke en landelijke gebieden om wateroverlast tegen te gaan, het aanpassen van landbouwmethoden aan drogere periodes en het versterken van de infrastructuur tegen extreme weersomstandigheden. Tegelijkertijd biedt klimaatadaptatie kansen, zoals het aanleggen van natuurlijke overloopgebieden. Deze functioneren als buffer bij wateroverlast en als waterberging bij droogte, en kunnen de biodiversiteit verbeteren.⁶

Veranderende omgang met water

Een veranderend klimaat vraagt om een andere omgang met water. Het gaat hierbij niet alleen om de inrichting van de ruimte, maar ook om de manier van denken over waterbeheer. In Nederland werd er lang naar water gekeken vanuit een gedachte van maakbaarheid. Het Nationaal Deltaprogramma⁷ benadrukt echter dat het watersysteem tegen zijn grenzen aanloopt.⁸ De druk op het watersysteem wordt volgens de Sociaal-Economische Raad (SER) onder andere veroorzaakt door economische groei, verzilting, verstedelijking, intensief landgebruik en klimaatverandering.⁹ Het dwingt tot een andere omgang met water. De noodzaak voor een omslag in de manier van denken wordt gedeeld door de Randstedelijke provincies.¹⁰

Water en bodem sturend

In 2022 koos het kabinet-Rutte IV de beleidslijn 'water en bodem sturend' als basis voor de inrichting van Nederland.¹¹ 'Water en bodem sturend' wil zeggen dat het bodem- en watersysteem een doorslaggevende rol speelt bij de inrichting van Nederland.¹² Het kabinet maakte 33 'structurende keuzes' om de komende decennia richting te geven aan een gebiedsgerichte aanpak, en noemde zeven uitgangspunten om het principe 'water en bodem sturend' vorm te geven. De uitgangspunten zijn als volgt:

⁴ Klimaatportaal Klimaatadaptatie, Hoe verandert het klimaat in Nederland?, www.klimaatadaptatienederland.nl, geraadpleegd 22 april 2025

⁵ PBL (2013), Aanpassen met beleid. Bouwstenen voor een integrale visie op klimaatadaptatie, p. 9

⁶ Ministerie van IenW (2023), Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie, p. 5 en 59

⁷ Het Deltaprogramma is sinds 2011 een samenwerking tussen ministeries, provincies, gemeentes en waterschappen.

⁸ Ministerie van IenW e.a. (2024), Deltaprogramma 2025. Naar een nieuwe balans in de leefomgeving: ruimte voor leven met water, p. 16-17

⁹ SER (2025), Naar een toekomstige omgang met water, p. 11

¹⁰ Provincie Zuid-Holland, interview, 12 februari 2025; Provincie Noord-Holland, interview, 18 februari 2025; Provincie Utrecht, interview, 20 februari 2025; Provincie Flevoland, interview, 10 maart 2025; IPO, interview, 13 maart 2025; Unie van Waterschappen, interview, 20 maart 2025 & Deltaprogramma, interview, 24 maart 2025

¹¹ Ministerie van IenW, Kamerbrief: Water en Bodem sturend, 25 november 2022

¹² WUR, 'Water en bodem sturend' vraagt om een brede blik, www.wur.nl, 14 juli 2023

1. niet afwentelen op toekomstige generaties, andere gebieden of functies en van privaat naar publiek
2. meer rekening houden met extremen zoals hevige regenval, hitte en droogte
3. in samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en bodem door een sponswerking van de bodem en voldoende buffer- en afvoercapaciteit te realiseren
4. meerlaagsveiligheid door naast het preventief aanleggen en versterken van dijken en keringen (laag 1), ook aandacht te hebben voor de ruimtelijke inrichting achter de dijk en bijvoorbeeld in beekdalen (laag 2), crisisbeheersing (laag 3), snel en klimaatrobuust herstel van schade (laag 4), en waterbewustzijn (als integraal onderdeel)
5. minder afdekken, minder vergraven en minder verontreinigen om de natuurlijke kracht van de bodem te benutten
6. integrale aanpak van opgaven in de fysieke leefomgeving waarbij het water- en bodemsysteem sturend is
7. comply or explain voor alle partijen waaronder het Rijk

Het principe 'water en bodem sturend' is echter niet nieuw. De wens om water en ruimtelijke ordening meer met elkaar in verband te brengen – het concept van 'integraal waterbeheer' – is al gangbaar sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw.¹³ Het denken en maken van plannen op basis van wat het landschap biedt, ligt aan de basis van grote programma's zoals de Ecologische Hoofdstructuur en Ruimte voor de Rivier.¹⁴ Deze manier van denken is ook te vinden in de 'lagenbenadering', die de opbouw van het landschap verdeelt in water en bodem (ondergrond), infrastructuur (netwerken) en landgebruik (occupatie). Daarnaast speelt de discussie over 'peil volgt functie' versus 'functie volgt peil'. 'Peil volgt functie' betekent dat eerst de functie van het land wordt gekozen en daar het waterpeil op wordt aangepast, geredeneerd vanuit een maakbaarheidsgedachte. 'Functie volgt peil' betekent dat het gebruik van het land wordt aangepast op het peil, uitgaand van wat het landschap biedt.¹⁵

Het Rijksbeleid ten aanzien van het principe is aan verandering onderhevig. In 2024 paste het kabinet-Schoof de formulering 'water en bodem sturend' aan naar 'rekening houden met water en bodem'. Het kabinet gaf aan dat water en bodem niet 'allesbepalend' moet zijn, maar dat het principe is bedoeld om aan de voorkant rekening te houden met water en bodem bij afwegingen in de ruimtelijke ordening. In de Kamerbrief onderschreef het kabinet bovengenoemde uitgangspunten, behalve het uitgangspunt 'comply or explain'.¹⁶ In het coalitieakkoord uit januari 2026 kiezen D66, VVD en CDA opnieuw voor 'water en bodem sturend', ditmaal als richtinggevend principe dat onder andere wordt gehanteerd in de *Nota Ruimte*. Van de onderzochte provincies hanteren Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland de formulering 'water en bodem sturend' en gebruikt de provincie Flevoland de formulering 'water en bodem medebepalend'.

¹³ Rutger van der Brugge e.a. (2020), 'Klimaatadaptatie en transitie management', Water governance 3, p. 13-14

¹⁴ College van Rijksadviseurs, Verkenning Water en bodem sturend, do's en don'ts, www.collegevanrijksadviseurs.nl, geraadpleegd 14 april 2025

¹⁵ STOWA (2025), Terug naar de (water)basis. Een herbeschouwing van drie beproefde onderzoeksmethoden voor het integreren van ruimtelijke ordening en waterbeheer, p. 2 & STOWA (2020), Deltafact: Droogte stuurt functies

¹⁶ Ministerie van IenW, Kamerbrief: Water en Bodem naar aanleiding van het Tweeminutendebat Water 8 oktober 2024, 22 oktober 2024

1.5 Wateropgaven

Water is een dwarsdoorsnijdend thema in de ruimtelijke ordening. De opgaven met betrekking tot water kunnen in grote lijnen worden verdeeld in drie thema's: waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit.

Waterveiligheid

Waterveiligheid gaat over de bescherming tegen overstromingen vanuit zee, meren en rivieren en het voorkomen van wateroverlast. Dit gebeurt hoofdzakelijk met waterkeringen, zoals duinen, dammen, stuwen, gemalen en stormvloedkeringen.¹⁷

Klimaatverandering zorgt voor een hogere zeespiegel, extremere neerslag en hogere rivierafvoeren. Hierdoor neemt de dreiging van overstromingen en wateroverlast toe.¹⁸

In het waterbeheer en waterbeleid valt 'wateroverlast' van 'waterveiligheid' te onderscheiden. Waterveiligheid gaat 'over de bescherming tegen overstromingen met ontwrichtende maatschappelijke gevolgen' en wateroverlast over de 'directe en indirecte schade van grondwater of hemelwater'.¹⁹ In dit onderzoek scharen we wateroverlast onder waterveiligheid. Voor zover de provincie eigen keuzes maakt met betrekking tot specifiek overstromingen of wateroverlast, is daar apart aandacht voor.

Watervoorziening

Watervoorziening gaat over het beschikbaar hebben van voldoende zoetwater voor de drinkwatervoorziening en andere functies, zoals natuur en landbouw.

Klimaatverandering kan ervoor zorgen dat met name in de zomer het totale aanbod van zoetwater afneemt. Als de vraag naar zoetwater gelijk blijft of toeneemt, ontstaat er een tekort en is er onvoldoende zoetwater beschikbaar.²⁰ Specifiek

drinkwatervoorziening is een vraagstuk waar toenemend aandacht voor is. De vanzelfsprekendheid van voldoende drinkwater in Nederland is veranderd. Terwijl er steeds minder drinkwater beschikbaar is, heeft Nederland in 2030 met circa 100 miljoen kubieke meter ongeveer acht procent meer drinkwater nodig dan in 2020.²¹

Waterkwaliteit

Waterkwaliteit gaat over het in stand houden en verbeteren van de biologische en fysisch-chemische kwaliteit van het water. De waterkwaliteit staat onder druk door menselijk handelen en klimaatverandering. Hierdoor worden watersystemen minder veerkrachtig en neemt de biodiversiteit af.²² Anders dan de ruimtelijke vraagstukken die spelen bij waterveiligheid en watervoorziening, is de opgave voor waterkwaliteit een bestemmingsvraagstuk. Daarbij gaat het om hoe andere activiteiten en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving worden toegestaan die effect hebben op de waterkwaliteit.²³

¹⁷ Rijkswaterstaat, Waterkeringen, www.rijkswaterstaat.nl, geraadpleegd 11 april 2025

¹⁸ Deltares e.a. (2024), Deltascenario's 2024. Zicht op water in Nederland, p. 61-68

¹⁹ Rli (2024), Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat, p. 13

²⁰ Deltares e.a. (2024), Deltascenario's 2024. Zicht op water in Nederland, p. 58-61

²¹ In 2030 is naar verwachting een productiecapaciteit van circa 1,4 miljard kuub water per jaar nodig, in 2020 was er 1,3 miljard kuub noodzakelijk, zie RIVM (2023), Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 – knelpunten en oplossingsrichtingen, p. 3 en 45-50

²² ILO, Waterkwaliteit, www.iplo.nl, geraadpleegd 11 april 2025

²³ Unie van Waterschappen, interview, 20 maart 2025

Wateropgaven in provincie Noord-Holland

Noord-Holland is een schiereiland en grotendeels omgeven door water van de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer, het IJmeer en het Markermeer. Tachtig procent van de provincie ligt onder N.A.P.²⁴ Het water- en bodemsysteem is divers. De provincie kent twee gebieden met laagveenweide. Dit betreft de regio Laag Holland tussen Hoorn, Alkmaar en Beverwijk en het Groene Hart inclusief Spaarnwoude en omgeving. Hoge zandgronden zijn te vinden in 't Gooi, op Texel en de oude strandwallen in onder andere gemeenten tussen Heemskerk en Schoorl.²⁵ De droogmakerijen zijn de meest overstromingsgevoelige gebieden in de provincie. Een bemalen gebied is bijvoorbeeld de Beemster.²⁶

In Noord-Holland komt drinkwater voor ongeveer 90 procent uit oppervlaktewater. De provincie maakt met meerdere andere provincies gebruik van het IJsselmeer voor zoetwater, voor drinkwater en andere toepassingen. In de provincie stijgt de vraag naar drinkwater, met name door de bevolkingsgroei in de Metropoolregio Amsterdam (MRA).²⁷ De directe winning van duinwater voor drinkwater is in de jaren negentig in het grootste deel van de Noord-Hollandse duinen gestopt. In de Amsterdamse waterleidingduinen en een aantal andere locaties wordt nog wel duinwater onttrokken.²⁸

Verwijzend naar haar ligging en het water- en bodemsysteem, noemt de provincie Noord-Holland in 2024 de volgende wateropgaven die consequenties hebben voor de ruimtelijke ontwikkeling:

- zorgen voor goede bodem- en waterkwaliteit
- anticiperen op klimaatverandering en weersextremen
- het vergroten van de waterveiligheid
- zorgen voor zoetwaterbeschikbaarheid
- omgaan met verzilting
- tegengaan van bodemdaling²⁹

1.6 Taken en verantwoordelijkheden

Ruimtelijke ordening

Op basis van de *Omgevingswet* is de provincie verantwoordelijk voor de gebiedsgerichte coördinatie van de uitoefening van taken en bevoegdheden in de fysieke leefomgeving door gemeenten en waterschappen.³⁰ In het *Bestuursakkoord Water* tussen overheden en waterbedrijven uit 2011 is de rol van de provincie als

²⁴ Provincie Noord-Holland (2024), *Op weg naar een ruimtelijk voorstel. Vormgeven aan de toekomst van Noord-Holland*, p. 18; Provincie Noord-Holland (2018), *Omgevingsvisie NH2050. Balans tussen economische groei en leefbaarheid*, p. 28 & Provincie Noord-Holland (2023), *Verbindend vooruit! Coalitieakkoord 2023-2027*, p. 20

²⁵ Tauw en Ambient (2024), *Verkenning borgen van 'Water en bodem sturend' in provincie Noord-Holland*, p. 4; Provincie Noord-Holland (2023), *Buitengewoon Noord-Holland! Startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied*, p. 12 & Provincie Noord-Holland (2022), *Regionale Veenweide Strategie 1.0*, p. 25

²⁶ Vereniging Deltametropool (2023), *Werklandschappen in transitie*, p. 24-25

²⁷ Provincie Noord-Holland (2024), *Op weg naar een ruimtelijk voorstel. Vormgeven aan de toekomst van Noord-Holland*, p. 32 & Haskoning (2021), *Eindrapportage Verkenning robuuste drinkwatervoorziening 2040*, p. 41

²⁸ Provincie Noord-Holland (2024), *Op weg naar een ruimtelijk voorstel. Vormgeven aan de toekomst van Noord-Holland*, p. 22 & Provincie Noord-Holland, *feitelijk wederhoorreactie*, 29 januari 2026

²⁹ Provincie Noord-Holland (2024), *Op weg naar een ruimtelijk voorstel. Vormgeven aan de toekomst van Noord-Holland*, p. 19 en 111

³⁰ Art. 2.18, lid 1, sub a, *Omgevingswet*

gebiedsregisseur afgesproken. Dat betekent dat zij verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van integrale gebiedsvisies op de ruimte en het nemen van beslissingen bij botsende ruimtelijke belangen van lokale overheden.³¹ De rol van gebiedsregisseur past bij de positie van de provincie als middenbestuur, die binnen de bestuurlijke organisatie van Nederland een verbindende rol tussen Rijk en gemeenten inneemt.³² Sinds 2021 noemen Rijk en provincies ook wel de rol van 'gebiedsautoriteit' voor de provincie om op bovenlokale schaal democratisch gelegitimeerd keuzes te maken.³³

Omgevingsbeleid

In 2024 is de *Omgevingswet* in werking getreden. De wet is gericht op het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving.³⁴ De *Omgevingswet* gaat uit van het subsidiariteitsbeginsel 'decentraal, tenzij'. Dit houdt in dat gemeenten en waterschappen in principe verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van taken en bevoegdheden in de fysieke leefomgeving. Provincies en Rijk treden alleen op als dat noodzakelijk is vanwege provinciale of nationale belangen die niet doelmatig door gemeenten en waterschappen kunnen worden behartigd.³⁵ Daarnaast stimuleert de wet samenwerking tussen overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om gezamenlijk doelen te bereiken voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.³⁶

Vanuit de *Omgevingswet* hebben overheden verschillende instrumenten voor het gebruiken en beschermen van de fysieke leefomgeving tot hun beschikking, zie figuur 1.1. Een aantal instrumenten komt regelmatig aan de orde in dit onderzoek:

- **Omgevingsvisie:** een samenhangend, strategisch plan voor de fysieke leefomgeving. Een omgevingsvisie bevat ambities en doelen voor de lange termijn en is zelfbindend. Het Rijk, provincies en gemeenten moeten een omgevingsvisie vaststellen voor hun eigen grondgebied.
- **Programma:** maatregelen om de leefomgeving te beschermen, beheren, gebruiken en ontwikkelen. Het programma is een concrete invulling van het beleid uit de omgevingsvisie op een bepaald onderwerp en is zelfbindend. Voor sommige onderwerpen is het volgens de *Omgevingswet* verplicht een programma op te stellen, zoals het regionaal waterprogramma voor de provincies.
- **Decentrale regels:** regels van decentrale overheden voor de fysieke leefomgeving. Dit zijn het omgevingsplan van de gemeente (opvolger van het bestemmingsplan), de provinciale omgevingsverordening en de waterschapsverordening. Ze bevatten bijvoorbeeld regels voor activiteiten van burgers en bedrijven, kaders om vergunningen te toetsen, en functies van specifieke gebieden. In een omgevingsverordening kan de provincie instructieregels voor gemeenten en waterschappen opnemen.³⁷

³¹ Ministerie van IenM e.a. (2011), Bestuursakkoord Water, p. 10-11

³² S. Munneke (2020), 'De provincie' in Instituten van de staat, red. E.R. Muller e.a., p. 155

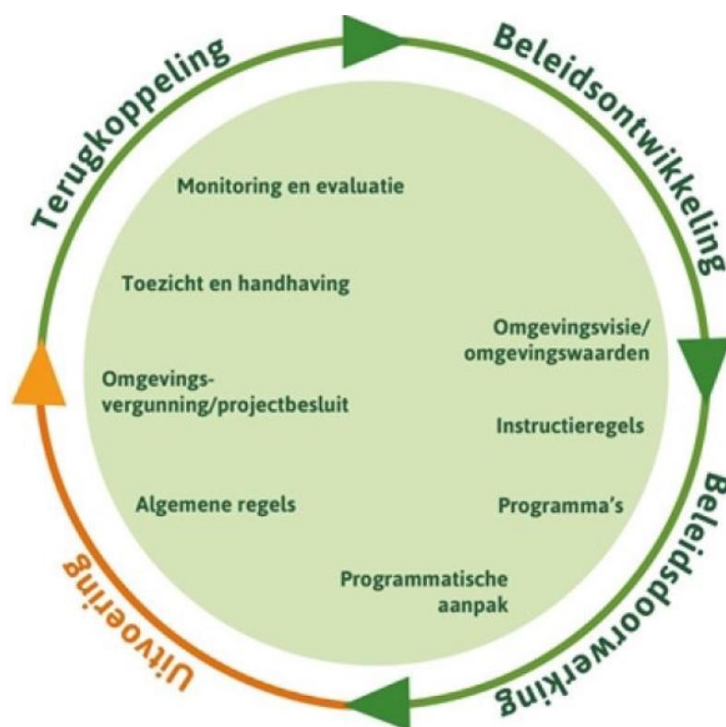
³³ IPO, Ruimtebrief minister De Jonge legt grote verantwoordelijkheid bij provincies, www.iplo.nl, 17 mei 2022 & Lysias (2024), Door op de ingeslagen weg. Rapport Tussenevaluatie RTLg, p. 13 en 20

³⁴ Art. 1.3, *Omgevingswet*

³⁵ Art. 2.3, *Omgevingswet* & IPLO, Decentraal, tenzij, www.iplo.nl, geraadpleegd 22 augustus 2025

³⁶ Art. 2.2, *Omgevingswet* & IPLO, Participatie in de *Omgevingswet*, www.iplo.nl, geraadpleegd 22 augustus 2025

³⁷ Art. 2.6, 2.22, 3.1-3.5 en 4.1-4.2, *Omgevingswet*; IPLO, De 6 kerninstrumenten van de *Omgevingswet*, www.iplo.nl, geraadpleegd 22 september 2025; IPLO, Omgevingsvisie, www.iplo.nl, geraadpleegd 22 september 2025 & IPLO, Programma: dit houdt het in, www.iplo.nl, geraadpleegd 22 september 2025

Figuur 1.1 Instrumenten van de *Omgevingswet* in de beleidscyclus³⁸

Nota Ruimte en ruimtelijke arrangementen

Sinds 2022 werkt het Rijk aan een nieuwe *Nota Ruimte* om de regie te hernemen op de grote ruimtelijke opgaven. De nota bevat nationale ruimtelijke keuzes richting 2050 en 2100 en kan gezien worden als aanscherping van de huidige *Nationale Omgevingsvisie* (NOVI). De *Ontwerp-Nota Ruimte* lag ter inzage van oktober tot december 2025 en het Rijk streeft ernaar de definitieve *Nota Ruimte* in 2026 af te hebben.³⁹

In het programma Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) werkt het Rijk met de twaalf provincies samen aan de ruimtelijke opgaven. Onderdeel hiervan zijn de ruimtelijke voorstellen van de provincies uit 2023 en 2024, waarin de provincies nationale opgaven en doelen vertalen, combineren en inpassen binnen de provinciegrenzen. Op basis van de ruimtelijke voorstellen is het Rijk met elke provincie tot een ruimtelijk arrangement gekomen met afspraken die jaarlijks worden geactualiseerd.⁴⁰

Weging van het waterbelang

Volgens de *Omgevingswet* en het eerdere *Bestuursakkoord Water* zijn gemeenten, provincie en Rijk verplicht tot de 'weging van het waterbelang' in de ruimtelijke ordening. Dat betekent dat zij vroegtijdig advies moeten vragen aan de betreffende waterbeheerder, waterschap(pen) of Rijkswaterstaat. Voorheen was dit instrument de 'watertoets'. De weging is van toepassing voor het opstellen van omgevingsplannen,

³⁸ IPLO, Beleidscyclus, www.iplo.nl, geraadpleegd 23 september 2025

³⁹ Ministerie van BZK, Kamerbrief: Voorontwerp Nota Ruimte en reflecties PBL en CRa ruimtelijke voorstellen provincies, 21 juni 2024; Ministerie van VRO, Route naar Nota Ruimte, www.ruimtelijkeordening.nl, geraadpleegd 23 september 2025 & Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving, Nota Ruimte, www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl, geraadpleegd 23 september 2025 & Rijksoverheid, Kamerbrief aanbidding Ontwerp-Nota Ruimte www.rijksoverheid.nl, geraadpleegd 9 december 2025

⁴⁰ College van Rijksadviseurs (2024), Reflectie op de Provinciale Voorstellen NOVEX, p. 4-5; Ministerie van VRO, NOVEX, www.ruimtelijkeordening.nl, geraadpleegd 23 september 2025 & Ministerie van VRO, Aanpak provincies, www.ruimtelijkeordening.nl/, geraadpleegd 23 september 2025

de provinciale omgevingsverordening, projectbesluiten en omgevingsvergunningen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA). Voor de provinciale omgevingsverordening is de weging van toepassing als de provincie regels stelt voor de evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Sinds de *Omgevingswet* moet het waterbelang niet alleen procedureel maar ook inhoudelijk worden meegewogen in de belangenafweging.⁴¹ Er is geen wettelijke verplichting om het advies van het waterschap op te volgen, maar bij afwijking geldt een motiveringsplicht.⁴²

De *Omgevingswet* stelt geen eisen aan de manier waarop de waterbeheerder wordt betrokken bij de weging van het waterbelang. In de praktijk zijn er nogal wat verschillen in hoe waterbeheerders worden betrokken en hoe zij hun rol invullen.⁴³ Het televisieprogramma *Nieuwsuur* concludeerde eind 2025 na een rondgang langs de 21 waterschappen dat het advies van waterschappen vaak vrijblijvend wordt opgevat en dat waterschappen niet weten in hoeverre gemeenten en provincies hun adviezen daadwerkelijk opvolgen.⁴⁴ Daarnaast signaleerde de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) dat de weging van het waterbelang in de praktijk vooral plaatsvindt bij het opstellen of aanpassen van het gemeentelijke omgevingsplan. Dan is de locatiekeuze echter vaak al gemaakt en resulteert de weging van het waterbelang hoogstens in een klimaatbestendigere inrichting van een locatie, niet in een andere locatiekeuze. De Rli bepleit om het waterbelang eerder en op een hoger schaalniveau, namelijk nationaal en provinciaal, consequent mee te wegen bij ruimtelijke besluitvorming.⁴⁵

Waterbeheer

Het waterbeheer is in Nederland een gezamenlijke verantwoordelijkheid van verschillende partijen. Het Rijk is verantwoordelijk voor het nationale waterbeleid. Rijkswaterstaat is de beheerder van het hoofdwatersysteem en primaire waterkeringen⁴⁶, waaronder de stormvloedkeringen. De provincie is verantwoordelijk voor het regionale waterbeleid. De waterschappen zijn de beheerders van de regionale watersystemen en regionale waterkeringen⁴⁷ en zorgen voor rioolwaterzuivering. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het waterbeheer binnen het stedelijk gebied en de riolering. Wat betreft drinkwater zijn (drink)waterbedrijven verantwoordelijk voor de levering van drinkwater, maar hebben alle overheden die direct of indirect betrokken zijn bij de bescherming van drinkwater een zorgplicht voor de openbare drinkwatervoorziening.⁴⁸

⁴¹ Art. 5.37, Besluit kwaliteit leefomgeving; Ministerie van IenM e.a. (2011), Bestuursakkoord Water, p. 6; IPLO (2025), Beschermen van waterbelangen, www.iplo.nl, geraadpleegd op 11 april 2025 & Rli (2024), Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat, p. 10

⁴² UvW, interview, 20 maart 2025 & STOWA (2024), Juridische mogelijkheden van waterschappen voor de aanpak van bodemdaling in veenweiden, p. 25

⁴³ Rli (2024), Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat, p. 27

⁴⁴ NOS, Waterschappen hebben geen zicht op bouwplannen in risicovolle gebieden, www.nos.nl, 2 december 2025

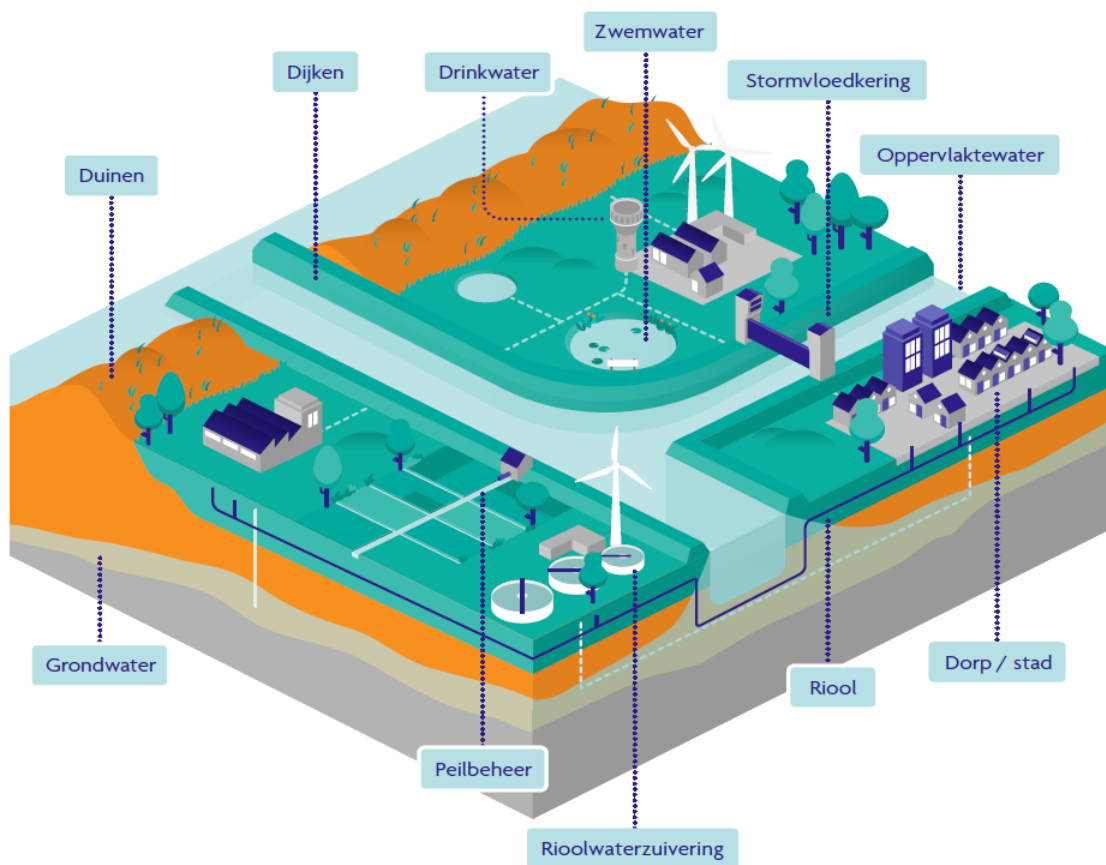
⁴⁵ Rli (2024), Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat, p. 26 en 27

⁴⁶ Het hoofdwatersysteem betreft de Noordzee en de Waddenzee, het IJsselmeer en het Markermeer en de grote rivieren. Primaire waterkeringen beschermen het land tegen overstromingen uit deze wateren.

⁴⁷ Een regionaal watersysteem bestaat uit de wateren in een regio die niet tot het hoofdwatersysteem worden gerekend. Regionale waterkeringen beschermen het land tegen overstromingen uit het regionale watersysteem.

⁴⁸ Art. 2, Drinkwaterwet; Ministerie van IenW e.a. (2024), De Staat van Ons Water. Rapportage over de uitvoering van het waterbeleid in 2023; IPLO, Organisatie van het waterbeheer, www.iplo.nl, geraadpleegd 11 april 2025; Rijksoverheid, Waterbeheer in Nederland, www.rijksoverheid.nl, geraadpleegd 17 april 2025 & RIVM (2017), Zorgplicht Drinkwater. Wat betekent dit voor u?, p. 3 en 10

De provincie heeft taken in het regionale watersysteem. De provincie stelt de beleidskaders voor het regionale waterbeheer en voor grondwater.⁴⁹ Zij vertaalt het nationale beleidskader en de nationale strategische doelen naar een regionaal beleidskader en regionale doelen. De provincie houdt toezicht op de waterschappen⁵⁰, die werken binnen de kaders van de provincie. Naast deze kaderstellende en controlerende taken heeft de provincie ook een aantal uitvoerende taken. Voorbeelden hiervan zijn de zorgplicht voor voldoende drinkwater, het beheren van grootschalige grondwateronttrekkingen en onttrekkingen voor de openbare drinkwatervoorziening, en het aanwijzen van zwemwaterlocaties.⁵¹

Figuur 1.2 Onderdelen van het waterbeheer⁵²

De provincie heeft vanuit onder meer de *Omgevingswet* taken en bevoegdheden om haar rol in het waterbeheer uit te voeren. Voorbeelden hiervan zijn het:

- vaststellen van een regionaal waterprogramma
- vaststellen van omgevingswaarden voor regionale waterkeringen
- vaststellen van omgevingswaarden voor wateroverlast uit het regionale watersysteem

⁴⁹ Ministerie van IenM e.a. (2011), Bestuursakkoord Water, p. 10-11

⁵⁰ Bij een regionaal watersysteem is meestal een waterschap de waterbeheerder. In sommige gevallen kan de provincie zelf de beheerder zijn, bijvoorbeeld van een vaarweg. IPLO, Organisatie van het waterbeheer, www.iplo.nl, geraadpleegd 11 april 2025

⁵¹ Art. 2, Drinkwaterwet; Art. 16.1 en 16.3, Besluit activiteiten leefomgeving; Art. 2.30, Omgevingswet; IPLO, Organisatie van het waterbeheer, www.iplo.nl, geraadpleegd 11 april 2025 & IPO, Water, www.ipo.nl, geraadpleegd 11 april 2025

⁵² Ministerie van IenW e.a. (2025), De staat van ons water. Rapportage over de uitvoering van het waterbeleid in 2024

- aanwijzen van grondwaterbeschermingsgebieden en het vaststellen van bijbehorende regels
- aanwijzen van waterlichamen ter uitvoering van de *Kaderrichtlijn Water* (KRW), zie onderstaand kader⁵³

Bijlage 1 bevat een overzicht van de provinciale taken en bevoegdheden bij de wateropgaven. Het overzicht is beperkt tot formele taken en bevoegdheden. De (informele) rol van de provincie in de wateropgaven kan echter verder reiken dan haar formele taken en bevoegdheden.

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel het realiseren en behouden van schoon en gezond oppervlaktewater en grondwater. De EU-lidstaten moeten deze 'goede toestand' uiterlijk in 2027 realiseren.⁵⁴ De richtlijn bestaat uit een systematiek met specifieke doelen voor oppervlaktewateren en grondwaterlichamen die als KRW-waterlichamen zijn aangewezen.⁵⁵

Uit de landelijke tussenevaluatie van de KRW uit 2024 blijkt dat in Nederland 19 van de 23 grondwaterlichamen een goede toestand hebben, maar geen van de 745 oppervlaktewaterlichamen. Hoewel voor het oppervlaktewater aan tachtig procent van de normen wordt voldaan, moet volgens de beoordelings-systematiek aan alle chemische en ecologische normen worden voldaan voor een goede toestand.⁵⁶ De verwachting is dat in 2027 de huidige situatie niet significant verbeterd zal zijn en de KRW-doelen in Nederland niet behaald worden.

Binnen het regionale watersysteem wijst de provincie KRW-waterlichamen aan en moet zij kwaliteitsdoelen in het regionaal waterprogramma vaststellen en in de omgevingsverordening uitwerken naar omgevingswaarden.⁵⁷ De provincie is ook verantwoordelijk voor de monitoring van de kwaliteit van het grondwater.⁵⁸

⁵³ Art. 3.8, 2.13 en 2.18, Omgevingswet & Art. 4.4, Besluit kwaliteit leefomgeving

⁵⁴ IPLO, Kaderrichtlijn Water, www.iplo.nl, geraadpleegd 21 oktober 2024

⁵⁵ Art. 2.10, 2.20, 2.25 & 2.26, Kaderrichtlijn Water

⁵⁶ AT Osborne e.a. (2024), Koepelrapport tussenevaluatie KRW, p. 2-10

⁵⁷ STOWA (2018), Handreiking KRW-doelen, p. 5 en 9

⁵⁸ Rijkswaterstaat en waterschappen zijn verantwoordelijk voor het monitoren en beoordelen van oppervlaktewater.

2. Conclusies

Hoofdconclusie

Water wordt steeds belangrijker voor het inrichten van onze leefomgeving. Het klimaat verandert en weersextremen nemen toe. Dat vraagt om een andere omgang met waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit. Deze waterbelangen vragen fysieke ruimte, net als andere belangen zoals wonen, economie en energie. De provincie Noord-Holland brengt actief waterbelangen in beeld en verbindt en ondersteunt samenwerkingspartijen. Als gebiedsregisseur heeft de provincie echter ook een belangrijke rol in het maken van keuzes. Hierin moet zij nog essentiële stappen zetten.

De provincie brengt actief huidige en toekomstige belangen op het gebied van water in beeld, bijvoorbeeld door klimaatstresstesten en aanvullend onderzoek. Met de *Signaalkaart Klimaatadaptatie* heeft de provincie een hulpmiddel voor het waarderen van belangen en het maken van ruimtelijke keuzes. Het toont per gebied klimaatrisico's en randvoorwaarden voor een klimaatbestendige inrichting. Hoewel de provincie beleid integraal voorbereidt, is bewustzijn van waterbelangen in de organisatie een aandachtspunt.

De provincie gebruikt het principe 'water en bodem sturend' om ruimtelijke keuzes te ordenen en prioriteren. Zij streeft naar een klimaatbestendige inrichting van de ruimte, geef waterveiligheid voorrang in het ruimtelijk beleid en zet in op het combineren van belangen, zoals waterberging en energie. Deze uitgangspunten zijn deels geborgd in beleid, bijvoorbeeld met een instructieregel. Voor het actualiseren van het omgevingsbeleid agendeert de provincie verschillende keuzes over ruimtegebruik, zoals voor gebieden waar sprake is van verzilting.

De provincie stelt zich overwegend actief op in samenwerkingen. De provincie is gedeeld voorzitter van deelgebied Centraal Holland in het Nationaal Deltaprogramma. Zij heeft zicht op wat zij van het Rijk nodig heeft, zoals wetgeving in het belang van waterkwaliteit. Regionaal zet zij zich in om medeoverheden en andere partijen te verbinden en ondersteunen, bijvoorbeeld in een aantal gebiedsprocessen waar wateropgaven spelen, zoals in de Oostelijke Vechtplassen.

De provincie is als gebiedsregisseur goed in het verbinden van belangen en partijen, maar die rol vraagt ook om het maken van keuzes. Het is nodig om water en andere belangen gelijktijdig en structureel te wegen. Ook moet de provincie doelen en prioriteiten stellen per gebied, om bijvoorbeeld de beschikbaarheid van zoetwater te waarborgen. De besluitvorming kan worden versterkt door op basis van concrete beleidsopties politieke keuzes voor te bereiden en te maken.

2.1 Rol en beleid

Conclusie 1

Als gebiedsregisseur heeft de provincie een belangrijke rol in de ruimtelijke ordening. Noord-Holland laat in haar rolopvatting een verschuiving zien. In de omgevingsvisie uit 2018 kiest de provincie voor een terughoudende rol, waarin zij partijen ruimte geeft om per gebied aan opgaven te werken. De provincie heroverweegt haar rol in de lopende actualisatie van het omgevingsbeleid, waarbij zij ook onderzoekt hoe zij het beleid levend en actueel kan houden. De provincie wil meer structureel sturen, onder andere door provinciale belangen aan te wijzen en per gebied doelen te stellen.

De provincie vult haar rol op het gebied van water vrij breed in. Zij benut haar sturingsmogelijkheden met bijvoorbeeld regels over waterbesparing door datacenters en stelt doelen voor overige wateren die niet onder de *Kaderrichtlijn Water* (KRW) vallen. Daarnaast neemt zij aanvullende taken op zich, zoals het ondersteunen van medeoverheden in hun taken bij een overstroming, door kennisontwikkeling en crisisvoorbereiding. Tegelijkertijd maakt de provincie medeoverheden en andere partijen duidelijk waar haar verantwoordelijkheid ophoudt, zoals bij de aanpak van wateroverlast in de Kennemerduinen.

In het regionale waterbeleid werkt de provincie aan een inhoudelijke verbreding. Het huidige programma omvat de regionale uitwerking van de Europese waterrichtlijnen, maar de provincie wil in het volgende programma keuzes over water en bodem combineren. Net als voor andere domeinen staan in de begroting geen beleidsindicatoren die inzicht geven in de effecten van de inzet op het gebied van water. Wel staat in de *Brede Basismonitor* van de provincie informatie over watergerelateerde thema's, zoals overstromingsrisico's en bodemdaling.

Provincievergelijking

Hoe andere provincies indicatoren opstellen en omgevingsbeleid herzien

- Alle vier de Randstedelijke provincies hebben geen of in beperkte mate beleidsindicatoren om vast te stellen of doelen op het gebied van water worden behaald. Hierin speelt mee dat het effect van activiteiten vaak pas op langere termijn zichtbaar wordt. Het is dus een gedeelde uitdaging om een set beleidsindicatoren te ontwikkelen en toe te passen.
- Alle Randstedelijke provincies actualiseren medio 2025 en 2026 hun omgevingsbeleid. Flevoland en Noord-Holland zijn nog op zoek naar manieren om het omgevingsbeleid actueel te houden. Zuid-Holland heeft al een systematiek om het omgevingsbeleid regelmatig te herzien en gebruikt hierbij een Lange Termijn Agenda (LTA) die periodiek in PS wordt besproken.

Toelichting

Sturingsfilosofie

Als gebiedsregisseur is de provincie verantwoordelijk voor de ontwikkeling van integrale gebiedsvisies op de ruimte en het nemen van beslissingen bij botsende ruimtelijke belangen, zie hoofdstuk 1. De provincie Noord-Holland wil per opgave bepalen welke vorm van sturing nodig is, zo luidt haar sturingsfilosofie in de *Omgevingsvisie* uit 2018. De provincie stelt voor om zoveel mogelijk gebiedsgericht te werken en de daar specifieke opgaven te combineren. Daarnaast wil de provincie in de *Omgevingsvisie* meer sturen als een samenwerkende en responsieve overheid, die ruimte en vertrouwen geeft aan de samenleving. Die rolopvatting is zichtbaar in het provinciaal beleid voor klimaatadaptatie. De provincie is hier voor het behalen van doelen sterk afhankelijk van medeoverheden en andere partijen. Daarbij past volgens haar meer een faciliterende, dan een regisserende rol. De provincie wil 'adaptief werken' door kennis te ontwikkelen en delen en daar zo nodig haar beleid op aan te passen.

In de huidige actualisatie van de *Omgevingsvisie* evalueert en heroverweegt de provincie haar rol, sturingsfilosofie en inzet van beleidsinstrumenten zoals de regionale samenwerkingsagenda. Zij wil meer regie voeren in de ruimtelijke ordening en meer structureel sturen, onder andere door provinciale belangen aan te wijzen en per gebied doelen te stellen. De vaststelling van de herziene omgevingsvisie door PS staat gepland voor eind 2026. Ook verkent de provincie mogelijkheden om het omgevingsbeleid actueel en levend te houden. In de omgevingsvisie uit 2018 introduceert de provincie het beleidsinstrument 'regionale samenwerkingsagenda'. De provincie wil daarin met gemeenten en andere partijen afspraken maken over de specifieke en concrete invulling van de algemene en provinciale ontwikkelprincipes. In een evaluatie van de *Omgevingsvisie* uit 2025 concludeert de provincie dat het instrument tot onvoldoende gebiedsgerichte uitvoering leidt en de sturingsfilosofie aangepast moet worden. Zij doet daar voorstellen voor.

Waterbeleid

Het *Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027* (RWP) bepaalt grotendeels het waterbeleid van de provincie. Het RWP beschrijft doelen en maatregelen voor de deelprogramma's grondwater, overstromingsrisico's en oppervlaktewater. De provincie geeft aan dat zij bij het opstellen van het programma heeft overwogen om het programma breder en integraler van karakter te maken. Om op tijd te voldoen aan haar verplichting om een regionaal waterprogramma op te stellen voor de uitvoering van de Europese waterrichtlijnen, besloot de provincie om het programma daartoe te beperken. Zij wil in de volgende planperiode het programma inhoudelijk verbreden met het thema bodem.

Evaluatie en monitoring

Volgens een voortgangsrapportage van het RWP uit 2023 is de uitvoering van maatregelen voor KRW-oppervlaktewaterlichamen in Natura 2000-gebieden vertraagd. De provincie geeft aan dat zij haar doelen voor de deelprogramma's over grondwater en overstromingsrisico's waarschijnlijk voor het einde van de planperiode zal realiseren, maar dat het halen van de doelen voor het deelprogramma over oppervlaktewater lastig is.

De doelen op het gebied van waterkwaliteit die de provincie uiterlijk in 2027 moet hebben gerealiseerd op grond van de KRW worden – in lijn met het landelijke beeld –

naar verwachting niet gehaald. Zij neemt daarom aanvullende maatregelen en onderzoekt mogelijkheden om de doelen alsnog te halen. De provincie overweegt om in de *Omgevingsverordening* regels op te nemen die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest in grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000-gebieden beperken.

Met de *Brede Basismonitor* geeft de provincie inzicht in de ontwikkeling van de brede welvaart in Noord-Holland. In de monitor zijn ook indicatoren opgenomen met betrekking tot overstromingsrisico's, wateroverlast en bodemdaling. In de begroting verwijst de provincie naar deze monitor, maar zijn geen beleidsindicatoren met betrekking tot water opgenomen. Dit geldt voor alle domeinen. Zij gebruikt de monitor niet ter verantwoording van het gevoerde beleid. De indicatoren in de *Brede Basismonitor* zijn volgens de provincie niet direct te koppelen aan prestaties en resultaten van het gevoerde beleid.

Rolinvulling waterbeleid

De provincie geeft aan in de praktijk meer te doen dan haar wettelijke watertaken. Voorbeelden zijn de aanscherping van een instructieregel over klimaatadaptatie in de *Omgevingsverordening*, zie conclusie 4, en haar rol bij het faciliteren van samenwerking tussen partijen die aan wateropgaven werken. De provincie geeft aan dat de vraag voor welke wateropgaven de provincie wel en niet verantwoordelijk is steeds pregnanter wordt. Zij noemt als voorbeeld de wateroverlast in Kennemerland. De provincie geeft aan dat zij hier aanvankelijk op werd aangesproken, maar niet verantwoordelijk is voor alle oorzaken van waterlast. De provincie maakte duidelijk wat de taken en verantwoordelijkheden van verschillende overheden bij grondwater en wateroverlast zijn. Ook organiseerde zij onder andere een 'coördinatieoverleg grondwater Kennemerland' met gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijf om plannen en projecten af te stemmen.

De provincie wijst waterveiligheid aan als een provinciaal belang en noemt het beschermen tegen overstromingen een bovenlokale opgave die om sturing door de provincie vraagt. De provincie geeft aan met andere partijen te werken volgens het principe van meerlaagse veiligheid, waarbij aandacht is voor het beperken van zowel de kans op een overstroming als de negatieve gevolgen van een overstroming. In het watercrisisbeheer neemt de provincie een rol op zich om andere overheden te ondersteunen in hun taakuitoefening. De extra inzet bestaat onder andere uit het actueel houden en toegankelijk maken van data en het voorbereiden van watercrisisoefeningen. De provincie geeft aan dat zij er net als andere provincies mee worstelt wat haar rol is in een crisissituatie door overstromingen.

Wat betreft wateroverlast heeft de provincie een aantal taken die volgen uit wetgeving en bestuurlijke afspraken. De provincie benut haar bevoegdheid om specifieke regels in de omgevingsverordening op te nemen ter voorkoming van wateroverlast en heeft daarbij aandacht voor de risico's van klimaatverandering. De provincie werkte al vroeg aan haar taak uit het Nationaal Deltaprogramma om een bovenregionale stresstest wateroverlast te coördineren.

De provincie neemt op het gebied van watervoorziening enkele aanvullende taken op zich om de huidige en de toekomstige drinkwatervoorziening te beschermen.

Daarnaast neemt de provincie een rol in het stimuleren van waterbesparing door bedrijven. De provincie heeft een strategie voor de vestiging van grote datacenters. In de *Omgevingsverordening* staan voorwaarden voor de vestiging van grote datacenters, onder andere met betrekking tot waterbesparing. De provincie heeft een richtlijn voor een duurzame vestiging van datacenters opgesteld, met bovenwettelijke voorwaarden over onder andere watergebruik.

De provincie stelt ook doelen voor overige wateren die niet onder de KRW vallen, hoewel zij hiertoe niet verplicht is. Zij heeft afspraken gemaakt met waterschappen om voor overige wateren ecologische doelen vast te stellen. Wat betreft de chemische doelen van overige wateren, sluit de provincie aan bij landelijke normen. Ook heeft zij aandacht voor opkomende stoffen in het realiseren van goede waterkwaliteit, maar geeft daarbij aan dat haar rol beperkt is en zij wacht op de resultaten van onderzoek en landelijke afspraken, voordat zij met andere partijen mogelijke maatregelen overweegt.

2.2 Organisatie en financiën

Conclusie 2

Wateropgaven raken aan verschillende beleidsdomeinen. De provincie deelt daarom kennis binnen de organisatie, bijvoorbeeld door ambtelijke advisering over waterthema's bij plannen voor ruimtelijke ontwikkeling. Zij werkt met 'klimaatadaptatie-aanjagers' die in hun eigen beleidssector de wateropgaven helpen agenderen en verankeren in beleid. Personele capaciteit beperkt echter de mogelijkheid om kennis over wateropgaven en klimaatadaptatie binnen de hele organisatie te delen en daarmee het waterbewustzijn in de gehele organisatie te vergroten. Personele capaciteit is ook een beperkende factor voor het uitvoeren van de aanvullende taken die de provincie wenst te nemen, zoals het faciliteren van samenwerking rond wateropgaven.

De provincie begroot een beperkt basisbudget voor waterbeleid en betaalt de meeste kosten uit budgetten voor meerjarige programma's. Incidentele kosten voor bijvoorbeeld het behalen van KRW-doelen worden betaald uit reserves.

Provincievergelijking

Hoe andere provincies bewustwording organiseren en waterbelangen inbrengen

- Flevoland bespreekt wekelijks in een integraal 'initiatievenoverleg' ruimtelijke plannen die binnenkomen vanuit de gemeente en provinciale initiatieven met vertegenwoordigers van verschillende provinciale expertiseteams.
- Utrecht hanteert een 'integrale beleidskolom'. De programma's van de verschillende beleidsteams worden daarin in samenhang bekeken en vertaald naar concrete opdrachten voor de uitvoeringsteams.

- Zuid-Holland weegt belangen structureel per project in een maandelijks ‘integraal afweegoverleg’ en op strategisch ambtelijk niveau in een tweemaandelijks ‘regietafel’.

Toelichting

Organisatie

De verschillende wateropgaven vallen vooral onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van één gedeputeerde, maar raken aan de portefeuilles van twee andere gedeputeerden. Ambtelijk zijn de opgaven water, bodem en landbouw in één sector georganiseerd. In januari 2026 had de sector een grootte van 38 fte. Hiervan betreft 20 fte waterbeleid. De provincie geeft aan dat de ambtelijke capaciteit voor een bovenwettelijke taak zoals het faciliteren van samenwerkingen rond wateropgaven met medeoverheden beperkt is.

De provincie streeft naar integrale beleidsvoorbereiding en wil de thema's water en ruimte meer verbinden. Zij zet zich in om kennis over wateropgaven en klimaatadaptatie binnen de gehele organisatie te delen. Dat gebeurt bijvoorbeeld door het organiseren van een GS-beraad en door horizontale ambtelijke advisering over waterthema's. Ambtelijke advisering aan GS wordt altijd integraal voorbereid. Dat betekent dat water één van de mee te wegen thema's is in ambtelijke nota's voor GS. Het betrekken van water in een vroeg stadium van de advisering lukt niet altijd. Verder heeft de provincie 'klimaatadaptatie-aanjagers' aangesteld, maar de daarvoor beschikbare capaciteit wordt ambtelijk als beperkend ervaren. Het gaat om vijf ambtenaren die binnen hun sector klimaatadaptatie agenderen en helpen borgen in beleid, naast hun eigen werkzaamheden in die sector.

Financiën

De provincie begroot een structureel basisbudget voor bijvoorbeeld het financieren van onderzoek en structurele kosten zoals subsidie aan zwemwaterlocaties, en er zijn enkele structurele baten. Incidentele kosten zoals voor het behalen van KRW-doelen worden betaald uit reserves. In 2022 is bijvoorbeeld voor het behalen van de KRW-doelen 7 miljoen euro beschikbaar gesteld. In de periode 2021 tot 2024 heeft de provincie een *Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie* gehad dat was gekoppeld aan de Reserve Klimaatadaptatie. Na de PS-verkiezingen in 2027 volgt uit de coalitieonderhandelingen hoeveel middelen er zijn voor de uitvoering van het nieuwe water- en bodemprogramma.

Op het gebied van water noemt de provincie in de begroting extreme weersomstandigheden als risico, zonder dit te kwantificeren. Zij licht toe dat het lastig is om de te verwachte kosten van bijvoorbeeld een overstroming in te schatten. Wateroverlast in de polder Waalenburg op Texel is in de begroting ook als risico opgenomen, inclusief een risicobedrag. Voor het geval Nederland in 2027 niet voldoet aan de KRW-doelen heeft de provincie geen risicobeoordeling gemaakt, omdat zij de hoogte of waarschijnlijkheid van een eventuele boete niet kan inschatten.

2.3 Belangen in beeld brengen en wegen

Conclusie 3

De provincie brengt actief huidige en toekomstige belangen op het gebied van water in beeld. Zij voert klimaatstresstesten uit over de kwetsbaarheden van een gebied voor wateroverlast en overstromingen. Ook ontwikkelt de provincie een *Signaalkaart Klimaatadaptatie*. Deze set van digitale kaarten toont per gebied klimaatrisico's en randvoorwaarden voor een klimaatbestendige inrichting. Het gebruik van de *Signaalkaart Klimaatadaptatie* is een hulpmiddel voor het maken van ruimtelijke keuzes, maar is niet standaard opgenomen in het werkproces van de provincie. Een ander voorbeeld is onderzoek naar de te verwachten lasten en baten van mogelijke maatregelen om waterkwaliteit te verbeteren, waarbij ook aandacht is voor onder andere landbouw en economie.

De provincie zet eerste stappen om gewicht toe te kennen aan (water)belangen. De provincie voert onderzoek uit om beleidsdoelen voor water, bodem en landbouw te verbinden en te wegen, met het oog op het maken van ruimtelijke keuzes. Voor een aantal gebieden worden verschillende scenario's van grondgebruik vergeleken, op basis van informatie over klimaatverandering. De provincie geeft aan dat zij bij de actualisatie van de omgevingsvisie niet de financiële gevolgen in kaart brengt van ruimtelijke keuzes in het belang van water.

Het duidelijk toekennen van gewicht aan belangen vraagt van de provincie verdere stappen. De Rekenkamer acht dit cruciaal, omdat op basis van een gewogen analyse inzichtelijk wordt welke belangen voorrang moeten krijgen, moeten wijken of geïntegreerd kunnen worden. Dat ondersteunt transparante en verantwoorde besluitvorming.

Provincievergelijking

Hoe andere provincies belangen in beeld brengen

- Flevoland gebruikt thematische kaarten in de kaartviewer [Water en Bodem Medebepalend](#) en de [Kennishub Landelijk Gebied](#) om water en bodem te betrekken in ruimtelijke belangenwegingen.
- Utrecht maakt kaarten en klimaatstresstesten toegankelijk via een [dataportaal](#) voor geografische informatie en gebruikt de [Geschiktheidskaart voor nieuwe woon- en werklocaties](#) van de Utrechtse waterpartners.
- Zuid-Holland heeft een *Klimaatonderlegger* en onderlegger *Water en bodem sturend* ontwikkeld om ruimtelijke afwegingen te maken en met resultaten van stresstesten gebundeld in de interactieve [Atlas Klimaat](#).

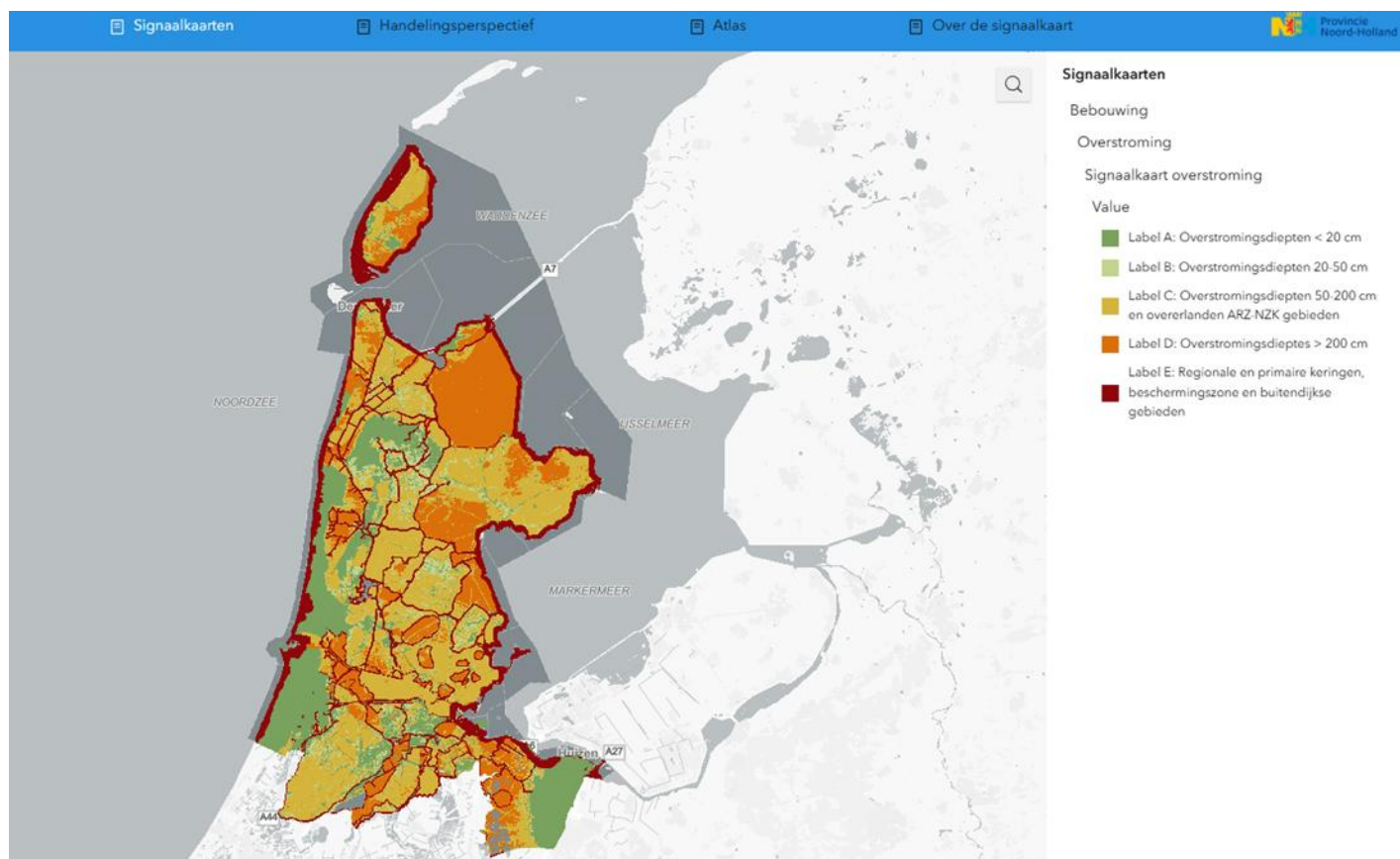
Toelichting

Belangen in beeld brengen

De provincie ziet het uitvoeren van een klimaatstresstest als vast onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling. Door middel van een stresstest maakt de provincie de kwetsbaarheden van een gebied voor onder andere wateroverlast en overstromingen inzichtelijk. Naast de bovenregionale stresstest wateroverlast zijn voor de eigen (vaar)wegen en het landelijk gebied de huidige en toekomstige risico's inzichtelijk gemaakt. De resultaten van de klimaatstresstesten zijn in kaartvorm beschikbaar.

Om de waterkwaliteit te verbeteren en de KRW-doelen te halen, onderzoekt de provincie de mogelijkheid om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest te verbieden in Natura 2000- en grondwaterbeschermingsgebieden door een aanpassing van de Omgevingsverordening. Daarbij is aandacht voor de belangen van zowel water en natuur, als voor landbouw en economie. Het in kaart brengen van de te verwachten lasten en baten van mogelijke maatregelen is volgens de provincie een eerste stap in het maken van goede en uitlegbare keuzes.

Bodemdaling in het veenweidegebied brengt moeilijke afwegingen en keuzes met zich mee. De provincie wil bodemdaling remmen en brengt daarvoor in kaart welke maatregelen mogelijk zijn en welke gevolgen die hebben voor het watersysteem. Ook geeft de provincie aan welke aanvullende informatie nodig is om goede keuzes te maken. Het uitgangspunt daarbij is dat water, landbouw en natuur onlosmakelijk verbonden zijn.

Figuur 2.1 Signaalkaart Klimaatadaptatie⁵⁹

⁵⁹ Provincie Noord-Holland, Over de Signaalkaart Klimaatadaptatie, www.geoapps.noord-holland.nl, geraadpleegd 6 oktober 2025

Belangen wegen

De Signaalkaart Klimaatadaptatie is een set van digitale kaarten, die per gebied en per gebruiksfunctie inzicht geven in de gevolgen van klimaatverandering. De provincie heeft hiermee een instrument voor het wegen van verschillende waterbelangen in de ruimtelijke ordening. De *Signaalkaart Klimaatadaptatie* is een instrument in ontwikkeling. Het is aanvullend op de kaarten van de waterschappen en sluit aan bij verschillende door het Rijk geformuleerde structurerende keuzes over 'water en bodem sturend'. Het gebruik van de signaalkaart is niet standaard opgenomen in het werkproces van de provincie, maar de kaart is wel één van de hulpmiddelen voor het maken van ruimtelijke keuzes.

De provincie voert onderzoek uit om beleidsdoelen voor water, bodem en landbouw te verbinden en te wegen, ten behoeve van het maken van ruimtelijke keuzes. Voor een aantal gebieden worden verschillende scenario's van grondgebruik vergeleken, op basis van informatie over klimaatverandering. Voor het onderzoek vinden casusstudies plaats, waarin vanuit extreme beleidskeuzes naar de langetermijnontwikkeling van een aantal gebieden wordt gekeken. Bijvoorbeeld in de Kop van Noord-Holland, waar een groot deel van de grond in gebruik is voor bollenteelt, wordt continuering van het huidige grondgebruik vergeleken met een scenario met meer ruimte voor natuur. Daarvoor worden nationale en internationale klimaatscenario's gebruikt. De provincie wil de uitkomsten van het onderzoek gebruiken voor het maken van ruimtelijke keuzes, die plaatsvinden in navolging van de te actualiseren *Omgevingsvisie*.

De provincie geeft aan dat zij bij de actualisatie van de *Omgevingsvisie* niet de financiële consequenties in kaart brengt van ruimtelijke keuzes in het belang van water. Zij verwacht dat wel te doen voor het opstellen van het nieuwe water- en bodemprogramma voor de periode 2028-2033. De vaststelling daarvan is eind 2027 voorzien.

2.4 Keuzes en borging

Conclusie 4

De provincie ziet een toenemende noodzaak om keuzes te maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Zij hanteert het principe 'water en bodem sturend' om die keuzes te ordenen en prioriteren, bijvoorbeeld voor het actualiseren van de *Omgevingsvisie* waarin zij uitgaat van de lagenbenadering. Het principe 'water en bodem sturend' is verwerkt in de *Signaalkaart Klimaatadaptatie*. De provincie benoemt per kaart hoe deze aansluit op de structurerende keuzes die het Rijk in 2022 introduceerde.

In het ruimtelijk beleid geeft de provincie waterveiligheid voorrang, met aandacht voor het combineren van doelen en opgaven. Bijvoorbeeld bij de versterking van de Markermeerdijken zet de provincie haar bevoegd gezag in om ruimtelijke kwaliteit toe te voegen in de vorm van natuur en recreatie. Ook streeft zij naar het inrichten van 'waterveiligheidslandschappen', waarbij aandacht is voor meervoudig ruimtegebruik. Met een aangescherpte instructieregel stuurt de provincie erop dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden met de risico's van klimaatverandering.

Een integrale provinciale aanpak van opgaven in de fysieke leefomgeving is in ontwikkeling en vraagt om verdere keuzes. Voor het actualiseren van het omgevingsbeleid staan verschillende ruimtelijke keuzes op de agenda, bijvoorbeeld over de beschikbaarheid van zoetwater en het aanpassen van gebiedsfuncties aan de toekomstige behoeften en mogelijkheden van het watersysteem. Zo moeten gebieden waar sprake is van verzilting op termijn zelfvoorzienend worden voor zoetwater, of het ruimtegebruik moet zich aanpassen. Het onderstreept dat de rol van de provincie als gebiedsregisseur complex is, maar noodzakelijk in het prioriteren van belangen in de ruimte en het sturen op resultaat.

Provincievergelijking

Hoe andere provincies keuzes maken en borgen

- Flevoland heeft diverse waterbelangen opgenomen in de *Lijst van gevallen van provinciaal belang*. Zij onderscheidt ontwikkelingen waarover zij geïnformeerd wil worden en waarover zij advies met instemming verlangt, zoals de borging van waterveiligheid bij buitendijkse ontwikkelingen.
- Utrecht past 'water en bodem sturend' toe in haar omgevingsbeleid onder andere door de *Geschiktheidskaart* te vertalen naar beleid en regelgeving, bijvoorbeeld met een verbod op nieuwe buitendijkse bebouwing.
- Zuid-Holland past 'water en bodem sturend' toe in haar omgevingsbeleid door onder andere ruimte te reserveren voor het water- en bodemsysteem met nieuwe beleidsdoelen, verordnungsartikelen en instructieregels.
- De provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland sturen er met instructieregels op dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden met het water- en bodemsysteem en de risico's van klimaatverandering.

Toelichting

Noodzaak van keuzes

De provincie ziet een toenemende noodzaak om keuzes te maken over de inrichting van de ruimte, mede vanwege de toenemende urgentie van de wateropgaven en de voor haar opgaven en ambities te beperkte oppervlakte. Volgens de *Voorzet ontwerp-Omgevingsvisie* wil de provincie keuzes maken in de vorm van gebiedsgerichte afwegingen die bepalen welke functie waar voorrang krijgt. Een ander uitgangspunt hierin is het sturen op meervoudig en intensiever ruimtegebruik vanwege de beperkte ruimte. De provincie geeft aan het lastig te vinden om te bepalen van welk klimaatscenario zij uit kan gaan en stelt zich de vraag wat een goed moment is om keuzes te maken over wateropgaven en de bijbehorende investeringen.

Water en bodem sturend

De provincie gebruikt het principe 'water en bodem sturend' om ruimtelijke keuzes te ordenen en prioriteren. Dit doet zij in beleid, bij gebiedsprocessen en in het traject om de *Omgevingsvisie* te actualiseren. Zij verkent bijvoorbeeld wat de gevolgen zijn als

water en bodem sturend zijn voor alle ontwikkelingen in de provincie. De *Voorzet ontwerp-Omgevingsvisie* gaat uit van een lagenbenadering die begint bij het water- en bodemsysteem.

Met de *Signaalkaart Klimaatadaptatie* heeft de provincie een beleidsinstrument om volgens het principe 'water en bodem sturend' te werken, binnen de eigen organisatie en in samenwerking met andere partijen. Zij geeft daarbij aan dat het principe vraagt om, in gebieden die vanuit het water- en bodemsysteem kwetsbaar zijn, anders naar ruimtelijke ontwikkeling te kijken. Het principe 'water en bodem sturend' betekent voor de provincie niet dat er bijvoorbeeld in een diepe polder geen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is, maar wel de opdracht om eerst te kijken of er andere opties zijn. Als die er niet zijn, is de opdracht om bij nieuwbouw toekomstige water- en bodemproblemen te voorkomen. De provincie geeft aan dat het principe 'water en bodem sturend' breed gedeeld wordt binnen de sector Water, Bodem en Landbouw, maar minder in sectoren die verder van de beleidsthema's water en bodem afstaan.

De provincie maakt bestuurlijke afspraken met andere overheden voor klimaatbestendige en toekomstbestendige nieuwbouw. Het gaat om een intentieovereenkomst en een convenant. Beide zijn opgesteld binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze zijn ook ondertekend door medeoverheden en andere partijen buiten de MRA. In de bijbehorende uitwerking naar onder andere doelvoorschriften, is het principe 'water en bodem sturend' terug te zien. De provincie geeft aan dat zij intern tijdens planvorming met de afspraken werkt.

Met een instructieregel in de *Omgevingsverordening* stuurt de provincie er daarnaast op dat beleidsdoelen over klimaatadaptatie doorwerken in de keuzes voor concrete ruimtelijke ontwikkelingen, die in gemeenten worden genomen. De instructieregel is in 2025 aangescherpt door er een motiveringsplicht in op te nemen. Dit gebeurde naar aanleiding van ervaringen en onderzoek. In een evaluatie concludeerde de provincie dat het artikel over klimaatadaptatie dat vóór 2025 in de *Omgevingsverordening* stond, en gemeenten vroeg om een toelichting in plaats van een motivering, weinig impact had.

Keuzes en combinaties

De provincie heeft zowel aandacht voor het prioriteren als voor het combineren van belangen die ruimte vragen, in de vorm van meervoudig ruimtegebruik. Zij geeft waterveiligheid voorrang in het ruimtelijk beleid. In de *Omgevingsvisie* staat een visie op de provincie als een 'dynamisch schiereiland'. Daarin staat de verdediging tegen het water voorop, maar is ook aandacht voor andere opgaven en doelen, zoals energie en economie. De provincie heeft bijvoorbeeld een reserve 'Meekoppelkansen bij Dijkversterking en Kustontwikkeling' in de begroting opgenomen.

Het streven om wateropgaven te combineren met andere provinciale doelen werkt de provincie uit in beleid op het gebied van water en klimaatadaptatie. De afspraken over het versterken van de Markermeerdijken, een primaire waterkering, zijn een voorbeeld hiervan. De provincie zet haar bevoegd gezag in voor het combineren van waterveiligheid met andere opgaven en doelen, zoals recreatie en natuur. Wat betreft de regionale waterkeringen richt de provincie zich primair op haar wettelijke taken bij waterveiligheid.

De provincie continueert in haar beleid de aandacht voor het achterland van waterkeringen en de verschillende functies die kustgebieden hebben, naast bescherming tegen water. Zij werkt dit verder uit aan de hand van 'waterveiligheidslandschappen', met aandacht voor het klimaatbestendig inrichten van het landschap en meervoudig ruimtegebruik. Vooralsnog krijgt het doel om 'waterveiligheidslandschappen' in te richten vooral vorm in verkenningen en onderzoek.

De provincie zoekt naar locaties voor waterberging, zowel voor het waarborgen van zoetwatervoorziening als ter voorkoming van wateroverlast. In gebiedsprocessen probeert zij waterberging te combineren met andere opgaven, zoals natuur en energie. Voorbeelden zijn het duingebied Zuid-Kennemerland en de Houtrakpolder in het Noordzeekanaalgebied. Zonder hier direct een keuze aan te verbinden, geeft de provincie ook aan dat er meer ruimte voor waterberging nodig is en in sommige gebieden een aanpassing van landgebruik of functie moet plaatsvinden.

De provincie probeert het verbeteren van waterkwaliteit te combineren met doelen op het gebied van natuur, recreatie en bodem. Dat gebeurt in een aantal gebiedsprocessen. Wat betreft bodemdaling geldt als uitgangspunt dat maatregelen geen verslechtering mogen betekenen voor het watersysteem. De provincie constateert echter dat dit moeilijk te realiseren is en zij keuzes moet maken over bodemdaling in relatie tot het watersysteem. In het *Ruimtelijk Arrangement* spreken Rijk en provincie af om samen te werken aan de vernattingsopgave in de veenweidegebieden.

De provincie heeft ook aandacht voor nieuwe mogelijkheden om de bodem te benutten voor energievoorziening en ziet toe op de potentiële negatieve gevolgen daarvan voor het water- en bodemsysteem. De provincie werkt met gemeenten aan bodemenergieplannen en geeft aan dat het aantal doorboringen kan worden beperkt als provincies meer sturingsmodelijkheden hebben.

Toekomstige keuzes

De provincie stelt voor om in de nieuwe omgevingsvisie verschillende ruimtelijke keuzes te maken die vragen om gebiedsfuncties aan te passen op de toekomstige behoeften en mogelijkheden van het watersysteem. Zij maakt onderscheid tussen gebieden die al toekomstbestendig zijn en gebieden waar een verandering nodig is om welvarend te blijven. In de *Voorzet ontwerp-Omgevingsvisie* is in het bijzonder aandacht voor het kiezen en waterbestendig inrichten van locaties voor nieuwbouw en het ruimtegebruik in gebieden waar sprake is van verzilting. De provincie geeft aan dat op termijn geen garantie te geven is dat er voldoende zoetwater zal zijn om gebieden waar sprake is van verzilting of zoutindringing door te spoelen. Zij noemt als gevolg dat deze gebieden zelfvoorzienend moeten worden voor zoetwater en als dat niet lukt het ruimtegebruik zich zal moeten aanpassen.

2.5 Samenwerking

Conclusie 5

De provincie stelt zich overwegend actief op in samenwerkingen op het gebied van water. In landelijke samenwerkingsverbanden benut de provincie haar mogelijkheden om kennis op te halen en het provinciaal belang te behartigen, bijvoorbeeld over de verdeling van zoetwater. Wel is het een uitdaging om de veelheid aan overleggen bij te wonen. De provincie is gedeeld voorzitter van deelgebied Centraal Holland in het Nationaal Deltaprogramma. De provincie maakt aan het Rijk duidelijk welke landelijke keuzes over wateropgaven zij nodig heeft, zoals over de omgang met de consequenties van verzilting.

Van waterschappen en andere partijen vraagt de provincie een actieve inbreng bij beleidsvorming en -uitvoering. Met het opnemen van een instructieregel over klimaatadaptief bouwen biedt de provincie waterschappen bijvoorbeeld vroegtijdig een plek aan tafel bij ruimtelijke keuzeprocessen. Op het gebied van klimaatadaptatie verwachten andere partijen, waaronder gemeenten en waterschappen, meer sturing van de provincie. De provincie concludeert dat voor andere partijen duidelijker moet worden wat deze van de provincie mogen verwachten en zij duidelijker beleidskeuzes kan maken en onderbouwen.

De provincie coördineert en faciliteert enkele gebiedsprocessen, zoals in de Oostelijke Vechtplassen. Door het wegvallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de bijbehorende financiering, heeft de provincie haar rol in gebiedsprocessen in het landelijk gebied teruggebracht. De provincie vraagt het Rijk om meer financiële middelen voor het integraal aanpakken van (water)opgaven in het landelijk gebied.

Toelichting

Landelijke samenwerking

De provincie neemt deel aan diverse landelijke samenwerkingsverbanden zoals het Nationaal Deltaprogramma en het Interprovinciaal Overleg. Bestuurlijk geeft de provincie aan dat zij het belang inziet van de verschillende overleggen. Tegelijkertijd is het een uitdaging om deze allemaal bij te wonen en eigen te worden met de structuur ervan. De provincie ervaart een veelheid van overleggen, met deels dezelfde partijen over deels dezelfde onderwerpen. Het is niet altijd duidelijk hoe deze overleggen zich tot elkaar verhouden en in welke overleggen afstemming en besluitvorming plaatsvindt.

Binnen het Deltaprogramma brengt de provincie kennis in, haalt zij kennis op en behartigt zij het provinciaal belang, bijvoorbeeld wat betreft de verdeling van zoetwater. De provincie is samen met de provincie Utrecht voorzitter van het bestuurlijk overleg van deelgebied Centraal Holland. De provincie geeft aan dat het duovoorzitterschap veel van de eigen organisatie vraagt, maar ook helpt om de beleidsthema's water en ruimte intern dichter bij elkaar te brengen.

Voor het maken van keuzes over water in relatie tot andere belangen is de provincie afhankelijk van de keuzes die het Rijk maakt. Voorbeelden zijn de verdeling van zoetwater via het hoofdwatersysteem, de primaire waterkeringen en landelijke regels over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, in relatie tot waterkwaliteit. Onder andere in het *Ruimtelijk Voorstel* en de *Zienswijze Ontwerp-Nota Ruimte* maakt de provincie kenbaar wat zij nodig heeft van het Rijk, waaronder duidelijkheid over de omgang met de consequenties van verzilting en een nationale aanpak voor de verdeling van zoetwater.

De provincie werkt voor kennisontwikkeling en innovatie samen met andere overheden en onderzoeksinstellingen, bijvoorbeeld voor de uitwerking van haar beleidsambities over meerlaagse veiligheid en 'waterveiligheidslandschappen'. Zij vraagt van het Rijk om in onderzoek naast primaire waterkeringen ook aandacht te besteden aan regionale waterkeringen.

Regionale samenwerking

In Noord-Holland liggen drie waterschappen en zijn drie drinkwaterbedrijven actief. De provincie beschouwt zich in het bestuurlijke stelsel als de geëigende overheid om de samenwerking rond wateropgaven tussen medeoverheden en andere partijen te faciliteren, bijvoorbeeld met kennis en door het coördineren van samenwerking, maar geeft aan dat de ambtelijke capaciteit daarvoor beperkt is. Het zou haar helpen als het Rijk provincies hiervoor een grotere rol en meer structurele middelen geeft.

De provincie werkt met waterschappen, drinkwaterbedrijven en andere partijen aan regionale kennisprojecten over wateropgaven. De provincie neemt over het algemeen een actievere rol in kennisontwikkelingen over overstromingen in het noordelijk deel van Noord-Holland dan in het zuidelijk deel, waar decentrale overheden in de Randstad samenwerken, zoals binnen het samenwerkingsverband MRA. De provincie noemt een pilot over waterhergebruik- en besparing bij nieuwbouw als voorbeeld van goede samenwerking, omdat partijen elkaar inspireren om op een andere manier naar hun taken en werkwijze te kijken.

De provincie ondersteunt werkregio's van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en biedt gemeenten kennis en instrumenten om waterbelangen inzichtelijk te maken en te wegen. Zij doet dit bijvoorbeeld door informatie over de risico's van klimaatverandering toegankelijk te maken via de *Signaalkaart klimaatadaptatie*. De provincie geeft aan dat zij voor zichzelf een rol ziet om gemeenten waar mogelijk en nodig te wijzen op wateropgaven die op de lange termijn voor hen van belang worden.

De provincie neemt samen met waterschappen en agrarische partijen deel aan de Samenwerking Bodem & Water, een initiatief van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Onderdeel hiervan is het Landbouwportaal Noord-Holland, dat agrarische ondernemers ondersteunt bij het nemen van maatregelen die het bodem- en watersysteem verbeteren. De provincie voert hiervoor de subsidieregeling uit, maar heeft tot nu toe een relatief beperkte rol. Zij geeft aan dat het portaal een goed bereik heeft onder agrariërs en wil het portaal inhoudelijk uitbreiden, met onder andere de onderwerpen groenblauwe dooradering en zoetwaterbeschikbaarheid. Tegelijkertijd is de provincie terughoudend om een grotere rol in de samenwerking te nemen, omdat het niet haar initiatief is.

Met betrekking tot de wateroverlast in Kennemerland in 2023 en 2024 nam de provincie een coördinerende rol op zich door onder andere betrokken overheden bijeen te brengen en de onderlinge taakverdeling inzichtelijk te maken. Zij deed dit om medeoverheden te ondersteunen bij de aanpak van de overlast en om duidelijk te maken wat haar rol wel en niet is bij deze wateropgave, zie conclusie 1.

Om medeoverheden te ondersteunen benut de provincie ook haar regulerende rol. De provincie geeft aan dat overheden voor het behalen van hun doelen op het gebied van water onderling afhankelijk zijn en elkaar vragen om hun bevoegdheden in te zetten. Met het aanscherpen van een instructieregel over klimaatadaptief bouwen, zie conclusie 4, biedt de provincie waterschappen bijvoorbeeld een instrument om vroegtijdig betrokken te zijn bij ruimtelijke planvorming.

Uit evaluaties in 2022 blijkt dat andere partijen, waaronder gemeenten en waterschappen, meer sturing en inhoudelijke kaders van de provincie op het gebied van klimaatadaptatie verwachten, bijvoorbeeld over het principe 'water en bodem sturend'. Zij zien de provincie in verschillende rollen acteren en dat past volgens de provincie bij het beleidsveld klimaatadaptatie. Wel concludeert de provincie dat voor andere partijen duidelijker moet worden wat deze van de provincie mogen verwachten en zij duidelijker beleidskeuzes kan maken en onderbouwen. Zij formuleert als aanbevelingen voor zichzelf om duidelijker keuzes te maken in beleid en die meer expliciet te onderbouwen. In de *Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie* refereert de provincie aan de lessen uit de evaluaties.

Gebiedsprocessen en gebiedsontwikkelingen

De provincie neemt een rol in het coördineren en faciliteren van samenwerking in gebiedsprocessen. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Oostelijke Vechtplassen, waar onder andere waterkwaliteit een opgave is. Voor de uitvoering van maatregelen uit het Provinciaal Programma Landelijk Gebied kreeg de provincie middelen toegekend. Door het wegvallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de bijbehorende financiering, heeft de provincie haar rol in gebiedsprocessen in het landelijk gebied teruggebracht. In een brandbrief aan het Rijk vraagt zij samen met regionale partijen om meer middelen voor integrale maatregelenpakketten in vijf Natura 2000-gebieden, waaronder de Oostelijke Vechtplassen.

De provincie geeft aan dat zij bij het wegen van belangen in gebiedsprocessen een meer overkoepelende rol heeft dan waterschappen en gemeenten. Zij geeft als voorbeeld het overleg over een mogelijke 380 kV-netuitbreiding in een laaggelegen gebied, waarbij de provincie de verschillende belangen van gemeente en waterschap overziet. Zij geeft ook aan dat het wegen van waterbelangen een gelaagd proces is, van zowel intern overleg met andere sectoren, als overleg met medeoverheden en andere partijen.

2.6 Gebiedssamenwerking

Het wegen van waterbelangen en de rol van de provincie als gebiedsregisseur wordt concreet in samenwerkingen zoals gebiedsprocessen en gebiedsontwikkelingen. De Rekenkamer heeft acht concrete ruimtelijke ontwikkelingen onderzocht, twee per provincie. Hiermee bedoelen wij de (her)inrichting van een afgebakend gebied, waar water een van de publieke belangen is. Conclusie 6 is gebaseerd op de analyse van de

acht casusstudies. De conclusie is gebaseerd op het beeld van de Randstedelijke provincies gezamenlijk en geldt evenwel voor elke provincie.

Conclusie 6

De provincie is bij uitstek in staat om een actieve rol te nemen in gebiedssamenwerkingen vanuit haar verantwoordelijkheid als gebiedsregisseur. Zij heeft namelijk een overkoepelend perspectief op verschillende belangen in een gebied, brengt partijen bij elkaar en helpt een gezamenlijke (kennis)basis vormen. Andere partijen waarderen het wanneer de provincie met die inbreng een samenwerking initieert, faciliteert en coördineert. De provincie kan in sommige gevallen ook goed een meer passieve rol vervullen, mits dit een bewuste keuze is en zij deze duidelijk communiceert.

Om tot een effectieve samenwerking te komen, moet de provincie zich ten minste inspannen voor het goed vormgeven van het proces. Dit betekent vroegtijdig betrekken van partijen, helder definiëren van opgaven in een gebied en benoemen van rollen en belangen. Daarnaast zijn een investering in tijd, personele continuïteit en interne afstemming van belang. De provincie krijgt in een gebiedssamenwerking vaak te maken met een rolconflict, bijvoorbeeld tussen het meedenken met partijen (faciliteren) en het toetsen aan haar beleid (reguleren). Dat vereist balanceren en kan betekenen dat haar rol verschilt per fase in een gebiedsontwikkeling.

Daarnaast vraagt een effectieve samenwerking van de provincie om het maken van keuzes en sturen op resultaten. Dat is nodig omdat niet alle belangen te verenigen zijn en de urgentie van de wateropgaven slagvaardigheid vereist. De provincie kan haar rol in gebiedssamenwerkingen versterken door het bieden van duidelijkheid over haar (langetermijn)visie op een gebied, concrete bestuurlijke doelen en wettelijke taken. Dit betekent geen blauwdruk, maar het bieden van contouren waaraan een uitkomst van een gebiedsproces- of ontwikkeling moet voldoen.

De provincie kan lessen en successen uit gebiedssamenwerkingen meer benutten in haar beleid en voor de bewustwording van wateropgaven. Concrete voorbeelden uit de praktijk, zowel de ervaren successen als problemen, zijn waardevol voor het zorgvuldig (door)ontwikkelen en toepasbaar houden van beleid. Zo blijkt uit praktische toepassingen hoe het principe 'water en bodem sturend' leidt tot vroegtijdige integrale belangenwegingen en soms tot andere keuzes, bijvoorbeeld het vrijhouden van ruimte voor waterberging. Ook kunnen goedlopende projecten die tot resultaten leiden de wateropgaven en positieve oplossingen intern en extern zichtbaar maken. De provincie kan deze resultaten benutten en zo komen tot beter en slagvaardiger beleid.

Toelichting

Casusstudies

De Rekenkamer heeft voor acht studies van concrete ruimtelijke ontwikkelingen een groepsgesprek georganiseerd en relevante (beleids)documenten bestudeerd. Vanuit een waarderende benadering gericht op handelingsperspectief, heeft de Rekenkamer gevraagd naar wat provincies en betrokken partijen als succesvol ervaren en waar zij lessen uit kunnen trekken. Daarbij is er zowel aandacht voor zorgvuldigheid en tevredenheid van de betrokken partijen als voor praktische criteria over de proceskwaliteit en legitimiteit van belangenwegingen en samenwerking. Meer informatie over de casussen en de onderzoeksmethode is terug te vinden in hoofdstuk 5 van de nota van bevindingen. De casussen zijn weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 Acht studies van concrete ruimtelijke ontwikkelingen

Rol van de provincie

In gebiedssamenwerking kunnen meer en minder actieve rollen voor de provincie goed werken. Overwegingen bij het nemen van een rol zijn onder andere de opgave, wat andere partijen bieden en nodig hebben en de fase van de samenwerking. Belangrijk voor de provincie is een afgewogen keuze voor haar rol en het communiceren daarover aan andere partijen.

De provincie Utrecht neemt in Marickland vanuit haar wettelijke taken een initiërende rol. Daarnaast neemt zij als bovenlokale overheid een rol in het verbinden van verschillende partijen en belangen. Deze rol wordt door samenwerkingspartners in meerdere casussen gewaardeerd, omdat de provincie een overkoepelende blik heeft op de verschillende belangen. Zo is de provincie Flevoland de verbindende factor in de casus over het drinkwatertekort in Noordelijk Flevoland. Hier delen partijen verantwoordelijkheden, maar het maakt de aanpak van het drinkwatervraagstuk makkelijker volgens betrokkenen doordat de provincie het bekijken van de verschillende belangen in samenhang stimuleert.

Het kan ook zijn dat een actieve rol van de provincie niet nodig is in een functionerende samenwerking. Het is in dat geval doelmatig om die rol niet te op te pakken, maar dat neemt niet weg dat de provincie wel een regulerende rol heeft uit te voeren. In het kiezen van een rol in een gebiedssamenwerking moet de provincie omgaan met een spanningsveld tussen de rol van de provincie als één van meerdere deelnemende partijen en de rol als sturende, verantwoordelijke overheid, zie onderstaand kader. De provincie kan hiermee omgaan door gedurende een samenwerking in rol te variëren. Dit kan voor samenwerkingspartners naar tevredenheid werken, indien de provincie duidelijk communiceert over wat zij wanneer wel en niet kan betekenen.

Bijvoorbeeld voor de Nieuwe Driemanspolder was de provincie Zuid-Holland in eerste instantie initiatiefnemer en trekker van het project en bepaalde zij de hoofddoelen en hoofdlijnen voor de aanpak. Zij wees het gebied aan als locatie voor waterberging in combinatie met natuur en recreatie. Toen het project richting de uitvoeringsfase ging, wees de provincie het Hoogheemraadschap van Rijnland aan als trekker. De provincie bleef in een faciliterende rol bestuurlijk betrokken. Betrokkenen noemen het duidelijke mandaat van de provincie voor het waterschap een succesfactor, evenals de duidelijke en eenvoudige afspraken over de samenwerking, verantwoordelijkheden en het plan van aanpak.

Balanceren in de provinciale rol

In de casusstudies komt een aantal paradoxen naar voren in de rol van de provincie in gebiedssamenwerkingen. Het gaat hier meestal niet om het kiezen tussen twee rollen, maar om balanceren tussen wat de provincie wanneer doet.

Sturen en loslaten. Samenwerkingspartijen vragen de provincie om richting en een visie op een gebied. Tegelijkertijd is de uitvoeringspraktijk niet gebaat bij een blauwdruk vooraf, want partijen hebben ook ruimte en vertrouwen nodig om in te spelen op ontstane knelpunten en nieuwe inzichten.

Meedenken en toetsen. De provincie is van meerwaarde door mee te denken en kennis en inzichten te delen. Het faciliteren van planvorming kan bij andere partijen echter overkomen als blijk van instemming. Als beleidsbepaler en regulerende overheid moet de provincie echter, vaak in een later stadium, een eigen afweging en toetsing maken.

Binnen- en buitenwereld. Een gebiedssamenwerking is voor deelnemers een 'buitenwereld' waarin zij verschillende belangen inbrengen. De provincie werkt met andere partijen samen in bijvoorbeeld een projectteam, maar moet ook binnen de eigen organisatie afstemmen tussen ambtelijke sectoren en

bestuurlijke portefeuilles. Vanuit die 'binnenwereld' is er druk om aan wettelijke verplichtingen zoals de KRW en bestuurlijke afspraken te voldoen. Dat kan na interne afstemming leiden tot vertraging of terugkomen op afspraken in projectverband, of kan verwarrend zijn richting omgevingspartijen en omwonenden.

Zorgvuldigheid en snelheid. De provincie is vanuit haar overkoepelende rol in positie om partijen te ondersteunen bij het vinden van gezamenlijke waarden. Het is echter niet verenigbaar om alle belangen in ogenschouw te blijven nemen en tot resultaat te komen. Lange looptijden van projecten zijn gezien de urgentie van (water)opgaven een aandachtspunt en vragen van de provincie, naast aandacht voor zorgvuldigheid, legitimiteit en tevredenheid van betrokken partijen, ook sturing op tijdig resultaat.

Vormgeven van samenwerking

Samenwerkingspartijen ervaren het als een succes op zich als zij ondanks hun verschillende belangen een gestarte samenwerking continueren en elkaar niet loslaten. In verschillende casussen verwijzen partijen naar het belang om aan de voorkant van een proces of project een gezamenlijke basis te creëren. Dan wordt in het vervolg vanuit dezelfde feiten en een gedeeld inzicht in elkaars belangen gewerkt en worden verrassingen voorkomen. Daarbij helpt het om vroegtijdig rollen en belangen te benoemen, ontmoetingen te organiseren en in gesprek te gaan over de inhoud.

Bij de Blauwe Agenda in de provincie Utrecht bijvoorbeeld hebben partijen eerst gezamenlijk een kennisdocument opgesteld over het watersysteem van de Utrechtse Heuvelrug. Daarna stelden zij een gezamenlijke visie op. De partijen brachten hun eigen belangen in en bespraken hoe die belangen passen in het grotere geheel. In andere casussen, zoals de Nieuwe Driemanspolder wordt de les genoemd om eisen, voorwaarden en definities goed met elkaar af te stemmen. In dit project was er bijvoorbeeld een verschil in definitie van 'natuur' en 'groen' en hanteren de gemeenten andere regels voor de inrichting van de ruimte dan het waterschap.

Het belang van voortdurende ontmoeting en uitwisseling, ook nadat er afspraken over samenwerking zijn gemaakt, komt in veel casussen naar voren als succesfactor om in een gebied maatregelen te realiseren. Evaluatiemomenten kunnen partijen helpen om constructief in gesprek te blijven, door gezamenlijk terug te blikken en vervolgens te kijken waar mogelijkheden liggen om verdere stappen te zetten. De groeps gesprekken die de Rekenkamer voerde voor de casusstudies in dit onderzoek waren hierbij al behulpzaam.

De provincie kan zorgen voor een proces waarin relevante partijen vanaf het begin betrokken zijn bij het vaststellen van een gezamenlijk basis. Hieronder valt het verzamelen en interpreteren van feiten, het gezamenlijk vaststellen van begrippen en uitgangspunten en het opbouwen van vertrouwen en begrip voor elkaar en elkaars belangen. De provincie kan hiertoe het initiatief nemen of, wanneer zij niet direct betrokken is in een project, andere partijen stimuleren dit te doen. Op die manier draagt de provincie actief bij aan het succesvol verlopen van een samenwerking.

Ook is het belangrijk om beperkingen, zoals wettelijke verplichtingen en kritische tijdspaden, vooraf duidelijk te communiceren, in het bijzonder naar niet-overheden. Het helpt als de provincie haar investeringen in het faciliteren van een gebiedsproces niet ziet als kostenpost, maar als strategisch instrument om kwaliteit en draagvlak te creëren. Vanuit het oogpunt van legitimiteit heeft de provincie, als democratisch gekozen overheid, ook een essentiële rol om de impact van maatregelen op bewoners te onderzoeken en hun belangen en zorgen serieus te nemen.

Sturen en keuzes maken

Als gebiedsregisseur is de provincie goed in het verbinden van partijen, maar die rol vraagt ook om het maken van keuzes en sturen op resultaten. In een aantal casussen vragen partijen de provincie om dat meer te doen. Er is behoefte aan een stip aan de horizon, aan een visie en keuzes, ook als situaties onzeker zijn of belangen strijdig. In het geval van de Oostelijke Vechtplassen geven het waterschap en Natuurmonumenten aan dat het van waarde is als de provincie Noord-Holland inhoudelijk een grotere rol op zich neemt door een gebiedsvisie op te stellen. Zo'n visie kan volgens het waterschap helpen om belangen te wegen en verschillende functies, zoals natuur en recreatie, op elkaar af te stemmen.

Ook in de casus Agriport komt de behoefte aan sturing en visie naar voren. De casus laat zien hoe de provincie Noord-Holland kan sturen, maar ook dat er andere overheden zijn die dat (kunnen) doen. Het energie- en waterbedrijf ECW Energy geeft aan op Agriport een veelheid aan plannen en visies te ervaren, van verschillende overheden en over afzonderlijke belangen. De provincie heeft bijvoorbeeld beleid voor de vestiging en ontwikkeling van grote datacenters.

In de casus Noordelijk Flevoland over drinkwatertekort geeft de provincie Flevoland aan wat zij zelf kan doen om meer en eerder te sturen door keuzes te maken, ook in situaties die nog niet volledig zijn uitgekristalliseerd. De provincie noemt als voorbeeld het (gefaseerd) afschalen van een vergunning van bedrijven met een grote drinkwateraansluiting die minder drinkwater nodig hebben, of het instellen van een besparingsverplichting. Als de provincie een keuze maakt, moet zij daar ook naar handelen. Dit houdt volgens de provincie Flevoland in: duidelijkheid bieden, goed communiceren en mogelijk een rol pakken in het faciliteren of regelen van compensatie. Dit kan financiële compensatie zijn, maar ook het bieden of faciliteren van alternatieve oplossingen.

Ervaringen benutten

De provincie kan ervaringen uit een gebiedsproces benutten voor het formuleren van beleid. Zo ontwikkelt de provincie Flevoland in de casus Noordelijk Flevoland beleidslijnen vanuit een praktische insteek, met gebruik van concrete problemen die bedrijven ervaren. Deze vorm van 'bottom up'-beleidsontwikkeling komt verder in de casussen weinig naar voren. Voor de provincie liggen er echter kansen voor het zorgvuldig formuleren van beleid, bijvoorbeeld over het toepassen van het principe 'water en bodem sturend' in gebiedsontwikkelingen, zie onderstaand kader.

Daarnaast kan een goedlopend project dat tot zichtbare resultaten en bekendheid leidt, intern het bewustzijn van het belang van water versterken. De ontwikkeling van de Nieuwe Driemanspolder heeft bijvoorbeeld gezorgd voor meer kennis over wateropgaven en klimaatadaptatie bij de gemeente Zoetermeer. Het helpt daarbij dat de waterberging met natuur- en recreatiegebied fysiek te bezoeken is. De gemeente

ervaart intern nu meer aandacht voor wateropgaven. Het belang ervan stond weliswaar in visies en beleid, maar wordt nu ook tactisch en operationeel geborgd bij de gemeente. Dit voorbeeld is aan de provincie een uitnodiging om de opbrengsten van een geslaagde samenwerking intern en extern te benutten.

Praktijkvoorbeelden ‘water en bodem sturend’

Het gebruik van het principe ‘water en bodem sturend’ in ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot het vroegtijdig meewegen van het water- en bodemsysteem. Hierdoor verschuift het moment waarop waterbelangen worden gewogen naar het begin van de planvorming. Deze vroege weging kan de aard en uitkomst van keuzes zichtbaar beïnvloeden. Doordat er vroegtijdig rekening wordt gehouden met het water- en bodemsysteem, zijn er achteraf minder complexe (technische) ingrepen nodig om plannen te kunnen realiseren. Een voorbeeld is de beslissing om niet buitendijks te bouwen in Almere Pampus.

De praktijk laat echter zien dat ‘water en bodem sturend’ geen eenduidig principe is. Er bestaat geen benadering die recht doet aan alle aspecten van het water- en bodemsysteem en verschillen in interpretatie kunnen leiden tot botsende belangen. De provincie is hier van meerwaarde door duidelijkheid te bieden over de inhoud en toepassing van het principe. In de Gnephoek in Alphen aan den Rijn blijkt bijvoorbeeld dat het vooraf vastleggen van provinciale kaders bijdraagt aan duidelijkheid over wat er wel en niet mogelijk is in keuzes tussen en combinaties van belangen. Hoewel een eenduidige invulling van het principe ontbreekt, komen er in de praktijk in elk geval vier elementen naar voren in de vertaling van ‘water en bodem sturend’ naar de inrichting van een gebied.

Partijen investeren meer in onderzoek en belangeninventarisaties. Bijvoorbeeld naar de bodemsamenstelling in Almere Pampus en in de Blauwe Agenda naar flexibele grondwaterwinning voor drinkwater op de Utrechtse Heuvelrug.

Gebieden worden ingericht op basis van het water- en bodemsysteem. Zo wordt in de Gnephoek en in Almere Pampus enkel gebouwd op plekken waar de bodem minder gevoelig is voor inklinking.

Er is extra aandacht voor het opvangen en vasthouden van water om te anticiperen op weersextremen. Bijvoorbeeld door overloopgebieden in te richten voor als er te veel water valt om de schade aan woningen te voorkomen.

Samenwerkingspartijen passen het niet afwentelen van de gevolgen van ruimtelijke keuzes toe. In Almere Pampus wordt bijvoorbeeld bij het bouwrijp maken van woningbouwlocaties rekening gehouden met de levenscycluskosten. Dit kan leiden tot een duurder ontwikkelplan, maar zorgt in gebieden met bodemdaling voor lagere toekomstige beheerkosten.

3. Aanbevelingen

Op basis van de conclusies doet de Rekenkamer vijf aanbevelingen. Deze komen in grote lijnen overeen met de aanbevelingen voor de andere Randstedelijke provincies, maar zijn per provincie op onderdelen aangevuld. Aanbeveling 1 en 2 gaan over de regierol van de provincie en de noodzaak tot het maken van politieke keuzes in de ruimtelijke ordening in relatie tot de wateropgaven. Om tot goed onderbouwde besluiten en keuzes te kunnen komen, is het ook nodig om de organisatorische randvoorwaarden op orde te hebben en is het nuttig om te leren van andere provincies en van gebiedssamenwerkingen. Hiertoe dienen aanbeveling 3, 4 en 5.

3.1 Regie en keuzes

Aanbeveling 1 – Gebiedsregie

Ga voluit door met de rol als gebiedsregisseur in de fysieke leefomgeving. Versterk deze rol door duidelijk te zijn over de provinciale doelen en belangen, en meer te sturen op besluiten en resultaten.

Toelichting

De provincie heeft een rol als gebiedsregisseur in de fysieke leefomgeving vanuit de *Omgevingswet* en het *Bestuursakkoord Water*, zoals toegelicht in paragraaf 1.6. De provincie is als middenbestuur de aangewezen overheid in het initiëren en faciliteren van gebiedsprocessen en gebiedsontwikkelingen. De wateropgaven en samenwerkingspartners vragen deze rol van de provincie en uit de onderzochte gebiedssamenwerkingen komt waardering voor deze rol naar voren. Het is zaak om deze rol te behouden, maar ook om deze te versterken.

Het effectief ‘regisseren’ van gebieden vraagt namelijk meer dan regie op het proces en faciliteren van andere belangen en partijen. Het vereist ook duidelijkheid over de inbreng van de provincie, die haar eigen doelen heeft en – meer dan andere partijen – verschillende belangen kan overzien. Om de rol van gebiedsregisseur slagvaardig uit te voeren, wat nodig is vanwege de grote wateropgaven en andere belangen die ruimte vragen, kan de provincie meer sturen op besluiten en resultaten. Dit vraagt om een proactieve houding van de provincie en het maken van keuzes.

Aanbeveling 2 – Keuzes

Maak duidelijke politieke keuzes met betrekking tot de wateropgaven door het:

- a. concreet uitwerken van het principe ‘water en bodem sturend’ in doelen en instrumenten in het omgevingsbeleid
- b. toekennen van gewicht aan doelen en belangen aan de hand van (maatschappelijke) kosten en baten op zowel korte termijn als lange termijn
- c. maken van een meerjarige planning voor besluiten over wateropgaven; maak als eerste stap uiterlijk eind 2026 beleidsopties inzichtelijk voor PS

Toelichting

De provincie brengt verschillende belangen actief in beeld. Inmiddels is er veel kennis en onderzoek beschikbaar over de ruimte die water nodig heeft in een veranderend klimaat. Nu komt het aan op het durven maken van duidelijke keuzes. De provincie doet dat niet alleen en is deels afhankelijk van keuzes van onder andere het Rijk, maar kan zelf wel belangrijke stappen zetten. Het gaat hierbij om politieke keuzes over verschillende belangen in een beperkte fysieke ruimte.

De provincie hanteert 'water en bodem sturend' als ordenend principe en kan dit concreet uitwerken in doelen en instrumenten. De provincie Zuid-Holland heeft bijvoorbeeld al meerdere stappen gezet om het principe toe te passen in beleidsdoelen, maatregelen en instructieregels. Ook de praktijkvoorbeelden van 'water en bodem sturend' uit de onderzochte casussen helpen om het principe te operationaliseren, zie paragraaf 2.6.

Daarnaast is het nodig dat de provincie kleur bekent in het gewicht dat zij aan belangen toekent. Doelen van de provincie en belangen van sectoren en regio's zijn niet gelijksoortig en kunnen niet (altijd) even zwaar wegen, en kosten en baten kunnen bij verschillende sectoren en partijen liggen. Het is van belang om maatschappelijke kosten en baten die moeilijker in geld zijn uit te drukken, mee te wegen. Ook het verbinden van belangen op korte termijn aan de belangen op lange termijn, die nu nog minder dringend lijken, vraagt aandacht. De provincie Flevoland bijvoorbeeld legt in bodemdalingsgebieden een relatie tussen het nemen van kortetermijnmaatregelen en het informeren over mogelijke ontwikkelingen op de lange termijn.

De Rekenkamer onderstreept dat keuzes vermijden of uitstellen ook financiële en maatschappelijke kosten met zich meebrengt. Maak daarom een meerjarige planning waarin staat wanneer de provincie welke besluiten kan en moet nemen. Met het oog op de Statenverkiezingen in 2027 en daaropvolgende coalitievorming is het raadzaam uiterlijk eind 2026 technisch-neutrale beleidsopties op het gebied van water in beeld te hebben. Deze kunnen ambtelijk worden voorbereid en, zonder bestuurlijke appreciatie van GS, aan PS ter informatie worden aangeboden. Kijk hiervoor naar [Keuzes voor de Leefomgeving](#) van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), waarin per opgave drie scenario's worden geschetst om een scherpe discussie over mogelijke keuzes te voeren. Mede op basis daarvan kunnen politieke partijen komen tot voorkeuren en (voorgenomen) keuzes die in een nieuwe collegeperiode kunnen worden uitgewerkt en uitgevoerd.

3.2 Randvoorwaarden en samenwerking

Aanbeveling 3 – Basis op orde

Organiseer de randvoorwaarden om afwegingen en keuzes te kunnen maken door het:

- a. structureel begroten van structurele wateropgaven
- b. prioriteren van rollen en taken op het gebied van water vanwege beperkte personele capaciteit; communiceer de afwegingen bij het prioriteren aan PS
- c. tussentijds aanpassen van het omgevingsbeleid mogelijk te maken

Toelichting

Om goede en zorgvuldige afwegingen en keuzes te kunnen maken op het gebied van water in de ruimtelijke ordening, is een stabiele basis in financiële middelen en personele capaciteit nodig. De Randstedelijke provincies begroten incidentele uitgaven voor het behalen van KRW-doelen of ontvangen middelen vanuit het geschrapte Transitiefonds Landelijk Gebied en Natuur voor hun gebiedsprogramma's voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De steeds urgentere wateropgaven zijn echter vaak structureel van aard. Opeenvolgende incidentele budgetten voor een of enkele jaren volstaan hiervoor niet. Incidentele middelen gaan vaak gepaard met wisselende criteria en zorgen voor onzekerheid en bureaucratische kosten. Structurele financiering heeft de voorkeur in het werken aan urgente, structurele opgaven. Een Regionale Investeringsagenda (RIA), waarin partijen afspreken hoe zij verschillende opgaven in de regio in samenhang aanpakken, kan een instrument zijn om afspraken te maken over structurele financiering van wateropgaven.⁶⁰

Net als in andere Randstedelijke provincies, vraagt beperkte personele capaciteit om het bewust prioriteren van rollen en taken. Wettelijke taken die nu moeten worden uitgevoerd krijgen vaak prioriteit, terwijl fundamentele beleidskeuzes ook vragen om toekomstgericht nadenken. Het zorgvuldig inbrengen en afwegen van complexe wateropgaven vraagt tijd en aandacht van de medewerkers die daar kennis en kunde van hebben. GS kunnen voorgestelde prioriteiten en keuzes in taken en rollen op het gebied van water aan PS voorleggen, zodat goed geïnformeerde keuzes kunnen worden gemaakt over welke activiteiten voorrang krijgen en wat de gevolgen daarvan zijn voor de beleidsontwikkeling en -uitvoering.

De provincie is haar omgevingsbeleid aan het actualiseren. Een omgevingsvisie is meerjarig van karakter en beleidsprogramma's moeten ook enige geldingsduur hebben om tot resultaten en zinvolle bijstelling te komen. Niettemin vragen grote en veranderende opgaven ook om wendbaarheid van de provincie. Meerdere provincies zoeken daarom naar mogelijkheden om het omgevingsbeleid voldoende actueel te houden. De provincie Zuid-Holland doet dit al met een regelmatige herziening en gebruikt hierbij een Lange Termijn Agenda (LTA) die periodiek in PS wordt besproken.

Aanbeveling 4 – Provinciale samenwerking

Leer van andere provincies door (meer) ambtelijke samenwerking te organiseren op het gebied van het:

- uitwisselen van kennis en kunde en zo nodig medewerkers in een interprovinciaal kennisnetwerk, met name op terreinen waar de arbeidsmarkt krap is
- formuleren van beleidsindicatoren om de effecten van waterbeleid (kwalitatief) inzichtelijk te maken
- uitwisselen van provinciale afwegingskaders voor ruimtelijke keuzes en de praktische toepassing daarvan

⁶⁰ Zie ook VNG, Regionale Investeringsagenda's (RIA's), www.vng.nl, 4 september 2024

Toelichting

De provincies staan voor vergelijkbare wateropgaven. Hoewel er veel samenwerking is via bijvoorbeeld het IPO en het Nationaal Deltaprogramma, zijn er drie praktische onderwerpen waar de uitwisseling tussen provincies beperkt is. Hier kunnen de provincies elkaar verder helpen, want zij staan niet alleen in het omgaan met personele krapte en zoeken naar functionele instrumenten. Dat hoeft niet met elke (Randstedelijke) provincie, maar bijvoorbeeld met een buurprovincie. Juist op onderwerpen die vragen om specifieke expertise en ervaring en waar de arbeidsmarkt krap is, helpt het uitwisselen van kennis en kunde en zo mogelijk van medewerkers, in bijvoorbeeld een kennisnetwerk en medewerkerspool.

Ook het ontwikkelen en toepassen van een set beleidsindicatoren vormt een uitdaging in meerdere provincies. Samenwerking tussen provincies is hier kansrijk. Voor zowel GS als PS is inzicht in de effecten van het provinciale beleid van belang om bij te kunnen sturen als dat nodig is. Wanneer effecten van het waterbeleid pas op lange termijn zichtbaar worden, zijn ook procesindicatoren van waarde. Tot slot werken verschillende provincies aan eigen afwegingskaders om ruimtelijke keuzes te maken. Door deze met elkaar uit te wisselen, kunnen provincies van elkaar leren en elkaars kennis, tijd en inzicht benutten.

Aanbeveling 5 – Gebiedssamenwerking

Pas de volgende lessen voor gebiedssamenwerkingen met andere partijen toe in beleid, evaluaties en leerbijeenkomsten:

- betrek van begin af aan samenwerkingspartners zoals waterschappen, zodat de relevante kennis, inzichten en risico's direct op tafel liggen
- bied samenwerkingspartijen duidelijkheid over de (on)mogelijkheden in rolkeuze en binnen wettelijke en bestuurlijke kaders, om uiteenlopende verwachtingen te voorkomen
- creëer een gezamenlijke basis door het bodem- en watersysteem in het gebied in beeld te brengen en door het eenduidig definiëren van begrippen, belangen en doelen, wat bijdraagt aan vertrouwen en begrip tussen betrokken partijen
- benut (zichtbare) lessen en successen in beleid en volgende samenwerkingen, zoals het toepassen van 'water en bodem sturend/medebepalend' en het realiseren van functiecombinaties zoals waterbergingen met natuur en recreatie

Toelichting

Uit de acht onderzochte ruimtelijke ontwikkelingen in dit onderzoek komt een aantal duidelijke lessen voor gebiedssamenwerkingen naar voren, zoals onderbouwd en geïllustreerd in paragraaf 2.6. Ze gaan over de rol van de provincie, het organiseren en aansturen van samenwerking en de waardering van samenwerkingspartijen. Ze bieden de provincie handelingsperspectief om toe te passen in zowel beleid, als in evaluaties van gebiedsontwikkelingen en leerbijeenkomsten om ervaringen uit te wisselen. De lessen zijn vaak niet nieuw, maar blijken in gebiedssamenwerkingen van elementair belang om tot een blijvende samenwerking en resultaten te komen.

Door samenwerkingspartijen vanaf het begin te betrekken bij een gebiedsontwikkeling, liggen relevante belangen en inzichten gelijk op tafel. Deze les sluit aan bij het advies van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), zie paragraaf 1.6, over het eerder en ook provinciaal toepassen van de weging van het waterbelang.

Daarnaast is het nodig dat de provincie duidelijk maakt welke rol zij neemt en binnen welke randvoorwaarden, zoals bestuurlijke kaders en wettelijke termijnen. Betrek hierbij de vier voorbeelden van paradoxen zoals toegelicht in paragraaf 2.6. Deze vragen om het balanceren in de provinciale rolkeuze tussen sturen en loslaten, meedenken en toetsen, de binnen- en buitenwereld, en zorgvuldigheid en snelheid.

Een andere les is om vanaf het begin een gemeenschappelijk basis te leggen, zodat partijen vanuit dezelfde feiten en wederzijds inzicht in elkaars belangen kunnen samenwerken. Dat schept vertrouwen en voorkomt verrassingen. Het leggen van een gemeenschappelijke basis kan bijvoorbeeld door het in beeld brengen van de eigenschappen van het lokale water- en bodemsysteem, het organiseren van ontmoetingen en het opstellen van een kennisdocument. Daarbij zijn eenduidige definities van begrippen en doelen van belang, om te voorkomen dat deze gaandeweg verschillend worden geïnterpreteerd.

Als een project vervolgens tot zichtbare resultaten leidt, kan dat de bewustwording van nut en noodzaak van het wegen van waterbelangen versterken. Een bezoek aan een locatie met bijvoorbeeld waterberging en natuur, maakt tastbaar hoe meervoudig ruimtegebruik er in de praktijk uit kan zien. De provincie kan praktijkervaringen uit gebiedssamenwerking ook benutten in haar beleid. Dit geldt voor zowel de lessen als de successen.

4. Reactie Gedeputeerde Staten

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Randstedelijke Rekenkamer
De heer M Santhagens
Teleportboulevard 110
1043 EJ AMSTERDAM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

1 | 5

Betreft: Bestuurlijke wederhoor onderzoek Randstedelijke Rekenkamer 'Water gewogen'

Verzenddatum

26 MAART 2026

Kenmerk

Uw kenmerk

Geachte heer Santhagens,

Op 3 maart heeft u ons het rapport 'Water gewogen' aangeboden en stelt u ons in de gelegenheid om te reageren op de conclusies en aanbevelingen in deze nota. Voordat wij dit doen danken wij u allereerst voor de zorgvuldige manier waarop het onderzoek door u is uitgevoerd, het fijne contact dat we met de medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer hebben gehad, en de tijd en energie die hieraan is besteed. Het concept rapport wat voorligt geeft een mooi overzicht en inzicht in hoe wij de waterbelangen laten meewegen in de ruimtelijke ordening, welke keuzes wij daarin maken en voor welke uitdagingen wij gesteld staan. Het geeft tevens inzicht in onze taken en rollen in het waterbeheer. Tot slot heeft u waardevolle aanbevelingen geformuleerd, waar wij zeker iets mee kunnen en willen.

In het vervolg van deze brief reflecteren en wij op de conclusies en aanbevelingen op volgorde van de door u in de nota genoemde punten.

Centrale onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag waar het rapport antwoord geeft "Hoe en in hoeverre weegt de provincie waterbelangen in de ruimtelijke ordening?" komt op een goed moment. Wij zijn volop bezig met de herziening van de Omgevingsvisie en het Regionaal Water- en Bodem programma. In beide beleidsdocumenten speelt deze afweging nadrukkelijk.

Algemene conclusie

In algemene zin zullen wij de resultaten van uw onderzoek, de conclusies en aanbevelingen betrekken bij deze herziening. Daarom steunen wij de hoofdconclusie "De provincie Noord-Holland brengt actief waterbelangen in beeld en verbindt en ondersteunt samenwerkingspartijen. Als gebiedsregisseur heeft de provincie echter

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

ook een belangrijke rol in het maken van keuzes. Hierin moet zij nog essentiële stappen zetten." Ook de zes deelconclusies herkennen en ondersteunen wij.

Aanbevelingen

In het rapport staan vijf aanbevelingen. In het onderstaande worden de aanbevelingen voorzien van een reactie van Gedeputeerde Staten.

Aanbeveling 1 – Gebiedsregie: *Ga voluit door met de rol als gebiedsregisseur in de fysieke leefomgeving. Versterk deze rol door duidelijk te zijn over de provinciale doelen en belangen, en meer te sturen op besluiten en resultaten.*

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.

Op basis van de omgevingswet en het bestuursakkoord is afgesproken dat de provincie een belangrijke rol heeft als gebiedsregisseur. Dit houdt in dat de provincie verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van integrale gebiedsvisies en het nemen van beslissingen bij botsende ruimtelijke belangen van lokale overheden.

Op dit moment zet de provincie volop in op het ontwikkelen van integraal ruimtelijk beleid, vooral via de nieuwe omgevingsvisie, maar ook door het Programma Landelijk Gebied (PLG) waar ook de wateropgaven deel van uit maken en het nieuwe Regionaal Water en Bodemprogramma RWBP). Als provincie hechten we sterk aan het subsidiariteitsbeginsel 'decentraal tenzij' dat centraal staat in de omgevingswet en in uw rapportage benoemd. Als onderdeel van de omgevingsvisie, maar meer nog in de verschillende programma's scheppen we duidelijkheid over wat dit beginsel betekent voor onze rol en die van onze partners.

We nemen met deze aanpak een verbindende rol in tussen Rijk en gemeenten en waterschappen.

Aanbeveling 2 – Keuzes *Maak duidelijke politieke keuzes met betrekking tot de wateropgaven door het:*

- a. concreet uitwerken van het principe 'water en bodem sturend' in doelen en instrumenten in het omgevingsbeleid;*
- b. toekennen van gewicht aan doelen en belangen aan de hand van (maatschappelijke) kosten en baten op zowel korte termijn als lange termijn;*
- c. maken van een meerjarige planning voor besluiten over wateropgaven; maak als eerste stap uiterlijk eind 2026 beleidsopties inzichtelijk voor PS.*

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.

Ad. a. In de nieuwe Omgevingsvisie en het daaraan gekoppelde Regionale Water en Bodemprogramma 2028 - 2033 van de provincie werken we het principe 'water en bodem' sturend uit.

Ad. b. Deze aanbeveling houden we in beraad.

In de omgevingsvisie zetten we onze visie voor een toekomstbestendig Noord-Holland neer en hoe we willen anticiperen op toekomstige opgaven. Hierin komen ook de diverse doelen en belangen aan de orde. Dit wordt echter niet gedaan aan hand van (maatschappelijke) kosten en baten. We zien de meerwaarde van deze aanbeveling maar zien nu niet hoe we dit instrument in ons omgevingsbeleid kunnen inpassen. Ad c. Deze aanbeveling is al geborgd in onze herziene RWBP. In het eerste kwartaal 2027 agenderen we het concept Regionale Water en Bodemprogramma (RWBP) voor Provinciale Staten. Hierin staat een voorstel voor doelen en maatregelen voor de water- en bodemopgaven voor de periode 2028 – 2033. Vooruitlopend hierop bespreken we in september 2026, vanwege landelijke afspraken over ter visielegging, al het KRW deel van het RWBP in Provinciale Staten. Door de agendering van deze stukken voor PS worden de beleidsopties voor de wateropgaven en de planning reeds inzichtelijk.

In uw toelichting op deze aanbeveling stelt u voor om technisch-neutrale beleidsopties zonder bestuurlijke appreciatie van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor te leggen. Dit is echter niet een werkwijze die wij voorstaan bij de provincie. De ambtelijke organisatie werkt in opdracht van Gedeputeerde Staten. Beleid wordt dus altijd na akkoord van Gedeputeerde Staten voorgelegd aan Provinciale Staten. Dit is dus anders dan bijvoorbeeld bij het Rijk waar het Planbureau voor de Leefomgeving rechtstreeks aan de Tweede Kamer kan adviseren zonder tussenkomst van het Kabinet.

Aanbeveling 3 – Basis op orde *Organiseer de randvoorwaarden om afwegingen en keuzes te kunnen maken door het:*

- a. *structureel begroten van structurele wateropgaven;*
- b. *prioriteren van rollen en taken op het gebied van water vanwege beperkte personele capaciteit: communiceer de afwegingen bij het prioriteren aan PS;*
- c. *tussentijds aanpassen van het omgevingsbeleid mogelijk te maken.*

Reactie GS: deze aanbeveling nemen we over.

Ad a. In de afgelopen periode is een omslag gemaakt in de provinciale begroting van reserves naar structurele budgetten. Dankzij deze omslag beschikken wij over enkele structurele budgetten voor wateropgaven, zoals bijvoorbeeld voor Klimaatadaptatie. Daarnaast beschikken we over reserves die we de komende tijd nodig hebben om wateropgaven te realiseren. Desondanks steunen wij het uitgangspunt om structurele wateropgaven structureel te begroten. Daar tegenover staat dat er ook wateropgaven zijn die wel een lange looptijd hebben, maar toch niet

helemaal als structureel zijn aan te merken. Een mooi voorbeeld zijn de meekoppelkansen bij het versterken van de Markermeerdijk tussen Hoorn en Amsterdam. Geen structurele opgave, maar wel een die ruim 10 jaar loopt.

Ad. b. Wij herkennen deze conclusies. Beleidsmatig worden zaken in het herziene RWBP goed doordacht en vastgelegd. Tegelijkertijd herkennen we ook dat het (nog) ontbreekt aan voldoende middelen om uitvoering te geven aan de ambities en dat de monitoring van de doelen zich in de opstartfase bevindt.

Ad c. De voorbereiding, besluitvorming en vaststelling van een Omgevingsvisie is een proces dat alles bij elkaar ongeveer twee jaar vergt. Dat doen we gemiddeld één keer in de tien jaar. Mogelijk wordt hier in de toekomst een kortere vaste cyclus aan verbonden. Bij de herziening van de Omgevingsvisie wordt meegenomen hoe we tussentijds het omgevingsbeleid kunnen aanpassen, zonder het gehele proces opnieuw te doorlopen.

Aanbeveling 4 – Provinciale samenwerking *Leer van andere provincies door (meer) ambtelijke samenwerking te organiseren op het gebied van het:*

- *uitwisselen van kennis en kunde en zo nodig medewerkers in een interprovinciaal kennisnetwerk, met name op terreinen waar de arbeidsmarkt krap is;*
- *formuleren van beleidsindicatoren om de effecten van waterbeleid (kwalitatief) inzichtelijk te maken;*
- *uitwisselen van provinciale afwegingskaders voor ruimtelijke keuzes en de praktische toepassing daarvan.*

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over. Wij interpreteren de aanbeveling zo dat wij in gesprek blijven met andere provincies over bepaalde (onderdelen van) het Waterbeleid. Niet alleen vanuit het vraagstuk van capaciteit van provincies, maar ook vanuit andere vraagstukken, zoals financiën, ruimtelijk keuzes en meekoppelkansen.

Aanbeveling 5 – Gebiedssamenwerking *Pas de volgende lessen voor gebiedssamenwerkingen met andere partijen toe in beleid, evaluaties en leerbijeenkomsten:*

- a. *betrek van begin af aan samenwerkingspartners zoals waterschappen, zodat de relevante kennis, inzichten en risico's direct op tafel liggen;*
- b. *bied samenwerkingspartijen duidelijkheid over de (on)mogelijkheden in rolkeuze en binnen wettelijke en bestuurlijke kaders, om uiteenlopende verwachtingen te voorkomen;*
- c. *creëer een gezamenlijke basis door het bodem- en watersysteem in het gebied in beeld te brengen en door het eenduidig definiëren van begrippen, belangen en doelen, wat bijdraagt aan vertrouwen en begrip tussen betrokken partijen;*

- d. *benut (zichtbare) lessen en successen in beleid en volgende samenwerkingen, zoals het toepassen van 'water en bodem sturend/medebepalend' en het realiseren van functiecombinaties zoals waterbergingen met natuur en recreatie.*

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.

Ad a. Dit sluit aan bij onze huidige manier van werken. We betrekken onze stakeholders vroegtijdig in beleidsvorming en bij gebiedsprocessen. Ook bij het RWBP passen we deze aanpak toe.

Ad b. Vanuit de keuzes die we in de omgevingsvisie maken en de prioriteiten die we in het RWBP aangeven gaan we de provinciale rol verduidelijken.

Ad c. Als provincie beschikken we over actuele signaalkaarten water en bodem. Ook in de omgevingsvisie is het water- en bodemsysteem beschreven en in beeld gebracht waardoor begrippen, belangen en doelen eenduidig zijn gedefinieerd.

Ad d. Ook deze aanbeveling nemen we over en passen op dit moment al toe bijvoorbeeld bij dijkversterkingen en natuurontwikkeling.

Wij vertrouwen erop dat we met de hiervoor genoemde werkwijze invulling geven aan uw aanbevelingen en wachten met belangstelling op uw definitieve rapport.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

5. Nawoord

De Randstedelijke Rekenkamer dankt Gedeputeerde Staten (GS) voor hun reactie op de conclusies en aanbevelingen. GS geven aan dat zij de conclusies van het rapport herkennen en ondersteunen en dat zij aanbeveling 1, 3, 4 en 5 overnemen en aanbeveling 2 grotendeels. De reactie van GS op aanbeveling 2 en 3 geeft ons aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen.

GS geven aan aanbeveling 2b om gewicht toe te kennen aan doelen en belangen in beraad te houden. GS lichten toe dat zij de meerwaarde van deze aanbeveling zien, maar nu niet zien hoe zij dit instrument in het omgevingsbeleid kunnen inpassen. De Rekenkamer benadrukt dat het nodig is dat de provincie kleur bekent in het gewicht dat zij aan belangen toekent, zodat voor iedereen inzichtelijk is welke prioriteiten zij stelt. Doelen van de provincie en belangen van sectoren en regio's zijn niet gelijksoortig en kunnen niet (altijd) even zwaar wegen, en kosten en baten kunnen bij verschillende sectoren en partijen liggen. De Rekenkamer stelt vast dat de provincie verschillende onderzoeken uitvoert met aandacht voor het wegen van beleidsdoelen en voor de (maatschappelijke) kosten en baten van mogelijke maatregelen, zoals op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen. De Rekenkamer waardeert dat. De provincie kan de uitkomsten hiervan betrekken bij het maken van ruimtelijke keuzes met betrekking tot de wateropgaven.

In reactie op aanbeveling 2c geven GS aan dat zij geen werkwijze voorstaan om Provinciale Staten (PS) technisch-neutrale beleidsopties aan te bieden. De Rekenkamer beveelt dit aan met het oog op de Statenverkiezingen in 2027 en daaropvolgende coalitievorming. Graag wijzen wij op de praktijk van het Rijk om beleidsopties zonder bestuurlijke weging aan de volksvertegenwoordiging voor te leggen. Naast het door de Rekenkamer genoemde voorbeeld van het Planbureau voor de Leefomgeving, gebeurt dit op rijksniveau ook met bijvoorbeeld *Zorgkeuzes in Kaart* vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de *Ombuigingslijst* vanuit het ministerie van Financiën in samenwerking met de andere ministeries. De Rekenkamer beveelt een dergelijke werkwijze van het aanbieden van beleidsopties aan, zodat politieke partijen kunnen komen tot onderbouwde voorkeuren en (voorgenomen) keuzes.

Ten slotte geven GS aan aanbeveling 3c over het tussentijds aanpassen van het omgevingsbeleid mee te nemen in de herziening van de Omgevingsvisie. Daarbij wordt opgemerkt dat een herziening een omvangrijk proces is dat veel tijd vergt. De Rekenkamer wijst erop dat meerdere provincies zoeken naar mogelijkheden om het omgevingsbeleid actueel te houden en dit op een werkbare wijze te organiseren. De provincie Zuid-Holland bijvoorbeeld werkt met een regelmatige herziening en gebruikt hierbij een Lange Termijn Agenda (LTA) die periodiek in PS wordt besproken. De Rekenkamer raadt aan om de werkwijze van andere provincies te betrekken in de herziening van de Omgevingsvisie.

De behandeling van het rapport in PS zien wij met belangstelling tegemoet.

Bijlage 1 Provinciale taken waterbeheer

In dit overzicht staan de formele provinciale taken en bevoegdheden bij de wateropgaven, volgend uit Europese en nationale wet- en regelgeving.⁶¹

Taak of bevoegdheid	Rol	Wettelijke basis
Overkoepelend		
Verantwoordelijkheid voor het beheer van het regionale watersysteem	Kaderstellend, controlerend, uitvoerend	Art. 2.18, Omgevingswet
Verplichting tot vaststellen Regionaal Waterprogramma	Kaderstellend	Art. 3.8, Omgevingswet
Verplichting tot aanwijzen beheerders van (onderdelen van) watersystemen, inclusief haven- en vaarwegbeheerders	Kaderstellend	Art. 2.18, Omgevingswet
Mogelijkheid tot toekennen maatschappelijke functies aan regionale wateren, anders dan drinkwateronttrekking	Kaderstellend	Art. 4.4, Besluit kwaliteit leefomgeving
Waterveiligheid		
Verplichting tot vaststellen van omgevingswaarden voor de veiligheid van regionale waterkeringen.	Kaderstellend, controlerend	Art. 2.13, Omgevingswet
Verplichting tot vaststellen van omgevingswaarden voor de overstromingskans per jaar voor aangewezen gebieden.	Kaderstellend, controlerend	Art. 2.13, Omgevingswet
Mogelijkheid tot vaststellen meet- en beoordelingsregels van omgevingswaarden voor regionale waterkeringen	Kaderstellend, controlerend	Art. 20.1 en 20.2, Omgevingswet
Goedkeuren projectbesluit waterschappen voor dijkversterkingen	Controlerend	Art. 5.46 en 16.72, Omgevingswet
Verplichting tot vaststellen van overstromingsrisico's en opstellen, beheer en publiceren van overstromingsrisicokaarten	Kaderstellend, controlerend	Art. 20.17, Omgevingswet & art. 11.17, Besluit kwaliteit leefomgeving
Ontvangen waarschuwingen e.d. van het Rijk bij hoog (buiten)water	Controlerend, uitvoerend	Art. 19.10 en 19.11, Omgevingswet
Instructie geven aan waterschappen bij gevaar	Uitvoerend	Art. 19.13 t/m 19.16, Omgevingswet

⁶¹ Het overzicht is mede tot stand gekomen op basis van gesprekken met de provincie Noord-Holland (18 februari 2025) en Rekenkamer Zeeland (27 maart 2025)

Taak of bevoegdheid	Rol	Wettelijke basis
Watervoorziening		
Verplichting tot zorgdragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening	Kaderstellend, controlerend, uitvoerend	Art. 2, Drinkwaterwet
Verplichting tot aanwijzen oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen waarvoor een peilbesluit verplicht is	Kaderstellend	Art. 2.41, Omgevingswet
Verplichting tot aanwijzen grondwaterbeschermingsgebieden en vaststellen bijbehorende regels	Kaderstellend, controlerend	Art. 2.18, Omgevingswet
Verplichting tot toekennen maatschappelijke functie drinkwateronttrekking voor regionale wateren	Kaderstellend	Art. 4.4, Besluit kwaliteit leefomgeving
Vergunningverlening grootschalige (industriële) grondwateronttrekkingen en voor drinkwater	Controlerend	Art. 16.1 en 16.3, Besluit activiteiten leefomgeving
Bestuursrechtelijke handhaving grondwater	Controlerend, uitvoerend	Hoofdstuk 18, Omgevingswet
Mogelijkheid tot grondwaterheffing	Uitvoerend	Art. 13.4, Omgevingswet
Mogelijkheid tot vaststellen nadere regels voor de verdringingsreeks	Kaderstellend	Art. 2.42, Omgevingswet
Waterkwaliteit		
Verplichting tot aanwijzen oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen waarvoor KRW-doelen gelden	Kaderstellend	Art. 3.8, Omgevingswet & Europese Kaderrichtlijn Water
Verplichting tot vaststellen kwaliteitsdoelen voor KRW-waterlichamen	Kaderstellend	Art. 3.8, Omgevingswet & Europese Kaderrichtlijn Water
Gebiedsgerichte coördinatie voor het bereiken van de grondwater gerelateerde KRW- en GRW-doelen (analyses, beoordelingen en rapportage)	Controlerend, uitvoerend	Art. 3.8, Omgevingswet
Verplichting tot aanwijzen grondwaterbeschermingsgebieden en mogelijkheid tot vaststellen bijbehorende regels	Kaderstellend, controlerend	Art. 2.18, 2.22 en 2.23, Omgevingswet
Verplichting tot rekeninghouden (in beleid) met (ecologische en chemische) richtwaarden voor oppervlaktewater en grondwaterlichamen	Uitvoerend	Art. 2.15 en 2.24, Omgevingswet & art. 2.9-2.14, 2.17 en 4.13-4.16, Besluit kwaliteit leefomgeving

Taak of bevoegdheid	Rol	Wettelijke basis
Verplichting tot monitoren grondwaterlichamen	Controlerend, uitvoerend	Art. 11.28 en 11.33, Besluit kwaliteit leefomgeving
Verplichting tot inzichtelijk maken van problemen ten aanzien van waterkwaliteit, de mogelijke aanpak daarvan en bevordering bewustwording en handelingsperspectief	Uitvoerend	Art. 3.8, Omgevingswet
Verplichting tot het verrichten van analyses en beoordelingen en het verstrekken van gegevens in het kader van de KRW	Uitvoerend	Art. 20.6 en 20.7, Omgevingswet
Verplichting tot aanwijzen zwemlocaties	Kaderstellend, controlerend, uitvoerend	Art. 2.30, Omgevingswet
Verplichting tot het uitoefenen van taken voor zwemlocaties met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het beschermen van de gezondheid	Controlerend, uitvoerend	Art. 2.18, 2.30 en 2.38, Omgevingswet
Interbestuurlijk		
Verplichting tot vaststellen regels over voorbereiding, vormgeving en inrichting regionaal waterplan	Kaderstellend	Art. 2.22, 2.23, 16.26 en 16.27, Omgevingswet
Verplichting tot vaststellen regels over voorbereiding, vormgeving en inrichting waterbeheerplannen waterschappen	Kaderstellend	Art. 2.22, 2.23 en 3.7, Omgevingswet
Mogelijkheid tot vaststellen regels over te verstrekken informatie door waterschappen	Kaderstellend	Art. 2.22 en 2.23, Omgevingswet
Mogelijkheid tot vaststellen regels over voorbereiding, vaststelling, wijziging en inhoud van plannen en besluiten van waterschappen	Kaderstellend	Art. 2.22 en 2.23, Omgevingswet
Mogelijkheid tot opstellen van instructies omtrent uitoefening van taken en bevoegdheden door waterschappen	Kaderstellend	Art. 2.33 en 2.36, Omgevingswet
Toezicht op het beheer van watersystemen voor zover dat is toegedeeld aan de waterschappen	Controlerend	Art. 2.18, Omgevingswet & art. 158, Provinciewet
Toezicht op financiën waterschappen	Controlerend	Art. 98 en 109, Waterschapswet
Mogelijkheid tot het vernietigen van waterschapbesluiten	Controlerend	Art. 156, Waterschapswet
Mogelijkheid tot in de plaats treden van waterschappen bij nalatigheid	Uitvoerend	Art. 2.36, Omgevingswet & art. 58, Waterschapswet

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 8 juni 2026

Onderwerp: Rekenkamerrapport Water gewogen

Bijlagen:

- Rapport "Water gewogen, weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening"
- Begeleidende brief Randstedelijke Rekenkamer d.d. 1 april 2026

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur (artikel 183 van de Provinciewet). In dit kader heeft de Randstedelijke Rekenkamer het rapport "Water gewogen, weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening" aan Provinciale Staten aangeboden. Provinciale Staten behandelt rekenkamerrapporten standaard in de betreffende commissie en rondt deze af met een Statenbesluit.

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de vraag hoe en in hoeverre de provincie waterbelangen weegt in de ruimtelijke ordening. Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van interviews, beleidsdocumenten en acht casusstudies waarin lessen en successen uit de praktijk in beeld zijn gebracht.

In de begeleidende brief aan Provinciale Staten schrijft de Rekenkamer dat het rapport inzicht geeft in de rolinvulling van de provincie bij het wegen van waterbelangen in de ruimtelijke ordening. De Rekenkamer verwacht dat de aanbevelingen de provincie ondersteunen bij haar rol als gebiedsregisseur, bij het maken van keuzes in de ruimtelijke ordening en bij het organiseren van randvoorwaarden voor uitvoering.

Het rapport komt op een moment waarop de provincie werkt aan de herziening van de Omgevingsvisie en aan het Regionale Water- en Bodemprogramma (RWBP). Gedeputeerde Staten geven in hun bestuurlijke reactie aan dat de conclusies en aanbevelingen uit het rapport bij deze herzieningen worden betrokken.

2. Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe en in hoeverre weegt de provincie waterbelangen in de ruimtelijke ordening?

De centrale onderzoeksvraag is opgedeeld in vier deelvragen:

1. Welke taken heeft en neemt de provincie in de wateropgaven?
2. In hoeverre weegt, maakt en borgt de provincie keuzes in haar ruimtelijk beleid met betrekking tot waterbelangen?
3. Wat biedt de provincie aan en vraagt de provincie van medeoverheden en betrokken partijen om belangenwegingen bij water te kunnen maken?
4. Welke uitdagingen en kansen zijn er met betrekking tot belangenafwegingen bij water voor de provincie?

3. Conclusies, aanbevelingen en reactie van GS

3.1 Conclusies

De onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van één algemene conclusie en zes deelconclusies.

De Rekenkamer concludeert in algemene zin dat de provincie Noord-Holland actief waterbelangen in beeld brengt en samenwerkingspartijen verbindt en ondersteunt. Tegelijkertijd moet de provincie als gebiedsregisseur nog essentiële stappen zetten in het maken van keuzes.

De zes deelconclusies gaan over (1) de rol en het beleid van de provincie, (2) organisatie en financiën, (3) belangen in beeld brengen en wegen, (4) keuzes en borging, (5) samenwerking en (6) gebiedssamenwerking.

Op 26 maart 2026 heeft GS per brief gereageerd op de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Gedeputeerde Staten hebben aangegeven de hoofdconclusie en deelconclusies te herkennen en te ondersteunen. Voor de volledige reactie van GS zie pagina 44 tot en met 48 van het rapport.

3.2 Aanbevelingen

Hierna worden de vijf aanbevelingen van de Rekenkamer en de reactie van GS daarop kort weergegeven.

Aanbeveling 1: Gebiedsregie

Ga voluit door met de rol als gebiedsregisseur in de fysieke leefomgeving. Versterk deze rol door duidelijk te zijn over de provinciale doelen en belangen, en meer te sturen op besluiten en resultaten.

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geeft hierbij aan:

- Dat de provincie op het moment volop inzet in de ontwikkeling van integraal ruimtelijk beleid;
- Te hechten aan het subsidiariteitsbeginsel 'decentraal tenzij' dat centraal staat in de omgevingswet;
- Een verbindende rol in te nemen tussen het Rijk en gemeenten en waterschappen.

Aanbeveling 2: Keuzes

Maak duidelijke politieke keuzes met betrekking tot de wateropgaven door het:

- a. Concreet uitwerken van het principe 'water en bodem sturend' in doelen en instrumenten in het omgevingsbeleid
- b. Toekennen van gewicht aan doelen en belangen aan de hand van (maatschappelijke) kosten en baten op zowel korte termijn als lange termijn
- c. Maken van een meerjarige planning voor besluiten over wateropgaven; maak als eerste stap uiterlijk eind 2026 beleidsopties inzichtelijk voor PS

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- Het principe 'water en bodem sturend' wordt uitgewerkt in de nieuwe Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma 2028-2033;
- Het onderdeel over maatschappelijke kosten en baten in beraad te houden;
- Dat het inzichtelijk maken van beleidsopties en planning al wordt geborgd via het herziene Regionale Water en Bodemprogramma.

Aanbeveling 3: Basis op orde

Organiseer de randvoorwaarden om afwegingen en keuzes te kunnen maken door het:

- a. Structureel begroten van structurele wateropgaven
- b. Prioriteren van rollen en taken op het gebied van water vanwege beperkte personele capaciteit; communiceer de afwegingen bij het prioriteren aan PS
- c. Tussentijds aanpassen van het omgevingsbeleid mogelijk te maken

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- Dat in de begroting al een omslag is gemaakt van reserves naar structurele budgetten voor onder meer wateropgaven, maar dat daarnaast ook reserves nodig blijven voor wateropgaven;
- Te herkennen dat het (nog) ontbreekt aan voldoende middelen om uitvoering te geven aan de ambities en dat de monitoring van doelen zicht in de opstartfase bevindt.

Aanbeveling 4: Provinciale samenwerking

Leer van andere provincies door (meer) ambtelijke samenwerking te organiseren op het gebied van het:

- Uitwisselen van kennis en kunde en zo nodig medewerkers in een interprovinciaal kennisnetwerk, met name op terreinen waar de arbeidsmarkt krap is.
- Formuleren van beleidsindicatoren om de effecten van waterbeleid (kwalitatief) inzichtelijk te maken.
- Uitwisselen van provinciale afwegingskaders voor ruimtelijke keuzes en de praktische toepassing daarvan.

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- De aanbeveling te interpreteren zo dat GS in gesprek blijven met andere provincies over bepaalde (onderdelen van) het Waterbeleid. Niet alleen vanuit het vraagstuk van capaciteit van provincies, maar ook vanuit andere vraagstukken, zoals financiën, ruimtelijke keuzes en meekoppelkansen.

Aanbeveling 5: Gebiedssamenwerkingen

Pas de volgende lessen voor gebiedssamenwerkingen met andere partijen toe in beleid, evaluaties en leerbijeenkomsten:

- Betrek van begin af aan samenwerkingspartners zoals waterschappen, zodat de relevante kennis, inzichten en risico's direct op tafel liggen
- Bied samenwerkingspartijen duidelijkheid over de (on)mogelijkheden in rolkeuze en binnen wettelijke en bestuurlijke kaders, om uiteenlopende verwachtingen te voorkomen
- Creëer een gezamenlijke basis door het bodem- en watersysteem in het gebied in beeld te brengen en door het eenvoudig definiëren van begrippen, belangen en doelen, wat bijdraagt aan vertrouwen en begrip tussen betrokken partijen
- Benut (zichtbare) lessen en successen in beleid en volgende samenwerking, zoals het toepassen van 'water en bodem sturend/medebepalend' en het realiseren van functiecombinaties zoals waterbergingen met natuur en recreatie

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- De provinciale rol in het kader van de omgevingsvisie en het RWBP te verduidelijken;
- Deze werkwijze deels al toe te passen, bijvoorbeeld bij dijkversterkingen en natuurontwikkeling.

4. Voorstel

Voorgesteld wordt om de aanbevelingen uit het rapport te betrekken bij de verdere behandeling van het onderwerp in Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten op te dragen de door hen overgenomen aanbevelingen verder uit te werken en Provinciale Staten hierover te informeren via de lopende trajecten rondom de Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma.

De commissie Landelijk Gebied heeft in haar vergadering van 8 juni 2026 het rapport besproken en adviseert aan PS te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

C.H. Vonk, voorzitter Statencommissie Landelijk Gebied

C.J. Borst, griffier Statencommissie Landelijk Gebied

Ontwerpbesluit

Nr. 40-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van Statencommissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026;
- gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld “Water gewogen, weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening”;
- gelet op de bespreking en het advies van de Statencommissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026,

besluiten:

GS het volgende op te dragen:

1. Uitvoering te geven aan de vijf aanbevelingen en Provinciale Staten hierover te informeren via de lopende trajecten rondom de Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 8 juni 2026

Onderwerp: Rekenkamerrapport Water gewogen

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Rapport "Water gewogen, weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening"
- Begeleidende brief Randstedelijke Rekenkamer d.d. 1 april 2026

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur (artikel 183 van de Provinciewet). In dit kader heeft de Randstedelijke Rekenkamer het rapport "Water gewogen, weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening" aan Provinciale Staten aangeboden. Provinciale Staten behandelt rekenkamerrapporten standaard in de betreffende commissie en rondt deze af met een Statenbesluit.

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de vraag hoe en in hoeverre de provincie waterbelangen weegt in de ruimtelijke ordening. Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van interviews, beleidsdocumenten en acht casusstudies waarin lessen en successen uit de praktijk in beeld zijn gebracht.

In de begeleidende brief aan Provinciale Staten schrijft de Rekenkamer dat het rapport inzicht geeft in de rolinvulling van de provincie bij het wegen van waterbelangen in de ruimtelijke ordening. De Rekenkamer verwacht dat de aanbevelingen de provincie ondersteunen bij haar rol als gebiedsregisseur, bij het maken van keuzes in de ruimtelijke ordening en bij het organiseren van randvoorwaarden voor uitvoering.

Het rapport komt op een moment waarop de provincie werkt aan de herziening van de Omgevingsvisie en aan het Regionale Water- en Bodemprogramma (RWBP). Gedeputeerde Staten geven in hun bestuurlijke reactie aan dat de conclusies en aanbevelingen uit het rapport bij deze herzieningen worden betrokken.

2. Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe en in hoeverre weegt de provincie waterbelangen in de ruimtelijke ordening?

De centrale onderzoeksvraag is opgedeeld in vier deelvragen:

1. Welke taken heeft en neemt de provincie in de wateropgaven?
2. In hoeverre weegt, maakt en borgt de provincie keuzes in haar ruimtelijk beleid met betrekking tot waterbelangen?
3. Wat biedt de provincie aan en vraagt de provincie van medeoverheden en betrokken partijen om belangenwegingen bij water te kunnen maken?
4. Welke uitdagingen en kansen zijn er met betrekking tot belangenafwegingen bij water voor de provincie?

3. Conclusies, aanbevelingen en reactie van GS

3.1 Conclusies

De onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van één algemene conclusie en zes deelconclusies.

De Rekenkamer concludeert in algemene zin dat de provincie Noord-Holland actief waterbelangen in beeld brengt en samenwerkingspartijen verbindt en ondersteunt. Tegelijkertijd moet de provincie als gebiedsregisseur nog essentiële stappen zetten in het maken van keuzes.

De zes deelconclusies gaan over (1) de rol en het beleid van de provincie, (2) organisatie en financiën, (3) belangen in beeld brengen en wegen, (4) keuzes en borging, (5) samenwerking en (6) gebiedssamenwerking.

Op 26 maart 2026 heeft GS per brief gereageerd op de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Gedeputeerde Staten hebben aangegeven de hoofdconclusie en deelconclusies te herkennen en te ondersteunen. Voor de volledige reactie van GS zie pagina 44 tot en met 48 van het rapport.

3.2 Aanbevelingen

Hierna worden de vijf aanbevelingen van de Rekenkamer en de reactie van GS daarop kort weergegeven.

Aanbeveling 1: Gebiedsregie

Ga voluit door met de rol als gebiedsregisseur in de fysieke leefomgeving. Versterk deze rol door duidelijk te zijn over de provinciale doelen en belangen, en meer te sturen op besluiten en resultaten.

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geeft hierbij aan:

- Dat de provincie op het moment volop inzet in de ontwikkelin van integraal ruimtelijk beleid;
- Te hechten aan het subsidiariteitsbeginsel 'decentraal tenzij' dat centraal staat in de omgevingswet;
- Een verbindende rol in te nemen tussen het Rijk en gemeenten en waterschappen.

Aanbeveling 2: Keuzes

Maak duidelijke politieke keuzes met betrekking tot de wateropgaven door het:

- a. Concreet uitwerken van het principe 'water en bodem sturend' in doelen en instrumenten in het omgevingsbeleid
- b. Toekennen van gewicht aan doelen en belangen aan de hand van (maatschappelijke) kosten en baten op zowel korte termijn als lange termijn
- c. Maken van een meerjarige planning voor besluiten over wateropgaven; maak als eerste stap uiterlijk eind 2026 beleidsopties inzichtelijk voor PS

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- Het principe 'water en bodem sturend' wordt uitgewerkt in de nieuwe Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma 2028-2033;
- Het onderdeel over maatschappelijke kosten en baten in beraad te houden;
- Dat het inzichtelijk maken van beleidsopties en planning al wordt geborgd via het herziene Regionale Water en Bodemprogramma.

Aanbeveling 3: Basis op orde

Organiseer de randvoorwaarden om afwegingen en keuzes te kunnen maken door het:

- a. Structureel begroten van structurele wateropgaven
- b. Prioriteren van rollen en taken op het gebied van water vanwege beperkte personele capaciteit; communiceer de afwegingen bij het prioriteren aan PS
- c. Tussentijds aanpassen van het omgevingsbeleid mogelijk te maken

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- Dat in de begroting al een omslag is gemaakt van reserves naar structurele budgetten voor onder meer wateropgaven, maar dat daarnaast ook reserves nodig blijven voor wateropgaven;
- Te herkennen dat het (nog) ontbreekt aan voldoende middelen om uitvoering te geven aan de ambities en dat de monitoring van doelen zicht in de opstartfase bevindt.

Aanbeveling 4: Provinciale samenwerking

Leer van andere provincies door (meer) ambtelijke samenwerking te organiseren op het gebied van het:

- Uitwisselen van kennis en kunde en zo nodig medewerkers in een interprovinciaal kennisnetwerk, met name op terreinen waar de arbeidsmarkt krap is.
- Formuleren van beleidsindicatoren om de effecten van waterbeleid (kwalitatief) inzichtelijk te maken.
- Uitwisselen van provinciale afwegingskaders voor ruimtelijke keuzes en de praktische toepassing daarvan.

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- De aanbeveling te interpreteren zo dat GS in gesprek blijven met andere provincies over bepaalde (onderdelen van) het Waterbeleid. Niet alleen vanuit het vraagstuk van capaciteit van provincies, maar ook vanuit andere vraagstukken, zoals financiën, ruimtelijke keuzes en meekoppelkansen.

Aanbeveling 5: Gebiedssamenwerkingen

Pas de volgende lessen voor gebiedssamenwerkingen met andere partijen toe in beleid, evaluaties en leerbijeenkomsten:

- Betrek van begin af aan samenwerkingspartners zoals waterschappen, zodat de relevante kennis, inzichten en risico's direct op tafel liggen
- Bied samenwerkingspartijen duidelijkheid over de (on)mogelijkheden in rolkeuze en binnen wettelijke en bestuurlijke kaders, om uiteenlopende verwachtingen te voorkomen
- Creëer een gezamenlijke basis door het bodem- en watersysteem in het gebied in beeld te brengen en door het eenvoudig definiëren van begrippen, belangen en doelen, wat bijdraagt aan vertrouwen en begrip tussen betrokken partijen
- Benut (zichtbare) lessen en successen in beleid en volgende samenwerking, zoals het toepassen van 'water en bodem sturend/medebepalend' en het realiseren van functiecombinaties zoals waterbergingen met natuur en recreatie

Reactie GS: Gedeputeerde Staten nemen deze aanbeveling over en geven hierbij aan:

- De provinciale rol in het kader van de omgevingsvisie en het RWBP te verduidelijken;
- Deze werkwijze deels al toe te passen, bijvoorbeeld bij dijkversterkingen en natuurontwikkeling.

4. Voorstel

Voorgesteld wordt om de aanbevelingen uit het rapport te betrekken bij de verdere behandeling van het onderwerp in Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten op te dragen de door hen overgenomen aanbevelingen verder uit te werken en Provinciale Staten hierover te informeren via de lopende trajecten rondom de Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma.

De commissie Landelijk Gebied heeft in haar vergadering van 8 juni 2026 het rapport besproken en adviseert aan PS te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

C.H. Vonk, voorzitter Statencommissie Landelijk Gebied

C.J. Borst, griffier Statencommissie Landelijk Gebied

Besluit

Nr. 40-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van Statencommissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026;
- gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld "Water gewogen, weging van het belang van water in de ruimtelijke ordening";
- gelet op de bespreking en het advies van de Statencommissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026,

besluiten:

GS het volgende op te dragen:

1. Uitvoering te geven aan de vijf aanbevelingen en Provinciale Staten hierover te informeren via de lopende trajecten rondom de Omgevingsvisie en het Regionale Water en Bodemprogramma.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Advies aan Provinciale Staten

19 juni 2026

1|1

Tbv Statenvergadering d.d. 29-06-2025

Commissie Landelijk Gebied

Datum commissievergadering 08-06-2025

Onderwerp: Rekenkamerrapport Water gewogen**Advies van de commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026****Betreft:** Rekenkamerrapport Water gewogen

Het agendapunt Rekenkamerrapport Water gewogen is behandeld in de vergadering van de Commissie Landelijk Gebied van 8 juni 2026 en wordt als bespreekstuk doorgeleid naar Provinciale Staten van 29 juni 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Overwegend positieve reacties op de conclusies en aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer.
- De provinciale rol als gebiedsregisseur en de samenwerking met gemeenten, waterschappen en andere gebiedspartners (aanbeveling 1).
- Het maken van explicietere keuzes bij wateropgaven, waaronder de uitwerking van het principe water en bodem sturend, beleidsopties voor Provinciale Staten en maatschappelijke kosten-batenafwegingen (aanbeveling 2).

Moties/amendementen aangekondigd: een motie van 50PLUS

Namens de commissie Landelijk Gebied,
C. Vonk
Commissievoorzitter

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

S. Lehman

BEL/RSO

Telefoonnummer +31235144314
steven.lehman@noord-holland.nl

1 | 8

Verzenddatum

28 MEI 2026

Betreft: Huisvesting arbeidsmigranten provincie Noord-Holland

Kenmerk: WSO260504SL

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:

Advies initiatiefvoorstel PvdA Arbeidsmigratie Noord-Holland

Uw kenmerk

Inleiding

Deze brief is opgesteld naar aanleiding van het initiatiefvoorstel Arbeidsmigranten Noord-Holland april 2026 van de PvdA. Wij geven hierin een inhoudelijke reactie op de voorgestelde maatregelen en plaatsen deze in het perspectief van de rol en instrumenten van de provincie.

Wij onderschrijven het belang van goede huisvesting en bestaanszekerheid voor arbeidsmigranten en onderkennen dit als een belangrijke opgave. De problematiek is in delen van Noord-Holland groot en urgent. Tekorten aan passende huisvesting en kwetsbare woonomstandigheden leiden tot druk op de leefbaarheid en voorzieningen en kunnen tot schrijnende situaties leiden. Wij waarderen het dat u hiervoor nadrukkelijk aandacht vraagt en met een concreet initiatiefvoorstel bent gekomen.

Onze primaire rol zien wij in het faciliteren van voldoende, kwalitatieve en legale huisvesting voor arbeidsmigranten. De invulling van die rol en de vraag welke instrumenten daarbij passend zijn, vraagt om een bredere bestuurlijke discussie.

Voordat wij concreet ingaan op het initiatiefvoorstel en de vijf maatregelen die daarin zijn opgenomen, besteden wij aandacht aan de verantwoordelijkheden van de betrokken overheden en de provinciale roloppvatting.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciaal belang en rolverdeling

Wij zien dat provincies in Nederland het onderwerp 'huisvesting arbeidsmigranten' op wezenlijk verschillende manieren benaderen. Deze verschillen hangen nauw samen met de wijze waarop provincies hun rol opvatten.

Tegelijk raakt de huisvesting van arbeidsmigranten aan belangen die gemeentegrenzen kunnen overstijgen, zoals de regionale werking van de woningmarkt en de samenhang met economische ontwikkelingen. Vanuit die invalshoek heeft de provincie een rol in regionale afstemming, programmering en regie. Arbeidsmigranten worden binnen het provinciale woonbeleid als aandachtsgroep beschouwd.

Deze variatie maakt duidelijk dat keuzes over aanvullende regels, zoals het aanpassen van de omgevingsverordening, niet los kunnen worden gezien van de vraag welke rol de provincie voor zichzelf ziet in dit dossier en in de relatie tot gemeenten.

Zo kiest Provincie Limburg voor een sterk sturende en normerende rol, waarbij via de provinciale omgevingsverordening regels worden gesteld over kwaliteit en locaties van huisvesting. Provincie Zuid-Holland hanteert een meer kaderstellende rol, met juridische borging en instructieregels, maar met ruimte voor lokale afwegingen. Provincie Overijssel kiest juist voor een terughoudende en faciliterende rol, waarbij de provincie alleen regels stelt wanneer dat strikt noodzakelijk is en sterk inzet op samenwerking en regionale afstemming.

Bij locatiekeuzes, vergunningverlening, toezicht en handhaving ligt een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid bij gemeenten. Per voorgestelde maatregel moet daarom zorgvuldig worden beoordeeld of regeling via de Omgevingsverordening juridisch passend, bestuurlijk wenselijk en praktisch uitvoerbaar is.

Inzet Provincie Noord-Holland

Als Provincie Noord-Holland hebben we, net als de provincie Overijssel, een meer faciliterende en samenwerkingsgerichte rol, waarbij de nadruk ligt op programmering, overleg met gemeenten en het ondersteunen van regionale aanpakken.

Wij hebben ons in de afgelopen periode al actief in dit vraagstuk verdiept. Zo hebben wij in samenwerking met de gemeenten twee locatieonderzoeken uitgevoerd in 2022 naar mogelijke huisvestingslocaties en is er door onderzoeksbureau Decisio een rapport opgesteld met relevante cijfers en inzichten over arbeidsmigranten in Noord-Holland. Ook hebben wij de gesprekken met gemeenten in de regio's waar deze problematiek het sterkst speelt geïntensiveerd.

In West-Friesland bijvoorbeeld hebben de zeven gemeenten een bestuurlijke opdracht om in beeld te brengen hoe de huisvesting van buitenlandse werknemers er per gemeente voor staat en welke kansen en knelpunten er zijn. Die informatie vormt de basis voor de beoogde

bestuurlijke bijeenkomst met de gedeputeerde en voor verdere regionale afspraken.

Deze inzet bevestigt dat sprake is van een complex vraagstuk dat om een zorgvuldige en gezamenlijke aanpak vraagt.

Tegelijk willen wij terughoudend zijn bij het nu wijzigen van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Deze terughoudendheid betreft niet het belang of de urgentie van het onderwerp, maar de vraag of de voorgestelde maatregelen via de Omgevingsverordening op dit moment het juiste en meest doeltreffende instrument vormen en passend zijn bij onze provinciale rolopvatting.

Voordat wordt overgegaan tot eventuele aanpassing van de Omgevingsverordening, vinden wij het daarom van belang om eerst met uw Staten te bezien welke rol de provincie Noord-Holland wil innemen in dit vraagstuk. Wij gaan hierover graag met u in gesprek, zodat op basis van een gedeeld beeld van rol en ambitie een zorgvuldige afweging kan worden gemaakt over mogelijke vervolgstappen.

Daarbij weegt mee dat met de Wet versterking regie op de volkshuisvesting een nieuw wettelijk kader in ontwikkeling is. De verwachting is dat deze per 1 juli 2026 of 1 januari 2027 in werking treedt. De provincie bereidt zich daarop voor met provinciale en deelregionale volkshuisvestingsprogramma's en de aanwijzing van woningmarkt- en woningbouwregio's, waarin ook aandachtsgroepen worden betrokken. Omdat deze wet nog niet definitief is vastgesteld, bestaat op dit moment nog geen grondslag voor interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van arbeidsmigranten als afzonderlijk dossier. Juist daarom ligt het meer voor de hand dit vraagstuk mee te nemen in de uitwerking van de volkshuisvestingsprogramma's en in het overleg met gemeenten dan daar nu via afzonderlijke wijzigingen van de Omgevingsverordening daarop vooruit te lopen.

Wij adviseren daarom het doel van het initiatiefvoorstel te onderschrijven, maar terughoudend te zijn met aanvullende instructieregels in de Omgevingsverordening zolang niet duidelijk is dat deze noodzakelijk, effectief, uitvoerbaar en passend zijn binnen de provinciale rol.

Het initiatiefvoorstel

Het initiatiefvoorstel bevat vijf maatregelen om de kwaliteit, beschikbaarheid en uitvoerbaarheid van huisvesting voor arbeidsmigranten te verbeteren. Wij waarderen de inzet om met concrete voorstellen tot verbetering te komen, maar plaatsen kanttekeningen bij de keuze om deze via wijziging van de Omgevingsverordening te regelen.

Niet op alle onderdelen is duidelijk dat sprake is van een provinciaal belang dat regeling via instructieregels rechtvaardigt. Bovendien liggen uitvoering, ruimtelijke afweging en handhaving in belangrijke mate bij gemeenten. Een wijziging van de Omgevingsverordening vraagt daarom om een zorgvuldige afweging van noodzaak, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en mogelijke onbedoelde effecten.

Totstandkoming wijziging Omgevingsverordening

Een wijziging van de Omgevingsverordening vraagt om een zorgvuldig proces met consultatie van belanghebbenden. Daarbij zijn de Noord-Hollandse gemeenten onmisbaar, omdat zij eventuele instructieregels moeten verwerken in hun omgevingsplannen en verantwoordelijk zijn voor uitvoering en handhaving.

Uit de bijlage bij het initiatiefvoorstel blijkt dat met een aantal stakeholders is gesproken. Voor zover ons bekend heeft echter geen afstemming plaatsgevonden met de Noord-Hollandse gemeenten. Wij achten het wenselijk dat gemeenten nadrukkelijk worden betrokken bij eventuele aanpassingen van de Omgevingsverordening naar aanleiding van dit initiatiefvoorstel.

Doeltreffendheid van de voorgestelde maatregelen

Het initiatiefvoorstel beoogt de kwaliteit en beschikbaarheid van huisvesting voor arbeidsmigranten te verbeteren. In de praktijk hangen knelpunten echter ook samen met een structurele onbalans tussen vraag en aanbod van huisvesting, overbewoning, beperkte handhavingscapaciteit en de kwetsbare positie van arbeidsmigranten.

Tegen die achtergrond is het de vraag in hoeverre aanvullende regels in de Omgevingsverordening daadwerkelijk bijdragen aan het oplossen van deze problematiek.

Wij vinden het belangrijker om voldoende ruimte te bieden voor de realisatie van kwalitatief goede en legale huisvesting dan om extra beperkingen via de verordening op te leggen.

Reactie op de voorgestelde maatregelen

1. Stel minimale kwaliteitseisen voor huisvesting

Het voorstel om minimale kwaliteitseisen voor huisvesting vast te stellen roept vragen op over de uitvoerbaarheid en de rol van de provincie. Bouwkundige kwaliteitseisen vallen in beginsel niet binnen het provinciale belang. In het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn al functionele eisen opgenomen voor onder meer veiligheid, gezondheid, ventilatie en daglicht. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor toetsing, toezicht en handhaving.

De provincie stelt in de huidige Omgevingsverordening primair ruimtelijke voorwaarden aan logiesactiviteiten, bijvoorbeeld bij agrarische bedrijven en glastuinbouwbedrijven. Tegen deze achtergrond ligt het opnemen van aanvullende bouwkundige kwaliteitseisen in de Omgevingsverordening niet voor de hand. Wij adviseren daarom deze verantwoordelijkheid primair bij het Rijk en de gemeenten te laten.

Een vergelijkbare maatregel is opgenomen in de Omgevingsverordening van provincie Limburg en, in mindere mate, provincie Zuid-Holland.

Provincie Limburg kiest voor een normerende rol en stuurt actief op kwaliteitseisen voor huisvesting door het verplicht stellen van (onder meer) SNF-normen bij huisvesting van internationale werknemers. Provincie Zuid-Holland vraagt gemeenten om rekening te houden met deze normen vanuit een kaderstellende rol. Deze provincies zien het borgen van een minimaal kwaliteitsniveau als provinciaal belang, mede met het oog op het voorkomen van misstanden en het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat.

Wij kiezen hier niet voor en laten dit primair aan gemeenten en landelijke regelgeving, passend bij onze meer faciliterende rol, zoals ook bijvoorbeeld de provincie Overijssel doet.

2. Breng de huisvestingsbehoefte bij nieuwe bedrijven in beeld

Het voorstel om bij nieuwe bedrijven de huisvestingsbehoefte in beeld te brengen verdient nadere uitwerking. Het ligt voor de hand dit niet te beperken tot één specifieke categorie werknemers, maar breder te bezien welke effecten economische ontwikkelingen kunnen hebben op de woningmarkt.

Het kan zinvol zijn om te onderzoeken of en hoe werkgevers bij nieuwe vestigingen of uitbreidingen beter in beeld kunnen brengen welke huisvestingsvraag hun ontwikkeling oproept. Dat kan bijdragen aan beter inzicht en aan tijdigere afstemming tussen economische ontwikkeling en volkshuisvesting. Wij adviseren wel om eerst zorgvuldig te onderzoeken hoe een dergelijke uitvraag vorm moet krijgen en via welk instrument dit het best kan worden geregeld, voordat dit normatief in de Omgevingsverordening wordt opgenomen.

Deze maatregel sluit aan bij de aanpak van provincie Zuid-Holland. Daar is opgenomen dat bij nieuwe bedrijvigheid de extra huisvestingsbehoefte inzichtelijk moet worden gemaakt. Dit past bij een kaderstellende rol waarin de provincie de samenhang tussen economie en wonen actief borgt.

Provincie Limburg doet dit minder expliciet in de verordening, maar stuurt hier in de praktijk wel op via beleid en voorwaarden, bijvoorbeeld door bij nieuwe bedrijvigheid te vragen om een huisvestingsplan met inachtneming van SNF-normen.

Wij hebben ervoor gekozen om, evenals bijvoorbeeld provincie Overijssel, dergelijke afwegingen vooral via regionale programmering en overleg te laten plaatsvinden, zonder specifieke juridische verplichting in de verordening.

3. Sluit regelgeving op elkaar aan voor betere uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid door gemeenten

Het beter op elkaar laten aansluiten van regelgeving onderschrijven wij in algemene zin. Omdat verschillende overheden en regelingen hier samenkomen, vraagt dit eerst om nadere analyse en afstemming met gemeenten en uitvoeringspartijen. Wij achten het daarom niet vanzelfsprekend dat wijziging van de Omgevingsverordening hiervoor de meest aangewezen eerste stap is.

In onze faciliterende rol kiezen we hier voor het inzetten op samenhang via samenwerking, programmering en afstemming in plaats van via aanvullende juridische regels. Dit zien we ook bij de provincie Overijssel. Zij benoemen expliciet dat de verordening slechts wordt ingezet als dat noodzakelijk is en proberen dubbelingen met andere regelgeving te voorkomen.

Provincie Limburg en provincie Zuid-Holland gebruiken de verordening juist actiever om samenhang af te dwingen, waarbij provincie Limburg dit combineert met aanvullende beleidsinstrumenten en regionale samenwerking, passend bij een meer sturende rol.

4. Stel een maximale termijn vast voor het aanbieden van huisvesting op het bedrijf

In de huidige Omgevingsverordening wordt al onderscheid gemaakt tussen verschillende situaties. Voor logiesactiviteiten op bedrijventerreinen geldt een termijn van tien jaar. Voor agrarische bedrijven en glastuinbouwbedrijven is geen termijn opgenomen, omdat de huisvesting daar direct gekoppeld is aan het bedrijf en de werkzaamheden die daar plaatsvinden.

Wij zijn van oordeel dat deze systematiek goed aansluit bij de ruimtelijke afwegingen die aan de huidige verordening ten grondslag liggen. Bij agrarische bedrijven en glastuinbouwbedrijven is de behoefte aan arbeidsmigranten vaak structureel. Een maximale termijn kan in die situaties onnodig beperkend werken voor de bedrijfsvoering en voor investeringen in kwalitatief goede huisvesting. Wij zien daarom geen aanleiding om hiervoor een generieke maximale termijn op te nemen.

Daarbij vinden wij het van belang dat huisvesting zoveel mogelijk duurzaam en toekomstbestendig wordt gerealiseerd. Het hanteren van (korte) tijdelijke termijnen kan ertoe leiden dat huisvesting na verloop van tijd verdwijnt, terwijl de vraag naar arbeidsmigranten en daarmee de huisvestingsbehoefte blijft bestaan. Dit kan het tekort aan passende huisvesting op termijn juist vergroten en leidt tot herhaaldelijke ruimtelijke druk. Wij zien daarom meer in oplossingen die gericht zijn op permanente huisvesting of huisvesting voor langere perioden, passend bij de structurele aard van de vraag.

Provincie Zuid-Holland kent vergelijkbare bepalingen door tijdelijke huisvesting (short- en midstay) onder voorwaarden toe te staan, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen of in glastuinbouwgebieden. Dit past bij een kaderstellende rol waarin de provincie voorwaarden stelt aan tijdelijke situaties.

Provincie Limburg werkt ook met duidelijke voorwaarden en beperkingen, bijvoorbeeld bij tijdelijke huisvesting op recreatieterreinen, vanuit een normerende rol.

Wij kiezen hier bewust minder voor, omdat wij meer ruimte willen laten voor lokale afwegingen en de koppeling tussen huisvesting en bedrijfsvoering, passend bij onze faciliterende rol. Dit zien we ook weer terug bij de provincie Overijssel.

5. Voorkom dakloosheid met behulp van noodbedden voor mensen die tijdelijk geen plek hebben, zoals na verlies van werk

Het voorkomen van dakloosheid en schrijnende situaties is vanzelfsprekend van groot belang. Tegelijk ligt dit vraagstuk in belangrijke mate in het gemeentelijk en sociaal domein.

Wij zien daarom niet zonder meer een rol voor de provincie om hier via aanvullende instructieregels in de Omgevingsverordening op te sturen. Wel vinden wij het van belang dat dit onderwerp, waar relevant, wordt betrokken bij de bredere regionale afstemming over aandachtsgroepen.

Daarnaast zetten wij samen met gemeenten in op het voorkomen van dakloosheid door zo snel mogelijk meer betaalbare woningen te realiseren.

Voor deze maatregel is, voor zover ons bekend, in geen van de ons bekende provinciale verordeningen een directe juridische borging opgenomen. Dit onderwerp wordt in alle provincies primair gezien als onderdeel van het sociaal domein en daarmee als gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Wel blijkt uit de Limburgse aanpak dat de provincie hier een actieve rol kan spelen via samenwerking en cofinanciering, bijvoorbeeld bij de opvang en begeleiding van dakloze arbeidsmigranten. Dit bevestigt dat zelfs provincies met een sterkere sturende rol (zoals provincie Limburg en provincie Zuid-Holland) terughoudend zijn om dit type maatregel via ruimtelijke regelgeving te sturen.

Net als de provincie Overijssel sluiten wij ook hierop aan en kiezen voor inzet via samenwerking en beleid in plaats van juridische verankering.

Tot slot

Wij onderschrijven het belang en de urgentie van goede huisvesting en bestaanszekerheid voor arbeidsmigranten. Tegelijk achten wij terughoudendheid passend bij het nu wijzigen van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022.

Tegen de achtergrond van het nieuwe wettelijke kader in ontwikkeling ligt het naar ons oordeel meer voor de hand om dit vraagstuk verder uit te werken binnen de volkshuisvestingsprogramma's en in het overleg met gemeenten dan om daar nu via afzonderlijke wijzigingen in de Omgevingsverordening op vooruit te lopen.

Daarbij vinden wij het van belang om eerst gezamenlijk met Provinciale Staten te bepalen welke rol de provincie Noord-Holland wil innemen in dit vraagstuk ten opzichte van onze huidige rol, mede in het licht van de verschillende rolopvattingen die andere provincies hanteren. We zouden hier in een 'benen op tafel' overleg met elkaar van gedachten over kunnen wisselen.

Wij adviseren Provinciale Staten daarom het doel van het initiatiefvoorstel te onderschrijven, maar terughoudend te zijn met

aanvullende instructieregels in de Omgevingsverordening zolang niet vaststaat dat deze effectief, uitvoerbaar en passend zijn binnen de provinciale rol.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

PVDA NH

Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland

Samenvatting

Noord-Holland draait mede op de inzet van arbeidsmigranten. Meestal gaat het goed, maar er ontbreekt te vaak passende, humane huisvesting. De provincie is verantwoordelijk voor de relevante ruimtelijke regels en in de Omgevingsverordening staan al passages over huisvesting op het bedrijf. Met duidelijke provinciale regels kunnen kwaliteit en beschikbaarheid verbeteren. De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA en Volt doen in dit initiatiefvoorstel twee concrete voorstellen om de bestaanszekerheid van arbeidsmigranten beter te borgen.

1. Stel minimale kwaliteitseisen voor huisvesting vast
2. Breng de huisvestingsbehoefte bij nieuwe bedrijven in beeld

Deze voorstellen betreffen wijzigingen voor de Omgevingsverordening van Noord-Holland en hebben geen financiële consequenties voor de provincie. Ze zijn in lijn met het coalitieakkoord *Verbindend vooruit!* en bouwen voort op de eerder besproken PvdA-discussienota over arbeidsmigratie.

Leeswijzer

Dit initiatiefvoorstel bestaat uit:

- Een inleiding met de probleemanalyse en het handelingsperspectief van de provincie
- Twee voorstellen voor het verbeteren van de huisvesting van arbeidsmigranten
- De financiële en juridische gevolgen
- Het ontwerpbesluit met voorstellen voor de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Bijlagen
 - o Bijlage A: relevante artikelen uit de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
 - o Bijlage B: gesproken partijen in aanloop naar dit initiatiefvoorstel

Inleiding

Te weinig bestaanszekerheid voor arbeidsmigranten

We zien het misschien niet altijd, maar Noord-Holland wordt gedeeltelijk draaiende gehouden door arbeidsmigranten. Het is lastig vast te stellen hoe groot deze groep exact is, maar naar schatting gaat het om 145.655 mensen.¹ Zij helpen personeelstekorten op te vangen en dragen aantoonbaar bij aan groei en welvaart.^{2 3}

Op veel plekken gaat het goed met de arbeidsmigranten en verblijven en werken zij onder goede omstandigheden. Tegelijkertijd zijn de vele misstanden welbekend. Het gaat om uitbuiting en menonwaardige omstandigheden die niet in Nederland en Noord-Holland thuishoren.

De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 vinden dat arbeidsmigranten fatsoenlijk moeten kunnen wonen en leven. De provincie kan hier een rol spelen door duidelijke kaders te stellen voor huisvesting en ruimtelijke inpassing. Hiervoor doet dit initiatiefvoorstel voorstellen, om de bestaanszekerheid van deze groep Noord-Hollanders beter te waarborgen.

Te vaak verblijven praktisch opgeleide arbeidsmigranten op plekken waar er nauwelijks nagedacht is over passende en humane huisvesting. Arbeidsmigranten wonen te vaak op locaties die hen afsnijden van de samenleving.

Hoewel de koppeling van werk en huisvesting in strijd is met de Wet goed verhuurderschap,⁴ gebeurt het nog regelmatig. Als de arbeidsovereenkomst eindigt, kan ook de woonruimte vervallen. Dat leidt tot kwetsbare situaties of zelfs dakloosheid. Naar schatting zijn er landelijk 10.000 arbeidsmigranten dakloos, ongeveer 60% van de dakloze mensen in Nederland.⁵ Zij leven onder erbarmelijke omstandigheden en gaan daardoor snel in gezondheid achteruit. Hun klachten komen laat aan het licht en risico's zoals middelengebruik nemen toe.⁶ Deze gezondheids- en veiligheidsrisico's hebben directe impact op de arbeidsmigranten zelf én op de samenleving.

Preventie en vroege interventie zijn zowel menselijker als effectiever dan achteraf pleisters plakken. Daarom willen de PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 de woonomstandigheden van arbeidsmigranten in Noord-Holland verbeteren.

Voor dit initiatiefvoorstel is onder meer gesproken met Barka, het Juridisch Loket, Stichting Belangenbehartiging Arbeidsmigratie, FNV, Algemene Werkgeversvereniging Nederland, Glastuinbouw Nederland, LTO Noord, gemeente Horst aan de Maas, provincie Noord-Holland en provincie Limburg (Bijlage B). Hun inbreng is meegewogen bij de totstandkoming van dit initiatiefvoorstel.

¹ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/352913/gemeenten-hebben-amper-zicht-op-wie-arbeidsmigranten-zijn-en-waar-ze-wonen>

² <https://www.cpb.nl/publicatie/de-economische-effecten-van-arbeidsmigratie>

³ <https://www.ser.nl/nl/adviezen/arbeidsmigratie-naar-waarde>

⁴ <https://vng.nl/artikelen/hoe-beschermt-de-wet-goed-verhuurderschap-de-arbeidsmigrant>

⁵ <https://www.cnv.nl/nieuws/groeiende-dakloosheid-arbeidsmigranten-moet-stoppen/>

⁶ https://nvab-online.nl/app/uploads/2026/01/20260127_WEB-Rapport-Arbeidsmigranten-veilig-en-gezond_NVAB_NVVG_KAMG_DEF.pdf

Wat kan de provincie doen: met ruimtelijk beleid de huisvesting verbeteren

Provinciale rol

De provincie heeft een belangrijke taak in de ruimtelijke ordening. Daarmee kan zij de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten verbeteren. In de omgevingsverordening zijn passages opgenomen over de huisvesting van werknemers op het bedrijf. Hieronder volgt een korte samenvatting van de relevante passages in de OV NH22 met betrekking tot arbeidsmigranten (Bijlage A).

Relevante definitie

Logiesactiviteit:	<i>gebruik van een bouwwerk voor bedrijfsmatig, tijdelijk onderdak aan personen met hoofdverblijf elders.</i>
--------------------------	---

Relevante artikelen

Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerrein (artikel 6.28)	Agrarische bedrijven (art. 6.42) en Glastuinbouwconcentratiegebied (art. 6.47)
<i>Op bedrijventerreinen (art. 6.28) zijn logiesactiviteiten voor werknemers alleen mogelijk onder enkele voorwaarden: het gaat om kort verblijf; er is een aanvaardbaar verblijfsklimaat gelet op ligging en nabijheid van voorzieningen; omliggende bedrijven worden niet belemmerd; en de toestemming voor logiesactiviteiten is maximaal 10 jaar. In beginsel is huisvesting op het bedrijventerrein ongewenst.</i>	<i>Twee sectoren zijn uitgezonderd in de Omgevingsverordening met betrekking tot logiesactiviteiten (art. 6.28). Bij agrarische bedrijven en in glastuinbouwconcentratiegebieden worden logiesactiviteiten toegestaan, uitsluitend binnen het bouwperceel en als ondergeschikte activiteit ten dienste van een volwaardig agrarisch of glastuinbouwbedrijf. Daar is geen maximale termijn opgenomen voor de logiesactiviteiten en worden er geen eisen gesteld aan het verblijfsklimaat.</i>

Er is in de OV NH22 geen norm opgenomen om de kwaliteit van de huisvesting van arbeidsmigranten te waarborgen. Met 'Voorstellen voor de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022' willen de PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 de bestaanszekerheid verbeteren. Per voorgestelde maatregel wordt uiteengezet wat de rol en verantwoordelijkheid van de provincie zijn.

Coalitieakkoord Verbindend vooruit!

In het coalitieakkoord *Verbindend vooruit!* is de volgende passage over huisvesting voor seizoenswerknemers opgenomen: 'Ook voor seizoenswerknemers is fatsoenlijke huisvesting met de juiste voorzieningen van belang. De vorm hiervan en de locatie waar de huisvesting wordt geplaatst, zullen afhankelijk zijn van wat in een bepaalde situatie het beste past. Dit kan ook bij een agrarisch bedrijf. Hierbij zullen we samen met gemeenten uiteraard toezien op een goede ruimtelijke ordening. We ondersteunen de gemeenten om dit mogelijk te maken en zien er met gemeenten op toe dat de huisvesting op ordentelijke wijze plaatsvindt en seizoenswerknemers

ook toegang hebben tot basisvoorzieningen.’⁷ Deze passage bouwt voort op de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH22).

Bestuurlijk draagvlak in de provincie Noord-Holland

Op 19 mei 2025 besprak de commissie Bestuur een discussienota van de PvdA. De commissie riep de provincie op meer regie te pakken en duidelijke kaders te stellen, zodat arbeidsmigranten onder menswaardige omstandigheden kunnen wonen en leven.

In de commissie was brede steun om hiermee verder te gaan. Het gaat daarbij zowel om de ruimtelijke aspecten zoals goede huisvesting en geschikte locaties, als om handhaving, toegang tot basisvoorzieningen en goede voorlichting voor arbeidsmigranten. Gedeputeerde Staten erkennen de opgaven die voor ons liggen zoals een tekort aan goede woonplekken en misstanden en stonden open voor vervolg. Ze staan ervoor open hiermee verder aan de slag te gaan, ook door te leren van andere provincies.

Concluderend is er veel steun om dit onderwerp structureel op de agenda te zetten en te werken aan concrete provinciale maatregelen. Dit initiatiefvoorstel richt zich vooral op de ruimtelijke en huisvestingsaspecten en wordt behandeld in de commissie Ruimte. Er wordt een afzonderlijke nota voor de overige onderwerpen ingediend bij de commissie Bestuur.

De voorstellen in dit initiatiefvoorstel zijn in lijn met het Noord-Hollandse coalitieakkoord. De voorgestelde koers levert helderheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid op, met als doel menswaardige, passende en betaalbare huisvesting voor arbeidsmigranten in Noord-Holland.

Voorstellen voor de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 staan voor de bestaanszekerheid van arbeidsmigranten. Met twee voorstellen verbeteren we, via ruimtelijke regels, de kwaliteit van hun huisvesting: 1) Minimale kwaliteitseisen huisvesting, 2) Huisvestingsbehoefte bij nieuwe bedrijven in beeld brengen.

Hieronder worden de twee voorstellen toegelicht. Daarna worden de financiële en juridische gevolgen benoemd en volgt ons voorgestelde ontwerpbesluit voor het opnemen van deze twee punten in de OV NH22.

1. Minimale kwaliteitsnormen huisvesting: SNF-normenset

De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 stellen voor dat bij huisvesting van arbeidsmigranten rekening gehouden moet worden met de normenset van de Stichting Normering Flexwonen (SNF), zodat de kwaliteit van de huisvesting is gewaarborgd en we een gelijkwaardig beschermingsniveau bieden aan alle inwoners van Noord-Holland. Momenteel is er geen enkele norm en daarmee bescherming opgenomen in de OV NH22.⁸

Vanuit het provinciale belang wordt gestreefd naar een gelijkwaardig beschermingsniveau voor alle ingezetenen in Noord-Holland. Om dat te borgen willen de PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA,

⁷ <https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Coalitieakkoord%202023-2027.pdf>

⁸ OV NH22: Artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerrein, Artikel 6.42 Agrarische bedrijven, Artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied

Volt en D66 een instructieregel toevoegen met de SNF-norm. De provincies Zuid-Holland⁹ en Limburg¹⁰ kozen voor een vergelijkbare instructieregel waardoor gemeenten moeten toelichten en borgen dat huisvesting van arbeidsmigranten minimaal het beschermingsniveau van SNF haalt. Er is bewust gekozen niet op te nemen dat de huisvesting alleen is toegestaan als een SNF-certificaat aanwezig is op de locatie. Want als het SNF-certificaat (privaat) wordt ingetrokken, zou de locatie (publiekrechtelijk) ineens in strijd zijn met het omgevingsplan. Daarmee bepaalt een private partij in feite of iets planologisch is toegestaan, in plaats van de overheid. Dat is onwenselijk voor de rechtszekerheid. Als de SNF-normenset wijzigt, moeten gemeenten minimaal het nieuwe beschermingsniveau blijven hanteren.

De onderdelen van de SNF-norm die raken aan veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving en aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid. Deze moeten worden behandeld in de omgevingsplannen en vergunningen:

- Onderdeel 2 Ruimte, daglicht, verwarming: m² gebruiksoppervlakte per persoon, m² slaapkamer, max. één persoon per slaapkamer (tegen overbewoning).
- Onderdeel 5 Voorzieningen: o.a. keuken/kookgelegenheid op locatie; zonder deze voorzieningen is de locatie ongeschikt.
- Onderdeel 8 Onderhoud & beheer: onderhouds-/beheerplan met periodieke (jaarlijkse) controles en snelle reparaties.
- Onderdeel 10 Informatie & overige eisen: zichtbare infokaart (maximale capaciteit, noodnummers, huisregels, ontruimingsplan).

AKF-normenset

Voor het huisvesten van internationale medewerkers bestaat naast de SNF-normenset ook de normenset van het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF). Dit keurmerk is ontwikkeld voor de agrarische sector en richt zich onder meer op betaalbare en passende huisvesting voor seizoensarbeiders, van wie een groot deel arbeidsmigrant is.

De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 stellen voor dat gemeenten de ruimte krijgen om, waar zij dat passender vinden vanwege de sector, rekening te houden met de AKF-normenset in plaats van de SNF-normenset. Zo blijft maatwerk mogelijk, terwijl voor alle sectoren en arbeidsmigranten een minimaal kwaliteitsniveau voor huisvesting wordt gewaarborgd. Dit wordt expliciet vastgelegd in de toelichting op de voorgestelde wijziging van de Omgevingsverordening.

⁹ OV ZH: Artikel 7.45i (huisvesting arbeidsmigranten), Artikel 7.54 (glastuinbouwgebied), Artikel 7.56 (boom- en sierteeltgebied), Artikel 7.58 (bollenteeltgebied)

¹⁰ OV Limburg: Artikel 12.11 Instructieregel toepassing SNF-normen huisvesting internationale werknemers

2. Huisvestingsbehoefte in beeld brengen bij nieuwe bedrijvigheid

De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 stellen voor om bij nieuwe bedrijvigheid vooraf het effect op de huisvestingsbehoefte te bepalen en vast te leggen hoe daarin wordt voorzien. Door dit op te nemen in de OV NH22¹¹ willen we de huisvesting in Noord-Holland laten aansluiten op de bedrijvigheid.

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten adviseerde om bij nieuwe bedrijven altijd de impact op de woon- en leefsituatie van arbeidsmigranten in kaart te brengen en dit op te nemen in de provinciale verordening. Daarom is de handreiking ‘effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid’ ontwikkeld: bij de uitgifte van bedrijfskavels maak je afspraken over huisvesting van arbeidsmigranten.¹² In Zuid-Holland bleek na consultatie dat nut en noodzaak breed worden gedeeld; over een verplichting liepen de meningen uiteen. De provincie koos daarom voor een verplichte effectrapportage bij initiatieven die leiden tot een aanzienlijke extra huisvestingsbehoefte zodat de huisvesting gewaarborgd is.¹³ Is bij de vaststelling van het omgevingsplan nog niet duidelijk welke bedrijven zich vestigen, dan volstaat een toezegging dat de behoefte vóór de omgevingsvergunning wordt uitgewerkt.

De PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 roepen GS op om, samen met gemeenten en andere relevante partners, te verkennen hoe een instructieregel hierover aan de OV NH2022 kan worden toegevoegd. Op advies van GS richt het dictum zich daarbij niet alleen op arbeidsmigranten, zoals aanbevolen in het rapport-Roemer, maar op een bredere groep werknemers. Zo worden ook de bredere economische effecten van nieuwe bedrijvigheid op de woningmarkt inzichtelijk gemaakt. Op basis van deze gesprekken kan GS bepalen hoe de instructieregel het beste wordt geformuleerd en welke definitie voor Noord-Holland passend is voor begrippen als ‘aanzienlijke extra huisvestingsbehoefte’, zoals in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening wordt gebruikt. Daarmee wordt geborgd dat de regel uitvoerbaar is voor gemeenten, aansluit bij de praktijk en voldoende voorkomt dat nieuwe bedrijvigheid leidt tot nieuwe huisvestingsproblemen.

Financiële en juridische gevolgen

De voorgestelde aanpassingen hebben naar verwachting geen directe financiële gevolgen voor de provincie. Ze leiden wel tot wijzigingen in de Omgevingsverordening, zoals toegelicht in het ontwerpbesluit. De toegevoegde instructieregels en bijbehorende toelichting zijn zoveel mogelijk gebaseerd op en overgenomen uit de omgevingsverordeningen van Zuid-Holland en Limburg.

Dit initiatiefvoorstel bevat voorstellen om de bestaanszekerheid van arbeidsmigranten in Noord-Holland te verbeteren. Gelet op het bovenstaande verzoeken de PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 in dit initiatiefvoorstel Provinciale Staten te besluiten tot de volgende wijzigingen welke zijn verwerkt in bijgaand ontwerpbesluit.

¹¹ OV NH22: Artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerrein, Artikel 6.42 Agrarische bedrijven, Artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied

¹² <https://vng.nl/kennisbank-naleving/handreiking-effectrapportage-bij-nieuwe-bedrijvigheid>

¹³ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR730926>

Amar Karar (PvdA)
Paul de Graaf (GroenLinks)
Remine Alberts (SP)
Yvonne Buit (CU)
Dennis Heijnen (CDA)
Julia Schneemann (Volt)
Laurien Berkvens (D66)

Besluit

1. Besluit de volgende wijziging vast te stellen voor de artikelen 6.28, 6.42 en 6.47:
 - Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.
2. Besluit in de Omgevingsverordening op te nemen dat een omgevingsplan dat nieuwe bedrijfsmatige activiteiten toelaat die naar verwachting leiden tot een aanzienlijke toename van de werkgelegenheid, inzichtelijk maakt wat de extra huisvestingsbehoefte van de werknemer is en op welke wijze in deze behoefte zal worden voorzien.

Zie de volgende pagina voor het het volledige ontwerpbesluit.

Ontwerpbesluit Provinciale Staten tot wijziging Omgevingsverordening NH2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen het initiatiefvoorstel ‘PvdA, GroenLinks, SP, CU, CDA, Volt en D66 initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland’ van [datum...] ingediend door Statenlid Karar van de Partij van de Arbeid, met kenmerk [...];

Gelet op de artikelen 2.6, 2.18, eerste lid, 2.22, 4.1, eerste lid, van de Omgevingswet;

Besluiten:

Artikel I

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

het eerste lid komt te luiden:

Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een [bedrijventerrein](#) mogelijk maken indien:

1. de logiesactiviteiten zien op [kort verblijf](#);
2. op de locatie kan worden voorzien in een aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat, mede gelet op de situering van de logiesactiviteiten op het [bedrijventerrein](#) en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen in de nabije omgeving;
3. omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd;
4. de [logiesactiviteit](#) worden toegestaan voor een periode van maximaal 10 jaar;

Na het tweede lid worden een derde lid toegevoegd, die komen te luiden:

3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

B

Artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.42, eerste lid, sub i, komt als volgt te luiden:

i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een [volwaardig agrarisch bedrijf](#) betreft;

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, en komt te luiden:

3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

C

Artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.47, eerste lid, sub h, komt als volgt te luiden:

h. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een [volwaardig glastuinbouwbedrijf](#) betreft;

De huidige tekst van artikel 6.47 wordt vernummerd tot eerste lid en na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, dat komt te luiden:

3. rekening wordt gehouden met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan;

Artikel II

De Toelichting op de Omgevingsverordening NH2022 wordt als volgt gewijzigd:

T.A

A

De toelichting op artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerreinen wordt na de zin: *‘Die compensatie wordt dan gezocht in de al schaarse beschikbare open ruimte waarmee feitelijk alleen verplaatsing van functies in de hand wordt gewerkt.’* De volgende passage ingevoegd:

Lid 3

De SNF-normen zien onder meer op het woon- en leefklimaat van de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit het provinciale belang wordt gestreefd naar een gelijkwaardig beschermingsniveau voor alle ingezetenen in Noord-Holland. Met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, heeft de provincie gekozen om hierover een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen waardoor rekening moet worden gehouden met de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten. Het is aan de gemeenten om hier specifiek

invulling aan te geven en te motiveren dat er sprake is van een minimaal beschermingsniveau als bedoeld in de SNF-normering. Er is bewust niet gekozen om op te nemen dat de huisvesting slechts is toegestaan als een SNF-certificaat aanwezig is op de locatie. Dat zou betekenen dat eventuele beslissingen over het wel of niet intrekken van het certificaat de publiekrechtelijke consequentie zouden hebben dat de huisvestingslocatie in strijd is met het omgevingsplan. Dat is vanuit het oogpunt van rechtszekerheid onwenselijk.

De onderdelen van de SNF-norm die raken aan veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving en aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid. Deze moeten worden behandeld in de omgevingsplannen en vergunningen:

- Onderdeel 2 Ruimte, daglicht, verwarming: m² gebruiksoppervlakte per persoon, m² slaapkamer, max. één persoon per slaapkamer (tegen overbewoning).
- Onderdeel 5 Voorzieningen: o.a. keuken/kookgelegenheid op locatie; zonder deze voorzieningen is de locatie ongeschikt.
- Onderdeel 8 Onderhoud & beheer: onderhouds-/beheerplan met periodieke (jaarlijkse) controles en snelle reparaties.
- Onderdeel 10 Informatie & overige eisen: zichtbare infokaart (maximale capaciteit, noodnummers, huisregels, ontruimingsplan).

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten heeft een aantal aanbevelingen gedaan over de kwaliteit, waarbij de ambitie hoger ligt dan de normen van SNF voorschrijven. In lijn met die aanbevelingen wordt nadrukkelijk de voorkeur uitgesproken voor één persoon per slaapkamer. In deze Omgevingsverordening wordt voorzien in de mogelijkheid dat op termijn de huidige SNF-normen wijzigen. Indien daar sprake van is, dan zal de gemeente rekening moeten houden met ten minste het beschermingsniveau van deze nieuwe normen.

In de instructieregel voor het gemeentelijk omgevingsplan waarin de normenset van de SNF als richtlijn voor de gemeenten voor de huisvesting van internationale werknemers wordt toegevoegd is de constructie “rekening houden met” gebruikt. Dit is een begrip dat onder de Omgevingswet wordt gebruikt in de instructieregels van de provincies en het Rijk. Het stuurt voor dit onderwerp inhoudelijk de belangenafweging die de gemeente moet maken bij het opstellen van een omgevingsplan.

Het gebruik van de constructie “rekening houden met” brengt de zwaarwegende positie van een belang bij de integrale belangenafweging tot uitdrukking, zonder echter dwingend te sturen op de uitkomst daarvan. Afwijken van de instructieregel door de gemeente kan daarmee, maar is alleen toegestaan als het bestuursorgaan (het college van B&W of de gemeenteraad) daar goede redenen voor heeft. Het bestuursorgaan moet dit dan wel goed motiveren.

Ten aanzien van de toepassing van de huisvestingsnormen die in de SNF-norm zijn opgenomen betekent dit dat indien de gemeente goede redenen heeft om in plaats van de SNF-norm de AKF-norm toe te passen, de gemeente dit mag doen, mits zij in de besluitvorming rond dat omgevingsplan motiveert waarom de AKF-norm in de voorliggende situatie beter geschikt is dan de SNF-norm.

B

Artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.42 Agrarische bedrijven wordt na de zin: *‘Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër.’* De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

C

Artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied wordt na de zin: *‘Het huisvesten van werknemers wordt ook mogelijk gemaakt als vorm van niet-agrarische activiteiten (onderdeel h).’* De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

D

Besluit in de Omgevingsverordening op te nemen dat een omgevingsplan dat nieuwe bedrijfsmatige activiteiten toelaat die naar verwachting leiden tot een aanzienlijke toename van de werkgelegenheid, inzichtelijk maakt wat de extra huisvestingsbehoefte van de werknemer is en op welke wijze in deze behoefte zal worden voorzien.

Artikel IV

Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage A: relevante artikelen OV NH22

Artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerrein

- **1.** Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een bedrijventerrein mogelijk maken indien: de logiesactiviteiten zien op kort verblijf; op de locatie kan worden voorzien in een aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat, mede gelet op de situering van de logiesactiviteiten op het bedrijventerrein en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen in de nabije omgeving; omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd; en de logiesactiviteit worden toegestaan voor een periode van maximaal 10 jaar.
- **2.** In het omgevingsplan wordt in de toelichting gemotiveerd dat:
 - **a.** wordt voorzien in een regionale behoefte aan logiesplekken ten behoeve van werknemers; en
 - **b.** de locatie van de logiesactiviteiten niet benodigd is voor het bedrijventerrein.

Artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerrein

Huisvesting van werknemers, ook wel arbeidsmigranten genoemd, op bedrijventerreinen wordt in beginsel niet toegestaan. De bedrijventerreinen zijn hier niet voor bedoeld en bestemd. Het betreft daarom doorgaans ongewenst en oneigenlijk gebruik van bedrijventerreinen. (Tijdelijke) bewoning beperkt vaak de bedrijfsvoering dan wel de uitbreidingsmogelijkheden van de bedrijven. Verder is er op bedrijventerreinen over het algemeen geen aanvaardbaar woon- en verblijfsklimaat onder meer vanwege de milieuhinder vanuit de gevestigde bedrijven. Ook het doorgaans ver verwijderd zijn van de voorzieningen die in de kern aanwezig zijn en de relatieve afzondering van de werknemers van de woonomgeving, zijn argumenten om huisvesting van werknemers op bedrijventerreinen in beginsel niet toe te staan. Bovendien kan het gebruik van ruimte op bedrijventerreinen voor (tijdelijke) woon- en verblijfbestemmingen leiden tot een compensatiebehoefte voor het verlies aan bedrijfsruimte. Die compensatie wordt dan gezocht in de al schaarse beschikbare open ruimte waarmee feitelijk alleen verplaatsing van functies in de hand wordt gewerkt.

Artikel 6.42 Agrarische bedrijven

- **1.** Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied agrarische bedrijven kan het voorzien in agrarische bedrijven, waarbij geldt dat:
 - **a.** nieuwe glastuinbouwbedrijven niet zijn toegestaan;
 - **b.** nieuwe zaadveredelingsbedrijven niet zijn toegestaan;
 - **c.** bebouwing wordt geconcentreerd in een bouwperceel, waarbij de omvang van het bouwperceel ten hoogste 2 hectare bedraagt;

- **d.** bij het toestaan van een nieuw bouwperceel wordt gemotiveerd waarom niet op bestaande bouwpercelen in de behoefte kan worden voorzien, waarbij ingegaan wordt op de mogelijkheden tot hergebruik van bouwpercelen die niet meer voor agrarische activiteiten worden benut en op het combineren van agrarische activiteiten op bestaande bouwpercelen;
- **e.** in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien de uitbreiding noodzakelijk is voor het agrarisch productieproces en het geen glastuinbouwbedrijf betreft;
- **f.** in afwijking van onderdeel c een omvang van het bouwperceel voor een glastuinbouwbedrijf van meer dan 2 hectare is toegestaan, indien het bedrijf grenst aan bestaand stedelijk gebied, niet grenst aan andere glastuinbouwbedrijven, sprake is van grondgebonden teelt en sprake is van aantoonbare duurzame synergie met aangrenzende stedelijke functies;
- **g.** per volwaardig agrarisch bedrijf ten hoogste één bedrijfswoning kan worden toegestaan;
- **h.** in afwijking van onderdeel g een extra bedrijfswoning kan worden toegestaan, indien dit noodzakelijk is voor het toezicht op de bedrijfsvoering;
- **i.** kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;
 - **1.** de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel; en
 - **2.** het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft;
- **j.** indien het agrarisch bedrijf is gelegen in het werkingsgebied veenpolderlandschappen, het omgevingsplan een verbod bevat op het scheuren van grasland.
- **2.** Niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn als onderdeel van een agrarisch bedrijf toegestaan, waarbij geldt dat:
 - **a.** uitsluitend kleinschalige vormen van bijzondere huisvesting, werken, recreatie, gebruiksgerichte paardenhouderij, detailhandel en zorgactiviteiten zijn toegestaan;
 - **b.** voor activiteiten die betrekking hebben op het bewerken, verwerken, vergisten van mest of andere agrarische producten geldt dat deze als nevenactiviteit zijn toegestaan als deze ten dienste staan van of verband houden met de agrarische activiteiten van het agrarisch bedrijf; en
 - **c.** de omvang past binnen de op basis van het eerste lid bepaalde omvang van het bouwperceel.
- **3.** Agrarisch aanverwante bedrijven zijn als zelfstandig bedrijf toegestaan:

- **a.** indien het een uitbreiding van een bestaand agrarisches aanverwant bedrijf betreft;
- **b.** indien het een verplaatsing van een bestaand agrarisches aanverwant bedrijf betreft en gemotiveerd wordt waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in de regio in de verplaatsing kan worden voorzien en waarom hergebruik van percelen die niet meer voor de agrarische functie worden benut niet mogelijk is;
- **c.** indien de omvang van een bouwperceel na toepassing van onderdeel a of onderdeel b ten hoogste 2 hectare bedraagt ; en
- **d.** op een vrijkomend agrarisches bouwperceel.

Artikel 6.42 Agrarische bedrijven

In het artikel is de ruimtelijke inpassing van het agrarisch bouwperceel een leidend principe. Alle bebouwing dient te worden geconcentreerd op het bouwperceel. Bij niet-agrarische bedrijfsactiviteiten is geregeld welke activiteiten zijn toegestaan. Een bedrijf met schuurkassen wordt beschouwd als een regulier agrarisch bedrijf. Met betrekking tot het toestaan van nieuwe bouwpercelen, uitbreiding van glastuinbouwbedrijven en het niet-agrarische bedrijfsactiviteiten als zelfstandig bedrijf, zijn regels opgesteld. In lid 1 onder d wordt de nieuwvestiging van een bedrijf op een nieuw bouwperceel uitsluitend toegestaan als het aantoonbaar niet mogelijk is om te vestigen op een locatie van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) of het niet mogelijk is om bestaande percelen te combineren tot één bedrijf. Deze regel heeft tot doel de openheid van het landelijk gebied te beschermen en leegstand te beperken. Het combineren van bedrijven maakt schaalvergroting mogelijk met behoud van ruimtelijke kwaliteit.

Landbouw is één van de belangen die de gemeenten moeten meewegen in het kader van een goede omgevingskwaliteit. In de Omgevingsvisie is het landbouwbelang geborgd in de beweging ‘Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving’. Indien de belangen van de landbouw (zoals de agrarische structuur of het landbouwareaal) onevenredig worden geschaad, kan de provincie op basis hiervan de gemeente hierop aanspreken of actie ondernemen.

Glastuinbouwbedrijven die niet zijn gelegen in een tuinbouw- of glastuinbouwconcentratiegebied kunnen uitbreiden tot een perceeloppervlakte van maximaal 2 ha. Daarboven is uitbreiding alleen mogelijk na verplaatsing naar een glastuinbouwconcentratiegebied. Een uitzondering wordt gemaakt voor bedrijven die kunnen aantonen dat zij op hun huidige locatie, in aansluiting op en in samenhang met een stedelijk gebied, duurzaam kunnen ontwikkelen met behoud van de ruimtelijke kwaliteit. Indien aan deze voorwaarden is voldaan, is er sprake van enerzijds locatiespecifieke omstandigheden die aanleiding geven om op de bestaande locatie uit te breiden (grondgebonden teelt, synergie met aangrenzende stedelijke functies) en wordt anderzijds zo veel mogelijk voldaan aan de achterliggende belangen van het concentratiebeleid. Dit betreft het behoud van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied (ligging aansluitend aan bestaand stedelijk gebied, niet grenzend aan andere glastuinbouwbedrijven) en verduurzaming (uitbreiding leidt tot verbeterde duurzame bedrijfsvoering, aantoonbare duurzame synergie met aangrenzende stedelijke functies).

Een eerste bedrijfswoning is standaard toegestaan. Bij een tweede bedrijfswoning dient een afweging plaats te vinden of deze extra bedrijfswoning noodzakelijk is in verband met het toezicht op en de daarvoor noodzakelijke directe nabijheid bij primaire productieproces van het bedrijf. Hiertoe behoren niet de agrarische nevenactiviteiten, deze activiteiten zijn immers ondergeschikt.

Het scheuren van grasland is een agrarische activiteit waarbij de graszoden worden omgeploegd, dan wel vernietigd. Deze activiteit kan inklinking van de bodem en erosie (CO₂ uitstoot) tot gevolg hebben. Veenpolderlandschappen zijn landschappelijk kwetsbare gebieden en cultuurhistorisch waardevol. Om inklinking in deze gebieden te voorkomen en vanwege de ruimtelijke kwaliteit, is in deze gebieden een verbod voor het scheuren van grasland opgenomen. Hiervan kan worden afgeweken indien dit bijdraagt aan de biodiversiteit van het grasland en wordt onderbouwd dat bodemerosie en extra CO₂ uitstoot wordt vermeden. Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër.

Lid 2 geeft aan welke activiteiten zijn toegestaan op het agrarisch bedrijf als nevenactiviteit, waarbij de primaire agrarische functie de hoofdactiviteit blijft. Voor nevenactiviteiten onder b geldt dat naast eigen agrarische producten ook agrarische producten van andere bedrijven uit de nabije omgeving bewerkt, verwerkt of vergist kunnen worden. Collectieve vergisting waarbij geen eigen agrarische producten worden verwerkt is niet toegestaan als neventak op een agrarisch bouwperceel. Het bewerken en verwerken van meststoffen kan mer-(beoordelings)plichtig zijn zoals omschreven in bijlage V van het Omgevingsbesluit. Het is daarom van belang dat bij de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit een eigenstandige en locatiespecifieke onderbouwing van de relevante milieuaspecten wordt opgesteld. Uitgangspunt voor deze nevenactiviteiten is dat deze wat betreft aard en schaal ondergeschikt blijven.

In lid 3 wordt de vestiging van agrarisch aanverwante bedrijven in het landelijk gebied mogelijk gemaakt, mits wordt voldaan aan de genoemde voorwaarden. Agrarisch aanverwante bedrijven, als agrarische loonbedrijven, hebben vanwege hun agrarische machines een verbondenheid met het landelijk gebied. Qua verkeersveiligheid kan het wenselijk zijn om deze bedrijven in het landelijk gebied te vestigen en de verkeersbewegingen van de grote landbouwmachines daarmee te beperken. Voor nieuwe agrarisch aanverwante bedrijven op een vrijkomend agrarisch bouwperceel geldt dat deze, zoals bij elke nieuwe ontwikkeling in het landelijk gebied, ook voldoen aan de ruimtelijke kwaliteitseis als bedoeld in Artikel 6.70.

Artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied

Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied glastuinbouwconcentratiegebied kan het voorzien in glastuinbouwbedrijven, waarbij geldt dat:

- a. er geen maximum omvang van het bouwperceel geldt.

- **b.** de bebouwing op het bouwperceel, met uitzondering van de bedrijfswoning bedoeld onder d, voor ten minste 85% bestaat uit kassen.
- **c.** in afwijking van onderdeel b kan het daar genoemde percentage worden verlaagd tot 70% indien dit noodzakelijk is voor bedrijfsfuncties gericht op zaadveredeling, plantveredeling of scholing of onderzoek ten behoeve van de glastuinbouw.
- **d.** per volwaardig glastuinbouwbedrijf ten hoogste één bedrijfswoning wordt toegestaan.
- **e.** nieuwe burgerwoningen, waaronder de omzetting van bedrijfswoningen naar burgerwoningen, niet zijn toegestaan.
- **f.** andere agrarisch bedrijven dan glastuinbouwbedrijven zijn toegestaan, waarbij Artikel 6.42, eerste lid onderdeel b tot en met i van overeenkomstige toepassing is, met dien verstande dat de extra bedrijfswoning zoals bedoeld in onderdeel h niet is toegestaan.
- **g.** niet-agrarische bedrijfsactiviteiten als onderdeel van een agrarisch bedrijf, niet zijnde een glastuinbouwbedrijf, zijn toegestaan, waarbij Artikel 6.42, tweede lid van overeenkomstige toepassing is en aangetoond wordt dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de omvang en de bruikbaarheid van het werkingsgebied Glastuinbouwconcentratiegebied voor glastuinbouw.
- **h.** kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;
 - **1.** de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel; en
 - **2.** het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig glastuinbouwbedrijf betreft;
- **i.** niet-agrarische bedrijfsactiviteiten als onderdeel van glastuinbouwbedrijven zijn toegestaan indien:
 - **1.** deze functies noodzakelijk zijn voor het primaire productieproces glastuinbouw;
 - **2.** deze functies aantoonbaar bijdragen aan de verduurzaming van het primaire glastuinbouwbedrijf; of
 - **3.** deze functies gericht zijn op zaadveredeling, plantenveredeling, scholing en onderzoek ten behoeve van de glastuinbouw
- **j.** Niet-agrarische bedrijfsactiviteiten zijn als zelfstandig bedrijf toegestaan, indien:
 - **1.** het een uitbreiding van een bestaand agrarisch aanverwant bedrijf betreft waarbij de omvang van het bouwperceel na uitbreiding ten hoogste 2 hectare bedraagt;
 - **2.** deze primair gericht zijn op de verduurzaming van aanwezige glastuinbouwbedrijven en het verduurzamingsdoel niet in dezelfde mate bereikt kan worden door vestiging buiten het glastuinbouwconcentratiegebied en aangetoond wordt dat geen aantasting plaatsvindt van de structuur en de bruikbaarheid van het glastuinbouwconcentratiegebied voor glastuinbouw.

Artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied

De provincie Noord-Holland wil haar glastuinbouwbedrijvigheid zoveel mogelijk concentreren in de glastuinbouwconcentratiegebieden vanwege de ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming van de glastuinbouw. Glastuinbouwbedrijven hebben vanwege hun verschijningsvorm een grote ruimtelijke impact. Solitaire vestiging van glastuinbouw wordt daarom zoveel mogelijk tegengegaan. Daarnaast is de clustering een belangrijke voorwaarde voor verduurzaming van de glastuinbouw. Door samenwerking en concentratie worden grote systeemveranderingen in de CO₂-en warmtevoorziening mogelijk en rendabel. De glastuinbouw is een belangrijke economische sector voor Noord-Holland. Om de economische ontwikkelingen van de glastuinbouw zoveel mogelijk te faciliteren, zijn er regels opgesteld voor het glastuinbouwconcentratiegebied. Glastuinbouwbedrijven mogen binnen glastuinbouwconcentratiegebied onbeperkt groeien. Voor andere activiteiten gelden een aantal beperkingen. Zo is niet meer dan één bedrijfswoning toegestaan. Onderliggende reden hiervoor is dat het gebied bestemd is voor grootschalige glastuinbouw en het aantal bedrijfswoningen beperkt moet blijven, omdat deze toekomstige ontwikkelingen kunnen belemmeren. Een agrarisch bedrijf met schuurkassen wordt niet als een glastuinbouwbedrijf gezien, omdat schuurkassen geen kas zijn zoals bedoeld in deze verordening.

Ketenactiviteiten direct gelieerd aan de primaire activiteiten van een glastuinbouwbedrijf, als bijvoorbeeld opschonen, verpakken en opslaan, mogen op een bedrijf plaatsvinden mits deze niet meer dan 15% van de bebouwing bedragen ten opzichte van de glasopstanden. Dit percentage kan worden verhoogd tot 30% indien dit nodig is voor specifiek genoemde functies (onderdeel c). Het huisvesten van werknemers wordt ook mogelijk gemaakt als vorm van niet-agrarische activiteiten (onderdeel h). Daarnaast mogen glasgelieerde activiteiten als zaad/-plantenveredeling, scholing en onderzoeksfaciliteiten in een glastuinbouwconcentratiegebied plaatsvinden. Onder de teelt van assimilerende organismen wordt ook het telen van algen verstaan. Glastuinbouwgelieerde bedrijven dienen zich te vestigen op de daartoe regionaal afgestemde bedrijventerreinen. Noodzakelijke duurzame infrastructuur voor CO₂ en warmte mag worden geplaatst bij het primaire glastuinbouwbedrijf dan wel als collectieve voorziening in een glasconcentratiegebied. In het laatste geval dient dit onderdeel van een gebiedsproces te zijn en dient de voorziening primair voor de duurzame warmte en CO₂ voorziening van de glastuinbouwbedrijven en mag deze de toekomstige ontwikkeling van de glastuinbouw niet in de weg te zitten. Voorts moet het beoogde duurzaamheidsdoel niet in dezelfde mate kunnen worden gerealiseerd als de betrokken verduurzaming buiten glastuinbouwconcentratiegebied wordt gerealiseerd. Andere agrarische bedrijven dan glastuinbouw zijn ook toegestaan binnen glastuinbouwconcentratiegebied. Hiervoor is de inhoud van [Artikel 6.42, eerste lid](#) over agrarische bedrijven in landelijk gebied van overeenkomstige toepassing verklaard. Uitzondering daarbij is de tweede bedrijfswoning, die binnen glastuinbouwconcentratiegebied niet is toegestaan.

Bijlage B: gesproken partijen

Gesproken in februari/maart 2026

Barka
Het Juridisch Loket
Stichting Belangenbehartiging Arbeidsmigratie
FNV
Algemene Werkgeversvereniging Nederland (AWVN)
Glastuinbouw Nederland
LTO Noord
Gemeente Horst aan de Maas
Provincie Limburg
Provincie Noord-Holland

Besluit Initiatiefvoorstel “arbeidsmigratie Noord-Holland”

Nr. 44-2026

Kenmerk: BEL/RSO

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het initiatiefvoorstel “arbeidsmigratie Noord-Holland” van de Statenfracties PvdA, GroenLinks, SP, ChristenUnie, CDA, Volt en D66.

besluiten geamendeerd (A16-2026):

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

Besluit 1:

Artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

het eerste lid komt te luiden:

lid 1: Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een bedrijventerrein mogelijk maken indien:

1. de logiesactiviteiten zien op kort verblijf;
2. op de locatie kan worden voorzien in een aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat, mede gelet op de situering van de logiesactiviteiten op het bedrijventerrein en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen in de nabije omgeving;
3. omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd;
4. de logiesactiviteit worden toegestaan voor een periode van maximaal 10 jaar;

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, die komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 2

De toelichting op artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerreinen wordt na de zin: *‘Die compensatie wordt dan gezocht in de al schaarse beschikbare open ruimte waarmee feitelijk alleen verplaatsing van functies in de hand wordt gewerkt.’* De volgende passage ingevoegd:

Lid 3

De SNF-normen zien onder meer op het woon- en leefklimaat van de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit het provinciale belang wordt gestreefd naar een gelijkwaardig beschermingsniveau voor alle ingezetenen in Noord-Holland. Met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, heeft de provincie gekozen om hierover een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen waardoor rekening moet worden gehouden met de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten. Het is aan de gemeenten om hier specifiek invulling aan te geven en te motiveren dat er sprake is van een minimaal beschermingsniveau als bedoeld in de SNF-normering. Er is bewust niet gekozen om op te nemen dat de huisvesting slechts is toegestaan als een SNF-certificaat aanwezig is op de locatie. Dat zou betekenen dat eventuele beslissingen over het wel of niet intrekken van het certificaat de publiekrechtelijke consequentie zouden hebben dat de huisvestingslocatie in strijd is met het omgevingsplan. Dat is vanuit het oogpunt van rechtszekerheid onwenselijk.

De onderdelen van de SNF-norm die raken aan veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving en aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid. Deze moeten worden behandeld in de omgevingsplannen en vergunningen:

- Onderdeel 2 Ruimte, daglicht, verwarming: m² gebruiksoppervlakte per persoon, m² slaapkamer, max. één persoon per slaapkamer (tegen overbewoning).
- Onderdeel 5 Voorzieningen: o.a. keuken/kookgelegenheid op locatie; zonder deze voorzieningen is de locatie ongeschikt.
- Onderdeel 8 Onderhoud & beheer: onderhouds-/beheerplan met periodieke (jaarlijkse) controles en snelle reparaties.
- Onderdeel 10 Informatie & overige eisen: zichtbare infokaart (maximale capaciteit, noodnummers, huisregels, ontruimingsplan).

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten heeft een aantal aanbevelingen gedaan over de kwaliteit, waarbij de ambitie hoger ligt dan de normen van SNF voorschrijven. In lijn met die aanbevelingen wordt nadrukkelijk de voorkeur uitgesproken voor één persoon per slaapkamer. In deze Omgevingsverordening wordt voorzien in de mogelijkheid dat op termijn de huidige SNF-normen wijzigen. Indien daar sprake van is, dan zal de gemeente rekening moeten houden met ten minste het beschermingsniveau van deze nieuwe normen.

In de instructieregel voor het gemeentelijk omgevingsplan waarin de normenset van de SNF als richtlijn voor de gemeenten voor de huisvesting van internationale werknemers wordt toegevoegd is de constructie “rekening houden met” gebruikt. Dit is een begrip dat onder de Omgevingswet wordt gebruikt in de instructieregels van de provincies en het Rijk. Het stuurt voor dit onderwerp inhoudelijk de belangenafweging die de gemeente moet maken bij het opstellen van een omgevingsplan.

Het gebruik van de constructie “rekening houden met” brengt de zwaarwegende positie van een belang bij de integrale belangenafweging tot uitdrukking, zonder echter dwingend te sturen op de uitkomst daarvan. Afwijken van de instructieregel door de gemeente kan daarmee, maar is alleen toegestaan als het bestuursorgaan (het college van B&W of de gemeenteraad) daar goede redenen voor heeft. Het bestuursorgaan moet dit dan wel goed motiveren.

Ten aanzien van de toepassing van de huisvestingsnormen die in de SNF-norm zijn opgenomen betekent dit dat indien de gemeente goede redenen heeft om in plaats van de SNF-norm de AKF-norm toe te passen, de gemeente dit mag doen, mits zij in de besluitvorming rond dat omgevingsplan motiveert waarom de AKF-norm in de voorliggende situatie beter geschikt is dan de SNF-norm.

Besluit 3

Artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.42, eerste lid, sub i, komt als volgt te luiden:

i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft.

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, en komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 4

De toelichting op artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.42 Agrarische bedrijven wordt na de zin: ‘Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër.’ De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 5

Artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.47, eerste lid, sub h, komt als volgt te luiden:

h. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig glastuinbouwbedrijf betreft.

De huidige tekst van artikel 6.47 wordt vernummerd tot eerste lid en na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, dat komt te luiden:

3. rekening wordt gehouden met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan;

Besluit 6

De toelichting op artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied wordt na de zin: 'Het huisvesten van werknemers wordt ook mogelijk gemaakt als vorm van niet-agrarische activiteiten (onderdeel h).' De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 7

Besluit in de Omgevingsverordening op te nemen dat een omgevingsplan dat nieuwe bedrijfsmatige activiteiten toelaat die naar verwachting leiden tot een aanzienlijke toename van de werkgelegenheid, inzichtelijk maakt wat de extra huisvestingsbehoefte van de werknemer is en op welke wijze in deze behoefte zal worden voorzien.

Besluit 8

Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Besluit Initiatiefvoorstel “arbeidsmigratie Noord-Holland”

Nr. 44-2026

Kenmerk: BEL/RSO

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het initiatiefvoorstel “arbeidsmigratie Noord-Holland” van de Statenfracties PvdA, GroenLinks, SP, ChristenUnie, CDA, Volt en D66.

besluiten geamendeerd (A16-2026):

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

Besluit 1:

Artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

het eerste lid komt te luiden:

lid 1: Een omgevingsplan kan alleen logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers op een bedrijventerrein mogelijk maken indien:

1. de logiesactiviteiten zien op kort verblijf;
2. op de locatie kan worden voorzien in een aanvaardbaar leef-/verblijfklimaat, mede gelet op de situering van de logiesactiviteiten op het bedrijventerrein en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen in de nabije omgeving;
3. omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden belemmerd;
4. de logiesactiviteit worden toegestaan voor een periode van maximaal 10 jaar;

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, die komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 2

De toelichting op artikel 6.28 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.28 Logiesactiviteiten werknemers bedrijventerreinen wordt na de zin: *'Die compensatie wordt dan gezocht in de al schaarse beschikbare open ruimte waarmee feitelijk alleen verplaatsing van functies in de hand wordt gewerkt.'* De volgende passage ingevoegd:

Lid 3

De SNF-normen zien onder meer op het woon- en leefklimaat van de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit het provinciale belang wordt gestreefd naar een gelijkwaardig beschermingsniveau voor alle ingezetenen in Noord-Holland. Met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, heeft de provincie gekozen om hierover een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen waardoor rekening moet worden gehouden met de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten. Het is aan de gemeenten om hier specifiek invulling aan te geven en te motiveren dat er sprake is van een minimaal beschermingsniveau als bedoeld in de SNF-normering. Er is bewust niet gekozen om op te nemen dat de huisvesting slechts is toegestaan als een SNF-certificaat aanwezig is op de locatie. Dat zou betekenen dat eventuele beslissingen over het wel of niet intrekken van het certificaat de publiekrechtelijke consequentie zouden hebben dat de huisvestingslocatie in strijd is met het omgevingsplan. Dat is vanuit het oogpunt van rechtszekerheid onwenselijk.

De onderdelen van de SNF-norm die raken aan veiligheid en gezondheid van de fysieke leefomgeving en aan de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid. Deze moeten worden behandeld in de omgevingsplannen en vergunningen:

- Onderdeel 2 Ruimte, daglicht, verwarming: m² gebruiksoppervlakte per persoon, m² slaapkamer, max. één persoon per slaapkamer (tegen overbewoning).
- Onderdeel 5 Voorzieningen: o.a. keuken/kookgelegenheid op locatie; zonder deze voorzieningen is de locatie ongeschikt.
- Onderdeel 8 Onderhoud & beheer: onderhouds-/beheerplan met periodieke (jaarlijkse) controles en snelle reparaties.
- Onderdeel 10 Informatie & overige eisen: zichtbare infokaart (maximale capaciteit, noodnummers, huisregels, ontruimingsplan).

Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten heeft een aantal aanbevelingen gedaan over de kwaliteit, waarbij de ambitie hoger ligt dan de normen van SNF voorschrijven. In lijn met die aanbevelingen wordt nadrukkelijk de voorkeur uitgesproken voor één persoon per slaapkamer. In deze Omgevingsverordening wordt voorzien in de mogelijkheid dat op termijn de huidige SNF-normen wijzigen. Indien daar sprake van is, dan zal de gemeente rekening moeten houden met ten minste het beschermingsniveau van deze nieuwe normen.

In de instructieregel voor het gemeentelijk omgevingsplan waarin de normenset van de SNF als richtlijn voor de gemeenten voor de huisvesting van internationale werknemers wordt toegevoegd is de constructie "rekening houden met" gebruikt. Dit is een begrip dat onder de Omgevingswet wordt gebruikt in de instructieregels van de provincies en het Rijk. Het stuurt voor dit onderwerp inhoudelijk de belangenafweging die de gemeente moet maken bij het opstellen van een omgevingsplan.

Het gebruik van de constructie “rekening houden met” brengt de zwaarwegende positie van een belang bij de integrale belangenafweging tot uitdrukking, zonder echter dwingend te sturen op de uitkomst daarvan. Afwijken van de instructieregel door de gemeente kan daarmee, maar is alleen toegestaan als het bestuursorgaan (het college van B&W of de gemeenteraad) daar goede redenen voor heeft. Het bestuursorgaan moet dit dan wel goed motiveren.

Ten aanzien van de toepassing van de huisvestingsnormen die in de SNF-norm zijn opgenomen betekent dit dat indien de gemeente goede redenen heeft om in plaats van de SNF-norm de AKF-norm toe te passen, de gemeente dit mag doen, mits zij in de besluitvorming rond dat omgevingsplan motiveert waarom de AKF-norm in de voorliggende situatie beter geschikt is dan de SNF-norm.

Besluit 3

Artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.42, eerste lid, sub i, komt als volgt te luiden:

i. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft.

Na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, en komt te luiden:

lid 3. Een omgevingsplan dat voorziet in de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten houdt rekening met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan.

Besluit 4

De toelichting op artikel 6.42 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.42 Agrarische bedrijven wordt na de zin: ‘Niet-agrarische activiteiten kunnen een onderdeel uitmaken van het verdienmodel van een agrariër.’ De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 5

Artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 6.47, eerste lid, sub h, komt als volgt te luiden:

h. kan worden voorzien in logiesactiviteiten ten behoeve van werknemers, indien;

1. de huisvesting wordt voorzien binnen het bouwperceel;
2. het een ondergeschikte activiteit ten behoeve van een volwaardig glastuinbouwbedrijf betreft.

De huidige tekst van artikel 6.47 wordt vernummerd tot eerste lid en na het tweede lid wordt een derde lid toegevoegd, dat komt te luiden:

3. rekening wordt gehouden met ten minste de normenset voor huisvesting van arbeidsmigranten van het register van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of een eventuele opvolger daarvan;

Besluit 6

De toelichting op artikel 6.47 wordt als volgt gewijzigd:

in de toelichting op artikel 6.47 Glastuinbouwconcentratiegebied wordt na de zin: 'Het huisvesten van werknemers wordt ook mogelijk gemaakt als vorm van niet-agrarische activiteiten (onderdeel h).' De volgende passage ingevoegd:

Zie de toegevoegde toelichting op artikel 6.28, lid 3.

Besluit 7

Besluit in de Omgevingsverordening op te nemen dat een omgevingsplan dat nieuwe bedrijfsmatige activiteiten toelaat die naar verwachting leiden tot een aanzienlijke toename van de werkgelegenheid, inzichtelijk maakt wat de extra huisvestingsbehoefte van de werknemer is en op welke wijze in deze behoefte zal worden voorzien.

Besluit 8

Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.

Haarlem, 29 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S. Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	29-06-2026	Doorkiesnummer +31235145282 neeskenss@noord-holland.nl
Commissie Ruimte		
Datum commissievergadering	08-06-2026	
Onderwerp: Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland		19 juni 2026 1 1

Advies van de commissie Ruimte van 8 juni 2026 aan Provinciale Staten

Betreft: Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland

Het agendapunt “Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie Noord-Holland” is behandeld in de vergadering van de Commissie Ruimte op 8 juni 2026 en wordt als besprekstuk doorgeleid naar PS van 29 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Brede erkenning van het probleem, maar er wordt verschillend over de aanpak gedacht.
- Er is gesproken over de rol van de provincie
- Steun voor betere kwaliteit en inzicht, met ruimte voor maatwerk.

Toezeggingen college: Gedeputeerde Beemsterboer heeft een BOT-overleg aangeboden om het probleem verder te analyseren en te bepalen welke maatregelen en rol de provincie moet nemen.

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Amendement 'correctie' op Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland

Voorstel tot wijziging van een ontwerpbesluit, door de voorzitter naar de vorm geschikt bevonden om daarin direct te worden opgenomen.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 29 juni 2026
ter behandeling van statenstuk Initiatiefvoorstel Arbeidsmigratie, inzake **Voordracht 44-2026**
Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel arbeidsmigratie Noord-Holland

besluiten in bovengenoemde ontwerpbesluit

in besluit 3,

punt 4 "4. De logiesactiviteiten zien op kort verblijf, “..

te laten vervallen.

En

In besluit 5

Punt "4. De logiesactiviteiten zien op kort verblijf, “..

te laten vervallen.

Toelichting: deze zinnen zijn per ongeluk blijven staan.

En toe te voegen

In besluit 8

‘Dit besluit treedt op 1 januari 2027 in werking, **tenzij er zwaarwegende juridische bezwaren zijn.**’

Ondertekening,

Amar Karar

Statenlid voor de PvdA

Mondelinge vragen voor Vragenuur PS

Datum PS-vergadering: 29 juni 2026

Onderwerp: woningbouwplannen in Amsterdamse haven

Op 8 juni 2026 kopte het Parool met de kop: "Haven–Stad verder in de knel: provincie en gemeente liggen op ramkoers over woningbouwplannen in Amsterdamse haven". Samengevat stelt het Parool dat de provincie Noord–Holland de Amsterdamse haven en industrie wil beschermen tegen de oprukkende woningbouw en dit wil vastleggen in de Omgevingsvisie die nu ter inzage ligt.

Concrete vragen over het onderwerp:

1. Heeft u kennisgenomen van deze berichtgeving in het Parool?
2. Is de berichtgeving juist, wil de provincie woningbouw in het Westelijk havengebied tegenhouden?
3. Heeft de provincie hierover contact gehad met de gemeente Amsterdam?
4. Zo ja, zijn er concrete afspraken gemaakt over dit gebied met de gemeente Amsterdam?

Gery de Boer
PvdA